BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
12
8 P
12

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE ROMA
55
6 E
7

Digitized by Google

Digitized by Google

FRIDERICI
HOFFMANNI

Conſiliarii & Archiat. Reg., Com. Palat., Profeſſ. Medic. Primar., Societ. Imper. Carol., Ruſſ. Britan. & Poruſſicæ Sodalis,

CONSULTATIONUM
ET
RESPONSORUM MEDICINALIUM
CENTURIÆ TRES,

Quarum prima complectitur morbos Capitis, & Pectoris; ſecunda morbos Abdominis; & morbos Artuum externorum tertia.

VENETIIS, MDCCXXXVII.

APUD SEBASTIANUM COLETI.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

Digitized by Google

PRÆFATIO

De egregio Conſultationum & Obſervationum medicinalium uſu.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EM.

EN benevole lector! prodeunt conſilia ac reſponſa quædam medicinalia, eorumque prior, binis ſectionibus morbos capitis atque pectoris complectens centuria. Quanta ex hiſce laboribus in totam medicinam redundent emolumenta; quam ſolida ac rationalis exinde reſultet theoria, quamque felix, & ad ſpecialiſſimos caſus probe accommodanda praxis: cuilibet in arte paululum verſato erit manifeſtum. Neque tamen videtur alienum, præfaminis loco inſignem, quam obſervationes ac conſultationes medicæ ſpondent utilitatem, paucis perluſtrare; harumque ſtudium vehementer commendare. Eo namque redactum eſt poſt deplorandum lapſum mortalium genus, ut ipſi non ſolum certiſſima machinæ animalis deſtructio, ac dura moriendi neceſſitas immineat; verum etiam durantem adhuc miſeram vitam varii morbi, dolores, ærumnæ atque calamitates premant, crucient, infeſtent. Et ſi dicendum, quod res eſt, plurimi ſane hominum ipſi fortunæ ſuæ fabri exiſtunt, multaſque ægritudines haud ſecus, ac ipſam ſæpenumero præmaturam mortem ſibimet ipſis inſipidi contrahunt. Etenim homo, brutæ adhuc animalitatis jugo ſuccumbens, ignorat omnino ea, quæ ſibi vel proſint, vel noceant, nec novit ſubſidia, quæ ad conſervandam vitam ac ſanitatem, tanquam omnis, qua in hac rerum vanitate potiri licet, felicitatis verum fundamentum, almus ordinavit Creator. Neque etiam plerique de iis addiſcendis ſunt ſolliciti; ſed ipſorum duntaxat curæ ſe totos tradunt atque confidunt, qui illi ſcientiæ ſe penitus, &, ut vocant, ex profeſſo conſecrarunt, & vocantur vulgo Medici atque Phyſici. Enimvero acerbe omnino dolendum eſt, & horum pleroſque haud tanta ſolertia ac meditatione illis incumbere ac incubuiſſe ſemper artibus, quanta quidem opus eſſet. Licet enim per quamplurima ſecula quamplurimi etiam medicæ arti operam navaverint: nihilo tamen ſecius tot adhuc reſtant opiniones, totque in theoreticis veritatibus pariter, ac medendi rationibus diſſenſus, ut non ſolum magna adhuc artem ſalutarem actu premat incertitudo, verum etiam multi doctiſſimi viri de adipiſcenda certitudine omnino dubitaverint. Hujus rei cauſſam in ipſis medicis hærere arbitror, quippe quorum plurimi iſtum haud callent ordinem, quo incedere debemus, ſi errores evitare, ac ad auream pertingere veritatem velimus. Neque minus eadem eſt ratio, quod in reliquis etiam ſcientiis, veluti ſunt Theologia, Juriſprudentia, atque Philoſophia, tot adhuc occurrant diſſenſus, tot rixæ, totque opinionum commenta. Relinquam alio-

rum induſtriæ, ut qua ratione in omnibus diſciplinis recto veritatis tramiti inſiſtere liceat, edoceant: mihi duntaxat paucis eſt oſtendendum, qua potiſſimum methodo noſtra ars ſalutaris ad majorem evehi poſſit certitudinem.

Ad unum omnes medici clamant, experientiam atque rationem duo eſſe Medicinæ fulcra atque fundamenta: & cum pauciſſimi nec experientiam acquirendi, nec rationem excolendi verum calleant modum; magno ſane medicinæ opprobrio, experimentum fallax, judicium difficile ad hanc uſque pronunciantur diem. Mihi quidem experientia medica eſt attenta, & completa obſervatio earum rerum ac mutationum, quæ fiunt circa corpus humanum: ſub ratione vero comprehendo, ſolidam theoriam phyſicam atque medicam, quæ ad completas obſervationes rite adplicata, certas ac indubitatas gignit veritates. Tali enim ratione innoteſcunt nobis ea, quæ ad conſervandam, ac reſtituendam ſanitatem apta ſint vel inepta; & ſic vero totius medicinæ feliciter potimur fine. Quo latior autem eſt campus, quo amplior multitudo eorum objectorum, quæ ſanitati noſtræ vel noxia ſunt vel convenientia: eo majori ſtudio attendere oportet medicum, ne quædam commendet ſubſidia, quorum certus effectus ipſi nondum innotuit, & ideo majus ſanitati inferat damnum, quam emolumentum. Hanc ut obtineamus certitudinem, operæ eſt pretium, ut obſervationes medicas, tanquam verum illius fundamentum, rite inſtituere ſciamus, eaſque completas a minus talibus diſcernere. Non enim omnes ita ſunt comparatæ, ut illis certum ſuperſtruere queamus judicium. Sic ſi diſpiciamus, an cortex chinæ in febribus intermittentibus tuto poſſit adhiberi, nec ne? deprehendemus tot hanc quæſtionem negantes, & ex multiplici experientia comprobantes, corticem illum non ſolum febrium illarum periculoſos recurſus, verum etiam longe graviores, eoſque ſæpius funeſtos induxiſſe morbos; quot e contrario illius uſui calculum adjiciunt. Eadem ſors premit pleraque remediorum genera; & eadem ambiguitas prognoſin in diverſas, ac contrarias ſæpenumero abire partes facit, quarum quævis & experientia & ratione ſuffulta eſſe perhibetur. At quæ quæſo tanti diſſenſus cauſſa? Mihi certe nulla alia ſe offert, quam immaturum & incompletis obſervationibus ac mutilæ theoriæ ſuperſtructum judicium, quo bonus maluſve effectus ſoli adſcribitur remedio, qui ſæpius aliis debetur cauſſis.

Quamobrem quo ſolidum ſit medici conſilium; neceſſe eſt, ut partim obſervationes ac hiſtoriæ morborum ſint completæ, partim ut mens vera cognitione imbuta, & ad judicandum apta ſit. Quod ſi vero obſervationes completæ eſſe debeant; in illis primum commemoranda eſt tota ægri natura, ac indoles. Deſcribantur igitur ægrotantis ſexus, ætas, temperamentum, ſtructura corporis, diſpoſitio vaſorum atque nervorum, ſenſibilitas corporis ac animi, partium conſtitutio, conſuetudines, victus ratio, ac omnium rerum, quas non naturales vocant, adplicatio. Recen-

ſeatur.

ſcatur inter has porro, quo loco commoretur æger, quo aere, quibus cibis, potibuſve utatur, quibus animi indulgeat adfectibus, quibus excretionum vel ſanguinearum vel aliarum ſpeciebus adſueverit; quo fruatur ſomno, an corpus motu exercere ſoleat: quibus denique laboraverit olim morbis, quo hi eventu potiti, quibus remediis profligati ſint, atque quinam medicamina exceperint effectus? Ex hiſce etenim momentis rationalis medicus totam ægroti naturam, ejuſque varias ad hos vel illos motus proclivitates facile cognoſcet; & hinc in ſuppeditandis tam præſervatoriis, quam curatoriis conſiliis erit feliciſſimus.

Deinceps vero ipſum, quo æger premitur, morbum probe perſcrutari oportet, ac attendere, quinam illius ſit ortus atque progreſſus, quæ ſymptomata; quantum læſæ actiones naturales, vitales ac animales a ſtatu ſano receſſerint; quæ ſint vires, qualis ſomnus, quæ ciborum adpetentia, qui pulſus, quæ ſpiratio; quomodo ſe habeant excretiones, maxime quæ per cutim, alvum ac urinam fiunt; qui viſcerum & generis nervoſi ſtatus? qualis humorum per viſcera abdominis atque caput ſit circuitus; num ſanguis abundet, anne dyſcraſia quadam laboret; quæ primarum viarum, ventriculi nimirum ac inteſtinorum ſit conſtitutio, qualis tonus partium nervoſarum; num partium internarum periculoſæ inflammationes vel ſiderationes immineant? An malum ſit hæreditarium; an epidemium, & a communi cauſſa, vel aeris ac alimentorum corruptione productum? anne potius endemium, ſive ex climate, aere, ac victu incolarum generatum? an ab animi affectibus, aut contagio inductum? utrum remiſſiones, intervalla, intermiſſiones vel exacerbationes exhibeat? an denique ſit ſimplex, an complicatum, an & quando perverſa quadam medicatione corruptum? Quum enim ex hiſce circumſtantiis vera morbi origo, generatio, cauſſæ læſionum ac ſymptomata eluceſcant: ex iis peritus medicus non ſolum morbi eventum accurate præſagire, verum etiam, quæ ipſi ſint profutura, feliciter judicare poterit.

Tum in completis obſervationibus medico-practicis adnotare convenit, quæ remedia, quo tempore, qua doſi, ac ordine, morbo hactenus fuerint oppoſita? quænam corporis mutationes ea exceperint? anne potius omne opus ſoli naturæ abſque ullo medicinarum uſu fuerit relictum? an remedia domeſtica ſint adhibita, & quo effectu? Ex quibus omnibus percipiet medicus, qua ratione, quoque ordine Deus ſanitatem recuperari voluerit; quibus viis noxia depellantur, & e corpore proſcribantur; & quæ denique ſpecificæ remediorum ſint virtutes, quamque diverſæ in tam variis hominum naturis, morbis ac aliis circumſtantiis. Quis enim præſtantior obſervationum medicinalium ſcopus eſt, quam ut eorum ſubſidiorum vires diſcamus ac virtutes, quibus morbi ſint profligandi? Et quiſnam earum expers, his promte medebitur? Enimvero haud ignorari oportet, vires uti generatim corporum, ita & remediorum non eſſe abſolutas, ſed relativas tantummodo atque conditionatas: aut, quod idem eſt, nulla dari medicamina, quæ per ſe abſolute,

ac neceſſario corpori vel proſint vel noceant; ſed eorum operationem pro diverſa corporis diſpoſitione admodum variam exiſtere. Ex eodem fundamento explicandum eſt illud momentum, quod unum medicamen huic ſuppetias, alteri noxam ferat in uno eodemque morbo; quin uni eidemque ſubjecto hoc tempore proſit, alio noceat. Inde vero ulterius eorum adparet ignorantia, qui dari medicinas univerſales, vel in certis morbis ſpecificas reputant. Perarduum potius ac difficillimum eſt: nam certe in eo maximum artis noſtræ momentum exiſtit, ſi vires remediorum relativas, in tam inſigni circumſtantiarum varietate probe habeamus cognitas atque perſpectas. Quod ſi vero contigerit, ut ſub noſtra curatione æger perierit: neceſſe eſt, ut ad impetrandas completas obſervationes, cadaver diſſecetur, & viſcerum inteſtinorum ſtatus præternaturalis probe deſcribatur. Ita enim in conſpectum veniunt cauſſæ morbi ac mortis; quibus cognitis, major ſcientiæ noſtræ accenditur lux, quo ſi inciderit ſimilis caſus, nos ipſi majori certitudine obviàm ire queamus. Ex his elucеſcet, quantum completæ ac accuratæ morborum hiſtoriæ toti medicinæ adferant emolumentum. Hæ namque detegunt primum occulta naturæ, deinde revelant earum rerum cauſſas, quæ nos latuerunt hactenus; & denique verum & ſolidum fundamentum præbent omnium & medicarum & chirurgicarum veritatum, atque problematum. Quando enim cunque a chirurgo deſideratur, ut de violentia externe facta renunciare, illiuſque eventum ſuppeditare debeat; nihil certe præſtabit, niſi accurata inſtructus ſit morbi hiſtoria. Neque etiam medicus morbum dijudicare, ac quæ ipſi congrua ſint remedia commendare poterit; niſi ex completa morbi relatione, illius cauſſas atque ſymptomata cognoverit, iiſque curandi rationem adaptaverit. Et quomodo accuratum de præſervanda a morbis ſanitate judicium ferre poteſt, qui ægrotantis naturam, indolem, diætam &c. ignoraverit? Nec denique poſſibile eſt, ut remedia cum fructu a medico poſſint ordinari, niſi ex ſolidis obſervationibus eorundem vires ac virtutes rite perſpexerit.

Quemadmodum vero extra omne poſitum eſſe credo dubium, obſervationes primum artis noſtræ ſalutaris præbere fundamentum: ita nemo quoque ire poterit inficias, quin illæ ſolæ ſufficiant minime. Niſi enim acceſſerit bene exercitatum judicium medici, quod ex dictis obſervationibus utiles veritates recta ratione elicere poteſt; nullus vel ſane exiguus earundem erit fructus. Hinc etiam occurrunt quamplurimi medici, qui licet per quinquaginta & ultra annos fecerint medicinam, & innumeras collegerint obſervationes, tamen falſas omnino ſtruunt concluſiones, ac de veris remediorum viribus erroneas admodum ſovent opiniones. Nec ſufficit ſolum judicium; ſed requiritur etiam ſolida theoria phyſico-mechanico-chymico-medica. Quæ ſi defecerit, nullæ omnino ex obſervationibus veritates, nec cauſſæ effectuum atque phænomenorum poterunt clare detegi ac explicari. Sic edocti ex Anatomia eſſe debemus, quæ ſit fabrica noſtri corporis, quę ſtructura, ſitus, connexio, ac uſus ſingularum illius partium; quę fun-

ctio-

ctiones, quatenus illæ vitæ ac ſanitati inſerviant? Deinceps etiam per experimenta chymica, phyſica atque mechanica perſpectum nobis eſſe debet, quæ ſint indoles, vires, facultates externarum rerum, ſive ſint alimenta, ſive elementa, ſive medicamenta, ſive alia corpora, quæ in noſtram machinam aſſidue agunt, ac inſignes ſanitati, vitæ, morbis ac morti inferre valent mutationes: ex quibus cognoſcimus, quæ ſalubria ſint, quæque nobis ruinam minentur. Quomodo ergo de ſethalitate externæ violentiæ judicare poteſt medicus, qui expers Anatomiæ, ſitum uſumque partium haud callet? quomodo in morbis partem affectam, ac ſedem cauſſæ morbificæ indagabit, quem ſitus viſcerum, & horum functiones latent? quis perſpiciet morbum, ejuſque non minus ac mortis cauſſas, qui theoriam motuum, maxime circulationis ſanguinis per totum corpus, & ſingulas illius partes ignorat? Et quem principia mechanica haud docuerunt naturam, ſpecies, proprietates ac effectus motuum; quomodo quæſo poterit is ex pulſuum eximia varietate morbi conditionem cognoſcere?

Certe ſi talis theoria phyſica ad completas obſervationes adplicatur; tum demum reſultant veritates, quarum plures pariunt certas regulas ac axiomata, ex quibus denique vera proficiſcitur ſcientia medica. Hinc porro eluceſcit, theoriam phyſicam & anatomicam matrem quaſi eſſe theoriæ medicæ; & hanc ſine illa nunquam eſſe ſolidam. Veritatum enim ea eſt conditio, ut una in altera ſuum habeat fundamentum; & ex comparatione jam cognitarum veritatum cum iis, quorum cauſſæ adhuc latent, effectibus, novæ reſultant. Ad inveniendas autem non ſecus ac dijudicandas veritates limatum oportet eſſe judicium; quale cum natura non datum ſit nobis, adparet ſimul, quantum theoria mathematica medico præſtet uſum. Hæc enim acuit intellectum, ac methodum demonſtrandi ac inveniendi egregie docet: & veram praxin logicam ac ſyllogiſticam nobis tradit.

Ex dictis ergo luculenter patet, quantum completæ obſervationes, & in vera theoria fundatæ conſultationes præbeant uſum. Nam crebris obſervationibus ſtabilitur theoria, & a falſa diſcernitur vera. Hanc vero ſi probe callueric medicus; incredibilem ſane præ aliis in dijudicandis non ſolum, verum etiam præſervandis atque curandis morbis habebit prærogativam. Namque meo quidem arbitrio haud melius explorare poterit quiſquam cognitionem ſuam, ac judicandi facultatem; quam ſi caſus quoſdam medicos vel chirurgicos, eoſque rariores ſcientifice reſolvere ac dijudicare allaboraverit: tum enim perſpiciet, quanta ſint, quæ neſciat, quibuſve adhuc laboret præjudiciis. Quæ cum ita ſint, facile adparebit, quæ ſint cauſſæ incertitudinis, quam per tot ſecula exculta noſtra ars adhucdum retinet. Namque primum nec antiquis, nec noſtris temporibus veræ morborum hiſtoriæ ſufficienter deprehenduntur explicatæ: deinde vero priſcis temporibus non rite fuit exculta theoria phyſica

ac anatomica; quæ licet noſtro ævo ad altius evecta videatur faſtigium; dolendum tamen eſt, quod plurimi eandem cum obſervationibus rite comparare, & exinde veram theoriam medicam formare nec didicerint, nec allaborent. Hinc adhuc manca eſt morborum hiſtoria, imperfecta vera theoria. Quamobrem non ſolum monſtravi viam ſtudioſæ juventuti, qua ad rectam veritatum inventionem pervenire poteſt; ſed etiam ille idem ſcopus eſt omnium meorum ſcriptorum. Hinc neque alienum mihi viſum fuit, haſce Conſultationes publici facere juris; quas partim ex medicina mea Conſultatoria deſumtas, partim novis adauctas juxta ordinem partium corporis noſtri diſpoſui. Harum primam Lectori jam trado centuriam: quam, ſi Deus vires & vitam dederit, adhuc binæ ſequentur. Interea navabo operam, ut medicinæ ſyſtematicæ Tomus quintus mox lucem adſpiciat. Precor ceterum divinum Numen, velit & hos labores bono publico eſſe fauſtos atque ſalutares. Halæ XII. Calend. Octob. MDCCXXXIII.

CON-

CONSPECTUS CASUUM IN HOC VOLUMINE CONSULTATIONUM CONTENTORUM.

SECTIO I. DE MORBIS CAPITIS.

CAS. I. De cephalalgia diuturna cum dolore artuum vago. Pag. 1.
II. De cephalalgia rebelli 2.
III. De rara hemicrania. 4.
IV. De hemicrania febri tertianæ ſuccedente. 7.
V. De hemicrania cum ophtalmia conjuncta 8.
VI. De memoriæ debilitate 10.
VII. De memoriæ debilitate ſingulari ex terrore 11.
VIII. De vertigine idiopathica cum congeſtione inflammatoria circa renem ſiniſtrum. 12.
IX. De vertigine caduca in gravida 15.
X. De vertigine caduca, levioris apoplexiæ ſpecie 18.
XI. De vertigine cum hæmoptyſi, aliiſq; gravibus malis ſtipata in hypochondriaco 21.
XII. De vertigine ex ſtomacho 30.
XIII. De ſereniſſima ex affectione hypochondriaca & vertigine laborante 31.
XIV. De Rara Lipothymiæ ſpecie in ſene 32.
XV. Num in affectu ſoporoſo uſus Carolinarum conferat. 34.
XVI. Inſultu apoplectico, cum reſponſo, an in eo thermarum Carolinarum uſus ſit ſalubris 37.
XVII. De Debilitate generis nervoſi & præcavenda apoplexia 39.
XVIII. De diſpoſitione ad affectum paralyticum & apoplect. 41.
XIX. De Camphoræ ad duos ſcrupulos per errorem ſumtæ effectu in apoplexia hypochondriaco-ſpaſmodica. 43.
XX. Hemiplexia cum curatione fruſtra tentata 47.
XXI. De Hemiplexia ex affectu rheumatico arthritico. 58.
XXII. De Paralyſi dextri lateris 63.
XXIII. De Paralyſi ſiniſtri later. 65
XXIV. De Paralyſi cum purpura 68.
XXV. De affectu paralytico 70.
XXVI. De affectu paralytico principis 72.
XXVII. De affectu ſemiparalytico cum dyſuria. 74.
XXVIII. De atroci affectu epilepticoconvulſivo 77.
XXIX. De affectu epileptico & brevi alienatione mentis ex male curata febre intermittente. 80.
XXX. De Epilepſia inveterata cum vermibus implicita 82.
XXXI. De Epilepſia inveterata cum lipothymia 92.
XXXII. De Epilept.convulſivo malo inveterato valde raro 96.
XXXIII. De affectu melanchol. 98.
XXXIV. De affectu melanchol. 100.
XXXV. De affectu melanchol. 103.
XXXVI. De affectu melancholico-maniaco. 104.
XXXVII. De Primipara ex terrore facta maniaca, & feliciter reſtituta 107.
XXXVIII. De Delirio period. cum motibus epilepticis a menſium retentione. 108.
XXXIX. De Tinnitu aurium pertinaci. 111.
XL. De Auditus difficultate cum fluxione ſeroſa. 112.
XLI. De Auditu gravi cum imbecillitate generis nervoſi aliiſque ſymptomatibus. 115.
XLII. De cæcitate ſubito ſuborta 117
XLIII. De Viſus imminutione ex humorum oculi, potiſſimum aquei.

Digitized by Google

quei, contutbatione 119.
XLIV. De humor. oculi conturbatione cum gutta ſerena 122.
XLV. Viſus imbecillitate ex turbatione humor. oculi 123.
XLVI. Dolore & imbecillitate oculorum cum ſuffuſione incipiente 114.
XLVII. De Ophtalmia ſcorbutica diuturna in lippitudin ẽ ſeroſam & ſcotomiam degenerante 126.
XLVIII. De Gutta ſerena unius & obſcuratione periodica alterius oculi 130.
XLIX. Viſus obſcuratione ex paralytica nervi optici reſolut. 133.
L. De difficultate viſus & ſcabie 137.
LI. De Cataracta 139.
LII. De Sapore ſalſo & affectu ſpaſmodico 142.
LIII. De Sapore corrupto 143.
LIV. De impotentia ambulandi & loquendi in puero novem annorum 145.
LV. De Spaſmo muſculorum maxillarium febri continuæ benigne ſporadicę ſupervenięte 146.
LVI. De rejectione pituitæ nimiæ ex ore cum pathematibus hypochondriacis 148.
LVII. De Salivatione præternaturali in cachectica. 150
LVIII. Ulcere linguę canceroſo 152
LIX. Ulcere mali moris in interioribus labii ſuperioris 153.
LX. De affectu capitis cum efflorecentiis in pede, 156.

SECT. II. DE MORBIS PECTORIS.

LXI. De Exulceratione faucium cum ingenti fluxu ſalivali 158.
LXII. De ſingulari colli dolore ex ſtomachi vitio 159.
LXIII. De Spaſmo œſophagi, illiuſque atonia 161.
LXIV. De affectu œſophagi & ventriculi ſpaſmodico 163
LXV. De affectu œſophagi paralytico 165.
LXVI. Difficili deglutitione ex ſumma muſculorum pharyngis atonia. 168.
LXVII. De Tumore in mamma cum menſium obſtructione diuturna 169.
LXVIII. Diuturna raucedine cum tuſſi & copioſa pituitæ excretione 171.
LXIX. Hæmoptyſi 172.
LXX. Hæmoptyſi hypochondr. 175.
LXXI. Hæmoptyſi cum febre lenta poſt tuſſim graviorem. 177.
LXXII. Hæmoptyſi cum metu hecticæ 179.
LXXIII. Hæmoptyſi cum labe pulmonum 183.
LXXIV. Refractario pectoris catharro 186.
LXXV. Tuſſi pulmonali phtyſica cum calore hectico, demum funeſta 189.
LXXVI. Tuſſi habituali cum panno oculi & nativa ſuccorum impuritate 192.
LXXVII. Tuſſi diuturna ſine Pulmonum labe 194.
LXXVIII. Suſpicione labis pulmonum ex tuberculis ſcirrhoſis 197
LXXIX. Phtyſi pulmonali funeſta 200.
LXXX. De deſcenſu pulmonum vivi infantis in aquam. 203.
LXXXI. De Vulnere pulmonum 204
LXXXII. De Vulnere diaphragmatis & hepatis cum ſubſequuta morte, non tamen abſolute lethali 206.
LXXXIII. De Aſthmate & ſpaſmo precordiali a motu corporis 109.
LXXXIV. De Aſthm. humido 210.
LXXXV. De aſthm. flatulento 213.
LXXXVI. De aſthm. flatul. 215.
LXXXVII. De aſthmate flatulento cum Colica 217.
LXXXVIII. De aſthm. ſpaſmodico flatulento 218.
LXXXIX. De aſthmate ſpaſmodico flatulento 219.
XC. De aſthmate ſpaſmodico convulſivo 224.

De

XCI. De Aſthmate ſpaſmodico & hypochondriaco 225.
XCII. De aſthmate ſpaſmodico cum tumore teſtis ſiniſtri 231.
XCIII. De cura aſthmatis ſpaſmodici & hydropis perperam inſtituta 234.
XCIV. De aſthmate ſpaſmodico a potu & victu poſt iram ſumto, & inde adhibitis incongruis medicamentis orto 239.
XCV. De Empyemate feliciter curato 241.
XCVI. De Reumatiſmo pulmonali ibid.
XCVII. De Pleuritide ſpuria ac vera feliciter ſanata 244.
XCVIII. De Pleuritide 246.
XCIX. De Phtyſi ex hæmopt. 247.
C. De Tuberculis pulmonum 248.
Appendix exhibens judicia & reſponſa medicorum, an purgans ex reſina jalappæ & mercurio dulci lactentibus infantibus ſit proficuum. 250.

SECTIO III. DE MORBIS IMI VENTRIS.

CAS. I. De occulto abſceſſu muſculorum hypochondrii ſiniſtri 260.
II. De apoſtemate muſculorum abdominis & dorſi ex tumore glandularum inguinalium orto 262.
III. De ventriculi, inteſtinorum, & partium genitalium, nec non veſicæ & ureterum ſtrictura ſpaſmodica, cum inſigni generis nervoſi debilitate 266.
IV. De ventriculi affectu ſpaſmodico chronico vehementiori 268.
V. De ventriculi ſpaſmo hypochondriaco 270.
VI. De uſu Carolinarum & Tœplicenſium in affectu ventriculi ſpaſtico inflativo. 274.
VII. De ventriculi inflatione cardialgica cum hemicrania 276.
VIII. De inflatione ventriculi & duodeni hypochondriaco-ſpaſmodica 278.
IX. De cardialgia ſpaſmodica cum colica flatulenta 284.
X. De cardialgia ſpaſmodico-flatulento-hypochondriaca 286.
XI. De inteſtinorum dolore ex ſuccorum ſtagnatione & acrimonia 296.
XII. De inteſtinorum affectu ſpaſmodico-hæmorrhoidali 299.
XIII. De colico-ſpaſmodicis affectibus ex defectibus fluxus hæmorrhoidalis rite tractandis 301.
XIV. De infelici colicæ hæmorrhoidalis curatione 304.
XV. De colica hæmorrhoidali ex obſtructo hæmorrhoidum fluxu 306.
XVI. De colica ſpaſmodica ex podagra retropulſa 307.
XVII. De colica ſpaſmodica cum ſubſequente Ictero 309.
XVIII. De colica ſpaſmodica convulſiva cum tumore, & odore pedum per Carolinas ſanata 312.
XIX. De cholica ſpaſmodica chronica cum calculo veſicæ felleæ conjuncta 317.
XX. De colica flatulenta cum dolore nephritico. 321.
XXI. De præſervatione atque curatione illuſtris fœminæ ex coli & calculi doloribus 323.
XXII. De gravi ſpaſmo & dolore in recto inteſtino, cervice & vagina uteri cum ſanguinis ſtillicidio 325.
XXIII. De eroſione ulceroſa tunicarum recti maxime inteſtini 328.
XXIV. De debilitate generis nervoſi cum excreſcentia ani 330.
XXV. De fluxu inordinato hæmorrhoidali in fœmina 332.
XXVI. Siſtens conſilium in fluxu hæmorrhoidali nimio 234.
XXVII. De pathematibus ex hæmorrhoidum turbis 335.
XXVIII. An pathemata ſpaſmodica hæmorrhoidalia a pilulis Becheri cum reſina jalappæ permixtis prognaſci poſſint 338.
XXIX. De malo hypochondr. 340.
XXX. De affectu hypochondr. 344.

De

XXXI. De paſſione hypochondriaca in fœmina 346.
XXXII De affectu hypochondriaco cum tumore eryſipel. pedis 347.
XXXIII. De affectu hypochondriaco hyſterico 348.
XXXIV. De paſſione hypochondriaco-ſpaſmodica 353.
XXXV. De affectu hypochondriaco-ſpaſmodico cum febrili commotione & intercurrente purpura 357.
XXXVI. De affectu hypochondr. ſpaſmodico cum debilitate vaſorum ſpermaticor. & partium generationi inſervientium 360.
XXXVII. De malo hypochondr. ſpaſmodico flatulento 363.
XXXVIII. De affectu hypochondr. ſpaſmodico, atq; flatulento 365.
XXXIX. De affectu hypochondr. ſpaſt co, atq; flatulento, functiones animales ſimul turbãte 366.
XL. De affectione hypochondriaca & melancholica 369.
XLI. De Melancholia hypochondriaca purpura retenta 370.
XLII. De melancholia hypochondriaca cum hæmorrhoidibus nimiis 373.
XLIII. De paſſione hyſterica 375.
XLIV. De paſſione hyſterica cum fluore albo 378.
XLV. De morbo hyſterico ſcorbutico 380.
XLVI. De affectu hyſterico ſpaſmodico 382.
XLVII. De variis ſymptomatibus hyſterico-ſpaſmodicis, ex lochiorum & menſium retent. 384.
XLVIII. De pathematibus hyſterico-ſpaſmodicis cum tumore pedum œdematoſo 386.
XLIX. De affectu ſpaſmodico-hyſterico hypochondriaco, cum concretione calculoſa in veſica fellea. 388.
L. De malo hyſterico, convulſivis & epilepticis motibus ſtipato 392.
LI. De paſſione hyſterico-melancholica 394.
LII. De melancholia hyſterica 395.
LIII. De morbo ſpaſmodico flatulento cum excretione ciborum indigeſtorum 399.
LIV. De hernia inteſtinali, paſſionem iliacam minante 401.
LV. De hernia inguinali 402.
LVI. De ſingulari quadam hydroceles ſpecie 404.
LVII. De ictero diuturno contumaci, emeticis demum expugnato 407.
LVIII. De atrophia cum febre lenta 410.
LIX. De atrophia luxationem femoris ſequente 413.
LX. De œdemate & debilitate pedum ſumma 414.
LXI. De affectu cachectico ex atonia ventriculi ac inteſtinor. 415.
LXII. De affectu rariori cachectico, cum tumore uteri ſcirrhoſo, & fluxione dolorifica in malleolo pedis ſiniſtri 417.
LXIII. De cachectica corporis conſtitutione ex ſoda diuturna 420.
LXIV. De cachexia cum aſthmate & tumore hydropem minante 422.
LXV. De affectu cachectico tympanitico 425.
LXVI. De morbo tympanit. 427.
LXVII. De tumore hydropico cum metu tympanitidis 429.
LXVIII. De aſcite cum tympanite juncto 431.
LXIX. Siſtens conſilium medicum de hydrope præcavendo 433.
LXX. Continens relationem ſectionis, magni Germaniæ principis, hydrope defuncti 435.
LXXI. De rara abdominis intumeſcentia 436.
LXXII. De ſubita renis & veſicæ excoriatione a ſuppreſſo fluxu hæmorrhoidali 438.
LXXIII. De calculo renum 440
LXXIV. De affectione calculoſa renum cum podagra 442.
LXXV. De calculo renum inveterato, cum hernia ſcrotali 444.
LXXVI. De affectu nephritico ſimplici

plici 446.
LXXVII. De dolore nephritico cum numeroſa calculorum excretione 448.
LXXVIII. De mictu cruento 450.
LXXIX. De mictu cruento perquam raro 452.
LXXX. De mictione cruenta, & urinæ incontinentia ex tumore pedum præpoſtere tractato. 524.
LXXXI. De difficultate mictionis a calculo veſicæ 455.
LXXXII. De mictione dolorifica cum crebro ſtimulo 457.
LXXXIII. De continuo ad mictum ſtimulo ex ſpaſmo veſicæ. 459.
LXXXIV. De dyſuria cum teneſmo, & excretione materiæ flavæ per anum 461.
LXXXV. De diabete ex hæſione calculi in uretere orto 462.
LXXXVI. Siſtens curationem veſicæ excoriatæ 463.
LXXXVII. De exulceratione veſicæ intercurrente mictu cruento. 464.
LXXXVIII. De pravo veſicæ morbo hæmorrhoidali ex male tractata purpura ſcorbutica. 465.
LXXXIX. De calculo veſicæ cum incontinentia urinæ, dyſuria, ſtranguria, ac hernia ſcrotali conjuncto 467.
XC. De ſpaſmo veſicæ urinariæ 469.
XCI. De ſpaſmo & exulceratione veſicæ cum calculo 471.
XCII. De ſpaſmis veſicæ, & hypochondriorum ex incerta graviditate ortis 474.
XCIII. De raro veſicæ affectu 475.
XCIV. De gonorrhœa ſimplici, ex impura & immodica Venere orta 477.
XCV. De gonorrhœa inveterata 479.
XCVI. De gonorrhœa inveterata ex intempeſtivo Veneris uſu. 481.
XCVII. De gonorrhœa inveterata cum variis ſymptomatibus ex inquinamento venereo. 482
XCVIII. De gonorrhœa virulenta cum tophis conjuncta 487.
XCIX. Siſtens conſilium in gonorrhœa diuturna, cum inflatione ventriculi 489.
C. De gonorrhœa cum exulceratione renis dextri, colli veſicæ, & proſtatarum 490.
CI. De tumore teſtis dextri ex gonorrh. improvide ſuppreſſa 491.
CII. De pollutione nocturna 493.
CIII. De pollutione nocturna, & excretione ſeminis involuntar 494
CIV. De infirmitate ob nimiam ſeminis effuſionem 496.
CV. De affectu ſingulari partium genitalium. 498.
CVI. De fluore albo cum hæmorrhoidibus cœcis 499
CVII. De fluore albo continuo ex plenaria menſium obſtructione 501
CVIII. De fluore albo ex ſuppreſſis lochiis orto 502
CIX. Exhibens conſilium in ulcere uteri datum 504.
CX. De hæmorrhagia uteri ibid.
CXI. De enormi hæmorrhagia uteri, cum fungoſa in vagina excreſcentia 506.
CXII. De totali menſium ſuppreſſione a male curata febre 508.
CXIII. De diuturna & male tractata menſium obſtructione 509
CXIV. De pertinaci menſium obſtructione poſt quartanam intermittentem. 511.
CXV. De fluxu menſium inordinato, graviſſimis ſymptomatibus ſtipato ibid.
CXVI. De immodico menſium fluxu cum frequenti abortu, & molarum, ſanguiniſque concreti excretione. 516.
CXVII. De frequenti abortu cum continua ciborum per vomitum rejectione 518
CXVIII. De gravi valetudine ex crebro partu, abortu, & animi commotione. 521.

De

CXIX. De regimine gravidæ ad partum feliciter obtinendum 523.
CXX. De conjugio ſterili cum conſilio & reſponſo ad quæſtionem: an ſpes ſit prolis 524.

SECTIO IV. DE MORBIS ARTUUM EXTERNORUM.

CAS. *CXXI.* De atrocibus & pertinacibus doloribus cum exulceratione artuum 533.
CXXII. De maculis & tuberculis totum corpus & faciem pertinaciter occupantibus 535.
CXXIII. De affectu puſtulari pruriginoſo 537.
CXXIV. De atonia partium poſt inſultum apoplecticum 538.
CXXV. De fluxionibus ſeroſis diuturnis ex hereditaria diſpoſitione 540.
CXXVI. De affectu arthritico vago ſæpius recrudeſcente 543.
CXXVII. De præſervandis doloribus arthriticis 545.
CXXVIII. De affectu arthritico cum peculiari manuum calloſitate. 547.
CXXIX. De malo arthritico ſcorbutico 549.
CXXX. De arthritide lumbari 550.
CXXXI. De malo venereo 552.
CXXXII. Exhibens conſilium in reliquis luis venereæ 553.
CXXXIII. De cachochymica corporis conſtitutione 555.
CXXXIV. De pathematibus multis ex ſuccorum abundantia & impuritate 557.
CXXXV. De ſpaſmis vagis ex repulſa podagra 559.
CXXXVI. De affectu ſpaſmodico chronico 561.
CXXXVII. De affectu ſpaſmodico cum purpura 563.
CXXXVIII. De affectu ſpaſmodico ex relicta generis nervoſi debilitate, cum iſcuria & apoplexia conjuncto. 565.
CXXXIX. De affectu generis nervoſi ſpaſmodico, per Selteranas cum lacte curato 568.
CXL. De affectu ſpaſmodico, gravibus & multis ſymptomatibus ſtipato, cum conſilio, an thermæ Carolinæ ſint profuturæ. 570.
CXLI. De affectu ſpaſmodico in fœmina, cum conſilio, quænam poſt potum thermarum ex uſu ſint 573.
CXLII. De variis pathematibus ſpaſtico-hyſtericis cum corporis conſumtione 575.
CLXIII. De malo ſpaſmodico flatulento 577.
CXLIV. De affectu ſpaſmodico flatulento in perſona Sereniſſima, per lac aſininum & Selteranas feliciter curato 579.
CXLV. De affectu ſpaſmodico flatulento poſt puerperium 581.
CXLVI. De affectu ſpaſmod. rheumat. ſæpius recurrente 583.
CXLVII. De rheumatiſmo ſcorb. 585
CXLVIII. De rheumatiſmo ſcorbutico 587.
CXLIX. De malo rheumatico ſcorbutico 589.
CL. De affectu ſpaſmod. convulſ. 592.
CLI. De affectu nervorum ſpaſmodico convulſivo. 593.
CLII. De morbo ſpaſm. convulſ. 597.
CLIII. De affectu ſpaſmodico convulſivo diris ſymptomatibus ſtipato 599.
CLIV. De ſingulari quodam affectu ſpaſmodico convulſivo 602.
CLV. De ſingulari generis nervoſi affectu ſpaſmod. convulſ. 606.
CLVI. De affectu ſpaſmodico convulſivo chronico 609.
CLVII. De affectu ſpaſmodico convulſivo, cum commotionibus epilepticis 612.
CLVIII. De affectu ſcorbutico 615.
CLIX. De ſcorbutica humorum impuritate, cum nervoſarum partium debilitate 616.
CLX. De malo ſcorbutico inveterato. 618.

De

CLXI. De affectu ſcorbutico cum effuſione ſeri acris in humeris & dorſo. 620.
CLXII. De affectu ſcorbutico male tractato, cum pedis rigid. 622.
CLXIII. De affectu ſcorb. ſpaſm. 624
CLXIV. De affectu ſcorbutico ſpaſmodico 627.
CLXV. De affectu ſcorbutico, rheumaticis & arthriticis ſymptomatibus ſtipato. 629.
CLXVI. De malo ſcorbutico pathematibus hypochondriaco-ſpaſmodicis ſtipato 634.
CLXVII. De catharris in veram podagram terminatis 637.
CLXVIII. De podagra adoleſcentis 639.
CLXIX. De podagra ſanguinea hæmorrhoidali 641.
CLXX. De topicis, inprimis camphoratis in podagra & eryſipelate noxiis 643.
CLXXI. De pertinaci ulceratione ſemoris 645.
CLXXII. De abolitione motus pedis ex prava curatione poſt lapſum 646.
CLXXIII. De impotentia ambulandi ex lapſu in regionem iſchiadicam oſſe ſemoris nec fracto, nec luxato 648.
CLXXIV. De impotentia ambulandi ex imbecillitate naturali 651.
CLXXV. De tumore cruris ſanguineo 652.
CLXXVI. De efficacia olei caryophillorum in ſphacelo ex cauſſa interna noto 655.
CLXXVII. De febre tertiana male curata, ſæpius recidiva, inque eryſipelas cum moleſtis ſymptomatibus tranſeunte 658.
CLXXVIII. De febre tertiana male curata ſpaſmi hypochondriaci cauſſa 661.
CLXXIX. De tertiana duplici cum purpura in gravida 664.
CLXXX. De febre quartana in gravida, cum judicio de venæſectionis & corticis Chinæ uſu 667.
CLXXXI. De febre biliosa intermittente 670.
CLXXXII. De febre lenta ex male curata tertiana 672.
CLXXXIII. De febre lenta cum cachexia ſuccedente male curationi febris intermittentis 674.
CLXXXIV. De febre lenta deſperata per lac aſininum curata 678.
CLXXXV. De febre lenta cum nimio menſium fluxu 681.
CLXXXVI. De metu febris lentæ poſt catharralem & purpuratam 687.
CLXXXVII. De hectica cum pathematibus hypochondriacis. 688.
CLXXXVIII. De febre hectica poſt partum 690
CLXXXIX. De maraſmo ſenili 693.
CXC. De maraſmo ſenili funeſto 694.
CXCI. De purpura contumaci chronica 698.
CXCII. De pertinaci purpura ſcorbutica 702.
CXCIII. De purpura alba & rubra, cum ſumma generis nervoſi debilitate 706.
CXCIV. De febre purpurata puerperarum pro novo & incognito morbo habita 709.
CXCV. De purpura alba puerperis plerumque funeſta 713.
CXCVI. De variolis 715.
CXCVII. De Comite variolis extincto 718.
CXCVIII. De virgine inflammatoria febre defuncta 721.
CXCIX. De febre maligna petechiali 723.
CC. Hiſtoria febris epidemicæ per annum 1720. graſſantis 726.

Digitized by Google

NOI RIFORMATORI
DELLO STUDIO DI PADOVA.

HAvendo veduto per la fede di Reviſione, & Approbatione del P.F.Tomaſo Maria Genari Inquiſitore, nel Libro intitolato *Friderici Hoffmanni &c. Conſultationum & Reſponſorum Medicinalium Comentaria priora Centuria prima*, e *Tomo uno* non v'eſser coſa alcuna contro la Santa Fede Cattolica, & parimente per Atteſtato del Segretario Noſtro, niente contro Prencipi, & buoni Coſtumi, concedemo Licenza a *Sebaſtiano Coleti Stampatore* che poſſi eſser ſtampato, oſſervando gl' ordini in materia di Stampe, & preſentando le ſolite copie alle Publiche Librarie di Venetia, & di Padoa.
Dat. 24. Novembre 1734.

(Andrea Soranzo Proc. Ref.

(Z. Piero Paſqualigo Ref.

Agoſtino Gadaldini Seg.

1734. 22. Decembre.

Regiſtrato nel Magiſtrato Eccellentiſſimo contro la Beſtemmia.

Angelo Legrenzi Seg.

Digitized by Google

SECTIO I.

DE MORBIS, CAPUT

Potiſſimum occupantibus.

CASÛS I.

De Cephalalgia diuturna cum dolore artuum vago.

HISTORIA MORBI.

Illuſtris matrona, quadraginta ſex annos nata, ſanguineo melancholici temperamenti, a teneris juventutis annis variis oculorum æque ac hypochondriorum ægritudinibus infeſtata fuit. Perpetui ferme dolores caput tanta adfecerunt atrocia, ut non ſolum ante aliquot annos capillorum deſtuvium paſſa fuerit, verum etiam tormentis illis adeo inſueverit, ut abſque querelis illa toleraverit. Hæc admodum adoleſcentula conjugii leges ſubiit, decemque prolium fœcunda fuit mater; quarum primam cum ederet, atroces adflictiones, præſertim larga ac diuturna ſanguinis ex utero profluvia ipſam prehenderunt; reliqua autem puerperia, cum ipſa infantibus præberet ubera, omni calamitate vacua, ex voto ſucceſſerunt. Verum enim vero pleriſque harum prolium præmatura morte defunctis, eximiæ ſollicitudines mœroreſque mentem occuparunt; & non minus caput debilitarunt, quam varias maxillarum & oculorum congeſtiones, & periculoſas febres catarrhales, reliquerunt. Menſtrua ipſi rite fluunt; ex aliquot annis aliquantulum imminuta; ut inde bis quotannis ſanguinem ex venis pedum mittere decreverit: & cum præterea alvi obſtructionibus ſæpius laboret, pilulis contra obſtructiones frequenter uti debuit. Vere proxime elapſo moleſtus ventriculi ardor, eique junctus faucium ac œſophagi ſpaſmus atrox miſeram præter omnem ſpem invaſerunt; poſt liquoris anodyni mineralis cum eſsentia caſtorei mixti, uſum autem, & datos pulveres præcipitantes, mox evanuerunt. Nihilo tamen ſecius ſub Junii finem rediit acerbus ille ventriculi ſpaſmus; & adhibitis contra obſtructiones pilulis, & Caſtorei eſſentia ſe iterum depelli paſsus eſt. At vero vix octiduum eſt elapſum, cum ſcindentes lancinanteſque dolores dextræ manus corriperent articulationem: ægra, manum luxatam reputans, eam extendi curat; ſed poſt aliquot dies iidem dolores, ad ſiniſtram devoluti manum, inde ad genas, oculos, femora protracti, & per totum ferme corpus diſtributi, tandem ad caput & oculos redierunt, ibidemque fixum ceperunt locum. Jam igitur adgravati oculi ardent; in vertice ſpatium tranſverſæ manus latitudinem explens, tenaciſſimæ ſtricturæ ſenſum refert; ægra capite ad terram paululum inclinato protinus vertiginoſa, omnia obſcuris intuetur oculis; alvum, niſi pilulis adjuta, non deponit; & vini aſſumto hauſtu mox volatico faciei rubore, capitiſque vertigine adficitur, urina clara, tenuis & pallida. R. d. 23. Auguſt. 1731.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Intelligo ex tranſcripto caſu, cujus omnia momenta probe ponderavi, illuſtris ægrotæ corpus valde tenera, ſenſibilique gaudere textura, eamque a prima ſtatim infantia inſigni capitis debilitate fuiſse adfectam. Quid ergo mirum, ſi humores juſto majori quantitate eo ferantur; irregulari per corpus diſtribuantur circuitu, & hinc tantam capiti relinquant humiditatem, quanta continuis illius cru-

ciatibus, oculorum afflictionibus, defluxionibus ac catarrhalibus febribus excitandis ſatis par eſt acidonea? Neque vero hæc unica cauſſa eſt, ſed ſi conſideres, quantis debilitatibus natura ex crebro partu, ex largo cruoris ſub puerperio profluxu, & ex mœroribus, ab infantum crebra morte inductis, fuerit infeſtata; haud ſane miraberis, quod recenſita pathemata, nimirum hypochondriaca, hyſterica, ſplenetica, ſanguinis congeſtiones ad caput, alvi obſtructiones, flatulentiæ atque anxietates exinde propullulaverint. Acceſſit præterea illa ætatis periodus, in qua menſium fluxus, antea regulari ſucceſſu erumpens, naturali ordine parcior redditur & imminutior: inde vero cruor, cum non amplius depuretur, non ſolum in quantitate coacervatur, ſed acriorem quoque ac ſpiſſiorem induens qualitatem, plures eaſque periculoſiores producit afflictiones. Ex eodem igitur fundamento ægra noſtra currente anno ventriculi ardore, phlogoſi, pertinaci alvi obſtructione, & jam defluxione ſcorbutica ſatis acri, corporis omnes partes pervagante, ac tandem in oculis fixata, in iiſque pariter ac in vertice acutam lancinationem & ſtricturam producente, detenta fuit ac cruciata.

Ne autem periculoſius exinde capitis malum, aut plane hemiplexia, ſuboriatur; haud immerito tempeſtivis medicinis his pathematibus obviam eundum, eaque, quantum poſſibile erit, præcavenda ſunt. Quo fine ante omnia ſuadeo, ut ægra ſtatim ex vena pedis tuſa quatuor circiter aut quinque ſanguinis uncias detrahi; & aliquot diebus poſt ſcarificatas cucurbitas nuchæ adplicari curet. Neque erit incongruum, ſi nuchæ vicinia pannis aſperis, bene calidis ſedulo fricentur, ac deinde ſpiritu quodam, ſub litt. A communicato, inungantur: cujus externa applicatio ipſis quoque proderit oculis. Quum autem ſimul ad purpuraceam materiam, in hiſce morbis tantum non ſemper intra humores reconditam, reſpiciendum eſſe arbitrer: inter interna medicamina pulverem meum bezoardicum & præcipitantem, pori portione commixtos, & mane æque ac veſperi ſub lecti introitum larga doſi, cum decem liquoris mei anodyni mineralis guttulis, adſumendum commendo; ſubinde vero aliquot vaſcula infuſi theiformis ſub litt. B. deſcripti haurienda, ut mador lenis ſequatur, ſuadeo.

Tum alvus ſemper libera ſervanda, non pilulis, quæ nimium exſiccant corpus, ac perverſa imbuunt conſuetudine; ſed clyſmatibus domeſticis, quæ ex tenui avenæ juſculo, oleo chamomillæ & carvi, tantillo ſalis communis, & mellis præparantur. Non minus Elixir meum viſcerale, 50. & 60. guttis inter epulas adhibitum egregiam concoctioni feret opem, & laudabilis chyli confectionem adjuvabit. Tandem vero potulentorum exacta ratio habenda, quæ omne fere curationis in his morbis abſolvunt momentum: nocent enim omnes cereviſiarii ac calidiores potus; & in eorum locum decocta ex cornu cervi raſpato, radice cichorei, ſcorzoneræ, ſemineque fœniculi compoſita, & cum vini vetuſtioris Moſellani parte mixta feliciori ſorbillantur effectu. His denique ſi acceſſerit bonum regimen, & præſertim ab animi commotionibus, & aere frigido abſtinentia: haud dubito, quin exoptata ſanitas ſit reditura.

Litt. A.

Rec. *Spiritus vini rectificatiſſimi uncias duas, olei macis, fœniculi ana drachmam unam, M. D. S. Nervenſtarckenden* Spiritus *auſſerlich zu gebrauchen.*

Litt. B.

Rec. *Herbæ veronicæ, meliſſæ, betonicæ, ſcordii ana manipulum, radicis liquiritiæ, ſeminis fœniculi ana drachmas duas, C.C. D.S. Species zum Krauter-Thee.*

CASUS II.

De Cephalalgia rebelli.

PRinceps quidam ſereniſſimus ſatis longo abhinc tempore in anteriore capitis parte atroces valde expertus eſt dolores. Corporis illius habitus omni fere vitio vacare videtur: nihilo ſecius inſignes pri-

mum

mum tempora torſerunt cruciatus, & Sereniſſimus æger ſpiſſam mucaginem a capite delapſam excernere cœpit: quibus ſubſultantes nervorum acceſſere motitationes; & jamjam gravativi dolores regionem, quæ eſt ſupra oculorum orbitam, tenent. Harum partium obſtructiones, quę ex membranarum ſinus frontales involventium obſtructione, primos congeſtoriis ſanguinis & ſeri ibidem ſtagnationibus natales debente, oriuntur, ſubeſſe ſimul videntur. Quibus incommodis licet hactenus variæ cephalicæ, nervos confortantes, & obſtructiones ac ſtaſes reſolventes medicinæ, evacuationes per laxantia, venæſectiones in brachio æque ac pede inſtitutæ, fuerint oppoſitæ: in eodem tamen malum permanſit tenore. Quamobrem edoceri avet princeps ſereniſſimus, qua ratione morbus hic ſit tractandus, aut utrum minerales aquæ, quibus partim adſuevit, illi tollendo futuræ ſint idoneæ?

CONSILIUM.

UT deſideratum a me ſuper diuturno anterioris capitis dolore conſilium ſuppeditem, & congruas ipſi medicinas proponam: morbi hiſtoriam ſedulus perpendi, illumque ex ſeri viſcidi & acris ſtagnatione tam in oſſium frontalium ſinubus, quam inter cranium & pericranium facta derivandum autumo. Quas vero ſtagnationes cruditates potiſſimum ex depravata concoctione in ventriculo generatæ produxerunt. Quod ſi enim tenacior juſto, ac multo acore infectus chylus ſanguini commiſceatur; hic inde ſpiſſeſcit, ac libero per minima pericranii & membranarum ſinus capitis inveſtientium vaſcula circuitu excluſus, ſubſiſtit ibidem, ſtagnatque; hinc non niſi ſubtile dimittit ſerum, quod nervorum fibrillas ſenſibiles valde, pungit, rodit, ac eorum dolores ſubſultuſque producit. Quæ cum ita ſint, eo potiſſimum dirigenda erit curatio, ut non minus ſtagnatio ſeri viſcidi acrioris in nerveis capitis membranis reſolvatur, & diſcutiatur; quam ventriculo reſtituatur debita concoquendi vis, & alvi ſucceſſus promoveatur. Hunc in finem pilulas meas balſamicas commendo, quarum quatuordecim ſemel vel bis ſingulis ſeptimanis proxime ante prandium, quo tempore haud adeo ſiccant, ac paulatinos effectus præſtant, adſumi poſſunt. Dein hic pulvis nervinus, reſolvens & diaphoreticus, egregie juvabit diſcuſſionem: Recipe antimonii diaphoretici, lapidum cancrorum ana drachmam unam, cinnabaris nativæ præparatæ ſcrupulos duos, ſalis volatilis cornu cervi, pulveris caſtorei ana grana decem. M. f. pulvis, dividatur in doſes quatuor; quarum una mane & veſperi ex aqua cum vino mixta exhibenda, mane vero infuſum herbæ Theebois, aut aliud theiforme inſuper bibendum, & intra lectum lenis diaphoreſis inſtituenda. Eidem ſcopo externa ſalis volatilis ammoniaci ſicci, cum tantillo olei majoranæ veri remixti, ad nares admotio ſatisfaciet; non minus balſami mei vitæ cum duplicatis linteis facta fronti adplicatio conducet; aut pulvis quidam cephalicus, inſtar ſternutatorii adhibendus: Recipe herbæ majoranæ, florum liliorum convallium ana ſcrupulos duos, mari veri, florum benzoes ana ſcrupulum, pulveris caſtorei grana decem, olei caryophillorum guttas quatuor. M. D. Tum vero concoctricem ventriculo vim egregie reſtaurabit eſſentia corticum aurantiorum, quæ ex corticibus his recentibus conciſis, cum ſale tartari in pultis formam contuſis, tantillo olei de cedro Italici permixtis, & tandem cum ſpiritu vini rectificatiſſimo, aut, quod præſtantius, ſpiritu vini Hungarici per nycthemeron digeſtis conficitur: hæc enim ſub epularum fine 60. vel 70. guttis ex potu adſumta flatus diſcutit, acrimoniam præcipitat, & virtutem leviter balſamicam exſerit.

Præterea exactum vitę regimen ſervandum erit, & maxime ab omni refrigeratione, præſertim pedum, ſedulo cavendum: quo enim hi ſunt frigidiores, eo magis humores ad ſuperiora rapiuntur, in iiſque eo acerbiores excitant dolores. Hinc valde proficuum erit, ſi ad circulum ſanguineæ maſſæ æqualiter promovendum pedes veſpertino tempore calidis fricen-

tur pannis, aut leviori pediluvio ex aqua fluviatili, furfuribus triticeis, roſarum æque ac chamæmeli floribus concinnato immittantur. Hæc ſunt, quæ ſuadenda duxi; quæ ſi obſerventur, de felici, exoptatoque eventu haud dubito, illumque ex animo adprecor.

CASUS III.

De Rara Hemicrania.

VIr ſexagenarius autumno anni 1718. narium deſtillatione, quam coryzam vocant, correptus; primis diebus tenuem per nares ſtillavit pituitam: quæ vero mox gravedine intus adeo obſtructæ fuerunt: ut abſque ſternutatorii pulveris ope nihil ferme muci ploraverit, caput autem multum grave extiterit. Malum hoc non ſolum per inſequentem hyemem, verum etiam integrum 1719. annum adflixit, majoraque indies ſumens incrementa adeo debilitavit caput, ut ſæpius muniorum ſuorum non niſi pauciſſimis, ſæpius nullo plane defungi potuerit. Hunc rerum ſtatum medici conſulti leviorem æſtimantes, coryzam duntaxat ſubeſſe putabant mox plane evanituram. Aſt hyemali anni 1719. tempore mali vehementia crevit: ciborum enim adpetentia paulatim abolita; vireſque capitis & corporis defecerunt incredibilem in modum, ut denique a 10. Martii die anni 1720. lecto ſere affixus hærere debuerit. Tum penitus obturatæ ſunt nares, iiſque nec aerem trahere, nec muci quidpiam excernere potuit: acceſſere ſimul ſpaſmodici poſtici dextrique capitis cruciatus, qui non more cephalalgiis ſolito interius adfligebant, ſed inter cranium & externam cutem torquere videbantur; & per caput ad collum, frontem, dextri lateris tempora, oculum, dimidium naſum, os, linguam, maxillamque ad cervicem uſque protenſi, veram conſtituerunt hemicraniam: quæ dextrum faciei latus intus extuſve intumefactum & ſtupefactum fœdo deturpavit ſpectaculo. Dexter oculus viſu tantum non omni privatus ſi cum ſiniſtro ſimul ad videndum aperitur, omnia objecta ſiſtit duplicata: hinc aliquid lecturus, ſcripturus aut exacte conſideraturus, dextro clauſo ſolo ſiniſtro uti valet oculo, cujus acies pariter magis magiſque infringitur. Hi ſpaſtici dolores primum horrore ac æſtu alternantibus ſtipati circa ſeptimam veſpertinam ſemper invaſerunt; & ægrum ſumma atrocia ad nonam, & quod excedit, diſcruciarunt; poſt bis de die, mox ter recurrerunt, tandemque ſine ulla ferme remiſſione ſævierunt. Ille vero tormenta hæc ferre neſcius ſummis medicum orabat precibus, ut dolores iſtos ſi abolere penitus non poſſet, ſaltem ſopiret paululum & mitigaret; ordinavit hic pulveres præcipitantes cinnabarinos cum extracto opii remixtos; quorum quotidie unum, dein duos, & acerbitate nihil remittente tres aſſumere debuit æger. Neque autem ſecius eodem tempore cibos prorſus averſari cœpit; ventriculus & inteſtina acerbe torquebantur, maximeque prandendi tempore; appetiit quidem interdum edulia, illa autem ori oblata ſumma nauſea, iterum abigebat; juncta ſpiratione difficiliori. His incommodis per 4. aut 6. hebdomadas toleratis, varias natura molita eſt excretiones: inter quas primum tenax ſanguineaque mucago per nares delapſa, manibus, ulnarum ſæpe longitudinem ſuperans extrahi debuit: elapſis autem quibuſdam ſeptimanis fluxilior tenuiorque ferebatur mucus, tanta quidem copia, ut nec nocte nec die ceſſaret, ſed ſomnum valde perturbando per tres ægrum adfligeret menſes. Interea largiſſima hæc fluxio nullum prorſus naribus attulit levamen: hæ enim obſtructæ ac quaſi coalitæ ne minimum quidem aeris perſpirare valebant: quid? quod aliud adhuc ſatis curioſum acceſſerit incommodum, quum vena in palati fornice ſponte rupta multum cruoris mox per os ſolum, mox ſimul per nares effudit. Tum & hæc ſanguinolenta effuſio ceſſavit quidem; attamen coagulatus cruor adhæret infundibulo, & per ſcreatum ac ſputationem effunditur: ſaliva inſuper per quaſdam ſeptimanas tenax & viſcida tan-

tâ ſpuitur copia, ut ſalivatio ſubeſſe videatur; & alvus, quæ antea fuit libera ac regularis, jam obſtrui incipit. Diris olim tormentis crura, femora & totum corpus laceravit arthritis vaga; quæ ſub præſenti morbo evanuit, fixamque in capite obtinuit ſedem. His itaque ægritudinibus quam plurima æger opponi curavit medicinarum genera, laxantia nimirum, decocta lignorum, exſiccantia ſanguinemque depurantia; nullam tamen conſtantem inde reportavit valetudinem; quin licet æſtivo tempore, ſereno clementique cœlo quadam ſanitatis larva gavilus ſacras frequentare potuerit ædes; nihilominus jamjam autumnali tempeſtate priſtino agitatur malo; ſalivam reddit valde copioſam, dextrique capitis diros perſentit dolores. Omnis aeri per narium meatus præcluditur aditus; quibus cum aliquando ſpiritus vini non adeo rectificatus ſyphonis ope injiceretur, inſignes inde capitis cruciatus evenere, adeo, ut cum præ iis ſomnum capere neſcierit, apoplexiæ aut convulſionum metus ſuboriretur, qui, dolore poſt 48. horas mitigato, evanuit. Hinc porro pulveres cephalici, decocta lignorum cephalicis mixta ſudorem promotura, infuſa dilutiora potum ordinarium ſubminiſtratura, ac pediluvia ordinabantur; malo nequicquam ſoluto. Quam ob rem tandem quæritur; num hujus morbi aliquod levamen aut ex mineralium, præſertim Carolinarum aquarum uſu, aut ex mercuriali cura rite inſtituta queat expectari.

EPICRISIS.

Affectus, qui in hac hiſtoria deſcribitur, eſt graviſſima & inveterata hemicrania, quæ cum ſæviſſimis ſymptomatibus juncta dimidium caput dextri lateris occupat; ſiquidem non modo pericranium hujus lateris, partemque capitis ſuperiorem, ſed ipſum quoque oculum, dimidiam partem naſi, oris, linguæ, mandibulæ, occipitis gravi dolore pungitivo exercet, harumque partium functiones lædit, ut oculus viſu privetur, omniaque ægrotanti duplicata appareant. Sæviunt ſymptomata per periodos, dum primum præcedente levi horrore ac frigore, ut in hoc affectu fieri conſuevit, circa tempus nocturnum facta fuit exacerbatio; deinde creſcente malo intra diei ſpatium bis vel ter dolor acceſſit; quumq; hoc vitium diutius ægrum detineret, non ſolum inappetentia cum ciborum faſtidio, viriumque proſtratione & imminuto vigore ingenii ſuborta, ſed etiam concoctio & egeſtio excrementorum inſigniter perturbata fuit. Quum itaque ſub hoc affectu maxima cerebro & nervis inducta ſit debilitas, nullum ſane eſt dubium, quin haud leve periculum ægro immineat. Nam ejuſmodi graves valdeque diuturnos capitis dolores pericoloſiores ſubinde affectus, paralyſes, hemiplexiæ, apoplexiæ, mortbique ſoporoſi ſubſequi ſolent; id quod multiplici experientia nobis compertum eſt. Si primam hujus mali originem diſpiciamus, ea potiſſimum ad ſuppreſſam coryzam, ſeu impeditam ſeri per nares & fauces excretionem referenda eſt: unde a ſtagnante ſero tunicæ pituitariæ, quæ totam faucium & narium regionem inveſtit, nata fuit obſtructio, ita ut nares penitus obturatæ præter odoris abolitionem aeris aditum ad laryngen interceperint. Et quoniam in coryza & catharralibus ejuſmodi defluxionibus humorum motus atque impetus ab extremis partibus, ſpaſmo quodammodo conſtrictis ad interiora, & præcipue ad glanduloſos faucium & aſperæ arteriæ tractus, convertitur; hinc non ſolum acceſſit alvi & tranſpirationis ſegnities, ſed etiam copioſior humorum ad partes internas affluxus concitatus fuit, qui copioſam, ſalivationi ſimilem valdeque diuturnam, ſeri viſcidi per os & nares excretionem commovit, nulla tamen inde ſequuta narium obſtructarum apertione. Neque mirari oportet, quod ſanguis interdum cum ſero extillaverit: ſiquidem humorum affluxus vaſa ſanguifera ita diſtendit, ut ſanguini accumulato & cum impetu irruenti facile exitum concedant. Videtur autẽ ad generationem hujus mali haud parũ cõtuliſſe ſalſa acris lymphę in-

temperies, arthritidis genetrix, quæ ægrotantem noſtrum alias crebro infeſtavit, jam vero hoc malo correptum deſeruit. Nam ab ejuſmodi ſero ſalſo acri, quo arthriticorum humores imbuti ſunt, membranis nerveis inhæreſcente; major fit dolorum & ſpaſmorum vehementia, ſub qua utique liber humorum circuitus debitaque eorum ſecretio & excretio in vicinis partibus magnopere labefactatur & pervertitur: ex quo factum putamus, ut huic malo & augmentum & diuturnitas acceſſerit. Perpetuæ enim obſervationis eſt, ceſſantibus conſuetis doloribus arthriticis partes nerveas & membranaceas graviter affligi, quod videre licet in colica & aſthmate convulſivo, in tuſſi, rheumatiſmis, aliiſque doloribus, quibus arthriticorum corpora infeſtantur.

Præterea circa hanc morbi hiſtoriam id monendum duco, quod naſcente hoc malo, ſi omnia recte & prudenter fuiſſent adminiſtrata, hæc ſymptomatum vehementia facili negotio averti potuiſſet. Sed morbo & a medicis, & ægrotante neglecto, partim etiam copioſis exhibitis opiatis, indeque nervorum ac membranarum tono mirifice debilitato, non mirum videri, auctam eſſe procedente tempore hujus mali acerbitatem, adeo ut jam utique major circumſpectio, prudentia, ampliuſque temporis ſpatium ad reſtituendam valetudinem requiratur.

Quum autem hoc loco maxime in quæſtionem venire videam, an thermarum ſeu aquarum mineralium uſus, vel etiam cura, ut vocant, mercurialis hoc in tollendo adſectu aliquid auxilii conferre poſſit, breviter hac de re ſententiam noſtram exponemus. Ac primo quidem omnimodo & aquarum mineralium uſum & curam mercurialem diſſuademus, quoniam utrumque medicationis genus per omnia & perpetuo integrum vigorem corporis, maximeque illibatum ventriculi robur deſiderat. In noſtro autem jam ſexagenario ſumma capitis, generiſque nervoſi debilitas cum magna ſtomachi infirmitate animadvertitur. Deinde non ſemel, ſed frequenter obſervavimus, thermas præſertim Carolinas nunquam conducere in iis adſectibus, qui a debilitate nervorum & ſtagnatione humorum in capite naſcuntur, & quidem ob hanc rationem, quoniam hujus generis aquæ paulo graviores difficilius per debilitata cerebri vaſa tranſeunt: hinc etiam eſt, quod in idiopathicis capitis affectibus v. g. hemiplexia, paralyſi, gutta ſerena, ſurditate, auditu difficili, nunquam has aquas prodeſſe experti ſimus.

Quod vero curam mercurialem attinet, eam ideo non admittendam putamus, quoniam ex mercurio parata remedia ſpaſmo & conſtrictione fibrarum agunt, præſertim in partibus externis, quas fortius ſtringendo humores cum impetu ad faucium glandulas appellunt, unde major affluxus atque ex eo ſeri in cerebro ejuſque partibus extravaſatio metuenda eſt. Accedit etiam illud, quod ætate provectioribus ejuſmodi medicatio, ob corporis infirmitatem, vix tuto præſcribi poſſit. Noſtrum potius conſilium eo collineat, ut excretionibus per alvum & tranſpirationem, quod tamen remediorum temperatiorum ope peragendum eſt, reſtitutis impetus humorum a capite derivetur: quod per pediluvia, balnea, blanda laxantia & diaphoretica commode fieri poſſe exiſtimo. Poſtea partem affectam roborare oportet ſuffimigiis balſamicis, maximeque beneficio temporis utendum eſt, proſpiciendumque ut ne quid inconſulto, & præcipitanter in tam inveterato malo agamus.

APPENDIX.

Notandum hoc loco, quod ægrotus ſalutari hoc conſilio neglecto, cura mercuriali uſus fuerit: unde quidem primo dolorum levamen ſenſit, ſed poſtea erevit morbi vehementia, tandemque hemiplexia & ſuffocatio aſthmatica, brevi poſt inſequuta, vitam abſtulit.

CA-

CASUS IV.

De Hemicrania ſuccedente Febri Tertianæ.

Vir quadraginta ſex annorum proceræ ſtaturæ, ad iram facillimus, Tabaci ſugendi ſpirituoſoſque potus bibendi amantiſſimus, ſeptimo calendarum Novembris febre corripiebatur: quæ cum primum exiguo horrore ac ſpinæ dorſalis lancinationibus ægrum adorta eſſet, alteroque die abſque horrore rediret, ardoremque per ſedecim horas protractum inferret, acutæ ſpeciem retuliſſe viſa. Vocatus hinc medicus protinus ſub morbi initio venam tundi juſſit, variaque dedit medicamina; quo factum, ut intra quatuordecim dierum ſpatium febris evanuerit. Verum haud ita multo poſt dextrum capitis latus immanes prehenderunt dolores, qui, veſpertino ſemper reverſi tempore, per integram ſævierunt noctem, & non modo ſomnum eripuerunt ægro, verum etiam adeo labefactarunt caput, ut viſus ferme fuerit abolitus. Remittit interdiu doloris atrocitas; nulla vero eſt adpetentia, ſed ſummum ciborum faſtidium. Prior medicus iterum accerſitus epithema ex aqua roſarum, aceto roſaceo, nitro, camphora & quibuſdam olei ligni rhodii guttis confectum adplicari jubet; ſed tantum aberat, ut æger inde melius haberet, ut potius dolorum atrocia increſceret: quid? quod præterea ſicca moleſtiſſima tuſſis ægrum exagitet, caputque magis reddat temulentum, alvo manente libera. Quum itaque hi cruciatus jam per octiduum adflixerint, omneſque vires dejecerint; illorum congrua anhelatur medela.

CONSILIUM MEDICUM CUM CURATIONE.

Ægroti conditionem litteris mecum communicatam ſedulo perſcrutatus; dolorum, quibus caput illius nocturno potiſſimum tempore cum plenaria ferme ſomni abolitione occupatur, originem a febrilis ſaburræ haud penitus foras actæ reliquiis derivandam eſſe cenſeo; & hinc cauſſam eorum maxime in primis viis, ventriculo nimirum & inteſtinis, reſidere arbitror. Quamobrem cum præſcribendæ ſint congruæ medicinæ; eo reſpiciendum eſt, ut malum exſtirpetur funditus. Quo fine mitto laxativam potionem, quæ ſimul abſque omni laborioſiore & anxio conatu lenem docet vomitum: cujus altera pars mane, ſubjuncto decocti tenuioris ex avena parati hauſtu capiatur, altera elapſo horæ quadrante aſſumatur, iterumque avenaceus potus hauriatur. Nec etiam erit incongruum, ſi ſuccedentes per alvum aut vomitum excretiones continuatis avenæ juſculis magis promoveantur; reliqua vero potulenta æque ac edulia hac die ſtudio fugiantur. En vero ipſam potionem: Recipe mannæ electæ uncias duas, cremoris tartari drachmam unam, radicis hypecacuanhæ ſcrupulos duos: ſolve & coque leni calore in aquæ florum acaciæ unciis quinque, colaturæ adde olei de cedro italici guttas tres. M. D. S. Laxir-Franklein.

Adjungo porro pulverem diſcutientem & anodynum, cujus hæc eſt compoſitio: Recipe ceruſsæ antimonii, lapidum cancrorum, cornu cervi philoſophice præparati ana drachmam unam, cinnabaris præparatæ drachmam dimidiam, ſalis volatilis cornu cervi, pulveris caſtorei ana ſcrupulum unum, croci auſtriaci grana X. M. f. pulvis div. in X. doſes. Sumatur hujus una doſis altero poſt aſsumtum laxans die, matutino tempore, commodo ex vehiculo: proin quædam ſcutellæ decocti Thee bois aut Coffee, aut alius theiformis ex foliis ſaturejæ, meliſsæ, ſalviæ & ſemine fœniculi parati ſorbillentur; & quo lenis ſequatur tranſpiratio, per aliquot tempus lecto immoretur æger.

Sed circa veſperam tribus circiter ante dolorum acceſſionem horis, ejuſdem pulveris portio cum 40. guttulis liquoris mei anodyni mineralis, ex debita aquæ florum ſambuci quantitate, capiatur iterum: tum deſcendatur in pediluvium ex aqua fluviatili, furfuribus tritici & chamomilla pa-

ratum, eique haud adeo ferventi pedes ad ſuras uſque & ultra immittantur. Denique lectum petat æger, placidique ſudoris exſpectet eruptionem.

His medicinis dicta ratione per quatriduum uſurpatis, ut de ulteriori ægrotantis ſtatu certior fiam, cupio; quo porro, quæ e re ſunt, commendare queam.

APPENDIX.

Elapſis quibuſdam diebus æger præſcripta medicatione uſus retulit, laxativam potiunculam ex voto alvum duxiſſe; pulverem autem poſtridie matutino ſolum, veſpertino tempore cum anodyno liquore ſimul adſumtum moleſtos capitis cruciatus effectu fugaſſe feliciſſimo: quin eodem pulvere & ſpiritu, ſubjuncto pediluvio, tertio die poſt adhibitis, ſe largo ſudore perfuſum proxima nocte fauces flavis veſiculis farctas reportaſſe; caput tamen haud amplius doluiſſe nec noctes ſomno fuiſſe privatas. Hinc ipſi, quid medicinæ adſumeret, quo faucibus ſuccurreret, conſulenti, ut mane infuſum theiforme ſorberet, veſperi pulveris doſin caperet, ac nonnunquam balſamum meum vitæ & naribus admoveret, & loco, quem occuparat dolor, illiniret commendabatur: veſiculas autem faucium ad dolores earum leniendos, & acrimoniam temperandam, mucilagine cydoniorum & acqua roſarum inungi curaret, & lactis flores nitro permixtos ore detineret ſuadebatur. Sic dicto audiens ægrotans adeo felici curationis potitus eſt eventu, ut divina favente gratia a dolorifica ægritudine penitus fuerit liberatus.

CASUS V.

De Hemicrania cum Ophthalmia conjuncta.

SAnguinei temperamenti vir, annos quadraginta ſeptem natus, lauta quidem ſemper uſus fuit diæta; ſed cum ſufficienti corporis motui indulſiſſet ſimul, ad trigeſimum ætatis annum illibatam protraxit ſanitatem. Cum autem aliud vitæ genus ingreſſus, perpetuo ſedere, litterarumque commercio & acceptorum expenſarumque computationibus vacare deberet: variæ hypochondriacæ adflictiones, ſpirandi anguſtiæ, flatulentiæ, borborygmi, tenſiones inteſtinorum, & oſſis ſacri dolores ipſi inhærere cœperunt. Has omnes vero hæmorrhoidum fluxus, arte medica provocatus, ſuſtulit: hoc enim per integrum decennium ſingulo menſe ſatis larga cruoris portio evacuata, & nonnunquam, maxime diætæ errore accedente, diarrhœa quædam eidem juncta eſt. Neque eo ſecius ſeptem annis abhinc ob ventriculi quandam imbecillitatem Sedlicenſi fonte uſus, alvi incurrit profluvium, quod per totum continuans annum eximiam induxit virium proſtrationem, adeo ut contra illud Egranas aquas cum vino mixtas ſub epulis potare debuerit, eo effectu, ut diarrhœa inde ſedata hæmorrhoides fuerint perturbatæ. Hinc per periodos podagrici acceſſerunt dolores, & his quoque ante biennium abactis arthritica tormenta vago impetu mox digitos manuum, mox pedum, mox ſcapulas occuparunt: quin & his denique evaneſcentibus elapſo proxime ſemeſtri pertinax congeſtio inſigni dolore ruboreque prehendit dextrum oculum, ſimulque dimidium capitis naſique latus eximio exercuit cruciatu; qui per octiduum ibidem protracti, ad ſiniſtrum latus oculumq; demigrarunt, dein & in eo quatuordecim diebus ſævierunt, & ad dextram iterum redierunt regionem: qualis alternatio ſingulis fere quatuordecim diebus contigit. Neque autem ſilentio prætereundum, ægrotanti olim largos, eoſque valde fœtidos pedum ſudores eveniſſe, quos, dum inter piſcandum calceis ac tibialibus indutus per aquas ambulavit, protinus amiſit. Quare cum medela eſſet adplicanda & hujus ſudoris, & hæmorrhoidalis fluxus revocatio medicis fuit curæ cordique: Illum quidem reſtituere allaborarunt, dum vaporem ſpiritus lumbricorum terreſtrium, formicarum & ſalis ammoniaci candentibus lateribus infuſi pedibus admiſerunt. Hæmorrhoidalem autem fluxum excitare, variis modis anniſi ſunt: partim enim ſpecies ex radicibus

cibus & herbis anti-hypochondriacis cum cereviſia bene fermentatas, loco ordinarii potus commendarunt, & tincturam metallorum mane ex decocto Thee bois hauriendam ordinarunt; partim Elixirium viſcerale ex extractis amaricantibus & balſamicis cum liquore terræ foliatę tartari & ſpiritu corticum aurantiorum extractis, & anima rhabarbari, elixirio proprietatis ac ſpiritu nitri dulci combinatis paratum, 70. guttis bis de die capiendum exhibuerunt. Hiſce revocato fluxu, ea in uſum vocata ſunt medicamina, quibus facultas quædam medica dato reſponſo uti juſſit: decoctum nimirum ex radice ſarſaparillæ, chinæ & ſemine fœniculi paratum calidum bis quotidie ſorbillabatur, & frigidum loco ordinarii potus hauriebatur; tinctura martis in vicem tincturæ metallorum ſub dolorum remiſſione capiebatur; blandiora laxantia propinabantur; in ſura veſicatorium excitatum per aliquot hebdomadas in fluore ſervabatur; & externe aqua ſclopetaria (*l'eau d'acquebuſade*) ſubjuncta accurata diæta adplicabatur. Tantum vero abeſt, ut ex exacta hujus methodi obſervatione levamen quoddam perceperit æger, ut potius male habere pergeret, & oculorum perpetuis angeretur doloribus. Hinc tandem viribus exhauſtis, corpore macie confecto, & appetentia ciborum plane abolita, poſt uſum decocti & tincturæ martis, alvi æque ac hæmorrhoidum obſtructionem iterum incurrit. Quamobrem relicta hac medicatione, & repetito tam ſpecierum anti-hypochondriacarum cum cereviſia fermentatarum, quam fomentationum uſu redierunt hæmorrhoides internæ, & ſæva ſymptomata, maxime oculorum capitiſq; dolor, adeo remiſerunt, ut per ſemeſtre tempus itineribus fungi valuerit. Sed notatu dignum eſt, ægro acetum ſaturninum, oculis duntaxat adplicandum fuiſſe ordinatum; quod cum ille, errore inductus, toti admoviſſet capiti, exinde potiſſimum dolores videbantur evanuiſſe. Aſt falſa hac dolorum quiete gaviſus ex medici cujuſdam conſilio pediluvia furfuracea, & æſtivo tempore acidulas Egranas in uſum vocavit, interque prandendum Pyrmontanas cum vino potavit: quibus per 14. dies ſurpatis ophthalmicus non minus ac hemicranicus recruduit dolor, &, quamquam hæmorrhoides per integrum fluxerint menſem, 14. diebus dire ſæviit. Prior enim medicus licet venæſectionem, pilulas balſamicas ſalino liquore ſolutas, & eſſentiam antimonii tartariſatam, pimpinellæ & ſuccini ægro ordinaverit: id quidem effecit ut ſanguis per anum flueret, dolorum autem atrociam minime mitigavit.

CONSILIUM.

Hemicrania periodica cum ophthalmia conjuncta, qua noſter laborat ægrotans ceu homo plethoricus & hypochondriacus, hæmorrhoidali fluxui per multos annos obnoxius non ſolum reſtricto huic ſanguineo fluori, & pedum ſudori repreſſo; verum etiam debilitatæ ventriculi concoctioni natales ſuos debet. Experientia enim comprobatum habemus, horum hemicranicorum & periodicorum dolorum fomitem plerumque in primis hærere viis; eoſque a ſaburra ibidem generata potiſſimum foveri & augmentari. Quamquam igitur accitus medicus cereviſia laxativa & balſamico elixirio hæmorrhoidum revocationem potiſſimum tentaverit; haud infelici quoque affectus levamine: attamen ſubſequutus decoctorum & acidularum, maxime Pyrmontanarum uſus majorem iterum ventriculo induxit infirmitatem, more hiſce potulentis conſueto. Hinc conſultum duco, ut hæmorrhoidibus haud ſuccedentibus, ſingulis octo hebdomadibus vena pedis ſecetur, iiſque promovendis pilulæ Becherianæ, & pulvis præcipitans nitroſus quandoque capiantur. Alvi obſtructio pulvere ex rhabarbari binis ſcrupulis, & duodecim nitri antimoniati granis confecto referetur: & ventriculo per Elixirium ſupra memoratum balſamicum, elixirio proprietatis & rhabarbari omiſſis, 50. guttis cibis interpolandum, robur addatur. Cereviſia tenuis & paululum amaricans potui inſerviat, & omnis vini, niſi rhenani parcus inter prandendum uſus fugiatur. Externis vero remediis in hiſce ophthalmicis & hemicra-

cra-

cranicis doloribus parum fidendum; ſi tamen quid tentandum, experientia mihi commendavit cucupham ex radice ireos florentinæ, floribus chamæmeli, pulvere caryophyllorum, ſtoracis calamitæ, benzoe & ſuccino paratam; aut fomentationem affectæ partis vel per calidos ſacculos, vel eosdem floribus chamæmeli, ſambuci, croco & camphora repletos. Denique corpore bene præparato magnum ex leniori ſudore expectandum eſt auxilium, qui pulvere ex cornu cervi uſto, antimonio diaphoretico, cinabari & ſuccino compoſito, mane & veſperi aſſumendo, & inſuper mane infuſo theiformi ſorbillando, promoveri, & intra lectum commoratione adjuvari poteſt.

CASUS VI.

De Memoriæ Debilitate.

VIr celebris Juris peritus annorum XXXI. cholerico-ſanguinei temperamenti, ſtaturæ brevis, & conſtitutionis teneræ ac valde bilioſæ, exacta quidem ſemper diæta fuit uſus, tamen ſedentariæ vitæ nocturniſque lucubrationibus nimium vacavit. Exinde vero per quinque jam annos tanta adficitur memoriæ debilitate, ut ſæpius actarum rerum nullam fere habeat recordationem. Ipſi valde ſenſibili ex animi motibus facillime commoventur humores, caput dolere incipit, & corporis exercitio parum indulgenti imminutior ciborum eſt adpetentia. Ante quinquennium enim acuta febre ſuperata conjugium iniit; quo tempore fonticulus, per ſex annos ob oculorum caliginem brachio inhærens, ultimo autem biennio officio ſuo haud ſatis functus, penitus conſolidatus fuit, & moleſtam memoriæ adfectionem reliquit. Hinc quidem ſuaſum ipſi fuit, ut exſiccati fonticuli fluxum reſtitui curaret; nullas autem conſiliis præbuit aures, & licet varia medicamina, & repetitum Selteranarum aquarum uſum malo ſuo oppoſuerit; illud tamen nequicquam levatum majora indies capit incrementa. Ille igitur vigorem memoriæ recuperaturus, ſalutare anhelat conſilium, & doceri cupit; quæ mali ſui ſit origo? quæ methodus, quæque diæta tollendo morbo ſint convenientiſſimæ?

CONSILIUM MEDICUM.

INtellexi morbi ſtatum ex tranſcripto caſu, & quæſtiones, quarum ſolutio deſideratur. Harum priori ſatisfacturus, mox deprehendo, ægrotum conſtitutione valde tenera ac ſenſibili eſſe adſectum. Ubi autem hæc ſubeſt, & accedunt animi pathemata non minus, quam perverſum vivendi genus: facillime nervoſum genus æque ac vires, facultates & operationes animales, in cerebro peragendæ, debilitari poſſunt. His vero adſectis perturbatur etiam partim cruoris vitalis circuitus, partim fluidi nervorum lymphatici ſecretio ſumme neceſſaria læditur: hinc tandem ſtagnationes ac decubitus humorum contingunt, & ex his non ſolum infirmitates ac dolores capitis, oculorumque caligines, verum etiam eximium memoriæ decrementum enaſci obſervantur. Quæ cum ita ſint, & in noſtro ægroto naturali ipſius debilitati diuturnum otium, motus neglectio, crebræ lucubrationes, nimium mentis ac ingenii exercitium, inſignis ad mœrores aliaſque animi commotiones promptitudo, & tandem acuta febris, toti corpori, maxime cerebro debilitando ſatis apta, acceſſerint: non mirum, ſi memoriæ imbecillitas ipſum prehendit, indieſque aucta fuit; quid? quod fonticuli in humorum ſtagnantium derivatione efficaciſſimi, ſubſequuta exſiccatio majus adhuc mali pabulum ſuppeditavit. His ſi forſan libidinis intemperantia & immodicum veneris exercitium jungeretur: memoriæ ingeniique robur omnino magis magiſque peſſumdabitur.

Quæ autem tali ægritudini medela ferenda, quæve diæta ipſi erit convenientiſſima? Minerales ſane aquæ, ac calidiores medicinæ parum efficient; ſed omnis ſalutis ſpes in diæteticorum remediorum prudenti exhibitione erit collocanda. Quo fine omnes occaſiones, quæ humores commovere, mentemque ad iracundiam aut ſollicitudinem incitare valent, ſtudio fugien-

giendæ; cum meditatione juncti labores moderandi; venere parca utendum & a calidioribus potulentis, maxime triticeis, vinoſiſque ſedulo cavendum. Contra vero ſub epulis hauſtus vini Rhenani optimi haud nocebit; cui cœlo ſereno amicoque, quinta circiter hora veſpertina, corporis moderata motitatio jungenda; veſperi ad quietem ſe compoſituro pediluviis utendum: loco decocti Theeboy infuſum calidum ex meliſſa & citri corticibus hauriendum; ac ex illo quandoque ſex balſami mei vitæ guttæ ſaccharo exceptæ capiendæ: tandemque bis de hebdomade ante lecti introitum bezoardici mei pulveris doſis cum decem eſſentiæ ſuccini, ambræ tinctura permixtæ, guttulis aſſumenda. Quæ ſi rite obſervabuntur; de felici eventu nullus dubito.

CASUS VII.

De Memoria Debilitate ſingulari ex terrore.

VIr XLII. annorum epulis aſſidens, ex filioli natu minimi in cubili tranſcurrentis inopinato lapſu ante aliquot dies tanto adficiebatur terrore, ut protinus memoriæ vigore amiſſo, verba ſine ordine loqueretur. Nec tamen ſimul reliquæ mentis vires evanuere; dum non ſolum ab aliis dicta rite intelligere, & actorum reminiſci valuit; verum etiam ipſe in hoc rerum ſtatu medicum chirurgumque accerſi juſſit: hunc quoque primum advenientem, ut ſibi venam in brachio aperiret, ac integram cruoris libram emitteret, coegit. Nihilo ſecius præcordiorum adflixerunt anxietates, & alvi profluvium ad noctem uſque durans non minus ac vomitus ad tertiam ſequentis diei matutinam horam extenſus, acceſſere. Ex his vocatus medicus primum judicavit, cholericam ſubeſſe febrim, & loquendi ſuppoſitam impotentiam ex delira derivavit imaginatione; qua æger non ſolum ante ſeptennium laboravit, verum etiam hereditaria diſpoſitione, patre avoque hypochondriacis, imbutus fuit. Verum enim vero cum mox appareret, quid monſtri aleret morbus; alter ſimul conſultus fuit Medicus, qui eſſentia Stahlii tonica exhibita, naribus ſcarificatis, hirudinibus ad aures admotis, veſicatoriiſque brachiis cruribuſque adplicatis, tandem ipſam capitis arteriotomiam, irrito quanquam effectu, inſtitui, multumque cruoris mitti curavit. At vero nullum ſequebatur levamen; æger enim, judicio ſenſibuſque integris, nec ordine loqui, nec ſcribere, nec legere valet: pulſus ſanis ſimilis ſertur; ipſeque cum medicis malum ſuſpicatus eventum, fore ut hoc malo interimatur, notis quibuſdam ſignificavit, celebriſque Hoffmanni mentem cognoſcere cupit ac conſilium.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

DOcuit me tranſcripta morbi hiſtoria, ægrum inſigni capitis imbecillitate, & actionum, viriumque animalium, memoriæ, nexus idearum, ſermoniſque ordinarii eximia laborare impotentia; qua, prævio terrore, tanta correptus fuit vehementia, ut miſſa licet mox ſub morbi initium integra cruoris ex vena libra, naribus ſcarificatis, hirudinibus ad aures admotis, arteria capitis tuſa, & veſicatoriis admotis, malum adhuc magna inhæreat atrocia. Cujus medendi methodum, & a gravioribus malis præſervationem ſuppeditaturus; mox intueor ægroti ex hæreditaria paterna avitaque diſpoſitione natam hypochondriacam conſtitutionem. Quum enim hæc abdominis, maxime ventriculi inteſtinorumque flatulenta expanſione æque ac ſpaſmodica conſtrictione potiſſimum abſolvatur: clariſſime patet, noſtro robur ventriculi ac inteſtinorum, chylum ex alimentis ſeparantium, fæceſque per alvum educentium, valde fuiſſe debilitatum. Hinc autem turbatur æqualis humorum circuitus, iique juſto copioſiores ad partem quandam, maxime caput rapti, graviſſimarum cauſæ fiunt adflictionum. Auxit hunc humorum ad caput raptum in hoc caſu inopinatus vehemenſque terror, cujus indoles ea ſemper eſt, ut ſanguinem ab externis ad interna viſcera, cor præcipue & caput, reſtringat:

gat: illi vero intra vaſa ſtagnantes, feroſas dimiſerunt partes, quæ, ad cerebri ſubſtantiam atque baſin delapſæ, ſenſuum internorum produxerunt hebetudinem. His igitur capitis adfectibus, inſigniori ſanguinis abundantia fultis, tempeſtiva & ſufficiens venæſectio ſæpius opem attuliſſe obſervata eſt; eandem autem ſubjectis ſanguine haud adeo turgidis, hypochondriacis, ad animi commotiones, terrores & excandeſcentias facillimis, majus eorum, qui caput nervoſque occupant, morborum augmentum induxiſſe haud raro deprehendi, & ne tales cruoris evacuationes ſalutari deſtituantur eventu, exquiſito ſane medici judicio opus eſſe animadverti. Hinc in præſenti caſu eo potiſſimum reſpicerem, ut primarum viarum roborato tono, concoctrix vis reſtitueretur, alvique liber conſervaretur ſucceſſus: chylus enim laudabilis puros bonoſque generabit humores, quibus vitio vacuis reliqua partium capitiſque labes ſponte reſtituetur. Obtinebitur hæc intentio, ſi in rebus ſex non naturalibus congruo obſervato ordine, Elixirium nervinum ac ſtomachicum, quod ſub litt. A. deſcripſi, quotidie per 4. hebdomades inter epulas ſumetur. Proinde drachma pulveris nervini ſub litt. B. communicati, ægro cubitum ituro ex aqua fluviatili & ceraſorum nigrorum propinata: & pediluvia temperata ex aqua fluviatili & tritici furfuribus parata eodem tempore egregie proderunt. Alvi obſtructionem paſſulæ rhabarbarinæ ſatis commode reſerabunt; & potui ordinario ipſa fontana aqua, cum Selteranæ aut Tœnſtadienſis dimidia, rhenani vini quinta parte commixta optime inſerviet. Inter externa denique remedia pulvis ſuccini capiti inſperſus; aut balſamus meus vitæ binis guttis ſaccharo inſtillatus, ac ſub lingua detentus locum habent principem. Quibus rite adhibitis, cum junior vegetiorque ægrotantis accedat ætas, haud dubito, quin morbus felicem nacturus ſit eventum.

Litt. A.

Recipe *tincturæ tartari unciam, eſſentiæ ſuccini, ligni aloes, liquoris anodyni mineralis noſtri, eſſentiæ corticum aurantiorum, ſpiritus ſalis ammoniaci ana drachmas tres, olei macis guttas duodecim. M. D.S. Elixir tu 30. bis 40. Tropffen.*

Litt. B.

Recipe *cornu cervi ſine igne uſti, antimonii diaphoretici, pulveris marchionis, ſuccini præparati ana drachmam unam, cinnabaris præparatæ drachmam ſemis. M. F. pulvis D.*

CASUS VIII.

De Vertigine Idiopathica cum congeſtione inflammatoria circa renem ſiniſtrum.

Vir ſanguineo-cholericus 47. annorum ad gubernacula reipublicæ ſedens, juſtus probus, profunde eruditus, difficillimiſque & maxime intricatis rebus extricandis, ad illum pene ſolum redundare ſolitis, addictus, hoc tempore vertigine, ad tres annos jam ſine intermiſſione durante, vexatur graviſſima, ita ut vix publicum ſine lapſus metu frequentare & terram verſus caput flectere queat, juncta ſimul oculorum preſſione, lectionem maxime difficultante, viſumque non ſolum obtuſum reddente, ſed & nuper ante aliquot menſes per tres & plures ſeptimanas illum duplicante, quo omnia objecta duplicata ſe ipſi offerebant, præcipue remotiora. Sub tali vertigine torpor capitis, nonnunquam plus minus gravior accedit, ſomnolentum illum oculoſque madidos reddens. Narium etiam obſtructio pertinax, a primo viſus duplicati atque vertiginis acceſſu, anno 1718. facto, præſens, nulla arte ſolvenda: genæ conſtanter rubent. Preſſionibus pectoris ſæpe, & ante aliquot annos adhuc ſæpius angitur, ad unam & plures horas durantibus, ſub quibus in latere ſiniſtro prope ſternum, inter coſtam quintam & ſextam circiter, aliquem læſionis ſenſum percipit, qui ceden-

dente preſſione etiam ceſſat, & hanc utplurimum excretio calculorum renalium flavorum friabilium ſequitur; levis tamen corporis, ſive per motum, ſive aliam cauſſam, facta exæſtuatio, potulentorum theiformium ſervidorum uſus, pediluvia temperate calida ſub aere æſtivo calido adhibita, eſſentiæ ſpirituoſæ facillime etiam ejuſmodi preſſionem, ſanguiniſque ebullitionem producere queunt: plerumq; etiam poſt redditam finito ſomno urinam, immediate talis, ſed brevi ſaltem tempore durans, ſequitur. Aſthma nullum, neque ulla tuſſis, niſi hæc invitata fuerit, ex mane aſſumto cochleatim juſculo avenaceo aut hordeaceo aut ubi micæ panis fuerunt inditę; quo ſemper ea inſecuta cum expectoratione pituitæ viſcida, nonnunquam valde cruentæ, imo per aliquot dies ſanguinem purum ſecum ferente; quæ omnia tamen nunc ceſſant, poſtquam juſcula ejuſmodi ſepoſita, & alia tepida potulenta e. g. Chocolada, jura carnis cum vitello ovi, in eorum locum potando ſurrogata, aut etiam pulmenta aſſumta ſunt: procul dubio ob deficientem (ſub levi & tarda tali non ſufficienter epiglotidem deprimente juſculorum cum cochleari aſſumtione) arctiorem laryngis occluſionem; ſiquidem ad ſolidorum deglutitionem, aut hauſtus ſe invicem cito inſequentes, talia nunquam ſequuntur. Appetitus ſemper integer, digeſtio ciborum facilis, ſomnus, extra præſentiam preſſionis pectoris, tranquillus, alvus nonnumquam tarda, utplurimum tamen ſingulis 24. horis ſemel libera: urina ſanæ ſimilis, calculi tamen renales ſunt frequentes, licet ſine ſingularis doloris ſenſu excernantur, & ſæpius ſanguis cum urina emittitur hæmorrhoidalis. Seminis ejaculatio ſub præſtando debito conjugali ab aliquot annis nulla, licet membri erectio non deficiat. Pedum vacillatio magna, ſemper fulcro ſub inceſſu opus habens ſatis firmo. Sunt hæc ſymptomata urgentia; quæ cauſſa autem hiſce viam paraverit, nulla ægrotanti conſtat: a ſanis enim parentibus natus uſq; ad annum 1718. ſanus vixit, niſi quod rheumaticis defluxionibus ad caput & pectus nonnunquam laborarit; quæ autem ceſſarunt, materia morbifica limpida per nares ſæpiſſime excreta: quo critico beneficio autem nunc a multis annis caret. Dicto anno 1718. inopinato viſu duplicato prima vice invadebatur, qui autem mox poſt aliquot dies, adplicatis ad vaſa hæmorrhoidalia hirudinibus, relicta tamen oculorum imbecillitate, ceſſavit. Ante xiv. circiter annos laboravit quodam affectu pectorali, pro phtiſico habito, antiphtiſicis etiam remediis tunc temporis tractato in continuo ſonitu vel ſibilo, rocheln oder raſſeln conſtante, proxime ſub larynge percipiendo & ad quinque annos pene durante, nec prius cedente, uſq; dum apparentibus per alvum ſignis cruentis, hęmorrhoidum molimina clarius indicantibus, venæſectio pedis, & tunc temporis accedente ſimul viſu duplicato hirudinum adplicatio fuerit adminiſtrata. Remedia hucuſque adhibita fuerunt varia, & quidem inter primaria acidulæ Egranæ, venæſectio pedum, nec non hirudinum adplicatio menſtrua, a dolore nuchæ preſſionem pectoris ante aliquot annos menſtruatim concomitante, imo ſemper anteponente indicata, qua frequente autem ſanguinis emiſſione ægrotus ſe valde enervatum percepit, & totus fortean enervatus fuiſſet, niſi ante duos annos largiorem hirudinum adplicationem ſepoſuiſſet, & ex uſu lactis caprini floribus acaciæ infuſi interpoſitis ſimul pulveribus abſorbentibus ex radice altheę, ſuccino, caſtoreo compoſitis gravis nuchę dolor, ceſſaſſet, & preſſio pectoris ad longius tempus intermiſiſſet. His duobus annis, quibus mihi phyſici munus oblatum fuit hac in urbe, venæſectionem pedis æquinoctialem, interpoſita pro rei neceſſitate ſemel hirudinum adplicatione obſervavi, & nitroſa ceu optimam medelam reperi, cum pectoris preſſionem, tum capitis a ſanguine infarctum moderãtia. Aliquoties potiunculam mannatã propinavi, interpoſitis aliquibus cephalicis, tonicis &c. ſcarificationes ſupra genua & in dorſo menſtruas ordinavi: hauſit aliquot vicibus parca doſi aquam amaram Sedlicen'em, & quidem ultima vice cum lacte miſtam; ſed cum preſſio pectoris ſupramemorata accederet, ab ulteriore uſu deſiſtere malui. In quolibet brachio fonticulũ gerit:

ve-

veſicatoriis nonnunquam temperata. Vinum nunquam purum; ſed cum decocto avenaceo, addita radice ſarſaparillæ miſtum bibit, ſine incommodo & libenter, licet parcius bibere ſolitus ſit. Jam ordinabo juſculum herbaceum ex radicibus & herbis cephalicis, valerianæ, pœoniæ, fœniculi paratum, aliquot unciis omni mane calide ſorbillandum &c. Interim alii putant, pro tanta ſanguinis congeſtione circa caput, quam fere infarctum vaſorum cephalicorum nominare poſſem, moderanda hirudines temporibus eſſe adplicandas: an non autem hoc remedium raptum ſanguinis verſus caput magis promoveat, non minus ac de cucupha iſta a B. D. Wepfero inventa veſicatoria (vid. Roſin. Lentil. miſcell. P. I. p. 74. & P. II. p. 314.) & ab aliquot viris nobis magnis encomiis commendata, timendum eſſe credo, Tuoque, Vir illuſtris, judicio relinquo. Ambiguus enim hoc in remedio huic ægro adplicando hæreo: ſiquidem Wepferum tale in affectibus capitis humidioribus, & quaſi hydropicis adplicaſſe, in noſtro autem magis ſanguineam congeſtionem quam hydropicam affectionem capiti adeo inimicam exiſtere video: licet & hoc non negandum, quod ex tali congeſtione & ſtaſi ſanguinis, ſerum ſimul ſecerni, & cerebrum iſto ſucceſſive inundari poſſit: id quod ex alias aſſueto, nunc autem a multis annis intercepto ichoris tenuis fluxu per nares, ex multo oculorum madore, nec non ex continuo ſalivæ profluxu & effluxu ſub ſomno apparet. Hunc in finem etiam remedium iſtud Wepferianum, in ejus hiſtoria apoplect. obſ. 33. p. 517. recenſitum, quod in maſticatione agarici, maſtichi involuti conſiſtit, ſuaſi, ſed hucuſque adhuc ſine ſingulari effectus nota. Quicquid ſit, malo prius tuum judicium expectare, quam dubium experimentum adplicare, quo ut mox ſuccurras, ex intimis rogo rogitoque.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

ÆGrotus noſter duplici laborare videtur vitio, quorum primum vertigo idiopathica, alterum congeſtio inflammatoria circa renem ſiniſtrum conſtituit. Sæpe quidem vertigo aliis adfectibus, ut hypochondriacis, & debilitatæ ventriculi concoctioni, ceu malum ſymptoma, adjungi deprehenditur. At vero ſi conſiderem, præſens malum, nulla periodorum habita ratione, ſine intermiſſione adfligere, & non ſolum oculorum viſuſque vitio, quo & lectio impeditur, & objecta adparent duplicata, verum etiam capitis gravitate, & perpetua ad ſomnum propenſione, ex quo ſcilicet nares obturatæ nullam muci permiſerunt excretionem, ſtipatum eſſe: illud in capite potiſſimum, ipſoque cerebro idiopathice reſidere arbitror. Alterum autem affectum, preſſionem nimirum in ſiniſtro ſpinæ dorſi latere inter quintam ſextamque coſtam moleſtam, & calculis per urinam excretis evaneſcentem, non congeſtioni ſanguinis in pulmonibus; ſed potius ſiniſtro reni & coli flexuræ, ſanguine aut flatibus farctis & ſeptum transverſum afficientibus, adſcribendum eſſe cenſeo. Ægrotans enim ſanguinis in hæmorrhoidalibus vaſis ſtagnationes olim expertus, cruorem hæmorrhoidalem non ſolum per venas in anum explicatas, verum etiam adhuc dum cum urina ſæpius reddit: quid? quod ſpirituoſa, pediluvia paulo calidiora, infuſa theiformia fervidius hauſta, corporis ac animi vehementiores commotiones, & quæ modo humores exagitare valent, pectori nec tuſſim, nec ſpirandi anguſtiam relinquant, ſed dictam ſiniſtri lateris preſſionem adaugere obſerventur. Quum itaque his ægritudinibus Egranæ aquæ, venæſectiones, hirudinum adplicationes, medicinæ abſorbentes, nitroſæ, antiſpaſmodicæ, cephalicæ, leniora mannataque laxantia, Sedlicenſes aquæ cum lacte mixtæ aliaque fruſtra fuerint oppoſita: jam in quæſtionem potiſſimum venit, num emplaſtrum veſicatorium, quod Wepferus in cucuphæ forma adplicuit, & a Lentilio in miſcellaneis deſcribitur, illis conveniat? Haud ita pridem de uſu veſicantium medicinarum ventilavi diſputationem; in qua quidem hujus remedii mentionem injeci, memet ipſum autem eo nunquam uſum fuiſſe, ingenue fateor. Neque tamen il-

lius

lius uſum in hoc morbo capitis idiopathico, cujus cauſſa a colluvie quadam ſeroſa in medullari cerebri ſubſtantia derivanda eſt, diſſuadere poſſum; quo magis Wepferi experientiam ſatis comprobatam habeo, & ex hoc medicamine minime majorem ſeri ad caput attractionem futuram autumo, maxime ſi illius adplicatione ſanguinis per venæſectionem in pede ventilatio, & alvi per mannatum laxans, aut rhabarbarum, cum tartari cremore combinatum, reſeratio præmitteretur. Occurrerunt mihi præterea ægri, & inter eos Vir quidam ampliſſimus a regis Poloniæ ſervitiis, quiiiſdem ſymptomatibus, vertigine, nephritide, & pectoris anguſtia correpti, ſimulque hæmorrhoidibus expoſiti, bina præſertim remedia ſibi valde proficua repererunt, eaque fere domeſtica. Quorum primum fuit ſuccus ex dauco hortenſi recens expreſſus, cui mane ea, quam octo capiunt cochlearia, quantitate aſſumto infuſum theiforme ex veronica, meliſſa, betonica, radice liquiritiæ & fœniculo paratum ſuperbiberunt; alterum pulvis ex lapidum cancrorum, radicis pimpinellæ nigræ, iridiſque florentinæ æquali pondere compoſitus, cujus drachmam veſperi bis ſingulis hebdomadibus ex commodo adhibuerunt vehiculo; quibus factum eſt, ut nominatus ille ægrotans, vertigine ac nephritide diu excruciatus, elapſo anni quadrante, a ſuis ſymptomatibus liberatus fuerit. Quæ cum ita ſint, harum medicinarum, excretiones per alvum, urinam & diaphoreſin ſalutares promoventium uſum & in noſtro ægro per aliquod tempus commendarem; & externe ſal volatile ammoniacum ſiccum, oleo majoranæ & rutæ vero impregnatum naribus admoverem. Ordinario potui inſerviret hoc decoctum: Recipe radicis ſcorzoneræ, ſarſaparillæ, chinæ ana uncias quatuor, caryophyllatæ, liquiritiæ ana unciam unam cum dimidia. M. C. C. D. S. Species pro decocto, cujus binæ unciæ in tribus aquæ menſuris per tres horæ quadrantes decoquantur. Acidularum Sedlicenſium aquarum uſum in his idiopathicis capitis adfectibus ideo non admittendum puto, quoniam ex illis, propter atoniam membranarum vaſorumque cerebri, major humorum ſeroſorum generari ſolet copia. Laxandi vero ſcopo hic pulvis egregius erit: Recipe rhabarbari optimi drachmam ſemis, cremoris tartari ſcrupulos duos, olei de cedro guttas tres. M. f. pulvis mane alternis diebus ex aqua vino permixta bis per ſingulos menſes capiendus; qui autem, ægro valde ſenſibili aut imminutiori doſi, aut mechoacanna deſtitutus, exhiberi poteſt. Neque minus ſanguinis ebullitiones optime ſedabit pulvis præcipitans ex lapidum cancrorum, matris perlarum drachmis duabus, nitri depurati drachma una, ſuccini præparati drachma dimidia, olei aniſi guttis VI. præparatus, & ad unam datus drachmam &c.

CASUS IX.

De Vertigine Caduca in Gravida.

STATUS MORBI:

Uxor mea, 36. annorum, variis huc uſque morboſis ſymptomatibus infeſtata, ante 14. circiter dies ex itinere redux, lecto plane adfixa fuit, tantaque infirmitate correpta, ut ne quadrantem horæ extra lectum commorari valeat. Omnes illius ægritudines non ſolum parciori potui, & hinc enatæ minimorum vaſorum, alvique obſtructioni, verum etiam ipſi alvinæ excretionis neglectui, quo illa negotiis occupata ſtimulis iſtis haud ſatisfecit, adeoque ſæpe per biduum alvum deponere non potuit, natales ſuos debere exiſtimo. Menſium fluor olim valde irregularis, ſæpius per 10. vel 15. hebdomades fuit ſuppreſſus; ut ante 10. aut 12. annos monaſterio incluſa ſuaſu medici quotannis & venæſectiones inſtituere, & laxantibus uti debuerit; quibus vero moniali vita relicta ſuperſedere cœpit. Verum enim vero mihi anno 1721. nupta, venæſectionibus iterum adſuevit; variaque adhibuit laxantia, & pilulis ob nauſeam vomitu rejectis, potiones laxantes, mannam, ac Hallenſium laxantem pulverem ſæpius largis doſibus aſſumſit: quæ omnia

omnia tamen ob parciorem potum ſufficienti effectu fuerunt deſtituta. Quatuor præterlapſi ſunt anni, cum illa gravida vertigine prehenſa fuit, ex qua inter ſtandum aut eundum protinus concidit; ſedens vero inter ipſam vertiginem, ratione integra, ſermones cum aliis miſcere, cibos potuſque aſſumere valuit. Ut primum hic morbus invadere vult; prehendit pedem ſiniſtrum formicans ſenſus, qui tractu temporis magis magiſque adauctus in fortiorem illius motitationem deſiit, qua ille magna vi ſurſum atque deorſum agitabatur. Hæc adfectio vero ſucceſſu temporis adeo invaluit, ut mentem ſimul perturbaverit; quid? quod anni præteriti menſe Auguſto illam curru mecum iter facientem gravis acceſſio epilepticorum ſimilis prehenderit, & inſequente hyeme ter redierit. Sub his enim mentis ſimul incidebat læſio, loquendi aderat impotentia; pollices quidem non in manum colligebat, ſpuma tamen ante os erumpebat. Idem ſiniſtri pedis formicans ſenſus mali hujus ſemper erat nuntius, qui ad præcordiorum regionem pertingens, ſubito induxit acceſſionem, ab omnibus pro vera epilepſia habitam. Hanc quædam generoſa matrona, transmiſſis 5. pulveribus oppugnare tentavit: quarum cum ægra quotidie unum capeſſeret, evanuit quidem illud malum, rediit tamen vertigo priori longe gravior; eadem prænunciata formicatione ex pedibus ad cor aſcendente: quam ſentiens illa protinus ſpitum ſalis ammoniaci naribus admovit, eoque meo arbitrio effecit, ut a priori epileptico fere impetu immunis manſerit. Verum enim vero epilepticam eam fuiſſe haud credo: ſiquidem vertigine ſemper ſtipata, attonitum prænunciare morbum mihi viſa eſt. Præcurrit eam inſignis anguſtia, ac graviſſimi in præcipitia lapſus idea, quem evitatura, undique ſe continere cupit, neque ſecius autem ſe præcipitatam imaginata omni ſenſu, ratione ac loquela privabatur. Comitatur hos paroxyſmos gravis ſpaſmus; quo etiam extra illos maxime in manibus pedibuſque graviter torquetur; quid? quod pedes ad leviſſimum contactum acutiſſimis doloribus, furunculorum inſtar prehendantur. Jam ipſi ſeptimo menſe gravidæ vaſa adeo turgent ſanguine, ut ſuaſu medici brevi temporis ſpatio ter vena fuerit tuſa: neque vero minus ſex circiter abhinc hebdomadibus tanta ſimul memoriæ debilitate, ſenſuumque ſtupore occupata fuit, ut actionum ſuarum fere neſcia, ad quæſita quidem rite reſpondere, actorum vero reminiſci haud potuerit. His denique immanes capitis dolores, aſtu ſtipati acceſſere; quibus oppugnandis intra menſis ſpatium ter pilulas intra pruna cocta ob ſolitam averſationem abſconditas aſſumſit. Sufficiens equidem has ſubſequuta eſt evacuatio; nullum tamen mali levamen; tantum abeſt, ut corporis infirmitas incredibili augeſcat ratione, & ægra nec pedibus marcidis inſiſtere, nec ſola cetera membra agitare & movere valeat. Præterea intra decem dies tribus vomitibus, iiſque ſpontaneis multum bilioſæ, mucidæque ſaburræ excrevit; cujus adhuc major quantitas ventriculo inhærere exinde videtur, quod capitis dolores ac perpetua nauſea, læſi dubio procul ventriculi progenies, majori per intervalla acerbitate adhuc adfligant. Præſens igitur ægrotantis tribus potiſſimum abhinc annis, frequenti excandeſcentia agitatæ conditio ea eſt, ut præter inſignem corporis, maxime pedum imbecillitatem, interiorum ardore, anguſtia & capitis dolore cum periodica exacerbatione vehementer cruciatur. His quidam medicus ventriculi per laxantia purgationem fore congruam ratus (emeticum enim gravidum ſtatum, & inſignem imbecillitatem diſſuadere exiſtimabat) nudius tertius pilulas quaſdam exhibuit: quæ quidem bis alvum duxerunt, omnes vero vires, omnemque cibi ac potus appetentiam prorſus peſſumdederunt. Verum enim vero hodie melius paullo habere cœpit; cibos aſſumſit, & ob inſignem ſitim largiter bibit.

Nec autem alienum erit, hæc adhuc recenſere momenta: Nimirum anguſtiæ capitiſque cruciatus tanta ſæviunt atrocia, ut omnium, quæ agit, oblita inſignem pa-

patiatur temulentiam, æſtus per periodos urget, haud adeo gravis: vertigo evanuit per quaſdam ſeptimanas; potulenta deglutiendi quædam difficultas; poſt alvinam excretionem, quam ex pilulis nudius tertius habuit, heri hodieque obſtructa eſt: quid? quod hodierno die hora ſeptima matutina animi inciderit deliquium; quo finito ter vomuit, bilemque muco permixtam reddidit: poſt vomitum pergit præcordiorum anguſtia, ſaburræ adhuc majorem copiam indicans, quæ ſæpius tanta exiſtit, ut præ vehementia manibus lectum agitet, laceretque ac ſi convulſa eſſet: junguntur tormina ventris, pedumque tenſio ſpaſmodica.

EPICRISIS CUM CONSILIO MEDICO.

ADfectus ille, cui ægrotam ante aliquot annos gravidam prehendit, epilepſiæ levioris, a medicis vertigo caduca vocari ſolitæ ſiſtit ſpeciem. Inducere hoc vitium ſolet vehemens ſpaſmus, qui inferiores primum corporis partes, aut pedes formicationis ſenſu occupans, per univerſum nervorum ſyſtema, dorſalem ſpinam, eaſque potiſſimum partes, quæ ex pari vago ac intercoſtali habent ramulos, continuatus, in capite finitur; junguntur tum gravis vertigo, mentis læſio, epilepticæ artuum agitationes abſque pollicum in pugnum collectione, ipſiuſque rationis ac loquelæ impotentia: atque poſt acceſſionem hanc ertus ſpaſmo trahuntur. Hiſce autem in noſtra ægrotante nervorum diſtenſionibus parcior olim potus, vita ſedentaria, & alvinorum ſtimulorum neglectus, eique, inducto inteſtinorum motu inverſo, ſuperveniens alvi obſtructio præbuerunt originem: menſium vero ſuppreſſio olim 10. & 15. hebdomades inhærens, humoreſque impuritatibus imbuens, majus addidit augmentum: quid? quod ægrotam aliquot abhinc annis ſcabiem, qua infeſtata fuit, mercurialibus repuliſſe unguentis mihi relatum ſit. Verum enim vero quantas mala talis ulceroſæ ſaburræ, a natura per cutim excuſſæ repreſſio noxas inducat, maxime impuris humoribus, nervoſique generis debilitate adfectis, quantiſque nervorum ſyſtema ſpaſmodicis, convulſivis ac epilepticis motibus excruciet: quotidiana ſatis docet experientia. His demum omnibus inſignis ægræ ad mœrores & iracundias proclivitas juncta eximiam nervorum imbecillitatem excitare, dirorumque morborum fomitem ſuppeditare valuit. Neq; autem mirandum, ægritudinem hanc, ſub imprægnationis tempore ſemper recurrentem, non ſolum graviſſimos capitis dolores, ejuſque nec non memoriæ atque rationis infirmitatem, verum etiam tantam totius corporis imbecillitatem, ut extra lectum commorari non potuerit, comites habuiſſe; quum in gravidis plerumque humorum major dyſcraſia, nervorumque inſignior deprehendatur debilitas. Hinc enim innumeris obſervationibus comprobatum habeo, fœminas & corpore firmo robuſtoque & animo bene compoſito præditas, cum utero gererent, ad iracundias, terrores, ac imaginationes fuiſſe facillimas. Quibus ergo ſuppoſitis, ſi ea, quæ e re hujus ægræ futura ſunt, diſpiciamus: ante omnia jamjam largiorum ſanguinis miſſionum, ſub initio quidem proficuarum, multo magis emeticarum uſum medicinarum cane pejus & angue fugiendum ſuadeo. Contra vero non ludetur opera, ſi alvi ſegnities per clyſteres aut blandas balſamicas pilulas oppugnetur; ac pulvis antiſpaſmodicus ex pulveris marchionum drachmis duabus, cornu cervi philoſophice præparati, nitri depurati, cinnabaris nativæ præparatæ, lumbricorum terreſtrium ano drachma dimidia, olei macis deſtillati guttis tribus confectus, & pondere dimidiæ drachmæ ex aqua analeptica, qualis eſt meliſſæ, liliorum convallium, ceraſorum nigrorum, & cinnamomi cydoniata, quandoque capiatur. Nec erit incongruum, liquoris mei anodyni mineralis quindecim guttas, totidem ſpiritus ſalis ammoniaci meliſſati guttulis nuptas nonnunquam exhibere: aut externe ſpiritum ſalis ammoniaci vinoſum cum oleo meliſſæ eſſentificatum naribus admovere; eoque ſub dolorum acerbitate externos inungere artus.

Nihil præter dicta ante partum propinare licet, eo minus cum haud dubitem, fore ut hoc malum in purpuraceum aut aliud exanthema tandem finiatur.

CASUS X.

De Vertigine caduca, levioris apoplexiæ ſpecie.

Quadraginta ſeptem annos natus vir illuſtris, temperamenti leviter cholerici, maxime ſanguineo phlegmatici, magna laborat ægritudine, qua gravi vertigine ſubito ſæpius in terram proſternitur. Nec vero ulla malum præcedunt indicia, quo a lapſu cavere ſibi poſſit; ſed omni ſenſuum uſu protinus orbatus illico concidit, hincque non immerito veritus, ne aliquando vitæ incurrat periculum, mali ſui medelam ac præſervationem anhelat. Sciendum autem de hoc ægro eſt, quod a teneris ad 30. ætatis annum frequenter, largiterq;ſanguinem per nares fuderit; hunc vero fluxum, intra octo annorum ſpatium neſcio num ex annuo medicatorum fontium uſu, num matrimonio contracto paulatim imminutum plane amiſerit; niſi forte ſub vehementiori corporis agitatione, vini calidioris uſu aut gravibus catarrhis adhuc quandoq; redeat. Poſt hæc ad ſiniſtram aurem pertinaciter decubuerunt humores, ac auditum fere obturaverunt: ventriculum vero gravis occupavit colica: quarum adflictionum per biennium protractarum prior de ſua quidem acerbitate aliquantulum remiſit, periodicum tamen aurium ſuſurrum tinnitumque reliquit: altera penitus evanuit. At enimvero has tanti dorſi, renum, coxæque dolores exceperunt, ut per aliquot ſeptimanas æger inflexus quaſi ac incurvatus incedere debuerit; qui num flatuum collectioni natales debeant, numne ad iſchiadicum malum pertineant, determinare non audeo, & potius illorum acceſſiones haud adeo crebras fuiſſe gaudeo. Jam triennium eſt, ex quo vertiginoſa, cujus cauſſa ægrum latet, accedere cœpit perturbatio. Ut primum invaſit, alvi levior fluxus, nauſea, largus ſudor, vomituſque inciderunt: inhæſit ſudor, donec vomere deſiit; & denique inſignis virium proſtratio acceſſionem clauſit, tanta quidem, ut vix poſt binas ad ſe redierit horas. Recruduit malum ſingulis quatuor aut ſex menſibus; quandocunq; vero aut cibi concoctu difficiliores aſſumti, aut flatus intra corpus retenti ſunt, ſæpius redire ſuevit. Progrediente tempore nec alvi profluvium, nec nauſea, nec vomitus antecedunt; ſed abſque ullis acceſſuri mali notis præviis ſubito incidit vertigo tanta vehementia, ut ſenſibus privatus æger omnia rotatione quadam circumferri ratus, ſtatim concidat; breviſſimo tamen interpoſito tempore ad ſe redit, & præter relictam capitis temulentiam, ſenſuum pariter ac rationis uſum recuperat. His non raro calores volatici, humorum ebullitiones, ſuſpiria inter anguſtias expreſſa, & oſcitationes jungi obſervantur; ex quibus malo quoddam levamen accedit. Ejuſdem propinqui acceſſionem quandoque arcere valet æger, ſi ſella relicta leniori intra muſæum obambulatione feratur, aut hac ob convivas præſentes prohibita, aliqualem capitis, pedum ac corporis agitationem inſtituat. Non minus a crebriori librorum, minoribus maxime litteris ſcriptorum, lectione, imprimis ad accenſam lucem facta, multa meditatione, corporis ſubita gyratione, capitiſque ad terram inclinatione ſtudio cavere debet, niſi ſubitanea vertigine rapi velit. Siniſtræ auris ſuſurrus quotidie adhuc adfligit, pro concoctionis varia conditione modo mitior, modo gravior; non autem tanto auditui eſt impedimento, quin voce paullo elatiori dicta percipere poſſit: cibi integra adpetentia, ſomnique nullum vitium, interna nulla labe adfecta denotare videntur viſcera.

Olim morbus per 10. vel 12. continuos annos Selteranarum aquarum uſu fuit oppugnatus; quibus autem ob alvi largius profluvium inde ſequutum intermiſſis; per proximū biennium Amaſianæ & Schwalbacenſes, hæque ob martiale, quod fovent principium, adhibitæ ſunt, eo quidem effectu, ut ad hyemis uſque initium a malo ſuo immunis vixerit æger. Quamobrem denique conſilium efflagitatur,

quæ-

quænam remedia huic morbo futura ſint idonea, numne a Deinacenſibus aquis levamen expectari queat?

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Aegritudinem, cujus cauſa conſultus ſum, haud ſolam vertiginem, ſed leviorem inſultus apoplectici ſpeciem eſſe, certo perſuaſus credo: quippe quæ ægrotum omni ſenſuum exercitio orbum ſubito præcipitem reddit, &, niſi tempeſtiva feratur medela, gravioris apoplexiæ metum incutit. Leviorem dixit apoplexię ſpeciem, cum in ea fieri & ſanguinis extravaſatio, graviori apoplexiæ fere propria, præſto non eſt; ſed quæ cruoris in vaſis meningum, cerebri & plexu choroideo ſtagnationi duntaxat natales ſuos debet. Hæc enim vaſa diſtendit, medullam oblongatam comprimit, atque ſecretionem & influxum nervei liquidi in nervos remoratur. Quod ſi vero & hujus vaſorum cerebri a copioſo ſanguine diſtenſionis cauſam perſequamur: illa non niſi a ſpaſmodicis partium, quas imus venter continet, maxime ventriculi ac inteſtinorum conſtrictionibus, hypochondriacis perquam familiaribus derivanda mihi videtur. Hi enim ſpaſmi quum liberum cruoris vitalis circuitum quam maxime retardant; cruor ille tum ab extimis partibus, acceſſionis tempore plerumque rigentibus, cum ab interioribus abdominis viſceribus tanta ad caput rapitur vehementia, ut ob difficiliorem per venas regreſſum ibidem ſtagnet, vaſa expandat, robur & tonum eorum dejiciat, eaque varicoſa ſæpius reddat: quæ vero omnia libero progreſſu ſanguini reſtituto, iterum ceſſant. Quamquam igitur ex his patere credam, cauſſam horum adfectuum non ſolum in abdomine, verum etiam in ipſa canalium cerebri ſanguiferorum debilitate quærendam eſſe: quis tamen negabit, quin in præſenti caſu imi ventris ſpaſmi principalem, quæ ſanguinem ad caput agit, conſtituant cauſſam; quum æger pertinaci colica, ventris torminibus, alvi fluxu, borborygmis ac flatulentiis non minus laboravit, quam etiamnum ſanguinis ebullitiones ac æſtus volatici mali eruptionem antecedunt, quæ ſymptomata a ſpaſmodicis conſtructionibus unice dependent? Neque minus eadem ſanguinis ſtagnatio ac fieri in aure interna, labyrintho, cochlea, etiam in ipſa concha collecti ſeceſſio tinnitum ſuſurrumque aurium producit; conſtat enim partes has auditorii organi oſſeas membrana multis ſanguiferis vaſis prædita inveſtiri; & humores, ſi per Euſtachianum ductum aut plane obſtructum, aut juſto breviorem excerni nequeunt, in halitus reſolvi, qui tympano meatus auditorii majori pariter ac ovalis foraminis ſuſurrantem atque tinnientem inducunt ſenſationem. Quis vero in dubium vocabit, quin crebriores, quæ ægro juveni obtigerunt, ſanguinis per nares fluxiones non ſolum naturam eo perduxerint, u abundantes humores ad nares pepulerit; verum etiam eo ipſo cerebrum cum membranis atque vaſis ſuis haud parum debilitaverint? Hancce enim capitis infirmitatem magnum huic malo addere augmentum, vel exinde adparet, quod ex multa lectione, profunda meditatione, lucubratione, capitiſque ad terram inclinatione major ſemper facta fuerit exacerbatio. Eadem quoque cauſſa haud dubia prænunciat fide, fore, ut ſi æger animo vehementer commoveatur, longe gravius ac periculoſius tandem capitis vitium incurrat.

Quum itaque ſpaſmis hiſce ac ſanguinis ad caput congeſtioni, ſuperflui humores in vaſis infimi ventris ſtagnantes, atque in ſpongioſo ſanguinei temperamenti corpore facillime generandi originem ſuppeditant ac fomitem: clariſſime eluceſcit, nullum majorum malorum exinde fore pertimeſcendum, ſi ea juſto copioſior humorum quantitas vel ab ipſa natura, uti in juventute per narium hæmorrhagias, ita progrediente ætate per hæmorrhoides imminuatur; vel illius incremento per tempeſtivas venæſectiones, corporis ſufficiens exercitium, ciborum temperantiam, ac a potibus nutritivis & calidioribus abſtinentiam arte ponatur obex. His enim neglectis præſens malum, in paralyſin, apoplexiam veram, & ſoporoſos

B 2 affe-

affectus certiſſime terminabitur. Quæ cum ita ſint, eo meum collineat conſilium, ut terad minimum quotannis, nempe initio Martii, fine Aprilis, & medio Octobris, cœlo ſereno & amico venæ pedis, debito ſubjuncto regimine, aperiantur; æger a largiori cœna abſtineat, a vino caveat, flatulentos cibos arceat, corpus ſedulo, & ſi fieri poteſt, per equitationem moveat, frigus fugiat, ac omnia ſtudio evitet, quæ mentem turbare valent atque commovere. Tum vero e re erit, ut cubitum iturus quandoque pediluviis ex aqua fluviatili, furfuribus triticeis & chamæmeli floribus paratis, moderate calidis, ne nimio corpus inde perfundatur ſudore, utatur, iiſque pedibus ad genua immiſſis per horæ dimidium immoretur. Nec minus maximopere curandum, ne alvus ſit clauſa; quę ſi forſan pręſto ſit, nequaquam purgantibus, quæ nimis ſiccant ac commovent, aperienda; ſed mannę binis unciis, duabus cremoris tartari drachmis nuptis, niſi ęger reſpuat dulcia, ſolvenda erit: cui eidem ſcopo duę vel tres ſalis anglicani drachmæ, in acidularum dimidia menſura ſolutę, interdum hauſtę facient ſatis. Pręterea vero mihi ex uſu eſt, ut in chronicis ejuſmodi cerebri adfectionibus ad genus nervoſum roborandum, & ſpaſticas partium nervearum conſtrictiones ſopiendas hoc exhibeam electuarium: Recipe viſci quercini, chinę chinę ana unciam dimidiam, pulveris florum chamęmeli, lumbricorum terreſtrium ana drachmas duas, ſuccini pręparati, extracti cardui benedicti ana drachmam unam, caryophyllorum, cinnabaris nativæ pręparatę ana ſcrupulos duos, ſyrupi berberum uncias duas. M. F. l. a. electuarium: cujus binæ drachmę tribus circa quadras lunę ſucceſſive diebus mane ęque ac veſperi uno capiantur hauſtu. Neque erit incongruum, ſi inſuper veſpertino tempore pulveris pręcipitantis ex oculorum cancrorum uncia una, nitri depurati uncia dimidia, & olei de cedro guttis XII. parati, quantum duo ſovent cultri cuſpides, quandoque aſſumatur.

Denique ſi mentem meam aperiam, an Deinacenſes aquæ præſenti malo futuræ ſint opportunæ? candide profiteor, me hunc fontem nunquam nec acceſſiſſe, nec examinaſſe. Neque tamen ſecius expertorum medicorum, illius probe gnarorum relatio me docuit, hunc fontem ſecuri ęque uſus, ac leniſſimi effectus eſſe, ſal alcali fovere, leviſſimas, ut hecticis etiam ac febre lenta correptis tuto exhiberi queant, aquas continere, & denique parum vitriolici ac martialis principii poſſidere: hujus ratione in hypochondriacis & melancholicis morbis, capitiſque pertinaciſſimis ac habitualibus doloribus egregia præ aliis virture pollere depreheuditur. Quamobrem has aquas noſtro ægro non minus profuturas exiſtimo: maxime ſi earum interno uſui inter externa balnea, quę in ejuſmodi ægritudinibus ad æqualem & liberum ſanguinis circulum reſtituendum multum faciunt, illud quod ferinum audit, & tribus duntaxat a dicto fonte milliaribus diſtat, adjungatur; hæcque medicatio medio Auguſto inſtituatur; cui divinam apprecor benedictionem.

APPENDIX.

Factum eſſe percepi, ægrotum, poſtquam præſcriptis medicaminibus, & in vicem Deinacenſium aquis Schwalbacenſibus lecto quidem affixus, rite fuit uſus, ac diætam commendatam exacte obſervavir, a malo ſuo per divinam gratiam prorſus evaſiſse.

CASUS XI.

De Vertigine cum Hæmoptyſi, aliiſque gravibus malis ſtipata in Hypochondriaco.

Vir 26. annorum parentibus arthritide infeſtatis genitus, ſtrictioris habitus ac teneræ conſtitutionis, a teneris fere variis expoſitus fuit ægritudinibus. Præter enim, quod quinque annorum puer atrocibus calculi doloribus, a medico tamen exhibita quadam tinctura ita fugatis, ut

ut non amplius redierint, corriperetur anno ætatis decimo quinto, cum Gieſſæ, cujus clima ſibi inſenſum deprehendit, ſtudiis vacaret, gravis totum corpus per integrum annum detinuit pſora, & pedes a genubus ad taleolos uſque fœdis deturpavit exulcerationibus. His vero malis per purgantia, balnea ac emplaſtra depulſis, novum incurrit: quum enim aliquando ſacris intereſſet, oborta ſubito tuſſiculoſa commotione ore reddidit cruoris eam, quam vaſculum potui Thee bois vulgo deſtinatum continet, quantitatem. Hanc autem effuſionem, nullis ſymptomatibus, niſi forte periodicis capitis doloribus ac ventriculi debilitate quadam ſtipatam; nec & illam, quam anno 1716. Rintelii degens, variique generis cibis indulgens menſe Decembri inter cœnandum eodem modo toleravit, non tanti fecit, ut ad præcavendos ulteriores inſultus medicinis uteretur: maxime cum nec pejora ſequerentur mala, nec florido colori, augmentoque corporis ullum accederet decrementum. Hinc porro anno 1719. ex nimio ventriculi acore gravem cephalæam ſibi contraxit ſcorbuticam: quæ etiam medici periti ope mox evanuit. Verum enim vero adultior factus, variiſque mœroribus implicatus vivido deſtitui cœpit colore; eo magis cum temperamento cholerico-melancholico præditus, ſcholaſticis ab an. 1721. præficeretur officiis, ibidemque crebram iracundiæ haberet occaſionem. Namque abhinc fere vultus pallere cœpit; vires langueſcebant; capitis dolores ſæpius per 14. dies cruciabant, ægrumque lecto affigebant; poſt aſſumtum mane potum Thèe bois hora decima roſionem ventriculi ſentiebat; magnaque ciborum appetentia urgebat, eo moleſtior, quo diutius & ad primam plerumque meridiei horam prandendi tempus protrahebatur; aſſumtis epulis ventriculus gravabatur, maxime cum poſt eas prima ſtatim hora ſcholaſticum munus, ſedendo potiſſimum abſolvendum adgredi deberet; quibus cachectica jungebatur tuſſis. Iniit porro anni 1723. menſe Junio matrimonium; omnia vero in deterius omnino vergebant ſymptomata: præter enim virium decrementum inſignis circa decimam matutinam fuit dicta roſio ventriculi, quæ ex illo veluti auræ raptus ad caput adſpirans ipſas ex oculis preſſit lacrymas, ut taceam & cephalæam omni ſemeſtri periodico quaſi circuitu per 14. adfligentem dies, & ſpaſmos renum poſt aſſumtum prandium adeo diros, ut præ doloribus ſe totum in terram proſterneret, mali levamen inde expectaturus. Eodem quoque anno tertiam hæmoptyſin, eadem ratione ac copia, ut olim, toleravit; ac inſuper ſalivam ſtriis cruentis permixtam reddidit: ſed & illam, ſicuti priores conſultus medicus non pro vera hæmoptyſi, ſed cruoris e venis faucium aut aſperæ arteriæ eruptione reputans, diſcutientibus & conſolidantibus debellavit medicinis. Quum vero anno 1724. circa paſchatos feſtum cephalæa ſua ſcorbutica per decem iterum dies torqueretur: ordinavit medicus Pyrmontanarum uſum aquarum; hinc ipſe Pyrmontum petiit, ibidemque medico loci, numne hæmoptyſi tentatus, variiſque, quas recenſuit ægritudinibus debilitatus, iis aquis tuto uti poſſit, conſulto, ſuaſu illius Junio menſe iſtas potavit tepidas. Nec quoque effectu deſtituebantur ſalutari: quanquam enim ſub initium tuſſim excitare viderentur, hac tamen ſponte iterum evaneſcente, iis per urinam magis, quam alvum, niſi forte ſale quodam acuatæ fuerint, operantibus per duodecim duntaxat dies ob ſtrictiorem habitum utebatur, ac inde paulo melius habens, coloris ad minimum aliqualem recuperavit vivacitatem. Verum enim vero domum reverſus, haud ita multo poſt atroci capitis dolore prehendebatur, cervicis nervi ſpaſmo rigebant, & vertigo ex leviſſima cauſa accedebat. His perterritus, medicamentis a medico ordinario fruſtra adhibitis, Theologum quendam, empyricam medicinam facientem, conſuluit, qui fontis uſus improbans, mali cauſſam in ſplenis, jecinoris, renum ac meſenterii obſtructionibus, facillime referendis hærere putavit. Quare largas ſudationes per mixturam quandam albicantem, ex aquis deſtillatis & ſpiritu ſalis ammoniaci paratam, binis co-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

chlearibus devorandam, excitandas ter imperavit; dedit inſuper Elixirium ſtomachicum, hora una ante epulas 40. guttis capiendum, paſtamque acidulam, adpetitum reſtaurantem, ex acaciis confecit; & mane veſperique 30. guttas olei therebinthinæ & aniſi ex infuſo florum bellidis hauriendas ordinavit. Quum autem hanc medicationem ſex diebus uſurpatam ſibi nimium æſtuoſam inſenſamque perciperet; ea miſſa ad priorem confugit medicum, maxime cum nocturnos inter ſcapulas, quandoque per totum corpus jam pateretur ſudores. His quoque ille curatis, eo perduxit ægrum, ut muneri ſuo præeſſe iterum valeret; ſed Octobri menſe anni 1724. continuus ardor, moleſtaque tenſio prehendebat dorſum, inde per ſcapulas brachiaque, præcipue dextrum pergebat, ac denique pectus occupabat, illudque comprimebat graviter, ſubſequuta tandem inopinata inter Tabacum ſugendum hæmoptyſi. Nulla equidem hanc ſtipabat ſpirandi anguſtia: attamen non ſolum ſaliva ſtriis cruentis permixta iterum adparebat, verum etiam inſignis virium languor cum nocturno mox inter ſcapulas, mox in toto corpore erumpente ſudore excipiebat. At enimvero his etiam debellatis, ſex hebdomadibus interpoſitis gravis denuo pectus infeſtavit preſſio, ejuſque crebra per ſpontanea ſternutamenta concuſſio, omnibus punctoris libera: & cum XIV. Calend. Januarii anni 1725. expergefactus collectum in faucibus noctu mucum more conſueto exſcreare vellet, en iterum cruor ex pectore erumpebat. Ceterum mitis interdiu aderat tuſſis, noctu nulla: abſoluta digeſtione & matutina decima hora multum exſcreatur muci: non minus hora poſt ſumtum prandium præterlapſa manuum volæ incaleſcunt, dorſum earum licet ſudore madidum frigeſcit; tribus poſt concoctionem horis vires langueſcunt, ac largus ſub leviſſimis laboribus accedit ſudor, cœna ab his ſymptomatibus fere immuni; appetentia ciborum vehemens multumque voratur, nullo corporis augmento inſequente. Non unquam miſerat æger ſanguinem ex venis; cum proxime elapſis paſchalibus feriis illius ex utroque pede binæ; dein ante fontis Pyrmontani uſum, ſex, totidemque menſe Decembri poſt noviſſimam hæmoptyſin unciæ ex pedibus fuiſſent evacuatæ; cruore quidem rubicundo, ſimul tamen craſſo, coagulato & parum humiditatis continente, ut inde a medico multo farctus muco judicaretur. Neque vero unquam ſanguinis per nares aut hæmorrhoides evacuationes habuit: urinam autem mingit, ſanis ſimilem, quæ verſus meridiem turbatur, maculæ relinquit rubicundum tartarum, multum ſabuli ſecum ducit, ac ſedimentum deponit. Tabaco fumando ab ætatis decimo octavo anno nimium adſueverat; jam vero illius uſum, ſibi inimicum plane omiſit. Alvus quotidie ſolvi ſolet, licet magno conatu, paucis, duriſque excrementis: contra lotium majori, maxime poſt ſumtas epulas redditur quantitate; præcipueque cum ex medici ſuaſu, ad humorum fluxilitatem reſtituendam, plus jam potus aſſumat, quam olim. Pedes ipſi a prima ſtatim infantia eſſe ſueverunt frigidi; ſub hiſce autem ægritudinibus eo ſenſibilius eſt hoc frigus, quo magis in calidiſſimis etiam locis adfligit, quanquam æger pellitis indutus ſit tibialibus. Mucus, quem exſcreat, tenuis albicanſque fœtorem ſcorbuticæ, quæ a dentibus abraditur, impuritatis refert; quem ægrotans ex pulmonum ulceratione, medicus autem, cum nulla ſpirandi obſervetur difficultas, ex ſcorbuto derivat; at vero cruor, quem ex pectore ejicit, primum ater, mox rubicundior, maxime ſi violento ſcreatu tuſſique eliditur, apparere ſuevit.

Præter hæc ſymptomata, ut IV. Calend. Febr. 1725. anni hæmoptyſis iterum recruduerit, licet pediluvia quavis ſeptimana fuerint adhibita; modica ſanguinis erat excretio, major ſalivæ ſanguine intermixtæ; ipſe cruor nigricans ſcorbuticum ſpirabat odorem; quem ex capite delapſum æger ſuſpicabatur, quoniam eo antehac valde dolente, poſt aliquot dies ex naribus aliquantulum ſtillavit. Inſuper mox pectus vel lancinatoria ac ſi omnia cultro ſecarentur, vel tenſiva ex brachiis aſpirans moleſtia infeſtat; mox dorſum

ſum

ſum urente occupatur ſenſu; mox caput maxime ſumtis epulis, ingenti torquetur dolore, & ipſæ meningum tunicæ humorum decubitu infarctæ videntur; vaſa enim temporum turgent ſanguine; a vertice ad oculos protenditur dolor, quorum vaſa diſtenta, graviterque compreſſa eminent; ipſaque cutis capitis ac ſi undique contuſa eſſet, vehementer dolet, & quandoque puſtulis aqueum liquorem plorantibus obſidetur. Ciborum quamcunque aſſumtionem ſpaſmi circa cordis ſcrobiculum & hypochondria ſequuntur; poſt ſomnum rigent brachia, & inſignes regionem umbilicalem, hypo- & epigaſtricam cruciant torſiones: ſomnum nocturnum comitantur pulſus celerior, cordis palpitatio, neque tamen illum turbant, diurno præter dicta ſymptomata accedit tuſſicula, qua mucus, ſæpius ipſe cruor, ejicitur graviorem ominans, frequentioremque hæmoptyſin.

Ceterum exactam æger obſervat diætam; nec enim ſale conditos cibos, nec ſuillam, nec fumo induratam carnem comedit, vitulina duntaxat, juſculiſque gallinaceis ac avenaceis contentus: nec vinum amat, nec vinoſa, cereviſiario tantummodo minus quidem defæcato uſus potu: mane infuſum theiforme ex trifolio fibrino, ariſtolochia rotunda & veronica bibit; & ad ventriculi acorem contemperandum decima hora juſculum haurit avenaceum: ex pediluviis autem omni hebdomade ſuaſu medici uſurpatis ebullitiones ſuboriri percipit. d. 8. Febr. 1725.

CONSILIUM.

MOrbus, cujus hiſtoriam mecum communicatam probe perſcrutatus ſum; illiuſque ſymptomata, maxime cruenta per os ejectio, non ſolum univerſæ humorum maſſæ, ſalſa, acri & acida dyſcraſia imbutæ, verum etiam graviſſimis nervoſarum totius corporis partium, præcordiorum, ventriculi & diaphragmatis diſtenſionibus natales ſuos debet, & hinc hypochondriaco ſpaſmodicum involvit affectum. Scorbuticum equidem illud humorum vitalium inquinamentum altas jam egiſſe radices, & per parentes arthriticos hæreditaria labe communicatum videtur: quippe quod olim pſora, fœdiſque pedum exulcerationibus ſe prodidit, jam autem ex corporis languore, rigore, gravitateque brachiorum, doloribus vagis, puſtuliſque aqueum ichorem plorantibus cognoſcitur. Neque vero minus hypochondriaca ſpaſmodicaque illa, quæ jurgitur, moleſtia omnino inveteravit: ex qua non ſolum ventriculi acrimonia, concoctio depravata, præcordiorum anxietates, ventris & hypochondriorum poſt paſtum inflationes, alvi ſegnities, pedum frigus &c. originem trahunt; verum etiam ipſa hæmoptyſis propullulat, ſi ſcilicet partibus abdominis extimiſque ſpaſmo conſtrictis ſanguis violento raptu ad ſuperiora, maxime pectus fertur, ibidemque erumpit. Non autem hanc eruoris eructationem ex ipſa pulmonum ſubſtantia factam; ſed ex interiori potius faucium vel principii aſperæ arteriæ parte, ceu morbi principalis ſymptoma quoddam, deducendam eſſe, exinde puto, quoniam nec pectoris anguſtiam nec ſpirationem difficilem habuit comites, ipſeque cruor teter fuit ac male olens: quæ etiam eſt ratio, cur pulmonalis tabis metum inanem credam. Quodſi porro illas diſpiciamus cauſſas, quæ hiſce malis adaugendis magis, quam excitandis inſervierunt: inter illas vitam ſedentariam, intenſas meditationes, crebras lucubrationes, mœrores, ærumnas, graveſque excandeſcentias, medicinas calidiores ab empiricis exhibitas, nimiumque Tabaci uſum invenimus potiſſima.

Quæ cum ita ſint, hiſce ægritudinibus nec certiorem nec convenientiorem fore credo curationem, quam quæ ſub Aprilis finem per aquas Selteranas caprillo, aut potius aſinino lacti nuptas fiet. Harum ſcilicet aquarum binæ partes cum una lactis permixtæ mane ad menſuram unam cum dimidia tepidæ per 4. vel 5. hebdomades hauriantur, ac veſperi hora circiter quinta in balneum ex ſola fluviatili aqua temperate & ita calida, ne ſudorem moveat, paratum deſcendatur; quibus, ob-

ſervatis iiſdem, quas Pyrmontanæ exigunt, diætæ legibus, frequens ac moderatus corporis motus adjungatur; omniaque negotia, maxime mentis commotiones evitentur. Conſulto autem ut prius quam tempus huic curationi opportunum accedat; æger cubitum iturus, pediluvio, quod habet furfures triticeos, chamæmeli flores & aquam fluviatilem, tepido duntaxat utatur, eique, pedibus ad genua fere immerſis, aliquamdiu immoretur, ita tamen, ut hujus aquæ tepor ſucceſſiva calidioris affuſione idem ſemper conſervetur. Dein in locum cereviſiæ ordinario potui inſerviat hoc decoctum. Recipe radicis ſcorzoneræ, raſuræ cornu cervi ana uncias tres, ſarſaparillæ uncias duas, radicis cichorei unciam unam, ſeminis fœniculi drachmas tres, conc. cont. D. S. Species, quarum uncia una & dimidia ex tribus aquæ menſuris, cum hordei mundati manipulo per tres ferme horæ quadrantes decoquantur. Mane vero, & poſt meridiem ſequens ſorbilletur juſculum medicatum: Recipe radicis ſcorzoneræ binas uncias, cichorei, aſparagi, fœniculi ana unciam unam, Veronicæ, urticæ urentis minoris, naſturtii ana manipulos duos. M. f. Species quarum manipulus in menſura un acum dimidia juris ex carne bovina parati coquuntur. Non minus pulvis mox recenſendus ad dimidiam drachmam breviante prandium & veſperi ex commodo vehiculo ſumtus inſignem feret opem: Recipe lapidum cancrorum unciam unam, nitri depurati, tartari vitriolati ana drachmam ſemis, pulveris cardamomi ſcrupulum unum. M. f. pulvis. Deniq; mannæ binæ circiter unciæ, loco ſacchari infuſo thee bois cum lacte parato conjunctæ, matutino tempore quandoque ſumtæ, non ſolum alvum ſervabunt liberam, verum etiam ſaburram mucidam acidamque optime eliminabunt.

RELATIO DE CURATIONIS SUCCESSU.

Commendatam præterito anno curationem cum aquis Selteranis & balneis per quinq; hebdomadas rite adhibuit æger, & mali ſui inſigne percepit levamentum. Namque intenſior olim æſtus cum pulſu citatiore fere evanuit; capitis poſt paſtum dolores remiſerunt aliquantulum, eoſque ſeri per oculos ſtillatio matutino ſemper tempore excepit: tenſio tamen vaſorum temporalium ſumtis epulis adhuc urget, capitiſque cutis moleſtum contuſionis refert ſenſum: ſed & pedum frigus eſt imminutum, adeo, ut jam ſcholaſtico munere fungi ac ſub cœli clementia in publicum prodire queat. Quo vero medicationis effectus eo melius eluceſcat; haud alienum videtur, illius ſucceſſum ulterius explicare.

Potaverat nimirum æger per Majum, Juniumque menſes Selteranas cum lacte caprino mixtas aquas, adjuncto balneo: decoctum loco potus ordinarii hucuſque bibit, & præſcriptum pulverem adhuc ſumit: Mannam ob nimiam alvi ſegnitiem ſæpius antea adhibuit, jam vero alvo paululum liberiori rarius capit; nec minus pediluviis crebro utitur. Accedente autumno iter ipſi in patriam faciendum erat, quo, cum primum præternaturalis æſtus recrudeſcere videretur, nihilo ſecius continuato id effecit, ut ille iterum evanuerit, & adhuedum ab illo vivat immunis. Hinc reverſus, ſanitatis præ ſe ferens ſpeciem, cereviſiæ dulci rurſus indulſit, maxime cum floridus color, viriumque robur inde augeri viderentur: at enimvero vix tribus hebdomadibus illo uſus erat, cum hæmoptyſis, a qua per decem fere menſes liber fuerat denuo erumperet; quo viſo viſo illius potus, quem ardoris in dorſo ſenſus preſſo ſemper inſequebatur pede, uſum depoſuit, & pediluvia ac ordinatum decoctum in uſum revocavit.

Neque vero acuti pectoris dorſique cruciatus penitus remiſerunt; quin adhuc per intervalla recrudeſcant, & a ſiniſtro potiſſimum aſpirantes latere, ſplenis indicare credantur labem: at ſternutando tanta dorſi tenſio excitatur, ac ſi pleura uno impetu magna via coſtis divelleretur. Ad iram jam facillimus æger exinde pariter ac ex inopinato terrore non ſolum magnos ardores circa colon, ſplenem & umbilicum incurrit; verum etiam animo reddi-

ditur piger, laſſus, omniaque graviter advertit. Pectoris dolor fixum tenet locum in ſiniſtro verſus brachium latere, ejuſque muſculis: ut inde pulmonis in ea parte vitium, & vel accretionem vel vomicam ſubeſſe putet, maxime cum ſiniſtra gena ſub humorum ebullitione, capitiſq; tortura majori quam dextra ſuffundatur rubore: nec tamen anguſta jungitur ſpiratio; nec hæ lancinationes atque tenſiones continua ſerie affligunt, ſed ſæpius per 14. dies evaneſcentes integerrimos innuere videntur pulmones. Ceterum matutino tempore, nonnunquam ſumtis epulis multæ ſunt muſci excreationes, tuſſis nulla: at multa, licet magis magiſque extenuetur corpus, urget appetentia, pluriumq; cupiditas epularum; a ventriculi humorumq; acrimonia procul dubio oriunda. Hæc enim jejunum ventriculum ad ructuoſas commotiones proritat; quas ſi nulla ſequitur eruptio, graves in præcordiis ſentiuntur moleſtiæ. Quare ne jejunus ſit, hocq; incidat malum, mane infuſum theiforme ex millefolio, ſcordio, ſcabioſa, betonica, ſanicula atq; fibrino trifolio paratum haurire; eique ventriculum nimis diſtendenti, interpoſito horæ intervallo, panem butyro illitum ſuperingerere ſuevit. Urina meitur naturali fere ſimilis, niſi quod nubecula imum matulæ petat, ibidemq; paulo poſt ſalinas particulas deponat, poſtridie rubicundo colore lateribus adhæreſcentes. His jungebantur antea nocturni ſudores, maxime abdomen pedeſque occupantes, nullo autem corporis languore ſtipati, & forte a pediluviis excitati; qui eo certius ingruebant, ſi aut cœna largior aut primæ viæ ſordibus onuſtæ haud purgatæ fuerint; jam vero longo tempore non infeſtantes. Inſomnia, quæ diurnum ſomnum frequentius comitantur, anxias ſiſtunt ideas, ac ſi æger ſclopeto transfodi, aut alio mortis genere occidi deberet. His igitur recenſitis circumſtantiis denuo ſalutare ſibi expetit conſilium, præcipueque harum quæſtionum benevolam reſolutionem;

1) Num Selteranæ aquæ hac æſtate iterum repeti debeant; numne ab alio medicato fonte, ut Triburgenſi, par ſalutaris expectari poſſit effectus.

2) Utrum ſit poſſibile, ut abſque reditu hæmoptyſeos metu cereviſiæ potus iterum aſſumi queat?

3) Anne potius ex perpetuo aquarum uſu hydrops, aut majus periculum ſit verendum?

4) Quibuſnam ſimplicibus hectica, phthiſis aut ſcirrhus viſcerum, quæ tandem malo finem impoſitura videntur, ſint præcavenda? numne convenientius ſit, miſſis interdum medicinis, ipſiſque pediluviis, omne naturæ committere negotium? R. pridie Calend. Febr. 1726.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

LÆtus ex tranſmiſſa mihi curationis, ejuſque ſucceſſus hiſtoria intellexi, quantum illa morbo levamen attulerit, & quod inde non ſolum inſignior æſtus, nocturni ſudores, pedumque frigus fuerint debellata; ſed quoque hæmoptyſis ſub non interrupto decocti uſu haud redierit. Quum autem capitis cerviciſque poſt epulas moleſtiæ, pectoris illiuſque ſiniſtri lateris & dorſi per intervalla recurrentes dolores, mucoſa exſcreatio, & ventriculi acrimonia adhuc urgeant: non poſſum quin & hiſce ſymptomatibus oppugnandis ulteriorem proponam medelam. Ipſis vero quæſtionibus, earumque primæ ſatisfacturus; eundem Selterani fontis lacti nupti uſum hoc anno, ejuſque Majo menſe denuo adoriendum, ſub iiſdem diætæ regulis, laborum meditatione junctorum, animique commotionum ſedula evitatione continuandum, ac ut paulatim univerſa humorum vitalium maſſa contemperetur atque corrigatur, per octo hebdomadas protrahendum ſuadeo, certamque fere felicis eventus ſpem exinde foveo. Non enim ſolum harum aquarum eximii, quos præterlapſo anno præſtiterunt effectus, id innuere videntur: verum etiam nullæ reliquarum acidularum mihi ſuppetunt, quæ in acrimonia humorum edulcoranda pariter, ac partibus nervoſis, quas ſpaſticæ detinuerunt ſtricturæ, maxime ventriculo inte-

inteſtiniſque roborandis majorem præſtarent utilitatem, quam hæ ipſæ Selteranæ lacte permixtæ. Etenim quamvis lac cum reliquis quoque acidulis magno emolumento combinari poſſit, ſoleatque: attamen præſenti ægrotantis, ejuſque tam ſolidarum quam fluidarum partium conſtitutioni, non convenientiores aptioreſque Selteranis unquam inveni: ſiquidem hæ leviſſimas aquas, purumque ſal alcali continent, & vi elementi ætherei ſulphureique ipſis Pyrmontanis obſervantur temperatiores; adeo ut in ſubjectis tabe pulmonali, hectico calore, & corporis ob lympham ſalſam, ſcorbuticamque extenuatione laborantibus, per crebram experientiam omnibus aliis palmam præripuiſſe deprehendantur.

Ut vero ad alteram reſpondeam quæſtionem, numne cereviſiæ uſui abſque hæmoptyſeos metu iterum adſueſcere liceat? crebra longaque docuit experientia, in chronicis, qui inveterarunt, affectibus, nihil præſtantius eſſe, nihilque reliquam curationem magis adjuvare, quam perpetuam a cereviſia abſtinentiam, & ei ſubſtitutum decocti temperantis, quod nec ventriculum onerat, nec difficulter emunctoria permeat, uſum. Rariſſima enim talis eſt cereviſia, quæ & ægritudini conveniens, & medica virtute prædita ſit; & quamvis ea nonnunquam detur, quæ morbo congruat, plerumque tamen aut nimis recens ac fœculenta, aut nimis vetuſta ſpirituoſa, & acidula, redditam corpori ſanitatem affligere deprehenditur. Cur ergo decocti, per longum tempus utiliter uſurpati, uſus jam omitti debet, atque cum cereviſia commutari? Neque tamen alienum foret, ſi ſub acidularum cum lacte mixtarum adſumtione ipſæ Selteranæ, quatuor partibus cum una vini rhenani combinatæ, aquæ ordinario potui inſervirent: hoc enim vinum, licet acorem quendam foveat, per ſal earum aquarum alcalinum ac lixivioſum adeo contemperatur, ut etiam ſub ipſa ſolius lactis cura tuto exhiberi queat.

Quod ſi vero tertiam quæſtionem, anne ex continuo aquarum potu hydrops, graviusve malum pertimeſcendum ſit diſpiciamus: tantum abeſt, ut in illis, quæ jam ægrum comitantur ſymptomatibus ex decoctorum aquarumque mineralium aſſiduo uſu tumori œdematoſo aut plane hydropi prænuntiando locus relinquatur; ut potius hoc medicationis genus, ſpiſſos, tenaces, mucidoſque humores diluendo, vaſculaque viſcerum minima reſolvendo & aperiendo, illis morbis præcavendis dici mereatur convenientiſſimum. Aliter res ſe habet, ſi hydrops primas jam egit radices, vaſorumque, quæ viſcera ingrediuntur, quædam obſtructio infarctuſque præſto eſt: quæ corporis conditio impedit, quo minus juſto largior aquarum, diluentium ac humectantium exhiberi debeat quantitas.

Sed ad quartam denique quæſtionem: quæ cura hecticæ, phtiſi, ac ſcirrho viſcerum ex præſenti morbo tandem metuendis, debeatur, ne actu tandem eveniant? & annon conſultum ſit, medicinis quandoque intermiſſis, naturæ rem totam permitti? regero: non utique dari ſpecifica nec compoſita, certos morbos avertentia; omnemque præſervationis rationem ex corporis ægrotantis, & morbificæ cauſæ varia conſtitutione eſſe dijudicandum. Quanquam enim ea tam eruditorum, quam vulgi animis inhæreſcat opinio, naturam aut artem nobis ſuppeditare quædam medicamina, huic vel illi morbo ſpecifice opportuna: ea ipſa empiricæ medicinæ fucum arguit, & talia jactantem ignorantiæ ſuæ accuſat. Proinde tamen non cum iis facio, qui aſſiduum remediorum uſum, maxime æſtiva calidaque nimis tempeſtate, ſuadent: at vero ſi omnia medicamina abolere, ſoliuſque naturæ viribus fidere vellemus; deprehenſuros nos omnino vereor aut hanc morbo debellando minus ſufficientem fore, aut ea a medicinis abſtinentia morbum invaluiſſe, atque nimis altas & inexpugnabiles fere egiſſe radices. Commendata a me remedia naturæ ſunt quam maxime amica, & non niſi diætetica: hinc nec ullam naturæ inferent moleſtiam, nec felicem præſtabunt effectum, niſi temporis diuturnitate adjuta. Certus enim ſum, præſentem ægritudinem magis diæteticis,

quam

quam e pharmacia deſumtis auxiliis eſſe oppugnandam: quibus mentis tranquillitas, corporiſque temperatum exercitium jungenda, omnis vero periculi metus probe excutiendus. Quibus prælibatis id adhuc monendum duxi, ut evitatis antea per 3. vel quatuor dies aere inimico, cibis crudioribus, a nimique pathematibus, ſub finem hujus menſis ex tuſa vena quatuor vel quinque ſanguinis emittantur unciæ: iiſque rite adhibitis divinum affore auxilium, non dubito, ſed ex animo precor.

ULTERIOR MORBI RELATIO.

Quiſquis ex adjecto medici conſilio ea cognoverit ſymptomata, quæ ægrum hucuſque infeſtarunt: mirabitur ſane, illum penitus extenuatum & viribus fere confectum iis tolerandis fuiſſe parem: Quæ licet in dicto cunſilio aliquantulum ſint expoſita; ea tamen hiſce litteris uberius explicare, haud alienum videtur. Poſtquam igitur anno 1728 potatis acidulis Selteranis vertiginis inſultus valde gravis acceſſerat, ipſaque recruduerat hæmoptyſis: bini menſe Junio conſulti ſunt medici, qui venæſectionibus, laxantibus & temperantibus hos diros depulerunt affectus. Verum enim vero XI. calend. Septembris hora matutina decima prævio aurium ſuſurru tanta ægrum rapuit vertigo, ut animi ſimul inciderit deliquium, & ſenſuum, loquendique potentia quidem integra, ſpirationis tamen ſummam anguſtiam, extremorumque refrigerationem toleraverit. Abhinc tota hyeme lecto affixo, decima quavis matutina hora vertiginoſa rediit moleſtia, mox graviori, mox leviori æſtu ſtipata: quid? quod cruenta exſcreatio ab illo fere ad hoc uſque tempus per intervalla ingruat; cujus acceſſionem 14. Calend. Februarii anni 1729. tanta ſimul comitabatur humorum expanſio, ut febris inde accenderetur, a medico demum temperantibus ac roborantibus expugnanda medicinis. Vertigo autem eo frequentior erat, & a leviſſimis cauſſis, ipſoque alicujus libri intuitu, excitabatur: quæ tamen, æſtiva tempeſtate appropinquante, aliquantulum remiſit; & ſuccedentibus temporibus raro gravioribus adflixit invaſionibus, levioribus quotidie fere recurrit. Illæ ex humorum nimia commotione, interniſque ſpaſmis, præviis immoderato corporis motu, multa ſermocinatione atque exæſtuatione induci; hæ a retentis flatibus & ructibus augeri deprehenduntur, atque hoc caſu a corticum citri recentium maſticatione præſens ſubſequitur mali imminutio, cum ructuum promotione. His inſuper aurium per totam hebdomadam protracti tinnitus ſæpius junguntur. Elapſo proxime vere acidulis, per proximum ſexennium potari ſolitis, ſuperſedit, & infuſum theiforme ex ſpeciebus balſamicis bis quotidie, neç non juſculum cum radice ſcorzoneræ paratum, adhibuit: exinde vero crebras tenſiones, (jam quidem ſub larga muci expectoratione ceſſantes) ardoreſque ac torſiones circa regionem epigaſtricam ſenſit, ad felleæ veſiculæ regionem uſque protractas; quibus ſi flatuum moleſtiæ acceſſerint, in eadem regione ſenſus quidam percipitur, ac ſi interna ſpinis leviter lacerarentur. Ubi autumnus ingruit, ſucceſſerunt crebræ largæque muci, haud ſordidi quidem, per os ſputationes, primum levi ſcreatu redditæ, nocturniſque ſtipatæ ſudoribus; tum vero tuſſi promovendæ & emoliendæ, qua, ſatis miti, primo mucus ſolutus, dein leviſſima exſcreatione, matutino præſertim tempore, excernebatur, & ex ſiniſtro potiſſimum hypochondrio aſcendere obſervabatur: hic enim locus, multa reſtitante mucagine, acerbo aſſiduoque torquetur dolore; qui ea evacuata, paulo remittit, & in hoc latus decumbere iterum permittit. Neque vero minus eadem pituita, quandoque circa mediaſtini, ſternique regionem oriunda, per pectoris membranam aſſurgere percipitur, ac eo uſque iis locis ardoris inferre ſenſum, donec ſnit reddita: jungitur hiſce ſpirandi major ac olim, anguſtia, cubantem magis quam euntem adfligens, & pro reliquæ ægritudinis ratione modo gravior, modo levior. Ipſum quidem mucidum ſputum medicus, omnem pulmonum adhuc ulcerationem negans, ex ſcorbutica deducit putrilagine, ejuſque

cauſ-

cauſſam ab induratis meſenterii glandulis derivat; tuſſim vero epidemicæ adſcribit ſtragi: attamen veretur æger, ne ipſa pulmonum tabes aut jam præſto, aut in propinquo ſit, & quum pituitam ſputo redditam ex imo ventre circa eam, in qua chylus elaboratur, regionem oriri ac inde aſcendere percipit, omnem chylum in talem mucum mutari, hinc ad pulmones ferri, ibidemque, niſi affluxus divertatur, vaſa exulceraturum eſſe, ſibi perſuaſum habet.

Ceterum fluxu hoc per fauces tam copioſo, fonticuli, quos in pedibus gerit, fere ſunt exſiccati: alvi excrementa quotidie dejiciuntur, ſatis dura, præceduntque ſæpius atroces circa umbilicalem regionem ſpaſmi; ea vero plane obſtructa, internus invaleſcit æſtus; quam ob cauſſam quater quotannis laxante uti ſolet medicina. Lotium, abſente nimio calore, naturali redditur ſimile, nubecula ſalino-ſcorbutica, ſæpe ſedimento conſpicuum: pulſus quidem æqualis, juſto tamen celerior, & ſub ſpaſmorum tempore debilis. Humorum accedentes commotiones ſequuntur oſſis ſacri dolores, hæmorrhoidum quaſi indicia; quibus ceſſantibus, multum pituitæ exſpuitur. Epulis ſupervenire ſolent ventriculi & ſiniſtri hypochondrii ſpaſmodicæ conſtrictiones, nec minus capitis dolores, temporum, ſiniſtri maxime lateris, tenſiones ac pulſatiles pone aures motitationes. Frigus eſt maxime inimicum; capiti enim admiſſum prævio aurium ſuſurru vertiginem inducit: eadem, quæ exſcreatur, fertur quoque per nares pituitâ, matutino tempore cruentis intermixta ſtriis: ſub ructibus ipſa amara bilis fauces adſpirat; & cœna plerumque parcior magis a moleſtiis immunis obſervatur, quam prandium, ſub quo multum voratur: ipſa vero diæta exactiſſima eſt. Mane theiforme aſſumitur decoctum, & inſuper decima nona juſculum ſorbillatur: calori vero præternatuli pulvis ex Hoffmanni conſultatoria deſumtus medicina opponitur, qui ſic ſe habet: Recipe lapidum cancrorum unciam dimidiam, cornu cervi philoſophice præparati, concharum, nitri depurati ana drachmas duas, cinnabaris rite præparatæ, ſuccini ana ſcrupulos duos, olei de cedro Italici guttas octo. M. capiatur veſperi aut ante epulas. Pediluvia, licet provido ſatis tepore adhiberentur, nihiloſecius ex quo vertigine tentari cœpit, malum irritare videbantur; hinc iis, quotidiano uſu intermiſſo, quater quotannis utitur æger, maxime cum pedum frigus olim conſuetum jam remiſerit.

Hiſce denique malis Selteranas iterum opponere aquas ideo veretur, quoniam eas ante biennium hauſtas grave excepit ſymptoma, quo cordis motus fere interruptus, ſpirationi viam præcludere videbatur: quod vero an ipſi aquarum uſui, an potius gravi ſub illo mentis commotioni adſcribat, ambiguus hæret. Quare ſalutare iterum anhelat conſilium.

COPIA CONSILII A MEDICO QUODAM DATI.

Vir quidam, cujus temperamentum, ætas, vitæ genus, antecedentes morbi, illorumque curationes a Friderico Hoffmanno Med. Conſult. P. V. Dec. II. Caſ. V. uberius exponuntur, per aliquot annos ſatis bene valuit, ſuiſque muneribus rite fungi potuit. Ille circa anni 1728. æquinoctium unico vini hauſtu aſſumto cruentum iterum incidit ſputum: eoque per aquas Selteranas lacte caprino permixtas ac brachii venæſectionem debellato. Uto nonar. Julii denuo prehenſus, tendentes ſimul pungenteſque in regione intercoſtali, hypochondriorum, dorſi & circa claviculas dolores percepit. Huic a ſuo medico hactenus uſitatis pectoralibus ac traumaticis ſublevato medicinis, cum & ego opem laturus requirerer: ipſum vehementi humorum ebullitione, volatico æſtu, gravique vertigine laborare deprehendi. Quamobrem pedum venis protinus tuſis, aſſiduum conſuetorum hucuſque pediluviorum uſum commendavi, medicinas pectori opportunas & antiſpaſmodica virtute præditas ex pulvere marchionis, lapidibus cancrorum, ſpermate ceti, caſcarilla, millepedibus, nitro arcanoque duplicato propinavi; infuſa thei-

for-

forma ex herbis veronicæ, betonicæ, meliſſæ, milleſolio, floribus bellidis &c. ac pilulas balſamicas exhibui. Nec ſine eximio ſymptomatum levamine hæc remedia in uſum fuere vocata. Verum enim vero cum more conſueto Uto Calend. Auguſti, cœlo auſtero ventoſoque equo feciſſet iter: veſperi gravis vertigo, animi conjuncta deliquio, ipſum prehendit; quæ nervinorum ac cinnabarinorum remediorum frequenti expugnata uſu, X. Calend. Septembris decima hora matutina tanta rediit vehementia, ut præter animi defectionem, tremulus maxillæ inferioris motus, idemque nec non debilis valde pulſus accederent, ac omnia mortem ſimulare viderentur. Quamvis autem & hæc acceſſio ex modo dictarum medicinarum uſu poſt aliquot horas remiſerit: nihilo tamen minus abhinc ad anni uſque finem levis vertigo, calore mox volatico, mox continuo, ſanguiniſque ebullitione ſtipata quotidie fere recurrit, tandemque naturæ magis quam artis ope aliquantulum evanuit. Ceterum cum ex inſigni ciborum appetentia, digeſtione fere integra, bonoque excretionum ſucceſſu, viſcera labe quadam nondum adfecta conjiciam, & omne malum ſola humorum expanſione & enatis inde ad caput pectuſque ſpaſmis ac congeſtionibus abſolvi credam: eo meum tendit conſilium, ut æger proximo vere venam in pede ſecandam præbeat, pediluviis adhibendis inhæreat, ſupra memoratarum cephalicarum & pectoralium medicinarum, infuſorum ſcilicet theiformium, & ad humorum nimios motus, nitroſorum, ſalium digeſtivorum uſui indulgeat, inque diætæ legibus rite obſervandis ſedulus pergat &c. d. 18. Jan. 1729.

RESPONSUM CUM CONSILIO.

Docuerunt me tranſmiſſa & morbi hiſtoria & medici conſilium, quæ porro ægrum infeſtaverint adflictiones, & qualis exhibitorum in iis remediorum fuerit effectus. Quamvis igitur haud inficias ire queam, tam intricatam morbi conditionem rariſſime deprehendi: attamen malo hypochondriaeo, aut ſpaſmodico flatulento, magna capitis nervorumque imbecillitate, ſputo cruento, virium ſummo defectu, ac inſigni humorum vitalium acrimonia ſtipato principales deberi partes, extra omne poſitum credo dubium. Quantis vero horum adeo inveteratorum morborum exſtirpatio ſubjecta ſit difficultatibus; illos, qui in arte ſoteria bene ſunt verſati, haud fugiet: uno enim ſymptomate mitigato, alterum inſurgit atrocius. Quicquid autem ſit, nullum in his malis præſtantius eſt auxilium, quam quod diæta & vitæ regimen ſuppeditant; quo quilibet, quid ſibi utile, quid noxium ſit, probe obſervet, hocque fugiat, illi indulgeat: quod curationis ſupereſt optime vere proximo, menſe Majo præſtabitur. Ejuſdem ceterum cum Medico, ante citati conſilii auctore, ſum ſententiæ: ille enim rem acu tetigit, & exigente neceſſitate præ aliis erit conſulendus. Quo vero etiam inſtante hyeme malo aliquod feratur levamen, illudq; a gravioribus præmuniatur: ſuadeo ut decoctum mox communicandum grati æque ſaporis ac eximiæ virtutis ſub epulis loco ordinarii potus, mane vero calidum ad menſuram dimidiam hauriatur. Sic autem paratur; cornu cervi raſpati binæ unciæ, uſti una, & radicis ſcorzoneræ una cum dimidia ex tribus aquæ menſuris per horam dimidiam decoquantur, tum percolentur, aqua colata cum tribus amygdalarum excorticatarum unciis ad emulſionis formam conteratur, & ut amœniori imbuatur ſapore, ſaccharo ac aqua ceraſorum nigrorum permiſceatur. Non minus quotidie, mane vel veſperi viginti harum anti-ſpaſmodicarum pilularum devorentur: Recipe extracti florum chamomillæ, ſummitatum milleſolii ana drachmas tres, rhabarbari, centaurii minoris, corticis chaccarillæ pulveriſati ana drachmam ſemis, cinnabaris rite paratæ ana duos ſcrupulos. M. f. l. a pilulæ ex ſcrupulo no. XX. Tum vero mitto pulveris mei præcipitantis portionem, cujus bini ſcrupuli, accedente ſanguinis ebullitione, metum hæmoptyſeos facienti, ex emulſione ſupra citata aſſumendi ſunt.

De-

Denique omnis refrigeratio, cibi ſalſi acidique, omnes animi & corporis commotiones cane & angue pejus fugiantur: quæ ſi rite fuerint obſervata, de felici eventu nullus dubito.

CASUS IX.

De Vertigine ex ſtomacho.

PErilluſtris Comes annorum 57. temperamenti ſanguineo-cholerici, ſtaturæ mediocris, conſtitutionis ſatis firmæ, capacioribus vaſis, nerviſque inſtructus, juventutis ſuæ annis a morbis fere immunis vixit; procedente vero ætate variis capitis, ventriculique moleſtiis occupatus, & ab iis magis naturæ beneficio, quam artis ope liberatus fuit. Quadraginta ſex annos natus acuta febre per ſex fere hebdomades lecto affigebatur, & adeo debilitabatur, ut poſt ſatis longum temporis intervallum vires demum recuperaret; quæ febris tribus poſt annis, levioribus tamen ſymptomatibus ſtipata, iterum infeſtavit. Anno 1723. ſcabies ſicca pruriginoſa cutim obſidere cœpit tanta pertinacia, ut omnibus ſanguinem purificantibus, aliiſque medicinis irritis, ipſiſque Pyrmontanis aquis bis nequicquam potatis, per integrum triennium moleſtam intulerit affectionem. Hanc tandem fugatam bona per binos annos excepit valetudo, niſi quod graves quandoque ſub regiminis adminiſtratione animi commotiones acceſſerint: quæ ne bilioſas ſordes ventriculo relinquerent, emetica remedia ſemel aut bis quotannis, haud ſine inſigni muci evacuatione ac ſalutari effectu adhibere ſuevit. Nihilo tamen minus his per intervalla vertiginoſi demum inſultus, primum leviſſimi, paulatim vero adeo invaleſcentes irrepſerunt, ut proximi anni menſe Junio illuſtriſſimus, epulis finitis, hilaris ac optime valens ex improviſo gravi vertigine ſubito raptus, ad terram concidiſſet, niſi aſſidentes ipſum continuiſſent atque ſublevaſſent: quam gelidiſſimi ſudores, membrorum tremores, omniumque partium emortuales quaſi rigores cum vomitibus acris acidiſſimæ ſaburræ repetitis exceperunt. Hinc artus fricabantur, iiſque incaleſcentibus ſanguis e pedibus large mittebatur; quo factum ut intra paucas horas prorſus ad ſe rediret. Vix autem ſex præterlapſæ erant ſeptimanæ, cum eadem adflictio, eadem periodo depulſa, recrudeſceret: & denique ingraveſceret, ut trium ſpatio menſium ter quoque longe citior ac vehementior recurreret, nullaſque ſuæ acceſſionis præmitteret notas: ſub qua ratio ſenſusq; manent quidem illæſi, capiti vero gravitas ac temulentia quædam relinquitur. Jam eo perductum eſt malum, ut nulla dies ab eo, licet plerumque mitiori ſit immunis, & hinc omnis lectio, meditatio, ſubitanea corporis gyratio, capitiſque ad terram inclinatio ſtudio evitari debeat.

Sub hoc rerum ſtatu perilluſtris æger mentis commotionibus maxime expoſitus eſt, aſſiduoque mœrore cruciatus; adeo ut ſæpius anxiis turbetur ideis, & ad ſuſpiria facillime moveatur. Somno gaudet ſatis profundo; quorum integra eſt adpetentia, ordinario dimidiam vini rhenani menſuram, quandoque Hungaricum Tockæanum interponere ſuevit, per omnia ceterum ſanus. Venas in pedibus bis quotannis circa utraque æquinoctia ſecandas biſque corpus ſcarificandum præbere ſolet: Pyrmontanis autem acidulis, quibus olim ſæpius erat uſus, noviſſimo biennio ſuperſedit, numne eas aut forſan alias inſtanti vere adhibere congruum ſit, doceri avet. Lotium per proximas abhinc ſeptimanas redditur valde turbulentum, lateritio ſedimento conſpicuum, quod ad matulæ latera rheumaticam materiam largiter alluit. Nec denique ſilentio prætereundum, ſub vertiginoſis acceſſionibus liquorem quendam vomitu reddi, aquæ forti ſimillimum, fauces excoriantem & lintea arrodentem. Quamobrem ne moleſtum hoc malum graviora inducat damna; ſalutare efflagitatur conſilium, ac morbo funditus debellando congruum auxilium.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

ILluſtriſſimi comitis afflictionem dum probe ac penitius examinavi; illam gra-

Digitized by Google

gravi vertigine a ſpaſmo imi ventris, maximeque ventriculi inducta abſolvi deprehendo: quo ſcilicet cruor vitalis ad caput magno impetu propulſus, illius vaſa ſui ſtagnatione graviter diſtendit, & niſi tempeſtiva feratur medela, futuræ apoplexiæ metum omnino incutit. Ab eadem enim earum partium diſtentione, quæ ex crebris mœroribus, & clandeſtinis ærumnis majus acquiſivit pabulum, inſignis acor & multa bile permixta acrimonia, quæ ventriculum & duodenum inteſtinum obſidet, ſuos mutuatur natales. Neque minus humorum vitalium eximium mucidis ſordibus, ſcorbuticiſque ſalibus inquinamentum ſubeſſe, non ſolum urina ſignificat, verum etiam pruriginoſa, quæ olim cutim ſatis diu occupavit, ſcabies teſtatur. Hiſce vero ægritudinibus diætæ potiſſimum vitia viam ſtraviſſe arbitror: hinc pro ſanitate recuperanda ſuadeo, ut excellentiſſimus æger omnes ſpirituoſos potus, cereviſias valde lupulatas, calidiora maxime Tockæana vina, morbis capitis vertiginique admodum inimica omni ſtudio fugiat; & pro ordinario potu ſolam aquam, aut potius Selteranas acidulas, quarum binæ treſve partes cum una vini rhenani generoſi ſint permixtæ, hauriat. Dein omnem curam eo dirigendam puto, ut inſignis acrimonia, ac cauſtica bilis, quæ hepatis, pancreatiſque obſtructorum vitio enata, animi vero commotionibus concitata videtur, corrigatur æque ac eliminetur: priori ſcopo optime ſatisfaciet pulvis hic: Recipe lapidum cancrorum, pulv. marchionis ana unciam unam, ſuccini præparati, nitri purificati ana drachm. unam cum dimidia. M. f. pulvis, cujus drachma quavis veſpera ante lecti introitum ex aqua fontana capiatur: alteri fini impetrando præſtantiſſimus erit rhabarbarinus pulvis, e. g. Recipe rhabarbari alexandrini, lapidum cancrorum ana ſcrupulos duos, nitri purificati grana decem; qui ſemel ſingula ſeptimana mane ex aqua vino nupta ſumatur, eique ſuperingeratur decoctum Coffee. Tum vero venæ in pedibus præſenti mox tempeſtate, dein Junio menſe, & octo ſemper cruoris unciæ emittendæ; pedes ipſi ab omni frigore muniendi, & inmoderato ſemper calore conſervandi, hinc ſæpius intemperata pediluvia veſpere immittenda ſunt, & denique cœna parciori utendum. Quod ſi autem vernale tempus acceſſerit, Selteranas aquas in uſum vocandas perquam commendo; quas adhibendi modum tum docebo. Ceterum a nimio medicaminum, maxime calidiorum, quæ vulgo capiti ventriculoque confortandis exhibentur, uſu omni modo dehortor: & ſi commendatæ methodo diætæ, cujus neglectus omnem medicinarum vim reddet irritam, exacta jungetur ratio; haud dubito, quin eximium mali levamen ſit inſequuturum.

CASUS XIII.

De Sereniſſima ex affectione hypochondriaca & Vertigine laborante.

Sereniſſima quædam perſona 34. annorum, temperamenti phlegmatico-ſanguinei, habitus corporis inter macilentum & ſucci plenum medii, tenerrimæ ac valde ſenſibilis conſtitutionis, extra matrimonium vivens, a multis jam annis, autumnali maxime, hyemalique tempeſtate acerbos capitis dolores, catarrhales defluxiones, tonſillarumque inflammationes, & has quidem ultimo abhinc triennio ex uſu ejuſdam pulveris ſalini fere evaneſcentes, nec non ſpaſmodicas ſiniſtri potiſſimum lateris, olim atrociores toleravit tenſiones. His noviſſima hyeme perpetua quidem, mane vero decima, veſperi quinta circiter hora adeo ingraveſcens, ut ſubito deſidere teneretur, vertigo acceſſit, ægrotamque impedivit, quo minus in publicum prodire valuerit; quid? quod inſuper ventriculi ardor, occipitis frigidulus ſenſus, & proximis aliquot diebus crebra ſalivæ nimium acris, internaſque faucium partes arrodentis ſputatio tanquam moleſti jungantur comites. Appetitus integer, ſæpius juſto major, ut hauſto mane decocto herbæ Theebois aut fabarum Coffee lacte permixto, panem bis coctum aſſumere teneatur. Venas in pedibus per 16. jam annos, prima quidem

vice,

vice, ob diros capitis dolores, ſingulo ſemper menſe Majo haud ſine eximio levamine aperiendas præbere ſuevit: a calidioribus vero medicinis inſignes humorum incurrit commotiones, quas pulvis Hallenſium antiſpaſmodicus plerumque ſedavit, inſuperque in mitigandis quoque ſiniſtri lateris tenſionibus, alvoque tantum non ſemper ſegni aperienda præclaros exſeruit effectus. Locum ordinarii potus per ultimum quadriennium vinum rhenanum æquali portione cum acidulis Pyrmontanis combinatum, & ad quartam menſuræ partem quotidie hauſtum ſupplevit; unde quoque longe melius, quam olim habere cœpit. Menſium denique fluxus in quantitate pariter ac qualitate integer, juſto recurrit tempore. Quum itaque ſplendidiſſima ægrotans hiſce malis minerales opponere aquas decrevit: ſcire avet, futuræ ſint convenientiſſimæ, quave ratione adhibendæ?

CONSILIUM.

Intellexi ex tranſmiſſa morbi, qui Sereniſſimam perſonam infeſtat, hiſtoria, quales hæ fuerint ægritudines, ſimulque quæſtionem, quæ iis medicatæ aquæ futuræ ſint optimæ? propoſitam deprehendi. Hiſce ergo conſulturus malis, omnia capitis ſymptomata tam vertiginoſa, quam catarrhalia ex mala omnino digeſtione originem traxiſſe arbitror. Ventriculus enim multis acribus, acidiſque ſordibus onuſtus non ſolum vehementioris appetentiæ, ardoris, ac lateris ſiniſtri tenſionis, olim magis adfligentis exſiſtit cauſſa: verum etiam acida illius ſaburra, abſoluta concoctione, longe acrior reddita membranam ſtomachi nerveam vellicat, & vi conſenſus, quo partes nervoſæ invicem gaudent, vertiginem & tenſivas capitis ſtricturas excitat. Neque vero minus idem digeſtionis vitium, hincque enata ventriculi acrimonia ſpiſſos impuroſque gignit humores, qui malis recenſitis majus pabulum ſuppeditare valent ac augmentum. Hinc enim prima hypochondriacæ adfectionis ponuntur rudimenta, ſuccorumque vitalium per abdominis viſcera circuitus difficilior redditur ac impeditior.

His ſuppoſitis curatio quoque erit adaptanda; quæ, quo felicier evadat, ante omnia exactam diætæ requirit obſervationem. Cibi enim acidi, dulces, lacticinia, poma, ſimilaginea; animi commotiones ac mœrores; frigoriſque liberalior admiſſio quam longiſſime ſunt fugienda: contra vero cœna fit parcior; corpuſque, ne ſit vita ſine motu deſes, binis circiter ante epulas horis aut curru vehendo aut obambulando placide moveatur. Potui ordinario loco Pyrmontanarum, Selteranæ vino rhenano permixtæ acidulæ, ob earum alcalinum principium feliciori inſervient effectu: nec opera ludetur, ſi ad humores a capite derivandos, veſperi temperata pediluvia ex aqua pluviatili, furfuribus tritici & tantillo lactis parata adhibeantur. Præter has vero diætæ regulas, acrimoniæ involvendæ, ventriculoque confortando præſtantiſſimus erit hic pulvis, aut matutina decima aut veſpertina quarta hora ex hauſtu aquæ fontanæ capiendus: Recipe lapidum cancrorum, matris perlarum, pulveris marchionis ana drachmas duas, tartari vitriolati, magneſiæ albæ ana drachmam unam, nitri depurati drachmam dimidiam, olei de Cedro Italici guttas VIII. ſacchari Canarienſis ad pondus omnium. M. D. S. *Pulver zu einem halben Quentlein auf einmahl.* Neque minus e re erit, mane quaſdam ſcutellas decocti Chocoladæ tenuioris, aut Theebois ſorbillare; ſub epulis vero ultimo hauſtu 80. vel 90. guttas Elixirii balſamici temperati aſſumere, quod ſic ſe habet: Recipe extracti abſynthii cardui benedicti, myrrhæ electæ, ſuccini, ſalis tartari ana drachmas duas, corticum aurantiorum unciam unam M. & digere cum libra vini Hiſpanici aut Hungarici.

Alvi vero obſtructioni nihil convenientius opitulabitur, quam vel enematum adplicatio, vel pilularum mearum aut Stahlianarum frequens uſus: nec incongruus erit pulvis Hallenſium antiſpaſmodicus, humorum ebullitioni oppoſitus. Externe capiti confortando egregiam o-

pem feret ſequentis cucuphæ perpetua capiti impoſitio: Recipi radicis ireos florentinæ unciam unam, ſuccini, benzoes electæ, ſtoracis, cariophyllorum aromaticorum ana drachmas duas, herbæ majoranæ manipulum unum, florum lavendulæ, anthos, chamomillæ romanæ ana pugillos quatuor. M. ſ. pulvis. D.S. Species *tum Krauter-Muſsgen.* Denique medicatarum aquarum, menſe Junio adhibendarum, uſum ſatis ſalutarem fore credo; inter quas Schwalbacenſes acidulas, ſubtiliores longe Pyrmontanis, iiſque efficacia haud cedentes, convenientiſſimas judico: Harum enim ordinaria doſis mane haurienda, ſub epulis autem Selteranæ vino rhenano nuptæ bibendæ, ac ex his commendatum ſupra balſamicum elixirium aſſumendum. Quæ ſi rite obſervabuntur; felicem inde effectum & ſpero & apprecor.

CASUS XIV.

De rara Lipothymiæ ſpecie in ſene.

Generoſiſſimus vir, ſeptuagenario major, gravioribus ac perpetuis fere, uti ſemper, ita præcipue per aliquot dies obrutus negotiis, die quadam Sabbathi ſacris interfuit; quibus finitis, rus petiit, atque redux factus ea veſpera hilaris ac optime valens lætos cum filiis ſociavit ſermones. At circa ſeptimam circiter veſpertinam horam ſine evidenti occaſione tanta ſenſuum obnubilatio ipſum prehendit, ut nec videre, nec audire, nec loqui, nec cognoſcere quicquam valuerit. Circumſtantes filii attoniti morbi acceſſionem ſubeſſe rati, protinus & medicum & verbi divini miniſtrum accerſi curant: quorum ille aquis apoplecticis fruſtra naribus admotis, & ipſis veſicatoriis irrito conatu adplicatis, nullum fere arteriarum animadvertens motum, ægrotantem una cum Paſtore tanquam mortis candidatum hora nona dereliquerunt. Hora duodecima revertens medicus, eundem deprehendit morbi ſtatum; niſi quod externi artus fortiter agitarentur, totumq; corpus ſudore gelido ac copioſiſſimo fere difflueret; hinc iterum triſtis abiit. At enim vero haud ita multo poſt æger ex alto quaſi ſopore excitatus ad ſe redire cœpit, & interrogatus, quomodo haberet? non niſi placido profundoque ſe gaviſum fuiſſe ſomno reſpondit: cujus cupiditate raptus, iterum obdormivit, & mane ſponte expergefactus, ſequenti non ſolum die Lunæ ſatis alacer viſus a multis inviſebatur; verum etiam noctem, quæ excepit, tranquillo confecit ſomno, dieque Martis eadem alacritate accedentium conſortiis amicorum interfuit. Horum autem omnium, quæ his acta fuere diebus, nulla prorſus ipſum ſubiit recordatio; donec Mercurii demum die omnium fieret conſcius, ac progrediente tempore integre reſtitueretur ſanitati. Medicus hunc affectum ſpirituum ex aſſiduis negotiis factæ conſumtioni attribuit: & ægrotans potiſſimum doceri avet, num forte hujus mali recrudeſcentes timendæ ſint acceſſiones?

JUDICIUM MEDICUM.

Quem ex miſſis litteris generoſiſſimi viri cognovi morbum, adeo eſſe comparatum ingenue fateor, ut mihi ultra XL. annos medicinam facienti nondum obvenerit: licet haud rara ſint exempla eorum hominum, qui ex inſigni poſt toleratas febres acutas infirmitate altos inciderunt ſopores, iiſque ſuſcitati haud inconcinnos equidem cum aliis miſcuerunt ſermones, & ad quæſita rite reſponderunt; attamen recuperatis viribus omnium fuerunt inſcii. Neque vero minus affectus ille ad mentis defectiones, quas Lipothymias vocant, referri poteſt: quæ a virium non juxta veteres vitalium, ſed potius animalium nervis & cerebro vehitur, defectu quodam, aut ſaltem ceſſante & ad tempus ſufflaminata ſecretione ac influxu in organa ſenſuum; vel ſi mavis, ex magna vaſorum & ſubſtantiæ cerebri imbecillitate & atonia natales ſuos mutuantur. Eminus autem ad hoc morbi genus in ſenili maxime ætate multum diſponere videtur irrequieta illa diurna

C no-

nocturnaque mentis fatigatio: quæ ſicuti animæ aciem adauget, ita quoque corporis vigori enervando admodum opportuna deprehenditur; & quum tantis mentis laboribus tam provectæ ætatis homines raro indulgere obſervantur: ipſi etiam tales morbi rariſſimi occurrunt. Quibus ſuppoſitis cum ſpirituum duntaxat inopia huic malo præbuit originem: haud mirandum eſt, iis mora temporis, maximeque cordialium ac analepticorum uſu refectis, naturam quoque reſocillatam fuiſſe; neq; ideo recurſus illius adeo pertimeſcendus erit, niſi forte aſſiduæ mentiscogitationes, eæque occaſiones, quæ vires dejiciunt, iterum acceſſerint omni modo fugiendæ. Ipſe egomet ſatis deprehendi, imbecillam ſenectutem minus aptam eſſe illis laboribus tam corporis quam animi perficiendis, quos alacris juventus facillime peragit; ac recte dixiſſe Hippocratem arbitror, quod æquam inter vires & labores, cibum ipſum ac potum ſervare oporteat proportionem. Præterea vero ſenibus nihil magis curæ cordiq; eſſe debet, quam ut ventriculo, ejuſque vi concoctrici robur addant: cui ſcopo optime ſatisfaciet Elixir meum ſtomachicum, ſæpius quidem & alternis diebus XX. tantummodo guttis capiendum: aromata enim & ſpirituoſa, uti illis ſunt proficua, ita nec larga ſimul aſſumenda doſi. Eandem quoque cautelam vini requirit uſus; quod licet ætate provectioribus vires egregie corroboret, eamque ob cauſſam lac ſenum appelletur: attamen & parca quantitate & generoſum, quale eſt Hungaricum, potari debet. Quod reliquum eſt, excellentiſſimo viro ut Deus vitam diu ſervet incolumem, eſt quod ex animo precor.

CASUS XV.

Num in Affectu ſoporoſo uſus Carolinarum conferat?

GEneroſus vir, 46. annos natus, calidioris quidem ac ſtrictioris temperaturæ, conſtitutionis tamen vividæ ac integræ, anno 1712. Principem quendam in itinere comitatus, dolente pedis ſiniſtri tumore prehendebatur. Derivabat hunc primum a multa pedum ſtando eundoq; defatigatione non minus, quam pernionibus calcanei diuturnis, omni fere hyeme exulcerari ſolitis: quum autem ille aliquot ſeptimanis cum immani ſæpius dolore inhæſit, a medico, cujus, donec vivere deſiit, conſilio uſus fuit pro podagrica acceſſione habitus, ſibique relictus abſque medicinis ſponte evanuit. Sequentis 1713. anni menſe Majo accidit, ut dum noctu iter faceret, & currui ex viæ inæqualitate remorato revehendo ipſe manum admovere deberet, ex hoc labore ſudore perfuſus, mox vero refrigeratus, pectoris inciderit defluxionem, ac crebra tuſſi, raucedine, anhelituſq; difficultate vexatus fuerit. Remiſerunt autem hæ moleſtiæ & adhibitis medicinis, & accedente podagra mitiori; ægerque pro confirmanda ſanitate per binos annos Pyrmontanis ac Amaſianis uſus aquis, præter ſpirandi levem anguſtiam egregie valere cœpit. Sed anno 1714. Auguſto menſe cruor parcus ex venis in anum explicatis ſtillavit: qui fluxus primum dyſentericæ dejectioni, tum temporis epidemicæ, tribuebatur, pilulisque adſtringentibus bis oppugnabatur; errore vero detecto nullo modo quidem turbabatur hoc hæmorrhoidale profluvium, attamen mox ceſſavit, & non niſi ſub Septembris finem unica rediit vice. Abhinc autem fere artuum aſſidua gravitas, pectoris moleſtia, ſomnique naturalis major cupiditas acceſſere; quæ ſymptomata, interveniente nonnunquam podagrico dolore, protinus quidem remiſerunt, hoc tamen vago, & licet redierit, vix per horulam incerto loco infeſtante, pejora evaſerunt. Præcipue auxit ſomni deſiderium; cui, cum ſub anni 1715. finem venando humores graviter commoviſſet, capitis pulmonumque variæ deſtillationes, coryza, tuſſique manifeſtatæ, labiorum intumeſcentia mox efflorescentia, & catarrhalis febris ſupervenerunt. His licet varias oppoſuerit medicinas, tantum tamen aberat, ut malo tulerint ſuppetias, ut potius anhelitus ille difficilis, viriumq; decrementum cum reliquis ſymptomatibus

tibus per aliquot hebdomadas magis fere increverint: quibus demum veſicantia pedibus adplicata levamen quoddam addiderunt, aſthma vero & præternaturalem ſoporem haud penitus exſtirparunt. Hinc enim non ſolum nocte, verum etiam hora decima matutina accedens multis ludibriis, corporis agitationibus, vehementi roncho, largoque ſudore moleſtus eſt, & finitus gravem cordis palpitationem poſt ſe trahit. Oppugnavit ergo hæc mala Egranis Pyrmontaniſque acidulis noviſſima æſtate in uſum vocatis, tantumque effecit, ut ſopor æque ac difficilis ſpiratio, membrorumque inſignis torpor ad aliquot fere ſeptimanas remiſerint; nulla tamen valetudinis conſtantia: ſiquidem ſymptomata recenſita, repetito fruſtra inſequente autumno dictarum aquarum uſu, magis invaluerint. Somno enim nunquam ad ſatietatem frui poteſt; & quanquam ad 8. vel 10. horas fuerit protractus, tanto languore, perpetuo dormituriens adficitur, ut ſub ipſa ſæpius matutinarum precum recitatione iterum obdormiſcat: quibus deniq; totius ferme corporis dolor & tenſio, ac ſi fuſtibus percuſſus eſſet, ſociantur: maturino quoque tempore multi ante oculos verſantur vapores, quos autem aſſumtum theiforme, aliudve decoctum cito diſpellit; & denique ciborum appetentia nullo laborat vitio. Neque vero ignorari oportet, ægrotantis generoſæ familiæ proprium veluti ac hæreditarium eſſe hydropem; cujus initia ipſe jam deprehendit: ſiquidem non ſolum abdomen ſæpius diſtenditur; verum etiam poſt aſsumta purgantia virideſcentis ichoris multam reddit copiam, ipſumq; ſit tenuius. Ceterum bis quotannis venam in pedibus incidendam præbere ſuevit, ex qua cruor valde rubeus, ſiccior ac ſcorbuticus mittitur: inde quidem revocari videtur arthritis, at juncturis aliquantulum excruciatis, mox inſidioſa recedit. Corporis motus, maxime per equitationem malo admodum conducere, nimiumq; ſomni deſiderium imminuere obſervatur: pedes autem omni veſpera tument, digitique impreſſi veſtigia relinquunt, tumore ſuo anhelitus libertatem reſtituentes. Has ægritudines præſenti 1719. anno non medicatis aquis, ſed variis decoctis ex appropriatis herbis confectis, ſpiritibus volatilibus aliiſque medicinis, omni autem effectu deſtitutis oppugnavit: & hinc conſilium petit, num futuro vere acidulæ Carolinæ, aut quæ aliæ ſint profuturæ?

CONSULTATIO.

EX iis, quæ de præſenti caſu tranſcripta ſunt intellexi, omnem calamitatum, qua generoſiſſimus vir premitur, catervam in nimia ad ſomnum proclivitate variis ſymptomatibus concomitata conſiſtere: ſoporē enim illum gravibus inſomniis, motitatione corporis, inſigni dolore, ſtertore, largoq; ſudore vitiari, expergefacto cor vehementer palpitare, ſomni deſiderium inſatiabile, perpetuamque ad illum eſſe proclivitatem, iiſq; omnibus artuum atque totius corporis immanes cruciatus, contuſionis ſenſum referentes jungi, ample ſatis percepi. Hinc autem clariſſime patet, cerebrum ejuſque membranas non minus quam univerſum nervorum genus potiſſimum lædi, ſeroſumq; laticem ex humoribus largiter ad caput compulſis ſeparatum, & dictis cerebri membranis nervorumque principiis inhærentem, recenſitarum proximam cauſam exiſtere adflictionum. Namque omne & ſoporis & ſpirationis vitium nimia humorum vitalium ad caput & pectus congeſtioni natales ſuos debere; hanc vero ex ſpaſmodicis flatulentiſq; imi ventris, maxime inteſtinorum moleſtiis originem trahere omnino arbitror; quas & hæmorrhoidum impeditus fluor, & hinc enata cruoris circa has partes ſtagnatio, & arthritica materia intus retenta excitaverunt. Quis enim hæc negabit, qui attendet pectoris æq; morbum ac ſoporem profundum ex recrudeſcentibus pedum doloribus, aut imminente ſanguineo per anum fluxu inſigne reportaſse levamen? Quiſnam, qui multas flatulentias, ſpaſmos, alvique obſtructiones, & egregiam in hiſcemalis Pyrmontanarum & Egranarum acidularum efficaciam intuebitur, non pri-

mariam horum vitiorum cauſam in abdomine ac inteſtinorum canali mecum collocabit? Omnibus vero hiſce adflictionibus primam anſam dediſſe videtur cruentæ excretionis pro dyſenterica habitę, per adſtringentes pilulas cohibitio ac plenaria ſuppreſſio; hanc enim protinus torpor, difficilis anhelitus, ſomniq; inexplebilę deſiderium exceperunt. Quorum ſymptomatum exſtirpatio quanquam venarum ſectionibus, laxantibus, derivantibuſque medicinis, ſub primo acceſſu inſtitutis, abſolvi fere potuerit: iis tamen neglectis malum increvit, & jam potiſſimum in quæſtionem venit, num illi tollendo Carolinæ ſint profuturę acidulæ?

Neq; vero eas diſſuadere poſſum. Namque licet omnes fere minerales aquæ, maxime Carolinæ, tanquam duriores aliiſque ponderoſiores per cerebri vaſa difficilius paulo vehantur, adeoq; illis ejuſdem affectibus, quos ſeroſa produxit colluvies, potius nocere quam prodeſſe, & plerumque ſomnolentiam inducere ſoleant: attamen pectoris oppreſſionem & ſoporoſum affectum, qui noſtrum ægrum vexant, ex cruoris circa imi ventris viſcera ſtagnatione, primarum viarum diſtentionibus, atq; podagræ & hęmorrhoidalis excretionis retentione originem ſuam habere eſt animadvertendum. Hinc cum longa mihi compertum ſit experientia, congruum harum thermarum uſum & in revocando hæmorrhoidali fluxu, & in foras pellendis arthriticis podagricíſque motibus, & denique in ſpaſmis ac flatulentiis primarum viarum, viſcerumque imi ventris infarctibus expugnandis eſse præſtantiſſimum ac fere divinum: haud facile video, cur diſſuadenda ſit earum potatio, ac magis, cum jam Pyrmontanæ & Egranæ eximiam exſeruerunt virtutem. Verum enim vero cum binæ potiſſimum inter fontes Carolinos reperiantur aquæ, interno æque ac externo uſui opportunæ, ordinariæ nimirum, quas *den Brudel* vocant, & morales, *den Mulhbrunnen*: harum uſum in præſenti morbo illis præferendum conſulo. Differunt enim hæc ſtillicidia & elementis & virtutibus: prius quippe, cujus a plus quam centum annis ordinarius eſt uſus, inſignem ſcaturit ferventium aquarum quantitatem; multaq; fovet principia tum ſalina alcalina neutra cum terras calcareas martiales, quæ ochræ nomine in canalibus, quas perfluit aqua, promte copioſeque in tophaceum concreſcunt lapidem: quorum principiorum una earum libra poſt evaporationem unicam ſuppeditat drachmam.

Alvum movent hę thermæ ad ſedes quinq; ſex, aut plures; cum vero ob largam terreſtrium particularum copiam crudæ ſint ac ponderoſæ, difficilius per corporis habitum tranſire obſervantur; & hinc in ſpongioſis maxime corporibus pedum aliqualem relinquunt intumeſcentiam. Eandem quoq; ob rationem difficilius per caput progrediuntur, & in iis affectibus, qui ex atonia & debilitate cerebri ac nervorum oriuntur, magis obeſse, torporemq; ac ſomnolentiam inducere deprehenduntur. Externe autem inter balnea adhibitę adſtringentem exſerunt efficaciam; dum cutim mirifice conſtringunt, tumores diſcutiunt, repellunt, omneſque cutis ſordes, maxime ſcabioſas, quin & ulceroſas citiſſime exſiccant.

Contra vero longe alia molarium thermarum eſt indoles. Harum enim internus uſus ante 20. annos nemini adhuc innotuerat; ſed olim equi male habentes iis lavabantur, ac demum ab hominibus inter balnea duntaxat adhibebantur. Cum autem 20. abhinc annis primum Carolinos fontes acceſſiſsem, eorumq; omnium elementa ac virtutes accurato indagaſsem examine: hos molares longe ſubtiliores levioreſq; aquas, puriora ſalia ac minorem terreſtrium & calcarearum particularum copiam vehere, quam quidem ante memoratas thermas mox deprehendi. His enim tepidiores ſunt, & majori quantitate aſsumi queunt; ſaporem magis martialem exſerunt; ex gallarum pulvere obſcuriori imbuuntur colore; ipſaſque ſapiunt acidulas, quarum calefactarum nomen omni merentur jure; nec denique tantum ochræ, tophaceique lapidis ad canalium balneorumque latera deponunt, ac priores, eoque præclariorem ſui levitatem ac ſubtilitatem ſufficienter demonſtrant.

Non

Non minus quoque virtutes molarium aquarum longe ſunt præſtantiores: alvum enim copioſius ducunt, nec tamen caput aggravant, nec torporem relinquunt; nec tumores excitant, nec in balneis uſurpatæ repellentem vim exſerunt. Ipſe ego primum earum præſtantem efficaciam in meo corpore expertus, illas prioribus prętuli, & medicis ęque ac multis illuſtrioribus ægrotis admodum commendavi; qui etiam majorem inde utilitatem in malo hypochondriaco, affectibus nervorum ac hæmorrhagiis perceperunt, quam quidem ordinarius fons haſtenus præſtiterat.

Hoc harum thermarum diſcrimine explicato, ipſe facile generoſiſſimus æger judicabit, quare molares ipſi convenientiſſimas ordinaverim. Ipſa vero curatio hac potiſſimum ratione erit inſtituenda: Altero poſt acceſſum die veſperi capiantur viginti pilularum mearum balſamicarum; ac poſtridię aquarum potus inchoetur adeo ut matutino tempore intra unius horæ ſpatium primum 14. vaſcula (quæ binas Hallenſium menſurarum circiter adimplebunt) ſequenti die 18. tertio 25. quæ niſi quinquies ſexiesve alvum moverint, quarto 30. totidemque ſequentibus ad nonum uſque diebus hauriantur; veſperi vero pediluvium ex iiſdem aquis confectum adhibeatur. Tranſactis hiſce 9. diebus per biduum mane balneo immittatur corpus; tum adſumtis iterum veſperi pilulis, eadem pŏtandi ratio, protinus a 25. vaſculis inchoando per 8. dies repetatur: quibus præterlapſis rurſus per biduum in balnea deſcendatur; hinc prior potatio ſeptem continuis diebus inſtituatur, & denique balnea ſubjungantur. Omnibus abſolutis corpus hoc laxante, quod licet purgantibus ſit vacuum, tamen reſtitantes adhuc in inteſtinis, glandulis ac vaſculoſo corporis habitu aquoſas mucidaſque ſordes egregie ducet, purgetur: Recipe mannæ electæ uncias tres, foliorum ſennæ ſ. ſt. cremoris tartari ana drachmam unam ſemis, eoque leni calore in aquæ florum acaciæ unciis quinque; colaturæ adde extracti rhabarbari, nitri depurati ana grana decem; aquæ cinamomi unciam ſemis, D. S. Potio laxans, cujus una mane, & interjecto juſculi avenacei potu poſt horam dimidiam altera capiatur portio. Subinde vero eſſent ia corticum aurantiorum balſamica, æqu ali pondęre cum tinctura gentianæ rubræ combinata ad LX. guttas aut antę epulas aut ſub iis ſumta egregiam feret opem.

Quæ ceterum victus ratio ſub his medicationibus habenda ſit, eo magis jam non explicabo, cum ample ſatis ac exacte in tertia ſcriptorum, quę edidi, diæteticorum parte, ubi de rationali mineralium aquarum uſu eſt expoſitum, memoriæ ſit prodita. Neque vero ignorari oportet, ægro priuſquam Carolinas accedit fontes, venam in pedibus ſecandam, & ſeptem vel octo cruoris uncias emittendas eſſe.

His adhibitis mihi fuit nunciatum, generoſiſſimum virum ſub ipſo quidem thermarum uſu graves ſoporoſæ addictionis acceſſiones toleraſſe, ab iis autem abſoluta curatione fere immunem evaſiſſe, corporis proceritatem diminutam fuiſſe, tantumque vigoris acceſſiſſe, ut per tres horas obambulare, ipſoſque montes aſcendere valuerit; ipſam denique anhelitus difficultatem penitus evanuiſſe.

CASUS XVI.

De Inſultu apoplectico, cum Reſponſo: an in eo thermarum Carolinarum uſus ſit ſalubris.

SI morbum intueor, cujus hiſtoria mecum fuit communicata, ut mentem meam, num Carolinæ ipſi forent congruæ, aperiam; maxime ſi noviſſimam illius acceſſionem, qua arteriis adhuc pulſantibus, oculis rubentibus, toto corpore calente, ęgro per binas horas omnis ſenſus cum motu periit, & abhinc dextri lateris artus priſtino rigore ac firmitate orbati, memoriæq; vis imminuta fuit: eam minime a mentis defectione derivare, ſed potius inter morbi attoniti primordia recte collocare mihi videor. Hujus enim tres ſere ſunt gradus: ſub quorum primo leviſſimoq; humores vitales ab extimis & infimis corporis regionibus vi vehementiſſimarū

diſtentionum ad caput, ejuſque tam externas partes per carotides exteriores, quam per has interiores ad cerebrum, hujuſque membranas magno impetu compellantur, expanſiſque harum partium vaſis libero circuitui remoram injiciunt. Tum vero inhærente hac cruoris ſtagnatione ſenſus interni æque ac externi pereunt, eaque paulatim diſcuſſa ſenſim reſtituuntur. Et hæ ſunt fere acceſſiones, quæ viros hypochondriacos, fœminaſque hyſtericas ſæpenumero infeſtare ſolent: Alter apoplexiæ gradus eſt, ſi nimiæ illi ſanguinis in vaſis cerebri ſtagnationi, ac circulo impedito ſeroſi laticis ſeceſſio accedit & extravaſatio. Hic enim dum vaſorum poros penetrat, & propter ſuam gravitatem lateri cuidam medullæ oblongatæ vel ſpinalis inſidet: nervei fluidi influxum remoratur ac hemiplexiam vel paralyſin inducere obſervatur. Quæ ſtagnatio ac extravaſatio quo eſt vehementior, eo gravior nervorum reſolutio, eoque magis memoriæ vis, loquelæ facultas, ac ſenſuum internorum non minus quam externorum vigor deperditur.

Summus denique hujus affectus gradus exoritur, quando ex violento humorum impulſu ſubtiliſſima piæ maxime meningis vaſa rumpuntur, ipſeque extravaſatus cruor baſin cerebri occupat. Prior tempeſtiva venæſectione facillime ſanatur; alter licet minime ita gravis fit, ut ſubito occidat, infirmos tamen per totam vitam reddit ægrotantes, & ſi fuerit levior, ætaſque junior, medelæ locum relinquit: tertius vero tantum non ſemper lethalis deprehenditur.

His ſuppoſitis præſentem ægritudinem inter primum apoplexiæ gradum refero & hinc egregiam, quam tempeſtiva venæſectio tulit, opem derivo. Verum enimvero cum experientia doceat, hoſce violentos caput verſus motus, & inde reſultantes paralyticos & hemiplecticos inſultus ex leviſſimis cauſſis facillime rurſus excitari ac recrudeſcere: haud inconſultum erit non ſolum originem eorum rimari, verum etiam medelam hæc mala præſervatricem perſcrutari. Ex cauſarum igitur huc facientium cenſu deprehendo, ægrum longo tempore multis mœroribus occupatum, variiſque occaſionibus plus juſto commotum ac perturbatum, noctes fere inſomnes tranſegiſſe, interdiu nimiis animi defatigationibus vacaſſe, & pro triſtium idearum depulſione ſæpius ultra modum vini potationi indulſiſſe; hinc per aliquot menſes anxietate præcordiorum, alvi obſtructione, ructibus magis quam flatibus, intentis cogitationibus ac inſigni triſtitia affectum fuiſſe. Exinde vero facile elucеſcit, omne nervorum genus debilitatum, ſummamque ad motus ſpaſmodicos atque hypochondriacos eſſe proclivitatem; quibus nihil opportunius ad ſanguinis verſus caput pectuſque congeſtiones invitandum deprehenditur.

Quæ cum ita ſint, omnem curationis nervum eo intendere oportet, ut ſpaſmis primarum viarum conſopitis caput nervique roborentur: quod num ex prudenti Carolinarum thermarum uſu impetrari queat, jam erit diſpiciendum. Hæ igitur aquæ corpore rite præparato ſub recta victus ratione ac convenientium medicinarum uſu adhibitæ in omnibus ſpaſmodicis ac hypochondriacis affectibus, ex ſanguinis ſtagnatione & libero per viſcera imi ventris, nominatim meſenterii, lienis, inteſtinorum, hepatis, & uteri circuitu impedito originem trahentibus, miram omnino præſtant utilitatem; maxime ſi dicta ſanguinea viſcera cruore nimio ſint infarcta, ſecretio bilis, ſucci pancreatici & inteſtinalium glandularum vitiata, digeſtio ac chylificatio læſæ, alvinæ non minus quam ſanguineæ per anum uterumque evacuationes ſuppreſſæ, & multæ acidæ, mucoſæ bilioſæque ſordes, veræ flatuum origines intra inteſtinorum canalem coacervatæ: Verum enimvero quandocunque hi perverſi motus ex præviis animi commotionibus diuturniſque mœroribus, caput nervoſumque genus mirifice debilitantibus, natales ſuos mutuati ſunt: iis non minus Carolinas, quam alias acidulas mineraleſque aquas minime quadrare, aut ſaltem cautiſſimo uſu opponendas eſſe longa compertum habeo experien-

rientia. Ratio in aprico eſt: illæ enim aquæ, & præſertim ordinariæ Carolinarum thermæ, quas *den Brubel* dicunt, difficillime per caput progrediuntur, ideoque inſignem temulentiam torporemque relinquere deprehenduntur. Hinc quoque eſt, quod ſub earum potatione peritiores medici ægros ab omnibus mentis defatigationibus, multo magis commotionibus, & omni, quod caput labefactare valet, ſedulo dehortari ſoleant: quid? quod ex eodem fundamento in iis, qui, ut dicunt, idiopathice caput atque cerebrum infeſtant, affectibus, maxime paralyſi & memoriæ debilitate horum fontium uſus ab omnibus diſſuadeatur.

His præmiſſis in præſenti ægritudine cautam providamque dictarum thermarum potationem eo minus prorſus improbare poſſum quo magis notiſſimum eſt, iter, aeris mutationem, omnem a mentis corporiſve laboribus abſtinentiam, jucundum conſortium, & exactam victus rationem, quæ ſub illa curatione obſervantur, multum valere ad nervoſum genus confortandum. Tum autem haud ignorari oportet, non ordinarias thermas, ſed molares, illis longe leviores ac ſubtiliores in uſum vocandas, nec ſub earum potu diurno nimium indulgendum ſomno: contra vero omni mœrore curiſque ſuperſedendum, finitaque curatione a frigore, calidiori potu, ac omnibus, quæ mentem turbare poſſunt, ſedulo cavendum & denique nervinas, tonicas, cephalicaſque medicinas eſſe ſubjungendas. Quod ſi autem hiſce curatæ obſervandis æger ſe haud parem putaverit; ab ea medicatione, majus periculum minitante, penitus erit abſtinendum.

CASUS XVII.

Siſtens Conſilium in debilitate generis nervoſi, & præcavenda apoplexia.

ÆGritudinum, quas Virum generoſum de D. ſtrenuum chiliarcham prementes ab ipſo coram percepi, omne fundamentum in generis nervoſi capitiſq; inſigni per nimiam refrigerationem, corporis animiq; vehementes commotiones excitata debilitate ſitum eſſe arbitror. Ex hac enim non ſolum ventriculus labefactatus loco legitimi chyli multum mucidæ acidæque generat pituitæ, alvum reddit ſegnem, moleſtamque gignit flatulentiam: verum etiam ſucci vitales ad caput rapiuntur, ejuſque imbecillitatem non minus, quam viſus, auditus & memoriæ vitia torporemque inducunt. His igitur ſymptomatibus conveniens omnino medela apponatur neceſſe eſt, ut majora damna prævertantur, & apoplexiæ metus diſcutiatur: quam cum & mihi impoſitum ſit proponere, ante omnia ſuadeo, ut ne quidquam ab inſtituta & hactenus rite obſervata vitæ ratione æger deflectat. Maxime vero cereviſię potum prorſus abolere oportet; & in ejus locum Selteranas acidulas, aut decoctum ſub litt. A. communicatum, quorum partes quatuor cum una vini rhenani generoſi mixtę ſint, ſubſtituere convenit. Nec ludetur opera, ſi per aliquot ſeptimanas alternis diebus cubitum iturus in pediluvia ex aqua fluviatili, ſurfuribus tritici & dimidia cinerum clavellatorum uncia confecta deſcendat. Inter medicamina autem conſulo, ut pulvis meus bezoardicus pari portione cum pręcipitante combinatus ante lecti ingreſſum ad drachmam dimidiam in præcitato decocto capiatur: mane vero quędam vaſcula deſcripti ſub litt. B. infuſi theiformis ſorbillentur, ac lenis inde intra lectum expectetur ſudor; & denique ſub epulis ex ultimo hauſtu XXX. Elixirii viſceralis guttulę aſumantur. Tum imprimis alvi lenitio maximopere curanda, quam optime pręſtabunt pilulę meę balſamicę, quarum bis per quamvis ſeptimanam numero IV. veſperi, totidemque mane inſequentis diei deglutiantur, & juſculum ſuperingeratur. Eidem ſcopo pilulis miſſis, conveniet manna, ſingula hebdomade ſemel ad unciam cum dimidia mane loco ſachari in decocto Theebois aut juſculo ſoluta avenaceo, niſi adverſetur, devoranda. Nec erit incongruum, eſſentię meę ſtomachicę guttas XX. ante

prandium ex ſupra laudato decocto haurire. Vena in pedibus ter quotannis, primum Martio menſe quinque circiter ante æquinoctium diebus, dein fine Maii & denique medio Octobris tempeſtate ſerena incidenda, ſex circiter cruoris unciæ mittendæ, & proximo poſt triduo maxime ab aere frigido & cibis incongruis abſtinendum. His peractis, menſe Majo uſus acidularum Selteranarum erit præſtantiſſimus, quarum tepidarum una cum dimidia menſura matutino per 5. vel 6. ſeptimanas bibuntur, eæque vino nuptæ potui ordinario ſub epulis inſerviant. Hanc vero curationem & antecedat & excipiat potus ſeri lactis dulcis, quod nervis tenſis exſiccatiſque humectandis egregiam feret opem, ſic præparandum: Recentis lactis menſura ſuper prunis ſub continua, ne adurat, agitatione ad pulveris fere conſiſtentiam coquatur; tum aquæ puræ menſura una adfundatur; ebulliant invicem, ac ut caſeoſa remaneat portio, percolentur, cujus mane calefacti in locum potus Theebois una, poſt meridiem frigidi altera portio hauriatur. Hoc remedii genus præterlapſis circ. 8. diebus corpore per pilulas aut mannam bene purgato ſub reliquarum medicinarum uſu inchoetur, & per aliquot tempus adhibeatur. Et hæc ſunt, quæ in ſalutem generoſi viri proponenda duxi, quæ Deus reddat felicia atq; ſalutaria precor. d. 10. Mart. 1727.

Litt. A.

Recipe *radicum ſaſſaparillæ, chinæ, ſcorzoneræ ana uncias quatuor, cichorei, liquiritiæ, corticis ligni ſaſſafras ana uncias duas, ſeminis fœniculi unciam dimidiam.* C.C.D.S. *Species pro decocto ordinario, cujus binæ unciæ in tribus aquæ menſuris per tres horæ quadrantes decoquantur.*

Litt. B.

Recipe *herbæ veronicæ, millefolii, meliſſæ, ſalviæ ana manipulum, florum papaveris rhœados, tiliæ ana manipulum ſemis, corticum ligni ſaſſafras, ſeminis fœniculi ana drachmas tres.* C.C.D.S. *Species tum Krauter-Thee.*

ULTERIOR RELATIO.

Quatuor jam aguntur anni, cum ſalutari pro tuenda ſanitate conſilio inſtructus, egregiiſque potitus fui medicinis: quarum quidem effectus, cum primum non omnino voto reſpondiſſet, doſi tamen imminutiori fuit præſtantiſſimus. Abhinc Pyrmontanis acidulis, irregulari methodo uſus, multos excrevi calculos, quorum maximus orificio veſicæ impactus hæſit, ac haud ſine immaniſſimis doloribus, ipſiuſque vitæ periculo tandem excretus fuit. Neq; vero jamjam illis premor, niſi quod nonnunquam ſabulum cum lotio reddatur; cruentaq; mictio ac ardor urinæ, maxime ſi equo vel curru vectus corpus nimium commovi, graviter urgeat. Hæc oppugnaturo mala pilulæ ſunt datæ numero 15. devorandæ; quarum binas treſve duntaxat, lectum petiturus aliquot ſucceſſive diebus ſumſi; (aloes enim juſto largiorem eas ingredi quantitatem ratus, illas ſimul tranſmitto, numne parca hæc doſis ſit continuanda, doceri cupio:) & exinde hęmorrhoides bis quotannis commoveri deprehendi; quæ cum mox licet parcius fluerent, mox in ſolis motibus acquieſcerent, diras mihi ſemper excitarunt moleſtias. His ſæpius oppoſui hirudines, quæ ſemper inſigne præſtiterunt levamen, ultima tamen vice, neſcio an ipſarum, an illas adplicantis culpa ſpem fefellerunt. Denique noviſſimo autumno Carolinas in uſum vocavi thermas, quæ licet primum ardori urinæ nihil mederentur, continuatæ tamen inſignem limoſi lotii eduxerunt quantitatem, & hoc excreto ab omnibus me liberarunt ſymptomatibus. Verum enim vero dum ſuaſu medici aquarum uſum abrumperem, iiſq; adſumta ſalis Anglicani doſi finem imponerem: en rediit preſſio & ardor urinę & ad hunc uſq; diem mox levior mox gravior aſſidua me exercet moleſtia. Nec ſilentio prætermittendum eſt, ſub dictarum aquarum potatione catarrhales humores e capite ad fauces la-

pſos

pſos hucuſq; affligere, & non minus raucedinem, nullo gargariſmate, nec aqua ſcabioſæ debellandam, quam etiam inſignem capitis inducere gravitatem. Et hæ fere ſunt, quibus premor ægritudines, quarum medelam cupidiſſimus anhelo, & ſcire aveo, num Pyrmontanis, iiſque tepidis ad fontem uti liceat acidulis? Namque ſeptuagenarius fere ventriculi adhuc illibato gaudeo vigore, niſi forte frigidis indulgeam potibus. Nec minus denique cognoſcere geſtio, num venæſectione circa proxime elapſum æquinoctium noviſſime inſtituta, illam more hactenus ſolito, ter quotannis repetere oporteat?

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Traditis litteris, quibus præſens viri generoſi valetudo exponitur, mox me ſubiit priſtinorum, qui ipſum exercuerunt, morborum memoria: & cum jam potiſſimum in quęſtionem veniat, an Pyrmontanis aquis hac æſtate tuto liceat uti? non poſſum non, quin ab illis candide dehorter. Non enim ſolum hæ acidulæ præter ſpirituoſas, quas fovent partes, graviores vehunt aquas & ventriculi viſcerumque integrum ſupponunt robur: verum etiam, teſte diuturna experientia, ætate provectioribus non omnino conveniunt. Contra vero multo utilior tutiorq; erit curatio, quæ cum Selteranis aquis per quatuor hebdomades inſtituetur; ea quidem ratione, ut quotidie matutino tempore tertia lagænæ his aquis repletæ pars calida; & non minus ante, quam poſt eam potationem, corpus potiuncula mannata purgetur, idemque fiat ſub ipſo potu per pilulas meas balſamicas 11. numero ſingulo quatriduo veſperi devorandas. Hę enim acidulæ in iis, quæ pectus reneſq; infeſtant ægritudinibus, nephritide, mictione cruenta, & humoribus denique edulcorandis pereximiam edere ſolent virtutem. Deſtillationes autem faucium, tuſſim, ſanguiniſque acrimoniam partim infuſo theiformi, olim communicato, vel cum vel ſine lacte ſorbillando, partim Elixirio meo pectorali veſperi XL. guttulis ex hauſtu aquæ frigidæ capiendo oppugnandam eſſe duco. Deinde pilularum mihi tranſmiſſarum uſum diſſuadere omnino cogor: quippe quas examinatas multa ſcatere aloe, humores graviter commoventе, deprehendi; iiſque meas pilulas præferendas conſulo. Temperandæ deniq; ſanguinis acrimoniæ, ejuſque ebullitioni ſopiendæ utiliſſimus erit pulvis meus præcipitans, veſperi antequam lectus petitur, ad unam drachmam aut ſolus, aut cum ſupra laudato pectorali Elixirio ex frigidæ hauſtu quandoque capiendus.

RELATIO.

Generoſo ægro commendata medicationis ratione probe uſo, inſigne morbi levamen acceſſiſſe percepi, & non dubito, quin ex diuturniori medicinarum præſcriptarum uſu omnem ſit recuperaturus ſanitatem.

CASUS XVIII.

De Diſpoſitione ad affectum paralyticum & apoplecticum.

VIr annorum 26. temperamento largiter ſanguineo, corpore ſpongioſo, teneroque permultis, iiſque exilioribus vaſis conſpicuo inſtructus, & inde ad humorum majorem, quam natura vegeto circuitu movere potuit, quantitatem generandam valde opportunus, a prima fere infantia debilitate, nauſea, vomitibus, capitis doloribus, quandoque vertigine, & dextri lateris inſigni gravitate ſtipatam prę ſe tulit valetudinem: quę ſymptomata maxime artuum gravativa moleſtia, ętate progrediente magiſq; increbuerunt, ut etiam nonnunquam manibus, inter obambulandum rigida diſtentione ſubito correptis, nihil firmiter continere ſæpius valuerit. Præterea pectoris oppreſſio, anhelitus, maxime ſub aſcendendis ſcalis difficultas, & vernali autumnaliq; tempeſtate humoroſa tuſſis jungebantur: neq; tamen aliis infantię familiaribus morbis, pręter variolas, morbillos & purpurā facillime ſuperatas, fuit divexatus. His malis variæ & evacuātes & ſtomachicę medicinę fuerūt oppoſitæ,

ſitæ, & pectoris adflictiones binis abhinc annis potu Selteranarum acidularum oppugnatæ: ſub quarum uſu fracturam tibiæ ſiniſtræ incidit, adeo rebellem, ut viginti ſeptimanas intra cubile omni corporis motu deſtitutus ſedendo cubandoque tranſegerit. Tum vero inſigniter aucta fuit ciborum adpetentia, hinc humorum copia mirifice increvit, corporiſque nimia obeſitas; quibus corporis exercitio minus idoneus largum Tabaci uſum oppoſuit. Verum enim vero noviſſimo vere ex avidiori murænularum ingurgitatione capitis diro dolore, vertigine, & nauſeabunda correptus commotione, emeticam ſub debito regimine aſſumſit medicinam, & tribus vomitibus multas reddidit ſordes: ſubjungebantur ſtomachica ex balſamicis temperatioribus cum nervinis, cephalicis & cinnabarinis maritata; & appropinquante æquinoctio, venæſectio, quæ olim in brachio inſtituta, per biennium neglecta erat, in pedibus iterum adminiſtrabatur eo effectu, ut ſi accederet repetitus Selteranarum uſus, æger omnem ſanitatem recuperandi indubiam ſpem foveret. Inchoabatur quoque, corpore rite præparato, earum potatio: at enim vero quarto die xiv. duos ſorpſerat cyathos, cum leviori apoplexia ſubito corriperetur, tenebræ oculis objicerentur, & omnis auditus ſermoniſque potentia evaneſceret; quam acceſſionem copioſiſſimi exceperunt vomitus, omniſque fere adpetentiæ amiſſio: Hæc ſymptomata accerſitus medicus laxantibus equidem, divertentibus & roborantibus medicinis oppugnavit, non autem adeo debellare potuit, quin matutino maxime tempore quotidie redirent; ut hinc a potu aquarum deſiſtere aliiſque remediis uti debuerit. Vena nimirum in pedibus incidebatur, parumque cruoris emittebatur, & alternis diebus pediluvia in uſum vocabantur: quibus effectum eſt, ut ſopito vomitu appetitus rediret, oculorum autem caligo & auditus gravitas penitus evaneſcerent. Neq; tamen minus gravativus in dextro latere ſenſus adhuc urget, ipſamque interdum linguam attingere videtur: ut ideo non ſolum ſcire aveat ægrotans, quo morbo laboret; quæ illius ſit cauſſa? atque num Selteranæ aquæ noviſſimam acceſſionem excitaverint? verum etiam ad depellendas has ægritudines, majoraque damna avertenda ſalutare anhelet conſilium.

CONSULTATIO.

Poſtquam non ſolum præmiſſam hanc morbi hiſtoriam diligenter perpendi, verum etiam ipſum generoſi ægrotantis ſtatum oculis intueri mihi licuit: inſignem jam ad affectum paralyticum & apoplecticum diſpoſitionem, omnibus modis tam exacta diæta quam congruis medicinis merito oppugnandam timeo. Namq; longo tempore gravitate ac languore dextri lateris, vertigine, capitis dolore, præpedito ſermone ſolicitatus, proxime elapſo vere ſub ipſo Selteranarum aquarum potu levem incidit apoplexiæ inſultum cum viſus, audituſque amiſſione, linguæ hæſitantia, nauſea, & quadam veluti paralytica dextri lateris reſolutione ſtipatum, venæ tamen ſectione, congruiſque medicinis iterum expugnatum. Omnibus vero his ſymptomatibus inſignem generis nervoſi, cerebri ac ventriculi debilitatem, quæ plethoricæ ac ſpongioſæ nimium corporis conſtitutioni, cereviſiæ craſſæ lupulatæque potui, ac fervidæ ciborum adpetentiæ ſuos debet natales, proximam ſtraviſſe viam nullus dubito; & eandem ob rationem maximam quoque curandi ac majora mala præſervandi vim in pertinaci victus obſervatione, qua in diuturnis hiſce morbis nihil fere præſtantius habetur ac fructuoſius, eſſe poſitam arbitror. Hujus intuitu ante omnia ſolitum hucuſque craſſioris cereviſiæ potum non minus, quam juſto largiorem Tabaci, maxime a cibis inimici uſum penitus abolere oportet: edulia nec avidius nec liberalius ingurgitare, & inter ea a pomis, acidis, ſalſis, ſimilagineis, lacticiniis, fumo induratis, ſaleque conditis carnibus æque ac piſcibus utplurimum abſtinere, aut ſaltem parciſſime veſci convenit: aer frigidus, ſeptemtrionalis, venti vehementes, animique cu-

re

ræ quam longiſſime fugiantur, & cœlo ſereno aliquot ante paſtum horis corpus & equitationibus & ambulationibus moderate moveatur. Præterea vero inter alia auxilia hiſce ægritudinibus convenientiſſimum judico, ut ob inſignem humorum abundantiam, ter omnino quotannis, nimirum Februario, Junio & octobri menſibus ſub tempeſtate ſerena cruoris ſeptem circiter unciæ e vena in pedibus tuſa detrahuntur: quo potiſſimum tempore per aliquot dies cibi non niſi molliores ac concoctu faciliores comedantur, & omne frigus ſtudio arceatur. Tum omnis curationis nervus eo eſt intendendus, ut ventriculo robur ac vis concoctrix reſtituatur, & hinc legitimus chylus, capiti confortando maxime opportunus generetur: cui ſcopo optime ſatisfaciet Elixirium meum viſcerale ballamicum, quod nullo ſpirituoſo paratur menſtruo & L. vel LX. guttis aut ante epulas ex aqua vino permixta, aut ſub iiſdem ex ultimo hauſtu adſumtum & acrimoniam ſimul temperat, & alvi conſervat libertatem. Nec minus operæ erit pretium, ut omnes ſanguinis commotiones, ad quas æger ob calidioris cereviſiæ potum, videtur facillimus, conſopiantur: id quod ſequens pulvis pondere unius drachmæ veſperi alternis diebus ex aqueo vehiculo v. g. aqua ceraſorum nigrorum, aut florum tiliæ devoratus egregie præſtabit; Recipe lapidum cancrorum, pulveris Marchionis ana unciam ſemis, nitri depurati; arcani duplicati, ſuccini præparata ana drachmas duas. M. f. pulvis. Matutino vero tempore adhuc intra lectum ſorbillanda ſunt quatuor vel ſex vaſcula decocti calidioris ex his ſpeciebus conficiendi: Recipe herbæ veronicæ, betonicæ, meliſſæ ana manipulum unum cum dimidio, ſeminis fœniculi, cubebarum ana drachmam. C. C. M. f. ſpecies. Externe dextri lateris debilitati confortandæ inſignem ferent opem, cervicis, ſpinæ dorſi, ſcapularum, pedumque frictiones mane pannis aſperis calidioribus peractę; aut inunctio articulorum per hoc balſamicum linimentum: Recipe axungię humanæ uncias duas, olei lavendulę drachmas duas, nuciſtę, caryophlorum ana drachmam. M. d.

Hęc ſunt, quę in hoc caſu proponenda duxi, haud dubitans, quin ſi rite fuerint adhibita, exoptatus inde ſequuturus ſit effectus, quem Deus reddat ſalutarem.

CASUS XIX.

De Camphoræ ad duos ſcrupulos per errorem aſſumtæ effectu in apoplexia hypochondriaco-ſpaſmodica.

VErbi quidam divini miniſter paſſione hypochondriaca, tanquam malo ipſi hæreditario diu ſolicitatus immaniſſimis capitis doloribus, hemicrania, temulentia, gravi vertigine, mentis deliquiis, hypochondriorum inflationibus & ſtricturis olim laboravit, & adhuc per intervalla torquetur, ſimulque narium eximiis obturationibus vexatur, quæ emunctæ haud raro coagulatum atrumque reddunt cruorem, nulla inſequente hæmorrhagia. Non minus olim diuturnis alvi obſtructionibus obnoxius, illius jamjam detinetur magis profluvio, quo copioſi, tenues, ſpumoſi, ac anum rodentes vellicanteſque funduntur humores; aut hoc ceſſante gravi teneſmo, & oſſis ſacri doloribus, quaſi frigidum quid illud perreptaret, agitatur, hæmorrhoidum ſuſpicionem moventibus. Premitur frequenti inſuper incubo, & inſomniis terretur turbulentis, ſomno, quamdiu viduus fuit, ſatis parco fruitur, & continuis animi curis angitur atque ſolicitudinibus.

Noviſſima vero ægritudo hiſce ſe manifeſtavit ſymptomatibus: Primum deglutiendi difficultas incipiebat, & adeſſe ſemper in faucibus aliquid percipiebatur, quod ad continuam ſtimulabat deglutitionem; fauces ipſæ excoriatæ videbantur, & inſpectæ uvulæ relaxatæ tumidæque ſeroſum tumorem repræſentabant, mitiſſimo corporis calore, ac pulſu lotioque fere naturalibus ſtipatum. Oppugnabantur hæ moleſtiæ partim mixtura ex

eſſentia alexipharmaca Stahlii, ſcordii, ſuccini lignorumque parata, partim pulvere diaphoretico, nitro, cornu cervi ſine igne, & cinnabari nativa confecto, alternis propinatis vicibus: externe vero collum fovebatur & oleo amygdalarum dulcium camphora permixto inungebatur; verticique oleum ſuccini admovebatur; ex quorum uſu, poſtquam balneator inſuper aromaticum pulverem ſpatula adſperſerat uvulę, hæ remiſerunt adfectiones. Verum Calend. Junii per mediam noctem omni repente rationis ſenſuumque exercitio deſtitutus, pectore, ac ſi vinculo quodam adſtrictum eſſet, oppreſſo & attolli & vocem edere prohibebatur, ſimulq; œſophago & aſpera arteria conſtrictis, nec ſpiritum libere trahere nec deglutire quicquam valebat; quin, licet rationis uſus mox rediret, omni tamen movendi corpus & vociferandi potentia privatus, ſub nulla auxilii ſpe ſe totum Deo naturæque committere debebat. Tum ſudores oriebantur copioſiſſimi & malum adeo ſolvebant, ut mane lætus ſurrexit, ac largam inſuſi theiformis ſatis callide aſſumſerit quantitatem. At enim vero vix ſeptima matutina hora audiebatur, cum eadem acceſſione denuo veluti attonitus percelleretur, & poſt horæ demum intervallum, ſpiritibus ad nares admotis, frictionibus, aliiſque quæ in promtu erant, adminiculis iterum excitaretur. Excitatus autem omnem penitus loquendi potentiam amiſerat; ſigniſque animi cogitata ſignificare tenebatur; hinc digitis pectus, collum linguamque laborare innuebat, & denique calamo ac atramento datis, litteris ſatis inconcinnis ſe nihil deglutire poſſe, pectuſque, gulam & aſperam arteriam graviter conſtringi explicabat, atque medicum accerſi deſiderabat. Accitus ille eadem deprehendebat ſymptomata, æger enim vix liquida ac medicamina deglutire valebat, venæ in manibus, facieque ſolito calidiori atque rubicundiori admodum turgebant, pedibus refrigeratis; pulſuſque ferebatur tardus ac languidus, & magis a ſanguinis inſigni abundantia viriumque oppreſſione, quam harum defectu derivandus videbatur. Inde medicus, qui affectum pro leviori apoplexiæ ſpecie declaratum a ſpaſmis ſanguinem ab infimis extimiſve partibus ad caput atque pectus compellentibus deducebat, protinus venam in ſiniſtro brachio intundendam, & octo cruoris, inſigniter atri & adeo ſpiſſi, ut vix ſtillaret, uncias emittendas curavit; externas partes, maxime nucham & dorſi ſpinam cum ſpiritibus apoplecticis, nervinisque, juncto ſpiritu ſalis ammoniaci vinoſo fricari juſſit; interne liquorem cornu cervi ſuccinatum cum eſſentia caſtorei & liquore anodyno Hoffmanni mixtum propinavit, linguæ quaſdam balſami vitæ ſaccharo inſtillatas guttulas impoſuit, eamque ſalvia, theriacaque perfricavit: cujus quoque theriacæ tantillum folio ſalviæ incluſum ſub lingua detinendum exhibuit, ac herbam roriſmarini maſticandam ordinavit. Has medicinas larga muci tenaciſſimi inſequebatur exſcreatio; cui magis fluxili reddendo fauces gargariſmate reſolvente nervinoque tepido eluebantur: clyſterum autem commendatam injectionem æger reſpuebat. Neque minus raninarum venarum ſectionem, quam medicus malo diutius inhæreſcenti opponendam cenſebat, inſigniter abhorruit, maxime cum recordaretur, quendam olim febre acuta, forſan phreneſi laborantem ex illa in incompeſcibilem & lethalem omnino ſanguinis effuſionem incidiſſe: nec quoque emeticam dare medicinam conſultum videbatur, ex qua æger olim tertiana febre detentus animi detectionem paſſus fuerat. Sed ecce! ſub ancipiti hoc rerum ſtatu ſponte excitati quidam vomitus inſignem pituitæ reddiderunt quantitatem, & ſub iis linguæ vincula, per ſeptem horas conſtricta, protinus relaxata ſermonis facultate reſtituerunt. Jam adhuc vexabant calor internus, vertigo, torpor, ſomnolentia, & faucium ſtomachique ſpaſmodica detentio: quando enim liquida ſummo labore & difficultate deglutita ad ſuperius ventriculi orificium pertingebant, ibi ac ſi obex fuiſſet poſitus, ſubſiſtere obſervabantur; quibus ſymptomatibus præter ſupra memoratas eſſentias eodem die pul-

Digitized by Google

pulveres antiſpaſmodici ex nitro depurato, antimonio diaphoretico, cinnabari antimonii, & pulvere marchionum compoſiti opponebantur. Eorundem uſus ſequenti quoque die, cum noctem pauco, ſed turbulento tranſegiſſet ſomno, compreſſio atque conſtrictio gulæ, aſperæ arteriæ, thoracis ac ſtomachi adhuc urgerent, caput exiſteret tumulentum ac vertiginoſum, pulſuſque citatior eſſet, protrahebatur; adjunctis partim mixtura ex eſſentia ſuccini, ſcordii, pimpinellæ, ambræ & liquore anodyno confecta, partim ad derivandos humores, motuſque perverſos compeſcendos temperato pediluvio. Non minus torpori capitis ac inſigni tumulentiæ mitigandæ veſicantium remediorum, quorum egregium effectum æger jam antea in vertigine expertus fuerat, adplicatio ſuadebatur; & invito licet medico, qui, ne genus nervoſum inde magis læderetur, & ſpaſmodicæ increſcerent ſtricturæ, valde timebat, haud ſine fructu inſtituebatur.

Quum autem nihilo ſecius recenſitarum partium diſtētiones in eodem tenore perſiſterent; ad illas relaxandas binæ ſpermatis ceti drachmæ in olei amygdalarū dulcium recentis uncia dimidiæ ſolutæ, ac tribus hauſtibus ex juſculo carnis bovinæ pinguiori capiendæ ordinabantur. Hauſit etiam unam portionem ægrotans, eaque nihil efficiente, alteram aſſumturus, in locum olei amygdalarum, quod abhorrebat, ſua ſponte oleum olivarum cum ſpermate ceti dicta ratione ac quantitate commiſcendum ex pergula accerſendum curavit. Tum vero vel ancillæ vel tabernarii errore accidit, ut loco ſpermatis ceti binæ Camphoræ drachmæ datæ, illæque cum olivarum oleo levi calore ſolutæ fuerint ac combinatæ: quarum tertia pars, duo nimirum camphoræ ſcrupuli ægro ſunt propinati. Hos vix devoratos inſigne vertiginis excipiebat incrementum; extremorum frigus, vultus mortui inſtar pallidus, pulſus parvus ac valde lāguidus, præcordiorum anxietates, gelidus capitis ſudor jungebantur; mentis error incidebat, ſeque per omnia ſanum reputans, mirabatur circumſtantium hominum actiones, & graviter advertebat, quod ipſum ægrotantem pronunciantes, inſtar ſimulati a Moliere in Cœmœdiis ægri attondere velint; nihil niſi ſomnum anhelabat: mox aſſiduo riſu agitabatur, mox iterum mortis imminentis metu percellebatur. Naribus admota volatilia & vitæ balſamus Hoffmanni temulentius reddebant caput, gravioremque vertiginem: membra languida apparebant ac fere contuſa, & miſer ſe valere demonſtraturus, intra cubile inſigniter titubans obambulabat: ſpaſmodica vero pectori & œſophagi conſtrictio, infallibili virtutis, quam camphora habet, antiſpaſmodicæ documento, protinus evanuerat. Medicus camphoram datam ob inſignem vertiginem, torporem, languorem & incredibilem ſomnolentiam verebatur, ne ipſa omnino accederet apoplexia; hinc protinus clyſma emolliens & nervinum cum oleo rutæ, liliorum alborum & nitro antimoniato, haud ſine fructu injici juſſit: quo facto membrorum rigore, & recenſitis ſymptomatibus per binas horas detentus æger, ad ſe paululum redire cœpit, deprehenditque, quam infirmus ſit languidusque; tum vero corporis æſtus, copioſuſque ſudor cum urina rubicundiore, pulſuque celeriori inſequebantur, & gravioris morbi quandam adferebant ſolutionem; ipſe ægrotans inſequente nocte placidiſſimo fruebatur ſomno. Poſtridie, cum clyſtere noviſſime adplicato materia, viſcida, grumoſa, lateritii coloris, quam medicus concrementum quoddam eo acido ventriculi hypochondriacis familiari, & oleo amygdalarum dulcium cum ſpermate ceti atque cinnabari coagulatum eſſe pronunciavit, ſatis larga quātitate expurgata, & hinc inſigne levementum inductum fuiſſet; ille denuo in uſum vocatus non niſi ventrē naturali modo ſubduxit. Mingebatur adhuc rubrū lotium; calor erat mitior; & inſignis laſſitudo, aſſiduaq; in ſomnum propenſio adfligebant. Tum demum caſu accidit, ut medicus vaſculum, quod oleum olivarum cū ſpermate ceti continebat, inſpiciciens cāphoræ odorem perciperet, & adeo errorē cōmiſſum detegeret: hinc quo præverteret acutam febrem, ipſiuſq; cāphoræ ardorem mi-

mitigaret, ſupra memoratis pulveribus nitrum, ceu verum camphoræ corrigens, majori doſi admiſcuit. Nec minus, ægro cruorem nigrum coagulatum, more olim ſolito, naribus adhuc emungente, illi reſolvendo, ac ſtaſi diſcutiendæ mixturam ex ſpiritu nitri dulci, eſſentia ſcordii, arnicæ veræ, pimpinellæ cum balſamo vitæ paratam appoſuit. Et ſic convaluit æger, niſi quod aliquot poſt ſumtam camphoram diebus puſtulæ copioſiſſimæ totum corpus, maxime femora obſederint; hæc vero non in ulcus abierunt, ſed apertæ parum ſeri ſtillabant, exſiccatæ autem punctulum nigrum, quale ex pulvere pyrio cuti intruſo deprehenditur, relinquebant; quo furfuris inſtar decidente, cicatrix adparebat, ſponte demum evaneſcens.

Ex hoc igitur obſervatione quid quæſo de camphoræ vi calefaciente ſtatuendum? Certe eam tantam eſſe non adparet, quanta a quibuſdam medicis, internum illius uſum timide & cautiſſime admittentibus, prædicatur: quod ſi enim eſſet, majorem omnino in noſtro ægro XL. granis aſſumtis excitaſſet ardorem; maxime cum in melancolicis affectibus binis dumtaxat granulis, iiſque nitri ſimul larga doſi permixtis propinari ſoleat. Eo magis autem hanc commoventem vim amittere camphoram, ſi oleis ſoluta fuerit, eluceſcit: & denique ipſam provide datam egregia pollere virtute antiſpaſmodica, vel ex eo patet, quod exinde omnis ſpaſmodica thoracis conſtrictio protinus evanuit, & extremorum languor, frigus, atque dolor exceperunt &c.

JUDICIUM.

PRæſentem caſum, qui Theologi euiuſdam & vitæ integritate & eruditione ac inſigni naturalis hiſtoriæ cognitione venerandi adverſam tradit valetudinem, publici juris facere eo minus alienum duxi; quo magis & ipſi morbo & ſingulari camphoræ efficaciæ quædam debetur animadverſio. Morbum equidem non alium eſſe judico, quam leviorem apoplexiam paſſioni hypochondriaco ſpaſmodicæ ſupervenientem; cujus certe acceſſio hypochodriacis frequentior, quam a medicis dijudicatio deprehenditur. Hoc vero apoplexiæ genus tempeſtivis venæſectionibus, clyſteribus, pediluviis, aliiſque ſæpius ſanatur, & natales ſuos debet violentis extremarum partium & imi ventris diſtentionibus; quibus cruor ſpiſſus juſto majori copia ad caput rapitur, in illo die minima vaſcula progredi neſcius ſubſiſtit, & externorum æque ac internorum ſenſuum potentiam per aliquod tempus aufert. Hinc quamdiu nulla vaſorum ruptio, aut ſanguinis ſerique extravaſatio accedit, curationi locus relinquitur; ſero autem ad cerebrum delapſo, ægerrime morbus tollitur, & ſanguine plane extravaſato ſanari omnino nequit. Sed præſentis mali principiis, incrementis, ſyptomatibus & curatione recenſendis jam eo magis ſuperſedeo; quo amplius & elegantius ea omnia a peritiſſimo medico in præmiſſa morbi hiſtoria ſunt explicata. Id ſolummodo, quod ex ea notatu digniſſimum mihi videtur, eſt ſingularis, quem camphora in oleo olivarum ſoluta, & binis pro una doſi ſcrupulis ægrotanti ſumma cerebri ac virium imbecillitate adſecto propinata edidit effectus. Multi ſane hujus maxime ævi ſunt medici, qui præconcepta magis opinione, quam conſtanti experientia inducti huic remedio nimis calefacientem, humoreſque commoventem attribuunt efficaciam, illudque tamquam plane noxium, quod nullis omnino morbis conveniat, ac pejora excitet ſymptomata plane rejiciunt. Verum enim vero, ex quo in Mindano maxime & Halberſtadienſis principatibus medicinam feci, auctoritate Riverii, quem ſui ſeculi præſtantiſſimum judico medicum, & Cranii celeberrimi Batavorum Profeſſoris inductus, camphora cum nitro combinata in inflammationibus, peripneumonia, pleuritide vera, rheumatiſmis, febribus inflammatoriis, nimia ſanguinis profuſione, nec non in morbis hyſtericis æque ac venereis, ipſaque gonorrhœa, maxime corporis peripheria perſpirabili, & ipſo a ſanguinis abundantia vacuo & frequentiſſime & feliciſſime uſus ſum. Hinc

etiam

etiam anno 1714. in diſputatione de uſu camphoræ interno ſecuriſſimo & præſtantiſſimo ventilata demonſtravi, eam, licet inflammabilem, oleoſas, ſulphureaſque foveat partes, nihilo tamen minus ad ſcrupulum unum in oleo ſolutam & propinatam homini ſano & alvi libertate gaudenti nec calorem excitare nec ſitim. Hujus rei veritatem quilibet in ſemet ipſo experturus, ex drachma una ſpiritus vini rectificatiſſimi, aut guttis quinque olei cinamomi vel caryophillorum, aut hauſtu vini Hungarici longe majorem excitari percipiet æſtum, quam quidem ex uno camphoræ ſcrupulo. Hæc enim ſicuti crocus, opium, caſtoreum &c. efficaciam ſuam vi ſulphuris anodyni evaporabilis potiſſimum exſerit; & eamdem ob rationem nitro nupta in ſpaſmodicis, dolorificis, iiſque adfectibus, in quibus interna diſcuſſione opus eſt, ſecuriſſimi reperitur uſus. Quemadmodum autem omnia medicamina, maxime anodyna, incongrue uſurpata damna inducere ſolent; ita quoque eadem ſors premit camphoram. Hæc etenim in morbis, qui ex virium & cerebri imbecillitate originem trahunt, & alvi ſegnitiem comitem, larga potiſſimum doſi propinata facillime vertiginem, ſtuporem ſenſuum, aliaque ſymptomata, quæ præmiſſa morbi hiſtoria uberius docet, excitare obſervatur. Præterea vero haud raro contingit, ut vaporoſa hæc remedia, ut crocus, caſtoreum, opiata, aliaque anodyna a quibuſdam hominibus omnino abhorreantur, iiſque adhibita periculoſas excitent adfectiones: a quibus ad alios nulla valet conſequentia. Neque tamen ſtatuo, tam largam camphoræ doſin eſſe propinandam; ſed illius duo grana pro doſi data ſufficient, & nunquam ullam ereabunt noxam. Confirmant id idem & recentium & veterum medicorum quamplurimi, qui tantum abeſt, ut internum camphoræ reformidaverint uſum, ut potius illam in nimiis hæmorragiis, & febribus malignis ſæpiſſime commendaverint & ſuis immiſcuerint compoſitionibus, quales ſunt ſpecies de hyacintho, trochiſci de Carabe, ſperniola Crollii, pulvis Heurnii contra hæmoptyſin, quem ille L. V. adh. 50. deſcribit, pulvis panonicus ruber, tinctura bezoardica Michaelis, per tot annos ſummo fructu uſurpata &c. Namque hæc præcipue ſimplici nupta in febribus cujuſcunque generis mixturæ longe tutiorem feliciorem que præſtabit effectum quam quidem conſuetæ hiſce temporibus alexipharmacæ eſſentiæ ex radicibus calidioribus, enulæ, angelicæ, vincetoxici, imperatoriæ &c. paratæ; quæ ſane majorem, quam camphora nitro aut acidis maritata, humioribus inducere obſervantur ebullitionem.

CASUS XX.

De Hemiplexia cum curatione hactenus fruſtra tentata.

FOemina annum agens primum & quadrageſimum, temperamenti melancholico-ſanguinei, habitus corporis inter macrum & pinguem medii, dum flore ætatis eſſet florido, jam vero pallido faciei prædita colore, in fœcundo viginti duorum annorum matrimonio quatuordecim vicibus puerpera facta, vivos enixa fœtus eſt, & inter eos bis gemellos, ut abortivos aliquot taceam fœtus, in lucem edidit. Natura parentibus ſuam alendi ſobolem inditus amor & noſtram eo impulit, ut ſeptem, ni fallor, priores fœtus ipſa lactaret, reliquos autem partim lacte deficiente, partim ſuperveniente, dum uterum gereret, diuturna tuſſi cum ſomni defectu & ſudore, vertigineque gravi per intervalla accedente, nutricibus committere oportuerit.

Quum anno 1729. noviſſime gravida eſſet, per omne illud tempus de inſigni femoris debilitate eſt conqueſta, pro ratione aucti fœtus ac imminentis partus magis adaucta, & cum frigore cruris ejuſdem inſueto conjuncta. Bis eo tempore vena inciſa cruorem reddebat denſa, viſcida, tenacique variegati, griſei præſertim coloris tunica, qualis pleuriticorum eſſe ſuevit, tectum, ſubtuſve atriorem.

Brevi

Brevi ante partum pariter ac ſub ipſo, die 14. Martii 1730. contingente, vix credibilem aquarum copiam effudit uterus, puerperaque tandem gemellos edidit, puellam alteram, alterum puerum. Illa viva, ex omni parte integra; hic mortuus fere dimidio minor cum cuticula lutei coloris molliſſima, ad tactum quaſi diffluente, non obſcuro indicio, eam jam ante, quamdiu, dubium in utero fuiſſe extinctum, adparebant: reliqua, imprimis etiam purgamentorum matricis, quæ lochia adpellant, excretio ſatis ad naturæ leges accommodata. Nec ſilentio præteriri debet, puerperam ſecum perpendentem, quod omnes infantes, quotquot nutricibus lactandos dederat, poſt diuturnos morbos tandem mortui fuiſſent, prioribus illis, quibus ipſa mammas exhibuerat, in vita manentibus, conſilium cepiſſe, fœtui hinc propria admovere ubera, licet fere exſucca. Conſtituerat enim defectum, ſi quis foret, lactis alia ſupplere convenienti alimonia. Neque a propoſito ſuo ullis ſe averti rationibus paſſa eſt. Inde factum, ut non modo majori juſculorum copia pro generando lacte, quam e re ſua eſſet, corpus oneraret, verum etiam dies noctesque plerumque omnes inſomnes tranſigeret, ſicque corporis, nervoſique præſertim generis robur admodum minueret. Tempore tamen puerperii nihilominus ſine notabili incommodo finito, puerpera ad reddendas benigniſſimo numini gratias templum adiit, ſacriſque interfuit. Quinto vero vel ſexto die poſt, qui primus erat ſeptimæ a partu hebdomadis, poſt quartam meridianam horam ægra gravi ex improviſo animi pathemate, ex terrore partim, partim mœrore mixto percellitur. Expalleſcit mox miſera, oculi illachrymantur, labia liveſcunt & tremunt, nauſeat ipſa, & ab adſtantibus pulverem quendam antiſpaſmodicum, qui in promtu erat, poſcit. Accedentes filiæ in os matris pulverem indere conantur, ſed ægra deglutire nequit: potius inani corripitur vomendi conatu, oculi rigent, ipſa obmuteſcit, mortuæque ſimillima ex ſella, cui inſidebat, in terram prolapſura vix ſuſtineri, ægre ue elevari poteſt. Me tum abſente mox alius accitur medicus juxta ac chirurgus, & ægram quidem ad ſe rediiſſe vident, loquelam vero amiſſam, ſiniſtrique lateris reſolutos artus.

Juſſu medici inciditur ſiniſtri brachii vena (ſiquidem dextrum latus paralyſi affectum eſſe putaverat) ſanguiniſque aliquot mittuntur unciæ: internæ mixturæ ex liquore cornu cervi ſuccinato cum eſſentia caſtorei larga ori ingeritur portio: quam tamen brevi poſt magno revomit ægra conatu ac ſimul ingentem variorum copiam. Externe pariter ſpirituoſa, nervina, excitantia uſum vocantur. Poſt ſeptimam veſpertinam ipſe domum reverſus ægram pallentem cum naſo acuminato, pulſu debili, ſed æquali, reſpiratione ſatis integra, viribus tamen valde defectam reperi. Adhæc loquela difficillima, vox minus ſonora, ſed ſubmiſſa & intra voculas *Sa* & *Mein* ſubſiſtens, ceterum ita comparata, ut rationis integrum oſtenderet uſum. Os ad dextrum ſive ſanum latus tantiſper vergit, & imprimis iſthuc trahitur, dum loqui ægre animus eſt. Oculi ſiniſtri palpebra ſuperior admodum debilitata adparet, hinc ſemper dextro magis connivere ſiniſter obſervatur oculus, manetque ſemiclauſus, dum utrumque aperire ac libere circumſpicere conatur. Ceterum ſenſus interni pariter ac externi cum rationis uſu vigebant: ſolum latus ſiniſtrum, ejuſque artus adeo erant reſoluti, ut nec motus, nec ſenſus ullum in iis ſupereſſet veſtigium: nec enim impreſſæ brachio acus vim miſera percipiebat. Calore tamen naturali & paralytici perfundebantur artus, arteriarumque motus æque ac in ſano micabat brachio. Quæſita, num ex capite doleat ægra? utique ſe dolere reſpondit admotaque ad dextrum ſive ſanum capitis latus manu, hoc potiſſimum dolore affici ſignificavit: quin & ſequentibus diebus, ſermone per Dei gratiam integre reddito, ſemper de dextri capitis moleſtiſſimo dolore eſt conqueſta, non item de ſiniſtri lateris. Tuſſis ſubinde humida cum ſoni-

ſonitu hærentis intra pulmonum veſiculas muci ægram prehendit; & reliquæ corporis excretiones, præter menſes a partu emanentes rite ſe habent.

In hoc triſti rerum ſtatu dum, quid potiſſimum agendum ſit, circumſpicio, ac imprimis in cauſam hujus ſontici affectus materialem inquiro, probe gnarus, hunc demum recte curaturum, quem mali origo haud fefellit, animum præprimis ſubiit quæſtio: Num apoplecticus hic inſultus a ſanguinis copia excedente, & hinc facta ejus ad caput congeſtione, ſtagnatione, hancque ſubſequente lymphæ extra ſuos alveolos effuſione ad medullæ ſpinalis principium, illamque imprimis partem, quæ ſiniſtro nervos ſuos impertit latere, ortum ſuum trahat? & num adhuc etiam a ſanguinis exſuperante copia foveatur? hinc pro remedio iteratam poſtulet ſanguinis miſſionem, ſive evacuandi, ſive revellendi id fine fiat? Quæ dum animo agito & ſimul antecedentia & concomitantia momenta probe expendo, id denique rationali deprehendo conjectura, quod tametſi morbi acceſſio utique a ſanguinis craſſi præternaturali ad caput compreſſione ſtagnationeque poſt vehementem illam animi commotionem fuerit excitata, præſens tamen hemiplexia minime a ſanguinis laudabilis copia & abundantia foveatur, hinc nec ſanguinis evacuatio repetita indicetur, nec ab ea auxilium expectandum ſit. Ut enim taceam, ægrotantem per omnem ſuam vitam omni fere vino, quin & ipſa fortiore abſtinuiſſe cereviſia, ſolamque bibiſſe ſecundariam; neque urgeam, illam frequentibus non ſolum puerperiis, verum etiam abortibus, imprimiſque illo, qui noviſſimam ingravidationem non multo ante præceſſerat, ſtupendis ſanguinis profuſionibus fere exhauſtam, ultimoque etiam partu ſufficientem uteri purgationem fuiſſe expertam; & preſens illius ſtatus adeo videatur comparatus, ut defectu potius boni ſanguinis quam exceſſu laborare appareat: corporis ſane totius & faciei extenuatio mira ac pallidus exſanguiſque color, pulſus nec plenus nec fortis, ſed potius debilis ac languens, virium denique proſtratio ſatis plene evincunt, non adeſſe quæ iteratam urgeat venarum inciſionem, ſanguinis copiam nimiam. Qualitatem vero ejus vitiatam, & inertiam, ſerique dyſcraſiam, non modo cruoris e vena extracti conditio, verum etiam frequentiſſimæ illæ maculæ ſcorbuticæ fuſcæ majores, ſugillationibus ſimillimæ, aliaque ſymptomata ſatis comprobant.

Omiſſa ſic, tanquam minus conveniente remedio, venæſectione repetita, alterum illud generoſum remedium, a non paucis magnis medicis inter palmaria contra ejuſmodi affectus numeratum, vomitorium intelligo, ſe offerebat; nec pauca pro ejus exhibitione militabant momenta. Ipſum enim malum haud ita multo poſt prandium ægram prehenderat, quæ ad augendam lactis inopiam plus potus & juſculorum, quam olim ſueverat, ſorbillaverat: quid? quod ipſa natura nauſeas vomituſq; cum maximo conatu movens viã quaſi digito monſtraret, quam ingredi & ſequi miniſter ejus deberet, recte ſuo perfuncturus officio. Et profecto expeditiſſima fuiſſet res & inventa clavis ex hypotheſi agenti. Verum cum mecum perpenderem, ægrotam ab aliquot jam annis idiopathico quodam capitis vitio & debilitate laboraſſe, jam etiam de dextri lateris hemicrania conqueri; apoplecticos inſuper morbos æq; ac alios capitis ſonticos affectus, ab externa etiam læſione ortos; ſtomachi mala, nauſeam, ſubverſionemq; ventriculi per ſympathiam producere cõſueviſſe; ac porro ventriculum ipſum repetitis, iiſq; vehementibus ſuccuſſionibus jã omni ſaburra evacuatum, & deniq; ipſam miſeram jam a paroxyſmo excitatam, adeoq; tam potenti & periculoſo remedio ad excitationem opus non habere: tutius me & ab hoc medicamine abſtinere, quam fortiſſimo ejuſmodi niſu humores ad caput magis urgere, hucuſq; functiones turbare judicavi; maxime cum vix appareat, qua ratione incarceratum illud, oſſeiſque cranii & vertebrarum repagulis incluſum vitium vel leviſſimam opem inde expectare queat: Quid? quod nec ſpontanei hi

D & ſym-

& ſymptomatici vomitus quidquam levaminis attulerint.

Quapropter omiſſo & hoc periculoſæ aleæ pleno opere, tutiore via incedere, ac potenti mox acrique clyſtere revellendo, caput ac ſupremas partes ab incumbente onere liberare tentavi: non minus autem partim ad ſeri coagulati diſcuſſionem, partim ad fibrarum elanguidum motum ac elaterem exſtimulandum veſicantia ampla nuchæ & utrique brachio adponi curavi: intus quoque pulveres potenter incidentes ex ſalibus mediis, cinnabari, ſuccino & caſtoreo ex convenienti dedi vehiculo, hiſque & ſequentibus pugnavi diebus.

Clyſteres quotidie repetiti optime reſponderunt, nullo tamen alio allevamento, niſi quod mox ſecundo die articulatus magis & ſonorus & ex pluribus contextus voculis ſermo, tametſi non ſine difficultate & languore, oriſq; ad dextrum detorſione deprehenderetur. Veſicæ per plures dies apertę multum ſeri acris cutim circumcirca cum pruritu erodentis ſtillarunt. Ægra, ſomnolenta licet plerumq; eſſet & dormire viſa, ſomnum nihilominus, de cujus defectu querebatur, anhelabat: quem quidem affectum maxime non ſolum cerebri nervorumq; a morbo labi, verum etiam liquidi nervoſi, quod ſpiritus vocant, defectui, ejuſque influxui imminuto, hinc virium ortæ debilitati in acceptis ferebam. E re tamen ægræ erat, animæ ſedem & nervorum principia, quantum depreſſæ patiebantur vires, ab incumbente ſero magis magiſq; purgare. Quare mox tertio die dato pharmaco alvus aliquoties evacuata, idque etiam pluries ſub morbi curſu, datis varia forma purgantibus minus acribus, factum. Ipſa inſuper poſteris diebus ſponte natura multum, ſed ſine ullo ſudavit levamine. Ciborum appetentia plane fuit dejecta, potus vero majus deſiderium, ſed inter deglutiendum facilis ejus ad aſperam arteriam, dummodo tantiſper ſiniſtrorſum flecteret vaſculum, deſcenſus cum tuſſi: & præter capitis dextri dolores artus quoque illius lateris ſatis acriter torqueri cœperunt; adeo ut ſuræ cruris affecti epiſpaſticum ad plures dies fuerit adpoſitum. Quarto morbi die copioſiſſima hinc inde erupit purpura rubra, maxime in brachio paralytico, quin toto ſiniſtro latere; quæ licet ſucceſſive totum fere corpus occupaverit, nihil tamen attulit emolumenti.

Quinto die ſermo ſatis promtus erat & expeditus; quo ſimul ſe obtulit occaſio de ægræ conditione cum D. D. E. archiatro R. P. colloquendi. Hic in hiſce affectibus omnibus reliquis medicaminibus anteferebat cauterium actuale nuchæ inter primam & ſecundam, vel hanc & tertiam colli vertebram per momentum impreſſum; hujuſque operationis effectum optatiſſimum ſe Varſavię non ſolum vidiſſe in puella epileptica, & milite paralytico: verum etiam uſum hujus chirurgiæ Italis maxime familiarem eſſe ac notiſſimum deprædicabat; monebatque id mox inter mali principia, antequam firmiores egerit radices, fieri debere, & jam, cum quintus circiter morbi dies eſſet, nondum exſpiraſſe commodum hujus medicinæ tempus aſſerebat. Inveni etiam illud experimentum in laudati viri libro, cui titulus; Varſavia phyſice illuſtrata pag. 185. & de illo cum doctiſſimo ac experientiſſimo ſene D. D.S. communicavi. Hic, quamvis rationi utique conſentaneum hoc remedii genus, mecum judicaret; non tamen audebat ſibi minus expertum tentare, ne eo haud feliciter ſuccedente occidiſſe, quam nos ſervaſſemus, videremur. Paſſus tamen deniq; fuit, convocari duos experientiſſimos chirurgos, ut de hac manuali operatione, & num eam unquam adminiſtraverint? interrogarentur. Neuter tamen horum ad hæc loca applicaverat olim ferrum candens, parati nihilominus utrique erant, juſſu noſtro urere partem deſideratam. Dum vero explorandi ſolum loci cauſa intuebamur cervicem, totam ejus cuticulam ab impoſito veſicatorio adhuc eroſam undiquaque ac leniter inflammatam deprehendentes, nec quidem adplicare ferrum auſi ſumus. Elapſa ſic occaſione commoda ac principio, in quo, ſi quid movendum eſt movere jam ſuo tempore juſſit Hippocrates, elapſo, nulla hujus medicinæ amplius ratio habita fuit. Spem interea faciebat & fidem alter chirur-

rur-

Digitized by Google

rurgorum, fore ut gravis licet hæc hemiplexia, abſque concurſu remedii ejuſmodi violenti ac trucis, aliis ſolum adjuta commodis externis ſolveretur. Hunc in finem maxime commendabat, qui ſequitur, litum externum, propria ſua in ſimili caſu experientia comprobatum, quo calefacto ſpinæ pariter ac reſolutæ partes, harumque imprimis commiſſuræ, panno prius calido frictæ, quotidie inungantur: Recipe ſaponis Hollandic. virid. libram, therebinthinæ communis libram dimidiam, ſalis ammoniaci uncias duas, camphoræ unciam, cinerum clavellatorum uncias quinque, calcis vivæ uncias duas, baccarum juniperi manipulos ſex; quæ cum ſpiritu formicarum digerantur per noctem. Hujus autem deficientis in locum ſpiritum juniperi ſumſerat chirurgus.

Hoc igitur externo remedio diu ægra uſa eſt, datis ſimul interne pulveribus ex ſalibus neutris, imprimis arcano duplicato, tartaro vitriolato, cum regulo antimonii medicinali, ſuccino, hujuſq; ſale & cinnabari: nec non tinctura metallorum cum liquore cornu cervi ſuccinato, eſſentia fuliginis Clauderi &c. alvus vero ſegnior & plerumq; compreſſa ſubinde pilulis balſamicis, & clyſtere ad officium excitata. Ægra, quæ hactenus & ſenſu membrorum paralyticorum caruit, emplaſtri, quod eroſæ a veſicatoriis cuti erat impoſitum, detractionem in brachio percepit, minus autem aculeos phenigmi ad pedem adpoſiti. Urina fulvi coloris ſaturatior & denſioris paulo conſiſtentiæ mejebatur; ſudores copioſiſſimi, calidi, non levantes: purpura rubra agmine denſiſſimo corpus omne, magiſque paralyticos, quam ſanos artus occupat cum ſomni defectu, partim ex pruritu, partim ex dolore, qui femora & crura, maxime dorſum & lumbos excruciat. Sitis ſatis vexat, pulſus languidus quidem, nec tamen vel ordine vel numero aut frequentia ictuum a naturali valde recedit: potui datur aqua pura cortice citri condita, ac ſexta vini minus meraci parte remixta: urina, quæ ſub morbi initium copioſa ferebatur, parcius fluere, & omnino ſupprimi cœpit; ſimulque ſitis imminuitur, parumque bibitur. Huic vero ſymptomati clyſter therebinthinatus adhibitus medelam attulit, alvumque ſimul copioſe ſubduxit. Inſuper dextri, illiuſque integri lateris hemicrania pertinaciter inhæret cum ſenſu preſſionis ab internis ad exteriora molientis capitiſque ſimul gravitate; quæ maxime die inclinato urgent.

Die 6. Maji ægra iterum cum Decocto Manageti, quod conſtat ex manna, cremore tartari & ſyrupo violarum, addito jalappæ pulvere ac ſale neutro purgata. Die 7. hemicrania multum remiſit, ſed urina ægræ, diſtillat ſine ſtranguria, tametſi plenam eſſe veſicam ægra ſentiat; ſemel vero intra diem reddita, naturalis aurei coloris fuit, opaca ac denſioris conſiſtentiæ, brevique in liquorem limoſum ſatiſcebat. Ad hanc urinæ difficultatem liquorem terræ foliatę tartari cum quarta liquoris anodyni mineralis Hoffmanni mixtum dedi bis terve per diem ad guttas 80. ſub noctem vero pulverem ſalino-cinnabarinum; unde quoque illa tenuior ſerebatur: ſomnus ciborumque aliqua appetentia rediere. Nec tamen minus dolores lancinantes hinc inde corpus, parteſq; etiam affectas male habent, & pruritus quoque, procul dubio a frictione partim cum pannis, varii gummis ſumigatis, partim cum liquore dicto ſpirituoſo ſaponaceo moleſtus eſt.

Alvum quartum diem compreſſam elixirio quodam proprietatis cum rhabarbaro, foliis ſennæ, agarico, ſale tartari & vino Hungarico parato laxavi; quumque & paulo acriorum vim in poſterum eluderet, clyſtere demum cnm melle & ſale duriora eduxi ſcybala. Hactenus menſes a partu nondum rediere; quorum promovendorum non minus, quam vario alio fine die 17. Maii has præſcripſi pilulas: Recipe maſſæ pilularum de tribus Ruffii ſcrupulos duos, tartari vitriolati, ſcamonei puri, extracti rhabarbari, hellebori nigri, gummi galbani ana ſcrupulum, extracti trochiſcorum alhandal grana ſex, olei deſtillati carvi guttas duas, cum tinctura ſuccini f. pilulæ, pondere grani unius, conſpergantur pulvere cinnabaris.

nativæ d. ſ. *Dillen davon* 15. *Stuet abends ſu nehmen*. Mercurium dulcem admiſcere nolui, non tam quod in affectibus nervoſi generis multis male audiat, quam quod ægra quotidie pulvere utatur, ad quem larga ſatis cinnabaris antimonii quantitas adjecta non ſecus, ac grana duo ſalis volatilis viperarum; quod tamen ſal adeo Waldſchmidio laudatum, ob ſudores quibus fere diffluebat ægra, capitiſq; dolorem, & redeuntem per intervalla, nihilque levantem purpuram ad paucos ſolum dies continuavi. Ad corrigenda vero lymphæ vitia, juxta alia etiam decoctum ex radice ſarſaparillæ, ſcorzoneræ, chinæ, ſymphiti majoris, liquiritiæ & pauco Guajaci in uſum fuit vocatum, alvuſque ex intervallo aliquot dierum clementer purgata: urina hactenus decenter fluxit.

Die 31. Maji celebris ille Budiſſæ medicus D. B. forte huc venerat, quem quum apud familiarem quendam deprehenderē, & ſermo etiam de ſtatu ægræ meæ incidiſſet, id ejus conſilium fuit: nimirum interne eſſentiam alexipharmacam Stahlii cum parte quarta ſpiritus ſalis ammoniaci ſuccinati remixtam bis de die dare juſſit; externe balneum Radebergenſe, & poſt illud litum cum ſpirituoſis commendavit. Ante vero, quam hanc eſſentiam propinarem, præmiſſo prius infuſo ex purgantibus, nervinis, ac ſalinis parato cum vino, craſsos imprimis nerviſque impactos humores diſsolvere ac facta revulſione per organa ac colatoria iis convenientia ſenſim evacuare conſtitui. Bibit proinde hoc per dies aliquot, biſque purgata quotidie fuit, ſed ejus correpta tædio tandem abſtinuit eodem, & medicinas a D. D. B. commendatas in uſum vocavit.

Die 7. Junii domi balneo egelido ex aqua, cui pars acervi formicarum incocta, fuit impoſita, eique valde tepido umbilico tenus inſedit, cervice interea, & quod deficiebat, latere eadem calente aqua perfuſis: cujus in uſu cautiſſimo per tres perſtitit ſeptimanas ægra, ſed ſine ullo levamine, neque etiam dolores illi lacerantes, qui per intervalla extremum pedem affectum occupabant, auxilium quoddam attulere. Dum hæc fiebant, convenit me Junior quidam medicus commendans mirum in modum externum aliquod remedium, cujus virtutem in Paralyſi ſibi & alii cuidam medico plus ſimplici vice expertam dicebat, fidemque dabat, me hujus remedii opem & effectum intra octiduum deprehenſurum. Miſit etiam ipſe remedii hujus circiter menſuram unam, indicato ſimul adhibendi modo, qui erat, ut parte hujus liquoris ex commota prius probe lagena effuſa calefactaque, laborantes partes calido prius panno fricatæ, ſuperne ſemper inungerentur. Examinans hoc medicamen deprehendi eſse ſpiritum frumenti vulgarem cum ſale communi mixtum, ſedimentum tamen illud ſalſum nigricantem carbonis colorem exhibebat: quam conjecturam medico illi cum exponerem, confitebatur ille nihil aliud eſse, quam ſalem culinarem ligno junipeti excavato incuneatum, poſt combuſtum, dehinc una cum carbone pulveriſatum, ac cum ſpiritu frumenti vulgari commixtum. Sed nihil præſtitit hæc medicina, ultra octiduum ſolerter adhibita: quod idem fatum, proh dolor! manebat & eſsentiam illam alexipharmacam, & alia omnia, ſicut & in medicina illud verum eſse deprehendatur: Homines plus ſæpe de facultatibus ſuis ſperant, quam ipſis ineſt. Tantum enim aberat, ut ægra quidquam levaminis acciperet, ut potius inter ipſos hos medicos auſus manus affecti lateris primum, tum quoque pes extremus œdematoſo, & qui impreſſi veſtigia ſervabat digiti, tumore diſtenderetur, & purpura ſimul integrum latus denſo agmine, nullo levamine, magno pruritu occuparet. Nec minus alvus evadebat ſtrictior, ſupra recenſitarum pilularum, quandoque uno aut altero reſinæ jalappæ vel auri fulminantis grano commixtarum uſu relaxanda.

Quum igitur domeſticorum exhibitio hactenus irrita fuerat: thermas tandem adire naturales fuit conſtitutum. Has cum omnes omnino docti uno commendarent ore, dubia fuit ægra, ad quas potiſſimū acce-

de-

Digitized by Google

deret; alii enim Radebergenſes, alii novitate ſe commendantes Gishibelenſes, alii denique antiqua fide & ſeculorum aliquot experientia confirmatas, nativoque ſuperbientes calore Tœplicenſes anteferebant, prout unicuique vel proprius vel aliorum reſponderat uſus. Ipſa tandem miſera omnem ſpem in Tœplicenſes ob inſitum, naturalemq; earum calorem collocavit: quod inſtitutum, probe gnarus, quantam in corpus humanum imaginatio haberet efficaciam, haud improbavi; quamvis me non fugeret, quod D. D. Wolffius tr. de fonte Radebergenſi calorem naturalem thermis inhęrentem earum virtutem magis infringere perhibeat. Sic VI. Iduum Julii bono cum Deo ingreſſi ſumus iter ad Tœplicenſes: vix autem unum alterumve confeceramus milliarium, cum nauſea moleſtiſſima corripi cęperit miſera, quam demum maxime conatus vomendi, per intervalla repetiti ſequebantur, ultra horam excruciantes & denique ventriculi contenta omnia, & varias cruditates repetitis inſultibus excutientes. His partim ob vehementiſſimos vomendi conatus, partim corporis a carpento per ſalebroſam aſperamque viam ducto concuſſiones, inſignes dorſi, cervicis, lumborum, artuumque jungebantur dolores; qui etiam moleſtiſſimo hoc itinere exantlato noctem fere inſomnem reddiderunt.

Sequenti die mane elixir proprietatis rhabarbaro & vino Hungarico paratum propinavi: & veſpera, alvo inde non reſerata, doſin pilularum dedi, quarum hæc eſt deſcriptio: Recipe aloes violatæ unciam dimidiam, gummi ammoniaci depurati drachmas duas, tartari vitriolati drachmam, myrrhæ electæ drachmam dimidiã, extracti radicis imperatorię, valerianæ, ſalis ſuccini ana grana quindecim, olei deſtillati carvi guttas octo, cum tinctura ſuccini f. pilulæ ponderis grani unius. Obducantur argento. d. ſ. *Pillen. 15. Stuck des Abens ſunehmen.*

Sequuta nox quietior, menſiumque ſimul fluxus a puerperio huc uſque ſuppreſſus rediit, conſpirantibus hunc in affectum variis cauſis, corporis nimirum vehementiſſima concuſſione partim ab itinere gravi per integrum diē protracto, partim a repetitis illis violentiſſimis vomitionibus, nec non purgantibus illis, emmenagoga ſimul virtute præditis, poſt corporis illas inſuetas commotiones propinatis. Continuavit hic fluxus ad quintum diem, primo biduo copioſus, reliquis diebus parcior: nec minus primo die fuit ater, coagulatus, viſcidus cruor, ſequentibus naturali ſimilior, ſimul vero crus affectum exquiſitiſſimos noctu dolores patitur lacerantes a ſura ad calcaneum cum tremore protractos; tremor ipſe interdiu quoq; ſed abſq; dolore, maxime dum ægra paulo diutius ſellæ inſideret, adfligebat: ędematoſus prӕterea tumor pedem æq; ac manum adfecti lateris adhuc occupabat, cum naturalis caloris defectu, qui arte ſuppleri debuit.

Sic demum finita, quę balneorum uſum hucuſque remota erat, menſtrua purgatione, primum corpus purgabatur ſale Sedlicenſi ad unciam unam, cum fervente aqua ſoluto, die XVI. Cal. Auguſti mane exhibito: quod dum eodem die ter alvum movit, ſequenti prima vice balneo inſidere cœpit. Neque tamen vel virium defectus, vel plenaria motus impotentia, vel alia ſymptomata permittebant, ut ipſos ingrederetur fontes: ſed in aquas ex ſcaturigine ad proprium domicilium allatas, & ad eum teporis gradum, quem facillime & ſine ulla ferret incaleſcentia, redactas bis quotidie deſcendebat, & primo die vix ultra horæ quadrantem in iis commorari valuit; poſt in lectum deportata, quædam decocti ſarſaparillæ vaſcula ſorbillavit. Poſtea vero ſine ullo incommodo per tres horæ quadrantes aquis inſidere valuit; ſub qua mora e cervice brachium paralyticum calida ſedulo perfundebatur; & in lectum repoſitę ęgrę artus calidis fricabantur pannis, ipſique demum cervici epiſpaſticum latum ex gummi aliiſq; acribus & oleis nervinis confectum imponebatur, ſæpius renovatum. Quum autem perpetuus ille ac curioſiſſimus effectuum quos Tœplicenſes thermæ præſtant, obſervator celeberrimus Z.. archiater regius ſuo etiam ſalubri conſilio meam benigne adjuvaret operam; pro ſua is humanitate commendavit, miſitque balſamum

quoddam nervinum, quod in caſibus non diſſimilibus inſigni olim uſu adminiſtraverat. Palmaria hujus virtus oleo illi ex India allato Cajeputi, de quo conf. D. Schendo in epiſtola ad SchrœcKium de quibuſdam Indiæ rarioribus E. N.C.anno 1727. in appendice inſerta, debebatur, reliqua ex axungiis humana, taxi, oleis expreſſis nucis moſchatæ & deſtillatis aromaticis & nervinis conſtare dicebat. Hoc igitur balſamico litu partes reſolutæ poſt quodvis balneum, calido prius panno fricatæ, cum nucha dorſique ſpina ungebantur, omiſſo, quod ego cervici adplicaveram, emplaſtro epiſpaſtico. Protracta fuit hæc curatio per tres ſeptimanas, omni cura, diætaque convenienti regimine; ſed eheu! abſque ullo emolumento, niſi quod tumor œdematoſus diſcuſſus, animoque major vigor, & cibi aliquod deſiderium ventriculo fuerit redditum.

Quum vero plurimi ex iis, qui thermas has frequentaverant, uſum illius fontis, qui extra urbem ſcaturit, & *das Scvvefel-Bad* appellatur, longe anteferebant balneis intra mœnia proſilientibus, ægra ſanitatem anhelans & illos fontes experiri cupiebat, obtinebatque etiam, ut ſibi ſoli per horulæ ſpatium lavacri uſus permitteretur. Hinc per dies novem continuos exportata, aquis his inſedit, nec tamen ultra horæ dimidium earum vim, calorem, ſudoreſque, quos movebant, perferre potuit: ipſis vero his diebus poſt meridiem ſuas intra ædes balnea ingreſſa. Tandem huic thermali curationi ad quatuor ſeptimanas extractæ finem impoſuit profecto non exoptatum: nec enim inde ullum in hemiplexia levamen expertaeſt, artuſque ſine omni motu manebant. Senſus vero tactus brevi poſt mali principia jam redierat, imo in acerbos cruciatus cum inſigni tremore adfecti cruris a violenta corporis per viam ſalebroſam ſub reditu concuſſione intendebatur.

Poſtquam igitur demum reverſa fuit miſera, unctio cum balſamo Z. continuabatur, eoque conſumto, frictiones cum aliis nervinis ſtudioſe ad nervorum principia & artuum commiſſuras adhibitæ, ſiccæ cucurbitæ ad temporis quoddam ſpatium dorſo ejuſque ſpinæ admotæ, dehinc per octiduum ſumma cutis urticis cæſa fuit, exaſperata, & neſcio quæ non tentata, verum incaſſum omnia. Nec ſtrenuus internorum uſus omiſſus: corpus ex intervallo purgatum, elixirium ex plantarum nervinarum extractis, millepedibus, ſale tartari, ſale ammoniaco & vino Hungarico paratum, ſubinde & pulvis ſalinocinnabarinus fuerunt exhibita.

XImo Cal. Sept. menſium fluxus reverſus, quatriduum perſtitit, dieque ſecundo ac tertio largus fuit, qui effectus, num ſit infuſo herbæ ſaponariæ cum floribus, quod ſecundo tertioque hujus fluoris die ſorbillavit, adſcribendus? in medio relinquo. Ceſſante hoc corpus balſamicis iterum evacuatum fuit pilulis. Brachium vero læſum a ſupremo humero contabeſcere, flacceſcereque cœpit, haud ita notabiliter manus; pulſus quoque minor videbatur ac in dextero carpo: ipſum tamen brachium calore gaudebat naturali pertinacia æthiops mineralis, vim lympham viſcidam coagulatamque diſſolvendi experiri tentavi: cujus ad mentem Harriſii & Hoffmanni Aldorffini abſque deflagratione ſulphuris parati ſcrupulum, cum elæoſachari cinamomi ſcrupulo dimidio mixtum, bis quavis die, mane veſperique dedi, ita tamen, ut ex intervallo paucorum dierum ſordes alvinæ leni purgante ſubducerentur. Ac capitis accedens dolor, ut elæoſacharum cinamoni removerem, (ægra enim calida minus fert) & ſuccedens etiam hujus medicinæ faſtidium, ut eam ſemel tantum per diem dare, nec ultra decem vel duodecim dies continuare potuerim, in cauſa fuerunt: quo tempore elapſo alvum iterum pilulis blandis biduo laxavi.

Sub idem tempus tuſſis epidemica ex tempeſtatis ſubmota mutatione, ortoque repente acri & inſueto frigore, meos invadens domeſticos, & ægram prehendit moleſtiſſima ac pertinaciſſima, ſiccior inter principia, procedente malo humidior, poſt plurimos demum laborioſiſſimos

mos conatus mucum flaveſcentem ex imo pectore excutiens: inhæſit ſimul per plures ſeptimanas jactura virium cum ſomno admodum parco, & ſudoribus nocturnis; tandem tamen ſenſim decocto convenienter & pulvere reſolvente cum floribus ſulphuris devicta eſt. Elapſis quinque hebdomadibus rediit menſtruum profluvium, ſed parcum, nec ultra triduum perſiſtens: quo finito, firmius radicatum malum potentiore quaſi vecte ſuis movere ſedibus conatus ſum; & ad mentem celeberrimorum medicorum, & inter hos etiam Boerhavii purgantia paulo potentiora experiri conſtitui. Has igitur parari pilulas decrevi: Recipe mercurii dulcis, ſcammonii puri ſcrupulum, trochiſcorum alhanda, reſinæ jalappæ ana ſcrupulum dimidium, olei deſtillati ſuccini guttas quinque, cum ſyrupo corticum aurantiorum f. pilulæ ponderis unius grani, inaurentur d. ſ. *Viſſen, davon 7 Stuck frub auf einmahl ſu enhmen.*

Septem proinde hujus maſſæ grana quater purgarunt alvum, non tamen ſine tormento; nox ſecuta quietior; interpoſitis aliquot diebus has iterum pilulas aliquoties deglutivit, iiſque bis duntaxat cum torminibus modo majoribus modo minoribus purgata eſt. Sic diuturna illa tuſſis ſcreatu muci, ex imo pectore excuſſi, ſenſim rarior facta menſe octobri demum conquievit. Quum etiam matrona quædam famoſiſſimam illam Hallenſium eſſentiam dulcem ad cœlum efferret laudibus, ægra ſpe auxilii inflata ejus concentratæ portionem per octiduum bis de die ad guttas decem ex infuſo Thee, vel herbarum convenientium ſumſit, eodem, quo reliqua medicamina, effectu.

Menſium fluxu VI. Cal. Nov. poſt emãſionem ſeptem hebdomadum revertente, ægra a remediorum uſu abſtinuit: Fuit ille primo biduo ſatis impetuoſus, cruor naturalis coloris ac conſiſtentię; poſt tertium vero diem iterum diſparuit. Quo facto, pilulas acriores ſupra dictas iterum propinavi; ſimul vero in uſum vocavi medicinam quandam externam ab amico commendatam, qua princeps quidam in ſimili affectu, magno ſui commodo, fuerat uſus. Erat illa lixivium ex cineribus fagiñs paratum, cum ſerpillo coctum, atque cum oleo olivarum diligenti conquaſſatione mixtum; quo calefacto femur & crus læſa trium ſeptimanarum ſpatio, bis quotidie ad tempus perfundebantur; abſterſaque dein linimento quodam ex ſpiritu vini, oleo lumbricorum cocto, oleis chymicis juniperi, lavendulæ & ſapone veneto parato inũngebantur. Nec & hæc opem ferebant; nihilominus ægra non deterreri ſe paſſa eſt, quin & poſt in humero idem tentaret remedium. Sic alternatim modo litu illo balſamico ſpirituoſo a me parato, modo unguento jam expoſito, has illaſve partes fricat miſera ſanitatem exoptans. Urina hactenus ſufficienter fertur aurei fere coloris, denſioris paulo conſiſtentiæ; alvus poſt thermarum uſum rectius ſuo fungitur officio, quies variat; verbo: functiones & naturales & vitales pro ſtatu ægræ naturæ ſatis ſunt convenientes. Tumor vero œdematoſus extremum iterum occupavit pedem, quod tum imprimis ipſi accedere obſervatur, cum ſellæ inſidens ad plures horas tibias in perpendiculari ſitu conſervat: inde eſt, quod plurimũ temporis lecto incumbendo tranſigat.

Incedere enim ſola nequit, nec pede niti valet; ſiquidem debilia & laxa ſunt juncturarum femoris & genu hæc imprimis, quæ tibiam cum femore conjungunt, ligamenta & vincula, ut corpori fulciendo plane ſint imparia. Quod ſi tamen ſemel elevata eſt, ut ſano brachio adſtanti ancillæ poſſit incumbere, tunc tibiam affectam antrorſum movere valet, uti eandem etiam in lecto decumbens retrrahere & ad ſe iterum extendere, ſed lente admodum & non ſine labore poteſt. Brachium vero adfectum ſine omni omnino motu eſt, digitique rigidiores ad volam implicantur, abſque tamen violentia, quæ ſpaſmos comitari ſolet, ſed qui facile explicari poſſint, mox priorem iterum occupantes ſitum. Hactenus ægra a Uto Iduum Nov. quovis mane guttas duas balſami de Mecha cum ovi vitello ex infuſo Thee ad aliquot ſeptimanas ſumit, & ex intervallo lenioribus expurgatur pululis. Ex eodem quoque balſamo de Mecha linimentum,

quoddam ad partes paralyticas, earundem junctuthe ac ſpinam dorſi ab aliquo fuit quammaxime commendatum, & pariter ad aliquot tempus bis de die in uſum vocatum; cujus hæc eſt compoſitio: Recipe balſami de Mecha partem unam, olei amygdalarum dulcium partes duas, continua ac diuturna conquaſſatione, affundendo ſubinde parum aquæ puræ tamdiu, donec hæc non amplius abſorbeatur, fiat linimentum nivei coloris; ad cujus conſervationem ſemper affunditur aqua pura, uſus tempore decantanda, iterumque poſt uſum affundenda. VIImo Cal. Decemb menſtrua rediit purgatio, parcior tamen & intra quatriduum finita.

Quæ cum ita ſint, Tuum vir Excellentiſſime imploro auxilium, ac ſcire potiſſimum aveo, anne iterum thermæ in uſum ſint vocandæ? aut num Carolinis, quas licet ex tractatu tuo de Thermis Carolinis in capitis adfectibus idiopathicis incongruas cognoverim, tamen, illuſtris quædam matrona ex propria admodum commendavit experientia, uti liceat? Nonne ex mercurio diaphoretico ſolari, abs Te parato, levamen mali expectandum? & denique nonne fonticulus in nucha vel brachio excitatus utilitatem pollicetur?

RESPONSUM.

Vidi diligenter ac perſpexi, quæ de morbo cariſſimæ conjugis ample eleganterque perſcripſiſti, quæque morbi ſtatum, cauſas & curandi rationem docte ſatis ac optime diſſeruiſti: in omnibus enim me tibi conſentientem habes, & imprimis affectum, quo ſollicitatur ægra, hemiplecticum haud magis a ſanguinis abundantia & ad caput congeſtione, quam potius a ſeri impuri, vaſa in cerebro ejuſque anfractibus ſita nimium diſtendentis ſtagnatione omnino derivandum eſſe, tecum perſuaſus credo. Nec vero te fugiet, quantis hujus mali & pertinacia & vetuſtate moleſti ac fere radicati, ſubjecto tenerrimo univerſali humorum dyſcraſia polluto inhærentis exſtirpatio ſubjecta ſit difficultatibus, quamque adeo omnis remediorum ac conſiliorum vis eludatur. Quæ adhuc ſperari poteſt ſalus, meo quidem arbitrio in eo ſita eſt, ut ne nimiis natura oneretur medicinis, maxime externis atque linimentis; quippe quæ non minus ac thermæ Carolinæ exiguam omnino ac fere nullam polliceri videntur opem. Has etenim in capitis vitiis, quæ ex ſeri cerebro incluſi inundatione oriuntur, & fibrarum medullarium inducta per inſpiſſatam lympham flacciditate, tonoque imminuto nituntur, cum omnibus reliquis medicatis aquis nunquam profuiſſe deprehendi. Contra vero non ludetur opera, ſi ægrotans pilularum mearum balſamicarum, quæ ventriculi non ſolum & inteſtinorum tonum roborant, alvumque ſimul lubricam reddunt, verum etiam ſucceſſum promovent, tribus circiter aut quatuor ante cruoris uterini eruptionem diebus omni veſpera undecim vel tredecim devoraverit; atque inſuper elixirii cujuſdam tonicocervini ex eſſentia gentianæ rubræ, corticis caſcarillæ, tinctura antimonii acri & liquore meo anodyno minerali portione mixtis, & duabus olei macis & cinamomi guttulis parati XL. guttulas mane ex infuſo meliſſæ cum corticibus citri confecto, totidemque veſperi cubitum itura ex decocto quodam hauſerit. Antimonii namque tinctura acres viſcidoſque humores inſigniter reſolvit, & urinam egregie promovet; cujus promotionem in gravioribus, inveteratiſque capitis affectibus, ex obſtructo infundibulo, & ſeri circa cerebri partes ſtagnatione, oriundis utiliſſimam obſervavi. Nec minus operæ erit pretium, hunc errhinum pulverem quandoque naribus attrahere: Recipe herbæ majoranæ, florum liliorum convallium ana drachmas duas, herbæ mari ſyriaci, florum benzoes, cariophyllorum aromaticorum ana drachmam dimidiam, caſtorei pulveriſati grana decem. M. d. ſ. *Schnupfrobact*. Potui vero ordinario decoctum ligni ſaſſafras cum paſſulis confectum exhibere convenit. Externe pulvis cariophyllorum, cardamomi atque cubebarum aut capiti inſperſus aut in ſacculo adplicatus non levem ſpondet opem; nec alienum erit, cervicem, dorſi ſpinam, bra-

brachia ejuſque juncturas calide fricare, & frictas vel infuſo ex floribus anthos & lavendulæ cum vino veteri rhenano parato vel balſamo meo vitæ inungere. Capitis doloribus liquoris mei anodyni mineralis quædam guttulæ ſacharo exceptæ, & in ore, donec ſolvantur, detentæ inſigne conferent allevamentum; quod etiam expectari poteſt ex juſculis carnis gallinaceæ, aut vitulinæ cum radicibus cichorei, ſcorzoneræ ac apii paratis, & ſucco citri aut aurantiorum permixtis.

Verum enimvero, cum harum ægritudinum curatio diuturnum remediorum uſum requirat, commendatas quoque medicinas, quamvis earum effectus haud protinus votis reſpondeat, diutius tamen adhibere oportet; eo magis quum autumnus horum malorum exſtirpationi minime opportunus obſervatur. Nec enim dubito, quin, ſi laudata curandi ratio ſub aſſidua mentis tranquillitate rite & pertinaciter protrahetur, proximo potiſſimum vere ſi non tota morbi exſtirpatio, ſaltem inſigne ſymptomatum levamen ſit inſequuturum.

ULTERIOR MORBI RELATIO.

Simulac litteræ ac conſilium tuum ad manus meas pervenerunt; protinus commendatas medicinas ægræ propinare cœpi. Bis nimirum quotidie mixturam ex eſſentia radicis gentianæ rubræ, corticis caſcarillæ, tinctura antimonii acri & liquore anodyno confectam ex infuſo meliſſæ cum citri corticibus aſſumſit; bis quavis hebdomade pilularum XV. dein XVIII. veſperi deglutivit, quæ primum binas, dein unam duntaxat moverunt ſedem: ſub epulis decoctum ex aquæ ſimplicis menſura una, raſuræ ligni Saſſafras drachma, & paſſularum minorum uncia dimidia paratum, deinde vero ob ſubortam nauſeam paſſulis deſtitutum potavit. Neque minus per longum ſatis tempus cervix, dorſi ſpina, brachium, ejuſque juncturæ prævia frictione, infuſo ex floribus rorismarini atque lavendulæ cum vino rhenano generoſiori confecto, bis quavis die inungebantur. Conſumta quoque ſupra laudata mixtura, alia parabatur ex liquoris anodyni, tincturæ antimonii ana uncia dimidia, oleorum deſtillatorum macis ac cinamomi ana guttis quatuor: & poſt hanc liquore anodyno deficiente, tinctura metallorum ſuccinata, dictis eſſentiis nupta adhibebatur: pilulis deficientibus aliæ leviſſimæ cum rhabarbaro confectæ ſubjungebantur: in decocti ſaſſafras vero per plures hebdomadas aſſumti locum cereviſiæ tenuioris ac ſecundariæ potus ſubſtituebatur, & meliſſæ quoque ob nauſeam omiſſo uſu, alia liquida mane ſorbillabantur.

Verum enimvero quamvis miſera omnium functionum & naturalium & vitalium exercitio ſatis integro gaudeat, ipſique uterinus cruor regulari tempore & ſatis copioſe per triduum ſemper fluat: attamen læſio animalis functionis & hemiplexia, ſiniſtri maxime brachii, remanet pertinaciſſima: hoc enim, licet integro ſenſu polleat, omni tamen non ſolum movendi potentia privatum, ſed etiam a ſummo humero ad juncturam cum brachio aridura eſt adfectum. Contra vero cruris, quod ſemper aliquantulum movere valuit, jam majorem movendi facultatem recuperare videtur; adeo ut ſi dextro brachio alterius humeris inniti liceat, lentis jam paſſibus ſola incedere queat. Nullum enim in junctura femoris cum oſſe iſchio ſubeſſe vitium, ſed illud potiſſimum in genu imbecillitate hærere videtur: qua expugnata, illam firmius ingreſſuram eſſe credo.

Brachii reſolutioni & ariduræ opponendum commendavit chirurgus quidam unguentum, cujus ex unguento altheæ, aregon. martiat. agrypp. oleo petræ, juniperino, laurino, ſapone veneto, axungia canis, pipere nigro pulveriſato, euphorbio & eruca compoſiti mirum in hiſce morbis prędicavit effectum. Nec quoque illius uſum variis rationibus ductus improbavi, ſed illud bis quotidie loco prius probe fricto inungendum, alternis inſuper diebus ſummo humero ęque ac cervici ſiccas cucurbitulas admovendas, tumque unguentum adplicandum curavi:

ni-

nihil vero auxilii inde obſervavi, niſi quod aridum fere brachium magis auctura canoſiusque fieri videretur. Denique amicæ ſuaſu ad genu confortandum unguento quodam viridi fuit uſa, & majus inde robur acquiſiviſſe ſibi imaginatur. Quæ cum ita ſint, Gishublenſes hac æſtate fontes accedere decrevit, num cœli, loci & aquarum mutatio ipſi futura ſit ſalubris tentatura: de his vero & ulteriori medendi ratione ſalutare anhelat conſilium. Pridie Cal. Maii 1731.

Conſultum inde fuit, ut cum tam radicato malo aeris mutatio multum conferre deprehendatur, olim commendata medicamina ac balnea in uſum rurſus vocaret ægrotans.

CASUS XXI.

De Hemiplexia ex affectu Rheumatico-arthritico producta.

Generoſiſſimus vir de P. annos 67. natus, longo abhinc tempore podagræ chiragræque tormentis obnoxius, ſub hujus potiſſimum anni auſpiciis tantas cervicis atque pectoris conſtrictiones inciderat, ut per ſex hebdomadas nocte dieque ſellæ inſidere teneretur, & demum hirudinibus ad anum adplicatis ab iis fuerit liberatus. Accidit autem proxime elapſis pentecoſtes feriis, ut, cum aſſumtis integra adpetentia epulis cœlo ventoſo ac inimico feneſtræ aliquamdiu immoratus in ſellam ſubſideret, inſigni ſubito apoplexia corriperetur, qua amiſſo rationis uſu ſiniſtrum latus, dimidium caput artuſque iſtius lateris paralyſi reſolvebantur, ſiniſtrique oculi viſus penitus deperdebatur. Rediit equidem poſt congruorum remediorum uſum rationis integritas: verum oculi, brachii, pediſque paralyſis adhucdum inhæret, pectuſque ſimul multo muco infarctum detinetur: quin quamvis etiam quinto ab ea acceſſione die, ſuaſu medicorum, chymicum quoddam medicamen adſumeret, inde quidem aliquoties vomuit, multumque pituitæ reddidit cum eximio levamine; tantum tamen aberat, ut reſolutioni quoddam accederet allevamentum, ut potius affecto pariter ac integro lateri ſpaſmodica ſuperveniret conſtrictio.

In hoc rerum ſtatu poſt 14. circiter dies in dextro pede prope pollicem ſponte exortum ulcuſculum, fonticuli inſtar per quatuor ſeptimanas inſignem primum tartarei recrementi, poſt aquei ichoris ploravit quantitatem. Nec impeditus fuit hic fluor; ſed ordinata ſunt ſemicupia ex aqua fluviatili tepida, lactis quatuor menſuris & furfuribus parata; quibus generoſus æger bis quavis hebdomade ad horæ quadrantem inſedit, ab iiſdem vero duodecim vicibus uſurpatis, cum nullam ferre opem, & magis virium languorem inducere viderentur, penitus abſtinuit. Abhinc quoque ſiniſtrum paralyticum pedem eadem, ac in dextro, regione obſedit ulcus, non quidem tartarea ſaburra, verum acris pituitæ fluxu hucuſque madidum. Junguntur præterea non minus inſatiabilis pedis cruriſque reſoluti pruritus, quam capitis humoroſa defluxio, qua plurimus mucus & naribus redditur & faucibus exſcreatur.

His denique omnibus ante biduum hora nona matutina violentius malum, veluti recidivum, acceſſit, quo æger omni ratione privatus tanta rapiebatur convulſione, ut dextrum genu ad os fere contraheretur. Accerſitus medicus cruorem ſimul ex ore ferri videns, derivatoriam inſtitui juſſit venæſectionem; qua pariter ac aliis medicinis hæc dira acceſſio fuit expugnata. Verum licet per totius morbi decurſum integer adpetitus, largæ epulæ, pulſus naturali ſimillimus, alvuſque quotidie reddita fuerint: attamen ſummo generoſus vir jam laborat virium defectu, omnis motus impos a miniſtris ſolum moveri debet, atque huc illucve portari, & ſomno fruitur plane nullo.

CONSULTATIO.

Quod ſi viri generoſi morbum valde radicatum ac habitualem rite intueor: non ſane poſſum, quin illum in tam confirmata ætate graviſſimum ac maxime arduum declarem. Non enim

enim ſolum omnes vitales ſucci ſordibus tartareis ſcorbuticiſque inquinati: verum etiam partes nervoſæ, tendineæ ac fibroſæ violentis ſtricturis ac ſpaſmodicis motibus detineri videntur. Hinc autem circulus humorum per vaſa corporis impeditur, ſalutares excretiones, maxime quæ per cutim fiunt, imminuuntur, & cruor ſpaſmis illis tam externis quam internis copioſius ad pectus & ſuperiores partes rapitur: ex cujus ſtagnatione in capite apoplecticæ acceſſiones, in principio medullæ ſpinalis hemiplecticæ ac paralyticæ reſolutiones, & denique catharrales per nares fauceſque deſtillationes, ac pectoris muco oppletiones originem trahunt. Eminus ad hæc vitia non niſi ſeri impuri tartareique colluvies, podagricorum & chiragricorum dolorum vera cauſſa diſpoſuiſſe videtur. Namque hoc externos olim artus, eorumque articulos occupans per quaſdam forte cauſſas intra corpus depulſum eſt, in quo primum per metaſtaſin, ut dicunt, ad colli cerviciſque muſculos delatum, hos ad rigidas diſtentiones proritavit; dein vero ad ipſum caput atque cerebrum depulſum, apoplecticum paralyticumque procreavit inſultum. His denique certo virium adhuc validarum documento ſingulari naturæ beneficio ulcuſcula pedum, acre tartareum ſerum plorantia ſupervenere; quam naturæ ſordes ſcorbuticas foras pellendi proclivitatem inſignis quoque demonſtrat pedum pruritus. Hi vero motus, quamdiu ſunt moderati, ſalutares omnino ac utiliſſimi deprehenduntur.

Quamobrem ut inveterato huic malo, ætate adeo provecta, ſi non penitus expugnando, ſaltem aliquantulum ſublevando proſpiciatur; omnes, meo quidem arbitrio, ſcopi ad tria potiſſimum erunt dirigendi. Nimirum ante omnia eam victus rationem obſervare opus erit, quæ acribus depravatiſque humoribus corrigendis, ac edulcorandis ſit opportuna: deinde excretiones naturales per alvum æque ac cutim promovere, & humorum ad externum habitum rejectiones adjuvare conveniet; & denique ea propinare oportebit medicamina, quæ nimiam ventriculi acrimoniam, vehementis adpetentiæ cauſam, involvant, & concoctricem reſtituant roborentque vim, quo tandem legitimus generetur chylus, & ex hoc reliquorum ſuccorum ad partium nervoſarum nutritionem atque motum valde neceſſariorum depuratio obtineatur. Hiſce finibus conſequendis nihil erit præſtantius quam conveniens potus: abſque hoc enim omnem curationem fore irritam experientia compertum habeo. Hujus vero ſelectus pro ventriculi conſtitutione dijudicandus eſt: quæ ſi permiſerit, in hiſce morbis ſerum lactis in locum ordinarii potus commendare, aut ſub epulis decocti ex radice chinæ, paſſulis & cinamomo parati uſum, matutino vero & meridiano tempore dicti ſeri inſtar aquarum medicatarum potationem ſummo fructu ordinare conſuevi. Serum ipſum hac potiſſimum paratur ratione: Lactis vaccini menſura una cum dimidia, ſucco citri, quantum cochlear capit, permixta, leni igne coquatur, donec coaguletur, dein percoletur, & ad aciditatem temperandam una circiter oculorum cancrorum drachma ſub levi agitatione adjiciatur, tum ſacchari Canarienſis fruſtum corticibus citri, ut oleo ejus imbuatur, probe perfrictum addatur, ut ſerum amœniorem inde ſaporem odoremque naciſcatur: quod vel matutino vel meridiano tempore octo ſemper unciis hauriendum eſt.

Dein alvi libertatem iis adjuvare oportet remediis, quæ ſimul acrimoniæ ventriculi inteſtinorumque temperandæ inſerviunt. Huic ſcopo, ſi ventriculi vigor permiſerit, in hiſce adfectibus ſeroſis tartareiſque mannam arbitror præſtantiſſimam, cujus una aut binæ unciæ quavis hebdomade ex ſupra dicto lactis ſero devorandæ; aut in eorum locum paſſulæ rhabarbarinæ vel mane vel brevi ante paſtum quandoque aſſumendæ ſunt. Impurum autem ſerum corrigendi, & laudabiliorem chylum ſuppeditandi inſignem efficaciam poſſident juſcula ex carne vitulina aut gallinacea cum radice graminis, cichorei, ſcorzoneræ aut fœniculi compoſita; cui eidem ſcopo non minus,

quam

quam ipſi concoctioni adiuvandæ inſigniter ſatisfaciet Elixirium meum viſcerale ex blandis balſamicis, & extractis amaris ſine menſtruo ſpirituoſo paratum; cujus & ante epulas & hora quinta veſpertina L. guttulis ex aqua vino nupta capiendi uſus per quoſdam menſes protrahendus eſt. Nec ludetur opera, ſi ad tranſpirationem promovendam æger cubitum iturus hujus mixturæ unciam quandoque aſſumat: Recipe aquæ florum ſambuci, cardui benedicti, ceraſorum nigrorum ana uncias quatuor, cinamomi ſine vino, aquæ theriacalis, aceti ſquilliticі ana unciam unam, lapidum cancrorum drachmam unam cum dimidia, antimonii diaphoretici ſcrupulos duos, mixturæ ſimplicis guttas XXX. Julepi roſarum q. ſ., cujus quoque pulvis Marchionis, cinnabari, nitro & caſtoreo permixtus egregie ſupplebit.

Pedum vero moleſto pruritui conveniet, eos ſæpius lactis flore lavare, iterumque abſtergere; & denique ſpaſmis afflictarum partium conſopiendis admodum conferet hoc linimentum: Recipe aquæ Anhaltinæ, ſpiritus lumbricorum terreſtrium ana unciam unam, ſpiritus cornu cervi, ſale volatili ſaturati, eſſentiæ nucіſtæ, croci, caſtorei ana drachmam unam. M.

Hæc ſunt, quæ in ſalutem generoſi ægrotantis proponenda duxi; quæ ſi a medico, qui curationi præeſt, probabuntur, haud ſine fructu in uſum ponentur: neque enim alienum fuiſſet, ſi ex tranſmiſſa morbi hiſtoria percepiſſem, num hæmorrhoidibus vel cæcis vel fluentibus, aut hypochondriacæ paſſioni obnoxius ſit æger? num venæſectioni, aut pedum aut brachiorum adſueverit? num ſanguine turgeat, aut vini ingurgitationi indulſerit? Horum enim momentorum cognitio ipſius morbi curationi haud levem ſuppeditat opem.

ULTERIOR RELATIO.

Poſtquam morbi ipſius ac conſtitutionis generoſiſſimi ægrotantis exquiſitior hiſtoria fuit deſiderata: eam hiſce ſuppeditare, haud alienum videtur.

Jureconſultus illuſtris, annorum 67. temperamenti ſanguineo-cholerici, ingenii vivaciſſimi, judiciique acutiſſimi, ſtaturæ ac habitus mediocris, capacioribus vaſis inſtructi, robuſta ſatis a teneris fere gaviſus eſt valetudine; nec tamen unquam, licet inſigni ſemper humorum laboraret abundantia, Helmontii forte imbutus principiis, cruorem ex venis trahi permiſit: Ante 14. vero annos, cum podagræ acceſſionem graves cervicis diſtentiones exciperent, illamque per tres menſes rigidam detinerent, primum venam tundendam præbuit; & hinc eximium ſpaſmi levamen expertus, bis quotannis circa utrumque æquinoctium venę ſectionem in pedibus inſtitui curavit.

Jam vero XL. ſunt anni ex quo aſſiduis corporibus otiis, ſed mentis perpetuis laboribus indulgens, primum mitiori, poſtea vero graviori frequentiorique podagra & chiragra, ſæpius ad tres, quatuor vel quinque menſes ſummis doloribus inhærente, excruciari cœpit, cui quoque calculoſa nephritis juncta fuit, & miſerum calculorum ſpongioſorum & albicantium & rubicundorum excretione ſæpius ſollicitavit. His nunquam topica, ut dicunt, & repellentia oppoſuit; ſed externe farina avenacea calefacta; interne decocto Behrenſii antiarthritico, in Eph. Nat. Cur. Vol. 1. & 2. obſ. 18. pag. 152. ſummis celebrato laudibus, fuit uſus; nec unquam diætæ erroribus, aut vinoſarum potationum exceſſibus indulſit, niſi quod ad iracundiam vel ex leviſſimis cauſis ſit facillimus.

Ex uſu quoque ipſi fuit, ut per 40. annos quavis æſtate per 5. circiter hebdomades Schwalbacenſes acidulas potaverit; in quarum locum proximo biennio Selteranas lacte caprino mixtas ſubſtituit: tantum vero abfuit, ut inde mali ſui levamen deportaverit, ut illud potius ſtatis temporibus pertinaciter redierit, & noviſſime ſub hujus anni auſpiciis ſummis tormentis per tres menſes ſævierit. Ab his cum quatuordecim circiter dies immunis fuiſſet, inſatiabilis totius corporis cutem prehendit pruritus; laxantibus

æque

æque ac humorum acrimoniam temperantibus oppugnatus medicinis.

At enimvero brevi poſt, cum ex ambulatione ad corporis obtinendum exercitium ipſi valde commendata reverſus, cubili cuidam, in quo lintea humida fuerant exſiccata, per horæ circiter ſpatium immoraretur: gravis rigor, ſpaſmuſque cervicem occupavit; & hinc admotis ſpiritibus reſolventibus ac nervinis depulſus pectus obſedit, illudque tanta ſpirandi anguſtia oppreſſit, ut per ſex hebdomades præ ſuffocationis metu ſellæ ſemper inſidere debuerit. Nec tamen ullas huic malo aperientia, incidentia, nervina & antiſpaſmodica tulerunt ſuppetias: cum autem ægro, ipſi hæmorrhoidum fluori quidem nunquam obnoxio, molminibus tamen ad illas ſpectantibus, hypochondriacis paſſionibus ac flatulentiis diu multumque ſollicitato, hirudines ad anum fuiſſent adplicatæ; omnes protinus a pectore evanuerunt conſtrictiones.

Hinc per integrum menſem ſatis firma valetudine, ciborum inſigni adpetentia, ſomnoque placido gaviſus ſpem præbuit, fore ut ab omnibus liber viveret ægritudinibus: Verum enimvero cum ſub ipſis Pentecoſtes feriis, tempeſtate horrida & inimica, epulis ſatis vegete aſſumtis, & meridiano ſomno, quo ex conſilio & exemplo Brunneri, archiatri Moguntini, quotidie uti ſueverat, abſoluto feneſtræ inter adſpirationem auræ frigidæ aſſideret: gravi ſubito apoplexia cum omni ſenſuum abolitione, magnoque ſtertore, abſque tamen oris ſpuma, percellebatur. Adhibitis protinus cum externe venæſectione, veſicatoriis, frictionibus & acrioribus clyſteribus, tum interne propinatis reſolventibus, temperantibus, analepticis, & humorem circuitum promoventibus rediit equidem rationis ac ſenſuum vigor: at lateris ſiniſtri non ſolum motus omnis manſit abolitus, audiendique & videndi potentia prorſus deperdita; verum etiam ſub initium ipſe evanuerat harum partium ſenſus, adeo ut æger ſe in iſto latere habere artus plane ignoraverit. Hiſce acceſſit continuus ſopor, perpetuaque dormiendi cupiditas, ac tanta œſophagi & epiglottidis reſolutio, ut ne tantillum quidem liquidorum abſque ſuffocationis metu aſſumi potuerit. Oppugnabantur hæc ſymptomata pulvere quodam a quibuſdam commendato, qui non niſi ex ſulphure antimonii aurato ſecundæ præcipitationis a multis medicorum in ſeroſa apoplexia & catharris præfocantibus admodum laudato compoſitus videbatur; & in noſtro non ſolum multum tenaciſſimæ pituitæ per alvum vomitumque duxit, verum etiam ſpirandi quandam libertatem, eamque firmitatem ægro reſtituit, ut & cibos, potus atque medicamina abſque deglutitionis impedimento devorare, & ſomno quietiori frui potuerit.

Tantum vero abeſt, ut motus impotentiæ ullum acceſſerit robur, ut potius æger ab ipſis Pentecoſtes feriis ad hunc uſque diem lecto penitus affixus abſque miniſtrorum auxilio nullo modo ſe movere valuerit. Reſoluto tamen pedi quædam rediit ſenſatio, ejuſque ſubſultantes agitationes & inſignis pruritus ſupervenerunt; quibus denique dextri pedis prope pollicem, deinde ſiniſtri quoque paralytici ulcuſculum ſponte excitatum jungebatur, quod in dextro fonticuli inſtar primum tartareum, poſt aguoſum recrementum, in ſiniſtro autem ſerum acre cutim arrodens copioſe ploravit, & in hoc fluore hucuſque conſervatum eſt. Recruduit quoque calculoſa adflictio cum moleſta quorundam calculorum excretione; quæ juxta methodicorum in obſervationibus Wratislavienſibus anno 1702. pag. 36. candide deſcriptam methodum balneis emollientibus ex aqua fluviatili & lacte paratis, quibus tepidis per horæ quadrantem inſedit æger, oppugnabatur. Nec irritus illorum effectus fuit in debellanda ex calculo moleſtia; at cum paralyſi nullam afferrent opem, majoremque inducere viderentur imbecillitatem, eorum uſus fuit omiſſus. Hinc pugnabatur tonicis, nervinis, cephalicis, analepticis, confortantibus, ambratis, reſolventibus, incidentibus, temperantibus, antiſpaſmodiciſque medicinis, interne pariter ac externe in uſum vocatis: ſed

omnia

omnia nequicquam juvabant, nec impedire poterant, quo minus paralyſis æque ac eximius pruritus, nullis frictionibus demulcendus, reſtiterint; & lateris dextri ſpaſmodica conſtrictio pertinaciter inhæſerit. Quin ante quinque circiter ſeptimanas hora nona matutina ex improviſo gravis acceſſio, inſtar comitialis morbi, ægrum prehendit, qua dextrum genu ſubito ad pectus uſque convellebatur, caput circumagebatur, oculi diſtorquebantur, cruor ore reddebatur, omniſque rationis uſus evaneſcebat: quæ tamen ſymptomata tuſa in dextro brachio vena, aliiſque medicinis adhibitis brevi tempore depellebantur.

Abhinc commendatorum medicaminum uſu inchoato & viſcerale Elixirium & externus ſpiritus, & flores lactis ad pedum pruritum per 14. dies rite adhibebantur, nec minus pedes bis ſcarificabantur. Potare inſuper cœpit ægrotans ſerum lactis, at ob ventriculi infirmitatem iterum deſiit, maxime cum X. Calend. Dec. eadem iterum epileptica concuſſio, iiſdem ac antea ſymptomatibus prævia quadam nauſea ſubito accederet, ſub qua per horæ quadrantem inhærente totum corpus gelido frigore rigebat, & copioſo madebat ſudore. Tum illud calidioribus frictum pannis naturalem recuperavit calorem, & miſſis ex vena in brachio iterum inciſa cruoris ſpiſſi, tenaciq; muco obducti, quatuor unciis priſtinæ ſanitatis rediit conſtitutio.

Tertio Calend. Decembris hora nona veſpertina prævia denuo nauſea pectus occupavit aſthma convulſivum, cum ſumma præcordiorum anxietate, & muci tenaciſſimi per alvum vomitumque rejectione; a quo per totam noctem inhærente mane poſt aſſumtas antiſpaſmodicas medicinas iterum liberatus, hucuſque nullum amplius violentorum horum motuum, præter ſpaſmodicos pedum ſubſultus, toleravit.

Somnus ceterum parcus ac interruptus eſt; ſub quo ſæpius oculi convelli deprehenduntur, & non niſi album oſtendunt cavum: appetentia pro morboſæ conſtitutionis ratione ſatis vegeta, nullaque cibos concoctu faciliores aſſumtos ſequitur moleſtia; neque ea, quæ olim, urget ſitis, ut hinc ſub epulis non niſi dimidiam vini rhenani, aquis Schwalbacenſibus permixti, menſuram, mane vero duo infuſi Theebois vaſcula haurire ſueverit. Spirandi quædam vexat anguſtia; at tranſpiratio integra ac alvus cum flatuum excretione libera quotidie ſuo fungitur officio, & ſi ſegnior fuerit, ſuppoſitoriis promoveri ſolet. Pulſus obſervatur validus, ſemper æqualis, in affecto latere paulo debilior, & plerumque juſto celerior: urina fertur ſatis ſufficienti quantitate, colore ſanorum ſimili, conſiſtentia craſsa turbidaque, & non ſolum tartareum ſabuloſumque deponit ſedimentum, ſed etiam haud ita pridem quoſdam calculos, ſemen milii magnitudine referentes, unumque rubicundum piſo majorem, abſque omni fere dolore ex ſiniſtro rene delapſum, ſecum duxit.

Ipſe æger noviſſimis maxime abhinc annis inſigni nervoſi generis debilitate laborat, & ſub præſenti præcipue ægritudine eximia præcordiorum anxietate, tantoque languore & virium defectu ſollicitatur, ut extra lectum commorari nequeat, memoriæque ſimul imbecillitatem ſentiat: imus venter macie confectus, caput autem integrum, oculique videntur vivaciſſimi. Quæ cum ita ſint, & nulla valetudinis affulgeat ſpes; ulterius efflagitatur conſilium, & præcipue in quæſtionem venit: An ex uſu mineralium aquarum, maxime Amaſianarum, quas ordinarius medicus maximopere diſſuadet, aliquod mali expectari queat allevamentum?

CONSILIUM.

Quæ mihi ulterius de graviſſima viri excellentiſſimi de P. ægritudine & commendatorum in illa medicamentorum effectu perſcripta ſunt, ut meam de ea penitus expugnanda mentem exponam, in ea, quam priori conſultatione explicavi ſententia, me omnino confirmarunt, quod ſcilicet ob nervoſi generis ſummam imbecillitatem, humorumque vitalium

uni-

univerſalem corruptionem, & confirmatam valde ægrotantis ætatem ex medicamentorum uſu nulla mali exſtirpatio ſit expectanda; ſed omnem curationis nervum eo intendere oporteat, ut vita ſolummodo, quantum poſſibile, diutius protrahatur. Omne enim ventriculi robur, & concoctricem vim inſigniter vitiatam eſſe arbitror: unde non ſolum lactis ſerum fuit inimicum; verum etiam ex hoc ipſo primarum viarum vitio, & crudorum ſuccorum colluvie malum rheumatico-arthriticum, & exinde per metaſtaſin aſthma convulſivum & vehementes dextri pedis ſpaſmi ſuos mutuantur natales. Hanc quoque ob rationem in id ſummo incumbendum erit ſtudio, ut corpus a ſordibus purgetur, tranſpiratio promoveatur, nervorumque corroboretur genus: quibus ſcopis obtinendis meum conſilium a medicis ægro præſentibus & eruditione & experientia clariſſimis ulterius dijudicandum in medium paucis proferam. Ante omnia igitur hactenus conſuetum vini rhenani aquis Schwalbacenſibus permixti potum abolere convenit: quoniam, ne ſpirituoſæ vini aquæque partes capiti nerviſque inimicæ ſint, valde timeo; & omnes minerales aquas hemiplecticis affectibus, niſi forte ad præſervandum, ob ventriculi metuendam inde debilitatem minus convenire compertum habeo; hinc quoque harum atque balneorum uſum in præſenti ægritudine minime commendo.

Potui vero ordinario decoctum ex radice chinæ, cortice ligni ſaſſafras, paſtulis & cinamomo paratum ſubſtitui, omnemque vini potationem vitari mallem; & nervis ſtomachoque confortandis liquoris mei anodyni mineralis tribus partibus cum una balſami mei vitæ mixti 15. vel 20. guttas aſſumendas opponerem. Alvum in hiſce caſibus optime reſerabit, ſordeſque evacuabit pulvis Cornachini hac parandus ratione: Recipe cremoris tartari ſcrupulos duos, antimonii diaphoretici grana decem, cinnabaris nativæ præparatæ, diagrydii ſulphurati ana grana quinque vel ſex; qui ſingulis quatuor diebus capiatur. Tranſpirationi vero promovendæ hic pulvis veſperi ſub lecti introitum reliquis diebus aſſumtus erit convenientiſſimus: Recipe cornu cervi uſti drachmam ſemis, antimonii diaphoretici, cinnabaris ana grani ſex, extracti croci & caſtorei ana granum ſemis: ſequentique mane infuſum Theebois cum citri corticibus paratum ſorbillandum eſt. Neque minus abs re erit, ſanguinem quandoque e vena mittere, aut hirudines ad anum adplicare: & ad cervicem dorſique ſpinam inungendam hoc nervinum commendarem unguentum: Recipe axungiæ humanæ unciam unam, olei nuciſtæ expreſſi unciam dimidiam, olei rutæ, roris marini, majoranæ, lavendulę ana guttas 20. balſami Peruviani drachmas duas. M. Nec denique alienum erit, juſcula tenuiora gallinacea cum radice cichorei graminiſque confecta, & ſucco citri aut aurantiorum permixta largiter ſorbere: quæ conſilia languorum ſummus medicus non ſinat eſſe irrita, ex animo precor.

CASUS XXII.

De Paralyſi dextri lateris.

Vir annorum 48., temperamenti cholerico-ſanguinei, vivaci vultu, multoque ſanguine præditus, cum aliquando judicio intereſſet conſiſtoriali, in eoque procul dubio quadam mentis commotione excandeſceret: accidit ut præter omnium opinionem apoplectico raperetur inſultu; quo ab imis partibus aſpirante primum pes dexter, dein quoque brachium, maxillaque illius lateris reſolvebantur, omnique movendi potentia deſtituebantur; &, ratione quidem integra, ſermonis impedimentum, ſomnique per ſex hebdomades defectus jungebantur. Inſtituta equidem ſex circiter ante hanc acceſſionem ſeptimanis fuerat venæſectio; attamen hujus æque ac ſcarificationis uſum inſuper habuerat, & inordinate adminiſtraverat. Conſulti ergo & celebris Jeneſium medicus W. & ordinarii civitatis medici protinus in lateris affecti pede venam ſecari juſſerunt; variiſque

riiſq; internis & externis remediis ægrum eo perduxerunt, ut poſt 4. ſeptimanas ſermonis, motusque pedis aliquam recuperaverit potentiam. Tum præterlapſis 9. hebdomadibus Tœplicenſes adiit fontes, iiſque per integrum menſem uſus non niſi majus pedis reſoluti robur obtinuit: reverſus ex dato emetico novies vomuit, neque ullam aciditatem reddidit; non minus venam ſecari, biſque ſcarificari curavit, & abhinc tres manus dextræ digitos movere valuit. Jam ea illius eſt conditio, ut in planis equidem locis fulcro innixus lentis incedere queat paſſibus, ſomno fruatur pauco, cibis veſcatur parciſſimis, & ſermonis; quamvis maxillæ vitio aliquantulum adhuc præpediti, majori tamen, quam olim gaudeat libertate: atenimvero dextrum brachium manumque prorſus movere nequit, quid? quod a prima morbi acceſſione hucuſque artus affecti lateris tam ſuperiores, quam inferiores gravis ſemper adfecerit ſpaſmus, adeo ut per novem aliquando dies digiti præcipue pertinaci rigore fuerint detenti; & hæ diſtentiones jam integri quoque lateris manum corripere minentur, quæ noctu & rigore & ponderis ſenſu occupatur. His denique & dextri pedis uſque ad talcolos intumeſcentia, & hæc noviſſime ſupervenit moleſtia, ut ſub quacunque pedis quiete nerveæ dextri poplitis partes admodum obrigeſcant, ut vix pedi inniti valeat.

CONSULTATIO.

Dextri lateris reſolutionem, de qua in tranſmiſſis litteris agitur, nimiæ abundantiæ ſanguinis, ob inſignem mentis commotionem magna vi ad caput compulſi natales ſuos debere, extra omne poſitum eſſe credo dubium. Quandocunque enim ille ad caput raptus, ibidemque ſtagnans cruor per vaſorum poros ſubtile dimittit ſerum, illudque vi ſuæ gravitatis ad principium medullæ ſpinalis vel dextri vel ſiniſtri lateris decumbit: fit inde, ut hi ſtagnantes humores fluidi, quos nervi cerebrumque continent, ſubtiliſſimi influxum in partes dextri lateris remorentur, & harum partium vigorem, agilitatem atque motum impediant. Tum vero, quod pauci medicorum attendunt, ipſa hujus lateris viſcera, maxime hepar, ventriculus ac inteſtina in morbi conſenſum rapiuntur, & ob multos, quos ab intercoſtalibus nervis mutuantur, ramos tono atque robore ſuo dejiciuntur: ut ideo haud rara mihi occurrerint exempla, quod in paralyticis morte defunctis hepar inſignem retulerit magnitudinem. Ex hac demum toni deſtructione humorum circulus mirifice impeditur, tranſpiratio non minus ac nutritio læduntur, cruor ipſe hinc inde, maxime in manibus pedibuſve ſtagnat, hiſque partibus torporem, gravitatem, & motus contractorios vermiculares inducit, quos exprimunt; *Die Rande ſchlaffen mir ein.* Quum autem hæcce ſeri ad radicem & principium nervorum ſtagnatio & extravaſatio difficillime ſe removeri patiatur; quoniam non ſolum medicamentorum effectus ob partes eas ſanguine atque calore privatas redditur irritus, verum etiam ipſæ nervoſarum partium membranæ ex longiori mora labefactantur: facile conjici poteſt, hoſce morbos valde rebelles exiſtere atque diuturnos.

Hinc ſi curandi rationem diſpiciamus; illa partim ob morbi pertinaciam chronica ac difficilior obſervatur; partim etiam ipſa ægrotantium culpa impediri ſolet, quippe qui ob temporis diuturnitatem redduntur impatientes, ut incerti modo his modo illis medicinis, modo hoc modo illo utantur medico, eaque varietate & ſæpius intempeſtivo remediorum uſu, ventriculi, aliarumque partium robur magis magiſque peſſumdant. Ut itaque candide meam de curatione exponam mentem; ante omnia conſulo, ut a ſanguinis miſſionibus (quæ in morbi duntaxat principiis & ſcopo magis præſervatorio utilitatem ſuam præſtant) purgantibus, vomitoriis, calidioribus diaphoreticis, volatilibus, ambratis, moſchatis, caſtorinis & maxime opiatis ſtudio abſtineat æger medicamentis. Thermæ atque acidulæ majus minantur damnum, quam emolumentum; nec balnea, utut ner-

nervina ſufficiunt:contra vero convenientiſſimum erit,ea duntaxat adhibere medicamina, quæ balſamica, roborante & ſpirituaſcentiam chylo, lymphæ & ſanguini reddendi pollent virtute; quorum tamen uſus, licet haud ſtatim voto reſpondeat, non interrumpendus, ſed ad aliquot menſes protrahendus eſt, ut partim ſucci vitales corrigantur, fluxilioreſque fiant, partim debilitatis partibus priſtinum reſtituatur robur.

Quamobrem hiſce ſcopis apprime convenientem tranſmitto ſpiritum quendam balſamicum, cujus 30. guttæ mane ex aqua vino permixta capiendæ, inſuperque quædam infuſi Thee, Coffee aut meliſſæ cum ſalvia vaſcula hauriantur: id quod ſi adhuc intra lectum fiat, & lenis ſudor expectetur, majorem præſtabit utilitatem; præſertim ſi hora 5. veſpertina iterum viginti hujus ſpiritus guttulæ ex eodem aſſumantur vehiculo. Deinde vero non minus operam exſeret egregiam tinctura aurantiorum ſub prandio 60.guttis,totidemque nonnunquam veſperi haurienda; & denique præſtantiſſimus erit hic pulvis, alternis diebus ſub lecti introitum ad drachmæ pondus devorandus:Recipe lapidum cancrorum, cornu cervi ſine igne præparati, antimonii diaphoretici, corticis caſcarillæ, chinæ, ſuccini præparati ana drachmas duas, olei cinamomi, macis ana guttas octo, miſce f. pulvis d. ſ. *ſtarckendes Pulver.* Inter externa ſubſidia operæ erit pretium partim extremas partes pannis aſperis ad calorem uſque & rubedinem fricare, partim ſpinam dorſi, maxime juncturas manuum pedumque & horum plantas linimento ex ſpiritus roſarum unciis quatuor, olei lavendulæ uncia ſemis,olei deſtillati nuciſtæ drachmis duabus, axungiæ humanæ unciis duabus, ſpiritus ſalis ammoniaci uncia dimidia parato ſedulo inungere.

Quum denique victus ratio, & præcipue illi potus, qui nec caput onerant, nec acorem fermentativum ventriculo inducunt, reliquam curationem mirifice adjuvant; huic ſcopo decoctum hordei cum maſtiche & cinamomo paratum, & inter epulas hauſtum vini generoſi Anglicani, quod Sect vocant, commodo.

Ceterum ab omni reliquorum vinorum, ſpirituoſorum, Tabaci acidorum ciborum, lacticiniorum, & quicunque flatus gignunt & alvi obſtructiones, uſu penitus abſtinere convenit: neque minus ab animi commotionibus, & nimiis laboribus ac meditationibus maximopere cavere oportet.

CASUS XXIII.

De Paralyſi ſiniſtri lateris.

VIr quidam cœlebs integra ceteroquin ſanitate gaviſus, per noviſſimum quinquennium membrorum debilitate capitiſque dolore ſollicitatus, hiſce moleſtiis & Wolckenſteinenſes ſemel, & Carolinas bis oppoſuit acidulas, earumq; magis per urinam quam alvum expertus fuit operationem. Tum ab empyrico quodam datam tincturam per novem menſes uſurpavit, & exinde alternis diebus largos ſuſtinuit ſudores: cum autem & artuum, maxime ſiniſtri lateris, languores, & capitis dolores magis magiſq; increviſſent, illius uſum omiſit: & auctis indies ſymptomatibus, ac alvi pertinaci obſtructione accedente, non niſi ſemel circiter intra 4. aut 8.dies laborioſa & difficili ſcybalorum expreſſione reſerata, ordinarii conſilium imploravit medici. Putavit ille omnia organa chyli ſecretioni dicata ſpiſſis, viſcidis, acidiſque recrementis eſſe obturata; hinc tenuiorum ſuccorum ſeparationem, & ad partes affectas progreſſum impediri: inde vero non ſolum totum corpus debilitari, ac obeundis functionibus impar reddi; verum etiam omnia ſymptomata ex abundantia viſcidorum, defectu autem ſpirituoſorum humorum derivanda eſſe aſſeruit. Oppugnavit hæc quoque vitia ea curatione,qua ægro matutino & meridiano tempore infuſum Theebois ſorbillare, prandio liberaliori, cœna parciori, & ſub epulis loco potus ordinarii decocto ex radice liquiritiæ & ſcorzoneræ parato uti licuit:bis quo-

tidie hunc dedit pulverem: Recipe antimonii diaphoretici, matris perlarum, ſuccini, coralliorum rubrorum, eboris ana drachmam, gummi benzoes drachmam ſemis, corticum aurantiorum, macis ana ſcrupulum unum cum dimidio. M. d. Veſperi quoq; harum pilularum binas propinavit: Recipe extracti hellebori nigri drachmam unam, reſinæ jalappæ ſcrupulos duos, mercurii dulcis drachmam unam, gummi benzoes ſcrupulos duos, croci, macis ana ſcrupulum unum, gummi ammoniaci in vino albo cocti q. ſ. m. f. pilulæ, quę ſequenti die bis alvum moverunt. His per aliquot dies uſurpatis, iiſque præparatis humoribus aſſumſit quandoque pulverem ex ſulphuris antimonii, & mercurii dulcis ana quindecim granis, qui ſemper binos pituitæ viſcidæ excitavit vomitus, & ventrem ſexies ſubduxit; tum quoque quavis hebdomade interpoſuit uſum elixirii ex radice enulæ, aſari, hellebori nigri, jalappæ, liquiritiæ, ſemine aniſi, coriandri, juniperi, corticibus aurantiorum, mace & paſſulis minoribus compoſiti, & exinde duas vel quatuor habuit ſedes.

Quamvis igitur hiſce medicaminibus inſignis pituitæ copia fuerit evacuata: tantum tamen aberat, ut remitterent inde ſymptomata, ut potius membrorum languor magis magiſque ingraveſceret, & ipſa lingua intumeſceret: quid? quod proximo Decembri menſe convulſivæ muſculorum faciei agitationes acceſſerint, quæ tamen haud redierunt amplius. Ceterum ciborum appetentia integra, ſomnoq; ſatis placido fruitur: capitis vero eximii urgent dolores, & tanta corporis imbecillitas, ut ſi in terram ipſum proſterni contingat, ipſe ſolus ſe ſublevare haud valeat. Quare jam potiſſimum doceri avet, num noviſſimi medici medendi ratio legibus artis reſponderit; dein ea ſibi proponi anhelat remedia, quæ nimio internarum partium muco expellendo ſint idonea, & deniq; ſcire cupit, num ex uſu aquarum Sedlicenſium, uti Carolinarum mali levamen expectari queat; anne potius venæ ſectio, quam non minus ac largiores ſudationes, ne ſpirituoſas & fluidiores corpori detrahant partes, præſens medicus maximopere diſſuadet, aliquam ſpondere valeant mali ſolutionem?

CONSILIUM.

PErvenerunt equidem ad manus meas litteræ, in quibus excellentiſſimi Comitis de S. G. adverſa traditur valetudo, meaque ad illam debellandam deſideratur ſententia: doleo autem hiſtoriam morbi adeo fuiſſe mancam: ut primaria momenta & ipſum morbum & ægrotantis indolem ſignificantia fuerint omiſſa. Hinc quantum ex nuntii ore percepi, perilluſtris æger, annos 40. natus; temperaturæ ſanguineæ ac robuſtæ conſtitutionis octo circiter abhinc annis gravi lapſu ab equo pręcipitatus, exinde debilitate lateris, maxime brachii ſiniſtri laboravit inſigni, ut nec manu quid tenere, nec illam ad caput elevare valuerit. Contra hoc malum ex conſilio empyrici cujuſdam tinctura ſic dicta ſolis pugnavit, & ex illa per 9. integros menſes aſſiduo maduit ſudore; nihilq; effecit, niſi quod membrorum imbecillitas, capitiſque ac dorſi dolores majus incrementum ſumſerint, & inſuper pertinax alvi obſtructio acceſſerit. Hinc alterum vocari juſſit medicum, qui organa chyli ſecretioni dicata ſordibus mucidis, viſcidiſq; infarcta ratus, illaq; reſoluturus mane infuſum Theebois, & loco ordinarii potus decoctum quoddam potari juſſit: a meridie pulverem præcipitantem & aromaticum, veſperi pilulas purgantes cum extracto hellebori nigri, reſina jalappæ & mercurio dulci permixtas per aliquot ſucceſſive dies propinavit; tum pulverem ex ſulphuris antimonii & mercurii dulcis 15. granis quater, interpoſitis ſemper aliquot diebus, & denique quavis hebdomade elixir purgans exhibuit. Quæ medicamina quamvis multum pituitæ evacuaverint, tantum tamen abſuit, ut ipſi malo ſuppetias tulerint, ut potius languor membrorum magis magiſque invaluerit, lingua intumuerit, & ipſa convulſionum primordia ſupervenerint.

Hinc itaque in quæſtionem venit: num hæ medendi rationes legibus artis reſpondeant?

deant? Quod ſi prioris medici curationem intueamur, illa omni modo rejicienda atque damnanda eſt: ille enim copioſiſſimis ſudationibus, per novem menſes medicamine ſuo provocatis, laudabiles corporis ſuccos evacuavit, humores nimium exagitavit, & ſordes per alvum eliminandas intra ſanguineam maſſam rapuit; quæ nervis jam labefactatis inſidentes, eos debilitarunt magis, & inteſtinis hiſce ſudoribus fere exſiccatis, alvi pertinacem induxerunt obſtructionem, hinc morbum omnem magis reddiderunt confirmatum. Illa autem, quæ alter medicus ordinavit, medicamina in ſe conſiderata haud contemnenda ſunt, & aliis ſubjectis, morborumq; cauſis prudenter, tempeſtive & debita doſi oppoſita inſigne producere valent emolumentum. Verum enimvero hoc in caſu erraſſe mihi videtur, quod omnem morbi & languoris cauſſam in nimio muco, lymphatica chyliferaque vaſa obſtruente, ſitam eſſe arbitratus, hunc purgantibus, vomitoriis, fortioribuſq; remediis, quale ſulphur antimonii & datæ pilulæ ſunt, per alvum, vomitumq; exturbare tentaverit. Hæc enim medicamina, maxime mercurius dulcis & ſulphur antimonii, tanta doſi exhibita ventriculum, & univerſum nervorum genus inſigniter adfecerunt, ſtimularunt & ad ſtricturas proritarunt; præcipue vero mercurius dulcis majorem lymphæ & ſalivæ ad os atq; fauces concitavit affluxum: ut ideo haud mirari oporteat, quoſdam apoplexiæ & convulſionum acceſſiſſe prodromos, & ipſam intumuiſſe linguam.

Quare ſi ad alteram quæſtionem: qua ſcilicet ratione ſuperfluus ille mucus eliminari queat? reſpondeam: monendum prius eſt, morbum præſentem nomine ſoli humorum dyſcraſiæ ſuos debere natales, & ex uſu vomitoriorum, purgantium, ſudoriferorum, vel plane ſalivantium, quæ fluxiliores humorum partes magis magiſq; expellunt, longe deteriorem reddi ac intricatiorem. Contra vero omne morbi fundamentum in nervorum lateris ſiniſtri nimia debilitate, & robore ob fluidi lymphatici ſpirituoſi defectum deſtructo ſitam eſſe exiſtimo; hinc quoque ea commendo remedia, quæ partim huic robori reſtituendo, partim ſuccis laudabilibus generandis ſunt idonea; & ab omnibus, quæ hoſce ſuccos magis evacuant, valde dehortor.

Neque vero arridet mihi, quod in noviſſima curatione ægro ſanguine turgido, & ejus miſſionibus adſueto, venæſectio fuerit interdicta, & hinc per cruorem in debilitatis vaſis accumulatum major inducta imbecillitas; nec denique placet, quod externa remedia, uti balnea vaporoſa ex herbis appropriatis, linimenta temperate ſpirituoſa & balſamica, nec non frictiones fuerint intermiſſa.

Tertiæ quæſtioni: num e re foret Sedlicenſes huic morbo opponere aquas? non niſi negativam reddere poſſum reſponſionem: quippe quæ nimis evacuant, & inteſtina exſiccant, quæ in noſtro ægro ſatis exſiccata ſunt. Contra vero ad quartam an potius venæſectio ſit proficua? cum omnino commendo proximo vere in pede inſtituendam, & ſex circiter ſanguinis uncias emittendas: pulſum enim ſatis magnum fore credo, & cum ob ſanguineam temperaturam, ciborum integram adpetentiam, corporis autem exercitii defectum cruor magis magiſq; accumulatur & ſpiſſeſcit, metuo ne exitus nulla via data, ille ad caput compulſus aliquando inducat apoplexiam. Illo vero tempore, quo vena ſecatur, maxime a frigore cavendum, & non niſi cibis mollioribus ac concoctu facilioribus veſcendum erit.

Ut autem de ulteriori curatione mentem meam explicem, difficillimum fore credo, ut Perilluſtris æger a malo ſuo & vetuſtate & perverſis medicationibus fere corrupto penitus vindicetur. Præſertim nimia remediorum farrago nihil certe præſtabit, neque vero acria, calida, ſudorifera atque purgantia ullum pollicentur allevamentum; ſed omnis potius cura eo eſt intendenda, ut partim nervi roborentur, partim laudabilis generetur chylus. Hiſce ſcopis obtinendis duo potiſſimum commendo medicamina, nimirum Elixir meum balſamicum poſt epulas 50. guttis capiendum, & pulverem temperantem ac nervinum, cujus quantum duo cul-

tri cuſpides tenent, veſperi ex aqua ceraſorum nigrorum aſſumendum eſt. Alvi libertas una cum dimidia mannæ uncia in infuſo Theebois ſemel quavis hebdomade devorata eſt conſervanda: mane infuſum calidum ex herbis nervinis hauriendum; & loco potus ordinarii decoctum Scorzoneræ adhibendum, cui quandoque hauſtus vini Hungarici vel Rhenani interponi poterit. Inter externa vero balſamus meus vitæ mane ac veſperi juncturis pedum manuumque inunctus egregiam conferet utilitatem. Quæ ſi malo debellando haud ſuffecerint; ad balnea denique ſulphurata, quæ Tœplicenſes ſcaturiunt fontes, recurrendum, & internus Sedlicenſium aquarum uſus conjungendus; quibus divinum apprecor auxilium.

CASUS XXIV.

De Paralyſi cum Purpura.

VIr cœlebs triginta annorum, temperamenti ſanguineo-cholerici pridie Iduum Auguſti anni præterlapſi, cum paternas celebraret exequias, ſubito in dextri lateris reſolutionem incidit quandam, ut nec pedem, nec manum movere valeret: quæ primum levior ſucceſſiva partium inflatione invaluit, ac trium dierum ſpatio perfecta reddebatur. Verum enimvero, cum affecta membra movendi quidem potentia deſtituta, ſenſum tamen obſcurum retinuiſſent, judicavi hanc leviorem ſolummodo & ſcorbuticam fore paralyſin. Hinc ægro ſumma humorum abundantia turgido protinus in ſiniſtro brachio venam tundi, & octo cruoris uncias detrahi juſſi: reſolutum brachium pedemq; omni calore privata, calidioribus pannis, & mixtura ex ſpiritu formicarum, lumbricorum terreſtrium, ſpiritu cochleariæ, ſerpilli, roriſmarini, ſpiritu ſalis ammoniaci, caſtoreo & camphora parata fricari; ſpinam dorſi, cervicem, juncturaſque unguento nervino &c. martiato ex oleis deſtillatis ſalviæ, anthos, ſuccini & compoſito calide inungi, & deniq; linteis, gummi anima fumigatis foveri curavi. Linguę ſuppoſui caſtoreum, vel balſamum apoplecticum Cellenſe vel elæoſacharum anili; nec minus mithridatium ac herbam roriſmarini maſticari ac ſub lingua detineri imperavi, & loquela nondum redeunte venarum raninarum ſectionem ordinavi ac congrua adplicui gargariſmata. Nec interna medicamina cephalica, nervina, antiſpaſmodica, confortantia, aperientia, abſorbentia, temperantia, cinnabarina & antiſcorbutica temperata fuerunt omiſſa; ſed propinata potius eſſentia caſtorei, ſuccini, croci, ſpiritus ſalis ammoniaci aromatiſatus, ſpiritus balſamicus N. eſſentia ligni aloes, tinctura antimonii tartariſata, balſamus vitæ Hoffmanni, apoplecticus Cellenſis, eſſentia dulcis Hallenſium, pulvis cephalicus Michaelis, pulvis nervinus N. elæoſacharum confortans N. pulveres abſorbentes cum cinnabari juncti &c.

Quum præterea frequentes acidi & auſteri ructus, flatus & borborygmi primarum viarum acidam viſcidamque indicarent ſaburram, & æger ad iram eſſet facillimus: propinavi ipſi leve ex tartarico emetico vomitorium, & ſub epulis eſſentiam carminativam Wedelii, aut corticum aurantiorum cum ſpiritu nitri dulci capiendam exhibui: nec minus ob alvi profluvium ſponte obortum pilulas Becheri balſamicas per quoſdam ſucceſſive dies dedi. Neq; irrita fuit hæc medicatio; ſiquidē paulatim adeo remiſit morbus, ut æger & loquendi, & manum commode movendi, & ambulandi recuperaverit potentiam, niſi quod adhuc paululum claudicaret, nec digitos pedum movere poſſet, nec in his ac manuum extremis perfectam haberet ſenſationem. Verum enimvero cum proxime elapſo die S. Martino ſacro in publicum iterum prodituruſ & ſuborto in vicinia incendio vehementi terrore percelleretur, & ſimul multæ indulgeret iracundiæ: accidit, ut animi crebris deliquiis, temulentia atque dolore capitis, ſuſurru, tinnituque aurium, inquietudine & aſſiduis per aliquot nycthemera corriperetur vigiliis, & tandem purpurea dextrum brachium occuparet efflореſcentia; quæ datis juxta naturæ motus & expellentibus & cor-

corrigentibus, humores mox quoq; dextrum pedem, tum collum faciemque & denique abdomen ſiniſtrique lateris artus ſucceſſive obſedit. Pectus autem diu immune manſit, & poſt puncturas, ardores & inſignes anxietates demum maculis ſcorbuticis, oboli magnitudinem referentibus, cingebatur. Hæc excretio per anni quadrantem ægro inhæſit, & mox uno loco evanuit, mox altero iterum erupit; quam eruptionem ſæpius frigus, calor volaticus, aurium ſuſurrus tinnituſque, puncturæ pectus & dextrum hypochondrium occupantes comitabantur. Maxime quadam vertiginis ſpecie ſollicitatur, qua quidem objecta in gyrum moveri ipſi non videbantur, ſed matutino præſertim tempore paulatim corripiebatur, & temulentus quaſi uſque ad meridiem reddebatur. Pulſus tempore acceſſionis valde debilis, & fere ſuppreſſus, vix percipi poteſt; urina mingitur rubicunda, mox ſpiſſa, largoque ſedimento conſpicua, mox matulæ lateribus adhærens, & bullulis diu durantibus obſeſſa.

Quum itaque ex hiſce ſignis & ſymptomatibus ſummam humorum & abundantiam & dyſcraſiam, cerebri nervorumq; imbecillitatem, ſanguinis ad caput & pectus congeſtiones & ſtagnationes, nec non partium nervoſarum vellicationes judicarem; ea quidem omnia congruis medicinis, venæſectione ac ſcarificationibus oppugnavi; nondum vero debellare potui. Hujus equidem curandi difficultatis principalem cauſſam in calido nimis regimine, quo æger ex ſuaſu alterius medici me invito uſus erat, omnino ſitam eſse arbitror: non enim ſolum nocte dieque inſigniter calefactum eſt cubile, ipſe lectus prope fornacem poſitus,ægerque pellitis veſtimentis, multiſque integumentis atque ſtragulis obruebatur: verum etiam ad expellendam purpuram roob ſambuci, aliaſque calidiores aſſumſit medicinas, & hinc aſſiduis maduit ſudoribus. Jam autem Tuo, vir illuſtris, judicio relinquo, numne hoc calidum regimen majores omnino ſanguinis ebullitiones, & ad caput, pectus, aliaſque partes congeſtiones induxerit? anne his continuis ſudationibus laudabiles ſucci evacuati, & ſpiſſi, acres, ſtagnanteſque humores intra corpus relicti fuerint? & denique numne ea medicatione naturæ motus magis perturbati, crebrior purpuræ eſſloreſcentia proritata, ac reliqua ſymptomata excitata ſint? Nec denique exiguum dictæ ſanguinis dyſcraſiæ & ſcorbuto, gingivarum potiſſimum cruentatione manifeſto, augmentum vitæ ſub hac ægritudine ſine motu deſes, copioſus ſomnus, & larga ciborum adpetentia & ingurgitatio dediſse videntur. Quæ cum ita ſint, commendavi ægro aquarum Sedlicenſium, in purpura chronica ac dyſcraſia ſanguinis præſtantiſſimarum uſum: quas quoq; per ſeptem dies potavit, adeo, ut iis per quatuor continuos dies adhibitis, ſequentibus binis diebus ſuperſediſset, & denique per triduum iterum bibiſset. At vero licet hæ aquæ alvum optime ſubduxerint; tantum tamen abſuit, ut ægro levamen attulerint, ut potius vertigo magis invaluerit, frigus, calorque acceſserint, in digitis manus pediſque dextri formicationem ſenſerit, & puncturas pectoris ac dextri hypochondrii majores perceperit. Ultimis quoque, cum dictis uteretur aquis, diebus imus venter tumidus adparuit & gelidus, & nova purpuræ in pectore ſequebatur eruptio: ut hinc ab uſu aquarum deſiſteretur. Hic abdominis vero tumor & algor hucuſque inhæſit, & eximia extremarum partium refrigeratione ſtipatur, adeo ut media hac æſtate cubile debeat calefieri, & nihiloſecius totum corpus gelido fere diffluat ſudore. Urgent inſuper perpetua capitis temulentia, torpor, aurium tinnitus, cordis palpitatio, flatulentia, ructus, crebræ oſcitationes & vagæ corporis puncturæ: urina redditur pauca cum inſigni ardore rubicunda, quæ mora temporis ſæpius turbida atque limoſa, cuticula obſidetur, multiſque bullulis. Quamobrem efflagitat tuum, vir illuſtris, de ſua ægritudine conſilium & medendi rationem: nec minus doceri cupit, num fontes Lauchſtadienſes ipſi in hac paralyſi & purpura chronica ſint profuturi?

CONSULTATIO.

Ex tranſmiſſa morbi hiſtoria ægrotantem duplici malo, nimirum paralyſi & purpura ſcorbutica exerceri intellexi: quod jam radicatum cum non minus fluidas, ac ſolidas partes, maxime nervoſum genus inſigniter debilitavit; arduum omnino videtur, ut penitus exſtirpetur, ſaltem diuturnum ac providum remediorum uſum expoſcet. Neque vero contra paralyſeos curationem habeo quod moneam; at purpuræ per tam calida ac expellentia remedia, & regimen externum valde æſtuoſum tractationem nullo modo approbare poſſum: inde enim factum eſt, ut ſalibus humorum ſcorbuticis acrioribus redditis, magiſque commotis, non ſolum omnia increverint ſymptomata, verum præcipue ob auctos ſpaſmos frigus & calor extremarum partium acceſſerint, corpuſque exſiccatum & vires proſtratæ fuerint. Nec quoque Sedlicenſium aquarum tanta quantitate per ſeptem dies protractæ potationi ſubſcribo; quippe quæ multa ſecum vehunt ſalia, iiſque partim adaugent humorum dyſcraſiam, partim morbificam materiam a corporis ſuperficie ad interiora, maxime inteſtina repellunt. Hinc etiam eas in ſcriptis meis ad ipſam purpuram præſentem nunquam commendavi; licet ad hanc præſervandam ſint utiliſſimæ: huc potius quadrant Selteranæ acidulæ, quas etiam binis partibus cum una lactis caprini mixtas præſenti morbo convenientiſſimas fore judico; &, ſi arriſerint ægro, modum illis utendi proxime tranſcribam. Namque ſolus pharmacorum uſus in hoc tam corrupto morbo haud omnino ſufficiet: inter quæ tamen inſignem ſpondet utilitatem hoc decoctum: Recipe radicis ſcorzoneræ uncias quatuor, chinæ, ſarſaparillæ, raſuræ cornu cervi ana uncias tres, radicis cichorei, liquiritiæ ana unciam unam & [illegible]nis, ſeminis fœniculi drachmas tres. C[illegible]nt. conc. m. d. ſ. ſpecies, quarum binæ un[illegible] [illegible]a tribus aquæ menſuris per tres horas [illegible]antes decoquantur, idque decoctum [illegible]ue tepidum inſtar infuſi Thee, & per diem loco potus ordinarii bibatur. Deinde vero in hiſce affectibus præter temperatum lecti atque hypocauſti calorem eximii uſus deprehendi liquorem meum anodynum 40. guttis, & pulverem meum bezoardicum pondere drachmæ dimidiæ bis quotidie ex prælaudato decocto alternatim ſumenda; quippe quæ remedia & ſpaſmos mitigant, & materiæ peccantis acrimoniam contemperant, & denique lenem promovent tranſpirationem. Ceterum præſenti ægrotantis conſtitutioni, cum valde ſit debilitatus, balnea Lauchſtadienſia minus congrua puto: quod ſi vero ex commendatis medicinis melius, uti ſpero, habere cœperit, tunc eorum uſum haud diſſuadeo.

CASUS XXV.

De affectu paralytico.

Vir aliquot ſupra quinquaginta annos natus temperamenti ſanguinei, habitus corporis plethorici, carnoſi & obeſi, vitæ ſedentariæ, in juventute ſua affectibus catarrhalibus capitis ſæpius obnoxius, ceterum bene valens, coloreque faciei rubicundo præditus. 3. Cal. Oct. horis matutinis (cum antecedentibus non minus diebus, quam proxima nocte optime ſe habuiſſet) derepente debilitate quadam pedis, maxime genu ſiniſtri, corripitur adeo, ut niſi aliorum ope ſuffultus, ambulare non poſſet. Tranſiit autem brevi tempore hic affectus; epulas meridianas bene aſſumſit, noctemque inſequutam tranſegit ſatis tranquillam. Advocatus ego ſequenti die cum venam poſt æquinoctium autumnale more ſolito inciſam non ſatis fudiſse cruoris intelligerem, eam in dextro brachio iterum ſecandam, & octo ſanguinis, qui erat floridus, uncias detrahendas curavi; interne horis matutinis & pomeridianis eſſentiam diapnoicam & nervinam; veſperi & per noctem pulveres temperantes cinnabarinos cum aquis deſtillatis appropriatis propinavi; externe vero pedem affectum ſpiritibus formicarum, ſerpilli, & aliis nervinis, oleo ſuccini & bal-

fa-

ſamo vitæ Hoffmanni imbutis inungi juſſi. Adparuit equidem in utroque, maxime vero ſiniſtro pede aliqualis tumor; nihilo tamen ſecius poſt datas medicinas æger ſatis tranquille dormiit. At 14. Cal. Nov. vigeſimo ſcilicet primo morbi die denuo hoc eodem affectu corripiebatur, & præter pedem brachium quoque ſiniſtrum aliquali debilitate afficiebatur; ſed adhibitis remediis temperantibus & nervinis internis & externis, poſt horulam hic inſultus plane ceſſavit. Verum enimvero 7. Cal. Nov. & vigeſimo octavo morbi die iterum rediit morbus, & relicto pede libero non ſolum brachium adfecit, ſed quoque linguam reddidit difficilem. Quamvis igitur & hæc acceſſio remediis ante dictis externis non minus quam internis intra duas horas per Dei gratiam expugnata fuerit, attamen 3. Cal. Nov. trigeſimo tertio utpote morbi die non ſolum majori recruduit impetu, dum pede iterum immuni, brachium majori debilitate, lingua inſigni immobilitate atque difficultate, caput quoque magna perturbatione & denique os aliquali ad dextrum latus tortura prehendebantur; verum etiam longius & ad ſex fere horas inhæſit. Declinante hoc inſultu acceſſit conatus vomendi, quem flatuum eructatio, ac largus exceperunt ſudor: mali tamen levamen inſequutum, & tranſacta nocte paulo turbulenta, non vero plane inſomni, altero die ſatis bene valuit; pulſu gaudebat bono ac æquali, urina ſana, alvo libera, nullusque in affecto brachio adparebat tumor: levis duntaxat brachii relinquebatur debilitas, digitorum quædam inſenſibilitas, ac ructuum aliqualis moleſtia. Quæ cum ita ſint, æger de morbi acceſſionibus partim ſæpius, partim gravius recurrentibus valde metuit, & hinc conſilium ac auxilium efflagitat. Cal. Nov. 1729.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Vidi ex communicata mecum morbi hiſtoria, præpoſitum cœnobii H. graves paralyticos inſultus, ex convenientium quidem medicinarum uſu ſemper depulſos, ſæpius autem recidentes toleraſſe; & ideo haud immerito timeo, ne ipſa aliquando ſuperveniat apoplexia. Quod ſi igitur ad mali cauſſam indagandam primum me accingo, neceſſarium omnino duco, ut non ſolum ad ſanguinis abundantiam generatim reſpiciamus; verum potiſſimum attendamus, numne motus occulti hæmorrhoidales ſubſint, qui cum exitu per anum deſtituantur, hac maxime anni tempeſtate magis commoveri ſolent, & vel ad primas vias tendunt, vel accedente imprimis nervoſarum partium debilitate, paralyticos utique, hemiplecticos, quin & apoplecticos producunt inſultus. Neque vero pauca ſunt, quæ hæc in noſtro ægroto ſuſpicari ſuadent: Siquidem id vel ſolum vitæ, quo in cœnobio forſitan utitur, genus innuit; quo corpus ab omni, aut ſaltem ſufficienti exercitio remotum, ac largis potius ac plerumque vinoſis enutritum alimentis, ſuperfluis non minus ac impuris imbuitur humoribus. Haud raro etiam ſerum acre ſcorbuticum hiſce recidentibus paralyticis afflictionibus fundamentum præbere ſolet; quid? quod purpuracea ſæpius colluvies ſubeſſe obſervetur, quæ partim nervoſis incumbit partibus, partim liberum ſanguinis & lymphæ remoratur circuitum. Quare quæ huic malo præſervando forſan inſervient, paucis proponam, eaque ampliori præſentis medici dijudicationi relinquam.

Primum quidem venæſectionis ulterioris uſum haud ſuadeo, cum mihi compertum ſit, eam ſæpius repetitam malum plerumque exacerbare, illiusque frequentioribus acceſſionibus viam ſternere: in ejus vero locum ſcarificationes ſex vel octo cucurbitulis adminiſtrandas commendo. Deinde ad alvi, licet jam liberæ, majorem reſerationem reſpiciendum erit: ſiquidem morbi radicem in primis potiſſimum viis reſidere, & ex humorum vitioſorum tam in vaſis quam canale inteſtinorum ſtagnatione flatus æque ac ſpaſmos exſurgere credo qui ſanguinem ad partes ſuperiores maxime nervoſas magna vi compellunt. Quum autem huic

ſcopo in hiſce nervorum vitiis obtinendo omnia acria, ſalina ac fortiter ſtimulantia, præprimis draſtica nunquam conveniunt, nec amaræ Sedlicenſes aquæ congruæ deprehenduntur: majorem utilitatem ex clyſteribus domeſticis, ex juſculo avenaceo, floribus chamomillæ, ſemine cumini, oleo amygdalarum dulcium & ſyrupo dialtheæ Fernelii parandis, & ſemel vel bis quotidie injiciendis ſperare licebit: nec opera ludetur, ſi vel ſingulis vel alternis diebus decem pilularum Stahlianarum aut mearum balſamicarum in aqua pura decem guttis olei tartari per deliquium permixta ſolutæ veſperi aſſumentur. Tum abs re erit, liquoris mei anodyni minerali XX. vel XXX. guttulas bis ferve de die ex hauſtu aquæ fontanæ, & veſperi pulverem marchionum cum cinnabari, nitro, & aliquot extracti croci granis combinatum capere; quippe quæ medicinæ, conjuncto tepidiori regimine in ipſius purpuræ præſentia ſunt convenientiſſimæ. Omnis vero cereviſia fugienda eſt, in ejuſque locum decoctus ex hordeo, cornu cervi raſpato, radice ſcorzoneræ & cichorei paratum hauriendum, ſub epulis autem hauſtus Moſellani vini concedendus eſt. Neque minus ex uſu mihi eſt, in hiſce caſibus ab omnibus nervinis cephalicis, & ſpirituoſis tam interne quam externe abſtinere, nec balneis fontibuſque niſi cautiſſime uti; ſed potius moderatas & ſæpius repetitas affectæ partis frictiones deprehendi præſtantiſſimas. Et hæc ſunt, quæ in ſalutem reverendi ægri proponenda duxi, quæ ſummus languorum medicus fauſta reddat & proſpera, ex animo precor.

CASUS XXVI.

De affectu Paralytico principis.

DEdiſti, Vir excellentiſſime contra ægritudinem ſereniſſimi principis A. D. ante aliquot hebdomades, hoc cujus copiam ſimul tranſmitto, conſilium; cujus valetudo cum & mihi concredita fuerit, ac a ſereniſſimo parente injunctum, ut Tecum ulterius communicarem: haud potui, quin curatius omnia morbi momenta perſcrutarer, eorumque duo potiſſimum, quæ in priori relatione ſunt prætermiſſa, tibi ſignificarem. Suevit nimirum tenellulus princeps in cunis & largo ſudore perfundi, & copioſiſſimum reddere lotium; quas excretiones inſuper habuit minus provida nutrix, eumque ſudore æque ac urina madidum ac frigido aeri ad apertas feneſtras expoſuit. Hæc altera miniſtra graviter advertens emendare quidem ſtuduit, madidumque corpus ſiccioribus veſtimentis indui curavit; non tamen impedire potuit, quo minus princeps eadem veſpera in largius alvi profluvium, & paralyticum inciderit affectum.

Dein quoque motus convulſivos, qui in priori relatione morbo dediſſe natales dicuntur, pro illius cauſa declarare non poſſum; cum nullum eorum unquam ſe exſeruit veſtigium, & princeps, quem natura vegeto hilarique donavit animo, expergefactus optime ſemper valuit; niſi forte huc referre velis, quod quandoque ſub ſomno manum pedemque ſiniſtri lateris agitaverit. At vero hæ motitationes partim ex tranſpiratione impedita, & hinc turbato humorum motu, partim ex terribili ſub inſomniis idea originem trahere, & non minus infantibus per omnia ſanis, quam adultioribus abſque malo omine contingere obſervantur. Quod ſi etiam ad dentium, quorum hoc tempore quatuor in noſtro adparuerint, eruptionem reſpicere vellemus; haud quidem negandum, quin hæc excretio in pluribus infantibus vel diarrhœa, tanquam ſalutari criſi, vel motibus convulſivis ac epilepticis ſtipari ſoleat: attamen rariſſimi deprehenduntur caſus, quod hæc dentitionis ſymptomata paralyticum reliquerint affectum. Contra vero & ratio & experientia confirmant, corpora ætatis virilis, utut robuſta, apertis & ſudore fere repletis porulis aeri expoſita mox colicis doloribus, mox alvi profluvio, mox apoplexia, mox variis, pro diverſa corporis conſtitutione, febribus infeſtari: quæ vitia multo magis teneris infantibus, iiſdem cauſis obnoxiis, contingere poſſe ve-

vero eſt ſimillimum. Quæ cum ita ſint, hanc potiſſimum quæſtionem tuæ, vir illuſtris, ſubjicio dijudicationi: Anne adverſa principis valetudo ſuppreſſæ ſubito tranſpirationi, & hinc ſordium excrementitiarum tendinum, nervorum, muſculorumque tonum & vim elaſticam relaxantium retentioni in acceptis ferenda ſit? cum ſatis conſtet, excretiones per cutis emunctoria longe copioſiores eſſe debere, quam eas, quæ per alvum & urinam fiunt.

Ut autem de præſenti ægrotantis conditione quædam referam; in uſum quidem vocata ac rite obſervata fuerunt medicamina ac balnea abs Te commendata; verum enimvero tantum abeſt, ut ullum inſequutum ſit mali levamen, ut potius totius ſiniſtri pedis ab oſſe coxendicis per integrum femur & tibiam ad pedis uſque plantam aliquantulum intumefactam inſignis adhuc adpareat flacciditas & aridura. Valet equidem ad ſe retrahere adfectum pedem, ejuſque digitos movere, & illis inniti; ſolus autem ſtare nequit, & ipſe pes tactu frigidus dextro eſt longior; ſimul quædam effloreſcentia faciem occupat & dextram tibiam; appetentia vero integra & hilaris ſemper mentis conſtitutio. Hæc cum perpenderem, & eximiam tendinum, muſculorumque flacciditatem ac relaxationem, nec non totius generis nervoſi debilitatem deprehenderem: lintea quadruplicata vino calidiori imbuta, & iterum expreſſa calide ad loca affecta interdiu admovere; noctu vero ne ſomnus turbaretur, & relaxari tendines corroborarentur, linteolum balſamo vitæ imprægnatum ad juncturas adplicari commendavi. Eo quoque lubentius hæc auxilia in uſum fuere vocata, cum jam olim ſua ſponte artus reſolutos cereviſia ſaturatiori vino permixta lavare ſueverunt, & inde ſpinæ dorſi, dextrique pedis debilitatem inſigniter allevatam perceperut. Quare ex mandato ſereniſſimi principis hæc Tibi ſignificanda duxi, Tuumque ulterius exopto conſilium.

CONSILIUM.

Datum Halæ Xmo Calend. Sept. 1732.

Affectus præter naturam, quo infantem ſereniſſimum ſeptem anni quadrantes natum, binis adhinc menſibus tentatum fuiſſe litteræ miſſæ docuerunt, fuit alvi profluvium, a dentium eruptione procul dubio inductum, quod calore interno ac convulſivis motibus ſtipatum, cervicis ac dorſi rigorem ac immobilitatem reliquit. Abhinc vero tanta corporis imbecillitas fuit obſervata, ut æger in ſellam collocatus corpore protinus collapſus fuerit, nec ſe in erecto continere valuerit ſitu: quod vitium licet ope cujuſdam medici maximam partem eſſet ſublatum, relicta tamen ea eſt infirmitas, ut nec pedibus inniti, nec ipſis commode uti, nec corpus ſemel inflexum erigere iterum potuerit, & ſiniſter potiſſimum pes flaceeſcere videatur. Hinc demum haud ſine ratione conjicitur, ex convulſivis, quos ante binos menſes toleravit, motibus inſignem ſpinæ dorſi debilitatem, & motus impotentiam aut paralyſin fuiſſe relictam; a qua cum vindicari cupiant ſereniſſimum ægrotum, in quæſtionem potiſſimum venit: Num Carolinæ huic malo ſint profuturæ aquæ, aut quæ medela ipſi ferenda?

Ad hæc candide regero, mea quidem ſententia, Carolinas acidulas huic tenellulo minime eſſe convenientes; quippe quarum virtus non ſolum in interno magis quam externo uſu ſita eſt, verum etiam longe diverſis a præſenti morbis debetur. Mallem Tæplicenſes in his externis affectibus commendare aquas, ſed non minus fateri teneor, omnes haſce curationes tam teneræ ætati eſſe inimicas, malumque ſæpenumero magis exaſperare. Namque natura in his infantibus valde debilis atque ſenſibilis, fortioribus ejuſmodi curis ſuſtinendis haud idonea exiſtit: quid? quod hi affectus temporis diuturnitate ſponte ſanari deprehendantur. Quare eo potius meum collineat conſilium, ut niſi forte ſubluxatio in inferiori oſſis

me-

medullæ ſpinalis parte præſto ſit, temperata balnea ex chamomilla, mentha, & meliſſa parata mane vel veſperi longe majori adhiberi queant utilitate: maxime ſi poſt illa juncturæ pedis ſiniſtri ac ſpina dorſi linimento quodam nervino inungantur, quod non nimis ſpirituoſum ſit, ne exſiccet, ſed adeo temperatum, ut tendines in naturali temperie ac robore conſervet, quale id eſt, quod ſimul mitto. Interne vero mane infuſum Theebois cum herba meliſſæ permixtum ordinarem, & alternis diebus 12. grana pulveris marchionis cum tribus ſuccini præparati veſperi propinarem. Ceterum non poſſum, quin medici ordinarii operæ & curandi rationi adplaudam, eique divinum apprecer auxilium.

CONSULTATIO.

Docte ſatis ac eleganter de morbo ſereniſſimi principis paralytico, ejuſque cauſa diſſeruiſti, eumque merito magis ab impedita tranſpiratione, quam convulſivis motibus derivaſti. Notatu enim dignum omnino eſt momentum, in priori relatione penitus omiſſum, quod princeps ſudore madidus frigido expoſitus fuerat aeri; unde nimirum factum eſt, ut obſtructis cutis poris acres humores nervis inſederint, eoſque male adfecerint: neque tamen negari poteſt, quin convulſivis motibus ſimul aliquantulum debeatur, quippe qui haud raro affectis partibus imbecillitatem ac atoniam relinquere obſervantur. Deinde vero non improbare audeo curandi rationem abs Te propoſitam, qua loca reſoluta cereviſia calidiori fuerunt fomentata: majori tamen utilitate hanc fomentationem inſtitutum iri credo, ſi loco cereviſiæ vinum vetus rhenanum recipietur, illudque cum roremarino, floribus chamomillæ romanę, ſpicæ & caryophillis aromaticis pulveriſatis in vitro probe clauſo ſuper fornace digeretur, & ſic linteis quadruplicatis imbutum juncturis ſpinæ dorſi & oſſi ſacro inungetur. Sub hujus uſu balnea omitti poſſunt; neque minus balſamo vitæ, quod in hiſce caſibus juſto calidius deprehendi, hoc linimentum calide inungendum longe utilius ſubſtituetur: Recipe unguenti nervini martiati uncias duas, balſami peruviani drachmas tres, olei roriſmarini, caryophillorum ana drachmam unam M. d. Tum quoque cura habenda eſt acrimoniæ ſcorbuticæ, qua ſerum more in his morbis ſolito ex faciei tibiæque efloreſcentiis imbutum eſſe videtur, cui temperandæ præſtantiſſimum erit hoc decoctum, loco potus ordinarii bibendum: Recipe radicis ſcorzoneræ, cornu cervi, radicis ſarſaparillæ ana uncias quatuor, corticis ligni ſaſſafras drachmas tres, Conc. d. ſ. ſpecies, quarum uncia in binis aquæ menſuris per tres horæ quadrantes decoquantur. Eidem denique ſcopo ſatisfaciet mixtura diaphoretica moderatior, veſperi ante lecti introitum, & mane quandoque intra lectum haurienda, cujus hæc ſit compoſitio: Recipe aquarum cardui benedicti, florum ſambuci, ceraſorum nigrorum ana uncias quatuor, antimonii diaphoretici, cornucervi philoſophice præparati ana drachmam unam, cinnabaris præparatæ ſcrupulum unum, mixturæ ſimplicis guttas 30. ſyrupi acetoſitatis citri drachmas tres. M. f. mixtura, cujus probe agitatæ hauſtus quandoque aſſumatur. Hæc pro ſalute ſereniſſimi principis reſpondenda duxi, quæ immortalis Deus ipſi reddat ſalubria ex intimis foveo.

CASUS XXVII.

De affectu ſemi-paralytico cum dyſuria.

Fœmina generoſa 37. annorum, temperamenti cholerico-melancholici, ſtaturæ magnæ proceræque, vaſis vero exilioribus inſtructa, ad animi commotiones & iracundiam facillima, vitæ ſedentariæ addicta, alvi perpetuæ ſegnitiei obnoxia, & in locum ordinarii potus aqua ſimplici, & infuſo fabarum Coffee uſu, a prima infantia ad menſium uſque eruptionem perpetua corporis, maxime genu tibiæque, efloreſcentia inſtar achorum, variis oppugnata remediis ſollicitata

tata fuit. Octavo ætatis anno rotulas adhibuit anthelminticas, mercurialibus procul dubio remixtas, & ex his male habuit: menſes autem ipſi ad conjugii uſq; tempus rite per quatuor vel quinque ſemper dies fluxerunt. Neque tamen minus, cum adhuc cœlibem ageret vitam, eximia ſæpius præcordiorum anguſtia, & ſplenetico malo laboravit, eique ex conſilio D. K. varias medicinas, maxime ſpleneticas oppoſuit: quid? quod anno ætatis 27. denuo in ſupra memoratas efflorefcentias, in facie præſertim conſpicuas reciderit, quæ primum aqueas referentes bullulas, dein exulceratæ, mox cruſta obductæ & denique cum cute ſimul abraſæ fuerunt. Adfixit inſuper pectoris anguſtia, nec ex venæſectionum uſu ſe depelli paſſa eſt, ut demum acidulas Veteraquenſes aliquoties potare decreverit: ex quibus quidem anguſtia illa remiſit, puſtulæque penitus evanuerunt, membrorum tamen aliqualis debilitas, manuumque tremor ſucceſſerunt.

Tres jam cum dimidio excurrerunt anni, ex quo matrimonii leges ſubiit, in eoque binis puerperiis duos haud ſine magno labore fœtus feliciter enixa eſt: quorum autem noviſſimum ſub anni 1726. auſpiciis menſium per binos menſes obſtructio excepit, non niſi uteri profluvio, fruſta cruoris coagulati excernente, reſerata. Sed abhinc adeo invaluit membrorum imbecillitas, ut vix ſola incedere nec manibus niſi tremulis quicquam continere valuerit. Oppugnavit hæc mala balneis ex herbis convenientibus, aut ſpiritu vini paratis; tantum vero abſuit, ut debilitas inde remiſerit, ut potius inter eundum baculo inniti debuerit: hinc D. D. M. auxilium imploravit, ab eoque varias eſſentias, pilulas, infuſumque theiſorme accepit, & balnea ex multis ſpeciebus parata uſurpavit, minus tamen fauſto effectu, quippe poſt hæc nec baculo ſuffulta progredi potuit, ſed a miniſtris ſublevari tenebatur. Tum ſuaſu medici cujuſdam & amicorum thermas adiit Hirſchbergenſes, variiſque ſimul & internis medicaminibus, & externis oleis ſpiritibuſque uſa vix in unum alterumve deſcenderat balneum, cum non ſolum vires dejicerentur adeo, ut a miniſtris geſtari omnino debuerit: verum etiam menſium obſtructionem incideret; quorum tamen fluor, balneo quod vocant *das Probſt-Bad* in uſum vocato mox rediit, & per quindecim dies aſſiduos inhæſit. Fruſtra itaque adhibitis tam variis adminiculis, & accedente ſimul pedum ad genua uſque tumore ac refrigeratione, per inſequentem hyemem fotibus, frictionibus, unguentis, ſpiritibus & balneis artificialibus pugnatum fuit. Verum enimvero appropinquante vere increvit magis pedum tumor, & pectoris anguſtiæ, continuuſque ad urinam reddendam ſtimulus, ſed parcior juſto excretio ſupervenere, ut ægra hydropem pectoris aut aſciten omnino vereretur. Hinc conſuluit R. practicum S. famoſum, qui ipſi tincturam metallorum cum eſſentia ſummitatum pini, ligni ſaſſafras mixtam, eſſentias ſtomachicas calidiores, pulveres diapnoicos, & infuſum theiforme ex arnica, chamæpyti ac chamædrio potiſſimum paratum exhibuit, idque effecit, ut lotium quidem copioſiſſime redderetur, frequentior vero mingendi conatus accederet: non minus pediluvia ex ſurculis pini recentibus confecta, majori vero damno quam emolumento adhibuit; & denique aquas Sedlicenſes ob alvi pertinacem ſegnitiem noviſſimo vere potavit. Omnibus autem in caſſum adhibitis per octo hebdomades ob omni remediorum uſu abſtinuit, & denique me in conſilium accivit, qui hanc illius deprehendi conſtitutionem: Non valet ſe loco movere, ſed pedibus vacillans a miniſtris magis trahi quam geſtari debet, ſummam in regione oſſis ſacri ſentit imbecillitatem; ſedens pedes extendere æque ac movere poteſt; at ſimulac aſſurgere conatur, contremiſcunt pedes, qui etiam tremor manus quicquam apprehenſuras occupat. Siniſtram tibiam torporis quandoque ac formicationis ſenſus prehendit; utrumque vero pedem non minus ac brachium ſtricturæ quædam ſenſatio ſæpius infeſtat, ac ſi vinculo eſſent conſtricta, aſſidueque frigent: neque tamen poſt pediluviorum

& fur-

ex furfuribus triticeis & ſale confectorum uſum inferiores artus, niſi forte interdiu aliquando tumere conſpiciuntur. Ciborum exigua gaudet cupiditate, nec niſi juſcula mane ac inter prandium aſſumuntur; reliqua victus ratio ſervatur pertinaciſſima, & per proximum biennium cereviſiæ iterum indulgere cœpit; ſomnus vero eſt placidiſſimus, pulſus æqualis, durus atque tardus. Menſium irregularis vexat ſucceſſus, dum mox tertia, mox quarta, mox ſexta redeunt hebdomade, & per unum alterumque duntaxat diem parca fluunt copia. Non minus adfligit alvi obſtructio; abdomen nec durum, nec tumidum, circa ventriculi autem regionem inſigniter tenſum; ſudoris difficillima, nec per pulveres diaphoreticos provocanda eruptio; corpus magis magiſque extenuatur, vireſque dejiciuntur. Denique ab ultima medicatione gravis ac frequentiſſimus urget mingendi conatus, ut quavis ſere hora alvum quaſi exoneratura deſidere teneatur; ſub quo niſi mox facillime, parca licet quantitate redditur urina, mox diutius ſupprimitur, ſæpiuſque ardore in urethra complicatur, & vel dyſuria, vel incontinentia accedit. Ipſum lotium rubicundum turbidumque conſpicitur, nec ſalinas bullulas, nec odorem ſcorbuticum exhibet; niſi forte quod nubecula hinc inde diſperſa & demum ad fundum matulæ depoſita adpareat.

Quod ſi igitur de hocce morbo meum ſuppeditare liceat judicium; illum inſigni totius generis nervoſi imbecillitate & toni atque roboris partium nervoſarum reſolutione abſolvi crederem: unde partim ambulandi impotentia & extremorum tremores, partim ſpaſticæ artuum conſtrictiones, ac ſi vinculo ligarentur, tenſiones in regione ventriculi ac frequens mingendi conatus dependere videntur. Hinc autem partium imbecillitati non ſolum acria & ſalſa illa exanthemata, quæ olim ægrotæ corpus occuparunt, verum eorundem incongruam per balnea ac inunctiones ſuppreſſionem originem dediſſe arbitror. Exinde enim factum eſſe puto, ut ſanguine magis inſpiſſato, ejuſque circulo turbato ſeroſus latex per vaſorum porulos ſeceſſerit, tum ad medullam ſpinalem decubuerit, nervos compreſſerit, & fluidi nervei influxum in illos, hinc horum agilitatem motumque impedierit. Hoc vitium cum potiſſimum nervos intercoſtales, brachiales, ac crurales, a paribus lumborum oriundos, infeſtavit, & ex eadem partium ſolidarum debilitatione, fluidorum quoque progreſſus & tranſpiratio impeditiores ſuccedunt: non ſane miror, ſi ob cruorem in vaſis minimis pectoris ſtagnantem olim præcordiorum anxietas ægram ſollicitavit. Ipſa demum natura hiſce malis per criticam effloreſcentiam, anno ætatis 27. erumpentem, mederi tentavit: ſed hac quoque perverſe ſanata, gravitas, tremor ac motus contractorii membrorum omnino invaleſcere debuerunt. Quum denique puerperia, nervoſo generi perquam inimica, acceſſerunt; fieri non potuit, quin etiam in præſenti ægrota nervorum ſyſtema magiſque debilitatum, ſanguinis circulus turbatus, & hinc ipſa menſtrua purgatio ſuppreſſa fuerint; quæ violenter reſerata, reliqua vero minus convenienti medicatione oppugnata neceſſario gravitatem, torporem, motus contractorios, vermiculares, & quaſi ligantes in manibus pedibuſque adaugere debuerunt. Neque tamen minus affectum veſicæ, quo premitur miſera, nervorum tono per noviſſime data diuretica debilitato natales ſuos debere; & rebus ſic ſe habentibus circulum ſanguinis, ſecretiones ſuccorum utilium, noxiorum autem per alvum, tranſpirationem & urinam excretionem, ipſamque nutritionem inſigni laborare vitio arbitror. Jam itaque, quamquam difficillimum mihi videatur, malum hoc penitus expugnare: attamen cum partim natura haud prorſus victa ſit, partim ægra nulla medicaminum præter pilulas averſetur, nec decocta in uſum ordinarii potus aſſumere recuſet, ſpem foveo, fore ut ſi debita curatione malo obviam eatur, & digeſtio, tranſpiratio, alvi excretio & partium debilitatarum roboratio promoveatur, inſigne mali levamen obtinea-

tineatur. Nondum enim adhibita fuit ea medicatio quæ hunc affectum imminuere potuiſſet, quam abs Te, vir excellentiſſime, proponi cupit generoſa ægrota.

RESPONSIO CONSULTATORIA

LItteras, quibus adverſam generoſiſſimæ Baronis de Kl. valetudinem deſcripſiſti, ejuſque originem non minus ac cauſas docte ſatis ac eleganter explicaſti, diligenter perlegi; & cum rem acu tetigeris, me tibi in omnibus conſentientem habes; nec opus erit, ea omnia copioſius repetere. Quod ſi vero præſentem ægritudinem intuear, eique medendi rationem proponam: ante omnia conatum illum mingendi frequentiorem, cum dolore atque teneſmo ſtipatum, quem dyſuriam vocant, ex menſium irregulari fluore derivandum eſſe cenſeo. Namq; dum priores medici, ne hydrops pectoris aut abdominis suboriretur virtute multa diuretica ac juſto calidiora exhibuiſſe videntur medicamina, vero eſt ſimillimum, ſeri excrementitii pariter ac ſanguinis, quorum excretio & per uterum tempore menſtruo, & per venas hæmorrhoidales fuit impedita, ad veſicæ vaſa factam eſſe congeſtionem, quam ſpaſmodicæ ipſius veſicæ & ſphincteris conſtrictiones, & lymphæ mucidæ ex tunica veſicæ villoſa expreſſio exceperunt, & moleſtam illam mictionem induxerunt. Ventilavi haud ita pridem diſputationem de morbis ex ſpaſmo veſicæ, cui deplorandus venerandi ac meritiſſimi Theologi Franckii, ex immani veſicæ ſpaſmo, dyſuria, & inſequuta illius inflammatione cum febre exanthematica defuncti obitus occaſionem dedit. Neque tamen minus in noſtra ægrotante conſiderari quoque merentur & nervoſi generis eximia imbecillitas, & ſcorbutica impuritas, quæ altas jam egiſſe radices, & habitualis quaſi facta videtur, crebriſque ſe prodidit efflorefcentiis. At vero quam arduum ſit, quamque difficile talia recrementa humoribus ſermenti inſtar pertinaciter inhærentia eliminare, vel ſola purpura, hiſce temporibus adeo familiaris demonſtrat. Neque enim in dubium vocandum eſt, quin noſtra pariter ſcorbutica ejuſmodi ac purpuracea ſaburra ſit imbuta; quæ dyſuriæ, nervorum debilitati, membrorum atoniæ, corporis decremento, & virium jacturæ occaſionem ſuppeditavit, & foras protruſa inſigne mali pollicetur allevamentum.

Quæ cum ita ſint, omnem curationis vim in eo ſitam eſſe credo, ut partim hæ impuritates corrigantur ac eliminentur, partim menſium ſucceſſus promoveatur. Priori ſcopo ſatisfacturas credo acidulas Selteranas, lacte aſinino permixtas; quæ ſi defecerint, in earum locum Egranas duabus partibus cum una lactis caprini maritatas commode ſubſtituere, & hac tempeſtate per tres ſeptimanas, tres quotidie libras hauriendo, adhibere licebit. Ante, ſub & poſt harum uſum operæ erit pretium, hanc potiunculam laxantem mannatam mane aſſumere, ſi præcedente veſpera pilularum mearum aut Becheri balſamicarum XVI. fuerint deglutitæ: Recipe mannæ electæ uncias duas, cremoris tartari drachmam, aquæ florum acaciæ uncias quatuor, colaturæ adde olei de cedro guttas quatuor. M. D. S. Laxier *Tränklein*. Quod ſi vero ægrotanti hæc aquarum potatio haud arriſerit, aut etiam ante vel poſt earum uſum commendarem hoc infuſum vinoſum: Recipe rhabarbari electi unciam unam, radicis pimpinellæ albæ, zedoariæ, vincetoxici, cichorei ana unciam ſemis, ſummitatum centaurii minoris pugillos quatuor, limaturæ martis, corticis ligni ſaſſafras, aurantiorum, fibrarum hellebori nigri ana drachmas tres, paſſularum minorum uncias duas. Conc. Cont. M. D. S. ſpecies cum una & dimidia vini menſura infundendæ. Ordinario potui optime inſerviet decoctum ex cichoreo, ſcorzonera & paſſulis minoribus paratum; & denique in roborandis partibus affectis balſamus meus vitæ ſpinæ dorſi, genubus ac taleolis pedum inunctus eximiam præſtabit opem.

CA-

CASUS XXVIII.

De Atroci affectu convulſivo epileptico.

NOvendecim annos natus adoleſcens, cholericæ temperaturæ habitus ſtrictioris, capaciorum vaſorum, acutiq; judicii ante triennium poſt male curatam ſcabiem primum in hæmoptyſin, dein epilepſiam incidit, quam medicus quidam per aliquot menſes fruſtra oppugnavit, nec medicaſtra debellare valuit. Quamquam enim ex datis ab hac remediis malum per tres fere hebdomades evanuiſſet; attamen poſthæc atrocius, variiſque ſymptomatibus ſtipatum rediit, adeo ut cum antea intra biduum vel triduum bis duntaxat adflixiſſet, jamjam quotidie ſexies ſeptiesve cum ſubitanea rationis amiſſione eruperit, haud vero ultra duo vel tria temporis momenta inhæſerit. Tum conſultus fuit chirurgus quidam, qui variis medicinis per tres menſes in caſſum datis ipſam deniq; adhibuit ſalivationem, eo tamen effectu, ut non ſolum quavis fere hora bis recruduerit malum, verum etiam æger inſigniter debilitatus vix ſolus incedere valuerit. Hinc alius quidam caſtrenſis chirurgus in uſum vocabatur, qui morbi extirpationem promittens, bis quovis menſe mox in brachio, mox pedibus venam incidit, aliiſque medicinis id quidem præſtitit, ut per quatuor ſeptimanas æger ab omni acceſſione liber ſanitatis quandam præ ſe ferret ſpeciem: at vero haud ita multo poſt ſub ipſo meridiano ſomno recidit iterum epilepſia, & noctu potiſſimum bis terve prehendit ægrum; cui ſimul immaniſſima tuſſis, ac præfocans fere catharrus nocte præcipue adfligens ſupervenit cum fœtidiſſimi ichoris copioſa rejectione, ægrumque penitus affixit lecto. Quare medici rurſus implorabatur auxilium, qui hæc noviſſima ſymptomata epilepſiam graviorem pronuncians, illis quidem ſuppetias tulit, hanc vero licet per quatuor menſes oppugnatam debellare haud valuit: hinc alter percelebris practicus conſultus per integrum menſem variis pugnavit ſpecificis: iis autem nihil proficientibus, malum idiopathicum, in cerebro reſidens ac curatu difficillimum pronunciavit, attamen fonticulum capiti infligendum, cauterium vero aut ſetaceum nuchæ adplicandum commendavit. Tum ne natura nimium adſueſceret medicinis, earum uſus per tres hebdomades plane fuit omiſſus; at malo ingraveſcente, tribus abhinc ſeptimanis iterum quidam advocabatur medicus. Hic ſi revocaretur ſcabioſa excretio, & alvus obſtructa quotidie ſolveretur, malum ſanatum iri arbitratus, ordinavit infuſum theiforme ex herba veronicæ, marrubio albo, chamædri, radice ſaſſaparillæ, chinæ, ſcorzoneræ, pœoniæ, floribus papaveris rhoeados, ſemine pœoniæ & aniſi paratum, matutino tempore hauriendum, in eoque eſſentiam alexipharmacam Stahlii cum eſſentia ſuccini, caſtoreique mixtam aſſumi juſſit; & pectoris moleſtiæ pulverem temperantem cum pulvere lumbricorum, marchionum & caſtorei maritatum, veſperi capiendum oppoſuit. His quoque effecit, ut intra octiduum multæ circa os & nares efflореſcerent puſtulæ, malumque ſimul aliquantulum imminueretur: at vero illis exſiccatis hoc quoque recruduit, adeo ut nocte decies, diebus octies acceſſerit, inſuper vaſa facieſque intumuerint, pectus valide attolleretur, artus concuterentur & caput varie contorqueretur: ſed hæc ſymptomatum vehementia dato pulvere temperante, cum pulvere marchionum remixto, & miſſis ex vena in pede tuſa ſeptem vel octo cruoris unciis aliquantulum remiſit.

Ceterum haud ignorari oportet, ægrum olim ſub morbi acceſſione adeo colliſiſſe dentes, ut etiam aliquando cujuſdam digitum ipſius ori intruſum penitus demorderet, & baculo iiſdem interpoſito binos dentes forti morſu ſibi evelleret; quæ vero morſus vehementia jam ceſſavit. Neque vero unquam pollices in manum comprimit, nec ſpumam ore reddit: at memoriæ vigor imminuitur; appetitus ſibi conſtat; facies olim macilenta jam carno-

noſior adparet; & ipſa acceſſio maxime ipſi paſtui, ſæpius poſt illum ſupervenire ſolet. Somnus veſperi ſubito artus occupat, & per noctem adeo profundus eſt, ut licet ſub eo malo ſuo rapiatur, id tamen expergefactus neſciat, tum vero inſigniter laſſus, ac veluti fuſtibus percuſſus deprehendatur. Alvus diu obſtructa, nec reſerata fuit; hinc ani procidentia complicata per annum inhæſit, & adhuc urget. Ipſe denique morbus admodum varius eſt: mox æger mordet, mox vociferat, mox pectus attollitur; paroxyſmus modo levior exiſtit, numquam tamen ultra unum temporis punctum extenditur, & circa lunæ mutationes, tempeſtateſque pluvioſas ac inimicas invaleſcit: nulla ſub illo ſenſatio, nullæque præcedunt notæ, niſi quod brevi ante acceſſionem nares fricet, ſiniſtrum pedem ad ſe trahat, & tunc protinus concidat.

CONSULTATIO.

INtellexi equidem ex litteris ad me datis, quæ potiſſimum ægritudines juvenem noſtrum ſollicitent; ſed doleo eas per incongruas ac perverſas curationes adeo intricatas atque corruptas eſſe redditas, ut jam nervoſarum partium genus, maxime caput, ſpinam dorſi ac ventriculum in conſenſum rapuerint, ac ſpem perfectæ curationis fere irritam faciant. Si primam illarum originem diſpiciamus, illam procul dubio in ſcabie unguentis mercurialibus improvide retropulſa inveniemus: quippe quæ hæmoptyſin non minus quam epilepſiam eo facilius inducere valet; quo tenerior ac ſenſibilior corporis eſt conſtitutio, aut quo magis præmaturum ac nimium veneris acceſſit exercitium. Hinc conſultum admodum fuiſſet, ſi ſcabies intus repreſſa illico congruis remediis foras eſſet provocata: at dolendum omnino, hac indicatione neglecta ſalivationem potius adhibitam, eaque univerſum nervorum genus magis debilitatum fuiſſe atque deſtructum; quem eundem quoque effectum venæſectio ſæpius repetita præſtitit. Eo majus vero augmentum huic ſpaſmodico convulſivo malo dedit humorum vitalium dyſcraſia atque acrimonia quæ ſub crebris paroxyſmis nervorumque nimiis diſtentionibus inducta, videtur. Quamvis ergo iis malis a perito medico varia ſpecifica & antepileptica fuerint oppoſita: hanc tamen curandi rationem, partibus & ſolidis & fluidis vitiatis, minime ſufficientem exiſtimo: contra ſi a medicinis in tam vegeta ætate quandam adhuc ſalutem expectare licet, eam omnem in eo ſitam eſſe credo, ut integra natura corroboretur, humores acres ac impuri attemperentur, & ſpaſmodicæ nervorum diſtentiones in habitum fere degeneratæ conſopiantur. Hi vero ſcopi non magis pharmacis ac chymicis, quam diæteticis potiſſimum adminiculis, maxime patientia & temporis diuturnitate adjutis obtinebuntur; eo quidem feliciori eventu, ſi vernum nobis adeo adpropinquaret, quam hyemale tempus, hoc enim nervorum morbis curandis minime deprehenditur opportunum. Hinc ut meam in hiſce caſibus methodum candide aperiam; conveniantiſſimum ante omnia judico, ut, ſi fieri poteſt, locus & aer mutentur; omnes animi commotiones laboreſve cum meditatione juncti ſedulo evitentur, omnis cereviſiariorum, vinoſorum, calidiorumque potuum uſus fugiatur, & in eorum locum hoc ſubſtituatur decoctum: Recipe radicum ſcorzoneræ, ſarſaparillæ, raſuræ cornu cervi ana uncias quatuor, radicis cichorei, pœoniæ ana unciam unam, ſeminis fœniculi unciam ſemis. Conc. Cont. d. ſ. ſpecies, cujus binæ unciæ in tribus menſuris; manipulo hordei permixtis, per tres horæ quadrantes coquendæ; colaturæ autem ſuccus & cortices citri, nec non tantillum ſachari addi poteſt. Deinde corpus quidem frequenter, ſed non nimis vehementer movere, parciſque & magis crebris uti oportet epulis; inter quas ab aliis allio, pipere, ſale imbutis, acidis, piſcibus marinis & fumo induratis ſtudio cavendum, & inſuper omnis aeris inimica temperies longiſſime arcenda. Mane

ne conveniet hoc infuſum theiforme cum dimidia parte florum lactis, in quorum libra una ſalis, quod ſimul mitto, ſcrupulus dimidius ſit ſolutus permixtum ſorbillare. Recipe ſummitatum millefolii manipulos duos, florum tiliæ, hyperici, chamomillæ vulgaris, herbæ meliſſæ ana manipulum unum, ſeminis fœniculi drachmas tres. Conc. Cont. d.ſ. ſpecies pro infuſo; cujus quoque potatio meridiano tempore erit utiliſſima. Tum ut ſanguinis acrimonia forſitan purpuracea corrigatur ac eliminetur, operæ erit pretium, veſperi aut ſingulis aut alterius diebus drachmam dimidiam pulveris mei bezoardici, ex qua florum ſambuci, vel tiliæ, vel liliorum convallium adhibere. Non minorem in ſpaſmis ſedandis utilitatem exſeret ſpiritus nervinus, cujus copiam tranſmitto, & qui viginti guttulis ex aqua vel ſimplici vel florum tiliæ bis vel ter de die maxime verſus acceſſionis tempus aſſumi poteſt. Nec ludetur opera, ſi æger cubitum iturus in pediluvia ex aqua fluviatili & ſurfuribus triticeis parata, nec nimium calida, ne ſudorem moveant, nec frigida, ſed affuſione ſucceſſiva aquæ calidæ in juſto tepore conſervanda quotidie pedes ad ſuras uſque immittat, iiſque per horam dimidiam immoretur. Alvi obſtructioni ſummo cum fructu opponentur binæ circiter mannæ unciæ, mane ex infuſo theiformi loco ſachari devorandæ, aut ſapo quidam ex oleo amygdalarum dulcium & tartari per deliquium confectus, & pondere drachmæ dimidiæ ex eodem infuſo cum lactis floribus poto ſumendus, qui & alvum lubricat & ſpaſmum demulcet. Quæ ſi per aliquot tempus rite adhibebuntur, haud dubito fore ut ſalutaris inſequatur effectus, quem ex animo apprecor. Halæ VII. Cal. Nov. 1726.

Vix elapſæ erant quatuor ſeptimanæ, cum mihi nunciaretur, ægrum commendatis medicinis per 14. dies uſum mali ſui acceſſiones & rariores & longe leviores ſuſtinuiſſe; abhinc vero gravi percuſſum iracundia, ſubito apoplexia fuiſſe extinctum.

CASUS XXIX.

De affectu Epileptico & brevi alienatione ex male curata febre intermittente.

Vir juvenis XXIII. annorum, juventutis ſuæ tempore ſatis integra ſanitate tranſacto, ſeptem circiter abhinc annis gravi de ſcala lapſu in humerum præcipitatus, hujus equidem quoſdam dolores ſenſit, iiſdem vero per data congrua remedia feliciter depulſis optime valuit. Sed præter lapſo unius anni ſpatio læſus humerus altero magis elevatus deprehendebatur, doloribus tamen vacuus; & nullis medicaminibus nec externis nec internis in naturalem reducendus ordinem. Poſthæc febris intermittens ipſum prehendit adeo pertinax, ut licet peritos medicos non minus, quam congruas medicinas in uſum vocaſſet, ea tamen ultra annum dimidium inhæſerit, & non niſi juſto largiori remedii cujuſdam multo cortice chinæ permixti doſi tandem evanuerit. Abhinc autem male habere cœpit, appetentia imminutior reddebatur, ſimulque affecti humeri dolores & ſpirandi anguſtia accedebant; neque minus febris ſæpius recidebat, & ipſa ſatis varia erat valetudo. Dum denique tribus cum dimidio abhinc annis ſatis gravem incidit affectionem, qua inter ſermones, aut quaſcunque actiones ſubito ratione orbatus celeriter huc & illuc ambulavit, brachia agitavit, veſtimenta pervulſit, & non niſi verbum *Ne Ne* pronunciavit: ſub his facies primum rubicundo intumuit colore, vultuſque auſterus adparuit, tum expalluit & ridere videbatur. Tranſiit autem hæc acceſſio momento citius, & omnis rationis rediit integritas; haud tamen exprimere valet, quæ ſub hac ipſi contigerunt, quid? quod memoriæ vigor magis magiſque imminuatur. Hoc malo per annum dimidium ſollicitatus, ſubinde ſponte liberabatur, & per quadrantem fere anni optime habuit, hilariſque ac ſatis vegetus vixit.

vixit. Verum enimvero poſthæc citra omnem opinionem vera elilepſia, cum omnibus ipſi propriis ſymptomatibus conjuncta ſæpius infeſtabatur; quæ tanta varietate ſcenam luſit, ut mox per aliquot menſes evanuerit, mox iterum recruduerit; quid? quod noviſſimo abhinc anno penitus ceſſaverit. Tum autem in ejus locum iterum ſucceſſit affectio illa momentanea ſupra deſcripta; & denique rediit epilepſia vera, ac cum illa quandoque alternavit. Uterque affectus cito tranſit; poſterior autem priori diuturnior eſt: neutrum quædam præcedunt ſigna, niſi quod abdominis & artuum tenſio, murmura ac flatus imi ventris quandoque obſerventur, quæ tamen ſæpius abſque inſequente malo adfligunt. Sub utroque mentis error incidit, & epilepſia ordinariis ſymptomatibus, nimirum ſubitanea in terram procidentia, ſpuma oris, & pollicis in pugnum compreſſione ſtipatur, a nimia autem vociferatione & violenta membrorum agitatione immunis deprehenditur; relicto poſt paroxyſmum eximio corporis languore ac vertiginoſa moleſtia. Ceterum vultus aſſidue fere pallet, maxime ſub mali acceſſione; cruor interdum naribus redditur; appetentia exigua eſt, & poſt aſſumtos cibos pravos ſapor os occupat; ſitis urget matutino potiſſimum tempore; æger facillimus ad ſudorem, eoque quavis nocte copioſiſſimo madet; & denique ſuper alvi profluvio per tres ſeptimanas inhærente ſponte vero remittente laboravit. Ab epileptica acceſſione jam per integrum menſem immunis vixit; altera vero ſpaſmodica convulſio intra nycthemeron quater vel quinquies olim, ultima autem ſeptimana ter duntaxat in ipſum inſultavit, nec, quod mirum, ſub noviſſima ſolis defectione, cui non minus lunæ mutatio acceſſerat, retruduit.

Hæ ergo ſunt ægrotantis moleſtiæ, contra quas variis remediis, a multis medicis exhibitis, non minus, quam Egranis acidulis per proximum triennium potis, & pedum repetita venæſectione fruſtra pugnatum fuit.

CONSILIUM MEDICUM.

Ex tradita morbi hiſtoria deprehendi duos eſſe præternaturales, qui ægrotum premunt, affectus, nempe moleſtam ſpaſmodicam diſtentionem, cerebrum & univerſum nervorum genus occupantem, & leviori mentis alienatione ſtipatam, ac veram epilepſiam. Utraque hæc mala non niſi a febre per copioſum corticis chinæ uſum intempeſtive ſuppreſſa natales ſuos mutuantur: hoc etenim cortice motus quidem febriles fuerunt conſopiti; fomes autem febrilis haud exturbatus intra corpus reſtitit, ac varia ſymptomata, nimirum languorem corporis, appetitus proſtrationem, dolores & tenſiones imi ventris, anhelitus difficultatem, & ipſius febris recidentes ſæpius inſultus procreavit. Cum autem hæ mali origines non ſatis perſpectæ, multo minus congruis adminiculis expugnatæ videantur: non minus ſpaſmos adeo increviſſe, ut humoribus ad cerebrum potiſſimum compulſis, & hinc obnubilatis ſenſibus, in ipſos denique convulſivos atq; epilepticos degeneraverint motus. Verum enimvero hi morbi, qui altas in cerebro nervisq; egerunt radices, & conſuetudinem fere ac habitum induerunt, curatu ſunt difficillimi, & pro ſui expugnatione non ſolum medici peritiam, verum etiam pertinacem victus obſervationem exigunt: haud tamen animum abjicere, ſed omnes eo intendere oportet nervos, ut ſi non exſtirpetur morbus, ſaltem a gravioribus malis præſervetur. Huic autem ſcopo contrarias omnino fuiſſe Egranas acidulas arbitror, cum omnes minerales aquas hiſce cerebri adfectibus magis inimicas eſſe quam proficuas crebra doceat experientia. In id potius ſummo incumbendum erit ſtudio, ut nervoſum genus roboretur, neceſſariæ excretiones, maxime quæ per cutim fiunt promoveantur; & quæcumque capiti nerviſque noxam minantur, ſedulo arceantur.

Quæ ut obtineantur, operæ pretium fore arbitror, quovis menſe prævia fomentatione hirudines ad ani venas adplicare; & ex infuſo nervino mox deſcribendo,

Digitized by Google

quotidie octo vel decem vaſculis mane intra lectum ſorbillando levem expectare ſudorem. Infuſum ipſum ſic ſe habet: Recipe herbæ meliſſæ, betonicæ, baſilici ana manipulos tres, florum tiliæ, ſalviæ, chamomillæ vulgaris ana pugillos quatuor, cubebarum drachmas duas conc. cont. irrorentur olei tartari per deliquium drachma una. M. d. ſ. ſpecies *ſum Kraut er-Thee* Veſperi adjungendus eſt pediluviorum ex herba abrotani, meliſſæ, floribus chamomillæ & cineribus clavellatis confectorum uſus; quibus juſto tempore moderatis pedes ad ſuras uſque immittantur: nec levem operam ſpondet pulvis ſternutatorius, cujus hæc eſt compoſitio: Recipe herbæ majoranæ, baſilici, florum liliorum convallium ana drachmam dimidiam, mari verj, florum benzoes ana grana duodecim pulveris caſtorei grana decem, olei caryophyllorum veri guttas ſex, M.d.ſ. *Scenupſtobact*. Præprimi vero alvi libertas perpetuo conſervanda ac victu lubricante adjuvanda eſt; quæ ſi forte ſegnior fuerit, clyſteribus domeſticis cum decocto florum chamomillæ ſaturatiori, aut ejus oleo cocto, vel deſtillato, hujuſque XXX. guttis, nec non manna ac ſale Epſonienſi permixtis commode reſerabitur. Tum demum tribus circiter aut quatuor ante lunæ mutationem diebus drachma una ſpecifici mei antepileptici mane ex aqua ceraſorum nigrorum quotidie aſſumenda eſt, quod corpore a ſordibus purgato & humoribus præparatis incredibilem in epilepſia inveterata præſtat effectum, & in hac per 16. annos inhærente miram tulit opem. Tandem victus ratio medicinarum vim inſigniter adjuvabit: hinc ab omnibus mentis commotionibus, potu calidiori, vino, ſpiricu vini, cereviſia craſſa, frigore, epulis largis, cibiſque flatulentis probe cavendum eſt: & cum cœli & aeris mutatio in hiſce capitis nervorumque morbis exoptatiſſimam efficaciam exſerere deprehendatur, haud alienum fore credo, ſi proxima æſtate ſub cœlo ſereno peregrinatio inſtitueretur.

APPENDIX.

Cum huic curandi rationi æger per tres menſes inhæſiſſet, relatum fuit epilepticas has acceſſiones magis magiſque imminutas, tandem penitus evanuiſſe.

CASUS XXX.

De epilepſia inveterata cum vermibus implicita.

Virgo annum agens vigeſimum tertium, temperamenti ſanguinei, cholerico & melancholico multum prævalentis, ſtaturæ mediocris, texturæ teneriuſculæ, non tamen gracilis, ingenii docilis atque ſolertis, judicii ſatis acuti, ad labores prompta & indefeſſa, animi valde ſenſibilis, ad iram, terrorem ac metum & triſtitiam admodum proclivis, amori tamen non indulgens, ſequentes patitur moleſtias.

Biduo, triduo, aut etiam quatriduo, antequam menſium erumpit fluxus, male ſe habere & in cervice dolere incipit, cum magna præcordiorum anguſtia & pectoris oppreſſione, animi alacritate ſenſim pereunte, atq; appetitu in faſtidium tranſeunte, ingruente diarrhęa ſpontanea frequenti, & moleſta preſſione, dolentibus lumbis. Hinc fit ut noctem tranſigat admodum inquietam, plus vigilans quam dormiens, aut quando ſubdormit, qualiſcunque fuerit decubitus, inſomniis agitetur terrificis & anxiis, nimirum de incendiis, lapſu ab alto, actione in fugam &c. etenim extra hoc etiam tempus ſomnus leviſſimus & brevis ipſi eſt. Tum ex improviſo, aut ſomnolentia, vel ab inſomnio evigilanti augetur præcordiorum pectoriſque compreſſio & ſpaſmo altius aſcendente, nuchæ dolor, protinus ſuccedente horripilatione per corpus univerſum & artus, cutis corrugatione, faciei expalleſcentia, pulſu debili ac tenui: hinc extraordinario perculſa timore & anxietate ſonum edit tremulum, anxium, qui a dilatatione & depreſſione laryngis & compreſſione labiorum formatur, ac ſi terror & pa-

Digitized by Google

pavor vocem ordinariam atque articula-
tam impediret. Inſimul oculi torvi ſunt,
artus laborioſi hinc inde moventur, ma-
nus pugnos efformant. Prædicta voce ſo-
nora & quaſi clangoſa verba aliquot ex-
primit, ſed fere mutila magis, quam inte-
gra; mox tamen rurſus mutatur in ordi-
nariam qua ad quæſita aut dicta reſpon-
det congrua, ſed celerrimo verborum flu-
mine. Frontem, quæ frigide ſudat, tangit,
de capitis immani querula dolore, vittam
aut capitis integumentum huc illuc fle-
ctit, aut nudat caput: pulſus dein evadit
citatior, celer ac durus, & facies rubore,
itidem magis, quam alias ipſi in genis eſt,
inſigni ſuffunditur. Tali modo compara-
tus eſſe ſolet paroxyſmus, & a primo in-
ſultu ad finem uſque durare per duo, quan-
doque diutius ad quatuor, quinque horu-
læ minuta. Ante biennium tamen ſæpius
ad horæ quadrantem ſubſtitit, ita ut to-
tum corpus cum artubus rigeret, ipſaque
plane ſileret. Imo ante unum atque alte-
rum annum res eo jam proh dolor! deve-
nerat, ut inſtante tum menſium periodo,
more epileptico, in humum prociderit,
pollices in pugnum impreſſerit, os ſpuma-
verit, corpus rigidum jacuerit, ſingultuſ-
que adfuerit vehementiſſimus, caput intu-
muerit & tota facies apparuerit quaſi ſug-
gillata. Hic paroxyſmus ipſam illis die-
bus aliquoties fuit adorſus; ſed præceſ-
ſerat enormis animi commotio iracunda,
& gravis in potu error: quippe ſuperata
prima acceſſione, que non alia, quam qua-
lem antea deſcripſi, fuerat, vehementem
ſuam ſitim reſtinxerat nimio & ſimulta-
neo vini hauſtu. Talis autem, quæ Dei
gratia eſt, poſthac paulo rarius rediit, ma-
lo hactenus ita rurſus depreſſo, ut modus
ei jam ſit, quem ſuperius dixi; imo inſtan-
tem paroxyſmum non ſolum præſentis,
atque dum adfligit, mentis manet com-
pos, adeo ut mandata poſſit exſequi v.g. ſi
adſtans petat, ut januam aperiat, aut ſi
quid ex ipſa quærat, prompte reſpondeat;
ſed & vel conſortio hominum ſeſe ſubdu-
cere, & remotis arbitris eum ſola ſuſtine-
re; vel tacite illum quaſi opprimere & ve-
lare poteſt, ita ut adſtans alienus plane ni-
hil deprehendat; conſcius ex pallore fa-
ciei, celeriterque ſuccedente ejuſdem ſuf-
fuſione, & ex aſpectu cutis in manibus con-
ſtrictę, quam vulgus *eine Sanſehaut* appel-
lare ſolet, hariolatur, ipſam pati ſolennem
paroxyſmum ſpaſmodico anxium, & ſen-
ſum auræ frigidiuſculę totũ corpus perfun-
dentem. Finito paroxyſmo pulſus jam ter-
tia vice immutatur, & parvus eſt; diapnoe
ſi in lectum ſe confert, eſt auctior, membra
cuncta laſſa ſunt, & ſitis affligit. Primus
paroxyſmus plerumq; noctu, uti dictum,
invadit, & repetit ſæpius tam in lecto, &
quidem, uti ait, eo certius, ſi ſomnolentia
vult vacare, quam extra lectum, quem
ſummo fere mane deſerit, per dictos illos
unum, duos, tres aut plures dies, quibus
menſtruum ſanguinis profluvium expe-
ctat, quandoq; etiam per ſubſequentes, qui-
bus manare ſolet. Redit modo pluribus,
modo paucioribus, v.g intra nyctheme-
ron ſemel, bis aut ter tantummodo, prout
ſcilicet prævia ira, aut terrore, aut diætæ
errore commota fuit. Hęc enim pathema-
ta affectum etiam extra menſium perio-
dum revocaſſe, tempore inſultuum con-
ſueto exacerbaſſe & protraxiſſe, pluries
jam obſervatum eſt. Hiſce diebus ad ali-
quot juſculi cochlearia aſſumenda vix
perſuaderi poteſt; e contrario ſitis magis
urget, quam modo decocto quodam, mo-
do cereviſia, rarius vino aqua diluto re-
ſtinxit. Quamquam lecto non affigatur,
ſaltem ægerrime in eo contineatur, præ-
tendens melius ſe extra eum habere, niſi
interdum per ſemihorulam poſt inſultum,
ubi ſomnolenta leniter ſudat: a laboribus
tamen arcetur, ſed levibus nihiloſecius in-
dulget negotiis, aut meditabunda ac tri-
ſtis incedit. Superioribus annis poſt ſin-
gulos fere paroxyſmos ſtimulus etiam
adfuit ad reddendam urinam, licet ſæ-
pe parciſſimam, qui vero nunc ceſſat;
ſed copioſior illa jam, atque moleſtiſſi-
mo ardoris ſenſu ſecedit limpida, qui ta-
men urethræ dolor aliquantulum obtundi-
tur, ſi multum liquidi, vel aquæ vel ce-
reviſiæ biberit: tum vero ſentit ventri-
culi debilitatem majorem atque flatu-
lentiam. Quo expeditus menſtrua ma-
nant, eo mitiores eſſe aut plane ceſſa-
re obſervantur paroxyſmi, non niſi nu-

chæ & lumborum dolore, pectoriſque anguſtia ſuperſtite. Fluxus ipſe defectu peccare videtur, quia plerumque nares ſemel aut bis ſanguinem ſimul ſtillant, unde cephalalgia, & cervicis dolores paululum remittunt: quæ narium hæmorrhagia olim longe crebrius & majore rediit copia. Terminum quatuor hebdomadum nunc anticipat, nunc poſtponit tributum lunare, & ſolvitur modo per tres, modo per plures ad ſex dies. Tempore, quo hiſce inſultibus non eſt expoſita, de reliquo optime valere videtur, niſi animi pathemata deflectant. Jejunium non ſemper fert, licet exiguo panis domeſtici fruſtulo, quod prima ſtatim, ubi lecto ſurrexit, hora comedit, contenta ſit, & alias quoque panis plus, quam aliorum ciborum aſſumat. Ceterum appetitus exiguus eſt; quæ digeſtionem reddunt difficiliorem, ſtomachum ipſius gravant per unum aut plures dies. Non minus plures ſunt anni, ex quo in plantis pedum perſentiſcit ſenſum urentem & ſudorem largum peſſimum, cutem in digitis arrodentem, ut ægre incedat verſus veſperam quæ moleſtiæ appropinquanti lunari periodo increbreſcunt magis, & ſurarum ſpaſmo, pediſque totius pruritu complicantur.

His igitur conſtituentibus morbum & concomitantibus momentis explicatis, e re fore puto, ut ad ſupplendam morbi hiſtoriam ſubjungantur antecedentia. Nata nimirum eſt parentibus per omne conjugii tempus, quod annos hujus ſeculi adæquat, cum nullo, Deo ſint laudes, morbo graviori hactenus conflictatis, & aere, climate, aquis & alimentis fruitur admodum ſalubribus. Fratres & ſorores habuit duodecim, quorum unus tantum frater natu major in vivis ſupereſt, qui ne leviſſimi quidem convulſivi motus per totam ſuam vitam meminit, ſed cum domi, tum apud exteros vegeta ſemper uſus eſt valetudine: reliquorum eodem ſanguine natorum nullus tres ætatis complevit annos, nam quos difficilis dentitio ſupervenientibus convulſionibus non peremit, variolæ eripuerunt. Hinc etiam de hujus filiæ infantis, a nativitate teneræ, longævitate deſperaverunt parentes. Mater tum temporis, quo ipſam utero geſtabat, variis de rebus domeſticis, negotioque mercatorio bene gerendis curis & ærumnis ob prægreſſi & adhucdum durantis belli Gallici calamitates fuit exagitata, quas ſollicitudines ipſamet animi ſui ſenſibilis vi adauxit. Nec ignorari oportet, quod paulo ante, quam hancce concepit filiam, rumore de nova hoſtium invaſione in urbem delato, anxie perterrita, ideoque abortum paſſa fuerit. Edita igitur hæc puella in infantia, quoties dentium eruptionem molita eſt natura, convulſiones paſſa eſt: morbillis graviter decubuit, & brevi poſt paucis variolis. In infantili & puerili ætate talibus paroxyſmis, ſed levioribus modo atque animum magis quam corpus affligentibus, ſomnum ipſius interpolatum fuiſſe, parentes referunt. Videlicet interdum noctu, præſertim quando die præcedente ex inopinato perterrefacta, vel ad iram percita fuit, aut parens indignabundus ipſam reprehendit, quaſi in ſomnio terrifico evigillata, voce clangoſa, verbiſque acceleratis parentibus acclamavit: O valde timeo, porrigatur mihi quæſo manus. Hac pro viribus prehenſa ſtatim acquievit & timor evanuit, ſudans vero & æſtuans deprehenſa eſt, querula de inſigni totius capitis dolore, atq; mox iterum ſomno ſe dedit, donec denuo ita expergefacta fuerit: qui panicus terror etiam interdiu recurrit, prout id tulerunt animi commotiones. Non minus recruduit ſæpius in ſchola, templo, alibi, iſtiuſmodi paroxyſmus anxius, iiſdem fere moleſtiis ſtipatus, quæ hodiernum illum comitantur, niſi quod ſucceſſu temporis gravior, frequentiorq; factus, quin & in motus epilepticos exaltatus, at vero iterum longe mitior factus fuerit: quibus denique ſæpius hæmorrhagiæ narium acceſſerunt.

Cauſa mali jam olim partim in vermes, partim in hæreditarium vitium rejecit Excellentiſſimus D. B. loci tum phyſicus, nunc archiater, ſed pertinacem atque rebellem fore affectum haud vane auguratus eſt. Hujus ſucceſſor eadem in ſententia ſtetit D. D. W. M. qui

Digitized by Google

qui diu curam ejus geſſit fruſtraneam: nec non alii duo patriæ phyſici catholici. Vermes in inteſtinis latitantes non ſemel prodidit excretio lumbricorum, aſcaridum, imo nonnunquam cucurbitinorum ſive ſpontanea ſive medicamentis procurata. Ante octennium, ni fallor, quum rurſus malo ſuo laboraret, naris ſiniſtra per aliquot dies valde tumuit, & doluit, aeremque tranſitu excluſit. Mater mane quodam narem tumidam attentius contemplans mucum copioſum & tenacem intus hærere rata (nam tantum non ſemper & ante & poſt obſtructę fuerunt, quare eaſdem ſæpius fricare ſolitus eſt, & emungere, ut aer liberius tranſiret, tentavit, id quod ſucceſſive diſparuit, & nunc nares magis habet liberas) portiunculam parum prominentem evellere conata eſt. At vero putatitius hicce albicans mucus extrahitur, longus eſt & cohęret, illiuſque loco attonito ſpectaculo, manuque tremula lumbricus admodum longus e nido hoc protrahitur vivus: ita demum, unde aliquot ante diebus difficultatem & moleſtiam in faucibus ſub ſomno ſenſerit, ægra aſſecuta eſt: alio tempore lumbricum vomitu, & proximo abhinc biennio per anum rejecit fructum lumbrici inter excluſionem abrupti, ſeſquipedem longum; a quo excreto aliquot dies poſt correpta fuerat paroxyſmo anxietatis & pavoris jam ſæpius dicto, ſed huic e veſtigio ſucceſſerunt motus epileptici, ut parentibus jam actum eſſe de ipſius vita videretur. Aderat dolor capitis intolerabilis, æſtus intenſus, plenaria virium proſtratio & diarrhœa frequens, corpus ſudore madidum, facieſque præter modum inflata fuit. Melius autem ſe habuit a ſequenti mixtura, quam etiam ante aliquot menſes eo cum fructu ordinaveram, ut tunc bis aut ter non niſi unicus paroxyſmus triduo ante menſium fluxum præceſſerit: Recipe aquæ ceraſorum nigrorum uncias duas, florum tiliæ unciam, epilepticæ Langii, hirundinum cum caſtoreo ana unciam dimidiam, liquoris cornu cervi ſuccinati ſcrupulum, pulveris epileptici marchionum, lapidum cancrorum præparatorum, cornu cervi philoſophice calcinati ana drachmam dimidiam, ſyrupi de pœonia unciam ſemis M. d. ſ. Singulis VI. horis duo cochlearia. Sed revertor ad annos pueritiæ diu jam exactos, referens nunquam neglectum eſſe uſum anthelminticorum, neque contra pavores antepilepticorum, quorum vero deſideratus effectus votis non reſpondit, niſi quod ægre inducias acceſſionum tulerint. Quo propius anni pubertatis accedebant, eo exactius tempus novæ aggreſſionis eſſe menſtruum obſervare licuit: unde ſpes obtinuit, fore ut menſibus erumpentibus ceſſaturæ ſint moleſtiæ. Quum igitur annum ætatis decimum ſextum ageret, tempore autumnali anno 1723. menſtruari cœpit, fluxum prægreſſis acceſſionibus ſæpius jam memoratis, dein libera ab his per complures menſes, tributum illud lunare non ſtato perſolvit tempore. Sequenti anno 1724. T. miſſa eſt, ut celeberrimi D. D. A. hujuſque patrui D. D. E. C. auxilium ad manus haberet, tum ad promovendum lunare debitum, cum ad arcendos ſub alieno climate priſtinos meticuloſos inſultus. Hæc præcellentiſſimorum virorum biga ob hyemale tempus multorum medicaminum continuationem, ſeu ita dictam curam, ſuadere noluit; ſed ad ſingulos imminentes menſes ſollicitandos pediluvia & lenia pellentia ordinavit, & Martio menſe venam in pede ſecari juſſit. Redeuntibus autem brevi poſt venæſectionem moleſtiis, tranſactis ibidem tribus menſibus, patriam repetiit. Medicus ex ægrotæ oculorum aſpectu, qui ſatis clare haud reſplendebant tum temporis, atque halone paullulum livido circumducti erant, jejunio matutino ægre perferendo, panis uſu præ aliis cibis frequentiore, ejectione vermium aliquoties prægreſſa &c. colligens, vermibus adhucdum inteſtina ſcatere, in eoſque maximam culpæ partem, reliquam in negotium menſium nondum ſatis ordinatum redarguens, præſcripſit medicamenta anthelmintica ex amaris, quorum baſis fuit radix valerianæ, domi uſurpanda; eiſque ſubjungenda præparantia ad acidulas. Has quoque

menſe dicti anni Junio cum parente ſuo adiit, & quidem Teinacenſes, quibus ſal acidum volatile, æque ac fixum, dein ſal alcali fixum & volatile, tum ſulphuris ſubtiliſſimam ſubſtantiam ſive gas ſulphuris, porro ferrum embryonatum volatile, & denique terram quandam ſubtiliſſimam ſive virgineam ineſſe adſtruxit diſſertatio quædam Tubingenſis anno 1727. ſub præſidio illuſtris D.D. Zelleri habita de his ipſis acidulis: ſub quarum potu nihiloſecius inſtantibus menſibus redierat inſultus pavidus. Domum reverſa diu immunis vixit, donec menſe Januario anni 1725. a vicino quodam ſpectrum malitioſe & nequiſſime agente vehementer perterrefacta, eodemque die longe graviores mali recurſus ſimul & ſemel paſſa, in lectum dejecta fuit, die nocteque ut plurimum ſomnolenta jacens, parum aut nihil ad quæſita reſpondens, atque de acerbiſſimis capitis doloribus,& ingentibus anxietatibus præcordiorum, pectoriſque ſtricturis querula. Veſicatoriis tamen in nucha & ſuris adplicitis adhuc magis divexata ſenſim ſenſimque intra menſis ſpatium mortis faucibus erepta fuit. Verno tempore datus ipſi eſt a prælaudato D.D. A.C. ipſe mercurius in forma bolari aliquoties, ſed nec ex hoc multi vermes depulſi fuere: æſtiva dein tempeſtate denuo Teinacum remigravit, ibique iterum verſus menſtruum tempus paroxyſmo per nycthemeron ter recurſante occupata fuit. Abſoluto acidularum per ſex hebdomades potatarum uſu, domi aſſumſit aliquot vicibus olei animalis Dippeliani, famoſi illius antepileptici guttas triginta, juſſu D.A.C. qui præmiſſis univerſalibus id, tanquam ſpecificum ſubordinaverat. Somnus autem, quem alias conciliare dicitur profundum, adeo non inſequutus eſt, ut potius agrypnia, non quidem continua, inquietudine tamen, novis conſuetæ moleſtiæ acceſſionibus, cephalæa, æſtu, moleſtoque propinati medicamenti ſenſu ardente in ore & œſophago turbata fuerit affecta. Sed reminiſcor, oleum illud non ſatis rectificatum fuiſſe, & empyreuma ad vitri latera & fundum depoſuiſſe. Poſthæc vero ad anni uſque finem a malo ſuo libera, æſtate anni 1726. iterum lactis caprini bibit. Tum anno 1727. ſuper hocce caſu conſului A. honoratiſſimos meos præceptores, celeberrimos D.D.S.& S. quorum prior altero haud diſſentiente, vermes hanc tragœdiam ludere, & præſertim tineam latitare ratus, lac alliatum per aliquot dies ſolum, præſcripto omni alio cibo & potu, veſperi clyſteres e ſacharo thomæo & lacte injici, quinto die potiuncula laxante uti, reliquo tempore quovis mane lac alliatum, loco potus ordinarii aquam mercurialem aſſumi, & unguento anthelmintico abdomen illini, emplaſtrumque vermifugum imponi juſſit, præmiſſa & tandem ſubjuncta eadem potiuncula laxante; id quod per quindecim dies luna decreſcente præſtitit. Quid boni inde redundaverit, fere neſcio, niſi quod relatum fuerit, eam excreviſſe lacinias & quaſi exuvias vermium cucurbitinorum & lumbricorum. Verſus æſtatem iterum conceſſit W. ad agnatum paſtorem in diœceſi S. ibique acidulas Jebenhuſæ ſcaturientes, & cum Gœppingenſibus fere convenientes, teſte clariſſimo Lentilio *in der Beſchreibung des Coppinger Saverarunnens* 1725. edita hauſit. Ibidem quoque aliquoties aſſumſit pulveres ſpecificos antepilepticos, unum a generoſiſſima quadam vidua, alterum ab expertiſſimo quodam chirurgo caſtrenſi ipſi venditos, qui diuturniores reliquerunt inducias, quam mithridatium Democratis, quod ſuaſu cujuſdam ex aqua lavendulæ acceperat: autumno juſſu illuſtris D.D.Z propinatum iterum fuit oleum animale ex ſanguine humano rectificatiſſimum, & ſpiritu vini dephlegmato dilutum, neque alio, quo ſupra effectu. Sub finem ejuſdem anni ſcabies humida e contagio ſuſcepta ipſam occupavit per aliquod tempus: anno inſequente, qui erat 1728. iterum hauſit aquas Lebenhuſanas: in autumno vetula quædam, medicinam empyricam B. faciens duas venas ſimul tundi juſſit, unam in manu, alteram in pede optimum ſpondens effectum: ſed ab illo tempore rediit paroxyſmus alternis ſeptimanis, qui antea ſemper ſtatam periodum menſium imminentium

rium obſervaverat, imo ſæpius prorſus præiverat: ut de aliis venæſectionibus, variis medicaminibus, fonticulo ex ſuaſu D.E.C. gerendo, imo ipſa ſalivatione ab eodem propoſita, haud vero adhibita taceam. Hæc quum ita per plures annos agerentur, atq; tot tamque varia variorum medicamenta magnis quidem impenſis, ſed abſq; conſtanti auxilio adhiberentur, ego nunquam non auctor ſuaſorque ſui, ut tuæ, vir illuſtris, magnificentiæ conſilium imploraretur, nullus dubitans, quin per Te, tanquam principem medicorum, Deus aliquando tam diri tamque rebellis affectus finem ſit facturus; ſed neſcio, quamobrem parentes ad hoc faciendum perſuaderi haud potuerint. Quapropter ego pro mea tenuitate menſe Martio anni 1729. ſubnexum hocce conſilium domum tranſmiſi; erat enim tot de variis morbis ſpaſmodico-convulſivis exaſciatiſſimi *Tuæ medicinæ conſultatoriæ* inſerti caſus, mihi totidem fontes, e quibus genuinam ægre pathologiam æque ac therapiam depromere ſtudui, atque habita circumſtantiarum ratione ad hujus curam & uſum, divino fretus auxilio, applicare in animum induxi.

RESPONSIO CONSILII MEDICI.

In affectu ſpaſmodico-convulſivo inveterato ſub finem Februarii 1729. exarati.

Quod ſi primum diſpiciamus, qualis ſit, quo ægra detinetur affectus, & unde ſuam traxerit originem? illum omni jure vitium nervorum ſpaſmodico-convulſivum adpellare licebit; cui quod a teneris infantiæ annis obnoxia fuerit, procul dubio matri graviditatis tempore aſſiduo terrore, timore, curis atque ærumnis exagitatæ in acceptis ferendum eſt. Dein autem hiſce malis progrediente ætate vermium colluvies pabulum, & immanis ex ſimulato ſpectro terror inſigne augmentum dederunt: nativa enim animi fere eſt imbecillitas & timiditas, ac radicata jam ad convulſivos motus diſpoſitio: quibus fit, ut temperamentum æque ac nervoſum genus exquiſita ſenſibilitate potiatur, qua ægra non ſolum ad iracundiam atque terrorem eſt facillima, ſed ipſum malum longe gravius redditur, altioreſque agit radices.

Deinde ardua ſatis incidit quæſtio, cur omnes acceſſiones menſtruo potiſſimum invadant tempore? Cui explicandæ haud ſine fundamento ſupponere licebit, primas vias partim ob nervoſarum harum partium imbecillitatem, partim incidentes diætæ errores, partim ipſam vermium præſentiam officio ſuo cibos concoquendi, chylumque præparandi haud rite fungi. Exinde vero menſium quoque ſucceſſus irregularis factus eſt: cruor enim ex imis ventris viſceribus ad uterum congerendus, per eumque excernendus, aliquali equidem exitu potitur: at accedentibus perverſis motibus ſimul ſurſum ad pectus cervicemque compellitur, & circa medullam ſpinalem ſtagnans nervorum diſtentionibus, convulſivo ac anxio pavori, capitis dolori, ipſique narium hæmorrhagiæ efficaciſſimam ſuppeditat occaſionem. Quid ergo iniquius eſſe potuit, quam ſubjecto huic ſanguinis inordinatis motibus ac ſpaſmodicis agitationibus ſollicitato binas ſimul in brachio atq; pede tundere (ſicuti noviſſimo autumno factum eſt) venas, & hinc motibus illis perverſis longe majus addere augmentum ac incrementum?

Si porro quæritur, an adhuc vermes, & quales ſint præſumendi? meo quidem arbitrio ex morbi hiſtoria adparet, illos adhuc in inteſtinis & quidem ſuperioribus omnino hoſpitari: num vero tinea ſubſit, determinare vix audeo, ſaltem ex fruſto lumbrici, ulnam fere longi, olim excreto colligi poſſe credo, eos, quicumque ſint, ſatis inveteratos & inſigniter longos eſſe debere.

Alvi profluvium, quod pronuper ſupervenit, natales ſuos mutuatur a ſpaſmodica glandularum inteſtinalium conſtrictione; qua humores illarum majori copia in inteſtina expreſſi, frequentes illas dejectiones, muco verminoſo procul dubio permixtas, induxerunt; undequoque ratio eluceſcit, cur ægra tum temporis a ci-

bis ſolidioribus abſtinuerit, magis fluidis & potibus indulſerit.

Quod ſi ergo ad prognoſin accedam, & num ſanitatis recuperandæ ſpes reſtet, perquiram: non ſane poſſum, quin mali hujus ſatis diuturnam ac difficilem curationem præſagiam: Non enim ſolum ipſe morbus nativus & nimium vetuſtus, ac ægræ eximia ſenſibilitas id ſpondent; verum etiam ipſi vermes temporis diuturnitate adeo increviſſe, ac jus fere hoſpitii obtinuiſſe videntur, ut vix quidem poſſibile fuerit, eos penitus exturbare. Verum enimvero, cum medicamentorum exhibitorum vis non ſemper irrita fuerit, ſed ſæpius mali inducias induxerit, vermeſque depulerit; & ipſa ægrotæ ætas adhuc junior, vegetiorque deprehendatur: non omnem animum abjicere oportere exiſtimo, maxime ſi victus pertinaciſſima obſervatio, longum tempus, & medicinarum aſſiduus uſus acceſſerint.

Neque vero ſcopo huic obtinendo matrimonium profuturum exiſtimo; quippe quod, præcipue ſi conceptio ac graviditas ſucceſſerint, inſignem œconomiæ vitali infert mutationem, adeo comparatam, ut huic malo majus damnum minetur, quam emolumentum: ut periculoſa ſymptomata ſilentio prætermittam, quæ ex partu ſunt pertimeſcenda. Hinc potius in tam diri affectus ſublatione optandum foret, ut ſoteria ars ſuggereret nobis medicamina, in exſtirpandis hiſce hæreditariis ac inveteratis morbis efficacia: at vero cum his deſtituamur, nihilotamen ſecius ſpero, fore ut niſi perfectam mali exſtirpationem, ſaltem inſigne obtineamus allevamentum. Huic autem impetrando neceſſarium eſſe duco, ut nervi debilitati corroborentur, dein ſucci laudabiliores generentur, tum alvi perpetua libertas conſervetur, porro humorum æqualis progreſſus adjuvetur, & congeſtio ad certa loca revellatur, & denique vermes expellantur.

Quoniam ergo exploratum eſt, rectam atq; longam victus rationē ingens ſæpius attuliſſe curationis augmentum: huic uni ante cetera ſedulo atq; diligenter incumbatur, etiam atque etiam hortor. Ergo animi præprimis tranquillitas, atq; ab omni mœrore, timore, terrore, aliiſque commotionibus ſolutio amplectenda, atque ab iis, qui ægræ præſentes ſunt promovenda eſt; contra vero omnes mentis labores cum meditatione juncti, ſollicitudines ac multa librorum lectio ſummopere fugiantur. Inter cibos ab iis omnibus abſtinere convenit, qui concoctu difficiliores, & flatibus, crudiſque humoribus ac ſaburræ generandis ſunt idonei; quo ſpectant acida, dulcia, ſalita, obſonia, poma, fructus horræi, ſimilaginea, braſſica, muria condita, caro ſuilla &c. in eorumq; locum eduliis mollioribus ac tenerioribus moderate veſcendum. Potui nullum vinum nec cereviſia convenit, ſed fructuoſius inſerviet hoc decoctum: Recipe raſuræ cornu cervi, radicis ſcorzoneræ ana uncias duas, chinæ, ſarſaparillæ ana drachmas ſex, pœoniæ, cichorei, viſci quercini ana unciam, ſeminis fœniculi, cinamomi acris ana drachmas duas, tartari vitriolati, nitri antimoniati ana drachmam dimidiam. M.d.S. ſpecies, quarum uncia una cum dimidia in binis aquæ menſuris leni igne decoquenda eſt. Tum omne frigus, maxime pedum, ſedulo arcendum; nec proficum erit tam ſummo mane, uti hactenus ſuevit, ſurgere: & ſicuti nimium corporis exercitium ac incandeſcentia certam minatur noxam; ita quoque vita ſemper deſes ac otioſa haud congrua erit: hinc corpus quandoque ſub ſerena tempeſtate ambulatione leniter movere oportet. Neque minus porro egregiam ſpondet operam cœli mutatio proximo vere inſtituenda; & denique omnia aliorum, maxime medicaſtrorum conſilia ac auxilia minime in uſum ſunt vocanda.

Deinceps vero inter medicamina primum commendo infuſum theiforme ſex circiter vaſculis hauriendum, quod ſic ſe habet: Recipe herbæ veronicæ, betonicæ, meliſſæ, ſummitatum millefolii, florum chamomillæ romanæ ana manipulum, florum primulæ veris, anthos, lavendulæ, tiliæ, ſalviæ ana pugillos duos, cubebarum ſcrupulos quatuor; flavedinis corticis citri recentis ſubtiliter ſeparatæ drachmas tres, ſeminis aniſi ſtellati drach-

drachmam cum dimidia; olei tartari per deliquium drachmam. D. quod mane intra lectum potandum, & quandoque lenis inde ſudor expectandus. Prius vero, quam hoc ſorbilletur infuſum, nervinus pulvis ea, quam duo cultri cuſpides tenent, quantitate aſſumendus eſt. Recipe pulveris epileptici marchionis unciam dimidiam, lapidum cancrorum præparatorum drachmas tres, cornu cervi philoſophice præparati, antimonii diaphoretici, ungulæ alcis præparatæ, unicornu veri præparati ana drachmas duas, lumbricorum terreſtrium præparatorum, ſuccini albi ana drachmam, nitri puriſſimi ſcrupulos quatuor, cinnabaris nativæ ſcrupulos duos, extracti croci ſcrupulum dimidium, caſtorei liquidi guttas XXX., olei deſtillati macis, de cedro Italici ana guttas XV. M. F. pulvis, qui alternis diebus, tempore vero paroxyſmi quotidie modo deſcripto, & veſperi ex 15. guttis Spiritus nervini ſequentis capiendus eſt; Recipe Spiritus bezoardici Buſſii correcti drachmam, ſpiritus nitri dulcis drachmas tres. M. D. Præterea hora quinta veſpertina 60. guttas elixirii balſamici ex vino malvatico, corticibus aurantiorum, ſale tartari & extractis amaris parandi devorandas conſulo: nec minus 13. pilularum balſamicarum mane quavis ſemel ſeptimana deglutiendas; quo die pulvis & ſpiritus allegati omitti debent: prægreſſa vero veſpera drachma circiter hujus aperitivi ſalis præmittatur; Recipe ſalis Sedlicenſis drachmas duas, tartari vitriolati, arcani duplicati, tartari ſolubilis ſingulorum drachmam, nitri purificati drachmam dimidiam, olei deſtillati macis guttas III. M. D.

Denique haud ludetur opera, ſi ægra quavis veſpera in pediluvia ex aqua, in qua furfurum triticeorum manipuli tres, florum chamomillæ bini manipuli, & manipulus dimidius cinerum ſacculo incluſi decocti fuerint, parata, moderate tepida, in eoque tepore affuſione ſucceſſiva calidioris conſervanda pedes ad genua uſque immiſerit, ac per horam dimidiam detinuerit. Tum ſemper cervix & dorſi ſpina calidis pannis probe fricentur & hoc nervino linimento calide inungantur: Recipe unguenti martiati, pinguedinis humanæ ana uncias duas, olei deſtillati lavendulæ drachmam cum dimidia, florum anthos, ſalviæ ana drachmam, nucis moſchatæ expreſſi drachmas tres, ſuccini deſtillati, rutæ ſingulorum drachmam dimidiam, balſami peruviani drachmas duas. M. D. Quod ſi menſes immineant, binis diebus ante, totidemque poſt eorum fluorem nec non ſub ipſo fluxu melius omittitur hujus linimenti uſus, in ejuſq; locum quotidie 13. pilularum balſamicarum veſperi deglutiantur: neq; minus hoc tempore pulvere, ſpiritu, ac infuſo theiformi ſupra citatis ſuperſedere licet, niſi forte ſpaſmodica adflictio crebrius urgeat. His ergo medicinis per integrum menſem adhibitis, biduo ante novilunium 19. harum pilularum laxantium mane devorare oportet: Recipe extracti panchymagogi Crollii grana ſex, rhabarbari, aloes gummoſæ, myrrhæ, aſæ fœtidæ, mercurii dulcis rite parati ana grana. 12. olei deſtillati Tanaceti guttam unam. M. F. pilulæ pondere grani unius, d. Præcedente autem veſpera & inſequente biduo operæ erit pretium enemata ex lacte ac ſacharo parata injicere: altero poſt ſumtas pilulas die mane ex infuſo theiformi olei amygdalarum dulcium recentis unam cum dimidia unciam ſorbillare; tertio iterum pilulas, & quarto idem oleum adhibere; ac attendere, num ſub horum uſu vermes excernantur. Nec alienū erit, proximis ante harum pilularum diebus aperitivi ſalis unam alteramve drachmam veſperi aſſumere: quæ curandi ratio non minus circa plenilunium repetenda eſt. Accedente denique Majo aut Junio menſe Selteranas acidulas lacte aſinino mixtas commendo, easque in principatu Wurtembergenſi potandas ſuadeo; ceterum ex toto pectore precor, velit Deus hancce curationem reddere ſalutarem.

Quantum igitur recordor, medicamenta hæc, quæ nervis roborandis dicata fuerunt, in emolumentum ægræ ceſſerunt; quamvis recidentes mali acceſſiones non penitus præpedierint. Anthelmintica autem dicebantur alvum reddidiſſe quam ma-

maxime lubricam, & dejectas eſſe iterum quaſi exuvias & pelliculas vermium; ventris doloribus junctam fuiſſe inſignem nauſeam ac ſenſum, ac ſi œſophago aliquid inhæreret, quod vomitum cieret. Poſtea menſe Junio uſa eſt aqua Selterana cum lacte caprino æquali portione mixta & ante & pomeridie, præmiſſa & aliquoties interpoſita laxatione a pilulis balſamicis, quæ numero XV. duodecies alvum ſubducebant: interjuncta quoque ſunt ad interſtitia hebdomadaria balnea ex aqua fluviatili cum ſucco ex furfuribus, floribus chamomillæ, & cineribus, ibidem aliquot vicibus per V. dies repetita. Permiſi, ut tum acidulas vino Necarino remixtas loco potus ordinarii biberet, nam infuſa theiformia & decocta non tolerare videbatur ventriculus. Idem quoque linimentum nervinum e balneo exeuntis nuchæ & dorſo fuit illitum: & quum hoc quoque tempore reverterentur acceſſiones, iteratus eſt uſus pulveris antiſpaſmodici, datus ſpiritus antepilepticus; cervici tam graviter atque indeſinenter dolori impoſitum emplaſtrum regium Burrhi, atque hoc diu cum levamine geſtavit. Sed diffitendum haud eſt, regulas diæteticas ne vix quidem ab ægra fuiſſe obſervatas, id quod non potuit non eſſe ſumme nocivum & convaleſcentiæ obſtaculum maximum. Hinc re tantum non infecta in patriam rediit, priſtino morbo, licet mitiori, nondum ſublato. Ita domi ſub continuatione incongrui regiminis malum ſucceſſive ita increbreſcebat, ut verno tempore anno elapſo poſt paſchatis ferias inſultus rurſus adorirentur epileptici. Porrigebantur quidem medicamenta, iteratoque potui acidularum Selteranarum cum anatica lactis caprilli portione interponebantur balnea ex aqua fluviali & lacte parata. At vero priſtina ſemper ludebatur fabula. Pro ſpecifico antepileptico celeberrimi Stahlii mihi quondam venditatus eſt ſequens pulvis: Recipe lumbricorum terreſtrium in Majo & Junio in coitu caprorum ante ſolis exortum prægreſſa pluvia, Spiritu vini ablutorum toties, donec Spiritus vini non amplius turbetur, ſiccatorumque in aere; tum pulveriſatorum ac cribratorum unciam, radicis pœoniæ maris unciam dimidiam, cinnabaris antimonii drachmam. M. F. pulvis: hujus ſæpius propinari curavi doſin; remiſcui quoque cum pulvere bezoardico, nec non ad fallendam immanem, quæ paroxyſmorum tempore ægram infeſtat, ſitim cum pulvere præcipitante nitroſo. Verum ſub hujus uſu frequentiores fuiſſe ait acceſſiones. Ad negotium menſium facilitandum non neglectæ ſunt pilulæ balſamicæ, quæ vero ob diarrhœam, quam crebrius proritare videbantur, parcius ſumtæ ſunt. Haud ita diu abhinc parentes ſibi propinaverunt ſpiritum quendam antepilepticum, quem pro inſigni arcano pharmacopeus quidam venditavit; qui, ut ex odore, colore & ſapore conjicio, non niſi eſt ſpiritus volatilis alcalinus compoſitus, cujus baſis ex regno animali petita, & cum ſpiritu Buſſiano multum convenire videtur. At rumpendum tandem erit filum & ad finem properandum; quanquam inter allegata tot remedia ob innumeram eorum farraginem longe plurium oblitus fuerit.

Quandoquidem ergo ex hactenus commemoratis abunde pateat, ægram ab incunabulis herculeo hocce morbo, ſucceſſu annorum magis exaſperato, afflictam fuiſſe; & non paucas florenorum centurias ad eum debellandum fruſtra impenſas, atque ob tantam tamque ineffabilem fere medicaminum jam aſſumtorum numerum metus omnino ſit, ne nihil opis humanis viribus ſuperſit, ſed malum indies ingraveſcat, itemque ægrota ob id ipſum nondum auſa fuerit matrimonium inire: eo jam tendunt preces recentiſſimæ, atque ſuſpiria, ut divina adjutus gratia etiam de tragico hocce caſu tibi renunciare placeat, Vir Magnifice! qui genuinis philiatris longe majores, quam olim veteres coluerunt Machaonem. Expone, obſecro, quæcumque ad penitiorem hujus morbi, ejuſque ſymptomatum cognitionem atque, quam Deus Te interprete faxit, curationem pertinent.

Nuperrime ægra hanc in urbem ad me pervenit, ut iterum curam ejus

ſuſci-

ſuſcipiam, quam te directore, habebo exactiſſime.. Dum autem exoptatæ tuæ ad nos appellant reſponſoriæ, curabo ut proxime vena ſecetur, & ſanguis educatur tempore menſium intermedio in brachio ad ſex uncias: præferrem quidem illam in pede, ſed ſemper inde pejus, inciſa vero mediana melius habuit. Bis de die ante paſtum aſſumit cochlear unum elixirii cujuſdam amari ſtomachici; paroxyſmorum tempore dabo pulverem bezoardicum. Sitim atque veſicæ ſpaſmum, unde urinæ ardor meo arbitrio exoritur, placabo emulſione amygdalina & pulveribus nitroſis: pedibus proſpiciam tepidis pediluviis, & poſt ſingula ſebum cervinum cum larga ſpiritus frumenti quantitate mixtum inungi jubebo. Nuchæ iterum imponam emplaſtrum regium Burrhi; ventriculo aliud e theriaca, oleo nuciſtæ & balſamo Peruviano &c. Sanguinem menſtruum expediam pilulis balſamicis, quarum pridie 15. noctu aſſumitæ poſtridie duodecies alvum lubricarunt; acceſſerat quidem ſevis terror ex inopinato audita in vicinia exploſione bombardæ, quem mox ſubſequutæ ſunt frequentes horripilationes & leviſſimæ acceſſiones, quarum indivulſus fere comes alias quoque alvi fluxus crebrior eſſe ſuevit: licet præterita demum ſeptimana menſes, malique invaſiones fuiſſet experta. Subſtiteram hic heri: jam igitur de hodierno die in pede ſiniſtro e vena ſecta prope minimum digitum ſita emiſſo ſanguine ad ſex uncias refero, fuiſſe illum ſatis floridum & rubicundum, proſiliiſſe vegete, ſerumque ſecedens a thrombo aliquantum rubuiſſe. Accepi etiam hodie viginti vaſa fonte Selterano repleta, quem lacti caprillo commiſcendum, quia aſinas regio noſtra non alit, ægrotæ deſtinaveram: prius vero Tuum, Vir Magnifice, conſenſum deſideramus.

CONSULTATIO.

Ex iis, quæ copioſe ſatis atque eleganter de ſororis tuæ dilectiſſimæ adverſa valetudine perſcripſiſti; illam inſigniter debili ſenſibilique genere nervoſo præditam eſse intellexi; ex quo ſcilicet fit, ut vel leviſſimæ animi commotiones omnes corporis functiones perturbare, & mali acceſſionem excitare valeant. Hæc autem nimia nervorum imbecillitas partim tenerrimæ harum nervoſarum ac fibroſarum partium, quæ motuum vitalium vera ſunt organa, texturæ; partim hæreditariæ ad motus ſpaſmodicos per matrem propagatæ diſpoſitioni; partim denique vermibus in acceptis ferenda eſt; qui nerveas inteſtinorum membranas vellicando jam longo abhinc tempore, accedentibus imprimis animi affectibus, motus illos ac inſultus epilepticos produxerunt; Quid ergo mirum, ſi rebus ſic ſe habentibus concoctio aſsumtorum læſa, inſignis crudorum humorum copia in primis viis collecta, hinc minus laudabilis ſanguis generatus fuerit? Inde vero vaſcula uteri minima, quæ ordinario cruorem uterinum fundunt, obſtructa ſunt; & ipſa menſtrua purgatio ſuppreſſa; quæ ſuppreſſio humorum dyſcraſiæ adaugendæ non minus, quam eorum congeſtionibus atque regurgitationibus ad ventriculum & caput vi ſpaſmodicarum diſtentionum factis efficaciſſimam ſubminiſtravit occaſionem; ideoque has hyſtericas, ſpaſmodicas ac epilepticas neceſsario inducere debuit acceſſiones.

Quantæ autem hiſce ægritudinibus, quarum cauſa ac fixa ſedes membranis capitis ac ſpinalis medullæ nervoſis inhæret, inveteratis ac temporis diuturnitate in conſuetudinem ac alteram quaſi naturam degeneratis medendi ſint difficultates, non ſolum ratio docet, verum etiam experientia confirmat: quid? quod ipſæ medicinæ, menſibus promovendis alias efficaciſſimæ, hæcce mala magis exaſperare deprehendantur. Hinc quoque, quamvis ſuppreſsa lunaris excretio epilepticorum motuum vera ſit cauſa, tamen hiſce nondum ſedatis nec ea propinare licet medicamina, quæ menſibus provocandis ſunt opportuna.

Si igitur candide aperiam, quæ mea in hiſce morbis debellandis ſit methodus; egregiam primum utilitatem ex uſu lactis aſinini cum acidulis Selteranis commixti, & tri-

& tribus menſuræ partibus mane, totidemque hora quinta veſpertina ſumti polliceor. Huic autem potationi accurata vivendi ratio accedat, ac omnia vinoſa, acida, aliaque minus congrua evitentur neceſse eſt; contra vero bis quavis hebdomade poſt abſolutum lactis potum unum alterumve aquarum Sedlicenſium hauſtum, aut veſperi. XI. mearum balſamicarum pilularum aſsumere; neque minus corpus moderato exercitio ſub ſerena tempeſtate movere, & amœno conſortio uti oportebit. Deinceps commendarem, ut ægra cubitum itura in balnea temperata ex aqua vel pluviali, vel fluviatili cum triticeis furfuribus parata deſcendat, & ex illis egreſsa nucham dorſique ſpinam hoc linimento probe inungi curet: Recipe axungiæ humanæ unciam, olei nuciſtæ expreſſi unciam dimidiam, olei lavendulæ, roriſmarini, balſami peruviani ana drachmam. M. d. Non minus egregiam operam ſpondet ſequens pulvis veſperi ex aqua ceraſorum nigrorum quandoque capiendus: Recipe pulveris marchionum unciam, ſuccini pulveriſati, lumbricorum terreſtrium ana drachmas duas, cinnabaris præparatæ drachmam, olei roſmarini, macis ana guttas ſex. M. d. ſ. XXX. pro doſi. Nec denique negligendus eſt enematum uſus: lactis vero potu abſoluto infuſum florum tiliæ atque meliſsæ hauriendum eſt.

Hac medicatione per quatuor vel quinque hebdomades protracta, & conſopitis inde aliquantulum motibus iſtis epilepticis, elixirii mei viſceralis, in menſibus blande ciendis efficaciſſimi uſum ter quotidie repetendum ſuadeo; quod etiam ſub ipſa illa curatione, ſi per 14. circiter dies continuata fuerit, veſperi pondere 60. vel 80. guttarum aſsumere licet. Ordinario ceterum potui commendo decoctum ex cortice ligni ſaſsafras ac citri paratum; & ſi præſto ſit ſanguinis evidens abundantia, præmiſſis pediluviis venæſectionis haud improbo uſum. Hæc ſunt, quæ in ſalutem ægrotantis proponenda duxi; quibus ſi morem geſserit, de felici eventu nullus dubito.

CASUS XXXI.

De Epilepſia inveterata cum Lipothymia.

Adoleſcens octodecim annorum generoſus, temperamenti phlegmatico-ſanguineo-cholerici jam quarto ætatis ſuæ anno vehementem humorum ad oculos congeſtionem paſsus erat; quæ ætate progrediente caput occupavit fœdis efflorescentiis. Quamvis autem hæ morboſæ diſpoſitiones prioribus infantiæ annis haud adeo manifeſtis ſe prodiderint notis: illas tamen jam ex utero originem traxiſse, ac hæreditaria labe propagatas fuiſse, ipſa morbi docebit hiſtoria: æger enim a teneris fere præcordiorum anguſtiis quandoque ſollicitari ſuevit, quæ cum ætate magis magiſque increvit, donec dicta capitis efflorescentia inunctione olei amygdalarum & capillorum evulſione fuerit depulſa. Tum quidem a ſordibus liberatum eſt caput; at vero abſcondita hactenus lerna jam demum apparere cœpit, & cum repulſa per hanc intempeſtivam inunctionem materia ulceroſa acris ad nervoſum procul dubio decubuerit genus, decimo ætatis anno epileptici acceſſerunt motus. Conſultus ego perſcrutata morbi cauſa, morbum medicinis alterantibus, abſorbentibus laxantibus, acrimoniam humorum temperantibus, expellentibus, nervinis ac antepilepticis oppugnavi: quibus, licet achores haud revocaverint, id tamen obtinui, ut epileptici motus fere remiſerint, & non niſi ſub forma levioris animi deliquii per biennium adhuc quandoque inſultaverint. Sed & hæ lipothymiæ poſthæc adeo ſunt imminutæ, ut vix per quædam temporis momenta inhæſerint leviſſime, & ſæpius per quandam pectoris anguſtiam ſui acceſſionem manifeſtaverint.

Hinc quidem omiſſus eſt per aliquod tempus medicamentorum uſus; at vero cum malum cum ætate recrudeſcere videretur, iterum in auxilium vocatus, eo, quæ Dei eſt gratia, perduxi ægrum, ut per integrum menſem ab omni & anxie-

tate

tate & mentis defectione immunis exſtiterit. Verum enimvero accedebant diætæ errores pariter ac animi pathemata, maxime taciturna excandeſcentia, ad quam facillimus tum erat ęgrotans;ac eximio utiq; erant impedimento, quo minus a morbo ſuo penitus vindicari potuerit: nihilo tamen ſecius ſanitatem anxie anhelans varios conſuluit medicos, eorumq; opera per tres fere annos in caſſum uſus fuit. Quidam eorum affectum eſſe hyſterico-, hypochondriaco-ſcorbuticum, a lympha tenui, acri, auſtera, elaſtica oriundum pronunciavit, eique ſcopo varias internas non minus quam externas oppoſuit medicinas: tantum vero abfuit, ut malum debellaret, ut illud potius falſa nonnunquam ſanitatis ſpecie imponens, alias induerit larvas, & demum paroxyſmos anguſtiæ præcordiorum, phlogoſes ac extraordinarius timor exciperent:quid? quod denique in ipſam mutaretur catalepſin, qua æger in eo, quo erat, ſitu ac motu, ſubito immobilis rigebat, aliquoties ſingultiebat, tumque iterum liber erat: Neque hæc adfectio ullis paruit medicinis, ut illæ igitur ad aliquod tempus iterum omitterentur. Tum denique noviſſime abhinc elapſo anno alter medicus ſe malum funditus exſtirpaturum pollicitus advocabatur, qui illius ſedem in ſolo ſanguine hærere ratus, ægrum crebris venarum tam in pede quam brachio ſectionibus, ac largis cruoris ad lipothymiam uſque miſſionibus fatigavit; nec aliorum remediorum uſum neglexit, ac præſertim in balnea cum formicis parata per integrum menſem bis quotidie deſcendere juſſit; in quorum ob ægri debilitatem omiſſorum locum balnea ex furfuribus confecta ſubſtituebantur. Sed nec hæc conamina votis reſponderunt; ſiquidem malum in ſpaſmum fere hyſtericum commutari cœpit, ac tanta ægrum prehendit celeritate, ut protinus omni rationis uſu deſtitutus concidat; neque tamen epilepticæ ſimilis hæc eſt acceſſio, ſed ſimul & ſemel veluti attonitus proſternitur, & ubi ad ſe redire incipit, ſermones per octavam circiter horæ partem cum circumſtantibus miſcet, quorum tamen deinceps haud conſcius eſt; & tandem me moriæ vigor inſigniter diminuitur. Hiſce demum malis, maxime cum caput infeſtarent ſimul, diriſque doloribus adficerent, qui ſicuti omnes congeſtiones ex irregulari motu & circulo humorum natales ſuos mutuari mihi videntur, ante anni circiter quadrantem fonticulus brachio ſiniſtro inflictus opponebatur; exiguo tamen levamine, quippe cruciatus illi capitis nihilominus quandoque recurrunt.

Quæ cum ita ſint, meam rurſus implorarunt opem, quam quidem haud denegaturus Tuum prius, vir illuſtris, ſuper hoc diro ac pertinaci malo, quod jam per octo annos omnem medicorum, & remediorum vim eluſit, efflagito conſilium, & doceri potiſſimum aveo, num ipſi penitus depellendo ſpes adhuc ſuperſit, & quæ huic ſcopo profutura ſint medicamina?

RESPONSIO CONSULTATORIA

Quantum quidem reminiſcor, generoſus æger a prima fere infantia ex repulſis achoribus epilepticis correptus fuit motibus: qui adhibitis medicinis de ſua atrocia per aliquot quidem annos inſigniter remiſerunt, & primum in nauſeam ſolummodo cum leviſſimo mentis deliquio ſtipatam, deinde in quandam duntaxat anxietatem deſierunt: accedentibus autem & victus erroribus & animi commotionibus graviter recruduerunt iterum. Hinc varios medicorum conſultos fuiſſe relatum lego; quorum alter, cum ipſam mali acceſſionem anguſtiæ præcordiorum, phlogoſes & timor inordinatus exciperent, & æger in eo, quo erat ſitu, immobilis veluti catalepſi prehenderetur, affectum declaravit eſſe hyſtericum: alter vero ea ſymptomata largis venæſectionibus & cruoris ad mentis uſque deliquia miſſionibus, aliiſque medicinis oppugnavit; ſed non niſi exaſperavit malum, illudque longe pertinacius reddidit, adeo ut vigor memoriæ ſimul imminueretur.

At vero, ſi ingenue fatear, hæ nervo-

vorum affectiones tam diuturnæ, inveteratæ ac in conſuetudinem veluti ac habitum degeneratæ, curatu omnino ſunt difficillimæ; & qui illas funditus expugnaturus multis variiſque pharmacis, maxime inconvenientibus pugnaverit, ſe non niſi oleum camino addidiſſe deprehendet. Hinc in hiſce ægritudinibus ab omnibus potius abſtinere mallem medicamentis, & majorem ſpem in loci aeriſque mutatione & victus accurata obſervatione collocarem: cum præterea experientia compertum habeam, ea vitia circa pubertatis annos, decimum quartum ſcilicet ac vigeſimum primum ſæpius ſponte evaneſcere, ſaltem in melius mutari. Fugiantur ergo longiſſime fonticuli, balnea, venæſectiones, purgantia, vomitoria, ſpirituoſa atque volatilia: nec ullum vinum aut cereviſia ordinario inſerviat potui, cui potius commendarem hoc decoctum: Recipe radicum chinæ, ſcorzoneræ, viſci querni, raſuræ eboris ana uncias quatuor, ſantali rubri, ſuccini præparati, radicis cichorei, liquiritiæ ana drachmas ſex, ſeminis fœniculi, corticis ligni ſaſſafras ana unciam dimidiam. C. C. d. S. ſpecies, quarum binæ unciæ cum tribus aquæ menſuris per tres horæ quadrantes in vaſe clauſo decoquendæ ordinarium conſtituant potum. Nec incongruum erit ad temperandam ventriculi acrimoniam ſola quandoque aqua uti. Deinceps operæ erit pretium, ut æger quotidie liquoris mei anodyni in hiſce morbis efficaciſſimi 30. vel 40. guttulas ex hauſtu aquæ fontanæ & hora meridiana, & cubitum iturus aſſumat; nec non quavis hebdomade haſce pilulas antiſpaſmodicas devoret: Recipe gummi galbani, opoponacis, myrrhæ electæ, extracti millefolii, rhabarbariana unciam dimidiam, caſtorei, cinnabaris præparatæ ana drachmam. M. f. pilulæ ex ſcrupulis duobus No. 25. quarum quindecim per diem, non uno quidem hauſtu, ſed quavis hora tres earum capiendæ ſunt. Alvo ſegni opponantur enemata domeſtica: nec alienum erit, temperatis pediluviis ex furfuribus tritici paratis nonnunquam uti; ventriculi vero regio balſamo meo vitæ inungi poteſt. Horum remediorum uſui per tres vel quatuor hebdomades inhærere oportet ægrum, & tum eorum effectum ſcire aveo. Nec ſilentio prætermittere poſſum, horum morborum medicationi vernum tempus longe opportunius eſſe hyemali; quo etiam Selteranarum acidularum potum haud ſine fructu adhibitum iri credo. Ceterum diætæ regulæ pertinaciter ſunt obſervandæ; fugiendi acidi, ſaliti, flatulentique cibi: evitandæ mentis nimiæ commotiones, maxime iracundæ; nec otio indulgendum nimis, ſed corpus cœlo ſereno vel ambulando vel curru vehendo leviter movendum: quibus omnibus ſi rite morem geſſerit æger, haud dubito, fore ut, niſi perfecta exſtirpatio, ſaltem inſigne mali inſequatur allevamentum.

Ulterior Relatio.

Accepimus, Vir excellentiſſime, quę nobis miſiſti conſilium ac medicamina: recte vero pronunciaſſe videris, hiſce morbis debellandis minus opportunam eſſe hyemalem tempeſtatem. Malum enim magis magiſque pertinacius adparet; & quo eo melius innoteſcat, quos remedia exſeruerint effectus, hos prout ſingulis diebus conſignavit æger, ſignificandos eſſe duxi.

Diarium a Decembri menſe 1730.

Quarto Iduum Dec. congeſtio occupabat dentes ſiniſtri lateris, nocte vero ſequenti ad dextrum vergebat latus, neque tamen ſomnum inquietum reddebat, nec terrificis turbavit inſomniis. III. Id. Dec. bene habui; veſperi autem caput dolere & poſt mediam noctem dentes ſiniſtri lateris iterum adfici cœperunt, ſomno pariter tranquillo.

Pridie iduum non minus valui, niſi quod flatulentis moleſtiis fuerim ſollicitatus, quas an potui non defæcato, an alii cauſæ adſcribam, anceps hæreo; attamen ſomno fruebar placidiſſimo, quem ſummo mane anxium quoddam excuſſit inſomnium.

Ipſis

Ipſis idibus optime habui, ſed veſperi cum fœtidiſſimo forſan oleo, cujus odorem inſigniter abhorreo, veſtes perſunderem, capitis dolore ac languore quodam correptus fui; noctem nihilominus ſuavi tranſegi ſomno.

17. Cal. Jan. Diem conſumſi ſatis vegetus; veſperi vero dolor dentes occupabat, flatuſque abdomen infeſtabant, inſequuta alvi ſolutione depulſi. At decima veſpertina hora, cum lecto vix quædam momenta immoratus eſſem, conſueti mihi mali quidam acceſſit inſultus, quem ex capitis perturbatione collegi: excipiebat hunc iterum alvina excretio, & denique tranquillus ſequebatur ſomnus.

16. Cal. iterum bene habui, niſi quod dentium dolore tentarer admodum vago; qui etiam 15. Cal. accedebat quandoque, languore corporis ſtipatus; ſomno tamen ſatis bono, licet inſomniis quibuſdam turbato, frui permiſit.

14. Calend. aſſumſeram præſcriptas pilulas; ex quibus matutino tempore capitis temulentiam & imi ventris tormina toleravi; at tertia meridiana hora recruduit malum meum ſatis graviter; & nocte timorem quendam ac anxietatem reliquit; nec vero ſomnum penitus turbavit.

13. Cal. inſigniter valui, niſi quod dentium cruciatus per intervalla accederent; qui vero 12. Cal. iterum evanuerunt.

11. Cal. autem rediit paroxyſmus vehementer ex improviſo; mox vero remiſit, nec timiditatem reliquit, nec inſomnem noctem: ſed 10. Calend. aliquoties me leviter turbavit, & ſub prandio tanta celeritate ac vehementia prehendit, ut nec acceſſionis ipſius conſcius fuerim; eademque vehementia poſtridie.

9. Cal. cum ſacris intereſſem, recruduit, ut elata voce loqui cœperim, & corpus procul dubio jactitaſſem, niſi me continuiſſent: ſatis diu quoque inhæſit, meque omnium, quæ acta erant, reddidit neſcium. Neque minus abhinc continuas minabatur acceſſiones, ac timidum me relinquebat, ut hoc æque ac poſtero die.

8. Cal. in publicum prodire haud auderem; ceterum tamen bene valui, noctemque egi placidam.

7. Cal. Epilepticus ille inſultus bis me prehendit inſigni atrocia, & non ſolum timorem ac anxietatem reliquit, verum etiam dentium dolorem, qui

6. Cal. dextrum potiſſimum adfligentes latus; epilepſia, capitiſque temulentia accedentibus ſolvebantur; hiſce vero remittentibus iterum ingruebant, & ſic invicem alternabant; ſed ſomnus fuit placidiſſimus, &.

5. Cal. integra valetudo, quæ quidem 4. Cal. adhuc continuabat: at veſperi & ſummo mane recruduit malum; nec minus 3. Calend. me adfecit, & admodum anxium reddidit atque meticuloſum.

Pridie vero Calend. ipſis Calendis ac 6. Nonar. Januar. anni 1731. optima uſus valetudine:

5. Nonar. circa horam quartam veſpertinam tanta me rapuit imbecillitas, ut vix me movere valerem: ſed paulatim iterum remiſit; nec

4. Non. habui de quo conquererer, niſi quadam nauſea, quæ poſt leviorem corporis motum mox evanuit.

3. Nonar. hora tertia meridiana acceſſit ex improviſo malum, ut ſupinus proſternerer, ac caput allidierem graviter: tum ad ſomnum me compoſui, & atrocibus capitis doloribus expergefactus laboravi; noctem denique placidam habui, & ſummo mane malum meum denuo incidi.

Pridie nonar. bene habui; nec minus ſequentibus ad 7. Iduum diebus valui, niſi quod inſultus epilepticus ſæpius, licet leviter ingrueret, ac immineret.

CONSILIUM.

Intellexi ex morbi ulteriore relatione, quod illius diræ acceſſiones nondum ſint expugnatæ: & fateor pertinaciſſimas eſſe has jam corruptas, hæreditarias ac diuturnas ægritudines, quæ omnem remediorum vim eludunt, & majus emolumentum ex aeris, potus, ętatiſque mutatione ac animi tranquillitate reportare obſervantur. Maxime vero fugiantur.

tur vaporoſa quæcunque, ſive ſuave ſive grave quid redoleant; quoniam illa ægro inimica eſſe relatio docet. Si quæ adhuc expectanda eſt ſalus, illam partim ex uſu Selteranarum acidularum, lacte aſinino permixtarum, partim potu ordinario aquæ purioris fontanæ polliceor: hæc autem levis ſit, nec calcarea, & talis eſſe credenda eſt, ſi ex inſtillato oleo tartari per deliquium nec turbatur, nec albeſcit: longe meliorem vero effectum præſtabit aqua pluvialis, quæ omnes reliquas levitate ſuperat. Hinc prius quam Selteranæ acidulæ adhibeantur, conſulo ut mane atque veſperi aqua levis fontana pondere unius menſuræ quotidie ita frigida, ſicuti naturaliter eſt, bibatur: hoc enim frigus nervis roborandis aliquantulum inſervit. Cum præterea acrimoniam quandam primis inhærere viis credam; commendarem, ut veſperi quandoque bini ſcrupuli pulveris, qui pulverem marchionum, matrem perlarum præparatam, nitrum, ſuccinum præparatum ac cinnabarim præparatam habeat, aſſumantur. Nec denique ludetur opera, ſi nuchæ veſicatorium quotidie recens imponatur per quatuor ſeptimanas, quod ſic ſe habet: Recipe emplaſtri de meliloto unciam, pulveris cantharidum drachmam, balſami Peruviani drachmam dimidiam. M. f. Quæ conſilia Deus reddat ſalutaria precor.

CASUS XXXII.

De malo convulſivo epileptico inveterato perquam raro.

Litteratus 19. annorum, ſanguineo-cholericus, brevis ſtaturæ, carnoſi tamen habitus & ſanguine turgidus in primis infantiæ annis præter variolas dimidio ætatis anno rariſſime adparentes, octavo vero morbillos, febremque intermittentem per integrum ſemeſtre inhærentem, nullis ſuccubuit morbis. Sed quotannis verno tempore maculæ rubicundæ latæ pectus corpuſque obſidere fueverunt: quæ etiam ſponte abſque ulla noxa evanuerunt, & poſt noviſſimum malum, tribus abhinc annis obortum, haud amplius redierunt. Nimirum dum ſaltu corpus exercere didiciſſet, & averſa facie in equum inſilire vellet; ille ferox pedibus calcitravit inſidentem, pectuſq; potiſſimum petiit; nec vero magni fecit hunc ictum, cum præter leviorem quandam ſpirandi anguſtiam nihil inde mali perciperet. Haud ita multo poſt H.P adiit; in quo eum XIV. circiter eſſet dies, ſanguinem cum difficili ſpiratione e pectore eructare cœpit, ac huic moleſtiæ infuſum urticæ minoris oppoſuit. Hinc vero liberatus hypochondriaco malo corripiebatur, quod quidem inſtituto ſæpius corporis motu paululum remiſit; mox autem atrocius rediit: namque dum ante tres circiter anni quadrantes vehementi terrore percelleretur, eoſdem die gravi vertigine mentiſque deliquio tentabatur: quid? quod inſequuta nocte adeo difficilis fuit ſpiratio, ut ſuffocari fere vellet. Hic paroxyſmus per integrum horæ quadrantem inhæſit abſque tamen convulſionibus; & ita per integram ſeptimanam quater uſq; ad decies quotidie rediit. Nec ſine omni effectu pulveres cinnabarini O. tinctura ſolaris ſimplex, pulvis vitalis, ſolaris & digeſtivus in uſum vocati, malum quidem conſopierunt: at haud ita multo poſt magis invaluit, mox ipſis omnino convulſionibus ſtipatum, quæ primum leviores brevioreſque, dein vero atrociores, diuturniores ac frequentiores bis terve de die recruduerunt, & quatuor vel quinque horis inhæſerunt. Contra has quoque variis pugnatum fuit medicinis; aſſidue nimirum aqua veronicæ vinoſa potabatur, mane eſſentia caſcarillæ, veſperi 18. pilularum polychreſtarum capiebantur, & ob pigram alvum ſingulis quatuor horis quatuor pilulæ contra obſtructiones aſſumebantur, quibus haud ita prompte alvum ducentibus aliæ dabantur, & hæc ſcena quotidie per tres fere menſes ludebatur. Sed fruſtra? Malum potius hac fere ratione ingruit: poſt quendam languorem & brevem oſcitationem protinus æger omnium neſcius concidit, & tum ſiniſtrum hypochondrium tactu frigidum, artus externos vero calidos, gelidoque ſudore madidos ad-

pa-

parere dicunt. Ipſe ſub acceſſione pollices haud in manum colligit, ſed totum corpus & omnes artus horrendo ſpaſmo contrahuntur, & immani impetu huc illucve agitantur: præcedit eam acceſſionem brevis punċturæ in ſiniſtro latere ſenſus; ſequuntur imbecillitas ac ſpaſmodica totius hujus lateris diſtentio, obtuſuſque dolor. At vero hæ punċturæ jam olim ſæpius ex improviſo acceſſerunt, & ſub coſtis potiſſimum iſtius lateris ſpuriis adeo ſævierunt, ut præ dolore ſe movere nequiverit, nec ab illis levari potuerit, niſi valida loci compreſſione. Conſultus ergo Dn. P. I. ad affecta loca lintea adplicavit calida, & vini ſub epulis potum ad dimidiam menſuram conceſſit: namque adpetentia per totum morbum integra ac tanta fruebatur æger, ut omnino pingueſceret. Ipſa mali acceſſio per 5. ſæpius dies in P. intermiſit, neque tamen minus recruduit, ſub qua multa loquebatur, quorum ſibi poſtea haud conſcius fuit; quid? quod eodem temporis punċto nec adſtantes ſibi familiares cognoverit. Ter ſub hoc morbo vena ſecata fuit, quam prima vice St. M. inciſurus tredecies fruſtra ſine ullo ſanguinis fluore tudit; alter vero S. demum rite detrahere valuit cruorem. Neque vero exinde, ſicuti ex nimia aliorum remediorum farragine, quorum tandem tæduit ægrum, nec ex pulvere lumbricorum terreſtrium, quorum 36. devoravit, ullum percepit levamen. Hinc in patriam redire permotus, ibidemque D. D. T. conſilio primum uſus, ab illo eſſentiam caſtorei cum ungula alcis accepit; ſimul vero binos alios conſuluit medicos, qui cum diſſentirent invicem, tandem curæ medici junioris haud incelebris D. D. E. ſe credidit. Hic vena ſemel inciſa, olei animalis Dippelii cum eſſentia aſæ fœtidæ combinati 70. guttulas bis quotidie, dein ter aſſumi, corpuſque ſedula equitatione moveri juſſit; & id obtinuit, ut expugnatis fere convulſionibus non niſi mentis defectiones ſepties octieſve quotidie acceſſerint. Tum æger ſtudiorum cauſa L. adiit, ibidemque abſque ullo mali inſultu, præter frequentiores languores per octo degit hebdomades; poſtea vero ob quaſdam cauſas huc ſe contulit, & primis poſt acceſſum diebus ſatis integra uſus fuit valetudine. At enimvero 6. Nonar. Auguſt. capitis dolores ac vertiginem incidit, noctem tranſegit inſomnem; & denique 5. Nonar. hora quinta matutina recruduit priſtinum convulſivum malum per integram horæ quadrantem inhærens, ac quotidie ter quaterque repetens: tempore quod acceſſiones intercedit, inſigni debilitate, ac immanibus tendentibus ſcindentibuſque utriuſque pectoris doloribus ſollicitatur; multiſque flatibus, & alvi obſtructione tentatur. Hajæ pridie Nonar. Auguſti 1731.

Epicriſis.

Ut huic diro morbo ſuppetias ferrem conſultus, licet probe perſpectum haberim, tales capitis nervorumque adfectiones, maxime ab animi commotionibus ac terrore proritatas, aut plane perverſis medicationibus oppugnatas curatu eſſe difficillimas: attamen quorundam petitionibus commotus adii ægrum, eumque ipſo paroxyſmo, viſu horribili conflictatum vidi, ac conſilio adjuvare decrevi. Nemo itaque, qui in medicinæ rationalis theoria pariter ac praxi diutius verſatus fuit, in dubium vocabit, quin morbus ille ſit epileptico-convulſivus; quo non ſolum cerebrum, medulla ſpinalis ac membranæ has partes ambientes, verum etiam totum nervoſarum partium genus adficiuntur, tanta atrocia, ut malum quotidie ſepties, quin novies ingruat, nec aliquot viri vehementibus membrorum motitationibus coercendis ſufficiant. Primam autem originem procul dubio ex nimio terrore traxit: Namque cum æger ſanguineum nactus temperamentum cruore admodum turſit, hinc etiam olim hæmoptyſin incidit, & inſuper pertinaciſſimis alvi obſtructionibus fuit obnoxius: nõ fieri potuit, quin flatus ventriculo & coli flexuræ pertinaciter inhæſerint, & cruor ad caput compulſus fuerit: qui meningum diſtentionem, proximam motuum epilepticorum cauſam, & reliqua ſymptomata

G pro-

Digitized by Google

proritavit. Neque vero, niſi quæ in morbi hiſtoria recenſentur, mihi nota ſunt remedia huic malo oppoſita: quæ inter pilularum polychreſtarum, & quæ ſunt contra obſtructiones, importunum ac juſto frequentiorem uſum omnino culpandum eſſe duco: num autem ſolares medicinæ in hocce caſu effectum quendam præſtiterint, in medio relinquo: mihi enim nunquam voto reſponderunt, ſaltem innoxiæ ſunt. Oleum animale Dippelii nondum quidem in uſum vocavi; at cum ſatis ſubtile ſit atque volatile, poros corporis efficaciſſime recludat, ac tranſpirationem potenter promoveat; illud habita temperamenti, temporis ac ipſius morbi ratione haud ſine fructu adhibitum iri credo.

Interim hac methodo præſentem oppugnavi morbum: Omnem nimirum cereviſiæ ac vini potum interdixi, & non niſi ſerum lactis recens, vel aquam fontanam puram potari juſſi: dein ex vena in pede ſuſa 12. cruoris uncias detrahi: nec non duo mitiora veſicatoria utrique malleolo imponi curavi: tum liquoris mei anodyni mineralis 30. guttas bis quotidie ex hauſtu aquæ frigidæ propinavi: porro ſpinam dorſi atque nucham ter de die, matutino nempe, meridiano atque veſpertino tempore unguento quodam inungi, & deinceps calidis pannis probe fricari imperavi. Unguentum hoc erat: Recipe olei nuciſtæ expreſſi, axungiæ humanæ ana unciam dimidiam, pinguedinis caſtorei, olei lavendulæ, ſalviæ ana drachmam, rutæ, roriſmarini ana drachmam dimidiam. M. D. Neque minus elixirii mei viſceralis 60. guttas ab epulis dedi, & denique bis quotidie mane atque veſperi quinque ſemper harum pilularum deglutiendas exhibui: Recipe aſſæ fœtidæ, myrrhæ electæ, caſtorei, mercurii dulcis, gummi ſagapeni, limaturæ martis, extracti hellebori nigri ana drachmam, camphoræ ſcrupulum M. F. cum eſſentia tanaceti l. a. pilulæ ex drachma una no 20. d. His per tres hebdomades adhibitis æger a malo ſuo omnino liberabatur, ut & in publicum iterum prodire, & officiis ſuis rite defungi potuerit, nec dubito, fore ut conſtans permaneat valetudo, ſi æger congruas victus regulas pertinaciter obſervaverit, ac præcipue ab omnibus mentis affectibus, maxime iracundia ac terrore probe ſibi caverit.

CASUS XXXIII.

De Affectu Melancholico.

JUvenis generoſus 22. annorum, melancholico-phlegmatici temperamenti a primis jam infantiæ annis tam debilem nactus eſt corporis conditionem, ut jam ſeptem expleverit annos, cum primum ingredi diſceret, nec ullis ob eandem infirmitatem artibus imbui potuerit. Hinc ephebus factus ab omni hominum conſortio remotus vixit & omne tempus Tabaci fumo & vini aduſti potatione tranſegit. Tredecim annorum juvenis ab infami & plebeja meretrice in ejus amorem allectus, & non ſolum variis malis artibus imbutus, verum etiam eo adactus fuit, ut ipſi & litteris ſanguine ſuo ſcriptis, & diro jurejurando matrimonii fidem dederit. Verum enimvero cum partim matris, partim confeſſionatoris ſeriis adhortationibus a deperdito hoc vitæ genere ac familiari proſtibuli uſu avocatus, hujus quidem ſocietatem evitaret, & datam conſignationem vi atque verberibus iterum extorqueret: tantis inde conſcientiæ tormentis ſollicitatus eſt, ut tandem ciborum, potuum, aliorumque adjaphororum uſum ſibi religioni duxerit, nec niſi perpetuis precibus atque ſuſpiriis in frequentiſſimo etiam hominum congreſſu ingemuerit.

Ubi ingruit malum; cruor ſubito a corporis ſuperficie ad interiora rapitur, externæ partes perſrigeſcunt, ac totum ſæpius corpus horrore contremiſcit: quo finito humores a corde ad ſuperficiem eo rapidius iterum propelluntur, æſtus fit inſignis, auctior tranſpiratio, gelidusque haud raro ſudor, atque ſic evaneſcit malum ac omnis anguſtia. Sub hac acceſſione, quæ nonnunquam decies vel duodecies de die recidit, æger magis mutus eſt

quam

quam piſcis; nec ſummis laboribus a loco, quem occupat, dimoveri poteſt; quoniam ſi pedem moveret, ſe Deum violare arbitratur: non minus ſi maſticaverit quidpiam, bolum ore rurſus reddere ſolet, cum ſe illo ſuffocatum iri credat.

Ceterum parentes habuit patrem magni ingenii, & melancholico-cholerici temperamenti; matrem moderatæ & tranquillæ mentis, quibus in florentiſſima ætate conſtitutis natus fuit. Adpetitu gaudet admodum vario: mox enim immodica urgetur fame; tantaque vorat aviditate, ut cibos nec cultro comminuat, nec dentibus mandat: mox vero per binas ſeptimanas nihil prorſus comedit, niſi panem vino aduſto perfuſum, ex quo ſpiritum illum vinoſum tantummodo ſugit. Pulſus regulariter durus & tardus, in paroxyſmo pro ſymptomatum varietate varius fertur; urina mingitur alba ac cruda: alvus officio ſuo quoto die fungitur, nec unquam pigra evadit, niſi poſt aſſumta fortiora purgantia. Somnus ſatis tranquillus ægrum vix ingreſſum lectum protinus occupat, cum olim ad ſeram uſque noctem inter Tabaci fumum vigilias protrahere ſueverit.

Conſultus igitur contra hanc ægritudinem Dn. L. W. diu pugnavit; quatuor cruoris e vena miſit uncias; bis emeticum dedit, aliquoties purgans propinavit, nec minus ſal volatile oleoſum, tincturas martiales, infuſaque vinoſa exhibuit: nihil vero effecit, & malum magis exacerbatum eſt. Quæ cum ita ſint, Tuum, vir illuſtris, imploro conſilium, ac doceri potiſſimum volo, quiſnam ſit morbus, quam habeat cauſam, & an illa pro matris opinione faſcino cuidam debeatur; quam foveat prognoſin, & quam rationalem curam expoſcat?

CONSILIUM.

PLuribus intellexi ex tranſmiſſo mihi caſu, generoſum quendam juvenem a teneris imbecillo valde corpore ac infirma mente præditum, præmaturo Tabaci atque vini aduſti uſui adſuetum ex quadam occaſione tantam conſcientiæ incurriſſe torturam, ut vel innocentiſſimis rebus uti recuſet, & perpetuis precibus, gemitibuſque conſumatur. Hæc vero ſymptomata per intervalla redire, ſub eorumque acceſſionibus frequentiſſimis extrema perfrigeſcere, tum æſtum inſequi, & denique ſudorem excipere, malumque ſolvere; ſimul vero taciturnum reddi ægrum, & adpetitu vel inſigniter aucto urgeri, vel per aliquod tempus nihil plane comedere; urinam mingi crudam & albam, alvo ſemper libera, ſomnoque placido frui percepi. Quod ſi hæc omnia mecum perpendam; ipſum morbum non niſi affectum eſſe melancholicum, ex inſigni totius machinæ, maxime cerebri nervorumque imbecillitate oriundum deprehendo. Namque hæc nervoſi generis infirmitas non ſolum nativa & per hæreditariam labem acquiſita; verum etiam malo victus genere, nimio Tabaci vinique aduſti uſu, conſcientiæ tormentis ac diuturna mœſtitia magis adaucta & ad motus irregulares diſpoſita eſſe videtur. Inde vero factum eſſe credo, ut humores ab externis corporis partibus ad internas, maxime cor & cerebrum compulſi melancholicas haſce acceſſiones excitaverint; quas ſpaſmodicis potiſſimum abſolvi motibus, horror & frigus corporis, urina alba atque cruda & pulſus durities demonſtrant. Quum ergo hiſce malis explicandis naturales ſufficiant cauſæ, non ad ſupranaturales atque magicas confugere licet. Quod ſi vero ad prognoſin tranſgrediamur; haud ignorari oportet, hocce malum & temporis diuturnitate & frequentiſſimis inſultibus in habitum fere ac alteram naturam degeneratum, vix ac ne vix quidem medicationi eſſe obſecuturum. Quin haud immerito timeo, ne ſi forte vehementiores mentis commotiones, maxime iracundæ, aut irregularis dięta, ſpirituoſorum abuſus aliaq; acceſſerint, hęc affectio in ipſum furibundum raptum aut epilepſiam, aut plane veternum aliquando tranſeat. Hinc ut ipſi ſuppetiæ ferantur, opus omnino eſt: quo ſcopo ante omnia cavere oportet, ne natura multitudine remediorum, maxime purgantium, vomitoriorum, aliorumque vehementium & calidiorum, vires ma-

gis peſſumdantium obruatur; ſed eo potius intendendi nervi, ut enervata natura, debileque nervorum genus tam pharmacis convenientibus, quam accurato victus genere roborentur atque confortentur. Id impetratum iri confido, ſi primum ex vena in pede tuſa ſex circiter cruoris emittantur unciæ; deinceps decoctum ex radice chinæ, Scorzoneræ, ſarſaparillæ, polypodii, ſemine fœniculi paratum mane calidum ad octo vel decem vaſcula ſorbilletur, reliquo die frigidum loco potus ordinarii bibatur. Tum operę erit pretium, ut æger quavis veſpera in pediluvia ex meliſſa, floribus roſarum, cineribuſque clavellatis præparata pedes ad ſuras uſque immittat, ac per horam dimidiam deſideat: ſub prandio L. vel LX. guttas eſſentiæ meæ Aurantiorum aſſumat, & veſperi alternis vicibus mox pulveris mei bezoardici, mox temperantis nitroſi doſin, mox 16. mearum pilularum capiat. Nec denique minus 12. guttulæ liquoris mei anodyni, tribus partibus cum una balſami vitæ mixti mane ex infuſo Theebois hauſtæ eximiam ſpondent utilitatem. Ceterum, ne vita ſit ſine motu deſes, matutinis æque ac veſpertinis quinta vel ſexta horis cœlo ſereno corpus ambulando, curru vel equo vehendo moveatur, neceſſe eſt: Fugiantur vero quam longiſſime potus calidiores, vinoſi, Tabacus, cibi acidi, concoctu difficiles atque flatulenti, & cœna parcius utendum. Quæ remedia per 5. vel ſex hebdomades uſurpata ſi voto forſan haud reſponderint; Egranas acidulas interno uſui commendarem; quas cum reliquis Deus ægro reddat ſalutares, ex pectore precor.

CASUS XXXIV.

De Affectu Melancholico.

Vir quidem haud incelebris 30. & quod excurrit annorum, cholerico-melancholici temperamenti, indolis ſenſibilis valde ac ambitioſæ, ſtaturæ longioris, habitus ſtrictioris, capacioribus vaſis, robuſtis nervis muſculiſque, nec minus validis inſtructus viribus ſtirpe prognatus eſt ad melancholicum malum admodum proclivi. Ipſe ceterum adpetentia gaudet ſatis integra, alvo libera, nec unquam flatulentiis, ructibus, inflationibus atque torminibus imi ventris obnoxius fuit; diætam ſervat ſtrictiſſimam, nec ullis indulget exceſſibus, niſi forte nimiæ iracundiæ, & loco potus ordinarii hactenus aqua vino permixta uſus eſt. Verum enimvero paucis abhinc annis ſomno frui cœpit leviſſimo, ipſe quandoq; vel ſine ulla vel ſane exigua cauſſa meticuloſus redditur triſtiſque; maxime ſi adverſas res perceperit, inſigni mœrore, mentiſque perturbatione ſollicitatur; hominum conſortium ipſi eſt inimicum, præeipue veſtibus rubicundis aut cœruleis indutorum; quos colores ſummopere averſatur; non minus tanta animi eſt ſenſibilitas, ut vel leviſſimo ſono inſigni percellatur terrore, hinc quoque ſolitudinem amans, omnemque clangorem & campanarum & vigilum nocturnorum fugiens, rus petiit. Hæ vero acceſſiones intervalla habent, ut iis mox ad omnia officia ſubeunda reddatur impar; mox vero ſumma cum mentis alacritate iis fungi valeat; ab omnibus ceterum immunis ſymptomatibus. Multos contra hæc mala conſuluit medicos, varias thermas aciduläſque in uſum vocavit, peregrinationes inſtituit, vino utitur parciſſimo, in ejuſque locum aquam puram levemque bibere, ac ter quotannis venam ſecandam præbere ſuevit: nihilo tamen minus per tres jam annos hoc affectu ſollicitatus doceri avet, quinám ille potiſſimum ſit; quæ ejus cauſa ac medela convenientiſſima.

CONSILIUM MEDICUM.

Probe volutavi mecum ægritudinem, cujus cauſa conſultus ſum, eamque minime in læſione & obſtructione viſcerum, nec humorum vitioſa colluvie reſidere; hinc nec primarum viarum ſpaſmis, nec ſanguinis inflationibus aut congeſtionibus complicari exinde colligo, quod æger alvo libera, ciborum integra adpetentia non mi-

minus quam concoctione gaudeat. Neque enim aciditatis cujuſdam in ventriculo præſentiam, malo hypochondriaco familiarem, ſuſpicari poſſum: ſed omnem morbi vim in nervorum atque ſpirituum affectione colloco. Namque procul dubio meninges cerebri æque, ac nervoſas totius corporis membranas nimium tenſas, ſtrictas atque ſenſibiles eſſe arbitror: unde non ſolum motibus ſpaſmodicis facillime fiunt obnoxiæ; verum etiam mentis ſenſibilitas, & peculiaris ad anguſtiam, timorem, terrorem, mœſtitiam, aliaſque commotiones proclivitas natales ſuos mutuatur. Quum autem inſignis deprehendatur animi efficacia in motus tam fluidarum, quam nervoſarum noſtri corporis partium: non fieri poteſt, quin ex illius perturbationibus humorum partim libero circuitui, partim & excretionibus eximium inferatur impedimentum. Inde vero depravatur naturalis atque legitima eorum temperies, & ob præpeditas maxime bilis in hepate ſecretiones, acria ac ſulphurea recrementa intra ſanguineam maſſam reſorbentur, ab iisque laudabiles ſucci, cerebro ejuſque membranis & lubricandis & nutriendis deſtinati, magis magiſque laeduntur atque corrumpuntur. Nimiæ vero fibrarum nervearum tenſioni in acceptis ferendum eſt, quod æger nec placido, profundoque ſomno fruatur, nec vel leviſſimum ſonitum perferre queat: at hæ diuturnæ vigiliæ humorum tenuitatem magis adauxerunt: hinc cruor e vena miſſus tenuiſſimus ac rubicundo colore imbutus adparuit: neque tamen refrigeratus ullum dimiſit ſerum: ſed fervidiſſimus fuit, vaporemque exhalavit. Quod ſi porro cauſam ſenſibilitatis illius, qua membranæ cerebri nervoſæ pollent, eximiæ perſpiciamus: eam potiſſimum partim in temperamento cholerico-melancholico, ac corporis habitu ſtrictiori, partim in nativa diſpoſitione ſitam eſſe arbitror, cui deniq; multum momentum addidit vitę genus, quo æger fungitur, multa meditatione mentiſq; commotionibus, iracundia atque mœroribus complicatum. His ergo ſuppoſitis facile adparet, nullum in hoc morbo curando locum habere evacuantia, ut emetica, purgantia, ſudorifera nec veſicatoria, cucurbitulas, fonticulos, martialia, abſorbentia, ſtomachica, carminativa, quæ vulgo, malo hypochondriaco opponi ſolent: neque etiam ullum emolumentum ab aquarum mineralium uſu expectare licet: cum nec viſcerum infarctus, nec humorum craſſities ac impedita circulatio, nec acida in primis viis colluvies, nec glandularum obſtructio præſto eſſe videantur. Omnis potius curandi nervus eo intendendus erit, ut motus partium nervoſarum irregulares conſopiantur; tenſio præternaturalis nervorum demulceatur, & menti reſtituatur tranquillitas. Hiſce vero obtinendis ſcopis pharmacorum certe nimia farrago minime ſufficiet: ſed omnem, quæcunque eſt, ſalutis ſpem a recto vivendi genere & congruo rerum non naturalium ad vitam conſervandam ſumme neceſſariarum uſu dependere arbitror.

Quæ cum ita ſint, eo meum collineat conſilium, ut æger ante omnia muneribus ſuis, abſque mentis perturbatione haud abſolvendis ad aliquod tempus ſuperſedeat, & potius jocundo conſortio, & quicquid ad animi delectamentum conferre poteſt, ſedulus utatur. Subinde abs re erit, ut locum cœlumque mutet: ille enim, in quo jam degit, aer juſto frigidior, nervorumq; ſiccitati admodum inimicus eſt; hinc temperatum ſeligere oportet, qui nec ſiccus valde, frigiduſque, nec nimis ſit humidus; & meo quidem arbitrio id commode obtinebit, ſi ruri magis vitam degerit: namque in his nervorum adfectibus aeris mutatione nihil unquam deprehendi fructuoſius. Tum in id ſummo incumbendum erit ſtudio, ut ſomnus concilietur, a quo & animi requies & corporis temperies multum dependet. Neque vero huic fini aſſequendo conveniunt ſopientia, papaveracea aut plane opiata: quippe quæ majorem inducent torporem, melancholiam augebunt, & forſitan in furorem omnino commutabunt: Melius eſt, ut æger cubitum iturus in tepida deſcendat pediluvia. Hiſce autē rite parandis flores chamæmeli, papaveris rhœados, roſarum rubrarum, artemiſia, ni-

nitrum, ſalque commune linteo includantur, iiſque in vas ligneum profundius impoſitis aqua fluviatilis fervens infundatur: ſtent per aliquod tempus ut horum vis extrahatur: tum addatur aqua frigida, donec fervens reddatur tepidior; cui pedes ad genua uſque immittantur, & per horam dimidiam ſudore madidi in illa detineantur; iſque tepor affuſione calidioris conſervandus eſt. Neque minus operæ erit pretium, ut æger paulo maturius ſe ad ſomnum componat: quoniam concubius ſopor profundior, magiſque reficiens deprehenditur, quam quo poſt mediam noctem aut ſummo mane fruimur. Nec denique levem in quiete inducenda præſtabit operam, ſi cubitum iturus juſcula avenacea vitello ovi, paſſulis minoribus, atque amygdalis dulcibus permixta veſperi ſorbillaverit, & inſuper hauſtum cereviſiæ lupulatæ, bene defæcatæ aſſumſerit.

Inter medicamina in hoc morbo nitroſis atque præcipitantibus non ſunt præſtantiora: hæc enim ebullitiones ſanguinis, & partium ſulphurearum inteſtinum motum potenter coercent; æſtum attemperant; nec ſolidis partibus humiditates detrahunt; nec levem in promovendo ſomno ſpondent utilitatem. Hoc ſcopo præſtantiſſimus erit hic pulvis: Recipe matris perlarum, lapidum cancrorum ana drachmam unam, nitri regenerati grana duodecim, olei deſtillati nuciſtæ, olei de cedro ana guttas duas, miſce, fiat pulvis, div. in duas partes, quarum quævis vel veſperi ex aqua ceraſorum nigrorum aut florum tiliæ, vel ante prandium aſſumenda eſt. In locum oleorum eſſentia ambræ veræ, Moſcho atque zibetho deſtituta ſubſtitui poteſt: quippe quæ ob blandam ſulphuream, qua pollet, anathymiaſin, genus nervoſum roborandi ac ſomnum conciliandi inſignem poſſidet efficaciam.

Porro vena in pedibus bis ad minimum quotannis tempeſtate ſerena, menſe Martio & Septembri; &, ſi haud acceſſerit hæmorrhoidalis fluor, quater omnino, nempe Februario, Majo, Auguſto atque Novembri menſibus ſecanda eſt: hujus autem fluxus ſi adparuerint indicia, ille frictionibus, fotibuſque maxime vaporoſis promovendus; quod ſi vero inanis anum adflixerit dolor, hirudines ad illam adplicandæ ſunt. Poſtea, ut eo certius exſtirpetur malum, aut ſaltem, ne in furorem deſinat, pręcaveatur; pręſtantiſſimus erit balneorum tepidiorum, ſimulque leviorum uſus: quę inter Tœplicenſia ſulphurata pię illis quę intra urbem ſcaturiunt, palmam obtinent. Balnea enim juſto calidiora ob inſignem, quam excitant, humorum ebullitionem majus damnum minantur, quam emolumentum: contra vero quę tepida & temperata ſunt, egregiam vim fibras membranaſque totius corporis nerveas emolliendi, humectandi, tenſaſque relaxandi poſſident: quid? quod corporis ſuperficiem blande fomentando, poros cutis aperiendo, atq; tubulos ſeriferos dilatando non ſolum ipſam promoveant tranſpirationem, verum etiam humores a capite & internis partibus ad externas magis alliciant. Et incredibilis omnino eſt efficacia, quam hę thermę, quarum aquę ſubtiles leveſque ſunt, rite & diu adhibitę in hiſce melancholicis non minus, quam maniacis ipſis recentioribus exſerunt affectibus.

His denique omnibus pertinax victus obſervatio accedat, neceſſe eſt: Ergo ſummopere ſibi caveat æger ab aeris frigida, humidaque temperie, maxime ventis borealibus ac ſeptentrionalibus. Ante omnia pedes ab omni frigore muniendi ſunt: hi enim quo frigidiores exiſtunt, eo magis humores ad caput rapiuntur. Inter cibos fugere oportet omnes acidos, cepis conditos, ſalitos, omneſque aromatiſatos (quos vulgo dicunt: *Die von einen hohen* gout *ſind:*) nec alios aſſumere convenit, ſi mens commota fuerit: Nam generatim ſciendum eſt: Nec ſomno, niſi ſub animi tranquillitate fruendum eſſe. Potui ſub prandio inſerviat vinum generoſum una parte cum tribus aquę vel ſimplicis, vel quod melius, Selteranę, Spadanę, Dunſtadienſis aut Wildungenſis permixtum; quod vero ſub cœna omitti, in ejuſque locum cereviſię bene coctę atque levioris uſum ſubſtitui mallem. Neque vero infu-

ſorum

ſorum Thee vel Coffee potum, nimis exſiccantem, nerviſque infenſum commendarem; ſed potius juſculum vitello ovi & ſucco aurantiorum permixtum mane ſorbillari ſuaderem, quod partim ventriculum roborat, partim acrimoniam attemperat: nec alienus erit potus Chocoladæ cum aqua paratus, quandoq; hauſtus, maxime ſi ex eo quædam eſſentiæ ambræ aſſumantur guttulæ; hunc enim ob blandum, quod fovet, oleamentum nervoſo generi perquam amicum deprehendi. Ne vero ab illius viſcoſitate tunica ventriculi villoſa obſtruatur; abs re erit, illi abluendo hauſtum aquæ fontanæ ſuperingerere. Sed cavendum ceterum eſt a nimio pharmacorum uſu; & ipſam curationem per aliquot menſes, quin integrum annum protrahere; maxime rectæ vivendi rationi diutiſſime inhærere; & balnea non niſi vernali vel autumnali tempeſtate in uſum vocare oportebit: quæ ſi rite obſervaverit æger, de felici eventu haud dubito.

Nunciatum quoque fuit, ægrum hac medicatione per aliquod tempus uſum optime habuiſſe, ac inſigne mali ſui deportaſſe allevamentum.

CASUS XXXV.

De affectu melancholico.

Virgo viginti annorum generoſa, ingenii olim hilaris ac perfaceti, tribus potiſſimum abhinc anni quadrantibus, gravem incidit mentis affectionem, cujus hi fuerunt natales. Quædam pariter generoſa virgo, cujus arctiſſima familiaritate uſa erat, in mortis articulo verſata, noſtram ad ſe adhuc ſemel viſendam invitari jubet; quæ ſub hac invitatione epulis aſſidens, nec tantum in mora periculum eſſe arbitrata diutius remoratur domi, donec improviſum de hujus amicæ inſequuta morte acciperet nuntium. Abhinc vero inſigniter contriſtata, mœroribus magis magiſque indulgere cœpit, & ſomnus quoque imminui turbarique videbatur: maxime vero mox a prandio inſigni quotidie mæſtitia, tantiſque angoribus torquebatur, ut vix reſpirare potuerit, & copioſiſſimas ploraverit lacrumas; neque minus appetentia deſtrui & concoctrix vis lædi cœpit. Huic malo licet tempeſtivas ferri ſuppetias parentes voluerint, omnem tamen medicinarum uſum recuſavit ægra; nec niſi quaſdam temperantes ex ſuaſu celebrioris medici aſſumſit: quem cum pariter adverſa raperet valetudo, ipſa ab omnibus remediis abſtinuit, malumque magis magiſque increvit. Tum enim conſcientiæ tormenta acceſſerunt, ac ſpirituales angores perpetui, tantique, ut furibundæ inſtar aſſiduo curſu atque ambulatione ſe fatigaret, mentiſque inſuper errores inciderent. Secabatur vena, dabantur variæ eſſentiæ, præſertim carminativæ, pulveres, infuſa theiformia atque pilulæ: quæ quidem alvum egregie duxerunt, multumque recrementorum mucidorum expulerunt, malo autem nequicquam detraxerunt. Somnus enim, licet quandoque per duas treſve horas oculos occupet, tamen præternaturalis eſt, aſſiduaque membrorum agitatione ſtipatus: neq; minus tanta vehementia vigil etiam membra jactat motitatque, ut inde ſudore fere diffluat inſignique humorum ebullitione afficiatur: nec hominum ſermones ferre poteſt, quin ab illis ſtatim excandeſcat, & pedibus manibuſve contremiſcat. Appetitus jam augeri, alterniſque potiſſimum diebus integrior videtur: menſes ſtato tempore, non tamen ea, qua olim quantitate fluunt; caput a prima morbi acceſſione hucuſque eximio torquetur dolore, & omnia in pejus ruunt.

CONSULTATIO.

Generoſæ virginis ægritudo, cujus hiſtoria mecum fuit communicata, in animo, ac vitio capitis, ſpirituumque animalium magis, quam humorum læſione hærere, & a vehementi mentis commotione, inſigniq; triſtitia originem traxiſſe videtur. Docet enim proh dolor! crebra experientia, hoſce ſubitaneos graveſque animi affectus, integrum motuum vitalium ordinem pervertendi; hic ſomnum

mentis requiem, vires corporis, appetentiam, concoctionem ac excretiones naturales, quæ per alvum, tranſpirationem, & menſtruam in ſexu ſequiori purgationem fiunt, peſſumdandi eximiam poſſidere efficaciam. In hiſce autem morbis, quorum cauſſa nec in viſceribus, nec humoribus ſita eſt, nullam nec a pharmacis, purgantibus, aperientibus, emeticis, & ſanguinem depurantibus medicinis; nec a venæſectione, utut in aliis deliriorum generibus utiliſſima, expectare licet ſalutem: ſed quæ adhuc e re erunt, hiſce potiſſimum abſolvi credo momentis. Ante omnia operæ erit pretium, aerem cœlumque mutare, & balnea ex aqua fluviatili, vel quod melius, pluviali, furfuribus triticeis, & lacte parata ſæpius in uſum vocare. Hiſce nimirum tepidiſſimis ægra prima hebdomade bis quotidie, mane veſperique umbilico tenus inſideat; poſtea autem matutino duntaxat immitratur tempore, probe tamen cavendo, ne capitis exinde ſudor erumpat. Non minus porro egregium effectum præſtabit lac aſininum, cujus binis circiter, antequam ingrediatur balneum, horis primum dimidiam potare menſuram; dein ſucceſſive ad integram aſcendere, ejusque pariter ac balnei uſum per quatuor vel quinque hebdomades protrahere poteſt. Aſinino deficienti caprinum lac una parte cum duabus acidularum Selteranarum mixtum ſubſtituere licet: ex quo etiam, ſi alvus fuerit ſegnis, uncia una cum dimidia Mannæ mane eſt haurienda. Tum vero ab omni cereviſiæ vel vini potu abſtinere, & in horum locum hoc decocto uti convenit: Recipe raſuræ cornu cervi, radicis ſcorzoneræ ana uncias quatuor, pœoniæ, caryophyllatæ, cichorei ana unciam, cardamomi minoris drachmas tres. M. Conc. cont. d. S. ſpecies, quorum binæ unciæ in tribus aquæ menſuris, per horam dimidiam in vaſe clauſo decoquendæ ſunt. Neque negligendum eſt corporis exercitium, illudque potius vel ambulando vel curru vehendo ſub tempeſtate ſerena aliquot aut ante aut poſt paſtum horis probe inſtituendum; & denique haud ludetur opera ſi cubitum itura vaſculum potiunculæ nervinæ hauriat, quæ ſic ſe habet: Recipe aquæ florum liliorum convallium: primulæ veris, tiliæ, acaciæ ana uncias duas, meliſſæ citratæ cum vino, cinamomi cum vino ana unciam unam cum dimidia, pulveris marchionum drachmas duas, cinnabaris nativæ præparatæ, ſuccini præparati ana drachmam ſemis, ſyrupi corticum aurantiorum drachmas tres. M. d. S. *Daupe und Nerven ſtaerende* potion. His rite adhibitis ſalutarem eventum haud deſore credo; quem Deus reddat proſperum ex animo precor.

CASUS XXXVI.

De Affectu Melancholico-Maniaco.

Comes quidam illuſtriſſimus per tres jam annos affectu quodam melancholico maniaco, ac rationis uſu depravato ſollicitatus, meam contra hoc malum requiſivit opem. Is namque viginti duos annos natus, temperamenti melancholico-cholerici, quatuor abhinc annis tertiana febre, ſub cujus qualibet acceſſione leve patiebatur delirium, laboraverat: qua ſuperata proximo anno poſt, cum ipſi ob inſignem plethoram ſanguis e pedibus mitteretur, tanto maniaco furore rapiebatur; ut & acidulis Egranis, & Carolinis, maxime pediluviis ex his paratis, & temperantibus, refrigerantibus, blande ſedativis ac emeticis fruſtra omnino adhibitis, ad hoc uſque tempus cum aſſiduis vigiliis ſtipatus inhæſerit. Quamvis etiam ob eximiam, qua æger pollet, humorum abundantiam quotannis vena in pedibus fuerit ſecata: tantum tamen aberat, ut inde melius haberet, ut potius tribus ſemper poſt venam tuſam diebus rabies magis increverit, dein iterum remiſerit. Neque vero memoriæ vis penitus periit, quin homines cognoſcere, & latinam quandoque gallicamq; linguam ſtrepere valeat: tamen ſermo ſine ordine fertur. Appetentia ceterum varia eſt, mox avidiſſima, mox plane proſtrata; alvus aſſidue ſegnis, perpetuumque

que partium externarum frigus. Binis abhinc annis cœcæ adparebant hæmorrhoides: quæ quidem hirudinibus ad anum adplicatis oppugnabantur, eodem tamen minus felici eventu, qui fonticulum brachio inflictum ſequebatur. Jam corpore magis fit obeſus, & ob ventriculi debilitatem vino cum aqua mixto in locum ordinarii potus uti ſuevit. Nec denique ſilentio prætermittendum eſt, fratrem illuſtriſſimi comitis gemellum eadem tentari ægritudine: a qua tamen & parentes & priores fuerunt liberi.

Quæ cum ita ſint; facile adparet, morbum hunc melancholico-maniacum inſigni generis nervoſi, maxime partium capitis nervoſarum imbecillitati æque ac hypochondriorum malę diſpoſitioni ſuos debere natales. Hæc vero vitia ex pravo potiſſimum vivendi genere potuum calidiori uſu, mentis frequentioribus commotionibus, multiſque laboribus cum meditatione ac vita ſedentaria junctis originem traxiſſe vero eſt ſimillimum: neque minus dubito, quin febris intermittens olim tolerata, & nimis præcociter forſitan ſuppreſſa huc contribuerit. Non enim ſolum experientia docet, haſce febres incongrue adſtrictas ad ventriculi, generiſque nervoſi debilitatem & hypochondriaca ſymptomata producenda eſſe perquam opportunas: verum etiam ipſa ad hæmorrhoidalem fluxum molimina, quibus æger ante binos annos tentatus fuit, ſatis firmo ſint documento; quod ſpaſmis atque flatulentiis imi ventris, hypochondriacis valde familiaribus obnoxius; his autem liber humorum per inteſtina & viſcera abdominis circulus fuerit impeditus. Quandocunque autem hiſce cum artuum externorum, tum nervoſarum abdominis partium, maxime ventriculi atque inteſtinorum violentis diſtentionibus cruor ſpiſſus vehementer ad caput atque cerebrum compulſus, nullo per nares potitur exitu; ſed intra membranarum cerebrum ambientium vaſa ſtagnans, ea nimium diſtendit, & ad varicoſas diſponit expanſiones: haud mirum, ſi partim ſenſus interni perturbantur; partim ipſa læditur imaginatio, iiſque imbuitur objectis, quę rationis uſum deſtruunt, mentemque ad ambitioſas, inviſas, furibundas iracundaſque ideas, atque ad ipſam prorirant rabiem. Quemadmodum enim ſenſuum internorum integritas ab æquali liberoque humorum vitalium per vaſcula cerebri minima circuitu potiſſimum dependet: ita quoque omnes mentis perturbationes, memoriæque, ingenii atque judicii læſiones cruoris in iiſdem cerebri vaſis ſtagnationi in acceptis ferendæ ſunt. Hinc vero ipſa cerebri fabrica vitiatur, ejuſque ductus ac pori deſtruuntur, & ipſe fluidi nervorum tenuiſſimi influxus impenditur; qui, ſi in cor, arterias, ventriculum, inteſtina, aliaſque tam internas, quam externas partes congrua quantitate ac juſto vigore ſucceſſerit; omnes harum partium functiones, motum atque pulſum cordis nimirum & arteriarum, digeſtionem ciborum, chylificationem, alvinas omneſque reliquas ſe & excretiones in debito atque naturali conſervat ordine. Ex his denique adparet, cur pulſus inæqualis, appetentia ciborum inconſtans, digeſtio eorum impedita, alvi excretio ſegnis, corporis decrementum, extremorum frigus, ructuoſæ moleſtiæ, ſomnus turbulentus multiſque terrificis ſtipatus inſomniis frequentiſſima morborum melancholicorum atque rabidorum ſint ſymptomata.

Quod ſi autem prognoſin aggredior, non poſſum, quin morbi præſentis jam per triennium inhærentis ac fere inveterati curationem admodum difficilem arduamque pronunciem: neque enim bonum præbet præſagium, ſed graviorem cerebri læſionem denotat, quod malum abſque ulla intermiſſione aſſidue ſæviat; cujus plerumque ea eſſe ſolet indoles, ut circa æquinoctia vel ſolſtitia atrocius adfligat, reliquo autem tempore obſervetur leviſſimum. Nec denique mihi placet, quod frater cum illuſtri ægro uno editus partu eadem detineatur ægritudine: quamvis enim parentes ab ea liberi fuiſſe perhibeantur, nihilo tamen ſecius hanc cerebri imbecillitatem jam in utero hiſce gemellis fuiſſe communicatam vero videtur ſimilli-

li-

rimum; cum compertum ſit, liberos ab ebriis etiam parentibus genitos inſigni capitis debilitate, morbiſque exinde oriundis admodum eſſe opportunos. Contra vero cum ægrotans ætate ſit adhuc junior; jam iterum pingueſcat, malique aliquale obſervetur decrementum; nec uſum medicinarum, more alias melancholicis conſueto averſetur; nec denique ea adhuc aſſumſerit remedia, quæ malo expugnando ſunt idonea: non omnem omnino ſi non perfectæ ſanitatis, ſaltem eximii levaminis ſpem abjicere oportet.

Venio ergo ad auxilia, perilluſtri Comiti ferenda, quæ magis diæteticis remediis, quam pharmacis, chymiciſque abſolvi credo: illis enim diu, pertinaciter ac patienter adhibitis in hiſce nervorum vitiis nihil unquam deprehenſum fuit efficacius. Eo itaque omnes intendere oportet nervos, ut primum nervoſum genus admodum debilitatum corroboretur, dein ſpaſmodicæ diſtentiones conſopiantur, tum raptus humorum ad caput derivetur; porro cerebrum, ejuſque membranæ confortentur, & denique concoctrix ventriculi vis non minus ac alvina excretio promoveatur.

Quibus ſcopis ſub divina gratia obtinendis, circa venæſectionum adminiſtrationem ante omnia moneo, ne illa fiat in pedibus; hancce enim in hiſce ſpaſmodicis morbis, pedum frigore continuo ſtipatis, magis deprehendi noxiam; quippe quæ ſpaſmum externarum partium magis augendo, majori humorum ad caput regurgitationi efficaciſſimam ſuppetat occaſionem. Neque enim convenit ſanguinem circa æquinoctia mittere; ſiquidem eo tempore horum morborum graviores eſſe ſolent acceſſiones, humorumque vehementiores commotiones. Magis e re fore arbitror, ut ſub ſerena tempeſtate amicoque cœlo non ſolum vena bis quotannis, nempe Februario menſe, & binis ante autumnale æquinoctium hebdomadibus in brachio ſecetur, & ſex inde cruoris detrahantur unciæ: verum etiam cum hæ binæ venæſectiones plethoræ imminuendæ ac humorum in vaſis cerebri ſtagnationi diſcutiendæ minus ſufficient, duabus quoque quotannis vicibus, Junio ſcilicet Decembrique menſibus quatuor cucurbitæ ſcarificatoriæ dorſo, totidemque pedibus admoveantur.

Deinde operæ erit pretium, corpus ſedulo movere, maxime equitatione, quæ bis quotidie, & tribus ante paſtum, & quatuor poſt illum horis inſtituenda eſt, ut tranſpiratio promoveatur, & humores ad externam magis invitentur corporis ſuperficiem; cavendum tamen ne impetuoſior ſit hic motus, neque tantus, ut humorum inducat ebullitionem. Tum vero etiam atque etiam hortor, ut perilluſtris æger locum aeremque mutet: hæc enim cœli mutatio non ſolum ipſi morbo apprime conveniens eſt, verum etiam eo inſervit, ut ingrata, & excitandis ideis adverſis opportuna objecta removeantur: ſiquidem notum eſt, hoſce ægros ob arrogantiam, cujus opinione laborant, & parentes & omnes, quorum imperio ſubjacent, ferre haud poſſe. Porro ægrotantem nunquam ſolum relinquere; ſed potius muſica, ludis, venationibus &c. excitare; multo minus ipſi quicquam contradicere, aut gravius forſitan reprehendere oportet; ne inde in majorem agatur rabiem atque furorem.

Præſertim vero vivendi ratio ſit accuratiſſima, nec largis indulgendum epulis, quas inter fugiantur & acriora aromata, & calidiores potus atque cereviſia. Hujus enim in locum commendarem decoctum ex hordeo, cornu cervi raſpato, & citri corticibus paratum; vel ſolum, ſi illius binis menſuris decem nitri depurati addantur grana, bibendum; vel tribus partibus cum una vini Neccarini mixtum: vel denique hujus loco Selteranæ acidulæ eadem quantitate cum dicto vino maritatæ potari poſſunt; ſed ipſe potus ſicuti tepidior, ita larga copia hauriendus eſt. Deinceps in hiſce morbis acidulis Selteranis, lacte caprino vel aſinino permixtis, nihil deprehenditur præſtantius: quarum aquarum tribus partibus cum una lactis nuptarum uſus bis quotannis, verno pariter ac autumnali tempore, per 5. vel 6. hebdomades protrahendus; & veſperi balneum

Digitized by Google

ex aqua dulci temperatum adjungendum eſt. Neque minus thermæ egregium ſpondent emolumentum, & non ſolum conſtrictas nervoſas partes relaxant, verum etiam inſigniter roborant: quas inter balnea ſulphurata Tœplicenſia commendo. Nec irrita efficacia pediluviorum ex aqua fluviatili, floribus chamæmeli & furfuribus triticeis paratorum; quibus tepidioribus duntaxat, & ſucceſſiva aquæ calidioris affuſione moderandis æger quavis veſpera cubitum iturus pedes ad ſuras uſque immittat: hæc enim partim humores a capite ad partes inferiores derivant, partim nervoſum genus emolliunt, & ſanguinis æqualem promovent circuitum. Porro adhuc fonticulum in altero brachio excitari mallem; & humorum ebullitioni ſopiendæ, acrimoniæ bilioſæ attemperandæ, ventriculoque roborando hunc opponerem pulverem: Recipe pulveris marchionum, lapidum cancrorum ana drachmas duas, cinnabaris nativæ præparatæ, nitri purificati, tartari vitriolati, ſuccini præparati ana drachmam ſemis olei de cedro Italici guttas IV. M.f. pulvis; cujus drachma veſperi, aut ſimul mane ex aqua ceraſorum nigrorum capienda eſt. Non minus egregium erit, quotidie aut alternis diebus mane quædam vaſcula infuſi Theebois, aut alius theiformis ex meliſſa & abrotano parati, cujus menſura dimidia ſexta parte florum lactis & ſex nitri granis permixta ſit, haurire.

Alvi libertas perpetuo eſt conſervanda, cui inſerviant mala Borsdorfienſia cum paſſulis cocta; juſcula ex prunis Damaſcenis cum drachma cremoris tartari parata; pruna ipſa cocta, aut duæ unciæ Mannæ loco ſachari in decocto Succoladę ſolutæ, & mane devoratæ; aut ſal Anglicanum, vel Sedlicenſe quandoque ſumendum, cujus uncia dimidia, aut ſex drachmæ in quarta aquæ fontanæ menſuræ parte ſolutæ aſſumantur, & tum aliquot vaſcula infuſi Theebois aut fabarum Coffee ſorbillentur.

Hæc ſunt, quæ in ſalutem perilluſtris ægri proponenda duxi; quibus, ſi morem geſſerit, haud dubito, quin mali eximium levamen ſit inſequutum.

Rite quoque hæc omnia adhibuerat ægrotans; unde poſt aliquot menſes malum inſigniter imminutum fuiſſe mihi nunciatum eſt; ad quod penitus, commendatarum medicinarum uſum diutius protrahi juſſi.

CASUS XXXVII.

De primipara ex terrore facta maniaca, & feliciter reſtituta.

Viginti annorum, temperamentique ſanguineo-melancholici fœmina; ad terrorem facillima, venerique dedítiſſima cum in primo vix quatuor hebdomades tranſegiſſet puerperio; accidit, ut noctu ex motu feneſtræ apertæ & a vento agitatæ illa placide dormiens evigilaret, & ſpectri ſuſpicione perterrita, cuſtodi acclamaret. Hunc clamorem quædam fœmina ipſi conſanguinea in proximo cubili percipiens, putat incendii metum ſignificari, & hinc induſio duntaxat induta accurrit januæ cubiculi, in quo degebat puerpera, eamque tacita aperit. Quam cum videret hæc graviori percellitur terrore, ipſamque ſuam matrem, longis jam abhinc annis mortuam, ſpectri larva cubiculum intraſſe anxia ſibi imaginatur. At vero triduo elapſo factum eſt, ut mentis errorem, ipſamque rabiem inciderit; quæ omni ſomno deſtituta, perpetua loquacitate res alienas atque inconcinnas ſermone plerumque ligato garrit, & omnia fere alimenta aſſumere recuſat: neque tamen æſtu torquetur febrili. Lochia ab ipſo partu haud fluxerunt rite & hoc potiſſimum tempore ipſi olim menſes erumpere ſueverunt. Infante ergo protinus alii nutrici tradito, ipſi ægrotæ ter ſucceſſive vena in pedibus ſecabatur: & quantum ob aſſiduam rabiem erat poſſibile, medicinæ ſanguini a capite derivando, menſibuſque promovendis idoneæ exhibebantur, maxime pulveres ex nitro, cinnabari, & camphora parati & emulſione ex ſeminibus quatuor frigidis confectæ. Tantum autem abeſt, ut inducias furori induxerint, ut ille potius quo-

quotidie ingraveſcat, ac ægra jam vinculis omnino conſtringi debeat.

Ego in conſilium accitus, præter recenſita remedia ægram bis quotidie in balnea ex aqua tepidiori parata immitti juſſi. Hæc inſignem tulerunt opem; non enim ſolum corpore, quod antea totum cum artubus tactu frigidum erat, poſt quodvis balneum admodum incaluit; verum etiam ipſa mens quietior facta ad ſe redire cœpit: quid? quod utero mox iterum conceperit, partum ediderit feliciter, & adhuc valeat optime.

Epicriſis.

Licet ex hoc caſu animadvertere, 1.) quod valde infeſtus ſit gravis terror puerperis, iis præſertim, quæ per uterum non ſatis expurgatæ fuerunt. Tanta enim terroris fuit vehementia, ut gravioribus partium externarum ſtricturis ſanguinem ad caput repellendo, in ægra noſtra affectum maniacum provocaverit.

2) Notatu dignum eſt, quod major adhuc terroris potentia ſit in fœminis circa illud tempus, quo menſes fluere conſueverunt; quoniam horum evacuatio nunquam ſine præcedente generis nervoſi ſtrictura perficitur. Nam quum terroris ea ſit natura ac indoles, ut ſanguinem ab ambitu ad centrum ſive interiora corporis forti partium externarum conſtrictione retrovertat; facile patet, eum majori pollere efficacia & præſentiſſimam noxam inferre tunc temporis, quando corpus jam jam ſpaſmo adfligitur.

3) Illud etiam ad obſervationem inſigne eſt, quod balnea moderate calida, ex aqua dulci parata, & profundiores in iis inſeſſus ad affectum maniacum, ſi non adeo inveteraverit, tollendum opem ferant deſideratiſſimam. Nos ſane pluribus experimentis compertum habemus, præferenda eſſe balnea omnibus aliis remediis, quæ vulgo in ejuſmodi caſibus commendare ſolent. Ratio operationis & feliciſſimi ſucceſſus hæc nobis eſſe videtur. Eſt in affectu maniaco converſus ſanguinis motus a partibus externis ad caput, ob ſtricturam, quæ hiſce partibus a terrore inducitur. Nihil vero tam promte & expedite conſtructum corporis habitum relaxare, & tubulos ſupercutaneos, vaſaque ſanguinea aperire, & ſanguinem a capite ad ambitum corporis rurſus derivare, atque adeo æqualem humorum motum reſtituere poteſt, quam balnea moderate calida, pauloque diutius uſurpata: quod remedii genus, quamvis recentioribus medicis incognitum vel potius neglectum videamus, vetuſtis tamen temporibus celebratiſſimum fuit. Ita enim legimus apud Cornelium Celſum, homines qui rabie ex morſu canis vel aliorum animalium correpti fuerunt, vel qui hydrophobia laborarunt, balneo aquæ dulcis fuiſſe reſtitutos.

CASUS XXXVIII.

De delirio periodico cum motibus epilepticis a menſium retentione.

Virgo quædam XIX. annorum, ſanguineo-melancholica, cum ante aliquod tempus ſub ipſo menſium fluxu gravi percelleretur iracundia: accidit, ut illi fluor protinus ſubſiſteret. Nec quoque rediit ad regularem ſucceſſum, licet nonnumquam parcior appareret: quo factum eſt, ut noſtra inſigni præcordiorum anxietate, doloribus capitis, languore corporis, & matutinis vomitibus ſatis graviter ſollicitaretur. His magis ingraveſcentibus ſymptomatibus imploravit medici auxilium, qui quidem illa aperientibus, leniter laxantibus, & uterinis exhibitis, nec non venæſectione circa inſtans menſium tempus in pede inſtituta oppugnavit; tantum tamen abeſt, ut illa debellaret, ut potius malum majora indies ſumeret incrementa. Namque non ſolum dicta ſymptomata aſſidue inhærent; verum etiam calor præternaturalis cum pulſu celeri tribus abhinc hebdomadibus adparere cœpit, quem motus epilepticus, per tres adfligens horas, preſſo comitatur pede. Stipatur hæc acceſſio mentis errore, & per intervalla veſpertino potiſſimum, nocturnoque tempore re-

redire ſuevit ; ægra circa meridiem ſatis bene habente. Quamvis igitur & hiſce malis varia & antiſpaſmodica & antifebrilia oppoſita fuerint remedia : remiſerunt equidem ex horum uſu & epileptica agitatio & æſtus præternaturalis ; nihilo tamen ſecius quavis veſpera prægreſſis gravi cardialgia atque vomitu mentis defectiones incidit ægra; quibus nec pulſum, nec reſpirationem penitus intercipientibus per tres quatuorve detinetur horas. Ceterum appetentia fit imminutior, & inſuper denique per intervalla vehementes cordis palpitationes cum ſpirandi anguſtia aut ſuffocationis metu accedunt, per horam circiter dimidiam inhærentes. Quæ cum ita ſint, Tuum, vir excellentiſſime, imploramus judicium, ac doceri avemus, quinam ſit hic affectus? quæ ipſi profutura medicamina? & quinam illius eventus ſit ſperandus?

RESPONSIO CONSULTATORIA.

QUod ſi circumſtantias in tranſmiſſa morbi hiſtoria obvias rite perpendo mecum; haud quidem ignoro, hoſce ſpaſmodicos motus, ſi ex menſium anomaliis ſuos mutuati fuerint natales, vulgo nomine hyſtericæ vel uterinæ paſſionis venire; quoniam in utero eorum princeps reſidere videtur cauſſa. Verum enimvero cum præſenti morbo quædam complicentur ſymptomata, quæ ab hyſterica paſſione omnino ſunt aliena, & in mentis alienatione periodica cum corrupta phantaſia ac epilepticis motibus ſtipata conſiſtunt: mallem illum a potiori ſymptomate delirium periodicum cum motibus epilepticis a menſium retentione oriundum vocare. Neque enim quenquam fugiet, menſium maxime a gravi mentis commotione, vehementi iracundia, ut immani terrore inductam ſubitaneam retentionem atque ſuppreſſionem, graviſſima ac periculoſa comitari ſymptomata. Namq; cruor, critice ac ſalutariter per uterum evacuandus, ſi exitu ſuo deſtitutus intra vaſa corporis reſtiterit: non ſolum moleſtam illam, ac variis ægritudinibus producendis idoneam, admodum plethoram gignit: verum etiam accedente animi affectu motus partium vaſculoſarum, fibroſarum atque carnoſarum a naturali recedit ordine, & primum fluidorum circulus redditur inæqualis, deinceps hic æque ac ſolidorum motus magis interiora verſus tendit. Hinc ipſæ ſalutares ſe & excretiones, quarum debito ſucceſſu vita atque ſanitas conſervatur, perturbantur; & exinde denique cruoris in his vel illis partibus ſtagnationes oriuntur; quæ pro diverſis, quas occupant regionibus, varia atque gravia inducunt ſymptomata. Quod ſi enim humores ad nervoſas ventriculi membranas compelluntur; hujus inflationem, appetitus proſtrationem, cardialgiam, nauſeam, vomitumque excitant: & ipſe ſtomachus flatibus onuſtus, ſepti transverſi liberum motum deſcenſumque impedit; hinc ad ſanguinis circuitum per pulmones remorandum potenter diſponit, & inde ſummam præcordiorum anxietatem, difficillimam & anxiam ſpirationem, tuſſimque aridam progenerat. Quum præterea ventriculus ex pari octavo & ramo intercoſtali nervos ſuos adipiſcitur vique horum cum omnibus totius corporis nervoſis partibus arctiſſimo jungitur vinculo atq; conſenſu; fit inde, ut illo ſpaſmis flatibuſq; graviter diſtento, caput ſimul, pericranium, & maxime membranę cerebrum medullamque ſpinalem cingentes vehementer afficiantur, conſtringantur, ideoq; ipſa ſanguinis per vaſa cerebri circulatio admodum retardetur. Huic autem per vaſcula cerebri cruoris progreſſui, in externis partibus impedito, capitis dolores; in internis vero retardato vertigines, corrupta phantaſia, mentis alienatio & animi deliquia ſui debentur natales; & a ſpaſmo membranarum, quę cerebrum ac medullam ſpinalem ambiunt, motiones epilepticæ ac convulſivæ ſuam trahunt originem. Quæ cum ita ſint; formalis horum ſymptomatum ratio conſiſtit in ſpaſmodica nervoſarum partium, maxime ventriculi capitiſque diſtentione: qua fit, ut humorum in viſceribus circuitus impediatur, inæqualis reddatur; ipſe cruor hinc inde ſtagnet, ac mala jamjam pręſentia inſigniter foveat non minus, quam adaugeat.

Quam-

Quamvis vero affectus noſter menſium retentioni in acceptis ferendus ſit: attamen in illo oppugnando horum reſerationem minime tentare, nec remedia huic opportuna in uſum vocare convenit. Hæc enim, ut ut ſint incidentia, evacuantia, menſes pellentia, roborantia &c. violentis hiſce ſpaſmis, qui præcipue mali paroxyſmos comitantur, tantum abeſt, ut ſuppetias ferant, ut potius præternaturales motus atque ſymptomata magis exacerbent: quid? quod ipſa venæſectio vel in pedibus vel brachiis inſtituta parum adferat emolumenti. Namque crebra compertum habemus experientia, illam in motibus ſpaſmodicis ac irregularibus minus provide adminiſtratam, hos magis adauxiſſe: & præſertim brevi ante febrium intermittentium, aut epilepticas acceſſiones inſtitutam, has reddidiſſe longe atrociores. Hinc potius eo omnis dirigatur cura, ut ſpaſmi conſopiantur, & partibus nervoſis, muſculoſis atque vaſculoſis naturalis tonus & pulſus reſtituatur: tum enim ſanguinis irregulares ad caput, ventriculum & pectus congeſtiones, ipſique paroxyſmi ſponte ceſſabunt, aut ſaltem imminuentur inſigniter. Quæ ſi rite fuerit obſervata, tunc menſium fluor congruis adminiculis in naturalem redigendus erit ordinem.

Quo igitur proponantur remedia, hiſce ſcopis conſequendis idonea: ante omnia alvi libertatem promovere oportet. Huic, cum humores a capite derivent, ſpaſmoſque inteſtinorum mitigent, optime inſerviunt clyſteres emollientes, qui ex furfuribus triticeis, floribuſque chamæmeli coctis, de binis unciis olei amygdalarum dulcium, tantillo mellis, drachmis duabus ſalis, ac una nitri permixtis conficiantur. Neque minus huic fini reſpondet ſal Sedlicenſe aut Epſomenſe, drachmis duabus circiter in aqua pura fontana ſolutum, & mane quandoque hauriendum, infuſum quoddam calidum ſuperbibendo. Hoc enim abſque ulla humorum exagitatione præſtantiſſimum exſerit effectum: nec exſiccat genus nervoſum, nec illud vellicat, nec ad ſpaſmos proritat inteſtina. Deinceps operæ erit pretium, ut ægra tribus aut quatuor ante quamvis acceſſionem balnea, aut duntaxat pediluvia ex aqua fluviatili, furfuribus triticeis & floribus chamæmeli parata, non nimis calidiora, ne humores commoveant, ingrediatur, iiſque per horam dimidiam. Tum hanc commendo mixturam: Recipe liquoris noſtri anodyni mineralis unciam ſemis, eſſentiæ caſtorei, ſpiritus bezoardici Buſſii ana drachmam unam, laudani opiati liquidi guttas X. cujus 40. vel 50. guttulæ ſtatim poſt egreſſum e balneo ex potu calidiori aſſumantur, & inde levior expectetur ſudor. Porro ſuadeo, ut mane æque ac veſperi hujus pulveris capiatur doſis: Recipe pulveris Marchionum, antimonii diaphoretici ana drachmam unam, cinnabaris nativæ præparatæ ſcrupulum caſtorei, nitri grana decem. M.f. pulvis, div. in 6. partes æquales. Mane ſimul ſorbillandum eſt infuſum theiforme, quod ſic ſe habet: Recipe herbæ meliſſæ, betonicæ, ſalviæ ana manipulum unum, aniſi ſtellati drachmam unam, Conc. cont. d. ſ. ſpecies *ſum Krauter-Thee*. Neque minus inſignem operam ſpondet hoc decoctum: Recipe viſci querni unciam unam, radicis pæoniæ, valerianæ ana unciam ſemis, herbæ betonicæ, verbenæ, meliſſæ ana manipulum dimidium, florum hyperici, papaveris rhœados, chamæmeli vulgaris ana pugillos tres. Conc. cont. d. S. ſpecies, quarum binæ unciæ in duabus aquæ menſuris vaſe clauſo per tres horæ quadrantes decoquendæ ſunt. Hujus vero decocti largus hauſtus, binis ſemper olei amygdalarum dulcium cochlearibus remixtus ter quotidie aſſumendus, ejuſque uſus per binas ſeptimanas protrahendus eſt. Quod ſi autem harum medicinarum congruus uſus ſpem feſellerit, nec malo penitus exſtirpando ſufficerit, eo meum tendit conſilium, ut proximo vere Egranæ acidulæ potentur, & externe balnea Tœplicenſia adhibeantur. Has enim minerales aquas in ejuſmodi ſpaſmodicis affectibus funditus expugnandis deſideratiſſimam edidiſſe opem, ſæpius deprehendi.

Ut denique de morbi eventu quædam præſagiam; hunc, ſi uſui exacto commen-

Digitized by Google

mendatorum remediorum pertinax vivendi ratio acceſſerit, omnino ſalutarem ore ſpondeo ac exoptatiſſimum. Quod ſi autem ægra medendi eam rationem neglexerit, victui irregulari, maxime animi commotionibus indulſerit, frigori ſe ſæpius expoſuerit, aut ſub aere humido, udiſq; habitaculis degerit; porro incongruis cibis, parco potu, minuſque ſufficienti corporis motu uſa fuerit: facillimum erit, ut hic affectus vel in epilepſiam chronicam vel ſoporoſos ac paralyticos affectus, cum abolitione ſenſuum atque memoriæ ſtipatos; vel denique in ipſam tranſeat apoplexiam.

CASUS XXXIX.

De tinnitu aurium pertinaci.

FOEmina XXX. annorum, quæ nunquam menſium fluorem paſſa, nec variis remediis, ac frequenti venæſectione incaſſum adhibitis, unquam gravida; nec gravioribus malis, niſi ſpaſmodicis ac tenſivis dorſi, artuum, capitiſque doloribus, alvique ſegnitiei olim obnoxia fuit; a proximis elapſis paſchatos feriis aſſiduis ærumnis atque ſollicitudinibus cruciata, ſomno abhinc minus placido fruita, ſed de inſigni capitis debilitate atque temulentia conqueſta fuit. Has ægritudines ante ſemeſtre tempus exceperunt graves aurium tinnitus, a capitis adhuc immunes doloribus: qui quidem mox ſponte evanuerunt; ſex autem poſt hebdomadibus noctu redierunt, & abhinc matutino potiſſimum tempore per integrum menſem acerbe ſævierunt. Neque vero his lecto affixa ægra, epulis indulſit ſatis largis; inſuperque frigidulam in vertice percepit ſenſationem. Oppugnavit hæc mala uſu acidularum Wisbadenſium mane calide potarum per tres hebdomades protracto: quæ quidem alvum ſubduxerunt egregie; tinnitum illum vero tantum abeſt, ut ſublevaverint, ut ille potius atrocior inhæſerit atque vehementior. Neque enim noctu ab illo fuit jam libera, & ad leviſſimam capitis motitationem, inſignem in illo ſonitum, ac ſi campanæ pulſarentur, percepit. Jungebantur etiam tenſivi dolores capitis, oculorum, digitorum & omnium artuum, horumque debilitas: in vertice gelidiſſimus eſt ſenſus; appetitus proſtratus; alvus pigra, & ſingulo triduo pilulis balſamicis ſolvenda. Ipſe tinnitus ſiniſtram potiſſimum occupat aurem, ex qua ſpaſmus per integrum caput ſævire, ac tandem ipſum cor adoriri videtur, ut fere lipothymica adpareat; gravius adfligit malum, ſi in dextro ægra decumbit latere: pedes eximio languore afficiuntur, ut vix incedere queat; nec denique ſermo eſt ſatis expeditus, nec auditus facilis.

Propinata ipſi fuere varia medicamina, & interna, & externa; vena in pede ſecata, veſicatoria adplicata: Sumſit ſæpius balſamicas pilulas, pulverem bezoardicum cum liquore anodyno, infuſum theiforme ex herbis cephalicis &c. auri admovit balſamum vitæ; panem recens piſtum & adhuc ferventem: ſuccumque ceparum: naribus plerumque ſiccis & obſtructis attraxit pulverem errhinum ex herbis cephalicis paratum. Ad conciliandum ſomnum temporibus adplicavit unguentum ex unguento de alabaſtro, croco, camphora, oleo nuciſtæ, & oleo ligni rhodii confecto: quo quidem id obtinuit, ut ſomnus placidus ſit, nec turbetur ſuſurru, nihilo tamen ſecius evigilantem corripit iterum tinnitus ille cum reliquis moleſtiis ſymptomatibus.

Epicriſis.

TInnitus aurium, præcipue gravioris & contumacioris, cauſſas & generationem explicare & opportunam medendi rationem monſtrare non tam facilis eſt negotii, quam quidem vulgo putant. Nemo enim, qui interioris auris artificioſiſſimam ſtructuram & fabricam mirificamque ſoni formationem non penitus cognitam perſpectamque habet, id feliciter tentabit. Neque alius facile intelliget, cur contumacis ejuſmodi mali ſanatio tot tantaſque ſibi adjunctas habeat difficultates. Compertum ex anatomicis eſt, per tubam Euſtachianam aerem

rem intrare interiorem auris cavitatem, quæ eſt inter tympanum & auditus oſſa, interq; veſtibulum labyrinthi & cochleæ, quod clauditur foramine ovali. Hic aer internus externe per aurem, meatum auditorium ac tympanum miris modis commotus ac repercuſſus, foramine ovali aperto ad veſtibulum, atque ad membranam nervi auditorii, quæ labyrinthi ſemicirculos & cochleam inveſtit, delatus ſoni ideam menti exhibet. Ad circulationem vero aeris interni, quæ conſiſtit in ejus purioris per tubam Euſtachianam introitu & exitu, promovendam, nec non ad variam tympani tenſionem ac remiſſionem plurimum contribuit motus muſculorum, quibus auditus oſſa reguntur. Quando igitur accidit, ut fibrarum nervearum compages, quibus univerſa auris cavitas, ejuſque oſſicula præcinguntur, a tono ac tenſione ſua naturali varias ob cauſſas dejiciatur: tunc non modo facillime fiunt hac in parte ſanguinis atque humorum decubitus ac ſtagnationes, ſed etiam liberior aeris ritus ac reditus intercipitur. Tum vero aer internus calore expanſus, multiplici alliſu & compreſſione exquiſitiſſimi ſenſus membranæ, quæ auditus inſtrumentum conſtituit, motum inducit tremulum, vibrantem ac pulſatorium, quo menti tinnitus offertur perceptio. Atque hæc tremula nervorum, qui auditui inſerviunt, commotio ob viciniam & conſenſum reliqua etiam nervorum paria, & membranas cerebri moleſte afficit, ingentemque iis infert debilitatem: unde major ſubinde fit ad congeſtiones & ſtagnationes humorum diſpoſitio; quam cephalalgiæ ac dolores tenſivi in vertice ac nucha, noctesque inſomnes inſequuntur.

Quod curationem attinet, ea in præſenti ægra hoc modo inſtituta eſt. Dedimus primum pilulas, quæ habebant extracti hellebori nigri, panchymagogi Crollii, mercurii dulcis, cinnabaris præparatæ ana drachmam ſemis, balſami peruviani ſcrupulum unum, ſalis ſuccini, pulveris caſtorei ana grana decem; de quibus ægra viginti ſumſit alternis diebus circa lecti introitum. Ab harum uſu factis ſex ſedibus, non tamen ſine torminibus, magnam viſcidi & bilioſi humoris copiam dejecit. Deinde ordinavimus medicamentum nervinum & diaphoreticum ex tintura antimonii acri, ſpiritu noſtro bezoardico (cui ſubſtitui poteſt ſpiritus eboris vel cornu cervi ſuccinatus) & liquore noſtro minerali anodyno æqualiter mixtis, mane in lecto ad quinquaginta guttas ſumendum, ſubjuncta largiori herbæ meliſſæ ſorbitione. Juſſimus præterea capiti externe adplicari cucupham pane, ſale toſto, caryophyllis, ſemine cumini, baccis lauri & floribus chamæmeli romani repletam. Diſſuaſimus etiam omnia flatulenta, acida, aeris frigidi admiſſionem, & graviores animi, quibus ægra alias obnoxia fuit, commotiones. Externe autem pluribus incaſſum adhibiti, optimam præſtitiſſe opem obſervavimus unguentum ex anodynis concinnatum, temporibus & auris lateribus adplicatum; cujus uſum ſomnus tranquillior cum inſigni ſymptomatum levamine, viriumque refectione ſequutus eſt. Hujus enim generis remedia, veluti ſunt Zibethum, ambra, moſchus & crocus decenter ſoluta, & auribus indita, virtute, qua pollent, ſedativa ac demulcente præternaturales fibrarum nervearum commotiones ſuſſlaminant, atq; ideo etiam in ſiſtendo ejuſmodi tinnitu omnibus aliis, quæ vulgo externe adhiberi ſolēt, anteferenda ſunt. Ceterum ad curationem pertinacis aurium tinnitus haud facile ſuaſerim aquas medicatas, ſive thermæ ſint, ſive acidulæ; crebriori edoctus experientia, in affectibus ex debilitate cerebri ac nervorum ortis, & ubi languidior eſt humorum per capitis vaſa circuitus, copiam aquarum mineralium plerumque parum commodi ac levaminis afferre; quoniam tenuiſſima cerebri vaſa ægre tranſeunt, atque adeo majoribus ſtagnationibus amplam præbent occaſionem.

CASUS XL.

De auditus difficultate cum fluxione ſeroſa.

Vir litterarum ſtudioſiſſimus, 27. annorum, temperamenti ſanguineo-chole-

cholerici, tenerioris ac ſtrictioris corporis habitus, ad iram proclivis, a teneris in moleſtias imi ventris torminoſas, colicas, capitis dolores, ſomnum turbulentum, ventriculiq; debilitatem pronus, & olim auditu difficili tentatus fuit. Hunc contra variis pugnatum eſt adminiculis, & præter varios medicos chirurgi cujuſdam famoſi auxilium imploratum, qui ſe malum exſtirpaturum promittens, & aliquid præternaturale auri intruſum exſtirpaturum promittens, & aliquid præternaturale auri intruſum ratus; hoc forcipe, ceraſi magnitudine extractum, cognovit eſſe cerumen inſpiſſatum, fere gypſeum, ac adeo durum, ut vix cultro ſecari potuerit. Tum reſtituta quidem eſt auditus libertas: at e ſiniſtra aure, quam obſederat cerumen illud, humor tenuis, paullo rubicundus, lymphatico ſimilis effluere cœpit. Oppugnavit hunc fluorem dictus chirurgus ſpiritu quodam in ipſum auris meatum inſtillato; qui vero tantum ardorem excitabat ægro, ut illum omitteret. Increvit inde effluxus ille copioſiſſimus, auditumque prorſus reddebat liberum. Hinc medicus quidam conſultus dedit medicamina interna pariter ac externa: ſed nec hæc ob ægri negligentiam partim in ipſis medicinis ſumendis, partim in regimine & capitis maxime ab aere frigido munitione commiſſa; nec inſequuti pubertatis anni juxta medicorum prognoſes deſideratam tulerunt opem.

Tum I. imploravit æger auxilium D. W. ejuſque medicatione per duos annos uſus nihil deportavit levaminis; neque votis reſpondit fonticulus ſiniſtro inflictus brachio. Hunc enim per aliquod tempus geſtatum ſequebatur copioſa muci purulenti, fœtidi, viſcidi, coloris citrini ex dextra aure, hactenus ab omnibus ſymptomatibus immuni, excretio: quæ dolorem in meatu auditorio, inſignemque pruritum excitabat, & ad aeris conſtitutionem ſe habebat. Namque ab hoc frigido & humido conſtrictus quaſi ac obturatus videbatur meatus, ut ichoris equidem minorem copiam funderet, majorem auditus pareret difficultatem: contra vero cœlo exiſtente ſereno liberius audiebat, ſed ſaniem aure largius reddebat; quæ denique in humorem tranſiit ſero haud diſſimilem.

Binis abhinc annis ſub horrida hyeme ac auſtera tempeſtate itineribus quibuſdam functus, inſigni corpus expoſuit refrigerationi; & hinc vere accedente podagram incidit, atq; chiragram. His intra trium ſeptimanarum ſpatium poſt exhibita interna remedia feliciter depulſis, ſucceſſit rubedo, moleſtuſque ardor in volis manuum pedumq; plantis: tum ipſa cutis elevabatur, abſcedebat, ac denique reddebat largam tartareæ materiæ quantitatem.

Hæc itaq; præſens eſt ægri conſtitutio; ut ex dextra aure ichor fœtidus, ſæpe viſcidus, aſſidue, majorique copia fluat, minori vero ex ſiniſtra feratur quantitate, auditusque ſit admodum difficilis. Ipſe putat, hanc materiam præternaturalem ac copioſam, in meatu auditorio ſecretam; nec conſiſtentiæ, nec coloris ceruminis ſimilem impedire, quo minus ſonus ad tympanum queat allidere: ſed aerem primum mucum illum ferire, qui cum molle corpus conſtituat, tam validum ſonum omnino referre non poſſet, quē aer ad tympanum alliſus formaret. Hinc etiam veretur, ne temporis diuturnitate ab hoc humido ipſius tympani contingat relaxatio. Sperat autem, fore ut ex inſtrumento Deckeri acuſtico, externe auri adplicato, & ſub capillis factitiis geſtato ſono determinatio ad auditus organa accuratior, hinc auditus facilior reddi queat.

Ceterum victum jam obſervat pertinacem; cereviſiam fugit, & quavis die unam duntaxat vini gallici menſuram, atque loco potus Theebois, qui ventriculum aggravat, decoctum Coffee ſaturatius bibere ſuevit; ſomno fruitur placido; nec curis indulget amplius, nec ſollicitudinibus. Alvo gaudet lubrica; flatibus ac murmuribus imi ventris admodum ſollicitatur; urinam reddit citrinam cum ſedimento. Tinnitum dextræ potiſſimum auris ſublevare poteſt compreſſione narium ac oris, qua fit, ut flatus per ductum Euſtachii & tympani foramen erumpant: hinc anceps hæret, num forſitan

chor ille præternaturalis in viciniis proceſſus maſtoidei reſideat? Denique nec ignorari oportet, ægri patrem non minus difficili laborare auditu; reliquos autem fratres ſororeſque ab illo vivere immunes.

CONSULTATIO.

INtellexi ex communicata mecum morbi hiſtoria, ægrum longis jam abhinc annis fluxione ſeroſa e ſiniſtra primum, dein dextra ſimul aure facta detineri. Contigit illa procul omni dubio ex nimia glandularum circa aurem poſitarum, & in naturali ſtatu cervicem ſeparantium relaxatione: unde non ſolum iterum illud, quod in ſpiſſam ac gypſeā fere materiam, meatum auditorium obturantem, tranſiit; verum etiam liquor ille tenuis ac limpidus jam auribus ſuſus effluxerunt. Hiſce vero moleſtiis fundamentum ſuppeditarunt capitis refrigerationes, malum vitæ regimen, & maxime impura humorum dyſcraſia, ventriculique imbecillitas: qua jam adhuc laborat æger, & hinc inſuſa calidiora ferre nequit, multiſque abdominis borborygmis vexatur. Quandocunque enim chylus minus laudabilis ſanguineæ admiſcetur maſſæ: generantur humores impuri, tartarei, ſalſi; qui accedente refrigeratione in noſtro ægrotante non ſolum podagræ chiragræque cauſa fuerunt, verum etiam fluxionem illam aurium ſeroſam magis foverunt, atque ſuſtinuerunt. Denique vero eſt ſimillimum, tympani membranam, aliaſque partes ad auditum neceſſarias, intra auris cavitatem ſitas, multa humiditate nimium eſſe relaxatas: unde partim auditus difficilis, partim tinnitus aurium ſuos mutuatur natales.

Hæc ergo funditus expugnaturus mala, non externis ſolum medicamentis, verum etiam internis, quæ ſanguinem purificent, humores a capite derivent, & ventriculo tonum reſtituant, pugnare debet. Quæ ut obtineantur, præter rectam vivendi rationem operæ erit pretium, ut alvi libertas promoveatur pilulis blandis balſamicis, ventriculum ſimul laborantibus, quarum alternis diebus novem veſperi deglutiendæ ſunt. Deinde potui ordinario decoctum ſubſtituerem, quod & humores depuret, & ſtomachum confortaret; cujus hæc ſit compoſitio: Recipe radicis ſaſſaparillæ, ſcorzoneræ ana uncias quatuor, glycirrhizæ, cichorei ana unciam unam; maſtices, ſeminis fœniculi ana drachmas duas. C. C. d. S. Species, quarum binæ unciæ in tribus aquæ menſuris per horam dimidiam coquendæ ſunt. Tum autem conſulo, aut ſub epulis ex ultimo allegati decocti hauſtu LXXX. guttæ Elixirii mei ſtomachici aſſumantur. Ut porro caput confortetur & affluxus diſcutiatur, haud alienum erit, ſacharum pondere unciæ dimidiæ pulveriſatum, & viginti balſami mei vitæ guttis permixtum quandoque ſternutatorii pulveris inſtar naribus attrahere, aut in ore detinere, ut ſolvatur. Non minus inſignem utilitatem ſpondet balſamus Peruvianus, aut goſſypio exceptus & auribus inditus; aut illis ſuper prunis per infundibulum admiſſus: nec denique levem feret operam hoc emplaſtrum; Recipe emplaſtri de meliloto unciam unam, pulveris chantharidum drachmam unam. M. d. quod corio inunctum magnitudine nummi, quatuor groſſos valentis, nuchæ ſingulo triduo recens adplicetur per quatuor hebdomades, ipſumque collum faſcia probe muniatur. His ſi morem geſſerit æger, inſuperque ab animi affectibus, cibiſque flatulentis ſibi caverit, corpus moderate moverit, calidiores potus evitaverit, & regionem ventriculi balſamo meo vitæ quandoque inunxerit: non dubito, fore ut ille adhuc junior vegetuſque a malo ſuo penitus vindicetur. Nec denique adprobo, quod integram vini gallici menſuram quotidie potet, cujus ſexta pars ſufficit.

ULTERIOR RELATIO.

PErcepimus, virum illuſtrem fluxionem illam ſeroſam, qua auditus difficilis in noſtro ægrotante ſtipatur, ex glandularum circa aures poſitarum relaxatio-

xatione derivare, ejuſque principem cauſſam in cacochymia ſeroſa, ac debilitato ventriculi tono collocare. His oppoſita medicamina rite quoque uſurpavit æger, & præcipue ex commendato decocto largitur hauſto optime habuit, & copioſiorem abhinc urinam reddi percepit. Præſcriptæ pilulæ alvum duxerunt ſatis bene; ac aliquales illius reliquerunt adſtrictionem. Hæc remedia cum Elixirio ſtomachico imminuerunt quoq; borborygmos, leviores ructus atque dolores inteſtinorum, circa umbilici regionem excruciantes aliquantulum; ſed nondum penitus ſuſtulerunt. Externis non minus remediis, nimirum pulvere ſternutatorio ex ſacharo & balſamo vitæ parato, balſamo peruviano, & veſicante emplaſtro uſus fuit: quod cum moleſta glandularum colli ſubcutanearum intumeſcentiam excitaret, per binos quidem dies abque cantharidibus impoſitum; dein vero tumore illo congruis diſcutientibus calide adplicatis ſublato, per tres hebdomades continuatum eſt cum cantharidibus. Nec ſpem ſefellit hoc veſicatorium; ſiquidem exinde non ſolum affluxus ad aures, maxime dextram, imminutior factus; verum etiam ipſa ſeri effluentis acrimonia magis fuit temperata.

Ceterum flatibus torquetur æger inſigniter; qui aures æque ac ventriculum & inteſtina occupant: non minus capitis tormentis, præcipue in dextro latere circa frontem auremque ſæpius exercetur: ſi aſſumſerit acida inter cibos, mox colicos, ſpaſmodicoſque circa umbilicum ſentit dolores. Somnus, quo per decennium minus placido fuit fruitus, jam quoque admodum turbulentus eſt, nec niſi per ſex vel ſeptem horas protrahi poteſt. Pedes a leviſſimo frigore graviter afficiuntur: urina fertur coloris citrini, vel magis aurantii abſque ſedimento. Appetentia, uti ſemper, ita jam præcipue exigua valde eſt; nec niſi piſces edere cupit, carneſque maxime bovinas averſatur, cum exinde protinus inſietur ventriculus. Tabaci vero fumo largius indulget, hac potiſſimum pluvioſa tempeſtate; ſub qua cubiculo veluti carceri incluſus in publicum prodire recuſat. Quæ cum ita ſint, ulterius efflagitat conſilium, ac potiſſimum doceri cupit; num vino generoſo Sect dicto ad ventriculum roborandum, parca quantitate uti liceat?

CONSILIUM.

Quum commendata remedia in auditus vitio felici effectu haud fuiſſe deſtituta intellexi, tranſmitto jam & priſtinum ſtomachicum & ſimul viſcerale meum Elixirium; quod utrumq; ventriculum roborat, flatuſque diſcutit; & alternatim ita eſt adhibendum, ut quod ventriculo ſuo convenientius deprehenderit æger, magis in uſum vocet. Neque minus decocti potatio protrahenda; pilulæ ter quavis hebdomade ſumendæ; & veſicatorium jam omittendum eſt. Contra vero operæ erit pretium, collum auremque affecti lateris balſamo meo vitæ ſedulo fricare, aut illius quaſdam guttulas goſſypio exceptas auribus indere: non minus ad caput roborandum inſignem feret opem ſuccinum pulveriſatum alternis diebus capiti inſperſum, & dein iterum pectine abſtergendum. Nimius autem Tabaci uſus noxius eſt: dulce vinum Sect ventriculo confortando omnino opportunius erit vinis acidulis. Hæc ſunt, quæ in ſalutem ægri proponenda duxi, quæ Deus reddat ſalutaria precor.

CASUS XLI.

De Auditu gravi cum imbecillitate generis nervoſi, aliiſque ſymptomatibus.

Perilluſtris quidam comes, jam diu viduus *69.* annorum, temperamenti ſanguineo-cholerici, ad iram pronus, corporis, ob duriorem educationem, multoſque belli labores in juventute perpeſſos, ſatis firmi atque robuſti: nullis diætæ exceſſibus indulgens non ſolum olim, verum etiam jam, maxime cum a ſcalis deſcendit, ſæpius vertigine ſollicitatur, & poſt previas meditationes, & acriores animi intentiones de cervicis dolore ac capi-

tis debilitate conqueritur. Unus cum dimidio elapſus eſt annus, ex quo aliquando humido frigidoque cœlo peregre domum reverſus, adfectu ſiniſtri faciei lateris ſpaſmodico ac quaſi paralytico noctu corripiebatur ſubito, cum informi oris & labiorum diſtorſione, eorumque inflatione, oris ſiniſtri contractione, ejuſdemq; verſus ſiniſtrum angulum inflammatione. Neq; vero ulla aderat febrilis commotio, nec oculi affecti ac ſanguine ſuffuſi acies lædebatur, quin viſus illius pariter ac dextri permanſerit integer: attamen linguam obſederunt puſtulæ quædam, ardentem inferentes dolorem.

Oppugnabatur hic in tam confirmata ætate ſatis gravis affectus moderatis diaphoreticis diſcutientibus, nervinis, blande laxantibus, ſiccis fomentis ac frictionibus, & Deo ſint grates, tanto cum fructu, ut oculus æque ac os paulatim priſtinum ac naturalem recuperaverint ſitum. Verum enimvero quædam adhuc reſtare videtur muſculorum oris relaxatio: ſiquidem eo non valet more alias conſueto tibiarum ſonum imitari: cui etiam eximia auditus difficultas ac fere abolitio ſupervenit. De hac autem notari meretur, quod ſereno exiſtente aere eadem gravitate urgeat, ac ſub pluvioſa tempeſtate; quæ in aliis ſubjectis malum plerumque exacerbare ſolet: nec quoque more huic vitio conſueto tinnitu aut ſuſurru aurium ſtipatur. Sub aere libero quoque eſt auditus, quam intra cubile; & in fornicatis locis, ſono propagando alias convenientiſſimis, gravior ac plane nullus: contra vero, quod peculiari adnotatione dignum, facillimus, ſi æger a puncto ſonoro aliquantulum remotior ſuperiorem dextræ auris regionem a capite paullulum reclinaverit. Quod ſi enim v. g. prope ad horologium pendulum fuerit, ejus pulſum haud audit: ſi vero quatuor vel quinque paſſibus ab eo diſtat, & dicto modo aurem a capite elevat, illius motus forſitan ob commodiorem tympani ad recipiendum ſonum ſitum diſtinctius percipere valet. Denique etiam ſiniſtræ auris longe gravior deprehenditur auditio, quam dextra, nec ulla adjuvari poteſt arte.

Ceterum bene habet illuſtriſſimus æger, & pro ætatis ratione optime viget: equo vehi, venatum proficiſci, omneſque functiones ſtrenue adminiſtrare valet. Diætam obſervat ſtrictiorem, nec largis indulget epulis: cœna utitur parciori, nec niſi juſculo quodam veſcitur; ſub prandio vinum Rhenanum debilius, & aſſumptis cibis durioribus, hauſtum Hungarici; ſub cœna non niſi cereviſiam aſſumit: ſomno fruitur placido, viribuſque gaudet ſatis robuſtis, niſi quod deſcenſus a ſcalis ob memoratam vertiginem difficilior fiat atque moleſtior. Neque unquam obnoxius fuit excretionibus ſanguinis naturalibus per nares aut hæmorrhoides: nec niſi alvi ſolutionem critice olim expertus eſt quandoque, quæ ſub præſenti affectione evaneſcere fere videtur. Bis quotannis circa æquinoctia venas in brachio tundendas præbere ſuevit, cum venæſectionem in pedibus, quam olim ſæpius inſtitui curavit, ſibi magis noxiam deprehendit. Denique nec ignorari oportet, mentis alacritatem poſt ſumtas epulas longe majorem eſſe, quam ubi jejunus eſt ventriculus: a prandio enim laboribus cum meditatione junctis commode fungitur, quos mane abſque inſigni capitis debilitate perficere nequit, nec tum niſi tremula manu ſcribere valet.

Quanquam igitur arduum ac difficile valde videatur, ut æger partim ob ætatem provectiorem, partim eximiam nervoſi generis imbecillitatem, atque membranarum eum cerebri, tum meatus auditorii ac tympani debilitatem a malo ſuo vindicetur penitus: non tamen dubitat, fore ut ex Tuo, Vir Excellentiſſime, conſilio affectus ſui levamen, ejuſque & a perfecta ſurditate & ab aliis hac maxime inimica tempeſtate metuendis gravioribus malis præſervationem obtineat. Hinc mentem tuam ocyſſime cognoſcere cupit, ac doceri potiſſimum avet, quæ thermæ externo uſui, quæve interne acidulæ aut minerales aquæ ipſi futuræ ſint ſalubres; quas meo quidem arbitrio cautiſſime adhibendas cenſeo.

RES-

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Poſtquam ægritudinis, qua perilluſtris Comes a R. ſollicitatur, omnia momenta probe mecum perpendi: ex relatis judico, non ſolum paralyticum illum affectum, quo uno & dimidio abhinc anno fuit infeſtatus, cujuſque adhuc quædam in movendo ore oſtendit veſtigia; verum etiam vertiginem, auditum gravem, & capitis poſt acres meditationes debilitatem nimiæ ſeri colluviei, & inde productæ nervoſarum partium cerebrum ac organa ſenſibus dicata ambientium imbecillitati atque atoniæ ſuos debere natales. Hiſce autem partim ætas confirmata, partim ſubitanea aeris mutatio, ac refrigeratio, cui ſub venationibus fuit obnoxius, cauſſam ſuppeditaſſe videntur. Quod peculiaria momenta, quæ difficilem auditum comitantur, attinet, ea ex membranarum nervoſarum auditus organa involventium tam internarum quam externarum nimia ſiccitate derivarem ideo, quod obauditio illa gravis & humida & ſerena tempeſtate eadem ſit, nec ullo aurium ſuſurro ſtipetur, licet non negarem, ſub initio nimiam nervorum auditus laxitatem fuiſſe præſto. Neque vero dubito, quin difficilis ille auditus etiam a cerumine inſpiſſato, indurato ac tympani membranam occupante dependeat: id quod experientia ſæpius comprobatum habui, & hoc in caſu operæ fuiſſe pretium deprehendi, ſi lac calidum, cujus ea, quam cochlear capit, cum quatuor olei tartari per deliquium guttulis permixta ſit, ſæpius immittatur auri, & per aliquod tempus in ea detineatur; quod decubitu corporis ad latus inclinato eo melius obtinebitur. Non minus regionem circa aures balſamo meo vitæ frequentius fricare oportet, aut os cum calido vino balſamo vitæ maritato matutino tempore colluere, eodemque fauces gargariſare; quod capitis confortationi egregie inſerviet ſimul.

Inter medicamina interno uſui opportuna ſolliciti ante omnia eſſe debemus, ut alvus ſit libera, quæ in hominibus ætate provectioribus, partim cum in illis bilis haud ſatis balſamica eſt, ac multæ in ventriculo generantur aciditates; partim glandulæ ac tunicæ inteſtinorum glanduloſæ non ſufficientem fundunt humiditatem, plerumque obſervatur pigrior atque adſtrictior. Id eo magis in noſtro ægrotante videtur neceſſarium, cum olim lubrica magis alvo fuit gaviſus. Namque haud rara mihi occurrerunt exempla, alvum ſiccam ſegnemque hos capitis effectus excitaſſe non ſolum, verum etiam exacerbaſſe. Sed arduum eſt, hoc ſcopo in ſenibus potiri; purgantia enim magis nocent, quam proſunt. Meo quidem arbitrio in uſum frequentiorem vocandus eſt pulvis quidam abſorbens, cujus hæc ſit compoſitio: Recipe lapidum cancrorum unciam dimidiam, nitri antimoniati drachmas duas, extracti rhabarbari tenuioris cum menſtruo aqueo & ſale tartari parati drachmam unam. Hæc commiſceantur invicem & exſiccata mane vel veſperi bis quavis hebdomade pondere drachmæ unius exhibeantur: & præterea inter epulas ſæpius poma Porsdorffienſia cum paſſulis minoribus cocta aſſumantur. Deinde ad capitis nervorumque roborationem commendo eſſentiam ſuccini cum tinctura tartari æquali pondere mixtam, & cum dimidia parte ſpiritus ſalis ammoniaci vinoſi maritatam, mane æque ac veſperi L. vel LX. guttulis hauriendam. Cum porro magna vis in congruo potu ſita eſt: ejus ordinarii loco exhiberem æſtate acidulas Selteranas cum tertia vel quarta vini parte commixtas; hyeme decoctum quoddam: nec denique a venæſectionum bis quotannis adminiſtratarum uſu deſiſtendum eſſe ſuadeo. Ceterum in tam provectiori ætate non tam circa perfectam mali exſtirpationem, quam potius vitæ conſervationem ſollicitum eſſe oportet: cui minerales aquas aut thermas minus fore convenientes judico.

CASUS XLII.

De cœcitate ſubito ſuborta.

STudioſus triginta & ſeptem annorum, temperamenti ſanguineo-melancholici, a teneris ſe prorſus ſtudiis dedit, lucubrationibus admodum indulſit, maxime cum ante biennium erudiendis liberis operam navaret. Namque tum ad ſeram uſque noctem protraxit meditabundos labores; hora quarta matutina iterum ſurrexit; ad prandium uſque jejunus manſit, aut ſaltem vini aduſti hauſtum aſſumſit, & ſub epulis parco potu uſus alvum ſemper habuit inſignem. Hoc vitæ genere per annum cum dimidio continuato, accidit, ut dum gravi aliquando percelleretur iracundia, primum capitis dolores, ac ſenſum formicationis in fronte, & tum ſubitaneam incidit cœcitatem, cum gravi auditu, ſermone præpedito, ac tenſivis dextri brachii pediſque tormentis. Adhibita protinus ſunt pediluvia, & vena in ſiniſtro pede ſecata; quæ non minus ac ea, quæ elapſis poſt binis hebdomadibus in brachio ſiniſtro tundebatur, nullum fudit cruorem. Hinc ſcarificatio, cui olim adſueverat, per biennium vero ſuperſederat, in nucha ac vertice capitis inſtituebatur; & alvi obſtructio clyſtere emolliente oppugnabatur. Tum viſus quædam rediit potentia, qua ſub accenſam lucem melius, quam lunæ ſplendorem videre valuit; legere tamen nondum poteſt; ac nubeculas adhuc ante oculos verſari aſſerit.

Ego in conſilium vocatus primum ordinavi hunc pulverem: Recipe cinnabaris nativæ præparatæ, lapidum cancrorum, ſuccini præparati ana drachmas duas, ſalis volatilis ſuccini, cornu cervi ana grana decem. M. f. pulvis. S. *Pulver ſu einen Quentcben auf ein mahl.*

Deinceps commendavi has pilulas: Recipe mercurii dulcis maſſæ pilularum noſtrarum ana drachmam unam, extracti phanchymagogi Crollii drachmam ſemis, extracti caſtorei grana quatuor. M. f. pilulæ ex ſcrupulo XX. Harum nimirum pilularum XX. tribus ſucceſſive diebus mane ſumſit; tum per quinque dies mane pariter ac veſperi pulverem adhibuit; poſtea iterum pilulas per 3. dies & demum pulveres cepit, & ſic alternavit. Porro hoc decoctum dedi: Recipe radicis valerianæ unciam unam, herbæ meliſſæ manipulum unum, ſeminis fœniculi drachmas duas Conc. cont. d. S. Species inſtar Theebois uſurpandæ: hujus enim vaporem mane oculis admittere, & poſt ſumta medicamina commendata octo vel decem vaſcula ſorbillare debuit. Non minus exhibui balſamum meum vitæ, ut illum & naribus admoveret, & eodem tempora inungat, & tandem VIII. illius guttas mane ex allegato infuſo hauriat. Denique etiam quotidie in pediluvia ex ſurfuribus tritici & floribus chamæmeli pedes ad ſuras uſque immiſit: & his per aliquot hebdomades rite adhibitis viſus perfectam recuperavit potentiam.

Epicriſis.

COecitas, quæ ſubito invadit, ſpeciem præ ſe fert paralyſeos, ac potiſſimum fit a ſtagnatione & ſeceſſione ſeri a ſanguine circa thalamos nervorum opticorum; quorum compreſſio liquidi illius nervei animalis liberum in nervos opticos influxum impedit: hinc oritur viſus privatio, ſalva & illibata ſtructura oculorum; ſiquidem exterius in iis nullum alicujus labis veſtigium deprehenditur. Proficiſcitur autem hæc ſeri ſtagnatio potiſſimum a debilitate cerebri, nimiaque ejus fibrillarum relaxatione, quæ ſanguinis curſum per hanc partem difficiliorem reddit: unde his cerebri vaſis impactus hærens ſeroſitates dimittit, quæ certo in loco imi cerebri copioſius congeſtæ hæc vel illa nervorum paria comprimunt, earumque partium, ad quas hæc paria feruntur, functiones depravant, vel penitus deſtruunt. Præſenti in caſu nimia animi contentio in meditando, nimiæ vigiliæ ac diuturnus mœror animi cerebrum, atque ex eo oriunda nervorum paria magnopere debilitarunt. Eſt enim harum rerum ea natura ac indoles, ut con junctæ ad graves capitis morbos, melan cho-

cholam, paralyſin, apoplexiam & affectus ſoporoſos facillime diſponant. Accedit huc ſanguinis craſſities atque impuritas, ejuſque ad caput congeſtio; quæ omnia ad nimiam potus abſtinentiam, matutinum ſpiritus vini uſum, contumaces alvi obſtructiones & intermiſſas ſanguinis per venæſectionem aut ſcarificationem evacuationes referenda ſunt. Non itaque mirum videri debet, quod ſub tali humorum ſtatu ac diſpoſitione cerebri ſanguis a graviori animi commotione cum impetu ad cerebrum congeſtus ibique ſubſiſtens non modo gravativum capitis dolorem ac cœcitatem, ſed etiam pungitivum & lancinantem dolorem in dextro pede ac brachio excitaverit. Quum autem hic effectus nondum inveteratus, ſed adhuc recens ſit: facile judicare licet, ægrum non extra ſpem viſum recuperandi poſitum eſſe, ſi modo accommodata huic malo remedia convenienti ordine ac tempore adminiſtrentur.

Quamobrem præter venæſectionem, ſcarificationes, alvique laxationes, utiliſſimam tali in caſu opem ferunt ea remedia, quæ ſtagnantes humores reſolvunt, atque diſcutiunt, eoſque a capite & partibus ſuperioribus ad inferiora divertunt, ac denique corroborant. Quum vero mercurialia rite præparata, & cum primis cinnabarina, decenti modo ac tempore uſurpata, plurimum valeant ad lympham ſtagnantem in partibus etiam remotioribus removendam atque in convenientem motum reducendam, quemadmodum id ſatis abundeque adparet in lue venerea; hinc in gravioribus longis paſſionibus, in paralyſi & epilepſia non ſine inſigni fructu iis uſi ſumus non ſolum ſcopo purgandi, ſed etiam ſine diaphoretico, qui facillime obtineri poteſt, ſi infuſa calida, diaphoretica virtute impregnata ſuperbibantur. Remotis igitur cauſis & reſolutis ſtagnantibus circa thalamos nervorum opticorum humoribus, nihil utique conſultius eſt, quam cerebrum atque univerſum genus nervorum præſtantiſſimis balſamicis cum interne, tum externe adhibitis corroborare, fibriſque nimium relaxatis priſtinum tonum ac robur reſtituere, quam ad rem uſus balſami noſtri liquidi quam maxime commendandus eſt. Ceterum ex hujus morbi hiſtoria, ejuſque felici ſanatione illud imprimis cognoſcere licet ad tollendam cœcitatem, ſeu guttam ſerenam non adeo inveteratam, cinnabarina ac mercurialia cum ſubjuncto balſamicorum uſu maximam habere efficaciam: neque dubitandum eſt, quin ſimilis medendi ratio in aliis gravibus cerebri capitiſque affectibus, qui a ſtagnante & extravaſata ſeroſa ſanguinis portione naſcuntur; ſi non jam altiores radices egerint, opportunum locum inveniant.

CASUS XLIII.

De Viſus imminutione ex humorum oculi, potiſſimum aquei, conturbatione.

POſtquam de affectione oculorum, qua Reverendiſſimus quidam ac illuſtris vir tentatur, conſultus, & ipſos oculos coram inſpexi, & ægri temperaturam ac corporis conſtitutionem rite exploravi; & denique varia celeberrimorum medicorum conſilia perluſtravi: illud vitium nec paralyſi nervorum opticorum, aut guttæ ſerenæ, quam vulgo vocant *Schvvartſen Staar* accenſere poſſum, cum pupillam pro diverſa radiorum luminoſorum receptione adhuc conſtringi, dilatarique video; neque etiam ad ipſam cataractam, acu auferendam, pertinere arbitror, quamvis haud negaverim, illud demum in cataractam terminari poſſe. Eſt potius hic affectus conturbatio humorum, maxime aquei oculorum, a ſuccorum vitalium curſu per oculum turbatio ac imminuto, tunicarum vaſorumque oculum conſtituentium robore labefactato derivanda.

Hinc partim ætas provectior, partim mentis labores acriores, forſitan nocturnis potiſſimum lucubrationibus ad candelæ lucem adminiſtratæ, eximium proculdubio contulerunt momentum. Hiſce enim integrum nervorum genus

cum liquido eorum tenuiſſimo valde debilitatum fuiſſe, exinde colligo, quod illuſtris æger de vertigine, variis imaginibus ante oculos obverſantibus, olfactus nimia ſenſibilitate, qua graveolentia ferre nequit, ac ſomno turbulento conqueratur. Neque vero minus hæc vitia adauxit ventriculi deſtructum robur: quo, ut multæ acidæ, bilioſæ, mucidæque ſordes generentur, digeſtio impediatur, & illegitimus chylus, ex cujus integritate non ſolum ſanguinis bona temperies, verum etiam elater partium ſolidarum, maxime cordis, & inde factus humorum liber curſus dependent, producatur; contra vero multi flatus enaſcantur, qui accedente alvi obſtructione, per ſuperiora eructant, & cruorem, vapidaſque exhalationes ad caput rapiunt.

Quibus ſic ſe habentibus cum ventriculi vigor imminutus, lympha tanquam totius corporis & humorum oculos obſidentium nutrimentum, ſpiſſa ac impura, caput imbecillum, oculi debilitati & ætas confirmata præſto ſint: facile judicare licet, nullum eſſe locum violentis remediis, veluti ſunt vomitoria, fetacea, veſicatoria, martialia, millepedes, aliaque calidiora cephalica ab exteris medicis, maxime D. Wolhuyſen commendata. Hæc enim junioribus perſonis, ubi vitium oculorum ex aliis cauſſis originem traxit, provide adplicata quendam quidem pollicentur effectum: at in noſtro caſu majus ſanitatis atque vitæ minantur damnum. Quare potius vellem, aut medicinis blandis ac naturæ convenientibus integrę corporis temperiei ſuccurratur, & maxime generando chylo laudabili proſpiciatur. Quod ſi enim concoctrix vis reſtituatur ventriculo, vireſque naturæ confortentur; haud dubito fore, ut ad oculorum affectionem deſiderata redundet opera.

Hiſce autem ſcopis obtinendis conſulo, ut bis quotannis tempeſtate ſerena vena in pede ſecetur, & ſanguinis quatuor extrahantur unciæ: quo enim tempore aerem frigidum, humidumque evitare, cibos duriores fugere, ac animi tranquillitatem amplecti oportet ægrum reverendiſſimum. Deinde eximium pollicentur uſum pediluvia ex aqua fluviatili, & furfuribus triticeis, ſacculo incluſis, parata, & aliquot lactis menſuris permixta; quæ temperata, & ne refrigeſcant, ſucceſſiva aquæ calidioris affuſione in tepore conſervanda per aliquot hebdomades quotidie circa ingreſſum in lectum adhibenda ſunt, iiſque per horam dimidiam inſedendum: poſtea pedes vino Rhenano calidiori cum floribus lavendulæ & chamomillæ Romanæ infuſo inungendi, & denique cubitum eundum eſt. Tum ſemel circiter intra 14. dies hauriendam ſuadeo hanc laxantem potionem: Recipe mannæ electæ uncias duas, terræ foliatæ tartari drachmam ſemis, aquæ veronicæ, florum acaciæ ana uncias tres, coque & ſolve leni calore; colaturæ adde olei de cedro italici guttas tres M. d. Hujus dimidia portio mane capienda, dein quædam juſculi avenacei vaſcula ſorbillanda; tum elapſa hora dimidia altera pars aſſumenda, & iterum avenæ decoctum ſuperbibendum erit. Summo enim cum fructu acidas bilioſaſque ſordes blande expurgabit; nec timendum erit, ſi forſitan ob ventriculi imbecillitatem vomitum ſimul excitaverit. Pridie ante ejus aſſumtionem pulverem infra communicandum aſſumere convenit; & præterea ſingulo quatriduo pilularum mearum balſamicarum XIV. veſperi devorare, quæ magis ventriculum roborandi, quam laxandi virtute pollent.

Mane loco infuſi Theebois aliud e meliſſa, betonica atque corticibus citri concinnatum, haud adeo ſaturatum ſex vel ſeptem vaſculis potandum; & ſub epulis ex ultimo hauſtu 40. vel 50. guttulas Elixirii mei balſamici viſceralis capiendas ſuaderem. Neque minus præſtantiſſimam opem exſeret levior corporis motus, aut hora una ante, aut tribus poſt paſtum inſtituendus. Tum operæ erit pretium alternis diebus vel una ante prandium hora, vel a meridie hora quinta veſpertina pulverem quendam &

acorem

acorem attemperantem, & ventriculum roborantem, & digeſtionem adjuvantem ex aqua ceraſorum nigrorum pondere unius drachmæ aſſumere, qui ſic ſe habet: Recipe radicis aaronis, pimpinellæ albæ ana drachmam unam, lapidum cancrorum unciam unam, ſuccini ſerupulos duos, olei de Cedro, aurantiorum per expreſſionem parati, nucis̃tæ deſtillati ana guttas quatuor. M. f. pulvis.

Pro localibus remediis, ad confortandos oculos idoneis, laudarem eorum lotionem cum aqua Hungarica, dimidia aquæ roſarum parte permixta ter quotidie inſtituendam; quæ etiam externe balſamo peruviano nupta abdomini inungi poteſt. Ipſi oculi ab immediato luminis acceſſu muniantur probe; caput ſedulo pectinetur, & nucha cum dorſo frequentius fricetur. His rite obſervatis ſpero, fore ut & toto corpori, & maxime oculis inſigne accedat levamen; quod ex toto pectore precor.

APPENDIX.

Non ignorari oportet; ægrum noſtrum ſplendidiſſimo munere eccleſiaſtico functum & annos ſeptuaginta duos natum noviſſime elapſo anno mihi, cum Ducem Brunſvicenſem valetudinis cauſa acceſſiſſem, retuliſſe, ſe binis abhinc annis in eam viſus abolitionem incidiſſe, ut quidem lucem a tenebris diſcernere, hominesque diſtinguere, lecturus vero litteras minime dignoſcere poſſit. Huic vitio cauſam dediſſe recenſebat lucubrationem ac lectionem ad mediam uſque noctem olim protractam, capitiſque ſimul factam refrigerationem. Multorum, quos in hoc morbo jam conſuluerat, medicorum, maxime celeberrimi Lutetiæ medici, D. Wolhuyſen conſilia mihi oſtendebat, qui omnes circa morbi denominationem diſſentiebant. Hic enim cataractam veram, alter ſpuriam, ille guttam ſerenam, alius paralyſin nervorum opticorum ſubeſſe declarabant, iiſque cauſis varia partim violenta proponebant remedia. Quum ergo ipſe oculos inſpicerem & ſerena tempeſtate, & luce obſcuriori: motum pupillæ conſtrictorium ac dilatatorium ſalvum adhuc deprehendi & integrum, ipſamque pupillam paullo conturbatam. Præterea inſigni ventriculi debilitate laborabat, cum extra tum inter epulas crebria ructuum moleſtiis tentabatur, quas muci atque ſalivæ copioſa ſequebatur exſpuitio: mane nauſea ac acore ventriculi ſollicitabatur; alvus ſegnis & ſæpius obſtructa erat, vertiginoſa caput turbabat adflictio, ſomno fruebatur turbulento & gravativus frontem oculoſque occupabat dolor. Appetentia gaudebat ſatis integra, corpore nihilo ſecius emaciato, cibis magis durioribus adſueverat, quam mollioribus, & inter epulas potu vini Rhenani magis indulgebat quam cerevisiæ.

Quibus ſic ſe habentibus, hanc viſus imminutionem magis ad ſymptomata referendam duxi, cujus princeps cauſſa partim in capitis atque ventriculi debilitate, partim lympha impuriori hærebat. Hiſce etiam cauſſis accommodavi curationem, variiſque argumentis demonſtravi, maxime fore neceſſarium, ut concoctio promoveretur, reſtitueretur, & in corpore boni generarentur ſucci: & ſatius futurum, ut ipſa vita hujus illuſtris ægri, ex cujus eruditione, experientia ac integritate inſigne reipublicæ accedebat emolumentum, conſervaretur, quam ut habita duntaxat ad oculorum vitium ratione violentis medendi rationibus pugnaretur, iiſque vita magis deſtrueretur. His morem geſſit, & deſideravit, ut meam de curatione mentem proxime conſignarem litteris; quas etiam domum reverſus, mox ad illum dedi. Rite inhæſit commendatis a memet remediis, & ab iis, maxime ab Elixirio balſamico in ventriculo ac concoctione roborandis deſideratum obtinuit effectum: licet viſus imminutio nullam adhuc reſtitutionis ſpem exhiberet.

CASUS XLIV.

De humorum oculi conturbatione cum gutta ſerena.

MAtrona quædam 49. annorum, cholerico-melancholica, jam per ſedecim annos, extra conjugium vivens, illibatam ſemper præ ſe tulit valetudinem, niſi quod a teneris ſpirandi quadam anguſtia fuerit ſollicitata. Interim variis refrigerationibus atque moleſtiis expoſita, per binos annos menſium irregularem habuit fluxum, mox per tres menſes ſuppreſſum, & noviſſimo anno plane ceſſantem. Abhinc vero ſæpius oculorum inflammationibus tentata, illas quidem ſemper ſuperavit: ſed menſe Decembri anni 1726. illæ redierunt gravius cum puncturis atque doloribus ſtipatæ, & primum dextrum, mox etiam ſiniſtrum prehenderunt oculum. Has inſequebatur iridis quædam dilatatio, & viſus obſcuratio, quæ paulatim adeo invaluit, ut jam nihil omnino diſcernere valeat. A doloribus quidem, non autem penitus ab inflammatione liberi ſunt oculi; horumque dextri chryſtallinus humor naturali adparet albicantior; nec tamen liquet, an cataractam, anne glaucoma portendat: in ſiniſtro non niſi pupilla dilatata, & humores conturbati obſervantur. Multis contra hæc mala pugnatum fuit remediis, nimirum venæſectionibus in pede pariter ac brachio inſtitutis, veſicatoriis, fonticulis in brachio & nucha excitatis, pediluviis, collyriis, ſacculis diſcutientibus, purgantibus, mercurialibus, ſudoriferis, millepedibus cum cinnabari nativa mixtis; & commendatæ etiam ſunt aquæ Spadanæ. Tantum vero abeſt, ut malum hiſce fuerit ſublevatum, ut potius magis magiſque ingraveſcat, & ægram admodum anxiam reddat, ſollicitamque.

CONSILIUM.

Intellexi ex caſu ad me tranſmiſſo, ægram viſu fere privatam meum implorare auxilium. Quod ſi ergo primum illius affectionis cauſam intuear: illam partim in humorum oculorum chryſtallini vitreique naturaliter pellucidorum ab affluxu lymphæ ſpiſſæ ac impuræ facta corruptione atque turbatione; partim nervorum opticorum læſione reſidere arbitror. Hi enim ex appulſis & ſtagnantibus impuris ſuccis compreſſi, liquidi nervei aditum ad tunicam retinam denegant, & hinc ablato viſu guttam ſerenam induxerunt; quemadmodum ex nimia & fere paralytica pupillæ atque iridis dilatatione cognoſcere licet. Quum igitur hæc vitia nimio ad caput, & oculos, maxime harum partes prope cerebrum ſitas facto affluxui debeantur, teſtantibus id rubedine, dolore ac inflammatione eorundem; hic vero affluxus partim a menſtruæ purgationis ceſſatione, partim a crebris refrigerationibus, animique commotionibus & inductus fuerit, & adhuc foveatur: imprimis curandum erit, ut primum oculi ab humoribus in iis ſtagnantibus liberentur, affluxus ad illos divertatur, tumque partes eorum nerveæ ac membranaceæ corroborentur, & humoribus priſtina reſtituatur pelluciditas.

Quod vero conſequi perarduum judicandum eſt in malo hoc inveterato; ſaltem ea, quæ his adfectibus vulgo opponuntur medicamina, veluti ſunt ſetacea, veſicatoria, fonticuli, mercurialia, collyria, diſcutientia, ſudorifera atque purgantia, incaſſum adhibebuntur. Attamen minime omnem abjicere oportet ſpem, maxime cum ea nondum uſurpata videam remedia; quæ in hiſce vitiis, ratione & experientia duce, haud aliena deprehendi. Hinc ſuaderem, ut geſtato aſſidue in nucha ſetaceo, alvi ante omnia conſervetur libertas; cui ſcopo Manna binis unciis cum una cremoris tartari drachma permixta bis quavis hebdomade devorata inſerviet egregie. Dein omnem vini atque cereviſiæ potum ſedulo evitare, ejuſque in locum hoc decocto uti oportet: Recipe radicis ſcorzoneræ, raſuræ cornu cervi, ſarſaparillæ ana uncias ſex, ſeminis fœniculi, aniſi ſtellati ana drachma tres, radicis liquiritiæ unciam.

C. C. d. S. ſpecies, quarum uncia una cum dimidia ex tribus aquæ menſuris decoquatur. Externe oculis adplicandus eſt ſacculus radice valerianæ, ſemine fœniculi, floribus roſarum repletus, & aqua arquebuſadæ impregnatus, aut quandoque naribus attrahendus hic pulvis: Recipe ſalis volatilis ammoniaci ſicci unciam unam, olei ſalviæ, majoranæ, balſami peruviani ana drachmam ſemis. M. Nec levem ſpondet operam infuſum theiforme ex radicis valerianæ uncia una, herbæ meliſſæ, betonicæ, ſalviæ, baſilici ana manipulo, ſeminis fœniculi, cubebarum ana drachmis tribus paratum: cujus partim vapor mane admittendus oculis, partim minus ſaturati decem vaſcula ſunt haurienda: & denique operæ erit pretium, ut ægra cubitum itura drachmam dimidiam hujus aſſumat pulveris: Recipe cinnabaris rite præparatæ, radicis pœoniæ, oculorum cancri, antimonii diaphoretici, ſuccini præparati ana drachmas duas, ſulphuris antimonii N. torrefacti ſcrupulum. M. f. pulvis.

Horum remediorum uſui per quatuor hebdomades inſiſtatur, neceſſe eſt, eique quavis veſpera pediluvium ex aqua fluviatili & furfuribus tritici concinnatum adjungatur. Quod ſi vero hæc votis haud reſponderint; tunc conſultum duco, ut pro excitanda leniori ſalivatione ter quavis hebdomade juncturæ pedum atque genua unguento mercuriali illinantur; & ægra quotidie per tres horæ quadrantes inſeſſum ex aqua fluviatili cum hordeo ac tritici furfuribus decocta ingrediatur: & hac cura abſoluta priori iterum inhæreat. Ex his, ſi reſtitutioni ſanitatis adhuc locus fuerit, deſideratum effectum ægram eſſe conſequuturam, nullus dubito.

CASUS XLV.

De Viſus imbecillitate ex turbatione humorum oculi.

Quæ jam triginta duos annos extra matrimonium vixit, matrona ſeptuaginta ſex annorum, per quinque jam luſtra plenaria dextri oculi cœcitate ſollicitata fuit; qui ſiniſtro major extra orbitam prominet plerumque, humoribus turbulentis, & aliquot in pupilla maculis conſpicuus. Verum enimvero aliquot abhinc annis ſiniſtrum quoque oculum quædam obſcuratio obſidere cœpit; quæ poſt inſtitutam vel venæſectionem, vel ſcarificationem ſemper quidem evanuit iterum; at proxime elapſo ſemeſtri, necquicquam oppoſita venæſectione magis invaleſcere videbatur, ſimulque macula quædam in pupilla adparebat. Humores oculi clari adhuc ſunt atque pellucidi, & quod notatu dignum eſt, ægrota matutino tempore litteras craſſiuſcule ſcriptas legere, meridiano nihil prorſus cognoſcere, & veſpertino iterum paullo melius videre poteſt: quæ videndi potentia alternis etiam diebus plus minus imminuta deprehenditur. Oppugnaturus hoc vitium primum laxans ex extracto panchymagogo Crollii, mercurio dulci & reſina Jalappæ confectum quavis hebdomade exhibui; quotidie pulverem ex radice valerianæ ſylveſtris, ſuccino, millepedibus & cinnabari antimonii paratum dedi; externe balſamum cephalicum Weisbachii oculis adplicui, iiſque collyrium cum ſale ammoniaco, tutia præparata & ſacharo combinatum indidi: alternis veſperis pediluvia ex aqua dulci ordinavi; fonticulum in pedibus excitari juſſi, & bis pedes, ducham, atque brachia ſcarificanda curavi; ubi notandum, quod nullus e pedibus, largus autem ex brachiis fluxerit cruor. Nec fefellit ſpes haſce medicinas, ſaltem malum majora haud ſumſit incrementa: at cum illarum uſum ob intervenientes dies caniculares omitteret, illud increſcere iterum videtur, ægramque reddit ſollicitam, ne perfecta ſuboriatur cœcitas.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Poſtquam ex litteris tuis intellexi, ægram ſeptuagenariam, dextri oculi viſione penitus deperdita, jam quoque eximia ſiniſtri obſcuratione ſollicitari; qua ipſa circa meridiem potiſſimum omni viſu

ſu deſtituta, macula quædam pupillam obſediſſe, humores autem adhuc eſſe pellucidi perhibentur: haud potui, quin tuis petitis faciam ſatis, quidve hac in re ſentiam, exponam. Primum ergo hujus affectionis cauſſam minime in vitio nervi optici, aut tunicæ retinæ, ſed potius in turbata humorum oculi, maxime aquei, pelluciditate ſitam eſſe arbitror. Quum vero hæc viſionis imbecillitas per intervalla duntaxat redeat, & a prandio præcipue adfligat: facile colligere licet, illam a fortiori ſanguinis ad caput, & internas oculi partes congeſtione natales ſuos mutuari: eum conſtet, ſumptis epulis ob novum ſucci chyloſi acceſſum, majorem humorum ad caput fieri raptum; & huic quoque cauſſæ torporem & ſomnolentiam, multis hominibus poſt paſtum familiarem, deberi. Quod ſi enim ſubtiliſſima oculorum vaſcula ab acceſſu nimiæ humiditatis violenter diſtenduntur: fit inde, ut non ſolum puriſſimi atque ſubtiliſſimi, ad nutritionem humorum oculi, maxime aquei ſumme neceſſarii ſucci, per tunicam choroideam, admodum poroſam ac vaſculoſam veluti per filtrum tranſeant; verum etiam quædam minus tranſparentes & opacæ ſimul abripiantur moleculæ, & aquei humoris turbationem introducant. Non minus macula oculum obſidens concretioni harum craſſiuſcularum particularum in humore aqueo factæ in acceptis ferenda eſt, eo magis, ſi inter tunicam uveam ac corneam conſpiciatur. Neque ideo improbare poſſum abhibitorum remediorum uſum, quæ humoribus a capite & oculis revellendis dicata eſſe videntur: circa pediluvia autem monendum adhuc duxi, quod per aliquot hebdomades quotidie ſub lecti ingreſſum adhiberi, & moderato duntaxat tepore imbuta eſſe debeant. Alvi præterea lubricitati omnino ſtudendum eſt, quam ſequens pulvis alternis diebus ante prandium pondere duarum drachmarum ex aqua vino permixta ſumtus egregie præſtabit: Recipe foliorum ſennæ ſine ſtipitibus unciam ſemis, agarici trochiſcati drachmas duas, radicis valerianæ, ſeminis aniſi, fœniculi ana drachmas duas, cubebarum drachmam, ſacchari canti uncias duas, olei de cedro guttas decem. M. f. pulvis. Deinde ſi ventriculi conditio permiſerit, mane infuſum theiforme ſatis larga quantitate quotidie ſorbillare convenit; quod ſic ſe habeat: Recipe herbæ meliſſæ, euphraſiæ, betonicæ ana manipulum, ſeminis fœniculi drachmas duas. conc. cont. m. d. ſ. ſpecies *tum Krauter-Thee*. Non minus vena circa utrumque æquinoctium in pede ſecanda eſt; & ceterum ab epulis largis, cereviſia, vino, potibuſque calidioribus cavendum, & pro potu ordinario decoctum ex radice ſcorzoneræ, raſura cornu cervi, hordeo & ſemine fœniculi paratum hauriendum.

Externe nihil eſt præſtantius oculorum frequenti lotione cum aquæ arquebuſadæ, & roſarum ana uncia una, cum granis ſex vitrioli martis permixtæ peragenda: ipſi vero maculæ pinguedo recens viperarum, oculo immiſſa, erit convenientiſſima.

CASUS XLVI.

De Dolore & imbecillitate oculorum cum ſuffuſione incipiente.

Haud incelebris quidam vir, defluxionibus catharralibus & humorum dyſcraſiæ ſcorbuticæ obnoxius per aliquot annos, verno potiſſimum tempore, congeſtionem ad ſiniſtrum oculum tolerare ſuevit, cum ejuſdem rubedine, dolore, preſſione ac inſigni pruritu: quæ ſymptomata, oculo verſus lumen aperto, aut ventis vel fumis expoſito, magis augebantur. Ipſe prope flumen habitat, & olim eximia corporis refrigeratione non minus quam animi gravioribus affectionibus, ac iracundia, maxime ſub hac ægritudine ſollicitatus fuit. Jam quoque caput aſſiduo fere dolore, præſertim gravativo in fronte, & cervice cruciatur, & aliquot abhinc menſibus ipſi vel lecturo vel ſcripturo ſcintillulæ atque imagines oculis obverſari, & lectionem impedire cœperunt; quæ primum ſiniſtrum duntaxat, dein quoque dextrum oculum cum

ma-

majori mali augmento occuparunt. Ipſi oculi turbidi adparent, nec amplius rubent: at a frigore ac ventis protinus afficiuntur graviter; & accedente vel alvi obſtructione vel iracundia inſigniter dolent. Poſtquam igitur huic adfectioni multa medicamina, ſed omnia in caſſum oppoſuit æger: jam ſalutare anhelat conſilium, num forſitan Carolinæ aut aliæ acidulæ ipſi futuræ ſint ſalubres; aut quæ remedia huic ſuffuſioni tollendæ, ac ab ipſa cœcitate præcavendæ forent idonea?

CONSULTATIO.

Affectionum oculorum, qua æger detinetur, chronicam & in habitum fere degeneratam a circulatione ſanguinis per oculos ob harum ſenſibiliſſimarum partium nimiam debilitatem ac relaxationem impedita, & ſeri impuri reſtagnatione ſuos mutuari natales, vero eſt ſimillimum. Quemadmodum enim omnes machinæ humanæ partes integræ, ac functionibus perficiendis idoneæ deprehenduntur, ſi per eas naturali tono atque motu inſtructas, humores vegetes circulantur: ita quoque hiſce ſicuti omnium partium, ita præcipue oculorum functionibus pervertendis variiſque ſymptomatibus inducendis nihil eſt opportunius, quam labefactatus eorum tonus, & ſanguinis circuitus, a quo excretiones dependent, impeditus. Noſter itaque ægrotans non ſolum ex naturali ad defluxiones catharrales proclivitate; verum etiam nimia corporis capitiſque refrigeratione & diuturno mœrore partim humorum vitalium ſcorbuticam ſibi contraxit dyſcraſiam, partim capitis, ejuſque ſenſibiliſſimarum partium, maxime oculorum tonum atque robur inſigniter debilitavit. Hinc non mirum, ſi ſucci impuriores ad regiones illas labefactatas compulſi, earum dolores, pruritum atque rubedinem inflammatoriam excitarunt, & verno potiſſimum tempore gravius adflixerunt; cum commotiones atque turbationes humorum, niſi congruis evacuantibus præcaveantur, ea maxime tempeſtate obſerventur frequentiſſimæ. Hic noviſſime accedente gravi mentis ſollicitudine, debilitas harum tenerrimarum partium adeo fuit adaucta, ut vaſcula, quæ humorem aqueum, tenuem, pellucidum naturaliter ſecernunt, magis relaxata, particulas etiam graviores, tenaces & minus pellucidas tranſmittant: quæ humori aqueo innatantes illius pelluciditatem obſcurarunt, hinc viſus imbecillitatem & oculorum conturbationem induxerunt.

Quum autem hæ opacæ ac impuræ humoris aquei particulæ accumulatæ paulatim coaleſcere, atque pelliculam quandam, aut ſaltem inſignem conturbationem vel in aqueo vel chryſtallino humore, hinc denique ipſam cataractam inducere valeant, omnes omnino nervi eo ſunt intendendi, ut ab hoc imminente malo præcaveatur æger, ac in præſenti congruis ſublevetur medicinis. Huic vero ſcopo thermas Carolinas minime convenientes eſſe judico; quoniam experientia me docuit, eas omnino eſſe inimicas capitis ac nervorum morbis idiopathicis, qui a partium capitis ac cerebri, ſenſibus maxime dicatarum robore labefactato, aut, ut græco termino explicem, earum atonia chronica ac habituali, humorum liberum circuitum impediente, variiſque cruoris ſtagnationibus anſam præbente ſuos mutuantur natales. Namque Carolinæ fovent aquas ob terreſtres ſalinoque alcalinas ipſis intermixtas partes admodum ponderoſas: hinc partes corporis noſtri jam debilitatas ægre transgrediuntur, & in hominibus laxioris ac ſpongioſi habitus pedum intumeſcentiam relinquunt, poſt uſum balnei externum mox evaneſcentem. Longe difficilior earum, maxime quas *den Brudel* dicunt, eſt per caput tranſitus; quare tantum non ſemper torporem & ſomnolentiam excitant, doloreſque capitis gravativos exacerbant. Si quæſtio eſt de acidulis, veluti ſunt Egranæ; earum uſus foret opportunior, cum leviores continent aquas, & calore nativo deſtitutæ nec humores tam graviter commovent, nec caput turbant, & denique in acribus oculorum defluxionibus decenter uſurpatæ egregium ſæpius

præ-

præſtiterunt effectum. Verum enimvero, cum earum frigus non conferat cuilibet, nec oculis valde ſenſibilibus amicum ſit; timendum potius, ne ſpiſſi humores exinde magis compellantur ad oculos: hinc ſuaderem, ut ſaltem corpus ante earum acidularum uſum rite præparetur, ac illi reddatur idoneum. Neque autem dubito, quin earum potationi prorſus ſuperſedere potuerit æger; ſi ſequenti medicationi per aliquot menſes pertinaciter inhæſerit; quæ his potiſſimum abſolvitur momentis, ut primum humores ſuperflui a capite deriventur, & copioſus eorundem ad oculos adfluxus divertatur: deinde oculi ac reliquæ capitis partes confortentur, vaſaque nimium debilitata corroborentur, ut eo vegetius propellant humores circulantes; & denique integra ſuccorum vitalium maſſa depuretur.

Hæc ut conſequamur, neceſſe eſt, ut alvi lubricitati his proſpiciatur pilulis: Recipe maſſæ pilularum de ſuccino Cratonis drachmam unam, mercurii dulcis, cinnabaris præparatæ, extracti rhabarbari ana ſcrupulum unum, ſalis ſuccini bene depurati grana octo, miſce, fiant l. a. pilulæ ex ſcrupulo uno 25. quot etiam alternis diebus veſperi devorentur. Pedes non minus veſperi quotidie per horam dimidiam in pediluvia ex ſurfuribus triticeis, floribus chamæmeli, & aqua parata, atque calidioris aquæ affuſione in tepore moderato conſervanda immittantur. Tum infuſi calidi ex herbæ veronicę atque meliſſæ manipulis duobus, ſalviæ manipulo uno, ſeminis fœniculi drachmis binis confecti, non nimium ſaturati ſex vaſcula mane intra lectum, totidemque hora quinta veſpertina ſorbillare conveniet; cujus etiam vapor, capite linteis probe velato, oculis eſt excipiendus. Non minus operæ erit pretium, temporibus admovere hoc emplaſtrum: Recipe ſucci chamomillæ, roſarum, herbæ betonicæ ana unciam ſemis, alabaſtri drachmas tres, maſtiches drachmam unam & ſemis, aluminis drachmam ſemis, camphoræ grana decem, olei ligni rhodii guttas 30. M. fiat lege artis emplaſtrum. Ipſi denique oculi ſingulo mane aqua roſarum & fœniculi, in qua ſpiritus vini camphoratus ſit inſtillatus, ſovendi ſunt atque lavandi.

Hæc vero curatio bis terve repetita uſum demum ſpondet præſtantiſſimum; & ſi venæſectio verno pariter ac autumnali tempore in pedibus inſtituta, ac recta vivendi ratio, maxime a potibus caput aggravantibus abſtinentia acceſſerint, fere certiſſimam. Morem geſſit his omnibus æger, & ex cura aliquoties repetita a malo ſuo ſe penitus liberatum fuiſſe nunciavit.

CASUS XLVII.

De Ophthalmia ſcorbutica diuturna, in lippitudinem feroſam & ſcotomiam degenerante.

VIr quinquagenarius, corporis obeſi & ad cachexiam proni, ſpirationi inter aſcendendas ſcalas difficili obnoxius, negotiis cum meditatione junctis obrutus, & vitæ ſedentariæ atque lucubrationibus deditus, per aliquot annos vere vel hyeme potiſſimum, pertinaci rheumatiſmo mox tibiæ, mox brachii, mox pectoris adfligi cœpit; qui quidem ipſum lecto haud affixerunt, ſemper autem per duos circiter inhæſerunt menſes, ac demum efflorescentia quadam purpurę ſcorbuticæ ſoluti ſunt. Currentis anni menſe Januario dextrum quoque oculum prehendit congeſtio. Adparebant enim quædam vaſcula in albo oculi, ſiniſtro paullo lividiori, cruore ſpiſſo turgida, pupilla intumeſcebat aliquantulum; gravativus urgebat dolor, ſplendorem lucis refugiebat æger, & lectioni pariter ac ſcriptioni reddebatur impar; ipſe oculus erat aridiſſimus, nullaſque & vix irritatione provocandas plorabat lacrumas, quas ſiniſter reddebat copioſius. Hic vaſculorum infarctus atque rubedo quotidie invaleſcebat magis; pulſus nullum, intenſior autem ſitis aliqualem denotabat æſtum, caput quandoque gravativo torpore cruciabatur; ſub corporis decubitu tenſivus ac premens ſenſus totam occupabat oculi orbitam, qui ſæpius etiam ad

ma-

maxillam deſcendebat dentium dolores referens; & denique copioſior mucus & ore, & dextra nare fundebatur.

Hæ adflictiones tum oppugnabantur crebris pediluviis; aliquoties alvus ducebatur, bis ſcarificabatur; dextro brachio veſicans remedium imponebatur, vena in dextro pede ſecabatur; interne pulveres antiſpaſmodici cum bezoardico, vel antimonio diaphoretico mixti propinabantur; non minus decoctum ſarſaparillæ porrigebatur; & externe oculo unguentum de nihilo inungebatur. Tum rubedo imminui, livor remittere, preſſio evaneſcere, oculus ad lucem ferendam aptior reddi, majoremque ſplendorem recuperare videbantur, malique citiſſimam ſpondebant ſolutionem. At enimvero recruduit iterum ex improviſo malum: non enim ſolum inflammatio albugineæ, ac radiorum luminoſorum impatientia redierunt atrocius; verum etiam corneam tunicam pellicula tenuis lactei coloris obſidere cœpit, viſumque adeo obſcuravit, ut vix majora oculis diſcernere, minora plane non videre potuerit. Huic autem accedenti malo vini potus, ac lucubratio dederant occaſionem. Pugnabatur prioribus remediis, nimirum decocto ſarſaparillæ, pulveribus bezoardicis & antiſpaſmodicis Hallenſium & pediluviis ſalino ſtimulo acuatis: neque minus localia in uſum vocabantur; veluti ſacculus diſcutiens ex radice valerianæ, & ſequens collyrium linteis adplicatum oculis: Recipe aquæ liliorum alborum unciam unam, fœniculi unciam ſemis, majoranæ drachmas duas, tutiæ præparatæ drachmam unam, boli armeniæ ſcrupulum unum, camphoræ grana ſex, extracti croci granum unum. M. cui etiam primum ſoli adhibito, deinceps grana quatuor vitrioli albi addebantur. Palpebræ inſuper illinebatur quinta eſſentia roriſmarini italici: cujus adplicationem integro oculo ſtatim ſentiebat, ex eoque multas fundebat lacrumas; dextro vero & læſo poſt repetitum demum uſum remedii vim percipiebat, & tum ex illo quoque quaſdam reddebat lacrumas; Taceo alia amuletorum inſtar appenſa, veluti erant camphora, radix imperatoriæ, alceæ, bardanæ, folia paridis aliaque, quæ inter actu frigida ſedulo evitabantur. Quamquam vero his omnibus impediri non potuerit, quo minus rubedo tunicam corneam intenſior occuparet; attamen panniculus oculi magis tenuior fit, & paululum evanuit, adeo, ut ea libera fere ſit pupilla & pellucida, nec non ipſa viſio acutior deprehendatur atque diſtinctior.

Jam ergo auriculæ Judæ in aqua Sambuci infuſæ tepide adplicantur oculo; & noctu ſacculus ex floribus chamæmeli & croco imponitur; interne vero uſus dictorum pulverum & decocti ſarſaparillæ cum radice valerianæ & ſemiue fœniculi continuatur: 6. Id. Martii æger dorſum, brachia atque genua ſcarificari, ſanguine pauco, craſſo ac viſcido detracto; poſtridie ſiniſtro pedi fonticulum infligi curavit, quia dexter olim fracturam erat paſſus: ſingulo mane ſudore levi, ad quem natura inclinat ſponte, rite perfungitur; Pridie iduum laxans ſumebat, & in dextra ſura iterum veſicam excitari permiſit. Nec ignorari oportet, ipſum quatuor ab hinc annis circa utrumque æquinoctium venam in pedibus tundendam præbere ſueviſſe.

Quamvis igitur inflammatio oculi aliquot abhinc diebus imminui videatur; verendum tamen eſt, ne pertinax hic affectus iterum recrudeſcat: cui timori ut ſuperſedere poſſit ægrotus, ſalutare anhelat conſilium, quo hoc malum funditus queat exſtirpari. 15. Cal. April. 1731.

CONSILIUM.

Affectionem oculi, cujus cauſa conſultus ſum, ex acri ſcorbutico rheumatiſmo, olim externas partes occupante, ſub hujus autem anni auſpiciis, prævia procul dubio refrigeratione in oculum deſinente, originem traxiſſe arbitror: quo factum eſt, ut ſubtiliſſimis illius vaſculis, ductibuſque lymphaticis obſtructis, humorum liber curſus impeditus, fibræ nerveæ vellicatæ, & hinc earum diſtentio ſpaſmodica, æſtus, tenſio oculi & maxillarum as capitis dolores inducta fuerint. Quæ cum

cum ita ſint, affectus ille ophthalmiæ ſcorbuticæ diuturnæ, in lippitudinem ſeroſam ac ſcotomiam degenerantis nomen omni meretur jure, & niſi opportunis proſpiciatur medicinis, viſus omnino minatur abolitionem. Quanquam enim multa hactenus variaque huic malo oppoſita ſint remedia, quorum plura omitti potuiſſent; ea tamen non ex omni parte votis reſpondiſſe percepi. Totum potius curationis fundamentum in eo ſitum eſſe credo, ut integrum corpus a ſero acri ſcorbutico liberetur, & ſordes inimicæ ac purpuraceæ per cutim eliminentur leniter; deinde materiæ ad oculos fluentis impetus derivetur ad inferiora; ac ipſa denique oculo jam impacta materia prudentet diſſipetur, oculuſque corroboretur.

Hiſce ſcopis ſub divino auxilio obtinendis, ut humores acres bis quavis hebdomade dato leviori quidem, ſed tamen adæquato laxante purgentur, conſulo: cui inſerviet hæc potio: Recipe Mannæ electæ uncias duas, rhabarbari electi, cremoris tartari ana drachmam unam, aquę florum acaciarum uncias octo, coque & ſolve leni calore, colaturæ adde extracti centaurii minoris grana duodecim, olei de cedro guttas quatuor. M. d. S. potiuncula laxativa, quæ mane tribus ſucceſſive hauſtibus capienda eſt, interponendo juſculi avenacei ſorbitionem. Poſtea egregium erit auxilium, ſi quotidie loco cereviſiæ aliquod ſanguinem purificans decoctum potetur, hac ratione parandum: Recipe radicis ſarſaparillæ, ſcorzoneræ ana unciam cum dimidia, ſeminis fœniculi drachmam unam, antimonii crudi in petia ligati drachmas duas, ſalis tartari ſcrupulum unum. M. infundantur aquæ menſuris quinque; & per horam integram in probe clauſo vaſe bulliant: cujus decocti quartam menſuræ partem mane etiam haurire, ac lenem exinde ſudorem expectare conveniet. Hic ut eo melius promoveatur, ex eodem decocto mane æque ac veſperi drachmam unam pulveris ſequentis bezoardici aſſumere expediet: Recipe cornu cervi uſti, radicis pimpinellæ, antimonii diaphoretici, lapidum cancrorum, cornu cervi philoſophice præparati ana drachmam unam, cinnabaris præparatæ drachmam dimidiam M. f. pulvis. Denique in uſum quoque omni veſpere vocanda ſunt temperata pediluvia.

Inter localia pauca ſunt, quæ oculis conferunt; quæ inter præſtantiſſimæ utilitatis deprehendi hoc diſcutiens cataplaſma: Recipe radicis valerianę unciam unam, florum ſalviæ, lavendulæ, anthos, chamomillæ Romanæ ana pugillos tres, ſeminis fœniculi drachmas tres, cardamomi drachmam unam. Conc.cont. d. S. Species, quarum quarta pars ſacculo incluſa vino cum dimidia parte aquæ ſambuci permixto immergatur, & oculo, fronti atque temporibus imponatur. Non minus operæ erit pretium, naribus admovere ſæpius ſal volatile Anglicanum, quod ex ſale volatili ſicco ammoniaco, oleo lavendulæ imprægnato, componitur.

Denique quod attinet victus rationem; ante omnia labores cum meditatione juncti, multæ lucubrationes, mentis commotiones, corporis refrigerationes, nimius vini potus maximopere evitari debent; & ſi tali ratione hac vernali tempeſtate curatio per ſex circiter hebdomades protrahetur, de felici illius effectu haud dubito.

Ulterior relatio.

Antequam conſilium Tuum ad noſtras perveniret manus, oculorum ęgritudo in melius mutari videbatur: namque rubedo evaneſcebat fere; cuticula lactea, cornee inſidens, magis magiſque minuebatur; objecta adparebant paulo diſtinctius, palpebrę ob moleſtum radiorum luminoſorum illapſum olim aſſidue clauſę, jam liberius abſque ulla difficultate aperiebantur, & per unam alteramque horulam apertę ſervabantur cum certiſſima perfectę reſtitutionis ſpe. At enimvero pridie Calend. Aprilis alia rerum facies adparuit; nam prehendebat primum inſignis dolor orbitam oculi, & ad ejus minorem tendebat angulum; tunica albuginea circumcirca erat inflammata, ac cruo-

cruore ſuffuſa, palpebræ abſque moleſtia haud diducebantur, & nihil ferme cognoſcere poterat æger. Repetebantur illico pilulæ laxantes, pulveres antiſpaſmodici & decoctum; externe auriculæ Judæ cum aqua florum ſambuci infuſæ admovebantur; & factum eſt, ut mox melius inde haberet æger, & dolorum levamen pariter ac rubedinis inflammatoriæ imminutionem præ ſe ferret. Neque vero minus, cum accederet Tuum, vir illuſtris, conſilium, mox curationem abs Te propoſitum aggreſſus, omnibuſque remediis rite uſus fuit. Ex laxante potiuncula ter plerumq; alvum depoſuit, decoctum autem mane cum pulvere bezoardico hauſtum nullum movit ſudorem. Pulveris hujus, ob largam nimis doſin mox tæduit ægrum, illiuſque uſum nauſea & tarda alvus cum teneſmo excipiebant: hæc quidem ſucceſſive liberior facta eſt; nauſea vero continuabat; quid? quod ipſe aliquando vomitus accederet. Hinc per aliquot dies nec pulverem hunc, nec laxans illud aſſumſit, & tum abſque nauſea optime habuit: dein eorum uſum revocavit, pulveris duntaxat drachmam dimidiam aſſumendo, idque ſine ulla moleſtia continuavit. Ipſe vero oculus, adplicato ipſi ſæpius commendato cataplaſmate ad melius redire cœpit: rubor enim in dies imminutior ad corneam contrahi, & fere evaneſcere videtur, niſi quod perexiguum illius ſub cornea remaneret veſtigium; læſus oculus ſano ferme ſimilis adparet, & radios luminoſos facilius ferre poteſt. Attamen nondum adeſt clara & diſtincta viſio, & tantillum ſupra memoratæ cuticulæ adhuc in cornea reſidet; quæ duo momenta nullam admittunt mutationem. Ceterum fonticulus noviſſime adplicatus, multas eduxit ſordes; & cucurbitulis ſcarificatoriis larga iterum quantitas cruoris ſpiſſi viſcidi detracta fuit: dextro autem pede, quem veſicatorium occupat, ſpaſmodicæ agitationis indicia deprehenduntur.

Quæ cum ita ſint, & oculus læſus ſano videatur ſimillimus; nihilo tamen ſecius radiorum luminoſorum illapſum ferre nondum queat, nec ideo palpebræ ſine moleſtia aperiantur, & denique viſio minime fiat diſtinctior, quippe qua nec litteras diſtinguere, nec compreſſo oculo ſano legere, nec ſcribere valet: ordinarii medici internas potiſſimum oculi partes, maxime tunicam retinam vitio quodam laborare judicarunt.

RESPONSIO.

Quanquam ex adhibitis medicinis externas oculi affectiones, ruborem nempe ac defluxionem ſcorbuticam fere debellatas intellexerim: tamen relatum adhuc lego, ipſum oculum ad lumen recipiendum nondum ſatis idoneum, nec ejus viſionem eſſe diſtinctiorem. Hæc vero me in ea ſententia, quam medici ordinarii fovent, pariter confirmarunt, quod nimirum vitium in oculi interioribus, & vel humoribus, vel tunica retina, vel nervo optico utique hæreat. Attamen non omnem abjicere ſpem, ſed eo maxime nervos intendere oportet, ut appropriatis medicinis hæc ægritudo paulatim exſtirpetur. Quod conſequi, licet perarduum videatur, tamen huic inſiſterem curationi, ut ſcilicet commendatus decocti pro potu ordinario uſus continuetur; ſingula hebdomade præſcripta potio laxativa capiatur; & mane infuſum calidum ex meliſſa, cortice citri ac Cardamomo confectum potetur.

Extrinſecus conveniet hoc emplaſtrum corio inunctum magnitudinem nummi octo groſſos valentis temporibus adplicare: Recipe reſinæ ſtyracis, corticis thymiamatis, ladani, balſami peruviani ana drachmam unam, olei nucis moſchatæ expreſſi drachmas tres. M. f.l. a. emplaſtrum. Naribus quoque attrahendum laudo hunc pulverem ſternutatorium: Recipe herbæ baſilici majoranæ, florum liliorum convallium ana drachmam unam, raſuræ ligni aloes, mari veri ana drachmam ſemis, florum benzoes grana 12., caſtorei grana octo. M. f. pulvis. Neque minus conſulo, ut nuchæ veſicans adhibeatur ex emplaſtri de meliloto uncia dimidia, & pulveris cantharidum drachma dimidia: quod magnitudine nummi qua-

tuor groſſos valentis quotidie recens imponatur, & exſiccatis pedum ulcuſculis per quatuor geſtetur hebdomades. Denique vero balſamus meus vitæ, mane 11. guttulis ſacharo inſtillatus, ſub potu Thee aſſumtus inſignem roborantem pollicetur virtutem.

CASUS XLVIII.

De gutta ſerena unius, & Obſcuratione periodica alterius oculi.

VIr annorum 57. temperamenti cholerici, corporis robuſti ac integræ ſemper valetudinis, novem abhinc annis, vino forſitan fartus, gravi lapſu caput adeo percuſſit, ut non ſolum duabus poſt horis gravi viſus obſcuratione corriperetur ſubito; verum etiam inciderit crebras animi defectiones, & apoplexia tactus, mortique vicinus videretur. Quanquam vero inſtituta venæſectione, frictionibus, nervinis externe nuchæ ac capiti admotis, reſolventibus interne datis viſus & vires reſtituerentur in integrum, feliciori ſane eventu, quam ille puer ſortitus erat, cujus Hildanus C. V. obſ. 3. meminit: attamen abhinc capitis doloribus, vertigini, nebulæ oculorum, eorumque maxime ſiniſtri, inflammationibus, hemicraniis, aurium ſuſurrui, variiſque capitis affectionibus fuit obnoxius. Elapſis quatuor annis oculi ſiniſtri inflammatione ſollicitatus, cum gelidiſſima hyeme iter in traha aperta faceret, ſubeoque inſigni refrigerationi exponeret læſum oculum; hic adeo debilitatus, ejuſque humores corrupti fuerunt, ut ab illo tempore illius viſionem penitus perdidiſſet. Ille tamen externo aſpectu ſano adparet ſimillimus, niſi quod pupilla paullo magis dilatata, ad lucem immobilis & coloris ſit gryſeo lucidioris. Tum vero dexter gravius affici, & erebra caligine tentari cœpit, quæ modo per aliquot horas, modo per integrum inhærere ſuevit diem, & ſemper vel ſomno ſive diurno, ſive nocturno, vel etiam pediluviis, aut ſuffitibus capitis cum reſinis catarrhalibus & herbis nervinis depulſa fuit.

Noviſſimo abhinc anno, cum pariter duriſſima hyeme peregre factus caput frigori expoſuiſſet, accidit, ut dexter oculus inſigni inflammatione, gravibus ſymptomatibus, vertigine, dolore capitis, nebula ac caligine ſtipata adficeretur. Inflammatio quidem adhibitis debitis auxiliis infra paucos dies evanuit; at viſus obſcuratio eô gravior inhæſit, cum dolore in ipſa oculi orbita, nec ſomno ſe depelli paſſa eſt, quem tamen alias ſumma videndi acies ſequebatur: quid? quod demum periodice adflixerint hæ tenebræ, & tribus circiter poſt finitum ſomnum horis invadentes, ad tertiam meridianam protraherentur horam, viſu tempore veſpertino acutiſſimo. Neque vero ſemper more olim conſueto, vertigine, nec ſi accederet, tam gravi, ut antea, ſtipabantur. Sed adpropinquante vere, & ſubſidiis variorum nervinorum, cephalicorum interne ſub forma vel infuſi vinoſi vel eſſentiarum, vel in ſubſtantia adhibitorum, nec non purgantium medicamentorum, pediluviorum, veſicatoriorum, imprimis lati inter ſcapulas adplicati hæc adfectio adeo fuit expugnata, ut non niſi meridiano tempore modo per quinque, modo per tres duntaxat leviſſime inhæreat horas. Oppugnavit hanc porro moleſtiam æger potu acidularum Aquiſgranenſium, earumque intra quatuor hebdomades 130. lagenas, quarum ſingula quinque aquarum libras continebat, potavit. Neque vero alvum movit hæc aqua, niſi ſale Epſonienſi adjuta: qua cum multas quotidie ſedes haberet, capitis quidem dolores levabantur, tantum vero abeſt, ut caliginem illam, viſuſque obſcurationem fugarent, ut illa potius adhucdum quotidie recurrat, abſque ullis ſymptomatibus. Non tamen ſimul atque ſemel invadit, ſed per gradus augetur, ut ſæpius nec homines diſcernere valeat. Oculus veſpertino tempore lucis ſplendorem non fert, & cœlo ſereno æſtivaque tempeſtate melius habet, aere autem vapido & nebuloſo, atque hyeme gravius adficitur. Et notatu dignum eſt, axungiam gallinę ſub mali acceſſione oculo inſtillatam, illud ad aliquot horas, quin aliquoties plane

ne

ne diſſipaſſe: illam enim oculo quendam ardorem, pruritumque excitare, & tum viſionem reddere clariſſimam aſserebat æger. Ceterum ille corpore robuſto, carnoſus, nervoſus eſt, epulis indulget largis, nec ex cibis concoctu difficilioribus ventriculi moleſtiam ſentit; & quotidie vino Burgundico, aut alio Gallico, ſæpius ad exceſsum uti ſuevit. Quatuor abhinc annis hæmorrhoidalis ipſi obtigit fluor, & ſtato adhuc redire ſolet tempore.

Hanc contra ægritudinem varios celeberrimos partim loci, partim exteros conſuluit medicos, varia adhibuit medicamina; bisquotannis venam vel in pede, vel brachio, vel jugulo, vel fronte ſecandam præbet: tribus abhinc annis arnicam in infuſo bibere cœpit, quia malum a caſu, & hinc forſitan reſtitante ſanguine mucoſo originem trahere videtur. Quidam propoſuerunt ſalivationem mercurialem, quę vero ob incertum ſucceſsum nondum fuit admiſsa; neque ab aliis commendata arteriotomia ob chirurgorum imperitiam, & incertum emolumentum in uſum fuit vocata: de quibus duobus remediorum generibus tuam, vir excellentiſſime, ſcire cupit mentem, nec minus doceri avet num ex Carolinarum vel aliarum acidularum uſu quoddam ſibi polliceri queat emolumentum?

Meo quidem arbitrio ſedes mali, quæcumque ſit vel irritans, vel obſtruens, vel ſtimulans, optico olim inhæſit nervo; jam vero conſumta per longam temporis moram materia hos opticos nervos atonia paralytica laborare, & ex hac vicinas nervoſas partes afficiente vertiginem ſuboriri credo, Inſuper oculum quandoque eſse rigidum refert æger, ex quo cataleptici quid ſuſpicor. Ceterum quanquam multi ſint, qui læſum oculum cataracta affici credunt; eam tamen minime adeſſe, ſaltem haud talem, quæ deponi poſſit, certe affirmo.

CONSULTATIO.

De gravi affectione, quam vir quidam generoſus patitur, ſentio, illam diuturna ac inſigni capitis, nervoſarumque ejus partium niti imbecillitate: qua cum æqualis ac vegetus ſuccorum vitalium per caput, cerebrum, ejuſque membranas curſus impeditus, tum eorum in vaſis harum partium ſtagnationes ac diſtenſiones ſunt inductæ. Hinc enim non ſolum capitis dolor, gravativus torpor, aurium tinnitus, aliaque proficiſcuntur ſymptomata; verum etiam, cum cruor accumulatus carotides poriſſimum in baſi cerebri ſitas nimium diſtendit, nervoſque opticos comprimit, vertiginis ratio petenda eſt. Eidem quoque ſtagnationi & preſſioni ſanguinis circa nervos & thalamos nervorum opticorum & viſus ſiniſtri oculi privationem & dextri obſcurationem natales ſuos debere arbitror. Quandocunque enim impedito humorum circulo cruor in alveis vaſorum ſtagnat: facillime fit, ut per horum porulos ſeroſa ſecedat colluvies; quæ nervos ingreſſa opticos cum tenuiſſimo illorum liquido commiſcetur, viſuſque imbecillitatem progenerat atque caliginem. Quoniam autem certis omnino affectus redeat intervallis; certum eſt indicium, congeſtionem illam ſanguinis ad viſus organa, tanquam veram mali cauſam, minime perpetuam eſſe, ſed duntaxat tranſitoriam: ſub qua exigua tantum ſeri copia ſecedit, quæ diſcuſſa iterum caliginem depellit, atque viſionem reſtituit.

Quod ſi vero hujus, quæ nervoſas membranoſaſque capitis partes afficit, imbecillitatis cauſſam diſpiciamus: ea procul omni dubio ex ventis frigidis, crebra refrigeratione, gravi lapſu capitis, nimio calidiorum atque vinoſorum potuum uſu, & forſan animi commotionibus originem traxiſſe videtur. Nec etiam inficias ire poſſum, quin intervallorum ratio, quæ hæc oculorum adfectio habet, non niſi primarum viarum maxime ventriculi ac inteſtinorum vitio, more affectibus hiſce periodicis conſueto, in acceptis ferenda ſit. Quum enim harum partium robore deſtructo, ac vi concoctrice læſa, multæ acidæ, bilioſæ, viſcidæ generantur ſordes, illæque haud debite eliminantur; fit inde, ut non ſolum humores reddantur

tur ſpiſſi ac impuri, verum etiam ventriculus nimium diſtendatur, diſtenſus partes vicinas, earumque ſanguifera vaſa violenter comprimat, & hinc cruori copioſius ad caput compellendo, accedente imprimis vinorum calidorum ſub epulis potu, cauſſam ſuppeditet efficaciſſimam. Quod autem in noſtro ægrotante ſymptomata hypochondriaca revera præſto ſint, vel hæmorrhoidale profluvium indicat: & cum non ſolum vegeta cibos appetit cupiditate, verum etiam eos concoctu difficiliores abſq; moleſtia concoquit, facile colligi poteſt, ventriculum illius ſaburra acida viſcida eſſe onuſtum: licet enim digerantur illi crudiores cibi, tamen non niſi rudem tenacemq; chylum præbent, qui ſanguini permixtus illum inſpiſſat eque ac tranſitui per vaſcula minima reddit ineptum.

Quapropter, ſi affectionem hanc inveteratam, ac veluti in habitum degeneratam funditus tollere; & dextrum oculum a plenaria obſcuratione aut gutta ſerena vindicare volumus; ſummo ſtudio evitandæ erunt ſanguinis miſſiones, venarum jugularium inciſiones, arteriarum ſectiones, veſicatoria fortiora purgantia calidiora, nervina, cephalica &c. hactenus fruſtra adhibita. Contra vero operæ erit pretium, eo omnem impendere laborem, ut primum concoctio promoveatur, ac chylo legitima conſiſtentia ac ſpirituaſcentia reſtituatur; deinceps autem caput & oculi rite corroborentur.

Quę ut obtineantur, candide proponam, quæ me hoc in caſu facienda diuturna docuit experientia. Primum itaq; cum æger & plethoræ & fluori hæmorrhoidali obnoxius videatur, conſulo, ut bis quotannis circa utrumque ęquinoctium vena in pede ſecetur; tempore vero intermedio bis quotannis cucurbitulæ cum ſcarificatione ad nucham & femora adplicentur. At arteriarum ſectionem & minus neceſſariam, & ob chirurgorum imperitiam haud ſecuram judico. Deinde pedum lotiones cum aqua fluviatili, in qua ſacculus furfurum triticeorum decoctus ſit, tepidiori factas frequenterq; uſurpatas non exiguum ferre auxilium ſcio. Tum ad caput & ventriculum roborandum. præſtantiſſimus erit hic pulvis: Recipe radicis ari, pimpinellæ albæ, ſalis abſynthii ana drachmam unam, lapidum cancrorum unciam dimidiam, ſuccini præparati, cardamomi ana drachmam ſemis, olei de cedro italici, macis ana guttas IV. M. f. pulvis, cujus drachma quotidie una circiter ante prandium hora capienda eſt. Quod ſi vero capitis exæſtuatio, humorumq; ebullitio acceſſerint; pulvis ille alternis duntaxat diebus ſumendus, & cum ſequenti alternandus eſt: Recipe lapidum cancrorum, concharum præparatarum ana drachmam unam. M. f. pulvis, pondere drachmæ unius devorandus.

Nihil porro eſt conſultius, quam alvi lubricitatem aſſiduam conſervare, cui ſcopo & clyſteres emollientes, & victus opportunus inſervient. Nec alienum erit, ſingulis circiter decem diebus alvum moliri hac laxante potione: Recipe mannæ electæ uncias tres, cremoris tartari drachmam ſemis, coque & ſolve leni calore in aquæ florum acaciæ unciis ſeptem, colaturæ adde olei de cedro italici guttas IV. M. quæ mane aliquot hauſtibus aſſumenda eſt, interponendo ſorbitionem juſculi tenuioris avenacei.

Non minus eidem ſcopo convenient pilulæ Becheri, Stahlii, aut meæ balſamicæ, quinque vel ſex ante fluxus hæmorrhoidalis eruptionem diebus, numero XV. capiendæ. Inter localia egregiam opem ſpondet genuina viperarum pinguedo, binis vel tribus guttulis inſtillata, aut extrinſecus aqua arquebuſadæ, aut reginæ Hungariæ cum æquali aquæ roſarum portione remixta inter lintea duplicata oculo impoſita.

Ut poſtea recta ſit vivendi ratio, neceſſe eſt, ut æger cœna utatur parciori, a cibis acidis, ſalſis atque flatulentis, vinis calidioribus, ac cereviſia ſpiſſiori probe caveat; & pro potu ordinario decoctum tenuius ex radice ſcorzoneræ, liquiritiæ, ac raſura cornu cervi confectum, interpoſito vino rhenano potet. Sedulo non minus ſibi temperet ab omni aere frigido, maxime capiti vel pedibus admiſso & quo lenis ſemper ſuccedat tranſpiratio,

ma-

Digitized by Google

mane hauriat infuſum calidum, quod ſic ſe habeat: Recipe herbæ betonicæ, meliſſæ, veronicæ ana manipulum unum, ſeminis fœniculi, radicis valerianæ ana drachmam ſemis. Conc. cont. d. S. Species, quarum drachma aquæ ferventis menſura una infundatur, & inſtar potus Thee bibatur.

Horum remediorum uſui ſi æger per aliquot tempus pertinaciter inhæſerit, de felici eventu vix dubito: in hiſce enim adfectibus nihil cum impetu moliri oportet, ſed & blandis naturæque convenientibus auxiliis, & temporis diuturnitate uti convenit. Fortiora atque vehementiora remedia majus minantur damnum; quod præcipue a cura ſalivali, in præſenti ſubjecto & morbi circumſtantiis certo metuendum eſt. Vere autem adventante aquæ Spadanæ loco Aquiſgranenſium, duabus partibus cum una lactis aſinini mixtæ feliciſſimo ſucceſſu adhibebuntur; quippe quas in hiſce capitis nervorumque debilitatibus, humorum dyſcraſia ſtipatis deprehendi præſtantiſſimas. Et hæc ſunt, quæ in generoſi ægrotantis ſalutem proponenda duxi; quæ ſummus languorum noſtrorum medicus proſpera reddat, precor.

CASUS XLIX.

De Viſus obſcuratione ex paralytica nervi optici affectione.

DEcreveram equidem meorum oculorum ægritudini fontes Aquiſgranenſes opponere; at vero cum oculi fomentatio iis aquis ex medicorum conſilio facta nihil omnino mihi ferret levaminis, & inſuper ocularii gallici mihi laudarentur egregie: contuli me Lutetias Pariſiorum, varioſque viros haud incelebres conſului; quarum mentem, curationem ac remediorum effectum Tibi, Vir illuſtris, perſcripturus, tuam reſcire cupio ſententiam. Concredidi me primum Domino St. Yves, & tum quoque in auxilium vocavi archiatros regios, D. D. du Molin, Sylva & Ancedo: qui cum convenirent, illis D. St. Yves hanc de mea affectione relationem dedit:

Cum, inquit, ęger noviſſime elapſo menſe Decembri huc accederet, deprehendi pupillam oculi ſiniſtri admodum dilatatam, iridem immobilem, nervum opticum plane obſtructum, & ipſam guttam ſerenam; humor quoque chryſtallinus erat opacus, & tunica albuginea vaſis ſanguine turgidis ac varicoſis farta. Dexter oculus pupillam monſtrabat pariter dilatatam; motumque conſtrictorium iridis valde exiguum: ipſe humor chryſtallinus adhuc pellucidus, at membrana illius anterior aliquantulum opaca videbatur; reliquę autem hujus oculi partes erant integrę, niſi quod pauca vaſa varicoſa hinc inde in albuginea adparuerint. Hinc cum perpenderem, ęgrum ex gravi lapſu olim in caput facto inſignem cerebri commotionem, & abhinc dolorem, gravitatem, torporemque capitis, aurium tinnitum, aliaque ſymptomata incidiſſe: hanc oculorum adfectionem non niſi ex ſanguine craſſo ac inflammatorio derivare potui. Dum enim cruor per capitis arterias, & maxime harum internarum ramos ad oculum tendentes ſummo ac rapidiſſimo impetu agitatus videtur; factum eſſe credo, ut ille vaſa nimium dilataverit, eaque eo potiſſimum loco, quo oculi compagem ingrediuntur, nimirum circa nervos opticos reddiderit veluti varicoſa. Hæ vero diſtenſę arterię compreſſerunt nervos opticos, lymphę circulationi per illos nervos poſuerunt obicem, hinc horum obſtructionem induxerunt, ac ſpirituum viſivorum in oculos influxum prępedierunt. Tum ex hac impedita ac difficiliori ſanguinis circulatione generata eſt lympha acris: quę obſtructis vaſis eorum poros transſudans, & ad vicinas extravaſata partes non ſolum varios excitavit dolores; verum etiam in oculorum humores delapſa, hos, inſtar aquę fortis conturbavit, ac opacos reddidit. His ergo probe exploratis neceſſarium putavi, ut integra humorum maſſa debitę reſtituatur fluxilitati; quod vero haud prius impetratum iri ſperavi, quam ubi ęger perferendis remediis activioribus fuerit opportunior. Interim ſtatim poſt

ejus ad nos acceſſum lac per balneum mariæ deſtillatum, & naſturtio aquatico, hepatica nobili & ſcolopendria permixtum ipſi potandum dedi: quo etiam obtinui, ut membrana, quæ humorem cingit chryſtallinum, ab opacitate ſua fere liberaretur, iris reciperet motum liberiorem, & ipſa viſio redderetur acutior. Non minus etiam obſtructioni nervorum tollendæ ſal quoddam volatile, haud ſine levamine exhibui. Verum enimvero, haud ita multo poſt ſomnolentiam quandam incidit æger, & humores illius ad inflammationes proclives retardarunt ſanationem, ut viſu iterum imbecilliori facto, humorum non ſolum opacitatem omnino metuerem, verum etiam ob tranſpirationis defectum ipſam vererer cœcitatem. Hinc corpore bene præparato ſetaceum adplicavi, eo effectu, ut humores dextri oculi fierent pellucidiores, iridis dilatatio imminueretur, eique liberior motus accederet. Cum autem periodica oculi obſcuratio nihilo ſecius adhuc adfligat: expectandam eſſe puto tempeſtatis opportunitatem; & tum incipiendam iterum curationem arbitror.

Hæc cum dixiſſet, rogavi, ut rationem medendi, quam mihi putaret proficuam in hoc amplo medicorum congreſſu etiam proponeret. Nec defuit meæ petitioni, ſed mentem ſuam hiſce ulterius expoſuit verbis: Quum itaque conſtitutio nervorum opticorum in noſtro ægrotante minime ea ſit, quæ in gutta ſerena obſervatur; ſed non niſi a ſanguine inflammatorio ramos arteriarum carotidum internarum ad latera nervi optici oculos ingredientium comprimente originem trahat: duos potiſſimum curandi ſcopos eſſe cenſeo, nimirum, ut primum cruor fluxilis reddatur, ejuſque ebullitio contemperetur; deinceps nervorum obſtructio auferatur. Hoc obtinebitur, ſi arteriis nimia dilatatione debilitatis priſtinum reſtituetur robur: quo impetrato compreſſio nervi optici ſponte ceſſabit, & ſpirituum liber in oculum reddetur influxus. Tum quoque, ſi cœlum acceſſerit ſerenum, operæ erit pretium, lactis deſtillati uſum revocare, quod jam exoptatum in acuendo viſu edidit effectum: quo poto dijudicari poterit, num aquis mineralibus ſaponariis, aliiſque in tollenda obſtructione efficaciſſimis, aut decocto viperarum uti licuerit. Neque vero ſolis reſolventibus ac humectantibus hæc adflictio curabitur: ſed conſultum erit, volatilia ſimul uſurpare remedia, quæ fluido nervorum attenuando pariter ac amiſſo fibrarum arterioſarum per obſtructiones tono reſtaurando ſunt præſtantiſſima. Denique attenta conſideratio effectuum, quos adplicanda medicamina exſerent, eo claribus docebit, quæ ulterius abs re erunt.

His prolatis reliqui medici hanc explicationem mei mali exactam æque ac elegantem collaudantes, pleno aſſenſerunt ore; eadem remedia commendarunt, & cum periculum in mora eſſet, temporis opportunitatem haud expectandam eſſe putarunt; ſed ſtatim lac deſtillatum adhibendum; tum hæmorrhoidibus haud rite ſuccedentibus, hirudines ano admovendas, hiſque evacuato cruore bis terve aſſumenda emetica, & denique veſicantia pone aures adplicanda ſuaſerunt. Hinc protinus incepi lactis, adeo commendati, uſum, ejuſque quotidie hauſtum potum per integram hyemem continuavi. Ita vero parabatur: Lactis menſura circiter una ad ſiccitatem decoquebatur, tum eadem aquæ portio, in qua hepaticæ nobilis, ſcolopendrii atque meliſsæ ana pugillus unus decoctus erat, affundebatur, & additis XL. millepedibus contuſis ſingulo mane potabatur. Æſtate adventante aquas minerales Burbonienſes adhibebam, quas, cum eſſent ſulphureæ, tollendæ obſtructioni aptiſſimas judicabant medici: hanc enim nervorum oculi paralyſin illi, quæ nervos brachiorum vel pedum occupare ſolet, ſimilem, & hinc eadem ratione oppugnandam eſſe putabant. Poſtea 3. Iduum Januarii ano admovebantur ſanguiſugæ; quæ tantam cruoris detraxerunt quantitatem, ut protinus mentis deliquium incidiſſem; medici autem 12. circiter aut 14. duntaxat cruoris evacuatas eſſe uncias ſpondebant. Paucis poſt diebus tartari emetici quinque

aſſumſi grana, & inde bis vomui, octies alvum reddidi: denique veſicatoria mihi adplicari curavi: quæ vero omnia in caſſum adhibita, me inſigni remediorum adfecerunt tædio. Jam ergo quovis mane lac cum millepedibus infuſum haurio; reliquo die pulverem olim abs Te, vir illuſtris, mihi commendatum (vid. Caſ. præc.) aſſumo.

Ceterum cum thermæ Borbonienſes ceu ſulphuratæ & antiparalyticæ mihi ſuadeantur iterum: Tuum prius de illis conſilium, quo mihi nihil eſt antiquius, expecto, & doceri cupio, num potius ex aquis mineralibus Germaniæ quædam ſint, quæ majus mihi pollicerentur emolumentum? Denique haud alienum videtur, Tecum communicare quoddam alicujus medici conſilium, quod in explicanda nervorum obſtructione putat eſſe certiſſimum, & ſic ſe habet:

Ex gravi lapſu, quem generoſus æger octo abhinc annis cum inſequutis animi defectionibus toleravit, recte concludere mihi videor, oculorum affectionem gravi totius cerebri & principii nervorum commotioni in acceptis eſſe ferendam: id quod inſignis dolor oculum occupans, viſus obſcuratio abſque ullis cruoris extravaſati indiciis accedens, ejuſdem invaſio periodica, & ſomnus turbulentus confirmare videntur. In ſiniſtro equidem oculo minime graviori humores laborant vitio, quam in dextro: at in illo ſubſtantia rami nervoſi magis indurata eſt, quæ & ſub initio immanes dolores excitavit, & hos jam quoque producit &c. De his vero omnibus Tuam efflagito ſententiam, ac proponi cupio, quæ ulterius e re mea fore credideris.

CONSILIUM.

Intellexi, vir generoſiſſime, ex datis ad me litteris, quæ de Tua valetudine ſenſerint, quæ remedia ipſi oppoſuerint, & quo effectu illa propinaverint celebris quidam ocularius, ac regii archiatri: & cum meam quoque ſcire cupis ſententiam, maxime num thermas Borbonienſes, aut quas alias in noſtra Germania aquas minerales malo tuo quidpiam auxiliari poſſe exiſtimem: haud deeſſe Tibi potui, quin candide proponam, quæ ſentiam. Primum quidem deprehendi, Dn. St. Yves & reliquos medicos de origine, cauſſa & conditione mali tui ſubtiles reddidiſſe rationes; illudq; demum in obſtructione nervi optici ſitum eſſe concluſiſſe. At enimvero ſicuti nullos totius corporis nervos, ita nec opticos obſtructioni obnoxios eſſe poſſe perſuaſus ſum. Namque omnes nervi ex tenerrimis ac ſubtiliſſimis fibrillis ſunt compoſiti; qui non niſi fluidum ſpirituoſum, lymphaticum, ſubtiliſſimum a veteribus nomine ſpiritus animalis inſignitum, in cerebro ſecretum, ſenſus in partibus nervoſis atque membranoſis, motus autem in muſculoſis verum auctorem & cauſſam tranſmittunt; neque humores craſſiores recipere, nec ab iis obſtrui poſſunt: ſed ſi quodam vitio adficiuntur, illud vel in ſpaſmo, vel paralytica eorundem reſolutione conſiſtit.

Quemadmodum vero ſpaſmus a ſero acri incumbente nervis, eos vellicante & ad ſtricturas proritante originem trahit: ita paralyſis potius ab influxu ſucci liquidiſſimi haud ſatis vegeto dependet; qui vel a nervorum, maxime principii eorundem ab incumbente humore extravaſato facta gravi compreſſione; vel thalamorum ad nervos opticos pertinentium, & ad ipſam cerebri ſubſtantiam pertingentium nimia humectatione ac veluti inundatione impeditur atque læditur, ſicuti cadaverum, gutta ſerena exſtinctorum, ſectio demonſtrat. Hanc quoque nervorum paralyſin in præſenti caſu præſto quidem eſſe credo, nondum autem conſummatam, ſed duntaxat aliqualem, eamque in dextro oculo adhuc mitiorem, cum malum per intervalla redeat. Primam enim hæc originem ex gravi lapſu atque capitis alliſu traxiſſe videtur; quo partim humorum liber per caput progreſſus impeditus, partim eorum major ad caput impulſus fuit concitatus: ex quibus quædam

portio thalamis nervorum impacta, ſucci nervoſi in illos influxui injecit remoram. Hinc inanis eſt medicorum, quam de ſanguine inflammatorio fovent, ſententia; qui ſi præſto eſſet, venæſectionibus, remediiſque humectantibus ac refrigerantibus expugnaretur facillime. Multo vero minus concedenda eſt nervi optici induratio: quæ, licet in reliquarum partium contracturis nervi tendineſque ſæpius indurari ſoleant, tamen in nervis capitis, qui a cerebro aſſidue humectantur atque lubricantur, minime locum invenit: Quod attinet commendata remedia, non laudo veſicantium ac ſetaceorum uſum: hæc enim quamvis humoribus, qui ſtagnant, derivandis maxime ſint opportuna; eoſque evacuando in oculorum caligine, quæ ex dolore, rubore ac congeſtione palpebrarum atque tunicæ albugineæ excitatur, inſignem polliceantur utilitatem: attamen ſi paralytici, hemiplectici, aliique tales affectus ex humorum feroſorum in ipſo cerebro ſtagnatione originem trahunt, externa hæc remedia hos nec derivare, nec ullum præſtare valent emolumentum. Non minus mihi diſplicet emeticorum exhibitio: quæ, cum violentos motus excitent, & non ſolum humoribus impetuoſe ad ſuperiores partes rapiendis, verum etiam eorum extravaſationi in capite inducendæ ac augendæ efficacem ſubminiſtrent occaſionem; multis variiſque & a me in meis ſcriptis & ab Hildano paſſim allegatis obſervationibus conſtat, ea ſola guttam induxiſſe ſerenam. Burbonenſium aquarum uſum nec adprobare, nec diſſuadere audeo; cum præter ea, quæ de illis paſſim ex auctoribus intellexi, elementa ac virtutes earum me lateant. Quamvis autem externe adhibitæ ob vim exſiccantem atque ſulphuream membris reſolutis conferre deprehendantur: attamen de illarum efficacia in morbis, quorum cauſſa intra cerebrum reſidet, valde dubito. Hinc etiam atque etiam hortor, ne ſolis conjecturis, quæ in arte medica ſæpiſſime fallunt, confidas; ſed probe explores, num proſtent caſus, quod hæ aquæ deſideratum ediderint effectum. Mihi ſaltem nullum ſuppetit exemplum, quo gutta ſerena nec perfecta, nec incipiens ex uſu tam interno quam externo acidularum, thermarumque, quas noſtra fovet Germania, & ego ferme omnes ſedulo examinavi, fuerit ſanata. Si ullæ minerales aquę hunc ſponderent effectum, certe forent Aquiſgranenſes, quæ & maxime ſulphureæ ſunt, & in membris paralyſi tactis haud raro mirificam præſtiterunt virtutem; Tuæ vero affectioni nullam tulerunt opem.

Commendarem ergo potius, ut cum ſanguine ſicco ac ſpirituoſo Te gaudere, ac feroſa portio in capite videatur ſtagnare, ex qua ſomnolentia, capitis dolores, vertigo, languor corporis ac affectionis oculi exacerbatio derivanda eſt; uſui feri lactis & pulverum nitroſorum atque cinnabarinorum ulterius inſiſtas, aut ſi Tibi volupe fuerit, aquas Selteranas lacte aſinino permixtas in noſtris potes regionibus. Et ſi quæ ceterum ſalutis reſtat ſpes, eam, corpore prius fero lactis ſatis humectato ſolummodo vel in remediis ſudoriferis ac diſcutientibus paullo activioribus, haud tamen ſanguinem commoventibus, veluti eſt ſulphur antimonii correctum ad meam methodum præparatum, vel in temperatis mercurialibus, qualia ſunt cinnabarina, ſitam eſſe arbitror. Hæc enim profundas ſtaſes, tenacemque lympham reſolvunt efficaciſſime. Quamobrem nec incognita mihi ſunt exempla, quod diuturna obſcuratio ac tenebricoſitas viſus atq; humorum oculi in hominibus ob veneream ſimul ſuſpectis luem, ut leviori ſalivatione, mercurio ad juncturas pedum inuncto excitata & ordinatis lignorum decoctis fuerit diſcuſſa atque ſanata. Hinc nec Tibi hanc diſſuaderem curationem, quam optime inſtitues, ſi ſumto primum laxante per ſex ſucceſſive dies pulverem ex lapidibus cancrorum, cinnabari, & mercurii dulcis rite præparati grano uno confectum quotidie capies; tum laxans repetes, iterumque pulverem per ſex dies adhibebis; denique eodem laxante devorato ter-

tertia vice pulveris uſui ſex diebus inſiſtes; atque ſub iis remediis decoctum ſanguinem mundificans bibes, & tandem balnea leviora ſæpius ingredieris, quibus & poſt abſolutam medicationem haud ſine fructu inſidere poteris. Extrinſecus operæ erit pretium, ſal volatile ammoniaci ſiccum, oleo majoranæ vero impregnatum ſedulo admovere naribus, quod capitis & oculorum vitiis eſt convenientiſſimum. Et hæc ſunt, quæ proponenda, ac cum divini auxilii voto præſentium medicorum ulteriori dijudicationi relinquenda duxi.

CASUS L.

De difficultate viſus & ſcabie.

Puella tredecim annorum, phlegmatico melancholici temperamenti, a teneris illibata valetudine gavisa, & nunquam ne in variolis quidem, quas ante aliquot annos modo rariſſimas toleraverat, ullis remediis uſa; uno cum dimidio abhinc anno media hyeme ſaltare didicit, & abhinc ſudore madida ad linguæ gallicæ magiſtram per frigidum aerem ſe conferre ſuevit. Tam ſubitaneis vero aeris mutationibus, dum primum corpus ſudore perfuſum frigori, deinceps illud refrigeratum æſtui hypocauſti nimis calefacti exponeret, non potuit, quin ſibi noxam concitaret. Læſa enim tranſpiratione ſcabioſam incidit efflorefcentiam, qua primum tubercula cum pruritu cutim occupant, quæ invaleſcentes in puſtulas albas majores abeunt, & poſtquam ſuderunt ſaniem, iterum coaleſcunt. Prioribus exſiccatis novæ propullulant aſpredines, ſæpenumero inflammatione ſcorbutica atque eryſipelacea ſtipatæ, & maxime artus, faciem ac pudenda obſident. Hæc ſcena per novem jam luditur menſes. Adhibita ſuus varia remedia, nimirum purgantia ſudorifera, decocta lignorum, antimonialia, cinnabarina, mercurialia, & ipſa denique ſalivatio per inunctionem carporum atque tarſorum excitata: quibus licet nonnunquam obſecundare videretur malum, tamen inter ipſam recruduit ſalivationem. Neque etiam mirum, quoniam ob matris & ancillarum indulgentiam diætæ regulas haud obſervavit, præſcriptas mannatas potiones raro aſſumſit, ſub ſalivatione cereviſiæ potui indulſit, & inter aerem verſari ſuevit. Ceterum, quemcunque ſudorem nova ſequitur efflorefcentia; ille vero nunquam rite obſervatur. Jam malum plerumque circa novilunia recrudeſcit, & eruptionis menſtruæ ſuſpicionem movet; hinc omiſſis reliquis medicaminibus non niſi unguento ex unguento diapompholygos, balſamo ſulphuris therebinthinato, oleo tartari per deliquium pugnabatur, ex quo evanuit ſcabies.

At enimvero annus circiter effluxit, ex quo verno tempore oculorum quandam incidit affectionem, qua ipſis ſemper aliquid obverſari videbatur, quod abſtergere conabatur cum viſus imminutione. Sponte vero intra octiduum ſine ullis medicinis remiſit hæc moleſtia. Sed poſt aliquot ſeptimanas rediit ſubito, qua aſſidue abſtergebat obverſantes falſo imagines, & videbat quidem craſſiuſcula objecta, neque vero minora diſcernere, nec legere valebat, niſi impoſito naribus perſpicillo, aut oculis coarctatis. Hoc igitur vitium licet in hoc impuro corpore nervo optico & ſuccis ſpiſſioribus, ſpirituumque irregulari influxui adſcriberetur: tamen ei adverſabatur, quod per perſpicilla & compreſſis palpebris litteras dignoſcere ac minutiora videre poterat. De nullis præterea ægrotans capitis doloribus, oculorum preſſionibus, inflammatione aut congeſtione conqueritur: pupilla adparet paulo dilatata & adhuc pellucida; ſed in aqueo humore, obſcuriora punctula & ad iridis latera floſculi opaciores conſpiciuntur: ut inde vereamur, ne ex humorum coagulatione ipſa denique cataracta, aut ob impuros ſuccos læſio nervi optici ſuboriatur. Et ſane habemus, cur hujus puellæ valetudinis timeamus, cum nulla ferme aſſumat medicamina, niſi forte vina medicata, nec horum debitam hauriat quantitatem; dein poſt data expellentia mox ſcabioſa efflore-

ſcen-

ſceatia in pedibus, manibus & facie corripiatur, nec corporis debito fruatur motu; & denique aſſiduo fere indulgeat ſomno, eoque ſuccos vitales ſpiſſiores, impuriores, eorumque curſum reddat tardiorem.

Quantum igitur fieri potuit, dedimus ipſi præmiſſo pulvere digeſtivo ex tartaro nitrato, purgans ex extracto panchymagogo, mercurio dulci, reſina jalappæ cum tinctura tartari confectum: tum per quatriduum mane ac ante epulas ſumendam ordinavimus mixturam ex tinctura martis tartariſata, ſpiritu Buſſii, liquore cornu cervi ſuccinato, & eſſentia euphraſiæ paratam; & veſperi exhibuimus pilulas ex extracto majoranæ, ſcordii, bezoardico minerali, & ſale ſuccini volatili concinnatas. Poſtea per tres dies ſumſit pilulas laxantes, quæ habebant gummi ammoniacum, tartarum vitriolatum, extractum hellebori nigri, aloen & elixirium proprietatis Paracelſi; porro mixturam in uſum revocavit, & infuſum theiforme. Extrinſecus oculis adplicavimus infuſum croci metallorum cum aqua chelidonii majoris, fœniculi & camphora paratum, & veſperi inunximus palpebris unguentum ex extracto rutæ, myrrha, melle anthoſato, camphora, ſpiritu lumbricorum terreſtrium, ſale ſuccini volatili & cinnabaris antimonii aliquot granis; ſuperpoſito ſacculo ex radice valerianæ, hyſſopi, rutæ & fœniculi in vino coctis concinnato.

Verum enimvero recruduit quidem efflorescentia copioſius; at in oculos nullum adhuc redundavit emolumentum. Hinc tuum, vir illuſtris, conſilium pro viſu conſervando imploramus, & cũ partim interna ſudorifera, ſcabiei oppoſita, nullum præſtiterint effectum, & jam ab Helmontio rejiciantur, partim externa mercurialia oculis videantur inimica: in quæſtionem potiſſimum venit, numne puris exſiccantibus, veluti ſunt unguentum diapompholygos cum oleo tartari per deliquium tuto pugnare liceat? Nec minus ſcire avemus, numne fonticulus in nucha excitatus uſum ſpondeat, cum, licet nec capitis dolores urgeant, nec oculi plorent lacrymas, multum tamen pituitæ naribus reddatur? & denique num ſub uſu decocti ex fœniculo, cinamomo, corticibus aurantiorum & ſarſaparilla parati, quod jam pro potu ordinario bibere ſuevit, etiam modico vino uti liceat?

CONSILIUM.

Poſtquam communicatam mecum morbi hiſtoriam probe perpendi, haud dubito, fore ut accedente menſtrua purgatione & viſus difficultas & ſcabioſa cutis deſœdatio ſponte evaneſcat. Neque vero conſultum eſt, excretionem illam vi provocare velle; ſed patienter naturæ molimina expectanda erunt. Ipſam autem humorum dyſcraſiam & efflorescentiæ fomitem partim variolarum raritati, qua ſucci vitales haud ſatis depurati fuerunt, partim ſuppreſſæ tranſpirationi per corporis ſubitaneam refrigerationem, partim denique diaphoreticorum calidiorum, & mercurialium ad ſalivationem ciendam abſque ulla regiminis obſervatione exhibitorum uſui inconvenienti natales ſuos debere, vero eſt ſimillimum. Namque crebra compertum habeo experientia, quod mercurialia remedia ſalivationis ſcopo abſque congruo regimine tam interne quam externe uſurpata, morbos vel cum dolore vel exulceratione ſtipatos longe deteriores reddiderunt atque pertinaciores. Quoniam enim mercurius virtute intimiorem nexum ac texturam partium fluidarum reſolvendi pollet ſatis efficaci, materia autem illa reſoluta impura intra corpus remanet: fit inde, ut illa fermenti inſtar chyloſum reliquoſque vitales ſuccos corrumpat & inquinet: ut multa ſæpius opera, quin & ipſa iterata ſalivatione opus ſit pro damnis inde excitatis rurſus abolendis. Hinc etiam viſionis defectum ex eadem impura lympha derivandum eſſe cenſeo; cui externa remedia nullum pollicentur emolumentum. Quapropter potius conſulo, ut omnia fere remedia, maxime activiora diaphoretica ac purgantia penitus omittantur; contra vero ſpiſſorum humorum attenuatio & per cutim evacuatio non ui-

ſi medicinis blande ac placide diluentibus atque demulcentibus tentetur. Huic ſcopo vel ſolum infuſum veronicæ cum ſemine fœniculi paratum, paullo tenujus mane ac veſperi larga quantitate hauſtum, ſufficiet; maxime ſi corporis motus ac bonum regimen acceſſerint. Nec ludetur opera, ſi ægra cubitum itura quotidie pulverem ex aqua florum ſambuci ſumſerit, qui ſic ſe habet: Recipe lapidum cancrorum unciam ſemis, cornu cervi ſine igne, ceruſſæ antimonii ana drachmas duas, æthiopis mineralis drachmam, olei de cedro vel ligni ſaſſafras guttas quinques. M. f. pulvis div. in doſes XVIII. Pro potu ordinario cum fructu potabitur ſequens decoctum: Recipe radicum ſcorzoneræ, ſarſaparillæ ana uncias quatuor, chinæ, cichorei, glyzirrhizæ ana unciam unam. conc. d. S. ſpecies, quarum binæ unciæ per tres horæ quadrantes cum tribus aquæ menſuris decoquendæ ſunt. Vini uſum plane denego, & eo magis motum corporis laboribus, curru vehendo, ambulando factum commendarem. Alvum ſi haud rite ſucceſſerit, manna pondere unius circiter unciæ ex infuſo veronicæ, aut fabarum Coffee ſumta commode reſerabit. Localium denique uſu haud opus eſſe credo: ſiquidem ex commendatarum medicinarum recta obſervatione exoptatum conſequutum iri effectum non dubito.

CASUS LI.

DE CATARACTA.

Judicium medici ordinarii cum relatione morbi.

CUm ægri reverendiſſimi ſtatum pronuper intuerer, deprehendi illius utrumque oculum, qui ambo olim obſcuratione duntaxat ac imbecillitate quadam laborarunt, jam in gryſeam tranſiiſſe cataractam. Hujus quidem in auxilium prompta ſubſidia lubens proponam: ſed cum ardua ſit affectio, meam de illa ſententiam aliis celebrioribus medicis dijudicandam relinquo. Primum ergo extra omne dubium eſſe poſitum credo, quippe ocularis id docet inſpectio, veram cataractam utriuſque oculi pupillam æquali magnitudine obſediſſe, adeo ut licet pupilla quam maxime dilatetur, ea tamen conſpiciatur. Jam itaque in quæſtionem venit, num remediis hoc vitium depellere conveniat, ut magis præſtet, illius maturitatem expectare, & tum acu auferre? Multa quidem ſunt medicamina, quæ in cataracta incipiente commendant noſtrorum temporum medici; & multi exſtant caſus de illa medicinis omnino ſanata; Sed in noſtro ægrotante comparatum eſſe videtur vitium, ut quantum rationali conjectura aſſequi licet, remediorum uſu minime expugnari potuerit. Taceo rariores illas obſervationes de cataracta medicaminibus curata paſſim ab auctoribus allegatas hirundinum inſtar eſſe, quarum paucæ ver nunquam facere dicuntur. Et ſane longe certior erit ſpes a manuali depoſitione, quam quæ ex curationibus ejuſmodi expectari poteſt; de quibus jam Galenus dixit: Promiſſiones horum medicamentorum magnæ ſunt, verum effectus aliquando nullus, aliquando valde exiguus. Meo quidem arbitrio ad hanc quæſtionem in præſenti caſu decidendam vel id ſolum ſufficere poſſet, quod cum præſtantiſſima remedia celebratiſſimis medicis commendata, ne quidem viſus obſcurationem tollere potuerint, ea multo minus ipſam hanc cataractam auferre valebunt. Quamobrem cum omnis auxilii ſpes in manuali hujus vitii maturi acu facta ablatione collocata eſſe videtur: conſultum puto, ut fugiantur omnia remedia, ne ipſorum uſu cataractæ præpediatur maturitas. Quod ſi vero reverendiſſimo ægro minus volupe fuerit, huic ſe ſubjicere operationi: omnino ſuaderem, ut congruis medicinis cataractæ incrementum retardetur, ac quantum poſſibile erit, impediatur.

Si ergo verum eſt, longe majorem operationis manualis, præ medicaminibus eſſe prærogativam; haud immerito ulterius quæritur, num illa abſque ullo periculi aut noxæ metu in noſtro ægro locum inveniat? Quod ut diſcutiatur; an

te

te omnia notari meretur, hanc operationem minime tantis difficultatibus atque doloribus complicatam eſſe, ac vulgo creditur; quando nimirum manu perita adminiſtratur. Omne momentum enim abſolvitur percuſſione tunicarum oculi, quæ cum ſubtiliſſimo peragitur inſtrumento, non majorem parit dolorem, quam qui ex venæ inciſione percipi ſolet. Hunc Domini du Cros verba de hac operatione in dextro oculo inſtituta ſequentia ſunt: L'oculiſte, qui m'a fait l'œil droit & en moins de deux minutes ne m'a pas fait autant de mal, que pourroit le faire, l'egratig neure d'une epingle, & je fus tout etonnè, quand il me banda l'œil, car je croyois, que l'operation etoit a peine commencèe. Quemadmodum ergo hoc manuale auxilium doloribus vacuum eſt; ita multo magis omni vacat periculo: & facilius foret de damnis ex venæſectione, quam de noxis ex cataractæ depoſitione exempla allegare. Mihi ſaltem nullum ejuſmodi ſuppetit exemplum; licet me non fugiat, pleroſque noſtræ Germaniæ ocularios, audaces eſſe homines, qui majori temeritate cataractas auferre ſolent, quam decenti providentia. Quid? quod ſæpenumero contingat, ut hæc operatio, ſi vitium ſuccreverit iterum, aliquoties abſque ullo repetatur damno. Neque vero ætas ægrotantis provectior huic operationi impedimento eſſe videtur; cum cataracta ſit plerumque morbus ſenilis, & in ſenibus feliciſſime deponi deprehendatur, ſepenumero. Dux noſter piæ memoriæ Auguſtus octuageſimo ætatis ſuæ anno cataractam acu ſibi auferri paſſus eſt, & inde inſignem viſus aciem recuperavit, eamq; ad ultimum vitæ momentum, quam ad annum octogeſimum ſeptimum protraxit, retinuit incolumen. Sed nonne porro in ægro noſtro reliquæ ægritudines, quibus tentatur, veluti ſunt nauſea, eructatio aſſumtorum, pituitæ copioſa exſcreatio, & alvi ſegnities obſtare videntur, quo minus operatio felici potiatur exitu? Ipſi quidem actui hæc nequicquam obeſſe crederem; at ſucceſſu n illius turbare poſſent: ſiquidem non ſolum aſſidua eructatio depreſſæ cataractæ iterum elevandæ occaſionem præbere; verum etiam perpetua muci exſcreatio debitam corporis requiem turbare; & continuus decubitus alvi ſegnitiem magis adaugere valerent. Verum enimvero hæc non tanta credo momenta, quæ operationis adminiſtrationem vetarent: poſſem enim, ſi opus eſſet, multis confirmare teſtimoniis, eam in magis arduis dubiiſque inſtitui caſibus. Deinde etiam allegata ventriculi eructatio non tanta eſt vehementia ſtipata, quanta in vomitu obſervatur; ſed aſſumta ſine ulla ferme moleſtia aſcendere ſolent. Et denique huic affectioni congrua diæta mederi poſſumus, qua ægro prioribus poſt operationem diebus non niſi liquidiora atq; juſcula concederemus, quæ etiam ordinario ad præpediendam maſticationem exhiberi ſolent: pituita exſcreata, niſi abſque faſtidio, & inde excitandæ vomitionis metu deglutiri poſſet, linteo excipienda foret atque abſtergenda, & denique alvi lubricitas convenientibus medicinis conſervari poſſet.

Remotis ergo depoſitionis cataractæ impedimentis, ſuboritur omnino tertia quæſtio; Num ab ea operatione viſus perfecta reſtitutio ſit ſperanda? At enimvero quemadmodum ablata licet exactiſſime cataracta, plerumque tamen quędam oculorum debilitas, ac viſus imbecillitas relinquitur; ita quoque in præſenti caſu ea operatio nihil ſpondet aliud, quam ut plenaria præcaveatur cœcitas, & viſio maximam ſaltem reſtituatur partem. Quum autem ſub viſus difficultate priſtina oculi apparuerunt pellucidi, nonne forſitan prꝫter cataractam gutta etiam ſerena oculos occupare & ſæpius citatæ operationi impedimento eſſe poteſt? Vix crediderim: namque dum pupilla ad lumen æque ac tenebras & conſtringitur, & dilatatur, æger quoque lucem a tenebris, quin & ipſos colores diſcernere valet; merito concludere licet, non adeſſe revera guttam ſerenam, aut obſtructionem nervorum opticorum; qui quamvis vi ætatis aliarumque, quæ oculos adfecerunt, cauſſarum debilitati aliquan-

quantulum videantur, ea tamen imbecillitas minime tanta eſt, quæ adverſetur cataractæ depoſitioni.

Quum ergo nihil eſt, quod meæ repugnet ſententiæ, denique diſcutiendum erit, an cataracta manuali depoſitioni jam opportuna ſit, numne potius ejus maturitas ſit expectanda? Hancce autem rem optime ocularius in arte ſua peritus & a turpis lucri ſtudio alienus determinabit. Vulgo quidem tum illi operationi opportunum putatur tempus, ſi ſub pupillæ per objectas tenebras facta dilatatione cataracta manet immobilis; id quod in noſtro ægro jam deprehenditur. Celebris ocularius Gallorum de St. Yves ſex demum poſt menſibus, quam æger facie a luce averſa nulla amplius diſcernere valet objecta, ad operationem eſſe properandum credit. Et hæc ſunt, quæ pro mea cognitionis tenuitate in ſalutem reverendiſſimi ægri proponenda duxi, quæ Deus reddat ſalutaria ex animo precor.

CONSULTATIO.

Pervenerunt, Vir Reverendiſſime, ad manus meas litteræ conſilio medici ordinarii eleganti pariter ac erudito: ex quibus deprehendi affectionem tuorum oculorum, quæ olim non niſi viſus obſuſcatione atque obnubilatione ex humorum oculi conturbatione orta conſtitit, jam in veram & gryſeam tranſiiſſe cataractam. Jam itaque me cognoſcere cupis, num vitium illud ſolis medicaminibus vel interne vel externe exhibitis curari, aut illis ſaltem perfecta cœcitas arceri queat? anne potius his obtinendis ſcopis manuale auxilium citra periculi metum adminiſtrari poſſit? Ad primam quæſtionem regero, impoſſibile fore, ut hæc adfectio medicaminibus extirpari vel ſaltem imminui queat. Quamvis enim multa remedia ad hunc ſcopum paſſim commendentur; docet nihilo minus crebra experientia, ea nec interna nec externa illa pollere efficacia, ut ad affectum locum penetrent & coagulatos ibidem humores reſolvant. Hoc vel unico exemplo viri cujuſdam generoſiſſimi, qui annuo abhinc tempore ob viſus obſcurationem meum imploravit auxilium, confirmare liceat. Huic, cum mali radicem in hypochondriis & mala ventriculi digeſtione ſitam eſſe cognoſcerem, commendavi congrua ſtomachica atque acidulas. At ille certa ſanitatis ſpe fretus adiit Lutetias Pariſiorum, ibidemque per integrum fere commoratus annum celeberrimos medicos, & verſatiſſimos conſuluit ocularios: a quibus quidem variis remediis veſicatoriis, ſetaceis, hirudinibus ad anum adplicatis, emeticis ſudoriferis, ſanguinem depurantibus, internis pariter ac externis malum oppugnabatur; tantum vero abeſt, ut debellaretur, ut potius invaleſceret, & ægri vires magis magiſque dejicerentur.

Ipſam quod attinet operationem; neceſſe eſt, ut peritus quidam conſulatur ocularius, qui oculos exploret atque dijudicet, num ad operationem ſint idonei. Hæc enim expedita manu peracta nullam nec noxam, nec periculum minatur; ſed potius certiſſimam ſanationis ſpem pollicetur; niſi forte humores cryſtallinus atque vitreus perfecta opacitate laborent; quos adhuc pellucidos & ſubtili duntaxat pellicula obductos ſuſpicor. Namque ſi humores fuerint opaci; tunc omnino cataractæ depoſitio ipſi viſus obfuſcationi nullam feret opem. Sed neceſſe utique eſt, ut conſulatur vir honeſtus, quoniam alias oculariis in more eſt poſitum, ut turpis lucri cauſſa ad ipſam cataractæ depoſitionem accedant, inſuper habentes num illa huic operationi apta ſit, nec ne? Nec vero nos deterrere ab hoc auxilio poteſt metus guttæ ſerenæ, qui cum pupilla adhuc motu ſuo atque ſenſibilitate gaudeat, inanis omnino evaneſcit.

Id ergo tantummodo reſtat, ut, cum ob malam ventriculi digeſtionem multæ acidæ viſcidæque cruditates generantur, quæ partim alvi obſtructioni, partim aſſiduis per ſuperiora eructationibus, partim chylo crudo atque vitioſo generando efficacem ſubminiſtrant occaſionem hiſce vitiis debitis remediis opitulemur, atque majora, quæ hinc oculis accedere poſſunt, da-

damna arceamus. Hiſce ſcopis obtinendis etiam atque etiam hortor, ut fugiantur medicinæ calidiores atque purgantes; & commendo partim pulverem ſtomachicum atque cephalicum; partim linimentum nervinum. Pulvis ſic ſe habet: Recipe corticum aurantiorum, pulveris radicis pimpinellæ albæ, iridis Florentinæ, rhabarbari electi, foliorum ſennæ ſine ſtipitibus pulveriſatorum ana unciam ſemis, ſummitatum centaurii minoris, ſeminis cumini, fœniculi, aniſi ſtellati, cinamomi acuti, cardamomi, caryophyllorum ana drachmas duas, cremoris tartari unciam unam, ſachari Canarienſis uncias quatuor, olei de cedro guttas XV. M. f. pulvis, cujus drachmæ binæ ex vino aqua permixto mane vel veſperi alternis aſſumantur diebus. Linimentum hoc eſt: Recipe aquæ Anhaltinæ uncias duas, olei caryophyllorum, menthę, nuciſtæ deſtillati ana drachmam, balſami peruviani drachmas duas. M. f. linimentum, quo ſæpius regio ventriculi, maxime circa cordis ſcrobiculum inungatur, ſuperimpoſito linteo probe calefacto. Pro potu ordinario acidulas Selteranas, quarum binæ partes cum una vini Rhenani ſint combinatæ, commendo. Alvo pigræ reſerandæ ſi pulvis commendatus haud ſuffecerit, præſtantiſſimi erunt clyſteres domeſtici. Ceterum ab epulis largis, maxime liberaliori cœna abſtinere, & corporis moderato exercitio per equitationem aut ambulationem ſub cœlo ſereno peragendo ſtudere convenit.

CASUS XLII.

De ſapore ſalſo & affectu ſpaſmodico.

Poſtquam ægritudinem tuam cum omnibus illius ſymptomatibus, veluti ſunt motus ſpaſmodici capitis, ejuſque potiſſimum partium externarum, ſapor acris & ſalſus, exſpuitio pituitæ ſalſæ, tinnitus ſuſurruſque aurium &c. ſedulo mecum perpendi: horum omnium fundamentum in malo hypochondriaco, quod Tibi ex nimiis mentis laboribus, immodicis lucubrationibus, & vita ſedentaria contraxiſti, ſitum eſſe facile perſpicio. Quandoquidem enim copioſis flatibus atque ſpaſmis abdominis æque ac pedum cum frigore ſtipatis, qui hoc in morbo deprehenduntur, humorum æqualis circulus impeditur, hique maxime ex partibus extremis ad caput compelluntur; fieri non poteſt, quin illius in externis capitis partibus ſtagnationem ſpaſmodicæ contractiones, agitationes cervicis, oculorum, oris & labiorum dolores pungentes & æſtuantes frontis, laborum animi languor, meticuloſitas atque pavor ſequantur. Cum præterea naturales excretiones, maxime quæ per alvum & cutem fiunt, haud rite ſuccedunt in his adfectibus: ſordes acres & ſalinæ per dicta potiſſimum proſcribendæ emunctoria intra ſanguinem remanent, & cum illo ad caput copioſius delati, ibidemque tardius ac difficilius per vaſcula minima circulantes tandem per glandulas faucium ac ſalivales procul dubio nimium relaxatas tranſſudant, ſaporemque depravatum atque ſalſum inducunt. Neque vero levioris eſt præſagii hæc adfectio: ſiquidem facillime in paralyticum vel apoplecticum terminatur malum: quod ut partim præcaveatur, partim præſens morbus a moleſtiis, quæ comites habet, liberetur ſymptomatibus: eo jam dirigenda erit curatio, ut ventriculus roboretur, vis digeſtiva reſtituatur, excretiones naturales per alvum, ſudorem & urinam promoveantur humorumque raptus a capite ad inferiores & extimas derivetur partes.

Hiſce ſcopis obtinendis egregiam opem ferent pediluvia ex aqua fluviatili, furfuribus triticeis, floribus chamæmeli, & cineribus clavellatis parata. Hiſce enim tepidioribus cubitum iturus æger omni veſpera pedes ad genua uſque immittere, & per horam dimidiam detinere; eaque per quatuor hebdomades uſurpare debet. Deinde conſultum erit, circa utrumq; æquinoctium venam in pede tundere, & ſingulis binis menſibus quatuor cucurbitulas ſcarificatorias, earumque duas genubus, duas vero ſuris adplicare. Porro commendo, ut mane intra lectum infuſum theiforme potetur; & exinde levis expectetur ſudor; quod ſic ſe habeat:

Re-

Digitized by Google

Recipe herbæ meliſſæ, cardui benedicti, baſilici, betonicæ, ſaturejæ ana manipulum unum, florum anthos, primularum, veris, ſalviæ, tiliæ, ana pugillos ſex, cubebarum, ſeminis fœniculi ana drachmas duas. M. conc. cont. d. S. Species *ſum Krauter-Thee*. Ex hoc infuſo mane, vel etiam veſperi aſſumatur drachma circiter hujus pulveris: Recipe Oſſis ſæpiæ, lapidum cancrorum, magneſiæ ana drachmas duas, cinnabaris vulgaris, nitri purificati ana drachmam unam, caſtorei grana quatuor. M.f. pulvis. Alvus obſtructa reſerabitur commode uncia dimidia ſalis Epſonenſis cum uncia mannæ permixta uno hauſtu devoranda. Non minus pro potu ordinario ſequens adhibeatur decoctum: Recipe radicis Scorzoneræ, polypodii ana uncias duas, chinæ, ſarſaparillæ ana unciam unam, ſeminis fœniculi drachmas duas. Conc. cont. d. S. Species quarum uncia cum dimidia ex binis aquæ menſuris decoquenda eſt. Et denique Elixir meum ſtomachicum, 70. vel 80. guttulis poſt epulas ſumtum egregiam feret opem.

Quod vero moleſtum illum ſalſumque ſaporem attinet, qui non niſi a nimia vaſorum & glandularum ſalivarum relaxatione proficiſcitur: haud ludetur opera, ſi balſamo meo vitæ mane veſperique collum ac aurium regio externe inungatur, ejuſq; decem guttulæ ex hauſtu vini Rhenani in ore detineantur, ac dein iterum exſpuantur: Hujus enim remedii virtutem in ſapore deperdito atque vitiato deprehendi præſtantiſſimam; ſiquidem tubulos ſalivales prǫternaturaliter relaxatos leviter conſtringendo, glandularum earum tollit atoniam.

CASUS LIII.

De ſapore corrupto.

GEneroſus vir LVIII. annorum, temperamenti ſanguineo-cholerici, præter narium hæmorrhagias, in quas a teneris admodum pronus fuit, illibata valetudine gaviſus: ſimulque ob muneris rationem eximiis corporis defatigationibus ac refrigerationibus obnoxius, nec minus diætę erroribus ac exceſſibus indulgens, ante aliquot annos ex improviſo gravi faciei convulſione, & ſiniſtri pedis paralyſi corripitur: adeo ut hunc non ſolum movere nequiret, verum etiam dextrum brachium in conſenſum raperetur, nec elevari poſſet. Evanuit equidem poſt adhibitas convenientes medicinas hæc afflictio ac rediit perfecta motus pedis potentia: at vero haud ita multo poſt inſignem incidit ſalivæ ad fauces affluxionem, qua illa perpetuo reddebatur ore, ac ſapor corrumpebatur penitus. Primum enim aſſumta quævis dulcem adverſumque, dein putrem omnino referebant ſaporem: & hac moleſtia, nequicquam adhibitis præſtantiſſimis remediis, per duos jam inhæſit annos. Appetentia ceterum exigua, totumque corpus languidum eſt: & ſi manus pedeſve moverit, ſtrepitus cujuſdam ſenſum in iis percipit. Nec ignorari oportet, ſub hujus mali principio cruorem large frequenterq; fluxiſſe e naribus, inſtitutis autem venæſectionibus jam non amplius reddi. Et denique paucis abhinc ſeptimanis acceſſit alvi profluvium cum dolore ventriculi ardente ſtipatum; quo ſaporis vitium magis fuit exacerbatum. Hinc petit conſilium ægrotans, ac ſcire avet, quæ ſui mali cauſſa ſit, quæve medela convenientiſſima.

Epicriſis.

COrruptus ac depravatus ille ſapor, de quo æger maxime conqueritur & cujus potiſſimum tollendi cauſſa conſilium flagitat, non reſpiciendus eſt ut morbus primarius, ſed tanquam ſymptoma affectionis ſcorbuticæ, atque ex hac oriundæ paralyſeos. Ex iis enim, quæ in hiſtoria morbi propoſita ſunt, manifeſto perſpicimus, ægrum ante aliquot annos & ſpaſmo, ut vocant, cynico, & lateris ſiniſtri reſolutione fuiſſe affectum; cujus origo omni procul dubio ad pravam & ſcorbuticam humorum diatheſin, partiumque nervoſarum debilitatem, ex variis prægreſſis cauſſis, animi ſcilicet commotionibus, nimiaque corporis refrigeratione

ratione ſubortam referenda eſt: Et quoniam ſtrepitus oſſium imbecillitatem ligamentorum, quibus artus vinciuntur; nec non humorem ex glandulis articulorum pinguedinoſis exſtillantem minus lubricum ac benignum deſignat; haut parum utique mali ſcorbutici in maſſa humorum deliteſcentis, augetur ſuſpicio.

Quum vero corruptus ille ſapor paralyticum affectum ſtatim exceperit, non dubitare licet, quin illius generatio huic malo tribuenda ſit. Derivamus igitur moleſtiſſimi hujus ſaporis cauſſam a depravata conſtitutione glandularum, quæ ſalivalem laticem ſecernunt, & maxime ab earum atonia nimiaque vaſculorum relaxatione, quæ lateris ſiniſtri paralyſin inſequuta eſt. Purum enim & ſincerum ſaporem efficit maxima ex parte benigna ac temperata ſalivalis lymphæ indoles, quam imprimis a convenienti glandularum ſeu vaſorum ſecernentium ſtructura ac motu proficiſci putamus. Nam ſecretione humoris v. g. biliosi in hepate imminuta vel impedita hic alienus latex ad glandulas ſalivales transfertur, ibique ſeparatus ſalivam contaminat; unde omnia, quæ geruntur, amaricantem ſaporem exhibent. Ita in malo ſcorbutico, imo etiam in febribus ſaporem penitus interdum vitiari videmus; quoniam pravitas ſuccorum, qui per congrua emunctoria non ſeparantur, omnes alios ſecernendos humores atque adeo etiam ſalivam coinquinat; ex quo fit, ut omnia ſub hiſce morbis ingeſta putridi, & faſtidioſi ſaporis ſenſum inferant. Quamobrem ſi quis hunc affectum tollere ex toto inſtituat, eum hanc medendi rationem inire oportet, ut primo univerſa ſanguinis & humorum maſſa bene depuretur, quod apertis emunctoriis & liberiori reddito humorum circulo commode obtineri poteſt. Deinde deſpiciendum, ut oris & faucium glandulis, quæ ſalivam plorant, robur priſtinum reſtituatur. Quum autem medici, more pleriſque conſueto, neglectis hujus mali cauſſis, varia remediorum genera ad hunc affectum tollendum promiſcue & ſine delectu, tentaverint; non mirum videri debet, quod ægrotus noſter a tot exhibitis remediis nullam prorſus opem perceperit. Curam igitur hunc in modum inſtituendam ducimus.

1. Exhibendæ ſunt ad aliquot dies pilulæ, balſamica & laxante virtute inſtructæ, quæ ex aloe, rhabarbaro, agarico, maſtiche & ariſtolochia rotunda parari, & vel mane vel verſus noctem aſſumi poſſunt.

2. Primis viis leniter expurgatis in uſum vocare oportet decocta diaphoretica, & diuretica, quæ confici poſſunt ex lignis & radicibus v. g. raſura ligni ſaſſafras, ligno juniperi, radice ſarſaparillæ, cichorei, chinæ, ſcorzoneræ, maſtiche, tartaro tartariſato vel arcano duplicato, adjectis paſſulis Corinthiacis. Hujus decocti octo unciæ quovis mane ad minimum per ſeptem dies calide ſumi debent, diſponendo corpus ad lenem ſudorem. Cum hoc decocto alternis diebus ſumi poteſt ſpiritus noſter diaphoreticus, ex partibus tribus liquoris noſtri anodyni mineralis, & parte una ſpiritus bezoardici mixtus ad guttas 50. Dici vix poteſt, quam egregias & excellentes hic ſpiritus poſſideat vires in pellendo ſudore, tubuliſque cutis aperiendis, & depuranda humorum maſſa. Ex hiſce ſpeciebus etiam confici poteſt decoctum ſecundarium, quod loco potus ordinarii uſurpandum eſt. Deinde alvum denuo pilulis ſollicitare convenit, iterumque decoctum haurire, quod etiam tertia vice repetendum.

3. Ad glandulas ſalivales, quibus vitium maxime inhæret, roborandas commendamus gargariſmata & linimenta, quæ balſamica & roborante virtute laxatis fibris tonum reſtituunt; quo nomine laudari meretur balſamus noſter vitæ ſpirituoſus, externe collo, faucibus & maxillarum regioni, ubi ſitæ ſunt parotides, illinendus, vel etiam naribus, temporibus, imo nuchæ adplicandus, ut ejus vis eo melius ad principium nervorum pertingat. Utile etiam erit, eundem aquæ ſalviæ infundere, eaque os frequentius colluere. Quæ remedia ſi convenienter & paullo diutius uſurpentur, certam reconvaleſcentiæ ſpem promittimus.

CA-

CASUS LIV.

De impotentia ambulandi & loquendi in puero novem annorum.

NOvem annorum puer a teneris unguiculis ad ſecundi ætatis anni auſpicia vegetus incolumiſque vixit, & corpore obeſus fuit. Quinque vero anni quadrantes natus ſebre acuta, abſque tamen epilepſia, corripiebatur; ſub qua tanta urgebat alvi obſtipatio, ut nullis ferme nec externis remediis, niſi demum fortiori clyſtere, reſerari potuerit. Abhinc æger aſſidue languidus manſit, & primis poſt ſuperatum morbum menſibus per intervalla crebra ſpirandi anguſtiam ferme ſuffocantem paſſus fuit. Non minus ad hoc uſque tempus alvus eſt ſegnis, æſtuſque præternaturalis adfligit, abſque tamen ſiti, & potius potus faſtidio, quod tribus prioribus ætatis annis majus fuit, quam præſenti tempore. Contra vero integra gaudet appetentia, & præter varios, quos in vita ſua toleravit morbos, ſebres, morbilloſque, duobus potiſſimum ſollicitatur vitiis. Horum primum eſt, ut licet corpus ſatis firmum ac bene conformatum præ ſe ferat, ambulare tamen nequeat; nec genua diducere, nec pedes extendere valeat. Videntur enim nervi ac muſculi femoris & poplitis juſto eſſe breviores, & genubus externa violentia diductis, pedibuſque extenſis, rigidiſſime tenduntur. Alterum vitiorum eſt loquendi impotentia; quæ licet olim lingua bis ſcalpello fuerit ſoluta, adhuc adfligit. Non valet linguam extra os extrudere, quæ intrinſecus inferiuſque tota ori accreta videtur, & ſi violentius exeritur, intumeſcit: frenulum alias ſub lingua obvium vix deprehenditur. De hoc ergo malo varii medici atque chirurgi conſulti in varias abierunt partes; quidam enim illud vitium inciſione tolli poſſe & impoſſibile, & ob vaſa ſub lingua ſita periculoſum putant: alii manualem hanc operationem, ſi ab expedito fieret Chirurgo, omnino commendant. Hinc conſilium flagitatur, numne hæ adfectiones & pedum & linguæ adhuc ſanari queant, & quæ ei ſcopo vel interna vel externa ſint adhibenda remedia?

CONSILIUM.

DUo præcipue ſunt vitia, quibus æger, cujus morbi hiſtoria mecum fuit communicata, detinetur; quorum primum eſt ambulandi impotentia, qua genua præternaturaliter ad ſe invicem contracta non diduci, nec extendi poſſunt, & muſculi, nervi ac tendines oſſis femoris atque poplitis juſto ſunt breviores: alterum conſiſtit in ſermonis quaſi naturali difficultate, ſub qua lingua juſto latior, tumida, ori firmiter accreta nec commode moveri, nec ex ore poteſt exeri, licet illa bis ſcalpello fuerit liberata. Horum vero malorũ originem ſi diſpiciamus; poſterius proculdubio magis naturale & ab ipſa nativitate contractum; prius autem febri acutæ olim toleratæ, nec vero ſufficienter deſcriptæ natales ſuos debere videtur. Hoc confirmant ſymptomata dictam acutam febrem quondam concomitata, veluti fuerunt alvi obſtructio pertinaciſſima, vix ullis medicinis reſeranda, ejuſque adhuc inhærens ſegnities, languor corporis & ſpirationis præfocans quaſi anguſtia. Quum enim hæ omnes adfectiones non niſi a violento ſpaſmo dependent, qui præter caput (nulla enim adfuit epilepſia) totum genus nervoſum occupavit: nullum eſt dubium, quin ſpaſmus ille etiam nervos femoris poſticos prehenderit, ac violenter conſtrinxerit: qui dum forſitan medicinis relaxantibus, maxime antiſpaſmodicis ac balneis haud ſatis opportune oppugnatus fuit; paulatim in nervis externarum potiſſimum partium altiores egit radices, ac præprimis tendines muſculorum, qui tibiam flectunt, quaſi induravit.

Quibus ſic ſe habentibus cum utrumque malum valde inveteratum, & quod linguam occupat, omnino nativum videatur: facile adparet illius ſublationem fore admodum difficilem atque perarduam. Neque tamen ſecius cum æger junior, appetitus integer, corpus firmum, robuſtumque ac vires ſatis ſint validæ: non dubito, quin ſaltem motus impotentiæ

K ac

ac pedum contracturæ hac potiſſimum ratione opem ferre queamus. Primum ergo ægrum ab omni cereviſia, vino, potu calidiori, cibis, ſalitis, acidis, lacticiniis atque farinaceis penitus abſtinere oportet, & hoc præcipue pro potu ordinario uti decocto: Recipe radicis ſarſaparillæ uncias tres, chinæ, ſcorzoneræ ana uncias duas; ſeminis fœniculi drachmas tres, Conc. cont. d. S. ſpecies, quarum uncia in binis aquæ menſuris decocta & calide loco infuſi Theebois & frigide loco potus ordinarii inſerviat.

Deinceps vero omne curationis momentum balneis ac inunctionibus abſolvetur; quibus ſequenti ratione utendum eſt. Prioribus binis diebus æger cubitum iturus ſeptem harum pilularum aſſumat: Recipe extracti panchymagogi Crollii, extracti rhabarbari, mercurii dulcis ana drachmam ſemis, M. f. l. a. pilulæ ex ſcrupulo uno numero decem formandæ. Hæ enim alvum ducent egregie, & præſtantem vim humores viſcidos tenaceſque diſſolvendi obtinent. Altero poſt earum uſum mane ſemper quinque vel ſex præſcripti decocti hauriantur vaſcula. Tertio die æger ad pectus uſque immittatur balneo, leni tepore moderato, ne exinde violentius ſudet, in eoque per tres horæ quadrantes deſideat. Hoc vero ex aqua fluviatili, aut quod melius pluviali, in qua furfures tritici ſacculo incluſi, manipuli tres ſeminis lini, flores chamæmeli & herba artemiſiæ decocta ſint, paratur. Egreſſus illud balneum æger ſe in lectum conferat, hauſto ibidem prælaudato decocto leviorem ſudorem expectet, & hoc finito os femoris atque genua, omnemque regionem, in qua muſculi adparent breviores, ſequenti linimento calide inungi curet: Recipe axungiæ humanæ uncias tres, picis albæ unciam unam, miſce & ſolve in aqua fervida, adde olei lavendulæ drachmas tres. d. Hæcce curatio matutino ſemper inſtituenda tempore per ſex circiter vel ſeptem protrahatur dies; & veſperi ſub ingreſſum lecti pulveris præcipitantis drachma dimidia ex aqua ceraſorum nigrorum aſſumatur, cujus hæc eſt compoſitio: Recipe lapidum cancrorum unciam ſemis, ſuccini præparati, cinnabaris nativæ præparatæ, nitri purificati ana drachmam unam. M. f. pulvis. Tum iterum per biduum ſupra allegatas pilulas devorare, & denique balneis per ſex dies inſiſtere convenit: ex quorum uſu certam reconvaleſcentiæ foveo ſpem.

Quod autem vitium linguæ atque loquelæ attinet, illius curatio majoribus implicita videtur difficultatibus, cum ipſam linguæ ſubſtantiam ori firmiter concretam eſſe vero eſt ſimillimum. Quæ adhuc ſperari poteſt ſanatio, ea omnis provida a prudenti chirurgo vel potius medico anatomico facta ſectione abſolvetur; ſub qua probe obſervandi ſunt ductus ſalivales Wartoniani, ne lædantur. Verum enim vero cum affectas partes ipſe coram haud inſpexerim, nec ſciam, num linguæ ſubſtantia interiori gingivæ ſit accreta; hoc meum de ſectione judicium ulteriori medici præſentis relinquo conſiderationi.

CASUS LV.

De Spaſmo muſculorum maxillarium febri continuæ benignæ ſporadicæ ſuperveniente.

Communicatus mecum eſt caſus, cujus hæc fuerunt ſumma momenta; Fœmina nimirum 34. annorum, temperamenti cholerico-melancholici, febre quadam acuta cum prævio horrore & inſequuto æſtu corripitur, quæ primum nullis remediis convenientibus, niſi laxante quarto morbi die propinato oppugnata majora in dies ſumſit incrementa. Hinc accitus ſexto morbi die D. D. G. datis pulveribus, emulſionibus atque tincturis præparantibus, temperantibus & diaphoreticis materiam febrilem per cutim eliminare intendit, & aliquantulum obtinuit. Nono autem morbi die ex improviſo gravis ſpaſmus muſculos maxillares prehendit, cum ſermonis quadam difficultate, rationis vero integro uſu: pro quo ſymptomate debellando abſente prælaudato medico alter D. N. conſultus,

prio-

priorem accuſavit, acſi narcoticis remediis ſoporoſum excitaverit affectum, & protinus venam in fronte tundi curavit. Reverſus denique medicus prior ordinarius veſicans emplaſtrum ægræ adplicuit, & priorum remediorum uſum continuavit, eo effectu, ut illo ſymptomate depulſo totus morbus feliciter tolleretur. Cum autem hic famæ ſuæ accuſatione D. N. multum detrahi putet; pro ea vindicanda ad ſequentes potiſſimum judicium meum deſideravit quæſtiones.

Dum itaque primum quærit: an hic affectus fuerit febris continua? haud poſſum, quin ex ſymptomatum ratione, veluti fuerint horror cum inſequuto æſtu, dolores capitis, præcordiorum anxietates, vigiliæ &c. omnino concludam, febrem hanc fuiſſe continuam benignam; illi, quæ hiſce temporibus epidemicam, aut rectius ſporadicam edidit ſtragem, haud abſimilem. Neque vero inficias ire poſſum, quin hæc febris in opportuna alvi commotione quarto morbi tanquam indicatorio die ante acceſſum D. G. facta, utique in typo perturbata fuerit: dum enim exinde alvi lubricitas quidem inducta, diaphoretica vero excretio ſuppreſſa eſt, ſaltem minus ſufficienter ſucceſſit; non mirum, ſi ex hiſce cauſſis oris ſpaſmus originem traxerit.

Hinc ſi altera incidit quæſtio: Num hæc ſpaſmodica translatio nono die, quo diaphoreſis optima & reſpiratio fuit libera, ad maxillas facta, malum portendat omen? hunc ſpaſmum febris irregularis progeniem ex dictis cauſſis productam fuiſſe arbitror. Haud enim raris obſervationibus compertum habeo, quod hiſce febribus ex leviſſima corporis ſudantis refrigeratione, vel internis vel externis cauſſis excitata, aut maxime colli atque brachiorum denudatione, eædem ſpaſmodicæ maxillarum, colli atque nuchæ conſtrictiones, quin & rheumaticæ affectiones ſupervenerint.

Hinc ſpaſmum illum, eum ad irregularem febris ſucceſſum pertineat, minime ſalutarem judico; ſed, licet haud funeſtus ſit, tamen perarduum, & ſi acceſſerit diaphoreſeos in toto corpore repreſſio, ad inducendum lethalem eventum ſatis idoneum arbitror.

Tam vero ad tertiam quæſtionem: Num D. N. juxta regulas æquitatis & leges prudentiæ medicæ abſentem D. G. invidioſe criminari, ejuſq; medicamina contemnere licuerit? omni jure reſpondeo, quod hoc ipſi omnino vitio ſit tribuendum: ſiquidem medici providi ac prudentis eſt, ut ne unquam iniquas de aliorum actionibus ſententias foveat, multo minus calumniam adhibeat; & ſi quædam actu cenſenda occurrerint, omnia potius bene interpretur; nec niſi requiſitus judicium ſuum proferat.

Quod eo magis cenſuram meretur in præſenti caſu, cum juxta quartam quæſtionem: An ſalva conſcientia nono demum morbi die veneſectio commendari potuerit, & numne veſicatorii uſus fuerit rejiciendus? utique ex multis ſuffragiis non ſolum veterum & recentiorum medicorum, verum etiam ex propria experientia & ipſa ratione compertum habeamus, venæſectiones in febribus acutis continuis nono inſtitutas majus damnum induxiſſe quam emolumentum. Quamvis enim preſto etiam fuerit in hoc morbo ſoporoſa affectio, de qua tamen nulla extant ſigna; nihilo tamen ſecius tam ſerotina venæſectio plus noxæ intulit libero febris decurſui, quam utilitatis affectui ſoporoſo adferre potuit. Sed hæc venæſectio in præſenti caſu eo minus opportuna, nec per ullas indicationes ſignificata videtur, cum adfectio non ſoporoſa, ſed verus ſpaſmus, nec tamen ſimul urgens adfuerit plethora. Contra vero veſicantis medicinæ adplicationi ſubſcribere omnino teneor; quum illa partim ſpaſmo proſpexit medicus, partim etiam adjunctis temperantibus atque bezoardicis febriles excretiones adjuvit: ut taceam felicem eventum, qui illius uſum excepit.

Quod denique ultimam quæſtionem attinet: an ex allegatis in morbi hiſtoria momentis lethargum tam per ſe, quam a narcoticis inductum ſuſpicandi ullus ſit locus? meo quidem arbitrio nullas illius deprehendo notas; & mentales angores,

qui ſpaſmo forſitan acceſſerunt, a lethargo probe diſtinguendas eſſe credo. Neque enim ulla lethargi adparet ratio, quippe cui producendo ſemen papaveris albi ſub emulſione propinatum minime fuit ſufficiens; neque præſens ſymptoma, ſi lethargus fuiſſet, non eodem die debellari potuiſſet, uti factum eſſe legi. Soporoſi enim affectus plerumq; ſunt diuturniores; ſpaſmi autem cito generati, citius quoque depelluntur. Et quid denique multis? Eſſentialis omnino ſpaſmos & ſoporoſos affectus intercedit differentia; notis ſibi propriis facile cognoſcenda; quarum ad lethargum pertinentium in noſtra ægrotante ne unica quidem occurrit.

CASUS LVI.

De Rejectione pituitæ nimiæ ex ore cum pathematibus hypochondriacis.

Generoſiſſimus Dominus de M. G. tuum, Vir illuſtris, flagitat conſilium de ſua ægritudine, quæ ſic ſe habet: Matutino præſertim tempore copioſa pituitæ ad fauces fertur copia, ut eam omnem vix exſcreare valeat: adfligit ſimul dolor obtuſus premens in ſterni regione, & tuſſis non niſi rariſſima, maxime quando tenax eſt materia, cum vomendi conatibus accedit. Somnus præterea eſt placidus; æger muneribus ſuis abſque difficultate fungitur; prandio liberaliori, cœna parciori utitur, & poſt hanc Tabacum fumo reddere ſuevit. Olim vinum potavit ſolum; poſtquam autem ophtalmia, inflammationibus ac exulcerationibus aurium ac faciei ſæpius tentatus fuit, cereviſiæ Naumburgenſis potui per aliquot annos indulgere, ſimulque vini Rhenani dimidiam circiter menſuram ſub epulis bibere cœpit. Ceterum licet ad animi affectus, mœrorem, terrorem ac excandeſcentiam ſit facillimus; ab illis tamen ſibi cavet quam maxime. Neque vero ſpiratione difficili ſollicitatur, ſed etiam acclivia loca libere aſcendere valet: & veretur denique, ne copioſus ille mucus tandem cordis polypum, vel pectoris hydropem, vel plane apoplexiam inducat.

Hujus diuturnæ adfectionis, quam quidam hæreditariam putant, cauſſam in hypochondriis, ac digeſtionis vitio ſitam eſſe credidi; hinc etiam ventriculum ac viſcera roborandi pariter ac aperiendi finem habui; & ſtomachicis, aromaticis, carminativis, ſpiritu nitri dulci, tincturis martialibus, helleboratis, tartaro vitriolato, terra foliata tartari, pulveribus pepticis, cum ſalibus digeſtivis poſt paſtum pugnavi: nec omiſi cephalica, maxime ſi defluxio catarrhalis ſupervenit, cinnabarina, ſpecificum cephalicum Michaelis, eſſentiam ſuccini, pimpinellæ albæ etiam ſine vehiculo ſumtam; & denique crebrius exhibui laxantia, pilulaſque tartareas cum & ſine mercurio dulci. Neque minus æger quotidie ante epulas pulverem Hallenſium antiſpaſmodicum ſumere, & mane loco potus Caffee decoctum ex radice trifolii fibrini, vel marrubii alibi paratum haurire ſuevit. Ille porro aſſiduis mentis laboribus, inter ipſum etiam paſtum occupatur; corporis admodum parco indulget exercitio; nec tamen more olim conſueto ſomnum capit meridianum.

Ceterum quotannis adhibuit olim acidulas maxime ante biennium Schvvalbacenſes cum balneo; nullum vero exinde retulit emolumentum; hinc quoque anceps hæret, num commendatis Pyrmontanis hoc anno utatur? Nec ullum ſolatium percepit ex venæſectione, quæ noviſſimo autumnali æquinoctio ob metum mali ischiadici adminiſtrata fuit. Non minus quoque ſæpius dolores in ano ac ſenſum tuberculorum ibidem præſentium ſenſit; nunquam autem ipſæ fluxerant hæmorrhoides.

Et hæc ſunt quæ de morbo ægrotantis tibi perſcribenda duxi; cui convenientiorem medelam ex recta vivendi ratione, quam ipſis pharmacis latum iri perſuaſus ſum. Quod ſi enim a nimiis mentis laboribus ſibi temperaverit, motui corporis per equitationem magis indulſerit, prandio minus liberali, & cœna parciora

ciori, vel plane nulla uſus fuerit, & denique cibos molliores comederit: haud dubito, quin ætate adhuc vegetiori gaviſus, & quadraginta ſex duntaxat annos natus a nimia pituitæ generatione penitus poſſit vindicari.

CONSULTATIO.

QUantum ex perſcripta morbi hiſtoria, illiusque momentis intelligere licet; duplex potiſſimum in generoſiſſimo ægrotante notari meretur vitium, quorum unum in nimia pituitæ, matutino maxime tempore facta exſcreatione, alterum in ſymptomatibus hypochondriacis conſiſtit. Primum quidem ex nimia tunicæ glanduloſæ, quæ interiorem faucium regionem, laryngem ac aſperam arteriam inveſtit, relaxatione ac atonia; & hinc ſuborto humorum decubitu, ac pituitæ generatione, quæ ab aeris frigidioris per reſpirationem admiſtione fit, natales ſuos mutuari videtur. Alterum vero vitiorum genus, quod motibus hypochondriorum ſpaſmodicis, inſigni generis nervoſi ſenſibilitate, ac inde dependente eximia ad varios animi affectus, maxime ad magni periculi formidinem proclivitate abſolvitur, ex turbato impeditoque humorum vitalium per viſcera imi ventris circuitu, ejuſque denegato per venas hæmorrhoidales exitu proficiſcitur. Inde enim fit, ut cruor hinc inde ſtagnet, nec a ſordibus ſuis in hepate vel liene ſatis liberetur; quæ ſalſa, acriſque ſanguinis impuritas fauces ſtimulando, majoremque ad illas humorum affluxum proritando, pituitæ exſcreationem inſigniter auget, & inflammationibus quoque ac exulcerationibus aurium olim toleratis pabulum dedit & occaſionem.

Hæcce vero mala, maxime ſi altiores egerint radices, curatu ſunt difficillima, & imprimis multis variiſque pharmacis, quæ vulgo adhiberi ſolent, tantum abeſt, ut tollantur, ut potius exacerbentur magis ac pertinaciora reddantur. Non tamen omnem reconvaleſcentiæ abjicio ſpem; ſed potius partim ad debellandam paſſionem hypochondriacam, partim promovendum hæmorrhoidalem fluorem, partim denique ſuccos mucidos ac vitiatos per congrua emunctoria proſcribendos thermarum Carolinarum internum magis, quam externum uſum etiam atque etiam ſuadeo. Acidulæ enim, licet hypochondriorum vitiis ſatis opportune deprehendantur; attamen in affectibus congeſtoriis, iiſque ſeroſis cum ob naturale earum frigus, tum elementum, quod fovent, vitriolicum longe minorem ſpondent utilitatem, quam quidem thermæ. Carolinarum autem effectus eo præſtantior erit, cum & corporis motus ſub itinere impetrandus, & aeris in Bohemia ſaluberrimi mutatio accedant: & denique ſub ipſa curatione cum animi labores atque fatigationes, tum vinum rhenanum, quod multum fovet aciditatis, & præſenti ægritudini inſigne nutrimentum addidit, evitandi optatiſſima offeratur occaſio.

Reliqua certe medicatio, quæ remediis humectantibus, blande laxantibus ac diaphoreticis inſtitui ſolet, maxime ſi pertinax diætæ obſervatio haud acceſſerit, exiguum pollicetur fructum. Ne vero laudatus Carolinarum potus ſpem fallat, neceſſe eſt, ut æger a nimio medicaminum uſu abſtineat, corpus ſedulo moveat; loco Rhenani acidique vini generoſum Burgundiacum potet; & pro potu ordinario decocto ex radice ſchorzoneræ, ſarſaparillæ atque chinæ parato utatur. Alvi ſegnities minime aggredienda eſt fortioribus purgantibus; ſed potius uncia dimidia ſalis Epſomenſis in aqua ſoluti aſſumta, & ſuperingeſto potu Theebois ſolvenda. Quod attinet pulverem Hallenſium antiſpaſmodicum; ejus quidem uſus haud alienus eſt, ſed ſi crebrius ac ſæpius capitur, & ventriculo nimium refrigerando, & vim digeſtivam lædendo, & ideo pituitæ generandæ ſatis exiſtit idoneus.

Neque vero ludetur opera, ſi generoſus æger omni veſpera pedes ad genua uſque in pediluvia ex aqua fluviatili ac cineribus clavellatis parata tepidiora immiſerit: hæc enim ad circulum humorum liberiorem reddendum, tranſpirationem promovendam, ac ſanguinem a ſuperioribus ad inferiores detrahendum partes

tes inſigne conferunt momentum. Denique conſultum erit infuſi theiformis ex herba veronicæ, meliſſæ & ſemine fœniculi confecti decem vel duodecim vaſcula mane intra lectum ſorbere, & inde expectare ſudorem.

CASUS LVII.

De ſalivatione præternaturali in Cachectica.

FOEmina annorum LVI. unicum duntaxat fœtum enixa, corporeque obeſo prædita, vivente adhuc marito, quem duodecim abhinc annis mors eripuit, variis obnoxia fuit ægritudinibus. Sæpius ani pruritu, ſæpius quoque cœcis laboravit hæmorrhoidibus, quæ ſemel tantummodo apertæ largam fuderunt cruoris quantitatem: hyemali tempeſtate ſemper fere coryzam diuturniorem toleravit; maxime colicos haud raro perpeſſa dolores, & ab illis violento vomendi conatu, ac multa muci viſcidi rejectione liberata fuit; & denique olim fluor albus ſæpenumero adflixit; qui vero ceſſante ante decennium menſtrua purgatione ſimul evanuit. Mortuo autem marito quandam omnino præ ſe ferre videbatur ſanitatis ſpeciem; & non niſi quinque abhinc annis prævia corporis refrigeratione moleſtis colli pectoriſque rheumatiſmis, per aliquot hebdomades pertinaciter inhærentibus tentabatur. His demum convenienti curatione ſublatis proſpera gaudebat valetudine; niſi forte interdum de ſpirandi quadam difficultate, preſſionis in regione ventriculi ſenſu, & accedentibus pedum œdematoſis tumoribus diurnis duntaxat conquereretur. Sed & illis ſymptomatibus feliciter depulſis noviſſimo abhinc anno gravis ſucceſſit moleſtia, qua primum inſignes dolores os & fauces, maxime palatum, linguam, atque labia, ac ſi fervente combuſta fuiſſent aqua, occupabant, & tandem in copioſam deſinebant ſalivationem. Hæc per integrum jam ſemeſtre pertinaciter inhæret, & per intervalla redit: mox enim ſaliva redditur copioſiſſima, ejuſque uno die binæ expuuntur libræ: mox per quoſdam dies nulla eſt illius effluxio; major vero tum & intolerabilis dolorum oris atrocia; quibus tonſillarum intumeſcentia, & deglutitionis ſupervenit impedimentum. Notari vero meretur, noctu pariter ac ſub epulis omnes remittere & dolores, & expuitionem. Ceterum ab omnibus immunis eſt ſymptomatibus, cibos appetit egregie, ſomno fruitur placido, & largis ſtipato ſudoribus, omnibuſque corporis functionibus utitur optime: nec ullus urget corporis languor; nec adſligit amplius ſpirationis anguſtia; nec adhuc dolor ventriculi premens poſt datum pronuper ex drachma dimidia hypecacuanhæ confectum vomitorium ſentitur.

Quum ergo hoc malum pro ſalutari naturæ criſi habuerim; fluxionem illam moderari pariter ac diſcutere tentavi. Hinc circa vernale æquinoctium vena in pedibus ſecabatur; blanda laxantia ex infuſo foliorum ſennæ cum manna parata; leniora diaphoretica ex pulvure bezoardico anglicano, lapidibus cancrorum, antimonio diaphoretico, nitro & cinnabari concinnata, vel ex mixtura ſimplici ſine acido, vel eſſentia centaurii minoris exhibebantur; decocta ex ligno ſaſſafras, Guajaco, radice chinæ, ſarſaparillæ, liquiritiæ confecta pro potu ordinario dabantur; & gargariſmate adſtringente cum vino rubro coctis fauces eluebantur, ſed omnia felici deſtituebantur effectu. Maximum interim levamen percipit ex ſpiritu vini Gallici in os fumto; qui tamen dolores haud tollit: hinc anxia Tuum, Vir illuſtris implorat auxilium.

CONSILIUM.

AFfectus præter naturam, qua ægrota per tres jam anni quadrantes ſollicitatur, nomen ſalivationis criticæ & periodicæ in corpore cachectico & ſcorbutico omni jure tuetur. Cachecticam enim eſſe ægram, temperamentum ſanguineo-phlegmaticum, habitus corporis laxior & ſpongioſior, vita ſedentaria, fluor

fluor albus & hæmorrhoidalis ſuppreſſus, ſpirandi anguſtia, pedumque tumor ſatis atteſtantur. Quandocunque vero in hiſce corporibus & tranſpiratio ſub aere forſitan humido frigidoque ſupprimitur, & alvus pigra redditur: tum ſerum excrementitium copioſius ac impetuoſius ad glandulosas capitis atque faucium partes rapitur, & inde fluxiones colli acres ſeroſæ, cum multa pituitæ rejectione ſtipatæ, ſuboriuntur. Quod cum in noſtra quoque contigerit ægrota, & hæ crebriores fluxiones dictas faucium glanduloſas partes plane debilitaverint ac relaxaverint: eaſdem partes natura jam retinet, ut per eas certis temporibus impurum ſerum atque humiditatem per copioſiorem ſalivæ effluxum proſcribat ac eliminet. Hic autem motus humorum ab exterioribus ad interiores partes & maxime fauces converſus eo magis & a ſuppreſſa tranſpiratione & repulſo pedum tumore fovetur atque ſuſtentatur.

Dum ergo natura hac, licet moleſta via corpus ab impuris ſuccis liberare intendit, recte judicavit medicus ordinarius, eam excretionem minime vi adſtringendam, ſed placide eſſe moderandam. Namque cohibita hac effluxione facillimum eſt, ut excernenda impura colluvies vicinas, eaſque nobiliores occupet partes; hinc vel ſpirationis anguſtiam ac ſummam difficultatem; vel capitis immanes dolores, ſoporoſos vel denique paralyticos omnino excitet affectus. Hinc prudenter egit medicus, quod excretionem illam ad loca magis conſueta & ordinaria emunctoria, veluti ſunt alvus, cutis atque renes, medicinis convenientibus derivare, & per hæc ſuccos ſuperfluos eliminare ſtuduerit: neque ideo habeo, quæ circa inſtitutam medendi rationem & propinata remedia moneam. Cum vero nondum remiſit malum, & ex dictis elucescit, veram illius originem in nimia ſeri impuri abundantia eſſe ſitam; ad hanc quoque diminuendam omnis curatio erit dirigenda; & ea adhibenda remedia, quæ ventriculum roborant, & excretiones per naturalia emunctoria in juſto ordine ac ſucceſſu conſervant.

Hiſce ſcopis obtinendis neceſſe ante omnia eſt, ut ægra evitato omni cereviſiæ potu, non niſi decocto ex radice chinæ, ligno ſaſſafras ejuſque cortice, paſſulis atque cinnamomo parato utatur, & corporis exercitio ſedulo ſtudeat. Deinceps quoque conſultum erit, bis quotidie nimirum una ante, & quatuor poſt prandium horis Elixirii mei viſceralis LXXX. guttulas ex hauſtu vini aſſumere, illiuſque uſum per aliquot menſes protrahere; tum quavis hebdomade corpus a ſordibus purgare, ac eo fine pilularum mearum balſamicarum novem veſperi, totidemque mane deglutire. Neque levem ſpondet fructum, ſi ægra aliquot ante fluxus ſalivalis eruptionem diebus corpus ad lenem diaphoreſin præparaverit; quod obtinebit, ſi veſperi 50. guttas ſpiritus cornu cervi ſuccinati ex aqua vino permixta ſumſerit, eademque portione mane iterata, quædam infuſi ex herba veronicæ biberit vaſcula: tum enim ſudabit egregie, eoque felicius, ſi hanc medicinam per tres dies uſurpaverit, & quo urina cieatur ſimul, tincturam antimonii acrem æquali pondere cum ſpiritu cornu cervi miſcuerit.

Extrinſecus fauces ſpiritu vini rhenani, aliquot balſami mei vitæ guttis permixto ſæpius colluere; nec non mane æque ac veſperi collum, cervicem & maxillarum regionem ſpiritu vini camphorato affuſa duodecima dicti mei balſami parte perfricare expediret; & demum venam bis quotannis in pede ſecare, quaterque ſcarificatione uti convenit. Quod denique vivendi rationem attinet; fugiantur refrigerationes, maxime pedum; epulæ haud nimis largæ ſint & ab omnibus cibis acidis, concoctu difficilioribus atque flatulentis, alienæ: veſcatur potius eduliis alvum lubricantibus, veluti ſunt paſſulæ, pruna, poma Borsdorffienſia &c caveat ab animi affectibus, maxime mœrore, & in loco humili ac udo nec habitet, nec dormiat. Quæ omnia ſi rite obſervaverit, de felici eventu nullus dubito.

K 4 CA-

CASUS LVIII.

De ulcere linguæ cancroſo.

VIr ſplendidus annorum LIII. olim robuſtus vegetuſque, per binos vero jam annos corporis debili ac macilenta conſtitutione præditus, patitur vitium aliquod linguæ admodum grave; quo non ſolum loquelæ uſus impeditur, verum etiam totum ſimul corpus adficitur. Ille nimirum aliquot abhinc annis ingenti ſanguinis & humorum dyſcraſia ſcorbutica laboravit, & quotannis fere immanibus podragræ doloribus excruciatus fuit. Hæc mala tantum abeſt, ut ſolida ac rationali methodo exſtirparentur, ut potius palliative duntaxat remediis externis oppugnarentur, & æger, nulla diætæ ratione habita inſignibus illius erroribus indulgeret atque exceſſibus. Tum vero factum eſt, ut natura acres humores ad linguam potiſſimum compulerit; cujus primum apex certis horis, maxime nocturno tempore, mox ardore moleſto, mox pruritu inſigni, mox tenſivo dolore per intervalla prehendebatur. Haud ita multo poſt tuberculum ſubtus linguam adparuit, modo majus, modo minus: & gingivas occupavit eroſio quædam cum earum cruentatione ac exeſione, ſimulque multa ſalſæ mucidæque pituitæ expuitione. Contra has itaque moleſtias primis potiſſimum duobus annis multorum chirurgorum imploravit opem: qui minus perſpecta morbi cauſſa variis pugnarunt remediis, & calidioribus corroſivis & adſtringentibus, iiſque effecerunt, ut depulſo illo tuberculo fonticæ vaſorum ſalivalium læſiones, ac linguæ glandularumque colli pertinaces ſucceſſerint indurationes. Hinc porro fermentum maliguum atque putredinoſum altius ſerpere; & ex eo loco, quem tuberculũ occupaverat, non minus quam ex linguæ apice certis horis mox tenuis ſanguis, mox vero ater coagulatuſque cruor plorari cœpit. Tum conſultus quidam celeberrimus J. Profeſſor variis quidem remediis malum aggreſſus, illud tamen funditus expugnare haud potuit. Hinc æger ſe Z. ad celebrem non minus medicum, D. H. contulit, ejuſque curatione, quam purgantibus, ſalivantibus, aliiſque fortioribus remediis inſtituerat, per ſex hebdomades uſus fuit. Verum enimvero tam violentus ac enormis erat ſalivæ effluxus, ut æger omnibus deſtitutus viribus, at toto corpore emaciatus, domum reverteretur meamque tandem requiſiverit opem. Nec ipſi defui, ſed malum remediis naturæ convenientibus, ejuſque motus haud turbantibus oppugnare tentavi. Hinc mox deprehendi, turundas hactenus a chirurgis adplicatas, aſſiduaſque cum adſtringentibus medicinis injectiones, linguam duriorem, breviorem, & ad maſticationem atque deglutitionem magis inopportunam reddidiſſe; æger enim alimentorum nulla ferme, niſi liquidiora, juſcula avenacea, aliaque & decoctum ſuccoladæ aſſumere valebat. Quamobrem illis protinus omiſſis, extrinſecus ſingulare emplaſtrum atque gargariſma emolliens adhibui, quod excellentiſſimus Hoffmannus in annot. ad opera Poterii pag. 292. commendavit: interne vero propinavi balſamica, humorum acrimoniam contemperantia, confortantia, eſſentiam balſami peruviani & elixir balſamicum inde paratum, a prælaudato Hoffmanno diſſ. de balſamo peruviano pag. 26. in ſcorbuto., ubi humorum adeſt coagulum, commendatum. At enimvero, quamvis exinde lingua liberiorem movendi potentiam recuperaverit; illius tamen durities, ac gingivarum ipſiuſque linguæ cruentatio in eodem adhuc perſiſtunt tenore. Et haud ignorari oportet, poſt adplicata contra hæmorrhagiam extrinſecus a chirurgis adſtringentia medicamina tenſivum, ardentem ac ſpaſmodicum linguam obſediſſe dolorem; qui evacuato iterum cohibito cruore protinus remiſit. Ab his ergo malis cum æger vindicari cupiat; tuum, Vir illuſtris, anhelo conſilium, ac rationem proponi flagito, qua huic ægritudini commode atque tuto mederi liceat?

CON-

CONSULTATIO.

De ulcere, quod æger ſubtus linguam patitur, ſentio illud cancroſum ſeu carcinoma appellari omnino mereri: quod a dyſcraſia humorum ſcorbutica, ob cohibitam podagram ad linguam veluti concentrata primam traxit originem; deinceps vero remediis acribus, calidioribus, corroſivis ac adſtringentibus ab imperitis chirurgis in uſum vocatis, & denique inopportuna ſalivatione mercuriali magis exacerbatum eſt. Hoc vero malum, quamvis perarduum & curatu difficillimum exiſtat; non tamen penitus deſerere oportet ægrum, ſed rectam inſtituere curationem; in qua ante omnia potum feri lactis commendo ſequenti ratione parandum: Lactis recentis quædam portio in patulo vaſe ſuper prunis ſub aſſidua agitatione, ne aduratur, ad ſpiſſiorem decoquatur conſiſtentiam; tum affuſa eadem aquę quantitate iterum ebulliat leviter, & denique, ut caſeoſa ſubſtantia remaneat, percoletur. Hujus percolati ſeri menſura una cum naſturtii, atque cochleariæ conciſorum atque contuſorum ana manipulo uno denuo decoquatur, & percolata tribus quotidie hauſtibus, quorum unus mane, alter circa meridiem, & tertius veſperi capiendus eſt, aſſumatur. Sub hujus per quatuor vel quinque hebdomades protrahendo uſu conſultum erit, ſingulis diebus quatuor ex primo feri hauſtu mannæ ſolutæ unciam devorare; & veſperi doſin pulveris ſequentis bezoardici adhibere: Recipe antimonii diaphoretici, cornu cervi philoſophice præparati, ſuccini, lapidum cancrorum, cornu cervi uſti ana drachmam unam, cinnabaris rite præparatæ drachmam ſemis. M. d. Loco potus ordinarii decocto ex ſarſaparilla, radice ſcorzoneræ, cichorii, liquiritiæ & paſſulis parato uti expediet.

Inter topica commendo balſamum meum vitæ cum ſyrupo corticum aurantiorum mixtum gingivis inungendum; aut ſi ulcus tulerit, linimentum ex mellis roſarum uncia & ſpiritus vitrioli guttis L. confectum, quod purificat & putredini reſiſtit egregie. Neque minus efficax in hiſce caſibus eſt ſpiritus cochleariæ, ſuper herbam cohobatus & melle roſaceo permixtus: aut denique unguentum ex therebinthinæ uncia dimidia, florum ſulphuris drachma, & olei juniperi guttis 30. paratum. Collo vero imponatur hoc emplaſtrum: Recipe emplaſtri diachyli cum gummatibus uncias duas, pulveris croci drachmas duas, florum ſulphuris, camphoræ ana drachmam unam. M. Nec demum ludetur opera, ſi brachio dextro non minus, quam pedi ſiniſtro infligetur fonticulus, &, maxime ſi abundaret ſanguis, tres cucurbitæ ſcarificatoriæ inter ſcapulas apponentur. Denique cum Podagra olim tentatus fuit æger; operæ foret pretium, humores ſcorbuticos, qui jam ulcus linguæ ſuſtinent, ad pedes derivare iterum poſſe; quod forſitan pediluviis ex aqua fluviatili & furfuribus tritici paratis, omni veſpera adhibitis, obtinebitur. Et hæc ſunt, quæ in arduo hocce caſu proponenda duxi, quæ Deus reddat ſalutaria.

Nota.

His per quatuor circiter hebdomades uſurpatis, nunciatum fuit, ægrum habuiſſe optime; duritiem linguæ ac cruentationem remiſiſſe, carnem gingivarum ſuccreviſſe, linguam ad motum atque ſermonem redditam fuiſſe idoneam, totique corpori inſigne acceſſiſſe incrementum.

CASUS LIX.

De ulcere mali moris in interioribus labii ſuperioris.

VIr quidam dentem habuit acuminatum, qui quidem ſuaſu medicorum atque chirurgorum evellebatur; reliquerat tamen quandam perexiguam labii ſuperioris in parte interiori læſionem; quam, cum nullam ipſi pareret moleſtiam, nihili fecit, & per 14. dies haud deligari curavit. At vero cum in ulcuſculum

omni-

omnino abiret, & cruſta ſpiſſiori magnitudine minimi nnmmi obduceretur: conſultus chirurgus illud lanceola ſcarificavit, & mel roſaceum, unguentum ægyptiacum & ſpiritum vitrioli adplicuit. His fruſtra adhibitis alter chirurgus impoſuit oleum cornu cervi fœtidum a ſemet ipſo elaboratum; quod & purgavit & ad ſuppurationem perduxit ulcus: tantum autem abeſt, ut illud coaluerit, ut potius eodem loco exterius moleſta quædam cum dolore ſtipata effloreſceret puſtula. Hæc primum oleo ovorum camphora permixto oppugnabatur; ſed haud ita pridem demum poſt inunctum balſamum de ſtyrace liquidum cum oleo myrrhæ per deliquium combinatum depellebatur. Interiori vero vulneri opobalſamum cum myrrha & balſamum Arcæi inſtillabatur; quibus quidem conſolidari videbatur, haud tamen coaleſcebat penitus: & cum ad obtinendam cicatricem ſpirituoſa quædam ex camphora atque therebinthina adplicarentur, omnia ruebant in deterius. Namque vulnus reddebatur majus, intenſa rubedine tinctum, & nullam plorabat ſaniem, fruſtra adhibitis balſamo peruviano cum melle roſato, gargariſmate ex aqua ſalviæ parato, fomentis ex ſpiritu ſambuci, camphoræ aliiſque, nec non aqua calcis cum oleo hypericonis, quæ potius dolorem, tumorem, ardoremque labii adaugebant. Interim tribus abhinc hebdomadibus critico ac ſalutari naturæ conatu, puſtulæ rubicundæ copioſiſſimæ in toto effloreſcebant corpore; quæ mox obſcuriori tinctæ colore, elapſis binis ſeptimanis cum pruritu & omnibus ſymptomatibus penitus evaneſcebant. Tum ſtorax liquida cum liquore myrrhæ vulneri adplicata, illud ad laudabilem perduxit ſuppurationem, & egregie purgavit: nihilo tamen ſecius in quibuſdam locis purum haud eſt, nec etiam prorſus ſuppuratum, quin cruſtæ albæ quædam adpareant veſtigia. Et quod deterrimum eſt, ulcus altius profundiuſque ſerpere cœpit: namque fiſtuloſa veluti cavitas a naribus ad angulum labiorum obſervatur, quæ maſticationi pariter ac loquelæ eſt impedimento; at uno loco conſolidari, & caro ſupercreſcere videtur. Deprehenſum quoque fuit, inimica huic malo eſſe ſpirituoſa, illudque magis exacerbare.

Quæ cum ita ſint, hæc potiſſimum incidunt quæſtiones; 1) quænam ulceris ſpecies dicendum ſit hoc malum? Namque haud ignorari oportet, illud quidem ſatis amplum atque profundum, & ſi ſi adhuc reſidua cruſtula continuata ſuppuratione removebitur, capacius eſſe futurum: nullum vero tumorem cancroſum exhibere, nec malum odorem referre, nec pus tenue fœtidum plorare.

2) Num ſpes ſit, fore ut ulcus hoc ſola ſuppuratione ſanari poſſit; anne potius alia ſimul in uſum vocanda ſint remedia? & denique

3) Qua ratione præcaveri queat, ne ulterius ſerpat, ac vicinas partes, gingivaſque adhuc immunes ſimul occupet? Ceterum ætatem nactus eſt æger valde provectam, corpore tamen pariter ac animo ſatis vegetus, & temperamento ſanguineo-melancholico potitus.

CONSILIUM.

Ulcus illud, quod ſuperius labium occupavit, cujuſque hiſtoriam ac curationem hactenus inſtitutam & mecum communicatam probe perpendi, non equidem proprie cancroſum appellari meretur: verumtamen mali moris, valde refractarium & difficilis atque admodum circumſpectæ tractationis exiſtit, & diuturnitate temporis, neglectiſque congruis ſubſidiis, in corrodentem omnino ac cancroſam degenerare poteſt naturam. Pars enim affecta non ſolum ſubſtantiam habet valde poroſam, tubuloſam, glanduloſam atque ſenſibilem; verum etiam præ aliis affluxui humorum ſcorbuticorum, conſolidationem, inſigniter retardantium obnoxia eſt. His adhuc magis ſavet ſenilis ægri ætas, quæ ad generandos ſuccos impuros maxime opportuna deprehenditur: & denique ulcera, quæ interiorem labii ſuperioris partem occupant, plerumque contumaciora & curatu dif-

difficiliora eſſe ſolent, quam quæ labium inferius obſident.

Quapropter ſi generoſus æger ab hoc turpi malo liberari cupit: ex ſolo externorum remediorum uſu illum voto ſuo nunquam potiturum, credo. Namque principalem mali cauſſam in ſcorbutica humorum diatheſi potiſſimum ſitam eſſe, vel ex efflorеſcentia puſtularum per totum corpus ſatis eluceſcit: & leviſſima illa ab acuminato dente inducta læſio non niſi occaſio fuit, qua impurorum ſuccorum major ad eam partem affluxus concitatus malum ſuſtentavit ac exacerbavit. Hinc neceſſe omnino eſt, ut integra humorum maſſa depuretur, illius craſis vitiata corrigatur, & particulæ acres ſalinæ diluantur & edulcorentur. Niſi enim hoc impetraverimus, nullam conſequemur laudabilem ſuppurationem; ſed potius ulcus ſerpet latius, & periculoſiora excitabit damna. Licet autem ex morbi hiſtoria haud adpareat, quæ jam adhibita fuerint remedia interna, nec eorum deſideretur explicatio: non tamen poſſum, quin candide aperiam, quam medendi rationem in hiſce ulceribus & tumoribus cancriformibus faciei, labiorum ac mammarum feliciter expugnandis deprehenderim efficaciſſimam.

Primum ergo, corpore ſuccorum abundantia turgido, cruor ex vena in pede tuſa detrahendus eſt; & tum primæ viæ blando laxante, humores non commovente, ab impuris ſordibus repurgandæ ſunt; veluti hoc eſt; Recipe mannæ electæ uncias duas cum dimidia, cremoris tartari drachmam unam & ſemis, aquæ florum acaciæ uncias ſex; coque & ſolve leni calore, colaturæ adde extracti rhabarbari grana decem, olei de cedro italici guttas tres. M. d. S. potio laxativa, quæ mane aliquot hauſtibus, interpoſita juſculi avenacei ſorbitione, aſſumta alvum ſine ulla moleſtia, quinquies circiter ducet, vel ſexies. Hoc adhibito per ſeptem dies ſingulo mane decocti mundificantis calidi menſura dimidia potetur, quod ſic ſe habet: Recipe ſarſaparillæ electæ uncias quatuor, radicis chinæ uncias duas, radicis pimpinellæ albæ, pareiræ bravæ ana drachmas tres, ſeminis fœniculi drachmam unam: conc. cont. d. S. ſpecies, quarum pars dimidia in quatuor aquæ fluviatilis menſuris per tres horæ quadrantes decoquenda eſt. Quo poto in lectum ſe conferat æger, ibidemque lenem expectet ſudorem, tumque fricetur. Elapſis his ſeptem diebus laxans potio iterum capitur; deinceps per ſeptem dies rurſus decoctum potatur; & denique ea curatio ſumto tertia vice laxante abſolvitur. Sub hac autem operæ erit pretium, quavis veſpera pulveris bezoardici ac temperantis doſin ex hauſtu aquæ ceraſorum nigrorum, vel florum acaciarum devorare, cujus hæc eſt compoſitio: Recipe ceruſſæ antimonii bene præparatæ, lapidum cancrorum præparatorum, cornu cervi ſine igne præparati ana drachmas duas, ſuccini præparati, nitri purificati, cinnabaris nativæ præparatæ ana drachmam ſemis. M. f. pulvis, div. in 8. partes. Tum quoque omnem cereviſiæ atque nimium vini potum evitare, & de hoc, ſi Rhenanum fuerit, modicam quantitatem ſub epulis duntaxat ad confortandum ſtomachum & reparandas vires potare conveniet; pro potu autem ordinario ſequenti decocto, ſaporis grati utendum erit: Recipe radicis chinæ, ſcorzoneræ, raſuræ cornu cervi ana uncias tres, ſeminis fœniculi, corticis ligni ſaſſafras ana drachmas duas. Conc. cont. d. S. ſpecies, quarum uncia una cum dimidia, addito paſſularum minorum manipulo uno in tribus aquæ menſuris per tres horæ quadrantes decoquitur, & corticibus citri recentibus permiſcetur. Ceterum probe cavere expediet, ut mens ab omnibus commotionibus atque ſollicitudinibus maneat libera, labores cum meditatione juncti fugiantur, ſomnus capiatur plenior, & ab omnibus cibis ſalſis, acidis ac concoctu difficilioribus ſibi temperet æger. Sic probe depuratis humoribus, curam lactis aſinini commendo: quippe quod in ſenibus ad magis purificandos humores, eorum acrimoniam attemperandam, ac laudabiles generandos ſuccos præſtantiſſimum confert emolumentum.

In-

Inter externa remedia ea, quæ hactenus fuere adhibita, balſamica ſunt, & putredini reſiſtunt; mallem tamen, ne tanta varietate fuiſſent alternata & ſolum oleum cornu cervi fœtidum adplicatum, quod aliquoties rectificatum, & æquali pondere vitelli ovorum permixtum hiſce in caſibus obſervatur efficaciſſimum. Jam commendarem ſtyracem liquidam cum myrrha; aut aquam calcis vivæ cum binis ſolutionis myrrhæ partibus combinatam & in aqua florum ſambuci labio affecto inunctam; quæ vim purificantem, exſiccantem ac conſolidantem poſſidet egregiam. At enimvero pinguia, oleoſa, acria ſpirituoſa, oleoſa & maxime unguentum ægyptiacum hiſce affectibus omnino inimica ſunt; & ipſa camphora, licet in tumoribus præſtantiſſima, in ulceroſis tamen morbis minime confert: neque vero plane luditur opera, ſi eſſentia croci & ſpiritus vini camphoratus æquali pondere infundantur linteolo, & evaporato ſpiritu, calide adplicentur. Et hæc ſunt, quæ in ægrotantis ſalutem monenda duxi; quibus ſi morem geſſerit, de felici eventu non dubito, ſed illum ex toto pectore apprecor.

CASUS LX.

De Affectu capitis cum Efflorescentiis in pede.

Liceat mihi, Vir Excellentiſſime, adverſam, quæ me tentat, valetudinem tibi perſcribere, tuumque in eadem implorare auxilium, quæ his potiſſimum abſolvitur ſymptomatibus. Quinque abhinc annis, ætatiſque meæ viginti ſeptem præterlapſis, cum temperamenti melancholico-ſanguinei eſſem, ex improviſo dolore pulſatili dextræ auris corripiebar, qui cum inſigni tinnitu poſt tres vel quatuor hebdomades in gravem ſuſurrum ac ſpaſmum otalgicum deſinebat. Hic quidem haud ita multo poſt evaneſcebat; verumtamen ſuſurrus ille moleſtus ad hoc uſque tempus, noctu potiſſimum, in dextra aure continuat. Vix duo ab hoc malo exceſſerunt anni, cum oculi quoque male adfici cœpiſſent; & ante illos punctula nigra, atque nubeculæ inſtar muſcarum ac minorum inſectorum obverſari videbantur: quæ vitia majus ſucceſſive capiebant incrementum, & adhuc me ſollicitant. Putabam quidem, mali ſedem in humore aqueo & chryſtallino hærere, & cataractam minitari: ſed poſthæc & ex propria experientia, & doctis peritorum medicorum demonſtrationibus deprehendi, cauſſam potius in lympha halituoſa atque viſcida, circa nervorum opticorum thalamos ſtagnante ſitam eſſe. Hiſce autem acceſſit demum vertiginoſa atque temulenta capitis perturbatio, maxime a paſtu adfligens, ſub cœlo ſereno levior, ſub nebuloſo autem, turbido ac pluvioſo aere gravior. Neque falſa erat quorundam medicorum ſuſpicio, qua hæc ſymptomata ex labe & atonia ventriculi derivarunt: a prandio enim non ſolum inſigni rapior temulentia; verum maxime a cœna eximia preſſio ac ructuoſa affectio me ſollicitat. Præterea per aliquot annos in tibiis, & præcipue extremis pedibus vehementis frigoris ſenſum percepi; quem adhibitum balneum Hirſchbergenſe quidem fugavit, capitis autem affectionem magis adauxit. Denique vero quatuor abhinc annis dextrum pedem circa internum malleolum occupavit efflorescentia, primum nummi ternarii magnitudinem referens, dein vero latius ſerpens, & ad imperialis magnitudinem evecta. Hæc olim verna duntaxat adparebat tempeſtate, hyemali evaneſcebat: jam vero aſſidua eſt, & ſerum perpetuo plorat, dolorem excitat, ipſamque arrodit cuticulam. Quum itaque varias ægritudines, quibus a teneris obnoxius fui, in hoc jam ulcuſculum deſinere velle, hocque ipſum muſculoſas etiam, oſſeaſque partes adſicere videatur: & denique omnia medicorum auxilia fruſtra hucuſque adhibuerim: vereor ſane, ne pejora incurram ſymptomata, & tuum adhuc conſilium, Vir illuſtris, reſcire ſum cupidiſſimus.

CON-

CONSULTATIO.

DUo ſunt, qui Te ſollicitant affectus, quorum alter caput, alter pedes occupat. In capite nimirum obſervantur non ſolum tinnitus, ſuſurruſque aurium ac difficultas auditus ſub pluvioſo potiſſimum cœlo adfligentes; verum etiam oculis obverſantur imagines, nubeculæ, muſcæ, atque viſionem aliquantulum lædunt; & denique vertigo ac temulentia capitis, ſenſuumque procul dubio torpor infeſtant. Pedes autem moleſtis ulcuſculis circa internum dextri pedis malleolum obſidentur; quæ ſerum aſſidue ſtillant, multiſque ſtipata ſunt doloribus. Horum vero omnium ſymptomatum prima ſedes ac origo procul dubio in primis viis quærenda eſt; quæ dum multis acidis, viſcidiſque ſcatent ſordibus, non ſolum flatus ac diſtentiones imi ventris generant, verum etiam vitales ſuccos ſpiſſitudine ac impuritate quadam imbuunt. Hi autem difficilius per vaſcula capitis progreſſi, ac fluidum nervorum lymphamque tenuiſſimam inquinantes recenſitas in organo viſus auditusque progenerant affectiones. Quod ſi porro lympha nutritia dyſcraſia quadam polluitur, & in inferiori pedum parte, per quos ob perpendicularem ſitum ægerrime tranſit, ſtagnationes atque extravaſationes ſubit: illa ibidem acrior facta, cutim arrodit, & fœdam illam produxit ulcerationem. Quæ cum ita ſint, & ab illis malis funditus liberari cupias: non niſi palliativa fruereris curatione, ſi ſola duntaxat ſymptomata, ſicuti auditus, viſuſque vitium, vertiginem ac pedum efflorescentiam adgredi volueris. Magis e re erit, ut tonus ac robur ventriculi reſtituatur, ac vis digeſtiva promoveatur: quo demum chylus blandus ac laudabilis generetur, & alvina excretio debito gaudeat ſucceſſu. Hæc ut conſequaris, non efficacius Tibi commendare poſſum auxilium, quam thermas Carolinas, maxime aquas, quę ſcaturiunt, molares adventante vere potandas: ſub quarum uſu ſimul habebis occaſionem corpus ſedulo movendi, ac aerem mutandi; quæ duo momenta ad morbum tollendum inſigne conferunt emolumentum. Præter enim haſce thermales curationes in hypochondriaca affectione, & humorum inquinatione non præſtantius inveni auxilium; quæ tamen vitia Tu quoque ex nimia lucubratione, meditatione, vita ſedentaria ac quodam animi mœrore tibi contraxiſſe mihi videris.

Ante vero, quam incipiatur hæc medicatio, neceſſe eſt, ut congruis & pharmaceuticis & diæteticis remediis præparetur corpus, corroboretur ventriculus, ac depuretur maſſa humorum. Huic ſcopo inſerviet hic pulvis: Recipe rhabarbari electi drachmas duas, ſummitatum centaurii minoris pulveriſatarum, ſalis abſynthii, tartari vitriolati, ſeminis cymini ana grana quindecim. M. f. pulvis, div. in 3. partes, quarum ſingula bis quavis hebdomade mane ex aqua vino permixta ſumta & ventriculum roborabit, & ſordes evacuabit egregie. Mane vero ex decocto Thee vel Coffee L guttas Elixirii mei balſamici viſceralis, æquali pondere cum liquore meo anodyno maritati capies; & quandoque veſperi quædam vaſcula decocti ſuccoladæ hauries. Deinceps pro potu ordinario, cujus inſignis eſt efficacia, aquam cum pane deſtillatam ſuadeo, quæ paratur, quando aqua pondere ſex librarum cum duabus libris panis bene triti ex veſica deſtillatur, ejuſque novem partes cum una vini generoſi mixtæ potantur. Non minus huic ſcopo faciet ſatis decoctum ex radicis ſcorzoneræ, cornu cervi ana uncia una, radicis cichorei drachmis ſex, hordei manipulo uno & aquæ menſuris duabus paratum: quibus corporis moderatum exercitium, ac recta vivendi ratio accedat, neceſſe eſt.

Pedis denique efflorescentiæ ſummo cum fructu adplicabitur linteolum aqua arquebuſadæ, tutia præparata permixtæ, madidum; cui etiam imponi poterit ſaccharum ſaturni in aqua roſarum. Quibus rite adhibitis ſalutarem eventum haud defore credo, quem ex toto pectore precor & voveo.

Digitized by Google

DE MORBIS PECTORIS.

CASUS LXI.

De exulceratione faucium cum ingenti fluxu ſalivali.

Illuſtris matrona 32. annorum, tenerrima corporis conſtitutione prædita, adhuc juvencula morbo virgineo, quem chloroſin vocant, laboravit. Poſtquam autem leges matrimonii ſubiit, deſiit illud vitium in fluorem album. Noviſſimo abhinc biennio, cum ſexta vice utero gereret, paucis ante puerperium hebdomadibus eximia defluxione catharrali narium æque ac faucium tentabatur, ipſo demum partu terminata. Exinde vero hanc catharralem affectionem ſingulo verno & autumnali tempore tolerare debuit, qua non ſolum fauces puſtulis rubris obſidebantur, verum etiam copioſa muci per nares, ſalivæque per os effluxio accedebat, cum ſermonis non minus ac deglutitionis quodam impedimento. Inhæſit hæc moleſtia per ſex ſemper vel octo hebdomades; ſub qua quidem menſium fluor rite ſuccedebat, fluor vero albus, cui obnoxia eſt, evaneſcebat, & illa finita iterum redibat. Proximo abhinc autumno ineunte ſeptimo fœtu gravida, recruduit hæc denuo ægritudo, majori tamen ac olim vehementia. Namque accedebant capitis dolores immaniſſimi, cervicisque inſignis ſpaſmus, deglutitionem æque ac ſermonem impediens, noctu atrocior; ſalivæ exſpuitio erat copioſiſſima, ejuſque quotidie binas ferme reddebat libras. Decima ſexta geſtationis hebdomade venam in brachio ſecandam præbuit, effluente ſero mucilaginoſo ac viſcido, nullo ferme ſanguine tincto. Et licet plurima huic malo oppoſuerit remedia; nullum tamen ex omnibus ſenſit levamen: propterea conſilium anhelans doceri cupit, quæ hujus ſalivalis fluxus cauſſa, quæque convenientiſſima medela.

Epicriſis.

Liceat ex hoc caſu quędam animadvertere momenta: 1) Fœminæ, quæ exiliora poſſident vaſa, tenerioresque fibras, & chloroſi & fluori albo maxime ſunt obnoxiæ: eo quod ob circulationem ſanguinis in ejuſmodi corporis habitu languidiorem & ſegniorem ſerum præ partibus ſanguinis rubicundis ſulphureis, quæ motum inteſtinum cauſſantur, prædominium accipit: inde malus corporis habitus, & color faciei lividus increſcit, ſecretio & excretio inutilium particularum, imo ſanguinis ſuperflui deficere incipit: hinc docet experientia, quod chloroſi laborantes vel plane menſibus careant, vel fluore albo infeſtentur.

2) Multiplici experientia compertum habemus, ſuppreſſo vel cohibito fluori albo, quo ſerum corruptum, impurum atque vitioſum ſalutari ſæpe conſilio eliminatur, ſuccedere in aliis & remotis locis ulcera, tumores, puſtulas, quæ ſummam exaſperant cutim, interdum etiam purpuram chronicam, orisque & faucium exulcerationes cum copioſa muci & ſalivæ excretione; quemadmodum id in noſtro caſu animadvertimus: Reſtituto vero uteri fluxu iſto ſeroſo ſponte hæc mala evaneſcere; ut inde liquido pateat, ob metaſtaſin vitioſorum humorum in alia loca unum morbum ex alio prodire, dum nempe ex eadem cauſſa uterque fovetur, & tamen ratione loci eſt differentia.

3) Tempore geſtationis, quia colluvies

vies humorum ſeroſorum ob defectum menſium increſcit, non mirum eſt, defluxiones iſtas & decubitus copioſi ſeri & impuri ad loca glanduloſa faucium & oris in noſtra ægra fuiſſe aucta.

Quibus ſic ſe habentibus ordinatum fuit, ut tribus a partu hebdomadibus ægra ſequenti inſiſteret curationi. Nimirum per decem ſucceſſive dies quavis veſpera 14. pilularum balſamicarum aſſumere debebat, quarum hæc erat compoſitio: Recipe Myrrhæ electæ, maſtichis, ſuccini præparati, extracti ariſtolochiæ rotundæ, cardui benedicti, Gummi ammoniaci depurati ana drachmam unam, extracti rhabarbari ſcrupulos duos, hellebori nigri cum aqua parati ſcrupulum unum, florum ſalis ammoniaci martialium, ſalis ſuccini ana grana duodecim. M. f. cum eſſentia caſtorei pilulæ ex ſcrupulo uno, No: 20.

Deinde commendavi hoc decoctum: Recipe radicis ſarſaparillæ uncias duas, herbę cardui benedicti manipulum unum, radicis caryophyllatæ, aniſi ſtellati ana drachmas duas, conc. cont. d. S. Species, quarum unciæ duæ in tribus aquæ menſuris per horam dimidiam coquantur, & intra decem illos, quibus pilulæ ſumuntur, dies loco potus ordinarii hauriantur. His diebus finitis illius decocti calefacti menſuræ dimidię addatur drachma una harum ſpecierum: Recipe radicis pimpinellę albę, raſurę ligni ſaſſafras ana unciam unam, herbę ſcordii manipulum unum cum dimidio, ſeminis fœniculi drachmas tres: ebulliant invicem, & inſtar potus Thee mane intra lectum bibantur cum ſudoris expectatione.

Iiſdem decem diebus hora quinta, & nonnunquam etiam veſperi ex deſcripto decocto propinatę fuerunt I. guttulę eſſentię balſamicæ hujus: Recipe eſſentię ligni aloes, ſuccini, tincturę tartari, antimonii acris ana unciam dimidiam, olei ligni ſaſſafras deſtillati guttas octo. M. Extrinſecus ſuadebatur, ut ſuffumigii ex raſurę ſuccini, maſtichis, ac tacamahacę ana uncia dimidia parati fumus ore ſępius exciperetur; aut alternetur cum ſequenti gargariſmate: Recipe florum roſarum rubrarum, ballauſtiorum, herbę menthę, meliſſę ana manipulum ſemis, maſtiches drachmas duas. M.C.C. d. S. Species pro decocto, cui ſyrupus granatorum, vel roob Sambuci admiſceatur.

Ceterum commendata fuit recta diætæ obſervatio, ut nimirum ægra ſibi caveret a cœna liberaliori, cibis pinguibus, ſimilagineis, dulcibus, nutrientibus, obſoniis, nimio carnium uſu, animi commotionibus atque refrigerationibus; contra magis ſtuderet corporis moderato exercitio, potui plus indulgeret, quam ſueverat; & denique crebris uteretur pediluviis.

CASUS LXII.

De ſingulari colli dolore ex ſtomachi vitio.

Uxor mea in dextro colli latere, ſemper aliquantulum tumido, pronuper inſignem dolorem ſentire cœpit, cujus hæc ſunt ſymptomata: Dolor ille non ſolum totum collum, verum etiam totum iſtius lateris caput occupat; & quoties illum locum ægra manibus comprimit, ſonitum intus ad ventriculum deſcendentem percipit; continuiſque infeſtatur ructibus. Interdiu, & ubi erecta ſedet, levior eſt dolor, puncturis per intervalla ſtipatus; noctu vero, & ubi decubuerit, intolerabilis eſt cruciatus, ructuſque horrendi, maxime ſi affectum locum compreſſerit. Putabam primum, febrile quid ſubeſſe, cum noctu potiſſimum invaderet moleſtia: at mox deprehendi flatus duntaxat, affecto loco incarceratos, culpandos eſſe. Hinc mox per aliquot ſucceſſive dies ægrę propinavi pilulas Stahlianas, pulverem bezoardicum & liquorem anodynum Hoffmanni, ut inde ſudaret: nullum vero mali levamen percepit: neque opem tulit ſacculus ex floribus chamomillæ & emplaſtrum diſcutiens extrinſecus adplicata, ſed hoc dolorem magis exacerbare videbatur. Ceterum alvo gaudet libera, ciborumque adpetentia integra; cui ſi nimium indulſerit, majores inde moleſtias à flatibus

atro-

atrocioremque incidit dolorem. Verentur conſulti medici, ne tympanitidis ſubſint prima rudimenta: quam etiam eo magis metuo, cum ægra per binos annos ſæpius febriles inſultus toleravit, nunquam funditus debellatos, ſed ſponte ſemper deſinentes. Quidam in hoc rerum ſtatu aquas Sedlicenſes, earumque ſal; alii balnea Lauchſtadienſia commendant: quæ autem num adhibenda, aut quæ alia uſurpanda ſint, ex Tuo conſilio doceri avemus.

CONSULTATIO.

Intellexi ex litteris ad me datis, quæ potiſſimum ægritudines cum acerbo colli dolore generoſam ægram infeſtaverint. De quibus, ſi mentem meam exponam; dolores illos omnino a flatibus intra ventriculum contentis natales ſuos mutuari credo, qui exinde inter membranas œſophagi ad collum uſque aſcendunt. Rariſſimus ſane eſt caſus, pauciſſimis medicorum cognitus, quem tamen ſæpius obſervavi. Huic ſi mederi volemus, remedia haud ad locum affectum atque dolentem, ſed potius ad ventriculum debilem, & a flatibus diſtenſum, adplicare oportet: quæ inter præſtantiſſimum eſt ſequens emplaſtrum ad ſiniſtram ventriculi regionem impoſitum: Recipe emplaſtri de cruſta pannis uncias duas, olei nuciſtæ expreſſi, balſami Peruviani ana drachmas duas, olei carvi, ligni ſaſſafras, menthæ ana drachmam. M. f. l. a. emplaſtrum. Interne vero commendo elixir meum ſtomachicum atque carminativum, ejuſque L. guttulas ex ultimo hauſtu inter epulas aſſumendas. Alvus ſi ſegnior fuerit; ei lubricandæ ac flatibus ad inferiora derivandis, expediet pilularum Stahlianarum, aut mearum balſamicarum novem veſperi deglutire. Præterea vero operæ erit pretium, ut ægra parcis utatur epulis, & inter illas omnes flatulentos cibos, maxime poma probe fugiat, ac corpus ſedulo moveat.

APPENDIX.

Generoſa hæc ægrota ex uſurpatis hiſce remediis optime habuit; ac cum marito per aliquot milliaria itinere perfuncta, primo die illibatam præ ſe tulit ſanitatem. Verum enimvero poſtridie ex improviſo ingenti horrore per integram horam perculſa, incidit in conatum vomendi ac inſignem æſtum cum ſumma præcordiorum anxietate, pectoris conſtrictione, ſpiratione difficili ac cordis palpitationibus ſtipatum; a quibus vero ſymptomatibus, per ſex horas inhærentibus, ſudore inſequuto liberata bene habuit. Conſultus medicus febrem tertianam, eo tempore graſſantem, ſuſpicabatur, deditque pulveres ſalinos atque laxantia. Tertio die recruduit eadem acceſſio cum longe gravioribus ſymptomatibus, ac ipſa mentis defectione: qua feliciter ſuperata, ſequenti die adhuc vehementior rediit paroxyſmus, cum inſigni anxietate, pectoris agitatione convulſiva, ſuffocationis metu, extremorum refrigeratione ac gelido ſudore, pulſuque valde inæquali & duro ſtipatus; cui demum ſupervenit mentis deliquium, atque mors ſubitanea. Perculſus ſummo terrore de tam ſubitanea morte maritus, quam ex tertiana ſimplici ſuſpicari nunquam poterat; deſideravit, ut meam de tam inopinati eventus cauſſa exponerem opinionem. Quam ut traderem, haud ignorari oportet, ægram fuiſſe habitus corporis repleti atque ſpongioſi, vitæ ſedentariæ admodum indulſiſſe, potum ſufficientem neglexiſſe, hinc ſub quocunque corporis motu, maxime cum acclivia ſcanderet loca, ſpirandi anguſtiam incidiſſe, & ſæpius cordis palpitatione cum pulſu inæquali ac intermittente laboraviſſe: neque minus multis annis tumoribus pedum infeſtatam fuiſſe, quæ ſub ultima febre evanuerunt. Ex his vero ſemper judicavi, polypoſum forſitan concrementum in corde vel pulmonum vaſis deliteſcere; cui quoque cauſſam ſæviſſimorum, quæ febrem comitabantur, ſymptomatum, ipſiuſque mortis adſcriben-

bendam eſse puto. Quod ſi enim ſub rigore febrili & ingenti partium extremarum ſpaſmo humores copioſius ad pectus & cor compelluntur, & exinde ob ventriculos cordis, maxime dextrum, more conſueto polypoſis concretis obturatos non debite repelluntur: fit omnino, ut cruor majori copia intra auriculam ventriculumque cordis dextrum ſtagnans, has partes diſtendat, ideoque præcordiorum anxietates, cordis palpitationes, lypothymias ac ſuffocationes inducat. Occurrerunt mihi tres in mea praxi caſus huic non diſſimiles, quod viri, qui pedibus tumidis affecti ac ſuſpicionem polyporum in præcordiis moventes, ubi febrem tertianam inciderunt; ſub illius rigore, retrolapſo œdemate, inopinata ſuffocatione fuerint extincti.

CASUS LIII.

De Spaſmo œſophagi, illiuſque atonia.

Vir quidam annorum novendecim, ſtrictioris corporis habitus, conſtitutionis admodum ſenſibilis ac bilioſæ, noviſſimo abhinc anno poſt hauſtum potum Thee vehementi ac tanta excanduit iracundia, ut protinus contremuerit ac nauſea adfectus fuerit. Tum ſtatim adiit officinam pharmaceuticam, ibidemque portionem alicujus nigricantis liquoris aſsumſit; & veſperi XX. guttas balſami vitæ Hoffmanni ex vino aduſto potavit. Nocte inſequuta cum pejus haberet, iterum ingurgitavit ſpiritum vini: & deinceps amiſsa penitus adpetentia, huic excitandæ largam ſardenarum aceto conditarum devoravit quantitatem. Hinc conſultus medicus propinavit ipſi pulveres ſalinos, & quoſdam purgantes, ex quibus inſigne incidit alvi profluvium cum omnium virium proſtratione. Sub hoc ipſo profluvio acceſſit in faucibus moleſta inſtar pali infixi ſenſatio, ac ſi quidpiam inde proſerpere vellet; ut etiam cum medico putaret æger, vermem obſidere fauces. Hinc ipſi datæ fuerunt pilulæ ex extracto aloes, rhabarbari, mercurio dulci & corallinæ pulvere concinnatæ: quæ bis quotidie ſumtæ alvum quidem ſatis potenter duxerunt, malum autem ita exacerbarunt, ut vix amplius deglutire quicquam valeret: fruſtra comeſtis intra 14. dies plus quam L. pomis citrinis. Invadit vero hoc malum per intervalla; ſub quo extrema perfrigeſcunt inſigniter, nec ſatis foveri poſsunt: ipſa corporis refrigeratio malum exaſperat; ſomnus eſt exiguus, virium decrementum ac incredibilis ad iram proclivitas, qua vel leviſſima commovetur occaſione. Alvo pertinaciter obſtipata, flatus ad ſuperiora eluctant., & clyſteribus derivantur optime: purgantia enim oretenus exhibita augent malum, ſicuti quoque omnia calidiora, ut adeo ab omni cereviſiæ atque vini uſu abſtinere debeat. Hinc demum alius medici imploravit opem; a quo cum emulſionem amygdalinam cum ſemine papaveris albi accepiſſet, & pulveres præcipitantes nitroſos: melius quidem habere videbatur; mox autem in priſtinam relapſus calamitatem, meum flagitavit conſilium.

Re itaque penitius perſpecta, hunc morbum non niſi ſpaſmo vehementiori æſophagi ventriculique abſolvi credo, qui ab inſigni mentis commotione & excandeſcentia ortus, & incongruorum remediorum, partim calidiorum, partim acriorum atq; purgantium uſu magis auctus fuit atque exacerbatus. Quum enim conſultus medicus, vermem inhærere faucibus ratus, illi enecando anthelmintica ac ſuccum citri propinavit: his nonſolum diſtentionem tunicarum nervearum atq; muſculoſarum in œſophago adauxit, verum etiam effecit, ut ſpaſmus ille per univerſum genus nervoſum fuerit propagatus. Hinc quoque derivanda ſunt mala ſymptomata, veluti frigus partium externarum, maxime pedum, anxietas præcordiorum, inquietudo, urina pallida, pulſus durities, & eximia ad iracundiam proclivitas. Illud autem ſymptoma, quo palus faucibus videtur infixus, ex muſculorum, qui œſophagi principium conſtituunt, ſpaſmodica conſtrictione dependet; qua ex eorundem tunicis quaſi globus formatur in infundibulo, qui il-

lam pali infixi ſenſationem conſtituit. Præterea autem vero eſt ſimillimum, partim bilis ſub iracundia in ventriculum facta effuſione, partim acrium medicinarum, partim ſucci citrorum acidi nimio uſu nerveas ventriculi tunicas, maxime villoſam, fuiſſe arroſas: unde etiam venit, quod æger nulla acriora, nec calidiora alimenta, nec vinoſos potus perferre queat.

Quamobrem eo collineavit meum conſilium, ut æger ante omnia ab omni cereviſiæ, vinique potu & largis epulis abſtineret, & per aliquot hebdomades pro potu ordinario juſculum tenuius ex avena & floribus chamæmeli decoctum hauriret, ex illo quandoque hauſtum olei amygdalarum dulcium ſumeret, aut decoctum ex raſura cornu cervi, ſcorzonera & paſſulis minoribus paratum potaret. Deinceps operæ pretium duxi quotidie cubitum ituro ægro 20. ſequentium pilularum exhibere: Recipe extracti millefolii, chamæmeli ana drachmas duas, extracti hyperici, mithridatii ana drachmam ſemis, croci, caſtorei pulveriſatorum ana grana 15. olei deſtillati nucis gutt. 6. M. f. pilulæ ex ſcrupulo uno N. 20. quibus ſumtis quotidie pediluvio ex floribus chamæmeli, furfuribus triticeis & aqua fluviatili confecto uti debuit. Neque minus mane & poſt meridiem 40. guttulas hujus ſpiritus propinavi: Recipe liquoris noſtri anodyni mineralis unciam unam, olei chamæmeli veri, olei abſynthii, olei de Cedro ana guttas 12. Et denique externe faucibus, collo ac regioni ventriculi balſamum meum vitæ intra lintea adplicari juſſi. Quibus per aliquot tempus uſurpatis factum eſt, ut æger a moleſto ſuo morbo penitus vindicaretur.

APPENDIX.

Non alienum hoc loco videtur, ob materiæ affinitatem caſum pariter rariorem ſubnectere, qui in atonia ac reſolutione pharyngis, ſive principii œſophagi conſiſtit, & ſic ſe habet.

Studioſus 18. annorum, temperamenti ſanguinei, animique hilaris, qui crebris narium hæmorrhagiis & capitis doloribus, maxime ſi nimio corporis motu, & largiori vino humores exagitavit, ſollicitari, ac præterea focali collum arctius, & ad vaſorum faciei inflationem uſque conſtringere ſueverat, noviſſimo vere tumore glandularum colli corripiebatur, emplaſtro de meliloto diſcuſſo. Brevi abhinc tempore percipiebat, quæcunque aſſumta vel eſculenta, vel potulenta in ultimis faucibus, veluti ſubſiſtere, ac ſi nimis cito deglutire conabatur, conatu reddi vomibundo; attamen per intervalla hac moleſtia gravius mitiuſve infeſtavit. Poſt aliquod tempus evaneſcebat hac affectio, & ipſe cibos deglutire quidem valebat, verumtamen ubi profundius per gulam deſcendebant, ac ventriculum ingredi volebant; obex quaſi ibidem videbatur poſitus, ut aſſumta vomitu reddere debuerit, liquidiora autem nonnunquam libere penetrant ventriculum. Vomitus ipſe cum non ſine anxio conatu contingeret, temperavit ſibi æger ab omni fere ciborum uſu; & hinc in eximium corporis delapſus decrementum, meum flagitavit conſilium.

Hujus ergo mali cauſſam exploraturus, ſuſpicabar primum conſtrictionem circa orificium ventriculi ſiniſtrum ſpaſmodicam; & hinc ordinabam antiſpaſmodica remedia, maxime oleum amygdalarum dulcium recens ex juſculo avenaceo hauriendum, quod quidem abſque inſequuto vomitu ventriculum penetravit, ipſum autem malum tollere haud potuit. Nam aſſumtis alimentis videbatur ægro ventriculi ſuperius orificium, repagulo quodam clauſum, ea haud tranſmittere: quare, ſi nihilo ſecius aſſumebantur, & œſophagum implebant, ore iterum eructabantur.

Hinc in mentem mihi veniebant illæ medicorum obſervationes, quibus conſtat, non ſolum in cavitate œſophagi, verum etiam externe inter œſophagum & aſperam arteriam generatos ſucceſſive fuiſſe tumores ac excreſcentias, quibus liberum ciborum per gulam in ventriculum iter adeo interclauſum fuit, ut miſe-

ra homines perierint morte, teſte Tulpio Lib. 1. cap. 44.

Verum enimvero nec hanc in præſenti morbo cauſſam ſuſpicari permiſit repentina morbi generatio, quæ in allegatis obſervationibus fuit ſucceſſiva: hinc putavi, ſubeſſe forſitan inſignem ventriculi acrimoniam, quæ ſuperius ventriculi orificium ac inferiorem partem gulæ ad ſpaſmodicas proritaret conſtrictiones. Ordinavi itaque potiunculam ex mannæ uncia una & ſemis, ſolutæ cum aquæ florum acaciæ unciis tribus, olei amygdalarum dulcium uncia ſemis, & cremoris tartari drachma una paratam; quæ ingreſſa ventriculum, vomitum excitavit, eoque non ſolum multum pituitæ; verum etiam fruſtulum ſolidum nucis avellanæ magnitudine evacuavit. Hoc rite examinatum fuit fruſtum carneum fœtens, & male olens; quod æger ante quatuor hebdomades minus manſum deglutiverat. & in ſuperiori ſtomachi regione obhæſerat: excretum autem pro tunc malo dedit inducias, liberumque rurſus iter quibuſcunque concedebat aſsumtis.

At vero paucis poſt hebdomadibus recidit eadem moleſtia, qua ægro videbatur, ac ſi quid in gula inferiori hæreret, quod deſcenſum alimentorum impediret, ac efficeret, ut aſsumta vomitu reddantur. Jam ergo cauſsam mali in atonia muſculorum pharyngis, ex ſtagnatione ſeri viſcidi ſuborta collocabam: hinc imperabam ut æger mane quinque vel ſex balſami mei vitæ guttulas ſacharo exceptas aſsumeret, & infuſum Theiforme ſuperingereret: corpus vero purgavi datis tribus ſalis Anglicani drachmis in aqua ſolutis, quæ alvum duxerunt octies; & externe denique ſpiritum vini camphoratum, balſamo vitæ permixtum, collo circumdari juſſi; iiſque obtinui, ut moleſtia hæc ægritudo penitus debellaretur.

Dignus omnino eſt hic caſus, qui publici fiat juris, dum partim obturationem œſophagi a fruſto cibi ſolidi inhærente, partim ob atoniam pharyngis inter rariſſimos collocari meretur. Conſtat enim ex anatomicis, pharyngem ſeu principium œſophagi ex variis muſculis & conſtrictioribus & dilatatoribus componi: illi vocantur œſophagei; horum autem tria potiſſimum ſunt paria, quæ nomine cephalopharyngeorum, ſphenopharyngæorum & ſtylopharyngæorum venire ſolent. Hi dilatatores ſi agunt, poſteriorem infundibuli partem elevant, & antrorſum trahunt, hinc anteriori regione depreſſa ac aperta, maſticati cibi ope linguæ maxillarumque truſi; in pharyngis deferuntur orificium. Tum relaxatis hiſce, conſtringuntur œſophagæi, & ciborum per œſophagum in ſtomachum deſcenſum promovent. Hinc adparet, omnem deglutitionem horum potiſſimum muſculorum actione ac motu abſolvi; qui a debito & ſubtilioris ſanguinis & fluidi nervei influxu in nervos eorum muſculorum, ex ſurculis paris octavi oriundos, dependet. Quod ſi igitur dictorum muſculorum tonus atque robur ab externis cauſſis, maxime nimio humorum affluxu læditur atque vitiatur, non poteſt fieri, quin exinde impediatur ac difficilis reddatur deglutitio. Quando autem denegato penitus ab internis cauſſis nervei fluidi influxu, vera horum muſculorum paralyſis ſuboritur, qualis a Tulpio Lib. 1. Cap. 12. allegatur: fit inde, ut penitus aboleatur vis deglutiendi, & ipſa omnino inducatur mors.

Ex quibus denium elucefcit, evacuatis in hiſce adfectibus per congrua laxantia ſuperfluis humoribus, non præſtantiora eſſe remedia, quam nervina, tonica, atque balſamica & interne & externe uſurpata.

CASUS LXIV.

De affectu œſophagi & ventriculi ſpaſmodico.

Vir LIV. annorum, ſtrictioris corporis habitus, vaſiſque ſanguine ſemper turgidis conſpicuus, proximo abhinc anno omnem potum averſari cœpit: quem cum ſub epulis aſſumere conaretur, ille intra œſophagum, qui veluti conſtri-

ſtrictus videbatur, ſubſiſtebat. Olim per aliquot annos fluxus hæmorrhoidalis inſultus toleravit: qui autem noviſſima hyeme atrociſſimis dorſi, dextri hypochondrii & inter ſcapulas doloribus, alvi obſtructione pertinaci, viriumque decremento, abſque inſequuto ipſo fluore abſolvebantur; poſt adhibita autem interne congrua remedia, externe ſpiritum vini camphoratum crocatum & emplaſtra debellabantur. Stipatæ autem ſemper fuerunt hæ adſectiones ſupra memorata ventriculi moleſtia, qua quidem cibos integra adpetiit cupiditate, poſt potum autem parciſſima licet quantitate aſſumtum, protinus replebatur, diſtendebatur, flatibuſque ac preſſionis ſenſu adficiebatur ventriculus; quæ ſymptomata tribus circiter a paſtu horis demum remittebant. Et notatu dignum eſt ſymptoma ante aliquod tempus accedens, quo extra epulas tanta ſubito corripiebatur fame, fere canina, ut gelido omnino, anxioque perfunderetur ſudore, donec cibi quidpiam aſſumſerat. Poſtquam demum more ſibi conſueto circa noviſſimum vernale æquinoctium venam in pede aperiendam præbuerat; remiſerunt quidem pleraque ſymptomata; at ventriculi moleſtia, eodem continuavit tenore, adeo ut circa prandendi potiſſimum tempus vix ambulare potuerit, ſine ſtomachi dolore ſub quocunque greſſu excitato; non minus pauca comederit, & multum mucum eructare debuerit. Quamobrem, cum a reſtagnante hæmorrhoidali cruore ventriculi preſſiones derivarent medici, provocaturi illum fluorem, ano ante tres hebdomades adplicuerunt hirudines. Tum vero excepit pertinaciſſima alvi obſtipatio cum tantis flatulentiis, ut præ iis vix enemata injici potuerint: & hæc demum poſt aliquot dies ſponte deſiit in alvi profluvium, quo, dejecto omni penitus adpetitu, inſignis pituitæ copia excernebatur. Hinc datæ fuerunt balſamicæ pilulæ, quæ intra nychthemeron abſque ullis torminibus alvum viginti quatuor vicibus moverunt: quibus ſedato alvi profluvio, ſucceſſerunt imi ventris dolores ac flatulentiæ, per intervalla adfligentes. Neque minus bis abhinc poſt aſſumta potulenta acceſſit vomitus, cum tenacis pituitæ rejectione. Quare tuum, Vir illuſtris, flagitat conſilium, & imprimis doceri avet, num commendatæ iterum hirudines abſque metu majorum ſymptomatum tuto adplicari queant?

CONSULTATIO.

Ex communicato mecum caſu, ægrum ſpaſmis circa œſophagum, ventriculum & inteſtina ſollicitari perſpicio. Spaſmum œſophagi atteſtantur dolores in dorſo atque inter ſcapulas adfligentes, & potuum frigidorum in gula, quæ conſtricta videtur, ſubſiſtentia. Exinde vero adparet ſimul frigoris eximia in exacerbando ſpaſmo œſophagi efficacia; ſiquidem æger calidiora potulenta commode ac ſine moleſtia aſſumere valet. Ventriculi porro ac inteſtinorum diſtentionem comprobant reliqua ſymptomata, veluti ſunt moleſtæ ac dolorificæ ventriculi poſt aſsumtos cibos inflationes, flatulentiæ, tormina imi ventris, & pertinaces alvi obſtructiones. Neque minus ex eodem dictarum partium ſpaſmo derivanda eſt multa pituitæ exſcreatio, poſt paſtum maxime vehementior. Et quum denique ob vitiatum atque labefactatum ventriculi inteſtinorumque tonum & periſtalticum motum non rite concoquuntur cibi, & ideo acres acidoſque ſuccos atque ſordes in ventriculo relinquunt: factum inde eſt, ut non ſolum fames ferme canina extra epulas acceſſerit; verum etiam alvi profluvium, & mucoſi vomitus pronuper ſupervenerint.

Quod ſi vero ulterius diſpiciamus, unde hi violenti primarum viarum ſpaſmi ſuam originem traxerint: hanc ex ſuppreſſione hæmorrhoidum, hinc ſubortis cruoris in partibus imi ventris ſtagnationibus derivandam eſse arbitror. Hoc confirmant habitus ægri ſtrictior; vaſa cruore turgida; hæmorrhoides cœcæ olim toleratæ; dolores noviſſima hyeme dorſum occupantes, & ſanguinis miſſione ſuble-

va-

vasi, & denique vita ſedentaria, ac multis mœroribus complicata, cui obnoxius eſt æger, quæque præcipue circulum humorum uti per totum corpus, ita maxime per abdominis viſcera reddidit inertem. Ex his ergo cauſſis prima ſpaſmorum, qui canalem inteſtinorum, ventriculumque obſident, origo derivanda eſt. Hiſce autem cum debita humorum utilium ſecretio, recrementitiorum autem excretio impediri; & ideo multæ ſordes acidæ, acres ac bilioſæ in primis viis coacervari deprehendantur, inde quoque novum generatur pabulum, quod eas ſtricturas magis fovet atque ſuſtentat.

Quamobrem, cum metus ſit, ne ex hiſce vitiis aliquando univerſi corporis cachexia, hecticus calor, atque abdominis intumeſcentia ſuboriantur: omnes ad debellanda ea mala intendere omnino oportet nervos. Quod ut fiat, ante omnia conſultum duco, ut ſingulo mane intra lectum æger de ſequenti infuſo theiformi potet: Recipe herbæ ſalviæ, veronicæ, ſummitatum millefolii, florum chamæmeli vulgaris ana manipulum unum, ſeminis fœniculi, aniſi ſtellati ana drachmas duas. Conc. Cont. D. Hoc enim infuſum ad diluendos & humectandos humores pariter, ac demulcendos motus ſpaſmodicos eximium conferet momentum. Deinde operæ erit pretium, omittere conſuetum cereviſiæ Lœbeginenſis potum, quippe quæ adauget ſaburram primarum viarum, nec per alvum aut urinam commode excernitur; & in ejus locum cereviſiam Martisburgenſem, leviter tepidam potare. Neque porro poſſum, quin & repetitam hirudinum adplicationem, & venæſectionis adminiſtrationem ſuadeam: quippe quæ, ſi haud acceſſerit hæmorrhoidalis fluor, ter ad minimum quotannis in pedibus erit inſtituenda. Tum quoque brevi ante epulas drachmam dimidiam hujus pulveris aſſumendam hortor: Recipe radicis ari, pimpinellæ, corticis caſcarillæ, cinamomi acuti, ſuccini præparati ana drachmam unam, lapidum cancrorum drachmas tres, ſalis tartari, nitri purificati ana ſcrupulos quatuor, olei de cedro guttas decem, M. f. pulvis. Ut denique alvus ſervetur aperta, & corpus a corruptis crudiſque liberetur humoribus; ſuadeo, ut ſingula hebdomade veſperi 14. pilularum mearum balſamicarum deglutiantur, & poſtridie mane drachma una ſalis anglicani vel Sedlicenſis aſſumatur. Nec ludetur opera, ſi ad diſcutiendos flatus, clyſteres injiciantur ſedulo, & liquoris mei anodyni, aut ſpiritus nitri dulcis cum tinctura tartari, eſſentia caſtorei, croci, & aliquot guttis olei fœniculi vel chamomillæ veri permixti 60. guttulæ quandoque adhibeantur. Quibus, ſi rite inhæſerit æger, de exoptato eventu nullus dubito.

CASUS LXV.

De affectu œſophagi paralytico.

IN præſenti, qua excrucior, ægritudine, veneror divinam miſericordiam, quod mihi viſionem, antea imminutam, reddiderit, qua quæ eloqui haud valeo, per litteras tamen tremebunda manu ſcriptas ſignificare poſſum. D. D. S. morbum meum ex lienis vitio derivaturus, rem acu non tetigit; a quo tamen vi temperamenti mei cholerico-melancholici prorſus aliena videor. Quamvis enim ob oculorum meorum labem hactenus in publicum prodire haud potuerim, & hinc ſedentariam vitam egiſſe videar: attamen intra meum habitaculum ſedulo obambulare ſuevi, animoque ſemper hilari, & ſub ipſa hac calamitate tranquillo ſum, qui licet omnino magis divinæ gratiæ, quam ſoli temperamento ſit adſcribendus; tamen in melancholici temperamenti hominibus rariſſime deprehenditur. Hinc recte judicaſſe puto quoſdam medicos, tranquillitatem mentis, qua fruor, ad ſuſtentandam vitam & ſublevandam ægritudinem multum contribuiſſe: neque etiam ullas labis viſcerum aut humorum notas, maxime cum per aliquod tempus nullis fere veſcor alimentis, in me deprehendo. Ipſa vero mea calamitas hæc eſt, quod ſatis longo abhinc tempore nul-

la alimenta, imprimis minutiora, deglutire valuerim. Hujus mali cauſſam, juxta L. Z. opinionem non ſolum in epiglottidis vitio, quæ poſt ſacharum ante unum & dimidium annum inauſpicato deglutitum aliquantulum tumida eſt, & inter deglutiendum non rite claudi videtur; verum etiam in totius œſophagi intumeſcentia ſita eſt. Hinc primum opponebam calida gargariſmata, quæ vero adeo exacerbabant malum, ut me ſuffocari crediderim; poſthæc autem continuato eorum uſu, ea quidem ferre poteram, nullum vero nec ex iis, nec ex emplaſtro de meliloto percepi allevamentum: nec opem denique ferebant ſacculi calidi, quin potius defluxionem ſatis gravem ad pectus excitaverint. Abhinc incidi febrem quartanam; qua hora quarta veſpertina gelido ſudore totum perfundebatur corpus, conjuncta inſigni nauſea, ac omnium, præter auditum, ſenſuum obnubilatione: tum perhorreſcebant omnia membra, ut vix fomentari potuerint; inſequuta nocte ſomnus erat turbulentus; poſtridie æſtus invadebat cum ſudore, qui hora XII. meridiana ad ſtatum pertingens iterum decreſcebat, ac hora quarta remittebat cum toto paroxyſmo; hinc tertio quartoque die præter leves capitis dolores melius habebam, & denique quarto die hora veſpertina quarta recidebat acceſſio.

Ut autem ad principalem morbum, nimirum deglutitionem difficilem revertar: haud ignorari oportet, me jam olim ea ſollicitatam fuiſſe moleſtia, ut cibi maſticati in ultimis obhæſerit faucibus, nec niſi ſuperingeſto potu deglutiri potuerint. Jam vero plerumque nihil prorſus, nonnunquam tamen ſolidiora magis, quam liquidiora aut juſcula deglutire poſſum. Sub hujus moleſtiæ auſpiciis commendabant medici ad reſtaurandas vires gelatinam cornu cervi, ex qua, interpoſito quandoque hauſtu vini Hungarici, unicum habui nutrimentum: at per binas circiter hebdomades cereviſiam calidam potare didici, quæ mihi magis conferre videbatur. Hujus mali cauſſam in atonia partium deglutitioni dicatarum collocavi, quam magis comprobatam dedit partim vertebrarum colli ſtrepitus, partim linguæ tenſiva diſtentio qua vix quædam eloqui poſſum verba ſine linguæ, vicinarumq; partium tenſione ac intumeſcentia. Præterea ante ſex circiter hebdomades acceſſit uvulę & tonſillarum relaxatio ac inflammatio; palatique a velo pendulo ad dentes uſque protenſus tumor; qui licet aliquantulum remiſerit, attamen ciborum deglutitionem magis reddit difficilem. Sub hac igitur ægritudine prioribus quinq; anni quadrantibus, cum adhuc ſimilaginea deglutire valerem, nullius omnino medici imploravi opem, niſi demum D. L. Z. Ab hoc acceperam tincturas ſtomachicas ac infuſum theiforme; a quibus tamen nullum levamen percepi, niſi aliquale ex oleo bezoardico externe inuncto. Tum D. L. L. conſului, qui cum pulveres deglutire haud valerem, propinavit eſſentias diſcutientes, & anodynas, ac oleum amygdalarum dulcium: putavit præterea, hærere forſitan ſub capite aſperæ arteriæ quandam excreſcentiam, quæ impediret, quominus pulverulenta deglutire potuerim. Adplicui porro externe emplaſtrum de meliloto, quod autem noctu intolerabiles excitat capitis dolores; impoſuiſſem etiam ex ſuaſu Chirurgi W. emplaſtrum Oppodeldoch, ſi illius genuini particeps facta eſſem. Non minus haud ſine fructu eſſentiam pimpinellæ cum melle aut oleo amygdalarum ſumſi, & externe, ſi poſt multos ſermones ſenſu ardoris in collo infeſtabar, ſpiritum camphoratum adplicui. Denique etiam unguento ex mucilagine cydoniorum, ſyrupo violarum, perſicorum, aut roob diamoron parato fauces illivi; & gargariſmata adhibui, quorum unum ex variis ſpeciebus, & alumine confectum, malum exacerbabat, ac ſalivæ fluxum impediebat; alterum ex rapis paſſis, herba Hyſſopi, floribus papaveris rhæados, & nitro depurato concinnatum egregiam fert opem.

AP-

APPENDIX.

Non alienum videtur, aliquam hujus caſus addere explicationem. Quod ergo attinet viſus vitium, de quo fit mentio; illud meo quidem arbitrio ex impedito humorum per oculos circulo originem ſuam traxit, nec aliis notis, niſi perpetua oculorum ſiccitate ſe manifeſtavit. Præterea ſenſibilitas & vis imaginatrix eximia eſt in noſtra ægrota: quare licet ipſa ſe eſſe melancholicam negaverit, & juxta externum etiam aſpectum magis videatur ſanguineo-cholerica; attamen eam de melancholico temperamento re participare vera, vel ex ea mentis pertinacia elucescit, qua a ſemel propoſita ſibi opinione nullis averti poteſt argumentis. Hinc nec medici ſententiam rejicere poſſum, qui illius malum ex vitio lienis derivavit: ſiquidem ad ejuſmodi lienoſos ac hypochondriacos morbos inducendos non ſemper mœſtum duntaxat animum requiri; ſaltem omnia noſtræ ſymptomata a ſanguine ſpiſſo ad fauces compulſo natales ſuos mutuari credo.

Inauſpicata ſachari deglutitio, de qua refert, ſic ſe habet: uno ac dimidio abhinc anno ſub potus Theebois ſorbitione fruſtum ſacchari forſan deglutiverat, cujus portio in arteriam aſperam delapſa, moleſtum faucium dolorem per aliquot horas excitavit: quod autem præſens malum induxerit, vix credere poſſum, cum ſacharum in ore ſolvatur facillime.

Neque ignorari oportet, ægram perilluſtrem poſt aſſumta calidiora pejus habere; quoniam, uti mihi videtur, cruor illius ſpiſſus illis commovetur, non tamen facile transgreditur vaſcula minima. Cereviſiæ, quam bibit, calidioris uſus mihi plane non arridet, & magis placeret, ſi duntaxat tepidior eſſet. Olim per multos annos puram aquam bibere ſuevit; deinceps ſolo Rhenano vino uti, ſimulque cibis dulcibus, farinaceis ac ſimilagineis indulgere cœpit, quibus non ſolum ſicciores ac calidiores, verum etiam longe ſpiſſiores reddidit ſuccos vitales. Unde etiam ſuaſi, ut omnia edulia delicatula, veluti ſunt emulſiones amygdalatæ, gelatinæ, placentæ-ſimilaginea &c. probe fugeret, & eorum loco cibis ordinariis & pane veſceretur. Sed illa ſuo indulget genio, & denique etiam vinum rhenanum exoſa, purum Hungaricum bibere cœpit; & inde humores ſuos omnino reddidit ſpiſſiores; ſiquidem interpoſitus nonnunquam decocti Thee vel Caffee uſus ad humiditatem inducendam minime ſufficiens fuit: maxime cum noviſſime ad vinum Hiſpanicum deveniret. Interim, cum hiſce fortioribus jam ſueverit, ac ſolidorum parum aſſumat; crederem proficuam ipſi fore cereviſiam, quæ in loco pura eſt ac tenuis. Num autem fonticulus, quem quidam ægræ, 30. annos natæ, commendarunt, ſit adhibendus, Tuæ, Vir excellentiſſime, relinquo dijudicationi.

CONSILIUM MEDICUM.

Quantum ex iis, quæ mihi de adverſa Illuſtriſſimæ Comitis valetudine perſcripta ſunt, colligere licuit, illam haud in ſola imaginatione aut melancholia, ſed potius reſolutione partium nervoſarum ac muſculoſarum, quæ principium œſophagi & aſperæ arteriæ ambiunt, paralytica. ac hinc impedita deglutitione ſitam eſſe perſuaſus ſum. Occurrerunt mihi ejuſmodi affectiones, ex ſolo terrore ſubortæ, in quibus alimenta ad vitam conſervandam neceſſaria vix deglutiri potuerunt. Sæpius cum ejuſmodi paralyſi complicata eſſe ſolet ſpaſmodica interioris œſophagi diſtentio, qua fit, ut deglutita ægre alimenta in ipſo ſubſiſtant œſophago, & demum vomitu rejiciantur. Huncce ſpaſmum in noſtro quoque caſu ſubeſſe ſimul, vel ex dolore tenſivo & intumeſcentia linguæ, partiumque vicinarum, quæ ſub ſermone ac deglutitione fit, adparet. A paralyſi autem nervorum, muſculorumque, & denegato in illos liquidi nervei influxu, dependet & uvulæ relaxatio, & palati poſterioris tumor.

Hanc hujus ægritudinis veram cauſſam medicos hactenus conſultos haud per.

ſpexiſſe, hinc nec rectam curationem inſtituiſſe deprehendo. Emplaſtrum enim de meliloto, quod majorem ad affectas partes humorum adfluxum inducere ſolet, pariter incongruum fuit, ac oleum amygdalarum: contra vero magis arridet ſpiritus vini camphoratus. Magna vis curationis in externis omnino ſita eſt remediis; quæ inter commendo balſamum meum vitæ, ſæpius externis affectis partibus & cervici inungendum; & gargariſma nervinum, quod ſic ſe habet: Recipe aquæ deſtillatæ ſalviæ, florum Sambuci ana menſuram dimidiam, roob diamoron unciam ſemis, nitri depurati drachmam, balſami mei vitæ guttulas 70. M. f. gargariſma, quo cum octies & pluries quotidie colluantur fauces. Deinceps, ne alvus ſit pigra, operæ pretium erit, ſingula hebdomade XIV. mearum pilularum deglutire. Emulſionum, gelatinarum, aliorumque mucilaginoſorum uſui haud ſubſcribo, & magis commendo juſcula cum radice cichorei, ſcorzoneræ, petroſelino & ſucco aurantiorum parata. Nec adhuc properandum exiſtimo ad fonticuli inuſtionem, cui forſan ſuperſedere poterimus.

Verum enimvero cum ventriculi imbecillitas & generandis pravis ſuccis, & augendo huic malo ſit ſatis idonea; illi quoque ſuccurrere convenit. Huic ſcopo commendo elixir meum ſtomachicum balſamicum, LX. guttulis ſub epula capiendum; & denique hortor, ut illuſtriſſima ægra loco potus ordinarii, aqua pura decocta cum tantillo Cinamomi, ac tertia vini rhenani parte permixta utatur. Atque hæc habui, quæ in Comitis excellentiſſimæ ſalutem proponerem, quæ Deus reddat fauſta ac proſpera, ex toto pectore precor.

Nec ſpem feſellit commendata medicatio: ſiquidem ab illa, maxime balſamo meo vitæ, inſigne ægra percepit levamen.

CASUS LXVI.

De Difficili deglutitione ex ſumma muſculorum pharyngis atonia.

Faber quidam ferrarius, annorum LXIV. habitu corporis ſtrictiori, vaſiſque capacioribus præditus, & a teneris variis rheumatiſmis, mox totum, mox dimidium caput, mox artus, mox & præcipue ſiniſtrum corpus occupantibus ſæpenumero ſollicitatus, proxima abhinc ſeptimana cum poſt prævios ſub tempeſtate pluvioſa fortiores corporis labores ac exæſtuationes ſudore madidus aſſideret epulis, inter edendum braſſicam muria conditam affectu ſuffocativo protinus corripitur. Hic enim non ſolum ſpirandi induxit ſummam anguſtiam; verum etiam inſignem præcordiorum anxietatem, ſudorem, ac vehementem faucium dolorem excitavit. Videbatur illi, ac ſi fruſtulum oſſeum obhæſerit in infundibulo, quod in earum partium membranis dolorificum excitaret ſenſum. Poſt horæ quadrantem, rediit equidem liberior ſpiratio, inſiſtebant autem adhuc præcordiorum anxietas, dolor faucium, capitis dolores & capitis inſignis languor, quid? quod nec ſolida nec fluida abſq; ſuffocationis metu deglutire potuerit. Conſultus ergo medicus collo adplicuit veſicam lacte calido repletam, nullo autem effectu, dedit porro laxans, analepticum, ſudoriferum, & denique venam tundi juſſit, ſanguine extracto florido. Quum autem nihilominus pertinaciter inhærerent ſymptomata, meum demum imploravit conſilium, de dolore faucium pungitivo, omnem deglutitionem præpediente, ſiti ingenti, capitis doloribus, anxietate præcordiali, ſpirandi difficultate, pectoris compreſſione, pituitæ exſcreatione ſtipata, tuſſi per intervalla accedente, ſomnoque turbulento querulus: ſub quibus adpetitus ſibi conſtabat rite.

Quæ omnia cum mecum volutarem, maximeq; deglutitionis impedimētum, ac copioſam muci rejectionem perpenderem non potui, quin tam ſubitanei affectus cauſ-

cauſſam in eximia atonia ac reſolutione muſculorum, pharyngem conſtituentium, collocarem. Hinc quoque binos curandi ſcopos habui, ut nimirum partim tonum labefactarum partium reſtituerem, partim pectus ab humoribus in illo ſtagnantibus liberarem. Quapropter imperavi, ut balſamo meo vitæ externa faucium regio inungeretur, eoque mane fauces colluerentur, & denique illius decem guttulæ Sacharo inſtillatæ ter quotidie deglutirentur. Hoc per quatuor circiter dies continuato non ſolum dolores remittebant; verum etiam æger liquidiora, juſcula, cereviſiam abſque impedimento deglutire cœpit. Tum vero congeſtio ſiniſtram occupavit aurem, cum illius vehementi tinnitu ſuſurruque; & pectoris moleſtia, pituitæque rejectio adhuc inhærebant. Hinc ægro infuſum theiforme ex herba veronicæ, radice glycyrrhizæ & ſemine fœniculi paratum bis quotidie potandum dedi; alternis diebus liquoris mei anodyni cum ſpiritu bezoardico mixti 40. guttas propinavi; ſudoremque ſub moderato regimine expectari juſſi. Quibus factum eſt, ut reſoluta tenaci materia, ac copioſe rejecta æger intra binas hebdomades a moleſtis ſymptomatibus vindicaretur, priſtinæque reſtitueretur valetudini.

CASUS LXVII.

De Tumore in mamma cum menſium obſtructione diuturna.

Honeſta fœmina, 36. annorum, temperamenti cholerico-ſanguinei, facie florida, habitu corporis ſpongioſo & ad ſenſum obeſo, venis exilioribus, cuteque tenerrima, in qua vel leviſſima emplaſtra veſiculas excitant, prædita, ad animi commotiones, terrorem æque ac excandeſcentiam facillima, quatuor in priori conjugio liberorum mater, multas ægritudines, veluti fuerunt morbilli, febris petechialis, affectus arthriticus, dyſenteria, purpura &c. toleravit. Ex quo febre maligna infeſtata fuit, menſium defectui eſt obnoxia, qui quidem regulari tempore erumpunt, vix autem per horulæ ſpatium fluentes, parcum admodum cruorem fundunt: neque in eo, quo jam mecum per ſexennium vixit, matrimonio unquam gravida facta eſt. Contra vero ob dictum menſtruæ purgationis defectum variis ſollicitatur ſymptomatibus, quorum potiſſima ſunt præcordiorum anxietates, ſpirandi difficultas, cordis palpitationes ac præternaturalis calor, nocturno tempore maxime affligentia; alvus ſegnis, quæ vix omni triduo ſolvitur, & inde ſuborta abdominis intumeſcentia, adpetitus dejectus, ſomnus turbulentus ac fere nullus, & denique in mamma ſiniſtra per noviſſimum annum obſervatur tuberculum ſenſibiliſſimum, abſque rubore, & magnitudine nummum octo groſſos valentem referens, ſimulque ex illa liquor lacti ſimilis ſæpius exprimitur. Hinc conſultus medicus, eam eſſe gravidam arbitratus, curandi rationem ipſi congruam per ſex menſes inſtituit, neque minus pectoris moleſtiis convenientibus medicinis obviam ivit. Commendavit quoque potum cereviſiæ Iſlebienſis nimis ſaturatæ; quem cum præviis calore, anxietatibus præcordiorum, & cordis palpitatione, ſudor exciperet, ille naturæ motus ſequuturus crebrius & plus quam decies fortiora ſudorifera ægræ propinavit, iiſque omnes ferme vires dejecit. Quare alter medicus in conſilium vocatus, aphoriſmum: natura quo tendit, eo ducenda minus recte adplicatum, nec opportune ſatis cereviſiam illam calidiorem pro potu ordinario commendatam fuiſſe aſſeruit: omnia potius ſymptomata cachexię ex mēſium defectu ſubortæ deberi, & hinc pro potu ordinario decoctum quoddam, aut ſaltem leviorem cereviſiam ſeligi oportere putavit. Neque minus ad provocandum menſtruæ purgationis fluorem commendavit pediluvia ſicca, ex arena, cineribus ac ſale confecta, alternis diebus adhibenda: calorem, ſudoreſque præternaturales tinctura papaveris rhœados conſopiendos: & denique alvi ſiccitatem eſſentia rhabarbari oppugnandam decrevit. Tuam vero prius, Vir illuſtris, de propoſi-

ta hac medendi ratione ſententiam expectamus, & doceri potiſſimum avemus:

1) Num in ſubjectis ex menſium defectu cachecticis, neque vero hæmorroidum fluori obnoxiis, locum habent curæ derivatoriæ, numne ex iis menſium aut hæmorrhoidum provocatio expectari queat?

2) An allegata ſymptomata, maxime liquor lacteus ex mamma ſiniſtra propullulans, menſium imminutioni debeantur?

3) An ægrotæ conferat, cereviſiam Iſlebienſem evitare, ejuſque in locum decocto aut potu leviori uti? anne potius adventante vere uſus acidularum Pyrmontanarum aut Carolinarum emolumentum quoddam polliceatur?

4) Quænam in præſenti rerum ſtatu adhibenda ſint remedia, & an pediluviis ſiccis porro inſiſtendum?

5) Num denique tumor ille ſiniſtræ mammæ carcinomatoſus, quo ægræ mater fuit mortua, appellari mereatur, quaque ratione oppugnandus ſit?

CONSULTATIO.

Quod ſi moleſta, quæ cariſſimam tuam conjugem ſollicitant ſymptomata mecum perpendo: ea omnino non niſi a defectu menſium derivare poſſum, qui ex habitu ſpongioſo, vaſis exilioribus, & tono totius corporis per toleratos tam varios morbos, maxime febrim petechialem, labefactato natales ſuos mutuatur. Inde enim debilitatæ ſunt vires, quæ cruorem uterinum ſtatis terminis expellere debent. Quum autem humores ſuperflui exitu ſuo deſtituti ad interiora, cor, pulmones, ventriculum ac inteſtina majori compelluntur copia: inde proficiſcuntur omnia ſymptomata, nimirum præcordiorum anxietas, ſpiratio difficilis, cordis palpitatio, languor, proſtratio adpetitus, ſomnus turbulentus, ac æſtus præternaturalis. Quibus omnibus cum alvi accedat obſtructio: fit ut flatus quoque ad ventriculum, & ſuperiora regurgitent inteſtina, omneſque affectiones magis exacerbent. Ut autem ad ſingulas reſpondeam quæſtiones, & quidem harum primam: Num curatio derivatoria in præſenti ægritudine locum inveniat? neſcio ſane, quid per eam intelligas. Quod ſi forſan ſudorifera putaveris, ea in his affectibus minus ſunt opportuna: cum humores magis commoveant, & ipſam lentam febrem inducere poſſint. Magis e re erunt remedia, vias per quas uterinus cruor fertur, aperientia, motuſque naturales ad ea loca invitantia.

Ad ſecundam autem quęſtionem, & tumorem mammę ſiniſtræ, & lacteum humorem, ex illa ſtillantem, ex eodem omnino menſium defectu proficiſci arbitror: quoniam cruor, per uterum excernendus, ad glanduloſam & ſpongioſam mammarum compagem rapitur. In omnibus enim hiſce humorum congeſtionibus, maxime poſt partum, inſignis uteri cum mammis deprehenditur conſenſus: quid? quod attenta doceat experientia, hæcce mammarum tubercula ex menſium ſuppreſſione ſuborta, his inſtantibus plerumque exacerbari magis, ac doloribus punitiv is adfici.

Quod autem ad tertiam attinet quęſtionem: haud ignorari oportet, cereviſias craſſiores atque calidiores in hiſce morbis minime eſſe opportunas; neque vero conferunt tenuiores atque triticeę, quippe quę pituitam adaugent, ac acidam ſuburram progenerant: Præſtat ergo potius cereviſiam hordeaceam temperatam ſeligere. Neque autem corpore præparato, & calore præternaturali conſopito alienas puto acidulas Carolinas, maxime molares, futuro vere potandas. Crebra enim comprobatum habeo experientia, harum mineralium aquarum congruum ac rationalem uſum, cum omnes ductus ſecretorios æque ac excretorios potenter aperiant, in irregulati menſium negotio eſſe præſtantiſſimum.

Ante vero, quam inſtituatur hæc curatio; juxta quartam quæſtionem corpus omnino præparandum eſt. Huic ſcopo commendo balſamica, amara, ex extractis centaurii minoris, gentianę rubræ, aquis deſtillatis, & liquore terræ foliatę tartari concinnata; & contra calorem pręternaturalem pulveres abſorbentes nitro-

troſos, verſus noctem capiendos. Non minus circa menſtruum tempus, ad menſes promovendos pariter ac alvum lubricandam eſſentia rhabarbari ſaturata cum terra foliata tartari permixta, aut pilulę balſamicæ Becheri, Stahlii vel noſtrę bis quavis hebdomade ſumtæ inſignem ſpondent utilitatem, maxime ſi corporis moderatum acceſſerit exercitium. Inter epulas, ſi remiſerit calor lentus, hauſtus vini Hungarici concedi poteſt: mane vero infuſum theiforme ex herba meliſſæ, veronicæ, cardui-benedicti, fœniculi, & tantillo croci confectum potare; & veſperi pediluviis ex aqua fluviatili paratis (ſicca enim exiguum pollicentur fructum) uti conveniet.

Denique ultimæ ſatisfacturus quæſtioni, tumorem illum mammæ ſiniſtrę non omnino inſuper habendum eſſe judico: probe conſcius, hoſce humores, maxime in corpore impuro ad ulcerationem pervenirent, haud raro in ulcera cacoethea, cancroſa ac ipſa lethalia terminari. Quare conſulo, ut mamma illa continuo foveatur calore, eique imponatur ſacculus milio calido impletus.

CASUS LXVIII.

De diuturna raucedine cum tuſſi & copioſa lenta Pituitæ excretione.

TRiginta trium annorum vir, a teneris ferme aſſiduis catarrhis vexatus fuit, qui oculos primum occupantes, abhinc aures, maxime ſiniſtram obſederunt, cum auditus difficultate, & continuo fœtidæ materię effluxu. Quamobrem per ſedecim annos omni æſtate acidulis Pyrmontanis uſus, obtinuit equidem, ut fœtidi ichoris effluxio ceſſaret; auditus autem gravitas hucuſque inhęret. Menſe vero Decembri anni 1724. accidit, ut dum in itinere conſtitutus, corpus calidum hauſtu aquę frigidę refrigeraſſet raucedinem gravem, ſermonem prępedientem inciderit, eaque ad hunc uſque diem conflictetur. Contra hanc variis remediis, & iterum acidulis Pyrmontanis pugnatum fuit; tantum autem aberat, ut illis levaretur malum, ut potius moleſta ventriculi ac gulæ a pituita copioſa, tamque acri, ut fauces arrodetur, repletio accederet, ac ſimul deglutitionem impediret. Huic tandem affectioni opem tulit Chirurgus quidam per ſic dictam ventriculum excutiam, quam aqua ſua mercuriali, uti vocabat, madidam ter intruſit gulæ, & effecit, ut ſtupenda pituitæ albę tenaciſque eructaretur quantitas. Eadem pituita & antea crebro vomitu, & dato laxante evacuata fuit, ut crederemus, malum inde iri ſolutum: nihilo tamen minus muci excretio adhuc continuat, & noviſſime etiam tuſſis acceſſit, noctu potiſſimum adfligens. Hęc quamvis ſit violenta ſatis, nullus tamen in pectore, quoſdam in ventriculi regione relinquit dolores: nec præterea urget anhelitus difficultas, nec ſitis, nec æſtus vexat, nec adpetentia imminuta, nec ſomnus, niſi accedente tuſſi, vitiatus.

Denique vero tribus abhinc hebdomadibus oculos quoq; infeſtavit quędam moleſtia; qua illi matutino præſertim tempore conglutinati ferme videbantur: ſed hæc, adplicato nuchæ veſicatorio, inſigniter remiſit.

Medicus ergo conſultus morbum in vehementi ac pertinaci catharro conſiſtere, & ab acidularum Selteranarum uſu penitus profligatum iri aſſerit. Quum autem ægrotans a nullis remediis aliquam percepit utilitatem, & potius veretur, ne malum tandem in ipſam hecticam, qua illius parens, ac bini fratres fuerunt peremti, terminetur: tuum, Vir Excellentiſſime, anhelat conſilium, & ſcire avet, num ipſi vino, cui a teneris adſuevit, uti liceat, R. 1729.

CONSULTATIO.

UT percepi ex datis ad me litteris, variæ ſunt, quibus æger infeſtatur, affectiones, nimirum diuturna raucedo, quam binos ante annos ex aqua frigida, corpore calente hauſta, ſibi contraxit, dein copioſa pituitæ collectio intra œſophagum; cum tuſſis cum nimia muci rejectione & ventriculi preſſione; & denique ocu-

oculorum defluxio catharralis, ex veſicantis adplicatione paululum ſublevata.

Raucedinem quod attinet; illa omnino ex vitio laryngis ac aſperæ arteriæ dependet: quarum partium tunicæ glandulosæ nimis relaxatæ nimium humorum patiuntur affluxum, iiſque madidæ aeris repercuſſionem, quæ claram efformat vocem, obtundunt. Ut leve videatur hoc malum; adeo tamen, ſi fuerit inveteratum, curationi, quam ullum aliud reſiſtit. Efficaciſſimam autem in illo opem ferre deprehendi ſpiritum ſalis ammoniaci aniſatum, æquali pondere cum eſſentia croci atque ſuccini remixtum, ter quotidie, mane nimirum ex calido, circa meridiem & veſperi ex frigido XXX. guttulis ſumendum vehiculo. Nec minorem uſum ſpondet fumus ſuccini, capite probe velato, faucibus nonnumquam excipiendus. Eadem remedia conferent etiam œſophago ventriculoque pituita obductis; cui vitio quoque ſpiritus meus vitę XXX. guttulis unciæ uni ſachari pulveriſati inſtillatus, ore ſolutus & deglutitus admodum conducet.

Violenta porro tuſſis cum viſcidi muci rejectione ſtipata ex ventriculi vitio proficiſcitur: in quo cum generētur multę viſcidæ ſordes, illæ bile ac acido humore commixtæ non ſolum ipſam ventriculi ſubſtantiam vellicant, ſed etiam intra maſſam ſanguineam receptæ & ad pulmones delatæ, hoſce ſtimulant, & bronchia ad ſtricturas proritant; quibus per canalem aſperæ arteriæ protractis tuſſis excitatur, eaque hæc ſuburra eliminatur. Huic autem tuſſi convenientiſſimum auxilium ex laxante mannato ferri deprehendi, quod paratur, ſi mannæ unciæ binæ cum dimidia, & drachma una & ſemis cremoris tartari ad lenem ignem in ſex aquę fluviatilis unciis ſolutæ, ſex circiter olei aniſi guttis permiſcentur: quæ mixtura mane aliquot hauſtibus, ſorbitione juſculi avenacei interpolatis, aſſumitur. Hæc enim alvum ſexies circiter ducet, ac inſignem muci copiam exturbabit: hinc ſingulis ſex diebus capienda erit. Præterea bis quavis hebdomade XVII pilularum mearum balſamicarum veſperi aſſumendas ſuadeo; & mane quandoque XX. grana erucæ, in reſolvendo muco efficaciſſimæ deglutienda hortor. Tum quoque operæ erit pretium, ſingulo mane quędam vaſcula in fuſi theiformis ſorbillare, cujus hæc eſt compoſitio: Recipe herbæ veronicæ manipulos duos, herbę ſalviæ manipulum unum, florum anthos, lavendulæ ana pugillos tres, ſeminis fœniculi, aniſi ſtellati ana drachmas duas. conc. cont. d. S. Species *ſum Krauter-Thee*. His porro ęgritudinibus non minus quam oculorum affectui debellandis conſultum erit, omni veſpera pedes in pediluvia ex aqua fluviatili, & tritici furfuribus parata tepida duntaxat immittere, oculiſque aquam Hungaricam, cum dimidia aquæ roſarum parte permixtam, intra lintea calide imponere.

Vini potum, niſi ſit parciſſimus, haud probare poſſum; illud enim maxime rhenanum ob aciditatem, quam fovet, & pectori & ventriculo inimicum eſt. Adventante autem vere vehementer hortor, ut curatio cum acidulis Selteranis, in lagænis probe obturatis ac in loco frigidiori, ne inertes fiant, cuſtodiendis inſtituatur: hæc enim præſenti ægritudini admodum ſunt opportunæ. Ceterum placeat ſummo languorum noſtrorum medico, ut hæc, quæ propoſui, in ampliſſimam ægri ſalutem proſpere cedant.

CASUS LXIX.

De Hæmoptyſi.

Studioſus 24. annorum, habitus corporis inter pinguem & macrum medii, nullis unquam nec capitis doloribus, nec poſt venæ ſectionem per aliquot annos inſtitui ſolitam, narium hęmorrhagiis, nec malo hypochondriaco obnoxius, menſe octobri circiter anni præteriti rus petiit, tenuique amictu indutus flante aquilone adeo perfrigeſcebat, ut vix incaleſcere iterum potuerit. Neque tamen minus prandio ſatis liberali uſus, poſt illud corporis movendi gratia cum areatoribus ſacculos frumento repletos bajulare cępit. Abhinc hora meridiana quarta iterum pro-

profectus ſub itinere violenta rapiebatur tuſſi, quæ ſedata veſperi, cum conſcendiſſet lectum, tanta recruduit vehementia, ut cruorem ſimul per totam noctem e pectore ſpueret. Poſtridie parcus ex tuſa vena mittebatur ſanguis, & dabatur ſequens pulvis: Recipe radicis liquiritiæ, ireos florentinæ, boli armenæ ana ſcrupulum unum, gummi arabici, tragacanthæ florum ſulphuris ana grana XV. elæoſachari aniſi ſcrupulum dimidium. M.f. pulvis, div. in 4. partes æquales: ac propinabatur hæc tinctura balſamica: Recipe olei amygdalarum dulcium recentis unciam ſemis, ſpermatis ceti recentis drachmam dimidiam, balſami de Copaiba, therebinthinæ venetæ ana ſcrupulum unum, ſanguinis draconis, quantum ſufficit pro tinctura; cujus 40. guttæ bis de die ex cereviſia ſumebantur. Sedato hinc cruento ſputo, remanſit quædam ſpirandi anguſtia: quare dabatur balſamus quidam ex balſami Locatelli recentis unciis ſex & pulveris virgæ aureæ drachmis ſex paratus, quavis veſpera pondere nucis juglandis deglutiendus; & mane potandum ordinabatur ſequens infuſum theiforme: Recipe radicis chinæ electæ, ſarſaparillæ ana uncias quatuor, polypodii querni unciam unam, florum acaciæ, bellidis minoris, farfaræ, herbę virgæ aureæ, veronicæ, pulmonariæ, ſcabioſæ ana manipulum unum, corticis Peruviani unciam dimidiam, raſurę ligni Saſſafras unciam unam, aniſi ſtellati drachmas tres. Inc.d.S. Species *um Krauter-Thee*. Verum enimvero pręterlapſis binis menſibus, & quod notatu dignum eſt, poſt inſomnia terrifica recrudeſcebat cruenta exſpuitio; non autem niſi duobus circiter diebus continuabat, & reddita ſingulo paroxyſmo ſanguinea quantitate, quam vaſculum dimidium capit, ſponte remittebat. At ultima vice vehementius & diuturnius rediit malum: ſiquidem per quatuordecim dies inhærens, quater, quinquieſve quotidie ejectus fuit ſanguis, neque conſopiri poterat mixtura ex aquæ florum ſcabioſę unciis octo, aceti deſtillati uncia ſemis, coralliorum rubrorum præparatorum drachma dimidia, terræ catechu ſcrupulo dimidio, ſyrupi papaveris rhæados drachmis decem parata, ſæpiuſque exhibita. Tandem remittebat ſponte malum, & tum ordinabatur partim infuſum pectorale ex radicis hellenii drachmis duabus, pimpinellæ albæ drachma una, herbæ millefolii manipulo dimidio, capilli veneris, pyrolæ, fœniculæ ana pugillo uno, & aniſi ſtellati drachmas dimidia confectum; partim eſſentia pectoralis ex eſſentię millefolii drachma dimidia, balſami indici drachma una concinnata. Ceterum ipſa acceſſio nec cordis palpitatione, nec exrremorum refrigeratione ſtipatur; ſed pulſus duntaxat arteriarum fertur aliquantulum citatior. Alvus licet quandoque pigra ſit, plerumq; tamen lubrica obſervatur: & deniq; notari meretur, ægrum ante hoc malum venæſectionem ſuetam omiſiſſe, & ſub illius acceſſione ſanguinem quidem ſepius, ſed ſemper parciſſima quantitate detractum fuiſſe. Ipſe quoque ſub hoc affectu eximium incidit corporis viriumq; decrementum; & cum adhuc ſpiratione difficili, & tuſſi ſicca nonnumquam, cum muci viſcidi rejectione ſtipata, infeſtetur, metuit omnino ne in tabem pulmonalem delabatur. Hinc doceri avet, quænam hujus mali ſit origo, quæ medela? & num phthyſis exinde ſit pertimeſcenda?

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Sputum cruentum, quo ęger per intervalla ſollicitari ſuevit, non niſi nimię humorum exęſtuationi, poſt pręviam corporis refrigerationem factę natales ſuos debere arbitror. Poſtquam enim ille tenui veſtitu indutus ab auſtero aquilone inſigniter refrigeratus, deinde mox in tepidiori loco calefactus fuerat, & denique ſaccos frumentaceos bajulando, humores admodum commoverat, factum omnino eſt, ut poſt violentam tuſſim cruenta ſequeretur exſpuitio. Neque vero dubium eſt, quin in ęgro ob ſuetam venęſectionem per aliquod tempus intermiſſam, vaſa ſanguifera cruore turſerint. Quum igitur accedens frigus externas corporis partes conſtringendo humores vita-

les

les ex illis ad interiores malis, & majora cordis & pulmonum vaſa potenter compulit; deinceps inſpiratus aer borcalis vaſa, quæ in veſiculari & membranacea pulmonum ſubſtantia continentur, ſanguine turgida magis preſſit; & denique vehementi artuum in elevandis ſaccis agitatione cruor vitalis ex muſculis brachiorum majori quoque copia ad cor atque pulmones protruſus fuit: non mirum, ſi minima pulmonum vaſcula cruore admodum farta ac diſtenta, membranaceas ac nervoſas partes ad tuſſiculoſam commotionem proritaverunt, hacque vehementiori tandem penitus diſrupta ſanguinem ex ore eructarunt. Poſtquam autem vena tuſa, & datis pectoralibus ſanguineus hic fluor conquievit, & nonniſi quandam ſpirandi anguſtiam reliquit; attamen præterlapſis octo hebdomadibus poſt terrorem ſub inſomnio toleratum iterum recruduit. Ita enim eſt: quandocunque in hiſce caſibus vaſcula pulmonum minima ſanguine farta, vel nimis relaxata, vel obturata, vel denique plane diſrupta ſunt, ac inde liberum humorum per illud viſcus circuitum impediunt; faciliimum eſt, ut ſanguineæ effluxiones ſæpius recrudeſcant; præſertim ſi tanquam occaſionales cauſæ vel nimia corporis commotio, vel refrigeratio aut per motum, aut potum frigidiorem, aut aerem frigidum inſpiratum facta, vel animi affectus, terror, iracundia acceſſerint, & venæſectio præſervativa fuerit intermiſſa. Quo vero frequentiores hujus profluvii ſanguinei ſunt recurſus; eo major pulmonum ad illud ſubeundum inducitur diſpoſitio; ideoque etiam curatio redditur longe difficilior.

Quod ſi ergo ab his malis vindicari cupiat ægrotus; ut frequentiores recurſus debite præſerventur, neceſſe eſt. Obtinebit hunc finem, ſi primum impedire ſtuduerit, quo minus tam copioſus generetur ſanguis; & hoc ſcopo haud largis epulis indulſerit, maximeque omnes nutrientes cibos vitaverit, veluti ſunt carnes recentes, vina dulcia, cereviſia calidior, ſimilaginea, farinacea, butyracea, ſacharata, largior ovorum uſus &c. & denique, ſi manifeſta adeſt humorum abundantia, ſanguinem ex vena mitti curaverit, quod quater quotannis, maxime in pede repetendum eſt. Deinde vero curandum eſt, ut impetus humorum a pectore divertatur: hinc fortiores corporis commotiones, ac extremarum maxime partium refrigerationes ſtudio evitentur, ac omnes occaſiones, quæ vel alvum obſtruere, vel tuſſim excitare valent, maxime fugiantur. Ex eodem fundamento inſignem opem pollicentur pediluvia tepidiora, ex aqua fluviatili paranda, & per aliquod tempus ita, ut pedes ipſis paullo altius immittantur, adhibenda: hæc enim humores ab internis ad externas partes invitant, & ad inferiores derivant. Neque vero ignorari oportet, omnes eructationes cruentas ſpaſmodicis ſtipari ſymptomatibus, veluti ſunt refrigeratio extremorum, conſtrictio cutis & vaſculorum cutaneorum, flatulentiæ & alvi obſtructiones. Quapropter, ſi imminent hæc profluvia, vel actu jam adſunt, haud ſine fructu commendare ſuevi, ut ægri protinus utantur tepidiſſimis pediluviis, aut brachia ſimul aquæ tepidiori immittant, aut toto corpore in mitiora deſcendant balnea: & hinc obſervavi, mox infringi impetum humorum ac ipſum profluvium. Tum quoque alvi habenda eſt ratio; cui ſcopo operæ erit pretium ſingulo menſe luna decreſcente corpus purgare ſequenti potiuncula: Recipe mannæ electæ uncias duas, Rhabarbari ſcrupulos duos, cremoris tartari drachmam unam; coquantur leni calore in unciis quinque aquæ veronicæ, colaturæ adde elæoſachari citri drachmam dimidiam. d. Præterea vero ad relaxandas ſpaſmodicas ſtricturas egregii effectus eſt liquor meus anodynus mineralis, guttulis 20. vel 30. cum drachma una pulveris mei nitroſi præcipitantis mixtus alternis, aut ternis diebus ex aqua vel ſimplici, vel florum acaciarum, aut Sambuci propinandus, & maxime circa lunæ mutationes, quibus plerumque irregulares ſanguinis fluxus recrudeſcere ſolent, in uſum vocandus. Ceterum ab aliis remediis cavendum

eſt:

eſt : conſtat enim , pleroſque medicorum nec veras excretionum ſanguinearum cauſſas , nec remediorum principia ac modum agendi callere ; hinc affectus eos pro pectoralibus ſolummodo habentes , non niſi pectorales medicinas ordinare modo has modo illas : quo fit ut ſæpius majus ægro damnum inferant , quam emolumentum .

Ut autem tandem exponam : num tabes pulmonalis ex præſenti malo pertimeſcenda ſit ? haud omnino negari poteſt , quin cruentas ejuſmodi e pectore eructationes , maxime ſi nec recta curatio , nec congrua vivendi ratio acceſſerint , ſæpius pulmonum corruptiones , exulcerationes , & hinc ipſa tabes excipere ſoleat . Hanc eo magis timere oportet , ſi ſanguineus fluor remediis adſtringentibus fuerit cohibitus : quippe quæ intra vaſcula ac veſiculas pulmonum relinquunt grumulos ſanguinis , qui vel ea vaſa obſtruunt , vel in corruptionem abeunt . Eundem noxium effectum exſerunt pleraque medicamenta pectoralia , ſive ſint demulcentia , inviſcantia ac expectorantia , ſive etiam ſtimulantia : hæc enim majorem ſuccorum affluxum cauſſantur , & illa largius data tonum pulmonum relaxant ; quid ? quod etiam vim ventriculi concoctricem admodum lædant , eumque ad generandam pituitam , ac fovendos flatus reddant peropportunum Contra vero ad præcavendam tabem nihil magis deprehendi proficuum , quam ut præter jam commendatam curandi rationem , adhibeantur herbæ balſamicæ ac leniter traumaticæ ; quas inter commendari merentur veronica , ſcabioſa , ſcordium , pulmonaria , hedera terreſtris , capillus veneris , urtica mortua , ſummitates millefolii , flores bellidis , ſemen fœniculi , radix cichorei &c. quæ ſpecies vel in decocto cum cereviſia aut aqua , vel in infuſo theiformi ſummo cum fructu potari poſſunt . Et hæc habui , quæ circa præſentem ægritudinem monerem ; quæ Deus reddat ſalutaria , precor .

CASUS LXX.

De Hæmoptyſi hypochondriaca .

VIr 28. & quod excurrit annorum , ſtrictioris corporis habitus , facie pallida & temperamento cholerico - melancholico præditus , per ſexennium variis ægritudinibus fuit ſollicitatus , veluti fuerunt capitis dolores , ventriculi inflationes , durities in regione meſenterii , cordis palpitationes , tenſiones circa umbilicum & hypochondria , maxime ſiniſtrum , ſpirandi difficultates , pectoris dolores tenſivi , eique in regione renum , & abhinc per totum dorſum ad humeros protenſi &c. Has contra variis pugnavit remediis , thermis , & noviſſime Carolinis : quæ licet malo quaſdam induxerint inducias , tamen inſignes humorum excitarunt commotiones . Neque minus ſemper male habuit , & præſertim pectoris conſtrictionem , ac ſpirandi anguſtiam toleravit ; ac denique abſque ulla violenta cauſſa 10. Cal. Jul. 1724. proxime elapſ... gravem ſanguinis per pulmones incidit rejectionem , qua cruoris , quantum capit vitrum cereviſiarum , eructavit . Præceſſit hanc eruptionem titillans ſecundum aſperæ arteriæ tractum ſenſatio ; nec niſi exigua tuſſis extravaſati cruoris reliquias eructans ſequuta eſt ; ipſe ſanguis primum ater & coagulatus , dein floridus atque ſpumoſus erupit . Hinc mox vena in brachio ſecabatur , licet præcedente æquinoctio vernali jam tuſa fuerit ; & dabantur remedia conſolidantia . Conquievit inde cruentum ſputum , & nonniſi ſtriæ ſanguineæ cum muco quandoque rejectæ ſunt : veruntamen dolor in pectore , & ab illo ad dorſum uſque protenſus continuavit , & febricula lenta , noctu plerumque multo horrore invadens , ſupervenit ; quid ? quod octo præterlapſis hebdomadibus cruenta evacuatio , licet priori parcior , recruduerit . Propinata protinus fuerunt & conſolidantia & antifebrilia remedia ; iiſque & hæmorrhagia & febris ſublatæ ſunt . Verum enimvero quater abhinc rediit ſanguinis eru-

eructatio, quæ noviſſime 3. Id. Martii anni currentis ſummo impetu ſatis copioſa fuit: iterumque poſt ſecatam venam, & leniora traumatica ſubſtitit. Interim varia reſtant exinde ſymptomata, nimirum inſignes pectoris dolores tenſivi, languor totius corporis, ſomnus turbulentus, dejecta adpetentia, preſſiones oculorum, gravativus ſenſus in fronte, crebri angores, durities circa ſcrobiculum cordis &c. & præcipue vehemens dolor occupat pectus ac dorſum, qui ſub ſternutatione vel oſcitatione admodum exacerbatur, ac quendam quaſi reniſus in pectore ſenſum exhibet. Ceterum urina mingitur tenuis; & matutino præſertim tempore pituita viſcida, a materia purulenta prorſus aliena, exſcreatur: & denique diæta ægri eſt exactiſſima, neque minus moderato corporis indulget exercitio. Quæ cum ita ſint, Tuum, Vir illuſtris, conſilium petit æger, & doceri potiſſimum avet, quo teneatur affectu? quæ illius origo? num cruor e pulmonibus, vel hepate, vel venis ſpleneticis eructetur? an crebra venæſectio in malo forſan recidente conferat? numne illud ab uſu thermarum Carolinarum ſit inductum? quæ ægro ſint facienda, quæ fugienda? & num adventante vere lacte caprino uti liceat?

CONSULTATIO.

POſtquam mecum communicata eſt quædam morbi hiſtoria, meumque ad illum debellandum judicium deſideratum: illa ſedulo perluſtrata, mox deprehendi, ægrum, qui admodum ſenſibilis ac melancholici eſt temperamenti, a ſex jam annis ſymptomatibus infeſtari hypochondriacis; veluti ſunt ventriculi inflationes, abdominis tenſiones, durities hypochondriorum, conſtrictiones pectoris, ſpirandi anguſtia &c. Namque omnes hæ affectiones a ſpaſtica ſtrictura partium nervoſarum, partim diaphragmatis ac vicinarum regionum, partim primarum viarum, ventriculi nimirum ac inteſtinorum, & incluſis hiſce flatibus proficiſcuntur: & his dictarum partium diſtentionibus eſſentia mali hypochondriaci abſolvitur. Quamvis ergo ægrotans has calamitates variis medicaminibus, thermis & maxime Carolinis oppugnaverit, haud ſine quodam levamine: attamen eas haud penitus expugnare potuit, quin noviſſimo anno cruenta omnino exſcreatio ſuperveuerit; quæ, cum tuſſi ſtipata fuerit, minime ex hepate vel liene, ſed potius ruptis aſperæ arteriæ vaſis ſanguiferis derivanda eſt. Ad hujus autem mali generationem contribuit potiſſimum dolor ille pectoris compreſſorius, vel potius muſculorum intercoſtalium ac ſepti tranſverſi ſpaſmodica diſtentio. Inde enim impedita ſpiratione æquabilis ac liber ſanguinis per vaſa pulmonalia progreſſus, ac ex uno cordis ventriculo in alterum tranſitus turbatur, ſanguis in capillaribus arteriæ pulmonalis vaſis accumulatur, tandemque rupto quodam in aſpera arteria ramulo excernitur. Eadem quoque ratione ſputum cruentum, quod octo poſt primum inſultum hebdomadibus minori, menſe autem Martio hujus anni majori recruduit impetu, contigiſſe putandum eſt. Quæ vero hæc noviſſima excretio reliquit ſymptomata, nimirum angor perpetuus, durities circa cordis ſcrobiculum & hepatis regionem, dejecta adpetentia, turbulentus ſomnus, ac pectoris compreſſio: ea omnia ex ſpaſmodica fibrarum nervearum & orificiorum ventriculi conſtrictione, flatibuſque in eo contentis, ſuam trahunt originem: quemadmodum vehemens ille pectoris dorſique dolor, qui a ſternutatione ac oſcitatione exacerbatur, ſpaſmo partim ſepti tranſverſi, pleuræ, muſculorumque intercoſtalium, partim nervorum, qui ad pleuram ac muſculos dictos abeunt, diſtentioni debetur. Ex his denique adparet, cruentam hanc evacuationem, nec ab exulceratione pulmonum, nec obſtructione vel induratione vaſorum pulmonalium, ſed ſolummodo a ſpaſtica partium earum ſtrictura ſuos mutuari natales, & hinc hæmoptyſis hypochondriaca appellari mereri.

Ab hoc ut vindicetur malo, neceſſe eſt, ut quotannis bis vel etiam ter, circa æquinoctia nimirum & ſolſtitium hybernum,

num, luna decreſcente, vena incidatur in pede, & cruoris ſex unciæ detrahantur: quo maxime tempore a refrigeratione, & ciborum durorum & concoctu difficiliorum uſu probe cavendum eſt. Hæc vero venæſectio duplicem pollicetur utilitatem: non enim ſolum impetum humorum a pectore divertit, ſed etiam ſtagnationi ſanguinis circa præcordia, a qua & flatulentiæ primarum viarum & ſpaſmi nervoſarum partium dependent, inſignem feret opem. Non minus excellentis ac fere divinæ virtutis ſunt pediluvia, ex pluviali, vel etiam fluviatili aqua, furfuribus tritici, & floribus chamæmeli concinnata, ea cautione uſurpanda, ut & tepidiora ſint, & pedes altius immittantur. Quum enim illam præſtantem vim, humores a pectore derivandi poſſideant; facile apparet, quantam in hoc hæmoptyco æque ac hypochondriaco affectu ſpondeant utilitatem, maxime ſi eo tempore lapitis & bis quotidie adhibeantur, quo nova ſanguinis imminet eruptio.

Carolinas quod attinet thermas; illæ quidem in paſſione hypochondriaca, quæ ab infarctu viſcerum proficiſcitur, præſtantiſſimas exſerunt virtutes; quas in præſenti caſu haud pollicentur, in quo conſtrictio ſpaſmodica magis occupavit pectus; quid? quod externus illarum uſus majorem minetur noxam. Crebra enim compertum habeo experientia, balnea aquarum mineralium, licet ſint tepidiſſima ac maxime temperata, tamen adfectibus nervoſarum ac internarum partium ſpaſmodicis omnino fuiſſe infenſa; quoniam illæ ipſæ vim cutim conſtringentem poſſident. Idcirco vellem potius, ut æger aquis Selteranis cum lacte caprino vel aſinino permixtis, quæ pulmonum vitiis admodum ſunt opportunæ, uteretur. Earum nimirum aquarum, binis partibus cum una lactis combinatarum, menſura una mane, & dimidia hora meridiana quarta tepide potatur; iſque potus per quatuor vel quinque protrahitur hebdomades. Hoc tempore eo magis recta vivendi habeatur ratio, neceſſe eſt; fugiantur cibi acidi, omniſque cerevisia atque vinum, & in horum locum pro potu ordinario adhibeatur decoctum ex cornu cervi raſpato paratum, interpoſito quandoque hauſtu vini Hungarici. Ut etiam alvi libertas conſervetur aſſidua, operæ eſt pretium, partim ſub initium, partim in fine curationis, ac ſub ea ipſa quavis hebdomade aſſumere potiunculam laxantem, quæ ſic ſe habet: Recipe mannæ electæ uncias duas, ſalis Epſonienſis drachmam unam cum dimidia, extracti rhabarbari grana ſeptem, aquæ florum acaciæ uncias quinque, coque & ſolve leni calore, adde olei de cedro italici guttas tres. M. D. S. *Saxir-Tranckgen auf einmahl.*

Inter pharmaca, quorum promiſcuus uſus probe evitandus eſt, ſpectatæ virtutis eſt infuſum ſequens theiforme, mane & poſt meridiem ſex vel octo ſorbillandum vaſculis: Recipe florum chamæmeli, ſummitatum millefolii ana manipulos duos, ſeminis fœniculi, aniſi ſtellati ana drachmam unam cum dimidia. conc. cont. d. Neque minus confert, vel ante epulas, vel veſperi drachmam unam pulveris temperantis, qualis noſter eſt, ex aqua deſtillata chamæmeli devorare; & circa ingreſſum in lectum quater ſingula hebdomade Elixirii mei balſamici pectoralis cum pari pondere liquoris anodyni mineralis mixti 40. vel 50. guttulas aſſumere.

Ceterum omni ſtudio ſibi caveat æger ab animi affectibus, refrigeratione, cibis inconvenientibus atque flatulentis, potu ſpirituoſo & fumo Tabaci: ac corporis exercitio moderato, ne corpus inde commoveatur, ſtudeat. Quæ ſi rite obſervaverit, de felici effectu remediorum nullus dubito.

CASUS LXXI.

De Hæmoptyſi cum Febre lenta poſt tuſſim graviorem.

Vir celebris, ſexageſimum quartum ætatis annum egreſſus, temperamenti ſanguineo-cholerici, ſuccis & ſanguine plenus incidit, poſtquam binis abhinc

hebdomadibus gravi afficiebatur tuſſi, in hæmoptyſin; cui protinus acceſſit febris lenta, & adhuc durat. Mitior equidem tuſſis eſt, & parcior ſanguinis ſinceri, floridi, ſpumoſi ac interdum grumoſi rejectio: verumtamen, adhibita partim revulſoria in pede veneſectione, partim datis efficaciſſimis remediis, nondum omnino conquieſcere videtur. Noviſſimo abhinc triduo tuſſis erat levior; at heri cum nocte placido ſomno tranſacta ſurgeret, protinus vertigine, mentis deliquio, & gelido rapiebatur ſudore, cum pulſu debili, inæquali, ac urina ſatis tincta; ſanguinis autem parciſſima rejectione. Hæc vero cruenta exſcreatio non ex ſolo pectore proficiſci videtur: ſiquidem æger ſæpius & abſque tuſſi ſanguinem exſcreat, & naribus reddit maxime inter emungendum illas. Ceterum de calida ebullitione ac undulatorio in ſiniſtro pectoris latere motu conqueritur; neque tamen adhuc purulenta expuitur materia: nihilominus lobus pulmonum ſiniſter ob congeſtorias ſanguinis ſtaſes videtur læſus. Quapropter remedia pectoralia, balſamica, traumatica, reſolventia & abſtergentia, ſacharum lactis, corticem caſcarillæ, ſpecies de hyacintho, antihecticum Poterii, lapidem manati, corallia rubra, nitrum, cinnabarim, maſſam pilularum de cynogloſſa aliaque ordinavimus: nullam autem veram impetravimus ſanationem. Quod reliquum eſt, æger utitur diæta lauta, opipara, vinoque generoſo; & olim calculo ſollicitatus, non ſolum doloribus nephriticis adhuc infeſtatur, verum etiam ſæpius minores reddit calculos. Jam juſculum medicatum ex herba pulmonariæ, cichorei, nummulariæ, floribus bellidis, hederæ terreſtris, chærefolii, hepaticæ nobilis &c. paratum ſorbillare cœpit; cum autem nulla ſequitur reconvaleſcentia, tuum, Vir Excellentiſſime, petitur conſilium.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Ex iis, quæ de morbo ac curatione illius, quo laborat vir quidam celeberrimus, mihi perſcripta ſunt; non habeo, quæ circa curandi rationem moneam, quippe quæ & naturæ ſubjecti, & cauſſis morbi eſt accommodatiſſima: non tamen miror, quod malum exinde nondum fuerit ſublatum, quippe in quo exſtirpando patientia opus eſt, & temporis diuturnitate. Ipſa vero, qua detinetur, ægritudo juvenili magis, quam ſenili familiaris eſſe ſolet ætati: quare etiam principalem noſtri ægrotantis ſub initio morbum febrem fuiſſe catharralem ſuſpicor, ex qua, cum ſpaſmodicis partium nervoſarum conſtrictionibus, & eximiis humorum ad pectus & caput ſtipata videatur congeſtionibus, non ſolum diuturna tuſſis, verum etiam ſanguinis grumoſi ex capite, floridi autem ex minutiſſimis bronchiorum vaſis rejectio ſuos omnino mutuantur natales. Haud enim infrequens obſervatur, quod febres catharrales, quæ maxime verno tempore homines, veneſectionem negligentes & lautæ diætæ indulgentes, poſt impeditam tranſpirationem ſolent corripere, ejuſmodi congeſtiones ſeri ſalſi & acris comitentur. Hoc eo magis in noſtro ægrotante contingere potuit, cum olim calculo renum ac nephriticis laboravit doloribus; ſiquidem experientia conſtat, hoſce homines propter acrimoniam ſeri tartaream, & ſpaſmodicas imi ventris conſtrictiones, ad rheumatiſmos pectoris atq; pulmonum maxime eſſe proclives; præſertim ſi cruor vitalis per hæmorrhoides haud eruperit.

Quod ſi igitur præter illa, quæ jam adhibita ſunt, curationem quandam proponerem; vellem ut æger acidulis Selteranis, cum lactis caprilli dimidia parte commixtis, uteretur, earumque tepidarum mane libras duas, & poſt meridiem unam cum dimidia potaret. Neque vero deſiſtendum eſt ab uſu juſculorum commendatorum; ſed præterea pro potu ordinario decoctum ſcorzoneræ & cornu cervi cum corticibus citri bibendum, & ſingulis quinque diebus ſequens potio mannata aſſumenda erit: Recipe mannæ electæ uncias duas, terræ foliatæ tartari ſcrupulos duos, rhabarbari electi drachmam ſemis, coque & ſolve leni calore in aquæ florum acaciæ unciis quinque, colaturæ adde olei de Cedro Italici guttas

tas

tas tres. M. d. S. *Saxir-Tranckchen auf einmahl*.

Præterea operæ erit pretium, pediluviis temperatis ac tepidioribus omni veſpera pedes profundius immittere: quippe quæ in ipſo ſputi cruenti paroxyſmo ſummo cum fructu adhibere ſuevi; mallem vero, omitterentur pilulæ de cynogloſſa, in ætate provectioribus minus proficuæ. Harum in locum commendarem potius pulverem temperantem ac præcipitantem meum; ejuſque drachmam dimidiam cum ſucco citri permixtam ex aqua ceraſorum nigrorum hora quinta veſpertina ſumendam. Cum autem preſens tempus potationi acidularum Seleranarum minus exiſtat opportunum; haud ludetur opera, ſi interim mane æque ac poſt meridiem quædam vaſcula infuſi theiformis, lacti caprino nupti, ſorbillarentur, cujus hæc eſt compoſitio: Recipe ſummitatum millefolii, florum chamæmeli vulgaris, herbæ veronicę, marrubii albi ana manipulum unum, ſeminis fœniculi, aniſi ſtellati ana drachmam unam. conc. cont. d. ex quo etiam mane 15. guttulas liquoris terrę foliatæ tartari ſumere expediet. Quæ ceterum vivendi ſit obſervanda ratio, eam a preſentibus medicis jam ordinatam ſuiſſe ſpero.

CASUS LXXII.

De hæmoptyſi cum metu hectica.

Plurimum reverendus & perilluſtris Vir, ætatis annorum prope quadraginta quatuor, ſtaturæ ac habitus corporis mediocris, temperamenti ſanguineo ſeroſo bilioſi, elapſo anno MDCCXXIX. tempore menſis Martii contraxit ſub diuturna aeris tunc rigidioris aſperitate affectum catharralem cum tuſſi; quæ quam moleſta frequenter & graviter de die adfligebat cum magna concuſſione pectoris, & quadam circa illud gravitate; tam mitis erat per noctem ſub quiete & lecti calore. Poſtquam tuſſis hæc per plures continuaverat dies; in ſuccedente melius exſcreatione humoris mucido-ſalivalis ſæpe obſervabantur intermixtæ ſanguinis ſtriæ. Verum circa medium menſis Aprilis ex improviſo acceſſit ipſa cruenta ſanguinis exſpuitio, quæ licet notabilis fuerit, tamen brevi poſt, eadem nimirum die & quadrante ejuſdem horæ ſponte ceſſabat. Remanebat interim catharralis diſpoſitio cum priſtina tuſſi; donec poſt factum ſemel negotiorum cauſſa celeriorem greſſum, non procul quidem, ad anhelam tamen reſpirationem, rediit ſecunda vice ſanguinis eructatio, ſi non largiori, eadem ſaltem, uti jam prius, menſuranda quantitate, ita ut ſtrophium, quo ſputum excipiebatur, a ſanguine tuſſi ejecto tantum non totum tingeretur, ſed etiam portio quædam in terram rejiceretur. Ceſſavit autem denuo brevi, & licet poſt unam vel alteram diem iter per multa milliaria conficeretur; attamen neque tunc ultra, neque in hodiernam uſque diem quædam vel ſanguinei, vel flaveſcentis, vel alio præternaturali colore corrupti ſputi veſtigia apparuerunt: ſed ſola tuſſis a menſe Martio ad finem Auguſti moleſtior, ſenſim tamen remiſſior, nunc ferme per ſpatium anni ſic continuata in ſuo pergit curſu, cum crebra multi ſputi ſeroſo-mucidi ac pituitoſi exſcreatione. Tuſſis hæc præſertim poſt tempus peractæ digeſtionis ciborum, ut bene obſervatum fuit, nimirum verſus nocturnum & ſub matutinum tempus notabilius infeſtat; ita quidem, ut jam pluribus vicibus circa horam ſeptimam nocturnam cum tuſſi contigerit vomitus ſpontaneus cum rejectione multi humoris mucidi non quidem ſine levamine: Interim ciborum adpetitus, qui per tres ſeptimanas exiguus, imo plane nullus fuerat, nunc ſatis bonus eſt; ſitis plane naturalis, pro potu diu fuerunt aquæ decoctę pectorales; ſed cum languidior inde eſſet ſtomachus, & ſub potu aquarum deficeret magis adpetitus; ſubſtitutus fuit potus vini albi aqua pane toſto correcta temperati, qui melius hucuſque profuiſſe viſus eſt. Somnus a fine menſis Novembris noviſſime elapſi ad medium uſque Januarii aut plane nul-

lus, aut per horarum intervalla graviſſimus fuit: ab illo tempore hucuſque a potiori, non quidem ſolius tuſſis cauſſa interruptus & inquietus: reſpiratio ſub quiete eſt facilis; ſed dum in aere libero verſatur perilluſtris æger, vel per gradus aſcendit, difficilior & anhela. Sub occurſu aeris frigidi, ſicut facile horridulas patitur commotiones: ita & circa tempus veſpertinum, vel nocturnum corporis debilitatem & laſſitudinem ingruentem, obſervat. De reliquo, quanquam nullus in toto corpore percipiatur dolor, & color faciei ſanus & naturalis ſit; tamen quædam ſenſim notabilis in vegeto alias corpore advertitur carnoſæ illius ſubſtantiæ imminutio aut depaſcentia. Alvi beneficium ſicuti prius a tempore præfatæ infirmitatis optimum ſemper erat, ita nunc illius frequentiſſima eſt conſtipatio: urina alioquin intenſius tincta, nunc coloris mingitur aurantii, & turbata ſedimentum deponit multum mucido-chyloſum. Hæmorrhagiam narium in juveutute raro; poſtea nunquam paſſus eſt, ſic & neque de moliminibus hæmorrhoidalibus, minus de actuali fluxu ſenſit quid unquam. Venæſectiones tempore vernali & autumnali præſervationis & curationis cauſſa, uti & laxationes omiſſæ non fuerunt: ſicut & remedia multa & varia, prout exigebat ſtatus morbi & neceſſitas, fuerunt adhibita; nempe antifebrilia, abſorbentia, nitroſa, pectoralia, diluentia, diſcutientia, abſtergentia, ſtomachica & alia, eaque ſingula temperatiora: ſed nondum eo, qui hucuſque quærebatur & ſperabatur ſucceſſu & effectu: futurum proſperet e cœlo numen, votumque ſecundet.

JUDICIUM MEDICUM.

QUod certæ temporum anni mutationes certos pariant morbos, eoſque, qui vel ratione habitus corporis, vel temperamenti diſpoſiti magis ſunt, facilius alterent aut afficiant; jam olim agnovit primus medicorum *Hippocrates in libello aphoriſtico, ſectione tertia, aphoriſmo ſecundo*; hæc addens: *naturarum hæ quidem ad æſtatem, hæ vero ad hyemem bene maleve ſe habent*: id quod etiam hodiedum re ipſa frequentiſſime obſervatur. Senſit talem in ſe mutationem auſteriori tempore elapſi anni, menſe Martio, plurimum Reverendus, perilluſtris, & perquam gratioſus Dominus, dum ſub diuturna rigidioris aeris aſperitate, auræque inclementia contraxit affectum vere catharralem cum tuſſi; cujus cauſſa antecedens vel diſponens videtur fuiſſe temperamentum ſãguineo-ſeroſobilioſũ, & inclinatio quædam vel proclivitas ad catharros. Cauſſa procatarctica ſive movens erat diuturna aeris intemperies ac rigor; a quo credibile eſt, non tantum imminutum fuiſſe debitum neceſſariæ tranſpirationis opus, ſed & non leviter alteratas, & veluti aſperatas vias ſpirabiles; unde humores lymphales & ſeroſi, ſeu cauſſa materialis intra ſtrues glanduloſas & tubuloſas gutturis, aſperæ arteriæ, aliarumque vicinarum partium collecti, diſpoſitionem catharralem induxerunt; ita quidem, ut ab affluxa humorum ſero-mucidorum ubertate, gravati pectoris, a ſalſedine acri ſenſibiles fibrillas nerveas ac membranas ſtimulante, anſa fuerit data moleſtæ nimium tuſſi ac concuſſioni pectoris: qua occaſione natura, quæ cauſſa tuſſis efficiens a multis dicitur, ſub ſolito majori fibrarum intenſione, ſub fortiori muſculorum pectoris ac diaphragmatis concuſſione, humores mucidos reſolvere, congeſtos diſcutere, intra glandularum anguſtias ſubſiſtentes propellere, per tubulos aut poros excretorios pluribus, ſæpiuſque interruptis ſtricturæ vicibus velut exprimere, & frequentiori niſu concuſſorio excutere coacta fuit. Etenim ſicut, quouſque illa moleſtum aliquid ſentit, præſertim circa remotiores & ſenſibiliores aſperæ arteriæ, partiumque ſpirabilium vias, uti e. g. luculenter patet in miculis rerum etiam tenuiſſimis, vel guttulis potus laryngem & tracheæ ductum caſu illapſis, eouſque tuſſiculoſo niſu, & motu pectoris concuſſorio inſurgit, nec quieſcit, donec res inſuetas cum aere fortius expirato emoverit, & exploſerit: par ferme ratio eſt cum humoribus intro quantitate

vel

vel qualitate has circa partes moleſtis. Quæ tuſſis, quam moleſta frequenter & graviter de die, tam mitis erat de nocte, nimirum ob meliorem ſub quiete lectique calore ſeroſæ cujuſdam partis transſpirationem, lymphæ mucidæ a calore extenuationem, & leniorem aeris quietioris vel calidioris fibras minus ſtimulantis inſpirationem. Interim ſicut in frequentiori fortique tuſſiculoſa pectoris concuſſione ſputum largius ſenſim emotum ſuccedebat; ita ſub iteratis toties fibrarum pneumonicarum & muſculorum pectoris ſtricturis ſpaſticis, magnoque ac crebro concuſſionis niſu ſanguis in corpore, eo ipſo plethorico verſus pulmones fluctuans, validius compulſus, intra vaſcula congeſtus fuit, & lentiori undulavit motu, atque ſub quadam ſucceſſiva tunicarum dilatatione quædam ſenſim portio velut guttatim vaſorum oſculis elapſa per anaſtomoſin, uti vocant medici, intermixtas ſputo ſtrias ſanguineas conſtituit: donec circa medium menſis Aprilis a majori preſſione, congeſtione diſtentis plus ultra oſculis aut poris, vel rupto uno alterove vaſculo vel ramulo, hæmoptoe, vel ſpuitio ſanguinis floridi ſpumoſi notabilis ex improviſo acceſſit; quæ cum brevi duraſſet, ſponteque eadem die ceſſaſſet; vero eſt ſimillimum, hiſcentiam vaſculorum, vel aperturam aut ruptionem non adeo magnam ſub quiete & diæta facile adductam & occluſam fuiſſe. Manſit vero catharralis diſpoſitio; quia mucidas humorum nondum attenuata, ſalſedo correcta, congeſtiones reſolutæ erant: hinc eo facilius poſt factum ſemel celeriorem greſſum & motum ad anhelam uſque reſpirationem auctum, aggeſto noviter ad majorem vaſorum turgeſcentiam ſanguine recruduit notabile ſputum cruentum, vaſculis prius læſis, necdum ſatis conſolidatis, aut aliis denuo hiantibus: quæ tamen vel remediorum ope, vel naturæ beneficio brevi rurſum tempore reſtricta fuit. Et mirum eſt, quod negotium ſine inſigniori interius labe viſcerum poſt hæc ſucceſſerit, & bonum eſt, quod in hodiernam uſque diem nulla vel ſanguinei, vel flaveſcentis, vel alio præternaturali colore corrupti ſputi apparuerint veſtigia: cum doceat *Hippocrates ſectione quarta, aphoriſmo 24.* ſanguinem ſupra ferri, qualiſcunque ſit, malum, item quod a ſanguinis ſputo, puris ſputum, a puris ſputo phthyſis: quæ malæ conſequentiæ licet gratia Dei, & providentia naturæ uſquehuc emanſerint; reſtabat ſaltem tuſſis a menſe Martio uſque ad finem Auguſti moleſtior, ſenſim dein remiſſior, nunc ferme per ſpatium anni continuata in ſuo pergens curſu, quoniam licet vis, & impetus congeſtionum mitigaretur, extravaſatio ſanguinis ulterior emaneret, corruptiva parenchymatis ſeu ſubſtantiæ pulmonum infirmitas, aut labes quædam averteretur; immanebat ſaltem ſub diuturna nimis tuſſi aliqua circa glanduloſas partes laxitas, circa fibroſas atonia: in ſero autem ac lympha mucoſitas, & ſalſedo non ſatis attemperata & correcta; unde frequens adhuc multi ſputi pituitoſi exſcreatio videtur hactenus perſeveraſſe, Quod autem tuſſis poſt peractum tempus digeſtionis ciborum plus minus adhuc infeſtaverit; ita ut jam pluribus vicibus circa tempus nocturnum cum tuſſi contigerit vomitus ſpontaneus; videtur cauſſa originalis magna ex parte a ſtomacho, ejuſque vicinia dependere: quatenus chylus mucido crudior, poſt tempus digeſtionis ſanguini infuſus, non ſolum aliquam in ejus inteſtino motu turbationem concitare poteſt, ſed & quatenus portio ejus lymphatica vel ſeroſa intra glandulas partium ſpirabilium, ductuſque cibarios delata, ſenſimque noviter congeſta, iteratas ſemper ad tuſſim irritationes cauſſare ſolet. Sic etiam a ſalſedine per moleſtiorem & profundiorem pectoris & ſepti tranſverſi concuſſionem, tracto in conſenſum ſtomacho, vomitus non tamen ſine levamine ſubortus fuit: quod & urina in calore diu rubicundior, ſenſim vero, dum in aere libero ſtetit, turbidior facta in ſedimento mucido-chyloſo albicante, copioſis ſalinis miculis intermixto, ad ocularem pluribus vicibus inſpectionem declaravit & confirmavit. Quare tuſſis tam diuturna ſtomachico-pectoralis nominari poſſet; ſtomachalis ex rationibus

prius allegatis; pectoralis ex paſſa quondam hæmoptoe & diſpoſitione catharrali circa vias ſpirabiles maxime obſervata, eo magis cum perilluſtris æger adhucdum ſub aſcenſu per gradus difficiliorem & anhelam ſentiat reſpirationem. Teſtata ſunt originalem ex ſtomacho vel vitio chyli cauſſam tuſſis tam diuturnæ, paſſa per plures ſeptimanas ciborum nauſea, & inadpetentia, potuum aquoſorum non facilis tolerantia, & perceptus inde ſtomachi languor, faciles ſub occurſu aeris frigidi vel veſpertini commotiones horridulæ, ceu febriformes, pedum, genuum, totiuſque inferioris ſolum ventris debilitates, & laſſitudines non parum ſenſibiles, & carnoſæ vegeti alias corporis ſubſtantiæ imminutio notabilis &c. Quatenus hoc omnia videntur fuiſſe & eſſe ſymptomata, aut confectaria ob malam diſpoſitionem humorum chyli, & præſertim lymphæ non ſatis fluidæ, ſubdulcis, roridæ, leniter humectantis, nutritiæ. Quare juſta eſt ſollicitudo, ne affectus hic catharralis diuturnus altiores agat radices: quanquam enim de præſenti metuendus non ſit, de futuro ſaltem ſub perſeverantia, aut accidentali, quod Deus ter optimus avertat, ingraveſcentia degenerare poſſit in hecticam, maxime cum jam notabilis hactenus ſubſtantiæ corporis imminutio obſervata fuerit. Et ſic melius eſt prævenire, & obſtare principiis.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

QUanquam ex communicata mecum morbi hiſtoria perſpexerim ægritudinem, qua vir plurimum reverendus detinetur: mallem tamen ut in ea adhuc relata eſſent quædam momenta ſcitu neceſſaria; nimirum quo vitæ genere olim uſus fuerit? num diætæ, maxime vini exceſſibus; anne animi affectibus, mœroribus, atque ſollicitudinibus indulſerit? Num olim vere vel autumno catharris laboraverit? numne venæſectionibus fueverit, eaſque ante noviſſimum catharri inſultum inſtituerit &c. Interim, quantum ex relatis adparet, eximia humorum abundantia noſter ægrotus laborat: quæ niſi forte tempeſtiva venæſectione vernali ventilata fuerit; accedente ſub inimico aere frigore humores majori copia ad caput atque pectus compulſi ſunt, ideoque tuſſim pariter ac ſputum cruentum produxerunt. Faciſſimum enim eſt, ut in hominibus plethoricis, quibus ſanguis non eſt miſſus, ex inſigni vel refrigeratione vel exæſtuatione corporis, ejuſmodi ſimplex hæmoptyſis ob raptum humorum violentiorem ad pectus, & inde diſrupta quædam minima vaſcula ſuboriatur; quæ autem, niſi perverſæ accedant medicationes, nullum minatur periculum, ſed cito tranſit, uti & in præſenti caſu eluceſcit. Cum autem hanc ſanguinis eructationem muci viſcidi exſcreatio diuturna, ac ferme annua exceperit; quæ maxime poſt abſolutam digeſtionem infeſtat, & cum frequentiori vomitu, ſomno turbulento, viriumque ac corporis decremento inſigni ſtipata eſt: exinde non ſolum colligo, quod ventriculi robur ſimul ſit debilitatum, ac vis digeſtiva læſa; verum etiam admodum vereor, ne febris hectica cum majori virium proſtratione ſubſequatur. Quando enim pituitoſi ejuſmodi humores, pectus obſidentes, non tempeſtive derivantur, nec eorum affluxus intercipitur: fit inde frequentiſſime, ut adeo relaxetur ac debilitetur pulmonum ſubſtantia, ut humores magis magiſque irruant, eamque penitus corrumpant. Hanc autem catharri pectoris diuturnitatem atque pertinaciam æger ipſe, diætæ quos tuſſi infeſtatus commiſit, erroribus, magis ſuſtentaſſe videtur; in tali enim tuſſiculoſa adflictione & cereviſiam, & vinum, licet ſit aqua dilutum, & corporis commotiones & refrigerationes, & omnes aeris mutationes ſummo evitari oportet ſtudio; contra vero impetum humorum ad pectus, blandis laxantibus, quorum præſtantiſſima ſunt mannata & rhabarbarina, derivaſſe, & loco pectoralium, quę magis debilitant ventriculum, leniora aromatica adhibuiſſe operæ fuiſſet pretium.

Quæ igitur jam jam facienda ſunt, ea omnia

omnia his potiſſimum momentis abſolvi credo, ut nimirum alvi conſervetur lubricitas, ventriculus confortetur, calor præternaturalis attemperetur, & denique pectus ab inhærente muco liberetur. Hiſce ſcopis primum commendo Elixir ſtomachicum, quod ſimul laxans eſt, & ſic ſe habet: Recipe rhabarbari electi unciam, mannæ electæ uncias duas, foliorum ſennæ, agarici ana drachmas tres, terræ foliatæ tartari, extracti cardui benedicti ana drachmas duas, nitri drachmas binas cum dimidia, olei fœniculi, ligni ſaſſafras ana guttas 12. affunde aquæ ceraſorum nigrorum libram, ſpiritus vini aniſati tantundem, digerantur & ſolvantur leni calore. D. quod per octo continuos dies ſingulo mane ea, quam tria cochlearia capiunt, quantitate ſumendum erit. Proinde expediet cereviſiam abolere, & pro potu ordinario ſeligere quoddam decoctum: v. g. Recipe cornu cervi raſpati, radicis ſcorzoneræ, ſarſaparillæ ana uncias quatuor, radicis cichorei, glyzyrrhizæ, fœniculi ana unciam. Conc. Cont. D. S. ſpecies, quarum binæ unciæ in tribus aquæ menſuris per tres horæ quadrantes decoquendæ ſunt. Huic ſi interponere velit vinum, illud nec Franconicum, nec Rhenanum, ſed ob ventriculi languorem potius Hungaricum eſſe debet vel Burgundiacum. Mane ſorbillandum ſuadeo infuſum theiforme, cum tertia parte lactis commixtum, cujus hæc ſit compoſitio: Recipe herbæ veronicæ, ſalviæ, millefolii cum ſummitatibus ana manipulum, ſeminis fœniculi drachmas tres. M. D. S. ſpecies *tum Krauter-Thee*. Neque minus conveniet, quavis veſpera quatuor vel quinque harum deglutire pilularum: Recipe maſſæ pilularum aloephanginarum drachmam, de ſtyrace, cinnabaris rite paratæ ana ſcrupulum, extracti croci grana ſex, olei nuciſtæ deſtillati guttas quatuor. M. f. pilulæ ex ſcrupulo uno numero decem formandæ. Has vero omittere & in eorum locum pulverem temperantem cum ſex nitri granis permixtum adhibere præſtat, ſi calor præternaturalis nimium inhæſerit. Ceterum quod victus rationem attinet, eam a præſentibus medicis rite ordinatum iri confido; & id duntaxat moneo, ut corpus in perpetuo conſervetur calore, & leniori ſub cœlo ſereno moveatur exercitio. Quod ſi denique hæc commendata remedia ſpem feſellerint; conſultum erit, adventante vere, acidulas Selteranas, lacti aſinino nuptas in uſum vocare.

CASUS LXXIII.

De Hæmoptyſi cum labe pulmonum.

Generoſus juvenis 24. annorum, temperamenti cholerico-ſanguinei, leviter melancholici, corpore tener ac debilis, a teneris variis ægritudinibus, maxime febribus continuis conflictatus fuit. Namque anno ætatis decimo quarto poſt toleratum ſub ſomno graviſſimum terrorem incidit in delirium diuturnum periodicum; quo per ſeptem anni quadrantes ſollicitatus, non niſi crebris, & alternis ferme diebus inſtitutis venæſectionibus demum ſanitati fuit reſtitutus. Hinc autem tanta hujus evacuationis conſuetudo inducta eſt, ut ea ter quaterque quotannis adminiſtrari debuerit. Superato hoc gravi morbo per tres continuos annos acidulis Pyrmontanis uſus: noviſſimo abhinc quadriennio pleuritide vera; & denique hyeme præterlapſi anni, gravi præcordiorum convulſione, per totum corpus ac artuum externorum nervos extenſa laboravit, ſed ab iis quoque affectibus feliciter liberatus fuit. Non minus præterita æſtate contra dolores oſſis ſacri, ac ſtranguriam aquas Selteranas, ſed abſque levamine potavit: inſequuta hyeme menſe Octobri, longinquo itinere per quadraginta milliaria ſub aere horrido perfunctus, febre catharrali corripiebatur; qua vix curata menſe Novembri iterum triginta milliarium iter adgredi debebat. Quo abſoluto vehementi tuſſi agitari, eaque per intervalla floridum ſanguinem ſpuere cœpit; ſed & hæc excretio poſt inſtitutam in pede venæſectionem, & data partim infuſum, par-

Digitized by Google

tim Elixirium pectorale cum eſſentia traumatica remixtum conquievit. Verum haud ita multo poſt, cum vehementer corpus commoviſſet, noctu incidit in copioſum ſanguinis ſputum; quo intra dies quatuor ad minimum duas floridi ſpumoſique ſanguinis reddidit uncias. Propinabantur protinus remedia leviter adſtringentia, cum temperantibus, reſolventibus ac antiſpaſmodicis combinata, & iterum vena in pede tundebatur, quæ, prima quoque vice, cruorem obſcure rubicundum, ſpiſſum, ſine ullo ſero fudit. His ſedata hæmoptyſis, & non niſi mucus quidam reſtitante cruore coagulato permixtus per aliquot dies tuſſi rejectus eſt. Omittebantur ergo adſtringentia, & ad præcavendum partim mali recurſum, partim ſopiendam tuſſim violentiam, veſperi pilulæ de ſtyrace, & de die ſcopo reſolvendi pulvis ex ſpermate ceti, lapidibus cancrorum, coralliis rubris & ſacharo cando albo confectus porrigebantur: neque minus accedente leviori febricula veſperi pulvis e lapidibus cancrorum, conchis, antimonio diaphoretico, nitro & cinnabari nativa paratus propinabatur. Verum enimvero cum nihilo minus vehemens tuſſis, ſpirandi anguſtia, & largus ſudor inhærerent; cura lactis caprini, cum aſininum haud in promtu eſſet, in uſum vocabatur. Aſſumta nimirum primum potiuncula mannata, per quatuor hebdomades æger mane æque ac poſt meridiem menſuram dimidiam lactis caprini cum infuſo theiformi ex herba millefolii, marrubii albi, veronicæ, floribus chamæmeli, ſemine aniſi & fœniculi parato permixtam potavit, ex eoque portionem liquoris terræ foliatę tartari adhibuit. Non minus ſub epulis, quas larga comitabatur adpetentia, finitas autem preſſio in ventriculi regione atque flatulentia excipiebat, eſſentiam corticum aurantiorum cum eſſentia cinamomi & quibuſdam olei de Cedro guttulis commixtam uſurpavit: pro potu ordinario decocto ex radice chinæ, ſarſaparillæ, ſcorzoneræ, cinamomo, corticibus citri, nitro antimoniato & aniſo ſtellato concinnato uſus fuit: loco potionis mannatæ, quam averſari cœpit, omni ſeptimana veſperi binos rhabarbari ſcrupulos cum mucilagine tragacanthi in formam pilularum redactos deglutivit, & poſtridie ſex drachmas Mannæ in potu theiformi inſtar ſachari ſolutæ mane devoravit; ac denique quavis veſpera pedes in pediluvia immiſit.

Neque vero ſpem fefellit hæcce curatio; quippe qua finita præter tuſſim, qua tenax mucus ſaliva permixtus parca quantitate rejiciebatur, & ſudores nocturnos omnia evanuerant ſymptomata. Ad debellandas igitur has adfectiones commendabat Vir quidam perilluſtris naſturtium; cujus ſucci, quantum ex binis manipulis herbæ exprimitur, æger ſingulo mane haurire, tum olei amygdalarum dulcium, quantum cochlear unum capit, ſuperingerere, & denique juſculum gallinaceum ſorbere, hancque curationem per integrum menſem protrahere debebat. Vix autem per binas hebdomades ea uſus erat, cum inſignis dolor pungitivus dorſum ſub ſcapula ſiniſtra prehenderet, cum tam violento præcordiorum ſpaſmo, ut æger protinus ſuffocari videretur. Fricabatur ergo locus affectus linteis calidis, inungebatur oleo chamomillæ, adhibebantur pediluvia atque clyſteres; iiſque conſopiebatur ſpaſmus. Abhinc æger T. profectus ſatis bene habuit, niſi quod tuſſi, qua parca pituitæ, ab indole materiæ purulentæ longe alienæ quantitas, exſcreatur, & ſudoribus nocturnis adhuc ſollicitaretur.

At enimvero 5. Calend. Martii currentis anni cruentam iterum exſcreare cœpit pituitam, & ad hanc uſque diem per intervalla continuat: ipſa tuſſis adhuc eſt violenta, & ob muci tenacitatem ſæpius ipſum movet vomitum. Exteriora membra horridulo ſenſu aſſidue perfunduntur, & ſæpius horripilatio accedit: caput frequentius occupabat volaticus æſtus cum dolore oculorum atque frontis gravativo; qui lancinans ac pungitivus in dorſo ſub coſtis ſpuriis, tanta ſæpenumero urget vehementia, ut ne ambulare quidem tum queat. Ciborum eſt integra adpetentia; at poſt ſumtos cibos flatus adfli-

gunt

Digitized by Google

gunt inſigniter : alvus quotidie ſuo fungitur officio, & ſatis quieto fruitur ſomno, niſi quod ſudores nocturni eum ſæpius turbent. Urina mingitur rubicundior, cum albo, eoque copioſo ſedimento; pulſus naturali ſimilis, & non niſi paulo celerior fertur, qualis a teneris obſervatus fuit: depaſcitur carnoſa corporis ſubſtantia; vireſque decreſcunt quotidie. Ceterum latus ſiniſtrum magis læſum videtur: quippe quod non ſolum frequentior ſpaſmus occupat, verum etiam ſi in eo decumbit, tuſſis fit vehementior. Nec denique ignorari oportet, ægroti patrem calculo laboraſſe, & anno ætatis ſexageſimo quinto hectica febre peremtum fuiſſe.

Adhibuit hactenus æger lapides cancrorum cum ſucco citri ſaturatos, emulſiones nervinas, pro potu ordinario decocta ex hordeo, radice ſcorzoneræ & paſſulis minoribus concinnata; veſperi pilulas de ſtyrace, vel pediluvia: externe loco affecto unguentum adplicuit ex ungento de althæa, axungia caſtorei, oleo aniſi, fœniculi, cymini, chamæmeli & ſuccini paratum, & ſuperimpoſuit ſacculos diſcutientes calidos. Non minus denique regulas victus accurate obſervat; niſi forſan iracundiæ aliquantulum indulgeat.

Quæ cum ita ſint, Tuum, Vir Excellentiſſime, pro funditus extirpando malo efflagitamus conſilium, ac doceri avemus: unde præſens adfectio originem traxerit? quibuſnam debellanda ſit remediis? etiam num futuro vere cura acidularum Selteranarum cum lacte ſit adhibenda? & num denique dolores oſſis ſacri calculum renalem denuncient, vel hæmorrhoidalem diſpoſitionem ſignificent?

CONSULTATIO.

Poſtquam morbum, cujus cauſſa conſultus ſum, probe perpendi mecum: illum non ſolum ſimplici cruoris ſpuitione, verum etiam inſigni pulmonum labe, partim in obſtructione, partim corruptione vaſculoſæ pulmonum ſubſtantiæ quærendæ abſolvi deprehendo. Hanc enim ex violenta tuſſi, abſque notabili rejectione, & frequentiori potius vomitu ſtipata, virium decremento, largis ſudoribus, urina rubicundiori, refrigeratione extremarum partium, æſtu volatico, & decubitu in latere ſiniſtro difficiliori colligo, & omnino vereor, ne magis ingraveſcant hæc ſymptomata, & in veram hecticam degenerent. Quod ſi autem hujus mali primam perſequamur originem; ex corporis conſtitutione pariter ac multis in juventute toleratis morbis merito ſuſpicari licet, integram illius naturam debilitatam, & a teneris motibus inordinatis, ſpaſmis, & frequentibus ſanguinis ad ſuperiores partes congeſtionibus admodum eſſe opportunam. Hoc confirmant delirium periodicum decimo quarto ætatis anno per ſeptem anni quadrantes inhærens, pleuritides ſpuriæ atque veræ, dolores pectoris ſpaſmodici, ſputum cruentum, & tormenta oſſis ſacris lancinatoria: neque etiam minus augmentum languori corporis addidit tam ſæpius repetita junioribus annis venæſectio. Docuit enim me experientia, quod crebræ miſſiones ſanguinis in malo hypochondriaco eximium quidem inferant ſymptomatum levamen: verumtamen adeo labefactent corpus, ut illud admodum imbecillum, & variis humorum commotionibus, ac congeſtionibus hæmorrhagicis, maxime hæmorrhoidalibus reddatur obnoxium. Huic vero corporis conditioni vehementius vitæ genus plane non quadrat: quare etiam itinera crebra ſub aere frigido ac auſtero facta ægrotanti non minus nociva fuerunt, ac curatio per naſturtium inſtituta, quippe quod humorum commotiones magis adauxit. Contra vero nihil eſt, quod in medicacatione abs Te adminiſtrata reprehendere poſſim: eam enim omnino pulvere ex lapidibus cancrorum, ſucco citri imprægnatis, vel leniter nitroſo, emulſionibus verſus noctem exhibendis, & decocto pro potu ordinario propinando continuandam eſſe judico. Quod oſſis ſacri dolores attinet, qui ex inſigni plexus vaſorum meſaraicorum ſpaſmo enata, humorum æquabilem circuitum turbare valent: illis conducet ſequens emplaſtrum lo-

loco affecto imponendum: Recipe emplaſtri ſpermatis ranarum uncias tres, camphoræ drachmam unam cum dimidia, nitri ſoluti drachmas duas, olei hyoſcyami drachmas tres. M. f. l. a. emplaſtrum.

Ceterum toti malo præſtantiſſimam opem pollicetur curatio per acidulas Selteranas, lacti aſinino nuptas, adventante vere inſtituenda. Scilicet aquarum earum æquali cum lacte portione mixtarum una cum dimidia menſura quotidie potatur, idque, interpoſita alvi per laxans mannatum vel rhabarbarinum ſubductione, per ſex hebdomades continuatur. Ante vero, quam ad hanc accedamus curationem; operæ erit pretium, ſerum lactis dulce ſequenti ratione in uſum vocare. Lactis nimirum vaccini recentis menſuræ binæ ſub continua agitatione ad leniorem ignem ad pulveris ferme conſiſtentiam decoquantur; tum cum binis menſuris aquæ ex pane deſtillatæ permiſceantur, ebulliant leviter & percolentur. Aqua vero panis deſtillata paratur, ſi panis domeſtici linteo incluſi duæ libræ, cum ſex vel ſeptem aquæ libris, & tantillo corticum aurantiorum ex veſica deſtillentur. Hujus itaque ſeri, quotidie recens parandi mane tepidi, poſt meridiem frigidi tertia menſuræ pars haurienda eſt: adjungendusque veſperi uſus pulveris temperantis ex lapidum cancrorum drachmis duabus, & nitri granis decem parati. Ad compeſcendam denique ferinam veluti tuſſim commendo ſequens electuarium drachmæ pondere quandoque capiendum: Recipe olei amygdalarum dulcium recentis unciam ſemis, ſpermatis ceti drachmas duas, ſyrupi dialtheæ Fernelii unciam ſemis, extracti croci grana ſex, olei ſuciſtæ, ligni ſaſſafras ana guttas quinque. M. f. electuarium. Hæc ſunt, quæ proponenda habui, quorum effectum Deus reddat proſperum precor.

RELATIO.

Non alienum mihi videtur, Vir illuſtris, de eventu curationis quædam referre. Poſtquam enim æger commendatis remediis uti inchoaverat; remiſerant & tuſſis, & dorſi dolores: at invaleſcebat febris hectica cum vomitibus ac alvi fluxu bilioſo ſtipata. Hinc omiſſo ſeri lactis dulcis uſu, in idem, quod juvenis toleravit delirium, recidebat; eoque per 14. dies infeſtatus, diem obiit ſupremum. Secatum corpus monſtrabat ſubſtantiam pulmonum, maxime ſiniſtri lobi totam ſcirrhoſam, & hinc inde purulenta refertam materia; ipſoſque pulmones pleuræ, ſepto tranſverſo ac pericardio adeo accretos, ut vix cultro ſeparari potuerint. Arteriam pulmonalem polypus digitum longus, & calamum craſſus obſidebat; reliqua viſcera nihil alebant monſtri, præter veſiculam felleam bile tenaciſſima repletam. Exinde vero adparet, dolores dorſi intolerabiles a tenſione diaphragmatis ſuam traxiſſe originem; quod pulmonibus accretum, illis tuſſi agitatis, pariter conſtrictum fuit, & inde dolorem vi tendinum ad lumbarem propagavit regionem: Hinc etiam factum eſſe credo, ut pulmonibus plane exulceratis, & facilior muci exſcreatio ſucceſſerit, & tuſſis doloreſque remiſerint.

CASUS LXXIV.

De refractario pectoris catharro.

Illuſtriſſima quædam Comitiſſa, annos LX. nata, corpore admodum obeſa & phlegmatica a multis jam annis, hyemali maxime ac autumnali tempeſtate variis affectibus catharralibus, raucedine, tuſſi ſicca ferme ſuffocativa, cum purpura ſcorbutica & tumore pedum ſtipatis ſollicitari ſuevit. Hæc ſymptomata congruis remediis adeo fuerunt mitigata, ut purpura pariter ac pedum tumor per aliquot annos haud redierit amplius; verumtamen, cum ante annuum tempus aquas Sedlicenſes potaſſet, iterum abhinc gravi catharro, tuſſi ſicca violenta, ſpirandi anguſtia, atque raucedine prehendebatur; iiſdemque adhuc laborat ægritudinibus. Pugnatum eſt contra eas omni ſtudio, iiſque quæ inferius allegantur, me-

medicaminibus, quæ quidem ſæpius malo inducias tuliſſe videbantur; at illud accedente vel tempeſtate inimica, vel veſpertina refrigeratione rurſus recrudeſcebat, ac denique cum cruento ſputo ſociari cœpit. Quum ergo ſicca illa & anhela tuſſis, cum rauca voce, ſpiratione difficili, ſibilo & ſono acuto, & pectoris ſpaſmodica conſtrictione conjuncta, partim ab affectione hypochondriaca, partim a dyſcraſia ſanguinis ſcorbutica, quam tumor pedum ac purpura ſcorbutica confirmabat; partim denique a pulmonum vitio, quod ex raucedine & tuſſis ab inſpiratione aeris frigidi exacerbatione adparet, natales ſuos mutuari videtur; & verebar, ne tandem in aſthma ſiccum convulſivum, vel ipſam pulmonum exulcerationem, vel apoplexiam terminentur; hiſce præcavendis acidulas Selteranas lacte commixtas pronuper commendavi. Quibus cum ægra aures dare recuſaverit, tuum, Vir illuſtris, flagitamus conſilium, ac remedia malo convenientiſſima proponi rogamus.

RECENSIO ADHIBITORUM REMEDIORUM.

Recipe radicum V. aperientium ana drachmas duas, cichorei, hellenii, liquiritiæ ana drachmam unam, jalappæ drachmas quatuor, ſummitatum centaurii minoris manipulos duos, foliorum ſennæ ſine ſtipitibus unciam unam & ſemis, rhabarbari Alexandrini unciam ſemis, chryſtallorum tartari drachmas ſex, cinamomi acuti drachmas duas, aniſi ſtellati drachmam, croci orientalis ſcrupulum, corticum aurantiorum unciam ſemis. Conc. Cont. D. S. Nodulus pectoralis cum menſura una & dimidia vini rhenani infundendus.

Recipe ſpecierum diatragacanth. frigidarum drachmas duas, diaireos ſimplicis, ſuccini albi, florum ſulphuris, ſpermatis ceti recentis ana drachmam ſemis, extracti liquiritiæ ſcrupulos duos, cinnabaris rite paratæ ſcrupulum unum, maſſæ pilularum de cynogloſſa grana VI. M. d. S. pulvis pectoralis, mane & veſperi ex infuſo Thebois ſumendus.

Recipe olei amygdalarum dulcium recenter expreſſi, ſyrupi capilli veneris ana unciam ſemis, ſpermatis ceti, ſachari candi albi ana drachmas duas, extracti ſcabioſæ, veronicæ ana grana IV. d. S. linctus pectoralis.

Recipe conſervæ veronicæ, tuſſilaginis, ſcordii, roſarum ana unciam ſemis, ſpecierum diairidos drachmam, diatragacanthæ frigidarum drachmam unam & ſemis, extracti liquiritiæ drachmas duas, veronicæ, hellenii ana grana V. cinnabaris rite præparatæ ſcrupulum, ſyrupi hyſſopi, jujubarum una drachmas ſex, oxymellis ſquillitici unciam. M. D. S. electuarium pectorale.

Recipe ſpecierum diairidos drachmam ſemis, diatragacanthæ frigidarum drachmam, ſuccini albi, florum ſulphuris, cinnabaris præparatæ, extracti liquiritiæ ana ſcrupulum, emulæ grana V. nitri depurati grana XV. M. d. S. pulvis pectoralis mundificans.

Recipe antimonii diaphoretici, matris perlarum, ſuccini albi ana ſcrupulum, cinnabaris antimonii, lapidis, bezoardici orientalis ana ſcrupulum dimidium, extracti veronicæ grana II. foliorum auri no. 1. M. f. pulvis, div. in 3. p. S. Bezoardicus & pectoralis pulvis.

Recipe eſſentiæ catharralis drachmas, lignorum, elixir pectoralis ana drachmam. M. D. S. eſſentia catharralis L. guttulis ſumenda.

Recipe eſſentiæ catharralis drachmas duas, helenii, liquiritiæ, gummi ammoniaci ana ſcrupulos duos, croci ſcrupulum. M. D. S. eſſentia reſolvens.

Recipe antimonii diaphoretici, ſpermatis ceti recentis, ſpecierum diatragacanthæ frigidarum, diaireos ſimplicis ana drachmam ſemis, cinnabaris nativæ præparatæ ſcrupulum, extracti hellenii grana IV. M. D. S. pulvis reſolvens.

Recipe radicis liquiritiæ unciam, althææ, conſolidæ majoris ana drachmas duas, herbæ veronicæ manipulum, chærefolii manipulum ſemis, paſſularum minorum unciam, caricarum pinguium numero VI. ſeminis fœniculi ſcrupulum, cro-

croci orientalis drachmam ſemis. C. C. d. S. ſpecies pro infuſo pectorali.

Recipe olei amygdalarum dulcium, ſyrupi capilli veneris, conſolidæ majoris ana drachmas ſex, ſachari candi albi drachmam unam & ſemis, ſpermatis ceti drachmam, extracti veronicæ ſcrupulum ſemis, glycyrrhizæ ſcrupulum, eleoſachari balſami Peruviani ſcrupulum ſemis, cinnabaris nativæ præparatæ grana 15. m. terantur in mortario vitreo diligenter D. S. balſamus pectoralis.

Recipe conſervæ tuſſilaginis, coſti, roſarum ana unciam ſemis, looch de farfara, oxymellis ſquillitici ana drachmas tres, ſpecierum diairidos, diatragacanthæ frigidarum ana drachmam unam & ſemis, ſpermatis ceti recentis drachmam extracti veronicæ, liquiritiæ ana ſcrupulum, enulæ ſcrupulum ſemis, ſyrupi jujubarum, hyſſopi q. S. M. D. S. Extractum pectorale balſamicum.

CONSULTATIO.

Affectiones præter naturam, quæ illuſtriſſimam Comitiſſam ſollicitant, & nullis debellari potuerunt pectoralibus medicinis, in refractario pectoris catharro, violenta tuſſi, ſpirationis anguſtia, raucedine ac gravi anhelitu conſiſtere perſpexi. Jam vero videtur mihi corpus ſcorbutico ſcatere ſero, ſicuti ex purpura chronica elucecſit: cui cum aquarum Sedlicenſium, forſitan minus debito ordine ac regimine adhibitarum uſus acceſſerit, quæ ſalſedine ſua ventriculum & partes nerveas admodum afficiunt; & præterea perilluſtris ægra veſpertino tempore ſub aere frigidiori verſari ſueverit: factum inde eſſe arbitror, ut impedita ſalutari tranſpiratione, humores acres ad partes interiores atque debiles fuerint compulſi. Tum autem ventriculum quoque ac inteſtina debilitata, & hæc flatibus, illum ſordibus imbuta eſſe credo; & hanc ventriculi atoniam a nimio remediorum dulcium, pectoralium, oleoſorum ac incraſſantium uſu potiſſimum originem traxiſſe puto: unde facillime aſthma pituitoſum & ipſam denique cachexiam ſuboriri, crebra deprehendi experientia. Optaſſem etiam, ut morbi hiſtoriæ additum fuiſſet, num perilluſtris matrona ſanguine turgeat; anne venam ſecandam præbere ſueverit? frequentiſſimum enim eſt, ut in fœminis, quæ poſt menſium ceſſationem parco corporis motui, largis autem epulis indulgent, major generetur humorum vitalium abundantia & inde quoque major ad catharrales pectoris affectus proclivitas. Quo igitur a præſentibus malis vindicetur, & ab aſthmate vel hydrope præcaveatur illuſtriſſima mulier; operæ ante omnia erit pretium, ut partim humorum acrimonia attemperetur, partim primæ viæ a ſordibus depurentur atque corroborentur. Huic ſcopo convenientiſſimas deprehendi pilulas meas balſamicas polychreſtas, alternis diebus numero 13. vel 15. veſperi deglutiendas; quibus, ſi defecerint, ſequentes ſubſtituendæ: Recipe aloes roſatæ, myrrhæ electæ, ſuccini ana drachmam unam, extracti croci, ariſtolochiæ ana ſcrupulum. M. f. L. a. pilulæ, ex ſcrupulo uno no. 15. Deinceps mane potandum ſuadeo hoc theiforme infuſum: Recipe herbæ veronicæ, ſcordii ana manipulos duos, radicis liquiritiæ unciam, ſeminis fœniculi, aniſi ſtellati ana drachmas duas. Conc. Cont. d. S. ſpecies *tum Krauter-Thee*. Non minus egregium exſeret effectum Elixir pectorale ex eſſentiæ liquiritiæ, croci, ſpiritus ſalis ammoniaci, tincturæ tartari ana uncia dimidia, olei aniſi, ligni ſaſſafras, macis ana guttulis 15. paratum; cujus L. guttæ ex ultimo ſub epulis hauſtu, hora quarta meridiana, vel etiam veſperi, ſi omittantur pilulæ, capiendæ ſunt; aut veſperi quandoque cum pulvere bezoardico diaphoretico alternandæ. Tum etiam neceſſe eſt, ut cereviſiæ uſus evitetur, & ejus loco pro ordinario potu ſequens adhibeatur decoctum: Recipe radicis ſcorzoneræ uncias quatuor, chinæ, ſarſaparillæ ana uncias duas, liquiritiæ unciam, cichorei unciam ſemis, ſeminis fœniculi drachmas duas Conc. Cont. d. S. ſpecies, quarum binæ unciæ in tribus aquæ menſuris per dimidiam horam decoquantur. Fugiatur de-

denique omne vinum, præter generoſum Hungaricum; arceatur frigus, cibique acidi ac ſaliti evitentur. Et hæc ſunt, quæ proponenda duxi: cognita enim morbi cauſſa, promiſcuum remediorum uſum omittere, & ea duntaxat adhibere ſuevi, quorum vires comprobavit experientia.

CASUS LXXV.

De Tuſſi pulmonali phthyſica cum calore hectico, demum funeſta.

QUatuordecim annorum puer, a teneris unguiculis corpore ſtrictiori, tenero ac debili, ingenio tamen vivido, & illibata ſanitate præditus fuit, niſi forte annis ætatis quinto, ſexto & ſeptimo tuſſi crebra ac narium hæmorrhagiis, nullis unquam adſtringentibus tractatis, & ſexto anno variolis benignioribus, mox evaneſcentibus laboraverit. Septimo ætatis anno, cum ordinarium cereviſiæ hordeaceæ potum, cum triticea commutaret; & animo alacrior & corpore robuſtior factus nullas amplius hæmorrhagias toleravit; verum præter morbillos facillime ſuperatos, abſque ulla ægritudine per ſex annos optime valuit. Fuit præterea ſtudiorum amantiſſimus, moribuſque egregiis; nec unquam, more infantibus conſueto, voracitati nimis indulſit. At enimvero noviſſimo abhinc anno, abſque ulla cauſſa prævia, tumor ſcirrhoſus, nucis juglandis magnitudine glandulas ſubaxillares in dextro latere obſidere cœpit; qui cum nullis doloribus ſtiparetur, & pro intumeſcentia, quam vulgo vocant *Maehs Beulen* haberetur, nullis primum oppugnabatur remediis. Verum cum ingraveſceret magis, adplicabantur externe varia emplaſtra diſcutientia cum unguento mercuriali; interne dabantur tinctura antimonii acris, pulveres reſolventes ex ſemine aniſi, fœniculi, radice ari, antimonio crudo, tartaro vitriolato, Cinamomo parati, atque laxantia ex pulvere jalappæ & mercurio dulci concinnata: ſed glandula manebat indurata. Hujus anni menſe Februario ſub intenſiſſimo frigore traha vectus, poſtridie vehementi corripiebatur tuſſi: contra quam infuſo theiformi ex veronica, tuſſilagine, radice liquiritiæ & ſemine aniſi parato pariter, ac elixirio pectorali Wedelii, & denique linctu ex oleo amygdalarum dulcium recenti, ſpermate ceti ac ſyrupo papaveris rhaeados compoſito pugnabatur. Sed mitigata quidem tuſſis, non autem adeo ſublata fuit, quin noctu inhæreret; quam nec pilulæ de cynogloſſa interdum datæ, nec interpoſita purgantia penitus ſedare potuerunt. Adventante igitur vere ſerum lactis caprilli, cum herba bellidis, chærefolii, aquilegiæ, taraxaci decocti adhibebatur, & conſerva roſarum dabatur; neque vero his etiam depellebatur tuſſis. Ubi enim ſub frigido verſatus erat aere, illa violentior facta, noctu potiſſimum adfligebat inſequente, omnemque turbabat ſomnum, cum corporis viriumque decremento. Hinc tabem pulmonalem ſuſpicatus, me cum ægro ad acidulas Amaſianas contuli; probe conſcius, & aeris mutationem, & corporis motum ſubitinere obtinendum, & ipſas acidulas malo ipſius fore convenientiſſimas. Potavit etiam eas cum tertia lactis caprini parte mixtas cum debito regimine per tres hebdomades; &, cum cutis brachiorum arida eſſet ac aſpera, inſtar pellis anſerum; ac adhuc glandularum ſubaxillarium urgeret intumeſcentia, balneis quoque harum aquarum tepidiſſimis ex conſilio medicorum præſentium uſus fuit. Verum enimvero licet ex horum uſu vires & corpus augerentur, & æger longe melius habere videretur; tuſſis tamen perſiſtebat, & crepuſculi potiſſimum tempore cum rejectione tenuis pituitę accedebat. Hinc in patriam profectus, puerum ibidem ſuaſu medicorum per binas hebdomades acidulis Selteranis, lacte caprino mixtis, uti juſſi; quas, cum ipſi conferre viderentur, domum reverſus ad Septembrem uſque hujus anni menſem, interpoſitis ſubinde laxantibus, potare debuit. At pertinax inſiſtebat tuſſis, & menſibus Octobri, Novembrique cum pituitæ viſcidę rejectione magis invaleſcebat; pulſus ſe-

ferebatur citatior, carnoſa corporis ſubſtantia conſumebatur adeo, ut jam ſceleto videatur ſimillimus & hora quinta potiſſimum veſpertina moleſto in capite, manuumque volis ardore, pedum autem refrigeratione ſollicitaretur. Noviſſimam hebdomadem ſub continuo frigoris tranſigebat ſenſu, nec ullo foveri poterat calore; capite tamen manibusque æſtuantibus. Urinam hactenus minxit citrinam, naturali paullo pallidiorem abſque ulla cuticula hectica & ſedimento: jam autem aurantii coloris cum copioſo ſedimento lateritio redditur. Ciborum etiam adpetentia, hucuſque ſibi conſtans, jam imminui cœpit; eosque aſſumtos ſpirandi excipit anguſtia: tuſſi ſæpius excitatur vomitus, eoque languor corporis magis augetur: alvus quotidie ſuo fungitur officio, nondum vero cita fuit; nec ſudores adhuc adparuerunt hectici, niſi qui nonnunquam in capite a tuſſis violentia erumpunt. Neque etiam unquam ſanguinem e pectore reddidit; quandoque tamen e naribus.

In hoc ergo rerum ſtatu revocabantur in uſum ſupra memorata & infuſum theiforme & elixir pectorale: dabaturque pulvis ex lapidibus cancrorum, ſpermate ceti, & ſacharo cando confectus; a quo & expectoratio facilior, & ſomnus reddebatur quietior. Non minus bis quotidie aquam veronicę vinoſam hauſit, priuſquam calor accedebat hecticus: hoc vero præſente circa meridiem & veſperam pulverem temperantem ex oculis cancrorum citratis, conchis, præparatis & nitro paratum; ſub epulis eſſentiam corticum aurantiorum cum eſſentia gentianæ rubræ mixtam, & tuſſi remittente, mixturam ex tinctura tartari, & ſpiritu cornu cervi ſumſit. Sponte abſtinuit porro a potu cereviſiæ triticeæ, *Bruhan* dictæ; & pro potu ordinario decoctum ex hordeo, cornu cervi, liquiritia, aniſo atque fœniculo paratum tepide haurire cœpit, ac ab omni refrigeratione probe ſibi cavet. Tantum autem abeſt, ut ab illis omnibus ullum perciperet levamen, ut vehementiſſima tuſſis omnem eriperet ſomnum: qui dato pilularum de cynogloſſa cum pulvere temperante unico alternis veſperis granulo aliquantulum reſtituebatur. Supervenit inſuper haud ita pridem & illud ſymptoma, quo ſæpius nares & oculi copioſum plorarunt ſerum; & videtur ægro, acſi pituita e faucibus in pulmones delapſa tuſſim provocaret, capite & abdomine integris.

Quæ cum ita ſint, & abdomen lacte nunquam durum fuerit, nec adhuc eſt: vix crediderim, cauſſam mali in hypochondriis, aut atrophia ex induratione hepatis, vel glandularum abdominis hærere. Neque etiam pulmonum exulcerationem ac veram tabem ſuſpicari poſſum, quoniam nec cruentam, nec ſanioſam exſcreavit æger materiam, nec pectoris doloribus ac difficultate anhelitus infeſtatur, nec rauca clangoſaque voce, tabidis plerumque propria, laborat: & denique nec hæreditariam labem admittere poſſum, cum parentum ejuſque fratrum nullus eo malo detentus fuerit. Ceterum victu utitur molliori; infuſo theiformi cum lacte & ſequenti pulvere in tabe ac hectica admodum laudato: Recipe muſci pulmonalis, herbæ veronicæ, ſcordii ana manipulum unum, radicis liquiritiæ unciam ſemis, radicis hellenii, ſeminis aniſi, fœniculi ana drachmas duas, nucis moſchatæ drachmam unam, macis drachmam ſemis, pulmonum vulpis fœminæ exſiccatorum no. 1. M.f. pulvis ſubtilis, adde ſacharum ad pondus omnium. S. *Bruſt-Pulver.* Neque vero ullam tulit opem, quam nec balſamum pectorale Meibomii, tantis vulgo commendatum laudibus præſtitit. Quare cum periculum in mora videatur; peto Tuum ſalutare conſilium, & ſcire cupio, quiſnam præſens ſit affectus? quæ cauſſa & origo? & quæ adhuc inſtitui queat curatio?

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Tuſſim pulmonalem, jure phthyſicam dicendam, quæ filiolum tuum, puerum bonæ indolis ac ſpei cum calore hectico excruciat, haud quidem ex vero ulcere ſeu abſceſſu pulmonum ſuboriri credo, quoniam exſcreatio muci non adeo copio-

ſa obſervatur: ſed potius ex tuberculis ſubſtantiæ pulmonalis ſcirrhoſis proficiſci exiſtimo; unde etiam omnia ſymptomata, tuſſis violenta, calor hecticus ac corporis conſumtio natales ſuos mutuantur. Mali autem hujus remotiores cauſsæ collocandæ videntur partim in aeris frigidioris inſpiratione, præterita hyeme facta; partim in lymphæ ſpiſſitudine, quam tumor ſubaxillaris indicat: partim denique in ſanguinea corporis temperie, teneraque vaſorum & fibrarum conſtitutione, quam crebrius toleratę olim ſanguinis per nares fluxiones comprobant, & inde ſuborta inſigni ad affectus phthyſicos diſpoſitione atque proclivitate. Namque haud raræ ſunt obſervationes, quod ſola aeris inimici ac frigidioris inſpiratio, corpore potiſſimum calente facta morbos ejuſmodi phthyſicos cum continua & violenta tuſſi ſtipatos produxerit; ut taceam pleuritides veras ac ſpurias ab hac unica cauſſa ſæpiſſime excitatas. Neque minus permulti proſtant caſus, juvenes 15. vel 18. annos natos ex tumoribus glandularum pone aures & in collo ſitarum, externis remediis repreſſis aut imminutis, in diuturnam tuſſim ac hecticos incidiſſe calores. Horum notabile exemplum mihi noviſſimo abhinc anno obtigit in juvene 18. annorum, tenerrimæ conſtitutionis ac vivaciſſimi ingenii. Hujus enim maxillam obſidebat tumor ingens ac durus, qui, impoſitis a chirurgo quodam variis externis remediis, imminutior quidem reddebatur; diuturnam autem poſt ſe trahebat tuſſim cum calore hectico, ac virium jactura ſtipatam ac demum lethalem. Exinde vero mihi videtur ſimillimum, quod ſicuti hi tumores duri externas corporis glandulas obſidere deprehenduntur, illi quoque internas partes, maxime pulmones, occupare poſſint. Et hinc crebra, proh dolor! docet experientia, præſtantiſſimos pueros ex atrophicis ejuſmodi ac phthyſicis affectionibus, quæ tantum non ſemper obſtructionibus ac tumoribus glandularum nituntur, præmatura eripi morte. Hæc quoque eodem modo rapuit filium meum natu minimum, qui conſtitutione tenera atque ſanguinea præditus cum poſt corporis incaleſcentiam frigido ſemet expoſuiſſet aeri, ac frigidum potaſſet hauſtum, in moleſtum inciderat affectum, quo aſſumta œſophagum quidem libere ingrediebantur, ventriculum autem intrare haud poterant, quoniam procul dubio glandulæ, quædam vel intra vel extra gulam intumefactæ fuerant: abhinc autem atrophia correptus, demum in febrem continuam incidit, eaque extinctus eſt. Inde vero didici, quantum dilecti filii obitus parentibus inferat dolorem; quem Deus abs Te avertat, precor.

Quod autem præſentis mali curationem attinet; eam jam præſtantiſſimis remediis fuiſſe adminiſtratam video: quæ ſane, ſi ulcus quoddam obſederit pulmonum cavitatem, majorem tuliſſent opem, quam re tulerunt vera, cum tubercula potius vel vomicæ præſto eſſe videantur, quæ aſſiduis irritationibus nervoſas afficiunt partes, ac liberum ſanguinis per pulmones circuitum impediunt. Hiſce in caſibus efficaciſſimos deprehendi flores ſulphuris cum antimonio diaphoretico, lapidibus cancrorum & croco permixtos; externe vero ſequens emplaſtrum pectori ac dorſo imponendum: Recipe myrrhæ electę, ceræ flavę ana unciam unam, pinguedinis humanę drachmas ſex, ſpermatis ceti, therebinthinę ana unciam ſemis, florum ſulphuris drachmas duas, croci, camphorę, olei aniſi ana drachmam unam. M. f. l. a. emplaſtrum. Hęc vero medicamina in mali principio adhibere ſuevi; quę num in pręſenti filii tui ęgritudine adhuc conferant, determinare vix potuerim. Commendarem potius ſerum lactis dulce largius & ad unam cum dimidia menſuram quotidie potandum; quod paratur, ſi lactis vaccini recentis menſura una ſuper prunis ſub continua agitatione ad ſiccam decoquatur conſiſtentiam; tum affuſa aquæ ſimplicis menſura ebulliat; & demum, ut caſeoſa remaneat ſubſtantia, percoletur, ſerumque percolatum bibatur. Quum præterea hęc violenta tuſſis a pituita acri ad laryngis partes nerveas delapſa ſuſtentari videtur; qua ſępius integer thorax ad convulſivam provocatur tuſſim: haud alienum erit,

erit, fauces decocto ex gelatina cornu cervi & radice liquiritię parato ſępius colluere; aut aqua florum ſambuci, cum ſpiritu vini gallici permixta gargariſare, quę deſcenſum lymphæ acrioris impedire valet. Pilularum de cynogloſſa uſui haud ſubſcribo; ſed in horum locum unum vel duo pilularum de ſtyrace granula veſperi propinare ſuevi, & denique commendo infuſum veronicæ theiforme cum floribus lactis & tantillo nitri ſorbillandum.

Ulterior relatio.

Brevi poſt relatum mihi fuit, ægrum ex commendatis remediis bene habuiſſe, ac urinam reddere cœpiſſe naturali ſimilem; tuſſim autem in eodem perſiſtere tenore; pulſum ferri celerem, & corpus magis magiſque conſumi: contra vero nondum nec alvi profluvium, nec pedum tumores, nec alia funeſta acceſſiſſe ſigna; ſed exſcreatam materiam adhuc ſalivalem, animumque ſub ſpe recuperandæ ſanitatis erectum eſſe. Suaſi igitur, ut laudatæ curationi ulterius inſiſteretur, qua, ſi ſpes adhuc reſtitaret ſanitatis, nullam fore putavi convenietiorem: deinde axungiam canis recentem cum decocto florum hyperici, ſummitatum millefolii, foliorum veronicæ, ſcordii & florum chamæmeli vulgaris ad ſaturatiorem conſiſtentiam decoctam bis quotidie ea, quam cochlear dimidium capit, quantitate ſumendam ordinavi, ac denique futuro menſe Martio fore ut adpareat, quid monſtri alat morbus, exiſtimavi. Et accidit quoque, ut æger per quatuordecim dies ſumma anxietate divexatus, 3. Iduum Februarii expiraverit, cujus corpore aperto adparuit, tumorem ſubaxillarem multis continuationibus ſub muſculo pectorali ad ſternum uſque protractum fuiſſe, & induratas glandulas inciſas caſeoſam reddidiſſe materiam. Neque minus in ſecato pectore glandula thymus intumefacta, indurata, eademque caſeoſa ſubſtantia referta in conſpectum veniebat, pulmones pariter caſeoſis tuberculis obſeſſi, rigidi, duri, non collapſi, & multis locis cum pleura obſervabantur concreti. Pericardium durius ac inſtar ſuillæ pellis ſpiſſum, ſterno adhærebat firmiter, ipſum cor ad corporis reliqui proportionem juſto majus erat. Abdomine aperto glandulæ meſenterii haud diſcedebant a ſtatu naturali; ubi autem illud lumborum vertebris adhærebat, tumor tunicaceus, caſeoſa ſaburra repletus, pugni magnitudine conſpiciebatur. Hepar naturali majus, nullis nec tuberculis, nec tumoribus fartum videbatur, nec figura ac conſiſtentia a naturali abludebat ordine: nec denique in reliquis abdominis viſceribus præternaturale quidquam adparebat.

CASUS LXXVI.

De tuſſi habituali cum panno oculi, ex nativa ſuccorum impuritate.

Viginti annorum virgo, temperamenti ſanguineo-cholerici, corporis ſtrictioris, animi ſenſibilioris, venis exilioribus prædita, & a prima infantia variis ſcorbuticis affectibus obnoxia, non ſolum matre genita eſt, quæ primis geſtationis menſibus, violenta & abortum minitante tuſſi laboravit; verum etiam nutricem habuit per totum lactationis tempus tuſſi ſollicitatam. Ipſa primo biennio illibata valetudine & inſigni corporis incremento gaviſa, tertio demum anno de tuſſi, & maculis rubicundis, oculum ſiniſtrum obſidentibus, conqueri cœpit. Hæ magis invaleſcentes, & prementeque rodenteque dolore ſtipatæ, oppugnabantur aqua quadam ophthalmica, penna oculo inſtillata: quæ vero cum ingentem oculi excitaret dolorem & roſionem, cum reliquorum externorum adplicatione omittebatur, & interna magis propinabantur. Verum non tantum maculæ in utroq; oculo majus ſumebant incrementum & exulcerari demum cœperunt; verum etiam dolores accedebant tam immanes, ut aliquando vel ipſa epilepſia ipſis ſuperveniret, per integrum nycthemeron alternantibus paroxyſmis inhærens, omnemque adpetitum profligans.

In

Digitized by Google

In hoc rerum ſtatu medicus ordinarius fonticulum in dextro brachio excitari juſſit; eoque effecit, ut rediret viſio, & demum dolores quoque remitterent. Et cum ſic optime haberet tenellula; accidit, ut ex improviſo ſymptomate quodam corriperetur; quo illa, ſi conſederat, nec ſurgere, nec pedibus inniti valebat: ſed & illud adplicato unguento nervino intra aliquot hebdomades debellabatur. Abhinc quintum ſextumque ætatis annum ſub leviori oculorum dolore ac defluxione, & periodica tuſſicula ſatis bene tranſegit: at ſeptimo anno inflammatio oculorum ſuppuratoria cum ardore & dolore adeo recrudeſcebat, ut præ tormentis faciei incumbere deberet; & lacrumę, ſi has plorabat, præ acrimonia faciem excoriarent. Inflictus iterum fruſtra fonticulus, ſponte collapſus, nihil opis attulit, ſed miſera per tres menſes eo malo excruciata, tandem ope aquæ cujuſdam ophthalmicæ, ab honeſta matrona commendatæ, ab eo liberabatur, adeo ut pure conglutinatę palpebræ aperirentur denuo, & in ſiniſtro oculo pannus tenuis adpareret; tuſſis autem aſſidue inhæreret. Octo annos nata morbillos cum purpura alba & rubra complicatos incidit, ſub quibus non ſolum vehementes toleravit vomitus, verum etiam læſus oculus ſuppuravit, ſuppuratuſq; nigricantem ploravit ſaniem. Deſiccatis morbillis atque purpuræ ſupervenit in ſiniſtro brachio efflo-reſcentia cum inſigni pruritu, ac puſtulis tam fœdis ſtipata, ut mater ſphacelum verita, chirurgum advocaret, qui variis epithematibus fœdam ſerpiginem depellebat, cujus adhuc veſtigia conſpiciuntur. Tum apertis palpebris oculus panno albo obductus & dextro longe minor adparuit. Contra hanc pelliculam variis pugnatum eſt remediis, maxime internis; & conſolidato dextri brachii fonticulo alius in ſiniſtro excitatus; qui tamen nec oculi vitio, nec tuſſi perpetuę levamen afferebat, & proximo abhinc anno coaluit. Remanſere ergo recenſiti duo affectus ad hunc uſque diem, ſub reliqua ſatis integra ſanitate. Tuſſis ipſa, quæ olim verno ac autumnali duntaxat recidebat tempore, jam perpetuá eſt; olim ſicca jam humida. Quamdiu lecto immoratur, ab ea immunis omnino deprehenditur; ſimul ac autem ſurrexit, ea corripitur ſatis violenta, donec mucum in pectore viſcidum excuſſerit: tum ab illa libera eſt ad horam uſque veſpertinam quintam. Ceterum adpetentia eſt integra; ſomnus tranquillus; reſpiratio, ſi per acclivia ſcanderit loca, anguſtior; nullus æſtus volaticus, nulli capitis dolores; nulli ſudores nocturni urgent, ſed ad hos nulla eſt proclivitas. Menſes rite fluunt: cruoremque fundunt inſigni acrimonia imbutum; alvus olim obſtructionibus obnoxia, jam quotidie ſuo fungitur officio. Rectæ vivendi rationi pertinaciter inhæret ægra; omnem frigidum aerem, corporis refrigerationem, cibos acidos, atq; vinum, tuſſim exaſperans ſummo fugit ſtudio. Tribus abhinc annis pariter, ac noviſſime elapſo Selteranas acidulas cum ſero lactis caprini potavit, ſed ſine regimine; & denique obſervavit, alternis annis utrumq; oculum rubore ſuffundi, eumq; ex uſu aquæ ophthalmicæ, quam ipſa ex albumine ovi, lapide calaminari & pulvere caryophyllorum præparare ſuevit, protinus remittere.

CONSULTATIO.

Vitia, quæ patitur caſtiſſima virgo, nimirum & oculorum acris defluxio & tuſſis diuturna, raro exemplo ab ipſa nativitate, & utero materno acquiſita eſſe videtur: quæ cum jam inveterata, in alteram veluti naturam degenerarint, communi medendi ratione haud exſtirpabuntur; ſed pro ſui curatione integræ humorum maſſæ depurationem & congruis remediis, & recto victus genere inſtituendam expoſcunt. Quod ſi enim humores acres ſalſi ſcorbutici funditus exturbati, ac lymphatici maxime ſucci benigniores fuerint redditi: tuſſis pariter ac oculorum vitium ſponte remittent. Neque enim dubito, fore ut adhuc viſcera vitalia, maxime pulmones ab omni obſtructione, induratione, vel ſcirrhis ſint libera. Ut ergo a malo ſuo vindicetur, ſuadeo, ut ægra per

ſex circiter hebdomades aquis Selteranis, & quidem primum ſolis, dein ultimis tribus ſeptimanis cum lacte aſinino permixtis utatur; earumque tepidarum ſingulo mane menſuram hauriat. Si inciderit menſium fluor, per tres dies a potu dictarum aquarum abſtinere, & deinceps ante inchoatam eam curationem pariter ac poſt eam finitam, nec non ſub ea omnibus decem diebus ſequenti potiuncula corpus purgare oportet: Recipe mannæ electæ unciam unam & ſemis, terræ foliatæ tartari ſcrupulos duos; coquantur & ſolvantur leni calore in aquæ veronicæ unciis quinque, colaturæ addantur extracti rhabarbari grana duodecim. M. d. Pro potu ordinario ſemper potare conveniet hoc decoctum: Recipe radicum altheæ, ſcorzoneræ, glyzyrrhizæ, cichorei, fœniculi ana uncias tres, corticis ligni ſaſſafras, ſeminis fęniculi ana drachmas duas. Conc. cont. d. S. Species, quarum binæ unciæ in tribus aquæ menſuris per horam dimidiam ſunt decoquendæ: præſtat etiam ſub epulis aquas Selteranas, quarta vini generoſi Rhenani parte mixtas haurire. Non minus porro ad temperandam humorum acrimoniam, conſultum erit, alternis diebus veſperi ex decocto avenaceo ſequentem aſſumere pulverem: Recipe lapidum cancrorum, pulveris glycyrrhizæ, boli armenæ ana drachmas duas, iridis florentinæ drachmam unam, florum ſulphuris drachmam ſemis, olei fœniculi, macis, ſaſſafras guttas quatuor. M. f. pulvis, dividatur in duodecim partes. Conveniet ille utrique affectui, quoniam uterque uni cauſſæ, nimirum ſero acri ſcorbutico debetur. Denique vero corpus ac maxime pedes in moderato perpetuoque conſervare oportet calore; cibos acres, ſalitos, acidos ſedulo evitare, alvique aſſiduæ lubricitati ſtudere: cui ſcopo purgantia haud quadrant, ſed potius clyſteres domeſtici, vel pilulæ meæ balſamicæ numero ſex vel ſeptem quandoque ſumtæ facient ſatis.

CASUS LXVVII.

De tuſſi diuturna ſine pulmonum labe.

VIr generoſus, quadraginta octo annos natus, temperamenti phlegmatico-ſanguinei, corporis robuſti, humorumque pleni, a prima juventute fortiori corporis motui & ſub itineribus, & venationibus indulgens, hinc crebris largiſque ſanguinis e naribus profluviis obnoxius, quotannis autem bis terve ſecandam præbere venam ſolitus, nullis omnino gravioribus ſuccubuit morbis, præter diſpoſitionem ad calculum & podagram hæreditariam. Hujus quidem nullos adhuc expertus inſultus; ab illo tamen per ſeptem jam annos varias toleravit moleſtias. Sed aliquot abhinc annis peculiari infeſtatus fuit febre, quam *ein ſup-ſuber* vocavit: quoties nimirum cunque perfrigeſcebant pedes, dolor prehendebat primum calcaneum, & ab hoc auræ inſtar per dorſi ſpinam ad caput adſpirabat, in ejuſq; acerbos terminabatur dolores. Inhærebat hęc moleſtia per dimidiam circiter, vel integram horam; & redibat aliquoties de die: cui ſæpius jungebantur capitis defluxiones feroſæ, quæ per infundibulum ad fauces delapſæ ſomnum turbabant, & tuſſim pariter ac coryzam inducebant. Inſuper, quod notatu dignum eſt, quæcunque objecta utriq; oculorum non niſi dimidia adparebant. Poſtquam autem Pyrmontanas potare cœpit acidulas; evanuerunt hæ moleſtiæ, capitiſque defluxiones longe mitiores factæ fuerunt; ſed calculi renalis excretio major. Quare præter pediluvia inſiſtebatur uſui earum aquarum; quarum intra ſeptem circiter horas octo libras haurire ſuevit, inde tamen, non niſi bis terve alvum depoſuit; quæ alias ſatis laxa fuit, & a leniſſimarum pilularum doſi quater, quin ſexies ſolvebatur. Præterea autem ſub harum acidularum potu caput ſępenumero temulentum reddebatur, ac ſi vino ſartus eſſet: ſub quo etiam ante aliquot annos accidit, ut mane expergefacto fauces coagulato cruore repletæ fuerint; quod ſym-

ſymptoma abhinc ſæpius recidit: & meo quidem arbitrio hæmorrhoidum ex palato profluentium nomen meretur. Neque enim ullis ſtipabatur moleſtiis hæc ſanguinis extravaſatio; ſed ex palato, ejuſque ſiniſtra magis parte prope uvulam abſque omni dolore, & inſigni levamine prorumpere videbatur.

Anno 1727. circa paſchatos ferias incidit æger in violentam tuſſim, cum dorſi doloribus pungitivis, ſpaſmodiciſque, pectus verſus, magiſque deorſum tendentibus, & anhelitus difficultate: verum datis remediis convenientibus, & evaneſcebant dolores, & remittebat aliquantulum tuſſis. Huic penitus exſtirpandæ cum Pyrmontanæ acidulæ nimis violentæ viderentur, Junio dicti anni menſe Selteranæ opponebantur; nec ſpem feſellerunt, niſi quod tuſſim nondum ſuſtulerint. Hac enim durante, calculi dolores aberant: qui cum autumno recrudeſcerent, tuſſim quidem ceſſaturam credebat æger; illa tamen nihilominus perſiſtebat paullo mitior. Præterea ſub inimica tempeſtate coryza, & auditus, maxime in dextro latere ſuccedere cœpit difficultas; quæ cruore per nares erumpente, protinus levatur. Fluit autem e naribus ſæpenumero ſanguis; etiamſi ter quotannis ſecetur vena, ac ſemper octo cruoris mittantur unciæ. Noviſſimo abhinc anno loco Selteranarum iterum Pyrmontanas potavit aquas; quæ tuſſi nullam tulerunt opem, ſed calculo duntaxat quaſdam induxerant inducias. Ille vero nihilo ſecius recruduit iterum, & hucuſque cum ſabuli, & calculorum rubicundorum excretione per intervalla adfligit. Redierat præterea octo abhinc diebus illud oculorum ſymptoma, quo objecta videbantur non niſi dimidia; tuſa autem vena iterum evanuit. Sanguis detractus cuticula mucoſa obductus fuit, ſub qua coagulum ſeroſum tenax, nullo rubore tinctum adparuit inter reliquum cruorem.

Quod vitæ genus, quo utitur ægrotans, attinet: haud ignorari oportet, illum, poſtquam hora quinta, ſexta vel ſeptima matutina e lecto ſurrexit, quædam vaſcula infuſi theiformis vel potius Coffee ſorbillare, Tabacumq; quem vocant Canaſter, fumo reddere ſolere; deinceps jejunum officiis fungi, ac denique hora undecima eximia adpetentia prandere. Pro potu ſub epulis cereviſiæ menſuræ quartam partem, vini Moſellani menſuram, ac binos circiter hauſtus Hungarici vel Gallici aſſumere ſuevit. Abhinc corporis movendi cauſſa pila ludere ſolet in menſa luſoria, quam vocant billard: tum hora quarta Tabacum iterum fumat, ſimulque unam circiter cereviſiæ menſuram bibit; veſperi hora ſeptima cœnę indulget inſigni pariter adpetitui, ſub eaque iterum præter cereviſiam vini Moſellani menſuram haurit. Hora denique decima lectum conſcendit, ſupinuſque dormit: ſub quo decubitu ſępius pituita ad fauces deſtillare, ſomnumq; turbare deprehenditur. Verum ſub tam diuturna tuſſi loco Moſellani vini Hungarico uti cœpit; & demum ambulando, vel equitando corporis exercitio probe ſtudet. Ceterum tuſſis vel ab aere frigido, vel victus errore inſigniter exacerbatur; & veſpertino potiſſimum tempore haud raro excitare ſolet vomitum.

Idcirco jam doceri avet: 1) num hæc diuturna tuſſis a pulmonum vitio dependeat; an funditus exſtirpari queat; anne periculoſioribus malis viam ſternere poſſit? 2) Unde oriatur oculorum ille adfectus, quo dimidia cernuntur objecta; quidve præſagiat? 3) Quodnam judicium & quæ prognoſis ex coagulo mucoſo, cruori inexiſtente ſit ferenda? 4) Qua ratione hæc ſymptomata commode debellari, aut præcaveri poſſent? 5) Num adventante vere thermis vel acidulis, & quibuſnam, vel Pyrmontanis vel Selteranis uti liceat? & 6) quid denique circa diætam ſit monendum.

CONSILIUM.

Variæ ſunt, quibus Generoſiſſimum virum vexari, litteræ tuæ me docuerunt ægritudines; ut enim ſilentio prætercam ſtatum illius plethoricum, qui partim ex habitu corporis robuſto, ſpongioſo & turgido, partim crebris narium hæmorrhagiis & olim & jam circa æquinoctia

ſæpius accedentibus, partim ex lauta vinoſaque diæta elucefcit; perſpicio ipſum jam per ſeptem annos doloribus ex calculo laborare, cui ex hæreditaria labe obnoxius eſſe videtur. Deinde diuturna & annua tuſſi, cum pectoris preſſione, & pituitæ rejectione ſollicitari ipſum legi; qua præſente antea calculi dolores remiſerunt, jam vero ſimul urgent, tuſſi paullo mitiori. Tum adhuc ſingulares duas, quibus infeſtatus eſt, adfectiones percepi; quarum prima in capitis dolore, vertigine, ac eo oculorum adfectu, quo omnia dimidia adparebant, altera in cuticula viſcida ſanguinem e vena miſſum inveſtiente, & ſub Ilio contento coagulo mucido, nucem avellanam magno, conſtiterunt. Nec denique minus intellexi, quæ remedia hiſce malis fuerint oppoſita; quorum effectus cum voto nondum reſponderit, meum imploratur jam conſilium, ac imprimis quædam proponuntur quæſtiones.

Ut ergo ad earum primam reſpondeam; tuſſim equidem illam diuturnam haud ex phthyſica exulceratione vel læſione pulmonum, ſed potius vaſorum ac veſicularum, quæ pulmones conſtituunt, membranacearum nimia atonia proficiſci arbitror; qua fit, ut humores vitales in eorum vaſa ac bronchia majori copia irruant, ibidem ſtagnent, eaque ad ſtricturas ac commotiones tuſſiculoſas proritent. Major autem ille humorum ac pituitæ ad pulmones affluxus variis debetur cauſſis: primum enim æger cibis nutrientibus, & multos humores generantibus, iiſque majori, quam ventriculus concoquere valet, copia veſci videtur, ex quibus deinde tam multi humores generantur, ut pro ea quantitate tranſpiratio inſenſibilis non ſit ſufficiens, maxime ſi ab aere humido vel frigido, præſertim veſpertino adhuc magis impediatur. Tum quoq; pedes forſitan haud probe muniuntur a frigore; ex quorum ſola refrigeratione non tantum totius corporis perſpiratio perturbari, verum etiam humores ad loca debilia, quæ in noſtro caſu renes potiſſimum ſunt atque pulmones, compelli poſſunt, & frequentiſſime ſolent.

Quod deinceps attinet ſymptoma illud oculorum, de quo in altera quæſtione exponitur, illud haud raro obſervavi in hominibus, ubi humores ex partibus externis frigore conſtrictis ad interiores atque ſuperiores fuerunt rapti. Haud enim ignorari oportet, capaciſſimos arteriæ carotidis, ſanguinem ad caput vehentis, ramos prope nervos opticos eſſe ſitos: qui cruore farti ac expanſi hos comprimunt, & æqualem fluidi nervei in partes viſioni ſervientes influxum remorantur; unde & vertigines, & viſio læſa, qua objecta adparent dimidia, proficiſcuntur. Hanc vero jam remiſiſſe affectionem gaudeo, & inde nimium humorum ad caput impetum fuiſſe fractum colligo; qui ſolus ſufficere poteſt ad reſolutionem nervi optici, ac ipſam guttam ſerenam inducendam.

Juxta tertiam autem quæſtionem, mucum in ſanguine obvium a crudo ac illegitimo chylo, laſæ ſanguificationis ſobole, originem trahere arbitror: dum enim calor nativus languet, ac vigor motuum vitalium deſtructus eſt; non rite depuratur chylus, ſed craſſior manet, taliſque etiam ſanguinem ſubintrat, eumque reddit mucidiorem. Hi quoque viſcidi mucoſique ſucci, ſi in pectore vel renibus ſtagnaverint, ac in coagulum abierint, calculoſas progenerant concretiones.

Quæ cum ita ſint, & uterque morbus, nimirum & tuſſis humida, & calculi dolores, adſtagnatione humorum crudorum in pulmonibus pariter ac renibus relaxatis dependeat; hæc vero ſtagnatio a majori eorundem humorum, quorum ſalutaris per cutim excretio impedita fuit, ad dictas partes debiles appulſu natales ſuos mutuetur: facile patet, omnem felicis curationis vim ac ſcopum iis indicationibus, ut nimirum tranſpiratio promoveatur, bonus chylus generetur, ac relaxatis partibus debitus tonus ac robur reſtituatur, omnino abſolvi. Et ſi candide meam aperiam mentem, omnes hi ſcopi recta ac pertinaci vivendi ratione longe facilius impetrari poterunt, quam ſolis

mul-

multiſque pharmacis ac chymicis medicaminibus.

Ante omnia igitur curandum eſt, ut corpus & maxime pedes in æquali conſerventur calore ac perpetua tranſpiratione; hinc nunquam nudi ſint, ſed & noctu tibialibus goſſypinis induti. Namque cum & pater ægrotantis podagra laboravit, & ipſe æger a refrigeratione pedum, eorum quodam olim adflictus fuit affectu, quem vocavit *ein Subfieber*: vero eſt ſimillimum, tranſpirationem in pedibus, ſpaſmodica diſtentione conſtrictis, eſſe impeditam. Et ſi forſan aliquando ipſa podagra vel hæmorrhoidum fluore corriperetur æger, quas tamen excretiones inferiorum partium refrigerationes remorari videntur: haud dubito, quin & pectoris & renum affectiones ſi non penitus, attamen aliquantulum remiſerint. Deinde vero Tabaci parcior uſus, licet mane æque ac veſperi concedi queat; tamen meridiano tempore plane non quadrat, & vim digeſtivam magis labefactat. Non minus probe cavere oportet ægrum generoſiſſimum, ne aeri liberiori ac frigidiori, mane vel veſperi, maxime vernali & autumnali tempore, ſemet exponat: ille enim poros corporis, ut ut veſtibus induti, facillime penetrat, aut per inſpirationem attrahitur, & ſic totum nervoſum genus, maxime pulmones afficit atque debilitat. Neque denique regulis exactæ diætæ conveniens eſt, ſub epulis integram menſuram Moſellani, & quoſdam Hungarici vini potare hauſtus: licet enim non omnem in hoc affectu potum vini denegaverim; attamen haud adeo largus eſſe debet, quippe quod ſanguineam nimium commovet maſſam, eamque ad ſubeundum vaſcula minima, ideoque debitis excretionibus omnino reddit ineptam.

Quod vero deinceps ad ipſam curationem attinet; ipſi convenientiſſimæ erunt acidulæ. Has inter Selteranæ, affectibus pulmonum atque calculoſis admodum opportunæ, quidem obſervantur: ſed vereor, ne in præſenti ſubjecto valde ſpongioſo, multoque muco abundante, hunc minus ſufficienter ſubduxerint: quod licet a Pyrmontanis ſperari poſſit, hæ tamen ob copioſum, quod fovent ſulphur, nec capiti nec pectori ſunt amicæ. Quamobrem ſuadeo, ut æger primum per binos dies hauſtis aquis Sedlicenſibus, tum per decem dies potet Selteranas; & has aquas ita quatuor vel quinque vicibus alternet: ſimul vero uſum & Elixirii pectoralis, & pilularum balſamicarum quavis ſemel hebdomade interponat. Illud parari poteſt ex eſſentia corticum aurantiorum, pimpinellæ, gentianæ rubræ, tincturæ tartari, quibuſdam olei de cedro & macis guttulis, & aliquot extracti croci granis: harum vero loco pilulæ meæ balſamicæ cum extracto croci permixtæ egregiam ferent opem. Nec ludetur opera, ſi æger thermis Carolinis, maxime molaribus, per tres vel quatuor hebdomades uſus, balnea Tœplicenſia per octo dies intraverit: quippe quæ remedia in illis affectibus deprehendi præſtantiſſima. Et quo denique calculoſæ ac mucidæ renum ſordes ſubducantur; conſultum erit, bis quavis hebdomade drachmam dimidiam pulveris ex lapidum cancrorum, & terræ foliatæ tartari ęquali pondere parati ſumere. Quę ſi rite obſervaverit generoſiſſimus ęgrotans, de felici eventu haud dubito.

CASUS LXXVIII.

EXHIBENS CONSILIUM

In ſuſpicione labis pulmonum ex tuberculis ſcirrhoſis.

Generoſa mulier, 22. annorum, ſtaturę mediocris, corporis tenerioris, magis ſtricti quam obeſi, pallido vultu ac venis exilioribus prędita, vitęque addicta ſedentarię, anno ętatis decimo quinto primum menſes experta fuit: qui tum ſemel erumpentes, iterumque per unum cum dimidio annum ſuppreſſi, abhinc ſtato tempore redire ſueverunt, ac mediocri quantitate per quatuor ſemper fluxerunt dies. Preterea ſpirandi anguſtię obnoxia, & quondam febrem tertianam perpeſſa, tribus abhinc annis matri-

monii leges ſubiit, & protinus utero concepit. Duos menſes gravida, poſt prævium lenteſcentem calorem incidit in febrem continuam, veſpertino potiſſimum tempore exacerbatam, & cum ardore manuum moleſtiſſimo, ingenti ſiti, capitis doloribus, aſſiduis vigiliis, anhelitus difficultate, fauciumque inſigni æſtu ſtipatam. Hæc cum per quatuor inhæſiſſet hebdomades, parcus e vena in dextro brachio tuſa detrahebatur ſanguis, colore admodum niger, & cruſta albicante inflammatoria obductus: ulteriorem enim hujus effluxum animi defectio, qua corripiebatur, impedivit. Tum vero ſpaſmodica pectoris conſtrictio, difficilis ſpiratio, mentis defectiones, puncturæ lateris ſiniſtri in regione cordis, hujus palpitationes, præcordiorum anxietates, tuſſis ſicca, & ſæpius totius corporis refrigeratio accedebant. Hæc ſymptomata demum ſub multis conatibus, puncturis pectoris, refrigerationibus, æſtu volatico totius corporis, deliquiis, ac omnium membrorum conſtrictionibus excipiebat excretio materiæ primum aterrimæ, ſpumoſæque, deinceps lividæ, & ſtriis permixtæ ſanguineis: ſub qua ardens ſenſus os, fauces, & aſperam arteriam obſidens, ad cordis uſque ſcrobiculum propagabatur, ac cuticulam oris internam excoriabat. Tribus poſt menſibus remiſit quidem hæc moleſta expectoratio: at difficultas ſpirandi per totum geſtationis tempus, cum perpetua alvi ſegnitie, clyſteribus ſublevanda, adfligebat. Neque tamen minus partum feliciter enixa, cruorem uterinum quidem reddidit parciorem; neque vero lacteo, ut vocant, horrore, nec ulla mammarum moleſtia infeſtata fuit. Binis a partu hebdomadibus autem poſt corporis refrigerationem, præviis cervicis, abdominis, brachiorum, pedumque ſpaſmodicis ſtricturis, æſtu ac lipothymiis corripiebatur iterum febre acuta irregulari: quippe quæ primum per integrum nycthemeron excrucians, dein per quatuor dies remittens, tum denuo per biduum inhærens, tandem in vertiginem, ſpirationis anguſtiam, lateris puncturas, & partium ſpaſmos deſinebat. Accedebant inſuper ſub ipſo puerperii tempore hæmorrhoides cœcæ: & tribus poſt illud menſibus, prævio ex infantis obitu mœrore ſuperveniebant tremor totius corporis, crebra mentis deliquia, gelidus corporis rigor, atque raucedo vocis: quam poſtridie eructatio pituitæ nigræ, lividæ, ſtriiſque cruentis intermixtæ, excipiebat; & poſt octo circiter hebdomades recidebat. Hinc menſe Junio anni 1728. acidulæ Selteranæ, irregulari regimine potabantur, earumque dimidia lagæna mane hauriebatur tepide; quæ expectorationem quidem imminuebant; verum, utut acuatæ ſæpius uncia ſalis Sedlicenſis, non moverunt alvum; ſed vertiginem, lateris puncturas, reſpirationem anhelam, quin & pedum induxerunt tumores. Neque etiam mirum: nam neque ante hanc curationem, neque ſub ea ipſa ulla dabantur laxantia, licet alvus ſemper fuerit obſtipata. Hinc tribus abhinc menſibus recruduit iterum moleſta exſcreatio, mitioribus autem ſymptomatibus juncta, & denique ſub initium menſis Decembris dicti anni laterum puncturæ, artuum extremorum torpor, atque tremor, capitis dolores, vertigines, raucedo, dolores pectoris, narium obſtructio ac alvi ſegnities acceſſerunt. Tuſſi præterea ſatis parva quantitate, quæ per integrum nycthemeron vix cochlear implet, matutino maxime tempore excutitur pituita alba, ſpumoſa, muco tenaci, livido vel rubicundo & ſtriis cruentis permixta, aquæ ſupernatans nec facile ſolvenda. Quæ cum ita ſint, ſalutare anhelamus conſilium ac doceri avemus, quinam ſit præſens morbus, quæ illius ſedes ac origo, quæ mala præſagiat, an funditus exſtirpari poſſit, quibuſnam oppugnandus, ac a majoribus malis præcavendus ſit remediis; & num laxantia vel venæſectiones adventante vere vel autumno in uſum vocare conferat?

CONSILIUM.

Morbum, quo generoſa laborat mulier, ipſi pulmonum labi, ac præcipue tuberculis ſcirrhoſiſque in veſiculari &

ri & vaſculoſa eorundem ſubſtantia collectionibus natales ſuos debere; & hinc quoque violentæ tuſſis, ſingularis expectorationis, ac ſpirandi difficultatis rationem dependere arbitror. Hæc vero labes ac diſpoſitio pulmonum ad recipiendam humorum ſtagnationem atque obſtructionem jam ex graviditatis tempore, quo pleuritide quadam ſanguinolenta cruciata fuit, inducta eſſe videtur. Neque minus vel ex calore lenteſcente; motibuſque febrilibus eluceſcit, maſſam ſanguineam in noſtrâ ægrota ſuccis impuris, ſcorbuticis, quin & purpuraceis eſſe coinquinatam: & denique ipſam genere nervoſo admodum debili ac imbecillo gaudere, non ſolum ex teneriori corporis textura ac habitu, ſed etiam eximia ad animi adfectus, deliquia, & artuum dolores proclivitate vero fit ſimillimum. Quamobrem ſi felici curationis fine potiri velimus; cavendum probe ab omnibus fortioribus remediis, ne iis malum exacerbetur magis. Neque ideo venæſectionum adminiſtrationi calculum addere poſſum: niſi forte menſtrua purgatio parcior, & pro ſanguinis abundantia, quam ex pulſus magnitudine cognoſcere licet, minus ſufficiens fuerit. Tum enim adhibitis per aliquot dies pediluviis, ſanguis triduo circiter ante menſium eruptionem ex vena in pede tuſa, unciis quatuor detractus, omnino pollicetur inſignem fructum. Præterea vero omnes curationis nervos eo oportet intendere, ut nimius humorum impetus a pectore derivetur; ne exinde ipſa pulmonum exulceratio, tabes ac hectica febris ſuboriantur. Hoc fine operæ erit pretium, alvi lubricitati ſtudere: eamque minime purgantibus tentare, ſed potius cibis emollientibus, acorem lenientibus, ac blande laxantibus, veluti ſunt paſſulæ minores ſub epulis quandoque capiendæ, aut pruna, pomaque Borsdorffienſia cum paſſulis decocta, ac veſperi aſſumenda, moliri; vel etiam clyſteribus domeſticis ex decocto avenaceo, floribus chamæmeli, ſale & melle confectis blande ſubducere. Neque ludetur opera, ſi ſingulis circiter decem vel quatuordecim diebus devoretur potiuncula laxans, qualis eſt hæc: Recipe mannæ electæ unciam, rhabarbari electi ſcrupulos duos, terræ foliatæ tartari ſcrupulum: coque leni calore in aquæ florum acaciæ unciis quatuor. M. d. S. *Saxier - Tranckchen auf einmahl*. Egregiam porro virtutem exſerent pediluvia tepidiora ex aqua fluviatili, furfuribus tritici, & tantillo cinerum clavellatorum concinnata, ſæpius adhibenda: & cum magna vis in potu ſita eſt, præſtat per aliquod tempus ab omni cereviſia abſtinere, & pro potu ordinario hoc decocto, ſanguinem edulcorante, uti: Recipe radicis chinæ, ſcorzoneræ, ſarſaparillæ, cornn cervi raſpati ana uncias quatuor, radicis glyzirrhyzæ, fœniculi, cichorei ana unciam. M. c. d. S. Species, quarum binæ unciæ in tribus aquæ menſuris per tres horæ quadrantes coquendæ ſunt. Conferet pariter ad humorum acrimoniam attemperandam alternis diebus veſperi ſequentem aſſumere pulverem: Recipe pulveris Marchionis, lapidum cancrorum, antimonii diaphoretici ana drachmam, nitri puriſſimi drachmam ſemis, extracti croci grana ſex. M. f. pulvis, div. in ſex partes æquales. Mane infuſum theiforme ex veronica & liquiritia paratum potare convenit; & denique corpus in æquali calore conſervare, moderato exercitio movere, & ab omnibus animi commotionibus cavere expediet. Quod ſi acrimonia nimium vellicaverit pectus, & tuſſis violentior exſtiterit; olei amygdalarum dulcium recentis eam, quam cochlear capit quantitatem, cum totidem ſyrupi capillaris permixtam, quandoque ſorbere, haud erit inutile; &, ſi ventriculus tulerit, cum infuſo commendato lac haurire. Adventante denique vere acidulæ Selteranæ cum lacte aſinino ſub debito regimine potatæ, egregium ferent emolumentum. Placeat autem Deo, hęc quę ſcripſi, ſalutarem adipiſcantur finem.

CASUS LXXIX.

De Phthyſi pulmonali funeſta.

POſtquam ipſis Julii Calendis anni 1730. ad virum quendam celeberrimum accitus, ægritudinem illius inveſtigavi; deprehendi ipſum tabeſcentia corporis, viriumque languore, calore depaſcente, lento, magis hectico laborare. Violenta nimirum, noctu præſertim, ſollicitatur tuſſi, qua multo anxioque conatu pituitam e pulmonibus, licet mobilem, uti ex roncho ſibiloque pectoris adparebat, exſcreare debet, fœdam lividamque. Ipſe ſentit in latere pectoris ſiniſtro, preſſionem tenſivam, mucum reſolventem; qui majori redditur copia, ſi ſupinus decumbat: neque unquam ſanguinem ſpute reddidit, niſi ante aliquot dies ſtrias cruentas muco commixtas. Adpetentia fruitur perquam exigua; ſomno turbulento, a valida tuſſi magis turbato; vires dejectæ penitus, ut nec in hypocauſto obambulare queat, pulſus celerior & languidus, capitis vero nulli dolores, urina redditur ſaturato rubore tincta, turbida abſque ſedimento, alvus quotidie ſuo fungitur officio, ſitis exigua urget, & quædam faucium ariditas; & denique animo eſt admodum ſenſibilis.

In hoc rerum ſtatu conſuluerat ante aliquot tempus D. D. S. qui pulmones jam ulceroſos reputans, ægrum per decem dies aquis Selteranis uti, ab omni vino ac cereviſia abſtinere, & in horum locum decoctum ex radicis chinæ unciis quatuor, & paſſularum majorum unciis octo paratum potare juſſerat: & ad tuſſim demulcendam ac pituitam in pectore hærentem reſolvendam, linctus ex ſyrupo altheæ Fernelii, de Eryſimo Lobelii, capillorum veneris ordinaverat, nec non ad roborandum ventriculum propinaverat ſub epulis elæoſaccharum, quod, uti judicare potui, olea deſtillata calidiora v. g. cinamomi, caryophyllorum &c. habuerat. Imperaverat quoque pertinacem victus obſervationem, curamque lactis vaccini, uti & hoc in juſculis cum vitellis ovi paratis ſumendum commendaverat. Cum autem ex hac curatione nullum morbo accederet allevamentum, ſed majus potius corporis ac virium decrementum: meæ curæ ſe tradidit æger. Erat ille quadraginta annos natus, temperamenti ſanguineo-cholerici, corporis texturæ teneræ ac mediocris, ingeniique olim admodum vegeti. Inſuper a juventutis annis vino, ſpiritui vini, & Tabaci fumo ad abuſum indulſerat, & olim gonorrhœa, quæ, cum conjugium in juventute ipſi prohibitum fuiſſet, procul dubio a retentione & hinc orta corruptione ſeminis originem traxit, laboraverat. Neque minus multis catharralibus pectoris defluxionibus antea ſollicitatus fuit; quæ nonnunquam obſtructæ gravativum in fronte dolorem produxerant, & non niſi excretione fruſtorum mucidorum e naribus facta ſolutæ fuerant. Ipſe quidem ſe nunquam paſſione hypochondriaca affectum fuiſſe affirmat: verumtamen, cum conſiderem, quod alvus olim ſæpius obſtructa, concoctio ciborum admodum debilis, mente aliquot abhinc annis ſemper triſti ac ſollicita, & variis animi mœroribus affectus fuerit, non poſſum, quin ipſum omnino eo malo laboraſſe credam, cui diuturna tuſſis acceſſerat.

Quamobrem commendatam à D.D. curationem omnino adprobare haud potui, ſed potius lac aſininum, primum cum acidulis Selteranis mixtum, dein ſolum per binos circiter menſes potare juſſi. Pro potu ordinario commendavi decoctum ſequens: Recipe radicis ſcorzoneræ, raſuræ cornu cervi ana uncias quatuor, ſeminis fœniculi unciam ſemis. Conc. Cont. d. S. ſpecies, quarum binæ unciæ cum hordei manipulo in aquę tribus menſuris per tres horæ quadrantes decoquantur. Selteranas enim aquas, quas cum quinta vini Rhenani parte mixtas eidem ſcopo propoſueram, æger ob vini faſtidium, potare recuſavit. Deinceps ad roborandum ventriculum propinavi hanc mixturam: Recipe eſſentiæ corticum aurantiorum drachmas tres, ſpiritus nitri dulcis drachmas ſex. M. d. S. mixtura, cujus 80. guttulæ ſub epulis ex commendato decocto aſſumendæ ſunt.

Hinc

Hinc, accedente 8. Cal. Aug. aſina, corpus purgavi pulvere ex mannę depuratæ uncia, cremoriſque tartari drachma confecto, & mane ex decocto avenaceo propinato; qui ter ſubduxit alvum. Tum 6. Cal. Aug. aquas Selteranas cum lacte aſinino potare cœpit, & quidem primum ſingulorum tepidorum quartam menſurę partem; reliquis diebus menſuram dimidiam mane hauſit, ac hora meridiana quarta menſuræ duntaxat quartam partem aſſumſit. Bono etiam fiebat omine, ut, cum antea ob ciborum faſtidium ac continuam tuſſim omnia reddiderit vomitu, jam tamen aquas illas lacti nuptas commode retinere potuerit: neque minus poſt earum per ſex diesadhibitarum uſum, ſitis ſedari, alvus lubrica fieri, & urina ab intenſa rubedine in aurantium colorem abſque ſedimento, quod antea copioſum deponebatur, commutari cœpit. At vero cum tuſſis magis ingraveſceret, omnemque ferme ſomnum eriperet; ad hanc demulcendam ſæpius exhibui hunc pulverem: Recipe ſpermatis ceti recentis, ſachari candi albi ana unciam ſemis, pulveris croci orientalis ſcrupulos duos. M. f. pulvis ſubtiliſſimus.

Sexto Nonarum Auguſti averſari cœpit aquas minerales lacte permixtas; hinc illas minori quantitate potavit: externe vero naribus admovendum accepit hunc ſpiritum: Recipe aquæ apoplecticæ drachmas tres, Anhaltinæ, ſpiritus anthos ana drachmas duas, liquoris volatilis oleoſi ſylvii drachmam unam & ſemis, balſami vitæ Hoffmanni drachmam dimidiam, olei deſtillati lavendulæ guttas decem. M. D.

Verum enimvero increſcebat tuſſis magis magiſque, ac noctem, quæ præceſſerat 4. Nonar. Aug. plane reddebat inſomnem: cui ſopiendæ ordinavi hunc pulverem: Recipe margaritarum occidentalium præparatarum, ſpecierum diatragacanthæ frigidarum recentium ana drachmam, nitri depurati grana 15. M. f. pulvis, div. in tres partes, quarum cuilibet adde maſſæ pipularum de ſtyrace grana tria. M. D. & hora octava veſpertina ſingula ex emulſione exhibeatur. Nec ſpem fallere videbatur hic pulvis; inſequutam enim noctem æger placido, & nulla ferme tuſſi interrupto, tranſegerat ſomno; ſed eo violentior illa rediit 3. Nonar. Aug. hora XIma meridiana, cum tam difficili muci ſcreatu, ut metus adeſſet ſuffocationis. Hinc præter commendatos pulveres, gelatinam cornu cervi, flores lactis veſperi inter juſcula ſumendos; externe fauces aqua vino & ſacharo permixta ſæpius colluendas, & ad roborandum fibrarum pulmonalium tonum, cujus relaxationem pro cauſſa exſcreationis difficilishabebam, ſequens emplaſtrum & pectori, & dorſo inter ſcapulas admovendum curavi: Recipe pinguedinis humanæ recentis drachmas tres, ſpermatis ceti, therebinthinæ ana drachmas duas, myrrhæ electæ, ceræ flavæ ana unciam ſemis, florum ſulphuris drachmam, olei aniſi, camphoræ, croci orientalis ana drachmam ſemis. M. f. l. a. emplaſtrum, extendatur ſuper duo lintea. Nec denique minus uſum lactis jam duabus partibus cum una aquæ mixti, continuari juſſi.

Ipſis Nonis Auguſti, & ſequentibus diebus varia ſe monſtravit urina; mox enim pallida & ſedimento ſubtili, furfuraceo, inſtar albuminis ovi imbuta; mox coloris magis aurantii & tum nullo ſedimento conſpicua erat: ſomnus quoque hiſce diebus ſatis tranquillus manſit; nec ullus ſudor colliquativus, nec diarrhœa adhuc acceſſerunt. Contra vero tuſſis continuat vehementiſſima, &, ut libere dicam, ſub hac curatione magis invaluit, licet mucus jam facilius reſolvatur, ob virium tamen ſummam proſtrationem haud commode exſcreari poſſit. Calor ſiccus hecticus eodem perſiſtit tenore; & ſub curatione aliquantulum alternare videtur, pulſus paullo vegetior fertur; ſed vires dejiciuntur magis. Tenſiva in ſiniſtro latere preſſio, quæ primum aderat, jam remiſit, ſicuti quoque tuſſis magis imminuta eſt: contra vero finito ſomno fauces ſunt aridæ, & labia aſperitate quadam, fiſſuras minante, occupantur, quam ſublevat inuncto amygdalarum oleo. Nec ignorari oportet, ægrum hoc tempore ab omnibus abſtinere cibis, & ſolo lacte

cum

cum aqua eſſe contentum; quoniam hoc retinere, illos autem protinus vomitu debet reddere. His omnibus 7. Iduum Augusti raucedinis vox & ſenſus in pectore, ore ac faucibus acceſſit cum deglutitionis impedimento: inſpectæ fauces circa uvulam adparebant leviter inflammatæ, abſque ullo tumore, ulceratione vel excoriatione; hinc dabatur ſequens linctus: Recipe mucilaginis ſeminis pſyllii, radicis altheæ, gummi tragacanthi albi ana drachmam, olei amygdalarum recenter expreſſi, ſyrupi violarum optimi ana unciam ſemis, ſpermatis ceti recentis, ſachari candi albi ana drachmam, croci orientalis optimi ſcrupulum. M. D. S. linctus, cujus quædam portio in ore probe volutata, deglutiatur ſenſim. Ceterum averſatur gelatinas, juſcula, flores lactis &c. nec aſſumſit commendatum Elixirium ſtomachicum, cum nullis veſcatur cibis.

Jam igitur variis inductus rationibus decrevi, ægro ſolum lac aſininum, omiſſa aqua, propinare: nam 1) brevi ante jam recenſitam curationem ille ſolis Selteranis acidulis uſus inde percepit levamen, 2) deinde perſuaſus ſum, iis acidulis hucuſque cum lacte potis, vaſcula muco obſtructa jam ſatis reſerata, ac humorum acrimoniam attemperatam eſſe; hinc quoque 3) lac aſininum feliciori eventu reſerata ea vaſcula ingredi, ac quæ adhuc reſtaret, acrimoniam obtundere poſſe: præcipue 4) lac illud, dum ſubtili ſua caſeoſa, vel magis mucilaginoſa ſubſtantia, omnes humorum ſalinorum aculeos obtundere valet, tuſſi illi pertinaci atque raucedini eximiam laturum opem ſpero; eo magis cum 5) lac aſininum ſufficienti polleat ſero, nec ideo opus ſit, ut magis diluatur aquis, iiſque ſubſtantia lactis caſeoſa diſſolvatur. Non minus 6) ſæpius memoratas acidulas raucedinem eque ac tuſſim exacerbaſſe puto; eaſque tandem 7) corpori calore hectico ac humorum acrimonia magis conſumto minime proficuas; hinc lactis aſinini ſolum uſum admodum opportunum judico.

Verum enimvero cum ægrotus meis conſiliis aures dare recuſavit, nec ſolo lacte vehementiſſimam tuſſim ſublevatum iri credit: tuum, Vir illuſtris, anhelo conſilium, ac doceri aveo, quæ in hoc rebelli malo ulterius ſint adhibenda.

CONSILIUM.

Legi diligenter, quæ mihi de valetudine adverſa viri conſultiſſimi perſcripſiſti: optaſſem autem, ut certam reconvaleſcentiæ ſpem polliceri poſſem. Credo enim, veram ac radicatam jam ſubeſſe tabem pulmonalem; quam non ſolum ingens virium proſtratio, & corporis contabeſcentia, verum etiam omnis fere adpetitus dejectio, ac æſtus lentus hecticuſque teſtatam faciunt. Cauſſa hujus mali omnino in pulmonum vitio hærere, & maxime in tuberculis ſeu vomicis, caſeoſa materia repletis, atque ſiniſtrum lobum obſidentibus, ſita eſſe videtur; ex quibus etiam diuturna, magis ſicca, quam humida, omnemque ſomnum atque vires peſſumdans tuſſis originem ſuam mutuatur. Notatu vero dignum eſt, hancce tuſſim a largiori lactis aqua Selterana permixti potu magis fuiſſe exacerbatam; cujus ratio hæc eſt: quandocunque ille liquor celerius ac copioſius per ductum thoracicum, ac dextrum cordis ventriculum in pulmones delatus, libero per minima horum vaſcula obſtructa progreſſu destituitur; fit inde, ut tunicæ bronchiales pariter ac pulmonum veſiculæ magis infarciantur, vellicentur, & ad has violentas & tuſſiculoſas proritentur concuſſiones. Hinc etiam in iſtis caſibus nec demulcentia nec anodyna remedia ullum præſtant allevamentum. Neque enim habeo, quæ circa curationem, abs Te inſtitutam, monere poſſim; quippe quæ & morbo & ipſius cauſſæ admodum fuit accommodata: nec etiam dubito, quin ſi dictam eam curationem ſub mali principiis adhibuiſſet prior medicus, illa obſtructiones pulmonum reſerari potuiſſent; id quod omne curæ momentum abſolvit.

Peſſimum jam, quod nos male ſperare jubet, ſymptoma eſt, averſatio ab omnibus cibis, etiam nutrientibus, & deinceps raucedo faucium; quippe quæ inſignem lymphæ roſcidæ atque nutritiæ in maſ-

maſſa humorum defectum ſignificat, illamque potius vi motus inteſtini calidioris in ſerum acre excrementitium commutatam eſſe indicat: quod ſi forſan inteſtinorum canalem obſederit, & alvi profluvium, & intenſiorem excitabit calorem. Quare tecum ſentio, ut æger ſolo lacte aſinino utatur, ita quidem, ut illius binas aut tres circiter uncias una vice ſingulis tribus horis aſſumat. Præterea operæ erit pretium, lateri ſiniſtro, quod olim vehemens occupaverat dolor, hoc adplicare emplaſtrum: Recipe emplaſtri de meliloto uncias duas, florum ſulphuris drachmas duas, camphoræ, croci ana drachmam. M. f. l. a. emplaſtrum d. Potui ordinario commendarem ſequens decoctum: Recipe radicis cichorei, ſcorzoneræ ana uncias duas paſſularum minorum uncias ſex: coquatur dimidia pars in menſuris duabus aquæ communis per tres horæ quadrantes: decant. d. Nec inutile erit ſacharum roſatum, ſi ventriculus tulerit. Ceterum conſultum erit, hiſce omnibus uſum potionis analepticæ interponere, quæ ſic ſe habet: Recipe aquæ ſcorzoneræ, roſarum, primulæ veris, florum acaciæ, liliorum convallium, ceraſorum nigrorum ana uncias duas, florum naphæ unciam, matris perlarum, coralliorum rubrorum præparatorum ana drachmam, ſucci citri, ſyrupi acetoſitatis citri ana drachmas tres. M. d. Faxit Deus, ut ægro contingat ſalutariter.

RELATIO.

Nunciatum porro fuit, ægrum pridie Iduum Aug. alvi profluvium feroſum, intenſioremque incidiſſe calorem; fruſtra adhibitis omnibus remediis: abhinc vero viribus magis magiſque dejectis commendatam potionem analepticam quidem ſumſiſſe; altero vero, poſt acceptum meum conſilium die animam expiraſſe placide.

CASUS LXXX.

De deſcenſu pulmonum vivi infantis in aquam poſt ſectionem.

Notiſſimum eſt in medicina forenſi experimentum, quod in perquirendis infanticidiis cum mortui ſecatique infantis pulmonibus inſtitui ſolet. Hos etenim vel in tota ſua compage, vel in fruſta diſciſſos, & in aquam projectos obſervamus, vel fundum petere, vel aquæ ſupernatare. Si fundum petunt, concludimus vulgo, pulmones aere nondum fuiſſe expanſos, hinc nec infantem ſpiraſſe unquam, nec ideo vixiſſe extra uterum: ſi vero ſuper aqua fluctuant, infantem vivum lucem aſpexiſſe conjicimus. Verum enimvero, quanquam hæc argumenta ſufficienti fundentur ratione, & in perquirendis infanticidiis inſignem accendant lucem: magna tamen cautione, ac prudenti circumſpectione opus eſt, ne illis fallamur. Multiplici enim experientia, & crebris auctorum obſervationibus conſtat pulmones vivi infantis fundum petiiſſe; & ſuper aqua nataſſe, cum tamen infans mortuus fuit excluſus. Hoc nimirum plerumque fit, ſi fœtus jam in utero materno putredinem ſubierit, eaq; pulmones eorum aqua ſpecifice leviores reddantur: hoc contingit in cujuſcunque ætatis ſubjectis, ſi ſuffocatione perierint. Quare etiam ſæpius obſervavi, pulmones peripneumonia defunctorum non ſolum admodum inflatos ac duros fuiſſe, verum etiam & totos & fruſtatim in aquas projectos petiiſſe fundum: Nec obſcura eſt ratio: qui enim pulmonum inflammatione occiduntur, iis pulmones ſanguine atro, ſpiſſo coagulato infarcti, eorumque vaſa partibus ac humoribus craſſioribus obſtructa, ac veluti indurata, ideoque pulmones inſigniter ponderoſi eſſe deprehenduntur. Id quod mox allegandum medicorum atteſtatum, de infante a matre melancholica intra lectum ſuffocato pluribus comprobavit.

Digitized by Google

ATTESTATUM MEDICORUM.

POſtquam legalis inſpectio infantis ſubito mortui Vitzeburgi requiſita, & noſtrum de tam ſubitanea morte judicium fuit deſideratum: contulimus nos quoque ad locum illum, & externa ſigna, infantem multum cruoris naribus reddidiſse, qui & faciem & lintea, quibus implicatus erat, inquinaverat, deprehendimus. Deinceps latus corporis dextrum a brachio ad femur uſque, ſanguine ſuffuſum, ac cœruleo colore imbutum conſpeximus; & aperta iſtius regionis cute, muſculus abdominis oblique deſcendens pariter ac intercoſtales muſculi ſanguine ſuffuſi, ac atro induti colore adparebant. Secato thorace, & in ejus cavitate duo circiter cochlearia ſeri ſanguinolenti; & in pericardio ejuſdem dimidiam partem reperimus. Pulmones magni, inflati, duri, & ab extravaſato in iis cruore ex brunno rubicundi videbantur, & in aquam projecti mox petebant fundum: reliqua autem viſcera atque partes, quin ipſum caput ab omni labe ac violentia erant libera.

Quæ cum ita ſint, & infans quatuor ante mortem horis adhuc illibata ſanitate fuerit gaviſus: vero eſt ſimillimum, eum violenta morte, ac procul dubio ſuffocatione fuiſse extinctum. Hinc enim factum eſt, ut vi pulſus cordis & arteriarum cruor vitalis majori copia in vaſa pulmonum pulſus, deficiente inſpiratione, cujus ope ſanguinea pulmonum vaſa comprimuntur, hinc cruor ex iis in ſiniſtrum cordis thalamum protrudi ſolet, in iis ſubſtiterit, & ſtagnaverit: ſub qua mora ſeroſus latex partim per dextram cordis auriculam perrupit, ac ſic in pericardio collectus fuit; partim etiam ex poris fartorum cordis vaſorum in ipſam thoracis cavitatem penetravit. Tali ratione impeditus humorum circulus reliquis etiam ſymptomatibus originem dedit, veluti fuerunt cruoris e naribus effluxio, & lateris dextri ſuffuſio, ſanguiniſque in ſubſtratis muſculis extravaſatio: dum enim ſuccis vitalibus tranſitus per quoſdam canales majores eſt denegatus, illi vi validi cordis motus majori vi ac impetu in minora vaſcula protruduntur, eaque facillime perrumpunt, & in ſubſtantiam muſculorum extravaſantur.

CASUS LXXXI.

De Vulnere pulmonum.

REquiſitus, ut de M. L. morte poſt inflicta ipſi a C. K. duo vulnera inſequuta mentem ac judicium meum exponam, deprehendi ex relatione medici atque chirurgorum, M. L. binis ſauciatum fuiſse plagis, quarum una ſub dextro hypochondrio inflicta, panniculum adipoſum, muſculoſque abdominis & lumborum penetravit, & cavum abdominis haud offendens, ſuper peritonæo in lumborum regione, latitudine trium a ſpina dorſi digitorum exiit: altera in pectoris latere dextro inter tertiam coſtam facta, lobos pulmonum minores ſauciavit, & in dorſo inter ſextam ac ſeptimam coſtam exitu potita eſt. Et cum præterea in ipſa pectoris cavitate plus quam quatuor libræ cruoris extravaſari adparuerunt; ſuſpicio fuit, vaſa ſanguinea majora pulmonum ſimul fuiſſe læſa.

Quamobrem incidit quæſtio: num hæc vulneratio per ſe ſit lethalis? Primum quod attinet vulnus, quod in dextrum hypochondrium penetravit, illud tantum abeſt, ut lethale fuerit, ut potius haud adeo magni ſit faciendum: omnis ergo lethalis eventus cauſſa in pectoris ac pulmonum ſauciatione ſita eſse videtur. Hac vero ratione multa occurrunt, quæ in denunciatione medici ac chirurgorum fuere omiſsa, ſcitu tamen neceſſaria. Namq; 1) vaſcula pulmonum læſa non indicantur nominatim; ſed 2) probabili duntaxat conjectura aſseritur quod majora eſse debuerint, eo 3) ſolummodo argumento, quoniam a die vulnerationis ad obitum uſque quatuor cruoris libræ in pectoris cavitatem fuerunt extravaſatæ. Neque etiam 4) mentio injicitur, qua ratione læſus & arte me-

medica & chirurgica fuerit tractatus; nec 5) quæ ſymptomata læſionem exceperint, cum tamen ex Actis innoteſcat, læſum in primo examine ob inſignem præcordiorum anxietatem nihil valuiſſe eloqui. Deinceps quoque 6) non relatum eſt, an vulnus intimam pulmonum texturam penetraverit, anne duntaxat in exteriore ſubſtiterit ſuperficie; nec 7) defuncti ætas, temperamentum, aliaque ad dijudicandam vulnerum lethalitatem neceſſaria momenta ſunt allegata. Nec etiam 8) exinde conſtat, an inflictæ plagæ cruentum profluvium ſupervenerit, ſed illa duntaxat punctim tenui gladio facta aſſeritur; de quali exigua, tamen periculoſa ſauciatione conſtat, quod cruorem haud emittat, & ideo per accidens lethalis fiat. Et denique 9) ſilentio prætermittitur, an pulmones in corruptionem ſubierint; quod momentum, cum quinta demum poſt vulnerationem die mors ſucceſſit, omnino locum invenit.

Quamobrem, cum adeo manca ac mutila ſit relatio vulneris: hæc ſunt, quæ de illius lethalitate judicare licet. Non omnia pulmonum vulnera eſſe lethalia, præter quotidianam medico-chirurgicam experientiam, varia probatiſſimorum auctorum atteſtantur ſuffragia. Hinc etiam *Welſchius in rationali vulnerum lethalium judicio* pag 58. & 59. quid, inquit, de vulnere pulmonum ſtatuendum ſit, ſequitur ſcilicet ſubſtantiam eorum; quod attinet vulnera ipſius, etſi vaſa pariter minora læſa ſint, vulnuſq; penetret, pro lethalibus non habeo. Quæ vero profunda ſunt, & ſubſtantiæ & vaſis pulmonum pariter majoribus infliguntur vulnera, venæ puta arterioſæ, vel arteriæ venoſæ, ea utplurimum lethalia eſſe certum eſt.

Hunc quoq; pertinent ea, quæ *Gulden-Klee Reſponſ.* 16. allegat: etſi enim ſubſtantia pulmonum, imo & vaſa ejus minora ſine hominis internecione quandoq; vulnerata eſſe conſtet; in majoribus tamen vena ſcilicet arterioſa, & arteria venoſa hoc non ſuccedit. Idem confirmat *Dolæus*, dum *in Encicl. chir. lib.* 2. *c.* 6. vulnus, inquit, penetrans per pulmones, niſi majora vaſa fuerint læſa, ſpes eſt ſanationis. Porro *Ruyſchius Cent.* 1. *Obſ. anatom. chirurg. Obſ.* 53. *ait*: Non ſolum hepar, verum etiam pulmo quandoque perferre poteſt affectus ſine vitæ diſpendio, modo ex arte tractentur.

Non minus *Foreſtus Obſ. chirurg. lib.* 6. *Obſ.* 4. *Scholio* ex *Fallopio* hæc verba recenſet: vulnera pulmonum per ſe mortem inferunt ex æquo, & ex æquo etiam poſſunt ſanari: & denique *Sannertus prax. Med. lib.* 5. *part.* 4. *C.* 3. dicit: omnia vulnera pulmonis lethalia non eſſe ſæpe docuit experientia, qua conſtat, multos per thoracem totum & pulmones fuiſſe perfoſſos, & nihilominus convaluiſſe. Et ipſe vidi exemplum in ſtudioſo quodam &c. &c. Pulmonis vulnera lethalia non ſunt, in quibus ſaltem pulmonis ſubſtantia, non magna vaſa læſa ſunt, neque adeo magna ſunt. Contra ſi vulnus pulmonis ſit magnum, & non ſolum ſubſtantia pulmonis, ſed & magna in eo vaſa, venæ ſcilicet arterioſæ & arteriæ venoſæ inſignes rami vulnerentur, vulnera ea lethalia ſunt: Ut ſilentio prætermittam multorum aliorum Medicorum, *Bohnii*, *Ammanni*, *Barbette*, *MunnicK*, *Sebitzii*, *Suevi &c.* teſtimonia; ex quibus adparet omnibus, non omnia pulmonum vulnera abſolute eſſe lethalia.

Proinde etiam non paucis obſervationibus medico-chirurgicis innoteſcit, quod ſæpius periculoſa quoque pulmonum vulnera ſanationem admiſerint, uti videre licet *in Fontano Obſ. & curat. med. lib.* 1. *pag.* 2. *Platero Obſ. pag.* 735. 736. *Rhodio Cent.* 2. *Obſ. Valeriola lib.* 4. *Obſ.* 10. *Sannerto loc. cit. Glaudorpio ſpecul. chirurg.* 24. *Zitmanno Med. Forenſ. cent.* 1. *Caſ. II.* 13. *Foreſto* Lib. 6. *Obſ. chirurg.* 4. *Petro Fuhrmanno in Greg. Horſtii epiſt. Med. ſectione* 19. *l.* 1. *Horſtio lib.* 3. *Obſ.* 2. *Pechlino hiſt. vuln. thorac. Bartholino hiſt. anat. cent.* 5. *hiſt.* 96. ubi dicit: vulnerati pulmones curari poſſunt, niſi majora vaſa lædantur. Conferantur porro *Scultetus in armam. chirurg. Obſ.* 43. *Hildanus Cent.* 2. *Obſ.* 32. *cent.* 1. *epiſt.* 52. *Tulpius lib.* 1. *c.* 17. *M. N. C. dec.* 1. *anno* 3. *Obſ.* 189. *dec.* 3. *anno* 1. *Obſ.* 141. *Bohnius de officio medici duplici par.* 1.

Cap.

Cap. 2. *p.* 23. *vulnerum lethalium exam. pag.* 132. *ſequent. GuldenKlee caſ. Med. lib.* 6. *Caſ.* 39. *SchencKius lib.* 2. *Obſ. de vulneribus pulmonum*, *Rolandus chirurg. lib.* 3. *cap.* 25. *Nic. Maſſa*, *Fr. Arceus*, *Fallopius* aliique. Quamvis igitur ex hiſce caſibus ac obſervationibus elucеſcat, non lethalia omnia pulmonum eſſe vulnera, ſed & periculoſiora ſæpius admittere curationem: attamen cum *Amanno Prax. Vuln. lethal. p* 281. adfirmare licet, quod de vulneribus reſtitutorum nihil certi determinari poſſit, & hinc ex illis caſibus docemur tantummodo, ut in dijudicandis pulmonum vulneribus caute procedamus.

Quæ cum ita ſint, & ad præſentem caſum adplicentur: varia in hoc occurrunt momenta, quæ abſolutæ hujus vulneris lethalitati repugnant. Namque 1) ea cruoris quantitas, quæ in cavitate pectoris extravaſata adparuit, minime tanta fuit, ut inde læſio majorum vaſorum judicari queat: 2) quæ ſi contigerit, & repentina mors fuiſſet inſequuta; & 3) longe major extravaſati cruoris in conſpectum veniſſet copia 4) Inſuper etiam ſatis commode fieri potuit, ut quatuor illæ cruoris libræ intra quinque, quibus adhuc vixit ſauciatus, dies ex ſola pulmonum vulneratorum ſubſtantia ſucceſſive exſtillaverint. Deinceps 5) ea plaga ſexquiunciali duntaxat profunditate, & quidem 6) in minores pulmonum lobos penetravit; in quibus majora vaſa haud reperiuntur: hinc quoque 7) vulnera, quæ ſuperficiem polmonum offendunt, haud tantum inferunt periculum, quam quæ ipſam profundius occuparunt ſubſtantiam 8) Tum quoque cruoris intra pectus retenti impedita evacuatio vel ſola ſufficit ad inducendum lethalem eventum, teſte crebra obſervatione; & tandem 9) ex plagæ deſcriptione non patet curandi ratio, atque num ratione curæ vel regiminis error fuerit commiſſus. Nec denique 10) determinatur, an vulnus mox collapſum fuerit, an cruorem reddiderit, numne æger ore eructaverit ſanguinem. Ex quibus demum omnibus adhuc certum eſſe liquet, vulnus non abſolute lethale appellari mereri.

CASUS LXXXII.

De vulnere diaphragmatis & hepatis cum ſubſequuta morte, non tamen abſolute lethali.

Cuidam ſtudioſo VIII. Calendar. Decembris anni præterlapſi inter certamen plaga cæſim infligebatur; quæ pectus, illæſis pulmonibus, muſculoſam ſepti tranſverſi partem, prope ſextam coſtam, & hepar penetrabat, ac primum, partim ob læſa intercoſtalia vaſa, partim inſignem ſauciati vino farti crapulam permultum; ſequenti biduo autem parum, & dein nihil plane cruoris fudit. Neque tamen minus, poſtquam edormiverat vinum, ſemel vomuerat, ac de aliquali ſpirandi conqueſtus erat difficultate; in ſequentibus diebus ſatis bene habuit, adeo ut medici ſuſpicarentur. Cum autem nec commendata remedia rite adhiberet, nec regimen obſervaret exactum, ſed potius potui cereviſiæ triticeæ frigido ſatis larga indulgeret quantitate: pridie Calend. Decembris anhelitu difficili ac præcordiorum anxietate corripi cœpit, cui demum eximius corporis languor acceſſit, ac ipſis Decembris Calendis hora ſexta veſpertina vitæ finem impoſuit. Poſt legalem corporis inſpectionem, pulmones ac reliquæ partes internæ adparebant illæſæ; ſeptum ſaltem tranſverſum atque hepar vulnus penetravit latitudine unciæ dimidiæ; omentum ac ſuperiora inteſtina juſto rubicundiora, & ſub hepate juxta ventriculum binæ cruoris coagulati, totidemque in pelvi unciæ conſpiciebantur; quemadmodum ex relatione medici atque chirurgi, ſub Litt. A & B. pluribus adparebit.

Quum igitur defunctus octava demum poſt acceptam plagam die perierit: quæſtio incidit: num vulnus per ſe & abſolute lethale fuerit? anne vita vulnerati niſi penitus conſervari, tamen diutius protrahi potuerit? numne porro vulnus per ſe haud lethale ſepti tranſverſi, a quo & præ-

præcordiorum anxietas, & ſpirandi difficultas dependent, magis per accidens, diætaq; ac regimine minus accurato mortem acciverit? Namque recenſitis binis duntaxat ſymptomatibus adflictus æger, ab iis per quatuor dies prorſus immunis fuit: quæ vero poſt largum, frigidioris potus uſum recruduerunt, & ægrum ſuffocarunt. Denique etiam vero eſt ſimillimum, inſequutam mortem magis a neglecto ſepti tranſverſi, quam jecinoris vulnere fuiſſe ſubortam. Quamvis enim jecinoris læſio non minus perardua videatur: tamen quædam ſunt momenta, quæ in eam mortis cauſſam conjicere prohibent. Namque 1) rami venæ cavæ ac portæ, qui forſitan diſciſſi ſunt, ſatis exiles fuiſſe debuerunt, quoniam parcus cruor, ejuſque non niſi quatuor unciæ intra octo dierum ſpatium exſtillarunt, quæ nec virium jacturam, nec corporis languorem inducere valuerunt. Neque 2) huic ſententiæ, quod nimirum minores duntaxat læſi ſint ramuli, adverſatur experimentum ſufflati ac per hiatum hepatis exeuntis aeris: ſiquidem vi legum mechanico-hydraulicarum neceſſe eſt, ut minorum ramulorum vaſculoſorum plures, eadem ratione permeabilitatis, quam perſpirabilitatis ſeu capacitatis cum uno majori poſſideant proportionem, hinc illi tantumdem perſpirent aeris, quam unus major: ſicuti in vulneribus pulmonum, ubi minores aſperæ arteriæ ramuli percuſſi ſunt, videre licet. Quamvis autem 3) hæc minorum ramulorum numero plurium, cum uno majori proportio ratione extravaſationis humorum locum non inveniat, & ſanguinis ex minoribus vaſculis fluxus facilius ſiſtatur, quam in majoribus: tamen 4) hoc momentum noſtræ hypotheſi eo magis favet, qua cum parcior cruoris quantitas effluxerit, legibus circulationis humorum hydraulico-mechanicis conſentaneum putamus, quod minores duntaxat læſi fuerint rami. Verum enimvero non equidem 5) negamus, quin cruor talis extravaſatus, ſi exitu per externam plagam deſtituitur, periculoſa atque lethalia poſt ſe trahere ſoleat ſymptomata; dum nimirum accedente corruptione in putrilaginem diffluere, ac ſæpius per alvum evacuari deprehenditur: verumtamen 6) ea in præſenti caſu adfuiſſe, nec ſigna mala, dum vixit, ſupervenientia, nec inſtituta poſt mortem ſectio confirmant. Namque maculæ præternaturales in omento atque inteſtinis repertæ, quæ a ſero ſanguinolento ex cruore circa eas partes extravaſato ſeparato, dictaque viſcera penetrante productæ eſſe videntur, nec veram inflammationem, multo minus ſphacelum intulerunt; & forſitan aliis cauſſis, veluti immodico vini ac cereviſiæ potui, iracundiæ atque terrori, in acceptis ferendæ ſunt: ut 7) taceam, colorem harum partium præternaturalem integro demum poſt mortem nycthemero præterlapſo adparuiſſe. Denique vero 8) jecinoris vulnera, niſi percuſſa ſimul fuerint vaſa majora, ac hinc copioſus profundatur ſanguis, licet etiam ſint periculoſa & tantum non inſanabilia: attamen non tam repentinam inferre mortem, ſed potius in lentam ulcerationem degenerare obſervantur; qua ægroti diuturna ſollicitantur valetudine.

Ex his itaque adparere exiſtimo, defunctum non jecinoris percuſſi, ſed potius ſepti tranſverſi icti cauſſa, ex propria culpa ſibi contraxiſſe mortem. Quum autem vulnera diaphragmatis leviora, ejuſque muſculoſæ tantummodo inflicta parti, minime quidem tanta ſint, ut abſolutam perniciem inferant; attamen vitio curationis, regiminis atque diætæ facillime funeſtum nanciſci ſoleant eventum: vero videtur ſimillimum, & conſulti quoque quidam medici confirmant, ſauciatum ex vulnere per ſe minus lethali, inordinata victus ratione exacerbato, proprio vitio periiſſe. Quod, ut eo clarius pateſcat, judicium medicum deſideratur.

A.

RELATIO SECTIONIS.

Poſtquam ſtudioſi vulnere heri peremti cadaver hodie cultro anatomico ſubjeci; ipſam octo abhinc diebus inflictam plagam pollicis latitudine ſub dextra

tra

tra papilla obliquo, ſimul declivi verſus cordis ſcrobiculum itinere profundius in pectus penetraſse deprehendi; uti ex adnexa inferius vulneris renunciatione pateſcet.

Aperto abdomine inteſtina ſuperiora ac omentum colore ex atro rubicundo, acſi ſanguine tincta eſsent, imbuta conſpiciebantur; ac inter hepar, ubi ventriculo accumbit, ipſumque ventriculum cruoris coagulati, quantum duæ capiunt palmæ, adparebat: cujus etiam notabilis portio & ſuperiori poſteriorique ventriculi parti, & concavæ hepatis regioni tam firmiter adhærebat, ut vix ſeparari potuerit. Hoc cruore partim digitis, partim ſpongia, aqua calidiori imbuta, ſubtiliter abſterſo; plaga pollicem magna inferioris hepatis parti inflicta, in quam digitus minimus intrudi poterat, conſpectui ſe ſiſtebat. Immiſsum ipſi inſtrumentum exploratorium per ſuperiorem & convexam hepatis partem rurſus exibat, ubi cum ſepto tranſverſo connectitur; & hinc non ſolum in ea regione vulnus unciam dimidiam magnum; verum etiam ſeptum illud pari ictu in muſculoſa ſui parte, ubi ſextæ coſtæ circiter adhæret, percuſsum detegebat. Quare detecto vulneris tractu adparebat, illud dicto modo ſub dextra papilla inflictum, inter quintam ſextamque coſtam diaphragma atque convexam hepatis partem penetraſse & in concava exiiſse. Ut autem viderem, quæ in hepate vaſa ſint læſa; primum ramo venæ portæ meſenterico per tubulum aerem inflari juſſi, qui protinus per utrumque hepatis hiatum erupit: tum ligata in pectore vena cava, in ejus truncum pariter immittebatur flatus, qui non minus per utrumque jecinoris vulnus cum ſpuma redibat: unde colligebam, majores & venæ cavæ & venæ portæ ramos fuiſse percuſsos. Præterea etiam in inferioris abdominis regione, ac ſic dicta pelvi binæ circiter extravaſati cruoris erant unciæ. Neque vero talis in pectoris cavitate exiſtebat; ſed cor æque ac pulmones nullo laborabant vitio; nec lien, præter coagulatum cruorem, quicquam præternaturale exhibebat. Ventriculus ac inteſtina a læſione libera, ſed flatibus farta ac diſtenſa, & obſcuro tincta colore adparebant: quid? quod omentum, ubi ventriculum ac hepatis inferiorem attingit regionem, aliquantulum corruptum videbatur. Num itaque hæc vulneratio lethalis fuerit, anne cruor in abdomen extravaſatus, maxime ille, qui inter hepar ac ventriculum tam tenax hæſit, per vulnus pectoris, diaphragmatis atque hepatis, expurgari iterum potuerit ac eliminari? arbitrio atque judicio aliorum relinquo medicorum. Ceterum adhuc in dextro brachio quædam leviores plagæ, una carpo, altera in antibrachio, tertia in brachio inflictæ adparebant.

Neque etiam ignorari oportet, & altero & tertio poſt acceptum vulnus die cruorem adhuc large fluxiſse ex illo; dein quidem ceſsaſse, fauciatum vero adeo habuiſse bene, ut non niſi de ſalute ſperaremus. Septima autem die recruduerunt & difficilis ſpiratio, & præcordiorum anxietas; tum acceſſit virium languor, qui octava morbi die magis magiſque auctus, cum anima hora ſexta veſpertina exſpiravit.

B.

VULNERIS DENUNCIATIO.

Inſtituta fauciati ſtudioſi inſpectione deprehendi, vulnus illius tenui enſe punctim factum, pollicis latitudine ſub papilla dextra tractu obliquo deorſum inter coſtas verſus ſcrobiculum cordis penetraſſe, & inſtrumentum exploratorium profunditate quatuor circiter unciarum in pectoris cavitatem intrudi potuiſse. Præterea laboravit æger ſumma præcordiorum anxietate ac anhelitu gravi, vulnuſque ſanguinem fudit. Neque vero ille ore fertur; claro indicio, ipſum pulmonem integrum, vaſa vero intercoſtalia, & carnoſam ſepti tranſverſi ſubſtantiam læſione eſse adfecta. Quin quamvis æger melius habere videatur; illum tamen nondum extra omne periculum poſitum eſse exiſtimo.

RES-

RESPONSIO CONSULTATORIA.

IN relatione vulneris, quo quidam ſtudioſus percuſſus, & poſt aliquot dies peremtus eſt, principalis occurrit quæſtio: num deſcripta in carnoſam diaphragmatis partem atque hepar penetrans plaga per ſe, abſolute, & ſine concurſu aliarum cauſſarum ſit lethalis? Si conſideremus vulnera tranſverſi ſepti, inveniemus ex omnium fere ſcriptorum medico-forenſium conſenſu, quod quæ nerveam ipſius partem offenderunt, jure pro abſolute lethalibus habeantur; quoniam hæc pars non ſolum principale ſpirationis organum conſtituit, verum etiam in nervea ſubſtantia icta inſignes thoracis ſpaſmos excitat, qui partim ipſum ſpirandi negotium impediunt, partim venam cavam ſeptum illud perforantem valide comprimunt, hinc ſanguinis ad cordis ventriculos remorantur progreſſum; & ideo congeſtionibus, ac extravaſationibus cruoris in imo ventre anſam ſuppeditant. Contra vero vulnera, quæ lædunt carnoſam diaphragmatis partem, licet pariter ob ſpaſmos per intervalla recurrentes, utut leviores, & hinc dependentem ſpirandi difficultatem, non omni vacent periculo, tamen cum facilius in hac parte admittant conſolidationem, minime ſunt abſolute lethalia, niſi forte vel nimis magna, vel parti nerveæ admodum vicina, vel denique cum læſione ramorum vaſculoſorum paullo majorum ſtipata fuerint. Quum igitur ex relatione præſenti eluceſcit, defunctum in carnoſa diaphragmatis parte ictum, & per intervalla duntaxat de ſpaſmis & inde pendente difficili & anxia ſpiratione conqueſtum, quarto, quinto, & ſexto autem diebus ab iis ſymptomatibus omnino immunem fuiſſe, illaque ſeptimo demum die ex perverſo regimine atque diæta ſibi contraxiſſe iterum, ac inde periiſſe: vero eſt ſimillimum, hoc diaphragmatis vulnus minime pro cauſſa mortis vel abſolute lethali agnoſcendum eſse.

Quod igitur plagam hepati inflictam attinet; haud ignorari oportet, ab omnibus in anatomia ac praxi forenſi peritis medicis, ea tantummodo viſcerum, maxime hepatis vulnera pro abſolute lethalibus haberi, quæ ſimul majores vaſorum ſanguiferorum ramos percuſſerunt, & hinc enormem cruoris copiam in cavum abdominis plorarunt: quæ autem leviora ſunt, & non niſi minores vaſorum ramos lacerarunt, cum extravaſatione cruoris parcioris, ea quidem periculoſa ſunt, non tamen ſubitaneam perniciem inferre deprehenduntur. Si ergo præſens vulnus, prout in ſectionis relatione deſcribitur, diſpiciamus, in ea quidem relatum legimus, illud per concavam pariter ac convexam jecinoris partem penetraſse, tanto hiatu, ut ipſi digitus minimus intrudi potuerit, at vero non accurate deſignatus eſt læſionis locus, num ille in media aut extremis jecinoris partibus fuerit &c. Hinc ſi perpendimus, plagam pollicis latitudine a dextra papilla, inter quartam & quintam coſtam inflictam, tractu obliquo deorſum verſus cordis ſcrobiculum per diaphragma in hepar penetraſse: haud ſine fundamento colligere licet, lobum jecinoris minorem & anteriorem, cujus haud adeo craſſi, & ventriculo accumbentis in hac regione ſitus eſt, percuſſum eſse. Hæc autem ſauciatio, cum non niſi minores vaſorum in eo loco reperiuntur ramuli, non potuit enormem ſecum ferre ſanguinis profluvium; & ideo intra octo dierum ſpatium, quantum duabus capimus palmis, exſtillavit cruoris in imi ventris cavum; quæ quantitas quatuor circiter, vel quinque uncias expleret. Quamvis enim immiſſus in venam cavam atque portæ flatus per vulneris hiatum eruperit: non inde ſequitur, majora vaſa fuiſse percuſſa, dum & minora aerem reddere valeant. Neque vero minus probe notandum eſt, vulnera hepatis longe citius atque facilius conſolidari, quam quæ in aliis fiunt partibus: non enim ſolum cruor per hepar progrediens per ſe valde ſpiſsus & ſero privatus obſervatur, verum etiam ob deficientem venæ, quæ arteriæ officio fungitur, pulſum minori impetu atque tardius provehitur; unde a craſſis iſtis humoribus minores canales facillime

obturari, ac veluti conglutinari poſſunt. Quæ cum ita ſint; facile adparet, nec hoc hepatis vulnus pro abſolute lethali judicari poſſe.

Jam ergo ulterius recenſetur, ventriculum ac inteſtina, colore obſcuriori atro tincta, & omentum, ubi accumbit ventriculo, nigrum atque corruptum, & ideo ipſam inflammationem ſphacelosam, tanquam proximam & immediatam mortis cauſſam fuiſſe præſto: unde videri poſſet, acſi hæc corruptio ſanguini extravaſato in putredinem abeunti in acceptis ferenda ſit. Verum enimvero attenta docet experientia, cruorem, ſi minori copia in cavitatem abdominis fuerit extravaſatus, abire quidem omnino in putredinem; hanc longe leviorem, & magis ſucceſſive contingere, ac non niſi febri lenta, viriumque dejectione ſtipari, maxime ſi remediis tam internis, quam externis diſcutientibus ſuccurratur. Hoc adfirmant exempla eorum, qui abſque læſione viſcerum internorum & nobiliorum per totum corpus transfoſſi, aut in omento vel jecinore leviter ſauciati fuerunt; in quibus ſanguinem in cavum abdominis effuſum eſſe, omnino credendum eſt. Quamobrem cruoris extravaſati quinque unciis, qui in defuncto in conſpectum venerunt, inflammatio illa ſphaceloſa nullo jure adſcribi poteſt. Eandem potius variis internis cauſſis ſuos debere natales credo; quas inter præter leviores ex læſo diaphragmate ſpaſmos, & cruoris coagulum ventriculo adhærens, collocari merentur læſi ſub accepto vulnere crapula, neglectum regimen, atque potus frigidæ cerevisiæ: quæ in præſenti corporis atque partium imbecillitate, inducendæ inflammationi, & ex hac ſuborto ſphacelo omnino ſuffecerunt. Ex quibus recenſitis momentis, partim ambiguis clariſſime patere credo, vulnus defuncto inflictum pro valde quidem periculoſo, non autem abſolute pernicioſo eſſe habendum.

Judicium medico-chirurgicum privatum.

Poſtquam requiſitus, ut judicium meum ad quæſtionem: Num læſo ex inflicto ipſi vulnere, niſi diætæ error acceſſerit, neceſſario fuiſſet moriendum? ſuppeditem, omnia momenta probe diſquiſivi: quantum quidem ex illis judicare licuit; vulnus illud minime abſolute lethale renunciare poſſum. Quod enim attinet vulnus carnoſæ diaphragmatis ſubſtantiæ; quæ longe minori ſenſibilitate gaudet, quam quidem centrum illius tendineum; ſicuti etiam ſpaſmi leviores & mox remittentes indicant: illud, more plagis carnoſarum partium conſueto, omnino admittere ſolet curationem; quales obſervationes *Glandorpius ſpecul. chir. obſ. 27. & Hollerius in Hipp. Lib 6. aph.* 18. allegant. Ut taceam, ſæpius hepar cum læſa diaphragmatis ſubſtantia carnoſa coaleſcere, & hinc vulnus ad cicatricem perducere. Quod ſi vero ulterius hepatis læſionem diſpiciam; illud ex plaga verſus cordis ſcrobiculum tendente, in lobo ſuo minori ſive anteriori, ubi ventriculo accumbit, percuſſum eſſe videtur. Cum autem hic lobus tenuis, minoribuſque ſanguineis vaſis obſervetur inſtructus; & ſanguinis per hujus viſceris vaſa progreſſus ob ejus ſpiſſiorem texturam admodum languidus deprehendantur: facillime fieri potuit, ut exigua illa læſio ab effluente glutinoſo cruore, cujus quinque circiter extravaſatæ fuerunt unciæ, iterum conſolidata fuerit. His cum accedant obſervationes *ab Hildano Cent. II. obſ. 37. Glandorpio L. c. obſ. 33. & Foreſto Lib. VI obſ. 3. allegata*, quod graviora etiam lobi majoris vulnera, in quibus majora vaſa fuerunt læſa, curata ſint: omni jure & præſenti hepatis ſauciationi abſolutam lethalitatem denegari poſſe arbitror. Reſtant itaque dijudicanda, quæ poſt acceptam plagam acceſſerunt ſymptomata, anxietas præcordiorum ſcilicet, & gravis anhelitus: quæ tertio poſt vulnerationem die remiſerunt; deinceps autem ingurgitatis cereviſiæ triticeæ frigidæ quatuor menſuris recruduerunt, cum inſequuta morte; poſtquam denique ventriculus, inteſtina ac omentum ſiderata adparuerunt. Non equidem negari poteſt, quin ſideratio harum partium, proximam & neceſſariã mortis cauſſam conſtituerit: huic

vero

vero hepatis & ſepti tranſverſi læſiones remotiorem duntaxat ſuppeditarunt occaſionem. Hæ enim ventriculum ac vicinas partes ſpaſmo corripi effecerunt; quo conſopito nihilominus remanſerunt earum partium debilitates; quibus factum eſt, ut accedente victus incongrua ratione, ſpaſmus recruduerit, ac ſtaſin humorum inflammatoriam, cum ſubſequente lethali ſphacelo introduxerit. Quod ſi enim hanc inflammationē ab ipſo vulnere immediate derivare velles; facilius fuiſſet, ut ipſum diaphragma vel alia viſcera eam ſubierint. Neq; vero etiam hæc vētriculi, omenti ac inteſtinorum ſideratio cruori in abdomine extravaſato adſcribi poteſt: tum enim non ſolum veſica urinaria & inteſtinum rectum, quibus etiam incubuit extravaſatus humor, inflammationem ſuſtinuiſſent; verum etiam putredinoſus odor nares feriiſſet; quod utrumque momentum minus adfuiſſe perhibetur. Multo minus hic effectus lethalis a tam pauca extravaſati ſanguinis quantitate proficiſci potuit; quæ ope motus tonici per poros partium facile reſorberi potuiſſet. Quamobrem concludo, vulnus & hepatis & diaphragmatis non per ſe, ſed per accidens fuiſse lethale.

CASUS LXXXIII.

De aſthmate, & ſpaſmo præcordiali a motu corporis.

Vir quidam ſeptuagenarius, ſanguineę conſtitutionis, quanto exercitio in juventute multis itineribus, aliiſq; negotiis corpus commovere ſueverat; tanto quoq; otio, vitæ ſedentariæ, multiſque laboribus mentis ſtipatæ, ætate magis provectiori indulgere cœpit. Sub hoc vivendi genere vires corporis pariter ac animi ſemper manſerunt integræ, bona ciborum adpetentia, ſomnus quietus, ac ſatis regulare alvi officium; & inſuper ad præſervanda majora mala quotannis bis venam præbuit ſecandam. Neque tamen minus aliquot abhinc annis de dolore tenſivo atq; gravativo, a ſcrobiculo cordis per ſterni tractum aſcendente, ac præcordiorum anxietate, ſpirandiq; difficultate ſtipato conqueri cœpit. Ingraveſcunt hęc ſymptomata potiſſimum ſub quocunq; corporis motu; ſi nimirum vel obambulet æger, vel ſcalas aſcendat, vel etiam veſtes induat; adeo, ut ſæpius penitus inter ipſum motum ab illo abſtinere teneatur: & hinc quietus, ab eo ſymptomate prorſus immunis ſit. Neque minus poſt cibos flatulentos aſſumtos, vel potam cereviſiam, inſignis conſtrictio atque dolor circa ventriculum atque pectus percipitur, & nonniſi eructatis ructibus allevatur: quare etiam ſi hauſtum viniRhenani, vel tantillum panis butyro illiti, vel etiam eſsentiam ſtomachicam mane aſsumſerit, optime habet. Huic ergo moleſtiæ pręterito anno oppoſuit uſum acidularum Egranarum; quę licet paullo ſublevaverint malum, illud tamen penitus haud expugnare valuerunt; quamobrem meum per litteras flagitavit conſilium.

Optavi igitur, ut plura momenta ſcitu neceſsaria in hac morbi hiſtoria fuiſsent allegata; nimirum quomodo pulſus, maxime ſub motu corporis, ſe habeat, an ſit inæqualis & interruptus, an intermittens aut paullo durior, vel contractior? anne quoque tremor vel palpitatio cordis illum affectum comitari ſueverit? &c. Nam crebra experientia conſtat, in ſubjectis plethoricis, vitæ ſedentariæ, ſed largis, nutrientibus ac vinoſis epulis indulgentibus ob ſpiſsos humores, eorumque languidiorem per cor & pulmones progreſsum, facillime in veniſpolypoſas generari concretiones, ex quibus ſtricturæ pulmonum, vicinarumque partium nervoſarum ſpaſmodicæ cum difficili reſpiratione ac præcordiorum anxietate propullulant. Hoc eo facilius contingit, ſi ſub motu corporis muſculi pręſertim brachiorum pedumque commoventur, & hinc ęquabilis humorum copia eo magis verſus pręcordia compellitur. Quod ſi deinceps ventriculi vitium acceſserit, & ille, vi concoctrice lęſa, a flatibus diſtenditur: inde liber ſepti tranſverſi motus, & hinc æquabilis humorum per thoracem circuitus admodum impeditur.

Quod ſi itaque ægrotantis conditionem intueor, hanc adeo comparatam eſse ex

perſcriptis judico, ut niſi coagula polypoſa jam revera præcordia obſideant, ea tamen in propinquo eſſe credam. Quamvis enim in illius corpore plethorico ac ætate provecto, ventriculus pariter labefactatus videatur; in illum tamen ſolum omnem mali cauſſam collocare haud licet, maxime cum æger uſu ſtomachicorum, flatus diſcutientium atque vinorum generoſorum ei jam proſpexerit. Quamobrem ut a ſuo malo vindicetur, operæ eſſet pretium, ut & ipſa conſopiantur ſymptomata, & humorum circuitio adjuvetur. Quibus ſcopis obtinendis conſultum fuit, ut ter vel quater quotannis larga cruoris ex vena in pede tuſa detrahatur quantitas; quo humorum impetus a præcordiis divertatur, eaque ab inhærentibus liberentur ſymptomatibus. Mane potandum commendavi infuſum theiforme ex herba veronicæ, corticibus citri recentibus & cardamomo paratum; & tum caryophylla ad ventriculum roborandum ſuaſi maſticanda. Non minus ad reſtaurandam vim digeſtivam ſub epulis data fuit eſſentia Zedoariæ & corticum aurantiorum cum ſpiritu nitri dulci, & ſpiritu ſalis ammoniaci vinoſo, nec non aqua ex millefolio ac floribus chamæmeli cum cereviſia triticea deſtillata permixta. Eidem ſcopo propoſui emplaſtrum ſtomachicum ex emplaſtri cruſtæ panis uncia una, olei nuciſtæ moſcati drachmis duabus, balſami Peruviani drachma una & olei caryophyllorum drachma dimidia confectum & ventriculo imponendum. Tum etiam valde hortatus ſum, ut alvi lubricitati ſuccurratur, & huic fini commendavi uſum pilularum balſamicarum, ad Becheri methodum parandarum, bis quavis hebdomade matutino tempore aſſumendarum; ſi pridie veſperi pulvis abſorbens nitroſus ex ſolutione oculorum cancrorum, magneſia, nitro purificato, & tartaro vitriolato fuerit propinatus. Adventante denique vere haud alienum putavi, ut æger acidulis Egranis, conjunctis amaricantibus atque ſtomachicis medicaminibus utatur. Ceterum ad ſervandam rectam vivendi rationem, ut a largis epulis, maxime veſpertinis, cibiſque flatulentis, ac concoctu difficilioribus abſtineat, corpus equitando vel curru vehendo ſedulo moveat, & denique ſepoſito omnis cereviſiæ atque vini uſu, pro potu ordinario aquam cum cinamomo decoctam potet, imperavi.

CASUS LXXXIV.

De Aſthmate humido.

Illuſtriſſimus atq; excellentiſſimus quidam Dominus, LVIII. annorum, atque antea temperamenti ſanguineo-cholerici, jam vero atrabilarii magis exiſtens, vitæ ſedentariæ plurimum addictus, cui hæmorrhoides antea præſentes ceſſarunt, in primis noctu ſub ſomno incurrit laborioſam, difficilem ac brevem ſpirationem, de qua etiam de die ſub aſcenſu ſcalarum conqueritur. Huic ſe ſe jungit noctu ſibilus vehementior, & ſonus ſpumidæ quaſi ebullitionis, tempore matutino vero concurrit tuſſis, quæ magnam quidem muci quantitatem excutit, ſed ſine magno levamine; cum congeſtio in pectore tanta ſit, ut brevi mora prior muci quantitas denuo in pulmones deferatur. Præterito tempore æquinoctiali frigido & pluvioſo hæc ſpirandi difficultas augebatur; pejuſque ſe habuit illuſtriſſimus æger; cum ceſſante magis adpetitu vires quoque deficere cœpiſſent. Etſi autem has deinceps, intemperie aeris mutata, non ſolum mox denuo reſumſerit; ſed etiam recenſita ſymptomata ſatis moleſta adhibitis decentibus remediis multum imminuta fuerint: eo minus tamen penitus a medicamentis eſt abſtrahendum, quo citius iis ſepoſitis denuo augmentum capiunt recenſitæ calamitates. Ex dictis patet, adeſſe aſthma humidum, cum humorum tenacium in bronchiis hærentium notabili concurſu ſe manifeſtans. Nec ſoli pectori proprium, ſed & in hypochondriis ſedem ſuam habens, ut adeo dyſpnœa hypochondriaca ſimul jungatur; cujus effectus in partes pectoris redundat, ob nervorum recurrentium cum negotio reſpirationis connexionem;

de

de qua re notabile eſt Galeni de cane, his nervis interceptis, aſthmatico facto, experimentum per LoWerum in Actis Anglicanis repetitum. Porro malum hocce antea quidem fuit ſymptomaticum magis, cum tuſſi humidæ ſupervenerit; jam autem idiopathicum evaſit, atque chronicum. Ratione recurrentium acceſſionum eſt periodicum magis & nocturnum; ratione gradus vero medium locum occupat inter dyſpnœam & orthopnœam. Cauſſa hujus affectus continens atque immediata eſt materia mucido viſcida, circa pectus copioſius collecta. Cauſſa mediata proxima, ſive antecedens & concomitans eſt flacciditas texturæ pulmonalis membranaceæ; & nervulorum pulmonalium, ex prægreſſis pectoris congeſtionibus ſuborta: unde paucis momentis talis humorum affluxus contigit; quod fieri non poſſet, ſi nervi illi in debito tono ſervarentur.

Cum his cauſſis conſpirat, atque mediatam proximiorem conſtituit activa humorum verſus pectus congeſtio, evacuationi hæmoptycæ deſtinata, atque a ſuppreſſione hæmorrhoidum antea ſemel præſentium ortum ducens: quæ evacuatio ſanguinis ſuppreſſa cauſſam occaſionalem, ſive mediatam remotam conſtituit; quas inter porro referri meretur & tuſſis antea ſæpius præſens, & mutatio vitæ generis laborioſi in ſedentarium, & mutatio ſubitanea aeris frigidioris cum calidiori. Ratione prognoſeos ſicuti in genere hic affectus pertinax magis exiſtit, præſertim in annoſis: ita in ſpecie hic invaleſcens minatur ſuffocationes pectorales; quin, ſi acrimoniam concipiat materia in bronchiis hærens, exulceratio & phtyſis ſequi poteſt, niſi tempeſtive ſuccurratur. Quemadmodum autem hæc ratione prognoſeos funeſtæ adducta ſunt: ita ratione ſalutis ſciendum, aſthma concurrente tuſſi faciliuscurari, quam eadem abſente; cum tuſſis, quando non adeo enormis eſt, materiæ excretionem aliquo modo promoveat. Hæmorrhoides aſthmati ſupervenientes malum notabiliter ſæpius mitigant: id quod eo certius hic contingeret, cum affectus præſens ab earum ſuppreſſione ſimul ortum trahat.

Jam ſi totam morbi hiſtoriam hic recenſitam percurramus, probeque nexum hujus mali cum adductis cauſſis ponderemus: ſtatim patebit, viſcidum in bronchiis pulmonum hærens ante omnia eſſe reſolvendum, reſolutum vero ex corpore excernendum. Hinc non ſine ratione per tempus adhibita ſunt tam reſolventia ex vegetabilibus blandioribus, huic affectui appropriatis, aliiſque gummatibus potentioribus parata, quam laxantia. Neque enim contrarius inde obſervatus eſt effectus, cum ſub eorum medicaminum uſu liberior ſpiratio ſub ſomno acceſſerit. Quare non mirum, illuſtriſſimum ægrotantem, uſu laudatorum remediorum ceſſante, ſtatim priora ſymptomata denuo incurriſſe, cum cauſſa antecedens ſuperius recenſita nondum fuerit ſublata. Nam licet per annum materiã mucido-viſcidam circa pectus collectam reſolvamus, reſolutamque educamus; malum tamen ſemper recrudeſcet, pauciſſima etiam mora; niſi cauſſam antecedentem, nempe flacciditatem pulmonum, ob quam paucis momentis tantus fit humorum affluxus, tollamus, atque nervos in ſuum tonum reſtituamus. Hoc autem impetrabimus, ſi congeſtiones atque decubitum humorum ad partem affectam inhibeamus. Quibus remediis hic opus ſit, ſuperiores cauſſæ nobis indicant, cum primo intuitu pateat, illa ea eſſe, quæ & motum humorum aliorſum, inprimis vero ad partes remotas derivent, & fibrarum decentem ſtricturam promoveant. Sanguinis ergo ob vitam ſedentariam accumulata quantitas eo magis indicat ſui depletionem, cum excellentiſſimus æger huic non ſolum aſſuetus ſit; ſed eadem inſtituta etiam ſtrictura fibrarum relaxatarum, ſicque ipſe tonus partium promoveatur. Hinc poſt æquinoctium vernale venæſectio ad aliquot uncias celebrata eſt in pede, & ob hanc cauſſam, quod tali ratione humorum affluxus ad partes ſumme remotas derivetur. His ergo ita ſecundum ordinem adhibitis poſt venæſectionem inſtitutam non modo multo melius ſe habuit illuſtriſs. æger: ſed & ſanguis emiſſus tam ratione conſiſtentiæ,

Digitized by Google

quam ratione coloris ſine labe conſpicuus erat: fuit enim eleganti rubedine tinctus, pauciori ſaltem ſero præditus. Similem effectum revulſorium obtinebimus, tam ſi tuſſim, majorem ad pectus adfluxum cauſſantem, interdum præmiſſis præmittendis, pulvere convenienti cum grano uno maſſæ pilularum de cynogloſſa juncto mitigemus; quam ſi excellentiſſimus æger tempore hyemali ſubitaneam aeris calidioris cum frigidiori mutationem vitaverit: Cum humoribus in hypocauſto calidiori magis reſolutis non ſolum intimior aditus ad pulmones pateat; ſed & accedente frigore fibris ſtrictis difficilior reditus concedatur; ſicq; congeſtio, atque per conſequens ipſe morbus augeatur. Uti autem hæc omnibus medicamentis palmam præripiunt ratione revulſionis humorum: ita meo judicio optime ſtricturę atque ſcopo tonico inſerviemus mixtura ex ſpiritu cornu cervi, tinctura antimonii tartariſata, eſſentia ſuccini & ligni ſaſſaffras; decocto ex radice gentianę rubræ, herba veronicæ, hederæ terreſtris, hepaticæ nobilis, ſcordii, ſemine fœniculi, corticibus citri & cinamomi, item ſuccis tam laudatarum, quam herbæ beccabungæ, naſturtii aquatici, cum tantillo balſami Peruviani, aut de Copaiba. Ceterum adpetitus ſemper reſpiciatur, atque decentibus remediis temperatis reſtituatur; & ulterius diæta moderata, animus quietus, motuſque corporis ſufficiens commendentur.

Jam per aliquod tempus illuſtris æger nullis jam amplius utitur remediis. Cum autem priora ſymptomata, licet minori gradu, ſemper tamen denuo redeant: utiq; ulterius medicamentis erit inſiſtendum, imprimis cum extra paroxyſmum optima ſit medicatio. Unde hic laudarem aliqualem ſaltem continuationem adductorum medicamentorum, vel ſi hęc in affectu hocce chronico haud ſufficiant, potentiora reſolventia ſuaderem e. g. radicem petaſitidis, angelicæ, imperatoriæ, leviſtici, bardanæ, apii, dracunculi; ſpeciatim vero radicem ari ob aſthma humidum. Ex herbis antiſcorbuticis laudarem trifolium, naſturtium, beccabungam; hiſque modo ſemen dauci, ammios, baccas juniperi, modo gummi ammoniacum jungerem. Ex compoſitis ſumi poſſet ſpiritus ſalis ammoniaci urinoſus, liquor cornu cervi ſuccinatus, vel etiam potiuncula Brunneri gummi ammoniaci uncia ſemis, in aceti ſquillitici uncia ſoluti, aquæ veronicæ unciis duabus, olei tartari per deliquium guttis XII. atque ſachari uncia ſemis parata: cui quoque adderem aquam hyſſopi, cum in aſthmate ſenili, ac flacciditate pulmonum, atque aliis humidis pectoris conſtitutionibus chronicis egregie conveniat uſus diuturnior ſimilium aquarum vinoſarum. Quæſtio jam incidit: an tuta ſit acidularum potatio? Reputatur quidem aſylum hypochondriacorum, cum tamen phtyſicis quocunque etiam gradu conſtitutis, magis ſit nocivus, & illuſtriſſimus æger ad talem diſpoſitionem phtyſicam admodum proclivis ſit, neque ex Egranis, quibus ſæpius uſus eſt, atque Selſtetſenſibus ſufficientem effectum reportaverit; non facile earum ſuaſor eſſem, aliorum conſilio id relinquens. Atque uti hæc de præſenti ſtatu magis valent, atque curationis gratia adducta ſunt: ita præſervandi fine deinceps circa æquinoctia denuo ventilationes ſanguinis juſto loco inſtituendæ ſunt, vel loco earum hirudines in locis hæmorrhoidalibus adplicandæ; deinceps evacuationes ſeroſo-mucidæ catharcticæ tolerabili quantitate & motu adminiſtrandæ, & pro circumſtantiarum ratione repetendæ: tandem vero alia ſelectiora ex ſuperioribus ſubjungenda, & de reliquo tempus aliquod reſpirandi naturæ ſubinde concedendum, ne medicationibus adſueſcat. Ante omnia illuſtriſ. æger hac notabili ſublevatione contentus ſit, cum plenaria reſtitutio in malo hocce chronico obtineri nequeat. Dabam Viennæ tertio Calend. May 1726.

CONSILIUM.

Ægritudo, qua ſollicitatur vir illuſtriſſimus, omnino aſthma humidum adpellari meretur; quod meo qui-

quidem arbitrio minime ex affectione hypochondriaca, ſuppreſſione fluxus hæmorrhoidalis, vel congeſtione ſanguinis ad pectus, hæmoptyſin intendente, dependet; ſed potius ex prava ventriculi digeſtione, & viſcidis ſordibus, tam in primis viis, quam maſſa ſanguinea hærentibus natales ſuos mutuatur. Verum cauſſæ huc facientes vita ſedentaria, largior victus, ac mentis labores cum meditatione juncti utique fuerunt; quæ & labefactando ventriculi tono, & humorum abundantiæ generandæ ſatis ſunt opportunæ. Quare ut ab eo malo vindicetur æger excellentiſſimus, neceſſe ante omnia eſt, ut in vivendi ratione motui corporis magis ſtudeat, cœlum aeremque mutet, cœna minus liberali utatur, cibos probe mandat, ac mentis labores evitet. Deinceps operæ erit pretium, acidulas Egranas cum debito regimine per quatuor vel quinque hebdomades potare, ſimulque loco potus ordinarii aquas Selteranas cum quarta vini parte remixtas adhibere. Nec ludetur opera, ſi ter ad minimum quotannis, nimirum Februario, Majo, ac Octobri menſibus ſanguis ex vena in pede tuſa mittetur, præterea ſingulo mane ſex vel ſeptem vaſcula infuſi theiformis cum ſacharo cando ſorbillabuntur, & omni triduo larga doſis ſequentis pulveris veſperi adſumetur: Recipe pulveris liquiritiæ unciam, radicis pimpinellæ albæ, iridis Florentinæ unciam ſemis, balſami de Copaiva drachmam ſemis. M. f. pulvis d. Infuſum theiforme ſic ſe habet: Recipe herbæ veronicæ, hyſſopi ana manipulos duos, dragunculi manipulum unum, ſeminis fœniculi drachmas duas. Conc. Cont. M. D. S. ſpecies *ſum Krater-Thee*. Denique conveniet ſingulis decem diebus mane devorare ſequentem potionem laxantem: Recipe mannæ electæ uncias duas cum dimidia, cremoris tartari drachmam unam & ſemis, aquæ florum acaciæ uncias quinque; coque & ſolve leni calore: colaturæ adde olei de cedro italici guttas quatuor. M. D. S. potio laxans. Quæ ſi rite fuerint obſervata, de felici eventu nullus dubito. Quod ceterum medici judicium ſatis doctum attinet; illud ex D. D. JuncKeri tabulis medicis maximam partem concinatum videtur; farrago autem remediorum ibi commendatorum præſenti morbo minus eſt conveniens.

CASUS LXXXV.

De Aſthmate flatulento.

Unus cum dimidio circiter elapſus jam eſt annus, ex quo noctu inſigni præcordiorum anxietate, cum tenui ſibilo ac difficili ſpiratione ſtipata ſubito corripiebar. Hinc protinus e lecto ſurgens, & paululum obambulans ſumſi pulverem temperantem; ex quo melius habui, noctemque placido tranſegi ſomno. Eadem adfectio aliquot poſt ſeptimanis recidens, eadem ratione facile ſuperabatur. At vero Auguſto menſe anni noviſſime elapſi, cum mane hora ſeptima lectum dereſerem, inter ſurgendum, pungitivus dolor cor adficere videbatur, eumque difficultas ſpirandi excipiebat: alvum exoneraturus, eam reddere haud valebam. Hinc veſtes induens tanta anhelatione, ingenti pectoris ſibilo conjuncta adficiebar; ut adſtantes medicum atque chirurgum advocari curaverint. Hi ſanguinem e vena miſſuri, eam fruſtra & in brachiis & pede dextro tundebant; quippe quæ partes inſigni conſtrictione rigebant; donec tandem e ſiniſtro pede parum cruoris detraxerint. At nihilominus ronchus & anhela ſpiratio adeo invaleſcebant, ut facies ſanguine farta ac turgida adpareret, oculi prominerent, ac omnes vel ſuffocationem vel apoplexiam vererentur. Interim propinata ſæpius in infuſo theiformi mixtura ex eſſentia corticum aurantiorum, pimpinellæ, ſaſſafras, cardamomi, ac ſpiritu carminativo de tribus parata ad me redire cœpi; ſed urgebat adhuc ronchus; qui demum, evacuatis per injectum clyſterem multis flatibus, ructibuſque cum reliquis ſymptomatibus paulatim remittebat; poſtquam per quinq; duraverat horas. Poſtridie uſur-

pavi mixturam ex gummi ammoniaco, in aceto ſquillitico ſoluto, aqua veronicę, hyſſopi, aſthmatica, nitro depurato, ſyrupo capillorum veneris, & de eryſimo Lobelii concinnata; & hinc per aliquod tempus præter anhelam ſpirationem, maxime ſub aſcenſu ſcalarum moleſtam, non habui, de quo conquererer. Menſe vero Novembri, cum noctu ſub largo ſudore ac crebra anhelatione evigilarem & ſurgerem: eodem paroxyſmo cum pectoris anxietate, ſibilo ac gravi anhelitu ſtipato infeſtabar; ab eoque per quinque horas inhærente, adplicato clyſtere, & data priori mixtura favente gratia iterum liberabar. Eadem moleſtia paulo levioribus ſymptomatibus menſe Januario currentis anni poſt liberaliorem cœnam eadem hora matutina tertia recrudeſcebat, priſtinis profligata præſidiis. Aliquot abhinc hebdomadibus ex vena in brachio tuſa optimus ac floridus effluxit ſanguis: & poſthæc ſæpius deſcripta acceſſio bis adhuc ſemper levior, eandemque ſervans horam, recidebat. Tum a cœna penitus abſtinere cœpi, & ejus loco aſſumtis aliquot vini Rhenani vel Moſellani hauſtibus, Tabacum ſumare ac cereviſiam potare ſuevi. Abhinc licet pectoris adſectio haud amplius redierit; tamen alia ſucceſſit ferme moleſtior. Quotidie enim hora veſpertina ſeptima, tanquam concoctionis tempore, quo alias cœna uti ſuevi, pręviis cordis palpitatione, extremorum, ac maxime digitorum refrigeratione, & denique largo corporis ac præcipue capitis ſudore, ructus inſigni anxietate præcordia occupant, & non niſi ſumma vi atque moleſtia erumpunt: quibus excretis, ſatis bene habeo: Per alvum autem nulli unquam redduntur flatus. Quid? quod hæc ructuoſa moleſtia præter veſpertinum, quod ſervat, tempus, noviſſime binis vicibus media nocte præviis levi ſudore, cordis palpitatione, ac celeriori pulſu, redierit, meque per integram horam cruciaverit; donec iis eructatis ab omni moleſtia liber eram. Neque minus interdiu hi ructus quandoque erumpunt, ſed leviores & non tantis, ut priores, ſtipati ſymptomatibus. Inter ipſum paroxyſmum inſignem ventriculi ardorem percipiebam antea atque acrimoniam; ſed ſumto bis quotidie pulvere ex matris perlarum præparatæ, lapidum cancrorum præparatorum, antimonii diaphoretici ana drachma una & olei ligni ſaſſafras, ac Cinamomi guttis tribus confecto & in tres doſes diviſo, remiſit ea adfectio. Alvus, quæ a teneris ſoluta eſſe ſuevit, jam ſegnior, & nonniſi datis purgantibus vel laxantibus redditur. Sæpius ſubito accedunt cordis palpitationes, quibus durantibus pulſus eſt intermittens. Ceterum quamvis pertinaciter obſervem victus rationem, omneſque cibos flatulentos ac nocivos fugiam, nec illos unquam ad plenam ſatietatem aſſumam; quamvis etiam moderato corpus moveam exercitio; & pro potu ordinario vino generoſo & cereviſia utar, quoniam intermiſſa cereviſia alvus fit magis adſtricta: nihilo tamen minus omni veſpera redit moleſtum malum. Sub hoc abdomen quidem contabeſcit; & totum corpus flacceſcit; ſed vires ſunt integræ, & vultus ſanorum ſimillimus ac vivaciſſimus. Mane veronicam in infuſo potare ſuevi; alvo ſolvendæ ex ſuaſu medici ſæpius capiebam pilulas ex mercurio dulci confectas; veſperi mixturam ex eſſentiæ abſynthii compoſitæ, liquoris terræ foliatæ tartari ana uncia ſemis, elixir proprietatis uncia una paratam ex vino ſumebam; & ad roborandum ſtomachum varias eſſentias cardamomi, coſti veri, piperis longi, gentianæ, millefolii &c. adhibebam: quibus omnibus nullam opem ferentibus, medicus meus mali cauſſam in ventriculi atonia collocat.

CONSILIUM.

Ex iis, quæ mihi de adverſa generoſiſſimi viri valetudine ſunt perſcripta, facile collegi, illam omnino nomen aſthmatis flatulenti mereri; quod teſtantibus crebris ructibus ventriculi atonia, & hinc ſuborta illius expanſione flatulenta, ſeptum tranſverſum moleſte afficiente, natales ſuos mutuatur. Quum autem morbi, qui ex ſola ventriculi atonia, & flatibus in illo

illo retentis dependent, convenientibus carminativis, nervinis & ſtomachum roborantibus facillime curari ſolent; & præſens, adhibito nequicquam horum uſu per integrum jam inhæſit annum: neceſſe omnino eſt, ut hujus ructuoſæ ventriculi inflationis præter illius imbecillitatem, adhuc plures ſubſint cauſſæ. Has inter potiſſimum referendus eſt difficilis humorum vitalium per viſcera abdominis; maxime hepatis, meſenterii & lienis circuitus: hunc enim in hominibus ętate provectioribus, ſanguineæ temperaturæ, lautæ vinoſæque diætæ ac vitæ ſedentarię indulgentibus, animique commotionibus obnoxiis frequentiſſimum deprehendimus. Exinde, maxime ſi nulla adſit ad fluxum hæmorrhoidalem proclivitas, nec corpus ſufficienter movetur, nec ſanguis e pedibus regulariter detrahitur, multi morbi hypochondriaci, ſpaſmodici, flatulenti & aſthmatici propullulant. Namque dum ſanguis, per imum ventrem ægre progrediens, in vaſis tunicarum inteſtinalium ſtagnans, eas diſtendit; inferiora inteſtina ſpaſmodica convelluntur ſtrictura; qua non ſolum flatus, conſtricto inferius exitu, ad ſuperiora repelluntur, ſed & cruor ad ventriculum pariter ac pectus atque caput regurgitat majori quidem copia, quam quę a venis revehi poteſt. Quamobrem ad tollendos funditus, qui ex tali cauſſa proficiſcuntur morbos, neceſse eſt, ut hypochondriorum ratio habeatur, & ſtagnantes in illis humores reſolvantur atque diſcutiantur. Hoc fine, non præſtantius eſt aquis mineralibus ſubſidium; quas inter vel thermæ Carolinarum molares, vel acidulæ Egranæ ſub debito regimine, cœli mutatione ac convenienti diæta ad 18. lagænas potæ reliquis palmam præripiunt. Deinceps etiam conveniet, potum mutare, ac in ejus locum aquas Selteranas, binis partibus cum una vini rhenani generoſi mixtas adhibere: pediluviis temperatis & fere quotidie uti; ac denique quater quotannis ſanguinem ex vena, non in brachio, ſed pede tundenda detrahere. Quod pharmaca attinet; ab illis calidioribus atque purgantibus probe cavere oportet; quippe quæ tonum ventriculi atque inteſtinorum admodum labefactant. Alvum magis clyſteribus carminativis & emollientibus moliri præſtat; quæ etiam ſponte ſuo fungetur officio, quando calor internus, & acrimonia humorum atque ventriculi fuerint attemperata. Huic vero ſcopo egregie faciet ſatis pulvis ſequens, pondere drachmæ unius & brevi ante epulas, & veſperi ex aqua cerasorum nigrorum capiendus: Recipe lapidum cancrorum unciam, tartari vitriolati, nitri purificati, ſuccini præparati ana drachmas duas, ſemini cymini drachmam unam & ſemis, macis, cardamomi ana drachmam. M. ſ. pulvis d. Hęc remedia ſicuti ante potum acidularum, ita & hoc abſoluto in uſum vocanda; quæ cum acidulis iſtis, niſi jam polypoſa concretio in pulmonibus vel corde pręſto ſit, quin malum penitus ſint exſtirpatura, nullus dubito.

RELATIO.

Nec ſpem ſefellit hęc curatio; ſiquidem ab illa, maxime acidulis Egranis, ęger aſthmatis ſui inſigne reportavit levamen; & obſervata dein recta vivendi ratione, ad hanc uſque diem ſanus vivit.

CASUS LXXXVI.

De Aſthmate flatulento.

Intellexi ex communicato mecum caſu, virum quendam illuſtriſſimum per aliquot annos gravi ſollicitari ægritudine, quę aſthmatis flatulenti atque ſpaſmodici nomen ſummo tuetur jure. Noctu enim potiſſimum, raro de die gravi ac anxio anhelitu, difficilique ſpiratione adeo corripitur, ut fere ſuffocari videatur: ipſe vero paroxyſmus per unam duntaxat, alteramve horę quadrantem durat ac copioſa muci viſcidi per vomitum rejectione, ſemper terminatur; & denique hyemali magis, quam alia tempeſtate adfligit. Hujus ſi cauſam diſpiciam, illam in pulmonibus copioſo, ſtagnante-

que

que ſanguine fartis ſitam eſſe & inde liberum humorum ex uno cordis in alterum ventriculum tranſitum impediri arbitror. Quandoque enim vaſa pulmonum ſanguinea a ſtagnante humore nimium diſtenduntur, atque dilatantur: aer nec inſpirari, nec exſpirari libere poteſt, & hinc ſuffocationis metus proficiſcitur. Verum enimvero ad indagandas cauſſas remotiores, quæ malo præſenti viam ſtraverunt, tria potiſſimum notanda occurrunt momenta. Namque primum haud ignorari oportet, ægrum inſigni humorum abundantia turgidum, cibis veſci nutrientibus, copioſo vino uti, vitæ indulgere ſedentariæ, nec aliud ſanguinis profluvium toleraſſe, nec venam ſecandam præbuiſſe: unde omnino ingentem ſuccorum abundantium quantitatem ſibi contrahere debuit. Deinceps notari meretur, ægrum multis flatulentiis agitari ſueviſſe. Quando vero cunque flatus, qui ex vitiata digeſtione, ac inde relictis in ventriculo ſordibus mucidis atque tenacibus, noctu præſertim, vi caloris in halituoſos vapores reſolutis, originem trahunt, ventriculum nimium diſtendunt: fit inde, ut & diaphragmatis liber motus, & pulmonum expanſio, & hinc æquabilis humorum per has partes impediatur circulatio. Quamobrem tam ipſum aſthma, quam præſertim paroxyſmi illius & in noſtro ægro a flatulenta ventriculi diſtenſione eo magis derivari debent; cum eructatis iſtis vaporibus ſtatim remittat ſpirandi difficultas. Nec denique leve huic malo generando addidit momentum materia acris tartarea, quæ olim juncturis partium inhærens, arthritidem ac podagram excitavit, jam vero intra maſſam ſanguineam reſtare videtur. Namque crebra compertum habeo experientia, arthriticam hancce materiam, ſi vel in maſſa ſanguinea oberrans haud debite foras protrudatur; vel ab externis partibus intro repellatur, tantum non ſemper nervoſas pulmonum obſidere partes, earumque ſpaſmodicas diſtentiones, anhelitu gravi ac ſpiratione anguſta ſtipatas excitare; eaſdem vero protinus evaneſcere moleſtias, ſi articularis recruduerit morbus. Quum itaque ex præſenti caſu intellexi, generoſiſſimum ægrum ſex abhinc annis dolore atque tumore digitorum, & externi pedis circa illius malleolos laboraſſe, ut Podagra affectus, videretur: non dubito, fore ut a præſenti pectoris adfectione penitus liberetur, ſi veram inciderit Podagram.

Quod igitur prognoſin attinet, facillimum omnino eſt, ut niſi tempeſtivæ ferantur ſuppetiæ, moleſtum aliquando atque periculoſum ſuboriatur aſthma convulſivum. Etenim in hiſce morbis temporis diuturnitate ex ſtagnante, & magis coagulato cruore in corde pariter atque pulmonibus polypoſæ concretiones generari ſolent: quæ, dum indies majora ſumunt incrementa, liberum denique & ad vitam conſervandam ſumme neceſſarium humorum circulum remorantur; & hinc inducendo aſthmati convulſivo & præfocanti, aut plane pectoris hydropi perquam ſunt opportunæ.

Quare ſi a tali malo vindicari cupit perilluſtris æger; eo ſummo niti oportet ſtudio, ut remotis primum cauſſis, ipſa mitigentur ſymptomata. Quibus ſcopis obtinendis, neceſſe ante omnia eſt, ut imminuatur humorum abundantia, ac impediatur, quo minus increbeſcat, ipſumque magis adaugeat morbum: hinc bis ad minimum quotannis, nempe vere & autumno vena in pedibus eſt ſecanda. Neque minus longe feliciori ſucceſſu curatio potiretur, ſi hæmorrhoidalis excretio, vel ſponte naturæ vel arte promoveri poſſet; quo fine, ſi tumor vel dolor in ano adparuerit, hirudinum adplicatio ingentem pollicetur fructum.

Tum quoque operæ erit pretium, cœna penitus abſtinere, & corpus ſedulo movere, quod & ambulando & equitando & curru vehendo ſub tempeſtate ſerena vel horis matutinis, vel veſpertinis poſt abſolutam digeſtionem optime fiet. Ad vitæ enim pariter ac ſanitatis conſervationem, victu tenui ac parco, moderato corporis exercitio & uſu aquarum mineralium non præſtantiora deprehenduntur ſubſidia, quippe quæ partim debitam humorum fluxilitatem conſervant, partim

ſa-

ſalutares excretiones, maxime quæ per cutim fiunt, egregie promovent, & ideo ad præcavendos morbos ſunt convenientiſſima.

Quibus momentis probe obſervatis, reſtat, ut nimia flatuum generatio inhibeatur, & hinc ventriculo ſuum reſtituatur robur: quare conſulo, ut ſub epulis 40. guttulæ eſſentiæ, ex corticibus aurantiorum recentium cum tinctura tartari præparatæ, ex aqua hauriantur; & bene ſaturatæ & quavis hebdomade vel mane vel veſperi 20. mearum pilularum balſamicarum capiantur; quæ & vim digeſtivam adjuvant, & flatus diſcutiunt, & corruptos humores leviter ſubducunt. Ex eodem ſundamento, alternis diebus, vel brevi ante prandium, vel facta digeſtione hora quinta veſpertina drachma dimidia ſalis noſtri aperitivi ſumenda eſt; quippe quod flatus diſcutit, bilis acrimoniam attemperat, humorum orgaſmum mitigat, & excretiones per alvum ac urinam inſigniter promovet. Quo tandem materia arthritica ad externos invitetur artus, & humores, nocturno potiſſimum tempore in pectore coacervati, ad inferiores partes deriventur: ſuadeo ut æger quavis veſpera cubitum iturus in pediluvia, ex ſola aqua parata, pedes immittat. Et hæc ſunt, quæ proponenda duxi; quæ quin ſalutari potitura ſint eventu, haud dubito.

CASUS LXXXVII.

De Aſthmate flatulento cum colica.

VIr quidam quinquagenarius, temperamenti ſanguineo-cholerici, plethoricus, vinoſis potibus a juventute deditus, & a teneris alvi pigritiæ obnoxius, quam vix ternis diebus reddere ſuevit; nec ullis morbis ſollicitatus unquam, niſi febre tertiana ante ſexennium tolerata, & abhinc ſingulo æquinoctio venæſectione in pede adſuetus, per quindecim jam annos non ſolum gutta roſacea, verno maxime tempore, ac luna plena exacerbata; verum etiam per octennium inſigni manuum laboravit tremore. Is jam per ſex hebdomades moleſta colica ac alvi obſtructione abſque intervallis fere ſollicitatus fuit; & non tantum vagos in abdomine dolores percepit, ſed quoque tantam ſpirandi difficultatem ſuſtinuit, ut ſæpius ipſum erecta duntaxat cervice ſpiritum trahere oportuerit: horum vero omnium poſt erumpentes ructus inſigne ſenſerit levamen. Pulſus ceterum naturali fertur ſimilis; & urina, quæ durante paroxyſmo obſcure rubicunda mingitur, poſt aliquot horarum moram rubrum, illudque copioſum deponit ſedimentum, quibus omnibus denique crebri conatus vomendi ſuperveniunt. In hoc rerum ſtatu, ſanguine protinus ſub morbi initium e vena in pede tuſa detracto, injecti ſunt ſæpius clyſteres, deinde pulveres digeſtivi, aperitivi ac antiſpaſmodici, quæ quidem alvi lubricitatem, ac malo quaſdam induxerunt inducias, illud autem funditus expugnare non valuerunt, quin frequenter recruduerit. Quare cum vereatur æger, ne plane iliaca accedat paſſio: tuum, Vir illuſtris, anhelat conſilium.

CONSULTATIO.

Poſtquam præmiſſam morbi hiſtoriam ſedulo mecum perpendi, ægrum inſigni ventriculi ac inteſtinorum atonia, & hinc ſubortis earum partium flatulentis diſtentionibus infeſtari deprehendi: quæ ventriculum occupantes moleſtam anhelationem, inteſtina autem obſidentes colicos induxerunt dolores. In hiſce caſibus, hepar potiſſimum vitio quodam laborare, crebra me docuit experientia: in quo cum ſanguinis circuitus juſto tardior exiſtat atque languidior, humores non ſolum vitales in tunicis ventriculi ac inteſtinorum ſtagnantes, earum partium diſtenſionibus cauſſam ſuppeditant: verum maxime bilis haud rite ſeparatur, nec ſufficienter in inteſtinum effunditur duodenum. Neque ideo præſtantiora in iis morbis deprehendi remedia, quam amara & temperate balſamica: quæ inter eminet Elixirium ex extracto centaurii minoris, cardui benedicti, milleſolii,

cro-

lem pariter, ac alvo exiſtente adſtricta, & inteſtinis flatibus expanſis inſigni cordis palpitatione ac præcordiorum anxietate corripitur. Quando enim cunque cruor ad dextrum cordis ventriculum congeritur, eoque jam polypo farcto haud debite per arteriam pulmonalem propellitur: ſtagnat in corde, illud diſtendit, & ad validam ſui conſtrictionem proritat, unde & cordis palpitationes & præcordiorum anxietates proficiſcuntur. Hæc vero ſymptomata ventriculo flatibus diſtenſo magis exacerbantur; dum exinde & liber ſepti tranverſi motus, & ideo ſanguinis æqualis per vaſa cordis ac pulmonum tranſitus admodum impediri ſolet: quare etiam pulſus ſub tali paroxyſmo procul dubio feretur inæqualis & intermittens. Talis autem morbus curatu eſt difficillimus; cui etiam manus haud libenter admovere ſoleo, quoniam tantum abeſt, ut felici potiamur eventu, ut potius malum haud raro in hydropem aſciten, vel pectoralem tranſeat, & cum ſuffocatione plerumque terminetur.

Quod ſi vero ipſe polypus adhuc præſto haud fuerit, & gravis illa anhelatio ſolis ventriculi flatibus ſuſtineatur: ſpes adhuc reconvaleſcentiæ reſtat, cui impetrandæ, ut alvus ſervetur libera, & tonus ventriculi pariter ac inteſtinorum corroboretur, neceſſe eſt. Sub ipſo igitur paroxyſmo clyſterem carminativum protinus adplicare convenit; qualis eſt ſequens: Recipe florum chamæmeli vulgaris manipulos duos, ſummitatum centaurii minoris pugillos quatuor, ſeminum quatuor carminativorum majorum ana drachmam: coque in aquæ communis libra una cum dimidia; colaturæ adde olei chamæmeli cocti, ſyrupi dialtheæ Fernelii ana unciam unam & ſemis, ſalis gemmæ drachmas tres. M. f. enema. Extra paroxyſmum operæ erit pretium, veſperi drachmam ſalis noſtri aperitivi ex hauſtu aquæ frigidæ aſſumere; mane alternis diebus pilularum mearum 12. deglutire, & tribus circiter ab epulis horis 60. guttas eſſentiæ carminativæ adhibere, quæ ſic ſe habet: Recipe eſſentiæ carminativæ Wedelii unciam, ſpiritus de tribus, nitri dulcis ana drachmas duas. M. d. S. *Blehunge*-Eſſentz. Denique vero accuratam diætam obſervare oportet ægrotum; in qua omnes ſalitos, flatulentos ac concoctu difficiliores cibos, omnemque corporis refrigerationem probe vitare, potum eligere leviorem, ac denique ter quotannis ſanguinem e vena in pede inciſa detrahere expediet. Hæc ſunt, quę proponenda duxi, quæ Deus reddat ſalutaria precor.

CASUS LXXXIX.

De Aſthmate ſpaſmodico-flatulento.

NArciſſus, vir 38. annorum, temperamenti cholerico-ſanguinei, tribus circiter abbinc menſibus Francofurtum ad Viadrum profectus, ſub itinere febre multo vomitu ſtipata corripitur: a qua datis a quodam medico potiunculis diaphoreticis & temperantibus liberatus, ſub diſceſſu de crebris in latere dextro puncturis conqueri cœpit. Redux, & per ſex circiter dies domi commoratus, Stetinum, quinque milliaribus a loco, in quo degebat, diſtans nave aperta proficiſci decrevit. Conſcendit quoque illam hora veſpertina ſexta levi indutus amictu, & non ſolum ſuborta mox tempeſtate pluvioſa, verum etiam aere ac cœlo horrido totam noctem inclementi atque horrido inſigniter refrixit. Accedens Stetinum, & biduo ibidem ſub illibata ſanitate commoratus, tum de inſigni præcordiorum anxietate & omnium artuum laſſitudine conqueri cœpit. Hinc protinus domum reverſus, mox corripitur prævio horrore brevi, æſtu inſigni, cum ingenti anhelatione, acſi ſuffocari vellet, aliiſque ſymptomatibus ſtipata; quæ inſequenti nocte magis invaleſcebant, cum puncturis ſiniſtri lateris. Quare vena in dextro pede ſtatim inciſa, mox evanuerunt dictæ puncturæ: ſed cum reliqua ſymptomata non ſolum inſiſterent, verum etiam dyſuria pariter ac flatulentia accederet: medicum abſentem accerſi curat æger, qui congruis medicaminibus noviſſimas binas adfectiones profligavit quidem; at conſtrictionem pectoris aſthmaticam debel-

bel-

Digitized by Google

bellare haud potuit. Hinc æger ex imperio medici ad locum, ubi hic degebat, per ſeptem milliaria in curru tecto devehitur: quo pertingens, denuo puncturis præcordiorum, ac violenta tuſſi agitari cœpit. Hæc enim noctu præſertim adfligit, omnemque ſomnum eripit; tanta quidem vehementia, ut, ubi ingruit, æger lectum deſerere, ac erecta cervice violenter tuſſire teneatur: cum nulla plane muci rejectione, & potius copioſiſſimo ſudore. Contra hæc mala nulla, quæ e re erant, prælaudatus medicus omiſit remedia; ſed nec tuſſim mitigare, nec hinc turbatum ſomnum conciliare potuit. Tum conſenſu illius medici peregre abeuntis, alius D. Reimari auxilium implorabatur; qui tuſſim ferinam, prævia refrigeratione ab humore tenui, acri, & ſalſo a capite ad fauces & pectus delabente ſubortam ratus, eam minime nec volatilibus, nec anodynis; ſed potius expectorantibus, emollientibus, reſolventibus & conſolidantibus oppugnari debere putavit. Hinc ordinavit pulveres pectorales ex ſpermatis ceti uncia dimidia, ſeminis Angelicæ drachma dimidia, ſachari Canarienſis uncia una cum dimidia, olei deſtillati aniſi guttis decem concinnatos. Nec ſine egregio fructu, & pectoris levamine dedit potiunculam mannatam ex mannæ electæ uncia una & ſemis, ſolutæ in aquę florum ſambuci & acaciæ ana unciis duabus cum dimidia, & olei aniſi guttis quatuor permixta confectam; & denique pectori dorſoque hoc imponi juſſit emplaſtrum: Recipe myrrhæ electæ, ceræ flavæ ana unciam unam, pinguedinis humanæ drachmas ſex, ſpermatis ceti, therebinthinæ ana unciam dimidiam, florum ſulphuris drachmas duas, croci, camphoræ, olei aniſi ana drachmam unam. M. f. l. a. emplaſtrum. Ex his remediis eximium tuſſis levamen deportavit æger: ſed redeunte priori poſt tres dies medico, cum ab hoc iterum acceperit medicinas, ingraveſcere rurſus cœpit malum. Tuſſis enim aridiſſima, nocte dieque eadem vehementia adflixit; & ſex abhinc hebdomadibus tumor pedum acceſſit; qui quo majora ſumebat incrementa, eo mitior erat tuſſis; cum autem jam imminui videatur, tuſſis iterum exacerbata eſt. Ceterum ciborum integra fruitur adpetentia; bona digeſtione; pulſu ordinario, & ſub tuſſi paulo citatiori, & alvo aperta. Quum autem tuſſiculoſa moleſtia adhuc urgeat, ſalubre anhelat conſilium, & doceri potiſſimum avet, quo laboret morbo? quæ ejus cauſſa? anne medicatio hactenus inſtituta ſit conveniens, & quæ alia in uſum vocanda? Nec denique ignorare oportet, ægrum Tabaci, vinorum calidiorum, ac crapularum fuiſſe amantiſſimum, ac fortiori corporis motui indulſiſſe; ut hinc & cruor vitalis acrimonia quadam imbutus, & viſcera vitalia obſtructa videantur. Et quod notatu dignum eſt, jam intra ſpatium duorum menſium centum & ſexaginta formulæ medicamentorum ipſi ſunt præſcriptæ, quas etiam omnes aſſumſit.

CONSILIUM MEDICUM.

Quamquam ægritudo, quæ Virum Spectatiſſimum immaniter tractat, ex litteris ſatis copioſe mihi ſit perſcripta: optaſſem tamen, ut his additum fuiſſet, quanam æger primum laboravit febre, num acuta, numne intermittente, aut quotidiana, aut tertiana, quæ ſymptomata toleraverit, quæ remedia adhibuerit? anne dolorem, cujus mentio ſit, pungitivum in pectore, an hepatis, an hypogaſtrica regione perceperit? num ſit plethoricus, & fluxui hæmorrhoidali obnoxius? an venam ſecandam præbere ſueverit, anne potius neglexerit? num cruda uſus diæta, ſcorbuticam ſibimet contraxerit dyſcraſiam? & num denique ſub præſentis mali acceſſione pulſus fuerit intermittens, an inæqualis, & qualis urina &c. Interim quantum ex perſcriptis ſymptomatibus judicare licet, æger ſpaſmodico atque flatulento infeſtari videtur aſthmate, ſub quo, impedito humorum vitalium ex dextro in ſiniſtrum cordis ventriculum tranſitu, & per pulmonum vaſa progreſſu, ſanguis in dextro cordis thalamo ſubſiſtit, ſtagnat, illum diſtendit, & hinc præcordiorum anxietatem

Digitized by Google

tem pariter ac ſpirationis difficultatem inducit. Huic autem malo binas potiſſimum ſubeſſe credo cauſſas, nimirum partim concretionem membranaceam ac polypoſam, in cordis ventriculo vel vaſis pulmonalibus generari inchoatam; partim tubercula quædam duriora, in veſiculoſa pulmonum ſubſtautia ab hujus obſtructione ſuborta, ex quibus tuſſis nimia ariditas eſt derivanda. Harum ſi primam diſpiciam originem; eam in magna corporis refrigeratione poſt toleratam febrem facta ac inde prohibita tranſpiratione ſitam eſſe arbitror. Namque cum humores, a febrili ſaburra per liberam tranſpirationem nondum penitus depurati, attamen ab extremis partibus ad cor & pectus magno impetu compulſi, ibidem ſtagnationes ſubierunt: produxerunt primum anxietatem præcordiorum, & dolorem in latere thoracis dextro preſſorium, quæ ſymptomata, derivato per venæſectiones ad inferiores partes cruore, mox remiſerunt. Verum cum deinceps infarctui ac ſtagnationi earum partium ulterius diſcutiendæ haud ſtuduerit æger, ac inſuper quædam illarum regionum atonia relicta fuerit: major omnino ad illas humorum affluxus invaluit, & exinde procul dubio prima rudimenta & polypi & tuberculorum in pulmonibus ſcirrhoſorum poſita fuerunt. Hæc enim non ſolum ipſius tuſſis pertinacia, verum etiam accedentes pedum tumores atteſtantur, qui aſthmati ſpaſmodico, ex polypoſis concretionibus enato, plerumque ſupervenire ſolent.

Ceterum inſtitutæ hactenus curationis nolo eſſe arbitrer; interim nimia farrago ac varietas propinatorum remediorum mihi haud arridet. Hæc enim tam promiſcua & ſæpius heterogenea medicamina partim ſolidarum partium, maxime ventriculi robur atque tonum deſtruunt, partim fluidarum temperatam texturam pervertunt, atque ideo plus damni inferunt, quam emolumenti. Si libere dicam, quæ ſentiam; medendi methodus, quam habuit D. Reimarus, longe mihi videtur convenientior, quam qua uſus eſt medicus ordinarius. Quicquid ſit, ego certe ſpem integræ ſanitatis haber poſſe valde diffido, cum partim cauſſa morbi in partibus ſolidis jam altiores egerit radices, & perarduum ſit, polypoſa concrementa, aut ſcirrhoſa tubercula penitus diſcutere; partim ob debilitatos pulmones inſignis humorum ad illos contingat affluxus, de quo timeo, ne catharrum aliquando inducat præfocantem; partim denique tumores pedum jam acceſſerint, quæ in aſthmate plerumque vel hydropem pectoris vel aſcitem minari ſolent. Quod ſi autem ob ætatem juniorem, ac adpetentiæ integritatem, adhuc quædam curationis ſpes ſuperſit: fore ut ſequenti ratione eam impetrare liceat credo. Nimirum ſi quędam ad hæmorrhoides adparuerit proclivitas, prævia fomentatione hirudines ano admovendas hortor; & pro potu ordinario Selteranas acidulas vel hoc decoctum commendo: Recipe radicis chinæ, ſarſaparillæ ana uncias duas, corticum ligni ſaſſafras drachmas tres, herbę cardui benedicti manipulos duos. Conc. Cont. irrorentur cum olei tartari per deliquium uncia dimidia. d. S. ſpecies, quarum binę uncię in quatuor aquę menſuris per integram horam in vaſe probe clauſo decoquantur. Cum autem pręterea, licet integer ſit adpetitus, tamen ob multum remediorum dulcium, atque anodinorum uſum vim ventriculi digeſtivam aliquantulum læſam eſſe, ac flatus in illo generari ſuſpicet: haud alienum erit, ſub epulis ex ultimi hauſtu vel balſami mei vitę guttas 10. vel Elixirii viſceralis guttas ſexaginta ægro propinare; & ad derivandos a pectore humores, quavis veſpera ſex vel ſeptem pilularum mearum balſamicarum exhibere. Etſi denique anhelatio nimium invaluerit; liquoris mei anodyni viginti guttæ ut ex aqua veronicæ ſumantur, ac mane quatuor præſcripti decocti vaſcula calide ſorbillentur, conſulo. Hæc ſunt, quæ longa experientia edoctus, in tam gravi malo proponenda duxi: quæ, ſi adhuc ulla reconvaleſcentiæ ſpes foveri poterit, quin voto ſint reſponſura, nullus dubito.

CASUS XC.

De Aſthmate ſpaſmodico convulſivo.

POſtquam anno 1713. ineunte autumno, peregre factus triticeam cereviſiam potaveram, & inde ſub nebuloſa tempeſtate reverſus, iter octo milliarium una die equo confeceram: inſequente nocte tanta corripiebar anhelatione, ut præ anxietate præcordiorum, ac ſpirandi difficultate lecto immorari haud potuerim. Hinc accitus D. D. L. ordinatis pediluviis, & datis eſſentia ac infuſo pectorali intra aliquot dies malum profligavit. Sed vix elapſo ſemeſtri, recruduit illud longe atrocius, & quidem magis per intervalla, ut ſæpius per aliquot hebdomades, quin & menſes ab eo immunis fuerim; licet multos conſuluerim medicos, multa adhibuerim medicamina, & ſæpius mox in brachio, mox pede venam tundendam præbuerim. Sic ad hoc uſque tempus miſere adfligor hac moleſtia; quæ tamen haud raro hauſto unico infuſi calidioris vaſculo, aut moto aliquantulum vel equo vel obambulatione corpore, remittere ſolita eſt; poſtquam mucum ſolutum libere exſcreare potui: Hoc enim excreto protinus libera gaudeo ſpiratione. Neque tamen minus, licet ventriculus admodum videatur languidus, ſatis integra fruor adpetentia: nec ab illo tempore graviores toleravi morbos, niſi ante novem annos intermittentem, & ante ſeptem continuam biliosam febrem. Præterea alvo ſegni, & vix omnibus tribus, quin & ſex diebus ſoluta, nec non crebra flatulentia ſollicitor; quam pectoris vitium ſæpius exacerbare credo: hinc etiam remedia ſalina, antiſpaſmodica, præcipitantia, ac carminativa egregium mihi ferunt levamen. Contra vero omnia vina acidula, & omnia acida ac ſalita edulia mihi admodum infenſa deprehendo: dulcia autem vina, maxime Hungaricum moderate ſumtum & confortando ſtomachum, & aperiendo alvum inſigniter conferunt. Non minus alvo ſolvendæ inſerviunt quædam vaſcula potus ſuccoladę, vel Coffée, vel etiam Thee mane aſſumta: ſed herba Thee copioſius & crebrius adhibita, progenerat acrimoniam, debilitat ſtomachum, ac imminuit adpetitum; herba Theebois frequentius uſurpata cauſſatur æſtum præternaturalem; at potus ſuccoladæ roborat ventriculum, alvum ſolvit, ac mitigat dolores dorſi ac lumborum, qui violentam anhelationem ſæpius comitari ſolent. Quare etiam hoſce potus alternatim ſumere ſuevi, ne forſitan natura uni vel alteri adſueſcat.

Ut adhuc pauca de aſthmate meo moleſto addam: haud ignorari oportet, illud jam per unum cum dimidio annum haud tanta quidem me exagitaſſe vehementia, quam quidem antea; noviſſimo autem menſe atrocius iterum infeſtaſſe. Nimirum ipſe paroxyſmus noctu potiſſimum, hora circiter tertia vel quarta ſolet ingruere cum anxietate præcordiorum ac anguſtia ſpirationis, tum expergefactus largo ſudore ac nimio languore proſternor, qui alias ſub ſomno non accedit. Simul ac vero vel inſtituto leviori corporis motu, vel ſumtis remediis convenientibus ſolvitur mucus pectus occupans, ut exſcreari poſſit; tum ab omni liber ſum moleſtia. Neque etiam minus vehementem illam ſpirationis difficultatem inſignes comitantur dorſi, lumborum, ac omnium fere nervorum dolores; qui jam jam ob morbi diuturnitatem, extra paroxyſmum quoque me cruciare cęperunt. Præterea malum ſemper ſtipatur moleſtia flatulenta atque alvi obſtructione: quæ tamen, ſi ingens fuerit aſthma, vi reſeratur cum excrementis lubricis, ſed admodum acribus. Ceterum omnem frigidum, humidumque maxime veſpertinum aerem; animi adfectus graviores, & fortiorem corporis motum, maxime ambulando valde mihi adverſari deprehendo; hoc enim in vehementem ſudorem, ac inſignem humorum conjicior ebullitionem; quid? quod exinde olim, eum ad ſpaſmodicas diſtentiones pronus eſſem, haud raro tantum dextræ manus, atque femorum incidi ſpaſmum, ut immo-

mobilis ſtare, nec ulterius progredi potuerim.

De præſenti liber ſum ab aſthmate, & non niſi dictis dorſi doloribus agitor, ſomno fruor placido, & exigua ciborum adpetentia, ſed cum verear, ne recidat malum, tuum imploro conſilium, ac ab illo vindicari anhelo.

CONSULTATIO.

Ex iis, quæ de tua valetudine adverſa mihi perſcripſiſti, probe ponderatis, conjeci Te aſthmate ſpaſmodico convulſivo laborare; quod nocturno præſertim tempore, maxime hyeme per intervalla ingruit, & poſt inſequutum pituitæ ſcreatum remittit. Hujus autem cauſſam in dyſcraſia humorum ſcorbutica collocandam eſſe credo; quæ partim ex obſtructione ductuum bilioſorum in jecinore; partim reliquarum excretionum ſuppreſſione, ac ſanguinis in imo ventre ſtagnatione ſuam traxit originem. Hæc enim ſuccorum acrimonia, accedente præprimis tranſpirationis per aerem frigidiorem repreſſione, aut animi commotione, nervoſis corporis partibus, maxime ſepto tranſverſo, & nervis pneumoniacis incumbit, hoc vellicat, & hinc præcordiorum anxietates, ſpirandi impedimentum, gelidumque corporis inducit ſudorem. Licet enim hæc moleſtia poſt exſcreatum mucum remittere ſoleat: haud tamen inde hic mucus pro cauſſa mali eſt agnoſcendus; ſed id duntaxat exinde colligere licet, quod ſpaſmodica bronchiorum conſtrictio fuerit mitigata.

Quod ſi ergo ab iſto malo liberari cupis; ante omnia eo erit reſpiciendum, ut acrimonia humorum attemperetur, eorumque æquabilis per omnia viſcera reſtituatur circuitus, & denique ſpaſmodica conſopiatur ſtrictura. Hiſce vero ſcopis obtinendis non præſtantius mihi thermis Carolinis, maxime molaribus, ſuppetit præſidium; quo etiam vir generoſiſſimus de D. eodem & longe graviori infeſtatus affectu intra binos annos priſtinæ reſtitutus fuit ſanitati. Quare etiam atque etiam hortor, ut cum iſtis aquis ſub finem Auguſti curationem, quam vocant autumnalem, inſtituas; iiſque per tres circiter hebdomades potis, balneis Tœplicenſibus per decem dies utaris. Quod ſi Tibi arriſerit, tum te docebo modum illas potandi. Interim non ludi operam credo, ſi hac æſtate acidulas Selteranas adhibueris, earumque tepidarum ſingulo mane integram hauſeris lagænam per tres circiter hebdomades. Ante uſum autem earum non minus, ac illo finito, nec non bis ſub ipſo potu alvum moliri oportet; quod pilularum mearum 15. veſperi ſumtis, & poſtridie drachma ſalis mei aperitivi exhauſtu acidularum iſtarum devorata optime præſtabis.

Deinceps operæ fore pretium exiſtimo, ut bis quotannis ex vena circa æquinoctia in pede tuſa ſex vel ſeptem cruoris uncias detrahi cures; & evitata omni cereviſia, ſequens pro potu ordinario adhibeas decoctum: Recipe radicis ſcorzoneræ uncias quatuor, altheæ, pœoniæ, ſarſaparillæ, chinæ ana uncias duas, cichorei, liquiritię, raſurę ligni ſaſſafras ana unciam unam. Conc. mixtad. S. Species, quarum binæ unciæ in tribus aquæ menſuris per tres horæ quadrantes coquendæ ſunt. Ex eodem decocto ſumta bis vel ter quavis hebdomade pulveris mei bezoardici veſperi doſis egregiam feret opem. Nec deniq; minus liquoris mei anodyni 20. guttæ in & extra paroxyſmum bis quotidie veſperi ex allegato decocto; mane ex infuſo Theiformi capere conveniet, quod ſic ſe habet: Recipe herbæ veronicæ manipulum unum, ſummitatum millefolii, florum tiliæ, chamæmeli vulgaris, ſambuci ana pugillos quatuor, ſeminis anethi, fœniculi ana drachmas duas. Conc. cont. d. S. Species *tum Krauter-Thee*. Intra paroxyſmum autem alvum clyſtere protinus ſolvere expediet.

CASUS XCI.

De Aſthmate ſpaſmodico & hypochondriaco.

Divini verbi miniſter, annorum 49. ſtaturæ longioris, ac ſtrictioris, tempera-

peramenti melancholico-cholerici, patre genitus arthritico, & arthritide intra corpus retrograda (a) anno ætatis quadrageſimo tertio defunċto, animoque ſatis ſenſibili, & ad commotiones admodum proclivi præditus, in ſua juventute ſæpius (b) ad vigeſimum uſque ætatis annum ſanguinem e naribus fundere ſuevit, & tum, licet ſub dura educatione variis obnoxius fuerit totius corporis refrigerationibus, (c) ſub illibata vixit ſanitate. Poſtquam autem ceſſantibus his hæmorrhagiis, nec venæſectionibus, nec ſcarificationibus ventilata fuit humorum abundantia: male habere cœpit, & primum anno ætatis vigeſimo ſexto, cum vix per unum annum duxiſſet uxorem, febre acuta, & proximo abhinc anno arthritide eſt infeſtatus; quæ tum per aliquot ſeptimanas inhærens, (d) poſt hæc ſingulo vere recruduit (e). Hanc ſæpius præcedere ſolitæ ſunt efflorescentiæ herpeticę (f), aut potius ſcabies ſicca, pruriens & ardens artuum extremorum; quę erumpente arthritide ſponte evanuerunt. Adhibitis ergo variis multiſque remediis, venæſectione, ſcarificatione, acidulis Pyrmontanis, ac inflicto brachio fonticulo arthritis æque ac ſcabies remiſit. (g) Illa cum ultima vice tenſivo ac gravativo in inteſtini circiter duodeni regione dolore, ac alvi obſtructione fuiſſet ſtipata: viſum ægro fuit, ac ſi arthritis per dorſi ſpinam ad cervicem aſcenderit. (h) Abhinc obtuſum preſſionis in occipite percepit ſenſum, qui admiſſo aere frigidiori longe fit acutior: & præterea materia mucida atque tenax per infundibulum ad fauces delabi, ac ſaliva ſæpius frigida ac glutinoſa eſſe cœpit. Neque minus, ceſſante arthritide, perfecta ſanitate nunquam eſt potitus, licet ſuaſu medicorum ſufficienti motu corpus exercuerit, diætam obſervaverit accuratam, poſt ſumtos calidiores potus Thee vel Coffee, aut epulas ad avertendam ventriculi preſſionem vinum moderate aſſumere ſueverit. Tandem tribus abhinc annis ſpiratio anguſta (i) maxime ſub ambulatione, aut aſcenſu per loca acclivia eſſe cœpit, & per intervalla levior graviorq; fuit; nunquam autem penitus remiſit. Hanc moleſtiam nunquam nec pituitæ rejectio, nec ſibilus in pectore excepit: ſed tuſſis nonnunquam ſicca acceſſit. Potæ ante biennium acidulæ Pyrmontanæ tantum abeſt, ut huic malo tulerint ſuppetias, (k) ut potius aliquando acciderit, quod, cum æger poſt aſſumtos veſperi cibos pinguiores inſigni excandeſceret iracundia, poſtridie vehementi vomitu, ac ſuffocativa ferme corriperetur anguſtia; & ab hoc paroxyſmo mox liberatus ſub illo potu de continua nauſea, ac conſtrictione pectoris conquereretur; hinc ab ulteriori illarum uſu abſtinuit.

Tandem verno præteriti anni tempore meæ curæ ſe tradidit ægrotus, quem cum ex ventriculi imbecillitate ac flatulentiis hypochondriacum judicarem, præter conſuetam venæſectionem infuſo vinoſo ex amaris, aperientibus, ſtomachicis atque laxantibus parato tractavi. Remiſerunt inde omnes ferme moleſtiæ, ſed reſpirationis vitium in eodem manſit tenore; & aliquot abhinc hebdomadibus poſt prævias varias ſolicitudines atque mœrores, admodum increvit. (l) Nec ullum ex inſtituta venæſectione, & datis laxantibus, uti antea, reſultavit levamen; & potius malum hoc tempore atrocius ſic ſe habet: Ægrum dormiturum, vel nonnunquam per unam alteramve horam ſomno fruitum corripit ſpirandi anguſtia; ſub qua omnia veluti conſtricta videntur, & ipſe vel ſedendo aerem attrahere, vel plane ſurgendo & obambulando ſpiritum anhelare debet: ipſa vero exſpiratio nullo laborat vitio. Hic paroxyſmus proximis abhinc diebus hora veſpertina quinta vel ſexta ingruit, & paullatim ingraveſcens ad mediam uſque noctem inhæret; ſubſequuto tum, quanquam turbulento ſomno. Stipatur ille præterea ſudore faciei gelido, extremorum refrigeratione, & venarum alias ſanguine maxime turgentium, aliquali ſubſidentia: nec minus jungitur tuſſis primum ſicca, mox humida. Mucus, quem matutino maxime exſcreare ſolet tempore, nec multum viſcidus, nec pravi, ſed albicantis coloris, nec adeo copioſus eſt. Neq; etiam anhelatio

latio illa atq; tuſſis penitus intermittunt; ſed de die duntaxat remittunt, ac veſperi iterum cum moleſtiſſima tuſſi exacerbantur: non minus ſub humiliori decubitu, aut ſi lateri ſiniſtro incumbit, fortius obambulat, aut diutius ſermonem protrahit, exaſperantur, ac noviſſime leviori ſtipantur raucedine. Porro ſub ipſo paroxyſmo obſervatur palpitatio ac tremor cordis; pulſus arteriarum fertur aſſidue parvus, durus, inordinatus, vel intermittens, vel tremulus: quid? quod aliquando digitum ſubterfugerit, & proximo poſt venæſectionem die magnus fuerit cum ſpiratione anxia elevatis alis.

Ceterum haud ignorari oportet, ægro planum eſſe pectus, ac prominentes ſcapulas, ipſumque inclinato pectore & incedere, & ſedere ſueviſſe. Regio epigaſtrica a ſcrobiculo cordis ad umbilicum fere uſque nec inflata, nec tumida, ſed tenſa eſt, & preſſa fortiter dolet; in qua videtur ægro, acſi palus hæreret, (m) qui impediret reſpirationem: ibidemque ſub tuſſi reniſus quidam ſentitur, cum pulſatili ac palpitatorio ejuſdem regionis dolore. Hanc moleſtiam æger, qui totum morbum a debilitato derivat ventriculo, flatibus adſcribit, quos ſub decubitu in ſiniſtro latere ad pectus aſcendere, illudque male afficere affirmat: cum autem cum cordis palpitatione atque tremore accuratam obſervet temporis rationem, cũque illis exacte reſpondeat; illam potius eandem cum his agnoſcere cauſſam exiſtimo. Nihilominus ex hac ſibi imaginata cauſſa, ructus vi quadam explodere annititur; qui eructati levamen miſero ferunt, ſuamque magis confirmant opinionem: poſtquam autem coactam hanc eructationem interdixi, flatus illi non niſi ſumto potu, vel ſub paroxyſmo, vel ſub ambulatione erumpere ſueverunt ſponte, cum nullo mali allevamento. Porro ſub graviori paroxyſmo nauſea quadam corripitur æger, nullo nec vomendi conatu, nec ipſo vomitu, nec copioſiori ſalivæ affluxu ſtipata: alvus naturali gaudet ſucceſſu, & quotidie ſemel vel bis redditur, nec urgent flatus, nec borborygmi; quod ſi autem forſan pigra evadat, ſpirationem magis reddit difficilem. Integra ciborum fruitur adpetentia; neque ullo præternaturali, vel acido vel ſalſo ſapore os afficitur, urina mingitur rubicunda, rubrum ſedimentum & cryſtallos tartareas ad latera matulæ deponens. (p) Languor corporis eo magis creſcit, quo magis ſomnus ab interpolato anhelitu turbatur: hic quoque ſæpius eſt naturalis, nunquam ſine anxia ſpiratione, & plerumque multis jactitationibus corporis ac vigiliis ſtipatus. Nec ignorari oportet, ægrum jam diu cum terrore e ſomno ſæpius ſuſcitari; ſub hoc autem affectu uxor obſervavit, quod, antequam evigilet, valida cordis percipiatur palpitatio, poſt quam ille ſemet inquietus jactare incipit. Vigil abſque ulla moleſtia in horizontali ſitu cubare poteſt, dormiens vero capite magis elevato decumbere tenetur. Porro vultus eſt ex livido pallidus, (q) oculi vivaces, ſed triſtes, animus in mœrorem ac excandeſcentiam admodum pronus.

Neque ullum malo infert levamen victus pertinax obſervatio; quid? quod contra adpetitum (r) a cœna jam abſtinere prorſus debeat, cum ſomnus inde reddatur magis inquietior. Poſt inſtitutam nuper venæſectionem tumor aliqualis pedes occupare videbatur; qui autem mox evaneſcens, noviſſimo biduo iterum adparere cœpit. Hæmorrhoidibus nec cœcis, nec fluentibus, nec imi ventris torminibus unquam fuit obnoxius; multi ſermones, maxime quos ex ſuggeſtu facit, non minus ac meditationes, quas die ſaturni inſtituere ſolet, anhelationem exacerbant; quare dicto die pilulas Francofurtenſes adſumere ſuevit. Poſt omnem corporis & refrigerationem & exæſtuationem inſigniter invaleſcit ſpirandi anguſtia: non minus hæc majora ſumit incrementa cum majori virium jactura ex uſu vini, laxantium, quin & clyſterum. Nec conducunt ſtomachica, ac balſamica: contra vero majori cum fructu propinantur pulveres antiſpaſmodici, cinnabarini, nitroſa, & externe linimentum antiſpaſmodicum ad pectus & coſtas ſpurias adplicatum. Melius etiam

habet ex obambulatione, quam decubitu. Urina noviſſime pauca redditur quantitate, cum parum bibat; at multi ſub gravi ſomno fluunt ſudores. Ipſe denique nonnunquam veluti flammam per pectus aſcendere aſſerit. Quæ cum ita ſint, Tuum anhelat conſilium, & doceri cupit, quonam infeſtetur morbo? quę illius cauſſa? quæ curatio? ac num aquæ minerales, vel Pyrmontanæ, vel Selteranæ ipſi futuræ ſint ſalubres?

Epicriſis.

QUum in hoc caſu multæ occurrant notatu dignæ obſervationes, quæ ad illuſtrandam affectuum ſpaſmodicorum rationalem pathologiam egregie faciunt: haud alienum putavi, quædam ex illo notabiliora momenta penitius explicare. Ipſe itaque morbus ad affectus ſpaſmodico-aſthmaticos, quorum ſoboles cachexia eſſe ſolet, referri meretur. De hoc itaque notetur:

(a) *Ægrum a parente arthritico, arthritide retrograda peremto, fuiſſe genitum.* Quoniam igitur natura arthritidis in ſpaſmo nervoſarum partium circa articulos potiſſimum conſiſtit; facile adparet, noſtrum a nativitate genus nervoſum admodum debile & ad ſpaſmos atque motus irregulares valde proclive obtinuiſſe.

(b) *Ipſum eximia ſenſibilitate, & ad mœrores ac iracundias proclivitate pollere.* Ita eſt: namque animi affectus a diſpoſitione generis nervoſi ac fibroſi maxime dependent: & hinc attenta & crebra docet experientia, in omnibus affectibus, ubi nervoſæ partes ſpaſmis ac ſtricturis irregularibus agitantur, mentem ad terrorem, timorem, excandeſcentiam atque ſolicitudinem abſque nulla vel leviſſima cauſſa eſſe facillimam: hanc vero ſenſibilitatem protinus ceſſare, ſi diſtentiones partium internarum ac nervoſarum remiſerint. Hinc in ipſis paroxyſmis mens eſt longe ſenſibilior; & inde denique arctiſſimum, quod corporis motus, & animi affectus intercedit, commercium luculenter adparet.

(c) *Ægium a juventute ad annum ætatis vigeſimum ſæpius ſanguinem e naribus reddidiſſe cum inſigni fructu.* Excretio ſanguinis per nares, quæ in infantia fit, certum inæqualitatis circuitus humorum, a ſpaſmodica diſtentione & generis nervoſi debilitate natales mutuantis, præbet indicium: & huic evacuationi obnoxii in juventutis annis plerumque ſputo ſanguineo, aut tabe pulmonum; ætate autem provectiore, niſi accedat hæmorrhoidalis fluor, aut humores venæſectionibus evacuentur, haud raro aſthmaticis, arthriticis vel podagricis cruciari ſolent affectibus.

(d) *Hinc ceſſante narium hæmorrhagia, nec alio modo ventilatis humoribus, æger male habere cœpit, & præter continuam febrim, arthritidem incidit vagam.* Quando enim cunque corpus quoddam ſpaſmo obnoxium eſt; omnes motus atq; functiones vitales inordinate ſuccedunt. Fiunt nimirum hinc inde ſtagnationes ac congeſtiones humorum, maxime ſi hi abundaverint; & imminuuntur motus ſecretorii, & excretorii, præprimis per cutim ſalutari conſilio contingunt: inde vero generatur impuritas humorum ſalſa, ſulphurea, acris, quæ & febrium & dolorum arthriticorum pabulum exiſtit, atque nutrimentum.

(e) *Singulo vere redierunt motus arthritici.* Conſtans confirmat obſervatio, omnes morbos ſpaſmodicæ indolis, veluti ſunt arthritides, aſthmata convulſiva, febres phreneticæ, paroxyſmi hypochondriaci, melancholici, maniaci, affectus rheumatici, pleuritides ſpuriæ &c. circa vernale potiſſimum recrudeſcere æquinoctium; maxime ſi tempeſtivis venæſectionibus, aut congruis evacuantibus haud præveniantur. Hoc enim tempore turgeſcunt ac commoventur humores; fluidi nervei influxus in partes muſculoſas atq; nerveas fit copioſior; hinc motus intenduntur, ac irregulares iterum excitantur.

(f) *Præceſſerunt arthritidem efflorescentiæ herpeticæ & rodentes manuum; quibus evaneſcentibus ſucceſſit arthritis.* Ex hoc momento clariſſime patet, cauſſam dolorum atq; ſpaſmorum arthriticorum

eſſe

eſſe ſerum impurum, ſalinum, ac ferme cauſticum: quod per habitum corporis foras propulſum, internas partes nervoſas relinquit, eaſque ab omni ſpaſmo liberas eſſe ſinit; idem vero intra corpus remanens incumbit dictis partibus, & illas ad ſtricturas prorıtat.

(g) *Inſtituta venæſectione pariter ac ſcarificatione, inflicto fonticulo, & potis Pyrmontanis acidulis remiſerunt & ſcabies, & arthritica acceſſiones.* Ratio in aprico eſt: namque iis ſubſidiis abundantia humorum imminuta, & per acidulas excretiones per omnia emunctoria fuere adjuta, hinc univerſa humorum maſſa depurata.

(h) *Obſervavit æger, acſi arthritis per ſpinam dorſi ad cervicem aſcenderit, ibidemque firmas egerit radices.* Nimirum in omnibus ſpaſmodicis ac convulſivis affectibus, medullæ ſpinali, ſenſibiliſſimis ac nervoſis admodum membranis inveſtitæ, multoſq; nervos emittenti ſingularis debetur animadverſio; quippe quæ principalem motuum ſpaſmodicorum ſedem conſtituit, unde hi per omnes corporis partes diſtribuuntur. Hoc eo clarius confirmatur exemplo rigoris, qui in febribus occurrit intermittentıbus, paroxyſmorum hypochondriaco-ſpaſmodicorum, ac omnium ferme hæmorrhagiarum: ubi primum obſervantur dorſi, & maxime circa lumbos dolores; artus externi refrigeſcunt; humoreſque ad interiora, cor potiſſimum & pectus compelluntur, & varia inducunt ſymptomata. Quare etiam vero videtur ſimillimum, quod in præſenti caſu materia arthritica cauſtica ad membranas medullæ ſpinalis ſuperioris decubuerit, & hinc partim externas capitis partes, maxime occipitis muſculos, partim internos faucium muſculos ſpaſmis adfecerit.

(i) *Tribus abhinc annis ſpiratio anguſtior eſſe cœpit, cum tuſſi ſicca, quæ magis magiſque invaluit.* Frequentiſſimum eſt, affectibus arthriticis atque podagricis remittentibus, vel retro pulſis plane ſuccedere morbos aſthmaticos. Arthriticum enim ſerum ad partes ſepti tranſverſi nervoſas, tunicas bronchiorum nerveas, & muſculorum intercoſtalium membranas devolvitur; quas convellendo non ſolum ſpirationem impedit, verum etiam liberum ſanguinis per pulmones & cordis ventriculos remoratur circuitum: unde non ſolum functiones naturales inſigniter turbantur, ſed & ipſa viſcerum læſio metuenda eſt.

(k) *Poſt aquarum Pyrmontanarum, licet tepide potarum uſum affectus aſthmatico-ſpaſmodicus adeo increvit, ut æger ſuffocari fere videretur.* Non enim ignorari oportet, aquas minerales in aſthmate ſpaſmodico graviori, maxime ſub illius paroxyſmo aut cautiſſime aut plane non adhibendas eſſe. Namq; ut taceam, ſpaſmodicas in hiſce morbis ſtricturas liberum earum aquarum per vaſa ſanguinea impedire tranſitum, ac hinc facillime hydropem pectoris inducere poſſe: conſtat minerales, maxime Pyrmontanas aquas principium partim martiale, adſtringens, partim ſpirituoſum aereo-æthereo-elaſticum fovere, ideoque omnes motus potenter excitare. Quamobrem ſicuti in temperamentis languidis, & ubi progreſſus humorum eſt torpidior, divinam fere exſerunt operam: ita in motuum intenſione majus damnum inferre ſolent.

(l) *Hac hyeme poſt excandeſcentiam præcordiorum anxietas majus ſumſit incrementum.* Neque etiam mirum; nihil enim in affectibus ſpaſmodicis, ex vitio nervoſarum partium ſubortis, majorem parere poteſt noxam, quam corporis refrigeratio, & animi affectus; qui cane pejus & angue ſunt evitandi.

(m) *Tribus noviſſimis ſeptimanis affectus ſpaſmodicus atque aſthmaticus, verſus nocturnum maxime tempus, admodum fuit exacerbatus: nimirum pectus valide conſtringitur, artus extremi refrigeſcunt, venæ ſubſident, tuſſis urget ſicca atq; moleſta, cordis palpitatio, pulſus durus, inæqualis, parvus & intermittens.* Omnia hæc ſymptomata ſpaſmis debentur, partim qui præcordia occupant, partim qui cor & tunicas arteriarum nerveo-muſculoſas obſident, ideoq; motum cordis & arteriarum alterant. In hoc autem rerum ſtatu facillime in ventriculis & canalibus cordis generari ſolet polypus: namque dum

cruor in corde, ejuſque vaſis ſtagnat, valido cordis motu fit, ut partes ſolideſcentes ſanguinis comprimantur, ac polypoſum forment concrementum; fluidiores autem per poros auricularum cordis in pericardium veluti percolentur, & mora temporis ex hac lymphæ ſeceſſione ac extravaſatione hydrops pectoris ſuboriri poteſt.

(n) *Videtur ægro, acſi in regione epigaſtrica fruſtum quoddam inſtar pali eſſet infixum, quod impediret ſpirationem liberam*. In aſthmate ſpaſmodico ventriculus atque ſuperiora inteſtina plerumque ſimul ſolent eſſe conſtricta. Quandocunque igitur orificia ventriculi ſpaſmo ſunt occluſa: flatus, exire neſcii, in eo cumulantur, eundem diſtendunt, hinc deſcenſum ſepti tranſverſi impediunt, & reſpirationem reddunt difficilem; adeo ut ſub inſpirationis actu reniſus quidam in iis ſentiatur regionibus, & exploſis per apertum ſiniſtrum ventriculi orificium ructibus, aerem liberrime attrahere liceat.

(o) *Alvi ſucceſſus eſt naturalis, nec ſtipatur multis flatulentiis*. Ex hoc ſymptomate eluceſcit, ſpaſmos ſuperiores duntaxat regiones, pectus, ventriculum atq; tranſverſum obſediſſe ſeptum; & ab his libera inteſtina, bono ſane præſagio, naturali adhuc pollere tono atque robore.

(p) *Urina redditur rubicunda, & cryſtallos tartareas ad latera matulæ deponit*. Hinc patet, inſignem adhuc humorum impuritatem, intemperiem, & dyſcraſiam ſalſam, ſulphuream, ſcorbuticamque eſſe præſto; quæ novum continuumque ſtricturis ſpaſmodicis ſuppeditat pabulum.

(q) *Vultus eſt ex livido pallidus*. Hic indicat cachexiam imminentem; quæ ſi hepatis, cujus officium eſt ſordes ſulphureo-ſalino-alcalinas a maſſa ſanguinea ſeparare, obſtructio forſitan acceſſerit, facile in tumores œdematoſos, ac ipſum hydropem aſcitem tranſire poteſt.

(r) *Cœna ægrotanti multas progenerat moleſtias*. Nam propter ſpaſmos primarum viarum vis digeſtiva vitiatur, flatuſque generantur, qui præcordiorum anxietates magis adaugent.

(s) *A pulveribus antiſpaſmodicis levamen percepit æger; contra vero ab omnibus calidioribus remediis, vino, quin & laxantibus majus ſentit virium decrementum*. Neque etiam mirum: Cum enim totus morbus cum omnibus ipſius ſymptomatibus a ſpaſmodicis tunicarum nervearum conſtrictionibus, & hinc impedito tranſitu humorum per pectus ſuam traxit originem; mox liquet, omnia remedia, quæ vel fluidorum commotionem excitant, vel ſolidorum motum adaugent, nociva eſſe: quæ autem relaxant ac blande demulcent, veluti ſunt diaphoretica fixa atque nitroſa, egregias omnino edere debere virtutes.

CONSILIUM.

Ex præmiſſa epicriſi ſatis perſpiciet æger, quo laboret morbo, & quæ illius ſit cauſſa: reſtat ergo, ut curandi rationem addam. Verum enimvero hujus felicem eventum obtineri poſſe, tantum non deſpero; cum malum inveteratum non in fluidis tantum, ſed & in ſolidis partibus altas egiſſe radices, extra omne exiſtit dubium. Non tamen ideo plane deſerere oportet ægrotum, ſed eo potius ſummis anniti viribus, ut ſaltem aliquod ipſi feratur levamen, ac majora mala, veluti ſunt hydrops & aridura partium ſuperiorum, arceantur. Quos ut conſequamur ſcopos; internum aquarum mineralium uſum prorſus interdico, & illas magis externe in balneorum forma adhibenda ſuadeo; quas inter balnea Teplicenſia, Amaſiana, & Wisbadenſia reliquis palmam præripiunt. Quod ſi autem iis uti haud placuerit: conſulo ut per quatuor circiter hebdomades, bis quotidie, mane ſcilicet, ac veſperi uſurpentur balnea artificialia, ex aqua fluviatili, floribus chamæmeli, & triticeis furfuribus ſacculo incluſis concinnata. Hæc temperata ac tepidiora duntaxat æger ingrediatur, iiſque, iiſq; capite probe munito, ne vapor illud feriat, per dimidiam horam umbilico tenus inſideat: tum lectum conſcendat, in eoq; aliquot ſequentis infuſi hauriat vaſcula: Recipe herbæ

ſal

ſalviæ, betonicæ, veronicæ ana manipulum unum, florum chamæmeli, ſummitatum millefolii ana manipulum dimidium, ſeminis fœniculi drachmas duas: adſperge olei tartari per deliquium guttas 30. Conc. Cont. D.

Præterea laudo uſum lactis aſinini, duabus partibus cum una aquarum Selteranarum permixti: cujus tepidioris binas libras mane pariter, ac hora veſpertina quinta aſſumat: ſimul vero omnes acidos, ſalitos, ac concoctu difficiliores cibos evitet, vinum fugiat, & pro potu ordinario ſequenti utatur decocto: Recipe radicis ſcorzoneræ, raſuræ cornu cervi ana uncias tres, radicis cichorei, pœoniæ ana unciam unam, ſeminis fœniculi, aniſi ſtellati ana drachmas tres. Conc. Cot. D. S. ſpecies, quarum binæ unciæ in tribus aquæ menſuris per horam dimidiam coquantur. Quæ ſi arriſerint, ſuaderem, ut per ſeptem dies æger primum potaret lac commendatum cum acidulis: deinceps ſeptem dies balneis tranſigeret; & hæc ita invicem alternaret aliquoties. Alvo ſegni vel paſſulis rhabarbarinis, vel, ſi ſtomachus tulerit, manna in lacte ſoluta ſuccurretur commode: & ante omnia recte vivendi rationi incumbere, hinc corpus ſub ſerena tempeſtate modice movere, ab omnibus mentis affectibus, meditationibus, ſermonibus &c. abſtinere oportet. Denique vero pulverem meum bezoardicum cum nitro mixtum, & liquorem anodynum mineralem valde commendo; quoniam hæc bina remedia in ejuſmodi affectibus ſemper deprehendi præſtantiſſima.

CASUS XCII.

De Aſthmate ſpaſmodico cum tumore teſtis ſiniſtri.

PErſona sereniſſima 51. annorum, temperamenti ſanguineo melancholici, ſtaturæ mediocris, habitus pinguioris, ac robuſti corporis, octodecim abhinc annis de tenſivo pectoris ſiniſtri dolore, ac anguſta ſpiratione conqueri cœpit. Hæc ſymptomata poſtquam ſatis diu durarunt, poſt uſum denique aquarum Amaſianarum remiſerunt quidem, & æger illibata gaviſus eſt ſanitate: verumtamen ſub fortiori corporis motu adhuc urget ſpirandi anguſtia, & ſingulo inſuper vere vehementiore tuſſi, eaque humida ſollicitari ſuevit. Elapſo noviſſime autumno increvit anhelitus difficilis ſine tuſſi, ſed cordis palpitatione ſtipatus, & ad hanc uſque diem tanta adfligit vehementia, ut inter eundum pariter atque ſedendum abſque ulla data cauſſa cor vehementer pulſare incipiat, adeo ut adſtantes hunc motum ipſi videre queant. Imminente paroxyſmo inſpiratio ægro videtur frigidior; atque fauces cum linguæ apice ſunt frigidæ: tum ſequitur acceſſio, quæ de die mox ſæpius, mox rarius ſupervenit. Præprimis obſervatum fuit, mane potiſſimum hora quinta, qua evigilat æger, compreſſionem pectoris, ſpirandi difficultatem, cordis palpitationem cum largo ſudore accedere, tum poſtquam ſurrexit, cordis motum admodum augeri; poſt ſumtum cibum aut hauſtum vini, jentaculum, prandium, cœnam remittere, deinceps recrudeſcere iterum. Veſperi nocturnoq; tempore omnia exacerbantur, & per totam noctem continua eſt pectoris preſſio, ac reniſus veluti quidam, qui pulmonum expanſionem prohibet: quibus demum accedit flatulentia, malum exaſperans, illudque exploſis ructibus levans.

Ceterum æger per duodecim jam annos ſingula æſtate hæmorrhoidum ſatis largum fluorem, octo dies inhærentem, tolerare ſuevit: adpetitu gaudet integro, ſomno placido, pro potu ordinario utitur vino vel Moſellano vel Burgundiaco, & decocto ex radice ſarſaparillæ, chinæ & cinamomo parato: alvus quotidie bis vel ter ſuo fungitur officio, & ipſe corpus ſuum vel ambulando vel equitando ſedulo movet. Vena circa utrumque æquinoctium in pede tunditur, & qui noviſſime detractus fuit cruor, admodum fibroſus adparuit, iiſdem temporibus, vere nimirum & autumno ineuntibus, per ſex ſemper dies decoctum antiſcorbuticum ex herbis atque radicibus potare, ac omni æſtate aquis Amaſianis haud ſine fructu

uti ſuevit. Præterea nullas adhibet medicinas, niſi pulverem præcipitantem, tuſſque nonnunquam balſamicas pilulas, non ſine levamine. His denique moleſtiis ante ſeptennium acceſſit tumor teſticuli ſiniſtri, qui cum noviſſimo abhinc biennio ad pugni magnitudinem increvit, & durus ſit abſque doloribus: ſereniſſimum ægrum adhuc magis reddit ſollicitum. Quare tuum conſilium ſcire cupit, & doceri potiſſimum avet, quo laboret morbo? quibus ille tollendus ſit remediis? & quomodo teſtis tumor tractandus?

CONSULTATIO.

Accepi litteras, quibus adverſa ſereniſſimi Principis deſcribitur valetudo: de qua ut mentem meam exponam, & primæ quæſtioni: quiſnam ſit, quo laborat, morbus? faciam ſatis: non dubito quin illum aſthmatis convulſivi ſeu ſpaſmodici nomine inſigniam; quod in ſpaſmodica tam ſepti tranſverſi, quam membranarum nerveo-fibroſarum, quæ bronchia ac veſiculas pulmonum conſtituunt, & deniq; in partium vicinarum, œſophagi atq; faucium conſtrictione conſiſtit. Quando enim cunque organa ſpirationi inſervientia, veluti ſunt pulmones ac diaphragma, violenter conſtricta debitam ſubire expanſionem interdicuntur: fit inde, ut æquabilis humorum ex uno cordis ventriculo in alterum circuitus, eorumque per vaſa coronaria ac ipſam cordis ſubſtantiam progreſſus impediatur, hinc ſyſtole atque diaſtole cordis vitietur, & denique non ſolum præcordiorum anxietates, pectoris compreſſiones, ac ſpirationis difficultates; verum etiam ob ſpaſmum ad vicinas partes protenſum, refrigeratio linguæ atque faucium inducantur. Quod ſi vero ulterius diſquiram, quænam horum pectoralium ſpaſmorum cauſſa ſit: hanc in polypoſo vel ſiniſtri cordis ventriculi, vel arteriæ magnæ concremento, quod teſte cadaverum his morbis peremtorum ſectione, frequentior aſthmatis convulſivi cauſſa eſſe ſolet, quærendam eſſe, vero mihi videtur ſimillimum. Multa enim ſunt, quæ hoc credere jubent, momenta: nimirum primum tenſivus ille ac premens in pectore ſiniſtro ſenſus, acſi quicquam hæreret ibidem, quod prohiberet ſpirationem; deinceps hujus ſenſationis diuturnitas, quæ per ſedecim jam annos cum anhelitu gravi inhæſit: tum cordis conjuncta palpitatio, quæ tantum non ſemper cordis polypos imitari ſolet. Quod ſi enim affluus per venam pulmonalem cruor, in ſiniſtro cordis ſinu haud amplum ſatis ſemel expandendi inveniat ſpatium: diſtendit ille violenter cor æque ac vaſa illius, maxime arterioſa, hinc inducit convulſivum cordis motum, ſive palpitationem. Interim cum pulmones ab humoribus, per arteriam pulmonalem aſſidue in illos compulſis, ſe non ſufficienter liberare poſſunt: enaſcuntur exinde ſpirationis ſimul impedimenta. Non minus quoque juſtam polypum ſuſpicandi occaſionem præbet illud momentum, quo præcordiorum anxietas ac pectoris compreſſio a multa ſermocinatione, vel aſcenſu per ſcalas magis exacerbantur; quoniam hiſce cauſſis major ac velocior cruoris per cor & pulmones fit circulatio. Hinc quoque in præſenti morbo, ejuſque paroxyſmo pulſum fore inæqualem ac intermittentem, polypo laborantibus familiarem, omnino credo. Porro etiam, ut polypi præſentiam ſuſpicer, fecit habitus corporis obeſus & ſanguine plenus, quo ſereniſſimum gaudere ægrum legi: in hiſce enim ſubjectis facillimum eſt, ut poſt aſſumtum corpore calente frigidiorem potum, vel etiam pota calidiora vina, valde acida, veluti Rhenanum eſt, polypoſa generentur, & augeantur concrementa. Et denique non leve pro demonſtrando polypo eſt argumentum, cruor ex vena miſſus fibroſus; qui ad conglutinationem polypoſam admodum eſt opportunus. Hæc vero ſymptomata, quod in ſereniſſimo principe poſt ſumtos cibos vel potus remittant, ſæpius obſervavi in aſthmate convulſivo infeſtatis ſubjectis; cujus momenti ratio in ventriculo quærenda eſt. Hic etenim, tanquam nervoſa admodum, & cum reliquo nervoſo genere inſigni conſenſu gaudens pars, ſi vacuus

Digitized by Google

cuus a cibis eſt, ob eundem conſenſum pariter conſtringitur ſpaſmis; hinc malum pectoris, ac ſpirationis vitium magis adauget: quando vero aſſumtis cibis vel potibus ille repletur, fit major humectatio, relaxatio ac expanſio tunicarum; hinc remittit ſpaſmus ventriculi, & per conſenſum etiam pectoris. Ex iiſdem denique ſtricturis, vi conſenſus ad inteſtina propagatis, horumque motum periſtalticum labefactantibus, generantur flatus; qui hinc inde in flexuris inteſtinorum ſubſiſtentes, pectoris moleſtiam magis exacerbant.

Quod itaque attinet hujus mali curationem; illam penitus aſſequi, admodum erit difficile. Non enim ſolum polypoſæ id indicant concretiones, quæ ægerrime reſolvi poſſunt; verum etiam mali diuturnitas, qua irregulares ac violenti hi motus in habitum ferme ac alteram degenerarunt naturam. Quamobrem hi duntaxat ſuperſunt curationis ſcopi; ut præpediamus majus mali incrementum, & arceamus metuendum pectoris hydropem, ſuffocationem, vel cachexiam cum livido faciei colore, aridura ſuperioris & tumore inferioris corporis ſtipatam; quæ vitia plerumque noſtrum affectum ſequi ſolent. Hiſce ſcopis obtinendis haud alienum fuiſſet thermis Carolinis, maxime molaribus, & poſt hæc balneis Tœplicenſibus tempeſtive uti: haud enim rara ſunt exempla, hypochondriacos, hæmorrhoidarios, aſthmate laborantes his ſubſidiis perfecte fuiſſe ſanatos. Ceterum major reconvaleſcentiæ ſpes affulget, ſi nullus adhuc præſto fuerit polypus; id quod ex pulſu æquali & minus intermittente cognoſcetur. Quare omne curationis momentum abſolvi credo, ſi genus nervoſum corroborare, ſpaſmodicas ventriculi pariter ac pectoris ſtricturas conſopire, & liberum humorum per viſcera abdominis, maxime pulmones circulum promovere annitamur.

Quos ut conſequamur fines; operæ erit pretium, ante ſingulum novilunium binas cucurbitulas femoribus, totidemq; ſuris cum ſcarificatione admovere: has enim ſecurioris uſus eſſe quam venæſectionem deprehendi; quoniam nimia, quæ per hanc emittitur, cuoris copia nervoſas partes magis debilitat, & ad ſubeundos ſpaſmos magis reddit idoneas. Deinceps, niſi tumor occupaverit pedes, egregiam pollicentur opem pediluvia temperata, atque tepidiſſima, qualia continua aquæ calidæ affuſione conſervari poſſunt. Parantur illa ex aqua fluviatili, cinerum clavellatorum uncia circiter una & floribus chamæmeli: & omni veſpera adhibentur ita, ut ad ſuras uſq; pedes per horam dimidiam iis immittantur. Hæc enim excellentem vim humores a pectore ad inferiores partes derivandi poſſident; cum in hiſce morbis plerumque pedes frigidi, & urina pallida eſſe ſoleant: & eo præſtantiorem exſerent virtutem, ſi forſitan ſubfuerit retropulſio materiæ arthriticæ vel podagricæ, quæ ſæpius partibus nervoſis ſpirationi inſervientibus incumbere, ideoq; difficultatem ſpirandi inducere deprehenditur. Præterea ſuadeo, ut ſereniſſimus æger omnem fugiat cereviſiam, & pro potu ordinario utatur decocto ex radice ſarſaparillæ, cortice ligni ſaſsafras & corticibus citri vel aurantiorum parato: ſub epulis autem vinum Moſellanum bibat, quoniam vinum rubrum, quod vocant Pontac, & Burgundiacum in his affectibus minus eſt opportunum.

Inter pharmaca hortor, ut brevi ante epulas ſequentis pulveris doſis ex aqua ceraſorum nigrorum aſſumatur: Recipe lapidum cancrorum, nitri purificati, ſolutionis oculorum cancri, tartari vitriolati ana drachmam unam. M. f. pulvis div. in octo partes: & præterea alternis diebus veſperi hæ deglutiantur pilulæ: Recipe extracti ſummitatum millefolii, florum chamæmeli, pulveris chinæ ana drachmas duas, extracti centaurii minoris drachmam unam, extracti hellebori nigri, pulveris caryophyllorum, cinnabaris nativæ preparatæ ana drachmam ſemis, croci, caſtorei ana grana decem. M. f. l. a. pilulæ ex drachma dimidia no. XX. Circa vivendi rationem evitare oportet omnes cibos flatulentos, concoctu difficiles, ſalitos, acidos, nec alios

nimis

nimis avide ingurgitare, arcere frigus, humidumque aerem ab omnibus mentis affectibus probe cavere.

Si denique juxta tertiam quæſtionem teſticuli tumorem diſpiciam; illum cum jam inveteratus ſit, omnem remediorum vim eluſurum credo. Quod ſi autem recentes ſint ejuſmodi tumores, eos ſæpenumero fomentis calidis, ac emplaſtro de ranis cum mercurio Vigonis, cum emplaſtro de meliloto, ac diachylo, cum gummatibus permixto, diſcuſſos vidi ac profligatos. Fomentatio nimirum ter quotidie ſequenti inſtituitur ratione: Æger inſideat ſellę perforatæ, cui in patina quadam ſuppoſitum ſit decoctum ex ſemine lini, floribus chamæmeli, liliorum alborum & rapis confectum: hujus vapor admittendus eſt ano atque pudendis, & ut ille continuus ſit, decocto allegato ſæpius injiciantur candentes lateres. Sic fomentato ſcroto imponitur commendatum emplaſtrum. Neſcio autem, num ſpirandi anguſtia permiſerit hanc fomentationem: quæ ceteroquin non ſolum teſtis tumori, verum etiam ipſis ſpaſmis relaxandis inſignem feret opem.

RELATIO.

HÆc medicamina a Sereniſſimo Principe rite uſurpata egregium præſtiterunt levamen: ſiquidem poſt pediluvia potiſſimum podagra in pedibus erupit, hæmorrhoides fluere cœperunt per quatuor hebdomades, & hinc cordis palpitatio ac ſpiratio difficilis admodum remiſerunt, ut æger abſque moleſtia ſcalas ſcandere potuerit. Verum cum adhuc compreſſionis ac tenſionis in pectore ſenſus inhæreret, ſuaſi, ut commendatis inſiſteretur remediis, ac præterea elixirium alcalinum temperatum amarum, cum tinctura tartari eſſentia corticum aurantiorum remixtum, ſub epulis adhiberetur.

CASUS XCIII.

De cura Aſthmatis ſpaſmodici & hydropis perperam inſtituta.

NOtatu ſane eſt digniſſima, quæ mecum communicata fuit, morbi hiſtoria, qui virum quendam illuſtrem infeſtavit, ac penitus tandem e medio ſuſtulit. Ille nimirum LII. annos natus, gibboſus, debilioris conſtitutionis, cibiſque concoctu difficilioribus abſque maſticatione veſci ſuetus, prima ferme infantia & crebro ſalivæ effluxu, & ſequentibus catharris ſollicitatus fuit. Et quamvis per viginti jam annos ſingulis menſibus fluor hæmorroidum, per binos vel quatuor ſemper dies inhærens, acceſſerit: attamen hoc tempore frequentes podagræ, chiragræque inſultus, & anno 1711. iterum nigrum toleravit. Menſe anni 1722. Auguſto, cum per tres hebdomades podagræ tormentis excruciatus, ab eaque nondum penitus liberatus, iter aliquot milliarium ſub aere humido, ac inimico inſtitueret, diætæque indulgeret irregulari: nihilominus a doloribus factus eſt ſucceſſive immunis; ſed proximo abhinc ſemeſtri uterque pedum, altera manus atque facies intumeſcere cœperunt. Conſultus medicus, hæc ſymptomata, a retrocedente podagra derivans, hanc pediluviis, hirudinibus adplicatis, & admotis plantis pedum cucurbitulis revocare intendit. Verum haud ita multo poſt veſperi ex improviſo de compreſſione, ac tenſione pectoris, tuſſi ſicca, & inſigni languore totius corporis conqueri cœpit æger, noctemque tranſegit turbulentam. Poſtridie, cum aſſumto prandio liberaliori in horto obambularet, ſubitaneo quodam effectu veluti ſuffocativo corripiebatur, ſub quo ægre trahebat ſpiritum, labia expalleſcebant, vultus rubebat, pulſus ferebatur debilis & intermittens, oculi adparebant concavi, gelidus ſudor perfundebat corpus, vomebat, manus atque facies leviter convellebantur, ac ipſa quaſi mortis ſigna accedebant per tres dies inhæ-

herentia. Adhibitis ergo remediis maxime confortantibus; melius quidem habere videbatur, at cum corporis urgeret languor, alter vocatus medicus præter medicamina, a priori commendata, ordinavit aliquot croci martis grana, & infuſum, ex herbis amaricantibus ac limatura martis paratum, bis quotidie capiendum dedit. Sed & his nequicquam proficientibus, tertius accitus medicus, aquam in abdomine extravaſatam contineri putavit, & ideo aquæ laxativæ Vienenſis uncias duas cum uno arcani duplicati ſcrupulo exhibuit, quæ novies alvum movit, & præterea quoſdam pulveres abſorbentes propinavit. His per triduum uſurpatis, ejuſdem aquæ laxativæ unciæ tres cum dimidia, & una mannæ porrigebantur: unde iterum novies ſubducebatur alvus, ac abdomen ſubſidebat aliquantulum. Quarto Id. Junii, poſtquam exhibiti erant pulveres abſorbentes ſalini, denuo accepit purgans ex cremoris tartaris, radicis jalappæ ana granis 15. Scammonii ſulphurati granis duobus & ſalis abſynthii ſcrupulo uno paratum: ex quo undecies depoſuit alvum. XV. Cal. Junii repetebatur haud ſine levamine aqua laxativa cum manna; & poſtridie ab extero medico commendabantur hydragoga, ac in illis gummi guttæ: cujus etiam X. grana in pilularum formam redacta, fruſtra contradicente medico ordinario, quotidie per quinque dies dabantur; ſequenti autem octiduo ad tredecim quotidie exhibebantur grana: quæ quidem alvum potenter ſolverunt, ſed inextinguibilem induxerunt ſitim. Tum ab eodem medico commendatum lac aſininum per quinque dies, interpoſita alternis diebus ex millepedibus potione potabatur: ex quo in ardorem præternaturalem, capitis dolores & faucium aciditatem incidebat illuſtris æger. Pridie Non. Aug. tredecim pilularum hydragogarum granis iterum adſumptis, ſequentibus XII. diebus continuatur potus lactis aſinini: XIV. Cal. Sept. ſumebat eaſdem pilulas hydragogas, eodemque die de convulſiva pectoris compreſſione conquerebatur, & in illud tranſiiſſe podagram credebat. XII. & XI. Cal. Sept. præter lac ſæpius memoratum vorare debebat electuarium ex gummi ammoniaco, millepedibus, antimonio diaphoretico, extracto abſynthii & centaurii minoris, ſyrupo & conſerva abſynthii confectum. X. & IX. Calend. præter idem lac exhibebantur rurſus pilulæ hydragogæ & reliquis hujus menſis diebus uſus lactis protrahebatur: quarum tribus ultimis peſſime habere cœpit ægrotans, noctes habuit inſomnes, ingenti ſiti ac faucium ariditate torquebatur, vomituriebat & denique ipſam lienteriam incidebat. Hinc finita lactis curatione, ad curam cum viperis inſtituendam deſcendebatur. Nimirum ſumta ipſis Septembris Calendis Rhabarbari drachma dimidia, & inde alvo quinquies ſoluta, vomituque concitato, ſequentibus novem diebus quotidie pulvis viperarum cum abſorbente mixtus dabatur; ex quibus non niſi nauſea, crebri vomitus, ac ingentia imi ventris tormina ſuboriebantur. Quarto Id. Sept. adhibuit rhabarbari ſcrupulos duos cum ſalis Epſonienſis drachmis quinque: unde quinquies alvum depoſuit, & abdomen magis intumuit; poſtridie pulvis viperarum; pridie Iduum pilulæ ſupra recenſitæ hydragogæ granis XIV. & uncia ſalis Epſonienſis dabantur, vomitum concitantes, & alvum quater moventes. Tum repetebatur pulvis viperarum, ſed XVII. Calend. Octobris intumeſcebat venter, rubebat facies, arteriarum pulſus erat languidus, ac æger ſuffocari ferme videbatur. Quare XVI. Calend. propinabatur laxans ex aquæ laxativæ unciis tribus, & dimidia, mannæ, ſyrupi de ſpina cervina ana uncia, arcani duplicati uncia dimidia concinnatum; quod duodecies alvum movit, ingentia ventris tormina, vomitus, ac incredibilem excitavit languorem. Nec detumuit abdomen, licet XV. XIV. & XIII. Calend. Oct. pulvis viperarum repeteretur, & XII. Cal. pulvere laxante ex rhabarbaro, reſina Jalappæ & ſcammonio ſulphurato ingens aquæ per novem ſedes ſubduceretur quantitas. Nihilo tamen minus reliquis hujus menſis diebus, mox ſupra allegatum electuarium,

Digitized by Google

rium, mox juſcula viperarum, mox pulveres laxantes infelici ſemper effectu adhibebantur.

Sub auſpiciis menſis Octobris deveniebat medicus abſoluta viperarum cura, ad uſum Tincturæ cujuſdam ſolis; cujus arcana erat compoſitio. Dabatur ea per totum menſem, interpoſitis modo pilulis, quæ continebant gummi guttæ, modo manna cum tartaro ſolubili, modo clyſteribus; ſed tantum abeſt,ut levamen ſequeretur, ut potius præter omnium ſymptomatum exacerbationem continua vomituritio, ac nonnunquam animi deliquia accederent. Hinc pridie Calendar. Novembris exhibebatur ſecretum pro hydrope, quod intra nycthemeron ter ſumtum inſignem præcordiorum anxietatem, aſſiduam nauſeam, copioſos ſudores excitabat: quibus, cum clyſteres cum therebintina mixti opponerentur mentis defectiones, continua ad vomendum proclivitas, ſalivæ fluxio, pulſus debilis ac perpetuæ ſuperveniebant vigiliæ; atque ad diem IV. Nonar. Nov. perſiſtebant. Tum III. Nonar. ſubducta per injectum clyſterem, aterrima ſaburra, melius paullo habuit: ipſis Nonis melancholicæ cogitationes mentem cruciabant;quibus poſtridie paullulum remittentibus, Quinto Iduum dabatur infuſum laxans ex hellebori nigri, & ſeminis aniſi ana uncia una, herbæ abſynthii manipulo dimidio, cum vini Moſellani unciis tribus & aquæ fontanæ libra infundendum: quod bis quotidie pondere IV. unciarum ſumſit. IV. Iduum pilularum ex gummi guttæ hydragogarum XV. grana iterum propinabantur; quæ quidem largam ſubducebant aquarum copiam; æger autem male habere cœpit, noctem habebat inſomnem, & mane veternum incidebat. Neque tamen minus III. Iduum repetebantur XIII. grana dictarum pilularum, ex quibus major reddebatur vomendi conatus, pulſus celer ac ſuppreſſus, calor intenſus & ſitis accedebat; quid? quod poſtridie omnia ruerent in deterius, & quamvis adhuc mane mixtura confortans, circa meridiem juſculum viperarum porrigeretur, tamen hora octava veſpertina illuſtris æger ſuffocatus exſpiravit animam.

Secatum poſtridie defuncti corpus, in imo ventre, plus quam decem aquæ menſuras continebat: hepar erat flaccidum, colore fuſcum, & ne quidem veſtigium præſentis felleæ veſiculæ oſtendebat: contra vero cholidochus ductus adeo erat conſtrictus, ut vix ſtylum admitteret. Ventriculus pariter flaccidus, ab uno orificio ad alterum inflammatus, obſcure rubicundus, veniſque ſanguine fartis præditus adparebat: eadem erat facies inteſtinorum, flatibus inſuper ultra modum diſtentorum. Pancreas tantum non totum ab ulcere conſumtum;&in rene ſiniſtro fere putrido calculus magnitudine amygdalæ in conſpectum veniebat. Pulmones parvi, flaccidi ac veluti exareſacti videbantur; ſpina dorſi figuram litteræ S. repræſentabat; ſed reliqua denique viſcera, cor ſeptum tranſverſum, meſenterium, caput & cerebrum nihil monſtrabant præternaturale. Hac igitur præmiſſa morbi & mortis hiſtoria, quæſtio incidit: num inſtitutæ medicationes juxta regulas artis & rationales indicationes fuerint adminaſtratæ? anne potius alia medendi ratione vita defuncti adhuc conſervari potuiſſet? Quamvis autem haud iverim inficias, me in hiſce caſibus, in quibus ſæpius unus medicus alterius famæ quid detrahere cupit, & qui demum contentum artis pariunt, male ſuſpendere meum judicium: verumtamen cum & illuſtris defunctus, & concurrentes medici mihi ſint ignoti; & præterea hic caſus multos forſitan cautius mercari docuerit; haud potui, quin, quæ ſentiam, libere eloquar.

Multa ergo occurrunt momenta, quibus calculum meum addere non poſſum; & præprimis cenſendus mihi videtur intempeſtivus ac nimium copioſus purgantium draſticorum, maxime gummi guttæ per totum morbi decurſum adhibiti uſus. Namque 1) hoc gummi inter purgantia validiora, quæ ex principio virulento, motibus vitalibus admodum infenſo agunt, eſſe collocandum; non ſolum unanimis omnium medicorum conſen-

ſenſus adfirmat, verum etiam ex ſymptomatibus, quæ X. vel XV. granis datum excitavit, ſatis eluceſcit: ſiquidem membranas ventriculi ac inteſtinorum nerveas potenter vellicavit, nauſeam, vomitus, alvinas dejectiones, languorem corporis, tuſſim, æſtum præternaturalem, & animi deliquia induxit. Neque etiam mirum: nam 2) juxta *Bontii* librum *de medicina Indorum* hoc gummi eſt ſuccus eſulæ Indicæ concretus; & de eſulis generatim conſtat, quod foveant ſuccum lacteum, virtutis valde corroſivæ, inflammatoriæ & veſicas excitantis. Hinc quoque 3) hoc purgans, majori quantitate ſumtum, omnes vitales motus pervertere, ac ipſam mortem inferre poteſt: quemadmodum M.N.C.dec.I.anno VIII. obſ. 82. recenſent caſum de hydropico, qui adhibita hujus gummi drachma dimidia, ἄνω καὶ κάτω vehementer purgatus, animi incidit defectiones cum inſequuta morte. 4) Certum enim eſt, quod omnia ejuſmodi draſtica purgantia ſua natura non tantum partibus corporis noſtri ſubtilioribus; motum & impetum facientibus inimica valde ſint, verum etiam ſolidas partes, maxime ventriculi & inteſtinorum nerveas potenter adficiant, & illas vi principii, quod fovent, ſulphurei, ad violentos & irregulares motus proritent. Eo clarius adparet, hoc purgans in noſtro caſu, maxime tam larga copia propinatum, admodum fuiſſe nocivum; ſi ægrotantis conſtitutio conſideretur. Fuit enim ille gibboſus, jam LII. annos natus, tenerioris habitus, catharris obnoxius, jam dudum hypochondriacus, arthriticus ac hæmorrhoidarius: in quibus ſubjectis genus nervoſum plerumque debile, & in ſpaſmos pariter ac atoniam valde pronum obſervatur; circulus vero humorum per viſcera abdominis, maxime hepar, languidus; & denique tonus primarum viarum labefactatus deprehenditur. Deinceps vero ſi præſentis morbi originem perſcruter, cachecticum illum atque hydropicum affectum minime, more ſæpius conſueto, ex defectu ſanguinis, vel obſtructis ac induratis viſceribus, vel denique polypoſis concrementis natales mutuaſſe; ſed potius ex fluxu hæmorrhoidali ſuppreſſo pariter ac materia arthritico-podagrica retenta ac repulſa, & hinc ſubortis aſthmate ſpaſmodico atque oppreſſione pectoris propullulaſſe deprehendo. Nihil enim in praxi medica obſervatur frequentius, quam quod ſuppreſſionem ac repulſionem dictorum motuum atque excretionum ſpaſmodicæ partium nervoſarum, ventriculi, inteſtinorum, diaphragmatis atque pulmonalium bronchiorum ſtricturæ, hinc ſpiratio anguſta, anxia, difficilis, imi ventris tormina, flatulentiæ, collectio multarum ſordium, & denique pedum ac abdominis tumores, cachecticus color, & ſuperiorum corporis partium aridura preſſo inſequantur pede. Nam aſthma ſpaſmodicum in violenta ſepti tranſverſi conſtrictione conſiſtere, notum eſt; neque minus porro Anatomia docet, illius parti nerveotendinoſæ adnexum eſſe jecur, atque, impedito diaphragmatis a ſpaſmo, quo agitatur, aſcenſu atque deſcenſu, non ſolum ſanguinis quoque per hepar ac vicina viſcera impediri progreſſum; verum etiam venam cavam valide comprimi ac coarctari. Inde demum cruor ab extremis partibus, ac abdominis viſceribus, jecinore, ſplene, ventriculo, inteſtinis atque meſenterio per venam cavam ad cor refluus retardatur, ac in dictarum partium vaſis ſtagnare cogitur. Sub hac porro ſanguinis ſtagnatione ſeroſa colluvies partim extravaſatur in poroſam partium ſubſtantiam; partim eo majori copia vaſa lymphatica ingreditur, ea replet, diſtendit, perrumpit, in cavitatem abdominis profluit, & hinc hydropem, tali ratione ex aſthmate ſpaſmodico derivandum producit. Eadem vero ſcena in noſtro defuncto fuit acta; namque primum de ſpirandi difficultate, ac ſpaſmodicis præcordiorum ſtricturis conqueſtus, mox in ipſum incidit hydropem. Hinc eo clarius eluceſcit, purgantia draſtica, tam larga doſi, tamque frequenter uſurpata nullum omnino hocce in morbo inveniſſe locum: cum illa ſubſtantia ſubtili, volatili, acri, ac fere corroſi-

roſiva partes nerveas totius corporis violenter vellicarunt, ideoque ſpaſmos adauxerunt, liberum humorum progreſſum eo magis retardarunt, hinc ad vitam conſervandam ſumme neceſſarias utilium humorum ſecretiones, & inutilium excretiones ſufflaminarunt, & majores humorum congeſtiones atque ſtagnationes induxerunt. Hæc proh dolor! infelix eorum in defuncto noſtro effectus ſatis confirmat: quippe qui ſub continua ac vehementi alvi dejectione magis intumuit, pejoribuſque implicatus fuit ſymptomatibus. Non minus ab ingentibus abdominis ſpaſmis dependet tam arcta ductus cholidochi conſtrictio, poſt mortem reperta.

Non equidem negari poteſt, dari multa in praxi medicorum exempla, quod in hydrope datum purgans vehementius v. g. elaterium, extractum eſulæ, quin & gummi guttæ &c. copioſiori quoque doſi egregium ediderit effectum, & aquas in poroſa partium ſubſtantia, & viſceribus ſtagnantes large ſubduxerit. Verum enimvero haud ignorari oportet, hunc effectum non niſi 1) in corporibus robuſtis, 2) viſceribus adhuc integris, neque obſtructis, neque induratis, 3) ſi ſeri congeſtio haud a ſpaſmis generata ac ſuſtentata fuerit, & 4) in leucopblegmatia ſive anaſarca tantummodo, ubi totum intumuit abdomen; non vero in aſcite, in qua ſuperioribus partibus aridis, inferiores fiunt tumidæ, duntaxat inſequi. Et deinceps in hiſce caſibus hæc cathartica draſtica, nec in mali principio, nec nimis frequenter propinari debent: ſed prius humores præparare ac fluxiles reddere, & poſt purgantia roborantibus uti oportet. Quare illorum uſus ad præſentem caſum minime adplicari poteſt; ubi aquoſus tumor magis a ſtrictura partium nervoſarum, a materia arthritica ipſis incumbente producta ſpaſmodica ſubortus, & æger hypochondriacus fuit, uti ex avidiori appetitu, ſputatione & flatulentia adparet. Riverius, dum de curatione hydropis loquitur, & purgantium meminit, in hæc erumpit verba. *In purgantium adminiſtratione obſervandum eſt, omnia purgantia fortiora non eſſe frequentius uſurpanda, uti docet Galenus Lib. IX. de locis, quia corpus debilitant, ut poſtea major aquarum proventus excitatur, ideoque roborantia & aperientia, frequentius quam purgantia erunt præſcribenda: & experientia nos docet, evacuationem in hoc morbo, quæ fit per urinam, melius ſuccedere ea, quæ fit per alvum. Purgationum vice clyſteres injici poſſunt, quibus flatus diſcutiuntur, aqua educuntur, & venter imminuitur.* Quamobrem meo quidem arbitrio longe felicius ſucceſſiſſet negotium, ſi ſuaſo medici ordinarii eo tempore, quo defunctus in horto aſthma præcordiorum inciderat, eo omnes curationis ſcopi fuiſſent intenti, ut materia arthritica foras propulſa, ſpaſmus nervoſarum partium conſopitus, ac hæmorrhoidalis fluor revocatus fuiſſet. Hos vero fines impetrare licuiſſet, tam congruo vivendi genere, quam convenientibus remediis, diaphoreticis cum cinnabari & caſtoreo; pilulis balſamicis ad mentem Becheri paratis, pediluviis, venæſectione in pede, hirudinum adplicatione, & ſufficienti motu corporis.

Neque etiam ſubſcribere poſſum uſui lactis aſinini, qui per totum menſem Auguſtum, interpoſitis purgantibus, maxime gummi guttę protractus fuit. Quamvis enim hocce lac, decenter uſurpatum, in phthiſi, atrophia, arthritide, atque podagra haud levem præſtare opem deprehendantur: attamen in præſenti caſu, ubi tonus ventriculi ac inteſtinorum per crebra purgantia magis labefactatus, & ad has partes inſignis vitioſorum humorum ſaburra invitata fuit, ac denique ipſa cachexia jam invaluit, minime fauſtum ac ſalutarem ex illius uſu eventum ſperare licuit.

Porro quod attinet curationem, quæ per menſem Septembrem, cum viperis, ac interpoſitis pariter purgantibus inſtituta fuit: illa ſane majorem excitaſſet uſum, ſi ſub morbi principio menſe Julio fuiſſet adminiſtrata, Namque crebra conſtat experientia: viperas & in pulvere & decocto datas virtutem poſſidere antiſpaſmodicam, acres humores attempe-

perare, tranſpirationem promovere, ideoque maſſam ſanguineam ab omnibus purgare ſordibus.

De effectu autem tincturæ ſolaris poſitivum ferre judicium, eo minus valeo, cum illius compoſitio mihi ſit incognita. Interim haud ignorari oportet, nullam adhuc repertam fuiſſe tincturam ſolarem, quæ revera continuit aurum ſolutum; quin ſimul fuerit aliquantulum corroſiva; talemque maxima cautione adhibendam eſſe. Contra vero, quæ non eſt corroſiva, nullum omnino continet aurum; ſed hoc ea, qua ſumtum fuit, quantitate ex reſiduo ſeparari poteſt; & ejuſmodi tincturæ virtus vel menſtruo aurum ſolventi, vel aliis ingredientibus debetur. Quæ ergo in noſtro caſu adhibita fuit tinctura, videtur fere fuiſſe corroſiva, quoniam ſub ejus uſu omnia ſymptomata majus ſumſerunt incrementum. Ceterum, ſi libere dicam, quæ ſentio: veroſimillimum mihi eſt, quod curatio in perilluſtri ægro conſulto tam pompoſis fuerit inſtituta remediis, quæ inſignem undique fovent applauſum; quo poſt inſequutam mortem in vulgus propagari poſſet, omnia ac pretioſiſſima in uſum vocata eſſe ſubſidia.

Quicquid ſit, optaſſem ſaltem, ut noviſſima curatio cautius fuerit inſtituta; & ſecretum illud antihydropicum omiſſum eſſet, quod procul dubio corrodens fuit ac mercuriale; ſiquidem exinde peſſime habuit æger; copioſius ſalivam reddidit, ac per anum materiam teterrimam, ſanguinis extravaſati progeniem excrevit. Et haud ſatis mirari poſſum, quod, poſtquam defunctus ex tam violentis remediis omnibus deſtitutus fuit viribus, ipſi adhuc vehementiora purgantia, & quidem infuſum helleborinum pariter ac 16. grana gummi guttæ ſint propinata. Hæc enim medicamina, eo tempore, eaq; ratione adhibita ſola ſuffecerunt, lethalem ventriculi ac inteſtinorum inducere inflammationem: quæ cùm poſt mortem cum ingenti harum partium inflatione, more hydropicis alias minus conſueto, reperta fuerit, ex dictis omnino derivanda eſt remediis; de quibus omni jure prædicare licet, quod mortem acceleraverint.

CASUS XCIV.

De Aſthmate ſpaſmodico a potu & victu poſt iram ſumto, & inde adhibitis incongruis medicamentis orto.

Vir annum ætatis agens 30. conſtitutionis ſanguineæ, vegetæ, habitus corporis ſpongioſi, & ſucculenti, poſt vehementiſſimam ab ira commotionem, & corporis & artuum tremorem, mox capit cibum in convivio, & præterea potu vini liberaliori ventriculum replet. Hinc noctem habuit valde inquietam cum ſtricturis anxiis præcordiorum junctam; niſuſque vomendi continuus erat, & univerſi corporis languor. His ſymptomatibus per aliquot dies hærentibus ſuperveniunt porro ciborum inadpetentia, pulſus debilis & celer, tabes, febris lenta; ſed oris adeſt ſiccitas, & humidi adpetentia; color faciei cum albo oculorum flaveſcit, urina mingitur pauca, ſed colore fuſca, rubicunda, brunna, valde ſaturata; alvus eſt dura, tenſaque, difficilius ſtercus & flatus reddit. Quare plures in conſilium vocavit medicos, qui præſcripſerunt copioſa & varii generis remedia aperientia, emetica, amaricantia ſtomachica, carminativa; obſtructionem hepatis horum malorum cauſſam eſſe rati, & ſtomachum valde imbecillum, debilitatum, & viſcida ſaburra repletum; ſed omnia incaſſum dabantur. Perdurarunt hæ potius moleſtiæ per tres menſes; quorum ultimo acceſſit ingens aſthma ſpaſmodicum, quod nocturno tempore ita adflixit ægrum, ut non in lecto commorari, ſed per aliquot horas in conclavi obambulare, & feneſtras aperiendo ſpiritum haurire debuerit. Corpus erat valde tenue, viribus & ſanguine conſumtum, alvus valde clauſa; & in tali rerum ſtatu meum petiit conſilium.

Sanatus etiam eſt ſub divino auxilio feliciſſime 1) liquore anodyno noſtro minerali, 2) uſu pulveris præcipitantis nitroſi, 3) infuſo theiformi ex floribus chamæmeli vulgaris & romanæ, ſummitatibus millefolii, floribus ſalviæ, verbenæ, ve-

ro-

ronicæ & ſemine fœniculi præparato; & frequenti uſu pediluviorum ex ſola aqua dulci paratorum. Poſtea uſus eſt elixirio balſamico temperato viſcerali, quod conſici curamus ex extracto rhabarbari & herbarum amaricantium; gummatibus reſino-balſamicis temperatis; quæ cuncta diſſolvuntur in lixivio tenui ſalis tartari: clyſteribus quoque emollientibus ſub initio alvum conſtrictam ſolvimus; iiſque remediis ad menſem uſurpatis priſtinam reſtituimus ſanitatem.

Epicriſis.

HIc morbus difficilibus complicatus ſymptomatibus & diuturnior non recte a medicis tractatus fuit, quoniam cauſſam & originem mali non rite perveſtigarunt. Plurimi medicorum hac verſantur in opinione, humorum maxime in morbis peccare vitia, copiam, craſſitiem, vel falſam vel acrem erodentem qualitatem, & inde fieri infarctus, obſtructiones vaſorum, ſtagnationes & roſiones partium: minime vero attendunt, a ſolo motu ſolidorum vehementer vitiato ac inverſo, ſine precedente omni noxa humorum, mirifice totam functionum animalium œconomiam perturbari poſſe. Inde fit, ut cauſſa humorum non recte cognita ac perſpecta huic removendæ idonea nec invenire, nec opponere ſciant ſubſidia. Exemplum nobis præbet præſens morbi hiſtoria, cum vir ille perfecte antea ſanus ex ſolo animi affectu vehementiori, & cibo potuque largiori ſtatim ſuperingeſto incidit in grave & diuturnum malum. Medici non attendentes cauſſam, pugnabant contra hoc malum medicamentis, quæ ad tollenda humorum vitia alias non inepta ſunt, nimirum ſalibus aperitivis, decoctis quoque ex aperientibus, amaris, laxantibus, purgantibus, emeticis, veneſæctione, veſicatoriis, carminativis, ſtomahicis, & id genus pluribus, ſed penitus ſupervacaneo labore; cum omnia hæc ſymptomata unice a ſpaſtica conſtrictione generis nervoſi, & imprimis ventriculi, maxime pylori, & ductuum bilariorum, ſepti tranſverſi, ac inteſtinorum originem ſuam traxerunt, & poſtea etiam ex imprudenti remediorum adplicatione magis ſuſtentata & aucta fuerunt. Unde mirum non eſt, ægrum non potuiſſe convaleſcere. Dici enim vix poteſt, quanta noxa & pernicies repente in deſtruendo functionum naturalium ordine naſci poſſit a ſolo graviori animi affectu, ira vel terrore; ſi quis mox poſt eum capit cibum vel potum, multo magis, ſi hiſce nimium repleat corpus. Quotidiana in eo confirmamur experientia, graves & lethales inde provenire afflictiones. Nam ea eſt omnis affectus natura, & conditio, ut vehementer in ſyſtema partium nervoſarum operetur, motus ſyſtoles & diaſtoles equabiles penitus pervertendo: Hinc fit, ut non modo progreſſus & circulus humorum, ſed & inde dependentes motus ſe & excretorii vitium contrahant, & per conſenſum afficiantur: quid? quod omnia in corpore humano tum ſint perturbata, ſub quo ſtatu utique peſſimum eſt, cibo vel potu onerare naturam: Neque enim digeſtio, concoctio, & excretio, quæ requiruntur ad cibum & potum naturæ noſtræ amicum reddendum, recte fieri poſſunt. Inde vero cruditates, ſtagnationes ſordium in primis viis ſuboriuntur, & vera materialis cauſſa morbi, quæ jam imbecille nervorum genus magis adfligit progignitur. Ex quo etiam facile reddi poteſt ratio, cur ante paroxyſmum intermittentis febris cibus ſumtus ingenti ſit detrimento; & potus fontium medicatorum paullo copioſius aſſumtus poſt omnem affectum animi interdicendus ſit. Præterea ex curatione hujus morbi a nobis facta id in uſum practicum depromi poteſt, ſola ſtrictura ſpaſtica & icteritiam paſſionem, & aſthma diuturnum fieri poſſe; & hac ſublata per efficacia & probatiſſima antiſpaſmodica, inter quæ merito eminent liquor noſter anodynus mineralis, pulveres nitroſi, pediluvia & clyſteres ex chamomilla confecti, ejuſmodi morbos curari poſſe.

Notandum denique hoc loco eſt quam maxime, in ejuſmodi morbi, qui naſcuntur

tur

tur vel foventur a vehementi ſtrictura nervoſarum partium, ab iracundia, uti v. g. in cardialgia, ictero, aſthmate convulſivo, conatu ad vomendum, alvi ſtrictura &c. purgantia fortiora, & emetica venenum eſſe mortiferum.

CASUS XCV.

De Empyemate feliciter curato.

JUvenis generoſus 17. annorum, tolerata febre acuta, cum æſtu atque doloribus in latere ſiniſtro ſtipata, incidit in diarrhœam & purpuram albam cum ſumma virium proſtratione, tuſſi ſicca, ſudoribus nocturnis & tumoribus œdematoſis pedum ſociatam. Hinc a loco, ubi commorabatur, domum per ſeptem milliaria morti ferme vicinus deportabatur, curę cujuſdā medici tradebatur; ejuſq; opera fruſtra uſus, ad me confugiebat. Deprehendi ægrum gibboſum, viribus plane deſtitutum, & ſiniſtro pectore tumorē quēdam: ex quo materiam purulentam in pectoris cavitate fluctuari ſuſpicabar. Quare adplicui emplaſtrum de melliloto cum ſpermate ceti: ex quo maturatus ille tandem lanceola incidebatur, & plorabat inſignem materiæ purulentæ quantitatem cum egregio ægrotantis levamine. Ex hac porro apertura aer ſpirabat, perque eam inſtrumentum exploratorium per quatuordecim uncias in pectoris cavitatem adigi poterat. Elapſis octo diebus, duorum ab hac inciſione digitorum latitudine, altera ſponte adparuit apertura, pariter in pectoris cavitatem penetrans. Sed poſtquam interne decoctum ex ſarſaparilla mane & veſperi bibendum dabatur; & primum injiciebatur ſimul, deinceps vero mixtura balſamica ex eſſentia ſuccini, myrrhæ, aloes & balſamo de Peru injectio facta erat; æger intra annum dimidium perfecte convaluit.

CASUS CXVI.

De Rheumatiſmo pulmonali.

GEneroſus vir, 30. jam ſeptē annos natus, præter variolas in prima infantia facillime ſuperatas, illibata ſemper gavíſus fuit ſanitate. Decimo tertio ætatis anno fœdam incidit ſcabiem, cum turpi pedum exulceratione; ex qua pariter poſt ſatis longum tempus liberatus, optime valuit; & nonniſi quandoq; puſtulas in dorſo inter ſcapulas toleravit, moleſtum inferentes pruritum. Hinc juvenis ſeptendecim annorum inter Gallos nomen dedit militiæ; & protinus quibuſdam bellicis expeditionibus partim verſus Romanum imperium, partim verſus Belgium factis interfuit. Sub his belli laboribus pręter dentium dolores ſæpius adfligentes ſatis bene habuit: anno 1708. autem, dum in Belgio Gallico ad urbem Condee degeret, tertiana ſimplici & duplici, invicem alternantibus ſollicitatus eſt; ab eaque ſatis emaciatus, per diuturnum corticis chinæ uſum convaluit. At exinde ſæpius colli doloribus, phlogoſi ac febre erratica infeſtatus, ſimulq; aliqualem maciem ac catharralem corporis diſpoſitionem paſſus fuit: quę tamen omnia haud impedierunt, quo minus quandam præ ſe tulerit ſanitatis ſpeciem. Tandem anno 1725. Febre acuta, a medico pro pleuripneumonia habita, prehenſus, & ab illius principio ad ſtatum uſque delirus, denique non niſi largis, iiſq; repetitis venæſectionibus in tantum fuit reſtitutus, ut nihilominus quidam capitis dolores reſtiterint; qui deniq; diuturna ac convenienti profligati ſunt medicatione. Attamen relicta fuit macies, tuſſis ſicca atq; pectoris oppreſſio. His ergo ſymptomatibus opponebantur juſcula medicata ex cancris ſiccatis, & appropriatis herbis confecta; &, cum felici haud deſtituerentur effectu, per integrum continuabantur triennium. Quum vero tandem quædam ventriculi accedere videretur debilitatio: alter conſultus medicus hoc remedii genus diſſuaſit, & anno 1729. curam lactis aſinini commendavit. Hæc vernali tempore inſtituta, egregie prodeſſe videbatur; per autumnum vero ſub adverſa tempeſtate proſequuta, varias excitavit moleſtias. Quare hac quoque miſſa increbuit tuſſis ſicca; corpus macilentius redditum, variiſque a capite ad pectus defluxionibus obnoxium fuit, cum crebris phlogoſibus.

Q Hiſce

Hiſce autem malis tantum abeſt, ut regulari cura obviam iretur, ut potius hinc inde vagum arriperetur ſubſidium.

Hinc tandem & ego ſub auſpiciis præcedentis anni 1732. in conſilium vocatus, ſequentem rerum deprehendi faciem: æger ſtaturæ longioris, habitus macilentioris, temperamenti ad melancholiam proclivis, & ad iracundiam facillimi, tuſſi inter humidam & ſiccam media, quaſi convulſiva, non ſolum de die, ſed & noctu ſomnum turbante infeſtabatur; adpetitu fruebatur irregulari, viribuſq; ferme exhauſtus, tum temporis præſcriptis a medico ordinario infuſis theiformibus & abſorbentibus utebatur. Suſpicabar phthyſeos hypochondriacæ initium cum ſcirrhoſa pulmonum diſpoſitione; & ex crebris catharrhalibus ad fauces & pectus defluxionibus, ſeri acrimoniam ſubeſſe judicabam: hinc etiam contra aliorum opinionem, ſi præſcriptis aures daret, felicem curationis eventum pollicebar. Eo fine loco Majalis curæ, ſerum lactis dulce, cujus præparationem ac uſum ex ſcriptis Illuſtris Hoffmanni didiceram, ordinavi. Namque tres illius libras quotidie mane aſſumebat æger, & inde egregio cum fructu, & abſque ullo virium decremento ter quaterve quotidie alvum deponebat; appetitu ac ſomno per quadraginta dies ſatis integro gaudebat, equo corpus movebat quotidie, ac optime habebat. Licet etiam ſub hac curatione ex terrore ob inopinatum filii unici ab alto caſum ſuborto, motus febriles incurrerit: illi tamen dato analeptico mox remittentes, non niſi leviorem tuſſiculam, cum pauca pituitæ rejectione reliquerunt. Abhinc finita lactis potatione, proponebam acidulas Selteranas; quarum primum una cum tribus lactis aſinini partibus mixtarum, deinceps æquali combinatarum pondere tres quatuorve ſingulo mane potabantur libræ. Eædem aquæ cum vino ſociatę potus quoque ordinarii loco ſub epulis inſerviebant; donec 28. earum lagenæ fuiſſent exhauſtę. Sub hac medicatione æger quotidie vel ambulando, vel equo vehendo ſub cœlo ſereno corpus movebat; ceterum egregio fruebatur adpetitu, nullamque præter leviſſimam tuſſim, ſtato tempore hora tertia matutina recurrentem tolerabat moleſtiam. Neque vero ullum huic curationi interpoſui laxans, quoniam alvus æque ac aliæ excretiones inſigni ſuccedebant fructu ſponte, & primæ viæ ſub ſeri lactis uſu ſatis purgatæ videbantur; nec alia dabam remedia, nec ipſum Elixirium viſcerale balſamicum Excellentiſs. Hoffmanni propinabam, cum æger illud ſibi nimis æſtuoſum putaret. Sic vero finita utraque curatione appetitus vigebat optime, corpus augebatur, vires redibant, tuſſiſque plane evaneſcebat; & licet adventante hyeme recruduerit, adhibitis tamen pectoralibus & laxante mannato ceſſabat iterum. Circa æquinoctium autumnale, cum æger ſanguine abundare mihi videretur, venam in pede ſecari curaveram; ex quo ipſe, tum temporis athletice ſanus nullam percepit moleſtiam. Nec enim antea, niſi ſumma neceſſitate coactus, venam tundendam prębuerat, ſed potius per aliquot annos ab ea operatione abſtinuerat; & referebat, cruorem, olim e vena miſſum, ſemper cruſta inflammatoria fuiſſe inveſtitum. Ceterum hac hyeme ſub ſedulo corporis exercitio, præter leviſſimam quandoque tuſſim, valuit integre; nec a febre catharrali, quæ ſub hujus anni auſpiciis ob humidam ac nebuloſam tempeſtatem cum variis, iiſque gravioribus hic locorum graſſabatur ſymptomatibus, corripiebatur. Verum enimvero ante quatuordecim dies de muſſitante colli dolore, & appetitus imminutione conqueri cœpit, & hinc laxans remedium, ſibi ſemper amicum, deſideravit, quod etiam ex temperatis aperientibus, & pectoralibus demulcentibus confectum per biduum cum felici ſumſit ſucceſſu. Altero die, cum cœlum eſſet ſerenum, meridianis horis equo profectus rus, ibidem ad veſperam uſq; in conclavi valde calefacto commorabatur, & poſt ſolis occaſum domū reverſus male habere cępit. Poſtridie magno interfuit ſynedrio, & deinceps inter convivium luſu chartæ luxoriæ ad veſperam uſq; tempus conſumſit. En! autem ſub hoc ipſo luſu

pri-

primum frigus dextrum capitis latus occupabat; collum obrigeſcebat, aureſq; dolore prehendebantur inſigni; tum refrigeſcebat ſpina dorſi, & denique tremulus horror totum concutiebat corpus. Hinc in lectum deportatus, mox lenem percepit æſtum, cui protinus leve ac brevius jungebatur delirium. Sed datis demulcentibus, abſorbentibus atque diaphoreticis, lenis erumpebat ſudor, & morbus intra triduum ſolvebatur. Abhinc ergo ſatis quidem bene habet; ſed dolor colli adhuc muſſitat, adpetentia cum ſomno haud rite ſibi conſtat, & tuſſis excretione pituitæ ſtipata adhuc adfligit.

CONSULTATIO.

POſtquam morbum, cujus cauſſa conſultus ſum, cum omnibus ſymptomatibus atque momentis ſedulo perpendi; illum veræ phthyſeos nomen adhuc minime mereri, exinde conjicio, cum nec ulceratio, nec ſcirrhoſitas, nec occultæ vomicę aut tubercula quædam in pulmonibus ſe exſerant. Libera enim adhuc eſt ſpiratio, tuſſis interdum plane evaneſcit, nec purulenta ſequitur materia, nec febris lenta jungitur. Hanc potius tuſſim rheumatico-ſcorbuticam dici debere exiſtimo; quæ a colluvie & congeſtione ſeri impuri acrioris in vaſis & canalibus bronchiorum orta, a tranſpiratione vero per frigidum humidumq; vere & autumno aerem prohibita, & a diætæ erroribus magis ſuſtentata, & deniq; ab accedente mala digeſtione, ac fortibus animi commotionibus adhuc magis adaucta fuit. Nec leviori documento, quod maſſa humorum vitalium multis ſcorbuticis ſcateat ſordibus, ſunt ipſæ moleſtiæ, ægrum tam diu, tamq; graviter excruciantes: quæ ſane temporis mora, niſi tempeſtiva feratur medela, facillime in atrophiam cum febre lenta atq; hectica tranſire poſſunt. Quod ſi vero primam horum malorum originem perſcruter, illam meo quidem arbitrio ex venæſectionibus, quæ in juventutis annis bis terve ad minimum inſtituendæ fuiſſent, tum temporis neglectis derivandam eſſe cenſeo; quippe quæ juvenes ab affectibus tam acutis, quam longis optime præſervare valent. Forſitan etiam nec febres tertianæ, aliæque ab ægro toleratæ haud rite fuerunt perſanatæ; & hinc viſcerum ſeparatoriorum abdominis, glandularumque meſeraicarum malam reliquerunt conſtitutionem: quo factum eſſe potuit, ut humores acres impuri magis augmentati increverint. Exinde vero adparet, medicum illum, qui hactenus ægrotantis valetudini remediis diluentibus, demulcentibus, lacte aſinino, ſero lactis, aquis medicatis &c. proſpexerunt, & corporis commendarunt motum, morbum, illiuſq; cauſſas egregie perſpexiſſe. Quare reſtat duntaxat, ut paucis complectar, qua ratione inſtanti vere ulterior medela ferri debeat. Hinc ante omnia neceſſarium duco, ut quamprimum fieri poteſt, ex vena in pede tuſa octo cruoris emittantur unciæ, idque ſingulis octo menſibus repetatur. Hoc præſertim tempore æger in victu, potu, aliiſq; rebus non naturalibus probe ſibi caveat, cibos concoctu difficiles fugiat, aerem frigidum humidumque arceat, & ab omnibus mentis affectibus ſedulo abſtineat. Deinceps per quinque vel ſex hebdomades ſerum lactis adhuc potari ſuadeo; quod ſic paratur. Lactis vaccini aut caprilli ſex libræ medicæ, igni admoventur leniſſimo, ut parum ebulliant; tum addito citri ſucco, quantum bina capiunt cochlearia, iterum ebulliant, donec coaguletur; hinc percoletur, & addatur oculorum cancri præparatorum drachma: quæ invicem probe agitentur, ut aciditas infringatur; & denique ſyrupi papaveris rhæados uncia una immiſceatur: ex quo mane calide bibat æger, reliquum ſub prandio hauriat frigidum. Non minus inter hanc medicationem ſingulis quatuor diebus lene laxans rhabarbarinum ſumatur, quod ſic paretur: Conteratur una cum dimidia rhabarbari uncia, affundantur ferventis aquæ unciæ octo, ebulliant leviter, percolentur cum libra una paſſularum Corinthiacarum bene mundatarum; addantur ſachari albi candi unciæ tres; evaporentur leniter in patina ſtannea ad humiditatis conſumtionem, & deniq; addatur cinamomi drachma una. Hujus e-

nim laxantis uncia una cum dimidia mane aſſumatur, & vel juſculum, vel infuſum theiforme, vel ſerum lactis calide ſuperbibatur: quod & ſub initium, & finem curationis aſſumatur. Ceterum uti ſemper, ita præcipue ſub hac curatione accurata obſervetur diæta: corpus ante prandium moderate moveatur; ſub epulis loco vini rhenani vinum de Tinto, cujus octava menſuræ pars cum una Hungarici permixta ſit, potetur. Non minus egregiam pollicentur opem juſcula ex carnibus gallinarum, vitulorum, chærefolio, radice cichorei, naſturtio & tantillo macis confecta. Reliqua medicamina parum efficient, & in iis non niſi ſequentem pulverem ab ægro cubitum ituro ſumendum ſuadeo: Recipe lapidum cancrorum, pulveris marchionum ana drachmam unam, ſuccini præparati unciam dimidiam, pulveris caſcarillæ, ſalis abſynthii ana grana quindecim. M. f. pulvis, div. in 3. partes. Potui ordinario convenientiſſima eſt aqua; eaque fontana, pura, leviſque; quæ ſi durior fuerit, ſic attemperetur: Amygdalarum dulcium uncia dimidia contundatur in mortario, infundantur aquæ quatuor libræ, coletur, bibaturque. Nec alienæ erunt vel aqua cum pane ſimilagineo, ac cornu cervi uſto decocta, vel acidulæ Selteranæ vino Moſellano nuptæ. Externe ſequens emplaſtrum longo uſu habeo comprobatum: Recipe myrrhæ electæ, bdellii, ſuccini, maſtychis ana unciam dimidiam, axungiæ humanæ, ceræ, minii ana uncias quatuor, ſaponis veneti, camphoræ ana drachmam unam & dimidiam. M. f. emplaſtrum, quod pectori, collo & ſpinæ dorſi imponatur. Nec denique contra tuſſim, ſi vehementior fuerit, contemnendum effectum præſtant pilulæ de ſtyrace, ſeptem granis cum totidem aloephanginarum mixtę & veſperi exhibitæ. Quæ omnia ſi cum recto vivendi genere per aliquot tempus uſurpaverit æger, de felici eventu nullus dubito.

Nec ſpem fefellit hęc medicatio: ſiquidem poſt aliquot menſes mihi nunciatum eſt, generoſum ægrum a commendatis remediis inſigniter ſublevatum, & perfectæ tantum non ſanitati fuiſſe reſtitutum.

CASUS CXVII.

De pleuritide ſpuria ac vera feliciter perſanata.

VIr illuſtris quinquagenarius litteratus, corporis paullo firmioris, victui duriori magis, quam molliori aſſuetus, ob nimiam in ſtudiis, lectionibus & meditationibus, etiam mox a paſtu intemperantiam, & ob vitam motus valde expertem, ingentem univerſo corpori & præſertim capiti atque ventriculo contraxit debilitatem; quam quotidiano, moderato tamen vini generoſi potu emendare per aliquot annos tentavit. Tantum autẽ abeſt, ut illud obtinuerit, ut potius inde ſibi accerſerit purpuram ſcorbuticam; quæ ipſum mox leviter, mox graviter infeſtavit, & lecto affixit variis ſtipata ſymptomatibus: quæ inter illud notari meretur, quod partes extremæ manus, pedes, nares, ipſumque ſcrotum glaciali quaſi corripiuntur frigore, fervidiſſima licet æſtate. Purpura vero ad corporis ſuperficiem exeunte, calorem naturalem hæ partes recipiunt. Cum ſuperiori vere ſatis graviter & acute purpuræ morbo laboraverit, & feliciter convaluerit: ad eradicandum & funditus exſtirpandum ex maſſa ſanguinea hocce vitium commendavi ipſi uſum fontis Selterani, quem etiam per menſem bibit egregio cum levamine, & virium reſtauratione. Inde etiam adpetitus ciborum evaſit longe fortior, nihilominus cum leviter veſtitus, in horto ſole occidente, auræ paullo humidiori & frigidiori ambulando corpus exponeret, incidit in novum morbum. Nimirum poſtridie veſperi vehemens univerſum corpus percutit frigus, per horæ ſpatium & ultra durans, quod mox excepit maxima præcordiorum anxietas cum vomendi conatu, inquietudine, & dolore dextri lateris acuto, ſpirandi difficultate juncto: quæ ſymptomata ipſum per totam noctem detinuerunt graviter. Ego mox venam ſeca-

ſecari, & ex affecti lateris parte ſanguinis circiter quinque vel ſex uncias detrahi juſſi; ac pulveris bezoardici cum aliquot granis nitri mixti aliquot doſes, ſingulo triduo unam ſumendas ordinavi, ſuperbibendo aliquot infuſi Theebois vaſcula: inde copioſe ſudavit per totum corpus. Præterea lateri dolenti adplicandam curavi veſicam bovinam, ultra dimidium decocto ex floribus ſambuci, meliloti, verbaſci, chamæmeli officinalis, millefolii, ſemine anethi, croco & lacte vaccino repletam. Effectum etiam eſt hiſce remediis, ut non modo dolor ab initio ſatis acutus cum ſpirandi difficultate, ſed & acris febrilis calor cum omnibus ſymptomatibus intra duos dies ex toto ſublata fuerint; adeo ut æger lectum deſeruerit; & poſtridie cibum largiorem cum potu ſumſerit. Verum enimvero circa noctem ex improviſo ſumma præcordiorum anxietas, ſine prævio frigore cum febrili ardore, conatu vomendi, ſpirandi ſumma anguſtia, valida, ſed ſicca, & dolore lateris antea affecti revertebantur: quæ cuncta ſymptomata ab initio ſpeciem febris intermittentis præ ſe ferebant, ſed cum ſine remiſſione & intermiſſione durarent, & ſputum tertio die cruentum accederet, cum expectoratione valde difficili: adparuit, ex notha pleuritide, quæ antea tantum membranæ coſtas cingenti nerveæ, quæ pleura dicitur, inſidebat, jam redditam fuiſſe veram, quæ in ipſa pulmonum ſubſtantia ſedem ſuam habet fixam; ſicuti indicabat ſputum cruentum cum valde difficili ſpiratione & dolore magis interno, qui antea potius fuit externus. Alvus firmiter clauſa, & præcordia flatibus turgida anxietates augebant.

Ego ad removendum hunc difficilem & gravem affectum nihil convenientius reperi, quam præſcribere mixturam, quæ ex aqua cardui benedicti, florum ſambuci, acaciæ, ſcorzoneræ, aceto deſtillato, lapidibus cancrorum & diaſcordio Fracaſtorii, addito ſyrupo papaveris albi erat compoſita, qualem multoties in ejuſmodi morbis utiliſſimam notavi. Deinde pulvere uſus eſt diaphoretico & antiſpaſmodico, qui conficiebatur ex cornu cervi philoſophice præparato, lapidibus cancrorum, ceruſſa antimonii, mandibulis lucii piſcis, addito nitri pauxillo, & cinnabaris nativæ: quem crebrius cum decocto avenaceo amygdalino ſumſit. Ante vero, quam adhibuiſſet hæcce medicamina, clyſtere emolliente ad diſcutiendos flatus & ſolvendam alvum uſus eſt: interne vero ad removendas præcordiorum anxietates, a flatibus ventriculum diſtendentibus obortas, ſumſit liquoris mei anodyni mineralis guttas XXX. cum aliquot guttis liquoris bezoardici Buſſii. Continuavit ſputum ex fuſco nigroque calore ſanguineolentum per quinque & ultra dies; & cum expectoratio valde eſſet gravis, operam dedi, ut hanc faciliorem redderem crebriori uſu Electuarii, quod julepo roſarum cum equa portione olei amygdalarum dulcium recentiſſimi mixto, additis guttis aliquot elixirii noſtri pectoralis confici curo; quod per plures dies ſumſit egregio cum effectu. Præſcripſi quoque infuſum theiforme aliquoties inter diem ſumendum, ex herba veronicæ, ſcordii, floribus bellidis, chamæmeli vulgaris, ſummitatum millefolii, radice liquiritiæ, ſemine fœniculi: quibus remediis intra ſeptimum diem feliciter ſanatus eſt, paulatim evaneſcentibus gravibus illis ſymptomatibus. Nihilominus intra tres dies cum ſomnus & appetentia ciborum redierint, ut e lecto etiam ſurgere, & ſtudiis rurſus vacare potuerit; purpura iterum adparuit cum ingenti pruritu, & univerſum corpus, maxime partes inferiores, pedes, crura & dorſum occupavit: adeo, ut numquam antea tanta copia eruperit in corporis ſuperficie; ſed tamen cum ſomno propter pruritum paulo inquieto; ſine tamen languore, & ſine pulſus ac urinæ mutatione.

Epicriſis.

IN hac propoſita morbi hiſtoria plura ſunt adnotatione digna 1) quod pleuritis ſpuria, quæ nonniſi eryſipelas muſculorum intercoſtalium & pleuræ eſt, a perfrigeratione corporis & cruditatibus

primarum viarum cito poſſit ſuboriri, cum frigore præcedente ſatis vehementi, inclinatione ad vomendum, calore acri præternaturali; non ſecus ac eryſipelas iiſdem ſymptomatibus invadit: atque intra duos dies feliciſſime in hoc corpore, congruis remediis, venæſectione, diaphoreticis ſublata fuit. Dubio procul, quoniam illuſtris vir ante aliquot ſeptimanas curam cum fontibus Selteranis, quos per menſem & ultra bibit, finivit; unde ſanguis redditus, quod ex venæſectione adparuit, fluidior, ut firmiorem ſtaſin in membranis nervoſis concipere vix potuerit.

2) Perquam notatu dignum eſt in hac hiſtoria, quod curatam ſpuriam pleuritidem ſecundo poſt die pleuritis vera exceperit, & hæc ipſa cum inflatione ventriculi, ſumma præcordiorum anxietate, alvo adſtricta propter victum mox poſt morbum paullo pleniorem oborta fuerit. Sæpius namque obſervavi, quod vera pleuritis ortum ſuum ac initium ſumat ex vitio primarum viarum, ſi illæ flatibus, vel ſpaſmis ſunt obſeſſæ. Non ſemel notavi, colicam flatulentam & convulſivam, quæ aliquot diebus afflixit, conſequutam fuiſſe pleuritidem veram & peripneumoniam. Nec deficit ratio: nam propter flatus & ſpaſmos liber ſanguinis tranſitus per abdominis impeditur viſcera; atque adeo cum impetu & copia per arterias ruit cruor ad ipſos pulmones, eorumque minima capillaria vaſa; qui ſpiſſior ibi ſubſiſtens inflammationem parit. Accedit hoc maxime in plethoricis, quorum in venis copioſus & tenaci glutine refertus ſanguis continetur.

3) Diſcuſſa inflammatione hic morbus fuit brevis, & intra ſeptimum diem convenientibus remediis propter ſanguinis fluiditatem profligatus. Nam inſtar generalis regulæ practicæ hæc tenenda eſt, quod quo tenacior ſanguis, & ejus ſeroſitas eſt, eo gravius omnis inflammationis & maxime pleuritidis periculum eſt, & contra.

4) Denique etiam notandum hoc loco venit, quod diſcuſſo pleuritico affectu aliquot dies poſt purpura univerſum corpus obſeſſum fuerit, ſine tamen virium jactura.

CASUS XCVIII.

De Pleuritide.

Foemina 54. annorum nocte, præcedentibus aquilonibus ventis, qui exceperant humidos auſtrales diu ſpirantes, corripitur dolore ſiniſtri lateris, ſpirandi difficultate & quodam horrore, ſubſequitur mox pulſus celer & frequens cum calore præternaturali. Accedit altero die tuſſis vehemens, aſpera, & ſputum ejicitur ſanguine tinctum, cum ſymptomatum exacerbatione. Hinc judicatum fuit ſubeſſe pleuritidem, cui remedia diaphoretica ac diſcutientia opponebantur. Tertia die valde conquerebatur de dolore ſub coſtis nothis lateris ſiniſtri: quare externe adplicabatur ſpiritus vini camphoratus, cum eſſentia croci & balſamo peruviano mixtus, qui non tantum lateri thoracis ſiniſtro, ſed & coſtis & hypochondrio ſiniſtro forinſecus fuit admotus. Interea tuſſis continuabat vehemens cum ejectione pituitæ craſſæ; noctes erant inſomnes, & ſudor fluebat largior. Dati igitur nitroſi & reſolventes pulveres, quibus mitigatus eſt æſtus, & facilior reddita ſpirandi anguſtia: externe vero ad dolorem, qui valde adfligebat, compeſcendum, unguentum ex oleo hyoſcyami, camphora, & oleo carvi adplicatum: unde omnis in thorace remiſit dolor, & ſomnus fuit quietior. Sed poſt ſomnum peſſime ſe habuit, æſtus invaſit intenſior, magna virium proſtratio, inſignis pectoris oppletio, at vero difficilior illius expectoratio; adeo, ut adſtantes rem fore conclamatam crederent. Omiſſo igitur unguento, externe adplicabatur iterum ſpiritus vini, camphora probe ſaturatus; interne dabatur pulvis ex lapidibus cancrorum ſolutis, nitro, camphora mixtus, & ſingulis quatuor horis cum aqua ſcordii propinatus. Hinc dolor rediit, æger ſudavit, & excretio materiæ pituitoſæ liberior facta eſt, ita ut optima ſpes reconvaleſcendi apparuerit, quæ etiam die ſeptimo, largiori ſudore ſequuto, implebatur. Interim ægrota de dolore hy-

po-

Digitized by Google

pochondrii ſiniſtri, qui ad umbilicum uſq; pertingebat, gravativo, nonnunquam pungitivo conqueri cœpit; qui cum corporis debilitate, urina rubicunda cum ſedimento, pectore vero ſalvo ac integro, fruſtra adhibitis clyſteribus, carminativis, aliiſque per tres adhuc inhæſit hebdomades. Tandem denique per alvi profluvium ſublatus eſt, quo quotidie ſepties quin & decies alvum depoſuit, eam excrementis non modo odoris fœtidiſſimi, ſed & materia purulenta, & quandoque ſanguineis grumis permixtis. Quare ordinabantur pulveres ex nitro, myrrha, antimonio diaphoretico, croco parati; decoctum ex veronica, ſcordio & hedera terreſtri confectum; oleum amygdalàrum dulcium cum juſculo quotidie ſumendum; externe inungebatur axungia taxi, cum oleo nuciſtæ, chamæmeli atque carvi maritata; & his, ſedato alvi fluxus, doloribuſque ſopitis ægra convaluit.

Epicriſis.

PRæſens effectus eſt Pleuritis: in quo notetur primum, quod ægra poſt unguẽtum pejus habuerit. Nec obſcura eſt ratio: dum enim per iſta anodyna ſpaſmus cum dolore ſiſtitur; hinc robore atque tono fibrarum, quo excutitur materia, dejecto, expectoratio inhibetur: manet nihilominus perpetuus humorum ad pectus affluxus, ſed nulla ſubſequitur ejectio. Ex quo diſcimus, oleum hyoſcyami, & reliqua anodyna, licet valde urgeat dolor, non eſſe exhibenda, præſertim in perſonis annoſis. Majori vero ſecuritate ea poſſumus uſurpare in juvenibus: hinc etiam patet, ſomnum pleuritide laborantibus non eſſe ſuadendum, quia ſic materiæ præpeditur ejectio.

2) *Aegra conqueritur de dolore hypochondrii ſiniſtri, qui ad umbilicum pertingit*. Ratio hujus ſymptomatis hæc eſſe videtur: dum ſanguis per pectoris partem ſiniſtram non bene circulatur, ſtagnat in liene & meſenterio: hinc dolor gravativus, quandoque pungitivus percipitur, & propter affectum meſenterium ad umbilicum uſque protenditur. Hic vero ſtagnans ſanguis tandem degenerat in pus, quod per vaſa meſaraica intrat inteſtina, & per ea eliminatur. Inde diſcimus, quid ſit, quando auctores ſcribunt de empyemate thoracis per anum ejecto; quod nonnulli per poros diaphragmatis, quos tranſiret empyema, fieri falſo aſſerunt. Poſſe autem contingere ſtagnationem ſanguinis, ſi in una parte illius circulatio eſt impedita; teſtatur MecKren, qui obſervavit, ex convulſione capitis ſubſequutam fuiſſe inflammationem hepatis.

CASUS XCIX.

De Phthyſi ex hemoptyſi.

FOemina jam agens annum ætatis vigeſimum ſeptimum, a ſex jam annis tuſſi humida, expectoratione materiæ copioſæ craſſæ ſtipata ſollicitata, & de alvi adſtrictione, doloribus ſiniſtri, quandoque etiam dextri lateris tenſivis diu conqueſta; ex improviſo tribus abhinc annis ſanguinem cum tuſſi rejecit copioſum. Medicus vocatus ad hunc fluxum compeſcendum præſcripſit pulveres ſtypticos, quibus hæmoptyſis ſedata fuit, nec amplius rediit: ſubſequuta autem eſt ſpiratio difficilis, & largus menſium fluor acceſſit; ſed remiſerunt dolores gravativi cum hypochondriorum inflationibus. Jam annus agitur, ex quo magnam materiæ purulentæ viſcidæ ſpuere cœpit copiam; corpus externa macie conficitur & debilitatur; pulſus poſt paſtum, & circa noctem valde citatus fertur; parum comedit. Quod autem notabile eſt, per medium ferme annum creberrime ejicit cum ſputo calculos duros & albicantes in larga ſatis copia; & denique jam fruitur alvo molli ac fluida.

Epicriſis.

QUantum detrimentum ad illos, qui bono naturæ inſtituto, copioſis ſanguinis excretionibus ſunt adſueti, ex intempeſtiva illarum per ſtyptica ſuppreſſione redundet, vel hic caſus docet. Hæc enim fęmina, quę hypochondriorum vitio, & obſtructionibus circa regionem hypogaſtricam laborabat: ex ſanguinis motu præpedito lentoque, quia tunc ſanguis alias exeundi vias quærit (nam hæmo-

moptyſis ſæpe ab obſtructo quodam viſcere oritur) tandem experta eſt hæmoptyſin, dum ſanguis circa pulmones congeſtus fuerat. Hanc ſi continuaſſet natura; motus ſanguinis fuiſſet compoſitus. At ubi hæc hæmoptyſis parum prudenter ſublata fuit; nihil erat certius phthyſi; cum ſic conſtrictis pulmonibus, & motu ſanguinis inverſo, ſtagnatio pariter ac infarctus humorum ſuboriatur. Quum vero ſanguis ipſe in noſtra ægrotante, quæ malo laboravit hypochondriaco, viſcidus & acidus, dein tranſitus bilis interceptus, & ideo illius cum ſanguine commixtio interturbata fuit: inde ſanguis viſcidior magis redditus, ad generationem calculorum in pulmonibus poſt ſublatam hæmoptyſin, quæ ſine prævia ſpaſmodica conſtrictione fieri nequit, multum contribuit. Quod vero in pulmonibus calculi reperti fuerint, non mirandum; quippe qui in omnibus fere corporis partibus occurrere ſolent.

Vitanda cane pejus & angue eſt tinctura antiphthyſica Gramanni, quæ magis procurat phthyſin & maturat; quod etiam faciunt liquores martiales, hæmatites, ſaturni, croci martis, opiata, auſtera, adſtringentia, frigida, quæ omnia, ut & acida, malum hoc valde augent. Cura hujus morbi potius in eo conſiſtit, ut 1) per expectorantia materiæ purulentæ ejectio promoveatur, & 2) ipſa pulmonum conſolidatio reſtituatur. Prius ut e voto ſuccederet, aliquantulum ſpero; poſterius non abſolute polliceor. Exhibeat itaque medicus decocta & infuſa herbarum, ut chærefolii, ſcordii, veronicæ, glyzirrhizæ, ut & decocta folius hederæ terreſtris, quæ expectorationem humorum promovent, & humores ſervant fluxiles. Convenit enim lac aſininum aqua probe dilutum, non coctum, ſi nimirum alvus eſt aperta, cui addi poteſt parum ſachari. Præterea quoque prodeſt arcanum duplicatum, quod abſtergit, obſtructiones tollit, non minus mater perlarum, nitrum, antimonium diaphoreticum, antihecticum Poterii, quæ verſus noctem, ubi æſtus eſt auctior, ſunt exhibenda. Non minus e re ſunt oleum aniſi, nuciſtæ, fœniculi, macis, uti & eſſentia ex tinctura tartari, croco, oleo deſtillato aniſi, macis parata; quæ tempore prandii ad guttas XX. vel XXX. propinetur. Nux moſchata cum ſacharo in tuſſi præſtans eſt remedium, ſpiritus ſalis & acida tuſſim promovent, & dulcia denique tonum ventriculi deſtruunt & viſcidam relinquunt ſaburram.

CASUS C.

De tuberculis pulmonum.

Juvenis 24. annorum, corporis robuſtioris pectoris demiſſi, humeroſque gerens altos, multis abhinc annis difficilem expertus reſpirationem, vocemque ſemper raucam toleravit. Profectus aliquando in Belgium, duroque ibidem piſcium marinorum, & carnium fumo induratarum victu utens, ventriculi aliquoties gravativum exinde ſenſit dolorem. Hunc frequenter corrigere tentavit & concoctionem adjuvare uſu ſpiritus vini Franconici, quem paullo largius inter epulas hauſit. Verum enimvero accedente autumno incidit in tuſſim, ſpirandi anguſtiam & difficultatem, pungitivos in pectore dolores, & ingentem totius corporis laſſitudinem: non minus dolores circa lumbos acutiſſimos, & in artubus pungitivos ſenſit, ut medici, vagam ſubeſſe anthritidem credentes venæſectionem ordinarent, & reliquam venæſectionem ad dyſcraſiam humorum ſcorbuticam dirigerent ſubigendam. Reverſus in patriam iiſdem ſymptomatibus, ſed longe atrocioribus, afficiebatur: creſcebat enim tuſſis mirum in modum, & erat vehementiſſima, per integram ſæpenumero adfligens noctem, adeo ut ferme ſuffocari videretur. Quod autem notabile erat, nihil pituitæ vel purulentæ materiæ rejiciebat; ſed tuſſis aridiſſima erat, pulſus ſemper celer & frequens, appetitus nullus, urina rubicunda, nox ſine ſomno & perpetua ſpirandi difficultas. Neque minus poſt uſum ſalium volatilium, ac infuſi veronicæ graviſſima fuit reddita; nec ullæ

opem ferebant medicinę, ſive fuerint nitroſæ, ſive decocta pectoralia, ſive myrrhata, ſulphurata, ſperma ceti, ſive electuaria pectoralia &c. Optime autem conquievit tuſſis poſt data anodyna: tunc enim ſomnus erat quietior, ſudores largiores & calor remittebant; ſed virium debilitas inde increſcere videbatur. Ex quibus judicavi procul dubio tubercula ſcirrhoſa pulmones obſediſſe, bronchia ſemper ſtimulantia; & ſanguinis cum impetu ad pectus delati refluxum impedientia; quæ cum nec emolliri, nec reſolvi potuiſſent, mors tandem, ultima rerum linea, ſupervenit.

EPICRISIS.

Recte monet Hippocrates, multiplici confirmatus experientia, eos, qui altos gerunt humeros, ad aſthma, alioſque pectoris affectus inclinare: quod & in hoc caſu accidit, ut juvenis iſte ad phthiſin primum diſpoſitus, mox exinde pulmonum incurrerit ſcirrheſcentiam, & tumores naſcerentur ſive tubercula.

Hanc diſpoſitionem foverunt cum victus ratio, tum regio, quam petiit: illa erat craſſa admodum & inſalutaris, dum præter cibos mali nutrimenti, ſpiritu vini Franconico inter cibos uſus eſt, qui ſanitati minime confert, quia chylum ſtatim præcipitat, & in coagulum compingit, & maxime illis, qui ad ſcorbuticam inclinant dyſcraſiam, minus conveniens, quia jamdum humorum laborant craſſitie. Regio, quam petiit, ab aere vappido repleta fuit, qui ſanguinis mixturam, craſin atque motum non parum turbare valet. Iſta præcipue pulmonum tubercula poſſunt protrudere; quibus dum ſanguinis circuitus pervertitur, eique remora injicitur, partim tuſſis, dum natura id, quod ſibi moleſtum eſt, ejicere laborat, partim anguſtia & difficultas ſpirandi fiunt; ita ut ob lentiorem ſanguinis progreſſionem laſſitudo corporis, & ob veſicularum pulmonalium diſtenſionem pungitivi dolores conjungantur. Quod vero lumborum dolores orti fuerint, haud ignorari oportet, quod illi dyſcraſia ſcorbutica laborantibus familiares; quoniam & ſanguinis tardior motus, tum etiam concurrens ſalina intemperies membranas pungit, vellicat & irritat. In itinere autem æger melius habuit, eo quod motu tali motus ſanguinis quodammodo liberior redditur: ſimulac vero requievit, ſymptomata invaluerunt.

In curatione eo quidem reſpiciendum fuerat, ut pulmonum tubercula emollirentur ac reſolverentur, quæ autem omnem eludit operam. Inter illa emollientia & reſolventia ſunt variæ radices & herbæ v. g. fieri poteſt decoctum ex radice chinæ, paſſulis, raſura ligni ſaſſafras, carduo benedicto, veronica, ſcabioſa, ſcordio, floribus ſambuci, radice Angelicæ (ut ut enim hæc ſit alexipharmaca & calida; tamen in decocto diffuſa ejus virtus ſanguinem non adeo commovere poteſt) herba malvæ, altheæ, radice enulæ &c. Non minus pulveres parari poſſunt, ex lacte ſulphuris, antimonio diaphoretico, antihectico Poterii &c. Conveniunt porro terra foliata tartari, ſolutio oculorum cancrorum, crocus, myrrha. in ſubſtantia comeſta. Quæſtio autem incidit, num venæſectio locum habere poſſit? Nihil omnino obſtat, ſi modo ſanguis fuerit præparatus. Sed omnia ſalia volatilia oleoſa non niſi præſervative locum habent: nam alias poſt horum & calidorum uſum malum & tuſſis invaluit: ex quo ſanguis majori in copia ad pulmones vectus, ibique haud inveniens liberum tranſgreſſum, anguſtiam atque difficultatem ſpirationis adauxit. Cum autem nulla in hoc ægro ſpes tubercula reſolvendi ſupereſſet; hinc ad deliniendum affectum blanda anodyna, uti crocus cum aqua papaveris rhæados &c. adhibita fuerunt.

AP.

APPENDIX,

EXHIBENS

Judicia & Reſponſa Medica, an purgans ex reſina jalappæ & mercurio dulci lactentibus infantibus ſit propinandum.

PUerulus unicus, parentibus cariſſimus, tres anni quadrantes natus, primo ætatis ſemeſtri, abſq; ulla ægritudine ſanus vixit ac incolumis, ubera rite traxit, placide dormivit, alvi excretiones habuit liberas, & vegeto ſemper, vivacique floruit ingenio. At vero menſe Decembri inquietus eſſe, continue clamare, faciei calore uri, ac ore ſpumam crebrius reddere cœpit; ut medicus dentitionem ſuſpicaretur. Hinc ordinavit tenellulo pulveres purgantes, quorum ſingulus grana duo mercurii dulcis, & reſinæ jalappæ præparatæ, i. e. reſinæ jalappæ partibus binis & tribus amygdalarum dulcium confectæ granum habebat. Horum uno aſſumto, infans vomuit, & decies alvum depoſuit: quare reliquorum uſus fuit intermiſſus. Abhinc vero male habere cœpit; dum præſertim ſpiratio anhela accedere, ipſe ſæpius ſuffocari, ac crebriori digitorum convulſione corripi obſervabatur. Sexto demum Iduum Maji vehementi inquietudine, anxietate ac ſpaſmo prehendebatur; contra quæ a priori medico ordinata fuit hæc compoſitio: Recipe reſinæ jalappæ præparatæ grana ſex, ſachari candi pulveriſati grana 12. mercurii dulcis grana 15. M. f. pulvis in ſex partes dividendus. Harum binas aſſumtas, crebræ alvi dejectiones, ac dictorum ſymptomatum major ferme excepit exacerbatio; adeo, ut adſtantes convulſiones veriti, tenellulo propinarent pulveres quoſdam antepilepticos. Neque tamen minus 11. Calend. Junii ipſa erupit epilepſia cum horrendis convulſionibus; quæ multis remediis antepilepticis & internis & externis, clyſteribus, & pulvere purgante ex mercurii dulcis duobus granis, & unico reſinę jalappæ confecto, qui repetebatur V. Calend. cum uno duntaxat mercurii dulcis grano, oppugnabantur. Et poſtquam 6. & 5. Calend. ex his remediis exacerbari videbatur epilepſia; ea tamen, 4. & 3. Calend. evacuata per alvum copioſa, fœtida, ac mali coloris ſaburra, paululum remiſit. Verum enimvero cum Nonis Junii recrudeſcerent motus epileptici atque convulſivi, præter clyſterem, 8. Iduum & infanti & nutrici quandoque data eſt hæc potio: Recipe reſinæ jalappæ grana quinque, diſſolve in uno ovi vitello recenti, adde aquæ chamæmeli romani unciam unam & ſemis, ſyrupi roſarum ſolutivi drachmas tres. M. D. ex qua large alvum depoſuit, ſimulque manſit inquietus. Circa diem tertium Iduum Junii nonſolum crebrius alvi profluvium acceſſit; verum etiam tam anguſta ſupervenit ſpiratio, ut ſuffocari omnino videretur puerulus, & rauca voce peculiarem ediderit ſonitum. Quamobrem dati interne ſunt pulveres adſtringentes, externe ſtomacho impoſitum ceratum theriacale: ex quibus bene habere cœpit, nullaque a 14. Calen. Junii, ad 5. uſque Iduum accepit medicamina.

Has interim moleſtias partim a difficili dentitione; bini enim ſub illis dentes, iique maxillares, in mandibula ſuperiori eruperant, partim ab impuro nutricis, hanc ob cauſſam abactæ, lacte derivarunt. Cum vero nihilominus 5. Iduum Julii male iterum habuiſſet infans; iterum exhibitus eſt pulvis ex tribus mercurii dulcis granis, & uno reſinæ jalappæ confectus, ſed ipſe a III. Iduum ad 5. diem ante Calendas Auguſti, æſtu, inquietudine

dine, tuſſi, roncho pectoris miſere ſollicitus, ante memoratum anxium ſæpius edidit ſonitum. Hæc contra ſymptomata varia pectoralia, veluti fuerunt loch ſanum & expertum, lac ſulphuris cum ſacharo albo in ſexdupla doſi, & electuarium ex oleo amygdalarum dulcium, ſpermate ceti & ſacharo Canarienſi paratum &c. exhibebantur; intra ultimum quatriduum pulveres laxantes ex mercurii dulcis granis duobus cum dimidio & uno reſinæ jalappæ præparatæ bis dabantur; ac duo linctus pectorales propinabantur, quorum unus ſyrupi da manna ſolutivi unciam ſemis, pulveris jalappæ ſcrupulum unum, aquæ veronicæ drachmas duas; alter ſyrupi de manna ſolutivi unciam unam, jalappæ grana 12. & aquæ veronicæ drachmam unam habebat. Tum 5. Calendarum Auguſti violenta erupit epilepſia, & per tres dies abſque remiſſione, cum perpetua dicti anxii ſonitus ex pectore exploſione, alvo ſoluta, tetriſq; excrementis vehementer inhæſit: donec denique pridie Calend. Auguſti ipſa mors inſequeretur. Hoc tempore multis remediis antepilepticis, internis pariter ac externis; clyſteribus, ad ſedandam diarrhœam pulvere theriacali, aliiſque, quorum intra triduum viginti duo numerabantur, remediis pugnatum fuerat. Altero denique poſt mortem die, bini in ſuperiori maxilla obſervabantur dentes, eruptionem minantes, atque fauces aphthis & puſtulis inflammatoriis obſeſſæ deprehendebantur.

Neque vero ignorari oportet, defuncti fratrem binis abhinc annis, eadem ætate, iiſdemque ſymptomatibus infeſtatum, iiſdemque remediis tractatum periiſſe; quippe cui & præſervandi & curandi fine ſæpenumero & laxantes pulveres modo recenſiti, & alia remedia cum jalappa commixta propinata fuerant. Quamobrem, dum adhuc viveret hic puerulus, ab alio medico hæc curandi ratio in dubium vocata eſt: quippe qui tam acria, irritantia, atque purgantia, copioſa quantitate & crebro data, in tam tenero ſubjecto, quod & natura ſenſibiliſſimum, ad ſpaſmodicos ac convulſivos motus proclive, & ob difficilem dentium eruptionem doloribus, ac violentis generis nervoſi diſtenſionibus obnoxium fuit, minime proficua, ſed ſumme potius nociva judicavit. Hinc etiam, vi conſcientiæ permotus hic medicus, cui pariter ac priori defuncti cura arat tradita, ad quaſdam quæſtiones medicorum celebriorum flagitavit reſponſa ac judicia; eo duntaxat fine, ut prior medicus, frequenter, ſed fruſtra ne lactentibus infantibus tam acria propinaret purgantia, commonefactus, convinceretur, hanc medendi rationem & arti medicæ & conſcientiæ omnino repugnare.

RESPONSUM WITTENBERGENSE.

Propoſitæ nobis fuerunt quædam quæſtiones, ut de iis, quid ſentiremus, reſponderemus; quarum quinque potiſſimum occurrerunt nobis; nimirum 1) num infanti, tres anni quadrantes nato, dentitioni difficili obnoxio; & ex lacte corrupto dejectionibus alvi virideſcentibus cruciato, hinc anxietatibus, ſpaſmis, & epilepticis correpto motibus, purgans ex tribus mercurii dulcis granis & uno reſinæ jalappæ præparatum, tuto & cum fructu præſertim repetitis vicibus, propinari potuerit?

2) Anne conſultius fuiſſet, in locum mercurii dulcis, ac reſinæ jalappæ, lenius laxans vel ſolum, vel cum pulvere abſorbente antiſpaſmodico commixtum exhibere?

3) Utrum rationes hanc in cauſſam allegatæ cerebrinæ ſint, anne potius veræ atque ſolidæ.

4) Num ex ullo probato ſcriptore medico probari queat, mercurium tribus granis, cum purgante mixtum in tam tenera ætate fuiſſe propinatum? &

5) Anne denique ex ſæpius repetito hoc laxante, mox inſequuti epileptici motus debeant derivari?

Quamobrem, omnibus perluſtratis diligentia collegiali probe momentis, ad primam quæſtionem poſitivam magis dare reſponſionem potuiſſemus; ſi allegatus fuiſ-

fuiſſet effectus, quem recenſitum purgans in eo tenellulo ſemper edidit. Neque tamen minus, ſi ætatem ſubjecti tenerrimam, anxietates, ſpaſmos epilepticos, dejectiones alvi virides, dentitionem difficilem, reliqua ſymptomata, & ſæpius repetitum purgantis uſum conſideremus; non poſſumus, quin hunc auſum nimis temerarium declaremus.

Melius factum fuiſſe putamus, ſi in tali rerum ſtatu & mercurius dulcis & reſina jalappæ omiſſa fuiſſet; eo magis, cum longe tutiora proſtent purgantia, quæ in infantibus cunctis evacuandi ſcopis faciunt ſatis. Præſertim autem in noſtro ſubjecto longe convenientius fuiſſet, clyſteribus ac blandioribus laxantibus, cum abſorbentibus mixtis acrimoniam primarum viarum temperare & leniter eliminare. Quod ſi enim in iſtis multæ ſordes acidæ, atque bilis, ut vocant, æruginoſa hoſpitentur; quas in noſtro ſubjecto dejectiones virides; & reliqua ſignificant ſymptomata: mercurius dulcis propinatus cum iis combinatur, hinc ſtimulationem magis adauget, ac periculoſa concitat ſymptomata.

Neque ideo juxta quæſtionem tertiam adductæ rationes pro cerebrinis habendæ ſunt: omnis enim curationis fundamentum in ratiocinio medici ſitum eſſe oportet: quod cum omnes ſcriptores medici præfixum ſibi habuerint, maxime in remediorum mercurialium exhibitione; nemo eorum nobis adhuc innotuit, qui in recenſitæ ætatis ſubjectis, ac allegatis ægritudinibus ea doſi propinavit mercurium dulcem, uti quidem in præſenti caſu factum eſſe legimus.

Quæ cum ita ſint, & mercurius in ea portione, ætate, ac ſymptomatibus haud tuto exhiberi poſſe videatur: nec adeo a veritatis ſpecie abludit aſſertum, ex illius uſu inſequutos motus epilepticos niſi excitatos, ſaltem magis adauctos fuiſſe ac ſuſtentatos.

RESPONSUM JENENSE.

EX propoſitis nobis quæſtionibus, ut de iis mentem noſtram exponeremus, prima eſt:

Num infanti, tres anni quadrantes nato, dentitioni difficili obnoxio, & ex lacte corrupto dejectionibus alvi viridibus cruciato, hinc anxietatibus, ſpaſmis & epilepticis correpto motibus, purgans ex tribus mercurii dulcis granis, & uno reſinæ jalappæ confectum, tuto & cum fructu, repetitis præſertim vicibus propinari potuerit? Si reſpondere ad hanc debemus, haud ignorari oportet, in omnibus hiſce dubiis caſibus, leges medendi, & quoad indicationes, & quoad indicata eſſe reſpiciendas. Cum vero in præſenti caſu & dentitio difficilis, abſque alvi obſtructione ac æſtu febrili, & dejectio copioſior minime indicent evacuantia, ſed potius temperantia ac roborantia: facile patet, eorum uſum haud fuiſſe congruum. Namque licet etiam indicata fuerint evacuantia; attamen hoc ſcopo mercurialia & reſina jalappæ minus tuto ſunt propinata. Quamobrem alteram & tertiam quæſtionem:

Anne conſultius fuiſſet, mercurium dulcem & reſinam jalappæ omittere, & in horum locum lenius laxans vel ſolum, vel cum pulvere abſorbente & antiſpaſmodico v. g. Marchionum mixtum propinare? omnino adfirmamus, & operæ magis pretium fuiſſe credimus, in tam tenera ætate alvum blandioribus molliri laxantibus, veluti ſunt rhabarbarum electum, pulvis mechoacannæ, vel ipſa cinnabaris nativa. Neque etiam extra omne poſitum eſt dubium, num mercurius dulcis rite & juxta leges artis fuerit præparatus? Et licet etiam lympha viſcida peccaverit, cui mercurialia ſulphure puriori non cicurata optime opitulantur: tamen huic dictis lenioribus laxantibus, in noſtro quidem caſu, ſuppetiæ ferri potuiſſent eo tutiores.

Non equidem, ad quartam replicantes quæſtionem, inficias ire poſſumus, quin quidam autores infantibus bimulis mercurium propinaverint dulcem; veluti adparet apud Riverium atq; Rhodium: quod autem ille in eodem caſu, eadem ætate, iiſque ſymptomatibus ſtipato uſurpatus ſit, nuſquam relatum legimus. Et ſi deniq; conſideremus ultimam quæſtionē.

Anne

Anne ſubſequuti motus epileptici ab uſu dicti purgantis crebriori ſint derivandi? eo certius omnino affirmativam ferre poſſemus ſententiam, ſi certi eſſemus, quod mercurius minus legitime fuerit præparatus. Jam autem cum non ſolum dentitio difficilis, quæ ſola, teſte experientia, hæc ſymptomata producere valet, verum etiam aliquid ſpaſmodici fuerit præſto ante uſum ſæpius citati purgantis: non omnino convulſionum cauſſam in ſolum hoc collocare poſſumus, niſi forte nimis copioſe ſubduxerit alvum, & hinc virium proſtrationem, ac ipſam concitaverit mortem.

RESPONSUM LIPSIENSE.

AD communicatum nobiſcum caſum, & propoſitas in ipſo quæſtiones, quas ex antecedentibus repete, ſententiam noſtram explicaturi: ad earum primam reſpondemus, quod mercurius dulcis in præſenti ſubjecto, recenſitis ſymptomatibus adfecto, dicta doſi tam ſæpius repetita haud tuto potuerit propinari; cum ille cum primarum viarum ſaburra permixtus hanc reddit acriorem, & ad inducendos affectus ſpaſmodicos magis idoneam. Hinc 2) fuiſſet utique convenientius, omittere hoc remedium, & aliis magis appropriatis, maxime clyſteribus uti. Atque 3) ideo hanc in cauſſam allegatæ rationes minime cerebrinæ habendæ ſunt: 4) ſiquidem varii quidem ſcriptores medici, uti Riverius ac Ettmullerus, Harris &c. mercurium dulcem in affectibus infantum commendant; ſub illis vero, quæ in præſenti caſu juncta fuerunt, momentis iſtum a nemine laudatum deprehendimus. Num autem hoc remedium inſequuta ſymptomata epileptica induxerit, vel ſaltem ſuſtentaverit: haud certo aſſerere audemus.

JUDICIUM MEDICUM.

SUbjectus fuit meo judicio caſus quidam ſatis arduus, cum quibuſdam quæſtionibus, quarum tres ſequentes potiſſimæ ſunt;

1) Num ad infantes ſex vel novem menſes natos purgandos laxante ex mercurii dulcis binis vel tribus granis cum uno reſinæ jalappæ præparatæ, i. e. ex tribus amygdalarum dulcium partibus & una reſinæ dictæ compoſitæ parato, tuto & abſque omnis periculi metu uti liceat?

2) Præprimis num illud infanti tenero, qui ſenſibilioris conſtitutionis, quinto jam ætatis menſe ob dentium eruptionem ſymptomata epileptica, ſpaſmodica pectoris, ſuffocativa, digitorum rigorem toleravit, jam vero & lac corruptum, aliaſque in primis viis ſordes fovet, & iterum ex difficili dentitione ſpaſmis, anxietatibus, inquietudine, dejectionibus viridibus ſolicitatur, tam intra quam extra paroxyſmum tuto exhiberi poſſit? &

3) Anne denique tam illud purgans, quam etiam alia ex pulvere jalappæ parata, & crebro nimis propinata in dentitionis difficilis negotio plus damni induxerint, quam emolumenti?

Quæ ut eo clarius explicentur, neceſſe eſt, ut indolem atque naturam earum notionum rite intelligamus, de quibus vel adfirmare vel negare quidpiam volumus. Quum igitur mercurius dulcis, & reſina jalappæ, nec non hujus pulvis noſtræ potiſſimum ſubjiciantur conſiderationi: diſpicienda nobis eſt 1) natura ac eſſentia harum medicinarum; deinde 2) perſcrutanda diſpoſitio corporis in infante tam teneræ ætatis; nec non indoles lactis corrupti, porro dentitionis difficilis idea ſuppeditanda & 3) denique inquirendum, quid ſibi velint notiones inſecuri, noxii & periculoſi.

§. I. Quod ergo naturam ac indolem mercurii dulcis attinet, ſciendum eſt, illum parari ex mercurio ſublimato, tanquam penetrantiſſimo animantium veneno, & modica duntaxat portione perniciem mortemque inferente & mercurio vivo, qui quidem nullum conſtituit venenum, ſed externe illitus, niſi conveniens acceſſerit diæta, periculoſa infert ſymptomata. Ex his ergo binis vehementioribus ſubjectis lege artis inter ſe commixtis, reſultat tertium, nimirum mercurius dulcis; qui, licet non ſemper, omni-

mnibuſque circumſtantiis tuto poſſit uſurpari, tamen reſpectu ingredientium, ac aliorum medicaminum mercurialium, caute atque provide adhibitus a medicis pro tuto, ſecure & non formidando habetur remedio. Notari hoc loco merentur, quæ doctus ac celebris Italorum Medicus *Ramazzini tr. de morbis artificum pag.* 28. refert, dum, *Mercurius dulcis,* inquit, *remedium non adeo metuendum; cauto tamen opus eſt uſu; equo enim indomito perſimilis eſt, quoties in manus imperitas inciderit.* Et paullo poſt: *adeo ſuſpecta ſunt beneficia, quæ ab hoſte tam infido ac verſipelle proveniunt, ut de medicorum mercurio apte dici poſſint, quæ de ſuo commentus eſt poetarum princeps: animas ille evocat orco pallentes, alias ad triſtia tartara mittit, dat ſomnos, redimitque, & lumina nocte reſignat.* Neque minus *Welſchius, ſi decad. 3. curat.* 1. *pag.* 113. *de* mercurio dulci agit, hæc bene monet: *Quamvis omnium optima hydrargyri præparatio & ſecuriſſima pleriſque putetur, attamen ne ſic quidem, aut alia quacunque ratione præparatum, malignitatem ſuam plane exuere, etſi vel aurum addatur, quin ad ingenium, nequitiamque ſuam redeat, notavimus.* Conf. Wachnitzii, medici Serveſtani diſs. de mercurio dulci pulveriſato ad grana 15. ab adoleſcente 15. annorum aſsumto, & ſexto die inde mortuo.

No. 2. Mercurius dulcis, juſta quantitate aſsumtus, ea pollet efficacia, ut ob glandularum, quam inducit, ſtricturam, lympham propellat, & ſalivæ copioſiorem fluxum, ſive ſalivationem excitet: quare etiam luem veneream, alioſque ex lymphæ coagulo, & glandularum obſtructionibus ſubortos morbos ſæpius feliciter expugnare deprehenditur. Neque minus certa portione propinatus vellicat inteſtina, aliquo modo alvum ducit, ſed flatulentias progenerat, atque tormina. Nec etiam levem ſpondet operam, ſi in infantibus, non quidem tenerioris ſtricturæ, ſed juxta *Ettmullerum in valetudinario infantili par.* 41. habitioribus paululum, & ubi ablactati fuerunt, vermibus infeſtatis provide, & tot granis, quot annos ſunt nati, exhibeatur.

No. 3. Notandum vero eſt, quod idem mercurius dictos effectus, veluti ſunt ſalivatio, tormina, anxietates, & longe deteriora ſymptomata eo facilius atque citius excitet, ſi parciſſima licet doſi cum ſalibus cujuſcumque generis, maxime ammoniacalibus & alcalinis probe fuerit commixtus atque ſubactus. Quemadmodum enim mercurius vivus per ſalium admixtionem corroſivus redditur ac quaſi venenatus: ita quoque idem dulcificatus, ſi denuo ſalibus permiſceatur, virtute iterum potitur acri, corroſiva, licet mitiori, quam quidem poſſidet mercurius ſublimatus.

No. 4. Hinc etiam crebra docet experientia, quod in iis, quorum ventriculus ac inteſtina, aut ipſa lympha ſordibus acribus, ſalſis, bilioſis, ſulphureiſque ſcatent, veluti ſunt ſcorbuto, paſſione hypochondriaca, hyſterica, podagra, arthritide &c. laborantes, parca etiam doſi exhibitus mercurius dulcis facillime ſalivationem, nervorum debilitatem, tormina, præcordiorum anxietates, pectoris ſpaſmos & inducat & magis foveat & exacerbet. Hæc enim ſubjecta in recenſitas moleſtias jam prona deprehenduntur; ideoque hujus remedii uſum utique contra indicant.

No. 5. Neque etiam ullum, præter aurum fulminans reperitur medicamen, quod tam diu inhæreat inteſtinis, & ſucceſsu demum temporis propter gravitatem, qua firmiter plicis ventriculi ac inteſtinorum impingitur, effectum ſuum exſerat, quam quidem mercurius dulcis, maxime in pulvere ſumtus: id quod vel ex ſalivatione, quam nimis tarde excitat, eluceſcit.

No. 6. Et denique haud ignorari oportet, medicamina ex mineralibus atque metallis parata, hinc etiam mercurium dulcem, non niſi liquida vel ſoluta in noſtram agere machinam. Hæc ſolutio extra noſtrum corpus menſtruis appropriatis, in corpore autem lympha ſalivali, & in ſtatu præternaturali, acrimonia ſalina, acri, in primis viis hærente, peragitur.

tur. Sicuti vero in hoc ultimo caſu ſuccorum præternaturalium indoles admodum varia exiſtit: ita etiam mineralium eorum remediorum valde diverſus, hinc incertus obſervatur effectus; ſicut id crebra experientia in uſu mercurii vitæ, auri fulminantis, limaturæ martis, antihectici Poterii, omniumque ex mercurio præparatorum medicaminum luculenter demonſtrat.

§. II. Sic ergo perluſtrata mercurii dulcis natura, neceſſe eſt, ut perſcrutemur indolem reſinæ & radicis jalappæ. Primo quidem nullum eſt purgans, quod tanta celeritate alvum moveat, quam dicta illa reſina: quæ pariter ac radix jalappæ ſal acre ſubtiliſſimum fovet, atque vi illius tunicas ventriculi ac inteſtinorum nerveas vehementer ſtimulat. Hinc quoque ſæpius contingit, ut hujus remedii nimius uſus, aut potius abuſus tormina, ſpaſmos, quin & periculoſas dictarum partium producat inflammationes: quam jalappæ vim inflammatoriam præcipue *Wepferus tr. de cicuta aquatica* multis in cane inſtitutis experimentis ſolide demonſtrat; & ideo *Pechlinus obſ. 65. pag. 369.* vim reſinæ jalappæ in pulvere vocat impetuoſiorem.

No. 2. Deinde vero ea eſt reſinæ jalappæ indoles, ut vi ſubſtantiæ, quam fovet, reſinoſæ in calore facile coaguletur, hinc plicis inteſtinorum firmiter adhæreſcat, & ideo continua irritatione vehementia inteſtinorum tormina, paralyſes, convulſiones, vomitus, & hypercatharſes moveat, mitius ſi in forma eſſentiæ vel emulſionis exhibeatur. Inde referunt ***M. N. C. dec. II. anno VII. obſ. 162.*** *quod fœmina generoſa biduo poſt aſſumtam jalappæ reſinam, præter dolores fere intolerabiles, & copioſiſſimas alvi excretiones, paſſa fuerit convulſiones epilepticas, aliquot ſeptimanas durantes, ut vix morti eripi potuerit. Idem alias gratioſiſſimum purgans, reſina nimirum jalappæ ſoluta in quinta eſſentia Mathioli vel elixirii citri, alteri cuidam tormina creavit miſeranda, & quidem ſine ulla fæcum excretione purgatoria, verum tertio tandem die ſola per alvum excreta reſina in globum compacta & incraſſata.* Plures obſervationes de noxia reſinæ jalappæ, aliorumque acriorum purgantium efficacia reperies in diſſ. mea de purgantibus fortioribus e medicina ejiciendis.

No. 3. Dicta vero reſinæ jalappæ in pulvere efficacia longe citior atque vehementior deprehenditur, ſi ipſi ſcrupulum unum arcani duplicati, aut tartari vitriolati, & tantillum antimonii diaphoretici admiſcueris: hinc etiam Pechlinus refert, quod duo reſinæ jalappæ grana cum drachma dimidia cremoris tartari mixta vigeſies alvum duxerint. Unde omni jure colligi poterit, quod in ſubjectis, quæ multas ſalinas in primis viis fovent ſordes, mercurius dulcis haud ſecus, ac reſina jalappæ non ſolum vehementius operari, ſed & hypercatharſes excitare valeat.

No. 4. Neque etiam ignorari oportet, experientiam docere, quod mercurius dulcis cum reſina jalappæ, aut alio purgante extracto permixtus, & vel in pulveris, vel pilularum forma datus, non ſolum vehementer alvum moveat, ſed etiam ſtimulum alvi ad excretionem, per aliquot dies inhærentem poſt ſe relinquat. Unde iterum merito conjicere licet, mercurium dulcem cum purgante non protinus e corpore exturbari, ſed propter gravitatem ſuam diutius inteſtinis immorari.

No. 5. Doſin jalappæ quod attinet, de hac Cl. D. Wedelius diſp. de jalappa ſic ſcribit: Qui rarioris ſunt texturæ, ventriculi villos habent teneros & delicatos, humoribuſque acribus bilioſis abundant, cautius & delicatius ſunt tractandi; unde his grana ſex, vel ad ſummum ſcrupulus ſemis pulveris jalappæ ſuffecerint; qualia exempla tota in praxi occurrentia plurima allegari poſſent, ſi id opus foret.

No. 6. Inde denique omnes, quibus valetudo curæ cordique eſt, probe ſibi caveant ab acrioribus hiſce remediis; &, ſi opus fuerit, alvum potius per alimenta humectantia, vel leniter ſtimulantia, vel laxantia moliantur. Qui enim præſervandi duntaxat fine crebris utuntur purgantibus, teſte experientia, non niſi

ven-

ventriculi ac inteſtinorum imbecillitatem, flatulentiam, ac inſignem ad colicas ſibi contrahunt proclivitatem. Hinc etiam *Hippocrates Lib. IV. aph. 16. purgationem iis periculoſam judicat, qui ſunt integra valetudine: quoniam, teſte eodem ſect. 2. aph. 36. ſana habentes corpora, dum medicamentis purgantur, cito exſolvuntur.* Namque omnia acriora purgantia, ſimulque Jalappæ, vi principii cujuſdam cauſtici inflammatorii operantur, hinc deſtruunt tonum ventriculi ac inteſtinorum, & inde dependentem motum eorum periſtalticum: in cujus debito vigore totum digeſtionis, chyli ſecretionis,& alvinæ excretionis negotium, maxime in infantibus ſitum eſt ac abſolvitur. Ex eodem quoque fundamento contingit, ut poſt horum purgantium uſum major plerumque ad alvi obſtructiones, ſpaſmos & flatulentias inſequatur proclivitas: quid? quod crebra compertum habeam experientia, quod ex ſolo, eoque repetito horum purgantium uſu malum ſpaſmodico flatulentum, quod vocant hypochondriacum, ſuboriatur.

§. III. Sed ordo noſtræ tractationis poſtulat, ut perſcrutemur conditionem ac indolem infantum, ſex vel novem menſes natorum, adhuc lactentium, ſenſibili ac tenera textura præditorum, & ex difficultate dentitionis ſpaſmis, convulſionibus, aliiſque gravioribus obnoxiorum ſymptomatibus.

No. 1. Quare notari meretur, omnes membranoſas, maxime ventriculi ac inteſtinorum partes in ejuſmodi infantibus admodum nerveas, ſubtiles, & ad ſpaſticas ſtricturas eſſe facillimas: quemadmodum inter alia ſymptomata, ex vermium colluvie propullulantia, uti ſunt tormina ventris, inquietudines, pavores, convulſiones, epilepſiæ, luculenter demonſtrant. Quin cum ex dicta primarum viarum irritatione ſæpius convulſiones, & aſthmaticas incurrant ſuffocationes: facile adparet, omnia purgantia, quoniam dictas nerveas, in ſpaſmum pronas, partes vehementer vellicant, infantibus admodum eſſe inimica. Et hanc primarum viarum ſenſibilitatem, vel illud etiam comprobatum dat momentum, quo teneri infantes ex purgante nutrici dato, cujus acres particulæ cum lacte tranſeunt in illos, copioſas tolerare deprehenduntur alvi dejectiones. Ex eadem ventriculi ſenſibilitate infantes non poſſunt tolerare cibos acriores atque ſapidos; ſed juxta ipſius naturæ ductum liquore temperato, blando, dulci, veluti lac exiſtit, nutriendi ſunt. Ipſi vero infantes ratione teneritudinis, ſenſibilitatis, atque proclivitatis ad ſpaſmos inſigniter diſcrepant.

No. 2. Deinde nec ignorari oportet, cur & quomodo lac in nutricibus corrumpatur. Hoc nimirum contingit, ſi illæ cibis incongruis, aut valde nutrientibus veſcantur, motu vero corporis ſufficienti deſtituantur, hinc impedita tranſpiratione partes acres, ſulphureas, excrementitias in corpore ſuo ac lacte retineant. Tale ergo ſpiſſum, & impuris ſordibus imbutum lac, ſi in ventriculum infantis pertingat, ac diutius ipſi inhæreat, redditur magis acre ac acidum, & accedente ipſa bile, corroſivam indolem, ac virideſcentem nanciſcitur colorem. Hinc fæces, quæ lac illud aceſcens & corruptum continent, tam acres atque corroſivæ deprehenduntur, ut ſæpius, inſtar ſpiritus vitrioli lintea corrodant; nec a canibus, qui alias infantum excrementis libenter veſcuntur, aſſumantur. Illo autem corrupto lacte teneræ primarum viarum membranæ ſpaſmodice conſtringuntur; & inde tormina, flatulentiæ, anxietates, ſpirandi anguſtiæ, ſpaſmi & ipſæ convulſiones ſuboriuntur.

No. 3. Quod denique dentitionem attinet difficilem; ſciendum eſt, inter dentes caninos potiſſimum eſſe, qui teſte *Caſparo Bauhino theatr. anat. L. 3. c. 6.* nervos ac vaſa ſanguifera conſpectiora poſſident, quam reliqui dentes, & hinc ſub perruptionem majores etiam procreant dolores. Generatim enim omnes dentes, maxime numero plures ſi ſimul perrumpant gingivas; harum ſubſtantiam nervoſam admodum vellicant, ac inſignes earum pariunt dolores; qui cum adultos, exemplo odontalgiæ immaniter tra-

tractant, eo magis teneros infantes graviter afficiunt, & per conſenſum in motus totius generis nervoſi admodum irregulares terminantur. Inde ſuboriuntur enim febres, epilepſiæ, inquietudines, ſpirationes difficiles, anxietates, alvi obſtructiones, nec non & profluvia, pavores in ſomno, aliaque ſatis ſontica ſymptomata.

§. IV. Sed reſtat tandem, ut quid in medicina inſecurum, noxium ac periculoſum ſignificet, paucis explicemus.

No. 1. Inſecurum itaque remedium appellatur, quod quidem minime ex ſua eſſentia neceſſario atque ſemper damnum infert; attamen pro varia ventriculi, fibrarum nervearum, humorum, ipſiuſq; morbi diſpoſitione, noxam utiq; excitare valet. Tali ratione omnia activiora medicamina, nec non mercurialia, vitriolacea, venena, ſaturnina &c. non ſemper tuto potiuntur effectu: quoniam pro diverſa partium ſolidarum atque fluidarum conſtitutione mox bonam, mox perniciosam exſerunt virtutem. Hinc remedium inſecurum non quidem ſemper & abſolute exiſtit noxium; verumtamen ſæpius noxium fieri poteſt; & ideo ſumma cautione uſurpandum eſt.

No. 2. At vero noxium illud eſt, quod actu cauſſam morbi atque ſymptomata adauget & exacerbat; quemadmodum opiata in paralyſi, affectibus ſoporoſis, atonia & imbecillitate ventriculi ſemper deprehenduntur noxia.

No. 3. Periculoſa denique ea dicuntur medicamina, quæ in morbis acutis, ubi anceps eſt eventus, vires ad ſuperandum morbum neceſſarias pellumdant, & cauſſam morbi adaugent: qualia ſunt vomitoria atque purgantia fortiora in internis inflammationibus circa morbi ſtatum exhibita.

§. V. Quibus prælibatis, facilior jam erit propoſitarum ſupra quæſtionum ſolutio. Quod ſi enim primum quæritur: Num infantibus lactentibus, nondum integrum annum natis, ſenſibilioribus, purgandi fine, mercurius dulcis cum reſina jalappæ permixtus tuto, & abſque ullo exhiberi poſſit periculo? reſpondeo, illius uſum omnino & inſecurum, & non ſine periculo eſſe. Namque juxta §. 3. no. 1. omnes membranoſæ in hiſce infantibus partes, maxime ventriculi ac inteſtinorum tunicæ admodum teneræ, ſenſibiles, & ad ſpaſmos proclives ſunt: quum autem omnia purgantia ſint nimis acria ac irritantia, & inteſtina admodum vellicantia; ſimulque totum nervorum genus ad irregulares excitare valet commotiones; facile adparet, ea in infantibus eſſe periculoſa. Deinde ex §. 1. n. 6. patet, mercurium dulcem non niſi ſolutum in corpus operari; ſolvitur autem non niſi per ſalia, & ſic ſimul redditur acris & corroſivus. Hinc adparet ulterius, quod, cum in primis infantum viis multæ ſæpius ſint ſalinæ ſordes, iis mercurius dulcis perſæpe reddatur corroſivus, & noxius: quare etiam celebris Academiæ Aldorffinæ Profeſſor, *Johannes Mauritius Hoffmannus in Actis Laborat. Chym. Proceſſ. 153. pag. 137. Doſis mercurii dulcis,* inquit, *pro infantibus equidem a nonnullis auctoribus deſignatur grani I. vel II. pondere cum lacte, ſed non ſatis tuto.* Quod attinet reſinam jalappæ, illa non ſolum juxta §. 2. no. 1. acrimoniam fovet ſubtilem ac fere cauſticam, verum etiam accedente calore intra corpus coagulatur, plicis inteſtinorum adhæreſcit, & cum ab affluis humoribus haud facile ſolvatur, continuo ſtimulo vellicat teneras illas atque ſenſibiles partes, jam per ſe ad ſtricturas ſpaſmodicas pronas, & hinc denique ſpaſmos ac omnia ex illis propullulantia magis exacerbat ſymptomata. Neque porro minus ex §. 2. n. 2. eluceſcit, omnia purgantia, maxime jalappam, tonum ventriculi ac inteſtinorum, a cujus vigore alvi quoque dependet ſucceſſus, inſigniter labefactare, ac alvum adſtrictam relinquere: quo reſpectu eo magis nocent in infantibus, quorum ſanitas in debita alvi excretione potiſſimum conſiſtit. Quæ cum ita ſint, & hoc purgans in dicta corporis & fibrarum conſtitutione noxam inferre poſſit; illud juxta §. 4. n. 1. etiam inſecurum exiſtit: in cujus locum, re exigente leniora laxantia, veluti ſunt pulvis vel extractum rhabar-

bari, ſyrupus de manna rhabarb. cum temperantibus ac antiſpaſmodicis combinata longe feliciori ac tutiori effectu uſurpari poſſunt. Prout enim *Riverius L. V. p. 1. ſect. 2. inſtit.* bene monet; pueri, multo magis infantes, benigniora tantum ferre poſſunt purgantia.

Hinc quoque juxta ſecundam quæſtionem purgans allegatum in infante dictæ ætatis, teneræ conſtitutionis, quinto jam ætatis menſe ob dentitionis negotium ſymptomatibus epilepticis, ſuffocativis, ſpaſmodicis pectoris, rigoreq; digitorum infeſtato, jam vero a lacte corrupto ventriculum ipſius & primas vias occupante, & conjuncta dentitionis difficultate, a ſpaſmis, anxietate, inquietudine ac viridibus dejectionibus divexato, tam intra, quam extra paroxyſmum, nec utile, nec ſecurum exiſtit. Namque illud 1) in infante tam tenero ac ſenſibili vi allegatarum ſuperius cauſſarum, partes in ſpaſmos jam pronas magis irritat atque vellicat; 2) deinde fibræ partium ſolidarum ex dentitionis difficultate, dolore ac febre jam tenſæ, & inde irritatum totum genus nervoſum, juxta §. 3. n. 3. leviſſima quoq; de cauſſa, multo magis acri & irritante ejuſmodi purgantium ſtimulo vehementius ſtimulantur, hinc ſpaſmi magis exacerbantur. 3) Accedunt & illa momenta, quod mercurius dulcis non ſolum juxta §. 2. n. 4. propter gravitatem ſuam in teneris ventriculi ac inteſtinorum plicis, etiam poſt præſtitum purgantem effectum diutius commorari ſoleat; verum etiam admixtione acrimoniæ ex lacte corrupto in ventriculo ſubortæ (quæ ſecundum §. 3. no. 1. ſola ad vellicandas primarum viarum tunicas, & inducenda earum partium tormina, anxietates, ſpaſmos ac epilepſiam ſufficit) & contentorum in illa ſalium vi §. 1. n. 3. & 4. corroſivam nanciſcitur indolem; cujus ope graves membranoſarum partium diſtentiones magis adauget, ac hinc malum reddit deterius. Neque vero commemorabo, quod teſte *Wolffio in obſ. chirurg. pag. 179.* mercurius dulcis in pulvere datus ad partem in gingivis, vel alibi in ore hærere & moleſta ſymptomata concitare valeat. Idem confirmat *Sennertus*, dum *Lib. de conſenſu & diſſenſu chymicorum cap. 18.* dicit. Medicus quidam, cum mercurium dulcem rite præparatum, ſine noxa aliis exhibitum, ipſe uſurpaſſet, in graviſſimum incidit morbum: gingivæ enim, fauces & lingua intumuere, ac nigredinem contraxere, ut per integrum menſem nihil cibi ſolidi aſſumere, imo nec juſculum cochleari ſorbere potuerit ob ſupervenientem ſalivationem &c. Quamvis autem opponi poſſet, quod purgans hoc lac corruptum, tanquam peccantem ac irritantem materiam uno impetu proſcribat e corpore; ac hinc omnino utile aliquo modo videatur: attamen nec ignorari oportet, hæc acria purgantia, teſte crebra experientia, irritare quidem, vellicare, ac vehementer conſtringere glandulas inteſtinorum, & contentas in illis fluidiores partes vi expellere, ſed craſſiores in inteſtinis fæces ſæpius relinquere. Et quid opus eſt, his fortioribus uti purgantibus, cum materia illa peccans longe tutioribus ac blandioribus eliminari poſſit laxantibus? Namque tutiora ſemper præferenda ſunt infidis & ancipitibus remediis, præſertim in perſonis illuſtribus, quibus ſecundum Galenum tutiſſima ſemper admovenda ſunt remedia.

Quod denique tertiam attinet quæſtionem: an in dentitione difficili & allegatum purgans, & alia purgantia ex reſina & pulvere jalappæ parata, & ſæpius repetita noxam inferre queant? non poſſum, quin purgantia repetita & continuata in hiſce circumſtantiis omnino noxia pronunciem. Namq; 1) nihil eſt, quod acriora purgantia indicet, cum dolores ejuſmodi, ex irritatione, aut, ut cum veteribus loquar, inanitione ſuborientes, minime purgantibus, ſed potius blandis ſedativis, diaphoreticis ac diſcutientibus ſint adgrediendi. 2) Eo magis fugienda in tali ſtatu ſunt purgantia, cum omnes dolores, quos repletiones vel ſtagnationes humorum non produxerunt, ab iis magis exacerbentur. Nam natura doloris conſiſtit in vehementi partium membranoſarum conſtrictione: purgantia vero acriora irritatione ac conſtrictione tunicarum inteſtinalium

lium

lium operantur, & benignum humidum, quod tenſas a dolore fibras blande relaxare debet, ſimul ejiciunt. Hinc naturalis eſt conſequentia, dolores augeri purgantibus, & ſymptomata graviorum dolorum, veluti ſunt lipothymiæ, febres, vigiliæ, inquietudines, ac convulſiones &c. eo facilius induci illis ac excitari.

3) Tum notari meretur, omnem fere dolorem ſtipari febricula, pulſu citatiori, ac ſiti: omnis vero immoderata evacuatio, teſte experientia & Avicenna febrem accendit. Hinc ratio peti debet, quod in ſanis etiam perſonis poſt uſum purgantis fortioris ſymptomata febrilia, pulſus frequens, tenſio hypochondriorum, ſitis, urina rubra &c. deprehendantur; & ex eodem fundamento Harderus obſ. *69*. ſcribit: Notavimus ſane, dejectiones creberrimas a purgante ortas cum ſiti; ex extracti catholici cum mercurio dulci in pilulas formati aſſumtione frequentiſſime ipſi dejecimus cum ſubſequente febre ſynocha.

4) Deinceps quoque ſoli dolores, etiam in adultis convulſiones proritare poſſunt, id quod ex colica, dolore nephritico, quin & dentium, & innumeris aliis ab Hildano Cent. 3. obſ. 100. allegatis exemplis luculenter adparet; quanto magis illæ in infantibus timendæ ſunt, cum conſtet, eos plerumque vel ex ventris torminibus, vel dentitionis doloribus convelli. 5) Neque porro minus ipſa purgantia convulſiones producere poſſe, multis comprobari poſſet exemplis, maxime de helleborinis &c. Inde eorum uſus eo magis in infantibus eſt evitandus, qui urgente dentitionis dolore per ſe ad convulſiones proni ſunt. Quare Hippocrates commendat, ut nutricibus potius exhibeantur purgantia; & quanta in iis ſeligendis opus ſit cautione, docet Ballonius, dum epid. Lib. I. p. 27. ſcribit: ſcammoniata nutricibus data aliquando convulſiones efficiunt. *6*) Denique vero dicta purgantia ſerum laudabile, in tam teneris infantibus admodum neceſſarium, ſimul exturbant, vireſque dejiciunt, adeo, ut ii, quibus ex crebrioribus alvi dejectionibus vires conſumtæ ſunt, tandem ſuccumbant: conf. Primeroſius de mobis puerorum P. II. p. 58. Ex quibus demum omnibus ſatis luculenter adparet, in dentitione difficili acria, & quidem repetita purgantia eſſe noxia; id quod etiam Riverius confirmat, Inſtit. Med. 5. L. p. 1. ſect. 2. dicens: purgatione vires aliquatenus infringuntur, ideo ſi valde labefactatæ fuerint, non eſt tentanda purgatio, ne ab illa plane dejiciantur.

Quamvis ergo haud abſolute pronunciare vellem, quod inſequuta mors in præſenti caſu incongruæ curationi ſit adſcribenda; verumtamen cum experientia doceat, multos infantes epilepſia, a difficili dentitione ſuborta, perire; neceſſe eſt, ut quilibet verus medicus eo reſpiciat ſummo ſtudio, ne in dubiis ejuſmodi morbis remedia inſecura, ac ipſam morbi cauſam exacerbantia propinet, maxime in ſubjectis, quorum conſervatio præ aliis curæ cordique nobis eſſe debet.

Neque vero tandem ignorari oportet, ſed quotidiana experientia, & unanimis medicorum conſenſus adfirmant, quod in lactentibus teneriſque infantibus, ob partium ſenſibilitatem ad convulſiones pronis, tempore dentitionis melius ſit, a multis, maxime commoventibus remediis plane abſtinere; & potius alvum clyſteribus demulcentibus oleoſis, abſterſivis moliri, ac pulveribus præcipitantibus, ſedativis, antepilepticis, cinnabarinis ex aquis appropriatis uti, & reliqua naturæ relinquere; quæ remediis ſæpius & ſingula ferme hora propinatis ad vehementiores excitatur motus.

Qui ulterius cognoſcere cupit, purgantia acria ac mercurialia teneris infantibus ſumme periculoſa eſſe ac noxia; conſulat Medicinam meam rationalem Tom. 2 c. 5. de medicamentis vim veneni habentibus, & Cap. *6*. de noxa mercurialium.

SECTIO III.

DE MORBIS IMI VENTRIS.

CASUS I.

De occulto abſceſſu Muſculorum Hypochondri ſiniſtri.

JUdæorum magiſter quidam præclare doctus, 38. annorum, cum totus huc uſque ad ſtudia incubuiſſet, multiſque meditationibus ac librorum lectionibus partim ſedendo, partim corpore ſtante, ſed valde ſemper incurvato, indulſiſſet: accidit, ut ſex abhinc hebdomadibus, in hypochondrio ſiniſtro ſub coſtis ſpuriis tenſivum ſentire cœperit dolorem. Hic brevi tempore adeo increvit, ut lecto penitus adfigeretur, aut ſaltem non niſi corpore ad dolens latus incurvato obambulare potuerit; erectus ſtare nequiverit. Obnoxius porro alvi obſtructioni, eam vix ſingulis ſex diebus deponere ſuevit: quo factum, ut retenti flatus adauxerint magis dolorem. Lotium reddit juſta quantitate, nec ſabulo, nec ullo ſedimento conſpicuum; adpetitus vero ciborum proſtratus plane; liquidorum parum aſſumit; a calore tamen præternaturali immunis eſt: contra viribus privatur magis magiſque, nec ulla nocte, pauco de die fruitur ſomno. Præterea obſervarunt adſtantes, ipſum noctu quandoque ſermonem ſine ordine facere, adeo ut mentis quædam, mox iterum evaneſcens, ſubeſſe videatur alienatio. Ceterum melancholicum ſe habet, ſemperque taciturnus non niſi ad quæſita reſpondet, ſæpius indignabundus. Accitus ergo Medicus, dolorem hypochondrii pro nephritico reputans, propinavit interne pariter ac externe remedia contra calculum: & ægrum balneum ingredi, affectum locum unguentis, emplaſtris, cataplaſmatibus foveri, ac clyſteres injici juſſit. Sed irrita fuerunt omnia; dolor potius continuus ac fixus in eodem permanſit loco; & externe nec tumorem refert, nec inflammationem. Hinc non potuimus calculum ſuſpicari amplius; nec dolorem illum malo iſchiadico imputare, cum hoc dictam regionem haud ſoleat occupare; nec flatibus unicam cauſſam adſcribere, licet exacerbent malum; nec denique ullæ ſunt notæ, quæ apoſtema indicarent. Quare præſens Medicus aliorum celebriorum flagitat conſilium, & doceri avet, num forſitan præſentem moleſtiam a paſſione hypochondriaca cum pituita tenaci & viſcida, dicto loco infixa, derivare liceat? aut quæ alia ſubſit cauſſa? & quæ medendi ratio?

Reſolutio celebris medici.

QUod ſi ægritudinem, qua quidam Judæorum magiſter ſolicitatur, mecum perpendam: ipſam temperamenti ſicci ac melancholici eſſe credo; cujus ratione cum procul dubio bilis ſit ſicca ac acris, & præterea acceſſerit vita ſedentaria cum corpore incurvato; vero utique eſt ſimillimum, hiſce cauſſis non ſolum ciborum digeſtionem fuiſſe depravatam, verum etiam ſaburram exinde reſultantem in inteſtino colo, ejuſque flexura ſupra valvulam ſubſtitiſſe. Hancce enim ſaburram ab intermixta bile fere piceam, & dicto loco firmiter impactam partim hypochondriorum

rum

rum obſtructionem, flatulentiam & dicti loci inflationem produxiſſe, partim humoribus nutritiis aditum præcludiſſe arbitror: & ideo, cum cauſſa ſupra allegatam coli valvulam hæreat, non miror, clyſterum vim eo haud penetraſſe, nec hinc ullum acceſſiſſe ægro levamen. Quare malum pro colica a ſaburra ex male digeſtis cibis ſenſim collecta, & intermixta atra bile indurata producta habeo: de qua vereor, ne diuturniori mora totius corporis conſumtionem inducat & contabeſcentiam.

Ab illo igitur ut vindicetur æger; operæ fore pretium credo, ut evitatis omnibus calidioribus ac purgantibus medicinis, alvus per aliquot ſucceſſive dies leniori laxante ex manna, oleo amygdalarum dulcium, & ſacharo Thomæo ſolvatur, & hac ratione indurata ſtercora emolliantur: tum vero a tertio ad octavum uſque diem quotidie doſis ptiſanæ laxativæ Viennenſis exhibeatur. Non minus ſerum lactis caprini cum uncia cremoris tartari circa meridiem propinatum; & veſperi datus pulvis digeſtivus ex chryſtallis tartari, nitro, & ſale Epſomenſi egregiam ferent operam. Pro potu ordinario inſerviat aqua pura cum tartaro crudo, nitro, ſacharo, aniſo, & flavedine citri decocta. Porro ſuadeo, ut æger ſæpius deſcendat in balnea tepida; ac præter dictam ptiſanam laxativam quotidie clyſterem ex ſero lactis, Therebinthina, vitellis ovi, electuario benedicto, & unguento clyſmatico paratum ſibi injici curet. Ceterum abſtinendum eſt ab omnibus externis epithematibus; & non niſi juſculis herbaceis, gallinaceis, avenaceis, & mucilagine hordei veſcendum.

CONSILIUM.

Dolorem illum tenſivum in hypochondrio ſiniſtro ſub coſtis ſpuriis, qui celebrem Judæorum magiſtrum per ſex hebdomades tanta cruciavit vehementia, ut non potuerit erectus ſtare, ſed vel continuo decumbere, vel incurvatus incedere debuerit, minime pro colico dolore a flatibus orto habendum eſſe, eundem potius in externis corporis integumentis ſedem ſuam habere arbitror. Namque dolor in uno loco fixus, & per ſex hebdomades continuus inhæſit: nec præterea aliis ſymptomatibus, colicæ ſpaſmodicæ vel flatulentæ familiaribus, veluti ſunt vomitus, extremorum refrigerationes, præcordiorum anxietates, vertigo, capitis dolores, ſtipatus fuit. Neque vero & illi ſententiæ ſubſcribere poſſum, qua cauſſa illius doloris a bile acri ſpiſſa intra coli, vel potius cœci inteſtini canalem ſupra valvulam impacta derivatur: ſiquidem ex anatomia conſtat, colon cum valvula ſua pariter ac cœcum juxta os ileum dextri lateris eſſe ſitum: in præſenti vero caſu dolor in ſiniſtro hypochondrio ſub ſpuriis percipitur coſtis. Quare cum nec calculi proſtent ſigna, occultum in exterioribus integumentis ſuſpicor apoſtema. Quamvis enim externe nullus adpareat adhuc tumor, cujus proventus ab adplicatione ſpirituoſorum impeditus fuit: ille tamen admotis emplaſtris ac cataplaſmatibus emollientibus mox veniet in conſpectum, Namque haud raro obſervavi, in externis muſculoſis, maxime abdominis partibus ſæpius atrocem, continuum ac diuturnum fuiſſe dolorem, qui haud prius demulceri potuit, quam donec adplicatis emollientibus in abſceſſum tranſierit. Proficiſcitur autem talis dolor, ab humore extravaſato, membranis muſculorum abdominis incumbente, & nervoſas illius partes vellicante: id quod eo magis confirmatur, cum æger erectus incedere nequit, ſed ad dolens latus incurvari tenetur. Quum itaque omnia carminativa, laxantia, enemata, antinephritica, externa ac interna diſcutientia hactenus fruſtra fuerint adhibita: conſulo, ut epithema ex melle, farina hordeacea, cepis toſtis, caricis & croco invicem tritis paratum calide ad affectum locum adplicetur, in eoque per aliquot dies detineatur. Neque vero ludetur opera, ſi ſimul interne alvus ſegnis oleo amygdalarum dulcium, cum manna & cremore tartari ſolvatur; non-

nunquam pulvis temperans, & diaphoreticus cinnabarinus capiatur; & pro potu ordinario decoctum ſcorzoneræ, ſarſaparillæ & ſeminis fœniculi adhibeatur. Ex horum uſu ſi forſitan tumor adparuerit; ille perita manu tempeſtive erit aperiendus, ne ulceroſa materia profundius ſerpat, & tum ulcus mundificantibus juxta leges artis tractandum eſt.

APPENDIX.

NEc ſpem fefellit hæc curatio: poſtquam enim æger adfecto loco cataplaſmata & emplaſtra emollientia adplicuerat: adparuit tumor a ſiniſtro hypochondrio verſus dorſi ſpinam inter integumenta progreſſus; qui ſenſim major ac rubicundior factus, tandemque apertus, prima vice quartam circiter menſuræ partem de pure fœtido fudit, deinceps ejuſdem largam adhuc ploravit quantitatem. Cum autem injectionibus balſamicis ac vulnerariis hic abſceſſus debite fuiſſet tractatus; ille intra tres hebdomades rite coaluit, & æger perfecte convaluit.

CASUS II.

De Apoſtemate Muſculorum abdominis & dorſi ex tumore Glandularum inguinalium orto.

VIginti quatuor annorum ſtudioſus, temperamenti melancholico-ſanguinei, habitus corporis ſtrictioris, multis per totam vitam infeſtatus fuit ægritudinibus. Has inter novem abhinc annis in malum hypochondriacum incidit; illud autem obſervato recto vivendi genere, & datis congruis medicinis in prima, ut dicunt, herba ſuffocavit. Noviſſime quoque dyſenteria laboravit; ſed & ab illa intra octiduum convaluit. Tum noſtram adiit academiam, & mox inſigni flatulentia torqueri cœpit, quam conſultus medicus eſſentia corticum aurantiorum, & pilulis quibuſdam, alvum tamen haud ſolventibus, oppugnavit, externe abdomen oleo chamæmeli cocto inungi, ac clyſteres injici juſſit. His vero haud in uſum vocatis, cum a prioribus remediis quoddam ſentiret levamen, mox in publicum iterum prodiit. At eadem veſpera domum reverſus, prævio horrore tanta pedum rigiditate prehenditur, ut vix incedere valuerit; & denique inſignis dolor atque tumor os iſchion ſiniſtrum occupat attactu duriſſimus. Hic ſcilicet dictæ primum regioni, & inguini, digiti dumtaxat latitudine inhærens, brevi tempore magis increvit, & tandem abdomen ſimul, ac pudendorum regionem, palmæ magnitudine obſedit: dolor autem ab affecto loco per totum dorſum, & integrum ſiniſtrum pedem, ad plantam uſque, dextro immuni, extendebatur; & in extremo pede inſigni ardore ſtipatus erat, adeo, ut ipſi nec inniti, nec contactum ferre potuerit æger, Præterea urgebant flatus, urinaque parca quantitate, & guttatim tantummodo mingebatur intenſe rubicunda, cum albo, turbido, ſabuloſoque ſedimento: quæ ſymptomata, adhibitis fruſtra permultis remediis, magis augebantur.

Accitus ego IV. Iduum Januarii, malum habui pro iſchiadico, & ſequenti uſus ſum medicatione. Alternis nimirum diebus veſperi harum quindecim dedi pilularum: Recipe extracti fumariæ, abſynthii, gummi ammoniaci, mercurii dulcis, cinnabaris factitiæ ana drachmam ſemis, reſinæ jalappæ grana quindecim: f. l. a. pilulæ, div. in 3. doſes. Mane viginti guttas liquoris anodyni Hoffmanni ex ſequenti propinavi decocto: Recipe radicis ſarſaparillæ, chinæ ana unciam ſemis, herbæ veronicæ manipulos duos, ſeminis fœniculi drachmas tres, conc. cont. d. ſ. ſpecies pro decocto. Ex his percepit quidem æger aliquale dolorum ſuorum levamen: at cum alvus eſſet obſtructa, clyſterem ex herbis antiſpaſmodicis & emollientibus, ſummo cum fructu curavi adplicandum. Tumori diſcutiendo ordinavi cataplaſma ex herbis emollientibus paratum; quod cum omni deſtitueretur effectu,

ad

Digitized by Google

ad dolores ſopiendos, & urinæ fluxum promovendum præſcripſi interne tincturam tartari cum ſpiritu nitri dulci LX. guttis ſumendam; externe ſpiritum arthriticum lumbricorum cum camphora tumori adplicandum; & denique ſingulo mane ac veſperi doſin pulveris præcipitantis exhibui: ex quibus, mitigatis aliquantulum ſymptomatibus, lotium rite fluere cœpit.

Verum enimvero X. Calend. Februarii veſperi ex improviſo ingenti dolore, æſtu volatico, præcordiorum anxietate, pulſu celeri ac duro corripiebatur, hiſque per integrum torquebatur diem. Hinc, cum intolerabilis in inguine eſſet dolor, impoſui iſti loco emplaſtrum oxycroceum cum pice & ſulphure: ex quo primum auctus dolor, mox iterum remiſit aliquantulum. Poſtridie hora quarta veſpertina recidit febris cum præcordiorum anxietate: ſed datis & pulvere præcipitante, & pilulis polychreſtis VIII. Calend. remiſit. Interim VII. Calend. dolor ad lumbos magis extendebatur, & urina deponebat ſedimentum farinaceum. Repetebatur iterum pulveris præcipitantis nitroſi uſus, ſimulque dabatur tinctura antimonii acris. Poſtridie mollior erat tumor; urina manebat turbida, & IV. Calend. Febr. ſabulum demittebat: at cum alvus ſimul eſſet ſegnis, injecto clyſtere eam ſolvi, ſimulque dolores aliquantulum mitigavi. Sed nihilo ſecius pridie Calend. Februarii peſſime habuit æger: ab adplicato iterum emplaſtro oxycroceo immanes ſenſit dolores; tumor ad membrum virile extenſus comparuit; urina reddebatur rubicunda abſque ſedimento, pulſus ferebatur celer & durus; flatuſque urgebant cum ſumma anxietate. Hæc omnia augebantur Calendis Februarii, tumor vero in apice evadebat mollior, adeo ut illum cum chirurgo W. pro apoſtemate habentes aperiremus, & exinde ultra binas menſuras puris lividi, odoris fœtidiſſimi inſtar putrium ovorum detraheremus; quod demum cruoris putridi, moleculis pinguibus intermixti integra menſura cum inſigni fœtore ſequebatur. Hinc cum ingentem virium languorem incidiſſet, præſcripſi hanc analepticam potiunculam: Recipe aquæ roſarum, ceraſorum nigrorum, florum acaciæ, cinamomi ſine vino ana unciam unam & ſemis, pulveris bezoardici Hoffmanni unciam ſemis, ſyrupi acetoſitatis citri uncias tres. M. D. S. mixtura, cujus ſingulis binis horis, quantum vaſculum capit, adſumatur, & hauſtus vini Rhenani ſuperingeratur. Sed eadem veſpera recruduit febris, noctemq: reddidit inquietam cum aliquali delirio.

Quarto nonarum Februarii vulnus plorabat menſuram circiter materiæ lividæ, cruore ac moleculis pinguibus remixtæ, pariter fœditiſſimæ: unde abſceſſum meſenterii ſuſpicabar. Pulſus erat celer ac debilis, urina oleaginoſa cum copioſo ſedimento: inſiſtebam uſui mixturæ dictæ. Circa horam quartam meridianam deligatum denuo vulnus fundebat cruorem primum coagulatum, & ſaniem fœtidiſſimam: urina reddebatur intenſe rubicunda, turbida, & demum pinguis, ac nigra adparebat cum ſabuloſo ſedimento: redibat quoque nocturna febris, cum pulſu celeri ac debili: at ciborum adhuc quædam reſtabat adpetentia, & aliqualis ſomnus.

Tertio nonarum Februarii melius habebat, ſomno & adpetitu fruebatur integro, urinam reddebat citrinam cum ardore urethræ; & vulnus bis deligatum plorabat coagulati cruoris, quantum quatuor capiebant manus, & parum puris. Pridie nonarum idem erat renum ſtatus; & ſanies magis albicans videbatur: veſperi vero ſub altera deligatione iterum magis nigra adparebat, quantitate octo unciarum excreta, & compreſſa ſuperius regione umbilicali majori fluebat copia. Ipſis nonis gryſeo colore imbuta ſanies ſatis large effluxit; imminui vero videbatur fœtor: quare ſequens præſcripſi decoctum: Recipe radicis ſcorzoneræ, liquiritiæ ana unciam ſemis, herbæ pyrolæ, veronicæ, hederæ terreſtris ana manipulos duos, ſeminis aniſi, fœnicul ana drachmas duas. conc. cont. D. S

Species cum IV. aquæ menſuris decoquendæ. Dedi porro pulverem bezoardicum Hoffmanni, & ſub epulis ejuſdem Elixirium balſamicum. Sed ſub ſecunda deligatione in animi deliquium incidit; quod hora nona rediit, & noctem reliquit inſomnem. Poſtridie quoque pejus habebat, vires dejectæ, adpetitus proſtratus, ſomnus nullus, pulſus celer & debilis, urina flavi coloris cum ardore, ac floccis albis conſpicua erat: alvus accedebat obſtructa, flatulentia, tuſſis ſicca, præcordiorum anxietas cum gelido ſudore. Ulcus veſperi deligatum tenuem fundebat ichorem, minus fœtidum; & urinam largum obſidebat ſedimentum, inſtar lintei carpti cum cuticula; cujus dimidiam unciam binæ urinæ continebant unciæ. Hinc dedi pilulas polychreſtas; ex quibus ſeptimo Iduum Februarii ingentia primum imi ventris tormina incidebat, quæ vero ſubſequutis tribus ſedibus remittebant. Redibant etiam ſomnus & adpetentia, & evaneſcebant ardor urethræ ſub lotii miſſione: ipſum autem lotium retinebat ſedimentum copioſum, ac totum erat limoſum; vulnus denique binas reddebat uncias puris tenaciſſimi, inſtar muci narium, minus tamen fœtentis.

Eadem rerum facies 5. Iduum adparebat, & pus male olere cœpit; inſequuta nocte ichoris tenuis quatuor circiter effluebant unciæ; qui vero ſub deligatione poſtridie facta iterum ſpiſſior & magis gryſeus reddebatur. Æger ipſe habebat optime; egregio fruebatur adpetitu; urina nec cuticulam, nec ſupernatantem monſtrabat pinguedinem, ſed copioſum adhuc fovebat ſedimentum. Propinavi igitur hanc laxantem potionem: Recipe mannæ calabrinæ unciam unam, tartari crudi drachmas duas, ſolve in aquæ florum acaciæ unciis duabus. M. D. Hæc poſtridie alvum bis ſolvit: cum autem deligaretur vulnus, illud ultra dimidiam menſuram materiæ gryſeæ, viridiſque inſtar chymi ploravit, cui intermixtæ erant tres circiter cruoris fœtidiſſimi, pinguibus moleculis combinati unciæ. Neque ob inſequentem cruoris copioſiorem effluxum, chirurgus ulcus penitius explorare poterat, niſi quod deprehenderet, illud ſurſum juxta os iſchion verſus abdomen aſcendere. Sub altera deligatione ejuſdem puris ultra octo unciæ reddebantur; & æger ſe ulcus juxta os iſchion ad dorſi vertebras penetrans percipere affirmabat. Neque tamen minus bono ſomno, ac integra ciborum fruebatur adpetentia: pulſus erat aliquantulum celer atque debilis, & aliqualis adhuc ſudor cum præcordiorum anxietate. Quarto iduum deprehendebatur languidior; ſed poſtridie iterum vegetior; & cum hiſce diebus cibos duriores, ac concoctu difficiliores aſſumſiſſet; pridie Iduum de adpetitus proſtratione, ac ſenſu preſſionis in ventriculi regione conqueſtus, multum vomitu reddidit mucum; vulnere autem pus fundebat paucum, albicans, cum nullo fœtore. Adplicato itaque enemate, ipſis Februarii Idibus longe melius habebat: mane ex ulcere idem pus albicans; verſus veſperam autem ſanies iterum viridis, livida, fœtidiſſima larga quantitate effluebat, cui erant intermixta fruſtula obſcuriora, odore excrementis ſimili nares ferientia: æger quoque pejus habuit, debilis fuit, pulſus celerior ferebatur, urina intenſa rubedine tincta, ac ferme flammea reddebatur, cum ſinceri ſanguinis molecula, piſum magna, permixta; & ipſe flatulentiis, ac imi ventris torminibus infeſtabatur.

Verum enimvero ſequentibus diebus iterum vigere cœpit; & vulnus plorabat pus coctum, album ſine fœtore. Quare 14. Calend. Martii flatibus & alvi obſtructioni obviam iturus, ſequens præſcripſi decoctum: Recipe radicis cichorei, enulæ ana unciam ſemis, herbæ veronicæ, millefolii, pyrolæ, hederæ terreſtris ana manipulos duos, radicis polypodii, tamarindorum, foliorum ſennæ abſque ſtipitibus ana unciam unam, rhabarbari optimi drachmas tres, corticum citri recentium, aurantiorum ana drachmas duas, paſſularum minorum unciam

Digitized by Google

ciam unam, tartari crudi unciam ſemis, conc. cont. D. S. Species, cum binis aquæ, & dimidia vini menſuris decoquendæ.

Abhinc ulcere reddebatur materia mox cocta purulenta, mox ſanioſa fœtida, modo larga, modo parca quantitate: ipſe tamen æger bene habebat, integro fruebatur adpetitu, & a ſudoribus nocturnis quoque liber evadebat. Nihilo tamen minus, cum VII. Calend. Martii ſanies iterum livida, inſtar ſebi ex vulnere excerneretur, conſultus Illuſtris Hoffmannus oculos cancrorum interne dari, & ſupra deſcripto decocto conſolidam ſaracenicam addi juſſit. Quibus uſurpatis, puris effluxus ſenſim imminutior fuit factus, vulnus coaluit, & æger intra aliquot ſeptimanas perfecte reſtitutus fuit ſanitati.

JUDICIUM DE HOC CASU.

Communicatus mecum fuit hic caſus, ut quæ de eo ſentiam, exponerem. Quem cum probe mecum perpendiſſem, deprehendo, affectum primum in tumore glandularum inguinalium lateris ſiniſtri conſtitiſſe: qui ad ſuppurationem tendens, cum haud tempeſtiva inciſione fuerit apertus, putrida intus eſt generata materia. Hæc vero non ſolum abdominis muſculos, nec non gluteos & dorſi, quin & vaſa ſanguinea conſumſit, & hinc inſigniores formavit cavitates; verum etiam diuturna mora ac ſtagnatione putrida, fœtens ac livida evaſit, & larga effluxit quantitate. Et cum denique partim ab acri materia corroſa fuerint, partim improvida inciſione forſitan læſa vaſa ſanguifera; non mirum, ſi vulnus cruorem coagulatum atq; putridum cum ſanie quandoque ploraverit. Huic quoque materiæ putridæ ac fœtidiſſimæ, & hinc ſubortis doloribus in acceptis ferenda ſunt huic ulcerationi complicata ſymptomata, veluti fuerunt horror, æſtus internus, virium & corporis conſumtio, urina flammea, rubicunda, cum largo ſedimento &c.

Affectum autem hunc ſub mali principio revera fuiſſe tumorem glandularum inguinalium, non ſolum ex loco affecto, qui fuit in flexura femoris, in qua glandulæ inguinales ſitæ ſunt, adparet; verum etiam a dolore valde pungente, ibidem pronato conjicere licet. Eorundem enim tumorum, niſi ex impura venere producti fuerint, primi natales ſæpius ex colicis imi ventris doloribus ac flatibus ſunt derivandi; a quibus cum vaſa iliaca in iis partibus comprimuntur, & hinc liber humorum circulus per illas aliquantulum impeditur: enaſcitur inde ſanguinis ac humorum ſtaſis, in tumorem abiens ac ulcerationem. Neq; etiam raro obſervavi, a diarrhœa nimis adſtringente medicina ſuppreſſa ejuſmodi tumores fuiſſe ſubortos; dum nimirum natura febrili ac critico veluti quodam motu materiam acrem ex abdomine in maſſam ſanguineam, & ex hac ad dictas glandulas, earumque ductus ſenſibiles compulit: id quod in febre eryſipelacea etiam, & eadem ratione in præſenti contigit affectu. Verum cum medicus hoc malum pro iſchiadico primum habuit, hinc acriora purgantia accalidiora emplaſtra ex pice & oxycroceo adplicavit; emollientia vero atque maturantia omiſit, nec ſatis tempeſtive tumorem incidi curavit; haud ſane mirum, ſi tam cacoetheum quaſi exortum fuit apoſtema. Id autem admiratione dignum eſt, quod ex eo vulnere, in hoc ſubjecto, quod admodum fuit macilentum, & ſceleto ferme ſimile, tanta humoris purulenti, fœtidiſſimi, quę XXV. libras excedit, quantitas effluere potuerit. Et hinc ſimul eluceſcit, quod externarum partium læſiones ac ulceroſæ corruptiones, utut ſint vehementiſſimæ, ſi modo interna viſcera ſalva fuerint & integra, haud facile ipſam œconomiæ vitali inferant deſtructionem atque mortem.

Appendix.

Dum hæc litteris conſigno, occurrit mihi caſus, priori haud diſſimilis, quem cum notatu dignum judico, etiam hic adnectendum eſſe puto. Fęmina nimirum

rum 34. annorum plethorica, habitus ſucci pleni atque ſpongioſi, inciderat forſam ſub ipſo menſium fluore in vehementem terrorem, quo ſuppreſſis protinus menſibus, inſigni & duos pugnos magno glandularum inguinalium tumore corripiebatur. Hunc ut depelleret, varias per quinque hebdomades adhibuit medicinas domeſticas; ſed fruſtra: tumor enim reddebatur magis durus; accedebant dolores dorſi & oſſis ſacri, & quotidie augebantur, pedes intumeſcebant, corpus conſumebatur, ac adpetentia ciborum magis magiſque dejiciebatur. Hinc medicum conſulit, qui uſurpatis primum, ſed fruſtra diſcutientibus, camphoratis ac ſpirituoſis, tandem adplicat cataplaſmata & emplaſtra emollientia; & his emollitum tumorem, pus ipſi ineſſe ratus, lanceola incidi. Effluit autem loco puris, ichor ſanguinolentus, putridus ac fœtidiſſimus ad menſuræ ferme quantitatem: quo quidem ipſe tumor imminuitur, in confiniis autem durus manet, & continuo plorat ſaniem ejuſmodi magis ſanguineam, quam purulentam. Haud vero ignorari oportet, huncce tumorem tempore menſium magis elevari, & ſub horum fluore cruorem aquoſum, ſed admodum fœtentem plorare. Quare medico meum tandem imploranti conſilium, ſuaſi, ut adhibitis per aliquot dies laxantibus, decoctum vulnerarium per octiduum circiter potaretur; deinceps iterum laxantia repeterentur, & ſic cum decocto illo alternatim exhiberentur; vulneri autem ſpiritus vini haud adeo rectificatus injiceretur, illudque externe emplaſtro diachylo muniretur. Quibus etiam poſt aliquot tempus ægra convaluit.

Hicce vero tumor ab apertione vaſorum iliacorum externorum circa glandulas inguinales originem ſuam traxiſſe videtur; quæ repreſſo ſub menſium fluore per terroris vehementiam cruore primum dilatata, expanſaque, mox dilacerata effuderunt ſanguinem, ac tumori huic ſanguineo tam cito generando occaſionem præbuerunt: extravaſatum vero ſerum ſanguineum temporis demum mora in corruptionem abiit. Unde adparet ratio, qua tumores ſanguinei generantur, & quomodo ab abſceſſibus diſtingui debeant.

CASUS III.

De Ventriculi, Inteſtinorum, & partium genitalium, nec non veſicæ & ureterum ſtrictura ſpaſmodica, cum inſigni generis nervoſi debilitate.

Vir litteratus, 38. annorum, ſtaturæ macilentioris, vitam quidem ſemper egit ſedentariam, victum autem obſervavit valde regularem; nullis potus exceſſibus indulſit, nec cibos ſibimet incongruos, acidos, pingues, ſalitos, fumo induratos, ſacharo conditos, lacticinia, poma aſſumſit, nec unquam Tabaci uſui adſuevit. Neque tamen minus ad præcavendum ſub tali vitæ genere, hypochondriacum malum a medicis ipſi olim commendatum fuit, ut potu herbæ Theebois largius uteretur, & quotidie tres cereviſiæ menſuras potaret. Et cum præterea crebris animi commotionibus, & bilis forſitan in ventriculum effuſionibus fuiſſet obnoxius; ac denique medicamina partim abſorbentia cum nitro & cancrorum lapidibus, partim ſpirituoſa & antiſcorbutica, v. g. eſſentiam pini, largius aſſumere ſueverit: incidit demum in ſymptomata hypochondriaca, quæ preſſione in regione ventriculi, ejuſque orificii poſterioris, doloribus ad dorſum & ſcapulas extenſis, flatulentia ac torminibus inteſtinorum ſeſe exſerebant potiſſimum. Tum ab omni herbæ Theebois potu abſtinere, ſtudiis poſt epulas vacare, vitæ genere ab animi affectibus magis libero uti, & ad ventriculum roborandum vino largius indulgere cœpit: quibus effecit quidem, ut remitterent paullo recenſita ſymptomata; cum autem ſub epulis binas cereviſiæ menſuras potare, & potui fabarum Caffee crebrius indulgere continuaret, nulla vero purgantia adhiberet, & pauca medicamina, maxime cinnabarim antimonii uſurparet: inhærebant adhuc quædam moleſtiæ. Namque ventriculi debilitas, ex-

extremorum corporis frigus, atque capitis ad omnes labores torpor adeo excruciabant ægrum, ut ſi paulo largius epulis indulſerit; aut pinguia comederit, protinus ventriculi preſſione ac inteſtinorum corriperetur torminibus. Poſtquam autem cereviſiam parcius bibere, vinum largius, numquam tamen ad exceſſum adhibere, cœna parciori uti, & ſi quoque moleſtiis ventriculi infeſtaretur, has ſola fame expugnare cœpit: inde non ſolum ab omnibus liber evaſit ſymptomatibus, verum etiam majorem mentis alacritatem, & floridiorem vultus colorem recuperavit. Neque etiam leve ex purgantibus nonnunquam, ſed rariſſime datis percepit levamen. Nihilo tamen minus, quotieſcunque conviviis interfuerit, ibidemque varios cibos aſſumſerit, aut potibus vinoſis calidioribus aliquantulum indulſerit, non tantum incidit ventriculi moleſtias gravativas ac inflativas: ſed etiam peculiari ſpaſmo corripitur, qui in muſculis, nervis ac ſuris pedum tenſionis ſenſu incipiens, abhinc per omnes corporis extremitates, brachia, pedeſque incerto circuitu vagatur, & denique per digitorum articulos, gravi dictarum partium pruritu ſtipatus evaneſcit. Præterea alvi ſegnitie ſollicitatur; quæ tantum abeſt, ut potu Coffee, prout imaginatur ſibi ægrotans, ſublevetur; ut ille potius exinde vehementiori adpetitu potiatur, ventriculi preſſionibus afficiatur, & inſomnis reddatur. Quare conſilium anhelat, qua potiſſimum ratione ab his paſſionibus liber evadere, & abſque moleſtia conviviis intereſſe queat?

Deinceps autem adhuc eſt affectus, quo graviter afficitur ægrotans. Hic nimirum ſedecim abhinc annis, ex præjudicio, ac ſi nihil ſeminis poſt ejus excretionem reſtare deberet, poſt ſpontaneam ac naturalem aliquam illius emiſſionem, magna vi, quicquid forte reſtiterit, exprimere conatus, urinam mox reddidit. Hinc, licet nunquam concubitum celebraverit, in continenti tamen tenſivos in glande atque præputio percepit dolores, abſque ulla externa læſione. Quanquam vero hoc malum ſponte remiſerit; attamen poſt hæc per intervalla, & maxime poſt uſum potuum vinoſorum aliquoties rediit. Et quum forſitan ſub itinere vinum aduſtum adſumpſiſſet; abhinc gravius malum incidit. Poſt naturalem videlicet ſeminis ejaculationem tendentem glandis, ac ſi flatibus diſtenderetur, dolorem, & puncturam in exteriori præputii cute percipit; cui, ſi urinam mox reddit, jungitur ſtranguriæ quædam ſpecies; & hanc excipiunt puſtulæ ac lancinationes inter crura prope pudenda obviæ, ac denique ardoris ſenſus circa exitum ſpinæ dorſi, & utriuſq; renis regionem, ad lumbos uſque protenſus: quid? quod largiorem ſeminis excretionem, ſæpius capitis dolores inſequi obſervantur. Non minus ſi forſitan ab aſpectu objectorum libidinoſorum penis erectio ſuborta; nulla vero ſeminis excretio inſequuta, & æger brevi poſt curru vectus fuerit; videtur ipſi, ac ſi ſemen eructare vellet, & tum primum in urethra, abhinc circa crurum commiſſuras, ad lumbos uſque & ad utriuſque renis regionem, & denique ad ſpinam dorſi protenſum quendam obtuſi doloris ſenſum percipit. Hic ſenſus non prius remittit, quam donec inſequentibus diebus largiorem aſſumſerit cibum: quod ſi vero a cœna abſtinuerit, ſequitur ſub ſomno ſatis copioſa ſeminis excretio, & tunc ab omni fere immunis eſt dolore. Reducto pronuper præputio in medio glandis obſervatum fuit tuberculum, nummi minimi magnitudine, cœruleum inſtar vaſculi intumefacti; & externa cutis ſanguine aliquantulum ſuffuſa videtur cum dolore. Contra hæc mala ante decennium conſultus medicus varia ordinavit medicamina; quæ vero tantum abeſt, ut illa ſublevaverint, ut ea potius exacerbaverint. Neq; ideo hactenus de ineundo matrimonio conſilium cepit: de quo vero cum jam cogitare incipiat, Tuum prius, Vir illuſtris, de exſtirpando hocce malo flagitat conſilium.

EPI-

EPICRISIS CUM CONSILIO.

Utrumque morbi genus, quo ægrotus ſolicitatur, & cujus cauſſa conſultus ſum, primum habet fundamentum in generis nervoſi debilitate, qua præſertim ventriculus, partes genitales, veſica ac ureteres, tanquam nervoſæ ac valde ſenſibiles partes, ad ſubeundos motus irregulares ſpaſmodicos admodum ſunt proclivia. Exinde autem vero eſt ſimillimum ægrum a teneris, & forſitan per hæreditatem, admodum ſenſibili ac tenera corporis conſtitutione fuiſſe præditum: cui cum acceſſerint animi commotiones, vita ſedentaria, & remediorum purgantium ac calidiorum crebrior uſus; non mirum, ſi recenſitæ, aliæque nervoſæ partes inſigniter debilitatæ, ac ad ſpaſmodicas ſtricturas proritatæ fuerint. Huc denique haud parum contribuit nimis frequens ſeminis emiſſio: & chyli minus laudabilis generatio, quæ deſtructo ventriculi tono in acceptis ferenda eſt. Et ex hiſce etiam cauſſis omnia propullulant ſymptomata, nimirum ventriculi debilitas, atque preſſio; cibos largiores vel pingues excipiens, tormina inteſtinorum, capitis languor, & minor ad ſtudia promptitudo, frigus extremomorum, maxime pedum, & denique ſpaſmus externarum partium, ipſorumque digitorum. Quod autem partium genitalium, & vicinarum affectum attinet, quo interdum tenſio & dolor in membro virili, ſtranguria, lumborumque atque renum ardor percipitur, cum involuntario ſeminis profluvio: hæc omnia ſymptomata humoribus acribus atque per relaxata affectarum partium vaſa ad eas copioſius compulſis natales ſuos debere, vel ex puſtulis, femora nonnunquam obſidentibus, adparet. Ab his ergo malis ut vindicetur æger, operæ erit pretium, ut loco potus ordinarii, decoctum ſanguinem purificans potet: quod tale eſſe poteſt: Recipe radicis chinæ, ſcorzoneræ, ſarſaparillæ ana uncias tres; ſeminis fœniculi, nitri antimoniati, corticis ligni ſaſſafras ana drachmas tres, herbæ cardui benedicti manipulum unum. M. C. C. D. S. Species, quarum binæ unciæ cum tribus aquæ menſuris per tres horæ quadrantes in vaſe clauſo decoquendæ ſunt. Hoc vero decoctum & frigidum per diem, & mane calidum hoc potus Theebois ſorbillari poteſt. Deinceps non ludetur opera, ſi æger quavis veſpera cubitum iturus pedes ad ſuras uſque in pediluvia tepidiora, quæ ex aqua fluviatili, furfuribus triticeis ſacculo incluſis, floribus chamæmeli, & cinerum clavellatorum uncia circiter dimidia parata ſint, immittat, ac per integram detineat horam: hæc enim & ſpaſmos conſopiunt, & humorum circuitum æquabilem reddunt. Et quo humorum temperetur acrimonia, alvus ac tranſpiratio promoveatur, & internus demulceatur ardor: conſultum erit, quavis veſpera pulveris mei bezoardici drachmam ex allegato aſſumere decocto.

Alterum ſpeciatim malum, atque tuberculum inter glandem & præputium conſpicuum quod attinet: illud pariter ab humorum impuritate proficiſcitur, ac minime multo ac promiſcuo topicorum uſu tractandum eſt; quippe quas malum ſæpius exacerbare ſolent. Sufficient ipſi ſæpius intra linteola adplicare cataplaſma ex lacte, in cujus menſura una florum ſambuci manipulus, & croci drachma decoquantur, paratum. Quæ remedia per quatuordecim dies uſurpata niſi deſideratam tulerint opem; ulteriorem morbi relationem mihi expeto.

CASUS IV.

De Ventriculi affectu Spaſmodico Chronico vehementiori.

Vir generoſus 27. annorum, temperamenti cholerico-melancholici, a teneris ferme multis in vini ac Tabaci abuſu exceſſibus, & excandeſcentię nimiũ indulgens, per tres jam annos variis obnoxius fuit ægritudinibus: quas dum multis quidem, omnibus autem tumultuariis oppugnavit curationibus, priſtinam nondum recuperare valuit ſanitatem. Quare ante quatriduum circiter denuo malo ſuo.

ſuo infeſtatus, meum quoque flagitavit conſilium. Accedens ægrum moleſta cardialgia cum dolore lancinante & tenſivo, a cordis ſcrobiculo ad mammam uſque & ſcapulam ſiniſtram pergente, & difficili ſpiratione ſolicitari deprehendi: pulſus erat æqualis, quandoque intermittens; urina tenuis ac citrina. Datis protinus carminativis atque nervinis remiſit equidem paroxyſmus; ſed circa mediam noctem iterum recruduit. Obſidebat nimirum preſſionis ſenſus regionem ſplenis: quem protinus ſequebatur motus ſpaſmodicus circa cordis ſcrobiculum & mammam ſiniſtram, qui ad laryngem extenſus ſpirationem impediebat: tum quoque oculi caligine obducebantur, cum mentis alienatione,& tinnitu auris ſiniſtræ, &, quod notatu dignum eſt, per totum paroxyſmum penis rigebat erectus. Quare ego malum a cruditatibus pituitoſo-acidis, in primis viis hærentibus, ortum fuiſſe ratus, propinavi abſorbentia, cum ſtomachicis ac nervinis mixta: ex quibus æger tertio poſt die convaluit. Quum autem reſtitutus ille firmiter perſuaſum ſibi habet, ſemet apoplexiæ aut catharri ſuffocativi ſpecie laboraſſe; nec ullis a ſua ſententia deflecti poteſt rationibus: ſequentes proponendas duxi quæſtiones, quas ut benevole reſolvas, eſt quod vehementer rogo. Primum enim doceri aveo, anne hic affectus potius fuerit hypochondriacus, quam inſultus apoplecticus, aut catharrus ſuffocativus? 2) numne funditus extirpari poſſit, quibuſve hunc ſcopum aſſequi liceat remediis? 3) utrum ſit impoſſibile, tales acceſſiones a cruditatibus pituitoſis acidiſque primarum viarum ſuboriri? 4) Anne ad obtinendam valetudinem neceſſarium ſit, pertinacem obſervare victum? & num 5) denique eorum ſententiæ ſubſcribi queat, qui malum a phtyſi,aut plane faſcino derivare voluerunt?

CONSULTATIO.

Acceptis tuis litteris, in quibus adverſam valetudinem viri cujuſdam generoſi deſcripſiſti, & de illa quinq;mihi propoſuiſti quæſtiones: omnia bene perluſtravi momenta, & ad primam quæſtionem, morbum illius minime apoplecticum, vel catharrum ſuffocativum pronunciare poſſum, cum ſigna horum affectuum pathognomonica nullibi recenſita reperiam. Videtur ille potius fuiſſe gravis ventriculi ſpaſmus, nervos potiſſimum paris occupans, & hinc eas partes, quibus illud nervorum par ſurculos impertitur, in ſiniſtro maxime latere in conſenſum rapiens. Quare etiam ſenſus ille preſſionis, quocum incepit paroxyſmus, minime in ſplene quærendus eſt; quippe quod viſcus ex meris ſanguineis vaſculis conſtat, & ideo ob paucas, quas habet, nerveas atque muſculoſas membranas, minus ſenſibile deprehenditur. Vera potius ſedes ac domicilium veluti morbi in ventriculo latet, qui magis verſus ſiniſtrum hypochondrium ſitus eſt, & ob valde membranaceam ac nerveam ſtructuram inſignem cum nervoſis univerſi corporis partibus ſovet communionem. hinc etiam ſedes hypochondriaci mali, ac ſpaſmodicarum,quæ illud comitantur paſſionum falſo attribuitur lieni, cum magis in ventriculo hæreat; a cujus flatulenta inflatione plurima hypochondriacorum dependent ſymptomata. In præſenti autem malo minime inflatio ventriculi, ſed potius gravis illius ſpaſmus ſubeſſe videtur; qui partim ex inſigni ad iracundiam proclivitate, partim potuum ſpirituoſorum abuſu natales ſuos mutuatur.

Quod autem alteram attinet quæſtionem, num morbus ille penitus exſtirpari queat, & quæ huic ſcopo proſint medicamina? non omnino poſſum, quin curationē hujus mali fore perarduam pronunciem: quoniam ille jam diu duravit, ac in habitum veluti degeneravit;porro in continuis animi commotionibus ſuſtentetur; non minus vires corporis jam inſigniter proſtratæ videntur; unde nec vegetus adpetitus, nec bona digeſtio locum invenire poteſt. Nec denique ſine ratione ſuſpicor atque vereor, ne ſchirroſitas atque exulceratio ventriculi, niſi jam actu ſit præſto, tamen certe immineat.

Ne-

Neque tamen ideo prorſus eſt deſperandum, maxime cum ætas adhuc ſit junior; hinc ad inſtituendam rite curationem, ſuadeo, ut ſingulo mane quædam vaſcula hujus infuſi hauriantur: Recipe herbæ baſilici, betonicæ, meliſſæ, veronicæ, ſalviæ, florum chamæmeli vulgaris ana manipulum unum, ſeminis fœniculi, aniſi ſtellati ana drachmas duas. C. C. D. S. Species *ſum Krauter-Thee*. Deinceps operæ erit pretium, quavis veſpera 20. pilularum antiſpaſmodicarum deglutire, quæ ſic ſe habent: Recipe extracti florum chamomillæ, milleſolii, ſalviæ, cardui benedicti, mithridatii ana drachmam unam, croci, pulveris caſtorei ana ſcrupulum unum. M. F. pilulæ ex ſcrupulo uno numero 10. Hiſce ſingulo triduo interponi poteſt uſus pilularum Becheri, quarum ſedecim veſperi, & tum viginti antiſpaſmodicarum circa meridiem ſumendæ ſunt. Neque minus conſultum erit, bis terve quotidie decem vel quindecim pulveris antiſpaſmodici grana ex aqua deſtillata florum chamæmeli aſſumere; cujus hæc eſt compoſitio: Recipe pulveris marchionum, antimonii diaphoretici, lapidum cancrorum ana drachmam unam, cinnabaris nativæ præparatæ, nitri depurati ana drachmam ſemis, extracti caſtorei liquidi guttas octo. M. F. pulvis, cujus doſis eſt ſcrup. unus. Nec levem præſtabit opem liquor meus anodynus mineralis: quibus denique creber pediluviorum, & alvo pigra, clyſterum uſus accedat, neceſſe eſt.

Ut autem ad tertiam quoque reſpondeam quæſtionem; ex ſuperioribus patet, cauſſam mali principalem in vitio ſolidarum potiſſimum partium hærere, & quidem in perverſo motu, ac ſpaſtica conſtrictione ventriculi aliarumq; nervearum partium. Neque tamen ideo negari poteſt, quin ſaburra quædam acida, viſcida ac biliosa ventriculi & inteſtini duodeni, ceu cauſa materialis malum illud foveat atq; ſuſtentet. Quando enim cumque periſtalſis ventriculi ac inteſtinorum læſa fuit ac deſtructa; alimenta nec intime ſolvi, nec debita chyli, ſuccorumque utilium ſecretio, nec inutilium expulſio fieri poteſt: hinc omnino reſtant in canale inteſtinorum excrementa inutilia, quæ diuturniori mora majorem contrahunt acrimoniam, & ſpaſmos magis exacerbant.

Juxta quartam porro quæſtionem omnino neceſſe eſt, ut æger, ſi a malo ſuo vindicari cupiat, recto vivendi ordini inſiſtat; maxime omnem ad excandeſcentiam occaſionem ſedulo evitet; potus vinoſos, calidiores atque Tabacum probe fugiat; omne frigus arceat, nec denique cereviſia utatur. Hæc enim hiſce morbis plane non eſt conveniens, & majori fructu ejus in locum decoctum ex raſura cornu cervi cum corticibus citri recentibus; aut juſculum avenaceum cum vitellis ovi ac floribus chamæmeli paratum ſubſtituetur. Et denique vix opus eſt, ut ad quintam reſpondeam quæſtionem: dolendum potius eſt, quod ii morbi, quorum cauſſa cognitu difficilior, & curatio ardua eſt, mox a faſcino deriventur; ſicuti cum affectibus ſpaſmodicis, qui fixam in genere nervoſo obtinuerunt ſedem, vulgo quidem fieri aſſolet.

Relatio.

Elapſis tribus menſibus relatum mihi eſt, ægrum adeo ſenſibilem factum eſſe, ut ferme quotidie ira exarſerit, & animi affectibus nimium indulſerit; hinc ipſum incidiſſe in ingentem hypochondrii ſiniſtri dolorem, cum aſſidua nauſea, vomitu, ac præcordiorum anxietate; & denique hectico calore conſumtum periiſſe. Secatum poſthæc corpus ventriculum exhibuit admodum parvum, ejuſq; tunicas valde craſſas, induratas, & materia putrida repletas.

CASUS V.

De Ventriculi ſpaſmo Hipochondriaco.

Vir annos natus triginta quinque, temperamenti ſanguineo-cholerici, a pri-

mis juventutis annis ad trigeſimum fere ſæpius & large ſanguinem e naribus fundere ſolitus, ceterum ſanus vixit, niſi quod perpetua ferme laboraverit ſcabie. Olim quoque tertiana infeſtatus febre, omnes medicinas eludente, tandem ope cujuſdam ſacerdotis per ſpecificum, quod hic poſſidebat, convaluit. Scabies vero licet quatuordecim abhinc annis draſticis purgantibus, ſudoriferis, ſcarificatione ac externa inunctione a chirurgo quodam exhibitis repulſa fuerit, quotannis tamen circa autumnum fœdis recruduit puſtulis, & ad vernam uſq; inhæſit tempeſtatem. Huic quoque ſæpius acceſſerunt maculæ, inſtar lichenum, quæ moleſto ſtipatæ pruritu dorſum potiſſimum atque manus occuparunt, & ineunte vere inſimul diſparuerunt. Et denique proximis hiſce annis ſpaſmus utriuſq; pedis ſupervenit, qui hoſce noctu potiſſimum prehendit, & ad abdomen uſque retraxit. Hic demum anno 1727. menſe Martio in veram mutatus eſt podagram, quæ pedis primum pollicem, mox totam plantam acerbo invaſit dolore, & per quatuor ſæviit menſes. Conſultus ergo chirurgus, præter varia unguenta atque topica extrinſecus admota, ægrum per quatuordecim dies infuſum purgans vinoſum potare juſſit: quod poſtquam alvo violentius ſubducta, vires ferme proſtraverat, id quidem effecit, ut evanuerit podagra; moleſta vero tenſio, & creber ſubſultus pedum reſtiterunt. Verum enimvero menſe Junio 1730. rediit iterum podagra; quæ tamen pertinaci victus obſervatione, ac bono regimine, brevi ceſſavit tempore.

Præter haſce moleſtias per quatuordecim jam annos graviori infeſtatur malo. Dum enim eo tempore inimica ac horrida tempeſtate itinere fungeretur; ex improviſo gravi corripitur pectoris dolore, qui a cordis ſcrobiculo per pectus ad laryngem uſque protenſus, ſpirationem reddit difficilem, ac copioſa ſalivæ ex faucibus excretione ſtipatur. Hæc deinceps moleſtia quotidie mox poſt epulas recidit, & per tres inhæſit horas: quam aliquantulum mitigare potuit æger ſumto ſub paroxyſmo vini aduſti hauſtu. Tali ratione per tres hebdomades adflictus, tandem obſervata recta vivendi ratione liberatus, ac per quinque annos ab eo malo immunis fuit. His elapſis illo iterum nonnunquam, licet mitiori infeſtari; & denique proximo biennio, quo primos podagræ inſultus toleravit, atrociori, & fere quotidie ab epulis corripi cœpit. Jungitur etiam inſignis ſalivæ effluxus cum anxio gulæ ſpaſmo; nulla tamen nauſea, nec vomendi conatu ſtipatus; ceſſante vero paroxyſmo, ceſſat quoque ſalivatio, & relinquit tenacem in trachea mucum, quem laborioſo conatu demum exſcreare debet. Tum optime habet ægrotus; appetentia ciborum fruitur integra; cui tamen haud liberalius indulgere debet, niſi atrociori malo adfligi velit. Ipſe ceterum affectus, gravi abdominis flatulentia ſtipatur; quæ illo remittente, protinus etiam remittit. Alvus quoque olim pigra atque ſegnis eſſe ſuevit: jam vero ſub podagræ tortura, rite ſuo fungitur officio. Urina mingitur rubicunda, atque copioſum, mucidum, rubicundum deponit ſedimentum.

Quod attinet ægroti conſtitutionem; ille olim Baccho pariter atq; veneri aliquantulum indulſit; humoribus abundat, colore vultus florido gaudet, atque copioſis, exilioribus tamen inſtructus eſt venis. Neq; tamen minus a venæſectionibus abhorret inſigniter; eamque nonniſi ter adminiſtrari curavit: primum nempe duodecim abhinc annis, cum febricula quadam cum vomitu, languore corporis, ac dorſi lancinationibus ſtipata adfligeretur, ex vena inciſa protinus convaluit; deinde hoc anno ad præcavendam podagram bis circa utrumque æquinoctium venam in brachio ſecandam præbuit. Mater illius pertinaci ventriculi ſpaſmo diu laboravit; fratres colicis obnoxii ſuerunt doloribus, eorumque alter tanta olim infeſtabatur colica ac alvi obſtructione, ut medici iliacam veriti paſſionem, morbum pro deplorato habuerint. Diætam, quantum poteſt, obſervare annititur exactam: ſæpius autem vi muneris, quod am-

ambit, refrigerationibus ſemet exponere tenetur. Proclivis non minus eſt ad iracundiam; decoctum autem ex radice ſarſaparillæ, ſcorzoneræ, raſura cornu cervi, radice cichorei & ſemine fœniculi confectum, & in locum cereviſiæ, ibidem locorum craſſæ, atque fœculentæ pro potu ordinario commendatum potare recuſavit, cum exinde ventriculum debilitari ac nauſea corripi putet.

Hiſce ergo variis ac diuturnis moleſtiis nullam adhuc congruam æger oppoſuit curationem, maxime cum conſultus brevi abhinc tempore medicus, malum pro deplorato habuerit, illudque non niſi Elixirio quodam ſtomachico, atque trifolio fibrino in forma infuſi theiformis, ſed fruſtra tractaverit. Invaleſcit autem jam affectus, & ſic meum quoque imploratum eſt auxilium. Ponderatis igitur omnibus morbi momentis, eundem & in ſolidis & fluidis hærere partibus putavi, & hanc de ipſo mihi formavi ideam. Ægrum videlicet, matre motibus ſpaſmodicis atque hyſtericis obnoxia natum, & ideo hæreditario quaſi jure admodum ſenſibilem, ac ad violentas partium nervoſarum ſtricturas proclivem, fovere in corpore ſuo humores multis impuris ac ſcorbuticis ſordibus imbutos; & tolerata podagra, & contumaciſſima ſignificat ſcabies. Variæ autem ſunt cauſſæ, quæ gerendæ huic dyſcraſiæ viam ſtraverunt. Namque cum olim ſanguinis abundantia per narium hæmorrhagias ventilata, poſt trigeſimum vero annum nec per hæmorroides, nec regulares veneſectiones depleta fuit: non fieri potuit, quin accumulatis nimium humoribus, æquabilis eorum circuitus perturbatus, ac ſalutaris imminuta fuerit tranſpiratio. His cum accederet alvi ſegnities, quid mirum ſi retentæ undique ſordes ſanguineam maſſam admodum inquinaverint; quæ violentorum motuum cauſſæ, ſalutari naturæ conatu partim per cutim atque ſcabiem excretæ, partim ad pedes in podagra depoſitæ fuerunt. Quum igitur ſicuti omnes ſucci vitales, ita & gaſtrica lympha acore quodam ac aciditate laborat: facile patet, cur hæc jejunum ventriculum vellicando, fortiorem excitet adpetitum; illo autem cibis repleto, horum majorem motum fermentativum inducat. Inde dependent obvii ſub paroxyſmo in abdomine flatus, qui ventriculo incarcerati, hunc partim ad ſpaſmodicas ſtricturas proritant, partim nimium diſtendunt. Sic adparet ratio paroxyſmi, ac inflationis ventriculi, quæ ſumtis epulis incidit: hac vero cum & diaphragmatis deſcenſus impeditur, & pulmonum expanſioni remora injicitur; clarum inde fit, cur ſub eo paroxyſmo ſpiratio ſimul ſit anguſta. Unicum autem illud copioſiſſimæ ſputationis ſymptoma haud ſatis mirari poſſum: quamvis enim hypochondriocos plerumque ſputatores eſſe probe ſciam; nullos tamen tanto veluti flumine ſalivam reddere obſervavi. Quare glandulas ſalivales vel ſumma atonia affici; vel inſigni ſpaſmo a ventriculo vi nervorum conſenſus propagato conſtringi, & ideo ſalivam ſummo impetu expelli arbitror. Quæ cum mecum perpendiſſem, ipſum malum antiſpaſmodicis ac nervinis aggreſſus ſum remediis. Mane nimirum poſt exhibitas liquoris mineralis Hoffmanni, cum quinta balſami vitæ parte remixti 40. guttulas, dedi infuſum theiforme ex herba veronicæ, meliſſæ, ſalviæ, ſummitatibus milleſolii, floribus chamæmeli vulgaris, ſemine fœniculi & aniſo ſtellato contectum, & quinque vaſculis potandum. Neque minus ſæpius vel ſolum liquorem anodynum, vel cum eſſentia corticum aurantiorum remixtum propinavi; & veſperi exhibui pulverem ex pulvere marchionum, lapidum cancrorum, cornu cervi ſine igne parato, antimonio diaphoretico, nitro depurato, cinnabari nativa, & extracto caſtorei concinnatum; atque ſubinde pediluvia, quæ habebant aquam puram, flores chamæmeli ac furfures triticeos, commendavi tepidiora. Ut porro primas vias a ſordibus repurgarem crudis ac corruptis, ſingulo octiduo veſperi dedi pilas balſamicas, in *Med. conſult. Tom. II. pag.* 80. deſcriptas, hiſque poſtridie adjunxi drachmam unam cum dimidia ſalis Sedlicenſis.

Hiſce

Hiſce ſubſidiis cum primum pertinax hic affectus mitigari videretur, ac ſæpius per aliquot dies remitteret: attamen ſemper rediit vehementior. Quamobrem flagitamus Illuſtris Hoffmanni conſilium, ac doceri avemus, 1) anne hoc malum funditus exſtirpari queat?) num curationi obtinendæ magis proſint thermæ & acidulæ, quam pharmaca? & 3) quænam præſidia poſt potum thermarum in uſum ſint vocanda.

CONSULTATIO.

POſtquam communicatum mecum caſum animo probe volutavi; ægrum atroci ventriculi ſpaſmo hypochondriaco, ſumtis potiſſimum epulis cum magna præcordiorum anxietate, ructibus moleſtis, ac copioſiſſima ſputatione invadente laborare deprehendi. Hunc primam originem ex inſigni nervoſi generis imbecillitate traxiſſe, extra omne poſitum eſt dubium; quam non tantum ex hæreditaria diſpoſitione, verum etiam inordinato victu, exceſſu in potibus, venere, animi affectibus, corporis refrigeratione, ſcabiei, podagræ & febris incongrua curatione, atque remediis repellentibus æque ac purgantibus ſibimet contraxit. Hiſce enim cauſſis non ſolum maſſa ſanguinis ac lymphę corrupta, multiſque ſcorbuticis impuritatibus imbuta eſt; ſed eadem humorum acrimonia, nervoſis ventriculi ac inteſtinorum partibus incumbens, illas vellicavit, & ad ſpaſmodicas proritavit conſtrictiones. Inde vero labefactata eſt ciborum digeſtio, alvus obſtructa, & flatuum excretioni obex poſitus; qui ad ſuperiora inteſtina atque ventriculum regurgitantes, malum exacerbarunt. Et his denique omnibus majus augmentum addidit intermiſſa, ob ægroti abhorreſcentiam venæſectio: qua humorum abundantia, olim per narium hæmorrhagias imminuta, plus invaluit & accumulata eſt. In tali vero rerum ſtatu, cum tota ferme œconomia vitalis videatur perturbata, perarduum omnino eſt, malum funditus exſtirpare. Quæ adhuc reſtare ſalutis ſpes, præter pertinacem victus obſervationem, omnis in congruo thermarum Carolinarum uſu ſita eſt; quibus in allevandis hiſce morbis nihil deprehenditur præſtantius. Quum autem præſens autumnale tempus huic curationi minus eſt opportunum: conſultum erit, convenientibus medicinis corpus ad illam ſequenti vere inſtituendam rite præparare. Cui ſcopo obtinendo, eo jam omnes intendere oportet nervos, ut ventriculo ſuum reſtituatur robur, digeſtio promoveatur, humorum acrimonia attemperetur, & per alvum blande educatur. Hinc operæ erit pretium, ſub epulis pariter ac hora veſpertina quinta, 40. guttas ſequentis Elixirii ex aqua vino permixta aſſumere: Recipe eſſentiæ gentianæ rubræ, pimpinellæ albæ, corticum aurantiorum, caſcarillæ, corticis chinæ, liquoris anodyni mineralis ana unciam dimidiam, olei de cedro, macis ana guttas X. M. D. Alvi libertati conſervandæ perquam opportunas commendo pillulas balſamicas aut meas, aut Sthahlianas, ab ægroto cubitum ituro numero 11. cum lapidibus cancrorum & nitro devorandas. Mane potare conveniet infuſum theiforme ex herba veronicæ, fumitatibus millefolii, floribus chamæmeli vulgaris, papaveris rhœados, ac ſemine fœniculi compoſitum. Præterea a pedibus præcipue atque ventriculo omne arcere oportet frigus: quo fine ventriculus ſacculis calidis foveri, aut ſequenti linimento nonnunquam inungi poteſt: Recipe aquæ Anhaltinæ uncias duas, eſſentiæ nuciſtæ drachmas duas, balſami peruviani drachmam, camphoræ grana 12. olei lavendulæ guttas 20. M. D. Neque minus crebris utendum eſt pediluviis; & foret optandum, ſi his revocari poſſet podagra. His vero ſi acceſſerit exacta diæta, & potus loco adhibitum fuerit vinum Moſellanum atque ſecundaria cereviſia: de felici eventu nullus dubito.

CASUS VI.

De uſu Carolinarum & Tœplicenſium in affectu ventriculi ſpaſtico inflativo.

EX miſſis ad me litteris, quibus eleganter præſcripta perſonæ ſereniſſimæ ægritudo, & quæſtio: num ipſi tollendæ Carolinarum internus, & Tœplicenſium aquarum externus uſus futurus ſit proficuus? propoſita fuit; facile intelligo, omnia, quibus male habetur, ſymptomata, veluti ſunt pectoris compreſſio, hypochondriorum tenſio, æſtus volaticus, ac totius corporis languor, non niſi tenſivæ & ſpaſmodicæ venrriculi inflationi natales ſuos debere. Inde enim fit, ut partim diaphragmatis motus ac libera ſpiratio impediatur; partim ſucci vitales ad caput arque pectus, maxime ſumptis epulis copioſius compellantur. Quod ſi vero dictæ ventriculi inflationis originem perquiram: illam non tantum cruditatibus primarum viarum acidis atq; viſcidis, ex mala diæta ſubortis; verum etiam difficiliori ſanguinis per hepatis viſcus tranſitui deberi, vero eſt ſimillimum. Hinc enim venæ ventriculi, ob impeditum cruoris regreſſum, hoc admodum infarciuntur; & inde ſpaſmodica orificiorum ventriculi conſtrictio inducitur, ideoque flatus retinentur. Huic vero ſanguinis in hepate ſtagnationi anſam dederunt ſereniſſimæ mulieris vita ſedentaria, ſanguineum temperamentum & plethorica conſtitutio; quæ ex menſium adhuc continuato fluore eluceſcit; qui tamen vi legum naturæ ac ætatis jam ceſſare deberet.

Quod igitur Carolinarum thermarum uſum attinet: illius hiſce ægritudinibus omnino admodum opportunum judico. Hæ enim aquæ copioſum non ſolum alcalinum, verum etiam neutrum ſal, atque terram alcalinam leniter materialem fovent; & ideo præclara virtute humores tenaces ac viſcidos reſolvendi, acidos attemperandi, eoſque vi ſalis medii per alvum eliminandi pollent, atq; hinc alvum octies vel decies, ſine ulla virium proſtratione, ſed potius ventriculi roboratione ac adpetitus excitatione movere ſolent. Sedecim jam vicibus frequentavi hoſce fontes, eorumque maxime in hypochondriacis, cachecticis, ac viſcerum infarctu laborantibus egregiam ac fere divinam deprehendi efficaciam: quare etiam illorum virtutem in præſenti ægrota fore ſpero præſtantiſſimam. Eo magis hoc polliceri poſſum, cum mihi jam conſtet exemplum principis cujuſdam ſereniſſimi, ſenſibiliſſimi atque tenerrimi, qui ex inordinata diæta tantam inciderat ventriculi inflationem, ut hyemali potiſſimum tempore mox a prandio inſigni præcordiorum compreſſione, ſpirandi anguſtia, & totius corporis languore correptus lectum petere debuerit; in quo probe calefactus & ſudore perfuſus poſt tres quatuorve horas, ab eo paroxyſmo liberabatur: poſtquam autem thermis Carolinis ter fuerat uſus, ab hac moleſta ægritudine penitus fuit reſtitutus.

Harum ergo mineralium aquarum uſum valdopere commendo; qui, ut eo felicius cedar, ſequenti ratione inſtituendus erit. Primum enim neceſſe eſt, ut Sereniſſima mulier, quæ licet menſtruo adhuc gaudeat fluore, tamen ob ſedentariam vitam, copioſiori ſanguine turgere videtur, mox ſanguinem ex vena in pede tuſa ſibi detrahi curet: eodemq; præſertim tempore corpus probe moveat, tempeſtatem frigidam ac auſteriorem fugiat, cibos incongruos evitet, ſimulque ſtomachicis utatur medicinis. Quod ſi vero ſanguine nimium turſerit, ac capacioribus vaſis inſtructa fuerit: operæ erit pretium, accedente vere triduo circiter ante diſceſſum ad thermas, ſanguinem denuo, & quatuor duntaxat unciarum pondere detrahere. Sic enim præcaventur humorum ebullitiones, quæ ſub itinere plethoricis contingere ſolent; & ipſarum thermarum, imminuta plethora, longe felicior erit operatio. Deinceps ſimulac pertigerit ſereniſſima ægra ad thermas illas; per aliquot dies ab uſu earum abſtinere debet; & tum aquas molares in uſum vocare. Hæ enim ſubiliores,

res, quam ordinarii fontes *ben Brudel* vocant; hinc facilius minima corporis vaſcula tranſgrediuntur, nec torporem inducunt, nec tumorem pedum. Quare ad ipſum fontem per infundibulum lagænis lapideis, quales vehendis acidulis Egranis vel Tonſtadienſibus inſerviunt, excipiendæ ſunt, ne ſpirituoſum earum principium evaporet: & tum in aquas fontis ordinarii immittendæ, ut iterum incaleſcant. Earum aquarum 12. circiter vaſculis curæ initium fieri poteſt, & ſucceſſive ad 20. aſcendere licet: ita tamen, ut, ſi alvus quinquies vel ſexies ſubducatur, ea aquarum doſis ſit ſufficiens, in eaque ſubſiſti debeat. Tali ratione aggredienda & tribus intervallis abſolvenda erit curatio: adeout ante illam ſumantur veſperi undecim pilularum balſamicarum, ad meam, vel Sthalii, vel Becheri methodum paratarum, & poſtridie inchoetur potus aquarum, in quarum primo vaſculo uncia dimidia ſalis Anglicani, aut Sedlicenſis capienda eſt. Tum per ſeptem dies protracto thermarum potu, biduo illis erit ſuperſedendum; deinceps ſumtis iterum pilulis, per ſex dies aquæ bibendæ; & deniq; poſt intervallum duarum dierum, deglutitis denuo pilulis, ultima vice per quinque dies potationi earum thermarum inhærendum erit.

Quod autem externum Carolinarum in balneis uſum attinet; de eo, cum ſereniſſimæ perſonę conſtitutio ac partium ſolidarum conditio mihi haud adeo innotuerit, nihil certum adfirmare poſſum. Quorum enim nervoſum genus admodum ſenſibile eſt, & partes internæ nerveæ atq; membranaceæ ad ſpaſmodicas conſtrictiones pronæ; iis nocent hæc balnea: contra vero corporibus ſpongioſis, vaſis exilioribus præditis, & ad pedum intumeſcentiam proclivibus, ingens pollicetur emolumentum. Quamobrem deſcendendum ſemel in illa ſuadeo, & ſi profecerint, inhærendum uſui eorum: quod ſi vero minus reſponderint votis; præſtantiſſimam virtutem in confortando corpore, illiuſque imbecillitate ſublevanda præſtabunt temperata balnea Tœplicenſia, per novem dies adhibita; ſi & ante, & poſt, & inter eorum uſum aquæ Sedlicenſes fuerint potæ.

Nihil ceterum de victus ratione, ſub potatione Carolinarum inſtituenda addam; quippe quæ in ultimo capite partis tertiæ ſcriptorum meorum diæticorum fuſius eſt explicata. Id tantum adhuc monendum duxi, ut inter potus cereviſia Schnebergenſis, & vinum Rhenanum vetus, generoſumque ſeligantur; cęna ſit parcior; & denique veſperi nunquam ultra nonam horam in libero aere verſetur ſereniſſima, ne exinde ſalutaris prohibeatur tranſpiratio. Porro vero neceſſe eſt, ut abſoluta curatione reſtitantes in abdomine ſordes aquoſæ eliminentur; quo ſcopo vehementiora purgantia minime inſerviunt, quæ majus plerumque pariunt incommodum. Præſtantiſſimam potius operam manna exſeret, quæ ſaburram primarum viarum uberrime educet, neq; tamen inteſtinorum tonum deſtruet. Uſurpari nimirum poterit in hacce formula: Recipe mannæ electæ uncias duas cum dimidia, cremoris tartari drachmam unam & ſemis, rhabarbari Alexandrini drachmam dimidiam: coque & ſolve leni calore in aquæ florum acaciæ unciis ſex, colaturæ adde olei de Cedro Italici guttas tres. M.D.S. potio laxans mane aſſumenda. Nec denique ignorari oportet, ſub ipſo aquarum potu ventriculo confortando egregie convenire eſſentias ſtomachicas; vel ante, vel poſt epulas 40. vel 50. guttulis ſumendas; qualis ex eſſentia gentianę ſaturata, centaurii minoris, corticum aurantiorum recentium, tinctura tartari, & quibuſdam olei de cedro guttulis parari poteſt. Et hæc ſunt, quæ circa propoſitam quæſtionem, & in ſalutem ſereniſſimæ ægrotantis reſpondenda duxi: quę ſummus languorum noſtrorum medicus reddat ſalutaria, ex animo precor.

Nunciatum abhinc eſt, mulierem ſereniſſimam, menſe Majo ad fontes Carolinos profectam, iiſque & interne & externe rite uſam fuiſſe: unde etiam exoptatiſſimam reportavit valetudinem.

CASUS VII.

De ventriculi inflatione cardialgica cum Hemicrania.

TRiginta novem annos nata genero-ſa mulier, temperaturæ melancholicæ, habitus corporis carnoſi, ſtaturæ mediocris, alvo pigræ obnoxia, poſtquam per aliquot annos menſium imminuto ac inordinato fluore, nec non cœcis interdum laboravit hæmorroidibus: paſſa quoque hoc tempore eſt hypochondriacas atque ſcorbuticas affectiones. Maxime circa æquinoctium ingruere ſueverunt obtuſi dolores, ſiniſtrum primum occupantes, & ex hoc ad dextrum excurrentes hypochondrium: quibus tuſſicula quædam ſicca, nullum tamen ſpirationi adferens impedimentum; horror ab ſubſequens æſtus, oris ſiccitas abſque tamen ſiti, crebri ructus, & aſſiduus ardoris, doloriſque in regione oſſis ſacri ſenſus ſæpenumero junguntur. Datis congruis medicinis remiſerunt quidem nonnunquam hæ moleſtiæ, at brevi poſt iterum recruduerunt, & præſertim Januario præſentis anni menſe gravioribus ſtipatæ ſymptomatibus invaſerunt. Accedebant videlicet gravis dextri capitis hemicrania, glandularum colli intumeſcentia, ac ingens dolor ad pectus & ſcapulas uſque protenſus, capitiſque inducens torporem, inſignes pectoris anguſtiæ; acuti circa cordis ſcrobiculum dolores, reſpirationem impedientes, ventriculumque inſigniter diſtendentes; vehementes in ſiniſtro hypochondrio ſub coſtis ſpuriis lancinationes: eximius languor, febris vaga ſcorbutica, atque corporis quædam conſumtio. Hæc ipſi hæreditario veluti jure videtur propria; & notabile eſt, ſororem ipſius febre hectica periiſſe. Conſultus ego aſthma hypochondriaco-ſcorbuticum atque convulſivum ſubeſſe ratus, ordinavi remedia antiſplenetica carminativa, cum nervinis ac martialibus, leniora laxantia, ac venam in ſalvatella ſiniſtri pedis tundi curavi: unde etiam malum aliquale admiſit levamen. Verum enimvero cum ob viſcerum atoniam, vaſorum anguſtiam & exilitatem, humorum tenacitatem, nondum rite ſuccederent naturales excretiones: accidit, ut menſe Martio malum atrocius rediret, cum vehementiſſimo pungitivo in ſplenis regione dolore, & moleſtiſſimo ventriculi ardore, ad pharyngem uſque propagato. Suſpicabar ergo lienis abſceſſum, & hinc præſtantiſſima propinabam remedia: ſed medio Martii hora ſecunda nocturna præter omnium opinionem incidit ægra in vehementem horrorem, qui pectus duntaxat, abdomen, & femora occupans, reliquas corporis partes reliquit immunes. Hunc exceperunt calor febrilis, imi ventris tormina, & ardor ventriculi, totiuſque gulæ; vires proſternebantur, & ſalſiſſimus ſapor cum dolore adficiebat linguam: tum ſequebantur binæ, eæque copioſiſſimæ alvi dejectiones, urinaque reddebatur tenuis, abſque interni caloris nota. Poſtridie lotium adparebat coctum; ſed alvus per triduum manebat obſtipata: ægra tamen melius habebat, & quotidie hora quinta veſpertina paroxyſmo, per tres circiter horas inhærente, corripiebatur. Hinc exhibui potionem purgantem, quæ ſepties alvum movit, & per vomitum eduxit tenacem mucum, ſaporis vitriolacei, dentes obtundentem. Inde excitatus adpetitus fuit, & ægra optime habuit, quin & paroxyſmus, tertio die recurrens, multo levior adparuit. Hunc vero ſequebatur iterum alvi ſegnities, cum flatuum retentione: quare potionem carminativam, antiſpaſmodicam ac abſorbentem haud ſine fructu exhibui. Neque tamen minus malum nondum penitus eſt ſublatum; ſiquidem jam non ſolum hypochondrii ſiniſtri, verum etiam capitis atroces urgent dolores, pectus ſimul in conſenſum trahentes; infeſtant quoque colores interni, anguſtia circa cordis ſcrobiculum, oris ſiccitas; paroxyſmi olim per aliquot dies intermittentes, jam quotidie, licet leviores recurrunt; vires, & carnoſa ſubſtantia magis magiſque conſumuntur; urina mingitur tenuis, pallida, & pituitoſum depo-

deponit ſedimentum; alvus, more ipſi conſueto & ferme connato vix omni redditur triduo; flatus retenti vexant. Interim adpetitus, penitus olim proſtratus, redire aliquantulum videtur; ægra ceterum ad hæmorrhoides cœcas admodum eſt proclivis, & diætæ regulas accurate obſervat, niſi quod deſidi ſine motu vitæ nimium indulgeat.

CONSILIUM.

Duplex eſt, quo generoſa mulier laborat, morbus, nimirum gravis inflatio cardialgica in epigaſtrica regione; & pertinax hemicrania, a priori potiſſimum ſuſtentata malo. Cardialgici doloris ſymptomata ſunt preſſorius ac ardens dolor circa cordis ſcrobiculum, ſub quo dextrum ventriculi orificium ſitum eſt, inflatio ventriculi, ac ſi penitus præcluderetur, ſumma præcordiorum anguſtia, conſtrictio faucium, æſtus volaticus, nauſea, ructus, ſpiratio brevis. Ab hemicrania autem dependent crebri, aſſiduique dolores, qui a capite ad humeros & brachia extenduntur, ſudores faciei gelidi, refrigerationis in capite ſenſus, ſiccitas oris & ſalſus ſapor: quibus demum omnibus adpetitus proſtratio, digeſtionis languor, virium decrementum, urina tenuis, ac alvi obſtructio, tanquam moleſti junguntur comites. At vero primos omnium horum ſymptomatum natales menſium inordinato fluori deberi, extra omne poſitum eſſe credo dubium. Namque dum uterinus cruor parcius evacuatur, ille non ſolum in ipſis uteri venis ſubſiſtit; ſed etiam vi connexionis arctiſſimæ intra inteſtini recti vaſcula ſtagnat. Hinc cœcas producit hæmorroides, atque nerveas inteſtini hujus, ac vicinarum regionum partes ad ſpaſmodicas proritat ſtricturas; quibus alvus occluditur, flatuum excretioni obex ponitur, & denique ardoris ſenſatio in oſſe ſacro pariter ac inteſtino recto infertur. Quum ergo & humoribus & flatibus liber per inferiora denegatur exitus; utrique comprimuntur magis ad ſuperiora; & ſic diſtendendo ventriculum ac colon inteſtinum, dolores illos pariunt, quos ægra in ſiniſtro percipit hypochondrio, nec non pectoris compreſſionem, præcordiorum anxietates, ſpirandi difficultatem, & cetera inducunt ſymptomata. Quæ licet ſæpius remiſerint, & jamjam adhibitis congruis remediis leviora videantur; attamen cum adhuc inhæreant, & inde digeſtio labefactetur, chylus minus legitimus generetur, ac denique univerſa humorum maſſa inquinetur; juſtus omnino metus eſt, ne cachectica conſtitutio, & phtyſica exinde ſuboriatur diſpoſitio. Quare ut ab illis vindicetur malis; non opportunius commendare ſcio ſubſidium, quam thermas, quæ in Carolinis ſcaturiunt, molares, ſub exacta victus ratione per quatuor hebdomades adhibendas: quas in revocando menſium fluxu, crebra experientia deprehendi præſtantiſſimas. Ut autem ad hanc curationem corpus ipſi reddatur opportunum: neceſſe eſt, ut præter rectum vivendi genus, ea quoque in uſum vocentur ſubſidia, quæ nervoſum genus, maxime ventriculum corroborent, ciborum digeſtionem promoveant, ac ſalutarium excretionum adjuvent ſucceſſum. Quo ſine operæ erit pretium, protinus ex vena in pede tuſa ſeptem cruoris detrahere uncias; veſperi crebris pediluviis, ex aqua fluviatili & furfuribus tritici parati uti; ac alvum ſegnem clyſteribus domeſticis, ex juſculo avenaceo, cumino, oleo chamæmeli, ſale ac melle confectis ſæpius moliri. Inter pharmaca commendo, ut bis vel ter quotidie, præſertim mane ac veſperi vaſculum, quo potus Thee ſorbillari ſolet, ſequenti potione plenum hauriatur: Recipe decocti ſcorzoneræ, cornu cervi ana menſuram, aquæ menthæ criſpæ menſuram dimidiam, pulveris marchionum, lapidum cancrorum ana drachmas duas, nitri depurati drachmam, liquoris anodyni mineralis unciam dimidiam M. D. Sopiendis porro capitis doloribus conveniet cucupha, ſequenti ratione paranda: Recipe radicis iridos florentinæ unciam, ſtoracis calamitæ, benzoes, ſuccini præparati,

caryophyllorum aromaticorum ana drachmas duas, florum lavendulæ, roſarum, chamomillæ romanæ ana pugillos quatuor. M. F. pulvis ad cucupham. Præterea loco potus ordinarii, cum inſigni fructu adhiberi poterit decoctum ſequens: Recipe radicis ſarſaparillæ, raſuræ cornu cervi ana uncias quatuor, radicis chinæ, ſcorzoneræ, liquiritiæ ana uncias duas, cichorei, ſeminis fœniculi ana unciam. C. C. D. S. Species, quarum binæ unciæ in tribus aquæ menſuris decoquendæ ſunt. Inter diætam denique proderunt juſcula cum radice cichorei, ſpinachia, acetoſa, chærefolio, aſparago, naſturtio &c. decocta, ſæpiuſq; adhibita. Quibus ſi morem geſſerit generoſa mulier; de felici curationis eventu nullus dubito.

Relatio.

Brevi poſt relatum mihi eſt, ægram ſumtis, quas commendavi, medicinis inſigne ſymptomatum ſuorum percepiſſe levamen, & per integrum octiduum optime habuiſſe: his autem elapſis, priſtinas recruduiſſe affectiones. Nimirum ardores, dolores ac compreſſiones in cordis ſcrobiculo ſæpius ipſam invadere, & per dimidiam, quin integram immaniter tractare horam; his remittentibus tenſivos artuum duntaxat ſuperiorum cruciatus, ſenſationem refrigerationis, capitis torporem, ejuſque in parte potiſſimum dextra atroces dolores ad mediam uſque oſſis humeri regionem protenſos, atque hos ſiniſtrum etiam pectoris latus, cum ſubſequente ventriculi imbecillitate occupantes ſuccedere: & his denique quandam oſſis ſacris ſupervenire atoniam, maxime ſi e ſella ſurgere anniteretur. Quamobrem meam ulterius imploravit opem, atque doceri deſideravit, num præſcriptis medicinis, atque pediluviis diutius inhærere, venam in pede, ante anni quadrantem inciſam, iterum ſecandam præbere deberet, & hiſce ſubſidiis abſque Carolinarum uſu priſtinę ſanitati reſtitui poſſet?

Ad hæc reſponſum dedi venam in pede omnino ſecandam, & ſeptem cruoris detrahendas eſſe uncias; & tum continuato medicinarum uſu, & corporis motu probe inſtituto, fore, ut generoſa mulier potu thermarum ſuperſedere poſſit Carolinarum. Præterea ſuaſi, ut commendatę antea mixturæ, cui loco pulveris marchionum, lapides cancrorum addendos juſſi, quotidie menſura ad minimum dimidia capiatur; & denique ſingula hebdomade undecim mearum balſamicarum pilularum cum drachma dimidia pulveris præcipitantis aſſumantur.

CASUS VIII.

De inflatione ventriculi & duodeni hypochondriaco-ſpaſmodica.

Per illuſtris vir, 52. annorum, gibboſus, tenerioris, atque tenuioris, ſimulque ſtrictioris corporis habitus, fibris robuſtioribus, nervis vaſiſque capacioribus inſtructi, conſtitutione præditus eſt ſenſibiliſſima, adeo ut vel blandiora laxantia, aliaque remedia ipſum potenter afficiant. Hinc etiam vel leviſſimus morbus aut dolor immaniter eum tractat; naturæ vero beneficio mox ſponte remittit. Inſigni appetentia largas aſſumere ſolet epulas, & æſtivo tempore nimium, jejunus etiam, fructibus indulget refrigerantibus, perſicorum, ceraſorum, fragorum &c. Contra vero parcior eſt humidorum cupiditas; namque mane vix duo potus Caffee vaſcula ſorbillare; ſub epulis unam circiter vini Hungarici, vel Moſellani, vel Burgundiaci, vel Campanienſis menſuram haurire; nec cereviſiæ Rupinenſis ultra duos aſſumere ſuevit hauſtus. Poſt epulas nec corpus movere, nec potus calidiores ſorbere debet; nam priori caſu vomitus incurrit, poſteriori autem præcordiorum anxietates, & flatulentas incidit moleſtias. Hinc potus a prandio ſomno per horam circiter dimidiam, haud ſine fructu utitur. Eodem quoque per noctem ſatis profundo gaudet; niſi forſan pridie aut animo commotus graviter, aut cœna liberaliori uſus fuerit: hanc enim largiorem noctes inſo-

ſomnes cum ardente atq; tenſivo præcordiorum dolore excipiunt; quas etiam vinum calidius veſperi potum poſt ſe trahit. Hoc porro ſequenti mane ſequitur pulſus arteriarum celerior, qui nocte tranſacta tranquilla, obſervatur debilior paullo atque tardior. Alvus quotidie ſemel vel etiam bis ſuo fungitur officio, & ſtercora redduntur magis albicantia, quam flava: ac, quod ſingulare eſt naturæ beneficium, ſi ventriculus ſaburra quadam fuerit repletus, ſpontanei cum euphoria ſubſequuntur vomitus. Lotium ſufficienti die pariter ac noctu mingitur quantitate, & plerumque albidum lacteumque deponit ſedimentum: tum enim egregie valet æger; ſed ſpaſmis agitatur internis, ſi urina adparuerit tenuis abſque ſedimento. Contra vero major eſt ad ſudandum difficultas, quæ inde magis augeri videtur, quod pedum calori haud ſatis ſtudeat: adhibitis autem Carolinis non ſolum optime ſe habet, verum etiam facilius ſudat. Nec quoque ad ſanguinis effuſiones, ſive per hæmorrhoides fiant, ſive per nares, inclinat: licet adhuc juvenis crebras narium toleraverit hæmorrhagias. Porro abhorret inſigniter, & remedia ſapidiora ac fragrantia, & omnia ferme aromata, veluti ſunt cinamomum, caryophylli, nux moſchata, aniſum, cuminum, zibethum, roſæ &c. ſed poma citrina, aurantiorum, ambram, lavendulam ac rutam bene fert, & præſertim corii illius, ſucco betulæ inuncti, quod vocant *Tuchten ſeder*, odore veluti recreatur. Lectum conſcendere ſolet, non niſi calefactum, fervidiſſima etiam æſtate; ac exinde haud ſecus, atque ab inunctione ventriculi cum balſamo ſtomachali, oleo rutæ nupto egregium percipit levamen. Sub æſtiva ac calidiori tempeſtate vaſa gerit ſanguine turgida; & ſanguis e vena miſſus, fluidus exiſtit, & floridus: nec denique levem ipſi uſum præſtant balſamica laxantia ex aloe, myrrha, croco, gummi ammoniaco, auro fulminante confecta, & granis duodecim duntaxat exhibita.

Ita conſtitutus vir illuſtriſſimus, per noviſſimum quinquennium ægrotare cœpit. Nimirum ſimulac largioribus indulſit epulis, corripitur præcordiorum anxietate, flatulentia, tenſivis artuum doloribus, nauſea, atque totius corporis languore: quibus, ſi præſertim cibos pinguiores, piſces marinos, cochleas &c. aſſumſerit, aut dulcia acidaque vina ſimul potaverit, mox a paſtu jungitur inſignis dextri hypochondrii ſub coſtis ſpuriis inflatio, haud ſecus, ac ſi veſica inflata ibidem hæreret: accedunt totius corporis refrigeratio, ſpaſmodicæ omnium membrorum contractiones, rubor vultus &c. quæ tandem ſymptomata, ſi lectum conſcenderit, & totus incaluerit, pulſu celeri, ructibus, vomituque terminantur. Hæ autem paſſiones quemadmodum ex dictis ſolummodo ſuboriuntur cauſſis: ita aliæ adhuc ſunt, quæ quotidie abſoluta digeſtione hora circiter quinta ipſum invadunt, & ad nonam uſque veſpertinam graviter ſollicitant. Tum enim dolore ardente, pungitivo ac inflativo dextri hypochondrii afficitur; quem protinus præcordiorum compreſſiones, faucium conſtrictiones, vultus rubedo, turbatio viſus, ſitis, oris ſiccitas, atque crebra ſputatio excipiunt, & iterum ſublevantur ructuum flatuumque exploſione. Ardoris ſenſatio datis ex aqua frigida cancrorum lapidibus; flatulentæ autem moleſtiæ hauſta aqua vitæ de cedro aliquantenus mitigantur, ſicuti omnibus iſtis ſymptomatibus dorſi frictiones egregie opitulantur, maxime flatus diſcutiendo. Matutino tempore, ſumpto potu Coffee, ſæpius ex ventriculo lympham eructat acidiſſimam; quæ vaſe argenteo excepta, illud arrodit, viridique imbuit colore: ipſi vero ructus atq; vomitus nunquam amaro ſtipantur ſapore.

Hæcce ſymptomata autumnali tempeſtate, præſertim Decembri, Januario ac Februario menſibus ob parcius tum inſtitutum corporis motum, deprehenduntur atrociora; ac cœnam prorſus interdicunt. Iiſdem temporibus, ſi frigus ſit nimium, facile in catarrhales pectoris æque ac capitis affectiones, cum crebris vomitibus, & alvi ſegnitie incidit: neque minus interdum chiragrico, aut iſchiadico ex

bono regimine mox evaneſcente infeſtatur dolore. Contra vero æſtate, ſi tempeſtas calidior, ac crebrius corporis exercitium fuerit inſtitutum, ſatis bene habere obſervatur.

Quod ſi porro vir illuſtriſſimus, ſub ſanitatis ſpecie per aliquod tempus gulæ indulſerit liberalius, alvus haud rite reſponderit, inſigniter refrigeratus, aut mœrore ac animi affectibus commotus fuerit: præter allegata ſymptomata haud raro ſpaſmis internis, ac convulſivis artuum contractionibus, nec non ſuffocativis veluti affectionibus graviter infeſtabatur. Si paſſiones illæ vehementiores, catharralibus defluxionibus ſtipatæ fuerint, & alvus obſtructa: ſæpius contingit, ut ſaburram ex fuſco nigram, ea quam duo capiunt cochlearia, quantitate cum ructibus ejiciat. Eadem poſt datum aliquando lene vomitorium, ex unico tartari emetici grano confectum, totius menſuræ quantitate, haud ſine inſigni levamine eructata fuit, quam noviſſimo duntaxat anno, per intervalla excerni deprehenderunt medici, vanaſque de illa foverunt opiniones. Quamobrem cum meum quoque de toto morbo judicium deſideravit perilluſtris perſona: illud ſequentibus ſuppeditare haud alienum videtur.

JUDICIUM ET CONSILIUM.

Ex præmiſſa hac morbi hiſtoria facile adparere confido, præſentem ægritudinem affectionis ventriculi ſpaſmodico-flatulentæ, aut potius morbi ventriculi & duodeni hypochondriaci nomen omni tueri jure. Ipſam enim hypochondriacam paſſionem primariam in nervoſis ventriculi ac inteſtinorum membranis habere ſedem, & ratione & experientia edoctus credo: quippe quæ partes mox ſpaſmodica diſtentione, mox flatulenta inflatione agitatæ, univerſum nervoſum genus, omneſque nerveas totius corporis partes, in perverſorum motuum ſocietatem rapiunt, ac ſi malum illud tam variis ſymptomatibus ſtipatum, atq; in eximiam cum aliis morbis complicationem, valde opportunum conſtituunt. Præſertim autem motus ille conſtrictorius ac dilatatorius inteſtinorum, quem Græci vocant periſtalticum, in hoc affectu vitio quodam laborat: qui naturalis & integer ſicuti ciborum digeſtioni, chyloſi ſucci ſequeſtrationi, ac humorum inutilium excretioni egregie inſervit; ita læſus atque deſtructus impedit quoque ciborum concoctionem, humorum utilium ſecretionem, ac noxiorum eliminationem. Hi ergo excrementitii ſucci, in ventriculi cavitate, atque canale, flexuris ac valvulis inteſtinorum hinc inde ſtagnantes, bilis, & aliorum humorum affluxu, ipſaque temporis mora acriores redduntur, & hinc ſpaſmis, ac inflationibus earum partium novam cauſſam ſuppeditant, novumque pabulum.

Quod ſi vero ſtrictius noſtrum affectum conſiderem: illum in flatulenta ventriculi potiſſimum inflatione, ciborum, maxime pinguium, largiorem aſſumtionem excipiente conſiſtere deprehendo. Hanc enim non ſolum tumor, ovi magnitudine inſtar veſicæ ſub cordis ſcrobiculum dextrum verſus hypochondrium conſpicuus indicat; verum etiam frequentes ructus, aliquod malo levamen adferentes, ſignificant. Neque vero minus inteſtinum duodenum, quod meo quidem arbitrio ventriculus ſuccenturiatus adpellari meretur, relaxatum, flatibuſque diſtẽſum eſſe; partim ex doloribus, dorſum verſus extenſis, (hic enim eſt ſitus duodeni) partim ex eorum facta per dorſi frictiones ſolutione colligere licet. His denique cauſſis junctam eſſe ſaburram primarum viarum inſigniter acidam, teſtantur continuus ventriculi ardor, ructus atque vomitus acidiſſimi, argentea arrodentes vaſa, ex qua etiam tardior alvi ſucceſſus, atque ſtercorum albus color ſuos mutuantur natales. Id autem meretur admirationem, quod hujus aciditatis tam uberrimus ſit proventus, & illa nondum attemperari potuerit; licet cancrorum lapides larga copia, eorumque ſæpius tres in una die exhibeantur drachmæ.

Ea-

Digitized by Google

Eadem haecce acida ſaburra cauſſa omnino eſt, cur dictarum partium inflationes cum conjunctis ſymptomatibus a paſtu potiſſimum ſemet exſerant. Illa videlicet cibis concoquendis majorem infert fermentativum motum; quo ſi aſſumta fuerint duriora & crudiora, ex illis acres ac halituoſi generantur vapores, qui conſtrictis ventriculi orificiis, exire neſcii, latera illius expandunt atque diſtendunt. Tali ratione inflatus ventriculus, liberiorem ſepti transverſi deſcenſum remoratur, & ſic impedit, quo minus pulmones ac organa ſpirationi inſervientia rite queant expandi: hinc ſpiritus trahitur anxius atque difficilis, & vitales ſucci copioſius compelluntur ad caput. Hac quoque violenta ventriculi expanſione, rami illius nervei, a plexu paris octavi & nervi intercoſtalis oriundi ſimul graviter afficiuntur, atque diſtenduntur, qui ſtricturam hancce, vi conſenſus ad reliquas, quæ ab eodem plexu nervos ſuos mutuantur, partes propagando, præcordiorum anxietates, capitis gravitatem, ſomnum turbulentum, alvi ſegnitiem, urinam tenuem, atque moleſtum vomendi progenerant conatum. Et hæ ſunt adfectionum illarum, quibus illuſtriſſimus æger autumnali potiſſimum tempore immaniter tractatur, cauſſæ: quæ etiam veras ſuppeditant indicationes, quibus illæ debellari poſſint. Potiſſimæ illarum ſunt, ut primum nimiam partium nervearum & membranoſarum ſenſibilitatem demulceamus; deinceps fortiorem ventriculi fermentativum motum moderemur, ac aciditatem attemperemus; & denique tonum atque robur ventriculi corroboremus, quo partim cibi concoctu celerius expellantur, partim vapores generati in ructuum forma facilius explodantur. Hiſce ſcopis obtinendis, & victus ratio, & congruus remediorum uſus inſerviet. Quod diætam attinet; ante omnia mentis tranquillitati ſtudere oportet. Ad animi enim conſtitutionem, totius corporis, affectarum maxime partium motus ſe habent; adeo ut tranquillo exiſtente animo ciborum concoctio humorumque ſecretiones pariter ac excretiones rite procedant; illum autem turbatum protinus & digeſtionis, & excretionum conſequatur vitium.

Deinceps etiam aer purus atque temperatus in moderandis machinæ animalis motibus ac ſanitate conſervanda, inſignem obtinet virtutem; quemadmodum ille frigidus, ſiccus, humidus, ventoſus poros corporis occludit, ſalutarem tranſpirationem impedit, majoremque generis nervoſi inducit ſtricturam. Hinc etiam eſt, quod in præſenti caſu auſtera ac frigidior tempeſtas omnia exacerbet ſymptomata atque dolores, alvum reddat pigram, catharrales affectiones, tuſſim, coryzam, tenſivos ac gravativos artuum dolores, pectoris compreſſionem, ſomnum turbatum, largiorem lotii tenuioris mictionem, producat & exaſperet. Contra vero temperatus calor recludit obſtructos poros, atque membranis nervisque debitam flexilitatem reſtituit; hinc etiam hypochondriacis tantum infert emolumentum, quantum ipſi ex frigore percipiunt damnum. Quamobrem etiam atque etiam hortor, ut perilluſtris æger omne frigus, maxime a ventriculo & pedibus, quantum fieri poreſt, arceat.

Tum quoque ſomnus, & quies maxime in calefacto lecto ad vires reficiendas, & genus nervoſum roborandum, præſtantiſſimam pollicetur opem: neque tamen minus corporis indulgendum eſt exercitio, tanquam potentiſſimo contra hoſce morbos remedio. Hoc enim velociorem reddit humorum vitalium circulationem, hinc calorem reſtituit & adauget naturalem, atque ſumme neceſſariam promovet tranſpirationem. Optime autem vel matutinis horis ante aſſumtum cibum, vel veſpertino tempore abſoluta digeſtione ſub cœlo ſereno, aut equo, aut rheda inſtituitur.

Poſtea a largiori ciborum, præſertim qui concoctu ſunt difficiliores, aut multis acidis ac fermenteſcibilibus ſcatent principiis, ingeſtione ſummo abſtinere convenit ſtudio. Prioris commatis ſunt piſces marini, lacuſtres, aſelli, cochleæ,

con-

conchæ, oſtreæ frixæ, pinguia, ova duriora, protrimenta inteſtinorum bovinorum, fungi, farcimina, carnes fumo induratæ &c. Ad poſteriorem claſſem pertinent fructus recentes, poma, piſa, rapæ, raphani, braſſica muria condita, olera; ſacharata &c. Neque minus edulia aceto macerata, atque panis large fermentatus nocent.

Inter potus omnia recentia, dulcia, atque fermenteſcentina vina, & omne muſtum ſanitati officiunt: contra vinum Moſellanum, quod alvum ducit, & urinam movet, nec non Hungaricum, quod ventriculum roborat, & nervis amicum eſt, optima ſunt. Cereviſiæ laudem merentur, quæ minus dulces, nec fermenteſcentes ex aqua pura decoquuntur, veluti eſt Moſcavienſis vel Forſtenſis. Aqua fontana levis ac pura, qualis eſt Freyenwaldenſis, pondere menſuræ dimidiæ, æſtivo maxime tempore, poſt motum corporis horis meridianis pota egregium inferet emolumentum; hyeme decocta medicata conducent. Infuſum vero Succoladæ pariter ac fabarum Coffeè largius potare haud decet; hoc enim ob oleum, quod fovet, vaporoſum nervis eſt inimicum; ſed illud humores inſpiſſat, ac ſtomachum obviſcat.

Nihil denique magis ad ſanitatem conſervandam prodeſt, quam legitimus alvinæ excretionis ſucceſſus; quem & liquidorum ſufficiens aſſumtio, & motus corporis conveniens egregie promovent: quam etiam, ſi minus rite ſucceſſerit, clyſteribus domeſticis ex juſculo avenaceo, melle, vitellis ovorum, oleo amygdalarum atque ſalis tantillo paratis moliri expediet.

Quod ſi porro ad pharmaceuticum, chirurgicumque medendi fontem accedamus; prima omnino ſe nobis offert quæſtio: num in allegatis adfectionibus venæſectiones ſint proficuæ? Sanguinis equidem miſſiones, tantum abeſt, ut per ſe, ac directe cruditates primarum viarum evacuent, flatus diſcutiant, ac partium atoniam tollant; ut potius illæ crebrius largiuſque inſtitutæ majorem partium ſolidarum pariant languorem. Verum enimvero, quicunque conſideraverit, illuſtriſſimum virum largiſſimis indulgere epulis; vinis uti calidioribus, parum moveri, imminuta tranſpiratione laborare, hinc inſignem ſuccorum abundantiam ſibimet contrahere, vaſis ſanguine turgidis conſpicuam; non minus ipſum olim cruorem e naribus fudiſſe largiter; jam vero nullis ejuſdem excretionibus, neque hæmorrhoidalibus, quæ ſæpius hypochondriorum ſpaſmos mitigare obſervantur, gaudere; quicunq; etiam perpenderit, talem humorum abundantiam vaſculis ſanguiſeris nimium dilatandis, circulo eorum per corpus, maxime abdominis viſcera retardando, ac ideo lymphæ in pancreate ac tunica ventriculi villoſa hoſpitantis aciditati generandæ efficaciſſimam præbere occaſionem: is omnino mecum ſtatuet, ipſi ſanguinis miſſionem & circa vernale, & autumnale æquinoctium inſtituendam, fore utique convenientiſſimam. Crebra enim docet experientia, omnes affectiones ſpaſmodicas humorum abundantia inſigniter foveri ac exacerbari; & hac imminuta, circuitum eorum promoveri, ſalutares excretiones expedire, & hinc ipſos illos morbos & mitigari, & a gravioribus ſuffocativis & apoplecticis præcaveri malis.

Vomitoria quod attinet; nec illa ſunt rejicienda: in tali enim caſu, ubi malum ex cruditatibus primarum viarum originem duxit, & ubi ſaburra acida, biliosa, viſcida in ventriculo, ac ſuperioribus hoſpitatur inteſtinis, præclaram omnino exſerunt virtutem. Eo magis horum providus ac opportunus uſus in noſtro ægrotante commendari meretur; quo magis ille inſigne jam ex illis percepit levamen: quod a purgantibus, quorum vis ad duodenum haud pertingit, minime ſperare liceat. Cavendum vero probe eſt, ne nimis crebro eorum uſu, perverſa inducatur conſuetudo, ac motus flatuſque magis ad ſuperiores retrahantur partes. Contra vero purgantia, eaque potentiora majorem omnino minantur noxam; illa enim intactam relinquunt mali, quæ in duodeno eſt, ſedem; ſed potius utiles humiditates e vaſis detrahunt,

hunt, & motum ventriculi ac inteſtinorum periſtalticum deſtruendo, pertinaces ſæpius poſt ſe trahunt alvi obſtructiones. Præſtat ergo potius blandis laxantibus balſamicis, & clyſteribus emollientibus, alvi promovere lubricitatem.

Alcalina, abſorbentia, lapides cancrorum, conchæ, oſſa ſepiæ, aliaque magni omnino obſervantur uſus; quippe quæ acrimoniam acidam inſigniter attemperant, & in præſenti caſu intra nychthemeron collectim pondere drachmæ unius data, non levem pollicentur fructum. At vero non ſufficiunt ſola, nec impedire poſſunt, quo minus accedente novo liquore acido, temperata jam aciditas, veluti reſuſcitetur iterum: id quod magis confirmatur eo experimento, quo acetum, cujus vis additis cancrorum lapidibus obtuſa fuerat, adſuſo ſpiritu vini priſtinam vim recuperat & aciditatem.

Quod porro attinet acidularum uſum; has inter Pyrmontanas & Egranas, ob graves & minerales, quas fovent, aquas ægrotanti minus ſalutares exiſtimo: magis e re forent Wildungenſes, Tonſtadienſes, ac Freyenwaldenſes, quæ obſtructiones vaſculorum capillarium reſerant, & acidam bilioſamque ſaburram eliminant, ſaltem temperant, præſertim ſi earum potationi uſus pilularum balſamicarum interponeretur, ac illæ, ſi frigus ventriculo fuerit infenſum, biberentur tepidiores. His longe præſtantius ſpondent emolumentum thermæ Amaſianæ, vel Carolinæ; quippe quæ ob copioſum, quod continent, alcali, acidam primarum viarum ſaburram potenter infringunt, & per alvum uberrime educunt. At vero cum ponderoſiores vehant aquas, quæ difficilius capitis transgrediuntur vaſa: admodum providum earum eſſe oportet uſum, ac accuratam obſervare diætam; ſaltem in noſtro ægrotante earum potus menſibus æſtivis foret ſaluberrimus, nimirum vel Majo vel Auguſto, ut tali ratione imminentes hyeme potiſſimum paſſiones præſervarentur. Saluberrimæ denique ſunt etiam acidulæ Selteranæ, & minorem quidem alcalini principii quantitatem, quam Carolinæ; leviores tamen aquas poſſident; quarum vi nullam viſceribus minantur noxam, ſed & tabe pulmonum laborantibus cum inſigni fructu exhibentur.

Contra vero opiata, ac theriacalia remedia certiſſimum præſenti malo inferent damnum; ſiquidem promovendas omni ſtudio excretiones ſufflaminant, & vires proſternunt, hinc in ætate tam confirmata cautiſſime uſurpanda ſunt. Interim ſi nimia fuerit tuſſis ſiccæ vehementia, commendarem pilulas de Styrace, granis uno vel duobus cum aliis laxantibus commixtas. Tandem etiam cane pejus & angue fugienda ſunt medicamina calidiora, atque ſpirituoſa: quorſum etiam talia vina haud bene fermentata pertinent: quippe quæ cruditatum acidarum copia non ſolum adaugent, verum etiam eaſdem intra maſſam humorum magis rapiunt.

Quæ cum ita ſint, ea remedia præſenti malo fore arbitror convenientiſſima, quæ ſaburram acidam attemperandi, viſcidam reſolvendi, chylo blandam ſpirituaſcentiam reſtituendi, alvum blande laxandi, ac primas vias confortandi virtutem obtinent. Hiſce ſcopis egregie ſatisfaciunt amara cum balſamicis, toniciſque combinata: quæ inter divina ferme efficacia ſequentibus debetur pilulis: Recipe extracti cardui benedicti, centaurii minoris, abſynthii ana drachmam ſemis, aloes ſuccotrinæ, extracti rhabarbari, myrrhæ electæ, olibani ana grana quindecim, florum benzoes grana octo, extracti Zedoariæ liquidi, caſtorei, croci ana grana tria, olei de cedro recentis guttas decem, m. f. l. a. pilulæ ex ſcrupulo uno no. viginti; quarum duodecim ſingula ſemel hebdomade veſperi ſumtæ, alvum leniter ducent, ſuccos vitales corrigent, ac robur ventriculo, atque inteſtinis reſtituent. Præterea inſignem in flatibus diſcutiendis operam præſtabit ſpiritus ex ſpiritus nitri dulcis uncia dimidia, & ſalis ammoniaci drachma una compoſitus, atque L. circiter guttulis ex aqua ceraſorum, balſami peruviani ſyrupo nupta, veſpertino potiſſimum, quo flatus urgent, tempore capiendus. Cui quoque

fini

fini pariter, ac ſpaſmis ſopiendis aqua liliorum convallium, haud adeo ſpirituoſa inſerviet. Ex hiſce ſubſidiis haud dubito, quin egregium in ægrum illuſtriſſimum redundaturum ſit emolumentum: quibus ſi acceſſerint parciores epulæ, & congruus vinorum ſelectus, vitando nimirum dulcia atque Gallica, quæ caput turbant, & corpus exſiccant; de feliciſſimo eventu certam foveo ſpem ac opinionem.

APPENDIX.

Commemoratum in ſuperius recenſita morbi deſcriptione fuit, ægrum ſæpius atram e ventriculo eructaſſe ſaburram, eamque præcipue dato vomitorio uberrime reddidiſſe. De hujus indole varias medici foverunt opiniones: quidam enim illam pro atra corruptaque bile, partim diuturniori in inteſtino duodeno mora, partim acrimoniæ acidæ commixtione atro hoc colore imbuta habuerunt; alii ex vomitu cruento derivarunt, & cruorem ex ruptis vaſis brevibus in ventriculum extravaſatum, contentas in eo cruditates hocce colore induiſſe putarunt; alii denique vomitus hæmorrhoidales criticos accuſarunt, & cruorem exitu per venas in anum explicatas privatum, motu retrogrado ad ventriculum compulſum, & inde eructatum crediderunt. Quare meum quoque deſideratum fuit de natura hujus materiæ judicium, quam exploraturus, iſtius a muco & pituita ſeparati eam, quam cochlear capit, quantitatem in argenteo vaſe ad ſiccitatem uſque evaporavi, ſiccam ignis flammæ admovi & in prunas conjeci; quo facto illa concepta protinus flamma, tota deflagravit; nec fœtore quodam, nec odore ſali volatili ſimili nares feriit. Exinde eam neutiquam cruorem coagulatum fuiſſe conjeci; quippe qui combuſtus ſemper refert odorem ſalis volatilis fœtidum. Deinceps eidem ſiccæ materiæ ferventem infudi aquam, quæ exinde obſcuriori paullo colore imbuta fuit, ſed inſipida manſit; tantum abeſt, ut amarulentum vel bilioſum exhibuerit ſaporem. Hinc interrogatus, quidnam eſſet? publice & coram aliter ſentientibus medicis, judicavi, eſſe hanc materiem pingue aliquod coagulum. Haud ita multo poſt, a miniſtris illuſtriſſimi Viri percepi, ipſum quandoque potum ſuccoladæ aſſumere ſueviſſe. Inde protinus conjeci, dictam ſæpius ſaburram nihil eſſe aliud, quam concretum in ventriculo ſuccoladæ pulverem; notum enim eſt, illam ex fructu pingui, oleoſo, inflammabili parari; talia autem pinguia, terreſtribus nupta ſubjecta facillime ventriculi lateribus adhærere; & ibidem ab accedente aciditate longe magis coagulari, quam ſolvi. In ea denique adhuc magis ſum confirmatus opinione, cum attenderem, hujus materiæ excretionem tum demum ſucceſſiſſe, quando æger catharralibus obnoxius defluxionibus, ad compeſcendam tuſſim theriaca cœleſti, aut maſſa pilularum de ſtyrace uſus fuit, & antea potum ſuccoladæ ſorbillavit.

CASUS IX.

De Cardialgia ſpaſmodica cum colica flatulenta.

FOEmina quadraginta novem annorum, temperamenti ſanguineo-cholerici, animi valde ſenſibilis, corporis tenerrimi, ſucci pleni, & admodum plethorici, variis adhuc junior moleſtiis, partim catharralibus, partim febrilibus, partim flatulentis ſollicitata, ſed congruis ſemper ab iis vindicata fuit remediis. Neque tamen minus ipſi nondum maritatæ menſes ſtato quidem tempore, ſed parca quantitate fluere ſueverunt; ut ideo bis quotannis venam in pede ſecandam præbere debuerit; idque etiam viro nupta continuaverit. Melius ergo tempore conjugii habuit; atque duorum mater facta fuit liberorum. Verum enimvero cum ante biennium ex inopinato mariti obitu diuturno adficeretur mœrore: incidit exinde non ſolum menſium irregularem excretionem: verum etiam

cruor

cruor per venas hæmorrhoidales erupit. Potis igitur contra has moleſtias ante quinque anni quadrantes acidulis Egranis; protinus ab earum uſu nimiam paſſa eſt uteri hæmorrhagiam; quæ tamen ſponte ſedata deſiit primum in imminutionem, tandem etiam ipſam ceſſationem lunaris tributi. Haud ſecius autem quandam præ ſe tulit ſanitatis ſpeciem, maxime cum per aliquot annos ter quotannis venæſectionem inſtitui curaverit: quam tamen noviſſimo autumnali neglexit æquinoctio.

Quamobrem octo abhinc hebdomadibus ſub alvi depoſitione ardoris doloriſq; in inteſtino recto ſenſum, & ſub urinæ miſſione ſtranguriam percepit, neque minus flatulentæ, eæque dolorificæ ſenſationes imum ventrem exercere cœperunt. Adhibitis carminativis, eſſentia caſtorei, corticum aurantiorum, pilulis balſamicis remiſerunt quidem aliquantulum hæc ſymptomata; non tamen penitus ceſſarunt. Et ante aliquot dies accidit ex improviſo, ut mane ſumto juſculo farinaceo, ſubito inciderit nauſeam, vomendi conatum, vomitum, pectoris compreſſionem, & atrocem in dextro hypochondrio ſub ſpuriis coſtis dolorem, adeo ut ferme ſuffocari videretur. Accedit ſubinde preſſorius circa cordis ſcrobiculum ſenſus cum difficultate ſpirandi; anxii vomitus quidem per intervalla duntaxat recurrebant; ſed dolor dextri hypochondrii perpetuus inhærebat, adeo ut in eo loco nec leniſſimum contactum ferre potuerit. Iidem occupant etiam umbilicalem regionem; abdomen flatibus diſtendebatur, cum alvi obſtructione, & aliquali urinæ retentione: his denique veſperi jungebatur æſtus præternaturalis cum levi delirio, & tandem hora octava veſpertina ſequebatur ſymptomatum remiſſio. Poſtridie vero cum alvo nondum reſerata, in victu committeret forſan errorem, veſperi dolor dextri hypochondrii, cum anxio vomendi conatu, aliiſque ſymptomatibus recruduit, & per totam noctem ſæviens, mane laxata alvo remiſit. Fæces primum albæ, inſtar albi græci reddebantur, ſubinde autem naturales adparebant: remanebant quoque corporis languor, ſitis, flatulenti ac tenſivi abdominis dolores; at datis medicinis omnia brevi tempore evaneſcebant ſymptomata, ac ægra priſtinæ reddebatur ſanitati.

Conſultus medicus, morbum contra aliorum ſententiam pro colica flatulenta, ex tardiori humorum per imum ventrem circuitu ſuborta declaravit; eique curationem adaptavit; & adeo pulveribus antiſpaſmodicis, potionibus carminativis, ac anodynis, internis pariter ac externis, atque clyſteribus voto ſuo feliciter potitus eſt. Neque tamen minus veretur ægra, ne recrudeſcat aliquando hæcce colica, ac forſitan gravioribus malis ſtipata recurrat. Quare flagitat tuum, Vir illuſtris, conſilium, & doceri potiſſimum avet 1) num ipſi vino, cui a teneris adſueta fuit, & quali uti liceat? 2) qualis ipſi præterea conferat potus: a triticeis enim cereviſiis flatulentias, & acrimoniam incidit; & ab ea, quæ noſtro loco coquitur, dolorem ventriculi preſſorium incurrit: 3) num futuro vere ſuadendus ipſi ſit aquarum mineralium uſus? 4) An ſub præſenti frigidiori tempeſtate ob ebullitionem humorum, qua ſolicitatur, ſanguinem e vena detrahere liceat; anne conſultum ſit, tribus id quotannis repetere vicibus? 5) num denique præſtet, loco carminativarum, atque ſtomachicarum eſſentiarum, elixir viſcerale balſamicum cum menſtruo alcalino ad mentem Hoffmanni paratum adhibere, & nonnunquam pulverem nitroſum cinnabarinum propinare?

CONSILIUM.

Morbus, quo lectiſſima infeſtatur mulier, meo quidem judicio non alius eſt, quam Cardialgia ſpaſmodica, quæ inferius potiſſimum ventriculi orificium, tanquam veram hujus mali ſedem, & adnexum inteſtinum duodenum occupat, & more doloribus cardialgicis conſueto, cum flatulenta colica ſtipata, flatibus nec per anum, nec pylorum libe-

libere exire permittit. Affectum autem revera eſſe pylorum, dolor ingens preſſorius dextri hypochondrii ſub coſtis ſpuriis, ubi pylorus ſitus eſt, & circa cordis ſcrobiculum, cum vomendi conatu, ac præcordiorum anxietate ſtipatus indicat. Debetur enim ille ſpaſmodicæ earum partium ſtricturæ; quæ per conſenſum vicinis communicata partibus, reliquorum cauſſa ſit ſymptomatum. Sic conſtrictum diaphragma ſequitur ſpirandi difficultas cum ſuffocationis metu: & a ſpaſmo cholidochi ductus dependet fæcum alvinarum albedo. Neque etiam dubito, quin artuum refrigerationes, pulſus durus ac frequens, & gelidus ſudor paroxyſmnm ſtipaverint. Omnia autem hæcce ſymptomata, ex humorum vitioſorum, acidobilioſorum, in inteſtino duodeno hoſpitantium, colluviei ortum traxerunt: cui generandæ difficilis ſuccorum vitalium per ventriculum, inteſtina, meſenterium atque hepar circuitus, fœminis plethoricis, ſanguineiſque, quibus nec menſes fluunt, nec hæmorrhoides, nec venæſectio rite inſtituitur, admodum familiaris, permultum contribuit. Quamobrem, cum feliciter ſuperato gravi paroxyſmo, ægra ipſius recurſum verita, conſilium deſiderat, quo præcaveatur illud malum; ante omnia conſulo, ut quamprimum illa vires collegerit, venam in pede tundendam præbeat, & ſubinde ter quotannis, Februario videlicet, Junio, ac Septembri menſibus cruoris quinque vel ſex ſibi detrahi curet uncias. Deinceps autem dorſum præcipue atque ventriculum ab acceſſu frigidi, humidique aeris probe munire, cœna parciore uti; a cibis acidis ac flatulentis abſtinere, & maxime ab animi affectibus probe cavere convenit. Quod vini potum attinet, haud alienum erit, vinum Moſellanum, vel Wertheimenſe, ejuſque ſextam circiter menſuræ partem ſub epulis potare: inter cereviſias autem vitare oportet triticeas, quippe quæ fermentativum ventriculi motum adaugent; & potius lupulatis uti, maxime ſi cum tertia aquæ puræ parte fermentatæ fuerint. Mane loco potus Coffeè vel Thee, infuſum theiforme ex herba cardui benedicti, ſummitatibus millefolii, & ſemine fœniculi confectum ſorbillare expediet. Inter pharmaca omnino ſuadeo, ut quandoque pulvis præcipitans nitroſus, & elixirium viſcerale, ad meam methodum abſque ſpirituoſo menſtruo paratum exhibeantur; & denique futuro vere acidulæ Egranæ, cum tertia lactis parte remixtæ, tepidiores potentur. Quibus ſi rite inhæſerit ægrotans; ſpero fore, ut ab ulteriori mali inſultu maneat libera.

CASUS X.

De Cardialgia ſpaſmodico - flatulento - hypochondriaca.

Cum variis Medicorum Reſponſis.

Morbi hiſtoria.

Affectio, qua vir quidam generoſiſſimus hactenus laboravit, eſt ventriculi potiſſimum & ſepti tranſverſi ſpaſmus, qui ſequenti ipſum adoritur ratione: Circa cordis ſcrobiculum moleſtam percipit preſſionem, quæ invaleſcens copioſum movet ſudorem, ſpirationis anguſtiam infert, caputque ſimul afficit, adeout temulentus veluti & vertiginoſus evadat, & inunctione aquarum ſpirituoſarum demum ad ſe redeat. Præterea flatus abdomen diſtendunt, & tanta ventriculi regionem occupant pertinacia, ut clyſterum infuſionem copioſæ quidem fæces, nulli autem flatus inſequantur: ceterum ſomno fruitur turbulento, adpetitu irregulari, ac ſudoris difficili eruptione. Ipſe paroxyſmus modo vehementiſſimus per binas duntaxat inhæret horas; modo mitior per aliquot dies durantes; ſed obtuſus in ventriculi regione dolor, ac capitis temulentia aſſidue adfligunt.

Ipſe ceterum æger, 46. annos natus, obeſus, ſucci plenus, largis indulgere epulis, & ſub illis menſuram vini Gallici aſſumere ſuevit; & fortioribus corporis defatigationibus olim obnoxius fuit. Poſtquam elapſa proxime hyeme, varias res adverſas tulerat, & menſe hujus anni Apri-

Aprili, in gelidum flumen præceps factus, inde vero totus refrigeratus, veſtibuſque humidis indutus, domum reverſus fuerat: abhinc in moleſtum, quo adhuc laborat, incidit malum. Hoc primum mitius & rarius recurrens, menſe demum Junio, prævia iterum refrigeratione, atrocius & crebrius invaſit: hinc adhibitis balneis Cantianis denuo quidem mitigatum eſt, at poſt errorem in victu, & præſertim potu vini Gallici commiſſum gravius recruduit. Heri noviſſimus fuit paroxyſmus, qui ægrum cubitum iturum largo ſudore, puncturis & anxietate præcordiorum prehendit: quæ ſymptomata ſequuta ſponte alvi dejectione remiſerunt paullulum; at protinus prævio ingenti horrore, totiuſque corporis valido tremore recruduerunt, ac per aliquot horas cum inſigni artuum, maxime pedum refrigeratione inhæſerunt; qua pediluviis ſublata, demum ceſſarunt.

Hæc oppugnaturo mala, hi hactenus fuerunt curationis ſcopi, ut imminuta primum humorum abundantia, eorum motus a ſuperioribus ad inferiores derivarentur partes; deinde lenioribus antiſpaſmodicis ac nervinis, ſpaſmi ventriculi, partiumque vicinarum ſopirentur; ac denique æqualis per hepar, & infimi ventris viſcera ſanguinis promoveretur circuitus. Quibus obtinendis indicationibus uſurpata ſunt hactenus pediluvia, atque venæſectiones, hæque jam quatuor vicibus ad novem ſemper uncias repetitæ: adhibiti pulveres antiſpaſmodici ex pulvere epileptico Marchionum, ſpecifico cephalico, conchis, tartaro tartariſato, vitriolato, nitro depurato, cinnabari parati; data infuſa theiformia modo ex radice cichorei, ſummitatibus millefolii, floribus chamæmeli, & ſemine fœniculi, modo ex betonica & ſcolopendria, modo ſolo millefolio compoſita. Pronuper cum violentior eſſet acceſſio: æger per biduum mane in balneum tepidum ex cineribus clavellatis, & furfuribus triticeis paratum, adplicato ad ventriculi regionem ſacculo ex herbis emollientibus & diſcutientibus, nerviniſque parietaria, meriali, chamomilla, verbaſco, floribus meliloti, ſambuci &c. concinnato, deſcendere, & inſuper pulverem bezoardicum uſurpare debuit: tum iterum biduo ab his abſtinuit, & adhibuit infuſum aperiens, leniter laxans ex radice cichorei, zedoariæ, herba cardui benedicti, centaurii minoris, ſcordii, rhabarbari, ſale epſomenſi cum vino & aqua; veſperique eſſentiam cardui benedicti, centaurii minoris, carminativam Wedelii cum tartari ſpiritu guttis quinquaginta ſumſit: & hæc ita alternata per quinque vel ſex hebdomades in uſum vocavit. Sed varia nihilominus & inconſtans manſit valetudo. Hinc adhibita alia medendi fuit ratio, & mane ſupra allegatum infuſum, ſub epulis eſſentia ſtomachica, veſperi pulvis antiſpaſmodicus, uſurpata ſunt, neque minus alvus quandoque vel pilulis balſamicis, vel clyſteribus ſoluta. Porro in locum eſſentiæ ſtomachicæ, pulvis ejuſmodi ex radice galangæ, ari, calami aromatici, coſti veri, ſeminis leviſtici, ſeſeleos, cubebis & duplo ſachari paratus, mox a paſtu propinabatur. Ex his per aliquot dies melius quidem habebat; at cum flatus ſubſiſterent, & alvus eſſet obſtructa; ſingulis decem diebus laxans vel ex manna, vel rhabarbaro, vel tartaro tartariſato porrigebatur; & præterea Elixirium ſtomachicum ex extractis amaris, liquore nitri fixi, terræ foliatæ tartari cum vino infuſis quotidie ſub epulis 20. dabatur guttulis. Neque minus duranti adhuc obſtructioni clyſteres interdum opponebantur: at vero res eo eſt perducta, ut vel a leniſſimo laxante pariter ac clyſtere tenſiones imi ventris ac flatulentiæ magis invaleſcerent. Quamobrem alimentis lenientibus alvi lubricitati ſuccurrebatur, & mane juſcula hordeacea vel avenacea cum paſſulis majoribus ac minoribus decocta exhibebantur. Cum vero & hęc ſpem fefelliſſent, ad uſum ſeri lactis deſcendebatur; quod primum ventrem ſubduxit egregie, at continuatum nihil amplius effecit; hinc cum cremore tartari paratum, cum ſimplici alternabatur, & ita inſignem præſtabat effectum. Sub hujus uſu æger inter epulas eſſentiam ſtomachicam amaram u-

ſur-

ſurpare ſuevit: & loco potus ordinarii decoctum ex raſura cornu cervi, radice cichorei, ſcorzoneræ, ſemineque fœniculi paratum, & cum tertia vini Gallici parte remixtum potavit. Mane quoque decoctum ex cichorio, pœonia, angelica, raſura ligni maſtiches, viſci querni, ſemine fœniculi, & lumbricis terreſtribus, ſatis larga quantitate ſorbillare ſoluit. Hæc ſunt, quibus hactenus, ſed fruſtra oppugnatum fuit malum, remedia; quibus adhuc accenſeri meretur eſſentia quædam, quæ tanquam ſecretum ſub nomine *Printzens Tropffen*, Holmia ipſi tranſmiſſa, non niſi liquorem cornu cervi ſuccinatum continebat, & per aliquod tempus haud ſine fructu uſurpata eſt. Commendavit quoque chirurgus quidam balſamum vitæ ipſius, quod ex oleis deſtillatis concinnatum, vehementem concitavit paroxyſmum, & ideo ſemel duntaxat aſſumtum eſt. Maſticavit porro ſæpius ſemen leviſtici, vel amomi veri, ſed abſque ullo effectu; contra vero bene habuit, ex inunctione affecti hypochondrii, & abdominis cum ſebo bovino factæ, earumque partium frictione, pannis calidis inſtituta. Neque tandem ignorari oportet, omnia calida ac ſpirituoſa medicamina nullum adferre levamen, ſed malum exacerbare; ut ideo a ſpiritu ſalis ammoniaci, paucis tantummodo guttis inter eſſentiam ſtomachicam aliquando exhibito peſſime habuerit. Ceterum pulſus ipſi fertur durus & celer; & urina redditur rubicunda, cum copioſo ſabuli ſcorbutici ſedimento. St. X. Calend. Novembr. 1731.

Relatio ipſius ægrotantis.

AD illuſtrandam pariter ac ulterius continuandam priorem morbi mei relationem, haud potui, quin adderem ſequentia: Cantiana balnea non ſolum in loco eorum natali quater & vigeſies, menſibus anni elapſi Junio ac Julio ingreſſus ſum; verum etiam iiſdem ſubinde aquis, huc vectis, atque cineribus clavellatis & ſurfuribus triti permixtis, triginta ſex inſedi vicibus. Venam anno elapſo ter, nimirum menſe Aprili, Auguſto & Octobri ſecandam præbui: & cum poſt pota eo uſque decocta vino Gallico nupta, Decembri menſe forſitan aſſumſiſſem vinum Hungaricum; ſubito, epulis aſſidens, gravi corripiebar paroxyſmo, qui cum præcordiorum conſtrictione, flatulentiis, ac capitis torpore invadens, in gelidum faciei ex extremorum ſudorem deſiit, & poſt inductam artuum externorum refrigerationem, brevi tempore remiſit. Ex quo pariter, ac aliis momentis deprehendi, omnia calidiora & medicamina & potulenta, malum ac ſpaſmos meos inſigniter exacerbare. Præter recenſita autem ſuperius ſymptomata, nova ſunt, quibus præſenti anno ſollicitor. Sentio nimirum per intervalla roſionem quandam in ventriculo ac ſepto tranſverſo, majoremque flatuum ad ſuperiora regurgitationem; qui quidem ſæpius per ructus, nunquam autem per anum exploduntur; &, quod notatu eſt dignum, quamdiu alvus obſtructa tenetur, nullam a flatibus percipio moleſtiam; quæ autem, quamprimum alvus ſua gaudet libertate, protinus ſatis ſenſibilis accedit; & ſenſatione pali ab umbilico ad jugulum uſque infixi ſtipatur. Ceterum adpetentia ciborum valde varia, modo integra, modo proſtrata fruor. Mane ſurgens vomendi conatu ac rodente ventriculi ſenſu afficior, qui a juſculis avenaceis aut hordeaceis, binis circiter ante paſtum horis ſorbillatis minime mitigantur; iiſdem autem, vel decocto ordinario ſub prandio ſumtis ſtatim acquieſcunt. Sub epulis ipſis omni ſtudio crudiores ac flatulentos cibos fugio; neque tamen minus iis finitis, ventriculi debilitas, capitis temulentia, corporis languor, flatulentia, pedumque tremores ſuperveniunt. Quod reliquum eſt, diætam obſervo ſtrictiſſimam; ſummopere evito aerem frigidum & inimicum: nihilo ſecius corpus moveo vel intra meum conclave, vel reda ſubcœlo ſereno vectus. Lectum ingreſſus veſperi, anxio ſæpius perfundor ſudore; ſomno tamen tranquillo fruor: &, ſi verum fatear, a cœna, quæ ſemper prandio

dio longe eſt parcior, optime habeo. Unicum, quod tenſionibus abdominis atque flatulentiis adfert, levamen percipio ex unguentis ventriculo illitis, hujuſque per lintea calida fomentatione. Maximam autem crucem mihi figit potus: decoctum enim illud, quod hoc fine hactenus adhibui, ſi nimia aqua permixtum fuerit, magis debilitat ventriculum; ſi autem ex dimidia vini parte conſtet, humorum parit ebullitionem. Hinc per aliquot hebdomades potavi ſerum lactis, quod primum optime mihi conducere videbatur, & alvum movebat egregie, at continuatum nullam jam opem præſtat. Noviſſime ex aliorum experientia commendatæ mihi ſunt pilulæ, ex extractis amaris & incidentibus paratæ; quarum ſingula doſis, granis duobus limaturæ martis permixta, quotidie foret aſſumenda. Illas autem nondum in uſum vocavi; ſed potius menſe currentis anni Februario, venam iterum in pede ſecandam curavi. Denique nec ignorari oportet, me nunquam fluxus hæmorrhoidalis ulla in me obſervaſſe indicia.

RESPONSUM MEDICI.

INtellexi probe ex medicorum litteris, quæ virum generoſiſſimum premant ægritudines, quamque adeo convenienti medendi ratione hactenus fuerint oppugnatæ; ſed doleo, morbi tantam eſſe vehementiam, ut omnem adhuc remediorum vim eluſerit. Ipſe vero morbus, meo quidem arbitrio, extraordinariis, & in conſuetudinem degeneratis, circa regionem venæ portæ potiſſimum ſævientibus ſpaſmodicis motibus abſolvitur, & nihil eſt, niſi conamen hæmorrhoidale; quod eo certius ſuſpicor, cum conſtet, ægrotum adhuc juvenem uberrimum ſæpenumero e naribus fudiſſe cruorem. Licet etiam hancce cauſſam non attenderint medici ordinarii; attamen ſufficit, quod motum ſanguinis verſus ſuperiora tendentem, ſpaſmodicis contractionibus ſtipatum accuſantes, eundem venæſectionibus, pediluviis, aliiſque congruis remediis ad inferiora derivare allaboraverint. Præſens autem tempeſtas autumnalis exſtirpando funditus malo minus eſt opportuna: quare etiam a nimio remediorum uſu abſtinere, & præſervantia duntaxat adhibere ſuaderem. Hæc inter commendo infuſum theiforme ex herba & ſummitatibus millefolii, quod egregium eſt antiſpaſmodicum, bis quotidie ſorbillandum; quo etiam ſine antemeridianis horis 15. nel 20. guttæ liquoris cornu cervi ſuccinati, bene ſaturati; aut illius cum eſſentia pimpinellæ albæ remixti XXX. vel XL. guttæ ex allegato infuſo aſſumi poſſunt. Non minus egregiam opem præſtabit pulvis antiſpaſmodicus ex conchis præparatis, tartaro vitriolato, nitro depurato, & tantillo cinnabaris præparatæ confectus, ægro cubitum ituro propinandus: quo etiam tempore bis terve ſingula ſeptimana pediluvia ex aqua ſimplici & ſale parata in uſum vocari poſſunt. Et inſigni denique cum fructu loco potus ordinarii decoctum hordeaceum cum raſura cornu cervi, radice ſcorzoneræ & paſſulis minoribus potabitur: quibus ſi mentis tranquillitas acceſſerit, eximium abhinc curatio acquiret augmentum.

Reſponſum ejuſdem medici ulterius.

ADmodum conſternatus ſum animo, quod vir generoſus, uti ex datis denuo ad me litteris percepi, novis ac gravioribus infeſtatus ſit ſymptomatibus. Neque vero mirum, nam recte judicavit ipſe ægrotans, cauſſam mali nondum penitus eſſe ſublatam. Hæc autem in abundantia potiſſimum, ac ſpiſſitudine humorum, eorumque impeditiori per venam portæ, & viſcera cum hac connexa circuitu reſidet. Quem cum in ordinem redigere conetur natura, variis inſurgit ſpaſmodicis motibus, iiſque humores partim ad ventriculum compellit, teſtante & roſione ejuſdem, & perpetuo ad vomendum conatu; partim ad caput copioſius cogit, unde hujus temulentia, ac crebra faciei phlogoſis ſuboriuntur. At vero quum ſcopo ſuo potiri nequit natura; eo reſpiciendum

omnino in curatione eſt, ut mali fundamentum tollatur. Namque quod nulla adſit ad hæmorrhoidalem fluxum proclivitas; ab humorum copioſiori ad ſuperiora raptu derivandum eſt; quo niſi obtineantur narium hæmorrhagiæ; ob perpetuam ventriculi roſionem, & ad vomitus inclinationem metus omnino eſt, ne ipſe tandem inſequatur vomitus cruentus. Quamobrem ſopiendi ſunt erronei naturæ motus; quo fine ſanguinis laudarem miſſiones, proxime poſt elapſum plenilunium inſtituendas, maxime eas, quæ per hirudinum adplicationem ad anum obtinentur: has autem congrua ratione, & ægro ſellæ perforatæ ſuper aqua calidiori inſidenti admoveri oportet. Vid. Stahlii diſſ. de ſanguiſugis. Interponendi ſubinde ſunt ter quotidie pulveres antiſpaſmodici, & per intervalla potio ex mannæ uncia, rhabarbari drachma dimidia, terræ foliatæ tartari ſcrupulo uno, & aquæ florum acaciarum unciis duabus exhibenda eſt. His corpus ad fontis cujuſdam mineralis potationem præparari poterit; quo nomine inter ceteros acidulæ Pyrmontanæ in Pomerania uſurpandæ mihi arrident. Ceterum pertinaci victu utendum ſuadeo, & maxime motui potuique ſtupendum, cui decoctum ex hordeo, raſura cornu cervi, radice ſcorzoneræ, acetoſæ & graminis paratum, ac vino nuptum optime inſerviet. D. L.

Ulterior morbi relatio.

Mentio jam ſuperius facta eſt de ſero lactis, ab ægroto generoſo noviſſime per ſeptem hebdomades uſurpato. Sub hujus uſu ab omnibus abſtinuit remediis, præter eſſentiam ſtomachicam ex radicibus & herbis amaricantibus inter epulas aſſumtam; & ſequentem mixturam veſperi hauſtam. Recipe aquæ ceraſorum nigrorum, florum tiliæ ana unciam unam, fœniculi, meliſſæ ana unciam unam cum dimidia, zedoariæ, cum vino, cinamomi ana unciam dimidiam, pulveris epileptici Marchionum drachmam dimidiam, chryſtalli montanæ drachmam unam, cinnabaris nativæ drachmam dimidiam, ſyrupi balſamici drachmas duas. M.D. Ex hac enim acrimoniam temperante, flatus diſcutiente, ac ſpaſmos ſopiente melius habere videbatur æger, placidoque fruebatur ſomno. Sub hujus ſeri lactis potu alvus non ſolum regularis, & quotidie ſoluta fuit, verum etiam reliqua aliquantulum ſunt mitigata ſymptomata, maxime ventriculi roſio pectoris conſtrictio, atq; capitis temulentia. Neque minus tenſio, olim ſcrobiculi cordis & hypogaſtricam occupans regionem, magis ad hypochondria extendebatur. Nihilo ſecius ad eliminandam penitus in primis viis hærentem ſaburram; 4. Cal. Apr. dato prius ad incidendam illam pulvere ex ſalibus mediis & magneſia parato, veſperi viginti grana pilularum balſamicarum ex gummatibus reſinoſis, & amaricantibus extractis concinnatarum exhibebantur. Has poſtridie excipiebant quatuor ſedes, quarum binæ priores cruoris hæmorrhoidalis ea, quam duo cochlearia capiunt, quantitate erant permixtæ; & cum ad promovendam hancce excretionem, ſpaſmodicaſque ac flatulentas moleſtias mitigandas, pulveris temperantis & antiſpaſmodici ex tartaro vitriolato, nitro antimoniato, & ſolutione oculorum cancrorum parati quindecim grana ſingulis ſex horis exhiberentur; eadem veſpera tertia quartaque, cruore libera ſequebatur alvi dejectio. Nec ſequentibus diebus ſanguis amplius cum ſtercore reddebatur, nec malum inde mitigabatur; ſed æger magis languidus videbatur, ſiquidem a regione epigaſtrica, & ſecundum tractum muſculorum abdominis rectorum ad hypogaſtricam uſque, veluti palum infixum, cum imi ventris murmuribus, ac tenſivis doloribus percipiebat. Hinc ab omnibus ferme remediis & ipſo lactis ſero abſtinebat, nihilque uſurpabat, niſi eſſentiam ſub epulis ſtomachicam, veſperi mixturam temperantem, & pro ordinario potu decoctum conſuetum vinoſum. Ceterum nec ignorari oportet, ægrum ſub mali ſui exacerbatione, moleſtiam quandam in pharynge percipere, ac ſi palus ipſi eſſet infixus: quæ difficili, non vero penitus ſublata de-

deglutitione, atque aeris veluti quadam ibidem ſubſiſtentia, ac quodam ſonitu ſtipata, ſymptoma videtur eſſe, quod conſtrictioni tunicæ œſophagi muſculoſæ, per conſenſum factæ in acceptis ferendum eſt. Quæ cum ita ſint, doceri potiſſimum geſtit ægrotans, 1) an ipſi conferant Selteranæ acidulæ, anne potius præſtent Pyrmontanæ cum lacte potæ: aut num juxta D. F. ſententiam ex hiſce paullo gravioribus aquis diſpoſitio ad cachexiam metuenda ſit? 2) an recenſitæ ſuperius pilulæ cum limatura tuto, & quo ordine uſurpari poſſint? & 3) quæ denique ad exſtirpandum funditus malum in uſum vocare liceat?

Reſponſum alterius Medici.

Ex communicatis mecum morbi hiſtoria, ac variis medicorum judiciis deprehendi generoſum ægrum paſſione hypochondriaca, cum ſpaſmis ac inflationibus ventriculi potiſſimum ac inteſtini coli conjuncta laborare. Neque etiam miror, acceſſiſſe ipſi hunc morbum, ſi vivendi rationem, cui indulſit, probe conſideravero. Non enim ſolum ciborum duriorum ac concoctu difficiliorum uſu; verum etiam copioſiori potuum cereviſiariorum, atque vinoſorum ingeſtione, concoctionis negotium turbavit, fibroſaſque ventriculi ac inteſtinorum tunicas nimis debilitavit, ut jamjam in concoquendis cibis, & expellendis ſordibus flatibuſque ſuo haud amplius rite fungi poſſint officio. Inde vero impuri humores ad maſſam ſanguineam rapiuntur, hujuſque æqualis circulatio impeditur: quo tandem fit, ut infarctus ac obſtructiones hinc inde in glandulofis imi ventris viſceribus oboriantur, & exinde omnia recenſita proficiſcantur ſymptomata. Quæ cum ita ſint, facile adparet, totius morbi fundamentum in partium ſolidarum debilitate ſitum eſſe; & ideo primarios curationis ſcopos eo dirigendos, ut debilitatæ partes corroborentur, concoctio & chylificatio promoveantur, & reliquæ uti & excretiones in naturalem reducantur ordinem: tum enim humorum quoque æqualis reſtituetur circuitus. Hinc etiam a fluxus hæmorrhoidalis provocatione non majus emolumentum polliceri poſſum, quam quod a venæſectione expectare licet. Hiſce etiam ſanguinis miſſionibus neutiquam cauſſa morbi tollitur; ſed illæ potius copioſiores, partium ſolidarum robur deſtruendo, hiſce morbis generandis magis deprehenduntur opportunæ. Neque vero ſolo remediorum uſu ſublatum iri hocce malum credo; ſed omnem ſalutis ſpem in pertinaci victus obſervatione, animi tranquillitate, ac aeris mutatione ſitam eſſe perſuaſus ſum. Inter pharmaca ad roborandam concoctionem, & confortandum inteſtinorum motum periſtalticum, operæ erit pretium, ſingulo mane tria circiter ſequentis infuſi theiformis vaſcula ſorbillare: Recipe radicum quinque aperientium ana drachmam unam, ſarſaparillæ, chinæ, glyzirrhizæ, ſeminis aniſi ſtellati ana drachmas duas, herbarum betonicæ, meliſſæ, cardui benedicti, ſalviæ ana manipulum unum, tartari vitriolati drachmam unam. M. F. Species. Ante epulas eſſentiam ſtomachicam, cum extractis amaris & vino paratam adhibere, & ad ducendam leniter alvum, ſingulis ternis diebus veſperi duas circiter cultri cuſpides de ſequenti pulvere aperitivo aſſumere oportet: Recipe pulveris ſtomachici Birckmanni, deaſen. mont. terræ foliatæ tartari ana drachmam unam & ſemis, magneſiæ albæ drachmam unam, elæoſachari fœniculi drachmam dimidiam. M. D. Si fuerunt vehementiores ſpaſmi; oppugnandi ſunt pulvere antiſpaſmodico. Cibos inter evitare convenit omnes acidos, pinguiores, murina conditos, ac fumo induratos, lacticinia: & pro potu ordinario retinendum decoctum hactenus uſurpatum, cum vino Gallico, aut Burgundiaco. Omnis enim cereviſia non minus, ac potus Thee atque Coffee fugiendus erit: contra vero omni ſtudio a refrigeratione corporis, maxime pedum; & mentis affectibus cavendum. Quod denique attinet acidularum potationem; illæ quidem in hiſce morbis curandis egregia pollere deprehenduntur virtute: at

T 2 vero

vero cum in præſenti caſu tonus partium ſolidarum deſtructus eſt; vereor omnino, ne tota ea quantitas aquarum, quæ vulgo potari ſolet, magis adhuc debilitet ventriculum, ac cachexiam plane inducat. Quare commendarem equidem Pyrmontanas; namque Schonhuſanarum nec principia, nec vires mihi innotuerunt: ita tamen ut earum, tertia lactis vaccini parte permixtarum, ſingulo mane octo duntaxat hauriantur vaſcula; & ceterum ſimul eſſentia ſtomachica, ac pulvis mannatus quandoque capiatur.

D. F.

Judicium medici ordinarii.

Poſtquam deſideravit generoſiſſimus æger, ut ad quæſtionem potiſſimum: an ex hæmorrhoidum fluore mali curatio expectari poſſit, & hunc in finem ano admoveri debeant ſanguiſugæ? mentem meam aperiam: haud potui, quin præmiſſa accurata morbi deſcriptione, meum ſubnectam judicium. Ille nimirum 46. annorum, ſpongioſi atque ſucci pleni corporis habitus, venis exilioribus, & florido vultus colore præditus, ab omnibus olim morboſis moleſtiis immunis, octodecim circiter abhinc annis, aſſidua regionis præcordialis roſione laborare cœpit; ab ea vero poſt uſum feri lactis mox liberatus fuit. Neque vero hæreditarium ſubeſt malum, nec conformationis vitium, niſi quod cartilago enſiformis, maxime ſi alvus obſtructa, aut flatibus diſtenſum abdomen, aut denique incaleſactum fuerit corpus, magis extrorſum prominere deprehendatur. Ceterum corpus ſuum duris belli laboribus, multiſque ſub inimica tempeſtate perfunctis itineribus admodum defatigavit; crebriſque ſubinde victus indulſit erroribus. Variis quoque vulneribus, maxime ſclopetariis, iiſque levioribus duntaxat, & nunquam in corporis cavitatem penetrantibus percuſſus: multis corporis refrigerationibus obnoxius: cibis craſſioribus, maxime piſcibus marinis, uſus fuit; atque cereviſiam valde nutrientem, & vina calidiora, ſæpius ad exceſſum potare ſuevit. Neque tamen calidiores potus, Thee vel Caffée ſorbillare, nec nicotianæ fumum fiſtula ſugere ſoluit: quippe quam ſibi deprehendit inimicam. Somno, ſub præſenti etiam malo, ſatiſprofundo per octo vel decem horas fruitur: ad quem verſus mediam demum ſe componit noctem. Olim porro alvo, quæ jam adſtricta eſt, ſatis libera gaviſus; ac crebris largiſque ſanguinis per nares effluxionibus fuit obnoxius. Quibus ceſſantibus bis quotannis venam ſecandam præbuit, detractis ſemper 16. quin 20. cruoris unciis. In tali autem rerum ſtatu ſanus vixit cæteroquin, niſi quod ſex abhinc annis febre tertiana intermittente, mox vero per uſum corticis chinæ profligata, eademque iterum ante triennium laboraverit.

Hiſce ex cauſſis non fieri omnino potuit, quin univerſum nervorum genus inſignem debilitatem, & ad ſpaſmodicos motus proclivitatem obtinuerit. Poſtquam etiam annuo abhinc, & quod excurrit, tempore multos & ſpaſmos & flatus primarum viarum toleraverat: accidit, ut dum menſe elapſi anni Februario, ſub tempeſtate gelidiſſima, ſimulque ſerena ad maris littora obambulaſſet, ex improviſo in frigidam inciderit aquam. Inde quidem ope miniſtrorum protinus extractus; ſed inſigniter refrigeratus, & veſtibus madidus adhuc domum reverſus, male habere cœpit. Cum ſubinde acceſſerint vehemens excandeſcentia, diuturnus mœror, ac victus inordinatus: enata ſunt illa ſymptomata, de quibus ſupra & a medicis, & ægro mentio facta fuit. Tum vero hic conſtituit, malum ſuum uſu aquarum Cantianarum oppugnare: quæ nulla principia mineralia, ſed paucam duntaxat ſalis alcali continent quantitatem. Has & interne potavit, & externe in balneorum forma adhibuit: potæ ſubſtiterunt primum, & abdomen inſigniter diſtenderunt, donec tandem largiori copia hauſtæ, & ſale ſedlicen-

lïcenſi adjutæ ventrem ſubduxerint. Abſoluto earum uſu melius habere videbatur; at poſtquam vino calidiori nimium indulſerat, omnia ſymptomata magis exacerbabantur. Hinc denique opera medici ordinarii uſus, pertinacem vivendi rationem obſervavit, & adhuc obſervat, niſi quod ſomno nimis diuturno indulgere mihi videatur. Ita effecit, ut jam totum malum longe ſit mitius, ac leviora ſymptomata. Quo vero funditus ab hiſce vindicaretur; exterorum medicorum conſilium flagitavit; quorum alter vitium in cruore ſpiſſo, viſcido, per vaſa venæ portæ difficilius progrediente conſiſtere putavit; & ideo hæmorrhoidalem fluxum non ſolum pro naturæ declaravit beneficio; ſed eodem quoque, ope hirudinum ano admotarum rite provocato, omne malum ſublatum iri aſſeveravit.

At enimvero, pace Clariſſimi viri, illius ſententiæ calculum addere minime poſſum. Namque verum equidem eſt, quod humores vitales ex viſceribus imi ventris, ventriculo, inteſtinis, meſenterio, ſplene, omento atque pancreate per venam portæ ad hepar revehantur. Illorum autem per hepar circulus, quo tardior in ſtatu naturali vi ſtructuræ mechanicæ exiſtit: eo difficilior in ſtatu præternaturali, maxime malo ſpaſmodico flatulento redditur. Sub hac circulationis difficultate cruor ad recenſita viſcera regurgitat, in iis ſtagnat, eorumque ſenſibiles tunicas ad ſpaſmodicas proritat ſtricturas. In præſenti caſu hancce ſtagnationem in ventriculo potiſſimum, ac inteſtinis contigiſſe, atteſtantur morbi ſymptomata, veluti ſunt aſſidui ructus, vomendi conatus, inflatio abdominis, anxietates præcordiorum, alvi ſegnities, flatuum retentio, & hinc pendentes lancinatorii, tenſivique dolores. Ex iis enim luculenter patet, veram totius mali ſedem in ventriculi ac inteſtinorum ſpaſmodica conſtrictione, & hinc relicta eorundem debilitate, & flatulenta diſtenſione reſidere.

Hiſce vero vitiis, primam occaſionem dedit inopinatus ante annuum tempus in aquam frigidam lapſus: tum enim non ſolum frigus aquæ corpori admiſſum, & per madidas veſtes diutius ſuſtentatum, ſed etiam vehemens terror, procul omni dubio humores a corporis ſuperficie ad interiores, & eas præcipue compulerunt partes, quæ minus valent reſiſtere, veluti ſunt meſenterium, ventriculus, inteſtina &c. Illi igitur in dictis partibus ſtagnantes, & vaſa earum diſtendentes, eas & ad ſpaſmos, & ad flatulentias proclives reddunt: quæ debilitatæ alimentorum concoctionem haud rite perficiunt: hinc cibi in primis viis diutius ſubſiſtunt, mora temporis aceſcunt, corrumpuntur, & in halituoſos denique vapores, novum ſpaſmorum pabulum, reſolvuntur. Accedit & illud, quod æger haud ita multo poſt vehementi exarſerit iracundia, quæ in ventriculum maxime ac ductus bilioſos violentam exſerit vim; & præſertim, ſi victus aut potus ſuperingeratur, uti quidem in præſenti caſu factum eſt, veneni inſtar ſe gerit. Et hæ cauſſæ collectim ſumtæ, eo majorem in noſtro ægrotante ediderunt ſtragem, quo magis nervoſum genus, detracto antea tam copioſiſſima quantitate ex venis cruore, diuturno mœrore, aliiſque cauſſis antecedentibus debilitatum jam fuit: quibus cum denique exceſſus in vini potu acceſſerint, non mirum, ſi malum illud a tot variiſque cauſſis generatum, majora in dies ceperit incrementa.

Quæ cum ita ſint, & principalis morbi cauſſa in flatulenta ac ſpaſmodica ventriculi & inteſtinorum diſtentione hæreat: facilis exinde reliquorum etiam ſymptomatum reddi poterit ratio. Impedito enim per abdominis viſcera humorum circuitu, inductus inde ſpaſmus non ſolum ad pectus vi conſenſus nervorum redundavit, & illius anxietatem atque compreſſionem peperit; verum etiam ad alias, eaſque externas tranſmigravit partes, & ſic artuum externorum refrigerationes, labiorum tremores, æſtum volaticum, ac reliquas introduxit affectiones. Hinc porro hæmorrhoidalis fluxus ratio patet: namque dum difficilior per venas hæmorrhoidalis fluxus

ratio patet: namque dum difficilior per venas hæmorrhoidales, ob ſitum earundem perpendicularem, humorum progreſſus, & ad venam portæ, ipſumque hepar reditus ſupponitur; facile adparet, illos in vaſis ſedalibus ſtagnantes, ea adeo diſtendere, ut tandem dehiſcant, cruoremque fundant. Talis autem ſanguinis per ſedis venas ſeceſſus, cum morbi principalis effectus ſit, non niſi ſymptomaticus adpellari meretur: qui, quod morbo levamen, aut plane curationem inferre valeat continuato fluore, nondum perſpicio. Aliter ſe rem habere credo, ſi hæmorrhoidalis evacuatio morbis, qui a ſanguinis mole aucta unice dependent, ſupervenerit: tum enim remoto cruore abundante reliquus expeditiorem nanciſcitur progreſſum, ſtagnationes ac infarctus humorum diſcutiuntur, & adeo remota ſpaſmorum cauſſa ipſi ſpaſmi ceſſant. Hæc excretio omnino ſalubritatem pollicetur inſignem: & longe diſcrepat a priori ſymptomatica, quæ morboſæ viſcerum conſtitutioni, atque ſæpiſſime paſſioni hypochondriacæ ob allegatas cauſſas ſupervenire ſolet; nullumque infert fructum, ſed potius metum incutit, ne nimia contingat, atque vires proſternat. Quod ſi igitur præſentem conſiderem morbi ſtatum; in eo nec plethoræ vitium deprehendo, quippe quæ ſanguinis miſſionibus quater quotannis repetitis ſatis imminuta videtur; nec ea ſymptomata obſervo, quæ hæmorrhoides a mole ſanguinis excitatas comitari ſolent, veluti ſunt dorſi & lumborum dolores preſſorii atque gravativi, ani teneſmus, venarumque ſedalium intumeſcentia: ſed potius, ſolam ſolidorum labem malum ſuſtentare, probe perſpicio. Quamobrem nulla ſe mihi offert ratio, cur profluvium illud hæmorrhoidale arte, & adplicatione ſanguiſugarum provocare velimus; eo minus, cum adhuc dubium ſit, anne hæc inſecta, externis duntaxat hæmorrhoidibus admota, internarum fluorem promovere valeant. Quamvis vero ex his dictis concludam, fore utique, ut præſentia adhuc inhæreant ſymptomata, licet etiam accedat ſanguinea per anum evacuatio: hancce tamen, ſi forſan ſupervenerit, minime cohibendam, ſed potius, quantum fieri poterit, ad legitimum ſucceſſum eſſe promovendam, omnino ſum perſuaſus.

Ceterum duo præcipue jam ſunt curationis noſtræ ſcopi; quorum alter ſymptomatum mitigationem, alter vero plenariam exſtirpationem reſpiciunt. Priorem nos aſſecuturos ſperamus, ſi ſpaſmos mitigaverimus, flatus diſcuſſerimus, atque primarum viarum acrimoniam, moleſtæ roſionis cauſſam, attemperaverimus: poſteriori nos ſatisfacturos credimus, ſi ordinatis bene venæſectionibus humorum incrementum præpediamus, & ſic æqualem ſanguini circuitum reſtituendo, omnium ſecretionum pariter ac excretionum ſucceſſum promoveamus, & totam denique naturam roboremus. His vero ſcopis obtinendis præter pharmaca, rectam vivendi rationem, & acidularum uſum commendamus: quæ noſtra conſilia, ut ſummum numen reddat ſalutaria, ex animo precamur.

D. T.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Affectus præternaturalis, quo generoſiſſimus æger male habetur, nomen Cardialgiæ ſpaſmodico-flatulento-hypochondriacæ omni meretur jure. Hæc autem a periſtalſi ventriculi ac inteſtinorum perverſa plane ac perturbata ſuos omnino mutuatur natales. Quandoenim cunque inferiora inteſtina, veluti ſunt colon potiſſimum, & ileon, ſpaſmis conſtricta, liberum & excrementis, & flatibus tranſitum denegant: fit inde, ut regurgitantes vapores occupent ventriculi cavitatem, eamque, conſtrictis præſertim orificiis, violenter diſtendant. Cum autem ventriculus, cum capite, pectore, aliiſque noſtri corporis nobilioribus, vi octavi nervorum paris, quod pleriſque partibus ramos impertitur, arctiſſimo gaudeat conſenſu atque communione: non mirandum eſt, illius quoque ſpaſmum

ad

ad alias regiones, maxime gulam, pectus, caput, & externas propagari partes; unde anxietatum præcordialium, preſſionis circa cordis ſcrobiculum, ſpirationis difficilis, vertiginis, alvi obſtructæ, ac pulſus, procul omni dubio durioris rationem facile licet aſſequi. Læſo præterea ac deſtructo ventriculi ac inteſtinorum robore; labefactatur etiam digeſtionis ciborum atque chylificationis negotium; hinc excernendæ per alvum ſordes, intra corpus retinentur, nec legitimus chylus, nec laudabiles ſucci generantur; & ideo non tantum debita corpori ſubtrahitur nutritio, verum etiam novum ſpaſmorum, & reliquorum ſymptomatum ſuppeditatur pabulum. Neque vero miror, tam atrox malum noſtrum corripuiſſe ægrotantem; ſi conſideravero, ipſum tot, tamque gravibus obnoxium fuiſſe cauſſis; quarum fere ſingula ad inducendas has ægritudines ſatis opportuna deprehenditur. Ut enim taceam temperamentum ſanguineum, atque ſenſibilem corporis conſtitutionem; errores diætæ, crebri in potibus ac cibis exceſſus, animi graves commotiones, nimiæ corporis refrigerationes, ſatis omnino efficaces ſunt ad genus nervoſum, maxime membranoſas ventriculi & inteſtinorum partes, inſigniter debilitandum, & ſpaſmodicis ſtricturis afficiendum. Quam arduum autem ſit, quamque difficile, hoſce morbos funditus exſtirpandi negotium, quamque minus commendata hoc ſcopo medicamina ſufficiant; experientia proh dolor! ſatis docemur. Quoſdam medicorum illa ſymptomata ex defectu fluxus hæmorrhoidalis derivare, & ad huncce promovendum curationis ſcopum dirigere; ex reſponſis eorum probe intellexi. Neque etiam negare poſſum, quin haud raro in ſubjectis diſpoſitis fluor ille hęmorrhoidalis ſuppreſſus aut per diętæ errores cohibitus ad recenſitas calamitates potenter contribuere valeat. Verum enimvero talis diſpoſitio in noſtro ægrotante locum non invenit; & præterea ſunt cauſſæ, quæ naturalem inteſtinorum motum periſtalticum deſtruere poſſunt, atque peſſumdare. Et in tali malo hypochondriaco, ab hiſce cauſſis inducto, ſæpiſſime contingit, ut impedito per ſpaſmos atque flatulentias humorum per venam portæ circuitu, variæ hinc inde ſtagnationes ſuboriantur, & exinde fluor ſanguineus per ſedales venas ſymptomatice progeneretur. Hinc etiam eſt, quod multi in praxi medica minus verſati, hypochondriacæ paſſionis cauſſam in profluvii hæmorrhoidalis ſuppreſſione quærant: quali præjudicio D. D. L. imbutus eſſe videtur. Melius arridet mihi ſententia reliquorum medicorum: neque etiam habeo, quæ circa medendi rationem ab iis inſtitutam monere poſſim. At vero ſolis pharmacis impetratum iri ſanitatem, valde dubito: ego potius in hiſce adfectibus, thermis Carolinis per quatuor hebdomades potis, & tum ſubjunctis balneis Tœplicenſibus nihil unquam deprehendi præſtantius. Prius autem, quam hæc curandi via ineatur, corporis præparationi ſtudere oportet. Cui quidem ſcopo præter ſanguinis miſſiones, bis vel ter quotannis inſtituendas, alvi ſolutio egregie inſerviet. Hanc vero acrioribus purgantibus moliri neutiquam convenit; ſed potius præſtabit, bis quavis hebdomade pulverem rhabarbarinum, ex rhabarbari, lapidum cancrorum & cremoris tartari ana dimidia drachma paratum exhibere; qui alvum movet, & primas vias ſubinde roborat. Præterea ſuadeo, ut quavis veſpera Elixirii mei viſceralis, liquori minerali anodyno nupti 60. guttulæ, ex largo aquæ frigidæ hauſtu aſſumantur: & mane quędam vaſcula infuſi theiformis, ſi ventriculus tulerit, cum dimidia parte lactis mixti, ſorbillentur, quod ſic ſe habet: Recipe herbæ veronicæ manipulos duos, ſalviæ, menthæ ana manipulum unum, ſummitatum millefolii, chamæmeli ana pugillos tres, ſeminis cymini drachmam unam: M.D. Potui ordinario convenientiſſimas judico Selteranas acidulas cum quarta vini parte maritatas; vel decoctum ac juſculum medicatum. Quod reliquum eſt, animi tranquillitati ſtudendum, corpus moderate movendum, ac ceteris victus regulis ſedulo inſiſtendum erit.

Et denique, ſi forſan Carolinæ thermæ minus arriſerint ægroto; harum in locum Egranas acidulas, lacti vaccino nuptas, commendo; & fauſtum curationis ſucceſſum apprecor.

Relatum mihi abhinc eſt, generoſiſſimum ægrotantem, adhibitis remediis, quæ commendavi, abſque thermarum uſu, ferme convaluiſſe.

CASUS XI.

De inteſtinorum dolore ex ſuccorum ſtagnatione & acrimonia.

VIr honoratior, annorum octoginta, ſtrictioris corporis habitus, cibos duriores, infumatos, ſalitos ſemper præ mollioribus in deliciis habens, vini quoque modico indulgens potui, ac ceterum ordinato vivendi genere, præter crebros animi affectus, utens, atque per noviſſimos quoſdam annos venam bis quotannis ſecandam præbere ſolitus, nullos unquàm, maxime graviores, toleraverat morbos, nec ullas ab hæmorrhoidibus, aut calculo perceperat moleſtias. Verum enimvero hoc anno frequentes incidit Colicæ inſultus; qui, nequicquam adhibitis variis remediorum generibus, ſæpius recurrerunt, atque noviſſimis hiſce ſeptimanis ſingula nocte hora circiter ſecunda invaſerunt. Paroxyſmi infuſis clyſteribus, & adplicatis externe ſacculis, interne datis carminativis pariter ac antiſpaſmodicis oppugnabantur; & inde poſt quinque circiter horas ſemper remittebant, adeo ut ſatis bene haberet, bono ciborum adpetitu frueretur, & de nullis amplius conquereretur anxietatibus. Extra paroxyſmum data ſunt laxantia, & diæta exactiſſima obſervata, nec non oleum amygdalarum dulcium propinatum; ſed tantum abfuit, ut inde colicæ recurſus præcaverentur, ut illa potius magis invaleſceret, ac denique cum atrociſſimis doloribus, caldialgiis, ructibus acidis, ac nidoroſis, nonnunquam ipſo vomitu, atque mentis deliquiis ſtipata quotidie rediret. Ante tres circiter dies ſtercora reddebantur, primum ovis putridis, minutim conciſis, ſimilia, ac deinde aterrima: qualia adhucdum excernuntur. Inde quidem judicatum fuit, reſidere forſitan ſaburram acido-nidoroſam in ipſa ventriculi cavitate, cui eliminandæ convenientiſſimum foret vomitorium: ſed hoc propinare, & ætas nimium provecta, & vires admodum proſtratæ prohibuerunt. Sentit æger dolores non tantum circa umbilicalem regionem, verum etiam circa renem dextrum; ut ideo medici nephriticam ſuſpicarentur colicam, eo magis, cum poſt data antinephritica ſabulum in lotio adparuiſſet. Conſultus quidam medicus molimina hæmorrhoidalia ſubeſſe credidit, & illis promovendis remedia ſua accommodavit; ſicuti ex adnexo illius reſponſo patebit: at vero ex venæſectione, hirudinum adplicatione, aliiſque ab eo commendatis medicinis atrociores æger percepit dolores. Quamobrem ut ab hoc acerbo vindicetur malo, tuum, Vir Illuſtris, implorat auxilium.

Copia conſilii medici.

COlica, quæ virum graviſſimum per integrum jam infeſtavit annum, nullis remediis obſecundans, quæ poſt antinephritica ob dolorem ad renem dextrum extenſum, & hinc præſumtum calculum, exhibita remedia, mictione ſabuli, mox iterum evaneſcente ſtipata fuit, tumque mutato doloris loco circa umbilicalem duntaxat regionem tyrannidem ſuam exercuit, atque noviſſime certis ſtatiſque rediit intervallis, omnino ad moliminum hæmorrhoidalium pertinere videtur cenſum. Quam crebro enim colici dolores a nephritide, maxime in corporibus obeſis, generantur, qui tum plerumque vomitus habent comites: tam frequenter, quin & longe frequentius iidem cum motibus hæmorrhoidalibus complicantur, quamvis non ipſe ſemper accedat cruentus fluor. Interim utriuſque colicæ, ſive nephritidi, ſive hæmorrhoidibus ſuperveniat, eadem eſt curatio: motus enim hæmorrhoidales

cum

cum nephritide, maxime quæ nondum eſt calculoſa, malo iſchiadico, vitiis viarum urinariarum, ſæpius in mictum cruentum erumpentibus, doloribus coxendicum, lateralibus, gonagra, podagra, crurum eryſipelate, varicibus &c. inſigniter conſpirare, quotidiana ſatis oſtendit experientia. Quamvis autem objici poſſet, ægro noſtro nunquam fluxiſſe hæmorrhoides: attamen eadem ratione prædicari poteſt, illum nullis unquam nephriticis laboraſſe paſſionibus, niſi quæ ante quatuor circiter hebdomades poſt data diuretica obtigerunt. Sabuli autem proventum,atq;calculoſas concretiones ſępiſſime per remedia,quę vulgo adcalculum exhibentur, maxime, ſi jam quædam,vel leviſſima pręſto fuerit diſpoſitio, excitari; medicis paululum in praxi verſatis erit notiſſimum. Nimirum in omnibus iſtis humorum ſtagnationibus, quæ decubituum nomine veniunt, ad acquirendam ſolidiorem tam cauſſalem, quam curativam cognitionem, probe attendi meretur inſignis, quæ materiam atque motus intercedit diverſitas. Sic enim ſæpiſſime obſervamus, motus præternaturales, maxime ſi in conſuetudinem degeneraverint, extra omnem cum materia proportionem ſolis animi affectibus concitari. Quodſi vero noxia materia actu fuerit præſto, deprehendimus primum inanes humorum commotiones expanſorias ſuboriri, quibus nomen ebullitionum imponitur, & plerumque gravativa artuum tenſio atq; defatigatio ſupervenit; has excipiunt motus congeſtorii, & humorum reſtrictiones ad certam regionem; & denique ſequuntur contentiones circam illam partem, cum phlogoſi plus minus ſenſibili, aliiſque ſpaſmodicis tenſionibus ſtipata. Hæc ſymptomata niſi irritentur, intra paucos dies iterum conquieſcere ſolent: irritata autem magis exacerbantur, & in varios motuum errores commutantur: quemadmodum exempla frequentiſſima comprobant. Quamobrem ſi votis potiri velimus, neceſſe eſt, ut in hiſce caſibus primum humorum conſopiantur ebullitiones; id quod nitro depurato certiſſime obinebitur. Deinceps lenioribus diſcutientibus atq; diapnoicis particulares humorum ſtagnationes reſolvendæ, ac æqualis eorundem circuitus promovendus eſt: cui denique ſcopo diſcutientia circa ipſam partem affectam adplicata egregie inſerviunt. Hæ namque indicationes niſi debito ordine ac juſta ſubordinatione adminiſtrentur; non ſolum iis affectibus nullam ferunt opem, ſed etiam illos exacerbant, & majores commotiones, regurgitationes, inflationes, aut plane ulceroſas introducunt corruptiones.

Quod attinet præſentem caſum; in eo ſtatim ſub initio convenientiſſimi fuiſſent clyſteres, revellendi magis, quam ſtimulandi ſcopo infuſi: qui etiam adhucdum, ubi ſua crebro inſultuum colicorum recurſu ſtagnationes jam habituales videntur, majorem ſpondent utilitatem, quam laxantia interne propinata. Cavendum autem a carminativis, ſicuti vulgo exhibentur, quæ juſto calidiora majus minantur damnum: multo magis ab opiatis penitus abſtinendum, quæ non multo poſt motus ſalutares plane pervertunt, ſed etiam lethales ſæpenumero inducunt eventus. Et eo certe majori in ſeligendis aliis quoque remediorum generibus in præſenti caſu opus eſt providentia: quo provectior ægroti eſt ætas. Nec autem alienum fuiſſet, commemoraſſe, an æger jam diu venæſectionibus adſueverit? atque quænam potiſſimum cauſſa, ſive error vel in diæta, vel affectibus animi primam malo dederit occaſionem? Quicquid ſit; præſtat in noſtro caſu, ubi an nephriticum, an hæmorrhoidale, an aliud ſubſit vitium, adhuc dubium videtur, ea adhibere medicamina, quæ neutri eorum malorum noxia ſunt. Deinceps iterum inculco, probe diſtinguendum eſſe inter motus hæmorrhoidales, & eruptiones actuales; neque minus inter motus nephriticos, & ipſum calculum. Porro ſicuti nemo medicorum motus nephriticos in ipſum calculum commutare laborabit: ita nec licet hęmorrhoidum nondum fluentium èruptionem temere moliri. Quantum enim ſolida motuum hæmorrhoidalium cognitio,

tio, ad rationalem eorundem curationem confert emolumentum: tantum ex improvida illorum provocatione redundat incommodum. Quod ſi veró jam facta ſit cruoris hæmorrhoidalis eruptio, & in conſuetudinem degeneraverit: tum illius ſuppreſſio non minora minatur damna, quam quæ calculi revera preſentis improvida commotio ac propulſio ſolet excitare. Hirudinum adplicatio in præſenti caſu non equidem periculoſa eſt; ſed requirit præviam generaliorem humorum evacuationem; quæ ſi prætermittatur, contumacior ad affecta loca metuendus eſt affluxus. Ceterum ſequenti inſiſterem curandi viæ, ut præſente obſtructione alvi, clyſteres leniter abſtergentes, copioſo ſale imbuti, repetito infunderentur; deinceps in carminativorum locum ter quotidie viginti circiter guttulæ mixturæ ex eſſentiarum pimpinellæ albæ, caſcarillæ ana drachmis duabus, croci drachma dimidia paratæ propinarentur; veſperi 20. grana pulveris ſalini porrigerentur; eique tandem, ſi præſto fuerit febrilis commotio, quinque grana antimonii diaphoretici adderentur. Et hæc ſunt, quæ in ſalutem ægri, cum voto felicis effectu proponenda duxi.

CONSULTATIO.

Doleo ſane, virum conſultiſſimum tam atroci hactenus laboraſſe inteſtinorum dolore, qui ab umbilico ad dorſum uſque & renum extenſus regionem, omnem remediorum vim eluſit; atque medicos reddidit ancipites, num ipſum ad ſimplices Colicas, aut nephriticas referre debuerint? Non equidem negari poteſt, quin doloribus dorſi atque renum, ſive a cruoris ſtagnatione, ſive ipſo calculo ortum duxerint, maxime in ſucciplenis atque plethoricis corporibus, haud raro ſuperveniant dolores inteſtinorum, qui vulgo colici vocantur, atque vomitibus, ſaltem conatibus ad vomendum ſtipati obſervantur: cum autem in noſtro ægrotante, neque olim ulla diſpoſitio, aut ſignum renalis præſto fuerit calculi: nec præſens malum vomendi cupiditate conjunctum ſit; vero videtur ſimillimum, dolorum, quos tolerat, ſedem in renibus aut ureteribus neutiquam eſſe quærendam. Neque etiam obſtat, quod poſt remediorum calculum pellentium uſum ſabuli facta ſit excretio: namque plus ſimplici vice obſervavi, ſpaſmis hypochondriacis, hyſtericis, cardialgicis, immanibus ventris torminibus, quorum mater fuit menſium in ſubjectis plethoricis retentio, non ſolum horrendos dorſi dolores, ſtranguriam, ac mingendi difficultatem acceſſiſſe; verum etiam, mitigatis ſpaſmis, mucidum ac rubicundum ſedimentum, & ipſum denique ſabulum cum urina fuiſſe redditum, abſque ulla ad calculum diſpoſitione. Horum vero ſymptomatum ratio in arctiſſimo, quem inteſtina ac tubuli viarum urinariarum nervei, veluti ſunt ureteres, veſica & urethra, mutuo gaudent conſenſu, ſita eſt; vi cujus ureteres ſpaſmis atque doloribus ex impacto ipſis calculo natis affecti, inteſtina quoque in dolorum ſuorum rapiunt ſocietatem; & viciſſim inteſtina ſpaſmis agitata, nerveas quoque viarum urinariarum partes ſuorum tormentorum reddunt participes. Et hinc adparet, quanto opus ſit judicio atque prudentia, ad dijudicandos hoſce adeo complicatos affectus, & ad determinandum, uter eorum ſit idiopathicus, uterque ſymptomaticus? Ejuſmodi vero dolores quales noſter patitur ægrotus, ſæpius occurrunt in ſenibus, atque humorum ſtagnationi in vaſis meſaraicis & inteſtinalibus, partes inteſtinorum nerveas comprimenti atque diſtendenti debentur. Hinc etiam frequentiſſimi ſunt fœminis ſanguineis, quibus menſtrua ceſſarunt, aut viris ad hæmorrhoidalem fluxum proclivibus, & hujus retentionem paſſis, aut utriſque, ſi ſuetas venæſectiones neglexerint. Quare præſtantiſſimum in hiſce morbis remedium ſunt veneſæctiones, bis vel ter quotannis repetitæ; atque nitroſa diaphoretica, demulcentibus nupta: contra vero nocent ſpirituoſa atque calidiora carminativa. Præterea crebra etiam experientia compertum habui, dolores iſtos inteſtinorum

non

non minus a materia acri, ſcorbutica, nervoſis inteſtinorum partibus incumbente ſæpiſſime ſuos mutuari natales. Hodiernis nimirum temporibus, cum potus calidiores Thee vel Coffee invaluerunt, ſcorbutica ejuſmodi ſaburra, magis volatilis reddita, ſub purpuræ nomine cutim penetrare ſolet: quæ ſi vel minus vegete expellatur, vel improvide repulſa fuerit, obſidet ac vellicat nervoſas inteſtinorum tunicas, & ſic progenerat colicam ſpaſmodicam ac convulſivam, non niſi poſt foras pulſam purpuraceam colluviem conquieſcentem. Quamobrem hoc meum eſt judicium, quod præſentes inteſtinorum dolores non ſolum a congeſtione & decubitu humorum in vaſis inteſtinorum: verum etiam ab acri atque ſcorbutica ſanguinis & ſeri intemperie, ætate provectioribus fere propria, ſint omnino derivandi. Quod ſi enim ſola ſanguinis peccaret quantitas; ſanguinis miſſio per venæſectiones, aut hirudines inſtituta procul dubio levamen inferret malo. In præſenti caſu acidulas Egranas, cum una lactis aſinini parte commixtas, & per quinque ſeptimanas potas præ aliis commendarem: quippe quas in doloribus ſpaſmodico-ſcorbuticis deprehendi fructuoſiſſimas; maxime ſi corpus per decoctum mannatum, oleo amygdalarum dulcium nuptum ſæpius purgetur. Non minus e re futura credo balnea aquæ dulcis omni veſpera adhibenda: quibus ſubſidiis uti, ſi vires ægro permiſerint, de felici curationis eventu nullus dubito.

Relatio.

NUnciatum mihi ſubinde eſt, ægrum omnibus privatum viribus, & ulteriorem remediorum uſum omnino pertæſum, haud adhibuiſſe commendata a me ſubſidia; ſed ante aliquot hebdomades unum & octoginta annos natum, animam expiraſſe placide.

CASUS XII.

De inteſtinorum affectu ſpaſmodico-hæmorrhoidali.

POſtquam gravem morbum, quo periluſtris Comes immaniter tractatur, cum omnibus ſymptomatibus ſedulo mecum perpendi, facile intellexi, illum mereri nomen colicæ hæmorrhoidalis, ex ſanguinis intra tunicas inteſtini coli ſtagnatione ortum ſuum ducentis. Ita enim ſolet fieri, quod humores abundantes, ſi in libero ſuo per viſcera imi ventris, maxime hepatis vaſcula præpediantur circuitu, regurgitent omnino ad partes ramis venoſis a vena portæ inſtructas, & præſertim ad vaſa inteſtini coli, nervoſis admodum præditi tunicis. Tum equidem iter ac exitum ſuum, per orificia venarum, quæ inteſtinum rectum ſub nomine hæmorrhoidalium internarum explicantur, affectant: hoc autem denegato, magis accumulantur in vaſis recti pariter ac coli inteſtini, ea vehementer diſtendunt, atque tunicas harum canalium admodum ſenſibiles, ad ſpaſmodicas ſtricturas cum acutiſſimis doloribus ſociatas provitant: quæ vi conſenſus ad alias machinæ partes nerveas propagatæ, varia ac moleſtiſſima univerſi corporis progenerant ſymptomata. Hæc in illuſtriſſimo ægro ita contigiſſe, morbi docet hiſtoria: ille enim quadraginta duos annos natus, temperamenti ſanguineo-cholerici, vitæ ſedentariæ ob ardua negotia fuit addictiſſimus, profundis meditationibus indulſit, cibos cum magna ſumſit adpetentia, nec venam regulariter tundendam præbere ſuevit. Hinc per aliquot jam annos, menſibus præſertim Martio ac Octobri grave ſuſtinuit ſemper malum. Invaſerunt enim ipſum præcordiorum anxietates, dolores gravativi circa dorſum, & os ſacrum, alvi ſegnities, extremorum refrigerationes, ſenſatio contuſionis in artubus, proclivitas ad vomendum, ſingultuoſa ſepti tranſverſi concuſſio, præternaturalis calor, vertiginoſa capitis perturbatio, cum pulſu celeri, & urina ſa-

tura-

turatiori: quæ vero ſymptomata, evacuato cum fecibus alvinis cruore, longe mitiora fuerunt. Neque enim obſecundarunt remediis a medicis hactenus propinatis; ſed a purgantibus, atque carminativis calidioribus, ab ipſis exhibitis, majora ſumſerunt incrementa, ac graviori humorum ebullitione, anxietate ac cruciatu fuerunt conſtipata.

Inde vero, ſicuti etiam ex quotidiana experientia luculenter patet; hoc morbi genus, quod turbato hæmorrhoidum fluori in acceptis ferendum eſt, licet ſit frequentiſſimum; attamen a pauciſſimis medicorum cognoſci, hinc nec præſervative rite oppugnari. Neque etiam mirum; namque apud plurimos tam veteres, quam recentiores rerum medicarum ſcriptores, vel nulla vel obſcura ſatis hujus morbi injicitur mentio. Meminit equidem HIPPOCRATES *Lib. de intern. affect.* §. 49. ilei cujuſdam hematitis: ſub quo, cum Hippocrates pariter ac Galenus per vocem ilei omnes inteſtinorum dolores ſignificent, quidam clariſſimus vir dolorem inteſtinorum, ſive ſanguineam noſtram colicam, intelligi perhibet. Verum enimvero, quicunque hujus morbi ſymptomata, cit. loc. recenſita, ac rationem illius medendi conſideraverit: facile perſpiciet, ileum illum Hippocratis cum noſtro affectu neutiquam eſſe comparandum. Mihi vero cum medicinam facere inchoarem, ſæpiſſime contigit, ægros, quibus hæmorroidalis cruor ſubſtitit, in atrociſſimos inteſtinorum dolores incidiſſe, qui a medicinis calidioribus atque ſpirituoſis exacerbati, ex nitroſis vero refrigerantibus eum caſtoreo mixtis, atque venæſectiones mitigati fuerunt atque conſopiti; quemadmoqum in notis ad Poterium Cap. 26. §. 310. fuſius explicavi. Nimirum in iſtis caſibus protinus venam in pede tundi, nonnunquam iterato ſecari juſſi; interne medicamina præcipitantia, nitroſa, liquori meo anodyno minerali nupta; & ad alvum laxandam ſequentem ſummo cum fructu exhibui potionem: Recipe mannæ electæ uncias tres, ſalis Epſonienſis, cremoris tartari ana drachmas duas, coque leni calore in aquæ florum acaciæ unciis ſex, colaturæ adde extracti rhabarbari, nitri purificati ana grana octo, olei de Cedro Italici guttas duas. M. D. Et ano denique clyſteres pure oleoſos, aut eoſdem ex decocto florum chamæmeli vulgaris ſaturato, cum nitri ac ſalis communis portione confectos infundendos curavi. Hanc medendi rationem cum ſepius, in conventu celebriorum medicorum commendaſſem; mirati illi ſunt primum, venæſectionem colicis affectibus opponi; deinceps vero, cum ſpes vota haud fefellerit, illius uſum oculis viderunt, atque comprobarunt, præſertim cum ipſis oſtenderem, hujus methodi jam RIVERIUM *Cent. 1. obſ. 45. & Cent. 2. obſ. 33.* meminiſſe.

At vero jam inſtituti mei ratio exigit, ut proponam, qua potiſſimum ratione atrox hoc malum præcaveri poſſit. Hocce fine procul omni dubio potiremur, ſi legitimum evacuationis hæmorrhoidalis ſucceſſum promovere poſſemus. Sed optandum foret, ut ea nobis ſuppeterent remedia, quæ hunc cruoris per venas ſedales fluorem, certo effectu, & debito tempore excitare valerent: tum enim efficaciſſimum, ad plurimarum paſſionum, maxime chronicarum præſervationem haberemus præſidium. Cum autem medicamina hoc fine vulgo commendari ſolita, majus plerumque damnum concitare ſueverint: omnis præſervationis ratio in eo conſiſtit, ut imminuta humorum abundantia, eorundem æquabilis per viſcera abdominis, ac præſertim venam portæ reſtituatur circuitus. Quos ut conſequamur ſcopos; operæ erit pretium, ut illuſtriſſimus Comes, ineunte Martio, atque Septembri, quibus potiſſimum menſibus infeſtant ſymptomata, nec non etiam medio Maii, ſub temperata ac ſerena tempeſtate, detrahendas ex vena in pede tuſa, ſeptem vel octo cruoris uncias curet. Deinceps commendo potum thermarum Carolinarum, aut acidularum Egranarum, quotannis menſe Majo cum debito uſurpandarum regimine. Hæ enim aquæ in præſervandis chronicis morbis, omnium pharmacorum vim longiſſime ſuperant: quippe quæ partim ob uberio-

rio-

riorem liquidi copiam, partim ſalina, quæ fovent principia, & partim denique ſpirituoſum illarum ingrediens, tonum ac elaterem partium ſolidarum roborant, tenaces atque viſcidos humores reſolvunt, ſpiſſos attenuant, ductus emunctoriorum excretorios recludunt, & hinc ſuccorum vitalium circulationem, maxime ſi balnea interponantur, reddunt æquabilem.

Quod victum attinet; ante omnia corporis motus, vel mane ante prandium, vel abſoluta digeſtione, ambulatione, equitatione vel vectione inſtituendus eſt; ſub epulis nimias carnes, maxime pinguiores, cibos dulces, atque fructus evitare oportet, ac cœna parciori, aut nulla uti. Fugiatur etiam cereviſiæ potus, & ejus loco decoctum ex aqua pura, leviori, cortice ligni ſaſſafras, ſemine fœniculi, & aliqua vini Burgundiaci parte confectum adhibeatur. Porro cubitum iturus æger in pediluvia ex aqua fluviatili, floribus chamæmeli, ſale & cineribus clavellatis parata deſcendat: ut illic humorum motus a ſuperioribus ad inferiores derivetur partes. Namq; præterea pedes inſigni cum inteſtinis gaudent communione; adeo ut illis frigido pavimento incedentes, ſæpius in colicos dolores incidere obſerventur: contra vero calor humidus, qualis in pediluviis deprehenditur, fibras tenſas relaxando, internis etiam nervoſis partibus admodum amicus exiſtit. Mane adhuc intra lectum ſex vel octo vaſcula infuſi theiformis ſorbillanda ſuadeo, quod ex herbis diſcutientibus, veluti ſunt ſcordium, veronica, meliſſa, ſalvia, betonica, braſilicum, milleſolium, marubium, ſemen fœniculi, aniſum ſtellatum &c. parari poterit. Neque minus alvi lubricitati maxime ſtudere convenit; cui quidem ſcopo pilulæ balſamicæ noſtræ, vel Stalianæ, ſingulis octo diebus, veſperi numero quindecim ſumendæ, & altero mane binæ ſalis Anglicani drachmæ ex largo aquæ fontanæ hauſtu ſuperingerendæ, egregie facient ſatis. Hæc enim medicamina, tantum abeſt, ut more ceteris purgantibus conſueto, inteſtinorum tonum deſtruant, ut illum magis corroborent, atque ſaburram acido-biliosam, tunicæ inteſtinorum villoſæ adhærentem blande educant. Denique vero commendo pulverem præcipitantem ex quatuor partibus lapidum cancrorum, una nitri depurati, aliquot olei de Cedro guttulis confectum, & pondere drachmæ unius, & ante prandium, & veſperi ex aqua frigida ſumendum; quippe qui acidas ventriculi ſordes involvendi, bilis acrimoniam attemperandi, &, humorum ebullitiones conſopiendi inſignem obtinet virtutem. Quæ ſi rite obſervaverit, ac præterea omnes calidiores ac ſpirituoſas eſſentias ſedulo vitaverit perilluſtris Comes; ſpero utique, fore ut a moleſtis ægritudinibus liberetur.

CASUS XIII.

De Colico-ſpaſmodicis Affectibus ex defectu fluxus hæmorrhoidalis, rite tractandis.

PErſona quædam sereniſſima, annorum viginti & octo, temperamenti ſanguinei, robuſtioris corporis conſtitutionis, contra paſſiones, quas nonnunquam toleravit, & quæ partim colica ſpaſmodica, partim melancholia ex hypochondriorum vitio ſuborta fuerunt, meum deſideravit conſilium. Quamobrem ponderatis omnibus morbi momentis; ſingula ſymptomata ex nimia humorum abundantia, quam Medici plethoram vocant, originem traxiſſe deprehendi. Accumulati enim præter naturam ſucci vitales diſtendunt, expanduntque nimium, vaſorum illos vehentium ac propellentium latera, & eorundem tonum atque elaterem debilitant; hinc liberam ac æqualem circulationem ipſa ſua copia remorantur: unde fit hinc inde in vaſculis ſanguiferis, maxime viſcerum imi ventris, veluti ſunt hepar, lien, renes &c. ſtagnantes, eorundem infarctus ac obſtructiones inducant, ac corpus ad affectus ſpleneticos, hypochondriacos, cachecticos & calculoſos diſponant. Quando vero cunque natura

ejuſ-

ejuſmodi humorum abundantiam, ſalutari ac critico veluti conamine, per hæmorrhoidalem excretionem imminuit; tum recenſita mala omnia præcaventur: contra vero eo atrocius recrudeſcunt, ſi evacuatio illa ſanguinea haud ſucceſſerit, aut plane cohibeatur. Namque cruor, impedito illius per venas ſedales exitu, reſtagnat in vaſis inteſtinorum inferiorum, maxime coli atque recti, & hinc nerveas eorum tunicas graviter afficit: unde dolores ac tormina inteſtinorum, pertinax alvi obſtructio, refrigerationes extremorum, humorum ebullitiones, præcordiorum anxietates, nauſea, ventriculi inflatio, adpetitus proſtratio ſuboriuntur. Sæpius vero ſpaſmodicæ illæ conſtrictiones vi conſenſus nervorum per univerſum corpus propagantur, & ſic ſuccos vitales majori impetu ad pectoris capitiſque cavitatem propellentes, ſpirandi difficultatem, cordis palpitationem, capitis dolores, vertiginem, pectoris anguſtiam, pavores, inquietudinem, tremorem artuum, aliaque graviora introducunt ſymptomata, quæ omnia, evacuato ſuperfluo ſanguine vel per hæmorrhoides, vel etiam venæſectionem protinus remittunt. Et hæc eadem ratione in ſereniſſimo noſtro ægrotante contigiſſe, varia ſunt, quæ atteſtantur momenta. Ille enim ſanguineo gaudet temperamento, ad ingenerandos copioſos humores admodum opportuno; largis indulget epulis, & has inter cibos nutrientes, boni ſucci aſſumere ſuevit: contra vero vitam amat ſedentariam, ſomnumque diuturniorem, & ſic deficiente corporis ſufficienti motu, nec per inſenſibilem tranſpirationem, nec etiam per ſanguineas evacuationes ex narium aut inteſtini recti venis factas, humorum imminutionem adeptus, ſed illorum majorem nactus fuit quantitatem. Accedit & illud, quod ad annum uſque vigeſimum ætatis ſextum corpus adhuc creverit; cujus augmentum præſtans ad imminuendos ſuperfluos humores fuit ſubſidium. Poſtquam autem vi ætatis incrementum illud corporis ceſſavit, & hinc ſucci fuerunt accumulati, haud fieri potuit, quin uberrimam toleratis paſſionibus dederint occaſionem. Neque vero ignorari oportet, in ſereniſſimo noſtro præter humorum abundantiam, ſaburram quoque primarum viarum, acido viſcidam, a vitiata ciborum digeſtione generatam, paſſionum ſuarum eſſe cauſſam, quæ eo facilius inducitur, ſi cibi minus maſticati, nimia aviditate devorentur, & deinceps ſalutares excretiones per alvum atque cutim, ingeſtorum moli haud reſpondeant. Tales enim acidæ & viſcidæ cruditates, flatulentias, tenſiones ac preſſiones hypochondriorum, ventriculi ardorem, & gravativum dolorem, ructus, atque etiam febriles excitare ſæpiſſime ſolent commotiones.

Explicatis itaque preſentis mali cauſſis; facillimum jam erit, opportunam illis curationem commendare, quippe quæ in ſublatione cauſſarum unice conſiſtit. Quare primum eſt conſultiſſimum, ut plethora imminuatur, ac illius incrementum præpediatur. Huic ſcopo obtinendo convenientiſſimæ in tam lauta diæta ſunt venæſectiones, in brachio, vel pede, ter quotannis, nimirum medio Februarii, initio Maii, & Septembris ante autumnale æquinoctium inſtituendæ, detrahendo ſemper ex inciſione paullo capaciori ſex vel octo cruoris uncias. Ipſa operatio ſub tempeſtate amica atque ſerena inſtitui debet; & brevi ante infuſum theiforme ſorbillari, quo humores reddantur fluxiliores. Neque minus eo præſertim tempore omne frigus arcere, atque cibos duntaxat molliores, ac concoctu faciliores comedere oportet.

Deinde vero legitimus hæmorrhoidalis excretionis ſucceſſus eſt promovendus. Obſervamus autem, pleroſque huic evacuationi obnoxios menſe Martio ac Octobri, ſæpius etiam circa inſigniores lunæ mutationes molimina ſentire hæmorrhoidalia, quæ inter potiſſima ſunt gravativus circa dorſum, & os ſacrum dolor, ardor, & tumor ani, corporis totius languor, refrigeratio partium extremarum, ac imi ventris flatulentæ moleſtiæ. Quamobrem eo maxime tempore rectam vivendi rationem obſervare, cibos acidos, dulces, fermentantes, & adſtringen-

gen-

gentes evitare, a potibus calidioribus abſtinere, & præſertim a corporis refrigeratione, ac animi affectibus probe cavere oportet. Contra vero ante fluxus illius eruptionem sereniſſimus æger quavis veſpera in pediluvia tepidiora, ex aqua fluviatili, floribus chamæmeli, tantillo ſalis ac cinerum clavellatorum parata, pedes ad ſuras uſque immittat; ſed erumpente ſanguine protinus ab illis abſtineat. Neque etiam minus octo circiter ante erumpentes hæmorrhoides diebus aſſumat veſperi octodecim mearum pilularum, ac mane ſequentis diei drachmam unam ſalis mei aperitivi ex aqua vino nupta capiat; hæcque alternis diebus continuet. Quod ſi vero loco ſinceri fluxus, tubercula dolorifica anum obſederint; huic admovendæ erunt hirudines, poſtquam eidem ope ſellæ perforatæ vapor ex decocto florum chamæmeli cum lacte, per injectionem prunarum candentium calefacto, admiſſus fuit; qui etiam ad provocandum ipſum fluxum egregie conducit. Tandem quoque, ſi circa congruum tempus ipſa diſpoſitio ad cruentum illud profluvium præſto fuerit, nullus autem fluor acceſſerit; operæ erit pretium, ex vena in pede tuſa quatuor circiter cruoris uncias detrahere, unde provocatas ſæpius vidi hæmorrhoides.

Non vero ad ſubtrahendam nimiam ſanguinis molem efficacius eſt ſubſidium, quam accurata diætæ obſervatio. Cujus ratione conſulo, ut ſereniſſimus æger cœna utatur parciori, aut plane nulla; & inter epulas fugiat cibos valde nutrientes, pinguiores, carnoſos, juſcula nutritiva; contra vero veſcatur ſæpius carnibus fumo induratis, oblongiis, atque eduliis aromatiſatis; (*Die non einem hohen* gout *ſind*) hæc enim haud adeo copioſos ſuppeditant ſuccos, & naturales promovent excretiones. Inter potus, qui largius aſſumi debent, fugiendæ ſunt craſſiores ac ſpiſſiores: & ſeligendæ leviores cereviſiæ, quæ per vias urinarias facile redduntur, qualis eſt noſtra Lœbeginenſis, cujus tres menſuræ ſummo cum fructu quotidie potari poterunt. Vina quod attinet, ea, ſi fuerint calidiora, exotica, aut Hungarica, hyemali duntaxat tempore, magis veſperi & poſt ciborum concoctu difficiliorum ingeſtionem, bibere licet; quoniam ad generandos humores haud ſecus, ac illos commovendos multum valent. Ordinario potui vinus Moſellanum, quod minus acidum exiſtit, & excretiones per alvum & urinam egregie promovet, præ reliquis inſervire poterit. Tum quoque nec nimium ſomno indulgere, nec otio marceſcere convenit; ſed potius corpus, quibuſcunque exercitiis, vectione, equitatione, multa ſermocinatione movere præſtat. Incredibilis enim eſt virtus, quę motui corporis in præſervandis cujuſcunque generis morbis debetur: quippe quo & circulatio humorum vegetior, & tranſpiratio fit expeditior; hac vero & moles ſanguinis imminuitur, & ſordes illius ſalſæ ac acres e corpore proſcribuntur. Neque enim ſumtis epulis, & ventriculo cibis repleto, corpus moveri oportet; ſed potius abſoluta penitus digeſtione vel veſpertinis horis. Tandem etiam, quæcumque tranſpirationem promovent, in uſu vocanda ſunt; fugienda vero cuncta, libero illius ſucceſſui contraria. Quo quidem fine conſultiſſimum erit, mane quędam vaſcula infuſi calidioris intra lectum ſorbere, & exinde levem expectare ſudorem: contra cane pejus & angue vitare aerem frigidum, humidumque, maxime veſpertinum; nec non in locis udis commorari; ac denique corpus veſtibus bene munire, ac noctu ab aeris injuriis probe tueri, ſummo oportet ſtudio.

Accedimus autem ad alterum curationis noſtræ momentum, quod cruditatum primas vias occupantium remotionem ac præſervationem reſpicit. Hoc ſcopo egregiam pollicentur operam pilulæ meæ balſamicæ, ſi ſingulis decem diebus numero octodecim veſperi ſumantur, & ſequenti mane uncia dimidia ſalis Anglicani ex aqua pura, ſuperingeſto potu theiformi, capiatur. Pridie ante pilularum uſum adhiberi poterit drachma una pulveris præcipitantis: quo acrimonia primarum viarum attemperetur, & ad alvinam excretionem magis diſponatur. Idem

pul-

pulvis etiam præſtantiſſimo cum fructu propinari poteſt, ſi poſt nimium vini potum, aut alias cauſſas, humorum quædam præſto fuerit ebullitio; non minus eodem, cum viginti liquoris anodyni guttulis maritato, uti conveniet contra tormina ac dolores imi ventris. Ex diætæ regulis huc pertinent, nec minus maſticati, avidius juſto devorentur cibi: nec ſtatim a cœna lectus petatur; nec etiam diutius protrahantur vigiliæ; quippe quæ admodum impediunt ciborum digeſtionem.

Hiſce vero omnibus ſubſidiis, ad omnes noſtros ſcopos conſequendos, palmam longiſſime præripiunt aquę minerales, maxime thermæ Carolinæ: quas quotannis vel vere, vel Auguſto menſe potandas admodum commendarem. Quod ſi vero iis uti occaſio defecerit, locum earum ſupplebunt acidulæ Egranæ, cum dimidia parte Selteranarum mixtæ, & æſtivis menſibus adhibendæ. Tandem etiam haud ludetur opera; ſi ad meliorem tranſpirationis promotionem, ac partium externarum roborationem, balnea Lauchſtadienſia, quæ ſunt martialia, in uſum vocentur. Et hæc ſunt, quæ proponenda duxi; quæ ſi rite obſervaverit perſona ſereniſſima, certam ſoveo ſpem, fore, ut non ſolum a paſſionibus hypochondriacis, ſpaſmodicis, atque calculoſis vindicetur; verum etiam nervoſo generi, & toti naturæ ſuum reſtituatur robur.

CASUS XIV.

De infelici Colicæ hemorrhoidalis curatione.

DUos & ſexaginta annos natus Juriſconſultus quidam celeberrimus, habitus corporis ſtrictioris, conſtitutionis debilioris, ſtudiis ac vitæ ſedentariæ deditiſſimus, diætæ obſervator exactiſſimus, ſatis longo abhinc tempore circa utrumque æquinoctium hæmorrhoidalem fluxum, ſæpius aliquot menſes inhærentem pati conſuevit. Poſtquam autem ante aliquot annos ſalutaris ille fluor, incongrua medicatione cohibitus fuit, abhinc inordinatus ſuccedere cœpit; & ſæpius vanis moliminibus, maxime circa plenilunium, atque gravioribus ſymptomatibus, nimirum animi deliquiis, præcordiorum anxietatibus, & conſtrictionibus, tenſivis circa dorſum & hypochondria doloribus, crebris colicis, quin & cruentis e pulmonibus ſputis ægrum cruciavit. Tali quoque ratione, noviſſima æſtate, luna exiſtente plena, accidit, ut noctu ex improviſo ingentes imi ventris dolores tenſivos, pungitivos ac lancinatorios incideret, quos anxia compreſſio circa cordis ſcrobiculum, proclivitas ad vomendum, & ipſi denique vomitus excipiebant. Vocabantur protinus in uſum efficaciſſima contra Colicam præſidia, carminativa, enemata, linimenta ac cataplaſmata emollientia pariter, atque diſcutientia; ſed omnium efficaciam eludebat mali vehementia. Quare medicus quidam hancce colicam, cum abſque ullo victus errore prægreſſo, circa plenilunium, tanquam illud tempus, quo alias hæmorrhoidum molimina accedere fueverant, invaſiſſet ægrum, nec remediis ipſi ſatis opportunis obſecundare vellet, non pro ſimplici, ſed hæmorrhoidali, ex ſtagnatione, vel potius ſtaſi ſanguinis intra membranas inteſtinorum ſuborta habuit. Hinc venæſectionem commendavit, aſſeruitque, fore ut ex illa magnum redundaret commodum; eo magis, cum olim ægrotantem a gravioribus malis ſemper vindicaverit. Verum enimvero nullas huic conſilio aures præbere voluerunt reliqui medici: ægrum ob ſummam virium debilitatem, tolerandis ſanguinis miſſionibus minus parem fore exiſtimantes. Interim exacerbabantur omnia ſymptomata, & haud ita multo poſt vehemens horror cum ſubſequente æſtu jungebatur, quem poſt paucas horas gelidus ſudor, pulſus admodum debilis ac inæqualis, & ipſa denique mors excipiebat: adeo, ut defunctus per binos duntaxat male habuerit dies. Quamobrem doceri jam cupio: 1) anne ſymptomata illa ſuppreſſo hæmorrhoidum fluori, & inde ſubortæ inteſtinorum inflammationi, ſideratione ſtipatæ debeantur? 2) utrum illa tempe-

pe-

peſtiva venæſectione ſublevari potuerint? & licet etiam hæc dubium videatur remedium, 3) numne conſultius fuiſſet, hoc, quam nullum amplecti?

CONSULTATIO.

Ad communicatum mecum caſum, & primam quæſtionem in eo propoſitam: anne morbus, quo æger affectus periit, ex ſanguinis ob ſuppreſſas hæmorrhoides inducta circa inteſtina ſtagnatione, ac hinc ſuborta inflammatione, & denique ſideratione ſit derivandus? reſpondeo, quod ille omnino nec vulgaris colica, quam retenti flatus pariunt, nec colica torminoſa fuerit, quæ ex humorum corrodentium atque bilioſorum ſtagnatione ortum trahere ac crebris alvi dejectionibus ſtipari ſolet. Verum potius inflammationem inteſtinorum, quæ cruori intra horum tunicas nerveas ſtagnanti ſupervenit, præſto fuiſſe arbitror. Namque haud ignorari oportet, ſanguinem libero per ani venas exitu præcluſum, vi ſpaſmorum, qui hanc excretionem tantum non ſemper comitantur, ſuperiora verſus compelli: qui cum in ventriculo ac inteſtinis ſtagnaverit, membranas eorundem nerveas violenter diſtendit, atque tali ratione non ſolum hiſce partibus ſpaſmum infert, & dolorem; verum etiam vicinas ope nervorum connexas regiones in ſpaſmorum ſocietatem rapit, & ſic cordis præſertim, tranſverſi muſculos afficiendo, gravioribus anſam præbet ſymptomatibus, veluti ſunt inſignes præcordiorum anxietates, conſtrictiones circa cordis ſcrobiculum, proclivitates ad vomendum, animi deliquia, ſudores gelidi, atque febriles commotiones. Quare ſi conſideremus, ægrotanti noſtro diu hæmorrhoidario, criticum huncce fluorem fuiſſe cohibitum: nullum eſt dubium, quin inflammatio, qua laboravit, ex cruore retento atque ſubſiſtente ſuos natales mutuaverit. Hinc etiam, juxta alteram quæſtionem, omnino afferendum eſt, venæſectionem, tempeſtive in pede adminiſtratam convenientiſſimum fuiſſe præſidium: ſiquidem multiplici comprobatum habemus experientia, illa in vicinis partibus inſtituta tam ad imminentes præcavendas, quam præſentes inflammationes mitigandas, nec præſtantius, nec certius reperiri ſubſidium. Præſertim inſignem pollicetur operam in partium nervoſarum, uti ſunt ventriculus ac inteſtina, inflammatione; quippe quæ longe gravioribus ac periculoſioribus ſtipata ſolet eſſe ſymptomatibus. Eo magis in præſenti caſu operæ fuiſſet pretium, ſanguinem ex vena tuſa detrahere; quo certius exinde levamen in ejuſmodi affectibus olim percepit ægrotans. Remedia certe calidiora atque carminativa, hiſce morbis vulgo opponi ſolita, majorem omnino minantur noxam, quam utilitatem, quippe quæ humorum ſtaſin, tanquam proximam morbi cauſſam, minime tollunt; ſed potius humores commovendo, ac fibris per ſpaſmum atque dolorem jam tenſis, majorem inducendo rigiditatem, omnia ſymptomata magis exacerbant. Conſultius igitur fuiſſet, remedia propinare inflammationibus opportuna, qualia præter venæſectionem ſunt refrigerantia nitroſa, cinnabarina, leniter diaphoretica, diluentia & antiſpaſmodica: quibus feliciter debellatos fuiſſe ejuſmodi morbos, non ſolum Riverius in obſervationibus ſuis paſſim teſtatur, verum ego quoque in notis ad Poterium annotavi. Neque etiam minus varias de hoc argumento diſſertationes conſcripſit celebris Stahlius; in quibus oſtendit differentiam, quæ vulgarem intercedat, & hæmorrhoidalem colicam; & huic admodum convenientem venæſectionem in pede collaudat. Quare denique patet, quod juxta tertiam quæſtionem, utique fuiſſet convenientius, allegatum hocce remedium, omnis damni expers, adhibuiſſe, quam illud, uti factum eſt, irreparabili ægroti noxa omiſiſſe.

V CX-

CASUS XV.

De Colica hæmorrhoidali ex obſtructo hæmorrhoidum fluxu.

VIr generoſus, 58. annorum, a multis jam annis hæmorrhoidalem expertus fuerat fluxum cum euphoria. Hic cum ante quatuor annos ſubſiſteret, incidit ille ſæpius, maxime brevi ante novilunium in ani moleſtum ſub excrementorum dejectione ardorem, quem capitis dolores, & atroces inteſtinorum cruciatus excipiebant, cum ſubſequuto vomitu, & pituitæ ſanguine permixtæ rejectione. Licet igitur contra hæc mala circa utrumque æquinoctium, non ſine inſigni ſemper ſymptomatum levamine, venam in pede tundendam præbuiſſet: non tamen impedire potuit recurſum eorundem. Imprimis vero deprehendit, quod ſimulac ſtudiis operam dedit, aut capite paullulum inclinato, meridianum ſomnum cepit, protinus floridus ſanguis cum ſaliva effluxerit. Illud præterea cruentum ſputum exceperunt plerumque preſſiones ac puncturæ pectoris, ad ſiniſtram ſcapulam tendentes, ſiniſtræ manus refrigerationes, gelidique ſudores. Neque etiam minus efflorеſcentia miliaris ſæpius occupavit pedes; ſæpius quoque rurſus evanuit, & tum languorem corporis, frigoriſque ſenſum in pedibus æque, ac dorſo reliquit. Quamobrem, cum adpetentia ſubinde fruatur inſigni, & copioſo ſanguine quaſi turgeat; metuit omnino, ne tandem in hæmoptyſin, aut plane apoplexiam incurrat; & ideo ſalutare anhelat conſilium.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

QUicunque omnia in recenſito morbo obvia momẽta probe conſideraverit, facile perſpiciet, cuncta ſymptomata retento hæmorrhoidum fluori in acceptis eſſe ferenda. Hinc enim humorum ſtagnatio in abdomine, ac maxime inteſtinis orta ſuit: ex qua non ſolum ſpaſmi doloreſque colici, ardores inteſtini recti, atque vomitus dependent; verum etiam ſanguinis vi ſpaſmorum copioſior ad pectus compulſio, & per os ejectio originem trahit. Et quomodo in tanta motuum vitalium, maxime progreſſivi ſanguinis irregularitate aliter poteſt fieri, quam ut ſalutares, quibus maſſa ſanguinea depurari ſolet, excretiones impediantur, & inde ſcorbutica ſuccorum vitalium progeneretur dyſcraſia? unde etiam purpuracea efflorеſcentia pedum, refrigeratio, languor atque corporis decrementum ſuos mutuantur natales. Neceſſe igitur omnino eſt, ut oppugnentur hæc ſymptomata, & a gravioribus præcaveantur malis. Cui quidem ſcopo obtinendo, ante omnia commendo venæſectionem quater quotannis, nimirum circa æquinoctia pariter ac ſolſtitia ſub ſereno cœlo in pedibus inſtituendam, qua octo ſemper cruoris unciæ detrahi debent. Deinceps ut promoveatur tranſpiratio, & depuretur ſanguis; ægrum ſingulo mane ſex vel ſeptem vaſcula infuſi theiformis potare oportet, quod ſic ſe habet: Recipe herbę veronicæ manipulos duos, ſummitatum millefolii pugillos quatuor, radicis glyzrrhizæ drachmas ſex, feminis fœniculi drachmam. M. C. D. Eidem ſcopo egregie conveniet pulvis meus præcipitans, mane ante potum infuſi pondere drachmæ unius ex aqua frigida capiendus. Tum quoque operæ erit pretium, ut æger liquoris mei anodyni quadraginta guttulas, tam hora quinta pomeridiana, quam veſperi cubitum iturus ex largo acidularum Selteranarum hauſtu aſſumat. Nec minorem ad ſanguinem a capite derivandum, & æqualem humorum circulationem promovendam ſpondent efficaciam pediluvia tepidiora, ex aqua fluviatili & triticeis furfuribus conficienda, & veſperi in uſum trahenda. Alvi porro libertatem perpetuam conſervare decet; quod non ſolum manna, prunis coctis, ut clyſteribus domeſticis obtineri poterit; ſed etiam pilulis meis balſamicis, ſi earum ſedecim cum pulvere meo præcipitante mixtæ veſperi quandoque degluttiantur. His denique ſi recta vivendi

ra-

ratio, & præſertim moderatus corporis motus per ambulationem aut vectionem acceſſerit: haud dubito, fore ut profligentur cuncta morboſa ſymptomata.

CASUS XVI.

De Colica ſpaſmodica ex podagra retro pulſa.

Litteratus vir quadraginta, & quod excedit, annorum, temperamenti ſanguineo-cholerici, ad excandeſcentiam facillimus, acquiſitam per vitium hæreditarium podagram crebris in diæta erroribus, quin & exceſſibus magis adauxit, & ſæpius toleravit. Hanc tandem pertæſus, ſex circiter abhinc annis, impoſito ad pedes quodam emplaſtro adeo profligavit, ut per totum hoc tempus ſiluerit. Interim ex memoratis illis, quos juvenis maxime commiſerat, diætæ erroribus, contraxerat ſibimet ventriculi imbecillitatem; quæ ætate increſcente, magis etiam adaucta fuit. Hinc exigua frui cœpit adpetentia, quæ acidos potiſſimum cibos, haleces cum aceto ac cepis conditos, aliaque deſideravit, & ſæpius quoque aſſumſit. Exinde vero non ſolum adhuc magis debilitavit ventriculum; ſed etiam acidas primarum viarum cruditates collegit. Quare primum vehementem incidit ventriculi ardorem; quem quidem ſumto ſæpius pulvere præcipitante Hoffmanni mitigare voluit: neglecto tamen recto victu nihil effecit: ſed potius majorem humorum vitalium ſpiſſitudinem, pariter ac dyſcraſiam acquiſivit, adeout cruor ante aliquos dies ex vena tuſa miſſus, fuerit admodum craſſus, atque teterrimus, & vix per aperturam fluere potuerit. In tali rerum ſtatu, cum noviſſimis hebdomadibus vino Rhenano ad exceſſum aliquoties indulſiſſet, & abhinc ſub intenſo frigore equo vectus, inſigni ſemet expoſuiſſet refrigerationi: accidit, ut ante aliquot dies, aſſumptis ſub prandio aliquot oſtreis, cubitum iturus vehementiſſima corriperetur colica. Spaſmi enim non ſolum infimum ventrem vehementer contrahebant; ſed etiam veſicam urinariam, atque teſticulos afficiebant; aderant præcordiorum anxietates, vertigines, inflatio ventriculi flatulenta, nulla ructuum exploſio, & tanta denique inteſtini recti conſtrictio, ut injecti a quodam ſtudioſo clyſteres emollientes minime penetraverint inteſtina, ſed dolores potius magis exacerbaverint. Quamobrem memoratus ille medicinæ ſtudioſus, præter clyſteres exhibet potiunculam laxantem ex manna & reſina jalappæ, de qua ſingula hora ſumeret ægrotus, quantum cochlear capit. Verum cum nullum ederet effectum, impatiens ille totam uno hauſtu devoravit potionem, & doſin pilularum balſamicarum ſuperingeſſit. Inde quidem terſoluta fuit alvus; ſed dolores eadem, ſi non majori inhæſerunt atrocia: nec ſublevabantur data ab eodem ſtudioſo emulſione quadam, cum liquore anodyno Hoffmanni permixta, ex qua potius, cum acida in primis viis hæreret ſaburra, magis aucta fuerunt tormenta. Quare conſultus ego ſingulis horis interne propinavi tincturam rhabarbari cum aqua cichorei paratam, interpoſui eſſentiam carminativo-ſtomachicam, liquori anodyno nuptam, & extrinſecus abdomini ſacculos calidos diſcutientes adplicui. His per ſeptem horas adhibitis, ano clyſterem ex floribus chamæmeli, decocto avenaceo, oleo chamomillæ, & amygdalarum dulcium paratum; & paullo poſt ſuppoſitorium ex melle, farina hordeacea, ſale communi & oleo chamæmeli adplicatum curavi. Inde ſoluta alvus multa excrementa, cruore tincta reddidit, & copioſos flatus; quæ adhuc ter eodem die depoſita fuit, cum ſtercoribus fœtidiſſimis, ac ſincero ſanguine. Remiſerunt etiam dolores; & nox inſequuta eſt quieta: quin, licet quoque malum poſtridie videretur recrudeſcere; datis tamen prioribus remediis evanuit iterum. Tum conſultum duxi, ut vena ſecaretur; quam etiam, ſed inciſione nimis anguſta tudit quidam imperitus chirurgus, adeo ut tres duntaxat cruoris unciæ effluxerint: neque perſuadendus erat moroſus æger, ut alteram ſecandam præberet venam. Interim id obti-

nui hac venæſectione, ut podagra, quæ olim ſiniſtrum modo pedem occupaverat, jam recrudeſceret, & utrumque eorum obſideret: inteſtinorum vero protinus remitterent dolores. Per diem quoque ſatis bene habebat æger, niſi quod de corporis conquereretur languore, nox autem calore mitiſſimo, præcordiorum anxietate, ac flatuum retentione adhuc reddebatur inquieta. Quare propinatis pilulis balſamicis, bis quotidie exhibui pulverem præcipitantem ac bezoardicum Hoffmanni pondere unius ſcrupuli; & veſperi dedi eundem pulverem cum ſpiritu nitri dulci. Pro potu ordinario quoque decoctum ex ſcorzonera, ſarſaparilla, radice chinæ, cichorei & raſura cornu cervi ordinavi; & ad roborandum ventriculum Elixir ſtomachale ad modum Poterii paratum exhibui. Cum autem immorigerus æger remitteret mihi pulverem bezoardicum, & ſpecies ad decoctum, illa averſatus; & præter pulverem præcipitantem atque ſpiritum nitri dulcem, liquida boni ſaporis deſideraret remedia: indulſi ipſi, ac tincturam antimonii cum eſſentia alexipharmaca Sthalii mixtam ſingulo mane ad triginta guttas cum regimine propinavi. Inde magis invaluit podagra; urina deponebat rubicundum ſedimentum, & cum per alvum copioſa excreta fuiſſet ſaburra: ſpem fovi certiſſimam, fore ut mox priſtinam recuperaret ſanitatem. Verum enimvero hodie ad me pervenit nuntius, qui referebat, ægrum nec rite adhibere commendata remedia, nec debitum obſervare regimen, ſed potius ad debellandos penitus flatus, proprio inſtinctu pilulas balſamicas aliquoties ſumſiſſe, & abhinc podagram iterum retroceſſiſſe. Nullas equidem in abdomine inde ſentit moleſtias, nec niſi præcordiorum anxietate nocturno duntaxat tempore ſollicitatur: at cum gravius omnino metuendum ſit malum, doceri potiſſimum cupio: anne, ſi recurrerint forſan inteſtinorum dolores, conſultum ſit, ſanguinem iterum e vena detrahere, cum pronuper tam pauca illius miſſa fuerit quantitas? & quæ ceterum in uſum vocanda ſint remedia?

CONSULTATIO.

Poſtquam caſum, cujus cauſſa conſultus ſum, ſedulo mecum volvi, ac revolvi: facile deprehendi, omnia, quibus æger infeſtatur ſymptomata ex materiæ podagricæ retroceſſione, per impoſita emplaſtra producta, primam trahere originem. Cum autem huic ſatis arduæ cauſſæ adhuc errores diætetici ac animi graviores affectus acceſſerint: haud ſane mirum, ſi tandem ſupervenerit colica ſpaſmodica, alvi obſtructione, præcordiorum anxietate, ventriculi inflatione, inquietudine, & virium proſtratione ſtipata; quæ magis exacerbata eſt intempeſtivo purgantium, maxime reſinæ jalappæ uſu. Neque vero in arte ſalutari verſatis incognitum erit, quam arduum ſit atque difficile, tam grave malum funditus extirpare; eo magis cum immorigera ægrotantis indoles accedat. Recte equidem egit conſultus medicus, quod ad præcavendam inteſtinorum inflammationem, venam in pede tundendam curaverit, & carminativa proinde, aliaque congrua ſatis ordinaverit remedia: ſed quum adhuc anxietates, ſpaſmi atque flatus urgeant, vero mihi videtur ſimillimum, inteſtina inferiora excrementis viſcidis eſſe obſeſſa, quæ quamdiu præſto fuerint, perfectam podagræ eruptionem omnino remorabuntur. Hæc ut removeantur, in loco pilularum, a quibus abſtinendum duco, ſequens commendo infuſum mannatum: Recipe mannæ electæ unciam unam & ſemis, cremoris tartari drachmam unam, nitri grana duodecim, aquæ florum acaciarum uncias ſeptem: coque leni calore, adde olei aniſi guttas quinque, olei amygdalarum dulcium unam & ſemis. M. quod matutino tempore binis circiter aſſumi poterit hauſtibus. Elapſis abhinc binis horis injiciendus eſt clyſter ex decocto avenaceo, floribus chamæmeli, ſeminis cymini ana drachmis duabus, olei chamæmeli unciis tribus, & tantillo ſalis communis ac nitri paratus. Sic alvo ſufficienter ſoluta, operæ erit pretium, ut ca-

extrinſecus abdomen ſpiritu vini camphorato inungatur; interne vero ſingulis binis horis, quadraginta guttulæ ſequentis exhibeantur mixturæ: Recipe eſſentiæ corticum aurantiorum unciam ſemis, tincturæ tartari, ſpiritus nitri dulcis ana drachmas duas, ſpiritus tartari drachmam unam. M. D. Veſperi exhibeatur pulvis bezoardicus, cum dimidia parte præcipitantis remixtus: & quavis veſpera pedes in temperata immittantur pediluvia. Loco potus ordinarii commode inſerviet ſerum lactis cum cremore tartàri paratum, ſi illius binæ menſuræ cum hujus drachma una decoctæ ac percolatæ fuerint: nec ludetur opera, ſi æger ex juſculo quodam hauſtum olei amygdalarum dulcium aſſumſerit: ac prævìis fomentationibus, ano hirudines adplicari curaverit. Sed ante omnia patientia, ac temporis diuturnitate opus eſt; & major reconvaleſcentiæ ſpes ex congrua ſex rerum non naturalium obſervatione, quam nimio pharmacorum uſu concipi poterit.

Appendix.

HAud ita multo poſt relatum eſt, ægrum adhibitis, quas commendavi, medicinis, maxime ſero lactis, & bono victus genere obſervato, abſque podagra recrudeſcente, ab inteſtinorum doloribus liberatum, optime habuiſſe, ac muneribus iterum vacare potuiſſe.

CASUS XVII.

De Colica ſpaſmodica cum ſubſequente Ictero.

PErilluſtris quidam comes 48. annorum, temperamenti ſanguineo-cholerici, corporis robuſti ac ſucci pleni vigeſimo primo ætatis anno ex pota poſt corporis æſtuationem aqua frigida primum incurrit colicos inſultus. Duobus poſt annis iidem majori recruduerunt vehementia, & per biduum ſævientes, tandem repetita clyſterum injectione profligati: interim ne reciderent, curatius diætæ regulas obſervare; & cœna parciori uti debuit. Neque tamen minus bis abhinc alvi profluvio ſponte ſuborto ſupervenerunt illa tormina, quæ antea non niſi obſtructam alvum exceperunt. Hoc etiam fine potum Thee, ex quo alvi ſegnitiem obſervaverat, omiſit, & in ejus locum decoctum fabarum Coffee potare cœpit: ſub cujus uſu, cum alvum haberet apertam, a colica ſua per ſatis longum tempus manſit immunis. Ante decem circiter annos poſt illuſtriſſimę uxoris, purpura peremptæ obitum, noſter quoque purpuram incidit: quæ brevi quidem tempore iterum evanuit, ſed elapſis annis quinque poſt atrociſſimam colicam iterum effloruit, & abhinc non deſeruit perilluſtrem virum, ita quidem, ut æſtivo tempore, quo copioſior fit tranſpiratio, largior adparuerit, quam quidem hyeme. Sub hac efloreſcentia rarior fuit colica, & longe mitior. Verum proximo hocce anno crebrius & vehementius infeſtare cœpit, & noviſſimo tempore ſingulis binis hebdomadibus, ſtatum veluti obſervando tempus recruduit. Ipſe paroxyſmi flatulentis moleſtiis, vel obſtructione, vehementi conſtrictione inteſtinorum, pectoris anxietate & continuo hypochondrii dextri dolore ſtipantur: & nec clyſterum ope, licet ventrem ſubducant, mitigantur; nec topicis olim proficuis, veluti fuerunt ſpiritus vini camphorati, ac olea peregorica &c. conſopiuntur. Excitantur illi plerumque vel a cibis incongruis, acidis, flatulentis; vel corporis refrigeratione, vel animi affectibus, & bilis ſubeſſe vitium, ructus amari, matutino exploſi tempore atteſtantur. Anne denique acrimonia quædam purpuracea, inteſtinis incumbens ſimul concurrat, & eo fine promotio tranſpirationis foret proficua? medicorum celebrium relinquitur dijudicationi.

Ulterior Relatio.

ANnuum eſt tempus, ex quo præmiſſa morbi hiſtoria fuit concinnata. Abhinc vero colicus affectus & crebrius rediit, & atrocius: & ante binos circiter menſes

deſiis ejuſmodi paroxyſmus in icterum, totum corpus, exceptis oculis, occupantem. Hic vero paroxiſmorum colicorum habuit rationem; namque hos ſemper excepit, & deinceps brevi tempore evanuit. Conſultus inde fuit D. C. W. qui datis remediis id quidem effecit, ut dolorificę illæ inteſtinorum paſſiones longe mitiores, licet eadem adhuc frequentia, redire cœperint: at noviſſimis tribus hebdomadibus longe graviores recruduerunt. Namque non ſolum diutius, & nonnunquam ultra triginta horas inhæſerunt; ſed etiam atrocioribus ſymptomatibus, inſigni inteſtinorum atque ventriculi torſione, ac tanta pectoris conſtrictione, ut ſpiratio ſimul eſſet difficillima, ſtipatę fuerunt; & denique quotidie fere recurrentes, perilluſtrem ægrum lecto affixerunt. Singulum paroxyſmum excepit aurigo, brevi poſt iterum evaneſcens. Hoc tempore continua vexat flatulentia pariter ac alvi obſtructio: & cibos, licet maxime molles ac concoctu difficiles, protinus inſequitur colica. Neque etiam minus ciborum adpetentia deficere incipit; hinc ab illis ferme abſtinet. Contra vero a potu cereviſiæ nullas ſentit moleſtias; nec a decocto fabarum Coffee mane ſorbillato; quod vero a meridie ſumtum excitat omnino dolores. Somnus eſt interruptus, corporis accedit decrementum; & animi nimia ſenſibilitas. Præterea acutus ille in hypochondrio dextro, tamquam hepatis regione dolor, omnes paroxyſmos comitatur, & abſque ulla tuſſi aut anhelitu gravi, ſenſibiliſſimos infert cruciatus: extra paroxyſmum vero nullus ibidem ſentitur dolor, nec ullus extrinſecus tumor, aut durities. Si ad ſiniſtrum latus decubuerit, mitigatur paululum ille dolor, & flatus etiam expeditus redduntur: quod longe fit aliter, ſi dextro incumbat lateri. Siniſtrum porro hypochondrium olim ab omni dolore immune fuit; jam vero noviſſimis diebus eodem prehendi videtur. Nullæ tamen nec tabis cujuſdam, nec alicujus tumoris adhuc præſto ſunt notæ. Urina ſub dolorum tormentis mingitur pauca, ſed tumida obſcure rubicunda, & ſedimentum rubrum, ſæpius mucoſum deponit. Stercora ſunt inſtar fecum alba, & non niſi ſumto laxante, paullulum livida adparent. Hęmorrhoides nunquam fluxerunt; ſed venæſectiones bis quotannis circa utrumq; ęquinoctium inſtituuntur; & ante paucos dies noviſſime ſanguis fuit miſſus. Denique haud ignorari oportet, perilluſtrem ægrum capitis dolores, quos olim ſatis graves toleravit, jamjam dum colica infeſtatur, nullos omnino pati; ſed in eorum locum dentium tormenta ſucceſſerunt, quę cum colicis doloribus ita alternant, ut his adfligentibus, illa ſileant, & viciſſim. Ceterum omnes averſatur cibos; & iis aſſumtis male habet. Quæ cum ita ſint, vero videtur ſimillimum, omnia hæc ſymptomata excretioni bilis impeditę deberi; & ab hujus effuſione non ſolum inteſtinorum conſtrictiones, verum etiam dolores illos, dextrum hypochondrium occupantes, atque colorem auriginoſum proficiſci. Hinc etiam licet adhuc nulla hepatis induratio fuerit præſto, juſta tamen eſt ſuſpicio, ne illa tandem conſequatur. Quamobrem operę fore pretium arbitramur, ut remota ex inteſtinis bilioſa ſaburra, bilis excretio promoveatur, tonus viſcerum roboretur, ac pręſertim ventriculi digeſtio, quæ maxime videtur labefactata, adjuvetur. Sed hęc aliorum medicorum judicio relinquimus, & doceri denique cupimus, anne in hoç gravi malo ex uſu aquarum mineralium, & qualium, quoddam levamen expectare liceat?

Epicriſis cum conſilio.

Morbus, qui deſcribitur, non niſi eſt colica ſpaſmodica, cum ictero non tam ex obſtructione, quam potius conſtrictione ductuum biliariorum ſpaſtica originem trahente, ſtipata. Liceat autem ex hac morbi hiſtoria ſequentes adnotare practicas obſervationes.

1. Potus frigidus calenti corpori ingeſtus, adeo ſępius omnem inteſtinorum tonum deſtruere valet, ut eorum functiones, ci-

ciborum concoctio, chyli ſeparatio, excrementorum per alvum ejectio, quæ in ſtatu naturali abſque ulla perficiuntur moleſtia, ſimul & ſemel peſſumdentur. Hinc etiam nullum omnino eſt dubium, quin eadem cauſſa præſenti malo primos ſuppeditaverit natales.

2. Sic inductos veros dolores inteſtinorum adhuc magis auxit & ſuſtentavit materia acris ſcorbutica, ad cutim ſubinde in forma purpuræ devoluta. Notari etenim meretur, colicas ejuſmodi ſpaſmodicas, crebris inſultibus per intervalla recurrentes, non ſemper craſſis primarum viarum ſordibus deberi; ſed potius cruori inter vaſa meſaraica & inteſtinalia ſtagnanti, eadem diſtendenti, & nerveas earum partium tunicas moleſte afficienti ſæpenumero in acceptis eſſe ferendas. Talis autem cruor, ſi particulis ſalſis, acribus atque rodentibus, quales purpuram gignunt, imbutus fuerit, dolores inducuntur eo ſenſibiliores. Quamobrem quamplures mihi innotuerunt caſus, ubi purpura ſcorbutica, per refrigerationes, purgantia, ac animi affectus retroacta, graves induxit inteſtinorum dolores: qui protinus remiſerunt, ſi effloreſcentia illa purpuracea vi auctæ tranſpirationis ad cutim denuo fuerit compulſa.

3. Notatu etiam dignus eſt icterus ille momentaneus, qui omnes colicos paroxyſmos excepit, & brevi tempore iterum evanuit; & minime a materia mucida aut tophacea, poros vel ductus biliarios obſtruente, ſed ab eorum ſpaſmodica duntaxat conſtrictione originem traxit. Cum autem bilioſus & amarus ille humor, multis ſulphureis & alcalinis imbutus principiis, inſigniter adjuvat concoctionis negotium; ſiquidem aſſumtorum partes acidas contemperat, viſcidas reſolvit, excretionem alvinam promovet, & ſtercora flavo induit colore: facile adparet ratio ſymptomatum, ex denegata bilis ſecretione propullulantium. Quod ſi enim biliarii ductus ſpaſmo tenentur occluſi, ac bili aditus ad inteſtina præſcinditur: illa per vaſa lymphatica revehitur ad ſanguineam maſſam; interim accumulantur cruditates acidæ in ventriculo ac inteſtinis, horum membranas ſtimulant, dolores pariunt, & excrementa relinquuntur alba. Hinc etiam ceſſantibus ſpaſmis illis atque doloribus, ceſſant etiam allegata ſymptomata, & ipſe auriginoſus color evaneſcit. Inde vero patet, quam ſit facillimum, ut icterus ſuperveniat colicæ ſpaſmodicæ. Quod attinet denique dolorem illum, quem illuſtriſſimus comes in dextro percepit hypochondrio: ille meo quidem arbitrio ex ſpaſmo, qui ſubſtantiam duodeni, quod tranſit cholidochus ductus, membranaceam occupavit, & abhinc per ductum cyſticum ac hepaticum ſemet propagavit, ſuam traxit originem.

Quum igitur malum hocce in ſolo inteſtinorum vitio conſiſtere videatur, & nec induratione hepatis, nec pedum tumore, nec denique hectico calore ſtipatum ſit: ſpem foveo certiſſimam, fore ut adhuc curationi locus ſit. Quæ ut recte inſtituatur; ſuadeo, ut per tres priores dies liquor meus anodynus mineralis, cum tinctura tartari, ac ſpiritu bezoardico Buſſii permixtus bis quotidie adhibeatur. Mane videlicet oportet illum intra lectum ex aqua vel fontana vel ceraſorum nigrorum aſſumere, tum infuſum calidum vel ſabarum Coffee, vel ex millefolio ac liquiritia paratum ſuperingerere, & inde ſudorem expectare; veſperi autem ex ſola aqua capere. Inſignem enim virtutem obtinet, dolores ac ſpaſmos ſopiendi, humores ſtagnantes diſcutiendi, & ſaburram purpuraceam per cutim eliminandi: quos ſcopos ſi impetraverimus, tum leniori laxante primas vias purgare conveniet. Quare operæ erit pretium, mane undecim pilularum mearum balſamicarum deglutire, ac veſperi duos ſalis aperitivi ſcrupulos aſſumere: quibus per triduum adhibitis, iterum inſiſtendum eſt uſui liquoris anodyni per tres dies, & denique repetendæ denuo pilulæ. Sub epulis vero ex ultimo hauſtu 40. guttæ Elixirii mei viſceralis capiantur; & loco potus ordinarii acidulæ Selteranæ aut ſolæ, aut cum dimidia parte aquæ fontanæ, & elæoſacharo ex oleo de cedro permixtæ potentur. Hæc ſi minus ſuffecerint

rint remedia, balneum aquæ dulcis, mane ac veſperi uſurpatum commendo, cujus efficaciam deprehendi præſtantiſſimam. Præterea rectam victus rationem obſervare convenit, & hoc fine omnem corporis refrigerationem, animi affectus, vina auſtera, adſtringentia, fructus acidos, atque cibos incongruos vitare; contra vero corpus, matutinis præſertim horis ad ſudorem uſque movere oportet. Quod ſi vero votis haud reſponderint hæc ſubſidia, tum nihil præſtantius commendare poſſum, quam aquas thermarum Carolinarum molares cum debito regimine potandas: has enim ante biennium in perſona ſereniſſima, colica ſpaſmodica ex ſuppreſſis hæmorrhoidibus laborante, deprehendi fructuoſiſſimas.

CASUS XVIII.

De colica ſpaſmodica convulſiva cum tumore, & dolore pedum per Carolinas ſanata.

PRinceps quidam ſereniſſimus, annorum 38. temperamenti ſanguineo-cholerici, habitus corporis plethorici atque ſucculenti, non ſolum crebris olim narium hæmorrhagiis, ſed etiam febribus intermittentibus, paſſionibus hypochondriacis, cordis palpitationibus, & doloribus dorſi ac oſſis ſacri tenſivis ſæpius fuit obnoxius. Noviſſime elapſo anno inciderat quoque in febrem quartanam; cum qua tamen, ſuperatis ſeptem paroxyſmis, felici eventu abſque ullo adſtringentium uſu, in gratiam rediit. Sed ſub præſentis anni auſpiciis prehendebant imum ventrem tormina, atque tenſivi dolores, quin etiam dorſum occupabant, & cum adpetitus proſtratione primum, & animi mœrore juncti, tandem in hæmorrhoidalem colicam deſinebant. Hæc vero per tres dies inhærebat vehementiſſima, cum acutiſſimis tenſionibus, atque lancinationibus abdominis, ad dorſum uſque protenſis; urgebant flatus, & non niſi per ſuperiora eructabantur; accedebant ſuffocationes hypochondriacæ, & inanes ad vomendum conatus, ſæpius ipſe vomitus. Dabantur protinus remedia temperantia, carminativa temperatiſſima, eſſentia dulcis Hallenſium, cum quadam eſſentia balſamica mixta; injiciebantur enemata ac ſuppoſitoria: ſed tertio demum die remittebant paululum ſymptomata. Adplicabantur ſubinde ex alumine paratum ſuppoſitorium: quod ſequebatur cruoris per alvum excretio, quæ per aliquot dies inhærebat, & ſereniſſimum ægrotum ab omnibus liberabat doloribus cum perfecta reconvaleſcentia. Sed ſequenti menſe cum novilunium immineret, recurrebat eadem colica cum priſtinis ſymptomatibus; quid? quod dolores inteſtinorum, ſuffocationes hypochondriacæ, atque vomitus longe vehementiores fuerint. Hæc iterum per aliquot durabat dies; & propinatis prioribus remediis, nec non laxante mannato & pilulis polychreſtis, erupit denuo ſanguis per venas hæmorrhoidales. Tum accedebant copioſæ alvi dejectiones, iiſque multa mucoſa reddebatur ſaburra: ſed ſimul omues dolores evaneſcebant: redibat ſomnus ac ciborum adpetentia, & abhinc optime habet ſereniſſimus, niſi quod circa lunæ mutationes adhuc leviora imi ventriculi ſentiat tormina. Cum autem vererentur medici, ne, hæmorrhoidalis evacuatio rite ſuccederet, colici dolores ſæpius reciderent; in hiſce præcavendis, & illa promovenda operæ duxerunt pretium, ut ſingulis menſibus, luna decreſcente pilulæ polychreſtæ, tempore vero intermedio remedia tonico-nervina, veluti tinctura vitrioli martis Ludovici, eſſentia millefolii &c. adhiberentur; & ſubinde circa utrumque æquinoctium vena non in brachio, ſed in pede, more hactenus ſueto incideretur. Neque tamen minus tuum, Vir Illuſtris, tam præſervatorium, quam curativum flagitant conſilium; & potiſſimum ſcire cupiunt, cum in hocce caſu acidulis Egranis, aut thermis Carolinis, quas illis præfert ſereniſſimus, cum fructu uti liceat; & qua ratione illæ ſint uſurpandæ?

CON-

CONSILIUM.

Quantum ex iis, quæ mihi de adverſa ſereniſſimi principis valetudine, perſcripta ſunt, ſedulo mecum perpenſis judicare potui; dolores illos, qui hactenus aliquoties occuparunt inteſtina, omnino a cruore intra nervoſas, & admodum ſenſibiles inteſtinorum tunicas ſtagnante originem trahere, & hinc nomen colicæ ſanguineæ, aut cum ſoluti fuerint hæmorrhoidali fluxu, hæmorrhoidalis potius omni jure mereri arbitror. Neque enim deſunt variæ cauſſæ, quæ hunc affectum generare potuerunt, cujus cauſſa proxima ſemper eſt humorum abundantia. Has inter primum ſe offert temperamentum ſanguineum; quod ſicuti ad molem ſanguinis fovendam admodum eſt opportunum, ita etiam anſam dedit narium hæmorrhagiis, quas ſereniſſimus olim ſæpius toleravit, & quibus deficientibus, procul dubio capitis doloribus laboravit. Non minus etiam notari meretur habitus corporis plenus & ſpongioſus: cui quin acceſſerit diæta lauta, atque vinoſa, plethoræ fœcunda nutrix, extra omne poſitum credo dubium. Ipſe vero colicus, ab humorum ſtagnatione oriundus morbus illi potiſſimum ætati proprius eſt, in qua degit princeps ſereniſſimus. Hiſce enim annis hæmorrhoidalis excretio in ſubjectis plethoricis erumpere obſervatur: quæ ſi ob vaſa inteſtini recti exiliora, vel alias cauſſas, felici deſtituatur exitu; haud fieri poteſt, quin cruor in vaſis inteſtinorum, maxime coli, quod prope ad dorſum ſitum eſt, ſubſiſtat, ſtagnet, & inde preſſionis, tenſionis, ac lancinationis ſenſum inducat. Præterea etiam inteſtinum rectum in ſpaſmorum ſocietatem rapitur, & conſtrictum nec ſtercoribus, nec flatibus tranſitum permittit: hi ergo una cum humoribus ad ſuperiores corporis partes compulſi, anxietatem præcordiorum, inflationes cardialgicas, nauſeas, vomitus, in quibuſdam etiam mentis perturbationes, aliaque progenerant ſymptomata. Sed debetur quoque in præſenti caſu febri quartanæ, brevi debellatæ quædam animadverſio. Moleſta equidem eſt hæc febris, ſi diutius inhæreat: at in ſubjectis plethoricis, quæ multo, atque ſpiſſo ſanguine pollent, & ſæpius obſtructione quadam vaſorum minimorum laborant, inſigne ad has reſolvendas, & cruorem attenuandum conſtituit remedium. Hinc etiam non penitus negarem, quin & illa tam brevi tempore ſublata ad inducendam colicam eminus quaſi contribuerit.

Quamvis igitur atrox illud malum hactenus ſatis provide ac convenienter blandis laxantibus, clyſteribus atque carminativis fuerit oppugnatum, nec non debellatum: recte tamen eo ſtuduerunt medici, ut peterent conſilium præſervatorium, ne illud iterum invaleſcat. Quo quidem ſcopo conſultum duco, ut protinus ſeptem vel octo cruoris unciæ ex vena in pede tuſa detrahantur: quod ſi enim parcior ſanguinis mittatur copia, frequentiſſime fit, ut major inſequatur humorum ebullitio. Sed pridie ante venæſectionem, mane æque ac veſperi pedes in pediluvium ex aqua fluviatili, & furfuribus triticeis paratum ſunt immittendi; quo partim humores reddantur fluxiliores, partim ad inferiores partes magis invitentur. Eo autem tempore probe vitandus eſt aer frigidus, & fugiendi cibi flatulenti ac concoctu difficiliores. Deinde alvi lubricitati ſtudere convenit; quam minime pilulis, quæcunque etiam fuerint, moliri licet: quippe quæ humorum adfluxum ad inteſtina provocant, & horum dolores magis exacerbant. Præſtat potius huic ſcopo vel clyſteribus facere ſatis, vel potiuncula mannata, quæ ſic parari poteſt: Recipe mannæ electæ uncias duas, cremorit tartari drachmam, aquæ florum acaciæ uncias ſex, coque & ſolve leni calore, colaturæ adde olei de cedro guttas quinque. M. F. potio, quæ pro una doſi, interponendo potum decocti avenacei, oleo amygdalarum dulcium nupti, quandoque eſt aſſumenda. Tum eo reſpiciendum ſuadeo, ut humorum ebullitio conſopiatur, & ſpaſmodicæ in-

inteſtinorum ſtricturæ demulceantur: quibus ſcopis impetrandis egregie inſerviet pulvis præcipitans, & Elixirium carminativum antiſpaſmodicum, liquorem meum anodynum continens. Ille nimirum pondere duorum ſcrupulorum ex aqua florum ſambuci aut ceraſorum nigrorum brevi ante prandium capiatur; hoc vero guttulis quinquaginta & mane ex infuſo Theebois, & veſperi ex potu ordinario aſſumatur. Non minorem virtutem præſtabit liquor meus anodynus ſolus, ſi ingruente denuo malo, aliquoties de die guttis quadraginta ex aqua quadam deſtillata adhibeatur. Ceterum pro potu ordinario nulla convenit in hiſce morbis cereviſia: ſed conſultius erit, præter vinum Rhenanum, ſequenti decocto, quod grati ſaporis eſt, uti: Recipe raſuræ cornu cervi, radicis ſcorzoneræ, ana uncias quatuor, ſarſaparillæ uncias duas, cichorei unciam, ſeminis fœniculi unciam ſemis. conc. cont. D. S. ſpecies, quarum binæ unciæ cum tribus aquæ menſuris per tres horæ quadrantes ſunt decoquendæ. Quod victum attinet, ante omnia cavendum eſt ab animi affectibus, & refrigerationibus, maxime abdominis atque pedum; his enim refrigeratis, protinus inteſtina ſpaſmis contrahuntur; & contra inteſtinis convulſis, ſtatim perfrigeſcunt pedes. Quare etiam ineunte potiſſimum vere corpus leviori veſtitu haud ſit indutum, ne tranſpiratio impediatur. Quum autem denique non poſſit perfecta mali ſanatio expectari; niſi ſublatis omnibus, quæcunque adhuc fuerint, ſtagnationibus, æqualis humorum circulus reſtitutus, atque legitimus fluoris hæmorrhoidalis, in hiſce temperamentis admodum ſalutaris ſucceſſus provocatus fuerit: non efficacius atque præſtantius ad hos fines obtinendos mihi ſuppetit præſidium thermis Carolinis, earumque tam ordinariis, quas *den Brudel* vocant, quam molaribus aquis, interne uſurpandis. Harum autem potationi cum præſens tempus minime ſit opportunum: inſiſtendum interim erit commendatis remediis; & ſi demum arriſerit, accedente Majo thermis illis uti, tum proponam rationem, quomodo cum fructu potari poterunt.

Relatio de modo adhibendi thermas Carolinas.

Simulac sereniſſimus princeps acceſſerit ad fontes Carolinos; elapſa die, qua corpus ab itinere defatigatum reficiatur, primæ viæ a ſordibus, quas forſan continent, ſunt repurgandæ, vel pilulis meis balſamicis, vel iiſdem in naturis ſegnioribus paullulum acuatis, vel potiuncula quadam mannata, prout nimirum hæc vel illæ ipſi magis videntur convenientes. Tum vero reperiuntur ibidem duplices thermæ; quarum priores ordinariæ, quas *den Brudel* dicunt, penetrantes, ferv.diores ſunt, & multum terræ calcareæ ac alcalinæ, quam ad canalem copioſe deponunt, ſecum vehunt. Deinde ſunt aliæ aquæ, molares adpellatæ, quæ illis tepidiores, atque leviores nec ochram talem calcaream fovent; attamen eadem evacuandi pollent efficacia, & ante duodetriginta annos a me primum in uſum vocatæ ſunt. Quemadmodum autem curatio hiſce thermis inſtituenda, tribus plerumque abſolvi ſolet intervallis: ita prioribus binis vicibus potationem molarium commendare ſuevi, quæ humores reddunt fluxiliores, vaſa minima reſerant, & capiti pariter ac nervis amicæ, nullam unquam pariunt ſomnolentiam, tum autem tertia vice adhibendas aquas priores ordinarias permitto. Eadem ratione sereniſſimo noſtro congruam fore hanc curationem arbitror: nimirum operæ erit pretium, ut evacuatis per alvum ſordibus, prima die aquarum molarium decem vaſcula, prout ibidem locorum adhibentur, matutinis horis inter ambulandum aſſumat; altera ſedecim; tertia viginti quatuor potet; quæ niſi quater vel quinquies alvum duxerint, poſtridie triginta hauriat, & denique illum vaſculorum numerum, ex quo alvus quater redditur, per omnes reliquos dies retineat. Elapſis ſic quinque diebus, per duos ſequentes a potu aquarum abſtineat, & harum ultima ſeptemdecim pilu-

lularum mearum balſamicarum adhibeat. Poſtridie continuet iterum aquam eadem quantitate per ſex dies potare; quibus finitis, interponat denuo duos dies, & ſumtis iterum pilulis, per inſequentes ſeptem dies, thermas ordinarias, *der Brudel* dictas, eadem ac priores copia bibat; & denique curationi per adhibitum rurſus laxans finem imponat.

Sed obſervandæ in hac medicatione ſequentes probe ſunt cautelæ. Primum quidem haud eſt conſultum, thermas illas molares, more ſolito, vaſis apertis, quæ linteis duntaxat obtegunt, excipere: ex his enim ſpirituoſum aquarum earum principium, quod eſt efficaciſſimum, facillime evaporat. Præſtat potius, ut juxta ipſum fontem lagænis, in quibus acidulæ Tonſtadianæ aut Egranæ aſſervantur, per infundibulum excipiantur; in iis probe munitis detineantur; earumque dimidia duntaxat hauriatur portio; quoniam reliqua magis inertior deprehenditur.

Deinceps cum aquæ illæ molares, ceu tepidiores, quibuſdam moveant nauſeam; melius eſt, ut lagænæ ipſis repletæ vel in aquam ferventem, vel thermas ordinarias, quæ natura ſunt ferividiſſimæ, imponantur, & ſic in uſum vocentur. Sub ea potatione brevi ante ſingulas epulas, ſexaginta guttulæ Elixirii ſtomachici atque balſamici, ex aqua vino nupta ſumendæ ſunt. Nec opus eſt aliis remediis, niſi nova acceſſerint ſymptomata. Quod ſi vero aqua intra corpus ſubſtiterit, & flatulentiam excitaverit: tum e re erit vel ſalis ex thermis ipſis præparati drachmam unam ex primo hauſtu adhibere; vel ano clyſterem carminativum, ſtimulo ſalino acuatum, infundere. Balneorum uſum commendare non poſſum, quoniam hæ thermæ adſtringentes ſunt, poros cutis occludunt, & hinc ſubjectis, quæ ad ſpaſmos, dolores colicos, & tenſiones hypochondriacas prona ſunt, minime conveniunt.

Aliter ſe res habet cum balneis Tœplicenſibus, quæ vocant *Furſtenbad*, & in affectibus nervorum dolorificis, maxime qui a corporis refrigeratione proficiſcuntur, eximiam exſerunt virtutem. Nec alienum erit, finita Carolinarum potatione, ad balnea hæc accedere; & purgato per ſal Sedlicenſe corpore, iis per novem dies uti. Singulo nimirum mane deſcendere ſolent in tale balneum, & eidem per tres circiter horæ quadrantes immorari; tum lectum petere, in illo, hauſto infuſo calidiori, leniter ſudare; & denique corpus linteis calidioribus fricandum præbere.

Quod vero ad victum pertinet ſub ipſo thermarum potu; ſeligendi præ aliis ſunt cibi molliores, & concoctu faciles; fugienda poma & acetaria; interim edulia ſucco citri permiſcere licet; ſed cœna ſit parciſſima. Inter potus optimum eſt vinum Burgundiacum, cum duabus acidularum, quæ ibi ſcaturiunt, & vocantur *der Buch Gaverling*, partibus permixtum; neque minus Rhenanum vel Hungaricum potare licet. Præterea cereviſia Schnebergenſis, aut decoctum ex cornu cervi, radice ſcorzoneræ, & aniſo ſtellato paratum ſub epulis bibi poteſt. Interim nihil certi determinare audeo: cuicunque enim potui vel vinoſo, vel cereviſiario quis eſt ſuetus, & ex quo bene habet; illum quoque pro ordinario retineat. Circa aeris uſum notari meretur, quod omnis frigidus, veſpertinus omni ſtudio vitari debeat, nec poſt ſolis occaſum ſub libero cœlo verſari liceat: inde enim multas in corpus redundaſſe noxas obſervavi. Neque tamen minus corpus moderate movere oportet, quod vel mane, vel hora pomeridiana quarta vel quinta, aut ambulando, aut curru vel equo vehendo commode fiet.

Haud denique ignorari debet, quod ii, qui podagra laborant, ſub harum thermarum potatione plerumque malorum ſuorum experiantur exacerbationes; quę vero, cum leviores ſint, ab ulteriori potu minime deterreant ægrotantes. Contra ubi inciderint forſan febriles commotiones; abſtinendum a potu, & adhibendi pulveres abſorbentes & nitroſi, aut emulſiones ex aquis analepticis, & ſeminibus quatuor frigidis majoribus confectæ.

Re-

Relatio de ſucceſſu curationis.

POſtquam ſereniſſimus æger thermis Carolinis methodo præſcripta uſus fuerat, & ex his feliciſſimo cum ſucceſſu majus virium & adpetitus incrementum, tumoris autem in pedibus ſublationem impetraverat: ad confirmandam ulterius ſanitatem, ſequens ſuppeditavi conſilium præſervatorium. Cui cum morem gereret; tam a dolore vehementi colico-convulſivo, quam rheumatico partium externarum adfectu liberatus, perfecte convaluit.

Conſilium Præſervatorium.

EXpoſuit nimirum princeps ſereniſſimus judicio meo aliquot quæſtiones de tuenda illius valetudine; quarum hæc eſt prima: Anne ob crurum pedumve tumorem, qui per quinque menſes continuus fuit, conſultum ſit, venam ſecare in pedibus, anne potius illam in brachio tundere præſtet? Videtur equidem ad præſervandum præſentem morbum ſumme neceſſaria ac inevitabilis venæſectio: cum ſereniſſimus temperamento gaudeat ad ingenerandum ſanguinem admodum promto, & ſola humorum copia, exitu per venas ſedales deſtituta, & intra nerveas inteſtinorum tunicas ſtagnans, ſpaſmodicorum, quas hactenus toleravit, paſſionum unica exiſtat cauſſa. Verum enimvero cum partim morbi diuturnitate, partim reliqua curatione ac thermarum uſu ſatis imminuta videtur moles ſanguinis: extra omne poſitum eſt dubium, quin jamjam magis ad viſcerum, præſertim ventriculi ac inteſtinorum atoniam ſit reſpiciendum. Præter habitum enim corporis ſpongioſum, qui ad ſubeundam atoniam inſigniter eſt proclivis, ipſe diuturnus morbus ac crebri dolores totum nervorum genus admodum debilitarunt: ut ideo humores, non quidem ob nimiam molem, ſed potius partium ſolidarum imbecillitatem, tardius circulentur, & hinc in pedibus ſtagnantes, horum inducant tumorem. Quamobrem futuro autumno omittendam eſſe puto ſanguinis miſſionem; quæ debilitatem partium ſolidarum, maxime ventriculi jam magis adaugebit, tranſpirationem remorabitur, & omnia plane exacerbabit ſymptomata. Quod ſi vero reciderit forſan dolor colicus, atque ſpaſmodicus; arrideret mihi potius hirudinum adplicatio, qua ſtagnans in inteſtinis cruor, breviſſima pariter atque tutiſſima via eliminabitur. Adventante denique vere, ſi refocillatis viribus, naturæ robur fuerit reſtitutum, ac tumor pedum evanuerit; tum feliciori ſucceſſu vena in pedibus iterum ſecabitur.

Ad alteram quæſtionem: Num in tanta crurum, pedumve debilitate, ſi a rubore fuerit vacua, liceat ſpirituoſa adplicare; eo magis cum talia in ſimili affectu pedum ante aliquot annos fuerint adhibita eo effectu, ut per biennium & quinque menſes remiſerit intumeſcentia? omnino ſum perſuaſus, externa roborantia ad confortandos pedes inſigniter fore proficua; quo ſcopo aquam arquebuſadæ cum linteis calidis adplicandam commendo. Et ſi tertio quæritur: quænam remedia ad colicam pariter, atque pedum affectionem præcavendam ſint idonea? non mihi præſtantius ſuppetit præſidium, quam pilulæ meæ balſamicæ, numero quatuordecim cum pulvere præcipitante nitroſo ſingula ſeptimana veſperi aſſumendæ: quo iiſdem ſordes primarum viarum bilioſæ, atque viſcidæ perpetuo eliminentur. Neque etiam minus inſignem ſpondet utilitatem. Elixirium meum ſtomachicum, 40. guttulis ex ultimo ſub epulis hauſtu capiendum; quod roborando ventriculum, concoctionem adjuvat, & ideo ad generandum legitimum chylum, atque bonum ſanguinem permultum contribuit.

Tum quoque juxta quartæ quæſtionis argumentum: an futuro vere in uſum ſint vocandę quædam acidulę? utique commendo Selteranas vel Scwalbacenſes. Prȩterea non ludetur opera, ſi loco potus ordinarii Selteranę aquę cum binis vini Rhenani partibus permixtę adhibeantur. Quod porro quintam quȩſtionem: an proficuę ſint pilulæ? attinet; illas, ſi acre

pur-

purgans foverint, minus omnino ſalutares credo, cum majorem humorum ad inteſtina affluxum invitare, & hæc magis debilitare deprehenduntur. Contra vero balſamicæ pilulæ, veluti meæ ſunt, tantum abeſt, ut noxiæ exiſtant, ut præter vim blande laxantem, ventriculum roborent cum ſucceſſu feliciſſimo.

Et denique ſi ſextam quæſtionem intuear: Quænam remedia ad avertendam podagram, arthritidem, & alias pedum crurumque affectiones ſint opportuna? huic quidem ex aliqua parte in reſponſo ad tertiam quæſtionem jam ſatisfeci; partim vero haud conſultum mihi videtur, multis variiſque pharmacis naturæ ſuetudinem inducere. Hic potius finis pertinaci victus obſervatione impetrabitur: ſummo enim ſtudio omnes animi affectus, cibos flatulentos, dulces, acidos, poma, lacticinia, potus calidiores, ſpirituoſos, aeremque frigidiorem evitare convenit. Contra vero cibi ſint molliores, juſcula; cœna parcior; omnia edulia probe maſticentur; mane ſæpius poſt hauſtum in lecto calidius infuſum expectetur lenis ſudor; & denique corpus moderato exercitio ſæpe moveatur. Et hæc ſunt, quæ in ſalutem ſereniſſimi ægrotantis proponenda duxi; quæ Deus fauſta reddat, ac ſalutaria ex animo precor.

CASUS XIX.

De Colica ſpaſmodica chronica cum calculo veſicæ ſelleæ conjuncta.

Vir quidam quinquagenarius, temperamenti ſanguinei, a prima ferme juventute ſæpenumero tolerare ſuevit dolores colicos, qui quidem vehementiores, ſed breviores ſemper fuerunt; & ante duodecim circiter annos rariſſime, & vix ſemel quotannis redierunt: quo vero tempore alvi perpetua laboravit ſegnitie. Quatuor abhinc annis facto itinere, ex improviſo vehementiſſimam rurſus incidit colicam, atrociſſimis in regione hepatis ſtipatam doloribus. Datis convenientibus medicinis remiſerunt quidem hæc tormina; ſed vix elapſo menſe atrocius recruduerunt. Hinc conſulti ſunt plures celeberrimi medici; neque vero impedire potuerunt, quo minus malum per ſatis longum tempus, crebris, recideret acceſſionibus. Et quum denique ſolius D. D. W. medicamina adhiberentur; iſque non niſi martialia exhiberet: adeo increvit morbus, ut æger lecto plane affixus, ſingula hebdomade violentum pateretur paroxyſmum, ſæpius ultra triginta horas inhærentem. Hunc demum aurigo inſequebatur, cum inſigni corporis languore, aſſiduiſque circa regionem hepatis, atque cordis ſcrobiculum doloribus conjuncta; quam evaneſcentem denuo excipiebat colicus inſultus, & ſic per aliquod tempus alternatim ſibimet invicem ſuccedebant hi duo affectus. Protracto remediorum a D. D. W. præſcriptorum uſu evanuit demum icterus, ſed colica nihilominus ſingulis quatuor vel ſex rediit hebdomadibus. At vero cum tribus abhinc annis, iter facere, & illud, licet colico dolore prehenderetur, nihilo tamen minus curru celeriori inter ingentes corporis concuſſiones continuare deberet: factum eſt, ut omnis dolor remiſerit, & ab illo tempore non niſi rariſſimus, atque mitiſſimus reciderit. Circa æquinoctium autumnale præteriti anni autem poſt inſtitutam more ſueto venæſectionem, æger prævia refrigeratione dolorem rurſus in hepatis regione ſentire cœpit; qui ſubinde in ipſam deſiit colicam, elapſis ſedecim horis ſublatam. Poſtea ſiluit per totam hyemem; at verſus vernale æquinoctium dolor iterum in regione hepatis ac cordis ſcrobiculo magis obtuſus, quam acutus recruduit; quem, miſſo pro more ex vena ſanguine, protinus excepit colica paſſio. Hæc quidem non adeo vehemens fuit; ſed appetitus imminutionem, carnium ac juſculorum faſtidium, ac tantam virium proſtrationem reliquit, ut per binas hebdomades intra lectum commorari teneretur.

Quanquam vero uſurpatis a D. D. W. com-

commendatis remediis obſecundaret aliquantulum morbus: attamen adhuc reſtant languor corporis, virium decrementum, adpetitus jactura; color vultus antea floridus commutatur in luridum atque lividum, & pedes juxta malleolos intumeſcere videntur. Quare cum remedia illa, maxime martialia haud ſatisfacerent votis; illis miſſis, alia a quodam Medico propoſita, quæ inter infuſum rhabarbarinum fuit, in uſum vocata ſunt: & ex his colica pariter ac dolor in hepate remiſerunt: ſed ciborum adpetentia remanet exigua, & flatus aſſidui urgent. Hancce vero adfectionem, quæ nullo unquam extrinſecus tumore aut induratione ſtipata fuit, multi medicorum pro ſcirrho, ſaltem infarctu hepatis, ex calculo in cyſtide fellea ſuborto habuerunt; & acidulas, tanquam unicum ſalutis ſubſidium commendarunt. Contra alii harum uſui plane non ſubſcribunt, eaſque in læſione tam nobilis viſceris admodum periculoſas reputarunt.

CONSILIUM.

Poſtquam omnia morbi, cujus cauſſa conſultus ſum, ſymptomata, & præſertim pallidum vultus colorem, pedum tumorem, virium atque adpetitus proſtrationem rite mecum perpendi: mox conjeci, ægrotantem noſtrum cachectica corporis conſtitutione laborare cœpiſſe. Huic procul omni dubio primam occaſionem dedit hepatis infarctus, a ſanguinis per illud ac alia imi ventris viſcera tardiori circuitu inductus: quo non ſolum bilioſus humor ſpiſſior fuit redditus; verum etiam in calculoſas demum concretiones, cum cyſtidem felleam, tum ductus hepatis biliarios obſidentes abiit. Inde enim dolorum in regione hepatis ratio liquet, & ob nervi intercoſtalis cum ventriculo, veſicula fellea, ductibuſque hepatis biliferis communicationem cardialgia; nec non alvi ſegnities, & denique a bile in maſſam ſanguineam retrocedente, auriginoſus color ſupervenerunt. Quando vero ſuccorum vitalium tardior per hepar progreſſus eſt; non fieri poteſt, quin illi ad partes vicinas, maxime nerveas inteſtinorum tunicas regurgitantes, ſenſibiles haſce partes diſtendant, & ad ſpaſmodicas ſtricturas proritent: unde etiam inteſtinorum tormina ſuos mutuantur natales. Quibus ſic ſe habentibus; cum ob hepar infarctum, legitima bilis ſecretio, nec congrua cum alimentis permixtio locum inveniat; hinc autem nec laudabilis chylus, nec bonus ſanguis generari queat: facile patet, quæ inſequutæ cachexiæ ſit ratio.

Quæ cum ita ſint, quæſtio incidit: num in hiſce morbis proſint remedia martialia? Meo quidem arbitrio, ea rite præparata liquida, veluti ſunt tinctura martis Zwœlfferi, tinctura martis cum ſucco citri, aurantiorum, vel pomorum Borsdorffianorum concinnata, omnino locum inveniunt; maxime ſi medicinis amaris, reſolventibus permixta, cum ſufficienti diluentium quantitate exhibeantur, & motus corporis conjungatur. Contra vero eadem vel in pulvere, vel abſque ſufficienti liquidorum potu, vel denique parco corporis motu uſurpata, humores magis inſpiſſant, majuſque inferunt detrimentum. Quod deinceps attinet venæſectionem; ea videtur eo convenientior, quo magis ipſi adſuevit jam ægrotus. Neque etiam eſt alienum, in colica hæmorrhoidali, aut quæ a ſanguinis ſtagnatione circa inteſtina ortum traxit, ſanguinem per venæ inciſionem, aut quod utilius obſervatur, hirudinum adplicationem detrahere. Verumenimvero ubi, præter hepatis infarctum, atque ſpaſmos & dolores inteſtinorum, horum tonus jam labefactatus, digeſtio alimentorum læſa, & virium jactura præſto fuerit; uti quidem in præſenti caſu deprehendimus: neutiquam ſubſcribo veneſectionis uſui; ſed ab illa majus metuo damnum, quam emolumentum.

Quare potius ad debellandam hanc gravem ægritudinem, eo meum tendit conſilium, ut ægrotus per integrum menſem acidulis Egranis, ſed tepidioribus utatur. Ante harum uſum per aliquot dies, ſumtis mane pariter ac veſperi centum guttis ſequentis animæ rhabarbari, corpus

pus

pus purgare convenit: Recipe rhabarbari Alexandrini pulveriſati unciam dimidiam, ſalis tartari, terræ foliatæ tartari ana drachmam, aquæ ligni ſaſſafras deſtillatæ uncias duas. M. & digere leni calore. Deinceps ſub epulis ex ultimo hauſtu, atque veſperi cubitum iturus æger ſumat ſexaginta Elixirii viſceralis guttulas: ceterum a cibis durioribus, acidis, ſalitis atque flatulentis abſtineat, animi affectus fugiat; corpus ſæpiuſcule moveat, atque crebris juſculis cum ſcorzonera, cichoreo, & jure carnium gallinacearum aut vitulinarum paratis utatur. Quoniam porro in hiſce morbis nihil convenienti potu eſt fructuoſius: hujus in locum commendo, vel Selteranas acidulas vino nuptas, vel hocce decoctum: Recipe raſuræ cornu cervi, radicis ſcorzoneræ ana uncias ſex, radicis cichorei, fœniculi ana uncias duas, corticis ligni ſaſſafras, ſeminis fœniculi ana unciam dimidiam. C. C. F. ſpecies, quarum unciæ duæ cum tribus aquæ menſuris, ac paſſularum Corinthiacarum manipulo uno tres horæ quadrantes ſunt decoquendæ. Contra colicas ac flatulentas moleſtias non opportunius mihi ſuppetit præſidium, quam liquor meus carminativus, anodyno nuptus, & mane vel veſperi quinquaginta guttulis exhibendus. Et extrinſecus denique parti dolenti adplicandum ſuadeo hoc emplaſtrum: Recipe emplaſtri de meliloto unciam, camphoræ, croci ana drachmam. M. l. a. emplaſtrum.

APPENDIX.

Priusquam commendata a me remedia in uſum vocaſſet æger; conſuluit adhuc alterum, eumque haud incelebrem medicum; cujus hæc fuit conſultatio:

Ex tranſmiſſa morbi hiſtoria probe intellexi, virum quinquagenarium, temperamenti ſanguinei, colicis inſultibus a prima quidem juventute obnoxium; noviſſimis autem aliquot annis maxime infeſtatum fuiſſe. Hiſce enim ante quatuor circiter annos non ſolum acceſſit moleſtus in hypochondrio dextro dolor; verum etiam paullo poſt icterus ſupervenit; qui adhibitis quibuſdam remediis iterum evanuit. Abhinc ſiluerunt equidem colici dolores per ſatis longum tempus; at noviſſime circa bina æquinoctia poſt inſtitutas venæſectiones, recruduerunt, non tanta vehementia, quanto potius corporis languore ſtipati. Sed his quoque mitigatis ſucceſſerunt denique, & adhuc inhærent flatulentia, virium decrementum, color faciei luridus, pedumque aliqualis, forſan œdematoſa intumeſcentia.

Optaſſem vero, ut adhuc allegatum fuiſſet, utrum æger nunquam toleraverit hæmorrhoides, anne colicæ nuper cum ictero complicatæ ſupervenerint vomitus; & quæ jam ſit urinæ conditio, an reddatur ſufficiens, numque ſatis tincta ſit, an potius lixivioſa? Interim quantum ex jam dictis colligere licuit, præſentem morbum, qui radicatus, habitualis, & niſi hæreditarius, ſaltem connatus, hinc curatu videtur difficillimus, pro colica biliofo-ſcorbutico-hypochondriaca, eaque periodica habeo: cujus ſedem in hepate, ejuſque parte concava pariter ac in inteſtino duodeno collocandam arbitror; ipſumque ab impedito hæmorrhoidum fluore ſuſtentari, nullus dubito. Neque vero adhuc ipſum ſcirrhum hepatis, aut calculum in veſica fellea ſuſpicor; ſed infarctum duntaxat inſigniorem ſubeſſe credo; de quo, cum crebris colicæ recurſibus ventriculi robur labefactatum, digeſtio deſtructa, & ideo laudabiles ſucci videantur corrupti, valde metuo, ne tandem caeochymicum, cachecticum ſtatum, & hinc plane hydropem, tympanitidem, febrem lentam & icterum nigrum poſt ſe trahat. Quamobrem conſultum omnino duco, ut jam in curatione omnia purgantia, evacuantia, venæſectiones, nitroſa, martialia, aquæ minerales, aliaque potentiora remedia fugiantur; & in horum locum blandiora balſamica, aperitiva, amara, rhabarbarina, adhibeantur. Idcirco accommodatiſſimam puto ſequentem medicationem, per tres ad minimum hebdomades in uſum vocandam. Primum nimirum vehementer commendo ſaponem quendam balſamicum, cujus D. BIANCHI

ce-

celebris Italorum medicus in ſua *hiſtoria hepatica pag.* 320. meminit, tanquam præſtantiſſimi hiſce morbis remedii, & qui ſic ſe habet:

Recipe cinerum abſynthii, juniperi, agrimoniæ ana manipulos quatuor, cum ſufficienti quantitate aquæ fontanæ fiat lixivium forte, in cujus menſuris ſex coque radicis rubiæ tinctorum, ſilicis ana uncias duas, bardanæ uncias tres, foliorum marrubii albi manipulos tres, florum centaurii minoris manipulos duos. Colatura coquatur ſ. a. cum ſebo bovillo ad conſiſtentiam ſmegmatis, adjiciendo ſub finem croci auſtriaci pulveriſati ſcrupulos duos: effundatur in capſulas ligneas, & aſſervetur uſui. Hujus ſaponis drachmam unam, in infuſo rhabarbarino, cui ſit addita herba trifolii fibrini, ſolutam ſingulo mane capiet æger. Deinceps ſub epulis ex vino ſumet quinquaginta guttas Elixirii balſalmico-ſtomachici, quod ſic ſe habet: Recipe Elixirii aperitivi Clauderi drachmas ſex, eſſentiæ corticis caſcarillæ, ſpiritus ſalis ammoniaci aniſati ana drachmas duas, tincturæ rhabarbari unciam dimidiam. M. D. ad vitrum. Non minus inter paſtum pro primo hauſtu ſequentis infuſi vinoſi, quantum ſexta menſuræ pars capit, adhibeat: Recipe radicis enulæ pimpinellæ albæ, caryophyllatæ ana drachmas ſex, herbæ marrubii albi, hepaticæ nobilis, agrimoniæ cum floribus ana manipulum, florum hyperici, ſalviæ ana pugillum, cinamomi optimi drachmas duas, corticum citri & aurantiorum, ana no. 1. C. C. D. S. ſpecies, quæ linteo incluſæ immittantur lagænæ, & infundantur cum duabus vini Rhenani menſuris. Hoc infuſum in cella aſſervare oportet; & tum quotidie tantum vini iterum affundendum eſt, quantum infuſi ſub epulis potatur. Veſperi autem cubitum iturus æger de conſerv. ſpagyr. aug. quantum duo cultri cuſpides capiunt, aſſumat. Nec ludetur opera, ſi ſingulis quatuor aut octo ſeptimanis, maxime ſi quædam hæmorrhoidum apparuerint veſtigia, loco venæſectionis tres vel quatuor hirudines adplicentur, iiſque quatuor vel quinque cruoris detrahantur unciæ: ac denique crebri infundantur ano clyſteres, qui ex mucilagine hordei, butyro, & ſyrupi de cichoreo cum rhabarbaro uncia una ſint compoſiti. His adhibitis, ſi ea deprehendatur corporis conſtitutio, quæ uſurpandis aquis mineralibus idonea eſt, operæ erit pretium, interjectis aliquot hebdomadibus, thermas Carolinarum molares in uſum vocare, ea quidem methodo, quam illuſtris HOFFMANNUS *Med. Conſul. Tom. I. pag.* 260. ſuppeditat, & quæ præſenti libro *Sect. I. Caſu XV. pag. 65. ſeqq.* exhibetur. Tandem vero nunquam non rectam vivendi rationem ſervare oportet: hinc omnes cibos crudos, frigidos, acidos, ſalitos, ſimilagineos, aromatiſatos, fumo induratos, flatulentos, concoctuque difficiles; nec non potus ſpirituoſos, vina adulterata, cereviſiam recentem, nimium uſum infuſorum calidiorum Coffee, vel ſuccoladæ; & denique vitam nimis ſedentariam, ac multas meditationes evitare convenit. Contra vero haud alienum erit, ſub epulis unum vel alterum hauſtum vini Burgundiaci, vel Tockavienſis aſſumere; & denique loco potus ordinarii decoctum ex ligno ſaſſafras, ſarſaparilla, corticibus citri, ſemine fœniculi, cinamomo & caſcarilla paratum adhibere.

Judicium Medicum.

Poſtquam præmiſſum celeberrimi cujuſdam medici conſilium meo quoque judicio fuit expoſitum: non poſſum, quin profitear, medicum illum cauſſas ac originem præſentis morbi optime perſpexiſſe, meque cum illo ex omni parte ſentire. Neque etiam habeo, quæ circa commendata ab ipſo remedia moneam: quamvis enim aquas minerales non omnino laudare videatur; attamen, cum poſt abſolutam curationem aquas molares ſuadeat, vero eſt ſimillimum, ipſum utique vereri, ne abſque eorum uſu viſcerum obſtructiones ac infarctus ſolis remediis omnino tolli nequeant. Ego vero longe conſultius fore puto, ſi acidulæ Egranæ tepidiores, ſub ipſo reliquorum medicami-

num

num rhabarbarinorum , amarorum & viſceralium uſu ſimul bibantur ; & tunc efficaciam earundem longe præſtantiorem credo . Ceterum ex ipſa ægrotantis conſtitutione a præſentibus medicis dijudicandum erit , quantum propoſitarum aquarum quotidie potare , & quamdiu earum potationem protrahere debeat .

CASUS XX.

De colica flatulenta cum dolore nephritico.

Vir quidam ſummæ dignitatis, ſexagenario major , a juventute ſua ſub multis corporis defatigationibus , robuſta ac admodum vegeta conſtitutione gaviſus , temperamenti cholerici , ſtaturę proceræ ; per longum ſatis tempus prandere duntaxat , atque cibos minus maſticatos eximia aviditate , ac larga quantitate devorare ; eas vero die veneris , qua ferias eſuriales celebrat , non niſi veſperi aſſumere ſuevit . Præterea ſub epulis pręter vinum Rhenanum , quod extra convivium modice bibit , cereviſiam triticeam , quæ hic locorum non adeo bonæ notæ exiſtit , potare ; meridianum tempus ſedendo , ſcribendo , legendo vel ludendo conſumere ; loco cœnæ modo nominatam cereviſiam ſorbere ; & hora plerumque undecima lectum petere ſoluit, ſomnum corpore minus tecto capiens. In tali rerum ſtatu ante aliquot hebdomades ſuaſu cujuſdam curam præſervatoriam cum acidulis Selteranis inſtituere cœpit ; quæ quidem primis diebus imi ventris inflationem , & quandam inter ambulandum ſpirandi difficultatem induxerunt, poſtquam autem per urinam rite abierunt, cum euphoria potæ ſunt. Sub earum potatione larga quidem cibos ſumſit adpetentia ; ſed pomorum , aliorumque fructuum , quorum alias eſt amantiſſimus, omni ſtudio vitavit uſum. Neque tamen minus , cum hauſtis per quatuor circiter dies hiſce acidulis , forſan more conſueto jejunium celebraſſet , & non niſi hora veſpertina ſexta, largis indulſiſſet epulis ; accidit, ut hora duodecima nocturna doloribus ſpaſmodicis, regionem dextri renis, ubi inteſtino colo connexus eſt, occupantibus, & cum alvi obſtipationibus, flatuum pertinaci retentione , nauſea , conatibus ad vomendum , tenſionibus ventriculi atque vigiliis ſtipatis ex improviſo corriperetur . Surgit protinus ex lecto , & pavimento ſupinus incumbens, dolorum quidem aliquale levamen ſentit ; at aſſidua in imo ventre murmura percipit , cum tanta inteſtinorum a flatibus expanſione , ut abdomen eſſet inſtar tympani . Vocatus medicus , cum non adeſſet febrilis commotio , in ipſo paroxyſmo exhibet ſal catharcticum amarum , & clyſterem ano infundi jubet. Paullo poſt & ego accitus, morbum in torſione atque contractione inteſtinorum laxatorum , & a flatibus expanſorum conſiſtere deprehendo ; & alvum nondum apertam , clyſteribus emollientibus ac carminativis movendam curo . Sopitis etiam per antiſpaſmodica interne data , ſpaſmodicis inteſtinorum doloribus , oretenus propino blandum laxans ; quod poſt aliquot horas copioſos flatus , & quandam acetarii crudi , & nondum digeſti educebat copiam . Licet autem alvus tali ratione ſuo fungeretur officio , & urina ſatis copioſa redderetur , cum multo ſabuloſo, ac mucido ſedimento , attamen dolores circa dictam dextri renis regionem adhuc per aliquot dies muſſitabant . Quare morbum fuiſſe colicam nephriticam ratus , venam in pede tundendam curavi: quo quidem factum eſt , ut remitterent paullo dolores; ſed iidem verſus veſperam , priſtinis ſtipati ſymptomatibus majori recrudeſcebant atrocia , & nullis plane obſecundabant remediis . Hinc poſtridie exhibebam lene vomitorium ex radicis Ipecacuanhæ ſcrupulo uno , tartari emetici grano uno , & tartari vitriolati granis ſex concinnatum : quod cum copioſam mucidam æque ac bilioſam ſaburram ἄνω καὶ κάτω duxiſſet , omnes protinus ſiluerunt dolores ; & non minus ciborum adpetentia , ſomnus atque vires redierunt ; quam etiam alvina excretio na-

Digitized by Google

naturalem recuperavit ordinem. Sic ergo per aliquot dies optime habuit æger; & animi laxandi cauſſa, quædam itinera feliciſſimo fecit ſucceſſu. Verum enimvero pridie Nonarum Auguſti, cum inter prandendum acetarium ac ceraſa aſſumſiſſet, veſperi eodem malo prehendebatur: quod quidem, evacuatis per alvum, data ſalis catharctici amari uncia, & injectis enematibus ſolutam, permultis cruditatibus, ceraſa ac acetarium adhuc cruda foventibus, mox remittebat; ſed elapſis quatuor diebus poſt ſumtum vinum Rhenanum, cum eo, quod ex ceraſis paratur, mixtum, iterum recrudeſcebat. Injectis denuo clyſteribus evaneſcebat ſtatim, ſed adhuc urgent obtuſi circa renes dolores. Idcirco conſilium anhelat, ut ab iſto morbo penitus vindicetur, atque ſubinde præſervetur.

CONSULTATIO.

Recte judicavit medicus, morbum, cujus cauſſa conſultus ſum, nomen colicæ nephriticæ mereri; quæ non ſolum calculo ex rene dextro in uretherem impacto, verum etiam flatibus inteſtinis oberrantibus in acceptis eſt ferenda. Calculum re adeſſe vera, atteſtantur dolor ſenſibiliſſimus in hypochondrio dextro ſubito obortus, qui fit, ſi calculus in pelvim ac principium uretheris tranſgreditur; alvi obſtipatio; flatuum retentio, nauſea, conatus ad vomendum, appetitus proſtratio, vigiliæ, inquietudo, atque ſedimentum in urina ſabuloſum. Flatus autem ſubeſſe, patet ex continuis in imo ventre murmuribus, ac tympanitica abdominis inflatione. Inſignis nimirum per quotidianam ferme experientiam inter flatulentam ac nephriticam colicam deprehenditur conſenſus: quando enim cunque inteſtinum colon, & præſertim flexura illius, prope renem dextrum ſita, a flatibus infarctum diſtenditur; facillime fit, ut calculus in renibus commoveatur: quemadmodum etiam frequentiſſimum eſt, ut dolores renum calculoſi vi conſenſus nervorum, ad ſenſibiles inteſtinorum tunicas propagentur. In tali caſu inferior potiſſimum inteſtini coli atque recti portio ſpaſmi adeo conſtringi ſolet, ut nec flatibus concedat exitum; qui ad ſuperiora magis vergentes, inteſtina non minus ac ventriculum mirum in modum diſtendunt, & hinc ſymptomata admodum exacerbant; contra vero ex ſupino decubitu, aut clyſterum infuſione plerumque ſublevantur. Ad huncce vero morbum in noſtro ægrotante variæ contribuerunt cauſſæ: veluti ſunt partim crebrior ac diuturnus pomorum, atque fructuum uſus, quippe quæ flatus gignunt, atque refrigerant; partim minus legitima ciborum maſticatio, qua ciborum digeſtio nimium læditur atque deſtruitur; partim denique ipſa provectior ætas, quæ in hoſce morbos admodum prona eſt, & vel leviſſimis cauſſis ad illos commovetur. Cujus igitur quod attinet curationem, ac præſervationem; laudo vehementer, quod medicus in paroxyſmo interna antiſpaſmodica exhibuerit, clyſteres emollientes ano infundendos curaverit, & denique venam tundi juſſerit. Procul enim dubio plethora laborabit ægrotus, quæ dolores ejuſmodi ſpaſmodicos admodum ſuſtentare, febriles commotiones, aliaque ſubinde ſymptomata excitare ſolet. Eo convenientior erit venæſectio, ſi æger forſitan hæmorrhoidum fluori fuerit obnoxius. Tum vero ad præſervandum hunc affectum, conſultum valde judico ut diæta curatius in poſterum obſervetur, præſertim omnes cibi flatulenti ac refrigerantes ſedulo fugiantur, ac cuncta, quæ pedes potiſſimum atque ventriculum refrigerare, aut animi affectus excitare valent, omni ſtudio evitentur. Neque porro minus cibos probe maſticare; atque corpus ſedulo movere oportet. Præterea huic fini accommodatiſſimæ ſunt aquæ minerales; quas inter acidulæ Selteranæ in colicis atque calculoſis affectibus admodum efficaces quidem obſervantur: at ubi tonus ventriculi ſimul labefactatus exiſtit, uti in noſtro caſu, minus ſunt ſufficientes; &

ideo

ideo magis commendarem Egranas, futuro vere potandas. Quum autem præſens tempus huic curationi minus ſit opportunum: aliam in uſum vocare oportet medicationem. Hæc meo quidem judicio feliciſſime inſtituetur; ſi bis quavis hebdomade quatuordecim mearum pilularum balſamicarum, quæ blande alvum movent, atque ſubinde tonum ventriculi roborant, veſperi capiantur, & ſequenti mane drachma una ſalis mei aperitivi aſſumatur: porro ſingulo mane quędam vaſcula infuſi theiformis hauriantur, & hora quinta meridiana ſexaginta guttulæ Elixirii ſtomachici adhibeantur. Quod ſi vero ipſe paroxyſmus nephriticus reciderit forſan: tum partim liquoris mei anodyni mineralis triginta guttas ſingulis duabus horis, partim pulveres antiſpaſmodicos ex pulvere marchionum, nitro & tantillo caſtorei concinnatos exhibere; partim denique clyſteres emollientes atque carminativos large oleoſos ano infundere expediet.

CASUS XXI.

De præſervatione atque curatione illuſtris fœminæ ex coli & calculi doloribus laborantis.

ILLuſtris matrona 36. annorum, temperamenti ſanguinei, habitus corporis ſpongioſi ac ſuccipleni, ante menſium eruptionem crebris animi deliquiis, ac cordis palpitationibus infeſtata eſt. Hi vero cum anno ætatis decimo quarto primum cœpiſſent fluere; ſatis largi ſemper fuerunt, & per novem inhæſerunt dies. Annos nata novemdecim matrimonii leges ſubiit, & ſub illo octo fœtus cum inſigni ſemper virium proſtratione enixa eſt. Geſtationis enim tempore ad quintum uſque menſem crebris vomitibus, ac perpetua ciborum nauſea plerumque laboravit; nec ab illis curata eſt, licet ſub quavis graviditate venam ter ſecandam præbuerit: quid? quod eo tempore nunquam lateribus incumbere potuerit, ob dolorum, quos tum ſenſit, atrociam; ſed ſupina ſemper jacere debuerit. Ipſa puerperia nunquam non variis ſymptomatibus, mentis defectionibus, adpetitus proſtratione, calore præternaturali, cordis palpitationibus, atque vigiliis ſtipata fuerunt: quin poſt partum ante duodecim annos editum inſignis cruoris copia cum crebris deliquiis ex utero fluxit; & abdomen aliquantulum intumuit. Sed adhibitis poſthęc Aquiſgranenſibus balneis, detumuit venter, & dolores pedes ac genua occupantes evanuerunt. Amavit præterea a teneris diætam acidam atque ſalitam, & perpetuam alvi ſegnitiem perpeſſa eſt, adeo ut illa nunquam abſque clyſterum aut mannæ uſu, ſuo fungeretur officio.

In tali rerum ſtatu quatuor abhinc annis ex calculo potiſſimum laborare cœpit: ſiquidem exinde non ſolum crebris dorſi doloribus, atque vomitibus cruciata fuit, verum etiam copioſum ſabulum, & multos calculos, quorum noviſſimi ex ſiniſtro potiſſimum latere cum multis doloribus excretus, inſtar amygdali fuit, cum urina ſæpenumero reddidit: numquam autem ſanguinem ſimul minxit. Sed binis abhinc annis cæcas incidit hæmorrhoides olim non niſi ſub puerperio adfligentes. Præterea noviſſimo ſemeſtri conqueritur de inflationibus atque doloribus in dextro hypochondrio ſub coſtis ſpuriis vehementiſſimis, ut nec attactum ferant; qui etiam ad femora atque pedes protrahuntur; cum aſſiduis flatibus.

Ceterum ex calidioribus ac ſuaveolentibus male habet; ſiti urgetur perpetua; nullo corporis indulget motui; hora nocturna duodecima ad ſomnum ſe componit, & matutina nona ſurgit: pro potu ordinario utitur vino Moſellano, aut Burgundiaco aquæ nupto; neque enim vina, nec alia ferre poteſt dulcia. Sanguis e vena miſſus, (mittitur autem bis quotannis) nec non ille, qui per menſes debito adhuc ſucceſſu gaudentes fluit, fœdus, pallidus ac viſcidus adparet. Sæpius ſub ipſis paroxyſmis balnea conſcendere ſuevit; nec ſine inſigni fructu, ac egregia alvi ſolutione, aquis Wisbadenſibus aliquoties uſa eſt. Contra vero a Pyr-

montanarum acidularum, quas larga quantitate, & pondere quatuor menſurarum ſemper bibit, potatione majorem ventriculi inflationem, abdominis intumeſcentiam, atque inſigniores dorſi & a calculo dolores incidit. Currente hoc anno aquas Carolinas, & quidem ordinarias, quas *den Brudel* vocant, & interne potavit, & externe in balneis adhibuit; non ſine levamine, & copioſa muci per urinam excretione. Abſoluta autem hac curatione, cum forſan corpus nimio frigori expoſuiſſet ſub veſpertino aere, inſigni calore poſt prævium horrorem,& horrendis in dextro hypochondrio doloribus prehenſa, ſed congruis remediis intra biduum ab illis liberata eſt. Eundem febrilem paroxyſmum, doloribus ſtipatum incidit poſt uſum balneorum Teplicenſium, quæ ipſi minus prodeſſe videbantur, quoniam procul dubio thermæ iſtæ juſto calidiores fuerunt, & ipſis ad ventriculi uſque regionem inſederat. Quare jam ſalutare flagitat conſilium qua potiſſimum ratione ab ulteriori malorum iſtorum inſultu præcaveri, & priſtinæ reſtitui queat ſanitati?

CONSILIUM.

Quod ſi cuncta ſymptomata morbi illius, cujus hiſtoria ad me tranſmiſſa eſt, veluti ſunt dolores dorſi, inflativa moleſtia, quæ in dextro hypochondrio, ubi inteſtinum colon latet, percipitur, muci atque calculorum miſtio, inſignis virium proſtratio, corporis debilitas &c. rite mecum perpendam; ea omnia a labefactata ventriculi digeſtione, & magna nervorum debilitate natales ſuos mutuari, facile perſpicio. Inter cauſſas vero, quæ hæcce mala in illuſtri matrona induxerunt, potiſſimæ ſunt temperamentum ſanguineum, habitus corporis ſpongioſus, vaſis exilioribus, per quæ tardius vehuntur humores, inſtructus, crebra puerperia, & multa ſymptomata ſub iſtis tolerata, vita ſedentaria, vigiliæ diutius protractæ, & denique irregularis acidularum Pyrmontanarum potatio. Quum autem ob inductam tali ratione ventriculi imbecillitatem, nec legitimus ex aſſumtis cibis chylus parari, nec inutiles humores atque cruditates per alvum, aut tranſpirationem ſeparari queant: inde quoque nec laudabilis ſanguis, nec ſpirituoſum ſatis fluidum nerveum, a quibus virium & functionum homini propriarum integritas dependet, generari poſſunt; ſed ſucci vitales redduntur inertes, viſcidi; ex quibus per renes circulantibus, accedente præſertim vita ſedentaria, & ſupino decubitu, calculoſæ ſubinde naſcuntur concretiones. Neq; porro minus ex deſtructo inteſtinorum tono alvi ſuboritur ſegnities; qua fit, ut retentæ ſordes multam viſcidam tenacemque in inteſtinorum canale relinquant ſaburram, quæ flatuum vera eſt materies. At hi exitu deſtituti, ſi in flexuras inteſtinorum maxime coli impingantur, uti quidem in præſenti caſu circa coli principium atque flexuram prope hepar ſitam factum eſſe videtur: producunt atrociſſimos dolores, totum nervoſum genus in ſocietatem ſpaſmorum ſæpenumero rapientes.

Ut ergo a tantis malis vindicetur illuſtris fœmina; a recta victus ratione, quæ in curandis hiſce morbis magnam habet poteſtatem, inchoandum eſt. Hoc fine operæ eſt pretium, ut corpus vel ante vel poſt cibum, ambulatione pariter ac vectione ſub amico aere exerceatur; atque crebris itineribus cœlum mutetur. Deinceps quoque cibos pingues atque nutrientes fugere; cœna parciori uti; vigilias nunquam ad ſeram noctem protrahere; & loco potus ordinarii ſequens aſſumere oportet decoctum: Recipe radicis chinæ uncias duas, radicis cichorei drachmas tres, herbæ cardui benedicti manipulum ſemis. M. C. D. F. ſpecies, quarum uncia una & dimidia cum tribus aquæ menſuris in vaſe clauſo per horam dimidiam coquantur, & tum drachma una Cinamomi, totidemque corticum citri recentium admiſceatur. Hocce vero decocto non ſolum frigido vel ſolo, vel vino Burgundia-

co

co nupto; ſed etiam calido mane intra lectum cum regimine uti licet.

Inter medicamina ad robur ventriculo inducendum, & naturalem alvi ſucceſſum promovendum nihil eſt præſtantius Elixirio meo ſtomachico atque balſamico, quod haud ſpirituoſo, ſed temperate lixivioſo menſtruo paratum eſt, & guttis LX. vel LXX. ex ſupra allegato decocto aut ante epulas, aut veſperi hora ſexta aſſumere expediet. Non minus egregium præſtabit fructum pulvis meus aperitivus & bezoardicus, pondere drachmæ unius bis vel ter quavis hebdomade capiendus: & denique futuro vere uſus Carolinarum repetendus erit. Hæc per aliquod tempus uſurpata, præſervando malo egregie facient ſatis. Quod ſi vero ipſi calculoſi dolores cum crebris vomitibus forſan reciderint: tum protinus clyſterem ex juſculo quodam, floribus chamæmeli, olei chamæmeli unciis duabus, ſalis Epſomenſis drachmis tribus, & nitri drachma una paratum ano infundere oportet. Interne vero pariter ex juſculo, olei amygdalarum dulcium, quantum duo vel tria capiunt cochlearia, capiatur; & liquor meus anodynus, qui ad infringendam dolorum calculoſorum atrociam divinam ferme obtinet virtutem, guttis quadraginta bis vel ter de die ex aqua ceraſorum nigrorum exhibeatur. Si dolores nihilominus inhæſerint, & calculus ob vehementiam ſpaſmorum progredi nequeat: aliquoties de die in balneum temperatum, quod ex floribus chamæmeli, malvæ, ſemine lini, furfuribus tritici & aqua fluviatili paratum ſit, deſcendere conveniet. Deinceps quod colicos inteſtinorum dolores attinet; in his præter infuſionem clyſterum; extrinſecus loco affecto inungendum erit ſequens unguentum calidum: Recipe olei liliorum alborum unciam unam, olei carvi deſtillati, hyoſcyami ana drachmas duas, camphoræ drachmam ſemis M. F. unguentum. Non minus ſummo cum fructu, maxime ſi æſtus fuerit præternaturalis, ſumetur quandoque pulvis bezoardicus cum antiſpaſmodico mixtus: nec minorem effectum pollicetur ſequens Elixirium, L. guttulis ſæpius adhibendum: Recipe eſſentiæ corticum aurantiorum recentium, tincturæ tartari ana drachmas tres, liquoris anodyni mineralis drachmas duas, eſſentiæ caſtorei drachmam unam, olei chamomillæ veri guttas ſex. M. D. Ad caput denique roborandum, præſertim ſi illius dolores atque vertigo acceſſerint; uſus balſami mei vitæ, cum ſpiritu ſalis ammoniaci mixti erit accommodatiſſimus.

CASUS XXII.

De gravi ſpaſmo & dolore in recto inteſtino, cervice & vagina uteri cum ſanguinis ſtillicidio.

QUadraginta novem annos habens matrona illuſtris, temperaturæ ſanguineo-cholericæ, obeſi valde corporis habitus, jam vero ob dolorum diuturnitatem atque ſomnoléntiam paullo ſtrictioris, ad hanc uſque diem legitimo menſium gaudet ſucceſſu; & licet octodecim fœtus, quorum quinque mortui lucem aſpexerunt, fuerit enixa, a teneris tamen illibatam præ ſe geſſit valetudinem. Sed octo circiter abhinc annis ſcorbutica efflorescentia mentum occupare cœpit; quæ vago circuitu mox evanuit, mox & præſertim verno tempore iterum recruduit. Multa huic malo oppoſuit medicamina, ſed fruſtra: quid? quod magneſiam albam, quam ſuaſu cujuſdam medici per octo ſucceſſive dies ſumſit, gravior exceperit adfectio. Namque mox poſtridie teneſmus primum levior occupavit inteſtinum rectum, qui brevi poſt adeo increvit, & tanto ſpaſmo ſtipatus fuit, ut horrendis cruciatibus totum contorſerit abdomen. Acceſſit inſuper tuſſis ſicca, de die gravior, quam noctu, quæ per aliquot hebdomades inhærens, tandem ſubito evanuit. Contra vero dolores illi in inteſtino recto magis invaluerunt; & tandem inſigni uteri ſpaſmo conjuncti ſunt, qui doloribus parturientium ſimiles, eo uſque ſævierunt, donec ſanguis vel floridus,

vel coagulatus ex utero fluxerit. Tum enim per aliquod tempus remiſerunt; ſed brevi poſt, eandem ſcenam ludentes recruduerunt. Atque tantum abeſt, ut ex uſurpatis contra iſtas moleſtias, variis remediis levamen percepiſſet, ut potius adhuc ſuperveniſſent atrociſſimi dolores in lumbis, oſſe ſacro atque femore, qui in latere potiſſimum dextro ad genu uſque, cum pertinaci alvi obſtructione, extenſi ægram cruciarunt. Neque enim alvi ſolutio malo dedit inducias, ſed hanc plerumque vehementiſſimi denuo exceperunt cruciatus; ſæpiuſcule cruorem ex utero propellentes. Non minus ex inteſtino recto pariter ac utero haud raro ſeroſa fluxit colluvies, modo cum flatuum exploſione, modo ſola. Contra hoc malum variis etiam medicinis uſa eſt, & inter alia aquas Radmansdorffenſes frigidas potavit: ſub quarum uſu alvum habuit ſolutam, & inſigne ſymptomatum percepit levamen. Verum abſoluta potatione alvus iterum obſtructa eſſe cœpit, & priſtini dolores redierunt, ſub quibus matutino præſertim tempore, cum alvum deponeret, cruor ſimul excretus fuit. Hinc devenerunt medici ad laxantium atque clyſmatum uſum: quæ quidem alvum duxerunt ſemper; ſed finita operatione, horrenda iterum tormenta dorſum pariter ac inteſtina obſederunt. Hæc equidem ſæpius ſponte per aliquot dies remiſerunt; ac protinus illis ſucceſſerunt moleſtæ ventris a flatibus diſtenſiones: quas ſi vel medicinis oppugnaret, vel flatus per alvum excernere anniteretur, ſubito exceperunt dolores priſtini. Quamobrem meam tandem imploravit opem: hinc cum partim ob virium proſtrationem, partim inopportunum tempus, completam curationem adhibere non poſſem; exhibui mane juſcula medicata; ab epulis eſſentiam corticum aurantiorum, cum ſale volatili oleoſo Sylvii, & ſæpius eſſentia ambræ permixtam; nec non pulveres abſorbentes cum liquore anodyno maritatos; & loco cereviſiæ, decoctum ex radice ſcorzoneræ, chinæ, ſarſaparillæ & ſemine fœniculi potandum juſſi. Sed cum ex his aliquale equidem per vices, minus tamen perpetuum inſequeretur levamen; acidulas Selteranas, lacti aſinino nuptas per tres hebdomades potari juſſi; verum nec alvum, niſi manna adjutæ, moverunt, nec dolores mitigarunt. Hinc tandem hirudines, quarum præſtantiſſima virtus in pertinacibus congeſtionibus hypochondriaco-iſchiadico-hæmorrhoidalibus mihi ſatis innotuit, binis ſucceſſive menſibus ano adplicandas curavi: quas quidem dolorum per aliquot horas remiſſio, haud conſtans vero ſequuta eſt ſublatio. Ceterum pulſus eſt ſatis regularis, & magnus; urina citrina abſque ſedimento; & ciborum integer adpetitus. Quum ergo ab iſtis malis vindicari cupiat illuſtris fœmina; tuum vir excellentiſſime implorat auxilium, & doceri avet, quonam laboret morbo, quænam illi, & præſertim doloribus dorſi, ac partinaci alvi obſtructioni conferant remedia, & quænam convenientiſſima ſit diæta?

RESPONSIO CONSULTATORIA.

EX iis, quæ de præſenti caſu perſcripta ſunt, intellexi, omnem calamitatum, qua illuſtris matrona premitur, catervam in vehementi inteſtini recti, atque cervicis pariter ac vaginæ uteri ſpaſmo atque dolore conſiſtere, qui ex cruoris in vaſis hæmorrhoidalibus internis, non ſolum inteſtinum rectum, verum etiam ramulis quibuſdam uterum cingentibus ſtagnatione primam traxit originem. Dum enim ob nimiam horum vaſorum ab infarctu ſanguinis copioſi factam diſtenſionem, membranæ nerveæ inteſtini recti pariter, ac uteri admodum comprimuntur, & diſtenduntur: ſuboriuntur inde dolores & ſpaſmi acutiſſimi, qui os ſacrum, femur, regionem lumbarem & pedes, vi conſenſus, quem hæ partes cum inteſtino recto, veſica urinaria, & utero, ob nervos ex oſſe ſacro prodeuntes invicem habent, acerbe ſimul afficiunt. Quod ſi vero in cauſſas, quæ huic ſtagnationi primam occaſionem de-

dederunt, inquiram: has inter præter temperamentum ſanguineum, vitam ſedentariam ſexui ſequiori admodum familiarem, uſum ciborum nutrientium, ac vinorum procul dubio calidiorum, maximi facienda eſt ętas illa ægrotantis, in qua menſes ceſſare ſolent. Hoc enim tempore frequentiſſimum eſt, ut humores circa uterum & vaſa hæmorrhoidalia coacerventur; & ſæpiuſcule etiam hæmorrhagię conſequantur. Cum igitur in noſtra ęgrotante, cruor copioſius ad dictas inferiores partes, intra pelvis cavitatem incluſas compulſus, vaſa quidem valde laxaverit; nihilo tamen minus per conſtricta eorundem orificia exitu potiri nequiverit: haud mirum, ſi ipſa preſſorios atque tenſivos illos inciderit dolores, qui totum corpus labefactarunt, vires peſſumdederunt, & ſomnolentiam induxerunt.

Quæ moleſtiæ ut recta ratione debellentur: operæ erit pretium motum congeſtorium, qui inferius ad uterum & inteſtinum rectum vergit, revellere & ad ſuperiora revocare. Quo quidem fine eo utilior erit venæſectio in brachio; quo magis pulſus magnus atque validus eximiam humorum incidat abundantiam. Hac nimirum de præſenti ſex cruoris uncias; poſtea vero ſingulis ſex hebdomadibus tres vel quatuor circiter detrahere oportet. Deinceps inſignem pollicetur opem emplaſtrum, ad os ſacrum, coccygis, & infimas dorſi vertebras adplicandum, quod ſic ſe habet: Recipe ceræ albæ, ſpermatis ceti ana unciam unam, croci, camphoræ ana drachmas tres. M. F. l. a. emplaſtrum. Circa os pubis vero atque perinæi regionem bis quotidie tepide admovendam intra lintea ſuadeo aquam arquebuſadæ; quæ ſtagnantes humores diſcutiendi, & laxatas partes roborandi, egregiam virtutem obtinet. Interne laudo uſum pulveris ſequentis: Recipe lapidum cancrorum, antimonii diaphoretici, pulveris marchionum ana drachmas duas, nitri purificati drachmam unam, cinnabaris præparatæ drachmam ſemis, eſſentiæ caſtorei guttas triginta. M.F.pulvis,qui pondere drachmę dimidię vel unius veſperi ex emulſione cum ſeminibus quatuor frigidis majoribus, atq;papaveris albi parata aſſumi poteſt. Alvi pigritiæ non præſtantius remedium eſt decocto mannato, cum olei amygdalarum dulcium uncia una permixto: cui etiam ſcopo accommodatiſſimæ ſunt pilulæ meę balſamicæ, numero quatuordecim verſus imminentes menſes ſumendæ; maxime ſi ſtatim poſt earum ingeſtionem clyſter emolliens ex juſculo avenaceo, oleo chamæmeli & amygdalarum concinnatus, ano ſimul infundatur.

Quod denique dietam attinet: ſummo ſtudio arcere oportet omne frigus, maxime ab imo ventre & pedibus. Cavendum eſt ab animi affectibus, atque mœroribus; fugiendi cibi craſſiores, flatulenti, potus ſpirituoſi, tritícei pariter ac lupulati;&horum loco decocto ab ordinario medico preſcripto utendum. Futuro denique vere aquas Schwalbacenſes in uſum vocandas hortor. Et hęc ſunt, quę in ſalutem illuſtris fœminę proponenda duxi: quę, niſi jam ipſa corruptio partes ſolidas occupaverit, deſideratam pręſtabunt opem.

Relatio.

Poſtquam ęgrotans commendata hęcce remedia per octo circiter uſurpaverat dies; aliquale quidem exinde percipere videbatur levamen; neque tamen minus adhuc inhęrebant vehementiſſimi inteſtinorum, dorſi, oſſis ſacri atque femoris dolores; quid? quod vires magis magiſque imminui, & adpetitus proſterni cœperint. Quare iterum conſultus, pręter ſuperius commendatum pulverem, ordinavi infuſum theiforme, ex herba millefolii, meliſſę, veronicę, floribus chamęmeli, & ſemine fœniculi concinnatum, mane ſex vel ſeptem vaſculis ſorbillandum: ſub epulis eſſentiam carminativam ex eſſentia corticum aurantiorum & ſpiritu de tribus paratam exhibui; & veſperi pilularum de ſtyrace & aloephanginarum ana grana ſex propinavi. Non minus extrinſecus partim ad diſcutiendos humores ſtagnantes,

partim laxatas partes confortandas, ano quotidie injici juſſi clyſterem ſpecificum, balſamico temperantem, cujus hæc erat compoſitio: Recipe herbæ centaurii minores, hyſſopi, agrimoniæ, ſummitatum milleſolii, florum chamæmeli vulgaris ana manipulum unum: coque leni calore in aquæ communis libra una; colaturæ adde vini rubri Gallici uncias ſex, maſtichis, myrrhæ electæ ana drachmam unam cum dimidia: colatum div. in tres partes. Quum autem præterea tubercula quædam anum obſederant; illa unguento de linaria inungi; atque hirudines adplicari juſſi. Non equidem adhuc ſuſpicabatur medicus ordinarius internam corruptionem, quoniam dolor non in uno loco fixus erat, ſed vago circuitu mox os ſacrum, mox femur, mox inteſtina, mox regionem umbilicalem, mox inteſtinum rectum occupabat. Verum cum efficaciſſima remedia ſpem feſelliſſent, verebar omnino, ne labes ac corruptio quædam circa uterum lateret; & hinc hortabar medicum, ut eam regionem curatius viſitaret. Ille etiam brevi poſt in meam deſcendens ſententiam, ſcirrhoſitatem cervicis uteri ad ulcerationem & corruptionem cancroſam uteri vergentem metuebat: quam non ſolum ex alvo obſtructa, ſæcum ſumme dolorifica excretione, cum ſanguinis ex genitalibus expreſſione ſtipata, & perpetuo ſeri ſubcruenti tam ex ano quam utero profluvio conjiciebat; verum etiam quoniam facta viſitatione, uteri orificium admodum inæquale, dolore tamen vacuum, & ad levem contactum, cruorem fundens deprehenderat. Quamobrem conſului, ut externis potiſſimum remediis ipſis affectis locis ſuccurreretur: quo fine externe regioni pubis intra lintea duplicata ſæpius adplicandam ſuaſi mixturam ex aquæ roſarum, Hungaricæ, & ſpiritus vini camphorati æquali pondere concinnatam. In ipſam vero uteri vaginam atque cavitatem, tepide injiciendum commendavi liquorem balſamicum & traumaticum, qui ſic ſe habet: Recipe gummi elemi, benzoes, maſtiches, myrrhæ, aloes, ſuccini ana unciam ſemis, florum roſarum rubrarum, hyperici ana pugillos quatuor, croci, balſami Peruviani ana drachmam unam; affunde ſpiritus vini rectificatiſſimi libram unam, & leni calore extrahe. Hujus eſſentiæ balſamicæ recipe unciam ſemis, affunde vini Gallici libram ſemis, aquæ roſarum, plantaginis, florum ſambuci ana uncias duas, adde mellis roſati unciam ſemis. M. D. Verum licet primum ex horum uſu quædam ſanitatis ſpes affulgeret: attamen recidebant omnia ſymptomata, & magis increſcebant, ut adeo non potuerim, quin lethiferum præſagirem eventum.

CASUS XXIII.

De eroſione ulceroſa tunicarum recti maxime inteſtini.

Vir ſexagenarius habitu olim erat ſuccipleno; per noviſſimum autem biennium, quo perpetuo ad alvum reddendam ſtimulo ſolicitatus eſt, contabeſcere cœpit corpus. Accidit autem ante aliquod tempus, ut cum alvum, quæ ſemper fluxilior fuit, fortiori niſu aliquando deponeret; poſt præviam ſonitus cujuſdam in dorſo perceptionem, larga cruoris copia cum fæcibus ejiceretur, & abhinc frequentiores fierent deſidendi pruritus. Inanes ſæpenumero ſunt illi conatus; neque excrementa, niſi ſumtis concoctu difficilioribus aut frixis cibis, ſpiſſiora egeruntur; ſed plerumque pituita duntaxat, inſtar albuminis ovi, interdum ſanguine tincta, primum evacuatur, & tum ſequitur ſtercorum duriorum, ſæpius excrementis ovillis ſimilium, nunquam vero lientericorum egeſtio. Haud etiam raro ſolus cruor ater, coagulatus, qui craſſitie pennarum anſerinarum in notabilem extenditur longitudinem, abſque ſcybalis emittitur: neque minus purulenta nonnunquam adparet materies; qualem præſertim ſub injectione clyſterum, fiſtulæ adhæſiſſe obſervavit chirurgus. Deſidendi pruritus adeo infeſtat ſæpius, ut fæces

prius

Digitized by Google

prius effluant, quam latrinam attigerit; præterea vero extra dejectionem excrementorum, regio circa anum aſſiduam, eamque loturæ carnium ſimilem plorat humiditatem, ut ideo induſia perpetuo madeant, ſiccata rigeant, & ita eliquentur, ut facillime dilacerari poſſint. Adparuit inſuper ante aliquot hebdomades tuberculum quoddam lividum in ani confiniis; ſed ſucceſſive ſponte evanuit. Ceterum adpetitus ſibi conſtat; nec concoctio laborat vitio; vitium fugit, ſed cereviſiam cum fructu bibere ſuevit. Obnoxius autem eſt fluori hæmorrhoidali: quod licet ipſe negaverit; attamen retulit, ſe olim ſæpius cruorem cum excrementis reddidiſſe, & tum non ſolum dolorum, quos in dorſo ac abdomine tolerare ſoluit, inſigne levamen percepiſſe, verum etiam podagram, qua ſæpiuſcule, & per octo nonnunquam hebdomades fuit infeſtatus, mitiorem fuiſſe, & vix per unam alteramve inhæſiſſe ſeptimanam.

Conſultus ego, ægrotum, qui temperamenti erat cholerici, cachectico morbo ex hæmorrhoidibus irregularibus, ſimulque nimiis, & partim exulceratis ſuborto laboraſſe deprehendi; hinc bis quavis hebdomade pulverem dedi ex rhabarbari ſcrupulo uno, ſaphiri præparati ſcrupulo dimidio, atque olei aniſi guttula concinnatum; iiſdemque diebus mane pariter ac veſperi clyſterem ex radice altheæ, ſabariæ, herba & floribus verbaſci, hyperici, melle roſato, & oleo hyperici ano infundendum curavi. Non minus ordinavi eſſentiam ſtomachico-theriacalem cum liquore martiali; animam rhabarbari antimoniatam; pulverem cachecticum Wedelii; & cum hunc averſaretur æger, electuarium ex pulvere caſcarillæ, pimpinellæ albæ, antimonio martiali Ludovici, electuario de baccis lauri, aqua cinamomi cydoniata, & tantillo theriacæ Andromachi paratum, veſperi aſſumendum; & denique trageam ſtomachicam, non adeo ſacharatam, ab epulis capiendam. Inde remiſit aliquantulum teneſmus; cum autem ſanguinis decubitus ad venas ſedales per venæſectionem olim bis quotannis inſtitutam, per noviſſimum biennium vero intermiſſam, magis invitatus videretur: quatuor circiter cruoris unciæ ex mediana in ſiniſtro brachio revulſionis cauſſa tuſa detrahebantur. Sanguis, qui ater, & ſpiſſus erat, magno proſiliebat impetu; & ubi refrixit, inſtar corii adparebat tenaciſſimus. Interim poſt venæſectionem haud magis cruentæ reddebantur dejectiones; ſed potius podagra recrudeſcebat; quam brevi tempore ſponte evaneſcentem, exceperunt vehementes in latere ſiniſtro puncturæ, cum tanta ſpirandi difficultate, ut æger ſuffocari ferme videretur. Verum & hæc moleſtia poſt crebras pectoris cum linteis calidis frictiones brevi remittebat, & copioſo alvi profluvio ſolvebatur. Abhinc etiam paullo melius habere videbatur; & non ſolum ſomnus quietior accedebat, verum etiam teneſmus, atque deſidendi cupiditas imminui cœperunt. Inſuper aſſidua imi ventris murmura adfligebant, cum nulla flatuum excretione; urina vero citrina, nubeculam in medio, & ſpumam in ſuperficie fovens, abſque ullo mingebatur ſedimento. Neque ideo diſcedebam ab uſu priorum remediorum; & adjungebam tantummodo loco pulveris ſtomachici eſſentiam pimpinellæ albæ, cum eſſentia ambræ, & guttis aliquot balſami ſulphuris aniſati remixtam, guttatim ſine vehiculo adhibendam; & pro potu herbæ Theebois ſummitates milleſolii ordinabam. Et hæ ſunt affectiones, quibus afficitur generoſus æger; quarum etiam medelam ab illuſtri Hoffmanno proponi flagitamus.

CONSILIUM.

Conſiderata morbi, cujus cauſſa conſultus ſum, hiſtoria; deprehendo, ægrotum eroſione ac exulceratione tunicarum inteſtinalium internarum, præſertim recti & inferioris coli laborare. Namque inter horum inteſtinorum tunicam nerveam ac muſcularem, capaciores rami vaſorum hæmorrhoidalium internorum,

quæ

quæ per meſerçum tranſeunt, excurrunt: quorum a ſanguine ob impeditum per venam portæ regreſſum ſtagnante infarctorum, tandem inſequutæ diſruptioni, quæ tum temporis, cum ſub fortiori inter deſidendum niſu ſonitus in dorſo perceptus fuit, contigiſſe videtur, & eroſionis & exulcerationis natales debentur. Hęc vitia facilius forſan debellata fuiſſent, ſi protinus vena tuſa, decocta vulneraria data, & clyſteres conſolidantes infuſi eſſent: jam vero, cum ob temporis diuturnitatem tunicæ partim exulceratæ, partim eroſæ atque calloſæ videantur, difficillimam omnino admittent curationem. Conſuluerat me haud ita pridem Judæus quidam, quem ſimilis affectus eodem modo invaſerat, iiſdemque cruciaverat ſymptomatibus. Laboraverat autem illo, cum iſchiadicis doloribus ſtipato, per octo integros annos; ac denique atrophiam, appetitus proſtrationem, & colica inciderat tormina, atque tandem hectico calore conſumtus periit. Interim eo tempore, præter rectam vivendi rationem, a nullis majus levamen percepit ſubſidiis; quam acidulis Selteranis, balneis Amaſianis, ac crebra infuſione clyſterum lacteorum, cum oleo amygdalarum dulcium, vitellis ovorum, Therebinthina, floribus chamæmeli & ſacharo permixtorum. Vix igitur credo, quod in noſtro caſu perfectæ ſanationi futurus ſit locus, ſed omnes nervos eo duntaxat intendere oportebit, ut graviora ſymptomata mitigemus & arceamus. Cui quidem ſcopo ſicuti pharmaca ac multa medicamina minus ſatisfactura arbitror: ita e contrario ſequens medicatio fore, ut magis inſerviat, ſpero. Conveniet nimirum quandoque alvum purgare blando laxante, quod ſic parari poteſt: Recipe mannæ electæ uncias duas, rhabarbari Alexandrini ſcrupulos duos, cremoris tartari drachmam unam: ſolve & coque leni calore in aquæ florum acaciæ unciis quinque, colaturæ adde olei de cedro Italici guttas tres. M. D. In locum potus ordinarii commendo hoc decoctum: Recipe radicis ſarſaparillæ, conſolidę majoris, ſcorzonerę, ſantali rubri ana uncias tres, radicis liquiritię unciam unam, ſeminis fœniculi, nuciſtę ana drachmas duas. M. F. ſpecies, quarum uncię binę in tribus aquę menſuris per horam dimidiam coquantur. Mane vero infuſum herbę atq; ſummitatum millefolii, quinque vel ſex vaſculis loco herbę Theebois ſorbere expediet; nec alienum erit vinum Rhenanum, maxime ſi cum drachma dimidia coralliorum atque lapidum cancrorum quilibet hauſtus fuerit permixtus. Denique oſſi ſacro ac ſiniſtro lateri adplicandum ſuadeo emplaſtrum, quod ſic ſe habet; Recipe emplaſtri de ſpermate ranarum unciam unam cum dimidia, camphoræ, croci, aluminis ana ſcrupulos duos, olei hyoſcyami guttas viginti. M. F. l. a emplaſtrum. Et hæc ſunt, quæ reſpondenda duxi; non enim alia ratione ſanitatem, ſi adhuc reſtiterit ſpes quædam, impetrari poſſe arbitror: faxit Deus, ut cedant feliciter.

Relatio.

ADhibitis hiſce præſidiis, primum æger melius habere videbatur: verum haud ita multo poſt recruduit malum immedicabile, & tandem hectico calore, pedum tumore ac corporis ſuperioris conſumtione ſtipatum, elapſis quinque menſibus, ægrum e medio ſuſtulit.

CASUS XXIV.

De debilitate generis nervoſi cum excreſcentia ani.

VIdua, novem ultra quadraginta annos nata, ſanguineo-cholerica, habitus corporis ſpongioſi, ſed animi valde ſenſibilis, ſub recta vivendi ratione juventutis annos in proſpera tranſegerat valetudine. Neque etiam tempore matrimonii, in quo quinque liberorum felix erat mater, gravioribus infeſtata fuit ægritudinibus; at crebram mœrorum atque ſolicitudinum habuit occaſionem. Quadraginta annos nata ex vehementi terrore ſubitaneam menſium

paſſa

paſſa eſt ſuppreſſionem; quam, cum nihil curaret, horrendi capitis dolores, vertigine & apoplecticis inſultibus ſtipati exceperunt; ſed cum ex facta, gravi lapſu, frontis ſupra orbitam oculi ſiniſtri percuſſione, largam ploraſſet cruoris copiam, protinus evanuerunt. Abhinc veneſectio in uſum vocata eſt; verum admodum irregulariter; nam modo bis uno anno celebrata, modo per duos intermiſſa fuit. Neque tamen minus, elapſo poſt menſium ſuppreſſionem biennio, hæmorrhoides erumpere cœperunt, & ſubinde per multos annos, ſtatis periodis cum inſigni levamine fluxerunt; donec tandem noviſſima æſtate, neglecto debito ſub fluxus tempore regimine ſubſtiterint. Tum vero ſucceſſerunt ſpaſmodici dorſi & inteſtinorum dolores; quos oppugnaturus medicus, hæmorrhoidum revocationem tentavit. Exhibuit hunc in finem interna antiſpaſmodica, nitroſa, præcipitantia, reſolventia, laxantia, pilulas balſamicas Hoffmanni pariter ac Stahlii, & pediluvia cum triticeis furfuribus commendavit. Rediit etiam ſatis largus hæmorrhoidum fluor, & per illum ſanguis modo floridus, modo etiam albo fœtidoque muco remixtus effluxit: nihilo tamen ſecius inhæſerunt imi ventris ſpaſmi, qui ſæpius totum ſiniſtrum latus atque caput, in conſenſum rapuerunt, quin & apoplecticos ſimularunt inſultus. In tali rerum ſtatu, elapſo proxime autumno, alter medicus ad derivandas hæmorrhoides, venam in manu juxta pollicem tundi jubet; detrahebatur ſanguis, more in affectibus ſpaſmodicis conſueto, admodum floridus: at malum iugraveſcebat magis magiſque, & non ſolum ægram lecto penitus affigebat; verum etiam atrociſſimis in dorſo ac oſſe ſacro doloribus, alvi ſegnitie, inquietudine, refrigeratione extremorum, & intolerabili ardoris in ano ſenſu ſtipatum ſæviebat. Adhibebantur priora denuo remedia, & cum ſub horum uſu cœcæ intumeſcerent hæmorrhoides, his prævia fomentatione adplicabantur hirudines. Hæ licet multum cruoris detràxerint, tantum tamen aberat, ut malo ſuppetias tulerint; ut potius internæ hæmorrhoides adeo ſimul turſerint; ut etiam clyſteres, ad alvum movendam, aut ſpaſmos ciendos injecti, vehementem induxerint dolorem. Hinc farctæ admodum manebant internæ hæmorrhoides: aſſidui inteſtinorum ſpaſmi inhærebant; alvi perpetua erat obſtructio, ut non niſi data Manna exonerari potuerit; ac denique nova ſuperveniebat moleſtia, doloris pariter ac periculi plena. Externe nimirum circa ani orificium dura, ac nucem juglandem magna excreſcentia ſuborta eſt; in cujus apice efflorefcunt ſæpius puſtulę albę, ſponte vero etiam evaneſcunt. Ceterum in ſuperiori parte mollior eſt; ſed durior compreſſa, dolorificam exhibet duritiem. Hand excreſcentiam chirurgus pro tumore hæmorrhoidali habens, primum injectionibus atque ſacculis diſcutiendam curavit; quibus nihil proficientibus, emollientia adplicuit; ſed nec hęc duritiem imminuerunt, ſed longe atrociores intulerunt dolores. Meo quidem judicio condylomatis nomen hoc tuberculum meretur; quod ab humoribus ibidem ſtagnantibus generatum, per aſſiduum in lecto decubitum duritiem ſuam acquiſivit.

Præterea ęgrotans quotidie hora quinta veſpertina horrorem incidit, qui cum ſubſequente mox leniori, mox graviori æſtu ad mediam uſque noctem inhęret: matutino tempore melius habet. Tum quoque pulſus eſt naturali ſimilis, qui veſperi durus ac celer fertur; urina mingitur rubicunda, cum pauco ſedimento; ciborum adpetentia vaga; ſitis nulla; ſomnus irregularis, abſque tamen ſudoribus. Neque illis jam utitur remediis, præter liquorem anodynum mineralem, ad ſopiendos dolores mane ex juſculo tenujori ſumtum: & quum nihil in votis magis habeat, quam ut a moleſtiis hiſce ſymptomatibus tandem aliquando liberetur; tuum, vir illuſtris, flagitat conſilium; & doceri avet, unde ſuborta fuerit illa ani excreſcentia? quibuſnam remediis illa pariter, ac reliquum malum ſit oppugnandum? & num huic fini convenientes ſint acidulæ?

CON-

CONSULTATIO.

MOrbus, cujus mecum communicatam hiſtoriam probe perpendi, valde eſt corruptus, ac inveteratus: ſiquidem non ſolum tota humorum maſſa impura exiſtit, atque ſcorbutica, & eorundem circulatio per abdomen & meſenterium læſa videtur; unde etiam ſanguinis in inteſtino recto ſuboriuntur ſtagnationes; verum univerſum quoque nervorum genus, atque caput inſigni affectum eſt debilitate. Optaſſem ergo, ut conveniens ſubſidium mihi in promptu eſſet, ex quo ægrota certum expectare poſſet levamen. Ani quidem excreſcentiam curæ expeditioris chirurgi relinquo, qui omni ſtudio eo reſpiciat, ne in moleſtam ani fiſtulam degeneret. Ego ſaltem in tali caſu egregiæ virtutis, tam purificantis atque conſolidantis, quam etiam dolores ſopientis deprehendi ſequens unguentum: Recipe olei ex vitellis ovi recentibus unciam unam, olei hyoſcyami drachmas duas, florum ſulphuris ſcrupulos duos, extracti croci ſcrupulum unum, camphoræ grana ſex. M. D.

Quod reliquum attinet morbum: operæ erit pretium, omnem fugere cereviſiam, & ejus loco pro potu ordinario vel decoctum quoddam, vel acidulas Veteraquenſes cum quarta vini Rhenani parte remixtas ſeligere. Sub epulis ex ultimo hauſtu ſexaginta guttulas Elixirii mei viſceralis aſſumere convenit, quod minus ſpirituoſum, ventriculum roborat, & acrimoniam temperat: veſperi autem alternis diebus portionem quandam pulveris mei bezoardici, cum præcipitante & quindecim liquoris anodyni guttis remixti ex acidulis Veteraquenſibus capiat. Ceterum corporis moderato exercitio ſtudere, omnes animi affectus cane pejus evitare, ac recto vivendi genere uti oportebit.

CASUS XXV.

De fluxu inordinato hæmorrhoidali in fœmina.

MAtrona triginta quatuor annorum, temperamenti ſanguineo-melancholici, vitæ ſedentariæ a teneris dedita, & modico vini uſui adſueta, menſium florem, & dum virgo eſſet, & conjugii tempore, ſemper imminutiorem paſſa eſt. Alvi ſubinde obſtructioni per aliquot jam annos obnoxia, & contra illam Elixirio Proprietatis ſæpiuſcule uſa fuit. Primum gravida, multum cruoris e naribus reddidit: altera vero & tertia vice utero gerens, hæmorrhoidum ſatis largum fluorem, cum dolorifico tumore, flatulentiis & alvi ſegnitie ſtipatum incidit. Hic licet ſub noviſſima graviditate per binos menſes ſiluerit, abhinc tamen ſæpenumero, cum recenſitis ſymptomatibus, calore interno, & inſigni oris ſiccitate junctus rediit; & plerumque per tres vel quatuor inhæret dies. Conſultus medicus venam tundi juſſit; pulveres temperantes nitroſos exhibuit; externe fomenta ac linimenta ordinavit; & cum ægra clyſterum injectionem recuſaret, ad movendam alvum, infuſum ex foliis ſennæ præſcripſit. Non minus variorum exterorum ope uſa eſt medicorum: ſed cum nihiloſecius pertinaciter inſiſtat malum, illuſtris Hoffmanni conſilium flagitat.

CONSULTATIO.

EX præſenti morbi hiſtoria facile patet, quantus inter hæmorrhoidum irregularem fluxum, ac menſium inordinatum ſucceſſum ſit conſenſus: illum enim horum imminutioni in acceptis eſſe ferendum, extra omne poſitum eſt dubium. Namque primum ex ſedentario vitæ genere humorum ſpiſſitudinem ſibimet contraxit ægrota: cui cum acceſſerit frequens Elixirii Proprietatis uſus, quod aloen fovet crudam & minus correctam; inde non ſolum humores inſigniter commoti, verum etiam loca hæmorrhoidali-

lia valde ſtimulata, earumq; ſpaſmodicę ſtricturæ admodum adauctæ ſunt. Hinc vero alvi ſegnities, more remediis aloeticis conſueto, magis invaluit, & menſium ſucceſſus impeditus fuit. Inde non fieri potuit, quin motus menſtrui ad alias corporis regiones regurgitaverint, & tandem geſtationis tempore in narium hæmorrhagias non minus, ac hæmorrhoidales eruperint profuſiones. Hæ cum moleſtis admodum & dolorificis ſtipatæ ſunt ſymptomatibus; neceſſe omnino eſt, ut illis opem feramus, & eo fine perverſos motus in naturalem ordinem redigamus, craſſitiem humorum attenuemus, & denique ipſa ſymptomata mitigemus. Cavendum autem probe eſt, ne motus illos hæmorrhagicos remediis adſtringentibus, narcoticis internis irritemus, aut incorrectis aloeticis, aliiſque ſtimulantibus commoveamus; quorſum præſertim uſus vinorum recentium, maxime Thuringicorum ſpectat. Contra vero, ut votis noſtris potiamur, operæ ante omnia erit pretium, alvi regularem promovere ſucceſſum. Cui ſcopo licet accommodatiſſima obſerventur enemata; attamen cum eorum injectionem abhorreat ægra, pari ſucceſſu ſubſtitui poterunt leniora laxantia, veluti ſunt paſſulæ laxativæ, infuſum rhabarbari cum paſſulis majoribus & minoribus; aut idem infuſum cum corticibus aurantiorum & arcano tartari. Deinceps veneſectionem, bis vel ter quotannis, pro circumſtantiarum ratione celebrare expediet, & quidem ſemper in pede: quoniam motus & menſtrui & hæmorrhoidales irregulares ſunt, & niſi deriventur ad alias, eaſque nobiliores partes, majori ſanitatis detrimento vergere ſolent. Neque porro minus crebrioris corporis exercitio ſtudere, ac copioſiori potui indulgere oportet: qui minime ſit flatulentus, ſed v. g. theiformis, cum corticibus citri, cinamomo, aut aniſo ſtellato permixtus.

Quod ſi vero hęmorrhoidalis fluor acceſſerit: crebro aſſumendi ſunt pulveres antiſpaſmodici ex oculis cancrorum, antiſpaſmodici ex oculis cancrorum, antimonio diaphoretico, nitro atque cinnabari concinnati; quibus alternis circiter diebus duo vel tria grana extracti caſtorei, vel caſcarillæ addi poterunt. Non minus proficuum erit, ſemel vel bis quotidie quadraginta guttas eſſentiæ roborantis ex eſſentia caryophyllatæ, gentianæ rubrę, caſcarillæ atque millefolii confectæ. Quo vero etiam dolorificis hęmorrhoidum protuberantiis ſuppetiæ ferantur: commendo cataplaſmata ex emollientibus, ac reſolventibus cum lacte, croco atque camphora parata: aut unguentum florum verbaſci, oleo chamæmeli, liliorum alborum, hyoſcyami, maſtiches ac tantillo camphoræ atque croci nuptum. Pari ratione proderunt fotus emollientes, ac leniter nervini tam humidi, quam vaporoſi: nec non emplaſtrum Vigonis cum mercurio, quod tantillo camphoræ, croci, floribus ſulphuris ac oleo hyoſcyami permiſceri poteſt; aut porro linimentum ex oleo florum verbaſci, liliorum alborum, laurino ovorum, ſpermate ranarum, oleo expreſſo papaveris, mucilagine ſeminis pſyllii, tantillo olei hypericonis, camphora & croco concinnatum. Nec minorem ſpondet operam ſcrophularia cum lacte decocta, & intra linteamina tepide adplicata: quam HENRICUS ab HEER *Lib. 1. obſerv. medicin.* admodum commendat. In uſum quoque vocari poterit experimentum a WEDELIO in *M. N. C. dec. I. anno* 5. *obſ.* 195. allegatum: ubi fabariam, aut telephium, collo vel pedibus appenſum, tanquam certiſſimum contra mariſcas hęmorrhoidales remedium atque amuletum collaudat.

Præterea vero tam pharmaceuticis remediis, quam recta vivendi ratione; in qua fugiantur cibi concoctu difficiliores, ſufficiens autem potus, & modicus vini uſus concedatur, menſium ſucceſſum promovere oportet; quo quidem ſcopo, ſi alvus aperta fuerit, moderata balnea & inſeſſus præclaram omnino præſtabunt opem. Quæ omnia ſi rite obſervaverit ægrota, de felici curationis eventu nullus dubito.

CA-

CASUS XXVI.

Siſtens Conſilium in fluxu Hæmorrhoidali nimio.

CUm ad illuſtriſſimum quendàm Comitem, variis hucuſque moleſtiis infeſtatum vocatus eſſem: ipſe coram inſpexi corporis conſtitutionem. Erat enim temperamenti ſanguinei, atque naturæ robuſtæ; quare etiam a teneris ferme nullis unquam obnoxius fuerat ægritudinibus. Quum autem ętate ingraveſcente diœtæ lautæ, opiparæ, vinoſæque nimium indulſiſſet, vitam vero ſedentariam amaviſſet, & venæſectiones neglexiſſet: non fieri potuit, quin accumulati humores, æquabili circulationi fuerint impedimento. Hinc naturæ factum eſt beneficio, ut hæmorrhoidalis tandem accederet fluxus; quo per multos annos ſingulis ferme menſibus, ſufficiens ſanguinis abundantis cum inſigni fructu excreta fuit quantitas.

Verum enimvero, poſtquam perilluſtris Comes noviſſima abhinc hyeme, corpus ſub itinere vehementi refrigerationi expoſuerat, & hac tranſpirationis ſalutarem prohibuerat ſucceſſum: accidit, ut cœcæ hæmorrhoides, inſigni dolore ac ardore ſtipatæ anum obſederint. Curatæ quidem debitis remediis hæ fuerunt moleſtiæ; ſed circa vernale præſentis anni æquinoctium, hæmorrhoides fluere cœperunt copioſiſſimæ, & per tres ferme menſes inhæſerunt. Supervenit inſuper dolorifica & inflammatoria oculorum congeſtio; quam congruis medicinis debellatam exceperunt ſucceſſive crebræ pectoris & abdominis tenſiones, gravativi atque preſſorii in oſſe ſacro dolores, ſæpius ad femora ac pedes extenſi, frequentes ad mictum conatus, appetitus proſtratio, ac denique concoctionis vitium.

Ex hiſce vero ſymptomatibus judicatu eſt facillimum; quod ſucci vitales non tantum dyſcraſia quadam laborent; verum etiam tardiori ac difficiliori progreſſu per viſcera abdominis, ac venam portæ ferantur: hinc ob debilitatum partium ſolidarum tonum in inferioribus inteſtinis ſtagnent, & per alvum copioſius egerantur. Quum autem in tali rerum ſtatu vires corporis magis magiſque proſternantur, & futuræ cachexiæ omnino metus ſit: eo reſpiciendum erit, ut hæc mala remediis pharmaceuticis pariter ac diæteticis quam ocyſſime tollantur. Hoc ſine conſultiſſimum erit, humores, qui abundantia ac ebullitione, teſtante pulſu, peccant, tuſa in brachio vena imminuere; & ſic eoſdem a partibus inferioribus, quæ inſigniter labefactatæ videntur, derivare. Tum ad uſum aquarum mineralium deſcendere oportet: quas inter Carolinas thermas, licet jam antea inſigni cum emolumento fuerint potæ, iterum commendare haud poſſum; quoniam de illis metuo, ne debilitatas jam partes magis labefactarent, atque hæmorrhoidum fluorem redderet copioſiorem. Magis arrident acidulæ SchWalbacenſes aut Spadanæ; quippe quæ deſtructum partium ſolidarum iterum reſtituendi, præclaram vim obtinent. Has autem parciori quantitate, & prioribus diebus mane menſuræ circiter dimidiæ pondere potare conveniet, deinde portionem augere: non minus ſub earum potatione inter paſtum acidulis Selteranis, ſi illarum binæ partes cum una vini Rhenani aut Moſellani parte fuerunt permixtæ, uti; & ex ultimo hauſtu ſexaginta Elixirii balſamico-ſtomachici guttas adſumere expediet. Et denique ſub hac curatione, abſoluta ciborum digeſtione, in aere ſereno corpus movere præſtabit; probe arcendo omne frigus, ne exinde pori corporis conſtringantur. Quod ſi vero haud arriſerint hæ acidulæ; in earum locum Selteranæ commode ſubſtitui poterunt.

Pridie autem, antequam inchoetur hæc curatio, alvus ducenda erit leni laxante, quale drachma una magneſiæ bene præparatæ, cum eadem quantitate ſalis amari permixta conſtituit. Hoc etiam ipſi aquarum potui, ſingulis ſex vel ſeptem diebus interponi; & abſoluta potatione repeti debet. Poſt hanc vero medicationem conſultiſſimum fore judico, ut illuſtriſſimus æger ob nimiam ſangui-

nis

nis abundantiam bis vel ter quotannis, maxime circa æquinoctia, venam vel in brachiis, vel pedibus tundendam præbeat, & inde ſex vel octo cruoris uncias detrahendas curet. Non minus operæ erit pretium, quavis hebdomade bis vel ter doſin quandam pulveris mei præcipitantis, liquoris anodyni quindecim guttulis nupti, veſperi ex hauſtu aquæ frigidæ adhibere: quippe qui acres humores attemperandi, æſtum internum ſopiendi, & placidum ſomnum reſtituendi, egregiam poſſidet virtutem. Hungaricum autem vinum, cum ſanguinem vehementer commoveat, aut plane fugiendum, aut parca ſaltem bibendum eſt quantitate: nec nimium indulgendum meditationibus, aliiſque mentis laboribus; ſed potius corporis exercitio eo magis ſtudendum. Quæ ſi rite obſervaverit perilluſtris æger; non dubito, quin voti ſui in recuperanda ſanitate futurus ſit particeps.

CASUS XXVII.

De pathematibus ex hæmorrhoidum turbis.

Vir quidam ſeptem & quadraginta annorum, illibata olim gavifus valetudine tribus abhinc annis colicis inteſtinorum doloribus, alvi obſtructione, ac humorum orgaſmo ſtipatis laborare cœpit. Hos magis invaleſcentes, ac ſæpius recurrentes conſultus medicus modo refrigerantibus, modo calidioribus, maxime caſtorinis oppugnavit remediis: ſed cum ſpes vota feſelliſſet; æger ipſe medicos ſcriptores aggreſſus, relatum legit, colicam hæmorrhoidalem ex ſanguine cum excrementis reddito potiſſimum cognoſci. Hinc cum ipſe ſua ſtercora cruore permixta obſervaſſet: ſe tali omnino laborare colica credidit; ſed negavit id ordinarius medicus, & ſanguinis excretionem ex arroſis forſan ob humorum acrimoniam inteſtinorum vaſculis derivans, pertinax inhæſit ſuæ medicationi; quam remediis humores mundificantibus, eſſentia antimonii, lignorum ſpirituoſis, aliiſque in flatulenta Colica adhiberi vulgo ſolitis hactenus inſtituerat. Malum interea magis magiſque increvit, & æger aliquando peregre factus, lecto plane affixus fuit: Quare alterius medici opem flagitavit, qui omiſſis calidioribus medicinis, ac ipſo cereviſiæ potu, ipſum aquam vino nuptam potare, ac præviis Sedlicenſibus aquis, Selteranas acidulas adhibere juſſit; & denique pilulas Stahlianas propinavit: quæ cum acidulis iſtis multam ſaburram, cruore coagulato, corruptoque permixtam per alvum eduxerunt. Inde perſuaſus æger, morbum ex hæmorrhoidum turbis fuiſſe ſubortum, alius iterum medici curæ ſe tradidit: ex cujus conſilio, quod ſub Litt. A. adnexum deprehendetur, uſum pilularum Stahlianarum continuavit; & hocce anno circa utrumque æquinoctium venam præbuit tundendam. Verum enimvero cum negotiis obrutus, crebris animi affectibus indulſiſſet, non omnino potuerunt rite ſuccedere hæmorrhoides: licet etiam noviſſimo menſe Julio, cruor copioſus circa novilunium ſponte dejectus, ſpem futuri fluoris facere videretur. Tum enim brevi poſt, accedente forſan diætæ vitio, redierunt alvi obſtructiones pariter, ac colici dolores. Neque tamen minus ſperavit æger, fore ut miſſo circa inſtans autumnale æquinoctium ſanguine evaneſcerent hæ moleſtiæ: & factum etiam eſt, ut eodem die, quo vena erat inciſa, circa veſperam, alvus fieret fluxilior. Vocatus poſtridie prior ac ordinarius medicus conſervare voluit alvi fluxum, & hoc fine dedit Elixirium proprietatis cum Rhabarbaro; non minus loco pilularum Stahlianarum, quas improbavit, infuſum atque pulverem, ſub Litt. B. recenſitum ordinavit. Sed male exinde habere cœpit ægrotans; omnibuſque viribus deſtitutus, extra lectum commorari haud voluit: nihilo tamen ſecius præſcripta hæc remedia per quatuor hebdomades uſurpare debuit; donec tandem eadem pertæſus, ad uſum pulverum vitalium antiſpaſmodicorum, ac eſſentiæ amaræ Hallenſium confugeret. Cum autem

Digitized by Google

tem ex hiſce etiam remediis graves humorum ebullitiones, quin & narium hæmorrhagias incurriſſet: iis quoque miſſis, ſolum antiſpaſmodicum pulverem, ſub Litt. C. deſcriptum, adhibere cœpit. Neque vero hic ſolus ſuffecit; ſed potius moleſtiſſimi ructus, qui omnem eripiebant ſomnum, & ægrum ſedendo in lecto noctem tranſigere cogebant, aſſidui inhærebant. Hinc in manus ejus forſan veniebant remediorum Hoffmannianorum recenſiones; ex quibus, cum primas vias multis cruditatibus obſeſſas crederet, primum adhibuit ſal minerale aperitivum, quod etiam multas fæces atque ſordes per alvum duxit. Tum quoque Elixir ſtomachale atque viſcerale uſurpare cœpit, interpoſito quavis veſpera, pulvere antiſpaſmodico: & inde optime habuit, præſertim cum loco cruoris atri coagulati, quem antea per alvum reddiderat, noviſſimis diebus larga pituitæ, florido ſanguine permixtæ excerneretur copia. Hinc ſpem fovet certiſſimam, fore ut ex illuſtris Hoffmanni conſilio ſanitatem recuperaret; quod hiſce anxie flagitat. Ipſe ceterum ab omnibus capitis doloribus immunis deprehenditur, nec ulla viſcerum labe laborare videtur: contra vero tenaci muco, aſperæ arteriæ incumbente, & pharyngis dolorem inducente multas patitur moleſtias. Hic enim laborioſo conatu exſcreari debet; excretus ſalſum refert ſaporem, atque noctu ſæpiuſcule, tuſſim excitando, ſomnum turbat; qui alias ſatis tranquillus obſervatur. Sed appetitus tantum non totus eſt proſtratus; abhorret omnem carnem, ac juſcula inde confecta; nec niſi pulte farinacea, juſculis hordeaceis, ac cereviſia calidiori veſci poteſt. Denique nec ignorari oportet, ipſum ex pediluviis, aut clyſteribus domeſticis, quibus nonnunquam uti ſuevit, egregium percipere allevamentum.

Litt. A.

Conſilium Medici.

Moleſta, quibus æger immaniter tractatur, ſymptomata non niſi ex hæmorrhoidum minus felici ſucceſſu originem ſuam trahunt. Quæcunque enim illorum huic cauſſæ minus propria videntur ac eſſentialia; ea certe perverſæ medendi rationi in acceptis ferenda ſunt. Hinc ante omnia hortor, ne contraria in uſum vocentur remedia, nec talia uſurpentur, quæ hemorrhoidalem fluxum vel nimis promovendi, vel ſufflaminandi facultate pollent, aut humores graviter commovent: ſed conſultum potius erit, blandis temperantibus, diſcutientibus, ac evacuantibus uti. Cui quidem ſcopo accomodatiſſimas judico pilulas balſamicas, numero quindecim matutinis interdum capiendas horis: quippe quæ non quidem violenter alvum movent, ſed blande moliuntur, & omnes præterea humorum ſopiunt commotiones. Præterea in orgaſmis ſanguinis compeſcendis egregium uſum ſpondet pulvis antiſpaſmodicus; granis quindecim vel viginti bis vel ter quotidie aſſumendus. Et ſi forſan, more his adſectibus, incongrua medicatione tractatis, conſueto, flatulentæ ſupervenerint moleſtiæ: bis quotidie triginta guttulæ mixturæ carminativæ, quæ ex eſſentię pimpinellæ albę uncia dimidia, & caſcarillæ drachmis duabus conficitur, adhiberi poterunt. Cavendum autem a medicaminibus ſpirituoſis, pariter ac multo aquarum mineralium maxime Sedlicenſium uſu: quippe quæ majorem inferent noxam, quam utilitatem. Contra vero diætę, non quidem nimis ſcrupuloſæ, ſed tamen exactæ, & præſertim corporis motui inſiſtere; & bis quotannis ex vena in pedibus ſecanda, quinque vel ſex cruoris uncias detrahere oportet. Quæ rite obſervata felicem mali exſtirpationem pollicentur.

Litt. B.

Recipe radicis taraxaci, ſcorzonerę, graminis, polypodii ana unciam, cichorei, lupuli ana unciam ſemis, herbæ ſcolopendrii, agrimoniæ, cuſcutæ, hepaticæ nobilis, chamædrios ana manipulum, ſummitatum abſynthii Pontici, fumarię, florum Bugloſſæ, cichorei ana ma-

manipulum ſemis, ſeminis fœniculi drachmas tres, paſſularum minorum unciam ſemis: inciſa coquantur vaſe clauſo, in ſeri lactis, aquæ cichorei ana libra una cum dimidia ad ſufficientem extractionem: colentur unciæ quindecim: d. ad vitrum.

Recipe tartari vitriolati drachmas duas. Div. in 6. p. S. *Croſſnende Pulver*.

Litt. C.

Recipe tartari vitriolati, nitri depurati ana unciam ſemis, cinnabaris antimonii præparatæ grana quinquaginta. M. F. pulvis antiſpaſmodicus.

CONSULTATIO.

QUantum quidem ex morbi hiſtoria, copioſe pariter ac eleganter deſcripta colligere licuit: omnia, quibus æger adficitur ſymptomata, dolores, ſpaſmi & flatulentiæ ex humorum ſtagnatione, in vaſis meſaraicis, maxime hæmorrhoidalibus, inteſtinum colon atque rectum cingentibus facta, ſuos omnino mutuantur natales. Stagnationi vero huic generandæ ſatis efficaces cauſſæ fuerunt temperamentum ægri ſanguineum, vita ſedentaria, multi mentis labores cum meditatione juncti, ac frequentes animi commotiones. Vehementer autem doleo, morbum iſtum a medico primum, qui illius cauſſas minus recte perſpexiſſe videtur, tractatum; deinceps vero per tot, varioſque medicorum auſus ferme corruptum fuiſſe: cum meo quidem arbitrio ſtatim ab initio, venæſectione in pede, moderato corporis exercitio, acidulis Egranis, pulveribus nitroſis, atque balſamicis pilulis, feliciter ſuperari, & hæmorrhoidum ſucceſſus promoveri potuiſſet. Quemadmodum enim in hiſce adfectibus fluxu hæmorrhoidali nihil ſalubrius deprehenditur: ita nec ejuſdem perverſa tractatione eſt pernicioſius quicquam: quorſum mala vivendi ratio, remedia calidiora, commoventia pariter, ac copioſa refrigerantia; nitroſa, ac denique cuncta, quæ tonum ventriculi labefactant, pertinent. Hac etiam ratione, decoctum illud ſub Litt. B. communicatum, licet in certis caſibus virtute ſua minime deſtituatur, tamen in præſenti malo majorem ventriculi debilitatem induxit, & ideo, vitiata digeſtione, ructuum generationi inſignius dedit augmentum. Idcirco cum non ſolum ventriculus, ac inteſtinorum canalis atonia laborant, verum etiam totius corporis vires proſtratæ videantur: perarduum omnino erit, funditus exſtirpare malum, præſertim quum hyemalis accedat tempeſtas, quæ horum morborum curationi minus deprehenditur opportuna. Neque tamen minus, quo dictis regionibus naturale reſtituatur robur; conſultiſſimum judico, ut æger mane intra lectum pariter, ac hora quarta pomeridiana liquoris mei anodyni mineralis, binis partibus cum una Elixirii ſtomachici remixti triginta guttulas, ex ea, quam ſexta menſuræ pars capit, aquæ frigidæ quantitate, ſucceſſivis tamen aſſumat hauſtibus. Extrinſecus regionem ventriculi balſamo meo vitæ aliquoties de die inungere; & alvum ſegnem injectione clyſterum domeſticorum moliri conveniet. Potui ordinario minus idoneam exiſtimo cereviſiam; ſed hujus in locum, ſi tulerit ventriculus, commendarem decoctum ex hordei excorticati manipulo uno, radicis ſcorzoneræ, & cornu cervi raſpati ana unciа una, radicis cichorei drachmis duabus confectum; quæ ſpecies in tribus aquæ menſuris ad conſumtionem tertiæ partis coquuntur, percolantur, tum quinque olei de cedro guttulæ adduntur, & hoc decoctum quarta vini Rhenani parte permixtum pro potu inſerviat. Præterea animi tranquillitati, quantum fieri poteſt, ſtudere; corpus in æquali calore conſervare; ac inter cibos crebro juſculis, ex carnibus gallinarum, vitulinis cum ſucco citri paratis, aut ex aquæ duabus partibus, vini una parte, mica panis, cumino & ſacharo confecti veſci oportet. Et hæc ſunt quæ proponenda duxi; optaſſem tamen, ut adhuc in morbi hiſtoria commemoratum fuiſſet, qualis matutino præſertim tempore

feratur pulſus? qui ſi forſan fuerit celer, indicaret calorem lentum & hecticum, & ſpem reconvaleſcentiæ longe minorem faceret.

CASUS XXVIII.

An pathemata ſpaſmodica hæmorrhoidalia a pilulis Becheri, cum reſina jalappæ permixtis, prognaſci poſſint.

STrenuus quidam Centurio, annorum quadraginta, temperamenti ſanguineo-cholerici, habitus corporis ſpongioſi & ſucccipleni, nullis unquam naturalibus hęmorrhagiis adſuetus, niſi quod ſemel ante quatuor annos hęmorrhoides fluentes, ſed mox iterum evaneſcentes paſſus fuerit, nec venas ſecandas prębere ſolitus, quatuor circiter abhinc menſibus incidit in nauſeam, mane potiſſimum vomendi conatu junctam, nec non adpetitus proſtrationem, alvi obſtructionem, atque lancinantes tenſivoſque dorſi & abdominis dolores. Conſultus medicus exhibuit protinus quindecim grana pilularum balſamicarum Becheri, cum quatuor granis reſinæ jalappę prępuratę, ſive cum pineis tritæ acuatarum: ex quibus aliquoties alvum ſatis large depoſuit. Neque vero ullum ſymptomatum exinde percepit levamen; ſed accedebant prꝗterea ſpaſmodicæ dorſi ac imi ventris tenſiones, circa os ſacrum maxime adfligentes, ſtupor crurum, continuus teneſmus, anorexia, ructus, vomitus, alvi obſtructio, atque quædam circa anum irritatio, ac ſi ſolidius ipſi inhęreret corpus, quod excrementorum exitui obicem poneret. Superveniebat denique febris lenta, & poſt dictorum ſymptomatum remiſſionem adhuc perdurabat inſtar tertianæ: ſiquidem alternis diebus, horis pomeridianis brevi horrore, cum ſubſequente notabili calore adoriebatur. In tali rerum ſtatu protinus ab initio, ad imminuendam plethoram, & præcavendam inflammationem, vena in pede tundebatur, non ſine inſigni ſymptomatum levamine. Nec extrinſecus ſine fructu in uſum vocabantur frictiones abdominis cum ſpirituoſis, clyſteres, fomentationes per inſeſſum: ad febrim extinguendam propinabantur potiones ex aquis diapnoicis cum ſucco citri, conchis, antimonio diaphoretico, liquore anodyno minerali confectę; & cum nonnunquam pavores ac ſubſultationes tendinum accederent; pulveri lumbricorum terreſtrium nuptæ; non minus dabantur pulveres ex abſorbentibus, ſalibuſque neutris concinnati, & ob dolorum vehementiam verſus noctem cum uno vel altero maſſæ pilularum de Cynogloſſa grano permixti. His paulatim obſecundabant ſymptomata, & deſinebant tandem in cœcas hæmorrhoides, parum cruoris fundentes: ſed adhuc reſtabat, ut poſt quamvis, etiam naturalem, eamque largiorem alvi excretionem, dolores inteſtinorum commoverentur. Quamobrem, ut partim relaxatis venæ portæ vaſis robur reſtitueretur, partim febris lenta præſcinderetur; adhibebantur roborantia, & quidem modo pulveres ex ſalibus neutris, abſorbentibus, aliquot croci martis antimoniati granis, & flavedine corticum aurantiorum parati; modo tinctura tartariſata Ludovici & Lemery; modo electuaria ex conſerva roſarum rubrarum, corticum aurantiorum, pulvere caſcarillæ, tartaro vitriolato Tachenii, floribus ſalis ammoniaci, & ſyrupo cinamomi confecta. Hinc etiam factum eſt, ut remittente febre, æger priſtinæ redderetur ſanitati, atque ſuis muneribus vegetus iterum fungi potuerit. Verum enimvero haud ita pridem, prævia corporis incaleſcentia, eadem revertebantur ſymptomata; ſed poſt datos pulveres ex conchis citratis, & ſalibus neutris protinus remittebant. Tum adhibuit æger quædam ab alio medico remedia; ex quibus non ſolum pejus habebat; ſed quoque poſt aliquod tempus, bis ex improviſo gravi mentis deliquio prehendebatur. Quod licet factis pręcordiorum frictionibus, ac calidis fomentationibus brevi tempore expugnaretur: tamen ſuccedebant vertigo, ructus crebri, dorſi dolores, atque co-

coryza: Hinc miſſo ob inſtans æquinoctium ex vena in pede inciſa ſanguine, ventriculi regioni imponebatur emplaſtrum de cumino & cruſta panis, cum oleo menthæ malaxatum; interne dabatur ſal digeſtivum Sylvii, oleo corticum aurantiorum, ſpiritu nitri dulci, & ſalis ammoniaci aniſato permixta. Et ſic debellata ſunt hæc ſymptomata; niſi quod ructus ac vertigo adhuc nonnunquam infeſtent. Neque tamen minus ad ſalvandam medici famam in quæſtionem venit:

1. Num memoratum laxans, quod pilulæ balſamicæ cum reſina jalappæ acuatæ conſtituebant, adeo violentum ac draſticum vocari mereatur purgans, ut excitandis, quæ ægrum cruciarunt, ſymptomatibus ſolum ſuffecerit?

Anne potius præſens affectio fuerit colica hæmorrhoidalis?

3. Utrum in illa venæſectio fuerit ſalubris, nec ne?

4. Num ex fontium medicatorum, præſertim Driburgenſium, aut Pyrmontanorum uſu, perfectam mali curationem liceat expectare?

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Communicatus mecum caſus, & in illo quædam quæſtiones fuerunt propoſitæ; quarum primæ ſatisfacturus, non poſſum allegatum purgans, in viro quadragenario exhibitum, pro tam violento habere, ut præſentem morbum excitaverit, aut magis adauxerit: cum non ſolum pleraque ſymptomata, jam ante illius uſum præſto fuerint; verum etiam reſina jalappæ cum amygdalis ſive pineis trita in inteſtinis haud coagulari potuerit. Contra vero ſi conſideravero, ægrum noſtrum ob ſanguineum temperamentum, diætam lautam, intermiſſam venæſectionem, & alias forſan cauſſas, inſignem ſibimet contraxiſſe ſanguinis abundantiam, quam natura etiam aliquot abhinc annis per hæmorrhoidalem fluxum imminuere tentavit: facile intelligo, omnium ſymptomatum cauſſam ex cruore in vaſis hæmorrhoidalibus internis accumulato eſſe derivandam. Dum enim ille in dictis regionibus ſtagnavit, tumorem primum in inteſtino recto progeneravit; exitu vero per hanc viam denegato, ad vaſa venæ portæ ſubinde regurgitavit, & ſic humorum circulum in viſceribus imi ventris reddidit inæqualem. Quamvis igitur dictæ pilulæ tantæ haud fuerint efficaciæ, ut ſanguinis per venas ſedales excretionem promovendo, mali ſymptomata ſuſtulerint; tamen nullo modo pro horum cauſſis haberi poſſunt. Et rectiſſime egit omnino conſultus medicus, quod per venam in pede tuſam, humorum molem imminuere; atque clyſterum & fomentationum ope fluxum hæmorrhoidalem revocare tentaverit. Enimvero neminem, in frequenti artis exercitio verſatum fugiet, quanta diuturna pariter ac periculoſa mala ſuboriri ſoleant, ſi cruor in inteſtinis inferioribus ſtagnaverit, & exitu per anum deſtitutus, inteſtinorum tunicas nimium diſtenderit. Inde enim pleraque ſpaſmodica hypochondriorum, ad quorum claſſem noſter etiam ægrotus pertinet, ſymptomata, curatu difficillima ſuos mutuantur natales.

Quamobrem præſentem morbum, juxta alteram quæſtionem, non tantum pro colica hæmorrhoidali, ſed etiam affectu ſpaſmodico, totum inteſtinorum volumen, ventriculum atque meſenterium occupante habendum eſſe arbitror. Mentis vero deliquia non niſi a cruoris circulo per cordis ventriculos retardato originem trahunt; quod circuitus impedimentum humoribus magno impetu, in cordis dextrum ventriculum pariter ac auriculam compulſis, & has partes inſigniter diſtendentibus debetur. Neque enim polypoſa adhuc metuo concrementa, cum pulſum nondum intermittentem, nec ſpirationem poſt corporis motum anxiam ac difficilem eſſe, ex morbi hiſtoria percipio.

In tali rerum ſtatu, ad tertiam reſponſurus quæſtionem, adeo neceſſariam judico venæſectionem in tam ſanguineo ſubjecto,

 jecto,

jecto, ad hæmorrhoidalem evacuationem prono, ut ejus omiſſionem pro principali omnium ſymptomatum cauſſa, omnino agnoſcendam eſſe credam.

Et quod denique quartam attinet quæſtionem; certiſſimum eſt, præſens malum abſque thermarum, balneorumque uſu, nec non aeris mutatione & pertinaci victus obſervatione nunquam ſublatum iri. Quare commendo thermas Carolinas, futuro vere potandas, & tum balnea Tœplicenſia adhibenda: quippe quæ ad tollendos hoſce morbos ſæpius deprehendi præſtantiſſima. Ceterum a potu vinoſo atque cereviſiario abſtinere, & ſola aqua uti; ac præter venæſectiones, pulveres abſorbentes interdum adhibere conveniet.

CASUS XXIX.

De malo hypochondriaco.

VIr annos triginta natus, decimo jam quinto ætatis anno peculiari affectu infeſtari cœpit. Nimirum ſingulo vere ac autumno, mane potiſſimum ſub frigidiori tempeſtate, moleſti ardores, ac puſtulæ ſcorbuticæ faciem manus atq; pedes obſidere ſueverunt; quibus ventriculi roſio, ac inſignis edendi cupiditas ſupervenit; ſumtis autem cibis, vel radice ariſtolochiæ rotundæ protinus remiſerunt omnes moleſtiæ. Succeſſu temporis narium hæmorrhagiæ, non ſine levamine, acceſſerunt: ex quibus æger, qui præterea ſtaturæ longioris, habitus ſtrictioris vaſiſque capacioribus inſtructus eſt, pro tabis pulmonalis candidato judicabatur. Hinc ſingulo mane lac caprinum, poſtea vaccinum calide potare debebat: ſed paullo poſt in hypochondriacas incidebat paſſiones. Quæ, licet primum corporis exercitio mitigari potuerint, tamen paulatim magis magiſque invaleſcebant; & accedente ob cholericum, quo pollet, temperamentum crebra iracundia, tandem æſtu potiſſimum volatico, ac oculorum caligine, ſemet exſerebant. Potavit igitur, ſuaſu quorundam, per binos ſucceſſive annos, acidulas Egranas, & quidem frigidas, ſatis copioſa quantitate, cum addita martis limatura; ſed tantam exinde ventriculi debilitatem ſibimet contraxit, ut jejunus inſigni præcordiorum anxietate, artuum tremore, ac canina ferme fame corriperetur; neque etiam minus ſumtis epulis male haberet. Hinc variis porro curationibus improvide tractatus, majorem ſucceſſive ſymptomatum hypochondriorum vehementiam tolerare cœpit; niſi quod alvus nunquam obſtructa, ſed ſemper laxa fuerit. Tandem ob atrocem utriuſque hypochondrii tenſionem, medici immedicabilem jecinoris atq; ſplenis infarctum ſuſpicabantur. Nihilo tamen minus, cum poſt adhibitas tincturas, ac pulveres antihypochondriacos ſemper aliquale mali levamen ſequeretur; & inſtitutis circa æquinoctia in pedibus venæſectionibus, catharrales plerumque narium ac pectoris affectiones ſuccederent, cum ſubſequente corporis & animi alacritate: non omnem ſalutis ſpem abjecit æger. Quare potius, quoniam crebri ructus, ac vomendi conatus ipſum invadebant, purgantibus primum ſibi conſulere putabat: quæ cum magis debilitare viderentur ventriculum, ad vomitoria confugiebat: neque vero ex his obſtructiones atque tenſiones ventriculi ac hypochondriorum penitus remittebant. Tum forſan incidebat in lectionem ſcriptorum Hoffmanni diæteticorum, & cum legiſſet, præſtantiſſimam ac univerſalem ferme in aqua latere medicinam: ſingulo mane infuſum theiforme, quod veronicam, ſcordium, atque trifolium habebat, larga & fere duarum menſurarum quantitate, inter obambulandum, & fumum Nicotianæ fugiendum potare cœpit. Hinc mucus, qui antea in ventriculo ac circa cordis ſcrobiculum, veluti impactus erat, emolliri videbatur: & licet præcordiorum anxietates accederent, tamen gaudebat, quod majori facilitate abſque nauſea, ſi capite inclinato hypochondria comprimebat, vomere potuerit. Non minus veſpertino tempore poſt leviſſimum corporis motum, ſaburra acidiſſima ſponte eructabatur: qua excreta, ſpiratio facillima ſuc-

ſuccedebant, atque præcordia quaſi exinanita videbantur. Idcirco continuabat decocti illius potationem mane pariter ac veſperi: & inde matutino tempore copioſiſſimam pituitam, meridiano autem acidam duntaxat ac bilioſam ſaburram vomitu reddebat. Sic emollita ventriculi regione, reſtabat adhuc hepatis pertinaciſſima obturatio, ac vehementiſſima inflatio: ſed hanc etiam tandem relaxabat, dum illam regionem, vinculis perpetuis conſtrictam; poſt potas calidiores aquas, manu fortius comprimebat, & ſic incarceratum ibidem mucum, vomitu excernere poterat. Abhinc noviſſima æſtate ad thermas Carolinas adiit, iiſdem mali reliquias expugnaturus: at his nunquam ducebatur alvus, niſi veſperi pilulas balſamicas, mane ſal Epſomenſe ſumeret, aut clyſteres ſibi infundendos curaret; ſed omnis aqua, quam ſingulo mane quadraginta vaſculorum quantitate potabat, cum multo viſcido ac bilioſo muco per vomitum eructabatur. Hinc domum reverſus iterum, potationem infuſi theiformis ſupra allegata ratione continuavit, & nonnunquam pulveres abſorbentes interpoſuit: quo tandem factum eſt, ut utrumque hypochondrium, ac regio circa cordis ſcrobiculum ab omni muco libera, & quaſi vacua redderentur. Non minus vomitus jam fiunt rariores; & mane atque veſperi ſæpius nulli: contra vero poſt corporis motum a meridie inſtitutum, plerumque bilioſa acris ſaburra ex ore fertur; licet tum non potetur infuſum. Interim nondum ab omni moleſtia liber eſt; ſed his potiſſimum adhuc infeſtatur ſymptomatibus.

Namque primum tonus ventriculi ac reliquorum viſcerum adeo labefactatus eſt, ut, ſi per aliquod tempus ſederit æger, protinus inflativis ventriculi atque ſcrobiculi cordis doloribus, ſpirandi difficultate, ac preſſorio in oculis ſenſu afficiatur, & inter reſpirandum flatus in ſiniſtro hypochondrio inſtar aquarum fluctuent: donec vel per ſuperiora, vel inferiora eructentur. Quæ vero ſymptomata, præcordiorum atque abdominis fortiori conſtrictione aliquantulum mitigare poteſt. Hora nona matutina, poſt præviam oſcitationem, atque corporis languorem, moleſta ventriculi roſione infeſtatur; quæ quidem ſumto ſimilæ fruſto, vel pulvere abſorbente paululum remittit, ſed remanet tamen avida ciborum adpetentia ad prandium uſque. Tum vero excipiunt ventriculi inflationes, gravis ſpiratio, & omnium actionum torpor: ac denique hora pomeridiana quarta, poſt inſtitutum corporis motum, acris bilioſa ſaburra eructatur. Si ſub epulis potaverit vina dulcia, aut Hungaricum; moleſtam in œſophago ſentit titillationem: quæ, ſumto Rhenano invaleſcit, & avidiori fame ſtipatur. Fortiorem ingreſſum inſequuntur obtuſi & tenſivi utriuſque hypochondrii dolores: ſæpius quoque, laxata potiſſimum alvo, moleſtæ tractiones ab humeris ad cervicem aſcendunt, quæ collum diſtorquendo, caput inſtar emproſtothoni, deorſum & ſimul antrorſum flectunt. Neque porro minus tenſiva titillatio nonnunquam percipitur in dextro hypochondrio juxta ventriculum, ubi forſan veſicula fellea reſidet; quæ ſæpenumero ad ipſa uſque extenditur labia, cum peculiari eorundem motitatione, ſuctione fumi Nicotianæ æmulante; atque violenta pedis dextri agitatione. Videtur ea regio adhuc muco quodam obſtructa, ſpaſmis ab hoc veluti liberanda: quod ſi vero acida ac bilioſa eructetur materies, aut ſternutamenta accedant, remittunt hæ moleſtiæ. Mitiſſime non minus obſervantur poſt ſumtas pridie pilulas balſamicas; ſed, quod notatu dignum eſt, acerbiores antecedunt alvi dejectionem, qua facta iterum mitigantur. Neque etiam ignorari oportet, haſce affectiones pro varia tempeſtatis ratione admodum diverſas exiſtere: hac enim pluvioſa, torpidus ac languidus obſervatur æger: ſicuti etiam, cœlo exiſtente ſereno, longe vegetior deprehenditur. Jam quoque abſque ulla moleſtia infuſum theiforme ex veronica, meliſſa, fœniculo, ſalvia & millefolio

confectum potare poteſt: cum ventriculus olim non niſi amarulentas tulerit herbas, act agrimoniam. Diętam ceterum per aliquot annos exactiorem obſervat, nec acida, lacticinia, poma &c. ob inde inductam vehementiorem ventriculi fermentationem, nec eundem ob finem cerevisiam Lobeginenſem aſſumit; ſed pro potu ordinario, cerevisia lupulata, cornu cervi raſpato permixta, cum fructu uti ſuevit.

CONSULTATIO.

Ex iis, quæ de adverſa ægri cujuſdam valetudine, mihi perſcripta ſunt, facile intellexi, illam omni jure paſſionis hypochondriacę, quæ maximum medicorum eſt ſcandalum, mereri nomen. Quamvis autem hiſce temporibus frequentiſſimum deprehendatur illud malum: attamen pauci ſunt medicorum, qui illius originem, cauſſam, ac veram ſedem rite proſpexerint; quemadmodum ex variis, quas fovent, opinionibus luculenter patet. Quidam enim paſſionem eam ex obſtructione vaſorum in meſenterio capillarium, alii ex infarctu ſplenis; alii ex ſaburra acida, viſcida atque bilioſa ventriculi derivant; alii denique omnia ſpaſmodica, quæ pręſto ſunt, ſymptomata pro ſalutaribus naturæ habent moliminibus, quibus humores ſuperfluos ac ſtagnantes per venas ſedales eliminare intenderet, ſed voto ſuo ſępius privaretur. Verum enimvero, mea quidem ſententia, atrox hoc malum non niſi perverſo, quin imo inverſo ventriculi ac inteſtinorum motui periſtaltico debetur, qui in harum valde nervoſarum partium ſpaſmodica ac convulſiva contractione non minus, quam earundem atonia atque reſolutione conſiſtit. Quemadmodum enim ab integra; & naturali ventriculi ac inteſtinorum periſtalſi, debita ciborum concoctio, ſucci chyloſi legitima ſecretio, ac ſęcum alvinarum ſalutaris excretio dependet: ita e contrario ab eodem motu periſtaltico, per humores in flexuris, plicis atque valvulis inteſtinorum ſtagnantes, perverſo ac labefactato, non ſolum dictę harum partium functiones admodum deſtruuntur, verum etiam multi flatus atque ſpaſmi progenerantur, qui per conſenſum cum reliquis nervoſis partibus, univerſum corpus in triſtem violentorum motuum rapiunt ſocietatem.

Quamobrem crebra compertum habeo experientia, hypochondriacam hanc paſſionem ab iis cauſſis, quę nervoſarum illarum partium tonum ac elaterem deſtruendi facultatem poſſident, facillime generari. Hujus generis ſunt diuturnus mœror, gravis terror, vehemens refrigeratio, potus frigidus, maxime poſt iram, terrorem, violentos vomitus ac alvi dejectiones, aut corporis incaleſcentiam ingeſtus, largior ciborum acidorum aſsumtio, frequens purgantium fortiorum uſus, inordinatus aquæ frigidæ & acidulorum potus, ac denique opiatorum & adſtringentium in cohibendis fluxionibus ſanguinis, alvi profluviis, & febrium acceſſionibus abuſus. Non minus huc ſæpenumero contribuit nativa generis nervoſi, & præſertim ventriculi & inteſtinorum debilitas; quæ etiam nimiis ſanguinis profuſionibus, multis vigiliis, immodicis meditationibus, laboribus mentem fatigantibus, vitæ ſedentariæ, maxime quę corpore incurvato fit, vehementi hypochondriorum compreſſioni, quę maxime in ſexu ſequiori per veſtimenta compreſsoria locum habet, haud raro in acceptis ferenda eſt. Hę nimirum cauſſæ, pręſertim ſi plures illarum concurrant, adeo deſtruere valent ſaluberrimum ventriculi & inteſtinorum elaterem: ut, niſi tempeſtivæ ferantur ſuppetiæ, noxioſiſſimum illud, quod hypochondriacum vocant malum, preſſo inſequatur pede. Quam arduum vero ſit, ejuſmodi ex vitio partium ſolidarum propullulantes morbos funditus exſtirpare; iis, qui in frequenti artis verſantur exercitio erit notiſſimum.

Quod ſi igitur eas perpendam cauſſas, quæ morbum iſtum in noſtro produxerunt ægroto: has inter ſemet offerunt crebrę narium hęmorrhagiæ, in juventute toleratæ, vita ſine motu deſes, multi mę-rores ac ſolicitudines, perverſus acidu-

la-

larum Egranarum cum limatura martis, nimiaquantitate, & frigide potarum uſus, & ſæpius data purgantia. Hiſce enim tonus ventriculi & inteſtinorum adeo læſus ac inverſus fuit; ut flatus ad ſuperiora compulſi, in flexuris coli potiſſimum inteſtini, quæ in utroque hypochondrio deprehenduntur frequentiſſimæ, ſubſtiterint, & tali ratione alvinę obſtructionis, ructuum, anxietatum, vomendi conatuum, atque tam violentarum dextri maxime hypochondrii inflationum, luculentas ſuppeditent rationes. Hinc vero, cum flatus ac motus humorum ad ſuperiores magis regurgitarunt partes, æger ex vomitibus ſe levatum iri putavit: ſed nec his conatibus ſubſcribere poſſum. Licet enim vomitus illi lenioribus duntaxat ſubſidiis, atque copioſo infuſorum calidiorum potu provocati, & nonnunquam etiam ſymptomatum levamen intuliſſe fuerint viſi: nihilo tamen ſecius inverſio motus periſtaltici iiſdem longe pertinacior reddita eſt. Neque ideo mirum, quod thermæ Carolinæ, per vomitus ſemper redditæ, ſpem fefellerint.

Ut vero deſiderio ægrotantis ſatis fiat, & præſertim labefactatus ventriculi ac inteſtinorum tonus, qui omnium ſymptomatum primum eſt fundamentum, corroboretur: convenientiſſimam judico ſequentem medicationem. Primum quidem rectæ vivendi rationi, uti hactenus factum eſt, ulterius inſiſtere; & pręſertim animi tranquillitati, ac corporis moderato exercitio probe ſtudere convenit. Deinceps bis quotannis, Martio nimirum ac Septembri menſibus, ſub cœlo ſereno, prævio pediluviorum uſu, quinque, vel ſex cruoris ex vena in pede tula detrahantur unciæ; ſed eo potiſſimum tempore cibi concoctu difficiliores fugiantur, & aer frigidus omni arceatur ſtudio; alias enim facillime defluxiones, quin & febres catharrales ſuboriuntur. Poſt venęſectionem autumno inſtitutam, per decem dies ſingula veſpera decem mearum pilularum balſamicarum capiantur: mane vero drachma una ſalis mei aperitivi, in hauſtu aquæ mineralis, vel Tonſtadianæ, vel Selteranę, vel Egranæ tepidioris ſoluti aſſumatur; & tum quædam vaſcula infuſi Theiformis ex veronica, ſalvia, meliſſa, & fœniculo parati hauriantur. Denique ex ultimo ſub epulis hauſtu adhibeantur ſexaginta guttulæ mixturę balſamicæ, quæ ſic ſe habet: Recipe eſſentiæ corticum aurantiorum recentium, tincturę tartari, eſſentiæ gentianæ rubræ ana drachmas duas. M. Ex enim curatione idem reſultabit emolumentum, quod ab uſu thermarum vel acidularum expectare licet. Præterea ſingulo octiduo memoratæ ſuperius pilulæ ſemel aſſumantur mane; & poſt meridiem non minus, ac circa veſperam præcedentis diei, drachma una ſalis aperitivi, cum dimidia lapidum cancrorum capiatur. Contra ventriculi inflationem, & præcordiorum anxietatem, non efficacius erit ſubſidium, quam tinctura corticum aurantiorum, cum ſpiritu nitri dulci, aut liquore meo anodyno, eſſentia caſtorei, ac oleo florum chamæmeli, vel milleſolii vero permixta, & ſexaginta guttis ex aqua menthę, vel fœniculi propinata. Iiſdem moleſtiis convenientiſſimam etiam opem feret cataplaſma, ex pane ſecalino, abſynthio, mentha, baccis juniperi, caryophyllis, cumino & chamomilla Romana cum vino paratum, & calide circa ventriculi regionem adplicatum: quippe quod non ſolum flatus diſcutiendi, verum etiam lenem ſudorem movendi, egregiam poſſidet virtutem.

Ad infringendum porro, quod in ventriculo hoſpitari videtur, acidum, abs re erit, nonnunquam vel ante epulas, vel hora quinta pomeridiana drachmam dimidiam lapidum cancrorum præparatorum, unicæ olei de cedro guttulæ nuptorum ex aqua frigida adhibere. Si vomitus, alvi profluvium, aut dolores inteſtinorum acceſſerint; operæ pretium erit, decem vel mearum balſamicarum, vel aloephanginarum pilularum, extracto rhabarbari permixtarum, unicum theriacæ cœleſtis, ſicuti illam in notis ad Poterium parandam docui, granum addere, & nonnunquam devorare. Quod ſi denique hæmorrhoidalis fluxus indicia,

aut tumores ani adparuerint: partim ani vi fellę perforatæ fomentationes, partim hirudinum adplicationes inſigniter profuerunt.

CASUS XXX.

De affectu hypochondriaco.

Illuſtriſſimus quidam comes, annum jam egit ætatis ſuę quadrageſimum primum, temperamenti eſt ſanguineo-melancholici, habitus corporis ſtrictioris, ſuccipleni, ſed pallidi faciei coloris. Prandio utitur opiparo; cœna nulla; & pro potu ordinario aquam bibit vino nuptam, vernali autem ac autumnali tempore infuſum theiforme ſorbillare ſuevit. Veſperi poſt cœnam indulget fumo Nicotianæ, quantum illius, quam Canaſter dicunt, quatuor vel quinque fiſtulis ſugere poteſt: exinde enim alvum non minus quam flatuum eruptionem promoveri obſervat. Solet porro ſub tempeſtate ſerena, corpus, pręſertim equitatione movere; cum ex intermiſſo ſub cœlo pluvioſo hocce motu, inſignes in hypochondrio ſiniſtro moleſtias, & artuum languorem percipiat. Juvenis adhuc nullis morbis, nec hęmorrhagiis, nec catharris unquam obnoxius; niſi quod frequenter dentium dolore, ac febre acuta aliquando laboraverit. Viginti novem annos nato hæmorrhoides fluere cœperunt; ſub quarum excretione per binos adhuc annos illibata gaviſus eſt ſanitate. Verum enimvero cum corpus, primum vino largiter hauſto, & mox juncta inter venandum fortiori equitatione inſigniter commoviſſet: poſt effuſum exinde nimium per venas ſedales cruorem, hæmorrhoides ſiluerunt. Tum vero ſucceſſerunt febres intermittentes, & per integrum annum triſtem ſcenam ludentes, non niſi potius tandem, anno milleſimo ſeptingenteſimo vigeſimo primo, thermis Carolinis curatę fuerunt. Neque autem rediit ſanguineus per anum fluor; quamobrem venęſectiones in uſum vocatæ, & verno ſemper tempore in pede, detracta ſatis larga ſanguinis floridi quantitate, inſtitutæ ſunt. Abhinc quidem hęmorrhoides quotannis proruperunt, ſed nec ſufficienti copia, nec cum levamine ægrotantis fluxerunt: quid? quod ab eo potius tempore variæ moleſtiæ, pręſertim preſſiones in hypochondrio ſiniſtro, mentis anguſtia, atque melancholia, quas omnes flatuum excretio, uſu Tabaci egregie adjuta, mitigat, infeſtare cœperint. Hæc ergo ſymptomata cum magis, magiſque invaleſcerent: iterum annis 1726. & 1727. uſu thermarum Carolinarum oppugnata ſunt; quæ malo quidem quaſdam intulerunt inducias; nec vero hæmorrhoides revocare, nec ideo impedire potuerunt, quominus per intervalla recrudeſcerent moleſtiæ. Et hac æſtate noviſſime elapſa, ex ingenti ob duorum liberorum intra ſex hebdomades variolis peremtorum obitum, ſuborto mœrore, longe majus ſumſerunt augmentum. Namque mox ſupervenit, & per decem dies inhæſit largum alvi profluvium: quo ſopito, animi laxandi cauſſa iterum Carolinos fontes adiit perilluſtris æger. Domum reverſus, ſanguinem per alvum reddere cœpit aliquantulum; ſed brevi poſt doloriſicus ac inſigniter ardens furunculus, inguinis regionem occupavit, ovi gallinacei magnitudine, & crebris horroribus, nocturnis ſudoribus, adpetitus proſtratione, vigiliis, virium jactura, & corporis contabeſcentia ſtipatus, metum injecit, ne forſan viſcerum labes ſubeſſet, ac hectica febris jungeretur. Evanuit autem ille metus, cum apoſtemate hoc congruis emollientibus maturato, aperto, purificato, ac denique conſolidato, corpus iterum pingueſceret, vires reſtaurarentur, ſomnus atque ciborum adpetentia redirent. Recruduerunt nihilominus priſtinæ moleſtiæ; quę jam partim in flatulentia, & hinc ſuborta præcordiorum anxietate, partim ſplenis affectione quadam conſiſtunt. In hujus enim regione, ab omni tumore ac duritie libera, ſentiuntur tenſivi atque preſſorii dolores; qui nonnunquam verſus abdomen inſtar auræ calidioris, cum ſubſequente euphoria, extenduntur. Neque

vero

vero alia, hypochondriacis propria, ſymptomata adfligunt, uti quidem ſunt capitis dolores, nauſea, ructus, ſudores nocturni &c. neque etiam lecto affixus tenetur æger. Ceterum notari meretur, hæmorrhoides olim verno ſemper fluxiſſe tempore; & illuſtriſſimum Comitem a potu vini, licet largiori, accedente potiſſimum grato conſortio, paſſionum ſuarum egregium percipere levamen. Interim cum ab iſtis malis vindicari cupiat, atque ne ſucceſſu temporis graviora accedant, vereatur: ad Te confugit, Vir Excellentiſſime, & doceri geſtit, quinam ſit, quo laborat, affectus, & qua potiſſimum ratione expugnari queat.

CONSULTATIO.

Morbus, quo perilluſtris Comes male habetur, non alius eſt, quam hypochondriaco-ſpaſmodico-flatulentus. Debetur ille ſanguinis nimiæ moli, ejuſque excretioni per vaſa hæmorrhoidalia denegatæ, ac irregulari: qua fit, ut ſucci vitales intra vaſcula inteſtinorum, maxime inferiorum ſtagnantes, horum elaterem debilitent. Tum vero multi flatus, præſertim in flexura inteſtini coli, ſub hypochondrio ſiniſtro ſita generantur, ac partes haſce nerveas admodum diſtendunt; a quarum diſtenſione dolores, angores, anxietates cardialgicæ, digeſtionis vitia, & melancholicæ acceſſiones, ſuos mutuantur natales. Inter cauſſas autem horum ſymptomatum remotiores, merito referri debent diæta lauta, vita motus expers, diuturnus mœror, & forſitan nativa generis nervoſi debilitas. Neque igitur ex repetito thermarum Carolinarum uſu, paſſiones iſtæ penitus debellari potuerunt; quoniam ex illis legitimum hæmorrhoidalis fluxus ſucceſſum impetrare haud licuit. Potius notabilis abſceſſus in inguine, ac procul dubio in concurſu tendinum muſculorum abdominis, quem lineam albam vocant, ſubortus fuit: quales hoc anno frequentes, & vel ab impuro ſanguine, vel retropulſa podagra inductos obſervavi. Ut autem a reſtitantibus adhuc moleſtiis liberetur comes illuſtriſſimus: ſuadeo, ut primum crebriori corporis exercitio ſtudeat; & ad minimum ter quotannis, nimirum Februario, Junio ac Septembri menſibus, venam in pede tundendam curet. Potui ordinario per æſtatem egregie inſervient acidulæ Selteranæ, cum quarta vini Rhenani parte mixtæ; hyeme vero hoc decoctum: Recipe radicum graminis, ſcorzoneræ ana uncias quatuor, cichorei unciam unam & ſemis, corticis ligni ſaſſafras drachmas tres. Conc. D. S. ſpecies, quarum unciæ binæ in tribus aquæ menſuris per horam dimidiam ſunt decoquendæ. Quod ad herbæ Nicotianæ uſum pertinet; illa tantum abeſt, ut turbet digeſtionem, ut potius alvi ſucceſſum adjutura ſit, ſi parcius ac repetitis vicibus, nimirum mane ſub potatione infuſi calidioris, deinceps hora quinta pomeridiana, denique veſperi ſugatur. Inter pharmaca vero haud congruum erit, multis variiſque remediis uti: ſufficient ex illis Elixirium meum viſcerale, atque pilulæ balſamicæ. Illius nimirum ſeptuaginta vel octoginta guttas vel mane ex infuſo calidiori, vel ex ultimo ſub epulis hauſtu capiet; harum quatuordecim, una cum duobus pulveris præcipitantis ſcrupulis ſingulo octiduo ſemel cubitum iturus aſſumet; nec non tempore fluxus hæmorrhoidalis, ſi minus recte ſucceſſerit, uſurpabit. Et hæc ſunt, quæ in ſalutem illuſtriſſimi Comitis proponenda duxi, quæ Deus reddat ſalutaria, ex animo precor.

Relatio.

Ex Elixirio viſcerali in confortando ventriculo inſignem fructum percepit illuſtris æger; quare continuato illius per tres menſes uſu, ſequenti anno Carolinas iterum adiit thermas, iiſque ſub recta victus obſervatione potis, egregie habere ac valere cœpit.

CA-

CASUS XXXI.

De paſſione hypochondriaca in fœmina.

MAtrona quædam 31. annorum, temperamenti ſanguineo-cholerici, habitus ſtrictioris, in ſterili per decem jam annos vivens conjugio, & alvi obſtructioni, ſæpius per octo dies inhærenti, obnoxia, haud raro fluorem album patitur, concubitu fungitur magis dolorifico, quam jucundo; & ſub lotii mictione, vehementes in urethra ardores ſentit, ac lancinationes. Menſes ſtato fluunt tempore, ſed parca quantitate; & cruorem fundunt primis diebus atrum; tertia autem, quæ ſimul ultima eſt, lividum, & patri materiæ ſimilem. Ad congeſtiones, præſertim oculorum, valde proclivis eſt; ſiquidem dexter potiſſimum oculus haud raro rubore inflammatorio occupatur, & ex cantho interno multum pus plorat; ut ſæpiuſcule metus fiſtulæ lacrymalis fuerit.

Gravioribus morbis nunquam fuit infeſtata: at quinto ætatis anno ſcabies obſedit corpus; cui intempeſtivo unguentorum uſu repulſæ, ſucceſſerunt variolæ. His curatis, ſcabioſa materia oculis incubuit, illoſque gravi congeſtione affecit, ut per ſex integros menſes, lucem abſque ingentibus adſpicere nequiverit doloribus. Licet etiam hæ moleſtiæ, ſetaceo nuchæ adplicato obſecundantes remiſerint: attamen inſignis oculi præſertim dextri relicta fuit imbecillitas, adeo ut ſæpiſſime illius inflammationem patiatur. Hinc tribus abhinc annis fonticulum in brachio excitandum curavit; neque tamen minus noviſſima hyeme, graves ad eundem oculum congeſtiones, bis toleravit. Et quum ſymptomata illa, nimirum alvi obſtructio, fluor albus, ardor & acrimonia urinæ, atque ophthalmia majora indies ſumant incrementa: ſalutare anhelat conſilium, ut ab illis vindicetur.

Ceterum animo ſatis tranquillo, & ad irregulares affectus minus proclivi fruitur; cibis concoctu difficilioribus, atque ſalitis magis indulget, quam mollioribus; ſub epulis vino recentiori Gallico, haud adulterato; aut nonnunquam eo, quod vocant Pontac utitur; pro potu ordinario aquam adhibet, rariſſime cereviſiam; vita gaudet mobili; & bis quotannis venam ſecandam præbet.

CONSILIUM MEDICUM.

SYmptomata, quibus generoſiſſimam mulierem graviter infeſtari, hiſtoria mecum communicata docuit, ſatis ſuperque teſtantur, ſuccos vitales non ſolum impuros, corruptos, atque ſcorbuticis ſordibus imbutos eſſe; verum etiam difficiliori ac irregulari circuitu, per uterum, meſenterium ac reliqua imi ventris viſcera ferri; & in nervoſis partibus hinc inde ſtagnare. Neque vero minus partium ſolidarum, præſertim ventriculi ac inteſtinorum vitio, ac atoniæ quædam debetur animadverſio: unde non tantum craſſus ac illegitimus generatur chylus, verum etiam flatus atque ſpaſmi excitantur, qui humores impuros ad ſuperiores partes, pectus, caput, & præſertim oculum dextrum, tanquam partem debilem, magno compellunt impetu. Hæcce autem fluidarum pariter ac ſolidarum partium vitia a nativa potiſſimum generis nervoſi debilitate, primos mutuata natales; minus ſufficienti corporis motu, ac perverſo forſitan rerum non naturalium, ciborumque acidorum & ſalitorum uſu magis aucta videntur atque ſuſtentata. Quæ jam radicata, & inveterata licet difficillimam promittant curationem: attamen cum illuſtris ægra florida adhuc conſtitutione, ac vegetiori ætate gaudeat, minime eſt deſperandum. Idcirco ad impetrandam ſanitatem operæ prætium fore credo, ut futuro vere thermæ, quæ in Carolinis ſcaturiunt, molares per quatuor hebdomades potentur, & ſubinde balnea Tœplicenſia per decem dies adhibeantur. Huic vero curationi ut aptum reddatur corpus; ineunte vere, prævio pediluviorum uſu, vena in pede ſecanda; & ſingulo triduo pulvis laxans, ex pulveris rhabarbari drachma dimidia, nitri & terræ fo-

foliatæ tartari ana granis ſex confectus erit capiendus. Deinceps potus in locum ordinarii, miſſa omni cereviſia, decocto quodam cum vino Rhenano veteri permixto, aut acidulis Selteranis, ejuſdem vini tertiæ parti nuptis uti conveniet. Non minus frequenti atque moderato corporis exercitio indulgere; contra vero a cibis crudioribus, ſalſis, acidis; refrigeratione, & animi affectibus probe cavere decet: & denique Elixir meum viſcerale, guttis ſexaginta & ſub epulis, & hora pomeridiana quarta, etiam inter Carolinarum potationem aſſumere expediet. Quæ ſi rite in uſum traxerit generoſa mulier; de felici curationis eventu nullus dubito.

CASUS XXXII.

De affectu hypochondriaco cum tumore eryſipelaceo pedis.

Vir quidam litteratus, Theologiæ Profeſſor, annorum quinquaginta, temperamenti ſanguineo-cholerici, a teneris illibata ſanitate gaviſus, anno ætatis quadrageſimo primo ob crebros & vehementiores, quos ex ſuggeſtu pariter, ac cathedra fecit, ſermones, levi tuſſicula atque raucedine, per intervalla ſollicitari cœpit. Tuſſis invaluit ſubinde, ac inveteravit: quid? quod ſex circiter abhinc annis inſultus mali hypochondriaci acceſſerint. Hos ſuaſu medici cujuſdam primum venæſectionibus oppugnavit; quas, licet ob vehementem averſionem ſemper comitarentur mentis deliquia, tamen bis in pedibus, ſemel in brachio celebrandas curavit. Poſtea infuſum vinoſum, haud ſine levamine quodam potavit; & anno 1724. acidulas Driburgenſes in uſum vocavit, ac ob earundem egregium effectum ſequentibus annis continuavit. Tum anno 1726. catharrales affectiones, graves non minus ac moleſtas toleravit; quę poſt ſex hebdomadum decurſum remiſerunt quidem, ſed difficilem anhelationem, atque tuſſim humidam, cum excretione muci reliquerunt; adeo, ut ceſſante nonnunquam ea tuſſi, pejus habuerit æger. Noviſſima hyeme acceſſit vocis raucedo, & tandem 10. Calend. Martii accidit, ut circa horam ſeptimam veſpertinam, prævio ingenti horrore, magno æſtu per triginta horas, cum ſopore, & contabeſcentia carnoſæ in facie ſubſtantiæ ſtipato cruciaretur: quem ſubinde paullo remittentem, ſcorbuticus ac inflammatorius pedis dextri excepit tumor. Conſulti medici æque ac Chirurgi nulla exhibuerunt remedia, fore ut hic tumor ſponte evaneſceret, arbitrati. Hinc ægrotus ipſe ſibimet conſulturus, adplicuit flores ſambuci cum farina ſecalina mixtos, eo quidem effectu, ut imminuto tumore, iterum ſermones ſacros ex ſuggeſtu facere valeret. Sequenti ſolis die denuo adminiſtraturus ſacra, præcedente veſpera, ſumtis epulis eundem incidebat febrilem affectum: & cum nihilominus poſtridie inter ipſos calores ſuggeſtum conſcendere, ac ſermocinari teneretur, eo vehementior finitis ſacris evadebat ardor, cum ſoporoſo affectu per viginti quatuor inhærens horas; ac tandem in ſcorbuticum ſiniſtri pedis tumorem cum duritie ac rubore ſtipatum deſinebat. Medici conſulti iterum opem ſuam recuſabant, eam putantes ſupervacaneam; ut ideo domeſtica eligere ſubſidia, & tandem aquas Driburgenſes in uſum revocare æger cogeretur. Hæ per undecim dies potę, humores primum vehementer commovebant; & tandem cœcas hæmorrhoides, admodum dolentes, & adhuc durantes inducebant. Præter illas malo hypochondriaco per intervalla infeſtatur; & ob ſcorbuticum pedis tumorem in publicum prodire nequit.

Ceterum adpetentia ciborum aliquantulum viget; neque tamen periſtalticus inteſtinorum motus ab omni vitio immunis videtur. Nullis, quantum quidem reminiſci poteſt, victus erroribus umquam indulſit: mane aliquot vaſcula decocti herbæ Theebois ſorbillare; inter prandium cujuſcunque generis eduliis veſci, & parciſſime vino Rhenano uti ſuevit. Ab epulis ad exſtinguendam ſitim, ob multam ſermocinationem ipſi familiarem, cereviſiam, ut ut malæ notæ, potare

tare

tare ſolet; quoniam decocta ipſi ſubſtituta ſitim delere haud valuerunt. Cœna utitur parciori; & cubitum iturus parcam doſin aquæ aſthmaticæ aſſumit. Somno gaudet tranquillo, niſi quod ſub noviſſima aquarum medicatarum potatione, crebra ad mingendum ſtimulatione fuerit turbatus: alvinæ fæces modo craſſiores, modo tenuiores redduntur. Nec denique ignorari oportet, ipſum commorari in humido habitaculo; ac herbæ Nicotianæ Bremenſis, quæ leviſſima eſt, fumum parciſſime ſugere ſueviſſe.

CONSILIUM.

Affectus principalis, qui ſumme Reverendum immaniter tractat virum, procul omni dubio eſt hypochondriacus: ex quo tanquam fonte reliqua ſymptomata, tuſſis nimirum atque raucedo diuturna, ſcorbutica humorum dyſcraſia, inſultus febriles, & hos excipiens tumor pedum eryſipelaceus ſuos mutuantur natales. Hæc inter pedum affectio maximam crucem jam figere videtur: cui non minus, ac reliquo hypochondriorum vitio accommodatiſſimas fuiſſe judico aquas Driburgenſes. Has præſertim æſtate futura quoque adhibendas ſuadeo, ita tamen ut earum, tertia parte lactis vaccini permixtarum, ſingulo mane menſura una tepide potetur & hic potus per quatuor hebdomades continuetur. Notari autem meretur circa hanc curationem, quod prima die dimidia duntaxat illius aquæ menſura, in qua mannæ uncia una cum dimidia ſit ſoluta, aſſumi; & manna illa ſingulis ſeptem inter potandum diebus, ac denique ſub curæ finem adhiberi debeat; conjunctis corporis exercitio, temperantia ab animi affectibus, & recta victus obſervatione. Tali enim ratione fontes iſti in attemperanda humorum acrimonia, ac ſiti mitiganda, præclaram exſerent virtutem. Potum quod attinet; omnem cereviſiam evitare, aut ſaltem veſperi potare decet; ſub epulis autem ſequenti decocto, cujus tres partes cum una vini Gallici ſint combinatæ, uti conveniet. Recipe radicis ſcorzoneræ, ſarſaparillæ, ana uncias quatuor, cichorei, glyzirrhizæ ana unciam, corticis ligni ſaſſafras drachmas tres. M. C.D.S. ſpecies, quarum binæ unciæ in tribus aquæ menſuris per tres horæ quadrantes, additis ſubinde citri corticibus, ſunt decoquendæ. Ad pedum denique tumorem topica adplicare haud prius licet, quam donec humores depurati ac fluxiles redditi fuerint. Operæ magis eſt pretium, aſſiduo calore affectum illum pedem ſovere; & tum, potis per quatuordecim circiter dies aquis, hoc emplaſtrum admovere; Recipe minii, ceruſſæ ana libram dimidiam, olei olivarum libram unam, aceti vini uncias quatuor, ceræ albæ uncias ſex. M. coquantur ad conſiſtentiam emplaſtri; in fine adde camphoræ drachmas tres. D. Hæc ſunt, quæ commendare volui; quæ Numen ſecundet, & felicia eſſe jubeat, precor:

Neque vero ſpem feſellit hæc curatio; poſtquam enim æger non ſolum commendata remedia probe adhibuit, verum etiam Elixirium meum viſcerale bis quotidie, ante prandium nimirum, ac hora ſexta veſpertina per aliquot menſes uſurpavit: imminuto ſenſim pedum tumore, inſultus & hypochondriaci & febriles penitus remiſerunt.

CASUS XXXIII.

De affectu hypochondriaco hyſterico.

Foemina generoſa, duos & viginti annos nata, temperamenti ſanguineo-phlegmatici, habitus corporis laxi atque plenioris, in conjugio, quo jam per quinquennium fungitur, ſterili vivens, viro nupta cruorem ex utero menſtruum, qui antea nunquam fluxerat, partim ope ipſius matrimonii, partim multorum remediorum, reddere demum cœpit. Accidit autem aliquando, ut dum menſes fluerent, ſub itinere, gelidiſſima hyeme facta, ex rheda in nivem præcipitata, vi frigoris pariter ac terroris, protinus lunare tributum perſolvere deſierit. Quod cum primum ex puerili verecundia,

dia, vel ignorantia reticuiſſet; abhinc circa tempus menſtruum diris ſolicitata eſt ſymptomatibus. Imminente videlicet ea periodo incidit ſubito in nauſeam, anxietates præcordiorum, ſive cardialgiam nauſeoſam, atque cephalalgiam, cum extremorum frigore, pallidoque & exſangui oris calore: mox ſpaſmi atrociſſimi hypochondriorum, & acutiſſimi dolores in dorſo, præcipue circa regionem imi ventris, & os ſacrum, cum vomitu, & crebriore deſidendi conatu, artuum laſſitudine, vago tenſivoque manuum, crurum, atque femoris dolores adeo torquent conficiuntque ægram, ut lipothymiis aliquoties graviſſimis, frequenterque repetentibus tentata, & parum abfuerit, quin convulſivis concuteretur motibus. Hæc ſymptomata, quæ inter tenſivi dolores imi ventris & vehementiſſimi vomitus frequentiſſima non minus, ac graviſſima deprehenduntur, per aliquot horas violentam tyrannidem exercere ſolent; donec tandem cruor ex utero prorumpat. Tum remittunt per quinque vel ſex circiter horas, quibus ſcilicet ſanguis fluit: cujus excretioni iterum ſufflaminatæ, novus clementior tamen atque brevior, ſuccedit paroxyſmus. Hæc ſcena per nycthemeron luditur; quo elapſo, vis ſpaſmorum imminuitur, & ægra priſtinas recuperat vires. Sæpius ſudores copioſiſſimi, ac odore nares ferientes acidiſſimo comitantur paroxyſmum, illumque modo mitigant, modo plane non levant: haud etiam raro ſuborta ſitis intenſior, mali remiſſionem ſignificat. Ante illius acceſſionem urinæ redduntur tenues, ac pallidæ; atque menſes, ſtatum obſervantes tempus, ſub ipſo paroxyſmo, tenues fluunt & aquoſæ. Omnia denique hæc ſymptomata pro ratione prægreſſi victus, animi paſſionum, anni temporum admodum variant, & hyeme ſunt ſæviſſima. Ceterum extra fatalem illum menſtruæ excretionis terminum, optime habet ægra, colore vultus florido gaudet, ſomno fruitur egregio, & adpetentiæ plus indulget, quam quidem ratione motus corporis liceret; ut ideo ad hypochondriacam paſſionem prona, de capitis doloribus, ac ventriculi moleſtiis ſæpenumero conqueratur. Potas æſtate noviſſime elapſa acidulas Egranas excepit vehementiſſimus paroxyſmus; licet binis ante diebus, pilulis Stahlianis cum aliquot extracti panchymagogi Crollii granis acuatis, acidularum reliquiæ largiter fuerint ſubductæ. Neque etiam venæſectiones, relaxantia, antiſpaſmodica, balnea, aliaque remedia congruo tempore, ac ordine uſurpata, quamvis mitigaverint ſæpius malum, illud valuerunt penitus debellare. Quare juſtus eſt metus, ne convulſiones, contracturæ, preſſiones ſanguinis verſus ſuperiora, & hinc pendentes vaſorum diſruptiones tandem aliquando ſuboriantur; & hinc ſalubre flagitatur conſilium, quomodo imminens paroxyſmus mitigari, præcaveri, ac totum malum expugnari queat.

Conſilium Medici celebrioris.

Conſideratis probe omnibus, quæ ægram excruciant ſymptomatibus; non poſſum, quin ea nomine affectus hypochondriaco-hyſterici, ex humorum dyſcraſia, & hinc ſuborto partium ſolidarum vitio propullulantis, omnino digna pronunciem. Facillime videlicet demonſtrari poſſet, quomodo a cruore abundante, viſcido, atque mucoſo, in orgaſmum deducto, tubuli menſtruum vehentes ſanguinem obſtruantur, ſpaſmodice conſtringantur, & occluſi univerſum nervorum genus in acerbam motuum violentorum rapiant ſocietatem. Verum cum illuſtri ægræ jucundius pariter ac fructuoſius erit, rationem hiſce malis medendi percipere, quam illius amplam explicationem audire: paucis expediam, quæ hoc fine ipſi erunt convenientia. Meo quidem arbitrio omnis curandi vis in remotione cauſſarum, cruoris uterini profluxum remorantium conſiſtet: quæ cum partim in nimio, viſcido, & ad orgaſmos proclivi ſanguine, partim ſpaſmodica tubulorum uterinorum ſtrictura videntur eſſe ſitæ; operæ pre-

pretium judico, remedia attenuantia, ebullitiones ſopientia, aperientia, ac divertentia in uſum vocare. Quibus ſcopis licet medicus ordinarius ex parte omnino ſatisfecerit; pace tamen ipſius, ſequentem adhuc proponam medicationem. Conſultum videlicet credo, ut ægra tribus ante menſium eruptionem hebdomadibus, ſingulo mane undecim pilularum balſamicarum devoret, quarum hæc eſt compoſitio: Recipe maſſæ pilularum Becheri unciam dimidiam, extracti chamæmeli, caſcarillæ, millefolii ana drachmam unam, caſtorei, alcohol limaturæ martis, cinnabaris nativæ depuratæ ana ſcrupulum unum, M. F. cum eſſentia anthos pilulæ ex ſcrupulo uno, numero undecim. His ſumtis, adhuc intra lectum, cum leni regimine capiantur quædam vaſcula infuſi theiformis, quod ſic ſe habet: Recipe radicis cichorei, polypodii ana unciam unam, herbæ arnicæ, millefolii cum ſummitatibus, roriſmarini ana manipulum dimidium, aniſi ſtellati drachmas duas. Inc. cont. d. Deinceps brevi ante paſtum pulveris incidentis, qui ex arcani duplicati drachmis duabus, tartari vitriolati & ſalis abſynthii drachma una ſit concinnatus, quantum duo cultri cuſpides continent, ex juſculo quodam aſſumatur: & tribus ab epulis horis, quinquaginta guttulæ ſpiritus ſalis ammoniaci galbanati cum infuſo, ſuperius memorato, ſorbillentur. Veſperi adhibeatur pulvis ſtomachicus Hallenſium; & pedes in pediluvia ex floribus chamæmeli & liliorum convallium parata, ad ſuras uſque immittantur. Tum noviſſimis, qui fluxum uterinum antecedunt, octo diebus adplicentur hirudines ad loca hæmorrhoidalia: quoniam horum vaſorum cum uterinis eadem origo exiſtit: ac denique pedes probe fomentati, pannis calidis ſedulo fricentur.

Quod autem ipſius paroxyſmi mitigationem attinet: ad humorum orgaſmum ſopiendum, & præcavendas convulſiones nihil præſtantius deprehendi, quam ſpiritum nitri caſtoriſatum, ſi illius quadraginta guttulæ ter quotidie exhibeantur, ac veſperi ſemper pulvis antiſpaſmodicus propinetur. Quod ſi vero ipſæ acceſſerint convulſiones hyſtericæ; convenientiſſimum galbanetum Paracelſi correctum, ſingulis tribus horis novem guttulis cum ſacharo aſſumtum. Ad leniendos in abdomine ſpaſmos, atque tormina, nihil efficacius eſt clyſteribus emollientibus, maxime, qui ex fumo Tabaci fiunt. Nec aliena erunt linimenta, atque præſertim balſamum Scherzeri, cum oleo carminativo Mynſichti; & folia hyoſciami cum lacte ad conſiſtentiam cataplaſmatis decocta. Ceterum nec nocebit parcus veneris uſus, nec motus corporis moderatus, cœlo ſereno inſtituendus: animus ſit tranquillus, vitetur aer frigidus ac humidus, potus nimis exæſtuans, ac vinum dulce, & fugiantur cibi, qui ſunt digeſtionis difficilioris, flatulenti atque pingues.

Reſponſum alterius Medici.

Qui præmiſſi morbi cauſſas in vitio morum pariter, ac exilitate vaſorum uterinorum poſuerunt medici; me eo magis conſentientem habent, quo magis inſignem, qua illuſtris ægrota pollet, obeſitatem conſidero. Neque etiam habeo, quæ circa remedia in præmiſſo conſilio propoſita monere poſſim; niſi quod ſpiritus ac eſſentiæ in eo commendatæ mihi haud arrideant. Ut enim taceam, ea remedia legitime præparata in nullis proſtare officinis; quam maxime de illis, maxime de Galbaneto Paracelſi correcto vereor, ne majorem humorum inducant ebullitionem. Meum potius eo collineat conſilium, ut ægra, miſſo omnis cereviſiæ potu, per quatuordecim circiter ante menſium eruptionem dies, pilulis, infuſo theiformi, ac pulvere in priori conſilio deſcriptis, dicta ratione utatur. Proxime ante vernale æquinoctium venæ ſectio derivatoria, ac depletoria inſtituatur; & ſub paroxyſmo ſingulis tribus horis larga doſis pulveris antiſpaſmodici Hallenſium, aut Stahlii aſſumatur. Potui ordinario inſerviat decoctum ex radice chinæ, ſcorzoneræ, raſu-

ſura cornu cervi, corticibus citri vel ſemine fœniculi paratum: de cujus pariter ac repetito thermarum Carolinarum atque Tœplicenſium uſu, ample ſatis & eleganter agit Hoffmannus in medicina conſultatoria.

Relatio ulterior.

Commendata in priori conſilio remedia, præter ſpiritum ſalis ammoniaci galbanatum, nitri caſtoriſatum, & galbanetum Paracelſi rite quidem adhibuit generoſa mulier; ſed malum poſt illorum uſum magis exacerbari videbatur. Hinc Carolinos adiit fontes, ac illorum thermas ordinarias, *den Brudel* vocatas, per tria potavit intervalla; molaribus autem non niſi bis in balneo uſa eſt. Abſoluta prima potationis periodo, cum menſium eruptione ingruebat paroxyſmus vehementiſſimus: ſed finita tota curatione, in ipſo itinere recrudeſcebat longe mitior atque brevior, adeo ut effectum thermarum haud irritum fore, crederemus. Verum enimvero ſpes vota fefellit: ſiquidem ſequentes paroxyſmi non ſolum violentiores, & horrendis doloribus, ſpaſmis, imminentibus convulſionibus, ac mentis deliquiis ſtipati redierunt; verum etiam extra hunc paroxyſmum ſpaſmodicæ manuum pedumque, præſertim lateris ſiniſtri contractiones, capitis dolores, pectoris conſtrictiones, anxietates, ac veluti excoriationes, quin & melancholicæ acceſſiones, ſomno & adpetitu integris, ægram exercere cœperunt. Nihilo tamen minus poſt potas Carolinas nulla ferme adhibuit medicamina: & noviſſime a crebris vomitibus collum quaſi intumeſcere videtur, ut metus ſit ſcrophulæ. Tandem ultimus paroxyſmus, quo ante octo circiter laboravit dies, mitior recurrebat; quoniam aliquot ante illius invaſionem diebus, alvum, ad obſtructiones alias proclivem, pulvere rhabarbarino ſubduxerat.

CONSULTATIO.

Poſtquam hiſtoriam morbi, qua illuſtris fœmina exercetur, & adnexa celebrium medicorum conſilia probe perluſtravi: non dubito, quin omnia morbi illius ſymptomata, veluti ſunt anxietates præcordiorum nauſeoſæ, vomitiones, cephalalgiæ, mentis defectiones, tormina imi ventris lancinatoria, ingentes dorſi & oſſis ſacri dolores, teneſmus, corporis languor ac extremorum refrigerationes, non niſi ſpaſmodicis partium membranoſarum, maxime ventriculi ac inteſtinorum, atque nervoſorum ex vertebris dorſi prodeuntium plexuum conſtrictionibus debeantur. His enim non ſolum æquabilis humorum circuitus impeditur, verum etiam ſecretiones pariter ac excretiones pervertuntur, & hinc omnes partium ſolidarum atque viſcerum functiones labefactantur. Primaria vero horum irregularium motionum cauſſa omnino menſium fluori cohibito, & ideo inductæ ſuccorum vitalium circa membranas nerveas inteſtinorum, ventriculi, & maxime medullæ ſpinalis ſtagnationi in acceptis ferenda eſt: namque partim exilitas & anguſtia vaſorum uterinorum; partim ingens terror ac refrigeratio, menſibus fluentibus ſupervenientes, ſatis potentem obtinuerunt facultatem, ſupprimendi hanc criticam evacuationem, & vaſa uterina pertinaciter conſtringendi. Qui motus ſpaſmodici cum temporis diuturnitate jam altas in ſyſtemate partium nervoſarum ac membranacearum, a cujus integritate motus fluidorum vitalis dependet, radices egiſſe videantur: difficillimum erit, eos penitus expugnare. Quin imo, ſi diætæ crebri errores, refrigerationes, animi affectus, mærores, nimiæ venæſectiones, aut improvidus remediorum juſto calidiorum uſus acceſſerint; metuendum utique eſt, ne tandem convulſiones inſequantur epilepticæ.

Neque vero improbare audeo medicamina, a medicis doctiſſimis exhibita atque propoſita, quippe quæ hiſce morbis deprehendi accommodatiſſima: illorum

au-

Digitized by Google

autem efficacia longe feliciſſima foret, ſi convenienti ordine atque tempore adplicarentur. Mea quidem ſententia operæ erit pretium, ut primum nervoſo generi, ad irregulares motus proclivi, naturale reſtitueremus robur, atque illius ſpaſmodicas ſtricturas demulceremus: tum enim longe fructuoſior erit illarum medicinarum effectus, quas relaxandis, quæ conſtricta ſunt uteri vaſis, reſtituendo humorum circulo, & menſtruo fluori in ordinem redigendo, opportunas judicamus. Quos ut conſequamur ſcopos, ante omnia corpus infuſo mannato rhabarbarino purgandum eſt; quod ſic ſe habet: Recipe mannæ electæ uncias duas, terræ foliatæ tartari, cremoris tartari, rhabarbari Alexandrini ana drachmam ſemis, aquæ florum chamomillæ vulgaris uncias quinque, coque & ſolve leni calore, colaturę adde olei de cedro Italici guttas duas vel tres. M. D. S. potio laxativa mane, interpoſito juſculi avenacei potu, aliquot hauſtibus capienda. Deinde commendo ſequens infuſum theiforme: Recipe florum tiliæ, chamomillæ vulgaris, ſummitatum millefolii, artemiſiæ ana manipulum dimidium, aniſi ſtellati drachmam unam & ſemis. Conc. Cont. D. Cujus infuſi, haud adeo ſaturatioris, & tertia parte cremoris lactis permixti, menſura una, additis ſex nitri granis ſingulo mane ſorbillanda eſt. Non minus decoctum medicatum, loco cereviſiæ, vel vini, potui ordinario ſubſtituendum eſt; quod hoc ſit: Recipe radicis ſcorzoneræ uncias tres, radicis cichorei, pœoniæ, raſuræ cornu cervi ana unciam unam, ſeminis fœniculi drachmas tres. Conc. Cont. D. S. ſpecies, quarum una cum dimidia in tribus aquæ menſuris per dimidiam horam, additis hordei bene mundati manipulo & ſub finem corticibus citri recentibus, decoquatur. Tum quoque ægram, cubitum ituram, in pediluvia, quæ ex aqua fluviatili, furfuribus triticeis, & floribus chamæmeli parata, nec juſto calidiora ſint, ne humores commoveant, deſcendere oportet. Mane vero, vel etiam veſperi vertebras dorſales, os ſacrum & regionem pubis in calido loco linimento nervino & antiſpaſmodico perfricare decet, quod ex pinguedinis cati ſylveſtris, axungiæ humanæ ana uncia dimidia, olei lavendulæ drachmis duabus, & roriſmarini veri guttis triginta concinnatum ſit. Cavendum tamen, ne hoc linimento ſub ipſo menſium fluore, aut proximis, qui illum præcedunt, aut ſequuntur diebus, utamur. Eodem tempore corpus, præſertim inferius atque pedes in perpetuo calore conſervare, uti & potus non niſi tepidiores aſſumere expediet; ac proximis tribus, qui menſtruam purgationem antecedunt, ſingulo mane unciam unam cum dimidia Roob ſambuci, cum octo granis croci maritati ex menſura circiter dimidia cereviſiæ tepidioris, intra lectum adhibere conveniet. Ceſſante vero uterini cruoris fluxu cum inſigni fructu uſurpabitur Elixirium balſamicum ſequens: Recipe radicis gentianæ rubræ, corticum aurantiorum recentium ana unciam ſemis, extracti cardui benedicti, millefolii, chamomillæ vulgaris ana drachmas duas, ſalis tartari drachmas tres, croci, myrrhæ electæ, ſuccini pulveriſati ana drachmam unam & ſemis: infunde cum libra una vini Hungarici, digere & extrahe. Hujus Elixirii, quantum cochlear capit, & ſub epulis ex ultimo hauſtu, & veſperi ex ſupra commendato decocto adſumatur. Quod denique vivendi rationem, qua in his morbis expugnandis nihil eſt fructuoſius, attinet, neceſſe eſt, ut illuſtris ægra cœna utatur parciori; cibos acidos, flatulentos, ſimilagineos, atque etiam nimium infuſi Coffee potum fugiat; omnes animi paſſiones ſedulo evitet, & frigus præſertim ab inferioribus corporis partibus, quantum fieri poteſt, arceat; nec nimio ſomno indulgeat. Contra vero egregiam præſtabit operam frequentior, ac moderatus corporis motus; & alvi perpetua libertas; quam ſufficienti potu, aut potione mannata, aut clyſteribus conſervare licet.

Quod ſi autem commendata hæc remedia votis haud fecerint ſatis: conſultiſſimum fore judico, ut vernali, vel etiam autumnali tempeſtate thermæ Carolinarum

rum molares, & ſubinde balnea Tœplicenſia, quæ ſunt ſulphurata, adhibeantur: quibus relaxatur uteri ſubſtantia, & vaſcula capillaria dilatantur iterum ac reſerantur. Nullum enim eſt dubium, quin totius morbi cauſſa in ipſa uteri ſubſtantia hæreat; quæ ab inſigni, quod ſub ipſo menſium fluore contigit, frigore atque terrore niſi indurata, ſaltem vehementer conſtricta videtur.

CASUS XXXIV.

De paſſione hypochondriaco-ſpaſmodica.

SEreniſſimæ Principis ægritudo non niſi ad affectionem hypochondriacam, aut ſi mavis, hyſterico-melancholicam reduci poteſt: nihil enim aliud ſignificare videntur juncta ipſi ſymptomata, veluti ſunt inflatio ventriculi, præcipue a paſtu, tenſio frequens in regione epigaſtrica, cum ſpirandi difficultate, ac ſenſu veluti præfocationis, cordis tremor, & inſuperabilis illa, inter res feliciſſimas, ad mœrorem propenſio; quibus accedunt capitis gravitas, oculorum obnubilatio, mentis obtuſio cum rerum oblivione. Hæ autem affectiones primam originem ex ſubitaneo terrore, & gravi animi pathemate duxerunt: quibus depreſſa ſpirituum volatilitate, & valde turbata ſanguinis mixtione, motus in corpore, quicunque ſunt, ſive mechanici, ſive fermentativi, inſigniter læſi fuerunt, & hinc coctiones in ſtomacho, ſecretiones in cerebro, & fluidorum circulatio a ſtatu naturali receſſerunt.

Hanc autem ſymptomatum cohortem nunquam diſſociari, imo & augeri crediderim a ſpaſmodica nervorum, præcipue ſextæ conjugationis, & phrenicorum contractura; ſicuti manifeſtum fit a dolore ſtomachi, & præcordiorum anguſtia, quam ægra ſereniſſima, tanquam habituale vitium patitur. Prædominans enim fluidorum aciditas, quæ a vitiata chyloſi perennem ſuſcipit fomitem, ſuccum nerveum pariter inficiens, irritationes convulſivas hinc inde producit in fibrillis nerveis, a fine uſque ad principium, medullarem ſcilicet ſubſtantiam, ſeſe extendentes. Hinc magna cerebri compaſſio a regione inferiori ſymptomatice potius, quam primario affecti: imbecillitas vero generis nervoſi ſuſpicionem affert non contemnendam de labe aliqua hæreditaria, quæ utinam nequeat vim ſuam ulterius exſerere. Uteri purgationes non rite fluentes, etſi ſupra dicta fovere poſſe, pro certo habeatur: attamen, cum ſanguinis craſſities, & inquinata diatheſis cauſſæ ſint diminutæ ejuſdem excretionis, non aliam ſane merentur medelam.

Diſcuſſis itaque morbi cauſſis & natura, ne quidem verbo facto de prognoſi; quam ægrotæ meritiſſimæ fauſtiſſimam a ſuperis precor: tranſitum facio ad id, quod morbum tollat, ingenue affirmans, tuo penitus regimini, vir acutiſſime, fore inſiſtendum. Quapropter deſumtis indicationibus laxandi ſolida, depurandi fluida, atque inter cetera chylificationem juvandi, auſus ſum Te duce & judice ſequentia exponere. Retento magni Hippocratis documento aph. LXXIV. Sect. VII. *corpora, cum quis purgare voluerit, oportet fluida facere:* potiones largas ex juſculo ſimplicibus appropriatis alterato ſuaſi, iterumque ſuadeo, ea ductus ſententia, ſuccorum acredinem & lentorem nunquam melius inverti poſſe, quam diluente vehiculo, tranſeunte in ſubſtantiam aliti, & finitimos ductus penetrante. Cum vero ſereniſſima princeps a vini potu ut plurimum, non ſine fructu abſtineat, ob aciditatem vinoſam, nervis infenſiſſimam, laudarem decoctum ex ſarſaparilla, raſura eboris, & radice chinæ; cujus uſu ad longum tempus expectanda erit dulcoratio, & magis libera irradiatio ſpirituum animalium.

Reddita fluidiori humorum compage, ad aliquod placidiſſimum laxans, ſæpius repetendum deſcendere, opportunum judicarem, ut nempe viæ meſentericæ reſerentur, & viſcerum glandulæ detergantur, cui ſcopo ſatis poſſent facere pilulæ de ammoniaco Quercetani, vel de ſuc-

cino Cratonis, in capitis affectionibus valde commendatæ. Poſtremo, tanquam ad ſacram anchoram, ad martialia confugerem: habito enim reſpectu ad ſtatum morboſum, & vix non cachecticum ſereniſſimæ principis, & inſpecta neceſſitate reſtaurandi acido auſterum, nihil fortaſſe præſtantius. Utrum vero eligenda ſint in tinctura potius, quam in forma ſolida, vel extracto; ſicut & ſingula hic peragenda decernet vir celeberrimus. De victus ratione, deque mentis alacritate valde ſum ſolicitus, ac fere importunus: quibus exacte obſervatis, nunquam de optatiſſima valetudine deſperandum. Cremonæ XIV. Calend. Septemb. 1722.

CONSULTATIO.

Pertinax, tædiique plenus affectus, quo ſereniſſima princeps de L. jam inde ab aliquot annis excruciata fuit, dici a Medicis ſolet paſſio hypochondriaco-ſpaſmodica, cujus natura & eſſentia, ſpaſtica quadam & inflativa ventriculi & inteſtini præſertim coli, earumque partium, quæ circa hypochondriorum regionem flexuram efformant, affectione potiſſimum abſolvitur. Hujus ea eſt indoles, ut ob exquiſitum illum, quo nervoſæ ac membranaceæ corporis partes mirifice inter ſe conſpirant, conſenſum ſpaſticas præternaturales commotiones per univerſam nervorum ac membranarum compagem longe lateque diffundat, omniſque generis excretiones, quæ corporis integritatem tuentur, inſigniter perturbet: unde ſanguis & humores a blanda ſua deflectunt temperie, atque noxiarum impuritatum contaminantur inquinamentis.

Nimirum videtur mihi paſſio, ut vocant, hypochondriaca morbus maxime ſymptomaticus, qui per omnes fere totius corporis partes graſſatur, atque inprimis nervoſas infeſtat, pervertendo earum functiones, quæ ſecundum naturam ſub convenienti ſolidorum tono, robore ac motu, & fluidorum libero, temperato & æquabili circuitu recte & ordine ſuccedunt. Inde enim labefactantur actiones animales, dum animus vel leviſſima cauſſa laceſſitus in perverſas commotiones abripitur, ac ſubinde in terrorem, triſtitiam, timorem, anxietatem & in iram propendet, vanaſque ſępius accipit imagines, labaſcit memoria, & vis rationis pervertitur: adeſt capitis gravitas, ſomnus interruptus, difficilis, terriculamentis plenus; aures moleſto tinnitu ac ſibilo torquentur, & oculorum lumina haud raro triſti ſcotomia obnubilantur.

Non minus detrimentum ſentiunt actiones, quibus vitæ negotium gubernatur. Concidit enim ſenſim paulatimque vigor partium, & languor ac laſſitudo totum corpus occupat; difficilis & anxius ſpiritus eſt cum pectoris anguſtia, & præcordiorum conſtrictione: cor ſubinde palpitat, moleſtiſque contremiſcit vibrationibus, ac denique etiam venæ admodum languide, & magnis intervallis moventur. Eandem calamitatem patiuntur functiones naturales; in quibus ſub tanto concurrentium ſymptomatum adparatu ingens perturbatio animadvertitur. Ventriculus cum inteſtinis flatu diſtenditur, perit ciborum cupiditas, ingeſta male conficiuntur, ingens fit cruditatum, pręſertim acidarum prima in regione proventus; crebræ exſurgunt ructationes, alvinæ excretionis ſucceſſus ſufflaminatur; urina alienum & habitum & colorem refert: atque etiam menſtrua purgatio in molliori ſexu, aut hęmorrhoidalis fluxus in viris vel ſupprimitur, vel ſupra modum fertur.

Ex quibus omnibus ſatis, puto, luculenter patet, hunc affectum inter chronicos eſſe ſymptomaticum, & quaſi univerſalem, perinde ac febrem inter paſſiones acutas; indeque recte colligitur, eum paullo ægrius plenam vel ſubitam ſanationem admittere, præſertim ſi inveteratus quendam fere in habitum degeneraverit: id quod etiam ipſius ſuffragantis experientiæ teſtimonio ſatis ſuperque commendatum habemus.

Si diſpiciamus genuinos hujus mali natales, primaſque origines; utique fateri

ri oportet, eas non ſolum in præſenti caſu, ſed etiam fere ſemper & ubique maximam partem arceſſendas eſſe ab iis rebus, quæ totius naturæ vim, atque universum partium nervoſarum atq; membranacearum genus debilitant, inque primis robur, tonum, ac motum, qui in ventriculo & inteſtinis celebratur, periſtalticum ſingulariter pervertunt ac deſtruunt; & nobiliſſimis hiſce partibus peculiarem quandam ad ſubeundas mutuas, & ſucceſſivas conſtrictiones ac reſolutiones habitudinem inferunt. Jam vero ex iis rebus, quas medici non naturales vocare ſolent, fere nihil eſt, quod magis infringat generis nervoſi robur ac firmitatem, atque adeo ad generationem hujus mali plus contribuat, quam pertinax, ac diuturnus mœror animi, vel inopinatus, iſque vehemens terror: qui ſæpius tantum valet, ut univerſi corporis vires uno quaſi ictu proſternat. Accedit magna corporis debilitas, inducta ex variis cauſſis antecedentibus, veluti ſunt graves prægreſſæ paſſiones, parum convenienter tractatæ, nimiæ ſanguinis effuſiones, victus incongruus, vita ſedentaria, & motus expers, intempeſtiva ſanguinis miſſio, frequentiores ac per fortiora purgantia excitatæ alvi dejectiones, ſiniſtra emeticorum, opiatorum, adſtringentium, martialium, & corticis chinæ de china adplicatio, ac frigidus potus, corpori moto & calore æſtuanti nimis liberaliter ingeſtus. Præterea hunc in cenſum veniunt nativa quædam, & a parentibus accepta corporis infirmitas, atque in fœminis frequens puerperium, ac partus laborioſus, in ætate præſertim admodum tenera; quæ omnia omnino eum in modum comparata ſunt, ut ſi plures ex his cauſſis conſpirent, partes exquiſitiori ſenſu ac motu præditas, maximeque ventriculum cum inteſtinis enervent mirifice, earumque tonum ac robur vehementer deſtruant.

Quamobrem, cum ſereniſſima princeps ab ipſa nativitate tenerum & imbecillum corpus obtinuerit, quod crebra fœtuum geſtatio, partuſque difficiles & operoſi, ea imprimis ætate, quæ nondum ad plenum robur, perfectumque vigorem pervenit, cum inſequuto mœrore magis magiſque debilitarunt: ſane non mirum eſt, eam in hanc moleſtam incidiſſe affectionem. Nihil enim vires, & ſuccos, adoleſcentiæ incremento a natura deſtinatos, perinde abſorbet, atque exhaurit, ac præcox & nimis feſtinata imprægnatio: nihil etiam vigorem naturæ, qui ventriculi actionem ſecundat, & ſanguini ad habitum corporis diffundendo velificatur, magis languidum, & inertem reddit, quam diuturnior triſtitia, quæ ideo jure meritoque cruditatum mater, & fœcunda longarum paſſionum genetrix appellatur.

Quum igitur ſereniſſima princeps a me flagitavit, ut meum de inſtauranda ejus valetudine conſilium aperiam, paulloque explanatius declarem, qua ratione difficile hoc malum eluctandum ſit: non poſſum non gratioſiſſimo ejus mandato devotum præſtare obſequium, lubente & ſincero animo conſulturus, quicquid ad farciendum affecti corporis detrimentum utile ac proficuum mihi videtur.

Ante omnia vero illud monendum habeo, in ſanatione hujus morbi maxime eſſe allaborandum, ut enervato corpori vires ſubtractæ omnibus modis reſtituantur, ſimulque diligenter & curioſe evitentur omnia & alimentorum, & medicamentorum genera, quæ vires corporis limare, & atterere valent: quorum in numero ſunt fortiora evacuantia, tam emetica, quam purgantia, atque etiam ea, quæ ſanguinem vehementer exagitant, vel nervis & ſubtiliſſimo eorum fluido adverſantur, ut fere ſunt omnia vaporoſa, opiata, & quæ fibras in ſpaſmum pronas ulterius ſtringunt, quod vitriolacea & martialia perperam & inconſiderate uſurpata efficere ſolent. Multo minus delicatus morbi genius precipitem ac feſtinatam medicinam deſiderat, neque ampla & multiplici remediorum farragine perſanatur, ſed potius temporis beneficium expectat, niſi molliſſime, & quaſi levi brachio tractandus eſt.

Longe autem majus emolumentum

Digitized by Google

afferet conveniens uſus rerum non naturalium, nimirum moderatior motus corporis, cœli mutatio, animi hilaritas, ejuſque ex gratis rebus quæſita delectatio, alimenta congrua, quæ facile conficiuntur a ventriculo, ſuccoſque laudabiles, & generoſos corpori ſuppeditant. Inſuper abſtinendum eſt a cereviſiis, ac vinis auſterioribus; quorum loco aquam puriſſimam, in vaſe clauſo leviter coctam, eamque vel ſimplicem, vel adjecta Cinamomi, aut corticis ligni ſaſſafras particula temperatam, iterum iterumque commendo.

Ex remediis vero nec tutiora, nec efficaciora, utque vim ipſius morbi magis adgrediantur, & ejus quaſi arcem invadant, ſuadere poſſum, præter ea, quæ acidas cruditates primarum viarum incolas deſtruunt, quæ nervoſas ventriculi & inteſtinorum partes blande corroborant, ac denique ſuccis chyloſis & lymphaticis, ſpirituoſam conciliant tenuitatem. His enim illud efficitur, ut natura ſalutares motus, qui ciborum digeſtionem, humorumque ſequeſtrationes, & excretiones, ad recuperandam ſanitatem unice neceſſarias, gubernant, rectius adminiſtrare adſuefcat. Quem in finem ea, quæ ſequuntur, etiam atque etiam commendata velim.

Recipe lapidum cancrorum unciam ſemis, radicis ari, ſuccini præparati, ſalis abſynthii, ana drachmam unam, corticis caſcarillæ, cinamomi acuti, caryophyllorum ana drachmam ſemis. M. F. pulvis, ad ſcrupulum, vel drachmam dimidiam ſumendus. Hoc genus remedii maxime locum habet tempore, impetu morbi vacuo; vim acuit ventriculi, ejuſque digeſtionem egregie promovet.

Sub ipſo autem paroxyſmo, & motuum exacerbatione abſtinendum puto ab iis, quæ irritandi & commovendi facultatem habent: quo tempore pulveres bezoardici, vel abſorbentes, mixti refracta portione cum nitro, caſtoreo, & cinnabari, atque cum aquis antiſpaſmodicis, lenientibus & analepticis, v. g. florum chamæmeli vulgaris, millefolii, acaciæ, vel tiliæ, primulæ veris, ceraſorum nigrorum, vel nucleorum ex ceraſis propinati opportunum præbent auxilium. Ejuſmodi enim pulveres præter clyſmata, quæ congruis ingredientibus inſtructa, præcipuum curationis punctum abſolvunt, omnibus remediis ſuperiores ſunt, adhibendi imprimis acceſſionis tempore, & quando mali ſævitia & medicis & ægrotantibus terrorem injicit.

Quieſcente autem morbi impetu, ad negotium digeſtionis ſecundandum, & ſuperiores indicationes adimplendas accommodatiſſimum mihi videtur elixir meum temperate balſamicum, & ſtomachicum hoc modo parandum: Recipe extracti cardui benedicti, centaurii minoris ana drachmas duas, corticum aurantiorum recentium, corticis chinæ ana unciam ſemis, myrrhæ electæ, caryophyllorum ana drachmas duas, croci drachmam unam, ſalis tartari unciam ſemis. M. ſpeciebus in pulverem redactis affundatur vinum Tockavienſe ad libram unam, & in cucurbita clauſa in arena levis fiat decoctio, ſolutio, ac poſtea, magmate craſſiori in fundo remanente, decantetur.

Hoc præſtantiſſimi uſus remedium ad octoginta, vel centum guttas poſt cibum ſumtum in ultimo aquæ vel vini hauſtu vel etiam dimidia hora ante prandium uſurpari poteſt, ejuſque uſum per aliquot menſes continuare oportet; Expedit etiam, ſi placeat, hanc nobilem medicinam cum ſyrupo corticum aurantiorum, vel roob ſambuci, transformare in electuarium, omiſſo ſale tartari, & addito pulvere florum chamomillæ, & parca quantitate mithridatii; quod ad nucis juglandis magnitudinem ter vel quater in ſeptimana ſumtum, roborando ventriculi & inteſtinorum tono, atque in ſpaſmis leniendis, virtutem exſeret efficaciſſimam.

Præterea ad vim morbi infringendam non ſatis laudare poſſum fontes minerales, præſertim thermas Carolinas, vel acidulas tepidas, quarum conveniens uſus, ſingulis fere annis reiterandus, magnum levamen promittit. Deniq; etiam

etiam in ejuſmodi affectionibus ſpaſmodicis magni facio balnea ex aqua dulci parata, quorum virtus eſt excellentior, ſi internus mineralium aquarum uſus, & primarum viarum expurgatio præceſſerint. Hæc enim vim habent relaxandi contractas fibras; hęc motum ſanguinis promovent, eumque ad externas partes alliciunt, perſpirationem quoque egregie adjuvant, & congeſtionibus ſanguinis, quę a ſpaſmis inferiorum partium hoc in morbo frequenter fiunt, ſatis valide obluctantur. Poſſunt horum vicem ſubire pediluvia, ex ſola aqua tepida, mane vel circa tempus ſomni ea cum cautione adhibenda, ut pedes paulo altius in aquam demittantur. Atque hæc ſunt, quibus ſereniſſimæ ęgrotantis ſaluti conſulere volui: nec dubito, quin commendata medendi ratio, ſi rite & ordine adhibeatur, multum levaminis ſit allatura.

CASUS XXXV.

De affectu hypochondriaco ſpaſmodico cum febrili commotione & intercurrente purpura.

Vir unius & triginta annorum, temperamenti cholerico-ſanguinei, conſtitutionis debilioris, habitus corporis carnoſi, a prima infantia ad decimum uſque quartum ętatis annum, pręter capitis achores, ſcabiem manuum, ac frequentiores dentium dolores, illibata ſanitate ac florido vultus colore pręditus, decimo quinto demum anno, quo herbę Nicotianę fumum ſugere cœpit, febrem acutam ſatis gravem toleravit. Hac ſuperata, inordinatum denuo vivendi genus ingreſſus, bis in tertianam febrem incidit, cujus noviſſimam cortice chinę de china ſuppreſſam, pedum tumor excepit, mox vero iterum diſparuit. Tum ab anno ętatis decimo octavo ad vigeſimum uſque ſextum vitam in Academiis degit, ibidemque, licet multis compotationibus, largiori herbæ Nicotianæ uſui, atque nimię infuſi Theebois potationi indulſiſſet, nec unquam ſub tam frequentibus humorum, quas paſſus eſt, ebullitionibus, ſanguinem per nares aut alia loca reddidiſſet, præter leviores odontalgias, & tonſillarum intumeſcentias, ſanus ceteroquin vixit. Unicum, quo inde a decimo ſeptimo anno ſæpius, & ſingulo ferme octiduo tentabatur incommodum, erant nocturnæ pollutiones, quas ſemper inſignis corporis languor, artuum relaxatio, atque ſudor inſequebantur. Præbuit eo tempore quidem venam nonnunquam ſecandam, ſed nullum circa hanc excretionem obſervavit ordinem. Hinc ergo anno ætatis vigeſimo ſexto, publico functus munere, ex mobili in ſedentarium, & tale quidem vitæ genus pervenit, in quo multis animi paſſionibus, iracundiæ atque mœrori crebram obtinuit occaſionem. Quapropter variis ſolicitari cœpit moleſtiis, nimirum ſanguinis ebullitionibus, preſſionibus in pectore, doloribus tenſivis ac lancinatoriis cervicis, & capitis, præſertim vero ſiniſtri illius lateris, frequentique coryza, ſub quavis aeris mutatione accedente; quibus ſymptomatibus, Martio inprimis vel Aprili menſe ſuperveniebant febres catharrales, cum urticata corporis efflo- reſcentia. Neque minus ſingula hebdomade moleſtæ illæ pollutiones nocturnæ jungebantur; quæ cum anno 1724. ob ingentem, ex obitu cujuſdam propinqua cognatione conjuncti inductam animi commotionem, una cum reliquis ſymptomatibus admodum invaleſcerent, & cum virium defectu, & copioſiori lateris potiſſimum ſiniſtri ſudore ſtiparentur: eodem anno matrimonium inire decrevit. Sed vix aliquot hebdomades in conjugio tranſegit, cum non ſolum eædem moleſtiæ quemvis concubitum comitarentur, verum etiam plane lecto affigeretur per ſatis longum tempus. Namque matutinis horis, præter leviores corporis tenſiones, ſatis quidem bene habebat, & prandium cum adpetitu capiebat; ſed hora pomeridiana ſecunda primum refrigeratio quædam extremas corporis partes occupabat; quam moleſta formicatio, preſſio, tenſio, & ſpaſmodica con-

tractio capitis, atque cervicis, & præcordiorum anguſtiæ excipiebant. Venæ, cruore antea turgidæ, concidebant; corpus, ejuſque præſertim ſiniſtrum latus expalleſcebat; dextrum naturali colore præditum, ſanum videbatur. His per duas circiter horas durantibus, ſuccedebant æſtus, ac ſudores copioſiſſimi totius corporis; quibus factum eſt, ut non ſolum carnoſa ſubſtantia admodum conſumeretur, verum etiam, continuantibus ſemper pollutionibus, vires inſigniter proſternerentur. Poſtquam vero ab hoc gravi morbo, quo per ſeptem hebdomades laboraverat, ope trium medicorum vindicatus, lectum deſerere, & in publicum rurſus prodire poterat: incurrebat tandem in hæmorrhoidales paſſiones, & primum dolorifica in ano tubercula ſentiebat, deinceps ipſum cruoris per ſedales venas, magis ſtillicidium, quam fluorem patiebatur. Hinc autem denuo male habere cœpit; namque frigus extremorum, gravativa ac temulenta capitis moleſtia tanta, ut ſæpius deſipere videretur; lateris ſiniſtri tractiones ſpaſmodicæ, humorum ebullitiones, & copioſus ſiniſtræ duntaxat manus ſudor, quotidie ingruebant. Propinabantur varii generis medicamina nervina, abſorbentia, nitroſa, cinnabarina, pulvis antiſpaſmodicus Stahlii pariter ac Hallenſium, & horum eſſentia dulcis concentrata, copioſiſſima quantitate; nec ſine quodam mali levamine: neque enim ſpirituoſa, vel mitiſſima, vinum puriſſimum, aut ſpiritum vini, abſque majori ſymptomatum exacerbatione ſumere poterat. Obſervabatur præterea, naturam ſæpius tentaſſe ſanguinis eruptionem: namque mox quædam cruoris guttulæ, prævio capitis gravativo dolore, ac formicationis in naribus ſenſatione, ex his ſtillabant, cum momentaneo allevamento; mox poſt vehementiſſimam pectoris compreſſionem, ſaliva tincta adparebat: & urina vel ſedimentum lateritium deponebat, vel latera matulæ ſabulo conſpicua erant. Medici ulterius conſulti vel acrimoniam humorum ſcorbuticam, ſanguinem inertem, vel febrem lentam, vel affectum nervoſum, diæteticis magis quam pharmaceuticis remediis expugnandum accuſabant; vel naturam per venas hæmorrhoidales, ſanguinis eruptionem moliri aſſerebant. Hinc ſuaſu quorundam, decoctum lumbricorum terreſtrium cum radice fœniculi paratum, mane ſorbillare debebat æger, & inde ſudorem expectare: unde etiam egregiam mali remiſſionem percipiebat. Quamobrem quatuor abhinc ſeptimanis ſibi conſulturus, iterum potare cœpit decoctum illud: ſed vix biduo ſorbillaverat, cum hora veſpertina ſexta febrili corriperetur paroxyſmo, cum prævia refrigeratione, & ſubſequente æſtu ac ſudore. Adhibebat ideo pilulas Stahlianas; quarum uti ſemper, ita hac etiam vice, eum obſervabat effectum, ut dolores tenſivos, preſſorios atque lancinatorios magis excitarent. Febris nihilominus continuabat, & brevi poſt non ſolum purpura urticata; verum etiam ingentibus inteſtinorum doloribus, atque hæmorrhoidum paſſionibus, cum parco cruoris ſtillicidio junctis, ægrum quotidie infeſtabat. Notatu vero dignum eſt, tenſivos ac ſpaſmodicos artuum dolores remiſiſſe, quamdiu purpuracea corpus obſidebat efflorescentia; hac vero diaphoreticis, aliiſque medicaminibus diſcuſſa, recidebant illi rurſus dolores. Tandem evaneſcebant pleraque hæc ſymptomata; niſi quod ſingula veſpera, prævio horrore ſpaſmodicæ capitis, ac brachii potiſſimum ſiniſtri torſiones adfligant, & accedente demum ſudore, terminentur.

Ceterum æger ad flatulentas moleſtias admodum proclivis eſt; adpetentia fruitur ſæpius vehementiori; potu vero utitur parciori, & ex infuſo theiformi melius habet, quam decocto herbæ Theebois, quippe quod ſpaſmos adaugere videtur. Non minus excretionibus diaphoreticis, ac diureticis, ad quas facillimus eſt, inſigniter levatur; ac laxationes, utut ſint leviſſimæ, ſpaſmos exacerbant; & purgantia, medicamina calidiora ac ſpirituoſa; cibi aromatiſati, atque eſſentia caſtorei promovent pol-

pollutiones nocturnas. Ex his igitur omnibus ſatis ſuperque patebit, an vitium in corruptis humoribus, numnam partibus ſolidis, ac nervoſis hæreat; anne ſymptomata recenſita impedito hæmorrhoidum fluori debeantur? Et his perſpectis anhelat æger ſalutare conſilium, cupitque doceri, num, ſi hæmorrhoidum indicia forſan accederent, proficua forer hirudinum adplicatio; aut utrum venæſectiones, quæ ſingulo vere celebrantur, iterum ſint inſtituendæ? Ad fontes quidem minerales accedere, officium, quo fungitur, haud permittit; ſed ex Medicina Conſultatoria edoctus, magnam in acidularum cum lacte mixtarum potatione, ſi ipſi congrua judicaretur, ſpem collocat.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

OMnia ſymptomata, quibus ægrum immaniter tractari, ex datis ad me litteris percepi, inſigni generis nervoſi debilitati primario debentur; qua fit, ut non tantum omnes fere ſolidæ ac nerveę corporis partes irregularibus ſpaſmis, atque doloribus tenſivis & tractoriis afficiantur, verum etiam liber, temperatus ac æquabilis liquidorum circuitus deſtruatur, & ideo legitimus omnium functionum animalium, vitalium, ac naturalium ſucceſſus admodum perturbetur. Harum vero præternaturalium motionum plures extiterunt cauſſæ, quarum prima crebris compotationibus, atque exceſſibus tam in potu cereviſiario atque vinoſo, quam aquoſo Thee ac Coffee commiſſis; altera febri tertianę, prematuro corticis chinę uſu ſuppreſſę, unde teſtante experientia ineluctabilis ſępius in ſanitatem redundat noxa; & tertia vehementioribus animi commotionibus, excandeſcentię atque diuturno mœrori in acceptis ferenda eſt. Neque etiam minus huc contribuerunt frequentes nocturnæ pollutiones, quibus tenuiſſimum ac ſpirituoſum fluidum, quod nervorum atque corporis vigori conſervando egregie velificatur, ſenſim paullatimque diſſipatum, & totum corpus debilitatum eſt: & denique vehementia malorum debetur quoque multorum, quæ adhibita ſunt remediorum, maxime humores exæſtuantium uſui; quorum in cenſum præſertim veniunt pillulæ illæ balſamicæ ac polychreſtæ: quibus morbos nervorum ſpaſmodicos magis exacerbari, quam mitigari, multiplici doctus ſum experientia. Hiſce igitur cauſſis non ſolum nervoſæ generatim partes, & maxime in latere corporis ſiniſtro, admodum debilitatæ, & ſpaſmodicis ſtricturis affectæ ſunt; verum etiam ventriculi præſertim ac inteſtinorum tonus naturalis adeo labefactatus videtur; ut læſa digeſtione, multæ cruditates in primis viis reſtiterint, quæ non modo flatulentiæ, ſed quoque febrilium acceſſionum, peracta potiſſimum digeſtione invadentium, cauſſæ ſunt ac primi natales. Tali porro ratione haud fieri potuit, quin illegitimus chylus generatus, ſanguinem quoque crudum, impuris, ſalinis, atque ſcorbuticis ſordibus imbutum produxerit: unde partim urticata purpura, partim inſignis ad orgaſmos proclivitas, & virium atque nutritionis decrementum ſuam traxerunt originem.

Quæ cum ita ſint, & fluidæ non minus quam ſolidæ partes a blanda atque naturali craſi & conſtitutione penitus receſſiſſe videantur; ipſe quoque morbus diuturnitate temporis in habitum veluti ac conſuetudinem degeneraverit: difficillimum utique erit, illum funditus extirpare, eo magis, cum natura ob nimiam remediorum jam datorum farraginem, iis adeo ſit adſueta: ut jam vel præſtantiſſima eludat ſubſidia. Quamobrem major omnino ſpes ex præſidiis diæteticis foveri poteſt; ex quibus præ aliis commendo acidulas Selteranas, cum tertia lactis aſinini, aut etiam caprini parte maritatas. Hoc vero excellens remedii genus ſingulo mane, quantitate unius, aut hujus & dimidiæ menſuræ potare decet, per duos menſes continuando; poſtquam corpus antea infuſo mannato fuit purgatum, quod etiam ſingulis quatuordecim diebus illi potationi inter-

terponendum, & ſub finem illius iterum ſumendum eſt.

Deinceps haud ſine fructu adhibebitur pulvis meus bezoardicus, alternis diebus circa veſperam, pondere drachmæ dimidiæ ex aqua ceraſorum nigrorum, vel emulſione nervina ſumendus. Hic enim non ſolum acredinem in ventriculo ac humoribus hoſpitantem attemperat, alvum lubricat, & tranſpirationem adjuvat, verum etiam præternaturales & fluidarum & ſolidarum motiones mitigat atque demulcet. Eidem ſcopo etiam inſerviet liquor meus anodynus mineralis, cum tertia parte eſſentiæ carminativæ mixtus; quem ſub Selteranarum potatione guttulis viginti hora quarta pomeridiana ex aqua deſtillata capere; extra illam vero mane ex infuſo theiformi aſſumere conveniet. Præterea nec ludetur opera, ſi æger cubitum iturus quotidie deſcendat in pediluvia, temperato tepore prædita, & ex aqua pluviatili, vel tantum ſimplici, furfuribus tritici & ſapone veneto parata. Potui vero ordinario proponendas duxi aquas Selteranas, tertia vini Rhenani parte permixtas; aut decoctum ex ſcorzonera, cornu cervi, hordeo, ac corticibus citri recentibus concinnatum. Quod denique diætam attinet; omnes animi affectus, cibi acidi, ſaliti, duriores, ac flatulenti, potus ſpirituoſi, ac refrigerationes ſummo fugiantur ſtudio; epulæ ſint parciores, & inter illas comedantur ſæpius juſcula medicata, ex jure carnis gallinaceæ, chærefolio, acetoſa, ſpinachia, naſturtio, aſparago, cancris contuſis, & ſucco aurantiorum confecta; ac denique corpus, maxime horis veſpertinis, moderate moveatur. Quæ medendi ratio, ſi rite fuerit adhibita, non dubito, quin aliquale ſaltem malo allatura ſit emolumentum.

RELATIO.

Poſtquam æger, cum acidulas Selteranas obtinere haud potuiſſet, ſolos pulveres, quos commendavi, & liquorem meum anodynum uſurpaverat, ac rectam vivendi rationem obſervaverat: nunciavit mihi, pleraque ſymptomata inſigniter fuiſſe mitigata. Et cum tandem harum acidularum particeps fuiſſet factus, iis per octo hebdomades potis, priſtinam recuperavit ſanitatem.

CASUS XXXVI.

De affectu hypochondriaco-ſpaſmodico, cum debilitate vaſorum ſpermaticorum, & partium generationi inſervientium.

Vir, officiis bellicis ac aulicis a prima juventute defunctus, annorum triginta quatuor, crebris diætæ erroribus, ac potuum exceſſibus indulgens, quatuor abhinc annis quartanam incidit febrem, cum hæmorrhoidibus cœcis, quibus & antea fuit obnoxius, ſtipatam. Hac perſanata, nec redierunt amplius hæmorrhoides; & ipſe ægrotus viribus integris, corpore robuſto, coloreque vultus florido gaudens, omnibus illibata ſanitate videtur præditus. Neque tamen minus matutino potiſſimum tempore, nauſeam quandam, ac cardialgiam toleravit: quæ vero, fruſtra primum adhibitis variorum remediorum generibus, tandem intermiſſo ſpiritus vini, quem ſub prandio pariter atque cœna potare ſueverat, uſu admodum mitigata eſt. Præterea juſto majori ciborum, maxime duriorum cupiditate fruitur; quæ tamen, aſſumta eorum parciſſima quantitate, protinus ſatiatur, & hauſto præſertim vino, aut calidiori cereviſia, anxium atque volaticum faciei maxime æſtum, pedum autem moleſtam poſt ſe trahit refrigerationem. Hypochondria cum toto abdomine tenſa videntur; alvus plerumque ſicca exiſtit, qua lubrica, aut blandis laxantibus ſoluta ab omnibus immunis eſt moleſtiis. Sæpius etiam colicis doloribus infeſtatur; noctemque ſomno turbulento, variis terriculamentis pleno, ac crebris pollutionibus ſtipato tranſigit. Sentit inſuper perpetuam ferme ad concumbendum

dum proclivitatem; ſed dum coitum celebrat, ſemen juſto citius, flaccido ſępius pene ejaculatur; quin haud etiam raro inter grata cum ſexu ſequiori conſortia, ſenſim abſque jucunda ſenſatione exſtillat, & ideo non ſolum corpus enervat, verum etiam memoriæ vim inſigniter labefactat. Hocce vero malum ex nimio ventris exercitio, cui ante aliquot annos indulſit æger, originem traxiſſe, & inde præter aliqualem ſeminis acrimoniam, vaſorum ſeminalium debilitatem inductam eſſe putat; nec ab illo, licet alia medicamina, præſertim balnea ex vino & aqua ferrariorum parata uſurpaverit, hactenus liberari potuit. In tali rerum ſtatu ipſe animus turbari videtur, ut mox ad nimium mœrorem inclinet, ac ſolitudines quærat, mox juſto hilarior atque jucundior deprehendatur. Conſulti medici omnem morbi fomitem in primis regionibus latere exiſtimarunt; & hinc curationem vomitoriis, ſtomachicis, atque carminativis inſtituerunt: ſed cum nullis eorum obſecundaverit malum, ſalutare ad illum oppugnandum flagitatur conſilium.

CONSULTATIO.

POſtquam morbum, cujus cauſſa conſultus ſum, probe perpendi mecum; illum omnino hypochondriaco ſpaſmodicum, qui in ventricelo, & canale inteſtinorum nerveo membranaceo ſedem ſuam obtinet, eſſe arbitror. Quemadmodum enim hæ ſenſibiles admodum ac nerveæ partes, juſto robore ac naturali tono præditæ, maximum fere momentum ad ſanitatis conſervationem contribuunt; dum illarum virtute generoſi ex alimentis ſucci eliciuntur, inutilia vero recrementa per alvum rejiciuntur: ita e contrario nulla totius machinæ pars eſt, quæ majores corpori, & functionibus ipſi propriis noxas inferre poteſt, quam ipſe ventriculus ac inteſtina, ſi periſtalticus ipſorum motus a ſtatu & ordine naturali receſſerit. Tum enim hi membranacei canales partim diſtentionibus ſpaſmodicis, partim flatulentis relaxationibus afficiuntur, ita quidem, ut ut in uno loco ſpaſmus vexet, in altero reſolutio deprehendatur. Quum autem hæ partes, ope nervi intercoſtalis, & paris octavi, ſive vagi, cum reliquis, iiſque nobiliſſimis corporis noſtri viſceribus, arctiſſima gaudeant communione: cognitu facillima eſt ratio, cur præternaturales primarum viarum affectiones, reliquas etiam remotiſſimas partes in ſpaſmorum atque motuum violentorum ſecum abripiant ſocietatem.

Quod noſtrum attinet caſum; vero videtur ſimillimum, ſpaſmodicos motus adhuc in ventriculi ac inteſtinorum canale maximam partem reſidere; eumque multis a turbata digeſtione generatis ſcatere cruditatibus. Inde enim pleraque natales ſuos mutuantur ſymptomata, veluti ſunt nauſea, cardialgia, ciborum adpetentia cito ſatiabilis paſtum excipiens calor ac æſtus faciei volaticus, eduliorum concoctu difficiliorum cupiditas, partium extremarum refrigerationes, obſtructio hypochondriorum &c. Neque vero minus caput in præſenti caſu male affectum eſt; hujus enim nervoſæ partes, maxime involucra cerebri membranacea, ſæpiſſime a ventriculo ſpaſmis occupato, ad eoſdem vi mutui conſenſus proritantur. Unde quoque dependent ſomnus turbulentus, inſomnia terrifica, & mox nimia mentis inquietudo, & anguſtia, mox ſolito major hilaritas, atque perverſa imaginatio: quæ ſymptomata cuncta debilitati generis nervoſi debentur.

Quod ſi vero de iis noſtri affectus cauſſis diſpiciam, quas remotiores vocant: has inter magna debetur animadverſio cruori in inteſtinis inferioribus ſtagnanti, & exitu per vaſa hæmorrhoidalia deſtituto. Neque minus in earum cenſum veniunt inordinatum vivendi genus, frequentes crapulæ, refrigerationes, vehemens iracundia, diuturni mœrores, atque medicamina nervoſum genus commoventia, purgantia, vomitoria, aliaque nimis ſpirituoſa: quippe quę illius ſunt indolis, ut tonum partium nervoſarum, maxime ventriculi, ac inte-

teſtinorum mirifice deſtruant atque labefactent. Et ſane plerorumque medicorum, qui verum horum morborum genium minus habent perſpectum, mos eſt, ut eos purgantibus potiſſimum, emeticis, calidioribus ſtomachicis, carminativis, quin & martialibus ac opiatis adgrediantur: quibus majorem noxam inferunt, quam utilitatem, præſertim cum ejuſmodi ægrotantes meticuloſi, inconſtantes, inquieti deprehendantur, & ideo ab uno medico ad alterum confugientes, inſignem variorum remediorum farraginem, irreparabili ſanitatis damno, devorare ſoleant.

Mihi vero in more eſt poſitum, ut in hiſce morbis ineunte vere, aeris mutationem, itinera, ac mineralium aquarum uſum commendem ea quidem ratione, ut quibus ſtrictior eſt corporis habitus, atque cholericum temperamentum, acidulas; iis autem, quorum corpus multis viſcidis, impuriſque ſcatet humoribus, thermas magis idoneas exiſtimem. Huic vero curationi opportunum prius reddere ſtudeo corpus, dum non ſolum ſanguinis nimiam molem, ſi præſto fuerit, imminuendam; verum etiam impuros humores corrigendos, & per alvum leniter expellendos curo. Abſoluta demum ea potatione, diæteticis pariter, ac pharmaceuticis blandis remediis, ventriculo robur ſuum reſtituere, legitimum excretionum naturalium ſucceſſum promovere, ac æquabilem humorum per imum ventrem circulationem adjuvare, curæ mihi cordique eſt; Quæ ſi votis nondum reſponderint, conſultiſſimum duco, ut ſequenti anno iterum ad minerales fontes iter inſtituatur: hos enim in natali loco adhibuiſſe, longe ſaluberrimum eſt, cum ibidem animus a rebus ſeriis eo melius detrahi, & corpus convenientius moveri poſſit; nec non ipſa aeris mutatio, quam tali modo conſequimur, egregium ſpondet emolumentum.

Quæ cum ita ſint; noſtro quidem ægrotanti thermarum, quæ in Carolinis ſcaturiunt, molarium commendarem uſum: & corpus præpararem detractis, ſub cœlo ſereno, ex vena in pede tuſa ſex vel octo cruoris unciis. Deinceps proponerem pilulas meas balſamicas, alternis diebus circa veſperam, numero ſedecim ſumendas: ſequenti vero die ſalis mei aperitivi drachma dimidia ex aqua vino nupta mane hauriatur; & tum aliquot vaſcula infuſi theiformis, quod ſic habet, ſorbillentur: Recipe florum chamæmeli vulgaris, hyperici, ſummitatum millefolii, herbæ carduibenedicti, ſalviæ, meliſſæ, betonicæ, veronicæ, verbenæ ana manipulum unum, ſeminis fœniculi, aniſi ſtellati ana drachmas duas. conc. cont. d. Et denique ſub ipſa etiam curatione inter epulas Elixirium meum ſtomachicum, triginta guttulis capiendum commendarem. Præterea vero, cum recta vivendi ratione nihil in hiſce morbis reperiatur fructuoſius: etiam atque etiam hortor, ut ægrotans aliquot ab epulis horis corpus moderate & ad incaleſcentiam, vel ambulando, vel equitando moveat; atque ſingulis veſperis pedes in tepidiora immittat pediluvia: ceterum a vinis juſto calidioribus, cibis incongruis, animi paſſionibus, ac multis laboribus cum meditatione junctis ſedulo ſibi caveat.

Quod denique attinet debilitatem illam vaſorum ſpermaticorum, & partium generationi inſervientium, atque præmaturam ſeminis effuſionem: hæc non minus ex hypochondriaca paſſione natales ſuos mutuantur. Dum enim in illa partes nervoſæ corporis tantum non univerſi, robore ſuo deſtitutæ ac debilitatæ exiſtant: fieri non poteſt, quin nec ſeminalis humor naturalem ac ſpirituoſam adipiſcatur temperiem, ſed juſto tenuior, ac acrior factus, vaſa ſeminalia ſtimulet, & ad præcocem ejaculationem proritet. Nihil vero in tali caſu præſtantius eſt, quam eſſentia ſuccini rite præparata, ſi illius quindecim guttæ & mane & veſperi, ex ſyrupo acetoſitatis citri, aqua permixto aſſumantur. Extrinſecus roborandis genitalibus partibus egregie inſerviet ſequens ſacculus. Recipe florum roſarum rubrarum, balauſtiorum, anthos, lavendulæ, ſalviæ, chamomillæ Romanæ ana manipulum unum, cubebarum, cinamomi, caryophyl-

phyllorum ana unciam dimidiam, benzoes, ſtoracis, maſtichis ana drachmas ſex. M. C. D. S. ſpecies, quæ in vino rubro decoctæ ſacculo includantur, & mane aut veſperi regioni pubis imponantur. Et hæc ſunt, quæ proponenda duxi, quibus ægrum votis ſuis potiturum eſſe, haud deſpero.

CASUS XXXVII.

De malo hypochondriaco-ſpaſmodico flatulento.

Juris quidam peritus, quadraginta annorum, conſtitutionis olim ſtrictioris, jam magis obeſæ, vitam amans ſedentariam, ſtudiis ac meditationibus deditiſſimus, ac variis animi paſſionibus, præſertim curis atque ſollicitudinibus indulgens, menſe Auguſto anni 1722. in eam primum incidit moleſtiam, ut hauſtos mane potus calidiores, non minus ac ſingulas epulas niſi ipſe vomitus, ſaltem laborioſi vomendi conatus exceperint. His per aliquot annos toleratis, accidit, ut vere anno 1725. mane expergefactus dolores in toto corpore contuſorios perceperit: quos vero cum eodem die evaneſcerent, parum curavit. Sed elapſo octiduo hi dolores recrudeſcebant atrociores, cum ea ſenſatione, ae ſi totus fuſtibus fuiſſet percuſſus; ac omnium fere actionum voluntariarum impotentia. Accitus medicus commendabat venæſectionem; qua inſtituta, & adhibitis quibuſdam remediis, largus noctu erumpebat ſudor, cum eoque varia tubercula ulceroſa effloreſcebant, & dolores protinus remittebant. Interim moleſti illi vomitus adhuc recurrebant quotidie; & tandem, cum circa utrumque æquinoctium venam præberet ſecandam, & ſub epulis vino Gallico generoſo uti cœpiſſet, autumnali anni 1725. tempore ceſſabant aliquantulum. At vero novus ſuccedebat affectus, longe moleſtior; namque dolor ſatis acutus caput in regione frontis, præſertim ſupra orbitam ſiniſtri oculi occupabat quotidie; & ab hora nona matutina ad tertiam pomeridianam inſtar hemicraniæ inhærebat. Huic affectioni obviam ivit æger pilulis polychreſtis, atque quotidiano pulverum præcipitantium uſu; ex quibus non quidem perfectam ſublationem; at inſignem dolorum remiſſionem conſequutus eſt. Præterea vero ſingulo & vere autumno, vehementes accedebant ſanguinis orgaſmi, adeo ut tum per quatuordecim fere dies largiſſimos ſudores nocturnos, & crebram mingendi cupiditatem ſub ſomno toleraverit ægrotus.

Quæ ſymptomata cum nullis obſecundaſſent remediis; menſe octobri anni 1731. in atrocius demum abierunt malum. Namque dum poſt prævias animi graviores commotiones, veſpertino tempore viri cujuſdam, ſumma dignitate conſpicui intereſſet exequiis; ibidemque partim piceos ex facibus fumos inſpiraſſet, partim corpus inſigniter refrigeraſſet: accidit, ut poſtridie ſuffocativum incurrerit affectum, cum ructuum flatuumque pertinaci retentione. Quandocunque reſpirabat; videbatur veluti obex in imo ventre poſitus, qui præpediebat ſpirationem: atque tanta urgebat alvi conſtipatio, ut clyſterum ope ipſam moliri oportuerit. Adhibuit contra has affectiones varia medicamina, infuſa vinoſa, præſertim pulverem contra acredinem, & antiſpaſmodicum Hallenſium, nec non eorundem pilulas polychreſtas, & eſſentiam anthypochondriacam; atque circa vernum currentis anni tempus venam curavit incidendam: quibus quidem mitigatæ, ſed neutiquam adeo ſublatæ ſunt, quin adhuc per intervalla redeant, & ſæpenumero moleſtis vomitibus, aut ſaltem dolorificis ad illos conatibus junctæ deprehenduntur.

Ceterum pro potu ordinario loco cereviſiæ Gardelebienſis, hactenus potæ, ſuaſu medici jam utitur ea, quæ Luteræ regiæ ſub nomine *Luchſtein* coquitur, ſed inde alvi ſegnitiem magis obſervat confirmari. Doloribus corporis, quos anno 1725. in ſiniſtro potiſſimum latere paſſus eſt, tum acceſſerat frigida ſenſatio in occipite, ac artibus lateris ſiniſtri; quæ abhinc aſſidua inhæſit, neque per inflictum

ſtum ſiniſtro brachio fonticulum debellari potuit. Vultus color, plerumque floridus ac rubicundus, ſæpiſſime, præſertim circa oculos, commutatur in variegatum, acſi quidam digitorum ſuorum veſtigia ipſi impreſſerit. Non minus pectus muco videtur repletum, quem quidem exſcreare conatur; at adeo tenax inhæret, ut inter tuſſiendum ſæpiſſime metus fit, ne ſuffocetur, atque dorſi percuſſione adjuvari debeat. Diætam, cum officii ratione crebris fungatur itineribus, haud obſervare poteſt accuratam; ſed promiſcuis & cibis & potibus uti cogitur, neque etiam ab omni animi paſſione, licet ſummo nitatur ſtudio, cavere ſibi valet. Nicotianæ fumum, quam olim in deliciis habuit, jam parciſſime ſugit; & ſi opus fuerit, omnium etiam vinorum, maxime Rhenani potum evitabit eo lubentius, cum exinde ſanguinis ebullitionem, ac ventriculi acrimoniam ſuboriri ſentiat. Neque etiam ignorari oportet, fauces atque linguam per ſatis longum tempus, perpetuo ardoris ſenſu, acſi nimio Tabaci uſu fuiſſent excoriatæ, affici; quas ope gargariſmatum, ac juſculi avenacei cum ſachari permixti, aliquantulum mitigavit. Saliva vero viſcida, tenaxque ſpuitur, adeo ut quidam pulmonalem tabem metuant, prѳſertim cum carnoſa corporis ſubſtantia aliqualiter imminui videatur, & ſub exſcreatione fѳtidus odor nonnunquam percipiatur. Ipſe autem ægrotans, qui circa ventriculi ac diaphragmatis regionem præcipuas ſentit moleſtias, ibidemque impactam, quaſi pituitam, ſemet aſthmate laborare credit, ſeque curatum iri ſperat, ſi ſtagnationes ſanguineæ diſcutientur, debilitas ventriculi reſtitueretur, alvus lubrica fieret, atque præſertim pectus a nimia muci copia liberaretur. Noviſſime ſpaſmi arthritici per intervalla videntur accedere; ſed inſequuto ſudore mox diſſipantur.

Quæ cum ita ſint, ſalubre jam æger ad recuperandam ſanitatem efflagitat conſilium, & præcipue doceri geſtit, num commendatus ſibi a medico quodam vini inter epulas Burgundiaci, atque aquarum Sedlicenſium uſus futurus ſit conveniens.

CONSULTATIO.

Affectus præter naturam, quo vir conſultiſſimus infeſtatur, non alius eſt, quam qui a medicis hypochondriaco-ſpaſmodico flatulentus adpellatur. Quum enim in illo ventriculi concoctio læſa deprehenditur, & ideo loco generoſi chyli, cruditates acidæ, bilioſæ, atque viſcidæ generantur: cognitu omnino facilis fit cauſſa omnium, quibus æger premitur ſymptomatum, veluti ſunt vomitus, flatulentæ diſtenſiones ventriculi, ructus, conſtrictiones & anxietates præcordiorum, ſanguinis ebullitiones, alvi ſegnities, atque dolores, qui artus occupant, arthritici. Hujus autem hypochondriacæ paſſionis primi natales partim vitæ generi ſedentario, motus experti, atque nimiis mentis laboribus cum meditatione junctis; partim diuturnis curis, atque mœroribus; partim denique inordinatæ victus rationi debentur, maxime ſi nativa generis nervoſi debilitas, uti quidem videtur, acceſſerit. Atque difficillimum ſane eſt, hiſce vitiis ſolo pharmacorum uſu mederi; ſi votis potiri velimus, omnis curandi vis ex pertinaci vivendi ac rerum non naturalium obſervatione expectari debet. Idcirco ante omnia nimias mentis fatigationes atque meditationes moderari, & corpus potius crebris, ſed temperatis exercitiis movere oportet. Præſertim vero omittere convenit omnem cereviſiæ potum, ventriculo in hiſce morbis vehementer inimicum: in cujus locum vel acidulis Selteranis cum quarta vini Rhenani parte maritatis, vel ſequenti decocto uti præſtabit: Recipe radicum ſcorzoneræ, ſarſaparillæ, chinæ, raſuræ cornu cervi ana uncias duas, corticis ligni ſaſſafras, ſeminis fœniculi ana uncias ſemis. M. C. C. irrorentur cum olei tartari per deliquium uncia ſemis, D. S. ſpecies, quarum unciæ binæ ex tribus aquæ menſuris per tres horæ quadrantes decoquendæ ſunt. Nec alienum erit, hujus pota-

tationi parcum vini veteris aut Moſellani, aut Rhenani uſum interponere.

Ex remediis commendo Elixirium meum viſcerale, octoginta circiter guttulis ſub finem prandii ſumendum; & pulverem laxantem rhabarbarinum, cujus ope ſingulo octiduo alvus purgetur, neceſſe eſt. Et hiſce denique futuro menſe Junio adjungendum eſſe Pyrmontanarum vel Egranarum uſum, omnino ſum perſuaſus.

Relatum abhinc eſt, ægrum ex commendata medendi ratione, præſertim Elixirio viſcerali, ſymptomatum ſuorum egregium deportaſſe allevamentum.

CASUS XXXVIII.

De affectu hypochondriaco-ſpaſmodico flatulento.

Vir duos & quadraginta annos natus, debilioris ac ſtrictioris corporis, variis ab incunabulis fere graviter infeſtatus fuit ægritudinibus. Præter varii generis febres enim, ac dyſenteriam, decimo quinto ætatis anno perniones exulceratos paſſus eſt; & cum abhinc inordinato vivendi generi, atque crebris indulgeret crapulis, anno vigeſimo ſeptimo in Galliis degens, gravem toleravit pectoris affectionem. Ab hac cura lactis aſinini liberatus, denuo perverſam victus rationem ſubiit; & cum præſertim nimium vini potum, atque calidioris Nicotianæ uſum ad ſeram uſque noctem protrahere ſueviſſet: exinde omnes fere generoſos ſaccos exſcreavit, & hinc tandem & fluidarum, & ſolidarum partium labem ſibimet contraxit, aut nulla ſpirituoſa, vel cibos aromatiſatos abſque moleſtia ferre potuerit, ſed crebris vomendi conatibus, quin & ipſis vomitibus ſæpius laboraverit. Atque tali ratione ſanitas magis magiſque vacillare, & ventriculi robur adeo debilitari cœpit, ut jamjam ex leviſſimo diætę errore, graves ventriculi preſſiones, ructus frequentiores; flatus ac murmura imi ventris, atque ſæpius vehementem cordis palpitationem patiatur. Pedes perpetuo ſunt frigidiſſimi; haud raro matutino præſertim tempore nauſeam incidit, cum tanto vultus pallore, ut mortuo videretur ſimilis; adpetitu fruitur vario, & plerumque duriores, & concoctu difficiles cupit, qui vomitum ipſi movent; ſomnus eſt turbulentus, terrificis inſomniis ſtipatus, quem verſus diluculum copioſus ſudor, cum ſubſequente laſſitudine excipit; vigor memoriæ, & audiendi facultas ſenſim imminuuntur; hyeme graves catharrales affectus, coryzam atq; tuſſim tolerat cum excretione muci largiſſima; quæ vero noviſſimis annis, cum pectoris calori magis ſtuderet, longe fuerunt mitiores. In hoc rerum ſtatu venam ſæpius tundendam præbuit, nec non vomitoria, purgantia, variique generis medicamina uſurpavit; quæ inter a luctus uſu efficaciſſimam ſemper deprehendit opem. Noviſſimo hyeme meæ ſe tradidit curationi; & adhibuit pulveres temperantes ex nitro, arcano duplicato atque cinnabari nativa concinnatos, magneſiam albam, eſſentiam ſtomachicam ex eſſentia corticum aurantiorum, pimpinellæ, tincturæ proprietatis, ac oleo tartari per deliquium confectam. Non minus circa vernale æquinoctium, præviis pediluviis, venam incidendam curavi, & per ſex ſucceſſive dies pilulas de Gummatibus Conerdingii propinavi. Neque male ex his habuit; ſed cum nondum penitus debellatum ſit malum, & animus jam in diverſas atque graves rapi videatur cogitationes, ſalubres anhelat conſilium.

CONSULTATIO.

Ex communicata mecum morbi hiſtoria probe intellexi, ægrum ex affectu hypochondriaco-ſpaſmodico-flatulento laborare; qui ex perverſo vivendi genere, calidiorum potuum, atque Tabaci nimio uſu, animi affectibus, & forſitan corporis refrigerationibus ſuam traxit originem. In hoc vero morbi genere non ſolum fluidæ noſtri corporis partes, ita-

impuris, viſcidis, ſcorbuticiſque ſalibus ac ſordibus imbutæ; verum etiam ſolidæ atque nervoſæ, præſertim ventriculi, & inteſtinorum regiones deſtructæ & labefactatæ deprehenduntur. Unde ſpaſmodicę primarum viarum diſtentiones ſuboriuntur, quæ per alias nervoſas partes propagatæ, cruorem vitalem majori impetu atque copia a corporis ſuperficie ad caput & præcordia cogunt compelluntque: quibus etiam cauſſis omnia ſymptomata, veluti ſunt preſſiones ventriculi, ructus, flatulentiæ, borborygmi, cordis palpitationes, frigus partium extremarum, nauſea, inſomnia terrifica, ſudores nocturni, laſſitudo, atque memoriæ debilitas in acceptis ferenda ſunt. Quæ mala cum jam longo durarunt tempore, adeo ut fluidæ non minus ac ſolidæ partes a ſtatu naturali receſſerint: neceſſe eſt, ut congruis ſubſidiis oppugnentur, & hæc diu cum patientia adhibeantur. Idcirco præ aliis laudem merentur Egranæ, quarum vel cum una parte lactis vaccini, vel æquali pondere aſinini, ſi fuerit in promptu, permixtarum, ſingulo mane per quinque hebdomades menſura una cum dimidia potetur. Verum ante non minus, quam poſt illarum potum, ſumenda erit potio laxans, cujus hæc eſt compoſitio: Recipe mannæ electæ unciam unam & ſemis, rhabarbari drachmam, terræ foliatæ tartari ſcrupulos duos, aquæ florum acaciæ uncias quinque, coque & ſolve leni calore, colaturæ adde olei de cedro guttas tres. M. D. Sub ipſa curatione, ſingulo triduo quatuordecim pilularum mearum balſamicarum veſperi devorandas commendo; quippe quæ tonum atque partium ſolidarum confortando, flatus potenter diſcutiunt. Præterea inter epulas ex ultimo hauſtu ſexaginta guttas Elixirii mei balſamici adhibere convenit; & in vicem potus ordinarii, ſequenti decocto uti: Recipe radicis ſcorzoneræ, chinæ, ſarſaparillæ ana uncias quatuor, cichorei, glyzirrhizæ ana unciam unam & ſemis, caſſiæ caryophyllatæ, corticis ligni ſaſſafras ana unciam ſemis. Conc. Cont. M. D. S. ſpecies, quarum unciæ binæ ex tribus aquæ menſuris per horam dimidiam, addito paſſularum minorum uno manipulo decoquantur. Neque vero incongruum erit, hujus decocti potui hauſtum vini Rhenani, aut Burgundiaci nonnunquam interponere.

Hæcce curatio eo auſpicatior erit, ſi æger ſub illa ab omnibus durioribus, concoctu difficilioribus, ſale conditis, aut fumo induratis eduliis probe ſibi caverit; corpus, cœlo exiſtente ſereno, ſedulo moverit; nec non abſoluta ea curatione rectum vivendi genus obſervaverit, ac ſubinde bis quotannis venam in pede tundendam præbuerit, & pilulas meas balſamicas, ſtomachicumque Elixirium continuaverit. Quod ſi humorum commotiones acceſſerint, pulveres temperantes a medico ordinario commendati in uſum trahi poſſunt. Ceterum operæ erit pretium, juſculis cum herba petroſelini, aſparago, radice ſcorzoneræ, atque graminis, nec non ſucco citri ac aurantiorum, aut cancris paratis ſæpius veſci; & pedes ſingula ferme veſpera in temperata immittere pediluvia. Quæ ſi rite obſerventur, de felici curationis ſucceſſu nullus dubito.

CASUS XXXIX.

De affectu hypochondriaco ſpaſtico, atque flatulento, functiones animales ſimul turbante.

VIr trium quinquaginta annorum, ſtaturæ mediocris ac tenerioris, ingenii vivicaciſſimi, temperamenti ſanguinei, ſub præſenti morbo ad melancholicum vergenti, adoleſcentiæ annos inordinato tranſegit vivendi genere. Namque non ſolum omnis generis cibis durioribus, acidis, ſalitis, pinguioribus promiſcue veſci, viniſque acidis, ac fæculentis cereviſiis ad exceſſum uti ſuevit; verum etiam corpus ſaltando, vel aliis cauſſis commotum ſæpiſſime refrigeravit, quin haud raro totus calens frigidos ingurgitavit potus. Neque etiam minus ſub multis, quibus interfuit juvenis altercationibus, caput præſertim variis percuſſum eſt plagis atque læſionibus: & abhinc

abhinc crebris defunctus itineribus, gelidiſſimi aeris tulit injurias, atque paſſionibus animi ſæpiuſcule indulſit. Interim in juventute poſt leviſſimam commotionem, ſanguinem e naribus reddere ſuevit: qui increſcente ætate per vaſa hæmorrhoidalia, large atque ſtatis temporibus fluxit. Nihilo tamen minus non fieri potuit, quin ex tam irregulari diæta ſanitatis ſibimet contraxerit labem: namque primum moleſto aurium tinnitu infeſtabatur, & huic junctum eſt ventriculi vitium atque digeſtionis læſio; qua tanta pituitæ atque cruditatum copia in primis regionibus increvit, ut poſt intruſam faucibus excutiam ventriculi, qua per aliquot annos quavis hebdomade bis vel ter uti ſuevit, ſemper plus quam libra ſaburræ crudæ acidæ, viſcidæque eructata, & præterea per ſpontaneos, quos ſæpe toleravit vomitus, inſigni quoque copia reddita fuerit. Non minus vehementes in nucha atque brachiis percepit olim dolores pungitivos, qui jam evanuerunt: ac præſertim poſt acidorum vel dulcium ciborum uſum ingentes, eoſque rodentes circa umbilicum ſenſit cruciatus, quæ ſubſequuta alvi dejectione mitigati, tandem vero evacuatis per ſæpius adhibitum infuſum rhabarbarinum, multis mucidis, ac nigris ſordibus, prorſus ſublati ſunt. Has equidem moleſtias, multis variiſque remediorum generibus, purgantibus, tincturis, eſſentiis, aquis mineralibus ſtrenue oppugnavit; ſed tantum abeſt, ut iiſdem malum ſuum debellaverit, ut illud potius ſæpenumero recruduerit longe atrocius. Et ut illas, quibus jam cruciatur, affectiones tantummodo recenſeam; has inter maximam crucem figit, aurium tinnitus, noctu præſertim tanta vehementia inhærens, ut omnem fere ſomnum ægro eripiat, aut ſaltem ſoporem variis terriculamentis turbatum relinquat. Immaniter non minus ſolicitatur capitis tumulentia, atque dolore gravativo; quem quidem attracto per nares pulvere nervino, & hinc emuncto tenaciſſimo muco nonnunquam mitigare, non vero penitus depellere poteſt. Nec conſtans levamen percipit ab infuſo laxante promtuper uſurpato; licet evacuatis per illud multis acidis, viſcidiſque ſordibus, per aliquod tempus ſublevatus fuerit. Quæ cuncta ſymptomata meo quidem arbitrio ex ventriculi cruditatibus natales ſuos mutuantur; quibus etiam procul omni dubio catharralis gravitas capitis, atque aurium tinnitus debentur. Et cum in hiſce tollendis omnia haſtenus uſurpata remedia ſpem fefellerint, confugimus ad Te Vir Illuſtris; & a tuis conſiliis certum ſperamus auxilium.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

QUæ mihi de gravi, qua vir quidam Conſultiſſimus premitur, ægritudine perſcripſiſti, ita ſunt comparata, ut duo potiſſimum indicent vitia, quibus omnium ſymptomatum primi debentur natales. Primum enim nervoſæ capitis partes admodum debilitatæ, & vaſcula ſanguifera cruore ſpiſſo atque viſcido infarcta videntur: unde æqualis humorum per cerebrum, membranaſque illud cingentes circulatio impedita, capitis doloribus, ſomno turbulento, terrificis inſomniis, ac melancholicis moleſtiis, originem ſuppeditavit. Cum autem ex viſcidis illis humoribus ſeroſa potiſſimum colluvies per diuturnam ſtagnationem ſeparari ſoleat; non ſane mirum, ſi mucoſa ac viſcida pituita per nares ſæpius excernatur. Quin ſeparatum illud in organis auditus, maxime concha, cochlea ac labyrintho auris ſerum, reſolvitur in vapores halituoſos; qui exitu per tubam Euſtachianam deſtituti, ſuſurrum tinnitumque aurium, ſomnum turbantem progenerant. Multæ autem fuerunt cauſſæ, quibus capitis imbecillitas, dictorum mater ſymptomatum, in acceptis ferenda eſt; quas inter vel graves illius contuſiones, refrigerationes in juventute toleratas, atque crebras animi commotiones allegaſſe ſufficiat.

Deinceps deſtructo etiam ventriculi tono quædam debetur animadverſio: hinc enim digeſtio læditur, alvi ſegnities inducitur, & in ventriculi ac duodeni potiſſimum inteſtini cavitate generantur mul-

multæ acidę, viſcidęque cruditates, quæ nonſolum flatulentas anguſtias, inflationes, doloreſque imi ventris pungitivos pariunt; verum etiam ſpaſmos excitando, ſuccos vitales majori copia ad caput compellunt. Quę cum ita ſint, pręſens affectus nomen hypochondriaco-ſpaſmodico-flatulenti, caput ſimul occupantis, & functiones animales perturbantis omni tuetur jure; qui, niſi congruis remediis tempeſtive adhuc oppugnetur, metum omnino incutit, ne tandem in ſoporoſos affectus, vel melancholiam, vel etiam apoplexiam terminetur.

Curatio vero tam ſontici mali duabus iterum abſolvitur indicationibus; quarum prima eſt, ut roboratio ventriculi elatere, digeſtionis vigor naturalis reſtituatur, & hinc nimia cruditatum acidarum mucidarumque generatio prępediatur: altera, ut caput confortetur, impetuoſus humorum ad illud raptus derivetur, eorumque liber ac æquabilis per cerebrum reſtituatur circuitus. Quibus ſcopis impetrandis convenientiſſimam puto hanc medendi rationem.

Quo nimirum impetus humorum a capite revellatur, operæ erit pretium, ſingulis menſibus luna decreſcente, binas cucurbitulas nuchæ, totidemque brachiis atque pedibus cum ſcarificatione admovere; & quavis veſpera pediluviis ex ſola aqua fluviatili paratis, tepidioribus duntaxat uti, tumque lectum conſcendere ad lenem ſudorem expectare.

Deinceps in capite roborando non minus, ac moleſto aurium tinnitu conſopiendo, egregiam præſtabit opem pulvis cephalicus, ex herbæ majoranæ, ſuccini præparati ana uncia una, caryophyllorum aromaticorum uncia dimidia paratus, & pondere drachmarum duarum alternis diebus capiti inſpergendus.

Tum vero ad acrimoniam temperandam, humorum ebullitionem demulcendam, tranſpirationem promovendam, atque ſordes flatuſque primarum viarum eliminandos, pulverem temperantem & pilulas meas balſamicas commendarem. Illius hæc eſt compoſitio: Recipe lapidum cancrorum unciam unam, cornu cervi philoſophiee præparati, concharum præparatarum, nitri depurati ana drachmas duas, cinnabaris nativæ præparatæ, ſuccini pręparati ana ſcrupulos duos, olei de cedro Italici guttas octo. M. F. pulvis, qui pondere drachmæ unius brevi ante epulas ex aqua, vino nupta aſſumatur. Veſperi autem octodecim pilularum mearum balſamicarum capiantur, & inſequenti mane aliquot vaſcula decocti fabarum Coffee, aut inſuſi theiformis ſorbillentur, quod ſic ſe habet: Recipe herbæ meliſſæ, betonicæ, majoranæ, ſalviæ, ſummitatum millefolii ana manipulum unum, ſeminis fœniculi drachmas duas. Conc. Cont. D. Hęc duo medicamina alternare etiam licet, adeo ut veſperi ſumatur pulvis, mane devorentur pilulę; & hac curatione per quatuordecim dies continuandum eſt: atque interpoſitis tum quinque diebus, iterum commendatæ curationi inſiſtendum ſuadeo.

Quod autem diætam attinet, quæ ad debellandos ejuſmodi morbos nihil eſt fructuoſius; neceſſe eſt, ut æger ante omnia ab animi affectibus, curis ac ſolicitudinibus, quantum fieri poteſt, ſibi caveat; aerem frigidum humidumque fugiat, & præſertim veſperi omne frigus a capite & auribus arceat.

Non minus a vino, præſertim Bohemico, cereviſiis ſpiſſioribus, ſpirituoſis, atque ſic dictis aquis deſtillatis calidioribus ſedulo ſibi temperare debet: & potius pro potu ordinario, ſequenti uti decocto: Recipe radicis ſcorzoneræ unciam unam, cichorei, liquiritiæ ana drachmas duas, herbæ cardui benedicti manipulum unum: M. coquantur per horę dimidium in quatuor aquæ menſuris; ſub finem addantur cortices citri recentes. Quod decoctum ſufficienti quantitate potare, & ſub epulis hauſtum vini veteris Rhenani, aut Moſellani interponere decet. Præterea cibi fugiantur acidi flatulenti, cœna ſit parcior; corpus ante paſtum moderate moveatur, & grato conſortio animus erigatur. Et hæc ſunt, quæ in ſalutem ægrotantis proponenda duxi: quę

Deus

Deus reddat fauſta ac ſalutaria, ex animo precor.

CASUS XL.

De affectione hypochondriaca & melancholica.

JUvenis eſt 22. annorum, cui a quatuor jam annis, & amplius ſtomachus eſt debilis. Verum a novem aut decem præſertim menſibus, ventriculi ac primarum viarum graviores ſe manifeſtarunt affectiones, ita ut a paſtu ſuperveniant illi ventriculi gravitas, & anguſtiæ & cordis palpitationes, quæ non ceſſant niſi duabus aut tribus, quin ſæpius quatuor & quinque ab epulis horis: tum flatibus replentur inteſtina, quandoque eſt vertiginoſus, ordinario triſtis & melancholicus, ita ut dum adſunt iſtæ anguſtiæ, nec verba, nec conſortia ſufferre poſſit; viſus fit debilis, & quod magis funeſtum, alvus ad tres vel quatuor dies conſtipatur, valde emaciatur, genua flacceſcunt, & viribus privatur. Interim ſuperveniunt dies, quibus prędictę ſtomachi anguſtiæ ceſſant; tum etiam melancholia remittit, & eſt hilaris, ac quaſi ſanus, appetitus ſemper conſtat. Sunt dies, quibus comedit; gravatur tamen ſemper ſtomachus; ſunt autem, quibus comedere non audet, quia, uti dicit, redeunt ac augentur anguſtiæ atque gravitas ventriculi: urinæ quandoque rubrę, turbidę, cum ſedimento lateritio, quandoque citrinæ minguntur. Ad hunc ergo morbum, qui a medicis affectio hypochondriaca dicitur, debellandum, jam a quatuor menſibus prę ſcripta fuerunt 1) decocta ſplenetica laxativa, tum 2) martialia in infuſo, cum cremore tartari ac herbis amaris, 3) in forma electuarii, ſumtis per intervalla pilulis ex gummatibus cum trochiſcis alhandal acuatis; diætamque ſervavit, nihil comedendo, niſi concoctu faciliora. Interim hæc nihil proficiunt, remanent prędicta ſymptomata, corpus magis emaciatur, nec alvus niſi arte laxatur, magis melancholicus & moroſus fit, dormit autem ſecure, & nulla eſt febris.

CONSILIUM.

TRadita mihi eſt cum litteris hiſtoria, quam conſultiſſimus vir ad me miſit, rogans ſimul, ut meum de morbi genere judicium cum conſilio medico, quamprimum fieri poſſet, redderem. Cui quidem deſiderio lubens ſatisfacturus, caſum iterato perlegi, eodemque probe penſitato, intellexi, juvenem, de quo ſermo eſt, paſſione hypochondriaca, ſpaſmodico-flatulenta, ſimulque melancholicha affligi. Sedes hujus tam gravis mali in ventriculo potiſſimum, & canale inteſtinorum quærenda: ventriculus, quippe repletus eſt flatibus multis, ex prava digeſtione, & inde oriundis crudis, acidis & viſcidis ſuccis, prognatis. Inteſtina autem, pręſertim inferiora, atroci bus ſtringuntur ſpaſmis, ut nec flatus, nec excrementa, rite tranſmittantur & egerantur. Unde poſtea alvus obliviſcitur officii, & flatus retrocedunt ad ſuperiora, ipſumque ſtomachum, eundem diſtendunt nimium, diaphragmatis deſcenſum impediunt, & ſanguinem ſurſum, maximeque ad caput agunt & congerunt. Atque hinc repetenda origo omnium adeo infeſtorum ſymptomatum, anxietatis pręcordiorum, doloris conſtrictorii in pectore, capitis & oculorum vertiginoſæ perturbationis, cordis palpitationis, reſpirationis difficilioris, angoris, motus & inquietudinis animi. Quæ vero antecedentes externæ morbi fuerint cauſſæ, in ejuſdem deſcriptione eſt quidem omiſſum: interim tamen multiplici confirmatum habeo experientia, in ejuſmodi ægris, aut nativam quandam debilem cum exquiſitiori ſenſu diſpoſitionem, a parentibus hypochondriacis, maximeque matre hyſterica acceptam, aut febrem intermittentem, cito nimis ac præpoſtere ſuppreſſam, aut graviora animi pathemata, aut etiam nimia & intempeſtiva Veneris exercitia ut plurimum fuiſſe accuſanda. Sed quæcunque ex his præceſſerint cauſſæ, jam curatio eo unice erit dirigenda, quo primæ viæ a crudorum ſuccorum ſentina, & acido-viſcida colluvie

liberentur; tonus ventriculi, & inteſtinorum, cum inde pendente digeſtione firmetur, flatus infeſti diſcutiantur, maximeque omnium alvus libera ſervetur, & aperta. Quæ cuncta, ut eo rectius perfici queant, præmittenda; niſi brevi facta fuerit, ſanguinis in pede miſſio, ad ſex vel ſeptem uncias inſtituenda. Tum uſurpanda medicamenta, & quidem methodo hac: Initium faciendum emetico leni, uti habet formula ſub Litt. A. quod mane ſumendum, & aqua tepida cum butyro liberalius condita ſuperbibenda, idque vomitorium dandum ter alternis diebus. Dein quotidie veſperi dimidia drachma ſalis aperitivi, in ſchedula Litt. B. deſcripti, in aquæ puræ fontanæ unciis duodecim ſoluti ſumenda; mane autem alterno die pilularum balſamicarum ex præſcripto formulæ ſub Litt. C. præparatarum ſeptem vel novem numero deglutiendæ. His per 10. aut 14. dies inſiſtendum, ſimulque interea in fine prandii, ad roborandum ſtomachum aſſumendæ quinquaginta guttæ Elixirii, cujus præparationem docet ſchedula ſub Litt. D. Tum circumacto hoc tempore ſingulis diebus mane & veſperi exhibendæ ſpiritus nitri dulcis guttæ viginti vel triginta, ex unciis octo aquæ puræ fontanæ, tanto magis, ſi forſan ſanguinis præſto fuerit ebullitio. Quoad vitæ, victusque regimen, e re erit, ut æger abſtineat a potu exæſtuante calido, cibis crudis, acidis, maximeque e lacte paratis, ac in cœna parum capiat; evitet animi pathemata, intenſius frigus, imprimis pedibus admiſſum, viciſſim animum oblectandi occaſionem captet, frequentius inter homines amicos verſetur, aërem mutet, corpus ſubinde motu exerceat, eumque in finem iter ſuſcipiat. Quod ſi autem morbus fuerit adeo rebellis, ut his penitus cedere nolit; ego longa & multiplici experientia edoctus, certius & efficacius nullum fore auxilium cenſeo, quam ex uſu acidularum: inter huic morbo quam maxime conducibiles erunt Schwalbacenſes; aut ſi forſan harum non foret copia, Spadanæ. Hæ potandæ non domi, ſed optime ad ſcatebram, nec nimis frigidæ, ſed impoſita in aquam calidam lagenæ obturata, pauliſper tepefactæ, potatio inſtituenda mane, & bibendæ ſucceſſive inter obambulandum duæ aut tres libræ medicæ; idque per quatuor, aut quinque hebdomades. Ante vero, quam hæc per potum acidularum curatio ſuſcipitur, die antecedente alvus ſubducenda per potionem laxantem, cujus formula adjecta ſub Litt. E. idque in media, ac finita ipſa repetendum: & præterea quotidie, quamdiu potatio durat, atque etiam aliquamdiu poſt eam, prandio finito, ſumenda doſis Elixirii ſtomachici, ſupra laudati. Quæ omnia, ſi ex præſcripto rite ſervabuntur, ſpem ego foveo haud dubiam, ægrum inde expectatum levamen fore experturum, & ſanitatem recuperaturum: quod, ut Deus ita omnino evenire jubeat, ex animo precor.

Litt. A. Recipe radicis Ipecacuanhæ grana 24. tartari vitriolati, nitri depurati, ſalis tartari ana grana quatuor. M. F. pulvis pro una doſi.

Litt. B. Recipe nitri puriſſimi, arcani duplicati, lapidum cancrorum ana unciam ſemis, terræ foliatæ tartari drachmas duas, ſal aperitivum.

Litt. C. Recipe gummi ammoniaci, extracti centaurii minoris, rhabarbari, hellebori nigri, limaturæ martis, cinnabaris rite paratæ ana drachmam, extracti croci drachmam ſemis. M. F. l. a. pilulæ ex ſcrupulo uno no. XX.

Litt. D. Recipe eſſentię gentianæ rubrę, corticum aurantiorum, caſcarillę, tincturę tartari ana unciam ſemis, ſpiritus ſalis ammoniaci drachmas duas. M. D.

Litt. E. Recipe mannę electę unciam, rhabarbari drachmam ſemis, terræ foliatæ tartari, nitri puri ana grana 13. coque & ſolve leni calore in aquę veronicę unciis 6. colaturæ adde olei de cedro guttas 4. M. D.

CASUS XLI.

De melancholia hypochondriaca ex purpura retenta.

Vir haud infimę dignitatis, quadraginta annorum, temperamenti ſangui-

guine, ſpongioſi corporis habitus, aſſidua hactenus mentis tranquillitate gaviſus, neque præter purpuram æſtivo ſæpius tempore abſque moleſtia toleratam, ullis unquam morbis obnoxius, ſub hujus anni auſpiciis crebram mœrorum, atque ſollicitudinum habuit occaſionem, & abhinc circa vernale æquinoctium venæſectionem, quæ ſingulis antea æquinoctiis inſtituta fuerat, neglexit. Inde ex officii ratione per triginta milliaria peregre factus, in medio itinere noctu ex improviſo inſigni præcordiorum anxietate, angore & inquietudine mentis ineffabili, corporis laſſitudine, & omnis adpetitus proſtratione corripiebatur; adeo ut redire cogeretur. Reverſus perpetua animi turbatione, ac corporis anguſtia excruciatur; pulſus fertur inæqualis atque celer, humorum aſſidua vexat ebullitio, abſque manifeſtis cauſſis. Tunditur protinus in pede vena & detrahuntur octo cruoris unciæ; neque tamen minus præter continuam inquietudinem, veſperi præſertim æſtus accedit præternaturalis, pulſus fit citatior, & erumpit anxius ſudor. Talis paroxyſmus alternis potiſſimum diebus obſervatur atrocior; ſub quo flatus etiam ac murmura in imo ventre percipiuntur, ac animus adeo contriſtatus, meticuloſus, ac puſillanimis eſt, ut erigi nequeat, nec ullam admittat conſolationem: & præterea ciborum exigua fruitur adpetentia.

Pugnatum ergo fuit omnis generis medicaminibus, infuſi clyſteres, data præcipitantia, nitroſa, carminativa, ſtomachica, balſamica; cereviſiæ Martisburgenſi, qua pro potu ordinario uſus fuerat, ſubſtitutæ acidulę Selteranæ; atque corpus crebris exercitiis, maxime vectione in rheda motum: non minus ſanguis denuo miſſus eſt, conjuncto pilularum polychreſtarum, ſaliumq; nitroſorum ac aperitivorum uſu. Sed malum quidem paulo mitigare, non vero penitus tolli potuit. Hinc ego tandem conſultus percepi, ægrum olim purpura, ſub præſenti vero affectu efflorescentia quadam in collo ac pectore, mox denuo evaneſcente laboraſſe, venæſectionem neglexiſſe fuetam, multis indulſiſſe curis ac ærumnis, atq; ſub itinere corpus inſigni expoſuiſſe refrigerationi. Idcirco affectum, quo laborabat ille, nec pro hypochōdriaco, qui a tardiori ſpiſſorum humorum circuitu originem trahit, nec pro febre anomala lenta declarare potui. Credidi potius, illius natales materię acri cauſticę inflammanti, quę purpurę effectrix eſt, ex corporis ſuperficie ad internorum humorum maſſam redundanti, & membranis tunicisque cerebri nerveis incumbenti deberi: unde ſpaſmodicæ dictarum partium ſtricturæ excitatæ, hinc animales totius corporis functiones deſtructæ, ac mentis ideæ fuerunt turbatę. Quarum malum oppugnaturus, pro potu ordinario, in cujus locum aquis Selteranis, intermixto vino, hactenus uſus fuerat, ſed inde ventriculi debilitatem contraxerat, ordinavi decoctum, quod ita habebat: Recipe radicis ſcorzoneræ uncias ſex, ſarſaparillæ, chinæ, raſuræ cornu cervi, ana uncias quatuor, radicis cichorei, glyzirrhizæ, fœniculi ana unciam ſemis. Conc. d. S. ſpecies, quarum binæ unciæ ex tribus aquæ menſuris per tres horæ quadrantes ſunt decoquendæ. Dedi præterea ſequentem pulverem, ut duos illius ſcrupulos quavis veſpera aſſumeret: Recipe pulveris marchionum, matris perlarum ana drachmas duas, antimonii diaphoretici, nitri purificati ana drachmam unam, cinnabaris nativæ præparatæ, corticis caſcarillæ ana drachmam ſemis. M.F. pulvis. Tum quoque hora quarta pomeridiana triginta liquoris mei anodyni guttulas ex hauſtu aquæ frigidæ propinavi; & corpus pilulis meis balſamicis quandoque purgavi, ſubjuncto ſub tempeſtate amica corporis exercitio. Tandem ſub finem Auguſti acidulas Egranas commendavi; quas æger per tres hebdomades, bibendo quotidie integram earum tepidarum lagænam uſurpavit; ſimulque inter prandium eſſentiam corticis caſcarillæ, & veſperi liquorem anodynum adhibuit. Sub hac potatione multæ puſtulæ, aqua repletæ, in toto corpore effloruerunt, & per quatuordecim dies cum ingenti prurit[u], omnium vero ſymptomatum remiſſionem inhæſerunt: quibus tandem deſiccatis, continuatus eſt

pulveris ſupra allegati, atque liquoris anodyni uſus, & ſic æger perfecte convaluit.

Epicriſis.

Diſcimus ex hac morbi hiſtoria, ſymptomata,quæ melancholiam hypochondriacam comitantur, non ſemper ab obſtructionibus, vel ſtagnationibus ſanguinis in vaſis meſaraicis, atque viſceribus imi ventris; aut a conaminibus vel contentionibus naturæ, ad fluxum hæmorrhoidalem tendentibus, quibus a multis noſtri ævi medicis omnium ferme ſpaſmodicorum atque chronicorum morborum cauſſæ tribuuntur, derivanda eſſe. Sæpiſſime enim ſuboriuntur a dyſcraſia ac intemperie humorum acri, ſcorbutica, ac fere cauſtica: quæ ad corporis ſuperficiem propulſa, purpuram conſtituit. Hæc nimirum, cum olim in noſtris ac aliis Germaniæ regionibus, quæ ſcorbutum fovent, plane incognita fuit,jamjam univerſalem edere obſervatur ſtragem, multis morbis ſupervenit, & graviſſima inducit ſymptomata. Quin, ubi ſemel purpuraceum ejuſmodi ſeminium locum occupavit, ægerrime ſe denuo expelli patitur; ſed ſenſim altiores agens radices, nervoſis totius corporis partibus ſemet inſinuat, & univerſæ machinæ graves excitat paſſiones. Sic in capite obſervantur vertigo, vehementes dolores, tinnitus atque ſuſurrus aurium, idearum confuſio, memoriæ debilitas, gravia inſomnia, meticuloſitas ac inquietudo: in pectore percipiuntur ejuſdem graves oppreſſiones, conſtrictiones, anxietates, ſpiratio difficilis, anhelitus graves; in imo ventre ſentiuntur adpetitus proſtratio, nauſea, ructus, cardialgia, inteſtinorum flatulentiæ, borborygmi ac ingentia tormina; & denique totius corporis languor, moleſtus cutis pruritus, copioſiſſimi ac male olentes ſudores, virium jactura, artuumque dolores, ac ſi fuſtibus eſſent percuſſi ſæpenumero deprehenduntur. Hæc ſymptomata, purpura foras propulſa, inſigniter mitigantur, quin plane remittunt: contra vero, ſi ea intus fuerit acta, iterum recrudeſcunt; quid? quod veram inſaniam, melancholiam, motus epilepticos ac convulſivos inde propululaſſe, haud raro obſervavi.

Neque vero ullus eſt morbus, cujus curatio tantam expoſcit cautionem,atque providentiam, quam ipſa hæc purpura: Namque nec vini, nec cereviſiæ potum, nec calidiora, nec nimium ipſius profluvium abſque damno perferre ſolet: præſtantiſſimam autem opem a temperatis bezoardicis humectantibus, expellentibus, atque leniter ſedativis, præſertim liquore meo anodyno minerali conſequitur. Non minus aquæ minerales temperatæ egregiam in hoc affectu poſſident virtutem: de quibus obſervavi quoſdam, ex aquis Selteranis; alios ex Egranis, & quidem vel ſolis, vel lacte permixtis optime habuiſſe. Namque hæ, licet alvum copioſius moveant: ex hoc tamen profluvio tantum abeſt, ut malo damnum accedat, ut potius effloreſcentia purpuracea cum maximo emolumento, exinde largius ad cutis ſuperficiem propellatur. Non vero ſolum in noſtris locis deprehenditur hæc moleſtiſſima adfectio; ſed ante aliquod tempus Illuſtris Auguſtiſſimi noſtri Imperatoris Archiater, D. D. Garelli, & Experientiſſimus Regis Sardiniæ Archiater D. D. Bianchi me fecerunt certiorem, illud morbi genus in Auſtriæ ac Sardiniæ oras ex noſtris regionibus deportatum, magnam ibidem edidiſſe ſtragem; & ideo, qua in illo debellando medendi ratione uterer, ſcire deſiderarunt.

Meo quidem arbitrio purpura chronica, terris noſtris borealibus ac humidioribus, quibus familiaris etiam eſt ſcorbutus, ferme endemia, ex nimio potuum calidiorum, præſertim decocti fabarum Coffee uſu ſuos mutuatur natales: quibus ſalia fixa ac ſcorbutica, quæ in humoribus hoſpitantur, in acriorem, ſubtiliorem ac volatilem quaſi commutantur indolem, & tum impedito per cutim exitu, intra corpus remanentia, purpuraceos hoſce affectus inducunt. Ex eodem fundamento contagioſum utique hunc morbum credo: dum enim putrida effluvia,

quæ

quæ oris potiſſimum fœtore cognoſcuntur, poros aliorum corporum penetrant, atque humoribus pro varia eorundem ad putredinem proclivitate, intimius inſinuantur, producunt ac propagant ulterius chronicam hancce paſſionem. Qui ulteriorem illius cognitionem acquirendi cupidus eſt, adeat diſſertationem, quam olim de purpuræ genuina origine, indole ac curatione habui.

CASUS XLII.

De melancholia hypochondriaca cum hæmorrhoidibus nimiis.

Vir temperamenti ſanguinei, a primis incunabulis ad vigeſimum ætatis annum, præter leves, quas ex diætæ erroribus ſibimet contraxerat, moleſtias, ſub crebris itineribus, & vitæ genere laborioſo, illibata fruitus eſt ſanitate. At cum poſt annum vigeſimum, vitam inſigniter mobilem vi officii in valde ſedentariam, non interruptis mentis laboribus ac meditationibus ſtipatam commutare teneretur; præterea variis non ſolum animi affectibus, verum etiam perverſæ victus rationi indulgeret: non fieri potuit, quin accederent inſultus paſſionis hypochondriacæ. Namque melancholiæ quædam ſymptomata, veluti adpetitus proſtratio, inſoliti angores & inquietudines, ac inſignes artuum languores, ſemet exſerere cœperunt; ob vivaciſſimum autem ingenium haud adeo invaleſcere potuerunt: neque etiam minus cœcæ hæmorrhoides multam ipſi crucem fixerunt. Elapſis quatuor annis, aliud ſuſcepit munus, quod quidem priori longe quietius, & ab omni moleſtia vacuum erat; ſed ratione laborum, lucubrationum, ac deſidis ſine motu vitæ illud longiſſime ſuperabat. Hinc ſanguineum temperamentum ſenſim in melancholicum mutari cœpit: primum enim expergefactus mane artuum externorum inſignem ſentiebat gravitatem; ſomnoque fruebatur leviori, quem ſæpius totius corporis moleſti horrores conturbabant, & ægrum cum ſummo terrore evigilare cogebant. Alvi ſucceſſus antea naturalis deficiebat, præcordiorum anguſtia nocte dieque inhærebat aſſidua, ciborum adpetentia proſternebatur, flatus admodum infeſtabant, ac maximi dolores ſplenis atque ſepti tranſverſi regionem acerbe excruciabant. His moleſtiis per tres anni quadrantes miſere ſolicitatus; protinus ex improviſo horrendas in dorſo & oſſe ſacro percipiebat puncturas, quæ ſtatis potiſſimum horis invadebant, & fruſtra adhibitis variis remediis, fruſtra quoque inſtituto corporis motu per tres hebdomades immaniter ſæviebant: quibus tandem evaneſcentibus, atrox ſuccedebat melancholia, ac tanta animi abjectio, ut nulla admitteret ſolamina. Neque vero ullis, utut pretioſiſſimis remediis mitigabantur hæ adfectiones; ſed potius, cum aſſiduis, horrendiſque doloribus magis increſcebant. Incredibilis enim adfligebat mentis angor, quem memoria peccatorum puerilium mirum in modum exacerbabat; adpetitus adeo dejiciebatur, ut ſæpius per aliquot dies nihil cibi adſumeret; flatus vexabant inſigniter, nec ullis cedebant remediis, quin & caput occupare videbantur, tantiſque adficiebant tormentis, ut memoriæ pariter ac judicii vis paulatim periret; ac denique atrociſſimi dolores circa diaphragmatis regionem inhærebant. Hi enim horrendis ſingultibus per quaſdam quotidie horas ſæviebant, ſermonem interrumpebant, & manum pectori admotam in altum elevabant. Præ ineffabili anguſtia æger nec ſtare, nec ſedere, nec decumbere valebat, ſed per diem vectione in rheda aut equo corpus fatigare; noctu in perpetuis vigiliis obambulare debebat, ut ſæpius languore exanimis in terram concidiſſet; atque ſi nonnunquam obdormiſcebat, protinus vehementiſſimis agitationibus iterum evigilabat.

Poſtquam igitur in tam miſerando ſtatu per integrum fere annum, morti vicinus vixerat æger, & omnium remediorum uſum fruſtra adhibuerat, nec niſi lethiferam a Medicis perceperat prognoſin:

animum tandem deſpondebat, & quæcunque a vetulis pariter ac empyricis commendabantur, medicinas in uſum trahebat. Has inter erat tinctura quædam amarulenta, ex cujus uſu tantum percepit levamen, ut memoriæ ac judicii vigor, major fere ac antea rediret; licet melancholia ac reliquę moleſtię adhuc urgeant. Quamvis vero ex hac tinctura, cujus cochlear unum quotidie aſſumebat, copioſiſſima ſordium viſcidarum pariter ac flatuum colluvies per alvum excerneretur; attamen in ægro, ad cœcas hæmorrhoides proclivi, cum forſan juſto calidior eſſet, hęmorrhoidum nimium concitavit fluorem. Hic enim per tres jam menſes admodum copioſus inhęret, adeo ut ſingula hebdomade fere dimidia cruoris reddatur menſura, cum incredibili corporis languore, & virium proſtratione, & metu fiſtulæ ani. Neque tamen minus, licet alvus quotidie reſpondebt, pertinaciter adhuc inſiſtit flatulentia; artus externi gravativo dolore ac ſenſu afficiuntur; melancholia utut mitior continuat, adpetentia manet proſtrata, & ſomnus terriculamentis plenus obſervatur. Nec ignorari oportet, ipſum etiam quoſdam religionis articulos in dubium jam vocare, & pręſertim carnis reſurrectionem, quam olim egregie defendit, pertinaciter negare. Quum ergo anxius anhelet vir triginta quinque annorum, ut mentem ſanam pariter ac corpus ſanum recuperet; tuum, vir illuſtris, flagitat conſilium.

CONSULTATIO.

Communicatam mecum morbi ſatis gravis hiſtoriam, cum omnibus ſymptomatibus probe ponderavi; atque deprehendi, univerſum nervorum ſyſtema partim ipſius morbi vi, partim perverſa medicatione, inſigniter eſſe debilitatum. Præſertim vero nervoſarum ventriculi ac inteſtinorum partium naturale robur, quod ad perficiendam ciborum concoctionem, ad eliminandos vapores haud ſecus ac humores inutiles ſumme eſt neceſſarium, prorſus deſtructum eſſe videtur. Hinc enim inteſtinorum canalis & moleſtis, copioſiſque flatibus repletus, & acerbis ſtricturis agitatus fuit ſpaſmodicis; quarum ope cruor ſpiſſus majori copia ad partes ſuperiores, maxime caput, cor & pulmones compulſus, & in capite præcipue difficilius progrediens, phantaſiam turbavit, multiſque anxiis, terrificis atque erroneis ideis pariter ac inſomniis anſam dedit. Quamquam igitur natura ope remedii cujuſdam, procul dubio aloetici excitata, abundantes atque ſpiſſos humores per fluxum hęmorrhoidalem imminuere tentaverit: hic tamen, cum juſto copioſior fuerit, omnino malum penitus tollere haud valuit. Atque tali ratione inveteratum, totque calamitatibus ſtipatum malum, curatu ſane eſt difficillimum, ſaltem cautiſſimam expoſcit medicationem. Quam ut rite adgrediamur neceſſe eſt, ut ante omnia nimium ſanguinis per hęmorrhoides ſeceſſum congruis ſubſidiis refręnemus, ne diutius perſiſtente fluxu omnes prorſus vires dejiciantur; & deinceps labefactatum ventriculi ac inteſtinorum tonum, blandis remediis, quæ non exęſtuant humores, corroboremus.

Hiſce ſcopis obtinendis convenientiſſima remedia fore arbitror liquorem meum anodynomineralem, atque Elixirium temperatum balſamicum, ſi hujus tres partes cum una tincturę martis Zwœlfferi fuerint permixtæ. Mane nimirum liquoris anodyni 30. guttulæ ex hauſtu aquæ frigidæ ſumantur: paullo poſt quædam vaſcula infuſi theiformis ex veronica, meliſſa atque menta parati ſorbillentur; atque veſperi, aut hora quinta pomeridiana Elixirii dicti ſexaginta guttæ ex decocto inferius deſcribendo capiantur, cum ſubjuncto corporis motu. Hęc per quatuordecim dies adhibeantur, purgato bis quavis hebdomade corpore, per hunc pulverem laxantem: Recipe rhabarbari electi ſcrupulos duos, ſolutionis oculorum cancri, nitri purificati ana ſcrupulum ſemis. M.D. In locum porro cereviſiæ pro potu ordinario commendo ſequens decoctum: Recipe ligni ſantali rubri, citrini, radicum cichorei, ſarſa-

parillæ, ſcorzoneræ ana uncias quatuor, ſeminis fœniculi, corticis ligni ſaſſafras ana drachmas tres. M. Conc. D. S. ſpecies, quarum binæ unciæ ex tribus aquæ menſuris per horæ dimidium decoquantur. Ceterum hortor, ut omnes cibi flatulenti, acidi, ſaliti, & qui ex farina, ſimila, vel lacte parantur, omni ſtudio evitentur, animique graviores commotiones, ac omnis corporis refrigeratio, ſedulo fugiantur.

CASUS XLIII.

De paſſione hyſterica.

MAtrona generoſa, LV. annorum, temperamenti ſanguineo-cholerici, ingenii vivaciſſimi, ſed animi valde ſenſibilis & ad iracundiam proni, habitus corporis carnoſi, & maxime ſpongioſi, teneris tamen membris, ac exilioribus vaſis prædita, ſanguine ac ſuccis plena, anno ætatis vigeſimo primo matrimonii leges ſubiit. Sub hoc novem fœtus feliciter enixa eſt, quorum tertium, geſtationis tempore variolas paſſa, ſemeſtrem duntaxat, mortuum, ac variolis, quæ in utero materno totum embryonis corpus occupaverant, putrefactum excluſit. Neque etiam præter febres acutas atque pleuriticas, nec non dyſenteriam ex terrore ſedecim abhinc annis toleratam, gravioribus per totum vitæ ſuæ tempus laboravit morbis; niſi colicis adhuc doloribus, qui vero ſpontaneo alvi profluvio ſemper ſublati fuerunt: & præterea lunare tributum, ſtato tempore ac legitimo ordine ad quinquageſimum quartum ætatis annum rite perſolvit. Quum autem ante biennium maritus diuturno morbo, quo etiam periit, infeſtabatur; noſtra ipſi inſerviendi cupidiſſima, corpus noctu dieque admodum fatigavit, ac crebris refrigerationibus expoſuit, tum ex inſequuto obitu inſigni luctu ac mærore affecta, & abhinc variis cauſſis, quas vocant proceſſus, coram judicibus ſententias minus æquas ferentibus implicita, multos mœrores, ærumnaſque ſibimet contraxit. Hinc ſenſim crebris animi inquietudinibus turbari cœpit; corpus ſæpenumero horridula perfudit ſenſatio, & tandem gelidiſſimus ventriculi regionem occupavit ſenſus. Conſultus Medicus affectum habuit pro hypochondriaco, & præter varia medicamina commendavit uſum acidularum Pyrmontanarum. Has etiam & interne per quatuordecim dies potavit, & externe in balneorum forma adhibuit: ſed tantum abſuit, ut inde ſublevaretur, ut ſenſim plura, gravioraque irrepſerint ſymptomata, quorum tertio Nonarum Auguſti anno 1731. hæc potiſſimum deprehendi. Ingentes ac ſuffocantes ferme anxietates atque conſtrictiones pectoris ac colli, animi deliquia, alvi obſtructiones, dolores tenſivi circa regionem lienis, anxia ac laborioſa muci tenaciſſimi, quaſi vitrei, & acidæ ſaburræ per vomitum eructatio, imi ventris tormina, ventriculi inflatio ac dolorificus ſpaſmus, dolores capitis, atque dorſi inter ſcapulas, pulſus admodum imminutus & obſcurus, tantumque ventriculi ac artuum externorum frigus, aut gelu inſtar, nec frictionibus, nec ſacculis calidioribus potuerint calefieri. Haſce moleſtias, quæ per intervalla incidebant, horripilationes, oſcitationes, ac pandiculationes prævíæ, mox in æſtum volaticum deſinentes antecedebant.

Contra tantas itaque paſſiones pugnavi clyſteribus emollientibus, atque remediis reſolventibus, demulcentibus, antiſpaſmodicis internis pariter ac externis, nimirum liquore anodyno minerali Hoffmanni, ſpiritu bezoardico Buſſii, eſſentia caſtorei, croci & anodyna, pulvere marchionum, cinnabari nativa, ſale abſynthii, nitro, laudano hyſterico, ac externo linimento ex aqua Anhaltina, eſſentia ſuccini, caſtorei, anodyna, ſpiritu vini camphorato, balſamo peruviano, oleoque lavendulæ ac nuciſtæ parato, regioni ventriculi inuncto. Quibus etiam factum eſt, ut paroxyſmos egregie mitigare, ſæpius plane avertere potuerit. Præterea vero cum ægra quindecim abhinc annis fluorem

hæmorrhoidalem tuliſſet, nec venam ante Pyrmontanarum potationem tundendam præbuiſſet: omnia ſymptomata a cruore circa ventriculum, inteſtina atque pectus copioſius congeſto derivanda eſſe putavi. Idcirco, previis pediluviis tepidioribus, poſt æquinoctium autumnale ſanguinem ex vena in pede ſecata detrahendum curavi; & poſtea quaſdam aquæ Sedlicenſis lagænas, parca duntaxat quantitate potari juſſi; qua inſignis pituitæ copia per alvum educta, & malum quodammodo mitigatum fuit.

Sed inconſtans erat valetudo: namque menſe Octobri affectus recruduit longe atrocior, cum ſuffocationis metu: neque vero perferre poterat balſamum vitæ Hoffmanni, nec odorem remediorum ex galbano, aſa fœtida atque caſtoreo præſcriptorum; quare naribus admovendum dedi ſpiritum ſalis ammoniaci; pectori ac ventriculo inungendam exhibui aquam Anhaltinam cum oleo lavendulæ & nuciſtæ mixtam, atque præter clyſteres, interne propinavi conſueta antiſpaſmodica pariter ac antiaſthmatica. Nihilo tamen minus, ſequentibus Novembri atque Decembri menſibus, memorata ſymptomata per temporis intervalla recrudeſcebant; præſertim vero ventriculi ſpaſmus, ac laborioſiſſimus muci tenacis acidique vomitus immaniter infeſtabat, quem copioſior ſalivæ viſcidæ fluor ſemper antecedebat. Quum ergo tam pertinax inherebat malum, commendavi internum thermarum Carolinarum, externum vero balneorum Tœplicenſium uſum. Interea ex medicaminibus ſingulo octiduo unciam dimidiam ſalis Anglicani, cum drachma una oculorum cancrorum præparatorum permixtam exhibui; quæ alvum ter vel quater ducendo, inſignem pituitæ vacuavit copiam. Non minus hora quarta pomeridiana pulverem abſorbentem dedi, & ſub epulis ſumendum elixirium ſtomachicum, quod ex corticibus aurantiorum, radice gentianæ rubræ, extracto cardui benedicti, millefolii, florum chamomillæ vulgaris, ſale tartari, croco, myrrha & ſuccino cum vino Canarienſi paratum erat. Bis quoque ſingula hebdomade veſperi deglutiendum propinavi ſcrupulum pilularum balſamicarum, quæ habebant extractum cardui benedicti, centaurii minoris, abſynthii, millefolii, florum chamomillæ vulgaris, rhabarbarum electum, aloen ſuccotrinam, myrrham, olibanum, flores benzoes, crocum, caſtoreum, oleum de cedro, & chamæmeli. Loco potuum herbæ Thee, vel fabarum Coffee, qui protinus movebant vomitum, ordinavi infuſum theiforme ex ſummitatibus millefolii, floribus chamomillæ vulgaris, tiliæ, artemiſia, & aniſo ſtellato concinnatum; & in vicem cereviſiæ, quam plane nequit ferre, præſcripſi decoctum ex radice ſcorzoneræ, cichorei, pœoniæ, raſura cornu cervi & ſemine fœniculi confectum: cui ſub epulis interponit vinum Rhenanum. Interdum ano infundi juſſi clyſterem ex chamomilla, millefolio, & ſclarea in vini Gallici ac aquæ puræ æquali portione decoctis, atque cum oleo chamæmeli cocto, melle, nitro, balſamo vitæ & pilulis balſamicis Hoffmanni paratum: qui ſemper multum pituitæ, ſtercorum ac flatuum ſubduxit. Et denique, ſi phlogoſes ac æſtus volatici, qui crebro comitabantur paroxyſmos, accedebant, exhibui mixturam ex aqua florum tiliæ, liliorum convallium, pulvere epileptico Marchionum, & bezoardico Sennerti, cum antimonio diaphoretico, arcano duplicato, & theriaca cœleſti compoſitam; quæ movebat ſudorem, acido odore nares ferientem.

Verum enimvero horum omnium efficaciam eludebat malum; &, quod notabile fuit, tamdiu ſilebat, quamdiu urina, quæ citrina eſt, ſedimentum mucoſum deponebat; quæ ſi tenuior eſſe cœperit, altero vel tertio die poſt recrudeſcunt cardialgiæ nauſeoſæ, anxietates, conſtrictiones ventriculi ſpaſmodicæ atq; vomitus cum motibus tam violentis, ut metus omnino ſit, ne diſrumpantur quædam ſanguifera vaſa, maxime in cerebro. Ante horum ſymptomatum vero invaſionem tenſivi circa præcordia, at-

que

que dorſum ſentiuntur dolores, & ſenſibilis in manibus ac ventriculi regione formicatio, atque roſio, acſi ſubeſſent vermes. Finito paroxyſmo totum corpus languet, & tandem paulatim redeunt vires, ut in ſuo cubili obambulare poſſit ægra; appetitu fruitur vario, mox avidiori, mox exiguo, mox nullo; ſomnus quoque mox placidus, mox turbulentus eſt. Præterea in ſiniſtro hypochondrio tenſivus dolor percipitur aſſiduus, alvus ſine arte nunquam redditur; regio ventriculi, quin totum abdomen ſæpius adeo intumeſcit, acſi utero gereret; exploſis vero flatibus, imminuitur ea inflatio: & noviſſime tubercula dolorifica in inteſtino recto, inſtar hæmorrhoidum cœcarum adparuerunt. Mea quidem ſententia affectus hic non alius eſt, niſi hypochondriaco-hyſtericus, atque ſpaſmodico-flatulentus; quo non tantum fluidæ partes depravatæ, verum etiam ſolidæ nervoſæ regiones, præſertim tunicæ ventriculi ac inteſtinorum adeo deſtructæ ſunt, ut loco generoſi chyli, humores viſcidi acidique generentur; & per inverſum inteſtinorum motum periſtalticum ad ſuperiora compellantur, excitatoque ventriculi ſpaſmo, tandem per vomitum rejiciantur. Neque etiam ignorari oportet, uſurpata hactenus remedia, egregias malo dediſſe inducias; illud vero propria ægrotantis culpa ſemper iterum recruduiſſe. Namque illa admodum eſt ſenſibilis, & a leviſſima cauſſa ad vehementiſſimam concitatur iracundiam: deinde adpetentiæ, quæ ob abundans acidum auſterum ſæpius juſto avidior eſt, nimium indulget, & plus ciborum aſſumit, quam ventriculus concoquere valet. Tum quoque inter epulas vino Rhenano majori, quam ipſi convenit, utitur copia; nec temperat ſibi a potu decocti Caffee, licet exinde ſemper ſentiat ſymptomatum ſuorum exacerbationem; nec denique a cibis incongruis ac oleribus abſtinere poteſt. Carolinis vero thermis uti recuſat, & ſolis medicaminibus reſtitui cupit.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

EX iis, quæ de morbo generoſæ mulieris ſatis ample mecum communicata ſunt, luculenter omnino patet, eam laborare affectu hyſterico ſpaſmodico ſatis gravi, cujus ſedes in ventriculo potiſſimum ac inteſtino duodeno, ſaburra acri, acida, viſcida, bilioſa repletis reſidet. Hæ namque ſenſibiles ac nervoſæ partes, ſi vel ſpaſmis conſtringantur, vel flatibus diſtendantur, vi conſenſus, quo cum toto nervoſo genere gaudent, has adfectiones ad alias, eaſque nobiliores transferunt regiones. Hinc per externum corporis habitum ſentiuntur horripilationes ac oſcitationes; circa ventriculi regionem intenſiſſimi frigoris ſenſatio; alvi pertinaciſſima adſtrictio; accedunt vomitus muci viſcidi ac acidi, ſuffocativæ præcordiorum anguſtiæ, faucium conſtrictiones, animi deliquia, dolores tenſivi circa lienem, tormina imi ventris, dolores capitis atque dorſi, ſcapulas ſimul occupantes; pulſus eſt durus ac intermittens, urinæ albæ tenueſque. Inter remotiores vero, quæ hoc malum induxerunt, cauſſas, potiſſimæ ſunt, temperamentum ægræ ſanguineum, ſanguinis miſſiones parciores, diſpoſitio ad fluorem hæmorrhoidalem, ceſſatio menſium, & vehementes ex obitu mariti mœrores. Accedit præterea temperamentum cholericum, & crebra iracundia: quibus nervoſum genus inſigniter debilitatur, bilioſa ſaburra generatur, & humores magis commoventur.

Quod autem attinet medicationem hactenus inſtitutam, de illa ſane, cum ſit accommodatiſſima, non habeo, quæ moneam: hujus autem effectus, quod votis nondum reſponderit, partim inordinato vivendi generi, partim nimiis animi affectibus in acceptis ferendum eſſe arbitror. Si igitur libere eloquar, quæ ſentiam; ſequentem proponerem curationem:

Primum quidem ter quotannis, nimirum circa æquinoctium utrumq; & ſolſti-

tium.

tium menſe Junio vena in pedibus ſecanda erit: atque cum ex tuberculis, anum jam obſidentibus, ægra inſigni ad hæmorrhoides proclivitate pollere videatur, magnam opem pollicentur hirudines, ano nonnunquam numero quinque vel ſex admovendæ. Tum vero præcipua medendi intentio, ad eliminandas, quæ in ventriculo ac inteſtino duodeno ſtabulantur, cruditates bilioſas atque viſcidas ferri debet: cui ſcopo apprime faciet ſatis pulvis laxans, ex rhabarbari electi drachma dimidia, lapidum cancrorum granis quindecim, nitri depurati granis ſex, oleique macis gutta una paratus. Hic alternis diebus circa veſperam aſſumatur; ſequenti vero mane ſerum lactis caprilli, cum ſucco citri confectum, ad ſex vaſcula, tepide potetur, eique interdum, ſi tulerit ventriculus, uncia dimidia mannæ addatur. Reliquis diebus in hujus locum mane vel decoctum herbæ Theebois, cum corticibus citri ac aniſo ſtellato mixtum, vel infuſum theiforme, a medico ordinario commendatum ſorbilletur. Præterea etiam pro potu ordinario vel acidulis Selteranis, cum tertia vini parte commixtis, vel propoſito jam decocto uti convenit; ex quo ſub epulis octoginta guttas Elixirii mei viſceralis capiendas ſuadeo. Non minus operæ erit pretium, veſperi ante lecti introitum, ſequentis pulveris doſin ex hauſtu aquæ frigidæ adhibere: Recipe pulveris Marchionum, lapidum cancrorum, corticis chinæ ana drachmam unam, nitri purificati, tartari vitriolati ana grana quindecim, extracti caſtorei ſolubilis grana quatuor. M. F. pulvis, div. in ſex partes. Quod ſi vero vomitus, atque ſpaſmus ventriculi acceſſerit; quindecim guttulas liquoris mei anodyni mineralis ex pura aqua aſſumere; & contra nimiam flatulentiam, clyſterem emollientem carminativum ano infundere expediet.

Tandem vero exactam diætæ, qui in hiſce morbis nihil eſt fructuoſius, rationem habere oportet: fugiantur itaque omnes animi affectus; quo ſcopo egregium erit, ut menſe Majo ægrota itineribus animum laxet. Inter cibos omnes ſaliti, acidi, flatulenti, olera, aliique concoctu difficiliores, ac omnia vina calidiora, maxime Gallica evitentur; atque potius juſcula gallinacea cum radice cichorei, chærefolii, acetoſa, & ſucco aurantiorum permixta crebro ſumantur. Cœna ſit parcior; omnia edulia probe maſticentur; ac potus Coffee parcius bibatur: & denique ante ſingulas epulas corpus ſedulo moveatur. Extrinſecus ob vehementem cardialgiam ſequens emplaſtrum ſtomachale ventriculo adplicetur: Recipe theriacæ, olei nuciſtæ expreſſi ana unciam dimidiam, camphoræ, balſami Peruviani ana drachmam unam. M. D. Quæ rite obſervata, quin malum ſint mitigatura, nullus dubito.

CASUS XLIV.

De paſſione hyſterica cum fluore albo.

Opem meam imploravit generoſa quædam mulier, annorum triginta, vultu florido prædita, ſtaturæ mediocris, habitus corporis ſtrictioris, animi vero admodum ſenſibilis, & ad iracundiam faciIlimi. Hæc decimo ſeptimo ætatis anno viro nupta, ſed conjugio ob maritum paullo moroſum parum jucundo fruita, multos toleravit mœrores: quibus etiam crebra accedebant puerperia, & tandem fluxus menſium imminutior. Tribus abhinc annis, cum utero geſtaret, ultimis circiter menſibus, videbatur fœtus in utero e loco ſuo moveri, ad pubis regionem procumbere: quam ſenſationem protinus excipiebat fluor albus, ad hanc uſque diem inhærens; & inſequutum puerperium ob inſignem embryonis magnitudinem admodum erat laborioſum. Ante biennium denuo gravida, primis geſtationis menſibus pertinaci laboravit ictero; cui poſtea quartana febris ſupervenit, nullis remediis obſecundans, & tandem brevi ante partum copioſo corticis chinæ uſu ſuppreſſa. Tum vero male habere cœpit, partus erat valde difficilis, fluxus uterinus, quem Lochia vocant, tertia die ſubſiſtebat, al-

bus.

bus autem fluor magis increſcebat, & abhinc aſſiduis tentata fuit ægritudinibus. Neque tamen minus Julio elapſi anni menſe, iterum partum edidit, ſucceſſu feliciſſimo, & cum lochiorum ſatis regulari ac ſufficienti excretione: ubi notari meretur, quod brevi ante puerperium, ingentis frigoris ſenſationem in imo ventre perceperit, epithemate ex ſpiritu roſarum & balſamo Peruviano confecto ſublatam. Abhinc ægrotare cœpit, & poſtquam multorum medicorum ac medicaſtorum ope, variiſque remediis fruſtra fuerat uſa, me tandem in conſilium accivit. Moleſtiẹ, quibus infeſtabatur, erant hypochondriaco-hyſtericæ: namque accedit incredibilis præcordiorum anxietas, cum tenſionis ſenſatione, ſingulo mane primum ventriculi regionem obſidente, deinde ad cor, & tandem per dorſum ac omnia fere corporis membra ſeſe diffundente; jungitur nauſea, gelidus ſudor, anxii ad vomendum conatus, ſæpius eructatio multæ pituitæ, ac nonnunquam ructuum exploſio cum levamine: quæ ſymptomata per intervalla aliquot horas adfligentia recurrunt. Et, quod memorabile eſt, tantum abeſt, ut alvus obliviſcatur ſui officii, ut potius ex hæreditaria diſpoſitione non ſolum laxa ſemper obſervetur; ſed etiam ſingulo mane ſub ipſo paroxyſmo copioſum accedat illius profluvium, abſque ulla mali remiſſione. Unicum vero, in paroxyſmo mali ſolatium, ex odore aſæ fœtidæ habet. Ego cum tribus adhuc aliis medicis decrevimus ægræ pilulas ex extracto millefolii, florum chamomillæ vulgaris, aſa fœtida, galbano, ſagapeno, opopanace, caſtoreo, croco &c. concinnatas propinare; quæ mitigabant quidem, haud vero penitus tollebant affectum. Namque ventriculi tonus adeo debilitatus erat, ut nec retineret aſſumta remedia, ſed pleraque vomitu redderet: accedebat tuſſis ſicca moleſtiſſima, linctu ex oleo amygdalarum dulcium, ſpermate ceti, croco & pulvere radicis ireos Florentinæ parato aliquantulum conſopita; & urinæ mingebantur tenues & aquoſæ.

Tandem æſtus volaticus ſenſim ſuccedebat menſe Decembri, & paullo poſt in febrem acutam deſinebat longe graviſſimam, adeo ut morti videretur vicina. Ab hoc ſontico morbo ope temperantium mixturarum, intra quatuordecim dierum ſpatium vindicata, incidit denuo in priſtinas affectiones: fluor enim albus quotidie per intervalla invadit, cujus acceſſionem ſpaſmodica agitatio, inſtar arthritidis vagæ, omnes corporis artus occupans præcedit; neque etiam minus nauſea atque præcordiorum anxietas ſingulo mane illam adoritur, eo magis, ſi terrore, aut aliis animi affectibus perculſa fuerit. Hinc conſultum putavi, ab omni remediorum uſu abſtinere, & non niſi eſſentia ſtomachica temperata uti: quo etiam factum eſt, ut paroxyſmi & mitiores & rariores reciderint. Pilulas autem balſamicas exhibere non audebam, quoniam laxantia vel leviſſima ſtatim movebant diarrhœam, & ipſa quovis mane ter quaterve alvum dejicere ſolebat.

Ceterum ab hæmorrhoidibus cœcis ſẹpius inſignes patitur moleſtias; circa quævis æquinoctia, maxime geſtationis tempore venam tundendam præbere ſuevit, & inde ſemper bene habuit, ſed cum de præſenti ſumma ſit virium dejectio, nec ſanguis nimia mole peccare videatur, prætermittendam in futuro æquinoctio arbitror venæſectionem. Olim inſigni lateris ſiniſtri, maxime brachii atque pedis laboravit debilitate, ac ferme reſolutione paralytica; quæ quidem maximam partem ceſſavit, ſupereſt tamen adhuc ejuſdem lateris quædam infirmitas, quippe quod dextro frigidius deprehenditur, & ſiniſter oculus nonnunquam lippitudine afficitur. Pro potu ordinario utitur infuſo theiformi, vel juſculis, præſertim avenaceis; decocta enim, ſicuti quoque cereviſiam ventriculus non fert: ſub epulis bibere ſuevit vinum Rhenanum vetus; jam vero Moſellanum haurit: nec interdixi lactis caprini uſum, cui a teneris adſuevit, & haud ſine fructu mane pariter ac veſperi indulget. Ciborum adpetentia non penitus eſt proſtrata; neque vero veſcitur cibis durio-

rio-

rioribus, neque alios in diæta committit errores, quippe qui paroxyſmos admodum exacerbant. Somno fruitur ſatis tranquillo; variiſque modis corpus intra conclave movere ſtudet; quoniam in libero verſari aere, ob nimiam ad catharrales defluxiones proclivitatem haud audet. Non denique ſilentio prætermittere poſſum, quod olim inſignem aſcaridum copiam excreverit: unde etiam vereor, ne fortaſſe præſens malum adhuc ſuſtentent hi vermes.

CONSULTATIO.

Affectus præter naturam, cujus cauſſa conſultus ſum, corruptus valde, ac inveteratus exiſtit; & ejus omnino eſt indolis, ut præſidiorum alias efficaciſſimorum opem eludat, præſertim cum ægra conſtitutionem corporis valde imbecillam, ſenſibilem, & ad ſuſcipiendos motus irregulares admodum proclivem obtinuerit. Meo quidem arbitrio in hiſce morbis, qui in habitum degenerarunt, non fructuoſius ac efficacius eſt præſidium, quam quod ex ordinato vivendi genere, & recto rerum non naturalium uſu deſumitur: multiplici enim edoctus ſum experientia, ejuſmodi ſubſidia, temporis diuturnitate ac patientia adjuta, omnium pharmacorum efficaciam quam longiſſime ſuperare. Quod ſi ergo proponam, quæ abs re futura judico; commendarem vehementer, ut ægra futuro vere cœlum, aeremque permutet, atque inter jucunda conſortia, ubi animus a curis domeſticis, aliiſque paſſionibus liber ſit, aqua quadam minerali utatur. Hoc nomine ſuadeo acidulas Pyrmontanas, quarum dimidia parte lactis aſinini aut vaccini tepidioris permixtarum, ſingulo mane menſuram unam ſucceſſive potet, & per quatuor vel quinque hebdomades continuet: ſub hac potatione alternis diebus circa veſperam balnea temperata, quæ ex tribus aquæ pluviatilis vel fontanæ partibus, & una Pyrmontanæ confecta ſint, ingrediatur; & poſtquam per tres circiter horæ quadrantes illis inſedit, in lectum ſe conferat, levem expectatura ſudorem. Ex remediorum cenſu non alia commendare poſſum, quam Elixirium viſcerale meum, atque pilulas balſamicas: illius enim ſexaginta guttas inter epulas adhibere; harum pulveri præcipitanti nuptarum undecim, ſingula hebdomade ſemel deglutire conveniet. Præterea operæ pretium erit, corpus ſedulo movere, animi tranquillitati ſtudere, juſculis ex carne gallinarum, naſturtio atque cichoreo paratis crebro veſci, abdomen aqua Hungarica, in cujus libra una, uncia dimidia balſami Peruviani ſit ſoluta, ſæpius lavare, atque ſuffimigiis ex ſuccino frequenter uti. Tali ratione æquabilis humorum per uterum, ac reliqua imi ventris viſcera circuitus promoveri, menſium regularis ſucceſſus reſtitui, atque fluor albus commode debellari poterit: præſertim, ſi nonnunquam liquor meus anodynus, cum quarta eſſentiæ caſtorei parte maritatus adſumatur. Ceterum uſum aſæ fœtidæ haud laudo; utpote quæ palliativum duntaxat præbet auxilium, & inſignem nervorum relinquit infirmitatem: commendarem potius in hujus locum odorem corii illius, quod vocant *Juchten leder*; hujus enim odor magis roborat nervos, & ab oleo betulæ, quo corium iſtud in Moſcovia imbuitur, ut a vermibus muniatur, dependet. Et hæc ſunt, quibus ægrotæ ſaluti conſulere volui, quæ Deus fauſta reddat, ex animo precor.

CASUS XLV.

De morbo hyſterico ſcorbutico.

Matrona quædam illuſtris, annorum triginta novem, temperamenti melancholico-ſanguinei, ad animi affectus, & paſſiones hyſtericas proclivis, quotannis ſemel venæſectionem celebrare, & thermis Carolinis uti ſuevit. Has vero noviſſime elapſa æſtate, ordine minus debito, ac inordinato regimine potavit; atque etiam venæſectionem præterivit. Quare ſeptem circiter abhinc ſeptimanas, præviis quibuſdam animi ac corporis commotionibus, de

do-

dolore gravativo ac tenſivo pedum cum cephalalgia ſtipato conqueri cœpit, cui paullo poſt moleſtus ani teneſmus atque ſtranguria ſupervenit. Conſultus medicus hanc affectionem pro febre catharrali, epidemice tum graſſante habens, præter decoctum quoddam tenuius, mixturam anticatharralem pariter ac pulveres bezoardicos ordinavit. Cum vero ægrotans nullum inde levamen perciperet; alterius medici opem imploravit, qui memoratum illum ani teneſmum, unguentis atque fotibus mox quidem debellavit; ægram vero immanibus pedum doloribus tenſivis, præcordiorum compreſſionibus, cum perpetua inquietudine atque vigiliis inſigniter torqueri deprehendit. Oppugnavit ergo has moleſtias frictionibus, pediluviis tepidioribus, pulveribus antiſpaſmodicis, oleo amygdalarum dulcium ex juſculis gallinaceis ſumto, infuſis theiformibus, decoctis modo ex radice ſcorzoneræ, cichorei, tamarindis, ſemine aniſi & corticibus citri recentibus, modo ex aqua ſimplici, mica panis toſti, & citri corticibus paratis; atque inſuper moderatum corporis calorem, & a panificiis, placentis, cibis flatulentis, pinguibus ac frigidis abſtinentiam commendavit. Verum cum malum nihilominus perſiſteret, & medicus illud non pro catharrali febre, cujus nullæ aderant notæ, ſed potius affectu ſpaſmodico hyſterico hæmorrhoidali haberet, atque pulſum magnum & plenum deprehenderet: venam in ſiniſtro pede ſecari, & inde ſex cruoris uncias detrahi juſſit. Sed ægra ſub ipſa venæ inciſione, vehementi cardialgia ſuffocativa, cum anxia & difficili ſpiratione, moleſta in regione ſcrobiculi cordis preſſione, & totius corporis horrore ſtipata corripiebatur; quæ quidem brevi tempore evanuit, noſtram autem, vano præjudicio prioris medici, ac ſi venæſectio mortiferum in hiſce morbis eſſet remedium, occupatam, in ſuo magis confirmavit errore, adeo ut per totam hancce diem vehementer contriſtata eſſet, & hora demum ſeptima veſpertina in eundem paroxyſmum hyſterico-cardialgicum, cum mentis errore, ac priſtinis ſymptomatibus junctum inciderit. Inhærebant hæ affectiones per octo horas, & tandem ope liquoris anodyni mineralis, cum quarta eſſentiæ caſtorei parte remixti ita mitigabantur, ut non ſolum placidus inſequeretur ſomnus, ſed etiam altera dies ſub quieta mentis alacritate, & corporis incolumitate tranſgeretur. Neque tamen minus præter dicta medicamina, adhuc propinabatur pulvis antiſpaſmodicus cum oculis cancri citratis, & antimonio diaphoretico mixtus, & veſperi pondere unius ſcrupuli ex aquis diapnoico-pectoralibus datus. Hinc videbatur melius habere, & menſes etiam copioſiores ac olim revertebantur: ſed inconſtans tamen erat valetudo. Namque licet ægra per aliquot ſæpius dies optime vigeret; attamen ex improviſo paroxyſmo ſuo hyſterico adfligebatur, quem plerumque vehemens brachiorum pruritus, digitorum formicatio, & notabile pedis ſiniſtri frigus comitabatur. Neque alia, quam prius recenſita in uſum vocabantur remedia; niſi quod interdum, alvo exiſtente ſegniore, blanda laxantia exhiberentur, & cum moleſta præcordiorum compreſſio urgeret, infuſum pectorale ac reſolvens ordinaretur. Hujus potum, octo circiter abhinc diebus, excepit efflorescentia purpuracea, totum corpus, præter faciem occupans cum tanto omnium ſymptomatum levamine, ut ægra per proximum biduum optime haberet, urina copioſum deponeret ſedimentum, & magna ſpes fuerit reconvaleſcentiæ. Quare, injuncto bono ac temperato regimine, infuſum pectorale continuabatur, & inſuper pulvis temperans diapnoicus dabatur. Sed tertia nocte ægra denuo inquieta eſſe cœpit, & hora octava matutina recruduit paroxyſmus cum ſpirandi difficultate, corporis languore, gravi ſingultu, & atroci conſtrictione tam circa cordis ſcrobiculum, atque claviculas, quam in regione umbilicali ſtipatus; cui etiam novum ſymptoma, quod in ſonitu quodam momentaneo, ac ſi fiſtula caneret, per nares edito conſiſtebat, ſupervenit. Ceterum ſcire licet,

ægram

ægram clyſterum infuſionem vehementer averſari; ciborum adpetentia ſatis integra frui; ſæpius moleſto ad alvum non minus ac urinam reddendam adfligi ſtimulo, cum nulla vel exigua excretione; & denique ſæpenumero pungentem ardentemque in inteſtino recto percipere dolorem. Quare graves ac periculoſas ſibi fingit ideas; & doceri avet, qua ratione hæ affectiones ulterius oppugnari debeant, & num periculum minentur?

RESPONSIO CONSULTATORIA.

EX iis, quæ de gravi matronæ cujusdam ægritudine mihi perſcripta ſunt, probe intellexi, illam in affectione ſpaſmodico-hyſterica, cum ſcorbutica ſuccorum vitalium dyſcraſia, & inſigni generis nervoſi debilitate ſtipata conſiſtere. Ad hanc vero generandam, præter nimiam animi ſenſibilitatem, graveſque paſſiones, multum contribuit menſium irregularis ac imminutus fluor, qui impedito humorum per viſcera imi ventris circulo debetur. Quando enim cruor vitalis in abdomine ſtagnans, nec per uterum, nec venas ſedales ſuo potitur exitu; cauſſa plerumque fit vehementiſſimorum imi ventris ſpaſmorum, qui ventriculum imprimis occupantes, cardialgias, præcordiorum anxietates, ſpirandi difficultatem, & totius corporis frigus poſt ſe trahunt. Acrimoniæ vero humorum ſcorbuticæ non modo tenſivi artuum, maxime pedum atque capitis dolores, ſed etiam purpuracea efflorescentia in acceptis ferendi ſunt: neque vana eſt ſuſpicio, quin variæ tempeſtatum mutationes, quas præterito Novembris menſe obſervavimus, tanquam morborum epidemicorum ac febrium catharralium cauſſas, quam plurimum etiam in noſtra ægrotante fecerint, ac producendam humorum impuritatem, præſertim cum vanus miſſionum ſanguinearum metus acceſſerit.

His adfectionibus oppoſitam hactenus medicationem quod attinet; nihil eſt, quod circa illam reprehendere poſſim; quippe quæ, acres humores temperando, naturæ utique fuit congrua. Effectum autem illius longe auſpicatiorem fuiſſe credo, ſi illuſtris mulier clyſteres ſibi injici permiſiſſet; qui in demulcendis imi ventris ſpaſmis, ac diſcutiendis flatibus, præclaram poſſident virtutem. Ipſe quidem morbus non tantum minatur periculum, quantum ſibimet imaginatur ægra: ſed cum jam quidem infarctus in hypochondriis, maxime liene adeſſe videantur, curatio omnino erit diuturnior. Quę ut rite inſtituatur, conſultiſſimum duco, ut ante omnia ab animi affectibus, quantum fieri poteſt, probe ſibi caveat illuſtris matrona; corpus ventriculo a cibis vacuo, moderate exerceat; atque in vicem potus ordinarii, acidulis Selteranis vino nuptis utatur. Ex remediis commendo liquorem meum anodyno-mineralem, cum eſſentia caſtorei, & pulvere præcipitante maritatum, & ſub ipſis paroxyſmis cardialgicis ſumendum. Non minus inſignem pollicetur opem Elixirium meum viſcerale, ex temperatis balſamicis ac amaris abſque ſpirituoſo menſtruo paratum: quod per aliquod tempus quotidie ſub epulis ad ſexaginta guttas uſurpatum, ventriculum roborabit, vim digeſtivam, & alvi excretionem adjuvabit, atque fluxus uterini, quin & hæmorrhoidalis, ſi ad hunc inclinaverit natura, legitimum conſervabit ſucceſſum. Extrinſecus denique haud ſine fructu utrique hypochondrio circa coſtas ſpurias adplicabitur emplaſtrum ſaponatum Barbette, bene camphoratum, quippe quod in ſanguineis viſcerum infarctibus efficaciſſimum deprehendi: quo etiam ſcopo emplaſtrum de cicuta cum gummi ammoniaco permixtum in uſum trahi poterit.

CASUS XLVI.

De affectu hyſterico ſpaſmodico.

VIrgo honeſta, 26. annorum, in prima jam infantia ea crurum imbecillitate affecta fuit, ut, quando erecta ſtabat, pedem unum ſuper altero decuſſatim poneret, & abdomen eo conatu, quo ad alvum exonerandam utimur, compri-

primere invita deberet. Hoc quidem vitium increſcente ætate paulatim remiſit; at eo, quo menſtrua acceſſit purgatio, tempore longe atrocius iterum rediit. Præterea veſtimentis compreſſoriis, more huic ſexui conſueto, a primis fere incunabulis uſa eſt; iiſque ab octavo præſertim ætatis anno, cum ſpina dorſi paullo prominere videretur, eo arctius per diem pariter atque noctem, ingenti ſanitatis detrimento, incluſa fuit, ac veluti incarcerata. Sedecim tandem annos nata, inſignem circa pectus, & in ventriculi regione ſentire cœpit preſſionem, quæ cum magnis doloribus, præcordiorum anxietatibus, vehementi mentis angore, atque continua mœſtitia majus indies ſumſit incrementum. Accerſitus medicus, cum menſium obſtructionem ſubeſſe percepit, hanc calidioribus emmenagogis ac fortioribus purgantibus reſerare fruſtra conatus eſt. Ægra potius anno ætatis vigeſimo primo febrem acutam, gravi delirio ſtipatam incidit; quod, ſuperata licet febre, per integrum anni quadrantem, omnium remediorum opem eludens, inhæſit pertinaciſſimum; donec tandem ſponte evaneſceret, & ratio rediret. Poſt elapſum abhinc ſemeſtre uterinus quoq; adparuit iterum fluor; ſed admodum irregularis, mox per aliquot menſes ſuppreſſus, mox denuo ſuccedens, parca ſemper quantitate. Quamobrem ea rurſus fuit medendi intentio, ut ordinatus hujus excretionis ſucceſſus conſervaretur; ideoque pediluvia crebro adhibebantur; ſanguis ex vena in brachio tuſa ſæpius mittebatur; & præter varii generis medicamina, acidulæ Selteranæ, lacti nuptæ uſurpabantur: ſed omnia in caſſum, quia fortaſſis temporis opportunitas haud fuit obſervata. In tali rerum ſtatu, affectiones, quarum ſuperius mentio fuit facta, magis magiſque invaleſcebant; & cum primum menſibus rite fluentibus vehementer mitigarentur; anno proxime elapſo ſub ipſo etiam uterino fluxu, utut copioſo, violenter infeſtabant. Namque menſe præſertim Majo præcedentis anni, dum poſt præviam venæſectionem, & multa medicamina, maxime purgantia, & menſes cientia, copioſus & fere nimius ex utero redderetur ſanguis: ſub hoc ipſo profluvio anguſtiæ atque compreſſiones pectoris vehementer inſiſtebant, cum ſenſatione ponderis in abdomine, quod quaſi aſcenderet, ac fauces ſtrangularet. Accedebant gravativi ac preſſorii capitis dolores, & tanta cruciabant ſævitia, ut geſticulationes faciei atque ſermones confuſi exinde originem trahentes, priſtini metum injicerent deliramenti. Et hæ adfectiones per quatuordecim inhærebant dies; abhinc ad hanc uſque diem ita alternantes, ut ſi per binas hebdomades ſiluerint, denuo per idem temporis ſpatium adfligant; noviſſimus paroxyſmus vero per tres ſæviit ſeptimanas, ſub quo etiam cruoris uterini, qui per ſatis longum tempus haud ſucceſſerat, aliqualis fluxus, per tres duntaxat horas durans obſervatus eſt. Ipſam mali acceſſionem prænunciant maculæ rubræ, faciem obſidentes, quas excipiunt gravativi in vertice dolores, & tunc reliqua ſymptomata, quæ inter adhuc notari meretur inſignis ardor, quem ſæpius in imo ventre atque pudendis percipit; & quod valde memorabile eſt, ſub ſumma mali exacerbatione, ciborum cupiditas obſervatur vehementiſſima. Nec denique ignorari oportet, alvum per totam hanc ægritudinem fuiſſe laxam; & ægram per novem jam annos albo laborare fluore.

In tali rerum ſtatu omnium, quotquot conſulti ſunt, medicorum opera fuit fruſtranea; nec & ego certam ſanitatis ſpem facere potui, quoniam timui, ne forſan in hepate, ac reliquis viſceribus, præſertim meſenterii ac meſocoli glandulis gravis ſubeſſet obſtructio, difficillime reſeranda. Quamobrem manus admovere nolui, niſi Tuo, vir illuſtris, conſilio adjutus; & interea mixturam ſtomachicam ex eſſentia corticum aurantiorum, gentianæ rubræ & tinctura tartari, ſexaginta guttulis inter epulas ſumendam ordinavi. Non minus contra magnos angores dedi remedium, cujus hæc erat formula: Recipe eſſentiæ corticum aurantiorum drachmas duas, caſtorei, ſpiritus nitri dulcis ana drachmam unam, olei

flo-

florum chamæmeli ſcrupulum unum. M. cujus doſin ſexaginta conſtituebant guttulæ: ſingulo mane viginti quinque guttas liquoris terræ foliatæ tartari exhibui; & ob ingentem ſitim, ſerum lactis cum tamarindis paratum commendavi.

CONSILIUM.

EX litteris ad me datis cognovi, morbum pariter, quo virgo quædam honeſta miſere cruciatur, ac medendi rationem, qua ipſum oppugnavit medicus noviſſime conſultus, quamque etiam vehementer laudo ac adprobo. Morbum vero ipſum, qui motibus violentis atque ſpaſmodicis, ex debilitate partium nervoſarum, ſuam originem trahentibus abſolvitur, merito ad affectus fœminarum hypochondriaco-hyſtericos, quorum præcipuum fundamentum in irregulari menſtruæ excretionis ſucceſſu conſiſtit, referendum eſſe arbitror. Horum vero morborum indoles ac verus genius pleroſque medicorum fugit; & ideo multis, quas ordinare ſolent, medicinis purgantibus, emmenagogis, ſtomachicis calidioribus, carminativis, martialibus &c. majorem ſane noxam, quam utilitatem induci, quotidie deprehendimus; ſicuti etiam in præſenti caſu factum fuiſſe, recte judicavit medicus. Ego quidem in hiſce paſſionibus, magis diæteticis pugnare ſoleo præſidiis; quibus naturæ vires optime refocillari, crebra doctus ſum experientia. Præſertim vero ad potum reſpicere ſuevi; cui nulla prorſus convenit cereviſia; ſed potius vel acidulæ Selteranæ, cum quarta vini Rhenani parte commixtæ ſubſtitui poſſunt, vel hoc decoctum: Recipe radicis ſcorzoneræ, ſarſaparillæ, raſuræ cornu cervi ana uncias quatuor, cichorei, glyzirrhizæ ana unciam unam & ſemis, corticis ligni ſaſſafras, ſeminis fœniculi ana unciam ſemis M. C. C. D. S. ſpecies, quarum binæ unciæ ex tribus aquæ menſuris per tres horæ quadrantes ſunt decoquendæ.

Præterea, cum in noſtro caſu primæ officinæ multis acidis ſordibus, quæ avidioris cauſſæ ſunt adpetitus, ſcatere videntur; eo maxime curatio dirigenda erit, ut hæc acrimonia temperetur, ac robur ventriculi confortetur: hinc enim laudabilis generari poteſt chylus, ex quo generoſus ſanguis, ac lympha ſpirituoſa ſuboriuntur. Hunc finem reſpexiſſe medicum ordinarium, formulæ, quas præſcripſit, teſtantur: & ego eundem impetratum iri confido, ſi cibi probe maſticentur, & parca quantitate, licet ſæpius aſſumantur. Tum quoque huic ſcopo accommodatiſſimum erit Elixirium hac ratione conficiendum: Recipe extracti centaurii minoris, abſynthii, corticis caſcarillæ, chinæ ana drachmas duas, radicis gentianæ rubræ unciam unam, corticum aurantiorum recentium drachmas ſex, ſalis tartari drachmas tres, aquæ meliſſæ ſeu menthæ uncias ſex. M. ſtent pro digeſtione. F. Elixirium, cujus cochlear unum ſub epulis capiatur. Non minus ſuadeo, ut bis circiter quavis hebdomade primæ viæ blando purgentur laxante, quod eſſe poteſt ſequens pulvis: Recipe rhabarbari electi ſcrupulos duos, lapidum cancrorum ſcrupulum unum, terræ foliatæ tartari grana octo. M. F. pulvis, div. in duas partes, quarum una veſperi circa ſomni tempus, altera mane aſſumatur; ſuperbibendo infuſum theiforme ex ſummitatibus millefolii, florum chamomillæ, aniſo ſtellato, & cortice ligni ſaſſafras concinnatum. Reliqua curę medici relinquo; neque vero meis conſiliis unquam deero.

CASUS XLVII.

De variis ſymptomatibus, hyſterico-ſpaſmodicis ex lochiorum & menſium retentione.

GEneroſiſſima mulier, de cujus ęgritudine Excellentiſſimus Hoffmannus ante ſex jam annos conſultus, dedit reſponſum, quod ſub Litt. A. adnexum eſt, & ex quo etiam ſatis bene habuit, denuo ſæviſſimis per viginti jam hebdomades cruciatur ſymptomatibus. Nimirum cum ante dictum tempus puerpera varios animi affectus toleraſſet; non ſo-

ſolum Lochia, parca jam antea quantitate plorantia, penitus ſubſtiterunt: verum etiam menſtrua excretio abhinc prorſus ſiluit. Idcirco ab eo tempore, præter perpetuam fere alvi obſtipationem, flatulentis atque ſpaſmodicis affectionibus miſere agitatur, præſertim ſi cibos aſſumat. Tum enim ſpaſmus maxime ventriculum occupat, tanta quidem vehementia, ut aſſidens epulis, nihil quicquam deglutire valeat, ſed in ſtando comedere cogatur: aſcendunt ſimul flatus, atque fauces adeo conſtringunt, ut ſuffocari videatur. Neque enim ab alvi ſolutione, vel ſpontanea, vel blandis clyſteribus procurata, ullum percipit ſolatium: tantum abeſt, ut facta excretione, inflativæ imi ventris paſſiones atrocius affligant. His demum moleſtiis noviſſime acceſſerunt atroces tenſivi ac lancinatorii brachiorum dolores, & tanta totius corporis imbecillitas, ut vix obambulare valeat.

In puerperio, cum ſupprimerentur Lochia, venæſectio in pede celebrata, & quatuor poſt finitum puerperium hebdomadibus, iterata, atque in præſenti rerum ſtatu, vinum medicatum per octo dies uſurpatum eſt; ſed nullo effectu. Quamobrem ſalutare jam flagitatur conſilium, qua ratione hiſce moleſtiis mederi liceat, & num conferant aquæ medicatæ.

Litt. A.

Morbus, quo cruciatur generoſiſſima mulier, uti partim ex communicata mecum illius hiſtoria percepi, partim coram exploravi, in inveteratis, & in habitum fere degeneratis motibus ſpaſmodicis partium nervoſarum admodum irregularibus, & abhinc pendentibus humorum motus turbis, ac impeditis excretionibus conſiſtit. Quam arduum vero ac difficile ſit, haſce perverſas totius œconomiæ animalis motiones in ordinem redigere; ii norunt optime, qui in frequenti artis verſantur exercitio. Namque in iis præternaturalibus fluidarum potiſſimum partium motibus, mens etiam affici ſolet, & ad inordinatos affectus, iram, atque terrorem facillima deprehenditur; quæ ſola animi paſſionum intemperantia, ſalutarem medicamentorum effectum remorari poteſt. In præſenti caſu adhuc accedit peculiaris remediorum idioſyncraſia; qua illas medicinas abhorret ægrota, quę alias hiſce adfectibus deprehenduntur convenientiſſimæ. Quas inter cum præſertim aquoſa, & infuſa theiformia averſetur; non poſſum etiam aquarum mineralium potationem commendare. Balneorum vero temperatiſſimorum uſum haud diſſuadeo; quippe quæ, ſi tepidiora ſint, ne ſudorem moveant, ac per aliquot hebdomades adhibeantur, cum motu corporis, peregrinatione, ac aeris mutatione, in debellandis hiſce ſpaſmodicis morbis, omnium remediorum virtutem longiſſime ſuperant. Interim ex pharmacorum cenſu proponendum duxi Elixirium meum ſtomachicum, quod ex herbis radicibuſque amaris, & temperate balſamicis cum menſtruo lixivioſo paratur, & ſexaginta vel octoginta guttulis aut brevi ante prandium, aut hora quinta pomeridiana exhibetur. Hoc enim remedii genus, præſertim per ſatis longum tempus uſurpatum, inſignem virtutem obtinet, tonum ventriculi roborandi, acrimoniam temperandi, digeſtionem promovendi & alvi ſucceſſum adjuvandi. Præterea ex uſu mihi eſt, ſal Epſomenſe aut potius Sedlicenſe, æquali pondere cum cancrorum lapidibus mariratum: cujus drachma una bis vel ter quavis hebdomade aut mane, aut brevi ante epulas ex vino aquæ nupto capienda eſt. Hocce ſal alvum reſerat, mucum reſolvit, acrimoniam temperat, & flatus diſcutit. Et denique etiam venæſectionem in pede commendo, qua quinque vel ſex cruoris unciæ mittendæ ſunt: quo tempore omne frigus a corpore arceatur, humidus aer evitetur, & cibi emollientes, ac concoctu faciles aſſumantur. Hæc ſunt, quibus ægritudinem generoſiſſimæ mulieris niſi debellatum, ſaltem inſigniter ſublevatum iri confido.

CONSULTATIO.

Quæ mihi de præſenti matronæ generoſiſſimæ affectione perſcripta ſunt, confirmarunt me in priori ſententia, quod nimirum altas jam egerit radices morbus, & non ſolum fluidæ dyſcraſia laborent ſcorbutica, verum etiam ſolidæ ac nervoſæ partes admodum debilitatæ, perverſis motibus ſpaſmodicis, cum mentis turbatione, afficiantur. Et hanc ob cauſſam haud conſultum duco, malum per potum aquarum mineralium, aut curam lactis oppugnare; quoniam metus eſt, ne ob deſtructum ventriculi robur hæc fluida intra corpus ſubſiſtant. Eo potius reſpiciendum eſſe judico, ut ventriculus roboretur, motus partium nervoſarum irregulares ſopiantur, & naturales excretiones, viis ad iſtas probe diſpoſitis, reſtituantur. Hiſce ſcopis conſequendis, tria potiſſimum proponerem remedia, nimirum pilulas meas balſamicas, pulverem præcipitantem, ac Elixirium ſtomachicum. Pilularum cum drachma dimidia pulveris præcipitantis mixtarum novem ſub lecti introitum ex convenienti vehiculo primum alternis diebus, poſtea fracta paulum morbi vehementia, ſingulo triduo, vel quatriduo aſſumantur: mane vero, & hora quarta pomeridiana triginta vel quadraginta Elixirii guttæ capiantur. Quod ſi vero ſpaſmodicæ acceſſerint agitationes, operæ pretium erit, ſequentis pulveris, quantum duo cultri cuſpides capiunt, interdum adhibere: Recipe pulveris Marchionum drachmas duas, antimonii diaphoretici ſcrupulos duos, cinnabaris rite paratæ, nitri puri ana ſcrupulum ſemis, pulveris caſtorei grana ſex. M. F. pulvis, D.

Potui ordinario nulla convenit cereviſia, ſed magis accommodatum erit decoctum ex radice ſcorzoneræ, cornu cervi, hordeo mundato, & corticibus citri recentibus confectum, & quarta vini parte permixtum. Tum vero, quantum fieri poteſt, corpus ſub tempeſtate ſerena, vectione in rheda movere oportet; quoniam motus ille pariter, ac aeris mutatio in ejuſmodi morbis curandis, maximum confert momentum, inprimis ſi animi graviores affectus ſedulo fugiantur. His per quatuordecim dies uſurpatis, acidularum Selteranarum potationem, operæ omnino pretium eſſe facturam confido: quæ tali ratione inſtitui poterit. Mane nimirum aquarum iſtarum, quantum dimidia lagæna continet, cum tertia lactis aſinini parte adhuc intra lectum tepide hauriatur; & hora pomeridiana quarta ſex duntaxat earundem unciæ potentur. Hæc curatio per ſex circiter hebdomades protrahenda eſt, ita tamen, ut ſub illius initium pariter ac in fine, quin & ſingulo inter potandum octiduo novem pilularum mearum devorentur; atque etiam Elixirium balſamicum quotidie uſurpetur. Ceterum nec alienum erit, juſculis, quæ ex jure carnis vitulinæ, cum radice ſcorzoneræ & cichorei decocto parantur, crebro uti; niſi illa averſetur mulier generoſiſſima. Neque enim dubito, quin propoſita medendi ratio egregium ipſi latura ſit allevamentum.

RELATIO.

Poſtquam illuſtris ægrota commendata remedia per tres hebdomades præſcripta ratione uſurpaverat; menſtrua excretio, cum inſigni mali levamine, primum denuo rediit. Et cum deinceps horum medicaminum uſum continuaſſet, & Selteranas acidulas rite adhibuiſſet, factum eſt, ut perfectæ reſtitueretur ſanitati.

CASUS XLVIII.

De pathematibus hyſterico-ſpaſmodicis cum tumore pedum œdematoſo.

Sereniſſima quædam Princeps, annos quinquaginta tres nata, ſemeſtri circiter abhinc tempore, crebris agitari cœpit vomitibus, quibus nullos unquam cibos, ſed plerumque mucum glutinoſum, te-

tenacemque, nonnunquam bile permixtum parciſſima reddidit quantitate. His juncta ſæpius fuit inſignis præcordiorum anxietas atque cardialgia, ut in lecto commorari haud potuerit: quæ vero ructuum exploſione mitigantur. Siniſtrum ſubinde pedem occupavit quædam intumeſcentia œdematoſa; quæ per vices evanuit, jam autem utrumque ad genua uſque obſidet. Ciborum adpetentia, prorſus dejecta, jám redire videtur; atque ſomnus ſæpenumero per aliquot dies nullus fuit. Accedunt interdum capitis dolores magis obtuſi atque tenſivi, quam pulſatiles, cervicem ſimul occupantes: ac ſub ſpuriis coſtis per intervalla tenſio quædam ac inflatio percipitur; qualis in ſubjectis, viſcerum obſtructione laborantibus deprehendi ſolet. Menſes ante aliquot jam annos per ætatis rationem ceſſarunt; ſed quinque abhinc hebdomadibus magis albi ac mucoſi adparuerunt, & ante aliquot dies rubicundiores iterum per tres dies fluxerunt: quibus evaneſcentibus ſpaſmodicæ ſucceſſerunt paſſiones. Alvus nunquam, niſi clyſteribus, aut globulis moſchatis ſolicitata reſpondet; pulſus debilis fertur & durus, qualis in hypochondriacis ac hyſtericis manum ferit; fauces ſæpenumero ſenſationem pali ipſis infixi patiuntur; in imo ventre crebra ſentiuntur murmura, cum flatuum excretione nonnunquam inſequente; & haud raro ani teneſmus adfligit. Quæ ſymptomata cum hactenus varii generis remediis aperientibus, nervinis, reſolventibus, antihypochondriacis, cardiacis interne pariter ac externe uſurpatis nondum debellari potuerunt: abs Te, Vir illuſtris, doceri cupit ſereniſſima, qua ratione ab illis vindicari queat?

CONSILIUM.

Graviſſima, quæ Principem ſereniſſimam per ſemeſtre jam tempus cruciarunt ſymptomata, nimirum conatus vomendi, ipſæ pituitæ tenaciſſimæ vomitiones, nauſea, præcordiorum anxietates, inquietudines, capitis dolores, conſtrictiones faucium, ac alvi pertinaces obſtructiones, non alia certe ſunt, quam hyſterico-ſpaſmodica, & a tributo lunari, poſt quinquageſimum ætatis annum ceſſante ſuos mutuantur natales. Frequentiſſime enim fit, ut humores exitu ſuo per loca uterina, per ætatis rationem deſtituti, niſi tempeſtiva ſuccuratur venæſectione, ad imi ventris viſcera regurgitent; & diſtendendo præſertim tunicas ventriculi ac inteſtinorum nervoſas, ingentes ſpaſmos ac anxietates progenerent; quin ſpaſmis iſtis per conſenſum ad alias membranaceas regiones propagatis, conſtrictiones faucium, dolores capitis, atque dorſi, ad ſcapulas uſque extenſos, imi ventris murmura, retentionem flatuum, inflativas ac tenſivas abdominis moleſtias, atque ſenſibilem inteſtini recti ſtricturam atque teneſmum cauſſentur. Hiſce ſymptomatibus, ſereniſſimam Principem diu jam infeſtantibus, cum pedum œdematoſa acceſſerit intumeſcentia: vero videtur ſimillimum, quod in hepate aut liene quidam humorum infarctus aut obſtructio præſto ſit: quæ non ſolum diuturniorem ac difficiliorem promittit curationem: verum etiam metum omnino incutit, ne ob humores inertes hanc ob cauſſam generatos, tandem virium decrementum, calor hecticus, aut hydropica ſuperveniat affectio. Quare tempeſtivum malo ferendum eſt auxilium, & niſi jam inſtituta fuerit, in pede adminiſtranda venæſectio. Quæ ſi ob pedum tumorem locum haud invenerit; operæ erit pretium ſex cucurbitulas ſcarificatorias, duas videlicet dorſo, duas lumbis, duaſque in femoribus ſupra genua admovere. Quando enim humorum moles nondum fuerit imminuta, irritus erit omnium remediorum effectus: nec parca ſanguinis quantitas, ſed, ſi poſſibile ſit venam ſecare, quinque vel ſex cruoris unciæ ad minimum detrahi debent. Tum vero in ejuſmodi ſpaſmodicis, hyſtericiſq; paſſionibus excellentem præſtabit uſum liquor meus anodynus mineralis; ſi ad guttas quindecim vel ſolus ex aqua ceraſorum nigrorum, vel

cum aliquot guttis eſſentiæ caſtorei, vel corticum aurantiorum mixtus, bis quotidie ſumatur. Egregiæ porro virtutis eſt ſequens pulvis: Recipe pulveris Marchionum, lapidum cancrorum ana drachmam unam, cinnabaris nativæ bene præparatæ, nitri purificati ana ſcrupulum unum. M. F. pulvis, div. in ſex partes. Non minus mirificam vim poſſidet infuſum theiforme ex millefolio, floribus chamomillæ vulgaris, & ſemine fœniculi paratum, quod minus ſaturatum mane loco decocti herbæ Theebois ſorbillari poteſt.

Præterea vero alvi libertati ſummopere ſtudendum eſt, quo flatuum excretio rite ſuccedere queat: cui quidem ſcopo vel clyſteres domeſtici, ex juſculo avenaceo, floribus chamæmeli vulgaris, binis olei amygdalarum unciis, & tantillo ſalis communis confecti; aut pilulæ meæ balſamicæ, numero quatuordecim, ſub dolorum ac vomitionum remiſſione circa veſperam ſingulo triduo aſſumendæ facient ſatis. Has ſi reſpuerit ventriculus, triginta earum in aqua deſtillata ſolvi, & cum clyſtere ano infundi poſſunt: & denique eo reſpiciendum ſuadeo, ut ventriculus atque pedes, ſub paroxyſmis plerumque frigidiores, in temperato conſerventur calore.

RELATIO.

Elapſo quodam abhinc tempore relatum mihi eſt, ſereniſſimam ægrotam ex commendatis remediis non niſi præſcripto pulvere, & liquore meo anodyno uſam, magnam quidem ſymptomatum remiſſionem percepiſſe, & vomitum omnino ſiluiſſe; at pedum tumorem majora in dies ſumſiſſe incrementa. Hinc non potui, quin de viſcerum labe ſolicitus, minus auſpicatum morbi eventum præſagirem; qui etiam proh dolor! brevi poſt eſt inſequutus.

CASUS XLIX.

De affectu ſpaſmodico-hyſterico-hypochondriaco, cum concretione calculoſa in veſica fellea.

Quæ annos habet quadraginta tres, virgo generoſiſſima, temperamenti ſanguineo-cholerici, ſtaturæ mediocris, conſtitutionis tenerioris, habitus ſanguine & ſuccipleni, vaſiſque exilioribus inſtructi, ingenii vero vivaciſſimi, circa ſerias res, ac meditationes ſemper occupati, vitam a teneris geſſit, variis utut levioribus ægritudinibus contaminatam. Harum potiſſimæ fuerunt capitis dolores, atque hypochondriaco-hyſtericæ, quæ matrem ægrotantis etiam diu multumque cruciaverant: neque tamen menſtrua purgatio ſub his affectionibus ſuppreſſa fuit, ſed ſueto ſemper tempore, licet juſto minori quantitate rediit. Quatuor autem vel quinque circiter excurrerunt anni, quibus poſt prævias graviores mentis ac corporis defatigationes, ſudores nocturnos toleravit ſatis copioſos: quos ſenſus in cute formicans præcedere, ſæpius corporis refrigeratio comitari, & congruo regimine tractatos, per diem integra valetudo excipere ſolet. Acceſſerunt inſuper per intervalla vehementes cordis palpitationes; & moleſtæ roſionis in cordis ſcrobiculo ſenſatio, cum anxia inquietudine ſtipata, clyſterum autem injectione plerumque mitigata. Denique per noviſſimum biennium, quo labores mentis pariter ac corporis magis increverunt, pejus habere; ciborum adpetentia imminui, digeſtio labefactari, & alvus officii ſui cœpit obliviſci, adeo ut pulveribus ſalinis ex nitro, arcano duplicato & auro fulminante confectis ſolicitari debuerit, quoniam alia purgantia atque laxantia, maxime pilulæ, quæ vel tantillum aloes continent, inſignes ipſi crearunt moleſtias. Supervenerunt quoque, præter virium decrementum, tenſivi ac preſſorii in dextro hypochondrio dolores & mox per aliquot hebmomades

in-

inhæſerunt, mox per integros ſiluerunt menſes. Neque vero votis reſponderunt ulla remedia hactenus uſurpata; nec acidulæ Amaſianæ, nec Egranæ; quarum has noviſſima æſtate, ſed haud ſine variis ſolicitudinibus atque mœroribus potavit.

Verno currentis anni tempore incidit præter conſuetudinem in catharralem narium defluxionem, quæ ingentem pituitæ copiam per octo hebdomades a naribus ploravit. Hac ceſſante, cum adeſſet æquinoctium, venam in pede more ſolito tundendam curavit; & accidit, ut eodem die, quo vena ſecabatur, menſes eruperint, & ſatis larga quantitate fluxerint; cum e contrario, elapſo menſe, & copia parciores, & conſiſtentia ſpiſſiores redderentur. Octo abhinc diebus accedebant atroces capitis dolores, hiſque brevi poſt moleſtæ circa cordis ſcrobiculum roſiones, cum inſigni corporis languore, alvi obſtipatione, & imminuta mictione, ſtipatæ ſuccedebant, nec clyſterum ope mitigari poterant. Quin imo poſt aliquot dies jungebantur his moleſtiis, anxii & inanes vomendi conatus pariter, ac ipſæ vomitiones, pectoriſque vehementes conſtrictiones, & ineffabiles præcordiorum anxietates: venæ ſubſidebant, brachia & femora vinculis quaſi ligata videbantur, pedes frigebant inſigniter, vultus expalleſcebat, ſanguis ebulliebat; pulſus ferebatur ater, tamen oppreſſus; alvus erat obſtructa, & urina pauca, rubicunda, poſt aliquot horas ſedimentum deponens turbidum ferebatur: quæ ſymptomata per vices redibant, & ſeptem dies ſæviebant.

Accerſitus medicus ad ſpaſmum demulcendum atque componendum partim pulveres temperantes antiſpaſmodicos, cum nitro, cinnabari ac magneſia mixtos, partim liquorem Hoffmanni anodyno-mineralem, partim liquorem terræ foliatæ tartari cum ſpiritu carminativo de tribus, ſpiritum nitri dulcem, partim clyſteres lenientes, carminativos, oleoſos ordinavit. Sectionem autem venæ, quæ in ipſis ſpaſmorum paroxyſmis hos exacerbare ſolet, eo minus commendare voluit; cum ſymptomata mitigari viderentur, efflorescentiæ purpuraceæ pectus, dorſum, brachia ac femora copioſæ obſiderent, ac denique ſtato ac ordinario tempore uterinus fluor, cum ſanguine magis, ac antea ſeroſo accederet. Interim elapſis ab hac ſanguinea excretione ſeptem diebus, eadem ſymptomata, paullo tamen mitiora recrudeſcebant, & alternis duntaxat diebus invadebant. Omittebatur denuo cruoris ex vena detractio, quoniam non ſolum vernale imminebat ſolſtitium; verum etiam tanta ſanguinis moles, copioſis ſudoribus admodum imminuta, haud aderat, quæ ipſam indicaret. Idcirco ad ſedandam humorum ebullitionem, & congeſtorios motus revellendos, inſiſtebant medici pulverum temperantium, antiſpaſmodicorum, ac arcani tartari cum ſpiritu carminativo mixti uſui; primas vias per potiones mannatas, cremori tartari ac rhabarbaro nuptas, iterato purgabant eſſentia carminativa Wedelii, corticum aurantiorum cum ſpiritu nitri dulci; atque pilulis ex extracto centaurii minoris, pimpinellæ, corticibus aurantiorum & rhabarbaro confectis. Non minus ad relaxandas penitus ſtricturas ſpaſmodicas, pediluvia ac balnea ex aqua fluviatili, & furfuribus triticeis confecta commendabant; quorum primum, juſto calidius, inſignem humorum ebullitionem, cum pulſu velociori ac capitis doloribus excitabat; reliqua vero magis prodeſſe videbantur, adeo ut ſub horum pariter, ac ante dictorum remediorum uſu, ægra melius haberet, & denique extra lectum poſſet commorari.

Neque tamen minus aſſiduæ inhærebant pectoris compreſſiones, atque dolorificæ in dextro hypochondrio, ſub coſtis ſpuriis, ac circa cordis ſcrobiculum tenſiones, mox inferius ad umbilicalem regionem extenſæ, mox totum pectus, maxime latus ſiniſtrum occupantes, adeo ut præcordia arctiſſimis vinculis conſtricta viderentur & ſpiratio fieret difficilis. Accedebant inſuper per intervalla

Digitized by Google

calores præternaturales, magis volatici, cum pulſu citatiore ac febrili: urina, quæ mane primum reddebatur, rubicunda erat, & poſt aliquot horas turbata, deponebat album mucoſumque ſedimentum. Ceterum adpetitu gaudebat ſatis integro, ſervata tamen recta victus ratione; bibendi vero deſiderio fruebatur admodum exiguo; pro potu ſub epulis aquis Amaſianis vino nuptis, ordinario autem aqua cum Caſſia lignea decocta utebatur; alvus poſt uſum infuſi mannati; ac paſſularum rhabarbarinarum quotidie reſpondebat, & copioſam ſaburram, quandoque fruſta indurata reddebat; ſæpius ſaliva paullo tenacior ferebatur; ſomnus plerumque placidiſſimus erat, niſi nonnunquam moleſta circa cordis ſcrobiculum roſione turbaretur; in nullo latere abſque ſpirandi anguſtia decumbere poterat; ac denique menſes etiam ſatis regulares ſuccedebant, niſi quod aliquot demum poſt tempus ordinarium eruperint diebus.

Medicus igitur, hunc morbum funditus expugnaturus, habuit illum pro ſpaſmo hypochondriaco hyſterico; quem partim a turgeſcentia ſanguinis circa imi ventris viſcera, ejuſque circulatione impedita, & reſtrictione ad partes ſuperiores facta; partim ab atonia ventriculi ac inteſtinorum, & hinc orionda earum partium inflatione, ac præternaturali verſus diaphragma preſſione, natales ſuos mutuari judicavit. Quamobrem humorum vitio proſpexit, venæſectione convenienti tempore in pede ad uncias ſeptem facta, ſubjunctiſque remediis temperantibus, antiſpaſmodicis, nitroſis, ac cinnabarinis. Tum ad roborandum ventriculi & inteſtinorum tonum, omnes cruditates ex primis viis penitus eliminandas, atque viſcera, maxime hepar ab infarctis humoribus prorſus vindicanda, commendavit uſum thermarum, quæ in Carolinis ſcaturiunt molarium, & cum hæ non arriſerint, potationem aquarum Amaſianarum per quatuor intervalla, quorum quodvis ſeptem dies habebat, propoſuit: & denique ad confortandum viſcerum, atque nervoſi generis tonum ſubjungenda ſuaſit balnea Freyenwaldenſia, aut Radebergenſia.

Morem quoque his conſiliis geſſit ægra generoſiſſima; & licet ſeptimo iterum poſt menſium fluorem die, paroxyſmo ſibi ſueto, & ſuperius recenſito, longe mitiſſimo prehenderetur: tamen poſtea venam ſibi tundendam curavit, & abhinc ad fontes Amaſianos ſe contulit, quos etiam tepidos convenienti ordine ac ratione jam potare cœpit. Neque tamen minus adhuc continuant tenſiones ac conſtrictiones pectoris, & præſertim in latere dextro, magis autem remiſſiores; & per aliquot dies dextrum illud latus, ſiniſtro tumidius adparuit, abſque ullo rubore: artus externi conſtricti, ac quaſi ligati videntur, & motus corporis oppreſſionem pectoris exacerbat. Hæc ſymptomata ſub ipſo paſtu mitiora, tempore vero digeſtionis atrociora obſervantur. Noviſſimis porro diebus in utroque latere non impeditus eſt decubitus; ſupinus autem malum adauget; quid denique excretiones naturales per alvum, ſudorem ac urinam rite ſuccedunt; & hæc mingitur citrina, rarius pallida, nec turbatur, nec deponit ſedimentum, ſed quandam tantummodo nubeculam. Quæ cum ita ſint, & hæc pathemata nullis obſecundent remediis; veretur generoſiſſima Virgo, ne graviores, quam quidem medicus pronunciavit, ſubſint cauſſæ; atque ſuſpicatur vel hepatis indurationem, quoniam dolor magis in dextro hypochondrio percipitur, & decubitus in illo nonnunquam moleſtus obſervatur; vel diaphragmatis, pleuræ, muſculorum intercoſtalium, aut ipſius ventriculi ac inteſtinorum ſive ulcerationem, ſive excreſcentiam præternaturalem, quia graviſſimam pectoris conſtrictionem ſentit, ejuſque dextrum latus paullo tumefactum videtur. Non minus valde eſt ſolicita de pectoris hydrope, & cum urina jam feratur tenuis ac naturali ſimilis, naturam nimis debilitatam, ſordibus cum lotio expurgandis minus ſufficere exiſtimat; hinc etiam aquarum Amaſianarum potationem continuare recuſat. Et quamvis

vis etiam medicus ordinarius, ex præſentibus morbi ſymptomatibus illos, quos ægra ſibimet imaginatur eventus, nondum præſagire queat, ſed ſperet omnino, fore, ut malum congruo aquarum Amaſianarum interno, balneorum vero externo uſu, conjunctis balſamicis, nervinis, & antiſpaſmodicis remediis, temporis diuturnitate expugnetur: attamen generoſiſſima Virgo aliorum etiam doctorum virorum judicium ſcire avet, & præſertim doceri cupit: 1) Utrum morbus, quo laborat, ſit ſolus ſpaſmus hypochondriaco-hyſtericus, & num curatio hactenus inſtituta fuerit conveniens? 2) Quæ ſit vera illius cauſſa, quæ prognoſis, & an denique metuenda ſit viſcerum labes.

CONSULTATIO.

Morbum, cujus cauſſa conſultus ſum, probe perluſtravi, ejuſque cuncta momenta ſedulo mecum perpendi: nec habeo, quæ circa medici ordinarii judicium de cauſſa illius latum, & medendi rationem, legibus artis apprime reſpondentem monere poſſim. Ut autem meam ſimul mentem proponam; nullus quidem dubito, quin morbus iſte gravis inter ſpaſmodico-hyſtericos & hypochondriacos ſit referendus; verum ſunt adhuc quædam ſymptomata, quæ, quod attinet ſedem mali, altiorem omnino requirunt indaginem. Hæc inter numerare licet perpetuas tenſiones, roſiones atque preſſiones, quas ægra in dextro hypochondrio, circa regionem hepatis & cordis ſcrobiculum, cum inſigni laſſitudine, alvi ſegnitie, vomendi conatu, & ipſis vomitibus ſtipatas ſentit: deinde ſpaſmodicas tractiones, totum pectus, cum ſummo angore, occupantes, cum venarum ſubſidentia, artuum conſtrictione pertinaci, pedum frigore, vultus pallore, ſanguinis ebullitione, pulſu celeri, ac oppreſſo, & mictione imminuta; & denique pectoris aſſiduas compreſſiones & conſtrictiones, acſi vinculis ligatum eſſet, maxime in dextro latere, cum hujus intumeſcentia, ac ſpirandi difficultate obvias. Quæ inſolita plane in hoc morbo ſymptomata, digna omnino ſunt, ut veram illorum ſedem atque cauſſam rite perquiramus. Quamquam enim minime negari queat, quin orificium ventriculi dextrum, principium duodeni, ea coli portio, quæ hepati ac duodeno adhæret, ſeptum tranſverſum, nervi pneumonici, & aliæ nervoſæ partes graviter in præſenti morbo a ſpaſmodicis ſtricturis afficiantur: reſtat tamen adhuc explorandum, quænam horum ſpaſmodicorum motuum, ac præſertim doloris ſub cordis ſcrobiculo rodentis, vera ſit & materialis cauſſa. Quamdiu ergo medicinam feci, (feci autem per quinquaginta jam annos), occurrerunt mihi aliquot noſtro ſimiles caſus, uti ex nonnullorum defunctorum ſectione deprehendi, in calculoſis concrementis, veſiculam felleam obſidentibus ſita fuit: dum nimirum bilioſus humor, per poros veſiculæ felleæ perſpirans, vicinas partes, maxime colon inteſtinum, orificium dextrum & fundum ventriculi, flavo colore imbuerat, & procul dubio illas ad ſpaſmodicas ſtricturas proritaverat. Quamobrem firmiter ſum perſuaſus, in præſenti malo præcipuum vitium in hepate, & quidem veſicula fellea, calculoſis concretionibus repleta hærere. Quemadmodum enim in calculo renum fieri ſolet; ut ille ureteres ingrediens, horum non minus ac vicinarum regionum atrociſſimos pariat dolores: ita quoque contingit, ut, ſi calculus felleus in ductum cyſticum irruperit, ibidemque ſubſtiterit, hic nerveus admodum canalis dolorificis ſtricturis agitetur: quæ vi conſenſus ad partes adjacentes, veluti præcipue ſunt ventriculus, inteſtinum colon, ſeptum tranſverſum, pleura, muſculi pectorales &c. propagantur, variaque in his mala machinantur.

Quod ſi vero de cauſſis remotioribus, quę hoc malum induxerunt, diſpiciam; eas partim in connata ac hæreditaria, ex vitio matris acquiſita ſenſibilitate ægrotantis, & inſigni ad motus irregulares proclivitate; partim in crebris, quos paſſa eſt, mœroribus, atque excande-

ſcentia ſæpius ſuppreſſa collocare haud vereor. Dum enim affectus iracundiæ illius eſt indolis, ut ductus biliferos præſertim graviter afficiat, & bilioſum humorem valde commoveat: facile patet ratio, cur iis adfectibus obnoxii, morbos ex bile ſubortos plerumque patiantur. Et cum præterea propter graviores illos ſpaſmos, ac violentos motus, qui a teneris fere cruciarunt ægram generoſiſſimam, partium fluidarum temperatus ac æquabilis circuitus perturbatus; excretiones ſalutares, quæ per alvum, cutim, & urinam fiunt, imminutæ; & ideo recrementa intra corpus retenta fuerint: vero omnino eſt ſimillimum, ſuccos vitales in noſtra ægrotante impuros & ſalibus ſcorbuticis imbutos exiſtere. Præſertim vero lympham materia acri, purpuracea contaminatam eſſe, certus credo; quæ nervoſas partes vellicando, calorum præternaturalium, defluxionum catharralium, dolorumque per caput & artus errantium præcipuam ſuppeditat cauſſam.

Quæ cum ita ſint, clariſſimum eſt, omnes curationis ſcopos his potiſſimum abſolvi indicationibus, ut nimirum irregulares partium nervoſarum motus conſopiantur; deinde humores acres, ſalini, ſcorbutici demulceantur, & viſcidi diluantur; tum excretiones ſalutares per alvum & tranſpirationem promoveantur; & denique concretiones calculoſæ, quæ, cum nihil niſi mucus compactus ſint, aqua ſolvi poſſunt, quantum fieri poteſt, diſſolvantur. Hiſce ſcopis ſatisfacturus, laudo vehementer uſum emplaſtri, quod ex diachyli ſimplicis unciis duabus, ſpermatis ceti drachmis ſex, croci, camphoræ ana drachma una concinnatum, dextro hypochondrio ſub ſcrobiculo cordis adplicetur. Deinceps inter aquas minerales convenientiſſimas judico acidulas Selteranas; quæ ob ſal earum alcalinum non ſolum in omnibus calculoſis affectibus inſignem laudem merentur; verum etiam ſcorbuticas ac purpuraceas humorum impuritates attemperandi, egregiam poſſident efficaciam. De his ergo tepidioribus ſingulo mane lagænam unam bibendam, & hanc potationem per quatuor hebdomades, ſub recta vivendi ratione continuandam ſuadeo; neque minus eaſdem, cum quarta vini generoſi parte permixtas, in locum potus ordinarii commendo. Et ſi tulerit ventriculus, majus adhuc ex hiſce acidulis ſpero emolumentum, ſi binæ earum partes cum una lactis aſinini maritatæ per ſex hebdomades potarentur. Tum quoque operę facient pretium balnea temperata ex furfuribus triticeis, lacte, aqua pluviatili aut fluviatili parata, tepidiora: quorum virtus in relaxandis ſtricturis ſpaſmodicis, ſopiendis doloribus, & reſtituendo humorum æquabili circulo deprehenditur excellentiſſima. Et denique ex pharmacis, non niſi ſequentem pulverem propono: Recipe cornu cervi ſine igne, antimonii diaphoretici, lapidum cancrorum ana drachmas duas, ſummitatum centaurii minoris, cinnabaris, ſuccini, ſeminis cymini ana drachmam ſemis, nitri purificati drachmam. M. F. pulvis, cujus drachma dimidia, aut ſcrupuli duo pro doſi nonnunquam ſumantur.

CASUS L.

De malo hyſterico, convulſivis & epilepticis motibus ſtipato.

Virgo honeſta octodecim annorum, temperamenti phlegmatico-ſanguinei, habitus corporis ſpongioſi, animi ſemper hilaris, & nullis affectibus gravioribus obnoxii, admodum plethorica, haud ita pridem, menſibus per ſex hebdomades ſuppreſſis, poſt præviam refrigerationem, tuſſi convulſiva cum metu ſuffocationis ex inproviſo corripiebatur. Adhibitis congruis & diaphoreticis, & antiſpaſmodicis, & inſequuto ſudore remittebat quidem penitus hæc adfectio; at vix elapſo triduo, majori fere recidebat acerbitate, ut præter vehementem ſtrangulationis ſenſationem, perpetuo, ſed inani ad vomendum augeretur deſiderio. Alvus ſimul erat ſtrictiſſima; cutis aridiſſima; urina ſubſiſtebat; extre-

extremæ corporis partes, maxime pedes frigebant, cor palpitabat vehementer, facies rubicunda intumeſcebat, arteriæ capitis, temporumque pulſabant validiſſime, & ęgra ſub ſummo angorę & inquietudine in lecto ſe jactitabat, adeo ut omnes apoplexiam timerent. Sed poſt horę quadrantem conquieſcebant omnia, niſi quod de vehementi cordis ac diaphragmatis, ubi jungitur tranſverſo ſepto, conquereretur dolore. Interim remanebat tam arcta pharyngis conſtrictio, ut nec fluida, nec ſolida abſque ſumma moleſtia deglutire potuerit; pulſus tangebatur debilis, parvus, & inęqualis; & ipſe paroxyſmus ſingula ferme hora recrudeſcebat vehementiſſimus. In tam periculoſo igitur rerum ſtatu, detrahebantur protinus ex vena in brachio tuſa, ſeptem cruoris unciæ, qui ſub ipſo effluxu ſtatim coagulabatur, nullo ſupernatante ſero. Tum ſiluit per octo horas paroxyſmus; at his tranſactis, crudelior rediit, & poſtridie in veros epilepticos motus, quorum acceſſiones per duas durabant horas, deſiit. Quamobrem cum periculum in mora ſit, ſolidum flagitatur conſilium, atque huic malo debellando opportunum auxilium.

CONSILIUM.

POſtquam morbi hiſtoriam mecum communicatam, ſedulo perluſtravi; probe intellexi, motus illos ſpaſmodico-convulſivo-epilepticos, qui miſere diſcrutiant virginem nobiliſſimam; non niſi ad paſſionem & epilepſiam hyſtericam eſſe referendos. Mirandum vero utique eſt, quod cum ægra nec ſenſibilioris, & ad commotiones proclivis ſit animi, nec menſes niſi per ſex hebdomades fuerint ſuppreſſi, nihilominus tam graves ſpaſmodico-convulſivæ acceſſerint affectiones; veluti ſunt tuſſis convulſiva ſicca, arctiſſima faucium conſtrictio, quę nec liquidis deſcenſum permittit, nauſea, urinæ retentio, alvi obſtructio, cordis palpitationes, ac violentæ artuum externorum agitationes. Quidquid ſit, omnia hæc ſymptomata ſtagnanti circa uterum, tunicas inteſtinorum, & inferiorem medullę ſpinalis partem ſanguini unice debentur. Quo in rerum ſtatu licet ſumme neceſſaria ſit ſanguinis miſſio: attamen multiplici edoctus ſum experientia, eam minime in ſuperiori corporis regione aut brachiis eſſe inſtituendam. Optaſſem igitur, ut in pręſenti etiam caſu in pedibus detractus fuerit cruor; unde in affectibus ſpaſmodico-hypochondriacis vel hyſtericis magnum redundare ſolet emolumentum: neque etiam ſecanda vena, ſi pedes adhuc conſtricti ac a paroxyſmo frigidi fuerint, ſiquidem tum longe major humorum ad caput raptus atque congeſtio plerumque inſequi obſervatur. Eadem moleſtia comitatur venęſectionem in brachiis celebratam; & ideo notabile in noſtro caſu, quod licet poſt illam protinus conquieverint motus violenti, illi tamen haud ita multo poſt ſęviores redierint, & in ipſam eruperint epilepſiam. Ut ergo proponam, quæ profligando huic malo convenientia futura ſint pręſidia; monendum ante omnia duco, parum auxilii ab internis medicaminibus expectandum, ſed externis potiſſimum fore dimicandum. Hęc inter commendo clyſterem antihyſtericum, ex juſculo avenaceo, florum chamæmeli manipulis duobus, olei chamomilę unciis binis, aſę fœtidę drachmis duabus, & ſalis communis uncia dimidia conficiendum, & ſi opus fuerit, iteratis vicibus ano infundendum. Tum vehementer laudo unguentum nervinum, nuchę ac ſpinę dorſi inungendum, cujus hæc ſit formula: Recipe ſpiritus vini camphorati uncias duas, ſpiritus ſalis ammoniaci, cornu cervi ana unciam ſemis, olei ruthę drachmam dimidiam. M. D. Nec ludetur opera, ſi veſica bubula, juſculo avenaceo tepidiori repleta, collo ac pectori adplicetur: quo fit, ut humores ſtagnantes reſolvantur, & conſtrictæ partes ſolidę blande relaxentur. Quo porro fine efficaciſſima ſunt pediluvia tepida duntaxat, ex aqua fluviatili, furfuribus triticeis, floribus chamęmeli, ac malvæ concinnata; quibus pedes

paullo profundius imponantur; in quarum locum etiam pedum fomentatio, ſuppoſito vaſe, aqua calida pleno, aut aliis modis impetranda ſubſtitui poteſt.

Sic relaxatis ſtricturis, ſi libera redierit deglutitio; in uſum vocandam hortor ſequentem mixturam: Recipe ſpiritus bezoardici Buſſii, liquoris anodyni mineralis ana unciam dimidiam, eſſentiæ croci, caſtorei ana drachmas duas, camphoræ grana quatuor. M. F. mixtura, triginta vel quadraginta guttulis nonnunquam ſumenda; cui etiam drachma dimidia pulveris temperantis interponi poteſt, qui ſic ſe habet: Recipe pulveris Marchionum unciam ſemis, cinnabaris nativæ præparatæ, ſuccini præparati, nitri depurati ana drachmam unam, extracti caſtorei grana quatuor. M. D. & denique vulgatum quidem, ſed uſus egregii ſubſidium ſunt plumæ perdicum accenſæ, & vapor naribus admittendus; quo motus illi violenti ſtatim ſedari ſolent. Hæc ſunt, quibus ægre conſulere volui; quæ felici a Deo ſecundetur eventu, ex animo precor.

Relatio.

NUnciatum mihi eſt, adhibitis iis, quæ commendavi, remediis, intra binos dies & convulſivos motus, & ſpaſmos hyſtericos, & reliqua ſymptomata penitus remiſiſſe. Quum autem, ſuperato hoc gravi paroxyſmo, ægra gulæ nimium indulgeret; priſtinis affectionibus iterum infeſtari videbatur; quæ tamen, dato tandem blando laxante, prorſus conquieverunt.

CASUS LI.

De paſſione hyſterico-melancholica.

MAtrona, duos ultra quadraginta annos nata aliquot liberorum felix mater, jam vero per decem annos vidua, vitæ ſedentariæ, curarumque plenæ deditiſſima, & a leviſſimis cauſſis in mœrorem conjecta, temperamenti ſanguineo-melancholici, alvi obſtructionibus, per aliquot ſæpe dies inhærentibus, & hyſtericis paſſionibus obnoxia eſt. Accidit autem ante tempus aliquod, ut veſperi lectum petens, & alto ſomno gaviſa, ſubito expergeſieret; & defunctum maritum, ſibi adſtantem videre putaret; recte vero conſideratam, non niſi vanam deprehenderet imaginem. Quare iterum ad ſomnum ſemet compoſuit; in quo admodum turbulento, vir quidam longioris ſtaturæ, ac proceri corporis, illius lectum conſcendere, ipſi os comprimere, ut nec loqui, nec clamare poſſet, tum cum ipſa verum coitum celebrare, & demum diſcedere viſus fuit. Vocavit tum protinus ancillę & fillabus, quæ nihil nec viderunt, nec audiverunt: ipſa vero ab eo tempore ſe gravidam reputavit, eo magis, cum perpetuo quaſdam motitationes ac murmura in imo ventre percipiat. Neque tamen, licet jam nonus exinde agatur menſis, abdomen intumuit; & uterinus cruor ſingulis menſibus, etſi parciori quantitate, fluxit, vireſque magis magiſque dejiciuntur. Quare nemo quidem graviditatem ſuſpicatur; at ægra a ſua opinione nullo modo deflecti poteſt, nocteſque perpetuis ærumnis ac querelis inſomnes, aut terrificis inſomniis turbatas tranſigit. Hinc medicum de hoc caſu judicium flagitatur, præſertim, unde motitatio illa abdominis valde flaccidi ſuborıatur, & quomodo toti malo mederi liceat?

Judicium cum Conſilio.

MOrbus, cujus cauſſa conſultus ſum, non alius eſt, niſi paſſio hyſterico-melancholica: quæ cauſſam agnoſcit, in ſanguine craſſo atque ſpiſſo, ex abdomine ad caput copioſius compulſo. Hic enim per minima cerebri vaſa difficilius progrediens, hæc valde diſtendit, atque tali ratione ipſam turbat phantaſiam, ut inde & terrifica inſomnia, & falſæ imagines ac ideę de viro robuſto, ægram imprægnante, ſub ſomno leviori, & pertinax graviditatis imaginatio, ſuos mutuentur natales. Ad hoc vero malum inducendum præter temperamentum melan-

lancholicum; contribuerunt quam plurimum vita ſedentaria, perpetui mœrores, atque curæ, menſium imminutus fluor, & alvi pertinax conſtipatio: quæ cauſſæ non ſolum inteſtinorum volumen ad ſpaſmodicas conſtrictiones proritant, quarum vi humores majori ad caput rapiuntur copia; verum etiam has nerveas regiones relaxando, generandis flatibus efficacem ſuppeditant occaſionem, quorum murmura, motitationem embryonis mentiuntur. Et cum in tali rerum ſtatu, deſtructa ciborum digeſtione, humores generentur minus laudabiles; ſomnuſque eripiatur, ſaltem haud reficiat: clariſſime patet, cur magis magiſque dejiciantur vires, & carnoſa corporis conſumatur ſubſtantia.

Ut igitur ab hac gravi ægritudine vindicetur ægra, operę erit pretium, ut protinus adhibitis per aliquot dies pediluviis, octo cruoris unciæ ex vena in pede tuſa detrahantur: tum elapſo biduo, drachma una ſalis mei aperitivi, in aqua ſoluti mane ſumatur, ſuperbibendo quædam infuſi theiformis vaſcula; & ſubinde quotidie brevi ante epulas ſeptuaginta Elixirii mei viſceralis guttulæ, veſperi vero undecim pilularum mearum balſamicarum, per quatuordecim ſucceſſive dies capiantur. Sub hac curatione ſolitudines fugere, atque jucundis conſortiis uti; non minus juſculis tenuioribus crebro veſci, & in vicem cereviſiæ pro potu ordinario, ſequens decoctum ad binas quotidie menſuras potare oportet: Recipe radicis cichorei, ſarſaparillæ, glyzirrhizæ ana uncias quatuor, ſeminis fœniculi unciam ſemis. Conc. Cont. D. S. ſpecies, quarum binę uncię ex tribus aquę menſuris per tres horę quadrantes ſunt decoquendæ. His ſi malum cedere recuſaverit, ſuadeo, ut matrona nobiliſſima ad fontes Egranos adeat, iiſque, quotidie lagęnam unam bibendo, per quatuor circiter hebdomades utatur; cujus potationis initium ab uſu ſalis aperitivi capiendum; & deinceps ſingulo octiduo veſperi pilulę balſamicę, quotidie ſub epulis ſexaginta Elixirii commendati guttulę adſumendę, & quavis veſpera pediluvia temperata, ex aqua fluviatili, & furfuribus tritici adhibenda ſunt. Quæ ſi, accedente recta vivendi ratione, probe obſerventur, certam reconvaleſcentię ſpem foveo.

Et relatum abhinc quoque fuit, ægram propoſita medendi ratione, ac acidulis Egranis uſam, & a melancholica, & hyſtericis perfecte vindicatam fuiſſe paſſionibus.

CASUS LII.

De melancholia hyſterica.

Virgo ſenſibiliſſima, viginti duos annos nata, maximam temporis partem ſedendo, atque nendo conſumens per annum fere dimidium de crebra nauſea, ructibus, dolore crurum gravativo, ſpirandi que difficultate, inter ſcandendum per ſcalas, & loca acclivia, maxime urgente conqueſta fuit: quorum ſymptomatum cauſſam, a piſcibus cum faſtidio ante ſemeſtre comeſtis, & poſtridie per vomitus ſpontaneos, maximam partem rejectis derivare volunt. Neque ideo, cum ciborum adpetentia integra, ſomnus naturalis ſit, & alvus rite reſpondeat, ea magni fecerunt; ſed ceſſatura putarunt, ſi mobilis vita inſtitueretur, eo magis cum menſes debito tempore, atque bono ſucceſſu, licet parciores, ac olim fluerent. Verum enimvero cum hi & imminutiores, & pallidiores reddi cępiſſent; ante eorum fluorem pręter blandum laxans, infuſum ex radicibus aperientibus, herba marrubii albi, ſummitatibus centaurii minoris, corticibus aurantiorum concinnatum porrigebatur, & ſub ipſo fluxu mixtura ex eſſentia pimpinellę albę, hellenii, & mirrhæ parata propinabatur. Quum autem præterea eructationes ventriculi, abdominis inflatio, alvi ſegnities, ardor faucium ex cordis ſcrobiculo aſcendens, dolores capitis ac vertigines urgeret; his opponebatur Elixirium ſtomachicum, & pulvis Sthalii antiſpaſmodicus. In tali rerum ſtatu ægra ſolitudines amare, hominum ſocietatem fugere, ſaltem ęgre ferre,

re, mœroribuſque indulgere cœpit. Præſertim judicia de hominibus ſibi amicis paullo iniquiora graviter advertit, & inde aliquando in ſummum mentis angorem & ſpirandi difficultatem conjecta, quin matris adhortationibus in majorem triſtitiam, ac eam opinionem perducta fuit, ac ſi mater amare deſineret. Interim brevi iterum ceſſabant hæ mentis adfectiones, & pro affectibus irregularis diętæ habitæ, nullis oppugnabantur medicaminibus. Poſtea in convivio quodam, fructus perſicorum ac nuces juglandes recentiores juſto majori aſſumébat copia; & inde protinus nauſea, ructibus, inflatione abdominis, anxietatibus præcordiorum, & difficili ſpiratione conquerebatur. Hinc conſultus medicus poſt pulveres incidentes ordinavit pilulas laxantes, quæ extractum panchymagogum Crollii, & pilulas tartareas habebant, multumque ſaburræ mucidę educebant; tum præſcripſit mixturam ex eſſentia carminativa Wedelii, corticum aurantiorum, caſtorei, & ſale volatili oleoſo compoſitam. At anguſtiæ, & anhelitus gravis inhærebant; & accedente menſtruo tempore, præviis tenſivis imi ventris torminibus, cruor uterinus parcior, & valde pallidus reddebatur. Inſequente termino, idem ſanguis ferebatur, prioribus diebus pallidior, ultima vero craſſus, & ater, odoris nauſeoſi; & præterea albus ſæpenumero mucus ex uteri vagina effluebat. His maxime contriſtata, & ab amicis perterrefacta, ſe vel catarrho ſuffocativo, vel apoplexia perituram, niſi ſanguinem curaret mittendum; venam præbuit in pede tundendam: ex qua cruor ſtillabat parciſſimus, eo tamen effectu, ut melius haberet. Sed vix elapſo biduo recidebant denuo graves anguſtiæ, cum ſuffocationis metu; & abhinc per paroxyſmos invadebant, qui ſequentem in modum ægram prehendebant. Antecedunt crebræ oſcitationes, excipiunt horrores, & brevi poſt velociſſima, ac difficiliſſima anhelatio; quæ emanentibus, quod ſæpe fit, horroribus, poſt unius, quandoque duarum horarum intervalla demum inſequitur gravem anhelitum; tum ſuccedit ſingultuoſa agitatio; anxia colluctatur manibus, iiſque pectus percutit, ac ſi quid ex illo removere vellet, ac luctuoſa lacrymas fundit. Revertitur hic paroxyſmus quotidie, ſub quo pulſus mox fortis, mox intermittens fertur; neque vero facies rubet, nec æſtu perfunditur, neque etiam ronchus, aut ſibilus in pectore auditur; ſed ſola præcordiorum conſtrictio graviſſime angit. Alvus ceterum aperta eſt, & flatus per ſuperiora pariter ac inferiora eructantur, cum nullo inſequente levamine: nec hypochondria obſervantur præternaturaliter tenſa.

Noviſſime paullo aliter ſe habebat paroxyſmus: namque præviis oſcitationibus, excipiunt ventris ac præſertim colli vehementes inflationes, cum eo ſonitu, quem columbi ſemet intumeſcentes referunt, atque rubore vultus, per horę quadrantes inhærentes. Tum facies expalleſcebat; tenſivi dolores vagi mox humeros, mox manus prehendebant, nunc ridebat, nunc inter fletus deplorabat miſerandum ſtatum, in quo vivit, & quod præter riſum ſine cauſa, ſpaſmis exerceatur. Accedens hinc quædam generoſa matrona, commendabat venæſectionem, cujus egregiam virtutem in ſimili caſu ſe vidiſſe affirmabat: quę etiam in pede celebrabatur, detractis ſex circiter cruoris ex atro rubentis unciis. Sed nihilominus recurrebant quotidie ad hanc uſque diem mali acceſſiones, cum oſcitationibus ac tenſionibus, riſu ac fletu ſtipatæ. Ceterum ſomnus eſt turbulentus, ideis anxiis atque terrificis conjunctus; adpetentia naturalis; animus ſubtriſtis, melancholicus; urina plerumque tenuis mingitur, ſed hodie turbari cœpit; & ex utero ſæpius fertur mucus albus, inſtar ſeri lactis; abſque ulla tamen veneris cupiditate. Quamobrem, cum parentes ægram ab hac gravi valetudine vindicari cupiant, tuum vir illuſtris anhelant conſilium: quod priuſquam ad nos perveniat, adhibeantur pulveres antiſpaſmodici ex pulvere Marchionum, antimonio diaphoretico, cornu cervi, ſpecifico cephalico, & nitro confecti; mane

ne datur infuſum theiforme ex herba meliſſæ, atque abrotani paratum; pro potu ordinario decoctum quoddam; & quavis veſpera uſurpantur pediluvia.

CONSULTATIO.

EX iis, quæ mihi de adverſa valetudine virginis cujuſdam nobiliſſimæ præſcripta ſunt, ægre percepi, eam gravi partium nervoſarum ſpaſmodico affectu, ex menſium ac uteri vitio originem trahente, & animæ functiones ſimul turbante, laborare. Nihil enim aliud innuunt ſymptomata, quibus adficitur, veluti ſunt præcordiorum anxietates, perverſa phantaſia, falſæ ac inanes rerum imagines, animi affectus, metus triſtitia, diffidentia, involuntarius riſus, fletus, planctus, ſolitudinis amor, & quod nullas admittat conſolationes; quæ cuncta non niſi cerebri ac nervorum debilitati debentur. Languor vero corporis, tenſivi ac lancinatorii dolores, ſomnus turbulentus, mutabilis vultus color, pulſus mox tardus, mox velox, horrores, æſtus &c. non niſi ſpaſmodicarum motionum clara ſunt documenta.

Meretur hic morbus omnino nomen melancholiæ hyſtericæ, quæ ex ſanguinis menſtrui excretione magis magiſque imminuta ac turbata ſuos mutuatur natales. Inde enim motus humorum magis ad interiora convertuntur; qui ad inteſtina, ventriculum, caput, pulmoneſque majori regurgitantes copia, ructuum, flatuum, inflationis ventriculi, tenſionum ac lancinationum imi ventris, conſtrictionis pectoris, oſcitationum, ac ſingultuum veram ſuppeditant rationem. Et ſi de cauſſis hujus mali remotioribus diſpiciam, has inter corporis textura ſenſibilis, vaſorum ſanguineorum exilitas, vita ſedentaria, potus parcior, uſus fructuum ac pomorum, forſitan etiam acidorum nimius, & frequentiores animi commotiones ſeſe offerunt.

Ac vero neminem fugit, quam arduum ſit, ejuſmodi morbos, in quibus anima cum corpore afficitur, penitus debellare; cum præſertim animi pathemata, ſalutarem medicaminum effectum iterum deſtruere, ſæpiſſime obſerventur. Neque vero proficuum eſt, ſolis ac multis pharmacis hos adfectus oppugnare, quippe quorum nimio uſu magis perverſos fuiſſe, ex crebra didici experientia: omnem potius paginam abſolvet rectum, ac cautè inſtitutum vivendi genus, interpoſitis blandis atque leniſſimis remediis. Atque, ut verum fatear, præcipua curationis indicatio hæc erit, ut ad demulcendos atque ſiſtendos partium nervoſarum motus irregulares, omnem impendamus operam. Huic vero ſcopo non præſtantius conveniet ſubſidium, quam acidularum Selteranarum, æquali pondere cum lacte aſinino permixtarum potatio, futuro vere per ſex circiter hebdomades, ſingulo mane menſuram unam cum dimidia, tepide ſorbillando, inſtituenda. Curationis initium ab aſſumto infuſo mannato ac rhabarbarino capiendum eſt; quod etiam ſub ipſo aquarum potu, ſingulis decem diebus iterato adſumi, atque ſub finem denuo adhiberi debet. His etenim ſubjectis aeris mutationes, & peregrinationes ad alia loca, ubi amicis ac jucundis conſortiis uti poſſunt, conjuncto corporis motu, inſigniſſimum ſpondet emolumentum. Potus porro ſit facilis, atque ſummo ſtudio fugiatur cereviſia craſſa fœculenta, cujus in locum ſubſtituere præſtat decocta ex hordeo mundato, cornu cervi, radice ſcorzoneræ, cichorei ac ſemine fœniculi concinnata.

Prius vero, quam tempus laudatæ medicationi opportunum accedat, operæ credo pretium, ut ægra ſingulo mane adhuc intra lectum, corpore probe tecto, menſuram dimidiam aquæ frigidæ fontanæ cum triginta liquoris mei anodyni guttis hauriat; veſperi autem cubitum itura, de eadem aqua, totidem liquoris guttulis nupta, quartam menſuræ partem potet, & per integrum menſem continuet; quo etiam tempore

in

in pediluvia tepidiora veſperi pedes immittat. Sub hujus aquæ potu, bis quavis hebdomade, loco liquoris anodyni, pulvis laxans ex rhabarbari drachma dimidia, tartari vitriolati ſcrupulo dimidio, & ſex ni ri granis compoſitus mane adhibeatur; ſuperbibendo quædam infuſi calidi theiformis vaſcula.

Et ſic ſedatis ſpaſmodicis partium ſolidarum affectionibus, majori fructu ac feliciori ſucceſſu, menſtruam excretionem promovere licebit: quo quidem fine, paucis ante illius fluxum diebus, mane quatuordecim pilularum balſamicarum aut mearum, aut Stahlianarum devorare, & veſperi drachmam unam borracis venetæ aſſumere conveniet. Circa hoc quoque tempus utiliſſimus erit corporis motus, pediluviorum uſus, & interpoſitus nonnunquam vini generoſi, præſertim Hungarici hauſtus. Denique etiam, octo circiter ante fluxum menſtruum diebus, ſanguis ex vena in pede tuſa mittendus eſt; ſed probe obſervandam ſuadeo proportionem inter vires & habitum corporis, ut debita quantitas, nec juſto major, nec minor cruoris detrahatur; utroque enim modo, majus induci damnum, quam emolumentum, experientia perſuaſus ſum. Neque etiam dubito, quin ex hac medendi methodo, rite obſervata, magnum ægra conſequutura ſit levamen.

Ulterior relatio.

Acceptis meis litteris, & conſilio, protinus inchoabatur curatio cum potu aquæ frigidæ, liquore anodyno, pulvere laxante, & pediluviis inſtituta. Et licet quidam uſum aquæ frigidæ in dubium vocarent, & inde metuerent, ne major ventriculi debilitas, ac virium jactura inſequeretur; attamen eventus docuit contrarium; ſiquidem ſymptomata moleſta, anhelitus gravis, fletus, riſus, tenſiones ac motitationes brachiorum, non ſolum mitiſſima, ſed etiam rarius, & ſæpe poſt aliquot demum dies revertebantur. Antecedebant quidem menſium eruptionem, mutatio coloris in vultu, cordis palpitatio, difficilis ſpiratio, brachiorumque tenſiones; ſed leviſſimæ erant, brevique ceſſabant: tum quoque cruor rubicundus, mucoque viſcido permixtus, largior ferebatur, ac antea. Dabatur inſuper ſub epulis hauſtus vini Hungarici, & ex præſcripto alterius medici, durante fluxu uterino, quadraginta guttulæ mixturæ ex eſſentia pimpinellæ, hellenii, centaurii minoris, ac corticum aurantiorum confectæ quotidie propinabantur. Pilulæ vero balſamicæ & borrax veneta haud in uſum vocabantur; quoniam dubium videbatur, num hæc remedia ſub ipſa aquæ potatione, aut potius ea finita, & hinc conſopitis ſpaſmis eſſent adhibenda; & præterea metus erat, ne aliquantulum mitigari motus iterum excitarentur. Interim ſcire licet, ſomnum jam plerumque admodum quietum eſſe, niſi ab ingratis objectis, mœrore, aut alio quodam mentis affectu perturbetur. Ciborum adpetentia ſibi conſtat, & in edulia minus convenientia, panificia, & ex ſimila piſta major fertur. Contra vero alvus, non niſi clyſteribus admonita reſpondet, & tum ſub continuis borborygmis, largam viſcidæ, tenaciſque ſaburræ reddit quantitatem. Urina mingitur plerumque citrina, ſedimentum ad fundum & latera matulæ deponens; mox turbida, mox vero tenuis, & tunc ſpaſmorum recurſum prænunciat. In hoc rerum ſtatu commendat quidam medicus, ut finita aquæ frigidæ potatione, quavis veſpera pulvis incidens, ex lapidibus cancrorum, & radice aronis ſumatur; veſperi mixtura ex eſſentia pimpinellę, ſuccini, ac ſpiritu cornu cervi parata capiatur, interpoſitis pilulis Stahlianis; verſus menſtruum tempus pulveres ex borrace veneta, myrrha & cinamomo adhibeantur; & tum thermæ Carolinę uſurpentur. De his vero, & quæ adhuc in uſum ſint vocanda; tuum vir Experientiſſime, expectamus judicium ac conſilium.

CON-

CONSILILIUM.

EX imo pectore gaudeo, quod nobiliſſima Virgo, ex commendatis remediis, & præſertim potu aquæ frigidæ, melius habuerit, menſes debito ordine, & abſque gravioribus moleſtiis fluxerint, atque paſſiones hyſterico-ſpaſmodicæ paululum conquieverint. Quod vero jam attinet commendatum a medico quodam termarum Carolinarum uſum; huic ſubſcribere non poſſum, cum illæ in morbis, qui magis in motuum vitio hęrent, deſideratam opem ferre haud deprehendantur; & præterea eo minus neceſſarium reputem, hoc pretioſo uti præſidió; quo certiorem foveo ſpem, fore ut in loco votis noſtris potiamur. Quum potius ſenſibilis ægrotantis natura, aquæ frigidæ, liquori anodyno nuptæ potum bene ferre videatur; & eo ipſo viam quaſi ulterioris curationis monſtret: nec ea commendare audeo remedia, quæ quandam fovent acrimoniam, & ſuccos vitales exæſtuare valent, qualia omnino pulvis & eſſentia, a medico propoſita exiſtunt. Licet etiam de his prædicari poſſit, quod ſint innoxia; attamen jam non de iis agitur, quæ innoxia ſunt; quæ revera morbo convenientia, & efficacia deprehenduntur: quæ diſtinctio a pleriſque medicorum, qui ſectatores ſunt, nec proprio in medendo utuntur judicio, rariſſime obſervatur. Quare jam non niſi duo medicaminum genera proficua judico, quorum alterum eſt liquor meus anodynus, triginta guttulis cum aquæ frigidæ ea, quam quarta menſuræ pars capit, quantitate, alternis veſperis aſſumendus; alterum Elixirium meum balſamicum viſcerale, abſque menſtruo ſpirituoſo paratum, quod ſexaginta guttis ex ultimo ſub epulis hauſtu capiatur. His ſi recta vivendi ratio acceſſerit, & cibi e farina ac ſimila confecti evitentur; de exoptato curationis eventu nullus omnino dubito.

CASUS LIII.

De morbo ſpaſmodico flatulento cum excretione ciborum indigeſtorum.

BInis abhinc annis, medio hyeme copioſiſſimo alvi profluvio, quo multi flatus pariter ac ſordes acres & bilioſę reddebantur, correptus, multorum medicorum opem requiſivi: qui fruſtra datis varii generis remediis, ad opiatorum demum uſum deveniebant, atque crebris vomitoriis, purgantibus, & ſtomachicis, quotquot fere fovent officinæ pharmaceuticæ, malum oppugnabant. Non minus mihi propinabant multa oleoſa, aromatica, volatilia, quin & martialia; ſed tantum aberat, ut inde levamen perceperim, ut potius quotidie pejus habere cœperim. In caſſum quoque annuo abhinc tempore domi potabam acidulas Schwalbacenſes; & hac æſtate aquis Amaſianis, & interne, & externe in forma balneorum per tres hebdomades uſus, iterum bibi Schwalbacenſes. Hinc mitigabantur quidem ſymptomata; atque nimiæ anxietates, ardores, ac flatulentiæ paululum remittebant: at cum hyems jam appropinquat, recrudeſcunt moleſtiæ, eadem, ac antea, acerbitate. Nam flatulentiæ nocte dieque, cum ſummis angoribus, æſtu volatico, imi ventris torminibus, nauſea, continuis ructibus, rejectione muci acidiſſimi, laſſitudine, dolore contuſorio artuum, maxime pedum ſtipatę, inſigniter me adfligunt; & omni biduo diarrhœa quædam, cum omnium ſymptomatum exacerbatione, ciborumque indigeſtorum excretione accedit. Præterea alvus ſemper eſt liquida; hypochondria veluti conglutinata videntur, ſomnus plerumque turbatus; atque ſub motu leviſſimo, flatus inſtar aquarum in abdomine fluctuant; qui ex ſiniſtro potiſſimum hypochondrio progredientes, circa ventriculi regionem ſubſiſtunt, meque immani ferocitate excruciant. Licet etiam copioſiſſimi per inferiora non minus, ac ſuperiora explodantur;

tur; eadem tamen quantitate ſubito regenerantur. Sub his calamitatibus a tuſſi quidem immunis ſum; ſed, quamvis vehementi fruar ciborum adpetentia, magis magiſque contabeſco. Abdomen molle, ventriculi vero regio inflata nonnunquam cernitur; a leviſſimis laxantibus, quin & ſalibus alvus movetur inſigniter; clyſteres cauſſantur & alvi profluvium, & flatuum retentionem, quem etiam effectum pilulæ Stahlianæ relinquunt. Longe majores moleſtias procreant remedia fortiora & calidiora, & veneni inſtar ſunt adſtringentia: diętam obſervo ſtrictiſſimam, & pro potu ordinario inter paſtum bibo vinum generoſum Sect parciſſima quantitate, extra epulas utor aqua fontana cum ligno ſaſſafras & cinamomo decocta. Atque nulla ſane in officinis amplius proſtant remedia, etiam abſorbentia, quæ non adhibuerim: omnium vero effectus adeo fuit irritus, ut niſi junior ætas, ac naturæ vigor aliquam adhuc relinquerent ſpem, prorſus utique deſperarem. Annum enim jam ago trigeſimum primum, & juxta floridum vultus colorem, ingeniumque vivaciſſimum, quo olim gaviſus ſum: nullas etiam per totum vitæ tempus, præter leves tuſſes ac catharros, toleravi ægritudines. Jam vero miſer expalleſco, marceſco, triſtis ſum, nec officiis meis fungi valeo; & tuum vir Excellentiſſime, anhelo conſilium.

CONSULTATIO.

Graviſſimus affectus, quo Te Vir Generoſiſſime immaniter tractari, vehementer doleo, tunicarum, quæ inteſtina cingunt, villoſæ ac glanduloſæ per ſuccos acidos, corroſivos, bileque permixtos factæ arroſioni, procul omni dubio in acceptis ferendus eſt. Exinde enim primum reſultat motus harum partium periſtaltici inſignis perturbatio, atque partim ſpaſmodica diſtentio, partim flatulenta reſolutio: quibus cauſſis cuncta ſymptomata, nimirum copioſa flatuum generatio, eorumque in ventriculi cavitate, ac coli præſertim flexuris, circa hypochondriorum regionem ſitis retentio, & inde dependentes præcordiorum anxietates, æſtus volatici, dolores inteſtinorum, ructuum frequens exploſio, ac ſpirandi anguſtia omnino debentur. Neque porro minus ex depravato ventriculi ac inteſtinorum tono ſuam originem trahit ciborum indigeſtorum excretio; unde in inteſtino duodeno multæ cruditates relinquuntur, quæ ſtagnando aceſcentes, & acri bili aut aſſumtis pinguibus nuptæ, calori præternaturali, ardori ventriculi, æſtui volatico, capitis temulentiæ, ac ſepti tranſverſi ſpaſmo, fomitem ſuppeditant perennem. Et cum deſtructa tali ratione concoctione, generataque ſic humorum impuritate, univerſum nervorum genus magis magiſque debilitetur: non fieri poteſt, quin vires conſumantur, corpus contabeſcat, ſomnus ſit minus reficiens, ac animus triſtis, inquietus atque meticuloſus reddatur.

Ad hanc vero inſignem ventriculi ac inteſtinorum atoniam inducendam pariter ac confirmandam, quam plurimum contribuit incongruus, ac perverſus remediorum opiatorum, purgantium acriorum, vomitoriorum, adſtringentium, martialium, ſalium volatilium, aliorumq; irritantium uſus, & frigidarum acidularum potatio. Hæ enim in hiſce morbis plane non conveniunt; quoniam blandam, quæ inteſtina obducit, mucaginem ſimul exturbando, nervoſam eorum tunicam a ſic dicta mucoſa fere denudant, eamque tali modo vellicationibus, ſtricturis, & atoniis magis reddunt obnoxiam. Nec immerito inter remotiores hujus mali cauſſas collocare licet, nativam generis nervoſi debilitatem, habitum corporis ſpongioſum, & forſitan errores ac exceſſus in diæta, corporis refrigerationes, animi commotiones, ac denique cruoris per venas hæmorrhoidales denegatam evacuationem.

Quamquam autem hæc adfectio plus incommodi, quam periculi involvat; attamen omni ſtudio eo reſpiciendum eſt, ut tempeſtive debelletur; ne altio-

res

res agat radices, aut in tympanitidem tranſeat. Sed opus eſt patientia, conſtantia, ac temporis diuturnitate, quoniam blandis ac diæteticis duntaxat ſubſidiis, deperditus inteſtinorum ac ventriculi tonus reſtaurari debet. Mea igitur ſententia ſequens medicatio erit convenientiſſima. Sub epulis videlicet quadraginta guttæ Elixirii mei balſamici ac viſceralis capiantur; & hora pomeridiana quinta, quo tempore, peracta digeſtione, cruditates acidæ potiſſimum ſtimulare ſolent, ex hauſtu aquæ florum chamæmeli, cum cereviſia tritica, *Bruhan* deſtillatæ aſſumatur drachma una ſequentis pulveris: Recipe lapidum cancrorum, cornu cervi philoſophice præparati, oſſis ſepiæ, matris perlarum, ſuccini præparati ana drachmam unam, corticis caſcarillæ ſcrupulum unum, olei cinamomi, nuciſtæ deſtillati ana guttas quatuor. M. D. Cujus pulveris drachma dimidia, etiam brevi ante epulas ad demulcendam ventriculi acrimoniam, ex eadem aqua chamomillæ poteſt adhiberi. In mali exacerbatione, ac nimia ſymptomatum ferocitate, commendo porro grana quatuor mitridatii probe parati, aut duodecim confectionis de hyacintho, mane ſumenda.

Quod ſi vero hæmorrhoides perruptionem tentaverint, uti ex oſſis ſacri doloribus, ardore ac inflatione venarum ſedalium adparebit; ano prius vapore ex decocto florum malvæ, chamæmeli, & ſambuci cum lacte, fomentato adplicandas ſuadeo hirudines; quarum in locum, ſi forſan ſymptomata exacerbaverint, ſectio venæ in pede erit ſubſtituenda. Præterea, quod potum attinet, cujus in morbis ejuſmodi chronicis, cum atonia primarum viarum plerumque ſtipatis magna vis eſt; omni ſtudio fugiantur & cereviſia, & vinum maxime acidulum. Præſtat potius vel vino generoſo Hungarico, vel Burgundiaco, vel illo quod vocatur Pontac, aquæ puræ atque leviori nupto uti. Levioris autem aquæ notæ ſunt, ſi ex inſtillato oleo tartari per deliquium haud albeſcat, nec turbetur: qualis ſi obtineri nequeat, illius defectum reſarciet aqua fluviatilis ex veſica, addito pane ex farina ſecalina, ſemine fœniculi, ac cymini piſto deſtillata. Mane intra lectum cum blando regimine ſex vel octo vaſcula infuſi theiformis, quod habeat meliſſam, veronicam, ſalviam, ac corticis citri, potare decet; herba meliſſæ enim nervoſis partibus, has roborando, & leniter adſtringendo, valde amica eſt. Tale infuſum interdum etiam alternare juvabit cum juſculis ex carne gallinarum, ſucco aurantiorum, radicibus petroſelini, apii, ac naſturtio aquatico paratis, non nimis pinguibus. Et his denique moderatum corporis exercitium, cœlo exiſtente ſereno aut curru, aut equo vehendo, peracta demum digeſtione conjungere oportet. Tum futuro vere abs re erit, thermas Carolinas interne potare, & poſthæc balneis Tœplicenſibus, iiſque ſulphuratis uti expediet. Quibus ſi acceſſerit recta vivendi ratio, ſub qua refrigeratio fugiatur, epulæ, maxime cœna, ſint parciores, potuum exceſſus, Tabaci largior uſus, iracundia cane pejus & angue fugiantur: non dubito, quin moleſto malo deſideratam ſint allatura opem.

CASUS LIV.

De hernia inteſtinali, paſſionem iliacam minante.

Quinquagenarius vir quidam, anno pueritiæ circiter quinto, more pueris ſueto, equo ligno inſidens luſit, & inde deportavit in inguinum regione tumorem, magnitudinem ovi columbini ſuperantem. Increſcente ætate, evanuit quidem hęc intumeſcentia; at decem abhinc annis poſt lapſum graviorem, rurſus adparuit. Geſtato igitur ſubligaculo introactus iterum fuit tumor, & in ſitu ſuo naturali manſit; donec miſſis iſtis ſubligaculis, denuo proruperit, & præſertim ſcrotum in latere ſiniſtro magnitudine ovi gallinacei obſederit. Abhinc vario modo ſe habuit hęc hernia; ex decubitu ęgri ſupino retroivit; poſt uſum dulcium

aut acidorum ciborum increvit cum doloribus; & cum aliquando acida comediſſet, corpus ſimul refrigeraſſet, & mœroribus indulſiſſet, prægrandis facta, non potuit in naturalem reduci ſitum, ſed dolorem tenſivum moleſtiſſimum, cum pertinaci alvi obſtructione poſt ſe traxit. Quare ſumſit lene laxans, ex manna, rhabarbaro, & tartari cremore confectum; quod accedente perverſo regimine, loco deſideratæ evacuationis, pertinaciorem reddidit conſtipationem, doloreſque &c. in parte adfecta, & inteſtinis peperit. Poſtridie ano clyſterem infundi curat; cujus cum etiam inanis fuiſſet operatio, tres ſalis Epſomenſis drachmas ex aqua pura capit, & inde vehementes vomitus incurrit, nulla inſequente alvi dejectione. Tandem loco adfecto, veſica decocto ex herbis emollientibus repleta imponitur, & partes inguinis dolentis tendinoſæ axungia humana inunguntur: unde factum eſt, ut dolor remitteret, & hernia manu reponi poſſet. Hinc decoctum fabarum Caffee larga ſorbet quantitate, & inde alvum ſepties deponit; cujus ſolutione, ſale Epſomenſi adjuta, poſt magnum languorem iterum conſanuit æger; de quo adhuc notari meretur, quod patre, herniam per multos annos paſſo, fuerit generatus.

Epicriſis.

EX hac morbi hiſtoria, origo herniæ inguinalis, & poſtea inteſtinalis optime addiſci poteſt; videlicet, quod ſit divaricatio crurum in infantia, item diſpoſitio a parentibus hæreditaria. Inguinalis vero ſubligaculis commode adaptatis in ſitu retinetur, quæ ſi negliguntur, & aliis cauſſis accedentibus fortiori nempe niſu in deponenda alvo, vel ventre cibis inflantibus repleto, majori peritonæi dilatatione facta, inteſtinum profundius deſcendit in ſcrotum, & gignitur enterocele.

Subligacula, quibus in ſitu contineri ſolet ilei portio prolapſa, non ſemper eundem, atque laudabilem, ut antea præſtant effectum, quia variat diſpoſitio corporis, dum homo ratione ætatis creſcit, pinguis & craſſior evadit, unde amplius corpori aliter diſpoſito adaptari commode nequeunt; quare ratione circumſtantiarum ſubligacula in herniis ſæpius mutari oportet.

Si tumor autem flatibus & ſtercoribus infarctus prorſus renuit, in locum naturalem compelli, & intro ferri, eumque dolor, tenſio & alvi conſtrictio comitatur, præpoſtere laxantia ſtimulantia, infeliciſſime vero purgantia dantur, eo quod fortiter conſtricta per ſpaſmos ilei portione incarcerata, motus periſtalticus invertitur, neque per alvum flatus, neque excrementa tranſmittuntur, ſed potius ad ſuperiora hæc omnia regurgitant, & vomitiones efficiunt.

Prima & præcipua intentio eſſe debet, partis affectæ membranas & fibras tenſas, duras & conſtrictas emollire, relaxare, & dolores placare; poſtea repoſitionem placide tentare; quo fine commodiſſime unguentum ex axungia humana recenti paratum, nec non fotus emollientes conferunt.

Repoſito inteſtino prolapſo in ſuum ſitum, ſedatoque dolore & ſpaſmo, non modo tormina, quæ antea abdomen valde excruciabant, ceſſant; ſed & ſponte tunc incipit alvus ferri, & laxantia & ſtimulantia ante aliquot dies exhibita, nunc demum operationem per inferiora ſatis feliciter, & bene exequuntur.

CASUS LV.

De hernia inguinali.

VIr generoſus, annorum quinquaginta ſex, temperamenti ſanguineo-cholerici, olim cruorem per venas hæmorrhoidales ſæpius excernere ſuevit; cujus fluoris jam ſuppreſſi in locum, ſenſatio ani exquiſite ardens, abſque tumore, & tormina inteſtinorum ſucceſſerunt. Decem abhinc annis in dextro inguine tumor adparuit, qui pro hernia inguinali a quibuſdam habitus; ſed a perito Chirurgo potius pro congeſtione quadam declaratus fuit.

Po-

Potavit ergo ex præſcripto Medici ordinarii acidulas; & inde optime habuit. At per noviſſimum biennium recruduit tumor, inſtar globi durioris, in dextro inguine ſupra membrum virile conſpicuus, & nonnunquam teſticulum dextrum cum dolore occupans. Interim poſt urinæ excretionem; aut corporis incaleſcentiam plerumque imminuitur; & ſi in latus ſiniſtrum decubuerit, videtur etiam tumor ad illud latus devolvi, atque tunc haud raro ſemen præter voluntatem effluit; tumque urina cum lancinatorio in urethra dolore redditur. Alvus tantum non ſemper aperta eſt; & poſt diuturniorem ſeſſionem, memoratus ille globus veſicæ regionem obſidet, doloreſque cauſſatur tenſivos, donec urinam, licet difficili conatu, reddere poſſit; tum enim ceſſat hæc moleſtia, quæ noviſſime nocturno ſæpius tempore redire obſervatur. Urgent præterea flatus, noctemq; reddunt inquietam, quamvis cęna utatur parciori: ad ſomnum ſe compoſiturus, ſupinus obdormiſcere tenetur, ſed poſt aliquot horas expergefactus, demum abſque moleſtia in utrumq; latus decumbere poteſt. Junguntur præterea colici dolores, ſumtis potiſſimum epulis per tres plerumque horas ſævientes; explosis vero per anum flatibus, non ſolum hi mitigantur, ſed tumor ille globoſus in inguine ſæpe ſimul evaneſcit. Ceterum generoſus æger pertinaciſſimam ſervat diætam; & cum multa in caſſum adhibuerit remedia; ex tuo, Vir illuſtris, conſilio ſe ſublevatum iri ſperat, illudque anxius flagitat.

CONSULTATIO.

Poſtquam gravem, qua vir quidam generoſus adfligitur, moleſtiam percepi, ejuſque hiſtoriam probe mecum perpendi, non poſſum, quin tumorem illum inguinis dextri globoſum, pro hernia inguinali habeam. Videtur ſcilicet portio quædam inteſtini ilei per tendinoſos muſculorum abdominis annulos, ob debilitatum peritonæum nimium dilatatos prolapſa, non quidem intra ipſam ſcroti cavitatem penetraſſe; ſed intra peritonæi duntaxat duplicaturam, ſub qua veſica urinaria ſita eſt, deſcendiſſe, ibidemque tumorem globiformem conſtituiſſe. Quod ſi ergo hæc incarcerata portio flatibus expanſa; vicina vero veſica urina fuerit repleta: neceſſe omnino eſt, ut ſpaſmi atque dolores in affecto loco excitentur; & viciſſim, miſſo lotio, aut flatibus vi caloris diſcuſſis, iterum mitigentur; poſtquam prius ſphincterem veſicæ, urethram, atque vaſa ſpermatica, per conſenſus rationem, graviter adfecerunt. Ex eodem conſenſu, quo vaſa atque tunicæ nervoſæ invicem gaudent, & cujus ratione in pręternaturalium motionum ſocietatem ſæpiſſime abripiuntur, ratio etiam petenda eſt, cur a ſpaſmis ilei incarcerati, dolores ac flatulentiæ ad reliquorum inteſtinorum, maxime coli, ſive potius ilei volumen propagentur, atque ſub colicæ forma ſeſe manifeſtaverint. Præterea vero nullum eſt dubium, quin dolores inteſtinorum, ac flatulentæ moleſtiæ ſimul cruoris hæmorrhoidalis impedito fluxui quam plurimum debeantur. Atque in tali rerum ſtatu, ubi invereratum eſt malum, parum utique ſpei ſupereſt, ad illud penitus debellandum, atque partes debilitatas in naturalem ſitum reducendas. Neque tamen minus, ut partim mitigentur ſymptomata, partim graviora arceantur; ſequentem valde opportunam fore credo medicationem.

Nimirum ob ſuppreſſam hęmorrhoidũ excretionem, ante omnia venam in pede ſecare conveniet. Deinceps operæ erit pretium, ut æger ſæpiuſcule in balnea temperata, ex aqua fluviatili ſurfuribus triticeis parata deſcendat, iiſque per duas horas inſideat; tumque affectam partem ſequenti unguento tepido inungi curet: Recipe axungiæ humanæ, ſpermatis, ceræ albæ aa unciam ſemis, olei hyoſciami drachmas duas, camphoræ drachmam. M.D. in fictili. Poſthęc accerſendus eſt penitus Chirurgus, qui inteſtina blanda manu reponere, eaque ope adaptatorum ſubligaculorum in ſitu naturali continere ſtudeat; ne forſan, accedente refrigeratione, aut graviori animi affectu, inflammatio inteſtini, aut morbus plane iliacus ſuperveniat.

Ceterum probe cavendum eſt ab omni corporis refrigeratione, cibis flatulentis, ac purgantibus; & interne uſurpanda eſſentia carminativa, qualis eſt Wedelii, aut zedoariæ, cum ſpiritu de tribus, atque nitri dulci permixta. Et hæc ſunt, quæ in ſalutem generoſiſſimi ægrotantis proponenda duxi; quæ ſummus languorum noſtrorum medicus fauſta aut felicia eſſe jubeat, ex animo precor.

CASUS LVI.

De ſingulari quadam hydroceles ſpecie.

VIr generoſus, quadraginta annorum, habitus corporis ſtrictioris, anno ætatis duodecimo præternaturalem ſcroti ſiniſtri tumorem, magnitudine ovi gallinacei minoris toleravit: quem conſultus chirurgus pro hernia inteſtinali habens, primum blanda repoſitione removere tentabat; hac vero in caſſum adhibita, variis fomentationibus, ac cataplaſmatibus adeo depellebat, ut ſenſim evanuerit. Abhinc per ſedecim annos immunis ab hac moleſtia vixit ſaltem quibuſcunque corporis exercitiis, equitatione, ſaltatione, aliiſque militum muneribus commodiſſime defungi potuit; licet etiam aliqualem affecto loco per intervalla ſenſerit intumeſcentiam. Verum enimvero, poſtquam anno milleſimo ſeptingenteſimo nono per integrum ferme nycthemeron equo vectus corpus inſigniter commoverat; accidit, ut inſequuta nocte recrudeſceret ex improviſo tumor, atque ſubito ad pugni magnitudinem increſceret. Conſulti celeberrimi Chirurgi, morbo nomen imponere neſcierunt; donec tandem quidam artifex anno 1711. Hagæ Comitum ipſi indicaret, morbum eſſe hydrocelen, ſeu herniam aquoſam, atque aquam in ſcroto contentam ope inſtrumenti, quod Galli vocant Proiſquart, evacuaret. Sed cum brevi poſt increſceret denuo aquarum moles; hæc, facta anno 1712. ſcroti inciſione, detrahebatur eo effectu, ut per biennium abeſſet tumor. Hoc autem elapſo, inter tunicam vaginalem atque teſticulum iterum collecta eſt ſeroſa colluvies, tanta copia, ut teſticulus nullo tactu explorari potuerit. Hinc cum æger ipſius teſtis exſtirpationem renueret; palliativa tantummodo curatione; & aquæ per ſcroti lanceola factam, & quotannis repetitam puncturam inſtituenda vacuatione ſibi conſulere debuit; qua menſura ſemper dimidia, ſæpius integra ſeroſi laticis effluxit.

Quum autem ante tres circiter hebdomades eadem operatio a chirurgo, qui illam jam quinquies feliciter peregerat, denuo inſtituebatur: factum eſt, ut vix facta deligatione, prægrandis aquarū moles ſubito afflueret ac ſcrotum in ingentem elevaret magnitudinem: quæ etiam ſucceſſive per recens adhuc vulnus ſtillabat, & adjuto per ſacculos calidos effluxu, intra octo dies tota excernebatur, vulnuſque coaleſcebat. Brevi poſt, cum in horto obambulaſſet, iterum intra pauca momenta ab irruentibus aquis non ſolum ſcrotum diſtendebatur inſigniter, verum etiam regio ſuperior inguinis cum horrendis doloribus inſtabatur; donec per recentem ſcroti cicatricem, inſtrumento exploratorio irritatam, exitu potiretur aqua, omneſque tum ceſſarent dolores. Neque tam minus notabilis adhuc lymphæ quantitas in ſcroto reſidet; ad quam evacuandam, nec cicatricem ampliare, nec novum quiſquam infligere audet vulnus. Quare jam ſequentes reſultant quæſtiones:

1) Unde aquarum tam ſubitanei profluxus provenerint; an vaſis lymphaticis nimis relaxatis aut plane diſruptis debeantur, an lymphæ collectioni, in certo loco prope peritonæum factæ, & poſthæc, qua data porta erumpenti in acceptis ſint ferendi?

2) Num ſpes ſuperſit, hoc inveteratum malum penitus expugnandi, & qua ratione potiri queamus?

3) Neque enim credit æger, ſe operatione quadam chirurgica iri ſublevatum: namque ſi etiam totum teſticulum, cum omnibus ſpermaticis pariter ac lymphaticis vaſibus ſibi amputari permitteret; ſcire avet, anne nihilominus

nus verenda ſit ſeroſi laticis in confiniis peritonæi collectio, & ipſa denique hydropica affectio?

4) Numnam nimius lymphę affluxus, ope internorum remediorum intercipi, aut vaſa lymphatica læſa, vel relaxata conſolidari queant?

5) Utrum denique liceat, cultro inguinis regionem pertundere, in eaque, ligatis per filum orichalceum iis, quæ ad ſcrotum abeunt, vaſis, aperturam aſſiduam conſervare, ex qua humores affluentes ſenſim vacuari poſſent? Talis enim punctura in ſcroto facienda, parum auxilii ferre videtur, cum aquarum moles non in ipſa ſcroti cavitate, ſed potius inter teſticulum, ejuſque tunicam vaginalem collecta eſt. De his vero, aliiſque convenientibus præſidiis ſalutare flagitatur conſilium.

JUDICIUM ET CONSILIUM MEDICUM.

Notatu ſane digniſſimus, quem ex communicatis mecum litteris percepi, eſt caſus, cujus reſolutionem ſuppeditaturus, & ad primam quæſtionem: unde copioſus ille, atq; ſubitaneus lymphæ ad cavitatem ſcroti ortum traxerit profluxus? reſponſurus; ante omnia monendum duco, herniam ſcroti aquoſam, quam vocant hydrocelen, duplicis potiſſimum eſſe indolis, duplicemque fovere cauſſam. Prior ſedem ſuam in ipſa ſcroti cavitate habet: aut enim aqua propter ſeri in abdomine extravaſati deſcenſum, prolabitur in ſcrotum; & inter hujus tunicas, ac ipſum teſticulum, involucris ſuis adhuc rite involutum ſtagnans fluctuat; uti fit in hydropicis: aut ex ſanguine per vaſa venoſa, in tunica vaginali & muſculo cremaſtere contenta, ob eorundem perpendicularem ſitum, ſuamq; craſſitiem, difficilius regrediente, portio ſeroſa in vaſa lymphatica, aut potius poroſam hujus tunicæ ſubſtantiam ſecedit, & ex hac in ipſam ſcroti cavitatem extravaſatur. Talis hernioſus tumor ſubjectis cachecticis admodum familiaris eſt, & per remedia hanc lympham diſcutientia, carminativa, & ſanguinis circuitum per teſtium tunicas promoventia, faciliime tollitur. Altera hydroceles ſpecies conſiſtit in ſeroſa colluvie, intra tunicam vaginalem, ſeu erythroideam, ac ipſam teſticuli ſubſtantiam, ſive tunicam illius albugineam contenta: quæ non minus diverſam agnoſcit originem.

Quo autem vera herniæ ſcroti aquoſæ generatio eo melius diſpaleſcat; haud ignorari oportet, tunicam ſic dictam vaginalē externam, quæ teſticulum cum epididymide, vaſis ſpermaticis & deferentibus involvit, ex peritonæi duplicatura, in qua, veluti ſacco, cuncta fere interna abdominis viſcera includuntur, proficiſci, quin imo hujus prolongationem eſſe. Deinceps generatim tenendum eſt, omnes aquoſos tumores, & ſeri, vel lymphę in quandam corporis cavitatem factas extravaſationes, primos natales a juſto tardiori ſanguinis per venas refluxu mutuari. Hinc enim fit, ut fluidior ac ſeroſa portio a ſanguine ſeparetur, & vel in poroſam partium ſolidarum ſubſtantiam extravaſetur, vel vaſa lymphatica copioſius ſubintret: cumque porro lymphatici laticis refluxus per vaſa ſua ad ciſternam lumbarem, ob ſitum perpendicularem retardetur ac impediatur: hæc tandem nimium diſtenduntur, & plane dilacerantur. Tum quoque ex principiis anatomicis notari meretur, quod venæ ſpermaticæ, ſanguinem ex teſticulis revehentes, maxime in latere ſiniſtro, in quo hydrocele obſervatur frequentiſſima, a vena emulgente, tanquam ſua origine, quam longiſſime ſint remotæ, neque etiam recto itinere, ſed variis contorlionibus ac incurvaturis deorſum tendant. Hanc ob cauſſam cruor per has venas vectus, pręſertim, ſi in perſonis, quæ vitam amant ſedentariam, juſto ſpiſſior fuerit, refluit ægerrime; & hinc inter tunicam vaginalem, vaſa ſpermatica & teſticulos ſtagnans, lympham ſubtiliorem dimittit, quæ vel per poros tranſudat, vel vaſa lymphatica diſrumpit, atque ſic extra vaſa prægrandem tumorem cum dolore cauſſatur. In tali vero tumoris genere funditus exſtirpando, non ſufficit ſcrotum duntaxat, ac tunicam vaginalem

Digitized by Google

inſtrumento illo, quod dicunt troquart, pertundere; ſiquidem hac operatione non niſi tenuior ac ſubtilior portio emittitur; ſpiſſior vero & gelatinoſa lymphæ pars remanet, ac preſſione ſua regreſſum ſanguinis impediendo, novæ tumoris generationi amplam ſuppeditat occaſionem. Præſtat potius ope lanceolæ ſcrotum æque ac tunicam vaginalem paullo majori inciſione diſſecare, & contentam lympham ſpiſſiorem, vi quadam exprimere: quo ſæpiſſime fit, ut hic morbus niſi penitus depellatur, ſaltem ejus recurſus per aliquot annos præpediatur.

Jam vero in quæſtionem potiſſimum venit: Unde tunicæ vaginalis lanceola factam inciſionem, vix vacuatis aquis tantus humorum affluxus exceperit, ut tumor ſcroti priori longe major redierit? Meo quidem arbitrio ratio hujus momenti, a vaſis lymphaticis, quæ circa inguina in peritonæi duplicatura continentur, diſruptis derivari debet: unde factum eſt, ut lympha ibidem collecta, dato inferius exitu, uno quaſi impetu deſcendens ſcrotum irruperit. Hæcce vero vaſa jam eo tempore, quo poſt diuturnam & per 24. horas continuatam equitationem tumor primum apparuit, violentiam quandam paſſa ac dilacerata fuiſſe videntur. Et recte annotavit celeberrimus Nuckius, quod ex ruptura vaſorum dictorum lymphaticorum, quæ intra peritonæi duplicaturam copioſa reperiuntur, facillime hydrops peritonæi, quem ſaccatum vocat, ſuboriatur; de quo valde timeo, ne, denegato humorum per ſcrotum exitu, noſtrum etiam ægrotum aliquando corripiat.

Quod autem juxta ſecundam quæſtionem, hujus mali curationem attinet: illam in tumoribus ejuſmodi aquoſis ſcroti, qui ſunt inter tunicam vaginalem atque teſtes, perarduam, & abſque recidivarum metu, impoſſibilem eſſe arbitror. Namque partes affectæ, cum extra corpus propendeant, nec tanto caloris vigore, nec tam vivaci humorum affluxu, quam quidem aliæ interiores partes gaudent: earumq; debilitates, nimia fibrarum extenſione inductæ, difficillimam admittunt reſtitutionem. Quamobrem præcipua medendi intentio jam ea ſit, ut imminentem cachexiam, aut hydropem præcaveamus: eoq; ſine blandis laxantibus atque balſamicis flatus diſcutiamus, alvum lubricemus, & præterea lenioribus diureticis & alcalinis pugnemus; quæ inter crebrum tincturæ tartari, antimonii acris, cum oleo balſami de Copaiva deſtillato maritatæ, ac pilularum balſamicarum, vel Becheri, vel Stahlii, vel mearum uſum, etiam atque etiam laudo atque commendo. Porro vita ſit mobilis, ac victus facilis, in quo cibi craſſiores, flatulenti, acidi atque faliti, nec non potus acidi cane pejus ac angue fugiantur, & omnes animi commotiones, meditationes, & acriores mentis labores ſedulo evitentur. Quod ſi æger fuerit plethoricus, gulæ nimium indulſerit, quin & aliquam ad hæmorrhoidalem fluxum ſenſerit proclivitatem; conſultum erit, bis quotannis venam ſecare; atque, ut alvus maneat libera, ſingulis quatuordecim diebus, per biduum ſemper adhibere aquas Sedlicenſes, ſingulo mane dimidiam earum menſuram bibendo. Deinceps operæ erit pretium, externas partes, ſcrotum ac regionem inguinalem, externis quoque remediis corroborare, ac æquabilem humorum per illas circulum reſtituere. Quo fine regionem hypogaſtricam, ac inguinalem balſamo meo vitæ in loco calido inungere præſtat; & ſcroto adplicare epithema ex herba menthæ, meliſſæ, foliis roſarum rubrarum, cum vino Pontac decoctis confectum.

Plenariam vero teſticuli exſtirpationem, de qua in tertia quæſtione mentio fit, ſuadere minime poſſum; quippe quę non ſolum periculi plena eſt; verum etiam metum incutit, ne aquæ tunc extra ſcrotum in duplicatura Peritonæi ſubſiſtant, & graviora mala inducant.

Quæſtioni quartæ, ſub reſponſione ad ſecundam jam ſatisfeci; & quod quintam denique attinet; inguinis inciſioni, atque vaſorum ad ſcrotum abeuntium ligaturæ, cum relicta perpetua apertura, calculum ad-

addere, ob magnum, quod inde vereor, periculum interdicor. Quare commendata potius medendi ratione malum oppugnandum eſſe arbitror; quam ut Deus reddat felicem, vehementer opto.

CASUS LVII.

De ictero diuturno contumaci, emeticis demum expugnato.

VIr generoſus, annos quadraginta natus, vitæ ſedentariæ ac librorum lectionibus deditiſſimus, cibos duriores, ſalitos, fumo induratos in deliciis habens, atque ſub epulis vino aduſto uti ſolitus, neque ullis; niſi ante annuum tempus, diuturnæ febri quartanæ, obnoxius morbis; intra noviſſimum ſemeſtre ex conjugis cariſſimæ, & duorum liberorum obitu inſignem paſſus eſt mœrorem. Binis, & quod excedit, abhinc menſibus vehementi excandeſcebat iracundia; quam protinus præcordiorum anxietates, auriginoſus cutis color, ac denique contumaciſſimus icterus, ad hanc uſque diem, fruſtra adhibitis cujuſcunque generis medicinis durantes exceperunt. Namque, ut præſentem ægri ſtatum deſcribam; facies, album oculorum, atque totius corporis cutis, veluti tinctura croci ſuffuſa flaveſcit; quin faciei color flavus, noviſſime in viridem commutari videtur, metumque nigri incutit. Urgent quotidie ructus, putrem ſpirantes odorem, nauſea, ciborum faſtidium, præcordiorum anguſtiæ, adpetitus dejectio; crebri vexant conatus ad alvum pariter ac urinam reddendam; ſed ſicuti per illam pauca, eaque cinereo colore imbuta dejiciuntur ſtercora; ita lotium quoque mingitur parcum, inſtar craſſioris cereviſiæ opacum, abſque omni ſedimento, lintea flavo pingens colore, & adeo ſaturatum, ut illius tres duntaxat unciæ cum integra aquæ menſura permixtæ, vix naturalem urinæ exhibeant conſiſtentiam. Si vel exiguam cibi ſumſerit portionem, preſſionem ventriculi, & pectoris anxietatem cum gelido totius corporis ſudore ſentit; extra lectum commorari nequit; atque ſepius, prævio horrore, æſtu præternaturali ac oris ſiccitate torretur. Arteriarum pulſus languidus fertur, ac debilis; ſomnus eſt inquietus & turbulentus; regio ſiniſtri hypochondrii & circa cordis ſcrobiculum tenſa obſervatur, & a paſtu paululum inflata; contra dextrum hypochondrium, & hepatis regio, ab omni dolore, tumore, atque duritie eſt liberum.

Conſuluit in hoc rerum ſtatu varios medicos; ab iiſque infuſis purgantibus, pilulis Stahlianis, polychreſtis, amariſque eſſentiis fruſtra tractatus, meam tandem implorabat opem. Dabam ſpiritum nitri dulcem, ſalia digeſtiva ex terra foliata tartari, & arcano duplicato parata; ac clyſteres ex amaris, carminativis, ſaponeque Veneto confectos injici jubebam. Ex his nonnunquam ſymptomatum levamen percipiebat; fæces quandoque flavo colore tinctæ reddebantur: at brevi poſt accedebat alvi obſtructio, & tum priſtina ludebatur ſcena. Neque vero vomitoriis uti ſum auſus, quoniam verebar, ne illis præcordiorum ſpaſmis exacerbentur, & cauſſa mali, quæ procul omni dubio in ductuum biliariorum obſtructione, aut calculorum felleorum vitio latet, augeatur pariter ac exaſperetur. Quamobrem cum conſilii jam inops ſim; ad Te, Vir illuſtris, confugio, tuumque judicium expeto.

RESPONSIO CONSULTATORIA

EX communicatis mecum litteris probe intellexi, Virum quendam generoſiſſimum gravi ac pertinaci laborare ictero. Quemadmodum vero variæ ſunt, quæ icterum inducunt, cauſſæ; ita medicum, illius curationem aggreſſurum, veram ante omnia perſcrutari oportet originem. Scilicet frequentiſſima icteri cauſſa, in ventriculi, ac ductus cholici ſpaſmo, præſertim circa hujus orificium, fibroſo cinctum ſphinctere, per quod bilis in duodenum fertur inteſtinum, ſeſe exſerente reſi-

det, & potiſſimum ab iracundia fortiori excitatur. Hinc quam plurimæ ſuppetunt mihi obſervationes, ubi vehementem animi exſcandeſcentiam, maxime ſi brevi poſt ciborum, aut vini quid capiatur, non ſolum atroces ventriculi ſpaſmi cum ictero exceperunt, verum etiam aſthma convulſivum, cum corporis decremento, virium jactura, & adpetitus proſtratione ſtipatum, per aliquot menſes durans fuit inſequutum. Huc quoque illi pertinent caſus, quorum non paucos novi, quod fortioribus emeticis, vel purgantibus, vel etiam vehementiori colicæ, ac præſertim cardialgiæ, quam vulgus nomine *der Ther*-Colique exprimere ſolet, ſupervenerit color faciei, oculorum, quin totius corporis icteritius, cum urina ſaturatiori, præcordiorum anxietatibus, nauſea, ructibuſque junctus. Tales autem affectus intra paucos dies profligari poſſunt, ſi interne congrua antiſpaſmodica, veluti eſt liquor meus anodynus, aut pulvis ex lapidibus cancrorum, pulvere Marchionum, nitro ac rhabarbaro confectus, aut emulſiones ex cannabis, quatuorque frigidis ſeminibus, & abſorbentibus concinnatæ &c. abhibeantur, extrinſecus abdomen ac ventriculi regio, balſamo meo vitæ inungatur.

Meam opem tribus circiter abhinc annis flagitabat, tali affectu infeſtatus Vir quidam generoſus, in eximia dignitate conſtitutus. Afferebat ſecum binas & octoginta medicamentorum, fruſtra hactenus, & cum majori ſanitatis detrimento uſurpatorum formulas; quæ continebant emetica, purgantia, ſudorifera, antiaſthmatica, aperientia ac amara remedia. Morbus erat corruptiſſimus, & cum preterea longo & ultra viginti milliarium itinere, quod huc fecerat, vires adeo exhauſtas conſpicerem, ut ſane ipſe de ſalute deſperarem; recuſabam primum, manus admovere. At precibus fatigatus, explorabam, quæ tanto malo originem dederat, cauſſam, quam, cum generoſus æger recenſeret, ſe poſt vehementem exſcandeſcentiam, mox ſub epulis multum ciborum pariter ac vini aſſumſiſſe, & brevi poſt ictero contaminatum fuiſſe, in violentis præcordiorum, ventriculi ac inteſtinorum ſpaſmis ſitam eſſe, facile intelligebam. Conſulti antea medici hanc plane non attenderant cauſſam, & vel ad cachexiam, vel hepatis obſtructionem, curandi intentionem direxerant. Hinc ſpem felicioris eventus fovere cœpi, atque paucis remediis, videlicet liquore meo anodyno minerali, ſale aperitivo, & Elixirio viſcerali balſamico, miſere cruciatum ægrum intra paucas hebdomades ab omnibus vindicavi ſymptomatibus, priſtinæque, quæ Dei eſt gratia, reſtitui ſanitati.

Deinceps vere icterus haud raro natales ſuos a calculo veſicæ felleę mutuatur. Scire autem licet, hunc in cyſtide ſua immotum, atque quieſcentem nunquam generare auriginem, ſed moleſtam duntaxat preſſionem, & gravativum in hepatis regione excitare ſenſum. At ſi eorum calculorum portio ductum cyſticum irruperit; tunc non tantum dolores præcordiorum rodentes, ardentes, nauſea, vomitiones, partium externarum refrigerationes, anxietates ac inquietudines ſuboriuntur; verum ipſe etiam icterus reſultat; qui non niſi ſpaſmos ſedantibus, internis pariter ac externis oppugnari debet medicinis.

Non minus icterus bili ſpiſſæ, viſcidæque, intra ductus hepatis biliosos ſtagnanti, hoſque diſtendenti frequentiſſime debetur, & pro cauſſa remotiori, qui uti in canale inteſtinorum, ita quoque in ductibus biliferis locum habet, nimiam horum reſolutionem agnoſcit. Tali ex cauſſa ſubjecta vitæ ſedentariæ, motuſque experti addicta, fluidorum potationem reſpuentia, ciborum vero duriorum, viſcidorum atque acidorum amantiſſima, mœroribuſque, curis ac ſolicitudinibus obnoxia, ſæpiſſime deprehenduntur ictero contaminari. Quo in rerum ſtatu, ſi ſimul obſtructio quædam vaſorum hepatis ſanguiferorum, atque ſanguinis per ramos venæ portæ tardior circulatio pręſto fuerit: difficillima ſane eſt curatio; quoniã vel cachexia hydropica

pica tandem accedit ; vel,licet etiam auriginoſus color evaneſcat nonnunquam , illius tamen vix evitabilis eſſe ſolet recurſus, & niger denique arquatus , fœdo ſpectaculo jungi obſervatur.

Quod igitur præſentem, cujus cauſſa conſultus ſum, attinet caſum: calculum in tubulis biliferis, aut felleo ſacculo hærentem ſuſpicari neutiquam poſſum . Hunc enim metum & ſymptomata adhuc mitiora , & morbi diuturnitas , & denique excrementorum color, qui interdum cernitur, flavus omnino depellunt. Credo potius, icterum, quo vir laborat generoſus, a bile copioſiori, viſcida, & in ductibus bilioſis non minus ac inteſtino duodeno ſtagnante , ſuam trahere originem : & cum nec hepatis induratio, nec œdematoſus pedum tumor , nec aſthma ſpaſmodicum aut convulſivum adhuc jungi videam , haud dubiam ſanationis ſpem foveo . In tali caſu non præſtantiora emeticis ſunt præſidia; quę licet in malo, ab iracundia vehementiori inducto, & adhuc recentiori majus minentur detrimentum; tamen in eo diuturniori ac inveterato, feliciſſimo adhibentur ſucceſſu . Hinc ſæpius ex unica emetici doſi dimidiam , quin & integram bilis craſſæ & obſcurioris menſuram eructatam fuiſſe, & inde cuncta ſymptomata remiſiſſe, ciborum adpetentiam rediiſſe, faeces ac urinam colorem naturalem recuperaſſe, & cutis inquinamentum penitus evanuiſse vidi. Non tamen raro opus eſt, ut iterato detur vomitorium, eoque reſtitantes adhuc ſordes, quæ novum malo pabulum præbent , prorſus eliminentur . Obſervavi etiam plus ſimplici vice , quod poſt emetica ictericis data, calculi fellei cum alvo fuerint excreti; & vix quidam excurrerunt menſes, ubi haud incelebris mercator , ictero, aſthmate convulſivo & hydrope diu ſolicitatus, poſt ſumtum corticis ſambuci medii infuſum, non modo aliquoties vomuit, ſed etiam per alvum, aliquoties exoneratam, ultra tredecim calculorum, qui erant triangulares, & partim quatuor, partim duodecim grana pendebant, reddidit, unde quidem malorum ſuorum per aliquod tempus levamen percepit, nihilo tamen minus hydrope poſt aliquot menſes recidente periit.

Hinc ergo luculenter patere exiſtimo ; quanta emeticorum ſit efficacia in reſerandis tubulis jecinoris bilem vehentibus, atque ipſa coagulata, & in lapideam fere duritiem commutata bile attenuanda & e corpore proſcribenda: quem effectum ab aliis incidentibus , aperientibus ac amaris medicaminibus , teſtante etiam præſenti caſu, fruſtra expectamus . Ex claſse vero emeticorum in uſu mihi eſt tartarus emeticus, quem granis duobus vel ex hauſtu vini generoſi , vel ex infuſo mannato , . ſuperbibendo juſculum avenaceum, propinare ſuevi . Præterea pulveres præcipitantes ex lapidibus cancrorum, terra foliata tartari, & nitro depurato concinnatos, atque temperatum amarumque Elixirium meum commendare; pro potu vero ordinario decoctum ex paſsulis , radice cichorei, chinæ, carduo benedicto, tartaro vitriolato, & nitro antimoniato confectum ordinare ſoleo. Idcirco noſtro quoque ęgrotanti lene emeticum exhibere, conſultiſſimum duco; cum illius uſum non tantum ſecuriſſimum fore ſpondeo; ſed ad debellandum hoc pertinaciſſimum malum non aliud ſubſidium ſuadere poſsum.

RELATIO.

ELapſis quatuordecim diebus , nunciavit mihi Medicus , ſe ex præſcripto meo Generoſiſſimo ægrotanti , ſcrupulum unum radicis Hypecacuanhę, cum unico tartari emetici grano permixtæ exhibuiſse; & hinc vacuata per quinquies iteratum vomitum , inſigni ſaburræ viſcidæ , ac bilis atræ craſsæque quantitate, ipſum melius habuiſse; ſomnumque tranquillum , ac egregiam ciborum adpetentiam recuperaſse. Tum in uſum vocatis pulvere rhabarbarino , pulvere digeſtivo ſalino, ac decocto paſſularum , fæces ac urina naturali colore imbui , ac cutis paullo nitidior fieri cœpit . Quare , ægro ſic deſideran-

te,

te, iteratum prius emeticum, & inde ultra dimidiam menſuram bilis vomitu reddita eſt, eo effectu, ut icteritius color magis magiſque diſparuerit, & æger ad priſtinam redierit ſanitatem.

CASUS LVIII.

De atrophia cum febre lenta.

PErſona quædam ſereniſſima, virginitatis flore adhuc conſpicua, annorum quinquaginta quinque, ingenii vivaciſſimi, venis potita haud adeo exilibus, cardialgia, & hyſtericis ſuffocationibus junior olim graviter per intervalla laboravit. Ab his ope remediorum martialium, & frequentioris corporis exercitii ita conſanuit, ut ad annum ætatis uſque quadrageſimum quartum, qui anno mundi milleſimo ſeptingenteſimo vigeſimo primo celebrabatur, proſpera ac illibata gauderet ſanitate. Hujus autem anni autumnali tempore febrem incidit continuam, & hac die ſeptimo remittente, quotidianam intermittentem toleravit, adeo pertinacem, ut non ſolum per aliquot hebdomades inhæſerit, verum etiam ſequenti vere recruduerit; tumque primum cortice chinæ de china tractata, poſthæc pilulis cujuſdam celebrioris Medici confortantibus ac pulveribus temperantibus penitus debellata fuerit.

Anno 1723. præternaturali alvi profluvio, crebris vomitibus ſtipato prehendebatur; &, fruſtra uſurpatis variis remediorum generibus, ope pilularum Stahlianarum prorſus ſanabatur, ut abhinc per aliquot annos optima frueretur ſanitate, neque ullis, præter pilulas confortantes, quas ad conſervandum uterini fluxus ſucceſſum, quavis ſumebat hebdomade, medicinis uteretur. Verum anno 1728. de crebris phlogoſibus, ac ſudoribus, magis magiſque invaleſcentibus conqueri cœpit, quibus, præſertim cum uterina purgatio per ætatis, cujus jam binos & quinquaginta annos expleverat, rationem ceſſaret, & vehemens ac diuturna accederet mœſtitia, hæmorrhoidalis fluor quotidianus jungebatur. Sub his adfectionibus, quibus per integrum biennium ſingula die cruoris, quantum cochlear capit, ano reddebatur, carnoſa corporis ſubſtantia, edendi cupiditas, ſomnus atque vires cœperunt imminui.

Elapſo noviſſime anno, menſe Julio cum tempeſtatem calidiſſimam ac aridiſſimam, horrida frigidaque aeris exciperet conſtitutio, phlogoſes pariter ac ſudores ſponte remittebant; at Auguſto menſe circa horam veſpertinam nonam, tam atroces ægram ſereniſſimam invadebant capitis dolores, ut mens turbaretur, ſenſus vacillarent, extrema perfrigeſcerent, vultus ruberet, ſcintillæ oculis obverſarentur, ac hora demum nocturna prima ea rationis potentia rediret, qua ægra ſignificare poterat, ſe torqueri cephalalgia. Hæc vero cum nauſea, vomendi conatu, ardore doloreque manus & pedis ſiniſtri, ac pulſu celeri ſtipata, urina exiſtente naturali, ad quartum adfligebat diem; quo largo totum corpus perfundebatur ſudore, & lotium rubicundius, album deponebat ſedimentum. Tum remittentibus ſenſim capitis pedumque doloribus, ſuccedebat febris quotidiana, quæ ſingula veſpera, oſcitationibus, manuum atque pedum refrigeratione, cum ſubſequutis pulſu celeriore, æſtu mitiſſimo, & corporis inquietudine invadebat, & hora matutina quarta, in copioſum deſinebat ſudorem. Per diem ab omnibus libera erat ſymptomatibus; ſed languor virium adeo increſcebat, ut opus fuerit, cortice chinæ febri obicem ponere. Elapſo poſt ſumtum hunc corticem biduo, efflorescentia quædam cum inſigni prurituu lumbos potiſſimum obſidebat: quare miſſo illius uſu, pulvis, quem de Kente vocant, primum ſolus, deinde ſalibus nuptus, atque mixtura ex liquore terræ ſoliatæ tartari & eſſentia gentianæ rubræ compoſita adhibebantur; eo effectu, ut febris pedetentim conquieſceret, ſomnuſque ac adpetitus redirent.

At vero preſſo pede ſequebantur phlogoſes, ac ſudores; neque nocte tantum, ſed

ſed etiam die aliquoties, cum ſummo virium decremento ſereniſſimam cruciabant. Præterea obnubilus oculos prehendebat ſenſus, qualis eorum eſt, qui intentius ſolem intuentur; atque epulas potiſſimum præcedit, abſque ullo illorum rubore, aut externo vitio. Quo loco notari meretur, ſcintillas ac imagines a multis jam annis, modo ante alterutrum, modo utrumque oculorum obverſari ſueviſſe; & viſionem quidem impediviſſe, ſed brevi poſt ſemper diſparuiſſe.

Ceterum adhuc per intervalla cruor hæmorrhoidalis egeritur; at alvi obſtructio tanta vexat pertinacia, ut, niſi ſuccurratur globulis ſacharinis, vel pilulis Stahlianis, vel contra obſtructionem, vel etiam liquore terræ foliatæ tartari, vel ſero lactis tamarindinato, quod nuper per quatuordecim dies potavit, illa ſui officii plane obliviſcatur. Appetitus aliquantulum viget; ſed cibos paullo pinguiores, aut concoctu difficiliores, ſtatim ventriculi preſſio ac ructus acidi ſequuntur. Somno fruitur plerumque placido ac reficiente; attamen ſæpius turbulento, ſudoribuſque interrupto; & urina mingitur copioſa, inſtar aquæ tenuiſſima.

Vires non adeo dejectæ ſunt, quam quidem a tantis morborum cohortibus fuiſſet expectandum; at carnoſa corporis ſubſtantia, non obſtante victu pleniore, magis magiſque depaſcitur. Sanguis etiam ſingulis æquinoctiis, ſex unciarum quantitate, per longos jam annos ex vena in pede tuſa detrahi ſolet.

Quæ cum ita ſint, ſalutare jam deſiderat Princeps ſereniſſima conſilium, ac doceri præſertim cupit, qualis ſit, quo laborat morbus? quibuſnam remediis gravia illa ſymptomata, veluti ſunt oculorum caligo, alvi obſtructio, ſudores copioſi, & corporis conſumtio debellari debeant? & num a medicinis martialibus, quæ olim ſatisfecerunt votis, ſolamen poſſit expectari?

CONSULTATIO.

POſtquam graviſſimam, qua ſereniſſima quædam Princeps habetur, affectionem, cum omnibus momentis probe mecum penſitavi: illam non niſi pro atrophia, ex diatheſi humorum calidiori, ſcorbutica inducta, ſymptomatibus hypochondriacis, debilitate ventriculi, ac univerſi nervorum generis ſtipata declarare poſſum. Scorbuticam enim humorum acrimoniam non modo ſudores copioſi, ſalutari conſilio excitati, calores volatici, pruritus & efflorescentiæ, lumbos potiſſimum poſt ſuperatam febrem occupantes; verum etiam ſomnus turbulentus, laſſitudo corporis, hujuſque conſumtio, ob inopiam chyli generoſi magis increſcens, ac denique capitis ac oculorum moleſtæ affectiones luculenter ſignificant. Nec obſcuro paſſionum hypochondriacarum documento, inter alia ſunt pertinaces alvi obſtructiones; quæ uterini fluxus ceſſationi, hæmorrhoidalis vero evacuationis inordinato debentur ſucceſſui. Hinc quoque cephalalgiæ atrociſſimæ, ac imaginum ante oculos obverſantium patet ratio; quippe quæ non niſi a cruore, vi ſpaſmorum ac reſolutionum flatulentarum, inteſtina obſidentium, ad capitis cavitatem, & nervos opticos compulſo ſuos mutuantur natales. Harum vero omnium affectionum primum fundamentum, in ventriculi debilitate, ac proſtrata vi concoctrice collocandum eſſe puto; quam acidi poſt ciborum pinguium, ac concoctu difficiliorum uſum inſequentes ructus teſtantur, ex qua etiam alvi obſtructio, ac chyli minus laudabilis, humorumque impurorum dependet generatio.

Quod ergo attinet horum ſymptomatum curationem; hanc ſane inſignis ventriculi debilitas, humorumque vitalium ſpiſſitudo & acrimonia, reddent difficillimam, ac valde diuturnam: & quæ ex victus ac rerum non naturalium pertinaci obſervatione deſumentur ſubſidia, maxime ſi temporis beneficio ac patientia adjuvetur, inſigniſſimam ſpondebunt operam. Præcipuæ vero medendi indicationes ſunto, ut primum ſanguinis circuitus per viſcera imi ventris, meſenterium, lien ac hepar æquabilis reddatur, tum ſordes partium fluidarum impuræ

per

per debita emunctoria proſcribantur; & denique ventriculi digeſtio, ſervata ubique alvi lubricitate, temperatis ſtomachicis confortetur.

Quos ut conſequamur ſcopos; ante omnia illa remedia cane pejus & angue fugienda ſuadeo, quæ inteſtina magis exſiccant, ſanguinem & humores exæſtuant, & hæmorrhoidalem fluxum ſtimulando provocant; quorſum pilulæ Becheri, polychreſtæ, aliæque medicinæ, quæ multam fovent aloen, copioſius ſumtæ pertinent. Præſtat potius, ſi quædam ad excretionem hæmorrhoidalem præſto fuerit proclivitas, novem pilularum vel Stahlianarum vel mearum balſamicarum, pulveri præcipitanti nuptarum per vices devorare; utpote quæ ſanguineum illum fluorem & promovendi, & ſi nimius ſuccedat, tutiſſime coercendi egregiam obtinent virtutem. Huic quoque ſcopo convenientiſſimum judico, ſanguinem frequentius mittere; ejuſque ex vena alternatim mox in pede, mox in brachio tuſa, ſingulis octo hebdomadibus, ſi vires permiſerint, quatuor circiter detrahere uncias. Neque etiam minus excellentiſſimum fructum, partim in promovendo ſanguinis circuitu, partim adjuvanda tranſpiratione, & hujus ope eliminandis e corpore acribus, ſalſiſque humoribus, partim denique roborando ſtomacho expectare licet, a moderato, tamen crebriori corporis exercitio, quocunque fiat modo, ventriculo a cibis vacuo, & vel matutinis, vel veſpertinis horis inſtituendo. Et ne ſalutares ex hiſce ſubſidiis ſperandi effectus, perverſa vivendi ratione impediantur, aut plane iterum deſtruantur: iis veſcendum eſt cibis, qui concoctu ſunt faciles, nec flatus progenerant; & potu utendum, qui humorum acrimoniam temperat, & per vias urinarias promte redditur. Quo quidem fine in locum potus ordinarii vel acidulas Selteranas vino nuptas, vel ſerum lactis, ſi tulerit ventriculus, commendo. Præſtantiſſimum eſt hoc remedii genus in ſcorbutica potiſſimum atrophia, & febribus lentis, & paratur, ſi lactis vaccini recentis menſura una igni admoveatur, & addito citri ſucco coquatur, donec coaguletur; tum percoletur, & additis cancrorum lapidibus, ad uſum aſſervetur. Quod ſi vero neutrum arriſerit; in eorum locum ſubſtitui poteſt ſequens decoctum: Recipe radicis chinæ, ſcorzoneræ ana unciam unam, cichorei, liquiritiæ ana drachmas duas. M. F. ſpecies, & in quatuor aquæ menſuris, cum paſſularum minorum manipulo permixtis, per tres horæ quadrantes coquantur.

Tum ut confortetur ſtomachus, ac concoctrix vis reſtituatur; operæ erit pretium, Elixirium quoddam balſamicum, ex herbis amaris abſque ſpirituoſo menſtruo paratum, quale eſt meum viſcerale, aut quod in notis ad Poterium deſcripſi, adhibere, ejuſque ſexaginta guttas, per octo hebdomades continuando, ex ultimo ſub epulis hauſtu capere. Hoc enim medicamen, & tonum ventriculi ac inteſtinorum reſtaurandi, & acrimoniam primarum viarum obtundendi, & alvi lubricitatem adjuvandi vi pollet egregia.

Ad alvum porro ſolvendam, præſtans auxilium ſpondent paſſulæ rhabarbarinæ, quarum hæc eſt compoſitio: Rhabarbari pulveriſati uncia una, cum quatuor aquæ veronicæ unciis leniter coquatur, percoletur, & additis paſſularum Corinthiacarum libra dimidia, ſacharique candi duabus unciis, ſuper prunis inſpiſſetur; cujus remedii duo circiter cochlearia mane ſumantur interdum, ſuperbibendo infuſum theiforme. Quo denique humorum acrimonia demulceatur, & ſtricturæ ſpaſmodicæ leniantur, ſimulque phlogoſes conſopiantur: conſulo, ut bis quavis hebdomade veſperi liquor meus anodynus, ad viginti guttas, cum drachma dimidia pulveris abſorbentis, quod oculorum cancrorum præparatorum, pulveris Marchionum ana drachmam, nitri depurati ſcrupulum, & binas olei deſtillati macis habeat, maritatus, ex aqua florum tiliæ, vel ceraſorum nigrorum capiatur. His ſi futuro vere potatio acidularum Selteranarum, vel Scwalbacenſium, ſub recto vivendi ge-

genere adjungatur; de auſpicatiſſimo curationis ſucceſſu nullus dubito. Quum autem in ejuſmodi diuturnis ægritudinibus, ſymptomata ſæpius commutari ſolent; horum conveniens tractatio præſenti Medico curæ cordique eſſe debet: ceterum nec ego conſiliis meis unquam deero.

CASUS LIX.

De atrophia luxationem femoris ſequente.

PUer generoſus novem annorum, ingenii vivaciſſimi ac temperamenti ſanguineo-cholerici, uno cum dimidio abhinc anno, dextro pede claudicare cœpit. Accitus medicus mali ſedem in genu collocabat; quam ego, cum tandem vocarer, potius in oſſe femoris dextri hærere putabam. Namque ſub ingreſſu nullos quidem dolores percipiebat; at tota corporis moles, verſus dextrum magis propendebat latus. Adplicuerat interim chirurgus quidam ſpiritus varios ac emplaſtra per ſex integras hebdomades; ſed non ſolum claudicatio invaleſcebat, verum etiam genu affecti pedis horrendi prehendebant dolores; alvus, niſi clyſteribus ſolicitata, non reſpondebat, & lenta accedere videbatur febricula. Ordinabam igitur contra has moleſtias varia medicamina, inuncto extrinſecus oſſi femoris ſpiritu nervino; ex quorum uſu & dolores remittebant, & febris evaneſcebat, & alvus rite ſuccedebat. Viſitabam quoque os femoris, atque pedem dextrum ſiniſtro longe breviorem deprehendebam. Continuato autem ſpiritus nervini ac diſcutientis uſu, luxatum os femoris in priſtinum ſitum reponebatur, peſque affectus naturalem recuperabat longitudinem. Remanebat tantum in poſtica femoris parte, ejuſque junctura tumor quidam, qui medicinis diſcutientibus obſecundans, brevi poſt mediam illius regionem occupabat; & mox evaneſcens, mox iterum rediens, fruſtra adhibitis externe ſpiritu ac emplaſtro diſcutientibus, interne diaphoreticis, diureticis, ac lenioribus laxantibus, per integrum inhærebat ſemeſtre. Tandem, abſque præviis nec inflammatione, nec doloribus, ſponte ſuppuratus, intra paucos dies integram puris ſpiſſi, viſcidi, virideſcentis menſuram plorabat, & abhinc fruſta ſimul fibroſa, omni fœtore vacua fundebat. Injiciendum ergo curabam balſamum quoddam vulnerarium: unde poſt diuturnum tempus coaleſcebat vulnus. Interim aridura, quæ a primo mali initio pedem affectum ad talum uſque obſederat, facta jam conſolidatione magis invaleſcebat; & tendines muſculorum, qui tibiam movent, in poplite, veluti indurati cernebantur, ut puer pedem extendere haud valeret. Conabar hanc contracturam unguento quodam demulcere, eodemque aridaram oppugnare; nec ſine felici ſucceſſu: ſed ſuaſu chirurgorum, me invito, puer ter quavis hebdomade in balnea, ex herbis emollientibus, & aqua, in qua antea canis diſſectus, & caput cum pedibus vitulinis decoquebantur, parata deſcendere debebat, hiſque relaxatis magis partibus, graviorem ſibimet contrahebat ariduram. Noviſſime igitur contra hæc vitia commendabam ſpiritum quendam, ad mentem Purmanni, ex radice angelicæ, zedoariæ, galangæ, herba majoranæ, gummi ammoniaco, laudano, ſtorace, maſtiche, benzoe, ſuccino, euphorbio & camphora, cum ſpiritu vini infuſis & deſtillatis paratum: atque unguentum nervinum, ex axungia humana, cati ſylveſtris, canis, maſtyche, gummi ammoniaco, benzoe, therebinthina, balſamo Peruviano, atque camphora, in olei formam deſtillatis concinnatum. Quæ cum votis nondum fecerint ſatis, ſalubre flagitatur conſilium.

CONSILIUM.

FEmoris luxatio, cujus cauſſa conſultus ſum, internam potiſſimum cauſſam, nimirum humores acres ſcorbuticos agnoſcit; quibus etiam atroces in genu dolores, femoris tumor ſuppuratus, & ſeri impuri viſcidi effluxus debentur. Eidem

dem vero ſcorbuticæ humorum vitalium acrimoniæ procul omni dubio, aridura quoque affecti pedis in acceptis ferenda eſt; ſiquidem ſero exiſtente acri, ſalſo atque viſcido, non ſolum tenuiſſimi canales, qui ſuccum vehunt nutritium, obſtruuntur; verum etiam ſubtiliſſimi nervorum ramuli ad ſpaſmodicas proritantur ſtricturas. Quamobrem cum interna cunctorum ſymptomatum ſit cauſſa; internis quoque medicaminibus eo eſt reſpiciendum, ut eliminatis impuritatibus ſucci vitales naturalem temperiem, ac blandam ſpirituaſcentiam recuperent; inque partes atrophicas, majori ubertate, deriventur. Hiſce ſcopis non convenientius mihi ſuppetit auxilium, thermis Emſenſibus in balneo ſub decenti regimine uſurpatis; quæ ſi minus arriſerint, ſequentem operæ pretium facturam credo medicationem:

- Primum quidem hoc commendo decoctum; Recipe radicis ſarſaparillæ, ſcorzoneræ, ana unciam dimidiam, M. c. decoquantur ex binis aquæ menſuris per duas horas. Hoc mane calidum loco infuſi Theiformis; reliquo tempore frigidum pro potu ordinario potetur. Deinceps bis quavis hebdomade corpus purgetur leni laxante; cui drachma dimidia rhabarbari pulveriſati, cum ſcrupulis duobus ſalis Epſonenſis, ac binis drachmis mannæ ex commendato decocto ſumtæ, optime inſerviet: tumque ſingula veſpera pulveris ex cornu cervi, lapidibus cancrorum & cinnabari confecti ſcrupulus unus capiatur. Præterea balnea vaporoſa ex aqua pura, floribus chamæmeli & ſemine lini parata, in uſum vocare decet; & ab his pedem affectum linteis ſiccis perfricare, uſque ad rubedinem. Nec denique ludetur opera, ſi ad roboranda loca affecta pes ille, vino calidiori, aquæ Hungaricæ, & oleo Lavendulæ nupto, probe inungatur. Quæ niſi nimis inveteratus fuerit affectus, quin opem ſint allatura, non dubito.

CASUS LX.

De œdemate & debilitate pedum ſumma.

Viginti ſeptem annorum virgo, quę gaudet ſanguineo cholerico temperamento, decem abhinc annis pulmonum abſceſſu, cum capitis intolerabili dolore, ac ſumma pedum debilitate laboravit, eaque ægritudine per novem integros menſes lecto fuit affixa. Debellatis feliciter hiſce tandem moleſtiis, ſuccedebat œdematoſa pedum intumeſcentia; & hac etiam congruis præſidiis ſublata, remanebat perpetua, & ad hanc uſque diem perdurans pedum infirmitas. Quæ per noviſſimum triennium tanta ſumſit incrementa, ut ob muſculorum fibras penitus relaxata in publicum prodire interdicatur, acſi in conclavi forſan obambulaverit, repente ſtrepitus circa pedum taleolos audiatur, & illa brevi poſt, nemine accedente, in terram proſternatur. Per proximum ſemeſtre, circa menſium tempus, qui per octo vel novem circiter dies quantitate ſatis copioſa, ſed loturæ carnium ſimili colore imbuti fluunt, accedere obſervantur atroces capitis dolores, nucham ſimul atque dorſi ſpinam occupantes. Et his adfectionibus ſolicitata, quærit auxilium.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Vidi probe ac intellexi ex præmiſſa morbi hiſtoria, quæ virginem nobiliſſimam exerceant ægritudines: at optaſſem, ut adhuc quædam momenta, ſcitu neceſſaria, fuiſſent memorata; nimirum quo ægra utatur vitæ genere, quo adpetitu, quo ſomno? an menſes olim debito ordine ſucceſſerint? an pedes adhuc tumeant? an ad animi affectus prona ſit? & quo vultus colore, num pallido, anne florido gaudeat? Quidquid vero ſit; ex iis, quæ allegata ſunt, ſymptomatibus facile adparet, genus partium nervoſarum ac membranacearum natura inſigni pollere debilitate; quæ diuturno,

quem

quem decem abhinc annis toleravit morbo, & accedente poſthæc pedum œdemate, magis utique adaucta eſt. Præſertim hiſce cauſſis robur partium ſolidarum ac muſculoſarum, quæ pedes conſtituunt, deſtructum ac valde relaxatum videtur: quibus vitiis, diætæ forſan errores, ac uterinæ excretionis irregularis fluor, ſatis amplum dederunt pabulum; & menſes adhue ſeroſum ſolummodo plorantes humorem, inſigne ſubminiſtrant nutrimentum.

Ut ergo debellentur hæ moleſtiæ; operæ erit pretium, ante omnia ventriculum corroborare, ſucco chyloſo blandam conciliare ſpirituaſcentiam, & debitum purgationis menſtruæ ſucceſſum adjuvare; tumque externis nervinis ac balſamicis, perditum pedum robur reſtituere. Hiſce ſatisfacturus indicationibus, primum commendo Elixirium balſamicum, cujus hæc ſit formula: Recipe radicis zedoariæ, galangæ, coſti veri, corticis caſcarillæ, extracti centaurii minoris, cardui benedicti, gentianæ rubræ, myrrhæ electæ, croci, ſuccini, ana drachmas duas, ſalis tartari unciam ſemis, vini Hungarici libras duas, M. digerantur, F. elixirium, cujus quantum cochlear capit, ex aqua vino nupta inter epulas adſumatur. Hoc remedii genus partim ventriculum confortat; partim etiam menſes ciendi, vi egregia pollet; præſertim ſi inſuper quavis hebdomade de pilularum balſamicarum, aut meæ compoſitionis octodecim veſperi devorentur. Eædem pilulæ proximis ante menſium eruptionem diebus ſingulo mane capiantur; & hora quinta pomeridiana pulvis digeſtivus, qui ex lapidibus cancrorum, terra foliata tartari, tartaro vitriolato & nitro, componitur, adhibeatur; conjunctis omni veſpera pediluviis. Et ſi denique plethorica fuerit ægra, ſanguiferaque cruore turferint vaſa, ſuadeo ut vena in pede incidatur, & ſex circiter cruoris unciæ detrahantur: quibus ſubſidiis legitimus evacuationis uterinæ ſucceſſus procul omni dubio reſtituetur.

Quod vero pedum attinet roborationem; ei nec ſola ſpirituoſa, nec multa unctuoſa medicamina ſatisfacient. Magis abs re erunt vel linimenta, quæ habeant ſaponem venetum, aquam reginæ Hungariæ, ſpiritum ſerpilli, & eſſentiam balſami Peruviani, ter quotidie, juncturis genuum, atque talis inungenda; vel ſi tulerit, emplaſtra, & ex his aut illud, quod manus Dei nuncupant, aut ſaponatum Barbette, cum camphora, & oleo lavendulæ ſubactum. Quæ cuncta ſummum ſecundet precor Numen.

CASUS LXI.

De affectu cachectico ex atonia ventriculi ac inteſtinorum.

NOſtra Princeps ſereniſſima, quæ vitam agit motus expertem, & decoctum fabarum Caffee valde ſaturatum quotidie ſorbillare ſuevit, per aliquot jam menſes, hypochondriorum inflationibus, tenſivis doloribus, & quadam ventriculi duritie cruciata fuit. Quæ autem moleſtiæ, hiſce noviſſimis hebdomadibus adeo increverunt, ut ob flatulentam imi ventris expanſionem, ſpiratio fieret anguſta, atque regionem dextri potiſſimum lateris hypogaſtricam dolor occuparet atrociſſimus. In uſum vocabantur pulveres abſtergentes, ac digeſtivi, clyſteres, ac unguenta nervina; hiſque in caſſum adhibitis; ſubſtituebantur, præter pulveres abſtergentes, partim infuſum aperitivum laxans, ex radice pimpinellæ, galangæ, ari, bryoniæ, rhabarbari, hellebori nigri, ſummitatibus meliſſæ, centaurii minoris, ſemine carvi, aniſi, fœniculi, corticibus aurantiorum cum vino Rhenano paratum; partim mixturæ tonicæ, liquor terræ foliatæ tartari, aliaque; eo quidem effectu, ut libera ſpiratio rediret, venterque detumeſceret, & veſtimentis compreſſoriis denuo includi poſſet. Verum, cum pauco interjecto tempore, inſigni mœrore, ac paullo poſt vehementiori excandeſcentia percelleretur mulier ſereniſſima; redire cœpit ſpirandi difficultas; atque ſecata tum in pede vena, tuſſis ſuperveniebat humida, quæ primum aſſidua fere,

ac

ac tanta muci viſcidi tenaciſque expectorationе vexabat, ut omnem penitus eriperet ſomnum; poſt aliquot autem dies mitior facta, per intervalla duntaxat, ejiciebat pituitam. His noviſſime jungebantur inſignis corporis languor, ſitis, adpetitus jactura, inflatio ventriculi, præcordiorum compreſſio, interpolata reſpiratio, & alvi obſtructio. Quamvis etiam hæc ſymptomata mixturis balſamicis, ex eſſentiis ſcordii, ſuccini, pimpinellæ confectis, pulveribus nitroſo bezoardicis, infuſis theiformibus, & alvi ſegnities potiunculis laxantibus, non omiſſis extrinſecus balſamis, unguenris ac ſacculis nervinis oppugnata fuerint; & antea ſingulis æquinoctiis, præmiſſo pilularum balſamicarum uſu, ſecata ſit vena: attamen ad hanc uſque diem miſere diſcruciant ægram, & metum tympanitidis omnino incutiunt.

CONSULTATIO.

Quæ Principem ſereniſſimam graviter infeſtarunt ſymptomata, inflatio ſcilicet ventriculi flatulenta, liberam præpediens reſpirationem, alvi obſtructio, corporis decrementum, adpetitus proſtratio, bibendi deſiderium &c. & quæ, convenientiſſimis remediis, interne pariter ac externe fruſtra uſurpatis, adhuc immaniter adfligunt; ita ſunt comparata, ut prima eorundem origo ex atonia, ſive robore membranarum nervearum ac maſcularium, quæ ventriculum & inteſtina cingunt, dejecto omnino derivari debeant. Neque leves ſe quærentibus offerunt cauſſæ, quæ dictarum partium relaxationem ſenſim procreare valuerunt; quas inter mœrores ac ſolicitudines diuturniores, vitam ſine motu deſidem, cereviſiæ ſpiſſioris, ac decocti fabarum Caffee ſaturatioris potum, & denique menſium, per ætatis, quæ quinquageſimum annum attigit, rationem, factam ceſſationem memoraſſe ſufficiat. Non ſane parvi æſtimanda eſt canalis iſtius membranacei, qui alimenta noſtro corpori adaptare debet, atonia; quippe qua ciborum digeſtio labefactatur, laudabilis chyli ſequeſtratio, & ſordium excrementitiarum rejectio vitiatur, & hinc ſucci vitales, maxime ſanguis, lympha nutriria, fluidumque nervorum tenuiſſimum, inertes, craſſi ac viſcidi generantur: unde non vires tantum proſternuntur, ſed etiam temporis ſucceſſu viſcerum labes inducitur, ut ideo graviores tandem morbi, præſertim cachexia, tympanitis, vel hectica febris non immerito ſint metuendi.

Qui ut arceantur, & præſentes expugnentur; ante omnia uſus rerum non naturalium ita dirigendus eſt, ne ſanitas quid detrimenti inde capiat. Nimirum corpus, cœlo exiſtente ſereno, ſedulo movere; cereviſia leviori, ac tenuiori, quæ ſimul ſit diuretica, uti; juſculis ex carne gallinarum, vel vitulina, radice petroſelini, cichorei, ſcorzoneræ, & ſucco aurantiorum paratis crebro veſci; ac loco potus Caffe infuſum theiforme, quod tale eſſe poteſt, ſorbere decet: Recipe herbæ veronicæ manipulos duos, cardui benedicti manipulum unum, florum urticæ mortuæ, chamomillæ vulgaris ana pugillos quatuor, cardamomi minoris drachmas duas. M. conc. d. f. ſpecies.

Ex remediis pauca ſunt, quæ commendo; præter enim pilulas meas balſamicas, quarum novem alrernis diebus veſperi, ad alvum ducendam pariter, ac tonum inteſtinorum roborandum aſſumantur; & balſamum vitæ, regioni ventris mane ac veſperi inungendum; opem præclaram ſpondet eſſentia carminativa, cujus hæc ſit formula: Recipe eſſentiæ corticum aurantiorum, tincturæ tartari ana unciam, corticis caſcarillæ, ſpiritus nitri dulcis, ana drachmas tres, olei de cedro, ligni ſaſſafras, macis ana guttas ſex. M. D. Hujus eſſentiæ quinquaginta guttę ex largiori aquarum Selteranarum hauſtu veſperi capiantur: & inter prandium quinquaginta guttulæ Elixirii viſceralis aſſumantur. His denique, ſi forſan calor præternaturalis acceſſerit, interponarur pulvis nitroſus, & pariter ac eſſentia in cyatho acidulis Selteranis pleno adhibeatur. Opto ceterum, ut hanc medendi

ra-

rationem almus Deus ſereniſſimæ Principi jubeat eſſe fauſtam ac ſalutarem.

CASUS LXII.

De affectu rariori cachectico, cum tumore uteri ſcirrhoſo, & fluxione dolorifica in malleolo pedis ſiniſtri.

POſtquam ego vocatus ſtatum ac valetudinem illuſtris & Generoſiſſimæ Baronis coram inſpexi, & penitius exploravi; tria potiſſimum calamitatum, quibus per decennium graviter infeſtatur, genera occurrerunt conſideranda. Horum primum atque maximum eſt tumor regionem epigaſtricam, infra umbilicum occupans, prægrandis, magnitudinem capitis infantilis ferme adæquans, attactu duriſſimus, ex puerperio, quo novem abhinc annis defuncta eſt, ſubortus; & ſenſim ſenſimque majus nactus incrementum; adeo, ut abdomine flatibus expanſo, in majorem increſcat molem, ipſamque umbilici regionem obſideat; contra vero, vacuo a vaporibus ventre, imminuatur, ac mollior fiat. De hoc ergo tumore in quæſtionem venit, quænam illius ſit ſedes, quæ origo, & quæ ab illo noxæ ſint metuendę? Medicorum quidam accuſarunt ſcirrhum, intra uteri ſubſtantiam hærentem; quorum opinionem vero menſium regularis fluor, quo mulier illuſtris gaudet, videtur oppugnare. Quamobrem alii crediderunt, inteſtinorum canalem, veluti induratum, flatibus nullum permittere tranſitum; hinc in tantum elevari tumorem, tympanitidis utique ſignificantem primordia. Sed & huic ſententiæ partim morbi diuturnitas, partim ipſius tumoris rotunda figura valde repugnant: namque prioris ratione vero eſt ſimillimum, totum abdomen intumeſcere debuiſſe, & reſpectu poſterioris momenti, conceptu eſt difficillimum, qua ratione inteſtina, halituoſis vaporibus diſtenſa, globoſum ſemper formarent tumorem. Hinc denique alii ulcerationi uteri, vel etiam pinguedinoſæ illius excreſcentiæ attribuerunt cauſſam. Verum utraque ratio locum non invenit: priorem enim mali refutat diuturnitas, quippe quæ ab ulceroſis tumoribus admodum aliena deprehenditur; alteram autem refellit anatomica ſtructura, quæ uterum nulla adipoſa pollere membrana, neque ideo ad ejuſmodi excreſcentiam opportunum eſſe demonſtrat.

Quod ſi vero mecum reputavero, affectum hunc a noviſſimo puerperio ſuam traxiſſe originem; illuſtrem fœminam & ante, & poſt illud puerperium aſſiduo fluore albo laboraſſe; atque flatulentia, ut ita loquar, uterina, qua copioſi per uterum exploduntur flatus, inſigniter cruciari, neque etiam, more alias ſueto, poſt ſuperatum partum, uterum unquam blandis laxantibus fuiſſe repurgatum: in eam omnino inducor opinionem, ut ipſum uterum ab inhærentibus ipſi viſcidis, ſpiſſis, coagulatiſque ſordibus, infractum, expanſum ac veluti induratum, pro cauſſa admirandi illius tumoris habeam. Sæpiſſime enim obſervavi, ex fluore albo, vel abdominis refrigeratione, vel remediis adſtringentibus improvide datis cohibito, ſubortos fuiſſe tales imi ventris tumores: qui adhibitis internis ac externis diſcutientibus, ac emollientibus, hiſque intra cavitatem uteri injectis, & inde materia mucida, gelatinæ inſtar tenaci excreta, protinus diſparuerunt, ut illis affectæ rurſus utero geſſerint, feliceſque partus ediderint. In tali vero affectu, ubi ſimul uteri ſubſtantia indurata, illiuſque pori obſtructi, hinc perſpiratio humorum impurorum impedita eſt; non fieri poteſt, quin flatus in illius cavitate generentur; qui accumulati, & exitu ſuo deſtituti, expandunt matricem, & accedente præſertim inteſtinorum flatulentia, tumorem conſtituunt attactu perquam durum: exploſis autem flatibus, paullo molliorem. Atque hæc in noſtro etiam ſic contigiſſe caſu, cuncta docent ſymptomata: neq;vero fugiet in arte paulliſper verſatum medicum, quanta ex hoc affectu in reliquum corpus redundare

poſſint detrimenta? Proximum enim eſt, ut ſanguinis circuitus per uteri ſubſtantiam, ob vaſcula minima a tumore ſcirrhoſo compreſſa & obſtructa, retardetur: hinc ſtagnando acrimoniam quandam contrahunt uterini ſucci, quam cum reliqua ac univerſa humorum maſſa, ad illam reverſi communicant. Ob eandem rationem cruor ille, qui menſtruo tempore adhuc effluit, non ſolum quantitate paulatim imminuitur, verum etiam a naturali temperie recedit, ſordibuſque viſcidis imbutus fertur: neque etiam in tali rerum ſtatu, ulla futuræ impraegnationi ſpes relinquitur.

Alterum, quod illuſtri ægrotæ moleſtiam creat, malum, eſt fluxio dolorifica in malleolo pedis ſiniſtri. Ex illo enim loco, certis temporibus ichor acerrimus ac corrodens exſtillat, tantuſque jungitur dolor, ut nec inſiſtere pedi valeat, ſed lecto affixa teneatur: cujus calore ſi affecta pars fomentata fuerit, intra paucos dies ſponte evaneſcit omnis dolor non minus ac fluxio. Tum vero protinus excipiunt atrociſſimi in femore cruciatus, qui non prius mitigantur, quam donec pedis tumor ſaniem plorare atque dolere rurſus cœperit. Pes adfectus ſimul contabeſcit; & turbata quoque totius corporis nutritione, omnes langueſcunt vires. Exinde vero adparet, quantus ſit infimi pedis cum oſſe femoris conſenſus; nec dubium eſt, quin acre ſerum, quod ulcus pedis per intervalla plorat, ab oſſe femoris ad pedem derivetur; & ad illud ex vicini uteri indurata, ac muco obducta ſubſtantia deferatur.

Tertium denique morbi genus, cui inſignis debetur animadverſio, conſtituunt paſſiones hypochondriaco-hyſtericæ, quam fœminam generoſiſſimam miſere diſcruciant. Has innuunt flatulentę diſtenſiones, ac ſpaſmodica imi ventris tormina, quæ verſus menſtruum tempus atrociora obſervantur, anxietates præcordiorum, cordis palpitationes, inquietudo ac angor animi, ejuſque ad terrorem, & graviores affectus inſignis facilitas; ventriculi debilitas, digeſtio turbata, atque tanta alvi ſegnities, ut non niſi pilulis ſolicitata reſpondeat. Et cum ventriculi robore tali ratione labefactato, in vicem ſanguinis ac chyli laudabilis, humores impuri, acres, biliosi generentur; non ſolum vires totius corporis proſternuntur, & pulſus arteriarum cordiſque admodum languidus fertur, verum etiam omnes ſolidæ partes, debito nutrimento orbatæ contabeſcunt.

Quæ cum ita ſint; eo jam dirigere oportet omnes curandi ſcopos, ut quæ præſto ſunt mala, convenientibus remediis debellentur, majora vero atque futura, maxime tympanitis aut hectica præcaveantur. Verum funditus extirpare omnem calamitatum cohortem, vel ob ſcirrhoſum uteri tumorem, qui cunctis originem præbet ſymptomatibus, erit difficillimum, & ſufficiet, ſi atroces paſſiones mitigaverimus paullisper. Quod ergo ipſum illum uteri tumorem attinet; illum emollire, ejuſque incrementum impedire conveniet. Quam ob cauſſam experientia fultus commendo ſemen milii cum lacte, ad conſiſtentiam pultis craſſioris coctum, & intra lintea duplicata, ne humectet ventrem, nocturno præſertim tempore tumori illi adplicatum, continuando per aliquod tempus, & inſuper omne frigus, uti generatim ab imo ventre, ita præcipue ab affecto loco prope arcendo: namque hoc remedii genere tumores mammarum ſcirrhoſos, ac fere carcinomatoſos emollitos pariter atque curatos vidi.

Ut porro flatulentæ expanſiones diſcutiantur, ſimulque ventriculus cum inteſtinis corroboretur; nihil eſt præſtantius balſamo meo vitæ, extrinſecus abdomini inungendo, & ſuperimponendo lintea calefacta. Quo eodem ſcopo, & ad præcavendam cruditatum in venventriculo generationem, egregiam exſeret opem, viſcerale meum atque balſamicum Elixirium; quod ut quotidie ſub epulis ad quadraginta guttas ex hauſtu vini Hungarici capiatur, auctor ſum ſuaſorque.

Quum autem præcipuum, ut cunctarum adfectionem, ita maxime dolorificæ flu-

fluxionis in pede fundamentum in ſcorbutica, viſcida ac biliosa humorum vitalium intemperie latere videatur: ab interno, ac bene ordinato thermarum Carolinarum uſu, ſequentem in modum inſtituendo, præſtantiſſimum expectare licet auxilium. Poſtquam nimirum hoſce fontes acceſſerit illuſtris mulier; poſt unius diei, ad recuperandas vires permiſſæ otium, ſumtis veſperi pilularum mearum undecim, inchoëtur poſtridie aquarum potatio. Hujus ſint tria intervalla, quorum binis prioribus per ſex ſemper dies molares thermæ; ultimo per ſeptiduum ordinariæ, quas *den Brudel* dicunt, hauriantur: molares enim longe leviores magiſque ſpirituoſas fovent aquas, quam quidem ordinariæ; quippe quæ multa terreſtri ac calcarea ſcatent ſubſtantia. Primo die mane undecim aquarum vaſcula, prout ibidem ex uſu ſunt, potentur; altero quindecim vel ſedecim, tertio viginti duo: qui ſummus eſto numerus. Nimia enim aquarum moles præſenti morbo minus eſt conveniens; & hanc ob cauſſam, ſi thermæ per alvum ac urinam rite operentur, melius eſt ſequentibus diebus numerum vaſculorum imminuere. Finita ſex dierum periodo, abſtineat ægra per unam diem a potu; & ſumtis eadem veſpera iterum pilulis, alteram, ſicque etiam tertiam adgrediatur periodum. In fine curationis per biduum ſucceſſive devorentur dictæ pilulæ, ita ut veſperi ſeptem earum, totidemque mane deglutiantur. Sub hac autem potatione, præter commendatum ſuperius Elixirium, inter paſtum capiendum, pedes, ut corroborentur, quavis veſpera in pediluvia ex aquarum molarium & lactis vaccini æquali portione parata immittantur, inque eo per horæ dimidium detineantur. Non minus alternis diebus pulvis meus præcipitans cum quindecim guttis liquoris mei anodyni, ex aqua ceraſorum nigrorum adhibeatur: & denique pro potu ordinario vel acidulæ Selteranæ inſerviant, vel ſequens decoctum: Recipe hordei mundati manipulos duos, radicis ſcorzoneræ, cornu cervi raſpati ana unciam unam. M. coquantur in vaſe clauſo cum tribus aquæ menſuris; percolentur, additiſque olei de cedro ſeptem guttis, & ſachari una uncia, in uſum adſerventur.

Poſtquam igitur, feliciter abſoluta thermarum iſtarum potatione, redux facta fuerit Baro generoſiſſima: conſultiſſimum erit, ut autumnali præſertim ac vernali tempeſtate, per aliquot hebdomades, ſingulo mane menſuram unam acidularum Selteranarum lacti aſinino nuptarum hauriat; aut ſero lactis utatur, cujus hæc eſt præparatio: Lactis recentis vaccini menſura una, additis vel vini Rhenani binis cochlearibus, vel ſucci Citri dimidio cochleari, leviter coquatur, ut coaguletur, tum percoletur, ejuſque menſura una quotidie ſorbeatur, cujus portio dimidia mane tepida, a meridie frigida potetur. Neque levem præſtabunt operam, juſcula medicata mane vel loco infuſi theiformis capienda, vel cum ſero lactis alternanda. Ad ea conficienda ſumuntur gallina in fruſta diſciſſa, tres cancri, dum vivunt, in mortario contuſi, radicum cichorei, ſcorzoneræ, chinæ, petroſelini, eboris raſpati ana uncia una, coquuntur in vaſe ſtanneo cum menſura una aquæ puræ, ſub finem tantillum ſalis communis, florum macis, ac ſucci aurantiorum additur, & ſic ſorbillatur. Præterea ter quovis anno, ſub finem ſcilicet Februarii, Septembris, ac ineunte Junio, venam in pede ſecare, atque quatuor vel ſex cruoris uncias detrahere oportet.

Et quod denique ad pharmacorum uſum ſpectat; ex iis Elixirium ſæpius dictum quotidie ab epulis ſumendum; ac per vices liquorem anodynum cum pulvere præcipitante ex aqua frigida veſperi capiendum, pilulaſque meas quandoque interponendas ſuadeo. Inprimis, inſtante menſtrua periodo, ad fluxum promovendum, per aliquot dies quavis veſpera ſeptem dictarum pilularum, vel ſolas, vel pulveri præcipitanti nuptas vehementer laudo deglutiendas. Quibus omnibus, ſi mentis tranquillitas, omniumque mœrorum atque curarum evitatio, & moderata corporis exercitatio

acceſſerit: haud dubito, quin dirorum ſymptomatum exoptatum ſint allatura levamen.

CASUS LXIII.

De cachectica corporis conſtitutione ex ſoda diuturna.

Vir generoſus quinquaginta quinque annorum, temperamenti cholerico-melancholici, adoleſcentiæ ſuæ periodum ſub perpetua animi hilaritate, ac illibata corporis valetudine, felix tranſegit. Verum cum partim in Academiis degens, partim in vita militari, cui nomen dederat, multis victus, potuſque exceſſibus, atque erroribus indulſiſſet, variiſque corporis defatigationibus obnoxius fuiſſet: ipſe non miratur, quod virium robur ſucceſſive labaſcere cœperit. Præſertim adhuc junior, vinis calidioribus, fumo Nicotianæ largiori, & quotidiano ſpiritus vini uſui adſuetus, id effecit, ut per triginta jam annos, moleſtam ſæpiſſime patiatur ſodam. Ab hac liberari cupiens, multos conſuluit medicos, & quamplurima uſurpavit medicamina; ex quorum numero præſtantius ſolamen, quam ab ipſa creta percepit. Hac per viginti annos uti ſuevit, dum illius quindecim grana, vel ſcrupulum unum, imminente malo aſſumit, cum ardoris iſtius momentanea remiſſione. Quod ſi vero illam haud ceperit; horrendo cruciatu infeſtat ſoda, nec remittit, niſi vomitu vel ſponte inſequuto, vel digitis in fauces intruſis procurato. Redduntur per illum ſordes acidiſſimæ, dentes fere arrodentes; tumque per aliquot dies, prout cibos incongruos evitaverit, a malo ſuo liber eſt: quare etiam per multos jam annos, ab omnibus acidis, pinguibus, ſimilagineis, quin & potu ſpiritus vini abſtinuit, nec amplius herbam Nicotianæ ſugere ſuevit. Contra vero pulveres ſternutatorios ad hanc uſque diem, largiſſima quantitate naribus attrahere ſolet; iiſque tantum humorum ſalivalium ad glandulas pituitarias ac ſalivales adfluxum ſibimet contraxit, ut non tantum de die multum ſalivalis humiditatis & ſpuat, & naribus ploret, verum etiam noctu limpidi ſucci ex ore fluant. Præterea ciborum adpetentia magis magiſque imminui cœpit; quam reſtauraturus, ſuaſu Medicorum, ſex abhinc annis acidulas Egranas, ſequenti anno Teinacenſes potavit, cum ſucceſſu feliciſſimo. Sed poſthæc vires corporis, cum adpetitu paulatim evanuerunt, maxime per noviſſimum triennium: quo, ſingulis epulis, nihil niſi aliquot juſculi, aut lactei pultis cochlearia aſſumere; carnium vero, vel ſolidioris cibi rariſſime quicquam, aut non ultra unciam comedere valet. Neque ventriculus fert cereviſiam; in cujus locum quotidie ultra binas vini Neccarienſis menſuras potare ſoluit, quo vires aliquantulum refici putavit. Poſtquam autem tantam vini quantitatem, ventriculo a cibis vacuo, admodum inimicam diſſuaſiſſent medici, idque alvi obſtructione, qua ſæpius per aliquot dies laborat, comprobaſſent: paruit ipſorum conſiliis, vinumque tertia aquæ cum aniſo ſtellato decoctæ parte permixtum bibit. His denique moleſtiis noviſſimo anno ſupervenit violenta tuſſis, qua ſingulo mane album tenacemque exſcreat pituitam, cum corporis contabeſcentia, ac adpetitus in dies aucta proſtratione. Quæ cum vernali hujus anni tempore, atrocioribus lateris puncturis, dorſique doloribus complicata invaleſceret: meum tandem auxilium flagitavit vir generoſus.

Datis ergo congruis medicaminibus, remiſerunt dolores, tuſſis paullulum mitigata eſt; quam penitus conſopire eo minus conſultum judicavi, quo magis æger ſub rejectione muci, optime habet. Interim moleſtus ventriculi ardor, licet ſtrictiſſimam ſervet diætam, quotidie ferme, & tempore ſecundæ in duodeno concoctionis urget. Hine putavi, ſodam illam ac vomitionem ex ſaburra ventriculi acida, vitio ſucci pancreatici ſuſtentata, originem traxiſſe; & poſtea partim crebris vomitibus, partim etiam continuo cretæ uſu, ventriculi robur adeo labefactatum fuiſſe, ut inde & adpetitus

jactu-

jacturæ, & infirmæ digeſtionis ratio poſſet ſuppeditari. Quamobrem, rejecto cretæ uſu, commendavi ad aciditatem temperandam, & ſtomachum conſortandum, mixturam ex liquore terræ foliatæ tartari, tinctura ſalis tartari, & martis tartariſatæ Ludovici concinnatam: quam vero, dum non ferret ſubitaneam opem, omiſit æger, & cretæ rurſus indulgere cœpit. Adventante æſtate, & ventriculo ad potandas minerales aquas exiſtente inepto, haud alienum credidi, ad primas vias ab omni ſaburra viſcida non minus ac acida repurgandas, potationem aquarum Sedlicenſium commendare. Annuit quoque conſilio meo generoſus æger, & intra tres dies earum aquarum unam duntaxat bibit lagænam, ſumta die quarta, ex aqua ſimplici, dimidia ſalis Sedlicenſis uncia. Verum cum ſub hac curatione, ſemel tantummodo ſingula die depoſuiſſet alvum, & aquas, ſimulac potæ erant, protinus per urinam fuiſſe redditas affirmaſſet; deſtitit ab ulteriori potatione; nec minus commendatis loco cretæ pulveribus, qui crocum martis aperitivum, oculos cancrorum citratos, terram foliatam tartari, & arcanum duplicatum habebant, uti recuſavit. Deſideravit potius exterorum ac celebrium medicorum de ſtatu illius morboſo judicium; quod inprimis abs Te, Vir Experientiſſime, flagitamus, & doceri præſertim avemus:

1. Quinam ſit præſens morbus; quæ illius cauſſa, atque origo; & num ex aſſidua tuſſi, corporis contabeſcentia, inſignique languore, ac perpetua refrigerationis ſenſatione, hecticam ſuſpicari liceat febrem.

2. Qua ratione ea mala curari ac præſervari poſſint.

CONSILIUM MEDICUM.

Uncta, quæ virum generoſum graviter ſolicitant, ſymptomata, veluti continua, & per triginta annos inhærens ſoda, quam demulcere, ſeque a ſævis tormentis, vomitibuſque acidiſſimis præſervare ſolet cretæ uſu; porro copioſa ſaliva pituitoſæ per nares fluxio, atque ſputatio, tuſſis diuturna, adpetitus jactura, alvi ſegnities, corporis contabeſcentia, viriumque decrementum, clariſſimo ſunt documento, vim ventriculi digeſtivam, a copioſa ſaburra acri & acidiſſima, in primis viis ſtabulante, admodum eſſe labefactatam. Inde vero chylus non niſi crudus, indigeſtus, ſemiacidus ac minus temperatus generatur, ac reliquis humoribus permiſcetur; a quo non tantum turbata nutritio, viriumque jactura ſuos mutuatur natales; verum etiam, dum ſeroſa tenuiorque ſanguinis portio copioſius ſecedit, largior ſputatio, multaque pituitæ è naribus ac pectore ejectio ſuam trahit originem. Eadem præterea acida humorum acrimonia præcipitat, ac veluti coercet particulas ſpirituoſas ſulphureas, quæ bilem conſtituunt; quare ipſe ſuccus bilioſus, ad cicurandum in primis viis contentum acidum utiliſſimus, redditur iners; viſcera ſanguinea, maxime hepar, atque pancreas a craſſo ſanguine obſtruuntur, & hinc nec ex hepate ſufficiens ſpirituoſæ bilis ſecretio, nec ex pancreate lymphæ tenuioris fermentalis legitima ſequeſtratio, irreparabili digeſtionis damno, contingere poteſt.

Ad horum vero malorum, præſertim moleſtiſſimæ ſodæ tantam diuturnitatem quotidianus ac nimius cretæ uſus contribuit: hæc enim, licet acidum promte abſorbeat, ac præcipitet, attamen nocivum adſtrictionis effectum relinquit; unde non modo graviores tunicæ glanduloſæ, quæ ventriculum, ac inteſtinum ambit, conſtrictiones, ſed alvi quoque pertinaciſſimæ inducuntur obſtipationes. In quo rerum ſtatu hectica quidem nondum præſto eſſe videtur; at quin ob digeſtionem vitiatam, & viſcera male conſtituta, cacheƈtica corporis conſtitutio utique jam invaluerit, nullum prorſus eſt dubium; nec vanus ſane metus, ne tandem lenta febris, cum tumore pedum, ac corporis contabeſcentia inſequatur.

Quare cum periculum in mora ſit; conſultiſſimum puto, ut malo quam ocyſſi-

me ferantur ſuppetiæ, & hac intentione cruditates primarum viarum eliminentur, blanda chylo ac ſanguini reſtituatur ſpirituaſcentia, & obſtructa reſerentur viſcera: quo ſcopo remedia amara, viſceralia, roborantia, aperitiva, & ſic dicta anticachectica uſus ſunt præſtantiſſimi. Commendo igitur vinum laxativum, quod ſic ſe habet: Recipe radicis cichorei, rhabarbari ana unciam unam, radicis pimpinellæ, gentianæ, corticis ligni ſaſſafras, limaturæ martis ana drachmas tres, paſſularum minorum uncias tres, terræ foliatę tartari drachmas duas. C.C.M.D.S. ſpecies, quæ cum una & dimidia vini menſura infuſæ, intra ſex dierum ſpatium, mane adſumantur. Hoc potu abſoluto, ter quavis hebdomade pilularum balſamicarum, ad modum Becheri, vel Stahlii confectarum quatuordecim, cum pulvere abſorbente maritatę veſperi devorentur. In locum potus ordinarii, feliciſſime ſubſtituantur acidulæ Selteranæ, earumque binæ partes cum una vini Rhenani commixtæ; aut etiam decoctum ſcorzoneræ ac cichorei cum vino paratum. Præterea corpus ſedulo moveatur; ac ſub epulis capiantur quadraginta guttæ Elixirii temperati, quod ex extractis amaris, cardui benedicti, centaurii minoris, ſuccino, myrrha, ſale tartari, cum vino Hungarico ſit concinnatum. Quod ſi denique vires permiſerint, prævia hac commendata curatione, inſigniſſimum ab uſu thermarum, quæ in Carolinis ſcaturiunt, molarium, polliceor auxilium.

CASUS LXIV.

De cachexia cum aſthmate & tumore hydropem minante.

Qui jam ago quadrageſimum ſextum ætatis annum, ſtatura corporis longiori præditus ſum, ac olim vegeta ſanitate, & integra ciborum adpetentia gaviſus fui: octo circiter abhinc annis, inſignem ſcroti pruritum, ſtillicidio quodam lymphæ tenuiores, ex affecto loco inſtar ſudoris tranſpirantis ſtipatum tolerare cœpi. Expugnaturus hanc moleſtiam, quotannis potavi acidulas Pyrmontanas, vel Sewalbacenſes; ante binos annos balneis Wisbadenſibus uſus ſum; & extra haſce curationes, acidulas Wildungenſes, vino nuptas pro potu ordinario adhibui. Quum autem hæc & alia remedia ſpem feſelliſſent: tandem ante tres circiter menſes, aquas adſtringentes loco adfecto adplicui, eo effectu, ut pruritus non minus ac lymphæ acrioris ſtillicidium brevi tempore remitterent. At vix ſublatis his adfectionibus, aliæ ſucceſſerunt longe graviores, quæ ad hanc uſque diem me habent ſolicitum. Nimirum gravi præcordiorum compreſſione cum ſibili ſenſatione, cordis palpitatione, inſignique ſpirandi difficultate, noctu præſertim diſcrucior; quibus ſymptomatibus hora matutina quinta, æſtus præternaturalis, & oris ſiccitas ſuperveniunt. Abdomen eſt tenſum, alvus obſtructa; flatuumque urget retentio, ut ſæpius clyſtere vel purgante uti cogar remedio. Mictio fit difficilior, ſed urina redditur tenuis, ac juſto rubicundior, & poſt diuturniorem paullo moram, ſedimentum deponit mucoſum ex albo roſeum, quantitate ſatis copioſa. Ciborum adpetentia ſenſim proſternitur; pedes quavis veſpera intumeſcere videntur, & abdomen, non obſtante crebriori alvi fluxu, manet tenſum & expanſum; ſed pectus, caput, artuſque ſuperiores contabeſcere cœperunt. Pulſus fertur languidus, & celer: ac denique ab omni ſpiritus vini uſu abſtineo, proque potu ordinario æſtate aquas Wildungenſes, cum vino Rhenano mixtas, hyeme cereviſiam potare ſoleo.

Judicium cujuſdam Medici.

Generoſiſſimus vir, & perquam ſtrenuus Chiliarcha per multos abhinc annos atrocibus ſcorbuticis in dextro pede doloribus, tam tenſivis, quam ardentibus, brachiorum lancinationibus ac moleſtiſſimo teſtium pruritu, atque lymphæ acrioris ex illis ſtillicidio, miſere cruciatus fuit. Adhibitis præſtantiſſimis re-

remediorum generibus, remiſerunt quidem hæc ſymptomata; ac cum generoſus æger procero gaudeat corpore, & paſſionibus hypochondriacis obnoxius, inſignem ad hæmorrhoidalem fluxum poſſideat proclivitatem, teſtantibus tuberculis, haud ita pridem anum obſidentibus; factum utique eſt, ut ante aliquot menſes, aſthmate flatulento hypochondriaco, imi ventris tenſione ac intumeſcentia, pedum tumore, lotiique difficiliori mictione ſtipato corriperetur.

Cuncta vero hæcce mala, partim a ſanguinis, exitu ſuo per venas hæmorrhoidales deſtituti, ſtagnatione circa venam portæ, quæ in corporibus ſanguineis ac obeſis ob vaſorum ſanguineorum exilitatem frequentius ſolet contingere; partim ab obſtructione vaſorum minimorum, ac viſcerum abdominis ſuos procul dubio mutuantur natales: unde quoque tenſionum, preſſionum ſub coſtis ſpuriis, flatulentiarum, ſpirationis difficilis, ac ferme ſuffocativæ, aliarumque adfectionum cauſſæ ſunt repetendæ. Et quamvis horum vitiorum, præſertim inveteratorum curatio tantis circumſepta deprehendatur difficultatibus, ut potius verendum ſit, ne ex illis hydropici, vel alii immedicabiles ſuboriantur affectus: tam inauſpicatam tamen in noſtro ægrotante ferre prognoſin, ciborum adhuc integra concoctio, & color faciei floridus, & a cachectico remotiſſimus minime permittunt; neq;ulla preternaturalis lymphæ extravaſatæ congeſtio, hydropis prænuncia, obſervatur. Et præterea, ſicuti probe annotant, ac experimento confirmant Acta Anglicana, ſubjecta ſanguinea, ac procera minus obnoxia exiſtunt morbis hydropicis; quoniam ſeri acrimonia, ſi quæ fuerit, per nimiam pinguedinem attemperatur, atque coercetur.

Quod igitur tanti mali curationem attinet; in noſtro quidem ægrotante, diuturna ac fere triginta trium annorum experientia ſuffultus, ſequentem commendavi. Primum ut ſtagnationi ſanguinis ſuccurratur, venam in pede ſecandam, eamque ſectionem bis vel ter quotannis repetendam, atque ſimul duas cucurbitas cum ſcarificatione femoribus admovendas curavi. Tum in ipſo aſthmatis paroxyſmo, ad hæmorrhoidalem deſuper reſpiciens fluxum, ano infundi juſſi ſequentem clyſterem: Recipe florum verbaſci, ſummitatum millefolii ana drachmam unam cum dimidia, foliorum ſennæ drachmas duas, tartari tartariſati ſcrupulos duos, trochiſcorum alhandal, aloes lotæ ana grana quatuor, herbæ galeopſidis manipulos duos; infundantur cum ſ. q. aquæ communis ferventis e.g. unciis octo, ſtent per 24. horas in loco calido, vaſe clauſo: Colaturæ adde olei liliorum alborum unciam unam. M.D Deinceps curæ mihi cordique fuit, ut viſcerum pariter ac alvi obſtructionem reſerarem, flatulentos vapores per inferiora expellerem, atque mictionem redderem faciliorem. Hiſce ſcopis inſervierunt ſalia alcalia, tum media fixa, tum volatilia, magneſia alba cum arcano duplicato mixta, ſal geniſtæ, abſynthii, cichorei, artemiſiæ, tartarus vitriolatus, regulus antimonii medicinalis &c. quæ remedia mane ad drachmam dimidiam propinavi. Non minus alvum purgavi, & hoc fine ſemel quavis hebdomade dedi extractum eſulæ, vel elaterium, cum manna ſolutum, ac cremore tartari permixtum; aut per aliquot dies exhibui pilulas, quæ habebant gummi ammoniacum, aloem roſatam, extractum centaurii minoris, myrrham, ac nitrum &c. aut etiam mercurium in pilularum forma ordinavi. At ciendum urinæ fluxum, arcanum tartari liquidum, cum extracto fumariæ, & tinctura rhabarbari mixtum, & quotidie ad drachmam dimidiam datum, operæ fecit pretium. Atque, ut flatulentiæ ſuccurrerem, bis quotidie ſub epulis ſumendas juſſi ſexaginta guttas, tincturæ tartari, antimonii, ſuccini, ſpiritu ſalis ammoniaci aniſato, & aliquot olei fœniculi, corticumque aurantiorum guttis maritatæ; in cujus locum nonnunquam ſubſtitui eſſentiam carminativam, quæ ex ſpiritus nitri dulcis, eſſentiæ aurantiorum ana uncia dimidia, tincturæ tartari, ſpiritus

tartari, ſalis ammoniaci ana drachmis duabus , olei chamomillæ Romanæ , atque carvi ana guttulis binis erat confecta .

Quod ſi denique aſthmaticus invaderet paroxyſmus ; haud ſine ſingulari fructu dedi octoginta circiter guttulas liquoris , qui ſic habebat : Recipe florum ammoniaci in aqua ſcabioſæ ſolutorum unciam ſemis , infundatur pulveris fuliginis unciæ uni, ſtent ad tincturæ extractionem ; filtretur , colaturæ adde ſalis cornu cervi drachmas tres. Filtretur & detur ad uſum. Nec irritam in ejuſmodi aſthmaticis paſſionibus deprehendi operam mixturæ, cujus hæc erat formula: Recipe aquæ aperitivæ uncias quatuor , fœniculi , veronicæ ana uncias duas , tincturæ tartari drachmas duas , liquoris cornu cervi ſuccinati , ſpiritus ſalis ammoniaci aniſati ana drachmam unam , ſpiritus lumbricorum volatilis drachmas tres, ſyrupi veronicæ parum . M. D. S. mixtura , cujus cochlear unum ſingulis binis horis capiatur .

Ceterum præter thermas ac acidulas , commendavi , ut generoſus æger , ab omnibus alimentis æque ac medicaminibus juſto calidioribus , exæſtuantibus, cibis acidis , ſalitis , aromatiſatis , flatulentis , & concoctu difficilioribus vinis calidioribus, dulcibus, ſpiritu vini , animique commotionibus , maxime mœrore , omni ſtudio ſibi caveret . Contra vero auctor fui , ſuaſorque , ut corporis exercitatione per equitationem ac vectionem in curru ſedulo uteretur ; ac denique ex vinis Moſellanum , ſuper ſale geniſtæ , abſynthii , ac petroſelini infuſum, ob virtutem , quam poſſidet , diureticam potaret.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

EX litteris Viri generoſiſſimi , & adnexo ipſis judicio medici ordinarii probe intellexi ; ipſum cachexia cum aſthmate , & tumore hydropem minante complicata , graviter infeſtari. Expugnaturus vero hoc malum , non modo ad ipſa morbi ſymptomata , ſed præſertim ad cauſam illius , curandi intentionem dirigere ſuevi . De qua ſi diſpiciam ; eam non niſi in lymphæ acrioris ſtillicidio ex ſcroto , per aquas adſtringentes, forſan remediis mercurialibus nuptas , improvide cohibito collocandam arbitror. Hac enim factum eſt , ut acrior illa materia ad nobiliores corporis partes, maxime præcordia , & tranſverſum ſeptum compulſa, illas ad ſpaſmodicas conſtrictiones proritaverit ; hinc liberum ac æquabilem humorum vitalium progreſſum impediverit, & graviora illa ſymptomata progeneraverit. Nec pauca mihi ſuccurrunt exempla , ubi ex podagra retropulſa, ſcabie improvide exſiccata , fluore albo adſtricto , & ulceribus præmature conſolidatis &c. ſimiles adfectiones, anhelitus graves, tumores œdematoſi , hydropici , artuum ſuperiorum ariduræ &c. haud ſine vitæ periculo fuerunt ſubortæ. Longe graviora vero ſymptomata, & majus periculum minantur , horum exanthematum improvidæ curationes, ſi nobiliorum viſcerum , maxime hepatis poſt ſe traxerint obſtructiones, quippe quæ curationem quoque reddunt longe intricatiorem, quam quidem eſt , ſi ſolæ adhuc ſpaſmodicæ partium nervoſarum ac membranacearum peccaverint ſtricturæ . Quum itaque in præſenti caſu, viſcera adhuc ſalva, & a labe immunia fore ſpero : nullus quoque dubito , quin curatio felici ſit potitura eventu ſi illa rite inſtituatur , temporiſque diuturnitate ac patientia adjuvetur . Quod attinet medicamina a medico ordinario commendata ; illa quidem generatim in hiſce morbis non aliena deprehenduntur ; ſed jam cardo rei in eo conſiſtit , ut jam ea ſeligamus præſidia , quæ ſpeciatim præſenti malo , & viri generoſi conſtitutioni ſint adaptata . Hoc fine ab omnibus purgantibus , ac calidioribus medicinis abſtinendum , etiam atque etiam hortor ; & ſequentem medicationem fore convenientiſſimam confido.

Primum quidem ſingulo mane ſex circiter vaſcula infuſi theiformis ſorbillanda ſuadeo , quod ſic ſe habet : Recipe her-

Digitized by Google

herbæ cardui benedicti manipulum unum, ſummitatum millefolii, florum chamęmeli vulgaris ana pugillos quatuor, ſeminis fœniculi drachmas duas. Conc. Cont. D. Ante hujus potationem, pariter ac veſperi 50. guttulæ florum ſambuci capiantur; & brevi ante prandium, nec non hora quinta pomeridiana drachma dimidia ſalis mei aperitivi aſſumatur. His per tres dies uſurpatis, quarta mane haud ſecus, atque præcedente veſpera ſedecim pilularum balſamicarum, quæ meæ ſunt compoſitionis, deglutiantur: eademque die a reliquis medicaminibus abſtrahatur. Tum priora per tres dies repetantur; & ſumtis quarto iterum pilulis, hæc medicatio per aliquod tempus, alternatim dicta ratione continuetur. Denique pro potu ordinario commendo ſequens decoctum, cum tertio vini Moſellani parte remixtum: Recipe ſarſaparillæ electæ uncias quatuor, radicis cichorei unciam unam, ſeminis fœniculi unciam ſemis. Conc. Cont. F. ſpecies, quarum unciæ binæ ex tribus aquæ menſuris per horam decoquantur dimidiam. Quæ ſi rite obſerventur, effectum procul omni dubio pręſtabunt ſaluberrimum.

CASUS LXV.

De affectu cachectico tympanitico.

VIr quidam conſultiſſimus, annorum quinquaginta novem, temperamenti cholerico ſanguinei, ſtaturæ procerioris, tam robuſta olim valetudine gaviſus fuit, ut præter variolas, morbillos, & acutam febrem anno ætatis vigeſimo quinto, cum in Italia degeret, perpeſſam, nullos unquam toleraverit morbos. Viginti circiter abhinc annis, nocturno tempore, ex improviſo ſpaſmo quodam oris ac narium corripiebatur; quo ſponte remittente, ſanus vixit, nec ideo ullis medicinis, nec venæſectione niſi inordinata uſus fuit. Interim crebram triſtitiæ, iracundiæ, aliorumque animi affectuum habuit occaſionem, ac præſertim ob duarum uxorum, & filii, ſpei optimæ, præmaturum obitum, multis acerbiſque indulſit mœroribus. Hinc ante annuum tempus corpus emacreſcere cœpit; ſed cum præterea bene haberet, ſomno frueretur placidiſſimo, ciborum præter carnium faſtidium, integra gauderet adpetentia, ſuiſque muneribus vegetus præeſſe poſſet; parvi æſtimavit illam contabeſcentiam. Menſe demum currentis anni Aprili, ſumtis forſan inter convivium, ex ſimila ac butyro piſtis eduliis, & paullo poſt pota cereviſia triticea; accidit, ut inſequente nocte, ſubito preſſorium, vehementemque in pubis regione dolorem, cum ardore urinæ, ac veluti ſtranguria ſtipatum perciperet, & continua mingendi cupiditate, mictione vero parciori & dolore in urethræ orificio moleſtiſſimo urgeretur: qui ad hanc uſque diem, maxime ſub lotii miſſione, aut ſi curru ſuper ſtratis lapideis vectus, fortius concuſſerit corpus, vehementer adfligit. Præterea ſenſit nonnunquam aliqualem ad fluxum hæmorrhoidalem proclivitatem, dum ante decennium non minus, ac circa æquinoctium vernale, noviſſime elapſum, cruoris tantillum cum fæcibus per alvum reddidit; ſed ipſe fluor nunquam ſucceſſit. Quare Auguſto menſe acidulas Egranas potavit; quæ nullum quidem ſudorem, ad quem natura eſt difficillimus, moverunt; at per alvum ac urinam præſtantiſſimum ediderunt effectum, adeo ut ſub earum potatione, optime viguerit. Verum hac finita pedes primum circa taleolos, & brevi poſt ipſum abdomen tumere cœperunt & reliquum corpus, præſertim facies, magis magiſque contabeſcebat; atque inter ſcandendum per ſcalas, ſpirandi accedebat difficultas.

Meum tandem ante quatuordecim circiter dies flagitavit conſilium. Indirco cum ex bene ponderatis omnibus morbi momentis, non ſine ratione, viſcerum, præſertim hepatis obſtructionem ſuſpicarer, atque cachecticum utique ſtatum vererer; eo curandi ſcopos dilexi, ut obſtructa viſcera reſerarentur, tonus eorum con-

conforteretur, ſerum ſuperfluum ac ſtagnans e corpore proſcriberetur, flatus diſcuterentur, ac vis ſtomachi digeſtiva adjuvaretur. Hoc fine adhibui pulveres ſalinos reſolventes, leniter diureticos, interpoſitis martialibus; anticacheƈticis, ſtomachicis, ac carminativis; & extrinſecus adplicui ſacculos ac emplaſtra diſcutientia. Laxantia oretenus exhibere, & ob inſigne, quo æger illa proſequitur, faſtidium, & virium defeƈtum timui; & potius clyſteres ano infundendos curavi; quibus fæces copioſiſſimæ, nigricantes, induratæ, cum multis flatibus educebantur, & abdomen fiebat mollius. Superveniens quoque tuſſicula, noƈturno potiſſimum tempore adfligens, recenſitis remediis cedebat; & poſt topicorum uſum, pedum tumor imminuebatur.

Sed quam maxime vereor, ne aliqua viſcerum labes, & ſtatus tympanitico-hydropicus aƈtu præſto ſit. Namq; venter maximam habet molem; & vacuatis nequicquam clyſterum ope flatibus æque ac copioſis ſtercoribus, manet tumidus: neque minus crurum pedumque tumor, licet ſub decubitu in leƈtis calidis, paulisper decreſcat, ereƈto rurſus corpore protinus adeſt. Urina perpauca meitur, minimeque aſſumtorum reſpondet quantitati, colorem refert aurantium, obſcuriorem, ac rubrum deponit ſedimentum; quale eorum, qui inflammationibus laborant, lotium dimittit. Noviſſime etiam ſcrotum attollitur; & humorum jam quædam extravaſatio facta fuiſſe videtur. Nec ſilentio prætermitti debet, ægrum ſæpius, cruorem ex atro rubentem e naribus fundere; ceterum animo eſſe ſubtriſtem, & ad commotiones patheticas facillimum: pulſus percipitur debilis, ac frequens, abſque calore præternaturali; ac denique ciborum adpetentia prorſus dejeƈta, ſomnus turbulentus, corporiſque vires penitus proſtratæ.

CONSULTATIO.

Symptomata, quibus virum Conſultiſſimum male haberi, ex præmiſſa morbi hiſtoria intellexi, ſunt ſane graviſſima, & magnum portendunt periculum. Niſi enim viſcera imi ventris adhuc a craſſo fœculentoque ſanguine tantummodo infarƈta crederem; & ea ab omni induratione immunia haberem, ſane non poſſem, quin imminentem, imo aƈtu præſentem corporis inferioris tumorem hydropicum, ſuperioris vero contabeſcentiam ſuſpicarer. Nec latent cauſſæ, quæ ad ingenerandum hoc grave malum contribuerunt, quas inter vita ſedentaria, motus ſufficientis expers, crebri mœrores, ac animi commotiones hæmorrhoidum denegatur fluor, & parcior ſanguinis per ſeƈtiones venæ miſſio ſunt præcipuæ. Curatio porro, quam huic morbo adaptavit medicus ordinarius, ita eſt comparata, ut nihil fere ſuperſit, quod addere poſſim. Unicum adhuc monere liceat, quod nimirum in ejuſmodi tumoribus hydropicis, potentior paullo evacuatio ſit neceſſaria: cui ſcopo cum purgantia draſtica, ac vehementiora minime conveniant feliciſſimo cum ſucceſſu ſatisfaciet infuſum mannatum, cujus hęc ſit compoſitio: Recipe mannæ electæ uncias tres, terræ foliatæ tartari, cremoris tartari ana drachmam, aquæ florum acaciæ uncias ſex: coque & ſolve leni calore, colaturæ adde eſſentiæ corticum aurantiorum, centaurii minoris ana guttas quadraginta, olei de cedro Italici guttas ſex. M. D. Hæc potio ſingulis quatuor diebus repetenda, mane ſucceſſivis hauſtibus, interponendis potum juſculi avenacei, aſſumatur.

Deinceps ad ſpaſmos demulcendos, & flatus diſcutiendos ingentem opem præſtabit liquor meus anodynus, cum quarta parte balſami vitæ maritatus, & ter quotidie ad triginta guttas ex decoƈto quodam, vino Moſellano nupto capiendus. Roborat ille ventriculum, & univerſum nervorum genus, urinam flatuſque pellit, & præſertim, cum febrilis nondum præſto ſit calor, egregii eſt uſus. Præterea pilularum balſamicarum, ad Becherii, Stahlii, vel meam mentem paratarum oƈtodecim alternis circiter veſperis deglutiendas ſuadeo, & altero mane drachmam unam ſalis aperitivi ſu-

ſumendam commendo, cujus hæc eſt formula: Recipe lapidum cancrorum, ſolutionis oculorum cancri, ſalis abſynthii, tartari vitriolati, ſalis Sedlicenſis ana drachmas duas, nitri antimoniati drachmam unam. M. F. pulvis. Potui ordinario conveniet decoctum ſarſaparillæ, corticis ligni ſaſſafras & Juniperini, cum tertia vini Moſellani parte remixtum: quibus, ſi res adhuc integra fuerit, reſtitutum iri ægrum, eo minus dubito; quo plures mihi occurrerunt perſonæ, quæ eodem morbo, iiſdemque remediis tractatæ, priſtinam recuperarunt ſanitatem.

CASUS LXVI.

De morbo tympanitico.

MAtrona triginta annorum, temperamenti ſanguineo-cholerici, ex odore ſuaveolentium male habens, matre, quæ arthritide, nephritide, & contractura per biennium perſeverante laboraverat, nata, iiſdem articularibus ante aliquot annos miſere cruciata fuit. Menſium ceterum fluore, ſatis regulari, gaviſa, & tempore conjugii (ſecundas autem nuptias jam celebravit:) ex vehementiori terrore ac iracundia quater abortus, quorum noviſſimo ante duos annos molam ſimul excrevit, cum copioſo profluvio ſtipatos paſſa eſt. Nihilo tamen minus ante ſeptem anni quadrantes utero gerere cœpit; fœtum geſtationis tempore in dextro abdominis latere, & ultimis menſibus ante partum circa epigaſtricam regionem ſitum eſſe ſenſit; tum legitima periodo poſt vehementes labores feliciter peperit; at ſecundinis rite excretis, imminutiorem lochiorum fluxum toleravit. Et poſtquam infans, cui ipſa ubera præbuerat ſugenda, tredecim hebdomades natus, vitam cum morte commutavit; abhinc menſes & irregulares & parciores fluere cœperunt, & mammæ ad hanc uſque diem lac continent. Senſerat ante hoc puerperium in regione epigaſtrica ad umbilicum uſque, dolores obtuſos; qui, enato poſt partum in eadem regione tuberculo, magnitudine nucem avellanam ſuperante, & magis intrinſecus, quam ab extra percepto, redibant tanta moleſtia, ut ad neutrum laterum, ſed ſupina noctu decumbere cogeretur; & ideo ſomno minus reficiente frueretur. Atque noviſſimo menſe Junio, abſque ullo diætæ errore prævio, accidit noctu, ut vehementiori colica hyſterica, reſpiratione diffili, præcordiorum anxietate, & alvi obſtructione corriperetur; ſed adhibitis interne carminativis, uterinis, balſamicis, cinnabarinis, externe emollientibus, diſcutientibus, atque venæ in pede ſectione brevi tempore ab iis ſymptomatibus vindicabatur; menſes fluebant rite, & criticum alvi profluvium, abſque nullo tumoris interni decremento accedebat. Hinc ſuaſu medici ordinarii menſe Auguſto, balneis Tœplicenſibus uti cœpit; ſimulque acidulas Egranas, licet ipſi vomitum cierent, nec per colatoria iterum abigerentur, potare debuit. Finita potatione febrem incidebat acutam, ægramque ſanatam domum redire cogebat; ſed ſub itinere tam ob ſolis fervorem, quam æſtum internum ſiti urgebatur, nullo potu, nec aqua extinguibili. Reduci factæ abdomen magis magiſque tumebat, tumor internus fiebat grandior, adpetitus deficiebat, & demum febris intermittens, eaque irregularis ſuperveniebat. Hanc medicus ordinarius primum vomitorio ex radice Ipecacuanhæ, & arcano duplicato confecto, dein Elixirio balſamico viſcerali, & pulvere cachectico, qui habebat ſuccinum, lapides cancrorum, arcanum duplicatum antimoniatum; bezoardicum Joviale, atque olei cinamomi aliquot guttulas, oppugnabat; alter medicus eſſentiam amaram, pilulaſque Becheri addebat. Malo non remittente, plures conſulebantur medici, quorum alter tumorem uteri ſcirrhoſum cum aſcite junctum accuſabat, & fruſtra per multas hebdomades adhibitis varii generis medicaminibus, tam alterantibus, quam draſticis evacuantibus, tandem ſuadebat paracenteſin. Verum cum de hac inſtituenda varia mo-

ve-

verentur dubia: exterorum medicorum opem noſtra flagitabat, variaq; ab illis medicamina uſurpabat, ſcilicet antimonium martiale cachecticum, pulverem ſtomachalem Wedelii, infuſum cum vino diureticum, & anticachecticum cum limatura martis, tinctura martis Zwelfferi, pilulas laxantes, mixturam carminativam & balſamicam ex eſſentia carminativa Wedelii, amara, & caſtorei cum oleo deſtillato mixtam; externe oleum plantaginis, & aniſi, emplaſtra de cicuta, de galbano, nec non aurum fulminans cum arcano duplicato &c. Balnea autem Laconica, ac fotus commendatos in uſum trahere recuſabat.

Interim, omnibus in caſſum datis, imus venter ad immenſam molem elevatus, expanſus, ac tympani inſtar tenſus, jam eſt; & noviſſime tumor oedematoſus pedes occupavit; ac tuſſicula levior cum aliquali ſpirandi difficultate acceſſit. Præterea adpetitus penitus dejectus, ſomnuſque turbatus, hiſce diebus ſe melius habere videntur, ſed ſumma laſſitudo, & inſigne virium decrementum valde cruciat ægram. Lotium, fruſtra ſumtis variis diureticis v. g. tinctura antimonii acri, tartari, arcano tartari, ſale polychreſto, ſolutione oculorum cancri pauciſſima reddatur quantitate; tumque copioſum deponit ſedimentum. Nec menſes legitimo ordine ſuccedunt; & noviſſima eorum eruptio malum exacerbare videbatur: quibus denique adnumerandi ſunt ructus ac vomitus, ſumtis epulis ſæpius ſupervenientes.

Quæ cum ita ſint; ſequentes occurrunt quæſtiones, quarum ſolutio, ab ægrotante nobiliſſima flagitatur:

1) Quonam laboret morbo, an tympania, uti quidem ex quibuſdam ſymptomatibus, borborygmis ſcilicet, inflatione ventriculi, ructibus, hypochondriorum extenſione, abdominis inflatione, ac tenſione inſtar tympani tanta, ut non cedat digitorum preſſioni, colligere licet, præſertim cum nulla aquarum fluctuatio in abdomine ſentiatur: an potius tympanitide cum aſcitide complicata, id quod tumor oedematoſus, qui non ſolum pedes, ſed etiam illam abdominis regionem obſidet, cui emplaſtrum de cicuta, de ammoniaco, diachylon cum gummatibus, diaphoreticum Mynſichti &c. fuerat impoſitum, ſignificare videtur; anne denique hydatidibus?

2) Qualis ſit tumor in abdomine, an ſarcoma vel ſcirrhus uteri, anne meſenterii?

3) Num huic tumori interno, reliqua ſymptomata præternaturalia debeantur?

4) Utrum paracenteſis locum habeat? & num ea facta, ipſe tumor quadam operatione ſit tractandus?

5) Et quæ denique in uſum ſint vocanda, ut ægra vindicetur?

CONSULTATIO.

Acceptis litteris, quibus adverſa valetudo matronæ cujuſdam ſpectatiſſimæ deſcribitur, ſtatim ponderavi, perpendique mecum morbi momenta: & ex illis probe intellexi, quod cum ægra ſit temperamenti cholerici, ſanguine ſucciſque plena, largum cruorem, tam per menſtruum fluxum, quam ſub crebris, quos paſſa eſt, abortibus ex utero ſuderit, deinceps vero, & lochiorum & menſium parciorem excretionem tulerit, & per longum tempus, variis ſpaſmodicis, arthriticis, nephriticis, colicis, hyſtericis, vomibundis, cardialgicis, ac hypochondriacis paſſionibus agitata fuerit, non omnino fieri potuerit, quin ſub tantis tamque diuturnis ſpaſmis, non modo viſcerum internorum inſignis atonia enata, verum etiam tumor in abdomine ſubortus fuerit. Et forſitan remedia, quæ his affectibus, & imprimis abortibus, quorum cautiſſima debet eſſe curatio, oppoſita fuerunt, eam obtinuerunt indolem, ut malum magis exacerbaverint: quibus ex cauſſis viſcerum, & præſertim hepatis labem inductam eſſe, haud ſine ratione credo.

Quibus ſuppoſitis, primæ quæſtioni ſatisfacturus, morbum pro tympanitico, cum aſcite complicato habeo; licet nulla

la adhuc feri extravaſati in abdomine deprehendatur fluctuatio; namque tympaniam nimia, dura ac renitens imi ventris expanſio ſignificat. Quod autem tumorem illum internum attinet; de eo nihil certi determinare poſſum, cum nec memoretur, in quo latere hæreat, & mox in epigaſtrica, mox hypogaſtrica abdominis regione latere deſcribatur. In tanta enim incertitudine vel pro ſcirrho uteri, vel pro infarctu inferioris hepatis tractus, vel pro ſarcomate omenti, aut membranarum circa inteſtinum colon declarari poſſet; quarum opinionum ſingula vero videtur ſimillima, licet, deficiente exactiori deſcriptione, quæ illarum vera ſit, adfirmare nequeam. Quamobrem juxta tertiam quæſtionem, tumori huic primam morbi originem imputare nollem; ſed illam potius ex crebris abortibus, partu difficili, ſpaſmis nephriticis, lochiorum vitioſo ſucceſſu, paſſionibus hyſtericis, hypochondriacis atque colicis & hinc relicta viſcerum atonia, vel etiam obſtructione derivarem; allegatum autem tumorem pro cauſſa hæc ſymptomata magis augente, & accelerante haberem.

Et in tanto, tamque periculoſo morbo tantum abeſt, ut proficuam crederem paracenteſin, ut per illam lethalem potius eventum acceleratum iri, crebra experientia edoctus ſtatuam. Neque enim, hac inſtituta, tumori ipſi ſuſpecto, nec remediis, nec manuali operatione ſuccurri poterit; ideoque illam prorſus omittendam, utique ſuadeo. Et ſi ad quintam denique quæſtionem mentem meam aperiam; morbum præſentem valde periculoſum, & fere immedicabilem judico; cum non ſolum peſſimis ſymptomatibus, veluti ſunt virium & adpetentiæ defectus, aſthma, ac urina imminuta, complicatus; verum etiam per binos jam annos tam multis, ex parte incongruis remediis plane corruptus fuerit ac depravatus. Nihilo tamen minus omne auxilium denegare haud decet: ſed ſequenti ratione malum adhuc oppugnare expediet. Primum quidem clyſteres carminativos, & decem granulis pilularum Becherianarum nuptos, anus infundendos hortor. Deinceps decocta ac infuſa vinoſa reſolventia, mediocriter roborantia, cum tartari arcano maritata; nec non alia abſtergentia, tartariſata maxime Anglicanum; interpoſito per vices partim pilularum Becheri, partim eſſentiarum vincetoxici, ari, petaſitidis, caryophyllatæ, gentianæ rubræ &c. uſu commendo. Nec alienum erit, trageas ex radicibus ari, hellenii, petaſitidis, diptammi albi, vincetoxici, zingibere, ſquilla, caryophyllis aromaticis, & baccis lauri paratas adhibere; & extrinſecus emplaſtrum ſaponatum Barbette, linteis incluſum tumori admovere. Quod ſi adhuc ſpes ſalutis reſtiterit; ea ſane hac medendi via obtinebitur; in qua omnia martialia ac opiata medicamina caue pejus & angue ſunt fugienda.

CASUS LXVII.

De tumore hydropico cum metu tympanitidis.

Vir quidam litteratus, annorum quinquaginta novem, temperamenti ſanguineo-cholerici, præter acutam febrem, anno ætatis decimo toleratam, & feliciter ſuperatam, illibata ac integra olim gaviſus eſt ſanitate. Vigeſimo ætatis anno præſervandi duntaxat, & plethoram imminuendi fine, venam primum ſecandam præbuit; eamque bis abhinc quotannis circa utrumque æquinoctium incidi, ſed proximo quadriennio ſemel tantummodo, ineunte ſemper vere, tundi curavit. Quadraginta annos natus, podagra primum mitiori, ſucceſſu vero temporis, ſenſim atrociori infeſtari cœpit; quæ abhinc ſingulis annis ſed unica tantum vice rediit; nec ullis medicinis, præter Elixirium quoddam antipodagricum, oppugnata fuit. Noviſſimum illius inſultum ante tres annos menſe Majo toleravit vehementiſſimum; & abhinc omnes dolores, niſi forſan vagi & tranſitorii, penitus ſiluerunt. Verū ſucceſſit habitus corporis cachecticus; & ob diuturnos mœrores curas,

curas, ærumnas, vitam motus expertem, mentiſque continuos labores, cum meditatione junctos, majora in dies ſumſit incrementa. Elapſo abhinc anni quadrante accedebat ſcabioſa corporis deſœdatio, quæ crebra horripilatione, abſque tamen inſequente æſtu, ſtipata ad hanc uſque adfligit. Jungebatur ſubinde dolor dextri pedis, podagram ſimulans; ſed poſt paucos dies remittebat, & imi ventris aliqualem relinquebat intumeſcentiam. Hæc cum per dies quatuordecim tolerata, parvi vero curata & pro flatulentia habita, ſenſim increſceret; meam tandem opem requiſivit vir eruditiſſimus.

Accitus ergo, & de retrocedente podagra certior factus, hanc per lenia diaphoretica ad pedes revocare ſtudebam; & cum alvi obſtructionem, atque imminutam mictionem jungi obſervarem; vinum medicatum leniter diaphoreticum, ac carminativum, agarico in petia ligato, foliiſque ſennæ nuptum, cum aqua & vino infuſum ordinabam. Hujus, quantum unum vel duo vitra, quibus ad vinum bibendum utimur, continent, ſingulo mane dedi; præterea per bis quotidie triginta guttas mixturæ, ex tinctura antimonii tartariſata, atque ſpiritu lumbricorum terreſtrium concinnatæ propinavi, & frequentem corporis exercitationem, præſertim moderata equitatione inſtituendam commendavi. Inde factum eſt, ut carpum dextræ manus dolores, leviſque tumor occuparent, ſpemque reddituræ chiragræ facerent; ſed intra biduum rurſus evaneſcerent. Hinc alvi conſtipatione perſeverante, ſcopo laxante pariter ac incedente exhibui ſal Epſomenſe, in aqua fontana ſolutum: quod cum neutiquam moveret alvum, ſed vomitu cum larga pituitæ copia redderetur; poſt aliquot dies bolum ex ſpecifici jalappæ ſcrupulo dimidio, gummi guttæ granis ſex, cum ſyrupo cardui benedicti, ac conſerva roſarum paratum, præbui deglutiendum. Alvus inde non niſi binis vicibus dejiciebatur; quare laxante ſcopo, purgantia draſtica abhorrens, non niſi extracti panchymagogi Crollii, in eſſentia alexipharmaca ſoluti, quadraginta guttulas per vices dedi, eo effectu, ut magis lubrica evaderet alvus. Præterea ad roboranda viſcera, vini generoſi hauſtum ſub epulis ſuaſi; quoniam remediorum uſum averſabatur æger: hiſque obtinui, ut melius haberet, ac inſigne ſymptomatum ſuorum perciperet levamen.

Verum paullo poſt recrudeſcebat malum: namque abdomen in majorem ſenſim elevabatur molem: pedes afficiebantur tumore œdematoſo, quæ foveas digito impreſſas, abſque ullo dolore retinebat; decumbens ſpiritum ægerrime trahebat; adpetitus imminuebatur, ſomnus turbabatur; urina mingebatur pauca, coloris aurantii ſaturioris, cum ſedimento craſſo, roſeo, & pingui cuticula, vireſque inſigniter proſternebantur. Quę ſymptomata magis magiſque exacerbantur; & tympanitis metum incutiunt, licet nullus adhuc præternaturalis calor ſit præſto. Præſcripſi quidem pulveres temperantes, leniter diureticos, cum clyſteribus carminativis oleoſis: at, cum malum perarduum videatur, nihil amplius, niſi Tuo, Vir Illuſtris, conſilio adjutus, moliri audeo.

CONSILIUM.

POſtquam omnia ac ſingula morbi, cujus cauſſa conſultus ſum, momenta probe mecum reputavi; virum doctiſſimum tumore hydropicum, in tympaniticum tranſituro, laborare deprehendi. Illum non modo ventris & pedum œdematoſa expanſio; verum etiam mictio imminuta, urina roſea, cum ſedimento indicant. Et quoniam inteſtinorum tonus adeo deſtructus, labefactatus eſt, ut alvi aſſidua urgeat obſtructio, nec clyſteres, nec fortiora purgantia deſideratam ferant opem; juſtiſſimus utique metus eſt, ne expanſa magis magiſque inteſtina, tandem poſt ſe trahant gravem tympanitidem. Hæcce vero mala a nulla alia cauſſa, quam materia podagrica, olim ad articulos depulſa, jam vero debilitatis partim per provectiorem æta-

ætatem, partim animi affectus, nimiaſque lucubrationes viribus, intra corpus acta, ſuos mutuantur natales. Multiplici enim experientia doctus, firmiterque perſuaſus ſum, ex podagra retenta, vel ob refrigerationem corporis, animi pathemata, maximeque terrorem retropulſa, tumores aſciticos atque tympaniticos ſuboriri. Namque acris tartarea materia vel ad tunicas bronchiorum devolvitur, has ad ſpaſmodicas proritat ſtricturas, & ſic impedito libero ſanguinis per pulmones circuitu, ſpirandi difficultatem progenerat; vel ad nerveas inteſtinorum membranas deponitur, illorum tonum ac motum periſtalticum invertit, & hinc chyli ſecretionem, fæcumque alvinarum excretionem peſſumdat; vel etiam ductibus in hepate biliariis, ac urinariis incumbens, eos graviter conſtringit. Tali igitur ratione humorum noxiorum & excrementiorum ſecretiones vitiantur, excretiones inhibentur, & maſſa ſanguinea impuritatibus acribus, ſalinis, acidis imbuitur: id quod in præſenti caſu & ſcabioſa cutis defœdatio, & vagi artuum dolores, teſtatum faciunt.

Quamvis autem hæc vitia in noſtro ægrotante, jam altiores egiſſe videantur radices, haud tamen abjiciendus eſt animus, ſed ſtrenue oppugnandum malum; cui quidem ſcopo ſequentem curationem deprehendi accommodatiſſimam. Per ſeptem nimirum dies ſingulo mane devorentur quatuordecim pilularum mearum balſamicarum; & veſperi ſumatur drachma una ſalis mei aperitivi, ex decocto, quod in vicem cereviſiæ, his in morbis minus convenientis pro potu ordinario commendo, & ſic ſe habet: Recipe ſarſaparillæ electæ unciæ ſex, radicis chinæ uncias tres, cichorei, glyzirrhizę, fœniculi ana unciam ſemis. M. C. C. D. S. ſpecies, quarum unciæ binæ ex tribus aquæ menſuris per tres horæ quadrantes, additis olei tartari per deliquium triginta guttulis decoquantur. Quod decoctum etiam vino Moſellano permiſcere licet. Tum iterum per ſeptem dies ter quotidie capiantur ex eodem decocto guttæ quinquaginta Elixirii diuretico-antiſpaſmodici, & carminativi; cujus hæc ſit formula: Recipe tincturæ antimonii acris unciam, ſpiritus tartari, nitri dulcis ana unciam ſemis, ſalis ammoniaci cum calce viva parati drachmas duas. M. D. Et hæc medicamina ſic alternentur per aliquod tempus, ſingula ſeptimana vel pilulas, vel Elixirium adhibendo. Alvi vero ſegnitiei clyſteribus domeſticis eſt ſuccurrendum: quæ cuncta ſi rite adhibeantur; de felici eventu nullus dubito.

CASUS LXVIII.

De aſcite cum tympanite juncto.

Vir quidam honeſtus, ante aliquot annos aſſidua fere, tantaque exardeſcere ſuevit iracundia; ut ſæpius in vehementes præcordiorum anxietates, inaneſque vomendi conatus ſub ipſo animi affectu inciderit. Quod ſi nonnunquam pilulis Emmanuelis Norimbergenſibus, ad quarum uſum, tanquam ſacram anchoram confugiebat, ſibimet conſulere vellet; illarum tamen ſalutaris effectus, ſupervenienti nova excandeſcentia, plerumque turbabatur, vireſque naturæ adeo proſternebantur paullatim, ut male habere cœperit. Namque primum corpus contabeſcebat, adpetitus evaneſcebat, in ſcrobiculo cordis moleſta ſentiebatur, ſpirandique anguſtia, ac tanta laſſitudo, ut vix amplius obambulare valeret. Accedens forſan medicus ſectionem venæ commendabat, atque medianam in ſiniſtro brachio aperiendam ſuadebat: quæ bis fruſtra tuſa, tertia demum vice plorabat cruorem aterrimum, ac fere coagulatum, qui vix guttatim exſtillabat. Exhibebat præterea quaſdam medicinas; ſed ſymptomata, maximeque corporis languor adeo invaleſcebant, ut tandem lecto affigeretur.

Tum de æſtu præternaturali conqueri cœpit; qui dato pulvere Hallenſium antiſpaſmodico paulliſper conſopitus, poſtridie intenſior recrudeſcebat, omneſq; vires penitus proſternebat, ac a medico quodam pro febre ardente maligna habebatur.

Quam-

Quamobrem præſcribebat coactum valde regimen; ſiquidem lectis non modo obruebatur æger; ſed, licet æſtiva fuerit tempeſtas, conclave etiam, accenſis in fornace lignis, admodum calefiebat; atque cum miliaris efflorеſcentia collum pectuſque occuparet, nec induſia permutari concedebat.

Longo tempore ſic cruciatus, tandem convaleſcebat, ciborumque redibat adpetentia: at tanta remanebat ſtomachi debilitas, ut ſimulac cibos vel butyro frixos, vel aceto conditos aſſumeret; protinus in atrociſſimos in cordis ſcrobiculo ſpaſmos, doloreſque preſſorios incideret, qui a conſulto medico nomine colicæ flatulentæ bilioſæ inſigniebantur. Hæc ſæpius per duodecim affligebat horas, cum pertinaciſſima alvi obſtructione, & colore oculorum ac faciei icteritio ſtipata: exploſis flatibus vel ructibus mitigabatur, & vel alvi ſolutione, quæ raro fiebat, vel, quod plerumque contingebat, crebris vomitibus, vehementem tuſſim excipientibus, prorſus ſolvebatur. Temporis ſucceſſu ſponte remittebat hæc moleſtia; at in ejus locum ſuccedebat tumor œdematoſus, pedes, crura ventremque uſque ad præcordia occupans.

Fruſtra adhibitis varii generis medicaminibus, ſuaſu amicorum herbam & radicem chelidonii plantis pedum adplicuit, eo effectu, ut pedes quidem detumeſcerent, ac venter molem ſuam retineret. In tali rerum ſtatu per annum fere dimidium miſer vixit; neque tamen minus & equitare, & baculo adjutus obambulare valuit. Tandem vero circa noviſſimum æquinoctium autumnale, poſt præviam inſignem corporis laſſitudinem, increvit denuo tumor, tantaque mole pedes & ventrem expandit, ut rumpi videantur. Ipſe tumor frigidus eſt, & ſi premitur, foſſulam, impreſſi digiti veſtigium habet, quæ tarde rurſus impletur; venter tympani inſtar expanſus; attactuque duriſſimus eſt, & umbilicus valde prominet: bibendi urget inexplebile deſiderium, lotium quantitati aſſumtorum haud reſpondet; atque corpus reliquum emacreſcit inſigniter.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Cuncta morbi mecum communicati ſymptomata ſunt comparata, ut nihil niſi hydropem aſcitem cum tympanite junctum redoleant, qui ſpaſmodicas ventriculi, inteſtini duodeni & ductuum biliferorum ſtricturas excepit, & ab illis originem traxit. Quando enim nervea ventriculi orificia vi ſpaſmorum conſtringuntur; coercentur vapores halituoſi, ne exire queant: qui retenti ventriculi inflationem cauſſantur, & liberum ſepti tranſverſi motum ac deſcenſum præpediendo, ſpirationem reddunt difficiliorem. Eædem vero ſpaſmodicæ conſtrictiones, ſi ad inferiorem inteſtinorum canalem propagentur, alvum clauſam efficiunt; ductus autem biliferos occupantes, bilis tranſitum ad inteſtina impediunt; quæ ad ſanguineam reſorpta maſſam, icterum parit. Quod ſi autem orificia ventriculi relaxentur, tumque flatus & ructus libere eructentur; omnium ſymptomatum levamen inſequitur, neque minus ſtabulantes in ventriculo aut inteſtinis cruditates per vomitum rejiciuntur. Continuantibus præterea hiſce ſpaſmis, præcordia, hepar, inteſtina, & tranſverſum ſeptum in conſenſum rapientibus, comprimuntur ſimul vaſa minora venoſa, quæ ſuccos vitales ab extremis corporis partibus ad cor revehunt, horumque liber regreſſus retardatur. Quare ſtagnant in diſſitis primum regionibus, & ob moram diuturniorem dimittunt portionem tenuiorem lymphaticam; quæ in vaſa lymphatica pariter ac habitum corporis majori copia irruens, hydropicum tam pedum, quam ventris progenerat tumorem. Et ſic ratio patet, cur inflationes ventriculi, aſthmata ſpaſmodica, affectus hydropici ſæpenumero excipiant. Neque etiam obſcura eſt prima tantorum malorum, maxime ſpaſmodicarum ventriculi conſtrictionum in noſtro ægrotante origo; quæ nimirum non niſi nimiæ ad graviores animi commotiones, & præſertim iracundiam debetur proclivitati. Hæc enim illam obtinet

tinet indolem, ut ſi præſertim paullo poſt cibi vel potus quidpiam capiatur, vel plane purgantia aſſumantur, totum ventriculi ac inteſtinorum tonum ſubito pervertat, deſtruat, & ad irregulares diſponat motiones.

Verum enim vero hi affectus hydropici, ac tympanitici, præſertim ſi fuerint inveterati, adeo ſunt pertinaces, ut paucam admodum curationis ſpem relinquant, atque remediis neutiquam obſecundent. Interim cum junior adhuc ſit ægrotantis ætas, ciborum ſibi conſtet adpetentia, & hepar ab omni adhuc labe immune videatur: nondum plane deſperandum puto; ſed ſequentem curationem operæ facturam eſſe pretium haud dubito. Ter nimirum quotidie Elixirii balſamici, ex ſaturatiori ſalis tartari ac nitri lixivio, extracto cardui benedicti, & corticibus aurantiorum parati, quantum cochlear capit, ex aqua florum acaciæ, vino Moſellano nupta capiatur. Tum per aliquot dies, mane pariter ac hora quinta pomeridiana adhibeatur balneum vaporoſum, ex aqua, floribus chamæmeli, & ſemine lini confectum, cujus vapor per horam dimidiam abdomini admittatur, pectore capiteque probe velatis.

His emollito corporis tumore, mane capiatur infuſum mannatum, quod ſic paratur: Recipe mannæ electæ uncias duas cum dimidia, cremoris tartari drachmam unam & ſemis, ſolve in aquæ florum acaciæ unciis quinque; adde tartari emetici ſoluti grana tria. M. D. Poſthæc per aliquot dies iterum in uſum vocentur & balnea vaporoſa, & Elixirium balſamicum; tandemque repetito infuſi laxantis uſu, rurſus uſurpentur. Quæ ut ſecundet divina clementia, ex animo precor.

CASUS LXIX.

SISTENS CONSILIUM MEDICUM.

De Hydrope præcavendo.

PEr litteras requiſivit opem meam, vir quidam illuſtris, Viennæ degens, cujus morbi ideam ſequens ſuppeditabit hiſtoria: Eſt ille octo ultra ſexaginta annos natus, temperamenti cholerico melancholici, proceræ olim corporis conſtitutionis, & in juventutis ſuæ annis ob vitam ſedentariam, multaſque meditationes ac lucubrationes, hypochondriacis obnoxius fuit paſſionibus. Interim hujus mali atrociam variis congruis medicaminibus admodum conſopivit; & præter dorſi dolores, flatulentas moleſtias, pectus potiſſimum afficientes, & uſu ſpiritus vini aniſati fruſtra oppugnatas, ſatis bene habuit, bonoque gaviſus eſt adpetitu. Verum quintus jam agitur menſis, ex quo malum illud flatulentum vehementer invaluit; ſiquidem imus venter aſſiduis vel flatibus, vel diſtentionibus, torquetur; digeſtio prorſus dejecta, adpetitus proſtratus, ſomnus turbatus vexant; & perpetua vomendi urget proclivitas, ſæpiuſque ipſo vomitu albus tenaxque redditur mucus. Imminuitur præterea urinæ excretio, mingiturque fere flammea, cum ſedimento rubro ſabuloſo: accedunt molimina hæmorrhoidalia, & parcus nonnunquam cruor cum fæcibus egeritur; intumeſcunt pedes, & reliquum corpus contabeſcit. Quam ob cauſſam ea jam incidit quæſtio, qua ratione flatulento huic malo mederi, urinæ fluxum facilitare, & illuſtrem ægrum a metuendo hydrope præcavere liceat?

Perpendi quidem mecum cuncta morbi momenta; ſed optaſſem, ut alia adhuc ad formandam prognoſin ſumme neceſſaria, fuiſſent commemorata. Nimirum an æger venam ſecandam præbere ſueverit, ac deinceps intermiſerit? an olim fluxerint hæmorrhoides, anne ſemper cœcæ, ac inordinatæ fuerint? num li-

 bera

bera gaudeat ſpiratione, anne potius anxia ſit, ac difficilis? & utrum tumor ad ventrem penetraverit, inque primis dextrum hypochondrium ſub ſpuriis coſtis occupaverit? Quicquid vero ſit; nullum ſane ſupereſt dubium, quin præſens morbus non niſi ex circulo ſanguinis per viſcera abdominis, præſertim hepatis impedito, ac retardato ſuam traxerit originem: unde ſcilicet factum eſt, ut humores in capacioribus imi ventris venis ſtagnaverint, & per venas hæmorrhoidales exitum affectaverint: id quod aſſidui, quos olim in dorſo toleravit dolores, abunde confirmant. Retardato autem tali ratione humorum per vaſculoſum hepar circuitu, & denegato eorundem per ſedales vias exitu; ſæpius fit, ut illi intra tunicas ventriculi ac inteſtinorum valde nerveas atque ſenſibiles ſtagnantes ſubſiſtant; & hinc flatuum retentionem, alvi obſtructionem, abdominis inflationem, præcordiorum, anxietatem, murmura ac tormina inteſtinorum, variaque ſontica machinentur ſymptomata, quæ perverſo vitæ genere, epulis liberalioribus, ciborum genuina maſticatione, vel potu incongruo ſuſtentantur magis, ac exacerbantur; & circa hybernum ſolſtitium atrociora infeſtare ſolent.

In hoc rerum ſtatu, nihil eſt convenientius, quam ut fluxum hæmorrhoidalem congruis ſubſidiis promoveamus, & ſanguinis ex pede miſſione facilitemus: quo etiam ſcopo, thermis Carolinis non eſt efficacius præſidium. Neque enim dubito, quin, ſi his aquis ſtatim ab initio morbi rite uſus fuiſſet vir illuſtris, a malo ſuo jamdudum fuerit vindicatus. Verum cum pleriq; medicorum hæmorrhoidale negotium haud bene perſpectum habeant; communis illorum mos eſt, ut neglecta venæſectione, ſtatim ad calidiora ſtomachica, & carminativa confugiant, iiſque flatibus obviam ire contendant; quin alvum, quæ plerumque ſui officii obliviſcitur, per fortiora purgantia reſerare moliantur. Hinc autem cauſſam morbi neutiquam tollunt; ſed potius ventriculi ac inteſtinorum robur; a quo adpetentiæ, concoctionis, chylificationis, & alvinæ excretionis integritas dependet, magis debilitant. Nec pauca novi exempla, ubi ægri, ex repulſa podagra, vel inordinato hæmorrhoidum ſucceſſu, ſpirandi anguſtia, & malo flatulento ſollicitati, repetito purgantium uſu, hydropicos ſibimet contraxerunt affectus: quo nomine noxioſiſſimum illud gummi guttæ, magnis celebratur laudibus, a quo tamen omnes ſinceros viros ſedulo dehortor.

Quod ſpeciatim ad præſentem attinet ægritudinem; vereor, ne cachexia hydropica, obſtructis ſucceſſive viſceribus, altas tandem agat radices; viſcera vero adhuc a graviori labe immunia, & non niſi ſanguinis & humorum ſtagnationem præſto eſſe, ob inhærentia fluxus hæmorrhoidalis molimina vero videtur ſimillimum. Atque ideo haud dubiam foveo ſpem, fore ut congrua medicatione, ab omnibus ſymptomatibus, Deo auſpice, liberari queat generoſus. Hæc autem, ut recte inſtituatur, ante omnia eo reſpiciendum ſuadeo, ut evitatis cunctis purgantibus, non niſi clyſterum ope alvus ſervetur lubrica, flatus deriventur & eliminentur, ac hæmorrhoidalis fluor adjuvetur. Enemata alternis diebus ano infundi, & ex florum chamæmeli manipulo uno, ſeminis cymini drachmis duabus, iu aquæ menſura dimidia coctis, atque cum viginti quatuor pilularum balſamicarum, ſalis communis drachmis binis, oleique chamomillæ cochleari permixtis parari commode poſſunt. Præterea ad tonum ventriculi roborandum egregiam ſpondet operam Elixirium meũ viſcerale, cujus quinquaginta guttulas ter quotidie, mane quidem ex infuſo calido, reliquo tempore ex potu ordinario aſſumere conveniet. Eidem ſcopo ſatiſfaciet balſamus meus vitæ, ſi abdomini, ac ventriculo nonnunquam inungatur, ſuperimpoſitis linteis calidioribus.

His per octo circiter dies uſurpatis, abs re erit, ut ſingulo mane pilularum mearum balſamicarum, quæ magis roborante, quam laxante gaudent virtute, viginti deglutiantur; veſperique

pul-

pulvis antiſpaſmodicus, interpoſito ſub epulis commendato Elixirio, aſſumatur; & hæc medicatio per octo dies protrahatur. Pro potu denique ordinario decoctum, vino generoſo vel Rhenano, vel Moſellano nuptum commendo; cujus hæc ſit formula: Recipe radicis ſarſaparillæ, chinæ, raſuræ cornu cervi ana uncias duas, herbæ cardui benedicti manipulum ſemis, ſeminis fœniculi, arcani duplicati ana drachmas duas. Conc. Cont. D. S. ſpecies quarum uncia una cum dimidia ex binis aquæ menſuris, per horæ dimidium decoquatur. Sed opus eſt patientia, & diuturno commendatorum medicaminum uſu; quæ, ſi res fuerit integra, procul omni dubio feliciſſimum præſtabunt effectum; quem ſummum Numen ſecundet benigniſſime.

CASUS LXX.

CONTINENS

Relationem ſectionis magni Germaniæ Principis, hydrope defuncti.

SEreniſſimus Princeps, diſſectus poſt obitum, ob aquam intercutem, ſequentia oſtendit phœnomena: Imus venter, qui magna elevatus mole, inſigniter propendebat, maculis hinc inde cœruleis pictus, ac inferius in utroque inguine paululum excoriatus, aquam plorabat: ſed hæc excoriatio altero demum poſt obitum die in conſpectum veniebat. Ungues utriuſque manus cœruleo pariter ſuffuſi erant colore; atque pedes, tibiæ, genua, femora, abdomen, dorſum, undiq; tumebant, & foveas manibus digitiſque impreſſas diu retinebant. Nec membrum virile, maxime circa præputium; nec ſcrotum a tumore, magis tamen ventoſo, quam aquoſo, erant libera: ſiquidem diſſecata vapores continebant, & nullam aquam fovebant, quæ alias plerumque ex abdomine in ſcroti cavitatem ſolet deſcendere. Ipſum corpus attactu & intrinſecus, maxime circa hypochondria calidum erat; veluti recens mortuum ſolet eſſe.

Pertuſa abdominis cute, copioſus adparebat adeps, ſpongioſus valde, & aqua permixtus; qualis etiam in dorſo, lumbis, cruribus, ſuris, pedibuſque deprehendebatur, adeo ut adactum cultrum undiq; ſequeretur aquarum proventus. Secato prope umbilicum peritonæo, larga ſeri extravaſati ex abdominis cavitate proſiliebat quantitas: omentum verſus ſuperiora retractum, ceterum ſanum, more conſueto haud contegebat inteſtina. Ventriculus valde expanſus, ac veſicæ inſtar tenuiſſimus, præter copioſiſſimos flatus, nonniſi paucam pituitæ ex atro rubentis continebat copiam. Inteſtina, meſenterium, pancreas nihil præternaturale, nec ullos ſcirrhos, aut indurationes monſtrabant: neque etiam hepar ullo laborabat vitio.

Loco cyſtidis felleæ occurrebat parvus folliculus, magnitudinem nucis moſchatæ vix adæquans, ſuperius prope hepar ſitus; cujus ductus communis cholidochus, atque hepaticus, nihil alebat monſtri; at ductus cyſticus fovebat calculum felleum in eo circiter loco, ubi cum hepatico commune iter adgreditur; ceterum plane coalitus, ac in ligamentum fere mutatus videbatur. Intra ipſum folliculum tres latebant calculi, alter rotundus, major; reliqui minores oblongi: qui intra corpus hærentes, colorem ex viridi flavum, aeri autem expoſiti aurantium referebant; pondere leviores, inſipidi, conſiſtentia molliores, friabiles, & materia virideſcente ſpiſſiori erant obducti; quę attactu molliſſima, inſipidaque ſub aere flavum quoq; induebat colorem. Neque vero circa hunc folliculum, vicinaſque partes, ullum billis extravaſatæ cernebatur veſtigium.

In trunco aortæ deſcendente, infra diaphragma, prope arteriam cœliacam, locus quidam rotundus in conſpectum veniebat, qui cartilagineam, quin oſſeam aſſumſerat naturam. Lien naturali minor atque rotundior videbatur: nec non renes, maxime ſiniſter, juſto minores, ex atra brunni coloris, molles, ac flaccidi

adparebat; quorum ſiniſter in ipſa ſubſtantia binas cavernulas, calculis ac ſabulo repletas, oſtendebat.

Pectus cavitate gaudebat valde parva ac anguſta; & aquæ unam circiter fovebat menſuram: contra vero pulmones juſto majores, nullam monſtrabant labem, niſi quod in dextro latere cum pleura concreti fuerint. Pericardium multa ſeri mole ſcatebat; cor a ſtatu naturali plane non recedebat, nec ulla oſtendebat concrementa.

Cranium tenue quidem, ſed ſolidum erat, nullumque prorſus ſuturarum nec in convexa, nec concava ſui parte exhibebat veſtigium. Huic tam arctis vinculis adhærebat dura mater, ut abſque vi ac læſione ſeparari non potuerit. Nec in cerebro deniq; præternaturalis quidpiam conſpiciebatur, niſi quod in fronte circa proceſſum falciformem tuberculum oſſeum, ac paullo poſterius tres adhuc ejuſmodi tumores viſui ſe offerrent; ac præterea ſerum in plexu choroideo extravaſatum; & quædam hydatides in cerebello obſervarentur.

CASUS LXI.

De rara abdominis intumeſcentia.

MAtrona annorum quadraginta novem, quæ ſub perpetua mentis alacritate, conſtanti quoque ac illibata corporis gaviſa fuit valetudine, ante binos annos hyemali tempeſtate, poſt præviam refrigerationem, inſigni, & plus quam panico percellebatur terrore: quo factum eſt, ut poſtridie dolorificum, ac herniæ ſimilem in dextro inguine tumorem, ovi magnitudinem adæquantem perceperit. Hunc intra annum tempus tanta excepit abdominis intumeſcentia, ut gemellos utero gerere videretur; pedes ſubinde tumore œdematoſo grandeſcebant, & ciborum deficiebat adpetentia. Cutis colorem naturalem refert, nec nimis denſa eſt, attamen digito percuſſa, tanquam tympanum ſonat atque menſtrua a primo morbi inſultu ſuppreſſa adhuc retinentur, nec ulla arte poſſunt revocari. Conſulti medici, hydropem ſubeſſe rati, fortioribus purgantibus, ac demum aquis Wisbadenſibus illum fruſtra oppugnabant: accedebat potius febris intermittens, præter ſolita ſymptomata, inexplebili potus deſiderio ſtipata; & tandem frequenti ſalium mediorum uſu, una cum ſiti, ac pedum tumore feliciter profligata. Abhinc cibos rurſus adpetere, ſomnoque tranquillo frui cœpit; mictio pro aſſumtorum quantitate eſt ſufficiens; alvus rite reſpondet, & partes corporis ſuperiores ab omni vitio deprehenduntur immunes. Verum menſes nondum fluunt; abdominis moles eadem manet, ac antea, niſi quod flatuum eruptione paullulum videatur imminui; flatus urgent, fruſtra uſurpatis varii generis carminativis; &, quod notabile eſt, ſimulac obdormiverit, largo ac male olente ſudore tota perfunditur. Quare ſuorum ſymptomatum congruam quærit medelam.

JUDICIUM CUM CONSILIO.

EST hic affectus non unus ex multis, ſed in paucis propemodum ſingularis; qui, quoniam rarius incidit, & notis non adeo diſtincte expreſſis manifeſtatur, quandam ſane in cognoſcendo, dijudicandoque difficultatem exhibet. Poteſt enim ſpecie hydropis, vel tympanitidis oculorum judicio imponere: quo nihil propius fit, quam ut medicus inſcitior, & parum cautus, veri captus ſimilitudine, in erroneam medendi viam obducatur. Has vero hic non ſubeſſe ægritudines, id magno in primis indicio & argumento eſt, quod hydrops, cujuſcunq; ſit ſpeciei, non ſubito & quaſi ex tempore naſcitur in ſanis & recte valentibus: neq; tumor abdominis hydropicus tam lentis incrementis grandeſcit, ut anni ſpatium requiratur: ſequitur etiam plerumq; malos ſuccos corporis, & vitioſam viſcerum habitudinem; cujus in ægra noſtra nullum adparet veſtigium. Cernimus inſuper invaleſcente morbo hydropico, ſuperiores corporis partes lenta macie extenuari, & ſubtracto ciborum fructu contabeſcere, qui nutritionis defectus hoc in caſu non animadvertitur.

Quam-

Digitized by Google

Quamobrem videmur nobis propius ad verum accedere, ſi huic tumori fixam ſedem, ac domicilium, circa generationis officinam adſignamus, ubi procul dubio emerſit ex ſtagnatione, ſeu potius ſeparatione ſeri nutritii; quod primo in vicinia ovarii excitavit tumorem, qui poſtea latius procurrens, atque per ipſas uteri membranas exporrectus, ibi corpus ſpongioſum, carneo membranaceum efformavit, quale concrementum nonnulli ex recentioribus molam nutritionis vocare ſolent. Cauſſam & originem hujus mali referendam eſſe putamus ad vehementem & inopinatum terrorem, cujus interventu menſtrua ſanguinis per uterum expurgatio, tunc temporis imminens, ex toto compreſſa fuit: unde ſanguis conſueto & ſolenni exitu prohibitus, retroferri, & fixa ſtatione immorari cœpit utero, inque ejus vaſis ſpiſſius, & copioſius, quam pro loci capacitate collectus, liberum humorum iter intercludendo, materiam & cauſſam ſubminiſtravit, ſeceſſioni ſeri a ſanguine, & generationi talis ſpiſſamenti, ſeu molis carneo membranaceæ, quæ proceſſu temporis in majus extuberans, univerſum abdominis ambitum ingenti tumore implevit. Eſt etiam hic neceſſaria ipſius ætatis animadverſio, quam ſi quis ad generationem hujus mali conſpiraſſe autumet, cum vero convenienter judicari arbitramur. Nam ægra, expletis quadraginta novem annis, attigit utique illam ætatis metam, cui admotas fœminas ſecundum naturæ morem a menſtruis defici obſervamus: ac docet nos conſtans multorum temporum experientia, fœminas ſub illo ætatis flexu, quo lunare tributum ſolvere deſinunt, ſtagnationibus & ſeceſſionibus ſeri ſingulariter fieri obnoxias.

Crediderim inter initia naſcentis morbi averti potuiſſe hujus mali proventum, mature & convenienter adminiſtrata venæſectione; cujus præſidii neglectus laboranti utique damno & calamitati fuit. Purgantia vero hic prorſus temere & inconſulto fuiſſe adhibita, quis non intelligit? nam tumor iſte, qui incumbit abdomini, non ſubnatus fuit ex aquis extra vaſorum alveos effuſis, ac in ventris ſpatio coeuntibus; ſed potius hæc regio inflata eſt atque intumuit ex infrapoſito, & qui ſubtus circa uterum firmo ac ſtabili inhæreſcit, glomo carneo membranaceo, qui ab exiguis initiis per pauxillos & inobſervabiles auctus, tandem ad grandiorem molem pervenit. Hic vero ætate firmatus non evelli poteſt purgantibus; unde non mirum eſt, eorum uſum nihil attuliſſe emolumenti. Eandem ob rationem fruſtraneus fuit uſus thermarum Wisbadenſium, quæ ad tale concrementum liquandum, extenuandumque plane nihil valent. Subſequutus eſt tumor pedum œdematoſus: quoniam moles iſta niſu & pondere ſuo ſubjecta vaſa iliaca vehementer coarctat, & comprimit; hinc retardato humorum per venas reditu, ſerum a ſanguine ſecedit, quod poſtea in poros ac interſtitia carnis ſeſe inſinuat.

Eſt vero imprimis, qui meditationem noſtram in ſe convertit, ſudor ille exuberans, quo fœmina, quamprimum ipſi obrepit ſomnus, propemodum liqueſcit ac reſolvitur. Familiariſſime ejuſmodi ſudore madent, quorum ſucci vitales multis rejectaneis, & a naturali ſanguinis textura alienis humoribus ſunt inquinati, qui poſtea per cuticulares meatus, ſub ſomno inprimis magis laxos ac patulos, cum ſeri vehiculo e corpore effluunt. Hanc vero impuritatis labem, ægrotantis noſtræ ſanguini citra dubium adſpergit, ſordidus ac lutulentus humor, qui ex illo uterino tumore, velut ex ſentina quadam in corpus dimanat: nam quando huc aliquis appellit ſuccus, per ſe ſincerus & integer, protinus ob moram, & cunctatiorem progreſſum a naturali deſciſcit temperamento, & vitium concipit, qui poſtea receptus in venas, putida partium ſqualidarum illuvie ſanguinem univerſum contaminat.

Diſpicienda jam venit ipſa hujus inſolentioris morbi ſanatio, cujus profecto

ſpes in anguſto eſt; nam recte rem æſtimantibus nobis, morbi indoles ejuſmodi eſſe videtur, ut certum auxilium plane nequeamus promittere. Quis quæſo tantum ingenio, vel arte valet, ut reſolvere, vel diſcutere poſſit molem iſtam carneo membranaceam, quæ potius omnem remediorum vim & efficaciam eludit?

Quamobrem erepta morbum ipſum tollendi facultate, id ſaltem agendum eſt, ut vitam tueamur, aliaque incommoda, quorum metus ex neglectu hujus mali naſcitur, ut fere ſunt partium ſuperiorum conſumtio, tumor pedum œdematoſus, torminoſæ flatuum turbæ, præcordia anguſtantes, convenientibus remediis avertamus.

Atque his omnino obviam iri poterit, ſi alvi vacuationem ſalvam præſtemus tam alimentis, quæ id faciunt, quam ſubterdatis clyſmatibus, aliiſque, quæ ventrem ſolvunt, eumque duriorem blande emolliunt. Deinde tale medicamentum propinare oportet, quod non provenire ſinit cruditates; quod flatus diſjicit, vel foras elidit; ac denique laudabilis ac generoſioris chyli confectionem adjuvat. His autem dotibus, ſi ullum aliud, mirifice excellit Elixir noſtrum temperate balſamicum, quotidie inter cibos ſumendum; in cujus uſu ſi diutius ægra perſeveraverit, non dubitamus fore, ut egregium levamen perſentiat.

Inſuper ex toto circumcidenda ſunt omnia, quæ modo, vel materia nocent, quæ malos ſuccos fovent, quæ difficilius atteruntur a ventriculo, vel denique magnam inflationem habent. His diligenter, & cum cura ſervatis, id omnino ægra conſequetur, ut ſequuturis temporibus vacuitate plurium moleſtiarum frui, & reliquum vitæ ſpatium, melius ſuaviuſque traducere poſſit.

CASUS LXXII.

De ſubita renis & veſicæ excoriatione a ſuppreſſo fluxu hæmorrhoidali.

Vir annorum quadraginta quatuor, temperamenti ſanguineo-melancholici, robuſtioris corporis habitus, lauta ſemper ac opipara uſus diæta; ob narium hæmorrhagias, ſæpius intentatas, & nonnunquam parcius profluentes, juvenis adhuc multis congeſtionibus, vertigine, animique deliquiis infeſtatus fuit; ſed cetera ætate provectiore rectiſſime valuit, ſuetiſque congeſtionibus, per venæſectiones bis quotannis inſtitutas commode ſuperſedit. Quatuor abhinc annis, poſt prævias inteſtinorum ſtricturas, hæmorrhoidalem fluxum primum expertus, & poſtea ſingulis menſibus ter vel quater abſque ullis moleſtiis paſſus eſt; niſi quod alvum ſub ipſo fluore haud ſatis liberam, mictio dolorifica, ac paullo difficilior exceperit, quæ, cum ceſſante profluvio cruento, etiam remitteret, nec urina unquam mucoſi, purulenti, vel ſabuloſi quid oſtenderet, parvi æſtimabatur, & pro effectu hæmorroidum haud rite ſuccedentium habebatur.

Verum ſexta jam agitur ſeptimana, quum poſt horrendum frigus, dolores tenſivi atrociſſimi dorſi ac inteſtinorum ægrum invaderent; &, non ſuccedente ſueta ſanguinis excretione, magis exacerbati, in acutiſſimum tandem renis ſiniſtri ardorem, cum mictu perquam difficili, multiſque preſſionibus ſtipatum deſinerent. Conſultus practicus, qui chirurgiam ſimul exercebat manualem, accuſabat renalem calculum; at quum nec remediis accommodatis, nec intruſo urethræ cathetere, urinæ profluxum ciere valeret; bini adhuc in auxilium vocabantur medici, qui ex accedente mictu cruento, ac vaſis hæmorrhoidalibus externis, ad digiti craſſitiem tribus in locis turgeſcentibus, erroneum naturæ in negotio hæmorrhoidali ſucceſſum ſuſpicati, tribus

bus vaſis adplicabant hirudines. His, licet ultra menſuram ſanguinis detraherent; tantùm tamen aberat, ut dolorum levamen procurarent, quin illi potius, inſultu febrili ſtipati, exacerbarentur, & per tres fere dies cruoris per urethram, plus quam lotii redderetur. Quinta tandem die poſt operoſam catheteris adplicationem, pus cum urina effluere cœpit; & horrendi renis ſiniſtri dolores remittebant; hinc removebantur cataplaſmata lumbis hactenus admota, & veſicæ regioni, ad demulcendas ſtricturas, imponebantur. Non minus, cum excreta ſanies fœtorem ſpiraret penetrantiſſimum, mixtura quædam ex decocto liquiritiæ, altheæ, therebinthina, & vitellis ovorum confecta, ope ſyringæ in veſicam mittebatur; eo quidem effectu, ut intra triduum lotium, ab omni pure vacuum excerneretur. Interim abſque catheteris auxilio nulla prorſus redditur urina; licet ſpiſſæ caſeoſæ materiæ, quam antea chirurgus urinam provocaturus, cathetere pertundere debebat, nullæ amplius præſto ſint notæ; & poſt recrudeſcentes hæmorrhoidales paſſiones, heri ex improviſo, dexter teſticulus adparebat inflammatus. Quamobrem juſtiſſime veretur æger, ne in priſtina recidat ſymptomata; ac reſtitans forſan materia, ſpiſſiorem, quin calculoſam aſſumat conſiſtentiam; ideoque ſalutare anhelat conſilium, inque primis doceri cupit, num perforatio colli veſicæ locum habeat?

RESPONSIO CONSULTATORIA.

AFfectio, cujus medela a me fuit implorata, perardua ſane periculique plena eſt: ſiquidem non ren ſiniſter ſolum, ſed quoque veſica, a ſtagnante, retentoque hæmorrhoidali cruore, inflammationem pariter ac ulcerationem jam ſubiiſſe videntur. Clariſſimo hujus rei documento ſunt peracutus & ardens utriuſque regionis dolor, ſanies fœtida, & ipſe cruor cum urina effluentes: juncta vero febris, & dextri teſticuli inflammatio, malum jam altas egiſſe radices, teſtantur. Urinæ præterea retentio non alii debetur cauſſæ, quam orificii veſicæ, ab humorum affluxu, & inflammatione factæ intumeſcentiæ ac coarctationi: & optandum omnino foret, ut in ægrotante noſtro, tanquam ſubjecto ſanguinis ſuccorumque pleno, protinus in morbi principio, vena vel in brachio vel pede ſecata fuiſſet; quo facto procul dubio eſſet, ut ſanguiſugæ turgidis ani venis admotæ, feliciorem præſtiterint effectum. Verum cum neglecta fuerit ſectio venæ; non mirum, ſi hirudinum intempeſtivam adplicationem, major ſanguinis ad veſicam, tanquam ano vicinam partem affluxus exceperit. Nec negligenda ſunt remedia ad infringendum calculum adhibita, & cataplaſmata emollientia: quippe quæ ad inducendam cruoris mictionem, & maturandam ſubitaneam renis ſiniſtri ſuppurationem, quam plurimum contribuerunt.

Quo in rerum ſtatu, ea potiſſimum eſſe debet curandi intentio, ut inflammationis progreſſus omni præſcindatur ſtudio. Pretium operæ hoc ſcopo faciet ſerum lactis, loco potus ordinarii, ſufficienti quotidie ſorbillandum quantitate; quod ſequenti parari poterit ratione: Lac vaccinum recens, addito citri ſucco coquitur, ſub fine manipulo florum papaveris rhœados permiſcetur, tum percolatur ad abſorbendam aciditatem, cum cancrorum lapidibus & melle maritatum, uſui deſtinatur. Deinceps convenient pulveres temperantes ac nitroſis ex antimonio diaphoretico, lapidibu, cancrorum citratis, cornu cervi philoſophice præparato, & nitro purificato parati; quibus interponere expediet infuſum theiforme, quod herbas veronicæ, nummulariæ, pyrolæ, ſummitates millefolii, radicem glyzirrhizæ, & ſemen fœniculi habeat. Ex iis porro, quæ extrinſecus juvant, emplaſtrum ſaponatum Barbette, bene camphoratum, lumbis ac pubis regioni adplicandum; urethræ vero decoctum liquiritiæ, & altheæ, theribinthinæ, mellique nuptum ſuadeo injiciendum. Sed colli veſicæ per-

perforationem, cum periculo haud careat, tanquam ſupervacaneum commendare haud poſſum remedium.

CASUS LXXIII.

De calculo renum.

Elapſis ab auſpiciis præſentis anni quatuordecim diebus, mane vix expergefactus ex improviſo, leviores primum ſpaſmos in ſcroto, ac maxime teſticulo dextro perſentiebam; quibus jungebantur inteſtinorum tormina, pungitivus in latere ſiniſtro circa regionem renis dolor; iſque ſimul atrociſſimis tormentis os ſacrum, cum ſenſatione pali eidem infixi, occupans? & denique, ſumpto prandio, copioſiſſimi ſequebantur vomitus. Hæc ſymptomata ſenſim invaleſcebant, atq; ſua ferocitate omnem ferme ſuperabant patientiam; alvus præterea obſtructa erat, & poſt crebros deſidendi conatus, nihil niſi mucum album, tenacemque reddebat, neque etiam flatus tranſmittebat. Imputabam itaque huic alvinæ obſtructioni, omnium adflictionum cauſſam, ad quam referandam, primum aquæ vitæ hauſtum, deinceps quinquaginta guttulas eſſentiæ, quam cortices aurantiorum præbent, & tum ſpiritum carminativum de tribus, cum eſſentia caſtorei, atque corticum aurantiorum mariratum adhibebam. Quorum omnium vim quum eluderet malum, immiſi ano moſchatos globulos, atque tum hora matutina ſecunda, cum alvi quadam libertate, & flatuum exploſione, deſideratum a doloribus obtinebam otium.

Sed ſuccedebat urinæ retentio; ſiquidem hujus aliquot tantummodo guttulas, non ſine ardore ac lancinatione urethræ, poſt magnos niſus exprimere poteram: donec accedente veſpera, per triginta horas immaniter tractatus, a cunctis liberarer moleſtiis. Abhinc sæpiſſime redierunt memorata ſymptomata; verum nec dolorum atrocia æquiparabant priorem paroxyſmum, nec per tot inhærebaut unquam horas; nec denique ſemper vomitibus, aut alvi ſegnitie juncta erant. Interim ſtranguria ſæpius me vexabat; quid? quod aliquando calculus, inſtar viciæ, abſque ullis doloribus, me inſcio cum urina excretus, ſuſpicionem affectionis calculoſæ quibuſdam moveret. At vero, cum calculum abſque doloribus urethram tranſire poſſe, non crederem; nec ullum ex parentibus, vel cognatione mihi junctis cognoſcerem, qui calculo fuiſſet cruciatus; me quoque ab eo adhuc liberum, & inventum in matula calculum, non niſi coagulum in ipſo vaſe ſucceſſive generatum eſſe, certus arbitrabar. Sed ſolitus meus paroxyſmus, qui ſequente menſe Aprili vehementer me invadebat, rei monſtravit veritatem. Poſtquam enim dolores lumborum ac oſſis ſacri ſimul & ſemel ceſſaverant; protinus urethra afficiebatur, & ego lotii retentione, ſtranguriaque acutiſſima miſer torquebar. Sumtis igitur eſſentiæ ſic dictæ dulcis octoginta guttulis, obdormiſcebam; finitoque ſopore, cum urina ſine magna moleſtia reddebam calculum, piſum magnitudine ſua adæquantem; quo excreto, liberum lotio reſtituebatur iter, & ego valebam rectiſſime, convictus, me ex calculo laboraſſe.

Hanc ob cauſſam ab omni caſei uſu, cujus eram amantiſſimus, prorſus abſtinere cœpi: neque tamen minus non modo ſub finem menſis Aprilis, calculum inſtar lentis, facili negotio excernebam; verum etiam ſequenti menſe Majo, vehementiori prehendebar inſultu. Namque ſumto prandio percipiebam in ſolitis regionibus horrendos dolores, cum vomitibus ſtipatos; nec ab eſſentia dulci mitigatos. Hora veſpertina quinta cynosbati grana, tanquam præſtantiſſimum contra calculum remedium, ex præſcripto cujuſdam amici, quantitate duorum cultri cuſpidum ſumebam; eo effectu, ut protinus ſiluerint dolores, atque cœna non minus, quam ſomno per inſequentem noctem placido uti potuerim. Sed poſtridie ab epulis recurrebant tormenta, & tandem ſequebatur calculus, ovali figura præditus; quo evacua-

cuato, in renum regione pondus quoddam impactum videbatur, & poſtquam per aliquot momenta ſederam, tantus dorſum occupabat rigor, ut ægre erectus ſtare valuerim. Hæc dorſi rigiditas per multum continuabat tempus: curabam venam in pede ſiniſtro ſecandam; ac uſurpabam pulverem, a D. Abelio in libro, quem Medicum ſtudioſorum vocant, contra calculum præſcriptum, & ſic ſe habentem: Recipe ſpermatis ceti, lapidum cancrorum pulveriſatorum ana drachmam ſemis, cinnabaris nativæ ſcrupulum, ſalis volatilis ſuccini grana ſex. M. D. Ex hujus pulveris uſu flexilius reddebatur dorſum, multumque ſabuli per lotium excernebam; quod ut omne proſcriberetur, mane hauriebam potiunculam ab eodem Abelio dicto fini deſtinatam, cujus hæc eſt formula: Recipe tartari vitriolati ſcrupulum, ſyrupi de quinque radicibus aperientibus, fragorum ana drachmas ſex, aquæ cinnamomi drachmas duas, lapidum cancrorum ſcrupulum. M. D. Hoc remedii genus illum præſtitit effectum, ut abhinc urina poſt aliquam moram ſemper depoſuerit ſedimentum, muco tenaci ſimile; quod vitro urinatorio probe agitato, inſtar nubis aſcendit, atque tum, ubi requievit, in forma rubicundi ſabuli ad fundum decumbit; ex quo, mea quidem ſententia, calculi ipſius derivo generationem. Ceterum menſe Majo adhuc aliquoties calculos minores ſine doloribus excrevi; nec ad hanc uſque diem ſueti paroxyſmi acceſſum ſuſtinui. Mictio hactenus, mox largior, & aſſumtorum quantitati ſufficiens; mox parcior fuit: neque vero ullum prætermitto ſtimulum, quin ei obſecundans, mingendo me accingam.

Ex remediis, quæ ad infringendum calculi augmentum mihi commendabantur, erat quoque allium, per nycthemeron ſpiritui vini infuſum, & in ipſo, quo luna fit nova, articulo ſumtum: quod etiam, non ſine fructu, & cum inſequente faciliori calculorum excretione, eo lubentius ſumſi; quo magis Abelius loc. cit. illud commendat, & quod acidum coagulans & lapidificans impediat, teſtatur. Quum porro in urina obſervavi ſedimentum mucoſum, ſabulum rubicundum dimittens; conſtitui tinctura ex aqua petroſelini nonnunquam uti; quippe quæ mucum incidere, attenuare, & ad exitum diſponere dicitur. Evolvi non minus varios medicorum libros; & ex quibuſdam malum meum immedicabile fore percepi, ex aliis autem vidi, non omnem adhuc ſpem penitus evanuiſſe; atque ſimul intellexi, quod curationem cautam eſſe oporteat, neque intempeſtiva pellentia, aut reſolventia adhibeantur. Vid. WEDELII *tr. de medicamentorum facultatibus cognoſcendis & adplicandis pag.* 115. Credidi ergo, me operæ pretium facturum, ſi ea uſurparem medicamina, quæ totum corpus, maximeque ſanguineam maſſam a particulis tartareis, calculi nutricibus, repurgarent: cum autem hæc ad impedienda concrementa in renibus calculoſa minus ſufficientia arbitrarer, haud alienum putavi, nephriticas interdum conjungere medicinas; quas inter commendatum ex Zwingeri tr. quem vocat *den ſicher und geſchwinden Arbt*, pulverem, pridie novilunii pariter ac plenilunii pondere unius drachmæ capiebam. Ille ſic ſe habebat: Recipe ſeminis aniſi, fœniculi, cymini, petroſelini, lapidum cancrorum ana unciam unam, ſeminis naſturtii drachmas duas. M. F. pulvis. Nec omittenda duco emollientia, aperientia, ac lubricantia; ut iiſdem viæ, per quas calculi pariter ac ſabulum abirent, fierent magis lubricæ: ac denique egregium fore eorum uſum, quæ calculum imminuunt, perſuaſus ſum: ex quorum cenſu a medicis præſcripta lego, radices ononidis, urticæ, ſemen urticæ rubræ, geniſtæ, baccas juniperi, grana cynoſbati, lapidem ſpongiæ, nephriticum, ſanguinem hircinum, leporinum, teſtas ovorum in cinerem redactas, corallia, rubra aduſta, lignum nephriticum, gemmas percæ, cremorem tartari cum diagrydio, calculum humanum in pulverem reda-

dactum, lapides cancrorum præparatos, ſal calculi humani, volatile ſuccini, volatile tartari, chryſtallum calcinatam &c. Quum autem magna opus ſit in adhibendis hiſce remediis, & providentia, & prudentia, nihil ſponte moliri audeo, ſed tuum, Vir illuſtris, conſilium flagito.

CONSULTATIO.

QUantum ex tuis litteris, Vir Reverende, percepi, omnino mihi videris inſigni, ad calculoſam in rene ſiniſtro concretionem pollere diſpoſitione; quæ in eo conſiſtit, quod ren iſte, tono ac robore ſuo naturali privatus, & valde opportunus ſit, ad recipienda, quę ſecretum lotium ſecum advehit, recrementa tartarea, diuturniori mora in calculum abeuntia. At remedia, quæ paſſim legiſti, & quorum permagnus in ſcriptis Medicorum reperitur numerus, ita ſunt comparata, ut majus fere damnum minentur, quam emolumentum: conſultiſſimum potius eſt, ut a prudenti medico ea ſeligantur, quæ Tuæ conſtitutioni ſint maxime accommodata; & ea ſubinde vivendi ordinetur ratio, quæ Tibi conveniat. Quamobrem ante omnia talem potum ſeligendum ſuadeo, qui levis, nec nimis exſiccans, ac ſpirituoſus eſt, & promte cum urina redditur; quo nomine cereviſiæ triticeæ, præ craſſis lupulatis in calculoſis affectionibus ſemper obtinent palmam. Præterea ex cibis fugienda ſunt cuncta acida, caſeoſa, flatulenta, & quæ alvi inducunt obſtructionem. Contra vero inter remedia duo ſunt, quæ ad præſervationem commendo; quorum alterum conſtituit infuſum theiforme, ex ſummitatum millefolii duobus manipulis, radicis liquiritiæ uncia, ſeminiſque fœniculi drachmis tribus concinnatum, & ſingulo mane ad ſex vel octo ſorbillandum vaſcula. Alterum eſt pulvis, qui ex radicis pimpinellæ nigræ, iridis Florentinæ, liquiritiæ, lapidum cancrorum ana uncia una, & olei macis guttis octo componi, & pondere unius drachmæ bis quavis hebdomade vel mane, vel veſperi adſumi poteſt. Sub ipſo autem paroxyſmo, ſi calculorum excretio difficilior ſuccedat, & dolores pariat; præſtat olei amygdalarum dulcium quatuor vel quinque cochlearia, cum drachmis duabus ſucci citri ex juſculo ſorbillare, nec non liquoris mei anodyni, qui dolores demulcet, vomituſque ſedat, quadraginta guttas nonnunquam adhibere. Quibus addere licet clyſteres oleoſos domeſticos; & ſi malum iis cedere recuſet, balneis aquæ dulcis umbilico tenus per tres horæ quadrantes inſidere oportet. Et hæc ſunt, quæ proponenda duxi; quæ Deus reddat ſalutaria

CASUS LXXIV.

De affectione calculoſa renum cum podagra.

GEneroſiſſimus vir triginta octo annorum, temperamenti cholerico-ſanguinei, ad animi affectus, præſertim iracundiam facillimus, quam tamen ſupprimere, & artificioſe ſimulare poteſt, primos juventutis annos tam in Academiis, quam in aula Principis cujuſdam, luxu, diætaque erroribus, quos jam adultior ſtrenue fugit, tranſegit. Neque vero juvenis ullis calamitatum generibus, præter gonorrhœam, preſſus fuit. Elapſis abhinc ſeptem annis in febrem acutam, tum populariter graſſantem, incidit; quæ poſt aliquot hebdomades feliciter profligata, relinquebat ſudores copioſiſſimos, nullis cedentes remediis. Tandem, ſuaſu amicorum, binas vini rubri menſuras potabat; eo effectu, ut ſudores quidem protinus ceſſarent, horrendi vero dolores, in ipſam denique podagram desinentes, pedes occuparent. Hæc podagrica affectio ſtatis poſthæc redire ſuevit temporibus; & non niſi per aliquot dies inhærens, inſequuto pedum tumore ſemper evanuit. Sed poſt biennium accedebant dolores dorſi, ac lumborum, quos ſabuli ac calculorum mictio ſequebatur. Atque hi duo affectus ſemper conjuncti erant; podagricos enim cruciatus, excipiebant dolores ex calculo; qui licet atrociores eſſent, tamen bre-

brevi temporis ſpatio, excreto calculo ac ſabulo, remittebant; & vix omni ſemeſtri recurrebant.

Verum enimvero, hoc noviſſimo anno exacerbari videntur ſymptomata: Namque decem circiter abhinc hebdomadibus invadebat pedes dolor podagricus; qui ab omni quidem tumore vacuus, ſed eo majori præcordiorum anxietate, & pectoris dolore ſtipatus, per tempus diuturnum adfligebat; atque tum in nephriticum dolorem, cum vomitibus, inteſtinorum torminibus, ac alvi obſtructione junctum terminabatur. Quæ adfectiones quamvis variis medicaminibus plurimam partem ſint debellatæ; tamen dolores lumborum per ilia ad coxendicem excurrentes, adhuc urgent, & ſabulum pariter, ac minores calculi quotidie excernuntur. Inter remedia, his malis oppoſita, eſt infuſum vinoſum laxans; & ſal volatile oleoſum Sylvii, quod æger ſub epulis capit; neque minus a tinctura quadam antinephritica, quæ nihil eſt, niſi tinctura ſalis tartari, ſolamen percepiſſe affirmat. Epulæ ob adpetentiam exiguam ſunt parciores; nec niſi boni ſucci comeduntur cibi: ſed potui indulget liberalius, vitando vina & cuncta ſpirituoſa. Abſoluta digeſtione verſus veſperam, corpus moderata equitatione exercere, & ab omnibus lucubrationibus abſtinere ſolet. Alvus, quæ in paroxyſmo clauſa eſt, extra hunc rite fungitur ſuo officio: urina mingitur valde cruda, turbida, & aquoſa, deponitque ſedimentum album mucoſum, cum ſabulo albo, calculiſque rubicundis permixtum: ſed poſt leviſſimum corporis motum, rubicundior adparet, atque cruenta, & jam parcior reddi obſervatur. Quæ cum ita ſint, tuum, Vir illuſtris, ad hæc mala abarcenda petit conſilium æger generoſus; & in eo determinari cœpit, an liceat thermis, vel acidulis uti?

CONSILIUM.

Recte pervenerunt ad manus meas litteræ, in quibus Viri generoſiſſimi adverſa valetudo, quæ in podagricis potiſſimum ac calculoſis affectionibus conſiſtit, ample ſatis ac copioſe deſcribitur. Quod ſi igitur cuncta morbi momenta, ſedulo mecum reputem; facile intelligo, maſſam humorum a ſalibus ſcorbuticis tartareiſque eſſe contaminatam; quorum ſubtiliora, ac volatiliora, ad articulorum ligamenta nervoſa, tendinoſaque procumbunt, & podagram conſtituunt; craſſiora vero, fixiora, atque terreſtria, in lotii forma excernenda, in renibus ſubſiſtunt, & concretiones calculoſas efformant: quæ in ureteres nervoſos impactæ, dolores, ſpaſmos, vomitus, aliaque cauſſantur ſymptomata. Harum autem ſcorbuticarum ſanguinis impuritatum primum fundamentum, procul omni dubio in hæreditaria diſpoſitione ſitum eſſe videtur; cui deinceps crebri diætæ errores, in juventute commiſſi, ac forſan præmaturum, nimiumque veneris exercitium, longe majus addiderunt augmentum; quippe quibus cauſſis, tonus ventriculi ac inteſtinorum deſtructus, & hinc minus laudabilis generatus fuit chylus. Et ſane præternaturalis ejuſmodi ſolidarum pariter ac fluidarum partium diſpoſitio, quo altiores agit radices, eo difficiliorem ac intricatiorem reddit curationem: quæ in noſtro ægrotante, adhuc omnino locum habet.

Maxima vero curationis præſervatoriæ vis, in recto vivendi genere latet: quo nomine omnes calidiores potus, cereviſias ſpiſſiores, ac valde ſaturatas, liberaliorem vini potationem, cibos crudos, ſalitos, flatulentos, acidos, nimium caſei uſum, fortiorem corporis exercitationem, maxime quæ per equitationem fit, & animi commotiones, inprimis mœrorem, cane pejus ac angue vitare oportet. Contra in locum potus ordinarii, cereviſia triticea, leviori, quæ nullam fovet aciditatem, nec flatus gignit, ſed promte vias permeat urinarias, uti; aut ſi hæc non in promtu fuerit, ſequens decoctum potare expediet: Recipe radicis chinæ, ſcorzoneræ ana uncias quatuor, cichorei unciam, ſeminis fœniculi drachmas tres. Conc. cont. D. S. ſpecies, quarum una cum dimidia uncia ex binis aquæ

aquæ menſuris, per horam decoquatur dimidiam.

Præterea operam præſtabit egregiam infuſum theiforme mane ad ſex vel ſeptem vaſcula ſorbillandum, quod ſic parari poteſt: Recipe herbæ veronicæ manipulos duos, ſummitatum milleſolii manipulum unum, radicis glyzirrhizæ unciam unam. Conc. Cont. D. Tum inter aquas minerales commendo acidulas Schwalbacenſes, per quatuor hebdomades ad ipſam ſcatebram potandas, & tum ſubjungenda balnea, quæ vocant *Echlangen-Bad*, valde ſuadeo. Quemadmodum porro omnia purgantia, quæ tormina excitant, præſertim ſolia ſennę, probe ſunt fugienda: ita e contrario leniora laxantia, maxime infuſum mannatum, etiam ſub acidularum potatione, nonnunquam ſumere conveniet. Tale hoc eſſe poteſt: Recipe mannæ electæ uncias duas, cremoris tartari, terræ foliatæ tartari ana drachmam ſemis; coque & ſolve leni calore in aquæ florum acaciæ unciis quinque; colaturæ adde olei de cedro Italici guttas quatuor. M. D. pro una doſi. Nec alienum erit, bis quotannis ex vena in pede tuſa, ſex vel ſeptem cruoris detrahere uncias. Non minus egregio cum fructu, tam præſervandi, quam curandi fine, adhiberi poſſunt liquor meus anodynus, & pulvis pręcipitans, humorumque temperans acrimoniam: quibus, ſi defecerint, & ſpiritum nitri dulcem, & pulverem, ex lapidibus cancrorum, matre perlata ac nitro depurato confectum ſubſtituere licet. Contra podagricos dolores, externis emplaſtris ac unguentis uti, nihil eſt niſi oleum camino addere; melius eſt, ſolutis paululum tormentis, ad roborandas debilitatas partes, ſpiritu vini camphorato, balſamo meo vitæ nupto, pedes veſperi inungere. Quibus conſiliis ſi aures dederit generoſus æger; de felici curationis eventu neutiquam dubito.

CASUS LXXV.

De calculo renum inveterato, cum hernia ſcrotali.

Vir quidam, duos & quadraginta annos natus, temperamenti ſanguineo-cholerici, decimo jam quarto ætatis anno tormenta a calculo renibus illata ſenſit, tumque primum lapidem ex rene ſiniſtro excrevit. Ab eo tempore ad hanc uſque diem ren ſiniſter ab omni dolore manſit liber: atque calculi, quos poſthæc reddidit, præſertim illi duo, ætatis vigeſimo ſecundo anno excuſſi, ex dextro ſemper rene propullularunt; nec niſi levioribus ac brevioribus ſtipati fuerunt paroxyſmis. Octo jam excurrerunt anni, cum inito matrimonio, priſtino malo frequentius agitari cœperit: ſiquidem non modo prioribus conjugii annis, poſt atrociores dolores, modo grandiores, modo minores abierunt calculi; verum etiam noviſſime elapſa æſtate urina ſæpius, cum multis arenulis candidioribus, rubelliſque calculis referta, abſque doloribus, fere profluxit. Præterea ante binos annos, autumnali pariter ac vernali tempeſtate, febrem toleravit tertianam; quæ uſu corticis Peruviani ſemper debellata, ultimo vere ſiluit, & non niſi Auguſto rediit menſe. Sed poſt binas acceſſiones ſponte conquievit; & ſuetum poſt ſe traxit calculoſum paroxyſmum. Neque vero priſtinis par erat; verum atrocioribus ſymptomatibus ſtipatus per octo inhærebat hebdomades. Namque dolores in dextrum renem incumbebant aſſidui; frequentes vexabant vomitiones, & ingens omnium ciborum faſtidium; urinæ mingebantur interdum cruentæ, cum nullo calculi proventu: vires ſenſim proſternebantur, & ſanguis, qui ob metum febris ſymptomaticæ, aut inflammationis renum, ex vena detrahebatur, cruſta inflammatoria obductus adparebat. Adhibitis convenientibus medicinis, tandem remittebant & vomitus, & ciborum faſtidium; ægerque adpetitum, ac vires recuperabat adeo,

ut abſque moleſtia cunctis muneribus fungi, ambulare, curru vehi, decumbere jam poſſit. At vero urina adhuc eſt diluta, pallida, nonnunquam ſubcruenta; dolor ſtabilis in regione dextri renis, lumborumque inhæreſcit, mox levior, mox gravior; nec per tres jam menſes, more alias ſueto, arenulæ abierunt: quæ ſymptomata metum utique faciunt, ne major lapis renem dextrum occupet, eique graviſſimas minetur læſiones.

Præter hunc affectum, alius adhuc eſt, qui permultam ægrotanti figit crucem. Nimirum quam ſibi juvenis contraxit, adhuc geſtat herniam, enteroceles nomine a medicis inſignitam; qua portio omenti ac inteſtini cujuſdam in ſcrotum delapſa videtur. Hæc vero ad trigeſimum nonum uſque ætatis annum, nullam prorſus creavit moleſtiam; & licet teſticulus dexter ſiniſtro ſemper major fuerit, atque durior, ægrum tamen neutiquam impedivit, quo minus equo vehi, ac fœcundis defungi potuerit coitibus. Sed a tribus annis, obtuſum ac quaſi tenſivum dolorem in inguinis dextri regione perſenſit, & ipſe tumor herniosus magis grandeſcere cœpit: quos effectus æger partim atrocioribus a calculo tormentis, partim catharralibus, quas ſæpenumero toleravit, affectionibus imputavit. Et quamvis hi dolores in dextra inguinis regione ſint leviſſimi; attamen cum aſſidui inhæſerunt, & ſiniſtrum quoque latus occupare minantur; veremur utique, ne ex hac hernia ſimpliciori tandem fiat incarcerata. Ea enim, dum valde inveteravit, nec manu perita reponi, nec ullis ſubligaculis coerceri poteſt.

Neque ceterum ignorari oportet, ægrum per plurimos annos circa utrumque æquinoctium venam præbere tundendam; victu uti perquam regulari; non niſi triticeam potare cereviſiam, & ad excandeſcentiam eſſe faciliſſimum. Non minus congeſtiones varias, flatulentias hypochondriacas, & alvi ſegnitiem, abſque ullis hæmorrhoidalis fluxus notis, crebro patitur; aſſiduumque pedum ſentit frigus; qui ſimul intumeſcunt.

Quæ cum ita ſint, judicium conſilium que tuum, Vir illuſtris, flagitamus; & ad ſequentes quæſtiones benevolam expectamus reſponſionem: 1) Quæ remedia calculoſæ renis dextri affectioni opponere liceat, ut præſens tuto eliminetur calculus, & imminens renum inflammatio, vel ulceratio arceatur?

2) Quæ in uſum vocanda ſint præſidia, ſi forſan calculus in ureteris intraverit canalem?

3) Anne ſit impoſſibile, herniam reponere; numnam nulla ſint auxilia, quibus, debilitati cum toto nervorum ſyſtemate, proceſſus peritonæi adeo roborari poſſent uti nec major eorundem relaxatio, nec incrementum herniæ, nec inteſtinorum incarceratio debeant timeri?

4) Num naturæ ac conſtitutioni ægrotantis ſit conveniens, præſervatoriam curationem quotannis inſtituere, qua ventriculus, cuncta viſcera, totumque nervorum genus confortetur, alvi excretio promoveatur, flatus diſcutiantur, circulus humorum æquabilis reddatur, & hinc recenſita mala præcaveantur?

CONSULTATIO.

GRavia ſunt, quæ ſpectatiſſimum ægrotum immaniter tractant, vitia; quibus conſulturus, ſimulque propoſitarum quæſtionum priori: Quæ remedia calculoſæ renis dextri affectioni opponere liceat, ut præſens tuto eliminetur calculus, & imminens renum inflammatio, vel ulceratio arceatur? ſatisfacturus: non omnino poſſum, quin ſatis arduam dextri renis labem, ejuſdemque non modo nimiam relaxationem, verum etiam ipſam ulcerationem ſuſpicer: unde partim urinæ ſubcruentæ, & ab extravaſato ſanguine tinctæ, partim ſabuli, calculique mictio ſuam petunt originem. Jam igitur ea eſto maxima curationis intentio, ut mali tam inveterati ulterius incrementum præpediamus, majorem inflammationis, ulceriſque progreſſum inhibeamus, atque metuendam lentam ac hecticam febrem præſervemus. Quibus ſcopis aſſequendis, conſultiſſimum judi-

co,

ſo, ut more hactenus ſueto, ter quotannis vena in pede ſecetur, ſanguiniſque ſex vel octo detrahantur unciæ: cui operationi Februarius, Junius ac October menſes ſunt opportuniſſimi. Deinceps egregie conveniet potatio acidularum Selteranarum, lacti aſinino nuptarum: quæ, ſorbillata quotidie menſura una cum dimidia, & interpoſito ſingulo octiduo laxante quodam, per ſex continuandæ ſunt hebdomades. Laxans etiam ſub initium potationis aſſumi debet, & hoc fine vel quindecim pilularum mearum balſamicarum, vel infuſum mannatum erit proficuum, quod ſic ſe habet: Recipe mannæ electæ unciam cum dimidia, rhabarbari electi drachmas tres, cremoris tartari ana drachmam, coque & ſolve leni calore in aquæ petroſelini unciis quinque, colaturæ adde liquoris anodyni guttas 20. olei de Cedro guttas tres. D. pro una doſi. In hiſce ſane renum vitiis acidulis Selteranis, cum lacte aſinino mixtis, nihil deprehendi ſalubrius; quippe quæ ſanguinem a ſordibus purificant, acrimoniam temperant, & ipſi opitulantur ulcerationi: lacti vero aſinino etiam vaccinum ſubſtitui poteſt. Ad roborandas porro debilitatas partes, haud ludetur opera, ſi æger ſcrupulos duos pulveris mei præcipitantis, alternis veſperis ex aqua pura fontana ſumſerit; cui etiam ſcopo utique ſatisfaciet liquor meus anodynus, alternis pariter diebus ad viginti guttas, ex aqua frigida capiendus. Hoc enim remedii genus non modo in ipſis paroxyſmis, horrendos mitigat dolores; verum etiam præſervandi fine ad roborandas debiles partes, magnam poſſidet efficaciam. Neque minus congruum erit, ſingulo mane infuſum theiforme ſorbere, cujus ſequens ſit formula. Recipe herbæ veronicæ, ſummitatum milleſolii ana manipulos duos, radicis liquiritiæ unciam dimidiam, ſeminis fœniculi drachmas duas. C. C. D. Et cum denique ad hypochondriacas paſſiones inclinet æger; non ſine fructu ſingulari adhibebit Elixir noſtrum viſcerale, tanquam præſtantiſſimum ſtomachicum, minus ſpirituoſum, quod ter quavis hebdomade vel ſub epulis vel hora quarta pomeridiana ad ſexaginta guttas ſumi poteſt.

Hiſce ſimul quarta quæſtione ſoluta, ad alteram: Quæ in uſum ſint vocanda, ſi forſan calculus intraverit ureteres? reſpondendum duco: quod tum nihil ſit accommodatius, quam alvo per clyſteres domeſticos, largiter oleoſos ſoluta, aliquot cochlearia olei amygdalarum dulcium, cum viginti liquoris anodyni guttis ex juſculo tepidiori devorare; & loco dolenti veſicam decocto, ex floribus malvæ, ſambuci, chamæmeli vulgaris, ſemine cymini & lacte parato plenam adplicare: quibus ſpaſmi, doloreſque ſopiuntur, & partes paulisper relaxantur, ut commode tranſire poſſit calculus.

Et quod denique tertiam quæſtionem attinet: Anne proſtent remedia, quibus relaxati proceſſus peritonæi ita queant corroborari, ut præcaveatur herniæ incrementum, & incarceratio inteſtinorum? duo ſunt, quæ hoc fine uſurpanda ſuadeo medicamina. Interne nimirum quatuordecim pilularum balſamicarum vel mane vel veſperi nonnunquam devorentur; ut earum ope ſordes pariter ac flatus, herniæ incrementum procurantes, eliminentur. Extrinſecus vero ad inguinalem regionem emplaſtrum de meliloto, cujus uncia cum binis camphoræ ſcrupulis ſit permixta, imponere, & locum affectum ab omni frigore probe munire expediet.

CASUS LXXVI.

De affectu nephritico ſimplici.

PLurimum Reverendus vir, temperamenti cholerico-ſanguinei, a teneris ſtudiorum amantiſſimus, poſt vitam per ſeptennium in Academiis ſub ſatis integra valetudine abſolutam, ſex annos munere ſcholaſtico, tædii pathematumque pleno tranſegit. Neque tamen minus rectiſſime valuit, niſi quod tandem pectoris adfectionibus premeretur; quæ vero, poſtquam munus, in quo crebra equitatione corpus movere potuit, ſubierat, penitus ceſſarunt; & ille, huic offi-

officio per decennium præfectus, præter catharralem, & interjecto biennio tertianam febres, nullis ſuccubuit morbis. Tum alio eccleſiaſtico ornatus munere, vitam ingreſſus eſt magis ſedentariam: in qua non niſi autumno, atque vere, ad viſitandas eccleſias, brevibus fungebatur itineribus; nec in hoc vitæ genere, quinquaginta jam annos natus, habebat, de quo conquereretur. Hæmorrohoides nunquam ipſi fluxerunt; ſed nonnunquam tumor fabam magnus, ani regionem occupavit, ſemperque ſponte evanuit. Præterea a quatuordecim jam annis venam ſingulo anno in brachio tundendam curare ſuevit; quæ ſuaſu medici ſemel in pede ſecata, & circa autumnale elapſi anni æquinoctium ob gravia negotia plane non inciſa eſt. Ceterum diætam obſervat ſtrictiſſimam; ſpiritum vini fugit, nec vinum, niſi inter convivia, parciſſime bibit; cereviſiæ vero levioris unam cum dimidia ſub epulis potare ſolet menſuram. Natus quoque eſt parentibus ſaniſſimis, præter quod mater ante triginta annos ex calculo laboraverit; quæ abhinc ad hoc uſque tempus bene habet. Neque ipſe calculoſam unquam perpeſſus eſt affectionem, niſi quod interdum ſabulum rubicundum matulæ adhæſerit, quod medici pro ſaburra ſcorbutica habuerunt.

Verum enimvero, elapſo circiter anno, ſumtiſque forſan in prandio tribus vini Franconici hauſtibus, repente veluti ſtranguria prehendebatur; dolores in ſiniſtro lumborum latere gravativi ac tenſivi per dorſi ſpinam, juxta ureterum tractum aſcendebant, & ipſum lecto affigebant; ſed adplicatis ſacculis calidioribus, ſumtiſque pulveris antiſpaſmodici binis portionibus, intra tres horas remittebant. Poſtridie eodem tempore revertebantur eædem paſſiones, nec obſecundabant dictis pulveribus: mictionis potius aſſiduum urgebat deſiderium, urina vero guttatim exprimebatur, & graves dolores, iique tenſivi atque preſſorii ſiniſtro reni incumbebant: ipſum lotium copioſum demittebat ſedimentum, ac tandem ſabulum, cum nullo calculo. Tandem hora matutina tertia remittebant hæc ſymptomata, impoſitoque lumbis ſacculo diſcutiente, qui flores chamæmeli habebat, oleoque nervino illis inuncto prorſus evaneſcebant. Vix elapſo octiduo recrudeſcebant, & per octo horas, utut leviora inhærebant, atque moleſto ad alvum deponendam niſu, atque fæcum primo, tumque pituitæ albæ excretione ſtipata erant. Talis paroxyſmus poſthæc bis ſingulo menſe rediit, & nec horrores, nec vomitus, ſed largos ſudores ſemper habuit comites: neque etiam extra paroxyſmum a perpetua circa internum urethræ orificium preſſione æger immunis erat.

Conſulti Medici ordinabant infuſum antinephriticum, pilulas polycreſtas, tincturam tartari, varios pulveres, pediluvia, quin & liquorem anodynum mineralem; quibus quidem muneri ſuo fungendo reddebatur idoneus, attamen moleſtam illam preſſionem per intervalla patiebatur: quæ nec tuſa in pede vena, ſed pauco detracto ſanguine, mitigabatur; nec per inſtitutam ſequenti æſtate peregrinationem depelli poterat, licet ſub hac melius haberet, & majori ciborum frueretur adpetitu. Miſſio ſanguinis, quæ noviſſimo æquinoctio autumnali inſtitue batur, mitigare videbatur gravativam illam in orificio veſicæ moleſtiam, cui pungens per vices jungebatur dolor; ſed illa mox revertebatur, & præcipuum eſt incommodum, de quo jam conqueritur æger.

Inprimis verſus epulas invadit; ſed, quamdiu his utitur, penitus ſilet: ſumtum infuſum quoddam calidum, aut potam ordinariam cereviſiam, vehementes excipiunt ad mingendum ſtimuli, cum ardore in urethra, & ſæpenumero tenſivis lumborum doloribus juncti: tumque redditur urina tenuis abſque ſedimento. Sed quam jejunus mingit, citrino colore imbuta, & diluta eſt; ac poſt aliquam moram, farinaceum ad matulæ fundum deponit ſedimentum, quod agitato vitro, nubis inſtar aſcendit, tumque arenulas intermixtas oſtendit. Quum itaque malum adhuc recens, tamen pertinax videatur: opportunum utique judicat æger,

ut

ut ipſi obviam eatur, & ob illam cauſſam Tuo, vir illuſtris, uti cupit conſilio.

CONSILIUM.

Morbus, quo Vir plurimum Reverendus divexatur, adhuc eſt nephriticus ſimplex; qui niſi tempeſtivis præſidiis oppugnetur, metum omnino facit, ne in calculoſum tranſeat. Hujus autem origo non modo hæreditariæ, & a matre acceptæ diſpoſitioni; verum etiam ipſi ægrotantis ætati, quæ virilis eſt, ac denique intermiſſæ ſectioni venæ debetur. Cauſſa mali hæret in uretere ſiniſtro, ubi in veſicam ingreditur, non a calculo, ſed mucagine ſpiſſa, ſabulo permixta obducto: unde lotii deſcenſus in veſicam impeditur, & violenti ſpaſmi, doloreſque in uretere, veſica, urethra, ac vicino recto inteſtino ardentes, ſuos mutuantur natales. Præterea ſpaſmorum iſtorum atrocia, libero humorum per venas hæmorrhoidales itineri, obex ponitur; ideoque partim tuberculorum anum obſidentium, partim teneſmi, atque excretionis materiæ pituitoſæ pellucidæ ratio luculenter patet. Præcipuus autem fomes, ex quo ſaburra pituitoſa ac arenoſa, ureteribus impacta, propullulat, non niſi in rene latet ſiniſtro: in quo, malo diutius perſeverante, ob tonum nimis laxum ac debilitatum, calculoſa concrementa facillime poterunt generari.

Quo igitur convenientes ferantur ſuppetiæ; neceſſarium ante omnia duco, ut vena in pede circa quodvis æquinoctium, quin etiam æſtivum ſolſtitium, regulariter incidatur. Deinceps adventante vere, curationem cum acidulis Selteranis oportet inſtituere; quæ etiam præſenti tempore, ſi tres earum partes cum una vini Moſellani fuerint permixtæ, vicem potus ordinarii commode explebunt. Tum excellentem operam pollicetur liquor meus anodynus; cujus quadraginta guttæ, cum pulveris præcipitantis drachma dimidia maritatæ ex hauſtu aquæ frigidæ, tam in ipſo paroxyſmo, quam extra illum alternis veſperis aſſumi poſſunt. Non minus ſingulo mane, ſex circiter vaſcula infuſi theiformis ſorbillare convenit, quod ſic ſe habet: Recipe herbæ veronicæ, ſummitatum milleſolii aua manipulos duos, ſeminis fœniculi drachmas duas. C. C. D. Præſertim vero alvi lubricitati ſemper ſtudendum eſt; cui ſcopo vel clyſteres, vel manna, pondere unciæ unius cum cremoris tartari drachma aſſumta, optime faciunt ſatis. Neque minorem utilitatem ſpondent moderatæ corporis exercitationes; ſub quibus pariter ac omni reliquo tempore, pedes & dorſum in æquali conſervari debent calore. Extrinſecus denique, ſi dolorum nimia fuerit pertinacia, convenientiſſime loco affecto adplicabitur veſica, lacte calido, cum floribus ſambuci ac chamæmeli decocto repleta.

Relatio ulterior.

Recte & ex præſcripto uſus eſt æger commendatis præſidiis, ſed Selteranas aquas, cum illarum haud fieret particeps, potare non potuit. Accidit autem, ut dum corpus aliquando ſub itinere vehementer concuteretur, hæmorrhoides erumperent, & per octo dies moderatæ fluerent: unde quidem magnum cunctorum ſymptomatum levamen eſt inſequutum; at preſſio circa veſicam, urinæ ardor, atque ſabuli mictio inhærent. Quare ulterius petit auxilium.

Commendavi itaque, ut uſui præſcriptorum medicaminum diutius inſiſteret, & corporis exercitio ſedulo ſtuderet; quoniam affectus ejuſmodi, temporis diuturnitate potiſſimum expugnantur. Præterea vero, cum acceſſerunt hæmorrhoides; pilularum balſamicarum quatuordecim nonnunquam capiendas ſuaſi.

CASUS LXXVII.

De dolore nephritico cum numeroſa calculorum excretione:

Vir quidam illuſtris, annorum quadraginta ſex, temperamenti ſanguinei, robuſtæ conſtitutionis, parentibus ſaniſſimis natus, & a teneris rectiſſime

me valens, venatoriæ rei ſemper fuit amantiſſimus, atque ruſticulas venando perſequuturus, in locis humidis ac paludoſis ad ventrem uſque obambulare ſolitus, inſignem non raro toleravit refrigerationem. Hinc ad hanc uſque diem tanto frigore algent pedes, ut nec calidiſſimis foveri queant linteis. Præterea per decem jam annos, ſingulo fere menſe, cruorem per ſedales venas excernere ſuevit copioſiſſimum; neque minus quotannis, nonnunquam bis venam tundendam præbuit; & per totum illud tempus a cunctis inteſtinorum torminibus, aut ſpaſmodicis vel hypocondriacis ſymptomatibus vixit immunis.

Verum tertius jam agitur annus, ex quo acerbiſſimi, atque more infixi aculei pungentes dolores in renem ſiniſtrum incumbebant, tanta acerbitate, ut eger nec ſtare, nec ambulare poſſet. Interdum excurrebant hæc tormenta ad imum ventrem; vomitibus, ac ſummo ciborum faſtidio ſtipata; & binis abhinc annis calculorum triginta duo uno impetu ſub atrociſſimis doloribus excernebantur; cunctorumque ſymptomatum levamen poſt ſe trahebant. Neque vero ab illo tempore conquieſcebant tormenta a calculo illata, ſed per intervalla cum vomitione, atrocique ad alvum, urinamque reddendam ſtimulo, tanta ſæpius adfligebant ferocitate, ut morti videretur vicinus; donec tandem lapides cum multa pituita excuſſi, ſolamen inferrent. Interim ſingulis binis menſibus fluebant hæmorrhoides; & poſt fortiorem equitationem, cruenta ſæpenumero mingebatur urina.

Victu ceterum ſatis ordinato utitur, niſi quod acidis interdum delectetur cibis; vinique vel Rhenani, vel Moſellani unicam quotidie potet menſuram. Tandem Carolinas thermas ſub recto regimine per viginti duos bibit dies; ſubque hac potatione decem, viginti, quin triginta quotidie excrevit calculos. Urina profluxit craſſa, ac uberrimo muco plena, qui ſiccatus, & candentibus injectus prunis, volatilem ac fœtidiſſimum ſparſit odorem. Calculi fuerunt albicantes, vel potius horum confractæ partes; &, quod reliquum eſt, ab uſu dictarum thermarum bene habuit.

Ex his luculenter adparet, atrocium paſſionum, quibus vir illuſtris male habetur, cauſſam, concremento calculoſo, renem ſiniſtrum obſidenti, & inde per meatus urinarios ad veſicam devoluto in acceptis eſſe ferendam. Quum igitur thermæ Carolinæ non ſine inſigni fructu adhibitæ fuerint: ſcire deſideravit æger, num ipſi balnea Tœplicenſia ſint profutura; atque quibus remediis graviora ſymptomata ſubinde poſſint præcaveri?

Quod ergo attinet horum balneorum uſum; ego quidem illum minime diſſuadere poſſum. Namque hæ thermæ ob leviores, ac ſubtiliores, quas fovent, aquas, potenter penetrant cutis poros, tumque fibras tenſas emolliunt, motum ſanguinis ad partes exteriores, totumque corpus egregie promovent, hinc circulum humorum per interiora reddunt æquabilem, omneſque ſpaſmos, ac dolores, vi blandi caloris pariter, ac humiditatis demulcent. Sed probe cavendum, ne juſto ſint calidiores hæ aquæ; quare feliciori ſucceſſu ex ſcatebra intra conclave deportantur; ibidemque illis tepidioribus, & affuſione calidioris in æquali tepore conſervandis, ſingulo mane umbilico tenus per integram horam inſideatur. Tum lectus petatur, & hauſtis in eo aliquot infuſi theiformis vaſculis, lenis expectetur ſudor. Hæc, ſi contulerint, per ſex continuari poſſunt dies; quod ſi vero ſanguinem nimis commoverint, & urina plane cruenta adparuerit; abſtinendum ab illis, & potius pediluviis, quibus ſingula veſpera pedes ad genua uſque immittantur, utendum ſuadeo; quæ etiam, ſi mane in balnea deſcenditur, veſperi adhibere licet. Quæcunque horum præſidiorum in uſum vocentur; præſtat, ut eo melius orgaſmi ſanguinis ſopiantur, veſperi, vel portionem pulveris mei præcipitantis, vel quinquaginta liquoris anodyni guttas adſumere; atque ne ſegnis ſit alvus, ſub epulis pruna cocta, vel paſſulas comedere; hiſque minus ſufficientibus, unciam

mannæ, cremoris tartari drachmæ uni nuptam mane ex juſculo quodam devorare.

Abſoluta hac curatione, redux factus vir illuſtris, ut ſingulo mane pariter ac hora pomeridiana quarta per quatuor ſucceſſive hebdomades, quatuor vaſcula ſequentis infuſi theiformis ſorbeat, etiam atque etiam hortor; Recipe radicis altheæ, eryngii ana unciam unam, herbæ veronicæ, hederæ terreſtris, ſcabioſæ, urticæ mortuæ, fragariæ, conſolidæ ſaracenicæ ana manipulum unum, ſummitatum millefolii, florum malvæ, hyperici, chamomillæ vulgaris ana manipulum ſemis, ſeminis fœniculi, aniſi ſtellati, nitri purificati, ana drachmas duas, Conc. Cont. D. S. ſpecies; quarum uncia dimidia cum menſura aquæ puræ dimidia coquatur. Excellentiſſima enim eſt, quam hoc decoctum in purificandis renibus, eorumque ulcere conſolidando præſtat, virtus.

Quod autem jam attinet præſervatricem medelam: notari primum meretur, quod recta ſit ineunda victus ratio. Quo nomine cuncta acida, tam edulia, præſertim acetum, quam potulenta, veluti ſunt Rhenana, vel Moſellana vina omni ſtudio evitare oportet; quorum in locum ad roborandum ſtomachum, hauſtus vini generoſi dulcioris ſub epulis concedi poteſt. Cavere porro convenit ab omnibus cibis flatulentis, lacticiniis, caſeo, fortiori corporis motu, maxime per equitationem, & omni refrigeratione.

Deinceps conſultiſſimum erit, ter quotannis, nimirum Februario, Majo, atque Septembri menſibus venæſectionem in pede celebrare; atque pediluviis, quæ ex aqua fluviatili, floribus chamæmeli, cineribuſque clavellatis parantur, crebro uti. Potus ordinarii loco commode inſerviet hoc decoctum: Recipe radicis ſcorzoneræ, graminis, fœniculi, aſparagi ana uncias duas, corticis ligni ſaſſafras, ſeminis fœniculi, nitri depurati ana drachmas duas inc. cont. D. S. ſpecies quarum uncia una cum dimidia, ex menſura una & ſemis aquæ puræ, addita paſſularum minorum uncia ſemis, per horam dimidiam decoquatur.

Ut porro ſaburra acida, tanquam pabulum concretionis calculoſæ, temperetur, mucus reſolvatur, ac per urinam evacuetur; bis quavis hebdomade, vel mane, vel veſperi drachmam dimidiam ſequentis pulveris capiendam ſuadeo: Recipe lapidum cancrorum unciam ſemis, lapidis lyncis, cochlearum uſtarum, ſeminis lycopodii, arcani duplicati, nitri depurati, ana drachmam unam, olei macis guttas ſex, M. F. pulvis. Alvus ſi fuerit clauſa, tam intra, quam extra paroxyſmum; evitatis omnibus purgantibus, beneficio clyſterum, ex decocto avenaceo, floribus chamæmeli, oleo amygdalarum dulcium, butyro, atque ſale communi confectorum ſolvenda; vel manna interne cum oleo amygdalarum dulcium ſumta molienda eſt.

Et denique in ipſis paroxyſmis, ſi magna urget dolorum vehementia; præſtantiſſimam opem ferent, vel liquor anodynus mineralis; vel ipſum oleum amygdalarum dulcium, ſucco citri nuptum, & ex juſculo capiendum; vel etiam balnea, ex iiſdem, quę pediluvia conſtituunt, ſpeciebus parata. Quibus, ſi futuro vere, thermarum Carolinarum potatio adjungatur; de feliciſſimo curationis eventu nullus dubito.

CASUS LXXVIII.

De mictu cruento.

Puella duodecim annorum, temperamenti ſanguinei, corporis tenerioris, infantilibus nondum perfuncta morbis, patre ex incoercibili hæmoptyſi mortuo, matre vero, quæ ſanguinis, ſuccorumque pleniſſima eſt, nata, a teneris ferme ad hoc uſque tempus, ſanguinem cum urina reddere ſuevit, hiſque ſimul cruciatur ſymptomatibus. Color faciei primum expalleſcit, ipſa toto corpore languet, adpetitus ciborum perit, præſertim carnes abhorret, nauſea fit, mentis incidit deliquium; tum meitur urina craſſa, inſtar cerevisiæ, & ubi per quietem

rem ſubſedit; ſedimentum nigricans cernitur. Sæpius atrocia junguntur tormenta; tumque antecedit horror, ſequitur æſtus ac ſitis, atque ſuccedunt dolores in regionem ſiniſtri, noviſſime etiam dextri renis, incumbentes, & abhinc ad oſſa pubis, fundumque veſicæ excurrentes. Præterea crus affecti lateris obtorpeſcit; tandemque vomendi ſuperveniunt conatus, ac ipſæ vomitiones, dolorum levamen inferentes. Quando igitur tormenta, infuſis clyſteribus, datiſque convenientibus medicinis, poſt aliquot dies conquieverunt; mictio adhuc per quoſdam dies fertur cruenta, abſque ſabuli nota; tum redeunt vires, lotium fit tenue ac naturale, ægra recuperat adpetitum, ſomnumque rectiſſime valet, donec poſt intervalla quatuor, vel ſex hebdomadum, abſque ullis cauſſis datis, revertatur idem paroxyſmus.

Oppugnatum hactenus fuit hoc malum variis medicaminibus; datum nimirum extra paroxyſmos eſt infuſum theiforme ex herba conſolidæ ſaracenicæ, pyrolæ, radice altheæ, ac ſymphyti concinnatum; detractæque ex vena in pede pronuper tuſa, binæ circiter cruoris admodum ſpiſſi unciæ, eo effectu, ut a paroxyſmis longius fuerit otium. Potavit porro ægra acidulas Uberlingenſes, prope Ulmiam ſitas, per tres hebdomades, iiſque in balneo uſa eſt. Sub hac curatione ſiluerunt quidem cuncta ſymptomata; at ea abſoluta, omnino redierunt, & præter conſuetudinem, prævio calore præternaturali, effloreſcentia macularum nigrarum, inſtar morſus pulicum ſtipata fuerunt; quæ tamen quinto morbi die cum æſtu ſponte evanuerunt; atque alvi ſolutionem reliquerunt. Abhinc continua ferme fuit ſanguinis mictio; nec ullis paruit medicinis, quas inter trochiſcos de Carabe cum bolo armena mixtos aſſumſit: attamen juncti dolores, adhibito remedio, quod ex pulveribus radicis altheæ, farina hordei, bolo armena, ſpeciebus diatragacanthe frigidis, ſemine portulacæ, radice liquiritiæ, & ſacharo penidio, paratum, inque lacte calido datum fuit, protinus remiſerunt. Nec irritus olim fuit effectus pulverum præcipitantium cinnabarinorum, nitroſorum, liquoris anodyni mineralis, eſſentiæ millefolii ac caſcarillæ nupti, ac tincturæ antimonii acris &c. nihilo tamen minus adhuc inhæret morbus: cujus medelam flagitamus.

CONSULTATIO.

Rariſſima ſane, notatuque digniſſima eſt mictio illa cruenta, cujus cauſſa conſultus ſum, cujuſque tam diuturnæ, & cum primis fere incunabulis invadentis, mihi per annos quinquaginta facienti medicinam, nullum ſane occurrit exemplum. Namque cum hic morbus, ſenili potiſſimum ætati ſit proprius; admiratione dignum eſt, quod jam in tenera ſe exſeruerit infantia. Et niſi forte corruptio ulceroſa renes occupaverit, ſpem foveo certiſſimam, fore ut accedente menſtrua excretione hæc moleſta ceſſet adfectio. Ut autem interea, quantum fieri poteſt, malo feramus ſuppetias; conſultum judico, ab omni vino ac cereviſia abſtinere, & pro potu uti decocto ſequenti: Recipe ligni ſantalini flavi, rubri, lentiſci ana unciam unam, radicis ſcorzoneræ, chinæ, raſuræ cornu cervi ana uncias tres, florum papaveris rheados pugillos quatuor, corticis ligni ſaſſafras unciam dimidiam. C. C. D. S. ſpecies, quarum uncia una cum dimidia ex binis aquæ menſuris, per tres horæ quadrantes, additis paſſulis minoribus, decoquatur. Quod ſi haud arriſerit: illud alternari poteſt cum ſero lactis dulci, ſequenti ratione parando: Lactis caprini recentis binæ menſuræ, ſucco citri, quantum cochlear capit, permixti, leniter coquantur, tum, ut caſeoſa ſeparetur ſubſtantia, percolentur, & denique cum drachmis duabus oculorum cancrorum, & dimidia mellis uncia maritentur, proque uſu aſſerventur.

Preterea non ludetur opera, ſi bis quavis hebdomade alvus blande purgetur, cui ſcopo ſequens inſervit pulvis: Reci-

pe rhabarbari ſcrupulum unum, eremoris tartari grana duodecim, nitri grana tria. M. F. pulvis. Nec incongruum erit, alternis veſperis ſequentem pulverem aſſumere: Recipe radicis glyzirrhizæ, oſſium ſepiæ ana drachmas duas, ſuccini præparati, ſeminis lycopodii ana drachmam unam. M. F. pulvis, cujus ſcrupulus pro doſi capiatur. Extrinſecus ad lumborum regionem, ubi renes ſiti ſunt, adplicare juvat hoc emplaſtrum: Recipe emplaſtri ſpermatis ranarum unciam unam, ſachari ſaturni drachmam unam, camphoræ grana duodecim. M. Ceterum rectam vivendi rationem obſervare oportet, & præſertim a cibis acidis, ſalitis, pomis, omnibus diureticis, utut leviſſimis, & corporis refrigeratione ſedulo cavere.

CASUS LXXIX.

De mictu cruento per quam raro.

Vir quidam ſexagenarius, anno milleſimo ſeptingenteſimo decimo ſeptimo, nocte, quæ Calendas Januarii antecedebat, vehementibus coli doloribus, quibus jam antea ſæpius laboraverat, ex improviſo corripiebatur, cum mingendi difficultate ſtipatis. Colica poſt paucos remittebat dies; at mictus deſiderium inhærebat perpetuum, & abſque manifeſta cauſſa exacerbabatur. Accedebat tandem cruenta mictio, & ſæpius per octo, quinquatuordecim durabat dies; tum reddebatur denuo dilutum, ac tenue lotium, ſed cum perpetuis doloribus. Hæc ſcena per ſeptem anni quadrantes ludebatur; in caſſum adhibitis varii generis medicaminibus, ipſiſque Egranis acidulis. Anno 1718. menſe Septembri, prævia in pede venæſectione, quædam hirudines ano admovebantur, atque laxantia cum mundificantibus juncta propinabantur: quibus factum eſt, ut ſinceri ſanguinis effluxus ceſſaret, ſed urina refrigerata copioſum, idque rubicundum ſedimentum deponeret, & denique moleculas congrumati ſanguinis ſecum veheret. Harum molecularum ultra viginti, quarum nonnullæ digiti minimi longitudinem adæquantes, peculiari membrana inveſtitæ erant, quædam carneam prorſus induerant naturam, menſe Novembri intra paucos dies excernebantur; atq; tum quieſcebant quidem cuncta ſymptomata, ſed mictus dolorificus pertinaciter inhærebat. Tandem ſuperveniebat colica nephritica, omnibus, quæ ſolita ſunt ſymptomatibus conſtipata; qua remittente, bini calculi inſtar ſeminis excutiebantur; quales etiam poſt quatuordecim abhinc dies, prægreſſa eadem colica, in matula cernebantur.

Ab eo tempore urina eſt limpida, tenuis, abſque omni ſedimento, attamen frequentiſſimus urget ad eam reddendam ſtimulus; ipſum lotium ægre mittitur, ſed nunquam prorſus retinetur; anum cruciat perpetuus ardor, atque teneſmus; nec minus glandi dolor pungens, ardenſque incumbit, & exinde ſæpenumero ad perinæum uſque excurrit, cum rigida penis tenſione: alvus raro reſpondet; venter ſcatet flatibus, crebri ſunt ructus, ac vitiata ciborum cupiditas. Motus ſuccuſſatorius corporis, & præſertim circa lunæ mutationes, quælibet vel leviſſima malum exaſperat motitatio; ſomnus ob continuum mingendi deſiderium interrumpitur; vires ſibi conſtant, ſed omnium rerum ſummum eſt tædium. Dorſum, oſque ſacrum tormentis caret; at in pubis regione extrinſecus creber ſentitur pruritus; interne gravativus percipitur dolor, in dextro potiſſimum latere conſpicuus, & a tuſſi vel ſternutatione exaſperatur. Glandi ſæpius inhæret ſenſus, ac ſi lotium ſponte exſtillaret; quod tamen non fit; licet interdum præter voluntatem effluat.

Tandem aliquot abhinc diebus redibat cruentus mictus; quo prima die copioſius per intervalla mingebatur cruor; altera fluebat parcior, lotiumque referebat ſpiſſum, atrumque ſedimentum; tertia octo cruoris ſinceri ac coagulati ferebantur unciæ; quarta reddebatur parum coagulati ſanguinis. Hiſce diebus, præter frequentem mingendi conatum,

ac

ac preſſorium circa pubis regionem dolorem, non habebat æger, de quo conquereretur: verum poſthæc cum clara tenuiſque cerneretur urina, atrociſſimi redierunt cruciatus.

CONSILIUM MEDICUM.

EX præmiſſa morbi hiſtoria, aliiſque mecum communicatis momentis probe intellexi, virum quendam, ſumme plethoricum, ex denegata ſanguinis per vias hæmorrhoidales evacuatione, colica olim ſpaſmodica labor aſſe; & poſtea hucuſque gravi dyſuria, cruentaque miƈtione vehementer diſcruciari. Peculiaris vero miƈtui ſanguineo hic debetur animadverſio; quippe quæ neutiquam ex renum vitio, venarumque emulgentium ruptura, tanquam frequentiſſima hujus affeƈtionis cauſſa dependet; ſed potius ex ramo venæ hæmorrhoidalis externæ hypogaſtricæ, qui ſuffragante Anatomicorum, inque primis BAUHINI *Lib. I. cap. XX.* teſtimonio, in nobilioris ſexus perſonis multos ad veſicæ cervicem ſpargit ſurculos, diſrupto, cruoremque in veſicæ cavum effundente ſuos mutuatur natales. Hæc miƈtionis cruentæ ſpecies, licet non adeo frequens exiſtat: attamen illius quædam in libris medicorum fit mentio. Sic enim HOECHSTEDERUS *obſ. Dec. 1. ſchol. caſu 2 Fundit ſæpius*, inquit, *hæmorrhois externa ſanguinem in veſicam, ut abſque vitio renum mingatur, quod in nobili quodam licuit videre*. Conf. etiam MISC. NAT. CUR. *Dec. I. anno 8. obſ.* 23. Hujus vero affeƈtionis hæ potiſſimum ſunt notæ: Renum, lumborumque regio dolorum gaudet vacuitate, at perpetua mingendi vexat cupiditas, anum torquet continuus ardor, atque teneſmus, glandem obſidet dolor pungens, ardens, lancinans, & ad perinæi regionem, cum rigida penis tenſione propagatur, atque vi conſenſus alvus pertinaciter ſtringitur, flatuſque ventrem diſtendunt. Quæ cum in noſtro caſu præſto ſint ſymptomata, dolorque gravativus dextrum præcipue inguinis latus, cum moleſto pruritu exerceat, nullum ſupereſt dubium, quin ſedes mali in pelvi, partibuſque ibidem ſitis, veſica nimirum ac inteſtino reƈto hæreat.

Quando enim cunque cumulati, accedente vita ſedentaria, humores circa diƈtas regiones ſtagnant, diſrumpuntur vaſa in cervice veſicæ ſita, magnamque ſinceri ſanguinis plorant quantitatem. Quod ſi vero cruor paucis duntaxat guttulis per vaſorum orificia exſtillaverit, coagulatur ſucceſſive & cum tenaci, qui veſica continetur, muco commixtus, conſtituit moleculas illas ſanguinis congrumati, membrana quadam inveſtitas. Huc quadrant verba, quæ in M. N. C. cit. loc. exſtant, & ſic ſe habent: *Tandem cum maximo cruciatu, & ardore vehementi in ima pube & circa virgam, varios magnos, ac oblongos ſanguinis grumos, inſtar hepatis lucii piſcis mingendo ejaculabantur; hinc omnes dolores in momento quaſi evaneſcebant, & urina poſtea tota pellucida &c.*

Verum enimvero hos affeƈtus, maxime ſi ſenibus eveniant, & altiores egerint radices, curatu difficillimos eſſe, ipſe jam confirmat HIPPOCRATES, dum *Seƈt. 6. aph. 6.* ſcribit: *Quæ circa veſicam conſiſtunt affeƈtiones, operoſe ſanantur in ſenibus.* Neque tamen deſperandum eſt, &, quantum poſſibile, malo obviam eundum, ne in ulcerationem, ac lethiferam ſphacelationem tandem tranſeat. Quo fine operæ erit pretium, ter quotannis venam in brachio pertundere; & alvi lubricitatem, vitatis ſedulo purgantibus, & aloeticis, ope paſſularum rhabarbarinarum conſervare perpetuam. Pro potu ordinario utendum eſt decoƈto ex radice chinæ, ſarſaparillæ, ſantalo rubro, & citrino ac glyzirrhiza confeƈto: abſtrahendum ab omni cereviſiæ vinique potatione, niſi quod hauſtus generoſi Burgundiaci inter epulas concedatur. Neque vero conveniunt acidulæ, nec thermæ, nec balnea; ſed extrinſecus roborandi pariter ac diſcutiendi fine, ad perinæi regionem aqua arquebuſadæ intra lintea duplicata noƈtu præſertim applicare juvabit.

CASUS LXXX.

De mictione cruenta, & urinæ incontinentia ex tumore pedum præpoſtere tractato.

VIr annorum ſexaginta ſex circiter annos, totus calens ſudoreque perfuſus, libero ſe tradidit aeri; & inde tantum incidit frigus, ac ſi gelidiſſimæ immerſus eſſet aquæ. Mox periit ciborum adpetitus; atque tumor quidam pedes occupavit, brevique tempore uſque ad præcordia aſcendit. Accitus medicus hydropicum ſubeſſe ratus tumorem, flavum dedit pulverem; ex quo venter impetuoſe ſolvebatur, ac intumeſcentia prorſus evaneſcebat. Tribus abhinc annis, denuo grandeſcebat abdomen cum pedibus; & priori pulvere, junctis hydragogis, ac diureticis oppugnabatur. At vero ſuccedebat repente urinæ incontinentia, & elapſo anno ſuperveniebat mictio cruenta; de die non modo adfligens, verum etiam noctem reddens inquietam. Hæc lentis progreſſibus adeo invaleſcebat, ut ante ſex hebdomades grumi cruenti excernerentur; qui ſiccati, prunisque candentibus inſperſi odorem ſpargebant, accenſis plumis, vel crinibus ſimilem. Alvus plerumque clauſa eſt; & licet ſæpius per totam diem nihil bibatur, tamen mingendi moleſtat cupiditas. Præterea cœlo exiſtente calidiori paullo, aut conclavi fervidiori, inſignis oris ſiccitas, ac perpetua urget ſitis; cui nocturno potiſſimum tempore, præternaturalis manuum pedumque jungitur calor. Sudor autem ægerrime, nec fortiſſimis diaphoreticis elicitur; adpetitus vergit ad acida; & denique notari meretur, per integrum ſemeſtre anum obſediſſe cœcas hæmorrhoides, ibidemque hærere tubercula, ingenti pruritu ac ardore moleſtiſſima.

CONSILIUM MEDICUM.

GRaviſſima eſt affectio, quæ Virum Reverendum habet ſolicitum; & in primis initiis perverſa ac improvida medendi ratione plane corrupta. Tumor enim pedum, quo ante ſex annos fuit infeſtatus, non niſi a prohibita per vehementiſſimum frigus tranſpiratione originem traxit; atque remediis diſcutientibus, blandiſque ſudoriferis, facillime potuiſſet debellari. Quum autem pro hydropico affectu habitus, & noxio plane conſilio, fortioribus purgantibus æque ac diureticis tractatus fuit: non ſane mirandum eſt, ſi ſpiſſi humores magis exagitati fuerint, & ad urinarias vias majori copia, & impetu propulſi, has relaxaverint, dilataverint, urinæque incontinentiam pariter, ac cruentam mictionem progeneraverint. Acceſſit & illud, quod magis accumulatam humorum copiam, nec inſtituta venæſectio imminuerit, nec natura per hæmorrhoidalem fluxum ſubtrahere valuerit; & forſitan quoque potus juſto calidior, ſanguiniſque per animi affectus, aut alias cauſas facta exagitationes, ſuum contulerunt ſymbolum.

Quæ cum ita ſint; non præſtantior mihi videtur medendi ratio, quam ut æger protinus venam in brachio ſibi incidendam, atque ſex cruoris uncias curet detrahendas; atque tum, miſſo omnis cereviſiæ potu, vel decocto quodam, vel ſaltem ſecundaria cereviſia, vel denique ſero lactis utatur. Hoc parari poteſt, ſi lactis recentis menſuræ duæ, aceto vini, quantum ejus bina capiunt cochlearia, permixtæ, leni calore coquantur; coagulatæ percolentur, tumque addita ſachari uncia dimidia, oculorum cancrorum drachma una, ad uſum deſtinentur. Hujus ſeri mirabilis ſane eſt efficacia in attemperando ſero ſcorbutico, & æſtu demulcendo.

Speciatim quod attinet urinæ incontinentiam; huic egregias feret ſuppetias aqua Hungarica, in cujus menſura dimidia, uncia ſemis camphoræ ſit ſoluta: qua extrinſecus regio pubis mane pariter ac veſperi lavetur, ut relaxatæ veſicæ, viarumque urinariarum fibræ corroborentur. Tandem vehementer commendo pulverem meum præcipitantem; cujus ſcrupuli duo, cum viginti guttulis liquo-

ris

ris anodyni mineralis maritati, ex hauſtu aquæ frigidæ, alternis aſſumantur veſperis. Quæ, ut ſummum Numen benigniſſime ſecundet, ex animo precor.

CASUS LXXXI.

De difficultate mictionis a calculo veſicæ.

VIr generoſus, quinquaginta annorum, habitus corporis ſtrictioris, ac macilentioris, qui variis per multos annos præliis interfuit, multaſque corporis defatigationes, febreſque continuas, ac caſtrenſes toleravit, jam tuſſi moleſta, mingendi difficultate, ac hernia inguinali graviter diſcruciatur. Tuſſi quidem per viginti ſex annos laboravit, vernali ac autumnali tempeſtate longe vehementiori; neque tamen reliquis anni temporibus plane intermittente, & matutinis præſertim horis, cum excretione pituitæ nunc albæ, nunc luridæ flavæque, pertinaciter infeſtante. Octodecim elapſis annis, abſceſſu pulmonum ſatis gravi correptus, & ab illo tandem liberatus, memoratam retinuit tuſſim, ſpirandi difficultate ſtipatam: quæ jamjam inſigniter vexat, ſi vel per ſcalas aſcenderit, vel in frigido obambulaverit aere: atque materia, quam exſcreat, licet nec purulenta ſit, nec ſanguine tincta, tamen putrem ſæpius in ore relinquit ſaporem; pectore ab omnibus puncturis libero.

Mingendi porro quod attinet difficultatem; ſcire licet, quod ante quinquennium urina copioſam materiam mucidam & viſcoſam, albi plerumque coloris depoſuerit; neque vero, dum non niſi crebra mictio jungebatur, magni æſtimabat hanc affectionem æger, nec eam remediis oppugnabat. Verum tribus abhinc annis, cum ad ſanguinem purificandum infuſa vegetabilium potaret; mictio prorſus, & adeo cohibebatur, ut præ tumore, dolore, & angore, furibundo ſimilis videretur. Ab hoc tempore in eam incidit, ſinguliſque horis aliquoties toleravit moleſtiam, ut primum, maxime ſi potui juſto magis indulſerit, mingendi cupiditate premeretur; deinde lotium guttatim cum magno conatu redderetur; & tum abſque dolore affatim flueret, ſecumque mucum veheret tenaciſſimum. In quo rerum ſtatu, ſaluti ſuæ recto vivendi genere conſulere, vi muneris interdicebatur; ſiquidem noctu, dieque, interdum cœlo exiſtente pluvioſo, ac gelidiſſimo, equo iter facere ipſum oportebat; quo factum eſt, ut ſæpius pertinaciſſima urinæ retentione corriperetur, doloribuſque & anxietatibus atrociſſimis torqueretur, & per noctem diemque anxius diſcurrere cogeretur, donec tandem exſtillaret primum urina, ac paulatim inter magnos conatus largior redderetur. Accedebant præterea vehementes reliqui corporis dolores, magis articulares; atque perennis materiæ purulentæ fluxus, inſtar eorum, qui virulenta laborant gonorrhœa. Et licet etiam noſter, olim juvenis, aliquoties gonorrhœa laboraſſet; attamen præſens malum minime ab impuro coitu originem traxiſſe, pertinaciter affirmat.

Poſtquam igitur contra hoc malum, variorum medicorum conſilio fruſtra fuerat uſus; conſulit tandem noviſſime elapſo menſe Junio quendam medicum, qui ad demulcendos dolores, & pravam virulentæ materiæ acrimoniam attemperandam, partim emulſiones ex ſeminibus quatuor frigidis majoribus, papaveris & abſorbentibus confectas, partim tincturam antimonii tartariſatam, in qua balſamus Peruvianus niger erat ſolutus, per tres hebdomades uſurpavit; eo effectu, ut materia benignior, ac urinæ facilior fieret exitus. Tum juſſit ægrum per aliquod tempus, cibis non niſi aſſis veſci, pro potu decocto ex radice ſarſaparillæ, chinæ, hermodactylis, ligno ſaſſafras, paſſuliſque minoribus confecto uti, ac interdum leniter ſudare. Unde factum eſt, ut rediret ciborum adpetentia, laſſitudo ac dolores artuum evaneſcerent; urina rite ſuccederet, ſomnus fieret tranquillus, alvus quotidie reſponderet, atque materia & quantitate parcior, & qualitate benignior excerneretur, veluti in iis eſt, qui benigna ſolicitantur gonorrhœa;

rhœa; & hinc ſpes ſuboriretur, fore ut priſtinam recuperaret æger ſanitatem.

Verum vix per tres hebdomades huic curationi inhæſerat; cum mane ex improviſo rurſus cohiberetur urinæ fluxus; ingentes dolores ardentes, pungitivi, atque preſſorii, veſicæ collum graviter torquerent, ipſe incurvato corpore, ſedendi cubandique impatiens, obambulare teneretur, atque ſub atrociſſimis ſtimulis excrementa quidem per alvum redderet, urinæ vero ne guttulam quidem exprimere poſſet. Tandem poſt totius horæ intervallum, primo guttatim abſque ardore, & paullo poſt uberior ferri cœpit urina; & cuncta protinus ſilebant ſymptomata. At vero per novem dies ſingulo mane recrudeſcebat paroxyſmus; ut ideo miſſo decocti potu, laxans quoddam exhiberetur, atque emulſiones ſupra citatæ, ac tinctura nominata in uſum revocarentur, hiſque malum debellaretur. Abhinc non rediit quidem totalis urinæ ſuppreſſio; nec mictio ardore ſtipatur, nec materia, quæ parcior fluit, ullam redolet virulentiam; attamen lotium in fundo vaſis perpetuo deponit materiam viſcoſam, fibrilloſam, inodoram, & albicantem; & mingendi difficultas, puncturis atque doloribus, in veſica perceptis, brevi vero evaneſcentibus ſtipata, nondum penitus ceſſavit. Namque non niſi ſtans mingere poteſt; & ad mingendum noctu pariter ac die quam ſæpiſſime ſtimulatur: nec in latera decumbere, ſed ſupinus flexis genibus cubare valet; & ipſe ſentit, ac ſi præternaturale quid collum veſicæ occuparet, puncturaſque excitaret. Cernitur in matula copioſiſſimus tartarus, & noviſſime parum ſabuli adparebat. Ceterum vir generoſus, lecto nondum affixus eſt, adpetitu gaudet integro, ſed diætam obſervat ſtrictam, ſomno fruitur tranquillo, niſi mingendi deſiderio turbetur, & ſenſim contabeſcit. Ex mercurialibus, quibus raro uſus eſt, melius habet: ſed acriora, tincturæ tartari, aliæque lithontripticæ, nec non inviſcantia, uti lac caprinum, decoctumque radicis ſarſaparillæ malum exacerbant.

Denique quod ad inguinalem ſpectat herniam; illam ex gravi lapſu ante aliquot annos reportavit, a ferina, ac violenta tuſſi magis exacerbatam. Et cum ab ea, adaptatis ſubligaculis probe munita, parum moleſtiæ ſentiat: neque tuſſim, cui jam ſuevit, magni curet: ſola mingendi difficultas multam ipſi crucem figit: cujus quoque cauſſa ſalutare anhelat conſilium, & doceri petit: 1) Quænam ſit cauſſa mictus difficilioris, an ulceratio proſtatarum, anne ſimul colli veſicæ ulcus: aut calculus veſicæ, aut ſaburra viſcida, tartareaque collum veſicæ vellicans? 2) Num ſpes ſuperſit, hoc malum funditus extirpandi? 3) Et quæ huic ſcopo idonea ſint remedia; numnam ex uſu thermarum Carolinarum, aut curæ mercurialis, prout a MAYERNE *Prax. Med. Lib. III. cap. 19.* deſcribitur, ſolamen liceat expectare?

RESPONSIO CONSULTATORIA.

AD communicatam mecum morbi hiſtoriam, & adnexas ipſi quæſtiones reſponſurus, quoad primam: quæ cauſſa ſit mictus difficilioris? vero videtur ſimillimum, calculum veſicæ ſubeſſe. Quamvis enim gonorrhœæ ſumme violentæ ſenſibiles in emiſſione urinæ complicentur ardores; tamen inter tot hoc affectu laborantium nullum occurrit exemplum, in quo tanta tormenta ægros deſcrucient, quanta quidem in noſtro conſpiciuntur caſu. Et ſufficit certe pro demonſtranda calculi in veſica præſentia, diuturnus ille ac copioſiſſimus materiæ mucoſæ tenaciſſimæ effluxus, cum vehementi dolorum exacerbatione junctus: quippe qui pathognomonicum quaſi hujus morbi conſtituit ſignum.

Atque in tali rerum ſtatu, ſpes perfectę curationis, mali in tam provecta ętate inveterati, juxta alteram quæſtionem, profecto in anguſto eſt: & illud momentum, quo ęger decumbens, urinam mittere nequit; teſtante crebra obſervatione, juſtiſſimam movet ſuſpicionem, calculum jam firmiter cum veſica eſſe concretum.

Quam-

Quamobrem, tertiæ ſatisfacturus quæſtioni, aquarum mineralium, tam thermarum, quam acidularum, maxime Spadanarum ac Carolinarum uſum, ſub debito regimine inſtitutum, omnino judico proficuum: quibus adjungendam ſuadeo interne eſſentiam croci, camphora permixtam, atque ter quotidie ad octoginta guttas ſumtam; extrinſecus vero infuſi millefolii, ac ſambuci urethræ injiciendum commendo. Nec alienum erit, ſi ope chirurgi, ac lithotomi peritioris, intruſo in inteſtinum rectum digito, ſedes ac ſitus calculi exploraretur. Contra vero etiam atque etiam hortor, ut ab omnibus mercurialibus medicinis, quæ magis irritant, ſedulo caveatur.

CASUS LXXXII.

De mictione dolorifica cum crebro ſtimulo.

Vir quidam triginta annorum, temperaturæ paullulum phlegmaticæ, conſtitutionis robuſtioris, a prima fere infantia inſignem ſemper muci albicantis copiam, abſque ullis doloribus cum urina ſuevit reddere, neque hodie, variis fruſtra adhibitis remediis, penitus deſiit. Adoleſcentior itineribus in Hollandiam, Galliam & Angliam perfunctus, nullum plane ſenſit ſanitatis decrementum; niſi quod urinæ chyloſus quaſi effluxus, nec ab aeris, nec victus mutatione fuerit imminutus. Redux ante quatuor circiter annos, coactus fuit ſub convivio urinæ fluxum juſto diutius cohibere. Unde factum eſt, ut poſtridie non niſi poſt magnos conatus lotium, cruore coagulato permixtum, mingere poſſet. Et abhinc perpetuum ad mingendum retinuit ſtimulum, adeo ut ſi vel parciſſima lotii quantitas inhæreat veſicæ, ille ſummis urgeatur conatibus, ac horrendis demum eam excernat cruciatibus.

Accitus tum medicus, præmiſſis venæſectione, aliiſque remediis, largam limaturæ martis quantitatem fruſtra exhibuit; tumque curam lactis ordinavit: quæ quidem malo levamen ferebat; ſed inſerviente febre intermittente abrumpebatur. Hac ope corticis Peruviani ſublata, & poſtea dato electuario ſanguinem purificante, melius habere videbatur æger, & per aliquot horas a mingendi ſtimulo vacuus eſſe potuit: attamen ille nondum prorſus evanuerat, & in urina pituita alba, fibroſa nunquam non cernebatur. Commendebantur acidulæ Pyrmontanæ, ſed vix illis uti cœperat, cum omnia ſymptomata inſigniter exacerbarentur: mingendi deſiderium urgebat frequentiſſimum, & ipſa mictio ſub atrociſſimis tormentis, interdum cruenta fiebat. Nec juvabant quicquam exhibita multa remedia, nec decoctum Pareiræ bravæ per tres hebdomades potum. Conſultus itaque alter medicus hæmorrhoidale negotium accuſabat; doloreſq; ac teneſmum circa collum, ſeu ſphincterem veſicæ, a tenſionibus vaſorum ſanguiferorum adjacentium, & quaſi cœcis veſicæ hæmorrhoidibus derivabat; ideoque interdictis cunctis ſtimulantibus, & calidioribus medicinis, ordinabat venæſectionem in pede, balſamica, diluentia, pilulas Stahlii balſamicas, & acidulas Selteranas.

His ab ægro uſurpatis, inſigne mali ſui percipiebat levamen; ſed octavo curationis die febrim incidebat continuam, cum affectus prioris nocturna potiſſimum exacerbatione junctam, quæ vero datis appropriatis medicaminibus, maxime diluentibus, atque decocto Foreſti brevi depellebatur tempore. Qua ſublata acidulæ Selteranæ iterum conjunctis balneis cum furfuribus tritici paratis, adhibebantur, eo ſucceſſu, ut bis fluerent hæmorrhoides, & noſter omnium ſymptomatum vacuitate gauderet. Adventante æſtate nominatæ acidulæ denuo in curæ forma, interpoſitis pilulis Stahlianis uſurpabantur: ſub quarum potatione bene habebat, ſed ea finita, recrudeſcebant priora pathemata, cum cruento quandoq; mictu ſtipata, at partim vehementia, partim diuturnitate priſtinis longe inferiora.

Præſens itaque valetudinis ſtatus hic eſt, non niſi ſingulis circiter duabus ho-

ris

nis mingendi ſentiatur ſtimulus : ipſa mictio adhuc paululum dolorifica ſit , & urina cum muco albo , eoque copioſo commixta . Quod ſi invaleſcere videantur paſſiones ; has ſumptis pilulis Stahlianis , & una alterave aquarum Selteranarum lagæna hauſta , ſtatim mitigare valet ; quin ſi per aliquot dies potui harum aquarum ſuperſederit ; in atrociores delabitur cruciatus . Quum vero ab hoc moleſto malo prorſus vindicari cupiat ; tuum , Vir Illuſtris , conſilium flagitat .

CONSULTATIO.

INtellexi ex perſcripta mihi , Viri cujuſdam ſpectatiſſimi , ægritudine , quod gravi veſicæ affectu , nimirum dolorifica mictione , cum crebro ad mingendum ſtimulo conjuncta , & per quatuor jam affligente annos , ſolicitetur : & vix unam alteramq; horulam , abſque mictionis neceſſitate tranſigere poſſit , urina ceterum inter atroces cruciatus reddita , muco fibroſo permixta , & ſæpius cruenta exiſtente . Inprimis admirationem meretur , quod ante hujus affectus invaſionem , jam a teneris , cum lotio mucum albicantem , nullis expugnandum artibus , reddere ſueverit . Unde vero luculenter patet , ſedem morbi in labe veſicæ , vel potius ſphincteris ejuſdem ſitam eſſe : & vero videtur ſimillimum , quod partim tunica veſicæ interior villoſa , quæ mucum ſecernit ſubtiliorem , nimis relaxata , vel plane eroſa ſit , partim vaſa ſanguinea ob nimium cruoris affluxum , & ſtagnationem nimis diſtenſa , tunicam nerveo muſculoſam pariter ac fibras ſphincteris , ad ſpaſmodicas proritent ſtricturas ; quæ adhuc magis exacerbantur , cum urina ab admixtione muci , ex dicta villoſa tunica ſtillantis ſpiſſior , craſſior , atque acrior redditur .

Quantis autem difficultatibus circumſepta ſit hujus mali curatio , & quam omnium medicaminum , balneorum , aquarumq; mineralium virtutem , licet ea per aliquod tempus ſolentur , eludat : innumeris comprobatum habemus obſervationibus . Neque ideo mirum , ſi commendata hactenus a peritiſſimis medicis ſubſidia , veluti ſunt cura lactis , acidulę Pyrmontanæ , Selteranæ , balnea , pilulæ balſamicæ &c. in caſſum uſurpata : nec a veritate abludit , alterius medici ſententia , qua ſanguinem , exitu per venas ſedales privatum , ad veſicam regurgitaſſe , hujus vaſa diſtendiſſe , & in varices quaſi elevaſſe , atque ideo mucaginem haud ſecus ac ſpaſmos veſicæ exacerbaſſe putavit . Inde quoq; petenda eſt mictionis cruentæ ratio , quæ ſicuti ſæpiſſime a retento fluxu hæmorrhoidali natales ſuos mutuatur ; ita præſertim potum aquarum Pyrmontanarum , per corpus difficilius progredientium , & ideo vaſa ſanguifera magis diſtendentium excepit .

Optaſſem igitur , ut in promtu mihi eſſet tale remedii genus , quo perfectam mali curationem perficere , ac polliceri poſſem : quod vero neutiquam audeo . Neque tamen minus , cum adhuc ſit junior ætas , omnes intendere nos oportet nervos , ut , niſi penitus vindicemus ægrum , ſaltem calculoſam , quæ imminet , in veſica præpediamus concretionem . Quo quidem fine vehementer hortor , ut ab omni cereviſia , viniſque Rhenanis , ac Gallicis probe abſtineat ; & ad confortandum ſtomachum , hauſtum vini generoſi Tockavienſis , vel Anglicani Sect ſub epulis aſſumat ; & loco potus ordinarii vel acidulis Selteranis ſolis , vel cum quarta lactis vaccini parte permixtis , vel etiam , ſi ventriculus tulerit , ſero lactis per aliquot menſes utatur . Deinceps conſultiſſimum judico , ter quotannis venam , & quidem in brachio ſemper incidere , ut ſanguis ad ſuperiora alliciatur , veluti in cœcis fieri ſolet hæmorrhoidibus : quod ſi vero cruentus per anum fluor recte ſucceſſerit , ſanguinem e pedibus quoque detrahere licebit .

Mane , adhuc intra lectum , potandum commendarem infuſum theiforme , ex herba veronicæ , virgæ aureæ , radice liquiritiæ , ſemineque fœniculi confectum , & cum ſyrupo de althea Fernelii

lii

lii edulcoratum. Non minus ad tonum partium nervoſarum, ſpeciatim veſicæ reſtaurandum, ac urinæ temperandam acrimoniam, ſequens pulvis inſigni cum fructu adhibebitur: Recipe corticis Peruviani, oſſis ſepiæ, ſuccini præparati ana drachmas duas, ſeminis cymini drachmam, ſachari candi unciam unam. M. F. pulvis, cujus drachma una vel per ſe, vel cum ſyrupo de althea Fernelii in bolum redacta per vices propinari poteſt. Extrinſecus nervina remedia parti affectæ admovere decet; cui ſcopo linteum, cum vino Pontac, eſſentiæ ſuccini ac ſantali rubri nupto impraegnatum, & pubis regioni impoſitum faciet ſatis. Ceterum a fortiori corporis exercitio, & equitatione, cavendum; nec nimis frequenti pilularum uſui indulgendum ſuadeo; præſtat potius, ſi ſegnis fuerit alvus, eam prunis coctis, paſſulis minoribus, vel manna moliri.

CASUS LXXXIII.

De continuo ad mictum ſtimulo ex ſpaſmo veſicæ.

Comes quidam illuſtriſſimus per ſatis longum jam tempus, affectu hypochondriaco hæmorrhoidali, novis indies, & atrocioribus ſymptomatibus ſtipato, graviter fuit ſolicitatus. Natus ille eſt ſexaginta annos, temperamenti cholerico-ſanguinei, & jam magis ad melancholicum vergentis; adpetitu gaudet integro, cibis cujuſcunque generis, minus recte manſis veſcitur, inque primis piſces marinos in deliciis habet, pro potu cereviſia craſſa, ſpiſſaque, & vino Rhenano, vel Moſellano, ſæpius ad exceſſum utitur; vitam agit plerumq; ſedentariam, ac motus fere expertem; atque ſub continuis mentis laboribus, a mœroribus curiſq; neutiquam eſt vacuus. Juvenis adhuc multoties catharris, & perpetua ventriculi debilitate infeſtatus, nec adultior ab iis liber fuit: ſiquidem ſæpius coryza, capitiſque doloribus, non raro ciborum indigeſtorum evomitione ſolutis laboravit. Non minus aliquot abhinc annis febrem intermittentem, datis congruis medicaminibus poſt ſeptem paroxyſmos profligatam toleravit; eandemque ante annuum tempus, in itinere conſtitutus, brevi evaneſcentem perpeſſus eſt. Hos febriles inſultus exceperat, & extra illos interdum adflixerat ſcorbutica cutis effloreſceutia, qualem urtica producere ſolet; cum moleſto pruritu, & crebra mingendi cupiditate conjuncta, ſed ſponte ſemper expirans. Frequentiſſima vero, quæ Comiti illuſtriſſimo crucem figunt, ſymptomata, ſunt hypochondriaco flatulenta: quæ olim capitis doloribus, temulentia, gravedine, & ſanguinis e naribus ſtillicidio tyrannidem exercuerunt: per noviſſimum vero biennium, ſilentibus hiſce affectionibus, ſucceſſerunt moleſtæ pectoris oppreſſiones, artuum torpores, tenſiones in iſchiadica, & lumbari regione, & haud ita pridem dolor quidam, veluti podagricus, pedem ſiniſtrum occupare videbatur, a tumore ac rubedine immunis. Alvus erat mox lubrica, ſæpius vero conſtrictiſſima, nec laxantibus in pilularum forma exhibitis rite obſecundans: in urina vero, cujus mittendæ creberrimum ſentiebat deſiderium, larga tartari hypochondriaci per longum tempus cernebatur copia. Noctes accedebant inſomnes; attamen diurno tempore, ſæpius inter epulas ingens urgebat ad ſomnum proclivitas.

Venam tundendam præbere, olim plerumq; recuſavit, aut ſaltem in brachio aperiendam permiſit; quæ elapſo demum vernali tempore, cum ultra annum neglecta eſſet hæc operatio, in pede ſecata eſt, detracto cruore tenaciſſimo, atro, multaque mucagine permixto. Tum pugnabatur remediis aperientibus, incidentibus, ac viſceralibus, ſanguiniſque viſciditatem reſpicientibus; iiſque factum eſt, ut per venas hæmorrhoidales cruor ater ac ſpiſſus ſponte proflueret parca quantitate; quem fluxum medicus magis pro ſymptomatico, quam vere critico habebat. Succedebat vero alvi ſegnities, ſæpius per tres dies, non obſtante crebriori, ſed inani ad iſtam egeren-

rendam conatu, inhærens, & nonnunquam copioſum alvum profluvium ſponte poſt ſe trahens.

Verebatur medicus, ne ex infarctu hæmorrhoidali tonus inteſtinorum nimium eſſet læſus; atque, vitatis probe cunctis ſtimulantibus, aloeticis, ac reſinoſis remediis, non niſi lenia digeſtiva, aperientia, reſolventia, tonica ac viſceralia ordinabat; laxandi fine præſcribebat infuſum rhabarbarinum, mannatum, cum cremore tartari, mixtum, & urgente alvi ſiccitate, clyſteres emollientes infundi curabat. Non minus ad diluendam humorum ſpiſſitudinem, Egranas commendabat acidulas, quæ æſtivo hujus anni tempore, ſub debito quidem regimine, at parciori corporis exercitatione, per quatuordecim dies, tepidiores, quotidie unam capiendo lagænam potabantur; eo quidem effectu, ut prioribus diebus alvum pariter ac urinam copioſe cierent, ſequentibus autem per ſolam urinam redderentur, alvo rurſus exiſtente ſegni. Ceterum optime ſub hac potatione ſe habebat illuſtriſſimus comes; ſed cum hæmorrhoidales reverti viderentur motus, conſultius putabat medicus, ab aquarum potu abſtinere, & potius balneis, ex floribus chamæmeli, ſambuci, herba meliſſæ, ac furfuribus tritici cum aqua paratis uti: ex quibus fluere cœperunt hæmorrhoides, & poſt hæc etiam interdum ſuccedebant.

Neque tamen minus remanebat pertinax alvi tarditas, atque perpetuus ad illam pariter, ac urinam reddendam ſtimulus, cum mictu difficiliori ſolicitabat: quare ſerum lactis, ejuſque menſura duntaxat dimidia ſingulo mane porrigebatur per tres hebdomades. Sub hujus potu alvus ſuccedebat, urinaque mingebatur libere; ſed vix eo finito utraque moleſtia redibat, & ad hanc uſque diem, ab omnibus doloribus vacua, ſed claro conſenſus, quem veſicæ collum, ac inteſtinum rectum, mutuo fovent, documento, inhæret. Et tribus abhinc hebdomadibus accidit, ut, cum illuſtriſſimus, ſub inimico ac frigidiori cœlo, levi indutus veſtitu, iter peregre faceret, prævio horrore vehementi, æſtu præternaturali, per lenem ſudorem ſoluto corriperetur. Poſtridie, ſequentibuſque diebus, tantus ſequebatur ad mictum & alvi excretionem ſtimulus, ſed vanus, & pertinaci urinæ retentione ſtipatus; ut non modo veſicæ ſpaſmium ſuſpicaretur medicus, verum etiam timeret, ne illius inflammatio in propinquo eſſet: præſertim cum dolores coxendicum, ac teſticulorum pertinaciſſimi, ac nephritis calculoſa accederent, urina exerneretur ferme flammea, ſabulo nupta, quæ die quarta roſeum deponebat ſedimentum, ac ſeptima naturalem recuperat conſiſtentiam. In hoc rerum ſtatu cum inſigni fructu extrinſecus ad affectam regionem fotus, ac ſpecies emollientes cum lacte in veſica admovebantur; interne temperantia, diapnoica, ac emulſiones propinabantur; & urina poſt quartam diem cocta adparente, infuſum dabatur mannatum ac rhabarbarinum.

Ceterum per alvum jam eliminantur crebri flatus, ac fæces tenuiores, ob diætam, quæ eſt lubricans: creber eſt deſidendi conatus, & frequens mingendi deſiderium; ſanguinea per anum excretio fere quotidie ſuccedit; neque tamen minus reſtant inflationes hypochondriacæ, ſomnus turbatus, viriumque proſtratio.

CONSILIUM.

Intellexi ex præmiſſa morbi hiſtoria, Comitem, de quo ſermo eſt, illuſtriſſimum, ſanguine turgidum, ob malum vivendi genus, neglectamque ſanguinis miſſionem, in affectiones hypochondriacas pariter, ac hæmorrhoidales paulatim incidiſſe. Hinc enim non modo flatulenta, atque ſpaſmodica ſymptomata, quæ cavitatem imi ventris, ac præſertim ſtomachi miſere diſcruciant, ſuam petunt originem; verum etiam a cruore, exitu ſuo per venas ſedales deſtituto, eamque ob cauſſam, circa vaſa veſicæ ſanguifera ſtagnante, & horum ſtricturas procreante, mictus doloriſicus, ac perpetuus ad illum ſtimulus dependent.

Licet

Licet enim ſanguis per hæmorrhoides nonnunquam eliminetur; ea tamen excretio pro imminuendo ſuperfluo, & diſcutiendo, qui intra partes ventriculi, inteſtinorum, ac veſicæ nervoſas ſtagnat, eruore minime eſt ſufficiens.

Sed nolo ulterius inhærere pathologiæ hujus affectus, & potius curationem adgrediar. Hæc in noſtro ęgrotante a ſanguinis miſſione incipienda eſt; quam pertuſa quater ſingulis annis in pede vena, & detractis ſemper octo cruoris unciis repetendam ſuadeo; & felicioris fore ſucceſſus credo, ſi poſt ſingulam venæſectionem hirudines admoverentur ano. Præterea potus ſeligatur conveniens, neceſſe eſt; cui quidem non quadrat ſpiſſa ac gravis, qua æger perilluſtris utitur, cereviſia: hujus vicem melius vel decoctum quoddam, vel acidulæ Selteranæ, cum tertia vini vel Rhenani, vel Moſellani parte permixtæ explebunt; quippe quæ urinæ fluxum promovent, & cum illa ſerum ſalſum, tartareumq; proſcribunt. Eo majorem hi fontes ſpondent utilitatem, quo certius imminentes podagram, & renum calculum præſervandi vim obtinent; de quibus valde metuo, ne noſtro morbo tandem ſuperveniant. Non minus alvi ſucceſſum facilitare oportet; quod manna unciæ unius pondere, cum cremoris tartari drachma, & rhabarbari dimidia ſumta optime conficiemus. Ex pharmacis vero operæ faciet pretium, liquor meus anodyno mineralis, oleo macis nuptus, cujus viginti guttæ, bis quotidie capiantur; hiſque per vices pulvis ex nitro, pulvere Marchionum, & aliquot cardamomi granulis confectus interponatur.

At horum omnium vim longiſſime ſuperabit, recte inſtitutum vivendi genus. Sint ſcilicet parciores epulæ, cibi maſticentur probe; edulia acida, flatulenta, lacticinia, poma, caſei fugiantur: evitetur otium, & corpus equitando, ambulando, vehendo in curru, ventriculo a cibis vacuo, moderate exerceatur. Arceatur omne frigus; omniſq; humidus aer; habitatio ne ſit in locis udis, humilioribus, & animi pathemata cane pejus effugiantur. Inter cibos, vel etiam mane loco potus Coffee, juſculis ex carne vitulina, radieibuſq; cichorei, ſcorzoneræ, graminis, fœniculi, aſparagi, chęrefolio, naſturtio, acetoſa, lactuca &c. paratis veſci; ac denique futuro vere, Carolinis thermis interne, Tœplicenſibus externe uti expediet.

CASUS LXXXIV.

De dyſuria cum teneſmo, & excretione materiæ flavæ per anum.

Vir annorum ſexaginta octo, trigeſimo circiter & ſequentibus ætatis annis tormenta a renum calculo illata ſæpius paſſus, multos per vices excrevit lapides. Poſtquam autem ſuaſu cujuſdam medici, tam a prandio, quam a cœna, aquę calidioris, mox cum muſco terreſtri, mox cum trifolio fibrino, mox cum agrimonia infuſi integram libram quotidie ſuevit aſſumere: abhinc ad hanc uſque diem a calculoſis moleſtiis immunis manſit. At annos ſexaginta tres natus, novam incidit affectionem, qua poſt quemvis vel leviſſimum corporis motum, urinam minxit ſanguineo quidem colore imbutam, ſed nullum revera cruorem continentem. Ubi vero corpus requievit, clariſſimum, & aquoſum denuo reddebatur lotium inter vehementes ardores, & tale per totum adparebat nycthemeron. Præterea ſub omni vectione ingentes in inteſtino recto ſentiuntur dolores: ex quibus Medici conſenſu unanimi calculum veſicæ accuſarunt.

Per annum noviſſimum, major acceſſit ſymptomatum exacerbatio, ſiquidem ſingulis menſibus gravi prehenbebatur paroxyſmo, qui per ſex, quin decem inhærebat dies, & ſic habebat: Frequentiſſimus urget mingendi conatus, ſub quo inter doloris quendam ſenſum, urinæ aquoſę parcam quantitatem, primum facillimo exprimit negotio; mox vero major ſupervenit difficultas, & lotium guttatim effluit; ſimul ani ſtimulat teneſmus, cum excretione materiæ tenuiſſimæ,

fla-

flavæ parciſſima: ceterum alvus naturaliter reſpondet, adpetitus viget, ſomnuſque eſt integer, niſi quod a crebro mingendi deſiderio paullulum turbetur. Hic paroxyſmus poſt aliquot dies, fluxu hæmorrhoidali admodum parco terminatur; tumque per quatuor hebdomades illius vacuitate gaudet æger. Olim hæmorrhoides, non niſi bis, anno nimirum quadrageſimo, & quinquageſimo quarto, cruorem fuderunt legitime: unde ſuſpicantur quidam medicorum, quod cuncta ſymptomata ex cœcis ac retentis hæmorrhoidibus propullulent. Neque enim inanis videtur opinio, ſiquidem ſub quovis paroxyſmo venæ ani turgent, & æger incurvatus incedere tenetur, niſi acerbis inteſtini recti doloribus torqueri velit.

CONSULTATIO.

Affectus præter naturam, quo vir ſpectatiſſimus male habetur, & qui partim moleſta dyſuria, partim teneſmo, & materiæ flavæ per anum excluſione abſolvitur, procul omni dubio in veſica urinaria, & ipſi adnexo inteſtino recto verum habet fomitem ac primariam ſedem. De calculo quidem revera præſente nondum metuendum eſſe arbitror; ſed materialis potius cauſſa in ſanguine circa receſſitas partes ſtagnantes erit collocanda, qui exitu ſuo per venas ſedales deſtitutus, diuturniori mora dimittit ſerum acre, tunicas veſicæ pariter ac inteſtini recti ſtimulans, & per hoc effluens. Neque vero flocci pendenda eſt hæc affectio: namque temporis diuturnitate non modo in verum veſicæ calculum abire, verum inteſtini recti inflammationem, quin ulcerationem tranſire poteſt.

Quare tempeſtiva feratur medela, neceſſe eſt; & ſi æger fuerit ſanguineæ conſtitutionis, ac ſanguinem haud curaverit mittendum; illius ex vena in brachio tuſa mox ſex unciæ detrahantur; & interjecta hebdomade, hirudines ad anum adplicentur. Tum vero ab omni vino vel cereviſia cavendum, ac in ejus locum ſequenti decocto utendum ſuadeo: Recipe radicis altheæ, ſcorzoneræ, ſarſaparillæ ana uncias tres, liquiritiæ unciam unam cum dimidia, aniſi ſtellati drachmas tres. M. Cont. Conc. D. S. ſpecies, quarum unciæ binæ ex tribus aquæ menſuris per horam dimidiam coquantur. Hujus decocti tepidioris libram circiter dimidiam mane pariter, ac veſperi cubitum iturus hauriat æger; reliquo vero tempore illius binæ partes cum vini generoſi una mixtæ potari poſſunt. Præterea quavis veſpera pulveris mei præcipitantis drachma una ex commendato aſſumatur decocto: hæcque invicem per quatuordecim adhibeantur dies, quibus elapſis, ſi nondum remiſerit malum, ulteriori conſilio adſiſtere haud dubitabo.

CASUS LXXXV.

De Diabete ex hæſione calculi in uretere orto.

Intellexi ex litteris ad me datis, matronam annorum viginti octo, tenerrimæque corporis conſtitutionis, calculoſis olim ac hyſtericis paſſionibus excruciatam, ſex abhinc hebdomadibus preſſorium perennemque in dorſo, atque præſertim ſiniſtro hypochondrio ſenſiſſe dolorem, cum hujus lateris aliquali intumeſcentia, faſtidio, inquietudine, alvi obſtructione ac urinæ pertinaci retentione; tandemque hanc inſequente copioſiſſimo lotii tenuioris ſedimento carentis profluvio: & ab eo tempore, mictionem aſſumtorum liquidorum quantitate longe uberiorem, cum virium proſtratione, inhæſiſſe.

Ex hiſce vero momentis, probe exploratis, luculenter adparet, adſectum, quo turbatur generoſa mulier, non alium eſſe, quam diabetem, ex renum, maxime ſiniſtri nimia, ob calculum in medio ureteris forſan ſubſiſtentem, facta relaxatione ſubortum. Quum enim tali ratione urinæ tranſitus in hoc ſiniſtro latere fuit interceptus, non fieri potuit, quin pars ureteris pariter ac ipſius renis

renis cavitas ab inhærente calculo, & cumulato ſero urinoſo, nimium expanſa dilatataque, dolorificum lateris ſiniſtri tumorem progeneraverit: ſub qua ſtagnatione multa quoque hujus ſeri quantitas, ad ſanguineam maſſam retroiiſſe videtur. Poſtquam autem ope externorum paregoricorum, internorumque antiſpaſmodicorum, nitroſorum, maxime liquoris anodyni, calculi moles imminuta, ſpaſmique fuerunt mitigati: factum eſt, ut primo collecta in rene, ureteribuſq; urina magno impetu per veſicam eruperit, tumque retroactum antea in ſanguinem ſerum, ex hoc iterum per poros renum laxatos, apertoſq; in vias penetraverit urinarias.

Plures ejuſmodi mihi jam occurrerunt obſervationes; quas inter notatu digniſſima illa eſt, quam quatuordecim abhinc annis, cum ad Carolinos degerem fontes, in Comitem quodam perilluſtri adnotare licuit. Hic enim intra decem horarum decurſum ultra duodecim urinæ menſuras, incredibile dictu, excreverat: & per aliquod tempus, accedente alio graviori morbo defunctus, atque ſecatus, ureterem dextrum, inſigniter & farciminis inſtar expanſum, quin ejuſdem lateris renem, in molem ſiniſtro duplo majorem elevatum oſtendit.

Quod vero præſentis mali curationem attinet; neceſſe ante omnia eſt, ut dum vires generoſiſſimæ mulieris admodum languent, illæ congruis, temperatis, atque placidiſſimis erigantur analepticis medicinis. Ad has ſpectat mixtura, quæ ex aquæ liliorum convallium, ceraſorum nigrorum, florum acaciæ ana duabus unciis, cinamomi ſine vino uncia una, coralliorum rubrorum, matris perlarum ana drachma una cum dimidia, ſpiritus nitri dulcis guttis triginta, julepi roſarum drachmis tribus concinnari, & quavis tertia hora cochleatim aſſumi poteſt. Præterea autem ſummo ſtudio eo erit reſpiciendum, ut ſanguinis ac ſeri ſtaſin inflammatoriam, ac lethalem plane ſiderationem, ob ſummam renis, viarumque urinariarum atoniam, viriumq; proſtrationem facile metuendam arceamus. Quo fine ſacculum diſcutientem ex herbis meliſſæ, ſcordii, floribus myrt. ſalvia, ruta, floribus chamæmeli vulgaris, Romani, lavendulæ, roſarum rubrarum, ac caryophyllis aromaticis, in vino rubro coctis, parare, & dolenti lateri imponere juvabit. Ex internis medicaminibus commendo liquorem meum anodynum, cujus binæ partes cum una balſami vitæ ſint commixtæ, nonnunquam ſi nullus præſto fuerit præternaturalis æſtus, ſumendum; atque pulveris bezoardici doſin quandoq; interponendam. Mane potare decet infuſum theiforme ex mentha, meliſſa, & veronica confectum; & alvum, ſi ſit obſtructa, ex rhabarbaro parata remedia commode reſerabunt. Quæ ſi rite obſervarit generoſa mulier; curationis eventus votis noſtris procul dubio reſpondebit.

Nec ſpem fefellit hæc medicatio; ſiquidem pauco poſt tempore relatum mihi eſt, ægram penitus convaluiſſe.

CASUS LXXXVI.

SISTENS

Curationem veſicæ excoriatæ.

HAud incelebris Vir, annorum ſexaginta ſex, robuſta corporis conſtitutione, & multo ſanguine præditus, ante binos circiter annos horrendos in dorſo circa lumbos ſentire cœpit dolores. Fruſtra adhibitis permultis remediorum generibus, Pyrmontanas tandem potavit acidulas; ex quarum uſu ſiluerunt quidem dicta tormenta, ſed preſſo pede ſequebantur preſſorii in pubis regione dolores, & mictio valde dolorifica, per integrum affligentes annum. Namque primum aſſidua mingendi urget cupiditas; & miſſam tum urinam, tenſivi ac lancinantes ſphincteris veſicæ pariter ac urethræ excipiunt cruciatus: Urina nec arenulas, nec calculos unquam fovit; ſed, ubi conquievit, ſpiſſum, mucidumque deponit ſedimentum, atque fibrillas internatantes oſtendit. Conſulti medici

in varias abierunt ſententias: quidam enim gonorrheam, alii calculum, alii ſtranguriam, a ſcorbutica ſalſaq; humorum diatheſi ſuſtentatam accuſarunt.

Ego vero, quum tandem in conſilium vocarer, exploratis omnibus morbi momentis, veſicæ excoriationem ſubeſſe credidi; quæ, tuſa protinus ab initio vena, datiſque temperatioribus diureticis, facillime potuiſſet expugnari. Sed malo jam inveterato, ſequentem opponere medicationem, viſum fuit conſultiſſimum:

Primum enim commendavi uſum aquarum mineralium, & ex iis vel Wildungenſium, vel Spadanarum. Deinceps mane potandum ſuaſi hoc infuſum theiforme: Recipe radicis eryngii, altheæ ana unciam ſemis, herbæ veronicæ, equiſeti ana manipulos duos, ſummitatum millefolii pugillos ſex, ſeminis aniſi, fœniculi ana drachmas duas. Conc. Cont. D. Tum operæ fore pretium judicavi, ut quotidie in balneum, ex aqua dulci, furfuribus triticeis, & floribus chamæmeli paratum deſcenderet; ac denique ſemel quotidie octoginta guttas eſſentiæ, modo infra poſito concinnatæ, ex vino Hiſpanico aſſumeret: Recipe eſſentiæ corticum aurantiorum recentium drachmas tres, eſſentiæ ambræ drachmam unam. M.

His poſtquam per aliquod tempus recte uſus fuerat æger, nunciavit, ſe inſigniter ſublevatum, & tantum non penitus a moleſto ſuo malo fuiſſe vindicatum.

CASUS LXXXVII.

De exulceratione veſicæ, intercurrente mictu cruento.

QUinquagenarius Vir, temperaturæ cholericæ, atque ſtrictioris, multis itineribus, variiſque corporis fatigationibus defunctus, atque Auſtriacis vinis olim nimium deditus, tribus abhinc annis de ingentibus in lumbari regione preſſoriis doloribus conqueri cœpit. Paullo poſt cum urina ſabulum, & tandem ipſum calculum excrevit; qui magnitudine, figura atque colore, amygdalam adæquabat; & ſuaſu quorundam, in pulverem redactus, ab ægroto aſſumebatur: Verum, ab illo tempore non niſi ſub acerbo dolore, ardoreque urethræ lotium mittere potuit, & cum illo ſæpius arenulas, ac minutos calculos reddidit; donec tribus circiter abhinc menſibus loco horum, materia mucida, & vere purulenta, ſæpius in fruſtis mingeretur, atque poſt quemvis, vel leviſſimum corporis motum, aut aliqualem mictus cohibitionem, cruenta flueret urina. Noviſſime ardor atque dolor extra mictionem colum exercet; & urina majora ſæpehumero fruſta puris cernuntur; mictus eſt difficilis, aut teneſmo ſtipatus; lotium non raro guttatim ſtillat; alvus haud reſpondet, & tantis conatibus deponi debet, quantis vix parturientes opus habent, metum herniæ, in uno latere jam imminentis facientibus; atque dolores urethræ, noctu præſertim ſunt atrociſſimi. Conſuluit varios, eoſque haud incelebres medicos, multaque remedia, quin & aquas Reinboldsgrunenſes interne pariter ac externe, ſed in caſſum adhibuit; nec ex eſſentia dulci, pulvere antiſpaſmodico, pilulis contra obſtructiones &c. ullum levamen percepit: ſed a liquore anodyno minerali bene habet, atque per noviſſimos decem dies purpuram rubram benigniorem quem jam deſiccari videtur, patitur.

CONSULTATIO.

Affectus præter naturam, quo vir quidam reverendus graviter ſolicitatur, non niſi ab exulceratione veſicæ, ejuſque præſertim ſphincteris, cum mictione cruenta ſtipata, originem trahere videtur. Et doleo ſane, quod non ſtatim ab initio perita manu fuerit tractatus: tempeſtiva enim ſectione venæ, atque medicinis temperantibus, decoctiſque acrimoniam humorum tartaream, ſcorbuticamque temperantibus, & evacuantibus, malum hocce potuiſset præcaveri. Verum cum jam ſit inveteratum, quin in ipſam ul-

ulcerationem degeneraverit, perardua erit curatio, juſtiſſimaque ſuſpicio, ne temporis diuturnitate ex muco pure permixto, calculoſum generetur concrementum. Quamobrem, ut præſentes moleſtiæ mitigentur, & graviores, quæ imminent, arceantur; tempeſtiva medela opus eſt. Hanc præſcripturus commodam, ante omnia ſuadeo, ut æger a cerevifia abſtineat, & in potus ordinarii vicem, ſequenti utatur decocto: Recipe radicis altheæ, aſparagi, graminis, eryngii, raſuræ cornu cervi ana uncias tres, radicis ſcorzoneræ uncias duas, liquiritiæ, cichorei ana unciam unam, ſeminis fœniculi unciam ſemis, caricarum pinguium numero ſex. M.C.C.D.S. ſpecies, quarum unciæ tres, addito hordei bene mundati manipulo uno, cum tribus aquæ menſuris, per tres horæ quadrantes decoquantur. Deinceps egregium polliceor auxilium a ſero lactis dulci, ſi illius menſura dimidia, mane tepida, & hora pomeridiana quarta potetur frigida. Parari poteſt, quando lactis recentis una circiter menſura, ad lenem ignem, ſub aſſidua, ne adurat, agitatione, ad conſiſtentiam pulveris craſſioris flavi evaporatur, tum affuſa aquæ eadem, quæ lactis fuit, quantitate iterum coquitur, deinde percolatur, & relicta craſſiori ſubſtantia, tenuior uſurpatur.

Quod ſi vero hujus potatio haud arriſerit; operæ erit pretium, ſeptem vel octo vaſcula infuſi theiformis mane ſorbillare, cujus hæc ſit formula: Recipe ſummitatum millefolii manipulos duos, florum chamomillæ vulgaris pugillos tres, ſeminis fœniculi drachmas duas. Conc. Cont. D. F. ſpecies pro infuſo: ex quo ſingulo mane ſexaginta Elixirii viſceralis guttas aſſumere; alternis vero diebus drachmam unam pulveris præcipitantis adhibere decet. Si nimia humorum urgeat abundantia, aut quædam ad hæmorrhoidalem fluxum præſto ſit proclivitas; præſtat venam in pede ſecare, & ſex vel octo cruoris uncias detrahere. Non minus ante omnia ad alvum, ut ſit lubrica, oportet reſpicere; & hoc fine ſequentem potionem matutino nonnunquam ſorbere tempore: Recipe mannæ electæ uncias duas, terræ foliatæ tartari drachmam unam, aquæ florum tiliæ uncias quinque, coque & ſolve leni calore, colaturæ adde eſſentiæ corticum aurantiorum, croci ana guttas triginta. M. D.

Si dolorum vexet atrocia, non præſtantius ſubſidium eſt balneo aquæ dulcis; cui ex aqua fluviatili, & furfuribus triticeis parato, & tepidiori, umbilico tenus per horam dimidiam inſidere expediet: neque ludetur opera, ſi liquoris mei anodyni quadraginta guttulæ ex aqua pura, aut ſupra allegato decocto capiantur. Ceterum ab omnibus animi affectibus, maxime terrore, & iracundia; nimia corporis exercitatione, potu calidiori, aereque humido & frigido, ſummo cavendum erit ſtudio; ſub epulis vero hauſtum vini Sect aut illius, quod Frontiniac audit, adhibere licebit.

His rite uſurpatis, nunciavit mihi æger, ſe ex illis optime habuiſſe, cruentam penitus evanuiſſe mictionem, filamenta mucoſa in lotio imminui, ac per ipſos dolores, paroxyſmoſque fieri mitiores: & ex eorundem continuatione longe majus ſperat auxilium.

CASUS LXXXVIII.

De pravo veſicæ morbo hæmorrhoidali ex male tractata purpura ſcorbutica.

Vir, haud infimæ dignitatis, annorum triginta ſeptem, temperamenti ſanguinei, corpulenti habitiorisque conſtitutionis, ſub auſpiciis anni noviſſime elapſi, febre prehendebatur purpuracea. Accitus medicus regimen imperabat calidiſſimum, ut intra lectorum cumulum ſudore ferme deflueret æger. Sed malum invaleſcebat, & efflorescentia quotidie copioſior erumpebat, donec ope alterius medici remotis ſuperfluis integumentis, ac calore hypocauſti temperato, poſt trimeſtre fere tempus,

Digitized by Google

a ſua moleſtia vindicaretur. Interim urina remanebat, coloris ex atro rubentis, & ſedimentum deponebat, ſulphuris antimonii aurato ſimile. Quare uti cœpit acidulis, eaſque, cum inde melius habere videretur, & urina naturalem recuperaret colorem, per totam æſtatem, ſed quantitate juſto majori potare continuabat, & quotidie ſedecim, quin viginti menſuras hauriebat. Menſe demum Auguſto præteriti anni accidit, ut ex improviſo gravi urinæ ardore corriperetur, ejuſque mittendæ creberrimo ſtimularetur deſiderio. Accedebant atroces in abdomine, veſica, urethra, ac ano dolores, modo lancinantes, modo ardentes: urina mingebatur craſſa, ac dimittebat ſedimentum valde mucoſum, cum internatantibus filamentis, modo tenuioribus, modo craſſioribus inſtar abraſæ cuticulæ; adeo ut excoriationis, vel plane ulceris veſicæ aut urethræ adeſſet ſuſpicio. Dabantur ergo emulſiones refrigerantes; & extrinſecus injiciebantur, liquores demulcentes lactei ac mucilaginoſi: iiſque intra paucos dies, cuncta ſymptomata inſigniter mitigabantur, æger per octo horas a mingendi neceſſitate liber erat, urinamque reddebat, ſanæ ſimillimam, & non niſi pauco muco permixtam.

At poſt pauci temporis intervallum, recidebant priores moleſtiæ, a doloribus ardoribuſque veſicæ, & tam copioſo, ut olim, ſedimento vacuæ; ſed ſub mingendi cupiditate, primum puris, quantum cochlear capit, effluebat, tumque reddebatur lotium tenue, nonque niſi filamentis quibuſdam imbutum. Debellata & hac per congrua ſubſidia affectione, ſpes affulgebat perfectæ ſanitatis: ſed malum omnibus octo vel decem hebdomadibus revertebatur, nec adhuc penitus ceſſat. Accedebat noviſſime moleſtiſſimus ani teneſmus, cum vehementibus torminibus, ac rejectione muci albi ſpiſſioriſque conjunctus; atque dyſenteriæ, populariter graſſanti, ſic dictæ albæ haud diſſimilis: quo affectu profligato, redibat prior, inſigni mictus difficultate junctus.

Ceterum ſcire licet, cœcas ſæpenumero hęmorrhoides, anum occupare; neque vero unquam, licet interdum admotæ fuerint hirudines, fluxerunt. Calculi nullæ ſe exſeruerunt notæ; nec in urina ſabulum unquam adparuit. Juvenis adhuc æger laboravit profluvio ſeminis virulento, ſed male curato: & in præſenti curatione cuncta diuretica, calidiora, ac exæſtuantia exularunt. Contra vero decocta ex ſarſaparilla, radice chinæ, altheæ, ligno ſantalino confecta, majorem tulerunt opem; nec fruſtraneę fuerunt injectiones mucilaginoſę; de quibus notari meretur, quod iis adhibitis, urina tenuis, iiſdem vero omiſſis, ſpiſſior rurſus fuerit reddita.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

PRęcipuum, quod virum ſpectatiſſimum, teſtantibus litteris ad me miſſis, diſcruciat malum, eſt fęcum ac urinæ, materia mucoſa permixtę excretio, cum dolore urethrę ac teneſmo ſtipata: cui noviſſime acceſſit, ſaburrę mucidę & albę, per anum dejectio, cum torminibus juncta. Hęcce vero cuncta ſymptomata non niſi cruori, in craſſis inteſtinis, & maxime recto ſtagnanti, & exitum per venas hęmorrhoidales fruſtra affectanti in acceptis eſſe ferenda, certiſſime credo. Quum enim illę venę juſto exiliores, ac pro tranſmittendo ſanguine hęmorrhoidali minus idoneę videantur: ſtagnant non in iis ſolum humores, ſed etiam ad vicinam regurgitant veſicam; haſque partes vellicant, ad ſpaſmodicas proritant conſtrictiones & diutius ſubſiſtentes, ſeroſam dimittunt colluviem, primum fluxiliorem, diuturna vero mora ſpiſſiorem redditam. Talis affectio, ubi mucus albicans cum fæcibus exprimitur, nomine hæmorrhoidum albarum, ſive mucoſarum inſigniri ſolet; & a dyſenteria alba, quæ periculoſa eſt, longiſſime diſcrepat.

Confirmat ſententiam meam, inter alia & illud momentum, quo æger ad cœcas hęmorrhoides, licet nunquam fluxerint, proclivis deſcribitur. Muci

vero

vero illius fere purulenti, qui cum urina redditur, filamentis inſtar cuticulę remixtus, originem ex acidularum, tam copioſa quantitate ſumtarum potatione repetendam eſſe duco. Quum enim vir ſpectatiſſimus humores foveat ſalſos, impuros, atque ſcorbuticos, ſicuti ex febre purpurata, & urina craſſiori adparet; atque uberiori aquarum frigidarum potatione, conſtricta corporis ſuperficie, ſalutarem prohibuerit tranſpirationem: factum omnino eſt, ut ſucci acres ac ſalſi, majori quantitate ad vias urinarias, & veſicam compulſi, hujus pariter ac urethræ tunicam interiorem villoſam, ac glanduloſam arroſerint & excoriaverint. Præterea, dum æger olim gonorrhœa, cujus in glandulis proſtatis prope veſicam ſitis eſt ſedes, minus recte percurata laboravit; nullum fere eſt dubium, quin ex affluxu vitioſorum humorum, nova in hiſce etiam locis facta fuerit ulceratio: unde purulentæ materiæ, quæ interdum ſola abſque lotio profluit, elucеſcit ratio.

Quod hactenus inſtitutam hujus affectus curationem attinet, de ea non habeo, quæ moneam; ſiquidem rectiſſime acriora atque diuretica omiſſa, & potius demulcentia & leniter exſiccantia fuerunt adhibita. Ut vero meam quoque proponam mentem; ante omnia monendum duco, quod conſultum valde fuiſſet, ſi percepiſſem, num æger ſoleat venam ſecandam præbere; an venæ in manibus, pedibuſque turgeant; an nimium gulæ indulgeat; vino utatur; ac vitam agat ſine motu deſidem? Quod ſi enim hæc ita ſe habeant; cuncta ſymptomata, tempeſtiva venæſectione ab initio potuiſſent prę caveri, præſertim cum a ſanguinis, aut potius ſeri abundantia ſuſtentari videantur. Neq; vero adhuc elapſa eſt commoda hujus operationis occaſio; conſultum enim fore judico, ut protinus ex vena in brachio tuſa, ſex vel octo cruoris unciæ detrahantur; & abhinc ſectio hęc, pro plethorę ratione, ter vel quater quotannis iteretur; ſanguiſugę vero fugiantur; quoniam majorem humorum ad affecta loca affluxum commendo decoctum: Recipe radicis chinę, ſarſaparillę, ligni ſaſſafras ana uncias quinque, ſantali rubri, citrini, radicis cichorei ana uncias duas, glyzirrhizæ drachmas decem. Conc. Cont. D. S. Species, quarum una cum dimidia uncia, ex tribus aquę menſuris per horam dimidiam coquantur.

Egregiam porro utilitatem ſpondent ſequentes balſamicę, ac conſolidantes, ſimulq; leniter laxantes pilulę: Recipe extractorum cardui benedicti, abſynthii, rhabarbari, gummi ammoniaci, maſtichis, therebinthinæ venetę ana drachmam unam, diagrydii ſulphurati drachmam ſemis, croci martis aperitivi ſcrupulos quatuor. F. l. a. pilulę, quarum drachma dimidia, quovis tertio ſumatur die. Reliquo tempore, mane pariter ac veſperi drachma una pulveris capiatur, hunc in modum parandi: Recipe oſſium ſepiæ, lapidum cancrorum, pulveris glyzirrhizę, iridis florentinæ ana drachmas duas, ſuccini præparati, nitri purificati ana drachmam unam. F. pulvis.

Præterea, cum ſcorbutica præſto ſit humorum diatheſis, non ludetur opera, ſi ægro placuerit ſingulo mane ʒ acidularum Selteranarum, tertia vel quarta lactis aut vaccini, aut aſinini parte permixtarum, menſuram potare. Extrinſecus ad regionem pubis, aquam arquebuſadæ ſæpius intra lintea adplicare juvabit; & denique eam vivendi rationem inire, ex qua ſanitas nullum capiat detrimentum.

CASUS LXXXIX.

De calculo veſicæ cum incontinentia urinæ, dyſuria, ſtranguria, ac hernia ſcrotali conjunctio.

VIr generoſiſſimus rei militaris ſummus præfectus, ſexaginta ſex annos natus, brevioris ac macilentioris

ſaturæ, temperamenti cholerico-ſanguinei, a teneris caſtra ſequutus, multisq; fatigationibus, in Hungaria præſertim debilitatus, præter quartanam, anno ætatis trigeſimo per tres annos toleratam, valuit rectiſſime. Poſthæc ex renum calculo laborare, & per vices atrociſſime cruciari cœpit: ſed illius ferocitatem, potis per viginti annos quotidie aquis Schwalbacenſibus, mitigare ſoluit. Decem abhinc annis ex fortiori vomitorio, herniam ſibimet acquiſivit inguinalem; ex qua, licet ſubligaculis apte ſit munita, inter eundum graves ſentit moleſtias. Ante quatuor annos, cum in horto obambulaſſet, ſubito inſultu apoplectico prehendebatur, cum oris retractione ad latus dextrum, & manus reſolutione paralytica ſtipato; ſed congruis remediis prorſus debellato. At ſequenti anno idem revertebatur inſultus, & faciei potiſſimum, linguæque paralyſin relinquebat, cum fletu invito; quo, ad hanc uſque diem ſæpiſſime, cum vultu lacrymabundo flere tenetur. Senſus externi vigent; ſed interni vacillare videntur, dum memoria admodum hebes exiſtit; &, quod notatu dignum, rerum militarium, & quæ officium ejus attinent, promte reminiſcitur, ſed reliquarum inſignem patitur oblivionem.

Hæc ſymptomata, maximeque fletum invitum permultis, ſed fruſtra, oppugnavit remediis; nec a venæſectione, quam bis quotannis adminiſtrari curat, ullum percepit ſolamen. Acceſſerunt potius calculoſæ affectiones; ſiquidem, licet per ſex noviſſimos annos nullum excreverit calculum, aſſidue tamen ſabulum in urina cernitur, & a quatuor proximis annis, dyſuria pariter, ac ſtranguria invicem alternantes ſupervenerunt. Neque hæ moleſtiæ ullis profligari potuerunt ſubſidiis; atque ideo dictam herniam magis exacerbarunt, ut illa grandior omnem impediat greſſum. Tandem duos ante menſes, in horum noviſſime recenſitorum affectuum locum ſucceſſit fluxus urinæ involuntarius; quæ, dum ſedet, aſſidue effluit; ubi vero ſurgit, moleſtiſſimo ad mictum ſtimulo urgetur, non prius ceſſante, quam donec inter obambulandum, vi quadam exprimatur lotium. Quamprimum autem ſederit, aut cubaverit, præter voluntatem mox guttatim, mox majori copia profluit; atque partes genitales, præſertim ſcrotum, ab hernia ad magnam molem elevatum, aſſidue humectat. Interdum cum urina alvus redditur involuntario: & a vectura malum exaſperatur.

Ceterum appetitu adhuc integro fruitur; alvi gaudet lubricitate; nec frigore preternaturali, nec æſtu corripitur; licet vires ſint prorſus dejectę. Sub epulis ob longam ſuetudinem vino Rhenano, parca utitur quantitate; cereviſiam potat, quæ nomine *des Duchſteins* venit; mane quędam infuſi Theebois vaſcula ſorbillat, ſumto deſuper fruſto panis, & veſperi Nicotianam ſugit. Motu corporis ob herniam fere omni interdicitur; crebris adficitur ſternutamentis, atque os ſaliva eſt plerumque plenum. Et in tali rerum ſtatu, ob urinę preſertim incontinentiam, ſalutarem anhelat medelam; & ſcire avet, an ipſi profuturę ſint aquę minerales.

CONSILIUM.

MOrbus, cujus cauſſa conſultus fui, valde eſt inveteratus atque corruptus; & natales ſuos partim ex inſigni nervoſarum partium debilitate, ac ad inſultus apoplecticos diſpoſitione; partim calculo veſicæ mutuatur; cui ſtranguria, dyſuria, teneſmus, ac involuntarius urinæ fluxus debentur. Quamvis vero ſpaſmodicæ tractiones, ac paralyticę reſolutiones, a quibus etiam invitus fletus dependet, in externis potiſſimum faciei partibus conſpiciantur; attamen ſummo ſtudio eo eſt reſpiciendum, ut motus ſanguinis a capite derivetur, ne illius aut ſeri major congeſtio, vel extravaſatio in cerebro tandem ſubnaſcatur. Augetur hic metus eo, quod generoſiſſimus æger, ob herniam inguinalem, a corporis exercitio, in hiſce affectibus ſaluberrimo prohibetur.

Quamobrem, tam intricatum malum, ſun-

funditus exſtirpare vix licebit ; ſed ſufficiet, ſi graviores arceamus adflictiones. Et hunc ſcopum diæteticis magis remediis, quam pharmacis aſſequemur : ex quibus primum potui quædam debetur animadverſio. Huic enim nec cereviſia, nec vinum Rhenanum conveniunt ; ſed accommodatius erit ſerum lactis. Hoc apparatur, ſi lac vaccinum, quantitate circiter dimidiæ menſuræ, cum uno cochleari ſucci citri permixtum, leviter ebulliat, donec coaguletur ; tum, ut remaneat caſeoſa portio, percoletur, & addita lapidum cancrorum, & cinamomi ana drachma una, leviſſime decoquatur : quæ portio mane calida, hora pomeridiana quarta frigida potari poteſt. Inter vina ſub epulis concedere licet Hungaricum generoſum, vel Gallicum, Frontiniac dictum, vel illud, quod ſingulari arte ex Hiſpanico conficiunt, & *den weiſſen Baſſer* vocant. Neque alienum erit decocto ex radicis ſcorzoneræ, raſuræ cornu cervi ana uncia una, corticis ligni ſaſſafras, radicis glyzirrhizæ, cichorei ana unciis duabus, cum tribus aquæ menſuris, addito paſſularum minorum manipulo uno concinnato, ſub paſtu uti: a quo etiam quinquaginta guttas Elixirii viſceralis aſſumere expediet.

Præterea cum inſigni fructu adhiberi poterunt pediluvia, ex aqua, furfuribuſque triticeis parata, quibus tepidioribus veſperi immittantur pedes. Ad compeſcendum vero urinæ profluvium, expediet aquam Anhaltinam intra calidiora lintea ad pubis regionem adplicare : & ſi Deus vitam ad futurum uſque vernale tempus protrahere permiſerit, ad fontes Selteranos iter facere, eoſque cum binis lactis aſinini partibus permixtos potare. Ut denique inſultus apoplectici ac paralytici præcaveantur, operæ pretium faciet balſamus meus vitæ, aut nuchæ inungendus, aut vertici inſtillandus : cui quoque ſcopo egregie ſatisfaciet pulvis epilepticus Marchionum, cum pauca cinnabari maritatus. Faxit autem Deus, ut hæc præſidia ſalutari potiantur eventu.

Vix elapſi erant quidam menſes, cum mihi nunciaretur, virum generoſiſſimum, ex recidente inſultu apoplectico, vitam cum morte commutaſſe.

CASUS XC.

De ſpaſmo veſicæ urinariæ.

Vir annorum triginta octo, ſtaturæ longioris, robuſtæ conſtitutionis, patre podagrico, & anno ætatis trigeſimo ſexto ex perverſo vivendi genere defuncto natus, a teneris caſtra ſecutus, & inter potum parciorem, epulas vero largiores, valetudine minus proſpera gaviſus eſt. Tribus abhinc annis, poſt copioſam vinorum Gallicorum potationem, ſtranguriam, mictumque dolorificum pati cœpit. Hanc pro gonorrhœa habitam, calidioribus medicus oppugnavit medicinis, iiſque magis exacerbavit. Namque per totam inſequentem æſtatem, calorem ſenſit præternaturalem, & tantum inter mingendum ardorem, ut etiam urethra ſæpius excoriaretur ; appetentia manente integra, & crebris mœroribus accedentibus. Tum matrimonii leges ſubiit, & ſub illo novam curarum ac ærumnarum habuit occaſionem. Hinc hyeme ex improviſo accidit, ut facto itinere, ſumtiſque largis epulis, cum duabus cereviſiæ menſuris, nocte ingenti ad mictum ſtimulo corriperetur, urinaque cohiberetur adeo, ut candelam ceream urethræ intrudere teneretur ; quo facto magna lotii quantitas cum impetu proſiliebat. Ab hoc vero tempore atroces per intervalla in veſica, lumbis, dorſo, & urethra percepit dolores, cum magna quidem mingendi cupiditate, ſed incredibili difficultate, alvi obſtructione, gelidiſque artuum extremorum ſudoribus ſtipatos: qui moleſtus paroxyſmus alvo per propinatum laxans ſoluta, protinus ceſſat. Sed incerto tempore moxque ſingulo menſe, mox elapſo trimeſtri demum revertitur : & noviſſima hyeme primum cœcis, mox fluentibus hæmorrhoidibus, & inſigni virium proſtratione complicatus fuit. Alvus plerumque tardior exiſtit, & venter attactu durior, excrementa vero redduntur indurata, ſpiſ-

ſpiſſaque mucagine obducta; & denique in corpore ſparſim, & inprimis utroque brachio tubercula quædam adparent. Adpetitu gaudet egregio; vino utitur, & a corporis motu per equitationem, aut vectionem bene habet. Venæſectio elapſo noviſſime anno quater inſtituta, & menſe hujus anni Martio iterata eſt: potavit quoque acidulas Wildungenſes, cum inſigni fructu, & multę ſaburrę calcareę per anum excretione; cum contra Pyrmontanæ votis haud reſponderunt.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

POſtquam morbi hiſtoriam, mecum communicatam, probe exploravi, atque virum generoſiſſimum ipſe coram inſpexi: non poſſum, quin illius ægritudinem pro graviori veſicæ, ejuſq; ſphincteris, ac urethræ ſpaſmo declarem; a quo veſicæ cervicem conſtringente, non modo horrendi dolores, totum fere corpus occupantes, verum etiam ardores in urethra, crebri ad mictum ſtimuli, hujuſque difficultas dependent. Hujus cauſſa proxima, non niſi in ſanguine impuro, ſpiſſo, ſcorbutico, per veſicæ nervoſam ſubſtantiam tardius progrediente, ibidemque ſtagnante collocanda videtur: præſertim cum iſti vitiati ſucci per calidiora medicamina, quę Chirurgi, gonorrhœam ſuſpicantes adhibuerunt, ad veſicam & vaſa ſeminalia, majori impetu ac copia compulſi harum partium tonum inſigniter deſtruxerunt. Accedit præterea & illud, quod æger epulis largioribus, potu vero diluente parciori utatur, & crebrioribus in vinis calidioribus indulſerit exceſſibus; hiſque de cauſis inſignem humorum ſpiſſitudinem pariter, ac acrimoniam, teſtantibus tuberculis in cute jam adparentibus, ſibimet contraxerit. Nec denique ſilentio prætermittenda eſt proclivitas ad fluxum hęmorrhoidalem, qua humores ad inteſtinum rectum acti, exitu vero per illud deſtituti, ad vicinas magis partes, maximeque veſicam regurgitarunt, atq; ad has ſpaſmodicas, ſtagnando proritarunt ſtricturas.

Hoc igitur malum funditus expugnaturus, eo ſtudere debet, ut primum humores acres ac ſpiſſos diluat, attemperet, & depuret: deinceps horum ad veſicam & inteſtinum rectum ad fluxum przſcindat, & derivet; atque tum dolores vehementiores mitiget ac demulceat. Quos ut conſequamur ſcopos; ante omnia ſanguinis abundantiæ ſuccurrere oportet, eumq; ſectione venæ, ter quotannis, nimirum Martio, Junio, & Septembri menſibus repetita, atque detractis ſemper decem, quin duodecim cruoris unciis imminuere. Eidem ſcopo convenientiſſimum erit, ſi forſan cęcæ adparuerint hęmorrhoides, illis perita manu tres vel quatuor admovere ſanguiſugas. Neque minus, ſi hęmorrhoidalis profluvii quædam acceſſerint notæ, hujus ſucceſſum facilitare expediet; quod optime fiet, ſi pilularum balſamicarum, drachmæ uni pulveris pręcipitantis mixtarum, ſedecim ex aqua ab ęgro, cubitum ituro capiantur.

Deinceps ſub hoc morbo, ab omni cereviſiæ potu abſtrahendum ſuadeo; & in ejus locum vel acidulas Selteranas, cum quarta vini parte maritatas commendo; vel hoc decoctum: Recipe radicis ſcorzoneræ, raſuræ cornu cervi, radicis ſarſaparillæ ana uncias ſex, glyzirrhizæ, cichorei ana uncias binas, corticis ligni ſaſſafras, ſeminis fœniculi ana unciam dimidiam. Conc. Cont. D. S. ſpecies, quarum unciæ binæ ex tribus aquæ menſuris per tres horæ quadrantes ſunt decoquendæ.

Præterea cum aquis Selteranis completam inſtituere juvabit curationem; earumque tepidiorum lagenam unam ſingulo mane, per quinque hebdomades continuando, potare. Hujus potationis initium, a ſale Sedlicenſi, pondere ſex drachmarum ſumendo, erit capiendum; hocque quovis ſexto die, & denique ſub finem repetendum: & inter ipſam curationem, ſub epulis ex ultimo hauſtu, octoginta Elixirii mei viſceralis guttæ adhibendæ.

Hac medicatione abſoluta, operę erit pretium, uti ſub invaſione ſueti paroxyſmi,

nii, ita quoque extra illum corpus ſingula hebdomade purgare, decocto quodam mannato ac rhabarbarino: quod, cum largior ejus ſit doſis, repetitis vicibus mane ſorbillare licet, hauſtis inſuper aliquot infuſi Theebois vaſculis.

Quod ſi nimia fuerit paroxyſmi atrocia; non efficacius commendare poſſum ſubſidium, quam ut æger protinus in balnea temperata, ex aqua fluviatili, & furfuribus triticeis parata deſcendat, iiſque per horam dimidiam inſideat; ter quotidie iterando. Ex eo egreſſus, locum dolentem ſpiritu vini camphorato, linteis duplicatis inſtillato, probe perfricandum curet; atque intrinſecus pulveris mei præcipitantis portionem, cum viginti liquoris anodyni mineralis guttis, vel ex aqua frigida, vel emulſione, quæ amygdalas dulces, ſemen papaveris, & aquas analepticas continet, aſſumat.

Præſervandi denique fine, nihil erit præſtantius, Elixirio meo viſcerali, jam commendato, cujus octoginta guttas ab epulis vel ex hauſtu aquæ frigidæ, vel decocto ſuperius laudato adhibere præſtabit. Non minorem utilitatem pollicetur ſerum lactis, æſtivo præſertim tempore, poſt finitam Selteranarum potationem, ſingulo mane, quantitate dimidiæ, quin integræ menſuræ potandum. Hoc paraturus, lactis recentis menſuram unam, ſucco citri, quantum cochlear capit, permixtam, igni admoveat, ut leniter ebulliat, tumque percolet. Ceterum rectum obſervare decet vivendi genus, in quo corporis refrigerationes, animi fortiores commotiones, exſcandeſcentia, ſpirituoſique potus probe fugiantur; epulæ ſint parciores, & a cibis acidis, ſalitis, ac flatulentis vacuæ, & corpus, abſoluta ciborum digeſtione ſedulo moveatur.

Neque vero fruſtranea fuit hæc curatio: nunciatum enim mihi eſt, ægrum ab illa optime habuiſſe, ac convaluiſſe.

CASUS CXI.

De ſpaſmo & exulceratione veſicæ cum calculo.

Vir generoſiſſimus, temperamenti cholerico-ſanguinei, annorum quinquaginta trium, diætæ moderationis amantiſſimus, a teneris caſtra ſequutus, multis defatigationibus atque vulneribus ſe expoſuit; nihilo tamen minus ſatis bene valuit, niſi quod anno ætatis vigeſimo, fluxu ſeminis virulento laboraverit; qui a Chirurgo variis medicaminibus tractatus, reliquit tamen ſeminis ſtillicidium & per annuum tempus contumaciter continuans, & tandem ſponte deſinens. Tribus autem abhinc annis, ætatis quinquageſimo, ex captivitate, quam diu paſſus erat, redux ſubito doloribus lumborum & oſſis ſacri prehendebatur; quos pro tormentis a calculo illatis habens, pulverem quendam ad calculum ſpecificum, ſuaſu amici, luna exiſtente plena capiebat. Inde cum urina multus mucus, ſabulum, quin & calculi reddebantur; ſed ſimul moleſta veſicæ affectio ſuccedebat. Namque urinam, quæ mox mucum album, tenacemque, mox ſedimentum tartareum rubrum, mox pelliculas albas continebat, non niſi inter horrendos cruciatus, ac tantos ardores, ut externa cutis arroderetur, mittere poterat: mox gravis dolor preſſorius ſphincterem veſicæ, ardentque ſenſus collum ipſius in peritonæi regione exercebat; mox guttatim mingebatur; mox urina ſub ipſo fluxu cohibebatur. Sub decubitu, pondus quoddam ad illud in quo cubabat, latus devolvi videbatur; atque tum mictus facilior, ſine dolore erat.

Ex hiſce momentis calculum veſicæ, ex renibus eo perductum, & a copioſo, quem irritata tunica villoſa fundit, muco majora capientem augmenta medicus ſuſpicabatur. Hinc præter balnea, pugnabat blandioribus balſamicis, emollientibus, leniterque diureticis, veluti erant decoctum Foreſti, oleum amygda-

larum ſpermate ceti, & pauca therebinthina. Calidiora diſſuadebat : attamen æger aquam vitæ antinephriticam ſua ſponte ſumebat, quando difficilior erat mictus, quem eo remedio paullo facilitavit. Mittebatur quoque ad plethoram imminuendam ſanguis ex pede : nihilo tamen ſecius recenſitæ affectiones perſeverabant.

Quum ergo integro anno, ſub his affectionibus tranſacto, nullus excernebatur calculus, in perinæi regione ardentes dolores, ad urethram excurrentes ſentiebantur, & tandem urina mingebatur cruenta, ſimul fœtida : juſta quidem erat ſuſpicio, veſicæ ſubeſſe exulcerationem, num vero hæc a calculo, aut teneſmo hæmorrhoidali, aut muco viſcido ac acri originem traxerit, adhuc latebat. Tandem dubium ſolvebat calculus, in urethram irruens, ac forcipe extractus, qui cum fabam minorem magnus, more calculis veſicę minus conſueto, valde friabilis eſſet, pro recentiori concremento ex materia purulenta, ac tartaro mixto habebatur.

Dirigebatur itaque curandi intentio & ad humorum affluxum derivandum, & ulcerationem conſolidandam : priori ſcopo venæſectiones, leniora laxantia mannata, & temperantia inſerviebant ; alteri partim demulcentibus, decoctis ex radice altheæ, ſarſaparillæ, liquiritiæ & caricis confectis ; partim abſtergentibus, veronica, milleſolio, virga aurea, oleo amygdalarum dulcium, atque therebinthina ; partim roborantibus, & leniter adſtringentibus, equiſeto, milleſolio, ſanicula &c. fiebat ſatis. His effectum eſt, ut mictus fieret facilior, ac dolores perinæi admodum conquieſcerent : attamen inconſtans erat levamen, & per vices cuncta redibant ſymptomata, quibus per totum annum triſtem ſcenam ludentibus, noviſſime ſuperveniebat febris intermittens quotidiana. Non immerito hæc vocari poſſet apoplectica: namque ſub acceſſione frigore æger per ſex vel octo horas, veluti attonitus, ſine ſenſu ac motu cum ſopore, ſtertoreque jacebat ; tum excipiebat æſtus, & per quatuor circiter horas, cum atrociſſimis circa pudenda doloribus, atque moleſtiſſimo ad urinam alvumque reddendam ſtimulo junctus inhærebat, & deniq; in copioſiſſimum deſinebat ſudorem. Sub hac febre, ejuſque quarto circiter paroxyſmo, penis cum ſcroto cernebatur tumidus, & ad gangrænam uſque inflammatus ; adeo, ut ob colorem plumbeum ſphacelus metueretur : ardentiſſimus ſub mictione, cujus frequentiſſimum erat deſiderium, urethram vexabat dolor, & tandem ſub paroxyſmi finem, purulenta, fœtidiſſimi odoris mingebatur materia. Notari meretur, in hoc febrili affectu inſignem fuiſſe lactis ebutyrati adpetentiam : ex quo etiam bene habebat, & adhibitis aliis convenientibus medicinis, intra quinque hebdomades, ab hoc magno morbo vindicabatur.

Quo ſuperato, priſtinæ revertebantur affectiones ; mox enim teneſmus hæmorrhoidalis anum occupabat, mox tormenta graviſſima veſicam exercebant. Idcirco ad avertendum humorum affluxum, molem ſanguinis imminuendam, & affectas partes corroborandas, crebra adhibebantur balnea, vena in brachio ſingulis menſibus tundebatur, & interne temperantia, cum cortice caſcarillæ, vel Peruviano mixta porrigebantur. Verum poſt primam ſanguinis miſſionem, gravis ſequebatur humorum orgaſmus ; alteram excipiebat febris irregularis, ſymptomatica, alternis diebus magis exacerbata, quæ huc uſque continuat. Sub hac perpetuum eſt lotii ſtillicidium, quo remittente, teneſmus ani vexat ; alvi eſt adſtrictioris, nec ob averſationem admittit enemata ; urina mingitur ſaturata, cum mucoſo ſedimento. Ciborum adpetentia prorſus periit : contra majus eſt bibendi deſiderium ; pro potu utitur, mox decocto ex liquiritia, & fœniculo confecto ; mox ſero lactis ; mox aqua pura, melle edulcorata ; mox cerevifia ſecundaria ; ſed vinum plane fugit.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

EX præmiſſa morbi hiſtoria omnino patet, morbi, quem vir generoſiſſimus patitur, præcipuam cauſſam in exulce-

ceratione veſicæ, ejuſque ſphincteris, ac urethræ eſſe quærendam. Hæc gignit in veſica purulentam, mucoſamque materiem, quæ cum tartarea, atque terreſtri urinæ cohibitæ ſubſtantia permixta, in calculoſam concreſcit conſiſtentiam, mali ſymptomata adhuc magis exacerbantem. Ulcus veſicæ teſtantur ingentes dolores, ſtimuli ad mictum, ardor, qui comitatur & ſequitur emictionem, atque pelliculæ & filamenta, quæ in urina cernuntur. Calculum vero ſignificant, dolor preſſorius ad ſphincterem incumbens, ardens ſenſatio collum veſicæ, ac perinæi regionem vexans, urinæ mox ſtillicidium, mox largior, ſepius tamen interciſus profluxus; & quod ex ſupino decubitu tormenta mitigentur.

Tanti moleſtiſſimi pariter ac periculoſi mali origo, ex ſanginis, exitu per venas hœmorrhoidales privati, facta in vaſis veſicæ ſanguiferis ſtagnatione jure meritoque petenda eſt. Hinc enim tanta membranarum nervearum diſtenſio, ſphincteriſque ſpaſmodica conſtrictio ſuboritur, ut non modo urinæ profluvium cohibeatur, verum etiam vehementiori membranarum conſtrictione, ex villoſa mucus copioſus exprimatur; qui per temporis moram acrior factus, ipſam veſicæ ſubſtantiam arrodendo, ulcerationem procreavit.

Quod ſi enim experientiam conſulamus; deprehendimus, ſpaſmum ejuſmodi ad calculum veſicæ, ex ſuccorum vitalium nimia mole & ſpiſſitudine ſæpenumero ſuos mutuari natales: ſiquidem cruor abundans, ſi nec tempeſtiva venæſectione, nec fluxu hæmorrhoidali imminuatur, dicta jam ratione circa inteſtinum rectum atque veſicam ſtagnat, ac memorata producit ſymptomata. Neque dubium eſt, quin eadem hæc cauſſa in noſtro ægrotante locum habeat; præſertim ſi atroces, quos ille in lumbis, oſſeque ſacro ſenſit dolores; & teneſmum, quo afficitur, hæmorrhoidalem conſideremus.

Tales autem veſicæ affectiones, ubi gravis læſio ipſam illius ſubſtantiam occupavit, ob perpetuum lotii acrioris affluxum, ægerrimam conſolidationem, atque curationem admittunt; atque ſic nihil fere amplius medico ſupereſt, quam ut, quæ præſto ſunt, tormenta, & graviora mala arceat. Huic ſcopo magis externa, quam interna facient ſatis: quæ inter, ſi vires permiſerint, ſummo cum fructu ano adplicabuntur hirudines, ut earum ope ſuperfluus, & circa hæc loca ſubſiſtens cruor evacuetur. De his notandum, quod tales ſeligi debeant, quæ nec virideſcente colore pollent, ſed coloris ſunt variegati, ac maculis nigris conſperſæ. Hę in loco temperato, & aqua munda aſſervandæ, atque, neceſſitate exigente, ano probe mundato adponendæ ſunt; quoniam, hoc ſordibus imbuto, officio ſuo fungi recuſant. Dum ſugunt, minime ſunt irritandæ, quia morſus illarum, forſan ira percitarum, valde noxius obſervatur: ſi ſaturatæ fuerint, ſponte decidunt; & ſi apex caudæ præſcindatur, majorem cruoris attrahunt quantitatem. Horum ergo inſectorum, tria vel quatuor, ſingulo menſe ano apponere; & antea, ſi nimia urgeat plethora, quatuor ſanguinis uncias ex vena in brachio pertuſa detrahere decet.

Præterea non ludetur opera, ſi emplaſtrum ſaponatum Barbette, camphora, & oleo hyoſcyami permixtum, ad regionem perinæi, oſſis ſacri, atque pubis, detonſis prius crinibus admoveatur. Ex internis, ſero lactis nihil præſtantius commendare poſſum, quod ex lacte vaccino recenti, cum ſucco citri permixto, ad lenem ignem decocto, atque percolato paratur, & cum æquali pondere acidularum Selteranarum maritatum pro potu ordinario inſerviat. Non minus mane potandum ſuadeo infuſum theiforme, ex radice altheæ, floribus malvæ, & radice glyzirrhizę confectum, & cum ſyrupo dialtheæ Fernelii edulcoratum: nec alienum erit, vino illo artificiali, quod ex Hiſpanico componitur, & ſub nomine *des meiſſen Paſſers* exſtat, nonnunquam uti. Et denique alvi ſiccitati per paſſulas rhabarbarinas ſuccurrendum eſt.

CA-

CASUS XCII.

De ſpaſmis veſicæ, & hypochondriorum ex incerta graviditate ortis.

MAtrona illuſtris, quadragenaria, ſanguineo-cholerica, valde plethorica, feliciſſimo per vigintiquatuor annos gaudens matrimonio, quinque liberorum, quorum noviſſimum ante quinquennium peperit, fœcunda mater; elapſi anni menſe Martio, rem iterum habuit cum marito. Ab eo tempore per viginti hebdomades ſiluit uterina purgatio, & acceſſerunt quædam ſymptomata, gravidis propria, faſtidiumque ciborum, ut utero videretur gerere. His elapſis menſes non ſolum redierunt, verum etiam hæmorroides fluere cœperunt, cum intercurrentibus animi defectionibus, ad quas natura proclivis eſt; quibus non obſtantibus graviditatem ſuſpicati medici, iter longius, quod ægræ faciendum erat, diſſuaſerunt. Verum non hoc ſolum feliciter, & cum magno ſanitatis allevamento confecit; ſed menſtrua quoque purgatio, licet ter vena in brachio fuerit tuſa, quovis menſe, & quantitate ſatis copioſa, & abſque vitiata qualitate redit; quid? quod tranſactis novem menſibus, loco fœtus, cruor per venas ſedales, inter atroces imi ventris dolores, animique deliquia prorupit uberrimus. Abhinc varia ſucceſſerunt incommoda: namque in hypochondriis ac imo ventre per vices ſæviſſima ſentiuntur tormenta, tenſiva atque lancinatoria; matutino præſertim tempore nauſea vexat moleſtiſſima, & fortiorem animi affectum excipiunt vomitus ſaburræ tenaciſſimæ. Præterea creberrima ad mictum eſt cupiditas, redditurque urina copioſa, turbida, mucoſa, odoriſque fœtidiſſimi: alvus poſt prævium ſemper teneſmum, libera eſt ac laxa, cum ſtercorum mucoſorum rejectione. Venter ſuperior grandeſcit, & naturali durior eſt, neque vero motus embryonis ſentitur, niſi quod valde debilis ſenſatio, hunc motum mentiens nonnunquam percipiatur, quando vel animo eſt hilaris, vel roborantia abdomini admoventur. Quamobrem mœrore perpetuo afficitur, incerta, an utero geſtet, nec ne? ſiquidem decem jam elapſi ſunt menſes, quod viro caruit.

Ceterum notari meretur, quod ex uſu clyſterum male habeat, atque ingentia tormina imi ventris, nauſeam, & animi deliquia patiatur; non minus poſt datum aliquando albicantem liquorem, qui adſtringentia habuit ingredientia, in peſſima incidit ſymptomata, ac totius corporis rigorem tetanodeon; a quibus ope eſſentiæ dulcis vindicata eſt. Jam videtur melius habere, & a gravioribus moleſtiis immunis eſſe: namque ſomno fruitur tranquillo; viribus corporis gaudet integris, nec de ſpirandi difficultate quod conqueratur, habet; & ciborum adpetentia naturali eſt avidior. Remediis pauciſſimis, nec niſi pulvere temperante, aut pilulis Stahlianis utitur: & ut demum ab omni præternaturali moleſtia evadat immunis, ſalutare anhelat conſilium, docerique cupit, an pro gravida ſit habenda? anne potius molam in utero gerat, quam eo magis veretur, cum tribus diebus poſt ultimum puerperium, quo ante quinque annos perfuncta eſt, ſimile concrementum ex utero ediderit, quod membranis incluſum, propriaque præditum erat placenta? & quæ in tali rerum ſtatu in uſum ſint vocanda?

CONSILIUM.

POſtquam morbum, cujus cauſſa conſultus ſum, ejuſque omnia momenta probe mecum perpendi: neutiquam mihi videtur veriſimile, quod illuſtris matrona fœtum in utero gerat. Quamvis enim quædam graviditatis probabilitas, ex menſibus poſt noviſſimum concubitum per viginti hebdomades, cum ſubſequente nauſea, ciborumque faſtidio ſuppreſſis, ſuborta primum fuerit: hanc tamen ſubſequentes per uterum, ac ſedales venas hæmorrhagiæ refellerunt; quippe quæ in gravidis, abſque conjuncto abortu nunquam fiunt. Quare juſtiſſima eſt ſuſpicio, concrementum quoddam cruentum

tum utero inhærere; quod in perſonis ſucciplenis, obeſis, & exilioribus vaſis præditis, facillime & frequentiſſime generari ſolet. Interea, cum medici de graviditate firmiter perſuaſi, ad ſalvandum fœtum, partim venam in brachio ſæpius tundendam curarunt, partim adſtringentes medicinas ordinarunt: factum omnino eſt, ut motu ſanguinis liberiori per uterum ac imi ventris viſcera, meſenterium, hepar ac lienis viſcus impedito, cruor in utero, vaſis hæmorrhoidalibus, ac tunicis inteſtinorum ſtagnaverit, atque haſce nervoſas partes, cum vicina veſica ad ſpaſmodicas proritaverit ſtricturas; unde tormina inteſtinorum, teneſmus, atque creber ad mictum ſtimulus ſuos mutuantur natales.

Verum in utero ſubeſſe molam, nondum determinare audeo: quamvis enim ejuſmodi tunicacea concretio poſt partum, quinque abhinc annis, utero fuerit excluſa; atque experientia doceat, ejuſmodi concretiones ſæpius reverti, præſertim ſi quædam tunicarum reliquiæ in utero reſtiterint; attamen cum præſenti caſu nec irregularis fluoris menſtrui ſucceſſus, nec alia ſymptomata, quæ plerumque concrementum ejuſmodi comitantur, præſto ſint; nullus ea ſupponendi certus eſt locus. Interim crebra docet experientia, poſſe poſt concubitum abſque inſequente graviditate, menſes ſuppreſſos eſſe; abdomen intumeſcere, quin etiam mammas turgere: quæ ſymptomata ex carne informi, ob vitiatum ſemen in utero enata, ſolent interdum ſubnaſci: & ſi hæc in noſtro caſu fuerit præſto, quod penitus negare nollem, attamen ejus origo recentior eſſe, & neutiquam a noviſſimo puerperio derivari deberet.

Quicquid vero ſit, ea jam decidenda venit quæſtio, quænam in hoc ambiguo caſu in uſum ſint vocanda? Mea quidem ſententia cardo curationis in eo conſiſtit, ut ſtagnantes in abdomine, utero, & veſica humores diſcutiantur, æqualiſque illorum circuitus promoveatur, omnes ſordes, ex utero præſertim repurgentur, atque præternaturales ſpaſmi demulceantur. Hiſce ſcopis obtinendis, non convenientius commendare poſſum ſubſidium, quam pilulas Stahlianas, aut meas balſamicas; quarum quatuordecim bis quavis hebdomade veſperi aſſumantur, verſus menſtruum autem tempus, omni veſpera capiantur. Cum his ad moliendam alvum, alternari quandoque poteſt pulvis, qui ex cremoris tartari ſcrupulo uno, rhabarbari electi drachma dimidia, & magneſiæ granis duodecim conficitur. Præterea uſum præſtabit egregium, Elixir meum balſamicum viſcerale, ad octoginta guttas & ſub epulis, & veſperi, ſi a pilulis fuerit otium, ex aqua vino nupta adhibendum: hoc enim remedii genus, tam acrimoniam temperandi, quam digeſtionem promovendi, & ventriculum roborandi, vim poſſidet excellentiſſimam.

Ceterum ab animi commotionibus, iracundia, atque terrore, quantum fieri poteſt, cavendum ſuadeo; & corpus, ventriculo a cibis vacuo, probe exercendum. Mane infuſum theiforme, ex veronica, meliſſa, & corticibus citri recentibus ſorbere, & reliquo tempore, loco potus ordinarii, decoctum cum quarta vini parte mixtum potare; cœna vero parciori uti expediet. Quæ ſi votis nondum reſpondeant, conſultiſſimum erit, thermas vel Carolinas, vel Amaſianas, vel Aquiſgranenſes in uſum vocare.

CASUS XCIII.

De raro veſicæ affectu.

Generoſiſſimus vir, quinquaginta annorum, temperamenti ſanguineo-cholerici, fluori hæmorrhoidali copioſo olim obnoxius, qui per noviſſimam hyemem parcior ferri cœpit, ſex circiter abhinc ſeptimanis, ex improviſo ſtimulum ad matulam ſenſit, tumque inter mingendum, ardore urethræ diſcruciatus, lotium reddidit album, multiſque filamentis plenum; & poſt aliquam moram ſedimentum album largiſſimum deponens. Hanc moleſtiam, quam ſæpius cito tranſeuntem pati ſueverat, nihil pri-

primum curavit; invaleſcentem vero, & diutius perſeverantem, eamque corporis contabeſcentia, ac virium jactura paullatim ſtipatam, variis oppugnare cœpit remediis. Quæ inter præter balſamica, a medico commendata, erat etiam oleum therebinthinæ: quo per quatuordecim dies fruſtra uſurpato, fontes Selteranos potare decrevit, maxime cum tempus incideret, quo his aquis, ob pectoris affectiones, ipſi familiares, uti quotannis ſoluit. Hauſit quidem illas per undecim dies; ſed, cum languor ac conſumtio corporis majora ſumerent incrementa, ſuaſu alterius medici potationi huic per triduum ſuperſedit, & in earum vicem pulveres ex coralliis, ſpodio, ſuccino albo, maſtiche & ſanguine draconis confectos uſurpavit. Verum his quoque in caſſum ſumtis, inchoavit denuo potum acidularum: neque tamen minus, idem manet morbi ſtatus. Namque cum urina ſubſtantia illa quaſi gelatinoſa, ſæpius filamentis inſtar tunicæ abraſæ permixta, mane præſertim, inſigni profluit quantitate; & languor corporis, maxime notabilis pedum contabeſcentia, magis magiſque invaleſcit.

Bini, quos conſuluit, medici, in diverſas abierunt ſententias: alter putavit, gelatinoſum illum, qui in urina cernitur mucum, ex veſica profluere, hujuſque calculum, ſaltem imminentem ſignificare; mox vero mentem mutavit, renumque læſionem accuſavit. Poſterior medicus inſignem ſubeſſe credit, renum, vaſorumque urinariorum pariter, ac ſeminalium imbecillitatem; atque mucum illum ſemine permixtum eſſe affirmat. Suſpicatur quoque ægrum olim morbo quodam venereo laboraſſe, hujuſque reliquiis deberi præſentem affectionem.

Verum ſcire licet, virum caſtiſſimum, nunquam venerea quadam labe contaminatum fuiſſe; ſed adhuc, dum extra matrimonium degit, vitam agere, ſcelerum puriſſimam, & tantum abeſſe, ut venereis indulgeat ſtimulis, ut potius ex ſeminis abundantia, vehementes teſticulorum dolores, cum eorundem tumore patiatur, ſponte evaneſcentes. Ceterum ab omnibus dorſi, & reliqui corporis doloribus immunis eſt, niſi quod levis urethræ ardor mictionem comitetur: neque ullus eſt ſeminis, ac purulentæ materiæ fluxus. Appetitu gaudet integerrimo; ſomno quidem placido fruitur; ſed ſub hoc manus æſtu præternaturali uruntur, & interdum præcordiorum urgent anxietates.

CONSILIUM.

Rariſſimus profecto eſt affectus, quo Vir generoſiſſimus ſolicitatur, dum mictione valde dolorifica reddit urinam, muco gelatinoſo plenam. Ille enim nec a reliquiis gonorrhœæ virulentæ natales ſuos mutuatur, nec veſicæ, aut renum calculo debetur: ſed meo quidem arbitrio partim gonorrhœæ ſimplicis benignæ, partim hæmorrhoidum veſicæ albarum, nomen juſtiſſime meretur. Namque cum generoſus æger cruorem hæmorrhoidalem per anum olim reddere ſuevit, ille vero, accedente ætate provectiori, per aliquod tempus ſuppreſſus fuit fluor: non aliter fieri potuit, quam ut ſanguis, cujus moles magis augetur, in recto inteſtino, atque vicina veſica ſubſiſtat, ſtagnet, vaſa harum partium ſanguifera infarciat, & ob diuturniorem moram portionem tenuiorem lymphaticam, per tunicam veſicæ villoſam dimittant; quæ in cavitatem veſicæ ſtillans, ibidem coagulatur, acrior fit, atque cum urina, inferendo urethræ ardoris ſenſum, excernitur. Hæc eadem eſt ratio, quod loco cruenti fluxus hæmorrhoidalis, materia alba, inſtar albuminis ovorum, per anum reddatur: quæ in noſtro caſu per veſicam exitu ſuo potita eſt. Præterea vero, cum generoſus æger cœlibem agat vitam, atque teſticuli ob ſeminis abundantiam ſæpenumero intumeſcant; vero eſt ſimillimum, ſanguinis copioſiorem ad vaſa ſeminalia fieri affluxum, & uberiorem lymphæ ſpermaticæ in proſtatas, & veſiculas ſeminales ſecretionem, quæ cum urina emittitur, & contabeſcentiæ, viriumque collapſus præbet cauſſam.

Quod curationem, quæ hactenus, præſer-

Digitized by Google

ſertim cum acidulis Selteranis inſtituta fuit, attinet; has in adfectibus renum ac veſicæ ſatis quidem proficuas eſſe credo; in præſenti vero malo, quod ex ſanguinis ſtagnatione circa dictas partes, harumque inſequuta atonia originem traxit, neutiquam ſufficientes arbitror. Arriderent magis aquæ Schwalbacenſes, aut Spadanæ; quam ob principium, quod ſovent, leniter adſtringens, & martiale, inſignem partes debiles roborandi obtinent virtutem; atque generationem calculoſæ concretionis in veſica, ac renibus efficaciter remorantur. Has per quatuor vel quinque hebdomades ſub debito regimine, unam quotidie lagænam ſorbillando, potare conveniet.

Ex pharmacis duo ſunt, quæ commendo; unum eſſentia caſcarillæ, cum eſſentia ſuccini maritata; alterum eſt ſuccinum præparatum, cujus uncia una cum dimidia olei tartari per deliquium ſit imprægnata & ſiccata, & ad drachmam dimidiam mane pariter ac veſperi capiendum. Spiſſiores cereviſiæ, & calidiora vina in hoc ex radice ſarſaparillæ, ſcorzoneræ, cichorei, liquiritiæ, & ſeminæ fœniculi concinnato, pro potu ordinario uti. Denique fugiantur fortiores corporis per equitationem, ac vecturam concuſſiones; atque reliquarum rerum non naturalium uſus rite inſtruatur.

CASUS XCIV.

De gonorrhœa ſimplici, ex impura, & immodica venere orta.

Litterarum ſtudioſus, viginti ſex annos natus, temperamenti ſanguineo-cholerici, tenerioris, debilioriſque corporis conſtitutionis, tuſſi, uti videtur, hypochondriaca infeſtatus, atque parentibus natus ſaniſſimis, menſe elapſi anni Novembri cum fœmina menſtruo fluore polluta ſtando celebrat, & aliquoties repetit coitum. Sentit protinus ardorem in pene, ex quo imminentem metuens gonorrhœam, purgans ſumit medicamen, quod ventrem ſubducit copioſe; at ille ſecurus repetit illicitum concubitum; dietæ irregulari, potationi ſpiritus vini, ipſiuſque calidioris vini indulget; & iterum purgans, quaſi hoc expiaret nefas, adhibet. Sed brevi poſt crebra ſtimulari cœpit tentigine, atque ſemen bis terve quavis hebdomade ſub nocturnis imaginibus elabebatur, cum atrociſſimis pedum, maxime genuum circa articulos tormentis. Hæc non minus, ac pollutiones nocturnæ, propinatis decocto quodam, ac pulvere temperante, brevi tempore remittebant; ſed penis erectus, ubi detumeſcebat, ſeminis quaſdam guttas præter voluntatem exſtillare incipiebat; & priores moleſtiæ per intervalla recrudeſcebant. Neque ferebant deſideratam opem tinctura quædam, ex ſpiritu therebinthinæ, balſamo de Copaiva, & oleo ſuccini confecta, nec emulſiones, nec oſſa ſæpiæ in pulvere: potius invaleſcebant ſymptomata, quorum hæc jam eſt idea.

Ubi erigitur colis, protinus elabitur ſemen; mane expergefactus, miſſa urina, inſigni ad venerem urgetur cupiditate; urina deponit flavum ſabulum, quod eo copioſius jamjam in matula cernitur, poſtquam per triginta dies, acidulis Selteranis, lacti nuptis, conjuncto uſu Elixirii balſamici, cum menſtruo lixivioſo parati, & pulveris temperantis, uſus fuit. Attamen poſt hanc potationem, nocturnæ pollutiones rarius contingunt; ardor urinæ, & ſpaſmi pedum tantum non ceſſarunt; nec niſi, ſumtis incongruis potibus adhuc adfligunt. Neque etiam glutinoſa illa, & ſpermati ſimilis materia, quam olim copioſam cum urina reddidit, tam larga conſpicitur.

Ceterum ad ſudorem eſt facillimus æger, & bis quotannis venam tundendam præbere ſuevit; adpetitu ciborum fruitur integro, & ſomno placidiſſimo. Inter medicinas, quas hactenus adhibuit, & ex quibus bene habuit, fuerunt infuſum laxans mannatum, pulvis temperans ex lapidibus cancrorum, antimonio diaphoretico, oſſe ſepiæ, & nitro paratus, atque ſpiritus nitri dulcis, ex ſpiritu flammifico Huffmanni compoſitus, & quarta balſami vitæ parte remixtus. Verum

rum cum nondum penitus debellari potuit tædii plenum malum ; tuum, vir illuſtris, anhelat æger conſilium, docerique cupit : 1) Anne morbus, quo cruciatur, ſit gonorrhœa ſimplex, a ſumma debilitate partium genitalium ſuſtentata ? 2) Num ſpes ſit, illum expugnandi, & quibuſnam remediis hoc ſcopo potiri liceat ? 3) Utrum tuto poſſit leges matrimonii ſubire ?

CONSULTATIO.

VIdi probe ac intellexi ex communicata mecum morbi hiſtoria, quæ moleſtiæ ægrum habeant ſolicitum. His ut congruam medelam præſcribam, atque priori quæſtioni: Anne morbus pro gonorrhœa ſimplici, quæ a ſumma partium genitalium debilitate ſuſtentetur, habendus ſit ? faciam ſatis : omnino tonum partium, quæ elaborationi ſeminis dicatæ ſunt, labefactatum huic affectui, quem jure gonorrhœam ſimplicem adpellare licet, originem ac nutrimentum præbere arbitror. Ob hancce enim harum partium debilitatem, humorum lymphaticorum, ſeminalium, ſalinis, ſcorbuticiſque ſordibus procul dubio imbutorum, major ad illas & copioſior ſit affluxus, qui partim interdiu præter voluntatem, partim noctu per pollutiones elabuntur ; atque crebram tentiginem, ac urethræ ſub mictu ardorem excitant. Si de cauſſis hujus mali diſpiciamus, non alia ſe nobis offert, quam impurus ille coitus, aliquoties repetitus : quippe quo aſtrictum eſt partibus genitalibus peregrinum & corruptum quaſi fermentum, quod non modo robur veſicularum vaſorumque ſpermaticorum deſtruxit, verum etiam ſemen contaminavit ; eo magis, cum ipſo jam ægro ſcorbuticæ humorum diatheſis præſto eſſe videatur, quemadmodum dolores vagi, quos patitur, & ſabuloſum lotii ſedimentum atteſtantur. Hinc etiam vehementer laudo, fontis Selterani, lacte permixti potationem ; quæ, ſi omiſſa fuerit, longe atrocius eſſet malum.

Quod igitur ſecundam attinet quæſtionem : An ſpes ſalutis ſuperſit, quibuſnam hanc impetrare liceat medicaminibus ? haud ignorari oportet, gonorrhœam virulentam, rite tractatam, longe faciliorem brevioremque admittere curationem, quam quidem benignam illam ſimplicem. Hæc enim ſæpiſſime adoritur corpora debiliora, quæ humoribus impuris ſcatent, & medicamina poſcit mitiſſima ; cum illa robuſtiora potiſſimum occupet ſubjecta, nec a fortioribus, generoſiſque exacerbetur medicinis. Nihilo tamen minus feliciſſimo curationis eventu in noſtro caſu potiemur, ſi illi, recte adminiſtratæ diutius, & cum patientia inſiſtat æger. Inſtituetur autem commode per potationem aquarum Selteranarum. Haſce enim cum duabus lactis partibus commixtas, per quatuordecim dies ita adhibendas ſuadeo ; ut quavis quarta die interponatur pulvis laxans, cujus hæc ſit formula : Recipe rhabarbari electi pulveriſati drachmam dimidiam, cremoris tartari ſcrupulum, antimonii diaphoretici grana decem, diagrydii ſulphurati grana quatuor. M. F. pulvis pro una doſi. Deinceps quotidie cubitum iturus æger, capiat drachmam pulveris, ex ſpecierum de hyacintho, oſſium ſepiæ ana drachmis duabus, ſuccini præparati drachma una concinnati : mane vero ſorbeat infuſum theiforme, quod ſic ſe habet : Recipe herbæ menthæ criſpæ, meliſſæ, ſummitatum millefolii, florum hyperici ana manipulum, ſeminis fœniculi, ana drachmam. C. C. D. Extrinſecus peni admoveatur ſacculus ſequens : Recipe herbæ menthæ criſpæ, florum chamomillæ Romanæ, roſarum, balauſtiorum, foliorum lauri ana manipulum, baccarum lauri, maſtichis ana unciam dimidiam, caryophyllorum aromaticorum drachmas tres. M. C. C. D. S. ſpecies, quæ in vino rubro ſubadſtringente decoctæ, ſacculo includantur. Denique ſervanda eſt recta vivendi ratio ; fugiantur cibi acidi, ſaliti, flatulenti, cæpæ præſertim ; & allium ; evitentur quoque potus calidiores, ſpirituoſi ; nec niſi vinum generoſum Sect, ad ventriculum roborandum, parca inter epulas quantitate

tate bibatur. Ceterum, ſtomacho a cibis vacuo, corpus moderate moveatur; & pro potu ordinario ſequens potetur decoctum: Recipe radicis ſarſaparillæ uncias duas, ſcorzoneræ, cichorei ana unciam, liquiritiæ, corticis ligni ſaſſafras ana drachmas ſex, raſuræ ligni ſantali rubri unciam dimidiam, ſeminis fœniculi drachmam. C. C. D. S. ſpecies, quarum unciæ binæ ex tribus aquæ menſuris ſunt decoquendæ.

De matrimonio, juxta tertiam quæſtionem, nihil adhuc certi determinare audeo; neque tamen illud ſubire prius licebit quam morbo funditus exſtirpato: quem finem, quin commendata curatione ſit aſſequuturus, non dubito.

CASUS XCV.

De gonorrhœa inveterata.

VIr quinque & quinquaginta annorum, temperamenti cholerico-phlegmatici, olim juvenis in gonorrhœam incidit; quæ abhinc aliquoties, inque primis ante undecim annos cum fluore flavo virulento reverſa & congruis balſamicis, therebinthinatis, cinnabarinis, mercurioque dulci ſublata eſt. Tertius jam agitur annus, ex quo in utroque inguinum venerei adparuere bubones; ægre quidem ob diſcraſiam humorum acriorem, tamen feliciter perſanati. Præterea per quinque jam annos cutim, maxime in cervice, curvaturis cubitorum, & ano circa oſſis ſacri & coccygis confinia occupant lichenes, ex pallido rubentes, ſquamulas dimittentes, & ubi corpus incaluit, inſigniter prurientes. Pruritum mitigaverunt paullulum decocta lignorum, cum tinctura antimonii uſurpata; ſed malum prorſus exſtirpare haud ſuffecerunt. Quare ante biennium commendavi, ut æger, partim ad aerem mutandum, partim cutim emolliendam thermas adiret; quibus uſus, bene quidem habuit, ſed recidit in benignum ſeminis fluxum, nullis hucuſque remediis obſecundantem. Hunc eo certius ab uſu balneorum derivo, cum mihi conſtet exemplum viri cujuſdam, qui ob quandam moleſtiam, balneis aquæ dulcis uſus, gonorrhœa benigna, balſamicis medicinis brevi expugnata, infeſtatus fuit.

Hoc eſt tædii plenum illud vitium, quo adhuc angitur æger, cujuſque medelam flagitat. Semen fertur & ſponte, & ubi colis premitur, prorſus album, lintea duntaxat flavis polluens maculis; colis compreſſus dolorem infert, adeo, ut æger ulcus urethræ ſuſpicetur. Fruſtra datis pilulis, quæ ſuccinum, myrrham, olibanum, gummi hederæ, juniperi, cinnabarim nativam, mercuriumque dulcem habebant; illæ, quæ ex therebinthinæ binis partibus, ſuccini, myrrhæ, florum ſulphuris ſingulorum una conſtabant, ſiſtere videbantur moleſtum fluxum; at ille, celebrato concubitu, ſemper recrudeſcebat. Quum itaque interna medicamina votis haud facerent ſatis, & ea, quæ fortius urinam pellunt, ob graviora, quæ renibus, veſicæque inferre poſſent, damna propinare dubitarem: ad externa deveni, & hæc inter primum mercurium dulcem, cum aqua plantaginis, aut infuſo ex herba plantaginis, ſalviæ, hyſſopi, radiceque caryophyllatæ confecto, urethræ injiciendum curavi; ſed inde fluxus cernebatur virulentior. Hinc ſubſtitui emulſionem ex myrrha, ſuccino, therebintina, vitello ovorum, decoctoque recenſito paratam, eamque immitti urethræ juſſi: ſed & hæc malum exacerbavit adeo, ut non modo copioſius ſemen, verum etiam ipſe tandem cruor proflueret; cum ſedimento putrido atque cruento. Quare abſtinui a remediis; quo facto fluxus adparuit benignior, ac parcior.

Interim cum ſemen eſſet tenuius, ac ex uxoris mente paullo acrius; multique laudarent uſum emulſionis; ex ſeminibus quatuor frigidis, cannabis, & agni caſti concinnatæ: propinavi hanc, ſed cum ſucceſſu minus felici. Namque protinus excipiebant ſtranguria, colica, ac inſignis dolor dorſi tenſivus, qui corpore horrore perfuſo, admodum invaleſcebat, tantuſque erat, ut nec corpus ſine tormen-

mentis movere, ſitumque mutare poſſet; accedentibus febre, ſiti, viriumque collapſu. Præterea poſt adplicatum lumbari regioni linctum, quem ſpiritus cujuſdam ex gummatibus, & plantis aromaticis parati partes binæ, ſpiritus vini camphorati una conſtituebant, profluxit cum lotio materia craſſa, lenta, alba, odoris expers, puri ſimilis, copioſiſſima quantitate. Uſurpatis convenientibus remediis, intra trium hebdomadarum decurſum, remittebant hæc ſymptomata, & priſtinus valetudinis ſtatus, & ſeminis profluvium, ſub his affectionibus parciſſimum, denuo rediit.

Hinc in uſum revocavi injectiones tepidiores, quæ aquæ ſambuci uncias quindecim, vitrioli cyprii calcinati drachmam unam habebant, & primum vehementem ardorem, paullo poſt mingendi cupiditatem excitabant; quam urinæ ſequebatur emictio dolorifica. Ceſſabat ſubinde ſub continuatis illis injectionibus fluxus ſeminis; ſed hunc cohibitum preſſo pede ſequebatur dolor in dextro inguine tenſivus, cum levi febricula catarrali, atque tuſſi moleſta junctus. Febre diſcuſſa, tuſſique per ſtomachica, & aromatica conſopita, male tamen habere pergebat ægrotus, ut ideo metuens, ne ex ſuppreſſo fluore, periculoſæ ſuborirentur metaſtaſes, ab ulteriori injectionum uſu deſiſtere teneretur. His miſſis mox iterum fluere cœpit ſemen; cujus profluvii præſens hic eſt ſtatus.

Si mittitur urina, mittitur autem ſine dolore; elabitur ſimul materia albicans, ſub decubitu parcior, in erecto ſitu copioſior: tum in matula cernitur mox hæc materia, cretacei fere coloris: mox alia lenta, viſcidior, vitro tenacius adhærens: utrique ſupernatat ſemper levis quædam nubecula flavi coloris: urinæ quidem minguntur citrinæ, nunquam vero ſanorum inſtar limpidæ, ſed ſubjugalium more craſſiores ſemper ſunt, neque tamen turbidæ. Ceterum adhuc notari meretur, ægrum olim hæmorrohoidibus, quas cœcas vocant, obnoxium, per viginti autem annos ab iis immunem, noviſſime in ſuperiori ani parte, circa ſphincterem, ſenſiſſe tumorem, primum valde dolentem, mox ulceratum, puſque fœtidum adhuc plorantem.

CONSULTATIO.

Morbus ille pertinaciſſimus, cujus cauſſa conſultus ſum, altas jam egiſſe videtur radices: ſiquidem virulentum ſeminis profluvium ægrum non modo juvenem atrociter vexavit, verum etiam undecim abhinc annis valde cruciavit, & noviſſime quoque per varias, eaſque externas ſemper cauſſas revocatum, tyrannidem ſuam exercet. Nullum profecto eſt dubium, quin ejus ſedes atque cauſſa partim in nimia relaxatione, ac debilitate vaſorum ſpermaticorum, partim vero, & præcipue in ulcere ſcirrhoſo proſtatarum debeat collocari; atque ideo difficillimam minatur curationem. Docemur enim experientia, quod ejuſmod malum inveteratum, omnium balſamicorum remediorum, in hiſce adfectionibus, valde laudatorum, uti ſunt balſamum Peruvianum, de Copaiva, ſpiritus therebinthinæ, balſamum ſulphuris therebinthinatum &c. atque etiam traumaticorum, vim longiſſime eludat; ſiquidem ex traumaticis, intempeſtive cohibito fluxu, graviora ſymptomata, quin bubones venereos ſuboriri; ex balſamicis vero validioribus, ardores excitari, ac inflammationes, ſæpius obſervamus. Neque in tali gonorrhœa, licet vere venerea, ac virulenta exiſtat, a ſalivatione mercuriali ullum expectare licet auxilium: neque proficuus eſt thermarum uſus. Namque hæ, magna quantitate bibendæ, in tubulis corporis jam debilitatis hinc inde ſtagnantes; partes ſpermaticas nervoſas valde, ac membranaceas, magis relaxant, & ideo fluxum virulentum revocant ac exacerbant. Eo magis cuncta balnea, & aquas minerales in iis exſulare debent ſubjectis, quorum humores, inque primis lymphaticus latex, miaſmate venereo jam ſunt contaminati; quale inquinamentum in noſtro ægrotante ſignificant efflorescentiæ ſerpiginoſæ, &. lichenes furfuracei, anum

circa

Digitized by Google

circa os ſacrum, atque coccygis, cubitoſque occupantes, & moleſtum pruritum inferentes.

Præcipua potius in exſtirpando præſenti morbo ea ſit cura, ut ſanguis ac humores rite depurentur. Huic operæ egregium faciet pretium eſſentia radicis pimpinellæ albæ, cum eſſentia ſuccini maritata, ita quidem, ut prioribus diebus ſola eſſentia pimpinellæ, deinceps eadem cum tertia, mox æquali, ac denique majori eſſentiæ ſuccini commixta, augendo ſucceſſive doſin, ter quotidie exhibeatur, atque mane ſuavis exinde ſudor expectetur. Porro ex herba meliſſæ, menthæ, ſalviæ, floribus roſarum rubrarum, balauſtiorum, chamomillæ Romanæ, & maſtyche apparari poteſt ſacculus, iſque vino rubro calidiori immerſus ad perinæi, & inguinalem regionem adplicari. Iiſdem ſpeciebus, cum vino Burgundiaco decoctis pro injectionibus uti licet: quarum etiam ope balſamus meus vitæ, urethræ immiſſus, egregiam præſtabit utilitatem. Quamvis enim ardores ac dolores excitare videatur, mox tamen hi remittunt; & præterea hoc excellens remedii genus, exulceratas partes inſigniter mundificandi, relaxatas vero corroborandi virtute pollet. Contra vero probe cavendum ſuadeo a medicinis acrioribus, maxime venereis, vitriolo cyprio, & adſtringentibus: hæ enim noxam inferunt certiſſimam.

Denique pro potu ordinario commendo decoctum ſarſaparillæ ſaturatius, additis paſſulis, & cinamomo paratum: quibus, ſi rite depuratos eſſe conſtet humores, tunc ad roborandas partes relaxatas, pulverem, ex antimonio martiali cachectico, coralliis, ſuccino, & oſſe ſepiæ paratum, ex aqua ceraſorum nigrorum, ſucco citri, & ſedi majoris nupta nonnunquam adſumere juvabit.

CASUS XCVI.

De gonorrhœa inveterata ex intempeſtivo veneris uſu.

Vir quidam generoſus, in florentiſſima ætate conſtitutus, ob præmaturum veneris exercitium, & inde relaxata vaſa, ſemen vehentia, hujus profluvium, per novem jam patitur annos. Namque propter dictum valde præmaturum veneris exercitium, ab ætatis decimo ſexto ad vigeſimum annum, ſingula fere nocte inter ludibria nocturna ſemen profluxit; cum inſequente corporis contabeſcentia, & colore vultus pallidiſſimo. Tum ipſi accidit gonorrhœa virulenta, & per aliquod menſes cruciavit, quæ relinquebat ſeminis profluvium, ad hanc uſque diem adfligens. Namque ab eo tempore ardentiſſimo in urethra inter mingendum torquetur ſenſu, lotium continet copioſa filamenta; quod miſſurus, aut alvum exoneraturus, teſtium, & maxime ſiniſtri dolorem, ac ſpaſmodicam retractionem ſentit, emictione demum ſolutam; qua facta, ſemen tenue, crudumque latenter profluebat. A grato cum perſonis ſexus ſequioris conſortio, hæc ſymptomata frequentius urgent, majorque teſticulos, veluti excoriati eſſent, vexat dolor: Poſt accedentes forſan nocturnas pollutiones, per aliquot dies a fluxu ſeminali liber eſt: potuit quoque prioribus annis coitum cum voluptate celebrare; qui noviſſime abſque grata titillatione contingit, ſiquidem ſemen acrius videtur, rodit, & abſque ſenſu elabitur. Excretum quoque per nocturnas imagines ſemen, jam cernitur tenuiſſimum, ſpumæ ſimile & odoris expers; neque parum crucis figunt dolores dorſi, renum, atque capitis; cum ceterum rectiſſime valere videatur.

His ergo moleſtiis varias oppoſuit medicinas, quas inter quædam ex antimonio confecta inſigne præſtitit emolumentum; ab hujus enim uſu, per ſex duntaxat dies continuato, coctum eva-

debat ſemen, & magna copia, cum inſigni levamine excernebatur. Sed cum hoc remedio privatus eſſet, cuncta redierunt ſymptomata, nullis obſecundantia medicaminibus: quare tuum, vir excellentiſſime, petit conſilium.

CONSULTATIO.

INtellexi ex mihi miſſis litteris, virum quendam generoſum, ſeminis profluvio longiſſimo, fruſtra adhibitis variis remediorum generibus, admodum vexari: quod cum jam altas radices egit, atque ob perpetuum tam lymphæ nutritiæ, quam ſeri mucidi, a ſanguine ſecedentis affluxum, ad teſtes ac veſiculas ſeminales inſigniter relaxatas, fere conſuetudinalem, materiæ ſeminalis excretio urgeat aſſidua, curationis ſpem anguſtiſſimam reddit. Hocce potius vitio totum corpus labeſit, emacreſcit, vires conſumuntur; & niſi ferantur ſuppetiæ, ipſi tandem ſenſus, externi pariter ac interni, viſque memoriæ labefactantur.

Neceſſe itaque eſt, ut omni ſtudio oppugnemus id malum; quo fine ad roborandum totum nervorum genus, ventriculum, inque primis relaxatas ſeminales partes confortandas, quæ cura eſto præcipua, inſignem polliceor virtutem ex hoc pulvere: Recipe cornu cervi philoſophice præparati, uſti, oſſium ſepiæ, ſuccini præparati, ana unciam dimidiam, maſtiches drachmas duas. M. F. pulvis, cujus drachma dimidia, primum bis quotidie, dein ſemel, vel mane, vel hora pomeridiana quarta, ex juſculo avenaceo, vitello ovi permixto, vel ex aliquot unciis emulſionis, quæ ſic ſe habet capiatur: Recipe ſeminum quatuor frigidorum majorum, papaveris ana drachmas duas, aquæ meliſſæ, plantaginis, ceraſorum nigrorum, florum acaciæ ana uncias duas. M. F. emulſio, cui adde ſyrupi papaveris drachmas tres.

Pro potu ordinario utendum ſuadeo decocto leniter adſtringente, atque roborante, quod tale eſſe poteſt: Recipe radicis chinæ uncias ſex, ligni lentiſci, ſantali rubri, citrini, caſſiæ ligneæ, cinamomi, ana drachmam unam. C. C. D. S. ſpecies, quarum uncia ex binis aquæ menſuris per horam dimidiam decoquatur. Ex topicis emplaſtrum, quod ex emplaſtri ſpermatis ranarum unciis duabus, ſachari ſaturni, aluminis uſti, & camphoræ ana drachma una paratur, ad renum regionem adplicare juvabit. Præſertim vero alvum purgare expediet; quem finem commode aſſequemur infuſo mannato, & in curationis principio, & quavis decima die mane aſſumendo. Formula hæc eſt: Recipe mannæ electæ uncias duas, rhabarbari pulveriſati, cremoris tartari ana drachmam unam, coque & ſolve leni calore in vini albi unciis ſex, colaturæ adde olei de cedro guttas ſex. M. D. pro una doſi.

Ceterum rectam ſervare oportet vivendi rationem; & quamvis moderata corporis exercitatio haud noceat, fortior tamen illius commotio per vecturam aut equitationem fugienda eſt. A cibis porro ſalitis, acidis, acrioribus, & aromatiſatis; nec non potibus vinoſis ac cereviſiariis ſedulo cavendum eſt: hauſtus vero vini auſteri Pontac ſub epulis concedatur. Denique ſi his obſecundare recuſaverit malum; operæ erit pretium, aquam plantaginis vel ſolam, vel cum quarta parte aceti fortioris vini, mixtam, eamque frigidam intra lintea, ad regionem pubis ac lumbarem interdum admovere. Quorum remediorum uſus, ſi rite, ac diutius protrahatur, non fruſtraneus illorum erit effectus.

CASUS XCVII.

De gonorrhœa inveterata cum variis ſymptomatibus ex inquinamento venereo.

VIr quinquagenarius, temperamenti phlegmatico-ſanguinei, caſtra a teneris ſequutus, variis, prout id vitæ genus fert exceſſibus, tam in animi affectibus iracundis, quam crapulis, ac venereis libidinibus juniorem corrupit ætatem. Idcirco multis vitiis, quæ impura venus poſt ſe trahit, laboravit: ſiquidem

dem olim tuberculum carnoſum urinæ ductu innatum erat, unde urina per plures annos impeditior profluxit, quin interdum plane retenta eſt. Non minus ſæpenumero gonorrhœam paſſus, triginta abhinc annis, curam, quam vocant ſalivalem, bis ſuſtinuit; attamen cum venereæ rei denuo indulgeret, ea recruduit frequentiſſime, facile ſemper perſanata. Ante duodecim annos liberatus eſt a caruncula urethræ inhærente: abhinc liber fuit urinæ curſus; ſed parca ejus quantitas, quæ vix vitrum, quo ad vinum bibendum utimur, implet, quavis vice, ad hanc uſque diem mingitur. Ab hoc quoque tempore virulentus ſeminis fluor ferme ceſſavit; niſi quod illius, mox albi, mox ſubcitrini unica duntaxat guttula, interdum vel cum urina reddatur, vel ante mictionem elabatur; ac urina materiam albam gelatinoſam, filamentis intermixtam, ad matulæ fundum deponat.

Elapſis ſeptemdecim menſibus febrem incidit graviſſimam; quæ intra binas hebdomades ope ſalium digeſtivorum, & aliorum antifebrilium remediorum feliciter ſuperata, interjecto bimeſtri, poſt corpus equitando fortius concuſſum, inguinalem ſibimet contraxit herniam. Hanc non ſecus, ac reliqua ſymptomata debellaturus, ſtuphis ſudatoriis inſidere cœpit, & ſuffitu ex herbis roborantibus corpori admiſſo, copioſos movit ſudores. Verum hernia manſit eadem, & potius atroces capitis dolores, a quibus antea liber erat, cum aſſiduis vigiliis ſuccedebant. Hos oppugnavit primum bolis, ex mercurio dulci confectis; iiſque in caſſum ſumtis, adhibuit decocta leniora; & ex hisquatuordecim dies a capitis tormentis liber evaſit.

Mox autem priſtinum vivendi genus agere, atque libidini rurſus indulgere cœpit: hinc protinus repetebant capitis dolores, hocque mox totum, mox in alterutro, mox utroque temporum, mox in vertice, magnis tormentis nocturno potiſſimum tempore exacerbatis, ſomnumque turbantibus obſidebant. Contabeſcebat ſimul corpus; per vices febrilis accedebat inſultus, urgebat tuſſis ſicca; oris halitus erat fœtidiſſimus; & per intervalla immaniſſimi dolores brachiis, pedibuſque, mox circa juncturas, mox partem muſculoſam eorundem inhæreſcebant. Neque tamen minus cuncta hęc ſymptomata veſperam noctemque duntaxat reddebant moleſtam; per diem bene habebat, ciborumque egregio gaudebat adpetitu, iiſque moleſtiis per integrum vexabatur annum; fruſtra uſurpatis pulvere ſolari Hallenſium, antiſpaſmodicis, remediiſque ſanguinem purificantibus.

Hiſce noviſſimis hebdomadibus, capitis tormenta adeo invaluerunt, ut aſſidua per noctem diemque adfligerent. Quamobrem, cum partim ob gonorrhœam tam ſæpius recidentem, partim mercurialia in caſſum propinata, juſtiſſime cuncta ſymptomata & a virulentia venerea, & a mercurio intra corpus retento derivari poſſe viderentur: conſultum putaverunt medici, illa vel ſalivatione mercuriali, vel ea curatione, quæ per famem, atque ſudorem fit, oppugnare. Quod attinet ſalivationem, eam per mercurium externe illitum excitandam eſſe arbitrantur; quoniam cuncta ex mercurio parata remedia, ſi interna propinarentur, ea virtute, qua mercurialia miaſmata ex maſſa ſanguinea repurgarent, minime pollere crediderunt. Quum autem anceps ſit hoc medicationis genus; & ægrotus ad iracundiam vehementiſſimam ex leviori cauſſa facillimus exiſtat; arriſit ipſi magis poſterior curandi via. Hinc, miſſo ante duodecim dies ex vena in pede tuſa ſanguine laxandi fine per tres ſucceſſive dies ſumſit pulverem ex auro fulminante, & magneſia nitri paratum, qui ventrem abſque ullis torminibus egregie ſubduxit. Tum, evitato cujuſcunque generis potu, tres quotidie menſuras decocti ſaturatioris, ex radice ſarſaparillæ, chinæ, hermodactylis, pimpinella, paſſulis, & tantillo ligni ſaſſafras concinnati potavit; ſimul bis quotidie tincturam antimonii tartariſatam, eſſentiæ lignorum nuptam ſumſit; cibos non niſi aſſos comedit, & ſingulo

mane in ciſta ſudatoria leniter ſudavit.

Sub hac curatione, primo triduo nullum obſervabatur ſymptomatum levamen; at reliquis diebus mitigabantur capitis dolores, tuſſis vehementia remittebat, alvus quotidie reſpondebat, ciborum cupiditas manebat integra, urina, quæ craſſa eſt, coloreque decoctum æmulatur, libere mingebatur, cum copioſo ſedimento; virium nullum accedebat decrementum, nec febrilis motus, & æſtus ardorque capitis pulſatilis, qui antea illius dolores comitabatur, ferme evaneſcebat. Hanc ob cauſſam viſum fuit conſultiſſimum, ut, ſi virium, adpetituſque integritas perſeveraret, nec febrilis, aut aliæ moleſtiæ accederent, eam curationem continuaret. Verum, cum dubius hæreat, num huic conſilio aures præberet, anne potius ſalivationem ſuſtineret, tuam, vir Experientiſſime, expectat flagitatque ſententiam. Nec te ignorare oportet, ſanguinem noviſſime ex vena detractum, poſt trium horarum moram, tunica pituitoſa, tam craſſa tenacique obductum fuiſſe, quæ vix cultro diſſecari potuit; atque ſerum biliofum, cruoremque aterrimum oſtendiſſe.

CONSULTATIO.

Ex præmiſſa morbi hiſtoria, rite ponderata, luculenter patet, non ſolum ſuccos vitales impuros, corruptos, tenaces, & ab inquinamento venereo contaminatos, cauſſam præbere immaniſſimis, quos æger in capite ac artubus patitur, doloribus; verum etiam partes ſolidas nervoſaſque, per crebros dietæ errores, exercitia venerea, vehementiorem iracundiam, ac nimium mercurialium remediorum uſum, inſigniter vitiatas, labefactatas ac debilitatas eſſe. Quæ cum ita ſint, ſalivationi mercuriali, ſicuti vulgo inſtitui ſolet, ſubſcribere neutiquam poſſum; ſed valde vereor, ne ex illa exacerbetur malum; neque vero votis facturam eſſe ſatis eam curationem ſolam, quæ noviſſime per famem, ac decocta fuit adminiſtrata, perſuaſus ſum: ſiquidem tenaciſſima humorum diatheſis, quam inter alia ſanguis ex vena pronuper miſſus teſtatur, potentiora requirere videtur ſubſidia. Commendarem potius eam medendi rationem, qua præter convenientia decocta, & congruam a cibis abſtinentiam, ad reſolvendum humorum coagulum, & ſordes per ſudores eliminandos, remedia mercurialia, ſelecta tamen, & bene præparata in uſum vocarentur. Quam ut preſſius explicem, ſic adornandam eſſe puto.

Primum quidem primæ viæ ſunt repurgandæ per ſequentes pilulas, binis vicibus, interpoſita una die, ſumendas: Recipe gummi ammoniaci depurati, extracti panchymagogi Crollii, mercurii dulcis, cinnabaris nativæ præparatæ ana drachmam ſemis, pulveris croci, ſalis ſuccini ana grana tredecim. M. F. pilulæ, ex drachma dimidia viginti parandæ, proque una capiendæ doſi. His uſurpatis, incipiat æger ſingulo mane adhuc intra lectum, quartam menſuræ partem decocti tepidioris potare, quod ſic ſe habet: Recipe ſarſaparillæ electæ uncias tres, radicis pimpinellæ, vincetoxici, corticis Guajaci ana drachmas duas. Conc. cont. M. F. ſpecies, cum binis aquæ menſuris in vaſe clauſo decoquendæ. Ex hoc decocto ſumat ſexaginta guttas mixturæ, quæ ex tinctura antimonii acri, ſpiritu bezoardico Buſſii, ac liquore meo anodyno minerali concinnatur: atque hinc, hauſtis inſuper aliquot infuſi herbæ Theæ vaſculis, ſuavem, lenemque expectet ſudorem. Uſus hiſce per octo dies, iterum corpus ope pilularum ſupra commendatarum bis purgari curet; tum repetat ſudationem per decoctum provocatam ad idem tempus; hancque interpoſito iterum pilularum uſu, tertia vice inſtituat.

Sub hac vero medicatione, juvabit quibuſdam adhuc uti medicaminibus. Nimirum in vicem potus ordinarii ſubſtituendum eſt decoctum, quod ex radicis ſcorzoneræ, ſarſaparillæ ſingularum uncia una, cichorei vero drachmis binis, cum tribus aquæ menſuris coctis, & ſub finem paſſulis minoribus, corticibuſque recentibus citri vel aurantiorum permixtis

ag-

apparatur. Ex hoc veſperi drachma dimidia pulveris cujuſdam, ſequentem in modum conficiendi ſumenda erit: Recipe lapidum cancrorum, ceruſſæ antimonii ana unciam ſemis, cinnabaris nativæ præparatæ, ſuccini ana drachmas duas, nitri purificati drachmam unam. M. F. pulvis. Veſperi porro pedes in pediluvia, ex aqua fluviatili, & furfuribus triticeis confecta, ad ſuras uſque imponendi, inque iis per horam dimidiam detinendi ſunt: illis enim, ſi juſto prædita fuerint tepore, humores redduntur fluxiliores, & a capite ad corporis alliciuntur ſuperficiem.

Ceterum exactiſſimam ſervare conveniet diætæ rationem; cibi plerique aſſi comedantur, copia parciores; animi vehementes commotiones, corporiſque exæſtuationes non minus ac refrigerationes probe vitentur; nec ex vinis quidpiam capiatur, præter hauſtum veteris Rhenani ſub epulis. Alvus ſi fuerit ſegnis, veſcendum eſt juſculis, quæ ex paſſulis minoribus, manna, & una vini, biniſque aquæ partibus conficiuntur: & ſi capitis dolores immaniter vexent, externe naribus admovendum ſuadeo balſamum meum vitæ; & interne liquorem anodynum, octo guttis ſacharo excipiendum, & in ore fovendum, donec ſolvatur. Hæc ſunt, quibus ſaluti viri generoſi conſulere volui; quæ Deus fauſta reddat, ex animo precor.

Relatio ulterior morbi.

Uſurpata hac, quam præſcripſi, medicatione, optime habuit æger: at cum priſtino vivendi generi indulgere rurſus cœpiſſet, recruduerunt omnes moleſtiæ; quarum hanc mecum communicavit medicus hiſtoriam. Cuncta morbi ſymptomata noſtrum denuo invaſerunt ægrotantem; quorum ſedes procul dubio in proſtatarum, veſicularum ſeminalium, collique veſicæ ulceroſa eroſione collocanda videtur, & hæc eſt idea. Lotium, quod large mingit, cum quadam difficultate, ſubcitrinum eſt, turbidumque inſtar cereviſiæ triticeæ; cum quo fertur materia lactea, ex albo flaveſcens. Hæc in urina recens miſſa, vel non adparet, quaſi adhuc ſoluta eſſet, vel in forma alborum filamentorum in ea fluctuat; ubi vero conquievit, ſedimenti inſtar farinacei levioris ad matulæ fundum ſecedit; ſub quo ſæpius tenacior, flavique coloris mucus, vitro adhærens firmiter conſpicitur. Non minus interdum abſque urina, ſemen quaſi virulentum, quale in gonorrhœa eſſe ſolet, ex cole guttatim labitur. Neque vero tam crebra mingendi urget cupiditas, quanta ſtranguria preſſos vexat; ſed ad penis radicem ſub emictione, preſſorius tenſivuſque incumbit dolor.

Preterea noctes ob aſſiduas vigilias moleſtæ ſunt; vix enim per unam alteramque dormit horulam: hinc languent vires, nec in conclavi obambulare ſine laſſitudine poteſt. Sumtis epulis æſtus præternaturalis, cum ſiti, pulſuque celeri interdum obſervatur; qui per totam continuat noctem. Sæpius inter paſtum ex improviſo, corripitur quodam horrore, leviori, atque breviſſimo; quem nullus excipit calor. Noctu frequenti adficitur nauſea, quæ, ubi ſurrexit, ceſſat, & mane recurrit, cum copioſa ſputatione. Dolores capitis, & artuum externorum per vices incidunt; ſed mox ſponte remittunt. Ciborum adpetentia adhuc viget; major autem bibendi cupiditas, ut præter infuſa calidiora, quotidie ultra ſex cereviſiæ menſuras potare teneatur; ideoque copioſiſſimam reddat urinam. Vini potationem calor præternaturalis, & ſitis prohibent. Ceterum alvus reſpondet; pulſus mane fertur æqualis, naturalis, ſed paullo languidior: neque vero præſto ſunt ſudores nocturni colliquativi, nec hecticodea corporis conſumtio.

In hoc rerum ſtatu pauca ſunt, quæ adhibui medicamina; ex quibus, cum inſigni dolorum levamine, quandoque potavit ſequens decoctum: Recipe radicis ſarſaparillę unciam, chinæ unciam ſemis, radicis fœniculi, eryngii, altheæ ana drachmas duas, raſuræ eboris unciam ſemis, Conc. coquantur in aquæ

ſimplicis menſuris duabus ad medietatem; circa finem adde radicis liquiritiæ conciſæ drachmam, aniſi ſtellati drachmam ſemis. Colatura D. Ex hoc decocto mane pariter, ac hora pomeridiana quarta ſumſit triginta guttas tincturæ antimonii martialis. Veſperi nonnunquam adhibuit pulverem, cujus hæc erat formula: Recipe lapidum cancrorum ſcrupulum dimidium, antimonii diaphoretici, viperarum ana grana ſex, nitri depurati, cinnabaris antimonii ana grana tria. M. F. ſex pulveres. Infuſum mannatum, quo laxandi ſcopo uſus fuit, bis vomitu reddidit: & contra febriles inſultus, atque nauſeam illam nocturnam, quæ ex primis viis ortum trahere videtur, uſurpavit Elixirium, ad mentem Hoffmanni ex extractis amaricantibus, detergentibus & roborantibus, atque vino Hungarico paratum, quod brevi ante prandium ex hauſtu vini Moſellani, cum inſigni fructu capere ſuevit. Ad ſitim denique extinguendam ſumſit tincturam florum roſarum, cum ſpiritu nitri dulci commixtam; at brevi ante recenſitæ adhuc ipſum diſcruciant moleſtiæ.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

FUndamentum cunctarum adfectionum, quæ Virum generoſiſſimum adhuc immaniter tractant, non niſi in nimia relaxatione, atque eroſione partium genitalium internarum, nominatim glandularum proſtatarum, veſicularum ſeminalium, urethræ, ac veſicæ colli ſitum eſſe, in priori, quod ſuppeditavi conſilio, jam adnotatum eſt. Scilicet propter relaxationem illam, ſucci vitales ad eas partes majori copia ruunt, & ideo ſubſtantiam chyloſam atque ſeminalem ad proſtatas ſecernunt glandulas; quæ una cum ulceroſa, quam eædem læſæ partes fundunt materia, mixta per colem fertur, ita ut hæc, tanquam ponderoſior fundo matulæ adhæreat; illa chyloſa, ac levior inter urinam fluctuet. Neque vero dolorifica eſſe poteſt mictio, quoniam æger multum potus aſſumit, eoque acrimoniam humorum diluit ac temperat.

Idem porro partium ſolidarum vitium, per impuram pariter ac nimiam venerem acquiſitum, nutritum, & jam inveteratum, reliquis ſymptomatibus, quibus torquetur æger, cauſſam ſuppeditat; & ex illo vigiliarum, dolorum capitis ac artuum, nauſeæ, languoris, horroris, æſtus, ſitiſque ratio commode derivari poteſt. Etenim ulceroſum illud inquinamentum, venereo forſitan adhuc pollutum miaſmate, abſorbetur per venas ſanguiferas, atque tum cum reliquis corporis humoribus, maxime lymphatico latice permiſcetur. Hinc ſicuti totius maſſæ ſanguineæ textura a naturali temperie deflectit, ita præſertim lympha vitiatur; quæ acris ac ſalſa reddita, ardorem, æſtum, ſitim, doloreſque parit, & nutriendo corpori inepta fit. Quum autem, ob internum ardorem magnum eſt bibendi deſiderium, multumque potus dilutioris ſumitur: fit inde, ut robur ventriculi atque digeſtio deſtruatur, chylus generetur dilutus & aquoſus & multæ in prima regione relinquantur cruditates, quæ nauſeæ, ructuum, ſomnique turbulenti cauſſam præbent. Nec denique parum momenti ad debilitandum totum nervorum genus contribuunt fortiores animi affectus, & præſertim iracundia, quibus a multis annis nimium indulſit æger.

Quænam igitur eſt, quæ tantis malis opponi poſſet, medela, ut niſi ea exſtirpentur, ſaltem mitigentur? Si percurram cuncta remediorum genera, nullum fere invenio, quod certam ſecuramque polliceatur opem. Salivationem quod attinet, quæ in morbis, ab impura venere ſubortis, vim habere ſolet excellentem, illam in noſtro ægrotante nemo profecto admittet, cum ipſe impatiens ac iracundus admodum exiſtat, atque inſuper partes ſeminales, ac veſica gravi jam notatæ videantur læſione. Neque aquas minerales, inque primis thermas Carolinas abs re fore puto, quoniam illæ ob magnam ſalis calcarii amaricantis, quam fovent, copiam, eroſas partes magis

exa-

exaſperant. Nec ſecuri uſus ſunt fortiores ſudationes, cum decoctis lignorum inſtituendæ; quippe quæ humores in majorem atque periculoſam commotionem agere valent. Nec denique purgantibus acrioribus atque mercurialibus, ad ſordes per anum eliminandas, locus eſt; cum de iis juſtus ſit metus, nec tonum ventriculi, ac inteſtinorum magis deſtruant.

Quamobrem leniſſima incedendum hortor via; & ex ſubſidiis diçteticis efficaciſſimum ſpondeo auxilium. Ex his, ut decoctum pariter ac Elixirium hactenus uſurpata continuentur, ſuadeo. Ad mitigandos præternaturales calores commendo pulveres temperantes, roborandi virtute præditos, qui v. g. ex oſſium ſepiæ, lapidum cancrorum, ſeminis lycopodii ana duabus drachmis, ſuccini præparati, nitri purificati ana drachma dimidia apparari poſſunt. Horum drachmam unam ex ſequenti emulſione per intervalla capere decet: Recipe ſeminum quatuor frigidorum majorum, papaveris albi, ana drachmam unam, aquæ florum tiliç, acaciæ, roſarum, liliorum convallium ana unciam unam. M. F. emulſio, adde julepi roſarum drachmas duas. M. D. Mane ſorbillare conveniet juſculum tenuius, ex jure carnis gallinarum, radice cichorei fœniculi, graminis, naſturtio aquatico, ſucco citri, vel aurantiorum, & floribus macis confectum; cui etiam ſubſtitui poteſt infuſum theiforme, quod habeat herbç veronicæ manipulos duos, ſcordii, ſummitatum millefolii ana manipulum unum, radicis liquiritiæ drachmas tres, & aniſi ſtellati drachmam ſemis. Oportet porro alvum conſervare lubricam, cui ſcopo convenientiſſimum judico ſequens decoctum: Recipe cremoris tartari drachmam unam cum dimidia, ſachari unciam unam & ſemis, coquantur leni igne cum una aquç menſura, adde olei de cedro guttas tres. D. Hoc remedii genus bis quavis hebdomade ſub ipſis aſſumi poterit epulis.

Ceterum cereviſiarius potus neutiquam proderit, ſed potius ventriculi tonum magis peſſumdabit; majori cum fructu potabuntur acidulç Spadanç, quæ in ulcerationibus veſicç ac proſtatarum, teſtante HENRICO ab HEER, & ipſa experientia ſuffragante, omnium mineralium aquarum virtutem longiſſime ſuperant. Et denique cavendum ſedulo ab omnibus laſcivis ac venereis cogitationibus, a cibis coctu difficilibus, flatulentis, ab aere inimico ac humido; potius corpus moderata exercitatione moveatur, & ex vinis Burgundiacum parciſſima bibatur quantitate. Hæc ſunt, quç tam intricato morbo commendare licuit; quç optaſſem, tantç eſſent efficaciç, ut ab iis certum expectari poſſet auxilium.

Appendix.

VIx vero fieri potuit, ut fauſtus hçc remedia exceperit eventus; quoniam non fluidç ſolum partes prçgravi labe fuerunt affectç, verum etiam virus venereum ſolidas, maxime genitales regiones corrupit, atque labefecit. Hinc factum eſt, ut licet çger a multis medicis opem conquireret, ille tamen elapſó vix ſemeſtri, ulcere gangrçnodeo oppreſſus, purulentam per alvum pariter ac colem reddiderit materiam, atque ſic miſere perierit.

CASUS XCVIII.

De gonorrhœa virulenta cum tophis conjuncta.

VIr generoſus, triginta annorum, temperamenti cholerici, ſtrictioris habitus, a prima juventute militiç nomen dedit, & in hoc vitç genere in potibus vinoſis, pariter ac venereis libidinibus multos commiſit exceſſus. Hinc incidit olim in varias adfectiones, maxime gonorrhœam, venereas; at ab iis convenienti medicatione ſemper liberatus, per aliquot annos immunis vixit. Neque minus tophus, ante quinquennium, magnitudine ovi columbini in medio fronte ſubortus, ope emplaſtro-

rum mercurialium, decoctorumque ſanguinem purificantium, diſſolutus ac ſublatus fuit feliciter; & ipſe valere cœpit rectiſſime.

Verum unus jam & dimidius effluxit annus, ex quo atroces dolores mox utrumque temporum, mox oſſa parietalia, mox totum caput acerbe invaſerunt, & noctes pręſertim moleſtas, ſomnoque carentes reddiderunt, ut ęger viribus magis, magiſque exhauriatur. Pręterea in parietalibus non minus ac frontis oſſibus denuo conſpiciuntur nodoſa tubercula, nec ab emplaſtris mercurialibus, infuſis decoctiſque emollientibus, pilulis purgantibus, atque mercurialibus diſcuti poſſunt. Tormenta, quę patitur, cœlo exiſtente ſereno, leviora ſunt; ciborum appetentia imminuitur, maximeque ſummum carnium eſt faſtidium.

Et hiſce moleſtiis ad hanc uſque diem adfligitur, tophique tam acutiſſimum referunt ſenſum, ut ab attactu vel leviſſimo doleant atrociter: neque vero ad munera ſubeunda ineptus redditur. At cum ab iis vitiis liberari cupiat: Te, Vir Experientiſſime, ſuaſore ſe votis ſuis potiturum ſperat: petit ergo, ut proponas, unde recenſitę adfectiones originem trahant, & qua medicatione, num ſalivatione mercuriali, anne thermis Carolinis, balneiſque Tœplicenſibus expugnari queant?

CONSILIUM.

GRavem affectum, quem patitur Vir generoſus, ab inquinamento venereo, poſt curatam gonorrhœam intra humorum maſſam relicto, natales ſuos mutuari, extra omnem poſitum eſſe credo dubitationis aleam. Docet enim crebra experientia, quod virulentum ejuſmodi fermentum per plurimos annos, in ductibus glanduloſis deliteſcere poſſit: tumque, accedentibus cauſſis occaſionalibus ſuſcitetur, & in maſſam ſanguineam, lymphaticum maxime inquinans laticem, abripiatur: unde non modo immaniſſima dolorum in artubus tormenta, verum etiam ulcera, quæ peſſimi ſunt moris, procreantur.

Quæ vitia curaturum, eos habere oportet fines, ut malignum virus, fluidis æque ac ſolidis adhærens partibus, per congrua ſubſidia e corpore proſcribat; cui quidem intentioni nec balnea, nec thermas, nec ſola decocta ac infuſa ſanguinem mundificantia, ſatisfactura arbitror. Neque adhuc opus fore ſalivatione mercuriali, perſuaſus ſum; quoniam malum curatione per remedia antimonialia inſtituta expugnari poſſe confido.

Hanc ſequentem in modum adminiſtrandam hortor: Primum pilulas purgantes alternis diebus, ter iterando devorare decet, quarum hæc eſt formula: Recipe extracti panchymagogi Crollii, gummi ammoniaci, mercurii dulcis, cinnabaris vulgaris ana drachmam unam. M. F. cum balſamo Peruviano pilulæ, ex drachma dimidia numero XIV. quæ pro una doſi ſumantur, hauſto deſuper decocto avenaceo tenuiori. Deinceps per octo dies, ſingulo mane ſcrupulus dimidius pulveris mundificantis, cujus copiam mitto, ex decocti, inferius deſcribendi, calidioris menſura dimidia ſumatur. Tum repetendus pilularum uſus, ac denique iteranda denuo hæc ſudandi ratio. Decoctum, quod in vicem potus ordinarii inſerviat, hoc eſt: Recipe radicis ſarſaparillæ uncias decem, corticis ligni ſaſſafras, guajaci, radicis liquiritiæ, cichorei ana uncias duas. C. C. irrorentur cum drachmis duabus ſalis tartari ſoluti. Specierum tres unciæ, cum uncia dimidia antimonii in petia ligati, ex quatuor aquæ menſuris probe coquantur. Sub hac curatione abſtinendum erit acibis ſalitis, flatulentiſque, nec niſi aſſis, parce tamen veſcendum. Tophis autem imponendum ſuadeo hoc emplaſtrum: Recipe gummi ammoniaci, myrrhæ, oppoponacis ana unciam ſemis, ſpermatis ceti unciam unam, balſami ſulphuris therebinthinati drachmas duas, olei tartari fœtidi drachmam unam, ceræ unciam unam & ſemis. M. F. l. a. emplaſtrum. His ſi cedere recuſet malum; tertium repetenda eſt ſupra deſcripta medicatio.

CASUS XCIX.

SISTENS CONSILIUM IN

De gonorrhœa diuturna cum inflatione ventriculi.

FLagitavit quondam conſilium opemque meam, vir quidam generoſus, qui binis morborum generibus diu jam ſolicitatus erat, diuturno nimirum ſeminis profluvio, & inflatione ventriculi hypochondriaca. Hæc ab illo ſuſtentari videtur, præſertim cum imperita manu, & incongruis mercurialibus tractatum hucuſque fuerit. Non enim bis ſolum, verum ipſa morbi vetuſtate, ſicuti totum nervoſarum partium ſyſtema, ita præcipue ventriculi robur inſigniter eſt deſtructum. Et hanc ob cauſſam ſumma patientia, & temporis diuturnitate opus eſt, ſi iis malis funditus mederi velimus. Haſtenus propter ferventiſſimum cœli ardorem nihil moliri licuit, niſi quod venæſectione, blandis laxantibus mannatis, decoctis temperantibus, balſamicisque, & externis emplaſtris, ac injectionibus pugnaverimus; quibus obtinuimus, ut bubones glandularum inguinalium diſſolutos, dolores perinæi mitigatos, & materiam, quæ antea acris, ſpiſſa, lividaque profluxit, jam fluxilem, albam, benignamque conſpiciamus. Ut vero prorſus debellemus adhuc inhærentes moleſtias; in itinere quidem, quod ægro faciendum eſt, priorum remediorum uſui inſiſtendum ſuadeo. Redux autem ſequentem incipiat medicationem:

Quovis octavo die corpus laxandum, per infuſum mannatum; purgantia enim fortiora, inque primis mercurialia, ob labefactatum ventriculi nervorumque tonum, majus minantur damnum quam emolumentum. Reliquo tempore, laudo uſum decocti ſic parandi: Recipe radicis chinæ, ſarſaparillæ ana uncias quatuor, raſuræ ligni Guajaci, ſaſſafras ana unciam unam cum dimidia, herbæ nummulariæ, fragariæ, uvæ criſpæ, plantaginis, pyrolæ, pulmonariæ maculoſæ, veronicæ, agrimoniæ ana unciam ſemis. M. F. ſpecies, quarum duæ unciæ ex binis aquæ menſuris probe coquendæ ſunt. Hujus autem infuſi, mane tepidioris, hora pomeridiana quarta frigidi menſura dimidia ſorbilletur. Veſperi ex decocto, quod pro potu ordinario pronuper ordinavi, aſſumatur drachma una pulveris ſequentis. Recipe oſſis ſepiæ, pulveris cancrorum fluviatilium uſtorum, lapidum cancrorum præparatorum, ſuccini præparati ana unciam, pulveris radicis liquiritiæ, iridis Florentinæ, pimpinellæ albæ ana unciam ſemis, nitri depurati drachmas duas, olei ligni ſaſſafras guttulas octo. M. F. pulvis; quem etiam cum eſſentia alternare licebit, ſic paranda: Recipe opobalſami de Mecca ana drachmas duas, tincturæ tartari, liquoris anodyni mineralis ana unciam unam & ſemis, ſolvantur leni calore, & dentur ad 60. guttas.

Præterea ſub hac curatione per quinque circiter hebdomades, gulæ detrahendum pauliſper ſuadeo; nec juſculis ex carne, niſi forſan prunis ac paſſulis permixtis, nec ipſis carnibus, niſi aſſis, paneque bis cocto veſcendum, & ſub epulis vino Burgundiaco parce utendum hortor. Quo diutius huic medicationi inhærebit, eo feliciorem inde ſperare poterit eventum.

Extrinſecus haud alienum erit, regionem perinæi, ipſumque colem, circa ſomni tempus, ad adjuvandam penis erectionem unguento balſamico ſpirituoſo perfricare, quod ſic habet: Recipe olei jaſmini, nucis moſchatæ expreſſi ana unciam ſemis, balſami Peruviani, de Copaiva ana drachmas duas, olei de Cananga guttas triginta. M. D. Contra tenſivas, ſpaſmodicaſque ſtricturas, quæ in glande penis nonnunquam ſentiuntur, non ſine fructu candela cerea, oleo ovorum inuncta urethræ intrudetur, & in ea per noctem conſervabitur: nec ludetur opera, ſi fluxu ſeminali ſublato, ad excernendum abundans ſemen,

mo-

moderatus celebretur concubitus.

Quod autem hypochondriaco ſpaſmodicam ventriculi affectionem attinet, quæ præſertim mala ciborum confectione, moleſtiſque ructibus abſolvitur; & poſt diuturnum otium, multas lucubrationes, & mentis perturbationes exacerbatur: debetur illa labefactato uti generatim nervoſi generis, ita ſpeciatim ventriculi ac inteſtinorum robori, & hinc pendenti humorum per imi ventris viſcera tardiori circulo: unde omnium ſymptomatum, conſtrictionis pectoris, anxietatis præcordiorum, nauſeæ, alvinæ obſtructionis, extremorum frigoris, atque phantaſiæ corruptæ origo petenda eſt. Ut ergo hujus quoque mali incrementum præſcindatur, operæ erit pretium, ut bis quotannis circa æquinoctiorum tempus, ex vena in pede tuſa, ſeptem circiter vel octo cruoris unciæ detrahantur. Deinceps alvi libertati proſpiciendum eſt, quippe hujus obſtructio paſſiones hypochondriacas & moleſtiores, & pertinaciores reddit. Neque vero huic ſcopo conveniunt fortiora purgantia, quoniam ventriculi ac inteſtinorum tonum magis dejiciunt, & alvi majorem relinquunt conſtrictionem. Magis opportunum erit, pilularum mearum balſamicarum quindecim mane, aut veſperi quandoque devorare, & cum illis pulverem præcipitantem, ad conſopiendam humorum ebullitionem, aſſumere; cujus etiam drachma una, maxime ſi ex prævio vini potu quædam in primis viis acrimonia præſto fuerit, veſperi ſola ſumta, alvum ducet. Non minus laxandi fine, æſtivo maxime tempore, inter epulas adhiberi poterit potiuncula ex cremoris tartari drachmis tribus, ſacchari candi unciis duabus, in aquæ menſura una ad lenem ignem ſolutis, & ſex olei de cedro guttis maritatis conficienda.

Præterea ad ventriculum roborandum dirigenda eſt curandi intentio; quæ obtinebitur, ſi Elixirium meum viſcerale ad quadraginta guttas, vel mane ex infuſo theiformi, vel brevi ante prandium cum aqua vino nupta capietur. Horum remediorum virtutem recta vivendi ratione ſecundare, atque præſertim, ab animi affectibus, mœrore, refrigerationes nimia corporis commotione, vel per fortiorem motum, vel alimenta ac medicamina calidiora, mentiſque laboribus cum meditatione junctis cavere expediet: contra vero grato cum amicis commercio, crebris itineribus utendum, & pro potu ordinario, vel decoctum conſuetum, vel Selteranas aquas, cum tertia parte vini vel Rhenani, vel Burgundiaci permixtas adhibendas ſuadeo.

Quod ſi forſan paroxyſmus hypochondriacus acceſſerit; protinus ano infundi debet clyſma domeſticum; quod ſic paratur: Recipe decocti avenacei tenuioris menſuram dimidiam, florum chamomillæ vulgaris manipulum unum; coque & colaturæ adde olei amygdalarum dulcium uncias duas, ſalis communis drachmas duas, nitri drachmam. M.F. clyſter. Alvo hujus ope ſoluta, propinare oportet ſcrupulos duos pulveris mei præcipitantis, triginta guttis liquoris anodyni mineralis nupti; & veſperi in pediluvia, ex aqua fluviatili, floribus chamæmeli, triticique furfuribus parata, atque tepidiora deſcendere juvabit. Quæ ſi rite obſervaverit generoſus æger, ipſum a moleſtiis cunctis liberatum iri confido.

CASUS C.

De gonorrhœa cum exulceratione renis dextri, colli veſicæ, & proſtatarum.

Vir illuſtris, duos & quadraginta annos natus, temperamenti ſanguinei, robuſtæ conſtitutionis, & nullis fere ægritudinibus preſſus, decem abhinc annis profluvium ſeminis virulentum ſibimet contraxit. Hoc, levioribus conjunctum ſymptomatibus, variis, iiſque ut plurimum adſtringentibus, per integrum ſemeſtre, fruſtra quidem oppugnatum fuit medicinis; adeo, ut illarum tandem pertæſus, ſoli naturæ rem commiſerit. Verum ab eo tempore cum uri-

Digitized by Google

urina non modo filamenta, verum etiam materia craſſa, turbida, ſeminis inſtar per vinorum calidiorum potum largius excreta, cui ſuperſtans lotium ſubcitrinum eſt, ferri cœperunt, & adhuc cernuntur. Præterea per vices ex pene elabitur pus flavum, induſia maculis notans, non minus urina ſecum quandoque ducit ſabulum, & calcaream amurcam, matulæ firmiter adhęrentem. Adhæc ante aliquot annos purpura corpus obſedit; qua evaneſcente adhibita ſunt decocta lignorum, balnea Laconica, & mercurialia; & ab horum uſu tubercola nodoſa gingivas occuparunt. Corpus inſuper labeſit, & pedum præſertim robur vacillare incipit; circa lumbarem dextri lateris regionem ardens, tenſivuſque dolor ſentitur, qui ad cervicem atque caput excurrit. Innata olim ductui urinæ erant carnoſa tubercula; quibus jam ſublatis, poſt ſumtos ſpirituoſos potus, vel etiam antimonii tincturam, in poſteriorem urethræ partem pruritus, magnuſque dolor incumbit. Vexant quoque vertigo, tantaque ſtomachi imbecillitas, ut appetitus langueat, cœnaque prorſus abſtinere cogatur: ſomno vero fruitur tranquillo, nec alvus ſui muneris oblivifcitur. Uſus eſt acidulis, ſed in caſſum, ſiquidem abhinc profluvium ſeminis copioſius fuit obſervatum.

CONSILIUM.

VAriæ ſunt, quibus Virum illuſtrem exerceri, ex litteris percepi, calamitates: non enim ſolum ren dexter, præter naturam relaxatus pariter ac exulceratus videtur; verum etiam collo veſicæ & proſtatis ulcus ineſſe, vero eſt ſimillimum; quibus vitiis, accedit & illa debilitas, quæ generi nervoſo, maxime ventriculo & inteſtinis per medicamina inconvenientia atque adſtringentia inducta eſt. Quo magis igitur hęc vitia ſunt inveterata; eo diuturniorem, ac placidiorem requirunt curationem: quæ remediis ſanguinem depurantibus unice abſolvetur. Ex horum claſſe præſtantiſſimæ erunt ſequentes binæ formulæ, in decocti forma uſurpandæ: Recipe radicis ſarſaparillæ electæ libram dimidiam, raſuræ ligni Guajaci, ſaſſafras ana uncias duas. Conc. Cont. D. S. ſpecies pro decocto, quarum portio dimidia, cum uncia dimidia ſpecierum, quæ ex herbis veronicæ, pyrolæ, cardui benedicti, trifolii fibrini, geranii Robertiani, æquali pondere mixtis parantur, in quatuor aquis menſuris per binas horas coquatur. Decocti hujus calidioris menſura circiter dimidia mane intra lectum, cum regimine diaphoretico ſorbilletur: ex relictis vero poſt decoctionem ſpeciebus, cum paſſularum minorum manipulis duobus permixtis, atque cum quatuor aquæ menſuris denuo infuſis, paretur decoctum ſecundarium, loco potus ordinarii adhibendum. Veſperi ex aqua ceraſorum nigrorum capiatur drachma una pulveris, qui ſic ſe habet: Recipe lapidum cancrorum, oſſis ſepiæ, pulveris glyzirrhizæ, ſeminis lycopodii, ſuccini præparati, antimonii diaphoretici ana unciam dimidiam, nitri purificati drachmam unam & ſemis. M. F. pulvis. Sub hac curatione, per tres vel quatuor hebdomades protrahenda, a cibis crudis, acidis, lacticiniis, carne elixa, cereviſia, atque vino prorſus abſtinere, & corpus movere expediet.

Ex topicis ad confortandum genus nervoſum præclaram opem feret balſamus meus vitæ, & naribus admovendus, & nuchæ inungendus, & cum ſacharo oretenus capiendus. Non minus ipſe, licet prima vice ardorem excitaverit, urethræ ope ſyringæ eſt injiciendus; cui etiam ſcopo decoctum ſupra commendatum tepidius inſerviet.

CASUS CI.

De tumore teſtis dextri ex gonorrhœa improvide ſuppreſſa.

PEr litteras requiſivit opem meam, juvenis viginti annorum generoſiſſimus; quod a gonorrhœa improvide ſup-

ſuppreſſa, elapſo abhinc anno in durum teſticuli dextri tumorem inciderit, qui ad pugni magnitudinem increvit, atroceſque dolores exhibet, in caſſum adhibitis balneis, acidulis, decoctis lignorum, purgantibus ac mercurialibus. Meo quidem arbitrio non dubito, quin hoc vitium ſimus expugnaturi; quoniam non nimis inveteratum eſt, ægrotique juventus, ac floridus corporis habitus nos bene ſperare jubent. Neque convenientiorem fore puto medicationem, quam quæ ſequenti inſtituetur ratione: Primo nimirum triduo corpus repurgandum ſuadeo, quod ſumtis ſingulo mane pilularum, quæ ſequentur, viginti commodiſſime fiet: Recipe extracti panchymagogi Crollii, gummi ammoniaci, mercurii dulcis ana drachmam ſemis, croci Auſtriaci grana decem. M. F. l. a. pilulæ, numero LX. Iiſdem diebus hora quinta pomeridiana in balnea aquæ dulcis temperata deſcendendum eſt, quæ ex aqua fluviatili, cui furfures triticei, cineres clavellati, flores chamæmeli, ſemenque lini ſacculo incluſa immittantur, parari poſſunt.

Elapſis hiſce tribus diebus, per proximos ſex bis quotidie, mane nimirum, ac hora veſpertina ſexta balnea vaporoſa ſunt uſurpanda. Ea parantur, ſi ſellæ perforatæ vaſculum decocto ſervidiori, ex lacte, floribus ſambuci, meliloti, chamæmeli, milleſolii ac verbaſci confecto plenum ſupponatur. Inſidendum huic eſt ſellæ, & vapor decocti, velato probe ſuperiori corporis parte, ad abdomen, & potiſſimum ſcrotum admittendus: conſervata per candentes lateres, in decoctum illud ſucceſſive injiciendos, perpetua æqualique exhalatione. Hoc fotu per tres horæ quadrantes continuato; petatur lectus, & hauſtis in eo aliquot decocti, infra deſcribendi, vaſculis, lenis expectetur, & rite tractetur ſudor. Decocti vero hæc eſt formula: Recipe radicum ſarſaparillæ uncias duas, ſcorzoneræ unciam unam, corticis guajaci, ſaſſafras, radicis pimpinellæ, ſeminis fœniculi, ſalis tartari ana drachmas binas. M.F. ſpecies, infundantur cum quatuor aquæ menſuris, & in vaſe ſtanneo, probe clauſo per horam coquantur dimidiam. Eædem ſpecies, ſi pondere binarum unciarum, cum totidem paſſularum minorum, & aquæ menſuris quinque decoquantur, exhibebunt infuſum pro potu ordinario adhibendum.

Poſtquam his fotibus per ſex dies uſus fuit juvenis generoſus; repetat priorem curationem per triduum; dum & pilulas ſingulo mane ſumat, & in humida quotidie ingrediatur balnea; tumque denuo per ſex dies ſiccis inſideat balneis; & niſi ſublatus ſic fuerit tumor, tertium iteretur utraque medicatio. Ceterum ab omni frigore, cibis incongruis acidis, ſalitis, flatulentis & aromatiſatis, potu vinoſo, ac cereviſia probe cavendum; cœna parciori utendum, nec niſi hauſtus vini veteris Rhenani capiendus erit.

Præterea, ſi a balneorum tam ſiccorum, quam humidorum uſu otium ſit, conveniet affecto teſticulo ſequens imponere emplaſtrum: Recipe emplaſtri diachyli ſimplicis uncias duas, ſpermatis ceti unciam dimidiam, gummi ammoniaci, croci ana drachmas duas. M. F. emplaſtrum, extendatur ſuper linteum, & adplicetur tepidum. Neque enim dubito, quin hæc rite uſurpata levamen ſint allatura.

Relatio.

PRius quam ad ægri manus pervenerant hæ litteræ; ordinaverat ipſi chirurgus quidam pilulas, quarum quatuor quotidie ſumere, ac per quatriduum concinnare juſſus erat. Sed ſumta earum unica doſi, alvum dejecerat vehementer cum pulſu celeri, æſtu, tantiſque torminibus, ut niſi ordinarius medicus, hanc motuum ſævitiam, convenientibus medicinis ſopiiſſet, parum abfuiſſet, quin gravis partium internarum acceſſiſſet inflammatio. Quare omiſit earundem ulteriorem uſum, quæ procul omni dubio ſemen cataputiæ habuiſſe videntur: & recuperatis poſt aliquot dies viribus

ribus, curatione a me propoſita uti cœpit, ſimulque in balnea Tœplicenſia deſcendit: unde factum eſt, ut intra quatuor hebdomades a moleſto liberaretur malo.

Hoc loco non alienum erit commemoraſſe, quod ſi ejuſmodi tumores valde indurati ex commendatis ſubſidiis cedere recuſaverint, illi ſalivatione prudenter adminiſtrata ſæpius feliciſſime expugnetur. Verum, ubi malum ſit inveteratum, teſtiſque plane ſchirrhoſus; operæ pretium fore, cum TULPIO *Lib. IV. obſerv. cap.* 32. arbitror, ut teſticulus provida manu prorſus exſtirpetur: quemadmodum Tulpio, teſticulum ſedecim uncias pendentem excidenti feliciter contigit. Cavendum autem eſt, ne hoſce tumores, purulentam iis ineſſe materiam ſuſpicantes, emollientibus tractemus, aut lanceola aperiamus: ſiquidem graviſſimis ſymptomatibus hac operatione, viam ſternemus, uti ſunt febres, ſpaſmi & convulſiones: qua de re digna eſt, ut legatur ſupra memorata Tulpii obſervatio.

CASUS CII.

De Pollutione nocturna.

Viginti quinque annorum juvenis, annum natus vigeſimum, præter opinionem ſub nocturnis imaginibus ſeminis effluxum, quem pollutionum nomine inſigniunt, prima paſſus eſt vice. Abhinc involuntaria hæc excretio ſæpius rediit, &, fruſtra adhibitis variis medicaminibus, fruſtra quoque obſervata recta vivendi ratione, ipſum, cuncta cum ſexu ſequiori conſortia, omnemque librorum amatoriorum, quos Romainen dicunt, lectionem ſtudio fugientem, hucuſque ſolicitat. Præſertim ſuaſu medicorum ex odore camphoræ, & uſu olei cymini ſe ſolari putabat; eventu ſpem fallente. Quando infeſtatur hac moleſtia, videtur ſibi ſub inſomniis rem, vel ſaltem jucundum commercium cum fœminis, utut protſus ignotis, habuiſſe, tumque elabitur ſemen; aut latenter ipſo inſcio profluit, conjuncta ſemper penis erectione. Nec præcavere valet hoc vitium, licet cœna utatur parciori, & quavis veſpera cubitum iturus, hauſtum aquæ frigidæ capiat, corpuſque noctu leviſſimis tegat ſtragulis. Quod ſi vero incaleſcat noctu, aut per diem ſpirituoſis calidiſque potibus indulſerit, aut corpus fortius commoverit; frequentius urget profluvium. Præterea ſciendum eſt, quamvis pollutionem excipere alvi fluxum, ſed tranſitorium; & poſt tantam mali diuturnitatem, non modo vires labaſcunt, corpus emacreſcit, facieſque expalleſcit; verum etiam memoria labeſit. Artus externi porro facile refrigeſcunt; oculorum caligo invaleſcit; & vox redditur rauca; ſed ciborum adpetentia adhuc viget.

Epicriſis.

Nullus propemodum affectus ita exercere ægrum, & medenti faceſſere negotium conſuevit, quam pollutio nocturna, quæ diutius perſeveravit, & quaſi habitualis facta eſt; præſertim ſi ægrum quotidie adfligit, & a cauſſis potiſſimum externis, calidis, ſtimulantibus provocatur. Fruſtra tunc atque in caſſum plerumque adhibentur omnis generis remedia, quæ ut plurimum ita ſunt comparata, ut plus incommodi adferant, quam adjumenti. Non enim adſtringentia, neque acida, refrigerantia, aut nitroſa hic conveniunt; neq; ſanguinis miſſiones, purgantia, aut balſamica & roborantia calidiora hic ullam promittunt opem; anodyna vero & opiata quam maxime inſecuta ſunt.

Peccant nimirum humores nec intemperie, nec quantitate, ſed potius virium partibus ſolidis inhæret. Adeſt enim ingens vaſorum, quæ ſanguinem ad genitalia ferunt, relaxatio, quæ magnum facit ſeminis proventum. Hujus autem copia, in veſiculis ſeminalibus reſtagnans, eas ob nimiam contractilitatem facillime laſceſſit, atque irritat ad lymphæ genitalis expulſionem; præſertim quando ejus ſtagnatio hiſce in partibus, phanta-

taſiam inducit, ut imagines confingat venereas, quæ poſtea ad ſeminis ejectionem multum contribuunt. Conſiderationem vero in primis hoc loco meretur ingens illa cerebri debilitas, quæ in ægro noſtro functiones ingenii, & memoriæ inſigniter læſit; attendenda quoque eſt mira virium proſtratio, quam diuturnum & copioſum ſeminis profluvium excitavit.

Ex quo ſane planiſſime perſpicitur, quantum ſit illud commercium, quod cerebro eſt cum teſtibus. Utraque enim pars ſimili fere officio defungitur; ſiquidem & cerebrum, & teſtes ſubtiliſſimam, & delibatiſſimam lymphæ partem a ſanguine ſeparant, quæ motum ac tonum partibus fœnerat, atque etiam animæ functionibus inſervit. Quamobrem non aliter fieri poteſt, quam ut nimia ac ſuperflua ejus exeretio & robur ingenii infringat, & vires corporis labefactet. Ingens hæc virium deſtructio medentem imprimis ſolicitum habere debet; quæ eum admonet, ut abſtineat ab ejuſmodi remediis, quæ imbecillibus minus accommodata ſunt, & enervatum corpus adhuc magis debilitant. Hujus notæ ſunt omnis generis adſtringentia, nimium refrigerantia, ſaturnina, nitroſa, acida, maxime vero narcotica, licet alias pervulgatum ſit, ejuſmodi in caſu talia commendare remedia, quæ tamen hic nocentiſſimam habent facultatem.

Longe ſatius erit diſpicere, ut inſtaurentur vires corporis, & partium robur amiſſum reſtituatur. Cui tamen ſcopo, minime inſervire putamus calidiora, ſpirituoſa, volatilia, aromatica, & ſuaveolentia: ſed potius commendamus leniora nutritiva, quæ ejuſmodi dulcem, ac gelatinoſam ſubſtantiam ſuppeditant, quam nimia ſeminis excretio corpori quotidie ſubtrahit. Præſtant hoc inprimis juſcula, ut vocant, confortantia, quæ ex carnibus bovinis, vitulinis, caponibus, addito modico vini, ſucci citri, ſalis, nuciſtæ & caryophyllorum optime parari poſſunt. Hiſce inſigni cum fructu adjungere licet remedia, quæ tranſſpirationem juvant, & languentium fibrarum tonum erigunt. Hinc efficax ac laudabilis opera eſt pulveris cujuſdam bezoardici, qui cum ſuccino, & aliquot granis ambræ mixtus, in vehiculo ſpirituoſo, utiliter uſurpari poteſt. Blanda enim diaphoreſi non ſolum particulæ acres, ſalinæ, ſtimulantes ejiciuntur; ſed etiam nimius humorum affluxus a parte affecta aliorſum divertitur. Quo nomine etiam laudem merentur emulſiones ex ſeminibus quatuor frigidis majoribus, ſemine nymphææ, amygdalis dulcibus, vel nucleis pineorum recentibus, cum aqua ceraſorum nigrorum, cinamomi cydoniata, & roſarum factæ; quibus tali in caſu plurimum omnino tribuendum eſt.

Præterea quam maxime commendamus infuſum meliſſæ, loco herbe Theę uſurpandum; quoniam illa ob ſuaviſſimum oleum, & principium roborans, leniterque adſtringens, nervis roborandis dicata eſt; & memoriam cum primis juvare celebratur. Externe autem emplaſtrum ex emplaſtro de ſpermate ranarum cum nitro, camphora, & oleo ligni Rhodii regioni lumbari applicari poteſt. Ceterum monendum duco, continuanda eſſe per aliquod tempus hæc remedia, ſi ſalutarem effectum ab iis expectare velimus: alias omnem curam ac laborem irritum fore prænunciamus.

CASUS CIII.

De pollutione nocturna, & excretione ſeminis involuntaria.

Vir quidam cœlebs triginta annorum, ſtaturę ac habitus mediocris, animi ad vehementes commotiones ex leviſſima cauſſa facillimi, diætæ vinoſæ a teneris adſuetus, crebriſq; in potu exceſſibus indulgens, ante aliquot annos febre acuta graviſſima prehendebatur; eaque ſuperata virulentum incidebat ſeminis profluvium. Hoc per tres adſligebat anni quadrantes, eoq; durante in urina ſæpenumero arenulæ cerneban-

bantur copioſæ. Notari vero meretur, quod ante hujus mali invaſionem, per aliquot annos, crebris pollutionibus, iiſque nocturnis vexatus fuerit; quæ perſanata gonorrhœa recruduerunt, & multam ipſi hucuſq; creant moleſtiam. Concitantur illæ mox ab inſomniis venereis; mox ſponte abſque data cauſſa ſuccedunt. Præterea urinam miſſurus, in glande colis unam vel alteram ſeminis, legitimi tamen guttulam conſpicit interdum, eamque cum lotio reddit: nec non ipſi alvum exoneraturo, ſæpius ſemen copioſe elabitur. Neque vero per longum tempus ob inopportunam verecundiam huic malo quæſivit opem: hinc ſenſim vires, totumque corpus deſtrui ac labefactari cœperunt. Somnus enim gravibus inſomniis turbatur, nec reficit, & toti corpori inhæreſcunt dolores gravativi, ac ſi fuſtibus percuſſum fuiſſet; atque cœcæ per vices anum obſidere deprehenduntur hemorrhoides.

Ceterum ciborum adhuc viget cupiditas, temperat vero ſibi a cunctis acidis, ſalitis, & aromaticis eduliis; nec niſi nutrientibus, juſculis confortantibus; carnibus bovinis, vitulinis, gallinaceis, ferinis veſcitur, & ad ſtomachum roborandum vino veteri Rhenano, ſed parciſſimo ſub epulis utitur. Venæſectio, quæ olim aliquoties quotannis inſtitui ſuevit, jam per aliquod tempus intermiſſa eſt: contra vero ex pharmaceutico fonte, ſcopo laxante ſumſit maſſam pilularum de gummatibus, cum aliquot mercurii dulcis ana granis, adhibuitque pulveres, partim ex ſemine agni caſti, & oſſe ſepiæ confectos, partim antiſpaſmodicos, hoſque ex emulſione, quæ habebat aquam nymphеæ, plantaginis, ſemina quatuor frigida majora ac cannabis, cępit. Sed malo nondum remittente, abs Te, vir Experientiſſime, medelam ſibi proponi cupit.

CONSULTATIO.

Quantum ex præmiſſa morbi hiſtoria colligere licuit; omnium ſymptomatum, quibus æger premitur, fundamentum, in nimia debilitate ac relaxatione organorum, vaſorumque ſeminalium videtur eſſe ſitum.

Inde enim via panditur uberiori ad fluxui tam liquoris ſeminalis, quam aliorum ſuccorum magis craſſorum, & acriorum, qui eas partes, vellicante nimia ſenſibilitate, ad frequentiorem ſeminis excuſſionem, nocturnam potiſſimum ſtimulant. Remotiores autem, & antecedentes hujus mali cauſſæ debentur partim calidiori, & ad motus irregulares admodum proclivi temperamento, partim erroribus diæteticis, & crebrioribus compotationibus, partim pollutionibus, quas ante gonorrhœæ invaſionem, crebro perpeſſus eſt, ac ipſi denique gonorrhœæ, quæ & ſemper partium ſpermaticarum relinquit atoniam. Verum cœcis hæmorrhoidibus adhuc debetur quædam animadverſio; quæ luculenter teſtantur, ſanguinis majori copia ad inteſtinum rectum, & veſicam, quę binæ partes in medio fovent veſiculas ſeminales, irruentis, inſignem ſubeſſe ſtagnationem; quæ debilitatem partium ſeminalium adhuc magis fovet ac ſuſtentat.

Hæ vero adfectiones cautiſſimam profecto expoſcunt medicationem; quam ſequenti ratione inſtitutam, votis reſpondiſſe, crebra me docuit experientia. In noſtro quidem ægrotante cura a ſanguinis miſſione capienda eſt, qua ex tuſa in brachio vena, ſex vel ſeptem cruoris uncias ſuadeo detrahendas. Loco potus ordinarii convenientiſſimum judico ſequens decoctum: Recipe ſantali rubri uncias quatuor, radicis cichorei, ſantali citrini ana uncias duas, ſeminis fœniculi drachmas tres. Conc. Cont. D.S. ſpecies quarum unciæ binæ, ex tribus aquę menſuris decoquantur. Mane vero, ac hora quarta pomeridiana aliquot vaſcula infuſi theiformis ſorbillare expediet, quod ita concinnari poteſt: Recipe herbæ veronicę, conſolidę ſaracenicę, vincę per vinca, meliſſę, menthę, ſummitatum millefolii, florum hyperici ana manipulum unum, aniſi ſtellati, nuciſtę ana drachmas duas. M. F. ſpecies. Exter-

teine regioni lumborum adponere juvabit emplaſtrum, quod ex emplaſtri de ſpermate ranarum unciis duabus, aluminis uſti drachmis tribus, camphorę drachma una componitur: & deſuper aquam arquebuſadæ, cum aqua calcis vivæ dilutiori, & ope aquæ roſarum facta, permixtam, urethræ ſępius injicere conveniet. Veſperi porro drachma una pulveris, cujus formula ſequetur, ex laudato decocto, cum ſyrupo acetoſitatis citri capienda erit. Pulvis autem ſic ſe habet: Recipe oſſis ſepiæ, coralliorum rubrorum præparatorum, ſpecierum de hyacintho ana unciam ſemis, ſeminis lycopodii, ſuccini præparati ana drachmas duas. M. F. pulvis.

Præterea loco vini Rhenani commendarem potius vinum, quod dicunt Pontac; quod etiam tepefactum cum linteis circa ſomni tempus ad partes genitales, & perinæi regionem adplicari poteſt. Ceterum in diæta cibis nutrientibus, carnibus elixis ac juſculis non nimium indulgere, ſed magis aſſis veſci decet: & alvi ſiccitati ope prunorum coctorum, paſſularum minorum ac mannę ſuccurrere pręſtabit. Quibus ſi rite uſus fuerit ſpectatiſſimus ęger, haud dubito, quin votis ſuis ſit potiturus.

Elapſis aliquot hebdomadibus, ille mihi lętus nunciavit, ex pręſcripta medicatione ſiluiſſe nocturnas pollutiones, & ſtillicidio ſeminis involuntario, admodum imminuto, vires rediiſſe. Quamobrem ut a continuatione medicaminum perfectam ſperaret reconvaleſcentiam, auctor fui ſuaſorque.

CASUS CIV.

De infirmitate ob nimiam ſeminis effuſionem.

Vir juvenis, viginti quinque annorum, temperamenti phlegmatico-ſanguinei, ab utero fere materno, corpore debili ac infirmo, vultuque pallido præditus, ſeptimo ætatis anno, ob pręmaturam forſan vini potationem, atrophicam tabidamque corporis præ ſe tulit conſtitutionem. Sed ab hac ſenſim liberatus, vigere cœpit; & quindecim annos natus, conſilio nebulonis condiſcipuli, ſemen per turpes maſturbationes provocare didicit: cui quoque exercitio, eique frequentiſſimo, ac fere quotidiano ad vigeſimum uſque tertium ætatis annum indulſit; ſimul ſcriptioni minutiſſimarum litterarum operam dedit, tantamque capitis ac oculorum debilitatem ſibimet contraxit, ut hi ſæpius ſub ipſa venerea effuſione, ſpaſmodica conſtrictione fuerint agitati. Quatuor abhinc annis accidit, ut, dum in provocando ſemine occupatus, ejuſque eruptio in propinquo eſſet, quidam ex improviſo fores ejus pulſaret, ſeminiſque ob gravem terrorem ſubito cohiberetur effluxus. Hinc ſtatim in vaſis ſpermaticis, teſticuliſque tantum dolorem, tantamque ſenſit tenſionem, ut vix obambulare potuerit; ſimulque vis ingenii, ac acies oculorum imminui videbantur. Quamvis igitur probe perſpiceret damnum, quod ex deteſtando hoc veneris exercitio immineret; nihilo tamen ſecius, percuratis teſticuli doloribus, illud iteravit; ſed brevi poſt eundem incidit partium genitalium, maxime teſtium dolorem valde tenſivum. Hunc adhibitis & externis & internis medicaminibus, licet ægre, & vix intra ſemeſtre tempus debellavit quidem; at ſucceſſit vaſorum, quæ ad ſiniſtrum teſtem excurrunt, intumeſcentia quædam, ab epulis major, doloris tamen niſi ſub ſtimulis venereis, expers, & ad hanc uſque inhærens diem. Jungebatur ſubinde inſignis capitis, ac oculorum imbecillitas, adeo, ut lecturus quidpiam, temulentus, ac veluti vino fartus videretur, pupilla mirum in modum dilataretur, oculi exhiberent tenſivos, ac lancinantes dolores, palpebræ gravioris ponderis ſenſum referrent, mane conglutinatæ, lacrumas funderent, & canthum utrumque, præter acutiſſimos cruciatus, materiam quædam albicans obſideret. In tali rerum ſtatu ab omnibus meditationibus ac ſtudiis per tria ſemeſtria abſtinere tenebatur, hocque tempore non niſi corporis exer-

Digitized by Google

exercitationi, ac congruæ medicationi operam dabat: unde tandem eam recuperabat facultatem, ut per duas, treſve horulas ad ſtudia incumbere potuerit. Hac adhuc pollet potentia; quod ſi vero ulterius protrahat meditationes, ſupra recenſitis corripitur ſymptomatibus. Præterea corpus eſt macie fere confectum, & licet cibis cum adpetitu utatur, mox tamen ab horum uſu male habet, & quadam tumulentia ſollicitatur. Non minus, cum meliora edoctus, a maſtuprationibus per binos fere abſtinuit annos, & omne cum molliori ſexu fugit commercium, ſæpiſſime patitur nocturnas pollutiones, hiſque corpus magis magiſque labefieri ſentit. Quare ut ab iis vitiis prorſus liberetur, ſalubre anhelat conſilium.

CONSULTATIO.

Docemur ex præmiſſa morbi hiſtoria, quod per prematurum ac nimium veneris exercitium, uti generatim univerſi corporis vires proſterni, ita præcipue cerebri, ac oculorum functiones adeo labefactari queant, ut damnum vix reparari poſſit. Inſignem vero in præſenti caſu attentionem meretur illud momentum, quo ex nimia illa, ac fere quotidiana ſeminis provocatione, damnum in oculos potiſſimum redundavit. Et ſane non paucos mihi adnotare licuit caſus, ubi etiam ætate provectiore immoderato exercitio, non modo ruborem, dolores tenſivos, lancinatorios, ac preſſorios oculorum, veluti pondus ipſis incumberet, lacrumarum crebram profuſionem; verum etiam tantam viſionis hebetudinem ſibimet contraxerunt, ut nec ſcribere, nec legere quid potuerint. Namque pupillæ, ob tonum fibrarum, quæ illam cingunt, muſcularium nervoſarumque dejectum, ſemper preſto fuiſſe dilatationem, qualis in iis, qui gutta ſerena laborant, cernitur, deprehendi; quid? quod binæ mihi ſuccurrant obſervationes, de ipſa gutta ſerena, a nimio veneris uſu, accedente diuturno mœrore, inducta. Hinc autem adparet, quantus oculorum, ex ſubtiliſſimis membranis, nervis, & fibris motricibus, perinde ac limpidiſſimis humorum contextorum fabricam, ac partes ſpermaticas, vel potius liquidum ſeminale ſpirituoſum intercedat conſenſus. Nimirum liquidum hoc lymphaticum ſeminale, cum eo, quod in cerebro ſecretum, per cunctos univerſi corporis nervos diſtribuitur, ejuſdem fere eſt indolis, ac eſſentiæ; quamobrem quo illius evacuatio eſt copioſior, eo parcior liquidis animalis in cerebro contingit ſecretio. Et ſic quoque clariſſime patet, cur juvenes prematuræ veneri nimium libantes, inſigne memoriæ, ingeniique decrementum ſentiant, & ad ſtudia reddantur inepti; cur quoque adultiores, venereis libidinibus ultra naturæ modum indulgentes, totius corporis vires proſternant, præcocemque mortem ſibi contrahant?

Sed ut ad noſtrum redeamus caſum notatu porro dignum in eo reperimus, quod ceſſante ſeminis excretione, manu provocata, protinus exceperint nocturnæ pollutiones. Neque vero obſcura eſt ratio: quo enim vi ſtimulorum venereorum, qui modo in ipſa mente primario, modo per partium genitalium titillationem excitantur, copioſior ac frequentior fit humorum, maxime ſeminalium, ad organa generationi dicata adfluxus, eo magis dilatantur, ac relaxantur vaſa ſpermatica, hinc copioſius ſemen illa irruit, ac cauſſam præbet laſcivis ideis, & excretionibus ſeminis ſub nocturnis ludibriis evenientibus.

Quod vero curationem preſentis mali attinet; eam ſequentem in modum adminiſtrandam putavi. Singulo nimirum mane unam menſuram lactis aſinini, cujus binę partes cum una Selteranarum acidularum commixtę erant, potari juſſi; & veſperi drachmam unam ſequentis propinavi pulveris: Recipe cornu cervi philoſophice preparati, oſſis ſepiæ ana unciam ſemis, ſuccini cum inſtillatione olei tartari per deliquium preparati drachmas duas, corticis caſcarillę drachmam unam. M. F.

pulvis, ex aqua ceraſorum nigrorum capiendus. Ante hanc curationem non minus, ac ſub ea, quavis quinta die, & ea quoque finita, dedi potionem laxantem, quæ ſic habebat: Recipe rhabarbari electi drachmam unam, mannæ unciam unam, nitri antimoniati grana 15. coque & ſolve leni calore in aquę Selteranæ unciis ſex, colaturę adde olei de cedro guttas tres. M. D. Pręterea pro potu ordinario hoc pręſcripſi decoctum: Recipe ligni ſantali rubri, citrini, radicis chinę, ſcorzonerę ana uncias quatuor, radicis cichorei unciam unam, cinamomi unciam ſemis, maſtiches drachmas duas. M.C.D.S. ſpecies, quarum uncię binę ex tribus aquæ menſuris, addito paſſularum minorum manipulo uno, per tres horę quadrantes ſunt decoquendæ. Ceterum ſuaſi, ut a cibis ſalitis, aromaticiſque, nec non potibus calidioribus abſtineret; juſculis vero ex carnibus vitulinis, radice ſcorzoneræ ac cichorei paratis veſceretur, & mane infuſo theiformi ex herba menthę, & meliſſę confecto uteretur. Tandem finita hac curatione, uſum decocti ſupra dicti, & Elixirii mei viſceralis balſamici, adhuc per aliquod tempus continuari juſſi; hiſque obtinui, ut æger intra ſex hebdomades, a cunctis moleſtiis liberatus, & priſtinę ſanitati fuerit reſtitutus.

CASUS CV.

De affectu ſingulari partium genitalium.

Litterarum amantiſſimus Vir, 30. annorum, alvi per multos annos eſt tardioris, quippe quæ non redditur, niſi veſperi circa ſomni tempus Nicotianam ex una vel altera ſuxerit fiſtula. Noviſſimo autem hoc anno inſigne ſenſit artuum, maxime pedum frigus æſtate etiam adfligens, atque hyeme, non niſi fortiori corporis motu depellendum. Deinceps obſervavit, quod, ſi hyemali tempore in frigidiori loco, & v. g. templo commoratus fuerit, egreſſus, ob colem intra corpus retractum, urinam non prius mittere potuerit, quam donec poſt aliquam corporis exercitationem penis naturalem ſitum recuperavit. Eadem penis retractio, crebriores alvi dejectiones ſequitur; atque pronuper, hauſto veſperi vino Rhenano, ſumtoque juſculo prunato, atque hinc alvo, accedente ſueto Tabaci uſu, ſoluta, adeo intra corpus abſcondebatur membrum, ut vix ullum illius veſtigium adparuerit. Præterea ſæpius ipſi contigit, ut ex venereis cogitationibus, aut jocis, aut oſculationibus, ſemen ſponte profluxerit; atque tum circa teſticulos, & radices penis aliqualem percipit dolorem. Tandem nocturnis pollutionibus vexatus fuit: atque has demum excepit, ſeminis benigni involuntarium, & membro flaccido contingens profluvium, cum aliquali virium collapſu. Hinc conſuluit medicum, & cum ex ejus præſcripto venam præbuerit tundendam, ac pro potu vinum aqua dilutum, vel cereviſiam ſecundariam adhibuerit; ceſſavit ſiquidem ſeminis fluxus, ſed ſymptomata, quæ ſucceſſerunt, & adhuc moleſta ſunt, ſic ſe habent. In urethra ſemper præſto eſt ſemen, nulla labe infectum; colis, deficientibus plane erectionibus, flaccidus propendet, & circa glandem ſanguis ſtagnare videtur, ægroque metum incutit, ne, ſi forſan concubitum celebraverit, inflammatio inſequatur. Quare ad Te confugit, vir illuſtris, & abs Te tam mali ſui cauſſam, quam medelam doceri cupit.

CONSILIUM.

Rariſſimum ſane eſt vitium, quod partes generationi dicatas in viro nobiliſſimo occupavit; dum nimirum poſt corporis refrigerationem, colis retrahitur, & ægre mingitur; ſemen vero, deficienti membri erectione, præter voluntatem & inter nocturna ludibria, & ſub venereis cogitationibus elabitur. Duplex vocari poteſt hic affectus, & internus & externus; quorum hic vehementi partium nervoſarum, maxime externarum conſtrictioni ſpaſmodicæ debetur; ille vero a nimia relaxatione ac debilitate veſicularum ſeminalium nata

les

les ſuos mutuatur. Utriuſq, autem vitii unicum eſſe videtur fundamentum, quod in ſanguinis generoſi & ſpirituoſi languidiori ac parciori, ad internas perinde ac externas, generationi dicatas partes influxu, recte collocari poſſe arbitror: neque enim erraſſe me credo, ſi ægrum temperamento phlegmatico præditum, natura debiliorem, & forſan multis curis mœroribuſque obnoxium ſupponam. Verum his non immorabor; ſed brevibus docebo, quæ horum malorum convenientiſſima futura ſit medela. Qua intentione primum monendum duco, ut æger corpus ſuum ſequenti, ſed temperato motu, ambulatione, equitatione, vel vectione exerceat, & in perpetua conſervet tranſpiratione: mane vero loco potuum Theæ vel Coffee, aliquot vaſcula decocti ſuccoladæ ſorbeat. Deinceps laudo vinum generoſum Sect, vel Hungaricum, octo circiter guttulis balſami vitæ nuptum, & ſub epulis bibendum; & veſperi aſſumendum ſuadeo pulverem, qui ſic paratur: Recipe oſſium ſepiæ, cornu cervi philoſophice præparati, ſuccini præparati ana drachmas duas, pulveris caſcarillæ drachmam dimidiam. M. F. pulvis div. in 8. partes. Præterea operæ fore pretium judico, ut æger matutino tempore nonnunquam balnea aquæ dulcis, quæ furfuribus triticeis, floribuſque chamomillæ Romanę ſint permixta, ingrediatur, tumque ſudaturus in lectum ſe componat; ac denique colem cum vicinis partibus, aqua Hungarica, cui ſexta pars balſami vitæ ſit inſtillata, perfricandum curet. Quæ ſi obſervaverit rite; de felici curationis eventu plane non dubito.

CASUS CVI.

De fluore albo cum hæmorrhoidibus cæcis.

Foemina, annos 44. egreſſa, ſtrictioris habitus ad iracundiam proclivis, graviorum morborum olim expers, crebris perfuncta eſt puerperiis; in quorum ſingulo purus ſanguis non niſi primo triduo, reliquo vero tempore, ſerum tantummodo putidum, gravem odorem ſpirans, magna ſemper copia promanavit. Verum poſtquam a quatuordecim jam annis parere deſiit; tumidum præ ſe geſſit ventrem, cujus moles ad illud, in quo decubuit latus, inclinare ſuevit, & in quo ſub ſupino ſitu murmura audiebantur, poſt quamvis potiſſimum inſpirationem. Per quinque circiter annos obſervavit, quod nonnunquam ſerum putre uno impetu ex utero profluxerit: neque tamen minus rite ſucceſſerunt menſtrua. Verum ſub fluxu horum per aliquot dies obſtructa fuit alvus; quæ, deſinente fluore, ſoluta parum ſanguinis ſecum duxit, atque per tres circiter dies, cum dorſi, lumborum crurumque doloribus fudit, quem medicos hæmorrhoidibus adſcripſit. Circa autumnale anni proxime elapſi æquinoctium, cruor menſtruus profuſe, & per duodecim dies, cum magna virium proſtratione effluxit, quem excepit muci albi per muliebria excretio. Hunc jam diu cum urina redditum, & in fundo matulæ obhęrentem, nihili curavit; ſed inde turbata eſt, cum ab auſpiciis præſentis anni, aſſidue, niſi ſub menſtruo fluxu, promanaret; hæmorrhoides vero ſubſiſterent. Menſes vero juſtis temporibus, ſed paullo pallidiores, ferebantur; & Aprili demum menſe, immenſo flumine prorumpebant, ac per quinque hebdomades, inter ventris dolores ſuccedebant. His ſilentibus circa vernale æquinoctium ſanguis ex vena in brachio tuſa mittebatur, qui levis multo ſero, variis coloribus notato, internatabat. Tandem per tres noviſſimas hebdomades adfligunt cœcæ hęmorrhoides, cum tanta alvi ſegnitie, ut illa alternis duntaxat diebus, nec niſi blandis laxantibus ſolicitata reſpondeat; & uterus, loco muci albi, olim profuſi, jam aſſidue, niſi in menſtruis, plorat ſerum tenue, quod nec pudenda excoriat, nec gravi odore pollet; ſed lintea inſigniter humectat. Urgent præterea continui in coxis ac dorſo dolores; qui gravativo ſenſu ſtipati ad uterum quoque perveniunt. Non

minus crebra mingendi cupiditas, licet parum bibatur, vexat; & urina mox parca quantitate, ſub magnis conatibus mox vero majori, quam liquida aſſumuntur, copia mitti obſervatur. Moleſtiis porro flatulentiis adfligitur; nocturnoſque patitur ſudores, abſque tamen virium collapſu. Venter quoque ſub his adfectionibus detumuit; & ipſa denique adpetitu integro ſomnoque placido fruitur.

Ex remediis, quæ hiſce vitiis oppoſuit, erant primum pulveres vitales ac eſſentia amara Hallenſium; quas medicinas, proprio conſilio contra album fluorem adhibuit. Menſtruorum nimium profluvium, pilularum polychreſtarum uſu oppugnare voluit, ſed ex illis magnum ani teneſmum percepit. Quamdiu pulveres vitales, ac amaram ſumſit eſſentiam; a doloribus immunis fuit, & ſub eorum uſu, inſignem muci cum lotio reddidit quantitatem, ſpermati ranarum ſimilis. Tum uſurpavit pulverem contra acredinem, infuſum theiforme ex milleſolio, atque eſſentiam caſtorei; iiſque votis haud reſpondentibus, medicum conſuluit, qui variis medicaminibus id quidem effecit, ut major alvi eſſet libertas, & hæmorrhoides cœcæ evaneſcerent; at contumax perſiſtit albus fluor, neque ſolum digeſtionem labefacit, verum etiam totum corpus infirmum reddit.

CONSULTATIO.

Cunctarum adflictionum, quæ fœminam lectiſſimam premunt, origo atque cauſſa, non niſi in uteri, inteſtini recti, veſicæ, viarumque urinariarum relaxatione & atonia collocari meretur. Hinc enim humorum vitalium circuitus per eas partes redditur impeditior: quare ſtagnant ſubſiſtuntque ſucci in vaſis ſuis, & vel per venas ſedales exitum affectant; hocque denegato, aut cohibito, cœcas hæmorrhoides, cum moleſto inteſtini recti ardore, doloreque oſſis ſacri ac lumborum, ſtipatas inducunt; vel per uterum menſtruorum tempore, magno impetu prorumpunt, vel denique mora temporis corrupti, in forma ſeri putridi excernuntur. Quod ſi vero horum humorum evacuatio per anum perinde, ac uterum impeditior ſit; illi majori copia ad veſicam ruunt, inque eam dimittunt copioſum mucum, & ſerum, cum lotio uberrima quantitate redditum. Neque vero, ſi remotiores & antecedentes horum malorum cauſſas inquiram, aliæ ſe mihi offerunt, quam quod uterus poſt crebros partus, ab amurca cruenta & pituitoſa, ipſi inhærente, non ſatis repurgatus fuerit, & hinc relaxatus tumidum ventrem exhibuerit: ad quem ſubinde, accedentibus cauſſis occaſionalibus, maxime excandeſcentia, major humorum copia ruit.

Quæ cum ita ſint, non ſane mirum eſt, ſi omnes naturæ vires proſtratas, ventriculique potiſſimum robur adeo deſtructum obſervemus, ut producto hinc minus laudabili chylo, corpus contabeſcat; & niſi tempeſtive ſuccurratur, facilis omnino in cachexiam & hydropem prænunciari debeat tranſitus. Nec raro ſpes, tanta mala, præſertim ſi fuerint inveterata, funditus exſtirpandi, valde anguſta deprehenditur; neque relinquitur alia ſæpius occaſio, quam ut graviores morbos præpediamus. Verum, cum ægrotantis ætas nondum nimis provecta ſit, & vires adhuc ſibi quodammodo conſtent; non deſperandum duco, ſed ſpero, fore ut congruarum medicinarum ope, ſub recta vivendi ratione, priſtinæ reſtituatur ſanitati. Præcipuæ vero medendi intentiones, hiſce potiſſimum abſolvi videntur indicationibus, ut primum debilitatis in imo ventre partibus, naturale reſtauretur robur, ac humorum per eas curſus reddatur æqualis; tum abundantes ſucci, maxime ſeroſi divertantur, ac evacuentur; & denique ventriculi maxime tonus confortetur, ut generoſus conficiatur chylus, & hinc reliqui humores fiant legitimi.

Hiſce ſcopis perquam opportunum fore cenſeo, ut alvus quavis tertia vel quarta die ſolvatur. Neque vero hoc fine uſurpanda ſunt purgantia, quippe

quæ

quæ humorum ebullitionem cauſſantur, ac robur ventriculi magis deſtruunt, ſed ea ſeligenda erunt laxantia, quæ ſimul roborandi, & mucum reſolvendi virtute pollent. Hoc nomine commendo ſequentem pulverem: Recipe rhabarbari electi drachmas tres, magneſiæ albæ, ſolutionis oculorum cancrorum ana drachmam unam & ſemis, nitri purificati drachmam dimidiam. M. F. pulvis, dividatur in octo partes, quarum una veſperi, altera mane, hauſtis deſuper aliquot infuſi calidioris vaſculis ſumatur.

Deinceps ſingulo mane potari ſuadeo infuſum theiforme, quod ſic ſe habet: Recipe herbæ veronicæ manipulos duos, conſolidæ ſaracenicę, ſalviæ, meliſſæ, pyrolæ, ſcabioſę manipulum unum, ſummitatum milleſolii pugillos tres, nuciſtæ drachmas binas, cardamomi drachmam unam. M. F. ſpecies. Tum eo tempore, quo ab uſu laxantis pulveris quieſcit, hora quarta pomeridiana, & veſperi drachmam unam pulveris confortantis, cujus copiam mitto, ex aqua vino nupta ſumendam hortor. Non minus in cereviſię locum pro potu ordinario, decoctum commendo, quod ſanguinem mundificat, ſolidaſque roborat partes, atq; ſic paratur: Recipe radicis ſarſaparillæ, ligni ſantali citrini, rubri, ſaſſafras ana uncias quatuor, radicis cichorei, glyzirrhizę ana uncias duas. C. C. D. S. ſpecies, quarum binæ uncię, in quatuor aquę menſuris, per tres horę quadrantes decoquantur.

His per unam, alteramve ſeptimanam adhibitis, extrinſecus abdomini adplicentur ſequentes ſpecies, aquę, aceto vini nuptę, incoctę, & mane potiſſimum tepide admovendę: Recipe florum chamomillę vulgaris, ſambuci, herbę ſalviæ, ſcordii, menthę ana manipulum unum, baccarum lauri, juniperi, ſeminum quatuor carminativorum majorum ana drachmas duas. M. F. ſpecies ſacculo includendę. Ceterum a lacticiniis, cibis acidis, ſalitis, flatulentis, pomis, & vehementi iracundia omni ſtudio cavere, ac corpus moderate exercere conveniet.

CASUS CVII.

De fluore albo continuo ex plenaria menſium obſtructione.

FOemina quadragenaria, pallido luridoque vultu prędita, conjugioque ſterili uſa, menſtruorum fluxum, a prima ferme juventute imminutiorem, ac irregularem, incertiſque temporibus ſuccedentem paſſa, illorum plenaria per noviſſimum annum obſtructionę laborat. Verum per totum hunc annum fluore albo vexatur continuo; quem per octo menſes comitantur dolores lumborum & inguinum atroces, ad femora nonnunquam excurrentes. Hi veſpertinum maxime tempus moleſtum reddunt, & paullulum remittentes, copioſiſſimum muci profluvium, poſt ſe trahunt, interdiu ſilentes.

Urina mingitur plerumque citrina, ſanęque ſimillima, cum leviori albicante ſedimento, quod eſt inſtar purulentæ materiæ: ipſa vero mictio, & urethrę regio ab omni dolore immunis obſervatur, nec ullæ venerei inquinamenti pręſto ſunt notæ. Corpus ſub hoc fluore langueſcit, non appetit cibos, qui ſumti ſaporem exhibent corruptum; nec ſitis urget, niſi ſub dolorum vehementia; nec ęſtus preternaturalis vexat; ſed frequentiores ſunt horrores, & atrociora dolorum tormenta comitatur ſæpenumero ſudor gelidiſſimus; cum ſomno plerumque turbato. Et fruſtra ſane cuncta, utut efficaciſſima hactenus uſurpata fuerunt remedia; nec fallor, ſi dicam, ex eorum multitudine magis fere exacerbatum fuiſſe malum.

CONSILIUM.

EX iis, quę de adverſa valetudine ſpectatiſſimę fœminæ, percepi; non ſine ratione concludere licet, a parco, & inordinato menſium fluxu, inſignem ſanguinis ac humorum in utero, partibuſque ipſi vicinis ſtagnationem, & quandam corruptionem fuiſſe ſubor-

tam. Namque ob hanc humorum ſtagnationem, dictæ partes tono ac robore ſuo naturali deſtituuntur, & lymphatica maxime vaſa, glanduleque nimium relaxantur, ac diſtenduntur: hinc humores diuturniori mora corrupti, per ductus laterales vaſorum, qui in veſicam, & uteri vaginam hiant, majori copia ſecreti excernuntur; membranæ vero nerveę a ſubſiſtente & accumulato cruore compreſſæ, dolorem exhibent perpetuum, & acutiſſimum. Quæ vitia, cum jam diu durarunt, atque propterea magis in ſolidarum, quam fluidarum partium labe, hęrent; difficilem profecto, atque diuturnam expoſcunt curationem, magis diętetiis, quam validioribus remediis perficiendam. Hanc autem ſequentem in modum feliciter inſtituere ſuevi.

Singula veſpera capiat ægrotans novem pilularum balſamicarum, ad Stahlii vel meam mentem confectarum; & ſequenti mane adſumat potionem laxantem, hauſto deſuper juſculo avenaceo, quæ ſic præſcribitur: Recipe mannæ electæ unciam unam, rhabarbari Alexandrini ſcrupulos duos, cremoris tartari, ſalis Epſomenſis ana drachmam unam, coque & diſſolve leni calore, in aquæ florum acaciæ unciis quinque, colaturæ adde olei de Cedro Italici guttas tres. M. D. His per triduum uſurpatis, deſcendat ſingulo mane in balnea aquæ dulcis, temperate calida, ne ſudorem moveant, iiſque ſucceſſiva affuſione aquę calidioris temperandis, per integram horam inſideat, impoſito abdomini ſacculo, ex herbę menthę, hyſſopi, meliſſę, ſalvię, origani, ſerpilli, menthę cattarię, hormini, florum chamomillę Romanę, vulgaris, baccarum juniperi contuſarum ana manipulis duobus, aquę incoctis parato. Egreſſa ex hoc balneo, lectum petat, hauſtiſque in eo aliquot vaſculis, infuſi theiformis, quod ex herbę meliſſæ manipulis duobus, ſummitatum centaurii minoris, millefolii ana pugillis quatuor concinnatur, lenem per horæ dimidium inſtituat ſudationem. Poſtquam hęc curatio per ſex dies fuit iterata, repetatur per triduum pilularum, laxantiſque potionis uſus; atque tum balnea, per ſex dies, dicta ratione rurſus ingrediatur.

Finita hac medicatione operę pretium facient martialia, veluti ex tinctura martis cum ſucco pomorum Borsdorffianorum parata; nec alienum erit tinctura ſuccini, abſque ſpiritu vini, cum menſtruo lixivioſo confecta uti. Quibus, niſi forſan abſceſſus in lumbis, aut circa muſculos pſoas præſto fuerit, deſideratam procul dubio impetrabimus opem.

CASUS CVIII.

De fluore albo ex ſuppreſſis lochiis orto.

Mulier quædam generoſa, annorum 18. temperamenti ſanguineo-cholerici, habituſque corporis tenerioris, ante quinque annos, ex lochiis poſt partum minus rite ſuccedentibus, album retinuit fluorem. Hunc, cum primum nullas ferme inferret moleſtias, parum curavit, & per longum tempus nullis oppugnavit remediis; tandem vero commonefacta, ne hoc malum invaleſcere ſineret, plurima, ſed fruſtra adhibuit medicamina. Interim optime viguit, ac pręter integram ciborum adpetentiam, ſomnumque placidum, eo tempore bis feliciter peperit liberos, ultra annum haud ſuperſtites, quorum noviſſimo partu excluſa puella, vultu lurido prędita, a primo lucis aſpectu, materię impurę fœtidę ex utero ſtillicidium, adeoque hęreditarium fluorem album paſſa fuit. Ab hoc puerperio uterinus cruor gravem fœtidumque ſpiravit odorem; & ejus profluvio ceſſante, albus invaluit fluor, cumque vehementibus imi ventris, maxime in vagina uteri doloribus, ægram cruciare cœpit; ideoque meum requiſivit conſilium.

Exploratis igitur cunctis morbi momentis; fluxionem hancce, cum promanantibus menſtruis ceſſaret, pro maligna ac venerea, declarare haud potui, memor effati, quo BAGLIVUS *prax. med. Lib. II.*

Cap.

Cap. VIII. §. 3. utitur: *Si durante*, inquit, *menſtruatione fluor albus evaneſcit*, & *eadem finita denuo regrediatur*, *pro certo habeas*, *mulierem fluore albo uterino laborare*. Quare, præmiſſa prognoſi, mali jam inveterati, & a vitio partium ſolidarum potiſſimum ſuſtentati, curationem diuturniorem ac difficiliorem fore, hanc inſtitui ope pilularum balſamicarum, balneorum aquæ dulcis, infuſorum ex ſpeciebus laxantibus, diureticis, carminativis & ſpecificis confectorum; eorumque medicaminum, quæ Stabelius diſſ. de fluore albo, celebrat. Quæ medicatio tantum inferebat levamen, ut & tormina remitterent, & ipſa fluxio parcior fieret, nonque niſi per tres circiter a menſtrua excretione dies inhæreret. Hinc ad temperandam ulterius lymphæ acrimoniam, quam adhuc præſto eſſe, concubitus a marito non ſine penis ardore celebratus teſtabatur, præſcripſi conveniens decoctum. Sed ægra remediorum pertæſa, bene habens, & factam ſuſpicata impregnationem, nec eo, nec aliis medicinis uti voluit. Brevi poſt evanuit graviditatis ſpes; ſiquidem prorumpebat menſtruus denuo cruor copioſiſſimus, fruſtis coagulati ac putridi ſanguinis permixtus; & abdominis pariter, atque mammarum detumeſcentia ſtipatus. Nec abhinc habuit, de quo conquereretur; at vix duo elapſi ſunt menſes, cum albus fluor, licet mitior, & benignior recrudeſceret: cui ſanando manum non prius admovere volo, quam donec tuo, vir Experientiſſime, conſilio, quod peto, ſuffultus fuero.

CONSILIUM.

Inter morbos illos, quibus muliebria occupantur corpora, non ullus eſt, qui majorem medenti faceſſat moleſtiam, quam fluor albus, præſertim ſi inveteratus fuerit, & a partu aut abortu, utero non ſatis repurgato, originem traxerit. Quando enim hac fluxione diuturniori, uterus cum vicinis partibus nimium relaxatur; non modo humorum vitalium circuitus per illas ſuccedit difficilior, ſed major quoque ſuccorum eo compellitur copia, qui per glandulas conglobatas, circa ſphincterem uteri, ac urethram ſitas, valde debilitatas, profuſe excernuntur. In tali vero caſu, tam ad eliminandos ſtagnantes humores, quam roborandas partes ſolidas, ſequenti medicatione feliciſſimo uſus ſum ſucceſſu.

Triduo nimirum a menſtruorum fluxu elapſo, per decem circiter dies ſingulo mane, excepta quavis quarta die, potandum ſuadeo infuſum vinoſum, cujus hæc eſt formula: Recipe radicis zedoariæ, calami aromatici, pimpinellæ ana unciam ſemis, herbę meliſſæ manipulum unum, centaurii minoris pugillos tres, cardamomi drachmas duas, rhabarbari unciam, fibrarum hellebori nigri, agarici, limaturæ martis ana drachmas tres, ſalis tartari drachmas duas, paſſularum minorum uncias tres. Conc. Cont. D. S. ſpecies, cum binis vini menſuris infundendæ. Hujus vero infuſi, ſex vel octo potentur unciæ, hauſtis deſuper aliquot infuſi calidioris, Theę vel Coffee, vel juſculi avenacei vaſculis. Iisdem diebus hora pomeridiana quarta, & veſperi ſuffitus utero admittatur. Nimirum ſpecies ex tacamahacæ uncia una, maſtiches, ſuccini, mirrhę ana uncia dimidia, cinnabaris vulgaris drachmis binis paratę, immittantur prunis candentibus, & vapor, quem emittunt, ope inſtrumenti, inferius patuli, ſupra anguſtioris, utero excipiatur.

Tum per quatuordecim dies, interponatur uſus Elixirii ſequentis, octoginta de eo guttas quotidie ter capiendo: Recipe corticis chinæ, caſcarillę, cinamomi ana unciam, ſuccini maſtiches, corticum aurantiorum, corticum ligni ſaſſafras ana unciam dimidiam, ſalis tartari drachmas duas: digere & coque leni calore in libra una vini, Sect dicti.

Deinceps rurſus utendum infuſo vinoſo, atque ſuffimigio; & repetendus denique Elixirii uſus. Præterea inſignem præſtabit operam, epithema ex herba mentha, roriſmarini, meliſſæ, floribus chamomillæ Romanæ, cariophyllis aromaticis, & foliis lauri ſiccis, vino rubro incoctis paratum, & ad os pubis ad-

motum. Cereviſia lupulata uti, corpus ſedulo movere, ſed a cibis incongruis, maxime panificiis cavere, expediet.

CASUS CIX.

EXHIBENS

Conſilium in ulcere uteri datum.

AFfectus præter naturam, quem lectiſſima mulier, a noviſſimo partu, ſuppreſſis ſubito per vehementem terrorem menſtruis patitur, ex utero ſuam trahit originem; cujus ulcerationem revera præſto jam eſſe, indicat puris lividi ac fœtidiſſimi, & nonnunquam, maxime poſt concubitum, ſanguinis ex muliebribus profluvium. Quamobrem ut malo, quantum fieri poteſt, ſuccurramus, & graviora ſymptomata præcaveamus; commendo primum infuſum vinoſum, quod ſic ſe habet: Recipe radicum zedoariæ, pimpinellæ albæ, cichorei, fibrarum hellebori nigri, rhabarbari Alexandrini ſingulorum unciam dimidiam, ſummitatum centaurii minoris pugillos ſex, corticum citri, aurantiorum recentium ana drachmas quinque, limaturæ martis drachmas ſex, caryophyllorum aromaticorum, aniſi ſtellati ana drachmas tres, paſſularum minorum uncias duas, tartari crudi unciam, ſalis tartari drachmas duas. C.C. D. S. ſpecies pro nodulo, infundatur vini Rhenani menſura una cum dimidia, ſtent per nycthemeron, in loco calidiori. Hujus vero infuſi octo circiter unciæ, mane hauriantur; quippe quod & ſanguinem depurabit, & ventrem blande ſubducet: quo conſumto, ter quotidie, mane nimirum, hora pomeridiana quarta, & veſperi capiantur ſexaginta guttulæ mixturæ, quæ habeat tincturæ antimonii acris unciam, liquoris anodyni mineralis, & ſpiritus bezoardici Buſſii ana unciam dimidiam. Cum hac mixtura, præſertim ſi humores nimium commovere videatur, veſperi nonnunquam alternare licet, pulverem meum bezoardicum, præcipitanti nuptum; atque mane potare expediet infuſum theiforme, ex herbæ meliſſæ, veronicæ, ſummitatum millefolii ana manipulo, ſeminis fœniculi drachmis duabus concinnatum.

Nec ludetur opera, ſi clyſter uterinus injiciatur ſimul, qui ſequentem in modum apparari poteſt: Recipe aloes hepaticæ, mirrhæ electæ, maſtichis, gummi elemi, animæ ana unciam dimidiam, croci drachmas duas, herbæ ſcordii, ſummitatum millefolii, florum hyperici ana manipulum, ſpiritus vini rectificati uncias duodecim. M. F. & extrahe debita digeſtione. Hic vero liquor, paullo tepefactus, bis quotidie, ad unciam unam, per primum octiduum, in ſolam uteri vaginam, tum nondum ceſſante puris effluxu, ipſam cavitatem ope ſyringæ injiciendus eſt. Ceterum rectam ſervari oportet vivendi rationem, a mœrore, animi affectibus cavere, cibis magis aſſis veſci, & pro potu ordinario, hoc uti decocto: Recipe radicis ſarſaparillæ uncias ſex, corticis ligni ſaſſafras unciam dimidiam, ſeminis fœniculi drachmas duas. C. C. D. S. ſpecies, quarum unciæ binæ ex tribus aquæ menſuris in vaſe clauſo, leni coquatur calore.

CASUS CX.

De hæmorrhagia uteri.

MAtrona quædam generoſa, quæ per aliquod tempus irregularis menſtruorum fluori obnoxia fuit, ſex abhinc hebdomadibus, cum poſt vitam curis, ærumniſque plenam, ſubito vehementi percelleretur terrore, in copioſum cruoris uterini profluvium repente incidit. Oppugnavi illud veneſectione, pilulis Stahlianis, & pulvere antiſpaſmodico; & quum porro id genus fluxionis, a fero acriori, parietes uteri valde ſtimulante, ejuſque tonum labefactante derivarem, ideoque ſanguinis acrimoniam ſeroſam, ſcorbuticamque temperare, robur uteri inſtaurare, & ſic fluxum profuſiorem cohibere vellem; propinavi pulveres mox ex nitro depurato, arcano duplicato, lapidibus cancrorum, ac cinnabari

nati-

nativa, mox ex matre perlarum, nitro depurato, ſpecifico ſtomachico Poterii, ſpeciebus de hyacintho & cinnabari paratos, eoſque ex emulſione anodyno temperante, conjunctis pilulis Stahlianis exhibui. Fluoris curſu nondum remittente, dedi eſſentiam millefolii, cum tinctura martis Ludovici remixtam; & maſſam pilularum de cynogloſſa pulveribus addidi. Cruor nihilominus pergebat, mox in fruſtis coagulatis, mox ſeroſus cum inſigni fœtore ferri: hinc ulterius oppoſui arcanum tartari, cum tinctura martis cydoniata, & adjunxi potionem diapnoico temperantem, quæ habebat aquam meliſſæ, millefolii, cordialem, cornu cervi citratam, cinamomi cydoniatam, antimonium diaphoreticum, matrem perlarum, cornu cervi philoſophice præparatum, cinnabarin, & nitrum regeneratum. Alvinam tarditatem, data bis quotidie ad drachmam unam magneſia alba reſeravi; ad ſalia ſcorbutica diluenda, infuſum theiforme ex radice altheæ, chinæ, cichorei, plantaginis, herba agrimoniæ, centinodii, florum hyperici, millefolii, ligno lentiſci, & aniſo ſtellato, potandum præbui. Quæ cuncta, cum immoderatum ſanguinis fluxum remorari haud valerent; ad mentem Septalii, & propriam experientiam, venam in brachio rurſus tundendam curavi, detracto ſanguine admodum ſeroſo, & ſaporem lixivioſum exhibente. Sed eadem manet hæmorrhagia, atque jam vertigine, capitis doloribus, ac animi deliquiis ſtipatur: quamobrem Tuum, Vir Experientiſſime, ad moderandum hunc fluxum flagito conſilium.

CONSULTATIO.

PEriculi, tardiique plena eſt affectio, qua generoſa mulier premitur. Forſitan attigit illa eam ætatis periodum, qua menſes ceſſare ſolent; tum enim ſæpiſſime fit, ut fortiores motus ac impetus humorum ad uterum, ipſa ætate imbecilliorem dirigantur, ac in profuſiorem ſanguinis fluxum deſinant; præſertim, ſi externæ cauſſæ, maximeque vehementior terror concurrant. Ægre vero ex morbi hiſtoria percepi, ſanguinem ferri fœtidum, ac grumoſum: inde enim colligere licet, humores in utero jam ſubiiſſe quandam corruptionem, quæ metum lentæ, hecticæque febris incutit, inprimis, ſi arteriæ moveantur celerius. Et in his profecto caſibus parum adjumenti ex remediorum farragine ſperare licet, & cuncta, quæ vulgo ad ſiſtendum ſanguinis profluvium celebrantur, in caſſum adhiberi ſolent. Præcipua potius mihi ſemper fuit cura, ut motus ſanguinis ad ſuperficiem corporis revocetur, hocque in perpetua conſervetur tranſpiratione; cui ſcopo inſerviet infuſum theiforme, ex ſummitatibus millefolii, floribus chamæmelli vulgaris, ſambuci ac hyperici, mane ac horis pomeridianis potandum. Præterea manus aliquoties in aquam vino nuptam, paullulumque tepefactam immittere; ad pubis vero regionem ſacculum ex mentha, meliſsa, roremarino, origano, floribus roſarum rubrarum, corticeque caſcarillæ, vino rubro, ſeu quod Pontac dicunt, incoctis paratum calidiorem adplicare juvabit. Epulas oportet eſse parciores; & crebro veſcendum eſt juſculis; nec denique alienum erit, bis quotidie, de ſequenti mixtura adſumere: Recipe aquæ florum ſambuci, tiliæ, liliorum convallium, cardui benedicti, meliſsæ ana unciam unam & ſemis, theriacalis, cinamomi ſine vino ana unciam ſemis, aceti diſtillati unciam, lapidum cancrorum drachmas duas, antimonii diaphoretici drachmam, ſpiritus nitri dulcis guttas triginta, ſyrupi acetoſitatis citri drachmas ſex. M. F. mixtura; cujus cochlear unum pro vice capiatur.

Neque vero ſpem fefellit hæc curatio; ſiquidem ab ea, immodicus ſanguinis fluor, cum omnibus ſymptomatibus remiſit; & ægrotans rectiſſime valere cœpit.

CA-

CASUS XCI.

De enormi hæmorrhagia uteri, cum fungoſa in vagina excreſcentia.

FOemina trium & quadraginta annorum, trium quoque nuptiarum, decem infantum felix mater, animi vivacioris, corporiſque habitioris, venis inſtructi exilioribus, ſub variis defatigationibus, curis ac ærumnis, ſtato ſemper tempore lunare, utut parcius perſolvit hactenus tributum, atque valuit rectiſſime. Verum menſe currentis anni Februario accidit ex improviſo, ut veſperi fruſtum ſanguinis coagulati, magnitudine juglandis nucis, ex utero prorumperet, metumque abortus faceret. Poſtridie cruor purus, binis congrumati ſanguinis fruſtis permixtus, largo flumine ex muliebribus per aliquot horas promanavit: quod profluvium accitus medicus, datis pulveribus adſtringentibus, ex limatura martis & hæmatite, ſtatim cohibuit. Elapſis aliquot diebus, accedente quadam iracundia, inſigni totius corporis æſtu perfundebatur, ingenti languore ſtipato. Ille, ſumtis aliquot pulveribus antiſpaſmodicis, remittebat; at preſso pede ſequebatur inanis moleſtaque alvum reddendi cupiditas, atroceſque dolores os ſacrum, & utrumque femorum obſidebant. Hi omnium remediorum vim eludebant, & ab externis fotibus, unguentiſque humidioribus, magis exacerbati, ad hanc uſque diem, gravativo ac ardente circa ventriculum ſenſu juncti inhærent. Non minus alvi ſegnities adhuc ſolicitat; nec niſi infuſis altero quovis die clyſteribus, ex lacte & ſacharo confectis ſolvitur; qui ſecum ducunt excrementa copioſa, duriſſima, & inſtar ſtercorum ovillorum globoſa. Horum cauſſam adſcribunt tincturæ cuidam purganti, aloe hepatica permixtæ; quam haud ita pridem per aliquot ſucceſſive hebdomades, ſuaſu cujuſdam medici, quotidie cum violentis ac copioſiſſimis alvi dejectionibus ſumſerat.

Præterea undecim circiter, ab enormi illa uteri hæmorrhagia ſeptimanis, ſentiebat ægra in uteri vagina tuberculum aliquod, quod quotidie increſcens, ad ovi anſerini tandem derveniebat magnitudinem; & ab obſtetrice pro fœtu habebatur; adeo, ut & ipſa rudi manu illud violenter tractaret, & ipſa ægrotans vehementioribus conatibus, inſtar parturientis, ſe commovere deberet. Alii declarabant hoc tuberculum pro concremento quodam; alii pro cruore coagulato, tunicis incluſo, quoniam interdum ſanguinem fundebat, moxque durum, mox attactu mollius erat. Huic malo opponebat medicus balnea cum herbis appropriatis parata; quibus paullo calidioribus ægra, quovis tertio die, jugulo tenus inſidere debebat; tum ipſi per quatuor hebdomades dictum ſupra fortius purgans propinabat; & denique idem purgans, alternatim cum balneis iſtis, per quinque ſeptimanas adhiberi imperabat. Hinc vero tantum virium, corporiſque ſuccedebat decrementum, ut vix dici poſſit; fotus malum exacerbarunt, & lintea calefacta aliquale, ſed breve inferebant levamen: interim dolores adeo invaleſcebant, ut turbato prorſus ſomno, delirium ſupervenire videretur. Ceterum copioſi ructus, noctu præſertim per ſuperiora, ano clauſa, exploduntur; & inter mingendum, dolor ardorque ductus urinarios vexant; ſed nulli capitis dolores, nec æſtus præternaturalis ſentiuntur. Et in hoc rerum ſtatu adhuc recrudeſcebat uterina hæmorrhagia, ſatis profuſa, inſimulque per muliebria fertur interdum mucus albus, albumini ovorum ſimilis.

Noviſſime in conſilio vocatus fuit chirurgus quidam; qui injecto per ſyringam in uteri vaginam liquore quodam, tumorem illum præternaturalem adeo emollivit, ut non ſolum ipſe ſenſim imminuatur, verum etiam ardor urinæ miteſcat. Idem chirurgus contra atroces dorſi, lumborumque cruciatus, interne exhibuit mixturam quandam, eo effectu, ut illi longe mitiores eſſent, & non niſi per aliquot quotidie horas adfligant, ægraque ſomno rurſus fruatur. At quum non-

nondum penitus ſileant, & præterea gravis ani teneſmus urgeat, vireſque ſucceſſive proſternantur; tuam, Vir Experientiſſime, de tollendo penitus hoc morbo ſcire avemus ſententiam.

CONSILIUM.

EX communicata mecum morbi hiſtoria, quatuor potiſſimum reſultant, & decidendæ veniunt quæſtiones: nimirum, quæ fuerit profluvii ex utero cruenti cauſſa; deinceps an illud convenienti curatione oppugnaverit medicus; tum, unde tumor in vagina uteri traxerit originem; & qua denique ratione cuncta hæc mala expugnari queant? Primæ facturus ſatis quæſtioni, præmonendum duxi fœminas habitu corporis ſpongioſo, venis exilioribus, ingenio vivaci, & animo ad iracundiam proclivi præditas, ſimulque calidioribus indulgentes potibus, præ reliquis ad immoderatas uteri hæmorrhagias perquam opportunas exiſtere; præſertim, ſi crebro delectantur concubitu, quo major humorum copia ad vaſculoſam uteri ſubſtantiam allicitur. Conſtat videlicet ex Anatomia, nullam in corpore humano præter uterum eſſe ferme partem, quæ tot ſanguiferis inſtructa ſit vaſis. Ille enim hæc recipit ab hypogaſtricis, ſpermaticis, ac hæmorrhoidalibus, & ab eorum extenſione ac infarctu, uti in gravidis adparet, valde intumeſcit. Quando igitur illa poſt coitum fœcundum, ob majorem, qui inde ſequitur, ſanguinis ad uterum adfluxum, humoribus nimium diſtenduntur; atque, non ſuccedente imprægnatione, a ſtagnante cruore in majorem elevantur molem; facile fit, ut tandem rumpantur, & multum ſanguinis uno impetu effundant. Quum vero tali ratione robur uteri debilitatur, humorumque liber per illum curſus perturbatur; non raro contingit, ut humores, majori copia adpulſi, ad vicinas quoque partes, inteſtinum rectum, atque veſicam ruant; earumque vaſa & nervos diſtendentes ac comprimentes, ingentes dorſi, oſſis ſacri, femorumque dolores, ani teneſmum, atque mictionem inducat dolorificam. Quæ in noſtra ægrotante ita eveniſſe, cuncta morbi momenta docent.

Quod vero alteram concernit quæſtionem; ea profecto medicatio, qua medicus per fortiora & aloetica purgantia, atque ſubinde balnea calidiora, malum oppugnavit, inſignem meretur cenſuram. Purgantia enim adauxerunt ſpaſmodicas imi ventris conſtrictiones, humores magis ad uterum compulerunt, ſimulque horum fluxiliorem partem e corpore proſcripſerunt, &, maxime cum fuerint aloetica, inſigniorem ſanguinis ebullitionem excitarunt. Contra vero balnea robur uteri magis debilitarunt, atque ſic ad copioſiorem humorum in illo ſtagnationem contribuerunt. Satius in hoc ſane caſu fuiſſet, præter pilulas Becheri balſamicas, roborantibus ac leniter martialibus dimicaſſe remediis.

Tumor autem ille in uteri vagina, de quo tertia agit quæſtio, meo quidem arbitrio non eſt, niſi fungoſa excreſcentia, vaſis ſanguiferis inſtructa, quæ in iis ſubjectis facile generatur, quorum vaſa ſanguifera in utero nimium expanſa ſunt, & ſucci non rite circulantur. Quare noxioſiſſimum fuit, quod obſtetrix, fœtum vaginæ inhærere perſuaſa, ægrotam ad pariendi laborem incitaverit.

Quicquid vero ſit, videndum jam juxta quartam erit quæſtionem, qua ratione huic malo mederi liceat. Et ſane non levis eſt opera, in tam inveterato morbo, ubi vires corporis languent, & ciborum periit appetitus, ſuis potiri votis; quæcunque ſaltem reſtiterit ſalutis ſpes, illa potius ab alimentis, & remediis extrinſecus adhibitis, quam internis erit expectanda. Quo quidem fine commendarem, ut, juſculis ac cibis nutritivis amiſſas vires inſtaurare, & ægrotam in debita corporis, ac animi requie conſervare anniteremur. Ex topicis multum utilitatis præſtabit ſacculus, e florum chamomillæ vulgaris, meliloti, ſambuci, anthos, lavendulæ, herbæ arnicæ, chærefolii, cardui benedicti, ſingulorum manipulo uno, ſeminumque quatuor

tuor carminativorum malorum ana drachmis duabus, vino rubello Gallico incoctis paratus, & tepefactus ad uteri pubiſque regionem adplicatus. Nec alienum erit, decocti a Chirurgo hactenus uſurpati injectionem continuare.

Interne liquor meus anodynus ad triginta guttas veſperi ex aqua florum acaciæ, vel ſambuci, cum inſigni fructu dabitur; nec ludetur opera; ſi vel mane, vel hora pomeridiana quarta, ex vino aquæ nupto drachma dimidia pulveris exhibeatur, qui hunc in modum confici poteſt: Recipe lapidum cancrorum, arcani duplicati, nitri antimoniati, ſolutionis oculorum cancrorum ana drachmam. M.F. pulvis. Et denique, ſi alvus obſtructa fuerit, conveniet infuſum mannatum atque rhabarbarinum, bis quavis hebdomade ſumendum; cui etiam ſcopo facient ſatis pilulæ balſamicæ Becheri, Stahlii, vel noſtræ, ad viginti grana, tertio quovis die deglutiendæ.

CASUS CXII.

De totali menſium ſuppreſſione a male curata febre.

Foemina triginta ſex annorum, habitus corporis ſpongioſi, atque tenerrimi, ſanguine admodum plena, ſex infantum fœcunda mater, menſtrua olim ſatis large, debitoque tempore fundere conſuevit. Verum elapſis octo circiter annis, cum fructus acidulos, maxime cucumeres comediſſet, & ſub aere veſpertino corpus frigori expoſuiſſet, incidit in febrem tertianam; eaque cum magnis præcordiorum anxietatibus, vomitu, atque ſiti per quatuordecim dies adflicta eſt. Medicus, præmiſſis laxantibus, & pulveribus præcipitantibus ſalinis, exhibuit ipſi electuarium, quod corticem Peruvianum fovebat; ac hoc ægra primum, cum menſtrua purgatio accederet, ſumere dubitabat; donec medicus, ſublato dubio, præciperet, ut illius cochlear quater de die, maximeque a febre vacuo adhiberet. Paruit illa præſcripto & per aliquot dies uſurpavit hoc remedii genus, eo effectu, ut altero ab ejus uſu die, menſtruus cohiberetur fluor, & paullo poſt febris evaneſceret. Abhinc vero male habere, adpetitus imminui, corpus contabeſcere, & ipſa expalleſcere cœpit; atque, quod notari meretur, per integros hos octo annos, pertinaci menſtruorum retentione laboravit. Quo tempore doloribus artuum, maxime pedum arthriticis, dorſi tormentis, interdum calculorum excretione, inſigni corporis languore, ac intumeſcentia ventris, atrociter infeſtata fuit, nec ab ullis medicaminibus, venæſectionibus, purgantibus, aciduliſque deſideratam percepit opem. Quare tandem meum flagitavit conſilium, meæque dijudicationi ſubjecit, eam medendi rationem, quam quidam haud incelebris medicus propoſuerat. Ille nimirum ordinaverat, ut per quinque dies ſingulo mane drachmam unam pulveris, ex limaturæ martis tenuiſſimæ pulveriſatæ, lapidum cancrorum, arcani duplicati, ſalis abſynthii ana drachma una, olei menthæ veri guttis decem parati ſumeret, tum infuſum meliſſæ ſorbillaret, & ſub epulis eſſentia gentianæ rubræ, centauriique minoris uteretur. Deinceps corpus per biduum purgari juſſerat pulvere, qui jalappæ grana quindecim, antimonii diaphoretici, cremoris tartari ana drachmam ſemis, olei nuciſtæ guttam unam habebat. Atque hæc bina remediorum genera, ter invicem alternanda ſuaſerat.

Epicriſis.

1) Ex precedenti morbi deſcriptione ortus, & generatio febris tertianæ æſtivæ, a cohibita tranſpiratione, tempore veſpertino, ſub aere frigido & humido, & a fructibus crudis & illotis, copioſius ingeſtis productæ ſatis clare addiſci poteſt.

2) Omnis generis adſtringentia, quæ inter maxime eminet famigeratiſſimus ille chinæ cortex, non modo febriles motus, ſed & excretiones ſanguineas criticas, ut menſium & hæmorrhoidum, prompte & celeriter ſiſtendi facultate pollent,

lent, in maximum ſanitatis damnum, præſertim ſi fomite febris non prius correcto, vel expulſo, largiori doſi exhibeantur.

3) Notari meretur plenaria, & totalis menſium obſtructio, plures annos perdurans, ab imprudenti uſu chinæ chinæ, in febre ſub eorum fluxu inducta. Ex quo adparet, quam potenter adſtringentia in externas, & diſſitas etiam corporis partes, quales ſunt membranaceæ: ex quibus orificia vaſculorum aperta menſtruum ſanguinem ſtillant, operari poſſint; ita prorſus, ut fortiſſima ſtrictura, & induratione, ulteriorem vaſculorum expanſionem, & apertionem impediant. Quam gravia autem defectum menſium in florente ætate inſequantur mala; id ſatis quotidiana experientia notum, perſpectumque eſt, & præſens quoque caſus luculenter declarat.

4) Chronica, & quaſi habitualis menſium obſtructio, difficilioris eſt curationis, quia vitium non amplius in natura & conditione fluidorum, ſed potius ſolidorum verſatur, iis præter naturam conſtrictis, compreſſis, & condenſatis; quare non modo in caſſum, ſed ſæpius magno damno remedia, inprimis, quæ menſibus pellendis dicata ſunt, adhibentur. Unicum auxilium verſatur in emollitione vaſorum conſtrictorum uteri, quam ſatis tempeſtivus internus aquæ ac externus, mea quidem experientia & judicio, thermarum uſus ſatis feliciter expedit, & præſtat; ac quamvis malo inveteraſcente non ſemper reſtituat fluxum, tamen gravibus ſymptomatibus præcavendis egregie inſervit.

5) Cura ſic dicta martialis, a clare docto Medico præſcripta, & commendata, non contemnenda, ſed ſatis eximiæ & inſignis utilitatis, atque effectus in cachexia eſt, ex menſibus cohibitis, ſi recens fuerit malum, ſuborta: In noſtro autem caſu velim ab ea abſtineri, quia non ſatis tutus, ſed admodum infidus & noxius eſt martialium uſus, ubi ſpaſticæ ſtricturæ firmiter nervoſis partibus inhærent. Et hæc eſt generalis practica regula: niſi martialium uſum ſequatur excretio per alvum, urinam, ac tranſpirationem liberior, indicium eſt, virtutis prædominantis adſtrictivæ, quæ plerumque corporis humani naturæ infenſa deprehenditur.

CASUS CXIII.

De diuturna, & male tractata menſium obſtructione.

Unum & viginti annos nata virgo generoſa, per quatuor jam annos menſtruorum laborat retentione; quam protinus exceperunt totius corporis inflationes, vomendi conatus moleſtiſſimi, muci limpide per os rejectio, æſtus præternaturalis, & ardens in pectore ſenſus. Mox ſub prima mali invaſione conſultus medicus, infuſis vinoſis, pulveribus, pilulis, tincturiſque ſanguinem mundificantibus, & ſectione venæ in pede, ſed fruſtra, uterinum fluxum revocare tentabat. Sanguinis miſſiones in pede, quovis bimeſtri, vel ſaltem trimeſtri, celebrabantur; ſed humorum ebullitionem adaugere videbantur: bis more ſolito potabantur acidulæ Egranæ, dabantur purgantia, & vomitoria, nec negligebantur pediluvia atque balnea.

Tum ægra decoctum aliquod, menſibus ciendis deſtinatum, adhibere, ejuſque, ob inſignem, qua urebatur, ſitim, tres fere quotidie menſuras ſorbere cœpit. Ex hoc decocto, quod per ſex dies potabat, non modo alvum copioſe, & tredecim quotidie vicibus dejiciebat; verum etiam inſigni humorum orgaſmo prehendebatur, vultus rubebat, ardebatque, extrema algebant, & ingens dolor in caput incumbebat, qui hoc verſus tempora comprimere videbatur, cum tinnitu, ſuſurruque aurium, & nervorum ſubſultu. Quæ ſymptomata a medico priori, aquis temperantibus, venæſectione, ac ſcarificatione oppugnabantur, ſed fruſtra; hinc, humores vi decocti ſupra citati, majori copia ad caput raptos arbitratus, alia propinabat remedia mundificantia, antiſpaſmodica, aperientia, uterina, attenuantia, & menſes pellentia:

tia: at nullum ſequebatur dolorum levamen, quin illi potius prementes, tendentes, lancinantes, vertigine ſtipati gravius inſiſtebant.

Quum ergo ægrotans ex vultu, quo gaudebat, florido, a cachexia adhuc vacua cognoſceretur; confugit rurſus ad acidulas, & poſthæc iterum infuſis vinoſis, pediluviis atque balneis uſa eſt. Nullum vero ab omnibus miſera ſenſit adjumentum, ſed atrociſſimi capitis dolores, temulentia, ſuſurru, tinnitu, vertigine juncti, adhuc urgent tanta ferocitate, ut poſt leviſſimam capitis motitationem, tormenta primum in vertice veluti concentrata, paullo poſt per totum excurrant caput: nec ex illo, quaſi fixam ibidem ſedem obtinuerint, ulla arte derivari poſſint. Præterea totum corpus tremore, ac inſigni languore afficitur, cor palpitat, arteriæque omnes vehementer moventur; pedes ſunt gelidiſſimi; alvus obſtructa, non niſi arte ſolicitata reſpondet, & moleſta faucium vexat ariditas.

Epicriſis cum conſilio.

GRaviſſima ſane eſt adfectio, in quam generoſa virgo ex menſium pertinaci, nulliſque hactenus remediis reſeranda obſtructione conjecta eſt. Neque mirum; quotidiana enim docet experientia, longam menſtruorum retentionem, ut eorundem inordinatum ſucceſſum, moleſtiſſimarum fomitem eſſe ægritudinum, omneſque corporis functiones inde proſterni atque labefieri; adeo ut merito dici poſſit, nullum eſſe morborum chronicorum, quin tandem menſium obſtructioni, tanquam fonticum ſuperveniat ſymptoma. Quod ſi peſſimorum conſectariorum cauſſam inquiramus, vix unquam alia ſe offert, quam perverſa hujus obſtructionis medicatio. Quum enim variæ ſint cauſſæ, quæ inordinato menſtruorum ſucceſſui originem præbent, ideoque diverſam medendi rationem requirant: fit proh dolor! plerumque, ut nec hæ rite explorentur, nec ſubjectorum, ætatis, temperamentorum, nec viſcerum, ac reliquæ corporis conſtitutionis ratio habeatur. Neque igitur temporis opportunitas in medendo obſervatur; ſed potius imprudenti ſanguineum fluxum provocandi intentione, vomitoria, infuſa purgantia, pilulæ purgantes, venæſectiones, ſcarificationes, acidulæ, thermæ, pediluvia, aperientia ſalina, emmenagoga decocta, ex croco, myrrha, baccis lauri, ſabina, pulegio, artemiſia, floribus cheiri, borrace veneta, cinamomo, nec non ſalia volatilia oleoſa, ſuccinata, therebinthinata, idque genus plura, damno vix reparabili, promiſcue adhibentur.

Exemplar infeliciſſimi horum tentaminum ſucceſſus, præſens exhibet obſervatio. Optandum ſane foret, ut talia remedia ſuppeditarent officinæ pharmaceuticæ, quibus menſium vel hæmorrhoidum excretiones pro lubitu moderari, excitare, ac in naturalem ordinem redigere poſſet! Verum jam Hippocrates ſuo tempore doluit, quod tam certa ſecuraque in ciendis menſibus haud proſtent ſubſidia. Mea quidem ſententia, hæc eſt prudentis providique medici nota, ſi præter rectam febrium intermittentium tractationem, morbos, qui ex hæmorrhoidum, vel menſium retentione originem traxerunt, ita dirigere ac oppugnare didicerit, ut abſque damno, ſpem votis faciat. Si ergo candide dicam, quæ in præſenti caſu abs re fore arbitrer; rectiſſime me ſaluti ægrotantis conſuluiſſe videor, ſi ſuaſero, ut ab omnibus fere abſtineat medicaminibus: ſiquidem veriſſima ſunt ARETÆI *Lib. 7. cap.* 5. verba, dum, *quibuſdam*, inquit, *quamdiu medicatio adhibetur, tamdiu morbus permanet, quamvis labefactatus, ac debilis: at ſi homo carnem reſarciat, & vires reſtauret, ſimul omnia morbi veſtigia obliterantur; nam potentia naturæ ſanitatem, imbecillitas morbum parit.*

Idcirco eo tendit meum conſilium, ut ægra veſcatur juſculis, quæ cum naſturtio aquatico, radice fœniculi, petroſelini, & aſparagi parata ſint; corporis exercitationi ſtudeat, eamque vectione potiſſimum, matutinis horis inſtituat; a cibis vero crudis, acidis, pomis, lacti-

ci-

ciniis, atque panificiis ſedulo caveat. Ad conſervandam alvi lubricitatem, neutiquam conveniunt purgantia, ſed magis inſervient vel clyſteres emollientes, vel abſorbentia ſalibus acuata, veluti ſunt lapides cancrorum, cum ſale Sedlicenſi, ac nitro permixti: ſub epulis vero Elixirio meo balſamico utendum eſt. His denique, adventante vere, adjungendus eſt thermarum Carolinarum internus, & Tœplicenſium externus in balneo uſus; de quibus non dubito, quin deſideratam opem ſint allatura.

CASUS CXIV.

De pertinaci menſium obſtructione poſt quartanam intermittentem.

Virgo generoſiſſima, ſedecim annos nata, temperamenti ſanguineo-cholerici, corporis ſtrictioris, vaſis exilioribus, ſanguine plenis, ingenioque vivaciſſimo prædita, ob inſignes, quibus indulget, animi adfectus, ſanguinis ebullitionibus valde eſt obnoxia. Hinc a quatuor jam annis, ſingulo fere trimeſtri eryſipelate faciei, præſertim ſiniſtram maxillam occupante, adfligi ſuevit; congruis diſcutientibus, interne pariter ac externe datis, feliciter ſemper profligato. Egreſſæ ipſi decimum quartum ætatis annum, poſt varios dolores conatuſque, menſtrua primum eruperunt, & abhinc ſtato quidem tempore, ſed ſæpius præviis præcordiorum anxietatibus ſtipata, non niſi adhibitis pediluviis, quin non raro tuſa in pede vena, promanarunt; nec impedierunt, quo minus eryſipilacea faciei inflammatio certis periodis acceſſerit.

Elapſo anno, cum in prædio per ſex degiſſet hebdomades, circa autumnale æquinoctium, febre prehendebatur quartana; ſub qua uterina protinus cohibebatur purgatio, & faciei eryſipelas prorſus ceſſabat. Febris illa inhærebat contumaciſſima, typoſque ſuos mox in tertianam, mox quotidianam, mox acutam commutabat; donec ante aliquot demum hebdomades, ope electuarii chinati penitus profligaretur. At cum menſes adhuc retenti eſſent, & crebra anhelatio, fere ſuffocativa urgeret; eo dirigebatur medendi intentio, ut revocaretur ſanguinea excretio. Quo quidem fine præter venæſectiones in pede celebratas, pediluviorum, pilularum balſamicarum, aliarumque convenientium medicinarum uſum, ea noviſſime inſtituebatur curatio, quæ mane loco infuſi Theæ, brodia, quibus herba pimpinellæ ſanguiſorbæ, artemiſiæ, menthæ, meliſſæ, millefolii, flores cheiri, radices ſcorzoneræ, fœniculi, cichorei, graminis, baccæ lauri, juniperi, flores macis atque crocus Orientalis incocta erant, ſorbillare; præterea mixtura, ex tinctura rhabarbari, eſſentia croci, atque myrrhæ confecta, nec non pilulis balſamicis, pulveribuſque digeſtivis uti jubebatur.

Ex hac medicatione, per dies quatuordecim continuata, redibant quidem vires, ac ciborum adpetentia; ſed menſes ſuppreſſi manebant. Non minus, loco ſueti alias eryſipelatis, poſt ſanatam febrem largæ, atque tantum non quotidianæ, narium vexant hæmorrhagiæ. Noviſſime etiam glandula quædam in dextro latere colli, ad magnitudinem nucis juglandis intumuit; nec non alia mammaria, in eodem latere verſus axillam ſita, ad molem ovi gallinacei increvit. Ceterum adpetitus quidem viget, & naturales excretiones rite ſuccedunt: verum vires nondum prorſus ſibi conſtant, dorſum atque os ſacrum vehementes per intervalla adfligunt dolores; & internus calor, maxime a paſtu teſtantibus ſiti, pulſuque celeri, vexat.

CONSULTATIO.

Ex iis, quæ de pertinaci menſtruorum retentione, ſonticis ſymptomatibus, generoſam virginem diſcruciante percepi; cognitu facillimum eſt, omnes paſſiones, quibus adfligitur, eryſipelas faciei, ſpirandi anguſtiam, narium hæmorrhagias, tumores glandularum colli, & mammariarum, internumque calorem, non ab alia cauſſa, quam men-

menſium inordinato ſucceſſu, & ſubſequente plenaria obſtructione, ſuam traxiſſe originem. Ex cauſſis vero huc diſponentibus, præter ipſius corporis, vaſis exiliſſimis præditi conſtitutionem, inſignis animadverſio debetur febri quartanæ diuturniori. Namque crebra docet experientia, quod febres intermittentes, diu inhærentes, inque primis quartana, eo magis, ſi adſtringentibus improvide fuerint tractatæ, plerumque menſium retentiones poſt ſe trahant, tam refractarias, ut omnem ſæpenumero remediorum vim utique eludant. Nec obſcura eſt ratio; quartanæ quippe febres, a craſſo viſcidoque ſanguine, & cruditatibus acidis, bilioſis, mucidiſque, in primis officinis ſtabulantibus, atque vehementioris adpetitus cauſſis, ſuos mutuantur natales. Quemadmodum igitur hiſce humorum vitiis ſupervenientes motus febriles, provida manu, debitoque regimine adjuti, diſcutiendo ſtagnantes, ac eliminando impuros humores, inſignem adferre ſolent utilitatem: ita iidem, inconvenienti victu perturbati, ac adſtringentibus medicinis intempeſtive ſuppreſſi, ineluctabile damnum, ac graves viſcerum, nominatim ſplenis, hepatis, ac uteri infarctus ac obſtructiones poſt ſe relinquunt. Hinc quoque ratio patet, cur dictas febres ſuppreſſas, hydropes, tumores œdematoſi, ac menſium obſtructiones, preſſo pede inſequantur.

Ex his vero planiſſime perſpicitur, curationem retentorum a dictis cauſſis menſtruorum, his fere abſolvi indicationibus, ut obſtructa uteri vaſa reſerentur; & æqualis humorum per ea curſus reſtituatur. His obtinendis ſcopis, conſueta ſubſidia; veluti ſunt venæſectiones, pediluvia, variaque ſic dicta emmenagoga, non quidem prorſus ſunt inopportuna; ſed illis ſolis, raro deſideratam opem impetrari, plus ſimplici vice obſervavi. Potius vix certius auxilium nulla pollicetur medicina, quam aquæ minerales, inque iis, vel thermæ Carolinæ; vel acidulæ aut Schwalbacenſes, aut in robuſtioribus Pyrmontanæ, tepefactæ, ſub debito regimine, conjunctaque Elixirii mei viſceralis, ex balſamicis, & amaris, abſque ſpirituoſo menſtruo parati, atque pilularum balſamicarum uſu potandæ; iiſque balnea ex aqua fluviatili ac herbis emollientibus ſubjungenda.

Quod igitur ſpeciatim noſtrum attinet caſum; conſultiſſimum fore arbitror, ut generoſa virgo thermis Carolinis, aut ſi hæ non arriſerint, aquis Schwalbacenſibus, iiſque tepefactis utatur. Ex pharmacis, interne uſurpandis, nulla præter pulverem præcipitantem, veſperi nonnunquam capiendum; tincturam rhabarbari cum terra foliata tartari ſolutam; & infuſum conveniens theiforme commendarem; victum vero exactiorem, abſtinentiam a ciborum flatulentorum, fructuum, pomorum, & nimio vini uſu; atque moderatam corporis exercitationem ſuaderem. Tumoribus denique non convenientior erit medela, quam ut illi in calore temperato conſerventur, iiſque emplaſtrum de meliloto, camphora ſubactum imponatur.

CASUS CXV.

De fluxu menſium inordinato, graviſſimis ſymptomatibus ſtipato.

Foemina generoſa, in florentiſſima ætate conſtituta, ſex circiter abhinc annis, cum menſtruo fluore polluta eſſet, fortioribus aliquando indulſit ſaltationibus, hiſque commota, potum hauſit frigidiorem. Hinc ſubito cohibitis menſtruis, fœdas in facie paſſa eſt effloreſcentias. Adhibuit igitur varias medicinas, ipſaſque Carolinas potavit thermas; quæ tamen, niſi eſſentia laxante adjutæ, non moverunt alvum, nec operæ fecerunt pretium. Interim elapſo ſemeſtri, uterina rediit purgatio; at non ſolum atrocioribus capitis doloribus ſtipata, verum etiam valde irregularis fluxit. Namque incerto tempore promanans, per novem circiter dies inhæſit, adeo, ut binis tribuſve prioribus diebus ſanguis profuſe, tum per biduum parciſſimus, aut plane nullus, tandemque iterum copioſius, grumoſus vero, & coa-

gu-

gulatus prodierit. Idcirco, quum a Carolinarum potu male habuerit, uti cœpit Egranis acidulis, eaſque aliquoties adhibuit, cum egregio omnium ſymptomatum, maxime dolorum capitis, vultuſque efflorescentiæ levamine: neque minus præter crebras ſcarificationes, venam bis quotannis tundendam præbuit.

Effluxerunt bini cum dimidio anni, cum noſtra matrimonii ſubiiſſet leges; & ab eo tempore majorem ſymptomatum ſuorum experta eſt ferocitatem. Præſertim illa menſtruam periodum anteceſſerunt, adeo ut prius, quam erumperet cruor, horrendis dorſi, femorumque, ad genua atque pedes excurrentibus tormentis, nimiiſque præcordiorum anxietatibus cruciaretur; quæ ceſſabant, quamprimum menſes fluebant; illum, de quo diximus, continuantes ordinem irregularem. Conſultus medicus, propinabat circa lunare tempus, pilulas polychreſtas; ordinabat pediluvia, cum ſale communi, ac cineribus clavellatis acuatas, hiſque capitis dolores exacerbantibus, ſubſtitui permittebat balnea, ex appropriatis herbis confecta. Ab horum uſu menſtrua adhuc ſemel copioſiſſima promanabant; tumque iis ſilentibus, utero concipiebat ægra.

Primis graviditatis vero menſibus, novas moleſtias, ciborum faſtidium, nauſeam, vehementes vomitus, dolores dorſi torminoſos, inſignem languorem, ac præcordiorum anxietates patiebatur; hiſque per totum geſtationis tempus adfligebatur; quid? quod vomitus ſub ipſis pariendi doloribus, iiſque violentis, atque poſt partum adhuc continuaverint. Notari quoque meretur, a medio graviditatis tempore ſomnum imminui cœpiſſe, turbatum ad partum uſque, & novem prioribus ab hoc diebus, oculis plane ereptum, tumque fuiſſe reſtitutum. Lochia per quinque fere hebdomades, ſed parciſſima ferebantur; atque primis quatuordecim a puerperio diebus, præter dictos vomitus, nauſeam, ſpaſmos uterinos, compreſſionem pectoris, acutiſſimi, tantique ardentes ac lancinantes in abdomen incumbebant dolores, ut nec leviſſimum ferre potuerit contactum. His quieſcentibus, ſuccedebat dolorificus in oſſe pubis ſiniſtro ſenſus, ac ſi pondus quoddam ibidem hæreret, quod ipſi decumbenti, vel obambulanti valde moleſtum erat, quin adhuc, dum curru vehitur, dolorem quendam in ſiniſtro percepit latere. Tandem non ſilentio prætermittenda eſt alvi ſegnities, qua uti a prima fere juventute, ita etiam graviditatis, puerperii, atque hoc quoque tempore graviſſime premitur. Gravida contra illam pilulas contra obſtructiones, & pulverem antiſpaſmodicum Hallenſium, cum fructu adhibuit; puerpera pilulas polychreſtas ſumſit; atque jam rurſus dictis contra obſtructionem pilulis uti tenetur: quibus ſi ſuperſederit, alvi obſtructio per quinque, vel ſex inhæret dies, tumque cum magno dolore, cruoriſque profuſione reſeratur.

Epicriſis cum conſilio.

Quemadmodũ potus frigidus, calenti corpori ingeſtus, generatim noxioſiſſimus eſt, & ampliſſimum pandit ægrotandi campum: ita præſertim ineluctabile damnum excitat, ſi ſub fluxu criticarum ſanguinis excretionum, veluti menſtrua ſunt ac hæmorrhoides, improvide capiatur. Inde enim dictæ excretiones ſubito pervertuntur, totaque vitalis œconomia adeo labefactatur, ut vix reparari queant inducta vitia. Clariſſimum hujus rei documentum præbet obſervatio præmiſſa. Docemur ex illa, quod, ſicuti menſtruus fluor, ſi juſto tempore, ordine, ac quantitate ſuccedat, certiſſimum ſit ſanitatis conſervandæ præſidium; ita e contrario inordinatus ejus ſucceſſus, fœcundiſſimum exhibeat fomitem, multarum, graviorumque ægritudinum. Hæc vero menſtruorum anomalia variis fit modis; vel enim per aliquot menſes retinentur; vel parciora feruntur; vel interdum magno impetu, magnaque quantitate, intermixtis cruoris coagulati fruſtis, aut plane maſſulis carneis, ſub hæmorrhagiæ uterinæ nomine funduntur; vel quovis altero, aut tertio demum menſe, ni-

nimis parca profluunt, atque per binas, treſve hebdomades inhærent; vel denique loco ſinceri ſanguinis, mox ater nigricanſque cruor, mox ſerum ſanguine tinctum promanant, hiſque ſæpenumero albus ſuccedit fluor.

Cauſſa harum evacuationum irregularium proxima, in turbato ac inæquali humorum per vaſculoſam uteri ſubſtantiam circuitu, tantum non ſemper collocari meretur. Ipſe vero humorum progreſſus variis vitiatur modis; mox enim in fluidis, mox in ſolidis vitium hæret partibus. Fluida, ſi juſto ſint ſpiſſiora, aut nimio mole peccant, per minima uteri vaſcula promte progredi nequeunt; hinc in iis ſtagnant, ea diſtendunt, tandemque aucta nimium mole non raro vi perrumpunt, atque ſic hæmorrhagias uterinas, fruſta cruoris coagulati ſecum ducentes, conſtituunt. Solidis debetur vitium, ſi fibroſa, vaſculoſaque uteri ſubſtantia nimis relaxata, & a tono, roboreque naturali dejecta fuerit: tum enim cruor per arterias vehementius ac copioſius advectus, non vegete ſatis per venas labefactatas refluit, ideo in utero ſubſiſtit, accumulatur, vaſa diſtendit, & pari tandem ratione, ruptis vaſis profluit, enormi non raro quantitate.

Inter cauſſas vero, quæ ad deſtruendum uteri tonum non minus, ac ſuccorum vitalium progreſſum perturbandum contribuunt, remotiores, principem fere locum occupant, vehemens terror, nimia corporis refrigeratio, & ſumtus, calente corpore, frigidus potus: nec diſſimilem effectum obſervavi a vomitoriis, ſub ipſis menſtruis propinatis, atque horum nimii improvida ope adſtringentium cohibitione. Horum enim omnium ea eſt vis, ut fibras, atque vaſa uteri vehementer conſtringendo, non ſolum ſanguinis debitam prohibeant excretionem, verum eundem potius ad ſuperiora repellant; qui majori copia ventriculum, inteſtina, parteſque in capite perinde ac pectore ſitas occupat, diſtendit, inque iis varia graviaque machinatur ſymptomata.

His ita diductis, facillimum erit, cunctarum moleſtiarum, quæ fœminam generoſam hactenus excruciarunt, rationem ac originem ſuppeditare. Neque tamen minus varia in præſenti caſu occurrunt momenta, quibus peculiaris debetur conſideratio. Hæc inter primum eſt, quod thermæ Carolinæ, quarum alias virtus in hiſce adfectibus eſt præſtantiſſima, minus felicem in noſtra ediderint opem. Ratio non in aquarum illarum vitio, ſed ſingulari partium ſolidarum in ægrota conſtitutione collocanda videtur. Namque probe tenendum eſt, hypochondriacos, ac hyſtericos, in quibus motus partium ſolidarum ſpaſmodici ſunt exacerbati, non prius uti debere hiſce thermis, quam donec hi violenti motus paulliſper conquieverint. Non minus crebra compertum habeo experientia, quod, ſi vel brevi ante, vel inter ipſam horum fontium potationem, ægri gravioribus animi commotionibus indulſerint, aquæ intra corpus ſubſtiterint, adpetituſque proſtrationem, præcordiorum anxietatem, vomitus, ac nauſeas progeneraverint.

Contra vero attentionem meretur, quod acidulæ Egranæ, uti cunctis ſymptomatibus, ita maxime doloribus capitis, & fœdę faciei effloreſcentiæ, majores tulerint ſuppetias. Nec obſcura eſt ratio; ſiquidem acidulæ potentiorem poſſident vim, ſordes excrementitias, quæ primas vias obſident, per inferiora e corpore proſcribendi, quam quidem thermæ. Namque hæ ob nativum, qu o pollent, calorem, cruditatum ſubtiliores partes ſecum ad maſſam ſanguineam abripiunt, & ob hancce cauſſam, in corporibus impuris, quorum primæ regiones non ſatis fuerunt repurgatæ, non raro purpuracea producere deprehenduntur exanthemata, ſponte rurſus diſparentia. Eadem eſt ratio, cur quidam podagricorum vel arthriticorum ex acidularum longe melius, quam thermarum uſu habeant; & ex his dolorum ſuorum exacerbationem ſentiant. Quamobrem in commendandis aquis mineralibus, prudenti individuorum conſideratione opus eſt.

Porro notandum eſt, omnes ſpaſmodicas adfectiones, circa inſtans menſium tem-

tempus exacerbari: hi enim nunquam, ſine prævia ſpaſmodicæ generis nervoſi fibroſique contractione prorumpunt; quamobrem in hyſtericis fœminis, eorum excretionem plerumque dolor dorſi, gravativus artuum ſenſus, conſtrictio anxia præcordiorum, alvi obſtructio, pedumque frigus antecedere obſervantur. Conſtans non minus eſt regula; quod quo major pedum refrigeratio in hiſce morbis eſt præſto, eo vehementior partium externarum ſpaſmodica ſupponi debeat conſtrictio; qua humores eo copioſius ad ſuperiora compelluntur, & graviora inducuntur ſymptomata. Hinc reſultat præſtantiſſimum monitum practicum, quod omnes medicinam facientes probe ſibi commendatum habeant; ut nimirum in omnibus & chronicis, & acutis paſſionibus, maxime earum paroxyſmis ad pedes reſpiciant, qualis eorum ſit tranſpiratio, num frigidi ſint, anne vaſa illorum evanuerint. Inde enim ſolidius ſæpe, ac certius, de motuum vigore tam in ſolidis, quam fluidis partibus judicium ſuppeditari poterit, quam quidem ex pulſu arteriarum. Neque minus id probe ſciendum eſt, quod pedibus, nimium gelidis exiſtentibus, nec pediluvia, nec venæſectiones debeant inſtitui, niſi ſpaſmorum vehementiam exacerbare velimus. Utrumque enim horum remediorum, licet quam plurimum ad æqualem ſanguinis circuitum contribuat; attamen, quod perpetuæ regulæ inſtar eſſe poteſt, nunquam, niſi ſpaſmis partium inferiorum paullo remittentibus, in uſum vocare decet.

Adhuc notatu dignum eſt, quod ægra in ſiniſtro latere circa os pubis atque coxendicis ſentiat dolorem preſſorium, ac veluti quoddam obſtaculum, quod decubitum ac obambulationem paullo moleſtiorem reddat. Meo quidem arbitrio vel uteri quædam excreſcentia, vel plane tumor ovarii ſiniſtri ſcirrhoſus ſubeſt: quæ vitia ſicut ſæpenumero, teſtante cadaverum ſectione, dictarum ſenſationum cauſſæ exiſtunt; ita quoque ægritudinem fore longiorem, curatuque difficiliorem prænunciant. Denique meminiſſe juvabit alvinæ obſtructionis, quæ fœminam generoſam per ſex nonnunquam dies affligit, tumque cum magnis doloribus, largaque cruoris profuſione ſolvitur. Ex hoc momento colligere licet, non modo motum inteſtinorum periſtalticum ob vehementiores ſpaſmos inverſum eſſe, atque labefactatum; verum etiam cruorem hinc inde in inteſtinis ſtagnare. Id enim frequentiſſimum deprehenditur, quod ſanguis per uterum ægre progrediens, ad vicinas partes, maxime inteſtinum rectum copioſius ruat, vaſa hæmorrhoidalia infarciat, & ex his, ſub durioribus ad alvum egerendam conatibus ruptis, cum ſtercoribus profluat.

Sed jam progredior ad curationem perquam ſpinoſi hujus affectus; quæ, cum malum ſit inveteratum, motus irregulares ſolidarum æque ac fluidarum partium in habitum quaſi degeneraverint, & uteri ſubſtantia forſan ſcirrhoſa videatur, profecto erit difficillima. Neque tamen in adeo vegeta prorſus deſperandum puto ætate; ſed omnes intendendi nervi, ut ſaltem majora arceantur pericula. Et ut ab ovo exordiar, & primum rectam vivendi rationem qua in debellandis hiſce morbis non quicquam eſt fructuoſius, præſcribam: ante omnia etiam atque etiam hortor, ut generoſa mulier a cunctis animi pathematibus, excandeſcentia, terrore, mœroreque ſedulo ſibi caveat; contra animum jucundis conſortiis, gratiſque objectis erigat, corporiſque excercitationi probe ſtudeat. Hanc vectione, atque inſtitutis animi relaxandi cauſſa itineribus, vel obambulatione, ad levem uſque ſudationem continuata obtinere licebit; ea cautione, ut nec brevi poſt epulas moveatur corpus, ne turbetur ciborum digeſtio; nec ſtatim a motu cibi capiantur; quare opportuniſſimum eſt tempus eſt antimeridianum.

Deinceps uti totum corpus, ita præſertim pedes in perpetuo calore conſervare oportet: quo nomine non modo pediluvia tepidiora, ex aqua fluviatili, ſaponeque veneto parata, & veſperi uſurpanda; verum etiam balnea commendo, ex aqua pariter fluviatili, furfuribus triticeis,

Digitized by Google

herba artemiſiæ, ſalviæ, majoranæ, floribus chamæmeli, & malvæ conficienda. His nimirum mane, vel etiam hora pomeridiana quinta, abſoluta digeſtione, per unam circiter horam inſidendum, & ſorbillato ſubinde potu calidiori, leniter ſudandum.

Ex cibis fugiantur, neceſſe eſt, paniſicia, ſimilaginea, poma, lacticinia, acida, flatulenta, maximeque cœna ſit parcior. Pro potu convenientiſſimum erit ſequens decoctum: Recipe radicis ſcorzoneræ, chinæ ana uncias duas, caſſiæ caryophyllatæ unciam dimidiam, cremori tartari drachmas duas. Conc. Cont. D. S. ſpecies, quarum una cum dimidia uncia in binis aquæ menſuris, per tres horæ quadrantes decoquatur. Quibuſdam quoque inſigniter confert cereviſia tenuior, quæ per urinam promte redditur, veluti eſt dilutior Martisburgenſis; quo denique ſcopo egregium pollicentur fructum, acidulæ Wildungenſes, aut Selteranæ, vino Neccarino permixtæ.

Inter pharmaca commendo Elixir meum viſcerale balſamicum, quod acrimoniam temperat, alvum leniter ducit, ac digeſtivam vim roborat; atque ad ſexaginta guttulas vel hora quinta pomeridiana, vel veſperi circa ſomni tempus aſſumi poteſt. Mane ſorbillandum ſuadeo infuſum theiforme, quod ſic ſe habet: Recipe herbæ meliſſæ, betonicæ, veronicæ ana manipulum unum, florum hyperici, chamomillæ vulgaris, ſummitatum millefolii ana pugillos quatuor, ſeminis fœniculi, aniſi ſtellati ana drachmam unam. M. C. D. Ad temperandum calorem internum veſperi capienda eſt interdum pulveris antiſpaſmodici nitroſi doſis; & pro mitigandis pubis ac dorſi doloribus, dolenti loco applicare expediet emplaſtrum, cujus hæc ſit formula: Recipe gummi galbani, bdellii, myrrhæ, ammoniaci ana unciam dimidiam, ſpermatis ceti, axungiæ humanæ ana drachmas ſex, florum ſulphuris, croci, camphoræ ana drachmam unam. M. F. emplaſtrum.

CASUS CXVI.

De immodico menſium fluxu cum frequenti abortu, & molarum, ſanguiniſque concreti excretione.

FOemina quædam generoſa, octo & triginta annorum, per aliquot annos, crebros paſſa fuit abortus; ſub quibus non modo immenſam ſemper cruoris profudit quantitatem, verum etiam abhinc variis, quæ ab inordinatis menſibus originem trahunt, moleſtiis, iiſque potiſſimum arthriticis laboravit. Noviſſime gravida mox anxietates præcordiorum, mox vomitus, mox dolores arthriticos, mox inordinatum menſium fluxum experta, ſed ab iis ope convenientium medicinarum ſemper liberata, feliciter tandem filiolam peperit. Poſthæc menſtrua per aliquot menſes retenta, ex improviſo largo proruperunt flumine, ſecumque duxerunt fruſta congrumati ſanguinis. Mitigatus tandem fluor inſignem virium jacturam, nauſeam moleſtiſſimam, reliquit. Menſe Februario annis abhinc duobus, circa ordinarium tempus, denuo immodicus promanavit cruor, fero fœtidiſſimo permixtus: abhinc vero per integrum biennium ſtato tempore, ac debito ordine comparuit, niſi quod ſemper juſto largior fuerit. Præſenti autem anno immoderatum rurſus eſſe cœpit profluvium, vomitibus, animique deliquiis ſtipatum. Tantum non ſemper concreti ſanguinis fruſta ſimul excernebantur; quibus aliquando immixta conſpiciebatur moles carnea, membranis circumdata, aſpera, intus celluloſa; qua excreta, ſanguinis profluvium ægram, viribus, adpetituque defectam deſerebat.

Interim ex tam inconſtanti hactenus valetudine, juſtiſſima movetur ſuſpicio, ne vel gravis menſtruorum retentio, vel nimius fluor, vel adhuc majus periculum inſequantur. Adhibitis hucuſque roborantibus, temperantibus, confortantibus ac martialibus; jamjam, cum ſileant cuncta ſymptomata, a pharmacis

otium

otium eſt, nec niſi corporis, animique tranquillitati, præter rectum victus regimen ſtudetur. Id vero abs Te, Vir Experientiſſime, adhuc flagitamus, ut proponas eam medendi rationem, qua ægrotam a futuris præſervare queamus malis.

CONSILIUM.

EX communicatis mecum litteris, non minus, quam ipſa generoſæ mulieris, cui coram inſervire mihi licuit, relatione, intellexi; illam inordinato menſtruorum ſucceſſu adfligi, dum hæc mox per aliquot menſes cohibentur, mox vero majori impetu, & quantitate profuſiori, cum coagulati ſanguinis fruſtis, & polypoſis concretionibus, quas molas vocant, prorumpunt. Præprimis vero attentionem meretur moles illa carnea, quæ haud ita pridem aſpera, tunicis incluſa, intuſque celluloſa, utero fuit excluſa, veramque conſtituit molam. Cuncta hæc ſymptomata debentur abortui, quem ægram decem abbinc annis paſſam fuiſſe memini. Hanc enim tum temporis larga comitabatur uteri hæmorrhagia; & quum ſubinde nec uterus a ſordibus rite repurgatus, nec congruus victus obſervatus fuit; factum eſſe recordor, ut abhinc quinquies, quovis tertio menſe abortiverit.

Eo tempore conſultus ego, malum ſequenti curatione, non ſine feliciſſimo oppugnabam ſucceſſu: Per primum triduum, quotidie veſperi quindecim pilularum mearum balſamicarum, mane vero ſal aperitivum propinabam, quod cremorem tartari, lapides cancrorum, tartarum vitriolatum, ſal Epſomenſe, nitrumque depuratum habebat. Tum juſſi, ut fœmina generoſa per quinque dies balneis ex aqua fluviatili, alumine, cineribus clavellatis, mentha, meliſſa, ſalvia, floribuſque chamæmeli paratis inſideret, & ab his leniter ſudaret. Hanc medendi rationem alternatim ter repetendam ſuaſi; atque ſub ea ut concubitum vitaret, ciboſque acidos, refrigerantes, poma fugeret, ſedulo commendavi.

Hinc, quum utero concepiſſet, & moles humorum naturali major videretur; alternis menſibus ſanguinem ex vena in brachio tuſa detrahendum curavi. Sic, adjuvante numine, factum eſt, ut abortire deſineret, immodica ſanguinis profluvia remitterent, & ipſa juſto tempore fœtum eniteretur feliciſſime. Quamobrem, cum jamjam eadem mala recrudeſcere, ægramque generoſam, non modo abortus iterum, verum etiam menſium partim ſuppreſſionem, partim immodicam fluxionem, cum concretionum polypoſarum rejectione ſtipatam, fuiſſe paſſam percepi: eo meum tendit conſilium, ut eadem, quæ olim inſtituta fuit curatio, in uſum revocetur. Eandem vero ſingulo vere pariter ac autumno repetendam, ſimulque ter quotannis præter rectam vivendi obſervationem, celebrandam eſſe venæſectionem, hanc ob cauſſam hortor, ut robur uteri, ejuſque vaſorum, quod dejectum videtur, denuo reſtauretur; atque ſic humorum æqualis per uterum circuitus reſtituatur, molarumque concretiones præpediantur. Juncta enim ſymptomata, cardialgiæ, dolores dorſi, & artuum, vomitiones &c. partim a copioſa ſanguinis profuſione, partim ejus irregulari per uterum curſu, & hinc pendente ſtagnatione, natales ſuos mutuantur: & ſublatis per commendatam medicationem hiſce cauſſis ſponte ceſſabunt.

Denique operæ erit pretium, ut generoſa mulier mane utatur infuſo theiformi, quod ex meliſſa, ſcolopendria, ſalvia, betonica, floribus hyperici, comis millefolii & aniſo ſtellato paratur: non minus eædem ſpecies, cum cereviſia fermentatæ, potum præbebunt, pro ordinario commodo uſurpandum. Quibus præſidiis, ſi rectum regimen, & curioſa ab animi commotionibus abſtinentia acceſſerint: non dubito, quin exoptatiſſimo futura ſint emolumento.

CASUS CXVII.

De frequenti abortu cum continua ciborum per vomitum rejectione.

FOemina annorum circiter triginta, temperamenti pituitoſi, mediocriter pinguis, cum decimum ſeptimum ætatis annum ageret, viro nupta fuit, peperitque in tempore fœtum, primum vivum, deinde paſſa fuit abortum trium menſium; tum ſucceſſive tres aut quatuor vivos fœtus in lucem edidit, quorum quemvis, trium, aut ad ſummum quatuor menſium abortus ſubſequutus eſt. Hos abortus ſemper excepit admodum moleſta per octiduum uteri hæmorrhagia, quæ ceſſante fluor albus continuus inhærebat, & in hunc uſque diem ægram diſcruciat. Quum autem fœtum vivum, quintum numero, vel ſextum utero gereret; octavo imprægnationis menſe, grave ac immodicum uterini ſanguinis profluvium, per integrum continuans nycthemeron incidit; eoque, elapſis decem diebus, rurſus correpta eſt, cum nauſea atque vomitu, nullo hucuſque remedio ſublato, ſed per annos in hunc uſque diem perſiſtente, & indies ingraveſcente, adeo, ut non modo cibos, hoſque magis ſolidos, quam liquidos, verum etiam jejuna pituitam inſipidam, albicantem quotidie rejiciat, quam & per nares continuo expurgat: appetit tamen cibos, & eleganti ceterum forma, florido in facie, albicante in reliquo corpore colore prædita.

Hocce in anno bis ſucceſſive abortivit, unumque duorum, alterum trium menſium enixa eſt fœtum; conqueritur de dolore tenſivo in dorſo, circa inferiores thoracis vertebras, & orificium ſtomachi ſuperius, ut & de dolore lumborum, femorumque gravativo; menſes etiam parce, & cum dolore pallidi, ſed juſto tempore fluxerunt ſemper; ceterum ipſa ſana eſt, hilaris ac obeſa.

Applicita fuerunt medicamina, pituitam craſſam incidentia, attenuantia, blande expurgantia, viſcera, ac præprimis ſtomachum, & uterum calefacientia, ſiccantia, roborantia, flatus diſcutientia, jám in forma pilulari, jam in tincturis, jam in pulveribus, jam in vinis medicatis; & hæc omnia in caſſum, ita ut tandem in uſum thermarum inciderimus. Nunc tuum, Vir doctiſſime, accuratiorem thermarum notitiam habentis, an & quales ipſi conducere judices? conſilium petimus, aut ſi alia tibi ſint ad manus ſpecifica, ea communicare non dedigneris, etiam atque etiam rogamus.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

POſtquam præmiſſam hanc morbi hiſtoriam cum ægrotantis natura, exquiſitiori & curatiori ſubjeci penſitationi; ea ſum edoctus, duplici ægram urgeri morbo, abortus nempe frequentia, & continua ciborum per vomitum rejectione: quod utrumque malum ſicuti ſatis grave eſt, & diuturnum, ita utique longe exactiorem meretur diſquiſitionem, quo eo certius de tutiſſima, & quam maxime accommodata medendi ratione conſtet.

Eſt autem uterque affectus noſtro quidem judicio, ſpaſmodico convulſivus, qui intra nervorum, & nervearum præſertim, quæ ſpinalem medullam inveſtiunt, membranarum ſyſtema ſubſiſtens, in ſtomacho maxime & utero vim ſuam hoſtilem exercet. Quum enim abortus nunquam ſine ſpaſmodico-convulſivâ uteri agitatione, ac compreſſione contingere poſſit; omnis vero convulſio, ex male affectis nervis, vel potius membranis nervoſis, ad partes ſive ex cerebro, ſive medulla ſpinali pertingentibus ſubnaſcatur: hinc omnia quæ nervoſas partes vehementer exagitant, cujus generis ſunt graves animi commotiones, fortiora purgantia, emetica, & quæ acri ſtimulo agunt medicamenta, abortum facillime concitant: cui malo etiam fœminæ, ſenſibilioris indolis, & animi, nec non quæ pronæ ſunt in terrorem, iram, & hyſterico-ſpaſtica pathemata, frequentius ob eandem rationem obſervan-

vantur obnoxiæ. Præterea inter cauſſas, quas dicunt materiales, nihil magis naturam, ſive potius genus nervoſum, ad abortivas uteri convulſiones armare & incitare valet, quam ſanguinis intra anguſtiora uterina vaſa ſtagnatio, & quaſi incarceratio, quæ ſolemnis valde poſt puerperium fœminis eſt: quum a partu, immo ipſa imprægnatione, uteri tonus, ob factam nimiam diſtentionem quoad vaſa & fibras, mirum in modum immutatur, relaxatur, & læditur. Proinde ſi uterus tempore puerperii, & poſt illud, a lochiis, & ſordibus impuris, ſeroſis, ac ſanguineis ſtagnantibus, balſamicis & laxantibus non rite expurgatur, priſtinumque ac debitum ipſi redditur robur, tam prava, accedente inprimis in vitæ regimine vitio, diſpoſitione imbuitur, ut ſanguinis & humorum valde impeditus præſtetur circuitus, variæque morboſæ inde propullulent adflictiones, inordinatus nempe, decolor, & ſuppreſſus menſium fluxus, copioſi humorum ad debilem hanc partem decubitus, qui cauſſam albo, quo fœminæ ſubinde vexantur, fluori præbent: quid? quod inde evenire ſolet, ut plane ineptus fiat ad retinendum conceptum, ſed frequens, tertio plerumque menſe, contingat abortio. Quando enim uterus naturalem ſuum poſt partum recipit tonum, ſanguis tertio præſertim ab ingravidatione menſe, nimis accumulatus in vaſis & fibris admodum relaxatis congeſtus hæret; & venas ibi exiſtentes varicoſas reddit, ita ut ſubinde in ejus cavitate inſignes grumi, & maſſæ quaſi polypoſæ concreſcant, quæ progreſſivum motum impedientes, non modo alimentum, debitumque nutrimentum fœtui ſubtrahunt: ſed & effrænes hæmorrhagias uterinas, quæ ſemper abortus comitantur, vel ſubſequuntur, cauſſam & occaſionem ſubminiſtrant. Denique ſicuti conſtanti edocemur experientia, omnes nervorum affectus, ſi frequentius occurrant, in conſuetudinem, & habitum quaſi degenerare; ita eadem planum facit, atque teſtatum, idem ſolemne eſſe in abortui obnoxiis; difficulter nimirum tolli diſpoſitionem ad abortivas ejuſmodi excluſiones, ſi repetitis jam vicibus malum infeſtaverit.

Quum itaque ex allata hiſtorica morbi delineatione conſtet, ægram ſpongioſi corporis habitus, copioſis, ſed exilibus vaſis inſtructam, ſubpinguem, floridioris faciei, agilis atque hilaris indolis eſſe, animoque ſenſibiliori imbutam: nullum ſane dubium eſt, quin ad affectus ſpaſmodico-convulſivos, cujus generis ſunt abortus, & vomitus, diſpoſita valde ſit, & proclivis; idque eo magis, ſi tempore puerperii ſiniſtram medicationem fuerit experta; vel ipſa etiam diætæ vitium admiſerit. Sub ejuſmodi enim laxiori partium conſtitutione, vaſorumque copia & anguſtia, nunquam non difficulter progreditur ſanguinis iter; cui ſi accedit exquiſita ſubjecti ſenſibilitas, nihil frequentius accidit, quam ut a ſanguinis & humorum ſtagnatione ſpaſticæ & convulſivæ paſſiones exoriantur.

Vomitus, quo cum ægra quotidie fere conflictatur, identidem convulſionum ſpeciebus accenſendus eſt, utpote quo nervoſo-membranaceus ventriculi fundus gravius adfligitur. Quemadmodum enim nauſeabunda ejuſmodi vomitio familiariſſime contingit in gravidis, tertio præſertim menſe, ob ſanguinis ab utero ad ſtomachum recurſum: ita crebrius idem obſervavimus a nimiis hæmorrhagiis, comprobante id ipſum noſtra etiam ægrotante. Perfacile nimirum diſponi ventriculum ad vomibundas ejuſmodi rejectiones, hanc maxime ob rationem videtur, quod loco ſanguinis impuri ſæpius, ſalſi & ſeroſi humores ad hujus viſceris membranas ferantur. Neque mirandum eſt, vomitum hunc, per plurium annorum decurſum in dies ingraveſcentem infeſtaſſe; quum, uti ſuperius demonſtratum fuit, vitia nervorum, quæ in motuum anomalia conſiſtunt, facillime in conſuetudinem & habitum abeant; præterea etiam tenſivus ille in dorſo circa inferiores thoracis vertebras, & ſuperius ſtomachi orificium, nec non lumborum, femorumque gravativus ſemper adflixerit dolor, manifeſto utique, ac indubio indicio eſt, nervos ex ſpinali medulla per

hæc loca ad partes, maximeque ventriculum, & uterum prodeuntes, vehementiori ſpaſmo affectos, eum hiſce etiam viſceribus, motuum communicare vitium.

Evoluta ſic vera morboſorum, quibus ægra detinetur, affectuum origine, ſede, cauſſa ac generatione, nihil ſupereſt, quam ut de tuta, promta, jucunda, ac facili curandi ratione indaganda ſimus ſoliciti, idque eo magis, quo celeriorem mali contumacia poſtulat opem. Quemadmodum autem ex ſuperius memoratis dilucide pateſcit, univerſum ægrotantis genus nervorum admodum eſſe debilitatum; ita in perſanatione id maximopere erit agendum, ut illud quovis modo roboretur, quo ſpaſticæ illæ, & convulſivæ nervoſarum partium tractiones conquieſcant. Proinde præprimis diſpiciendum, quo uterus priſtinum ſuum robur, debitumque tonum recipiat, adeoque liberiori ſanguinis per hujus vaſa circuitu (quem menſes debito tempore, menſura & modo prodeuntes indicabunt) reddito, omnis ulterior abortio præcaveatur, & prævertatur. Dein ventriculi etiam debilitati, ejuſque motu periſtaltico inverſo ſubveniendum eſſe reor, quo reſtitutis his & perſanatis, ingeſta non modo retineantur, ſed in bonos & naturæ blandos ſuccos convertantur.

Hunc itaque in finem commendamus ex aqua dulci balneum, incoctis eidem herbis: Origano, calamintha, balſamina, mentha cattaria, meliſſa, floribus chamomillæ vulgaris & Romanæ; in quod ægra, duabus vel tribus ante prandium horis, ad pectus uſque deſcendat, inque eo per horæ ſpatium permaneat, cavendo, ne ſuperior corporis pars ſudore perfundatur. Hoc autem balneum, quod mirifice nervoſum ſpaſmo conſtrictum genus, relaxante ſolatur virtute, fibraſque tenſas emolliendo, ſanguinis motum, ab interioribus ad exteriora convertit, & omnis generis excretiones promovet, per aliquot hebdomadum ſpatium, iſto, quo nullum ægra fœtum gerit, tempore, hunc in modum eſt adhibendum: Ante illius uſum pilulas noſtras balſamicas, quibus magna ineſt vis, blande laxans, roborans, per tres dies matutino vel veſpertino tempore, quatuordecim numero aſſumat. Dein ſeptem diebus admittat balneum, iiſque exactis iterum in uſum vocet per triduum pilulas; tum modo ſuperius memorato poſt pilulas denique balneum adhibeat. Egreſſa ex illo petat lectum, quo corpus æqualiter incaleſcat, epotis ad promovendum hunc ſcopum aliquot infuſi theiformis vaſculis, parati ex herba ſalviæ, meliſſæ, veronicæ, betonicæ, ſummitatibus millefolii, floribus chamomillæ vulgaris, & aniſo ſtellato.

Perinde etiam conſultum erit, ut alterno huic balnei & pilularum uſui, interponantur remedia ſtomachica, nec poſſum non, quin hunc in finem quam maxime collaudem liquorem noſtrum, anodyno-mineralem, eſſentia caſtorei, vel etiam corticum aurantiorum recentium remixtum; ſi nempe eum infuſo ante commendato guttis viginti, vel triginta poſt balneum, vel etiam mox ante prandium aut cœnam, eadem quantitate, cum aqua ceraſorum nigrorum uſurpetur.

Quum vero in debellandis chronicis ejuſmodi affectibus optima vivendi, ſolicitaque victus ratio plus valeat, ingenti medicaminum copia & farragine; hinc ſerio inculcamus, ut perquam ſtudioſe evitentur omnes inordinatæ animi, ex ira, vel mœſtitia, & dolore factæ commotiones; frigus pedibus inprimis admiſſum, potus ſpirituoſi, minus defæcati, cibi acidi, inflantes, lacticinia, fructus horæi, & omne placentarum genus; uno verbo: omnia, quæ viribus imbecillitatem inferunt, quæ ſtomachum lædunt, quæ nervis inimica ſunt, quæ cruditates prima in regione augent, & ſanguinem plus juſto in vaſis accumulant. Deinde non nimium ſomno, atque quieti eſt indulgendum; ſed corpus moderate potius movendum, ſique commode fieri poteſt, annua peregrinatione agi-

tan-

tandum ; quippe quæ cœli , aeriſque mutatio , affectibus ſpaſmodicis, ex humorum ſtagnatione provenientibus, eximie confert.

Præterea ſedulo alvi habenda eſt ratio , quoniam , quo magis hæc conſtricta eſt , & compreſſa, eo magis ciborum per ſuperiora ingraveſcit rejectio. Quod ſi itaque non rite reſpondeat , clyſtere domeſtico ſubducatur . Potui ordinario commodiſſime inſerviet decoctum radicis ſcorzoneræ, cum ſemine & radice fœniculi factum.

Circa venæſectionis uſum hæc monemus: ſi parcior , magiſque imminutus fuerit menſtruus fluor, ſanguinis unciæ quatuor vel quinque ex pedis vena educantur; cavendo, ne poſt venam ſectam corpus a frigore lædatur , & ventriculus cruditatibus imbuatur . Perinde etiam ad præcavendum abortum , neceſſaria & perquam tuta erit ventilatoria in brachio , ad uncias circiter quatuor vel quinque, ſecundo ab impregnatione menſe , inſtituta miſſio , & confidenter admodum quarto vel quinto menſe repetita.

Denique ſi continua urſerit vomitio , nec internis obtemperare velit remediis, externa in uſum vocanda , adhibendo ſtomachale, hunc in modum paratum: Recipe emplaſtri de cruſta panis uncias duas , balſami Peruviani, olei nuciſtæ, maſtychis ana drachmas duas, olei deſtillati menthæ , abſynthii ana drachmam unam ; M. F. emplaſtrum , calide adplicandum.

Quamvis vero certiſſima, firmiſſimaque ſpe fruamur, fore ut, quando commendata a nobis auxilia , & ſuppeditata conſilia cum cura fuerunt adhibita , ægra conquieſcentibus omnibus , quibus uſq; eo affecta fuit malis , exoptatam recuperet ſanitatem; non tamen poſſumus non , quin ſi forte hæc curandi methodus non arriſerit , vel etiam non exacte reſponderit , thermarum Carolinarum tam externum , quam internum uſum magnopere commendemus, quippe quæ mirandam ſane divina favente gratia , in morbidis taliſmodi mulierum adflictionibus, ſubinde ex conſilio noſtro præſtiterunt.

CASUS CVIII.

De gravi valetudine ex crebro partu , abortu , & animi commotione.

Matrona generoſa , duorum ultra quadraginta annorum, cholerico-melancholici temperamenti, alacris indolis, & vivaciſſimi ingenii, noviſſime vero ad iracundiam facillima, tanto ſanguinis adſpectum averſatur horrore, ut vel ſola venæſectionis relatio illam in gravem animi defectionem rapere valeat ; nec ideo unquam perſuaderi potuerit , ut ſanguinem mittendum permiſerit . Nihilo tamen minus, ſub regulari menſtruorum ſucceſſu , præter crebros capitis dolores, virgo nullis unquam preſſa eſt calamitatibus. Et in hoc florentiſſimo ſtatu magis animi laxandi cauſſa , adiit aliquando cum amicis, id ſuadentibus , fontes Pyrmontanos ; eoſque ſub minus conveniente regimine , juſto copioſiores potavit . Reverſa male cœpit habere ; ingentique corporis languore , gravativo pedum dolore , variiſque, ut ut levioribus ſe fatigari ſenſit moleſtiis.

Ab his vindicata, viro matura nupſit; inque eo conjugio , ſingulis annis puerpera , duodecim infantes vivos , felici facilique partu enixa eſt, ac quatuor abortivos fœtus, haud ſine vitæ diſpendio excluſit. Neque ullum puerperium abſque morboſis ſymptomatibus , mox febribus lentis , mox præternaturali æſtu, faucium ariditate , ſomnoque turbulento, mox horrendis capitis, temporum, ac cervicis doloribus, cum tinnitu , ſuſurruque aurium, collapſu virium, ac ſenſu pedum gravativo ſtipatis, tranſegit ; quæ ſenſim mitigata , accedente nova impregnatione conquieſcebant , atque hanc, ſi ciborum faſtidia , crebraſque exceperis vomitiones , a moleſtiis gravioribus relinquebant immunem. At vero duodecim abhinc annis , cum ſextum in lucem edidiſſet infantem,

trans-

tranſacto fere puerperio, a gravi animi per mœrorem facta commotione, adverſam, tamque gravem incidit valetudinem, quæ ad hanc uſque diem ipſam tantum non ſemper lecto affixam tenet, hiſque potiſſimum diſcruciat ſymptomatibus.

Per intervalla, hiſce quidem noviſſimis annis rariora, atrociſſimi odontalgici, otalgici, & hemicranici vexant dolores, aliquot hebdomadibus non interrupta ferme perſeverantes ſerie, & a corporis refrigeratione novum acquirentes pabulum. Mox ſola capitis tormenta, odontalgicis cruciatibus vacua, ſed pulſatili in capite ſenſatione, pulſu citatiori, ſomnoque turbulento ſtipata affligunt; quibus ceſſantibus, continuus tamen urget corporis languor, atque cum præternaturali ſæpius complicatur æſtu. Moleſtæ non minus ſunt catharrales pectoris æque ac capitis defluxiones, cum copioſa muci, non raro a capite, ad aſperam arteriam delapſi rejectione. Interdum dorſi dolores accedunt, ægra in lecto decumbente leviores, eadem vero ſellæ inſidente, immaniſſimi, non raro inteſtinorum torminibus, ani teneſmo, tantiſque tormentis, ad pubis os incumbentibus conjuncti; ut parturiendi conatibus ſint ſimiles. Præterea contuſoriæ artuum ſenſationes, quotidie ſunt moleſtæ; & plerumque frictione per lintea calida mitigari poſſunt; ſed quando febrilis accedit paroxyſmus; crudeliſſima tormenta, nullis demulcenda ſubſidiis, inferunt.

Nauſea, vomendi conatus, ipſique vomitus pituitæ tenaciſſimæ, corrupta bile permixtæ, miſeram non modo gravidam, ſed extra impregnationis tempus quoque exercent. Menſtrua plerumque anticipant, largiſſima ſunt, cruoremque muco viſcido imbutum fundunt, & moleſta humorum ebullitione ſtipantur; albus autem fluor rarius incidit. Cuncta ſymptomata poſt leviſſimum corporis motum inſigniter exacerbantur. Somnus ſæpenumero turbatur, & accedente ſubito cordis palpitatione interrumpitur, aut variis terriculamentis plenus eſt, neque unquam reficit. Mœrorem, aliumque quemvis animi affectum excipit æſtus, & inflativa ſub coſtis ſpuriis moleſtia. Alvus nunquam ſponte reminiſcitur officii, nec niſi vel Stahlianis pilulis, vel ſuppoſitoriis, vel clyſmatibus, multam mucaginem ſecum ducentibus ſolicitata reſpondet. Urina mingitur mox ſanæ ſimillima, mox tenuis ac aquoſa, mox multo muco infarcta. Sub paroxyſmi remiſſione fruitur ciborum aliquali adpetentia; ſed cavet a cibis ſumo induratis, aceto maceratis, ſaleque ac aromatibus conditis: neque vero ad ſudores nimium proclivis eſt, niſi quod poſt frictiones corporis iis corripiatur; & omnes haſce paſſiones, magna mentis conſtantia perferre valet.

Multorum medicorum ope uſa eſt, nec pauca adhibuit remedia, ſed in caſſum: elapſo abhinc quadriennio incidit acutam febrim, quam cuncta medicamina reſpuentem, cortice chinæ ſumto debellavit. Paullo poſt tertiana febre laboravit, & hac convenienti methodo profligata, a reliquis ſymptomatibus egregium percepit levamen. Per noviſſimum vero biennium ab omni fere remediorum uſu feriata; non niſi decoctum avenæ, cum radice cichorei, lapideque prunellæ maritatum, ter quotannis loco curæ, non ſine levamine potare ſuevit, & jamjam utero gerit.

CONSILIUM.

TRanſmiſſæ litteræ, quibus adverſam generoſæ mulieris valetudinem accurate deſcriptam legi, me docuerunt, ægram, natura teneram, valdeque ſenſibilem, crebris puerperiis, abortibus, animique commotionibus valde debilitatam, & nervoſarum partium ſyſtema ita eſſe diſpoſitum, ut continuis ſpaſmis, motuumque anomaliis exagitetur. Exinde vero non promptius ullum in ſanitatem redundat damnum, quam ut ſalutares excretiones, maxime quæ per alvum fiunt, perturbentur, digeſtionis, chylificationis, & ſanguifica-

tionis negotium labefactetur, & humores generentur impuri, ſalinis, ſcorbuticisque ſordibus referti. Et quum ob mali diuturnitatem, in fluidis pariter ac ſolidis partibus hæreat vitium; non ſane mirum, ſi nullæ medicinæ fecerint operæ pretium, nec ideo perfectam reconvaleſcentiam tuto polliceri licet.

Interim, ne ægram plane deſeramus, non præſtantius in hiſce caſibus commendare poſſum remedium, quam lac aſininum, aut hoc deficiente, caprinum, æquali pondere cum acidulis Selteranis maritatum, & per aliquot hebdomades curæ loco potandum. Nimirum ſumtis primum mannæ tribus unciis, drachmæ dimidiæ cremoris tartari nuptis, & in juſculo quodam ſolutis, lactis dicti cum acidulis mixti & tepefacti ſingulo mane menſura una hauriatur; eique potationi & interponatur, & ſubjungatur laudati laxantis uſus. Non minus pro potu ordinario capiantur eædem Selteranæ aquæ, cum tertia vini generoſi parte remixtæ.

Abſoluta hac curatione, in ſopiendis ſpaſmodicis generis nervoſi conſtrictionibus, inſignem præſtabit operam pulvis ſequens, ad drachmam dimidiam ter quotidie ſumendus: Recipe matris perlarum, lapidum cancrorum, pulveris Marchionis ana drachmam unam, nitri depurati, ſuccini præparati ana drachmam ſemis, cinnabaris nativæ grana duodecim, extracti croci grana duo. M. F. pulvis. Sub epulis ex ultimo hauſtu adhibere juvabit 30. guttas Elixirii balſamici, quod ita habet: Recipe eſſentiæ gentianæ rubræ, corticum aurantiorum recentium, tincturæ tartari ana unciam unam, olei de cedro guttas duodecim. M. D. Et denique mane potandum ſuadeo infuſum theiforme ex milleſolio, ſemineque fœniculi confectum; & ut a corporis refrigeratione, cibis incongruis, ac animi adfectibus ſtudioſe caveat, etiam atque etiam hortor.

CASUS CXIX.

De regimine gravidæ ad partum feliciter obtinendum.

Mulier lectiſſima, & perquam generoſa, cum dimidium geſtationis tempus ſuperavit, venam in dextro brachio tundendam præbuit, detractis ex illa octo cruoris unciis. Sanguis erat ſpiſſus, & aterrimus, & poſt aliquot momentorum quietem, in ſuperficie oſtendit cuticulam ſpiſſam, flavamque, ſub qua cernebatur cruoris coagulum, ſero tantum non deſtitutum. Elapſo horæ dimidio, in animi deliquia incidebat, poſt aliquoties vomebat, & inde ſatis bene habebat. Interim admirationem movit, fœminam adeo juvenculam, quæ noviſſima abhinc æſtate, Egranis pariter ac Selteranis acidulis, tumque pro potu ordinario, decocto quodam in vicem cereviſiæ uſa fuit, exactam obſervavit diætam, corporis exercitationi ſtuduit, ac rectiſſime valuit, tam ſpiſſum nigrumque fovere ſanguinem: cujus forſan ratio in præſenti hyemali, eaque aſpera tempeſtate collocari videtur. Quum præterea accedat, quod illa binis, quibus jam perfuncta eſt, puerperiis, primum debiliorem, haudque diu ſuperſtitem, alterum plane mortuum excluſerit fœtum, & ante utrumque partum aurigine contaminata fuerit; veretur utique, ne ſimiles forte moleſtiæ imminentem comitentur partum. Quare flagitat tuum, Vir Experientiſſime, conſilium; quo nimirum ab omnibus, quibus forſan obnoxia eſſe queat, ſymptomatibus poſſit præcaveri.

CONSULTATIO.

Puerperiorum, quibus hactenus perfuncta eſt generoſa ægrotans, minus proſper ſucceſſus, quo ſcilicet brevi ante illa ictero infeſtata, & poſt fœtus primum debiliorem, brevi tempore extinctum, alternum prorſus mortuum enixa fuit, meo quidem judicio, dum

ipſe

ipſe fœminam lectiſſimam pronuper inſpexi, ejuſque pulſum, vaſa, & corporis conſtitutionem exploravi, non niſi a nimia ſanguinis & humorum, qua turget, mole dependet; præſertim cum vitium hęreditarium ſubeſſe videatur, & ejus matrem non minus a plethora male habuiſſe perceperim. Quamobrem conſultus nuper ſuaſeram, ut durante graviditate ter ad minimum, nimirum tertio primum, tum ſexto geſtationis menſe, & binis ante partum hebdomadibus, ex vena pro corporis ratione mox in brachio, mox pede ſecanda, octo circiter cruoris detrahantur uncię. Commendaveram porro, ut loco craſſæ cereviſiæ, cui ſuevit, non niſi aquam cum citri corticibus, & ligno ſaſſafras decoctam potaret, cœna uteretur parciori, & alvi proſpiceret negotio, idque commodiſſime per paſſulas rhabarbarinas. Has ita parandas docui: Recipe rhabarbari pulveriſati unciam unam, infunde cum aquę diſtillatæ v. g. veronicæ unciis ſex, ſolve ad lenem ignem, ſolutioni adde paſſularum minorum libram ſemis, ſachari candi uncias binas, coque ad ſpiſſiorem conſiſtentiam: cujus maſſæ cochlear unum, vel duo mane aut brevi ante prandium ſumantur.

Atque hæc eſt methodus, quas hac quoque vice ęgrotæ ſuccurrendum, & imminentia mala præcavenda eſſe reor. Ceterum duo adhuc in morbi hiſtoria occurrunt momenta, quæ merentur attentionem; primum eſt, quod noſtra poſt venæſectionem nuperrime inſtitutam, animo defecerit, ac aliquoties vomuerit; alterum, quod cruorem profuderit atrum ac ſpiſſum, cuticula tenaciſſima inveſtitum; quæ adſtantes, cum ægra recto vivendi genere, corporis exercitatione, & potu fontium Egranorum fuit uſa, in admirationem rapuerunt.

Verum quod attinet animi deliquia: hæc in gravidis ſæpenumero eveniunt, ſi vena ipſis ſedentibus tunditur, & ex apertura juſto majori, omnis cruoris copia uno impetu detrahitur, unde fit, ut ſufficiens cruoris in cor influxus ſubito imminuatur, illudque moveri ad aliquot temporis momenta deſinat. Quare ego in hiſce caſibus, ubi vena in brachio inciditur, aperturam bis terve pollice comprimendo, ſimultaneam ſanguinis effuſionem interrumpere, &, ut iis, quæ ad animi defectiones proclives ſunt, lecto decumbentibus, potius e pede ſanguis mittatur, commendare conſuevi. Spiſſitudo vero & craſſities humorum indicat eorundem abundantiam, qua, ſi forſan parcior acceſſerit potus, ob tardiorem circuitum ſanguis ſit aterrimus ac tenaciſſimus. Et hęc momenta penitus meam confirmant ſententiam, quod ſcilicet tempore graviditatis ter inſtituenda ſit veneſectio. Præterea vero operæ foret pretium duco, ut generoſa mulier veſperi nonnunquam capiat pulverem, qui ex lapidibus cancrorum, pulvere Marchionis, nitro, arcano duplicato, vel ſale abſynthii conficitur; & mane ſorbeat infuſum thiforme, quod ex herba veronicæ, liquiritia, ſemineque fœniculi paratur. Et hæc ſunt, quæ proponenda duxi, quæ ſi curatius obſerventur, non dubito, quin feliciſſimum ſequuturum ſit puerperium.

CASUS CXX.

DE

CONJUGIO STERILI

De conſilio & reſponſo ad quæſtionem, an ſpes ſit prolis.

Sunt duo conjuges, qui in conjugio ſine prole vivunt. Quod uxorem attinet, ea eſt quadraginta annos nata, temperamenti melancholici, corporis habitioris ac conſtitutionis valde ſenſibilis, tenerrimæque, adeo ut a leviſſima corporis fatigatione, aut ſaltem frigore, inſigniter afficiatur, nec æſtate calidiſſima ſatis foveri queat. Quarto ætatis anno incidit in variolas & copioſiſſimas, & valde malignas, ac ab iis retinuit auditus difficultatem, hemicraniam, & memoriæ quandam imbecillitatem, hiſque

prę-

præſertim, ſi catharralibus defluxionibus, quibus obnoxia ſæpius eſt, tentatur, graviter adficitur. Menſtruorum fluxum, quindecim annos nata, primum experta eſt, per aliquot annos ſatis facile, copioſe ac regulariter ſuccedentem, tumque valde ſana vixit, & corpus egregium cepit incrementum. At vigeſimo ætatis anno, ad præcavendam nimiam obeſitatem, infuſum herbæ Theæ, idque frigidum large potavit, eo effectu, ut corpus ſubinde contabeſceret, ac forſan hectica conſumtum fuiſſet, niſi a frigido hoc potu abſtinuerit. Acceſſit tum temporis ingens ac diuturnus mœror, quem ex ſponſalibus conſenſu parentum publice contractis, & a ſponſo contra datam fidem ſolutis, percepit: unde paſſionibus hypochondriaco-hyſtericis infeſtari cœpit. Horum potiſſimę fuerunt menſium inordinatus ac dolorificus fluor, tormina inteſtinorum, alvi obſtructio, & crebræ vomitiones, nec non albus fluor, proximo poſt menſtrua octiduo durans. Novem abhinc annis, ſubiit conjugii leges, & ſub eo doloribus arthriticis graviter agitata fuit, qui tranſacto jam biennio, & quod excurrit, cum febrili commotione ſtipati, adeo invaleſcebant, ut nulla corporis pars eſſet, quæ non diriſſimis torqueretur doloribus. His ope remediorum interne pariter ac externe exhibitorum feliciter expugnatis, menſtrui tamen fluxus vitia, & hinc ſuborta ſymptomata, continua inhæſerunt; nec ab ullis remediis, pediluviis, imi ventris fomentationibus, venæſectionibus mox in brachio, mox pede inſtitutis, aliiſque prorſus debellari potuerunt.

Elapſo biennio, præmiſſa in brachio venæſectione, menſe Junio potavit acidulas Pyrmontanas, & balnea adhibuit, cum magno levamine; ſiquidem horrenda fuit pituitæ mucique quantitas, quam ipſa, e balneis egreſſa, forſan ex utero de glandulis uterinis profluentem, aquis reliquerat. Reverſa domum non modo mente hilarior, verum etiam a morboſis corporis ſymptomatibus immunis fuit, menſtruis rite fluentibus; ſed vix bini elapſi erant menſes, cum primum inordinatus eſſe cœperit uterinus fluor, dum dolores arthritici, licet mitiores per intervalla recrudeſcerent, & denique dolorifica rurſus evaderent menſtrua, cumque atroci hemicrania ſtipata. Quare commendabatur, ut ſequentibus annis iterum potaret eaſdem acidulas; ſed quum negotia domeſtica haud permitterent, ut iter Pyrmontum faceret, iis anno penultimo, ac deinceps noviſſimo ſubſtituebatur uſus aquarum Sedlicenſium, quarum tres lagænas quavis vice hauriebat. Levamen, quod inde ſequebatur, momentaneum tantummodo erat; & ſic ad hanc uſque diem his potiſſimum exercetur ſymptomatibus.

Circa menſium tempus percipitur ſenſatio ponderis cujuſdam, in imo ventre utero præprimis incumbentis; quæ non niſi ceſſante fluxu evaneſcit: non minus a cute faciei, quæ plerumque ſicca, aſpera, pauco rubore permixta cernitur, ſub uterino fluore ſecedunt ſquamulæ ſubtiliores, inſtar earum, quibus piſces teguntur; quæ majori copia delabuntur, ſi faciem aqua nivis, cum floribus liliorum alborum deſtillata, & ſpiritu vini camphorato permixta abluerit. Ipſe cruor, qui per uterum fertur, ſatis quidem copioſus, ſed coloris ex atro rubentis, & fœtidiſſimi odoris eſt, nec niſi per biduum promanat; tertio die albus ſuccedit; & quarto quintoq; cruentus iterum adparet, tumque rurſus per aliquot dies albus ſequitur, & hunc ceſſantem excipiunt dolores artuum arthritici, mox mitiores, moxque, accedente præſertim corporis refrigeratione, acerbiores. Non minus ægrota per plures jam annos ſenſit inflativam uteri moleſtiam; quid? quod ſæpius ipſi flatus ex muliebribus explodantur.

Ceterum mox dejecto, mox avidiori fruitur adpetitu; ſed digeſtio eſt vitiata, ſpirituſque male olet; potu cereviſiæ utitur parciſſimo; mane vero, cum quadam urgetur ſiti, infuſum herbæ Theæ larga ſorbet quantitate. Interdum, & forſan ob tardiorem humorum abundantium circulationem, languor

Digitized by Google

guor atque torpor totum corpus occupat; nocturno tempore ipſi, maxime pedibus, manibuſque, ardens inhæreſcit ſenſatio; pulſus fertur plenus ac tardus; & urina mingitur naturali ſimilis. Decocti fabarum Coffee amantiſſima eſt, idq; ſemel quotidie, ſæpe bis, cum egregio ſymptomatum allevamento bibit: ſed vinoſis potibus, a quibus optime habet, parciſſime utitur. Olim quoque nimium indulſit pomis, lacticiniis, acetariis, aliiſque acidis cibis, at poſtquam per aliquot annos ab eorum uſu prorſus abſtinuit; mucus, qui ſub albo fluore promanat, & quantitate parcior, & magis benignior eſſe videtur. Præterea ſomno fruitur, juſto diuturniori, atq; vitæ ſedentariæ, ſolitudini, profundis ſpeculationibus, curis, mœroribuſque nimium dedita obſervatur. Verum jucundum quidem, ſed ſterile eſt conjugium: neq; uxor ex concubitu, licet ille a marito prompte peragatur atque ſtrenue, ullum capit delectamentum, atque fruſtra anhelat prolem.

Ut autem mariti quoque conſtitutionem explicemus; eſt ille annorum triginta ſeptem, temperamenti cholerico-ſanguinei, ſanguine plenus. Superatis ſecundo ætatis anno benignis variolis, ſeptimoque febre petechiali, decimo quarto ex nimio pomorum uſu contraxit ſibimet febrem intermittentem quotidianam; & ex hac in tertianam duplicem continuam, valdeque acutam incidit, qua per ſeptemdecim hebdomades diſcruciatus, nocturnam urinæ incontinentiam retinuit; non prius ceſſantem, quam donec priſtinas poſt longum demum tempus recuperaſſet vires. Vitam ingreſſus academicam, ob nimias meditationes ac lucubrationes, hypochondriacis pathematibus infeſtatus, copioſum ſæpe ex naribus fundere fuevit cruorem: quæ hęmorrhagię partim humorum abundantiæ, partim viſcerum obſtructioni, & hinc ſubortæ ſanguinis acrimonię ſcorbuticæ, ac ebullitioni adſcribebantur. Verum miſſo ex vena in pede fuſa ſanguine, datiſque remediis ſalia humorum ſcorbatica diluentibus, & corrigentibus, leniterque aperitivis, ex decoctis vegetabilium, ac pulveribus ex antimonio martiali cachectico Ludovici, lapidibus cancrorum ac nitro concinnatus, & accedente conjugio, hæ ceſſarunt hęmorrhagiæ.

Octo circiter abhinc annis, publico præfectus muneri, ingentemque Collegarum invidiam paſſus, exſcandeſcentię nimis indulgere cœpit; cui cum interdum exceſſus in vinoſis potibus accederet, per binos annos, circa vernale pariter ac autumnale æquinoctium, cruorem e pectore fuevit ſpuere & inſuper ſymptomatibus hypochondriacis, nominatim aſthmaticis præcordiorum conſtrictionibus vexatus fuit. At uſurpatis poſt paroxyſmos hęmoptyicos, congruis reſolventibus atque conſolidantibus; & inſtituta ſubinde ad illos præcavendos convenienti in pede venæſectione, adhibitiſque tandem aperientibus, martialibus, abſorbentibus, nitroſis, ſpeciatim magneſia alba, conjuncto exactiori victus uſu; non modo cruentum ſputum prorſus conquievit, verum nec ab hypochondriaco malo per ſex noviſſimos annos ullas percepit moleſtias. Non minus hoc tempore ab aliis morborum generibus fere vacavit, niſi quod ante quinquennium colica nephritica, eaque breviſſima, & proinde ſub hyemali tempeſtate catharralibus mox capitis adſectionibus, cum atrociſſimis illius doloribus, mox pectoris defluxionibus, raucedine vel tuſſi moleſtis, & elapſo biennio febre catharrali conjunctis, fuerit vexatus.

Circa præſentis anni auſpicia redire videbantur paſſiones hypochondriacæ; ſed mox evaneſcebant demuo; atq; jam, ſub animi perpetua alacritate, ſatis integra fruitur ſanitate. Urinam mingit naturali ſimillimam; pulſus pro temperamenti ratione, celerior fertur, & vehementior; ſomnuſque eſt brevior: frigus externum non tantam infert moleſtiam, quam quidem nimius ſolis ardor; a mentis laboribus ac meditationibus non fatigatur, niſi forſan illis ſtatim ab epulis nimium indulſerit: cum enim motum ventri-

sticuli ac inteſtinorum debiliorem ſentit, alvi urgetur ſegnitie, & obſtructione, crebriſque ructibus, valde acidis vexatur. Sed ab hiſce adflictionibus, ſumto vini Hiſpanici, ſimila permixti, hauſtu; (ex Rhenano enim pejus habet) aut hoc minus ſufficiente, adhibito pulvere abſorbente, cum arcano duplicato maritato, aut magneſia alba, protinus levatur. Sub prandio utitur cereviſia, hyeme pinguiori, æſtate tenuiori, ejuſque binas ferme adſumit menſuras: quam non minus pomeridiano ac veſpertino tempore, quantitate moderata potare ſuevit, cum præclaro fructu. Cœna eſt parciſſima, inque ea non niſi juſculis veſcitur: quæ & mane loco infuſi herbę Theæ, ſorbillare ſolet. Ceterum cavet a cibis nimium nutritivis; ne ab iis ſanguis, ac ſemen, nimis augeantur.

Statura præditus eſt graciliori, corporeque ſtrictiori, neque tamen a venęſectionibus, quas olim, dum hęmoptyſi vexaretur, crebras ac copioſas inſtituere debuit, unquam debilitatem ſenſit; nec a veneris frequentiori exercitio, virium jacturam patitur. Sub concubitu ſemen juſto citius, ac inopinato ejaculatur; quem ſi per duas treſve hebdomades haud exercuerit, ſemen inter nocturna ludibria elabitur, cum egregio corporis allevamento. Quod ſi vero pollutiones iſtæ nocturnę, ob hauſtum pridie liberalius vinum, ſuboriantur, virium imbecillitatem ſecum ducunt.

Junior adhuc, ex quovis formoſę puellę aſpectu, aut fortiori corporis motu, inſigniores paſſus eſt colis erectiones, cum inſequuta, poſt leviſſimam penis contrectationem, valida ſeminis ejaculatione. Neque vero ante matrimonium, quod octo abhinc annis ſubiit, ullam cum ſequiori ſexu conſuetudinem habuit. Dięetam obſervat ſtrictiſſimam, & immodicum vini potum cane pejus & angue fugit: huic enim ſi præter conſuetudinem indulſerit, prę̨ter languorem, ardoremque totius corporis, maxime dorſi dolorem, mox emacreſcit; ſed largius ſumta per aliquot dies gelatina cornu cervi, priſtinum recuperat corporis habitum.

Noviſſime Selteranos fontes vino Rhenano addere cœpit, ſicque hoc ſine moleſtia uti poteſt: ſed ab uſu ſpiritus vini, atque herbę Nicotianæ, tam in fumo, quam pulvere ſternutatorio prorſus abſtinet. Non minus ob frequentes pollutiones, atque præmaturam ſeminis in concubitu ejaculationem, cuncta ſtudioſe fugit aromata, aliaque calidiora, & acriora edulia; ac potius inter cibos lactuca, apio, petroſelino, thymo, majorana, ſalvia, ac ſatureja &c. veſcitur.

Præterea ultra ſeptendecim jam excurrerunt anni, cum æger a violentiori corporis inter ambulandum motitatione, concurrente forſan temperatura calidiori, ac inſigni ſalacitate, varicoſam teſticuli ſiniſtri ſibimet contraxit herniam: quam tum temporis Chirurgus quidam peritiſſimus, pro epiplocele habitam, ſimul inteſtinalem herniam metuens, unguentis atque hunc in finem aptatis ſubligaculis, ſed fruſtra oppugnavit. Poſthæc vero luculenter adparuit, herniam hanç eſſe varicoſam, ſive cirſocelem; quæ num ad ſterile conjugium, ſymbolam quoque ſuam conferat, in dubio relinquitur. Interim hæc eadem ſterilitas movit hoſce conjuges, ut ejus medelam, ſi forte fuerit poſſibilis quærant.

Quo quidem loco in mentem revoco, quæ in LANGII *diſſertatione de ſterilitate*, ipſius *operibus theoretico-practicis Parte* 3. inſerta, §. 27. de conjugum inæqualitate relata legi: *Sterilis*, enim inquit, *redditur concubitus, ſi ætatis, virium & conſtitutionis ratione impares omnino ſint conjuges: mas enim ubi alacris ad hunc conflictum fuerit, fęmina autem non tam facile in œſtrum venereum rapiatur; extra dubium jam omnia ex parte viri ſunt peracta, antequam, quæ in fœminis requirebantur ad imprægnationem, debito modo adornentur*. Quæ momenta, in conjugum noſtrorum corporibus omnino obvia, ſi mecum reputavero; ſimulque præmaturam ſeminis a marito ejaculationem perpendero; non ſanę miror, quod nulla adhuc conceptio locum invenerit.

His vero vitiis obviam iturus æger; hu-

humores temperandi; ac partes ſolidas roborandi fine varia adhibuit medicamina: quæ inter fuerunt abſorbentia, nitro, tartaro vitriolato, & antimonio martiali Ludovici nupta; gelatina cornu cervi; magneſia alba, & currentis anni menſe Junio, ad roborandum tonum fibrarum, quæ veſiculas ſeminales, atque vaſa ſeminalia conſtituunt, acidulas Pyrmontanas per quindecim menſes potavit; neque vero exinde ullum ratione pollutionum nocturnarum ſenſit levamen. Illæ autem magis per urinam, quam alvum virtutem ſuam exſeruerunt; nec lacte caprino, ut quidem primum intendebat vir doctiſſimus, permixtæ fuerunt, ne illud cum abundante primarum viarum adeo coagularetur. Præterea ante aliquot annos, una cum uxore, aquis Sedlicenſibus, haud ſine fructu uſus eſt: quæ vero, cum ipſi nimium ſubduxerunt ventrem, ejus conſtitutioni minus accommodatæ videntur. Verum de his omnibus, anne potius hiſce conjugibus fontes Selterani, cum lacte caprino maritati conveniant, aut quæ alia in uſum ſint vocanda, ac denique num ſpes prolis reſtet? tuum, Vir Experientiſſime, flagitatur judicium.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Ex iis, quæ de binorum conjugum valetudine, ac reliqua corporis conſtitutione ample ſatis ac eleganter deſcripta cognovi, judicatu facillimum eſt, utrumq; conjugum a teneris infirma corporis ſtructura potitum, & ad varios morbos valde proclivem eſſe. Neq; igitur mirum, quod in conjugio ſine prole vivant: hoc enim, ut fœcundum ſit, requirit, ac veluti ſupponit, ut in utraque parte non modo recta ſit valetudo, verum etiam partes generationi dicatæ omni labe, atque vitio careant: quæ utraque requiſita a noſtris conjugibus longiſſime abſunt. Etenim primum valde debile natura nacti ſunt nervorum genus: cujus conſideratio in perſanandis morbi chronicis, multum profecto lucis fœneratur; ſiquidem natura debiliores difficilius curantur, quam robuſtiores.

Ejuſmodi vero debilitas cognoſcitur partim, ut vocant, a priori, ex ipſa partium ſolidarum fabrica, partim ab effectibus, & conſueto loquendi more, a poſteriori, ſi ex leviſſimis cauſſis in morboſos motus conjiciuntur. Primum quod attinet momentum, eo fere ſpectat diſquiſitio, quibus æger parentibus natus ſit: nam fortes creantur fortibus, debiles debilibus, valetudinarii valetudinariis. Quando nimirum parentes, vel nimium juniores, vel ætate provectiores, vel etiam infirma præditi valetudine procrearunt ſobolem, hæc per totam vitam deprehenditur valde debilis. Deinceps ſignificat debilitatem ea corporis fabrica, qua illud carne molli ac ſpongioſa, vaſis exilioribus, nervis tendinibuſque tenuioribus; dentibus paucis ac vacillantibus; atque oculis minus vivaci ſplendore inſtructis præditum conſpicitur. Namque ſi ſolidæ partes ſic ſe habeant; certo non ſolum concluditur, verum quoque obſervatione confirmatur, eas convenienti robore, humorum circuitum facilitandi, atque hinc ſalutares ſe & excretiones rite adjuvandi, eſſe deſtitutas. Hinc facillima eſt cauſſarum extra corpus poſitarum, ſæpe leviſſimarum in ejuſmodi corporis partes actio: quin & animus facilius afficitur, cujus indolem corporis conſtitutioni apprime reſpondere, multiplici compertum habemus experientia. Unde porro ratio patet, quare infirma ejuſmodi corpora, ex levi quodam victus errore, in præternaturales, ac ſatis graves ſæpius incidant commotiones.

Iiſdem etiam corporibus proprium quaſi, ac familiare obſervamus, ut in juventute copioſum e naribus fundere ſoleant cruorem, eaque excretione minus rite ſuccedente, varias capitis adfectiones patiantur; tum, accedentibus vita ſedentaria, profundiſque meditationibus, ſpaſmis, flatulentiis, aliiſque hypochondriacis paſſionibus infeſtentur; atque ex fortiori quadam humorum, vel per potus vinoſos, vel ex-

can-

candeſcentiam facta exagitatione , in cruentum e pulmonibus ſputum, quod ſæpius tabi pulmonali viam ſternit , incidant . Neque vero hæc ſola ſunt, quibus ſubjici ſolent , incommoda ; ſed ob languentem vim digeſtivam , chylus generatur minus laudabilis , lympha elaboratur minus generoſa , atque nervorum fluidum ; a quo legitimo vegetus muſculorum dependet motus , minus ſpirituoſum præparatur . Tali ratione tota humorum maſſa , a blanda ac naturali craſi recedit ; & propter impuritatem , & acrimoniam , quam fovet , cauſſam prębet doloribus arthriticis , rheumatiſmis , hemicraniis, effloteſcentiis ſcorbuticis , adfectionibus catharralibus , tuſſi , coryza , atque febrilibus commotionibus ; quæ, quo inconſtantior tempeſtas fuerit, eo certiores incidunt.

Hæc ita diducta, ſi ad ſubjecta , de quibus nobis ſermo eſt , adplicemus ; facile cognoſcemus , cur illa debito quoque in generationis negotio deſtituantur vigore . Verum ipſa partium genitalium conſtitutio , quæ in noſtris conjugibus ad obtinendam prolem minus recte comparatæ videntur , aliquam adhuc meretur attentionem. In marito quidem multa ſunt , quæ id teſtantur , momenta . Namque pollutiones nocturnæ , a longis jam annis ipſi moleſtæ , ſeminiſque præmatura , & a leviori idea provocata ejaculatio , luculento ſunt documento , veſiculas ſeminales , aut potius ductus atque canales illos membranaceo-nervoſos , qui ſemen vehunt , inſigniter relaxatos , atque adeo debilitatos eſſe , ut vel a nimia ſeminis abundantia , vel illius quadam acrimonia, ad juſto celeriorem contractionem , ſpermatiſque emiſſionem , facile proritari poſſint. Accedit prætetea varicoſa , qua laborat , hernia : quum enim hæc ob cruorem a teſtibus per venas ſpermaticas , quarum perpendicularis, & a principio valde remotus eſt ſitus , difficilius regredientem , atque hinc in dictis partibus ſtagnantem ſuboriri ſolet : facillime fit, ut ſtagnans ſanguis ſeroſam dimittat portionem ; quę permixta ſemini , quod ad obtinendum fœcundum concubitum, coctum , atque maturum eſſe debet, illud reddit inets , nimis tenue , & ad generationis negotium prorſus ineptum.

Uxorem, quod attinet ; in ea quoque uterus ad debitam conceptionem neutiquam videtur opportunus. Quod ſi enim conſideravero, eam a multis jam annis, inordinato menſium ſucceſſu , & albo fluore laboraſſe; nonque ſolum cruorem atrum , ſpiſſum , fœtidumque , verum etiam ſub balneis Pyrmontanis inſignem muci quantitatem , ex utero , ejuſque glandulis profudiſſe ; neque minus flatus e muliebribus interdum prorumpere , eamque ante menſtruorum perruptionem, grave in abdomine pondus ſentire ſueviſſe : nihil inde aliud conjicere poſſum , quam uterum a tono ac robore ſuo naturali dejectum, & ſanguinis per ejus vaſa circuitum eſſe inæqualem ; ideoque ad fœcundum concubitum minus idoneum ; maxime cum hujus nullam utiq; ſentiat cupiditatem.

Quæ cum ita ſint , explicanda jam erit curatio. At quantis hæc in tollendis vitiis, quæ uti totum corpus , nervoſarumque partium ſyſtema , ita ſpeciatim partes generationi dicatas , jam diu occupatunt , ſit circumſepta difficultatibus: experientia ſatis docet illos, qui in frequenti artis verſantur exercitio . Nihilo tamen minus non omnis , in procurando fœcundo conjugio , ſpes eſt ſemper abjicienda : ſiquidem non pauca mihi occutrerunt exempla , ſibi in ejuſmodi caſibus , ætatis mutatio , recte inſtitutum vivendi genus , atque præſertim conveniens aquarum mineralium , maxime quæ leniter tonicam , ac roborantem virtutem poſſident , veluti martiatæ Bebraenſes, ac Lauchſtadienſes ſunt , uſus, votis egregie ſatisfecerunt ; atque generandi vigorem reſtaurarunt.

Quod ſi igitur noſtrum præſertim conſideravero caſum ; commendarem primum utriq;conjugum pro potu ordinario,

acidulas Selteranas, vino Rhenano nuptas; iiſque moderatum, ſed quotidie repetitum corporis exercitium, marito quidem per ambulationem magis, quam vectionem ac equitationem inſtituendum injungerem. Deinceps ambobus profutura cenſerem remedia ex ſuccino parata, ſive fuerit ſuccinum præparatum, cum ſale tartari, cancrorumq; lapidibus mixtum, ſive illius eſſentia, non nimirum ſpirituoſa, i.e. cum ſpiritu vini parum rectificato, & lixivio ſalis tartari confecta: neq; minus inſignem præſtabit utilitatem infuſum theiforme ex herba menthæ, pulegii, meliſſæ, ac citri corticibus compoſitum, loco decocti Theæ pariter ac fabarum Coffee ſorbillandum; quibus denique venæſectiones, bis quotannis circa ſingula æquinoctia inſtitutæ, jungantur neceſſe eſt.

Speciatim uxori perquam opportunæ erunt pilulæ balſamicæ, ad Becheri, Stahlii, vel meam mentem compoſitæ, quarum quatuordecim per aliquot ſucceſſive dies circa menſtruorum tempus ſumendæ ſunt. Ex topicis vero vehementer laudo balſamum meum vitæ, a marito regioni pubis, atq; perinæi inungendum; uxor autem, ut ad roborandum uterum, ipſi imponat epithema, ex vino rubro Gallico, mentha, caryophyllis, chamomilla Romana, ac roremarino coctum, auctorſum ſurſorque. Atque hæc commendata remedia, ſi rite fuerint adhibita; non dubito, fore, ut niſi naturale obſit impedimentum, fœcundum inſequatur conjugium.

Relatio ulterior.

Ulterius ſignificaturus, quomodo conjuges noſtri poſt adhibitam, quam propoſuit vir Illuſtris, medendi rationem habuerint; præmonenda duxi quædam momenta, ſcitu perquam neceſſaria. Uxoris, de quo ſermo eſt, parentes ambo vix octodecim annos nati fuerunt, cum matrimonii ſubierunt leges; pater robuſtus, corpulentus, ſanguineo-cholericus, alacris, laborioſus, ceterumque ſanus, anno ætatis, demum ſexageſimo octavo, ictero nigro, ex imprudenter repulſo in regione hepatis eryſipelate inducto, peremtus fuit: mater autem, tenerioris conſtitutionis, atque mediocris ſtaturæ marrona, decem collectim fetus, & ex his noſtram mulierem, octo ultra viginti annos nata excluſit. Mariti pater triginta tres annos egreſſus, nupſit virgini viginti quatuor annorum: quæ binis poſt initum matrimonium annis, vigeſimo ſexto ætatis peperit virum, de quo nobis ſermo eſt; atque tres adhuc filias, hectica peremtas febri; ipſa vero, ſuperato trigeſimo tertio ætatis anno, rectiſſime ſemper valens, febre petechiali maligna occubuit. Pater, licet tenerioris ac ſenſibilioris fuerit conſtitutionis, & olim juvenis intra duodecim annos febre acuta biliosa, ter recidente laboraverit, perque octodecim circiter annos hypochondriacis, nephriticis, ſcorbuticis, arthriticisque diſcrucietur pathematibus; attamen ſeptuagenario major, ſatiſque robuſtus adhuc vivit.

Præterea uterque conjugum horum ſine prole viventium, corpore pollent admodum debili; & a levi vel diætæ errore, vel animi commotione, in adverſam conjiciuntur valetudinem. Interim caro corporis non nimium laxa, nec tendines valde imbecilles, nec imminutus oculorum ſplendor, conſpiciuntur; nec dentes in iis vacillant. Verum uxor vaſis exilioribus inſtructa, a leni corporis motu admodum fatigatur, ſed mas, capacioribus præditus venis, a nullis corporis laboribus, licet diuturnis, virium ſentit jacturam; cum e contrario a nimiis meditationibus male habeat.

His præmiſſis, ſciendum jam eſt, accepto Tuo conſilio, tuſam fuiſſe & mari & fœminæ venam, ejuſque inciſionem circa ſingula iterari æquinoctia. Adhibuerunt porro non modo eſſentiam ſuccini non nimis ſpirituoſam, cum ſpiritu vini parum rectificato, & lixivio ſalis tartari paratam; verum etiam pulverem, qui habebat ſuccini præparati uncias duas, lapidum cancrorum unciam unam cum dimidia, ſaliſque tartari unciam dimidiam: cujus drachmam dimidiam pro

doſi

doſi ſumſerunt. Mas ſubinde perinæi regioni balſamum vitæ inunxit; fœmina præter pilulas balſamicas, circa menſium tempus devoratas, abdomini impoſuit epithema; quod ex herbæ menthæ roriſmarini, florum chamomillæ Romanæ ana manipulis quatuor, caryophyllorum aromaticorum uncia una, contuſis, vino rubro incoctis, ſacculoq; incluſis erat compoſitum: ac denique ambo, commendatum infuſum ſorbillarunt.

Neque vero fructu caruerunt hæc medicamina: ſiquidem ſub eorum uſu, maritus tantum perſenſit ventriculi ac digeſtionis robur, ut jam cibos coctu difficiliores, veluti ſunt carnes fumo induratæ, cochleæ, olera &c. quos tamen raro capit, abſque ulla, aut vix notabili perferre queat moleſtia. Nocturnæ pollutiones obſervantur etiam rariores, vix quavis tertia vel quarta hebdomade recurrentes, & ventriculo cibis crudioribus onerato, plerumque incidentes. Nec per aliquot menſes celebravit cum conjuge ſua amantiſſima, conſuetos antea coitus; & cum illos menſe hujus anni Februario, rurſus exercuerit; ſemen non amplius præmature, ſed convenienti tempore, & utriuſque ſumma delectatione, ſtrenue proſiliit. Tum quoque per totam hyemem, nullis catharralibus ſollicitatus fuit adfectionibus. Unicum vero, quod ipſi adhuc moleſtum deprehenditur incommodum, eſt alvi obſtructio: quam ſumtis vel pilulis balſamicis, vel ſale Anglicano, lapidibus cancrorum nupto, feliciter oppugnat. Non minus, ad confortandum penitus ventriculi, & inteſtinorum robur, uſus eſt Elixirio amaro, temperato, cumque vino Canarienſi confecto.

Conjux, uſurpatis, quæ ipſi præſcripta erant, medicaminibus ab auditus difficultate, hemicrania, doloribus arthriticis, atque catharris, non niſi poſt improvidam corporis refrigerationem, ſollicitatur: adpetitu fruitur avidiori, ſed concoctione languidiori, & alvi ſegnitie vexatur. Contra vero a ſiti ac languore, mane veſperique antea adfligente, ardore manus potiſſimum pedeſque noctu urente, & ſurfuracea vultus defœdatione, nondum immunis eſt. Fluor albus longe imminutior fertur; menſtruus & ſine doloribus & abſque reliquis moleſtiis ſuccedit; at inordinatus eſt, & mox anticipat, mox tardius erumpit, quin præterito anno per aliquot menſes prorſus ſiluit. Tum vero ægra rectiſſime valente, ſpes fuit, eam fore gravidam; ſed mox diſparuit, erumpentibus ex improviſo iterum menſtruis. Hæc noviſſimis vicibus, continua, nec, ut olim, fluore albo interrupta, nec ex atro rubentia, promanarunt, & interdum muco albo permixta adparuerunt. Ponderis denique in abdomine ſenſus, qui alias hunc fluxum anteceſſerat, nec non flatuum ex utero eruptio prorſus ceſſarunt.

Acidulæ Selteranæ, vino Rhenano nuptæ, non tanta quantitate hic locorum proſtant, in vicem cereviſiæ pro potu ordinario adhiberi potuerint; quare cum inſigni fructu ſubſtitutum fuit ſequens decoctum: Recipe raſuræ cornu cervi, radicis ſcorzoneræ, paſſularum minorum ana uncias quatuor, radicis cichorei, ligni ſantali rubri ana uncias duas, ſeminis fœniculi drachmas ſex. Conc. Cont. D. S. ſpecies; quarum binæ unciæ in quatuor aquæ menſuris decoquantur. Præterea maritus, quando vino ſolito magis indulſit, altero mane lagænam aquis Selteranis plenam, tepide, loco potus Theæ haurire ſolet, cum inſigni euphoria. Iiſdem quoque acidulis, menſe Decembri, anni proxime elapſi, poſtquam aliqualem corporis contabeſcentiam, languorem ſudoreſque matutinos percepit, tepefactis per quindecim dies uſus eſt; eo effectu, ut egregie ſuccedentibus diureſi pariter ac diaphoreſi, hæ moleſtię remitterent, & ipſe rurſus pingueſcere cęperit: neque minus, quando acida & acris primas regiones occupavit ſaburra, hauſtis his fontibus egregie habet. Quod balnea attinet Lauchſtadienſia; non permittunt negotia domeſtica, ut iter ad illa inſtituatur; quare conſultum fuit viſum, ſi aſſentitus fueris Vir Doctiſſime, aquis Pyrmontanis, quæ etiam ſunt martiatæ,

Ll 2 huc

Digitized by Google

huc tranſportatis, per tres uti ſeptimanas. Non minus propoſita fuit balnea, arte ex aqua dulci, floribus chamæmeli, triticique furfuribus parata, in quibus ferrum candens aliquoties fuit extinctum: ſed quo ordine, modo, atque tempore illa ſint adhibenda, doceri avemus. Ceterum adhuc notari meretur, virum ægrotantem, ideo, quod ejus pater hypochondriacis, nephriticis, ac arthritico-ſcorbuticis moleſtiis graviter per vices exerceatur, utique timere, ne forſan in haſce ægritudines jure hæreditario incidat; eo magis, cum noviſſime poſt iter, ſub cœlo gelidiſſimo factum, dolores utriuſque maxime ſiniſtræ manus paſſus fuit, quos pro chiragræ prænunciis habet. Neque ignorari oportet, uxorem ejus minus regulari uti victu; nec a decocti fabarum Coffee potu abſtinere poſſe.

Hæc vero ſunt, Vir Illuſtris, quæ Tuo ſubjicimus iterum judicio, etiam atque etiam rogantes, velis ulteriorem nobiſcum communicare medelam: & quum in priori Conſilio, herniæ varicoſæ ſimul imputaveris aliquomodo, quod ſemen excernatur minus ſpirituoſum; huic quoque exſtirpandæ, ut opportunum proponas auxilium, vehementer optamus.

CONSULTATIO.

Lætus ex miſſis mihi ulterius litteris percepi, conjuges, quorum valetudinis cauſſa eram conſultus, a præſcriptis medicaminibus, inſigne vitiorum, quibus preſſi fuerunt, reportaſſe allevamentum. Quum vero meum porro judicium deſideratur; non poſſum, quin illud proponam. Atque quod primum attinet Pyrmontanos fontes; eos diſſuadere haud poſſum, ſed cum aquas graviores ac ponderoſiores foveant, vellem ut lacte vaccino permiſceantur, ea proportione, ut tres fontium partes uni lactis nubantur. Enimvero tali ratione potæ hæ acidulæ, in affectibus ſcorbuticis, arthriticis, ac ſpaſmodicis, & ubi genus nervoſum valde debilitatum fuit, inſigniorem præſtabunt fructum, quam ſi ſolæ hauriantur. Potatio hæcce ſpatio octodecim, vel unius & viginti dierum abſolvitur; & quovis ſexto die intermittitur; quo ſcilicet in balnea deſcendendum eſt. Hæc ut arte parata adhibeantur, non alienum erit; ſed conveniet, iis non modo ſub dicta aquarum potatione, verum etiam hac finita, per octiduum uti. Neque enim dubito, quin ſi corporis vitia in uxore debellentur, hæc votis ac fœcundo conjugio ſit potitura. Ex pharmacis præter jam commendata, nullis opus fore arbitror: ſed pro potu cereviſiam Gardelebienſem, conjuncto vini Hungarici moderato uſu, collaudo.

Monendum inſuper duco, inanem eſſe metum, quem æger fovet, ne ſcilicet ob hæreditariam diſpoſitionem, arthriticis aliquando, ſcorbuticis, atque nephriticis infeſtetur tormentis: quando enim rectam obſervabit victus rationem, ab iis certiſſime præſervabitur. Et denique contra herniam, quam patitur, varicoſam nihil eſt, quod commendare poſſum, niſi balnea, acidulas, ac infuſa calida, humores viſcidos incidentia, quæ ex herbis arnicæ, veronicæ, radice liquiritiæ, ſemineque fœniculi parantur. Quæ præſidia ut ſummum numen jubeat eſſe ſalutaria, ex animo precor.

SECTIO IV.

DE MORBIS ARTUUM EXTERNORUM,

Et qui totis corporibus inhærefcunt.

CASUS CXXI.

De atrocibus & pertinacibus doloribus cum exulceratione artuum.

OCtodecim annorum virgo, annuo abhinc tempore, athletice ſana, ex itinere domum redux, calente corpore frigidum haurit, & hinc, retentis ſtatim menſtruis, horrendis dolorum tormentis per omnes corporis artus diſcruciari cœpit. Illa parum quidem remittebant, ac circa horam veſpertinam quintam invaleſcebant, miſeramque cum virium proſtratione, ſomno inquieto, adpetitus defectu, ac corporis contabeſcentia ſtipata, per aliquot ſucceſſive menſes graviter fatigabant; ac brachiorum tandem contracturam inducebant. Conſulti medici ad provocandum menſium fluxum curationem dirigebant; & quidam eorum, ex arteriarum pulſu, veſperi celeriori, quam reliquo tempore, hecticam ſuſpicatus, varia contra illam offerebat medicamina. Verum fruſtraneus erat omnium effectus; quin potius exacerbatis doloribus, cruris tandem ulcus ſuccedebat. Tum alius medicorum accitus, venereum ſubeſſe contagium ratus, dedit ægre pilulas, ex extractis, gummatibuſque ſanguinem depurantibus, ac turpetho minerali, ea proportione paratas, ut ſingula doſis unum dicti turpethi haberet granum: quas quadraginta vicibus deglutivit. Neque vero ſub hac curatione debitum obſervavit regimen, nec victum; ſed loco decocti lignorum, quod alias in hiſce præſcribere ſolent caſibus, ſuetam potavit cereviſiam, aeriſque parum curavit injurias. Hinc factum eſt, ut ſaliva, matutino præſertim tempore, copioſius proflueret, dentes vacillarent, gingivarum caro exulceraretur, quin & fœda ulcera paſſim in corpore, maxime dextro femore, pedum malleolis, ac ſiniſtro cubito effloreſcerent.

Miſſo igitur pilularum uſu, ordinabantur decocta lignorum, pulvereſque diaphoretici, & accerſitus ſubinde chirurgus fœdas ulcerationes, multis fruſtra adhibitis, tandem ope pulverum terreorum, ac emplaſtri gryſei, ad conſolidationem perduxit. At tum nova calamitatum ſcena ludi cœpit: namque frontem obſidebant nodoſi tumores, brachia horrendis doloribus, ad faciem uſque, cum hujus diſtractione pertingentibus torquebantur, & in ultimis faucibus ſordidum adparebat ulcus. Hoc injectis balſamis, ac uſurpatis gargariſmatibus perſanato, atrocia tamen dolorum tormenta pertinaciter inſiſtebant, & conſumto magis magiſque corpore, ægra moribundæ videbatur ſimillima. Vocatus medicorum tertius, medicinas ordinabat ſudoriferas, decocta nimirum & eſſentias lignorum, cum ſpiritu tartari & cornu cervi permixtas: ſed his quoque in caſſum adhibitis, chirurgus quidam propinabat pulveres, quorum ſingula doſis ſex mercurii dulcis continebat grana, & quovis mane, hauſto deſuper decocto calidiori, cum regimine ſumebatur. Sudores mitigabant paullulum

cruciatus; reliqua vero perſiſtebant ſymptomata, nonque ſolum fauces cum gingivis intumeſcebant, atq; deglutitionem impediebant, verum quoque totum corpus obſidebant fœda, profundaq; ulcera.

Ego tandem in conſilium accerſitus, manus primum tam intricato, ac inveterato malo admovere recuſavi; donec multis fatigatus precibus, ſequentem in modum adgrederer curationem. Dedi primum pilulas, quarum hæc erat formula: Recipe extracti panchymagogi Crollii, cardui benedicti, gummi ammoniaci depurati grana ſemis, pulveris croci, caſtorei ana ſcrupulum unum. M.F. pilulæ, ex ſcrupulo, numero quinque apparandæ; quas primo biduo, ſingula deglutiebat veſpera; ſorbillatis altero mane infuſi veronicæ decem vaſculis. Sequentibus quinque diebus, juſſi eam quotidie in balnea, ex aqua pluviali, ſurfuribus tritici, atque cineribus clavellatis parata, non niſi tepidiora deſcendere, iiſque jugulo tenus inſidere. E balneo egreſſa, ut in lectum ſe conferret, imperavi, atque menſuram dimidiam decocti calidioris, quod mox ſequetur, ſorbillaret: Recipe radicis ſarſaparillæ uncias quatuor, ſcrophulariæ, chinæ, ſcorzoneræ, ligni ſaſſafras ana uncias duas, radicis pimpinellæ, vincetoxici ana unciam ſemis. Conc. Cont. D. S. ſpecies, quarum unciæ tres, ex binis aquæ menſuris, per tres horæ quadrantes, in vaſe clauſo decoquantur. Eædem ſpecies, poſt decoctionem relictæ, cum tribus aquæ menſuris infuſæ, additiſque paſſularum minorum uncia, & radicis liquiritiæ drachmis binis per horam dimidiam decoctæ, præbebant potum ordinarium, invicem cereviſiæ adhibendum.

Hunc alternum pilularum, balneorumque uſum, bis adhuc dicta ratione iterari ſuaſi; atque, ut ſubinde externum, frigidumque vitaret aerem, a cereviſia caveret, cibis magis aſſis, elixis veſceretur, ac interdum decoctum avenæ, oleo amygdalarum nuptum ſorberet, præcepi. Sic remittebant ſenſim artuum dolores, ac contractura; ulcera, extrinſecus unguento digeſtivo, interdum cum balſamo vitæ remixto, purgata coaleſcebant: accedentibus copioſiori ſputationi, fauciumque intumeſcentiæ, gargariſmatibus, quæ ex ſalvia, maſtyche, radice glyzirrhizæ, paſſulis majoribus, floribuſque roſarum rubrarum, aquæ & vino rubro incoctis parata erant, ſuccurrebatur; frontiſque tumoribus emplaſtrum imponebatur, balnei tempore duntaxat remotum, quod ſic ſe habebat: Recipe emplaſtri Vigonis cum mercurio unciam unam & ſemis, balſami ſulphuris therebinthinati drachmas duas, camphoræ, croci ana drachmam unam, M. F. l. a emplaſtrum.

His per quatuor hebdomades rite uſurpatis factum eſt, ut conſolidatis ulceribus, ſopitiſque doloribus, adpetitus rediret, corpus pingueſceret, & ægra priorem perfecte recuperaret ſanitatem.

Epicriſis.

Exhibet nobis hujus morbi deſcriptio ſymptomata acerbiſſima, quæ procul omni dubio, non tam a cauſſa interna, nimirum corruptione & impuritate humorum, ex impeditis excretionibus, & potiſſimum menſium ſuppreſſione orta; ſed potius a cauſſa externa, ſcilicet miaſmate, ex impuro coitu ſuſcepto, ſuam trahunt originem. Hoc enim non tantum graviſſimi dolores, qui perioſtium, atque artuum ligamenta obſident, & circa tempus nocturnum exaſperantur; ſed etiam exulcerationes, atque tubercula faciei, in fœtidam corruptionem abeuntia, ſatis abundeque teſtantur. Accedit etiam illud, quod hujus mali contumacia, quæ variis remediorum generibus, ſanguinem diluentibus, ac depurantibus, valde reſiſtit, non niſi heroicis, atque ex minerali regno petitis medicamentis expugnari potuit.

Illud extra dubium eſt, malum venereum multo magis exacerbari, & ſævioribus ſtipari ſymptomatibus, ſi corpus muliebre invadit, quod menſium ſuppreſſione ſimul laborat. Creſcit enim, atque au-

augetur ita humorum impuritas, & frequenti conſtat obſervatione, ejuſmodi contagium in corpore impuro cachectico, vel ſcorbutico ſuſceptum, & ægrotantibus & medicis negotium faceſſere: quoniam vehementia ſymptomatum ſubinde invaleſcit, quæ non adeo facile cedit remediis. Longe autem felicius res ſuccedit, quando corpus, quod puris & benignis humoribus gaudet, contagio venereo inficitur.

Perverſa hujus mali medicatio cumulum ipſi addidiſſe videtur. Nihil enim pernicioſius eſt, quam in ejuſmodi morbis mercurialia ſive interne, ſive externe, ſine debito regimine uſurpare, præſertim, quando excretiones non ſatis recte ſuccedunt. Improbamus hoc loco refractum uſum turpethi mineralis, dum quotidie ad granum unum per quadraginta dies ſumtum fuit, neglecto regimine diaphoretico, & intermiſſo uſu diluentium. Ea enim eſt mercurialium indoles, ut intus ſumta fibras nerveas, & maxime glandulas laceſſendo, motum lymphæ adaugeant. Si itaque excretio humorum exagitatorum impedita fuerit, & particulæ medicamenti virulentæ intus remaneant, non ſolum benigni humores magis magiſq; corrumpuntur, ſed etiam tonus ac robur ſolidorum labefactatur. Unde plura, eaque triſtiſſima exſtant morborum exempla, qui a ſalivatione mercuriali, non rite adminiſtrata, ſuam habuerunt originem.

Diſcimus vero ex hac male ſuccedente cura mercuriali, luis venereę ſanationem certa methodo, convenienti ordine, ac debito regimine eſſe adminiſtrandam. Non igitur mirum videri debet, quod medicus in auxilium vocatus, convenienti ordine adhibito, pertinacem hunc morbum cum omnibus ſymptomatibus feliciſſime exſtirpaverit.

CASUS CXXII.

De maculis & tuberculis totum corpus, & faciem pertinaciter occupantibus.

Litterarum cultor, trium ac viginti annorum, habitus corporis ſtrictioris, nullas a teneris ſcorbutici humorum inquinamenti notas exhibens, nec parentibus tali labe infectis natus, binis abhinc annis, cum per biennium Lipſiæ jam commoratus eſſet, in dextra tibia ſupra malleolum, ex improviſo ſine evidenti cauſſa obortum ſenſit dolorem, ruboremque; qui parum curatus, ad totum pedem excurrebat, inque plura illius ulcera deſinebat. Domum reverſus, ope medicaminum internorum pariter ac externorum, decoctorum ex appropriatis herbis ac lignis confectorum, laxantium, ac balneorum, intra octodecim hebdomades ab hiſce vitiis, quæ præter vehementes pedum dolores, nullas intulerant moleſtias, nec adpetentiam, nec ſomnum turbaverant, penitus ac feliciſſime liberabatur.

Perſanatus Halam ſe contulit, ibidemque cœlo exiſtente fervidiori, in corpus pugnando in palæſtra nimis calefactum, cereviſiam frigidam, eamque Lœbegienſem, larga ingeſſit quantitate. Brevi poſt maculæ purpureæ primum ſparſim in facie, mox copioſiores, ac tandem per totum corpus, inque primis manuum cutim effloreſcebant. Conſultus medicus, ut vena incideretur, dein corpus dato laxante per biduum purgaretur, tum per quinque dies infuſum theiforme cum regimine diaphoretico ſorberetur, atque decoctum conveniens pro potu ordinario adhiberetur, imperavit. Quorum medicaminum uſu quinquies alternato, maculæ magis elevatæ, ſquamulas dimittere cœperunt; tumque partim evaneſcebant, partim pallidiores evadebant: ſub intenſiori vero frigore & latius vagabantur, & magis cœruleæ adparebant; hauſtoque copioſius vino, humorum ebullitionem, vultus ardorem, majoremque exanthematum ruborem perſentiſcebat. Tandem vero tantum non omnes diſparebant: at elapſo bimeſtri denuo recrudeſcebant.

Iterata ſuperius dicta medicatione, rurſus evaneſcebant; ſed incertis nihilominus temporibus, maxime ſi vino nimis indulſerat, iterum propullulabant. Hanc ſcœnam ultra annuum tempus ludebant; neque præterea habebat

juvenis, de quo conquereretur: etenim ciborum adpetentia, ſomnus, atque cunctæ corporis functiones ſuccedebant optime. Ipſæ maculæ interdum hinc inde moleſtum inferebant pruritum; cui ſi ſcalpendo faciebat ſatis, furfures ipſis inhærentes ſecedebant, ſub quibus exile ulcuſculum, ſaniem parciſſimam plorans, maxime in mento, ac angulis labiorum, cruſta obductum cernebatur: quod aqua mercurialis, quam mercurius in aqua forti ſolutus, inſpiſſatus, atque cum ſpiritu vini rectificatiſſimo permixtus conſtituebat, felici ſucceſſu conſolidabat. Ejuſmodi maculæ, ubi deſiccabant; colorem primo obſcure rubicundum, mox flavum, tandemq; pallidiorem inducentes exſpirabant. Præterea in cute brachiorum pedumque tactu explorabantur tubercula minora ac duriora.

Tandem in uſum revocata ſuperiori curatione, adjunctoque pulvere quodam; totum malum feliciter expugnabatur. Ea vero ut innoteſcat, ſciendum eſt, infuſum, quo æger per binos dies purgabatur, ſic ſe habuiſſe: Recipe radicis polypodii unciam unam, rhabarbari electi, foliorum ſennæ ſine ſtipitibus ana unciam ſemis, agarici trochiſcati, cremoris tartari ana drachmas duas, ſeminis fœniculi drachmam unam. M. F. ſpecies, quarum drachma una, aqua fervente infuſa, inſtar potus Thee ſorbeatur. Deinceps infuſum, quod pro ſudore eliciendo potaverat, hoc erat: Recipe herbæ veronicæ, ſcordii, cardui benedicti ana manipulum unum, florum ſambuci pugillos ſex, aniſi ſtellati drachmas duas. M. D. Pro potu ordinario utebatur ſequenti decocto: Recipe radicis ſarſaparillæ uncias ſex, ligni Guajaci, radicis chinæ, ſcorzoneræ ana uncias duas, paſſularum minorum uncias 5. M. F. ſpecies, quarum unciæ tres cum quatuor aquæ menſuris in vaſe clauſo probe decoquantur. Pulveris deniq; cujus noviſſima fit mentio, hæc erat formula: Recipe ceruſſæ antimonii, lapidum cancrorum ana drachmas duas, cinnabaris præparatæ drachmam unam ſulphuris antimonii rite præparati grana duodecim. **M. F. pulvis**, cujus drachma pro doſi ſumatur.

Epicriſis.

Sunt aliquot egregiæ obſervationes, ad illuſtrandam non minus pathologiam, quam ad praxin ſtabiliendam valde idoneæ, quibus præcedentis caſus commemoratio medentes inſtruit.

Primum enim apertiſſime demonſtrat, efflореſcere interdum in facie, & reliquo corporis ambitu maculas purpureas, cum tuberculis, quæ citra ullum venereæ luis contagium cutim exulcerant. Non enim ægro conflictandum fuit cum iis ſymptomatibus, quæ alias huic malo conſueta, & familiaria deprehenduntur, veluti ſunt acerbi artuum dolores, potiſſimum noctu infeſti, atque ingens virium languor, qui infectionem hanc preſſo pede inſequitur. Neque harum macularum origo ad ſcorbuticam diatheſin referri poteſt, quoniam ſigna, quibus illa manifeſtari ſolet, nimirum exulceratio, & putredo gingivarum, urina rubicunda, languor corporis, livor faciei, ac denique macularum in cute magnam ſuperficiem habentium, cum cœruleo colore adparentia, hic penitus deſiderantur.

Luculenter exinde perſpicimus, qua ratione in corpore ſano, & puro ingens impuritas ac defœdatio cutis repente generari poſſit. Hæc enim in præſenti caſu, haud aliunde provenit, quam ab immodico hauſtu potus frigidi, in corpus motu & exercitatione calefactum ingeſto; cujus magnam vim eſſe in producenda gutta roſacea, non ſemel, ſed multoties adnotavimus. Videtur autem nobis generatio hujus mali, hunc pœne in modum contingere: Sanguis lentus, ac ſpiſſus vehementiori motu, & exercitatione corporis, rapidiſſimo curſu ad minima vaſcula ſubcutanea propellitur; accedente jam potu frigido, qui ex ſinu ventriculi, cum reliquo ſuccorum alveo ad corporis ſuperficiem fertur, protinus motus humorum ſiſtitur, qui ubi ſtaſin conceperint, relaxatas fibras

bras erodunt, atque exulcerant. Quam difficulter autem cutis textura, quæ tota nervea ac fibroſa eſt, deſtructa redintegretur; eos haud fallit, qui frequentius in artis operibus verſantur. Quo minus mirari oportet, quod hic affectus adhibitis licet admodum efficacibus, eique appropriatis remediis, laxantibus, diaphoreticis, ſanguinem depurantibus; non tamen ex toto debellari potuerit; quippe quem ternis vicibus repullulaſſe accepimus.

Illud inprimis in hoc caſu notandum eſt, quod tumores quidam ſubcutanei in artubus deprehenſi fuerint; qui ſane nihil ſunt aliud, quam glandularum intumeſcentiæ, quibus efficitur, ut lympha libero ſuo progreſſu ac tranſitu orbata, hinc inde in vaſis ſubſiſtat; ipſaque mora quandam acrimoniam concipiat. Habent enim hæc tubercula communem cauſſam cum maculis, quæ in cute effloruerunt, frigidam ſcilicet potionem, quæ lymphæ coagulum ac ſpiſſitudinem inducendo, obſtructionibus glandularum cauſſam, & occaſionem ſubminiſtrant. Atque hinc eſt, quod ejuſmodi cutis vitia non prius deleri poſſint, quam illi glandularum infarctus reſoluti fuerint, id quod toties totieſque compertum habemus.

Obſervatione dignum eſt, quod contumax ſcabies, aliæque cutis defœdationes, quæ ſæpius revertuntur, fruſtra tentatis omnibus aliis remediis, non faciliori modo extirpari poſſint, quam ſi diaphoreticis miſceantur mercurialia, & ſulphurea mineralium, quæ externe etiam adhibita præſtantiſſimam opem ferunt. Exquiſitam enim vim obtinent, tenuiſſimos ductus penetrandi, unde & ſubſiſtentes humores potenter reſolvunt, & glandularum obſtructiones promte expediunt, ita prorſus, ut in expugnanda lue venerea omnibus aliis remediis antecellant. Ex quo ſane planum, ac perſpicuum evadit, quam generoſa virtute inſtructa ſint medicamenta chymica, quantumque valeant ad debellandas paſſiones chronicas, quarum contumacia levioribus remediis ægerrime ſuperatur.

CASUS CXXIII.

De affectu puſtulari pruriginoſo.

Vir quidam ætatis conſiſtentis, tribus abhinc menſibus, media hyeme, ſub nuptialibus feſtivitatibus, ſaltando corpus inſigniter commovit, atque poſtridie aeri frigido, humidoque diu expoſuit. Hinc eadem adhuc veſpera catharrali faucium adfectione infeſtatus, elapſo triduo podagra prehenditur, ſatis miti, & poſt dierum quatuordecim decurſum evaneſcente. Sub hac ex improviſo, dolore quodam circa dorſi ſpinam in latere ſiniſtro noctu corripitur: quem locum, cum expergefactus, leviter inflammatum conſpiceret, linteiſque calefactis foveri curaret, obſidebant puſtulæ cum inſigni dolore. Sequenti nocte a ſpina dorſi per ſiniſtrum abdomen erumpebant efflorescentiæ, inſtar lichenum; tumque ſequebantur puſtulæ, in majores ſenſim veſicas coeuntes; quæ ob inſignem, quem inferebant, pungentem dolorem, diſſecatæ ſerum plorabant lividum. Nullus in externa cute adparuit tumor; moleſta autem intus vexabat ſenſatio, ponderis cujuſdam, cutem inter ac muſculos innati, quod ad levem contactum acutiſſimas exhibebat puncturas; atque jungebantur alvi ſegnities, perpetuæque vigiliæ.

Oppugnabat hæc ſymptomata medicinis leniter diaphoreticis, antiſpaſmodicis, externe cataplaſmatibus ex herbis emollientibus, quæ ingentem excitabant pruritum: & frictiones per calidiora lintea, dolores relinquebant, quales acus cuti inferunt: ſpirituoſa vero prorſus exaſperabant malum. Mane loco infuſi herbæ Theebois, decoctum radicis chinæ, ſarſaparillæ, pimpinellæ, hermodactylorum, atque ligni ſaſſafras potabat; & ex hoc ter quotidie triginta guttas Elixirii nervino-ſtomachici, quod eſſentiam corticum aurantiorum, caſcarillæ, gentianæ rubræ, liquoremque anodynum habuit, adſumebat. Quibus votis nondum reſpondentibus, noviſſime dolentii re-

regioni adplicabat emplaſtrum diachylon compoſitum diaphoreticum, cum ſpermate ceti, caſtoreo, camphora, atque croco ſubactum: quod loci iſtius ſudorem, majoremque pruritum movebat, mox vero inſigne levamen inſerebat. Interim quum in dicto ſiniſtro latere adhuc præſto ſit locus, qui tenſivum, & ad quemvis contactum, pungentem refert dolorem: ad hunc penitus expugnandum, ſalubre anhelat conſilium.

CONSULTATIO.

Singularis, quo cum per aliquot menſes, vir ſpectatiſſimus conflictatur affectus; non alius eſt, quam puſtularis ſcorbuticus, a dyſcraſia humorum, ſalſis, acribus, impuriſque ſordibus refertorum originem trahens. Hanc in ſanguinis maſſa jam diu delituiſſe, vero eſt ſimillimum; quum autem æger ſub memoratis nuptiis, gulæ forſan nimium indulſit, dein corpus vehementiori ſaltatione exagitavit, ac brevi poſt ſub frigido diutius verſatus aere, ſalutarem perturbavit tranſpirationem, commovit utique, ac quaſi ſuſcitavit ſilentem hactenus hoſtem. Unde catharrales primum faucium adfectiones, ac podagricos pedum dolores expertus; his per metaſtaſin ad dorſi ſpinam retrocedentibus, in moleſtum illum, quo adhuc laborat puſtularem prurigi noſumque incidit morbum.

Quum vero iſtæ efflorefcentiæ, ſalutari plane conſilio, ad cutis ſuperficiem ſint compulſæ: eo reſpicere decet medentem, ut naturæ ductum ſequutus, iis potiſſimum utatur remediis, quæ integram ſanguinis ac humorum maſſam depurandi, ſaliaque ſcorbutica attemperandi, ad exitum diſponendi, & per alvum cutimque e corpore proſcribendi virtute pollent. Quo quidem fine in hiſce caſibus pro potu ordinario præſcribere ſuevi decoctum, ex radice ſcorzoneræ, ſarſaparillæ, liquiritiæ, raſura cornu cervi, ſemineque fœniculi paratum. Deinceps bis quavis hebdomade corpus infuſo mannato, rhabarbarino, cremori tartari nupto purgari; reliquis diebus mane liquorem meum anodynum, cujus tres partes, cum una ſpiritus bezoardici Buſſii, vel tinctura bezoardica ſint remixtæ; veſperi vero, ad promovendam tranſpirationem, pulverem diaphoreticocinnabarinum adhiberi curo. Non minus iis, quorum ventriculus fert, potum ſeri lactis cum inſigni fructu commendare ſoleo. Ex topicis emplaſtrum Barbette camphoratum, cum oleo hyoſcyami ſubactum, vel ſolus ſpiritus vini, leviter rectificatus, partique dolenti inunctus, egregium adferre obſervantur adjumentum. Quibus remediis, per aliquot hebdomades continuatis, ſi perſanetur hæc moleſta adfectio; excellentiſſimum in totum corpus inde reſultabit emolumentum.

CASUS CXXIV.

De atonia partium poſt inſultum apopleticum.

Vir quidam ætatis conſiſtentioris, poſt ingentem diuturnumque mœrorem tribus abhinc annis apoplectico correptus inſultu, loquelæ impotentiam per aliquod tempus retinuit, ſiniſtrique brachii paralytodeam reſolutionem. Ab his moleſtiis congruis medicaminibus, unguentis, fotibuſque vindicatus, in novas incidit: Namque primum inſignis muci viſcidi, tenaciſque copia fauces, maximo linguam occupabat, tam largo proventu, ut cultro abradi, nullis vero medicinis exſtirpari potuerit. Succeſſu temporis ſponte imminutus dictæ pituitæ a faucibus affluxus; ad partes, ac viſcera, chyli elaborationi inſervientia vertiſſe, iiſque obturatis, legitimum corpori nutrimentum ſubtraxiſſe videtur: ſiquidem totum corpus adeo contabeſcere cœpit, ut medicus quidam, niſi integra, qua ægrotus fruebatur, ciborum adpetentia, & urinæ ſufficiens mictio obſtiterint, veram ſuſpicatus fuerit atrophiam. Hanc vero alter medicorum, quorum quinque tunc conſulnerat, omnino accuſabat; tertius ſupponebat ato-

Digitized by Google

niam glandularum, quæ in ore ſitæ ſunt; & hinc pendentem nimium pituitæ, neque purulentæ, neque fœtidæ, ſed albumini ovorum ſimilis effluxum: quare vomitoriorum uſum commendabat. Quidam haud incelebris vir valde collaudabat aquas Selteranas, lacti nuptas; etiam ægrotans, confirmantibus id conſilium ſcriptis Hoffmanni, quæ in hunc finem legerat, cum lacte caprino, per octo circiter potavit hebdomades; atque tum, accedente pedum tumore, omiſit. Interim id ſequebatur incommodi, ut pingueſceret quidem ſuperior corporis pars, & pedes detumeſcerent; ſed inſimul adeo emarceſcerent, ut nihil fere carnoſæ ipſis ſupereſſet ſubſtantiæ: præterea ardor ventriculi, maxime circa horam tertiam pomeridianam ſæpenumero vexabat, nec cedebat prius, quam donec, intruſo fuacibus, digito, multa pituitæ quantitas fuerit eructata.

Noviſſime igitur nullus adparet tumor; at vix unus vel alter effluxit menſis, cum ex improviſo gravi colica, eaque flatulenta prehenderetur. Flatus retenti magna in canale inteſtinorum movebant murmura; & alvus claudebatur pertinaciter; donec infuſis ano quinque ſucceſſive clyſteribus, qui habebant lac, oleum olivarum, & ſal commune, copioſiſſimæ moverentur dejectiones, cum ſtercoribus albis, & muci albi tenaciſque inſigni quantitate conſpicuæ. Abhinc vero ciborum urgetur faſtidio; & ſi præter adpetentiam aſſumſerit forſan edulia, eructat primo poſt moleſtos conatus multum muci; tum ſequuntur laborioſi vomitus, & hos excipit inteſtinorum flatulenta diſtentio, & alvi contumax obſtructio. Hæc nullis ſubſidiis, nec nitroſis, nec roborantibus, niſi ſolis clyſmatibus reſerari potuit; ut ideo medici nimiam inteſtinorum atoniam, ab inſultu apoplectico relictam, & roborantibus oppugnandam accuſarent. Nec ſilentio prætermitti debet, haſce colicas ac flatulentas moleſtias, olim cum pedes eſſent tumidi, neutiquam exercuiſſe ægrum; his autem ſponte, abſque ullo adſtringentium medicinarum uſu detumeſcentibus, demum ſucceſſiſſe. Juſtiſſima hinc reſultat ſuſpicio, ne tandem inſequatur tympaniticus tumor; a quo ut præcaveatur, & a præſentibus reſtituatur ægritudinibus, tuum, Vir Illuſtris, flagitat conſilium.

CONSULTATIO.

Summa ſymptomatum, quibus poſt perſanatam apoplecticam linguæ potiſſimum, atque ſiniſtri brachii reſolutionem, quantum quidem ex datis ad me litteris percepi, Vir conſultiſſimus premitur, ea eſt, quod primum inſignis muci ſpiſſi viſcidique copia linguam fauceſque obſederit; quæ ſubinde cum ſaliva pariter ac cibis deglutita, vim ventriculi digeſtivam labefecit, & corrupto nutritio ſucco, totius corporis tabem induxit. Hiſce tandem acceſſit flatulenta colica, & contumax alvi obſtructio: qua ope clyſterum, multum pituitæ ſecum ducentium, reſerata, crebris vexatur vomitibus, & depravata laborat concoctione. Cuncta vero hæc ſymptomata, meo quidem arbitrio, ab atonia ſive robore ac vigore partium nervoſarum ac fibroſarum, poſt apoplecticam acceſſionem, deperdito, primam traxerunt originem. Namque ob reſolutum partium ſolidarum robur, plerumque ſit, ut ſucci vitales per illas tardius progrediantur, ſeroſi autem ac ſalivales humores hinc inde ſecreti ſubſiſtant, & propter diuturniorem ſtagnationem in faucibus, œſophago, ventriculo, ac inteſtinis, ſpiſſam tenacemque acquirant indolem. Hinc porro, deſtructo motu inteſtinorum periſtaltico, alimentorum digeſtio pervertitur, ac chylus iners, minuſque ſpirituoſus generatur: unde uberior flatuum, abdomen & ventriculum diſtendentium proventus, & alvina obſtructio, preſſo ſequuntur pede. Nec itaque vanus ſuboritur metus, ne ætate provectiori exiſtente, niſi congruis remediis malo obviam eamus, cachectica tandem ſuccedat corporis depravatio.

Quare ut recta feratur medela: monendum prius duco, vomitoria, non minus, quam

quam aquas minerales tam Sedlicenſes, quam Selteranas, cum lacte maritatas, in hiſce morborum generibus, plus plerumque damni, quam adjumenti inferre; quippe quæ robur ventriculi, ac reliquorum viſcerum jam debilitatum, magis deſtruendi, ac pervertendi potentia pollent. Ea potius in uſum vocare decet medicamina, quæ lentam ſpiſſamque pituitam incidendi, tonum ventriculi ac inteſtinorum confortandi, flatus diſcutiendi, & excretiones ſalutares, quæ per alvum, cutim, ac urinam fiunt, facilitandi prædita ſunt virtute. Atque pauca profecto ſunt, quæ hoc fine commendarem remedia; ex quibus primum eſt infuſum theiforme, mane ſorbillandum, quod ſic conficitur: Recipe herbæ veronicæ, ſcordii ana manipulum unum, ſeminis fœniculi drachmas duas, cardamomi minoris drachmam unam. Conc. Cont. F. ſpecies. Ante hujus potationem pariter, ac hora pomeridiana quarta, drachmam dimidiam electuarii, in vino aquæ nupto adſumendam ſuaderem; cujus hæc eſt formula: Recipe radicis rhabarbari unciam ſemis, pimpinelle, ari, ſuccini præparati, ſeminis cymini æthiopici, extracti centaurii minoris, corticis caſcarillæ ana drachmam unam, julepi corticum aurantiorum uncias duas. M. F. electuarium. Tum quoque egregiam præſtabit operam, ſequens mixtura: Recipe tincturæ antimonii acris, eſſentiæ ſuccini ana unciam ſemis, ſpiritus ſalis ammoniaci drachmas duas. M. F. mixtura, cujus ſexaginta guttæ veſperi ſub ſomni tempus capiantur. Et denique, cum cerevisia hiſce morbis prorſus ſit inconveniens, hujus vices commode ſupplebit, & potui ordinario, conjuncto vini generoſi uſu, inſerviet hoc decoctum: Recipe radicum ſarſaparillæ uncias ſex, cichorei, glyzirrhizæ ana unciam unam, ſeminis fœniculi drachmas duas. Conc. Cont. F. ſpecies, quarum binæ unciæ cum tribus aquæ menſuris ſunt decoquendæ. Ceterum ſecundare expediet horum medicaminum effectum recto victus genere; in quo ab animi affectibus cibiſque flatulentis & concoctu difficilibus, veluti ſunt legumina, olera, poma &c. ſtudioſe ſibi cavere; & potius corporis exercitationi, cœlo exiſtente ſereno, per vectionem, vel equitationem inſtituendæ, probe ſtudere, ægrotum oportebit.

CASUS CXXV.

De defluxionibus ſeroſis diuturnis ex hæreditaria diſpoſitione.

Vir quidam octo & triginta annorum, temperamenti cholerico-ſanguinei, habitus corporis tenerioris, atque ſiccioris, animique ſenſibilioris, parentibus natus eſt valetudinariis: ſiquidem pater poſt varias, quas paſſus eſt, ægritudines tandem aſcite, mater vero arthritide vaga diu cruciata, apoplectico demum inſultu, ter quidem recidente perierunt. Quare noſter etiam, a teneris, hæreditatis quaſi pœnam luens, ægrotandi onus toleravit: namque puer variis defluxionibus faucium non minus, ac febribus, & tuſſi catharralibus divexatus, his remittentibus, nono circiter ætatis anno, fœdam incidit capitis tineam. Huic, elapſo demum triennio, perſanatæ, ſucceſſerunt bina duntaxat ulcera ſerpiginoſa, cruſtoſa, crinibuſque inſtar plicæ Polonicæ permixta, quæ utrumque capitis latus obſederunt, ac perpetuo ſeri acris ſtillicidio, ægrum ad decimum octavum ætatis annum exercuerunt: tum vero evulſis crinibus, & impoſito ipſis emplaſtro Norimbergenſi, abſque internorum remediorum uſu, exſiccata coaluerunt.

Abhinc primum ſatis bene habere videbatur; ſed tranſactis tribus annis, ex improviſo vehementioribus corripiebatur ſternutamentis; quæ alvi obſtructione, capitis doloribus, atque ſeri acrioris, vicinas partes arrodentis, ex oculis naribuſque ſtillicidio ſtipata, ſoluta poſt triduum alvo conquieſcebant. Tum rurſus per biennium valuit; quo peracto, eadem ſymptomata ipſum prehendebant, & per paroxyſmos, qui

quo-

quotidie hora matutina nona incipientes, cum pertinaciſſima alvi conſtipatione, horrendiſque capitis ac oculorum doloribus, ad tertiam pomeridianam inhærebant, octo diebus moleſta erant. Conſultus medicus, catharralem ſuſpicatus febrem, dedit pulverem præcipitantem; quo veſperi ſumto, magna inteſtinorum tormina, inque primis gravativum in hypochondrio ſiniſtro dolorem paſſus, per totam noctem inquietus diſcurrebat; donec ſequuto mane alvi profluvio, omnes dolores, atque lymphæ ſalſæ per nares, oculoſque ſtillicidium ſimul & ſemel evaneſcerent, & ipſe prorſus convaleſceret.

Verum ab hoc tempore, anno nimirum ætatis vigeſimo tertio, ad hanc uſque diem dictis moleſtiis obnoxius, eaſque per intervalla, maxime poſt quamvis tempeſtatis mutationem, modo graviores, modo mitiores paſſus fuit. Fonticuli inciſionem a medico quodam commendatam reſpuit; ſed ante quatuordecim annos ex illuſtris Hoffmanni conſilio, infuſa theiformia, decocta pro potu ordinario, blanda laxantia ac temperata pediluvia, eo effectu adhibuit, ut ſub hac curatione, quam ob ſtomachi, aquæ calidioris potuum neutiquam ferentis debilitatem, haud ultra tres continuare poterat hebdomades, rariſſimam mali ſui acceſſionem ſenſerit. Sed hac abſoluta, eadem ac olim frequentia & vehementia recruduit morbus: quem medicus quidam oppugnaturus, peccantem materiam, datis in hunc finem remediis per urinam, ſudoremque eliminare ſtudebat; at nullo modo fine ſuo potiri poterat. Tandem, elapſo circiter anno, ſponte ſuccedebant hæ excretiones: ſiquidem quovis diluculo, erumpebat per totum corpus, ſudor copioſus, acerrimus, faciem excorians, & pro tempeſtatis ratione plus minus gravem odorem ſpirans. Et quo largior ac expeditior promanabat dictus ſudor; eo certe & rariores, & mitiores recurrebant memoratæ adfectiones; præſertim, quum ſub iis ſudoribus, ciborum cupiditas periret, & alvi ſuccederet obſtructio. Namque antehac erat paroxyſmorum idea: antecedebat plerumque juſto avidior adpetentia, ſequebantur extremorum frigus, alvi obſtructio, ſomnolentia, totiuſque corporis languor; tum excipiebat primum narium ſiccitas, dein ſternutatio, & tandem lymphæ acrioris per nares & aures deſtillatio: quæ ſymptomata non niſi crebriori narium emunctione mitigari poterant; & ſub tempeſtate ſerena, ſimul tamen ventoſa ac frigida gravius infeſtabant, quam cœlo exiſtente pluvioſo.

Languentis igitur adpetitus vigorem inſtauraturus, & alvinæ excretionis ſucceſſum adjuturus, præter pulveres temperantes, blanda laxantia, atque venæſectiones, acidulis uti cœpit Pyrmontanis, & ſubinde Egranis: & licet hæ ante binos annos cum lacte caprino potæ, vertiginem reliquerint, quæ hauſtis Sedlicenſibus, tuſaque vena, prorſus ceſſavit; attamen ægroto quoad reliqua ſymptomata inſigne tulerunt ſolamen. Tandem vero menſe præſentis anni Majo accidit, ut in febrem continuam, cum atrociſſima capitis dextri hemicrania ſtipatam delaberetur; quæ cum febris incremento invaleſcebat; & quotidie hora matutina nona invadebat, duodecima acutiſſimum dolorem inferebat, & pomeridiana tertia remittebat. Accedebant præterea in artubus ejuſdem lateris, ſpaſmodici motus, cum levi mentis perturbatione, totiuſque lateris refrigeratione conjuncti: quæ cuncta ſymptomata, cum decreſcente febre mitigabantur, ac denique larga ſolvebantur diaphoreſi.

Abhinc deſiderato a priſtinis moleſtiis gaudet otio; nec illis, niſi leviſſimis, atque vix notabilibus, ſub tempeſtate inimica, adficitur. Videtur igitur jam rectiſſime valere; & ad præſervandum penitus morbum, pulveribus ſalinis præcipitantibus utitur; diætæque regulas curatius obſervat. Cœna ipſi eſt prandio liberalior; ſub qua hauſtus vini generoſi ſumtus, majus fert emolumentum: quam ſi inter prandium

ca-

capiatur. Potui ordinario inſervit cereviſia Martisburgenſis. Ceterum pulſus eſt durus, alvus paululum ſegnis, urina naturalis, & tranſpiratio horis matutinis bene ſuccedit: ſed ſomnus obſervatur interruptus, ac inquietus.

Epicriſis cum conſilio.

EX præmiſſa morbi hiſtoria, multa animadvertere licet momenta, quę morborum chronicorum pathologiæ magnam fœnerantur lucem. Namque notari primum meretur ægrotantem noſtrum parentibus valetudinariis, & præſertim matre, arthritide vaga ſcorbutica, & inſultibus apoplecticis diu vexata, fuiſſe natum. Hinc enim factum eſſe videtur, ut ille non modo ſuccos acres, ſerumque impurum, verum quoque nervoſum genus valde debile, ex utero quaſi materno ſibimet contraxerit, ac obtinuerit; & hinc a prima ſtatim infantia, ob ſeri impuri nativam veluti in partibus glanduloſis agnationem, catharris variis, ſerique deſtillationibus laboraverit. Verum nulli fere deprehenduntur morbi, qui tam ægram admittant curationem, omnemque fere remediorum vim reſpuant, quam illi, qui vitiata per hæreditariam diſpoſitionem tam fluidarum, quam ſolidarum partium temperie nituntur. Et inde præclarum reſultat axioma, quod, cum cognitio morborum, quibus parentes laborarunt, in dijudicandis æque ac ſanandis morbis chronicis, inſignioris ſit uſus, omnem medicum de ea ſibimet comparanda, ante omnia eſſe oportere ſolicitum.

Æque notabile eſt, poſt inſequutam capitis tineam, evanuiſſe protinus catharrales adfectiones; quoniam ſcilicet, ſero illo impuro viſcidoque, ad unum locum compulſo, ac quaſi concentrato; reliquæ partes ab ejus copia liberantur. Exinde patet, unam eandemque cauſſam pro varia locorum, quæ occupavit, ratione, diverſas inducere ægritudines. Atque ſic planiſſime perſpici poterit ratio, cur cohibito tandem ſeri impuri per ulcuſcula capitis effluxu, illud magis ad interiores ac membranaceas partes, maxime narium decubuerit, haſque graviter vellicando, horrendos capitis dolores, moleſta ſternutamenta, & copioſum acrioris lymphæ ſtillicidium progeneraverit.

Docet porro hæc obſervatio, morbos hæreditarios, per ſtatos circuitus plerumque recrudeſcere. Hi vero in noſtro ægrotante atrocioribus capitis ac oculorum tormentis, ſe potiſſimum exſeruerunt: quæ præſertim in regione ſinuum, quos frontale os ſupra oculorum orbitas format, tyrannidem exercuerunt. Dependent ejuſmodi dolores a ſæpius memorato ſero, acri, viſcidoque; tunicam illorum ſinuum internam, nervoſam, ac pituitariam obſidente; & ab aeris mutatione, flantibuſque præſertim ventis aquilonaribus, admodum exacerbantur; nonque prius ceſſant, quam procurato illius ſeri per nares exitu.

Attentione non minus dignum eſt, illos adfectus, quos copia ſeri, in parte quadam ſtagnantis fovet, mitigari, quin curari etiam poſſe, per univerſalem totius corporis ſudorem, qui ſæpius omnino arrodit, ac excoriat. Et hinc adparet, quam ingentem acrimoniam humores concipere poſſint, in iis maxime ſubjectis, quæ a primis incunabulis malignos ac impuros obtinuerunt ſuccos.

Confirmat etiam caſus noſter, quantæ utilitatis ſint ſanguinis miſſiones, & aquarum mineralium, inque iis Egranarum uſus. Certa enim fide affeverare poſſum, in hæreditariis, iiſque morboſis diſpoſitionibus tam mitigandis, quam a graviori periculo præcavendis, non præſtantiorem eſſe medicationem, quam quæ per fontes ſoterios, conjuncto recto rerum non naturalium, motus corporis, eorumque remediorum, quæ ſalutares per alvum, ſudorem, ac urinam promovent excretiones, uſu inſtituitur.

Nec ſilentio prætermittendum eſt, paroxyſmos ac dolores cephalalgicos in noſtro ſubjecto a refrigeratione extremo-

morum, ingenti corporis languore, & alvi obſtructione incepiſſe: utpote quod momentum, in omnibus morborum generibus, quæ ſpaſmodicis motibus complicantur, & humores a ſuperficie corporis ad partes compellunt interiores, adnotare licet.

Denique regulæ inſtar perpetuæ tenere oportet, quod ea ſymptomata, quæ partem quandam frequentius exagitarunt, licet, adhibita convenienti medicatione, penitus diuque conquieverint, nihilominus accedentibus forſan aliis morbis, maxime febrilibus, mox veluti reſuſcitata, iterum jungantur. Sic in noſtro caſu febri continuæ protinus ſupervenerunt hemicranici dolores; qui febriles motus utique reddunt & acerbiores, & moleſtiores.

Quæ cum ita ſint, & a me deſideratum fuerit, ut viam potiſſimum monſtrarem, qua ægrotus ab ulteriori mali recurſu præcaveri poſſit: commendavi acidulas Selteranas, cum lacte aſinino, ſequentem in modum potandas. Sumto ſcilicet veſperi laxante, quod ex magneſiæ albæ drachma una, & ſalis Epſonenſis drachmis duabus concinnatur, ut ſequenti mane dictorum fontium, quantum lagæna dimidia capit, tepefactarum ſorberet; ſequentibus vero diebus aquas iſtas, binis partibus cum una lactis aſinini permixtas, lagæna, qua ad continendas aquas Tœnſtadienſes utimur, exceptas, & intra aquam ferventem tepefactas, pondere unius libræ hauriret, ſuaſi: qua potatione per tres hebdomades continuata, iterari dictum laxans, tumque finiri curationem imperavi.

Interim ſi ſub hoc fontium uſu, alvi forſan ſegnities acceſſerit; huic ut mannæ in iiſdem fontibus ſolutæ binis unciis obviam eatur; quavis inſuper veſpera corpus moderate moveatur; & in vicem cereviſiæ pro potu ordinario ſequens adhibeatur decoctum, juſſi: Recipe radicum ſcorzoneræ, ſarſaparillæ ana uncias quatuor, glyzirrhizæ, cichorei, fœniculi ana uncias duas. M. F. ſpecies, quarum binæ unciæ cum tribus aquæ menſuris per horam dimidiam decoctæ, conjuncto vini Burgundiaci hauſtu, potentur. Non minus mixturæ ex eſſentia corticum aurantiorum, ac gentianæ rubræ, æquali pondere permixtæ quadraginta, aut Elixirii balſamici octoginta guttas, ſub epulis ex ultimo hauſtu capiendas ordinavi. Denique contra capitis dolores, ſi forſan reciderint, externe fronti ac temporibus adplicandum ſuaſi balſamum meum vitæ; & ſub eorum acerbitate, ut alvus, ſumtis in hunc finem veſperi drachmis duabus ſalis Anglicani, mane vero quatuordecim pilularum mearum balſamicarum, ſervetur aperta, injunxi.

CASUS CXXVI.

De affectu arthritico vago ſæpius recrudeſcente.

Vir quidam fere ſexagenarius, ob varias refrigerationes ac fatigationes corporis, quibus olim ſub itineribus vi muneris ſæpius inſtituendis obnoxius fuit, per viginti jam annos arthritide vaga ſcorbutica laboravit. Mitiores tamen ſemper fuerunt hi dolores, maxime ſi ſub iſtis corpus in quiete, vel in lecto decumbens, vel ſellæ inſidens conſervavit; neque tum ardorem, nec ſitim præternaturalem ſenſit. Hæc articulorum tormenta, aliquot abhinc annis in pleuritidis ſpuriæ forma latus ſiniſtrum divexarunt; ſed adhibitis convenientibus medicinis, ac emplaſtris ſedata, huc uſque ſiluerunt. Sub hujus demum anni auſpiciis ex improviſo atroces in dextrum latus irruerunt dolores, ægrum lecto affigentes, & non modo ob conjunctos vomitus calculum renalem mentiebantur, verum etiam ob accedentem inſigniorem corporis contabeſcentiam, febris lentæ ſuſpicionem movebant. His conſopitis, iter rurſus erat faciendum; in quo cum rapidiori curſu veheretur, recurrebant dicti lateris dextri dolores tanta vehementia, ut interrupto itinere, lectum petere cogeretur. Et convenienti methodo hæ moleſtiæ iterum conquieſcebant; at relinquebant tenſivum dolorem, qui mox dextrum, mox ſiniſtrum

la-

latus occupans, poſt incurvatum ſcribendi cauſſa corporis ſitum atrocior urgebat; ab obambulatione vero, aut quietiori intra lectum decubitu prorſus ſolvebatur.

Menſe Julio, peracto iterum itinere, articularis recidebat morbus, totumque fere corpus, magnis tormentis diſtorquebat cum inſigni carnoſæ illius ſubſtantiæ conſumtione: atque vix mitigato hoc paroxyſmo, præter conſuetudinem novus ſuccedebat, longe atrocior, cumque tenſivis dextri lateris doloribus ſtipatus. Hoc quoque poſt longum tempus levato, Octobri menſe ex vena in ſiniſtro pede tuſa,cruor larga detrahebatur copia,floridus,& multo ſero permixtus:quo facto,ingens ſequebatur humorum ebullitio, ut aliquot noctes inſomnes transfigere teneretur. Per novem vero noviſſimos dies ſomno rurſus tranquillo fruitur; & ciborum integra gaudet appetentia. Interim nec ſæpe memorata illa dextri lateris tenſio penitus ceſſavit; nec vires, nec corpus priſtina ceperunt incrementa: quod fere non miratur æger, cum noviſſimo anno, nullum plane ab arthriticis doloribus, ſub vario morbi genere ſibi invicem preſſo pede ſuccedentibus fuerit otium, hiſque ſemper depaſcens calor, metum febris lentæ injiciens ſupervenerit.

Medicus quidam accuſavit renis dextri exulcerationem, niſi inveteratam, ſaltem incipientem: verum æger calculum huic ſententiæ hactenus addere recuſavit. Namque dolor in dextro latere nec perpetuus, nec fixus eſt; ſed corpore probe calefacto evaneſcit, &, licet levior, ad ſiniſtrum latus tranſit: ex utroque vero laterum non raro ad os ſacrum, & femora decumbit, malumque format iſchiadicum. Neque hunc dolorem ex concuſſione corporis ſub vectione celeriori exacerbari ſenſit; & denique putat, futurum eſſe, ut vehementioribus agitaretur moleſtiis, ſi renum ſubeſſet ulcus.

Quare anceps fere hæret, cui potiſſimum cauſſæ dictum in latere dextro adſcribat ſymptoma: mox enim, ſcorbuticam ſaburram dicto lateri firmius impactam, dolorem iſtum excitare credit: mox ſuſpicatur calculum renalem. Licet enim nunquam excreverit lapillos: attamen poſt uſum pulveris cujuſdam lithontriptici, materiam matulæ adhæſiſſe deprehendit, quæ jamjam inſtar argillæ flava cernitur. Mox porro ſibimet imaginatur, deſtructam a ſuccis eſſe vim digeſtivam, & inde generari chylum minus ſpirituoſum: qui cauſſa eſſet contabeſcentiæ: ſed cum alvus probe ſuo fungatur officio, nec indigeſti excernantur cibi, ab hac quoque recedit opinione. Quicquid vero ſit, tuum, Vir Experientiſſime, flagitat conſilium: quo & corporis decremento ac maciei ſuccurrere, & ab arthriticis inſultibus, ipſoque, ſi præſto fuerit, calculo ſe præcavere, ac ſublevare queat.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Corporis totius languor, & contabeſcentia, arthritis vaga, pleuritis ſpuria, podagra, dolores tenſivi in regione dextri renis, ac reliqua cuncta, quæ virum ſpectatiſſimum immaniter tractarunt, ſymptomata, unicum agnoſcunt fundamentum, quod in diatheſi humorum, atque lymphæ ſcorbutica potiſſimum latere videtur. Perpetuæ enim eſt obſervationis, quod, ſi vitales ac nutritii ſucci a blanda & naturali temperie receſſerunt, & partibus ſalinis, ſulphureis, aliiſque excrementitiis imbuti ſcatent, omnis & nutritio, & vigor cunctarum ſenſim imminuatur partium. Neque vero ex iis, quæ ægrum infeſtant, ægritudinibus exitium adhuc metuendum eſſe credo; nec ullæ febris lentæ, vel ulcerationis renum aut veſicæ notæ exinde adparent: ſed tenſivus ille dextri lateris dolor, qui tantum infert metum, a materia acri arthritica, mox ad tunicas inteſtinorum nerveas, mox ad renes atque veſicam decumbente, atque cum urina excreta, natales ſuos mutuatur.

Quare ſi ſpectemus curationem; hujus cardo in eo conſiſtit, ut humores a ſordibus ac impuritatibus ipſis inhærentibus prorſus liberemus. Quod quidem opus, cum arthritica ſcorbuticaque ſaburra, in-

inſtar fermenti, altas jam egiſſe videatur radices, perarduum ac difficile eſt: experientia tamen fultus, minime dubito, quin ope diæteticorum medicaminum non minus, ac pharmacorum convenientium & roborantium & corrigentium, in noſtro ægrotante, votis ſimus potituri. Atque hunc in finem primum cereviſiæ uſum valde improbo, ejuſque in vicem potius commendo ſequens decoctum: Recipe radicis ſcorzoneræ, ſarſaparillæ, raſuræ cornu cervi ana uncias quatuor, cichorei, glyzirrhizæ, chinæ ana unciam, ſeminis fœniculi unciam ſemis. M. Conc. D. S. ſpecies, quarum duæ unciæ ex tribus aquæ menſuris ſunt decoquendæ.

Deinceps hortor, ut ex vena in pede ſcisſa, bis quotannis ſanguis mittatur, non quidem tam larga, uti ſuevit, quantitate: quippe qua vires corporis franguntur, robur ventriculi ac inteſtinorum labefactatur, & tranſpirationis ſalutare negotium retardatur: ſed ſufficiet, quatuor vel quinque cruoris detrahere uncias. Tum quoque vivendi rectam ſervare oportet rationem; & ex cibis, omnes ſalitos, acidos, flatulentos, poma, & omne placentarum genus evitare; contra frequentius juſculis, quæ ex carne vitulina, vel gallinacea, cum radicibus petroſelini, apii, atque graminis coquuntur, veſci: cœna parciori uti, & ſub prandio vinum vetus Rhenanum parce potare; nec non corpus moderate exercere conveniet.

Ex pharmacis bina duntaxat propono; quorum unum eſt pulvis præcipitans, alterum Elixir meum viſcerale balſamicum. Illum, qui acrimoniam temperat, & blandum promovet ſudorem, pondere duorum ſcrupulorum alternis veſperis ex commendato decocto; hoc vero ad quinquaginta guttas ſub epulis aſſumere expediet. Et his denique uſurpatis, adventante vere uſus vel aquarum mineralium, vel ſeri lactis, vel ipſius lactis, præſtantiſſimum feret auxilium.

CASUS CXXVII.

De præſervandis doloribus arthriticis.

Flagitavit quondam meam opem vir quidam generoſus, atque petiit, ut explorata illius valetudine, de hac tuenda, & a gravioribus periculis vindicanda, meam exponerem mentem. Ponderatis igitur cunctis, quæ attendi merentur, momentis, deprehendi ipſum eſſe ſanguineo-cholerici, habitus corporis tenerioris ac ſtrictioris, ad alvi ac ſudoris excretiones valde proclivem facilemque, ſimul vero in graviores animi pariter ac corporis commotiones, dolores quoque, & acutas febres inſigniter pronum. Notatu ſubinde dignum eſt, quod per naturalem diſpoſitionem æque ac varios diætæ exceſſus ac errores digeſtivam ventriculi vim valde imbecillam obtinuerit; & ideo, poſt leviſſimum diætæ vitium, multæ cruditates acidæ, viſcidæ ac bilioſæ in primis cumulari ſoleant regionibus. Hinc porro vitales ſucci ſalibus peregrinis, acribus, ſcorbuticis, tartareiſque referti videntur; quorum fixiora atque craſſiora per urinam in forma ſabuli excernuntur; ſubtiliora vero ac volatiliora ad externos artus eorumque juncturas deponuntur. Ab his itaque articularis morbus, cum ardore ruboreque affectarum partium; ab illis autem nephritici dolores, quorum facilis in calculum renalem eſt tranſitus, excitantur: quæ ſymptomata autumnali ac hyemali tempeſtate, acerbiora potiſſimum ſunt, ingentemque corporis languorem relinquunt.

Quæ cum ita ſint, facile patet, horum vitiorum curationem vel præſervationem aggreſſuro, binas proxime indicationes eſſe obſervandas, nimirum, ut vim ſtomachi digeſtivam reſtituat, ac novum cruditatum in prima officina proventum impediat; deinceps ipſam humorum maſſam depurare, & ipſi inhærentia ſalia, veram arthritidis materiam, per congrua emunctoria e corpore

proſcribere ſtudeat. Hiſce ſatisfacturus ſcopis, commendo primum venæſectionem; quæ, cum æger ſit ſanguineus, vaſa cruore turgida præ ſe gerat, & ad humorum ebullitiones, circa æquinoctia potiſſimum valde proclivis obſervetur, bis utique quotannis, Martio nimirum & Septembri menſibus, detractis ſex vel octo cruoris unciis, in pede eſt inſtituenda. Atque circa hoc tempus ſtudioſe frigus a corpore arcere, cibiſque nec nimiis, nec coctu difficilioribus uti oportebit.

Poſt ſingulam ſubinde phlebotomiam, ſuadeo, ut per quatuordecim circiter dies, alternis veſperis pilularum balſamicarum, ad Becheri, Stahlii, vel noſtram mentem confectarum quindecim deglutiantur; ſequentique mane ſalis mei aperitivi drachma una ex aqua vino nupta capiatur, hauſtis deſuper aliquot infuſi theiformis vaſculis. Idem hoc infuſum, diebus ab uſu pilularum vacuis, in lecto cum regimine diaphoretico ſorbere præſtabit: nec alienum erit, dictis pilulis & ſale aperitivo, extra hanc quoque curationem, quovis decimo uti die. Ad roborandum porro ventriculum, flatus diſcutiendos, & acrimoniam temperandam, præclaram opem exſerit Elixir ſtomachale, quod ex extractis amaris, abſynthii, centaurii minoris, gentianæ, corticibus aurantiorum recentibus, ſale tartari, myrrha, & vino Hungarico apparatur: & bis terve ſingula hebdomade vel ex aqua vino permixta, vel ea, quæ ex ceraſis nigris diſtillatur, ad guttas quinquaginta aſſumi poteſt.

Ut vero ſalia ſcorbutica edulcorentur, & a ſanguinis maſſa ſeparentur; de potu ante omnia convenienti ſoliciti debemus eſſe, cujus vices æſtivo tempore decoctum appropriatum, at hyemali cereviſia bonæ notę, veluti eſt Wuthnauenſis, vel Eulenburgenſis, commode explebit. Tum quoque eidem ſcopo ſerum lactis caprini inſerviet, quod ex dicto lacte, ad lenem ignem decocto, & additis ſucci citri, ac naſturtii aliquot cochlearibus percolato conficitur; & menſibus æſtivis, Majo vel Junio, curæ loco, ſorbendo ſingulo mane illius tepefacti menſuram dimidiam, uſurpari debet, conjuncto dicti Elixirii ſub epulis uſu. Ex aquis mineralibus præſenti affectioni non erunt convenientiores ullæ quam Selteranæ: quas etiam cum lacte caprillo maritatas, quantitate menſuræ unius mane ſorbillare, & quovis tertio die laxans ex manna, rhabarbaroque confectum interponere juvabit. Præterea in temperandis ſalibus ſcorbuticis, & demulcenda bile acri excellentiſſimam utilitatem pollicetur dictum ſal aperitivum, ſi circa ſomni tempus ex hauſtu decocti commendati interdum capiatur.

Ceterum, quum in ſecundanda remediorum virtute, nihil eſt fructuoſius recto vivendi genere; huic exacte ſtudendum erit. In primis cœna ſit parcior, nec niſi forte juſculis, aut ovis ſorbilibus ſub ea veſcatur æger: inter prandium evitentur cibi ſaliti, nimiis aromatibus conditi, fructus, acetaria, & cuncta, quæ fermentativum in ſtomacho augent motum. Seligantur potius coctu faciliores, ex quibus juſcula cum ſpinachia, acetoſa, aſparago, naſturtio, ac cancris contuſis parata, palmam obtinent. Quicunque vero comedantur cibi, probe maſticandi ſunt; quoniam tali ratione facilius concoquuntur, ac laudabiliorem progenerant chylum. Potuum porro recta habenda eſt ratio; ſpirituoſiores enim ac vina calidiora ſedulo fugere decet: interim per hyemem vino Hungarico, æſtivo autem tempore, Moſellano uti licebit.

Proinde corporis non omittenda eſt exercitatio; eaque, quocunque fiat modo, nunquam ſtatim a paſtu, ſed optime matutinis horis inſtituenda; ea cautione, ne ſub inimico fiat cœlo, nec ab ea frigidus hauriatur potus. Hanc ſane iterum iterumque commendo; quoniam ex illius intermiſſione labefactatur digeſtio, cruditates in ventriculo generantur, & via ad hypochondriacam paſſionem panditur. Atque tan-

tandem animus quoque a mœrore, ac nimiis meditationibus vacuus, in perpetua tranquillitate conſervari, & grato conſortio erigi debet; non neglecta corporis ſufficienti quiete. Quæ ſi obſervetur rite, non dubium eſt, quin in reſtituenda, tuendaque ſanitate, egregium operæ factura ſint pretium.

CASUS CXXVIII.

De affectu arthritico cum peculiari manuum calloſitate.

MAtrona quatuor & quinquaginta annorum, temperamenti cholerico-melancholici, ab eo tempore, quo per ætatis rationem menſtrua ceſſarunt, non obſtante in horum locum ſubſtituta phlebotomia annua, variis ſymptomatibus, nimirum doloribus capitis, adpetitus vitiis, pathematibus hypochondriacis, preſſorio & inflativo ſiniſtri hypochondrii dolore, inflatione ventriculi, a paſtu potiſſimum, cum inſigni præcordiorum anxietate, & ſudore frigido adfligente fuit conflictata. Non minus tormentis a calculo illatis vexata, & ab his liberata, arthriticis manuum, pedum, dorſi ac oſſis ſacri doloribus cruciari cœpit; eo moleſtioribus, quum ſimul hernia, & ani procidentia corriperetur, & adhuc laboret. Articularis morbus cum increſcente luna plerumque incipit, cum digitorum dolore, ac torpore paralytodeo, atque callo utriuſque manus volam, conjuncto vehementi pruritu, obſidente, qui primum colore reliquam cutim æquat, accedente vero plenilunio, in nigram ac corneam fere mutatur ſubſtantiam. Hæc poſt lunæ plenitudinem, in fiſſuras dividitur, atque tophaceam fundit materiam, qualem nodoſa exhibet podagra. Tum cutis furfurum inſtar ſecedit, tophuſque corneus evaneſcit: donec increſcente rurſus luna, eadem repetatur ſcena.

Quare medici cujuſdam opem imploravit, qui datis interne medicinis diaphoreticis, diureticis, eſſentiis, decoctiſque lignorum, pulveribus antiſpaſmodicis, pilulisque purgantibus, ac balſamicis, extrinſecus vero adhibitis unguentis diſcutientibus, nervinisque id quidem effecit, ut cornea illa ſubſtantia manus desereret; ſed tormenta arthritica contumaciter inhærebant. Tandem, elapſo circiter anni quadrante, incidebat in febrem intermittentem, cum purpura rubra conjunctam; ſub qua ſingulo mane lenem ſudorem paſſa, a cunctis doloribus immunis fuit, & rectiſſime valuit. Verum, cum hac febre ſuperata, & articularis morbus, & nodoſi manuum calli revertantur; noſtrum petiit conſilium.

Epicriſis.

ACcuratior hujus morbi delineatio ferax eſt utiliſſimis obſervationibus, quas paullo exactius hoc loco perpendere, ab inſtituto noſtro haud alienum putamus.

Certa atque indubia conſtat experientia, fœminis, ſi quinquageſimum annum exceſſerint, ceſſante menſtrua purgatione per uterum, cum variis, potiſſimumque chronicis paſſionibus conflictandum eſſe; quibus eo facilius obnoxiæ fiunt, ſi otio indulgent, laute vivunt, parum liquidi aſſumunt, & quod maximum, ſi aſſiduo mœrore animum excruciant. Tunc enim facillime incidunt in affectus hypochondriaco-ſpaſmodicos, qui vulgo, ſed perperam uteri vitio adſcribi ſolent. Sæpius etiam malum ſcorbuticum, & cachecticum, vel dolores arthritici, aut calculoſi fœminas male habent, quibus provectior ætas hanc uterinam abſtulit purgationem. Quarum calamitatum cauſſa haud aliunde nobis petenda videtur, quam ab exuberante humorum copia, nimiaque ſanguinis ſpiſſitudine, quæ tardiori facto humorum circuitu, abdominis viſceribus labem affricat, eorumque infarctibus, & obſtructionibus, mirifice patrocinatur. Quando enim cunctatior eſt ſanguinis per abdominis viſcera progreſſus, non ſolum ſecretio ſalivalis lim-

phæ, in pancreate & glandulis inteſtinalibus, quæ chylo conficiendo plurimum ſervit, vitiatur, ſed etiam ampliſſimo hepatis viſcere male affecto, utiliſſima bilis ſecretio depravatur, vel minuitur. Hinc vero ilias malorum pullulat, quæ potiſſimum in ventriculo, ac inteſtinis ſcenam ſuam adornant, ea producendo ſymptomata, quæ hypochondriorum vitio imputantur.

Multoties & pluriſariam animadvertimus, fœminas, quibus ætatis ratio menſtruam ſanguinis rejectionem abalienavit, doloribus ex calculo infeſtari, a quibus tamen antea, vigente hoc fluxu, fuerunt immunes; vel horum loco ſævis artuum doloribus corripi. Nam quæ ejuſmodi in ſtatu collocatæ ſunt fœminæ, in iis potiſſimum ob deficientem laudabilis bilis copiam, ingens fit intra primas vias acidarum eruditatum proventus; quæ ſi integræ, ac immutatæ deferuntur ad ſanguinem, calculoſæ ac tartareæ concretioni cauſſam, & occaſionem ſubminiſtrant. Salia autem hæc fixiora, tartarea, humoribus intime conſociata, quando cum urina non evehuntur, ſed motu inteſtino agitata, ſubtiliora evadunt, exquiſite ſentientes membranas, ac ligamenta, quibus artus vinciuntur, occupant: unde haud inſolens, nec inconſuetum eſt, calculum reſolvi in arthritidem: & hanc rurſus tranſire in calculum. Non eſt igitur, quod miremur, ſi in ægrotante noſtra eaſdem nocentis materiæ translationes obſervamus.

Valde notabilis etiam hoc in caſu eſt callus utriuſque manus volam obſidens, qui ſub materiam tartaream, tophoque ſimilem exſtillavit; manifeſto utique indicio, ſerum ſanguinis glutinoſum, ſalibuſque tartareis refertum, fortiori motu ad externas partes relegatum, atque inprimis defixum fuiſſe in volis manuum, ob tendines copioſos, qui hiſce in partibus deprehenduntur.

Illud etiam animadverſione dignum eſt, quod febre tertiana ſuborta, artuum dolores, cum calli generatione penitus exſpiraverint. Frequens enim ſudor, qui deſæviente febris paroxyſmo, largiter fluere conſuevit, humorum maſſam a ſordibus ſalino-ſulphureis egregie repurgavit. Reverſi autem ſunt artuum dolores, febre pravis forſan artificiis cohibita; cujus rei frequens ejus reditus haud levem nobis facit ſuſpicionem. Ego ſane ſic ſentio; ad ſolvendos viſcerum infarctus, ad vitiatas humorum ſecretiones redintegrandas, imo ad anteveniendas chronicarum paſſionum origines, magnum in febrili motu poſitum eſſe præſidium: ſi nimirum certis diſtinctus ſit intervallis: quippe cujus beneficio, & vaſa obſtructa reſerari, & viſcidi humores diſſolvi, omniſque generis excretiones reſtitui poſſunt; præſertim, ſi medicus in id ſedulo incumbat, ut ſaluberrimum hunc motum convenientibus remediis ſalinis, ac ſtimulantibus, debitoque regimine adjuvet. Licet autem hinc intelligere, quam male ægris conſulant, qui hujus motus febrilis beneficio nec uti, nec illud in corporis ſalutem vertere ſciunt; in eo unice occupati, ut male feriatis artificiis hos motus ſupprimant.

Ceterum ad hujus mali ſanationem, vix aliud quidquam magis conducere exiſtimamus, quam fontes medicatos, inprimis autem magnam ſpem ac fiduciam ponimus in interno thermarum Carolinarum, & externo Toepliceniſium uſu, cum decenti regimine inſtituendo. Dici enim vix poteſt, quanta vis inſit aquis mineralibus, tam interne, quam externe uſurpatis, ad eradicandas chronicas paſſiones, quarum pertinacia, maxima ex parte, inveteratis viſcerum obſtructionibus fovetur; quod frequenti & attenta obſervatione nobis innotuit.

CA.

CASUS CXXIX.

De malo arthritico ſcorbutico.

Vir quatuor ultra quinquaginta annorum, temperamenti ſanguineo-melancholici, debilioris ac ſenſibilioris conſtitutionis, vitæ ſine motu deſidi, nimiiſque lucubrationibus addictus, per longum tempus ex tuſſi ſicca inſignes percepit moleſtias: quæ vero ab acrimonia lymphæ derivata, & uſu remediorum hanc demulcentium ita ſenſim imminuta eſt, ut jamjam non niſi mitiſſime adfligat. Præter omnem vero opinionem ſubito accedebant dolores, primum in latus ſiniſtrum, atque dorſum irruentes; & paullo poſt, adhibito forſan pediluvio, pedis ſiniſtri ſuram tanta vehementia obſidentes, ut pedibus abſque exquiſitiori ſenſu inniti haud potuerit. Habebantur hæc dolorum, magis magiſque invaleſcentium tormenta pro podagricis; maxime, cum eadem ratione tribus abhinc annis ægrum infeſtaverant; attamen ope convenientium remediorum e pedibus tandem profligabantur. Verum recrudeſcebant moleſtiſſimæ lateris ſiniſtri puncturæ, ad dorſum uſque excurrentes; &, fruſtra uſurpatis varii generis anti-hypocondriacis, ſedativis, ac carminativis medicinis, nec non pilulis balſamicis, atque ſale aperitivo Hoffmanni, ad hunc uſque diem, licet per intervalla duntaxat, maximeque ſub fortiori obambulatione, vel celeriori ſitus corporis in lecto mutatione, adfligunt. Noviſſime hæc, ſed in caſſum inſtituta fuit medicatio: Mane ſorbillabat æger infuſum theiforme, ex veronica, china, ſcorzonera & ſarſaparilla confectum; & cum eo mane non minus ac hora quarta pomeridiana quadraginta guttas mixturæ adſumebat; cujus hæc erat formula: Recipe ſpiritus carminativi de tribus, liquoris anodyni Hoffmanni ana drachmas duas, tincturæ martis Ludovici, eſſentiæ caſtorei ana drachmam dimidiam, olei chamomillæ veri, guttas ſeptem. M. D, Sub epulis porro utebatur eſſentia corticum aurantiorum; & veſperi capiebat pulverem, qui ſic ſe habebat: Recipe lapidum cancrorum, matris perlarum, pulveris lumbricorum, ſuccini, ana drachmam ſemis, corticum aurantiorum, ſalis abſynthii, radicis ari ana ſcrupulos duos, olei macis, cinamomi ana guttas ſex. M. D. Procurarunt quidem hæc medicamenta longiora dolorum intervalla; illos vero prorſus tollere, haud valuerunt: licet ceterum integra ciborum adpetentia, ſomno placidiori, alveoque ſatis libera gaudeat; at ſanguis, qui ex tuſa more ſolito pronuper in pede vena detractus fuit, ater ſeroque privatus adparuit.

CONSULTATIO.

Morbus, quo cum conflictatur vir doctiſſimus, omni procul dubio hypochondriaci, ex vita motus experti, multiſque mentis laboribus contracti, & noviſſime in arthritico ſcorbuticum mutati nomen tuetur. Neque enim rarum eſt, quod in malo hypocondriaco ſcorbutico, ſerum acre, impurum; vernali potiſſimum tempore, & ſalutari conſilio, ad externas nervoſas partes compellatur: quod in præſenti caſu ad tunicam, quæ pectus inveſtit, pleuram, & externarum partium membranas decumbens, harum rheumaticas ingeneravit affectiones. Quamvis itaque remedia, in paſſione hypochondriaca, & primarum viarum vitiis, non contemnendæ ſint virtutis: attamen non miror, ea in præſenti caſu votis neutiquam feciſſe ſatis; ſiquidem affectus arthritico-rheumatici diluentibus potius, humorum acrimoniam temperantibus, blandis diaphoreticis, & temperato regimine expugnari debent.

Hac intentione in vicem cereviſiæ pro potu ordinario commendo decoctum, ex radicis ſcorzoneræ, ſarſaparillæ, raſuræ cornu cervi ana uncia, ſeminiſque fœniculi drachma una, cum tribus aquæ menſuris per integram horam, in vaſe probe clauſo decoctis parandum. Ex hoc hora quinta pomeridiana, atque veſperi circa

ſomni tempus, drachmam unam ſequentis aſſumere expediet pulveris: Recipe lapidum cancrorum, ceruſſæ antimonii, matris perlarum, cornu cervi philoſophice præparati ana drachmas duas, nitri depurati ſcrupulos duos, cinnabaris nativæ drachmam dimidiam, pulveris caſtorei grana duodecim. M. D. Præterea mane capiantur ex aqua ceraſorum nigrorum quinquaginta guttæ mixturæ, quæ hunc in modum concinnatur: Recipe eſſentiæ ſcordii bene ſaturatæ, liquoris noſtri anodyno-mineralis ana drachmas duas, tincturæ antimonii acris guttas 30. M. D. Hac ſumta hauriantur quædam vaſcula decocti ſupra citati tepefacti; & lenis ſudor expectetur. Eadem mixtura tuſſi quoque, ſi recruduerit vehementior, conſopiendæ adprime inſerviet, ſi extracti croci grana duo, oleique aniſi guttulæ binæ ipſi addantur: & alvi denique obſtructio clyſterum domeſticorum infuſione commode reſerabitur. Ceterum de convenienti victu nihil monebo; non dubitans, fore, ut a præſentibus ſufficienter inculcetur medicis: id vero unicum adhuc addam, quod ſicuti in expugnandis penitus chronicis affectibus circumſpectus aquarum thermalium uſus omnibus remediorum generibus, palmam longiſſime eripiat: ita ad præſentem funditus tollendum non opportuniores ſint, quam Carolinæ, præſertim illæ, quæ a molendino nomen habent, adventante vere, ſub convenienti regimine potandæ.

CASUS CXXX.

De arthritide lumbari.

Vir ſeptem & quadraginta annos natus, juventutis ſuæ anno decimo ſeptimo, poſt ingurgitatam aliquando, cœlo exiſtente fervidiori, calenti commotoque corpori, cereviſiam, fœdis mox faciei efflореſcentiis contaminatus fuit. Quod vitii genus, variis remediis fruſtra adhibitis, per binos cutim deſœdavit annos, atque tandem ope ſcarificationum, frequenter inſtitutarum ex facie diſparuit. Verum brevi poſt inſignis pruritus dorſum occupavit, &, niſi quovis fere menſe cutim præberet ſcarificandam, moleſtiam creavit intolerabilem: reliqua ſanitate, ſub vitæ genere ſatis mobili, illibata exiſtente. Parum ergo curavit hanc affectionem, & anno ætatis vigeſimo octavo matrimonium contraxit; quo vix inito accidit, ut, dum caput forſan ad terram inclinaret, rigidiſſimus ſpaſmus dorſum prehenderet, illudque ægre poſſet erigi. Nec raro recruduit id incommodum; at ſemper brevi rurſus tempore exſpiravit. Annum ingreſſus trigeſimum octavum, phlebotomiam bis quotannis celebrare cœpit; hancque ſufficientem fore ratus, ſcarificationes intermiſit. Hinc autem factum eſſe videtur, ut elapſis abhinc quatuor annis ingens ſpaſmus ad os ſacrum defigeretur; quo nec ſpinam commode flectere, nec niſi baculo adjutus obambulare valebat. Remiſit ille impoſito ad affectum locum emplaſtro ſaponato Barbette; at elapſo anno majori vehementia recruduit, omnemque corporis motum impedivit; nec adeo curari potuit, quin ſenſus ille rigidus, reſtituta licet corpus movendi facultate, contumaciter inhæreſceret. Hoc tandem anno, menſe Julio inſigniter exacerbatus rediit; & a medico pro ſpaſmo arthritico hæmorrhoidali, ab ægro autem pro dolore iſchiadico habitus fuit. Namque hac vice dolor ad os quoque femoris ſe extendit, quod in dextro latere, cui ineſt malum, intumuit: percipitur etiam ſenſus ſanguinis, inſtar formicarum, per totum pedem diſcurrentis: &, quod notatu dignum eſt, omnes hæ moleſtiæ, ſcarificatis femoribus, vel pedibus, egregie mitigantur. At cum nec ſanguinis ea miſſione, nec decoctis mundificantibus, nec pulveribus antiſpamodicis, nec dicto emplaſtro prorſus tolli poſſit malum: ad Te, Vir Experientiſſime, confugit æger, tuumque flagitat auxilium. Pollet ille ceterum carnoſo valde, ac ſpongioſo corporis habitu; & per noviſſimum tempus, matutinis horis large ſudare ſuevit; nullas vero unquam hæmorrhoidum, nec fluentium, nec cœcarum percepit notas

CON-

CONSILIUM.

AFfectus præter naturam, cujus cauſſa conſultus ſum, ſi dicam nomen, ipſi apprime conveniens, rheumatiſmus, ſeu arthritis lumbaris vocari meretur. Conſuevit nimirum benigna natura, in iis corporibus, quæ ſpongioſa ſunt, pluſque ſanguinis ac humorum, quam par eſt, fovent, horum abundantiam varii generis excretionibus imminuere; quas in junioribus per narium hæmorrhagias, ætate vero provectioribus, per hæmorrhoidalem fluxum fieri conſpicimus. Quod ſi vero hæ cruentæ fluxiones, ob locorum, per quæ contingere debent, inopportunitatem, ac minus rectam diſpoſitionem, haud ſucceſſerint: nihilo tamen minus deprehendimus, humorum affluxum ad eas partes continuare. Denegato igitur exitu, cumulati in iis locis ſucci ſtagnant: nervoſaſque, quæ vicinæ ſunt, regiones graviter afficiunt, vellicant, atque ad ſpaſmos & dolores proritant. Eadem in noſtro caſu contigiſſe, vero eſt ſimillimum; & exploratis cunctis morbi momentis, inducor utique, ut credam, cruorem hic circa lumbares vertebras ſubſtitiſſe, & comprimendo nervoſas, quæ cum oſſe iſchii atque coxendicis per conſenſum communicant, partes, ſpaſmum fixum, ac dolorem per totum dextrum pedem excurrentem peperiſſe.

Has ergo moleſtias, nullis nec ſanguinis miſſionibus, nec aliis, eouſque adhibitis medicaminibus obſecundantes, ut convenienti ratione funditus exſtirpemus; hac potiſſimum medicatione nos voti compotes fieri poſſe exſtimamus. Primum quidem ad potum reſpicere oportet; cui nulla penitus convenit cereviſia: ſed in hujus vicem ſubſtituendum ſuadeo decoctum ſanguinem mundificans, quod grati ſaporis eſt, & ſic concinnatur: Recipe radicis chinæ, ſarſaparillæ, ſcorzoneræ ana uncias quatuor, cichorei, glyzirrhizæ ana unciam unam & ſemis, ſeminis fœniculi drachmas tres. M. F. ſpecies quarum uncia una & dimidia, cum aquæ puræ menſura per horæ dimidium probe coquatur. Deinceps alvi perpetuam conſervare decet libertatem, qua quidem intentione fortiora purgantia, pilulaſque, quæ multam fovent aloen, ob ſanguinis, quas inducunt ebullitiones, ſtudioſe vitare; & potius leni laxante mannato ac rhabarbarino, corpus bis quavis hebdomade purgare expediet; quod ita confici poteſt: Recipe mannæ electæ unciam ſemis, cremoris tartari drachmam unam cum dimidia, rhabarbari pulveriſati drachmam: coque & ſolve leni calore in aquæ communis unciis ſex, colatis adde olei de cedro guttas quinque. M. D. S. potio pro una doſi.

Tum vero hirudinum adplicationem proficuam judico; quæ priuſquam fiat, anum fovere juvabit, vapore, quem decoctum ex lacte, floribus ſambuci, atque chamæmeli paratum emittit, ope ſellæ perforatæ, ipſi aliquoties admiſſo: quo non tantum dolores mitigabuntur, verum etiam ſedales venæ intumeſcent, ut ipſis poſthæc hirundines a perita manu, feliciori ſucceſſu admoveri queant. Harum uſus, ſi non arriſerit, ſanguinis ex vena in pede tuſa factam miſſionem laudo; ea tamen cautione, ne affatim, nec nimis crebro fiat, quoniam illa juſto copioſior, & totius corporis vires, & præſertim robur ventriculi labefactare deprehenditur.

Ad hæc, ſi corpus laxante dicto probe purgatum, ſanguiniſque moles imminuta fuerit; operæ pretium faciet ſuffimigium, quod ex gummi animæ, tacamahacæ, elemi, maſtiches, ſuccini ana uncia, balſamique Peruviani drachmis duabus, groſſiori modo contuſis apparare, & ſic adhibere ſoleo: Ægro ſellæ perforatæ inſidenti, ſupponuntur prunæ candentes, & vapor ex dicto pulvere, ipſis inſperſo, emergens, dorſo cruribuſque admittitur: reliquo corpore probe velato; tum lectum petere, & hauſtis in eo aliquot decocti ſupra commendati, ac tepefacti vaſculis, lenem expectare ſudorem oportet. Cui quoque ſcopo inſerviet pulvis meus be-

nordicus, ſi pondere drachmæ dimidiæ bis quavis hebdomade veſperi aſſumatur. Et denique extrinſecus ad locum dolentem, unguentum nervinum, ad imitationem emplaſtri diaſulphuris Rulandi confectum, adplicari ſuadeo, cujus hæc ſit formula: Recipe florum ſulphuris unciam ſemis, ſalis tartari drachmas duas: fluant in tigillo, fiat maſſa, quæ coquatur in olei olivarum unciis tribus, hyoſciami uncia ſemis, adde olei juniperi, templini, therebinthinæ, camphoræ ana drachmas duas. M. D. Quæ cuncta per tres hebdomades uſurpata, ſi malo profligando nondum ſuffecerint; longa edoctus experientia, internum acidularum Schwalbacenſium, & externum balneorum Lauchſtadienſium uſum commendo; hæcque conſilia, ut proſpera reddat ſummum numen ex animo precor.

CASUS CXXXI.

De malo venereo.

Vir generoſus triginta annorum, temperamenti ſanguineo-melancholici, novem abhinc annis, ex impura venere virulentum ſibimet contraxit ſeminis profluvium: quo per ſalivationem, mercurio extrinſecus illito excitatam curato, tribus poſt annis, ulcus obſedit non colem modo, verum etiam fauces, & ipſam frontem. In hoc rerum ſtatu, variis lignorum decoctis, regimine ob intercedens neceſſarium iter minus rite obſervato, in caſſum adhibitis, redux tandem factus ope mercurii diaphoretici conſanuit. Elapſo ſemeſtri, immanes rurſus in caput & articulos incidere cœperunt dolores, variique nodoſi durique tumores hinc inde obſederunt artus, quorum unus tibiam occupans, inciſus exſtillavit tophaceam amurcam: ſed uſurpatis decoctis, mercurioque diaphoretico, cuncta brevi tempore exſpirarunt incommoda.

Abhinc ſe rectiſſime valere perſuaſus, ex improviſo tumore ſcroti ſcirrhoſo corripitur; quo ope externorum remediorum diſcuſſo, præter opinionem rurſus intumeſcit ſcrotum, & in ſiniſtro latere gravi celeriterque depaſcente ulceratione afficitur, adeo ut ipſius teſticuli ſuppuratio immineret, & elapſis demum duodecim abhinc hebdomadibus, ulcus coaleſceret. Sed brevi poſt ſcrotum in dextro latere eodem modo ulceratur, ac totum fere depaſcitur, ut nudus in conſpectum veniat teſticulus; neque tamen minus jam ſaneſcere videtur.

Ad hæc cum variis per totam hyemem conflictatur ſymptomatibus, quorum hæc potiſſima ſunt: Cunctis artubus ſævus ineſt dolor, oſſium in manibus pedibuſque connexiones, rubore inflammatorio afficiuntur, qui in tumorem elevatus dolere deſinit; in capite artubuſque expullulant tubercula duriora; quorum noviſſimum, in vola manus obortum, cum ſuppurare videretur, lanceola a Chirurgo inciſum, ſaniem fœtidam, materia lardo ſimilis permixtam, larga ploravit quantitate; & ſubtus carie exeſa oſſa oſtendit, ſanationem tamen, utut lentam admittens. Pedes, antea circa veſperam intumeſcentes, a tumore jam liberi ſunt: urina mingitur rubra, ſedimentum cinnabaris inſtar rubicundum, ad matulæ fundum deponens; pulſus fertur mox æqualis, mox juſto celerior, atque debilis; atque cœca vexant hæmorrhoides. Neque tamen minus integra ciborum gaudet adpetentia; ſomnoque, quantum dolorum tormenta permittunt, ſatis tranquillo ac reficiente fruitur: vires quoque ſibimet conſtant, ut, cœlo exiſtente ſereno, obambulare, atque curru vehi queat; ac denique alvus rite reſpondet, ejuſque non raro accedit profluvium. Remedia, quibus hac hyeme uſus fuit, ſunt infuſa theiformia, tinctura metallorum, eſſentia corticum aurantiorum, & pilulæ balſamicæ Hoffmanni: ſed quum nullis ſublevari ſentiat præſidiis, a Tuo, vir illuſtris, conſilio ſolamen expectat, atque anhelat.

CON-

Digitized by Google

CONSILIUM MEDICUM.

Gallicum morbum non leves in viro generoſo egiſſe radices, neque fluidis ſolum, verum ſolidis quoque partibus magnam intuliſse labem, ex communicata mecum hiſtoria ſatis eſt perſpicuum. Quum enim miaſma ac quaſi fermentum venereum non ſtatim ab initio, ſufficientibus hunc in finem remediis, ex humorum maſſa penitus expurgatum, & potius graviora ſymptomata, ope decoctorum, atque mercurii diaphoretici, palliative, uti dicunt, duntaxat conſopita fuerunt: non mirum eſt, ſi illud ſerpſerit profundius, ſævisque doloribus, ac novis ſemper ulceribus repullulaverit. Quamobrem ſi funditus ab eo malo liberari cupit vir generoſus; hac potiſſimum via incedendum eſſe arbitror. Ad alvum primo leniendam, & ſordes craſſiores per illam educendas, hanc laudo potiunculam: Recipe mannæ electæ uncias duas cum dimidia, foliorum ſennæ, rhabarbari Alexandrini ana drachmam ſemis, cremoris tartari, ſalis Epſomenſis ana drachmam unam, coque leni calore in aquæ florum acaciæ unciis quinque; colaturæ adde aquæ cinamomi unciam ſemis, ſyrupi de cichoreo cum rhabarbaro drachmas tres, olei de Cedro guttas duas. M. F. potio. Hanc in binas partes dividere, & primo biduo adſumere oportebit; adeo, ut mane repetitis hauſtibus, interpoſito juſculo avenæ tenuiori, ſorbilletur.

Tum per ſex ſucceſſive dies in uſum vocandum ſuadeo ſequens decoctum: Recipe radicis ſcorzoneræ, chinæ ana uncias duas, ſarſaparillæ electæ uncias quatuor, pimpinellæ unciam unam, ſeminis fœniculi drachmas tres. Conc. Cont. D. S. ſpecies, quarum unciæ binæ, addita mercurii dulcis, in petia ligati, drachma una, cum duabus aquæ menſuris, ad conſumtionem partis dimidiæ coquantur: ſub quavis quinta decoctione, renovando mercurii doſin. Hujus decocti calefacti octo circiter unciæ mane bibantur; & elapſa ab hinc hora, deſcendatur uſque ad umbilicum, in balneum ex aqua tepidiori, cui flores chamæmeli, ac ſambuci, ſacculo incluſi immittantur, paratum. In hoc per tres horæ quadrantes commoratus æger, atque tunc egreſſus, conferat ſe in lectum, & ſorbillata eadem, uti antea, decocti calidioris quantitate, leniter ſudet. Veſperi vero cubitum iturus, capiat ſequentem pulverem: Recipe ceruſſæ antimonii lapidum cancrorum ana drachmas duas, cinnabaris nativæ præparatæ drachmam unam, lactis ſulphuris ſcrupulum unum, olei de cedro guttas ſex. M. F. pulvis div. in ſex doſes.

His per ſex dies uſurpatis, ſupra dictum laxans denuo repetendum; deinceps balneo, decoctoque per ſex iterum dies utendum; ac denique, ſumto laxante, curationem finiendam hortor. Ceterum uti ſemper, ita ſub hac potiſſimum medicatione, rectam vivendi rationem exactius obſervare oportet. Neque enim nimis pinguibus, aut elixis; ſed potius aſſis cibis, aut prunis coctis, aut juſculis, cum naſturtio decoctis veſcendum; &. pro potu ordinario, cui nulla nec cereviſia, nec vinum convenit, decocto, quod ex ſupra dictarum ſpecierum unciis duabus, cum quatuor aquæ menſuris, additis, ſi placuerit, caricis, vel paſſulis paratur, minus ſaturato utendum erit. Quæ rite adhibita, abſque dubio, ſalutarem allatura ſunt effectum; quem Deus reddat felicem, ex animo precor.

CASUS CXXXII.

EXHIBENS CONSILIUM

in

Reliquiis luis venereæ.

Triginta annorum, temperamentique ſanguineo-phlegmatici vir, ante octo circiter annos, poſt nimiam, impuramque venerem in variis corporis locis, mul-

multos paſſus eſt tumores: quorum, regimine diaphoretico diſcuſſorum, quidam in dextra, eaque anteriori tibia remanebat mollior & nocturno tempore, atroces inferens dolores. Uſurpatis variis remediis, decoctis lignorum, & antivenereis, provocatoque ſæpius per vaporem ex ſpiritu vini admiſſum, totius corporis ſudore, tandem evaneſcere quidem videbatur hoc tuberculum: at inſtituto, quinque circiter abhinc annis, ſub ipſa curatione, cœlo exiſtente gelidiſſimo, neceſſario itinere, effloreſcebant rurſus varii hinc inde tumores. Hi nullis fere removeri potuerunt remediis, nec emplaſtris, nec unguentis mercurialibus: niſi quod aliquando ſciſſa ſumma cuti, eruperit tophacea ac gummatoſa materia.

Conſultus ego tribus elapſis menſibus, deprehendi tumores admodum, & maxime circa noctem dolentes, tibiam potiſſimum dextram obſidere; quorum tres præſertim adnotavi. Alter in ſuperiori, ſimul anteriori tibiæ parte obvius, verus videbatur tophus oſſeus, ex ſaburrà viſcida, laminas oſſeas diſtendente generatus: reliquæ duę minores protuberantiæ inferiorem tibiam, ubi cum tarſo connectitur, occupant, & cum inæqualem ac aſperam tangentibus digitis exhibeant ſuperficiem, gummatum utique gallicorum, quæ externum os inter ac perioſtium expullulant, nomen merentur. Quare commendavi primum ſalivationem mercurialem; quam cum partim ipſius ægrotantis averſatio, partim hyemale tempus diſſuaderent; hac uſus ſum medicatione. Bis quotidie, matutino ſcilicet, & pomeridiano tempore ſorbillandum dedi infuſum theiforme, ex lignis antivenereis, radice chinæ, bardanæ, ligno ſaſſafras, liquiritia, floribus roſarum, corticibus citri, & aurantiorum confectum; ex quo alternis vicibus, mox panaceam tartaream, mox ſexaginta guttas eſſentiæ lignorum propinavi. Veſperi exhibui pulverem, qui abſorbentis cujuſdam ac mercurii dulcis, ſingulorum ſex habebat grana; & quovis ſeptimo die interpoſui pilulas, ex mercurio dulci, reſina jalappę, & extracto panchymagogo Crollii confectas. Ex topicis, mane veſperique unguentum, quod pinguedinem humanam, ſtyracem calamitam, benzoen, mithridatium, theriacam, mercurium vivum, oleum ſpicæ, rutæ, ac juniperi continebat, tuberculis illinendum, illiſq; per noctem emplaſtrum de ranis Vigonis, cum triplo mercurii curavi imponendum.

His per quatuor hebdomades, abſque debito regimine, ac ordine uſurpatis, is ſucceſſit effectus; ut dolores prorſus conquieſcerent, tophus imminueretur, gummataque ſenſim molliora, invicem coirent, & unum in medio oſſis formarent tuberculum. Idcirco omiſit internorum remediorum uſum, ſed externa continuavit; attamen exinde nocturnos recrudeſcere ſentit dolores, circa æquinoctiorum tempus exacerbatos; a quibus & reliquo malo ut vindicetur, ſalubre flagitat conſilium.

CONSILIUM.

Ex litteris, quas de gravi viri cujuſdam valetudine accepi, luculenter patet, gallicæ luis non levia in ipſo ſervari veſtigia, venereaque ſemina humoribus, & maxime lymphatico latici adhuc inhæreſcere. Pathologicæ hujus mali explicationi haud immorabor; ſed rectam ipſi medendi rationem, duntaxat docebo. De uſurpatis eo uſq; medicaminibus, non habeo, quæ moneam, niſi quod ea malo venereo radicitus exſtirpando minime ſufficere arbitrer. Tale enim virus non alia prorſus ratione expurgari poſſe credo, quam ſi levius fuerit, per ſulphur mineralium, & hinc excitatum ſudorem; ſi vero invaluerit, per mercurium, & inde provocatam ſalivationem. Quod noſtrum attinet caſum, non dubito, quin ſine ſalivatione mercuriali, ſolis decoctis, quæ fovent antimonium crudum, poſſit debellari. Atque hanc ſic adornare ſuevi curam:

Decoctum fit, ex radice ſarſaparillæ, antimonio crudo, groſſius pulveriſato, & ſale tartari in petia ligatis, & adfuſa ſufficienti aquæ quantitate, per unam & di-

dimidiam horam, in vaſe probe clauſo, ad tertiæ partis conſumtionem decoctis: cujus, quantum tres menſuræ partes fovent, mane calide, dimidia vero menſura hora pomeridiana quarta frigide hauriatur. Veſperi ſumatur pulvis, qui ex reguli antimonii medicinalis, cornu cervi uſti ana granis duodecim, cinnabaris granis ſex, olei ligni ſaſſafras grano uno componitur: quæ utraque medicamina, ſub convenienti victus obſervatione, quem præſentibus medicis ordinandum relinquo, per quinque, vel ſex continuentur hebdomades.

Ceterum, ſi alvi ſegnities acceſſerit, hanc data mannæ uncia una cum dimidia ſolvere expediet; & extrinſecus balſamum ex hepate ſulphuris, oleo juniperi, therebinthinæ, rutæ atque tartari per digeſtionem paratum, tophis ac gummatibus inungere, aut idem balſamum, cum cera, pice alba, gummi ammoniaco, ſpermate ceti & croco, in formam emplaſtri redactum, illis adplicare juvabit.

CASUS CXXXIII.

De cachochymica corporis conſtitutione.

VIr annorum 34. maris jam accola, temperamenti ſanguineo-cholerici, lautarum, largarumque epularum, & inſimul vitæ ſedentariæ amantiſſimus, primam juventutem in ſanitate tranſegit illibata. Verum cum ex Accademiis redux, anno ætatis vigeſimo ſexto matrimonii leges ſubiret, publicoque in urbe maritima fungeretur officio; accidit ut febre intermittente, valde irregulari, & mox quotidianæ, mox tertianæ, mox quartanæ typum ſervante prehenderetur. Multis ad eam debellandam fruſtra adhibitis, cortex tandem chinæ, una cum uſurpatis deſuper acidulis Pyrmontanis, operæ fecerunt pretium. Has quoque ſequenti anno potavit, & tertio hauſit Schwalbacenſes, valens rectiſſime. Sub hac potatione fere finita, febre rurſus intermittente, bis recidente, bis quoque Peruviani corticis repulſa corripiebatur. Et ab eo tempore præter catharrhales adfectiones rariores pariter ac leviores, non habebat, de quo conquereretur: talis autem defluxio, Junio circiter elapſi anni menſe, tanta ſubito vehementia, fauces obſidebat, ut ſuffocari videretur, & medicus catharrum ſuffocativum utique timeret, ſed excreta, poſt convenientes injectiones in collum factas, inſigni muci partim viſcidi, partim ſeroſioris quantitate, paucis diebus ab hac etiam liberabatur moleſtia. Brevi poſt, prævio horrore, æſtum febrilem incidebat, per aliquot dies continuum; ſub quo, cum ex inciſa vena detraheretur ſanguis, tantum languorem, tantamque virium jacturam protinus ſentiebat, ut præter crebra, quæ patiebatur, animi deliquia, ſudore gelido, eoque copioſiſſimo fere difflueret. Nihil tamen medicinarum ſumſit; niſi acidulam quandam tincturam, & aliam, cui allium ineſſe videbatur, ex vino Burgundiaco capiendam; quæ tantum ferebat levamen, ut octavo die febris expiraret; relicto corporis vehementi languore.

Vix vero ſex vel ſeptem abhinc dies effluxerant; cum a ſomno meridiano expergefactus, pedem dextrum gelu frigidiorem perciperet. Inniti huic non poterat, nec in conclavi, licet adjutus miniſtro, obambulare valebat; hinc illum fricari curabat linteis calidis; neque vero has frictiones abſque horrendis cruciatibus perferebat. Torquebatur potius per quatuor hebdomades atrociſſimis doloribus; qui pro podagricis habiti, ab adplicatione topicorum, veluti erat farina ſecalina, fabarum, aliaque magis exacerbabantur. Accedebat febris intermittens quotidiana; &, quod notabile erat, ſub ejus frigore, ceſſabant dolores; ſed invadente calore, eo acerbiores adfligebant. Hac per corticem chinæ intra ſex dies ſuppreſſa; pedis dicti tormenta nihilominus inſiſtebant; donec ſenſim, poſt longas frictiones, primum crus ac tibiam, tandemque infimum quoque desererent pedem; ut æger, inni-

xus baculo . in publicum rurſus prodire potuerit.

Conſultus tum Medicus , haud incelebris negabat adfuiſſe podagram ; ordinabatque infuſum theiforme , & ſpiritum nervinum. Silebant omnia ſymptomata ; at facto forſan itinere, denuo recrudeſcebant, cum doloribus, noctem verſus exacerbatis, & ſpaſmodicis membrorum ſubſultibus conſtipata. Poſt binas hebdomades rurſus conquieſcebant ; ſomnus , adpetitus , ac vires redibant ; & pulvis ſternutatorius , quem ſub hoc malo inſigni averſabatur tædio, cum voluptate in uſum revocabatur. Sic ergo, uti videbatur , perſanatus , ſolitos iterum adgrediebatur labores , atque meditationes ; ſed ecce ! tantam perſentiſcebat memoriæ debilitatem , ut ab inſtituto deſiſtere cogeretur ; quæ vero ſucceſſive priſtinum recuperabat vigorem.

Interim licet ab eo tempore adpetitu egregio , ſomnoque tranquillo gaudeat , & adminiſtrandis muneribus ſatis par ſit: attamen pes ille dexter adhuc vitio quodam laborat, quod ægrum reddit ſolicitum . Namque hora matutina nona incipit refrigeſcere, frigusque hoc usque ad cœnam retinet adeo moleſtum, ut polleat quidem eundi facultate; ſed ſi celerius atque diutius obambulaverit , dolore afficitur , & tendinum quadam veluti contractura. Ipſe pes paullulum emacreſcit, & non raro puncturis acutiſſimis infeſtatur: tumque totum dextrum latus gelido ſenſu perfunditur. Nec ignorari oportet, dictum pedem , qui olim nulla arte ad ſudandum moveri poterat , jamjam ſæpius madere ſub ipſo gelu. Præterea moleſto ani pruritu adficitur ; & mane copioſum mucum exſcreare tenetur. Quæ cuncta ſymptomata medicus quidam ab hæmorrhoidibus derivat ; ex quarum procurato ſucceſſu , omnium malorum ſanationem pollicetur.

RESPONSUM MEDICUM.

CUncta ſymptomata, quæ pateris Vir Conſultiſſime , conſtitutioni corporis valde cachochymicæ, ac ſcorbuticæ deberi , minime dubitari oportet . Cujus ſi perquiram cauſſas , ex iis , præter vitam ſedentariam , meditationum ac lucubrationum plenam , atque aerem marinum , impuris exhalationibus fartum , nullæ ſe mihi aliæ offerunt , quam febrium , quibus infeſtatus fuiſti , perverſæ tractationes. Etenim valde importunum fuit , eas per corticem chinæ oppugnare ; intempeſtiva ſanguinis miſſiones, illius graves commotiones excitare, atque ſuccis ſcorbutica labe contaminatis, tincturas acidulas propinare . Siquidem ob haſce cauſſas humorum craſſities magis augetur , ac ſuſtentatur ; neque igitur mirum, ſi illius circuitus, in extremis potiſſimum partibus , veluti ſunt pedes, retardetur; vaſculaque minima obſtruantur . Hinc enim ratio petenda erit, cur pes dexter dolore, frigore, ac contabeſcentia quadam afficiatur.

Tantis vero, tamque inveteratis, ac fixam ſedem nactis vitiis medendi, perardua eſt provincia ; & niſi convenientium medicinarum uſus , temporis diuturnitate adjuvetur , omnis opera erit irrita. Meo quidem arbitrio, non contemnendi uſus futuras cenſeo acidulas Pyrmontanas; ſi ea cautione adhibeantur, ut tepidiores ſint, & primum per dies quatuordecim ſolæ , tum per idem tempus , lacte vaccino permixtæ, quantitate menſuræ unius, quæ binas aquarum , & unam lactis partem foveat , ſingulo mane potentur. Conjungenda quoque huic potationi , ſi cum lacte fiat , ſunt balnea , ex iiſdem acidulis confecta, temperata; e quibus egreſſus , lectum petas, inque eo leniter ſudes hortor. Non minus ſub hac curatione , inter epulas ex ultimo hauſtu adſumere expediet quinquaginta guttas eſſentiæ, quæ ex tincturæ tartari, eſſentiæ caſcarillæ, & gentianæ rubræ ana uncia una, oleique ligni ſaſſafras guttis duodecim concinnatur.

Por-

Porro te omittere oportebit omnem cerevifiam; & potius pro potu ordinario uti decocto, ſic parando; Recipe radicis ſcorzoneræ, chinæ, ſarſaparillæ ana uncias quatuor, cichorei, glyzirrhizæ ana unciam, ſalis tartari drachmas duas. M. F. ſpecies, quarum duæ unciæ ex tribus aquæ menſuris, per tres horę quadrantes decoquantur. Pedibus extrinſecus nihil admodum decet, nec iis, niſi externo calore, interne aucta tranſpiratione ſuccurri poteſt: quo fine hortor, ut mane pariter ac a meridie ſorbillentur quædam vaſcula infuſi, quod ex herbarum ſcordii, ſummitatum millefolii ana manipulo, aniſi ſtellati drachmis duabus, conc. contuſiſq; componitur. Quæ ſi adhibueris, de felici eventu nullus dubito.

CASUS CXXXIV.

De pathematibus multis ex ſuccorum abundantia & impuritate.

Vir generoſus, novem ultra triginta annos natus, temperaturæ ſanguineo-melancholicæ, lautis uti ſolitus epulis, ſub duris corporis defatigationibus, quas in tenera juventute ſuſtinuit, crebras largaſque paſſus eſt narium hæmorrhagias. Juvenis novemdecim annorum, dyſenteria laboravit, quæ prematuris adſtringentibus cohibita, tumores pedum œdematoſos, & paullo poſt calloſos, malleolis potiſſimum inhærentes, & ægre ſublatos, poſt ſe traxit. Exinde lentis paſſibus hypochondriaca pathemata, quorum præcipuum fuere cordis palpitationes, irrepſerunt: quibus anno potiſſimum vigeſimo tertio ætatis ſuæ, variis decoctis attenuantibus, & inciſione venę medianæ obviam fuit itum. Eodem anno incidit in febrem acutam: qua perſanata, ſex integros annos continuis itineribus, ac peregrinationibus, nullis fere calamitatibus preſſus tranſegit. Deinceps vero cum matrimonio ſedentariam aggreſſus vitam, anno 1721. ætatis trigeſimo primo, adverſa turbari cœpit valetudine. Namque autumnali dicti anni tempore ex improviſo, gelidiſſimo circa dorſi ſpinam, ſenſu, totum ſiniſtrum latus occupante, prehendebatur: qui poſthæc per intervalla redibat cum tanta artuum extremorum refrigeratione, ut nec fotibus ſpirituoſis, nec veſtimentis calidioribus ſatis foveri potuerint; donec ſponte remitteret paroxyſmus. Sequenti anno, dum ſummo mane, tempeſtate uda, ac nebuloſa exiſtente, iter faceret, præter opinionem magna ſeri quantitas ex ſiniſtra promanabat aure; qua fluxione ceſſante, interjectis aliquot hebdomadibus, vehementi dictæ auris tinnitu, ſuſurru, & quadam auditus gravitate corripiebatur, ſed effluente iterum ſero valde acri, cujus excretio per aurem adhuc infeſtat, & hę remittebant moleſtiæ.

Interim paullo poſt, menſe Auguſto, corripuit ipſum cruentum alvi profluvium, cum acutis inteſtinorum doloribus, & moleſto ani teneſmo conjunctum, quod pro dyſenteria habebat. Abſente medico, campeſtris chirurgus exhibebat fortius emeticum; ex quo ter vomuit, quinquies alvum dejecit, & a malo ſuo penitus convaluit. Tribus abhinc ſeptimanis, iter adgreſſus, per integram noctem, in curru ſub dio commorari, corpuſque vehementi frigore exponere tenebatur: quo facto, gravem incidit pectoris catharrum, ope pectoralium medicinarum intra trium hebdomadum decurſum feliciter diſcuſſum. Quum autem adpetitus haud rite ſibi conſtaret, ad hunc inſtaurandum æque, ac morbi reliquias eliminandas, ſuaſu medicorum, per ſex ſucceſſive dies magneſiam albam ſumſit, cum copioſis alvi dejectionibus, & adpetitus reſtitutione. Verum vix octo dies abhinc effluxerunt; cum gravi corriperetur vertigine, ſtomacho jejuno, atrocius adfligente. Adhibitis in caſſum permultis, iiſque etiam caſtorinis medicinis; undecim cruoris unciæ ex inciſa vena mediana detrahebantur; ſumebat quotidie aliquot vini Hungarici hauſtus, & alvi lubricitatem, ope Elixirii Prop. Paracelſi conſervabat, unde factum eſt, ut mitior & rarior

re-

recurreret vertigo; non tamen prorſus tolleretur, ſiquidem recurrebat, ſi rheumatica per aurem fluxio forſan cohibeatur.

Conſultus igitur celebris quidam medicus, præter venæſectiones bis quotannis circa æquinoctium celebrandas, ſuadebat pulveres temperantes, antiſpaſmodicos, infuſa laxantia, ac theiformia, nec non pilulas; quæ medicamina binis ſucceſſive annis per integrum menſem adhibuit vir ægrotans; & magnum quidem ſymptomatum ſuorum levamen inde ſenſit, priſtinam vero ſanitatem minime recuperare potuit. Accedebant potius ingens ſitis, nocturnique ſudores, cum notabili virium languore ſtipati: poſtquam vero curatione, quam vocant avenaceam, *die Haber-Cur* bis quotannis uſus erat, utraq; evanuit moleſtia, niſi quod ſudores illi nonnunquam revertantur. Anno 1715. glandulæ parotides circa dextram aurem intumeſcebant, molli tumore, ut ſuppurare viderentur, & iis diu imponeretur emplaſtrum emolliens: anno 1728. vero ſponte diſcuſſus tumor, ad ſiniſtrum latus, ſub maxilla inferiori irruit, bina ibidem formans tubercula, adhuc conſpicua; nec per lignorum decocta, tribus hebdomadibus pota expugnari potuerunt. Denique notari meretur, quod binis abhinc annis, circa vernale æquinoctium, poſt fortiorem corporis motum, cruor per ſedales venas eruperit; ſed ab eo tempore nullis ſubſidiis, nec pediluviis, nec venæſectionibus, nec equitationibus, aliiſque revocari potuerit hæc excretio.

Hic erat rerum ſtatus, quem æger mecum, elapſo anni ſpatio, qui erat 1728. communicaverat: illorum vero ſymptomatum, quæ ego tum obſervavi, hæc eſt idea. Vexabant lumborum dolores, & gelidiſſima ſenſatio, dextrum pariter ac ſiniſtrum latus, cum præcordiorum anxietatibus, ac ſpirandi difficultate obſidebat: atque duo duri tumores ſub maxilla inferiori ſiniſtri lateris comparebant. Judicavi igitur, morbum in ſpaſmodica partium membranaceo-nervoſarum ſtrictura, & inde pendente humorum inæquali circuitu, ac ſtagnatione in imi ventris viſceribus poſitum eſſe; ac ex tali ſpaſtica diſtentione cuncta ſymptomata, ſcilicet ſummas præcordiorum anxietates, difficilem ſpirationem, vertiginem, dolores ac refrigerationem lumborum &c. derivari poſſe putavi. Hinc diuturnam fore curationem prædixi; & primum præter pulveres antiſpaſmodicos, ob alvi ſegnitiem propinavi pilulas polychreſtas; commendavi porro pediluvia, cum floribus chamæmeli, & furfuribus tritici confecta, & venæſectionum pariter ac corporis exercitii continuationem injunxi; neque minus, ut hirudines ano admoverentur juſſi. Nec male habuit ex his remediis; quum autem ad malum funditus debellandum minime ſuffecerint; ad Te confugimus, vir Excellentiſſime, nonque niſi Tuo adjuti conſilio, ulterius pugnare audemus.

CONSULTATIO.

Quanquam in præmiſſa morbi hiſtoria, multa momenta ad eam illuſtrandam neceſſaria fuerint omiſſa: attamen ex iis, quæ percepi, utiq; hariolari licet, ægrum noſtrum ſpongioſo corporis habitu, languido valde nervorum genere, atque copioſis ſuccis præditum, inſigni ad motus anomalos ſpaſmodicoſque proclivitate pollere; concurrente procul dubio hæreditaria diſpoſitione, qua alter parentum, forſitan mater ejuſmodi pathematibus obnoxia fuit. Quum porro juventutem ſuam duro vitæ genere tranſegit; vero eſt ſimillimum, diætam tum minus ordinatam fuiſſe, quin ipſum prœmaturæ veneri indulſiſſe. Quæ cauſſæ, ſi concurrerint, ſatis efficaces ſunt, & ſolidarum partium robur pervertendi, & humorum tam abundantiam, quam impuritatem ingenerandi: quo in corporis ſtatu non fieri poteſt, quin ſpaſmodicæ motiones ſuboriantur, & humorum congeſtiones ad varia loca fiant, eorumque, ſi denegetur exitus, graves contingant ſtagnationes. Atque ta-

taliſmodi ſpaſmodicis ac congeſtoriis motibus, nituntur profecto, iiſque abſolvuntur, crebriora, quæ noſter in juventute paſſus eſt, ſanguinis e naribus profluvia; hæc excipiens dyſenterica fluxio; inſequentes hypochondriacæ paſſiones, ac cordis palpitationes: iiſdem debentur accedentes, ætate provectiore, paroxyſmi ſiniſtri lateris veluti paralytici, ac illius vehemens refrigeratio, humorumq; poſt corporis frigus, & prohibitam tranſpirationem, decubitus ad capitis ſiniſtrum latus; a quibus fluxio feri viſcidi ex aure ſiniſtra, hujus tinnitus, ſuſurrus, difficilis auditus, ac tumores parotidum pariter ac maxillarium, glandularum, natales ſuos mutuantur. Neque enim cuncta hæc ſymptomata aliam materialem cauſſam agnoſcunt, quam humorum ſtagnationem in vaſis meſaraicis, & imi ventris viſceribus, eorumque impuram valde ac ſcorbuticam diathesin, a prohibita ob continuum frigus lateris ſiniſtri palpitatione, multum ſuſtentata.

Hoſce vero morbos, qui præter ſuccorum vitalium vitia, a nervoſi generis debilitate ac promptitudine ad irregulares motus nutriuntur; difficile admodum eſt, radicitus exſtirpare. Ut autem, quantum poſſibile eſt, opem feramus; eo annitendum medico ante omnia eſſe arbitror; ut nimium ſanguinis & humorum incrementum præpediat. Namque ſanguinis nimiam, & vires naturæ, vaſorumque proportionem excedentem molem, præcipuam cunctis, quibus æger eo uſq; preſſus eſt, adfectionibus dediſse cauſſam; exinde luculenter patet, quod natura eam plethoram in juventute narium hęmorrhagiis, deinceps alvi cruentis fluxionibus, quas, cum virium jacturam non habuerint comitem, pro criticis magis, quam ſymptomaticis habendas eſſe reor, ac noviſſime per venas hęmorrhoidales imminuere ſtuduerit; quodve inſtitutæ hactenus venæſectiones, levamen tulerint opportunum fore arbitror, ut tempeſtivæ phlebotomiæ, convenienti regimine adjutæ, circa æquinoctiorum & ſolſtitiorum tempus continuentur: deinceps cibi valde nutrientes, non nimis larga quantitate aſſumantur; atque corporis exercitationes, ſtomacho a cibis vacuo, ad lenem uſque ſudationem, vel ambulando, vel equitando, vel in rheda vehendo ulterius inſtituantur.

Præterea excellentiſſimam opem ferent aquæ minerales, ſingulo vere ac autumno adhibendæ. Has inter vernali tempore Egranas, autumnali vero Selterranas acidulas, interpoſitis ac præmiſſis & laxantibus rhabarbarinis, & Elixirio balſamico, conjunctoque recto vivendi genere, per tres ſemper hebdomades, unam quotidie hauriendo lagænam, potandas hortor. Reliquo tempore ſtudendum erit maximopere, ut & acidæ in primis viis cruditates, & ſcorbuticæ in humoribus ſordes corrigantur & eliminentur. Cui ſcopo apprime convenient pulveres nitroſi temperantes, conjuncto pilularum mearum balſamicarum crebro uſu; quæ forſan, hæmorrhoidalem fluxum adjuvabunt. Non minus mane ſorbendum ſuadeo infuſum theiforme, quod ex betonica, veronica, ſalvia, ſummitatibus millefolii, cortice ligni ſaſsafras, & ſemine fœniculi apparatur; & bis quavis hebdomade in temperata pediluvia veſperi deſcendendum hortor. Denique pro potu ordinario commendo decoctum, ex raſura cornu cervi, radice ſcorzoneræ, cichorei, & paſsulis minoribus confectum; cui ſub epulis hauſtum vini Rhenani interponere licebit.

CASUS CXXXV.

De ſpaſmis vagis ex repulſa podagra.

VIr quidam eruditus, arduis multiſque negotiis præfectus, ac fere obrutus, annorum quadraginta duorum, temperamenti cholerico ſanguinei, corpulentus, ſanguine ſucciſque plenus, & ſpongioſo corporis habitu, cum venis exilioribus præditus, præmaturam juvenis exercuit venerem; & vigeſimo tertio anno matrimonium contraxit, conjuge elapſis abhinc tribus ſemeſtribus orbatus. Præterea crebris agitatus mœroribus, & ad

ad iracundiam facillimus, vitæ genus agit, partim multis laboribus, partim variis itineribus moleſtum; in quibus diætæ regulas non raro offendere, vinoſiſque potibus nimium indulgere tenetur: nec non vino Moſellano in vicem potus ordinarii utitur. In hoc rerum ſtatu paſſus non raro hęmorrhoidales inſultus, ſed nunquam fluxionem per anum cruentam expertus eſt: & pedum malleolos jam exhibet nodoſos. A vigeſimo quarto ad ſeptimum ætatis annum podagricis per intervalla tormentis cruciatus, ſuaſu medici, ad conciliandum ſomnum, placandoſque dolores, cataplaſmata pedibus tandem admovit; iiſque, retropulſa podagra, effecit, ut vagis doloribus mox femorum, mox dorſi, mox humerorum, mox cubitorum, mox manuum, atrociter infeſtaretur. A dicto ad quadrageſimum uſque annum, bis vel ter quotannis, hyemali ſemper tempeſtate, per aliquod tempus, mali ſui paroxyſmum paſsus eſt, quem moleſta flatuum retentio, & per ſuperiora eructatio, tanquam perpetuus ſequebatur comes. Neque vero per totum id tempus, priori medicatione perterritus, ullas adhibuit medicinas, ſed opus naturæ relinquens, omnes paroxyſmos ſola ſuperavit patientia. Tandem binis abhinc annis, cum immanes cruciatus nulli fere corporis regioni parcerent, & præter conſuetudinem per binos inhęrerent menſes, meam requiſivit opem. Præſentem ergo paroxyſmum, quæ Dei eſt gratia ope remediorum temperantium ac diapnoicorum, intra ſex dies profligavi; & ſubinde ad præcavendos ulteriores inſultus, præter exactam vivendi rationem, circa æquinoctia, medicinis ſanguinem mundificantibus, temperantibus, carminativis, evacuantibus, pilulis balſamicis, & ſanguinis ex pede miſſione pugnavi; obtinuique, ut dolores articulorum eſſent mitiores. Verum flatulentæ abdominis moleſtiæ & inflationes abhinc vehementius inſiſtebant; & a dicto diuturniori paroxyſmo, carneæ & membranaceæ lateris dextri partes adeo debilitabantur, ut non modo flaveſcerent, & obtorpeſcerent; verum etiam totus pes dexter contabeſceret; & una cum manu dicti lateris, attactu ſemper frigidiſſimus eſſet. Nec debellari potuerunt hæc vitia, ullis remediis, nec nervinis interne datis, nec externis linimentis, ex ſpiritu roriſmarini, ſalviæ, lumbricorum, formicarum, & ſalis ammoniaci paratis. Noviſſimo anno acerbiores quidem recurrebant artuum dolores: attamen flatuum retentio, atque tormenta oſſis ſacri, ac ſiniſtri hypochondrii longe majorem ipſi creabant moleſtiam; & interdum calculorum mictione complicabantur: ſed beneficio eſſentiarum carminativarum, ſpiritu nitri dulci permixtarum, nec non pulverum reſolventium ex oculis cancrorum, tartaro vitriolato, & tartariſato confectorum, facile tolerabantur. Notari enim meretur, præcipuam medendi intentionem, magis contra cardialgiam *illam* flatulentam, ac hypochondriorum tenſiones, quam arthriticas adfectiones directam; & plerumque non niſi carminativis, piluliſque balſamicis pugnatum fuiſſe. Nec ignorari oportet, ægrum hiſce decem noviſſimis annis, novas potaſſe acidulas, mox Pyrmontanas, mox Selteranas, mox Schwalbacenſes; ſed inde pejus habuiſse ſemper: & ex potis pronuper aquis Sedlicenſibus, vehementem mali exacerbationem, cum pertinaciſſima alvi obſtructione paſsum eſse. Quum ergo, præter corporis contabeſcentiam, paralyticus jam præſto eſse videatur affectus; & præterea ægrotantis avia non minus, quam mater, & *binæ* ſorores hydrope ſint extinctæ: veremur utique, ne ipſi etiam tympaniticus tandem accedat tumor, a quo ut præcaveatur, & a præſentibus malis liberetur, tuum, Vir Experientiſſime, flagitamus auxilium, docerique ſimul cupimus, an ægro liceat ſecundas ſubire nuptias.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

EX iis, quæ de Viri Spectatiſſimi, adverſa relatum legi valetudine: facile intelligere licet, robur atq; tonum na-

naturalem, uti generatim partium nervoſarum, ita maxime ventriculi ac inteſtinorum inſigniter læſum eſſe, atque labeſactatum. Proximum, quod ex talii atonia reſultat incommodum, eſt digeſtionis vitium; quo fit, ut loco legitimi ac tenuioris chyli, crudi, craſſi, inerteſque ſucci generentur, ac cum maſſa ſanguinis commiſceantur: unde nec ſolidæ partes rite nutriuntur, nec debitas vires recipiunt; quod vitium dextro potiſſimum lateri in noſtro caſu inhæreſcit. Neque vero paucæ ſunt, quæ ad inducendam hancce debilitatem, contribuerunt cauſſæ; quas inter præter exercitia veneris prærnatura, errores diæteticos, crapulas, mœrores, nimioſque mentis labores, improvida podagræ tractatio, ac repulſio, nec non iteratus ſæpius aquarum thermalium, abſque convenienti forſan regimine hauſtarum uſus, ſummo jure referri merentur.

Quod ſi igitur in perſanando tali malo, votis potiri, & graviora pericula arcere cupimus; eo præſertim reſpiciendum erit, ut roborato nervoſi generis, ventriculi ac inteſtinorum tono, vis digeſtiva reſtauretur, atque blandus & ſpirituoſus generetur chylus. Quo quidem fine conſultiſſimum fore judico, hac potiſſimum uti medicatione. Mane aſſumat ægrotus, ex aqua vino nupta, ſexaginta guttas Elixirii noſtri balſamici viſceralis, hauſtis deſuper aliquot infuſi calidioris, vel Theæ, vel ſabarum Coffee, vel etiam juſculi vaſculis: idque remedii genus, totidem guttulis, hora pomeridiana quarta, ex decocto, quod pro potu ordinario commendaturus, infra deſcribam, adhibeat; cum quo etiam, cubitum iturus, triginta liquoris anodyni mineralis guttulas capiat. His, ſingulis quatuor diebus, pilulas noſtras balſamicas, 14. circa ſomni tempus deglutiendo, interponat. Extrinſecus porro, bis quotidie in loco calidiori, regionem ventriculi, totiuſque abdominis, linimento ſpirituoſo perfricandam curet; quod ita conficiatur: Recipe aquæ Reginæ Hungariæ libram unam, balſami Peruviani unciam ſemis, olei ſpicæ veri, caryophyllorum ana drachmam unam. M. D. Atque ſi præterea ſanguine nimium abundante turferit æger, pulſuſque feratur magnus; detrahantur circa inſtans autumnale æquinoctium, ex vena in pede tuſa, quinque vel ſex cruoris unciæ.

Quoniam vero nullum medicamen quicquam emolumenti afferre poteſt, niſi exacta vivendi ratio conjungatur; hortor virum ſpectatiſſimum, ut ab omni cereviſia abſtineat, & pro potu ordinario utatur hoc decocto: Recipe radicis ſcorzoneræ, ſarſaparillæ, chinæ ana uncias quatuor, glyzirrhizæ, cichorei ana unciam unam cum dimidia, ſeminis fœniculi unciam ſemis. M. Conc. F. ſpecies, quarum unciæ duæ cum tribus aquæ menſuris per horam dimidiam decoquendæ ſunt: neque minus vino Burgundiaco, ſed parce, uti licet. Cibi nec acidi, nec ſaliti, nec flatulenti, nec coctu difficiles eſſe debent; nec juſto largiores comedantur; & quo frequentius juſculis, quæ ex carnibus vitulinis, vel gallinarum, cum radice cichorei, ſcorzoneræ, aſparagi ac petroſelini coquuntur, veſcetur, eo utilius futurum exiſtimo. Aerem porro frigidum, omnemque pedum ac abdominis refrigerationem; nec non mœrores animi, & acriores intentiones vehementer fugiat; &, cœlo ſereno exiſtente, corpus moderate exerceat, etiam atque etiam hortor.

Quod denique conjugium attinet: certius quidem ſuppeditare liceret conſilium, ſi percepiſſem, num ſemen ſub nocturnis elabatur imaginibus: interim, quantum ex perſcriptis morbi momentis, judicare poſſum, illud neutiquam ſuadeo; ſiquidem vereor, ne exinde nervoſi generis debilitas magis adaugeatur.

CASUS CXXXVI.

De affectu ſpaſmodico chronico.

Novemdecim annorum virgo, ſtaturæ mediocris, animi ſenſibilioris, ſanguinis ſuccorumque plena, a teneris fere continua tuſſi humida laboravit; quæ nulla unquam corporis contabeſcentia

fuit ſtipata. Neque vero poſt feliciter ſuperatas anno ætatis decimo variolas, licet præſtantiſſimis ea tuſſis debellari potuit remediis, tantum aberat, ut roncho, ſpirandique difficultate ſenſim ſtipata, ſæpius in catharrum præfocantem tranſiiſſe videretur. Infuſa theiformia, juſcula medicata, pilulæ balſamicæ Hoffmanni, nec non ſal ejus aperitivum, ferebant quidem levamen, non vero tollere valebant malum. Tandem quindecim annos nata, tumore œdematoſo extremarum manuum, atque faciei corripiebatur; quo adparente, remittebat tuſſis; ipſo vero evaneſcente, hęc cum ſibilo, ſtertoreq; pectoris ſtatim redibat. Miſſo igitur circa vernale æquinoctium ex vena in pede tuſa, ſanguine, qui craſſus ac impurus erat; poſtque menſe Majo acidulis Egranis, menſtrua cœperunt fluere, ita vero irregularia, ut non niſi per unum, alterumq; diem parcus promanaret cruor; dein per duos, treſve menſes prorſus ſileret hæc excretio, & hujus in locum, aſthmatica pectoris urgeret adfectio.

Quamobrem, ut promoveretur ea fluxio, bis quotannis in pede ſecabatur vena, per biennium quavis æſtate potabantur fontes Egrani, atque loco potus ordinarii, cereviſia ſecundaria, eaque tenuiſſima hauriebatur. Sed omnis opera erat fruſtranea; namque ſtato quidem tempore profluebant menſes, vix elapſo autem nycthemero excerni deſinebant. Neque illa perferre poterat ulla, quamvis mitiſſima pellentia, nec tepidiora pediluvia; quippe quorum uſum humorum ad caput congeſtio, cephalalgia, vultus intumeſcentia, & fortiores cordis palpitationes preſſo ſequebantur pede; contra vero pulveres præcipitantes ſemper operæ fecerunt pretium. Annuo abhinc tempore, cum gravi ac diuturno ex obitu patris mœrore affecta, corpore contabeſceret, pes ex improviſo, veluti contractura corripi cœpit; & tuſa in eo vena, tumore ad malleolos uſque inflammatorio, doloribuſque arthriticis torquebatur, conjunctis febrilibus commotionibus, iiſque potiſſimum veſpertinis: quæ ſymptomata ejuſdem lateris manum quoque prehendebant. Nuchæ ac pedis integri ſuræ admovebantur veſicatoria; uſurpabantur decocta ligni abietis cum cereviſia parata; hiſque humorum orgaſmum concitantibus, dabantur eſſentiæ mundificantes, pulvereſque præcipitantes; & adventantes menſe Majo potabantur acidulæ Egranæ, conjuncta loco pilularum aqua Sedlicenſi; primum ſolę, atq; cum alvi ſegnitiem, quam tollere haud ſufficiebant, vehementiorem præcordiorum anxietatem, ſpirandique difficultatem concitarent, cum lacte caprino mixtæ: a quorum remediorum uſu, tumor ac inflammatio dictorum artuum quidem evaneſcebant; ſed nec dolores ceſſabant, net menſtrua purgatio inordinem revocari potuit. Quin abſoluta hac curatione, menſes debita in periodo plane non fluebant, & horum potius in locum graviſſimum aſthma, cum ſtertore invaleſcebat. Conſultus igitur medicus, iterum venam in pede ſecari jubebat, & ſuccum ſquillæ propinabat, eo effectu, ut eructato per vomitus æque ac ſputationem multo muco, melius haberet.

Elapſo menſe in vicem lunaris tributi ſuccedebat febris quartana contumaciſſima, quæ bis ope electuarii chinati ſuppreſſa recidebat, tandem poſt integrum ſemeſtre, dato purgante jalappino, vehementiorem quidem formabat acceſſionem, ſed propinato tum cortice chinę cum vino Hungarico infuſo, penitus evaneſcebat. Verum tantum œſophagi, & totius dorſalis ſpinæ relinquebat ſpaſmum, ut hæc ſatis foveri non poſſet, ille ad ſuffocacionem uſque conſtringeretur; donec & hoc incommodum, poſt tres demum hebdomades, dato pulvere laxante ex rhabarbaro, oculis cancrorum, & nitro, mitigaretur. His itaque omnibus ſuperatis, priſtina jam ſcena luditur; ſiquidem erupit quidem menſtruus cruor juſto tempore, ſed parciſſimus fertur, & cordis palpitationes, capitis dolores, artuumq; gravitatem comites habet: alvus præterea ſegnior eſt, & aſthma moleſtum, ut vix per ſcalas aſcendere va-

valeat. Quare ut tandem a tanto, tamq; diuturno liberetur malo, tuum, vir Doctiſſime, imploramus auxilium; & uti generatim morbi, ita maxime aſthmatis originem, medelam ac menſes in ordinem revocandi rationem, numque in iis thermæ Carolinæ ſint profuturæ, doceri avemus.

CONSILIUM.

Spectatiſſima, de qua ſermo eſt, virgo, mea quidem ſententia, affectu ſpaſmodico chronico, a menſium irregulari ſucceſſu inſigniter ſuſtentato premitur. Præterea vero genus nervoſarum partim a nativa diſpoſitione, dum forſan a matre hyſterica fuit nata, partim a gravioribus animi pathematibus, & diuturno cum indulſit mœrore, partim denique ab articulari morbo, & quartana febri, quibus cum diu conflictata eſt, mirum in modum debilitatum videtur. Accedit etiam pulmonum, qualecunque ſit, vitium, quo a prima fere infantia, maxime poſt ſuperatas variolas, moleſtum patitur aſthma, quod a retardato menſtruorum fluxu majora utique ſumſit incrementa. Utut vero haud affererem, ipſam jam exulcerationem pulmonibus inhærere; attamen non prorſus dubitarem, quin ſcirrhi aut tubercula illos jam obſederint; ſaltem inſignem eorum ſuſpicor atoniam, qua futurum eſſe credo, ut, niſi tempeſtiva feratur medela, utique phtyſica vel hectica corporis accedat conſumtio. Menſtruorum vero irregularem, qui vaſorum uterinorum nimiæ exilitati, ac ſubtilitati debetur, ſucceſſum, omnium reliquarum paſſionum primariam conſtituere cauſſam, extra omne poſitum eſſe reor dubium. Inde enim factum eſt, ut ſucci vitales non ſolum ſpiſſi ac impuri fuerint redditi, verum etiam motus ac impetus eorum magis ad ſuperiora, pectus nimirum ac caput potiſſimum vergat; ex quo capitis dolores, vertigo, ſpiratio anguſta, & magna præcordiorum anxietas, ſuos mutuantur natales.

Quibus præmiſſis, facile jam erit, viam curandi cognoſcere: namque cum humoribus abundare videatur virgo lectiſſima: abs re omnino fore judico, ut circa ſingula æquinoctia, ſueta hucuſq; phlebotomia in pede continuetur. Deinceps vero, ad revellendum ſanguinis ad inferiora motum, egregium ſpondent uſum pediluvia, quæ valde temperata ac tepida oportet eſſe; nec ludetur opera, ſi ad alvum expediendam, & attemperandum humorum orgaſmum, pulveres ex lapidibus cancrorum, terra foliata tartari, nitro, & rhabarbaro confecti, crebrius adhibeantur.

Tum quoque præcipua medendi intentio hæc erit, ut menſium fluxum reſtituamus, ſanguiniſque æqualem per imi ventris viſcera procuremus circuitum. Quo quidem fine operæ pretium faciet Elixir balſamicum, quod ex extractorum gentianæ, cardui benedicti, abſynthii, caſcarillæ, florum chamomillæ vulgaris, ſaliſque tartari ana drachmis tribus, corticum aurantiorum uncia una, cum vini Hungarici menſura parari, & ex ultimo ſub epulis hauſtu, vel etiam hora pomeridiana quarta, ad octoginta guttas cum aqua pura fontana, aut deſtillata quadam aſſumi poterit. Non minus circa inſtans menſium tempus, per aliquot ſucceſſive dies, mane deglutire oportebit undecim pilularum mearum balſamicarum, & veſperi capere drachmam dimidiam pulveris, qui ex lapidum cancrorum, borracis venetæ, nitri antimoniati, ſalis abſynthii, radicis ari, ſeminiſque cymini ana drachma una concinnatur: nec alienum erit, mane pariter ac veſperi pedes, imum ventrem, maximeque pubis regionem, linteo, quod oleo amygdalarum dulcium ſit imbutum, probe perfricare; & ſub ipſo uterino fluxu infuſum theiforme ex herba meliſſæ, atque croco ſorbillare.

Quod attinet thermas Carolinas; ſuadeo, ut ad vitium pulmonum reſtituendum, adventante vere potius acidulæ Selteranæ cum debito regimine, junctiſque laxantibus mannatis ac rhabarbarinis per quatuor vel quinque hebdomades potentur; & ſub harum uſu veſperi balneum

temperatum, ex herbis emollientibus ac nervinis paratum adhibeatur. Tum autem futuro autumno, eo feliciori ſucceſſu, thermæ Carolinæ, eæque potiſſimum, quæ a molendino nomen habent, in uſum trahi poterunt. Ceterum vivendi rationem, præſentis Medici relinquo dijudicationi; & ut hæc conſilia a ſummo languorum medico reddantur ſalutaria, ex animo precor.

CASUS CXXXVII.

De affectu ſpaſmodico cum purpura.

MAtrona generoſa, ſuccis plena, habituq; corporis ſpongioſo, vaſis exilioribus inſtructo, prædita, ſeptem liberorum felix mater, ex obitu mariti, elapſo ſemeſtri, febre acuta præter opinionem extincti, gravi terrore pariter ac mœrore adficitur: atque mox male habere, & de præcordiorum anxietate, ſpirandique difficultate conqueri cœpit. Paullo poſt maculis per totum corpus purpureis, ipſaque in pectore purpura contaminata; ſeptimo abhinc die, hora veſpertina ſeptima, vehementi corripiebatur paroxyſmo, qui ſic habebat: conſtringebantur ſubito præcordia, adeo, ut, ipſa ſic referente, cor calido cruori innatare videretur, ſpiritus ægerrime trahebatur; manus convulſivis motibus torquebantur, caninus ſpaſmus os prehendebat, ut omnis loquendi facultas evaneſceret, totumque corpus, cum inſigni vultus rubore, velut tetano adfectum obrigeſcebat. Tum ſæviſſimus dolor pungitivus nucham obſidebat; vomendique conatus, & ipſi vomitus, muci tenacis parum excernentes urgebant, hiſque tandem ſuccedebant tormina inteſtinorum in epigaſtrica regione. Durabant hæc ſymptomata per duodecim horas; & elapſo triduo, eadem recidebant ratione, bis quotidie invadendo, & breviori periodo ceſſando. Adhibitis variis medicaminibus remittebant, & horum loco eadem hora prehendebat altus ſopor ægram. Ab hoc quoque ita curata, ut obambulare rurſus ac in publicum prodire poſſet; per tres menſes lunare tributum haud perſolvit; quo tempore inſignem corporis, capitiſque gravitatem perſenſit, ac hypochondriacis infeſtata paſſionibus, ſæpius convulſivos artuum ſubſultus paſſa eſt.

Reſtituto menſium fluxu, ceſſabant convulſivæ agitationes: at ſuccedebat œdematoſus faciei, manuumque tumor; & capitis gravitas, vertigo, nocturnuſque aurium tinnitus pertinaciter inſiſtebant. Tandem febre corripiebatur intermittente, valde irregulari; quippe quæ binas quotidie formabat acceſſiones, ſub quarum ſingula, convulſivis artuum ſuccuſſationibus conſtipata, erumpebat purpura, atque, tribus elapſis horis, ſolutio cum copioſo ſequebatur ſudore. Profligato poſt quindecim dies hoc quoque malo, totum corpus intumeſcere cœpit, maximeque ſiniſtrum hypochondrium, & ventriculi regionem flatulentæ diſtentiones, cum gravi obſtructione alvi obſidebant, atque his atrocia epigaſtricæ regioni tormina jungebantur, quæ noctu dieque graves inferebant cruciatus, perque tres ac plures dies, fruſtra infuſis crebrius clyſteribus, inhærebant. Hæc pathemata per paroxyſmos invadunt, quorum noviſſime adfligentium, hæc eſt idea: obſervantur per aliquot dies ructus acidiſſimi; ſequuntur flatus & murmura abdominis, & in his non excretis, excipiunt acuti circa umbilicum dolores, ſubſultus artuum convulſivi, præcordiorum compreſſiones: quæ haud prius conquieſcunt, quam eductis per clyſmata, ſæpius iterata, flatibus. Accedit non raro inteſtini recti moleſtus ardor; & pronuper atrox odontalgia jungebatur, cum dejecto protinus adpetitu. Quum igitur vereatur generoſa mulier, ne partim febris illa denuo recrudeſcat, & habitualis fiat, partim convulſivæ artuum motitationes in ipſam tandem degenerent epilepſiam; anhelat ſalutare conſilium, & ab his moleſtiis liberari cupit.

CON-

CONSILIUM MEDICUM.

GRavium, quæ fœminam generoſam ultra ſemeſtre tempus immaniter tractarunt, adflictionum origo, procul omni dubio, ingenti terrori, mœrorique, quem ex obitu cariſſimi conjugis percepit, debetur. Quum enim ill aſanguine turgeat, habitumq; corporis ſpongioſum, vaſis exilioribus inſtructum præ ſe ferat, & admodum ſenſibilis ſit; facile omnino fieri potuit, ut a dictis animi pathematibus, ſanguinis motus ab exterioribus ad internas potiſſimum corporis partes converſus, ejuſque major copia ad caput, atque præcordia compulſa fuerit; unde pectoris oppreſſio, ſpiratio difficilis, anxietas, ſpaſmodici, ac convulſivi motus ſuam trahunt originem. Hæc ſymptomata temporis ſucceſſu majora utique ſumſerunt incrementa; namque dum iiſdem ſpaſmodicis motibus, naturale ventriculi ac inteſtinorum robur labefactatum, ciborum digeſtio vitiata, atq; ſaluberrimum ſe & excretionum negotium fuit perturbatum; non mirum eſt, ſi flatulenti vapores in primis viis generati, collectique nimium diſtenderunt ventriculi ac inteſtinorum canalem; qua diſtentione factum eſt, ut perturbato humorum æquabili circuitu, hi magis magiſq; ad interiora invitati, tantos tumultus, ſpaſmodicaſque totius corporis conſtrictiones induxerit. Accedit inſuper trimeſtris menſtruorum ſuppreſſio; ob quam humores impuri, ſcorbutici, moleſtiarum ſpaſmodicarum nutritiones magis increverunt; atque ſine dubio purpuraceę efflorescentiæ, ac irregularis febris cauſſę fuerunt. Quæ inopportuno forſan adſtringentium uſu ſuppreſſa, atoniam ventriculi inteſtinorum, atq; viſcerum tantam reliquit, ut tumores corporis œdematoſi, & hypochondriaca ſymptomata, flatulentia, & inſignis primarum viarum acrimonia denique exceperint.

Quum igitur generoſa mulier, adhibitis noviſſime thermis Carolinis, ab inhęrentibus adhuc adfectionibus penitus vindicari cupit; voti eam futuram ſpero compotem, ſi ſequentem in uſum vocaverit medicationem. Primum quidem operæ erit pretium, bis quotannis, vere ſcilicet, ac autumno phlebotomiam in pede, interjecto vero tempore ter ſcarificationem adminiſtrare. Deinceps in confortando ventriculo pariter, ac univerſo nervorum genere, inſignem pręſtabit utilitatem infuſum theiforme, quovis mane ſorbillandum, quod ita paratur: Recipe herbæ meliſſæ, betonicæ, veronicæ, ſalviæ ana manipulum unum, ſummitatum milleſolii, florum anthos ana pugillos quatuor, corticum aurantiorum recentium drachmas duas, aniſi ſtellati drachmam unam & ſemis, Inc. M. D. Ut quoque ſordes tam ex humorum maſſa, quam primis officinis expurgemus, flatuum proventum impediamus, & ſanguinis per abdomen circuitum promoveamus; egregie inſervient pilulæ meę balſamieæ, quę alternis hebdomadibus per binos ſucceſſive dies veſperi, numero quatuordecim capiantur, ſumta ſequenti mane ſalis mei aperitivi drachma una. Veſpertino quoque tempore crebro uſurpanda ſunt pediluvia, ex aqua fluviatili, floribus chamæmeli & cineribus clavellatis confecta, tepidiora, immiſſis paullo profundius pedibus. In ſopiendis vero ac diſcutiendis, quæ a flatuum retentione propullulant, moleſtiis, non præſentius ac efficacius erit remedium, quam clyſteres ex decocto avenæ, floribus chamomillæ, cymini, ſale communi & oleo chamæmeli concinnati. Et quod denique victus attinet rationem; cibos acidos, flatulentos, potus ſpirituoſos, corporis, & maxime extremorum refrigerationem, nec non animi fortiores commotiones, omni ſtudio vitare oportebit.

CASUS CXXXVIII.

De affectu ſpaſmodico ex relicta generis nervoſi debilitate, cum iſchuria & apoplexia conjuncto.

HOneſta mulier, quadraginta annorum, tęperamenti phlegmatico-ſan-

ſguinei, habitus corporis ſpongioſi, ſanguine abundans, & ad affectus animi valde proclivis, quatuor abhinc annis menſtruorum paſſa ceſſationem, &, cum præterea vitæ ſedentatiæ nimis indulgeret, ab eo tempore, tam calculoſis, quam aliis, iiſque gravioribus conflictata eſt adfectionibus. Namque primum per tres annos atroci manuum pedumque ſpaſmo, præcordiorum anxietate, & ſpirandi difficultate cruciata, venam tundendam præbere cœpit: tumque his moleſtiis tormenta a calculo illata, ipſaque calculorum mictio jungebantur. Verum quatuor circiter jam effluxerunt hebdomades, cum iterum dextri lateris doloribus prehenderetur; quos a calculo derivans, anodyno-antiſpaſmodicis oppugnavi remediis. Hæc vomitu rejecta, iteravi, eo effectu, ut dolores quidem prorſus conquieſcerent; hos vero pertinax exciperet iſchuria, qua intra nycthemeron ne guttulam quidem urinæ reddere valebat. Datis pilulis laxantibus, tincturaque tartari, liberum urinæ reſtituebatur iter; ſed, qui junctus erat, artuum ſpaſmus, cum inſpiratione anguſta, & loquendi difficultate, per quinque adhuc dies inſiſtebat. Tum melius habere viſa, elapſo vix triduo, tanta ſubito faucium, atque maxillarum conſtrictione prehendebatur, ut, rationis uſu quidem integro remanente, nec os aperire, nec deglutire, nec loqui potuerit. Me abſente, perterriti adſtantes, chirurgum acceſſi; & octo cruoris ex tuſis in utroque pedum venis uncias detrahi curant: quo facto prorſus evaneſcebant cuncta ſymptomata, & incolumis ægra in conclavi jam obambulare incipiebat. At vero, tranſactis circiter ſex horis, idem paroxyſmus, priori longe atrocior, cum plenaria loquendi impotentia recrudeſcebat: in quo reverſus ego clyſmata emollientia non minus ac antiſpaſmodica, ano infundi jubebam; ex quibus ſublevata, placido per noctem fruebatur ſomno.

Poſtridie hora prima pomeridiana præter omnem ſpem, ac opinionem in paroxyſmum incidebat epilepticum; quo brevi tempore finito obdormiſcebat, & expergefacta, omnium ſpaſmorum otio gaudebat. Sed veſperi hora ſexta, rurſus atrociter invadebat ſpaſmodica faucium, & muſculorum maxillarum conſtrictio; quā ſiniſtræ manus atque pedis plenaria comitabatur paralyſis. Poſtridie circa meridiem hæ partes, naturalem movendi potentiam recuperabant quidem; at dextrum latus penitus reſolutum, & motus expers deprehendebatur. Quum igitur ob impeditam deglutitionem interna non propinari potuerunt medicamina; externis pugnatum eſt nervinis, ex ſpiritu vini camphorato, ſalis ammoniaci, & cornu cervi paratis; quorum, collo, maxillæ atque nuchæ illitorum ope, relaxati harum partium ſpaſmi, internorum remediorum uſum permittebant; hiſque adhibitis, cum ſomno & adpetitu, integra redire videbatur ſanitas.

De hoc morbi triumpho gaviſa ægrotans, elapſo biduo, hora undecima nocturna ex improviſo in epilepticas recidebat adfectiones, quæ duodecim vicibus invadentes, cum junctis deliriis per totam noctem ſæviebant; alteroq; mane ceſſabant, & datis, quæ abs re judicavi, remediis, plane ſilebant. Tum valebat per decem circiter dies; at his circumactis priſtina ludi cœpit ſcena. Namque poſt dolorem gravativum, atque diſtendentem, qui hora ſexta matutina ſubito ad ſiniſtrum irruebat latus, gravi rurſus corripiebatur iſcuria. Hæc, laxantium ac tincturæ tartari vim eludens, cum convulſivis motitationibus, atque tractionibus artuum, capitis, maximeque oris, & temporum ſtipata, ad hunc uſque diem, qui nonus eſt, inhæret, abſque doloribus. Et cum præterea nauſea, mucique pauciſſimi laborioſæ jungerentur vomitiones, ſuſpicabar calculum in cavitate renum hærentem, atque rebellem hanc lotii retentionem, a pertinaci renum veſicæq; ſpaſmo derivabam. Quare non niſi antiſpaſmodicis medicinis, clyſteribus emollientibus, balneis, pulveribus anodynis, linimentis, fotibuſq; ad pubis & lumborum regionem inunctis, non omiſſis laxantibus, uſus fui. Sed omnium effectus erat irritus; &

quan-

Digitized by Google

quanquam clyſteres atq; laxantia, inſignem ſeri quantitatem ſecum ducerent, lotiiq; aliquale ſtillicidium, cum euphoria procurarent; attamen libera nondum reſtituta eſt mictio, & recenſita ſuperius ſymptomata, cum languore totius corporis, heri mirum in modum increſcebant.

Interim cum nullus nec dolor, nec tumor, nec ponderis ſenſus, in pubis ac renum percipiatur regione; & ipſa veſica ab omni lotio, atque labe vacua videatur: nullum quidem mihi ſupereſt dubium, quin in renibus omne hæreat vitium. Verum anceps adhuc ſum, num malum calculo renali, anne potius plethoræ, & hinc pendenti nimiæ venarum emulgentium repletioni debeatur? Ad calculum, omnem hactenus curandi intentionem direxi; ſed cum omnia medicamina in caſſum data fuerint, parum abeſt, quin ſolam accuſarem plethoram; & ad hanc imminuendam, venam denuo tundi curarem; maxime quum prior venæſectio, in ipſo ſpaſmorum paroxyſmo, inopportune fuerit inſtituta. Quicquid ſit, ſerum in renibus retentum, jam omnino ad maſſam humorum retroceſſiſſe arbitror; & illud ne nimia quantitate ad caput vel pectus delatum, repentinam aliquando ſuffocationem, aut ſoporoſos affectus inducat, purgantium ope eliminandum eſſe reor; præſertim, quoniam a laxantibus, hoc in gravi malo exhibitis, optime ſemper habuerit. De his vero, & illis præſidiis, quæ profutura cenſes, tuum, vir Experientiſſime, flagito ac expecto conſilium.

Epicriſis cum conſilio.

PEculiaris & rarior hæc morbi hiſtoria, multa exhibet momenta, quibus quædam debetur animadverſio. Primum quidem ea, quæ quotidiana experientia innotuit, confirmatur obſervatio, quod fœminæ, ſanguine plenæ, vitæque ſedentariæ addictæ, poſt menſium ceſſationem, quæ anno circiter ætatis quinquageſimo fieri ſolet, maxime, ſi venæſectiones omittant, doloribus calculoſis, utriique generis ſpaſmis corripiantur: qui cruori tam per vaſculoſam renum ſubſtantiam, quam reliquas partes ac viſcera, difficilius progredienti, inque iis ſtagnanti, in acceptis referendi ſunt.

Singularem ſubinde attentionem meretur contumax illa urinæ retentio, qua per multos dies laboravit ægrotans. Solent plerumque hoc morbi genus a binis derivare cauſſis; nempe vel a ſpaſmodica uretherum conſtrictione, vel ductuum urinariorum obſtructione, ſive per calculos, ſive materiam mucoſam, tenacemque facta: addiderim adhuc tertiam, quæ in nimia relaxatione vel atonia tubulorum renalium, atq; uretherum conſiſtit. Namque perpetuæ inſtar regulæ tenendum eſt, omnes ductus, & canales, qui ſecretionibus humorum ſerviunt, veluti ſunt biliferi & urinarii, pollere motu conſtrictorio & dilatatorio, qui in canale inteſtinorum, peculiari nomine periſtaltici motus inſignitur. Poſſunt igitur hi ductus & vehementi ſpaſmo nimium conſtringi; & atonia relaxari; utroque vero modo, nihil fluidi tranſmittunt: quemadmodum idem obſervamus in inteſtinis, quibus, vel nimis laxis exiſtentibus, nulla per alvum ſuccedit excretio. Pari ratione cum urinæ ſuppreſſione, quam iſchuriam vocant, comparatum eſt: quæ ſicuti a remediis opiatis, inopportune uſurpatis excitari, ita ab iiſdem, ſi cauſſa in vehementi ſpaſmo fuerit ſita, debellari poteſt. Quæ cum ita ſint, facile adparet, noſtrum, de quo ſermo eſt in lectiſſima fœmina, morbum ab atonia canalium, quæ urinam ſecernunt, per anodyna & dolores ſedantia medicamina, in affectu, qui anteceſſit, ſpaſmodico, propinata, inducta, eſſe derivandum. Namque experientia docet, omnes nervoſas partes, quæ ſpaſmis ac doloribus affectæ fuerunt, his conquieſcentibus, retinere quendam languorem & atoniam; quæ datis anodynis longe magis invaleſcit. Hinc quoque ratio patet, cur in præſenti caſu, clyſteres atque purgantia, irritando nimirum, & ad motum excitando partes relaxatas, majus levamen attulerint, quam cuncta & emol-

mollientia, & antiſpaſmodica. Neque raro adnotavi, urinę retentionem ab ipſa veſica relaxata, ac nimium expanſa, ſuam traxiſſe originem, quo in caſu congrua purgantia, promovendo urinæ fluxum, ſemper operę pretium feciſſe deprehendi.

Non minus notatu dignum eſt momentum, quod noſtra mulier ſpaſmodicis, atque hyſtericis affecta fuerit motibus, adeo vehementibus, ut & fauces, & maxillarum muſculos conſtringendo, ſermonis pariter, ac deglutitionis facultatem deſtruxerint; quodve hi paroxiſmi poſt affectiones, ut ita loquar, paralyticas, protinus redierint. Neque vero ab alia cauſſa natales ſuos mutuantur, quam ab humorum in nervoſis ac membranaceis partibus, veluti ſunt ventriculus & inteſtina, ſtagnatione.

Nec denique ſilentio ſunt prætermittendi inſultus illi epileptici, brevi poſt venæſectionem invadentes, delirio ſtipati, & ſponte evaneſcentes, inſequuto ſubinde paralytico ac fere apoplectico affectu, mox quoque ceſſante. Vocari hæc epilepſię ſpecies mere ſpaſmodica meretur, quæ ſupervenire obſervatur gravioribus ventriculi ac inteſtinorum doloribus, a quacunque cauſa, ſive ſaburra acri, ſive vermibus, ſive etiam calculo inductis, & per conſenſum caput, membranaſque cerebrum & ſpinalem medulam cingentes occupantibus. Tales morbi niſi cum inſigniori ſeri in cerebro extravaſatione fuerint conjuncti, ſępenumero ſponte remittere deprehenduntur: ſimul vero, more omnibus ſpaſmodicis morbis ſolito, facile recrudeſcere, ac certas periodos ſervare conſpiciuntur. Quamobrem ſpaſmodicæ iſtiuſmodi & epilepſiæ, & apoplexiæ, probe diſcernendæ ſunt ab iis, quas adpellamus idiopathicas; ſiquidem hæ ſemper cum ſeri vel ſanguinis extravaſatione complicatæ, periculo haud vacant.

Quod autem attinet curationem iſchuriæ, quæ adhuc cum inſigni totius corporis languore infeſtat; phlebotomiam minime iterandam ſuaſi, niſi forſan nimia ſanguinis moles, vaſorum plenitudo, & pulſus magnus, atque plenus id indicarent. Commendavi potius, ut uſus enematum, quæ cum vino, pauciſque guttulis olei juniperi, carvi ac therebinthinæ, nec non ſtimulo ſalino acuanda docui, continuaretur; & ter quotidie triginta circiter guttæ eſſentiæ ſuccini cum tinctura metallorum, aut antimonii acri, & ſpiritu cornu cervi ſuccinato mixtæ, ex aqua menthæ, aquæ ſimplici nupta aſſumerentur. Collaudavi non minus juſcula medicata, cum radicibus petroſelini, cichorei, & aſparago decocta; ac infuſa theiformia, quæ radicem liquiritiæ, atque baccas juniperi toſtas haberent. Denique corporis refrigerationem, animi pathem ta, & potus ſpirituoſos, ſedulo vitaret, injunxi. Atque his factum eſſe percepi, ut ægra egregie habere cœperit.

CASUS CXXXIX.

De affectu generis nervoſi ſpaſmodico, per Selteranas cum lacte curato.

Duos & viginti annos nata virgo, temperamenti ſanguineo-cholerici, animi ſenſibilioris, corporiſque tenerioris, ſub recta victus obſervatione, ad decimum ſextum uſque ætatis annum, illibata gaviſa ſan tate; tum ex improviſo aſthmate convulſivo prehendebatur: a quo cum graviſſimis ſymptomatibus; per novem hebdomades divexata, ope acidularum Egranarum convaluit. Nihilo tamen minus, ab eo tempore, varias ægritudines, utut leviores paſſa eſt; quas omnes, divina favente gratia, concurrente forſan exactiori diæta, feliciter ſuperavit. Quatuor autem abhinc menſibus, cum jam per aliquod tempus de capitis doloribus, ſudoribus nocturnis, & moleſtis in ſiniſtro latere ſub hypochondriis puncturis, non niſi mutatum in lecto corporis ſitum ſtatim excipientibus, conqueſta fuiſſet, accidit, ut altero poſt ſolutum lunare tributum die, gravi percelleretur terrore; unde dictæ moleſtiæ lon-

longe majora ſumſerunt incrementa. Conſultus medicus varia exhibuit remediorum genera; quæ nullam ferebant opem, tantum aberat, ut ægra potius ſummam corporis ſentiret laſſitudinem, & lecto prorſus affixa, copioſis ſudoribus, inquietudine, vigiliis, ciborum faſtidio, artuumque doloribus, immaniter vexaretur. Dedit idem medicus pulverem, qui pulveris ſtomachici Quercetani, antihectici Poterii ana grana octo, tartari vitriolati grana quinque habebat, eumque ſingulis quatuor horis iterari juſſit. Ab horum uſu, cum ingentem nauſeam, vomendi conatus, & inteſtinorum tormina percepiſſet; vim remedii potatione infuſi theiformis, digitique in fauces immiſſione adjutura, ter vomuit, terque alvum dejecit. Sed poſthæc ſingultu, capitis doloribus, æſtu, inquietudine, ructibuſque nidoroſis, per tres integras hebdomades diſcruciata; alius medici opem imploravit. Is malum a ſordibus acidis, ac viſcidis, primas regiones obſidentibus ſubortum ratus; lene propinavit emeticum; tumque alternis diebus pulveres laxantes exhibuit, & ſerum lactis, cum mannæ uncia una permixtum, ſingulo mane ad menſuram dimidiam potari juſſit. Non minus horum uſum, confortantibus atque ſtomachicis ſecundavit medicinis; ſed morbus indies magis exacerbatus, increvit; & abhinc hiſce potiſſimum notis ſe manifeſtavit.

Per intervalla bis, ter, quaterve de die recurrentes patitur paroxyſmos, qui ſic ſe habent: Refrigeſcunt manus atque pedes, facies expalleſcit, ſuccedunt ructus copioſi, atque tum ſingultus, oppreſſio & anxietas præcordiorum, ſenſus infixi faucibus, vertigo, capitis dolores, æſtuſque vexant; pulſus fertur debilis, ſed æqualis; ſpiratio paullo difficilior, at nulla tuſſis nec ſicca, nec humida adeſt. Solvitur talis paroxyſmus, per dimidiam circiter inhærens horam, vel inſigni laſſitudine; vel, præviis inquietudine, oſcitationibus, atque pandiculationibus, deſinit in profundum ſoporem, qui, elapſa hora, cum calore corporis, atque ſudore finitur. Notari vero meretur, quod ſi externi artus calorem naturalem retineant, paroxyſmus longe ſit mitior, atque brevior. Ceterum ſomno tranquillo, & integra ciborum cupiditate fruitur, neque vero cibis, niſi coctu facilioribus ac nutrientibus veſcitur; urina mingitur naturali ſimilis, cum quadam nubecula; alvus juſto eſt ſegnior, & vix alternis reſpondet diebus; at ſi liberior fuerit, reddit multos flatus, atque mucum ſpumantem, tumque leviora obſervantur cuncta ſymptomata, ructuſque parciores. Menſtrua debito tempore, juſtaque quantitate pariter, ac qualitate ſuccedunt, & noviſſime ſanguis per nares erupit aliquoties. Hodie demum adnotavi, paroxyſmum ſubſultibus quoque convulſivis, & labii inferioris, & artuum ſtipari, atque ructibus exploſis ſolutum fuiſſe.

Relatio mali, ejuſque curationis.

INhæſit morbus hic, cum recenſitis ſymptomatibus, ultra ſemeſtre tempus; nec ullis expugnari potuit medicinis. Conſultus tandem ego, ex præmiſſa hiſtoria, judicare quidem potui, malum ad affectus nervoſi generis ſpaſmodicos eſſe referendum; & pulverem illum, de quo ſuperius mentio fit, neutiquam tam pernicioſos edidiſſe affectus, quales ipſi noviſſimus imputare voluit medicus. At fateor, me exinde de vera cauſſæ morbificæ ſede nondum ſatis certum fuiſſe redditum. Quare nec judicium meum interponere potui; ſed commendavi duntaxat, decoctum conſuetum pro potu ordinario, pulveremque ac pilulas antiſpaſmodicas, illum ex pulvere Marchionis, cinnabari, nitro, & caſtoreo confectum; has ex extracti florum chamomillæ vulgaris, ſummitatum millefolii ana drachma, corticis caſcarillæ pulveriſati drachma dimidia, extracti caſtorei, croci ana granis ſex, oleique macis guttis quatuor paratas; hiſque crebro interponi clyſteres imperavi. Verum, licet hæc ſubſidia ſolamen tulerint miſeræ, non tamen prorſus expugnare potuerunt malum;

ſum; quid? quod illud brevi denuo invaleſceret.

Quamobrem ipſe tandem accerſitus, coram inſpexi ægrotantem; & exploratis omnibus morbi momentis, percepi, eam juveni per aliquot jam menſes eſſe deſponſam, quem ardente proſequebatur amore. Paroxyſmus intra nycthemeron me præſente ſexies illam prehendebat, cum pallore vultus, pulſu celeriori, refrigeratione extremorum, ſpirandi difficultate, anxietate, vertigine, cephalalgia, doloribuſque ac convulſivis fere artuum motitationibus; & ſequuto ſudore ſolvebatur. Ex his itaque judicavi, grave illud malum ſola generis nervoſi debilitate niti; & hinc pendente nervoſarum partium ſpaſmo abſolvi. Hujus autem primam originem a gravi terrore, quo ſtatim poſt menſtruorum fluxum perculſa fuit, derivandam eſſe; eo certius credidi; quo magis quam plurima mihi innotuerunt exempla, quod terror enormioribus ſanguinis profluviis ſuperveniens, iſtiuſmodi produxerit affectiones. Neque dubium eſt, quin eas in noſtra virgine, adfectus amoris inſigniter ſuſtentaverit; & ſubinde tanta medicinarum, quas adhibuit, evacuantium, calefacientium, carminativarum; & ſpirituoſarum farrago exacerbaverit. Idcirco commendavi curam lactis aſinini; quod etiam cum dimidia fontis Selterani parte maritatum, atque tepefactum, mane ad menſuram integram, hora vero tertia pomeridiana dimidiam, per quinque hebdomades potavit. Præterea quovis quinto die undecim pilularum balſamicarum deglutivit; & nonnunquam liquoris mei anodyni viginti guttas, vel pulverem antiſpaſmodicum, ſupra deſcriptum aſſumſit; conjuncto recto vivendi genere. Atque his factum eſt; ut penitus convaleſceret & brevi poſt; viro nupta; ſanitate jam fruatur illibata.

CASUS CXL.

De affectu ſpaſmodico, gravibus & multis ſymptomatibus ſtipato, cum conſilio, an thermæ Carolinæ ſint profuturæ.

Foemina generoſa, annorum triginta ſex, inſigni ſanguinis & ſuccorum mole prædita, ante quindecim annos febrem incidit acutam; ſub qua, per decem fere ſeptimanas cum continuo delirio infeſtante, tantus humorum ad caput fiebat raptus, ut hoc primum intumeſceret, cutis finderetur, capilli defluerent, & tandem eryſipelate afficeretur. Superata febre, ejus reliquias expugnatura, curationem, quæ per famem fit, in uſum vocavit; ſed ob varia, quæ intercedebant, impedimenta, haud ad finem perduxit. Ab eo vero tempore, valetudinariam agere cœpit vitam: namque præter gravedinem, quam aſſiduam patiebatur, per intervalla, eaque crebriora recruduit capitis eryſipelas, quod levius quidem, dextram malam duntaxat, ſpatio exiguo obſedit; nunquam vero febrili commotione vacavit. Non minus dorſo inhæſit moleſtus dolor, ſub coſtis ſpuriis ad ventriculum excurrens, iſque etiam in pectore tenſivus; per certas tantummodo periodos, tota præcordia valde conſtrinxit: quæ tormenta, licet poſt thermarum Carolinarum potum, fere debellata ſint, nihilo ſecius per vices adhuc vexant, totumque dorſum ſemper eſt frigidum. Sex præterea jam effluxerunt anni; cum iterum febre acuta, velut pectorali prehenderetur; quippe quæ non modo oppreſſione præcordiorum, ſibilo ac ſtertore pectoris; verum etiam tam violenta tuſſi erat conjuncta; ut ſæpius ſanguinem exſpueret. Abhinc varias in pectore ſenſit moleſtias; inque primis per noviſſimum biennium, vehementi agitatur tuſſi; quæ a prævia titillatione quadam pulmonum excitata, matutino potiſſimum tempore, cum rejectione ſeri tenuiſſimi adfligit; ſorbillato autem per proximum ſemeſtre.

ſtre appropriato infuſo, longe jam mitior eſt.

Verum enimvero nondum omnium incommodorum vacuitate gaudet; ſed ſpirandi adhuc vexatur anguſtia, ſub aſcenſu per ſcalas, vel etiam ſilente ſeri e pulmonibus ejectione, admodum increſcente. Adhæc frequens eſt alvi obſtructio; & a fortiori ipſam egerendi niſu, tubercula ſuboriuntur in ano, ac nonnunquam ſanguis cum fæcibus excernitur. Notari meretur, hanc obſtructionem, excipere præſertim menſium fluorem, atque tum jungi ſimul cæcas illas hœmorrhoides inſigniter ardentes, totumque perinæum excoriantes.

Si menſtrua inſtant, quod fere luna exiſtente plena fit, antecedunt atrocia inteſtinorum tormina, & dolor gravativus in uteri vagina; tumque cruor ſpiſſus & ater, minori, quam olim, fertur copia. Junguntur etiam pedum, maxime ſiniſtri, ad malleolos uſque, inſignis refrigeratio, quæ extra hoc lunare tempus, non niſi plantis pedum inhæreſcit aſſidua. Præterea hoc tempore horrendus oſſis ſacri dolor vexat, iſque non raro ad regionem renum incumbit, a fortiori corporis motu, aut inclinatione ad terram exacerbatus; & in urina, ubi conquievit, ſabulum cernitur rubicundum.

Non minus per intervalla ſubtriſtis evadit ægra, tantoque corripitur angore, ut nihil ſit, quo poſſit erigi: accedunt puncturæ præcordiorum, cor maxime occupantes, cum ſenſu quodam reniſus ſanguinis haud rite propulſi, qui inſtituto corporis vehementiori exercitio, remittit. Nares perpetua gravedo obſtruit; quæ, ſi in libero verſata fuerit aere, mitior exiſtit; quando vero in calefactis conclavibus commoratur, caput & internæ nares adeo conſtringuntur, ut nec aer, nec pituita has tranſire queat; jungitur aurium tinnitus, & animi cogitationes turbari videntur. Tandem, poſt pulveris ſternutatorii, aliorumque remediorum uſum, fœtida, craſſaque materia, puris inſtar emungitur, cum euphoria, ſed brevi ceſſat hæc excretio.

Elapſo proxime anno, hiſce moleſtiis jungebatur tenſivus capitis dolor, tantaque vertigo, ut vix a lapſu, qui in dextrum præcipue latus imminebat, ſibi cavere potuerit; ac noviſſime pertinaciſſima denuo tuſſis, velut ſuffocativa, cum raucedine, & æſtu præternaturali ſtipata, invadebat, perque totam noctem inhærebat, mane mitior. Senſit quoque olim magna manuum, ſiniſtrique potiſſimum brachii tormenta, quæ hoc tempore remiſerunt. Non raro atrociſſimi capitis dolores eam diſcruciant, &, ſequuto vomitu, protinus ceſſant. Mane in faucibus, maxime circa uvulam, in exiguo quodam ſpatio, inſignem acrimoniam & ſiccitatem, cum deglutitionis impedimento ſentit; quæ, exſcreato muco, evaneſcit. Nonnunquam externis pectoris partibus inhæret, ardens rodenſque dolor, iſque in dextro potiſſimum latere, cutim interdum in veſicam elevavit, quæ ſanguinem fudit: ac denique tanta nares offendit acrimonia, ut ſemper fere ſint excoriatæ. Et hæ ſunt moleſtiæ, quibus eo uſque premitur miſera, & quarum medelam anxie quærit: maxime vero doceri cupit, an iis expugnandis Carolinæ ſint profuturæ.

Conſilium Medici cujuſdam.

EA valetudinis conditio, quam præ ſe fert generoſa mulier, quamque morbi nomine inſignire haud audeo, a nimia ſanguinis & humorum mole, motuque inordinato, unice videtur dependere; & ab eorum inæquali per uterum, ob crebra puerperia male conſtitutum, circulatione primam repetit originem. Namque hanc ob cauſſam cruoris excretio menſtrua haud eſt ſufficiens, nec reſpondet quantitati ſuccorum, qui in toto continentur corpore; quare hi ad ramos hæmorrhoidales regurgitant, perque eos exitum affectant. Hic vero, quoniam deficiente naturali ad hunc fluxum diſpoſitione, non commode obtinetur; ſtagnat cruor non modo in iis, quæ proxime inveſtiunt anum, venis, & cæcas gignit hæmorrhoides; verum etiam in ramis hæmorrhoidalibus per os ſacrum, atque

que dorſum aſcendentibus ſubſiſtit, eoſque diſtendendo, atroces illos in dorſo dolores progenerat. Sub hac ſtagnatione humores redduntur ſpiſſi, atque viſcidi; & ob turgentes venas hæmorrhoidales, alvi quoque ſegnities proficiſcitur; quam in tali caſu nec clyſteres, nec purgantia reſerare ſufficient.

His autem incommodis ut medeamur; duos potiſſimum ſcopos præfixos habeamus, neceſſe eſt; nimirum ut humorum nimiam molem primum imminuamus, deinceps illorum craſſitiem attenuemus. Priori ſcopo venæſectiones, motus corporis, & tenuis victus facient ſatis; poſteriori inſervient decocta ex cremoris tartari uncia una cum dimidia, nitri drachmis duabus, ſachari unciis tribus, & flavedine citri cum ſex aquæ menſuris parata; in vicem potus ordinarii large potanda. Nec alienum erit, hac præſertim anni tempeſtate, ſuccum betulæ mane loco infuſi theiformis ſorbillare.

Quod attinet thermas Carolinas, cautiſſimus earum debet eſſe uſus, ne enormiorem excitent per anum vel uterum hæmorrhagiam. Quare commendarem, ut ſolito parcior earundem ſit potatio; ac veſperi præcedente, clyſteres ex eiſdem aquis parati, ano infunderentur. Inſervient præprimis ad reſolvendum ſanguinis coagulum, maximeque reſerandam lienis obſtructionem: quem effectum ab acidulis quoque tepefactis expectare licet; nec non a cibis tenuioribus, non nimis nutrientibus. Eodem ſcopo egregie profutura ſunt balnea, ex aqua dulci tepidiora, quæ cutim relaxandi, & ſpiſſos ſuccos attenuandi mirabilem vim poſſident; quorſum etiam frictiones pertinent. Ad imminuendam ſanguinis abundantiam profunt porro hirudines & ſcarificationes; ſed niſi diæta tenuior acceſſerit, mox nova increſcet copia: nec denique ludetur opera, ſi æſtivis menſibus ſerum lactis caprini adhibeatur. Hiſce ſubſidiis ante omnia moles humorum erit imminuenda; atque tum aliis remediis, iis, quæ reſtiterint, ſymptomatibus, obviam eundum.

Epicriſis cum conſilio.

Quam multis, magnis atque diuturnis morbis pateant ſubjecta, ſuccorum plena, maximeque fœminæ, quæ naturæ ſenſibilioris, & ſpongioſi corporis ſunt habitus, præter crebram experientiam, præſens quoque teſtatur caſus. Ingens enim ſanguinis, quæ in iis generatur copia, niſi juſto vigore per debita ac patula loca, quæ in ſexu ſequiori uterus plerumque, interdum etiam venæ hæmorrhoidales ſunt, excernatur, protinus in uteri, inteſtinorum, ac abdominis majoribus vaſis ſtagnat, eaque diſtendendo, gravia ſpaſmodica producit ſymptomata. Hiſce vero non modo circulus ſuccorum inæqualis redditur, ſed illi quoque ad nobiliores partes, ad caput, præcordia, regionem lumbarem ac renalem majori compelluntur impetu, inque iis varia, ac non raro periculoſa machinantur mala. Nulli autem occurrunt fere morbi, qui tam facile in habitum ac conſuetudinem degenerent, quam ejuſmodi ſpaſmodici: quanquam enim in plethoricis ſubjectis primario, a cruoris abundantis ſtagnatione natales ſuos mutuentur; attamen, ſi diutius duraverint, utut remota illa ſtagnatione, a leviori cauſſa, errore diætæ, aere frigido, humidoque, cibis flatulentis, calidioribus, animique affectibus, facillime revocantur; multumque negotii medico perinde ac ægrotanti faceſſunt. In primis vero obnoxiæ ſunt, hiſce habitualibus ſpaſmorum recidivis, illæ fœminæ, quæ præter habitum corporis ſpongioſum, atque temperamentum ſanguineum, diætæ erroribus indulgent, & veſcuntur alimentis, quæ vel genus nervoſum debilitant, & ad anomalos motus diſponunt, vel criticas ſanguinis per uterum excretiones remorantur. Molle ſiquidem hoc hominum genus plerumque pomis, acetariis, placentis, dulcibuſque cibis delectatur, parco utitur potu, aut hunc frigidiorem in corpus calefactum ingurgitat, vitam amat ſine motu deſidem, ſomno juſto diutius indulget, corpus veſtimen-

mentis compreſſoriis paullo arctius includit, & ad vehementiores animi affectus, terrorem, mœrorem, triſtitiam, quin non raro diuturniorem, depaſcentemque amorem proclive deprehenditur.

Quæcunque ex his cauſſæ in noſtra concurrant ægrotante; ſatis eſt, eam nimiis abundare humoribus, & ab horum irregulari circulo, cuncta quibus premitur, pullulare ſymptomata. Neque enim ullum eſt dubium, quin partim capitis eryſipelas, quod cum acuta febre complicatum, quindecim abhinc annis paſſa eſt, partim febris illa pectoralis, paucis poſt annis infeſtans, ſoli ſanguinis abundantiæ, & inordinato circuitui debeantur. Quum autem ejuſmodi affectiones, eas, quas obſederunt partes, valde debilitant, earumque robur adeo labefactant, ut ſub quavis vel leviſſima occaſione, humores in illis ſubſiſtant, ac priſtinos reſuſcitent affectus: ratio facile patet, cur in noſtra eryſipelas faciei, gravedo, tuſſis & aſthmatica pectoris adſtrictio ſæpius recrudecrint, & adhuc moleſtias creent. Reliqua, quæ in imo ventre tyrannidem exercent ſymptomata, veluti ſunt tormina inteſtinorum, dolor gravativus in uteri vagina, alvi ſegnities, tormenta oſſis ſacri atque renum, & hæmorrhoides cœcæ, utique ab inæquali humorum per viſcera abdominis progreſſu, & ſanguinis in uteri & hypogaſtricis vaſis ſtagnatione ſuos mutuantur natales.

A quibus malis cum liberari cupiat generoſa matrona; nihil ſane eſt, quod ipſi convenientius judicarem, quam ipſas thermas Carolinas, binis ſucceſſive potandas annis: quippe quarum vis, in ſpaſmodicis affectibus, omnium remediorum virtutem longiſſime ſuperat. Generatim notari oportet, thermarum internum uſum, perſonis, quæ ſequioris ſunt ſexus, magis eſſe accommodatum, quam quidem acidulas: hæ enim, ſi quid adjumenti inferre debent, calefactæ ſint, & cum externo balneorum Tœplicenſium uſu conjungantur, neceſſe eſt. In noſtro caſu eo certius emolumentum abuſu Carolinarum ſpondeo; quo inſignius inde levamen jam antea percepit ægrotans. Tantum enim abeſt, ut hæ thermæ, juxta Medici, cujus judicium præmiſſum eſt, ſententiam, quam refutare inſtituti mei ratio neutiquam exigit, ad violenta & vehementiora remedia ſint referendæ; ut potius, longa experientia edoctus, tutiſſimas eas pronunciare, & natura quoque debilioribus, fœminis, junioribus, quin & gravidis ſecure commendare queam; maxime ſi ſub regimine prudentis medici adhibeantur. His ergo ſub decenti victu uſurpatis, ſi quicquam moleſtiarum adhuc reſtiterit, quæ abs re futura ſint, docebo.

CASUS CXLI.

De affectu ſpaſmodico in fœmina, cum conſilio, quænam poſt potum thermarum ex uſu ſint.

Matrona quadraginta novem annorum, ſubpinguis, & ſpongioſi corporis habitus, decimo ſexto ætatis anno, menſtrua primum profundere cœpit, ſequenti viro nupſit, vigeſimoque ſexto primum excluſit partum, qui ſimul ultimus fuit. Tribus autem abhinc vicibus, ſub falſa imprægnationis ſpe, per tres ſemper menſes haud perſolvens lunare tributum, his elapſis, cum enormi cruoris per uterum profluvio, excrevit rudem, carneamque maſſam. Per noviſſimum triennium menſtrua ab ordine naturali receſſerunt; ſiquidem mox per unum alterumve menſem ſuppreſſa fuerunt, mox juſto copioſiori quantitate promanarunt; & per proximum trimeſtre albus comparuit fluor. Quare non ſine levamine hactenus ter quovis anno venam ſecandam, cutimque ſingulo menſe ſcarificandam præbuit; detractumque ſanguinem ſemper inveſtit cuticula quædam. Neque tamen minus valde infirma fruitur ſanitate: alvus ſegnis eſt, & vix omni biduo, vel triduo reſpondet, aſſidui vexant capitis dolores, nervorumque cervicis diſtractiones; crebræ adfligunt præcordiorum anxietates, cordiſque palpitationes, quæ, ſi forſan ad ſiniſtrum latus decubuerit, cum ſuffocationis metu invaleſcunt, adge-

adpetitu frui tur avidiori, ſed ſumtis epulis, dolor gravativus in ventriculo percipitur, ciborumque languidior concoctio. Præterea duodecim abhinc annis, in ſiniſtro abdominis latere prope umbilicum, tumor, cum dolore, ardoreque adparuit, & poſt quatuor hebdomades, excreto per alvum multo pure, in abſceſſum degeneravit: quo loco ad hunc uſque diem ingentem dolorem, maxime ſi retinentur flatus, perſentiſcit. Paucis poſt annis vultus intumuit, junctis æſtu febrili, capitiſque doloribus; qui tumor, ſanie per nares profuſa, evanuit quidem, ſed inſignem memoriæ debilitatem reliquit. Denique per aliquot annos calculo laboravit, multoſque per intervalla ex utroque renum excrevit lapillos, præcipue poſt thermarum Carolinarum uſum, quas elapſo anno potavit. Ab harum vero potatione ſiluerunt hi dolores; ſed in eorum locum pedum œdematoſus ſucceſſit tumor. Contra has igitur affectiones, tuum, Vir Excellentiſſime, efflagitat conſilium.

CONSULTATIO.

EX iis, quæ de infirma mulieris generoſæ valetudine, mecum ſunt communicata, probe ponderatis, luculenter diſpaleſcit, omnes, quibus ſollicitatur, adfectiones, a nimia ſanguinis ac humorum mole, tardiorique per vaſa, quæ exilia ſunt, & ab incumbente multa pinguedine comprimuntur, circuitu proficiſci. Hinc enim non ſolum partium ſeroſarum & excrementitiarum conveniens per debita emunctoria ſecretio ac excretio, verum etiam ipſa cruoris per uterum evacuatio, accedente præſertim ea ætatis periodo, qua ceſſare ſolent menſtrua, nec legitime, nec vegete ſatis ſuccedere poteſt. Idcirco irregulares humorum motus ſuboriuntur, hique majori copia ac impetu, ad partes ſuperiores, dorſum, caput & præcordia compelluntur, qui, earum regionum vaſa nimium diſtendendo, dolores dorſi, lumborum, atque capitis, cordis palpitationes & anxietates machinantur.

Atque non vanus profecto eſt metus, ne ex hiſce vitiis, ſucceſſu temporis cachexia, hydrops; quin & apoplexia ſubnaſcatur: quæ mala, ut præcaveantur, ac præſentia debellantur; eo dirigendi ſunt curationis nervi, quo ſanguinis abundantia imminuatur, circulatio promoveatur, & ſtagnationes diſcutiantur. Quibus ſatisfacturus ſcopis, phlebotomiam & ſcarificationem, more hucuſque ſolito, continuari jubeo; &, adhibitis ſalutari conſilio, Carolinis fontibus, ea in uſum vocanda ſuadeo medicamina, quæ alvum leniunt, ſtomachum roborant, vim digeſtivam inſtaurant, & tranſpirationis ſucceſſum facilitant. Egregiam hoc nomine præſtabit virtutem, pulvis aperitivus, & præcipitans, ſequentem in modum parandus: Recipe lapidum cancrorum unciam unam, arcani duplicati unciam ſemis, nitri depurati drachmas duas, olei de cedro Italici guttas ſex. M. F. pulvis, cujus drachma dimidia, ex aqua vino nupta, quovis tertio die, vel brevi ante epulas, vel circa ſomni tempus capiatur. Deinceps collaudo uſum Elixirii ſtomachici, quod ſic componitur: Recipe radicis gentianæ rubræ unciam unam, herbæ cardui benedicti, corticum aurantiorum, ſalis tartari ana unciam dimidiam, M. infundantur cum menſura dimidia ſpiritus vini Rhenani, & leni calore digerantur. Hoc remedii genus, quod ventriculum roborat, acrimoniam primarum viarum temperat, & alvinam excretionem ſecundat, ad ſexaginta guttas vel mane ex infuſo calidiori, vel veſperi aſſumi poteſt.

Non minus ad promovendum æqualem humorum progreſſum, eorumque adfluxum a pectore derivandum, non contemnendum effectum poſſident pediluvia, ex furfuribus triticeis, ſale communi, cineribuſque clavellatis paranda, & veſperi adhibenda. Omnis quoque cerevisia, maxime lupulata nocet, cujus vicem commode explebit decoctum, ex radicis ſcorzoneræ, ſarſaparillæ, ſemineque fœniculi confectum. Et ſi denique alvus fuerit obſtructa, miſſis, quæ noxia ſunt, cunctis purgantibus, eam per

per ſal Anglicanum, pondere. dimidiæ unciæ ex aqua capiendum, hauſta deſuper larga infuſi calidioris quantitate, reſerare oportebit.

CASUS CLII.

De variis pathematibus ſpaſtico-hyſtericis cum corporis conſumptione.

Celſiſſima Princeps, temperamenti melancholici, corporis gracilioris, annorum viginti trium, tempore pubertatis matrimonium contraxit, in eoque ſine prole vixit. Multis potius, durante hoc conjugio, preſſa fuit & timoribus, & terroribus, cum vitæ nonnunquam periculo conjunctis. Dum enim aliquando una cum marito in curru veheretur; equi fugam arripuerunt, laxatiſque habenis, & præcipitante curru, metus erat, ne una cum lectiſſimo marito, fatis cederet. Evaſerunt equidem, quæ Dei eſt gratia, uterque ab hoc gravi periculo; ſed noſtra cordis tremorem, vel potius palpitationem, vultus pallorem, & anguſtias præcordiorum retinuit. Ab his, ut vindicaretur, choreæ inſtitutæ fuerunt, aliaque muliebri ſexui familiaria ſolamina: at nullum ex omnibus percepit levamen, tantum abeſt, ut ſequuto poſt aliquot menſe dilectiſſimi mariti, variolis extincti obitu, pejus habere cœperit. Hinc enim longe plura propullularunt ſymptomata; ſiquidem accedebant vertigo ſæpius recurrens, dolores ſtomachi, ejuſque tenſiones, menſtruorum parcior fluxus, & laſſitudo quædam, totum & muſculoſarum & nervoſarum partium genus occupans, adeo ut ſeſe vix pedibus ſuſtinere poſſet. Interim ad ſecundas tranſiit nuptias, inque his filium peperit unicum; nihilo ſecius autem perdurarunt recenſitæ calamitates, quin accedente primum matris, & brevi poſt dilectiſſimi filioli, qui trimulus erat, morte, majora indies ſumſerunt incrementa. Acceſſit demum muliebris fluor, modo albus, modo ad flavum vergens colorem, cum frequenti membrorum languore, quo ingraveſcente, lecto affigi tenetur: ipſe hic fluxus, promanantibus menſibus, per quatuor vel quinque dies ceſſat; hiſque rurſus ceſſantibus, denuo prorumpit. Sub finem defluxæ æſtatis, cum in Italiam rediiſſet, in duplicem incipit tertianam, cum capitis, ſtomachique dolore conjunctam; quæ unius menſis ſpatio profligata, tamen recurrit per intervalla, & tandem uſu tincturæ Chinæ de China, aliorumque amarorum, exſpiravit, relictis ſemper iis, de quibus ſermo fuit, ſymptomatibus. Rerum non naturalium exactam ſervat rationem, niſi exceperis, quod animi affectibus nimium indulgeat, eoſque potius occultos foveat. Ceterum, licet toto vitæ ſuæ tempore parum carnoſa fuerit, jam tamen ſenſim ſenſimque emaciatur; pulſuſque arteriarum mox juſto frequentior, mox vero æqualis, ſimul vero durus fertur.

Hæc eſt morbi, ſymptomatumque, quibus Celſiſſima Princeps premitur, idea; quorum explicationem pathologicam lubens omitto, tuamque, vir celeberrime, exopto ſententiam. Haud vero ſilere debeo, me ſemper de ſpiſſitudine humorum judicaſſe, & eos curandi ſcopos habuiſſe præfixos, ut humores attenuentur, & menſium fluxus ad naturalem ſtatum redigatur. Terrores enim, timores, atque mœrores tonum partium exteriorum conſtrixerunt: hinc ſanguis ad interiora congeritur, nec æquali progreſſu ubique diſtribuitur. Unde non mihi mirum videtur, quod Sereniſſima Princeps pallorem, & præcordiorum anguſtiam patiatur, quod ſanguis magis magiſque ſpiſſeſcat, non legitime depuretur, non nutriat, corpuſque ſenſim contabeſcat. Fluor albus, quamvis ſit excretio, qua natura ſæpiſſime menſium defectum ſupplet, attamen in præſenti caſu altioris videtur indaginis, quoniam inſignem virium languorem, aliaſque affectiones habet comites.

Quod attinet curationem, commendarem primum pilulas, ex pilulis Muſitano familiaribus, extractis hellebori nigri, artemiſiæ, matricariæ, betonicæ, hypericonis, bellidis minoris, cinnabari na-

Digitized by Google

nativa, caſtoreo, extracto viſci quercini, magiſterio corticum ovorum, oculis cancrorum, oſſibus ſepiæ, & balſamo de Copaiva compoſitas; quas ſibi proficuas deprehendit sereniſſima mulier. Deinceps deſcenderem ad uſum decocti, ex ſarſaparilla, radice chinæ, raſura eboris, lignorum lentiſci, viſci quercini, glyzirrhizæ, & hordei, addita carne vituli, parati; quod mane per triginta dies, cum viperarum carne præberem. Uterer etiam ſero lactis caprilli, herbis balſamicis, & cichoraceis alterato, & ſecundum artem in balneo Mariæ deſtillato; & denique in lacte aſinino totam curationis ſpem reponerem.

Diebus canicularibus proponerem thermas Maſini, quæ optimæ ſunt, tam pro uſu balnei, quam potus, ad tonum ſtomachi, aliarumque partium reſtituendum & roborandum, cujus beneficio concoctio alimentorum, ſuccique chyloſi per corpus diſtributio fiat. Nec alienam contra fluorem album crederem injectionem alicujus decocti balſamici cum pulvere Vern. ab Helvetio deſcripto.: phlebotomiam vero, ob corporis gracilitatem, viriumque imbecillitatem, haud ordinarem. In rebus non naturalibus optimum ſemper ſervabitur regimen: & ab his cuncta fauſta auſpicor. Mediolani, VIII. Calend. Aprilis 1724.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Intellexi ex communicata mecum hiſtoria morbi, quæ diſcrucient Celſiſſimam Principem, cujus jam novi conſtitutionem, ægritudines, atque quam hiſce profuturam cenſeat celebris quidam medicus medelam. Fateor, ea medicamina, quæ propoſuit laudatus medicus, ita comparata eſſe, ut ea minime noxia prædicare poſſim: vix autem crediderim, quod tanta illorum farrago ægrotanti ſit profutura. Mea potius ſententia paucis remediis adgrederer curationem; nec alias haberem intentiones, quam ut robur ventriculi ac inteſtinorum reſtaurarem, vimque concoctricem ita roborarem, quo legitimus ac ſpirituoſus generaretur chylus. Quem ſi impetraverimus; reliqui quoque ſucci fient benigni, eorum circulus reddetur æquabilis, & omnes excretiones legitime ſuccedent; hinc vero cuncta, quæ morboſa ſunt, ſymptomata, ſponte remittent. Nec dubito, quin iis ſcopis potituri ſimus, ſi hac potiſſimum incedemus via: Mane in lecto adhuc conſtitutæ ægrotæ propinarem decoctum, ex pullis gallinarum, carne viperarum, radice fœniculi, aſparagi, cichorei & petroſelini paratum, quantitate menſuræ dimidiæ. Sub epulis ex ultimo hauſtu, nec non hora quinta pomeridiana exhiberem quadraginta guttas Elixirii ſtomachici, quod ſic habet: Recipe extracti cardui benedicti, centaurii minoris ana unciam ſemis, corticis chinæ, aurantiorum recentium in pulveres redactorum ana unciam, ſalis tartari drachmas ſex: affunde vini Hungarici, vel Canarienſis libras duas, digerantur. Præſtans enim eſt, qua in roborando ventriculo, abſorbenda acrimonia, & diſcutiendis flatibus, hæc eſſentia pollet efficacia. Non minus ad leniendam alvum, & humorum ebullitionem conſopiendam, bis quavis hebdomade, ex aqua vino nupta, porrigerem drachmam dimidiam pulveris ſic parandi: Recipe lapidum cancrorum unciam ſemis, fœcularum aronis, ſuccini præparati, tartari vitriolati, nitri purificati ana drachmam ſemis, corticis caſcarillæ grana duodecim, olei de cedro guttas quatuor. M. F. pulvis.

Hiſce per quatuor circiter hebdomades uſurpatis, binas hebdomades tranſigere ſuaderem, uſu balnei ex aqua dulci & lacte parati, cui matutinis pariter ac veſpertinis horis erit inſidendum; atque huic remedio, ſubjungerem denuo ſupra dictam medicationem. Quæ cuncta, niſi adhuc votis ſatisfecerint, tandem collaudarem curam lactis aſinini, ſub integra animi tranquillitate, & crebra corporis exercitatione peragendam; ac denique loco potus ordinarii,

narii, vel acidulas, vel aquam puram fontanam, cum vino mixtam ſubſtituerem. Nec ullus dubito, quin, ſi placuerit Celſiſſimæ Principi, commendata in uſum vocare medicamina, exoptatam inde ſit recuperatura valetudinem; quam Deus ſartam tectamque reddat, ex animo precor.

CASUS CXLIII.

De malo ſpaſmodico flatulento.

VErbi divini miniſter fideliſſimus, ætatis conſiſtentioris, temperamentique cholerico-melancholici, vera olim melancholia, & moleſtiſſima hemicrania diſcruciatus, ſed ab hiſce vitiis, ope acidularum Egranarum vindicatus, multas jam patitur affectiones, quarum hæ ſunt potiſſimæ: Pectus continuo preſſionis ſenſu afficitur, cui noctu interdum tantæ junguntur tenſiones, ut ſedendo ſpiritum trahere oporteat, præſertim cum ſpiratio per ſe ſit difficilior, & ſub adſcenſu per acclivia magis anguſta fiat. Alvi pertinax urget obſtructio, & flatus maximas diſtenſiones pariunt, ſummamque cum aſthmate præcordiorum anxietatem, &, ut verbis illuſtris HOFFMANNI *diſſ. de Medicin. Select. pag.* 11. utar, primas vias habet ſenſibiliſſimas, unde & anxietatum, ſpaſmorum, flatuumque ingens apud eum eſt proventus: quæ cuncta ſymptomata, cum autumnali pariter ac hyemali tempore ſint mitiora, ab æquinoctio vernali inſigniter exacerbantur.

Præterea mens etiam afficitur, gravibuſque ac anxiis nonnunquam terretur ideis, quas ſtatim incredibilis angor pectoriſque tanta conſtrictio ſequitur, ut ſermonis impedimentum accedat, ſudoreſque frigidi jungantur. Ab epulis ſentit faucium conſtrictionem, tumque non modo ſermo fit difficilis, verum etiam tantus manum occupat torpor, ut vix valeat ſcribere. Quod notabile eſt, accedente coryza, vel eryſipelate faciei, cuncta hæc ſymptomata egregie mitigantur. Plurimi medicorum accuſant paſſionem hypochondriacam, & eorum quidam acido auſtero ſpiritus turbanti, figentique malum adſcribit. Alii obſtructioni pectoris ſcorbuticæ cauſſam tribuunt; & quidam morbum complicatum ex ſcorbuto & malo hypochondriaco ſuſpicantur. Mox ſanguinis ad pectus congeſtionem crepant; mox nimis ſubtilem, ac volatilem ſpirituum, atque biliosi ſucci temperiem allegant, & inde tam ſubitam vocis interceptionem, motuumque a leviori cauſſa anomaliam deducunt. Cui quoque ſententiæ, ipſe ægrotans addit calculum; atque, præter cereviſiam, quam bibit, ſpiſſiorem, ventriculi debilitatem horum malorum eſſe nutritorem arbitratur. Namque, ſi cibos coctu difficiliores, aut vinum auſterum aſſumſerit, protinus cum ineffabili angore, inſignem pectoris oppreſſionem patitur; ſed ſi veſcatur alimentis, quæ boni ſunt ſucci, ab omnibus liber eſt paſſionibus. Uti non minus ſuevit aquis deſtillatis, iiſque vinoſis, menthæ, meliſſæ, fœniculi, roſarum atque cinamomi; hiſque cauſſam conſtrictionis, quæ poſt paſtum laryngem obſidet, attribuit.

Neque vero cuncta ferre poteſt remediorum genera; ſiquidem a calidioribus, carminativis, pectoralibus, volatilibus, martialibus, herbis acrioribus, veluti ſunt trifolium fibrinum, abſynthium, ſalvia &c. opiatis, caſtorinis, cinnabarinis, tartariſatis, atque pulverulentis male habet. Poſt calidiorum diaphoreticorum uſum, ulcera in pedibus effloruerunt; nec venarum in pedibus inciſiones ſolamen tulerunt. Ex cibis abhorret dulcia pariter ac acida, tanquam infenſa ipſi, & potius amarulenta v. g. cichoreum cum juſculis &c. cum fructu adhibet. Contra vero amica ipſi videntur remedia temperate calefacientia, confortantia, humectantia, & ſedativa, maxime liquoris anodyni mineralis uſus; & inſigne ſentit adjumentum, ab olei roſarum, citri, milleſolii, aurantiorum, ad duas treſve guttulas ſumtis.

CONSILIUM.

CUncta, quæ Viro ſumme Reverendo infeſta ſunt, ſymptomata, meo quidem arbitrio, a vitio & ſpaſmodica conſtrictione, ut totius nervoſi ſyſtematis, ita maxime ſepti tranſverſi, ventriculi ac inteſtinorum proficiſcuntur, & jam in habitum, ac conſuetudinem tranſiiſſe videntur. Inde enim alvi obſtructiones, pectoris aſſiduæ oppreſſiones, ægra ſpiratio, præcordiorum anxietas, & conſtrictiones aſperæ arteriæ, cum vocis interceptione, ſuos mutuantur natales. Proximum vero, quod ex ſpaſmodicis ſtricturis reſultat, incommodum, eſt inteſtinorum moleſta contractio, qua nec excrementis, nec flatibus liber permittitur exitus: quamobrem hi regurgitant ad ſuperiora, & non ſolum ventriculum diſtendunt, ideoque deſcenſum ſepti tranſverſi impediendo, difficultatem ſpirandi adaugent; verum etiam comprimendo ſanguifera imi ventris vaſa, ſuccos vitales ad caput majori quantitate compellunt, qui difficilius per cerebrum progredientes, variis, gravibuſque ideis, & nimio mentis angori cauſſam præbent. Præterea ex ſpaſmo primarum regionum ſuboritur vitium concoctionis, chylificationis, & conſequenter ſanguificationis: hinc ſanguis generatur impurus, ſalibuſque ſcorbuticis fœtus, qui nervoſis partibus perennem ſpaſmorum materiam ſuppeditat, earumque nutritionem deſtruit; qui etiam crebrarum exulcerationum, atque eryſipelatum cauſſam præbet.

Neque vero adeo invaluiſſe arbitror hæc vitia, quin medelam admittant; ſed credo, fore ut debellentur, ſi his æger utatur remediis. Primum quidem cereviſiam, quam ſibimet inimicam deprehendit, prorſus omittendam, & ei hoc decoctum ſubſtituendum eſſe puto: Recipe raſuræ cornu cervi, radicis ſcorzoneræ ana uncias tres, ſarſaparillæ uncias duas, radicis cichorei unciam, ſeminis fœniculi drachmas duas. Conc. Cont. D. S. ſpecies, quarum uncia una & dimidia cum binis aquæ menſuris per horam dimidiam ſunt decoquendæ. Deinceps operæ pretium facient pediluvia, ex aqua fluviatili, furfuribuſque triticeis parata; quibus, tepidis tantum, veſperi immittantur pedes. Brevi ante epulas, & ſi anxietates invaleſcant, aſſumantur ex aqua chamomillæ, vel acaciarum, viginti guttæ mixturæ antiſpaſmodicæ, quæ ex uncia dimidia liquoris anodyni & drachma una balſami vitæ concinnatur: neque minus liquoris dicti triginta guttæ, alternis diebus circa ſomni tempus ex commendato decocto capiantur; & bis quavis hebdomade, cum pulvere præcipitante alternentur.

In primis vero alvi habenda erit ratio, ut ſemper conſervetur lubrica; quo fine manna, pondere unius cum dimidia, aut duarum unciarum, vel in lacte caprino, ſi tulerit ventriculus, vel in juſculo avenæ tenuiori ſoluta, quovis decimo die ſorbilletur; aut mane paſſulæ minores Corinthiacæ comedantur. Ex alimentis proficua valde ſunt juſcula, cum radice cichorei, naſturtii, ac petroſelini parata, vel etiam ex lacte confecta; quorum uſui, ſi præſto ſit acida primarum viarum ſaburra, præmittantur lapides cancrorum, pondere drachmæ dimidiæ aſſumendi.

Neque vero ſpem fefellit hæc curatio; ſiquidem ex adhibitis, quæ commendata ſunt, remediis, tantum ſolamen expertus eſt ægrotans, ut muneri ſuo abſque moleſtiis fungi potuerit, & quum præterea Elixirii mei viſceralis uſum ſibi haberet commendatum; ſanitate jam fruitur illibata.

CA-

CASUS CXLIV.

De affectu ſpaſmodico flatulento in perſona ſereniſſima, per lac & Selteranas feliciter curato.

QUum perſona quædam ſereniſſima, contra varias, eaſque graviores moleſtias, quibus uſque eo male habetur, meum deſideravit conſilium & auxilium: hoc devota & ſubmiſſa mente ſuppeditaturus, haud alienum putavi, ipſam morbi hiſtoriam præmittere. Eſt igitur gratioſiſſima Princeps annorum triginta, corpore tenerrima, ſtrictior, multis nervis, exilibuſque vaſis inſtructa, ſed animo valde ſenſibilis, ingenioque vivaciſſimo prædita. Tranſacta ſub exoptato a gravioribus morbis otio juventute, per decem jam annos, alvi obſtructiones, flatuumque moleſtias patitur. Menſtrua juſto tempore, ſed parciori copia feruntur; nulla ad ſudorem eſt proclivitas, & ciborum languens adpetitus. Somnus non reficit, & brevior eſt; ſiquidem ad mediam uſque noctem, ſub lectione librorum, protrahuntur vigiliæ: neque animus ab adfectibus, maxime mœroribus liber eſt.

Per aliquot annos ſæpius de torpore, ac lang(u)ore totius corporis, artuumque dolore contuſorio conqueritur; cui non raro præcordiorum anxietates, nauſeæ, quin ipſa animi deliquia junguntur. Regio ventriculi & hypochondriorum inflata, atque tenſa adparet; & alvus niſi clyſmatibus, vel pilulis polychreſtis ſollicitata, nunquam reſpondet. Corpus contabeſcit, & crebræ phlogoſes, cum pedum refrigeratione vexant: quæ cuncta ſymptomata, inſtante menſtruorum fluxu, magis ingraveſcunt.

Præterea pulſus plerumque languidus & tardior eſt: nonque raro tuſſes, coryzæ, aliæque catharrales adfligunt defluxiones; & elapſo circiter anno, febre laboravit acuta exanthematica, cum diuturna tuſſi. Ceterum a quacunque corporis exercitatione, atque peregrinatione, nec non a venæſectione convenienti tempore celebrata optime habet; & ab uſu thermarum vel acidularum, inſigne ſemper percepit ſolamen. Contra medicamina calidiora exacerbant malum; & ſopiendo humorum orgaſmo, nihil eſt convenientius, quam pulvis præcipitans nitroſus.

Quæ cum ita ſint, cognitu facillimum erit, totum nervoſarum partium, quæ ſenſationibus, motibuſque perficiendis unice ſerviunt, ſyſtema valde debilitatum, & ad motus irregulares pronum eſſe. In primis autem robur ventriculi ac inteſtinorum, valde languidum atque deſtructum videtur: unde his partibus ſpaſmis pariter ac flatibus diſtentis, nec ciborum legitima concoctio, nec debita chyli diſtributio, nec vegeta partium excrementitiarum per alvum excretio poteſt contingere. Quare, cum noxii, flatulentique vapores, ſufficienti exitu deſtituantur; illi regurgitant ad inteſtina ſuperiora, atque ventriculum; hunc graviter diſtendunt: viciniſque non ſolum, ſed quoque ob conſenſum remotiores nervos afficiunt, vellicant, & ideo nauſeam, anxietatem, dolorem diſtendentem, ac inflativum ventriculi, ac hypochondriorum, quin totius corporis languorem & laſſitudinem cauſſantur. Neque mirum, haſce adfectiones quotidie augeri: ſiquidem non paucæ ſunt cauſſæ, quæ eas fovent, ac ſuſtentant: quas inter pertinent corporis tenerior, animique ſenſibilior conſtitutio, graviora pathemata, parcior ſomnus, & nimiæ mentis intentiones, ac meditationes.

Non equidem negaverim, quin ejuſmodi calamitates, ſi inveteraverint, & altas egerint radices, magnam medenti faciant moleſtiam, & diuturnam requirant curationem: attamen, cum ſereniſſima mulier partim juniori fruatur ætate, partim viribus, nondum prorſus proſtratis, nec omnem medicinarum vim reſpuentibus gaudeat, haud dubiam foveo ſpem, fore ut illis, quæ jam ſum commendaturus, remediis, votis potiatur, perfectamque recuperet

ſanitatem. Tres nimirum præfixi mihi ſunt curationis ſcopi, quorum prior reſpicit totius nervoſi generis, maxime ventriculi confortationem; alter flatuum remotionem, & alvinæ excretionis promotionem; & tertius æquabilis humorum circuitus reſtitutionem. Quibus ſatisfacturus indicationibus, primum commendo venæſectionem, medio intra menſtruorum fluxum tempore, cœlo exiſtente ſereno inſtituendam, & ter quotannis, nimirum menſe Martio, brevi ante æquinoctium vernale, dein menſe Septembri, circa æquinoctium autumnale, & denique ante ſolſtitium menſe Decembri repetendam, detractis ſemper quatuor vel quinque cruoris unciis. Proſpiciendum vero probe erit, ut ante phlebotomiam alvus ſit aperta, poſt eam autem omne frigus arceatur, cibique coctu faciliores, atque juſcula comedantur, ne vitietur tranſpiratio, & digeſtio labefactetur.

Deinceps non præſtantius in perſanandis ejuſmodi ſpaſmodicis, flatulentiſque, ſi diuturniora fuerint, malis, quidpiam ferre deprehenditur auxilium, quam aquæ minerales, tam interno, quam externo uſu adhibendæ: quippe quæ non ſolum innata ipſis virtute, verum etiam vi exercitationum corporis, mutationum aëris, tranquillitatis animi, ejuſque a minus gratis objectis abſtractionis, quæ momenta cum tali curatione nunquam non conjuncta ſunt, ſolantur miſeros, his ægritudinibus adflictos; adeo ut verum omnino ſit, quod dulcius & fructuoſius ad ipſum fontem aquæ bibantur medicatæ. Quare ſuaderem, ut ſereniſſima quovis vere ad fontes ejuſmodi accedat; qui, cum diverſis valde virtutibus, & effectibus ſunt inſtructi, nec iidem in omnibus ſubjectis commendari poſſunt, in noſtro caſu tales ſeligendi ſunt, qui nervis, quocunque fiat modo, non adverſentur, ſed humorum fluxilitatem, alvique lubricitatem facilitent. Quo nomine interne acidularum Schwalbacenſium potationem, externe balneorum, quæ vocant *das Schlangenbad*, uſum; aut utrique ſcopo fontes Wisbadenſes cunctis reliquis præferrem. Ipſa hæc curatio ſub finem menſis Maji adgredienda, & ita adornanda erit, ut commendatæ aquæ per tres vel quatuor hebdomades ſub convenienti regimine tepefactæ, potentur: & hora pomeridiana quarta, in collaudata deſcendatur balnea; quæ valde temperata eſſe oportet, ne exagitent ſanguinem. Poſt balneum fricandi ſunt artus, atque tum lenis in lecto expectandus ſudor. Ceterum ſub hac medicatione a reliquis medicaminibus abſtinere licet, nec ullis uti opus eſt, quam eſſentia corticum aurantiorum, quadraginta guttis inter epulas, ad confortandum ventriculum capienda. Quod ſi vero ex uſu balneorum ſanguinis ſuboriatur ebullitio; veſperi pulverem præcipitantem nitroſum ex aqua ceraſorum nigrorum aſſumere expediet. Præterea cum ſymptomata dictarum ægritudinum, autumnali potiſſimum tempore ſoleant exacerbari: non ludetur opera, ſi ad ea præcavenda, præmiſſa venæſectione, eædem Swalbacenſes acidulæ per decem duntaxat dies tepidiores hauriantur, iiſque balnea Lauchſtadienſia ſubjungantur.

Verum enimvero, ut partim ad haſce curationes legitime diſponatur corpus, partim iis abſolutis, ulteriora avertantur incommoda: operæ pretium erit, per quatuor circiter ante fontium potationem hebdomades, ſequentem in uſum vocare medicationem. Sub epulis quotidie ſumantur quinquaginta guttulæ Elixirii mei viſceralis, quod cum lixivioſo alcalinoque menſtruo paratum, & balſamicum eſt. Pro potu ordinario uſurpentur vel acidulæ Selteranæ vino nuptæ, vel ſequens decoctum: Recipe radicis ſcorzoneræ, raſuræ cornu cervi ana uncias tres, aniſi ſtellati, ſeminis fœniculi ana drachmam unam cum dimidia, arcani duplicati drachmam ſemis. Conc. cont. D. S. ſpecies, quarum unciæ binæ ex tribus aquæ menſuris per horam decoquantur dimidiam. Tum quoque, ſi forſan nauſea, & præcordiorum anxietates invaluerint, capiantur protinus ſcrupuli bini pulveris bezoardici, qui æquali pondere cum præcipitante mixtus ſit.

Digitized by Google

ſit, una cum viginti guttis liquoris mei anodyno-mineralis: quod remedii genus etiam quavis hebdomade ſemel circa ſomni tempus, ex allegato decocto adhibeatur. Ad hæc inſigne pollicetur emolumentum corporis exercitatio, quæ vectionis ope, & ante prandium & cœnam inſtitui debet; nec alienum erit, a ſuetis hactenus vigiliis abſtinere, & maturius lectum conſcendere, ut, niſi ipſe ſomnus plenior capi queat, animus tamen a nimiis meditationibus avertatur. Atque eandem medendi rationem, per integrum ab acidularum potatione menſem continuare conveniet; nec dubito, quin iis rite obſervatis, exoptata ſit reditura valetudo.

Relatio.

QUum Sereniſſima Princeps, ob varias cauſſas, ad fontes Schwalbacenſes, aut Wisbadenſes iter facere interdicta fuiſſet; deſideravit, ut ea proponerem remedia, quæ adventante Majo domi poſſet adhibere. Quare commendavi lac aſininum, cum aquis Selteranis maritatum; & ex illo eo illuſtrius promiſi auxilium, quo magis internus, atque depaſcens, qui acceſſerat, calor, hecticæ metum faciebat, & humectantium ac demulcentium medicinarum uſum indicabat. Recuſavit primum mulier ſereniſſima lactis uſum, quoniam ab hoc ſe ſemper pejus habuiſſe affirmabat: at cum oſtenderem, quod lac aſininum, a reliquis lactis generibus longiſſime diſtaret, & præter copioſum ſacharum, parciſſimam caſeoſæ ſubſtantiæ quantitatem foveret, ideoque cum acidis ægerrime coagularetur; quodque præterea ab admixtione Selteranarum, quæ copioſo pollerent ſale alcalino, magis innocentiorem obtineret indolem; præbuit aures meis conſiliis, & accerſita, cujus pabulum erant medicatæ herbæ, aſina, hunc in modum curam inſtituebat.

Per primum biduum, ad corpus purgandum, ſolas Selteranas ad menſuram dimidiam potavit, & inde ter vel quater alvum dejecit: ſequentibus diebus, eaſdem tepefactas, quantitate integræ menſuræ, cum lactis recens mulſi dimidia mixtas, mane intra lectum adhuc conſtituta, ſpatio trium horæ quadrantum hauſit: neque ullas præter eas ſumſit medicinas, & ſub epulis loco potus ordinarii dictas acidulas, cum quinta vini veteris Rhenani parte maritatas adhibuit. His per quatuordecim dies uſurpatis, egregius ſuccedebat effectus: ſiquidem gratioſiſſima Princeps, ſomnum, vires, & adpetitum recuperare cœpit, alvus bis quotidie reddebatur, & flatulentia, anxietates, & æſtus interni ſenſim evaneſcebant. Idcirco ipſi placuit, huic curationi ulterius inſiſtere, quam etiam per octo continuavit hebdomades, ita ut ſingulis tribus per biduum circiter, ad ſubducendum fortius ventrem, ſolis acidulis uteretur. Inde factum eſt, ut abſoluta medicatione valeret optime, menſtrua rite fluerent, & alvus tantum non ſemper officio ſuo perfungeretur: quare commendavi, ut ſequenti anno, ad avertendas penitus mali reliquias, hæc cura iteraretur.

CASUS CXLV.

De affectu ſpaſmodico flatulento poſt puerperium.

FOemina, triginta annos egreſſa, temperamenti ſanguineo-cholerici, ſtaturæ mediocris, habitus laxioris, vaſorum exiliorum plena, unicum filium, undecim abhinc annis enixa, & in puerperio haud convenienter tractata fuit. Inde menſium irregularem, & juſto parciorem paſſa eſt fluorem; & cum varii mœrores, aliique, quibus luxuriant negotia domeſtica, animi adfectus accederent, ſenſim hyſterica facta, in varias incidit ſpaſmodicas paſſiones, cum alvi obſtructionibus, flatuum retentione, ſpirationem impediente, capitis doloribus, animique crebris ſtipata deliquiis. His per intervalla corripitur, nonnunquam tam ſubito, ut vegeta, ſellæ inſidens, præter omnem ſpem ac opinionem, in terram præceps ruat: remitten-

te vero paroxyſmo, optime, ac ſanæ inſtar ſe habet. Extremi artus continuo frigore, maxime in paroxyſmo, affecti ſunt; quo ſoluto, gelido perfunduntur ſudore. Præſertim atrociſſimus ſpaſmus regionem inteſtini coli, vel interdum etiam tenuium, hinc inde obſidet, adeo ut de clavo quaſi iſti loco infixo conqueratur: quam ſenſationem eo magis ſpaſmodicæ ſtricturæ attribuo, ſi conſideravero, reperiri in cadaveribus his morbis defunctorum, inteſtina variis in locis arctiſſime conſtricta, vicinas vero partes mirum in modum expanſas. Adhibuit in hoc rerum ſtatu per aliquot jam annos multa remedia, multoſque conſuluit medicos; quorum quidam, cum in toto corpore maculæ ſcorbuticæ efflorescerent, ipſam ſalivatione mercuriali tractare auſus eſt. Hine per noviſſimum annum abſtinuit fere a pharmacorum uſu, nec niſi ob ructus acidiſſimos, qui per vices invadebant, interdum pilulas laxantes, pulvereſque abſorbentes ſumſit. At cum pronuper invaleſcerent ſymptomata, & pedes, manus, atque facies intumeſcere viderentur, me vocavit in auxilium.

Ego vaſorum minimorum, maxime circa uterum, obſtructionem ſuſpicatus, miſſo jam ante octo ſeptimanas ex vena in pede tuſa ſanguine, clyſteres commendavi; quos cum renueret, leniora laxantia propinavi, & in paroxyſmo pulveres antiſpaſmodicos, cum liquore anodyno dedi; extra illum pulveres reſolventes, & mixturam, quæ eſſentiam aurantiorum, millefolii, & ſpiritum ſalis ammoniaci vinoſum habebat, exhibui: motuſque febriles, qui veſpertino jungebantur tempore, pulveribus oppugnavi temperantibus. Inſtante etiam menſium fluxu, pilulas balſamicas porrexi, eo effectu, ut prorumperet cruor, cum ſymptomatum levamine, & macularum ſcorbuticarum efflorescentia. Et ideo jam in eo ſum, ut futuram curationem, ad promovendum lunare tributum dirigam; quo etiam fine, cum rationes ægræ haud permittant, adeundi fontes medicatos, adventante vere, acidulas Selteranas proponere, eſt animus; neque vero, niſi tuo, Vir Illuſtris, conſilio adjutus, quicquam tentabo.

CONSULTATIO.

Morbum, cujus cauſſa conſultus ſum, adeo perſpexit medicus noviſſime in auxilium vocatus, ut & cauſſas illius rite exploraverit, & curationem ipſis convenientiſſimam adornaverit. Verum ſicuti omnes ejuſmodi inveterati affectus, qui tota jam ſanguinis & humorum maſſam corruperunt, curatu ſunt difficillimi: ita quoque cum noſtro ſpaſmodico flatulento malo, quod a vitioſa uteri poſt partum conſtitutione, & hinc pendente inordinato menſium ſucceſſu, originem traxit, comparatum eſt. Nihilo tamen ſecius, cum ægrotans ætate adhuc ſit junior, & vires ipſi conſtent, non deſperandum erit de ſalute, nec dubitandum, quin convenienti medela, debito victus regimine adjuta, priſtinam ſit recuperatura ſanitatem: etſi recuſata clyſterum, qui in mitigandis horum malorum paroxyſmis egregium ferunt ſolamen, infuſio, inſignem utique remoram curationi injiciet. Interim, ut meam aperiam mentem; ex internis nihil ſupereſt, quod majori fructu commendare poſſim, quam pulveres præcipitantes nitroſos, cum cinnabari, & extracto caſtorei permixtos, atque liquorem meum anodynum, viginti guttis pro doſi ſumendum.

Deinceps ad promovenda menſtrua, & ſopienda ſpaſmodica pathemata, admodum laudo ſequentes pilulas: Recipe myrrhæ, gummi opoponacis, aſæ fœtidæ, croci, cinnabaris, aloes roſatæ, caſtorei, trochiſcorum alhandal, aut extracti hellebori ſcrupulum dimidium. F. l. a. pilulæ, ex ſcrupulo viginti formandæ; quæ ante fluxum uterinum, per quatuor circiter dies, decem quotidie ſumendo, uſurpari poſſunt. Non minus ad temperandam ſcorbuticam humorum acrimoniam, pro potu ordinario, decoctum conſuetum; & mane infuſum theiforme ex herba artemiſiæ, ſummitatibus mil-

millefolii, herba meliſſæ, floribus chamæmeli vulgaris, ſemineque fœniculi, ſummo cum fructu potabitur. His adjungenda eſt ſufficiens corporis exercitatio, & mentis perpetua tranquillitas.

Vix autem ab his omnibus deſideratus obtinebitur finis, niſi acceſſerit uſus aquarum mineralium; quas inter thermas Carolinas in hiſce adfectibus, omnes reliquas ſuperaſſe deprehendi. His vero cum certæ rationes non permittant uti; earum locum explebunt Selteranæ, tepide potandæ; & ut ventrem eo efficacius ſuducant; cum ſale thermarum Carolinarum acuandæ.

CASUS CXLVI.

De affectu ſpaſmodico rheumatico, ſæpius recurrente.

Generoſus vir, quadraginta ſex annorum, tenerioris & ſtrictioris corporis habitus, temperamenti ſanguineo-cholerici, crebris in pueritia ſanguinis e naribus profluviis, ac ebullitionibus vexatus, ad has temperandas acidulis uti debuit. Tum juventutis annos ingreſſus, variis exercitiis, ſaltatione, equitatione &c. corpus inſigniter commovere; nec non vinoſis compotationibus, ad ſeram uſque noctem indulgere, atque in veneris caſtris ſtrenue pugnare ſuevit, adeo, ut plus ſimplici vice, ſeminis virulento laboraret fluxu. Neque tamen minus ſanus vixit, ac incolumis, donec quatuordecim demum abhinc annis, prima vice ſpaſmis doloribuſque tenſivis, ac lancinantibus omnium artuum, maxime capitis, dorſique puſtulis inflammatoriis, cum turbulento ſomno corriperetur. Quæ ſymptomata cum per integrum annum crebris inſultibus recurrerent, & multorum medicaminum vim eluderent, tandem ſalivatione, quæ per externam fit inunctionem, oppugnabantur, eo effectu, ut idem maneret rerum ſtatus. Namque, prægreſſis potiſſimum diætæ erroribus, ſpaſmodici dolores plerumque ſuras, tum & alias partes, vago circuitu, abſque tumore vel rubore externo, prehendebant: quibus ceſſantibus, ciborum adpetentia redibat, & egregie habebat. Et hæc ſcena per longos ludebatur annos; quorum ſingulo, venam in pede tundendam præbuit; & interne Schwalbacenſibus aquis, externe balneis, quæ a ſerpentibus nomen habent, uſus, ſed in caſſum fuit.

Ante quatuor circiter annos conſuluit forſan medicum, qui improbato calidiorum, ac vehementiorum medicaminum uſu, in paroxyſmo ſequentem pulverem, mane veſperique ſumendum ordinabat: Recipe matris perlarum, ceruſſæ antimonii, pulveris lumbricorum terreſtrium ana drachmam, cinnabaris nativæ drachmam dimidiam, pulveris caſtorei grana ſeptem. M. F. pulvis, div. in ſeptem partes. Extrinſecus vero dolentem partem ſpiritu nervino perfricari jubebat, cujus hæc erat formula: Recipe ſpiritus vini ſimplicis unciam unam, lumbricorum volatilis, formicarum ana unciam dimidiam, eſſentiæ caſtorei, nuciſtæ ana drachmam unam cum dimidia. Profligato horum ope intra paucos dies paroxyſmo, extra illum ſingulis quatuordecim diebus, ad alvum leniendam, vel doſin pilularum Becherianarum, vel rhabarbari drachmam dimidiam exhibebat, effectu feliciſſimo: nec non tincturam ex eſſentiæ corticum aurantiorum uncia dimidia, tincturæque ſalis tartari drachmis duabus confectam, ab epulis ſumendam propinabat. Non minus ordinabat, ut adventante vere, præmiſſis venæſectione & laxantibus, lac aſininum per binos menſes potaret, & balneis, ex furfuribus triticeis, floribus chamomillæ, herba parietariæ & malvæ, aqua fluviatili, ac lacte paratis, ad umbilicum uſque iis inſidendo, per quatuordecim dies uteretur. Qua curatione adhibita, dolores, & longe mitiores, & rariores recurrebant.

Verum enimvero, elapſo abhinc biennio, cum menſe Aprili, aere exiſtente frigido, ſimul humido, venationi diutius intereſſet, accidit, ut atrociſſimus rheumatiſmus, horrendis doloribus ſtipatus, collum & brachia occuparet;

quæ vero moleſtiæ, regimine calidiori, lenibus diaphoreticis, & veſicatoriis nuchæ admotis, brevi tempore diſcutiebantur. Menſe Octobri ejuſdem anni in itinere conſtitutus, febre tertiana corripiebatur; quæ cortice Peruviano quinquies ſuppreſſa, toties recidit, & tandem in continuam, ſævis convulſionibus conjunctam, cum vitæ periculo deſiit. Ab hac ope alterius medici liberatus, retinuit febrem lentam cum nocturnis ſudoribus; quæ primum juſculis gallinaceis, quibus viva vipera erat incocta, ſingulo mane ſorbillatis per decem dies oppugnata, cum magis invaleſceret; tertius medicus, primas vias a ſordibus haud ſatis repurgatas eſſe ratus, miſſis iſtis juſculis, pilulas Becherianas, aliaque aperientia & amara medicamina dedit, iisque febrem ſuperavit feliciſſime. Reſtabant adhuc tumores artuum extremorum œdematoſi, qui in manibus emplaſtro exſiccante diſcuſſi, pedes contumaciter obſidebant; & cum matutinis horis diſparerent, dolorum rheumaticorum levamen inferrent, nullaſque præterea moleſtias crearent, nullis amplius oppugnabantur remediis.

Currentis anni menſe Aprili, vi officii iterum per quatuordecim dies, ſub cœlo humidiori, tres vel quatuor quotidie horas, ſummo mane, venando tranſigere debebat. Quo quidem tempore ſumtis ante venationem juſculis, quæ ex jure carnium, cancris vivis contuſis, herbiſque antiſcorbuticis; & aperientibus confecta erant, cuncta prævertere ſtudebat ſymptomata; non tamen impedire poterat, quo minus rheumaticas humerorum, brachiorum, totiuſque colli paſſiones, cum rigore earum partium pateretur. Accedebat inſuper lenta febris, veſperi invaleſcens, & media demum nocte, ſudore copioſo, ſimul viſcoſo ſoluta; languebat adpetitus, vires imminuebantur, corpus contabeſcebat, & urina, naturali quidem ſimilis, ſubpingui tamen cuticula cincta adparebat. Medicus porrigebat diaphoretica fixa, nitro permixta, ac nervina cum regimine diaphoretico; quibus in caſſum datis, cucurbitas dorſo adplicari jubebat, nuchæ veſicans emplaſtrum adponi, illamque unguento nervino ter quotidie perfricari curabat, eo effectu, ut dolores ceſſarent, liberaque artus movendi potentia rediret. Interim quam maxime veretur generoſus æger, ne forſan ſæpius recrudeſcant hæc pathemata, atque tandem in habitum ac conſuetudinem degenerent; quare conveniens auxilium quærit, & flagitat.

CONSULTATIO.

Affectus præter naturam, qui diu graviſſimis doloribus generoſum ægrotantem diſcruciavit, eſt ſpaſmodico-rheumaticus; & primam originem ab inordinato ac perverſo victus genere, cui a primis pueritiæ & juventutis annis indulſit, omnino repetit. Inde enim Vir generoſus, qui natura tenerioris, ac ſenſibilioris eſt corporis conſtitutionis, robur atque tonum partium ſolidarum atque nervoſarum, maxime primarum viarum valde debilitavit, vim digeſtivam ventriculi deſtruxit, ſalutares noxiorum ſuccorum excretiones, præſertim, quæ per cutim fiunt, perturbavit, atque ſic ſanguinis impuri ingentem copiam ſibimet contraxit. Hinc non modo narium hæmorrhagias, verum etiam puſtulas & effloreſcentias ſcorbuticas, nec non dolores & ſpaſmos artuum vagos, qui ægro per multos annos inhæſerunt, derivare licebit. Acceſſit demum tertiana febris, quæ ſicuti legitime tractata, id emolumenti ſecum ferre ſolet, ut reſerando obſtructa viſcera ac emunctoria, totam humorum maſſam egregie depuret; ita inopportune, &, ut vulgo fit, cortice Peruviano ſuppreſſa, debilitatem partium nervoſarum, & motricium, ut & humorum impuritatem, magis nutrit & adauget. Quare non mirandum, quod in noſtro non ſolum convulſivi motus acceſſerint, qui perſonis ſenſibilioribus ex tali cauſſa faciliime eveniunt; ſed quoq; febris lenta cum nocturnis ſudoribus exceperit.

Qui vero, hiſce gravioribus malis, divina favente gratia, feliciter ſuperatis, denuo ſupervenerunt rheumatici dolores, non niſi a tranſpiratione per aerem frigidum ac humidum, cui corpus aliquoties expoſuit Vir ægrotans, cohibita,

na-

natales ſuos mutuantur. Et hinc clariſſime patet, non præſtantius fore, hoſce moleſtiſſimos affectus præſervandi ſubſidium, quam ſtudioſam cujuſcunque refrigerationis evitationem. Neque enim, adgreſſurus hujus mali curationem, alias mihi commendatas habeo indicationes, quam ut paucis medicaminibus, & recto regimine earum rerum, quas ad conſervandam ſanitatem ſumme neceſſarias, non naturales vocamus, debilitatas & ad irregulares motus proclives partes corroborare ſtudeam.

Hiſce vero ſcopis obtinendis, recta vivendi ratio omnium pharmacorum vim longiſſime ſuperabit. Quare ante omnia quaſvis occaſiones, quæ animum perturbare, & ad mœrorem, iracundiam, alioſque adfectus concitare valent, probe vitare oportet. Deinceps corpus in perpetuo calore, ac naturali tranſpiratione, omnem frigidum, humidumque, maxime matutinum ac veſpertinum aerem fugiendo, conſervare; eoque fine, crebris exercitationibus, quotidie vel equitatione, vel vectione ad lenem uſq; ſudorem continuandis, illud movere expediet; cavendo probe, ne mox ab epulis, ſed ante has, ventriculo a cibis vacuo, inſtituantur. Namque motus corporis, prudenter adminiſtratus, incredibilem, in debellandis morbis chronicis, poſſidet virtutem, omnemque remediorum vim longiſſime antecellit; ſiquidem roborat ventriculi tonum, vimque digeſtivam, inſtaurat ciborum adpetentiam, confortat elaterem partium ſolidarum, languidumque humorum circuitum promovet, hinc omnes excretiones, præſertim tranſpirationem egregie facilitat, atque ſic obſtructiones ac infarctus viſcerum, inſigniter præoccupat, & avertit. Illuſtrior autem ejus erit effectus, ſi binis circiter horis ante, ad juvandam humorum fluxilitatem, vel infuſum aliquod theiforme, cui herba meliſſæ cum citri corticibus inſerviet, ſorbilletur, vel juſculum medicatum aſſumatur, quod ex jure carnis bovinæ., vel gallinarum, cum radice cichorei, ſcorzoneræ, naſturtio, atque ſucco citri, vel aurantiorum parari poteſt. Ex cibis porro, qui ſaliti ſunt, aut nimia fovent aromata, vel lacticinia, ſedulo evitentur; & pro potu ordinario vinum generoſum Burgundiacum, aquis Selteranis dilutum adhibeatur.

Præterea operæ erit pretium, bis quotannis ante ſolſtitia ſcarificationibus uti, atque bis, circa æquinoctia venam in pede tundendam præbere; quo præſertim tempore omne frigus arcendum, cibiſque coctu facillimis veſcendum erit, ne catharrhales inducantur defluxiones. Ceterum ex pharmacis pauca ſunt, quæ præter ordinata a Medico remedia, commendare poſſum; vellem autem, ut generoſus æger loco fontium Selteranorum, lacti aſinino nuptorum, ſingulo vere pariter ac autumno, aquis Amaſianis, cum balneis, quæ *das Schlangen-Bad* dicuntur, utatur. Nec ludetur opera, ſi bis quovis menſe venter ſubducatur; cui ſcopo inſervient pilulæ balſamicæ vel Stahlianæ; vel noſtræ, numero undecim mane deglutiendæ, ſi præcedente veſpera pulveris digeſtivi drachma una fuerit ſumta, qui ſic ſe habet; Recipe ſalis polychreſti, ſive arcani duplicati, terræ foliatæ tartari, lapidum cancrorum ana drachmam, nitri depurati drachmam ſemis. M. F. pulvis. Quovis denique tertio die veſperi ex hauſtu aquæ frigidę capere expediet drachmam dimidiam pulveris nervini, cujus hæc ſit formula: Recipe pulveris Marchionis, lapidum cancrorum ana drachmas duas, cinnabaris præparatæ, ſuccini præparati, nitri purificati ana drachmam ſemis, olei macis guttas tres. M. F. pulvis. Quæ ſi rite adhibeantur, de felici eventu nullus dubito, ſed illum ex animo precor.

CASUS CXLVII.

De Rheumatiſmo ſcorbutico.

HOneſta quædam matrona, mercatoris uxor, annos ſexaginta octo nata, temperamentiq; ſanguineo-phlegmatici, totum fere conjugii tempus adverſa tranſ-

tranſegit valetudine; mox enim atrociſſimis odontalgiis, mox dorſi ſævis doloribus, mox quoque præſertim hyemali tempeſtate, tuſſi, & ſpirandi difficultate, graviter infeſtata fuit. Binis abhinc annis, dorſi tormentis, magis invaleſcentibus, accedebant rheumatici etiam cruciatus, per varios artus diſcurrentes; ſed dato pulvete antiſpaſmodico, qui ex lapidibus cancrorum citratis, lumbricis terreſtribus, ſuccino præparato, tartaro vitriolato, nitro depurato, atque cinnabari nativa compoſitus erat, brevi tempore conquieſcebant. Elapſis quibuſdam hebdomadibus, morbo articulari vago prehendebatur; qui, uſurpatis præter allegatum pulverem, mixtura ex eſſentia trifolii fibrini, ac ariſtolochiæ rotundæ, nec non infuſo theiformi ex radicibus ac herbis reſolventibus, & ſic dictis antiarthriticis confecto; & adplicato extrinſecus ſpiritu lumbricorum terreſtrium, cum ſpiritu vini camphorato permixto, intra paucos quoque dies profligabatur. Verum brevi poſt recrudeſcebat, atque tum dictorum remediorum pertæſa ægrotans, alium conſuluit medicum, qui ſe dolores protinus debellaturum pollicitus, præter infuſum ex radicibus reſolventibus concinnatum, ordinavit Electuarium, quod diaſcordium Fracaſtorii, & corticem Peruvianum habebat. Hoc præſens, ſed momentaneum dolorum inferebat levamen; & ad octo jam uncias uſurpatum, meo ſuaſu omittebatur. Nihilominus loco ejus, ex ejuſdem medici præſcripto, utebatur maſſa pilularum de cynogloſſa: quæ ſumta, ſolamen quidem præbebat, ſed vix per binas horas durans. Potius dolores magis magiſque invaleſcebant; artus, qui ipſis patebant, contracti ac immobiles reddebantur; pulſus erat durus, urina reddebatur pauca, & crebræ jungebantur animi defectiones. Interim remittebant ſenſim tormenta perpetua; & jamjam, cum ex meo conſilio per integrum fere annum, ab omni remediorum uſu vacaſſet, in eo eſt ſtatu, ut lecto ſemper affixa hæreat, & facultate manus pedeſque movendi prorſus deſtituta ſit; neque minus noctu immanes interdum patiatur dolores. Ab iis ergo vitiis, ut liberetur, tuam, Vir Experientiſſime, implorat opem; & licet etiam non funditus extirpari poſſint; ſatis tamen levaminis ſe percepiſſe putabit, ſi extra lectum commorari, ac ſellæ inſidere potuerit.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Graviſſimi, qui lectiſſimam fœminam moleſtant, dolores articulares, cum contractura, induratione, ac paralytica reſolutione, tanta quidem, ut corpus lecto ſemper affixum, nec flecti, nec moveri queat, cumque mictione imminuta, pulſus duritie, ſomnoque turbato ſtipati, non convenientius, quam rheumatiſmi ſcorbutici merentur nomen. Huic cauſſam præbet humorum, maximeque lymphæ depravata diatheſis; quippe quæ particulis ſalinis, & acribus imbuta, in articulis oſſium ſubſiſtit, coagulatur, atque ſic ligamenta & tendines valde nervoſos, partim nimis relaxando, partim indurando corrumpit & vitiat. Perquam opportunæ autem hiſce malis deprehenduntur fœminæ, quæ temperamenti ſunt ſanguinei, habitus corporis ſpongioſi, quæ ætatem lunari tributo onuſtam emenſæ, vitæ deſidi, animi affectibus, & inordinato victui indulgent, atque ſanguinis decentes miſſiones neglectui habent. Nec levem curationi remoram injiciunt hæc vitia, præſertim ſi ætate provectiores invaſerunt, diuturnitate ſua partes ſolidas jam deſtruxerunt, aut plane craſſis adſtringentibus, vel opiatis oppugnata fuerunt; quæ ſopiunt quidem tormenta, ipſam vero cauſſam neutiquam tollunt, ſed ei majus addendo pabulum, morbum reddunt contumaciorem ac habitualem.

Quare ſi præſentem caſum diſpiciamus; ſpes ſane reconvaleſcentiæ in anguſto eſt; neque alia, quam ſequenti ratione curationem adgrediendam arbitror. Primum quidem valde neceſſariæ ſunt ſanguinis imminutiones, quas, niſi jam fuerint inſtitutæ, admotis decem vel duo-

duodecim cucurbitulis cum ſcarificatione perficiendas ſuaderem. Tum ad purificandos humores omnis cura erit dirigenda, quo fine commendarem, ut hac per tres vel quatuor hebdomades utatur medicatione. Hauriat, ad purgandum corpus, potiunculam laxantem, cujus hæc ſit formula: Recipe mannæ electæ unciam unam cum dimidia, rhabarbari Alexandrini, cremoris tartari ana drachmam; coque & ſolve leni calore in aquæ veronicæ unciis ſeptem, colaturæ adde olei de Cedro guttas quinque. M. F. potio, pro una doſi, ſucceſſivis hauſtibus ſorbillanda: quam ſingulis quinque diebus iterare, & curam cum eo claudere conveniet. Deinceps quavis veſpera, drachmam unam ſequentis capiat pulveris: Recipe cornu cervi uſti, ſine igne præparati, lapidum cancrorum, antimonii diaphoretici ana drachmas duas, cinnabaris nativæ præparatæ, nitri depurati, ſuccini præparati ana drachmam, extracti croci grana octo, olei de Cedro guttas ſex. M. F. pulvis. Mane denique menſuram dimidiam decocti, quod mox ſequetur, calefacti potet, & ad ſudorem ſe componat: illud vero ſic ſe habet: Recipe raſuræ ligni ſaſſafras uncias duas, guajaci tantundem, radicis chinæ, ſarſaparillæ, ſcorzoneræ ana uncias quatuor, cichorii, liquiritiæ ana uncias duas, ſeminis fœniculi unciam. M. F. ſpecies, quarum unciæ tres, cum ſex aquæ menſuris per horæ quadrantem, addito ſub finem paſſularum minorum manipulo uno, decoquantur.

Pro potu ordinario, cui plane non convenit cereviſia, vehementer laudo decoctum ex radice ſcorzoneræ, cichorei, raſura cornu cervi, hordeo, corticibuſque citri confectum; aut, ſi illud arriſerit, acidulas Selteranas vino nuptas. Nec ludetur opera, ſi abſoluta priori medicatione, fontis Selterani aquæ, cum binis lactis aſinini partibus remixtæ, curæ loco, per quatuor adhibeantur ſeptimanas. Balnea in præſenti rerum ſtatu, cum humorum maſſa non ſatis ſit depurata, neutiquam proficient; nec abs re erunt topica, quæ vulgo his affectibus opponi ſolent. Unicum, quod ex iis abſque noxæ metu, uſurpari poterit, eſt emplaſtrum ſaponatum Barbette; quippe quod affectam partem ad ſudorem proritando, interdum levamen ferre obſervatur. Et denique inter cibos, crebro veſcendum erit juſculis medicatis, quæ ex jure gallinarum, cum radice graminis, cichorei, ac ſcorzoneræ decocto parantur; nec erit alienum, ſub epulis uti Elixirio viſcerali ſtomachico. Tot ſunt, quæ in tam gravi malo proponere poſſum: quæ, ſi adhuc medelæ fuerit locus, inſigniſſimum pollicentur auxilium.

CASUS CXLVIII.

De rheumatiſmo ſcorbutico.

Matrona illuſtris, 34. annorum, temperamenti ſanguineo-cholerici, primum ætatis ſeptenarium, variis catharris, & rheumatiſmis pectoris moleſtum tranſegit; & ab anno decimo quinto ad vigeſimum ſecundum, maxime poſt fortiorem corporis motum, vehementemque ſaltationem ſæpenumero ſanguinem ex pulmonibus rejecit: quod cruentum ſputum, adhibitis dicto anno Tœplicenſibus balneis ceſſavit. Tredecim annos nata, lunare tributum perſolvere cœpit; idque ad hanc uſque diem, prævijs per binos ſemper dies doloribus, ſtato tempore, licet jam paullo parcius reddit. Præterea bis quotannis venam ſecandam, bis quoque cutim ſcarificandam præbere; & per ſatis longum tempus, quovis altero vel tertio anno acidulis Egranis uti ſuevit. Hæ, annuo abhinc tempore noviſſime potæ, more alias ſolito, votis haud fecerunt ſatis, ſed adeo debilitarunt ventriculum, ut exinde ardores volatici ſemper epulas inſequantur; neque minus ab earum uſu, tumores qui jam diu obſederant pedes, magis invaluerunt. Crebros porro per multos olim annos, & omni fere mane pati ſoluit vomitus, pituitæ bile permixtæ: qui omiſſo cereviſiæ potu, protinus ſiluerunt.

Tres

Tres vero jam effluxerunt anni, cum gravioribus mœroribus, animique pathematibus vexata, tribus ſucceſſive vicibus, enormem ſanguinis quantitatem, cum ſumma virium proſtratione & inſigni languore corporis, ex utero profunderet: unde corpus adeo contabeſcebat, vultuſque lurido colore induebatur, ut metus eſſet cachexiæ. At poſtquam mentis tranquillitatem recuperabat; bene habere, iterumque vigere cœpit. Elapſo demum anno, incidit febrem catharralem, quæ uſurpatis convenientibus medicinis profligata, tribus abhinc menſibus recrudeſcebat, doloribus artuum ſcorbuticis, tam atrocibus ſtipata, ut vix movere potuerit ullum membrum: attamen & hac vice uſui diapnoicorum, diaphoreticorum, abſorbentium, maximeque liquoris anodyno-mineralis obſecundabat, & ex his cedebat.

Tandem tres ante ſeptimanas, de capitis doloribus atque phlogoſibus per aliquot dies conqueſta, cœlo exiſtente ſereno, venam, more ſolito, in pede tundendam curavit; & cum paullo poſt corpus inſigniter refrigeraſſet, accidit, ut quarto abhinc die, ſana ceteroquin & incolumis, ex improviſo, tenſionibus & tractionibus convulſivis capitis ac cervicis, tremore totius corporis, conſtrictione & anxietate præcordiorum, tinnitu aurium, viſus obſcuratione, vertigine graviſſima, vomendi conatu, ipſoque vomitu, atque tanta totius ſpinæ debilitate prehenderetur, ut ſe erigi haud poſſet, quin in dextrum mox laberetur latus. His per tres circiter horas adfligentibus, e præcordiis ad ſplenis regionem uno impetu devolvi videbantur conſtrictiones, conjuncto crebro flatu; done inſuſis clyſmatibus, & propinatis nervinis, tonicis, uterinis, ac temperantibus remediis, hæc ſymptomata ſenſim remitterent; & intra ſex dies prorſus conquieſcerent.

Verum, cum brevi poſt corpus iterum exponeret frigori, recurrebant eædem moleſtiæ, licet & leviores, & breviores: quæ, ne ſæpius propullulent, & in habitum degenerent, convenientem cognoſcere cupimus medelam, & rectam cuncta mala præſervandi rationem. Ceterum ſcire licet, ægram exactiſſimam ſervare diætam; & miſſa cereviſia, pro potu ordinario uti aqua ſimplici, vino Rhenano, vel Moſellano, vel etiam illo, quod Pontac vocant, nupta; eique nonnunquam interponere hauſtum generoſi Hungarici. Ante quatuor annos viro juncta eſt, ætate provectiori, qui elapſo anno unico mortuus, noſtram reliquit ſine prole viduam.

CONSULTATIO.

Affectiones atrociſſimæ, quas noviſſime paſſa fuit illuſtris mulier, & quarum præſervatoriam anhelat medelam, non niſi ad dolores rheumaticos, motibus partium internarum, maxime ventriculi ac inteſtinorum ſpaſmodicis conjunctos referri merentur. Primam hæ repetunt originem a colluvie ſeri impurioris, in ſanguinea maſſa accumulati; & a cohibita poſt venæſectionem tranſpiratione in eum motum acti, qui motus ſpaſmodicos, febriles, varioſque decubitus ac ſtagnationes in externis partibus procreare valuit. Neque raro obſervavi, materiam purpuraceam, quæ ſalſæ & acris eſt indolis, horum malorum eſſe cauſſam. Quod ſi vero de iis cauſſis diſpiciamus, quæ ad ingenerandam ſeri ſcorbuticam impuritatem contribuerunt, has inter diuturni mœrores, vita ſedentaria, & largiora cruoris, ex utero profluvia, ſummo jure collocari poſſunt. Sed his non immorabor, & oſtendam duntaxat, quomodo, mea quidem ſententia, hæc mala in poſterum præcaveri queant. Et hoc nomine præcipuam intentionem ad alvi conſervandam lubricitatem dirigere oportet; quam ſumto aliquoties, alternis veſperis; ſequenti pulvere, obtinere licebit: Recipe rhabarbari, lapidum cancrorum, cremoris tartari ana ſcrupulum unum, diagrydii ſulphurati grana tria. M. F. pulvis, D. pro una doſi. Alvo ſoluta, tranſpiratio erit promovenda; quo fine veſperi pulveris bezoardici, præcipitante remixti

ſcru-

ſcrupulum ſumere, & hauſtis, altero mane, decocti calidioris, ex china, cichoreo, ac paſſulis parati, aliquot vaſculis, leniter in lecto ſudare conveniet. Qua curatione per ſex continuata dies, alvus iterum ope dicti laxantis ſolvenda, atque tum per aliquot dies rurſus ſudandum eſt.

In ipſo, ſi forſan revertatur, paroxyſmo, hanc mixturam, quantitate unius cochlearis, frequentius propinare juvabit: Recipe aquæ menthæ ſine vino uncias ſex, lapidum cancrorum drachmas tres, antimonii diaphoretici drachmam unam, ſyrupi acetoſitatis citri drachmas tres, liquoris anodyni guttas ſexaginta, aquæ puræ fontanæ menſuram unam. M. D. Ad roborandum denique ſtomachum ſub epulis ſexaginta guttas Elixirii mei viſceralis capere; pro potu, decocto ſupra allegato frigido uti; corpus in æquali calore ſervare, ſedulo movere, & mentis tranquillitati probe ſtudere expediet.

CASUS CXLIX.

De malo rheumatico ſcorbutico.

Vir 44. annorum, temperamenti cholerico-melancholici ſanguinei, ſtaturæ mediocris, & habitus corporis ſtrictioris, ex mobili, ſedentarium, ac meditationibus plenum vitæ genus ingreſſus, hypochondriacis laborare cœpit affectionibus, quas annuus acidularum Pyrmontanarum uſus egregie mitigavit. Quum vero harum potatio, binis abhinc annis, accedentibus forſan vinoſis compotationibus, ac nimis per ſaltationem corporis commotionibus, inſigniores ſanguinis ebullitiones, vehementem languorem & ſomnolentiam concitaret: defluxa proxime æſtate, ab earum uſu abſtinuit; & ſatis bene quidem habuit, at ſequenti autumno rheumaticos colli & ſcapularum incidit dolores. Caput ſubinde, contra voluntatem, anterius trahebatur; inſtar eorum, qui dormitări nictitant. Accedebat gravis excandeſcentia; qua non modo convulſivus ille capitis motus invaleſcebat; verum etiam ſermonis quoddam impedimentum, omniumque artuum ſubſultus ac tremores inſequebantur. Triduo ab hac iracundia elapſo, imminente æquinoctio vernali, vena ipſi in pede ſecabatur: unde tormenta colli quidem remittebant, ſed in ſiniſtrum pedem, in quo ſuſa erat vena, eo atrocius irruebant, ut lecto inhærere perpetuo debuerit. Quælibet pedis motitatio inſigniter adaugebat hunc dolorem, ut a digitis incipiens, per totum pedem ad genu uſque graviſſimus excurreret.

Hujus dolorifici affectus cauſſam, imputabant primum ſectioni venæ, improvide adminiſtratæ; at quum nulla extrinſecus adpareret læſio, & illa ſymptomata, his, quæ nervi aut tendinis puncturam comitantur, valde diſſimilia eſſent, accuſabant rheumatiſmi a ſcapulis ad pedem decubitum. Jungebatur paullo poſt febris catharralis, quam pulſus celerior, & urina fere flammea veſpertino potiſſimum tempore ſignificabant. Hac ope digeſtivorum ac temperantium remediorum, nec non eſſentiæ alexipharmacæ Stahlii, cum eſſentia ſuccini, & ſpiritu cornu cervi mixtæ profligata; occupabant affectum pedem, maculæ obſcure rubicundæ, & paullo poſt totus ille pes copioſiſſimas dimittebat ſquamulas. Præterea in hujus pariter, ac alterius pedis digitis efflorefcebant ulcuſcula, ichoroſam materiem plorantia; accedebant interdum furunculi, quin & tumor œdematoſus, maxime poſt motum corporis. Neque tamen minus perdurabant dolores, qui ſe remittebant interdum, protinus excipiebant tenſivi ac gravativi in dextra abdominis parte cruciatus, anxietates præcordiorum, & obtuſi omnium artuum dolores. Somnus eſt turbulentus, & mane moleſta vexat nauſea, non niſi ſumto cibo, levata. Adhibuit varia remediorum genera, venæſectiones, & acidulas Pyrmontanas; neque alium inde ſenſit effectum, quam ut in conclavi obambulare queat. At quoniam ob omni, quæ adhuc reſtat, mo-

moleſtia penitus liberari cupiat, ſalutare flagitat conſilium.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Artuum externorum, maxime ſiniſtri pedis ſpaſmodici, ac tractorii, quibus atrociter vexatur vir ſpectatiſſimus, dolores; debentur, ſi primam diſpiciamus originem, dyſcraſiæ ſanguinis & ſeri ſcorbuticæ, cum inſigni generis nervoſi debilitate conjunctæ; quando enim ſerum illud acre, a maſſa ſanguinis ſeparatum, membranis nerveis & tendinoſis muſculorum incumbit, eaſque vellicat, arrodit: ſubnaſcuntur dolores ejuſmodi ſpaſmodici, & præternaturales commotiones. Dictæ vero ſeri impuritati non minus, ac partium nervoſarum nimiæ ad motus irregulares proclivitati, cauſſam utique præbuit hypochondriaca paſſio, quæ diu vexavit virum ægrotantem; quippe quæ ejus eſt indolis, ut vim ventriculi digeſtivam deſtructam ſemper habeat comitem; qua fit, ut ſucci minus legitimi generentur, qui ſanguineæ permixti maſſæ, cunctis abdominis viſceribus, nec non univerſo generi nervoſo, labem affricant. Hic via panditur ſpaſmodicis motibus, quibus præ reliquis partibus, ventriculus & inteſtina patent; & hanc ob cauſſam languent ſe & excretiones, atque ingens impuritatum fit proventus. Favent præterea gignendo huic malo, variæ externæ cauſſæ, quas inter regio, in qua degit æger, aere inimico plena, victus craſſior, & in eo commiſſi errores, nec non animi affectus, jure merentur collocari.

Quum igitur hi morbi ſint moleſtiſſimi, & quo diutius durarunt, eo contumaciores reddantur: opus omnino eſt, ut ipſum mali fontem, dyſcraſiam nempe fluidorum, & imbecillitatem ſolidorum adgrediamur; quibus ſublatis, cuncta, quæ inde pullulant ſymptomata ſponte ceſſabunt. Hujus autem voti per uſum aquarum mineralium compotes fiemus: ex quibus Pyrmontanas, lacte caprino vel aſinino permixtas commendarem; ſiquidem illæ, tali ratione potæ, in morbis, qui a ſeri & ſanguinis acrimonia proficiſcuntur, excellentiſſimæ ſunt virtutis. Iis equidem, qui acidum acidulis tribuunt principium, valde alienum videbitur, eas cum lacte commiſcendas ſuadere; at, quum alcalinum potius elementum iis ineſſe credam, non abs re fore putavi, ſi cum lacte combinarentur. Nec me fefellit hæc ſententia; ſiquidem multiplex experientia eam adeo confirmatam dedit, ut nullus jam dubitem, eam ſic permixtas in uſum proponere.

Modus hic utendi, ſequens eſto: Tribus fontis partibus adfundantur binæ lactis calefacti, ea proportione, ut hujus mixturæ ſingulo mane menſuræ una cum dimidia hauriatur. Ante hanc potationem, ad corpus repurgandum, pridie ſumantur ſex drachmæ ſalis Anglicani, in menſura dimidia aquæ puræ fontanæ ſoluti; tum per ſeptem dies potentur aquæ dicto modo, octava die capiatur rurſus idem ſal; repetatur per ſeptiduum aquarum potus; tertium adhibeatur ſal, atque hauſtis iterum per ſeptem vel novem dies acidulis, ſale illo finiatur curatio.

Ceterum ſtudioſe ſub hac potatione ſervare oportet victus rationem. Conceditur ſub epulis hauſtus vini generoſi Rhenani, vel Burgundiaci, ex quo ſub prandio non minus, ac veſperi capiantur octoginta guttulæ Elixirii balſamici, quod ſic parari poteſt: Recipe extracti cardui benedicti, centaurii minoris, ſalis tartari, nitri depurati ana drachmas duas, corticum aurantiorum recentium unciam ſemis, vini Sect, ſive Hungarici libram dimidiam; eoque & extrahe leni calore, colaturæ adde olei de Cedro Italici guttas quindecim. M. D. Quod remedii genus, abſoluta quoque curatione diutius continuari poterit: neque minus, omiſſa cereviſia, pro potu ordinario adhibere juvabit decoctum aliquod, cujus hæc ſit formula: Recipe radicis ſcorzoneræ, ſarſaparillæ, raſuræ cornu cervi ana uncias quatuor, radicis cichorei unciam unam, herbæ cardui benedicti, cochleariæ, hepaticæ nobilis.

bilis ana manipulum unum, corticis ligni ſaſſafras, tartari vitriolati, nitri depurati ana drachmam unam, Conc.Cont. D. S. ſpecies, quarum unciæ binæ ex quatuor aquę menſuris per horę decoquantur dimidium. Nec erit alienum, finito acidularum potu, hoc decocto tepeſacto mane, loco infuſi theiformis, vel ſolo, vel tertia parte lactis caprini permixto uti. Ceterum corporis exercitationi ſtudere conveniet, quam & matutinis, & veſpertinis, abſoluta digeſtione, horis inſtituere licebit; fugiendo omnes animi pariter ac corporis vehementiores commotiones. Quæ ſi rite & juxta præſcriptum ordinem obſervaverit æger ſpectatiſſimus; certiſſimam foveo ſpem, fore ut inſigne malorum ſuorum ſit percepturus allevamentum.

Ulterior Relatio.

ADhibuit vir ægrotans commendatas acidulas, aliaque medicamina. Sal Anglicanum, pondere unius unciæ prima vice ſumtum, ſexies ſubduxit ventrem, cum magna virium jactura; altera vice ad drachmas tres datum, vix movit alvum; & tertia doſis, quę priori erat ſimilis, quater eam duxit, abſque ulla moleſtia, nulloque virium collapſu. Acidulas cum egregio corporis viriumque potavit incremento; licet magis urinam moverint, quam alvum. Dolores, qui antea abdomen per vices invaſerant, penitus ceſſant; & ipſe pes affectus liberiori jam gaudet movendi facultate. Interim nondum omne ſublatum eſt vitium: torpor enim & debilitas in flexura circa tarſum, eadem ac olim eſt, neque adhuc valet, iſtius pedis inniti digitis. Ubi extenditur, totus contremiſcit, continuato ad ſuras uſque motu, ac formicationis ſenſatione: malleolum non raro obſidet ardens dolor acutiſſimus, nullum ferens contactum. Accedunt per intervalla ſubſultus convulſivi, per ſuram ad femora aſcendentes, quin etiam brachia ac ſcapulas interdum occupantes: & notabile eſt, quod mitigatis quandoque pedis moleſtiis, inteſtinorum dolor, cum anxio ſequatur ſudore. Sentit quoque matutinis nonnunquam horis nauſeam, & inflativum ac gravativum ventriculi dolorem, cum rejectione lymphæ ex ore. Quare ulteriorem petit medelam, & quoniam phlebotomiam inſigniter jam horret, doceri cupit, anne huic ſcarificationes liceat ſubſtituere?

CONSILIUM.

PErcepi ex datis noviſſime ad me litteris, remiſiſſe quidem ab uſu collaudatarum acidularum, multa pathemata; nihilo tamen minus adhuc quædam ſupereſſe, quę multam figant crucem, veluti ſunt debilitas ac torpor tarſi, ardens affecti pedis dolor, ſubſultus ſurarum, femorum, & brachiorum, nec non nauſea cum ventriculi inflatione, mane potiſſimum invadens. A quibus cum liberari prorſus cupiat ęgrotans vir; a ſanguinis miſſione jam capiendam eſſe curam hortor. Et quoniam averſatur venarum ſectionem; non improbare utique poſſum ſcarificationis uſum, quam ſingulis binis menſibus, adpoſitis vel ipſi pedi, vel ſupra genu, atque dorſo cucurbitulis inſtituendam ſuadeo. Præterea vero pediluvia commendo, quibus ex aqua fluviatili, furfuribus triticeis, & floribus chamæmeli paratis, ac tepidis duntaxat, pedes immittendi, & ſubinde ſapone veneto, in ſpiritu vini camphorato ſoluto, fricandi ſunt.

Quum vero ventriculi robur, ac vis digeſtiva languere ſimul videatur; operę erit pretium, Elixirii viſceralis, quod ſupra commendavi, uſum ſub epulis continuare; quod jam a nitro vacuum eſſe debet. Proinde alvi habenda ratio; cui liquandæ, incongrua plane ſunt purgantia; quippe quæ in affectibus ſcorbuticis, cum imbecillitate generis nervoſi complicatis, inſigne ferre damnum deprehendi. Conveniet potius huic ſcopo decoctum laxativum, quod ſequentem in modum concinnare ſuevi: Recipe rhabarbari electi, cremoris tarta-

tari ana drachmam unam, mannæ uncias duas, coque leni calore in aquę florum acacię unciis quinque, colaturæ olei de cedro guttas tres. M. D. Hoc pro una doſi ſucceſſivis hauſtibus, interpoſito juſculo avenaceo, ſorbillare oportebit. Ceterum etiam atque etiam hortor, ut futuro vere acidulæ Pyrmontanæ cum lacte, eadem ac antea ratione adhibeantur: quæ cuncta præſidia, ut ſummum Numen ſecundet, ex animo precor.

CASUS CL.

De affectu ſpaſmodico convulſivo.

VIrgo, viginti duos annos nata, ingenio vivaci prædita, ambitione inflammata, & lectione librorum, omne fere terens tempus, a prima juventute, variolarum morbillorumque, perfuncta morbis, valuit rectiſſime. Sed ante aliquod tempus accidit, ut fur, ob quadraginta circiter thaleros, clam ablatos, laqueo ſuffocaretur. Noſtra, fore ut tam levis furti cauſſa neutiquam ſtrangularetur ille nebulo, ſed ſaltem mortis terrore a ſceleribus avocaretur, perſuaſa, cum percepiſſet, ipſum utique peremtum fuiſſe, tanta mota eſt commiſeratione, ut factum matri nunciatura, delira loqueretur. Admonita vero, furem patibulo ac morte dignum luiſſe pœnam, ad ſe rediit, ſumtoque, quem contra caſum vocant, pulvere, bene habuit. Paullo poſt a parentibus ob levem cauſſam, vehementioribus reprehenſa verbis, graviter exarſit; & elapſis inde aliquot diebus, atrox incidit malum, quod ſic habuit: Cœnæ aſſidens, inter gratas collocutiones, ſubito expalleſcebat, ſe inclinabat ad ſiniſtrum latus, veluti lapſura in terram, mox vero iterum erigebat ſe, atque tum caput ad dextrum contorquebat latus, hiabant oculi, mox huc & illuc vertebantur, os modo claudebat, modo aperiebat, ſonitumque edebat, manibus percutiebat dextrum latus, variiſque geſtibus vultum deformabat. Brevi poſt rubebat, ac intumeſcebat facies: unde parentes ſuffocationem, ex illapſo forſan in aſperam arteriam cibi fruſto, imminere, & quod ſibi conſultura, brachia elevaret, arbitrati; dorſum ejus, more in hiſce caſibus ſolito, manibus percutiebant; atque brachii elevationem adjuvabant. Hoc in elevato ſitu rigidum permanebat, nec niſi multo labore deprimi poterat: quare ligamenta, quibus veſtimentum compreſſorium, quo induta erat, connectebatur, ſubito laxabantur, eo effectu; ut abdomen intumeſceret, vehementes paullo remitterent motitationes. Erecta ſtabat rigidiſſima, moribundæ ſimilis; & lecto impoſita, ſponte ad ſe redibat, inter ſectionem venæ in ſiniſtro brachio ſitæ. Mirata confluxum hominum; (aderant enim tres medici & bini chirurgi) ſurgebat, nec niſi de dolore ſtomachi gravativo conquerebatur. Mox vero aſſumta haud ita pridem juſcula, ruſticulas frixas, poma cydoniorum ſacharo condita, atque placentulas vomitu reddebat; tumque lectum petens, placido ſomno totam tranſigebat noctem.

Poſtridie bene habebat, niſi quod vultus color ſolito eſſet rubicundior; & ſermo, ob os quaſi conſtrictum impeditior videretur, ſed hęc incommoda intra paucos dies penitus evaneſcebant; adpetitus ac ſomnus ſibi conſtabant, alvus rite reſpondebat, nec morboſi quicquam amplius obſervabatur, niſi quod ſub epulis facies mox expalleſceret, moxruberet. Verum ante aliquot dies, ſumto prandio, eodem prehendebatur paroxyſmo; qui, laxatis veſtium vinculis, & adſperſa pedibus aqua frigida, vix elapſo horæ quadrante, remittebat, & puncturas præcordiorum, caliginem oculorum, ac vomendi conatus relinquebat. Dabatur ergo, vomendi ſcopo, radix Ipecacuanhæ; qua tribus vicibus reddebat paullo ante comeſta, atque tum inciſa in dextro pede vena, valere cœpit, & ad hanc uſque diem, præter rubicundiorem vultus colorem, non habet, unde conqueratur.

Neque vero ignorari oportet, eam non-

nonnunquam, veſpertino potiſſimum tempore, ideis melancholicis turbari, omniumque rerum oblivione, ſed breviori, vexari. Ceterum menſtrua ſingulis quinque hebdomadibus promanant, vitam amat ſedentariam; adpetitui vero largius indulget; & per aliquot ſeptimanas, pro potu ſola utitur aqua.

CONSULTATIO.

INtellexi ex præmiſſa morbi hiſtoria, virginem quandam ſpaſmodico-convulſivum, utut leviorem, cum capitis & oculorum contorſione, rictu oris, rubore ac intumeſcentia vultus, rigore membrorum, loquelæ difficultate, & animi deliquiis aliquoties fuiſſe paſſam. Quemadmodum vero proxima harum adfectionum cauſſa, in ſpaſmo membranarum cerebrum, medullamque ſpinalem cingentium eſt collocanda: ita variç quoque remotiores occurrunt cauſſæ, quæ ad id mali genus contribuerunt. Videtur ſcilicet generoſa virgo, valde ſenſibili, atque debili nervoſarum partium ſyſtemate prçdita; demonſtrante id inſigni, qua pollet, ingenii vivacitate. Ejuſmodi vero ſubjecta, ab animi vehementioribus adfectibus, quam facile in motus irregulares conjiciuntur, qui caput potiſſimum occupant. Neque igitur dubium eſt, quin in noſtro caſu commiſerationes, & excandeſcentia tacita, cum mœrore juncta, primam malo dederint originem.

Accedit inſuper ventriculi imbecillitas, ob quam non modo cibi, quos majori, quam par eſt, quantitate aſſumere ſolet, non rite digeruntur; verum inde quoque multæ acidæ, atque viſcidç cruditates in primis viis generantur: quæ in vapores halituoſos reſolutæ, diſtendunt ſtomachum, ejuſque nervoſas vellicando tunicas, ſpaſmum excitant, ad totum nervorum, quod jam debilitatum eſt, genus, maximeque dictas cerebri membranas, vi conſenſus earum partium propagatum. Atque hçc in noſtro caſu ita contigiſſe, tria ſunt, quæ teſtantur, momenta; quod nimirum paroxyſmi mox ab epulis, ſtomacho cibis farto, invaſerint; quod redditis per vomitum cibis, conquieverint, quodve ſumtum lene emeticum inſigne præſtiterit levamen. Ex hac porro ventriculi debilitate, & acrimonia, quam avidior quoque adpetitus ſignificat, vero fit ſimillimum, imminere, quin adeſſe jam prima paſſionis hypochondriacæ rudimenta; quæ a nimiis, quibus indulget meditationibus, ac librorum lectionibus majores utique cepit vires.

Quæ cum ita ſint, conſultum omnino erit, tempeſtivas huic malo ferre ſuppetias, eo magis, cum ſibi relictum in melancholiam hypochondriacam, quin & epilepſiam facile tranſire queat. Prçcipui vero curationis ſcopi hi erunt fere, ut confortemus totum nervorum ſyſtema, vim ventriculi digeſtivam reſtauremus, atque primas regiones ab omni viſcida, & acida ſaburra repurgemus. Quibus conſequendis indicationibus, ante omnia inſerviet, aeris ac cœli mutatio: quare ſuadeo, ut generoſa Virgo, æſtate exiſtente ſerena, diuturniores ſuſcipiat peregrinationes; deinceps a cunctis animi adfectibus, meditationibus, & librorum lectionibus ſibi caveat, & potius gratis interſit conſortiis; atque ex cibis fugiat acidos, dulces ex lacte, ac farina paratos, poma, & cuncta, quæ gignunt flatus; vino parco, epuliſque parcioribus utatur.

Mane, loco potuum calidorum herbæ Theæ, vel fabarum Coffee, ſorbillanda commendo quædam vaſcula infuſi theiformis, quod ſic ſe habet: Recipe radicis chinæ, ſcorzonerç ana drachmam unam, herbæ meliſſæ, betonicæ, borraginis ana manipulos duos, florum anthos, lavendulæ ana pugillos tres, ſeminis fœniculi drachmam unam. Conc. Cont. D. Ad temperandam ſubinde primarum viarum acrimoniam, inſignem præſtabit utilitatem hic pulvis: Recipe lapidum cancrorum, cornu-cervi philoſophice præparati, teſtarum ovorum præparatarum ana drachmam unam, pulveris Marchionis drachmas duas, nitri purificati ſcrupulum unum, extracti caſtorei ana octo,

olei macis guttas ſex. M. F. pulvis, cujus drachma una, & brevi ante epulas, & hora pomeridiana quinta ex aqua menthæ capiatur. Præterea quavis hebdomade quatuordecim pilularum balſamicarum veſperi aſſumantur; quoniam & alvo liquandæ, & menſtruis facilitandis egregie inſerviunt. Non minus inſignis uſus erit eſſentia corticum aurantiorum, ſexaginta guttis inter epulas adhibenda; nec denique levem in derivandis a capite humoribus præſtabunt operam pediluvia tepidiora, ex floribus chamomillæ, cineribus clavellatis, ſaleque communi conficienda, & crebro uſurpanda. Quæ rite obſervata, quin votis ſint ſatisfactura, nullus dubito.

CASUS CLI.

De affectu nervorum ſpaſmodico-convulſivo.

VIr triginta annorum, temperamenti melancholico-cholerici, ſtrictioris corporis habitus, ſed humoribus abundans, & hypochondriacis obnoxius ſymptomatibus, duro in juventute vitæ genere, ob valde curtam ſupellectilem, uti, multaſque corporis defatigationes pati debuit. Correptus inde ſcabie ſicca, ſeptendecim annos natus, dura ſubire coactus fuit ſervitia; ſub quibus multis in caput plagis percuſſus, variis ſeſe expoſuit refrigerationibus, atque ſic paullo poſt, ex ſicca humidam ſibimet contraxit ſcabiem. Hanc pertæſus, hauſta ſingulo mane, quam ipſe mittebat, urina; & uſurpato extrinſecus unguento, quod ex oleo raparum, ſulphure ac mercurio vivo paratum erat, protinus repulit; at mox graviorem incidit morbum, quo cum per decem annos ad hanc uſque diem conflictatur, hiſce ſemet exſerente notis. Per intervalla, quæ quotidie crebra ſunt, perſentiſcit primum in dextro latere motum quaſi undulatorium, qui brevi tempore ad caput uſque aſcendens, omnem ſenſuum ac rationis uſum tollit, atque omnis motus in dicto toto latere poſt ſe trahit abolitionem. Dum adhuc ſibi conſtant ſenſus, junguntur vehementes anxietates, & vomendi conatus: turbatis vero jam ſenſibus, diſcurrit cancrorum in morem retrorſum, atque tum ſubito in terram concidit, immobiliſque prorſus, extenſo dextro pede, ejuſdemque lateris manu contremiſcente, jacet. Vultus præterea rubet, & venæ intumeſcunt valde; neque vero pollices in manum comprimit, nec ſpuma ex ore prorumpit, nec ullæ ſunt artuum motitationes. Ipſe paroxyſmus, vix temporis minutum explet, atque tum ceſſat, ægro exiſtente vegeto, & de nullis amplius conquerente moleſtiis.

Variorum medicorum conſiliis, multiſque remediis uſus eſt: quæ inter fuit electuarium quoddam, a cujus uſu id quidem ſolaminis percepit, ut in paroxyſmo nec recurrat, nec concidat, ſed ſtatuæ inſtar immobilis perſiſtat; verum abhinc epileptici inſultus acceſſerunt; qui incertis quidem, nocturnis tamen ſemper invadunt temporibus; atque altum ſoporem cum copioſiſſimis ſudoribus relinquunt. Notari vero meretur, utriuſque mali paroxyſmos, a levi in diæta, & potu exceſſu averti poſſe; ſed ſequenti periodo, eo majori recrudeſcere vehementia. Prior affectus, intentiores meditationes ſtatim excipit, & ſi diu ſederit, ſurgens protinus eo corripitur: quod ſi vero obambulet, ab eo liber eſt. Obſervatur quoque hic morbus frequentior luna decreſcente, quam quidem increſcente; & hic non minus, ac epilepſia circa æquinoctia, quando venam ſuaſu medicorum tundendam præbuit, crebrius & vehementius invaſerunt. Ceterum præter dextri lateris reſolutionem, memoriæ debilitatem, ac torvum vultus aſpectum, nullis adfligitur paſſionibus; ſed adpetitu integro gaudet, alvuſque nunquam non reſpondet.

Hæc eſt ſævarum adfectionum idea; quarum cauſſas penitiores nondum eruere valui. Scio equidem, quod ſicuti totius nervoſi generis debilitas iſti malo remotam; ita motus ſpirituum irregularis, exploſivis, a ſpaſmodica partium membranaceo-nervoſarum conſtrictione, ſangui-

guinem plus juſto copioſius ad caput propellente, efficientem proximam; & ſanguis viſcidus, acris, & vellicans, mediatam cauſſam præbeat. Nec me fugit, quod temperamentum melancholico-cholericum, ærumnoſa victus ratio, corporis crebra refrigeratio, capitis ac cerebri a verberibus contuſio, atque commotio, mœrores, triſtitiæ, & ſcabies inopportune retropulſa, tanquam occaſionales contribuerint cauſſæ. Verum occurrunt quædam momenta v. g. quod malum ſequatur meditationes, & ægrum a ſella ſurgentem adoriatur &c. quæ valde dubium ancipitemque me reddunt; quorum ratione, ſi cordis palpitatio, pulſus irregularis, & impedita ſpiratio jungerentur, utique polypoſa ſuſpicarer concrementa.

Interim his in curando uterer indicationibus, ut genus nervoſum per roborantia interna pariter ac externa confortarem, ſanguinis molem per hirudines ano admotas imminuerem, qualitatem per alterantia, & ea, quæ ſalutares adjuvant excretiones, emendarem, ejuſque congeſtiones ad caput ope pediluviorum derivarem, & denique irregulares ſpirituum motus congruis remediis ſopire ſtuderem. At hæc omnia Tuo, Vir Experientiſſime, acutiſſimo judicio ſubmitto; nec niſi eo adjutus, quicquam tentabo,

RESPONSIO CONSULTATORIA.

DIrus affectus, cujus cauſſa conſultus ſum, utique eſt ſpaſmodico-convulſivus, qui primario quidem a ſtrictura membranarum, quæ cerebrum & medullam ſpinalem inveſtiunt, dependet, omnes vero totius corporis nervoſas ac membranaceas partes in conſenſum trahit. Ex cauſſis vero, quæ huc contulerunt, ſola ſufficit ſcabiei per unguentum, ex oleo raparum, ſulphure ac mercurio vivo facta repulſio; quæ remedia tubulos nerveo membranaceos cutis graviter conſtringendi, & ſerum acre cauſticum, quod in glandulis ſubcutaneis hoſpitatur, intus agendi, potenti pollent efficacia. Quum autem retroacta iſta materia, veneni inſtar nervoſis incumbit partibus, iiſque, quoniam ſubtilis eſt, profundius, ac intimius inſinuatur: facile patet, cur ex ea cauſſa graves nervorum, atq; cerebri affectus, quos ſpirituum morbos vocare ſolent, pullulare poſſint ac ſoleant.

In noſtro quidem caſu vero videtur ſimillimum, quod ſpaſmodicæ ſtricturæ circa ventriculum maxime & inteſtinorum canalem, nominatim pylorum, inteſtinum duodenum, canaleſque, qui valde nervei ſunt, bilioſos, fixam primum obtinuerint ſedem: quæ coarctatis inferioribus, humores majori copia ac impetu ad ſuperiora, maximeque caput compulerunt. Inde vero id reſultat incommodi, ut cruor a capite per venas rediturus, ob nimiam molem in iis ſtagnet, eaſq; interdum, ſicuti teſtantur cadaverum ſectiones, varicoſas reddat. Hinc carotides, quæ oculum ingrediuntur, ſanguine turgidæ, compreſſerunt nervos opticos, iis vicinos; ideoque viſus obnubilationem ac vertiginem induxerunt: & quum eidem fato reliqui, qui ſenſui motuiq; ſerviunt, nervi fuerunt obnoxii, non mirum eſt, quod ſenſuum motuſq; voluntarii in dextro potiſſimum latere, quod cauſſis mali forſan, præ ſiniſtro patet, abolitio exceperit, & æger in terram delapſus, manum pedemque dextrum tremebundum extenderit.

Præterea vehementiori ſanguinis ad caput raptui debetur vultus rubor, venarumque ſanguine fartarum turgeſcentia; neque minus ab ejuſdem copioſiori ad præcordia compreſſione, horum ineffabilis anxietas ſuos mutuatur natales. Conatus vero vomendi partim a materia peccante, quæ in primis viis ſtabulatur, partim a ſpaſmodica nervorum ac membranarum cerebri conſtrictione proficiſcuntur: ſiquidem crebrior experientia teſtatur, quod violentas, & a cauſſa externa factas capitis læſiones, per conſenſum, non raro vomendi conatus, & ipſi vomitus comitentur. Atque ſic exponenda erit ratio paroxyſmorum, quos malum noſtrum formare ſolet, cujus diuturnitas confirmat eam obſervationem, qua do-

docemur, ejuſmodi ſpaſmodicos nervorum morbos, non modo diutius inhærere, & in conſuetudinem degenerare; verum etiam in morbum tandem tranſire comitialem; qui noſtri quoque mali moleſtiſſimus jam deprehenditur comes.

Verum ſunt adhuc quædam momenta, quæ attentionem merentur; nimirum quod diætæ errores, circa mali acceſſionem commiſſi, paroxyſmos remorentur, illi tamen poſthæc vehementiores revertantur. Non raro obſervavi, quod in iis, qui aſthmate convulſivo, vel doloribus ventris ſpaſmodicis laborarunt, ſi ante conſuetas mali acceſſiones, vel gulæ nimis indulſerint, vel vinoſos potus copioſius ingeſſerint, illæ vel prorſus per aliquod tempus ſiluerint, vel valde mitiores fuerint. Ratio hujus phœnomeni mea quidem ſententia hæc eſt: Per nimiam ingeſtorum, præſertim ſpirituoſorum molem, partes nervoſæ infimi ventris, maxime ventriculus ac inteſtina, juſto violentius dilatantur & extenduntur; quum vero ab earum ſpaſmodica conſtrictione plerumque incipere ſolent præternaturales motus, facile patet, cur ea per contrariam extenſionis motionem, impedita, hi motus fieri nequeant.

Notabile eſt, profundiores meditationes illico ſuſcitare malum. Atque hunc effectum quotidiana confirmat experientia: ubi enim cunque nervoſæ partes jam debilitatæ, & ad motus irregulares ſunt pronæ; inſignem & affectus animi, & acriores cogitationes obtinent vim non modo ſpaſmodicas affectiones revocandi, verum etiam ad ipſam inſaniam, melancholiam, epilepſiam, quin apoplexiam permagnam conferunt ſymbolam.

Neque minus animadverſione dignum eſt; quod ſi ſederit aliquandiu æger, tumque ſurgat & progrediatur, mox in malum vertiginoſum incidat. Exinde diſpaleſcit, cauſſas externas vel leviſſimas, qualis hic eſt ſola corporis motitatio, adaugendo motum ſanguinis progreſſivum, in revocandis nervorum morbis eſſe efficaciſſimas.

Aeque meretur attentionem, quod malum luna decreſcente invaleſcebat. Perpetuæ nimirum regulæ inſtar eſt, graviores capitis morbos, qui per certos temporum circuitus redeunt, velut ſunt melancholicæ, maniacæ, epilepticæ, paralyticæ ac apoplecticæ affectiones, plerumque lunæ mutationes ſequi, & ea mox decreſcente, mox increſcente exacerbari; aut ſub eodem lunæ ſitu, quo primum invaſerunt, poſthæc ſemper reverti. Hinc vero docemur, quantam potentiam, mediante noſtra atmoſphæra, in corpus humanum, ejuſque ſenſibiliores potiſſimum partes, quales ſunt nerveæ, ac membranaceæ, alterandas poſſideat luna: & quoniam a tam levi externa cauſſa, ægritudines nervoſi generis revocari ac exacerbari poſſunt; illud exinde reſultat monitum practicum, ut medentes ſtudioſe caveant, ne ejuſmodi affectiones fortioribus ac violentis adgrediantur medicaminibus.

Denique non ſilentio erit prætermittendum, quod acceſſiones & vertiginoſæ, & epilepticæ, tuſa circa æquinoctia vena, acerbiores pariter ac diuturniores infeſtaverint. Quare non ignorari oportet, ſanguinis miſſiones in hiſce adfectibus, qui tantum non ſemper vel nimia mole, vel ſpiſſitudine humorum foventur ac nutriuntur, convenientiſſimum quidem præbere ſubſidium; attamen inſigni cautione atque prudentia opus eſt, ut probe diſcernatur, quantum cruoris, quonam tempore, & in qua corporis regione ſit detrahendum. Adnotamus enim, perniciosum eſſe, ſanguinem in paroxyſmo, vel brevi ante eum mittere, aut ejus, ſi nimium abundaverit, parciorem evacuare quantitatem. Neceſſe porro eſt, ut mox ab inſtituta phlebotomia tepidiora pediluvia & interna diaphoretica in uſum vocentur: quo nimirum hiſce præſidiis ſanguis per totum corpus æqualiter diſtribuatur, maximeq; ad inferiores partes invitetur, & tali ratione nova ſpaſmorum cauſſa, quam humorũ inçqualis circuitus præbet, illico præſcindatur.

His præmiſſis, ad curationem mali præſentis, vetuſtate ſua in conſuetudinem jam.

jam degenerati, tranſeundum erit. Neque aliæ hoc ſcopo mihi ſunt intentiones, quam illæ, quas medicus hiſtoriæ morbi adpoſuit; at optaſſem, ut ejuſmodi remedia exhiberet ſupellex medica, quæ his indicationibus adprime facerent ſatis. Certe officinæ pharmaceuticæ hiſce remediis fere vacuæ ſunt; at ſi adhuc ſalutis in hoc diro malo quædam reſtiterit ſpes, ea magis ex curatiori victus obſervatione, & prudenti rerum non naturalium uſu erit repetenda. Idcirco ea, quæ commendare in hiſce caſibus ſoleo, medicamina in aeris mutatione, peregrinationibus ad loca ſalubria, corporis exercitationibus, præſertim per equitationem inſtituendis, balneis aquæ dulcis, pediluviis, abſtinentia a vino, & ſpirituoſis, rebuſque mentem fagitantibus unice conſiſtunt: quibus ex pharmacis addere juvabit uſum nitroſorum cum potu tenui, atq; lactis aſinini; ac deniq; alvi perpetuam conſervare expediet lubricitatem. Hæc, licet funditus neutiquam exſtirpare valeant, ejuſmodi contumaces morbos, quorum vis omnem medicinam ſuperat; attamen ipſis egregium ſolamen intuliſſe, crebriori doctus ſum experientia.

CASUS CLII.

De morbo ſpaſmodico convulſivo.

Decem annorum puella incidit elapſo abhinc anno, vernali quidem tempore, in febrem intermittentem; quæ ſumta per aliquot dies tinctura quadam, colore pellucido vinum recens Franconicum adæquante, & a Chirurgo, ipſam præſcribente, pro ſale abſynthii in aqua ſoluto, venditata protinus ceſſavit; & licet per octiduum reverteretur, ejuſdem tamen tincturæ ope, prorſus debellata eſt. Dederat allegatus Chirurgus id genus remedii, aliis quoque eo tempore febrientibus: qui ad unum omnes teſtantur, ſe ab ejus uſu, ructus, vomendi conatus, & lymphæ limpidæ ex ore rejectionem fuiſſe paſſos. Interim puella, ab hac febre liberata, paullo poſt lenta contabeſcere videbatur: qua ope medici cujuſdam celebrioris perſanata, per totam æſtatem, ſequentemque autumnum, rectiſſime valuit.

Verum currentis anni menſe Januario, hora prima meridiana, ſumto prandio, ſimul & ſemel de torminibus ac punctur is ventriculi, ad dextrum hypochondrium excurrentibus conqueri cœpit; iiſque per horæ circiter quadrantem, juncta vehementi nauſea, horrendum in modum diſcruciabatur. Hæc adfectio per tres inhærebat hebdomades, adeo, ut ſemper circa dictum meridianum tempus invaſerit; qua remittente, per integrum diem ſatis bene habebat, niſi quod per intervalla vomendi conatus perſentiſceret. Dabantur laxantia, a quibus movebantur excrementa duriora, globiformia, prunoque colore tincta. Remittebat inde prior affectus; ſed brevi poſt ſuccedebat ſingultus, qui eam mane expergefactam adoriebatur, & cum proclivitate ad vomendum interdum complicabatur, brevi vero conquieſcebat. Jungebatur præterea, aliquot elapſis diebus, moleſtior adflictio, & per intervalla, quæ quotidie ſepties, quin novies repetebant, hiſce notis invadebat: Præviis oſcitationibus, oculi fortiter claudebantur, ut nulla arte potuerint aperiri, tum ſequebatur inſignis primum abdominis, mox totius corporis tremor, atque his per horæ quadrantem vexata, oſcitabat iterum, & ad ſe redibat: valens ceterum, donec novus accederet paroxiſmus.

Noviſſime vero per tres circiter hebdomades, ita ſe habet malum: Expergefacta mane, pandiculationibus, & oſcitationibus vexata, claudit oculos, mox contremiſcit abdomen, totumque corpus, tum emittit copioſos ructus, & ſub horum exploſione aperit oculos, quos iis ceſſantibus, illico rurſus comprimit: atque horrendis dolorum in abdomine, & circa femora tormentis cruciata, miſerandos edit planctus. Hos dolores ſolvunt denuo ructus, apertis ſemper oculis emiſſi; quos iterum tormina ſequuntur, & hi dolores cum ructibus aliquoties alternant: cuncta vero hæc ſymptomata,

quæ ſolvuntur oſcitationibus, intra horę quadrantem primum, jam vero intra aliquot minuta terminantur. Infeſtat hic paroxyſmus tredecim, & jamjam duodecim tantum quotidie vicibus; ſub quo nec rationis, nec ſermonis uſus aboletur, tantum abeſt, ut, oculis præſertim apertis, ad cuncta rite reſpondeat quæſita; & cum oſcitationes comitantur frequentiores, probe tamen determinare poteſt illas, quibus præciſe terminatur malum. Neque vero in hoc rerum ſtatu collabuntur vires; ſed ægra extra paroxyſmum integro adpetitu, & bona gaudet valetudine. Urina plerumque tenuis mingitur, & a ſanorum haud diſſidet; interdum vero cocta, & lactis inſtar alba adparet, cum ſedimento ſimili.

Suſpicabantur vermes quidam medicorum; ſed datis variis anthelminticis, non niſi unicus excernebatur. Injiciebantur clyſteres, & adhibebantur balnea, ex aqua fluviatili, furfuribus, & ſapone confecta; at nihil ferebant levaminis, niſi quod ab eorum uſu, multi exploderentur per anum flatus. Nec denique ignorari oportet, puellam paucis ante horum malorum primam invaſionem diebus, ex incendio in ea domo, ubi degebat, ſuborto, ſed mox ſedato, inſigni perculſam fuiſſe terrore; qui num malo dederit originem, in dubio relinquitur.

CONSULTATIO.

Si mali, cujus hiſtoria mecum eſt communicata, primam cauſſam ac originem indagemus; vero videtur ſimillimum, illam a febre potiſſimum per medicamen merito ſuſpectum inopportune ſuppreſſa eſſe derivandam. Ea quippe tinctura, quam chirurgus pro ſolutione ſalis abſynthii venditavit, talis neutiquam fuit; ſiquidem hæc nec febrem ſupprimit, nec nauſeam, nec vomendi conatum movet; ideoque juſtiſſima remanet ſuſpicio, ne forſan mercuriale fuerit remedium; quod nervoſas partes vehementer vellicare, debilitare, & ad motus ſpaſmodico-convulſivos utique diſponere potuit. Quicquid vero ſit, præter hancce cauſſam, quæ adhuc dubia exiſtit, occurrunt adhuc binæ, quæ huic malo inducendo ſatis opportunæ, atque efficaces deprehenduntur. Prior eſt inſignis, quam puella ex incendio in ſuo conclavi ſuborto, brevi ante mali acceſſum, percepit terror, qui ad motus ſpaſmodicos, quin epilepticos ſuſcitandos, ſolus, teſte experientia ſufficit. Alteram præbent vermes; quorum præſentiam partim ex facta jam lumbriei excretione, partim ex ſedimento urinæ lacteo, dubio procul colligere licet. Terror primum effectum in partem inteſtinorum inferiorem egiſſe, eamque contraxiſſe videtur; unde puella protinus de vehementi dolore in dextro hypochondrio, & alvi obſtructione conqueſta fuit: illum enim dolorem a flatibus, per conſtricta inferius inteſtina, ſurſum actis, parteſque nervoſas inteſtinorum valde diſtendentibus derivandum eſſe duco. Vermibus vero in inteſtinorum canale, aut, quod pejus eſt, ipſo ventriculo hoſpitantibus, debentur reliqua ſymptomata, veluti ſunt nauſea, ructus, & rejectio muci liquidi ex ore, tormina inteſtinorum, tremor abdominis, & totius corporis, ac contractiones muſculorum, qui palpebras claudunt; hæc enim omnia non niſi motibus ſpaſmodicis abſolvuntur, & frequenter a vermium colluvie ſuos mutuantur natales.

Quod itaque curationem attinet; hanc ad binos potiſſimum dirigendam eſſe ſcopos arbitror: nimirum, ut ſordes acres, atque bilioſas, nec non colluviem verminoſam ex canale inteſtinorum eliminemus; & ſubinde motus partium nervoſarum ſpaſmodicos-convulſivos, per demulcentia, relaxantia, & antiſpaſmodica conſopiamus. Quo nomine operæ pretium facturos puto clyſteres, ex lactis unciis quatuor, mellis drachmis tribus, & nitri drachma una paratos; quos per octo ſucceſſive dies, mane pariter ac veſperi infundendos ſuadeo; ſiquidem non modo conſtrictas partes demulcendi ac emolliendi, verum etiam vermes evacuan-

curandi, flatuſque diſcutiendi, inſigni pollent virtute. Ad hæc, bis quavis hebdomade, mane poſt adplicatum clyſma, ſorbillare conveniet potiunculam laxantem, cujus hæc ſit formula: Recipe mannæ electæ, tremoris tartari ana drachmam, coque & ſolve leni calore in unciis quatuor aquæ graminis, colaturæ adde olei amygdalarum dulcium unciam. M. D. pro duabus doſibus.

Reliquis diebus mane ſumantur duo vel tria cochlearia olei amygdalarum dulcium ex juſculo avenaceo; & interjecto horæ ſpatio, alternis diebus, capiantur octo pilularum, quæ ſic habent: Recipe aloes roſatæ drachmam, ſagapeni, aſæ fœtidæ, myrrhę electę, mercurii dulcis, extracti panchymagogi Crollii ana ſcrupulum, extracti croci, caſtorei, ſalis ſuccini ana grana quatuor, olei tanaceti guttas tres. M. F. pilulæ, ex ſcrupulo uno no. XXIV. parandæ. Illis vero diebus, ubi non adhibentur pilulæ, veſperi immittendi ſunt pedes in pediluvia ex aqua fluviatili, furfuribus triticeis & ſapone veneto concinnata, atque tum petendus lectus. Denique ſub epulis aſſumantur quindecim guttæ de hac mixtura: Recipe eſſentiæ tanaceti, myrrhæ, ſantonici ana unciam ſemis, extracti abſynthii, gentianæ rubræ ana grana duodecim. M. D.

Quod ſi ab horum uſu intra quatuor hebdomades non ceſſaverint motus convulſivi; tunc abs re fore ſtatuo, ut acidulæ Selteranæ, cum dimidia lactis parte commixtæ in uſum vocentur.

CASUS CXLII.

De affectu ſpaſmodico convulſivo diris ſymptomatibus ſtipato.

PUer 12. annorum, temperamenti ſanguineo-cholerici, ingenii admodum floridi, parentibus hæmorrhoidariis natus, binis abhinc annis febre corripiebatur tertiana. Hæc per integrum ſemeſtre variis remediorum generibus oppugnata, omnium vim eluſit; donec tandem, excretis multis aſcaridibus, ſenſim remitteret, & vires cum adpetitu redirent. Ceterum per totã fere vitam a morbis gravioribus immunis manſit, niſi quod variolas cum convulſionibus ſtipatas olim ſuſtinuerit: & trimulus exiſtens ob vehementiorem terrorem, per aliquot dies epilepſiam paſſus fuerit. Elapſo vero anno rurſus ingenti, eoque iterato percellebatur terrore; & inde ſtatim commotionibus febrilibus, doloribus dorſi & capitis, gravitate artuum, convulſionibus, delirioque prehendebatur. Datis quibuſdam medicinis, & excretis denuo aſcaridibus, remittebant hæ truculentæ affectiones: ſed brevi poſt, ex matris gravi, & cum vitę periculo conjuncto morbo, valde contriſtatus, adpetitus defectum, & vehementes fauci um conſtrictiones, cum deglutitionis impedimento perſenſit. Hic cum novus iſque gravis accederet terror; incidit in veras, atroceſq; convulſiones, ad hanc uſque diem inhærentes. Invadebant nempe decies, quin & vigeſies quotidie, & ſic habebant: Artus primum externi diſtorquebantur, ita tamen ut alternatim mox dextrum, mox ſiniſtrum brachium, nec non pedes huc vel illuc traherentur, corporis truncum mox antrorſum, mox retrorſum flectebat; tum ſaxo immobilior obrigeſcebat, incurvatis pedibus; mox ſpaſmus maxillas cum ore diſtorquebat; fauceſque cum ſuffocationis metu conſtringebat; brevi poſt pondus a ſummis faucibus ad abdomen devolvi videbatur; ſequutiſque ructibus, ſolvebatur paroxyſmus.

In caſſum contra hunc affectum uſurpatis, varii generis ſpecifici, & antepilepticis; medicus, purgato prius ſupra infra ve corpore, malum oppugnavit antiſcorbuticis, anthelminticis, aperitivis, nervinis, antepilepticis, roborantibus, cephalicis, interpoſitiſque clyſmatibus ac laxantibus remediis: neque minus ex topicis linimenta nervina, ſpiritus ac balſama adplicavit, eo effectu, ut effloreſcente per totum corpus purpura, puer verſus ſolſtitium currentis anni æſtivum convaleſceret, & quum antea, pedibus inniti haud poſſet, quin ſtatim obrigeſceret, poſt hanc curationem, ambulandi

perfectam recuperaret facultatem, ſcholam vegetus frequentaret, corpuſque ſedulo moveret.

Reverſa itaque ſanitate, accedebant hæmorrhoides fluentes: quarum jam ſeptem annos natus quædam exhibuerat indicia; quæ, ſi impeditius promanabant, aut plane ſilebant, dolores in dorſo, & inteſtino recto poſt ſe trahebant. Neque vero ulla his opponebantur medicamina, præter pulveres antiſpaſmodicos interdum datos. Dum hæc fiebant, ad ſtudia rurſus indefeſſus incumbebat, memoriamque valde fatigabat; & præterea cibis incongruis, dulcibus, pannificiis, placentis, cum lardo præſertim confectis, pomiſque immaturis delectabatur. Hinc, cumulatis denuo in primis officinis cruditatibus, accidit, ut quinque circiter abhinc hebdomadibus, febre quadam corriperetur, quæ quotidianæ intermittentis inſtar, ingenti frigore, per unam alteramve horam durante, quotidie impetebat, & nullum fere æſtum, nec aliud ſymptoma inſequens habebat. Quo facto hæmorrhoides non amplius profluebant, ſed vanis duntaxat moliminibus vexabant; jungebatur iterum ſcorbutica cutis efflorescentia, cito diſparens, & tandem ex improviſo recrudeſcebant priſtini motus convulſivi.

Aſpernabantur hac vice cuncta, licet præſtantiſſima ſubſidia; tantum aberat, ut verſus noviſſimum autumnale æquinoctium inſigniter exacerbarentur, lunaque increſcente magis invaleſcerent, & adhuc inſiſtant contumaciſſimi. Paroxyſmi enim ſæpe trigeſies quotidie recurrunt, &, quod notatu dignum eſt, matutinis horis breviores ac mitiores; ſumtis vero epulis, aut animo vehementius commoto, & frequentiores, & acerbiores obſervantur. Antecedunt ineffabiles præcordiorum anxietates, ſequuntur faucium conſtrictiones, & in externo collo tumor conſpicitur, tumque excipiunt convulſivæ agitationes, ſub quibus, miſerando ſpectaculo, flet, ridet, commordet dentibus, vociferatur, manibuſque adſtantes percuſſurus petit. Solvuntur paroxyſmi copioſis ructibus, & relinquunt inſignem corporis laſſitudinem: ſalvo tamen permanente rationis uſu.

Ceterum noctem tranquillo tranſigit ſomno; nec niſi expergefactus, affectu ſuo corripi incipit; pulſus fertur ſemper æqualis, atque durus; urina mingitur ſanorum ſimillima abſque ullo ſedimento; adpetitus eſt integer, quin paullo avidior; alvus autem non, niſi dato laxante, aut infuſis clyſteribus, vel globulis moſchatis ſolicitata reſpondet, tumque ſtercora reddit indurata, ſtupenda quantitate.

Et hæc eſt diri, quo vexatur, morbi idea: qui, quoniam veremur, ne in habitum tranſeat, ac conſuetudinem: convenientem flagitamus medelam, deque illius indole ac cauſſis informari cupimus.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Aſpectu atrox quidem, & horrendum eſt malum, quod puerum bonæ indolis ac ſpei immaniter habet: verum neutiquam tam grave, quin multam ſanationis ſpem relinquat. Referri nimirum meretur ad affectus ſpaſmodico-convulſivos, qui ex membranis ſpinalem medullam amplectentibus, primario pullulantes, omnes ſubinde nervos, ac nervoſas inde proficiſcentes partes, quin ipſius cerebri tunicas, in truculentorum motuum conſenſum rapiunt. Atq; harum membranarum ſpaſmodica conſtrictio, formalem eorum morborum rationem conſtituit; ita tamen, ut, ſicuti illa ſtrictura, ſi primario cerebri membranas occupaverit, veram producit epilepſiam; ita eadem, ſi in medulla ſpinali fixam ſedem obtinuerit, convulſivos artuum externorum motus, jactationes, tractiones, diſtenſiones, cum extremorum refrigerationibus, alvi obſtructionibus, ac præcordiorum anxietatibus ſtipatas, progeneret. His in præſenti caſu jungi videtur cerebelli, nervorumq; inde prodeuntium ſtrictura; ex qua riſus, fletus, ac vociferationis rationem derivare licet.

Quod vero cauſſas ſævarum harum paſſionum attinet; ex iis præcipua eſt, crebrior ille terror, quo perculſus fuit puer;

puer; qui ad inducendos ejuſmodi affectus, inſigni pollet facultate. Deinceps in cenſum cauſarum veniunt vermes, in canale inteſtinorum ſtabulantes, quos, rodendo horum nervoſas tunicas, vehementiſſimas convulſiones excitare poſſe, quam plurima ſcriptorum teſtantur monumenta. Accedit porro ſenſibilior, & ad motus irregulares proclivior cerebri, & nervoſarum partium in noſtro ægrotante conſtitutio; quam vivax, quo puer gaudet, ingenium, & nimia ad animi affectus, terrorem, & excandeſcentiam promptitudo ſignificant. Nec ſilentio prætermittenda eſt nativa ad fluxum hæmorrhoidalem diſpoſitio, ejuſque præmatura eruptio: quæ clariſſimum præbet documentum, interiores abdominis partes, maximeque inteſtina ſpaſmodicis patere affectionibus. Tum quoque attentionem meretur inconveniens victus ratio, qua puerum edulia dulcia, poma immatura, atque panificia in deliciis habere percepi; unde cruditates acidæ, bilioſæ atque flatus, ſpaſmorum nutritores, copioſius ingenerantur. Et denique concurrit, ingenii, memoriæque nimia fatigatio; quæ magnam vim, hoſce affectus & revocandi & exacerbandi, teſte experientia locuplete, poſſidet. Quum itaque tot, tantæque cauſſæ, ad immanem hunc in noſtro puero morbum contribuerunt; atque his plus una vice recruduit: non mirum profecto eſt, ſi ſolidæ nervoſæque partes, harum irregularium motionum tantam habitudinem acquiſiverint, ut a leviſſimis cauſſis, illæ protinus repullulaverint. Quamvis vero ejuſmodi affectiones nervoſi generis perquam difficilem admittant medicationem, quin ab iis, quæ vulgo opponi ſolent, medicaminibus, maxime ſi calidiora fuerint, ac fortiora, magis contumaces reddantur: attamen crebra compertum habeo obſervatione, quod in tam tenera ætate, uſurpatis blandis & diæteticis remediis, temporis beneficio adjutis, omnino profligari queant.

Quamobrem votis nos potituros confido; ſi hac utemur medendi ratione. Primum quidem experientia pariter, ac probatiſſimorum medicorum teſtimonia docent, non ullum in hiſce nervorum vitiis fructuoſius eſſe præſidium, quam quod ex loci aeriſque mutatione deſumitur. Hanc igitur ante omnia commendo; & ut æger ad talem locum transferatur, in quo ſimul ab animi pathematibus, timore, terrore, iracundia, nec non ſtudiorum exercitiis vacuus ſit, etiam atque etiam hortor. Deinceps convenientem ſeligere oportet potum; quo fine omne vinum, omniſque cereviſia, ſive ſit lupulata, ſive triticea exſulare debet, & pro potu ordinario ſequenti decocto uti juvabit: Recipe raſuræ cornu cervi, radicis ſcorzoneræ ana uncias tres, radicis pœoniæ, cichorei ana unciam ſemis, ſeminis fœniculi drachmas duas. Conc. D. S. ſpecies, quarum uncia una cum binis aquæ menſuris per tres horæ quadrantes decoquatur. Non minus a cibis ſalitis, acidis, flatulentis, & omni placentarum genere ſtudioſe cavere, epuliſque parcioribus uti expediet.

Præterea ex uſu in his morbis mihi eſt lac aſininum, hac ratione uſurpandum: Lac ex aſina, cujus purum ſit pabulum, recens mulſum, quantitate dimidiæ menſuræ, cum quarta fontis Selterani parte permixtum, & aquæ ferventi, ut incaleſcat, impoſitum, mane intra lectum, ſucceſſivis hauſtibus ſorbilletur, fugiendo omnem per tres horas ciborum uſum. Quod ſi vero hæc duo medicamina, haud in promptu fuerint; illis ſerum lactis caprini ſubſtituere licet, quod paraturus, lactis caprini, recens mulſi menſuram dimidiam, in patina ſtannea, ſub continua, ne aduratur, agitatione, leni calore ad conſiſtentiam pulveris flavi evaporet, pulveri huic aquæ puræ fontanæ menſuram dimidiam affundat, & ebullire invicem ſinat, ut pulvis ſolvatur, tum percoletur, quo caſeoſa remaneat ſubſtantia, & percolatum ſerum eadem ratione, ac lac aſininum ſingulo mane potetur. Quæcunque ſint hæc medicamina, per ſex vel octo hebdomades illis uti oportebit; ita tamen, ut eorum initium capiatur a ventris purgatione, quæ ſumtis primo mane mannæ uncia una & dimidia,

cre-

cremoris tartari drachmæ uni nupta, & in lacte, vel ejus ſero ſoluta, commode obtinebitur.

Ad hæc non levem præſtabunt opem pediluvia tepidiora, ex aqua pluviatili, furfuribus triticeis, ſacculo incluſis, & lacte vaccino concinnata; in quæ ſingula veſpera ad ſuras uſque pedes ægroti immittantur pueri. Ex pharmacis primum, quod commendo, eſt pulvis nervinus, ſic parandus: Recipe pulveris Marchionis, lapidum cancrorum., cornu cervi ſine igne ana drachmam unam & ſemis, cinnabaris nativæ, ſuccini præparati ana ſcrupulum unum, nitri purificati grana decem, caſtorei grana octo. M. F. pulvis, cujus drachma dimidia, ex aqua florum tiliæ, vel primulæ veris, alternis veſperis aſſumatur. Reliquis, ubi hic pulvis haud adhibetur, diebus, hora pomeridiana quarta capiantur decem guttulæ, ſpiritus, quem ſimul mitto, nervinum, antiſpaſmodicum, flatuſque diſcutientem. Extrinſecus, ſemel vel bis quotidie, ſpinæ dorſi in loco calido inungatur linimentum nervinum, hac ratione componendum: Recipe axungiæ humanæ uncias duas, olei lavendulæ, balſami Peruviani, olei nuciſtæ deſtillati ana drachmam unam, olei rutæ guttas viginti. M. D. Denique conſervetur corpus in moderato calore ac perſpiratione; ac crebro moveatur; nec enim dubito, quin horum debitus uſus, exoptatiſſimam ſit allaturus medelam.

Reſpondit etiam votis eventus; ſiquidem relatum mihi eſt, adhibitis, quas propoſui, medicinis paroxyſmum ſenſim mitigatum, primum vigeſies tantum de die, mox decies, tum quater reverſum, tandem prorſus evanuiſſe, puerumque plane conſanuiſſe.

CASUS CLIV.

De ſingulari quodam affectu ſpaſmodico convulſivo.

Generoſa ac valde formoſa virgo, ſolitudinis & vitæ ſedentariæ amantiſſima, ſeptemdecim annorum, & avidiori ciborum adpetitu gaudens, ſpaſmodico convulſivo morbo obnoxia, potavit hoc anno acidulas Schwalbacenſes; & poſthæc Francofurtum ſe conferens, male rurſus habuit, atque ideo medicum accerſiri curavit. Is eam paroxyſmo convulſivo, quem plus ſimplici vice erat paſſa, occupatam deprehendit: ſub quo omnes totius corporis artus alternatim ſpaſmo torquebantur, caput retrorſum trahebatur, oculi obrigeſcebant, os hiabat, linguam exſerebat, & memoriæ vis penitus languebat, adeo, ut eorum quæ in paroxyſmo agebantur, hoc finito, reminiſci non potuerit. Quum præterea ſanguine turgebat, & menſtrua periodus imminebat; vena in pede tundebatur, & dabantur pulveres, ex nitro, cinnabari, caſtoreoque parati, non ſine fructu egregio.

Exploratis quibuſdam antecedentibus momentis, referebat ægrota, hunc affectum plerumque circa menſtruum tempus recruduiſſe, ſenſim atrociorem. Affirmabat, ſe juniorem ſimiles ferme inſultus, ſub lypothymiarum nomine ſuſtinuiſſe; & jamjam acceſſiones illas antecedere atroces dorſi, & inteſtinorum, maxime circa umbilicalem regionem, nec non capitis & oſſis ſacri dolores, extremorum frigus, oculorum caliginem, ſenſumque formicationis, qui in digitis pedum æque ac manuum incipiens, ſenſim per umbilicum, cordiſque ſcrobiculum ad caput aſcenderet; tumque ſub ſequutis pandiculationibus, excipere paroxyſmum.

Præterea vero notatu dignum erat, quod, ſicuti in ejuſmodi morbis plerumque ſuppreſſio, vel inordinatus minimum menſtruorum ſucceſſus jungatur, ita e contrario in hoc caſu, ea ferantur copioſa. In paroxyſmo, more epilepticis ſolito, neutiquam in pugnum colligit pollices: a gravi autem terrore, iracundia, cibiſque dulcibus, & vinoſis potibus ille valde exacerbatur; quid? quod eo tempore, quo adfligit malum, ab omni carne, & juſculis inde paratis, majorem iſtius vehementiam perſentiſcat. Neque ipſi ſuppetias aut ullum levamen attulerunt

runt acidulæ Schwalbacenſes, hunc in finem potæ: & denique inſigni obſtructione alvi vexatur, adeo, ut vix ſingulis octo vel decem diebus reddatur.

Dictum itaque eſt, ægram miſſo ſanguine, & dato pulvere melius habuiſſe: vix autem unus vel alter dies effluxit, cum menſtrua prorumperent, more conſueto admodum copioſa, quorum fluxum mox comitabantur motus convulſivi; adeo ut quamdiu uterus cruorem funderet, tam diu hi adfligerent; & ceſſante fluore, hi quoque remitterent, ægrotanſque præter capitis, dorſi laterisque dolores non haberet, de quo conquereretur. Redibant quoque ſomnus & adpetitus, neque vero adeo ceſſabant motus convulſivi, quin leves membrorum ſubſultus, maximeque opiſtotonæ agitationes, licet momentaneæ tantum, quotidie recurrerent; alvi ſegnities dicto modo perſiſtebat, & calor conclavis illico ſanguinis orgaſmum, & præcordiorum anxietates excitabat.

Verſus inſtantem igitur menſtruorum fatalem periodum, propinabat medicus blanda laxantia, nec non pulveres ex ſpecifico cephalico, nitro, caſtoreo, & limaturæ chalybis granis octo concinnatos, bis quotidie ſumendos, & Elixirium aperitivum Clauderi, cum tinctura caſtorei remixtum inter epulas porrigebat. Infundi quoque ano jubebat clyſteres, qui licet primum ſpem votis facerent, tamen excitabant abdominis tormina, & præcordiorum anxietates; unde his omiſſis, ob turgentem ſanguinis abundantiam, vena in pede ſecabatur. Hinc factum eſt, ut virgo ægra, binis ſucceſſive menſibus cruorem ex utero redderet ſatis quidem copioſum, motiones vero, quæ junctæ erant, convulſivæ leviſſimæ fuerint, & illa intermedio tempore integra ſanitate gauderet.

Poſtquam autem, omiſſo chalybis uſu, tertium inſtabant menſtrua; caput & reliquum corpus doloribus iterum agitari cœperunt, & erumpente ſanguine, priſtina illico revertebantur convulſiva ſymptomata, eaque vehementiſſima. Jungebatur inſuper paroxyſmis, anxia & lamentabilis vociferatio, qualis eorum eſt, qui ſævis cruciantur tormentis, tanta quidem atrocia, ut inde ſanguinis e pulmonibus timeretur eruptio: cujus tamen, finito paroxyſmo, prorſus erat inſcia. Ipſæ acceſſiones invadebant cum ingenti circa cordis ſcrobiculum dolore, quem ſequebatur ſpirandi anguſtia, ſenſim invaleſcens, & tandem in vociferationem illam deſinens, cujus comes erat inſignis totius corporis tremor.

Cum ſilente menſtrua purgatione, ſilebant cuncta ſymptomata; dabatur iterum pulvis ex ſolo ſpecifico cephalico, nitro nupto paratus; ſed accedente quarto lunaris tributi termino, priſtina ludi cœpit ſcena. Tum in uſum vocabatur pulvis catholicus purgans Glauberi, qui tribus pro doſi granis, ſpecifico cephalico nuptus, & primum ſemel, paullo poſt bis quotidie propinatus, id commodi ſecum ferebat, ut jam alvus alternis diebus ſolveretur, & convulſivæ agitationes externarum partium inſigniter remitterent; hæ vero magis ad interna ruerent, adeo, ut per aliquot horas, gravis inſtar syncopes, ſine ſenſu, motu, ac vix notabili reſpiratione, moribundæ ſimilis jaceret.

Ab hoc tempore adeo defecta eſt viribus, ut ipſam lecto perpetuo inhærere oporteret: abhinc quoque tam diverſa paroxyſmorum erat facies, ut eos ordine recenſere, videatur impoſſibile; quare præcipua tantum notabimus momenta. Ingens vociferatio, dicta brevi ante ratione, per intervalla adfligit. Interdum, ceſſante, minimum vix notabili pulſu & ſpiratione, evaneſcit omnis vis ſentiendi, obrigeſcit totum corpus, mox calidum, mox frigidum, gelidoque ſudore perfuſum, hiant oculi ſaxo immobiliores; mox lingua exſeritur, variiſque motitationibus agitantur artus; brachia mox contorquentur, mox cum digitis recta intenduntur, ut vix flecti queant, mox pollicem pugno includit. Nonnunquam alternis manibus aerem quatit, inanibus ictibus; iiſdemque abdomen vehementer percutit, cum paroxyſmi ſolutione; quæ etiam non raro ſubito

bito clamore fit. Quandoque ſingultiens motus ægram corripit, auditu quidem haud percipiendus, ſed viſu in faucibus adnotandus: quem primum raucedo excipit, tum vox perit, & ſenſim reſtituitur; ita tamen, ut ſi germanica lingua loquatur, ea minus ſit articulata; contra ſi gallicam ſtrepat, expeditior obſervetur ſermo. Sæpius utrumque brachiorum reclinat, & dorſo ſupponit, ut manus inſidere videatur: atque his, aliiſque innumeris modis atrox malum triſtem ludit tragœdiam.

Ipſum quoque paroxiſmorum initium variis modis ſe habet; mox inter amicas collocutiones, vegeta, ac incolumis, ab uno ad alterum latus corpus ſubito movere, & adeo vacillare incipit, ut lapſus in terram immineat; tum ſupina in lectum recidit, atque violentis motibus prehenditur. Mox taciturna fit, de dolore in vertice capitis conqueritur, & vel formicationis ſenſum in digitis manuum, ſenſim ad præcordia ac caput aſcendentem percipit, vel motum undulatorium, a pedibus per abdomen, ac uterum, quem dolore atroci infeſtat, ad caput aſpirantem perſentiſcit. Hunc ſequuntur præcordiorum anxietas, ac dolores compreſſorii, ſpiratio ſenſim fit anguſtior, obnubilatur caput, rigent oculi, viſus tamen facultate privati, & ipſa ſaxo immobilior per aliquot horas decumbit: vel loco hujus rigoris tetanodei, artus torquentur, diſtorquentur, variiſque miris modis agitantur. Tum excipit ſudor atque tremor omnium membrorum, & ipſa ad ſe redit, inſcia eorum, quæ ſunt acta. Attamen mirabile eſt, & ſuſpicionem non abolitæ omnis penitus ſenſationis movet, quod iis, qui durante paroxyſmo minus grata ipſi præſtant officia, inimicum, vindictæque plenum, variis ſignis teſtetur animum. Finito paroxyſmo dolores in vertice ac dorſo patitur; &, cum antea noctes placido ſomno tranſegerit, per noviſſimum trimeſtre eas inſomnes experitur, recurrente paroxyſmo, mox leviori, mox graviori moleſtas, maxime priuſquam obdormiſcat.

Ceterum adpetitu jam fruitur imminutiori, calorem, olim ipſi infenſum, commodius fert, animus ad varios adſectus valde proclivis eſt, ipſaque mox ſine manifeſta cauſſa triſtis, mox hilaris conſpicitur, mox ſacris devota indulget meditationibus, precibus atque cantationibus. Non minus diſtincte prænunciare valet, quonam die immineat mali acceſſio, anne gravior, vel mitior ſit futura. Extra lectum commorari nequit, tantum abeſt, ut, ſi modo pedes ex eo propendeant, graviſſimos patiatur dolores: idcirco, pedibus ſub corpus inflexis ſuperſedendo, miſeram tranſigere oportet vitam.

CONSILIUM MEDICUM.

Affectus ſpaſmodico-convulſivus, quo atrocem in modum virgo generoſa moleſtatur, totum quidem nervorum genus occupavit; inprimis autem eos, qui ex ſpinali medulla ad artus exteriores feruntur, nervos nec non intercoſtalem ramum, qui ex pari quinto, octavo, atque nono ſubortus, per plurima porrigitur viſcera, pro ſævarum motionum objecto habet. Unde non ſolum externi artus violentis motibus agitantur; verum etiam caput, os, lingua, oculi, & ſpiritales partes, in triſtem eorum ſocietatem rapiuntur. Atque primam immanis hujus affectus originem, ex nimis ſenſibili, quam a nativitate traxiſſe videtur, partium nervoſarum diſpoſitione repetendam eſſe ſtatuo: cui, cum acceſſerint temperamentum ſanguineum, copioſi ſanguinis ferax, & paſſionum hypochondriacarum, concurrente vita ſedentaria adauctarum rudimenta; teſtantibus alvi obſtructione, ſpaſmis & flatulentiis imi ventris, & inſigni animi mobilitate; non fieri potuit, quin malum indies majores ceperit vires. Namque morbo hypochondriaco vexatis, humores generantur ſpiſſi pariter ac impuri, & acriores, qui ſpaſmorum abdomen obſidentium ope, ad ſuperiora atque caput

put

Digitized by Google

aut magis compelluntur, & per nervoſas membranas circulantes, has ad graves proritant ſpaſmos. Quum vero partium infernarum ſpaſmi, eo potiſſimum, quo menſtrua fluunt, tempore exaſperantur, quoniam ipſe menſium fluor ſpaſmo abſolvitur: facile patet, cur in noſtra quoque ægrotante, hoc maxime tempore malum infeſtaverit; dum ſcilicet ſpaſmi in plexibus meſaraicis incipientes, per dorſi ſpinam aſcenderunt, & in univerſales tandem abierunt convulſiones. In tali rerum ſtatu non mirum eſt, quod acidularum Schwalbacenſium potationem ſimiter exceperit effectus: hæ enim naturali, quo pollent frigore, curtum humorum ſpiſſiorum per minima vaſcula eo magis retardant, tranſpirationis pleniorem ſucceſſum remorantur, & iis, qui nervorum laborant imbecillitate, ſemper ſunt inimicæ.

Opus itaque eſt, ut huic quam ocyſſime medeamur malo; quoniam illud, terroris tædiique plenum, non omni vacat periculo. Siquidem ob impetuoſum craſſi ſanguinis ad caput raptum, ille facile minima cerebri vaſa perrumpere, ac extravaſatus lethalem apoplexiam inducere poteſt. Neque vero negandum eſt, quin affectus ejuſmodi firmius radicati, & in tantum habitum degenerati, ut a facillima revocari poſſint cauſſa, curationis ſpem valde anguſtam reddant, & præſtantiſſima remedia valde eludant: attamen neutiquam deſperandum eſt, quoniam, ſi debita adhibeatur medela, omnino niſi prorſus exſtirpari, ſaltem inſigniter ſublevari poſſunt.

Ut autem in præſenti caſu votis noſtris potiamur; ad binos præſertim ſcopos dirigendam eſſe curationem arbitror. Primus eſt, ut effrænes partim externarum convulſiones perinde, ac graves internarum ſpaſmos apte conſopiamus; alter, ut tonum atque robur ventriculi & inteſtinorum reſtauremus: quo digeſtio fiat rite, generoſus chylus elaboretur, ſordium excrementitiarum colluvies debite eliminetur, atque ſic fomes motionum præternaturalium removeatur. Perpetuæ enim regulæ inſtar habendum eſt, quod ſpaſmodicæ partium internarum, maxime ventriculi ac inteſtinorum conſtrictiones, protinus turbent, atque ſufflaminent ſalutares excretiones, tam quæ per alvum ac tranſpirationem fiunt, quam ſanguineas, quæ per uterum aut hæmorrhoides contingunt. Retentis ergo ſordibus cumulatur acre impurum ſerum, idque cum reliqua humorum maſſa per corpus progreſſum, novam ſpaſmodicis affectibus præbet occaſionem.

Obtinendis vero præfixis curandi ſcopis, hæc medicamina ſatis eſſe factura confido. Primum videlicet valde commendo ſequentem pulverem: Recipe pulveris Marchionis, lapidum cancrorum ana drachmam unam, cinnabaris factitiæ drachmam ſemis, nitri purificati ſcrupulum unum, extracti caſtorei grana tria. M. F. pulvis div. in 4. doſes. Hunc pulverem vel ſolum, vel cum lumbricis terreſtribus permixtum, bis terve quotidie, ex aqua chamomillæ vulgaris, vel primulæ veris, vel liliorum convallium, cum cereviſia Lœbeginenſi deſtillata exhibere conveniet. Deinceps ſingulo mane quædam vaſcula infuſi theiformis, quod ex herba meliſſæ, betonicæ, ſummitatibus milleſolii, floribus chamomillæ vulgaris, ſalviæ, tiliæ, & aniſo ſtellato paratur, ſorbere expediet. Veſperi vero aſſumantur quinquaginta guttæ liquoris mei anodyno-mineralis, cujus tres partes, cum una liquoris bezoardici ſint permixtæ. Egregium hoc eſt remedii genus, non in ſiſtendis modo ſpaſmodicis motibus, verum etiam facilitanda diaphoreſi: quippe quod veſperi ſumtum, ægrotos mane leniter ſudare facit.

Ad roborandum autem tonum ventriculi ac inteſtinorum, inſignis uſus deprehendi has pilulas: Recipe extracti milleſolii, florum chamomillæ, herbæ cardui benedicti ana drachmam unam, theriacæ veteris, corticis chinæ ana drachmam ſemis, croci grana duodecim, olei chamomillæ veri guttas octo. M. F. pilulæ, ex ſcrupulo uno numero viginti,

quæ

quæ pro una doſi, alternis circiter diebus deglutiantur. Externe ſpinam dorſi ſequenti linimento inungendam ſuadeo: Recipe unguenti martiati, axungiæ humanæ ana unciam unam, olei ſalviæ, lavendulæ, majoranæ, nuciſtæ deſtillati ana drachmam unam. M. D. Nec ſine peculiari fructu adhibebuntur pediluvia ex aqua fluviatili, floribus chamomillæ, & furfuribus tritici parata, & veſpertino tempore uſurpata. Et ad alvinam non minus, ac menſtruam excretionem facilitandam, operæ pretium facient pilulæ balſamicæ, ad Stahlii vel meam mentem confectæ; quas bis quavis hebdomade, ſumto precedente veſpera, pulvere præcipitante ex nitro, ac lapidibus cancrorum parato, mane numero quatuordecim devorare decet.

Ceterum cane pejus & angue fugienda ſunt cuncta volatilia, calidiora, vaporoſa & ſuaveolentia, quæ humores exæſtuando, augent ſpaſmodicos motus. Quare etiam cautum omnis vini atque cereviſiæ uſum eſſe oportet; cujus in locum commendarem decoctum, ex radice chinæ, viſco quercino & paſſulis compoſitum. Cœna ſit parcior; fugiatur frigus, maxime pedum, & imi ventris, & omnes ſedulo evitentur cauſſæ, quæ animum ad graviores invitant commotiones. Quæ, niſi ſuffecerint, motus corporis, mutatio cœli, & conveniens balneorum, maxime Tœplicenſium uſus, omnem curandi abſolvent paginam.

CASUS CLV.

De ſingulari generis nervoſi affectu ſpaſmodico convulſivo.

Matrona generoſa, viginti octo annorum, temperamenti ſanguineocholerici, habitus corporis tenerioris, animi vero affectibus, quod mirum eſt, parum obnoxia, bis peperit cum ſucceſſu feliciſſimo. Secundum vero puerperium, quo ſex abhinc annis perfuncta eſt, excepit menſium inordinatus, & nimius fluor, per octo integras hebdomades inhærens; tandemque ſopitus, atroces imi ventris dolores reliquit, per quatuordecim dies moleſtos, tumque ope balneorum ex aqua dulci profligatos. Tum rurſus utero cœpit gerere, debitoque tempore, felici partu puellam excluſit. Abhinc valuit, per integrum annum, quo elapſo, menſes denuo ſilentes, novæ imprægnationis ſuſpicionem movebant. Poſt decem autem hebdomades, ſubito prehendebatur doloribus oſſis ſacri, qui parturientium ſimiles erant; quibus per aliquot horas vexata, ad alvum ſentiebat ſtimulum, atque hanc exoneratura, præter opinionem ex utero reddebat concrementum carneum, cum inſequente enormi hæmorrhagia. Hac ſedata, menſtrua per integrum annum, nimia ac inordinata fluebant; tandemque, ope variorum medicaminum, maxime acidularum Schwalbacenſium, in ordinem redibant.

Menſe Novembri anni milleſimi ſeptingenteſimi noni, bis ſucceſſive febre catharrali benigna laboravit: qua ſuperata, cruor uterinus adhuc ſemel profluebat, tumque penitus ferri deſinebat. At ſuccedebant graves mox dentium, mox dorſi dolores, vomendi crebri urgebant conatus, ipſæque vomitiones, & abdomen gravidarum more grandeſcebat; quin poſt aliquot menſes, manu ventri impoſita, perſentiſcebat motum, qui magis magiſque invaleſcens, præcordiorum anxietatem, ſpirandique demum difficultatem inducebat moleſtiſſimam. Dabantur pulveres antiſpaſmodici cinnabarini, & ex vena in brachio tuſa, tres cruoris unciæ detrahebantur; ſed nondum conquieſcebat ille motus, tantum aberat, ut potius novus affectus, per intervalla tandem accederet, qui hunc in modum habebat.

Abdomen, maximeque regionem epigaſtricam, tremula obſidebat motitatio, quæ ſenſim ſuperiora verſus aſcendens, pectus cum ſcapulis elevabat; caput antrorſum torquebatur; pharynx conſtringebatur, ut nec cibi, nec potus quidpiam admitteret; fauces peculiarem tremulum exhibebant ſonitum, qualis ſingultientibus eſt, os, maxillæque variis modis.

dis diſtrahebantur, atque palpebræ celerrimo motu agitabantur. Neque vero ſub ejuſmodi paroxyſmis, qui vix tertiam minuti partem explebant, & ſæpiſſime recrudeſcebant, ſumtoque potu calidiori ſtatim revocabantur, pollices in manum comprimebantur, nec ſpumæ os obſidebant, nec ulli urgebant dolores, nec rationis, ſenſuumque uſus turbabatur. Arteriarum pulſus erat parvus, debilis, ac æqualis; urina mox ſanorum ſimilis, mox turbida, cum copioſo ſedimento, & alvus aperta.

Hoc in rerum ſtatu conſultus medicus, porrigebat pulveres antiſpaſmodicos, cum pulvere lumbricorum terreſtrium, Marchionis, nitro, cinnabarique mixtos; infuſa ex herba millefolii, cum floribus chamomillæ; mixturam toniconervinam Stahlii, eſſentiæ caſtorei extractoque caſcarillæ nuptam; Elixir uterinum Crollii, & oleum amygdalarum dulcium; extrinſecus vero, præter crebros clyſteres, atque veſicatoria pedibus adplicata, linimentis, balſamiſque nervinis, nec non ſacculis reſolventibus ac diſcutientibus dimicabat. Neque horum fruſtranea erat efficacia, ſiquidem malum, fracta ſenſim vehementia, intra paucos dies prorſus conquieſcebat.

Verum elapſis binis hebdomadibus, atrocius revertebatur; & ab extero, qui vocabatur, medico anthelminticis oppugnabatur, quoniam illud a vermibus derivabat. Ordinabat eo fine, & mixturam, quæ ex gummi ammoniaci granulati drachmis duabus, in aquæ meliſſæ unciis ſex ſolutis erat confecta, & pulverem, qui habebat ſeminis ſantonici drachmas duas, corallinæ drachmam unam, mercuriique dulcis grana duodecim, & in quatuor dividebatur partes. Illam ſequebantur non modo alvinæ dejectiones, verum etiam moleſtiſſimæ vomitiones; hunc ſanguinis per alvum fluxus; & ab utroque remedio, ingraveſcebat morbus, ac paroxyſmi, breviſſimis intervallis, invicem excipiebant.

Iſtis ergo, ne gravius inducerent periculum, omiſſis, ad oleum animale Dippelii deſcendebatur; quod ad tres vel quinque guttas, inter paroxyſmorum remiſſiones datum, tam felicem præſtabat effectum, ut gravis affectus ſenſim remitteret, ac ceſſaret, ægrotaque ejus vacuitate per integrum menſem gauderet, cum ſomni, adpetituſque integritate reſtituta. Brevi vero poſt idem recidebat, eodem ac antea modo; & eodem animali oleo in uſum revocato, intra quatuordecim dies iterum evaneſcebat. Sextus tum agebatur menſis, ex quo gravida videbatur; nec fallebat ſpes; ſiquidem conſopita convulſiva ac tremula motitatione, diſtinctior jam evadebat embryonis motus, & ipſa, recuperatis viribus, egregie habebat, niſi quod de inſolita artuum, maximeque pedum laſſitudine, atque gravitate conquereretur. Tranſigebat tamen reliquum geſtationis tempus, a ſuo malo vacuum, donec tandem adventabat pariendi neceſſitas. Invadebant ad partum dolores, & cum his malum, quod per tres conquieverat menſes, recurrebat, per crebros paroxyſmos, fœtus excluſionem inſigniter retardantes. Neque tamen minus poſt quatuor horarum decurſum, puer excludebatur, ad hanc uſque diem integra fruens ſanitate: Lochia fluebant rite, & affectus ille moleſtiſſimus, ſpaſmodico-convulſivus, non niſi prioribus puerperii diebus infeſtabat, reliquis ſilebat.

Sic ſana ac incolumis viſa mulier generoſa, dum aliquando animi laxandi cauſſa, rheda ſe in rus vehendam curaret; ingentem capitis, & in primis dentium rheumatiſmum, cum vehementi cordis palpitatione ſtipatum incidebat. A quo liberata, lunare rurſus perſolvere cœpit tributum, larga ſatis quantitate, ſed huic ceſſanti, illico ſucceſſit malum convulſivum, quod hoc uſque, cuncta eludens remedia inhæret. Paroxyſmi prioribus per omnia ſimiles ſunt, niſi quod ſub illis atroces dextrum hypochondrium circa lumbos diſcrucient dolores, & index manus dextræ digitus ita moveatur, ac ſi quempiam vocare vellet. Præterea, loco laſſitudinis, relinquunt gravem vertiginem, cum inſigni oculorum caligine, veluti ſudario obducti eſſent, conjunctam,

ctam, adeo ut ſæpius, inſtar animo defectarum jaceat. Menſtrua debito promanant tempore, ſatis copioſa: quibus fluentibus, ſilent convulſivi motus: iiſdem vero ceſſantibus, hi triſtem ſcenam agere incipiunt.

A noviſſimo puerperio contra has affectiones, nullis fere, præter pilulas Stahlianas, & liquorem quendam acidulum, qui phlegmati ſpiritus vitrioli analogus, ad quindecim quotidie guttas ſumitur, uſa eſt remediis: ſub quorum uſu convulſivi motus mitiores quidem & breviores; at gravativa artuum laſſitudo, vertigo, & oculorum caligo acerbiores pariter, ac diuturniores obſervantur. Balnea aquæ dulcis, cum furfuribus triticeis, malum exacerbare videntur. Et quoniam præter coryzam, quam a noviſſimo capitis rheumatiſmo perpetuam patitur, cum primario morbo nondum penitus in gratiam rediit, tantum abeſt, ut graviores illius vereatur recurſus: anhelat omnino ſalutare judicium, malorumque, quibus premitur, cauſſam, originem, & convenientiſſimam medelam cognoſcere cupit.

CONSULTATIO.

Affectus præter naturam, quocum mulier quædam generoſa, non modo ſub noviſſima graviditate per ſex menſes, verum etiam poſt partum huc uſque, immaniter conflictata fuit, non ſane alius eſt, quam morbus generis nervoſi ſpaſmodico-convulſivus. Illius primaria ſedes in abdomine, maximeque inteſtinis tenuibus hærere videtur; ſiquidem incipiendo a plexu ſuperiori meſenterico, qui circa primam lumborum vertebram ſitus eſt, & a pari nervorum intercoſtali conformatur, ad reliquas thoracis, capitiſque partes, quæ a pari vago, & intercoſtali ramo, nerveas ſuas propagines mutuantur, ut ſunt muſculi cervicis, atque pharyngis, propagatur. Cerebri vero membranæ ab hoc ſpaſmo omnino adhuc liberæ ſunt; unde non modo rationi, ſenſibuſque ſua manſit integritas, verum etiam epilepticæ nondum acceſſere motiones.

Quod cauſſam mali attinet; eam haud ſine ratione in utero collocare licet, quippe cujus vitium, irregularis, qui hactenus fuit menſtruorum, moxque nimius, mox plane ſuppreſſus fluor, nec non polypoſum concrementum, olim excretum ſignificant. Verum enimvero, quum generoſa fœmina ſub hoc affectu utero concepit, feliceṁque excluſit partum; non dubito ſane, quin cum altero Medicorum, concurrentes lumbricos, anguſtiis inteſtini ilei implicitos accuſem. Plures enim mihi innotuerunt caſus, quod gravidæ ex vermibus, ejuſmodi graves motuum affectiones paſſæ fuerint: quibus etiam demortuis forſan, ac intra inteſtina in putredinem abeuntibus, febrem catharralem, qua bis laboravit noſtra ægrotans, deberi exiſtimo. Confirmant præterea hanc ſententiam, peculiaria, quibus moleſtata fuit ſymptomata; utpote quæ a ſola paſſione hyſterica omnino deprehenduntur aliena. Neque vero minus imbecillitas nervoſi generis, ad augendam mali ferocitatem multum contribuiſſe videtur: licet enim mulier illa ad animi excandeſcentiam minus proclivis obſervetur; attamen illi forſan magis ſuppreſſæ indulget; atque hac majorem ſibi noxam contrahit. Et ſi præſertim ea, quibus jam infeſtatur, ſymptomata, veluti ſunt languor corporis, vertigo, obſcuratio viſus, atque catharrales defluxiones, mecum perpendam: hæc ſane non ab alia cauſſa originem trahunt, quam a nimia nervoſi generis atque ventriculi debilitate, vitiataque digeſtione; cumprimis, ſi verminoſa inteſtinorum amurca concurrat.

Sed his non immorabor ulterius; id duntaxat jam proſequuturus, cujus ope curatio inſtitui poſſit. Adaptanda hæc potiſſimum erit, verminoſæ putredini e corpore proſcribendæ: cui ſcopo fortiora, & quæ vulgo adhiberi ſolent, anthelmintica, neutiquam convenient. Commendarem potius fontes Selteranos, quantitate menſuræ unius quotidie potandos, adeo, ut eorum tepefactorum dimidia

por-

portio mane, altera hora pomeridiana quinta hauriatur: & ſingulis quinque diebus pilularum Stahlianarum undecim deglutiantur. Ante horum uſum, bis quotidie aſſumantur octoginta guttæ Elixirii balſamici, quod hunc in modum conficitur: Recipe extracti cardui benedicti, gentianæ rubræ, myrrhæ electæ, ſuccini ana drachmas duas, ſalis tartari drachmas tres, olei menthæ deſtillati, de cedro ana guttas viginti. M. cum una vini Sect vel Hiſpanici libra leni calore digerantur: quod remedii genus etiam abſoluta acidularum potatione, per aliquod tempus, ter quotidie uſurpari poteſt. Præterea corpus moderata, ſed frequenti exercitatione movere, ab animi affectibus probe cavere, omne frigus arcere, ciboſque dulces pariter ac acidos ſedulo vitare expediet. Et denique, his per quoddam tempus adhibitis, nervoſo generi confortando apprime convenient balnea, ex aqua, lacte, & triticeis ſurfuribus conficienda, & tepida tantum in uſum vocanda. Neque paucam foveo ſpem, quin ex horum prudenti uſu, inſigne mulier generoſa ſit conſequutura allevamentum.

CASUS CLVI.

De affectu ſpaſmodico convulſivo chronico.

Prior morbi hiſtoria.

Foemina, duos & triginta annos nata, temperamenti melancholico-cholerici, ſtaturæ mediocris, infirmam a teneris paſſa eſt valetudinem. Superatis enim anno ætatis ſecundo copioſis æque ac valde malignis variolis, gravem tulit exulcerationem capitis, pone aurem ſiniſtram, cum largo, & quantitate libram unam ſuperante puris effluxu, diu inhærentem: quam oculorum lippitudo, narium gravedo, aliæque catharrales exceperunt deſtillationes. Anno ætatis octavo ex febre acuta, cum purpura complicata; undecimo diuturna aurigine; & decimo quarto periculoſa febre petechiali, non ſine vitæ periculo laboravit. Poſtquam vero menſtrua prorupe-runt; non modo oculorum defluxiones ceſſarunt, verum ipſa quoque, ad conjugium uſque, egregia ſanitate eſt gaviſa. At quum primo perfungeretur puerperio; fluor uterinus imminui, & ægra flatulentis febrilibuſque infeſtari cœpit moleſtiis.

Nihilo tamen minus, finito puerperio, Deo grates redditura, more conſueto, ſatis incolumis templum ingrediebatur; ſed ibidem, ex graviſſimo tonitru, tanto percellebatur terrore, ut abhinc ſpaſmodicis ac convulſivis obnoxia fuerit affectibus. Interim altera poſthæc, quin & tertia vice peperit feliciter; quo in puerperio, ob gravantem tunc epidemicè purpuram, calidius juſto regimen obſervare jubebatur; unde factum eſt, ut in ſummam debilitatem, viriumque collapſum incideret, atque convulſivi motus, cum animi deliquiis ſtipati magis invaleſcerent.

Novem jam elapſis annis, gravi ac peculiari prehendebatur capitis dolore, ad cervicem & humeros uſque excurrente: cui tanta jungebatur imbecillitas, ut caput in erecto ſitu continere neutiquam potuerit. Ab hoc quoque incommodo, divina favente gratia, liberata, per ſubſequentes annos, vitam tranſegit, ſub recurrentibus per intervalla capitis doloribus, animi deliquiis, ſpaſmodiciſque ac convulſivis affectibus, ſatis incolumem; adeo, ut ante biennium fonticulum, quem dextro brachio inflictum diu geſſerat, coaleſcere permiſerit, abſque morboſis conſectariis. Præterea hoc tempore duorum ſucceſſive liberorum felix facta fuit mater: quorum primum cum utero gereret, per priores geſtationis menſes, tantum muci ſeroſi, cruore permixti ex utero ploravit, ut abortus eſſet ſuſpicio. Noviſſime gravida, tam inſignem crurum imbecillitatem ſenſit, ut, niſi innixa ancillæ, non incedere potuerit; neque ab hac moleſtia, puerum, convulſivis motibus paullo poſt denatum enixa, immunis fuit; donec ſucceſſu temporis ſponte remitteret.

Digitized by Google

Verum enimvero, ante tres circiter menſes, ex improviſo graviſſimas incidit convulſiones, crebris paroxyſmis per quatuordecim dies, recurrentes, qui ſic ſe habebant: Sentiebat primum formicationis ſenſum, mox dextrum, mox ſiniſtrum latus, atque brachium occupantem, ſequebatur ſermonis impotentia, atque tum prehendebant animi defectiones, perſiſtente integro rationis uſu: aut in harum locum ſuccedebant præcordiorum anxietates, oculi claudebantur, lacrymaſque copioſas plorabant, ore a ſpuma libero exiſtente. Externi artus convellebantur alternatim; brachia extendebantur, obrigeſcebant, crura gravativo dolore afficiebantur; atque ſic ea per unum vel alterum horæ quadrantem detentæ, ſolvebantur paroxyſmi, relicta totius corporis laſſitudine.

Noviſſime libera quidem eſt ab hoc malo; quod ſi vero animi affectum ac excandeſcentiam, ad quam valde proclivis eſt, patiatur, mox illo prehenditur: & præterea ſapore ſemper ſalſo moleſtatur, maxime ſi mucum ſcreatu reddat. Ceterum ipſi rite fluunt menſtrua.

Altera morbi hiſtoria.

MAtrona, trigeſimum ſecundum ætatis annum egreſſa, temperamenti ſanguineo-melancholici, ſex liberorum mater, ſuperatis in juventute variolis, purpuratiſque morbis, ad primum uſque puerperium, ſatis integra gaviſa fuit valetudine. Ab hoc vero, dum præter ſuetudinem multis in re domeſtica curis indulgeret, male habere cœpit, & de præcordiorum anxietate ac compreſſione, ſenſu globi, ex abdomine ad fauces devoluti, cum metu ſtrangulationis, animi defectionibus, cordis palpitationibus, capitis doloribus, maxime hemicranicis, nec non dolorificis circa cordis ſcrobiculum moleſtiis conquerebatur. Hæc ſymptomata per longos annos, mox mitiora, mox graviora inhæſerunt; & pro hyſtericis habita, ob accedentes crebras graviditates, non niſi anodynis, & antiſpaſmodicis oppugnata fuere remediis. Noviſſime vero majora ſumſerunt incrementa; ſiquidem poſt levem excandeſcentiam, vel terrorem, protinus invadunt vehementiores ſpaſmi, ad externos quoque artus excurrentes, cum rigida brachiorum extenſione, adpetitus jactura, & tanta artuum, maximeque pedum laſſitudine, ac imbecillitate, ut vix ambulandi gaudeat facultate. Ceterum ſubtriſtis eſt animus, & ſolitudinem amat; alvus ſuo non fungitur officio, niſi paſſulis admoveatur; urina mejitur coloris aurantii, cum nubecula, chryſtalliſque tartareis; & menſtrua naturali ſuccedunt ordine.

Conſultus noviſſime medicus, qui malum hypochondriaco-hyſtericum eſſe autumat, ordinavit nodulum aperitivum, ex incidentibus, & attenuantibus, radice cichorei, caryophyllorum, apii, polypodii, herbis capilli veneris, fumariæ, ſcordii, foliis ſennæ, rhabarbaro, fibris hellebori nigri, elixirio proprietatis, liquore terræ foliatæ tartari, confectum; nec non temperantia ex nitro, tartaro vitriolato & magneſia parata: ſub epulis dedit tincturam corticum aurantiorum, cum ſpiritu nitri dulci permixtam; ſcopo tonico propinavit tincturam vitrioli martis aperitivam Ludovici: & denique mane potandum præbuit infuſum theiforme, ex ſalvia, meliſſa, radice pimpinellæ, floribus chamomillæ, ac milleſolii concinnatum.

CONSULTATIO.

QUantum ex binis morbi hiſtoriis, invicem collatis, & probe ponderatis judicare licuit: atrox ille, ac diuturnus, quo fœmina quædam agitatur affectus, omnino eſt ſpaſmodico-convulſivus, qui totum partium nervoſarum tam internarum, quam externarum ſyſtema occupavit. Et ab internorum quidem viſcerum ſpaſmodica conſtrictione natales ſuos mutuantur cardialgiæ, faucium ſtrangulatus, loquelæ impotentia, atque alvi obſtructio: externarum vero partium convulſivæ agitationi debentur ſubſultus brachiorum, eorumque rigi-

rigidæ extenſiones, palpebrarum conſtrictiones, nec non pedum inſignis torpor. Sub tam irregularibus partium ſolidarum motibus, non quoque fieri potuit, quin primæ & ciborum digeſtioni tributæ officinæ labefactatæ fuerint: unde loco generoſi chyli, minus laudabilis generatur, nec reſtitantes a cibis ſordes per congruas rite eliminantur vias. Hinc tota ſanguinis & humorum maſſa impuris, acribus, ſcorbuticiſque imbuitur ſalibus; & fluidum illud ſubtiliſſimum, tenue, lymphaticum, nerveum, iners redditur, partibuſque ſolidis & nutriendis & movendis minus fit idoneum, hæ langueſcunt, & ſuis functionibus obeundis ſunt impares. Neque paucæ ſunt, quæ ad hæc motuum vitia contribuerunt, cauſſæ: quas inter in hoc corpore, tam gravibus a pueritia morbis debilitato, ingens terror, a primo puerperio ſuperveniens, præpoſterum & juſto calidius poſt tertium partum regimen, ipſa puerperia, crebro invicem excipientia, animi pathemata, erroreſque diætetici, præcipuum ſibi vindicant locum.

Quæ cum ita ſint, & cauſſæ morborum ejuſmodi, vetuſtate corruptorum, neutiquam in mole materie, vel craſſitie humorum, vel viſcerum infarctu, ſed potius ſolo motuum vitio hæreant; facile patet, quod in iis expugnandis non ſufficiant conſueta, aperientia, martialia, carminativa, & cuncta, quæ malo hypochondriaco, vel hyſterico opponi ſolent. Neque in præſenti caſu acidulæ vel thermæ operæ facient pretium: quippe quarum potatio ſupponit integrum adhuc ventriculi ac inteſtinorum robur, quo ſcilicet aquarum moles e corpore ſufficienter proſcribi poſſit. Meo potius arbitrio, ea abs re futura ſunt remedia, quæ ex alimentorum & rerum non naturalium recto uſu deſumuntur; nec aliæ reſtant indicationes, quam ut horum ope, conjunctis ſedativis, roborantibus, laxantibuſque medicinis, impuros ſuccos corrigamus, excretioni maturos eliminemus, & ſolidis nervoſiſque partibus debitum inſtauremus robur.

His ſatisfacturus ſcopis, etiam atque etiam hortor, ut alvi procuretur lubricitas, eoque fine infuſum ex paſſulis minoribus, rhabarbaroque, cum aqua vino nupta, additoque ſub finem cinamomo paratum, bis quavis hebdomade adhibeatur. Deinceps non levem præſtabit uſum mixtura, quæ ſedativa non minus, ac diaphoretica atque diuretica pollet virtute, & ſic concinnatur: Recipe tincturæ antimonii acris, liquoris anodyni mineralis ana unciam dimidiam, eſſentiæ caſtorei, ſuccini, ſpiritus bezoardici Buſſii ana drachmam unam. M. D. Hæc ad quinquaginta guttas bis terve quotidie ſumenda erit: ſorbendo deſuper mane infuſum theiforme, quod habet herbam meliſſæ, flores tiliæ & liliorum convallium. Veſperi temperante ſcopo capiatur pulvis Marchionis, cum nitro, cinnabari, & aliquot olei macis guttis permixtus; & loco potus ordinarii bibatur decoctum, ex raſura cornu cervi, & radice ſcorzoneræ compoſitum.

Ex topicis egregiam laudem meretur linimentum quoddam nervinum, dorſi ſpinæ, manuumque juncturis inungendum, cujus hæc ſit formula: Recipe axungiæ humanæ unciam unam, olei nucistæ expreſſi, balſami Peruviani ana drachmas duas, olei rutæ, lavendulæ, caryophyllorum, roriſmarini ana guttas triginta M. D. Pertinax vero victus obſervatio, utramque curandi paginam abſolvet; cujus regimen præſentibus quidem medicis ordinandum relinquo; id vero ſedulo injungendum eſſe duco, ut ægra tantum motui corporis moderato ſtudeat, quantum e contrario mentis conſervandæ tranquillitati, curæ impendere ipſam oportet. Nihil quoque majorem ipſi noxam minatur, quam corporis refrigeratio non minus, ac potus ſpirituoſiores, cibique calidiores; idcirco horum providum eſſe decet uſum, nec ſine fructu veſcetur brodiis, ac juſculis, quæ ex carne gallinarum, vel vitulina, additis acetoſa, aſparago, naſturtio, cancriſque contuſis parantur. Ceterum his uſurpatis, ſi ſanitatis læta ſpes nondum affulſerit, commendarem fon-

fontis Selterani, cum lacte vaccino aut aſinino permixti internum, & balneorum Hirſchbergenſium externum uſum: quibus omnibus ut annuat divina clementia, ex animo precor.

CASUS CLVII.

De affectu ſpaſmodico convulſivo, cum commotionibus epilepticis.

Generoſus puer, duodecim annorum, tenerioris corporis conſtitutionis, animi ſenſibilioris, ingeniique perquam vivacis, ciborum dulcium, ſacharo conditorum, placentarum, paniſiciorum, atque pomorum amantiſſimus, per noviſſimum ſemeſtre gravi infeſtatur morbo, cujus paroxyſmi ſic habent: Corripitur ex improviſo nauſea, præcordiorum anxietate, & inteſtinorum torminibus; tum expalleſcit, concidit, lingua perit, interdum pollices in manum comprimit, caput, maxillæque huc vel illuc violenter diſtorquentur; mox pectus magno impetu attollitur, moxque os & nares humorem ſeroſum fundunt. Per incertos temporum circuitus redit hoc malum, & nunc per aliquot ſucceſſive dies, ſemel biſque quotidie recurrendo invadit, nunc per unam alteramque ſeptimanam ceſſat; & nullas habet ſui prænuncias notas. Eluſit quoque cuncta, utut præſtantiſſima remediorum genera: quare generoſi parentes, de periculi plena unici filii conditione admodum ſolliciti, ad Te, Vir Experientiſſime, confugiunt, & ſcire cupiunt, anne ſalutis adhuc ſuperſit ſpes, & qua ratione votis potiri queant.

CONSILIUM MEDICUM.

Atrox, tædiique plenum, quo puer quidam, unica parentum ſpes, miſere cruciatur, malum, non niſi ſpaſmodicis nervoſarum, maxime cerebri partium abſolvitur motibus; quorum primariam ſedem, in ventriculo ac inteſtinis hærere, nauſea, præcordiorum anxietates, & inteſtinorum dolores, paroxyſmum antecedentes, omnino ſignificant. Extra omne enim poſitum eſſe videtur dubium, quod, niſi verminoſa colluvies, huic ætati perquam familiaris, tamen amurca viſcida, biliosa, acris, in primis præſto ſit regionibus; unde hæ vellicatæ vehementer conſtringuntur, atque ſic comprimendo ſanguinea, quæ in imo ventre ſunt, vaſa, humores vitales majori ad caput compellunt copia. Hi ergo impeditius per cerebrum, ejuſque membranas progredientes, has diſtendunt, & ad gravem proritant ſpaſmum: qui per reliquas capitis ac faciei nervoſas muſculoſaſque partes propagatus, capitis diſtorſiones, maxillarum convulſiones, aliaſque epilepticas machinatur commotiones. Atque hinc adparet, cauſſas horum affectuum non tam in humorum vitio, aut nimia mole, quam potius in partium ſolidarum inordinatis motibus quærendas eſſe; qui crebris recurſibus, ac vetuſtate in habitum utique degenerant ac conſuetudinem: uti in præſenti quoque caſu factum eſſe, vero eſt ſimillimum.

Quamvis vero hi partium nervoſarum firmius radicati morbi, valde ſint refractarii, & a pharmacis, vulgo adhiberi ſolitis minime expugnari ſoleant, tantum abeſt, ut ab iis, accedentibus præſertim animi pathematibus, magis exaſperentur: attamen crebra docet experientia, quod in junioribus corporibus illi non raro exſtirpari poſſint, ſi tam recta vivendi ratione, quam convenientium medicinarum ope, cauſſæ materiales tolluntur, nervorum ſyſtema, maximeque ventriculus confortatur, roburque naturale ipſis reſtituitur. Nec ullus dubito, quin, ſi in præſenti caſu hiſce ſcopis adaptetur curatio, nos votorum futuri ſimus compotes.

Et quum irrita erit omnis medicamentorum opera, niſi prudens ac providus rerum, quas non naturales vocamus, acceſſerit uſus: de hoc primum quædam præcipiemus. Præcipua igitur cura eſto, ut puero cuncta objecta, omneſque

occa-

occaſiones, quantum eſt poſſibile, removeantur, a quibus ad terrorem, mœrorem aut iracundiam excitari poſſit: cui etiam ſcopo conveniet aeris mutatio, ac peregrinatio, ex eo, in quo malo ſuo affectus eſt, & jam degit, ad alium locum, qui puro ſerenoque gaudeat aere. Tum ciborum recta habeatur ratio: omnes enim, qui flatus gignunt, & qui nimias in primis viis relinquunt cruditates, veluti fructus horæi, poma, legumina, omne placentarum genus, cuncta ſalita, fumo indurata, & aceto condita &c. cane pejus & angue fugiantur, & quæcunque comederit, probe maſticentur, neceſſe eſt. Oportet etiam rectum aeris ſervare regimen: ille enim & nimium frigidus, & juſto calidior valde nocivus eſt; neque ideo fortiori ſaltatione corpus exagitare, nec etiam nimium ſtudiis indulgere conveniet. Cumprimis cavendum erit, ne corpus ſudore madidum & nimis calefactum, ſubito frigori liberius committatur; nec pedes ipſi exponantur. Et præterea nihil magis diſſuadeo, quam promiſcuum remediorum, arcanorum, atque ſpecificorum, quæ his morbis vulgo opponi ſolent, uſum: multa enim experientia doctus, aſſeverare poſſum, quod loco deſideratæ opis, inſigne inferant damnum.

Idcirco pauca etiam ſunt, quæ ex pharmacis profutura exiſtimo; & quidem primum loco potuum calidorum Thee vel Coffee, hoc infuſum ſorbillandum commendo: Recipe herbæ meliſſæ, betonicæ, florum tiliæ, chamomillæ vulgaris, ſummitatum millefolii ana manipulum unum, ſeminis fœniculi, aniſi ſtellati ana drachmam unam. M. C. D. Hoc infuſum, nec nimis ſaturatum ſit, nec cum fontana, ſed potius fluviatili infundatur aqua: atque ſic, cum tertia parte lactis caprini mixtum, mane intra lectum ad quinque vel ſex potetur vaſcula, tumque lenis expectetur ſudor. Præterea omnem quoque vini, ac cereviſiæ potum improbo; & in eorum locum ſequens ſubſtituendum ſuadeo decoctum: Recipe raſuræ cornu cervi, radicis ſcorzoneræ, ana uncias tres, radicis pæoniæ, cichorei ana unciam unam, ſeminis fœniculi drachmas duas, nitri purificati, tartari vitriolati ana drachmam unam. M. D. S. ſpecies, quarum uncia cum binis aquæ menſuris per tres horæ quadrantes decoquatur; eique decoctioni interdum vini Burgundiaci, quantum ſexta menſuræ pars capit, addatur.

Tum vero, ad genus nervoſum corroborandum, vimque digeſtivam ventriculi reſtituendam, non ſine fructu adhibebitur Elixir meum viſcerale, ad triginta guttas, hora pomeridiana quinta, propinandum. Et quoniam verminoſa, vel quæcunque alia ſaburra, in ventriculo, vel potius inteſtinis ſtabulatur: non ludetur opera, ſi circa quodvis & plenilunium, & novilunium, bis circiter alternis diebus deglutiantur duodecim pilularum, quas in hiſce caſibus longo uſu comprobatas habeo, & ſic parandas doceo: Recipe aloes roſatæ, extracti rhabarbari, myrrhæ electæ, mercurii dulcis ana drachmam ſemis, aſæ fœtidæ grana quindecim, olei tanaceti guttas ſex. M. F. pilulæ ex ſcrupulo uno numero viginti: ſub quarum uſu oleo amygdalarum dulcium recenti large erit utendum.

Quod ſi denique paroxyſmus immineat; operæ erit pretium, pedes ad genua uſque protinus imponere pediluviis tepidioribus, quæ ex aqua fluviatili, lacte & furfuribus triticeis parati, & affuſione calidioris aquæ in æquali tepore conſervari debent; bis terve quotidie eorundem uſum repetendo. Eodem tempore, ad avertendam non minus, ac mitigandam mali acceſſionem, omnino proderit liquor meus anodynus, ad duodecim guttas, cum pulvere præcipitante exhibendus; nec temere ventriculi regio, præcordia, atque nucha balſamo meo vitæ inungentur. Quæ ſi ex præſcripto per aliquod tempus fuerint adhibita: non dubiam foveo ſpem, quin egregium ſint allatura levamen.

Digitized by Google

Judicium de commendata a Medico ordinario medendi ratione.

POſtquam deſiderarunt generoſi parentes, ut de ſententia, ac medendi ratione, quam medicus ordinarius propoſuerat, meum ferrem judicium: non alienum erit, datum ab ipſo conſilium hiſce præmittere.

Morbus, inquit, quo generoſus vexatur puer, ad convulſivos pertinet, & originem ſuam trahit a ſpaſmo fibrarum membranoſarum ac nervearum, in nucha circa nervorum principium ſitarum; qui præterea ad nervos, capiti, ſenſibuſque potiſſimum externis dicatos extenditur: unde oculi obrigeſcunt, loquendi potentia perit, ipſumque caput huc vel illuc diſtorquetur. Quum autem vi horum ſpaſmorum vaſa ſanguinea, per collum aſcendentia ſimul comprimuntur: cruor in aſcenſu præpeditus, ad præcordia regurgitat, & horum anxietates, cum gravi cordis palpitatione parit. Et horum quidem ſymptomatum cauſſas vermibus deberi, lumbrici per alvum, datis laxantibus, excreti teſtantur: hinc flatulentiæ & ſpaſmi inteſtinorum generantur, atque nauſeam, imique ventris tormina progenerant. Idcirco duo ſunt curandi ſcopi, quorum prior motionum præternaturalium ſedationem, alter amurcæ verminoſæ excretionem reſpicit. His potiturus commendo venæſectionem, veſicatorium, laxantemque pulverem, cujus hæc eſt compoſitio: Recipe maſſæ pilularum aloephanginarum ſcrupulum unum, mercurii dulcis grana ſeptem, reſinæ jalappæ granum unum. M. F. pulvis, qui per tres priores menſes, biduo ante quodvis novilunium aſſumatur. Proinde ter quotidie viginti guttas ſequentis mixturæ capiendas ſuadeo: Recipe eſſentiæ abſynthii compoſitæ, elixirii proprietatis cum rhabarbaro ana drachmas duas, eſſentiæ caſtorei, ſalis volatilis oleoſi Sylvii ana drachmam unam. M. D. Et denique quavis veſpera pedes in pediluvia, ex aqua dulci, lacte vaccino, furfurum manipulis quatuor, florum malvæ, & chamomillæ Romanæ ana manipulis duobus parata immittendos hortor.

His præmiſſis, conſentientem me habet medicus ille, quod verminoſa colluvies, convulſivum in puero malum, niſi induxerit, ſaltem foveat atque ſuſtentet: quare etiam comprobo purgantis, quem commendavit, pulveris uſum, eumque non circa novam ſolum, verum etiam plenam lunam, puero exhibendum ſuadeo; neque habeo, quæ contra laudatum pediluviorum uſum moneam. Verum, quod attinet venæſectionem, ac veſicatorium; ea neutiquam arrident mihi: neque enim ad ſpaſmos ſopiendos, nec ad colluviem verminoſam expurgandam quicquam contribuent; tantum abeſt, ut ab iis ſpaſmorum vehementiam in tam tenera ætate magis exacerbatum iri arbitrer.

Mea quidem ſententia, malum hoc, quod tam atrox videtur, increſcente ætate ſponte exſpirabit; & ad illud mitigandum ſufficient utique commendata a me præſidia; quibus adjungendus eſt pulveris ante dicti uſus. Adhæc, ut adventante vere, balnea Tœplicenſia adhibeantur, & interne tam Sedlicenſes, quam Selteranæ aquæ, lacti caprino vel aſinino nuptæ potentur, auctor ſum ſuaſorque: utpote his binis remediorum ſummis generibus, ad exſtirpandos motus ſpaſmodico-convulſivos, non unquam certius deprehendi, ac fructuoſius. Ceterum adhuc laudo atque hortor, ut imminente paroxyſmo, puer illico in balnea ex aqua dulci, & triticeis furfuribus confecta deſcendat, iiſque per horam inſideat, & egreſſus collum ac cervicem balſamo meo vitæ inungendum curet. Nec denique ludetur opera, ſi ad confortandum nervorum principium emplaſtrum, quod ex gummi elemi, benzoes, maſtichis, ſuccini ana uncia dimidia, therebinthinæ venetæ unciis duabus, olei nuciſtæ expreſſi drachmis duabus confici poteſt, nuchæ, magnitudine palmæ ſingulo octiduo recens imponatur: & ſi alvi obſtructio irrepſerit, ea clyſteribus reſeretur.

CA-

CASUS CLVIII.

De affectu ſcorbutico.

Trigeſimum octavum ætatis annum, cœlebs emenſus vir quidam generoſus, ſanguine plenus, temperaturæ cholerico-ſanguineæ, judicii acutiſſimi, floridoque vultus colore præditus, qui nunquam ſanguinem ex venis ſibi detrahi permiſit, ſed non raro crapulis vinoſis indulſit, ſanus videtur ac incolumis, niſi quod affectu dextri pedis diuturno vexetur. Namque egregia fruitur ciborum adpetentia, eoſque, qualeſcunque ſint, optime digerit, pro potu cereviſia tenuiori, atque vino generoſo uſus: neque minus naturali alvi libertate gaudet, & per noviſſimos annos perpetuo cruorem hæmorrhoidalem cum ſtercoribus, abſque moleſtia reddere ſuevit. Verum aliquot a nativitate annis externam in dextro pede paſſus eſt violentiam, qua ille ſiniſtro brevior factus, ambulandi potentiam valde difficilem moleſtamque reddidit. Decem abhinc annis, in ſuperiori oſſis femoris regione, varia effloruerunt ulcuſcula: quibus ope naturæ conſolidatis, eo uſque vix habuit, de quo conquereretur; donec ante tres menſes, denuo dolor, tumor atque durities ipſum prehenderent. Quando enim paullo diutius ſedit, in poplite tenſivum ac obtuſum perſentiſcit dolorem, qui, ubi ſurgens pedi innititur, ad plantam uſque excurrit: tendines obrigeſcunt, adeo, ut niſi adjutus baculo, eundi careat potentia. Præterea glandulæ inguinales, in flexura femoris ſitæ, jam intumuerunt, rubore tamen adhuc vacuæ.

Nec pauca ſunt, quibus tam medicorum, quam chirurgorum multi hoc vitium, ſed fruſtra oppugnarunt, remedia interna, pariter ac externa, balnea, unguenta, & emplaſtra: & ego tandem conſultus, id a negotio hæmorrhoidali inordinato derivandum eſſe duxi. Credo enim, naturam ſalutari conſilio, humoribus acribus impuris, ſcorbuticiſque non modo per venas ſedales eliminandis, verum etiam, minus ſufficiente hac excretione, eoſdem ad muſculos, nervos, ac tendines oſſis femoris compellendis ſtudere; atque valde metuo, ne accumulatis in eo loco impuritatibus, longe gravius tandem ſequatur periculum. Quod ut præcaverem, pugnavi hactenus medicinis antiſcorbutico-tonicis, & interne dedi tincturam vitrioli martis, eſſentiæ trifolii fibrini nuptam, nec non infuſum theiforme, ex radice ſarſaparillæ, chinæ, ſcorzoneræ, polypodii, atque ſemine fœniculi concinnatum; & extrinſecus unguentum reſolvens ac roborans, ex balſamo Peruviano, cum vitellis ovorum ſoluto, cumque ſpiritu vini camphorato permixto commendavi. At quum hæc votis nondum ſatisfecerint; tuum, Vir illuſtris, anhelamus auxilium.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Ægre percepi ex datis ad me litteris, virum generoſum dolorifico ac diuturno pedis dextri tumore vexari. Neque enim a veri tramite aberravit medicus ordinarius, dum id vitii a fero ſcorbutico, motu quodam critico, ad eam partem, tanquam imbecillem compulſo; ibidemque intra partes nervoſas ac membranaceas ſtagnante, & acrimonia ſua dolorem, copia tumorem excitante pendere autumavit. Et præcavendum utique omni jam erit ſtudio, ne increſcat hic feri decubitus, & ſucceſſu temporis plane in ulcus tranſeat; quoniam ulcera in hiſce locis moleſta, diuturna & valde rebellia eſſe ſolent. Sed quoniam hyemale, in quo jam vivimus, tempus curationi hujus morbi minus opportunum exiſtit: operæ tamen erit pretium, ut illius incrementa hac potiſſimum ratione præpediamus.

Primum rectam vivendi rationem obſervare oportet; in qua cœna ſit parcior, cibi acidi, crudi, ſaliti fugiantur, fumus Nicotianæ parce ſugatur, pes affectus in perpetuo calore conſervetur,

Digitized by Google

potus ſpirituoſi, vinoſi non minus ac cereviſiarii vitentur, & in potus ordinarii locum, hoc potetur decoctum: Recipe radicis ſcorzoneræ, ſarſaparillæ ana uncias quatuor, cichorii, glyzirrhizæ ana uncias duas, corticis ligni ſaſſafras unciam ſemis. M. D. S. ſpecies, quarum unciæ binæ, in tribus aquæ menſuris decoctæ, ad uſum aſſerventur. Conſultum ſubinde judico, ut ſingulo menſe, ſuræ affecti pedis binæ cucurbitulæ cum ſcarificatione imponantur; & alvus, ſi fuerit obſtructa, ſumtis mannæ binis unciis cum rhabarbari drachma dimidia mixtis, & in infuſo calidiori herbæ Theæ, vel Coffee ſolutis, liquetur. Alternis quoque veſperis, capiendam ſuadeo drachmam pulveris bezoardici ac temperantis, qui ſic habet: Recipe antimonii diaphoretici drachmas duas, lapidum cancrorum drachmam, cinnabaris rite paratæ, nitri depurati, ſalis tartari ana drachmam ſemis, extracti croci grana tria. M. F. pulvis. Hoc ſumto, altero mane ſequetur lenis ſudor, quem promovere conveniet ſorbitione infuſi theiformis, hunc in modum conficiendi: Recipe herbæ veronicæ, ſalviæ, ſcordii, cardui benedicti ana manipulum unum, florum ſambuci, ſummitatum milleſolii ana pugillos tres, ſeminis fœniculi drachmas duas. M. D. Et denique adventante vere, ad aquarum thermalium, maximeque Carolinarum potationem deſcendendum erit.

Brevi autem poſt nunciavit mihi vir generoſus, uſurpatis per tres hebdomades, quas commendavi, medicinis, tumorem pariter ac dolorem affecti pedis, una cum reliquis ſymtomatibus, prorſus fere evanuiſſe. Hinc ad confirmandam ſanitatem, ſuaſi, ut inchoatam medendi rationem adhuc continuaret.

CASUS CLIX.

De ſcorbutica humorum impuritate cum nervoſarum partium debilitate.

Sereniſſima Princeps, annorum quadraginta quatuor, temperamenti ſanguineo-cholerici, tenerioris conſtitutionis, ſuperatis in juventute febre tertiana, efflorefcentiis ſcorbuticis ſtipata, & aliquot interjectis annis, acuta ſatis gravi, Bataviam ſe contulit, ibidemque ſub aere marino, victu craſſiori, multis mœroribus, curis ac terroribus, nec non crebris, & decies iteratis puerperiis, ſatis integra per longos annos gaviſa eſt valetudine. Namque, ſi exceperis tubercula inflammatoria, ſurunculis ſimilia, quæ ante quinquennium per corpus effloruerant copioſa, & febrem intermittentem epidemicam, qua elapſo biennio prehenſa, per quinque anni quadrantes laboraverat, tandemque ope infuſi vinoſi cum china facti, ab ea vindicata erat: nullas profecto habuit, unde conquereretur, ægritudines. Tranſacto autem jam anno, huc redux, incipiente æſtate, per totum corpus partim puſtulis purpuraceis, partim furunculis minoribus contaminabatur; ſed uſurpatis pulveribus diaphoreticis, ac præcipitantibus, cinnabari, & nitro nuptis; tinctura antimonii tartariſata, eſſentia lignorum, pimpinellæ albæ, nec non laxantibus rhabarbarinis, ab iis liberabatur, relicta ultra ſemeſtre corporis laſſitudine. Verum ſex abhinc hebdomadibus ex improviſo de doloribus, ac inſigni torpore languoreque ſiniſtri lateris, querula eſſe cœpit; idque vitii refrigerationi corporis deberi exiſtimabat. Namque ſcire licet, non modo arcem, in qua degit Princeps gratioſiſſima, in altiſſimo monte extructam, libero undique patere aeri, verum etiam ipſius cubiculum ventis Africis, & ex auſtro flantibus adverſum tenere, adeo ut non raro totum corpus perfrigeſcat.

Conſultus ego, affectum potius pro rheu-

rheumatico catharrali habui, eumque propinata eſſentia ſuccini feliciter profligavi. At idem interjectis paucis diebus, refrigerato, quod ſudore madebat, corpore, protinus recrudeſcebat: & data rurſus eſſentia ſuccini, more his adfectibus ſimili, ad dextram ſcapulam, caputque decumbebat, cum moleſta gravedine. Hanc ope pulveris ſternutatorii, in coryzam, ipſi familiarem commutatura, votis hucuſque potiri nondum potuit, tantum abeſt, ut adhuc, efflorefcentiis corporis & extremorum ſcorbuticis ſtipata, adfligat. Ipſa præterea, ab hominum conſortio remota, ſubtriſtes fovet ideas, terroribus obnoxia eſt, & a quibuſcunque adverſis objectis, non modo animi perturbationes, verum in corpore quoque varias patitur moleſtias. Quam ob cauſſam ſuaſi, ut infuſum fabarum Coffee, quod nimis ſaturatum potare ſolet, omitteret, ex cubiculo, in quo, tranſpirationi minus opportuno, dormiebat, in aliud ſe conferret; accedente æquinoctio, venam tundendam præberet, corpus frequentius moveret, & omni ſtudio, ab animi pathematibus ſibi caveret. Non minus in uſum propoſui ſerum lactis, vel decoctum lignorum, cum radicibus ſcorzoneræ, ſarſaparillæ, atque chinæ paratum; pulveres bezoardicos; tincturam antimonii tartariſatam; & mane ſorbillandum commendavi vel juſculum quoddam, vel æſtivo præſertim tempore aquam frigidam.

De his vero, atque num lentæ vel hecticæ febris metus immineat, tuam, Vir Experientiſſime, reſcire avemus ſententiam. Neque vero Te ignorari oportet, sereniſſimam matronam nimium remediorum uſum, inſigniter abhorrere; & aquæ potum reformidare; ſed ea vino nupta in potus vicem uti. Ceterum menſtrua ipſi fluunt inordinata; pulſus fertur languidus, & debilis; adpetitus mox proſtratus, mox juſto avidior eſt. Vires ſunt adeo dejectæ, ut extra lectum commorari nequeat; dolores rheumatici in ſiniſtrum maxime capitis decumbunt latus; oculi lympham acrem plorant; nares plerumque ſicciſſimæ & obturatæ ſunt; flatulentiæ imi ventris vexant; & ad ſomnum perpetuo inclinat.

CONSULTATIO.

Ex litteris, quibus de adverſa sereniſſimæ Principis valetudine, me certiorem reddidit medicus ordinarius, probe percepi totam morbi hiſtoriam; eaque ſedulo mecum perpenſa, intellexi, cuncta, quibus vexatur, ſymptomata, impuritati ſanguinis ac lymphæ ſcorbuticæ, cum inſigni generis nervoſi debilitate complicatæ deberi. Scorbuticam humorum diathesin atteſtantur efflorefcentię ſcorbuticę, ac purpuraceę, furunculi, dolores rheumatici artuum, maximeque ſcapularum & capitis, virium jactura, & acres oculorum deſtillationes. Nervorum vero imbecillitatem ſignificant nimia ad terrorem, timorem, triſtitiam, ac melancholiam proclivitas, & præternaturalis ad ſomnum propenſio. Utrique vitio remotiores præbuerunt cauſſas, clima marinum, in quo diutius degit, nimius infuſi ſaturatioris fabarum Coffee uſus, febris intermittens diuturna, perverſe tractata, habitatio in loco frigido, ventis minus ſalubribus patulo, & hinc dependens impeditior tranſpirationis ſucceſſus. Quæ cum ita ſint, & fluidæ non minus, quam ſolidæ partes, a naturali receſſerint temperie; non injuſtus ſane eſt metus, ne tandem major virium corporiſque conſumtio, atque calor lentus & hecticus ſuboriatur.

Quare principiis obſtare decet; neque parum eo fine laudis merentur commendata a medico ordinario medicamina, veluti fuerunt ſerum lactis dulce, venarum in pede circa ęquinoctia celebranda ſectio, decocta temperata, potui ordinario ſervientia, pulveres bezoardici, temperantes ac leniter nitroſi, nec non tinctura antimonii tartariſata &c. quippe quæ his affectibus apprime quadrant. Verum enimvero ſola non pręſtabunt deſideratum effectum: quam ob cauſſam commendarem præterea fontium Selteranorum, cum dimidia lactis parte remixtorum potationem, per 5. vel 6. hebdomades

des protrahendam. Huic autem prætermittendum erit lene laxans, quod tale ordinare ſoleo: Recipe mannæ electæ unciam, rhabarbari electi ſcrupulos duos, terræ foliatæ tartari ſcrupulum, aquæ ceraſorum nigrorum uncias quatuor, coque & ſolve leni calore, & colatis adde olei de cedro guttas quatuor. M. D. Neque ludetur opera, ſi illud ſub ipſa acidularum potatione, ſingulo adſumatur octiduo, & curationi imponat colophonem. Fontis dicti, cum lacte maritati, ſingulo mane menſuram unam in lecto, ſub blanda tranſpiratione potare conveniet; ſumto veſperi pulvere temperante ac nervino, hunc in modum præſcribendo: Recipe pulveris Marchionis drachmam antimonii diaphoretici, ſuccini præparati ana drachmam ſemis, nitri purificati, cinnabaris nativæ præparatę ana grana viginti duo, extracti croci grana duo. M. F. pulvis. Pro potu non improbarem hauſtum vini Rhenani veteris, ſub epulis adhibendum; ſed reliquo tempore, in vicem cerevisiæ commendarem decoctum temperans, & lymphæ acrimoniam demulgens, quod ex radicis ſcorzoneræ, chinę, ſarſaparillæ, cornu cervi raſpati ana unciis quatuor, radicis glyzirrhizæ, cichorei ana uncia una cum dimidia, ſeminis fœniculi uncia dimidia parari poteſt.

Prius vero, quam hæc curandi via ineatur; nimiam ſanguinis molem, detractis ex vena in pede tuſa, ſex circiter cruoris unciis, imminuere juvabit. Non minus conſultiſſimum erit, ut ægra ſereniſſima mane intra lectum, menſuram dimidiam aquæ frigidę fontanę, inque ea liquoris mei anodyni 40. guttas hauriat, atque tum, corpore probe tecto, leniter ſudet: veſperi vero libram tantum dimidiam ejuſdem aquæ potet, & in ea, vel dictum liquorem, vel ſupra commendatum pulverem alternatim capiat.

Ceterum ſtudendum ſummopere erit, ut corpus in aſſidua conſervetur tranſpiratione; cui ſcopo lenis corporis motus egregie inſerviet: carbonum vero fumo frigus arcere velle, periculoſum, & nervis noxium eſt. Loco potus calidioris Coffee, majori fructu, hauſta prius aqua, mane decoctum ſuccoladæ potabitur; & quo denique frequentius juſculis, ex carne vitulina, ſucco aurantiorum, radice ſcorzoneræ & cichorei confectis Princeps gratioſiſſima veſcetur, eo majus inde percipiet allevamentum.

CASUS CLX.

De malo ſcorbutico inveterato.

VIr, munere eccleſiaſtico, nimium laborioſo functus, annorum 56., animi ad mœrores facillimi, corporis ſpongioſi, & ſatis floridi vultus coloris, puerilem ac juvenilem ætatem, ob rem valde anguſtam, tenui victu, crebriſque corporis refrigerationibus tranſigere debuit. Hinc præter omnem evidentem cauſſam, decem annos natus, moleſtis vigiliis noctes inſomnes ducere incipiebat; & abhinc mox malo hypochondriaco, cum dolore obtuſo ſiniſtri hypochondrii ſeſe exſerente, mox febre acuta, moxque ſcabie humida, furunculis, & exanthematibus ſcorbuticis vexatus fuit. Poſthæc a vigeſimoquinto ad octavum ætatis annum, atroces per intervalla capitis paſſus eſt dolores; hiſque cum herba Nicotianæ in fumo uti cœpit, mitigatis; ad triceſimum octavum, crebro incidit colicam ſpaſmodicam. Gravi quoque ſæpius laboravit vertigine; nec non febre tertiana intermittente, fumto emetico quidem profligata, ſed ſequenti anno vehementius recurrente infeſtatus fuit. Non minus a teneris ipſum excruciarunt catharrales ac rheumaticæ capitis affectiones, auriumque ſuſurrus; quos inuſtus ſiniſtro brachio ante aliquot annos fonticulus, inſigniter mitigavit: & interdum maculæ ſcorbuticæ, rubicundæ, abſque ullo pruritu, dolore ac ardore moleſtæ, cum receſſione cuticulæ dorſum obſederunt.

Tanto morborum agmine a teneris preſſus, deprehendit, quod a quinquageſimo per ſequentes ætatis annos, ſudor-

pe-

pedum, qui antea fœtidiſſimus, & tam acris fuerat, ut arroderet pedes, ſenſim quaſi exareſceret., & quod notatu dignum erit, primum calcaneum, mox plantam, & demum extremos defereret digitos. Ab hoc tempore ilias ægritudinum habet ipſum ſollicitum. Primum enim, quod ex ceſſante hoc pedum ſudore, reſultabat incommodum, erat eorundem rigor, ſtupor atque tumor. Hic jamjam ad ſuras uſque aſcendit; cum dolore crurum tenſivo, & maculis rubicundis, in ſura ſiniſtra conſpicuis junctus: noctu quidem ex tibia diſparens, extremo vero pedi nunquam non contumaciter inhærens. Neque vero œdematoſus, ſed ventoſus magis eſſe videtur, & impreſſas digito foveas relinquit. Circa malleolos, cum primis ſiniſtri pedis, qui ob tarſi luxationem, ante triginta annos toleratam, ſemper dextro fuit debilior humores, inſigniter ſtagnant, & adeo infarciunt venas, ut hæ in externa cute, retis inſtar diſperſæ conſpiciantur. Atque hoc in caſu oculis cerni poteſt ſtaſium generatio; ſanguinis enim, dicta vaſa irruens, ab initio rubicundior, ſucceſſive vero magis ater adparet. Non minus ſuras pedum copioſi varices occupant; & eundi potentia magis magiſque redditur impeditior.

Præterea multam crucem figit dolor tenſivus, qui abſque omni tumore ac rubore, a cordis ſcrobiculo ſub coſtis ſpuriis ad dextrum hypochondrium tendit, ſpatiumque ſpithamæ longitudine duntaxat obſidet: quid? quod noviſſime totum abdomen interdum grandeſcat. Per aliquot menſes, nocturno potiſſimum tempore, ex capite, pectore, atque brachiis, abſque ulla virium jactura, ſudor copioſus promanat: & autumnali tempeſtate, cum viſus obſcuratione; cui pilulæ quædam, & veſicatoria opem tulerunt. Non raro vexatur ardore ventriculi, tanquam vitio hæreditario: quippe qui parentem diu moleſtavit, cui etiam non minus ac ægrotantis fratri familiaris fuit podagra. Soror illius dyſcraſia humorum ſcorbutica diu cruciata, & ſalivatione demum curata eſt.

Ad hæc noſter ægrotus fluori hæmorrhoidali, ſed impeditius ſuccedenti obnoxius eſt; adpetitu integro, & ſomno placido fruitur, & alvi perpetua gaudet lubricitate. Si legumina ac olera comederit, hæc, oborto ventris profluvio, indigeſta egeruntur; contra vero cibos coctu difficiliores, fumoque induratos, facilius digerit ventriculus. Quę momenta quum ſpem facerent, fore ut recenſitæ adflictiones convenienti obſecundarent medelæ: variorum medicorum conſiliis uſus eſt ægrotans & ex eorum præſcripto non modo ſanguinem per phlebotomias pariter ac ſcarificationes, utraſque ſæpius iteratas, ſibi detrahendum curavit; verum etiam varii generis remedia purgantia, diaphoretica, diuretica, mundificantia, balnea, decoctumque Vienenſe antipodagricum &c. adhibuit. Verum horum omnium vim eluſit malum, vel potius malorum cohors; nihilo tamen ſecius, omni nondum dejectus eſt ſpe, vir auxilio dignus; ſed a Te, Vir Excellentiſſime, adhuc flagitat conſilium.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Omnibus morbi, mecum communicati momentis rite exploratis, luculenter perſpexi, affectum, quo ægrotans infeſtatur, valde chronicum, corruptum, & in habitum quaſi converſum eſſe. Namque ille, debile partium nervoſarum ac ſolidarum genus, a parentibus ſpaſmodicis affectionibus divexatis per jus quaſi hæreditarium nactus; multis refrigerationibus corporis, aliiſque diætæ erroribus, quos puer committere coactus fuit, non modo robur ſolidorum, maximeque ventriculi, ac inteſtinorum valde deſtruxit, verum etiam humores impuros ſcorbuticoſque ſibimet contraxit. Et ex hiſce cauſſis dependent quam plurima, quibus per totum fere vitæ tempus ſuccubuit, mala; nimirum affectiones catharrales, ſuſurrus aurium, paſſio hypochondriaca, colica ſpaſmodica, vertigo, febris tertiana ſæpius recurrens, ſcabies humida, furunculi; ſu-

ſudor acris, & fœtidus pedum, & hunc repreſſum excipiens dolor, imbecillitas, ac tumor eorundem varicoſus: quibus natura per fluxum hæmorrhoidalem conſultura, non valuit ſufficientem illius ſucceſſum procurare.

Tantis vero vitiis, quæ ſolidarum non minus ac fluidarum partium labe nituntur, perarduum profecto eſt mederi; & ſi adhuc ſpes ſalutis reſtiterit, eam neutiquam a nimia remediorum, cumprimis potentiorum farragine, ſed non niſi temperatis, magiſque alimentis obtinere licebit; adeo, ut ante omnia roborando primarum viarum tono, & inſtaurandæ digeſtioni ſtudeamus; quo laudabilis generetur chylus, & inde reliqui ſucci, temperati, benigni, ac ſpirituoſi fiant. Qua intentione potus primum habenda eſt ratio; cui nulla his in morbis convenit cereviſia; ſed ſuaderem, ut in hujus locum, decocto uteretur, quod humores depurandi facultate polleret, & hunc in modum confici poſſet: Recipe radicum ſcorzoneræ, ſarſaparillæ, chinæ ana uncias quinque, cichorii, liquiritiæ, corticis ligni ſaſſafras ana unciam dimidiam. Conc. Cont. irrorentur cum olei tartari per deliquium drachmis duabus. D.S. ſpecies, quarum unciæ binæ, cum tribus aquæ menſuris, in vaſe probe clauſo per tres horæ quadrantes decoquantur. Neque erit alienum, hujus infuſi potationi, ad confortandum ſtomachum, ſub epulis hauſtum vini veteris Rhenani interponere. Matutino autem tempore, loco conſuetorum hodie potuum, majori cum fructu intra lectum ſorbillabit juſcula, quæ ex jure carnis vitulinæ, vel gallinarum, radice cichorei, ſcorzoneræ, petroſelini, aſparago, & ſucco citri vel aurantiorum, non nimis pinguia conficiuntur. Et quamvis ventriculus edulia duriora, fumoque indurata bene ferre videatur; hortarer tamen, ut ab iis prorſus abſtineat; niſi majora mali incrementa inde velit expectare.

Deinceps non ſatis collaudare poſſum, aquæ ſimplicis, frigidæ, fontanę uſum; cujus, quantum quarta menſuræ pars capit, ab eo cubitum ituro, ſucceſſivis hauſtibus capiatur. Hæc enim in ſaburra primarum viarum acida, & bilioſa præcipitanda, humorum acrimonia diſtemperanda, perque lenem, quem movet, ſudorem eliminanda; virtute pollet præſtantiſſima. Ad hæc conſultiſſimum judico, ter minimum quotannis ſanguinem ex tuſa in pede vena, aut, ſi magis placuerit, per pedum manuumque ſcarificationem, detrahere. Neque etiam leve cunctorum ſymptomatum levamen pollicetur, hæmorrhoidum ad ordinatum ac ſufficientem ſucceſſum perductus fluor, quem procul dubio aſſequetur ægrotus, ſi corpus ſedulo & temperate moverit; ſique imminente fluoris termino, per aliquot ſucceſſive dies, undecim mearum pilularum devoraverit. Præterea ſibi commendatum habeat Elixir meum viſcerale balſamicum; idq; ad 50. guttas, & mane ex commendato juſculo, & inter prandium ex hauſtu vini capiat, auctor ſum ſuaſorque: atque ut ab omni frigido, humidoque aere, nec non animi affectibus ſtudioſe ſibi caveat, etiam atque etiam hortor.

Quod attinet denique dolorificum pedum tumorem, ex ſuppreſſo horum fœtore enatum: non dubito, quin, hoc revocato, ille omnino ſit exſpiraturus. Operæ pretium hoc fine facient pediluvia temperata, ex aqua fluviali, lacte, & furfuribus triticeis confecta, & veſpertino tempore, in crebrum uſum vocata. Atque ſi acceſſerit vernalis tempeſtas; totum curationis cardinem, acidulæ Selteranæ, cum lacte aſinino potæ abſolvent.

CASUS CLXI.

De affectu ſcorbutico cum effuſione ſeri acris in humeris & dorſo.

Generoſus ſenex, duos ultra ſeptuaginta annos natus, temperamenti ſanguineo-phlegmatici, ſtrictioris corporis habitus, diætæ exactiori ſtudens, cibos duriores in deliciis habens, eoſque ſine

ſine moleſtia ferens, caloris autem externi impatiens, inque frigidis magis degens locis, præter venæſectiones, bis quotannis inſtitui ſolitas, eo uſque circa ſingula æquinoctia, ſanguinem e naribus fundere conſuevit, atque ſi exceperis animi defectiones, ad quas proclivis eſt, ſanus vixit ac incolumis. At elapſa una vel altera ſeptimana, flantibus ventis borealibus, primum levi faucium raucedine, brevique poſt rheumatiſmo corripiebatur, qui mane ſcapulam obſidebat, ſumtis epulis invaleſcebat, accedente lypothymia, ad pectus deſcendebat, & veſperi ſecum trahebat quaſdam ſpontaneas alvi dejectiones. Sumebat eadem veſpera, quem hic loci uſitatiſſimum, ac ex nitro, tartaro, & ſulphure antimonii paratum, panaceam vocant, pulverem: unde noctu largus promanabat ſudor, qui dorſum imprimis arrodebat, ac ſi aqua forti perfuſum eſſet. Poſtridie, adhibito manejale Anglicano, quod vix ſemel movebat alvum, vi muneris in publicum prodibat; atque circa ſomni tempus deglutiebat doſin pilularum, ex aloe, mirrha correcta, croco, theriaca, lapide bezoardico, corallis & perlis confectarum. Tranſacta ſub leni ſudore nocte, mane bis alvum deponebat: ſed rheumaticus dolor in ſiniſtrum hypochondrium atrociter incumbebat, & flatulentiis magis exaſperatus, ad dorſum uſque excurrebat. Datis partim mixtura reſolvente, leniter carminativa, ac diapnoica, partim panacea ſuperius dicta, ſudor egregie profluebat, ſed in dorſo ſemper acerrimus erat, adeo, ut illud inter ſcapulas excoriatum, ſerum copioſum ploraret, inſtar eorum cutis, qui impoſita habuerunt veſicatoria. Præterea in pectore toto, ac ſiniſtro brachio efflorеſcebant complures puſtulæ, ad levem contactum ruptæ, & ſerum acre profundentes. Accedebant pungentes capitis dolores, uti olim, ita jam profluviis e naribus cruenti præcurſores, & inſequuto fluxu remittentes. Sed cum reliquæ rheumaticæ affectiones, cum ſcorbutica illa dorſi, humerique efflorеſcentia, adhuc inhæreſcant, ſalubre petit conſilium.

CONSULTATIO.

QUantum ex iis, quæ de moleſta Viri generoſi valetudine mihi perſcripta ſunt, judicare licuit: non modo ſolidæ, cumprimis nerveæ partes, inſigni debilitate affectæ; verum humores quoque, præſertim ſeroſi, impuritatibus ſcorbuticis referti eſſe videntur. Neque etiam mirum; ipſa enim ſenectus, in qua Vir ægrotans vivit, ob languentes ſenſim excretiones, ad generanda in ſanguine ſalia, proclivis eſt; cui cum accedant vita motus expers, potus parcior, ciborumque craſſorum, ſalitorum, & fumo induratorum frequens uſus, majoreſque utique vires ſumſit cacochymia. Et in tali rerum ſtatu, ubi præter ætatem provectiorem, ſeri peccat acrimonia, omnis conſervandæ ſanitatis ratio in eo conſiſtit, ut legitimus tranſpirationis ſucceſſus, vitando liberioris aeris acceſſionem perpetuo conſervetur: eo quod hac cohibita, ſerum impurum intus remaneat, nervoſiſque partibus incumbens, rheumaticos, arthriticos atque ſpaſmodicos pariat dolores.

Idem in noſtro caſu contigiſſe, morbi docet hiſtoria: in quo critico quodam motu materia acris, intus acta, ad corporis habitum in puſtularum forma iterum fuit expulſa. Quamobrem non quoque aliæ in hoc affectu ſunt indicationes, quam ut ſalia ſcorbutica per diluentia, humectantia, & ſanguinem edulcorantia attemperemus; eaque, conſervata perpetua diaphoreſi, per cutim eliminemus. Neque enim conveniunt hoc in paſſu ſalina remedia, veluti fuit Anglicanum ſal, utpote quæ ſalia ſalibus augent: nec conſerunt aloetica, quippe quæ humores nimium ſiccant, exæſtuant, & a ſuperficie ad inteſtina invitant.

Ex remediis igitur, quibus exſtirpatum iri hunc affectum confido, primum eſt emulſio, quæ hunc in modum conficiatur: Recipe amygdalarum dulcium unciam ſemis, ſeminum quatuor frigidorum ma-

majorum, papaveris albi ana drachmam, aquæ florum ſambuci, acaciæ, tiliæ, primulæ veris, ceraſorum nigrorum ana uncias duas. M. F. l. a emulſio; adde lapidum cancrorum, matris perlarum præparatæ ana drachmam ſemis, julepi roſarum drachmas tres. M. D. de qua, prout placet, bis terve largior capiatur hauſtus. Juvabit ſubinde mane infuſo theiformi, quod ex veronica, radice glyzirrhizæ, ſemineque fœniculi poteſt parari, & præterea loco cereviſiæ, decocto quodam uti. Nec ſine ſingulari fructu, veſperi viginti liquoris mei anodyni guttæ adhibebuntur, quippe cujus virtus, & in confortando ſtomacho, & in attemperanda ſanguinis acrimonia eſt præſtantiſſima.

Si vernum acceſſerit tempus; hortor, ut acidulæ Selteranæ lacti aſinino nuptæ potentur. Quantum enim lac illud humanis corporibus adferat emolumenti, non ego ſolum in diſſ. haud ita pridem de excellenti uſu lactis aſinini habita demonſtravi; verum cum primis GUIDO PATINUS *Epiſt. Tom. II. p.* 312. comprobavit, & complura in medium adduxit exempla hominum, qui hoc lacte utentes, vitam ultra octoginta, quin nonaginta protraxerunt annos. Quod Panaceam illam, de qua ſermo fuit, attinet; ea, prout ex illius examine chymico colligere licuit, adprime convenit cum ſale illo polychreſto, quod ex nitro ac ſulphure vivo parare ſoleo; hoc enim ſulphur idem cum ſulphure antimonii mihi videtur eſſe. Referri meretur ad neutra & digeſtiva ſalia, nec in alvo pariter, ac urina ſudoreque movendis, ſua caret laude.

Ceterum operæ erit pretium, juſculis, quæ ex carne gallinarum, oſſibuſque vitulinis contuſis coquendo extrahuntur, crebro veſci: & alvi, ſi acceſſerit, ſegnitiem ope vel clyſterum, vel ſumta ex infuſo theiformi mannæ uncia reſerare. Atque ſi ſenex generoſus externum frigus ſimul vitaverit, nec nimium meditationibus indulſerit, de felici curationis eventu nullus dubito.

CASUS CLXII.

De affectu ſcorbutico male tractato cum pedis rigiditate.

VIr annorum quadraginta ſeptem, temperamenti ſanguineo-cholerici, aulico, eoque moleſto functus munere, cujus ratione non modo variis itineribus, ſub iniqua ſæpius, ac nebuloſa tempeſtate inſtitutis, corpus fatigare, verum etiam victu inordinato, & ut id vitæ genus fert, crebris compotationibus indulgere debuit; impuros & ſcorbuticos jam diu ſibimet contraxit ſuccos. Ante viginti enim annos, multis ulcuſculis corpus contaminari cœpit: quæ fruſtra datis varii generis & purgantibus, & vomitoriis diu inhæſerunt. Trigeſimo ætatis anno hæmorrhoides ſatis larga promanarunt quantitate; ſed a conſulto medico, fluxum hunc in hac ætate præmaturum eſſe rato, ſupprimebantur. Abhinc nunquam recte valuit; ſed perpetuam ſanguinis ebullitionem paſſus eſt.

Elapſis ſex annis, cum poſt vehementem exſcandeſcentiam frigidum ingurgitaſſet potum; circa ſiniſtri pedis malleolum ſenſit tumorem dolorificum: qui aqua Hungarica, ex conſilio medici inunctus, evanuit quidem, ſed ad genu dicti pedis, majori moleſtia junctus decubuit. Namque præter hujus tumorem, atque dolorem, obrigeſcebat totus pes, cum omnibus tendinibus, ut nec inter eundum rite flecti potuerit, non minus tremore ac ſpaſmodica motitatione, ad artus quoque ſuperiores excurrente, afficiebatur, & gravis humorum per totum corpus vexabat ebullitio. Quæ affectiones cum magis invaleſcerent: uſus eſt balneis tam Tœplicenſibus, quam Radebergenſibus; ſed malum majora in dies cepit incrementa. Quare undique conquirens opem, ad Chirurgum tandem, natione Gallum devenerat; qui ſe malum ſalivatione per inunctionem adminiſtrata, exſtirpaturum pollicitus, hanc ſuſcepit curationem. Primo die venam.

nam in pede ſecavit; altero pilulas, numero quinque propinavit, quæ ter ſubduxerunt ventrem, tertio in pede adhuc integro venam tudit, eodemque die ano clyſterem infudit, quarto laxans dedit, idque, cum mane alvum haud moliretur, a meridie iteravit, unde æger ſemel dejecit alvum, & quinquies vomuit. Quinto ac ſequentibus decem diebus, bis quotidie ipſum per duas horas balneis ex aqua dulci tepidioribus inſidere juſſit, ſimulque exhibuit morſulos, ex pulvere viperarum, & confectione alKermes completa confectos, eorum doſin quotidie augendo. Tum dato iterum laxante, quod alvum tredecim vicibus movit, mercurio juncturas artuum inungere cœpit, ac inſimul bis quotidie duas tantum pro doſi pilulas ordinavit.

Verum, hac medicatione per tres duntaxat dies continuata, cum vires ægrotantis incredibilem in modum proſternerentur, ipſe Chirurgus animum deſpondere incepit, atque medicum advocari juſſit. Hic de ſalute prorſus deſperavit; graviter advertens, quod ægro, ante mercurialem inunctionem, ultra octo cruoris libræ fuerint detractæ. Præſcripſit equidem quaſdam medicinas; ſed omnium irritus erat effectus: neque enim hanc gravem valetudinem ſolabantur ulcera bina magna, quæ brevi poſt circa nates effloreſcebant, & copioſum pus fundebant; donec poſt decem hebdomades vires ſenſim inſtaurarentur.

Alter chirurgorum conſultus, iterandam ſuaſit inunctionem mercurialem: at eam abhorrens æger, admittere recuſavit. Interim pes ille ſiniſter adhuc eſt rigidus, & totum illud latus atonia quadam, veluti paralytodea afficitur: noctu atroces ſpaſmi utrumque pedum graviter diſcruciant, & mane inſigni tremore uterque concutitur. Inter ambulandum, vehementes ſubſultus affectum pedem exagitant; & ſæpenumero totum corpus contremiſcit, ut æger mercurium in corpore reſiduum, horum ſymptomatum cauſſam eſſe ſuſpicetur. Extremum pedem non raro ingentes dolores, ad tempeſtatis conſtitutionem vel leviores vel graviores vexant; appetitu fruitur integro, ſed ubi ſpirituoſos cibos vel potus aſſumſerit, ingraveſcunt affecti pedis tormenta. His ergo incommodis medela flagitatur; quæ num forſan ex balneis Wolckenſteinenſibus expectari queat doceri, cupimus.

CONSILIUM MEDICUM.

PEdis ſiniſtri rigiditas, dolor, tumor, reſolutio ſiniſtri lateris paralytodea, & reliqua, quibus ægrotum infeſtari percepi ſymptomata, partim a nervoſarum partium debilitate, partim dyſcraſia humorum ſcorbutica, accedente, tanquam occaſionali cauſſa, potu frigido in corpus iracundia commotum, ingeſto, natales ſuos mutuantur. Namque crebra docemur experientia, eam eſſe iracundię indolem, ut nervoſas partes conſtringat, & humorum curſum pervertat, ac irregularem reddat: cui cum acceſſerit frigidus potus, non omnino fieri potuit, quin humores adhuc magis coagulati, & in libero ſuo curſu præpediti, in pedibus, tanquam remotis, & ad fovendas ſtaſes aptiſſimis partibus, ſtagnationem ſubierint, ac tumores produxerint. Huic autem ægritudini, quam nulla prorſus venerea, ſed ſcorbutica tantum ſuſtentavit impuritas, perverſo plane ac perniciali conſilio oppoſita fuit cura mercurialis: ſiquidem mercurialia ſcorbuticis propinata, veneni inſtar ſe habent, quoniam ſalia humorum acria, vi quaſi cauſtica ac venenata imbuunt, quæ ſolidis nervoſiſque partibus profundius inſinuata, eas partim debilitant, partim adſtricturas ſpaſmodicas proritant. Atque ſi mercurius in his impuris corporibus non ſufficienter rurſus expellatur: adauget ille mirum in modum ſanguinis dyſcraſiam, quemadmodum præſentis caſus teſtimonio amplius confirmatur.

Neque vero ullum eſt dubium, quin ægrotans noſter per longos jam annos, ſcorbutica ſuccorum vitalium laboraverit diatheſi: quippe cujus teſtimonium non modo ulcuſcula, corpus ante viginti annos

nos obſidentia præbent, verum inde quoque adparet, quod nulla nec externa nec interna ferre queat ſpirituoſa, quæ ſcorbuticis ſemper ſunt inimica. Et hanc ob cauſſam curatio iis abſolvetur indicationibus, ut humores edulcorentur, & ab omni vindicentur impuritate; ac nervoſæ partes corroborentur, earumque inordinatæ motiones conſopiantur.

His ſcopis convenientiſſima erit medicatio, quæ cum lacte, aquis mineralibus nupto, inſtituitur. Nimirum acidulas Egranas, quarum binæ partes cum una lactis caprini ſint permixtæ, eaſque tepefactas per tres hebdomades ita potandas ſuadeo, ut binis prioribus diebus earum menſura una, reliquis una cum dimidia mane hauriatur. Curæ initium capiendum erit a laxante mannato, quod & ipſi potationi interponi, & ſub ejus finem adhiberi, ſicque parari poteſt: Recipe mannæ electæ uncias duas, cremoris tartari drachmam, aquæ florum acaciæ uncias ſex; coque & ſolve leni calore, colaturæ adde olei de cedro guttas tres. M. D. pro una doſi. Sub epulis ex ultimo hauſtu capiantur 50. guttæ mixturæ, ex eſſentiæ gentianę rubræ, corticum aurantiorum recentium, tincturę tartari ana uncia dimidia, ſpirituſque ſalis ammoniaci drachmis duabus compoſitæ; & veſperi circa ſomni tempus ſumatur drachma dimidia pulveris temperantis, ſic conficiendi: Recipe antimonii diaphoretici, lapidum cancrorum præparatorum ana drachmas duas, nitri puri, cinnabaris rite parati ana drachmam ſemis M. F. pulvis, qui ex aqua florum acaciæ propinetur. Extrinſecus vero juncturę artuum, maxime pedis affecti, probe perfricentur cum unguento, quod habeat axungiæ humanæ uncias duas, olei ſpicæ, balſamique de Copaiva ana drachmas duas.

Quæ ſi votis nondum ſatisfecerint; operæ tum erit pretium, balneis Wolckenſteinenſibus, conjuncto intrinſecus ſeri lactis dulcis potu, uti. Hoc paraturus, lactis caprini, aut hoc deficiente, vaccini menſuram unam, leni calore, ſub continua agitatione, ad conſiſtentiam pulveris evaporet, huic aquæ puræ menſuram affundat, & ebullire rurſus permittat, tum percolet, ac percolato addat naſturtii conciſi manipulum unum, idque rurſus leniter coquat, ac percolet. Quæ portio mane vel tota ſorbeatur, vel ejus tertia pars, hora pomeridiana quarta hauriatur, ſemper tepefacta. Atque hæc curatio per tres vel quatuor protrahenda eſt ſeptimanas, hac ratione, ut alternis diebus commendatus pulvis aſſumatur, & quavis hebdomade, ad ſolvendam alvum, binæ mannæ unciæ, in eodem lactis ſero ſolutæ, capiantur.

CASUS CLXIII.

De morbo ſcorbutico ſpaſmodico.

Quinquagenarius vir, ſanguineo-cholerici temperamenti, perverſo vivendi indulgens generi, nec cibis ſolum durioribus, ſalitis, fumoque induratis delectatus, verum etiam Baccho, venereque liberaliter uſus, & animi affectibus valde debitus, per multos jam annos tormenta a calculo renum illata paſſus, & noviſſimis menſibus de artuum capitiſque doloribus, nec non rheumaticis catharralibus defluxionibus, ac oculorum lippitudine conqueſtus fuit. Neque enim fonticuli, ob dictas moleſtias brachiis inflicti, opem tulerunt, tantum abſuit, ut potius hemicranicæ dextri capitis affectiones, & graves odontalgiæ acceſſerint. Notari vero meretur, hæc incommoda guttam roſaceam faciei, ope epithematis ex aqua ſpermatis ranarum, mucilagine ſeminis cydoniorum, ſucco citri, & floribus ſulphuris parati, retropulſam preſſo pede excepiſſe. Verum non ita multo poſt ſponte remiſerunt ea pathemata; ſed morbum poſt ſe traxerunt longe atrociorem: qui abſolvitur dolorifico, ſpaſmodicoque dextri faciei lateris affectu. Oritur ille circa dextram aurem, in regione glandulæ parotidis; & abhinc per maxillam protenſus, ad ſuperiorem narium partem, eo in loco, ubi nervi olfactui tributi, ex oſſe ethmoideo egrediuntur, defigitur, ibidemque graviſſimum ardorem

rem & dolorem conſtrictivum atque tenſivum, ac ſi caput in ea regione fune conſtrictum eſſet, infert. Brevi poſt rumpi videtur ille funis, tumque ſubito dolor e dicto loco evaneſcit, & in oculum irruit dextrum, cujus externas non minus, ac interiores partes atrociter adfligit, atque tandem ad ſuperiorem narium partem devolvitur. Senſim majora cepit incrementa, & totum dextrum faciei latus in conſenſum rapuit: ſiquidem non ſolum maxilla inferior, eo præſertim loco, quo nervoſus ex quinto pari ramus eam intrat, immani torquetur dolore; verum ad muſculos quoque labiorum in dextro duntaxat latere, extenditur, eorumque tremebundam inducit motitationem.

Neque pauca ſunt, quæ complures Medicorum huic malo oppoſuerunt medicamina: ex quibus laxantia, purgantia, antiſcorbutica, pulveres abſorbentes, præcipitantes, decocta lignorum pro potu ordinario, decoctum chinæ cum liquiritia, venæſectiones, ſcarificationes, hirudines, pediluvia, veſicatoria, externa emplaſtra, unguenta, quin & ipſa mercurialia, ſed incaſſum, fuerunt adhibita. Quamobrem ad Te, Vir Illuſtris, confugimus, Tuoque auxilio ſpinoſum hunc affectum iri debellatum ſperamus.

RESPONSUM MEDICUM.

Affectus præter naturam, cujus cauſſa conſultus ſum, non alius eſt, quam ſpaſmodico-convulſivus partium nervoſarum, atque muſculoſarum, quæ in dextro faciei latere ſunt ſitæ, motus. Meretur ille ad rariſſimos referri morbos; & ſedem ſuam procul omni dubio, in nervoſis iſtis partibus, quæ muſculos faciei inveſtiunt, & a pari nervorum quinto ſuos natales mutuantur, habet. Neminem enim rei anatomicæ peritum fugiet, quod par illud quintum quampluriimis ramificationibus per externas capitis partes diſpergatur: ſiquidem ab eo ad nares, muſculos oculorum, palpebras, maxillam ſuperiorem ac inferiorem, genas, glandulam parotidem, muſculum temporalem, pericranium, & quod oſſa faciei tegit, perioſtium quamplures tendunt propagines. Quamobrem ratio quoque diſpaleſcit, cur tam arcto hæ partes invicem gaudeant conſenſu, ut vix poſſibile ſit, qui una earum præternaturaliter affecta, reliquæ omnes, mali fiant participes. Earum itaque partium ſpaſmodica ac partim convulſiva agitatio, formalem præſentis morbi conſtituit rationem; quæ primum ſuperiori tantummodo capitis regioni inhærens, hemicraniam effecit, tumque magis ad inferiora faciei deſcendens, illum, quo jam æger laborat, produxit affectum.

Quod ſi vero materialem hujus ſpaſmodicæ torturę perquiramus cauſſam: ea certe minime in craſſo humore, aut hujus nimia mole, quippe quem tenera membranarum ſtructura, ſinu ſuo fovere neutiquam poteſt, ſed potius in materia ſubtili, activa, acri quærenda eſt. Namque attenta compertum habemus experientia, quod quo ſubtilior ac volatilior eſt materia peccans, eo perniciosiorem, quin & venenatam in ſolidas, nervoſaſque partes exſerat potentiam. Et hujus quidem virulentæ quaſi materię originem, in noſtro caſu, guttæ roſaceę per adſtringentia intus actæ deberi, extra dubium eſt; præprimis cum eandem cauſſam graves & ophthalmias, & hemicranias inſequi, quamplurimæ teſtantur obſervationes. Retropulſa enim, quæ ſub hoc exanthemate externæ cuti inſidet, materia, protinus nervoſarum partium texturam penetrat, inque iis corporibus, quæ vel nervoſi generis debilitate, vel univerſi ſanguinis ſcorbutica diatheſi jam laborarunt, longe majorem exercet tyrannidem, quam quidem in aliis. At vero, qui conſideraverit, noſtrum ęgrotantem perverſo victus generi, crebris crapulis ac vinoſis compotationibus, nimio veneris exercitio ac fortioribus animi affectibus admodum indulſiſſe: is facile perſpiciet, quod & humorum impuritatem, & nervoſi generis inſignem imbecillitatem ſibimet contraxerit; neque ideo mirabitur, quod accedente imperita guttæ roſaceæ repreſſione, omnium maxime,

affectum, quem patitur, incidere, eodemque diutius infeſtari debuerit.

Pręterea ipſi quoque medicationi, qua malum hocce eouſque oppugnatum legi, quædam debetur animadverſio: quippe quæ, cum medicinis vehementioribus & ipſis mercurialibus peracta fuit, nullum omnino levamen ferre potuit, tantum abeſt, ut potius nervoſarum partium debilitatem, ipſiuſque mali vehementiam longe magis adauxerit. Neque enim ulla, quæ adhibita percepi medicamina, cauſſæ morbi reſponderunt; ſed non niſi quantitati humorum imminuendæ deſtinata videntur; id quod de laxantibus, purgantibus, ſudoriferis, veſicatoriis, venæſectionibus, ſcarificationibus, hirudinibus, aliiſque nemo eſt, qui negabit. At vero dicta ſuperius ratione, pauca moles materiæ, hujuſque veluti venenatæ ac cauſticæ, hoſce tumultus excitavit: cui corrigendæ ac eliminandæ, craſſa evacuantia neutiquam conveniunt.

Ut itaque rectam curandi viam proſequar; monendum prius duco, ad ejuſmodi male feriatis artibus plane corruptum morbum debellandum, magna patientia, temporis diuturnitate, atque iis potiſſimum ſubſidiis opus eſſe, quæ ex recto rerum non naturalium uſu deſumuntur, veluti ſunt victus ſalubris, aeris mutatio, corporis exercitatio, & ſtudioſe conſervata animi tranquillitas. Cum primis omni ſtudio in id incumbendum erit, ut ſicuti totum corpus, ita maxime affecta pars in perpetuo calore, lenique tranſpiratione conſerventur: ac præterea debilitatæ partes blande corroborentur. Ad conſervandam tranſpirationem adprime quadrabit pulvis diaphoreticus, hac ratione parandus: Recipe pulveris Marchionis, ceruſſæ antimonii, ſuccini ana drachmam unam, cinnabaris præparatæ drachmam ſemis, ſalis volatilis cornu cervi bene depurati ana grana decem, extracti caſtorei grana tria, M. F. pulvis, cujus drachmam dimidiam alternis diebus mane in lecto ſumat ægrotus, tumque ſorbillato infuſo theiformi, quod ex herba meliſſæ, floribuſq; tiliæ paratur, ad lenem ſe componat ſudorem. Neque ſubinde pro potu ordinario ſalubris eſt cereviſia, in ejuſmodi morbis, & commendare potius in ejus locum ſoleo decoctum, ex radice chinæ, ſcorzoneræ, corticibuſque citri recentibus cum aqua paratum, cujus menſuræ uni tartari vitriolati, vel arcani duplicati drachma addi poteſt. Porro alvi habenda eſt ratio, pro qua reſeranda, has cumprimis pilulas bis quavis hebdomade capiendas ſuadeo: Recipe extracti cardui benedicti drachmam unam, cinnabaris nativæ, mercurii dulcis, extracti rhabarbari, extracti agarici ana ſcrupulum unum, ſalis ſuccini grana octo, miſce, fiant pilulæ ex ſcrupulo uno numero 20. conſpergantur pulvere ſuccini. Ex topicis uſui commodiſſimum erit vel balſamum vitæ meum, vel hoc linimentum, cum linteis calidis ad affecta loca probe inungendum: Recipe aquæ Anhaltinæ unciam unam & ſemis, ſpiritus lumbricorum volatilis, eſſentiæ croci, nuciſtæ ana drachmas duas, camphoræ drachmam ſemis M. D.

Multis autem paraſangis cuncta hæc remediorum genera ſuperabit recta vivendi ratio, maximeque cœli mutatio: quo nomine vehementer laudarem, ut vernali, eaque ſerena tempeſtate, iter ad alium locum inſtituatur. Hoc enim ſubſidio, in confirmanda morborum, qui atonia partium ſolidarum nituntur, ſanatione, non quidquam eſt fructuoſius; quemadmodum in quadam diſputatione, de peregrinationibus ſanitatis cauſſa inſtituendis, fuſius demonſtravi. Ab humido & frigido aere cumprimis cavendum erit; quippe qui relaxando ſolidorum tonum, & incraſſando humores, nervoſarum partium morbos inſigniter ſuſtentare ſolet. Idem de animi pathematibus, nimioque veneris exercitio valet; quæ perinde, ac potus ſpirituoſiores, nec non cibos fumo induratos, alioſque duriores, maxime marinos, omnino vitare expediet. Ceterum non abs re erit, cœlo exiſtente amico, mane in balnea ex aqua dulci, cum herbis

bis nervinis, & ſale alcalino parata deſcendere, & ab his leniter ſudare.

CASUS CLXIV.

De affectu ſcorbutico ſpaſmodico.

VIr 30. annorum, temperamentique ſanguineo-phlegmatici, alvi obſtructionibus obnoxius, per aliquot annos circa utriuſque æquinoctii tempora, moleſta gravedine, capitiſque ſæviſſimis doloribus agitatus; a multis medicorum, utut fruſtraneam quæſivit opem. Tandem ex medici cujuſdam conſilio, ſal volatile cornu cervi naribus admovit, pulveremque ſternutatorium adhibuit, eo effectu, ut copioſiſſimus mucus, non modo e naribus ſtillaverit, verum e pulmonibus quoque tuſſi ejectus fuerit. Hinc, recto ſervato regimine, lene ſumſit laxans, & infuſum theiforme crebro potavit: unde quidem melius habere, ſimul autem vertigine cruciari cœpit. Quæ, a ſtagnatione pituitæ viſcidę primum derivata, quum invaleſceret, & præterea excretio per nares æque ac pectus ceſſaret; reus agebatur ventriculus, & ex hujus vitio, concurrente, qua olim æger laboraverat, paſſione hypochondriaca, per conſenſum naſci dicebatur. Quamobrem, præter Elixir aperitivum Clauderi, quod aliquoties movebat alvum, magneſia nitri, & aquæ Sedlicenſes, nec ſine effectu adhibebantur. Ad vertigines eadem permanſit vehementia per totam æſtatem; cui, tuſa circa autumnale æquinoctium, quę antea in pede ſecabatur, ex præſcripto medici in brachio vena, protinus tenſivi ac tractorii nuchæ dolores, capitiſque temulentia jungebantur. Dabat medicus pulveres præcipitantes; & fore ut mutato cœlo, quod tum temporis ventoſum erat, ac pluvioſum, remitteret malum, aſſerebat. Obtemperans æger, in patientia quærebat levamen; & facto quadraginta milliarium itinere, ob ſervatam ſub eo inordinatam vitam, graviſſimis non modo incommodis, ſed ad- hæc præcordiorum anxietatibus, auriumque tinnitu preſſus, ad ſuum redux denuo confugiebat medicum. Hic exhibebat magneſiam nitri, pilulas balſamicas, & clyſteres iterato ano immitti jubebat; ſed ne alvi quidem ſolutio ſequebatur, tantum aberat, ut increſcerent & ejus obſtructiones & flatulentiæ. Et ingraveſcebant quoque reliqua ſymptomata, adeo, ut matutino præſertim tempore expergefactus æger, præter capitis temulentiam atque vertiginem, ſenſationem auræ ex nucha ad caput adſpirantis, inque tinnientem aurium moleſtiam deſinentis perciperet: unde medicus flatuum ad caput regurgitationem ſuſpicatus, eſſentiam corticum aurantiorum, ſpiritum de tribus, nitrique dulcem ordinabat, & venæſectionem in pede, ſed in caſſum adminiſtrandam curabat.

Viribus itaque, ſomno & adpetitu magis magiſque defectus, & jam lecto affixus Vir ſpectatiſſimus, implorabat alterius medici opem, qui morbum eſſe hypochondriacum, ſpaſmodicis motibus, ad fluxum hęmorrhoidalem tendentibus, ſcorbutoque ſtipatum ratus, ordinabat pro infuſo theiformi herbam ſalvię & millefolii, pro decocto ordinario, radicem ſarſaparillæ, ſcorzoneræ &c. & pulverem, qui habebat oculos cancrorum, ſal Sedlicenſe, nitrum fixum, ſpecificum cephalicum, & extractum caſtorei: ſed ſpes non reſpondebat votis. Siquidem non modo priora ſymptomata, mox mitiora, mox graviora perſeverabant; ſed accedebant quoque artuum vagi dolores, & præſertim crurum inſignis torpor, atque tremor, quin etiam ſubſultus extremorum, cum plenaria ſomni abolitione.

Hinc tertius, iſque exterus in conſilium vocabatur medicus: qui materiam mali hypochondriaci, ut ajebat, melancholicam, humorum dyſcraſiam, generiſque nervoſi debilitatem accuſabat; & præter ordinata ſal Anglicanum, pulvereſque ac tincturas reſolventes, ad ſtomachum contortandum, curandi intentionem dirigebat. Horum uſum ſequebatur, copioſa muci lividi, tenaciſſimi, & fere vitrei per nares excretio, cum aliqual-

ſymptomatum remiſſione. Tandem & ego accitus, malum hoc inveteratum, a ſanguinis & humorum partim dyſcraſia ſcorbutica, partim craſſitie, vaſa obſtruente, & æqualem circuitum præpediente, natales ſuos mutuari atque hinc ſudorem graveolentem, ipſumque pectoris catharrum, pendere autumavi. Medendi itaque ſcopos hos mihi præfixos habui, ut viſcerum obſtructiones reſerarem, humores craſſos attenuarem, impuroſque temperarem. His me ſatisfacturum putavi, ſi propinarem pulveres nervinos reſolventes, cremori tartari nuptos; eſſentiam cordialem, cum ſpiritu ſalis ammoniaci, & eſſentia ſuccini maritatam, pulveres aperitivos, nec non ptarmicos ex herbis cephalicis; infuſa theiformia, ex ſemine fœniculi, & herba ſaniculæ; atque ordinarem pediluvia cum ſpeciebus reſolventibus, floribuſque lavendulæ parata.

Quibus per aliquod tempus uſurpatis; accidebat primum tinnitus, ſuſurruſque aurium, & hunc excipiebat copioſa pituitæ tam per nares, quam per tuſſim e pulmonibus rejectio. Quo facto flatulentæ moleſtiæ, præcordiorum anxietatem inferentes, nec non vertiginoſa incommoda evaneſcebant, & æger alacrior, ſuiſque muneribus obeundis idoneus reddebatur. Attamen remanebat capitis temulentia, dolores circa crurum juncturas inſiſtebant, & ipſe conquerebatur, quod corpus grave; pedes vero illi ferendo minus pares, ac debiliores eſſent. Interim circa noviſſimum, idque vernale æquinoctium venas in pedibus tundendas, atque cutim, quoniam puſtulis, & inſigni pruritu afficiebatur, ſcarificandam præbuit: ex quo, præter dictam largiorem muci per nares æque ac tuſſim excretionem, egregie habuit, ciborumque adpetentia cum ſomno integra gaviſus eſt. Neque igitur hoc tempore aliud quicquam, præter infuſum theiforme, ex raſura ligni ſaſſafras, corticibus aurantiorum, citri, ſemine fœniculi, radice pareiræ bravæ, liquiritiæ, polypodio querno, ſummitatibus hyperici, herba fumariæ, ſaniculi, trifolii fibrini, hedera terreſtri, & prunella confectum adhibuit; unde & tormentorum quoddam levamen ſenſit; & ſudor criticus ſingulo mane erupit. Quum autem integra valetudo nondum redierit: ad Te, Vir Illuſtris, confugimus, teque rogamus, velis nos docere, qua ratione mali reliquiæ penitus exſtirpari queant.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

GRaves, quibus æger adficitur, ægritudines, partim humorum, impuritatibus viſcidis, ſcorbuticiſque imbutorum, partim primarum viarum, atque digeſtionis vitio deberi, extra dubium poſitum eſt. His enim labefactatis, & a tono roboreque naturali dejectis, uber eſt cruditatum acidarum, viſcidarum & bilioſarum proventus, generantur copioſi flatus, & ſpaſmodicæ inteſtinorum torſiones inducuntur. Inde languet alvina excretio, & ſucci vitales acres ac impuri, vi ſpaſmorum ac flatulentiarum majori cum impetu ad ſuperiores partes, maximeque caput compelluntur. Ibidem ob accumulatam copiam, impeditius per vaſa ac membranas cerebri feruntur, inque glanduloſis ac vaſculoſis partibus, a nimia mole relaxatis ſtagnant. Hinc dependent vertigo, temulentia capitis, auriumque tinnitus ac ſuſurrus: quæ ſymptomata, oborta muci per nares, ac pulmones excretione, omnino levari ſolent.

Neque igitur improbare auſim remediorum, eo uſque a medicis præſcriptorum uſum, quippe quæ ad reſerandam alvi obſtructionem, diſcutiendos flatus, & incidendos reſolvendoſque viſcidos, impuros, ac acidos humores fuerunt accommodata. Verum enimvero, quum in hoc malo firmius radicato, & humores corrupti, & nervoſæ maxime capitis partes debilitatæ ſint, & hinc digeſtionis, alvinæque excretionis negotium langueat: nulla pharmaca ſufficient, funditus exſtirpando malo; ſed unicum auxilium a recto aquarum mineralium potu expectare debere arbitror. Quamobrem meum eo collineat conſilium, ut æger inſtante vere, acidulis Egranis

cum

cum tertia parte lactis caprini mixtis, per quinque ſeptimanas utatur, adeo, ut earum quatuor libras ſingulo mane ſorbeat. Neque enim in ſcorbuticis ſpaſmodiciſque affectibus, qualis noſter eſt, his aquis præſtantius deprehendi ſubſidium, cumprimis ſi lacti fuerint nuptæ. Namque juxta vulgarem medicorum opinionem, minime acidum, quod cum lacte coagulum ſubiret, principium; ſed potius alcalinum, cum acidis efferveſcens, lactiſque coagulationem præpediens fovent elementum.

Hæc autem curatio, ut recte inſtituatur, purgandæ prius ſunt primæ regiones. Quo ſcopo prima die, potiunculam mannatam, & blande & ſufficienter laxandi munere functuram, mane capiendam ſuadeo, hauſtis deſuper juſculi avenacei, vel infuſi calidioris Thee vel Coffee aliquot vaſculis. Altera die circa ſomni tempus capiantur quindecim pilularum; & tertia inchoetur potus acidularum, adeo, ut primum tres duntaxat earum libræ, poſt quatuor hauriantur. Huic potationi, quovis ſeptimo die interponatur dictus pilularum uſus; eademque per quinque hebdomades protracta, ſumto infuſo mannato finiatur. Ad hanc autem ſecundandam, operæ erit pretium, omnem cereviſiæ uſum vitare, nec niſi vino veteri Rhenano parce ſub epulis uti, reliquo vero tempore hoc decoctum pro potu ordinario adhibere: Recipe radicis ſcorzoneræ, ſarſaparillæ ana uncias quatuor, cichorei unciam unam, aniſi ſtellati, ſeminis fœniculi ana drachmas duas. Conc. Cont. D.S. ſpecies, quarum unciæ binæ, ex tribus aquæ menſuris per horæ dimidium coquantur. Ex eodem quoque decocto, inter epulas 50. guttas Elixirii ſtomachici adſumere expediet, quod ſic paratur: Recipe eſſentiæ corticum aurantiorum recentium, gentianæ rubræ, tincturę tartari ana unciam unam, olei de cedro Italici guttas viginti. M.D. Veſperi in pediluvia, ex aquæ pluviatili & furfuribus triticeis parata, eaque tepida, pedes paullo profundius immittere juvabit; & ad roborandum caput, mixturam ſpirituoſam quæ ex aquæ Reginæ Hungariæ unciis duabus, balſami Peruviani, oleique lavendulæ ana drachma una confieri poteſt, naribus crebro admovere conveniet. Nec abs re erit, ad demulcendam humorum acrimoniam, & ebullitionem, pulverem nitroſum ac præcipitantem ex laudato decocto interdum propinare. Cumprimis vero diętæ habenda ratio, in qua animi vehementiores affectus, mœrores, inquietudines, labores cum meditatione junctos, potus ſpirituoſiores, refrigerationes corporis, cibos coctu difficiliores, cane pejus & angue vitare; cœna parciori uti; & crebris, tamen moderatis corporis exercitationibus ſtudere oportebit. Neque ullus dubito, quin his rite uſurpatis ac obſervatis, deſiderata valetudo ſit inſequutura: quam eo certius ſperare licebit, ſi vel fluxus hæmorrhoidalis, vel podagra, vel efflorescentia acceſſerit.

CASUS CLXV.

De affectu ſcorbutico, rheumaticis, & arthriticis ſymptomatibus ſtipato.

Generoſiſſimus Liber Baro de L. Vir triginta octo annorum, cholericoſanguinei temperamenti, patre arthriticis ac calculoſis affectibus divexato natus, alvique obſtructioni, velut hæreditariæ obnoxius, juvenis ob fortiores corporis commotiones, copioſum ſanguinem e naribus crebro reddidit, & poſt hæc febribus intermittentibus ſæpenumero laboravit. Novemdecim annos natus, venereas pudendorum affectiones incidit; quibus ope pilularum, ex mercurio dulci, jalappaque confectarum, maximam partem profligatis, retinuit tumorem teſticuli ſcirrhoſum, ante octo demum annos, per ſalivationem mercurialem ſublatum. Superato venereo morbo, nomen dedit militiæ; atque multis corporis defatigationibus, ſtudioſe tamen a nimio Bacchi, venerisque exercitio ſibi cavendo, obnoxius fuit. Nec obſtante ab erroribus diætę temperantia,

Digitized by Google

anno ætatis vigeſimo ſeptimo, de vitiata digeſtione conqueri cœpit; & abhinc mox alvi profluvia, mox febres intermittentes, pati debuit, quin ſequentibus annis, maxime circa æquinoctiorum tempora, dolores in oſſe ſacro, magis magiſque invaleſcentes, atque cum inſigni lumborum atque crurum gravitate ſtipatos perſenſit. Interdum quoque ſanguis, cum gravi teneſmo, ſtercoribus intermixtus adparuit, ſed pauciſſimus: neque vero hæmorrhoides, de quibus ſuſpicio erat, unquam legitime fluxerunt.

Triginta emenſus annos, in rus ſe contulit; ibidemque inter crebras venationes, frequentes corporis refrigerationes, multumque ciborum ſalitorum, ac fumo induratorum uſum pingueſcere videbatur: ſed ante biennium febre tertiana corripiebatur. Hac, ope ſalium digeſtivorum, alcalinorum, & aliorum antifebrilium remediorum, non omiſſis blandis laxantibus, brevi tempore profligata; & ciborum adpetentia, & eorum robuſtior digeſtio, ut ſe optime valere putaret. Sequenti anno præter opinionem ſtranguria, cum imminuta mictione prehendebatur; ſed ab hac quoque moleſtia, ſumtis nitroſis pulveribus, paullo poſt convaleſcebat. Tum in itinere, quod juſſu principis ipſi ſuſcipiendum erat, ex improviſo gravis pruritus dorſum, & ſiniſtrum brachium, in quo ante aliquot annos tuſa fuerat vena, obſidebat; cum capitis doloribus, præcordiorum anxietatibus, æſtu volatico, & imi ventris flatulentiis conjunctus. Data vomendi ſcopo radix Ipecacuanhæ, nullam ferebat opem; ſed venæſectio circa autumnale æquinoctium in pede inſtituta, ſolamini erat.

Currentis anni menſe Januario, longo rurſus itinere fungi jubebatur; & in illo tam vinoſis nimium indulſit potibus, quam corpus intenſiori expoſuit frigori. Hinc primum adpetitu deſtitui cœpit, corpus contabuit, vireſque perierunt: & quum venæſectione ſibi conſulturus, octo cruoris uncias ex pede detrahendas curaret, magis, magiſque vacillavit valetudo. Conſulti medici, ad unum omnes paſſionem hypochondriacam accuſantes, ordinabant pilulas ex gummi ammoniaco, ſale polychreſto, & rhabarbaro paratas, aliudque laxans ex manna, rhabarbaroque confectum; ille bis, hoc decies alvum movebant. Præſcribebant quoque infuſum theiforme ex ſalvia, meliſſa, ac veronica concinnatum; & apparentibus in ano tumoribus, admoveri jubebant hirudines: ſed tantum aberat, ut inde ſolamen perciperet, ut potius alvi pertinax obſtructio, flatulentiæ, ac vertigunoſæ accederent moleſtiæ. Commendata martialia, verens ne noxam inducerent, tribus duntaxat capiebat vicibus, eo affectu, ut excrementa cruore tincta adparerent, & adpetitus paulliſper rediret. Somnus autem parcior erat, & ſi forſan evigilaret, acutiſſimum dolorem, a nucha ad frontem excurrentem perſentiſcebat, qui eum redeunte ſomno ſopiebatur: at interdiu hemicranici dextri capitis dolores atrociter urgebant.

His ſenſim plura jungebantur ſymptomata; quorum jamjam adſigentium hæc eſt idea: Sumtis epulis cutis vehementi ardore prurit, maxime, quæ brachia, juncturaſque digitorum inveſtit; tum peculiaris dolor in certum duntaxat humeri ſiniſtri ſpatium irruit, ſpaſmodici & tractorii cruciatus ſcapulas, cervicem, totamque dorſi ſpinam diſcruciant, adeo, ut ſi vel leviter loco moveatur, ſtrepitus quidam in dictis partibus audiatur. Cumprimis, volas manuum moleſtus ardor vexat; qui, erumpente in iis udore, evaneſcit. Interdum intercoſtales muſculi vagis torquentur doloribus. Alvus non reſpondet, niſi vel pilulis balſamicis Hoffmanni, vel clyſteribus ſollicitetur; flatus multam crucem, præſertim noctu figunt, & circa utraque hypochondria ſub ſpuriis coſtis tenſio, quædam, licet jam mitior, ac antea, inhæret. Saliva acidulum ſaporem ori ſemper exhibet; qui num a fumo herbæ Nicotianæ, quem juſto copioſius, cum multa ſputatione ſugit, anne potius

tius a prava digeſtione, & hinc pendente nimia ſucci pancreatici aciditate dependeat; in medio relinquitur. Interim integro frui incipit adpetitu; nec viribus adeo deſectus jam eſt, quin equitando, & ambulando diutius, abſque laſſitudine, corpus movere poſſit; nec ſudores nocturni amplius vexant; nec ſomnus, nec pulſus arteriarum a ſtatu naturali recedunt; & nihilo ſecius corpus haud proficit. Urina, quam mane mingit, copioſa, & ex albo citrina eſt; ſed quæ decima circiter matutina hora fertur, parcior adparet & rubicundior; atque poſt duarum horarum quietem, largum deponit ſedimentum, inſtar rubicundi ſabuli, firmius vitri lateribus adhærens.

Noviſſime præter ardorem brachiorum, atque manuum, rubor quidam, lancinanſque dolor articulos occupat, ad ipſa femora extenditur; & nonnunquam ex improviſo, inſignis rigiditas collum obſidet, nocturno præſertim tempore, quæ ſubito ſudore exſpirat. Non raro tenſivus dolor ad genam dextram, ipſumque oculum cum rubore protenditur. Omnis abeſt ſitis, nec tuſſis moleſta eſt, niſi quod per illam interdum ſalſa exſcreetur pituita: excrementa quandoque alba redduntur; & ad ſudorem magna eſt proclivitas. Inter eundum, ſpiratio ſæpe fit difficilior; at, exploſis ructibus levatur: nec non coagula muci tenacis ex pectore nonnunquam excernuntur.

CONSULTATIO.

QUæ hactenus Virum generoſiſſimum male habuerunt affectiones, ita ſunt comparatæ, ut ſi eas ab humorum acrimonia ſcorbutica, ad membranoſas nerveaſque partes decumbente derivarem, me a vero haud aberraſſe exiſtimem. Quando enim ſubtilis & acris ejuſmodi humor, membranis muſculorum, & ligamentis articulorum inſinuatur; vellicat has partes, eaſque ad ſpaſmodicas conſtrictiones, proritando, ardorem gravemque dolorem infert. Et prout variant partes, quibus incumbit hoc acre ſerum; ita moleſtiæ dictæ mox brachia & ſcapulas, mox digitos & manus, mox dorſum, mox intercoſtales muſculos, mox etiam caput occupant, & vehementer diſcruciant. Quoniam vero ventriculus & inteſtina, ex membranis valde nerveis ac ſenſibilibus conſtruuntur: a decubitu ſeri acrioris ad illa, graviores eorundem ſtricturæ propullulant. Unde imi ventris ſpaſmodica ac flatulenta pathemata, & ſtomachi graves diſtenſiones, præcordiorum anxietates inferentes, ſolutiſque ructibus allevatæ ſuam trahunt originem. Et ſi verum fatear, totum nervoſarum partium ſyſtema ſub ejuſmodi caſibus præter naturam afficitur; ſiquidem illæ regiones, quibus non actu inhæret inimica materia, per conſenſum in motuum irregularium ſocietatem rapiuntur: atque hinc omnes ſecretiones pariter ac excretiones, ad ſanitatem conſervandam perquam neceſſariæ pervertuntur. Si mox cutis, perſpirationis organon, ſpaſmo vehementius conſtringitur, nullumque ſudorem tranſmittit; mox nimium relaxatur, & copioſum, magiſque delaſſantem effundit ſudorem. Pari ratione urinoſi ductus, ſi contrahuntur; urina mingitur pallidior: quæ remittente ſtrictura, rubicunda, craſſa, multoque ſedimento tartareo referta excernitur. Idem fit cum ductibus in hepate biliferis, qui ſpaſmo coarctati, bilis in inteſtinum duodenum remorantur aditum; unde ſtercorum albedo dependet; ſi autem ſequuta eorundem relaxatione, bilis copioſior in primas regiones irruit; vomitus, alvi profluvia, & inteſtinorum tormina ſuboriuntur.

Non vero ſolum ſpaſmodicorum motuum genetrix eſt ea, quam dixi, ſeri atque lymphæ acrimonia; verum reliqua etiam, quibus æger premitur ſymptomata, exinde ſuos mutuantur natales. Primum enim ipſi debetur corporis contabeſcentia; ſiquidem ejus incrementum ac nutritio ſuccum lymphaticum dulcem, roſcidum, atque temperatum requirit. Et quum ſucci lymphatici ac ſalivales, qui ex glandulis œſophagi, ventriculi,

& inteſtinorum, maxime duodeni ſecernuntur, & ad intimiorem alimentorum diſſolutionem multum contribuunt, vitiati ſunt; non mirum eſt, ciborum digeſtionem languere, chylum generari minus laudabilem, & ideo humorum impuritatem ſenſim accreſcere. Hinc porro ratio ſalivæ ſalſæ ac acidæ; quæ in ſtatu naturali inſipida eſt, nec non ſalium ſcorbuticorum, ac tartareorum, quæ cum urina redduntur, erit derivanda.

Quæ cum ita ſint, inquirendæ jam veniunt remotiores illæ, quæ ad dictam impuritatem contribuerunt, cauſſæ. Hę generatim conſideratæ, in glandularum atque tubulorum organa colatoria conſtituentium, conſtrictione & obſtructione, & hinc perturbato ſecretionum & excretionum negotio quærendæ ſunt. Cumprimis accuſari meretur & cohibita tranſpiratio, & impedita ſucci bilioſi in hepate ſecretio: hæc vero primam plerumque originem, a difficiliori ſanguinis per hepar circuitu tanquam fęcunda ſcorbuti matre, trahit. Quando enimcunque cruor vitalis per ramulos venæ portæ ac cavæ, per hepatis ſubſtantiam diſſeminatos, impeditius progreditur, & in iis ſtagnat: non ſatis a particulis ſulphureis, ſalinis ac excrementitiis, quæ bilem conſtituunt, depuratur: ſed illas ſecum revehit, & cum tota humorum maſſa communicat. Deinceps idem ſanguis, in ſuo per hepar itinere retardatus, majorem ad lienem ruit impetu: unde infarctus & aggravatus lien munere ſuo, quod in attenuando ſanguine conſiſtit, fungi prohibetur, & hinc increſcit humorum impuritas. Non minus ſtagnans in venis portæ ac meſaraicis cruor, copioſius ab inteſtina fertur; inque iis ſtagnando, mora temporis craſſior ac impurior redditur: unde porro vaſa hæmorrhoidalia, circa inteſtini recti finem valde infarciuntur, diſtenduntur, & vel tumores in ano dolentes, doloremque in lumbis & oſſe ſacro gravativum exhibent, vel rupta ſanguinem plorant. Hæc ita in generoſo ægrotante contigiſſe, conatus, quos diu ad fluxum hæmorrhoidalem ſenſit, luculenter atteſtantur: quippe qui ſemper impeditiorem ſanguinis per viſcera imi ventris, maximeq; hepar circuitum, impuritatum ſcorbuticarum cauſſam certiſſime indicant. Concurrunt inſuper plura momenta, quæ ad id vitii genus inducendum ſuam contulerunt ſymbolam; ex quibus primum eſt temperamentum, quo Vir generoſus pollet, ſanguineum: quippe quod generandæ ſanguinis nimiæ moli inſigniter favet, eaque ipſa viam ſternit ad difficiliorem circuitum. Accedunt aeris, in quo vivit noſter ægrotus, frigidior, minuſque ſalubris conſtitutio, ciborum ſumo induratorum & coctu difficiliorum uſus, potus calidiores, animi pathemata, crebræ refrigerationes, crapulæ vinoſæ, & mox vehementiores corporis defatigationes, mox vita ſedentaria: quæ cauſſæ occaſionales ſatis magnam vim poſſident, impuram humorum diatheſin & generandi & adaugendi.

Hinc igitur non ſolum indoles mali rheumatico-ſcorbutici adparebit; verum clariſſime etiam perſpici poterit, quam ardua, tantorum vitiorum, ſolidasque ac fluidas partes corrumpentium cohortem debellaturo, impoſita ſit provincia. Plures enim ſcopi ipſi præfixi ſunt, quas aſſequi difficillimum erit: Namque primum vias atque glandulas, quæ in organis ac viſceribus colatoriis obſtructæ ſunt, reſerare; dein ſalia impura ac ſcorbutica, ex humoribus, quibus intime permixta ſunt, ſeparare; tumque impuritatum colluviem, quæ ſolidas atque nervoſas partes jam penetraſſe videntur, rite eliminare oportebit. Nihilo tamen minus omni nondum dejectus ſum ſpe; ſed multa experientia confirmatus non dubito, quin, accedente præſertim vegetiori ætate, & ægrotantis perſeverantia, temporis diuturnitate, & accommodatorum præſidiorum uſu, votorum futuri ſimus compotes.

Curationem vero, quam ad exſtirpanda ejuſmodi mala convenientiſſimam arbitror, a recto aquarum mineralium uſu inchoare ſoleo; atque hoc fine

Digitized by Google

ſine vel thermas Carolinas, conjunctis extrinſecus balneis, ex aqua dulci paratis; vel aquas Egranas, aut nonnunquam Sedlicenſes, cum externo balneorum Tœplicenſium uſu, ſæpius feliciſſimo cum ſucceſſu commendavi. Hæc generoſa præſidia, quæ verno adhibere decet tempore, licet neutiquam omnem curandi paginam abſolvant; attamen, cum primas vias non minus, ac totam humorum maſſam egregie liberent a cunctis ſordibus, ſanguinemque reddant fluxiliorem; viam medenti ſternunt, qua ad obtinendum prorſus finem, certius incedere poteſt. Tum enim ex uſu mihi eſt lac aſininum, vel ſolum, vel cum aquis Sedlicenſibus æquali pondere mixtum, quod per quatuor vel quinque ſeptimanas, conjunctis laxantibus, ac recta vivendi ratione, potari jubeo. Et denique venæſectiones, circa ſingula æquinoctia iterandas, blanda laxantia, fixiora diaphoretica, ſtomachica, diluentia, ſanguinem depurantia, & accuratum in rebus non naturalibus regimen ordinare ſolitus; atque horum ope, Deo ſint grates, votis meis ſemper potitus ſum.

Verum enimvero ſi propoſitum ſpecialius conſideravero caſum; eo reſpiciendum erit, ut quoniam præſens autumnale tempus potationi aquarum mineralium minus eſt opportunum, aliis ſubſidiis cauſſæ morbi, quantum poſſibile eſt, detrahamus, atque corpus ita præparemus, ut futuro thermarum potui magis aptum evadat. Quo nomine rectum vivendi ordinem eo curatius obſervare conveniet, quo minus abſque illius ope boni quicquam obtinere licebit. Cumprimis itaque animi tranquillitati ſtudere, omnesque illius commotiones ſedulo vitare decet; quum exinde, præſertim mœroribus ac ſolicitudinibus, irreparabile damnum in morbos ejuſmodi diuturnos redundat. Deinceps aer ita moderandus eſt, ut corpus in æquali ac temperato calore conſervetur: nihil enim eſt, quod ad generandum æque ac fovendum ſcorbutum efficacius contribuat, quam ſubitanea aeris frigidi in calidum, & calidi in frigidum mutatio; quæ cum in locis ſeptemtrionalibus familiaris ſit, cauſſam quærentibus offert, cur ejuſmodi in regionibus ſcorbuticæ affectiones & frequentiores, & pertinaciores obſerventur. Ex cibis fugiendi ſunt, qui craſſum chylum pariunt, ac ſaburram viſcidam in primis relinquunt officinis: contra vero ad temperandos ſuccos crebro veſcendum juſculis, parum ſalitis, quæ ex carnibus mollioribus vitulinis, vel gallinarum, additis radice ſcorzoneræ, cichorei, petroſelini, fœniculi, aſparagi, & ſucco citri vel aurantiorum coquuntur, & reliquis cibis immiſcendum ſæpius naſturtium.

Potui ordinario plane non quadrat cerevisia, ſed potius decoctum quoddam conveniet, hac ratione conficiendum: Recipe radicis ſcorzoneræ, chinæ ana uncias duas, raſuræ ligni ſaſſafras uncias quatuor, radicis pimpinellæ albæ unciam unam, liquiritiæ, aniſi ſtellati ana unciam ſemis. Conc. Cont. D. S. ſpecies, quarum unciæ binæ cum quatuor aquæ menſuris, in vaſe clauſo per horam dimidiam, addita ſub finem ſalis aperitivi drachma dimidia, decoquantur. Neque vero improbaverim, ſi præter hoc decoctum, inter epulas, ad roborandam vim digeſtivam, vinum vetus Rhenanum, vel Gallicum hauriatur. Et denique inſigniſſimam opem ſpondet corporis exercitatio, quæ vel matutino tempore, vel tribus ab epulis horis, aut equitando, aut ambulando poterit inſtitui.

Pharmacorum autem uſum ſic adornandum hortor: ſumat primum Vir generoſiſſimus laxans, quod inteſtinorum canalem ab inhærente ipſi amurca expurget, & ſic paretur: Recipe mannæ electæ uncias duas cum dimidia, cremoris tartari, rhabarbari ana drachmam unam. Coque & ſolve leni calore in aquæ florum acaciæ unciis quinque; colaturæ adde olei de cedro Italici guttas tres. M. F. potio, quæ pro una doſi, ſucceſſivis hauſtibus, interpoſita juſculi avenacei ſorbitione, adhibeatur. Poſtridie capiat cum aqua ſambuci mixturam, ex liquoris anodyni guttis viginti, ſpiritus cornu cervi ſuccinati guttis ſex, & tincturæ antimonii

mi acris guttis decem paratam, tum ſorbeat ſex infuſi theiformis vaſcula; abhinc ad lenem ſe componat ſudorem, & hoc finito, corpus blande moveat. Sub prandio quadraginta guttas tincturæ corticum aurantiorum; veſperi vero duos ſcrupulos pulveris bezoardici, cum caſtorei, atque nitri ana granis quinque maritati capiat; & ſingula hebdomade, circa lunæ mutationem, ejuſdem pulveris bezoardici quindecim grana, cum totidem pulveris lumbricorum terreſtrium, mane aſſumat.

His per octo dies continuatis, interponatur uſus potationis mannatæ, ſupra deſcriptæ; tum repetatur reliqua medicatio; & eadem, ſumto tertium laxante, ſi opus fuerit, tertia vice iteretur. Tandem,hac abſoluta, etiam atque etiam hortor, ut ſingulo mane Elixirii mei viſceralis polychreſti octoginta guttæ, cum aqua frigida fontana hauriantur, & deinde infuſum Theebois ſuperbibatur; quæ remediorum genera, hora quoque quarta pomeridiana uſurpari poſſunt, quoniam in confortandis ventriculo ac viſceribus, & promovendo hæmorrhoidum fluore, egregiam præſtabunt opem. Hujus enim ſanguineæ excretionis legitimus ſucceſſus quocunque modo fecundari debet: quo fine vapor lactis cum floribus chamomillæ decocti, per ſellam perforatam ano admittere; aut hæmorrhoidibus, ſi cœcæ intumeſcant, hirudines admovere juvabit. Non minus circa æqiunoctia ac ſolſtitia venam in pede tundere, & octo circiter cruoris uncias detrahere, ſimul autem illo tempore ſedulo ab aere frigido, ac largioribus epulis cavere expediet. Omnis pilularum uſus ſtudioſe vitandus eſt, quoniam ſuccos vitales nimium exagitant: quod ſi vero alvus obſtructa fuerit, illam vel ope clyſterum, ex decocto avenæ, oleo chamomillæ, amygdalarum, & ſale communi confectorum, vel ſalis Epſomenſis uncia dimidia ex hauſtu aquæ fontanæ ſumta reſerare præſtabit. Et certam utique foveo ſpem, fore, ut ex recto commendatorum ſubſidiorum uſu, quamplurimum emolumenti ſit percepturus vir generoſiſſimus.

CASUS CLXVI.

De malo ſcorbutico pathematibus hypocondriaco-ſpaſmodicis ſtipato.

GEneroſus vir, trium & quadraginta annorum, temperamenti ſanguineo-cholerici, corporis robuſti, ſanguineque pleni, & ad iracundiam facillimus, juventutem ſuam, quam diu caſtra ſequeretur, multis licet percuſſus vulneribus, ab omni morbo ſartam tectamque tranſegit. Quum vero ante octodecim annos, militiæ valedicens, privatam magis ac ſedentariam eligeret vitam; accidit ex improviſo, ut peculiari corripe retur affectu, quo vehementes dolores, ad utrumque lumborum, maximeque juncturas femorum, genuumque irruebant, cum contractura pedum ſtipati. Excitato in ſuris fonticulo, remittebant hæc incommoda; & licet octo poſt annis redierint, hauſta tamen aqua frigida, iterum acquieſcebant; niſi quod muſſitantes in dorſo dolores, hyemali potiſſimum tempore per intervalla adfligerent. Ab his liberari geſtiens, varios conſuluit medicos, multaque uſurpavit remedia; quæ inter hæ fuerunt pilulæ: Recipe gummi ammoniaci puri ana drachmas duas, millepedum præparatorum drachmas tres, ſalis abſynthii, cardui benedicti, ammoniaci puri, myrrhæ rubræ ana drachmas duas, aloes lucidæ drachmam unam & ſemis, olei deſtillati caryophyllorum, cumini ana guttas ſex. M. F. cum ſpiritu trifolii aquatici pilulæ. Quotannis etiam acidulas Pyrmontanas, quanquam ſine convenienti ordine ac regimine potavit; & ex his, dictiſque pilulis aliquale dolorum quidem levamen ſenſit, nec non cruorem per venas hæmorrhoidales ſemel profudit; at perfecta eorum vacuitate potiri nequivit. Ante tres demum annos tormenta hæc dorſi præter opinionem ſponte levabantur; at in horum locum flatulentæ imi ventris moleſtiæ, mox flexuras coli occupantes, mox ventriculum diſtendentes, atque præcordiorum anxietates, ardentemque ſtomachi

chi dolorem inferentes ſuccedebant, quas vomendi conatus, quin ipſæ vomitiones, atque crebriores alvi dejectiones plerumque cum levamine excipiebant.

Neque vero paucas contra hæc mala uſurpavit medicinas, a quibus non niſi breviores ſymptomatum inducias interdum ſenſit. Hinc ad me quoque confugit, & cum deprehenderem, ægrum nimia pharmacorum cupiditate ſimul laborare, interdixi eorundem, maxime calidiorum & carminativorum, copioſiorem uſum, nec niſi nitroſis & abſorbentibus pugnavi. Ipſum vero malum ſic habebat: Noctu ſæpius præcordiorum anxietates, cum ſomno interrupto patiebatur; per diem mens dejecta, ideiſque turbulentis imbuta erat; facies pallida, torva, pulſus tardus & debilis; mox hic citatior ferebatur, illa rubebat, & oculi venæ tumebant. Superius ventriculi orificium acuto quandoq; torquebatur dolore, quem ſedaturus, citra verum adpetitum ciborum quidpiam capiebat, & inde mox melius habebat, mox vero majori vexabatur angore. Nonnunquam cum levi ani teneſmo, deſinendi crebro conatu, & moleſta ſtranguria paroxyſmus incipiebat, tumque exoneraturus alvum emiſſo flatu ſolamen percipiebat, & modo copioſa, modo pauca, modo nulla reddebat ſtercora.

Per paroxyſmos redeunt hæc ſymptomata; a quibus nulla dies vacua eſt. Si jucundis amicorum intereſt conſortiis, ſano videtur ſimillimus, neque habet, de quo conqueratur, niſi quod pedum perpetuum frigus vexet, & interdum ſubitus dolor, pollicem pedis prehendat, brevi rurſus evaneſcens tempore. Octodecim effluxerunt hebdomades; cum per totam diem rectiſſime valens, ſumta poſt cœnam eſſentia carminativa, immani circa ſiniſtram coli flexuram dolore, cum inquietudine, alvo obſtructa, atque vomitionibus ſtipato, repente corriperetur. Fruſtra datis interne carminativis & antiſpaſmodicis, externe vero unguentis diſcutientibus in caſſum adplicatis, pilulæ Stahlianæ, conjuncto enematum emollientium uſu, propinabantur, eo effectu, ut alvus cum euphoria liquaretur: qua inſignis muci quantitas repetitis dejectionibus excernebatur, & inde cuncta ſilebant ſymptomata. Sed brevi poſt priſtina ludi cœpit, ut adhuc luditur tragœdia.

Ceterum diætæ regulas, præſertim paroxyſmorum tempore, contumaciter ſervat: mane quatuor infuſi theiformis vaſcula ſorbet, panemque bis coctum adſumit; prandio pariter ac cœna, vitatis, quæ flatus gignunt, eduliis, ſatis liberaliter utitur, & ſub iis, præter cereviſiam bonæ notæ, vinum rubrum potare ſolet. Interdum in cereviſiæ locum ex meo conſilio, aquam puram haurit; ſed ex ejus potu diutius protracto, vertiginem patitur. Motui corporis, muneris ratione interdictus, haud ſufficienter ſtudet; meditationibus vero ac lucubrationibus juſto magis indulget. Alvus, ſi paroxyſmos exceperis, plerumque reſpondet, redditis, quæ naturalis ſunt conſiſtentiæ, excrementis. Urina ordinario ſanorum meitur ſimilis; ſed non raro rubrum ſedimentum, & mucoſam deponit materiem. Somno fruitur inconſtanti, mox placido, mox vero, præſertim verſus diluculum turbulento; nec ſine fructu illum capit meridianum.

Haud ita pridem ex largiori vini Campanienſis potu, ardor circa ani ſphincterem ſequebatur, tumque hæmorrhoides intumeſcebant, ſed illico rurſus diſparebant, relicto circa os coccygis moleſtiſſimo pruritu. Paullo poſt a ſomno meridiano ſtimulum ad matulam forſan ſentiebat; quem ex improviſo tantus corporis languor comitabatur, & ut gelidus ſudor cuncta membra perfunderet. Refocillatus per inſequutam noctem ingentem in pedibus dolorem, cum ardore ſtipatum, ſponteque ſolutum percipiebat. Binis abhinc diebus gravativo ventriculi ſenſu, & tanta afficiebatur nauſea, ut vomendo ſibimet conſulturus, digitum intruderet faucibus, & inde pituitam tenaciſſimam, quæ ſpirabat odorem aciſſimum, vomitu eructaret. Tam variis variiſque modis malum ſuam hactenus tyrannidem exercuit.

Collatis igitur omnibus morbi momentis,

tis, generoſum ægrum ex mutato mobiliori in ſedentarium vitæ genere, nimiam contraxiſſe ſanguinis molem; ejuſque nervoſum ſyſtema ob crebram iracundiam, errores diæteticos, & immodicum fortaſſe veneris exercitium valde debilitatum eſſe judicavi. Hinc vero factum eſſe putavi, ut humores circa imi ventris viſcera, maxime quæ a vena portæ ſua vaſa accipiunt, ſtagnaverint, & inde ſpaſmodici in inteſtino colo, viciniſque partibus ſequuti fuerint motus, quibus conſultura natura, hæmorrhoidalem fluxum intendit. Cui promovendo ego etiam ſtudens, venam in pede ſecandam curavi, nitroſa: maximeque pulverem antiſpaſmodicum Stahlii ordinavi, & pilulas ex galbano, caſtoreo, aſa fœtida, & ſale volatili ſuccini confectas, ad roborandum inteſtinorum tonum præſcripſi. Sed his ob vanum adſtrictionis metum uti recuſavit. Idcirco, cum aliquando colici dolores, cum multa muci excretione accederent, ſuaſi, ut ſingulo menſe per aliquot dies pilulis Stahlianis uteretur. Præterea non neglexi abſorbentium, ſuccino nuptorum uſum; atque præter ſtatas venæſectiones, pediluvia, & motus corporis, valde commendavi.

RESPONSUM MEDICUM.

MOrbum, quo Virum generoſum diu vexatum fuiſſe percepi, non niſi pro ſcorbutico, cum hypochondriaco-ſpaſmodica paſſione complicato habendum eſſe reor; quo ſicuti totum nervorum genus, ita ſpeciatim ventriculus cum primis regionibus adeo debilitata videntur, ut iis vehementiori ſpaſmo agitatis, liber ſanguinis circuitus per totum corpus valde ſit perturbatus. Hanc enim ſubeſſe cauſſam, clariſſime teſtantur conjuncta morbo ſymptomata; veluti ſunt ingens dorſi dolor, flatulentæ hypochondriorum & ventriculi diſtenſiones, anxietas, ardenſque & preſſoria circa præcordia ſenſatio, nauſea, vomitiones, ſomnus turbulentus, animus dejectus, pulſus mox tardus & debilis, mox fortis, & celer, urina mox tenuis, mox craſſa cum ſedimento, vultus mox pallidus, mox rubicundus color, teneſmus ani, deſidendi, mingendique crebra cupiditas, tumor ardens venarum ſedalium, pedum refrigeratio, ſudor gelidus &c. quæ omnia malum hypochondriaco-ſpaſmodicum nunquam non comitantur. Ipſum vero, quo æger pollet, cholericum temperamentum, nimia ad iram propenſio, & forſan juſto crebrior vinorum calidiorum uſus, non modo impedimento fuerunt, quo minus a ſuis incommodis liberari potuerit, verum etiam iiſdem augendis & exacerbandis inſigniter faveant. Præterea tota humorum maſſa, impuritatibus ſalinis ſcorbuticiſque ſcatere videtur, unde dolores circa juncturas femorum & genuum moleſti, pedumque fere contracturam inducentes, repetunt originem. Neque enim dubito, quin quædam in noſtro ægrotante ad podagram præſto ſit diſpoſitio; quæ ſi ad actum deveniret, permultum totius mali levamen pollicetur.

Quanquam igitur, more hypochondriacis, præſertim ſi activioris animi fuerint, communi, multis æger & Medicis & medicaminibus uſus ſit: attamen, cum pauci eorum veram mali hypochondriaci indolem perſpectam habeant, idque potius, purgantium, ſtomachicorum, & carminativorum remediorum ope debellari poſſe credant; non mirum eſt, quod inde loco ſperati ſolaminis, majus redundaverit damnum. Profecto non præſtantius hiſce ſubjectis conſilium ſuppeditari poteſt, quam ut & medicos, & medicamenta fugiant; eoque potius reſpiciant, ut recto vivendi genere, vitando ſcilicet nimium frigus, animi vehementiores affectus, potus ſpirituoſiores, & corporis commotionem, ſuæ conſulant ſaluti. Atque hæc etiam ſunt, quæ in præſenti caſu ante omnia commendo. Ad hæc vero ſuadeo, ut æger aquis Spadanis utatur, ita quidem, ut primo menſe eas ſolas, altero cum dimidia lactis aſinini parte maritatas, pondere unius cum dimidia menſura ſingulo mane hauriat.

Ante

Ante harum uſum vena in pede ſecanda; atque ſumto laxante, corpus ab omni ſaburra repurgandum eſt; quod hoc fine ipſi potationi bis vel ter interponere, & ſub ejus finem iterare decet. Ex laxantibus vero ſequens inſigni cum fructu ſemper adhibere ſolui: Recipe mannæ electæ uncias duas, cremoris tartari drachmam, aquæ florum acaciæ uncias quinque, ſolve leni calore, colaturæ adde olei de cedro guttas tres M. F. potio, quæ pro una doſi ſuc ceſſivis hauſtibus, interpoſita infuſi theiformis ſorbitione, aſſumatur. Præſtantiſſimæ hoc laxans eſt utilitatis, dum abſque ulla moleſtia alvum ducit, ſaburram acrem, acidamque primarum viarum demulcet, & inteſtinorum membranas, ſpaſmo conſtrictas, egregie relaxat: quæ virtutes, ab aliis purgantibus neutiquam expectari poſſunt, tantum abeſt, ut humores magis exagitent; quemadmodum de ipſis Stahlii pilulis, quas tamen aliis in caſibus maximeque mulierum morbis proficuas deprehendi, prædicare auſim.

Præterea potus ordinarii rectam habere convenit rationem; qui accommodatiſſimæ erunt acidulæ vel Selteranæ, vel Tœnſtadienſes, vel Spadanæ, cum quarta parte vini Moſellani permixtæ: vina enim rubra, ob vim adſtrictivam, nociva ſunt. Non minus cum inſigni fructu potari poſſunt infuſa theiformia ex ſummitatibus millefolii, floribus ſambuci, & chamomillæ confecta: interdum pulverem abſorbentem nitroſum adhibere, & ſub epulis ex ultimo hauſtu eſſentiam corticum aurantiorum, cum æquali pondere ſpiritus nitri dulcis, tincturæque tartari maritatam capere expediet. Et hæc ſunt, quibus ſaluti Viri generoſi conſulendum eſſe duxi.

CASUS CLXVII.

De catharris in veram podagram terminatis.

Generoſiſſimus quidam Vir, natione Gallus, tres ultra ſexaginta annos emenſus, ſanguineo-cholerici temperamenti, opiparo victui adſuetus, variiſque itineribus, ſub inimiciſſimo ſæpius cœlo, perfunctus, multis ſemper rheumaticis ac catharralibus patuit defluxionibus. Præſertim adhuc juvenis dolores vagos, preſſorios, atque gravativos, mox pectus, mox ſcapulas obſidentes, & in malum denique iſchiadicum deſinentes paſſus eſt. Hoc uſurpatis fontibus Amaſianis, eorumque balneis, ſiluit quidem; at vix tranſacto triennio, poſt vehementiorem corporis equitando concuſſionem, denuo recruduit dextrumque potiſſimum latus, cum antea in ſiniſtro ſæviiſſet, occupavit; ſed adhibitis iiſdem aquis, rurſus conquievit. Interjectis aliquot annis, redierunt fluxiones rheumaticæ, doloreſque vagi, dorſum maxime & cervicem diſcruciantes; qui tandem anno ætatis trigeſimo quarto, in veram mutati podagram, pollicem utriuſque pedis cumprimis atrociter adflixerunt. Sequenti anno idem dolor in pedes irruit; hiſque admota moxa uſtis, evanuit quidem; at ulcuſculum inde ſubortum valde rebelle fuit, atque ob perpetuum ſeri acrioris adfluxum, vix intra binos menſes conſolidari potuit.

Tum in Italiam profectus, ibidemque per tres annos commoratus, ab omni moleſtia immunis vixit; reverſus vero hyemali tempore in Germaniam, priſtina in ſcapulis tormenta per longum tempus percepit. His paullo conquieſcentibus, bellum ſequutus, per integrum nycthemeron in loco udo ac paludoſo degere debuit, & inde protinus podagricum denuo incidit inſultum. Idem ex eadem occaſione ſequenti anno adflixit, cum tanto dolorifico cervicis ſpaſmo, qui nec leviſſimum perferre-

ferebat attactum. Et hæc rigida colli detentio, ob crebras, quibus poſtea obnoxius fuit, corporis & refrigerationes & humectationes, magis magiſque crevit, & adhuc omnem fere ejus motum præpedit.

Ultra viginti igitur jam annos podagræ ſævitiam, ſenſim invaleſcentem expertus eſt; quæ nunquam ſine febre quadam ſymptomatica infeſtavit. Novem abhinc annis nephritis calculoſa acceſſit; atque ſub hac paroxyſmi podagrici, excretis per urinam ſabulo, vel lapillis plerumque remiſerunt. Neque vero ſoli pedes dolorum tyrannidi ſuccubuerunt; verum illi vago circuitu per totum corpus oberrarunt, & ſæpius tophos atque nodos, quorum adhuc quidam digitorum articulos obſident, poſt ſe traxerunt.

In tali rerum ſtatu, præter victus pertinacem obſervationem, ſtatas & phlebotomias, & ſcarificationes inſtituit, vir generoſiſſimus, crebra ſumſit laxantia, pedibus moxam adplicari permiſit, variiſque remediis, etiam ſympatheticis uſus eſt. Adhibuit quoque ſic dictum ſyrupum polychreſtum, quem ad longam vitam collaudant; & inde per aliquod tempus rariores quidem podagræ recurſus obſervavit; at eadem paullo poſt & crebrior & vehementior rediit.

Ante binos circiter annos cum ſub paroxyſmi podagrici declinatione, vehementi excandeſceret iracundia; illo repente remittente, colicam incidit flatulentam, cum præcordiorum anxietate, æſtu febrili, & vomendi conatibus ſtipatam. Ego conſultus ſuſpicabar retrocedentem podagram; qua datis pulveribus nitroſis, cinnabarinis, ac digeſtivis, revocata, cuncta cedebant ſymptomata. Brevi poſt ex improviſo, atrox lumborum & ſiniſtri renis dolor, ſpirandi difficultate, vomitionibus, torminibus inteſtinorum, alvi obſtructione, mictione imminuta, adpetituſque dejectione conjunctis invadebat. Monebam, ut cuncta pellentia, & ſic dicta lithontriptica remedia ſtudioſe vitaret, quoniam majorem ſanguinis ad renes adfluxum concitarent, ſabulique excretioni magnam injicerent remoram. Neque tamen minus curæ cujuſdam Medici ſe committebat, qui pellentibus, carminativis, caſtorinis ac opiatis malum oppugnabat. Imminebat jam periculum; at datis emulſionibus ac potionibus diapnoicis avertebatur, adeo ut levi dolore redderetur calculus, fabam magnitudine adæquans. Verum paucis poſt diebus inſultus accedebat gonagrico-podagricus, cum calore præternaturali ad delirium aucto, & denuo ab uſu pulverum abſorbentium, nitroſorum, ac cinnabarinorum evaneſcebat. Excipiebat, brevi tempore interjecto, dolor dextri renis nephriticus; nec cedebat, niſi excreto rurſus calculo. Et hæc eſt ægritudinum, quæ adfligunt ægrum, idea; quarum medelam & præſervationem flagitat.

CONSULTATIO.

INveteratus, & firmius radicatus affectus, quo Vir generoſiſſimus ſollicitatur, in tam provecta ætate, anguſtam quidem perfectæ ſanationis ſpem relinquit: neque vero dubium eſt, quin ſi ſalubribus conſiliis aures dederit, permagnum mali levamen ſit percepturus, & ad minimum a gravioribus periculis poſſit præcaveri. Non immorabor pathologicæ illius diſquiſitioni; ſed ea proponam remedia, quæ ipſi exſtirpando convenientiſſima reor. Et hunc in finem a recto potus genere ordiar; cui nec vinum Gallicum, Franconicum, aut Rhenanum, nec cereviſia inſerviet. Præſtabit potius ſub epulis vino Hungarico uti, & in locum potus ordinarii hoc ſubſtituere decoctum: Recipe radicis ſcorzoneræ uncias tres, chinæ, ſarſaparillæ ana uncias duas; caryophyllatæ, corticis chinæ ana unciam unam, ſeminis fœniculi, aniſi ſtellati ana drachmam unam & ſemis. Conc. D. S. ſpecies pro decocto.

Deinceps alvi rationem habere, ejuſque perpetuam lubricitatem conſervare juvabit. Hoc ſcopo utilis eſt manna, ſi ejus una cum dimidia uncia, ex infuſo veronicæ, ad temperandam acrimoniam, lacti nupto mane ſumatur; & pridie hora-

ra quinta pomeridiana lapidum cancrorum drachma una, cum ſcrupulo magneſiæ permixta capiatur; hæcque medicamina bis quavis hebdomade iterentur. Tum ſingulo menſe circa novilunium, loca podagræ patentia ſcarificare, quovis altero menſe dorſo pedibuſque cucurbitas admovere, atque ſic venæſectionem prorſus omittere expediet; hauſto ante inſtitutam ſcarificationem infuſo, quod veronicam, carduum benedictum, & ſemen fœniculi habeat. Ad acidas vero, quæ in primis forſan ſtabulantur viis, cruditates attemperandas, juvandamque vim digeſtivam, operæ pretium faciet Elixir noſtrum balſamicum, amarum, quod valde temperatum eſt, nec cum ſpirituoſo paratur menſtruo, & ad octoginta guttas inter prandium adhibeatur.

Ipſe ſi acceſſerit paroxyſmus, præter crebriorem decocti commendati, ejuſque tepidioris potationem, interne propinandis pulvis cinnabarinus, ex croco, caſtoreo, & pulvere Marchionis confectus; & extrinſecus, ad demulcendos dolores, linimentum ex liquore meo anodyno, nitro artificiali nupto, pedibus inungendum eſt. Hæc ſane ſufficient ad levandum malum; cumprimis, ſi rectum vivendi genus, & ab omni, quæ mentem turbare poteſt, occaſione ſedula abſtinentia acceſſerint: id quod ex animo precor.

CASUS CLXVIII.

De podagra adoleſcentis.

STudioſus annorum viginti quatuor, temperamenti ſanguinei, habitus corporis tenerioris, patre podagrico genitus, perque puerilem ac juvenilem ætatem lauto victu & cumprimis vino Hungarico uſus, per totam fere vitam a morbis gravioribus immunis fuit, niſi quod olim circa utrumque anni æquinoctium, ſpontaneo, eoque critico laboraverit vomitu. Octodecim autem annos natus, vera vexari cœpit podagra; quæ, adhibitis externe Landbergenſibus in Sileſia thermis, ſiluit quidem: at ſequenti anno menſe Aprili recruduit. Revocatis in uſum iiſdem thermis, rurſus ab ea liberatus; ſed ab iis redux, tuſa in dextro brachio vena, ferociſſima tuſſi, ultra binos menſes inhærente correptus eſt. Ingreſſus vigeſimum ætatis annum, petiit Academiam; ibidemque, tranſacto ſub inordinato ac perverſo vivendi genere ſemeſtri, cum æſtate ineunte incidit in tanta pedum æque ac genuum tormenta arthritica, ut per binos menſes lecto affixus miſere fuerit. Accedente autumnali æquinoctio venam in pede ſecandam præbuit; idemque, integra per totam hyemem gaviſus ſanitate, vernali iterandum curavit. Neque tamen minus media æſtate, podagrici dolores, utut mitiores, priſtinum repetierunt locum: & abhinc, celebrata circa ineuntem autumnum, rurſus venæſectione, tota hyeme conquieverunt. Verum eadem circa ſequens vernum tempus neglecta, gravibus, & terrorum, angorumque plenis inſomniis exerceri cœpit; quæ, ſumto purgante, unde alvum decies reddidit, preſſo pede ſequebatur podagra. Uſus hinc iterum eſt balneis ſupra dictis; ſed ab his reverſus, magnam præcordiorum anxietatem, ſpirandi anguſtiam, tuſſim, inflationem abdominis, tormina inteſtinorum, tumorem dextri hypochondrii circa jecur duriorem, ejuſque dolorem gravativum, ad ſiniſtrum quoque latus excurrentem, & ſub inſpiratione, vel quocunque corporis motu acerbiorem, ſomnumque turbulentum ſenſit. Et hiſce ſymptomatibus, cum intercurrente per intervalla podagra, cuncta remediorum genera eludentibus, hac adhuc die valde diſcruciatur.

CONSILIUM.

ARthritica, podagricaque, quibus egregius juvenis torquetur, tormenta, vitio hæreditario, omni procul dubio debentur: quoniam per ætatem juvenilem, cui neutiquam familiaris eſt hic morbus, inciderunt. Omnes equidem arthritici, & podagrici affectus, ſi inveteraverint, & altiores egerint radices,

ces, nituntur partium ſolidarum imbecillitate, per morbi vetuſtatem acquiſita; qua fit, ut ciborum languidior ſit digeſtio, & hinc impuri, ac acres generentur humores; qui per certos temporum circuitus, ad artus valde infirmos delati, ibidem ſtagnantes, nervoſas ac tendinoſas regiones vellicant, ſtimulant, & in iis tumores doloreſque inflammatorios pariunt. Verum ubi hæreditarium ſubeſt vitium; accuſanda potiſſimum venit nativa membranacearum, & motricium partium debilitas; quæ non modo curationi rebellior, verum etiam in producendis gravioribus ſymptomatibus longe fœcundior eſt. Quamobrem affectiones ejuſmodi, quæ a parentibus trahuntur, delicatiorem & victus obſervationem, & medicationem poſcunt; & quæcunque debilitatem partium ſolidarum augere valent, cane pejus & angue fugiantur, neceſſe eſt. Ex iis largiores epulæ, crapulæ, potus ſpirituoſiores, mœrores, immoderatus amor, nimiæ meditationes, purgantia, crebræ venæſectiones, anodyna improvide adhibita, opiata, & immodicum frigus veneni inſtar ſe habent: quin etiam thermæ in balneorum forma uſurpatæ, niſi earum vel acidularum internus conjungatur uſus, in perſonis præſertim, quæ extenuato corpore, & ſanguine ſicciori ac calidiori ſunt præditæ, tonum partium relaxando, majus damnum, quam commodum ferre deprehenduntur.

Quod ſpeciatim præſentem attinet caſum; in eo podagrici dolores non ſolum, aut genua occupant: verum ad præcordia etiam extenduntur. Spaſmi enim & flatulentiæ, quæ tantam in hypochondriis, & pectore exercent tyrannidem, ut ferocitate ſua podagricos fere ſuperent cruciatus, præter humorum in imo ventre ſtagnationem, non aliam agnoſcunt cauſſam, quam materiam arthriticam, nervis earum partium incumbentem. Quibus omnibus ſi conveniens medela eſt adplicanda; ea his potiſſimum abſolvetur indicationibus, ut totum nervorum ſyſtema, maxime ventriculus & inteſtina corroborentur; & naturales per alvum, cutim & urinam excretiones in legitimo ſucceſſu conſerventur: quo demum reddito ſanguinis & humorum æquabili circuitu, eorum ſtagnatio, & materiæ vitioſæ acris, tartareæque generatio, conſequenter dolorum arthriticorum fomes præſcindatur.

Nec ſpe hos ſcopos obtinendi falletur Vir juvenis, ſi ante omnia aerem mutaverit, ac cœlum purius ac temperatius ſibimet elegerit. Dici enim vix poteſt, quantum hæc locorum mutatio, ad curandos ejuſmodi morbos conferat momentum: adeo, ut quamplurimos, iis morbis obnoxios noverim, qui facta in Italiam, vel Galliam peregrinatione, reduces ſuis prorſus caruerunt ægritudinibus. Ipſum ſubinde oportet frequenti, ſed moderato corporis exercitio ſtudere; & circa utriuſque æquinoctii tempora venam in pede ſecandam dare. Tum in vini ac cereviſiæ, his in morbis noxiæ, locum, hoc commendo decoctum: Recipe radicis chinæ, cichorei, ariſtolochiæ ana drachmas duas, M. C. D. S. ſpecies, quæ cum una & dimidia aquæ fontanæ menſura, per horæ dimidium, addito ſub finem cinamomo decoquantur. Hæc decoctio cum menſura una aquæ puræ frigidæ permiſceatur, ejuſque liberalior hauſtus, mane pariter, ac hora pomeridiana quarta ſorbilletur: ceterum addita vini Moſellani veteris menſura dimidiâ, pro potu ordinario adhibeatur.

Præterea operæ facient pretium pilulæ meæ balſamicæ, numero ſeptemdecim, ſingulis quatuordecim diebus deglutiendæ; nec levem in roborando ventriculo, totoque genere nervoſo operam præſtabit hoc electuarium: Recipe corticis chinæ unciam ſemis, ariſtolochiæ longæ, coſti veri, caryophyllorum, florum chamomillæ vulgaris, corticis caſcarillæ, nucis moſchatæ ana drachmas duas, julepi roſarum uncias quatuor, ſpiritus vitrioli guttas triginta, olei de cedro, menthæ, macis ana guttas decem, balſami Peruviani drachmam ſemis. M. F. electuarium, cui etiam addi poteſt crocus, vel quoque theriaca. Hujus remedii drachma una, vel ſi hæc æſtum faciat, di-

dimidia, bis terve quavis hebdomade, vel mane, hauſto deſuper infuſo theiformi, vel veſperi, ſuperbibendo commendatum decoctum capiatur. Ipſi pedes ab omni frigido perinde, ac humido muniendi ſunt aere, & balſamo meo vitæ nonnunquam inungendi; rectoque vivendi genere ſtudioſe utendum.

CASUS CLXIX.

De podagra ſanguinea hæmorrhoidali.

VIr generoſus, trium ultra triginta annorum, temperamenti ſanguinei, carnis ſpongioſæ, baccho, venerique nimium indulgens, in juvenili ætate ob clima, in quo tunc degebat, impurum, ſcorbutique ferax, in ſcabiem incidit ſcorbuticam. Quam, fruſtra adhibitis varii generis remediis, ſalivatione mercuriali tandem expugnaturus; tres turpethi mineralis doſes ſumſit; eoque ſpem fallente, unguenta mercurialia extrinſecus adhibuit; & nec his voto reſpondentibus, curæ cujuſdam chirurgi ſe tradidit. Dedit ille quoddam electuarium, quod veſperi ſumtum, primo ſudorem movit, poſt mediam noctem alvum duxit, eo effectu, ut brevi tempore a malo ſuo liberaretur. Sed ſenſit paullo poſt dolores gonagricos; quibus tandem evaneſcentibus, cruentum e pectore ſputum ſucceſſit; neque vero alia reliquit conſectaria, niſi quod ſicca tuſſis paullulum infeſtaret; ab uſu autem axungiæ humanæ brevi ſopiretur.

Verum enimvero, ante quatuor circiter annos, poſt vehementes corporis fatigationes, tam acutis circa genua corripiebatur dolorum tormentis, ut ad leviſſimum contactum acerbas emitteret querelas. Et elapſis inde quatuor hebdomadibus, prævia gravi excandeſcentia erumpebant veri dolores podagrici, totum pedem occupantes, & dextri genu contracturam inferentes. Ab eo tempore uti cœpit decocto, ex lignis, radicibuſque reſolventibus confecto; & ſub ejus potatione ſenſit quidem mali inſultus, per intervalla recurrentes; ſed illud non niſi dictum genu, extremique pedis malleolum, atque pollicem diſtorſit. Haud ita pridem balſamum quoddam, longævitati deſtinatum, & Dreſda ipſi miſſum adhibuit; ſed cum appetitus proſtrationem inde ſentiret, illius uſum omiſit. Ante tres annos potavit acidulas Egranas; eaſque ſequenti anno iteravit: eo effectu, ut præter levem ventriculi debilitatem, inde ſubortam bene habuerit, & abhinc ſanguinem ex venis hæmorrhoidalibus interdum reddiderit, cum egregio podagræ levamine. Parcior quidem ille fluor eſt; attamen, cum pronuper per tres integros ſileret menſes, vehementior podagræ inſultus infeſtavit, & utraque genua pariter ac pedes occupavit: quin redeunte ſanguinea excretione, rurſus conquievit. Ab eo quoque tempore, podagra correptus, pilulas Immanuelis Norimbergenſes ſumere ſoluit, unde tinctis cruore excrementis a ſuo malo protinus liberatur. Ipſe hic fluor noviſſime ſingulis quatuordecim diebus, abſque ulla moleſtia redit; quem plerumque faciei quædam intumeſcentia, & inteſtinorum tormina antecedunt. Hoc vero ceſſante fluxu, ſubito invadunt flatulentia, & præcordiorum anxietates: alvus plerumque libera eſt, at ſi clauditur, mali atrociam auget.

Ceterum haud ignorari oportet, ægrum juniorem narium hæmorrhagiis obnoxium; & decem abhinc annis hæmoptyſin paſſum fuiſſe: hinc ſemel biſve quotannis, venam tundendam præbuiſſe; hujuſque ſectionem poſt hæc intermiſſam, excepiſſe dolores podagricos. His ergo vexatus, in uſum revocavit phlebotomiam, quam largiori copia inſtitutam, tantum non ſemper ſequutus eſt fluxus hæmorrhoidalis. Ipſæ eger contabeſcit; & ob languidam digeſtionem, hauſtu vini Rhenani ſub epulis uti ſolet: appetitus ipſi eſt dejectus, ſomnus turbulentus, terroriſque plenus. Ad hæc de paroxyſmis podagricis notandum eſt, quod vernali gravius infeſtent, quam autumnali tempeſtate; hac enim ab æſtu præternaturali immunes, illa calore, ardoreque vehementiſſimo, cum

Sſ in-

incurrente rigore, ac ſubſequente ſudore ſtipati urgent; ac noviſſime, cum cutis in pedibus manibuſque ſeceſſione, nodiſque digitorum ſolvuntur. Quorum igitur cauſſa medelam flagitat, & num ſibi profuturæ ſint thermæ Carolinæ, doceri avet.

CONSILIUM.

De gravi affectione, quæ virum generoſum atrociter diſcruciat, ſentio, quod a partium nervoſarum totius corporis inſigni debilitate, & ad motiones ſpaſmodicas proclivitate, maxime ventriculi, ejuſque digeſtivæ virtutis imbecillitate, primam repetat originem. Proximum, quod inde reſultat, incommodum eſt chyli, ac reliquorum ſuccorum vitalium impura diatheſis & acrimonia; quæ languente ventriculi tono, in vicem generoſorum humorum producitur, & anſam præbet, ut vernali potiſſimum tempore, quo inſignis in toto corpore confit mutatio, ad externos compellatur artus, inque iis vagos pariat dolores. Accedit inſuper temperamentum ægri ſanguineum, quod ad generandam ſanguinis nimiam molem, valde exiſtit opportunum. Inde enim factum utique eſt, ut juventutis annis ſuperflui humores per nares pariter, ac paullo poſt per pulmones fuerint excuſſi. Quæ excreriones, quum increſcente ætate ceſſaverint, atque debilitas ventriculi ac inteſtinorum magis increverit; ſtagnans in ramis venæ portæ cruor, fluori hæmorrhoidali cauſſam præbuit. Quemadmodum vero hic fluxus, ſi rite ſuccedat, egregium eſt ſubſidium, quo graves ſpaſmodicæ, aliæque affectiones præcaveri poſſunt: ita ab eodem impedito, ac difficilius eveniente, graviſſima in corpus redundant damna. Tum enim retentus cruor infarcit vaſa imi ventris maximeque inteſtinorum ſanguinea, hæcque diſtendendo, nervoſarum partium graves parit ſtricturas. Harum ope ſucci vitales ad loca ſuperiora majori impetu, & copia compelluntur: qui in capite dolores, vertiginem, ac temulentiam; in præcordiis anxietatem, ſpirandique difficultatem; & in externis artubus, ſi acriores fuerint, podagrica, & arthritica progenerant tormenta.

Cuncta vero hæc ſymptomata nervoſi generis debilitati in acceptis potiſſimum ſunt ferenda: quæ in noſtro ægrotante, niſi a nativa diſpoſitione ſuos mutuetur natales, tamen varias agnoſcit cauſſas, a quibus introduci potuit. Has inter primum locum occupant, vinoſæ compotationes, & veneris exercitia, quibus juvenis nimium indulſit: unde etiam ſcabiem, quæ dicitur ſcorbutica, profectam fuiſſe reor. Deinceps accuſanda venit ſalivatio, tam per turpethum minerale, quam externas inunctiones tentata, quæ, præſertim cum imprudenti regimine inſtituta, magnam nervorum debilitatem, & hinc pendentes artuum externorum graviſſimos poſt ſe trahere ſolet dolores. Et denique multum debetur animi affectibus, cumprimis excandeſcentiæ; quibus in pervertendo partium motricium robore, nihil fere potentius.

Sed ad medendi jam tradendam, cujus cauſſa conſultus ſum, rationem devenio; atque quod præſertim thermas Carolinas, vel acidulas attinet, earum uſui non ſubſcribo; quoniam ſpem omnino fallunt, ſi robur primarum regionum, & nervoſarum partium haud integrum fuerit. Mea potius ſententia eo jam reſpiciendum erit, ut convenientibus alimentis, blandiſque medicaminibus, vires dejectæ reſtaurentur; atque iis demum reſtitutis, non alienum fore arbitror, ut in uſum vocentur thermæ Carolinæ.

Primum itaque ſuadeo, ut bis quotannis, circa ſingula nimirum æquinoctia, cœlo exiſtente ſereno, vena in pede tundatur, & octo circiter cruoris unciæ detrahantur. Dum enim ſanguis in hac perſona generoſa nimium abundat, nec ſufficienti per venas hæmorrhoidales potitur exitu: metus utique juſtiſſimus, ne in vaſis imi ventris ſtagnando, graviorum auctor fiat ægritudi-

dinum, niſi ejus molem dictis venæſectionibus depleamus. Deinceps potus recta ratio habenda eſt; pro quo nulla nec cereviſia, nec vina, minime acidula, conveniunt. In ejus ordinarii locum commendarem decoctum, quod ex radicis chinæ, & ſcorzoneræ ana uncia dimidia, corticis ligni ſaſſafras, ac cinamomi ana drachma, cum tribus aquæ menſuris, per horæ dimidium decoctis parari poteſt; & ad ventriculum roborandum concederem uſum vini Hungarici vel Burgundiaci parce ſub epulis adhibendi.

Tum cum blando regimine mane intra lectum, ſex circiter vaſcula infuſi theiformis, ex herbæ meliſſæ, ſalviæ, betonicæ, veronicæ ana manipulo uno, corticumque citri recentium drachmis tribus compoſiti, ſorbillanda ſuadeo; brevi vero ante prandium ſexaginta guttas Elixirii viſceralis balſamici, ex laudato decocto, vino nupto ſumendas; & veſperi, alternis diebus drachmam unam pulveris mei bezoardici capiendam hortor. Præterea quavis hebdomade deglutire expediet ſedecim pilularum mearum balſamicarum; quæ & alvum blande movent, & robur inteſtinorum reſtaurant. Circa æquinoctiorum vero, & illa tempora, quibus hæmorrhoidalis fluor imminet, eaſdem pilulas, quinque ſucceſſive vicibus, alternis diebus, ad promovendas hæmorrhoides devorare conveniet.

Ceterum rectæ victus rationi ſtudere juvabit. Epulæ, cumprimis cœna, ſint parciores; cibi nimium pingues, acidi ſalitique fugiantur, & potius aſſi comedantur, quam elixi: nimius quoque herbæ Nicotianæ, decoctique ſabarum Caffee uſus evitetur; omnes, quæ animum ad graviores commotiones irritare valent, occaſiones ſtudioſe caveantur; & potius crebræ, ſed moderatæ corporis exercitationes inſtituantur. His per inſtantem hyemem adhibitis, futuro vere thermarum Carolinarum uſus, cum ſucceſſu feliciſſimo ſubjungetur.

Neque vero ſpes fefellit hanc curationem; ſiquidem, ea per binos menſes protracta, victuſque recto ſervato ordine, valere cœpit generoſus æger; atque thermis Carolinis ſuperſedens, ab illa ſola conſanuit.

CASUS CLXX.

De topicis, inprimis camphoratis in podagra & eryſipelate noxiis.

Vir quidam generoſus, in eximia dignitate conſtitutus, & ætate provectior, ante aliquot hebdomades, tumore inflammatorio dextri pedis, qui antea exulceratione contaminatus erat, prehendebatur; adeo ut in ſuperiori tibiæ parte prægrande tuberculum ſuboriretur, & hoc ſubita totius pedis inflammatio ſequeretur. Poſtridie ſiniſtrum pedem, in calcaneo pariter ac tarſo obſidebat tumor atque dolor podagricus. Conſultus chirurgus utrique pedum adplicabat ſpiritum vini camphoratum, croco tinctum, & creſcente inflammatione, camphoram in pulvere admovebat: unde quarta circiter die, & inflammatio evaneſcebat, & dolor remittebat. Verum paullo poſt excipiebant inſignis præcordiorum anxietas, ſumma ſpirandi difficultas, inquietudo, æſtus intenſior, & ſitis ferme inexplebilis, adpetitus dejectio, contumax alvi obſtructio, & flatulentæ moleſtiæ. Injecti clyſteres, ſumtique pulveres antiſpaſmodici Stahlii, levabant quidem paullulum ea ſymptomata; ſed non expugnabant: donec hauſta potio laxans, ad mentem illuſtris Hoffmanni cum manna parata, tantum ferret levamen, ut generoſus æger extra lectum commorari potuerit. Tandem copioſus, iſque criticus erumpebat ſudor; & hæmorrhoidum ſolitus fluor accedebat: cum inſequente totius mali remiſſione. Quum vero his eryſipelaceis, ac podagricis incommodis ſæpius infeſtari ſoleat; quomodo ab iis præcaveri poſſit, ſcire cupit.

CONSULTATIO.

Moleſtiſſima, quæ virum generoſiſſimum graviter exercuerunt ſymptomata, præcordiorum nempe anxietas, inquietudo, diſtenſiones imi ventris, calor præternaturalis, ſitis, & alvi obſtructio, debentur omnino materiæ arthriticæ, ac eryſipelaceæ, per camphorata remedia, in ſicca pariter ac liquida forma adplicata factæ repulſioni. Ampliſſimus enim æger, cujus conſtitutionem ſatis perſpectam habeo, præter cacochymicam ſuccorum vitalium, qua pollet, defœdationem, fluori hæmorrhoidali obnoxius eſt. Quo haud legitime ſuccedente, non modo humorum moles, ac copia creſcit; ſed accedente præſertim vita ſedentaria, in qua conſtitutus eſt, eorundem quoque impuritas majores acquirit vires. Et in hoc rerum ſtatu, ſalutari plane conſilio, & critico quodam motu, qui ſæpius ſimul eſt febrilis, ſerum acre & impurum, ad habitum & externas corporis partes compellitur, inque iis mox eryſipelaceas inflammationes, mox podagricos, arthriticoſque dolores, mox etiam ulcera producit. Hiſce in affectionibus autem eo a prudenti medico reſpiciendum eſt, ut humores diluantur, eorumque motus ad corporis ſuperficiem, datis diaphoreticis, promoveantur, & alvus infuſis clyſmatibus lubrica conſervetur; quo demum corpus ab excrementitiis ſordibus liberetur. Quod ſi vero quidam dolorum impatiens, hos una cum conjuncto rubore, ac tumore, adplicatis extrinſecus topicis repellentibus, improvide conſopiverit, grave profecto & irreparabile ſanitatis damnum, teſte perpetua experientia incurret. Namque ſerum illud acre, quod a ſanguinis maſſa ſeparatum, & ad externas partes depoſitum fuit, ibidem ſtagnando, cauſticam ac virulentam induit naturam; qua imbutum, ſi retro agitur, internis, quæ nervoſæ ſunt, partibus incumbit; veluti ſunt membranæ ventriculi, inteſtinorum, maximeque coli, tendinea diaphragmatis pars, pulmonum bronchia, & ipſa cerebri involucra: unde earum partium ſpaſmi, dolores, inflammationes, febres, deliria, & niſi tempeſtivæ ferantur ſuppetiæ, longe graviora, quin mortifera proficiſcuntur ſymptomata.

Quod ſpeciatim attinet camphorata; vix ullus eſt, qui de illis credat, quod extrinſecus admota, materiam arthriticam ac eryſipelaceam intus agant; ſed plerique ipſis vim diſcutientem, ac obſtructos poros reſerantem attribuunt. Non equidem negaverim, quin hoc remedii genus, in certis ſubjectis ac circumſtantiis, ſtagnantis materiæ diſcuſſionem ſæpius adjuvet: verum non raro obſervavi, quod illud tam in pulveris, quam ſpiritus forma, externe adhibitum, in podagricis æque ac eryſipelaceis affectibus, noxium & repellentem exſerat effectum. Haud ita pridem curæ meæ ſe tradiderat matrona quædam generoſiſſima, quæ podagrico inſultu, quem ſæpius exercita fuerat, prehenſa, tertio die camphoram, minio permixtam pedibus adplicuerat. Conquieſcentibus inde doloribus, in magnam præcordiorum anxietatem, inſignem corporis laſſitudinem, æſtum febrilem, ad deliria auctum, inquietudines, vomitus, & alvi obſtructionem inciderat. Accitus ego dabam pulverem nitroſum præcipitantem, cui camphoræ, quantum quarta grani pars capit, permiſcebam: & inſimul emulſionem ex ſeminibus quatuor frigidis, cum juſculo avenaceo, crebro exhibebam: unde expulſo rurſus podagrico motu, convaleſcebat.

Quod vero damnum camphora externe adhibita excitavit; id ab ejus interno uſu reſarciri, ſæpiſſime deprehendi, haud ſecus ac de ſulphure, quod in ulceroſis, ac ſcabioſis affectibus inter topicas uſurpatum, repellendo materiam peccantem, inſignem noxam parit, interne vero datum, eandem cum magno ſanitatis commodo, ad corporis depellit ſuperficiem. Quamobrem in ejuſmodi affectibus, ab omni topicorum uſu abſtinere; nec niſi ſub morbi declinatione ad robo-

roborandas partes debiles, iis uti ſoleo: id quod vir generoſus in poſterum ſibi habeat commendatiſſimum, etiam atque etiam hortor.

Quibus præmiſſis, ad trahendam methodum, qua ab hoc moleſto affectu præcaveri queat vir graviſſimus, deveniens; ſuadeo, ut bis quotannis, circa utraque nimirum æquinoctia, venam ſibi tundendam curet; & paullo poſt per aliquot dies potione illa laxante ac mannata utatur, quam ſibi jam utilem deprehendit: ſiquidem in morbis ſpaſmodicis præſertim inteſtinorum, mannatis non tutiora ſunt laxantia. Deinceps operæ erit pretium, menſe Majo acidulas Selteranas potare; ante, ſub, & poſt quarum potationem idem mannatum laxans capiendum eſt. Nec pro potu ordinario convenit cereviſia; ſed huic ſubſtituere juvabit conveniens decoctum, cum quarta vini Moſellani parte permixtum; quod ſic parari poteſt: Recipe radicis ſarſaparillæ, ſcorzoneræ ana uncias quatuor, radicis cichorei unciam unam, herbæ cardui benedicti manipulum unum, aniſi ſtellati drachmas duas. Conc. Cont. D. S. ſpecies, quarum unciæ duæ cum tribus aquæ menſuris per tres horæ quadrantes decoquantur. Nec ludetur opera, ſi nonnunquam circa ſomni tempus, pulvis meus bezoardicus, præcipitanti nuptus ex aqua florum ſambuci, vel ceraſorum nigrorum aſſumatur. His ſi acceſſerit prudens rerum non naturalium uſus, & ſtudioſa a nimiis meditationibus, vita ſedentaria, animi pathematibus, corporis refrigeratione, cibiſque acidis, ſalitis & coctu difficilioribus abſtinentia: non dubito, fore, ut dictorum malorum vacuitate vir generoſus in poſterum gaudeat.

CASUS CLXXI.

De pertinaci ulceratione femoris.

IMploravit quondam tuam, Vir Experientiſſime, opem vir quidam generoſus, eo quod tum temporis, carcinomatoſo oris ulcere laborabat; quod præſcriptis a Te, decoctis, blandis laxantibus, lenemque ſudorem ducentibus, nec non recta vivendi ratione, prorſus coaleſcebat. Verum idem Vir ante quinque annos, in ſuperiori, & externa oſſis femoris ſiniſtri parte, inſignem primum ſentire cœpit pruritum, qui paullo poſt, immoderatius ſcalpendo, in latam degeneravit ulcerationem. Hæc inuncto balſamo Peruviano, inſperſoque ad perficiendam conſolidationem pulvere quodam, intra quatuordecim dies equidem coaluit; ſed paullo poſt nova in eodem loco, numeroque plura effloruerunt ulcuſcula. Atque his etiam conſolidatis, factum eſt, ut ab eo tempore quovis & vernali & autumnali tempeſtate dictum locum quædam ulcerationes occuparent. Suboriuntur enim primum tubercula, attactu duriora, pruritu moleſtiſſimo ſtipata; quæ poſt aliquot dies, veluti ſanguine ſuffuſa conſpiciuntur, nigreſcunt, tumque ſinduntur, & ſaniem fundunt, carnem ſubjectam profundius depaſcentem: ſiquidem hæc filamentorum inſtar abſcedit; donec excreto copioſius pure, mundificetur ulcus, inducat cicatricem. Conjuncti præterea vehementes ſunt, & pruritus, & dolores, ac interdum ipſe ſincerus cruor, cum pure excernitur. Conſueto hoc more, circa elapſum noviſſime vernale tempus, iterum eruperunt dicta ulcuſcula; verum præter opinionem, tanta pertinacia per totam inhæſerunt æſtatem, ut uno exſiccato, alterum effloreſceret, & hæc ſcena ad hanc uſque diem ludatur. Quum itaque veretur generoſus ægrotans, ne hoc malum majora capiat incrementa, & graviora poſt ſe trahat pericula: petit conſilium, quo funditus illud exſtirpari poſſit.

CONSULTATIO.

GEneroſiſſimus Vir, cujus adverſa valetudo mecum eſt communicata, humoribus impuris, ſalſis, acribus, viſcidis atque ſcorbuticis, pollere videtur.

Horum documentum non modo a carcinomatoſo, quod ante aliquot annos labia obſedit, ulcere; verum etiam illo, quod per integrum quinquennium, quovis ſemeſtri in femore effloruit, & per noviſſimam æſtatem, cuncta remedia eludens, pertinaciter inhæſit, omnino deſumi poteſt. Hinc ſimul curandi patet ratio, quod ſolis externis remediis neutiquam adminiſtrari debeat; ſed ea ſimul intrinſecus data requirat medicamina, quæ totam humorum maſſam ab omnibus depurare valent impuritatibus. Atque talem adornaturus curationem, ante omnia ſanguinis convenientem ſuadeo miſſionem. Quum enim innotuit mihi, Virum ægrotantem per multos jam annos venæſectionibus ſuperſediſſe: non dubito quin ex cumulata inde humorum mole, & conſequenter tardiori eorundem circuitu, multum augmentum dyſcraſiæ ſcorbuticæ acceſſiſſe ſtatuam. Tundenda igitur circa utrumque æquinoctiorum in pede eſt vena; &, quo impetus humorum eo derivetur, aliquot ante diebus tepidiora uſurpanda ſunt pediluvia. Conſulo præterea, ut per aliquot menſes omnis & vini & cereviſiæ potus fugiatur, & hoc in ordinarii potus locum adhibeatur decoctum: Recipe radicis ſarſaparillæ uncias duas, chinæ, ſcorzoneræ ana unciam unam, ſeminis fœniculi drachmam ſemis. Conc. Cont. D.S. ſpecies, quarum una & dimidia uncia cum binis aquæ menſuris per horæ dimidium in vaſe clauſo decoquatur: quo etiam decocto calido mane uti licebit.

Tum vero hæc inſtituatur medicatio: Parentur ſpecies ex foliorum ſennæ, radicis polypodii, rhabarbari ana drachma una, ariſtolochiæ rotundæ, agarici trochiſcati, arcani duplicati, aniſi ſtellati ana drachma dimidia. Harum drachma una, in petia ligata, cum decocti ſuperius laudati ea, quam ſexta menſuræ pars capit, quantitate, decoquatur; & hæc decoctio, pro una doſi mane hauriatur, continuando per tres ſucceſſive dies. Ducet per alvum hoc remedii genus, omnes craſſas ac viſcidas impuritates, neque ullas movebit moleſtias. Hinc repurgatis primis regionibus, per proximum ſeptiduum, decoctum ſuperius ſolum, cui herbæ cardui benedicti tres pugilli ſint incocti, mane capiatur calidum, & inde ſudor expectetur. Et hæc duo medicamina, tribus vicibus alternatim adhibeantur, ita ut laxans per triduum, & infuſum diaphoreticum per ſeptem ſorbilletur dies. Dum hæc fiunt, veſperi aſſumatur drachma una pulveris, qui ſic ſe habet: Recipe ceruſſæ antimonii, lapidum cancrorum, ſuccini præparati ana drachmam unam, cinnabaris antimonii bene præparatæ drachmam ſemis. M. F. pulvis, div. in quatuor partes. Ceterum a cibis pinguibus, ſalitis, acidiſque, potibus vinoſis, fumo tabaci, & vita motus experte, nec non venere cavendum, & corporis exercitationi probe ſtudendum. Extrinſecus ſequens mixtura, cum linteo, repetitis de die vicibus ulceri admoveatur: Recipe aquæ calcis vivæ, ſolani, arquebuſadæ ana unciam unam, ſachari ſaturni, mercurii dulcis ana drachmam ſemis. M. D. Et hæc medicatio non ſolum præſenti ulcerationi exſtirpandæ convenientiſſima erit; verum etiam, ſi quovis ſemeſtri repetatur, virum generoſum ab omni in poſterum præcavebit moleſtia.

CASUS CLXXII.

De abolitione motus pedis & prava curatione poſt lapſum.

Foemina quædam generoſa, meam aliquando requirebat opem, eo, quod moleſtum pedis affectum per tres anni quadrantes paſſa fuerit. Quum enim ante dictum tempus, gravi lapſu in ipſum femoris os præceps ageretur, ſurgens in eo latere, quod ſiniſtrum fuit, maximeque circa tendines muſculi tricipitis, in anteriori oſſis ſacri parte tenſivum percepit dolorem; adeo tamen levem, ut eadem die, licet non ſine moleſtia ſaltare potuerit. Sequenti vero nocte tanta dolorum tormenta, in affectum locum, ad tibiam uſque protenſa irruerunt

runt; ut nullus eſſet, quo ſemet ſolari potuerit, corporis ſitus. Scire tamen licet, fœminam generoſam ante hujus mali invaſionem, non ſolum gravi exarſiſſe iracundia, verum ſcorbutico in manu exanthemate, brevi ante per topica intus acto, contaminatam fuiſſe.

Interim ea jam dolorum levamen quærens, incidit in manus Chirurgi cujuſdam caſtrenſis, qui in pede dextro tanquam integro, venam ſecavit, & affecto loco ceratum impoſuit: unde dolores magis creverunt, & tendines in regione pubis, quaſi contractura affecti comparuerunt. Tandem conquieſcentibus poſt balneorum vaporoſorum uſum tantiſper doloribus; conſultus quidam balneator, femori læſo veſicans adplicuit emplaſtrum: at abhinc tanta ferocitate recruduerunt dolores, ut omnem ſomnum, omnemque fere patientiam adimerent; nec ullis balneis, unguentis, atque topicis depelli poſt viderentur. Verumtamen ſucceſſu temporis exſpirarunt; & ſymptomata, quæ jam ſollicitant perexímiam matronam, hæc fere obſervantur. Femur affecti lateris magis eminet, & ipſe pes ſiniſter dextro brevior eſt, nec ipſi valet inniti; nec eundem extendere, nec extrorſum movere; ſiquidem muſculorum, maximeque tricipitis tendines contracti, ac quaſi indurati conſpiciuntur. Neque etiam caput oſſis femoris, ſine inſigni dolore, moveri aut contrectari ſe patitur. Ceterum menſtruorum fluor inordinatus ſuccedit, & ideo hyſtericæ paſſiones, cumprimis animi deliquia, & cordis palpitationes per intervalla vexant; ſique dulces aſſumſerit cibos, male habet.

His præmiſſis, ſi in cauſſas horum malorum inquiramus; non ſane ſolus in femur lapſus accuſandus venit. Quamvis enim huic debilitatem tendinum, femoriſque ſubluxationem deberi, extra dubium ſit poſitum: attamen ad rheumaticum humorum verſus has debilitatas partes decubitum, maximopere reſpiciendum eſt. Namque huic in acceptis ferendi ſunt dolores, qui factæ læſioni ſupervenerunt, iſchiadici; qui cum incongruis topicis, & præſertim veſicatoriis tractati fuerunt, non mirum eſt, quod humorum acrium ad hanc partem adfluxus magis auctus ſit, & ſubluxatio increverit. Unde tandem callus in acetabulo generatus, & muſculi, tendines, nervique pedem introrſum flectentes, indurati contractique fuerunt; ut nulla eundem extrorſum movendi, quin & ambulandi imminuta ſit facultas.

Quæ cum ita ſint; vix fieri poterit, ut id vitii & internis & externis medicaminibus funditus perſanari, aut pes in naturalem ſitum reponi queat; quoniam calli, in acetabulo generati diſcuſſio, nullum amplius locum habere videtur. Neque tamen minus certiſſimam foveo ſpem, fore, ut convenientibus medicinis, pedem & movendi, & extendendi liberior obtineri queat potentia. Quum vero malum a ſcorbutica humorum diatheſi, quam exanthemata in manibus eſfloreſcentia, & fluor, quo generoſa mulier detinetur, albus indicant, foveri vero ſit ſimillimum; eo curationem ſimul dirigendam arbitror, ut ea acrimonia contemperetur, & edulcoretur.

Huic ſatisfacturus ſcopo, ſequens in uſum propono remedii genus: Recipe radicis ſcorzoneræ, ſarſaparillæ, chinæ ana uncias ſex, liquiritiæ, cichorei, ana uncias duas, corticis ligni ſaſſafras, unciam ſemis. C. C. D. S. ſpecies, quarum unciæ binæ cum tribus aquæ menſuris per tres horæ quadrantes, addito antimonio crudo, unciæ dimidiæ pondere pulveriſato, & in petia ligato, decoquantur. Decocto vero hoc mane calido, in vicem potus Theebois, reliquo tempore frigido in locum potus ordinarii uti juvabit. Deinceps pulveris mei bezoardici drachmam unam alternis diebus veſperi capere; & pilularum balſamicarum quindecim, quovis tertio die devorare conveniet. Non minus balnea vaporoſa, circa ſomni tempus adhibenda, operæ facient pretium; tum enim ægrotans ſellæ perforatæ inſidere, & vaporem decocti ſuppoſiti, quod ex floribus chamomillæ, ſambuci, aqua & lacte paratur, pedibus probe velatis, ad affe-

ſtam partem admittere debet.

Ex topicis hoc unguentum commendo: Recipe axungiæ humanæ uncias tres, balſami de Copaiva, olei ſpicæ veri ana drachmas tres. M. D. & mane non minus, ac per reliquam diem aliquoties parti læſæ illinatur. Nec denique abs re erit, veſicam vitulinam, oleo lini tepidiori plenam, circa pubis regionem, intra femora geſtare; eandemque, ubi refrixit, in aquam fervidam imponendo, rurſus calefacere. Non enim dubito, quin ex his præſidiis egregium mali levamentum ſit inſequuturum.

Epicriſis.

Quamvis ex gravi, cujus in hiſtoria morbi mentio fit, in os iſchion lapſu, non protinus ſuborta fuerit vera femoris luxatio; id quod vel exinde patet, quod ægrotans paullo poſt ſaltare adhuc potuerit: attamen, accedentibus aliis cauſſis, enaſci tandem ſubluxationem poſſe, præſens confirmat hiſtoria. Dum enim anteceſſit exanthematum in manu ſcorbuticorum improvida repulſio: factum eſt, ut humores illi impuri, data per lapſum occaſione, ad juncturam femoris, tanquam partem debilem decubuerint; ibidemque tormenta pepererint iſchiadica. Hic humorum adfluxus, accedente perverſa medicatione, & inconvenienti ceratorum, & veſicatoriorum uſu, magis omnino eſt confirmatus, adeo ut inde caput oſſis femoris e ſede ſua excuſſum, & partes muſculoſæ, tendinoſæque quadam contractura affectæ fuerint. Mea quidem ſententia hæc mala utique præcaveri potuiſſent, ſi ab initio interne mixtura diſcutiens, ex aqua cardui benedicti, chærefolii, aceto deſtillato, mixtura ſimplici, lapidibus cancrorum, antimonio diaphoretico, & ſyrupo croci propinata; extrinſecus vero pars læſa ſpiritu vini camphorato, cum eſſentia croci, atque nuciſtæ permixto probe fricata, & in naturalem ſitum perita manu repoſita fuiſſet. Verum generato jam & inveteraſcente acetabuli callo, morbus eſt immedicabilis.

CASUS CLXXIII.

De impotentia ambulandi ex lapſu in regionem iſchiadam, oſſe femoris nec fracto, nec luxato.

Vir ſexagenario major, temperamenti ſanguineo-cholerici, vitæ genere ſedentario & motus experte uſus, fluori hæmorrhoidali moderato, bis vel ter quotannis circa ſolemnes ut plurimum cœli mutationes obnoxius, & hernia ab inteſtinis ex dextro inguine in ſcrotum prolapſis ſatis grandi affectus, ante ſeptem hebdomades in plana pavimenti ſuperficie, ex improviſo in regionem iſchiadicam dextri lateris graviter concidebat. Surgens, & per aliquot paſſus abſq; ullo incommodo progreſſus, tanto repente dolore in eo loco prehendebatur, ut ſtandi pariter ac ambulandi potentia deſtitutus, lecto imponi debuerit. Viſitato curatius loco, nulla oſſis femoris nec in collo, nec in medio corpore fractura, nec ejus luxatio; ſed ingens tantum contuſio, & muſculorum, tendinumque vehemens contorſio deprehendi poterat. Quamobrem ad præcavendum tumorem inflammatorium, externe ſpiritus bezoardicus camphoratus adhibebatur; interne propter graviorem, qui junctus erat, terrorem, tam eſſentia blande bezoardica, quam pulvis temperans bezoardicus e chelis cancrorum, ſpecifico cephalico Michaelis, nitro depurato paratus dabatur. Neque tamen minus ſex a facto lapſu diebus, calore præternaturali, & contumaci alvi obſtructione corripiebatur. Præter dicta remedia & aquas diapnoicas circa ſomni tempus, ad promovendam tranſpirationem propinatas, admovebatur læſo femori emplaſtrum e nervino, ſantalino, & oxycroceo, nonnihil camphorato confectum. Alvus autem per integrum octiduum clauſa manebat, quo elapſo, datis crebrius dictis pulveribus, tartato vitriolato nuptis tandem ſolvebatur. Lentus tamen calor adhuc moleſtiam creabat; & ipſi dolores per intervalla modo graviores, modo

tam

tam mites erant, ut iterum ſtare, & utraque crura abſque ullo moleſtiæ ſenſu movere valeret; urina exiſtente ſaturata, & quandoque craſſa ac turbida.

Elapſis tribus ſeptimanis, alvi profluvium accedebat copioſiſſimum, non modo muco tenaci, in fruſtis excreto, verum ipſo etiam cruore permixtum. Quo circa vigeſimum ſextum morbi diem ſedato, urina mejebatur citrina, ciborum adpetitus redibat, ſomnus erat tranquillior, niſi quod flatulentiæ ipſum nonnunquam turbarent; & æger, miniſtro innixus, in conclavi, abſque doloribus obambulare valebat. Quum vero femur circa genu exareſcere videbatur; chirurgus ipſi mox unguentum nervinum, mox ſolum ſpiritum vini camphoratum, mox dictum ſupra emplaſtrum, cum oleo lumbricorum terreſtrium ſubactum, non ſine levamine adplicabat. Cœpit etiam bene habere ægrotus vir, adeo ut ſexta a facto lapſu hebdomade, lectum deſerens, pede a frigore munito, ſellæ inſideret. Hinc vero utriuſque, maxime læſi pedis tumor œdematoſus, ad genu uſque excurrens accedebat, qui externe ſacculis paregoricis, cum floribus ſambuci, & camphora paratis, interne diureticis ac diapnoicis oppugnatus, ſenſim detumeſcebat; neque vero, licet pedes continuo udore madeant, eos prorſus reliquit. Jungebantur etiam crebra ſternutamenta, levior tuſſicula, & raucedo quædam; ſed brevi poſt evaneſcebant.

Et in hoc rerum ſtatu per ſeptem jam vivit hebdomades æger; adpetitu neutiquam defectus, tantum abeſt, ut eandem, quam ſanus ſumſit, capere ſoleat ciborum quantitatem; nec viribus adeo privatus eſt, quin non modo in ipſo conclavi ſe circumgeſtari, ſed ope lecticæ in ædes ſacras vehi curet. Ipſe ceterum errores diæteticos ac crapulas, nec-non cibos coctu difficiliores ſtudioſe fugit; nec potibus calidioribus Thee, Coffee, vel Succolada, nec aliis quibuſcunque decoctis utitur: ſed inter epulas præter cereviſiam Naumburgenſem, unum vel alterum vini Hungarici hauſtum aſſumere ſolet; quoniam ab aliis & vinis, & cereviſiis, quandam in primis officinis naſci ſentit cruditatem. Venam nunquam ſecandam præbuit; ſiquidem omnes ſanguinis miſſiones inſigniter averſatur. Nec ignorari oportet, parentem ejus quinquaginta annos natum, hydrope, toti familiæ familiari, periiſſe; poſtquam tribus ante mortem annis, eodem ac noſter, lapſu percuſſus fuerat.

Quam ob cauſſam dubius quoque hæſit medicus, num junctum œdema pedum ab ipſo lapſu, & facto ſubinde gravi terrore derivaret, anne potius diuturniorem decubitum, & hinc generatum ſuccorum vitalium lentorem, ac conſequentem in viſceribus imi ventris, maximeque hepate ſtagnationem accuſaret, indeque futuram metueret cachexiam. Idcirco cum reliquis medicaminibus ordinavit etiam aperientia, roborantia, atque viſceralia: ſed quum malum nulla adhuc medicatione prorſus debellari potuit; ad Te, Vir Illuſtris, confugimus, tuamque ſententiam de his potiſſimum anhelamus momentis.

1) Num recte judicaverit medicus, quod caput oſſis femoris nec fractum, nec luxatum ſit; anne commendata ab ipſo topica ſine noxæ metu potuerint adhiberi?

2) Utrum tumor œdematoſus, quo jam ante aliquot annos, utut leviori laboravit, hac vice continuante nequicquam perſpiratione, inhærens, a ſolo terrore, & facta per lapſum membranarum nervearum, ac muſculorum contuſione ſit derivandus; anne potius humorum quandam acrimoniam, ac incipientem cachexiam ſignificet, inprimis, cum tuſſis, raucedo, alvi fluxus, & ſternutatio ſupervenientes huic opinioni favere videatur?

3) An conſultum ſit, uſum ſacculorum paregoricorum externum continuare, omiſſa tamen jam camphora, quippe quæ partibus mucidis & gelatinoſis ſpiſſioribus, in poris & fibrillis pedum, tanquam partium a fonte caloris remotiſſimarum reſtitantibus, majorem ſtagnandi occaſionem præbere animadvertitur? anne ſit convenientius, pedum traſpirationem, ſolis integumentis calidioribus adjuvare?

4 Utrum

4) Utrum ſpiritus nervinus, cum euphorbio deſtillatus, emplaſtro hucuſque uſurpato ſit præferendus?

5) Num liceat, geſtationem in lecticis, cœlo exiſtente ſereno, continuare?

6) Anne tam ad depellendum pedum œdema, quam promovendas hæmorrhoides, ſit proficuum, ſingulo menſe, luna decreſcente, ventrem leni laxante ſubducere? Et

7) Num denique recurrentes interdum dolores, vel ſanguinis in acetabulo ſub lapſu factam ſtaſin, vel plane occultam adhuc oſſis inominati læſionem ſignificent?

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Cuncta morbi, cujus cauſſa conſultus ſum, momenta ſedulo perſcrutaturus; ad quæſtionum adnexarum primam reſpondeo, quod mea quidem ſententia nulla omnino nec luxatio, nec fractura oſſis femoris, ejuſque capitis præſto ſit. Primum enim lapſus ille in planam pavimenti ſuperficiem, non tam violentus eſſe potuit, ut in ægro, qui non valde carnoſus eſſe videtur, ipſam femoris vel luxationem, vel fracturam produxerit. Deinceps ſub illatis femori violentiis ejuſmodi, omnis ambulandi potentia protinus aboleri ſolet; quam noſtro poſt lapſum relictam fuiſſe, morbi docet hiſtoria, ut taceam, capitis quod in oſſe femoris eſt, luxationem eſſe rariſſimam. Credo potius, quod ligamenta illa tendinoſa, nervea, ac glanduloſa, quæ oſſibus iſchii, ilei, atque femoris connectendis tributa ſunt, a gravi illo lapſu læſa, compreſſa ac contuſa fuerint, unde humores in libero per vaſa contuſarum partium circuitu retardati, ibidem ſtagnaverunt, & doloris pariter ac tumoris auctores exiſtunt. Hiſce vero ſtagnantibus ſuccis diſcutiendis, ſtatim ab initio non convenientius fuiſſet ſpiritu vini camphorato remedium, quem in ejuſmodi caſibus cum eſſentia croci & caſtorei remiſcere ſoleo. Emplaſtro, oxycroceo, quod ob vim, qua pollet, attractivam & exagitantem minus proficuum arbitror, majori cum fructu emplaſtrum miraculoſum Barbette ſubſtitui potuiſſe cenſeo; quippe quod egregia reſolvendi, doloreſque ſopiendi virtute gaudet, nec tranſpirationis ſucceſſum remoratur. Nec ludetur opera, ſi adhuc dicta topicorum genera in uſum vocentur. Reliqua vero, quæ lapſum exceperunt, ſymptomata, veluti alvi obſtructio, calor præternaturalis, febris ſymptomatica, & adpetitus proſtratio &c. non niſi ſuborto in parte affecta dolori debentur: ea enim eſt partium nervoſarum indoles, ut ſi gravi ſpaſmo ac dolore afficiantur, hunc cum vicinis non ſolum, verum etiam remotis partibus communicent, pulſumque durum & celerem, cum urina ſaturatiori, & æſtu intenſiori poſt ſe trahant.

Cumprimis juxta alteram quæſtionem, œdematoſus pedum tumor attentius conſiderari meretur. Non negaverim, quin ipſe lapſus, & inde ſuborti dolores, nec non diuturnior decubitus, & vita ſine motu deſes, ad illum generandum magnum contulerint momentum: verum cum non læſum tantummodo, ſed alterum quoque adhuc integrum pedem obſedit, & jam ante aliquot annos præſto fuit, hacque demum vice præſtantiſſima remediorum genera eluſit; omnino inducor, ut ipſius originem in ipſis imi ventris viſceribus quæram. Quare ſi conſideravero, ægrum vitam agere motus fere expertem, epulis largis uti, ſanguinis miſſionem prorſus abhorrere, hæmorrhoidum fluori obnoxium eſſe, ejuſque parentem hydrope periiſſe; non vana ſuboritur ſuſpicio, ne cachexiæ prima rudimenta jam locum occupaverint; quæ, ſi hæmorroides in poſterum parcius ſucceſſerint, & animi curæ ac ſolicitudines intervenerint, majores utique acquirent vires, quibus omni ſtudio jam erit præcavendum. Huic ſcopo ea, quæ hactenus uſurpata ſunt, & externa, & interna medicamina, apprime reſpondere cenſeo, eaque ſummo cum fructu continuari poſſe credo; maxime ſi animi tranquillitas ſtudioſe conſervetur, & corpus modera-

te-

re, ſi vel vectine fiat, moveatur. Ego præterea ejuſmodi in caſibus, multa doctus experientia, a prudenti thermarum Carolinarum uſu, conjuncta peregrinatione, magnum polliceri poſſum auxilium; num vero hęc remedia in noſtro ęgrotante locum inveniant, præſentium medicorum dilucidationi relinquo. Quod ſi non arriſerint, eodem cum ſucceſſu illis ſubſtitui poterunt ſalia, quę thermis paranda docui, & in cachecticis, quin hydropicis affectibus utiliſſima deprehendi. Hanc vero curationem ita adornandam ſoleo, & ſuadeo: Salis mei aperitivi ſcrupulus unus, vel drachma dimidia, mane ex aqua vino nupta capiatur, deſuperque juſculum medicatum ſorbilletur. Sub epulis 50. guttæ Elixirii balſamici viſceralis aſſumantur; & alternis diebus decem pilularum balſamicarum devorentur. His per dies 14. uſurpatis, exhibeatur per aliquod tempus tinctura martis pomata: ejuſque uſui & largus potus, maxime juſculorum & ſufficiens corporis motus conjungatur.

Quod ſpeciatim tertiam attinet quæſtionem: conſultiſſimum utique mihi videtur, camphorę externum uſum jam prorſus omittere, & potius totum pedem convenientibus ligaturis, nec nimis laxis, nec juſto ſtrictioribus vincire, atque cum lectulis mollioribus probe munire. Hæ enim ligaturæ, dum ſanguinis regreſſum, qui in pedibus, ob ſitum eorundem perpendicularem, eſſe ſolet difficillimus, egregie juvant, abſque omni noxę motu in uſum vocari poſſunt. Nec luditur opera, ſi tumidi pedes ſępius igni camini admoveantur: ſiquidem & inde ſtagnantium humorum quandam diſcuſſionem, & laxatarum partium corroborationem ſperare licet.

Quartę ſatisfacturus quęſtioni; non ſane video, qua ratione nimius exſiccantium, ſpirituoſorum, qualis eſt commendatus nervinus ſpiritus, cum euphorbio deſtillatus, votis ſit reſponſurus uſus. Meo arbitrio ex topicis ſufficient emplaſtrum miraculoſum Barbette, loco affecto prius cum mixtura, quę ex eſſentia croci, caſtorei, & ſpiritu vini camphorato paratur, probe perfricato admotum. In more etiam mihi poſitum eſt, timidos pedes pelle leporino circumdare: ſed diſpiciendum erit, an in præſenti caſu, ejus adplicatio perferatur; ſiquidem non omnes illius uſum ferre poſſunt.

Motum corporis, per geſtationem factum, de quo quinta agit quæſtio, maxime commendo; id tamen monendum duco, ut ſi fiat ſub libero aere, non niſi cœlo ſereno, temperateque calido exiſtente inſtituatur. Neque juxta ſextam quæſtionem, alienum judico, ut luna decreſcente, blando laxante alvina promoveatur excretio. Pręterea vero una fluxum omni modo ſecundare juvabit: cui ſcopo magis alimenta inſervient, quam remedia pharmaceutica. Sic utiliſſima eo fine ſunt brodia, quæ ex jure carnis bovinæ, vel gallinarum, cum radice graminis, aſparagi, petroſelini, fœniculi, & cremore tartari coquuntur, ſub epulis frequenter ſorbillanda. Cumprimis optarem, ut fluxus hęmorrhoidalis ad juſtum ordinem ac ſucceſſum reduci poſſet: tum enim ab omni metu futurę cachexię, tutos, ſecuroſque eſſe liceret.

Ad ſeptimam denique quæſtionem reſpondere, eo minus erit neceſſarium, quo magis prolatæ in ea opiniones nullo gaudent fundamento; & ex ſupra dictis innoteſceret, cuncta morbi ſymptomata a nervis male affectis, & inde ſubortis doloribus pendere. Neque dubito, quin ſi ex præſcripto vixerit ęger, & commendatis remediis rite uſus fuerit, a malo ſuo perfectam ſit conſequuturus curationem.

CASUS CLXXIV.

De impotentia ambulandi ex imbecillitate naturali.

IMploravit aliquando meam per litteras opem matrona quædam generoſa: eo quod ipſius filius, puer optimę indolis, ac ſpei, ambulandi quodam vitio, eoque naturali laboraret; & in tarſo

tarſo utriuſque pedum quoddam, emineret tuberculum, quod inter eundum extrorſum verſus malleolum vergeret, ibidemque, cum ipſius pedis diſtorſione, greſſum fallente, frequentique refrigeratione, promineret. Ipſe puer erat temperamenti phlegmatici, corporis ſpongioſi ſuccorumque pituitoſorum, valde pleni; & partes ſolidæ, nervoſę, ac membranaceę, pręſertim artuum externorum, valde debiles, laxæque adparebant. Cumprimis juncturę, ac ligamenta, quę oſſibus pedis extremi connectendis inſerviunt, admodum relaxata videbantur; adeo, ut pedes ob eorundem infirmitatem, geſtando totius corporis oneri, minus pares fuerint, ſed ſub quovis greſſu extrorſum ceſſerint, cum tuberculi cujuſdam circa malleolos eminentia, & ideo ambulandi difficilem reddiderint facultatem. Quum vero hoc vitium nativa debilitate, & mala pedum conformatione nitatur: ei radicitus exſtirpando, nulla utique ſufficient pharmaca. Idcirco, quod forſan reſtiterit auxilium, a ſolo ætatis progreſſu expectandum eſſe reor; cum cujus incremento partium quoque ſolidarum robur augeri deprehenditur.

Verum nec omnis vis arti denegari debet, ſed omni ſtudio proſpiciendum eſt, ut convenienti ratione nimiam ſeroſorum, & pituitoſorum humorum molem imminuamus, ejuſque generationem prępediamus. Et hoc fine nos potiri poſſe cenſeo, ſi primum victus recta habeatur ratio. Quare ante omnia monendus eſt æger, ut epulis ſenſim adſueſcat parcioribus; juſculis pinguioribus, oleribus, leguminibus, carnibuſque elixis parum utatur; contra vero aſſis, juſculiſque tenuioribus, ex aqua vino nupta; ſemine cymini, cruſtaque panis; vel baccis cynosbati confectis; vel iis, quæ ex jure carnium, cum radice petroſelini, apio, chærefolio & acetoſa parantur; atque carnibus aſſis, cum vino, baccis juniperi, & ſucco citri maceratis, eo frequentius veſcatur. Deinceps omni cereviſia interdicendus eſt, cujus in loco pro potu ordinario, decoctum bibat, cujus hęc ſit formula: Recipe radicis ſarſaparillæ uncias quatuor, raſurę ligni juniperi, ſaſſafras, radicis cichorei, liquiritiæ, chinę ana unciam. M. C. D. S. ſpecies, quarum uncię binę cum tribus aquę menſuris per horę dimidium coquantur. Alternis quoque diebus hujus decocti calidioris aliquot vaſcula mane ſorbillare, & abhinc blanda exercitatione corpus agitare conveniet; quæ nec reliquo intermitti debet tempore. Veſperi capiatur interdum drachma dimidia pulveris mei bezoardici; & circa imminentes lunæ mutationes, ad liquandam alvum, ſumantur per duos ſemper dies, pilularum balſamicarum quatuordecim.

Extrinſecus ad roborandas partes, inſigniſſimus uſus erit hoc linimentum: Recipe axungiæ humanę uncias duas, cerę albæ, ſpermatis ceti ana unciam ſemis, balſami Peruviani drachmas duas, olei juniperi, ſpicę, caryophyllorum ana drachmam. M. F. unguentum, quocum calidiori juncturę pedum bis quotidie inungantur. His per binas circiter hebdomades uſurpatis, cum egregio fructu adhiberi poterunt balnea Lauchſtadienlia, menſe Majo potiſſimum; quippe quæ ob terram, quam fovent, ſubtilem ſulphureo martialem, roborandi fine, his in adfectibus ſunt præſtantiſſima. Et ſi quid opis adhuc reſtiterit; ea profecto non niſi dicta ratione erit obtinenda.

CASUS CLXXV.

De tumore cruris ſanguineo.

VIr generoſus, ſeptuagenario major, robuſti, & ſubpinguis habitus corporis, pro ętatis ratione ſatis vegetus, & quovis verno tempore, venam tundendam prębere ſolitus, haud ita pridem, noctu urinam miſſurus, ex lecto ſurgens, præter opinionem in gypſeum concidebat pavimentum; & gravi terrore perculſus, lectum denuo petebat, de magno in dextro crure circa genu conqueſtus dolore. Poſtridie in eadem regione tumor ſuboriebatur, qui intra pau-

paucos dies ad magnam molem, & capitis humani magnitudinem increſcebat. Perterritus æger Medicum æque ac Chirurgum accerſi jubebat, qui tumorem doloris, ardoriſque expertem, ſed levi rubore circa genu inveſtitum animadvertebant. Idcirco ipſi adplicabant emplaſtrum de ſapone, largiter camphoratum, eique lintea triplicata, decocto ex herbis ſcordii, rutæ, cardui benedicti, floribus ſambuci, chamomillæ Romanæ, baccis lauri, & juniperi, cum vino Rhenano, & ſub finem decoctionis addita ſpiritus ſalis ammoniaci uncia dimidia parato, madefacta ſuperimponebant. Interne ordinabant tincturam bezoardicam camphoratam; & lapides cancrorum ex vino capiendos; verum nullum inde ſequebatur levamen, tantum aberat, ut tumor magis increſceret, cum inſigni totius corporis laſſitudine junctus.

Ego demum conſultus, ut tumor facta inciſione protinus aperiretur, ſuaſi; eo quod conjicere poteram, humorem extravaſatum, cutim inter ac ſubjectos muſculos fluctuari. Inciſa cute effluebant fere binæ libræ ſinceri cruoris, quem purulenta ſanguine remixta ſequebatur materia. Concidebat tumor, ejuſq; cavitas, candela cerea explorata, magnum occupaſſe ſpatium deprehendebatur. Huic injiciendum curavi liquorem traumaticum, qui ex ſpiritu vini rectificato, myrrha, aloe roſata, gummi elemi, tacamahaca, floribus hyperici, roſarum, millefolii, & balſamo Peruviano, leni calore digeſtis, & melle roſato permixtis, erat confectus. Præterea dicti emplaſtri, & cataplaſmatis uſum continuari juſſi; & interne pulverem meum bezoardicum, ac Elixir viſcerale propinavi, atque ob adpetitus ſummam proſtrationem, hauſtum vini Hungarici commendavi. Ipſum ulcus bis quotidie deligandum curavi, quod prioribus diebus ſaniem adhuc, cruore permixtam, deinceps vero ſolum pus, colore æque ac conſiſtentia bonum ſtillabat, & intra quinque menſium decurſum prorſus coaleſcebat, redeunte perfecta ſanitate.

Non alienum hoc loco erit, caſum quendam allegare, qui haud ita pridem meæ curæ traditus erat, & in tumore ſanguineo conſiſtebat; ſed a priori partim ratione originis, partim reſpectu decurſus, multum diſcrepabat. Nimirum vir quidam ſexagenarius, ſiccæ & melancholicæ temperaturæ, vitæ motus experti, ac ærumnarum plenæ deditus, & a longo tempore arthriticis podagricisque tormentis obnoxius, ex improviſo tumore totius brachii dextri dolorifico, & ſenſim cœruleo lividoq; corripiebatur. Oppugnatus ille variis topicis, relicta in brachio quadam duritie, priſtinoq; colore, inde diſcedebat, & dextrum pectoris laxans circa mamillam obſidebat. Ibidem magis magiſq; invaleſcebat, durior & ex cœruleo rubicundus adparebat, virium defectu, adpetitus proſtratione, moleſta tuſſi, ſpirandi difficultate, & tumore utriuſque pedis œdematoſo ſtipatus.

Acciti Medicus & Chirurgus, in eo conveniebant, ut imminenti periculo non niſi prudenti tumoris inciſione conſuli poſſet. At æger huic conſilio aures dare recuſans, meam implorabat opem: quare exploratis, & ejus conſtitutione, & tumoris indole, operationi calculum addere non potui. Namque non pus ſubeſſe, ſed humorem acrem, corruptumque, qui ſubſtrata vaſa jam exederat, deliteſcere animadverti; ideoque judicavi, fore ut accedente inter inciſionem aere liberiori corruptio illa majores ſumeret vires, atque mortem accelerarer.

Neque vero minus, me abſente, hic tumor aperiebatur, & ex illo loco putavi puris, ſincerus ſanguis, cum acri ichore maritatus, ultra menſuræ quantitatem detrahebatur; injecta ſubinde eſſentia myrrhæ aquoſa, quæ etiam interne propinabatur. Poſtridie eadem ſanies profluebat; & tertio die purus cruor tanto flumine effundebatur, ut vix compeſci potuerit. Fractis hinc magis magiſque viribus, poſt aliquot dies vitam cum morte commutabat. Secato corpore, interna abſceſſus cavitas tota ſiderata, pectus & abdomen intus humore putri-

ſo-

fœtidoque repleta, & ſiniſter pulmonum lobus, ab inhærente ſanie corruptus ac putridus adparebant.

Epicriſis.

VArii generis tumores in quacunque fere corporis humani parte enaſci ſolere, in vulgus notum eſt; nec ullus, rei medicæ peritus, facile negabit, quin a variis cauſſis ſuam trahant originem. Hinc vero certiſſima ſequitur concluſio, quod medicus æque ac chirurgus id vitii genus curaturus, diverſas cauſſas ab invicem probe diſcernere, atque cuivis peculiarem tribuere debeat curationem: quum per crebram proh dolor! experientiam compertum habeamus, ejuſmodi tumores, minus perita manu tractatos, non modo periculoſos, verum non raro lethiferos eſſe.

Cumprimis vero tumores, qui in allegatis caſibus occurrerunt, rariores ſunt, ac peculiarem ſpeciem conſtituunt, utpote qui, dum a cruore ſtagnante, ac extravaſato, poſt inciſionem magna copia in conſpectum prodeunte, ſuos natales mutuentur, omni jure ſanguinei merentur adpellari. Probe diſtinguendi ſunt ab apoſtemate vel abſceſſu, qui inflammationes ſequitur, verum pus fovet, & abſque convenienti apertura vix curari poteſt. Tumor ejuſmodi apoſtematodeus, cum naſcitur, magno dolore, rubedine, æſtu præternaturali, atque fortiori arteriarum vicinarum pulſatione ſeſe prodit, & intra certam temporis periodum ſuppuratus, tumque attactu valde mollis, & inſtar veſicæ aqua repletæ eſt. Contra vero tumores ſanguinei plerumque contuſioni, aut externæ cuidam violentiæ debentur, & abſque ullis inflammationis notis brevi tempore ad ingentem increſcunt magnitudinem. Quidam eorum benigni merentur vocari, qui abſque ullo periculi metu ſcalpello aperiri, & facili negotio conſolidari poſſunt. Infeſtant fere ſanguinei temperamenti ſubjecta, quorum exiliora quidem, ſed multa, & ſanguine turgida ſunt vaſcula. Quæ ſi a violenta quadam externa cauſſa contundantur, vel dilacerentur; effundunt ſuum cruorem intra ſpatium, quod muſculos & cutim intercedit; qui ibidem accumulatus, conſtituit tumorem, magis magiſque increſcentem. Neque enim alia ratione, quam circumſpecta apertione ſanari poſſunt; quoniam extravaſatus cruor libero tunc potitur exitu. Quando autem hoc ſubſidium, quod in ſectione conſiſtit, omittitur; ſtagnans ea materies, mora temporis, gravem ſubit corruptionem; tumque non ipſum modo ulcus curationi fit rebellius; verum etiam putredinoſa ramenta ad humorum maſſam ſpargit, unde virium languor, corporis contabeſcentia, & hecticodea conſumtio proficiſcuntur.

Idcirco hoc in caſu quam ocyſſime inſtituere convenit inciſionem: namque facta per eam cavitas, maxime ſi ſana fuerint ſubjecta, & blandis temperatiſque gaudeant ſuccis, facili coaleſcere ſolet negotio: quo etiam fine liquores balſamicos, & ſpirituoſos injicere expedit, qui non tantum corruptioni ac putredini reſiſtunt, verum etiam conſtringendo dilacerata vaſcula, totam egregie adjuvant conſolidationem.

Longe vero aliter res ſe habet cum ſanguineis tumoribus, quos malignos adpellare placet; & quorum ſpecimen ſiſtit, ſecundus brevi ante recenſitus caſus. Malignitatem ſuam tumor ille in pectore ſubortus prodit eo, quod primum ſubjectam, ſuccis impuris & ſcorbuticis plenum, at variis morbis, mœroribuſque fere confectum occupavit; deinceps in eo differt a benigno, quod a cauſſa magis interna originem traxit, quæ procul dubio in humore acri, extravaſato, & fibroſas vaſculoſaſque partes colliquante quærenda eſt. Neque hi tumores ſimul & ſemel, ſed lentis incrementis ſuboriuntur; & non raro ſuam malignitatem ad vicinas ſpargunt partes; quod utrumque momentum in noſtro caſu deprehenditur. Quum enim impuri noſtri corporis ſucci, quo diutius ſtagnaverint, eo acriores evadunt, & ipſam denique ſubeunt putredinem: facile patet ratio, cur putredinoſa ejuſmodi corruptio, quæ nunquam non ulterius ſerpit, ad partes ſolidas

Digitized by Google

das adjacentes propagetur. Et hi tumores inſignem plerumq; duritiem exhibent; quæ quo majori fuerit, eo minus ſectionem admittit; indicat enim, ſtagnantem humorem firmius impactum, ac induratum, partiumque ſolidarum graviorem ſubeſſe læſionem.

Eventus horum malignorum tumorum nunquam non infauſtus eſt, mortemque prænunciat, eo celeriorem, ſi præmatura fiat apertio. Hæc enim variis modis noxam infert: dum vel tali ratione externus aer ad affectum locum irruit, qui & humoribus extravaſatis majorem imprimit corruptelam, & ſolidis partibus ſphaceloſam afficat putredinem; vel remoto per inciſionem ſtagnante cruore, denudantur arroſa vaſa, tumq; ſanguinis inducunt profluvium vix coercibile, atque mortiferum. Quo in caſu, ſi ulla ſalutis ſpes reſtiterit; ea meo quidem arbitrio ex omni parte, in liquoris balſamici ſpirituoſi injectione collocanda eſt. Namque neminem in arte chirurgica verſatum fugiet, quod tam in conſtringendis, quæ lacerata ſunt; vaſculis, & hinc compeſcendo fluxu ſanguineo, quam in abarcenda ſphaceloſa putredine, ipſo ſpiritu vini, & ſolo, & cum balſamicis remixto, non ullum ſit præſtantius remedium.

Ex his clariſſime perſpici poterit, quæ curatio tumoribus ſanguineis & benignis & malignis adaptanda ſit: hi enim tantum abeſt, ut inciſione aperiri cum fructu poſſint, ut potius ad illos morbos pertineant, qui pro ſymbolo habent: Noli me tangere. Nihil fere ſupereſt medico, quam ut convenientibus medicinis externis æque, ac internis, inſtantem ſiderationem atque mortem omni ſtudio arcere annitatur. Patet etiam binis caſibus, quam neceſſarium ſit, cuncta morborum momenta penitius explorare: quoniam in his, qui nullam admittunt medelam, recta prognoſis ad conſervandam medici famam, plurimum conferre poterit.

CASUS CLXXVI.

De efficacia olei caryophillorum in ſphacelo ex cauſſa interna nato.

Vir generoſus, 50. annorum, temperamenti ſanguinei caſtra ſequutus a teneris, ante aliquot annos vitam elegit quietiorem; & ſub hac, accedentibus hæreditaria diſpoſitione, multo vini Hungarici, ciborumq; acidorum, ſalitorum, & fumo induratorum uſu, non diuturnis animi affectibus, in morbum incidit articularem. A quo, ut liberaretur, interne thermis Carolinis, acidulis Egranis, externeque balneis Tœplicenſibus, non ſine fructu, uſus eſt. Tribus autem abhinc annis accidit, ut dextro pede in lignum impegerit, & inde levem paſſus ſit excoriationem, quam impoſito chartæ fruſto, nihil æſtimavit. Poſtridie, cum ſub ferviditiſſimo cœlo, corpus fortiori motu exagitaret; prævio horrore æſtu vehementi; cum magna totius corporis laſſitudine prehendebatur. Acciti medicus & chirurgus, pedem profunda inflammatione contaminatum deprehendebant, cui paucis poſt diebus ipſe ſphacelus, ſpatium imperialis occupans accedebat. Neque vero, more conſueto, latius ſerpebat; ſed debitis mundificantibus ac conſolidantibus medicinis rite adplicatis, ulcuſculum intra ſeptimeſtre tempus penitus coaleſcebat.

Abhinc autem per aliquot menſes adverſa valetudine fruebatur æger; & cumprimis catharrhoſis ac rheumaticis affectionibus, ventriculi debilitate, flatulentis imi ventris moleſtiis, tormentis arthriticis, podagricisque, vertigine, capitiſque doloribus atrociter vexabatur. Quæ incommoda debellaturus, menſe præcedentis anni Majo, decrevit Egranis uti acidulis. His per octiduum circiter potis; ex improviſo fiebat, ut famulus tibialia detrahens ægrotanti, in dextro pede inter quartum & minimum digitum aliqualem obſervaret excoriationem. Ab omni vero dolore vacuum erat ulcuſculum; quare, illo cum linteo

de-

deligato, cubitum ibat vir generoſus, nihil mali ſuſpicatus. Verum poſt aliquot dies minimus ille digitus, colore plumbeo imbutus adparebat, quin tandem, multis topicis fruſtra adplicatis, abſq; ullo doloris ſenſu, forcipe exſtirpari debebat. Tum malum ulterius ſerpere cœpit, & plantam pedis in ulcerationis conſenſum rapuit; quæ adeo rebellis fuit, ut ſpretis efficaciſſimis & internis, & externis remediis, adhucdum inhæreſcat. Acceſſit inſuper non modo glandularum inguinalium tumor; verum etiam febris quædam ſymptomatica, per quam rigor maximus, ſubſequente mitiori calore, incidebat. Hac ſuperata, magis invaluit pedis corruptio: cui, ut ferantur ſuppetiæ, eſt, quod obnixe rogamus.

CONSILIUM.

Vidi & intellexi ex datis ad me litteris, quæ virum generoſum infeſtent affectiones: neque enim ulla me ſubit admiratio, quod externis, hactenus adplicatis remediis nondum obſecundaverint. Namque illæ, præſertim ſphaceloſa pedis corruptio, non externam agnoſcunt cauſſam; ſed ab interna, nimirum inſigni atque tanta lymphæ corruptione originem trahunt, quæ non modo totam humorum maſſam, verum etiam ſolidas, nervoſaſque partes, ac ima oſſium penetralia contaminavit, & depaſcitur. Quod ſi vero cauſſas hujus corruptionis diſquiram, varia occurrunt momenta, quibus aliqua debetur animadverſio.

Primum quidem, cum vir ægrotans ſub vita, quam olim egit, militari, ſufficienti corporis motu gaviſus fuit; non aliter fieri potuit, quin tum temporis illibatam præ ſe tulerit valetudinem. Poſtquam vero, miſſo hoc vivendi genere mobiliori, elegit magis ſedentarium; neque tamen minus gulæ & adpetitui indulſit: nimiam ſibimet acquiſivit ſanguinis & humorum abundantiam, inprimis cum ſanguineum temperamentum, cujus notæ ſunt habitus corporis ſpongioſus, & anguſtia vaſorum, accedat. Magnam autem ſanguinis molem, junctis præſertim vita deſide, & largis epulis, ſuccorum vitalium impuritatem poſt ſe trahere, notiſſimum eſt. Namque illi juſtam quantitatis proportionem excedentes, debilitant partium ſolidarum, per quas vehuntur, tonum, & ad retardandam circulationem, efficaciſſimum conferunt momentum. Hinc in imi ventris præſertim viſceribus ſtagnantes, inepti fiunt legitimæ per organa colatoria depurationi: quare remanent varii generis ſordes, & univerſalem lymphæ pariunt corruptionem. Quæ omnia eo certius ac facilius fiunt, quo magis corporis debitæ, & antea conſuetæ exercitationes intermittantur; quippe quæ ad promovendas omnes excretiones deprehenduntur & utiliſſime & efficaciſſime.

Sic enata humorum dyſcraſia, accedente victu perverſo, majores omnino cepit vires. Uſus enim vir generoſus eſt multis vinis calidioribus Hungaricis, cibis ſalitis, acidis, fumoque induratis: unde generata ſalia ſcorbutica, concurrente diſpoſitione hæreditaria, arthriticis cauſſam præbuerunt doloribus. Intervenerunt animi diuturniores affectus, quibus expoſitus fuit. Hi vero illius ſunt indolis, ut robur partium ſolidarum, ac nervearum, maximeque digeſtionis negotium inſigniter deſtruant, & labefactent; hinc æquabilem humorum circuitum remorentur, omnes ſalutares excretiones ſufflaminent, atque ſic ſcorbuticæ diatheſi novum præbeant pabulum. Et denique, uti innotuit mihi, locus, in quo degit ægrotans, non parum adjumenti malo dedit. Ille enim multis ſtagnis, paludibuſque refertus, & hinc aer, udis, impuris ac putredinoſis exhalationibus plenus eſt: unde partes ſolidæ magis relaxantur, tranſpiratio impeditur, & impuri humores accumulantur.

Quemadmodum vero hæ recenſitæ cauſſæ, generando ſanguinis ac lymphæ impuritatem, eminus ad ulceroſam pedis affectionem contribuerunt; ita, ſi ſpe-

ſpectemus hujus proximiorem cauſſam, hæc meo arbitrio in minus convenienti aquarum mineralium uſu quærenda eſt. Quam enim amplum eſt emolumentum, quod in depuranda humorum maſſa illę aquę prudenti ratione adhibitæ exſerere ſolent: tantum eædē a ſenibus, aut per varias ęgritudines nimium debilitatis, abſq; corpore rite pręparato, aut decenti vitę regimine potę, damnum inferre deprehenduntur. Neque ideo pauca mihi innotuerunt exempla, quod ætate provectiores ſcorbuticis, & arthriticis, aquis mineralibus, maximeq; acidulis utentes, accedente gravi mœrore, brevi poſt illam potationem, in ſphaceloſas artuum externorum ulcerationes inciderunt. Dum enim multo aquarum potu, ſpirituoſæ humorum partes magis diluuntur, atque diſſipantur; hi evadunt ſpiſſiores, & in extremis partibus difficilius circulantur; hinc in iiſdem ſtagnant, dimittuntque ſeroſam portionem, quæ deficiente in ſenibus calore nativo, tumores progenerant, in ſphacelum abeuntes.

Eadem in noſtro ægrotante contigiſſe, vero eſt ſimillimum; quoniam ille acidulas & corpore minus recte præparato, & eo tempore potavit, quo ad corruptiones ſphaceloſas aliqualem jam ſenſit proclivitatem. Eo facilius quoque hoc malo corripi potuit, quo magis ab antecedentibus morbis, crebra arthritide, catharris, imbecillitate ventriculi, flatulentiis, vertigine, capitis doloribus, & ulcere pedis per ſeptem menſes tolerato, debilitatum præ ſe tulit corpus. Quum itaque ex his internis cauſſis in pede, tanquam loco, qui magis ex nervoſis ac membranaceis, quam muſculoſis conſtruitur partibus, ſubortus fuit ſphacelus: non mirum quoque eſt, quod tam ſubito, abſque prævia inflammatione acceſſerit. Sic enim id vitii genus, ab interna cauſſa natum generari, confirmant medicorum obſervationes: ex quibus REMB. DODONÆUM. *obſ. XXX. pag.*68. EUGALENUM *de ſcorbut. pag.* 124. & BARBETTE *in chirurg.* allegaſſe ſufficiat. Idem quoque malum ſine doloribus invadere, teſtantur FERNELIUS *Lib.*2. *de abd. rer. cauſſis cap.* 15. & HILDANUS *Lib. de gangræna & ſphacelo cap.*5. Febris eryſipelacea, & tumor glandularum inguinalium critico quodam motu, putredinoſæ iſti ſupervenerunt corruptioni; neque vero alium poſt ſe traxerunt effectum, quam ut corrupti humores ad affectam partem majori irruerint quantitate.

Quæ cum ita ſint; facile patet, tres potiſſimum hoc malum curaturo eſſe indicationes, ut nempe primum totam ſanguinis & humorum maſſam ab inhærentibus impuritatibus, depurare, deinceps chyli generoſi, hincque ſuccorum laudabilium generationem adjuvare, & denique corruptioni obicem ponere annitatur. Hiſce ſcopis ſequentem medicationem convenientiſſimam fore reor: In locum potus ordinarii adhibeat æger decoctum ex radice chinæ, ſarſaparillæ, ſcorzoneræ, ſemineq; fœniculi paratum; & eodem calidiori mane loco infuſi theiformis utatur. Mane ex quo 40. guttas ſpiritus mei bezoardici ſumat; ſub epulis 20. guttulas balſami mei vitæ, & veſperi pulverem bezoardicum capiat. Alvus, ſi obſtructa fuerit, miſſo purgantium uſu, clyſteribus emollientibus liquari; & extrinſecus affectum locum oleo caryophyllorum, cujus drachma una, in ſpiritus vini rectificatiſſimi uncia ſit ſoluta, inungi curet.

Relatio curationis.

POſtquam hoc conſilium acceperat vir generoſus; ipſe Halam venit, meæque ſe tradidit curationi. Gravem profecto, cum illum prima viſitarem vice, deprehendi valetudinem, tantumque virium collapſum, ut, dum alvum, quę obſtructa erat, infuſo clyſmate aperiendam curarem, mox animi deliquium paſſus fuerit. Ad hęc ciborum adpetentia penitus proſtrata; & ſomnus ferre nullus erant. Pes affectus magnum fovebat ulcus, a quarto digito per totam plantam extenſum, & circa malleolos tumor adparebat lividus: qui poſtridie nigredine obductus, fœdum ſpargebat odorem, & omni carebat ſenſatione. Jubebam

protinus peritum vocari chirurgum, &, ne ſideratio latius ſerperet, tumorem illum incidi. Facta inciſio, nullum plane dolorem inferebat; ac fœtor inde nares feriebat intolerabilis. Neque vero conſultus reputabam, omnem ſphacelatam carnem ſcalpello reſecare; ſed quę ſponte abſcedebat, blande removendam, & ulcus linteo carpto, quod oleo caryophyllorum in ſpiritu vini rectificatiſſimo ſoluto erat imbutum, adimplendum curabam.

His per aliquot dies, conjuncto internorum uſu, rite adplicatis, ſiſti videbatur corruptionis progreſſus; & læſi nervi, tendineſque multam nobis adhuc figebant crucem. Namque circa malleolos, in poſtica pedis parte, inter os & magnum illum, quem chordam Achillis vocant, tendinem ampla patebat cavitas, integram fere manum recipiens: ſiquidem non cutis tantum, ſed omnis caro muſculorum peronæi poſtici & antici putredine conſumta erat. Hinc primum occurrebat capacior nervus in eo loco ſitus, quem, cum ſervari nequiret, in ſuperiori & integra parte, non ſine quodam doloris ſenſu, reſecandum imperavi; inferior autem ipſius portio, quæ multis ramulis pedem ſubintrabat, perfectamque coalitionem admodum retardabat, forcipe evellebatur, abſque ullo dolore. Deinceps, quum ſinus ulceris a digito ad malleolos uſque protenderetur, & injectus plantæ liquor, juxta malleolos, eo in loco, cui muſculus pollicis flexor, & flexoris longi digitorum, & tibiæi poſtici tendines inſeruntur, rurſus efflueret; nova in plantam pedis fiebat inciſio, ut hac ratione ulcus eo facilius purgari poſſet. Tum quoque tendinum, qui muſculis peronæi antici, poſtici, ac extenſoris tertii digitorum internodii adhæreſcunt, & putredine jam affecti erant, ſuppuratio ac plenaria ſeparatio felici cum ſucceſſu adjuvabatur. Videbatur quidem corruptio ipſi oſſium ſubſtantię, maxime in calcaneo, & proceſſu oſſis peronæi imminere; ſed ab uſu dicti ſuperius liquoris, omnino arcebatur.

Sic fracta putredinis vi, purgatoque probe ulcere, permiſcui balſamicum, quem ſæpe nominavi, liquorem cum pauxillo balſami Peruviani, & quibuſdam extractis vulnerariis; tandemque ad inducendam cicatricem, ſarcotica ex myrrha, & ſuccino potiſſimum parata, adplicanda curavi. Succreſcens caro ſenſus erat expers; neque mirum, quoniam nervis carebat. Ceterum chirurgus, primo trimeſtri bis quotidie, ſequenti tempore ſemel tantum, ulcus deligabat: & ad muniendas vicinas a putredine partes, aquam arquebuſadæ, aut ſpiritum vini rectificatiſſimum camphoratum iis admovebat. Non minus cataplaſmata loco affecto impoſita, aqua calcis vivæ, cum vino, herbiſque vulnerariis decoctę humectabat; & omnem aeris acceſſum ſummo ſtudio arcebat. Atque tali ratione intra paucum tempus coaleſcebat vulnus, adeo, ut æger abſque ullo impedimento ambulare, & ſcalas aſcendere potuerit. Nihilo tamen ſecius ſuaſi, ut in affecto pede parvum, fonticuli inſtar ulcuſculum ſervaret apertum: ne ex co præcocius conſolidato nova pullularent incommoda.

CASUS CLXXVII.

De febre tertiana male curata, ſæpius recidiva, inque eryſipelas cum moleſtis ſymptomatibus tranſeunte.

SEreniſſimus quidam Princeps, annum ætatis ſexageſimum ſextum egreſſus, ſuperiori anno, adulta æſtate, inter acidularum Egranarum potationem, incidit in febrem tertianam, tum temporis epidemiam; quæ pulvere quodam ex reguli antimonii medicinalis, antimonii diaphoretici martialis ana ſcrupulo uno, ſalis abſynthii, centaurii minoris, ammoniaci depurati ana granis quatuor, extracti caſcarillæ granis ſex parato, & quovis vacuo die quater exhibito, profligata fuit. Sed elapſis novem diebus febris revertitur; quæ tamen ope electuarii, quod corticem chinæ, cum ſalibus ha-

habebat, iterum prompte debellata eſt. Jamque ſereniſſimus æger nihil timebat valetudini, quum ex improviſo, aliquot poſt diebus, ſiniſtram tibiam occuparet eryſipelas: non illud ſane recens malum, ſed vetus omnino, ac familiare, quod jam multoties hanc partem exercuit: ſiquidem ante annos octodecim ipſi juncta erant multa ſupra talum ulcuſcula, quæ fonticulus in tibia excitatus ad ſanitatem perduxerat.

Ceſſit quidem hæc cutanea inflammatio, intus datis diaphoreticis, & foris inſperſo pulvere contra eryſipelas ſpecifico, quod ad Mynſichtum auctorem refertur; ſed hyeme ſeneſcente tertiana recruduit, quam pariter vicit commemoratum ſuperius electuarium. Hæc depulſa ſacer ignis denuo eamdem partem urere cœpit, eoque extincto ter rediit febris, eodem ſemper ſopita auxilio; cujus abitu revocata eſt pedis inflammatio, concurrentibus deſuper variis ſymptomatibus, quorum potiora erant vertigo frequentior, præcordiorum anxietas, moleſtaque hypochondriorum inflatio.

Qui ſequutus eſt annus, is menſe ſeptembri poſtliminio quaſi reduxit febrilem impetum, acuto potius, quam intermittenti propiorem; quoniam non penitus intermittere, ſed quodammodo ſaltem remittere videbatur acceſſio; ſimulque adjunctum habebat ingens corporis incendium, una cum vomitu bilioſo, & quadam virium proſtratione. Deferbuit tamen & hic æſtus, ſumtis diaphoreticis, & conſueto electuario; ſed more ſuo tranſitum fecit in priſtinum pedis eryſipelas, quod etiamnum immoratur, & ſolemni ſymptomatum adparatu corpus excruciat. Hac igitur malorum viciſſitudine fatigatus ſereniſſimus Princeps, anxie anhelat auxilium, & cupidiſſime conſilium expetit, quibus præſidiis ad priſtinam redire queat valetudinem.

Epicriſis cum conſilio.

CONtumax & refractarium malum eſt, quo cum ſereniſſimus Princeps conflictatur, quod non omni vacat periculo, aut certe metum facit, ne ſi in vetuſtatem incidat, vim ac pertinaciam inducat inexpugnabilem. Nam longę ejuſmodi, atque in ſpatium protractæ paſſiones, quæ frequentius, & parvis intervallis cum febrili impetu, & exanthematica humorum deſpumatione repetunt, haud ambiguis notis declarant, morbi fomitem non fluctuare in ſuccis vitalibus, ſed altius defixum eſſe in partibus ſolidis, ibique tam firmiter inhæreſcere, ut non niſi ægerrime evelli, & exſtirpari queat. Accedit quod morbo toties, totieſque recurrente fractæ & attritæ vires mali impetum non amplius tam fortiter ſuſtinere, neque cauſſæ ejus obnixius repugnare, vel materiæ nocenti ad ſumma corporis exturbandæ ſufficere poſſint. Quamobrem non ſine ratione metuendum eſt, ne forſan vitioſa materia intus retenta, vel variis ex cauſſis retroverſa, in ipſius vitæ penetralia graſſetur, & maxime membranaceas partes puta nervoſas cerebri, ventriculi & inteſtinorum tunicas funeſta inflammatione accendat, quæ in provectiori ætate promptum ac paratum affert exitium.

Optandum vero eſſet, ut enarrata morbi hiſtoria pluribus expoſitis momentis ad pleniorem & uberiorem tam corporis affecti, quam cauſſæ morbificę notitiam nos deduceret; quo ſane efficeretur, ut altius poſſemus inſpicere morb. indolem, & accuratius de eo ferre judicium. Nam ſcire haud parum refert, qui vitæ cultus, quæ diætæ ratio in uſu fuerit afflicto Principi, quæ ſit virium conditio, quales eorum, quæ toto corpore exeunt, ſucceſſus; inprimis, quomodo alvus reſpondeat, an ſanguis ſtato & ſolemni tempore miſſus fuerit, & qualis ejus circuitus, an febre diſcuſſa, venę naturaliter ordinatæ ſint, quem colorem & habitum urina præ ſe ferat, & qui potiſſimum motus animum laceſſant. Inſuper cognoviſſe, ad rem pertinet, utrum vertigo, præcordiorum anxietates, & moleſta, quæ hypochondriis inhærent, ſymptomata, perpetuo & continenter adſtigant, an potius quieta ægro relinquant tempora, & ſaltem febre exæſtuante

te vel decumbente ad ſummum pedem eryſipelate, ægrum ſollicitent. Quarum rerum cognitione deſtituti ſatis habeamus, quæ in tradita morbi hiſtoria exponuntur, penſitare exactius, eaque ad formandum de hoc malo judicium, atque ad inveniendam medendi rationem traducere.

Multis abhinc annis laboravit sereniſſimus æger ulceribus in ſiniſtra tibia ſponte ſuborris, una cum eryſipelate eidem parti infeſto: quæ mala luculenter oſtendunt, ejus ſanguinem, & humores multis refertos eſſe impuritatibus, ſalino ſulphureis, quas impeditæ, quæ ex naturæ inſtituto fiunt, vacuationes intus in corpore accumularunt. Febris igitur ea anni tempeſtate, quæ fere per univerſam Germaniæ ambitum ſæviebat, accedens, & quidem eo ipſo temporis articulo, quo ſereniſſimus æger uſui acidularum vacavit, expediendo infarctus viſcerum, & occluſa emunctoria reſerando, plurimum omnino potuiſſet valere ad tollendam humorum pravitatem, inſtaurandamque valetudinem; ſed quoniam hæc ipſa ſiniſtro adſtringentium, & corticis chinæ uſu nimis mature fuit cohibita; hinc natura provido admodum conſilio non ſolum ſopitam febrem reſuſcitavit, ſed etiam ſalutari conatu nocentem humorem ad corporis extrema compulit. Quum autem aliquoties reverſa febris acceſſio ſimili ſemper adſtringentium auxilio ſuppreſſa fuerit; ſane non mirum eſt, quod moleſta quædam excitaverit ſymptomata, quæ etiamnum ſpem recipiendæ ſanitatis longius extrahunt.

Habent enim id omnia febribus pellendis peculiariter deſtinata, in quibus etiam corticem chinæ numeramus, ut impetuoſis illis, partium motricium ſolidarum commotionibus moram injiciant ſpaſmoſque compeſcendo, febriles paroxyſmos promte, & efficaciter ſuſpendant. Dum vero id agunt, minime pro ſanitate ſunt, neque illam præſtant integram, quia cauſſam morbi effectricem, & materiam, quæ in vitio eſt, non deſtruunt, neque eam foras e corpore amoliuntur. Adſtringente enim, quam habent facultate, tubulos viſcerum, jam per ſe male affectos, anguſtiores & ſtrictiores efficiunt, quorum coarctatio impedimento eſt, quo minus corruptus humor, a ſinceri ſanguinis commercio dimovendus, commodam exeundi viam inveniat. Quapropter niſi ante & poſt uſum corticis chinæ obſtructi viſcerum canales, quos humorum depurationi natura dicavit, denuo aperiantur, & ſaluberrimę quæ ex inferioribus partibus, & per extimum corpus fiunt, vacuationes per diluentia, ſalia abſterſiva, & mitiora laxantia reſtituantur, ac denique bilis & ſalivalis fermentativi laticis in volumine inteſtinorum ſecretio redintegretur: non poteſt profecto aliter fieri, quam ut materia, quæ febrem peperit, intus retenta, febrem ſubinde aliam ſuper aliam, eamque nonnunquam pejorem regeneret, vel magis metuenda ſymptomata in ſcenam producat. Atque hæc præmatura febris cohibitio in noſtro etiam caſu naturam eo induxit, ut materiam nocentem ſub ſpecie inflammationis eryſipelaceæ ad habitum corporis amandaret, qua quieſcente iterum exarſit febrile incendium.

Quæ igitur in tam perplexo, tamque difficili ſtatu ineunda ſit medendi ratio, & quæ potiſſimum remedia commodum locum obtineant; illud utique res eſſe videtur altioris indaginis. Quid nobis hac in re placeat, breviter ſtrictimque, candide tamen & luculenter exponemus. Judicare in facili eſt, minus hic quadrare emetica, purgantia, & quæ vehementiorem ſudorem movent, vel acri & ſtimulante elemento naturam ad perverſas commotiones irritant: ſed potius, quod in quibuslibet rebellibus & diuturnis paſſionibus obtinet, blanda & ſuſpenſa manu agendum eſt. At primo quidem nobis ſolemne eſt in ejuſmodi caſibus commendare thermas vel acidulas, & hoc loco maxime Scwalbacenſes, clauſo vaſe in ferventiſſimam aquam immiſſo calefactas; quarum uſus ita eſt inſtituendus, ut ſingulis diebus mane in lecto, vel extra eum, minimum quatuor libræ medicæ ſenſim paullatimque, & quidem per duas ſeptimanas, vel etiam ultra hauriantur.

Ante earum uſum alvus ducenda eſt miti laxante, quod habet mannam cum tamarindis, paſſulis, ſale Ebshamenſi, & magneſia, idque in media, vel etiam ceſſante cura repetere convenit. Ad juvandum digeſtionis negotium, quæ ſub aquarum mineralium potu paullulum labefactatur, ante vel poſt prandium ſumere cochlear unum, de elixirio noſtro balſamico, hunc in modum præparando: Recipe corticum aurantiorum recentium unciam unam, extracti gentianæ, centaurii minoris, cardui benedicti, ſalis tartari ana drachmas duas: hæc omnia in mortario probe contuſa invicem miſceantur, & inſtillentur olei de Cedro guttæ 20. poſtea diluantur affuſa vini Tokavienſis libra medica; fiat in balneo Mariæ digeſtio, & denique liquor placide decantetur. Inſuper monendum habeo, non reformidandum eſſe uſum aquarum mineralium tempore autumni vel hyemis: nam ſancte adfirmare poſſum, acidulas tepefactas, his ipſis anni temporibus a bene multis maximo cum fructu fuiſſe uſurpatas: cavendum modo eſt, ut ne frigidioris auræ afflatus tranſpirationem impediat.

Expedita hac cura id agere oportet, ut omnia corporis emunctoria ſerventur aperta, ut obſtructa reſerentur, ut liberior fiat excretionum ſucceſſus, & denique materia foras eliminanda ad exitum præparetur; quod iis, quæ ſequuntur remediis obtineri poterit: Quovis mane cum juſculo, potu Coffee, vel alio convenienti vehiculo ſumatur drachmæ dimidium de hoc ſale: Recipe nitri antimoniati, vel arcani duplicati, lapidum cancrorum, ſolutionis oculorum cancri, terræ foliatæ tartari, nitri depurati ana drachmam unam. M. F. pulvis. Quarta vel quinta poſt prandium hora, vel circa lecti introitum propinetur ad drachmam ſemis, vel ſcrupulos duos infra poſitus pulvis diaphoreticus: Recipe ceruſſæ antimonii, ſeu matris perlarum Crugneri, cornu cervi ſine igne, lapidum cancrorum, ſuccini præparati ana drachmam unam, cinnabaris nativæ vel antimonii bene præparatæ drachmam ſemis, croci ſolaris purpurei grana duodecim, olei cinamomi guttas tres. M. F. pulvis.

Potui ordinario hoc decoctum inſervire poterit: Recipe ſarſaparillæ electæ uncias tres, radicis chinæ unciam unam ſemis, ſeminis fœniculi, corticis ligni ſaſſafras ana drachmam unam cum dimidia. Conc. Cont. D. Harum ſpecierum uncia una coquatur in aquæ puræ quinque, vel ſex libris medicis in vaſe clauſo, ad tertiæ partis conſumtionem. Ex vinis maxime amplectendum eſt Burgundiacum, non ita recens, idque cum aqua Tennſteinenſi permixtum. Præterea ſervandæ ſunt leges diæteticæ, & cum cura inſtituendum vitæ regimen, non intermiſſa exercitatione corporis, quæ ad vincendos chronicos affectus multum confert adjumenti. Ceterum commendata remediorum genera per menſem, imo ultra continuare oportet: quæ utique tantum valent, ut materiam febrilem & eryſipelaceam corrigere, eamque a corpore amoliri, ac denique novos horum malorum inſultus averruncare poſſunt.

CASUS CLXXVII.

De febre tertiana male curata ſpaſmi hypochondriaci cauſſa.

Vir ſex & triginta annorum, anno elapſo tempore, febre tertiana corripiebatur; quæ cortice chinæ profligata, poſt decem dies recruduit. Sed eodem medicinæ genere denuo ſuppreſſa, rurſus rediit; & hac ratione quinquies mox reverſa, mox eodem remedio ſopita eſt. In ejus vero locum ſucceſſit dolor quidam circa coſtas ſpurias in dextro hypochondrio gravativus, & ab eo ad ſiniſtrum per intervalla protenſus. Qui licet quamplurimis antihypochondriacis, martialibus, & carminativis oppugnaretur remediis, conquieſcere tamen noluit, tantum abfuit, ut cordis palpitationes, ſpirandi difficultas, præcordiorum tenſivi cruciatus, alvi obſtructio, magnaque ad vomendum proclivitas

ſenſim accederent. Quamprimum ita exarſerit, mirum in modum exaſperantur hæc incommoda, & adhuc cum æſtu præternaturali, vertigine, torpore capitis, & oculorum, maxime dextri caligine, & obnubilatione, ac ſi maculæ illis obſervarentur, complicantur. Urina plerumque tenuis, abſque ſedimento meitur; & crebræ vigiliæ cruoriſque e dextra nare ſtillicidium quandoque vexant. Et hæ moleſtiæ etiamnum per vices infeſtant, & ſic habent. Suboritur a dextro hypochondrio dolor, moxque ad dorſum atque lumbos pergit, qui tum veluti inflati rigidique videntur. Junguntur extremorum refrigerationes, & multę imi ventris flatulentiæ, quę, excretis flatibus, una cum reliquis ſymptomatibus, miteſcunt, tumque lotium turbari incipit. Ceterum contuſorio pedum dolore afficitur; atque ſalivam percipit mucoſam, ſaporeque ſalſam.

Epicriſis.

Videntur nobis graviora illa, quibus æger exercetur, ſymptomata, haud aliunde ſuam traxiſſe originem, quam ab intempeſtiva febris cohibitione per adſtringentia, in quibus cortex chinæ principem fere locum obtinet. Quemadmodum enim ſpecifica, ut vocant, antifebrilia, quæ inter hic cortex maxime eminet, convenienti ordine ac tempore uſurpata, ſalutari effectu non ſunt deſtituta: ita ſi empirice, id eſt, nulla habita ratione ſubjecti, temporis, & cauſſæ febrilis exhibeantur, in maximam corpus perniciem præcipitare poſſunt, quotidiana id confirmante experientia. Nam quum ejuſmodi ſpecifica antifebrilia non niſi partium fibroſarum & nervearum conſtrictione ſuam operationem perficiant; facile liquet, nullum iis locum eſſe tribuendum, ubi febrili motu impuri humores nondum ſatis ſecreti, ac evacuati, nec vaſorum obſtrictiones reſeratæ ſunt, & quando corpus vehementia ſpaſmorum, qui omnes excretiones intercipiunt, adhuc adfligitur. Ita nimirum videmus circa tempus paroxyſmi minus convenire, imo nocentiſſima eſſe hæc remedia; quoniam tunc temporis totum nervorum & vaſorum ſyſtema ſpaſmo quaſi univerſali afficitur. Ex quo etiam adparet, hæc ipſa non præſcribenda eſſe, urina adhuc cruda; & ſine ſedimento prodeunte; & quando tranſpiratio die etiam vacuo nondum liberior, aut alvus liquidior evadit. Imo licet quoque hinc perſpicere, quantum damni inferant hæc remedia, ſi ante exhibeantur, quam ſordes primarum viarum expurgatæ fuerint, ſalibus potiſſimum aperitivis, aliiſque, quæ evacuationibus per alvum & tranſpirationem velificantur.

Hiſce autem præmiſſis, utiliſſimus ſane illorum uſus eſt, dum febriles iſtos inanes motus, nulla inſequente recidiva, nulliſque ſupervenientibus ſpaſticis ſymptomatibus, funditus, ac ex toto tollunt, & a moleſtis illius inſultibus, quorum diuturnitas & viribus, & nutritioni corporis valde adverſatur, homines egregie liberant. Quamobrem ſi in ullo morbo, certe in intermittentium curatione medici judicium & prudentia practica, quę anima curationis eſt, clariſſime manifeſtatur: ſiquidem hę febres convenienti modo facile ſanari, perverſa autem medicatione ad funeſtum converti poſſunt exitum.

Quod partem affectam præſenti in morbo attinet, eſt ea maxime inteſtinum colon, cujus tonus, robur, &, ut veteres loqui amabant, vis retentrix, imprudenti adſtringentium uſu valde deſtructa ſunt: unde vel ejus nimiæ a flatibus diſtentiones, vel vehementiores ſpaſticæ conſtrictiones fiunt; a quibus plura ſymptomata, nimirum inæqualis ſanguinis tranſitus, nimiæ humorum ad alias partes congeſtiones, moleſti dolores, ac denique ſuppreſſiones excretionum producuntur. Patitur enim in malo hypochondriaco hoc maxime inteſtinum, quia valde nervoſum, amplum, & ligamentis nerveo-tendinoſis cinctum eſt, utraq; hypochondriaca occupat, ac ſupra umbilicum infra ſtomachum fertur, hinc ejus læſiones ſæpius hepar, lienem vel ventricu-

culum affectum mentiuntur. Et quoniam hoc inteſtinum præ reliquis majoribus vaſis inſtructum eſt, ideo ejus tono ac motu periſtaltico deſtructo, vel periculoſę ibi fiunt ſanguinis ſtagnationes, vel perverſæ humorum ad alias partes translationes. Ad hoc igitur inteſtinum male affectum omnia referenda ſunt ſymptomata, quibus ægrotans noſter adfligitur, nimirum aſthma, palpitatio cordis, ſpaſmus præcordiorum, torpor capitis, oculorum hebetudo cum cataracta ſpuria, ſanguinis e nare dextra ſtillicidium, nimia vigilia, dolor lumborum gravativus, urina tenuis, & aquoſa, languor artuum, ac denique frequens ad vomitum inclinatio.

Totius igitur curationis cardo in eo vertitur, ut deſtructio toni ab imprudenti medicatione, & præpoſtero adſtringentium uſu, huic potiſſimum inteſtino inducta emendetur, ipſique pariter ac reliquis, priſtina vis, tonus ac motus reſtituantur: quo peracto cæterorum ſymptomatum impetus & vehementia ſponte concidet, & expirabit. Dedimus hoc effectum in præſenti ęgro ſequenti ratione:

1) Sub alvi duritie frequenter injiciendum curavimus decoctum ex floribus chamomillæ, ſummitatibus millefolii, baccis juniperi, ſemine aniſi & oleo amygdalarum dulcium, adjecto pauxillo ſalis communis & nitri, cum aqua ſimplici paratum, cujus vim ante injectionem 30 vel 40. guttis balſami noſtri vitę roboravimus. Nihil enim eſt præſtantius ad tonum inteſtinorum reparandum, bene præparato clyſtere, quoniam immediate partem affectam attingit, inq; eam vim & efficaciam ſuam exercere poteſt. Quemadmodum vero clyſteres fortiter purgantes ac ſtimulantes, vel ex meris emollientibus parati, ejuſmodi in caſibus parum utilitatis afferunt: ita eos, qui partes nerveas blande roborant, flatus diſcutiunt, & ſpaſmo rigentes fibras emolliunt, præſtantiſſimam his opem ferre deprehendimus.

2) Imperavimus pediluvium, ante lecti introitum quotidie uſurpandum, cujus uſus in omnibus affectibus ſpaſmodicis, & ſanguinis turbulentis motibus, atq; congeſtionibus vix ſatis laudari poteſt. Hæc tamen adhibenda eſt obſervatio, ut pedes in aquam non valde calidam, ſed tepidam, ſale communi, & herbis nervinis imprægnatam, ſatis profunde, & quidem per horę dimidium immittantur.

3) Interne commendavimus pilulas noſtras balſamicas, bis in ſeptimana circa noctem aſſumendas. Altero mane doſis ſalis noſtri aperitivi uſurpata fuit, cum ſubjuncto uſu alicujus infuſi, quod hiſce ſpeciebus conſtabat: Recipe ſummitatum millefolii, florum chamomillæ vulgaris ana pugillos ſex, aniſi ſtellati, corticum aurantiorum recenter exſiccatorum, corticis ligni ſaſſafras ana drachmas tres. M. D. F. ſpecies, ex quibus parata decoctio octo circiter patellis ſumatur, & inde lenis expectetur diaphoreſis.

4) Exhibitus eſt pulvis, una hora ante prandium uſurpandus: Recipe radicis pimpinellæ drachmam unam, radicis ari, ſalis abſynthii, lapidum cancrorum, corticum aurantiorum recenter exſiccatorum ana ſcrupulos duos, olei cinamomi, macis ana guttas ſex. M. F. pulvis, cui interdum, urgente pręcordiorum interno ardore, aliquot nitri grana adjiciantur. Loco hujus pulveris eſſentia corticum aurantiorum balſamica noſtrę pręparationis, mixta cũ liquore noſtro minerali anodyno ex ultimo hauſtu inter cibos ſumpta, ad juvandã digeſtionem, & blandam chyli ſpirituaſcentiam promovendam, egregie profuit.

5) Injuncta ęgrotanti fuit equitatio, vectio in curru, & accuratum in dięta regimen. Quibus remediis per duos integros menſes uſurpatis, æger pleniſſime convaluit. Ceterum notandum eſt, quod in ejuſmodi affectibus hypochondriorum ſpaſmodicis, a perverſa adſtringentium, & opiatorum exhibitione ſubortis, aliis præſidiis nihil juvãtibus, unice & velut ad ſacrã anchoram refugiendum ſit ad decentem internum thermarum Carolinarum, atque externum Tœplicenſium uſum, ſubjuncto per aliquod tempus exactiori vitæ regimine. His enim, teſte experientia, magna vis ineſt, deſtructum ventriculi & inteſtinorum tonum reparandi, viſcerum & emunctoriorum obſtructiones reſolvendi,

habebat, de quo conquereretur; at adpetitus minus ſibi conſtabat, & circa veſperam febrilis paroxyſmus anticipando revertebatur. Frigus per duas inhærebat horas, tum vomitus ter infeſtabat, & tandem tribus horis moleſtus erat æſtus, in largum deſinens ſudorem, & accedente inſuperabili excandeſcentia, purpuram ſcorbuticam relinquens. Inſiſtebam uſui dictorum remediorum, & cum timerem, ne ob animi pathemata, quibus etiam invita indulgebat, graviora ſupervenirent ſymptomata, accerſendum adhuc ſeniorem quendam Medicum curabam. Accedens ille uſurpatis a me præſidiis adplaudebat; quæ etiam, cum illuſtris ægra ſub leni madore bene haberet, continuabantur.

Nihilominus 3. Calend. Julii hora pomeridiana tertia redibat febrilis acceſſio, & poſt quatuor horas largo ſudore finita, noctem poſt ſe trahebat placidam. Die ſequenti cum meliori valetudine, accedebant crebra ſternutamenta, parcum ſanguinis e naribus ſtillicidium, & moleſta tuſſis. Hinc clyſterem ex floribus chamæmeli & ſacharo Thomæo adplicari jubebam, & ſoluta per illum alvo memoratæ mixturæ quindecim guttas ex juſculo propinabam; ſumtis epulis, lapidum cancrorum, ſucco citri ſaturatorum drachmam dimidiam, & poſthæc quavis tertia hora, pulvillum exhibebam, qui ſic habebat: Recipe lapidum cancrorum citratorum, concharum citratarum ana grana quinque, nitri depurati grana tria, arcani duplicati grana duo, reguli antimonii martialis granum dimidium. M. D. pro doſi. Adpetitus erat exiguus; & cum vino Moſellano plus, quam par fuit, uſa fuiſſet, accidit, ut verſus veſperam æſtu volatico, ardore ruboreque faciei, narium obſtructione, & rheumatiſmo dextri capitis lateris quaſi hemicranico, tuſſi ſtipato per ſex infeſtaretur horas, & inſequutam noctem ſomno minus tranquillo tranſigeret.

Ipſis Julii Calendis febris iterum invadebat, & præviis ingenti horrore, atque calore, illo per unam, hoc per duas horas durante, copioſo ſudore ſolvebatur; tumque permittebat, ut & cœna cum adpetitu, & ſomno placidiſſimo frui potuerit. Repetebantur pulveres, noviſſime nominati cum levamine. Sequenti, qui erat intercalaris, die crebræ vexabant ſternutationes, cum narium quadam hæmorrhagia, pulſu exiſtente æquali ac temperato. Subducto per clyſterem rurſus ventre, largis indulgebat epulis, & licet interdiu perquam ſana videretur, accedente tamen veſpera præter opinionem vultus manuſque expalleſcebant, mox ſequebatur ardor cum tuſſi, & ipſa illuſtris matrona humorum tenuem ſalſumque ex capite ad fauces deſtillare, naribus obſtructis, querula enunciabat. Ego metuens, ne die intermedio febris quædam catharralis jungeretur, ad corrigendam ſcorbuticam humorum diatheſin, conſenſu dicti ſenioris Medici, bis exhibebam pulverem, ex matris perlarum, lapidum cancrorum citratorum, ana granis octo, antimonii diaphoretici granis quatuor, & reguli antimonii Medicinalis grano uno compoſitum.

Tranſacta ſub quietiori ſomno nocte, 5. Nonar. Julii circa undecimam meridianam horam febris impetebat magno horrore; quem vomitus materiæ mucoſæ ac bilioſæ tenaciſſimæ ter repetitus, excipiebat; tum ſequebatur æſtus vehementior, atque hunc ſolvebat ſudor, accedente iracundia primum interruptus, & novo vomendi conatu turbatus, mox vero iterum largo ſuccedens flumine. Præter dictos pulveres, finito paroxyſmo, catharralem defluxionem præcavere tentabam, dato pulvere, qui ex lapidum cancrorum citratorum drachma una cum dimidia, coralliorum rubrorum præparatorum ſcrupulo uno, antimonii diaphoretici ex regulo parati ſcrupulo dimidio, reguli antimonii medicinalis granis tribus erat concinnatus, & in ſex partes diviſus. Somnus minus tranquillus ſequebatur, & 4. Nonarum, poſt ſalſas ex capite in fauces deſtillationes, hora pomeridiana tertia ſubito expalleſcebat, tum frigore percellebatur, mox æſtu urebatur, tandemque ſudore ferme diffluebat: adeo, ut ſuppoſitam hactenus ca-

catharrhalem febrim, in quotidianam degeneraſſe adpareret.

Quæ cum ita ſint, quatuor potiſſimum reſultant momenta, quorum diſcuſſionem abs Te, Vir Illuſtris, enixe rogo. Prima enim quæſtio eſt, quibuſnam tutis evacuantibus ſaburram ex primis viis eliminare jam liceat? Sal enim Ebshamenſis, ſalia, quibus humores ſcatent, ſcorbutica adaugere, radix Ipecacuanhæ in tam tenero ſubjecto, juſto vehementior, pilulæ vero Becherianæ minus ſufficientes eſſe videntur. Quamobrem doceri cupio, anne conſultius ſit, vomitum, qui ſub acceſſionum initio ſponte ſuboritur, hauſto largius tepidiori infuſo promovere? Deinceps ſcire aveo, quibuſnam remediis ipſa febris oppugnari queat; & num denique hactenus uſurpata remedia, cumprimis ad abortum præcavendum inſtituta venæſectio, legibus artis reſponderint?

CONSULTATIO.

Illuſtris perſona, cujus adverſa valetudo mecum per litteras communicata eſt, non modo ex febre intermittente tertiana, eaque omnino duplici, verum etiam impuritate ſanguinis, atque feri ſcorbutica, acri & purpuracea male habere videtur. Huic enim ſuccorum acrimoniæ, nervoſis potiſſimum inhærenti partibus, in acceptis ferenda ſunt multa ſymptomata, maximeque tenſivi & preſſorii in pectore dolores, defluxio rheumatica dextrum capitis latus obſidens, crebra ſternutamenta, tuſſis, ardor narium, & copioſa ſudatio. Quamobrem ea medicamina, quæ alias febres intermittentes egregie ſolantur, veluti ſunt ſalia abſtergentia, laxantia, vomitoria, eſſentiæ amaræ, & alexipharmacæ, cum ſpiritu vini paratæ, cortex chinæ, aliaque, in præſenti cum malo purpuraceo complicata febre, minus ſalutarem pollicentur opem, imprimis cum illuſtris fœmina nimium ſenſibilis, & ad animi, ſanguiniſque fortiores commotiones valde prona exiſtat. In tali enim caſu recenſita remedia materiam acrem peccantem magis exæſtuant, & in vehementiorem motum agunt: unde graviora proficiſcuntur ſymptomata, & febres malum morem ac indolem acquirunt.

Quapropter omnino ad convenientiora reſpiciendum eſt, quæ inter febris æque ac purpuræ ſufficientem, ſed blandam ſordium viſcidarum & bilioſarum ex primis viis evacuationem indicant. Cuncta vero acria & purgantia & emetica, & quæ humorum ebullitionem concitant, cane pejus & angue vitare convenit; atque potius decocta ex manna, tamarindis, corticibus citri vel aurantiorum parata adhibere juvabit. Quod ſi vero hæc ob ventriculi imbecillitatem haud arriſerint; operæ pretium facient pilulæ balſamicæ, ad Stahlii, Becheri, vel meam mentem concinnatæ: quarum undecim vel quatuordecim veſperi deglutire, & brevi ante pulverem abſorbentem, cum aliquot nitri ac tartari vitriolati granis remixtum aſſumere expediet. Ejuſmodi enim pilulas in purpuraceis affectibus vim evacuantem ſufficienter præſtare, docet experientia; & licet etiam haud ſatis reſpondeant votis, ſumta tamen altero mane ex infuſo theiformi mannæ uncia, utique ſufficient, biſque ſingula hebdomade tutiſſime poterunt uſurpari. Neque enim, ut ad alteram quæſtionem reſpondeam, opus erit, vomitum, ſub paroxyſmo febrili ſponte ſubortum, potu calidiori herbæ Theebois, copioſius hauſto, magis promovere: cum potius ſordes, in primis regionibus ſtabulantes, per alvum eliminare conveniat. Et ſi verum fatear, ad nauſeam vomitumque provocandum pura aqua fontana, eaque tepidior magis opportuna mihi videtur, quam quidem infuſa calidiora theiformia: quippe quæ metum omnino faciunt, ne, ſi bilioſa ſalſaque ventriculum obſederit ſaburra, agiliores ac ſubtiliores impuritatum particulæ, majori quantitate in ſanguineam inde rapiantur maſſam.

Sufficient itaque vacuandi fine, brevi ante commendata præſidia; & deinde, juxta tertiæ quæſtionis tenorem, conjungenda ſunt ea, quæ tranſpirationem at-

atque ſordium ſubtiliorum per cutis poros promovere poſſunt excretionem. Hoc nomine inſignem laudem merentur pulveres bezoardici fixiores, leniter nitroſi, ac cinnabarini, qui cum aquis diapnoicis, & ſyrupo acetoſitatis citri in potionum redigi queunt formam. Nec levem efficaciam præſtabit infuſum florum chamomillæ, cum ſemine fœniculi mane loco potus Thebois ſorbillandum; cujus præſtans, & utique ſpecifica virtus non modo in purpuraceis, ſed & febrilibus morbis deprehenditur. Non minus præclaro cum fructu adhibebitur ſpiritus nitri dulcis, aut quod ſatius eſt, liquor anodynus mineralis, qui ad quadraginta guttas per intervalla eſt capiendus. Ceterum diætæ recta potiſſimum habenda eſt ratio, & in primis omnis cerevisia pariter ac vinum ſummo fugiendum ſtudio: quippe qui potus in purpuraceis adfectionibus plane ſunt inconvenientes. Eminent præ iis decocta temperata, quale hoc in caſu raſura cornu cervi, radice ſcorzoneræ, ſuccoque citri parari poteſt. Neque minori induſtria vitare convenit cibos crudiores, coctuque difficiliores, piſces, lacticinia, poma, ova, omneque placentarum genus; a quibus præſertim verſus imminentes paroxyſmos abſtinere juvabit. Denique non habeo, quæ circa uſurpata hactenus remedia, atque venæſectionem moneam; niſi quod illa ad penitus eradicandum malum minus fuiſſe ſufficientia arbitrer. Verum haud exiguam foveo ſpem, quin commendatæ jam medicinæ, ſi rite adhibeantur, operæ facturæ ſint pretium.

CASUS CLXXX.

De febre quartana in gravida.

CUM JUDICIO DE VENÆSECTIONIS ET CORTICIS CHINÆ USU.

Foemina generoſa triginta annorum, vitæ motus experti dedita, potuque parciori ſemper contenta, tempore matrimonii, quo admodum felici per decem jam perſungitur annos quatuor infantes, adhuc vivos peperit incolumeſque. Et licet a teneris illibatam præ ſe tulerit ſanitatem; tria tamen jam excurrerunt ſemeſtria, ex quo male cœpit habere. Namque hoc tempore gravativum ardentemque in ventriculi regione dolorem, æſtumque volaticum, & delaſſantem, maxime ſumtis perſenſit epulis. Non raro tantis præcordiorum anxietatibus correpta eſt, ut animus defecerit; quæ autem, inſequuto vomitu, remiſerunt. Preſſorius quoque dolor circa cordis ſcrobiculum nonnunquam ſævriit, & abhinc ad dorſum excurrit. Et in tali rerum ſtatu gravida facta, prioribus menſibus crebros toleravit vomitus; tertio autem, ex animi adfectibus, corporiſque refrigeratione, prævio ingenti frigore, in calorem incidit præternaturalem. Idem paroxiſmus aucto rigore circa quartum diem revertebatur; & abhinc vera fiebat quartana, quæ jam tres complevit menſes, & adhuc adfligit. Frigus quo cum incipit acceſſio, per duas ad minimum inhæret horas, æſtus per ſex vel ſeptem, tum excipit ſudor. Ipſe paroxyſmus magnis præcordiorum anxietatibus ſtipatur; atque tunc aſſumta quævis vomitu rejiciuntur. Diebus a febre vacuis, in conclavi obambulare valet, viribus tamen, ac adpetitu defecta; & urina nunquam caret ſedimento. Sumſit varii generis medicamina, laxantia, eſſentias amaras, antifebriles, atque ſalia; ſed febris, licet ſemel, biſve ſileret, mox tamen recruduit & perdurat adhuc contumaciſſima. Quæ cum metu abortus terreat; tuum, Vir excellentiſſime, pro ea debellanda petimus conſilium, & num conſultum ſit venam in pede ſecare, doceri cupimus.

RESPONSUM MEDICINALE.

Quæ mihi perſcripta ſunt de febre quartana, Matronam generoſam gravidam per tres jam adfligente menſes; ſedulo mecum perpendi, atque vo-

ab illa in noſtra ægrotante adminiſtranda nos deterrere queat.

His autem præmiſſis, eo dirigenda eſt omnis intentio, ut moleſtam febrem percuremus, atque ſic abortus metum diſcutiamus. Quamobrem hortor primum, ut cuncta calidiora, ſanguinemque exæſtuantia medicamina, & præſertim eſſentiæ, cum ſpirituoſo paratæ menſtruo, ſedulo fugiantur, quoniam anxietates, inquietudinem & æſtum febrilem magis exacerbant; ſed potius eo reſpiciatur, ut ſpaſmodicæ ventriculi diſtentiones, quas adhuc præſentes crebri teſtantur vomitus, decenter leniantur, atque conſopiantur. Et hoc fine, experientia doctus, commendo liquorem meum anodyno-mineralem, cujus ſex partes, cum una balſami mei vitæ, ſine ambra moſchoque parati commiſcere decet. Hoc remedii genus mane pariter, ac veſperi, nec non tribus ante febris invaſionem horis exhibere; tumque protinus infuſum theiforme, ex floribus chamemæli, ſummitatibus millefolii, ſemineque fœniculi confectum, intra lectum ſorbere, & blandam inde diaphoreſin expectare juvabit. Idem balſamum, paullo tepefactum; chartæque bibulæ infuſum, epigaſtricæ regioni adplicandum, impoſitis deſuper linteis calidis, maximopere ſuadeo. Nec præterea quicquam commendo, expectaturus, quid hæc remedia tulerint adjumenti.

Relatio.

TUſa quoque ex meo præſcripto, tempore a febre vacuo, in pede eſt vena, eo effectu, ut febriles acceſſiones ſtatim conquieverint; & uſurpato ſubinde liquore anodyno, per quatuor vices, cum egregio adflictæ levamine, ceſſaverint. Verum enimvero, cum ſuperatum omnem recidivæ metum arbitrata, itinere quodam ſub gelidiſſimo cœlo perfuncta, cibiſque minus ſalubribus uſa eſſet: rediit malum, utut priori mitius. Ego iterum conſultus, veſperi novem balſamicarum, quæ meæ ſunt compoſitionis, pilularum, mane ſalis aperitivi drachmam, ut ſumeret, imperavi. His per aliquod tempus adhibitis, electuarium ordinavi, ter quotidie capiendum, quod corticem chinæ, pulverem florum chamomillæ, atque Roob Sambuci habebat; & hoc per ſex uſurpatum dies penitus fugavit febrem. Qua profligata, iterum quavis veſpera novem dictarum pilularum, mane drachmam dimidiam ſalis aperitivi, & hora pomeridiana quinta octoginta guttas Elixirii mei viſceralis propinavi, eo effectu, ut prorſus ſileret febris, & generoſa mulier felici ſubinde fungeretur partu.

Non hoc loco erit alienum, commemorare, magnum eſſe Medicorum errorem, ſi corticem chinæ foro medico prorſus relegaturi, generatim eum pro veneno habent. Quamvis enim minime negaverim, quin improvidus ipſius uſus, magna ſæpius ſanitatis detrimenta, & noxiam ad morbos chronicos diſpoſitionem inferat; attamen non paucis quoque exemplis habeo comprobatum, quod recto iſtius corticis uſu nihil ad exſtirpandos, qui refractarii ſunt, febriles affectus, ſit efficacius. Ille enim, præmiſſis congruis & evacuantibus, & alterantibus, non ſolus, ſed cum antiſpaſmodicis & diaphoreticis mixtus, diebus a febre vacuis propinandus eſt; & conſopita ſic febre, remediis incidentibus, evacuantibus, ſtomachicis, & quæ corpus in debita conſervant tranſpiratione, per aliquod adhuc tempus inſiſtendum. Conſuevi igitur hunc corticem heroicis accenſere remediis; quibus provide adhibitis, feliciſſimus ſuccedit effectus, incongrue vero uſurpatis, accedit irreparabile damnum. Quamobrem in uſum vocaturum hoc medicinæ genus, non modo rationalem pathologiam, verum quoque therapiam, & medicaminum operandi modum probe callere oportet; & ſatius utique eſt, ut qui hac ſcientia inſtructus non eſt, cortici huic plane ſuperſedeat, ſoliſque temperantibus, diaphoreticis ac diluentibus pugnet, ac reliquum naturæ committat negotium.

CA-

CASUS CLXXXI.

De febre bilioſa intermittente.

QUum per menſem Majum Juniumque currentis anni menſem frigida, humida, & pluvioſa tempeſtas terris incumberet; accidit, ut ſequentibus Julio & Auguſto menſibus febres bilioſæ intermittentes tam ſimplices, quam cum continua complicatæ, nec non tertianæ duplices, admodum incertæ popularem ederent ſtragem. Ex reliquis vero, qui meæ ſe mandarunt curæ, ægrotantibus, erat mulier quædam generoſa, ſex ultra triginta annorum, temperamenti ſanguineo-cholerici, obeſa, ſuccorum plena, animique ſenſibilioris, & ad iracundiam proni. Hæc ſub finem menſis Julii circa veſperum ingenti rigore prehendebatur, quem per aliquot horas durantes, vehemens excipiebat æſtus. Et hæc acceſſio per primam ſeptimanam alternis invadebat diebus, deinceps anticipabat, atque tum intra nycthemeron bis incidebat. Paullo poſt magis continuæ ſpeciem referebat; ſiquidem uno die aſperior erat paroxyſmus, altero levior, neque calor præternaturalis cum paullo celeriori pulſu unquam remittebat. Ceterum hæc exhibebat ſymptomata: Per tres priores hebdomades moleſtæ vexabant vomitiones, die præſertim febrili, qua non tantum aſſumta quævis, ſed & ſaburram bilioſam viridem, mucoſamque rejiciebat, atque non raro vanis, laborioſiſque conatibus, cum alvi obſtructione adfligebatur. Quarta ſeptimana vomitibus jungebatur alvi fluxus, fæces reddens virideſcentes, & vix ægram in cubili conquieſcere permittens, & hunc ſequenti hebdomade tanta excipiebat obſtructio, ut ope pilularum balſamicarum reſerari debuerit. Præterea ipſi paroxyſmi tanta ſpirandi anguſtia erant ſtipati, ut ſuffocari videretur; jungebatur inſignis corporis languor, ac maxima inquietudo, ut vix in lecto potuerit contineri. Non minus vehementes & capitis & dorſi dolores multam figebant crucem; noctesque ſine ſomno, at bene multis ſudoribus moleſtæ tranſigebantur. Urina mingebatur parciſſima & rubicunda cum ſedimento. Pulſus, accedente paroxyſmo, ferebatur inæqualis, varius, celerior, & quandoque intermittens. Potus etiam ad extinguendam ſitim aſſumti vomitu ſtatim reddebantur; & conſtrictus quaſi videbatur ventriculus.

Vocatus Medicus nihil utique omiſerat, quod ejuſmodi febribus plerumque ſolet opponi; dederat enim ſalia digeſtiva, abſorbentibus, oculiſque cancrorum citratis nupta, nec non leniora vomitoria; ſed febris cum recenſitis ſymptomatibus contumax inhærebat. Putabant etiam, rem eſſe conclamatam, & me tandem in auxilium accerſebant. Ego perſcrutatus, affectum hunc febrilem ab excandeſcentia gravi ortum fuiſſe, eademque adhuc foveri, & magnam ſubeſſe generis nervoſi debilitatem; primam curandi intentionem ad compeſcendas & vomitiones & alvi fluxiones direxi: quum facile perviderem, hac excretionum vehementia perdurante, nec data remedia felici potiri effectu, nec generoſos ad ſanguinem deduci poſſe ſuccos, virium inſtauratores. Jam vero in quæſtionem veniebat, quænam medicamina ad ſiſtendum hunc ventriculi motum, nervoſumque genus roborandum, tuto poſſent adhiberi? Neque enim opiata, leniter adſtringentia, martialia, & calidiora ſtomachica, interne pariter ac externe uſurpata votis feciſſent ſatis; & multiplex potius experientia docet, ſedatas ope horum medicaminum vomitiones, inſignes cardialgicas poſt ſe trahere anxietates, quæ ſumtis vel cibo, vel potu, vel medicinis, mirum in modum invaleſcere, nec prius mitigari ſolent, quam rejectis denuo omnibus. Quamobrem, exploratis jam egregiis, quas in compeſcendis ſpaſmodicis affectionibus liquor meus anodyno mineralis poſſidet virtutibus, eundem in noſtro caſu adhibendum ſuaſi, ſi ejus uncia dimidia cum tribus olei caryophyllorum, & ſex olei cinamomi guttis fuerit remixta. Atque hoc remedium ad viginti guttas ſingulis

qua-

Digitized by Google

quatuor horis ex aqua ceraſorum nigrorum propinavi; & externe, finita acceſſione, balſamum vitæ, ambra moſchoque deſtitutum cum linteis ad ventriculi & abdominis regionem adplicari juſſi. Unde factum eſt, ut intra nycthemeron vomitus conquieſcerent, & ægra potus atque juſcula abſque incommodo retinere potuerit. Nihilo tamen minus ad confirmandam hanc excretionum vehementiorum quietem, dicta remedia, licet parcius, continuanda curavi; pro potu vero aquam ceraſorum nigrorum, & decocta ex raſura cornu cervi, radice ſcorzoneræ, ſucco citri, & aliquot olei de cedro guttis confecto ordinavi.

Sic ſedatis, quæ reliquis moleſtiora videbantur, ſymptomatibus, reſtabant adhuc calor præternaturalis, magna laſſitudo, pulſus inæqualis ac intermittens, continuæ vigiliæ, & præterea crebri horrores, cum ſubſequente æſtu incidebant, metumque injiciebant, ne febris viſcerum inflammatoria, tanquam anguis ſub herba lateret. Neque vero minus, multa perſpectum habebam experientia, febres ejuſmodi epidemicas, ac incertas, in ſubjectis omnino ſenſibilioribus, & ad irregulares nervoſi generis motiones proclivibus, gravia exhibere ſymptomata, quæ periculi quidem terrere videntur metu, re autem vera, non adeo infauſtum ominantur exitum, cumprimis, ſi convenientibus oppognentur medicinis. Quum itaque mea ſententia febres referri mereantur ad adfectus generis nervoſi, & febriles motus nihil ſint aliud, quam univerſales ſyſtematis vaſculoſi nervoſique ſpaſmi: conſultiſſimum fore putavi, nervinis ac roborantibus uti medicinis, quæ roborando membranaceas nervoſaſque partes, earundem nimiam ad motus ſpaſmodicos proclivitatem debellare valent. Quo quidem nomine in omnibus, quæ ægris quieta aliqua tempora, ac intermiſſiones præſtant febribus, exceptis continuis, & inflammatoriis, poſt purgatas primas officinas, & rite adjutas excretiones, hoc electuarium probatiſſimæ fidei, ac excellentiſſimæ virtutis deprehendi: Recipe roob ſambuci unciam unam cum dimidia, pulveris chinæ drachmas ſex, pulveris florum chamomillæ drachmas duas, extracti centaurii minoris drachmam unam, pulveris caryophyllorum ſcrupulos duos, julepi roſarum uncias duas. M. F. Electuarium, quod in quovis acceſſionum intervallo quater, pondere drachmæ unius, interpoſito nonnunquam pulveris digeſtivo-nitroſi uſu, exhiberi poteſt. Genus certe hoc remedii tantæ eſt efficaciæ, ut niſi inflammatorii, vel hectici quidpiam deliteſcat, per quatuor duntaxat dies uſurpatum, pleraque inſigniter ſopiat ſymptomata: æſtus enim remittere, pulſus æqualis fieri, appetitus cum viribus inſtaurari, urina copioſior, ac naturali ſimilis reddi, ac denique ipſi febriles paroxyſmi ſenſim conquieſcere obſervantur. Idcirco idem remedium in noſtra ægrotante uſurpavi, divinaque favente gratia obtinui, ut inde cuncta ſilerent incommoda, neque quidpiam moleſtiæ præter ventriculi inflationem, ſumtis potiſſimum epulis infeſtam, æſtum volaticum, laſſitudinem, ac ſudores nocturnos reſtaret.

Quas adfectiones, cum ex ventriculi debilitate, indeque pendente digeſtionis vitio ſuam traxiſſe originem, facile cognoſcerem; omni ſtudio in id fore incumbendum putavi, ut lenta febris præcaveretur. Quamobrem in more mihi eſt poſitum, ut ſopitis poſt nervinorum & roborantium uſum, febrilibus paroxyſmis, vim digeſtivam ventriculi reſtaurare, omneſque evacuationes promovere annitar. Hoc fine alternis veſperis pilulas meas balſamicas, alteroque mane vel drachmam ſalis Sedlicenſis, vel drachmam dimidiam ſalis mei aperitivi exhibere ſoleo; ut tali nimirum ratione cruditates ac impuritates humorum ab æſtu febrili relictæ, blande, tamen ſufficienter eliminentur. Et denique moderatam frequentemque corporis exercitationem, atque Elixirii mei viſceralis ante prandium uſum commendare ſuevi. Hæc igitur in noſtra etiam ægrotante, ſummo cum fructu, & perfecta febris ſublatione, adhibui.

CA-

CASUS CLXXXII.

De febre lenta ex male curata tertiana.

VIr viginti ſex annorum, ſanguineæ temperaturæ, crebris oculorum congeſtionibus atque rubore in pueritia, nec non multis doloribus capitis diſcruciatus, deinceps vero nimiis lucubrationibus, victuſque inordinato generi deditus, elapſa proxime æſtate, cum intermittentes febres popularem ederent ſtragem, & ipſe ſub cœlo fervidiſſimo inter caniculares dies, & perverſa diæta, variis perfungeretur itineribus, eundem incidit morbum. Per aliquot enim dies atroci capitis dolore, ciborum faſtidio, atque delaſſante corporis torpore adfectus, vero febrili prehendebatur paroxyſmo. Accitus quidam celebris Medicus, dato laxante pulvere, ut ſuæ valetudini nihil timeret, ſed in publicum prodiret, ægrum perſuadebat: unde hic febrili adhuc die, finita acceſſione, amicorum conſortium frequentabat, & inter vini pocula, tutus ibidem degebat. Domum reverſus, magnaque exardeſcens iracundia, protinus magno calore, capitiſque dolore corripiebatur; qui per noctem, ſequentemque totam diem continuatus, tertia in verum Intermittentis febris paroxyſmum, multis vomitionibus ſtipatum deſinebat. Abſente Medico priori, alter vocabatur; qui præter varia remediorum genera, quavis intercalari die vel purgantem, vel etiam emeticum propinabat pulverem, licet vir adflictus ſub ſingula vomitione ſponte vomeret, viribuſque defectus eſſet. Tranſactis ſeptem circuitibus, dabatur ipſi electuarium, cum cortice chinæ permixtum, quod larga quantitate ex vino Hiſpanico capiebat, eo effectu, ut febris conquieſceret. Verum non multo poſt, inſtitutis quibuſdam itineribus, recidebat; & oppugnata rurſus purgantibus, ſudoriferis, dictoque electuario, poſt quatuor paroxyſmos denuo remittebat. Incerta tamen erat valetudo, ſiquidem febrile incendium, nunquam a vomitibus vacuum, utut bis ope corticis Peruviani extingueretur, bis tamen urere rurſus cœpit; & demum caninam veluti adpetentiam comitem eſt ſortitum. Quamobrem ad priorem refugiebat Medicum, & ſumtis ex ejus præſcripto quibuſdam pulveribus, ac obſervata recta vivendi ratione, brevi tempore plane convaleſcere videbatur.

Interim cum ob diuturnam ægritudinem, ſanguinis miſſiones, quas antea quotannis bis terve celebrare ſueverat, per integrum neglectui habuiſſet annum; ſtillabat primum ex naribus cruor, deinceps autem, ceſſante eo profluvio, œdematoſa totius fere corporis intumeſcentia, ingenti capitis dolore, artuum, torpore, & ciborum faſtidio male habebatur. Credebat ſibi venæſectione conſultum iri, quam etiam pronuper, non obſtante medicorum diſſenſu, detractis octo unciis, inſtituendam curavit. Abhinc ad meliorem quidem ſanitatem inclinare videtur, & tumor œdematoſus evaneſcit; neque tamen ſecius ad hanc uſque diem crebris humorum ebullitionibus, capitis quadam temulentia & veluti oblivione nunquam non ſtipatis moleſtatur. Præterea ſæpius horror, cum æſtu ſubſequente incidit, maxime ab epulis: junguntur corporis languores, gravia ac terroris plena inſomnia, & inſolitæ præcordiorum ſub ſomno anxietates. Quibus malis preſſus, tuum, vir Illuſtris, expetit conſilium.

Epicriſis cum conſilio.

PRopoſita morbi enarratio aliquot præclaras obſervationes, iis potiſſimum, qui in artis operibus verſantur, apprime utiles, ac proficuas nobis ſuppeditat:

1) Satis aperte ac luculenter oſtendit, quam leve & anceps auxilium ferant evacuantia, eaque validiora, ut fere ſunt emetica & purgantia, in expugnandis intermittentibus, quæ populares habent circuitus, & quam parum impediant, quo minus febres hæ præcipiti, & feſti-

nato

nato adſtringentium uſu cohibitæ, iterum iterumque revertantur. Quod nemini mirum videri poteſt, qui harum febrium cauſſam non tam in noxia humorum quantitate, quam potius in prava illorum temperie & mixtura quærendam eſſe intelligit. Quemadmodum enim omnes morbi, qui populariter graſſantur, ita etiam hujus notæ febres ortum ac natales ſuos referunt ad perverſam aeris & tempeſtatum conſtitutionem, qua excretio ſordium, quæ per cutim diſſlari ſolent, mirifice perturbatur. Intercepta autem liberior harum ſordium evaporatio ſubtilem acrimoniam inducit humoribus, quam utique hiſce in febribus magis, quam nocentem copiam, accuſandam eſſe arbitramur. Unde in proclivi eſt judicare, ea remedia, quæ horum acrimoniam demulcent, ac temperant, quæ tonum cuti reſtituunt, ac denique cutaneam ſordium diſſlationem promovent, his in morbis plus ferre adjumenti, quam alia, quæ vi quadam & vehementia copiam humorum tam per os, quam per alvum evacuant.

2) Hac obſervatione evertitur vulgaris illa, multorumque conſenſu roborata opinio, chinam chinæ in curatione intermittentium valde utilem eſſe, planeque innoxiam, ſi remedia, ut vocant, univerſalia illi præmiſſa fuerint. Nullum enim ex his in præſenti caſu prætermiſſum eſt, nec tamen conſociata eorum virtus tantum valuit, ut iis præpedita eſſet toties repetita febris acceſſio. Nec vero hic diffiteri oportet, hujus generis remediis locum aliquem eſſe tribuendum; quando exuberans impurorum humorum copia evacuationem ſui imperat. Tunc ſane cum bonis ægri rebus inſtituitur affluentium impuritatum expurgatio, quoniam verendum eſt, ne intus retentæ ſordes, & inquinamenta humorum, longius trahant febrientes, omnemque adſtringentium uſum ſuſpectum reddant.

3) Commemorata medendi ratio planum ac teſtatum facit, quantæ in febribus calamitati ſint improvide, & parum opportune data emetica; quorum vis tantam ventriculo inducit debilitatem, ut ſub quolibet febris acceſſu ſe offerat vomitio, aut certe ingens ad eam proclivitas.

4) Inſigni eſt documento, febrium reditus pejoris eſſe indolis & majori ſymptomatum vehementia ſtipari, quam primas earum acceſſiones, unde etiam longe aliam medendi rationem, quam qua medicus in præſenti caſu uſus eſt, deſiderant, quæ ſi negligitur, facile febris ægrum repetit, novoque inſultu eum excruciat.

5) Perſpicimus inde, intermittentes maturius, quam earum cauſſa penitus evicta & ſuperata ſit, cohibitas, ſi non recidivas pariant, graviora tamen relinquere ſymptomata. Hinc enim cooriuntur lentus calor, totius corporis debilitas, artuum languor, & intumeſcentia, appetitus proſtratio, ſomni turbulentia, ſpaſmi & anxietates præcordiorum, quibus etiam in ſubjectis, quæ hæmorrhagiis adſueverunt, graves & acerbi dolores ſubinde ſolent aſſociari. Quod curationem harum febrium attinet; ea in præſenti ægro hunc in modum eſt inſtituenda. Primo diſpiciendum, ut abdominis viſcerum infarctus reſolvatur: deinde oportet viſcidam & bilioſam primæ regionis colluviem clementer educere, ac denique ventriculi, omniumque viſcerum tonum corroborare. Huic ſcopo ea, quæ ſequuntur, accommodata arbitramur:

1) Recipe terræ foliatæ tartari, arcani duplicati, nitri purificati, ſalis ammoniaci ana drachmam unam, lapidum cancrorum, drachmas duas, miſce, fiat pulvis, de quo drachma dimidia ſingulis diebus mane, & circa quintam pomeridianam cum ſufficiente vehiculo ſumenda eſt.

2) Recipe extracti cardui benedicti drachmas duas, ſuccini, myrrhæ electæ, extracti rhabarbari ana ſcrupulos duos, extracti agarici, florum ſalis ammoniaci martialium ana ſcrupulum unum, M. F. pilulæ ex ſcrupulo uno numero quindecim, quæ alternis diebus circa lecti introitum devorari debent.

3) Recipe herbæ veronicæ, meliſſæ, herbæ Thee ana manipulum unum, cor-

ticum aurantiorum recenter exſiccatorum drachmam unam & ſemis. M. F. ſpecies, irrorentur guttis quadraginta olei tartari per deliquium, & fiat infuſum omni mane cum aqua calida hauriendum.

4) Recipe Elixirii ſtomachici Michaelis, eſſentiæ gentianæ rubræ ana unciam ſemis, extracti corticis chinæ drachmam unam, olei ligni ſaſſafras, olei caryophyllorum ana guttas quatuor: quod medicamentum ſtomachicum inter cibos cum cereviſia uſurpari poteſt.

CASUS CLXXXIII.

De febre lenta cum cachexia ſuccedente malæ curationi febris intermittentis.

NOn infimæ dignitatis vir, quinquaginta, & quod excurrit annorum, temperamenti ſanguineo-phlegmatici, & habitioris corporis, nec non hæmorrhoidum fluori obnoxius, æſtate noviſſime elapſa, in qua ob ſummum ſolis fervorem, & inſignem ſiccitatem, dyſenteriæ pariter, ac febres quotidianæ mali moris populariter graſſabantur, in copioſum incidit alvi profluvium. Brevi ante curam, quam avenaceam, vulgo *die Daber-Cur* vocant, adhibuerat, ſub qua & corpus inconſiderate frigori expoſuerat, & diætæ, quam nunquam rite obſervavit, erroribus indulſerat, ciboſque ſalitos, fumo induratos alioſque crudiores largius comederat, & potuum nimiam ingeſſerat quantitatem. Fluor hic alvinus per ſex circiter inhærebat dies, atque tum a Medico, ne forſan nimis debilitaretur æger, theriacalibus & conſtringentibus ſiſtebatur. Vix autem octo inde effluxerunt dies, cum febre quotidiana, tunc temporis epidemica, magiſque continua prehenderetur, quamvis enim veſpertino tempore ſebrilis invaderet acceſſio, & mane demum ſudore finiretur; pulſuum tamen frequentia, lotii perpetua rubedo, & viſum in eo nunquam non ſedimentum oſtendebant, virum ſpectatiſſimum ad apyrexiam haud redire. Conſultus denuo medicus, hunc affectum, nec evacuantibus, nec aperientibus præmiſſis, protinus chinato oppugnavit electuario; quod æger aliquot librarum pondere, abſque ullo levamine, majorique potius damno, devoravit. Neque enim cohiberi potuerunt acceſſiones, tantum aberat, ut, licet æſtus mitior eſſe, & horror evanuiſſe videretur, quemvis tamen paroxyſmum narium & extremorum perfrigeratio antecederet, pulſuſque ſemper debilior, celeriorque eſſet, cum ſumma virium jactura. Alvus inſuper ſub toto morbi decurſu contumaciter adſtricta erat, nec niſi laxante, vel clyſtere ſolicitata, reſpondebat; urina craſſa atque rubicunda, copioſum deponebat ſedimentum; ſitis vix notabilis obſervabatur, & ſomnus tantum non omnis eripiebatur. Ipſi quoque paroxyſmi permagnis anxietatibus cardialgicis ſtipati, alterniſque potiſſimum diebus acerbiores erant, & parciores ſudationes habebant pediſſequas.

Et hoc in rerum ſtatu, lecto nunquam non affixus, bene multos miſer tranſegerat menſes; tandemque meum flagitabat conſilium. Quum itaque percepiſſem, tantam corticis Peruviani molem aſſumtam fuiſſe: ordinabam pilulas balſamicas Hoffmanni, ejuſdem ſal aperitivum, pulveri bezoardico nuptum, infuſa theiformia, liquorem anodyno-mineralem, cum Elixirio viſcerali maritatum, & eſſentias amaras, arcano tartari remixtas. Inde redibat quidem cum viribus, ciborum aliqualis adpetentia; at inſiſtebat calor gliſcens, urina manebat turbida, & miſſis laxantibus, ſalibus aperitivis, aut clyſteribus, alvus clauſa, ac abdomen flatibus diſtentum moleſtabat. Quamobrem ad ſuperandam febris contumaciam ſale ammoniaco depurato tamquam efficaciori aperiente, & a Muyſio, celebri medicorum inſigniter commendato uti, illudque pondere dimidiæ drachmæ bis quotidie propinare cœpi. Neque tamen minus calor ille lentus, cum pulſuum frequentia ac debilitate rebellis inhærebat, licet acceſſionum vis paullulum fracta videretur.

His ergo remediis per ſex hebdomades in-

incaſſum adhibitis, tentavi virtutem pulverum, ex cortice chinæ, caſcarillæ, nitro, arcano duplicato, & oleo caryophyllorum confectorum, eoſque ter quotidie per quatuor ſucceſſive dedi dies. Hinc urina minus rubicunda, & parciori ſedimento prædita adparebat, nec ulla ferme paroxyſmorum remanebant veſtigia. Verum circa horum tempus, arteriæ movebantur juſto celerius; præcordiales anguſtiæ invaleſcebant, & accedebat tenſivus dolor, ac quædam quaſi rigiditas tibiarum, crurumque, ut nec ſtare, nec rite ambulare potuerit. Miſſis igitur iſtis pulveribus, uſurpavi liquorem bezoardicum anodyno nuptum, ſub epulis eſſentiam gentianæ dedi, & mane fotum vaporoſum ex herbis appropriatis, abdomini admittendum curavi. Sed nec his ambulandi potentia, nec reliqua valetudo reſtitui potuit: uſtus interno potius calore, adpetituque plane defectus, ſenſim contabuit & vultus expalleſcere cœpit. Urina ſatis copioſa, cum ſedimento mingebatur, & cum aliquando, melius habere viſus, in conclavi obambulare moliretur, ob nimiam pedum imbecillitatem in terram lapſus, tantoque ſimul terrore perculſus eſt, ut abhinc pedibus inniti prorſus nequiverit, nec ſemet erigere potuerit.

His per ſex menſes preſſus incommodis, incepit denuo cruorem, cujus excretio hactenus ſiluerat, per hæmorrhoides effundere; ac ſubinde inſignem ſalivæ, atque tantam ex ore rejicere quantitatem, ut præ nimia fluxione ſomnus oculis eriperetur. Cruentum ex ano profluvium crebrius infeſtavit, omneſque penitus proſtravit vires: & ſi vel vini, vel potus ſpirituoſi quidpiam aſſumeret, vel etiam ad roborandam partium inferiorum infirmitatem, dorſum unguento martiato, oleis nervinis remixto inungendum curaret, protinus copioſiorem cruoris ſenſit effluxum. Neque vero ullam circa hypochondria, aut in abdomine duritiem, vel tenſionem adnotare licuit præternaturalem; &, quod notatu dignum erat, cibos crudos craſſoſque, quibus adſueverat, cum adpetitu concoquere, & ſine ulla moleſtia concoquere potuit; licet molliorum, maxime carnium ſummo urgeretur faſtidio. Interim ſalivæ fluxus, lentuſque calor cum virium debilitate aſſidue perſeverabant, eo magis, cum ob hæmorrhoidalem fluxum per aliquod tempus ab omnibus & Medicis, & medicaminibus abſtineret. Tandem ad hunc compeſcendum uſus eſt tinctura martis Ludovici, cum eſſentia amara, & aliquot balſami vitæ guttis maritata: unde & cruenta, & ſalivalis excretio conquieverunt.

Verum paullo poſt continuis agitari vigiliis, mentis uſu deſtitui, raptibuſque furibundis vexari cœpit. Quare omiſſo dicto remedii genere, clyſteres ano infundebantur. Hinc in altum ſoporem, per viginti horas durantem, incidit; a quo expergefactus, rationis integritatem ſimul & ſemel recuperavit: inſuper hæmorrhoidalis, utut parcior, rediit excretio, cum reliquis ſymptomatibus. Horum itaque medelam anxius cupit, & præſertim ſcire geſtit, num uſus thermarum Carolinarum, aut acidularum Wiſbadenſium ipſi ſit profuturus.

CONSULTATIO.

Affectus præter naturam, quocum vir ſpectatiſſimus per tria conflictatur ſemeſtria, meo arbitrio non alius eſt, quam cachecticus, cum lenta febre junctus, ex viſcerum abdominis, maxime lienis atque hepatis oppletione ac obſtructione ſuam trahens originem. Cujus ergo cauſſa, quum magis in ipſa viſcerum ſubſtantia, quam fluidis partibus ſit radicata: omnes perit admiratio, quod nullis hactenus remediis obſecundaverit, ſed eo uſque inhæreſcat. Generatim enim eſt ſciendum, omnes morbos ex viſcerum labe, eorumque vel obſtructione, vel nimia relaxatione propullulantes, maxime diuturnos eſſe, neque parum & medentis & ægroti patientiam exercere ſuevisſe. Et ſi altiores jam radices egerit malum, ſpes perfectæ curationis certe eſt in anguſto; nec quicquam Medico ſupereſt, quam ut recta vivendi ratione, &

convenientibus medicinis vitam adhuc protrahere annitatur. Quæ practica atque prognoſtica regula in omnibus hypochondriacis, cachecticis & ſcorbuticis affectibus, iiſque inveteratis memori tenenda eſt mente.

Jam vero non pauca ſunt momenta, quæ teſtatum faciunt, præſentem, cujus cauſſa conſultus ſum, morbum altas in imi ventris viſceribus egiſſe radices. Hujus rei primum fluor hæmorrhoidalis, quibus a multis annis obnoxius fuit æger, præbet argumentum. Quum enim hoc profluvium, licet ſit criticum ac ſalutare, ſemper nimiam humorum molem, ac difficiliorem per abdominis vaſculoſas partes circuitum ſignificat: tanto magis, ſi ſymptomaticum, nimium, ac inordinatum fuerit, vitium viſcerum abdominis, vel nimis relaxatorum, vel obſtructorum, & hinc præpeditam per ea ſanguinis circulationem indicabit. Cumprimis hic fluxus fieri ſolet, ſi vaſcula ſanguifera, quæ hepar vel lienem tranſeunt, fuerint obſtructa: ſic enim humores majori copia ad vaſa meſaraica vel hæmorrhoidalia regurgitant, ea diſtendunt, & data leviſſima vel interna vel externa cauſſa, ex iis vi quadam erumpunt: unde conſtans docuit experientia, fluxus hæmorrhoidalis nimii cauſſam, vel in liene vel hepate obſtructo, tantum non ſemper reſidere.

Deinceps retardatum cruoris per abdomen in noſtro ægrotante curſum, teſtatur nimius ſalivæ fluxus. Hoc enim incommodum a diuturniori ſanguinis in vaſis majoribus, vel viſceribus ſanguineis ſtagnatione ſuos mutuatur natales. Nam ſub ea mora fluxilior ac ſeroſa ſanguinis portio a reliqua craſſiori ſecedit, & vel in lymphatica vaſa atque tubuloſam poroſamque corporis ſubſtantiam effunditur; vel ad vaſa lymphatica excretoria, qualia ſunt ſalivales ductus, majori copia rapitur. Priori in caſu tumores oriuntur œdematoſi; poſteriori copioſior fit ſalivæ ſputatio, quæ licet ſit moleſta, eo tamen reſpectu, quo œdemata antevertit, ſalutaris, ac veluti critica dici meretur.

Et ſi corporis habitum, quo noſter pollet, ſpongioſum, flaccidum, vaſis copioſis, exilibus tamen refertum conſideremus; in eo ipſo diſpoſitionem ac miram aptitudinem ad concipiendam viſcerum labem deprehendemus. Quum enim in ejuſmodi corporibus curſus humorum per exiliora vaſcula ſit difficilior, & nimia eorundem moles partium ſolidarum, atque motricium robur mirifice debilitat: facile patet ratio, cur ea ad ſanguinis excretiones, morbos chronicos, & præſertim œdematoſos præ aliis inclinent. Accedit in noſtro ægrotante perverſa vivendi, cui indulſit, ratio: dum enim cibis multis, iiſque coctu difficilibus, crudis, ſalitis uſus fuit, & vitam ſine motu deſidem egit, non abundantiam ſolum, ſed etiam craſſitiem ac ſpiſſitudinem humorum ſibimet contraxit, quo illi ad progreſſum per minimos tubulos ineptiores, & ad inducendam obſtructionem magis idonei fuerunt redditi.

Et ſi verum fatear, perverſæ affectionum, quibus infeſtatus fuit, curationes inſigne ad viſcerum obſtructiones inducendas contulerunt momentum. Namque primum magnam meretur cenſuram, quod alvi fluxus, qui a ventriculi per potum avenaceum antea debilitati refrigeratione originem traxit, crudis adſtringentibus fuerit cohibitus. Neque etiam perverſa febris tractatio excuſari poteſt. Quemadmodum enim ejuſmodi febres generatim, maxime ſi convenientibus oppugnentur, vel potius ſecundentur medicinis, in reſerandis viſcerum infarctibus, atque reſolvendis humorum coagulis, mirificam, ſuffragante experientia, præſtare ſolent virtutem: ita cumprimis in noſtro caſu accedens ille febrilis motus, non alium quam ſalutarem habuit finem. Idcirco abſurdiſſimum utique fuit, illum abſque præmiſſis aperientibus, reſolventibus, diluentibus, & evacuantibus, dato protinus electuario chinato ſuppreſſiſſe. Quamvis enim illud electuarium ob corticem chinæ, cum corrigentibus & diaphoreticis maritatum, reliquis, quæ febribus opponi ſolent, ſpecificis præferri mere-

reatur, & convenienti tempore ac ordine uſurpatum præclaram ferre deprehendatur opem: attamen in hoc caſu, qui materiæ noxiæ præparationem ac evacuationem indicavit, non niſi magno potuit eſſe damno. Cumprimis ſcire licet, eas intermittentes febres, quæ corpora ſpongioſa, ſanguinis ſuccorumque plena, & fluori hæmorrhoidali obnoxia infeſtant, cautiſſime, & levi manu oppugnandas, nec niſi, evacuata omni materiæ febrilis colluvie, ad ſpecifica, & motus febriles cohibentia deſcendendum eſſe medicamina; quoniam ex his præpoſtere datis, cachectici & hydropici ſequi ſolent affectus. Et ſæpiſſime adnotare mihi licuit, quod poſt febres male feriatis artibus cohibitas, in fœminis menſtruorum, in viris hæmorrhoidum tantæ exceperint ſuppreſſiones, quæ per totum vitæ tempus reſerari nequiverint, & ob eam cauſſam perpetuis miſeros expoſuerunt ægritudinum calamitatibus.

Quæ cum ita ſint, nulla ratione mirandum eſt, quod adhibita hactenus efficaciſſima remedia, nullum tulerint levamen. Ubi enim viſcerum quædam præſto eſt labes, vel nulla, vel minimum ægerrima locum habet medicatio. Et dictæ quidem viſcerum obſtructioni fontica, quæ ægrotantem per tantum temporis tractum male habuerunt, ſymptomata debentur, qualia ſunt virium inſignis proſtratio, vultus livor, ac pallor, carnoſæ ſubſtantiæ conſumtio, mala ventriculi digeſtio, oris ſiccitas, lentus calor, & pulſus languidi celereſque. Adhæc, cum præſertim hepar obſtructum, & ideo ſanguinis difficilior per illud regreſſus, & inde producta in vaſis inteſtini coli ac hæmorrhoidalibus ſtagnatio, præſto videatur eſſe; facile adparet ratio, cur ægrotus noſter nimio jam hæmorrhoidum fluore laboret, eumque vel vino, vel etiam calidioribus medicinis ſumtis, vel linimento nervino lumbis adplicato, largiorem experiatur. Neque etiam obſcura eſt ratio, quare cohibitum per balſamicam & adſtringentem medicinam, hæmorrhoidalem pariter ac ſalivalem fluxum, mentis quædam exceperit abalienatio: dum enim retentus tali ratione cruor, & majori copia cumulatus, imi ventris vaſcula nimium diſtendendo, horum ſpaſmodicam induxit diſtentionem; compreſſis abdominis viſceribus, ſucci vitales majori copia ad caput compulſi, raptum illud produxerunt melancholicum; qui redeunte cruento fluxu, iterum exſpiravit.

Quibus ita diductis, reſtat jam, ut medendi huic malo proponamus rationem. At non caret hæc difficultatibus: ſiquidem amara, aperientia, carminativa, & ſtomachica remedia, quæ cachecticis vulgo opponi ſolent affectibus, partim hoc in caſu ad nauſeam uſque, nullo ſalutis effectu ſunt uſurpata; partim a nimio hæmorrhoidum profluvio prohibentur. Quamobrem, multiplici doctus experientia, hiſce in caſibus commendare ſoleo, ut ægri per aliquot hebdomades ab omni remediorum uſu abſtineant; & ſolis decoctis, quæ ex carne gallinarum, cum radice graminis, aſparagi, fœniculi, cichorei, petroſelini, & ſucco aurantiorum, atque pauciſſimo ſale & butyro parantur, crebro veſcantur. Horum mane pariter, ac pomeridianis horis menſura dimidia erit capienda; ita tamen, ut alternis inſimul diebus circa ſomni tempus drachma ſalis mei aperitivi dimidia aſſumatur. Præſtans ſane horum decoctorum virtus eſt, utpote quæ non modo impura illa ſalia, quæ ob præpeditam humorum in hepate ſecretionem, in maſſa ſanguinea generantur, involvunt ac obtundunt, verum etiam generoſis ſuccis materiem ſuppeditant, & excretiones per urinam promovent, longe feliciori effectu, quam qui a remediis calidioribus, & activioribus, quæ ſulphureis, amaris atque ſalinis ſcatent particulis, expectari poteſt. Hæc enim medicamina his in morbis omnino ſunt inutilia: nam dum activiores ac ſulphureæ, quas poſſident, particulæ, ob vaſa hepatis obſtructa, non rite ab humorum maſſa ſecerni poſſunt; augent omnino acrem ac ſul-

phuream eorundem acrimoniam, qualis in cachecticis atque ſcorbuticis ſemper peccat.

Præterea vero operæ erit pretium, ut ſpectatiſſimus æger exercitationi corporis, quantum fieri poteſt, ſub cœlo ſereno, ſive geſtatione in lectica inſtituendæ ſtudeat: acris enim mutatio, & conveniens corporis motus, omnem ſæpenumero remediorum in morbis chronicis efficaciam longiſſime ſuperat. Aliter ſe res habet, ſi de aquarum mineralium, vel thermæ fuerint, vel acidulę, uſu loquamur. Quamvis enim ad referandas viſcerum obſtructiones, hiſce aquis & externe & interne adhibitis non præſtantius reperiatur ſubſidium: attamen haud ignorari oportet, integrum has uſurpaturis ventriculi ac inteſtinorum, nec non reliquorum viſcerum robur eſſe debere, quo ſcilicet per corporis emunctoria commode progredi queant. Quapropter in ſubjectis, a morbi vehementia nimium debilitatis, impuro ſanguine præditis, & ad ejus excretiones pronis, ab hoc alias excellenti remedio plus damni producitur, quam emolumenti. Studendum igitur primum eſt, ut vires, atque vis digeſtiva noſtro reſtaurentur ægrotanti; tumque, ſi pulſus, calor ac tranſpiratio ſecundum naturam ſucceſſerint, acidulæ vel Amaſianæ vel Selteranæ tepefactæ, conjunctis ſtomachicis, atque ſalibus aperitivis, in uſum poterunt vocari. Opus autem judicio erit, ut hæc curatio viribus ac conſtitutioni ægrotantis accommodetur; quæ etiam determinabunt, an externis quoque uti liceat balneis.

Appendix.

NEque ſpem feſellit commendata medendi ratio; poſtquam enim laudatis juſculis rite fuit uſus vir ægrotans; ad meliorem inclinare viſus eſt valetudinem; & non modo muneribus præeſſe, verum etiam itineribus quibuſdam cum inſigni levamine fungi valuit.

CASUS CLXXXIV.

De febre lenta deſperata per lac aſininum curata.

MAtrona generoſiſſima, conſiſtentioris ætatis, tenerioris, ſtrictioris ac debilioris conſtitutionis, per aliquot jam annos cardialgiis hyſtericis, poſt epulas potiſſimum, ſumtis licet boni ſucci cibis, cum ructibus, nauſea, quin & vomitu, infeſtantibus, crebro ſoluit affligi: quibus plerumque enormes præcordiorum anxietates, inquietudines, calores volatici, ſudores gelidi, & capitis dolores fuerunt juncta. Hos quoque ſolos, cum gelida in vertice ſenſatione ſtipatos per aliquot ſæpe dies paſſa eſt: at cardialgicæ acceſſiones, ab epulis invadentes, poſt quaſdam horas inſequuta vomitione ſemper remiſerunt. Interim ſub hoc rerum ſtatu corpus ſenſim langueſcebat; ciborum adpetentia erat exigua, & vel paucis eduliorum ſumtis, ſtatim ſatiabilis. Adhæc alvi perpetua urgebat obſtructio; pulſus ferebatur naturalis, ſed paullo debilior, & ſub paroxyſmo celerior; & menſtrua debito ordine ac quantitate fluebant.

Ego judicavi, mulierem generoſiſſimam, præter connatam, & a teneriori corporis conſtitutione magis ſuſtentatam, generis nervoſi debilitatem, ob crebra, quibus perfuncta eſt puerperia, majorem viſcerum imi ventris, maxime ventriculi, inteſtinorum ac uteri, nec non vaſorum, nervorumque ad dictas partes tendentium ſibi contraxiſſe infirmitatem. Quum enim hanc ob cauſſam nec legitima ciborum concoctio, nec generoſi chyli generatio fieri potuit; humores etiam vitales ſordibus mucoſis, acribus, atque ſcorbuticis fuerunt referti. Hinc autem obſtructiones, in vaſculis minimis uteri, hepatis, vel etiam aliorum viſcerum ſubortas eſſe, vero videtur ſimillimum. Atque ſic ex copioſo, ventriculum & inteſtina obſidente muco, flatulentas derivarem moleſtias; ex ea-

earundem vero partium debilitate, & collecta in ſinu ventriculi acri acidaque ſaburra, cardialgiæ ac cephalalgiæ hyſtericæ repeterem originem.

Neque vero mirum eſt, quod generoſa mulier, per noviſſimum geſtationis tempus ab omni moleſtia vixerit immunis, omneſque cibos pariter ac potus impune potuerit aſſumere. Namque ſub graviditate obſtructa antea uteri vaſcula, extenduntur, reſerantur, atque liber ſanguinis per ea curſus reſtituitur: non minus nimia humorum copia reliquis viſceribus, antea præter naturam repletis detrahitur, & ad uteri ampliatam ſubſtantiam devolvitur; unde fit, ut remota cauſſa, effectus quoque ceſſet, & moleſta remittant hoc tempore ſymptomata. Hinc etiam plerumque fieri obſervamus, ut excluſo fœtu priora recrudeſcant incommoda. Namque poſt partum coarctantur iterum expanſa hucuſque uteri vaſa, eaque propter ſanguis copioſius in illis cumulatus, revehitur denuo ad alia imi ventris viſcera, & priſtinam ludere incipit ſcenam: quæ non raro moleſtior priori eſt, cum per puerperium major uteri & nervoſarum partium inducta fuit imbecillitas.

Et hæc eadem in noſtro contigerunt caſu. Poſtquam enim generoſa ægrotans, ſuperato feliciter partu, more ſolito per uterum cruorem copioſum, conſiſtentia acriorem, atque graveolentem, clariſſimum dyſcraſiæ humorum ſcorbuticæ teſtem, reddidit: finito hujus purgationis tempore, priſtinas calamitates, majori ferme ac antea, collapſu virium ſtipatus pati cœpit. Abhinc enim corpus mirum in modum contabuit, adpetitus ciborum penitus eſt dejectus, & ſi vel pauxillum aſſumſerit, protinus invadunt ſpaſmi cardialgici, hoſque per crebra intervalla atroces capitis comitantur dolores. Præterea febrilis nonnunquam, admodum tamen incerti, incidunt motus horripilatione, & inſequente æſtu conſpicui; quos a vitiata digeſtione, natales ſuos mutuari credo. Hos plerumque mictio urinæ pallidæ, magiſque virideſcentis & copioſæ, cum doloribus urethræ ac veſicæ antecedit. Noctu copioſis afflicta mulier fere diffluit ſudoribus, nec placido, nec reficiente fruitur ſomno, & interdiú præ nimio corporis languore extra lectum commorari nequit. Veſpertino potiſſimum tempore, major fit inquietudo, majorque laſſitudo; urina mingitur varia, mox citrina, mox pallida, moxque mucoſa; & noviſſime tuſſis ſicca, abſque ulla muci rejectione, cunctiſque pectoris doloribus deſtituta acceſſit. Non minus ab ultimo puerperio relicti ſunt dorſi dolores aſſidui, qui pungendo, lancinando, atque preſſorio ſenſu moleſti, ad inguina protenduntur; cum menſtruis ab eo tempore ſuppreſſis. Qui dolores meo quidem arbitrio, a ſanguinis ſub vehementioribus in partu laboribus facta in dorſo ac utero ſtagnatione, ſuam utique repetunt originem.

Contra has itaque moleſtias, varii, iique celeberrimi medicorum conſulti fuerunt; neque vero ulla ab illis commendata ſubſidia votis fecerunt ſatis. Commendaverant enim mixturas tonicas roborantes, ac carminativas, ex amaris extractis, corticibus aurantiorum, radice gentianæ rubræ, carduo benedicto, trifolio fibrino, centaurio minori, liquore terræ foliatæ tartari, eſſentia ligni aloes, alexipharmaca Ludovici, carminativa Wedelii, caſtorei, ſuccini, tinctura corallorum, ſpiritu bezoardico, liquore cornucervi ſuccinato, elixirio uterino Crollii, ſpiritu carminativo de tribus, eſſentia martis tartariſata Ludovici, eademque cum ſucco pomorum parata, nec non aliis uterinis, ſtomachicis, & antiſpaſmodicis parata remedia. Veſperi ordinarunt vel abſorbentes, digeſtivos, antiſpaſmodicos, & leniter carminativos pulveres, vel etiam pilulas tonicas, uterinas, & gummatoſas. Alvi obſtructioni liquore terræ foliatæ tartari, oleo amygdalarum dulcium, potiunculis laxativis, ſalibus digeſtivis, atque rhabarbarinis ſuccurrerunt; variis quoque topicis & cardialgiam, & cephalalgiam oppugnarunt, & venam denique noviſſimo vere in pede tundendam curarunt. Verum omnium irritus, aut ſaltem brevi-

viſſimus fuit effectus; niſi quod thermarum Carolinarum potus inſigne malo tulerit levamen.

Non minus etiam ſub noviſſimo puerperio, ad præcavendas puerperio ſolemnes adſectiones, variis uſa eſt medicaminibus. Interdiu nimirum mixturas reſolventes, quæ eſſentiam alexipharmacam Ludovici, ſuccini, caſtorei & mixturam ſimplicem habebant, aſſumſit & veſperi pulveres præcipitantes ex lapidibus cancrorum, cornu cervi ſine igne, antimonio diaphoretico, unicornu marino, matre perlarum, cinnabari, ſuccino, borrace, ſale abſynthii, caſtoreo, & zedoaria paratos adhibuit, cereviſiam cum floribus chamomillæ decoctam, tepidamque potavit; & ſæpius oleum amygdalarum dulcium ſorbillavit. Præterea ob accedentes febriles commotiones, cum dictis pulveribus, mixturam ex extractis cardui benedicti, centaurii minoris, gentianæ rubræ, & corticum aurantiorum, in liquore terræ foliatæ tartari ſolutis concinnatam uſurpavit; atque ſuccini illinendum curavit. Adhæc, ceſſante lochiorum fluore, infuſo laxante, quod ſimul amarum, & uterinum, cum aqua vinoque paratum erat, purgata, & balneis aquæ dulcis uſa eſt. Inde febriles quidem acceſſiones penitus conquieverunt: nihilo tamen ſecius ſomnus fuit turbulentus, copioſa ſudatione ſtipatus, ſitiſque horis vexabat antemeridianis. Et quum præter hæc, dicta jam ſuperius ratione, cuncta recruduerunt ſymptomata, atque menſtruorum ſubinde ſilet excretio: malam utique uteri conſtitutionem, a partu relictam ſuſpicatus, metui, ne hectica demum accedat.

Quamobrem pro potu ordinavi decoctum, ex raſura cornu cervi, eboris, viſco querno, radice chinæ, ſarſaparillæ, ſcorzoneræ, caryophyllatæ, & lapide pumicis cum aqua paratum; dedi pulverem antihecticum, qui lapides cancrorum ſaturatos, matrem perlarum, unicornu verum, antihecticum Poterii, ſal abſynthii, & cinnabarim habebat; ante prandium ad inſtaurandum adpetitum exhibui mixturam, quæ fovebat extracta amara in aqua ſoluta; & ſub finem epularum, trageam carminativam, ſtimulo ſalino ad liquandam alvum nuptam propinavi. A quorum uſu ſi vires aliquantulum receperit mulier generoſa; haud abs re futurum exiſtimo, ut temperatis antihyſtericis, ac menſes provocantibus ipſi ſuccurratur remediis.

CONSULTATIO.

Qui matronam generoſiſſimam per ſatis longum tempus graviter habuit morbus, tædii æque ac periculi plenus eſt. Quum enim vetuſtate, & ſonticis ſymptomatibus corruptus, perſonam valde ſenſibilem infeſtavit, nulliſque remediorum hactenus obſecundavit: non a vero aberrare mihi videor, ſi veram lentam febrim, niſi ipſa jam inceperit hectica, ſubeſſe ſtatuero. Hujus autem originem partim ex ſanguinis ſpiſſi & impuri in viſceribus abdominis, meſenterio, & uteri vaſis ſtagnatione, partim ex humorum vitioſorum colluvie in primis viis arceſſendam eſſe autumo. Poſſem quoque de eventu hujus mali quædam præſagire, ſi in communicata mecum morbi hiſtoria, curatius adnotatum fuiſſet, qualis in ægrotante ſit arteriarum pulſus, anne frequens, & quo potiſſimum tempore, num matutino, num meridiano, aut veſpertino talis obſervetur: quæ ſola obſervatio, ad tradendam in ejuſmodi morbis prognoſin, egregium confert ſymbolum.

Quicquid vero ſit, eo jam in curanda hac gravi adſectione erit reſpiciendum, ut, reſtaurata vi digeſtiva generoſus producatur chylus, quo inde laudabilis generetur ſanguis, & vires pariter ac nutrimentum corpori accedat. Quum autem hoc ſcopo in ejuſmodi caſibus nec medicamentis, nec conſuetis alimentis potiri liceat: non ſane convenientius, ac efficacius unquam deprehendi ſubſidium, quam lac aſininum, ab aſina non nimis vetula, & in pratis medicarum herbarum, ut ſunt hedera terreſtris, urtica mortua, ſcabioſa, milleſolium, tuſſilago, veronica, pulmonaria, ſcordium &c. ſe-

feracibus, enutrita mulſum. Atque idem ut in noſtra etiam ægrotante adhibeatur, hac potiſſimum ratione ſuadeo: Laxandi primum fine aſſumat mulier generoſa mannam, pondere unius & dimidiæ unciæ, cum binis cremoris tartari ſcrupulis mixtam, & in juſculo avenaceo ſolutam. Deinceps per ſeptem ſucceſſive dies dicto utatur lacte, ita, ut illius recens mulſi, & adhuc calidioris, mane libram unam, quarta vero pomeridiana hora dimidiam hauriat. Quo ſub potu ab omni vino & cereviſia abſtineat; inque horum locum decocta ex hordeo, ſcorzonera, aniſo ſtellato, citrique corticibus confecta potet; & ſub epulis, juſcula ex carne gallinarum contuſa, radicibus fœniculi, cichorei & graminis, ac ſucco aurantiorum parata ſorbillet: veſperi vero circa ſomni tempus, pulvillum ex matris perlarum granis 15. nitri purificati granis quinque concinnatum, ex aqua ceraſorum nigrorum capiat. Elapſo ſic ſeptiduo, dicti ſupra laxantis interponatur uſus; tumque lactis potatio eadem ratione per ſeptem rurſus repetatur dies. Quo tranſacto tempore, ſi mulieris generoſæ valetudinem, ac effectum commendari lactis reſcivero; quę ulterius e re futura arbitrer, lubens ſignificabo.

Relatio curationis.

ELapſis decem diebus, nunciavit mihi Vir generoſiſſimus, ægrotantis maritus, hanc, ſumto laxante, ex præſcripto lac aſininum potare cœpiſſe, & vix per triduum continuaſſe, cum non modo dolorum in abdomine inferiori, atque dorſo ſævientium vacuitate gaviſa, verum etiam placidiore, & ſudorum experte ſomno fruita eſſet. Protracta ſubinde ulterius ea potatione, ſenſim ad meliorem inclinaſſe valetudinem, interdiu in conclavi obambulare potuiſſe, nec amplius de æſtu præternaturali, nec de tam gravi, ac ante, cardialgia conqueſtam fuiſſe; ſed & vires, & ciborum, quin & carnium adpetentiam recuperaſſe. Quamobrem omnino ſuaſi, ut hæc medendi ratio per quatuor adhuc continuaretur hebdomades: quod tam felici eventu factum fuiſſe, poſthæc percepi, ut ægra, majus indies ſymptomatum levamen experta, recuperatis viribus, prorſus tandem convaluerit.

Quo ex caſu clariſſime perſpici poteſt, quanta lacti aſinino virtus, & a reliquis prærogativa debeatur. Illud enim alvum lubricat, quam reliquorum animantium lac magis obſtructam ſolet reddere, urinam movet, humores ſiccos, ac ſulphureos humectat, ac virium inſtaurat robur. Quare inſignem cum Hippocrate vetuſtiſſimi medicorum merentur laudem, quod nominatum lac in variis morbis, valde commendaverint, multiſque extulerint encomiis.

CASUS CLXXXV.

De febre lenta cum nimio menſium fluxu.

MAtrona generoſa, quinquagenaria, temperamenti ſanguinei, aliquantulum cholerici, habitus ſpongioſi, multis ſed exilioribus vaſis inſtructi, ſuperatis anno ætatis tertio feliciter variolis, ad undecimum uſque ſub illibata vixit ſanitate. Hoc autem anno febre continua maligna per octo hebdomades infeſtata inſignem virium ſenſit jacturam; atque paralyticam fere dextri pedis reſolutionem retinuit, adeo ut per integrum annum, non niſi fulcris innixa ſubaxillaribus obambulare potuerit. Qua frequenti balneorum, cum formicis potiſſimum confectorum, atque nervinorum linimentorum uſu tandem percurata, nihilo tamen ſecius per plurimos abhinc annos in eodem pede percepit quandam formicationis ſenſationem, frictioni cum pannis calidioribus, ſtatim cedentem.

Annos 12. nata, menſtruum cruorem jam fundere cœpit; cujus excretio per binas periodos ſuccedens, poſt per integrum ſiluit ſemeſtre, abſque ulla ipſius moleſtia. Deinceps ope domeſticorum medicaminum revocata, ſtatis terminis, ad decimum uſque tertium æta-

ætatis annum fluxit; tumque per quartanam febrim qua corripiebatur, cohibita fuit. Febris hæc per integrum cum dimidio perſeverabat annum, nec ullis cedebat remediis, donec tandem infuſo vinoſo amaricante, quod corticem chinę ſovebat, exſpiraret. Succedebat autem lenta, ſub qua medentis intentio ad reſtituenda potiſſimum menſtrua ferebatur, & eo fine præter varia emmenagoga, vena plus ſimplici vice tundebatur; quo factum eſt, ut & fluor ille uterinus rediret, & lenta febris poſt ſemeſtre tempus conquieſceret.

Abhinc rite menſtruata, rectiſſime valuit; nec niſi catharroſis quandoque correpta affectibus fuit, annoſque ſedecim nata morbillos feliciter ſuperavit. Paullo poſt viro ſeni, & fere ſexagenario nupta, jucundoque per 30. annos gaviſa eſt conjugio. Sub hoc novem infantes vivos excluſit, ter abortivit, biſque carneas concretiones, quas molas vocant, poſt cohibita per trimeſtre tempus menſtrua, utero reddidit. Ipſi pariendi labores ſemper fuerunt graviores, ſed lochia nunquam non legitime fluxerunt. Cumprimis autem ſecundum puerperium, multam ipſi crucem fixit; quum enim brevi ante illud longo itinere perfuncta, & poſt triduanos labores, robuſtum enixa eſſet fœtum: incidit in diuturnam valetudinem, per quam licet uterinus cruor rite excerneretur, tamen æſtu præternaturali, ſiti, vehementibus dorſi doloribus, crebro vomitu, alvique profluvio per tres ultra viginti ſeptimanas diſcruciata eſt. Dolores illos dorſi a nimia ligamentorum uteri ſub partu facta extenſione medici derivarunt, & adhibitis variis medicaminibus, tandem perſanarunt.

Reſtituta igitur valetudo, per multos annos ſarta fuit tectaque, adeo, ut quotannis cum dilectiſſimo marito, itineribus 50. quin 70. milliarium perfungi potuerit. Nihilo tamen minus ante 20. circiter annos fluore albo laborare cœpit, qui licet nullas fere moverit moleſtias, efficaciſſima tamen ſprevit medicamina, nec niſi ſuborta rurſus graviditate ceſſavit. Abhinc quoque ſæpius, maxime poſt graviora animi pathemata recruduit; ſed ſemper ſponte iterum conquievit. Poſtquam parere deſiit, menſtrua ſolito quidem tempore, at larga fluxerunt quantitate; & elapſo ſexennio, quum maritus ſubitanea extingueretur morte, febrim incidit acutam, eaque per integrum menſem graviter laboravit.

Præterea non ignorari oportet, generoſiſſimam fœminam, ob nimiam, qua abundat, ſanguinis molem, bis quotannis, Majo nimirum & Septembri menſibus venam, olim in pedibus, per noviſſimos autem annos, propter crebras, quæ ipſam infeſtarunt, præcordiorum anxietates, ſpirandi difficultate, æſtuque volatico ſtipatas, in brachiis ſecandam præbere conſueviſſe. Ex cibis omnes, qualeſcunque fuerint, egregio cum adpetitu comedere, inque primis placentis ac panificiis delectari ſoluit: ſub epulis vino vel Hungarico, vel generoſo Gallico, vel eo, quod Pontac dicunt, vel veteri Rhenano; & pro potu ordinario cereviſia tenuiori uſa fuit. Adhæc mentis affectibus, preſertim iracundia facile commoveri; ſed eoſdem quoque ſtatim refrenare potuit.

Et in hoc rerum ſtatu degens, tribus potiſſimum abhinc annis, vacillare paullulum ſenſit valetudinem, dum menſes inordinati fierent, moxque parciores, mox juſto copioſiores, nullo temporis ſervato ordine fluerent. Nihilo ſecius autem ab omni dolore immunis, & placido ſomno frui, & integra ciborum adpetentia gaudere potuit; niſi, quod ſumtis epulis, coctu difficilioribus, aliqualem alvi fluxum paſſa fuerit. Verum ſub auſpiciis elapſi proxime anni, præter omnem ſpem ac opinionem, ingens cruoris uterini, variis fruſtis permixti profluvium, incidebat; quo intra unius diei ſpatium, ſponte ſedato, tranſactis vix tribus hebdomadibus, nova priori copioſior, & vix intra octiduum compeſcenda ſequebatur ſanguinis eruptio. Et abhinc omnis ordinis expers fuit lunare tributum; ſiquidem ſingulis vel octo, vel decem diebus,

bus, mox majori, mox minori copia promanavit ſanguis, magnis ſemper coagulis, ad ovi anſerini magnitudinem interdum accedentibus intermixtus. Præterea omni mane vehementer nauſeavit, magnoque corporis languore affecta, noctu pariter ac interdiu aſſidue ad ſomnum inclinavit; ciborum cupiditas ſenſim periit, horror cum ſubſequente æſtu per vices infeſtavit; & quemvis vel leviſſimum corporis motum magna laſſitudo ſpirandique anguſtia excepit.

Interea orthoſtadia ſemper manebat ægra generoſa; donec dicti anni menſe Junio ex improviſo, cum ſcribendis vacaret litteris, magno rigore, tenſiviſq; dorſi doloribus corriperetur; quos brevi poſt ſequebatur intenſus calor, elapſis duodecim horis, copioſo cedens ſudori. Ejuſmodi febrilis acceſſio bis adhuc, alternis ſemper diebus invadebat, priori tamen longe mitior: & datis a quodam medico quibuſdam remediis, mox remittebat. Notari vero meretur, ſub prioris paroxyſmi rigore tantam ſimul ſanguinis, una cum magnis fruſtis cruentis ex utero profluxiſſe quantitatem, quantam vix puerperæ ſolent effundere; intra horæ autem ſpatium hunc fluxum ſponte conquieviſſe. Et ab eo tempore tam varia, tamque diverſis ſymptomatibus turbata fuit valetudo; ut ea ordine recenſere, vix poſſibile videatur. Mox uterinus cruor per aliquot dies promanavit, mox iterum ſiluit, tumque albus ſucceſſit fluor, qui fundebat liquorem acrimoniæ primum plane expertem, & nec ardorem, nec dolorem vaginæ inferentem; ſenſim vero acriorem, & graveolentem. Ad hæc ægra viribus ſenſim defici, adpetitu ſomnoque deſtitui, corpore magis magiſque contabeſcere, vultu expalleſcere, atrocibus dorſi lumborumque doloribus agitari, veſpertino tempore inhorreſcere, & alvi cœpit eſſe ſegnioris.

Quamobrem curæ celebrioris cujuſdam medici ſe tradidit, qui uterinam potiſſimum hæmorrhagiam cohibiturus, præter pilulas adſtringentes, numero novem quavis quarta hora capiendas, dedit tincturam corallorum; rhabarbarum cum aqua calida infuſum, bis ſingulo menſe laxandi fine ſumendum ordinavit; & externe fuliginem pulveriſatam, & cum aceto vini in pultem redactam, poplitibus adplicari juſſit: nec non pilulas quaſdam, cœleſtes ipſi dictas, quæ opium & extractum ſolani habebant, exhibuit, earumque binas, urgentibus nimium dorſi tormentis, veſperi devorandas ſuaſit. His per triduum, cum inſtituta in brachio venæſectione, uſurpatis, ceſſavit quidem uteri hæmorrhagia; at fluor albus magis invaluit, & dorſi lumborumque dolores, ad femora uſque protenſi, adeo increverunt, ut omnem prorſus ſomnum oculis eriperent. Inſuper quavis veſpera, prævio frigore, calor quidam, utut mitis, incidebat; perque noctem atrociſſima colica, ingenti nauſea, ac vomendi conatu ſtipata ſæviebat. Non minus perpetua & moleſtiſſima deſidendi pariter, ac mingendi vexabat cupiditas; quum tamen urinæ pauciſſimum redderetur, & alvus, niſi clyſteribus ſolicitata, minime reſponderet; vireſque in dies magis dejicerentur. Conſulebat igitur alterum non minus celebrem medicum; qui propinatis infuſo theiformi, pulveribus, & eſſentiis, id quidem efficiebat, ut colica remiſerint tormenta; reliqua vero ſymptomata, cum prorumpente denuo per aliquot dies ex utero cruore, in eodem permanebant vigore.

Sub finem demum anni ego vocabar in auxilium, licet invitus tam ſpinoſo manum admoverem malo. Nam vires penitus proſtratæ, corpus inſigniter conſumtum, & alvus ſemper obſtructa erant, imi ventris perpetua murmura, & flatus vexabant, mingendi conatus aſſidue urgebant, ægrumque non ſinebant conquieſcere, nauſea, vomendi conatus, crudeleſque dorſi dolores, cum adpetitus jactura, multam figebant crucem, continuæ infeſtabant vigiliæ; verſus noctem, prævio frigore, calor lentus, cum cutis ſumma ſiccitate invadebat; idemque volis potiſſimum manuum, plan-

plantiſque pedum, cumprimis poſt ſumtas epulas inhærebat; bibendi vix notabile erat deſiderium. Fluor albus adfligebat copioſiſſimus, quo imminuto, dorſi tormenta mirum in modum invaleſcebant. Non minus cruor incertis intervallis, mox quovis triduo, mox ſingulis octo diebus ex utero profluebat; quem nunquam non cruentorum fruſtorum, fere fibroſorum, inſtar polyposarum concretionum comitabatur excretio. Ejuſmodi hæmorrhagias antecedebant crebriores mingendi cupiditates, urinæque ſtillicidium; quæ moleſtiæ, erumpente ſanguine, niſi penitus ceſſent, egregie tamen mitigabantur. Lotium recens fero lactis ſimile erat, auranii magis pallidi coloris, graveolens; poſt quietem vere ſedimentum leve, mucoſum, inſtar materiæ per album fluorem excretę deponebat; & pulſus denique debiles ferebantur & celeriores.

Quo in rerum ſtatu ordinabam primum pulvillum, ex æquali pondere lapidum cancrorum, matris perlarum præparatę, ſolutionis oculorum cancrorum, tartari vitriolati Tachenii, & nitri antimoniati confectum; veſperi triginta guttas liquoris anodyni mineralis ex aqua quadam analeptica propinabam; quem etiam ob flatulentas moleſtias ſub epulis, cum eſſentia millefolii, & corticum aurantiorum remixtum exhibebam. Mane sorbillandum ſuadebam infuſum theiforme, ex herba meliſſæ, veronicæ, ſcolopendrii, ſummitatibus millefolii, floribus chamomillæ, hyperici, & aniſo ſtellato paratum; quod cum generoſa mulier averſaretur, ſolas millefolii ſummitates, cum aqua infundi, & bibi jubebam; hocque cum juſculis tenuioribus, quibus radices cichorei, ſcorzoneræ, & fœniculi incoctæ erant, alternari permittebam. Præterea ad reſerandam alvum, primum bis, deinceps ſemel quavis hebdomade porrigebam duodecim pilularum Stahlianarum, quæ unam alteramve movebant ſedem. Tinctura enim rhabarbari Rolfinckzii, ipſum rhabarbarum cum aqua calida infuſum; & potio laxativa ex mannæ calabrinæ uncia una cum dimidia, rhabarbari, & terræ foliatæ tartari ana drachma dimidia, in aqua florum acaciæ ſolutis & cum binis guttis olei de cedro permixtis concinnata, alvum neutiquam ducebant. Quare præter dictas pilulas, alvinæ ſiccitati non niſi clyſteribus, qui habebant decoctum avenæ tenuius, flores chamomillæ vulgaris, oleum chamæmeli coctum, atque ſal commune, ſuccurrere licebat. Ad uteri porro coercendas hęmorrhagias, illumque roborandum ſacculos ex herba meliſſæ, chęrefolii, floribus lavendulæ, anthos, ſambuci, roſarum rubrarum, ſeminibuſque quatuor carminativis, vino rubro incoctis, tepidos ad pubis regionem adplicari jubebam; qui vero, cum ardorem inferre viderentur, omittebantur. Et ad mitigandos denique dorſi dolores, veſica decocto ex lacte, & herbis diſcutientibus confecto plena dorſo admovebatur; nec ſine levamine, utut breviori fotus ex ſemine fœnigręci cum aqua decocto admittebatur.

His per aliquod tempus uſurpatis, referebat mulier generoſa, nauſeam atque vomendi conatus plurimum evanuiſſe, reliqua vero atrociter adhuc infeſtare ſymptomata. Idcirco mutato paullulum medendi ordine, ad roborandum uteri & inteſtinorum tonum, ſub epulis pariter ac hora quinta pomeridiana ſumendas præſcripſi 50. guttas Elixirii, quod ſic habebat: Recipe extracti cardui benedicti, centaurii minoris ana drachmas duas, pulveris corticis chinæ, corticum aurantiorum recentium ana unciam ſemis, ſalis tartari drachmas duas cum dimidia, affunde vini Canarienſis libram unam: M. digerantur. Veſperi capiendum ſuaſi pulverem, cujus hæc erat formula: Recipe lapidum cancrorum ſcrupulos duos, matris perlarum præparatæ drachmam unam, ſuccini præparati, tartari vitriolati, nitri purificati ana drachmam ſemis, corticis caſcarillæ grana duodecim. M. F. pulvis. Mane continuanda imperabam vel dicta juſcula, vel infuſum millefolii; doloribus dorſi liquorem anodynum opponebam, & ventriculi regionem balſamo

ſamo vitæ dicto inungi jubebam.

Quæ quidem remedia ventriculi robur aliquautulum inſtaurare videbantur, adeo ut ægra juſculis, carnibus gallinaceis vel vitulinis elixis, ac perdicum aſſis abſque faſtidio veſci poſſet: verum reliquorum ſymptomatum eadem perſiſtebat vehementia. Quin noviſſime, poſt præviam urinæ ſuppreſſionem, & inde ſubortam vehementem inquietudinem, magno rurſus impetu, magnaque quantitate promanabat uterinus cruor, concrementis polypoſis paſſim intermixtus. Adhæc corporis contabeſcentia admodum invaleſcebat; per album fluorem materia ferebatur fœtidiſſima, adpetitus iterum evaneſcebat, lentus calor, verſus noctem potiſſimum, & ſumtis epulis exacerbatus, ſenſim creſcebat; urina præter dictas ſuperius notas, exhibebat ſubpinguem cuticulam, & puncta oleaginoſa ipſi internatantia; atque, ut uno verbo dicam, deſperata aderat lenta febris, quam pro penitus deplorata omnino haberem, ſi vel ſudores nocturni, vel œdematoſi pedum tumores eſſent juncti.

Et hæc eſt graviſſimi, quocum adhuc conflictatur mulier generoſiſſima, morbi idea; cujus cauſſam in fluidis æque ac ſolidis partibus eſſe quærendam ſtatuo. Ex ſolidis nimirum, uterum præſertim ac inteſtina a naturali tono dejecta puto: humores autem vitales juſto ſpiſſiores, acriores, & ad legitimum per vaſcula tranſitum minus idonei videntur. Hinc enim illos non modo in meſenterii & inteſtinorum, verum etiam uteri vaſis ſtagnare, hæc infarcire, varicoſa reddere, tandemque perrumpere, & cum concrementis polypoſis, a cruoris diuturniori ſtagnatione progeneratis effundi credo. Eidem quoque ſanguinis in utero ſtagnationi atroces dorſi dolores, ac aſſiduam alvi ſegnitiem deberi; &, quoniam ſanguineæ profuſiones abſque ſpaſmodicis conſtrictionibus fieri nequeunt, his per conſenſum ad veſicam propagatis, difficilem mictionem, & perpetuam illius cupiditatem in acceptis ferendam eſſe autumo; niſi forſan præternaturale vitium in ſphinctere veſicæ deliteſcat. Præterea, quum ob dejectum adpetitum, & vitiatam digeſtionem, nec cibi rite concoqui, nec inde laudabilis generari queat chylus; non miror, ſi humores, accedente præſertim febrili incendio, ſenſim acriores & ſpiſſiores facti, febrem lentam, & plenarium virium collapſum induxerunt. Ceterum doleo, quod ęgrotans hactenus pro potu ordinario decoctis uti recuſaverit; nonque niſi conſuetam ſibi cereviſiam, licet flatulentas excitare videatur moleſtias, potare voluerit. Quamvis enim interdum decoctum hordei, cum contuſis ceraſorum nigrorum nucleis paratum, bibere cœpit; ob majorem tamen, quam inde percipere putat, ventriculi debilitatem, mox rurſus deſiit. Quicquid vero ſit, malo majora indies capiente incrementa, & omnes remediorum vires eludente, ad Te jam confugimus, Vir Illuſtris; atque ut nos doceas, quæ abs re futura ſint præſidia, enixe rogamus.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

QUæ mihi de adverſa generoſiſſimæ matronæ valetudine ample ſatis, ac eleganter ſunt perſcripta, ita comparata cenſeo, ut ſpem recuperandę ſanitatis jam reddant arctiſſimam. Quanquam enim irregularis ac nimius menſium fluor, qui plerumque fœminis ſanguineis, plethoricis, & a ſolvendo hoc tributo circa quinquageſimum ætatis annum liberatis evenire ſolet, per convenientium medicinarum uſum ſtatim ab initio mitigari, & in ordinem reduci potuiſſet: attamen uſurpatis adſtringentibus, opiatis, ac ſedantibus, ille jam adeo rebellis & contumax videtur eſſe redditus, ut efficaciſſima etiam remedia longiſſime ſuperet & aſpernetur. Melius vero cauſſam morbi, ejuſque totam indolem introſpexiſſe noviſſimum Medicum, ex præſcripta ab illo medendi ratione clariſſimum eſt, quæ malo adeo conveniens & accommodata exiſtit, ut non dubitem, quin ſi in principiis morbi adhibita fuiſſet, certam induxiſſet

ſa-

ſanitatis reſtitutionem. Jam vero corruptiſſimus, ac fere deſperatus eſt morbi ſtatus: Namque atonia partium ſolidarum, cumprimis uteri, ejuſque vaſorum adeo invaluiſſe videtur, ut legitimo ſanguinis & humorum per uterum æque, ac alia imi ventris viſcera curſui perpetua, & immedicabilis injiciatur remora, neque hinc aliter fieri queat, quin cruor vitalis variis locis ſtagnet, inque corruptionem fere abeat; unde cuncta ſymptomata, maximeque febris lenta, cum virium collapſu, & appetitus deſtructione ſtipata ſuam repetunt originem. Ubicunque enim robur partium motricium deſtructum, legitima chyli generoſi præparatio labefactata, & debitus excretionum per alvum præſertim ac ſudorem ſucceſſus inhibitus eſt: ibi vitales quoque ſucci a naturali temperie deflectunt, & omnes animales pariter ac naturales univerſi corporis functiones inſigniter vacillant. Quo in rerum ſtatu a remediis, utut præſtantiſſimis, parum adjumenti poteſt expectari.

Quæ in noſtra ægrotante forſan reſtiterit ſalutis ſpes; ea ex vigore naturæ, quo ipſa pollere, & multas, licet graves, in juventute toleratas ægritudines ſuperaſſe ſcribitur, capienda eſt: qui ſi tantus adhuc fuerit, quantus ad ſecundandas remediorum vires ſufficit, boni quidpiam ſperare licet. Ipſam vero medendi rationem a recta victus obſervatione capiendam eſſe autumo; qua monenda erit generoſa mulier, ut omni ſtudio cunctas occaſiones, quæ mentem ad graviores incitare poſſunt commotiones, evitet; & ipſum corpus in æquali calore, & aſſidua requie conſervare nitatur; nec niſi in lecticis ſe nonnunquam geſtari patiatur. Cereviſiam penitus abolere convenit; & in ejus locum pro potu ordinario decoctum quoddam grati ſaporis adhibere, quale hoc fere eſt: Recipe radicis chinæ, ſarſaparillæ, ligni ſaſſafras, raſuræ cornu cervi ana uncias ſex, raſuræ ligni ſantalini citrini, rubri, radicis cichorei, glycirrhizæ ana unciam unam & ſemis. Conc. Cont. D.S. ſpecies, quarum unciæ binæ in tribus cum dimidia aquæ menſuris per tres horæ quadrantes, additis, ſi ventriculus dulcia tulerit, paſſulis Corinthiacis, aut aliquot olei de cedro guttis, decoquantur. Quod decoctum mane calidum, loco potus Thee; reliquo tempore frigidum pro ordinario potu uſurpari poteſt.

Deinceps ad aperiendam alvum, & firmandum inteſtinorum robur eſt reſpiciendum; quo fine commendo pulverem, qui ex rhabarbari electi drachma dimidia, nitri antimoniati granis octo, olei de cedro, vel macis guttula una conſici, & alternis diebus circa ſomni tempus ex aqua frigida fontana, hauſto altero mane decocto avenæ, cum paſſulis, fœniculo, vel aniſo parato, aſſumi poteſt. Neque enim paucis mihi innotuit exemplis, quod aqua frigida pura, & terræ calcareæ expers, veſperi pota, in affectibus hæmorrhagicis, & blandum ſudorem movendo, & ſomnum conciliando, præclaram ediderit virtutem. Fovet quippe elementum ſpirituoſum, roborans, æthereum, quod accedente calore in auras abit; & feliciori cum ſucceſſu adhibetur, ſi ejus menſuræ dimidiæ 15. vel 20. liquoris mei anodyni guttæ addantur, eaque ſucceſſivis capiatur hauſtibus; quam etiam matronæ generoſæ iis, qui ab uſu pulveris rhabarbarini vacui ſunt diebus, propinandam ſuadeo.

Præterea frequentem in uſum commendo mixturam roborantem, cujus hæc ſit formula: Recipe aquarum menthæ, meliſſæ, cinamomi ſine vino, ceraſorum nigrorum ana uncias tres, ſucci citri recentis unciam unam, coralliorum rubrorum drachmas duas, hæmatitis præparatæ drachmam ſemis, ſyrupi balſami Peruviani q. ſ. ad gratiam. Hunc vero ſyrupum, qui nervinum atque egregie roborans conſtituit medicamen, paratu⸗rus, balſami Peruviani unciam, cum binis decocti hordei libris mixtam, ex cucurbita ad dimidiæ partis conſumtionem deſtillet; & reſiduum magma, una cum liquore deſtillato, & ſachari libra una cum dimidia, ad ſyrupi conſiſtentiam evaporare ſinat. Nec contemnendam o-

pem

pem præſtabunt juſcula carnis vitulinæ vel gallinarum, ſi cum herbis vulnerariis ſaniculæ, hederæ terreſtris, vincæ per vinca, chærefolii coquantur, & ſucco aurantiorum permiſceantur.

Ex topicis probatæ fidei, & excellentis virtutis erit epithema, quod ex aceti vini, & aquæ ana libra una, florum ſambuci; rutæ ana manipulis duabus, & corticis caſcarillæ uncia una, in vaſe probe clauſo, leni igne coctis parari, & cum linteis frigide abdomini pariter ac cervici, veſperi ſub lecti introitum atque mane adplicari debet. Et hæc ſunt, quæ pro ſalute generoſæ mulieris proponenda duxi; quorum legitimus uſus pro ratione circumſtantiarum a præſenti medico erit dirigendus.

Verum enimvero malum tantas jam egerat radices, ut exſtirpari haud potuerit; tantum abeſt, ut generoſiſſima ægrotans vix inchoato præſcriptorum remediorum uſu, vitam cum morte commutaverit.

CASUS CLXXXVI.

De metu febris lentæ poſt catharralem & purpuratam.

Vir annos duodetriginta natus, temperamenti cholerico-melancholici, elapſo anno menſe Novembri, poſt diuturnum mœrorem, febre, ſicut videbatur, catharrali benigna corripiebatur: quam ſeptimo morbi die effloreſcentia comitabatur purpuracea. Hac intra quatuordecim dies feliciter ſuperata, vix octiduo interjecto, iterum prehendebatur, accedentibus vomitibus bilioſis, & purpura: ſed ſpatio trium hebdomadum, exſiccata, ac furfurum inſtar ſecedente purpura, rurſus evaneſcebat. Quum vero ex dolore gravativo, quem æger in præcordiis pariter ac hypochondriis interdum perſentiſcebat, ipſe nimia humorum ſpiſſitudine laborare judicaretur, vena in pede tundebatur: quo facto, triduo poſt, redibat tertium dicta febris, vomitibus, purpuraque ſtipata, & intra ſex rurſus dies, retrocedente abſque ulla moleſtia exanthemate, diſparebat. Eadem ſcena elapſis binis hebdomadibus, quarta vice ludebatur; tumque conquieſcenti ſeptima die febri ſuccedebant hæmorrhoides cœce indolentes, & brevi tempore iterum evaneſcentes. Et abhinc tranſactis ſub ſatis bona valetudine tribus ſeptimanis, ex improviſo febris pariter ac purpura invadebant rurſus; ſed intra biduum ægrum deſerebant.

Nec ignorari oportet, per totum recenſitarum adfectionum tempus, alvum fuiſſe laxam, ſtercoraque mucoſa, cruentis interdum ſtriis remixta: ex quibus accedentibus in inteſtino recto crebris morſicationibus, æger ſe hæmorrhoidibus ſic dictis mucidis ac decoloratis laborare credebat. Præter purpuram quoque maculæ hepaticæ, brunni coloris, totum corpus, maximeque dorſum obſederant, & haud ita pridem diſparuerunt. Urina ſub febrili paroxyſmo pauca, coloris ſaturati aurantii mingebatur; & ſedimentum roſeum, cum innatante pingui cuticula exhibebat: reliquo tempore reddebatur quidem juſto ſaturatior, ſed cuticula pariter ac ſedimento vacua, & potius intermixta filamenta, quaſi connexa bilioſa oſtendebat; taliſque adhucdum cernitur. Adhibuit in hoc rerum ſtatu eſſentiam alexipharmacam Stahlii, pulveres temperantes leniter nitroſos, atque decoctum ex radice ſcorzoneræ, ſarſaparillæ, raſura cornu cervi, paſſulis minoribus, & corticibus citri recentibus paratum. Et horum ope recuperavit quidem aliqualem valetudinem, adeo, ut vires, adpetentia, & ſomnus integræ jam ſint, & ipſe muneribus ſuis commode præeſſe queat: nihilo tamen minus perpetuus adhuc corporis pruritus urget, & alvus non modo lubrica, ſtriis ſanguinolentis permixta redditur, verum cibos quoque non rite digeſtos interdum egerit. Præterea corpus ſenſim contabeſcit, licet poſt tuſam pronuper in pede venam, & detractum, qui craſſus, & obſcuri erat coloris, ſanguinem, paullulum pingueſcere videretur. Interim a calore præternaturali, ſudoribuſque nocturnis immunis, ſub perennante levi

tran-

tranſpiratione bene habet; & quum propter corporis contabeſcentiam, febrem vereatur hecticam, conſtituit, proximo menſe Majo, curam, quæ cum ſero lactis peragitur, in uſum vocare. Nihilo ſecius tuum prius, Vir Illuſtris, expectat atque flagitat judicium.

CONSILIUM MEDICUM.

Vidi & intellexi ex præmiſſa morbi hiſtoria, Virum quendam ob relictam poſt febrem catharralem purpuratam ſæpius recidentem, ventriculi imbecillitatem, & corporis conſumtionem metu lentæ vel hecticæ incipientis terreri. Verum enimvero, ſi cuncta momenta curatius mecum perpendero, nullas nec febris lentæ, multo minus hecticæ deprehendo notas; ſed omne vitium in humoribus, acrimonia ſcorbutica imbutis reſidere autumo. Et ſi ad primam mali originem reſpiciam; hanc a malo hypochondriaco, utut incipiente, quo laborare credo ægrotantem, & hinc pendente digeſtionis vitio, ſaburra ventriculi acida, atque ſanguinis tardiori per hepar ac meſenterium circuitu repetendam eſſe duco. Neque vero his ample perſcrutandis immorabor; ſed paucis docebo, qua ratione reſtantia adhuc incommoda radicitus exſtirpari, & metuendæ purpuratæ febris recidivæ præcaveri queant. Atque impetratum iri hunc ſcopum confido, ſi æger inſtante vere, acidulis Selteranis primum per tres hebdomades ſolis, integram omni mane lagænam ſorbillando, utatur. Atque hanc potationem pariter, ac ea finita, nec non inter eam quovis quinto die, quatuordecim mearum balſamicarum pilularum devoret; atque ſub epulis pro potu decoctum quoddam, conjuncto vini generoſi uſu, adhibeat; aut in vini locum, ex ultimo hauſtu 60. guttas ſequentis aſſumat Elixirii: Recipe eſſentiæ gentianæ rubræ, corticum aurantiorum, tincturæ tartari ana unciam ſemis, eſſentiæ ſuccini, caſcarillæ, liquoris anodyni mineralis ana drachmas duas. M.D. His per tres hebdomades dicta ratione uſurpatis, eædem acidulæ cum una parte lactis vel caprini, vel aſinini permixtæ, ſorbendo quotidie unam cum dimidia menſuram, uſumque pilularum & Elixirii continuando, per quatuordecim potentur adhuc dies. Præterea ab omnibus animi adfectibus, cumprimis mœrore & iracundia, nec non aere veſpertino ſtudioſe cavendum, corpuſque vel ante prandium, vel ſumtis epulis, & abſoluta digeſtione, & equitatione & vectura ſedulo movendum erit. Ceterum, ſi forſan purpura iterum eruperit; operæ erit pretium, pulverem meum bezoardicum, æquali pondere præcipitanti nuptum, cum viginti guttis anodyni liquoris adhibere: neque enim dubito, quin his rite adhibitis, priſtina ſit reditura valetudo.

CASUS CLXXXVII.

De hectica cum patematibus hypochondriacis.

Vir annum ætatis quadrageſimum egreſſus, corpulenti olim, jam ſtrictioris corporis habitus, victui lauto, vitæ ſedentariæ, ideoque paſſioni hypochondriacæ obnoxius, a multis jam annis gravi ſpirandi difficultate, & per intervalla vertigine, capitis temulentia, & ſcorbutica dextræ manus efflorеſcentia agitatus fuit. Variis contra has adfectiones remediis, quamvis in caſſum uſus, bis demum thermas Carolinas potavit, non ſine inſigni levamine. Inde vero quædam movebantur hæmorrhoidalia molimina, quorum denegato ſucceſſui cuncta tribuebantur ſymptomata. Quæ cum juxta Illuſtris Sthalii methodum, ope aquarum Egranarum atque Sedlicenſium, ad ipſum fluorem redigere ſtuderet; nec ſuis potiretur votis, conſtituit vernali currentis anni tempore Carolinas tertium adire thermas. Tempeſtas autem, quæ vere ſicciſſima, & æſtate calidiſſima erat, mutabat hoc propoſitum. Ergo inter ſuos degens, menſe Junio præter omnem ſpem ac opinionem prehendebatur magno rigore, quem paullo poſt gravis æſtus, oppreſſione pectoris & inſpirationis an-

anguſtia ſtipatus excipiebat; ſed datis convenientibus medicinis, intra triduum ab hoc effectu reſtitutus, ad derivandum pituitæ a pectore adfluxum, potiunculam mannatam egregio cum effectu ſumebat. Neque vero aliam hujus repentinæ afflictionis fuiſſe cauſſam, quam cohibitum fluxus hæmorrhoidalis ſucceſſum ſtatuo; ſiquidem paulo poſt cœcæ hæmorrhoides, magnum inferentes dolorem adparebant. His medicus ſacculis paregoricis, atque ſanguinis ex pede miſſione ſuccurrebat; &, ardore doloreque non remittente, ſed potius majori virium colapſu, animique deliquiis accedentibus, tuberculis admoveri hirudines, anoque infundi clyſteres jubebat. Inde ſopitis aliquantulum doloribus, remanebat tamen ſuſpecta corporis contabeſcentia, & peculiaris continui frigoris in cruribus ſenſatio. Idcirco me in conſilium vocabat, qui cum tenſa inſuper hypochondria, & alvum clauſam deprehenderem; ſamę convenienti prognoſi conſulturus, metum tympanitidis, vel maraſmi omnino ſignificabam, præſertim, cum me non fugeret, ægrum nativa viſcerum labe & atonia laborare. Quam ob cauſſam ad reſolvendam viſcerum obſtructionem, curandi dirigebam nervum; & quum non niſi motus ſpaſmodicos ac flatulentos impedimento eſſe, quo minus fluor hęmorroidalis obtineri potuerit, judicarem, tonicis pugnabam medicinis. Præterea obſervabam, ægrum ob ſcorbuticam humorum dyſcraſiam, non niſi temperatiſſima ferre remedia; quare nullis nec eſſentiis, nec tincturis ſpirituoſis utebar. Acceſſit quidem noviſſime cruoris e venis ſedalibus eruptio; alvus eſt liquidior, molliora hypochondria, & placidior ac antea ſomnus: ſed quum corpus ſenſim contabeſcat, anxius vir ægrotans, ſalutare flagitat conſilium.

CONSULTATIO.

Quæ de viri cujuſdam adverſa valetudine, poſt noviſſimum thermarum Carolinarum uſum in pejus euente, ex datis ad me percepi litteris, ita ſunt comparata, ut vel jam præſentem, vel certe imminentem ſignificent febrem hecticam; cumprimis ſi pulſus celerior, urina rubicunda, ſitis, & oris ſiccitas ſimul præſto fuerint. Præterea vero ſucci vitales ſcorbuticis impuritatibus ſcatere, & primæ regiones ſpaſmis, & flatulentis moleſtiis, multorum ſymptomatum cauſſis, agitari videntur. Nec profecto certius his incommodis expugnandis foret præſidium, quam legitimus fluxus hęmorrhoidalis ſucceſſus. Verum niſi ipſa natura ad id excretionis genus inclinaverit; arte parum præſtabimus; & multis potius mihi innotuit obſervationibus, quod nimio pilularum Becherianarum vel Stahlianarum, aut etiam venæſectionis uſu minime votis potiri licuerit; tantum abfuit, ut inde cœcæ duntaxat acceſſerint hæmorrhoides, & flatulenta cum reliquis ſymptomata magis adhuc increverint. Et ejuſmodi adfectiones quo fuerint diuturniores, eo magis robur ventriculi & totius ſyſtematis nervoſi labefactare, curamque reddere difficiliorem obſervavi. Quod noſtrum attinet caſum; non equidem inſtitutam eouſque medendi rationem ad examen revocare placet; attamen id monendum utique duco, ut in poſterum a promiſcuo ſicut omnium medicaminum, ita præſertim purgantium, ipſorumque ſennæ foliorum uſu ſedulo ſibi caveat ægrotans. Nam meo arbitrio rectum vivendi genus, conjunctis pauciſſimis, iisque probatæ fidei remediis, utramque curandi abſolvet paginam. Atque primum egregia virtus eſt juſculorum ex carne vitulina paratorum, quorum libris circiter duabus radicis ſcorzoneræ uncia una, cichorei drachmæ binæ, & quidpiam ſucci citri, vel aurantiorum recentis incoquantur. Hoc enim remedii genus & in demulcenda dyſcraſia humorum ſcorbutica, & in nutriendo corpore cunctis palmam eripit; & matutino potiſſimum tempore loco potus Thee large ſorbillari poteſt. Deinceps pro potu ordinario his in morbis commēdare ſoleo decoctum quoddam, cujus hæc ſit formula: Recipe radicis ſcorzoneræ, raſuræ cornu cervi ana

uncias quatuor, radicis cichorei, liquiritiæ ana unciam, paſſularum minorum uncias duas, ſeminis fœniculi drachmas tres. Conc. cont. M. D. ſpecies, quarum uncia una cum dimidia ex quatuor aquæ menſuris per horæ coquatur dimidium. Nec alienum erit, vinum vetus Rhenanum inter epulas ſimul haurire; Hungaricum vero juſto eſt calidius. Ex cibis, qui ſunt nimis ſaliti, acidi, ac flatulenti, vitare, nec non ab animi affectibus ſtudioſe cavere; contra vero pedes cum toto corpore in æquali calore ſemper conſervare expediet.

Inter pharmaca tria potiſſimum commendo; nimirum pilulas meas balſamicas, quarum undecim bis quavis hebdomade vel mane vel veſperi, ob vim, qua pollent, & alvum liquantem, & ſimul roborantem, ſummo cum fructu ſumentur. Alterum eſt pulvis præcipitans, cujus ſcrupuli duo alternis diebus circa ſomni tempus ex aqua ceraſorum nigrorum, vel florum acaciæ capiantur; & ſi anguſtiæ præcordiales, flatulentæque moleſtiæ nimium urgeant, cum quindecim liquoris anodyni guttis permiſceantur: quo in caſu infuſum quoque clyſma, operæ faciet pretium.

Quod ſi vero ex impedito fluxu hæmorrhoidum, atrociora ad anum & imum ventrem decubuerint tormenta; utiliſſimum erit, venam in brachio ſecare, & extrinſecus loco affecto liquorem, qui habeat aquam florum ſambuci, calcis vivæ, roſarum, archeboſaudæ, & ſacharum ſaturni, tepide adplicare. Ipſo autem cruore ex venis ſedalibus ſtillante quidem, ſed non rite ac ſufficienter promanante, non ludetur opera, & ad illum promovendum, dictæ pilulæ per aliquot ſucceſſive dies, conjuncto infuſi theiformis ex herba meliſſæ, floribus chamæmeli, & ſummitatibus millefolii parati uſu adhibeantur. Nec ſine fructu ſingulari uſurpari poterunt pediluvia, ex aqua fluviatili parata, & tepida duntaxat eſſe, in æquali vero tepore, affuſa ſenſim calidiori conſervari debent. Et, ſi ex horum præſcripto vixerit æger; ſpem adhuc foveo, fore, ut cum morbo ſuo in gratiam redire queat.

CASUS CLXXXVIII.

De febre hectica poſt partum.

Generoſa mulier, quæ eſt triginta, & quod excurrit annorum, conſtitutionis ſanguineo-cholericæ, rarique ac tenerioris habitus, vacuam quidem a gravioribus morbis tranſegit juventutem; at, quum viro nupta, & ſex circiter fœtus enixa, per decem jam annos, vigilias diutius protraxit, nimiiſque lucubrationibus indulſit, ægrotare, & hypochondriacis agitari cœpit affectionibus. Cumprimis vero per noviſſimum quinquennium, ſuperatis tum variolis, & paulo poſt abortu, crebro de catharralibus capitis defluxionibus, & faucium doloribus conqueſta fuit. Decembri anni proxime elapſi menſe, laborioſum paſſa partum, ab eoque tempore adeo eſt debilitata, ut nunquam rite valuerit; donec menſe Aprili currentis anni, Viennæ degens, moleſta tuſſi, primum ſicca, deinceps humidiori corriperetur, quæ hucuſque noctu præſertim multam figit crucem. Paullo poſt locum mutavit, menſeque Junio Pragam devenit; ubi prioribus poſt iter, quod ipſi ſemper fuit ſaluberrimum, hebdomadibus egregie valuit: ſed quum, ceſſante ſubinde menſtruorum fluxu, ſanitas denuo vacillare inciperet, meam implorabat opem. Accedens ægram valde extenuatam, pallidamque, continuis capitis doloribus, caloreque lento, qui rigorem quendam, & refrigerationem extremorum, ac ſpinæ dorſi exceperat, jam a menſe Aprili moleſtari percepi. Præterea pulſus erat parvus, juſto celerior, veſperique frequentior; noctu vexabat tuſſis, eaque mox ſubtilis, & veluti vitrea pituita, mox ſpiſſus, tenax, ac lividus, puri ſimilis, fœtoris tamen expers exſcreabatur mucus; ſumto prandio, rigores corporis quotidie fere incidebant, quos ſemper phlogoſes, magnum totius corporis languorem, viriumque collapſum inferentes

tes ſequebantur. Urina, quam copioſam reddebat, mox tenuis & limpida, mox paullo ſaturatior adparebat; ſudor largius, & fere colliquativus promanabat; adpetitus plane dejectus, ſed ſitis inexplebilis, & alvus aſſidue ſegnis erat. Noviſſime pedes veſpertino tempore intumeſcebant; & interdum ſuffocationes uterinæ, junctis animi deliquiis infeſtabant.

His rite penſitatis, vero mihi videbatur ſimillimum, generoſam fœminam febre lenta, aut plane hectica, ad minimum incipiente, laborare; ejuſque cauſſam non modo in lymphæ dyſcraſia, verum etiam vitio glanduloſarum partium, & labe cujuſdam viſceris eſſe quærendam. Neque me erraſſe credo, ſi tuſſim, qua laborat, & ad quam perpetuam in larynge ſentit irritationem, primum ſtomachalem ſiccam fuiſſe, jam vero pulmonalem pronunciavero. Hujus autem originem tam a lympha acri, ex glandulis pharyngis, laryngis, & pulmonum ſtillante, harumque nervoſas tunicas vellicante, quam a tuberculis, pulmonum ſubſtantiam occupantibus, & a ſtagnante ſucco nutritio prognatis repetendam eſſe cenſeo. Quæ licet nondum ſubiiſſe videantur ipſam ſuppurationem; nullum tamen eſt dubium, quin increſcente malo, tandem in vomicas, ulcera, veramque pulmonalem tabem ſint tranſitura.

Quamobrem ad mitiganda primum ſymptomata, pulveres abſorbentes, nitroſos, phlogoſin ac æſtum humorum temperantes; mixturas pectorales vel ſolas, vel anodyno cuidam nuptas; tincturaſque ſtomachico-pectorales, cum aqueo paratas menſtruo præſcripſi. Deinceps pro ipſa morbi radice exſtirpanda, ægram fonte Selterano, cum aſinino lacte maritato per octodecim dies ſub convenienti regimine uti juſſi: unde mictio quidem melius ſucceſſit; ſed capitis ſævi dolores haud remiſerunt. Finita potatione punctorius lateris dolor, cum uterinis ſuffocationibus, & moleſta ſanguinis ad caput congeſtione ſtipatus, generoſam deprehendebat fœminam; adeo, ut ſuppreſſis ſimul menſtruis, venam in brachio aperire, & inde octo cruoris uncias detrahere decreverim. Emiſſus ſanguis ſpiſſus & ater, pauco innatante ſero erat: cui attenuando, atque reſolvendo convenientiſſimum fore judicabam, ut lac aſininum ſolum per octo circiter ſorberetur dies. Verum quum ægrotans, itinere præpedita, huic curationi vacare non poſſet; ſuaſi, ut in ejus locum per ipſum iter brodiis ex capone & vipera paratis, veſperi autem pulveribus temperantibus, cum aliquot corticis caſcarillæ granis remixtis uteretur. Neque dubito, quin ab ipſa aeris mutatione aliquod levamen ſit perceptura.

CONSILIUM.

POſtquam generoſa mulier, cujus morbus præmiſſa hiſtoria continetur, Praga huc Halam venerat; me accerſi jubebat, & ut ipſi, longum adhuc iter proſequuturæ, meam de rite tractanda valetudine aperirem mentem, deſiderabat. Erat illa tam teneræ, ſenſibiliſque conſtitutionis, ut & fluidæ & ſolidæ partes a leviori cauſſa, animi adfectu, tempeſtatis mutatione, errore diætetico, fortiori corporis motu & refrigeratione, ad vitioſos & præternaturales facillime proritari potuerint motiones. Quamvis enim in juventutis periodo integro corporis vigore ac robore gaviſa eſſet: attamen per bene multos annos tam crebris vigiliis, & inordinato, qualis in aulis principum eſſe ſolet victu, quam variolis, quas gravioribus ſymptomatibus ſtipatas, una cum inſequente abortu ante quinquennium pati debuit, inſignem partium ſolidarum atque motricium, ſpeciatim ventriculi & inteſtinorum debilitatem ſibimet contraxerat. Hinc etiam diu de flatulentiis, ructibus, pectoris oppreſſionibus, nauſeis, phlogoſibus, ſanguinis ebullitionibus, ſpaſmodiciſque affectionibus conqueſta fuit; & ab odore ſuaveolentium peſſime ſemper habuit. Poſt noviſſimum autem, quod difficile admodum, largoque cruoris profluvio ſtipatum fuit, puerperium, incre-

-verunt omnino recenſitæ moleſtiæ; quoniam videlicet eo ipſo tonus ſolidarum partium magis labefactari ſolet; & hinc potiſſimum accedens diuturna, mox ſicca, mox humida, noctemque verſus gravior tuſſis, ſuos mutuatur natales. Tandem, cum tribus abhinc menſibus lunare perſolvere deſiiſſet tributum; amplior inde morboſarum affectionum propullulavit cohors; ſiquidem ab eo tempore febre quotidiana, lentæ ſimili, veſperi plerumque, vel etiam a meridie cum refrigeratione extremorum, maxime digitorum, & narium, & ſubſequente æſtu, ſudore copioſo, pulſu celeriori, magnoque virium languore ſeſe exſerente, nec non graviori tuſſi, cum multa rejectione infeſtata fuit.

At vero hæc cuncta mala in prima, ut dicunt, herba ſuffocari potuiſſent & operæ omnino feciſſet pretium, ſi poſt cohibita menſtua, vena protinus in pede tuſa, & ſic humorum adfluxu ad inferiora & conſueta loca revocatus fuiſſet. Quum autem aliquot demum poſt ſeptimanis in brachio celebrata eſt venæſectio; ea vix ſine ægrotantis damno fieri potuit: utpote humorum raptus ad pectus magis invitavit, eorumque ſtagnationem in pulmonibus adauxit. Neque etiam convenientem fuiſſe fontis Selterani, cum lacte aſinino maritati uſum arbitror; eo, quod ad ejuſmodi curationes integrum ventriculi robur requiratur, quod in noſtra ægrotante labefactatum, atque hinc digeſtio deſtructa, & primæ regiones ſaburra mucoſa, acri & vaporoſa imbutæ videntur. Idcirco morbum hunc rebellem oppugnaturus, eo cunctos medendi nervos intendere debet, ut ope remediorum temperatiſſimorum, magiſque diæteticorum, quam e pharmacia deſumtorum, labefactatum generis nervoſi, maximeque ventriculi robur inſtauret, æſtum contemperet, adfluxum humorum a pectore derivet, & legitimum menſtrui fluxus ſucceſſum reſtituat.

Quibus indicationibus ſatisfacturus; primum ad purgandum ventrem, & educendas cruditates propinavi potiunculam laxantem, quæ ex mannæ electæ drachmis quinque, cremoris tartari drachma dimidia, in aquæ veronicæ unciis quinque ſolutis, & aliquot guttis olei aniſi permixtis erat concinnata, & ſexies movebat alvum. Deinceps cum venæ cruore turgidæ conſpicerentur, & pulſus arteriarum ſimul magnus eſſet; non alienum putavi, ut ad derivandum ſubinde humorum adfluxum ad uterum & partes inferiores, vena in pede tunderetur: ex qua etiam ſecata conſulto quatuor cruoris, qui a naturali temperie haud multum recedere videbatur, niſi quod innatans ſerum ad ignem facile coagularetur, uncias curavi detrahendas. Auctor quoq; fui ſuaſorq; ut, niſi accedat uterinus fluor, ſingulis binis menſibus circa iſtius excretionis tempus, binæ vel tres ſanguinis unciæ, ex vena in pede ſecanda mitterentur.

Præterea ad demulcendum calorem internum, humores acres diluendos, & ſpiſſos attenuandos, parteſque ſtrictas humectandas, pro potu ordinario præbui ſerum lactis; idque ex lacte vaccino recenti ad lenem ignem calefacto, & poſt additum citri ſuccum, percolato, tumque cum oculis cancrorum & ſacharo cantho permixto parandum docui. Sub epulis Elixirii mei viſceralis quadraginta guttas, ex ultimo hauſtu ſumendas; mane, pectoris vitio conſulturus, infuſum veronicæ, additis herba virgæ aureæ & hederæ terreſtris cum lacte, vel ejus floribus ſorbillandum; & veſperi circa ſomni tempus, ad ſopiendam ſanguinis ebullitionem, drachmam dimidiam pulveris præcipitantis, una cum duodecim liquoris anodyni guttulis, ex aqua fontana, & ceraſorum nigrorum capiendam ſuaſi. Denique commendavi, ut uſum rerum non naturalium ita dirigat, ne quid inde ſanitas caperet detrimenti.

Atque hanc medendi rationem, tanquam naturæ convenientiſſimam, ut ſibi haberet valde commendatam generoſa mulier; & inſuper cuncta pharmaca, præſertim nimium dulcia, pectoralia, emulſiones refrigerantes, anodyna, opia-

opiata, nitroſa, nec non balnea & aquas minerales vitaret, etiam atque etiam ſum hortatus. Neque vero prohibui, quo minus alvo exiſtente lubrica, pulverem quandoque ex cornu cervi ſine igne, ſuccino præparato, & cortice caſcarillæ confectum, vigente dolorum impetu aſſumeret. Conſului quoque, ut ad roborandum genus nervoſum, hoc interdum pulvere uteretur: Recipe pulveris Marchionis drachmas duas, ſuccini albi præparati, nitri purificati ana ſcrupulos duos, olei deſtillati macis guttas tres. M. D. Atque tandem ſuaſi, ut, ſi demum menſtruę purgationis adparerent veſtigia, quotidie circa ſomni tempus quinque duntaxat pilularum deglutiret balſamicarum, & mane infuſum theiforme ex herba meliſſæ & croco potaret.

Verum morbus remediis major fuit; ſiquidem ægrotans domum redux, in caſſum adhibitis cunctis remediis, hectica demum febre infeſtata, placidaque morte extincta eſt.

CASUS CLXXXIX.

De maraſmo ſenili.

Mulier generoſa, quinque & ſexaginta annorum, ſtaturæ mediocris, temperamenti ſanguineo-cholerici, conſtitutionis ſenſibilioris, in juventute crebris perfuncta itineribus, vino Rhenano, & aqua pura pro potu uti ſolita, & alvi obſtructionibus obnoxia, ſtirpe quadam prognata eſt, in qua agnatorum plurimi, arthriticis, & apoplecticis affectibus infeſtati, & præmatura morte extincti fuerint. Hæc poſtquam viginti ſex abhinc annis elapſis, marito orba, parere deſiit, crebras paſſa eſt hyſtericas pariter, ac hypochondriacas paſſiones; ſolo ſæpius odore gravi vel ſuaveolenti excitatas. Nihilo tamen minus menſtrua ſub his paſſionibus debito & tempore & quantitate profluxerunt; quæ per ætatis demum rationem ſilentia, nephritidem poſt ſe traxerunt calculoſam. Verum ſuccedente hæmorrhoidum copioſiori fluxu, hæc quoque penitus conquievit moleſtia. Ante duodecim annos rheumaticis, atque tantis humeri dextri doloribus laboravit, ut incideret exinde in moleſtam totius brachii contracturam; qua ope balneorum Tœplicenſium percurata, per incerta temporum intervalla, acceſſere pedum œdemata. Et per noviſſimum præſertim quadriennium, ſanitas atque vires mirum in modum vacillare cœperunt; ſiquidem poſt leviſſimum in victu errorem, ſtatim vomitibus bilioſis, mucoſiſque, præcordiorum anxietatibus, flatulentiis, ructibus, torminibus, frigore extremorum, ac ſummo virium collapſu corripiebatur. Quibus moleſtiis conſultura binis abhinc annis felici cum ſucceſſu adhibuit balnea Tœplicenſia, ſed quum paullo poſt notabilem in victu committeret errorem, protinus non recenſita ſolum recrudeſcebant ſymptomata, ad uſque animi deliquium exacerbata; verum lenta etiam accedebat febris per bimeſtre tempus ægram affigens lecto. Abhinc ad meliorem inclinare viſa valetudinem, per elapſam proxime æſtatem, ruri ſub ſatis proſpera degit ſanitate. Verum eadem, ineunte autumno, quo aſperior erat tempeſtas, & ipſa mulier generoſa ſingulo mane aquam primum frigidam, poſt potum Succoladæ ſorbere ſolebat, deſtrui adeo cœpit; ut illam jam laborare ſenili maraſmo, videatur vero ſimillimum. Nulla enim ciborum gaudet adpetentia, ſumma urget virium proſtratio, facies interdum expalleſcit, oculi caligant, rigidique ſæpius redduntur; & corpus ſenſim contabeſcit. Noviſſime tumor phlegmonoſus dextrum occupabat pedem, & ab hoc ad imum aſcendebat ventrem; ſed accedente fluxu hæmorrhoidali, mox iterum evaneſcebat. Quæ ſymptomata cum gravioris periculi motu terreant; nec præſidia a variis hucuſque medicis commendata quidpiam opis tulerint: ad Te confugimus, Vir Experientiſſime, tuumque conſilium flagitamus.

CONSULTATIO.

Morbus, quocum conflictatur fœmina generoſa, tam altas egiſſe videtur radices, ut nullum utique perfectæ curationi ſupereſſe locum arbitrer. Illum enim pro hectica ſive maraſmo ſenili habendum eſſe reor; ubi partim ſuccorum vitalium temperies ac textura a naturali receſſit ſtatu, partim ſolidarum & motricium robur partium adeo eſt debilitatum, ut langueſcat digeſtio, functiones corpori propriæ labefactentur, ejuſque carnea ſenſim contabeſcat ſubſtantia. Quo quidem in rerum ſtatu ſpes ſalutis in anguſto ſane verſatur; & ex ejuſmodi radicatis affectibus clariſſime diſpaleſcit, quam arcti ſint ſalutaris artis limites, quantoque jure Medici naturæ miniſtri potius, quam domini mereantur adpellari. Quæcunque enim propoſuero, & adhibeantur medicamina; ab omnibus tamen non alium expectare licebit effectum, quam ut mitigentur paullo ſymptomata, & miſera aliquantulum protrahatur vita. Et ad hos ſcopos conſequendos, pharmaceuticis omnino convenientiora erunt præſidia diætetica; ex quibus, ſi tulerit ventriculus, lac aſininum commendo, ejuſque tepefacti menſuram unam quotidie per octo circiter dies ſorbillandam hortor. Quod ſi vel non arriſerit, vel non in promtu fuerit; operæ pretium faciet ſerum lactis; quod ex lacte, quantitate menſuræ unius, cum ſucci citri, quantum cochlear capit, permixto, decocto & percolato parari, & ſi juſto acidius fuerit, cum ſyrupo papaveris albi temperari poteſt. Præterea ex uſu mihi eſt, in taliſmodi morbis pro potu ordinario exhibere potionem, & analeptica & temperante, & anodyna virtute inſignem, qualis paratur, ſi ex cornu cervi raſpati, panis ſecalini triti ana libra una, corticum citri recentium, & caſcarillæ unciis duabus, cum ſex aquæ puræ fontanæ menſuris, invicem leni calore digeſtis, ex veſica quatuor circiter liquoris menſuræ deſtillentur. Nec ludetur opera, ſi veſpertino potiſſimum tempore, pulvis Marchionis, cum uno vel altero nitri grano permixtus, ex emulſione analeptica, cum ſeminibus quatuor frigidis majoribus conficienda, nonnunquam capietur. Et denique conſultum erit, alvinam obſtructionem reſerare; quod commodiſſime fiet ope clyſmatum, quæ ex lactis & aquæ æquali portione, floribus chamæmeli, rhabarbaro in aqua ſoluto, manna, ſale communi, & nitro parari, & crebro infundi debent. Ceterum ſummum precor languorum noſtrorum medicum; ut, quibus perficiendis noſtra ars haud ſuffecerit, ille ex alto clementer ſupplere velit.

CASUS CXC.

De maraſmo ſenili funeſto.

Princeps noſtra ſereniſſima, temperatura ſanguineo-cholerica prædita, annum ætatis ſeptuageſimum primum egreſſa, ad hanc uſque ſenectutem cibis durioribus, ut carnibus ſale conditis, vel fumo induratis, & braſſica muria condita, aliiſque delectari ſoluit; neque ullam inde ſenſit moleſtiam, niſi quod a flatuum retentione, qua dextrum maxime hypochondrium occupante, nec niſi emiſſis ructibus ſublevata adhuc laborat, ſæpius male habuerit. Verum per quatuor abhinc annos crebro alvi profluvio infeſtari cœpit; quippe quod primum non niſi poſt uſum fructuum horariorum, fragorum, cucumerum, melonum incidebat, perque unam vel alteram, quin ſæpius quatuor hebdomades inhærebat. Quum igitur, accedente virium collapſu, robur ventriculi nimis debilitatum videretur: ad illud reſtaurandum extrinſecus balſamum vitæ Hoffmanni, interne eſſentia corticum aurantiorum mox ſola, mox eſſentiæ trifolii fibrini, mox etiam ſali volatili oleoſo nupta, & olea quædam carminativa in uſum vocabantur. Inde reſtituto iterum ventriculi tono, ceſſabat per aliquod tempus diarrhœa, & ſereniſſima Princeps cibos coctu difficiliores abſque moleſtia rurſus comedere valebat: ſub quo victu metuendam humorum acrimoniam,

niam, datis præcipitantibus, præcavere ſtudebant medici. At vero ſub finem elapſi proxime anni recrudeſcebat ex improviſo alvi fluxus, priori moleſtior, & cum doloribus inteſtini recti ſtipatus; nec ullis remediis, nec clyſteribus ſæpius iteratus penitus exſtirpari ſe ſinebat, tantum aberat, ut cibi ſimul periret cupiditas, & vires inſigniter proſternerentur, ipſaque lectum præ nimio languore deſerere non poſſet.

Conſultus quidam celebris Medicus, ordinabat primo mixturam, quæ ſic habebat: Recipe aquę fęniculi uncias tres, florum ſambuci unciam ſemis, cinamomi drachmas tres, pulveris bezoardici ex globulis ſcrupulos duos, lapidum cancrorum præparatorum ſcrupulum ſemis. M. ſ. mixtura, cujus unum vel alterum cochlear, ter vel quater quotidie erat capiendum; & hac per aliquot dies adhibita, præſcribebat tincturam, ex eſſentiæ pimpinellæ albæ drachmis duabus cum dimidia, lignorum drachma una cum dimidia, Elixirii proprietatis ſine acido drachma dimidia concinnatam, & ter quotidie ad 25. guttas aſſumendam. Noviſſime per duodecim circiter dies, fracta dejectionum frequentia, ſemel duntaxat vel bis de die egeritur alvus, & appetitus cum ſomno rediit: ſed ſumtis epulis, calor in volis manuum præternaturalis ſentitur, lotium turbulentum, ſalinis recrementis plenum mingitur, mane inſigni faucium ariditas, & plus minus copioſus vexat ſudor; atque vehementiſſimus dolor rheumaticus in dextrum incumbit brachium. Hinc ob febris hecticæ metum, ſequens præſcribebatur emulſio: Recipe gelatinę cornu cervi, rhinocerotis citratæ ana uncias tres, aquæ florum tiliæ unciam unam, ſeminum quatuor frigidorum majorum, papaveris albi ana drachmam unam. M. F. l. a. emulſio: colaturæ: adde corralliorum rubrorum præparatorum ſcrupulum unum, perlarum orientalium grana duodecim, ſachari parum. M. F. emulſio, aliquoties per diem ſorbillanda.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

QUantum ex communicata mecum hiſtoria, qua perſona quædam ſereniſſima, ætate provecta, & hucuſque egregio ventriculi vigore gaviſa premitur, percepi: ille ante quatuor annos cum alvi fluxu, cibos coctu difficiliores inſequente, noviſſime vero vehementius infeſtante, & cum doloribus in inteſtino recto, cibi faſtidio ac virium languore ſtipato incepit. Quem convenientium remediorum ope debellatum, exceperunt oris ſiccitas, & ſudor copioſus mane potiſſimum erumpens, atq; calor in volis manuum poſt paſtum: unde hecticam metuerunt medici imminentem. Neque vero aliter ſentire poſſum, nec habeo, quæ circa præſcripta medicamina moneam; tantum abeſt, ut potius emulſionis, noviſſime ordinatæ uſum frequentem; maxime verſus nocturnum tempus, vehementer ſuadeam. Deinceps vero, licet calidiora, ac vulgata ſtomachica ſint fugienda remedia, omni tamen ſtudio, eo erit reſpiciendum, ut ad inſtaurandum ventriculi robur, reficiendas vires & æſtum contemperandum, convenientibus pugnetur medicaminibus. Ex iis longo uſu comprobatum commendo liquorem meum anodynum; cujus 30. guttæ ex quatuor unciis aquæ puræ ſimplicis, vel ex ceraſis nigris deſtillatæ, alternis veſperis erunt capiendæ. Cum hoc remedii genere alternari poteſt pulvis quidam temperans, quem ex pulveris Marchionis, lapidum cancrorum ana drachmis duabus, nitri depurati drachma dimidia, olei de cedro Italici guttis quatuor conficiendum, & pondere duorum ſcrupulorum ex commendato vehiculo veſperi aſſumendum ſuadeo. Adhęc, ſi alvi fluxus cum flatulentis moleſtiis rurſus invaleſcat; auctor ſum, ut abdominis regio cum balſamo vitæ dicto inungatur. Præterea vero ciborum quoque habenda eſt ratio; quos inter frequentem uſum juſculorum ex carne gallinarum, cum ſucco citri vel aurantiorum confectorum admodum laudo;

quippe quæ matutinis etiam & pomeridianis horis ſummo cum fructu poterunt ſorbillari. Quum porro humores ſalibus ſcorbuticis inquinati videantur, & metus ſit, ne inde calor hecticodeus augeatur: operæ erit pretium pro potu ordinario acidulis uti Selteranis, ſi quatuor earum partes cum una vini veteris Rhenani fuerint permixtæ. Ceterum optaſſem, ut certior eſſem, num gratioſiſſima Princeps, venæſectionibus olim adſueta fuerit, illaſque forſan neglectui habuerit: quoniam quam plurimis conſtat obſervationibus, eas in ſenibus intermiſſas, multarum ægritudinum matrem eſſe fœcundiſſimam.

Relatio ulterior.

PRiusquam accederet conſilium illuſtris Hoffmanni medicum, hæc erat ægritudinis in Principe ſereniſſima idea. Ad nonas Februarii, ſumtis epulis æſtu quodam prehendebatur, qui cum pulſu celeriori, & præcordiorum anxietate ſenſim increſcens, veſperi exploſis per anum flatibus, & ſoluta ſponte alvo, remittebat, noctemque quietam relinquebat. Poſtridie eodem tempore invadebat calor præternaturalis, utut mitior; & tertio die cum dictis proxime ſymptomatibus, & inſigni virium proſtratione vehementius adfligebat, nec niſi dejecta iterum circa ſomni tempus alvo ceſſabat. Abhinc per aliquot dies mitiſſimus fuit æſtus, anxietates evaneſcebant, & alvus conſueto more, ſemel biſve reddebatur quotidie. Interim noctes turbulento tranſigebantur ſomno, eumque matutino tempore ſueti excipiebant ſudores; nec ciborum ſibi rite conſtabat adpetentia, adeo ut ad eam invitandam, mane alternis diebus balſami de Mecha guttulæ octo, & eſſentiæ abſynthii compoſitæ triginta nonnunquam caperentur guttulæ. Tum per duos treſve dies adhibebantur remedia, a Medico quodam extero miſſa; quæ erant ſal volatile oleoſum, eſſentia menthæ criſpæ, aqua carminativa, pulvis quidam ſalinus, coralliis permixtus, & ſacculus radice zingiberis plenus, quem ſpiritu vini Franconico, eoque tepidiori madefactum, ad ventriculi regionem imponi jubebat. At vero, cum horum uſum non modo majus caloris incrementum ſequeretur; verum etiam diarrhoea rurſus excitari videretur; illis miſſis, 10. Calend. Martii, aſſumebat ſereniſſima Princeps pulverem, qui ex lapidum cancrorum, coralliorum rubrorum ana drachma dimidia, terræ Lemniç granis quindecim, & theriacæ cœleſtis grano uno cum dimidio confectus, & in tres partes diviſus erat. Quo diarrhoeam nondum compeſcente, poſtridie uſurpabat pulverem, qui habebat pulveris Marchionis, lapidum cancrorum, coralliorum rubrorum, terræ Lemniæ ana ſcrupulum, theriacæ cœleſtis grana duo, & quatuor ſumebatur vicibus. Hoc etiam votis haud faciente ſatis, addebantur ipſi olei deſtillati maſtiches quatuor guttulæ; & extrinſecus ventriculo emplaſtrum nervinum imponebatur, quod emplaſtri de tacamahaca drachmas ſex, cum olei ſtillatitii menthæ ſcrupulo uno malaxatas, fovebat. Et quum inſignis mœror ob obitum Principis cujuſdam ſereniſſimi accederet, iis omnibus omiſſis, ſolus Marchionis pulvis guttæ olei ſtillatitii menthç nuptus, porrigebatur, conjuncto balſami de Mecha uſu.

Hoc tandem in ſtatu rerum, Halæ miſſæ ad noſtras manus perveniebant medicinæ; quibus adhibitis, alvi profluvium remittebat, & melius habebat ſereniſſima Domina. Verum non multo poſt ingenti virium languore adeo proſternebatur, ut ſpes vitæ in anguſto eſſet, & ipſa ſacro viatico inſtructa, extremum expectaret ſpiritum. Ceterum pulſus jam varius admotam ferit manum, moxque celerior, mox languidior eſt; & ſumtis mane vel juſculis, ſtatim intenditur. Poſt prandium non volas tantum manuum, verum totum corpus urere incipit vehemens æſtus; bronchia pulmonum tenaci obſidentur muco; interdum lancinantes ſiniſtrum capitis latus adfligunt dolores; urina mingitur turbulenta, coloris ſaturati, & ſuſpenſam, bullulisque permixtam exhibet nubeculam:

Digitized by Google

lam: adpetitus plane proſtratus eſt, vires incredibilem in modum imminuuntur; corpus contabeſcit, & noviſſime inexpugnabilis dormiendi neceſſitas acceſſit. Nec denique ignorari oportet, ſereniſſimam ægrotam hactenus pro potu ordinario partim juſculis, partim cereviſia tenuiori, partim vino Rhenano ſolo, utut in parciſſima quantitate, partim etiam dicta ſuperius emulſione, noctu præſertim uti conſueviſſe, nec perſuaderi potuiſſe, ut vinum acidulis Selteranis nuptum adhiberet. Neque venam unquam ſecandam præbuit; tantum abeſt, ut ſanguinis miſſiones, magno averſetur tædio. Meo quidem arbitrio, maraſmus ſenilis, iſque immedicabilis adeſſe videtur.

Ulterius conſilium.

Percepi ulterius, quinam ſit valetudinis, in qua degit ſereniſſima Princeps, ſtatus; & doleo, quod ille tam corruptus ac deploratus ſit, ut nihil fere fauſti prænunciare liceat. Quod ſi enim ætatem valde ſenilem, & præſentes adfectiones, maximeque nimium decrementum corporis ac virium conſideravero; non niſi veram hecticam, quam veteres maraſmum ſenilem dixerunt, & quæ a ſumma viſcerum atonia & labe proficiſcitur, ſuſpicari poſſum. Ad eam vero inducendam, ſanguinis intermiſſam vacuationem multum contuliſſe credo: quippe quæ decenti ordine ac tempore inſtituta, præſtantiſſimum morbi id genus in ſenibus præcavendi exhibet præſidium. Quum autem altas jam radices egiſſe videtur malum; optarem, ut ab uſu remediorum calidorum, quale eſt balſamus de Mecha, abſtinuerit gratioſa Domina, quippe quæ non minus ac omnia adſtringentia, minime ventriculum roborandi, & alvi fluxum his in caſibus ſiſtendi virtute pollent, tantum abeſt, ut calorem præternaturalem magis aſperent. Juxta meam potius ſententiam, non aliæ reſtant indicationes, quam ut æſtus temperetur, & vires inſtaurentur: quibus ſcopis diætetica præſidia præ aliis facient ſatis. Atque hoc cumprimis nomine excellentem pollicentur efficaciam tenuiores gelatinæ, quæ ex cornu cervi raſpati libra dimidia, cum menſura una aquæ, & quarta parte vini Rhenani per tres horæ quadrantes decocta, tum albuminis ovorum ope deſpumata, & ad gratum ſaporem conciliandum, ſacharo & pomis Sinenſibus permixta confieri poterunt. Non minus præſtantiſſimæ virtutis ſunt emulſiones analepticæ; quarum hæc eſto formula: Recipe amygdalarum dulcium unciam ſemis, ſeminum quatuor frigidorum majorum ana drachmam unam, aquæ florum tiliæ, ceraſorum nigrorum, roſarum ana uncias duas, cinamomi cydoniatæ unciam ſemis. M. F. l. a. emulſio, adde matris perlarum ſcrupulos duos, nitri purificati grana octo, julepi roſarum drachmas duas. M. D. Operæ porro pretium facient potiones nervinæ, per vices ad unum alterumque cochlear ſumendæ; qualis ſic parari debet: Recipe aquæ roſarum, ceraſorum, meliſſæ, rubi idæi, florum acaciæ ana uncias duas, cinamomi cydoniatæ unciam unam, ſucci citri, ſyrupi acetoſitatis citri ana drachmas tres, matris perlarum drachmam unam. M. D. Ex hac quoque potiuncula interdum capiendas ſuadeo quindecim guttas liquoris mei anodyni, cum oleo macis maritati; & ad coercendam, ſi urgeat, alvi fluxionem, balſamum vitæ abdomini inungendum, iterum iterumque commendo. Et hæc ſunt, quæ in tam gravi malo proponenda duxi: non enim decet multa variaque remedia exhibere, eaque quotidie cum aliis alternare; ſed quæ abs re ſunt, cum patientia continuare: quorum effectum Deus jubeat eſſe ſalutarem, ex animo precor.

Verum firmius in tanto ſenio radicatus morbus omnem ſprevit medelam: namque in ſereniſſima noſtra, hecticus calor, ac virium collapſus tantas ſumſere vires, ut quatuor a dato conſilio ſeptimanis, animam placide exſpiraverit.

CASUS CXCI.

De purpura contumaci chronica.

VIr ſexaginta tres annos natus, vitæ ſedentariæ & motus experti addictus, multiſque mœroribus & ſolicitudinibus confectus, alvo ſemper lubrica, & ſomno quieto, ſed adpetitu minus integro gaviſus, per ſedecim jam annos purpura laboravit; eamque per totam plerumque æſtatem, in corpore efflorefcentem, licet orthoſtadius pati; verno autem & hyemali potiſſimum tempore, lecto affigi, & graviter non ſine vitæ periculo cruciari. Poſtquam vero ante aliquot annos Hala ex noſtra, in qua hactenus degit, Friſiam occidentalem ſe contulit, ibidemque & animi a mœroribus liberioris eſse & motum corporis frequentiorem exercere potuit: immunis quidem ab ipſa purpuræ fuit efflorefcentia, ſed hujus in vicem ibidem locorum malum ſucceſſit iſchiadicum. Halam tandem redux, in purpuraceam totius corporis incidit rurſus efflorefcentiam: quæ, ſi forſan retrocedebat, ingentes in femore, oſse ſacro, & tibia dolores relinquebat. Ante biennium inſolito plane e loco erumpebat humor ille exanthematicus; ſiquidem cum ineunte æſtate, ulcuſculum in capite prope tempora, ſerum acre ſtillans exſurgebat, nonque niſi accedente autumno coaleſcebat. Elapſo vero anno circa æſtatis initium recrudeſcebat; ſed paucis hebdomadibus, fuſo quodam ſero, præter omnem ſpem & opinionem, ſponte exſiccatum coibat, paucis poſt diebus, quamplurimæ, & ultra vigintiquinque in fronte, collo, ac pectore efflorefcebant puſtulæ, inſtar piſorum; quæ digito preſſæ, ſaniem fundebant purulentam, inſignemque pruritum pariter ac ardorem inferebant. Verum menſe Auguſto, cum forſan juſto diutius ſub aere veſpertino, paullo frigidiori commoraretur; accidit, ut uno impetu omnes illæ, puſtulæ retroactæ diſparerent. Unde vix tranſactis aliquot diebus mediam circa noctem, præfocantem incidit catharrum, cum roncho in pulmonibus & copioſiſſima muci rejectione ſtipatum; ut ſe ſuffocari crederet. Et huic ope venæſectiônis, pediluviorum ac clyſterum percurato; menſe Septembri novus ſuccedebat paroxyſmus, ſuffocationis omnino terrens metu. Quo denuo ſuperato, ſæpius quidem per totum illum annum, præfocantes ejuſmodi acceſſiones invadebant; adeo, ut per noctes non potuerit in lecto decumbere, quin protinus dicto malo corriperetur: at omnes erant prioribus mitiores; cum a medico ipſi porrigeretur remedium quoddam, quo ſumto ſtatim remittebat morbi vehementia.

Circa currentis demum auſpicia anni melius habere cœpit, ſomnumque in lecto decumbens rurſus capere potuit. Inſimul vero purpurata exanthemata inter nocturnos ſudores, qui primum copioſi, & fœtidiſſimi, jam parciores, matutinis horis erumpentes obſervantur, iterum efflorefcebat. Sub quibus ſatis quidem bene valebat; at haud ita pridem ex improviſo affectu ſuo catharroſo præfocante, horis meridianis, cum olim nocturnis incideret, prehendebatur. Ille licet prioribus binis paroxyſmis paullo benignior eſſet, vehementem tamen in pectore ronchum, magnamque ſanguinis ebullitionem habebat comites, & tandem bis ſumto ſuperius dicto remedio, cujus formulam & nomen ignorat, in profundum deſinebat ſomnum; a quo expergefactus, ad priorem redibat ſanitatem. Hoc autem aſthma, purpuraceæ ſtatim ſequebantur excretiones; quæ duo morbi genera ita invicem alternabant, ut retrocedens exanthema mox exciperet aſthmatica ſuffocatio, & hæc viciſſim, foras acta purpura, ſolveretur. Omnis hanc ob cauſſam vel leviſſima refrigeratio ipſi eſt infenſiſſima; quippe quæ intus vertendo materiam purpuraceam, ſubito inducit præfocantem catharrum; qui nunquam non cum majori pulſus celeritate invadit; ægrumque decumbentem ſtatim ſurgere cogit. Sudor præterea, qui purpuram comitatur, tam acer tamque corrodens eſt, ut cutim non modo excoriet; verum quoque lintea exe-

exedat, quæ inſtar eorum, quæ cum ſpiritu vitrioli imbuta ſunt, ad leviſſimum dilacerari poſſunt contactum. Ceterum nullas unquam fluxus hæmorrhoidalis ſenſit notas; nec niſi dolores in oſſe ſacro nonnunquam percepit; & denique bis quotannis venas in pedibus tundendas, detractis ſemper decem cruoris unciis, præbere ſolet.

JUDICIUM MEDICUM.

ORigo ac fundamentum cunctorum ſymptomatum, quibuſcum vir conflictatur ampliſſimus, unice dyſcraſiæ & acrimoniæ ſeroſorum & lymphaticorum debetur humorum. Quando enim in tali corporis conſtitutione ſerum acre beneficio naturæ, aut quod idem eſt, vigore partium motricium internarum, ad exteriores, maximeque ſubcutaneos devolvitur tubulos; emergit inde purpura. Quod ſi vero per externas cauſſas, quas inter refrigeratio ampliſſimum locum occupat, ſerum iſtud excrementitium, ad interiora reprimitur; incumbit ad nervoſa & tendinoſa juncturarum ligamenta, eaque vellicando, acutiſſima producit dolorum tormenta. Neque raro fit, quod noxia iſtiuſmodi materia, intus verſa, ſenſibiles ventriculi & inteſtinorum tunicas obſideat, & tum ſontica machinetur mala, velut ſpaſmos, atroces dolores, flatulentias cum ſumma anxietate, inquietudines, alvi vel adſtrictiones, vel etiam immoderata profluvia, quin & periculoſas febres æque ac inflammationes.

Quemadmodum igitur dolorum iſchiadicorum, & qui femora, atque crura poſt retrocedentem purpuram, in noſtro occuparunt ægrotante, ratio ex proxime dictis clariſſime perſpici poterit: ita nec difficile erit, affectionum aſthmaticarum, quas nocturno tempore pati ſoluit, & nomine catharri præfocantis exprimit, cauſſam perſcrutari. Quando enim cunque acre purpuraceum ſerum, intus actum ad tunicas bronchiorum, quæ ſunt exquiſite ſenſibiles, irruit; ſpaſmo illas reddit opportunas; quo conſtrictæ, ſanguinis per vaſa pulmonum liberiori circulo remoram injiciunt. Stagnantibus autem in pulmone ſuccis, ſpirandi difficultas & præcordiorum anxietates protinus ſuccedunt; & ob diuturniorem cruoris moram, ſeroſa & ſubtilior portio ab eo ſecedit, & per glandulas bronchiales in tubum bronchiorum & aſperæ arteriæ ſtillat, ronchumque ac copioſiorem muci excreationem cauſſatur. Adhæc in noſtro caſu eſt obſervatione dignum, purpuram per annos jam ſedecim inhæſiſſe, cumque illa per cutim tam cauſticum fundi humorem, qui & cutim excoriat, & lintea corrodit, ſimulque inſignem ſpargit fœtorem.

Quæ cum ita ſint, merito jam meretur diſquiri, undenam & ipſa lymphæ ſerique acrimonia, & hinc enata purpura, tanta ægrotantem occupans vetuſtate, ſuam traxerit originem. Hæc ut innoteſcat, ſcire primum licet, quod particulæ ſalſæ, ſulphureæ & omnes excrementitiæ, quæ partim ex ipſis alimentis cum corpore communicantur, partim in ipſo ſanguine, ob ejus continuum motum & attritum generantur, circulo humorum expedito ac libero exiſtente, aſſidue per organa colatoria ſecernantur, & e corpore proſcribantur. Quod ſi vero difficilis ac impeditus ſit dictus ille ſuccorum vitalium circuitus; & inde ſubortæ fuerint ſanguinis ſtaſes, & vaſorum excretoriorum obſtructiones non fieri poteſt, quin ſordes illæ recrementitiæ intus retineantur, atque ſic totam ſanguinis & humorum maſſam contaminent, ac nutritioni reddant ineptam. Cumprimis autem retardatus ſanguinis per viſcera imi ventris, maximeque hepar & lienem circulus, ad generandam ſcorbuticam dyſcraſiam, permagnum conferre poteſt ſymbolum. Namque per principia conſtat medica, hepatis in œconomia vitali non alium eſſe uſum, quam ut per vaſculoſam ipſius ſubſtantiam, partes impuræ, ſalſæ, & ſulphureæ, quæ bilem conſtituunt, ſecernantur; lienis autem functionem in attenuando, & ad tranſitum per vaſa minima adaptando ſanguine eſſe poſitam. Quandocunque igitur vitalis

cruor

cruor, cujus per venam portæ, & hujus ope per hepar atque lienem tranſitus in naturali etiam ſtatu exiſtit difficilior, accedentibus variis cauſſis ægrius per hæc viſcera progreditur, & impeditius; retentis per brevi ante dictas rationes bilioſis & ſulphureis ſordibus, generatur humorum dyſcraſia, nec prius, quam reſerentur obſtructa hæc viſcera, & liber fluidorum curſus reſtituatur, radicitus exſtirpari poteſt.

Adhæc impuritas ejuſmodi humorum, ab ipſa eorundem ſtagnatione & efficitur, & adaugetur. Sicut enim cuncta in toto microcoſmo fluida, ſi careant motu, vi externi caloris inſignem corruptionem ac putredinem ſubire, conſtans & perpetua docet experientia: ita illud idem eo certius corporis animalis humoribus accidit, quo illi ex ſua eſſentia ad putredinem ſunt opportuniores. Quamobrem permultis mihi innotuit obſervationibus, quod morbi, ex ſero impuro atque ſalſo oriundi, veluti ſunt variarum partium exulcerationes, ſcabies, tinea capitis, defluxiones ſeri ſalſi oculorum &c. ſi cum tumoribus glandularum ſubcutaneis fuerint complicati, non niſi diſcuſſis hiſce tuberculis ſanari potuerint: nec obſcura videtur ratio; ſi enim glandulæ cutis, quæ depurandæ limphæ ſerviunt, ſunt obſtructæ; nec lymphæ depuratio, nec etiam mali exinde ſuborti curatio obtineri poterit. Subinde mihi ſæpius adnotare licuit, a lochiorum, vel menſium, vel quoque hæmorrhoidum fluxu cito ſuppreſſo, & purpuram & aliam humorum impuritatem protinus progeneratam; ſed reſtitutis cruentis excretionibus, iterum exſtirpatam fuiſse: ubi cauſſa non niſi in ſtagnatione ſanguinis per imi ventris viſcera eſt quærenda. Verum chronicæ purpuræ cauſſa tantum non ſemper in contumaci viſcerum, aut glandularum majorum & nobiliorum obſtructione reſidet; & ob hancce rationem medicationem haud adeo facilem admittit.

Quibus præmiſſis, luculenter diſpaleſcit, contumaciſſimæ illius ac diuturnæ purpuræ, qua noſter ſollicitatur ægrotans, proximam cauſſam, non modo in ſtagnatione humorum circa abdominis viſcera, ſed potius obſtructione organorum depurationi ſanguinis tributorum hærere. Cujus ſi primos proſequamur natales; occurrunt vita ſedentaria, diuturni mœrores, neglecta ſanguinis miſſio, & impeditus hæmorrhoidum fluor: quippe quorum omnium ea eſt indoles, ut generandæ ſanguinis moli, labefactando partium ſolidarum robori, & hinc retardando humorum per abdominis viſcera circulo, mirifice patrocinentur. Neque dubitabit, quin ex dictis cauſſis purpura, de qua ſermo potiſſimum eſt, ſuam traxerit originem; qui conſideraverit, eam mutato vitæ genere, animoque a mœroribus liberato, protinus velut exſpiraſſe.

Sed jam docere, operæ erit pretium, quanam ratione ſpinoſum hoc ſit adgrediendum malum? Et ex hac quæſtione binæ propullulant aliæ, quarum prima ſymptomatum noxiorum illi junctorum convenientem tractationem, altera totius mali plenariam reſpicit exſtirpationem. Quod primum attinet momentum, votis omnino potiemur, ſi quæ jam humoribus ineſt, acrem ac noxiam materiem per congrua emunctoria e corpore proſcribemus. Quo nomine conſultiſſimum erit, ut omni refrigeratione ſtudioſe vitata, corpus in æquali & perpetuo conſervetur calore: quem in finem mane loco potus Theebois in lecto ſorbillare præſtabit decoctum calidum, ex radice chinæ, ſcorzoneræ, ſarſaparillæ, & ſemine fœniculi confectum; quo etiam frigido in vicem potus ordinarii uti licebit. Quod ſi autem purpuraceum illud miaſma, intus actum ad nervoſas vel pulmonum vel inteſtinorum tunicas decubuerit; temperata diſcutientia & diaphoretica in uſum vocare conveniet. Hæc inter meritis ſuis extollendus eſt ſpiritus bezoardicus Buſſii, præſertim, ſi cum binis liquoris noſtri anodyni partibus remixtus, ad quinquaginta guttas intra lectum mane capiatur. Nec minoris virtutis ſunt pulveres bezoardici, ex antimonio diaphoretico, vel antimonii ceruſſa, cornu cervi

vi ſine igne, cornu cervi uſto, lapidibus cancrorum & cinnabari nativa præparata componendi; quorum efficacia eo præſtantior erit, ſi iis unum vel alterum ſulphuris aurati antimonii, ultimæ præcipitationis addatur granulum. Hoc idem illud eſt remedium, quo ampliſſimus æger, ad mitigandas aſthmaticas acceſſiones ſæpius felici cum ſucceſſu uſus fuit; & inſignem profecto meretur commendationem: ſiquidem draſtica, quæ competit antimonialibus medicinis, vi orbatum, nec vomitum amplius, nec alvum movet: ſed flatus duntaxat pellendi, ſudoremque egregie promovendi, pollet facultate. Habenda deſuper alvinæ excretionis eſt ratio: ſed ſicuti perniciosiſſima in morbis purpuratis habetur alvi obſtructio; ita etiam, hanc moliri ſtimulantibus remediis, nihil aliud eſt, niſi oleum camino addere. Quicquid enim inteſtina ad ſpaſmum proritare valet; illud quoque corticis cutanei conſtrictionem inducendo, & legitimum tranſpirationis ſucceſſum impediendo, ad ſordium excernendarum retropulſionem diſponet. Idcirco ex laxantium farragine his in morbis, rhabarbarinis, mannatis, clyſteribuſque demulcentibus & emollientibus nec ſunt tutiora, nec præſtantiora.

Si itaque ad alteram noſtrarum quæſtionum progrediamur, quæ, quomodo radicitus extirpandus noſter ſit morbus, quærit; ardua ſane provincia, ejuſmodi in ſubjecto ætate provectiori firmius radicatum affectum curaturo, imponitur. Neque tamen penitus eſt deſperandum; ſiquidem, ſi temporis diuturnitas, & ægrotantis patientia remediorum vires ſecundaverint, ſæpius votorum nos reddi compotes obſervamus. Et ego quidem in chronica tali purpura, acidulas Selteranas tepefactas, vel ſolas, vel tertia lactis aſinini parte maritatas, non ſine ſingulari fructu ſæpiſſime adhibitas fuiſſe notavi. Hæ enim aquæ alcalinum fixum poſſident principium, vique hujus urinam potenter movent; atque cum lacte permixtæ, egregia dyſcraſiam humorum ſalſam & acrem temperandi pollent virtute, nec ſine ampla utilitate in doloribus arthriticis, & tuſſi pulmonali poſſunt uſurpari. Deinceps ad ſecundam mali purpuracei curationem multum facit ſtudioſa ab omni vino & cereviſia abſtinentia; cujus in locum laudatum ſuperius decoctum ſubſtituendum ſuadeo. Neque parum emolumenti expectare licet a corporis frequenti exercitatione, & aeris mutatione: quorum ſcoporum uterque inſtitutis itineribus poterit obtineri.

Ex pharmacis, quæ noſtro fini reſpondent, efficaciſſima ſunt antimonialia, & cinnabarina, nec non tartariſata, quæ inter eminent regulus antimonii medicinalis, ſulphur antimonii auratum tertiæ præcipitationis, panacea Glauberiana, ſulphur auratum ex ſcoriis tartareis, cum ſolutione auri præcipitatum, ceruſſa antimonii, cinnabaris antimonii, tinctura antimonii acris &c. Excellens enim ac peculiaris, quam in glandularum obſtructionibus reſerandis, & progreſſu lymphatici laticis promovendo exſerunt, eſt virtus; ob quam in morbis ex magna ſeri atque lymphæ impuritate ſubortis, conjuncto decoctorum aperientium uſu, omnium remediorum vim longiſſime ſuperant. Verum interponenda ſunt laxantia, ne ſordes acidæ, ac bilioſæ, quæ per alvum eliminari debent, hac obſtructa ad ipſam humorum maſſam retrolabantur. Quo ſcopo ſalina neutiquam convenire, ſed potius rhabarbarum cum manna & cremore tartari in aqua communi infuſum, exhibendum eſſe ſupra diximus.

Ut denique ſpecialius methodum proponam; quam in noſtro ægrotante opportuniſſimam arbitror: ſuadeo, ut ille vernali potiſſimum ac autumnali tempore, infuſum quoddam laxans rhabarbarinum, atque decoctum ſupra commendatum cum antimoniali remedio maritatum, per aliquod tempus adhibeat; ita tamen, ut illo per tres, hoc per quinque ſucceſſive dies cum regimine diaphoretico utatur; eorumque alternantem uſum per tres vel quatuor vices repetat. Neque pauci ſunt ex impuritate lymphæ ſuborti, & purpuracei affectus, quos hac medendi

ra-

ratione, divina favente gratia, feliciter expugnavi: quam ut in præſenti etiam caſu Deus reddat felicem, ex imo pectore precor.

CASUS CXCII.

De pertinaci purpura ſcorbutica.

NObilis proſapiæ fœmina, annorum quadraginta ſex, temperamenti ſanguineo-cholerici, naturæ admodum ſenſibilis, anno ætatis decimo demum octavo menſes experta, ſexto autem & triceſimo iiſdem per vehementem animi adfectum prorſus orbata, varia exinde ſanitatis incommoda, maxime ſanguinis ebullitiones, ventriculi debilitatem, flatulentias, & catharrales adfectus ſenſit, iiſque mitigandis venæſectiones æquinoctiales, & aquas Selteranas quotannis fere magno cum emolumento oppoſuit. Cumprimis autem præterita nuper æſtate variis animi motibus, ſpeciatim mœrore diuturno ob filiam cariſſimam variolis defunctam agitabatur; ubi notatu erat dignum, auditæ filiæ morte ipſam contremuiſſe, huncque tremorem ſingulis diebus eadem mortis hora rediiſſe, & tandem ſponte ceſſaſſe. Decernebat itaque vacillantem ægritudinem aquis Selteranis oppugnare; ſed conſultus Medicus loco earum ſerum lactis, herbis antiſcorbuticis & refrigerantibus, præſertim multa acetoſa & portulaca alteratum, & quidem ad duas quotidie libras, nullis vel præmiſſis vel conjunctis laxantibus, nec ſtomachicis, bibendum ſuadebat. Mox autem primis potationis diebus peſſime habebat inde, atque de ventriculi, hypochondriorum, & abdominis inflationibus dolorificis, inadpetentia, artuum rigida tenſione, & ſubtili ſpaſtica undulatione, ut quieta ſedere non poſſet, ſed hinc inde ambulare, & diſcurrere cogeretur, articulorum in manibus & pedibus tumore &c. conquerebatur. De quibus admonitus Medicus, potationis urgebat continuationem, & omnia ſponte diſparitura ſpondebat. His freta ægrotans, in quartam hebdomadem protrahebat curam; ſed incommoda neutiquam cedebant; tantum abeſt, ut indies potius invaleſcerent; unde perterrita, Medicum denuo conſulebat, & ab illo eſſentiam quandam nervinam, ſapore cochleariam, odore ſal volatile prodentem accipiebat. Sumta hujus unica doſi, lecto protinus adfigebatur, de artuum tremore, frigore tamen vacuo, cordis & præcordiorum anguſtiis, ſudoreque frigido per biduum querula. Tertio die tremor ille concuſſorius artuum adeo revertebatur vehemens, ut lectus ſimul quateretur, ſubſequente præcordiorum anxietate, ſudoreque tamen calido. Et hæ adfectiones incerto circuitu per aliquod tempus inhærebant, adeo, ut per duos treſve dies quotidie recurrerent totidemque diebus conquieſcerent.

Quæ ſcena cum per binas duraſſet hebdomades, alter medicus per litteras in conſilium vocabatur; qui miſſa mixtura, ex aquis diapnoicis & antiſpamodicis, abſorbentibus citratis, nitro depurato, ſpeciebus de hyacyntho, cinnabari, antimonii, ſpiritu nitri dulci confecta, ſub paroxyſmo aſſumenda: nec non pulvere digeſtivo nitroſo, atque eſſentia ex ſcordio, pimpinella, millefolio, & gentiana rubra parata, id effecit, ut ſingula mitigarentur, cordis angor & artuum tremor plane ceſſaret, nec niſi per intervalla calor cum ſequente ſudore invaderet, eaque acceſſione finita ægrotans e lecto ſurgere, atque cibum cum adpetitu capere poſſet. Tandem medicus ad explorandum coram & curatius morbi ſtatum accitur, qui accedens ægram extra lectum, bono cum adpetitu comedentem, & ſatis alacrem deprehendebat; ſed poſt quemvis finitum ſudorem, bis vel ter de die redeuntem, linteamina corporis cum recentibus in conclavi frigidulo permutantem, ſimul autem purpuram, brachia & manus obſidentem, adque tergum & pectus ſemet extendentem animadvertebat. Unde judicabat, purpuram per linteorum mutationes ſæpius retroceſſiſſe, & per paroxyſmos iterum expulſam fuiſſe. Namque per biduum tribus quotidie paroxyſmis, cum oris ſicci-

tate,

rate, calore & ſiti incipientibus, & poſt horæ decurſum in copioſum ſudorem deſinentibus corripiebatur, intercedente unica tantum die intercalari, quam rurſus bini una duntaxat acceſſione, eaque leni, poſt meridiem infeſti excipiebant. Hinc ſpem plenariæ euphoriæ quidem concipiebat, ſed inanem; ſiquidem paucis poſt diebus paroxyſmus denuo cum præcordiorum anguſtia, vehementi calore, præſertim pedum, ultro citroque curſitante, cum enormi ſudore ingruebat, qui ſudor, niſi linteis calidis ſæpius detergeretur, facile per cutem refrigeſcebat, & dolores artuum poſt ſe trahebat. Hanc acceſſionem ſequenti die hora quarta matutina ſequebatur nova, tanto artuum tremore, & præcordiorum anxietate infeſta, ut adſtantes de vita metuerent; quæ per totam diem inhærens, circa veſperam demum nonnihil remittebat, poſtridie bis, tertia vero die ſemel reverſura, tumque cum interno horrore & tanta cordis oppreſſione invadens, ut fuſis per integram horam lacrymis, nonnihil ſolatii demum perciperet. Fuit autem obſervatione dignum, quod ante ingruentem paroxyſmum excretio illa purpuracea in brachiis penitus diſparuerit, ſub eo ipſo vero ad cutim, cum levamine, & redeunte animi antea dejecti alacritate, expulſa rurſus fuerit.

Hæc tragica vehementium acceſſionum ſcena ludebatur ab ultima Auguſti, ad quartam uſque Septembris diem. Circa hoc tempus aliud quoddam ſymptoma reliquis accedebat, quo ægrotans, ſi vel unicum juſculis, vel cremoris hordei ac avenæ ſumeret cochlear, protinus ſputum limpidæ, tenacis tamen pituitæ incidebat; comeſto autem ſolidiori cibo ab hac immunis erat moleſtia. Ab hoc quoque tempore purpura, parvis hinc inde furunculis intermixta, conſtantius & pertinacius per aliquot dies in cute comparebat, cum ſudoribus, ſine tamen præcordiorum anguſtia permanentibus. Verum levamen, quod in hoc rerum ſtatu percipiebat, haud diu durabat: ſiquidem paucis poſt diebus retrocedente per noctem ex improviſo purpura, febriles paroxyſmi cum cordis palpitatione, membrorum laſſitudine, ſomnolentia, & utriuſque hypochondrii flatulenta ac dolorifica tenſione ſtipati recrudeſcebant. Urina per totum morbi decurſum, admodum varia reddebatur, mox aquæ inſtar limpida, & aſſumto potu copioſior, mox rubicunda cum ſimili ſedimento.

Oppoſita huic polymorpho malo medicamina fuerunt abſorbentia ſimplicia, & ſucco citri nupta, antimoniata fixa, leniter nitroſa, antiſpaſmodica, diapnoica, tonica, velut lapides cancrorum citrati, mater perlarum, cornu cervi ſine & cum igne præparatum, pulvis Marchionis, corallia rubra, ſpecies de hyacintho &c. Mixtura ex ſpiritu nitri dulci, eſſentia pimpinellæ, ſcordii & mixtura ſimplici parata, in expellenda, ſi retroceſſerat, purpura, egregiam locabat operam. Uſurpatæ porro ſunt emulſiones, cum aquis cordialibus, diapnoicis & antiſpaſmodicis; interpoſito per vacuos a febre dies, laxantium leniſſimorum, ex rhabarbaro, manna, & tartaro ſolubili confectorum, nec non clyſterum, ex floribus chamemæli cum cremore avenæ coctis, oleo olivarum, ſali culinari vel nitro præparatorum uſu. Non minus crebro ſorbillata fuerunt juſcula medicata, cum radice cichorei, ſcorzoneræ, fœniculi, & ſucco aurantiorum alterata; & pro potu denique decoctum cornu cervi, cum radice ſcorzoneræ, ſarſaparillæ, liquiritiæ & ſemine fœniculi confectum inſerviit.

Quæ cuncta ſubſidia, quum nec purpuræ ſubigendæ, nec immoderatis & perpetuis fere ſudoribus coercendis, nec avertendis paroxyſmis ſufficerent: aquas Selteranas, quas ægra quotannis ſummo cum levamine potare ſueverat, in uſum vocare conſultum putabat medicus; eaſque per primum octiduum, ad eluendam ex ventriculo & inteſtinis pituitam ſolas, deinceps cum lacte aſinino temperatas adhiberi jubebat. Præmiſſo igitur blando laxante, bibendi fiebat initium, ad quatuor uſque libras aſcendendo, & in ea doſi per aliquot dies ſubſiſtendo: quum vero nec per alvum, nec urinam ſuffi-

cien-

cienter excernerentur aquæ, ſed potius cum ſubſequentibus ventriculi flatulentiis, & hypochondriorum doloribus reſtitarent: mox more ipſi afflictæ mulieri alias ſueto, ad duos nimirum urceos, qui ad minimum ſeptem libras continebant, potandæ decernebantur, addita pro ſubducendo ventre alternis diebus mannæ uncia. Tum deſideratum edebant effectum; utpote, iis per alvum pariter ac urinam prompte redditis, cibi cupiditas, ſomnus, atque vires redibant, hypochondriorum moleſta inflatio evaneſcebat, atque purpura, cum ceſſantibus ſudoribus, ſquamatim decidebat. Neque vero omnem deliteſcentis cujuſdam mali metum detrahebant, perſeverantes adhuc febriles motus, qui hora pomeridiana quarta cum pedum quadam refrigeratione, & ſubſequente ſanguinis ebullitione adfligentes, ad ſextam veſpertinam quotidie durabant. Et, quod notatu dignum erat, fontem iſtum cum lacte aſinino confuſum, morbi ſequebatur exacerbatio; ſolum vero illud lac, experimenti cauſſa ſumtum, lactis alias impatiens, optime ferebat, adeo, ut per eam diem febrilis etiam acceſſio dederit inducias.

Interim ſpes manebat firma, fore, ut ex continuato harum aquarum, per quatuordecim jam dies potarum uſu, malum adhuc ſuperaretur. Verum præter omnem ſpem & opinionem tum recidebat conſuetus paroxyſmus; corporis languore, ſomnolentia, frigore, ſudore, ſiti, oris ſiccitate, pedum refrigeratione, continua præcordiorum ſudantium anguſtia, ac difficili ſpiratione ſtipatus; quo lecto prorſus affigebatur ægrotans. Circumſtantes, conſilii inopes, propinabant ſtatim pulverem ita dictum vitalem Hallenſium, quem ſudor excipiebat copioſus. Conſultus mox per litteras medicus mittebat pulverem ex antimonii diaphoretici, nitri depurati, cinnabaris nativæ ſcrupulis duobus, pulveris Marchionis ſcrupulis quatuor, caſtoreique ſcrupulo uno paratum, & in decem partes diviſum. Quarum una veſperi ſumta, major ſanguinis ebullitio, ſomnum turbans, & dolores cardialgici inde ſequi videbantur; neque alteram alius excipiebat effectus. Quid multis? antiqua ſymptomatum ſcena ludi incipiebat: nam ſudores immodici, cordis tremor & anxietas, cum meticuloſitate quadam, terroribus, pavoribuſque conjuncta, capitis dolores, ſitis, oris ſiccitas, & inappetentia turmatim recurrebant; neque ſudores illos, punctorium cuti ſenſum inferentes, ulla purpuræ comitabatur effloreſcentia. Scire quoque refert, pedes continuo ſudore, eoque frigidulo maduiſſe; ſuperiori corpore haud æque inſudante.

Hoc in rerum ſtatu ad coercendos potiſſimum ſudores, porrigebatur pulvis ex lapidum cancrorum, coralliorum rubrorum, nitri depurati, pulveris Pannonici rubri ana ſcrupulis duobus, ſpecierum de hyacintho drachma dimidia, croci martis antimoniati Stahlii ſcrupulo compoſitus; dabatur mixtura ex tincturæ coralliorum, martis tartariſatæ Ludovici, ſpiritus nitri dulcis, & ſyrupi papaveris rhæados æquali portione concinnata. Nec his vero operæ pretium facientibus; pilulæ, quæ habebant extracti cardui benedicti, centaurii minoris, trifolii aquatici, antimonii diaphoretici martialis Ludovici ana grana quindecim, mane deglutiendæ; a meridie tinctura martis Zwœlfferi capienda, & veſperi aſſumendus pulvis, ex coralliorum rubrorum, matris perlarum, eboris ſine igne parati ana drachma, ſpecierum de hyacintho, & antihectici Poterii ana drachma dimidia concinnatus exhibebatur.

Sub horum uſu, ad meliorem inclinare videbatur valetudinem, adeo, ut paroxyſmis extra lectum perfungi potuerit; hi vero ſingulis diebus per horam anticipabant: & pedes, adhibitis in caſum frictionibus, frigore pariter ac dolore continuo infeſtabantur. Verum enimvero infidum illud malum paullo poſt ſummo cum impetu recruduit, & ægram hucuſque; recenſitis ſymptomatibus immerſam detinet. Illa ceterum valde eſt ſenſibilis, & medicamenta calidiora, caſtoreum, volatilia, myrrhata, aloetica, pilulas Becherianas minime ferre poteſt.

Quæ

Quæ quum ita ſint, & periculum in mora videatur poſitum: expetit ſibi conſilium curatorium, præſervatorium, & diæteticum.

CONSULTATIO.

Ferox, tædiique plenus morbus, quocum fœmina generoſa, corpore teneriori, animo ſenſibiliori, & ſuccis ob cohibita menſtrua impuris prædita, per longum tempus conflictatur, purpuræ ſcorbuticæ nomen meretur. Cujus quidem materialis cauſſa, quæ eſt acre ſerum, in nervoſis ac motricibus potiſſimum reſidet partibus, quas ſtimulando, atque vellicando ad præternaturales, & ſpaſmodicas proritat commotiones, atque ſic cauſſam præbet, quo omnes œconomiæ vitalis functiones turbentur ac deſtruantur. Quemadmodum vero hæc in pleriſque purpuratis contingere ſolent affectibus; ita in noſtro ſpeciatim caſu adhuc quædam occurrunt momenta, quæ cuncta ſymptomata ut graviora, ſic & diuturniora reddunt. Ut enim ſenſibiliorem ac debiliorem generis nervoſi conſtitutionem, ſilentio prætermittam, qua præditi præ aliis decumbunt gravius: ipſa remediorum, quibus uſa eſt, farrago, nec non animi vehementiores affectus, regimen inordinatum, & frigus corpori liberalius admiſſum, atque hinc intus verſa purpuracea materia, peculiarem merentur conſiderationem. Nam ſicut nimius medicaminum uſus magno reconvaleſcentiæ eſt impedimento: ita miaſma illud exanthematicum, ſi ſæpius retropellatur, longe deteriorem & virulentam velut acquirit indolem; qua non ſolum truculentiora machinatur mala, verum tam fixam quoque ſedem occupat, ut ægerrime poſſit eliminari. Non igitur mirum eſt, quod adhibita hucuſque artis præſidia, quæ corrigendæ pariter ac excernendæ materiæ peccanti a Medicis, laude digno conatu deſtinata videntur, temperantia, diaphoretica & antiſpaſmodica, votis nondum reſponderint. Nec improbarem commendatum fontis Selterani tam ſolius, quam lacte aſinino nupti uſum; ſed optaſſem, ut prius ope blandorum laxantium, & clyſterum primæ regiones, curatius fuiſſent purgatæ.

Quicquid vero ſit, in eo jam cardo rei vertitur, ut oſtendam, qua ratione malo huic firmius radicato liceat mederi. Et hoc fine primam eſſe oportere curam arbitror, quo materia ſubtilis purpuracea ex vitæ penetralibus ad corporis ſuperficiem expellatur; quod impetraturos nos eſſe confido, ope pulveris hunc in modum conficiendi: Recipe pulveris Marchionis drachmas duas, antimonii diaphoretici, ſuccini præparati, cornu cervi uſti ana drachmam, nitri depurati ſcrupulos duos, cinnabaris nativæ præparatæ ſcrupulos. M. F. pulvis, div. in 8. part. & bis terve quotidie aſſumatur. Huic crebro juvabit interponere unum vel alterum cochlear potionis analepticæ, & leniter diaphoreticæ, quæ ſic habet: Recipe aquæ florum ſambuci, cardui benedicti, meliſſæ citratæ, ceraſorum nigrorum, ana uncias duas, matris perlarum drachmam, ſucci citri, ſyrupi papaveris albi ana drachmas duas. M. D.

Deinceps commendo liquorem meum anodyno-mineralem, cujus cum ſpiritu bezoardico Buſſii mixti, triginta guttæ vel mane vel veſperi capiantur: pollet enim vi præſtanti, ſpaſmos ſedandi, lenem tranſpirationem promovendi, & materiam exanthematicam ad corporis corticem dejiciendi; majorique his in morbis cum fructu uſurpatur, quam ſpiritus ille nitri dulcis, cujus in hiſtoria morbi ſit mentio, & quem ex ſpiritu inflammabili, & vini rectificatiſſimo, in obſervationibus meis chymicis parandum docui. Neque erit alienum, decocto jam deſcripto, & ex raſura cornu cervi, radicibus ſcorzoneræ, ſarſaparillæ, liquiritiæ, & ſemine fœniculi confecto, ulterius & pro potu ordinario, & pro remediorum vehiculo uti.

Ad alvum porro liquandam, & ſordes e primis regionibus vacuandas, egregiam virtutem præſtabit pulvis rhabarbari, qui veſperi ad ſcrupulos duos ex aqua frigida fontana bis quavis hebdomade pro-

Digitized by Google

pinari poteſt; ſpecies autem de hyacintho, ob vim, quam obtinet adſtrictivam, illi pulveri addere ineptum eſt. Neque minus huic ſcopo reſpondent clyſteres, ex juris gallinacei libra una, olei amygdalarum dulcium, & florum chamomillæ unciis duabus vel tribus parati; quippe qui tenſas ſpaſmo fibras emolliunt, & impuritates blande ſubducunt.

His denique recta vivendi ratio conjungatur, neceſſe eſt; in qua cumprimis calor conclavis, in quo degit, moderate calidus ac æqualis eſſe debet: & conſultius erit, ante purpuræ eruptionem, in lecto ſe continere, & linteaminum mutationem differre, aut cautiſſime inſtituere. Victus ſit facilis, nec confert multis veſci carnibus, ſed potius juſculis avenaceis, vitello ovi permixtis, vel gallinaceis, cum radice ſcorzoneræ, cichorei, & ſucco citri vel aurantiorum alteratis, frequenter uti. Ceterum ſi vernalis acceſſerit tempeſtas, auctor ſum ſuaſorque, ut ægra fontem Selteranum vel ſolum, vel lacti aſinino, ſi tulerit ventriculus, nuptum adhibeat, eoque bis quotannis, conjuncta duplici venæſectione, utatur.

CASUS CXCIII.

De purpura alba & rubra, cum ſumma generis nervoſi debilitate conjuncta.

DUos ultra triginta annos nata fœmina, vegeta quidem ſanitate, & acuto hilarique ingenio a natura inſtructa fuit; at per varios in tenera jam juventute caſus fracta, morborum vi omnino ſuccumbere debuit. Nam juvencula adhuc, ob matrem, quæ noverca erat, cancro, mammarum affectam, non ſolum curis domeſticis ſola præeſſe, verum etiam matri ægrotæ, non ſine inſigni faſtidio, aſſiſtere cogebatur: unde ipſa quoque parum valuit, & cumprimis febrem aliquando intermittentem incidit, quæ conſulto ſuppreſſa, futuris procul omni dubio primam cauſſam præbuit ægritudinibus. Matre defuncta, pater cœpit ægrotare; cui iterum a manu eſſe debuit; licet purpura per tres menſes admodum gravi, & calidioribus medicinis oppugnata laboraverit. Tandem hoc quoque morte extincto, multis mœroribus oppreſſa, valetudinariam egit vitam; & hujus cauſſa fontem Selteranum potavit, eo effectu, ut finita potatione, critica ac ſalutari corriperetur diarrhœa.

Paullo poſt, annus ætatis erat vigeſimus ſextus, mihi nupta, & brevi ante nuptias graviſſimis ob cauſſam coram judicio gerendam, ſolicitudinibus, aliiſque animi adfectibus agitata, indeque capitis horrendis doloribus, quin pridie nuptiarum magno rigore ac frigore correpta, ac ipſa denique feſtiva die ſaltando vehementer exæſtuata, poſtridie lunare tributum, licet debitum nondum adeſſet tempus, perſolvere cœpit. Huic fluori ſtatim inſignis jungebatur ſitis, quam nec Selteranis acidulis ſolis, nec iiſdem cum vino maritatis explere valebat. Interim ego, negotiorum cauſſa per duos treſve dies peregre factus redux, uxorem meam, purpura maligna rubra & alba per totum corpus occupatam, magnoque pectoris ardore & oppreſſione, nec non vigiliis infeſtatam deprehendi. Purpura in cruribus ac abdomine hinc inde exulcerationes producebat; neque tamen minus datis emulſionibus, pulveribuſque nitroſis, ac fixis bezoardicis, exſiccabat, & cum reliquis ſymptomatibus, Deo ſint gratiæ, evaneſcebat.

Verum cum ſequenti, qui erat Auguſtus, menſe utero inciperet gerere; vacillabat rurſus valetudo, quamvis geſtationis tempore bis ſanguis e pede mitteretur; ſiquidem primum ardorem præcordiorum, & alvinam obſtructionem; progrediente graviditate œdematoſum pedum tumorem, & brevi ante partum eryſipelas pedum, crudeliſſimis doloribus ſtipatum pati debuit; quæ fœtu in lucem edito omnia conquieſcebant. Sed in puerperio purpura denuo effloreſcebat; & purgatio uterina larga quidem ſuc-

Digitized by Google

ſuccedebat quantitate; fundebatur autem ſeroſus duntaxat humor, inſigni acrimonia imbutus, & intolerabili fœtore nares feriens. Præterea corpus adeo contabeſcebat, ut febre eam hectica extenuari crederes: & denique infans, quarta poſt partum ſeptimana, morte raptus, vehementem creabat mœrorem. Quamobrem finito puerperio, fontem Selteranum ipſi ad ſcatebram bibendum ordinavi; unde factum eſt, ut per unum alterumve annum, accedente legitimo menſtruorum fluxu, licet extenuata, ſatis bene valeret. Verum ante quatuor annos rurſus imprægnata, variiſque ſimul ægritudinibus, præſertim febre tertiana, affecta fuit; quæ ope pilularum balſamicarum oppugnatæ & mitigatæ, non impedierunt, quo minus debito tempore felicem ederet partum.

Abhinc vero parere deſiit; vitamque multis adſectionibus immerſam, miſera traxit, quales hucuſque fuerunt vehementes capitis dolores, perpetua pedum refrigeratio; contumax alvi obſtructio, aſſidua ſitis, ardens circa cordis ſcrobiculum ſenſatio, corporis contabeſcentia, & moleſtus languor, adpetitus inconſtantia, & menſtruorum parcior fluxus. Ante aliquot annos poſt gravem cardialgiam, vomitus patiebatur, & per illos fruſta ſebacea magnitudine nucis juglandis reddebat: quos ſecundaturus, lene exhibebam vomitorium, quod tantus artuum extremorum tremor, inaniſque vomendi conatus excipiebat, ut blandum anodynum ex aqua liliorum convallium ſpirituoſa ipſi propinare deberem, quo ſumto parum bilioſi humoris magno cum impetu eructabat. Hinc abſtinui a vomitoriorum exhibitione, & laxantibus pugnavi; ſed hæc qualiacunque, ſive ſal Sedlicenſe, ſive aperitivum Hoffmanni, ſive potiunculæ mannatæ, ſive pilulæ balſamicæ per aliquot dies continuatæ fuerint, nunquam reſpondebant rite votis: quid? quod mannatas potiones, quas abhorrebat, ſtatim vomitu reddiderit. Calidioribus ac reſinoſis medicaminibus uti, ob debiliorem generis nervoſi conſtitutionem, nequiquam auſus fui; & quod peculiari dignum eſt animadverſione, omnes orthoſtadia averſatur medicinas, lecto autem per auctum morbi impetum affixa, eas cum voluptate pariter ac egregio fructu capit. Liquor anodyno-mineralis uti ſemper, ita adhuc etiam, ſi præcordiorum anxietates, & ſpaſmodicæ motiones nimis urgeant, levamen infert; ſed eo ſumto, plerumque moleſtiſſimi ſuboriuntur ructus, & ultra duodecim horas atrociter infeſtant. Suaveolentia, inque primis balſamum vitæ, utut ambra privatum, ſummo faſtidio averſatur. Ex cibis viliores amat, delicatioribus non delectatur; vino, licet parcius, utitur; nonnunquam tamen rarius potum calidum Theebois vel Coffee, lacti nuptum ſorbet, frequentius autem loco fabarum Coffee, ex amygdalis toſtis ſibimet decoctum parat, quippe quæ ob unctuoſum, quod fovent principium, alvo lubricandæ inſervire perhibentur. Hujus etiam lubricitatem ope humectantium, ac ſeri lactis ad mentem Illuſtris Hoffmanni parati adjuvare, ſed incaſſum tentavi. Sub epulis porro ad juvandam vim digeſtivam, Elixir viſcerale Hoffmanni propinavi; nec non aquas Selteranas, balnea ex aqua dulci, & tepidiora pediluvia, a quibus tamen capitis dolores exacerbari putat, in uſum vocavi.

Omnium vero irritus hucuſque fuit effectus; alvus quotidie quidem reſpondet, ſed arte liquari non poteſt; urina plerumque aquoſa, interdum turbulenta inſtar ſpiſſioris cereviſiæ, abſque coctionis ſignis mingitur; pulſus citatior ſemper & parvus, quandoque micans fertur; ſomnus eſt turbulentus; ſanguis e vena detractus, olim ſiccior ac ſpiſſior adparuit, jam laudabili conſiſtentia præditus videtur; & animus, a prima juventute ſemper hilaris, magis moroſus ac dejectus redditur. Ad hæc per integrum, qui noviſſimus eſt, annum, quavis veſpera ingenti corporis frigore percellitur, quod calor pungens & mordax excipit, & hunc rariſſime levis mador ſequitur; quo exhalante, bene habere videtur,

tur, ceſſante vero ſpirandi ſuboritur anguſtia, & pectoris oppreſſio. Quo in ſpaſmodico, qualis mihi videtur, affectu conſilii ſum inops; & licet ex mente cujuſdam Medici thermas Carolinas, quas uxori meæ proficuas ipſe judico, adhibere vellem; metuo tamen, ne, cum corpus nulla arte purgari, neque ideo ad hanc curationem præparari poteſt, majus exinde propullulet damnum. Quare abs te peto, Vir Experientiſſime, ut me doceas, quæ in morbo hoc intricato ſint profutura.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Quæ mihi, Vir Prænobiliſſime, de gravi & diuturna amantiſſimæ Tuæ uxoris perſcripſiſti ægritudine, luculenter teſtantur, eam inſigni generis nervoſi debilitate laborare; qua præſertim magnus ille alimentorum canalis, ventriculum puto & inteſtina affecta, & hinc ſpaſmodicis pariter ac flatulentis obnoxia videntur affectionibus. Ubicunque vero ſolidæ & motrices partes a vigore & robore ſuo naturali dejectæ ſunt; ibi ſuccorum quoque vitalium legitimus curſus admodum retardatur, ſalutares quoque excretiones imminuuntur, & hinc dyſcraſia humorum ſcorbutica, infelix multorum malorum mater, progeneratur. Atque ſi omnes caſus, quos a teneris annis lectiſſimæ fœminæ ſuſtinendos fuiſſe percepi, rite conſideravero; hac in mea ſententia inſigniter confirmor. Namque quo ſenſibiliorem ac teneriorem a natura nacta fuit corporis conſtitutionem; eo majori ad irregulares motiones promptitudine nervoſum ſyſtema inter duriorem, quam ſub matris novercæ regimine, ſuſtinuit, educationem, imbui debuit. Cohibita ſubinde febris intermittens, & hinc intus acta materies morbifica, primum dyſcraſiæ humorum dedit pabulum; quæ, aucta, per inſequentes ob parentis ægritudinem mœrores, partium ſolidarum debilitate, & hinc retardato fluidorum motu, nec non excretionum libero ſucceſſu, mirum in modum omnino crevit, & in purpuratam tum temporis deſiit efflorefcentiam. Quæ forſan non radicitus perſanata, laudabili quidem inſtituto, nec infelici cum effectu adhibitæ fuerunt aquæ Selteranæ: verum inſequuta animi graviora pathemata, peſſumdederunt ſperatam ſalutem. Commotis enim inde ſolidis æque ac fluidis partibus, febriles primum exceperunt moleſtiæ, quæ, ex agitato ſub iis per fortiorem ſaltationem corpore, rubram & albam poſt ſe traxerunt purpuram. Cujus noxia materies, cum ob imbecillitatem partium motricium, haud ſufficienter e corpore fuit proſcripta, accedente graviditate, & hinc labefactato magis robore, novam affectavit eruptionem; qua neutiquam potita, ardentem in ſcrobiculo cordis dolorem, nec non eryſipelaceum in pede produxit tumorem. Quamobrem rectiſſime ſub finem puerperii adhibitas credo acidulas Selteranas; quippe quæ acrimoniam ſuccorum vitalium temperando, motum eorundem progreſſivum facilitando, & uterinum fluxum reſtituendo, permagno utique ſanitati fuerunt præſidio. Verum enimvero, quum legitimum partibus ſolidis nondum rediiſſe videatur robur, non mirum eſt, quod inſequuta nova impregnatione, & accedente forſitan in victu errore, tertiana febris, eaque ſuperata, poſt enixum fœtum, varia propullulaverint ſymptomata: quorum ad hanc uſque diem affligentium potiſſima ſunt capitis dolores, aſſidua ſitis, continuum extremorum, maxime pedum frigus, ardens circa cordis ſcrobiculum ſenſus; inſignis virium languor; dejectus ciborum adpetitus, & vomitus, iique ſebacei. Mea quidem ſententia omnes hæ adfectiones minime ſyſtematis nervoſi, maxime ventriculi ac inteſtinorum debilitati, & hinc pendenti ad motus irregulares promptitudini, maximam partem debentur. Nam ſi primæ regiones ſpaſmo obſidentur, oriuntur primum ſebacei vomitus; deinceps ſanguis in libero per imum ventrem circuitu prepeditus, majori ad caput ruit quantitate, ejuſque vaſa diſtendendo, cephalalgiam parit. Idem cruor copioſius ad præcordia verſus

Digitized by Google

horum vaſa nimium infarciendo, pectoris oppreſſionem, & anxietates inducit; eminus autem, minori copia & impetu per exteriores artus progrediens, ad eorundem perpetuum frigus multum diſponit. Quemadmodum vero ſpaſmos plerumque atonia ſequitur; ita hæc in ventriculo ac inteſtinis locum occupante, perit ciborum adpetitus, legitima digeſtio, vegeta ſordium per alvum excretio, & inde multæ generantur cruditates; quæ accumulatæ, vellicando novam ſpaſmorum præbent occaſionem.

Quo facilius vero fuit, pathologicam præſentis mali explicationem ſuppeditare: eo erit difficilius, illud temporis vetuſtate corruptum, & in habitum degeneratum in tam ſenſibili ſubjecto debellare. Ipſa profecto pharmaco mania, qua ejuſmodi ægrotantes ſimul laborare deprehenduntur, & per quam varietate medicorum æque ac remediorum delectantur, ipſis magno cedit impedimento, quo minus deſideratam morbi medelam aſſequantur. Nam nimio remediorum, cumprimis ſi minus convenerint, uſu nihil ſane ad labefactandum partium ſolidarum robur, & hinc protrahendam morbi diuturnitatem, ferme opportunius occurrit. Non equidem circa uſurpata in præſenti caſu hactenus ſubſidia, quidpiam monendum habeo; tantum abeſt, ut ea morbi cauſſæ ex omni parte congrua fuiſſe arbitrer; neque vero præſtantiſſimarum medicinarum accumulatum uſum prodeſſe ſtatuo. Quamobrem ſuadeo, ut jam mittantur cuncta pharmaca, nec niſi diæteticis potiſſimum pugnetur præſidiis. Ex his omni laude major eſt cœli, aeriſque mutatio; quam ut lectiſſima mulier, conjuncta corporis moderata exercitatione, ſibi habeat commendatam, etiam atque etiam hortor. Deinceps potationem lactis aſinini, cum acidulis Selteranis æquali pondere maritati, admodum ipſi proficuam æſtimo, cujus quotidie tres menſuras ſorbillare expediet. Non minus ſuis meritis extolli meretur creber uſus juſculorum medicatorum, quæ ex carnibus vitulinis, vel bovinis potiſſimum aſſis, additis radice graminis, cichorei, fœniculi, aſparagi, petroſelini, ſuccoque citri vel aurantiorum parari poſſunt. Sub epulis denique capiendas ſuadeo quinquaginta guttas Elixirii balſamico-viſceralis, quale in Notis ad Poterium cum vino Hungarico conficiendum docui. Reliqua tuæ, vir Prænobiliſſime, dijudicationi relinquo; & ut ſummum Numen inſtituendam curationem clementer ſecundet, ex imo pectore precor.

CASUS CXCIV.

De febre purpurata puerperarum pro novo & incognito morbo habita.

Puerperis per aliquod tempus infenſum fuit malum quoddam, quod eas ſequenti potiſſimum adoritur ratione. Secundo videlicet vel tertio a partu die percelluntur ex improviſo quodam horrore, quem protinus ingens calor, cum ſumma pectoris oppreſſione, crebris ſuſpiriis, & lochiorum retentione ſtipatus inſequitur. Poſt aliquot dies puſtulæ miliares per totum corpus, maxime per præcordia, conjunctis deliriis, nervorumque ſubſultibus efflorescunt; quarum malignitate, plus minus majori, pleræque oppreſſæ, vel circa quintam, vel etiam decimam morbi diem exſtinguuntur.

Habitus eo uſque hic atrox affectus pro febre miliari maligna; & efficaciſſimis alexipharmacis, regimine quieto, & temperate calido, adplicatione veſicatoriorum æque ac ſiccarum cucurbitularum oppugnatus fuit; ſed fruſtraneus omnium fuit effectus, & ſemper docta arte plus valuit malum. Idcirco doceri avemus, anne illud exſtirpandi ac ſuperandi nullum occurrat remedium?

Conſilium celebrioris cujuſdam Medici.

Difficultas purpuræ rubræ pariter ac albæ, quæ puerperas potiſſimum occidit, medendi, meo arbitrio in eo conſiſtit, quod rigor, quem vocant la-

ſteum uno cum ea maligna purpurata febre incidat tempore. Quemadmodum vero utriuſque mali cauſſa magis in humorum ſeroſorum, quam ipſius purpuræ ſanguineæ vitio quærenda videtur: ita neutri eorum venæſectiones, nec ſudationes conveniunt. Illæ enim tranſpirationis inſenſibilis ſucceſſum remorantur; hæ tenuiſſimum ſecum vehendo ſerum, ſpiſſius una cum maligno miaſmate relinquunt. Hinc ſequenti via tutiſſime licet incedere, qua fœminis adhuc gravidis, inſtanti puerperii tempore ea porriguntur remedia, quæ lympham atque ſerum depurandi virtute pollent. Quo quidem nomine magnam laudem merentur ſalina, antiſcorbutica, velut eſt carduus benedictus, angelica, contrajerva &c. cum abſorbentibus marinis ut matre perlarum, oſtreis, conchis, dente hippopotami, coralliis, & cornu cervi maritata. Neque in ſubjectis quibuſdam alienum eſt, balneis ſiccis, ac vaporoſis uti; in quibus cutim vel fricare, vel etiam ſcarificare nonnunquam expedit; eo, quod tali ratione, multum impurioris ſeri cum ſanguine detrahitur.

Poſt enixum vero fœtum, operæ pretium exhibet pulvis Anglicanus, de Kent dictus, cujus vel ſolius, vel cum pulvere Marchionis remixti ſexaginta grana ſingulis tribus horis vel ex aqua florum ſambuci & fragorum, vel emulſione quadam ſunt propinanda. Veſperi mixtura ex diaſcordio Fracaſtorii, Theriaca, nitro, ſucco citri, & aceto rutaceo conflata cum aqua cinamomi ſine vino porrigenda eſt. Quod ſi vero hyſtericæ jungantur commotiones; abs re erit, miſſa illa mixtura, ne lochia cohibeantur, caſtoreum camphoræ nuptum, in pulvere exhibere. Ubicunque etiam immodicæ alvi fluxiones accedunt; pulveres ex coralliis, theriaca cœleſti, bolo & terra ſigillata parati, egregiam pollicentur utilitatem.

Contra vero ab omnibus eſſentiis, & aliis quibuſcunque ſpirituoſis medicinis cavendum: quoniam humorum ebulliotiones exacerbant, & motrices partes ad ſpaſmodicas proritant commotiones. Sicuti enim non decet humorum impetum adjuvare; ita quoque eo reſpicere oportet medicum, ut excretio malignæ materiæ per cutis ſpiracula, non in ſudoris, quin potius madoris forma, in perpetuo conſervetur ſucceſſu. Quem in finem regimen temperate calidum, tam ratione conclavis, quam lectorum & integumentorum ſervari debet: nec in potus ordinarii, qui largior ſit, vicem quidquam decocto cornu cervi, cum ſucco citri permixto commodius exhibetur. Reliqua, quæ forſan pro varia ægrarum conſtitutione occurrunt, ſymptomata, cujuſvis medici præſentis judicio oppugnanda relinquuntur: in quibus omnibus id adhuc monendum duco, ne ea remedia, quibus febri purpuratæ ſuccurritur, rigori ſic dicto lacteo ſint contraria. Sic enim nullum foveo dubium, fore ut divina favente gratia, prudens medici manus malo plus valeat.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Purpuratæ febres noſtris in regionibus, Miſnia potiſſimum ac Saxonia, per multos jam annos, puerperis, ut familiariores, ita ſæpius quoque lethales ſunt. Quum enim ante quinquaginta adhuc annos in noſtris oris incognitę prorſus eſſent; tum temporis Lipſiæ primum puerperis infenſæ cœperunt eſſe, & ideo febres purpuratæ Lipſienſium vocabantur. Poſt ad vicinas quoque urbes, Halam Saxonum, Leucopetram, Naumburgum, & alias devenit malum; atque ſenſim latius ſerpendo, circulo tandem Saxoniæ inferiori inhæſit. Neque vero puerperæ duntaxat, ſed & aliæ mulieres, quin viri etiam hujus morbi tyrannidem experiuntur, adeo, ut quoſdam cito jugulet, alios ad plures menſes diſcruciet. Hinc nata eſt purpuræ in chronicam & acutam diviſio; quarum illa periculi expers, nec febre ſtipata, diuturnitate duntaxat moleſta eſt; hæc febre, & vitæ diſcrimine nunquam caret. Utrumque purpuræ genus, pro ſubjectorum, quæ adoritur, varietate, aut tempeſtatis diverſitate, plus minus perculoſa machina-

Digitized by Google

natur mala. Quemadmodum enim chronica, ſi ſcorbutica invadit corpora, & longior & atrocior obſervatur: ita quoque acuta, ſi per tempeſtatum incongruas ac ſubitaneas mutationes, in ſubjectis, quæ ex malo vivendi genere, impuris ſcatent ſuccis, incidit, malignior & periculoſior deprehenditur. Omnis quoque purpura vel rubra eſt, vel alba; hæc ut plurimum mali moris exiſtit, & perniciosior, quam illa: ſiquidem ubi febribus acutis, variolis, morbilis, uti ſæpiſſime fit, conjungitur; funeſtum tantum non ſemper prænunciat eventum.

Cauſſam atrocis hujus mali in lymphæ vappidæ, ac velut corroſivæ vitio hærere, vero eſt ſimillimum. Namque notiſſimum eſt, lymphaticum illum rorem diuturniori in tubulis & diverticulis glandulosis mora ac ſtagnatione, acerrimum reddi & cauſticum: qui, ſi cum maſſa ſanguinis ad interiora rurſus vehatur, & ad nervoſas partes decumbat; introducit ea ſymptomata, quæ purpuram antecedunt, atque comitantur. Hæc ſunt inſignes præcordiorum anxietates, pectoris oppreſſiones, angores, inquietudines, tenſivi ac ſpaſmodici artuum dolores, ſumma laſſitudo, ſpirandi anguſtia, horrores, animi deliquia, & inexplebilis cutis pruritus: quæ omnia, expulſa ad cutim iterum purpuracea materia, protinus conquieſcunt. Et ſicut miaſma purpuraceum ejus eſt indolis, ut ſubitaneas mutationes ſubeat, & mox ad corticem cutaneum decumbat, mox vero ad vitæ penetralia inſidioſum recedat: ita quoque pro hac varietate ſymptomata plus minus obſervantur ferocia.

Quod ſubjecta attinet purpuræ chronicæ; eam familiarem adnotavi fœminis, quæ vel per naturæ ordinem quinquageſimum ætatis annum emenſæ lunare tributum ſolvere deſierunt, vel fluore albo improvide cohibito laborarunt, quo revocato, purpura rurſus evanuit. Non minus tædii pleno huic affectui obnoxii reperiuntur, qui vitam motus expertem amant, animi adfectibus, iracundiæ ac terrori nimis indulgent, lacticiniis, paniſiciis, dulcibuſque cibis multum delectantur, & ſimul ſegnem habent alvum: contra vita mobili gaudentes, tenuique victu utentes raro habent, cur a tali malo ſibi metuant. Præterea mihi ſæpius adnotare licuit, febres continuas, variolaceas, morbillaceas, aliaſque, ſi vel alvus ſub iis ſtrictior, vel juſto liquidior, & tum adſtringentium ope compreſſa fuerit, purpuram excipere: quum enim per alvum ſordes ſubtiliores, ſalſæ ac ſulphureæ ana cum craſſis excernantur; hæ, illa non reſpondente, intra corpus retinentur, & ad maſſam revertuntur ſanguineam. Cumprimis vero hic morbus puerperis & frequentior, & periculoſior deprehenditur: namque ſcire licet, illis tempore prægnationis, ob cohibita menſtrua, præter nimiam molem, dyſcraſiam quoque humorum plerumque generari, utique, ſi inordinatum vivendi genus, vita ſine motu deſes, & ſomnus diutius protractus acceſſerit. Tum, ubi pepererunt, vel cum ipſa febre lactea, vel brevi poſt eam toleratam purpuracea erumpere ſolet efflorescentia; eo, quod per dictum rigorem lympha impura, hactenus quieta, in motum cietur, & ex glandularum, quibus eouſque inhæſit, latibulis, ad reliquam humorum maſſam compellitur. Quod ſi vero in cauſſam inquiram, cur ſæpius memoratus affectus, noſtro potiſſimum ſeculo, & præſertim ſexui ſequiori communis ſit; nulla certe ſe alia mihi offert, quam nimius, & bis terve quotidie iterari ſolitus decocti fabarum Coffee potus. Quamvis enim huic infuſo ſuas laudes, ob vim, quam exhibet, alvum liquantem, minime derogavero: attamen certis rationibus fultus credo, quod illud, ſi crebro & large potetur, alvuſque ſimul officio ſuo haud rite reſpondeat, omnino noxarum ferax ſit: ſiquidem non modo novas particulas, quæ œconomiæ vitali, non adeo amicæ ſunt, in corpore relinquit, verum etiam ope caloris latentes jam in primis viis ſordes acres, bilioſas, impuras commovet, & deficiente legitima alvi ſolutione, ſecum in ſuccos rapit vitales.

Quibus præmiſſis, facilius fore exiſtimo,

mo, præſervandi pariter ac curandi hanc affectionem, proponere methodum. Præſervandi quidem finis partim ſub graviditatis decurſu, partim ipſo puerperii tempore habendus erit. Et quod imprægnationis ſtatum attinet: hæc eſto princeps medentis cura, ut propullulantes ſenſim humorum impuritates, malignitatis purpuraceæ cauſſas, in prima, ut vocant, herba ſuffocet, nec increſcere ſinat; id quod decenti ſanguinis miſſione, & ventris purgatione obtineri poterit. Venæſectio in fœminis, quæ ſanguineæ, ſuccorum plenæ, gulæ largius indulgentes, & otio ſunt deditæ, bis vel ter durante graviditate, quarto ſcilicet, ſextoque prægnationis menſe adminiſtrari, & in quibuſdam brevi ante partum tertia vice iterari debet. Alvum vero ſemper oportet eſſe lubricam, cui ſcopo præter alimenta humectantia, pilulæ balſamicæ Becheri, vel ſal Anglicanum, aut Sedlicenſe, vel denique potio laxativa, ex manna, rhabarbaro, cremoreque tartari confecta, admodum accommodata ſunt. Adhæc tranſpirationis, qua in depurando ſanguine, nihil præſtantius eſt, legitimum ſucceſſum omni ſtudio adjuvare expedit: quem in finem ſufficiens corporis motus, victus humectans, & potus tenuis commendari merentur. Contra vero cibi nimium dulces, acidi, fructus horræi, poma, omne placentarum genus, & quæcunque ſpiſſos viſcidoſque generant humores, dum remorantur madoris excretionem, ſedulo vitanda; & ex eodem fundamento a largiori cœna, ſomno diuturniori, & animi pathematibus ſtudioſe cavendum. Eidem ſcopo dicata ſunt diaphoretica, quæ ſicuti calidiora, qualia pleræque radices alexipharmacæ ſolent eſſe, nimis exæſtuando humores, certam minantur noxam; ita temperatiora potiſſima ſint, ex quibus pulveres bezoardici, nitro & præcipitantibus nupti eminent. Nec minorem ſpondent operam balnea tepida ex aqua dulci parata, quæ ſiccis & vaporoſis longiſſime præferenda eſſe ſtatuo.

Excluſo feliciter partu, purpuram præſervandi ratio in eo conſiſtit, ut altero mox die, quo humorum a puerperio inductus orgaſmus, pulſuſque celer conquievit, portio pilularum ad Stahlii, Becheri, vel meum exemplar paratarum exhibeatur, eademque poſtridie, ſi impeditior fuerit lochiorum fluxus, repetatur: quippe quæ primas regiones ab inhærentibus ipſis ſordibus repurgandi, fluxumque lochialem promovendi, virtute pollent egregia. Tertio die, quo lactea plerumque invadit febris, operæ eſt pretium, pulveris mei bezoardici, cum præcipitante æquali pondere maritati, drachmam dimidiam exhibere.

Quod ſi vero his neglectis, aut in caſſum adhibitis, purpura effloreſcat, circumſpiciendum ante omnia ſuadeo, num uterinus fluxus vel parcior, vel plane cohibitus ſit; tumque, præmiſſo pediluvio, protinus quatuor vel quinque cruoris ex vena in pede ſecanda uncias detrahere juvabit. Deinceps cavendum ut a remediis, ita regimine calidioribus, nec non ab omni refrigeratione, & refrigerantibus medicinis. Unde nitroſorum quoque cautum oportet eſſe uſum, nec temere iis utendum, niſi pulſuum celeritas, & ſanguinis ebullitio urgeant. Nec denique alvi obſtructio deſuper habenda; ſed nec ſtimulantibus, nec ſalinis ſolutio molienda. Medendi ratio, qua in hoc affectu ſummo cum fructu uti ſum ſolitus, in exhibitione pulveris bezoardici, cum præcipitante remixti, nec non caſtorini & cinnabarini, ac liquoris mei anodyni mineralis unice conſiſtit. In more etiam mihi poſitum eſt, ut, ſi præſertim anguſtiæ præcordiales nimium affligant, mixturam, quæ ex tribus partibus liquoris dicti anodyni, una ſpiritus bezoardici Buſſii, & dimidia eſſentiæ caſtorei componitur, una cum pulvere, ex pulveris bezoardici granis quindecim, cinnabaris nativæ præparatæ granis quinque, & pulveris caſtorei granis duobus concinnato, puerperis exhibeam. Ad ducendam alvum non niſi clyſteribus ex floribus chamæmeli, ſale communi, & nitro paratis uti: & pro potu ordinario ſequens commendare ſoleo,

de-

Digitized by Google

decoctum: Recipe raſuræ cornu cervi, radicis ſcorzoneræ, ſarſaparillæ ana uncias duas, Conc. cont. decoquantur in tribus aquæ communis menſuris. Infuſum denique herbæ Theebois parcius, nec nimis calidum ſorbillare decet: qua methodo multas puerperas, aſſiſtente divina gratia, & a purpura præſervatas, & curatas novi.

CASUS CXCV.

De purpura alba puerperis plerumque funeſta.

FAmiliaris admodum noſtris in locis eſt purpura alba, qua pleræque puerperarum, maxime primiparum infeſtantur, quin & jugulantur. Illas enim ſecundo circiter, vel tertio a partu die ingens horror, cum ſequente continuo calore, adoritur; & nonnullas ſumma pectoris, & præcordiorum anxietas diſcruciat. Quarto vel quinto die efflореſcunt primum per ſcapulas & collum, mox per totum corpus pellucidæ veſicæ; & ſeptimo, interdum nono, deliria, ac convulſivæ agitationes junguntur, vitamque pleriſque eripiunt. Quam diram luem ut præcaverem, circa medium prægnationis tempus, & brevi ante partum, cruorem ex tuſa primum in brachio, altera vice in pede vena, larga quantitate detrahendum curavi; & noviſſimo ante partum menſe, ad obtundendas æque ac e corpore proſcribendas ſordes impuras, quibuſdam pilulas Stahlianas cum pulvere abſorbente nitroſo mixtas, alternis diebus dedi; aliis drachmam magneſiæ albæ cum aqua florum acaciæ quotidie propinavi: pertinacem victus obſervationem injunxi, atque pro ordinario potu decoctum ex hordeo, radice ſarſaparillæ, ſcorzoneræ & ſemine aniſi paratum exhibui.

Quum accederent partus dolores; illis facilitandis, & alvo ſimul liquandæ me conſulturum putavi, ſi præberem pilulas balſamicas: nec ſpes vota feſellit. Excluſo ſubinde fœtu, vitatis ſedulo ſpirituoſis, ac calidioribus medicamentis ac alimentis, ex juſculo gallinaceo dedi drachmas duas olei amygdalarum dulcium recentis. Tum alvinam non minus, ac lochialem excretionem conſervaturus, pilulas Stahlianas quotidie devorandas ſuaſi; & ad ſecundandam tranſpirationem, purpuræque efflorеſcentiam, commendavi pulveres præcipitantes nitroſos, qui habebant antimonium diaphoreticum, cornu cervi ſine igne, lapides cancrorum, conchas marinas, ſuccinum album, matrem perlarum, nitrum, arcanum duplicatum, & cinnabarim antimonii. Potum eſſe tepidiorem, & vel theiformem, vel decoctum hordei cum radice ſcorzoneræ & raſura cornu cervi compoſitum juſſi: atque, ut uteri & partium genitalium inflammationem anteverterem, ſacculos paregoricos, camphora permixtos, ad abdomen & affecta loca curavi adplicandos; hiſque ſub divina gratia effeci, ut cruenta ex utero fluxio rite ſuccederet, purpura ſufficienter effloreſceret, & ægre a præcordiorum anxietatibus aliiſque gravioribus immunes eſſent ſymptomatibus. Neque vero minus plurimas accedente ſeptima vel nona die, poſt retenta ſubito Lochia, ex improviſo, animi defectiones, deliria, atque mors rapuerunt.

Quamobrem in aliis alia uſus ſum medendi ratione: Propinatis enim proxima a partu die pilulis Stahlianis, per reliquum tempus magneſiæ albæ drachmam dimidiam, cum aqua florum acaciæ exhibui; unde aliquot ſemper ſedes ſequutæ ſunt. Deinceps Lochia & purpuram ſudoriſque excretionem promovendi fine, ex decocto ſupra memorato vel ſpiritum nitri dulcem, vel urgentibus præcordiorum anguſtiis, eundem cum ſpiritu bezoardico Buſſii, & liquore anodyno Hoffmanni permixtum, vel etiam ſequentem dedi emulſionem: Recipe aquæ florum ſambuci, tiliæ, ſcorzoneræ, ceraſorum nigrorum ana unciam, amygdalarum dulcium unciam dimidiam, ſeminis cardui mariæ drachmas duas. M. F. l. a. emulſio; adde pulveris bezoardici Sennerti, matris perlarum, cornu cervi ſine igne, antimonii diaphoretici, lapidum can-

Digitized by Google

cancrorum ana ſcrupulum unum & ſemis, julepi roſarum q. ſ. M. D. Veſpertino nocturnoque tempore, quo febrilis æſtus inſignior erat, lapidem de Goa vel ſolum, vel cum pulvere præcipitante ſine nitro mixtum propinavi; per antemeridianas vero horas, mixturam ſimpl.[illegible]n, aut ſi metus convulſionum eſſet, liquorem cornu cervi ſuccinatum porrexi. Non minus denique ad præoccupandam purpuratam febrim, pulverem Stahlii antiſpaſmodicum, camphora permixtum adhibui: ſed omnium irritus fuit effectus; adeo, ut licet quædam mulieres, ex mortis eriperentur faucibus, plurimæ tamen, cumprimis primiparæ fuerint extinctæ.

Dubii igitur tediique plenus ſum, eo magis, cum hoc in rerum ſtatu famæ periculum ſubire videar. Quare tuam, vir Experientiſſime, reſcire cupio mentem, maximeque doceri geſtio: 1) num medici culpa factum fuerit, ut purpurata febris hactenus pleriſque vitæ periculum attulerit? 2) quæ cauſſa tam atrocis ſit mali, quod ne iis quidem pepercit puerperis, quæ præter obſervatum tempore graviditatis rectum vivendi genus, ſanguinem ſibi detrahendum curarunt, & lochiorum ſufficientem experiuntur fluxum? & 3) anne nullus medelæ ſit locus?

CONSILIUM MEDICUM.

Non miror, Vir ampliſſime, Te non parum eſſe perturbatum, cum non obſtantibus variis, quæ & præſervandi, & curandi fine tam diætetica, quam pharmaceutica adhibuiſti, remediis pleræque puerperarum purpura alba correptæ, & antecedentibus periculi plenis ſymptomatibus extinctæ fuerunt. Verum bono eſto animo: ea enim, quæ ſumma cum cura ordinaſti, medicamina ita omnino comparata eſſe cenſeo, ut morbo, ejuſque cauſſæ adprime reſſponderint, & cenſura digni ſint, qui famæ tuę, quę tamen ſalva eſt & integra, quicquam detrahere ſtudent. Funeſti enim exitus, quem purpura puerperarum, maxime primiparatum hoc anno (erat autem poſt Chriſtum natum milleſimus ſeptingenteſimus vigeſimus ſeptimus) ſortita eſt, cauſſam non niſi in ſubitaneas tempeſtatum mutationes conjiciendam eſſe arbitror. Namq; dum hactenus aer mox calidiſſimus fuit, mox eundem gelidiſſimus ac humidus excepit; non ſane fieri potuit, quin in puerperas quoque gravis exinde noxa redundaverit: quippe quibus, cûm utero adhuc gerunt, ob retenta tum menſtrua impeditiorem eſſe tranſpirationem & ideo magnam impuritatum colluviem, humores ad corruptionem diſponentem generari, conſtans docuit, & adhucdum docet experientia. His ſi tempeſtatum, eæque communes injuriæ accedant; non mirum eſt, quod aucta impuritatum mole, in ipſo puerperio ſonticis exponantur ægritudinibus; eo minus, cum eædem dicti anni ſubitaneæ aeris mutationes; in ſanis etiam ſubjectis graves morbos, purpuram, diarrhœas, dyſenterias, febres tertianas & quartanas concitaverint pertinaciſſimas. Neque enim paucis innotuit obſervationibus, quod certa annorum tempora gravidis ac puerperis præ aliis ſint periculoſa; dum vel crebro abortus, vel difficiles partus, vel alias graviſſimas patiuntur afflictiones. Præterea veſtris in regionibus, ipſæ forſitan aquæ, & inde coctæ cereviſiæ vitium quoddam ex aeris inimica conſtitutione contraxerunt, nam adnotare mihi licuit, quod dyſenteriæ atque febres malignæ, populariter graſſantes, iis in locis, quę ſpiſſas & craſſas fovent cereviſias, graviorem ediderint ſtragem, quam illis, ubi potulenta leviora ſunt ac tenuiora. Accedit denique & illud, quod primiparis periculoſius plerumque ac difficilius ſit puerperium, quam aliis: ſiquidem uterus, & reliquæ partui dicatæ partes ab inſueto labore majorem in iis patiuntur violentiam, & ipſe uterinus cruor, ob viarum anguſtiam parcius & difficilius promanare ſolet.

Quæ cum ita ſint, facilius utique erit, illud malum præcavere, quam eidem jam præſenti mederi. Præſervatricem au-

autem curam ita inſtituendam reor, ut gravidis bis terve pro ratione plethoræ, quam poſſident, mittatur ſanguis; & alvi perpetua conſervetur lubricitas; quam mannatis ac rhabarbarinis, cum cremore tartari maritatis, tutius quam pilulis moliri licebit. Si ſpiſſior, ac minus ſalubris fuerit cerevisia; hujus in locum ſummo cum fructu ſubſtitui poterit decoctum, ex ſcorzonera, ſarſaparilla, raſura cornu cervi, hordeo mundato, & corticibus aurantiorum vel citri confectum. Poſt partum ſi cunctetur lochialis fluxus, vena protinus in pede ſecanda; & ceterum diaphoreticis temperatioribus, ex cornu cervi philoſophice præparato, lapidibus cancrorum, matre perlarum, antimonio diaphoretico, cum vel ſine ſucco citri paratis, nec non decocto cornu cervi citrato erit utendum. Denique, ſi debitum acceſſerit regimen, puerpera in lecto magis decubuerit, quam erecta ſederit, & ſudore madida a linteorum improvida mutatione abſtinuerit; non dubito, quin optatus curandi eventus ſit ſequuturus.

CASUS CXCVI.

De Variolis.

JUvenis generoſus, octodecim annorum, obeſus, ſanguinis ſuccorumque plenus, facie cruore turgida præditus, nec unquam venarum ſectionibus adſuetus, ante aliquot menſes, iter fecit, ſub quo, nulla diætæ ratione habita, & vinis calidioribus indulſit, & a ſolis fervore nimium exæſtuatus fuit. Domum redux crebris venationibus, Octobri menſe, mane pariter ac veſperi inſtitutis, corpus inſigniter fatigavit; & noſtram demum Halam accedens, victu rurſus inordinato uti, & cumprimis vino Gallico Pontac dicto, multiſque oſtreis delectari cœpit. Unde ex improviſo de laſſitudine corporis, alvi obſtructione, & capitis, dorſique doloribus conqueſtus; altero mox die circa veſperam magno calore prehenditur; facies rubebat, verba ſine ordine movebat, arteriæ durius & celerius ferebantur; & præcordiales anguſtiæ cum ventris murmuribus vexabant. Vocatus medicus, infuſo protinus ob alvi ſegnitiem per quatuor jam dies inhærentem, clyſtere emolliente, exhibebat pulveres, ex lapidibus cancrorum, nitro & antimonio diaphoretico confectos: quo facto æger bis alvum deponebat una cum multis flatibus, ſomno tranquillo fruebatur, & integram recuperabat rationem. Nihilominus pulſus erant citatiores, & per faciem maculæ quædam rubicundæ, ac aſpretudines efflorеſcebant; ut ideo ſtatim ſuſpicio variolarum emergeret. Dabantur itaque pulveres bezoardici & diaphoretici nitro mixti, ex aquis cardui benedicti, ceraſorum nigrorum, florum tiliæ, & ſambuci: a quorum uſu quinta circiter morbi die variolæ primum per faciem erumpebant, ſeptima vero totum corpus ſpiſſo obſidebant agmine; ſomnus ſimul erat turbulentus & pulſuum celeritas uno vigore continuabat. Ad hæc ardorem faucium, & ſummam deglutiendi difficultatem perſentiſcebat; quæ inſpectæ, non niſi levem exhibebant ruborem. Alvus inſuper bis terve quotidie reddebatur, lotium colorem naturalem aurantium abſque ſedimento referebat; & demum copioſior ex ore ſaliva promanabat, tuſſiſque moleſta jungebatur. Redigebantur præſcripti pulveres, cum ob deglutiendi impedimentum haud commode aſſumi poſſent, in emulſionis formulam: ſed nihiloſecius æſtu cum pulſu celeri remittere nolebat. Ceterum ipſæ variolæ non niſi circa nares elevabantur; in reliquo corpore depreſſæ magis, in medio foveam oſtendebant, nec facies turgeſcebat; ſed cutis inflammata, in manibus exulcerata, ineffabilem ac igneum veluti ardorem exhibebat. Accedebant ſenſim inquietudines, jactitationes, deliria; ſpiritus difficulter trahebatur; arteriæ micabant celeres, debiles ac inæquales; oculi rubicundi copioſas fundebant lacrymas; perpetui ad matulam urgebant ſtimuli, perſiſtente ſalivæ continuo fluxu. Tandem brevi ante mortem, ſumtus liquor anodynus cum ſpiritu bezoar-

cardico mixtus, quem ſępius abſque moleſtia adhibuerat, ardoris in ventriculo ſenſationem inferebat; & poſtquam per unum alterumque momentum extra lectum in ſella erat commoratus, mox habebat pejus, ſpirandi invaleſcebat anguſtia; rationis uſus cum loquendi potentia peribat, pulſus quaſi evaneſcebat, & denique die morbi undecima vitam cum morte commutabat.

Epicriſis.

VAriolarum morbus in ſe quidem periculi expers, nec adeo malignus eſt; ſed multum periculi & malignitatis a corporum, quæ invadit, diſpoſitione recipit. Eſt enim cauſſa hujus febris exanthematicæ materia quędam ſubtilior, acris cauſticę & inflammatoriæ indolis, quę ſub ſanguinis & humorum involucro diu delitеſcit, & quadam quaſi interna fermentatione ſeſe extricat, primumque ad partes nervoſas delata illa, quæ incipienti huic morbo accedunt, ſymptomata, nimirum horrore cum frigore, dolores artuum, dorſi & capitis, vomitus vel etiam alvi adſtrictiones, deliria, in quibuſdam motus epilepticos, ſummaſque anxietates & inquietudinem, non ſecus, ac ſi venenum aſſumtum fuiſſet, efficit; donec tandem ipſa hæc acris cauſtica materia temperata, atque ad habitum corporis expulſa, exteriores partes deferat, quod circa quartum diem ordinaria naturæ lege evenire ſolet. Tunc vero non tam remittere, quam intermittere conſueverunt gravia illa ſymptomata, pulſus ad ſtatum fere naturalem redit, calor fit mitior, ceſſat mentis alienatio; neque amplius anxietas pręcordia tenet. Quicunque igitur primis diebus moriuntur variolis, illi ante iſtam criticam excretionem, vel in ejus actu decedunt.

Quamobrem ſi variolæ corpus offendunt, puris ac temperatis humoribus inſtructum, cauſtica illa inflammans & exulcerans materia ad cutim excreta facile mitigatur, & tubercula pure bene cocto plena; ſive parva apoſtemata enaſcuntur, ita tamen, ut ante ſuppurationem dolores, vigiliæ, & calor pręternaturalis cum anxietate denuo ſęvire incipiant; & quando hęc febris ſecundaria doloribus & ſuppurationi ſuperveniens, nimis vehemens eſt, & cum gravioribus ſpaſmis conjungitur; certe non parum periculi imminet, & plures die undecimo, vel decimo quarto febre inflammatoria jugulantur.

Quo impuriora ergo ſunt corpora, quo teneriorem, & exquiſitius ſentientem texturam obtinent, ut fere ſunt homines in ætate juvenili conſtituti, temperamenti cholerici, ad affectuum vehementiam diſpoſiti, habitus corporis ſpongioſi, vaſiſque copioſis & exilibus pręditi: eo minus etiam materia acris cauſtica temperatur, & ad habitum corporis expellitur; ſed potius majorem induit acrimoniam, ſalium multorum acceſſione, intuſque remanet, & partes nervoſas laceſſendo, mortem facile inducit.

Summam vero materię varioloſæ acrimoniam, atque adeo infelicem morbi eventum divinare licet, ſi ſtatim in principio morbi vehemens dolor dorſum, os coxendicis, vel lumbos excruciat, ſi mens alienatur, & caput multo ſanguine turgidum adparet, ſi ſumma virium debilitas jungitur, & ſecundo ſtatim die maculæ erumpunt non rubicundę, ſed purpureę, quę ſpeciem purpurę mentiuntur cum aſperitate. Prąterea ęgrum in malis eſſe indicatur, ſi facta plenaria variolarum eruptione pulſus perſiſtit frequentia, licet reliqua ſymptomata mitiora evadant, & anxietates deſinant. Periculum quoque portenditur, ſi univerſum corpus hiſce exhantematibus obſeſſum eſt, ſique non ſatis elevantur, nec pure albo replentur, ſed in medio foveam, vel punctulum nigricans oſtendunt, aut ad colorem lividum nigricantem accedunt. Non minus ſpes boni eventus valde dubia eſt, ſi facies non turgeſcit, nec urina ſedimentum deponit, licet alvus fluida ſit, nulliſque torminibus infeſtetur.

In cura igitur nihil aliud agendum eſt, quam

quam ut in principio, ſi ſpaſmi cum febre univerſum nervorum & vaſorum ſyſtema nondum occupaverint, in ſubjectis ſanguine abundantibus vena aperiatur; ſique prima regio copioſis ſordibus repleta fuerit, emeticum cum infuſo laxante mannato exhibeantur: ita enim ſublatis impedimentis, & onere, quo premitur natura, ſubtracto, ejus auxilium in curando adjuvatur. Secundo vel tertio die, ubi jam omnia ſpaſmo, æſtu & dolore fervent, præſtat abſtinere ab evacuantibus; ſed potius nimium æſtum ac fervorem, qui eruptionem antecedit, ſedare oportet pulveribus bezoardicis nitroſo-cinnabarinis, & tincturę refrigerantes, florum bellidis, vel roſarum, cum clyſſo antimonii, aut ſpiritu vitrioli paratæ, potui ſunt immittendæ. Poſtea totum curationis tempus tranſigi debet diluentibus, humectantibus, & leniter diaphoreticis fixioribus pulveribus, quę peccantis materię acrimoniam demulcent, temperant, & motus humorum ad habitum corporis deducunt. Atque in his laudem merentur pulveres ex ceruſſa antimonii diaphoretici, cornu cervi philoſophice præparato, lapidibus cancrorum, matre perlarum, unicornu foſſili compoſiti; quibus ſi nimius ęſtus urget, circa tempus ſuppurationis aliquid nitri poteſt addi; commodiſſime autem cinnabaris pręparata ipſi adjicitur. Poſſunt etiam cum iis concinnari mixturę ex aquis florum ſambuci, tiliæ, acaciæ, ceraſorum nigrorum cum ſyrupo acetoſitatis citri. Ad potum vero decoctum hordei cum radice ſcorzonerę, ſemine fœniculi, & ficubus, vel decoctum avenaceum amygdalinum magnopere commendamus. Maximum periculum imminet ab ardore illo flagrantiſſimo, qui partes externas, imprimis manus ac pedes ſub actu ſuppurationis excruciat, prę ſertim ſi copia adeſt variolarum, eæque profundius cuti inſident, & magna conjungitur humorum acrimonia, ubi periculoſiſſima ſymptomata exſurgunt, nimirum dolores, anxietates, inquietudines, ſpaſmi, febris, vigiliæ, extremorum refrigeratio, pulſus inæqualitas, ſique delirium accedit, mors in propinquo eſt. Quamobrem non ſemel, ſed ſępius magno cum fructu, ſuaſimus externis partibus imponere epithema leniens, ex albumine ovorum cum oleo lini conquaſſato, mucilagine ſeminis pſylli, vel cydoniorum paratum, qualia etiam partibus igne ambuſtis utiliter adplicari ſolent. Ita enim mitigantur ardor & dolor, qui hiſce in partibus ob tendinum ac nervorum copiam univerſum fere nervoſum genus in conſenſum trahit, & hac ratione plures ſervari poſſunt, alias certiſſime perituri.

Ad ſuppurationem promovendam ſolutio croci & myrrhæ cum aqua pura facta, & in emulſione cum lapidibus cancrorum adhibita, cum mitigando dolores, tum acrimoniam temperando, egregium ſane præſtat officium. Remittente febris ſuppuratorię impetu, alvus, ſi per tres vel quatuor dies nihil reddiderit, ducenda eſt clyſtere emolliente: quod ſi negligitur, a nocturna ejus adſtrictione faucium exulcerationes, vel capitis torpores, & ſoporoſi affectus ſuccedunt, aut ſeminium purpuræ, ſive rubrę, ſive albę, quam noſtris in regionibus non raro variolas ſequi videmus, progignitur.

Quando ſub exſiccatione alvus non reſpondet, eam movere oportet non purgantibus, ſed lenientibus: quam in rem rhabarbarum & manna cum ſalibus neutris ſufficiunt, quorum uſus etiam poſt exſiccationem repetendus eſt. Ita enim gravia illa mala, quæ variolę & morbilli in corpore relinquunt, & quibus potiſſimum corpora impura & infantilia infeſtantur, ut ſunt febres lentæ, exulcerationes partium tam externarum, quam internarum, pręſertim pulmonum, facillime averti poſſunt. Si tamen tale quid incidat, temperata balſamica, inprimis myrrhata, in ſyrupum redacta, pręſtantiſſimam opem ferunt.

His in pręſidiis, eorumque convenienti uſu prudens ac tutiſſima ejuſmodi febribus exanthematicis medendi ratio conſiſtit, quę non facile medentem fallit, niſi hic morbus corpus offendat valdę im-

impurum, viribuſque dejectum, vel morbo jam occupatum, quo caſu certe conſilium præſervatorium magis locum habet; unde il, qui ex variolis periculum metuunt, eo tempore, quo illæ graſſantur, corpus bene præparare debent. Quem in finem ſequentem commendamus methodum: in adultis & juvenibus ſanguis, ſi copia peccat, ex vena inciſa emittendus eſt. Deinceps per aliquot dies ea, quæ primas vias leniter expurgant, porrigenda ſunt, inprimis decocta ex manna, rhabarbaro, polypodio, agarico, fumaria, & ſalibus neutris, vel etiam pilulæ ex mercurio dulci, extracto rhabarbari & fumariæ conficiendæ. His ſubjungere oportet pulveres bezoardicos & diaphoreticos ex ceruſſa antimonii, cinnabari, lapidibus cancrorum, cum decoctis diaphoreticis, ex radicibus chinæ, ſarſaparillæ & ſcorzoneræ parandis. Poteſt etiam ſudor moveri cum liquore noſtro anodyno, & liquore bezoardico invicem mixto, & loco potus ordinarii ſuperius decoctum uſurpari. Horum remediorum uſus, ſi per aliquot ſeptimanas continuatur, variolæ vel non infeſtabunt corpus, vel leniſſime & ordinate ſuccedent. Eſt denique diætæ, omniumque rerum non naturalium habenda ratio, eaque ſedulo obſervanda, quæcunque ad ſanguinis benignam indolem cuſtodiendam, & excretiones promovendas conferunt.

CASUS CXCVII.

De Comite variolis extincto.

Comes quidam Illuſtriſſimus, 18. Calend. Feb. hora veſpertina ſexta ex improviſo dolore circa ſiniſtrum femur acutiſſimo, ſenſim ad coſtas uſque ſpurias protenſo, & ſub fortiori inſpiratione totum pectus pervadente corripiebatur. Cui licet nec calor, nec pulſus frequentia, nec capitis dolor, nec inſolita corporis laſſitudo jungerentur: attamen his prævenire cupiens, præſcripſi protinus mixturam ex aquis deſtillatis diſcutientibus, pulvere abſorbente, & diaſcordio Fracaſtorii confectam, eamque ad unum vel alterum cochlear per noctem dedi, eo effectu, ut maximam partem dolor remitteret. Verum poſtridie eodem veſpertino tempore priſtinum occupavit locum, tumque pulveribus bezoardicis tantillo theriacæ cœleſtis nuptis fuit oppugnatus. Nox paullo inquietior erat, & ſequenti tertia die præter illos in femore cruciatus, per intervalla tantum adfligentes, accedebant capitis dolores, utut mitiſſimi; atque ſub his puncta rubicunda per frontem ac genas prorumpebant.

Periculo vacuæ primum videbantur hæ moleſtiæ, cum innoteſceret, illuſtriſſimum ægrum tribus jam, dum hic degeret, vicibus, ſimiles femorum dolores paſſum eſſe, qui obortis per faciem inſtar varorum tuberculis ſemper ceſſerunt. Exhibebam igitur mixturam ſimplicem refracta doſi; at quum quarto die dicta exanthemata non ſolum copioſius in facie adparerent, verum artus quoque ſuperiores occuparent, valetudine reliqua ſatis quidem mediocri exiſtente; inſiſtebam rurſus uſui bezoardicorum temperatiorum, eaque vel cum aquis diſcutientibus, vel in emulſionis forma porrigebam. Accedente noctu mens leviter turbari videbatur; ſiquidem æger ſolito hilarior erat, & ſe male habere neutiquam credebat. Neque tamen minus, admoto capiti epithemate ſpirituoſo, prorſus evaneſcebat delirii metus; ſed nox reliqua turbulento ſomno tranſigebatur, & ab eo tempore febrilis moleſtabat æſtus; cui temperantibus & alexiphatmacis moderatiſſimis proſpiciebam. Præterea copioſa muci exſcreatio ex ſolis faucibus, pulmone libero, & ab omni tuſſi immuni exiſtente, multam figebat crucem; ſiquidem, ad nonam diem continuata, non modo ſomnum oculis eripiebat; verum per continuam, quam inducebat, corporis erectionem, virium jacturam magis adaugebat.

Neque vero alia, quæ periculum mina-

narentur, accedebant ſymptomata, & variolosa exanthemata ſufficienter per cutim efflorefcebant; verum depreſſa manebant, in medio foveam oſtendebant, nec niſi limpidam ac crudam materiam, fruſtra expectata ejus concoctione, continebant. Interim remediis cordialibus, alexipharmacis ac temperantibus ſedulo ſuccurrebam, nec ulla, quę metu periculi terrerent, obſervabam ſymptomata; tantum aberat, ut a nono potius die facies & artus ſuperiores cum rubore intumeſcerent, crura vero gracilia manerent. Ardens quoque ſub cute ſenſatio per vices tantum infeſtabat, & ſomnum ſatis tranquillum relinquebat. Quare ſpes adhuc ſalutis affulgebat, eo magis cum in facie ſuppurari viderentur variolæ; quarum concoctionem datis bezoardicis pulveribus adjuvare ſtudebam.

Verum undecimo, qui fatalis erat morbi die, tranſacta propter ardentem cutis pruritum inquieta valde nocte, ſumtoque mane juſculo, nauſea & præcordiorum anguſtiis prehendebatur, mox omnes langueſcebant ſenſus, rubor inflammatorius ſubito diſparebat, corpus tetano affectum obrigeſcebat, & eodem tandem die mors ſequebatur placida.

Diſſectum corpus, cuncta viſcera ob omni inflammatione vacua, & ne unica quidem variolosa puſtula obſeſſa exhibebat. Verum vena cava aſcendens, omneſque meſaraicæ, cruore atro quidem, ſimul tamen ſpumeſcente farctæ ac diſtentæ adparebant, contra vena cava deſcendens, & uterque cordis ventriculus parum ſanguinis, ſed coagulati continebant; & non ignorari oportet; proxima poſt mortem nocte cruorem ex ore ac naribus ſtillaſſe. Lien, qui colore & conſiſtentia a ſtatu naturali minime diſcedebat, juſto major, & in lobos quaſi diviſus conſpiciebatur. Pulmones a ſpumido cruore paulo expanſi, ſuperius circa claviculas cum pleura concreti, ibidemque macula quadam plumbei coloris notati, intus fovebant multum muci viſcidi, tenaciſſimi, & lapideæ ſubſtantiæ; & circa divaricationes aſperæ arteriæ tubercula ſcirrhoſa numero plura cernebantur; quæ exterius rubicunda, intus alba, & lapillis, ſemen lini vel milii vix adæquantibus referta erant.

Ex quibus adparet, Comitem illuſtriſſimum, licet a febre variolacea convaluiſſet, procul omni tamen dubio phtiſi pulmonali correptum fuiſſe; inprimis cum per valetudinem adhuc integram, ſicca nonnunquam affligeretur tuſſi. Eo citius quoque tabis acceſſio fuiſſet pertimeſcenda, quo magis ille arthriticorum motuum præcocem jam expertus fuit inſultum.

Appendix.

NOn videtur hoc loco alienum, aliam juvenis generoſi variolis peremti ſectionem recenſere; eo quod multa exinde momenta occurrant, quibus peculiaris debetur animadverſio. Aperta nimirum externa pectoris abdominiſque cute, loco panniculi adipoſi, qua prorſus carebat, ſtamina duntaxat fibroſa, pauco adipe cincta; ſed muſculi abdominis grandiores, turgidi, & rubicundi in conſpectum prodibant. Adacto igitur per eos muſculos, & peritonęum cultro, omentum omni pinguedine vacuum, nec niſi ex teneris membranis atque vaſculis conflatum cernebatur: quid? quod nulla ſubinde pars, nullumque viſcus ne tantillum quidem adipis exhiberet.

Ventriculus ab orificio ſiniſtro ad ſic dictum uſque fundum inflammatus, & punctulis rubicundis notatus erat, quæ digito preſſa tenuem plorabant ſanguinem: ſed a ſiniſtro ad dextrum orificium ſuper dorſum adparebat tractus, latitudine quatuor digitorum, ſphacelo adfectus & ater. Inteſtina, lien, & hepar omni carebant vitio; at veſicula fellea ſecundum longitudinem inteſtino duodeno tam firmiter adhęreſcebat, ut cultro ſeparari debuerit. Ipſe etiam bilioſus humor extravaſatus, non modo paucis guttis externę cyſtidis ſuperficiei incumbebat, verum vicinas quoq; partes, maxime inteſtina, flavo imbuerat colore. Ductus cho-

lidochus, qui perforat duodenum, externe anguſtior, attactuque durior deprehendebatur, & intus adeo obturatus erat, ut ne guttula quidem bilis per ipſum ad inteſtina deferri potuerit: quare contenta inteſtinorum ab omni amaritie libera, & fæces albæ conſpiciebantur. Diſſectus ille ductus bilem atram, ſpiſſamque, inſtar roob ſambuci fovebat; quę variis experimentis chemicis ſubjecta, multis mucoſis, viſcidiś, ac terreſtribus particulis, fundum vaſis petentibus prædita reperiebatur. Reliqua denique viſcera nihil alebant monſtri; niſi quod renum ſiniſter, multum ſanguinis, intra tubulos & ſiphunculos iſtius hærentis monſtraret.

Epicriſis.

DOcemur ex caſu priori, falſam eſſe opinionem, qua aſſeritur, quod variolis correpti, iiſdem circa internas quoque partes & viſcera obſideantur. Deinceps notamus, variolas, in iis, qui antea doloribus arthriticis ac iſchiadicis diſcruciati fuerunt, mali plerumque moris eſſe, & minus fauſtum ſortiri eventum. Eo magis illud in noſtro ægrotante contingere debuit, cum ille non ſolum patre podagrico genitus, verum ipſe quoque vini nimio potu delectatus fuerit. Enimvero ſi ſucci vitales ſero tartareo, acri, atque ſalino ſcatent; non poſſunt commode ſuppurari variolæ, neque ideo curari; quoniam ad ſuppurationem affluxus humoris dulcis ac gelatinoſi requiritur.

Notatu porro dignum, ſalivationem, ſive muci ex faucibus & ore exſcreationem, ſi nimia ſit, præcocius incidat, & diutius perſiſtat, nihil portendere boni. Ut enim taceam, quod ejuſmodi copioſior fluxio a ſero acri glandulas faucium vellicante originem ſuam trahat: id tantum commemorabo, quod per illam ſerum ſimul benignum, quod ad cauſticam variolarum materiam corrigendam ſumme eſt neceſſarium, profundatur, atq; hinc vires proſternantur, ſomnuſque perturbetur.

Perpetuæ etiam obſervationis eſt, variolоſos, ſi ſuppuratio minus legitime ſuccedat, ſed ardens cutim urat dolor, undecimo morbi die tantum non ſemper extingui; eoque citius, ſi ægri inquieti vel erecti ſedere, vel extra lectum commorari ament. Et hoc erecto ſitu id reſultat incommodi, ut cruor ex inferioribus partibus in tam infirmo corpore, haud rite per venas aſcendere queat; & cordis motus debilitatus, ſanguini ad caput & penetralia cerebri propellendo neuquam ſufficiat. Hinc frequentiſſimum eſt, ut nauſea, animi deliquia & extremorum refrigerationes ſuboriantur, cutis externa conſtringatur, expalleſcat, exanthemata retrocedant, ſanguis autem in capite ſubſiſtat, & lethales inducat convulſiones: unde quoque patet, cur in noſtro caſu ventris cruore fuerint turgida. Sed ex his ſimul innoteſcit, quanta in morbis acutis & exanthematicis, ex ſitu corporis, maxime circa ſtatum, erecto damna ſint expectanda.

Alterum quod attinet caſum, & corporis ſectionem; notabile exinde eſt, quod defunctus, qui per vitam fuit melancholicus, omni adipe privatus extiterit. Idem mihi adnotare licuit in viro ſumme melancholico, qui ſceleſta manu ipſe vitam laqueo finiverat, & diſſectus, vaſtos quidem, ac multa carne præditos muſculos, nullam verò per totum corpus exhibebat pinguedinem. Nec ſilentio prætermitti debet peculiaris veſicæ felleæ ſtructura, & bilis ſpiſſa & atra conſiſtentia; qualem in aperto maniaci cadavere aliquando obſervavi. In hoc vero defuncto, ob defectum dulciorum, oleoſorum, aqueorum ac tenuiorum ſuccorum, nulla quoque variolarum ſuppuratio contingere potuit: & ſi conſideravero, quod fatalis huic familiæ morbus ille fuerit, & eodem decem liberorum perierint; vero videtur ſimillimum, quod vel pinguedinis defectus, vel præternaturalis partium conſtitutio a nativitate contracta, huic funeſto cauſſam dederit eventui.

CA-

CASUS CXCVIII.

De virgine inflammatoria febre maligna defuncta.

VIrgo novem & triginta annorum, corpore ſpongioſo, vaſis exilioribus inſtructo, facieque a cruore, cujus abundantia laborabat, turgida ac rubicundiori prædita, in lauta vinoſaque diæta vivens, nec corporis motui nimium tribuens, in humili quoque ac paludoſo loco degens ac dormiens, per aliquod jam tempus rheumaticis ac catharroſis affectionibus, dentium præſertim, & cervicis doloribus infeſtata fuit. Hinc bis quotannis venam tundendam præbere ſuevit: detracto ſemper gelatinoſo, ac levius rubicundo ſanguine. Verum per aliquot noviſſime vices menſtrua retinebantur, quibus defecta ob matrem gravi morbo affectam, curis domeſticis vacare debebat: ſub quarum adminiſtratione, & venæſectionem circa proximum autumnale æquinoctium negligebat, & vehementioribus animi affectibus indulgebat. Inter hæc, toleratis per aliquot dies rheumaticis artuum, dentiumque doloribus, IV. Nonar. Octob. poſtquam hoc & accedente die pilulas ſic dictas cephalicas aſſumſerat, ex improviſo, hora pomeridiana ſecunda ingenti per tres horas afficiebatur frigore; quo finito tantus pedem dextrum obſidebat ſpaſmus, ut ipſi vix potuerit inniti. Poſtridie vena in pede ſecabatur, pauco cruore detracto: ſed paullo poſt vehementes dorſi, & oſſis ſacri dolores, artuum, maximeque pedum contracturæ, præcordiorum anxietas, imi ventris tormina, agrypnia, & alvi excipiebant obſtructio. Quarto morbi die datam a medico purgandi fine eſſentiam, moxque pulverem ſumebat; ſed alvus neutiquam movebatur; nec eam adhibitæ quinto die pilulæ ſolvebant. Clyſterum infuſionem recuſabat, & tandem ex uſurpatis eodem die foliis ſennæ, quorum drachma una cum binis paſſularum minorum unciis erat permixta, bis rejiciebat materiam inſtar minutal conciſam. Nihilo tamen minus ſummæ pectoris anguſtiæ, oppreſſiones, & puncturæ infeſtabant: quæ demum partim pulvere ex bezoardico Sennerti, pulvere Marchionis, nitro & caſtoreo parato, partim liquore anodyno, bezoardico nupto, alternatim datis oppugnabantur.

Verum perſiſtebant ſymptomata, velut anguſtiæ præcordiales, puncturę dextri lateris, ad dorſum uſque protenſæ, vomitiones, vigiliæ, & intumeſcentia extremorum inflammatoria: atque ſeptimo tandem morbi die purpura in ſolo dorſo efflorefcebat. Sub hac forbillare jubebatur decoctum avenæ tenuis, vel ſolum, vel cum floribus chamæmeli maritatum, vel oleum amygdalarum dulcium: unde cum redeunte ſomno, plurima mitigari videbantur ſymptomata, alvus ſponte reddebatur, & ſudor per totum corpus promanabat. Inſiſtebat igitur dictorum medicaminum uſui, & cumprimis allegatum pulverem, omiſſo caſtoreo, ſed major nitri doſi acuatum crebro capiebat.

Octavo morbi die, comeſtis veſperi prunis coctis altero mane alvum reddebat; ſed circa ſomni tempus calor cum pulſus celeritate increſcebat, & nono novus iterum horror corpus percutiebat: quo finito, dolores ex pedibus uno quaſi ictu evaneſcebant, tumore eorundem imminuto, ut ſola ex uno in alterum tranſire poſſet lectum, ſed ſuſpecta pulſus celeritas continuabat. Medicus in uſu pulverum bezoardicorum, nitroſorum, & cinnabarinorum pergebat, eoſque cum aqua cardui benedicti exhibebat. Accedebant nihilo ſecius deliria, increſcebant anguſtiæ præcordiales, manuum inquietæ jactitationes, ſitis inſigniter urgebat, & aſſumtum potum rugitus & murmura imi ventris excipiebant. Admovebantur capiti epithemata diſcutientia: naribus intrudebatur ſtylus, ad proritandum ſanguinis fluxum; dabatur mixtura ex aqua cardui benedicti, ſpi-

rite cornu cervi ſuccinato, nitri dulci, ſyrupo acetoſitatis citri, cum pulvere ſupra dicto bezoardico, ſed omnium irritus erat effectus. Superveniebant potius decimo morbi die continuæ mingendi cupiditates, ſed urina reddebatur pauca, rubra, abſque ſedimento invaleſcebant deliria, languor, & ſummi angores, & hos inter undecima die animam expirabat.

Cadaver brevi poſt mortem valde intumeſcebat, & cœruleo colore, maxime circa caput ſuffundebatur; nec non ſanguis ex dextra nare copioſius profluebat.

JUDICIUM.

Delata ad me fuit hæc morbi hiſtoria, ut meam de ejus genere ſententiam aperirem: varia enim ipſi nomina medici impoſuerant. Quidam febrim accuſarunt malignam; ſed huic opinioni non poſſum addere calculum. Quamvis enim ingens corruptio ac putrefactio corpus poſt mortem obſederit; eam tamen magis ſanguini, in externis partibus ſtagnanti, & inde in putredinem abeunti deberi crederem, quam a miaſmate quodam maligno fermentativo, humores colliquante derivarem. Et pręterea hæc eſt omnium malignarum febrium indoles, ut ægros ſubito cum ſumma virium proſtratione adoriantur: quod de noſtro caſu prædicari nequit. Neque pro rheumatica febri præſentem morbum haberi poſſe judico; licet dolores dentium & artuum rheumatici, ejus invaſionem fuerint comitati: nam his affectibus neminem facile perire, experientia conſtat. Meo potius arbitrio morbus pro febre continente, quam Græci ſynocham vocant, cum inflammatione partium internarum complicata eſt habendus. Hæ vero febres a ſanguinis nimia mole, ſtagnatione, & impedita tranſpiratione ſuboriuntur; invadunt potiſſimum ſubjecta, ſanguine plena; cum horrore incipiunt, quem calor continuus, ac mentis alienationis ob raptum humorum ad caput excipiunt: nec raro ſanguinis e naribus fluxu ſolvuntur, aut hic certe poſt mortem inſequitur.

Hæc ſi cum noſtro caſu contulero; occurrit primum ipſum morbi ſubjectum, inſigni cruoris mole abundans. Etenim hanc habitus corporis ſpongioſus, vaſis ſanguineis, utut exilioribus turgidus, facies rubicunda, diæta lauta vinoſa, vita ſedentaria, menſtruorum defectus, & neglecta venæſectio non modo luculenter ſignificant, verum etiam tanquam mediatæ cauſſæ progenerarunt. Quum vero ob nimiam ſanguinis abundantiam ſalutares corporis excretiones, maxime quæ per cutim fiunt, cohibeantur; & inde ſordes impuræ, bilioſæ ac ſulphureæ intra corpus retineantur: emergit in plethoricis magna plerumque ſeroſorum humorum colluvies, ac impuritas, quam Græci cacochymiam dixerunt. Quam in noſtra quoque præſto fuiſſe ægrota, adfectus catharroſi, rheumatici, dolores dentium & cervicis, quibuscum & ante noviſſimum morbum, & ſub eo ipſo conflictata fuit, ſatis teſtantur ſuperque. Accedit & illud, quod defuncta variis mœroribus, excandeſcentia, aliiſque animi adfectibus ante diri morbi invaſionem agitata fuerit; Quum vero hi vehementes animi motus, in debilitandis partibus ſolidis, & corrumpendis humoribus, inſigni polleant potentia: id quoque teſtante perpetua obſervatione, poſt ſe trahunt periculi, ut iis nimium indulgentes, ſi acutis corripiantur morbis, & gravius decumbant, & ad anceps vitæ diſcrimen deducantur. Quibus cauſſis concurrentibus, non eſt mirum, quod præſens morbus tam infauſto potitus ſit fine: ſiquidem non dubito, quin eidem ventriculi potiſſimum ac membranarum cerebri inflammatio acceſſerit, quæ tandem ob tantam plethoram in totius externi corporis ſiderationem, teſtante corporis poſt mortem intumeſcentia, & materiæ cruentæ fœtidæque per nares effluxu, deſiit.

Quod ſi vero penitus in cauſſam, quæ ad generandam illam lethalem febrim contribuerunt, inquiram: ex iis ſe primum mihi offert intermiſſa venæſectio; quæ

quæ

quaſi vel præſervandi fine ante ipſam morbi invaſionem, vel ſaltem in hujus principio, detracto copioſius ſanguine, fuiſſet inſtituta, magnam profecto intuliſſet opem; præſertim cum in ejuſmodi morbis & ſubjectis, vena non ſemel, ſed bis, ſæpius ter, ſummo cum fructu ſoleat incidi. Generata igitur ex neglecta phlebotomia ingens ſanguinis moles, ad ſubeundum febrile incendium per accedentem vehementiorem excandeſcentiam diſpoſita fuit. Hujus enim ea eſt indoles, ut modo maſſam ſanguineam vehementer commoveat, & exæſtuet; verum etiam ſolidas ac nervoſas partes, maxime ventriculum & inteſtina, ad graves ſpaſmos, & irregulares motus proritet; qui, niſi tempeſtive ſuccurratur, in periculoſam dictarum partium ſæpenumero tranſeunt inflammationem. Et idem in noſtro contigit caſu; enatus enim ab iracundia primarum viarum ſpaſmus, per temperantia, nitroſa, antiſpaſmodica, & ſedativa remedia, debellari debuiſſet, & forſan potuiſſet. Quum vero loco horum pilulæ ſic dictæ cephalicæ, quæ aloetica, colocynthiaca, & helleborata ſoverunt ingredientia, repetitis ſint propinatæ vicibus, non aliter potuit fieri, quam ut confirmata ſpaſmorum vehementia, ingens ad inflammationem inducta fuerit diſpoſitio. Hinc porro factum eſt, ut propagato vi conſenſus hoc primarum viarum ad alias plus minus remotas partes ſpaſmo, exceperint dolores dorſi & oſſis ſacri rigiditas artuum, maxime inferiorum contracturæ ſimilis, anguſtiæ præcordiales, oppreſſiones pectoris, tormina imi ventris, & alvi obſtructio. Et eidem ſpaſmodicę ventriculi ſtricturæ in acceptis ferendum eſt, quod data ſubinde laxantia nullum edere potuerint effectum; ſed majorem ſymptomatum intulerint exacerbationem.

Summam denique perniciem poſt ſe traxit ingens ille corporis horror, qui nono morbi die, ſubitanea dolorum & tumorum in pedibus ceſſatione ſtipatus ſupervenit. Hoc anim inverſo & ad interiora acto partium externarum ſpaſmo, qui in acutis febribus circa dies judiciales accedens certum minatur interitum, ſucci vitales ad interna copioſius aguntur viſcera, & vitæ penetralia; & in iis ſontica mala, vehementiores præcordiorum anxietates, motus convulſivos, atque deliria, cum aucta pulſuum celeritate machinantur.

Superſunt adhuc quædam momenta, peculiari digna animadverſione. Ex iis primum eſt, quod defuncta aſſumtis vel cibis, vel potibus, majores illico præcordiorum anguſtias & puncturas in pectore perceperit: unde clariſſime confirmatur, læſum fuiſſe ventriculum. Deinceps rugitus ac murmura ventris hauſta potulenta preſſo pede inſequentia, anſam nobis ſuppeditant, ut ſignificemus, ejuſmodi liquidorum fluctuationes cum murmure & ſonitu, in morbis acutis, certiſſimum præbere indicium mortis; eo quod a ſumma œſophagi, ventriculi, & inteſtinorum paralyſi proficiſcantur. Docemur denique ex hoc triſtiſſimo caſu, graviores animi commotiones in plethoricis, eo magis, ſi fuerint ſimul cocochymici ad magnos & peracutos diſponere morbos: hiſque certiſſimum adferre exitium, ſi vel convenientes ſanguinis omittantur miſſiones, vel validiora purgantia ac vacuantia improvide adhibeantur.

CASUS CXCIX.

De febre maligna petechiali.

Vir annorum triginta ſex, temperamenti ſanguineo-cholerici, ſtrictioris habitus, multis in juventute morbis, crebris compotationibus, & nimio veneris legitimæ uſu defatigatus, vitam traxit valetudinariam. In qua, commiſſo forſan ante quatuor hebdomades exceſſu, laſſitudine quadam, capitis dolore, horripilationibus, cum vago æſtu alternantibus corripiebatur; & ſecundo die lectum prorſus petere cogebatur, in quo die quarto punctula rubicunda per totum corpus efflorefcebant. Conſulebat igitur medicum, qui datis, neſcio quibus remediis id efficiebat, ut maculæ retroce-

derent, & in harum locum ſummæ præcordiorum anxietates, mentis abalienationes, mingendique inſignis difficultas, aut ſaltem crudelis ſub mictu dolor ſuccederent. Quare ſexta morbi die ego vocatus, non ſolum brevi ante recenſita ſymptomata, verum etiam pulſum ordinis plane expertem, æſtum magnum, urinam multo ſedimento præditam, inſigniorem ſitim, perpetuas vigilias, & crebram deſidendi cupiditatem in ægroto obſervavi. Præterea vehementer vociferabatur, caput manibus ſcalpebat; & quæſitus, quomodo haberet? pectus tantum valide percutiebat, nihil reſpondens; cumprimis lotium non niſi inter magnos clamores, ab oris tamen ſpuma, & pollicum in manus compreſſione liberos, reddere valebat.

Quo in rerum ſtatu pro potu ordinavi infuſum theiforme, ex floribus chamomillæ, millefolii, ſemine aniſi & fœniculi confectum; ſingulis tribus horis dedi mixturam, quæ habebat mixturæ ſimplicis, eſſentiæ alexipharmacæ ana drachmas duas, ſyrupi papaveris rhœados drachmam unam, & circa ſomni tempus pulverem bezoardicum, eſſentia caſtorei irroratum exhibui. Quibus per tres dies uſurpatis, non modo quietior reddebatur æger; verum etiam maculæ illæ rubræ, veſiculis albis, pellucidis, quę preſſæ ſerum plorabant fœtidiſſimum, intermixtæ per totum rurſus adparebant corpus. Sub his vociferatio, difficilior mictus, nimia ſitis evaneſcebat; & reſtabant præcordiorum anxietates atque deliria, cum pulſu languidiori: ſed & hæc ſymptomata, adplicato fronti epithemate, quod acetum roſaceum, ſpiritum roſarum, in quo camphora erat ſoluta, nitrum purificatum, & oleum ligni Rhodii fovebat, remittebant, reſtituto iterum ſomno. Urina hactenus rubicunda, deponebat jam copioſum, velut limoſum ſedimentum: neque quidpiam majorem figebat crucem, quam intolerabilis totius corporis pruritus.

Præſcripſi porro mixturam ex tinctura bezoardica, ſpiritu nitri dulci, ſyrupo papaveris rhæados confectam; veſperi propinavi pulverem bezoardicum, temperantem, nitroſum; & pro potu decoctum ex radice ſcorzoneræ, raſura cornu cervi & hordeo mundato paratum exhibui. Verum decimo quarto morbi die, prævia quadam refrigeratione, recrudeſcebant præcordiorum anxietates: ſed imperato regimine temperato, & continuato dictorum remediorum uſu, punctula nigra rurſus effloreſcebant, & in maculas latiores confluebant, cum inſigni levamine, & quod ſubſidebat in urina, tenuius ſenſim reddebatur. Redibat igitur læta valetudo, niſi quod eximius corporis languor adhuc reſtaret; aſſumtos cibos, dolor ventriculi gravativus exciperet, & erectum corporis ſitum, animi deliquia comitarentur. Sed ab his quoque moleſtiis liberatus, adplicato extrinſecus roborandi fine ſpiritu vini, in quo oleum nucis moſcatæ, lavendulæ & caryophyllorum erat ſolutum; interne dato Elixirio ſtomachico, & purgato per pilulas balſamicas tandem ventre, prorſus convaluit. Quum vero febris hæc popularem in noſtra civitate edat ſtragem, doceri cupio, cujus illa ſit generis, quam medelam expoſcat, & num inſtituta in præſenti caſu medicatio artis reſpondeat legibus?

CONSULTATIO.

Poſtquam per noſtras terras autumnali elapſi proxime anni tempore, febres varii generis tam intermittentes, quam continuæ, eæque petechizantes, epidemiam in mortales exercuerunt tyrannidem: illæ ſub præſentis anni auſpiciis, maximeque per Februarium menſem, in quo venti ex Euro & Auſtro ſpirarunt, hyememque humidiorem ac calidiorem efficiebant, aliam prorſus induerunt faciem. Namque intermittentes prorſus fere exſpirarunt febres, & in harum locum contagioſæ exanthematicæ ſucceſſerunt. Hæ primum mitiores ac benigniores, accedente vernali tem-

peſta-

Digitized by Google

peſtate perquam malignæ, & contagioſæ evaſerunt; corporibuſque, quorum viſcera non fuerunt integra, aut quæ diuturnis animi affectibus, vel iracundiæ ac terrori vehementiori indulſerunt, certam intulerunt perniciem. Habebant autem hunc in modum: Per aliquot dies de inſolita laſſitudine, dolore artuum gravativo, pallore vultus, ſomno turbulento, adpetitu proſtrato conqueſti ægrotantes, ſubito horrore, magnis dorſi capitiſque doloribus ſtipato prehendebantur. Hunc excipiebat æſtus, cum pulſu debili, & anguſtiis præcordialibus; alvus mox fluidior, mox adſtricta erat: quæ ſymptomata ſecundo die ſæpius remittebant, & febrem mentiebantur intermittentem. Tertio autem die cuncta invaleſcebant, & abhinc in continua vehementia, cum urina rubicunda, & paullulum turbida, perſiſtebant: quarto maculæ per dorſum, pectus, atque manus potiſſimum effloreſcebant, quæ magnitudinem lenticulæ referentes, ex rubro pallidiores, petechias ſimulabant, & ſymptomatum remiſſionem habebant comitem.

Intra biduum diſparebant hæ maculæ, & mali exacerbationem poſt ſe trahebant, vires nimirum inſigniter proſternebantur, pedes ingentibus torquebantur doloribus, capitis dolores, aurium tinnitus, continuæ vigiliæ, largi ſudores, & intenſa ſitis vexabant, cum pulſu celeriori, ſed vix notabili calore. Circa ſeptimam diem purpura miliaris totum corpus obſidebat; quæ, ſi rubra eſſet, ſalutem promittebat, alba vero ſpem vitæ admodum anguſtam reddebat. Puſtulæ videlicet a collo, dorſo, pectore, quæ primum occupabant, per univerſum corpus cum magna cutis aſperitate extendebantur; in quibuſdam majores erant inſtar piſorum, & apertæ ſerum fœtidum fundebant, quod certiorem prænunciabat ſalutem, quam ſi ſero tenui plenæ cernebantur. Facta purpuræ rubræ effloreſcentia, morbus reddebatur mitior, ſpiratio liberior, inquietudo & præcordiales anguſtiæ remittebant; ſed pulſuum celeritas cum ſiti, ſudore, & obſtructa alvo adhuc continuabant, ingens totius corporis pruritus accedebat, & ægri circa undecimam demum diem ad meliorem inclinare videbantur valetudinem; ſiquidem urina adparebat cocta, pulſus fiebat moderatior; ſudor cum ſiti imminuebatur, alvus reſpondebat, & ita ſenſim convaleſcebant.

Verum ubi poſt excretam purpuram, virium decrementum increſcebat, pedes moleſto ardore urebantur, erectum corporis ſitum animi deliquia comitabantur, & perpetuæ urgebant vigiliæ: factum plerumque eſt, ut nona vel decima morbi die exanthemata diſparerent; anxietates præcordiorum & inquietudines increbeſcerent, deliria cum pulſus inæqualitate jungerentur, ipſaque tandem mors vitam clauderet. Cumprimis funeſtus obſervabatur morbus, ſubjectis, quæ diuturno mœrore, aliiſque animi pathematibus confecta erant, fœminis ex inordinato menſium ſucceſſu valetudinariis, & viris perverſo vivendi genere, crebris compotationibus, ac nimio veneris uſu defatigatis, & plerumque junioribus. Generatim infeſtabat illa febris homines, diætæ erroribus immerſos, fructibus horræis, cibiſque ſalitis ac acidis nimium delectatos, ac corpus frigori liberiori exponentes. Quibuſdam præter ordinarium exanthema purpuraceum, circa decimam quartam morbi diem poſt prævium calorem, & pectoris oppreſſionem, aliud excretionis ſubcutaneæ genus per corpus erumpebat, quod in tuberculis, varis ſimilibus, rubore ardoreque ſtipatis conſiſtebat. Quæ priuſquam ſuppurarent, ingentes dolores, cui ardores, & agrypniam inducebant, nec datis decoctis ſanguinem diluentibus, ac temperantibus cedebant; ſed non niſi poſt adplicatum exſiccans unguentum, quod ex floribus ſulphuris, ceruſſa, camphora, ſacharo ſaturni, & unguento pomato conſtabat, ſenſim exſiccata diſparebant.

In oppugnando hoc malo, ſequenti medendi ratione non ſine fructu uſus ſum: Abſtinui ab omnibus vacuantibus, ſudoriferis, laxantibus, & ipſa venæſectione; nec niſi diaphoretica fixiora,

cum cinnabari remixta, & ex aquis analepticis, ac leniter diaphoreticis, addito vel ſucco citri, vel ſyrupo acetoſitatis citri propinata adhibui. Aeſtum nimium ope nitri, pulveris additi, temperavi, & interpoſui uſum liquoris anodyni, bezoardico nupti, vel tincturæ bezoardicæ, cum ſpiritu nitri dulci permixtæ. Alvum obſtructam, vitatis & ſalinis, & purgantibus, per clyſteres alternis diebus injectos reſerandam curavi; & loco potus ordinarii decoctum ſarſaparillę, ſcordii, ſcorzoneræ, raſuræ cornu cervi, cum ſucco citri, vel ejus corticibus recentibus maritatum exhibui.

Quibus præmiſſis, facile perſpici poterit, quod ſebris, cujus cauſſa conſultus ſum, ejuſdem cum iis per noſtras regiones graſſantibus naturæ ſit ac indolis: neque enim puncta illa rubicunda, quarto morbi die effloreſcentia, pro veris habenda ſunt petechiis. Non etiam mirum eſt, quod noſter ægrotans, cum perverſo vitæ genere corpus debilitatum præ ſe geſſit, gravius ac periculoſius expertus fuerit malum. Præſertim vero ex ſymptomatibus ipſum infeſtantibus notari meretur, inſignis mingendi difficultas, ipſaque mictio dolorifica, cum ingenti ſemper vociferatione juncta; quippe quæ ab acrimonia ſanguinis & humorum ſalina & ſcorbutica ſuos mutuatur natales; quemadmodum eidem ſero acri pura ſymptomata, quibus ſolicitatus fuit, veluti difficillima ſpiratio, intenſus capitis dolor, corporis laſſitudo, delirium, alvi fluxus, anxietas, & inquietudo corporis, & inexplebilis bibendi cupiditas, omnino debentur; quæ excreto per tranſpirationem ſero acri mox conquieverunt.

Neque habeo, quæ circa inſtitutam medendi rationem moneam; utpote quę artis legibus ex omni parte fuit accommodata. Quum enim morbus noſter a miaſmate ſalino, cauſtico, volatili, in maſſa humorum diutius deliteſcente, tandemque per ipſam ſanguinis fermentationem extricato, cujus generatio intemperiei hyemis tepidæ ac humidæ, tranſpirationem impedienti, & partium motricium tonum relaxanti debetur, ſuam traxit originem: facile judicare potuit prudens medicus, ineptum valde eſſe acrium, ſalinorum, humores commoventium, & ſolidas partes ſtimulantium remediorum uſum; nec alias relinqui indicationes, quam ut acrimonia peccantis materiæ ſalina cauſticaque diluatur, ac temperetur, eaque cocta, & excretionibus opportuna, circa criticos dies e corpore proſcribatur. Non quoque negligenda ſunt, morbo declinante, blanda laxantia; ut eorum ope, ſordes impuræ, viſcidæ, bilioſæ, quæ ſub æſtu febrili in primis viis generari ſolent, rite eliminentur. Quod ſi enim hæc omittantur, & impuritates illæ ad maſſam rurſus rapiantur ſanguineam; frequentiſſimum eſt, ut vel lentus calor, cum corporis languore & contabeſcentia, vel dolores cardialgici, vel ſpaſmodici arthritici affectus ſuboriantur.

CASUS CC.

Hiſtoria febris epidemicæ per annum 1720. graſſantis.

Febres anni milleſimi ſeptingenteſimi vigeſimi epidemicæ, revera non aliæ fuerunt, quam intermittentes: ſæpenumero autem ſub acutarum, quas in principio mentiebantur, larva impoſuerunt ægro pariter ac medico, tumque perverſa medicatione, oppugnatæ, adflictos ad vitæ perduxerunt diſcrimen. Quarum has proponendas duxi obſervationes; Incipientes horrorem, & totius corporis refrigerationem movebant, quem dolores ac tenſiones artuum, maximeque dorſi, anguſtiæ præcordiales, pectoris oppreſſiones, nauſea, vomendi conatus, ipſæque in quibuſdam vomitiones ſequebantur. Tum vehemens æſtus, pulſu celeriori, magna ſiti, capitis doloribus, inquietudine, ac virium proſtratione ſtipatus, toto accendebatur corpore; & ciborum cupiditas prorſus concidebat. Sed non eadem ſymptomatum in omnibus erat facies: æſtus uno die aſperior infeſtabat, quam

quam altero, neque tamen per quatuor vel ſex priores dies a calore præternaturali prorſus vacua ſinebat eſſe corpora. Horror poſt primam invaſionem per primos ſex dies non revertebatur; ſed alternis duntaxat diebus circa acceſſionis primæ tempus, levis refrigeratio corpus percutiebat, quam protinus tenſivi artuum dolores, inquietudo, ſitis, ac tantum caloris incrementum excipiebant, ut quidam delira loquerentur: tandem ſudoribus reſolvebatur acceſſio, & mitis tantum calor inhæreſcebat. Quicunque quieti hos morbi inſultus perferebant, ſudoreſque convenientibus ſecundabant medicinis; iis in veram intermittentem, quę quietiora præſtabat tempora, mutabatur febris: in aliis vero, qui perverſo regimine utebantur, in acutam, ſæpius exanthematicam vel pethechialem, vel purpuraceam tranſibat.

Malum præterea frequentius infeſtabat juniora corpora, quæ quintum & vigeſimum exceſſerant, & quadrageſimum nondum attigerant ætatis annum; nec non vilioris ſortis, ac durioris vitæ generis homines, qui & matutino & veſpertino ſeſe liberius exponebant aeri, ut ſere milites erant. Quicunque febre tertiana ſimplici detenti, vel perverſo regimine, vel medicinis inconvenientibus, febrim irritabant; protinus eam reddebant irregularem ac malignam. Sic in pago quodam, prope noſtram urbem ſito, magna erat ſuſpicio graſſantis ibidem febris contagioſæ, ac fere peſtilentialis, quæ tamen penitus examinata, non niſi tertianam ſimplicem male feriatis empyricorum artibus, in malignam petechialem ac purpuraceam tranſeuntem exhibebat.

Cumprimis pernicialem morbi vim ſunt experti, qui febrim epidemicam ſub acutæ ſpecie primum imponentem, calidioribus alexipharmacis ac ſudoriferis potentioribus oppugnari permiſerunt; aut ſudoris legitimum ſucceſſum, improvida refrigeratione perturbarunt, aut venas ſub febre, licet ſimplici tertiana, ſecandas præbuerunt. Sic binos mihi adnotare licuit caſus; ubi ſubjecta febre noſtra correpta, quibus ſanguis erat miſſus, omnino, & quidem cum prima paroxyſmi invaſione perierunt: quippe quæ, ſatis bene antea habentia circa acceſſionis novæ tempus, velut attonito morbo proſtrata, inter gelidos ſudores exſpirabant. Alii haud æque plethorici poſt inſtitutam veneſæctionem gravius decumbebant, & æſtu, inquietudine, præcordiorum anxietate atque deliriis longe vehementioribus agitabantur. Contra vero, qui ſanguinis nimia abundabant mole, ex phlebotomia non quidem periculoſiorem, ſed longiorem ſibi contrahebant morbum; qui tandem vel critico alvi profluvio, vel metaſtaſi ad aures facta, qua ad aliquod tempus obſurdeſcebant, ſolvebatur. Qui denique calidiora diaphoretica, præſertim urgente acceſſionum impetu ſumebant; in acutam certiſſime incidebant, vel petechiis, vel purpura maligna complicatam.

Scire porro refert, quod, ubi lotium turbari, & ſedimentum demittere incipiebat, ſpes ſalutis, ad minimum futuræ intermiſſionis in propinquo eſſet. Eandem ſignificabant accedentes alvi fluxus, & ſudores calorem ſolventes. Qui hos vero, disjiciendo hinc inde, vel nudando corpus, reprimebant, haud ſecus ac ii, qui calidiori regimine, vel ſpirituoſis alexipharmacis illos cogere ac vi promovere ſtudebant; in diuturnam, ac graviſſimam ſe præcipitabant valetudinem. Nec minorem ſibi contrahebant noxam, qui cibis crudis, coctu difficilibus, ſalitis, flatulentis, fumo induratis, fructibus horræis, vel potibus ſpirituoſis, vinoſis æque ac cereviſiariis, maxime frigidis, ſub febre utebantur.

Hanc itaque periculi plenam affectionem curaturus, eo potiſſimum medendi intentionem direxi, ut naturam ſequerer, ejuſque motus convenientibus ſecundarem medicaminibus, ac moderato regimine. Quem in finem iis, quos vomendi conatus vexabant, primis morbi diebus tempore intermiſſionis, aliquot ante imminentem paroxyſmum horis, ſummo cum fructu lene propinavi vomitorium; quo plerumque effeci, ut

ut exquiſita redderetur intermittens tertiana, quæ conſueta methodo facillime potuit expugnari.

Sub ipſo paroxyſmo, vigente caloris vehementia, ad exſtinguendam ſitim, potum tepidiorem crebris, ſed parcioribus aſſumendum ſuaſi hauſtibus; & pro potu præſcripſi decoctum hordei, raſuræ cornu cervi, radicis ſcorzoneræ, & corticum citri, cum liquore acidulo, velut eſt clyſſus antimonii, diſtemperatum. Non minus pulverem præcipitantium, nitro, & diaphoretico fixo nuptorum; vel mixturarum, ex dictis pulveribus, & aquis diapnoicis confectarum, aut julepорum uſum interpoſui.

Declinante paroxyſmo, ad promovendum tranſpirationis ſucceſſum, eſſentiam quandam alexipharmacam, vel tincturam bezoardicam, vel mixturam ſimplicem propinavi. Tempore intermiſſionis pulveres dedi temperantes, ex abſorbentibus, & ſalibus digeſtivis confectos; nec non ſtomachica ac blanda laxantia felici cum ſucceſſu ſubjunxi. Et hac ratione oppugnatæ hæ febres nunquam fere non ſeptimo vel nono circuitu ſolvebantur. Quod ſi vero nihilo ſecius perſiſterent, tempore intercalari decocto ex roborantibus, ſtomachicis & laxantibus parato uſus ſum.; & ne hoc quidem votis ſatisfaciente, motuum tantummodo vitium, evacuata omni materia, ſubeſſe perſuaſus, tutiſſimo ac feliciſſimo cum effectu corticem chinæ convenienti ordine adhibui. Superata febri, ad ejus recurſum præcavendum, & ventriculum roborandum, antifebrilia atque ſtomachica remedia per unam alteramve ſeptimanam adhuc continuanda ſuaſi, rectumque vivendi ordinem imperavi: quo factum, ut plerique evaderent. Hæc vero Tibi, Vir illuſtris, perſcribenda, totoque judicio ſubjicienda duxi.

Epicriſis, & ulterior præmiſſæ hiſtoriæ illuſtratio.

Febres, quæ per elapſum proxime annum toti fere Germaniæ fuerunt epidemicæ, intermittentes quidem, ſed ſimul malignæ merentur adpellari; & ſub finem dicti demum anni in continuas mutabantur malignas. Priores voco intermittentes, eo quod in ſanis ſubjectis legitime tractatæ, typum tertianæ ſimplicis, vel duplicis exhiberent, tumque curatu eſſent faciles. Eaſdem quadam malignitatis labe ſimul fuiſſe notatas, tria potiſſimum ſunt, quæ teſtantur momenta. Primum eſt, quod ab initio continuarum inſtar adortæ, quieta neutiquam ægris præſtiterint tempora; ſed quaſdam tantum modo remiſſiones exhibuerint, a pulſuum frequentia, & præternaturali corporis languore nunquam penitus immunes. Alterum argumentum præbent humorum ſub iis febribus ad caput factæ congeſtiones: mox enim graves capitis dolores, mox inſignis temulentia, ac quædam mentis alienatio, mox ſoporoſi affectus, mox ſurditas, & intumeſcentia glandularum vel parotidum, vel ſalivalium; mox inſultus apoplectici, iique ſæpius lethales ſuperveniebant, multamq; figebant crucem. Nec denique minus harum febrium malignitatem innuit delicata earundem indoles, qua levi valde brachio oppugnari volunt: namq; purgantia, calidiora, ſanguinem exagitantia, adſtringentia, cortex chinæ, ſanguinis miſſiones, improvide adhibita, eaſdem vel in exanthematicas, purpuraceas, miliares, petechizantes, vel lentas & hecticas commutant; vel ipſum vitæ periculum inferunt; quod cum exquiſite intermittentibus longe fit aliter.

Quibus expoſitis, ſi perſequamur febrium noſtrarum cauſſas: ipſa profecto illarum frequentia, qua tantam hominum multitudinem, nullo nec ſexus, nec temperamenti, nec, ſi juxta meas obſervationes fatear, ætatis reſpectu habito invaſerunt, docet clariſſime, illas, neutiquam ex perverſo tantum vivendi genere, aut quodam diætæ errore, ſed ex aliquo potius vitio omnibus communi eſſe derivandas. Cujus natales ſi in aeris & tempeſtatum per dictum annum obſervatarum inſolita plane conſtitutione quæſiverimus; a veritatis tramite nos mini-

me aberraturos eſſe confido. Namque vernali tempore, & ſub æſtatis auſpiciis cœlum ſemper humidum ac pluvioſum erat, & eodem etiam die frequenter mutabatur, adeo ut mox calidiſſimum, mox rurſus frigidum obſervaretur. Verum non perpetua modo conſtat experientia, ſed ego quoque in diſputatione de ſalubribus anni temporibus ample demonſtravi, ea potiſſimum & loca & anni tempora, quę terra per copioſas pluvias humidiori exiſtente, brevi poſt ardorem ſolis fervidiſſimum exhibent, producendis ſovendiſque pernicioſiſſimis morbis, & præſertim febribus eſſe opportuniſſima. Hinc enim corrumpuntur ſtagnantes aquæ, & exhalant putrida ac æconomiæ vitali inimiciſſima effluvia; quæ per inſpirationem, veſpertino maxime, ac matutino tempore, aut occidente vel oriente ſole, corporibus animalium inſinuantur, ſuccoſque vitales corrumpunt.

Deinceps ſubitaneæ illæ frigidi & calidi cœli mutationes in ipſa hominum corpora vim exſerunt pernicialem; dum mox ad relaxationem, mox conſtrictionem corticis cutanei diſponendo, ſaluberrimum tranſpirationis ſucceſſum remorantur. Unde fit, ut humores recrementitii, plus minus acres ac impuri, qui per cutis ſpiracula debent eliminari, intus retineantur, & peregrinis non raro putridiſque permixti miaſmatibus ad maſſam retrolabantur ſanguineam. Cum hac autem per nervoſas, motriceſque totius corporis partes feruntur & ſi demum ad ſenſibiles, quæ cerebrum ac medullam ſpinalem cingunt, membranas perveniant, has ſtimulando, univerſalem totius nervoſi ac vaſculoſi ſyſtematis ſpaſmum, in quo conſiſtit eſſentia motus febrilis, introducunt. Et hæc eſt noſtrarum febrium geneſis, quæ quo impuriora fuerint corpora, eo periculoſiora in iis machinantur mala. Quemadmodum enim ipſa venena, fortioraque, & quæ draſtica vocant, remedia, pro varia corporis, cui propinantur, diſpoſitione, varios quoque ac diverſos exſerere ſolent effectus: ita etiam res ſe habet cum noſtra febrili materia, quæ revera exiſtit virulenta. Nam febres, quæ exinde in ſubjectis per omnia ſanis ac integris generantur, mitiſſimo ac placidiſſimo gaudent decurſu; contra quæ impuris ſuccis, corporeque per quaſcunque cauſſas debilitato ſunt prædita, graviſſimis immerguntur ſymptomatibus, & in vitæ verſantur periculo. Ita novi fœminas, quæ menſtruorum defectu laborantes, cum hanc febrim inciderent, circa illius declinationem ſopore, & apoplexia lethali correptæ perierunt; nonnullas, quæ antea chloroſi vel albo fluore fuerant contaminatæ, purpura rubra & alba ſub hac febre affectas fuiſſe vidi; nec paucas utriuſque ſexus adnotavi perſonas, quæ mœroribus, aliiſque diuturnis animi pathematibus immerſæ, febrim cum petechiis, ſopore & ſpaſmo oris canino complicatam debuerunt ſuſtinere.

Clariſſimum ex his fore ſpero, ut cognoſcamus, quæ noſtrarum febrium natura, indoles ac origo fuerint: neque vero ignorari oportet, ſequentis dicti anni æſtatis, præſertim adultioris conſtitutionem, ad fovendas illas, quin & maligniores reddendas fuiſſe aptiſſimam. Fuit enim illa calidiſſima, & hinc præter noſtras, aliaſque quotidianas febres, alvi quoque bilioſos fluxus & dyſenterias populares movit. Nec obſcura eſt ratio: per nimium enim & perpetuum ſolis fervorem ſucci vitales reſolvuntur, a blanda & naturali temperie deflectunt, & multis acribus ac bilioſis imbuuntur ſordibus; quas in hominibus vilioris ſortis, tenuis ac impurus victus, mirum in modum accumulavit; unde his frequentiſſimæ fuerunt illæ febres. Et quum denique inſequuta hyems tepidior, ventos non niſi ex Euro vel Auſtro ſpirantes exhibuerit; factum eſt, ut relaxato magis fibrarum ac partium ſolidarum tono, auctaque humorum impurorum, ſtagnando putridorum colluvie, ſub finem dicti ſuperius anni, deſcriptæ hactenus intermittentes, in acutas tranſierint malignas.

Tandem vero operæ adhuc pretium erit, quæ in curandis noſtris intermittentibus obſervare licuit, in medium proferre. Illæ nimirum calidioribus oppugnatæ re-

remediis, in magna deliria ac furibundos raptus degenerarunt; contra in opportunis adſtringentibus cohibitæ, vel crebris ac gravioribus infeſtarunt recidivis, vel in lentas diuturnas, multis ſudoribus ſtipatas deſierunt. Data ſub morbi initio purgantia graviſſima excitarunt ſymptomata; magnumque malignitati attulerunt augmentum. Ego potius miſſis omnibus purgantibus, vomitoriis, & ſanguinis miſſionibus, ſolis diaphoreticis, præcipitantibus, ac bezoardicis pugnavi, & pulveribus ex antimonio diaphoretico, lapidibus cancrorum, cornu cervi uſto, & philoſophice præparato, cinnabari & nitro confectis uſus ſum; hiſque decocta humectantia, quæ raſuram cornu cervi, radicem ſcorzoneræ, hordeum mundatum, radicem chinæ, & poma citri habebant, interpoſui. In juvanda præſertim diaphoreſi egregiam collocavit operam extractum cardui benedicti, in ſpiritu vitrioli temperatiori ſolutum, idque tempore remiſſionis, vel intermiſſionis uſurpatum. Eſſentias alexipharmacas, & ſic dictas bezoardicas; cum ex radicibus calidioribus, & ſpiritu vini ſint concinnatæ, exæſtuando humores, pulſuumque celeritatem adaugendo, noxias deprehendi. Ad liquandam alvum ſummo cum fructu vel pilulas meas balſamicas interne dedi, vel clyſteres emollientes, ex oleo florum chamomillæ vulgaris, oleo amygdalarum dulcium, melle, ſale Epſomenſi, & tantillo nitri confectos, anocuravi infundendos. Verum a nitroſorum nimio uſu ſtudioſe abſtinui, ſi accederent petechiæ, vel purpuracea exanthemata, maxime in declinatione morbi: ea enim virtute nimium refrigerante, humorum ab ambitu motum revocando, ad ſphacelum diſpoſuiſſe animadverti. Si retrocederent exanthemata, & ſoporoſi, temulenti, ac deliri affectus jungerentur; veſicatoria nuchæ, vel brachiis impoſita, inſignem tulerunt opem.

Qui a febribus illis, præſertim continuis convaleſcebant; a præmaturo alimentorum nutrientium uſu cavere ſibi debebant; inde enim cardialgiam moleſtiſſimam, eamque periodicam propullulaſſe animadverti; quæ laxantium & antiſpaſmodicorum ope debellanda erat. Qui porro in continuis illis decimam diem ſuperarunt; omnes fere evaſerunt. In febribus vero intermittentibus, non præſtantiora fuere remedia ſalibus neutris, cum nitro & extractis amaris maritatis; quippe quæ viſcidos, tenaceſque humores reſolvendo, & ad excretiones diſponendo, niſi immoderatiori adhiberentur quantitate, utramque curationis abſolverunt paginam.

IN CONSULTATIONES MEDICAS INDEX RERUM LOCUPLETISSIMUS.

A

De Abortu, ejuſque cauſſis. 518. 519. ex terrore. 84. crebro ex utero minus purgato, ejuſque cura. 517. crebro cum continua eiborum per vomitum rejectione. 518. cum molarum excretione. 427
Abſceſſu muſculorum abdominis retropulſa podagra. 345. muſculorum abdominis & dorſi ex tumore glandularum inguinalium. 262. oſſis femoris 413. occulto muſculorum hypochondrii ſiniſtri. 260. differentia abſceſſus a tumoribus ſanguineis. 654
Aceto ſaturnino hemicranicos dolores minus tuto repellente. 9
Achorum capitis per oleum amygdalarum & evulſionem pilorum repulſione, epilepſiæ cauſſa. 92
Acida primarum viarum ſaburra quæ in corpore exſerat damna. 281
Acidulæ juſto copioſius hauſtæ nocent. 467 diſſuadentur in affectibus idiopathicis capitis. 15. frigidæ diſſuadentur in pectoris affectibus. 213. in eroſione inteſtinorum. 400. conveniunt in corporibus ſtrictioris habitus. 362. cur in cruditatibus primarum viarum, arthriticiſque morbis præ thermis ſint adhibendæ. 515. num hyeme potari queant. 959. vide aquæ minerales.
De acuſtico Deckeri inſtrumento. 72.
- acuta febri. vid. Febris acuta.
Adipis defectus quid notet. 719.
De Adſtringentium noxa in febribus & hæmorrhagiis. 509. hæmoptyſi. 175.
Aer, qualis corpori conferat. 281. ejus ſubitaneæ mutationes multum faciunt ad generandum ſcorbutum. 633
Affectus animi. vid. animi pathemata.
Allium dicitur calculi augmentum impedire. 441
De alvi obſtructione contumaci. 539. ſub menſium fluxu. 571. a largis venæſectionibus ac largis ſudationibus. 66. a ſanguinis in abdomine ſtagnatione. 515. capitis morbos inducente. 117
- - laxitate perpetua ſub paroxyſmo hyſterico. 379. 384
Amaſianæ thermæ commendantur in ariditate pedis. 413
De ambulandi impotentia. 75. ex febri acuta. 145. imbecillitate naturali. 651. ex lapſu in regionem iſchiadicam, oſſe femoris nec fracto, nec luxato. 648. 650. in febre lenta. 671
- amoris effectibus. 570
- amuletis ad hæmorrhoides cæcas. 333
- ani excreſcentia cum generis nervoſi debilitate. 530
Animus circulo humorum irregulari exiſtente, male afficitur. 385. ſecundum ejus conſtitutionem, omnes corporis motus ſe habent. 281. pathemata illius, quæ corpori damna inferant. 103. 654. maxime ſumto mox cibo vel potu. 241. exacerbant motus epilepticos. 83. a generis nervoſi diſpoſitione dependent. 228.
Anni temporum mutationes certos pariunt morbos. 180
Antilepticus pulvis. vid. pulvis antepil.
De antifebrilium uſu & noxa. 560
- antimonii tincturæ uſu in promovendo urinæ fluxu. 56. in ſeroſis adfectibus capitis. ibid.
- antimoniali cura rite inſtituenda. 488. 554. 647.
Antiſpaſmodicus pulvis. vid. pul. antiſp.
An-

Digitized by Google

Antiſpaſmodicæ pilulæ. vid. pilul. antiſpam.
De anxietatibus præcordiorum. vid. præcordia.
- apoplexiæ gradibus. 37. cauſſis ac prognoſi. ibid. levioris ſpecie. 42. illius cauſſa. 46. cura. ibid. præſervatione. 39. effectu camphoræ in illa. 44. ſpaſmodicæ exemplo. 565. lethalis epilepſiæ ſupervenientis caſu. 80
- apoplectico inſultu peculiari; 471. a diuturno mœrore. 538. partium atoniam relinquente. 16. poſt inflictum capiti vulnus remittente. 331. an in eo thermæ Carolinæ conveniant. 25.39
De diſpoſitione ad *apoplexiam*. 41
- apoplectica febri. 472
- apoſtemate. vid. abſceſſus.
- appetitus vehementioris cauſſa. 32. canini exemplo. 175
- aquæ levioris notis. 401
- - frigidæ præſtanti uſu. 368. ſpeciatim in nimiis hæmorrhagiis. 678. in malo ſcorbutico. 626. in epilepſia. 95. in melancholica hyſterica. 342
Aquæ minerales integrum ſupponunt robur viſcerum. 611. ineptæ adhibitæ quas edant noxas. 655. quo in caſu ad hydropem diſponant. 26. commendantur in affectibus hæreditariis ſeroſis. 542 in morbis ſpaſmodicis chronicis. 580. diſſuadentur in affectibus epilepticis. 82. in aſthmate convulſivo. 230. ejuſque præſertim paroxyſmo. 229. in tinnitu aurium. 112. gutta ſerena. 136. in debilitate ventriculi. 186.640
- - martiatæ ad conjugium fœcundum commendantur. 530
Aqua ex pane quomodo deſtillanda. 157. 186.
De ardoris in lingua ſenſu chronico. 364
- ardore ventriculi. vid. Soda.
- aridura pedis ex ſcorbutica humorum dyſcraſia. 414
- arteria aorta deſcendente cartilaginea. 436.
- arteriarum pulſu. vid. pulſus.
- arthritidis origine. 545. natura. 228. cauſſis. 229. præſervatione. 545. diæta. 546. arthritide lumbari. 550. rheumatica. 549. hemiplexiam relinquente. 58. ſcorbutica. 549. vaga. 543.
De arthritide cum peculiari manuum calloſitate. 547. in calculum tranſeunte. 548.
- arthriticis doloribus ſudore diſcuſſis: 364. præſertim febrili. 548. & eum hoc efflorеſcentibus ulcuſculis. 365
- - motibus ceſſantibus hemicraniæ cauſſis. 8. aliorum morborum fundamentis. 6. præſertim pulmonis læſionum. 2.6. & affectuum aſthmaticorum. 229. vid. podagrici dolores.
Artuum agitationes infantum ſub ſomno cui debeantur cauſſæ. 73
De aſa fœtida nervorum debilitatem relinquente. 380
- aſcite ſpaſmum primarum viarum excipiente. 432. cum tympanite juncto. 431.
- aſthmate. 68.2 motu corporis. 209. defuncti ſectione. 236
- - cachectico ab exſiccato ulcere ſcroti. 423.
- - chronico. 565
- - convulſivo ex purpura. 699. ejuſque medela. 700. cum purpuratis exanthematibus alternante. 698. ope Egranarum curato. 568. ejus natura. 231 quomodo hydropem poſt ſe trahat. 237. cur poſt partum remittat. 233. cur a diætæ erroribus mitigari videatur. 596. commendantur in eo thermæ Carolinæ. 225. balnea. 230. lac aſininum cum Selteranis. ibid. diſſuadentur aquæ minerales frigidæ. ibid. illius paroxyſmi deſcriptio. 226. 234
De aſthmate flatulento. 213. 215. cum colica. 217. ejuſque cauſſa. 218. in eo commendantur thermæ Carolinæ & acidulæ Egranæ. 215
- - humido. 210. ejus cauſſa. 211. prognoſi. ibid. cura. ibid.
- - - hypochondriaco. 226
- - ſpaſmodico a potu poſt iram ſumto. 239. cum tumore teſtis ſiniſtri. 231. a ſtagnatione ſanguinis in pulmonibus. 216. hirudinum adplicatione ſublato. 61. cum hydrope perperam curato. 234.
- - - convulſivo. 377
- - - flatulento ex polypo cordis. 217. ſeq. cum tuſſi ex polypo cordis & tuberculis pulmonum. 220
- - - & hypochondriaco. 226
- atonia partium poſt inſultum apoplecticum. 538
- - œſophagi. vid. œſophagus.
- - pharyngis. vid. pharyngis aton.
De atonia ſiniſtri lateris ex lapſu ab equo. 67.

ven-

- ventriculi. vid. ventric. aton.
- atrophia cum febre lenta. 410. luxationem femoris ſequente. 413. in atrophicis morbis commendatur ſerum lactis. 412.
- auditu difficili a nimia relaxatione. 114. a nimia ſiccitate. 117. a gypſeo cerumine. 113. cum fluxione ſeroſa. ibid. ad variant aeris conſtitutionem mutato. ibid.
- gravi cum variis ſymptomatibus. 115. ab alvi obſtructione. 117. a ſerena tempeſtate exacerbata. 116
- aurantiorum eſſentia. vid. eſſ. cort. aurant.
- aurium fluxione ſeroſa. 113. 114
- - tinnitu. vid. tinnitus aurium.

Autumnus & hyems non favent curationi morborum chronicorum. 57. nervorum 79 inprimis epilepticorum. 94

Axungia gallinæ pollet vi caliginem viſus diſſipandi. 131

B

Balnea ex aqua dulci commendantur ad præcavendum abortum. 520. in calculo renum. 61. in colicis doloribus. 299. in fluore albo. 502. in genitalium partium imbecillitate. 499. malo hypochondriaco. 157. in mania. 108. in tumore teſtis duro. 492. in veſicæ dolore. 465.

Balnea ex aqua cum lacte in hyſtericis affectibus cum corporis conſumtione commendantur. 576

Balnea artificialia parandi modus. 532
- humida puerperis præ vaporoſis conveniunt. 712. ſeq.
- mineralia diſſuadentur in cacochymia. 587. lue venerea. 422. in ſpaſmis partium internarum. 122. commendantur in morbis ſpaſmodicis externis. 385. in calculo veſicæ felleæ. 392
- thermarum num in podagra & arthritide ſemper conveniant. 640
- vaporoſa quomodo inſtituenda. 492. commendantur ad ariduram pedis. 414. in tumoribus tympaniticis. 433

Balſamum ad paralyſim. 54
- Peruvianum commendatur in aurium fluxione. 114. ejus ſyrupus quomodo ſit parandus. 673
- vitæ ad diarrhœam commendatur. 697.

Bilis acrimonia unde naſcatur. 38

Bilioſa intermittente febri. 668

Burbonienſes aquæ dicuntur ſulphureæ & antiparalyticæ. 134. diſſuadentur in affectu cerebri. 136

Burrhi emplaſtrum regium. 90

C

De cachexia ex atonia ventriculi & inteſtinorum. 415. a ſilente podagra. 430. ex infarctu hepatis, numque in ea proſint martialia, & venæſectio. 318. ex diuturna ſoda. 420. cum aſthmate & tumore hydropem minante. 422. cum lenta febri. 671. cum ſcirrhoſo uteri tumore & fluxione dolorifica in pede. 417. cum tympanitico affectu. 425

Cachecticis cur familiaris ſit hydrocele. 405.

De Cacochymia. 555. ejus cauſſa. 632. in ea commendantur aquæ Pyrmontanæ. 556. vid. Humorum dyſcraſia.

De calculo hæreditario. 195
- - pulmonum ejuſque generatione. 248
- - renum. 190. ejuſq; ſignis. 322. cum podagra. 442. abſque dolore in hemiplectico excreto. 62. inveterato cum hernia ſcrotali. 444. in arthritidem tranſeunte. 548. in ureteres ingreſſo rite tractando. 446. ejuſque cura. 452. præſervatione. ibid. ad Calculum renum diſpoſitio in quo conſiſtat. 442. qualis in eo conveniat cereviſia. ibid. commendantur acidulæ Schwalbacenſes. 445

De calculoſis colicisque doloribus præſervandis & curandis. 307
- calculo veſicæ felleæ. 318. dato emetico per alvum excreto. 409. iterum inducente. 408. vicinas partes ad ſpaſmum proritante. 391. cura per balnea. 392. per acidulas Selteranas. ibid.
- - veſicæ urinariæ cum incontinentia urinæ, ſtranguria, dyſuria ac hernia ſcrotali. 467. cum ſpaſmo & exulceratione veſicæ. 394. ejuſque ſignis. 456. cura per Carolinas, vel Spadanas. 457
- calculorum. 44. excretione una vice facta. 410
- calloſitate manuum peculiari. 546

Camphora operatur vi ſulphuris anodyni. 47. eſt antiſpaſmodica. 46. non quadrat in ulceroſis affectibus. 256. nec alvo exiſtente ſegni prodeſt. 47 quando externe uſurpari poſſit. 644. quando interne. ibid. præſertim cum nitro permixta. 47

De

De camphoræ ad duos ſcrupulos ſumtæ effectu in apoplexia hypochondriaco-ſpaſmodica. 43
- camphoratis in podagra & eryſipelate externe noxiis. 643
Cantianæ aquæ qualia foveant principia. 293.
De Capillorum defluvio ſub febre acuta. 570. ex cephalalgia diuturna. 1
De capitis adfectu cum efflorescentia in pede. 256
- - debilitate. vid. debil. Cap.
- - doloribus. vid. cephalalgia.
Capitis morbi foventur ab alvi obſtructione. 117. debentur plerumque ſanguinis turbato per illud circulo. 371. num in iis conferat cauteriorum uſus. 52. idiopathici reſpuunt uſum Carolinarum. 74. ſymptomatici ab iis levantur. 157. feroſi levantur ab urinæ promotione. 56. ſpaſmus peculiaris. 589
De carcinomate linguæ a retrocedente podagra. 153
- cardialgia, ejuſque ſede, cauſſis & præſervatione. 286. ſignis. 277
- - ſpaſmodica cum colica flatulenta. 284. ejus cauſſa. 293. in qua commendantur Carolinæ. 295. Egranæ cum lacte. ibid.
- - flatulenta hypochondriaca. 286.
- ſuffocativa, inter venæſectionem ſuborta. 654
Carolinæ thermæ binos fovent fontes. 36. cujus utriuſque elementa ac virtutes deſcribuntur. 37. 274. quibus vaſis ſint excipiendæ. 315. quomodo adhiberi debeant. 274. ante eorum uſum in plethoricis vena ſecanda. ibid. ſub potatione quæ ſint obſervanda. 295. qualis victus ſeligendus. 304. poſt earum potum quænam ſint in uſum vocanda. 275. in corpore ſubſiſtentes quomodo promovendæ. 315. quæ iis ſubſtitui poſſit euratio. 651. an Selteranæ ſurrogari queant. 583.
Carolinæ num proſint in apoplectico inſultu. 37. 38. in ſoporoſis affectibus. 34. commendantur in abdominis morbis. 39. ad abortum frequentem. 521. in arthritico-rheumaticis affectibus. 550. qua cautela in aſthmate convulſivo ab humorum dyſcraſia. 225. flatulento hypochondriaco. 215. ad calculum veſicæ. 456. cardialgiam. 295. capitis morbos ſymptomaticos. 36. chronicos morbos ex viſcerum obſtructione. 548. in colica chronica. 311. ad hæmorrhoides reſtituendas. 314. ad hydropem ex hæmorrhoidum obſtructione præcavendum. 434. in malo hypochondriaco. 356. & inde ſuborτis capitis affectibus. 167. cur in his malum interdum exſerant effectum. 514. laudatur ad menſium obſtructionem reſerandam. 170. 277. in nephritide calculoſa. 449. ſcorbuto. 616. Soda diuturna. 422. ſpaſmodicis morbis. 573. ſpaſmo ventriculi hypochondriaco. 273. 274. in urinæ ardore. 40. præcavent chronicos morbos. 301. polypum cordis. 192. exacerbant calculoſos & podagricos dolores. 315. per caput difficilius progrediuntur. 125. hinc diſſuadentur in capitis affectibus idiopathicis. 6. 39. 56. in atonia partium ſolidarum. 334. debilitate nervoſi generis. 39. in eroſione partium ſolidarum. 449. in pectoris affectibus. 177. in morbis ex ſolo motuum vitio. 399. in infantibus. 448
Carolinæ cum balneis aquæ dulcis in ſcorbuticis affectibus. 633. cum Tœplicenſibus in hypochondriatis affectibus. 661. lienteria. 401. in ſpaſmodicis inteſtinorum morbis commendantur. 339.
Carolinarum externus in balneo uſus quibus noceat quibuſve proſit. 275
Caryphyllorum maſticatio commendatur ad roborandum ventriculum. 220. vid. oleum caryoph.
Catalepſeos cum ſingultu exemplum. 91
Cataplaſma diſcutiens in oculorum adfectibus. 192. in gonorrhœa. 482. ad tuberculum præputii. 268
De Cataracta. 139. an remediis curari queat. ibid. quo tempore operationi ſit opportuna. 140. an in dubiis caſibus deponi queat. ibid. an tuto in ſenibus deponatur. ibid. an periculoſa ſit depoſitio. ibid. an dolorem exhibeat. ibid.
- catharris in veram podagram terminatis. 637. capitis partium inferiorum ſtricturas poſt ſe trahentibus. 5. a tinea ſolutis. 542. pectoris refractariis. 186. in iis nec vinum nec cereviſia prodeſt. 182
- catharralibus diuturnis defluxionibus ex hæreditaria diſpoſitione. 540.
- catharrali febre, ejuſque ſubjectis, & malis conſectariis. 578.
- - purpurata febri quinquies recidiva cum metu lentæ. 648.
- Cauteriorum uſu in magnis capitis affectibus.

Digitized by Google

ctibus. 50
- cephalæa periodica. 21
- cephalalgia rebelli. 3. diuturna cum dolore artuum vago. 1. vehementiſſima. 410. atrociſſima poſt uſum ſtupharum ſudatoriarum. 483. poſt ſeminis largam excretionem. 267. ejus cauſſis. 109. ab extremorum refrigeratione incipiente. 542. in anteriori capite a ſero in ſinubus frontalibus ſtagnante. 3. in poſtico, magiſque externo capite. 4
- cerebri conſenſu cum teſtibus. 494
- cerevifiæ mutatione melioris valetudinis cauſſa. 189. effectu in revocanda hæmoptyſi. 25. noxa in morbis chronicis. 26.
De cerevifiæ triticeæ uſu in calculoſis affectionibus. 442
- Cerumine gypſeo auditus difficilis cauſſa. 113. inſpiſſato rite emolliendo. 117.
- Chelidonii effectu in morbis hydropicis. 443.
- Chinæ cortice legitime adhibendo. 560. 671. ejus virtutibus 658. noxa in febribus intermittentibus. 81. 508. & hæmorrhagiis. 509
- Chloroſi poſt matrimonium in album fluorem deſinente. 147. ejuſque ſubjectis. 158
Cibus & potus qualis conferat hypochondriacis. 282
Cinnabarina commendantur in morbis a ſtagnatione lymphæ. 119
Cirſocele, vid. hernia varicoſa.
De Claudicatione ex luxato oſſe femoris. 413
- Climate. vid. cœlum.
- Clyſtere. 490. in purpura. 706. in convulſionibus verminoſis. 599. balſamico temperante. 325. carminativo. 219. uterino. 504. lacteo in eroſione inteſtinorum proficuo. 328
Clyſteres commendantur in flatulentis moleſtiis. 565. ad reparandum inteſtinorum tonum. 661. in ſpaſmis inteſtinorum. 382. in metu hydropis. 434
De cœcitate ſubito oborta, ejuſque cauſſa ac curatione. 171
- cœli mutatio in melancholico-maniacis morbis. 106. nervorum affectibus. 101. in podagra commendatur. 640
- Coffee potus efficacia ad purpuram excitandam. 646
Colica in ſene lethali. 299 calculum mentiente, 296. cum nephritide & molimini-
bus hæmorrhoidalibus complicata. ibid. cum purpura alternante. 309 cum alvi obſtructione & aſthmate flatulento. 217. cum ictero ſæpius recidente. 432. ex hernia. 403. ex podagra per iram retropulſa. 638. ex ſtagnatione & acrimonia ſuccorum. 296. ex hauſtu aquæ frigidæ poſt corporis exæſtuationem. 309
- - flatulenta. 27. cum dolore nephritico. 321
- - hæmorroidali. 299. ex obſtructo hæmorrhoidum fluxu. 306. an fit ileos hæmatites Hippocratis. 300. ejuſque vera curatione. ibid. venæſectionem requirente. 305. inepta tractatione. 315. infelici curatione. 304
- colica nephritica ex calculo ureteribus impacto. 322
- - ſpaſmodica cum ſubſequente ictero. 309 ex podagra retropulſa. 307. ex defectu fluxus hæmorrhoidalis rite tractanda. 301 304
De colica ſpaſmodica convulſiva cum tumore & dolore pedum per Carolinas ſanata. 312
Colici dolores oriuntur ab acri purpuracea materia. 299. nec non a ſtagnante in inteſtinis ſanguine. 311. quomodo ſint tractandi. 323. an iis conferat venæſectio. 316.
De colli ſingulati dolore ex vitio ventriculi. 159
- collyrio ad oculos. 127
Colon inteſtinum in malo hypochondriaco maxime patitur. 623
Concubitus cum fœminis menſtruatis an noceat. 478. creber quomodo ad uteri hæmorrhagias diſponat. 507. poſt illum menſes ſupprimi, abdomen & mammæ ſine graviditate turgeſcere poſſunt. 475.
De condylomatibus ani. 331
Conjugium fœcundum qualem conjugum requirat conſtitutionem. 528. an epilepticis ſit ſuadendum. 88. cum quæſtiones; num ſpes ſit prolis. 524
Contabeſcentia corporis unde oriatur. 631.
Continens febris. vid. febris continens.
Continua febris. vid. febris continua.
Contorſio artuum paralyticorum quo modo differat a ſpaſmodica. 56
De Contractura manuum atque pedum. 536.
Convulſiones fieri poſſunt a doloribus. 259.

259. cur meditationibus excitentur. 596. peculiares. 80. atoniam paralyticam relinquere ſolent. 75. menſes fluentes duntaxat comitantes. 603. genuum. 58. oculorum ſub ſomno. ibid. palpebrarum peculiares. 605. hyſtericæ. 392
De convulſivo epileptico affectu. 70. eoque rariſſimo. 96
- - ſpaſmodico affectu. vid. ſpaſmodico-convulſivus affectus.
Convulſivi paroxyſmi cur circa menſtruam periodum incidant. 87. cur retardentur ab erroribus diætæ. 596
De Cordis palpitatione. vid. palpitatio cordis.
- Corium oleo betulæ inunctum, *Juchten-ſeder* commendatur pro odore in hyſtericis affectibus. 380
De Cornachini pulvere. 63
- Corporis contabeſcentia ſuſpecta. 425. infirmitate ex nimia profuſione ſeminis. 496
- Cretæ noxio in ſoda uſu. 421
Cucupha ad capitis dolores. 277. confortante. 33. ad hemicraniam. 10. roborante. 112. Wepferiana. 15
Cucurbitulę commode ſubſtituuntur venæſectioni. 388. quo in caſu ipſi anteferendæ ſint. 233
Cuticula ſanguinem e vena detractum inveſtiens unde fiat. 196
Cutis effloreſcentiæ rebelles quomodo oppugnandæ. 537
De Cynosbati effectu in calculo. 441

D

De Dauci hortenſis uſu in vertigine. 15
- de debilitate capitis, variarum congeſtionum cauſſa. 1
- - nervoſi generis. vid. Nervoſi generis debilitate.
- Deckeri inſtrumento acuſtico. 113
- Decocto pro potu. 15. 24. 29. 40. 104. 114. 123. 146. 181. 189. 194. 199. 203. 223. 225. 314. 319 323. 330. 345. 352. 364. 366. 368. 371. 372. 384. 395. 450. 465. 467 473. 498. 516. 540. 545. 550. 580. 590. 613. 620. 629. 638. 640. 646. 652. 661. 686.
- Decocto antimoniali. 128
- - antivenereo 484
- - Managetæ laxante. 51
- - mundificante. 155
- - ad gonorrhęam. 489
- - ad pollutiones: 495
Deglutio quomodo fiat & impediatur. 163. difficilis. 171. 291. 599. potulentorum. 116. ex atonia pharyngis. 166. 168. cum metu ſuffocationis. 168. in ſedendo impedita, in ſtando libera. 348. ejus peculiaris difficultas. 41. qualis ſit in hemiplexia. 50. in paralyſi. 163
De Deinaceuſium aquarum elementis ac viribus. 20
- Delirio breviori cum epilepſia poſt male curatam intermittentem. 80
- - diuturno a terrore ſub ſomno, largis venæſectionibus curato. 183. poſt febrem acutam. 383. cum febre tertiana. 104. ex hæmorrhoidibus cohibitis. 677. hecticæ ſupervenien te lethali. 187. periodico cum motibus epilepticis a menſium retentione. 108
Dentitione difficili. 257. epilepſia ſtipata funeſta. 251. rariſſime paralyſim poſt ſe trahente. 73
- Diabete ex calculo in uretere. 200
- - defuncti ſectione. 465
Diætetica in morbis inveteratis optima ſunt præſidia. 379
Diaphragmatis vulnus. vid. vulnus diaphragmatis.
De diarrhęa in ſene. 645. ex potu aquæ Sedlicenſis. 8. variis ſymptomatibus ſtipata, menſtruum ſemper præcedente fluxum. 82. cum paralytico affectu in infante inter ſudores aeri liberiori expoſito. 72. cohibita cauſſa tumorum inguinalium. 266
Digeſtio vitiata diſponit ad cephalalgiam. 5
De dolore tenſivo fixo in hypochondrio ſiniſtro. 261. tenſivo lateris dextri calculum mentiente. 544. preſſorio in regione pubis. 515. ſingulari colli ex vitio ſtomachi. 159. per ſternum aſcendente. 209. dorſi ad ventriculum excurrente. 570.
Dolores abſceſſus occultos comitantes non ſolvuntur niſi adplicatis emollientibus. 261. artuum atroces cum eorundem exulceratione. 533. vid. arthritis.
De doloribus capitis. vid. cephalalgia. doloribus circa ſinus frontales. 542
- duodeni inflatione. vid. inflatio duodeni.
- dyſcraſia humorum. vid. humorum dyſcraſia.
- dyſuria cum ſtranguria alternante. 468.

cum

cum affectu ſemi-paralytico. 75. cum teneſmo & materiæ flavæ excretione per anum. 461. menſium fluxu irregulari. 77.

E

Ebrii parentes generant imbecillos infantes. 105
De efflorefcentiis corporis pertinacibus. 536. faciei ex potu frigido. 550. in pede. 456. puſtularibus epilepſiam tollentibus. 78
De Egranis acidulis, eaſque potandi ratione. 609. illæ commendantur ad aſthmatico-ſpaſmodicum affectum. 210. in aſthmate flatulento hypochondriaco. 215. in cardialgia. 295. colica chronica cum cachexia. 318. in defluxionibus oculorum acribus. 125. ad hæmorrhoidum irregularem ſucceſſum. 299. in hypochondriaco malo. 166. in melancholia. 100. eaque hypochondriaca ex retenta purpura ſuborta. 372. & hyſterica. 395. in ſpaſmodico epileptico affectu a menſium retentione. 110. præcavent morbos chronicos. 301. in colicis affectibus præ Selteranis laudantur. 323. ad reſerandas viſcerum obſtructiones Carolinas ſua ſuperant virtute. 120
Egranæ cum lacte commendantur in acrimonia humorum ſcorbutica. 77. 624. in cardialgia. 286. in colicis doloribus. 299. cum balneis Teplicenſibus commendantur in affectibus ſcorbuticis. 633
Electuarium antifebrile. 671. confortans. 540. nervinum. 640. roborans in debilitate generis nervoſi. 20. ad tuſſim ferinam. 186
Elixir balſamicum. 33. 89. 273. 415. 563.
- - ſtomachicum. 336
- - diuretico antiſpaſmodicum. 431
- nervinum. 12
- pectorale. 202
- ſtomachicum. 384
- - laxans. 195
- viſcerale Hoffmanni commendatur adciendos menſes. 92
De emetica potione. vid. potio emetica.
- emeticorum uſu in ictero diuturno. 409. improvide adhibitorum noxa in intermittentibus. 673
Emmenagoga morbos ſpaſmodico-convulſivos exacerbant. 92. hinc iis nondum ſanatis haud ſunt adhibenda. ibid.
Emplaſtrum anodynum. 330. Burrhi regium in dolore cervicis proficuum. 90. ad calculum veſicæ felleæ. 192. ad dolores oſſis ſacri. 186. pubis & dorſi. 516. ad flatulentiam. 160. ad gonorrhœam. 422. mictum cruentum. 452. nervinum. 615. ad oculorum defluxionem. 126. oxycroceum eſt nimis attractivum. 650. ſaponatum Barbette commendatur ad infarctus viſcerum. 282. ſtomachale. 378. ad tophos venereos: 488. ad tubercula pulmonum. 191. ad tumores nodoſos. 514. tumorem pedum eryſipelaceum. 348. ad tumorem teſtium. 498. ad tuſſim ferinam. 220. rheumaticum. 241. veſicans. vid. veſicatorium. ad viſus obſcurationem. 129. in vomica pulmonum 203
De emproſthotoni exemplo. 341
- empyemate feliciter curato. 241. an per anum ejici queat. 247
Emulſio. 622. analeptica. 697. ad gonorrhœam. 452. ad maraſmum. 695
Enterocele. vid. hernia ſcrotalis.
De Epidemicæ febris per annum 1720. graſſantis hiſtoria, cauſſis, & cura. 724
- - febris hiſtoria ac cura. 725
- Epilepſia ac achoribus retropulſis. 93. ex male curata ſcabie. 77. cum brevi mentis alienatione a male curata febri intermittente. 80. in lipothymiam deſinente. 97. inveterata cum lipothymia. 92. cum vermibus. 82. ſalivatione exacerbata. 78. a copioſis veneſectionibus retardata. ibid. per efflorefcentias puſtulares ſublata. ibid. ejus notis antecedentibus. 79
Epileptici motus ſpiritu ſalis ammoniaci præſervantur. 16. venæſectionibus largis exaſperantur. 94. frequentiores redduntur. 87. & invitantur. 568. animi pathematibus exacerbantur. 83. ſed a fluxu menſtruo levantur. 84. circa pubertatis annos ſponte cedunt. 90. reſpuunt aquas minerales. 81. num in iis aqua frigida. 96. & conjugium. 88. ac qualis victus conferat. ibid.
Epithema ad nimias hæmorrhagias uteri. 687
Errhinus pulvis. vid. pulvis ſternutat.
Eryſipelas. vid. Tumor eryſipelaceus.
Eſſentia balſamica. 159. carminativa. 416. corticum aurantiorum quomodo paranda. 3. euphraſiæ. 128

De Excoriatione veſicæ. 463. & renum ſubita a ſuppreſſis hæmorrhoidibus. 438.
- excrementis globoſis. 506
- excreſcentia ani. vid. ani excreſcentia.
- excretionum ſuppreſſione a ſpaſmis. 631.
- exulceratione veſicæ. 464. cum calculo. 471. ejuſque ſignis. 472
- - faucium cum ingenti ſalivæ fluxu. 158.

F

De Fame avidiſſima ſub paroxyſmo hyſterico. 383
- faucibus pali ſenſationem exhibentibus. vid. ſenſatio pali.
De faucibus puſtulis obſeſſis. 8
- faucium exulceratione. vid. exulceratio.
- febribus acutis ex levi refrigeratione ſpaſmodicos affectus poſt ſe trahentibus. 347. earum typus dato laxante pervertitur. *ibid.*
- febri acuta continente. 722. eaque inflammatoria. *ibid.*
- - - continua. 198. convulſionibus ſtipata ex ſuppreſſa tertiana. 384. ſpaſmo muſculorum maxillarium. 106
- - apoplectica. 472
- - bilioſa. vid. bilioſa febris.
- - intermittente, tertianam mentiente cum polypo cordis lethali. 160. convulſivis motibus ſtipata. 564. ex ſuppreſſis hæmorrhoidibus per Carolinas ſanata. 344. ſine æſtu. 600. arthriticos dolores ſolvente. 548. male curata epilepſiæ cauſſa. 80
Febres intermittentes quem habeant uſum. 659. quibus in ſubjectis cautius ſint tractandæ. 677. ante paroxyſmum cur nihil cibi ſumendum. 244. ſuppreſſæ poſt ſe trahunt excretionum ſanguinearum anomaliam. 677. hemicraniam. 7. quomodo tractandæ. 661
De febri intermittente bilioſa. 670
De febri intermittente epidemica, ejuſque cauſſa. 675. inflammatorias febres mentiente. 671. evacuantia calidiora non ferente. 672
- - lenta. vid. lenta febris.
- - maligna. vid. maligna febris.
- - peculiari. 594
- - quartana. vid. quartana.
- - quotidiana. vid. quotidiana.
- - tertiana. vid. tertiana.
Febriſuga qua polleant virtute: 660
De Femorum conſenſu cum pedibus. 418
- flatulento malo per purgantia in hydropem mutato. 434. flatuum copioſiſſimo proventu. 399. flatibus intra membranas œſophagi aſcendentibus, inque collo tumorem exhibentibus. 160
- flatulentia uterina. 417. ejuſque generatione. *ibid.*
- fletus involuntarii exemplo. 468
Fluore albo. 575. ejuſque ſubjectis. 158. cauſſis. 519. nativo. 502. ſuppreſſis lochiis. *ibid.* ex menſium obſtructione. 501. cum hæmorrhoidibus cæcis. 499. cum hæmorrhagia uteri alternante. 683. cum hyſtericis ſymptomatibus. 379. cum menſtruis alternante. 525. non niſi ſuborta graviditate curato, nec felicem impediente partum. 681. cohibito tumorum uteri cauſſa. 417. ejus cura. 502.
De fluxione aurium ſeroſa. 112. dolorifica pedum. 416
Fœminæ cur præ viris ſint obnoxiæ morbis. 572
De fœtus mortui ſemeſtris variolis putrefacti excluſione. 122. ſimultanea cum vivo excretione. 48
- fonticulorum effectu in vitiis oculorum. 90.
- fonticuli pedum exſiccatione per nimiam ſputationem facta. 28
- Freyenwaldenſis aquæ uſu. 282
Frictiones in paralyticis affectibus præ aliis externis nervinis conferunt. 72
De frigidi potus noxa. 316
- frigore pedis ſiniſtri. 381
- Furunculo in inguine. 344

G

De Galbaneto Paracelſi correcto. 350
- Gargariſmate nervino. 168
- Gelatinarum nutrientium præparatione. 697. ſeq.
- Genitalium partium affectu ſingulari. 498. atonia & impotentia ad generandum, ejuſque notis. 525. conſenſu cum oculis. 497. debilitate, ejuſque cauſis & cura. 362. inflammatio gangrænodea ſub paroxyſmo febrili. 472. relaxatione nimia ac eroſione ulceroſa. 486. ſpaſmo 452. peculiari cum generis nervoſi debilitate.

tate. 278. ulcere gangrænode lethali 487.
In Glandularum obſtructionibus quæ proſint remedia. 701. ſeq
Glandularum tumores repreſſi ad phthyſin & hecticam diſponunt. 191
- totius corporis induratione extincti Sectio. 192
- inguinalium tumores. 265. a terrore. 268. ex menſtruis terrore ſuppreſſis. 266
- ſubaxillarium tumores. 696
- ſubcutanearum tumores. 192
- Gonorrhœa ſimplici benigna ex immodica venere. 475. ejuſque cauſſa. 478. cura. *ibid.* num a balneis enaſci queat. 479. utrum proſint injectiones. *ibid.*
- - cum exulceratione renis dextri, colli veſicæ & proſtatarum. 490
- - diuturna cum inflatione ventriculi. 489.
- - inveterata cum variis ſymptomatibus. 482. ab ulcere ſcirrhoſo proſtatarum. 479. ex veneris intempeſtivo uſu. 481. num in ea thermæ & balnea conveniant. 480.
- - virulenta cum tophis. 487
- - - per adſtringentia male curata. 491
Gravidæ cur præ aliis morbis ſint opportunæ. 17. cur feroſæ adfectiones in iis invaleſcant. 118. ſub venæſectione in animi deliquia incidant. 524 quomodo illis vena ſecanda. *ibid.* quale regimen conferat ad obtinendum feliciter partum, 523.
De graviditate falſo imputata. 395. cur ſub ea ceſſent pathemata hyſterica. 679
- Gulæ inferioris ſpaſmo. 44
Gummata gallica quomodo differant a tophis oſſeis. 154
Gummi guttæ, ejuſque vires. 237
Guttæ roſaceæ repreſſio hemicraniæ cauſſa. 624.
De gutta ſerena ex nimia venere. 497. a potu frigido in corpus calefactum ingeſto. 536. cum turbatione humorum oculi. 122. unius & obſcuratione periodica alterius oculi. 130. ejus ſignis. 141. cauſſa. 136. ſententia St. Yves de illa. 135.
In gutta ſerena commendantur mercurialia ac cinnabarina. 154. ſulphur antimonii auratum. 136. aquæ Selteranæ cum lacte. *ibid.* nocent vomitoria & validiora vacuantia. *ibid.* num conveniant veſicatoria. *ibid.* & aquæ minerales. *ibid.*

H

De Hæmatophobia inſigni. 522
Hæmoptyſi. 173. ejus cauſſa ac præſervatione. *ibid.* origine. 181. tanquam juvenili morbo. 178. in plethoricis facile contingente. 182. ex obſtructo viſcere. 247. ex vaſis aſperæ arteriæ. 176. ex male curata ſcabie. 77. cum febre lenta poſt tuſſim graviorem. 177. cum metu hecticæ. 179. cum pulmonum labe. 183. hypochondriaca. 176. ejuſque cauſſa. 23. a phthyſi præcavenda. 175. adſtringentibus tractata in phthyſin abeunte. 248. potu cereviſiæ revocanda. 24. nec non potu vini. 28. præcavenda per pediluvia 174. & venæſectionem. 177
Hæmorrhagiæ omnes abſolvuntur motibus ſpaſmodicis. 174. in iis nimiis commendatur aquæ frigidæ potus. 413
de Hæmorrhagia palati. 4
- - uteri. vid. uteri hæmorrhag.
Hæmorrhoidales venæ externæ quem habeant ſitum. 330
de Hæmorrhoidali affectu. 399
- Hæmorrhoidibus quid indicent. 675. cum menſtruis conſentientibus. 333. eorumque ſuppreſſionem excipientibus. 331. cum podagra conſpirantibus. 641. loco fœtus nono ab imprægnatione menſe prorumpentibus. 474. colicam tollentibus. 312. hemicraniam levantibus. 9. in puero ſeptem annorum fluentibus. 600.
De hæmorrhoidibus albis. 466. veſicæ 476.
- - cœcis, earumque generatione. 377. cum fluore albo. 499. curatione. 294.
- - inordinatis in fœmina. 332.
- - nimiis. 334. in virgine. 410. tinctura quadam provocatis. 373. earum cauſſis. 675. cura. 374. num proſint Carolinæ. 334. commendatur venæſectio in brachio. 334.
- - palati. 395.
- - ſuppreſſis a refrigeratione. 334. a terriana male curata. 677
- - ſanitati labem inferentibus. 306. ſoporoſi affectus cauſſis. 34. ſpaſmi ventriculi cauſſis. 365.
- - ſymptomaticis. 294. an in malo hypochondriaco ſemper ſint accuſandæ. 295.
- - veſicæ ex male tractata purpura ſcorbu-

Aaa 2 bu-

Digitized by Google

butica. 466
- - per urinam. 12
Hæmorrhoidales motus ſæpius inducunt morbos paralyticos. 71
Hæmorrhoidalia ſpaſmodica pathemata an a pilulis Becheri, reſinæ jalappæ nuptis prognaſci queant. 138
Hæmorrhoidum fluor an arte promoveri queat. 8. 300. quo ſcopo commendantur. Carolinæ. 314. Egranæ. 337.
Hæreditarii morbi per periodus recurrunt. 542. curatu ſunt difficiles. *ibid.* per aquas minerales commodiſſime oppugnantur. *ibid.*
de Hectica lethali poſt partum. 690. cum pathematibus hypochondriacis. 689 cum vomitibus & diarrhœa. 186. ejus metu poſt hæmoptyſin. 179
- Hemicrania variis ſymptomatibus ſtipata. 275. pertinaci cum febre continua invaleſcente. 541. ab arthriticis doloribus ceſſantibus. 5. ſuppreſſis. 8. ex coryza ſuppreſſa. 5. ex gutta roſacea repulſa. 624. periodica. 4. cujus fomes in primis plerumque viis hæret. 9. rara, ejuſque cauſſis ac cura. 4. ſeq. tertianæ febri ſuccedente. 7. cum hemiplexia. 51. cum ophthalmia. 8. faucium puſtulis ſanata. *ibid.* mercuriali cura tractata, hemiplexiæ cauſſa. 6
- Hemiplexia variis medicaminibus fruſtra oppugnata. 47. ex cura mercuriali in hemicrania. 8. ex affectu rheumatico arthritico. 58. cum hemicrania. 51. qualis in ea ſit deglutitio. 50. an conferat venæſectio repetita. 49. vomitoriorum uſus. *ibid.* vinum, aquæ minerales ac balnea. 63. ſpecificum ex ſale culinari ad eam. 52
ad Hepatis vitia ſapo balſamicus. 320
de Hepatis vulnere. vide vulnus hepatis.
- hernia inguinali. 456. peculiari. 402. ex vomitorio. 467. ex equitatione. 483.
- - inteſtinali paſſionem iliacam minante. 401. ejuſque cauſſis, & curatione. 402.
- - ſcrotali. 445. & præcavendi illius incrementum ratione. 446
- - ſcroti aquoſa. vid. hydrocele.
- - varicoſa. 527. ejus cauſſa. 528. cura. 378. an ad ſterilitatem contribuat. 529.
Heurnii pulvis contra hæmoptyſin. 47
De Hirſchbergenſium aquarum effectu. 75.
- hirudinum ſelectu & modo adhibendi. 471. uſu ad hæmorrhoides promovendas. 401. cœcas. 377. ad ſpaſmum pectoris & cervicis. 58. an ipſis venæſectio præmitti debeat. 409.
- horrore corporis circa nonum diem in febribus acutis contingente, mali ominis. 722
Humorum circulus retardatur ab atonia partium ſolidarum. 519.
- per uterum quot modis queat turbari. 514.
- commotiones verno potiſſimum fiunt tempore. 125
Humorum diatheſis venerea tenaciſſima qua ratione poſſit oppugnari. 483. dyſcraſia quomodo generetur. 225. 272. 590. a raritate variolarum poteſt proficiſci. 138. qua ratione ad calculum & podagram contribuat. 443. pariat damna. 631. commendantur ad eam acidulæ Pyrmontanæ. 590.
Humorum dyſcraſia ſcorbutica dolorum arthriticorum & podagricorum eſt cauſſa. 544.
- - impuritas quomodo a potu frigido repente queat generari. 536. raptus ad caput quæ inducat ſymptomata. 595
- vitium non ſemper in morbis eſt accuſandum. 240
Humores oculi. vid. oculi humores.
Hydrocele, ejuſque ſingulari ſpecie. 404. quotuplex ſit. 405. ejus generatio. *ibid.* curatio. 406. cur in ſiniſtro latere ſit frequentior. 405. num ſuadenda in illa ſit exſtirpatio teſticuli. 406
De Hidrope ex aſthmate reſultante. 257. ex podagra retrocedente. 430. ex podagra repreſſa, & cohibitis hæmorrhoidibus. 237. ex impedito per hepar ob cohibitas hæmorrhoides circulo. 433. aſthmate complicato & perperam curato. 234. hæreditario. 23. ejuſque ſubjectis. 423. defuncti ſectione. 236. præcavendo per Carolinas. 433. num conferant purgantia. 235. peritonæi, ejuſque generatione. 406
De hydrope pectoris, ejuſque origine. 229.
- hydropico tumore cum metu tympanitidis. 429. ejuſq. ſignis 436. in quo neceſſaria eſt potentior alvi vacuatio. 426.
Hyems. vid. autumnus.

De

De Hypochondriaca paſſione. 340. in fœmina cum fluore albo. 346. cum hæmoptyſi & vertigine. 20 cum tumore eryſipelaceo pedis. 343. cum vertigine. 31. ex dyſenteria adſtringentibus cohibita. 557. ex hæmorrhoidum anomaliis. 337. num iis ſemper debeatur. 295. a crebris purgantibus. 256. quæ ejus ſit proxima cauſſa: 342. 11. quæ remotiores. 176. 342. medicorum variæ opiniones de ea. 342. quæ vera ſedes, 280. in ea maxime inteſtinum colon patitur. 623. qua ratione hæmoptyſin producat. 23. & quomodo ſpirandi anguſtia inde naſcatur. 2 1. cur in ea omnes actiones corporis afficiantur. 354

- - hyſterica paſſione ex ſuppreſſis ſubito menſtruis. 348. cum calculo veſicæ felleæ. 384

De Hypochondriaca ſcorbutica paſſione, in qua commendantur acidulæ Selteranæ cum lacte. 359. nec non Spadanæ. 636

- - ſpaſmodica paſſione. 353. in qua commendantur Carolinæ. 357. balnea aquæ dulcis. ibid.

- - - cum debilitate vaſorum ſpermaticorum & partium genitalium. 360. cum febrili commotione & intercurrente purpura. 357

- - - flatulenta paſſione. 363. functiones animales turbante. 366. in qua commendantur Egranæ. *ibid.*

Hypochondriaci paroxyſmi cura. 343. qualis conveniat victus. 281. num venæſectiones, purgantia, aquæ minerales ac theriacalia conferant. 282. & vomitoria. *ibid.* cur hypochondriaci thermas Carolinas vomitu reddant. 343

de Hypochondriaca melancholia. vid. melancholia hypochondriaca.

- hyſterica paſſione 375. circa menſtruum tempus invadente. 525. ſub menſium fluxu infeſtante. 344. ſub graviditate ceſſante. 679. cum motibus convulſivis; ac epilepticis ſtipata. 392. cum fluore albo. 378. quo in caſu Pyrmontanæ cum lacte commendantur. 380

- hyſterici paroxyſmi deſcriptione. 610

- hyſtericis & hypochondriacis affectibus ex crebro partu & abortu. 521

- hyſterico ſcorbutico malo. 380

- - ſpaſmodico affectu. 382. ex lochiorum menſiumque retentione. 384. cum corporis conſumtione. 575. cum tumore pedis œdematoſo. 386. vid. ſpaſmi hyſterici.

- - melancholia. vid. melancholia hyſterica.

I

Jalappæ reſina fovet ſal acre ſubtiliſſimum. 225. cum ſalibus mixta potentius operatur. *ibid.* qua doſi ſit propinanda. *ibid.* in corpore facile coagulatur. *ibid.* quod non fit, ſi cum amygdalis fuit trita. 339.

De ictero ex ductuum biliferorum ſpaſmo. 239. ex iracundia. 408. ex atonia ductuum biliferorum. *ibid* ex calculo veſicæ felleæ. *ibid.* brevi ante partum invadente. 524. cum colica alternante. 317. eique ſuperveniente. 311. diuturno emeticis feliciter oppugnando. 407.

- - nigro ex repulſo circa regionem hepatis eryſipelate lethali. 530

Ileos hæmatites Hippocratis num ſignificet colicam hæmorrhoidalem. 300

de Imaginibus ante oculos obverſantibus. 125.

- imprægnatione præcoci vires corporis proſternente. 355

- incontinentia urinæ ex dyſuria. 468. ex tumore pedum præpoſtere tractato. 454.

- incubi exemplum. 43

- infantum lactentium natura. 255

- inflammatione inteſtinorum ex cohibitis hæmorrhoidibus. 305. quæ præcaveri venæſectione poteſt. *ibid.*

- inflammatoria congeſtione renum. vid. Renes.

- - - febri lethali. 721

- inflatione ventriculi Carolinis ſanata. 274.

- - - cardialgica cum hemicrania. 276

- - - & duodeni hypochondriaco-ſpaſmodica. 278

Infuſum theiforme. 40. 80. 82. 110. 177. 270. 306. 416. 593. in epilepticis affectibus. 613. in oculorum adfectibus. 124. in veſicæ adfectu. 464

Infuſum vinoſum. 503. aperiens: 320. ad corrigendam humorum acrimoniam. 82.

De injectionum noxis in gonorrhœa benigna. 479

Inſecurum quid dicatur in medicina. 257.

Intermittens febris. vid. febris interm.

Deiniteſtinorum conſenſu cum pedibus. 300
erofione acidularum frigidarum potum haud ferente. 400. ſpaſmo. vid. ſpaſm. inteſtin.
- iracundiæ effectibus in corpus. 623. præſertim in vias biliferas. 192. unde fit icterus. 408. & ſiſtendo menſium fluxu. 108.
- iſchuria peculiari. 566. a relaxatione ureterum. 567. ab atonia veſicæ. *ibid.* ejuſque cura. 568
- juſculis medicatis. 24. 419. eorumque utilitate in cachecticis morbis. 677

L

Lac quomodo corrumpatur in nutricibus. 256. infantibus. *ibid.* non convenit in deſtructo ventriculi tono. 386
De lacte aſinino, ejuſque viribus. 622. præſtantia præ reliquis lactis generibus. 581. eo utendi ratione. 681. illud commendatur in corporis infirmitate ex nimio veneris uſu. 497. in lenta febre. 681. hyſterico malo cum conſumtione corporis ſtipato. 176. melancholico affectu. 104. in ſcorbuticis morbis. 633. ſenibus. 156. in tuſſi phtyſica. 202. diſſuadetur in cachexia invaleſceme. 238
Lac aſininum acidulis Selreranis nuptum commendatur in aſthmate convulſivo. 231. ſpaſmodicis. 251. & convulſivis affectibus. 601. vid. Selteranæ.
Lac caprinum levat tuſſim. 184
Lactei liquoris ex mammis effluxus in fœmina ſterili unde derivandus. 169
Lactantes fœminæ in puerperio melius habent quam aliæ. 1
Lactentium infantum natura. 256. an iis conveniat purgans acre ex reſina jalappæ & mercurio dulci. 250
Lauchſtadienſia balnea corpori nimis debilitato nocent. 70
Laxantia typum febrium acutarum pervertunt. 147. vid. pulvis & potio laxans.
De lentæ febris origine. 680. diagnoſi ex pulſu. *ibid.* ætiologia. 684. 685. curatione. 681. præſervatione. 671
- lenta febri ex hæmorrhoidibus male ſuccedentibus. 338 ex intermittente male curata. 672. cum atrophia. 409. cum hæmoptyſi. 178. cum nimio menſium fluxu. 681. a redeuntibus menſtruis exſpirante. 682. per lac aſininum curata. 678. ejus motu poſt catharralem & purpuratam. 676
de Lichenibus. 479
- Lienteria cum malo ſpaſmodico flatuleneto ab eroſione tunicarum inteſtinalium. 400.
De Ligaturarum uſu. 177
- Linguæ peculiari refrigeratione. 31. cum ore concretione. 105
Linimentum antiſpaſmodicum. 60. balſamicum. 43. ad debilitatem pedum. 415. nervinum. 89. ad imbecillitatem ventriculi. 142. in paralyticis affectibus. 51. niveum ad membra paralytica. 56. roborans. 606. ſpirituoſum. 561
de Lippitudine ſeroſa. 126
Liquor anodyno-mineralis commendatur in quartana. 669. purpura chronica ſcorbutica. 705. ejuſque peculiaris effectus. 707.
- balſamico traumaticus. 328
Litus ad paralyſin. 57
Lixivium ad paralyticos affectus. 55
De loquendi impotentia naturali. 145. lochiis non ſuccedentibus fluoris albi cauſſis. 502
- lumbrico vivo e naribus excreto. 85
Lumborum dolor cur omnes fere ſpaſmodicos ac convulſivos antecedat morbos. 229.
De lunæ potentia in corpus humanum. 596.
- luxatione femoris interna. 456. & hinc pendente atrophia. 468
Lymphaticorum intra duplicaturam peritonæi hærentium vaſorum ruptura diſponit ad hydrocelem & hydropem peritonæi. 496
de Lypothymia rara. 53. epilepſiam excipiente. 109. cum epilepſia inveterata. 92. ejuſque cauſſis & origine. 34. unde gravidis ſub veneſectione eveniat. 519.

M

de Maculis totum corpus occupantibus. 353.
- Magneſiæ albæ effectu. 557. ſiniſtro. 365.
- malignis febribus, earumque ſignis. 722.
- maligna petechiali. 724
- managetti decocto laxante. 51
Mannata in morbis ſpaſmodicis ſunt tutiſſima laxantia. 645

de Mania ex terrore in puerpera feliciter curata. 107. in qua valde commendantur balnea aquæ dulcis. 110. per venæſectionem exacerbata. 108
- Maniaco melancholico affectu. *ibid.*
- Maraſmo ſenili. 693. funeſto. 694
Martialia an in cachecticis affectibus. 318. ac menſium ſuppreſſione adhiberi queant 507.
de Maſticatorio Wepfeтiano. 14
de Meditationibus morbos convulſivos excitantibus. 596
- Melancholico affectu. 99. ab inſigni triſtitia. 103. peculiari a nimia nervorum tenſione. *ibid.* cum ſpaſmodicis affectibus complicato, ejuſque cauſſa. 178. ejus paroxyſmi deſcriptione. 98. in eo commendatur aeris mutatio. 106. fons Egranus. 100. lac aſininum. 104. Succoladæ potus præ infuſo Thee & Coffee. 103.
- - maniaco affectu. 104. in quo commendantur balnea Tœplicenſia. 103. Selteranæ cum lacte. 104
- Melancholia hypochondriaca. 115. a retenta purpura. 370. eaque ſub potu Egranarum rurſus efflореſcente ſanata. 372. a cauſtica materia nervis inſidente ſæpe generata. *ibid.* cum nimiis hæmorrhoidibus ſtipata. 371. in ea commendantur fontes Spadani vel Schwalbacenſes. 370
- - hyſterica. 394. ex menſium imminutione. *ibid.* in qua commendatur aqua frigida. 398. & fons Selteranus lacti nuptus. 397
- Meliſſa nervis amica. 401. memoriam confortante. 494
Memoria cur a nimio veneris uſu labefactetur. 497
de Memoriæ debilitate poſt fonticulum exſiccatum. 10. terrore. 11. a vertigine. 16. ob largas venæſectiones epilepſiæ accedente. 94
Menſes magnum cum hæmorrhoidibus habent conſenſum. 333. rite fluentes ſublevant inſultus epilepticos. 85. cur circa illorum tempus ſpaſmodici affectus exacerbentur. 515. quot modis queant irregulares eſſe. 513
de Menſium ceſſatione cauſſa variorum morborum. 387. ſpeciatim plethoræ & cacochymiæ. 2
- - imminutione. 562
- inordinato fluxu. 683. a ſuppreſſis intermittentibus. 677. ab uteri vitio poſt puerperium relicto. 582. graviſſimis ſymptomatibus ſtipato. 512
- - nimio fluxu cum frequenti abortu & molarum excretione. 516. cum febri lenta. 683. cum grumorum ſanguineorum excretione. 683
- - obſtructione diuturna male tractata, 509. a male curata tertiana. 508. poſt febrim quartanam. 511. poſt febrim malignam. 169. cum vitium languore. 511. ejus cauſſis. 509. quomodo fluor albus inde naſcatur. 510. multorum morborum cauſſa. 510. facto itinere reſerata. 53. an ad eam reſerandam poſitiva dentur remedia. 510. quomodo molienda reſeratio. 511. quo fine commendantur Carolinæ. 170
- Menſium ſuppreſſione ex iracundia. 108. ſubitanea ex terrore. 11. per potum frigidum calenti corpori ingurgitatum. 382. multorum malorum cauſſa. 182. poſt partum hecticæ cauſſa. 688. delirii periodici & motuum epilepticorum cauſſa. 108.
cum Menſtruatis factus concubitus an ſit noxius. 478
Mercurius pro ſalivatione excitanda num interne an externe ſit adhibendus. 483
- dulcis quomodo paretur. 254. caute eſt uſurpandus. *ibid.* alias ſontica machinatur mala. 666. movet ſalivationem & alvi fluxum. 354. præſertim ſi nubatur ſalibus. *ibid.* hinc ſcorbuticis neutiquam convenit. *ibid.*
Mercurialia remedia commendantur in gutta ſerena. 136. & morbis a ſtagnatione lymphæ oriundis. 129. maxime ſi cum diaphoreticis maritata fuerint 537. ubinam contra indicentur. 6. diſſuadentur in ſcorbuticis. 623. ſine regimine adhibita ſunt ſemper pernicioſa. 138
de Mictu cruento nativo cum peculiaribus ſymptomatibus ſtipato. 450. ex hæmorrhoidibus ſuppreſſis. 439. potum Pyrmontanarum excipiente. 457. cum incontinentia urinæ ex tumore pedum præpoſtere tractato. 454. rariori ex ramo venæ hæmorrhoidalis externæ hypogaſtricæ. 455
- - difficilis ſub alvo impeditius ſuccedente. 438. a calculo veſicæ. 455. a caruncula urethræ innata. 482. in maligna petechiali. 724.
de Mictu dolorifico. 457

- Mingendi ſtimulo, 466. cum teneſmo ex ſpaſmo veſicæ. 459. ex vitio ſphincteris veſicæ. 459
Milii ſemen cum lacte commendatur ad tumores ſcirrhoſos. 418
Millefolium vi pollet antiſpaſmodica. 289
Minerales aquæ. vid. aquæ minerales.
Mixtura antepileptica. 85. antihyſterica. 394. antiſpaſmodica. 306. bezoardica. 60. ad cardialgiam. 277. diaphoretica. 74. 505. diaphoretico ſedativa. 611. roborans. 687. ſimplex præſtantior eſt, quam reliqua alexipharmaca in acutis febribus. 47. topica ad ulcera ſcorbutica. 646
Mœror proſternit vires corporis. 354. quæ damna excitet. 565
Mola quibus indicetur ſignis. 467. ejus excretio. 516
- nutritionis quid ſit. 437. unde oriatur. *ibid.* cur poſt ſe trahat pedum œdemata. *ibid.* ab initio venæſectione arceri poteſt. ibid. fruſtra oppugnatur purgantibus. *ibid.* quomodo curanda. 188
Molares thermæ. vid. Carolinæ.
Morſus vehementioris exemplum in epileptico. 78
Motus corporis quo tempore ſit inſtituendus. 281. quem habeat uſum. 303. præſertim in chronicis morbis. 585. ejuſque neglectus quæ moveat damna 656. ipſius aſthma & ſpaſmum præcordialem inducentis exemplum. 211

N

de Nauſea nocturna. 486
- Nephritide ſimplici. 446. ejuſque cauſſa & cura. 447. quomodo generetur poſt menſium ceſſationem. 567
- - calculoſa. 448. poſt menſium ceſſationem. 419. num in ea conferant thermæ Tœplicenſes. 449
- Nephriticis paroxyſmis rite oppugnandis. 323
Nervina potio. vid. potio nervina.
Nervorum cerebri induratio locum non habet. 136
- morbi quotuplices ſint. 135. in iis commendatur aeris mutatio. 106
- obſtructio non datur. 135
- opticorum paralyſis. 333. unde ſuboriatur in gutta ſerena. 136
- par quintum per quæ loca diſtribuatur. 97.
Nervorum tenſio quos in corpore producat effectus. 100
Nervoſi generis debilitas unde cognoſcatur. 528. unde contrahatur, quorſum corpora diſponat. 528
de Nervoſi generis debilitate, & apoplexia præcavenda. 39. cum auditu gravi. 115. cum excreſcentia ani. 331. cum purpura alba & rubra. 706. cum ſpaſmo variarum partium. 266
Nicotianæ uſus num noceat hypochondriacis. 345
Nigri vomitus. vid. vomitus.
Noxium quid dicatur in medicina. 257
Nux moſchata cum ſacharo in tuſſi commendatur. 248

O

Obeſi ad hydropem minus proclives dicuntur. 428
ad obeſitatem imminuendam commendatur potus Thee. 525
Obſtructio nervorum non datur. 135
- viſcerum. vid. viſcera.
de oculorum conſenſu cum partibus genitalibus. 497. convulſione ſub ſomno 62. dolore cum ſuffuſione 124. humoris aquei turbatione. 122. vitrei ac chryſtallini turbatione cum gutta ſerena. 122. maculis earumque cauſſa. 124 ad quas pinguedo viperarum commendatur. *ibid.* morbis ex nimio veneris uſu. 496. nubeculis. 156. obnubilatione peculiari. 411. pagao ex nativa ſuccorum impuritate. 192. prominentia extra orbitam. 123. varicibus. 133.
de œdemate. vid. tumor œdematoſus.
- œſophaghi atonia in acutis. 723
- - obturatione ab excreſcentia, ejuſque ſignis. 162. a fruſto carnis. *ibid.*
- - repletione a copioſa pituita. 178
- ſpaſmo. vid. ſpaſmus œſophag. in œſophago ſubſiſtentia ciborum a tumore glandularum. 191
de Olei animalis Dippelii effectu. 86. ejuſdem cum eſſentia aſæ fœtidæ permixti effectu. 97
- - caryophyllorum virtute in ſpacelo a cauſſa interna. 655
- Ophtalmia cum hemicrania. 7. ſcorbutica diuturna. 126
- Opiſthotono affectu. 603
- Oris diſtorſione in hemiplexia. 48.
- Oſſis ſacri doloribus & emplaſtro ad illos. 186.

de

P

de Palpebratum oculi peculiari convulſione. 597
- palpitatione cordis vehementi cum aſthmate. 236. a polypo cordis. 232. a terrore. 575. a decubitu in latus ſiniſtrum exacerbata. 574. poſt paſtum. 169. poſt ſomnum. 35. cum ſenſu renixus inter umbilicum & epigaſtricam regionem. 230. cum ſenſu roſionis in ſcrobiculo cordis. 388

Paracenteſis num conferat in tympanitide. 429

de Paralyſi in infante a repulſis ſudoribus. 72. in puero. *ibid.* ſæpius recurrente. 71. cum purpura. *ibid.* leviori cum dyſuria. 75. lateris dextri. 63. ſiniſtri. 65. dentitionem rariſſime excipiente. 73. diſpoſitione ad illam. 36
- - faciei. 136
- - nervorum opticorum. 133
- - pharyngis. 165. ex ſolo terrore nata & & cum ſpaſmo œſophagi complicata. 167. citò curata. 61

Paralytici affectus ſæpius ex hæmorrhoidum anomaliis. 71. nec non purpuracea materia ſuboriri poſſunt. *ibid.* in iis viſcera quoque interna a tono ſuo ſunt dejecta. 64. & pulſus in læſo brachio debilior, quam in ſano. 54. in infantibus temporis diuturnitate ſponte cedunt. 74. eorum curatio cur ſit difficilis 64. quę ſint fugienda *ibid.* qualis potus conferat. 65. in iis melius eſt ſcarificare, quam crebro venam ſecare. 67. præſtant frictiones. 68. ad illos balſamum. 54. linimentum. 56. litus. *ibid.* lixivium. 55

Partus cur primiparis ſit difficilis. 715

Paſſulas rhabarbarinas parandi modus. 412

Pectoralia nocent in hæmoptyſi. 175

Pectoris vitiis quinam ſint obnoxii. 249 commendantur in iis pediluvia. 233. num conferant acidulæ. 214. thermæ Carolinæ. 177

Pediluvia commendantur ad hæmoptyſin præcavendam, 174. in pectoris vitiis. 233. in ſpaſmodicis affectibus. 663. ſomnum concilians. 101. de illorum ſiniſtro effectu. 562. præſertim in vertigine. 28

de pedum aridura. vid. aridura. conſenſu cum femore. 418. cum inteſtinis. 301. contabeſcentia. 568. debilitate paralytica. 73. peculiari 382. ſumma. 414. frigore peculiari. 559. motus abolitione ex prava curatione poſt lapſum 646. frigiditate. 622. ſudoribus. vid. ſudores. corpore. 591. ratione in omnibus morbis habenda. 515.
- penis erectione ſub paroxyſmo ſpaſmodico 269. unguentoq; ad ejus erectionem juvandam. 487. retractatione peculiari. 498. vid. genitales partes.

Periculoſum quid dicatur in medicina. 236.

Periodici morbi fomitem ſuum in primis habent. 131.

de Petechiali febre. vide Maligna petech.

Phantaſia quomodo turbetur. 374

de Pharyngis deſcriptione anatomica. 163. atonia. 162. ſumma. 168. paralyſi. vid. paralyſis pharyngis, ſpaſmo. vid. ſpaſmus pharyngis.
- Phtyſi ex hæmoptyſi adſtringentibus tractata. 247. pulmonali funeſta. 200. cum delirio defuncti ſectione. 186

Pilulæ anodyno catharticæ. 83. anthelminticæ. 598. antiſpaſmodicæ. 29 98. 234. balſamico conſolidantes. 467. Becherianæ nimis exſiccant. 411. quod averti poteſt, ſi brevi ante prandium ſumantur. 3. eædem cum reſina jalappæ mixtæ num parhemata ſpaſmodico hæmorrhoidalia producere queant. 337. 89. 112. ad menſtrua promovenda. 582. polychreſtæ dictæ in nervorum morbis ſæpe ſunt noxiæ. 359. earundem, & quæ contra obſtructiones audiunt nimius uſus eſt noxius. 98. purgantes. 146. 484. roborantes. 283. ſtyrace commendantur in tuſſi ſicca. *ibid.*

de Pituitæ nimia ex ore rejectione cum parhematibus hypochondriacis. 138. ejuſdem poſt paſtum infeſtantis cauſſa. 208

Plethora quæ damna corpori inferat. 301. quomodo in gravidis præcavenda. 524. augmento corporis præcavetur. 325. plethoricis qualis eſſe debeat victus. 575.

de Pleuritide ſpuria, ejuſque cauſſis. 244 una cum vera feliciter expugnata. *ibid.* vera vitium primarum viarum excipiente. 245. anodyna non ferente. 247. dolore hypochondriorum ſtipata. *ibid.*
- Podagra cum hæmorrhoidibus conſentiente. 645. ex hæmorrhoidibus perturbatis. 9 ex ſudoribus pedum ceſſantibus. 443. ex catharris. 637. cum calculo renum alternante. 443. adoleſcentis. 639. hæreditaria, ejuſque natura. *ibid.* ſanguineo hæmorrhoidali. 641. inveterata, ejuſque natura. 640. ejus eruptione a ſaburra inteſtinorum retardata. 308. topicis exacerbata. 644. infuſo purgante, retropulſa. 271. repulſa colicæ cauſſa, 307. æde-

Digitized by Google

– œdematis cauſſa. 254. ſpaſmorum vagorum cauſſa 560. ulceris linguæ cancroſi cauſſa. 153. in paroxyſmo rite tractanda. 639.
– Pollutione nocturna. 493. moleſta. 537. crebra. 497. cum excretione ſeminis involuntaris. 491. & noxis exinde reſultantibus. 559.
de Polypo cordis aſthmatis cauſſa. 221. ejus origine. 223. ſignis 232. facili generatione in plethoricis. 211. præſervatione per Carolinas. 233.
Potio analeptica 203. 465. contra calculum Abelii. 441. diaphoretica. 705. mannata. vid. laxans, nervina. 104. laxans. 37. 77. 127 132 172. 177. 194 215. 275. 308. 370 465. 502. 531. 587. 591. 624. laxativo emetica. 7.
Potus qualis conferat hypochondriacis. 282 – frigidus ſub fluxu excretionum ſanguinearum noxioſiſſimus. 513. ad repentinam humorum impuritatem contribuit. 536.
de Præcordiorum anxietate a teneris infeſtante. 92. inflativa. 343. ejaſque cauſſa. 109. & remedio. 343.
– Præputii tuberculo 7. & cataplaſmate ad illud. 268
Primiparis cur ſit difficilior partus. 715.
de Proſtatarum ulcere ſcirrhoſo, gonorrhœæ diuturnæ cauſſa. 480. de curatione 365. ſeq.
de pruriginoſo puſtulari affectu. 537
– Pruritu pedum demulcendo. 60
– Pſoræ curatæ exemplo. 20
– Puerorum morbo. 591
Puerperis cur ſit familiaris purpura. 711. purpura alba 713. purpurata febris. 709. tufenſus eſt terror. 110.
de Pulmonum infantis vivi deſcenſu in aquam 203. ejuſque cauſſa 244. calculis eorumque generatione 248. labe cum hæmoptyſi 183. ejuſq; ſignis & cauſſa. 185. ex tuberculis ſcirrhoſis 197. ſcirrhis, eorumque generatione 249. tuberculis. 248. iiſque medendi ratione 191. in pulmonum vitiis commendantur Selteranæ lacti nuptæ 177. vulnere. vid. vulnus pulmonum.
Pulſus in paralyticis affectibus, læſi brachii debilior eſt, quam in ſano. 50.
Pulvis antepilepticus Stahlii 90. Hoffmanni, ejuſq; egregia in epilepſia virtute 83. antiſpaſmodicus 17. ejuſque nimio uſu noxio 149. bezoardicus 128. contra calculum Abelii 441. cephalicus 368. Cornachini commendatur in hemiplecticis affectibus 63. diaphoreticus 626. ad gonorrhœam 489. Heurnii contra hæmoptyſin 47. incidens 663. laxans 122. in oculorum adfectu 124. in ſenibus *ibid.* laxans rhabarbarinus 10. 15. ad motus irregulares 523. ad nephritidem præcavendam 450. nervinus 65. nervino antepilepticus 89. in phtyſi 190. præcipitans 107. reſolvens 123. roborans 132. ad genitalium partium affectum 499. ad gonorrhœam 482. ſternutatorius in auditus difficultate 114. in capitis ſeroſis affectibus 56. in epilepticis morbis 82. in viſus obſcuratione 130. ſternutatorio cephalicus 3. ſtomachicus 120. 142. 593. temperans. 217.
Purgans ex reſina jalappæ & mercurio dulci num lactentibus ſit propinandum. 250.
Purgantia fortiora ac crebro data varia machinantur mala 237. inducunt malum hypochondriacum 256. evacuant ſerum ac lympham laudabilem 259. relinquunt alvum pigram 98. inducunt icterum 504. febrem 259. in perverſo hæmorrhoidum ſucceſſu uſurpata hydropem accerſunt 434. poſt iram ſunt inſtar veneni 241. num conveniant in hydrope 238. in malo hypochondriaco. 283.
de Purpuræ origine 711. ſubjectis *ibid.* ſymptomatibus eorumque æthiologia 372. cauſſis 711. diſtinctione in albam & rubrā *ibid.* in acutam & chronicam *ibid.* puerperis familiari *ibid.* in hemiplecticis per affectum latus copioſius erumpente 51. cum colica alternante 309. ejus cura ac præſervatione 711. commendantur Selteranæ & Egranæ 372. diſſuadentur Sedlicenſes. 188.
– – alba puerperis funeſta 713. alba & rubra cum ſumma generis nervoſi debilitate. 706.
– – chronica contumaci 696. ejuſq; cauſſis 699. cura 700. cur ſit contagioſa 372. in ea commendantur Selteranæ cum lacte 701.
– – ſcorbutica pertinaci 702. peculiaribus ſtipata ſymptomatibus 244. paralyſi juncta. 68.
– – urticata cum ſpaſmis hypochondriorum alternante. 358.
– Purpurata puerperarum febre. 709.
in Purpuratis morbis noxium eſt regimen calidius. 69.
Purpuracea materia ſæpius fovet morbos paralyticos 71. haud ſatis foras truſa.

quo-

Digitized by Google

quomodo expellenda. 2.
de Puſtulari pruriginoſo affectu. 597.
Pyrmontanæ ſupponunt integrum ventriculi robur 41. hinc non conveniunt ſenibus *ibid.* nec in morbis capitis ac pectoris 197. movent calculos 40. commendantur in cacochymica humorum dyſcraſia. 556
– cum lacte commendantur in humorum dyſcraſia 590. in ſcorbuticis ac ſpaſmodicis affectibus 532. in paſſione hyſterica cum fluore albo. 380.

Q

de Quartana cum hæmorrhoidibus cæcis, 360. cum obnubilatione ſenſuum 417. in gravida impune tolerata 379. ejuſq; cauſſis 668. & cura 669. menſium ſuppreſſionem poſt ſe trahente 512. an corpori inferat utilitatem 313. an conveniat in ea venæſectio. 677.
– quotidiana intermittente. 410.
– – continua poſt cohibitam diarrh. 400.

R

de Radmansdorffenſibus aquis. 326.
– raucedine, ejuſque cauſſa 172. ſingultum excipiente 604. tuſſi phtyſicæ ſupervenien te 202. diuturna cum tuſſi & copioſa pituitæ lentæ excretione 171. illius rem. 172.
– Recti inteſtini eroſione ulceroſa 328. ſpaſmo 325. de Regiminis calidioris noxa in morbis purpuratis 72. circa venæſectionem. vid. venæſectio.
Remediorum continuus ſub tempeſtate calidioris uſus non fit proficuus. 27.
de Renum calculo. vid. calculus renum.
– – ac veſicæ exulceratione ſubita a repreſſis hæmorrhoidibus. 458.
– – ſiniſtri inflammatoria congeſtione. 12.
in Renum vitiis commendantur Selteranæ lacti nuptæ. 445.
de Rhabarbari anima. 519.
Rheumatiſmi quibus familiares ſint ſubjectis. 178.
de Rheumatiſmo lumbari, ejuſq; cauſſis 550.
– – pulmonali. vid. tuſſi rheumatica.
– – ſcorbutico. 586.
– – ſpaſmodico. vid. ſpaſmod. rheum.
Riverius præſtans fuit medicus. 46.
de Roſione peculiari circa cordis ſcrobiculum. 388.
– ventric. perpetua potu ſeri lactis ſubl. 292.
– Ructuoſo morbo ex impedito hæmorrhoidum fluxu 592. periodico, diriſque ſymptomatibus ſtipato. 216.

S

Sabulum num ſemper indicat præſentiam calculi. 298.
Sacculus ad debilitatem partium genitalium 562. ad gonorrh. 479.
Sal aperitivũ 89. 117 176. ejuſq; virtutes 219.
– volatile Anglicanum parandi ratio. 128.
de Salivatione ſpontanea 271. cum faucium exulceratione 158. hemicraniæ ſuperveniente 5. copioſa poſt uſum nimium pulveris ſternutatorii 420. cachectica, ejuſq; cauſſis cutatione 150. ſeq. nimia unde oriatur, & quomodo præſervet pedum œdemata 676. in variolis quid portendat 720. violenta. 350.
Salivatio mercurialis commendatur in gutta ſerena 123. obſcuratione viſus 136. rumore teſtium 492. diſſuadetur in epilepſia 78. ſine regimine noxia eſt. 645.
Sanguis coagulat. quo experimento cognoſci queat 284. ejuſdem e pulmonibus rejecti fœtor ſcorbuticus 22. circulus irregularis animum quoque afficit. 385.
Sapo balſamicus 320. laxans. 80
Saporis quæ ſit cauſſa 144. amari quæ ſit cauſſa *ibid.* corrupti quæ ſit cauſſa. 101. 143 quæ cura *ib.* putridi ac faſtidioſi quæ ſit cauſſa 143. ſalſi cum affectibus ſpaſmodicis conjuncti quæ ſit cauſſa. 142
de Scabie contumaci 371. ex prohibita tranſpiratione. 37. circa menſium tempus efflorеſcente *ibi.* humida ex contagio inducta 87. rebelli rite debellanda 537. ſicca pruriginoſa rebelli 30. cum viſus difficultate 137. male curata hæmoptyſeos & epilepſiæ cauſſa 77. repulſa ad vertiginem contribuente. 17.
Scatificatio an venæſectioni ſubſtitui queat. 591. ad podagram commendatur. 639.
Schwalbacenſes acidulæ commendantur in calculo renum 444. in febribus ſuppreſſis 661. in hypochondriaco malo, cum vertigine ſtipato 33. in melancholica hypochõdriaca 370. menſium obſtructione 512. ad roborandas partes 534. in ſpaſmodicis morbis 580. in veſicæ quibuſdam vitiis præ Selteranis. 477.
de Scirrhi ventriculi ſuſpicione. 270.
– uteri cancroſi exemplo. 328.
– ſcorbutico affectu 615. ejuſque ſignis 536. cauſſis 642. cura 618. cura ſpeciali. 633.
de Scorbutico hæreditario 23. cum effuſione ſeri acris in humero & dorſo 620. inveterato 618. diu deliteſcente 537. male tractato cum pedis rigiditate. 622.
– ſcorbutico malo cum ſpaſmis hypochondriorum ſtipato 634. rheumaticis & arthri-

thriticis ſymptomatibus conjuncto 629.
de ſcorbutico ſpaſmodico affectu. 624.
Scorbuticis noxioſiſſima ſunt mercurial. 624 noxia quoq; ſalina & aloetica remed. 621.
de Scorbutica humor. dyſcraſia cum debilit. partium ſolidar. 616. vid. humor. dyſcraſia.
- Scotomia ex ophthalmia. 126.
- Scroti ulcere. vid. ulcus ſcroti.
Sedlicenſes aquæ ubi noceant 67. non conveniunt in purpura præſenti 70. 188. in quibuſdam moventi diarrh.
Selteranæ acidulæ quomodo bibendæ 356. quibus caſibus aliis acidulis ſint præferendæ 25. qua ratione Carolinis poſſint ſubſtitui 310. in pituitoſis ſubjectis, cum minus ſufficiant, cum Sedlicen. ſunt alternandæ 197. commendantur in arthrit. 546. in debilitate generis nervoſi 40. ad podagr. & calculum præcavendum 461. ad pectoris & renum vitia 41. ad pulmonum affectus 563. in ſpaſmo veſicæ. 470.
- cum lacte commendantur ad temperandã humor. acrimon. 26. 77. in convulſionibus verminoſis 614. in calculo veſicæ felleæ 492. in debilitate partium ſolidar. 540. in epilepticis morbis 96 præſertim ſymptomatic. 92. in febre lenta cum hæmoptyſi 178. in gonor. ſimplici 478. in hypochondr. malo cum hæmoptyſi ſtipato 23. in hypochondriaco ſcorbut malo 360. in incontinentia urinæ 469. in melancholia hyſter. 397. in melancholico maniaco affectu 504 in pulmonum vitiis 177. purpura chron. 427. ſcorbutica 70. ad renum ulceroſã corruptionem coercendã 445. ad ſcorbuticos affectus 467. in ſeroſis diuturnis affectibus 453. in tuſſi nativa. 177.
de Seminis excretione denegata, membro tamen erecto. 13.
Senes ad ſcorbutum ſunt proclives 620. animi laboribus indulgere non debent 34. quale iis conferat vinum. *ibid.*
de Senſatione perpetui frigoris 558. pali faucibus infixi 161. oſſi ſacro infixi. 417. umbilico infixi 282. peculiari in utero fluorem album antecedente. 179.
Senſuum ac rationis integritas unde dependeat. 105.
de Serum lactis parandi ratione 59. 153. 412. 419. 454. 548. commendatur illud in acrimonia humor. 59. in arthriticis 546. & atrophicis affectibus 412. in hectica & maraſmo 420. ad inflammationem præcavendam 714. in ſpaſmodico convulſivis affectibus. 601.
Serum lactis dulce quomodo parandum. 40. 186. commendatur in ſcirro pulmon. 191.
de Serpigine in brachio ſub morbillis 198.
- Singultu 597. cum ructibus 569. in paroxyſmo hyſterico 381. in melancholico affectu 373. in melancholia hyſterica 396. ejuſque cauſſa 397. in paroxyſmo epileptico. 192.
- Siti fero lactis cum tamarind. temperanda 384. inextinguibili poſt uſum gummi guttæ. 235.
- Situs erecti noxa in morbis acutis 720.
- Soda diuturna cachexiæ cauſſa 420 num ab uſu cretæ tutũ levamen accipiat 421. ſeq.
- Solaribus tincturis. 198.
- Somno tuto conciliando 102. per pediluvia 116. levi a nimia nervorum tenſione 101. concubio reficiente. 102.
- Somnolentiæ in hemiplexia cauſſa 159. poſt paſtum oborientis cauſſa. 124.
de Sonitu in abdomine ſub alvi dejectione edito 330. peculiari columbino ſimili 396.
- Sono in auribus quomodo fiat. 112.
- Sopore alto febres acutas excipiente. 35.
- Soporoſo affectu poſt hæmorr. adſtringentibus cohibitas 34. ejuſque cauſſa proxima 36. & num in eo conferant Carol. 34.
Spadani fontes quo in caſu Selteranis ſint præferendi 477. commendantur ad calcul. veſicæ 457. in debilitate generis nervoſi cum dyſcraſia humor. 133. in debilitate partium ſolidar. 334. ad excoriationem veſicæ inveteratam 453. in melancholia hypochondr. 370 in ulcere veſicæ & proſtatarum 487. cum lacte in hypochondriaco-ſcorbutico affectu. 637.
de Spaſmo cervicis. 364.
-- cynico ex dyſcraſia humor. ſcorbutica 144
-- faciei dextri lateris peculiari. 625.
-- genitalium partium. vid. genitales partes
-- gulæ inferioris. vid. gula.
-- hypochondriorum ex incerta graviditate 474. ex male curata tertiana. 661.
-- labiorum peculiari. 341.
de Spaſmo oeſopagi 425. ejuſque ſignis 427. ex ſuppreſſa quartana. 562.
-- inteſtinor. in quo Carolinæ cum Tœplicenſibus commendantur 339. — inteſtini recti ac uteri cum ſanguinis ſtillicidio 325.
-- manuum. 41.
-- muſculorum maxillarium, febri continuæ ſupervenienti. 146.
-- pedum. 271.
-- pharyngis 44. 119. 134. 140. maxillar. 566
-- præcordiorum a motu corporis. 211.

ven-

Digitized by Google

- ventriculi. 153. ex difficili ſanguinis per hepar circuitu. 274. ejuſq; cura. 270. & noxis. 629. ex defuncti ſectione. 270. -- chronico. 268. --- hypochondriaco. 271
--- inteſtinorum, partium genitalium, veſicæ ac ureterum. 266. -- veſicæ. 469. ejuſque ſymptomatibus. *ibid.* cauſſa. 473. cum ejus calculo & exulceratione. 471. ægre curando. 465. --- & hypochondriorum ex incerta graviditate. 485
Spaſmis vagis ex repulſa podagra. 560
- Spaſmodico affectu gravibus ſymptomatibus ſtipato. 570. ex menſtruis male ſuccedentibus. 573. ex relicta generis nervoſi debilitate cum iſchuria & apoplexia 565. cum purpura. 564
de Spaſmodico affectu abdominis ex ſuppreſſis hæmorrhoidibus. 331. --- chronico. 562. --- hæmorrhoidali inteſtinorum. 299. an a pilulis Becheri cum reſina jalappæ acuatis prognaſci queat. 338
- - irritativo ventriculi & uſu Carolinarum & Tœplicenſium in eo. 274
- - - totius inteſtinorum voluminis. 340
- - - per Selteranas cum lacte curato. 368
Spaſmodici affectus per totum plerumque corpus extenduntur. 631. facile abeunt in habitum. 572. cur circa menſtruum tempus exacerbentur. 515. cur circa vernale æquinoctium recrudeſcant. 229. in iis diuturnis commendantur Selteranæ cum lacte aſinino. 523. iis infernas partes afficientibus nocent balnea mineralia. 177. in paroxyſmo nocet venæſectio. 110
de Spaſmodico convulſivo affectu. 592. 494. ſingulari in gravida. 602. chronico. 609. cum epilepticis commotionibus. 612. a plexu meſenterii incipiente. 573. ejuſq; cauſſa proxima. 593. cauſſis remotioribus, nimirum animi pathematibus. *ibid.* terrore. 598. vermibus. 608. diæta perverſa. 622. vitio primarum viarum. 593. ſcabie retropulſa. 595. cauſſis externis leviſſimis. 596. curatione 593. 598. commendantur in eo Selteranæ lacti aſinino nuptæ. 601.
--- epileptico affectu a menſium retentione, & Egranarum, balneorumque Tœplicenſium in eo uſu. 110
- - flatulento. 577. poſt puerperium. 599. per lac aſininum & Selteranas curato. 759
- - hypochondriaco. vid. hypochondr.
- - hyſterico. vid. hyſtericum malum.
- - ſcorbutico. vid. ſcorb. ſpaſm.
- - rheumatico. vid. rheumatico.
- Spaſmodicis rheumaticiſq; pathematibus febribus acutis ex levi refrigeratione ſupervenientibus. 147
- Specifico ad hemiplexiam. 52. ſpecifica certa num dentur. 26
- Sphacelo ex cauſſa interna. 655. ejuſque cauſſa. 656. & cura. 657 ſeq. citra præviam inflammationem ſuboriente. *ibid.*
de Sphacelationis interiorum in vulnere perempti cauſſa. 210. Spiritu ſalis ammoniaci epilepticas acceſſiones remorante. 16
--vini perperam in obſtructas nares injecto. 5
- ſputatione muci copioſiſſima poſt inſultum apoplecticum. 538. nimis peculiari. 27
- ſtagnatione ſanguinis in inteſtinis colicæ cauſſa. 298. - ſtaſium ſanguinearum generatione oculis cognoſcenda. 619
- ſternutatione peculiaribus ſtipata ſymptomatibus. 540. ex cõſolidatis capitis ulceribus. *ib.* ſpaſmodicas affectiones ſolvẽte. 348
- ſterili conjugio. 524. debetur inæqualitati conjugum. 527. contra eam commendantur aquæ martiatæ. 530. pilulæ balſamicæ. *ibid.* & remedia ſuccinata. 530
- ſtranguria cum dyſuria alternante. 468
- ſtrepitu oſſium ſub corporis motu. 143. circa taleolos pedum. 414. vertebrarũ colli. 166
- ſubluxatione oſſis femoris ex cauſſa interna. 648. quomodo ab initio rite ſit tractanda. 647
- ſuccino, egregio remedio contra ſterilitatem. 530. in veſicæ morbis. 477. capiti inſperſo ad illud roborandum. 382. memoriamque confortandam utili. 12. cujus eſſentia in debilitate partium genitalium commendatur. 362
Succoladæ potus quomodo a melancholicis cum fructu ſit bibendus. 103
de Sudore acerrimo. 698. acido. 348. catharrales ſeroſos affectus ſolvente. 543. copioſo potu vini rubri debellato. 443. ſomnum comitante. 437. alvi obſtructionem inducente. 67 cutim arrodente. 621. particulari abdominis & pedum. 25. pedum ſuppreſſio multorum malorum cauſſa. 345.
Sudores repreſſi quos inducant morbos. 73. in infante pariunt diarrhœam. 72. quomodo revocentur. 8
de Suffimigio ad rheumatiſmum lumbarem. 552. - ſuffocati infantis ſectione. 204.
- Suffuſione oculorum incipiente. 124
Sulphuris antimonii aurati uſu. 709. in gutta ſerena. 136. in hemiplexia. 61
Sulphura mineralium commendantur ad curandos morbos contumaces ex lymphæ vitio ſubortos. 537.
de Suſurru aurium 156. vid. tinnitus.
- Synocha febri. vid. febris continens.
de Syrupo balſami Peruviani parando. 686.

Taba-

T

Tabacus.vid. Nicotiana.
de Teinacenſium aquarum elementis. 86.
– Teneſmo moleſtiſſimo 329. cum excretione materiæ flavæ. 461.
– Tentigine cum nocturnis pollutionib. 477
– Tettoris indole 12. inſigni noxa in epilepticis morbis 82.86.in puerperis 110.circa menſtruum tempus *ibid.* & inde pendentibus ſpaſmodicis affectibus 570. vires corporis proſternit 355. maniam in puerpera inducit 107. memoriam debilitat. 11
– Tertiana æſtiva, ejuſq; origine 108. cum delirio 105. duplici cum purpura in gravida 672. ejuſque curatione 666.male curata in eryſipelas & moleſta ſymptomata abeunte *ibid.* in lentam degenerante *ibid.* menſium obſtructionis plenariæ *ibid.* & ſpaſmi hypochondriaci cauſſa. 661.
– Teſtium conſenſu cum cerebro 494.dolore valde tenſivo 497. exſtirpatione quo caſu inſtituenda 255. num ea in hydrocele ſit diſſuadenda 406.tumore.vid.tumor teſtiū.
de Tetanode ſpaſmo 564. rigore ab uſu tincturæ adſtringentis. 474.
Thee potus commendatur ad imminuendam obeſitatem. 525.
Thermæ conveniunt perſonis ſucculentis 362.fœminis 573.quibus in caſibus acidulis ſint præferendæ 149. nocent in gonor. inveterata 480. in ſubjectis venerea labe inquinatis *ibid.* cur excitent interdum purpuraceas efflorescentias. 515.
– Carolinæ. vid. Carolinæ.
de Tincturis ſolaribus. 239
– Tinea capitis cathar. defluxiones ſolvente 542. in plicâ fere Polonicâ tranſeunte 540
– Tinnitu aurium pertinaci 111. ejuſq; origine & cauſſis 19 107.112.curatione 19.111
– cum effluxione ſeroſa ex auribus. 557.
Toepliceaſes thermæ quas poſſideant virtutes 415.in hypochond.paſſione 663.in melancholico maniacis affectibus 102. in nephritide calculoſa 449.in nervor.affectibus 315.diſſuadentur in infantibus 73.irritam in hemiplectico affectu edunt virtutem 54.
de Topho in fronte curato 487. & emplaſtro ad illam 488. tophis oſſeis a gummatibus. Gallicis diſcernendis. 554.
de Topicis ad pollution. nocturnam 496. ad podagr 444.ad ulcus linguæ cancroſ. 153.
– Traumatico liquore. 653.
– Tremore manuū 146.peculiari period.70a.
– Triburgenſium acidularum uſu. 348
– Tuberculis totum corpus obſidentibus 535.fungoſis in vagina uteri 506. in pulmonibus. 197.
– Tumore abdominis rato 436. gelido poſt uſum aquarum Sedlicenſ.70.interno,ejuſque cauſſa 428.hydropem minante 423.
– aquoſo a tardiori ſanguinis circulo proveniente. 405. — colli a flatibus. 160
– eryſipelaceo cum paſſione hypochondr. 348.ejuſque cauſſa & cura 117. faciei crebro recurrente 511. pedum ex tertiana male curata. 659.
– glandularum. vid. glandulæ.
– globoſo in inguine. 403.
– hydropico. vid. hydrops.
– hypogaſtricæ regioni a puerper. remanente 419. — linguæ ab improvido mercurii dulcis uſu excitato. 66.
– mammæ cum obſtruct. menſium 169.170
– nodoſo frontis ex ulceribus præpoſtere conſolidatis. 533.
de Tumore ædematoſo a podag. retrocedente 234.a ſalivatione ſpontanea præſervato 392.ejuſque ſubjectis 676. manuum ac faciei 56a. pedum 414 vitio uteri accedente 437.ex vitio viſcerum imi ventris 651.ſub paroxyſmo febris intermittentis retrocedente mali ominis. 160.
– pedum aſthmati ſuperveniente 223. diuturno a dyſcraſia humor. ſcorbut. 615. a prohibita tranſpir.454.eiq.medēdi ratione *ibi.*a potu Carolinar.otto.ſed poſt balneorum uſum cedente 532.tuſſim levante 222 num in eo liceat ſpirituoſis uti. 316.
– phlegmonoſo pedum per fluxum hæmor. ſublato 693. — pectoris dextri. 390
– ſanguineo ejuſq; differentia ab apoſtem. 380.& diſtinctione in benignum & malignum 654. cruris 652. pectoris. 653.
– ſcirrhoſo glandulat. ſubaxillarium 189. ovarii quo indicetur ſigno 515. commendatur ad illum cataplaſma ex ſemine milii & lacte. 418.
– ſubcutaneo artuum, quid indicet. 337
de Tumore teſtis ſiniſtri cum aſthm.convulſ. 231.ejuſq;cura 497.teſtis dextri ex gonor. improvide ſuppreſſa 492 indurato ſalivatione curando: ſcirrhoſo rite ſanando 495.
– venereo 453. — ventris poſt partum 499.
– uteri. vid. uterus.
– Tuſſi poſt hæmoptyſin 179. ex atonia pulmon. 195. ex aſſumtione liquidor. cum cochleari facta 13. cum calculo renum alternante 194. a paſtu invaleſcente ejuſque cauſſa 181. lacte caprino levata. 184.
– catarrhali ejuſq; deductione pathologica 180.cur noctu fit mitior, quā de die 181
– chronica 455. – convulſiva hyſterica 192.

diu-

Digitized by Google

— diuturna ſine pulmon. labe 194. purgantibus potentioribus expugnata, 55.
— ferina ab irritatione laryngis 191. cum aſthm. 222. & ad illam electuario 186. ac emplaſtro. 222.
— habituali ex nativa ſuccor. impurit. 192.
— humida habituali poſt retrocedentem manuum ac faciei tumorem ceſſante. 561.
— nativa, in qua Selteranæ cum lacte commendantur. 193.
de Tuſſi phtyſica 200. funeſta 189. defuncti ſectione 192. — rheumatico ſcorb. 79. ſeq.
— ſicca a ſchirris pulmon. 191. ab eorundem vomicis 202. cur a lacte Selteranis nupto exacerbetur *ib.* in ſenibus pilulas de ſtyrace pro egregio agnoſcit remedio. 275.
— ſtomachali 420. ejuſque notis 182. ex vitio oeſophagi & ventriculi. 171.
— Tympanitide 427. cum cachexia complicata 425. cum aſcite conjuncta, numque in ea conveniat paracenteſis. 703.

V

de Varicibus oculorum. 233.
— Variolis 691. arthriticis infenſis 720. earumq; cauſſis 716 ſubjectis *ib.* malis ſignis *ib.* cura *ib.* præſervatione 718. defuncti ſectione *ib.* num obſideant interna viſcera 720. earum hæreditaria pernicie *ibid* raritate humorum dyſcraſiam generante 138.
— Venarum raninarum ſectione lethali 44.
— Venæſectione ſub debita cautela ac regimine inſtituenda 67. 302. 521. 546. 551. ejuſque noxa 11. ſpeciatim in acutis nono die 147. in maniacis 105. in paroxyſmis ſpaſmodicis 110. uſu in cachexia 61. in apopl. leviori 13. in quartana gravidarum 668. in plethoricis ante uſum Carolinar. 274. in colica curanda 300 præſervanda 316. in avertenda hæmoptyſi 177. in præcavendis inflammationibus 305. febribus continuis 448 in hypochondriaco ſpaſmodicis affectibus 282. hyſterico ſpaſmodicis 393. convulſivis 596. in maniacis & melancholicis morbis 640. in gravidis. 394.
de Venæſectione in brachio ejuſque noxa in menſium ſuppreſ. 692. utilitate in ſtagnat. humor. circa partes corporis inferiores 327
— copioſa & crebra, ejuſque damnis 545. in debilitando corpore 185. in retardandis quidem, ſed exaſperandis paroxiſmis epilepticis. 78 93.
— intermiſſa in ſenibus ad maraſmum contribuente 697. — ſæpius iterata ejuſq; damno in epilepticis 87 hemipl. &. 19. & paralyticis affectibus 71. hirudinum adplicationi præmittenda. 713.
Venæſectioni num ſubſtitui poſſint cucurbitulæ 387. ſcarificatio. 591.
de Venereo malo 554. mulieres, & cachectica ſcorbuticaq; ſubjecta gravius adfligente 534. diu in corpore deliteſcente 448. ejuſq; damnis 486. reliquiis 497. curat. 488. 553.
de Veneris nimio uſu ad epilepſ. contribuẽte 79 gonorrh. ſimplicis 477. & inveteratæ cauſſa 481. infirmitatem corporis inducente 496. memoriam deſtruente. 497.
— Ventriculi atonia ex abuſu dulcium 188. multorum morbor. 417. & ſpeciatim cachexiæ cauſſa. 450. — debilitate, ejuſq; cauſſis 524. conſectariis *ib.* ad quam commendatur vinum Hungaricum præ Rhenano 183. — induratione 270. — inflatione hypochondriaca, a gonorrh. perverſe tractata 488. — roſione cum vehementi adpetitu, matutino duntaxat tempore infeſtante 340. — ſcirrhi ſuſpicione. 270.
— ſpaſmo. vid. ſpaſmus ventriculi.
— Vermibus eorumq; ſignis 85. noxis in gravidis 608. cura 613. cum epilepſ. junctis 82.
— Vertigine 627. ejuſq; origine ac generatione 196. cum animi deliquiis, & ſumma ſpirandi difficultate a terrore 96. cum fluxu auris ſeroſo alternante 158. cum nephritide 15. cum hæmoptyſi in hypochõdriaco 20. cum hypochondriaca paſſione 31. cum viſus vitio ex gravi lapſu 130. a deſcenſu per ſcalas ſuboriente ejuſq; cauſſa 125. excretione pituitę per nares & pulmones ſoluta 627. pediluviis exacerbata 28. motitatione corporis arcenda 18. maſticatione corticum aurantiorum mitiganda 22. temulentia inferenda, horiſq; tantum antemeridianis adfligente. 69.
de Vertigine caduca cum pecularibus ſymptomatibus in gravida 15. levioris apopl. ſpecie 18. ejuſque cauſſa proxima. 17.
— idiopathica cum inflammatoria circa renẽ ſiniſtrũ congeſtione 12. ejuſq; ſignis 14.
— periodica, peculiaribus ſtipata ſymptomatibus 27. — ſtomachali 30. ejuſque cauſſis 31. temulenta. 156.
— Veſicatorio 96. ejuſq; uſu in acutis 150. in auditu difficili cum fluxione ſeroſa 114. in oculorum vitiis. 95.
— Veſicæ felleæ ſtructura præternaturali 720
— calculo. vid. Calculus.
— excoriatione ejuſque ſignis. 463.
de Veſicæ ac renis exulceratione ſubita a ſuppreſſis hæmorrhoid. 438. — exulceratione cũ intercurrente mictu cruento 464.
— hæmorrhoidibus albis. 476.
— hæmorrhoidali affectu ex male tractata

pur-

Digitized by Google

purpura ſcorbut. 465. -- raro affectu 475.
— ſpaſmo. vid. ſpaſmus veſicæ.
in Veſicæ affectibus commendantur ſuccinū 476. Spadanæ & Schwalbacenſes. *ibid.*
de Veteraquenſium acidularum effectu. 75.
— Vigiliis diuturnis humorum tenuitatem augentibus. 101.
— Vino a ſenibus rite bibendo 34. ſpeciebus nervinis imbuto, calido, ad membra paralytica adplicando 74. hæmoptyſin revocante. 29.
Vinum Hungaric. præ Rhenano in ventriculi debilitate commendatur. 183. -- laxativum. 422. -- Rhenanum Selteranis diſtemperatum inter curam lactis tuto pro potu poteſt adhiberi. 26. — Tockavienſe morbis capitis vertiginoſis eſt inimicum. 31.
Viperæ gaudent virtute antiſpaſmod. 239. earum pinguedo in maculis oculor. 124. in viſus obſcuratione. 132.
Viſcerum obſtructiones unde proficiſcantur 424. ex eorum labe profecti morbi curatu ſunt difficillimi. 676.
de Viſus acie majori poſt ſomnum. 130
— caligine axungia gallinar. diſſipata. 131
— difficultate cum ſcabie. 137. — dimidiati exemplo 194. & cauſſa 196. -- duplicati exemplo in hemicrania 4. vertigine 12. hirudinibus ano admotis cedente. 13.
— imbecillitate ex turbatione humorum oculi 123. -- imminutione ex turbatione humoris aquei. 119. — obſcuratione ex vitio tunicæ retinæ 129. ejuſque origine 131. ex paralyſi nervi optici 133. a pellicula tunicam corneam obducente 127. periodica 124. ſanguinis miſſione ſublevata 123. in qua commendatur pinguedo viperarum. 132.
de Ulcere capitis fœdo 540. corporis venereo 533. faucium cum ingenti ſalivæ fluxu 158. femoris pertinaci 645. labii ſuperioris maligno 153. contumaciore ulcere labii inferioris 155. linguæ cancroſo 152. mali moris 155. inteſtini recti lethali 329. pedum 157. ſponte ſuborto in affectu hemiplectico 58 Scroti feridiſſimo 552. ſcroti ſerpiginoſo exſiccato variorum malorum cauſſa 423. ſphaceloſo ex incongruo aquarum mineralium uſu 657. veſicæ. vid. exulceratio uteri. vid. uterus.
Unguentum ad callum oſſis femoris 647. ad colic. dolores 325. ad emplaſtri diaſulph. Rulandi imitation. 552. ad excreſcentias ani 332. nervinum 63. ad penis erectionem juvandam. 489. roborans. 652.
de Vomendi conatuum cauſſa. 595.
— Vomitorio leni. 370.
— Vomitoriis icterum inducentibus 408. nū conveniant in gutta ſerena 136. hemiplexia 49. hypochondriaco malo. 282.
— Vomitu convulſion. ſpecie 519. ejuſque in gravidis cauſſa *ibi.* a largis hæmorrhagiis orti cauſſa *ib.* ciborū perpetuo 518. ſpirandi libertatem inferente 340. materiæ aciddiſſimæ vertigini juncto 30. materiæ ſaporis vir violacei corrodentis 276. critico 639. in febre intermittente continua 670. prius compeſcenda, quam febris *ibi.* ſeq. hyſterico 348. nigro ex potu ſuccoladæ in hypochondriaco 284. ſub puerperio 513. ſebaceo 707. ſpontaneo 279. tuſſi ſupervenienie 181. cum tuſſi phyſica juncto 189.
de Uretere mirifice expanſo in diabete defuncta. 482.
— Urina chyloſa 457 — gelatinoſa. 476.
— lactea 485. vermes indicante. 598.
— purulenta 455. — tenui ſpaſmodicos 598 & hyſter. paroxyſmos prænunciante 377.
— Urinæ imminutione clyſtere therebinthinato ſublata 51. — incontinentia. vid. incontinentia -. retentione. vid. iſchuria.
— promotione in affect. capitis ſeroſ. utilis 56
— Utero membrana adipoſa catente 417. ejuſque vaſ. ſanguineis. 507.
— Uteri atonia, ejuſque ſignis 529. cauſſis 314 damnis 504. -- hæmorrhagia *ibid.* enormi cum fungoſa in vagina excreſcentia 506. diuturna cum fluore albo alternāte 100. a coitu crebro eveniente 507. gravidis raro abſq; abortu contingente 474. ejuſque ſubjectis. 507.
de Uteri ſpaſmo cum ſanguinis ſtillicid. 325
— tumore ſcirrhoſo a cohibito fluore albo 418. cancroſo 328. — ulcere. 504
— Vulnere diaphragmaris & hepatis cum ſequuta morte 206. & ſectione 207. tendinoſi lethali 209 muſculoſi non ſemper lethali 207. 210 — hepatis, ejuſque magnitudine cognoſcenda 206. 209. an ſit lethale 207. cito ſanando 208. -- pulmonum 204. an ſit lethale ſemper 205. periculoſo ſanationem admittente. 206.

W

Wepferi cucupha & maſticatorium. 14
Wildungenſes aquæ commendantur ad excoriationem veſicæ inveteratam. 464
Wisbadenſes, quo caſu reliquis ſint præferendæ. 507.

Y

D. de St. Yves ſententia de gutta ſerena 133

F I N I S.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Digitized by Google